

រចនាប្រកាស
ជីវវិទ្យា
អង្គភាពសាស្ត្រវិទ្យា

Biology Dictionary
English - Khmer

Fourth Edition

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ
ដេប៉ាតឺម៉ង់ ជីវវិទ្យា

២០១៣

Biology Dictionary: English – Khmer

Fourth Edition

Published by The Royal Univeristy of Phnom Penh

Copyright 2013 The Biology Department, RUPP

All portions of this work are in the public domain.

You are welcome to share this book with your friends.

This book may be reproduced, copied and distributed for non-commercial purposes, provided the book remains in its complete original form.

ISBN-13: 978-99963-779-0-7

Preface to Fourth Edition

The current edition of the RUPP Biology Dictionary is a significant increase in size and quality compared with the previous printing. There is more than double the number of entries and the text has been converted to the modern standard Unicode font Khmer OS. All new translation was made by Mr Hap Sophorn with editorial assistance by David Ford.

We gratefully acknowledge the financial support of Maryknoll for the production of this new edition.

អរម្ភកថាសម្រាប់ការបោះពុម្ពលើកទី៤

ការបោះពុម្ពជាថ្មីម្តងទៀតនៃសៀវភៅវចនានុក្រមពាក្យបច្ចេកទេសជីវវិទ្យានេះ គឺមិនត្រឹមតែបានកែប្រែពាក្យមួយចំនួនដែលបានបោះពុម្ពមុនៗនោះទេ គឺថែមទាំងបានបកប្រែនូវពាក្យថ្មីៗជាច្រើនទៀត ដែលតាមការប៉ាន់ស្មានគឺមានថែមពាក្យថ្មីជាងពីរភាគៗ បន្ថែមពីលើនេះទៀតពាក្យទាំងអស់ដែលបានបោះពុម្ពកន្លងទៅ ក៏ត្រូវបានបម្លែងទៅជាអក្សរពុម្ពស្តង់ដារខ្មែរយូនីកូដOS ទាំងអស់។ ពាក្យថ្មីទាំងអស់ដែលបកប្រែលើកនេះ គឺជាស្នាដៃរបស់លោកគ្រូ**ហាប សោភ័ណ**។ ចំណែកឯការរៀបចំភាសាអង់គ្លេស គឺជាការងាររបស់លោក **ជេវីដ ហ្វ័រដ**។

យើងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះអង្គការម៉ារីណុល សម្រាប់ការឧបត្ថម្ភថវិការមួយចំនួនដែលជាការលើកទឹកចិត្តសម្រាប់ការបកប្រែ និងការបោះពុម្ពថ្មីនេះ។

Preface to the Third Edition (Revised)

This dictionary is the work of many teachers and some students in the Biology department of The Royal University of Phnom Penh. It has developed over the last three years in response to the need of Biology students to learn Biology from English text books. We have also tried to anticipate the future needs of Biology students and teachers in Cambodia. If they want to join the global scientific community; read scientific journals, listen to international media, attend international conferences or study outside Cambodia, then they will probably need to communicate in English. Therefore, the main aim of this book is to help Cambodian students and teachers at the university level to understand Biology in English.

All languages evolve. In the past the main influence on Khmer language was French. Nowadays, it is increasingly English. Some technical terms have already been absorbed from French and have become Khmer. Nowadays new technical terms are usually created in English and are used around the world. Language is also created by those who use it and only exists when it is used. Therefore, common usage has also influenced our translation. We have tried to respond to these various influences when preparing this dictionary, so that it represents many different opinions - old and new, Francophile, Anglophile and Khmer. But there will always be some disagreement about the translation of some terms. This is normal and occurs in all languages. It is a healthy sign of a language that is actively growing.

Since understanding Biology in English is the main aim of this dictionary, we have tried to use English that is suitable for second language speakers, and Khmer words whose meaning is easy to understand. For those words that are new to the English language, and could not be easily translated into Khmer, we have given Khmer spelling that will help with pronunciation.

But we must remember that: the definitions of words can change over time eg. Mongolism is now Down's Syndrome or Trisomy 21; there is sometimes more than one correct definition eg. wetland has a wide range of meaning ; and, different spellings can be correct eg feces = faeces. This book is an attempt to represent a consensus of current usage, but further change is inevitable.

We hope that this book will become a useful reference for Cambodian students and teachers and assist them in accessing the wealth of information about Biology that is available in English.

David Ford

Biology Department, RUPP, 2002

Acknowledgements

Many thanks to the following people for their hard work: Hap Sophorn (translation and editing), Hang Chan Thon (translation and editing), Men Noeun (translation), Khieng Sothy (translation). Also thanks to the following people for their assistance in specific subject areas: Thai leng Ly (anatomy), Thou Phorn (genetics), Ke Kuntheamealea (biochemistry), Kop Sokhom (vertebrates), and Kauv Samnang (invertebrates). Also thanks to Mr Peter Leth for his help in sorting the Khmer – English section. Finally, this book would not have been produced without the assistance of the NGOs Australian Volunteers International and MaryKnoll.

អារម្ភកថាសំរាប់ការបោះពុម្ពលើកទី៣ (កែសំរួល)

វចនានុក្រមនេះ គឺជាស្នាដៃរបស់សាស្ត្រាចារ្យជាច្រើន និងនិស្សិតមួយចំនួននៅក្នុង ដេប៉ាតឺម៉ង់ជីវវិទ្យានៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ។ សៀវភៅនេះបានរៀបចំកាលពីបីឆ្នាំកន្លង ទៅដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតំរូវការរបស់និស្សិតជីវវិទ្យាក្នុងការសិក្សាជីវវិទ្យាតាមសៀវភៅសិក្សាជា ភាសាអង់គ្លេស។ យើងក៏បានព្យាយាមប្រមើលផងដែរពីតំរូវការទៅថ្ងៃអនាគតរបស់សាស្ត្រាចារ្យ និងនិស្សិតជីវវិទ្យានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ប្រសិនបើ ពួកគេចង់ចូលរួមនៅក្នុងសហគមន៍ វិទ្យាសាស្ត្រពិភពលោក ចង់អានទស្សនាវដ្តីវិទ្យាសាស្ត្រ និងសៀវភៅសិក្សា និងចង់ស្តាប់ប្រព័ន្ធ ផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអន្តរជាតិ ចង់ចូលរួមសន្និសីទអន្តរជាតិ រឺក៏សិក្សានៅក្រៅប្រទេសនោះ ពួកគេ អាចនឹងត្រូវការនិយាយទាក់ទងគ្នាជាភាសាអង់គ្លេសហើយ។ ដូច្នេះគោលបំណងចម្បងរបស់សៀវ ភៅនេះ គឺជួយនិស្សិត និងសាស្ត្រាចារ្យកម្ពុជានៅកំរិតសាកលវិទ្យាល័យអោយយល់ពីជីវវិទ្យាជា ភាសាអង់គ្លេស។

គ្រប់ភាសាទាំងអស់មានការវិវត្ត។ កាលពីអតីតកាល ភាសាដែលមានឥទ្ធិពលខ្លាំងជាងគេ មកលើ ភាសាខ្មែរគឺភាសាបារាំង។ បច្ចុប្បន្ននេះភាសាអង់គ្លេសកំពុងមានការកើនឡើង។ ពាក្យ បច្ចេកទេសមួយ ចំនួនត្រូវបាន យកលំនាំតាមភាសាបារាំងហើយក៏បានក្លាយជាភាសាខ្មែររួចមក ហើយដែរ។ សព្វថ្ងៃនេះ ពាក្យបច្ចេកទេសថ្មីៗ ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាទូទៅជាភាសាអង់គ្លេស ហើយត្រូវបានប្រើនៅជុំវិញពិភពលោក។ ភាសាក៏ត្រូវបានបង្កើត ឡើងផងដែរដោយអ្នកដែលប្រើវា ហើយវានៅមានជាប់រហូតមកនៅពេលដែលគេនៅតែប្រើវា។ ដូច្នេះការប្រើប្រាស់ធម្មតាក៏មាន ឥទ្ធិពលមកលើការបកប្រែរបស់យើងដែរ។ យើងបានព្យាយាមឆ្លើយតបទៅនឹងឥទ្ធិពលផ្សេងៗទាំង នេះ នៅពេលរៀបចំវចនានុក្រមនេះ ដើម្បីបង្ហាញអោយឃើញនូវគំនិតខុសៗគ្នាជាច្រើន ៖ ចាស់ និងថ្មី ភាសាបារាំង ភាសាអង់គ្លេស និងភាសាខ្មែរ។ ប៉ុន្តែវា តែងតែជួបនូវការមិនស្របគ្នាអំពី ការបកប្រែពាក្យមួយចំនួន។ នេះជាបញ្ហាធម្មតា ដែលកើតមាននៅគ្រប់ ភាសាទាំងអស់។ វាគឺ ជាសញ្ញាដ៏ល្អមួយនៃភាសាដែល មានការរីកចំរើនយ៉ាងសកម្ម។

ដោយសារការយល់ដឹងជីវវិទ្យាភាសាអង់គ្លេស គឺជាគោលបំណងដ៏សំខាន់នៃសៀវភៅ នេះយើង បានព្យាយាមប្រើភាសាអង់គ្លេសដែលសមរម្យសំរាប់អ្នកនិយាយភាសាអង់គ្លេសជា ភាសាទីពីរ ហើយពាក្យខ្មែរទាំងឡាយណាដែលន័យរបស់វាមានលក្ខណៈងាយយល់។ ចំពោះ ពាក្យទាំងឡាយណាដែលថ្មីជាភាសាអង់គ្លេសហើយ មិនអាចបកប្រែអោយបានស្រួលជាភាសាខ្មែរ យើងបានសរសេរជាភាសាខ្មែរដែលនឹងជួយ ក្នុងការអាន។

ប៉ុន្តែយើងត្រូវតែចងចាំថា និយមន័យរបស់ពាក្យអាចផ្លាស់ប្តូរពីពេលមួយទៅពេលមួយ។ ឧទាហរណ៍ ៖ ដំងើម៉ុងកូលឥលូវប្តូរមកជាសហរោគសញ្ញាខ្មៅនីវីទ្រីសូមីទី២១។ ជួនកាលមាន និយមន័យត្រឹមត្រូវច្រើនជាងមួយ។ ឧទាហរណ៍ ៖ តេលានដមានន័យជាច្រើនខុសៗគ្នា។ សរសេរ ខុសគ្នាតែត្រឹមត្រូវដូចគ្នា ឧទាហរណ៍ ៖ ថេសេ = ថាថេសេ។ សៀវភៅនេះមានបំណងបង្ហាញ

មតិទូទៅអំពីការប្រើប្រាស់នាពេលបច្ចុប្បន្ន ប៉ុន្តែការផ្លាស់ប្តូរគឺមិនអាចរៀបចំបានទេនៅថ្ងៃ
អនាគត។

យើងសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា សៀវភៅនេះនឹងក្លាយទៅជាឯកសារដ៏មានប្រយោជន៍មួយ
សំរាប់និស្សិត និងសាស្ត្រាចារ្យកម្ពុជា ហើយនឹងជួយពួកគេអោយទទួលបាននូវព័ត៌មានដ៏សំបូរ
បែបអំពីជីវវិទ្យាភាសា អង់គ្លេស។

ដេវីដ ហ្វ្រែដ

ទីប្រឹក្សាក្នុងដេប៉ាតឺម៉ង់ជីវវិទ្យា

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ២០០២

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅដល់អ្នកដែលបានចូលរួមក្នុងការងារដ៏លំបាកនេះ ៖ ហាប
សោភ័ណ (បកប្រែ និងកែសម្រួល) ហង់ ចាន់ថុន (បកប្រែ និងកែសម្រួល) ម៉ែន នឿន (បកប្រែ)
និងយៀង សុផី (បកប្រែ) ។ សូមថ្លែងអំណរគុណផងដែរ ចំពោះអ្នកដែលបានចូលរួមពិភាក្សានូវ
ពាក្យទាំងឡាយដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងជំនាញរបស់ពួកគេ៖ ថៃ អៀងលី (កាយវិភាគវិទ្យា) ធ្វ
ភន (សេនេទិច) ក. កែ គន្ធមាលា (គីមីជីវៈ) ខុប សុខុម (សត្វឆ្អឹងកង) និង ក.កូរ សំណាង
(សត្វឥតឆ្អឹងកង)។ សូមថ្លែងអំណរគុណផងដែរចំពោះលោក ភតេវ ឡតេហា ដែលបានជួយ
រៀបចំដាក់តាមលំដាប់នូវផ្នែកខ្មែរ-អង់គ្លេស។ ជាចុងបញ្ចប់សៀវភៅនេះមិនអាចរៀបចំឡើងបាន
ទេ បើគ្មានជំនួយពីអង្គការអ្នកស្ម័គ្រចិត្តអូស្ត្រាលី និងម៉ារីណាលដែលជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល។

A	
A abbreviation. 1. absorbance. 2. the nitrogenous base adenine in nucleic acids. 3. alanine. 4. angstrom.	ជាអក្សរកាត់ ដែលមានន័យ 1. សម្រួប 2. បាសអាដេនីន (ក្នុងម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត) 3. អាឡានីន 4. អង់ស្ត្រូម
Å abbreviation. angstrom.	ជាអក្សរកាត់របស់ខ្នាត អង់ស្ត្រូម
A chromosomes The normal chromosomes present in a diploid set. Compare B chromosomes.	ក្រូម៉ូសូម A ក្រូម៉ូសូមធម្មតាស្ថិតនៅក្នុងឌីប្លូអ៊ីត។ ផ្ទុយពីក្រូម៉ូសូម B
A Horizon (Topsoil) The uppermost layer of soil, usually about 10 to 20 cm. thick.	ស្រទាប់លើ (ដីខាងលើ) ស្រទាប់លើបំផុតរបស់ដី ដែលជាទូទៅមានកម្រិតពី ១០ ទៅ ២០ ស.ម
a- prefix meaning - not, without, away.	a- (បុព្វបទ) មានន័យថា មិន, គ្មាន, មិននៅ
Ab abbreviation. antibody.	Ab ជាអក្សរកាត់របស់ពាក្យ អង់ទីភារ
ab- prefix meaning - from, out of, away, apart.	ab- (បុព្វបទ) មានន័យថា ពី, ចេញចំណោម, ដោយឡែកពីគ្នា
ABA See abscisic acid.	ABA សូមមើលពាក្យ អាស៊ីតអាបស៊ីស៊ីក
A-band The dark band of the muscle sarcomere which corresponds to the thick myosin filaments. See muscle contraction.	បន្ទះ A បន្ទះពណ៌ខ្មៅរបស់សាក្វីមែរសាច់ដុំ ដែលស្របគ្នានឹងសរសៃម្យូស៊ីនក្រាស់។ សូមមើលពាក្យ ការកម្រិតសាច់ដុំ
abaxial Away from the axis.	ចាកអ័ក្ស ដែលចាកចេញឆ្ងាយពីអ័ក្ស
abdomen 1. The body region posterior to the thorax of arthropods. 2. A region in vertebrates between the thorax and pelvis containing many organs.	ពោះ 1. ចំពោះអាក្រូប៉ូត ជាផ្នែកនៃដងខ្លួនដែលស្ថិតនៅខាងក្រោយប្រូង 2. ចំពោះសត្វឆ្អឹងកង ជាផ្នែកស្ថិតនៅចន្លោះប្រូងនិងត្រភាក និងមានសរីរាង្គនៅខាងក្នុងជាច្រើន
abducens nerve The cranial nerve of vertebrates that supplies the external rectus muscle of the eye (See eye muscle); its main function is for motor activity.	សរសៃប្រសាទលើមខ្យល់ សរសៃប្រសាទលើក្បាលសត្វឆ្អឹងកង ដែលផ្គត់ផ្គង់សាច់ដុំ សរសៃត្រង់របស់ភ្នែក(មើលពាក្យ សាច់ដុំភ្នែក)។ មុខងារចម្បងរបស់វា គឺសម្រាប់សកម្មភាពម៉ូទ័រ។
abduction Movement away from the midventral axis of the body. See also adduction.	ដកខុសប្រូង ចលនាចេញពីអ័ក្សកណ្តាលពោះនៃសារពាង្គកាយ។ សូមមើលពាក្យ adduction
abductor or levator Any muscle that moves a limb away from the body . An example of an abductor is the abductor pollicis, which moves the thumb outward. Compare with adductor.	ដកខុស ជាសាច់ដុំដែលទាញអវយវៈឃ្លាតចេញពីដងខ្លួន។ ឧទាហរណ៍: ដកខុសទ័រហ្វីលីស៊ីសាញ មេដៃចេញក្រៅ។ ផ្ទុយពី អាត់ខុស
abiogenesis The old idea that living things can grow directly from non-living material; spontaneous generation.	កំណើតអ៊ីតងង គំនិតបុរាណដែលអះអាងថាការរស់អាចកើតឡើងផ្ទាល់ពីរូបធាតុគ្មានជីវិត គឺការកើតដោយឯកឯង។
abiotic factor Describes a factor that is not, and has never been living; the physical and non-living materials or forces that influence organisms.	កត្តាគ្មានជីវិត ពណ៌នាពីកត្តាគ្មានជីវិត និងមិនដែលមានជីវិតសោះ។ កំលាំង ឬរូបធាតុគ្មានជីវិតដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការរស់។
ablation The ending of milk production in female mammals; the process of weaning.	ការឈប់លីតតិកដោះ ចុងបញ្ចប់នៃការផលិតទឹកដោះរបស់មនីកសត្វញី។ ការផ្តាច់ដោះ។
ablation The removal or destruction of any part of an organism.	ការកាត់ចោល ការកាត់ ឬការបំផ្លាញចោលនូវផ្នែកណាមួយរបស់ការរស់។
ABO blood group A classification of human blood types. There are four groups A, B, AB and O, each classified by a particular combination of antigens on the red blood cells (See H-substance) and naturally occurring antibodies in the blood plasma. Antigens and antibodies of the same type cause agglutination when mixed, resulting in difficulties in blood transfusion (See universal donors and universal recipients). Inheritance of blood grouping is controlled by a single autosomal gene (See autosome) on chromosome 9 with three main alleles, A, B and O (sometimes written as I ^A , I ^B and I ^O).	ក្រុមឈាម ABO ជាចំណាត់ថ្នាក់ ប្រភេទឈាមរបស់មនុស្ស។ មានបួនក្រុមគឺ A, B, AB និង O ដែលក្រុមនីមួយៗ ត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ដោយបន្សុំនៃអង់ទីសែននៅលើគោលិកាក្រហម (មើល H-substance) និងអង់ទីភារ ដែលកើតឡើងពីធម្មជាតិនៅក្នុងប្លាស្មាឈាម។ អង់ទីសែន និងអង់ទីភារនៃប្រភេទដូចគ្នានឹងដាច់គ្នានៅពេលលាយចូលគ្នា ដែលបណ្តាលអោយមានការពិបាកក្នុងការបញ្ចូលឈាម (មើល universal donors និង universal recipients)។ តំណពូជនៃក្រុមឈាម ត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយសែនអូតូសូម (មើល autosome) នៅលើក្រូម៉ូសូមទី៩ ដែលមានអាឡែលបីសំខាន់ៗ គឺ A, B, និង O (ជួនកាលសរសេរជា I ^A , I ^B និង I ^O)។
abomasum The main digestive part of the stomach	លេមម៉ាស៊ីម ផ្នែករំលាយអាហារសំខាន់របស់ក្រពះសត្វទំពារអៀង ដែល

in ruminants, secreting enzymes for the digestion of food before it passes to the small intestine. The abomasum is similar to the monogastric stomach of non-ruminants.	បញ្ចេញអង់ស៊ីមសម្រាប់រំលាយអាហារនៅមុនពេលដែលអាហារនោះត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់ពោះវៀនតូច។ អាម៉ាសូម មានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹងក្រពះរបស់សត្វអត់ទំពាររៀង។
abooospore Any spore which develops from an unfertilised female gamete.	លម្អស្សី ស្សីទាំងឡាយណាដែលវិវត្តន៍ចេញពីកាម៉ែតូញីមិនបង្កកំណើត។
aboral A region opposite the mouth.	បដិមាត់ ផ្នែកទល់មុខមាត់។
abortion When a foetus comes out of the uterus before it is able to live by itself. This can occur naturally or be induced.	ការរលូតត្រង នៅពេលដែលទារកធ្លាក់ចេញពីស្បូន នៅមុនពេលដែលវាអាចរស់បានដោយខ្លួនឯង។ ដំណើរការនេះអាចកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ឬដោយការយកចេញ។
abortive transduction An event in which transducing DNA fails to be incorporated into the recipient chromosome. See transduction.	បញ្ជូនADNមិនសំរេច ហេតុការណ៍នៃការបញ្ជូនADNចូលទៅក្នុងក្រូម៉ូសូមអ្នកទទួលមិនបានសំរេច។ មើលពាក្យ transduction។
abrupt speciation The formation of a new species in a short period of time.	កំណាប្រភេទរយៈពេលខ្លី ការបង្កើតប្រភេទថ្មីតែក្នុងរយៈពេលខ្លី។
abscess A collection of pus surrounded by an inflamed area in any tissue or organ of an animal.	មូស បណ្តុំខ្លះដែលពុំជុំវិញដោយតំបន់រលាកនៃជាលិកា ឬសរីរាង្គណាមួយរបស់សត្វ។
abscisic acid (ABA) A plant hormone (growth regulator) associated with water stress and the inhibition of growth; also induces stomatal closing and seed dormancy in many plants.	អេស៊ីស៊ីក លេបស៊ីស៊ីប អរម៉ូនរុក្ខជាតិ (និយ័តករការលូតលាស់) ដែលទាក់ទងនឹងការខ្វះជាតិទឹក និងការបង្អាក់នៃការលូតលាស់ ហើយក៏បណ្តាលអោយមានការបិទស្លូម៉ាត និងភាពមិនលូតលាស់របស់គ្រាប់នៅក្នុងរុក្ខជាតិជាច្រើន។
abscission The separation of a leaf, flower, seed or fruit from a stem.	ការប្រៀ ការដាច់ធ្លាក់នៃស្លឹក ផ្កា ផ្លែឬគ្រាប់ចេញពីមែក ឬដើមរបស់វា។
abscission layer The thin layer of cells at the base of the petiole that forms at the end of the growing season and causes abscission to occur.	ស្រទាប់ផ្តាច់ទទេ ស្រទាប់កោសិកាស្តើងមួយស្រទាប់នៅគល់ទងដែលកកើតឡើងនៅចុងរដូវលូតលាស់ និងបណ្តាលអោយមានការប្រៀ (ស្លឹកផ្លែជាដើម)។
absenteeism The habit of some animals of moving away from their offspring and visiting them only occasionally to provide food and minimum support.	ការទោតទោលតូល ទម្លាប់របស់សត្វមួយចំនួន ដែលចាកចេញពីកូនរបស់វា និងវិលមកផ្តល់ចំណីតែម្តងម្កាលប៉ុណ្ណោះ។
absolute zero Temperature at which all molecular motion theoretically stops, measured as -273.15°C or 0 K.	តំលៃសូន្យដាច់ខាត មាត្រដ្ឋានកំដៅនៃសីតុណ្ហភាពដែលម៉ូលេគុលគ្មានចលនា បើគិតតាមទ្រឹស្តី ហើយវាត្រូវបានវាស់ដោយ -273.15°C ឬ 0 K។
absorption The process by which energy or matter passively or actively enters a system, e.g. the uptake of nutrients from the gut system of animals into the blood stream, or the process by which chlorophyll absorbs light for photosynthesis. Compare adsorption.	ការស្រូប ឬស្រូប ដំណើរចូលរបស់ថាមពល ឬរូបធាតុទៅក្នុងប្រព័ន្ធមួយដោយដំណើរសកម្ម ឬអកម្ម។ ឧ. ការជ្រាបសារធាតុចិញ្ចឹមចេញពីពោះវៀនចូលទៅក្នុងសរសៃឈាម ឬដំណើរការស្រូបពន្លឺ ដោយក្លរ៉ូផ័រីលសម្រាប់ការធ្វើរស្មីសំយោគ។
absorption spectrum That wavelength of the light spectrum which is absorbed by a pigment. For example, chlorophyll absorbs red and blue light and thus appears green. See action spectrum.	ស្បូនសម្រូប ជំហានរលករបស់ស្បូចពន្លឺ ដែលស្រូប ដោយជាតិណា។ ឧ. ក្លរ៉ូផ័រីលស្រូបពន្លឺពណ៌ក្រហម និងពណ៌ខៀវ។ ដូច្នោះហើយ ទើបវាមានពណ៌បៃតង។
abundance mRNA The amount of a specific mRNA in a cell. mRNA of some genes is produced in higher quantities than mRNA of other genes, depending upon how often the gene is expressed. Cells from a particular tissue type or at different stages of development will have varying amounts of specific mRNA. See gene expression.	ARNm លើសលប់ បរិមាណARNmយថាប្រភេទ នៅក្នុងកោសិកាមួយ។ ម៉ូលេគុលARNmរបស់សែនខ្លះ មានបរិមាណច្រើនជាងម៉ូលេគុលARNmរបស់សែនខ្លះទៀត ដែលនេះគឺអាស្រ័យទៅលើភាពញឹកញាប់ ដែលសែននោះត្រូវបានចម្លង។ កោសិការបស់ជាលិកាយថាប្រភេទ ឬក៏នៅដំណាក់កាលខុសៗគ្នានៃការវិវត្តន៍នឹងមានបរិមាណARNmយថាប្រភេទខុសៗគ្នា។
abyssal zone The deepest part of the ocean, with depth generally greater than 1000 metres, where light does not reach.	តំបន់សមុទ្រជ្រៅ តំបន់សមុទ្រជ្រៅបំផុតដែលពន្លឺមិនអាចចូលទៅដល់ជាទូទៅមានជំរៅជាង ១០០០ ម៉ែត្រ។
abyssobenthic The ocean floor in the abyssal zone.	បាតសមុទ្រជ្រៅ បាតសមុទ្រនៅតំបន់សមុទ្រជ្រៅបំផុត។
abyssopelagic The water above the ocean floor of	ទឹកតំបន់បាតសមុទ្រជ្រៅ ទឹកខាងលើបាតសមុទ្រ នៃតំបន់បាតសមុទ្រ

the abyssal zone.	ជ្រៅបំផុត។
acanth- or acantho- <i>prefix</i> meaning spiny.	អាខាន់ថា ឬ អាខាន់ថូ ជាបុព្វបទដែលមានន័យថា បន្លា។
acanthaceous Having a spiky appearance.	ដែលមានលក្ខណៈដូចបន្លា
Acanthodii An order of placoderm fossil fish, whose members have spines along the anterior margin of the fins.	អាខាន់ថូឌី លំដាប់មួយនៃផ្សិតស្រីត្រីណូតូឌីម ដែលសម្គាល់ដោយគែមព្រុយពោះរបស់វាមានលក្ខណៈដូច បន្លា។
Acanthopterygii A group of teleost fishes having rigid spines supporting the fins. They occur in both the sea and fresh water; the majority of saltwater bony fish are included in this group.	អាខាន់ថូបេរីឡី ត្រីមួយក្រុមដែលព្រុយរបស់វាមានឆ្អឹងរឹង និងមានទាំងត្រីទឹកសាប និងត្រីទឹកស្អែក។ ភាគច្រើននៃត្រីឆ្អឹងទឹកស្អែកនៅក្នុងក្រុមមួយនេះ។
Acarina An order of the arachnida, containing ticks and mites.	អាខារីណា លំដាប់មួយនៃអាការីត រួមមានចៃ និងសត្វល្អិតកាត់ខោអាវ។
acarpous Not producing fruit, sterile.	មិនមានផ្លែ ដែលគ្មានផ្លែ (ដែលអា)។
acceptor molecule A molecule that has a high affinity for electrons, usually passing them on to another acceptor molecule in a series (called an electron transport system). Energy is released step by step with each electron transfer. Acceptor molecules (e.g. cytochrome) are essential in aerobic respiration and photosynthesis.	ម៉ូលេគុលទទួល ម៉ូលេគុលដែលមានសមត្ថភាពភ្ជាប់អេឡិចត្រុងខ្ពស់។ ជាធម្មតា វាបោះអេឡិចត្រុង ទៅអោយម៉ូលេគុលទទួលមួយផ្សេងទៀតនៅក្នុងស៊េរីប្រតិកម្ម ដែលមានឈ្មោះថាប្រព័ន្ធដំណើកនាំអេឡិចត្រុង។ ថាមពលត្រូវបានបញ្ចេញជាដំណាក់កាល នៅរៀងរាល់ការផ្ទេរអេឡិចត្រុង។ ម៉ូលេគុលទទួល (ឧ. ស៊ីតូ ក្រូម) មានសារៈសំខាន់នៅក្នុងដង្ហើមកោសិកា និងក្នុងដំណើរស្នើសំយោគ។
accessory chromosome An extra chromosome above the normal number for the species. Accessory chromosomes are heterochromatic chromosomes that have only minor biological roles. They have also been called satellite chromosomes. See B chromosomes.	ក្រូម៉ូសូមបន្ថែម ក្រូម៉ូសូមដែលលើសពីចំនួនធម្មតា។ ក្រូម៉ូសូមបន្ថែមបន្តិចជាងក្រូម៉ូសូមអេតេរូក្រូម៉ាទិច ដែលមានតួនាទីបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ។ ក្រូម៉ូសូមប្រភេទនេះក៏ត្រូវបានគេហៅផងដែរថាជាក្រូម៉ូសូមរណប។
accessory nerve A branch of the vagus nerve, occurring in tetrapods as the 11th cranial nerve.	សរសៃប្រសាទបន្ថែម ខ្សែរបស់សរសៃប្រសាទ ដែលមានចំពោះពួកតេត្រាប៉ូត ក្នុងទម្រង់ជាសរសៃប្រសាទលាដ៍ក្បាលទី១១។
accessory pigment A pigment that captures light energy and transfers it to chlorophyll a; beta-carotene is an example of an accessory pigment.	ជាតិពណ៌បន្ថែម ជាតិពណ៌មួយដែលចាប់យកថាមពលពន្លឺ និងផ្លាស់ប្តូរវាទៅជាភ្លើងកើល a ។ ឧទាហរណ៍ β ការ៉ូតែន។
accessory structures The parts of some flowers that are not directly involved in gamete production.	ឧបទ្វីបបន្ថែម ផ្នែកទាំងឡាយរបស់ផ្កាមួយចំនួនដែលមិនរួមចំណែកផ្ទាល់ ក្នុងកំណើតមីតូស៍។
acclimation Physiological adaptations that occur through experimentally induced stress. E.g. Exercising in a heat chamber	បន្តិចនៃលក្ខណៈខ្លួន ការបន្តិចបែបសរសៃសាស្ត្រ ដែលបង្កើតដោយស្រុសតាមរយៈការធ្វើពិសោធន៍។ ឧទាហរណ៍ លំហាត់ប្រាណនៅក្នុងបន្ទប់ក្តៅ។
acclimatization When the body makes adjustments to changes in natural environmental conditions (e.g. temperature control and respiration), as a result of unusual environmental stresses such as high altitude. See adaptation, physiological.	បន្តិចនៃលក្ខណៈសាស្ត្រ ការបន្តិចរបស់សារពាង្គកាយទៅនឹងការប្រែប្រួលលក្ខខណ្ឌបរិស្ថានធម្មជាតិ (ឧ. ការគ្រប់គ្រងសីតុណ្ហភាព និងដង្ហើម) ដែលបណ្តាលមកពីលក្ខខណ្ឌបរិស្ថានមិនធម្មតា ដូចជាកំពស់ខ្ពស់ជាដើម។
accommodation 1. The process by which the eye focuses on objects at different distances. In fish and amphibians the lens is moved backwards and forwards, but in birds, reptiles and humans the shape of the lens is changed by the ciliary muscles. 2. The process by which the sensitivity of excitable membranes to depolarization during a nerve impulse, depends upon the rate at which the current increases. As a result, greater depolarizations are required to produce an action potential when the current increases slowly than when there is a sudden increase in current.	សម្របសម្រួល 1. ដំណើរដែលភ្នែកប្រឹងមើលវត្ថុទៅចំងាយខុសៗគ្នា។ ចំពោះត្រី និងអំបូរកង្កែបកែវភ្នែកអាចធ្វើចលនាទៅក្រោយ និងទៅមុខ ប៉ុន្តែចំពោះបក្សី, ល្អិត និងមនុស្ស រាងរបស់កែវភ្នែកផ្លាស់ប្តូរដោយសារសាច់ដុំកែវភ្នែក។ 2. ការសម្របសម្រួល ដំណើរក្នុងអំឡុងពេលចរន្តប្រសាទដែលសាច់រូបរបស់ភ្នាសរំញោចទៅនឹងដេប៉ូលរីកម្ម គឺអាស្រ័យទៅលើអត្រាកំណើននៃចរន្ត។ ដូច្នេះ ដើម្បីផលិតប៉ូតង់ស្យែលសកម្ម គឺតម្រូវអោយមានដេប៉ូលរីកម្មខ្ពស់ជាង នៅពេលកំណើនចរន្តយឺតជាងកំណើនចរន្តខ្លាំង។
acrescent (of plant structures such as the calyx) Becoming larger after flowering.	លូតធំ (ទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ ដូចជាកញ្ចុំគ្របក) លូតលាស់ធំឡើងៗក្រោយ

	ពីចេញផ្កា។
accumulator Any plant, such as a nitrogen fixing plant, which makes the habitat richer with nutrients.	រុក្ខជាតិបង្កើនសារធាតុចិញ្ចឹម រុក្ខជាតិទាំងឡាយ (ដូចជារុក្ខជាតិក្លាប់អាសូត) ដែលធ្វើអោយតំបន់រស់នៅសម្បូរទៅដោយសារធាតុចិញ្ចឹម។
accuracy How close the measured value is to the true value.	ភាពច្បាស់លាស់ គឺលំដាប់ដែលជិតតំលៃពិតជាងគេ។
acellular (of an organism) Having a body which is not composed of cells. Acellular organisms may have a complex structure with different specialized areas and organelles. Such organisms are also described as <i>unicellular</i> .	អកោសិកា (អំពីភារវស់) ជាសារពាង្គកាយដែលមិនបង្កើនពីកោសិកា។ ភារវស់អកោសិកាអាចមានទម្រង់ស្មុំស្រួល ដែលមានតំបន់ឯកទេស និងធាតុកោសិកាផ្សេងៗ។ ភារវស់ប្រភេទនេះ ក៏ត្រូវបានគេហៅផងដែរថា ជាភារវស់ឯកកោសិកា។
acentric chromosome Chromosome or chromosome fragment with no centromere.	ក្រូម៉ូសូមរលស់ខ្លី ក្រូម៉ូសូម ឬបំណែកក្រូម៉ូសូមដែលគ្មានសង់ត្រូមែរ។
acephalous Without a head.	ខ្ពស់គ្មានក្បាល
Acetabularia A genus of marine algae. Individuals may reach a size of 30 mm and are acellular with a body consisting of three distinct areas head, stalk and a base containing the single nucleus.	នេសតាមីយឡារីយ៉ា ពួកមួយនៃសារពាង្គសមុទ្រ។ ឯកត្តានីមួយៗអាចមានទំហំរហូតដល់៣០មីលីម៉ែត្រ។ វាជាភារវស់អកោសិកា ដែលសារពាង្គកាយបង្កើនពីបីផ្នែកខុសៗគ្នា គឺក្បាល ទង និងបាតដែលមានណ្ឌូយ៉ូមួយ។
acetabulum Depression on the pelvic girdle that accommodates the head of the femur.	នេសតាមីយលុម កំហូងផ្តិតត្រគាកដែលត្រូវនឹងក្បាលផ្តិតភ្លៅ។
acetic acid bacteria Bacteria such as <i>Acetobacter</i> species, which are capable of converting ethanol to acetic acid aerobically. They may be used in the manufacture of vinegar and can cause spoilage of wine and beer.	បាក់តេរីនេស៊ីតនេសិច បាក់តេរី ដូចជាប្រភេទ <i>Acetobacter</i> ដែលអាចបំប្លែងអេតាណូលទៅជា អាស៊ីតអាសេទិចដោយត្រូវការខ្យល់។ បាក់តេរីទាំងនេះត្រូវបានគេប្រើនៅក្នុងការផលិតទឹកខ្មេះ ហើយវាក៏អាចបង្កការខូចស្រា និងស្រាបៀរផងដែរ។
acetic acid or ethanoic acid A carbon compound with the formula CH ₃ COOH that can be produced from the breakdown of pyruvic acid before the citric acid cycle. It is a clear colourless liquid responsible for the smell of vinegar.	នេស៊ីតនេសិច ឬនេស៊ីតអេតាណូអ៊ិច សមាសធាតុកាបូន មានរូបមន្ត CH ₃ COOH ដែលអាចត្រូវបានបង្កើតពីការបំបែកនៃអាស៊ីតពីរុយរិច មុនវដ្តអាស៊ីតស៊ីទ្រិច។ សារធាតុរាងផ្លា គ្មានពណ៌ ដែលផ្តល់ក្លិនដល់ទឹកខ្មេះ។
acetyl The 2-carbon remainder of the carbon skeleton of pyruvic acid that is able to enter the mitochondrion.	នេសេទីល សំណល់កាបូន-២ នៃគ្រោងកាបូនរបស់អាស៊ីតពីរុយរិច ដែលអាចចូលទៅក្នុងមីតូកុងដ្រីយ៉ូន។
acetyl CoA A coenzyme with the formula C ₂₃ H ₃₉ O ₁₇ N ₇ P ₃ S that is formed when acetic acid reacts with coenzyme A at the start of the citric acid cycle.	នេសេទីលកូអង់ស៊ីម CoA កូអង់ស៊ីមមានរូបមន្ត C ₂₃ H ₃₉ O ₁₇ N ₇ P ₃ S ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅពេលដែលអាស៊ីតអាសេទិចធ្វើប្រតិកម្មជាមួយកូអង់ស៊ីមនៅដើមវដ្តអាស៊ីតស៊ីទ្រិច។
acetylcholine (ACh) A compound with the formula C ₇ H ₁₇ O ₂ N that functions in the transmission of nerve impulses. ACh passes the impulse across a synapse and is then immediately destroyed by the enzyme cholinesterase. Compare adrenergic.	នេសេទីលកូរីល សមាសធាតុមានរូបមន្តC ₇ H ₁₇ O ₂ N ដែលមានមុខងារក្នុងការបញ្ជូនរំញោចប្រសាទ។ អាសេទីលកូរីលឆ្លងកាត់ស៊ីណាប បន្ទាប់មកត្រូវបានបំផ្លាញដោយអង់ស៊ីមកូរីលអេស្តេរ៉ាស។
acetylcholine receptors Proteins which join to acetylcholine at the cell surface. See cholinergic.	អ្នកទទួលស្គាល់នេសេទីលកូរីល ប្រូតេអ៊ីនដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអាសេទីលកូរីលនៅលើផ្ទៃកោសិកា។
acetylcholinesterase An enzyme that blocks the function of acetylcholine.	នេសេទីលកូរីលនេសេស្តេរ៉ាស អង់ស៊ីមដែលបង្ការមុខងាររបស់អាសេទីលកូរីល។
acetylcoenzyme A (acetyl-CoA) Acetyl-CoA is part of the metabolism of all major types of food.	នេសេទីលកូអង់ស៊ីម A អាសេទីលកូអង់ស៊ីម A គឺជាសមាសធាតុមេតាបូលីសរបស់គ្រប់អាហារសំខាន់ៗទាំងអស់។
ACh See acetylcholine.	ACh សូមមើលពាក្យនេសេទីលកូរីល។
achene A dry fruit with a seed enclosed in a thin hard layer formed from the ovary wall.	ផ្លែឈើស្ងួត (ទីណេត) ផ្លែឈើស្ងួតដែលគ្រាប់ស្ថិតនៅក្នុងស្រទាប់សម្បកស្តើង រឹងកើតឡើងពីភ្នាសអូវែ (លូក,អង្កួញ)។
achlamydeous (of a flower) Without both petals and sepals.	គ្មានទាំងត្របក គ្មានទាំងស្រទាប់ (អំពិឆ្ឆា)
achlorotic Without chlorophyll.	គ្មានក្លរ៉ូផ័ល

<p>achondroplasia The most common form of human dwarfism. The condition is controlled by a mutant, autosomal dominant gene. It produces abnormal cartilage development producing many bone defects stunted trunk, shortened and deformed limbs, and bulging skull. The majority (around 80%) of achondroplastics die in early childhood but those surviving are fertile, have normal intelligence and can live more or less normal lives.</p>	<p>ភាពតឿ ជាទម្រង់មនុស្សតឿដែលមានទូទៅបំផុត។ ស្ថានភាពនេះគឺគ្រប់គ្រងដោយសែនអូតូសូមលប់មួយតង់។ វាបង្កការវិវត្តន៍ឆ្អឹងខ្លីខុសពីធម្មតាដោយបង្កើតនូវឆ្អឹងមានបញ្ហាជាច្រើន ដូចជាខ្លួនខ្លី អវយវ៍ខ្លីនិងខូចទម្រង់ និងមានលំដាប់ដំធំ។ ភាគច្រើននៃមនុស្សតឿ(80%) គឺស្លាប់នៅក្មេងវ័យ ប៉ុន្តែបើនៅរស់ក៏អាចរស់។ មនុស្សប្រភេទនេះមានបញ្ហាធម្មតា និងអាចមានជីវិតរស់នៅប្រសើរ ឬមិនប្រសើរ។</p>
<p>achromatic 1. Having no colour. 2. Not easily coloured by staining agents.</p>	<p>1. គ្មានពណ៌ 2. ពិបាកបង្កើតពណ៌</p>
<p>acid Hydrogen ion donor; a molecule or ion that ionizes to give up one or more hydrogen ions; a substance that releases hydrogen ions when mixed with water.</p>	<p>អាស៊ីត អ្នកផ្តល់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែន (ប្រូតុង) ជាម៉ូលេគុល ឬជាអ៊ីយ៉ុង ដែលបំបែកជាអ៊ីយ៉ុងដើម្បីផ្តល់ប្រូតុងមួយឬច្រើន។ សារធាតុដែលបញ្ចេញអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែននៅពេលលាយជាមួយទឹក។</p>
<p>acid anhydride Derivative of an organic acid that is dehydrated, having the structure</p> $R - \overset{O}{\parallel} C - O - \overset{O}{\parallel} C - R$	<p>អាស៊ីតខ្លឹមអាស៊ីត ស្រទ្បាយរបស់អាស៊ីតសរីរាង្គ ដែលទទួលរងដេស៊ីដ្រាតកម្មហើយមានទម្រង់ជា</p> $R - \overset{O}{\parallel} C - O - \overset{O}{\parallel} C - R$
<p>acid dyes Those dyes that contain an acidic organic component. When they are combined with a metal they will stain materials such as cytoplasm and collagen.</p>	<p>ឧស្ម័នអាស៊ីត ជាលក្ខណៈដែលមានផ្ទុក នូវសមាសភាគសរីរាង្គដែលមានលក្ខណៈអាស៊ីត។ នៅពេលវាភ្ជាប់ជាមួយលោហៈធាតុ វាធ្វើអោយសារធាតុមួយចំនួន ដូចជាស៊ីតូប្លាស្ទ និងកូឡាសែនមានពណ៌។</p>
<p>acid equilibrium constant (K_a) Equilibrium constant for a weak acid, which is a combination of the water concentration (considered to be constant) and the equilibrium constant. K_a = [H₂O] K_{eq}</p>	<p>ថេរលំនឹងអាស៊ីត ថេរលំនឹងសំរាប់អាស៊ីតខ្សោយមួយ ដែលជាបន្សំនៃកំហាប់ទឹក (ចាត់ទុកថាថេរ) និងថេរលំនឹង។ K_a = [H₂O].K_{eq}</p>
<p>acid hydrolase An enzyme that is capable of catalysing the hydrolysis of compounds at acid pH (generally around pH 5). Enzymes in this group include certain proteinases, phosphatases, lipases and nucleases.</p>	<p>អាស៊ីតអ៊ីដ្រូលាស ជាអង្គប្រែប្រួលដែលជំរុញការបំបែកសមាសធាតុទាំងឡាយនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈអាស៊ីត(ជាទូទៅនៅpHប្រហែលជា5)។ អង្គប្រែប្រួលក្រុមនេះរួមមានប្រូតេអ៊ីនណាស, ផូស្វាតាស, លីប៉ាស និងនុយក្លេអាស។</p>
<p>acid rain A type of pollution caused by the combination of sulfur oxides and nitrogen oxides with water vapour in the atmosphere to produce dilute acid solutions that fall to Earth as rain.</p>	<p>ភ្លៀងអាស៊ីត ប្រភេទសារធាតុកខ្វក់ដែលបណ្តាលមកពីបន្សំនៃស្ពាន់ធរីអុកស៊ីត និងអាសូតអុកស៊ីតជាមួយនឹងចំហាយទឹកក្នុងបរិយាកាសដើម្បីបង្កើតជាសូលុយស្យុងអាស៊ីតរាវ ដែលធ្លាក់មកលើផែនដីជាភ្លៀង។</p>
<p>acid-base balance Control of a constant internal environment in the body through buffer systems maintaining a balance between acids and bases.</p>	<p>លំនឹងអាស៊ីតបាស ការត្រួតពិនិត្យបរិស្ថានក្នុងសារពាង្គកាយឲ្យនៅថេរតាមរយៈប្រព័ន្ធតំប៉ុងដែលរក្សានូវលំនឹងរវាងអាស៊ីត និងបាស។</p>
<p>Acid-Growth Hypothesis The hypothesis that acidification of the cell wall leads to the breakage of restraining bonds within the wall, thereby leading to cellular elongation that is driven by turgor pressure.</p>	<p>សម្មតិកម្មឧស្ម័នអាស៊ីត-អាស៊ីត សម្មតិកម្មដែលអាស៊ីតកម្ម នៃក្លាសត្រោងនាំទៅរកការបែកបាក់ចំណងទប់ទល់នៃក្លាស ហើយនាំអោយឈានទៅដល់ការពង្រីកកោសិកាឲ្យវែង ដែលបណ្តាលមកពីសម្ពាធជាវិជ្ជមាន។</p>
<p>acidophil, acidophile, acidophilic or acidophilous 1. (of a cell such as an eosinophil leucocyte) Having tissues that are easily stained by acid dyes. 2. (of organisms, particularly micro-organisms) Preferring an acidic environment.</p>	<p>1. ខាងចាប់ឧស្ម័នអាស៊ីត (ចំពោះឡើងស្ថិតិអេស៊ីណូហ្វីល) ងាយចាប់ពណ៌នៅពេលបន្ស៊ីពណ៌ដោយលក្ខណៈអាស៊ីត។ 2. ចំណូលអាស៊ីត (ចំពោះការរស់ ជាពិសេស អតិសុខុមប្រាណ) ចូលចិត្តមជ្ឈដ្ឋានអាស៊ីត។</p>
<p>acidosis Condition that exists whenever the blood pH drops below the normal range; can be metabolic or respiratory in origin.</p>	<p>ភាពអាស៊ីត លក្ខណៈដែលកើតឡើងនៅពេលដែលpH របស់ឈាមធ្លាក់ចុះក្រោមកំរិតធម្មតា ហើយអាចបណ្តាលមកពីបណ្តារូបធាតុ ឬដង្ហើមក្នុងសារពាង្គកាយ។</p>
<p>acinus The terminal sac of an alveolar gland. The gland has a multicellular structure with sac-shaped secreting units. In the pancreas, acinar cells secrete the pancreatic juice.</p>	<p>អាស៊ីនុស កូនចង់ចុងបង្អស់របស់ក្រពេញ។ ក្រពេញមានទម្រង់ពហុកោសិកា ដែលមានឯកតាបញ្ចេញរាងដូចចង់ជាច្រើន។ ចំពោះលំពែងកោសិកាអាស៊ីនុសបញ្ចេញរស់លំពែង។</p>

acipenser A genus of sturgeon fish.	អាស៊ីប៉េនសេ ឈ្មោះពួកនៃត្រីឆ្អឹងខ្លី sturgeon។
acme 1. The most successful stage of evolutionary development in a group of organisms. 2. the point of full maturity in the life cycle of an organism. 3. the crisis point of a disease.	អាគម 1. ដំណាក់កាលវិវត្តន៍ជោគជ័យបំផុត របស់ភាវសម្បូរក្រុម។ 2. ចំណុចពុំពេញវ័យពេញលេញ នៅក្នុងវដ្តជីវិតរបស់ភាវសម្បូរ។ 3. ចំណុចវិបត្តិនៃជំងឺ។
acoelomate Without a coelom. Lacking a body cavity between the gut and the outer body wall musculature. The internal organs are closely packed together.	គ្មានសីឡូម គ្មានប្រហោងសីឡូម។ គ្មានប្រហោងខ្លួនរវាងបំពង់រំលាយអាហារ និងផ្ទៃសាច់ដុំខាងក្រៅនៃខ្លួន។ សរីរាង្គខាងក្នុងស្ថិតនៅជាប់គ្នា។
acoustic About hearing.	អំពីលឿ
acoustico-lateralis system See lateral-line system.	ប្រព័ន្ធលឿចំហៀង សូមមើលប្រព័ន្ធខ្សែចំហៀង។
acquired characteristics Features that an organism develops during its lifetime.	លក្ខណៈសំរេចតម្រូវ លក្ខណៈទាំងឡាយរបស់ភាវសដែលប្រែប្រួល ឬបង្កឡើងក្នុងកំឡុងពេលរស់នៅរបស់វា។
acquired immunodeficiency syndrome (AIDS) An infectious disease caused by a retrovirus called the human immuno-deficiency virus (HIV). The disease is characterized by a gradual depletion of T lymphocytes, recurring fever, weight loss, multiple opportunistic infections, and rare forms of pneumonia and cancer associated with collapse of the immune system.	អេដស៍ ជាជំងឺឆ្លង បណ្តាលមកពីប្រតិវិរុស ហៅថា វិរុសដែលបំផ្លាញភាពស៊ាំរបស់មនុស្ស (HIV)។ ជំងឺនេះត្រូវបានសំគាល់លក្ខណៈដោយការបំផ្លាញ T-ឡាំផ្លូស៊ីត បន្តិចម្តងៗ , គ្រុនជារៀងៗ, ការស្រកទម្ងន់, ការឆ្លងជំងឺកើនឡើង , ហើយមានជំងឺរលាកសួត និងមហារីក រួមជាមួយការចុះខ្សោយនៃប្រព័ន្ធភាពស៊ាំ។
Acrasiales (Acrasimycota) A grouping, in some classifications within the Myxomycota, which includes those slime moulds that are cellular or communal and which do not coalesce.	អាគ្រាស្យាស ចំណាត់ជាក្រុមនៃការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ខ្លះក្នុងមីសូមីកូតា រួមមានស្លែកក់ ដែលជាកោសិកា ឬបណ្តុំកោសិកា ប៉ុន្តែមិនរួមបញ្ចូលគ្នាទេ។
acridines Dyes which can bind to nucleic acids and insert themselves between the adjacent bases, a process called intercalation. Acridines can inhibit DNA and RNA synthesis and can cause frameshift mutations. They are used as mutagens, and also to eliminate plasmids from cells of bacteria in a process known as curing.	អាគ្រីឌីន លក្ខណៈដែលអាចភ្ជាប់ទៅនឹង អាស៊ីតនុយក្លេអ៊ិច និងអាចជ្រៀតចូលទៅនៅ ចន្លោះបាសបាននៅក្នុងដំណើរការមូលហេតុ ការសិកបពូល។ អាគ្រីឌីនអាចបង្កាកការ សំយោគADNនិងARNបាន និងអាចបង្កជាមុយតាស្យុងប្តូរ។ អាគ្រីឌីនត្រូវបានប្រើជាភ្នាក់ ងារមុយតាស្យុង និងប្រើដើម្បីកំចាត់ប្លាស្មីតចេញពីកោសិកាបាក់តេរី។
acrocentric chromosome Chromosome with the centromere located very close to one end. Human chromosomes 13, 14, 15, 21, and 22 are acrocentric.	ក្រូម៉ូសូមអាគ្រូសង់ទ្រីង ជាក្រូម៉ូសូមដែលសង់ត្រូមែមានទីតាំងនៅជិតចុងបំផុតនៃដៃម្ខាង។ ក្រូម៉ូសូមមនុស្សទី ១៣ , ១៤ , ១៥ , ២១ , និង ២២ ជាអាគ្រូសង់ទ្រីង។
acrocephaly Having a dome-shaped head.	ក្បាលមានរាងក្រឡូម
acromegaly A serious disease characterized by large head, hands and feet. It is caused by over-secretion of growth hormones from the anterior pituitary gland.	ជំងឺក្បាល និងអនេយនទិ ជាជំងឺធ្ងន់ធ្ងរ ដែលសម្គាល់ដោយមានក្បាល ដៃ និងជើងធំ។ ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយមានការបញ្ចេញអ័រម៉ូនលូតាលស់ច្រើនពេកដោយក្រពេញអ៊ីប៉ូភីសមុខ។
acromion The ventral extension of the spine of the shoulder blade or scapula.	អាគ្រូមីអង់ ការលូតវែងនៃឆ្អឹងស្លាបប្រចៀវ។
acropetal Toward the apex. Compare basipetal.	អាគ្រូម៉េសាល ឆ្ពោះទៅរកកំពូល។ ប្រៀបធៀបជាមួយពាក្យbasipetal។
acrosome A sac, derived from the golgi apparatus, surrounded by a membrane, located at the tip of the sperm. The acrosome plays an important role in fertilization. When the sac breaks upon contact with the egg, enzymes from the acrosome help to penetrate the egg membrane, and allow transfer of the sperm nucleus to the egg cell.	អាគ្រូសូម ថង់ស្រោបដោយភ្នាស (មានប្រភពមកពីឧបករណ៍កុលស៊ី) ស្ថិតនៅក្បាលស្ពែម។ អាគ្រូសូមមាននាទីសំខាន់នៅក្នុងការបង្កកំណើត។ នៅពេលប៉ះជាមួយស៊ីត ថង់នោះក៏បែក ហើយអង់ស៊ីមរបស់អាគ្រូសូម បំបែកភ្នាសកោសិកាស៊ីត ដោយអនុញ្ញាតអោយមានការ បញ្ជូនណ្វៃយ៉ូរបស់ស្ពែមចូលទៅក្នុងកោសិកាស៊ីត។
ACTH See adrenocorticotrophic hormone.	សូមមើល adrenocorticotrophic hormone។
actin A protein that is the main component of the thin filaments in a muscle myofibril.	អាត់ទីន ប្រូតេអ៊ីនដែលជាសមាសធាតុសំខាន់នៃសរសៃឆ្មាៗនៅក្នុងសរសៃសាច់ដុំ។
actin filament The smallest (4-7 nm in diameter) of the three types of filaments that comprise the	តិណ្ណម៉ង់ទ័រអាត់ទីន ជាក៏ឡាម៉ង់តូចបំផុត (មានអង្កត់ផ្ចិតពី ៥-៧ណាណូ

cytoskeleton.	ម៉ែត្រូ ក្នុងចំណោមភីឡូម៉ង់ពេញលេញដែលបង្កើតនូវគ្រោងកោសិកា។
actinomorphic (of regular flowers) Can be divided into two or more identical parts. In animals such a structure is described as radially symmetrical. See radial symmetry.	រាងកាំ (ចំពោះផ្កាទូទៅ) អាចបែងចែកទៅជា ផ្នែកដូចគ្នាពីរ ឬច្រើន។ ចំពោះសត្វវិញ ទម្រង់បែបនេះត្រូវបានគេរៀបរាប់ថាមានលក្ខណៈជា ស៊ីមេទ្រីកាំ។ សូមមើលពាក្យ ស៊ីមេទ្រីកាំ។
actinomycin D A substance that inhibits the transcription of RNA from DNA When isolated from soil bacteria and used as a medicine it acts as an antibiotic.	អាណីណូមីស៊ីន D សារធាតុបង្ការការចម្លងARN ចេញពីADN។ វាត្រូវបាន ញែកចេញពីបាក់តេរីក្នុងដី និងត្រូវបានប្រើជាថ្នាំ ដោយវាមាននាទីដូចជាថ្នាំ អង់ទីប៊ូទិច។
Actinomycota (Actinomycetes) A group of procaryotic Gram-positive bacteria which develop branching hyphae (0.5-1.0 μm in diameter). The hyphae then form a mycelium. Reproduction is either by total fragmentation of the hyphae and/or by production of spores in specialised areas of the mycelium. Most species are saprophytes, aerobes, mesophilic, and grow best at neutral pH.	អាណីណូមីតូតា (អាណីណូមីសែត) ក្រុមមួយរបស់បាក់តេរីក្រាមីដ្យូ មាន ដែលអ៊ីហ្វូដុះបែកខ្លែងច្រើន។ បន្ទាប់មកអ៊ីហ្វូនេះលូតលាស់ទៅជា មីសេលូម។ ការបន្តពូជអាចធ្វើឡើងដោយការដាច់អ៊ីហ្វូដុះ និង/ឬ ដោយការបង្កើតស្បូរនៅក្នុងតំបន់ឯកទេសរបស់អ៊ីហ្វូ។ ប្រភេទជាច្រើន គឺជាសារប្រូកាត ត្រូវការខ្យល់ និងលូតលាស់ល្អបំផុតនៅpHណឺត។
Actinopterygii One of the two main groups of bony fish, or the ray-finned fish.	អាណីណូតេរីស៊ី ថ្នាក់រងមួយក្នុងចំណោមថ្នាក់រងសំខាន់ៗពីរនៃត្រីឆ្អឹង ឬត្រីព្រុយកាំ។
Actinosphaerium A protozoan, known as the sun-animalcule, which is related to <i>Amoeba</i> .	អាណីណូស្វែរៀម ជាប្រូតូសូអ៊ែរដែលទាក់ទងនឹងអាមីប។
Actinozoa Another name that is not used very often for the anthozoa.	អាណីណូសូអែរី ជាឈ្មោះមួយផ្សេងទៀត ដែលប្រើជំនួសពាក្យអង់តូសូអែរី ប៉ុន្តែគេមិនសូវប្រើញឹកញាប់ទេ។
action potential The electrical potential difference (voltage) present between the inside and outside of a nerve or muscle fibre when stimulated. In the resting state (resting potential) the muscle or nerve fibre is electrically negative inside and positive outside. When the impulse passes, the charges are reversed. See nerve impulse.	ប៉ូតង់ស្យែលសកម្មភាព ភាពខុសគ្នានៃប៉ូតង់ស្យែលអគ្គីសនី(វ៉ុល)នៅរវាង ផ្នែកខាងក្នុង និងផ្នែកខាងក្រៅរបស់សរសៃប្រសាទ ឬសរសៃសាច់ដុំនៅ ពេលទទួលរំញោច។ នៅពេលសម្រាក(ប៉ូតង់ស្យែលសម្រាក) ផ្នែកខាងក្នុង សាច់ដុំ ឬផ្នែកខាងក្នុងសរសៃប្រសាទមានបន្ទុក អវិជ្ជមាន ចំណែកឯផ្នែក ខាងក្រៅមានបន្ទុកវិជ្ជមាន។ នៅពេលមានចរន្តឆ្លងកាត់ បន្ទុកនោះរត់ច្រាស់ ទិសគ្នា។ មើលពាក្យ ចរន្តប្រសាទ ។
action spectrum The spectrum of light that causes a particular response.	ស្បូចអំពើ ស្បូចចន្លឺ ដែលបណ្តាលអោយមានតំណបយថាប្រភេទ។
activated sludge A mud-like living material used in sewage treatment, consisting mainly of bacteria and protozoans, that breaks down organic matter in the sewage.	សំណល់ខាងសកម្ម សារធាតុរស់ដែលមានលក្ខណៈដូចជាភក់ ប្រើនៅក្នុង ប្រព្រឹត្តិកម្មទឹកកខ្វក់។ សារធាតុនោះ មានភាគច្រើនជាបាក់តេរី និងប្រូតូសូអ៊ែរ ដែលបំបែកសារធាតុសរីរាង្គនៅក្នុងទឹកកខ្វក់។
activation energy Energy added to molecules so that they collide with enough energy to break chemical bonds. The initial energy required to begin a chemical reaction.	ថាមពលដំបូងសកម្មឡើង ថាមពលបន្ថែមលើម៉ូលេគុលដើម្បីអោយ ម៉ូលេគុលនោះប៉ះជាមួយថាមពលគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការផ្តាច់សម្ព័ន្ធគីមី។ ថាមពលដំបូងដែលត្រូវការសំរាប់ផ្តើមប្រតិកម្មគីមី។
activator Any drug that increases the activity level of the person being treated.	ឡើងប្រញូញ ថ្នាំដែលបង្កើនសកម្មភាពរបស់មនុស្សដែលកំពុងទទួល ការព្យាបាល។
active centre The part of an antibody molecule that interacts with and binds the antigen, forming an antibody / antigen complex. See active site.	តំបន់សកម្ម ផ្នែករបស់ម៉ូលេគុលអង់ទីករ ដែលមានអំពើ និងគោងភ្ជាប់ជា មួយអង់ទីសែន ដោយបង្កើតបានជាកុំផ្លិចអង់ទីករ-អង់ទីសែន។
active immunity Immunity gained by direct exposure to antigens followed by antibody production.	ភាពសុំសកម្ម ភាពសុំដែលទទួលបានដោយការដាក់ប៉ះផ្ទាល់ទៅ នឹងអង់ទីសែន ហើយបន្ទាប់មកមានការបង្កើតអង់ទីករ។
active ingredient The chemically active part of a manufactured product such as a herbicide. The remainder of the product is inert.	គ្រឿងធាតុសកម្ម ផ្នែកសកម្មដោយគីមីនៅក្នុងផលិតផលមួយ ដូចជាថ្នាំ សម្លាប់ស្មៅ។ ចំណែកឯសមាសធាតុផ្សេងទៀតរបស់ផលិតផលនោះ គឺគ្មានសកម្មភាពទេ។
active site Site on an enzyme where the substrate bonds and the reaction is catalyzed.	មណ្ឌលសកម្ម មណ្ឌលនៅលើអង់ស៊ីមដែលសម្ព័ន្ធស៊ុបស្ត្រាតរងប្រតិកម្មនៃ កាតាលីករ។
active state The condition of muscle immediately	ស្ថានភាពសកម្ម ស្ថានភាពរបស់សាច់ដុំ នៅមុនពេលនិងក្នុងអំឡុង

before and during contraction in which it cannot extend. It is caused by the attachment of myosin bridges to actin filaments.	ពេលកម្រិត ដែលវាមិនអាចលូតវែងបាន។ ស្ថានភាពនេះបង្កឡើងដោយការភ្ជាប់របស់ម្យូស៊ីនទៅនឹងសរសៃអាក់ទីន។
active transport Movement of solutes across a membrane from low to high concentration; active transport requires energy from cellular metabolism.	ជំណឹកនាំសកម្ម ចលនាសារធាតុរលាយឆ្លងកាត់ភ្នាស ពីកន្លែងដែលមានកំហាប់ទាបជាង ទៅកន្លែងដែលមានកំហាប់ខ្ពស់ជាង។ ជំណឹកនាំសកម្មត្រូវការថាមពលពីមេតាបូលីសកោសិកា។
actomyosin A protein formed by the interaction of actin and myosin. It is closely concerned with muscle contraction.	អាត់ម្យូស៊ីន ជាប្រូតេអ៊ីនដែលកើតឡើងដោយអន្តរកម្មរវាងអាក់ទីននិងម្យូស៊ីន។ ប្រូតេអ៊ីននេះមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងការកម្រិតសាច់ដុំ។
acuity Sharpness of vision; the ability of the eye to See clearly.	ភាពច្បាស់ គំហើញច្បាស់, ជាលទ្ធភាពរបស់ភ្នែកក្នុងការមើលអ្វីមួយឃើញយ៉ាងច្បាស់។
acuminate (of leaves) Tapering to a point, narrowing sharply towards the tip and then less sharply near the point.	ស្រួចខ្លាំង (អំពីស្លឹក) មានសភាពកាន់តែតូចទៅៗនៅខាងចុង ចំណែកនៅខាងគល់ស្លឹកមានសភាពធំជាង។
acute 1. (of plant structures such as leaves) Sharply pointed. 2. (of a disease) coming quickly to a crisis. 3. (of a radiation dose) applied at a high level in a short space of time. Compare chronic.	ស្រួចខ្លាំង 1. (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ ដូចជាស្លឹក) ស្រួចខ្លាំង។ 2. យ៉ាប់ម្ល៉េះម្ល៉េះ (អំពីជំងឺ) ឈានដល់ ដំណាក់កាលធ្ងន់ធ្ងរយ៉ាងលឿន។ 3. យ៉ាប់ខ្លាំង (អំពីកម្រិតវិទ្យុសកម្ម) ប្រើដល់កម្រិតខ្ពស់ ក្នុងរយៈពេលខ្លី។ សូមមើលពាក្យ រ៉ាំរ៉ៃ។
acyl carrier protein (ACP) Protein involved in lipogenesis that carries the growing fatty acid and the molecules that condense to form the fatty acid.	ប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំអាស៊ីត ប្រូតេអ៊ីនចូលរួមការបង្កើតលីពីតដែលដឹកនាំអាស៊ីតខ្លាញ់ដែលសំយោគ និងមូលេគុលដែលផ្គុំគ្នាបង្កើតអាស៊ីតខ្លាញ់។
acylglyceride linkage The covalent bond between the organic acid group, such as in a fatty acid, and one of the three hydroxyl groups of glycerol.	សម្ព័ន្ធអេស៊ីតឆ្លឹះសេរីត សម្ព័ន្ធកូរ៉ាឡង់រវាងក្រុមអាស៊ីតសរីរាង្គ ដូចជានៅក្នុងអាស៊ីតខ្លាញ់ និងក្រុមមួយក្នុងចំណោមក្រុមអ៊ីដ្រុកស៊ីលទាំង៣នៃឆ្លឹះសេរីល។
ad- prefix meaning - to, next to.	ជាបុព្វបទ មានន័យថា ទៅកាន់ ឬ នៅក្បែរ ។
adaptation An inherited characteristic that helps survival and reproduction for a species; the process of becoming better suited to the environment.	បទដ្ឋាន លក្ខណៈតែមួយដែលជួយដល់ការរស់នៅនិងការបន្តពូជរបស់ប្រភេទ។ ដំនើររស់នៅនឹងមជ្ឈដ្ឋានរស់នៅ។
adaptive enzyme An enzyme that is produced by an organism, e.g. a bacterium, only in the presence of its normal substrate or a similar substance. Such enzymes are not produced in situations to which the organism is not adapted. See operon model.	អង់ស៊ីមបទដ្ឋាន ជាអង់ស៊ីមដែលបង្កើតឡើង ដោយការរស់ (ដូចជាបាក់តេរី) តែនៅពេលមានវត្តមានស៊ុបស្ត្រាតធម្មតារបស់វា ឬសារធាតុស្រដៀងគ្នាប៉ុណ្ណោះ។ អង់ស៊ីមនេះមិនមានការ ផលិតនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានដែលការរស់នោះមិនមានការស៊ុបនោះទេ។ សូមមើលពាក្យ គំរូអូប៊ែរ៉ុង។
adaptive radiation Evolution of many different groups from a common ancestor.	សំណាយបទដ្ឋាន ការវិវត្តរបស់ក្រុមផ្សេងៗជាច្រើនពីបុព្វមុខ។
adaxial Toward the axis.	មូលអ័ក្ស ដែលឆ្ពោះទៅកាន់អ័ក្ស។
addiction A strong physical or psychological dependence on a drug.	ការញៀន ការពឹងពាក់របស់ផ្លូវកាយឬផ្លូវចិត្តទៅលើថ្នាំញៀនយ៉ាងខ្លាំង។
Addison's disease A disease caused by a deficiency of adrenocorticosteroid hormones (e.g. cortisone, aldosterone) produced by cells of the adrenal gland cortex. The major symptoms of the disease are lowered blood pressure, lowered blood-sugar levels, reduced kidney function, loss of weight, extreme muscular weakness, and a brownish pigmentation of the skin and mucous membranes.	ជំងឺអែឌីសិន ជំងឺបង្កឡើងដោយសារកង្វះអ័រម៉ូនអាដ្រែណូគ័រទីកូរ៉េនីត (ឧ. គីរ៉ូស្តេរ៉ូន, អាឡូដូស្តេរ៉ូន)។ អ័រម៉ូននេះផលិតដោយក្រពេញលើតម្រងនោម។ រោគសញ្ញារបស់ជំងឺនេះ គឺសម្គាល់ដោយមានសម្ពាធឈាមទាប មានកម្រិតស្ករក្នុងឈាមទាប តម្រងនោមចុះខ្សោយ ស្រកទម្ងន់ សាច់ដុំចុះខ្សោយយ៉ាងខ្លាំង និងមានស្នាមជាំនៅលើស្បែក និងភ្នាសស្នេស។
additive genes See polygenic inheritance.	សែនបន្ថែម សូមមើលពាក្យ polygenic inheritance។
adduction Movement toward the midventral axis of the body (See also abduction).	អាខុបស្យូន ចលនាទៅរកអ័ក្សកណ្តាលពោះនៃសារពាង្គកាយ។
adductor 1. (also called a depressor) A muscle that pulls a structure or limb towards the main part of the body. e.g. the adductor mandibulae, which closes the jaws in amphibians. 2. A muscle that pulls together two structures such as the two valves of a	សាច់ដុំនាញ 1. (សាច់ដុំដែលទាញទម្រង់ ឬអវយវៈចូលទៅផ្នែកសំខាន់របស់សារពាង្គកាយ។ ឧទាហរណ៍ សាច់ដុំទាញផ្តឹងផ្តាមក្រោមរបស់បណ្តុកសត្វ។ 2. សាច់ដុំដែលទាញផ្នែកពីរចូលគ្នា ដូចជាការទាញចូលគ្នានៃ

shell.	សម្បកគ្រី។
adenine A nitrogen base with the formula C ₅ H ₅ N ₅ found in DNA and RNA. See appendix 2.	អាដេនីន បាសអាសូតមានរូបមន្ត C ₅ H ₅ N ₅ ដែលមាននៅក្នុង ADN និង ARN។ មើល appendix 2
adenohypophysis That part of the pituitary gland derived from the hypophysis in the embryo.	អាដេណូអ៊ីប៉ូផ៊ីស ផ្នែករបស់ក្រពេញអ៊ីប៉ូផ៊ីស ដែលវិវត្តចេញពីអ៊ីប៉ូផ៊ីសស៊ីសកាលពីនៅវ័យជាអំប្រើយ៉ុង។
adenoid An enlarged mass of tissue made mostly of lymphocytes, at the back of the pharynx, which may obstruct breathing. It occurs most commonly in children.	អាដេណូអ៊ីត ដុំម៉ាសជាលិកាបង្កឡើងភាគច្រើនដោយទ្បាផ្លូស៊ីត ស្ថិតនៅផ្នែកខាងក្រោយដើមក ដែលបង្កការលំបាកដល់ដំណកដង្ហើម។ ដុំសាច់នេះច្រើនតែកើតមានចំពោះកុមារ។
adenosine A nitrogen-containing compound consisting of an adenine base attached to a ribose sugar. Adenosine forms part of nucleotides making up nucleic acids and ATP.	អាដេណូស៊ីន សមាសធាតុមានផ្ទុកអាសូត បង្កឡើងពីបាសអាសូតភ្ជាប់ទៅនឹងស្កររីបូស។ អាដេណូស៊ីនគឺជាផ្នែកមួយរបស់នុយក្លេអូទីត (ដែលជាធាតុបង្ករបស់អាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីច) និងATP។
adenosine diphosphate (ADP) A coenzyme compound made of adenine, ribose and two molecules of phosphoric acid that can be converted into ATP.	អាដេណូស៊ីនឌីផូស្វាត សមាសធាតុកូអង់ស៊ីមដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងពីអាដេនីន-រីបូស និងអាស៊ីតផូស្វ័រិចពីរម៉ូលេគុល ដែលអាចត្រូវបានបំប្លែងទៅជា ATP។
adenosine monophosphate (AMP) A molecule consisting of an adenosine unit which is attached to a phosphate group by a low-energy bond. It is the basic structure of ADP and ATP.	អាដេណូស៊ីនម៉ូណូផូស្វាត ម៉ូលេគុលដែលមានអាដេណូស៊ីនភ្ជាប់ទៅនឹងក្រុមផូស្វាតដោយសម្ព័ន្ធខ្សោយ។ វាគឺជាទម្រង់គ្រឹះរបស់ ADP និង ATP។
adenosine triphosphatase (ATPase) An enzyme capable of catalysing the hydrolysis of a phosphate bond in adenosine triphosphate (ATP) to produce adenosine diphosphate (ADP) and inorganic phosphate (Pi) and energy.	អាដេណូស៊ីនទ្រីផូស្វាតាស អង់ស៊ីមដែលអាចជម្រុញការផ្តាច់សម្ព័ន្ធផូស្វាតក្នុងម៉ូលេគុលអាដេណូស៊ីនទ្រីផូស្វាតបង្កើតជាអាដេណូស៊ីនឌីផូស្វាត ផូស្វាតអសរីវាង និងថាមពល។
adenosine triphosphate (ATP) A nucleotide consisting of adenine, ribose, and three phosphate groups; the major source of usable chemical energy in metabolism; when hydrolyzed, ATP loses a phosphate to become adenosine diphosphate (ADP) and releases usable energy.	អាដេណូស៊ីនទ្រីផូស្វាត នុយក្លេអូទីតមួយដែលមាន អាដេនីន-ស្កររីបូស និងក្រុមផូស្វាត៣។ វាជាប្រភពថាមពលគីមីដ៏សំខាន់ ដែលអាចប្រើប្រាស់បាននៅក្នុងមេតាបូលីស។ នៅពេលដែលធ្វើអ៊ីដ្រូលីស ATPបាត់បង់ផូស្វាតមួយដើម្បីក្លាយទៅជាអាដេណូស៊ីនឌីផូស្វាត (ADP) និងផ្តល់នូវថាមពលដែលអាចប្រើប្រាស់បាន។
adenovirus A type of virus responsible for several acute infections of the respiratory system. The name derives from the adenoid tissues, where the virus is often found.	អាដេណូវិរុស ប្រភេទវីរុសម្យ៉ាង ដែលបង្កជំងឺប្រព័ន្ធដង្ហើមធ្ងន់ធ្ងរ។ ឈ្មោះនេះគឺមានប្រភពមកពីជាលិកាអាដេណូអ៊ីត ជាកន្លែងដែលវីរុសនោះស្ថិតនៅ។
adenovirus 2 A type of virus that causes human respiratory disease; its role in genetic research involved the discovery of introns.	អាដេណូវិរុស២ វីរុសមួយប្រភេទដែលធ្វើអោយប្រព័ន្ធដង្ហើមមនុស្សមានជំងឺ។ តួនាទីរបស់វាក្នុងការស្រាវជ្រាវសេនេទិច ទាក់ទងនឹងរបកគំហើញនៃអាំងត្រុង។
adenyl cyclase The enzyme that catalyses the formation of cyclic AMP (cAMP) from ATP by the removal of pyrophosphate.	អាដេនីលសាយក្លេស អង់ស៊ីមជម្រុញការបង្កើតម៉ូលេគុលAMP ពីATP ដោយការផ្តាច់ពីរីផូស្វាត។
adenylate kinase An enzyme that catalyses the transfer of a phosphate group from adenosine triphosphate (ATP) to adenosine monophosphate (AMP) to produce two molecules of adenosine diphosphate (ADP). The enzyme can also produce ATP (and AMP) from 2ADP by the reverse reaction.	អាដេនីលតកីណាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញការផ្ទេរក្រុមផូស្វាតមួយពីអាដេណូស៊ីនទ្រីផូស្វាត(ATP)ទៅអោយអាដេណូស៊ីនម៉ូណូផូស្វាត (AMP) ដើម្បីបង្កើតពីរម៉ូលេគុលអាដេណូស៊ីនឌីផូស្វាត (ADP)។ អង់ស៊ីមនេះក៏អាចបង្កើតATP(និងAMP) ពី 2ADP បានផងដែរ ដោយប្រតិកម្មប្រញាប់។
adhesion An attraction between unlike molecules due to intermolecular forces.	ឌីណេដ្យង់ស៊ីន ទំនាញរវាងម៉ូលេគុលខុសគ្នាស្រ័យដោយកំលាំងអន្តរម៉ូលេគុល។
adipose tissue Connective tissue specialised to store fat.	ជាលិកាខ្លាញ់ ជាលិកាសន្ធានដែលមាននាទីក្នុងការស្តុកខ្លាញ់។
adjacent disjunction See translocation heterozygote.	សូមមើលពាក្យ អេតេរ៉ូស៊ីក្លូតចំណាស់ទី ។
adjuvant A substance added to improve a physical or chemical property, e.g. adjuvants are commonly	សារធាតុជំនួយ សារធាតុដែលគេដាក់បញ្ចូល ដើម្បីធ្វើអោយប្រសើរឡើង

<p>added to antigens, improving the immune response in the recipient and thus increasing the production of antibodies.</p>	<p>នូវលក្ខណៈរូប ឬលក្ខណៈគីមី។ ឧទាហរណ៍ គេច្រើនតែដាក់សារធាតុជំនួយជាមួយអង់ទីសែន ដើម្បីបង្កើនតំលាបភាពស្តាំនៅក្នុងអ្នកទទួល ដែលការធ្វើបែបនេះ ធ្វើអោយមានការកើនឡើងនូវការផលិតអង់ទីករ។</p>
<p>A-DNA An alternate form of the right-handed double helical structure of DNA in which the helix is more tightly coiled, with 11 base pairs per full turn of the helix.</p>	<p>ADN- A ជាការកម្រិតនៃទម្រង់រង្វង់ដៃស្តាំនៃ ADN ដែលរង្វង់នោះមានការរង្វង់ខ្លាំងជាង ហើយមាន ១១គូបាសក្នុងមួយរង្វង់ទ្វេ ឬក្នុងមួយជំហាន។</p>
<p>adnate (of a structure) Joined to an organ of a different kind.</p>	<p>រាងនៃត (អំពីទម្រង់អ្វីមួយ) ភ្ជាប់ទៅនឹងសរីរាង្គមួយនៃប្រភេទខុសគ្នា។</p>
<p>adoral (of an organism) The side on which the mouth is situated.</p>	<p>ទីតាំងមាត់ (ចំពោះការរស់) ស្ថិតនៅផ្នែកខាងដែលមានមាត់។</p>
<p>adrenal cortical hormones Hormones secreted by the cortex of the adrenal glands. They are generally of three main types (a) mineralocorticoids, e.g. aldosterone and deoxycorticosterone, which are concerned with salt and water balance; (b) glucocorticoids, e.g. cortisone and hydrocortisone, which aid the formation of carbohydrates from fat and protein; and (c) sex hormones, particularly androgens in both male and female mammals.</p>	<p>អ័រម៉ូនរាងនៃសរីរាង្គ ជាអ័រម៉ូនផលិតដោយក្រពេញលើតម្រងនោម។ អ័រម៉ូននេះមានមុខងារបីសំខាន់ៗ (a) ម៉ាញ៉េស៊ីត ឡូតីរីកូអ៊ីត ឧ. អាស៊ីតកូរតិកូនីត និងដេអុកូរតិកូស្តេរ៉ូន មានទំនាក់ទំនងនឹងការរក្សាលំនឹងអំបិល និងទឹក។ (b) គ្លុយកូរតិកូអ៊ីត ឧ. គីរតិកូនីត និងអ៊ីដ្រូកូរតិកូនីត ជួយនៅក្នុងការបង្កើតការប្រតិបត្តិការពីខ្លាញ់ និងប្រូតេអ៊ីន។ (c) អ័រម៉ូនភេទ ជាពិសេសអង់ដ្រូសែន ដែលមានទាំងថេនីកសត្វឈ្មោល និងថេនីកសត្វស្ត្រី។</p>
<p>adrenal gland An endocrine gland located above the kidney that secretes corticoid hormones and adrenaline.</p>	<p>ក្រពេញលើតម្រងនោម ក្រពេញបញ្ចេញក្នុង ឬក្រពេញអង់ដ្រូសែន ដែលស្ថិតនៅលើតម្រងនោម និងបញ្ចេញអ័រម៉ូនគីរតិកូអ៊ីត និងអ៊ីដ្រូសែន។</p>
<p>adrenaline A hormone secreted by the adrenal medulla that acts to increase blood pressure by stimulating heart action and constriction of some blood vessels; also called epinephrine.</p>	<p>អ័រម៉ូនរាងនៃសរីរាង្គ អ័រម៉ូនដែលបញ្ចេញដោយផ្នែកកណ្តាលនៃក្រពេញលើតម្រងនោម និងមានមុខងារបង្កើនសម្ពាធឈាមដោយភ្លេចចលនាដោះដូង និងបង្រួមសរសៃឈាមមួយចំនួន។ គេហៅវាថាអេពីនេហ្វ្រីនផងដែរ។</p>
<p>adrenergic (of nerve endings) Secreting adrenaline and noradrenaline when a nerve impulse arrives. These substances then stimulate the effector nerve fibres in the sympathetic nervous system of many vertebrates.</p>	<p>រាងនៃសរីរាង្គ (ចុងសរសៃប្រសាទ) ការបញ្ចេញអ័រម៉ូនរាងនៃសរីរាង្គ និងណូរ៉ាដ្រាឡីន នៅពេលចរន្តប្រសាទមកដល់។ បន្ទាប់មក សារធាតុទាំងនេះភ្លេចសរសៃប្រសាទអ៊ីដ្រូសែន ក្នុងប្រព័ន្ធប្រសាទសំប៉ាតែទិចរបស់សត្វផ្សេងៗជាច្រើន។</p>
<p>adrenocorticotrophic hormone (ACTH) or corticotrophin A small, protein hormone secreted by the anterior lobe of the pituitary. It controls the secretion of other hormones of the cortex of the adrenal gland.</p>	<p>អ័រម៉ូនរាងនៃសរីរាង្គគីរតិកូអ៊ីត (ACTH) ឬ គីរតិកូអ៊ីត អ័រម៉ូនបង្កឡើងពីប្រូតេអ៊ីនតូចៗ ដែលបញ្ចេញដោយកំពកមុខរបស់អ៊ីប៉ូភីស។ អ័រម៉ូននេះត្រួតពិនិត្យការបញ្ចេញអ័រម៉ូនផ្សេងៗទៀតរបស់ក្រពេញលើតម្រងនោម។</p>
<p>adsorption The attachment of gas or liquid to a surface or interface. In physical adsorption, molecules are held by Van der Waal's forces of attraction; in chemical adsorption there is exchange or sharing of electrons. Compare absorption.</p>	<p>សំរួមសើ ការភ្ជាប់របស់ឧស្ម័ន ឬសារធាតុរាវទៅលើផ្ទៃខាងក្រៅ។ ការតោងជាប់បែបនេះ គឺម៉ូលេគុលទាំងឡាយភ្ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមកដោយទំនាញកំលាំងវ៉ាន់ដឺរវ៉ាល់។ ការតោងជាប់បែបគីមី៖ ការបោះបង់ ឬការទទួលយកអេឡិចត្រុង។</p>
<p>adventitious 1. (of a bud) Not developing in a leaf axil, as in <i>Begonia</i> where buds can be produced from leaf wounds. 2. (of a root) Any root that grows from a part of the plant that is not the primary root.</p>	<p>1. (នៃពន្លកត្រួយ) មិនមែនដុះចេញពីអ័ក្សរបស់ស្លឹកទេ ដូចជាក្នុងករណី <i>Begonia</i> ដែលត្រួយពន្លករបស់វាដុះចេញត្រង់ស្នាមរបូសនៃស្លឹក។ 2. (នៃឫស) ឫសប្រយោជន៍ ឫសដែលដុះចេញពីផ្នែកណាមួយនៃរុក្ខជាតិ ដែលមិនមែនជាឫសសំខាន់។</p>
<p>Aepyornis A very large, flightless, bird from Madagascar that is recently extinct. It was larger than an ostrich and the egg content was more than 9 litres.</p>	<p>អ៊ែប៊ីរ៉ូនីស បក្សីដែលមានទំហំយ៉ាងធំ និងមិនអាចហើរបាន មាននៅតំបន់ម៉ាដាហ្គាស្កា ដែលវិនាសផុតពីពិភពលោកកន្លងទៅ។ បក្សីនេះមានទំហំធំជាងសត្វអូទ្រីស ហើយស៊ីតរបស់វាមានបរិមាណលើសពី៩លីត្រទៀត។</p>
<p>aerenchyma A tissue containing large amounts of intercellular spaces.</p>	<p>រាងនៃស៊ីម ជាលិកាមានចន្លោះអន្តរកោសិកាច្រើន។</p>
<p>aerial respiration In organisms, exchange of oxygen and CO₂ from the air. Usually internal (mesophyll of</p>	<p>ដំណកដង្ហើមលើគោក បណ្តូរឧស្ម័នអុកស៊ីសែន និងឧស្ម័នកាបូនិចពីខ្យល់នៃការរស់លើគោក។ ជាទូទៅបណ្តូរឧស្ម័ននេះប្រព្រឹត្តទៅនៅ</p>

leaves, vertebrate lungs), but can be external (skin of amphibia).	មេសូតិលនៃស្លឹករុក្ខជាតិនិងសត្វសត្វឆ្អឹងកង ប៉ុន្តែក៏អាចប្រព្រឹត្តទៅនៅខាងក្រៅផងដែរ (ស្បែកអំបូរកង្កែប)។
aerobic Needing oxygen.	អាណាខ្យល់ឬត្រូវការខ្យល់ ត្រូវការអុកស៊ីសែន។
aerobic cellular respiration The biochemical pathway that requires oxygen and converts food, such as carbohydrates, to carbon dioxide and water. During this conversion, it releases the chemical-bond energy as ATP molecules.	ដង្ហើមកោសិកាអាណាខ្យល់ ដំណើរគីមីដ៏វែងដែលត្រូវការអុកស៊ីសែន និងបំបែកអាហារដូចជាគ្រួសារស៊ីតអោយទៅជាឧស្ម័នកាបូនិចនិងទឹក។ នៅពេលបំបែកនេះវាបញ្ចេញថាមពលសម្ព័ន្ធគីមី ជាម៉ូលេគុល ATP។
aeroplankton Any organisms such as pollen, spores, small insects or other small animals drifting in air currents above ground level.	ខ្យល់ម្លប់តុច ការរស់ទាំងឡាយ ដូចជាគ្រាប់លម្អង ស្បៀ សត្វល្អិតតូចៗ ឬក៏សត្វតូចៗដែលហើរតាមចរន្តខ្យល់។
aerotaxis The movement of an organism depending on the direction of air or oxygen.	ចលនាតាមទិសខ្យល់ ចលនារបស់ការរស់ អាស្រ័យតាមទិសរបស់ខ្យល់ឬអុកស៊ីសែន។
aerotropism Plant growth response affected by the presence of air. For example, the growth of the pollen tube from the stigma to the ovary in flowering plants.	ខ្យល់ទំនោរទិស តំណបលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ ស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលរបស់វត្តមានខ្យល់។ ឧទាហរណ៍ ការលូតលាស់របស់បំបែកលម្អង ចេញពីស្ថិតមាំតឆ្ពោះទៅកាន់អូវែ (ចំពោះរុក្ខជាតិមានផ្កា)។
aestivation A period of inactivity and reduced metabolism during summer.	ដំណឹងក្រាំង រយៈពេលដែលគ្មានសកម្មភាព និងមេតាបូលីសមយុទ្ធនៅរដូវប្រាំង។
aetiology or etiology The study of causes (usually of a disease).	មូលហេតុវិទ្យា ការសិក្សាអំពីមូលហេតុនៃការបង្ក(ជាទូទៅគឺការបង្កជំងឺ)។
afferent A structure (blood vessel, nerve, etc.) leading toward some point.	ចូល ទម្រង់ (សរសៃឈាម , សរសៃប្រសាទ)នាំឆ្ពោះទៅចំណុចណាមួយ។
afferent neurone A nerve fibre that conducts impulses towards the central nervous system from receptor cells. Compare efferent neurone.	ណឺរ៉ូននាំមកកាន់ ជាសរសៃប្រសាទដែលបង្កចរន្តឆ្ពោះទៅកាន់ប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ចេញពីកោសិកាទទួល។ ផ្ទុយពីណឺរ៉ូននាំទៅកាន់។
African sleeping sickness A fatal infection of the nervous and lymphatic systems that is widespread in certain parts of Africa and is caused by a flagellate protozoan called <i>Trypanosoma</i> . The protozoan is transmitted to humans by the tsetse fly <i>Glossina</i> , that also feeds on cattle.	ជំងឺចុះដេកអាហ្វ្រិក ជំងឺឆ្លងប្រព័ន្ធប្រសាទ និងប្រព័ន្ធឡូហ្វ ដែលអាចបណ្តាលអោយស្លាប់។ ជំងឺនេះមានការរាលដាលច្រើននៅតំបន់មួយចំនួនក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិក។ ជំងឺនេះបង្កដោយប្រូតូសូអ៊ីមានផ្លាសែលឈ្មោះ <i>ត្រីប៉ាណូសូម៉ា</i> ។ មេរោគនេះឆ្លងទៅមនុស្សដោយមូសសេសេ <i>Glossina</i> ។
after ripening A period through which fully-formed seeds (and the spores of some fungi) need to pass before they can germinate. It is a form of dormancy that may involve the production of growth hormones or the destruction of growth inhibitors to produce suitable conditions for further development to begin.	រយៈពេលលូតលាស់បន្ថែម ជារយៈពេលដែលគ្រាប់លូតលាស់ពេញលេញ (និងស្បៀរបស់ផ្សិតមួយចំនួន)ត្រូវឆ្លងកាត់ នៅមុនពេលដែលវាអាចចេញពីស្លឹកបាន។ វាគឺជាទម្រង់នៃការសម្រាក ដែលអាចទាក់ទងការផលិតអ័រម៉ូនលូតលាស់ ឬក៏ការបំផ្លាញអ្នកបង្កាការលូតលាស់ ដើម្បីបង្កើតនូវលក្ខខណ្ឌសមស្របសម្រាប់ចាប់ផ្តើមការលូតលាស់បន្តទៀត។
afterbirth The remains of the placenta and umbilical cord that are pushed out from the uterus of eutherian mammals after the babies are born.	សុក សំណល់សុក និងទងសុកដែលធ្លាក់ចេញមកពីស្បូនរបស់មនុស្សសត្វបន្ទាប់ពីទារកកើតចេញមកភ្លាម។
Ag abbreviation. antigen.	ជាអក្សរកាត់របស់ពាក្យ អង់ទីសែន ។
agamogenesis Reproduction which does not involve joining of male and female gametes. The female gamete develops asexually without fertilization.	ការបន្តពូជគ្មានឈ្មួល ការបន្តពូជដែលមិនទាក់ទងនឹងការរលាយចូលគ្នារវាងកាម៉ែតញី និងកាម៉ែតឈ្មួល។ កាម៉ែតញីវិវត្តដោយឥតភេទ ដោយគ្មានការបង្កកំណើត។
agamospores Any species which reproduces without male gametes.	ប្រភេទបន្តពូជដោយគ្មានឈ្មួល ប្រភេទទាំងឡាយដែលការបន្តពូជដោយគ្មានការចូលរួមពីការម៉ែតឈ្មួល។
agamospermy Reproduction that does not involve fertilization or meiosis but produces an embryo asexually but not by vegetative reproduction.	ការបន្តពូជដោយគ្មានស្តែម ការបន្តពូជដែលគ្មានការទាក់ទងនឹងការបង្កកំណើត ឬ មេឃ្លូស ប៉ុន្តែបង្កើតបានអំប្រើយ៉ូងដោយឥតភេទ តែមិនមែនជាការបន្តពូជដោយសរីរាង្គលូតលាស់ទេ។
agar A material found in red algae that is used in laboratories to grow bacteria and fungi.	អាហ្គារ សារធាតុមាននៅក្នុងសារាយក្រហម ដែលត្រូវបានយកមកប្រើនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធ៍ ដើម្បីបណ្តុះបណ្តុះបាក់តេរីនិងផ្សិត។

<p>agaric A fungus of the family Agaricaceac which includes the common mushroom. They have a central stalk and a cap with radiating gills on the lower side.</p>	<p>អាហារិច ផ្សិតក្នុងអំបូរអាហារិកាសេ រួមទាំងផ្សិតមាំក្រូផង។ ផ្សិតប្រភេទនេះមានជើង និងមួក ដែលមួកនេះមានទម្រង់ដូចជាស្រក់ជាច្រើនស្ថិតនៅផ្នែកខាងក្រោម ។</p>
<p>agarose gel electrophoresis See gel electrophoresis.</p>	<p>សូមមើលពាក្យ វ៉ែលអេឡិចត្រូផរេស៊ីស។</p>
<p>agave A semi-woody perennial American native plant. Alcoholic drinks called Pulque, aquamiel, mescal and tequila are produced from it.</p>	<p>អេឡេច រុក្ខជាតិមិនសូវមានជាតិឈើមានអាយុវែង នៅសហរដ្ឋអាមេរិក។ រុក្ខជាតិនេះត្រូវបានគេយកទៅផលិតភេសជ្ជៈស្រវឹងមួយចំនួន ដូចជាPulque, aquamiel, mescal និងtequila។</p>
<p>age distribution The number of organisms of each age in the population.</p>	<p>រាយអាយុ ចំនួនការរស់នៃអាយុនីមួយៗ ក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុង។</p>
<p>agglutin A type of antibody causing agglutination.</p>	<p>អាគ្គូតីន ប្រភេទអង់ទីកូរ៉ូម៉ង់ ដែលបង្កអោយមានការតោងជាប់គ្នា ។</p>
<p>agglutination The joining together of an antigen and an antibody.</p>	<p>ជំនាបត្តា ការភ្ជាប់គ្នារវាងអង់ទីសែននិងអង់ទីកូរ៉ូម៉ង់។</p>
<p>agglutinin A surface antigen that causes the formation of agglutins in cells (including bacteria) and binds them to produce an agglutination reaction.</p>	<p>អាគ្គូតីនូសែន ផ្ទៃក្រៅរបស់អង់ទីសែន ដែលបង្កអោយមានការបង្កើតអាគ្គូតីនក្នុងកោសិកា (រួមទាំងកោសិកាបាក់តេរីផង) រួចតោងជាប់វាដើម្បីបង្កើតជាប្រតិកម្មតោងស្អិតជាប់គ្នា ឬប្រតិកម្មជំនាបត្តា។</p>
<p>aggregate fruit A type of fruit that develops from many different ovaries in a single flower. eg. Blackberry, raspberry.</p>	<p>ផ្លែប្រមុំ ប្រភេទផ្លែរុក្ខជាតិដែលលូតលាស់ពីអូវុល្យែងៗគ្នាជាច្រើននៅក្នុងផ្កាតែមួយ។ ឧទាហរណ៍ blackberry, raspberry ។</p>
<p>aggregation A group of individuals of a population that are distributed for a specific reason. It can occur (a) as a response to habitat differences, e.g. some organisms like damp areas more than dry areas; (b) as a response to daily or seasonal weather changes; (c) by reproductive processes, e.g. individuals hatching from the same group of eggs in some animals, or poor seed dispersal in plants; (d) as a result of social attraction, e.g. birds nesting in colonies.</p>	<p>រាយបង្ក ក្រុមឯកត្តៈរបស់ប៉ូពុយឡាស្យុងមួយ ដែលបែកចេញពីគ្នាទៅតាមតំបន់ផ្សេងៗ អាស្រ័យ លើមូលហេតុជាក់លាក់។ វាអាចកើតមានដោយសារ (a) ចំណង់ចំណូលចិត្តតំបន់រស់នៅខុសគ្នា។ ឧទាហរណ៍ ការរស់ខ្លះចូលចិត្តរស់នៅតំបន់សើមជាងតំបន់ស្ងួត។ (b) ដោយការប្រែប្រួលអាកាសធាតុប្រចាំថ្ងៃ ឬប្រចាំរដូវ។ (c) ដោយដំណើរបន្តពូជ។ ឧទាហរណ៍ ក្រុមឯកត្តៈដែលញាស់ចេញពីក្រុមពងតែមួយ ឬគ្រាប់រុក្ខជាតិដែលមិនមានការពង្រាយល្អ។ (d) ទំនាញសង្គម។ ឧទាហរណ៍ បក្សីធ្វើសំបុកនៅជាកូន្យនី។</p>
<p>aggressins Enzymes that are produced by parasitic bacteria. The aggressins dissolve tissues and enable the bacteria to enter the host tissues.</p>	<p>អាហ្គេសស៊ីន ជាអង់ស៊ីមដែលផលិតដោយបាក់តេរីបរាសិត។ អង់ស៊ីមនេះរំលាយជាលិកា បង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់បាក់តេរីក្នុងការចូលទៅក្នុងជាលិកាផ្ទាល់។</p>
<p>aggressive behavior Dominant or fighting behavior. e.g. a dog defending its territory.</p>	<p>អាហ្គេស៊ីវីយ៉ាណូស្តាន អាហ្គេស៊ីវីយ៉ាណូស្តាន ឬវាយប្រហារលើគេ ។ ឧទាហរណ៍ ឆ្កែដែលចេះតែព្រុសនៅពេលលឺសំរិបមនុស្សដើរ ឬឃើញសត្វផ្សេងទៀតដើរកាត់តំបន់របស់វា។</p>
<p>Agnatha A class of vertebrates that includes the modern lampreys and hagfish and the extinct ostracoderms.</p>	<p>គ្មានទ្រាម ថ្នាក់សត្វឆ្អឹងកងមួយ ដែលរួមមានឡូប្រីវ អាហ្គីស និង ostracoderms ដែលរលត់ផុតពូជ។</p>
<p>agonist 1. Any substance responsible for causing a cellular response, such as a neurotransmitter or a hormone. 2. A muscle which pulls against an antagonistic muscle causing a response or change in position of a body part.</p>	<p>អាហ្គូនីស្ត 1. ជាសារធាតុដែលបង្កអោយមានតំណបកោសិកា ដូចជាអ្នកបញ្ជូនសារប្រសាទ ឬអ័រម៉ូន។ 2. ជាសាច់ដុំដែលបង្កអោយមានតំណប ឬការផ្លាស់ប្តូរទីតាំងផ្នែកនៃសារពាង្គកាយ។</p>
<p>agonistic behaviour See aggressive behaviour</p>	<p>សូមមើល អាហ្គេស៊ីវីយ៉ាណូស្តាន។</p>
<p>agouti A fur coloration in which there are alternating light and dark bands of colour on the individual hairs, giving a speckled brownish appearance. Such a fur coloration is found in mammals such as rabbits, rats and mice.</p>	<p>អាហ្គោតិ ការដាក់ពណ៌ពេញចម្រុះគ្នារវាងបន្ទះពណ៌ស និងពណ៌ខ្មៅ ស្ថិតនៅលើសរសៃពេញតែមួយ បង្កើតបានជាលក្ខណៈអុចៗនៃពណ៌ត្នោត។ ការដាក់ពណ៌ពេញបែបនេះ គឺមានចំពោះថនិកសត្វមួយចំនួនដូចជាទន្សាយ កណ្តុរវ័យ និងកណ្តុរតូចៗ (កណ្តុរបាយ)។</p>
<p>agranulocyte A type of leucocyte (white blood cell) with nongranular cytoplasm and a large spherical nucleus. They are produced either in the lymphatic system or the bone marrow. Agranulocytes form</p>	<p>អ៊ីក្រានូឡូស៊ីត ជាប្រភេទឡូកូស៊ីត (កោសិកាឈាមស) ដែលស៊ីតូប្លាស្ទ គ្មានគ្រាប់ និងមានណ្វៃយ៉ូធំមួយ។ អ៊ីក្រានូឡូស៊ីតអាចត្រូវបានផលិតនៅក្នុងប្រព័ន្ធឡូ ឬនៅក្នុងខួរឆ្អឹង។ វាមានប្រហែលជា៣០% នៃឡូកូស៊ីតទាំងអស់។</p>

about 30% of all leucocytes. There are two types, lymphocytes and monocytes.	អ៊ីក្រានូឡូស៊ីតមានពីរប្រភេទ គឺឡូស៊ីត និងម៉ូណូស៊ីត។
agriculture The cultivation of the soil for any aspect of farming or horticulture.	កសិកម្ម ការដាំដំណាំផ្សេងៗ។
agrobacteria Bacteria within the phylum purple bacteria. They are found in the soil, mainly in the rhizosphere. Most can infect dicotyledonous plants and cause galls or adventitious roots. e.g., <i>Agrobacterium rhizogenes</i> causes hairy root disease and <i>Agrobacterium tumefaciens</i> causes crown gall disease.	អាហ្វូបាក់តេរី ជាបាក់តេរីស្ថិតក្នុងសាខាបាក់តេរីពណ៌ស្វាយ។ បាក់តេរីទាំងនោះស្ថិតនៅក្នុងដី ជាពិសេសដីដែលនៅជុំវិញឫស។ ភាគច្រើននៃបាក់តេរីទាំងនេះអាចឆ្លងចូលទៅក្នុងកោសិកាធុរជាតិឌីកូតីលេដូន ដោយបង្កើតជាកំពកឫស ឬឫសព្រយោង។ ឧទាហរណ៍ <i>Agrobacterium rhizogenes</i> បង្កជំងឺឫសពោម។ បាក់តេរី <i>Agrobacterium tumefaciens</i> បង្កជំងឺកំពកឫស។
agronomy The study of the cultivation of field crops, with particular emphasis on improving their productivity and qualitative features.	កេរូត្រូមីឡូ ការសិក្សាអំពីការដាំដំណាំស្រែចំការ ដោយផ្ដោតជាពិសេសទៅលើការធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវផលិតកម្ម និងគុណភាព។
AID Artificial insemination by donor. See artificial insemination.	ការធ្វើរោងមេធាវីដោយនិម្មិត
AIDS See Acquired Immune Deficiency Syndrome.	សូមមើលពាក្យ សហរោគសញ្ញាបន្ថយភាពសុំ ។
air bladder, gas bladder or swim bladder A sac containing gas, present at the top of the abdominal cavity of bony fish. They use it to maintain their position in the water.	ថង់ខ្យល់ ជាថង់ស្តុកខ្យល់ ស្ថិតនៅផ្នែកលើនៃប្រហោងពោះរបស់ត្រីឆ្អឹង។ ត្រីប្រើថង់ខ្យល់នេះ ដើម្បីរក្សាទីតាំងរបស់វានៅក្នុងទឹក។
air pollution Dust, fumes, gases or other chemicals in the atmosphere which are harmful to living organisms. See acid rain.	កខ្វក់បរិយាកាស ធូលី ផ្សែង ឧស្ម័ន ឬសារធាតុគីមីផ្សេងៗនៅក្នុងបរិយាកាស ដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ការរស់។ សូមមើលភ្លៀងអាស៊ីត។
air sac An organ of gas exchange that opens off the trachea in insects and birds.	ថង់ខ្យល់ សរីរាង្គបណ្តូរឧស្ម័នដែលបើកចំហដោយបំពង់ខ្យល់ ចំពោះសត្វល្អិត និងបក្សី។
airborne pathogen Any disease-causing organism which can be transmitted through the air.	ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺឆ្លងតាមខ្យល់ ការរស់បង្កជំងឺ ដែលអាចត្រូវបានចំលងតាមរយៈខ្យល់។
akinetete A thick-walled dormant cell derived from a vegetative cell.	អេគីណែត កោសិកាត្រាំងមានក្លាសក្រាស់ ដែលមានប្រភពពីកោសិកាលូតលាស់រុក្ខជាតិ។
ala A projection like a wing, of fruits or seeds dispersed by the wind.	រាងជួរស្លាប ទម្រង់ដូចជាស្លាប នៅជាប់នឹងផ្លែ ឬគ្រាប់ និងត្រូវបានពង្រាយដោយខ្យល់។
Ala abbreviation. alanine.	ជាអក្សរកាត់របស់ អេឡានីន ។
alanine (A, Ala) One of 20 amino acids common in proteins. It has a non-polar structure and is mostly insoluble in water. The isoelectric point of alanine is 6.0.	អេឡានីន ជាអាស៊ីតអាមីនេមួយក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ ដែលមាននៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ វាមានទម្រង់មិនប៉ូលែ និងមិនរលាយក្នុងទឹក។
alar Related to the wings.	នៃស្លាប ទាក់ទងនឹងស្លាប។
alary muscles A series of small muscles found in the pericardial wall of insects. Their contraction causes blood to flow into the pericardium from the perivisceral cavity and then into the heart.	សាច់ដុំតូចៗមួយសេរី នៅនឹងក្លាសពេរីកាតរបស់សត្វល្អិត។ ការកម្រិតរបស់សាច់ដុំទាំងនេះ ធ្វើអោយឈាមហូរចូលទៅក្នុងស្រោមបេះដូង បន្ទាប់មកទៀត ក៏ហូរចូលទៅក្នុងបេះដូង។
albinism An inherited condition found in many organisms, whose main feature is a lack of the dark coloured pigment melanin in structures that are normally coloured. The symptoms of albinism in humans are (a) pinkish skin (b) eyes with a deep red pupil and pink iris, (c) <i>photophobia</i> (fear of light) (d) pale yellow hair. Albinism is controlled by a single recessive gene on an autosome. It is due to the absence of a functional tyrosinase enzyme produced by a blockage in tyrosine metabolism. Approximately 1 in 20 000 people are albinos.	ភាពភ្លឺត ជាលក្ខណៈតពូជ ដែលកើតមានចំពោះ ការរស់ជាច្រើន។ លក្ខណៈសម្គាល់របស់វា គឺកង្វះជាតិពណ៌ខ្មៅ។ រោគសញ្ញារោគភ្លឺតចំពោះមនុស្ស រួមមាន (a) ស្បែកមានពណ៌ស៊ីដម្លូ (b) ន្ទូបស្រី មានពណ៌ក្រហមចាស់ ហើយប្រស្រីភ្នែកមានពណ៌ស៊ីដម្លូ (c) ចាញ់ពន្លឺ (d) សក់មានពណ៌លឿងស្លេក។ ភ្លឺតកំណត់ដោយសែនអន់ទោល នៅលើអូតូសូម។ វាកើតមានដោយសារតែអវត្តមានមុខងាររបស់អង់ស៊ីមទីរូស៊ីណាស ផលិតដោយការបង្កាក់មេតាបូលីស៊ីស្មីន។ ក្នុងចំណោមមនុស្ស២០០០នាក់ គឺមានប្រហែលជាម្នាក់កើតភ្លឺត។
albumen The white part of an egg. A substance rich	រាងម៉ូសេន ផ្នែកសរសៃសុត។ សារធាតុសំបូរព្រូតេអ៊ីន ដែលនៅ

in protein surrounding the yolk in a bird's egg.	ព័ទ្ធជុំវិញស៊ុតលៀងក្នុងស៊ុតបក្សី។
albumin A group of proteins, soluble in water or dilute salt solution that are found in animals and some plants.	អាឡប៊ុយមីន ក្រុមប្រូតេអ៊ីនរលាយក្នុងទឹកនិងសូលុយស្យុងអំបិល ដែលប្រទះឃើញមាននៅក្នុងសត្វ និងរុក្ខជាតិមួយចំនួន។
albuminous cell Certain ray and axial parenchyma cells in the phloem of gymnosperms; these cells are closely associated with sieve cells, both morphologically and physiologically.	កោសិកាអាឡប៊ុយមីន កោសិកាប៉ារ៉ង់ស៊ីមនៃអ័ក្ស និងកាំ នៅក្នុងផ្លូវអែមរបស់រុក្ខជាតិស៊ីមណូស្តែម ។ កោសិកាទាំងនេះមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយកោសិកាប្រហោង ទាំងផ្នែករូបរាង និងផ្នែកសរីរៈ។
alcohol A compound with an -OH group attached to one or more carbon atoms characterized by the general formula R-OH.	អាឡកុល សមាសធាតុដែលមានក្រុម -OH ភ្ជាប់ទៅនឹងអាតូមកាបូនមួយឬច្រើន និងមានរូបមន្តទូទៅ R-OH។
alcoholic fermentation The anaerobic decomposition of glucose to produce alcohol and carbon dioxide.	ល្បឿនអាឡកុល ការបំបែកគ្រួសដោយល្បឿន (គ្មានខ្យល់) ដើម្បីបង្កើតស្រា និងឧស្ម័នកាបូនិច។
alcoholism When someone is physically and psychologically dependent on alcohol.	ល្បឿនស្រា នៅពេលមនុស្សម្នាក់ពឹងពាក់ស្រាទាំងកាយ ទាំងចិត្ត។
Alcyonaria A division of the Anthozoa containing the soft corals.	អាឡស្យូណារីយ៉ា ជាសាខាមួយនៃអង្គតូសូតិ ដែលជាផ្តាច់មានសភាពទន់។
aldehyde Family of organic compounds formed when an alkyl group is placed on one of the carbon bonds of a carbonyl group and a hydrogen is placed on the other. The general structure is $\text{Ar}-\overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}}-\text{H} \quad \text{R}-\overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}}-\text{H}$ <p>The carbonyl group is always on a terminal carbon atom.</p>	អាឡដេអ៊ីត អំបូរសមាសធាតុសរីរាង្គ ដែលកើតមាននៅពេលក្រុមអាស់គីលត្រូវភ្ជាប់ទៅនឹងសម្ព័ន្ធមួយរបស់កាបូននៃក្រុមកាបូនីល និងអ៊ីដ្រូសែនមួយត្រូវបានភ្ជាប់ទៅសម្ព័ន្ធកាបូនមួយផ្សេងទៀត។ ទម្រង់ទូទៅគឺ $\text{Ar}-\overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}}-\text{H} \quad \text{R}-\overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}}-\text{H}$ <p>ក្រុមកាបូនីលជានិច្ចកាលនៅលើអាតូមកាបូនចុងក្រោយបំផុត។</p>
aldose Monosaccharide containing an aldehyde group. The <i>prefix ald-</i> indicates the presence of an aldehyde group, and the <i>-ose</i> suffix indicates a carbohydrate.	អាឡដូស ម៉ូណូសាការីតដែលមានបង្កើតដេអ៊ីត ។ បុព្វបទ <i>ald-</i> បញ្ជាក់ពីវត្តមានរបស់ក្រុមអាស់ដេអ៊ីត និងបច្ច័យ <i>-ose</i> បញ្ជាក់ពីកាបូអ៊ីដ្រាត។
aldosterone A steroid hormone produced by the cortex of the adrenal gland that is responsible for the relative concentration of sodium and potassium ions by regulation in the kidney. See sodium pump.	អាឡដូស្តេរ៉ូន ជាអ័រម៉ូនស្តេរ៉ូអ៊ីត ផលិតដោយក្រពេញលើតម្រងនោម។ វាមាននាទីរក្សាទុកទំនាក់ទំនងគ្នារវាងកំហាប់អ៊ីយ៉ុងសូដ្យូម និងប៉ូតាស្យូមដោយគម្រូរនៅក្នុងតម្រងនោម។ សូមមើលពាក្យ ស្ថាន់សូដ្យូម ។
aleurone layer A layer of protein-rich cells located at the outer edge of the endosperm of many grains, which contains hydrolytic enzymes for digestion of food stored in the endosperm, that is needed during germination.	ស្រទាប់អាឡឡីន ស្រទាប់កោសិកាដែលសំបូរទៅដោយប្រូតេអ៊ីន ដែលស្ថិតនៅដោយខាងក្រៅនៃអង្គដូស្តែមរបស់គ្រាប់ធញ្ញជាតិជាច្រើន ដែលផ្ទុកអង្គស៊ីមបំបែកទឹកសំរាប់ការរំលាយអាហារស្តុកក្នុងអង្គដូស្តែមដែលត្រូវការនៅពេលដំណុះគ្រាប់។
aleuroplast A colourless plastid that stores protein, found in many seeds.	អាឡឡីនូស្ត ជាប្លាស្តីតគ្មានពណ៌ ដែលស្តុកប្រូតេអ៊ីន។ វាមាននៅក្នុងគ្រាប់ជាច្រើន។
algae A group of unicellular, colonial and multicellular eukaryotic photosynthetic organisms, usually classified in Kingdom Protista.	សាណាម ក្រុមឯកកោសិកា ក្រុមរស់នៅជាតូចៗនី និងក្រុមពហុកោសិកានៃការរស់អ៊ីការីយ៉ូតដែលធ្វើរស្មីសំយោគ ហើយដែលត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ក្នុងរដ្ឋប្រូទីស្ត។
algin A gummy substance in brown algae that is used in the manufacture of latex and ice cream.	អាឡីន សារធាតុជ័រម្យ៉ាងមាននៅក្នុងសារាយពណ៌ត្នោតដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីផលិតជ័រ និងការ៉េម។
alien An organism, usually a plant, that is not native to the environment in which it occurs, and that is thought to have been introduced by man.	មិនមែនលូដកុលស្រុក ជាភារសរស (ជាទូទៅរុក្ខជាតិ) ដែលមិនមែនជាលូដនៅតំបន់នោះ ហើយត្រូវបានគេគិត វាត្រូវបាននាំចូលមកពីក្រៅដោយមនុស្ស។
alimentary canal The tube through which food passes; in humans it includes the mouth, pharynx, oesophagus, stomach and intestine to the anus.	បំពង់រំលាយអាហារ បំពង់ដែលអាហារឆ្លងកាត់។ ចំពោះមនុស្សរួមមានមាត់ ដើមក បំពង់អាហារ ក្រពះ និងពោះវៀន រហូតដល់ទ្វារធំ។
aliquot One of a number of equal measured portions. e.g. "Add 5ml aliquots of solution to each	អាឡីកូត ជាបរិមាណមួយ ក្នុងចំណោមបរិមាណស្មើៗគ្នាជាច្រើន។

test tube."	ឧទាហរណ៍ ដាក់សូលុយស្យុង អាស៊ីតក្នុងចំណុះ៥ម.ល ចូលទៅក្នុងបំពង់សាកនីមួយៗ
alispheoid The bone forming in the middle region of the cranium of mammals.	លេនីស្បេនូអ៊ីត ឆ្អឹងដែលកើតនៅចំកណ្តាលលាជីក្បាលថនិកសត្វ។
alkali A soluble base or a solution of a base.	លេង់កាលី សូលុយស្យុងបាស។
alkaline Having the properties of an alkali, or containing an alkali.	លេង់កាលី មានលក្ខណៈជាអាល់កាលី។
alkaline tide A period when the alkalinity of the body and urinary system is affected by excessive secretion of digestive hydrochloric acid.	ជំនោរលេង់កាលី ជាពេលដែលលក្ខណៈអាល់កាលីរបស់ប្រព័ន្ធសារពង្សកាយ និងប្រព័ន្ធទឹកនោមរងការប៉ះពាល់ដោយការបញ្ចេញអាស៊ីតក្លរីត្រីចច្រើនពេក។
alkalinity 1. The state of being alkaline. 2. The amount of alkali or base in a solution, often expressed in terms of pH.	លក្ខណៈលេង់កាលី 1. មានលក្ខណៈជាអាល់កាលី។ 2. បរិមាណអាល់កាលី ឬបាសនៅក្នុងសូលុយស្យុងមួយ ដែលជាទូទៅបង្ហាញក្នុងទម្រង់ជាpH។
alkaloid A nitrogen-containing base in which at least one nitrogen is part of a ring; examples include nicotine, caffeine, cocaine, and strychnine; alkaloids are often bitter and affect the physiology of vertebrates and other animals.	លេង់កាឡូអ៊ីត បាសមានអាស៊ីត ក្នុងនោះអាស៊ីតមួយយ៉ាងតិច ជាផ្នែកនៃរង្វង់បិទជិត។ ឧទាហរណ៍ នីកូទីន កាហ្វេអ៊ីន កូកាអ៊ីន និងស្ត្រីចនីន។ អាល់កាឡូអ៊ីតច្រើនតែមានរសជាតិល្ងឹង ហើយមានឥទ្ធិពលទៅលើសរីរៈសត្វផ្សេងៗ និងសត្វផ្សេងៗទៀត។
alkalophile An organism that grows best in alkaline conditions, generally between pH 8 and pH 11. Alkalophiles include various bacteria and some fungi.	តាមរសចំណូលបាស ការរស់ដែលលូតលាស់ល្អបំផុតនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានបាស ដែលជាទូទៅនៅរវាងpH 8 និង pH 11។ តាមរសចំណូលបាស រួមមានបាក់តេរី និងផ្សិតមួយចំនួន។
alkalosis Condition that exists when blood pH exceeds the normal range; like acidosis, it can result from respiratory or metabolic abnormalities.	ភាពជាបាស ស្ថានភាពដែលកើតមាននៅពេល pHឈាមលើសពីកម្រិតធម្មតា។ ក៏ដូចជាភាពជាអាស៊ីតដែរ ដែលវាអាចបណ្តាលមកពីភាពមិនធម្មតានៃដំណើរដង្ហើម ឬដំណើរមេតាបូលីស។
alkane Family of hydrocarbons having only single carbon-to-carbon bonds characterized by the general formula C _n H _{2n+2} .	លេង់កាណ អំបូរនៃអ៊ីដ្រូកាបូដែលមានតែសម្ព័ន្ធមួយជាន់រវាងកាបូន និងកាបូន ហើយដែលមានរូបមន្តទូទៅ C _n H _{2n+2} ។
alkaptonuria An autosomal recessive condition in humans caused by the lack of an enzyme, homogentisic acid oxidase. Urine of homozygous individuals turns dark upon standing due to oxidation of excreted homogentisic acid. The cartilage of homozygous adults blackens from deposition of a pigment derived from homogentisic acid. Such individuals often develop arthritis.	លេង់ខាប៊ុនូឡូរី ចំពោះមនុស្សជាស្ថានភាពអូតូសូមអន់ បណ្តាលមកពីកង្វះអង់ស៊ីមអាស៊ីតអូម៉ូសែនទីស៊ីតអុកស៊ីដាស។ ទឹកនោមរបស់មនុស្សអូម៉ូស៊ីកូត ប្រៃពណ៌ទៅជាពណ៌ក្រហម ដោយសារអុកស៊ីតកម្មលើអាស៊ីតអូម៉ូសែនទីស៊ីត ដែលបញ្ចេញចោល។ ឆ្អឹងខ្លឹមរបស់មនុស្សពេញវ័យអូម៉ូស៊ីកូត ប្រៃពណ៌ខ្មៅ ដោយកំណកជាតិពណ៌ដែលមានប្រភពពីអាស៊ីតអូម៉ូសែនទីស៊ីត។ មនុស្សទាំងនេះច្រើនតែកើតនូវជំងឺសន្លាក់ដៃ ឬជើង។
alkene Family of hydrocarbon compounds having at least one double bond between carbon atoms in the molecular skeleton. C _n H _{2n}	លេង់សែន អំបូរនៃសមាសធាតុអ៊ីដ្រូកាបូដែលមានសម្ព័ន្ធពីជាន់យ៉ាងតិចមួយរវាងអាតូមកាបូនក្នុងគ្រោងម៉ូលេគុល C _n H _{2n} ។
alkyl group Hydrocarbon group made up of a hydrocarbon minus one of its hydrogen atoms. This group is named from the parent alkane by replacing the -ane end- ing with -yl. Alkyl groups are often represented by the symbol R.	ក្រុមលេង់គីល ក្រុមអ៊ីដ្រូកាបូដែលត្រូវដកអាតូមអ៊ីដ្រូសែនមួយចេញ។ ក្រុមនេះអោយឈ្មោះចេញពីឌីអ៊ីដ្រូកាណូ ដោយការជំនួស -ane ដោយ -yl ។ ក្រុមអាល់គីលត្រូវតាងដោយនិមិត្តសញ្ញា R។
alkylating agents Agents that react with groups such as amino [NH ₂], carboxyl [COOH], hydroxyl [OH] and phosphate [PO ₄] groups, and replace them with alkyl groups, such as methyl(-CH ₃), ethyl(-CH ₂ CH) groups. They may act as mutagens or as antimicrobial agents.	ភ្នាក់ងារភ្ជាប់លេង់គីល ភ្នាក់ងារដែលមានប្រតិកម្ម ជាមួយក្រុមទាំងឡាយដូចជាក្រុមអាមីន ក្រុមកាបូកស៊ីល ក្រុមអ៊ីដ្រុកស៊ីល និងក្រុមផូស្វាត ហើយជំនួសដោយក្រុមអាល់គីល ដូចជាក្រុមមេទីល ក្រុមអេទីល។ វាអាចជាភ្នាក់ងារមុយតាស្យុង ឬជាភ្នាក់ងារប្រឆាំងនឹងមីក្រូប។
alkyne Family of hydrocarbon compounds having at least one triple bond between carbon atoms in the molecular skeleton. C _n H _{2n-2}	លេង់ស៊ីន អំបូរនៃសមាសធាតុអ៊ីដ្រូកាបូដែលមានសម្ព័ន្ធបីជាន់យ៉ាងតិចមួយរវាងអាតូមកាបូនក្នុងគ្រោងម៉ូលេគុល C _n H _{2n-2} ។
allantoic chorion The fusion of the allantois with the mesoderm of the chorion which develops into the placenta in eutherian mammals.	កូរ៉ូលទេឡូចតូអ៊ីម ការរលាយចូលគ្នារវាងអាឡូចតូអ៊ីត ជាមួយនិងមេសូដែមរបស់កូរ៉ូល ដោយបង្កើតបានជាសុក។

<p>allantoin The end product of purine and pyrimidine metabolism occurring in the allantoinic fluid and urine in some reptiles, mammals (except primates), some gastropods and insects.</p>	<p>អាឡង់តូអ៊ីន ផលិតផលចុងក្រោយនៃមេតាបូលីស ពុយរីន និងពីរីមីឌីន ដែលកើតឡើងនៅក្នុងសារធាតុរាវអាឡង់តូអ៊ីន និងក្នុងទឹកនោមរបស់ ឧទាហរណ៍ ថ្មនិកសត្វ(លើកលែងតែពពួកព្រីម៉ាត) ឧទាហរណ៍ និងសត្វល្អិតមួយ ចំនួន។</p>
<p>allantois A membrane around the outside of the embryo that helps in respiration and excretion for embryos of birds, reptiles and some mammals. One of the extra embryonic membranes of the amniotes.</p>	<p>អាឡង់តូអ៊ីស ភ្នាសជុំវិញអំប្រើយ៉ុងដែលរាប់រងការដកដង្ហើម និងការ បញ្ចេញចោល ចំពោះអំប្រើយ៉ុងបក្សី ល្អិត និងថ្មនិកសត្វមួយចំនួន។ ភ្នាស អំប្រើយ៉ុងមួយស្រទាប់នៃស្រោមទឹកភ្លោះ។</p>
<p>allele frequency A term used to describe how common a specific allele is compared to other alleles for the same characteristic. See gene frequency.</p>	<p>ប្រេកង់អាឡែល ពាក្យប្រើសំរាប់រៀបរាប់ពីការកើតឡើងនៃអាឡែល យថាប្រភេទដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងអាឡែលផ្សេងៗទៀតនៃលក្ខណៈ ដូចគ្នា។ សូមមើលពាក្យ ប្រេកង់សែន។</p>
<p>alleles Different forms of a gene that code for slightly different traits.</p>	<p>អាឡែល ទម្រង់ខុសគ្នានៃសែនដែលចំលងក្រម សំរាប់លក្ខណៈខុសគ្នា បន្តិចបន្តួច។</p>
<p>allelic exclusion The selective action of only one allele in plasma cells that are heterozygous for an immunoglobulin gene.</p>	<p>ជំរើសអាឡែល អំពើជំរើសនៃអាឡែលតែមួយក្នុងកោសិកាប្លាស្មា ដែល ជាអេក្លេស៊ីកូត ចំពោះសែនកំនត់ប្រូតេអ៊ីនimmunoglobulin។</p>
<p>allelopathic substance A secretion or excretion of an organism that inhibits or harms other organisms.</p>	<p>សារធាតុអាឡែលូប៉ាទិច ជាសារធាតុដែលបញ្ចេញ ដោយការរស់មួយ ដើម្បីបង្កាក់ ឬធ្វើអោយមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ការរស់មួយទៀត។</p>
<p>Allen's rule A rule stating that in warm-blooded animals (homiotherms) living in cooler climates, there tends to be a reduction in size of parts of the body that stick out (such as legs, bill, tail); for example, within some species of birds the length of the bill is reduced. This size reduction is a way to reduce heat loss.</p>	<p>ច្បាប់អាឡែន ជាច្បាប់ដែលចែងថា សត្វថ្មេរកំដៅ ដែលរស់នៅតំបន់ អាកាសធាតុត្រជាក់ គឺមានការបន្ថយទំហំរបស់សរីរាង្គទាំងឡាយដែល លយចេញពីដងខ្លួន (ដូចជាជើង ចំពុះ និងកន្ទុយ)។ ឧទាហរណ៍ ប្រភេទ បក្សីខ្លះមានចំពុះខ្លី ដែលការបន្ថយនូវប្រវែងចំពុះនេះ គឺដើម្បីកាត់បន្ថយ ការបាត់បង់កំដៅ។</p>
<p>allergen An antigen that produces an allergic response.</p>	<p>សារធាតុបង្កប្រតិកម្ម អង់ទីសែនដែលបង្កអោយមានតំណបប្រតិកម្ម។</p>
<p>allergy The over-reaction of the immune response of the body to very small traces of foreign substances (antigens). The reaction is usually visible in the form of rashes, itching, breathing difficulties, etc.</p>	<p>ប្រតិកម្មអ័ន្តរាស ជាប្រតិកម្មខ្លាំងពេករបស់ប្រព័ន្ធភាពស៊ាំទៅនឹងបរិមាណ តិចតួចរបស់សារធាតុចំរុះ (អង់ទីសែន)។ ប្រតិកម្មបែបនេះ គេច្រើនឃើញ មានក្នុងទម្រង់ជាកន្ទុយក្រហម រមាស់ និងមានការពិបាកដកដង្ហើម។ល។</p>
<p>allochronic species Species which do not occur at the same time, i.e. species which occur in different geological times.</p>	<p>ប្រភេទអាឡូក្រូនិច ប្រភេទដែលមិនកើតឡើងនៅពេលដំណាលគ្នា។ ឧទាហរណ៍ ប្រភេទដែលកើតឡើងនៅឆរណ៍កាលខុសគ្នា។</p>
<p>allochthonous With an origin somewhere other than the region where found.</p>	<p>ពិភពឆ្មេរ ដែលមានប្រភពនៅកន្លែងផ្សេងពីកន្លែងដែលគេជួប ប្រទះ។</p>
<p>alogamy See cross-fertilization.</p>	<p>ការបន្តាត់ពូជ សូមមើលពាក្យ ការបន្តាត់លើកកាត់។</p>
<p>allogenic (of vegetational succession) Affected by outside factors.</p>	<p>ខេត្តិពលពិរុក្រ</p>
<p>allograft See homograft.</p>	<p>អាឡូក្រាហ្វ សូមមើលពាក្យ homograft។</p>
<p>allometric growth 1. Unequal growth rate in different parts of an organism that produces the final shape. 2. Growth of one structure faster than the whole organism.</p>	<p>ការលូតលាស់អាឡូម៉ែត្រិក ១. ការលូតលាស់មិនស្មើគ្នារវាងផ្នែក ផ្សេងៗរបស់ការរស់មួយ។ ២. ការលូតលាស់របស់ផ្នែកមួយ លឿនជាង ការរស់ទាំងមូល។</p>
<p>allopatic Occurring in different places.</p>	<p>តាមតំបន់ខុសៗគ្នា ដែលកើតឡើងនៅកន្លែងផ្សេងៗគ្នា។</p>
<p>allopatic speciation Speciation induced by geographical or physical separation of the ancestral population.</p>	<p>កំណាត់តាមតំបន់ខុសៗគ្នា កំណាត់ប្រភេទ ដែលបង្កឡើងដោយ របាំងរូប ឬរបាំងភូមិសាស្ត្ររបស់ប្តីពុយឡាស្យុងបុព្វ។</p>
<p>allopatriy Situation in which two or more populations or species occupy different geographic ranges that can be next to each other.</p>	<p>អាឡូប៉ាទ្រី ស្ថានភាពដែលប្តីពុយឡាស្យុង រឺប្រភេទពីរប្រើនរស់នៅក្នុង តំបន់ភូមិផ្សេងគ្នា និងអាចនៅជិតគ្នា។</p>
<p>allopolyploid A polyploid with multiple sets of chromosomes that originated from more than one species.</p>	<p>អាឡូប៉ូលីប្លូអ៊ីត ប៉ូលីប្លូអ៊ីតដែលមានក្រុមសូមជាច្រើនក្រុម មានប្រភព ពីប្រភេទច្រើន។</p>

<p>all-or-none law A law stating that certain tissues respond in a similar way to stimuli no matter how strong the stimulus, i.e. they either react by giving a response (all), or do not react and give no response (none). Nerve fibres normally act in this way.</p>	<p>ច្បាប់មាន ឬ គ្មាននោះ ជាច្បាប់ដែលចែងថា ជាលិកាមួយចំនួនឆ្លើយតបទៅនឹងរំញោចតាមរបៀបស្រដៀងគ្នា ទោះបីរំញោចនោះខ្លាំងប៉ុណ្ណាក៏ដោយ។ ឧទាហរណ៍ វាអាចមានប្រតិកម្មដោយមានតំណប(មាន) ឬគ្មានប្រតិកម្មដោយគ្មានតំណប(គ្មាន)។ ជាធម្មតា សរសៃប្រសាទគឺមានប្រតិកម្មតាមរបៀបនេះ។</p>
<p>allosteric enzyme A type of enzyme which has two alternative forms one active with a functional binding site, the other inactive where the shape of the binding site has been changed so that it has become non-reactive.</p>	<p>អង់ស៊ីមលេខ្យស្តេរីម ជាប្រភេទអង់ស៊ីមដែលមានពីរទម្រង់ គឺទម្រង់ទីមួយសកម្មដោយសារតំបន់ភ្ជាប់។ ចំណែកទម្រង់មួយទៀតមិនសកម្មទេដោយសារវារបស់តំបន់ភ្ជាប់ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរ ដូច្នោះវាមិនអាចដំណើរការបានទេ។</p>
<p>allosteric inhibitors Substances which prevent an enzyme from changing into an active form by combining with part of the enzyme which is not the active site.</p>	<p>អ្នកបង្ការអង់ស៊ីមលេខ្យស្តេរីម សារធាតុដែលទប់ស្កាត់ អង់ស៊ីមមិនអោយមានដំណើរការបាន គឺវាភ្ជាប់ទៅនឹងអង់ស៊ីមនៅត្រង់តំបន់មួយ ដែលមិនមែនជាតំបន់សកម្ម។</p>
<p>allosteric regulation Regulation that results from a change in the shape of a protein that occurs when the protein binds a nonsubstrate molecule; in its new shape, the protein usually has different properties; regulation of enzyme activity by the binding of small molecules to sites other than the active site.</p>	<p>តម្រូវលេខ្យស្តេរីម គំរូរបបណ្តាលមកពីការផ្លាស់ប្តូររូបរាងនៃប្រូតេអ៊ីនដែលកើតឡើងនៅពេលប្រូតេអ៊ីននោះភ្ជាប់ជាមួយម៉ូលេគុលមិនមែនស៊ុបស្ត្រាត។ ក្នុងទម្រង់ថ្មីរបស់វា ប្រូតេអ៊ីនមានលក្ខណៈផ្សេងគ្នា។ តម្រូវសកម្មភាពអង់ស៊ីមដោយជំនាប់ម៉ូលេគុលតូចៗទៅកន្លែងផ្សេងពីកន្លែងសកម្ម។</p>
<p>allotetraploid Diploid for two genomes derived from different species.</p>	<p>លេខ្យតេត្រាប្លូអ៊ីត ឌីប្លូអ៊ីតសំរាប់សេណូមពីរដែលមានប្រភពពីប្រភេទផ្សេងៗគ្នា។</p>
<p>allotype One of a range of antibodies containing different sequences of amino acids but all having an area with an identical amino acid sequence. Possibly produced by different alleles of the same gene. See multiple allelism.</p>	<p>លេខ្យថ្នាយ អង់ទីករមួយក្នុងចំណោមអង់ទីករមួយក្រុម ដែលមានផ្ទុកនូវតំណលំដាប់អាស៊ីតអាមីនេខុសគេ ប៉ុន្តែមានតំបន់មួយដែលមានតំណលំដាប់អាស៊ីតអាមីនេដូចគ្នា។ វាអាចត្រូវបានផលិតដោយ អាឡែលខុសគ្នាក្នុងសែនតែមួយ។ សូមមើលពាក្យ ពហុអាឡែល។</p>
<p>allozymes Enzymes that are copied from different alleles of the same locus; each form is encoded by different alleles.</p>	<p>លេខ្យស៊ីម អង់ស៊ីមដែលត្រូវបានចំលងពីអាឡែលផ្សេងៗគ្នានៃទ្វេគុស (locus) ដូចគ្នា។ ទម្រង់នីមួយៗត្រូវបានចំលងដោយអាឡែលផ្សេងៗគ្នា។</p>
<p>alluvial soil A young soil derived from river, estuarine or marine deposits, and having a high fertility.</p>	<p>ដីល្បួង ដីថ្មីមានប្រភពមកពីទន្លេ ឬអារសមុទ្រ។ ដីប្រភេទមានជីជាតិខ្ពស់។</p>
<p>alopecia Partial or complete loss of hair in humans. The cause is unknown but the condition may be caused by stress.</p>	<p>ភាពខ្វះសក់ ការបាត់បង់មួយចំនួន ឬបាត់ទាំងស្រុង។ មូលហេតុនៃការបាត់បង់មានការដឹងទេ ប៉ុន្តែវាអាចបណ្តាលមកពីភាពតានតឹងនៃអារម្មណ៍។</p>
<p>alpha (α) helix Secondary structure of a protein in which the polypeptide backbone is arranged into a regular spiral shape. Long-chain alpha-helix structure is characteristic of 'fibrous' proteins, found in hair, claws, fingernails, feathers, wool and horn. Intracellular proteins are usually of the 'globular' type with short segments of alpha helices.</p>	<p>អេលីសលេខ្យស្តេរីម ទម្រង់ទីពីរនៃប្រូតេអ៊ីនដែលក្នុងនោះគ្រោងប្រក់កំប្លង់ប៊ុបទឹកត្រូវបានរៀបជាវង់ស្មើៗ។ ទម្រង់របស់ប្រក់កំប្លង់ដែលមានរាងរង្វេលអាល់ហ្វា គឺជាលក្ខណៈរបស់ប្រូតេអ៊ីនសរសៃ មាននៅក្នុងសក់ ក្រញាំ ក្រចកដៃ ស្លាបសត្វ ពាម(ចៀម) និងស្បែក។ ប្រូតេអ៊ីនខាងក្នុងកោសិកា ជាទូទៅមានរាងមូល និងបង្កឡើងពីអង្កត់ខ្លីៗនៃរង្វេលអាល់ហ្វា។</p>
<p>alpha (α) particles Relatively heavy particles having the mass of four hydrogen atoms that carry two positive charges and are fired out of some radioactive atoms.</p>	<p>ភាគល្អិតលេខ្យស្តេរីម ភាគល្អិតធ្ងន់មានម៉ាស់អាតូមអ៊ីដ្រូសែនបួន មានបន្ទុកវិជ្ជមានពីរ ហើយដែលត្រូវបានបាញ់ចេញពីអាតូមរ៉ាឌីយ៉ូសកម្មមួយចំនួន។</p>
<p>alpha decay Radioactive decay involving emission of an alpha particle. The daughter product of alpha decay has two fewer protons and two fewer neutrons than the parent isotope.</p>	<p>ការបំបែកលេខ្យស្តេរីម ការបំបែករ៉ាឌីយ៉ូសកម្មដោយការសាយចេញនៃភាគល្អិត α។ ផលិតផលកូន (ផលិតផលរង) នៃការបំបែក α មានប្រូតុងនិងណឺត្រុងពីរតិចជាងអ៊ីសូតូបមេ (អ៊ីសូតូបដើម)។</p>
<p>alpha fetoprotein (AFP) A 70-kd glycoprotein synthesized in embryonic development by the yolk sac. High levels of this protein in the amniotic fluid are associated with neural tube defects such as spina bifida. Lower than normal levels may be associated with Down's syndrome.</p>	<p>ផេតូប្រូតេអ៊ីនលេខ្យស្តេរីម គ្លីកូប្រូតេអ៊ីនដែលមានទំងន់ 70 kd ដែលត្រូវបានសំយោគក្នុងការលូតលាស់ អំប្រើយ៉ូងដោយថង់អង្គលៀង។ កំរិតខ្ពស់នៃគ្លីកូប្រូតេអ៊ីនក្នុងទឹកភ្លោះទាក់ទងទៅនឹងខ្លោះបំពង់ប្រសាទ ដូចជា spina bifida។ កំរិតទាបជាងធម្មតា អាចទាក់ទងទៅនឹងជំងឺម៉ុងហ្គោល។</p>

<p>alpha taxonomy That level of taxonomy concerned with the characterization and naming of a species. See also beta taxonomy.</p>	<p>ចំណែកថ្នាក់រាល់យូរ កម្រិតចំណែកថ្នាក់ ដែលទាក់ទងនឹងការកំណត់លក្ខណៈ និងការដាក់ឈ្មោះរបស់ប្រភេទមួយ។ សូមមើលពាក្យចំណែកថ្នាក់បេតា។</p>
<p>alpha-amylase See amylase.</p>	<p>អេមីឡាសរាល់យូរ មើលពាក្យ អាមីឡាស។</p>
<p>alpha-glucose The form of glucose whose structure, when drawn in flat plane, has a hydroxyl group at the first carbon that points down.</p>	<p>គុយកូសរាល់យូរ សណ្ឋានគុយកូសដែលទម្រង់របស់វា មានក្រុមអ៊ីដ្រូកស៊ីល នៅលើកាបូនទីមួយដែលចង្អុលចុះក្រោម ពេលគូរលើផ្ទៃរាបស្មើ។</p>
<p>alpha-ketoglutarate (alpha-ketoglutaric acid) A five-carbon organic acid that loses a molecule of carbon dioxide and gains an acetyl-CoA group in the fourth step of the Krebs cycle, thereby being converted to succinyl-CoA; also during this conversion, one molecule of NAD⁺ is reduced to NADH.</p>	<p>អាល់ហ្វាគីតូគុយតារិចរាល់យូរ អាល់ហ្វាគីតូសរីកង មានកាបូន ៥ ដែលបាត់បង់ខ្លួនកាបូនិចមួយម៉ូលេគុល និងចំណេញក្រុមអាសេទីល Co-A នៅវគ្គទី៤នៃវដ្តក្រែប ដោយផ្លាស់ប្តូរទៅជាsuccinyl Co-A។ ក្នុងពេលផ្លាស់ប្តូរនេះ ម៉ូលេគុលមួយនៃ NAD⁺ ត្រូវបានរងវិជ្ជកម្មទៅជា NADH។</p>
<p>alpha-tubulin A type of globular protein that is a main component of microtubules.</p>	<p>ទូមីលីនរាល់យូរ គ្រាប់ប្រូតេអ៊ីនតូចៗមួយប្រភេទ ដែលជាធាតុបង្កមួយដ៏សំខាន់របស់កូនបំពង់។</p>
<p>alpine Cold regions on top of mountains above the level where trees can live.</p>	<p>តំបន់រុក្ខជាតិលើកំពូលភ្នំខ្ពស់ តំបន់ត្រជាក់នៅលើកំពូលភ្នំ ដែលរុក្ខជាតិមិនអាចដុះបាន។</p>
<p>alternate disjunction See translocation heterozygote.</p>	<p>សូមមើលពាក្យ អេតេរ៉ូស៊ីតូតចំណាត់។</p>
<p>alternation of generations A life cycle of certain plants and animals in which an asexually reproducing generation is followed by a sexually reproducing generation.</p>	<p>ការប្តូរជំនាន់ វដ្តជីវិតរបស់រុក្ខជាតិនិងសត្វមួយចំនួនដែលក្នុងនោះជំនាន់បន្តពូជដោយឥតភេទត្រូវបានបន្តដោយជំនាន់បន្តពូជដោយភេទ។</p>
<p>altricial (adj) Young animals that are born at an early stage of development and are helpless.</p>	<p>អេត្រីស្យុលកំណត់ ដែលកើតមកឆាប់ពេក មុនពេលកំណត់ និងទាមទារអោយមានការជួយថែទាំនិងចិញ្ចឹមពីមេបា។</p>
<p>altruistic behaviour (altruism <i>n</i>.) When an animal uses its own time and resources for the benefit of other animals. Sometimes there is also benefit for the altruistic animal. For example, parental care of the young ensures that the parent's genes are transmitted to the next generation. See kin selection.</p>	<p>លក្ខណៈប្រយោជន៍អត្តភាព នៅពេលការរស់មួយប្រើប្រាស់ពេលវេលា និងធនធានរបស់វា សម្រាប់ជាផលប្រយោជន៍ដល់សត្វដទៃ។ ជូនកាលសត្វនោះក៏ទទួលបានផលប្រយោជន៍ផងដែរ។ ឧទាហរណ៍ ការថែរក្សារបស់មេបាចំពោះកូនតូច គឺដើម្បីធានាថាសែនរបស់វាគឺបានបញ្ជូនទៅដល់ជំនាន់ក្រោយ។ សូមមើលពាក្យ ជម្រើសសណ្ឋាន។</p>
<p>Alu sequence An DNA sequence of approximately 300 bp long, interspersed by other sequences. It is found in the genome of primates and is cleaved by the restriction enzyme Alu I. In humans, they are spread throughout the genome. There are 300,000 to 600,000 copies, which make up about 3 to 6 percent of the genome. See SINES.</p>	<p>តំណលំដាប់ Alu តំណលំដាប់ ADN មានប្រវែងប្រមាណជា ៣០០គូបាស ជ្រៀតចូលដោយតំណលំដាប់ដទៃទៀត។ តំណលំដាប់នេះត្រូវបានរកឃើញក្នុងសេណូមរបស់ព្រីមាត និងកាត់ដោយអង់ស៊ីមកំនត់ Alu។ ចំពោះមនុស្សវាបានតំរៀបពាសពេញសេណូម។ មានចំនួនពី ៣០០.០០០ ទៅ ៦០០.០០០ គឺប្រហែលជា៣ ទៅ៦ ភាគរយនៃសេណូម។ (មើល SINES)</p>
<p>alveolus (pl. alveoli) A small cavity or pit, such as a microscopic air sac of the lungs, terminal part of an alveolar gland, or bony socket of a tooth.</p>	<p>កូនថង់ស្មុត កូនប្រហោង ឬរណ្តៅដូចជាកូនថង់ខ្យល់តូចៗក្នុងសួត ផ្នែកបញ្ចប់នៃក្រពេញកូនថង់សួត ឬរណ្តៅធ្មេញ។</p>
<p>Alzheimer's disease A neurological disease that causes madness in old people. Symptoms include loss of memory and confusion.</p>	<p>ជំងឺរាល់ហ្ស៊ីម៉ែ ជាជំងឺសរសៃប្រសាទដែលធ្វើអោយមនុស្សចាស់មានការភ្លេចភ្លាំង និងវង្វេង។</p>
<p>amber codon The codon UAG, which does not code for an amino acid but for chain termination. See stop codon.</p>	<p>កូដុងបញ្ចប់ កូដុង UAG ដែលមិនចំលងក្រមសំរាប់អាស៊ីតអាមីនេ ប៉ុន្តែសំរាប់បញ្ចប់ច្រវាក់អាស៊ីតអាមីនេ។ មើល stop codon។</p>
<p>ambergris A gray waxy secretion, found in the alimentary canal of sperm whales and used in the manufacture of perfume.</p>	<p>អេមប៊ឺរីស សារធាតុក្រមួនពណ៌ប្រផេះនៅក្នុងបំពង់ស្បែកម៉ាតូស៊ីតរបស់ព្រីបាឡែន។ សារធាតុនេះត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការផលិតទឹកអប់។</p>
<p>ambient Describing surrounding conditions. e.g. room temperature during experiments.</p>	<p>សីតុណ្ហភាពជុំវិញ សីតុណ្ហភាពនៅតំបន់ជុំវិញ។ ឧទាហរណ៍ សីតុណ្ហភាពធម្មតានៅក្នុងបន្ទប់ក្នុងអំឡុងពេលពិសោធន៍។</p>
<p>ambon Ring of fibrous cartilage surrounding the socket of a joint.</p>	<p>អេមបុន វ៉ែណូសរសៃឆ្អឹងខ្លីដែលនៅជុំវិញក្បាលសន្លាក់។</p>
<p>ambulacrum (pl. ambulacra) One of the five radial</p>	<p>អេមប៊ូឡាត្រា តំបន់កាំចំហៀងមួយក្នុងចំណោមកាំចំហៀងទាំងប្រាំ</p>

regions on the outside surfaces of echinoderms containing the tube feet.	ស្ថិតនៅផ្ទៃខាងក្រៅរបស់អេគីណូដែម ដែលមានជើងបំពង់។
ameba See amoeba	សូមមើលពាក្យ អាមីប ។
Ames test An assay developed by Bruce Ames to detect compounds that cause mutations and cancer. The test measures the frequency of back mutations in histidine-dependent <i>Salmonella typhimurium</i> bacteria, so that the mutants do not need histidine supplements in their food supply.	តេស្ត Ames ការវិភាគធ្វើឡើងដោយលោក Bruce Ames ដើម្បីរកអោយឃើញសមាសធាតុដែលបណ្តាលអោយមានមុយតាស្យុង និងមហារីក។ តេស្តនេះ វាស់ពីប្រេកង់មុយតាស្យុងត្រលប់ក្នុងបាក់តេរី <i>salmonella typhimurium</i> ដែលអាស្រ័យដោយអ៊ីស្ទីនីន ដូច្នេះមុយតង់មិនត្រូវការការបំពេញអ៊ីស្ទីនីនបន្ថែមក្នុងអាហាររបស់វាទេ។
amide Nitrogen-containing compound derived from an acid and an amine with the general structure $\text{R}-\overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}}-\text{NH}_2$	អាមីដ សមាសធាតុមានអាសូតបានមកពីអាស៊ីត និងអាមីន ដែលមានទម្រង់ដូចខាងក្រោម $\text{R}-\overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}}-\text{NH}_2$
amine Organic compound in which a nitrogen is the central member of the functional group. Since nitrogen atoms have three bonds, only one of which connects to the parent hydrocarbon, it is possible to substitute additional alkyl groups on this nitrogen.	អាមីន សមាសធាតុសរីរាង្គ ដែលក្នុងនោះអាសូតជាធាតុសំខាន់នៃក្រុមមុខងារ។ អាតូមអាសូតមានសម្ព័ន្ធបី តែមានសម្ព័ន្ធតែមួយប៉ុណ្ណោះដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអ៊ីដ្រូកាបូខ្សែមេ។ វាអាចជំនួសបន្ថែមក្រុមអាល់គីលលើអាសូតនោះ។
amino acid acceptor site A sequence of nucleotides that recognizes and binds to a specific amino acid at the 3' end of a molecule of transfer RNA.	តំបន់ទទួលអាស៊ីតអាមីន លំដាប់នុយក្លេអូទីតដែលទទួលស្គាល់ និងចងភ្ជាប់ទៅនឹងអាស៊ីតអាមីននៃប្រភេទនៅត្រង់ចុង 3' របស់ម៉ូលេគុលARN ដឹកនាំ។
amino acids Class of biological compounds whose members possess both an amino group and a carboxylic group. Amino acids are the building blocks of peptides and proteins. Most of the important natural amino acids are alpha-amino acids. See appendix 2.	អាស៊ីតអាមីន ថ្នាក់នៃសមាសធាតុជីវៈ ដែលមានក្រុមអាមីន និងក្រុមកាបូកស៊ីល។ អាស៊ីតអាមីនជាធាតុបង្កនៃប៉ូបទីត និងប្រូតេអ៊ីន។ ភាគច្រើននៃអាស៊ីតអាមីនសំខាន់ៗក្នុងធម្មជាតិ គឺជាអាស៊ីតអាមីនអាល់ហ្វា។ សូមមើល appendix 2។
amino sugar A monosaccharide in which an amino group has replaced one or more hydroxyl groups.	ស្ករអាមីន ជាប៉ូលីសាការីតដែលក្រុមអាមីនជំនួស ក្រុមអ៊ីដ្រូកស៊ីលមួយ ឬច្រើន។
amino-acid sequence The order in which amino acids are placed along a protein molecule. See primary structure.	តំណលំដាប់អាស៊ីតអាមីន លំដាប់អាស៊ីតអាមីន ដែលតម្រៀបតាមបណ្តោយម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន។ សូមមើលពាក្យ ទម្រង់ទី១ ។
aminoacyl tRNA Covalently linked combination of an amino acid and a tRNA molecule.	អាមីណូអាស៊ីល ARNt ការបន្សុំនៃម៉ូលេគុល ARN និងអាស៊ីតអាមីន ដែលភ្ជាប់គ្នាដោយសម្ព័ន្ធកូវ៉ាឡង់។
aminoacyl-tRNA synthetase A type of enzyme that catalyzes the binding of an amino acid to the amino acid acceptor site on a molecule of transfer RNA.	អាមីណូអាស៊ីល ARNt សំនុំតែតាស អង់ស៊ីមមួយប្រភេទដែលធ្វើកត្តាលីកម្មចំណងរវាងអាស៊ីតអាមីនទៅនឹងកន្លែងទទួលអាស៊ីតអាមីននៅលើម៉ូលេគុលARNt ។
aminopeptidase An enzyme that increases the speed of removing amino acids from the end of protein or peptide chains.	អាមីណូប៊ីបទីតាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញល្បឿន កាត់អាស៊ីតអាមីនចេញពីចុងប្រូតេអ៊ីន ឬចេញពីចុងរបស់ត្រង់កំប៉ុបទីត។
aminotransferase See transaminase.	អាមីណូត្រង់ស៊ីតាស សូមមើលពាក្យ ត្រង់អាមីណាស ។
amitosis Cell division by simple fission of the nucleus and cytoplasm without chromosome differentiation.	អាមីតូស ចំណែកកោសិកាដោយការបែងចែកណ្វៃយ៉ូ និងស៊ីតូប្លាស្មាដោយគ្មានបំលែងឯកទេសនៃត្រូម៉ូសូមទេ។
amixis 1. The absence of fertilization. 2. The absence of gonads. See apoximis, amphimixis.	1. គ្មានការបង្កកំណើត 2. គ្មានត្រូវពេញភេទ ។
ammocoete The larva of a lamprey. It feeds by ciliary action similar to amphioxus.	អាម៉ូខូអែត កូនញាស់របស់ឡាំប្រេ។ វាស៊ីចំណីដោយសកម្មភាពរបស់រោមញ័រ ស្រដៀងគ្នានឹងអំពីយ៉ូសូស។
ammonia A colourless gas, which is the main form in which nitrogen is used in living cells. Formula NH ₃ .	អាម៉ូញ៉ាក់ ជាឧស្ម័នគ្មានពណ៌។ វាជាទម្រង់សំខាន់ ដែលអាសូតត្រូវបានប្រើនៅក្នុងការរស់។ រូបមន្តរបស់ វាគឺNH ₃ ។
ammonite A large group of fossil cephalopod	អាម៉ូនីត ជាក្រុមធំមួយរបស់ផ្លូស៊ីលសប៊ីសត្វសេដាឡូប៊ូតនៅចុងយុគ

molluscs of late Paleozoic and Mesozoic time that possessed a spiral shell very similar to that of the Nautilus which is still living nowadays.	ប៉ាលេអូស្តូអ៊ីត និងមេសូស្តូអ៊ីត ដែលមានសម្បករាងស្រៀ មានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាយ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងណូតទីលុស ដែលនៅមានរហូតដល់សព្វថ្ងៃ។
ammonotelic Excreting nitrogenous wastes primarily as ammonia.	បញ្ចេញអាម៉ូញាក់ ការបញ្ចេញសំណល់អាសូតជាសំខាន់ ដូចជាអាម៉ូញាក់។
amniocentesis A procedure by which amniotic fluid is withdrawn during pregnancy to detect genetic defects.	វិធីបូមយកទឹកភ្លោះ វិធីបូមយកទឹកភ្លោះនៅពេលមានផ្ទៃពោះដើម្បីរកបញ្ហាដែលបណ្តាលមកពីសម្ពាធសេនេទិច។
amnion A sac filled with fluid that encloses an embryo and protects it.	ថង់ទឹកភ្លោះ ថង់មានរត្តរាវស្រោបព័ទ្ធជុំវិញអំប្រើយ៉ុង និងការពារអំប្រើយ៉ុង។
amniotes Those vertebrates whose embryos possess an amnion, chorion, and allantois (i.e., turtles, lepidosaurs, crocodilians, birds, and mammals).	សត្វមានទឹកភ្លោះ សត្វក្នុងកងដែលអំប្រើយ៉ុងមានថង់បីស្រីទាប់គឺ ថង់ទឹកភ្លោះ កូរ៉ូម៉ុង និង អាឡង់តូអ៊ីត(ឧទាហរណ៍ អណ្តើក ក្រពើ បក្សី និងថនិកសត្វ)។
amniotic fluid The liquid contained inside the amniotic sac.	ទឹកភ្លោះ រត្តរាវក្នុងថង់ទឹកភ្លោះ។
amoeba A unicellular protozoan in the class Rhizopoda, whose shape can change by extending sections of the cell called pseudopodia.	អាមីប ប្រូតូសូអ៊ែងកកោសិកា ស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់វិស្វប្លង់ដា។ វាងរបស់វាអាចផ្លាស់ប្តូរបាន ដោយការពន្លាយផ្នែករបស់កោសិកា ដែលគេហៅថាជើងបញ្ឆោត។
amoebic dysentery An infection of the intestine caused by a parasitic amoeba, <i>Entamoeba histolytica</i> . The symptoms include severe diarrhoea which sometimes contains blood. It is transmitted by eating food or water contaminated by faeces containing cysts.	រាគមូកដោយអាមីប ជាជំងឺពោះវៀន បង្កដោយអាមីបបរាសិតឈ្មោះ <i>Entamoeba histolytica</i> ។ រោគសញ្ញានៃជំងឺគឺរាគយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ហើយជួនកាលមានទាំងលោហិតផង។ ជំងឺនេះឆ្លងដោយការបរិភោគអាហារ ឬទឹកដែលមានឆ្លងដោយលាមក ហើយដែលលាមកនោះមានផ្ទុកគីស។
amoebocyte An unspecialised cell type having several different functions in sponges.	កោសិកាអាមីប ប្រភេទកោសិកាគ្មានបំលែងឯកទេស ប៉ុន្តែមានមុខងារច្រើនផ្សេងៗគ្នានៃអេម៉ូណូស៊ីត។
amphetamine A group of drugs that act as stimulants on the central nervous system.	អំផេតាមីន ថ្នាំមួយក្រុមមាននាទីភ្លោចទៅលើមជ្ឈមណ្ឌលប្រព័ន្ធប្រសាទ។
amphi- prefix meaning 1. both kinds. 2. around.	អំផិ- (បុព្វបទ) 1. ទាំងពីរប្រភេទ។ 2. ជុំវិញ ឬប្រហែល។
amphibian A member of the vertebrate class Amphibia, containing frogs, toads, newts, and salamanders. Descended from fish-like animals, they colonized the land in the late devonian period. They are thought to be the immediate ancestors of the reptiles, though present-day amphibians are little like their Devonian ancestors. Most amphibians, although normally terrestrial animals, return to water during the breeding season. Fertilization is external (the eggs lacking a shell and embryonic membranes), and the eggs are usually laid and develop in water.	បណ្តុកសត្វ ជាសមាជិកមួយនៅក្នុងថ្នាក់អំផិប្លង់ ដែលមានដូចជា កង្កែប គីង្កក់ ត្រកូត និងសាឡាម៉ង់។ ពួកនេះគឺមានប្រភពមកពីសត្វដែលមានលក្ខណៈដូច ត្រី។ ពួកវាសម្បូរនៅលើភពផែនដីនៅសម័យកាល ដេវ័រីយ៉ុង។ គេគិតថា វាគឺជាបុព្វរបស់ល្អន បើទោះជា បណ្តុកសត្វបច្ចុប្បន្នមិនសូវមានលក្ខណៈដូចជាបុព្វរបស់វាកាលពីសម័យកាលដេវ័រីយ៉ុងក៏ដោយ។ ទោះបីជាបណ្តុកសត្វភាគច្រើនរស់នៅលើគោកក៏ដោយ ក៏នៅដើម្បីបង្កាត់ពូជគឺត្រូវចុះទៅក្នុងទឹកដែរ។ វាជាសត្វបង្កកំណើតក្រៅ (ស៊ុតគ្មានសម្បក និងគ្មានអំប្រើយ៉ុងទេ) ដែលពងវិវត្តនៅក្នុងទឹក។
amphiblastic (embryology) A telolecithal ovum with complete but unequal segmentation.	អំផិប្លាស្ទិក (អំប្រើយ៉ុងវិទ្យា) ជាកាម៉ែតញីដែលធ្វើចំណែកមិនស្មើគ្នា (ម្ខាងតូច ឯម្ខាងទៀតធំ)។
amphicoelous Vertebral centrum with both the anterior and posterior surfaces concave.	អំផិសែល ដែលមានផ្ទៃផ្ចិតខាងមុខនិងខាងក្រោយ ចំពោះផ្ចិតខ្នងផ្នែកកណ្តាល។
amphicribal bundle A vascular bundle in which the phloem surrounds the xylem, as in some ferns.	បាច់អំផិគ្រីប ជាបាច់សរសៃដែលផ្លូវអែម នៅជុំវិញស៊ីឡេម ដូចជាមាននៅក្នុងបណ្តាញជាតិខ្លះ។
amphidiploid See allotetraploid.	អំផិឌីប្លូអ៊ីត មើល allotetraploid។
amphidiploid See allopolyploid.	អំផិឌីប្លូអ៊ីត សូមមើលពាក្យ អេឡូប៉ូលីប្លូអ៊ីត ។
amphimixis True sexual reproduction, opposite to apomixis.	ការបន្តពូជដោយភេទ ផ្ទុយពីការបន្តពូជដោយគ្មានការបង្កកំណើត។
Amphineura A primitive group of molluscs thought to be very like the ancestral form. Present-day forms	អំផិណីវ៉ា ក្រុមសត្វស្រៀមដើម ដែលគេគិតថា មានទម្រង់ដូចយ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងបុព្វរបស់វា។ ទម្រង់របស់សត្វបច្ចុប្បន្ន គឺស្រដៀងគ្នានឹងផ្លូស៊ីល

are similar to Ordovician fossils.	អំជូរីស្បៀង។
amphineustic 1. Possessing both lungs and gills throughout life. 2. Possessing only the anterior and posterior pairs of spiracles in a functional state, as in the larvae of many dipterous insects.	អំតិណិស្តូត 1. មានទាំងសួត មានទាំងស្រកី ពេញមួយជីវិត។ 2. មានតែគូរន្ទដង្ហើមខាងពោះ និងខាងខ្នងប៉ុណ្ណោះ ដូចជាក្នុងករណីកូនញាស់របស់សត្វល្អិតជាច្រើន។
Amphioxus The old scientific name for the protochordate which is now called <i>Branchiostoma</i> (the lancelet). It is found in many parts of the world and its embryonic development has been extensively studied. It feeds by the action of cilia, trapping food particles in mucus.	អំតិយូស្តូស ជាឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រចាស់របស់ប្រូតូករដេ ដែលឥលូវគេហៅថាប្រេនគីអូស្តូម៉ា។ វា មាននៅតំបន់ជាច្រើនលើពិភពលោក ហើយគេមានការសិក្សាជាច្រើនអំពីការវិវត្តន៍របស់អំប្រើយ៉ុងវា។ វាស៊ីចំណីដោយសកម្មភាពរបស់រោមញីរ ក្នុងការចាប់យកគ្រាប់អាហារ។
amphipathic molecules Molecules with both polar and non-polar regions.	ម៉ូលេគុលអំតិប៉ាតិច ម៉ូលេគុលដែលមានទាំងតំបន់ប៉ូល និងតំបន់គ្មានប៉ូល។
amphiploid A polyploid that is generally fertile, formed by the doubling of chromosomes in a species hybrid, e.g. <i>Primula kewensis</i> (2n = 36) is an amphiploid of <i>P. floribunda</i> (2n = 18).	អំតិប្លូអ៊ីត ជាប៉ូលីប្លូអ៊ីតដែលជាទូទៅធ្វើការបន្តពូជបាន ដោយកំណើនទ្រូក្រូម៉ូសូមនៅក្នុងប្រភេទអ៊ីប្រីត។ ឧទាហរណ៍ <i>Primula kewensis</i> (2n=36) គឺជាអំតិប្លូអ៊ីតរបស់ <i>P. floribunda</i> (2n=18)។
Amphipoda An order of crustaceans that includes shrimps and sand hoppers.	អំតិប្លូត ជាលំដាប់មួយនៃពពួកបង្កង ដែលមានដូចជាព្រោន និងពពួកកណ្តាបខ្សាច់។
amphistylic A type of jaw suspension in which the upper jaw is attached by two points to the neurocranium, as in some cartilaginous fish.	អំតិស្តីលីក ប្រភេទផ្តាមព្យូរ ដែលផ្តាមខាងលើត្រូវបានភ្ជាប់នៅត្រង់ចំណុចពីរបស់លលាដ៍ក្បាល មានដូចជានៅក្នុងត្រីឆ្អឹងខ្លីមួយចំនួន។
amphivasal bundle A vascular bundle in which the xylem surrounds the phloem, as in some monocotyledons.	បាច់អំតិវ៉ាស ជាបាច់សរសៃដែលស៊ីឡែម នៅជុំវិញផ្លូវអ៊ិម ដូចជាមាននៅក្នុងរុក្ខជាតិម៉ូណូកូតីលេដូនមួយចំនួន។
amphoteric molecule Molecule that functions as a base in the presence of an acid and as an acid in the presence of a base.	ម៉ូលេគុលអំផូទែ ម៉ូលេគុលដែលដើរតួជាបាសក្នុងវត្តមានអាស៊ីត និងជាអាស៊ីតក្នុងវត្តមានបាស។
amplification, genetic The rapid production of large quantities of protein by the synthesis of many copies of RNA from one master region.	អំណើន (សេនេទិច) ការផលិតយ៉ាងលឿននូវបរិមាណយ៉ាងច្រើននៃប្រូតេអ៊ីន តាមរយៈការសំយោគម៉ូលេគុលARNយ៉ាងច្រើនចេញពីតំបន់មេមួយ។
ampoule or vial A small tubular glass vessel, closed at one or both ends.	អំពូល ឬ វ៉ាយអេល ជាបំពង់កែវតូចៗ ដែលចុងម្ខាងជិត ឬជិតទាំងសងខាង។
ampulla Any small vesicle, particularly the dilation at the end of the semicircular canal of the ear, which houses sensory epithelium and is concerned with balance. See crista ampullaris.	អំពូលឡូ ជាថង់តូចៗ ជាពិសេសការរីកធំនៅខាង ចុងបំពង់ពាក់កណ្តាលស៊ីឡាំងរបស់ត្រចៀក ដែលផ្ទុកនូវអេពីតេលូមរិញ្ញាណ និងដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងលំនឹង។
amylase An enzyme that breaks down carbohydrates into smaller units by hydrolysis of α -1,4-glycosidic bonds.	អាមីឡាស អង់ស៊ីមដែលបំបែកកាបូអ៊ីដ្រាតទៅជាឯកតាតូចៗដោយអ៊ីដ្រូលីសលើស្ព័ន្ធគីកូស៊ីត α -1,4-។
amylopectin A polymer made of up to 50,000 molecules of alpha-glucose with many branches.	អាមីឡូប៊ិចទីន ប៉ូលីមែរដែលកើតឡើងពីម៉ូលេគុលគ្លុយកូសអាស់ហ្វារូហ្វូត ដល់ 50000 ម៉ូលេគុលដែលមានដៃច្រើន។
amyloplast A type of plastid that stores starch.	អាមីឡូប្លាស្ត ក្លាស្តូមួយប្រភេទដែលផ្ទុកអាមីឡូស ។
amylose An unbranched chain of up to several thousand molecules of alpha-glucose.	អាមីឡូស ច្រវាក់គ្មានដៃនៃគ្លុយកូសអាស់ហ្វារូហ្វូតម៉ូលេគុល។
an- or a- prefix meaning not, without.	ជាបុព្វបទដែលមានន័យថា គ្មាន ។
ana- or an- prefix meaning 1. up, upwards. 2. again. 3. back, backwards.	ជាបុព្វបទដែលមានន័យ 1. លើ ឬខាងលើ។ 2. ឡើង 3. ខ្ទេច ឬ ក្រោយ ឬ ច្រើន ។
anabolism Part of metabolism that uses energy to build larger, more complex molecules from simpler ones. Biosynthesis.	អេសាណាបូលីស , អាណាបូលីស ផ្នែកនៃមេតាបូលីសដែលប្រើថាមពលដើម្បីបង្កើតម៉ូលេគុលធំជាង សំប្តៅជាង ចេញពីម៉ូលេគុលងាយជាង។ ជីវសំយោគ។
anadromous Migrating up a stream or river from a	ផ្លាស់លំនៅឡើងទៅ ផ្លាស់លំនៅពីបឹង ឬសមុទ្រទៅស្ទឹង ឬទន្លេ ដើម្បីពង

lake or ocean to spawn (of fishes). See catadromous.	(ត្រី)។ មើល catadromous។
anaemia A deficiency in the number of red blood cells, or in their volume or haemoglobin content.	កង្វះឈាមក្រហម កង្វះបរិមាណកោសិកាឈាមក្រហម ឬកង្វះមាឌរបស់វា ឬក៏កង្វះបរិមាណអេម៉ូក្លូប៊ីន។
anaerobic Not requiring oxygen.	គ្មានខ្យល់ឬមិនត្រូវការខ្យល់ ដែលមិនត្រូវការអុកស៊ីសែន។
anaerobic respiration A biochemical pathway that does not require oxygen for the production of ATP and does not use O ₂ as its hydrogen ion acceptor.	ដង្ហើមគ្មានខ្យល់ ដំណើរគីមីជីវៈមិនត្រូវការអុកស៊ីសែន ដើម្បីបង្កើត ATP និងមិនប្រើអុកស៊ីសែនសំរាប់ទទួលយកអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែនទេ។
anagenesis Progressive evolution.	ការវិវឌ្ឍន៍ជាលំដាប់
anal fin A single fin located ventrally near the tail of a bony fish.	ព្រុយតូច ព្រុយទោលស្ថិតនៅខាងពោះជិតកន្ទុយនៃត្រីផ្អឹង។
anal pore The structure in paramecia through which undigested material is expelled from the cell.	ទ្រូង ចំពោះប៉ារ៉ាមេស៊ី ជាទម្រង់រន្ធដែលសារធាតុមិនត្រូវបានរំលាយ ត្រូវបានបញ្ចេញទៅក្រៅ។
analgesic A substance that reduces pain without causing unconsciousness.	ថ្នាំស្ងួត សារធាតុកាត់បន្ថយការឈឺចាប់ ដោយមិនបានធ្វើអោយសន្លប់ទេ។
analogous structure A structure that has the same function but a different origin when compared with another structure; e.g. the human eye and the eye of the octopus.	ទម្រង់មូលដ្ឋាន ទម្រង់មួយដែលមានមុខងារដូចគ្នា ប៉ុន្តែមានប្រភពខុសគ្នា នៅពេលប្រៀបធៀបជាមួយទម្រង់ផ្សេងទៀត។ ឧទាហរណ៍ ភ្នែកមនុស្ស និងភ្នែករបស់មីក។
analogue A chemical compound structurally similar to another, but differing by a single functional group (e.g., 5-bromodeoxyuridine is an analogue of thymidine).	អាណាឡូក សមាសធាតុគីមីមានទម្រង់ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសមាសធាតុគីមីមួយទៀត ប៉ុន្តែខុសគ្នាដោយក្រុមមុខងារទោល(ឧទាហរណ៍ ៥-ប្រូមូដេអុកស៊ីអ៊ីយរីដីន គឺជាអាណាឡូកនៃទីមីដីន)។
anamniote A vertebrate whose embryo lacks an amnion.	គ្មានថង់ទឹកភ្លោះ សត្វផ្អឹងកងដែលអំប្រើយ៉ុងរបស់វា គ្មានថង់ទឹកភ្លោះ។
anamorph 1. The asexual (imperfect) stage of fungi. 2. the asexual form (morph) of fungi. Compare teleomorph.	អាណាម៉ូហ្វ 1. ដំណាក់កាលមិនបន្តពូជដោយភេទរបស់ផ្សិត។ 2. ទម្រង់គ្មានភេទរបស់ផ្សិត។ ផ្ទុយគ្នាជាមួយតេលេម៉ូហ្វ។
anandrous (of flowers) Lacking stamens.	(ចំពោះផ្កា) គ្មានកណ្តុរសរនេឃ្លា
anaphase The third stage of mitosis during which centromeres split and sister chromatids become separate chromosomes that begin to move toward opposite poles of the spindle apparatus.	អាណាផាស វគ្គទី៣នៃមីតូសដែលក្នុងកំឡុងពេលនោះ សង់ត្រូមែរចែកខ្លួន និងក្រូម៉ាទីតមួយគ្នាជាប្រាំមួយដាច់ពីគ្នាដែលចាប់ផ្តើមរំកិលឆ្ពោះទៅកាន់ប៉ូលផ្ទុយគ្នានៃត្រយូងអាត្រូម៉ាទីត។
anaphase I The first anaphase of meiosis. Homologous chromosomes move to opposite poles of the meiotic spindle apparatus, resulting in a halving of the number of chromosomes going to each daughter nucleus.	អាណាផាស I អាណាផាសទីមួយនៃមេយ៉ូស។ ក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកធ្វើដំណើរទៅកាន់ប៉ូលផ្ទុយគ្នានៃត្រយូងអាត្រូម៉ាទីតនៃមេយ៉ូស ដែលបានធ្វើអោយចំនួន ក្រូម៉ូសូមពាក់កណ្តាលធ្វើដំណើរទៅកាន់ណូយ៉ូតូនរៀងៗខ្លួន។
anaphase II The second anaphase of meiosis; the centromeres divide, thereby allowing the separation of sister chromatids into independent chromosomes.	អាណាផាស II អាណាផាសទីពីរនៃមេយ៉ូស ។ នៅក្នុងអាណាផាស II នេះ សង់ត្រូមែរចែកខ្លួន ហើយបានធ្វើអោយមានការបែងចែកក្រូម៉ាទីតបង្កើន ក្លាយទៅជាក្រូម៉ូសូមឯករាជ្យ។
anaphylaxis A serious immune reaction that can occur after a second exposure to an antigen.	អាណាផ័រម៉ាស៊ីស ជាប្រតិកម្មយ៉ាងខ្លាំងរបស់ប្រព័ន្ធភាពស្មារតី ដែលស្ថានភាពនេះអាចកើតមាននៅពេលជួបអង់ទីសែនជាលើកទីពីរ។
anaplasia When cells change back to a more simple form.	អាណាផ្លាស្យែ នៅពេលកោសិកាប្តូរត្រឡប់ទៅជាទម្រង់ងាយជាង។
anapsid A member of the Anapsida, a group of reptiles in which the skull lacks a temporal fossa. The Anapsida include tortoises and turtles.	អាណាបស៊ីត ជាសមាជិករបស់អាណាបស៊ីដា ជាក្រុមល្អិតដែលលលាដ៏ក្បាលរបស់វាគ្មានស្នាមជិតផ្លូវសៀតផ្កា។ អាណាបស៊ីដារួមមានពពួកអណ្តើក។
anastomose Joining to form interconnecting loops, as in capillary blood vessels.	ជំនាប់មណ្ឌល ការភ្ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមក បង្កើតបានជាទម្រង់ប្រទាក់ក្រឡាគ្នា ដូចជាក្នុងករណីសរសៃឫសឈាម។
anatomy The science of the structure of living organisms.	កាយវិភាគវិទ្យា ជាវិទ្យាសាស្ត្រអំពីទម្រង់របស់ការរស់។
anatropous (of flowering plants) Having the ovule	អាណាត្រូពូស (អំពីរុក្ខជាតិមានផ្កា) មានអូវុលបត់ប្រាស ធ្វើអោយ

inverted so that the micropyle points towards the placenta.	មីក្រូពីលតម្រង់ឆ្ពោះទៅរកកន្លែង ដែលអូវុលត្រូវភ្ជាប់នៅក្នុងកញ្ចក់កេសរញី។
ancylostomiasis or ankylostomiasis A human disease in which the lining of the small intestine contains many adults of the hookworm <i>Ancylostoma</i> , causing a lethargy and anaemia.	ជំងឺអង់ស៊ីឡូស្តូម៉ា ជាជំងឺមនុស្ស ដែលភ្នាសរបស់ពោះវៀនតូចមានព្រូន ទំពាក់អង់ស៊ីឡូស្តូម៉ាពេញវ័យជាច្រើន ដែលបង្កអោយមានលក្ខណៈរហិត រំហែ និងកង្វះឈាមក្រហម។
andro- Prefix meaning male.	អេនដ្រូ- ជាបុព្វបទ ដែលមានន័យថា ឈ្មោល ។
androdioecious Having male and hermaphrodite flowers on separate plants. Compare andromonoecious.	អេនដ្រូឌីអេស្បៀស ដែលមានផ្កាឈ្មោល និងផ្ការួមភេទនៅលើរុក្ខជាតិ ផ្សេងគ្នា។ ផ្ទុយគ្នាជាមួយអេនដ្រូម៉ូណូអេស្បៀស។
androecium (pl. androecia) Collectively, all of the stamens of a single flower.	កញ្ចប់កេសរឈ្មោល កេសរឈ្មោលទាំងអស់របស់ផ្កាទោលមួយ។
androgenesis The development of male secondary sexual characteristics.	កំណលកូណៈប្រុស ការវិវត្តន៍លក្ខណៈភេទទីពីរបស់មនុស្សប្រុស។
androgens Male sex hormones produced by the testes that cause the differentiation of typical internal and external genital male anatomy.	អង់ដ្រូសែន អរម៉ូនភេទឈ្មោលផលិតដោយពងស្វាស និងបណ្តាលអោយ មានបំលែងឯកទេសលក្ខណៈភេទឈ្មោលទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅ។
andromonoecious Having male and hermaphrodite flowers on the same plant. Compare androdioecious.	អង់ដ្រូម៉ូណូអេស្បៀស ដែលមានផ្កាឈ្មោល និងផ្ការួមភេទនៅលើរុក្ខជាតិ តែមួយ។
anemia, or anaemia A disease condition in which the oxygen- carrying capacity of the blood is reduced, due to low number of red blood cells, or in their volume or haemoglobin content.	កង្វះឈាមក្រហម ស្ថានភាពជំងឺដែលសមត្ថភាពដឹកនាំអុកស៊ីសែនរបស់ ឈាមថយចុះ ដោយសារការថយចុះនៃចំនួនគោលិកាឈាមក្រហម ឬការ ថយចុះនៃចំនួនអេម៉ូក្លូប៊ីន។
anemophily The transfer of pollen from male to female plant organs by means of the wind. Wind pollination is fairly rare in angiosperms but common in gymnosperms such as pines.	ដំណើរលម្អងដោយខ្យល់ បន្ថែមគ្រាប់លម្អងឈ្មោល ទៅសរីរាង្គបន្តពូជ ញឹរបស់រុក្ខជាតិ កើតមានដោយសារខ្យល់។ ដំណើរលម្អងដោយខ្យល់គឺកម្រ កើតមានណាស់ចំពោះរុក្ខជាតិអង់ស្បៀស ប៉ុន្តែវាកើតមានជាធម្មតាចំពោះ រុក្ខជាតិស៊ីមណូស្បៀម ដូចជាពពួកស្រល់។
aneuploidy A condition in which the chromosome number is not an exact multiple of the haploid set.	អាណីម៉ូផ៊ីឌី ស្ថានភាពដែលក្នុងនោះចំនួនក្រូម៉ូសូមមិនមែនជាពហុគុណ ត្រឹមត្រូវនៃចំនួនអាប្លូអ៊ីតទេ។
aneurism or aneurysm Expansion of an artery wall; a sac formed by abnormal expansion of the weakened wall of a blood vessel.	ការយាសនៃសែនេរទែ ការរីកសរសៃអាកទែ។ វាគឺជាកូនចងបង្កឡើង ដោយការរីកខុសប្រក្រតីរបស់ភ្នាសសរសៃឈាមដែលចុះខ្សោយ។
angiosperm A flowering plant. The most advanced and recently evolved of the vascular plants characterized by production of seeds enclosed in tissues derived from the ovary, the combination of ovary and/or seed being of major importance to many vertebrates as food.	អង់ស្បៀស រុក្ខជាតិមានផ្កា។ លក្ខណៈលូតលាស់បំផុតនៃរុក្ខជាតិមាន សរសៃរនាំសំគាល់ដោយការផលិតគ្រាប់នៅក្នុងជាលិកាដែលលូតលាស់ ពីអូវែរ។ ការផ្សិតនៃអូវែរនិងគ្រាប់នេះមានសារៈសំខាន់ចំពោះសត្វឆ្អឹងកងជា ច្រើន សម្រាប់ជាចំណីអាហាររបស់វា។
angiotensin A substance, produced by the action of renin on angiotensinogen, in blood plasma, causing a general constriction of smooth muscle and increase in blood pressure.	អេនឌីអូចេនស៊ីន សារធាតុដែលផលិតដោយសកម្មភាពរបស់អេនឌីអូចេន នៅ លើអេនឌីអូចេនស៊ីណូហ្សែន (ក្នុងប្លាស្មាឈាម) ដោយបង្កអោយមានការរួម គូចរបស់សាច់ដុំរលាង និងបង្កើនសម្ពាធឈាម។
angiotensinogen An inactive precursor of angiotensin; it is a large protein synthesized by the liver, secreted into the bloodstream and converted into angiotensin by renin.	អេនឌីអូចេនស៊ីណូហ្សែន ជាសារធាតុដើម(អសកម្ម) របស់អេនឌីអូចេន ស៊ីន។ វាជាម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីនធំ សំយោគដោយថ្លើម ដូចបញ្ចេញទៅក្នុង សរសៃឈាម បន្ទាប់មកទៀតត្រូវបានបំលែងអោយទៅជាអេនឌីអូចេនស៊ីន ដោយអេនឌីអូចេន។
angstrom Unit of length equal to 10 ⁻¹⁰ meter. Abbreviated Å.	អង់ស្ត្រូម ខ្នាតប្រវែងដែលស្មើនឹង 10 ⁻¹⁰ ម៉ែត្រ ហើយមានអក្សរកាត់ Å។
angular bone A membrane bone of the lower jaw in bony fish, reptiles and birds.; in mammals it has become separated to form the tympanic bone.	ឆ្អឹងអង់គុណា ឬ ឆ្អឹងមុំ ជាឆ្អឹងភ្នាសនៃថ្ពាមក្រោមរបស់ត្រីឆ្អឹងរបស់ល្ងន និងរបស់បក្សី។ ចំពោះមនុស្ស ឆ្អឹងនេះបានញែកដាច់ពីគ្នា បង្កើតបាន ជាឆ្អឹងក្រដាស។
angustiseptate (of a fruit) Having the septum crossing the diameter at its narrowest point.	អង់គុស្តីសិបថេត (អំពីផ្លែឈើ) ដែលមានសន្ធឹះ ខណ្ឌកាត់ទទឹងនៅ ត្រង់ចំណុចតូចបំផុត។

anhydrase An enzyme involved in the removal of water from a compound. e.g. Carbonic anhydrase promotes the conversion of carbonic acid into water and carbon dioxide.	អេនីម្រាស អង់ស៊ីមសំរាប់ការបំបែកទឹកចេញពីសមាសធាតុណាមួយ។ ឧទាហរណ៍ កាបូនិចអេនីម្រាសជំរុញអោយមានបំលែងអាស៊ីតកាបូនិចទៅជាទឹក និងឧស្ម័នកាបូនិច។
animal Any member of the animal kingdom. organisms that are multicellular and eucaryotic which possess non-photosynthetic cells, without cell walls. In some classifications, certain unicellular organisms such as protozoans are also included.	សត្វ ជាសមាជិកទាំងឡាយក្នុងរដ្ឋៈសត្វ។ ជាការសំរេចចិត្ត ពហុកោសិកា ដែលគ្មានកោសិកាស៊ីសំយោគ និងគ្មានក្លាសគ្រោង។ នៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ខ្លះ ការសំរេចចិត្តកោសិកាមួយចំនួន ត្រូវបានគេបញ្ចូលទៅក្នុងរដ្ឋៈនេះដែរ ដូចជាពួកប្រូតូសូអ៊ី។
animal kingdom A category of living organisms comprising all animals. The classification of animals into major groups is now generally agreed by most biologists, unlike the situation in the plant kingdom where there are several alternative systems of classification.	រដ្ឋៈសត្វ ក្រុមការសំរេចចិត្តដែលមានសុទ្ធតែសត្វ។ ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ សត្វទៅជាក្រុមសំខាន់ៗ ជាទូទៅគឺមានការយល់ស្របគ្នាដោយជីវវិទ្យាច្រើន។ ដោយឡែក ចំពោះរុក្ខជាតិវិញ គឺមានប្រព័ន្ធចំណែកថ្នាក់ខុសៗគ្នាជាច្រើន។
animal pole The point on the surface of an animal ovum nearest to the nucleus and normally at the opposite side of the egg from the yolk droplets at the vegetal pole.	ម៉ូលសត្វ ជាចំណុចនៅលើផ្ទៃរបស់កាម៉ែតញីរបស់សត្វដែលស្ថិតនៅក្បែរណ្តែង ហើយជាធម្មតា គឺស្ថិតនៅឈមគ្នានឹងស៊ីតលៀង។
anion A negatively charged ion.	អេញ៉័ង អ៊ីយ៉ុងដែលមានបន្ទុកអគ្គីសនីអវិជ្ជមាន។
aniso- Prefix meaning unlike or unequal.	ខុសគ្នា ឬ មិនស្មើ
anisogamy The state in which the male and female gametes are different from each other, Usually the male gamete is smaller and more active than the female gamete. Compare isogamete.	អេនីសូហាមី ភាពដែលកាម៉ែតលើស និងកាម៉ែតញីមានលក្ខណៈខុសគ្នា។ ជាធម្មតាកាម៉ែតលើស មានទំហំតូចជាង និងសកម្មជាងកាម៉ែតញី។ ផ្ទុយពីអ៊ីសូហាមីត។
Anisoptera A suborder of the order Odonata containing the larger dragonflies in which the fore and hind wings are of different shapes and the nymphs possess a rectal gill.	អេនីសបតេរ៉ា ជាលំដាប់រងរបស់អូដូណាតា រួមមានកន្ទុយធំៗ ដែលស្លាបមុខ និងស្លាបក្រោយរបស់វាមានរាងខុសគ្នា ហើយដឹកឱ្យមានស្រកីត្រង់។
Ankylosing spondylitis A type of arthritis known to be associated with the HLA antigen B27.	ជំងឺសន្លាក់ឆ្អឹងស្ពោនរីច ជាប្រភេទជំងឺសន្លាក់ឆ្អឹង ដែលគេដឹងថាមានជាប់ទាក់ទងនឹងHLAអង់ទីសែនB27។
ankylosis Stiffness of a joint caused by disease affecting the surfaces in contact.	សន្លាក់រីច ភាពរឹងរបស់សន្លាក់ឆ្អឹងបង្កឡើងដោយសារជំងឺ។ វាធ្វើអោយមានការប៉ះពាល់ដល់ផ្ទៃនៅពេលប៉ះ។
ankylostomiasis See ancylostomiasis.	សូមមើលពាក្យ អង់ស៊ីឡូស្តូម៉ា ។
annealing See molecular hybridization	អ៊ីប៊ីតកម្មម៉ូលេគុល មើល molecular hybridization។
annelid A member of the animal phylum Annelida, a group containing the segmented worms, e.g. earthworms, polychaete worms and leeches. Annelids are characterized by the presence of metameric segmentation, a coelom, well-developed blood and nervous systems, and nephridia.	អេនេលីត ជាសមាជិកសត្វស្ថិតនៅក្នុងសាខាអេនេលីតា ដែលជាក្រុមនៃដង្កូវខ្លួនកង់ ឧទាហរណ៍ជន្លួន ដង្កូវរោមច្រើន និងលើងៗ។ លក្ខណៈរបស់ពួកអេនេលីត ដូចជាខ្លួនមានរាងជាកង់ៗ មានស៊ីឡូម ឈាមមានការវិវត្តល្អ ប្រព័ន្ធប្រសាទ និង នេហ្វ្រីឌី។
annual A plant that lives for only one growing season.	រុក្ខជាតិប្រចាំឆ្នាំ រុក្ខជាតិដែលរស់បានតែមួយរដូវលូតលាស់។
annual rhythm Any activity or process that an organism experiences on a yearly basis, e.g. courtship, migration, shedding of leaves.	ចន្ទាភ័សកម្មភាពប្រចាំឆ្នាំ ជាសកម្មភាពដែល ការសំរេចចិត្តប្រទះរាល់ឆ្នាំ។ ឧទាហរណ៍ ការពាក់គ្នា ការបំលាស់ទី ការជ្រុះស្លឹក។
annual rings A series of concentric circles found in the heartwood of trees, indicating the approximate age of the tree. Each ring is formed by the contrast in texture between spring wood and autumn wood.	វង់ឆ្នាំប្រចាំឆ្នាំ ជាសេរីនៃវង់ស្ថិតនៅផ្នែកខ្លឹមរបស់ឈើ។ វង់នេះបង្ហាញពីអាយុប្រហាក់ប្រហែលរបស់ឈើ។ វង់នីមួយៗត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយភាពធ្លាស់គ្នារវាងសាច់ឈើនៅនិទាយរដូវ និងសរទរដូវ។
annular thickening Ring-shaped thickening in the internal wall of xylem cells or tracheids, providing strength but also allowing stretching.	កម្រាស់ប្រចាំឆ្នាំ ការឡើងក្រាស់មានរាងវង់នៃក្លាសក្នុងរបស់កោសិកាស៊ីឡូម ឬរបស់ត្រាកេអ៊ីត ដោយវាផ្តល់នូវភាពរឹងមាំ ប៉ុន្តែវាក៏អាចយឺតបានដែរ។
Annulata or Annelida the ringed or segmented worms. See annelid.	អេនេលីតា សូមមើលពាក្យ អេនេលីត។

annulation External division of a worm-shaped body into a series of rings.	ការខណ្ឌជាកង់ ការបែងចែកដងខ្លួនដែលមានរាងដូចជាដង្កូវជាស៊េរីរីកងខាងក្រៅ។
annulus 1. The ring of cells in the moss or fern capsule which splits to allow the liberation of spores. 2. A ring of tissue surrounding the stalk in the fruiting bodies of the basidiomycota fungi.	1. ខ្លួរ រងកោសិកាក្នុងកាប់ស៊ីលរបស់ស្លែ ឬ របស់បណ្តាញជាតិ ដែលបែកដើម្បីបញ្ចេញស្បី។ 2. វណ្ណ រងជាលិកានៅពីទ្វីវិញទងមូករបស់ផ្សិតបាស៊ីដ្យូមីកូតា។
anode A positively charged electrode to which negatively charged ions move. Compare cathode.	អេណូត អេឡិចត្រូតបន្តកអវិជ្ជមាន ដែលអ៊ីយ៉ុងអវិជ្ជមានរំកិលទៅរក។ ផ្ទុយពីកាតូត។
anom- or anomo- <i>Prefix</i> meaning irregular.	ជាបុព្វបទ ដែលមានន័យថា មិនស្មើ ឬមិនទៀងទាត់
anomeric carbon Carbon atom in the cyclic form of sugars that had been the carbonyl carbon of the open-chain form.	កាបូនអេណូមែរ អាតូមកាបូនក្នុងទម្រង់ជារងមូលនៃស្ករដែលជាកាបូនកាបូនីលរបស់ស្ករទម្រង់ខ្សែបើក។
anomers Pair of isomers that forms when a monosaccharide forms a ring. The oxygen attached to the anomeric carbon can have either a <i>beta</i> (β) ("up") or an <i>alpha</i> (α) ("down") orientation.	អេណូមែរ គូនៃអ៊ីសូមែរដែលកើតមានពេលម៉ូណូសាក់ការីតមានទម្រង់ជារងមូល។ អុកស៊ីសែនដែលភ្ជាប់នឹង កាបូនអេណូមែរអាចមានដំណៅទិសជាបេតា (β) "ខាងលើ" ឬ ជាអាល់ហ្វា (α) "ខាងក្រោម"។
Anopleura See louse.	សូមមើលពាក្យ ខែម ។
anorexia nervosa A nutritional deficiency disease characterized by severe, prolonged weight loss for fear of becoming obese. This eating disorder is thought to stem from socio-cultural factors.	ការអ័យខ្លាចឆាត់ ជំងឺខ្វះសារធាតុចិញ្ចឹមសំគាល់ដោយការចុះទំងន់រយពេលយូរ ព្រោះខ្លាចឆាត់។ វិបត្តិនៃការហូបនេះត្រូវបានគេគិតថាបណ្តាលមកពីកត្តាសង្គមវប្បធម៌។
anoxia Lack of oxygen in tissues.	កង្វះអុកស៊ីសែន ខ្វះអុកស៊ីសែននៅក្នុងជាលិកា។
anoxygenic Not producing oxygen. Compare oxygenic.	គ្មានផលិតអុកស៊ីសែន
ant Any insect of the family Formicidae of the order Hymenoptera, characterized by a narrow abdominal structure. All ants are colonial and each colony may contain several specialized individuals. e.g. Only the queen can lay eggs, and wingless worker ants (drones) cannot reproduce.	ស្រមោច សត្វទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងអំបូរផមីស៊ីដេ នៃលំដាប់អ៊ីម៉ង់អុបតេតា។ លក្ខណៈសម្គាល់របស់វា គឺពោះមានទម្រង់រាងស្លូត។ គ្រប់ស្រមោចទាំងអស់គឺរស់នៅជាកូឡូនី ហើយនៅក្នុងកូឡូនីនីមួយៗ គឺមានឯកក្នុងករណីជាច្រើន។ ឧទាហរណ៍ មានតែស្រមោចទេដែលពងហើយស្រមោចកម្មករ(ឈ្មោល)(គ្មានស្លាប)មិនអាចបន្តពូជបានទេ។
ant- or anti- <i>Prefix</i> meaning opposed to, against.	អង់ ឬ អង់ទី ជាបុព្វបទដែលមានន័យថា ប្រឆាំង។
antagonism 1. The inhibiting or nullifying action of one substance or organism on another, e.g. the antibiotic effect of penicillin, or the use of a food supply by one organism at the expense of another. 2. The normal opposition between certain muscles. See antagonistic pair.	បដិបក្ខ 1. សកម្មភាពបង្អាក់របស់សារធាតុមួយ ឬរបស់ការរស់មួយ ទៅលើសារធាតុ ឬការរស់មួយទៀត។ ឧទាហរណ៍ ឥទ្ធិពលអង់ទីប្យូទិចរបស់ផ្កាប៉េនីស៊ីលីន ឬការរស់មួយប្រើប្រាស់អាហារដែលជាប់ការរស់មួយទៀត។ 2. ភាពផ្ទុយគ្នាធម្មតារវាងសាច់ដុំមួយចំនួន។ សូមមើលពាក្យ គូបដិបក្ខ។
antagonistic pair Two muscles that oppose each other so that one contracts as the other relaxes. See biceps and triceps.	គូបដិបក្ខ សាច់ដុំដែលធ្វើការផ្ទុយគ្នា មួយកម្រិត មួយបន្ទុះ។ មើល biceps និង triceps។
ante- <i>Prefix</i> meaning before in time or position; in front of.	អង់តេ ជាបុព្វបទដែលមានន័យថា មុនពេល ឬ មុនពេល ។
anteater Any of a group of ant-eating mammals that includes the spiny anteater, scaly anteater, Cape anteater (aardvark), and marsupial anteater.	សត្វស៊ីស្រមោច ក្រុមថនិកសត្វដែលស៊ីស្រមោច។
antenna Sensory appendage in mandibulate arthropods.	អង់តែន ខ្នែងវិញ្ញាណរបស់អាកត្រូប៉ូតដែលមានផ្កាម។
antennal gland An excretory organ that occurs at the base of the antennae in some crustaceans.	ត្រពេញអង់តែន សរីរាង្គបញ្ចេញក្រៅ ដែលស្ថិតនៅខាងចុងអង់តែនរបស់ពពួកបង្កង់មួយចំនួន។
antennule The front pair of antennae that occur in some crustaceans; most antennae in other arthropods are homologous with the antennules of crustaceans.	អង់តែនមុខ គូអង់តែននៅខាងមុខគេ ដែលមានចំពោះពពួកបង្កង់មួយចំនួន។ អង់តែនភាគច្រើនរបស់ពួកអាកត្រូប៉ូតផ្សេងទៀត គឺដូចគ្នានឹងអង់តែនមុខរបស់ពពួកបង្កង់។
anterior 1. (in animals) That part of the animal which goes first when it moves forward, usually the head.	ខាងមុខ 1. (ចំពោះសត្វ) ផ្នែករបស់សត្វដែលស្ថិតនៅខាងមុខគេ ជាទូទៅ

2. (in plants) That part of the flower which is furthest away from the main stem.	គីក្បាល។ 2. (ចំពោះរុក្ខជាតិ) ផ្នែករបស់ផ្កា ដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយ (ជាងគេ បង្អស់) ពីទង។
antesepalous (of plant parts) Positioned opposite the place where the sepals are attached.	ឈមនឹងត្របកផ្កា (ផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ) ស្ថិតនៅឈមនឹងទីតាំងដែល ភ្ជាប់ត្របកផ្កា ។
anther The part of a stamen that holds the pollen.	ឆ្នោតលំអ ផ្នែករបស់កេសរឈ្មោលដែលមានផ្ទុកលំអ។
antheridiophore In some liverworts, the stalk that bears antheridia.	អង្កាត់ដុំដុំ ទងដែលផ្ទុកអង្កាត់ដុំដុំនៃរុក្ខជាតិអេប៉ាទិចមួយចំនួន។
antheridium A sperm producing structure found in some plants.	អង្កាត់ដុំដុំ ទម្រង់ផលិតស្ពែរម៉ាតូសូមីតរបស់រុក្ខជាតិមួយចំនួន។
antherozoid or spermatozoid A mobile male gamete having flagella (See flagellum).	អង្កាត់ស្ពែរម៉ាតូសូមីត ឬ ស្ពែរម៉ាតូសូមីត កាម៉ែតឈ្មោលមានចលនា ដែលមាន ផ្លាសែល (សូមមើលពាក្យ ផ្លាសែល)។
anthesis 1. The opening of a flower bud. 2. The period from flowering to the beginning of formation of fruit.	1. ផ្ការីក 2. ជារយៈពេលចាប់ពីពេលចេញផ្កា រហូតដល់ការចាប់ផ្តើម កកើតផ្លែ។
antho- Prefix meaning bud.	អង្កាត់ ជាបុព្វបទដែលមានន័យថា ក្រពុំផ្កា ឬ ក្រួយពន្លក។
Anthocerotae A class of the division bryophyta containing the hornworts.	អង្កាត់ស្ពែរម៉ាតូសូមីត ជាថ្នាក់មួយរបស់សាខាប្រីយ៉ូភីតា។
anthocyan Any red or blue pigment that is a flavonoid; anthocyan are the main pigments of blue and red plant parts (e.g., flowers, fruits).	អង្កាត់ស្ពាន ជាតិពណ៌ក្រហម ឬខៀវដែលជា flavonoid។ អង្កាត់ស្ពានគឺជា ជាតិពណ៌សំខាន់នៃផ្នែក រុក្ខជាតិដែលមានពណ៌ខៀវ និងក្រហម (ឧទាហរណ៍ ផ្កា ផ្លែ)។
anthoxanthins Creamy-white to deep yellow flavone pigments found in both flowers and insects. The insects absorb the anthoxanthins from the plants on which they feed.	អង្កាត់ស្ពាន់ទីន ជាតិពណ៌ ដែលមានចាប់ពីពណ៌សស្រអាប់ ទៅពណ៌លឿង ចាស់។ ជាតិពណ៌នេះ មានទាំងផ្កា មានទាំងសត្វល្អិត។ សត្វល្អិតស្រូបយក ជាតិពណ៌នេះពីរុក្ខជាតិដែលវាស៊ី។
anthozoan or actinozoan Any of the coelenterates of the class Anthozoa, including sea anemones, sea pens and corals, that have no medusoid stage (See medusa) and possess a body cavity that is more complex than in other coelenterates.	អង្កាត់ស្ពែរម៉ាតូសូមីត ឬ អង្កាត់ស្ពែរម៉ាតូសូមីត ពពួកស៊ីឡង់តេ ដែលស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់ អង្កាត់ស្ពែរម៉ាតូសូមីត មានដូចជាតាអង់ ផ្កាថ្ម និងគ្មានដំណាក់កាលមេឌូសូមីត ប៉ុន្តែមានប្រហោងខ្លួនសំបាប់ជាពពួកស៊ីឡង់តេផ្សេងៗទៀត។
anthrax A fever of the spleen in cattle and sheep caused by toxins released from the bacterium <i>Bacillus anthracis</i> . The disease can spread to humans when infected animal products such as wool and bristles are handled, causing malignant skin lesions and pustules.	ជំងឺអង្កាត់ស្ពែរម៉ាតូសូមីត គ្រុនជាលមានចំពោះសត្វពាហនៈ និងជៀម បង្កឡើងដោយ ជាតិពុលរបស់បាក់តេរី <i>Bacillus anthracis</i> ។ ជំងឺនេះអាចឆ្លងមកមនុស្សបាន នៅពេលមានការប៉ះផលិតផលរបស់សត្វល្អិត ដូចជាពាម ដោយបង្កអោយ មានជំរៅស្បែក និងពងខ្ទះអាចបណ្តាលអោយស្លាប់បាន។
anthropo- Prefix meaning man or human.	អង្កាត់មនុស្ស ជាបុព្វបទដែលមានន័យថា មនុស្ស។
anthropogenesis Human evolution.	ការវិវឌ្ឍន៍របស់មនុស្ស
Anthropoidea A suborder of the primates that includes monkeys, anthropoid apes and humans.	អង្កាត់មនុស្សដើម លំដាប់រងរបស់ព្រឹម៉ាត រួមមានស្វា ស្វាអង្កាត់មនុស្ស និង មនុស្ស។
anthropologist A scientist who studies human cultures and origins.	នរវិទូ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រដែលសិក្សាពីប្រភព និងវប្បធម៌របស់មនុស្ស។
anthropomorphism Describing the behavior of animals by using human feelings or emotions. e.g. The viscous dog murdered the gentle chicken.	អង្កាត់មនុស្សភាព ការប្រើអារម្មណ៍ឬការរំភើបចិត្តរបស់មនុស្សដើម្បីរៀបរាប់ ពីអាកប្បកិរិយារបស់សត្វ ។ ឧទាហរណ៍ ឆ្កែសាហាវសម្លាប់មាន់ស្ងួត។
antiauxin Any chemical substance that prevents the action of auxins.	អង្កាត់អុកស៊ីន សារធាតុទាំងឡាយណា ដែលបង្អាក់សកម្មភាពរបស់ អុកស៊ីន។
antibacterial agent See antimicrobial agent.	ភ្នាក់ងារប្រឆាំងបាក់តេរី
antibiotic A substance produced in natural living organisms that reduces the growth or destroys bacteria and other microorganisms.	អង្កាត់ប្រូប៊ីយ៉ូស៊ីន សារធាតុផលិតនៅក្នុងការរស់ដែលបង្អាក់ការលូតលាស់ ឬបំផ្លាញបាក់តេរី និងអតិសុខុមប្រាណផ្សេងទៀត។
antibody Protein (immunoglobulin) produced in response to an antigen stimulus with the capacity to bind specifically to the antigen. These complexes are	អង្កាត់អ៊ីប៊ុន ប្រូតេអ៊ីន (អ៊ីម៉ូឡូប្លូលីន) ដែលផលិតក្នុងការឆ្លើយតបទៅ នឹងការភ្ជោចរបស់អង្កាត់អ៊ីប៊ុន ជាមួយនឹងសមត្ថភាពដែលអាចភ្ជាប់យ៉ាង

then readily taken up and destroyed by the cells of the immune system.	ពិសេសទៅនឹងអង់ទីសែន ។ កុំផ្លិចទាំងនេះត្រូវបានចាប់និងត្រូវបានបំផ្លាញយ៉ាងងាយ ដោយកោសិកានៃប្រព័ន្ធភាពស៊ាំ។
anticlinal (of plant cell division) Along a plane at right angles to the outer surface.	អង់ទីក្លីណល (អំពីចំណែកកោសិកាវត្តជាតិ) តាមបណ្តោយប្លង់ចាប់ពីមុខខាងស្តាំរហូតដល់ផ្ទៃខាងក្រៅ។
anticoagulant A substance that prevents blood clotting. Anticoagulants are used when blood is stored in hospitals. Mosquitoes inject anticoagulants into the host's bloodstream, enabling blood to be easily transported into its digestive system.	សារធាតុប្រឆាំងនឹងការធាតុធាតុ ជាសារធាតុដែលមិនធ្វើអោយឈាមកក។ គេប្រើសារធាតុនេះ នៅពេលមានការរក្សាឈាមទុកក្នុងមន្ទីរពេទ្យ។ សត្វមូស ចាក់សារធាតុនេះចូលទៅក្នុងសរសៃឈាមចូលធ្វើអោយឈាមងាយរលាយចូលទៅក្នុងប្រព័ន្ធរំលាយអាហាររបស់វា។
anticoding strand, antisense strand or non-sense strand The strand in the duplex DNA that is complementary to the coding strand, and is not transcribed into mRNA. It has a nucleotide sequence that corresponds to mRNA, except that U replaces T in mRNA. Compare coding strand.	ប្រឆាំងអង់សិនសេន ជាប្រឆាំងនៅក្នុងADNប្រឆាំងទៀត ដែលបំពេញគ្នាជាមួយនឹងប្រឆាំងចម្លង។ ប្រឆាំងនេះ មិនត្រូវបានចម្លងទៅជាម៉ូលេគុលARNmទេ។ វាមានតំណលំដាប់នុយក្លេអូទីតត្រូវគ្នានឹងARNm លើកលែងU ត្រូវបានជំនួសដោយT នៅក្នុងARNm។ ផ្ទុយពីប្រឆាំងចម្លង។
anticodon Three nucleotide bases found on each transfer RNA that code for a specific amino acid and complement the codon on messenger RNA.	អង់ទីកូដុង បាសនុយក្លេអូទីតបីនៅលើARNដឹកនាំនីមួយៗដែលចម្លងក្រុម សម្រាប់អាស៊ីតអាមីនេយថាប្រភេទ និងបំពេញជាមួយកូដុងរបស់ARNនាំសារ។
antidiuretic hormone (ADH) A hormone secreted by the hypothalamus and released by the posterior lobe of the pituitary gland. ADH stimulates the reabsorption of water through the distal-convoluted tubule of the kidney nephron in mammals and thus limits the water content and the overall volume of urine.	អ័រម៉ូនអង់ទីឌីអ៊ីយ៉ូសេនិច (ADH) ជាអ័រម៉ូនដែលផលិតដោយអ៊ីប៉ូតាលាម មុស និងបញ្ចេញ ដោយកំពកក្រោយរបស់ក្រពេញអ៊ីប៉ូតាលាម។ ADH ភ្លេចអោយមានការស្រូបទឹកមកវិញតាមរយៈកូដុងបំពង់ក្នុងតម្រងនោមរបស់ថនិកសត្វ ដែលធ្វើអោយមានការកំណត់បរិមាណទឹក និងមានសរុបរបស់ទឹកនោម។
antidiuretic hormone (ADH) A hormone produced by the hypothalamus that regulates the reabsorption of water in the kidney; also called vasopressin.	អ័រម៉ូនADH អ័រម៉ូនផលិតដោយអ៊ីប៉ូតាលាមមុសដែលត្រូវការស្រូបទឹកក្នុងតម្រងនោម។ វាក៏ត្រូវបានគេហៅថា vasopressin ផងដែរ។
antifungal agent See antimicrobial agent.	ភ្នាក់ងារប្រឆាំងផ្សិត សូមមើលពាក្យភ្នាក់ងារ ប្រឆាំងមីក្រូប។
antigen Large foreign molecules within the body (often a cell surface protein or carbohydrate), that induces an immune response which includes the formation of antibodies.	អង់ទីសែន ម៉ូលេគុលចម្រុះដែលចិតនៅក្នុងសារពាង្គកាយ (ភាគច្រើនជាប្រូតេអ៊ីនលើផ្ទៃកោសិកា ឬកាបូនអ៊ីដ្រាត) ដែលបណ្តាលអោយមានចម្លើយតបមួយពីប្រព័ន្ធភាពស៊ាំ ដែលរួមមានការបង្កើតអង់ទីកែរ។
antigenic drift Minor changes in the surface antigens of influenza virus, resulting from mutation and then selection by the immune system of human and animal populations. These changes occur slowly over a number of years. See immunity.	ប្រែប្រួលអង់ទីសែន មានការប្រែប្រួលតិចតួចនៅលើផ្ទៃអង់ទីសែនរបស់វីរុសផ្តាសាយ ដែលបណ្តាលមកពីមុយតាស្យុង ហើយបន្ទាប់មកត្រូវបានជ្រើសដោយប្រព័ន្ធភាពស៊ាំរបស់មនុស្ស និងសត្វ។ ការប្រែប្រួលនេះប្រព្រឹត្តទៅដោយយឺតៗ ដោយត្រូវការពេលជាច្រើនឆ្នាំ។ សូមមើលពាក្យភាពស៊ាំ។
antigenic shift Major changes in surface antigens caused by the rearrangement of genes between different influenza viruses. This may involve the mixing of genes from influenza viruses of humans and of animals, such as pigs or ducks. This phenomenon usually causes a sudden change, approximately every 10 to 15 years.	ប្តូរអង់ទីសែន មានការប្រែប្រួលខ្លាំងនៅ លើផ្ទៃអង់ទីសែនបង្កឡើងដោយការតម្រៀបសែនជាថ្មី រវាងវីរុសផ្តាសាយខុសៗគ្នា។ នេះអាចជាការផ្សំគ្នារវាងសែនរបស់មេរោគជំងឺផ្តាសាយមនុស្ស ជាមួយសែនរបស់មេរោគជំងឺផ្តាសាយសត្វ ដូចជាជ្រូក ឬសត្វទា។ បាតុភូតនេះ ច្រើនតែបង្កអោយមានការប្រែប្រួលភ្លាមៗ គឺនៅប្រហែលជាពី១០ ទៅ១៥ឆ្នាំម្តង។
antigenic variation Successive changes in the surface antigens of certain microorganisms, resulting in a range of different forms. This can help a pathogen, such as influenza virus, to avoid the host's immune defense system. See immunity.	ប្តូរអង់ទីសែនជាបន្តបន្ទាប់ ការផ្លាស់ប្តូរជាបន្តបន្ទាប់នៅលើផ្ទៃរបស់អង់ទីសែន របស់អតិសុខុមុខុប្រាណមួយចំនួន ដោយធ្វើអោយមានទម្រង់អង់ទីសែនខុសៗគ្នាជាច្រើន។ បែបនេះ អាចជួយភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ (ដូចជាមេរោគជំងឺផ្តាសាយ) ទប់ទល់នឹងប្រព័ន្ធភាពស៊ាំរបស់ម្ចាស់។ សូមមើលពាក្យ ភាពស៊ាំ។
antigibberellin Any substance that causes the growth of short thick stems, i.e. that has the opposite effect to gibberellins. e.g. maleic hydrazide.	អង់ទីឌីប៊ីបេរេលីន សារធាតុទាំងឡាយ ដែលបង្កអោយដើមមានការលូតលាស់ធំតែខ្លី តែថាវាមានឥទ្ធិពលផ្ទុយពីដីប៊ីបេរេលីន។ ឧទាហរណ៍ ម៉ាលីក

	អ៊ីប្រូស៊ីត។
antihelminthic A drug that removes parasitic worms when given to the host animal.	ថ្នាំបំបាត់បាណូស៊ីត ថ្នាំដែលទម្លាក់ដង្កូវបាណូស៊ីត នៅពេលផ្តល់លេបថ្នាំនោះ។
antihistamine See allergy.	អង់ទីហ៊ីស្តាមីន សូមមើលពាក្យ ប្រតិកម្មឥណប។
antilymphocytic serum A serum produced by injecting lymphocytes into a horse and collecting the antibodies produced. The serum is capable of destroying the original lymphocytes and allowing grafting of tissues to the treated animal from another.	សេរ៉ូមអង់ទីលីម្វូស៊ីត ជាសេរ៉ូមដែលត្រូវបាន ផលិតដោយការចាក់ ឡាំផូស៊ីតចូលទៅក្នុងសេះ បន្ទាប់មកបូមយកអង់ទីករដែលផលិតបាន។ សេរ៉ូមនេះធ្វើការបំផ្លាញឡាំផូស៊ីតដើម រួចអនុញ្ញាតអោយ មានការផ្សំ ជាលិកានៅលើសត្វដែលព្យាបាល ដែលជាលិកាផ្សំនេះ គឺមានប្រភពមកពី សត្វដទៃ។
antimicrobial agent An antibiotic, a disinfectant or an antiseptic, that kills microorganisms or inhibits their growth. An agent that specifically affects bacteria is an antibacterial agent, one specifically affecting fungi is an antifungal agent.	ភ្នាក់ងារប្រឆាំងមីក្រូប ជាអង់ទីប៊ីយូទិចដែល សម្លាប់អតិសុខុមប្រាណ ឬបង្កាក់ការលូតលាស់ របស់វា។ ភ្នាក់ងារដែលបង្កការប៉ះពាល់តែបាក់តេរី នោះវាគឺជាភ្នាក់ងារប្រឆាំងបាក់តេរី។ ចំណែកភ្នាក់ ងារដែលបង្កការប៉ះ ពាល់តែផ្សិតមីក្រូ គឺជាភ្នាក់ងារប្រឆាំងផ្សិតមីក្រូ។
antimycin A poison that blocks the flow of electrons from cytochrome b to cytochrome c in the electron transport system.	អង់ទីមីស៊ីន ជាតិពុលដែលបង្កាក់លំហូរអេឡិចត្រុង ត្រង់ពីស៊ីតូក្រូម b ទៅ កាន់ស៊ីតូក្រូម c នៅក្នុងប្រព័ន្ធដំណើកនាំអេឡិចត្រុង។
antiparallel Refers to double-stranded DNA, in which the direction of each strand is opposite to its complementary strand.	ដូយគ្នា ឬ មិនស្រប សំដៅទៅលើម៉ូលេគុល ADN ច្រវាក់ទៀ ដែលទិសដៅ របស់ច្រវាក់នីមួយៗ គឺផ្ទុយគ្នាទៅនឹងច្រវាក់បំពេញរបស់វា។
antipodal cell Cells that form the embryo sac, opposite the micropylar end.	កោសិកាអង់ទីម៉ូត កោសិកាដែលកើតឡើងនៅក្នុងថង់អំប្រើយ៉ុងឈមនឹង មីក្រូពីល។
antiport The transport of a solute across a membrane at the same time as a different solute is transported in the opposite direction.	ដំណើកនាំប្រឆាំងទិស ជាដំណើកនាំសារធាតុរលាយឆ្លងកាត់ភ្នាសកោសិកា នៅពេលដំណាលគ្នា ប៉ុន្តែសារធាតុទាំងនោះត្រូវបានដឹកនាំតាមទិសប្រឆាំង គ្នា។
antisense RNA Single-stranded RNA which can hybridize to complementary bases in a target nucleic acid molecule and inhibit its function. Antisense RNA regulates various systems, such as the replication of certain plasmids and the transfer of some plasmids by conjugation.	ARN អង់ទីសេន ជាARNច្រវាក់ទោល ដែលអាច បំពេញតួនាទីជាមួយ ម៉ូលេគុលADNគោលដៅ រួច ធ្វើការបង្កាក់មុខងាររបស់វា។ ARNអង់ទីសេន តម្រូវប្រព័ន្ធផ្សេងៗ ដូចជាការស្វ័យដំឡើងទ្វេស្ត្រី និងបន្ថែមស្ត្រីតាម ជំនាបប្តូរ។
antisense strand In DNA, the antisense strand of a gene is the one that does not contain a coding sequence for a molecule of RNA; the antisense strand is not transcribed. See anticoding strand.	ប្រឆាំងបដិស័យ ច្រវាក់បដិស័យរបស់សែនមួយ គឺជាច្រវាក់មិនផ្ទុកលំដាប់ ក្រមសំរាប់សំយោគម៉ូលេគុលARN ហើយច្រវាក់បដិស័យនេះមិនត្រូវបាន បកប្រែក្រមទេ។
antiseptic A substance that prevents rotting or infection . Antiseptics kill microorganisms which cause infection. An antiseptic is used on living things, such as body tissues, but a disinfectant is used on non-living things.	ថ្នាំសម្លាប់មីក្រូប សារធាតុបង្កាក់ការរលួយ ឬការឆ្លង។ ថ្នាំសម្លាប់មីក្រូប សម្លាប់អតិសុខុមប្រាណដែលបង្កការឆ្លង។ ថ្នាំសម្លាប់មីក្រូបត្រូវបានប្រើលើ ការរស់ ដូចជាជាលិកានៃសារពាង្គកាយ ប៉ុន្តែថ្នាំការពារការឆ្លងមេរោគ គឺប្រើ លើវត្ថុគ្មានជីវិត។
antiserum See serum.	អង់ទីសេរ៉ូម សូមមើលពាក្យ សេរ៉ូម។
antisporulant A substance that reduces or prevents spore production by a fungus while enabling vegetative growth to continue.	ថ្នាំបំបាត់ការផលិតស្បៀ សារធាតុដែលបន្ថយ ឬការពារផ្សិតមិនអោយមាន ការផលិតស្បៀ ដោយអនុញ្ញាតអោយមានតែកោសិកាលូតលាស់បន្តការ លូតលាស់។
antitermination A process in which RNA polymerase does not recognize a normal transcription termination signal at the end of a gene or operon during transcription and so transcribes the DNA beyond the terminator. Antitermination provides a means of regulating the expression of genes.	សារធាតុបំបាត់ការបញ្ចប់ ជាដំណើរដែលARN ប៉ូលីមែរ៉ាស៊ីតអត់ស្គាល់ សញ្ញាបញ្ចប់ការចម្លងដែល ស្ថិតនៅខាងចុងសែន ឬម្យ៉ាង ក្នុងអំឡុងពេល ចម្លងក្រម។ ដូច្នេះវាបានធ្វើការចម្លងហួសតំបន់បញ្ចប់នេះ។ សារធាតុ បំបាត់ការបញ្ចប់ ធ្វើអោយគេអាចតម្រូវការសំដែងរបស់សែនបាន។
antitoxin A type of antibody that neutralizes toxins.	ប្រឆាំងជាតិពុល ជាប្រភេទអង់ទីករ ដែលបន្ស្សាបជាតិពុល។
antiviral agent An agent that inhibits the replication	ភ្នាក់ងារប្រឆាំងមីរុស ជាភ្នាក់ងារដែលបង្កាក់ការស្វ័យដំឡើងទ្វេរបស់

of viruses. Very few of these agents are suitable for clinical use, however, mainly because of toxic side effects and/or the occurrence of resistant strains.	វីរុស។ ភ្នាក់ងារបែបនេះ មានតែចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះដែលអាចប្រើនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ បានដោយសារតែឥទ្ធិពលនៃជាតិពុលរបស់វា និង/ ឬដោយសារតែភាពអាចធន់បានរបស់វីរុស។
anucleate Without a nucleus or nuclei.	គ្មានន្ទ្រាណូយ៉ូ
anuran Any amphibian of the order Anura, such as the batrachians (including frogs and toads), which are characterized by large hind legs and the no tail.	អេណូរេន ជាបណ្តុកសត្វដែលស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់អេណូរ៉ា មានដូចជាកង្កែប និងគីង្កក់។ ពពួកនេះ មានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយមានជើងក្រោយធំ និងគ្មានកន្ទុយ។
anus Posterior opening of the alimentary canal through which undigested material is expelled from the body.	ទ្វារចំ នូវខាងចុងចំពង់វិលាយអាហារ ដែលសារធាតុមិនត្រូវបានវិលាយត្រូវបានបញ្ចេញពីសារពាង្គកាយ។
anvil See incus.	អេនវិល សូមមើលពាក្យ ផ្អឹងស្រទាប់។
aorta A large artery leading from the heart. See appendix 4	នាវា សរសៃអាទែធំចេញពីបេះដូង។ មើលappendix 4។
aortic arch One of up to six paired arteries that join the ventral and dorsal aorta in vertebrates or their embryos. In fish the arches form the efferent and afferent branchial vessels, and in higher vertebrates the carotid, systemic and pulmonary arches.	ច្រូវនាវា គូអាកទែមួយក្នុងចំណោមគូអាកទែរហូតប្រាំមួយ ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអាអកពោះ និង អាអកខ្នងរបស់សត្វផ្អឹងកង ឬអំប្រើយ៉ុងរបស់វា។ ចំពោះត្រី ច្រូវនេះបង្កើតនូវសរសៃឈាមចូល និង សរសៃឈាមចេញពីស្រក់។ ចំពោះថនិកសត្វថ្នាក់ខ្ពស់វិញ គឺបង្កើតការ៉ូទីត និងធ្នូរសូត។
aortic body An area of nerve tissue in the wall of the aorta, close to the heart, which can regulate CO ₂ , O ₂ levels and pH in the blood. A rise in CO ₂ level causes the aortic body to send nerve impulses via the brain that stimulate breathing. A drop in CO ₂ level causes inactivation of the aortic body (an example of a negative feedback mechanism).	តួនាវា តំបន់មួយរបស់ជាលិកាប្រសាទស្ថិតនៅ នឹងគ្នាសរបស់អាអកក្បែរបេះដូង។ វាមាននាទីតម្រូវកម្រិតឧស្ម័នកាបូនិច ឧស្ម័នអុកស៊ីសែន និងកម្រិតpHនៅក្នុងឈាម។ កំណើនឧស្ម័នកាបូនិច បង្កអោយតួនាវាបញ្ជូនចរន្តប្រសាទតាមរយៈខួរក្បាល ដែលធ្វើអោយមាននូវតម្រូវដំណកដង្ហើម។ ការធ្លាក់ចុះកម្រិតឧស្ម័នកាបូនិច បង្កាក់សកម្មភាពរបស់តួនាវា (ឧទាហរណ៍ដូចជាយន្តការត្រួតពិនិត្យបញ្ជាស់)។
aortic semilunar valve Valve in the heart at the base of the aorta.	ប្រឹសនាវា ប្រឹសគល់អាអកនៅក្នុងបេះដូង។
ap-, aph- or apo- Prefix meaning away from, apart.	ជាបុព្វបទដែលមានន័យថា ឃ្លានតិ ។
ape Any tail-less primate of the family Simiidae, including gorillas, chimpanzees, orang-utans and gibbons.	ពពួកស្វាមី ពពួកព្រឹម៉ាតគ្មានកន្ទុយ ស្ថិតនៅក្នុងអំបូរស៊ីមីដេ។ ពពួកនេះរួមមានដូចជាហ្គីរីឡា ឈីមប៉ាន់ស៊ី អូរ៉ាំងអ៊ូតង់ និងហ្គីបបុង។
apetalous (of plants) Without petals.	គ្មានស្រទាប់ផ្កា
aphan- Prefix meaning obscure.	អេហ្វាន ជាបុព្វបទដែលមានន័យថា ស្រទាប់ ងងឹត ឬមិនច្បាស់។
Aphaniptera or Siphonaptera The insect order containing the fleas, whose members are laterally flattened, blood-sucking forms which lack wings but have well developed hind legs modified for jumping.	អេហ្វានីបេតេរ៉ា ឬ ស៊ីហ្វូណាបេតេរ៉ា លំដាប់សត្វល្អិត រួមមានចៃ ដែលពពួកវាមានរាងសំប៉ែត ដក់ឈាម គ្មានស្លាប ប៉ុន្តែជើងក្រោយបន្តវាសម្រាប់ការលោត។
Aphetohyoidea or Placodermi A group of fossil fish possessing a primitive jaw suspension (ligaments only) and a functional pair of first gill slits.	អេហ្វេតូហ្វូយ៉ូដេ ឬ ប្លាកូដេរមី ក្រុមត្រីផូស៊ីលដែលមានការភ្ជាប់ផ្តាមជាន់ដើម(តែសរសៃចំណង) និងមួយគូរង្វះស្រក់ទី១ដែលអាចប្រើបាន។
aphid Any member of the family Aphididae, order Hemiptera, commonly called greenfly. Aphids feed on plant juices by using piercing and sucking mouthparts. They can act as vectors of plant viruses.	អេហ្វីត សមាជិករបស់សាខាអាហ្វីដេ ក្នុងលំដាប់ អេមីបេតេរ៉ា។ គេច្រើនតែហៅវាថាខ្មៅខ្មៅ។ អាហ្វីតប៊ីតយកទឹកផ្លែឈើ ដោយការចោះទម្ងុះ រួចប៊ីតតាមរយៈមាត់របស់វា។ អាហ្វីតអាចមាននាទីជាវិចទ័ររបស់វីរុសរុក្ខជាតិ។
aphotic Without light e.g. in deep-sea habitats or caves.	គ្មានពន្លឺ ឧ- កន្លែងរស់នៅបាតសមុទ្រជ្រៅ ឬក្នុងរូង។
aphotic zone The zone of an ocean or sea into which light does not penetrate and in which, therefore, photosynthesis cannot take place. It is usually below about 100 M. See also sea zonation.	តំបន់គ្មានពន្លឺដល់ តំបន់របស់មហាសាគរ ឬ សមុទ្រ ដែលពន្លឺមិនអាចចូលទៅដល់បាន ដូច្នោះគ្មានដំណើរស៊ីនថេសនៅទីនោះទេ។ ជាធម្មតា វាមានជម្រៅជ្រៅជាង១០០ម៉ែត្រ។ សូមមើលពាក្យ បំណែងចែកតំបន់សមុទ្រ។
aphyllous Without leaves.	គ្មានស្លឹក
apical Of, at, or being the apex.	មុខ ឬ ខាងមុខ ឬ នៅខាងមុខ
apical dominance The reduction in growth of lateral buds caused by the presence of a terminal bud.	លុបអំពូល ការថយចុះនូវការលូតលាស់របស់ពន្លកមែក បណ្តាលមកពី

	រុក្ខមាននៃពន្លកក្រូម។
apical growth Growth resulting from an apical meristem.	ការលូតលាស់នៅក្បាលឫស ការលូតលាស់ចេញពីមេដាលីកាក្បាលឫស។
apical meristem Unspecialised cells that divide to produce new cells at the tips of roots or shoots.	មេដាលីកាក្បាល កោសិកាមិនបំលែងឯកទេសដែលធ្វើចំណែក ដើម្បីបង្កើតកោសិកាថ្មីនៅក្បាលរឹស ឬចុងក្រូម។
apical region The tip of a root or shoot in a plant where growth in length takes place by activity of the apical meristem.	តំបន់ក្បាលឫស ឬ តំបន់ក្រូម ចុងរបស់ឫស ឬ ក្រូម ដែលមានការលូតលាស់បណ្តោយ ដោយសកម្មភាពរបស់មេដាលីកា។
aplanospore An asexual, nonmotile spore found in some algae and some fungi.	អ៊ីប្លេនស្បូរ ស្បូរអភេទគ្មានចលនា ដែលមានចំពោះសារាយ និងផ្សិតមួយចំនួន។
aplasia The failure of all or part of a tissue or organ to develop.	មិនលូតលាស់ ការដែលដាលីកា ឬសរីរាង្គមិនមានការលូតលាស់។ ការមិនលូតលាស់នេះ អាចដាលីកា ឬសរីរាង្គទាំងមូល ឬក៏ផ្នែកខ្លះរបស់វា។
apneustic Related to the aquatic larvae of certain insects where spiracles are closed or absent.	គ្មានទ្រូងខ្លើម ឬ ទ្រូងខ្លើមមិន ទាក់ទងនឹង កូនញាស់ (ដំណាក់កាលនៅក្នុងទឹក)របស់សត្វល្អិតខ្លះ ដែលទ្រូងខ្លើមរបស់វាបិទជិត ឬគ្មានទ្រូងខ្លើម។
apnoea The absence or suspension of breathing, as occurs in diving mammals.	ការអត់ដង្ហើម ការផ្អាកដកដង្ហើម ដែលដំណើរការនេះ កើតមានចំពោះសត្វមុជទឹក។
apocarpous (of an ovary of a flowering plant) Having the carpels free from each other. Compare syncarpous.	មានការបែងចែកដាច់គ្នា (អំពីផ្ការបស់រុក្ខជាតិ មានផ្កា) មានការបែងចែកដាច់ៗពីគ្នា។ ផ្ទុយពី សំរាំងកាព។
apocrine gland Type of gland in which the apical part of the cell from which the secretion is released breaks down in the process of secretion. See holocrine gland.	ក្រូមពេញលេញ ប្រភេទក្រូមពេញដែលផ្នែកខាងចុងនៃកោសិកាបញ្ចេញត្រូវបានផ្តាច់ចេញក្នុងដំណើរបញ្ចេញ។ សូមមើលពាក្យ holocrine gland។
Apoda or Gymnophiona An order of worm-like, burrowing amphibians (caecilians) that lack limb girdles and limbs. They possess small functionless eyes and are found in SE Asia, India, Africa and Central America.	លេដ្ឋីដា ឬ ខ្លឹមល្ងាឃ្មីមូណា លំដាប់មួយនៃ បណ្តុកសត្វ មានលក្ខណៈដូចជាដង្កូវ ដែលគ្មាន អវយវៈ។ ពួកនេះមានភ្នែកតូចៗដែលគ្មានមុខងារ។ សត្វទាំងនេះមាននៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ឥណ្ឌា អាហ្វ្រិច និងនៅអាមេរិកកណ្តាល។
apodeme An inward projection of the exoskeleton of arthropods that serves as a site for muscle attachment.	លេដ្ឋីដេម ផ្នែកលយចូលក្នុងនៃគ្រោងផ្តឹងក្រៅ របស់អាត្រូប៉ូត។ ផ្នែកលយនេះគឺជាកន្លែងភ្ជាប់របស់សាច់ដុំ។
apodous Lacking legs.	ខ្វែងគ្មានអវយវៈ
apoenzyme The protein part of an enzyme that requires a cofactor or prosthetic group to be functional.	លេដ្ឋីអង់ស៊ីម ផ្នែកប្រូតេអ៊ីនរបស់អង់ស៊ីមមួយ ដែលត្រូវការក្រុម cofactor ឬក្រុម prosthetic ដើម្បីធ្វើអោយមានដំណើរការ។
apogamy A form of asexual reproduction found in ferns where the gametophyte, which is diploid, gives rise directly to the sporophyte.	លេដ្ឋីអាមី ទម្រង់បន្តពូជដោយឥតភេទរបស់ បណ្តុំជាតិ ដែលកាមេតូភីត (ឌីប្លូអ៊ីត) វិវត្តដោយ ផ្ទាល់ទៅជាស្បូរីត។
apomict Any plant which is produced by apomixis.	លេដ្ឋីមិច រុក្ខជាតិបង្កកំណើតតាមរបៀបឥតភេទ។
apomixis Asexual reproduction of seeds.	លេដ្ឋីមិចស៊ីស ការបន្តពូជដោយឥតភេទនៃគ្រាប់។
apomorphic A character that is changed from its preexisting condition. See autapomorphy.	លក្ខណៈរៀបរយ លក្ខណៈដែលផ្លាស់ប្តូរខុសពីលក្ខណៈដើមរបស់វា។ មើល autapomorphy។
apophysis A process of vertebrate bones to which muscles, tendons or ligaments are attached.	លេដ្ឋីស៊ីស ផ្តឹងលយចេញភ្ជាប់ទៅនឹងសាច់ដុំ សរសៃពួរ និងសរសៃចំណង(សត្វផ្តឹងកង)។
apoplast 1. A plastid which lacks chromatophores. 2. those areas of the plant that are outside the symplast, comprising the parts outside the plasmalemma, such as cell walls, intercellular spaces and the dead tissues of xylem.	លេដ្ឋីឆ្នាស 1. ប្លាស្តីតគ្មានក្រូម៉ាតូផរ។ 2. ផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ ដែលស្ថិតនៅខាងក្រៅស៊ីមប្លាស គឺផ្នែកដែលស្ថិតនៅក្រៅប្លាស្តាឡេម៉ា មានដូចជាគ្នាស គ្រោង លំហខាងក្នុងកោសិកា និងដាលីកាស៊ីឡេមជាដើម។
apoplastic movement The movement of water and solutes in the free space of the tissue; the free space includes cell walls and intercellular spaces.	ចលនាលេដ្ឋីឆ្នាស ចលនាទឹក និងសារធាតុរលាយក្នុងលំហចន្លោះដាលីកា ដែលចន្លោះនេះរួមមានគ្នាសគ្រោងនិងចន្លោះអន្តរកោសិកា។

aporepressor A regulatory protein that inhibits the activity of specific genes when in the presence of a corepressor.	អប៊ូប្រេសស័រ ជាប្រូតេអ៊ីនតម្រូវ ដែលបង្កាក់សកម្មភាពរបស់សែនយថាប្រភេទ នៅពេលមានវត្តមានខ្លីប្រេសស័រ។
aposematic Warning (color, sound, behavior) used to advertise the noxious qualities of an animal.	អប៊ូសេម៉ាទិច ព្រមានដោយមធ្យោបាយ (ពណ៌សម្លេងអាកប្បកិរិយា) ដើម្បីបង្ហាញភាពពិសពុលរបស់ខ្លួននៃសត្វណាមួយ។
aposematic coloration See warning coloration.	ពណ៌មព្រមាន
aposematic selection A type of selection operating on a species that is a mimic of a different species that is distasteful. See mimicry.	ជម្រើសមិនពេញចិត្ត ជាប្រភេទនៃជម្រើស ធ្វើឡើងជាសេរី ដែលជាការធ្វើគ្រាប់តាមប្រភេទខុសៗគ្នា និងដែលជាសកម្មភាពមិនពេញចិត្ត។ សូមមើលពាក្យ ធ្វើគ្រាប់តាម។
apospor A situation occurring in some plants where meiosis is omitted and an ordinary diploid sporophyte cell gives rise to the spore which produces a diploid gametophyte.	អប៊ូស្បូរី ស្ថានភាពកើតមានចំពោះរុក្ខជាតិខ្លះ ដែលគ្មានដំណើរមេយ៉ូស ហើយស្បូរីកើតឡើងពី ធម្មតារវាងទៅជាស្បូរី ដោយបង្កើតបានជាការម៉ែតូកីត ឌីប្លូអ៊ីត។
apostatic selection A type of selection occurring in a species that has several different forms. The amount of predation of each form is directly related to their relative frequencies in the population.	ជម្រើសបំបែក ប្រភេទមួយនៃជម្រើស កើតមាននៅក្នុងប្រភេទមួយ ដែលមានទម្រង់ខុសៗគ្នាជាច្រើន។ បរិមាណជីវភាពសត្វរំពា ទម្រង់នីមួយៗ ដែលកើតឡើង គឺជាប់ទាក់ទងដោយផ្ទាល់ទៅនឹងប្រេកង់របស់វានៅក្នុង ប៉ូពុយឡាស្យុង។
apothecium An open ascocarp; it is usually cup or saucer-shaped.	អប៊ូតេស្យូម អាស្តូកាបចំហដែលជាទូទៅមានរាងដូចពែង ឬថាស។
appeasement display Behaviour designed to pacify or make peace following a display of aggressive behaviour. e.g. a defeated dog will turn on its back and present its underbelly to the victor, who then ceases combat.	អាកប្បកិរិយាញ៉ែម អាកប្បកិរិយាដែលបញ្ចេញ ដើម្បីសម្របសម្រួល ឬ ចុះចាញ់ បន្ទាប់ពីបានបង្ហាញអាកប្បកិរិយាគម្រាម។ ឧទាហរណ៍ ឆ្កែដែល ចាញ់គេ បែរត្រង់ដាក់ក្បែរដែលល្អះរួមជាមួយអាកប្បកិរិយាមិនតបត។
appendage Any structure that grows out from the main part of the body.	ខ្នែង ទម្រង់ដែលដុះចេញពីផ្នែកសំខាន់នៃខ្លួន។
appendicular skeleton The pelvic and pectoral girdles and limb bones in vertebrates.	គ្រោងខ្នែងមរិសិដ្ឋ ឆ្អឹងគ្រោង ឆ្អឹងស្មា និងឆ្អឹងអរយសត្វឆ្អឹងកង។
appendicularia or tadpole larva The larva of a tunicate (ascidiacea). It possesses a tail, notochord and tubular nerve cord, and shows the evolutionary relationships of the adults.	កូលតុក កូនញាស់របស់ឧយនីកាត។ វាមានកន្ទុយ ពូរប្រសាទ និងសរសៃ ប្រសាទរាងបំពង់ និងបង្ហាញ ពីទំនាក់ទំនងវិវឌ្ឍន៍ទៅភាពពេញវ័យ។
appendix A small projection from the large intestine that helps digest cellulose in some animals but has no significant function in humans. See appendix 4.	ខ្នែងពោះទៀន ខ្នែងតូចមួយដុះចេញពីពោះរៀនធំ ដែលជួយរំលាយ សែលុយឡូសចំពោះថនិកសត្វមួយចំនួន ប៉ុន្តែគ្មានមុខងារសំខាន់ចំពោះ មនុស្សទេ។ សូមមើលappendix 4។
apposition Growth in cell-wall thickness caused by the successive, deposition of layers of material.	កំណើតក្រាស់ក្លាសត្រោង ការលូតលាស់ ក្រាស់របស់ក្លាសត្រោង ដែលបណ្តាលមកពីការកកើតស្រទាប់ជាច្រើនបន្តបន្ទាប់។
apposition image The image, consisting of many smaller images, formed in a compound eye. See compound eye.	មន្ត្រីរូបភាព ជារូបភាពដែលបង្កឡើងពីរូបភាពតូចៗជាច្រើន នៅក្នុង ភ្នែកសមាស។ សូមមើលពាក្យ ភ្នែកសមាស។
appressed (of an organ) Close to another but not joined with it.	ប្រអិតគ្នា (អំពីសរីរាង្គ) នៅយ៉ាងជិតគ្នា ប៉ុន្តែមិនជាប់គ្នាទេ។
Apterygidae The kiwis, primitive flightless birds of New Zealand. They are nocturnal and the feathers are modified to appear hair-like.	អ៊ីបធីរីដីល ជាប្រភេទបក្សីមិនអាចហើរបាន (គីរី) នៅក្នុងប្រទេសណូវ៉ែល សេឡង់។ វាជាសត្វរាត្រីចរ ហើយស្លាបរបស់វាមានការវិវឌ្ឍន៍ទៅជាទម្រង់ ដូចជាសរសៃសក់។
Apterygota or Ametabola A subclass of primitive insects that have never evolved wings, and that undergo little or no metamorphosis. The subclass includes silverfish (Thysanura), springtails. (Collembola), and Protura. Compare pterygota.	អ៊ីបតេរីហ្វូតា ឬ អេមេតាមូឡា ថ្នាក់រងរបស់ សត្វល្អិតជាន់ដើម ដែល ស្លាបរបស់វាមិនមានការវិវឌ្ឍន៍ ហើយមិនមានការប្រែរូប ឬមានតិចតួច។ ថ្នាក់រងនេះ មានដូចជា silverfish, springtails និង Protura។
aptosochromatosis The process of colour change without moult in birds, in which fully formed feathers change colour.	អាប់តូសូក្រូម៉ាតូស៊ីស ដំណើរប្រែពណ៌ដោយមិនមានការប្តូរពេញចំពោះ បក្សី។

aquaculture The growth and reproduction of aquatic organisms useful to mankind; the aquatic equivalent of agriculture.	វារីវប្បកម្ម ការលូតលាស់ និងការបន្តពូជរបស់ភារវស់ក្នុងទឹក ដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់មនុស្ស
aquatic respiration In organisms that live in water, exchange of oxygen and CO ₂ from water. Some have special structures with large surface areas e.g. gills in fish.	ដង្ហើមក្នុងទឹក ចំពោះភារវស់ដែលរស់នៅក្នុងទឹក គឺជាការប្តូរអុកស៊ីសែន និងខ្លួនកាបូនិចពីទឹក។ ចំពោះភារវស់មួយចំនួនមានទម្រង់ពិសេសដែលមានផ្ទៃធំ ឧទាហរណ៍ ស្រកីត្រី។
aqueous habitat Any habitat in which water is the medium in which the organisms live.	លំនៅទឹក ទឹកជាកន្លែងរស់នៅរបស់ភារវស់។
aqueous humour Fluid between the cornea and lens in the vertebrate eye.	ទឹកកញ្ជក់ភ្នែកឬអ៊ុយម៉ែរទឹក គឺជាវត្ថុរាវដែលស្ថិតនៅចន្លោះរវាងកន្លែង និងកែវភ្នែកនៃសត្វឆ្អឹងកង។
aquifer A layer of rock underground that can hold water.	អាត្មីនេ ស្រទាប់ឬក្រាមដីដែលអាចផ្ទុកទឹកបាន។
arable farming The cultivation of land to produce crops.	កសិកម្មដែលអាចដាំដំណាំបាន ការធ្វើកសិកម្មដែលអាចដលិតដំណាំបាន។
arachnid or arachnoid Any member of the class Arachnida in the phylum Arthropoda. The class contains scorpions, spiders, harvestmen, ticks, mites and king crabs. They lack antennae, usually have four pairs of walking legs, and, excepting <i>Limulus</i> (king crab), they are air-breathing.	អាណីតីត ឬអាណីតូអ៊ីត សត្វទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់អាណីតីតដា នៃសាខាអាត្រូប៉ូដា។ សត្វក្នុងថ្នាក់នេះ រួមមានខ្សាដំរី ពឹងពាង ចៃ ពពួកសត្វល្អិតកាត់ខោអាវ។ វាគ្មានអង់តែនទេ ហើយជាទូទៅមានជើងបួនគូ។
arachnoid 1. The middle of the three membranes that cover the brain and spinal cord. See meninges. 2. See arachnid.	អាណីតូអ៊ីត 1. ភ្នាសកណ្តាលនៃភ្នាសបីស្រទាប់ ដែល ស្រោបខួរក្បាល និងខួរឆ្អឹងខ្នង។ (សូមមើល ពាក្យ ស្រោមខួរ)។ 2. សូមមើលពាក្យ អាណីតីត។
Arancida An order of the class Arachnida, containing the spiders.	អ៊ីនេស៊ីដា លំដាប់មួយនៃថ្នាក់អាណីតីត ដែលជាពពួកពឹងពាង។
arboreal Meaning related to trees.	ព្រឹក្ស ទាក់ទងនឹងឈើ។
arbovirus Any virus that is carried by arthropods, e.g. the yellow-fever virus carried by the mosquito <i>Aedes aegypti</i> .	វិរុសអាត្រូប៉ូអ៊ីត វិរុសទាំងឡាយណាដែលត្រូវបាន ផ្ទុកដោយអាត្រូប៉ូត។ ឧទាហរណ៍: វិរុសគ្រុនលៀង ផ្ទុកដោយមូស <i>Aedes aegypti</i> ។
arcade Curve or arch in a structure, such as the tooth row of humans.	អាគាត ទម្រង់រាងកោងឬ រាងធ្នូដូចជួរធ្មេញមនុស្ស។
arch-, archaeo-, arche- or archi- prefix meaning ancient.	អាចន់ ឬ អាខេមូ ឬ អាខេ ឬ អាឃី (បុព្វបទ) មានន័យថា បុរាណសម័យដើម។
archaeobacteria Primitive prokaryotes with distinctive chemical and structural features. See appendix 3.	អាតេបាក់តេរី ប្រភេទវិប្បូតជាន់ដើមដែលមានទម្រង់ និងលក្ខណៈគីមីខុសៗពីគ្នា។ មើល appendix 3។
Archaeopteryx An extinct fossilised animal that represents a stage in the evolution of reptiles to birds.	អាតេអុបតេរីច ផ្លូវលំនៃសត្វ ដែលវិនាសសាបសូន្យ ដែលតំណាងអោយដំណាក់កាលវិវត្តពីល្អិតទៅបក្សី។
Archaeornithes The order of extinct reptile-like birds that contains archaeopteryx the only known genus).	អាខេអេនីត លំដាប់មួយនៃបក្សីរាងដូចល្អិត (វិនាសផុតពូជ) ដូចជាអាតេអុបតេរីច ជាពួកតែមួយគត់ដែលគេស្គាល់។
archaic Form typical of an earlier evolutionary time. When a capital letter is used, it refers to the Archaean period, more than 2.5 billion years ago. See appendix 3.	ចាស់ចាស់ ទម្រង់នៃដំណើរវិវត្តន៍កាលពីសម័យដើម។ ពេលសរសេរអក្សរធំ គឺ ជាយុគសម័យអាតេអៀងដែលមានអាយុជាង 2.5 ពាន់លានឆ្នាំ។ មើល appendix 3។
Archechlamydeae A subclass of the angiosperms where the perianth is incomplete or the parts of the corolla are separate.	អាតេក្លាមីដៀ ថ្នាក់រងរបស់អង់ស្សូស្តែម ដែលបរិបុណ្ណមិនពេញលេញ ឬផ្នែករបស់កញ្ចប់ស្រទាប់ផ្កាមិនជាប់គ្នា។
Archegoniatae A nonsystematic grouping of primitive plants, e.g. bryophyta, in which the female reproductive organ is an archegonium.	អាតេកូនូរាតេ ការដាក់ជាក្រុមដោយគ្មានប្រព័ន្ធ របស់រុក្ខជាតិសម័យដើម។ ឧទាហរណ៍ ប្រីយ៉ូកីត ដែលសរីរាង្គបន្តពូជញីរបស់វា គឺជាអាតេកូន។
archegoniophore In some liverworts, the stalk that bears archegonia.	អាតេកូនូរាដ្ឋ ទងដែលផ្ទុកនូវអាតេកូនរបស់រុក្ខជាតិអេប៉ាទីចមួយចំនួន។
archegonium An egg producing reproductive structure in mosses.	អាតេកូន ទម្រង់បន្តពូជរបស់ស្បែដែលបង្កើតកាម៉ែតញី។

archenteron A cavity that eventually becomes the digestive tract of the adult or larva; formed during the development of a deuterostome embryo.	រោតចំតែរ្យែ ប្រហោងដែលនឹងក្លាយជាបំពង់វិលាយអាហារសត្វពេញវ័យ ឬកូនញាស់។ វាកើតឡើងនៅក្នុងកំឡុងពេលនៃការលូតលាស់ស្រទាប់ទី ២នៃអំប្រើយ៉ុង។
archesporium The cell or group of cells from which spores are derived.	រោតស្ស៊ី ជាកោសិកា ឬក្រុមកោសិកា ដែលស្ស៊ីមានប្រភពមកពី។
archetype The hypothetical ancestor from which other forms are thought to be derived; it usually lacks specialized characteristics.	រោតប្រភេទ ជាបុព្វសម្មតិកម្ម ដែលជាប្រភពនៃទម្រង់ផ្សេងៗ។
archi- <i>prefix</i> meaning bow-shaped.	រោធី (បុព្វបទ)មានន័យថា ដែលមានរាងកោង (ដូចធ្នូ)។
Archiannelida A class of annelid worms, possibly evolved from the same stock as the polychaete worms; all are marine and have a simple structure.	រោធីអេលីសីដា ថ្នាក់មួយរបស់ដង្កូវអាណេលីត ដែលប្រហែលជាវិវត្តន៍មកពីប្រភពតែមួយជាមួយនឹងដង្កូវរោមច្រើន។ សត្វទាំងនោះរស់នៅក្នុងសមុទ្រ និងមានទម្រង់សាមញ្ញ។
archipterygium Fin skeleton, as in a lungfish, consisting of symmetrically arranged rays that extend from a central skeletal axis.	រោតិបតេរីស្សូម គ្រោងឆ្អឹងព្រុយ (ចំពោះត្រីមានស្លូត) ដែលមានកាំតំរៀបស៊ីមេទ្រីគ្នា លាតសន្ធឹងចេញពីអ័ក្សគ្រោងឆ្អឹង។
arcuate Curved in the form of a bow to the extent of a quadrant of a circle or more.	ខែងកោង មានសភាពកោងដូចជាធ្នូ។
areolar tissue Connective tissue that occurs beneath skin and between adjacent tissues and organs. It consists of a gelatinous matrix that includes a variety of cells; mast cells, fat-filled cells, macrophages and large fibroblasts, which synthesize collagen white fibres and yellow elastic fibres.	ជាលិកាសន្ទានអេមូឡា ជាលិកាសន្ទាន ដែលស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោមស្បែក និងនៅចន្លោះជាលិកា ឬសរីរាង្គជាប់គ្នា។ វាបង្កឡើងពីសារធាតុអន្លិលៗ ដែលរួមមានកោសិកាផ្សេងៗ ដូចជាកោសិកាម៉ាសកោសិកាស្តុកខ្លួញ ម៉ាក្រូជាស និងកីប្រូតូសាតិច ដែលសំយោគកូឡាសែនសរសៃស និងសរសៃយឺតពណ៌ស្វាយ។
Arg <i>abbreviation</i> arginine.	Arg ជាអក្សរកាត់របស់អាស៊ីតអាមីនេអាជីនីន។
arginine (R, Arg) One of 20 amino acids common in proteins. It has an extra basic group, and is alkaline in solution. The isoelectric point of arginine is 10.8.	អាស៊ីន ជាអាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោម អាស៊ីតអាមីនេ២០ ដែលមាននៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ វា មានក្រុមបាសបន្ថែម និងជាអាល់កាឡាំងពេលនៅក្នុងសូលុយស្យុង។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រូរបស់អាជីនីន គឺ 10.8។
arginine phosphate See phosphagen.	អាស៊ីនផូស្វាត សូមមើលពាក្យ ផូស្វាជេន។
aril A fleshy structure that may partially envelop a seed.	រោទិស ទម្រង់សាច់ ដែលអាចមានផ្នែកខ្លះស្រោបគ្រាប់។
arista 1. A bristle at the base of the antenna in insects. 2. a bristle-like structure in the flowering glumes of grasses (an awn).	រោទិស្តា 1. រោមនៅគល់អង់តែនរបស់សត្វល្អិត។ 2. ទម្រង់ដូចជារោម នៅក្នុងផ្កាស្មៅ។
aristate Having an arista (2).	មានរោទិស្តា
Aristotle's lantern A five-sided, globular structure supporting the mouth and jaws of sea urchins.	គោមរោទិស្ត ទម្រង់រាងមូលដែលមានប្រាំជ្រុង សម្រាប់ទប់មាត់ និងថ្នាមរបស់កាំប្រមាសមុទ្រ។
aromatic Class of ring compounds that have alternating double bonds and subsequent pi electron delocalization. An aromatic compound obeys the $4n + 2$ rule.	រោទិស្តិច ថ្នាក់នៃសមាសធាតុជាស៊ីចដែលមានការផ្លាស់សម្ព័ន្ធពីរង់ ហើយបន្ទាប់មកមានការដាលអេឡិចត្រុង π ។ សមាសធាតុអារូម៉ាទិចគោរពតាមវិធាន $4n + 2$ ។
Arrhenius's model for an acid Idea proposed by Svante Arrhenius that acids are molecules that ionize to produce hydrogen ions when placed in water.	គំរូ Arrhenius សម្រាប់រោទិស្តិច Svante Arrhenius បានលើកឡើងថា អាស៊ីតជាម៉ូលេគុលដែលបំបែកជាអ៊ីយ៉ុង ដើម្បីបង្កើតអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែន ឬប្រូតុង នៅពេលដាក់វាទៅក្នុងទឹក។
arsenic A chemical element in the form of a grey metal, more familiar in the extremely poisonous form of arsenious trioxide. In the past it was used for the preservation of animal and bird skins in museums.	រោសេនិច ធាតុគីមី ក្នុងទម្រង់ជាលោហៈពណ៌ ប្រផេះ។ ធាតុដែលគេស្គាល់ និងមានលក្ខណៈពុលខ្លាំងនោះ គឺអាសេនិចត្រីអុកស៊ីត។ កាលពីអតីតកាល គេប្រើវាសម្រាប់រក្សាស្បែកសត្វ និងស្បែកបក្សីនៅក្នុងសារមន្ទីរ។
artefact Something that appears during preparation or examination of material which is not present in the natural state.	មិនធម្មជាតិ អ្វីដែលកើតឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលរៀបចំអ្វីមួយ គឺគ្មានក្នុងទម្រង់ជាធម្មជាតិទេ។
arterial arch Blood vessels which link the lateral dorsal aorta with the ventral aorta. Six arches are	ចូរោតខែង សរសៃឈាម ដែលភ្ជាប់ជាមួយអាអកចំហៀងខ្នង ជាមួយនឹង

present in vertebrate embryos and numbers 4-6 remain to serve the gills in fish. In higher vertebrates, numbers 3, 4 and 6 remain as the carotid, systemic and pulmonary arches.	អាអកពោះ។ ចំពោះអំប្រើយ៉ុងសត្វឆ្អឹងកងមានឯកទេស ហើយលេខ៤-៦គឺមាននៅស្រក់ក្រី។ ចំពោះសត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់ លេខ៣, ៤ និង៦ គឺជាធុកាវូទ័ត និងធុសូត។
arteriole A small artery.	កូនរោតទៃ អាកទែតូច។
arteriosclerosis A disease in which the walls of the blood vessels thicken and harden.	ជំងឺសរសៃឈាមរឹង ជំងឺដែលភ្នាសសរសៃឈាមឡើងក្រាស់ហើយរឹង។
artery A blood vessel with thick elastic muscular walls, that carries blood away from the heart. See appendix 4.	រោតទៃ សរសៃឈាមដែលមានផ្ទៃសាច់ដុំក្រាស់និងយឺត ដែលដឹកនាំឈាមចេញពីបេះដូង។ មើលappendix 4។
arthritis Inflammation of a joint, caused by infection or metabolic deposits.	ជំងឺសន្លាក់ដៃដើម ការរលាកសន្លាក់ បណ្តាលមកពីការឆ្លង ឬកំណកកសំណល់មេតាបូលីស។
arthro- prefix meaning a joint.	រោត្រូ (បុព្វបទ) មានន័យថា សន្លាក់។
arthropod Any member of the animal phylum Arthropoda, containing organisms with jointed-limbs and a hard exoskeleton. It is the largest phylum in terms of the numbers of species in it, and includes insects, crustaceans, spiders, centipedes and many fossil forms.	រោត្រូម៉ូត សត្វនៅក្នុងសាខាអាត្រូប៉ូដា ដែលជាភារវរសមានជើងនៅជាប់ៗគ្នា និងមានគ្រោងឆ្អឹងក្រៅវែង។ សាខានេះមានប្រភេទសត្វច្រើនជាងគេ ដែលរួមមានសត្វល្អិត ពពួកបង្កង ពីងពាង ពពួកក្អែប និងមានទម្រង់ជាផ្លូវស៊ុលច្រើនទៀត។
arthrospore A chain of fungal spores.	រោត្រូស្ប័រ ប្រវាក់ស្ប័របស់ផ្សិត។
articul- or articulo- prefix meaning joint.	រោត្រូគុល ឬ រោត្រូគុយឡូ (បុព្វបទ) មានន័យថា សន្លាក់។
articular bone A bone present in the lower jaw of birds and reptiles that forms the joint with the skull (<i>quadrate</i>). In mammals it forms the malleus.	ស្លឹកគន្លាក់ ឆ្អឹងមាននៅក្នុងក្រោម របស់បក្សី និង ល្ងូន ដែលបង្កើតសន្លាក់ជាមួយលាជីក្បាល។ ចំពោះថនិតសត្វ វាបង្កើតជាឆ្អឹងញញួរ។
articulate To connect by means of a joint.	ជាប់សន្លាក់ ជាប់គ្នាដោយសារសន្លាក់។
artificial classification See classification.	ចំណាត់ថ្នាក់និម្មិត សូមមើលពាក្យ ចំណាត់ថ្នាក់
artificial insemination (AI) The introduction of sperm into the reproductive tract of a female animal without copulation to achieve fertilization.	បន្តកំណើតនិម្មិត ការចាក់បញ្ចូលស្ពែរមទៅក្នុងប្រដាប់បន្តពូជញី ដើម្បីអោយមានការបង្កកំណើត ដោយមិនមានការពាក់គ្នា។
artificial parthenogenesis The development of an egg into an embryo stimulated by artificial means, not by fertilization, e.g. cooling, treating with acid, mechanical damage.	កំណើតកើតឯងនិម្មិត ការ វិវឌ្ឍន៍របស់ស៊ុតទៅជាអំប្រើយ៉ុង ដោយនិម្មិតគឺមិន មែនដោយការបង្កកំណើតទេ។ ឧទាហរណ៍ សីតុណ្ហភាពទាប ប្រព្រឹត្តិកម្មជាមួយអាស៊ីត ការបំផ្លាញដោយមេកានិច។
artificial respiration The maintenance of breathing by artificial means. Examples include mouth-to-mouth resuscitation, physical compression and distention of the thorax, the use of a respirator.	ដង្ហើមនិម្មិត ការធ្វើអោយមានដង្ហើមដោយបែបនិម្មិត។ ឧទាហរណ៍ ការធ្វើអោយដឹងខ្លួនឡើងវិញ ដោយការបិតមាត់ ការសង្កត់ដើមទ្រូង និងការប្រើឧបករណ៍ដង្ហើមនិម្មិត។
artificial selection Selection by humans of specific traits in organisms being bred to produce desired characteristics.	ជំរើសនិម្មិត ជំរើសដោយមនុស្ស នូវលក្ខណៈយថាប្រភេទនៃភារវរសដែលគេកំពុងបង្កាត់ ដើម្បីបង្កើតលក្ខណៈដែលគេចង់បាន។
artio- prefix meaning an even number.	រោត្រូ (បុព្វបទ) មានន័យថា លេខគូ។
Artiodactyla The even-toed ungulates (i.e. animals that have hoofs with two or four toes), such as cattle, pigs, deer and camel. Compare perissodactyla.	ត្រចកតុ សត្វមានក្រចកជើងគូ (ឧទាហរណ៍ សត្វមានក្រចកពីរ ឬបួន) ដូចជាសត្វពាហានៈ ជ្រូក ក្តាន់ និងអ្នកដូ។ ផ្ទុយពីពាក្យ ក្រចកសេស។
Ascaris A genus of parasitic roundworm (phylum Nematoda) that occasionally lives in the small intestine of man. <i>A. lumbricoides</i> can reach a length of 30 cm and when in large numbers can block the gut and kill the host.	ត្រូន ពួកមួយនៃដង្កូវបរាសិតខ្លួនមូល (សាខា នេម៉ាតូត) ដែលជូនកាលមានរស់នៅក្នុងពោះវៀន តូចមនុស្ស។ <i>A. lumbricoides</i> អាចមានប្រវែងរហូតដល់៣០សង់ទីម៉ែត្រ ហើយបើមានចំនួនច្រើន អាច ធ្វើអោយកកស្ទះពោះវៀន និងអាចបណ្តាលអោយធ្ងន់ស្លាប់បាន។
ascidian Any protochordate of the class Ascidiacea (subphylum Tunicata), such as the sea squirt. The adults are colonial and fixed to a substrate. See appendicularia.	រោតសន្លឹក ពួកប្រូតូត័រដេ ស្ថិតក្នុងថ្នាក់អាសស៊ីដ្យាសេ មានដូចជាកំប្រុកសមុទ្រ។ សត្វពេញវ័យរស់ដុំគ្នា ដោយភ្ជាប់ខ្លួនទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាត។
ascocarp A reproductive structure of ascomycetes, in which asci are formed.	រោត្រូភាម ទម្រង់បន្តពូជរបស់អាស្កូមីសេត ដែលអាស (asci)ត្រូវបានបង្កើតឡើង។

ascogenous hyphae Hyphae with paired male and female nuclei; ascogenous hyphae eventually produce asci.	អ៊ីប្វូមឡើងអាស អ៊ីប្វូដែលមានគូណ្យោយ្យូញី និងឈ្មោល ដែលបង្កើតបានជាអាស (asci)។
ascogonium (plural ascogonia) The female sexual structure of ascomycetes.	អាស្កូកូណ ទម្រង់បន្តពូជញីរបស់អាស្កូមីសេត។
ascomycetes A large group of true fungi with hyphae that have septa (See septum); they produce conidiospores asexually and ascospores sexually within asci.	អាស្កូមីសេត ជាក្រុមដ៏ធំនៃផ្សិតពិតដែលអ៊ីប្វូមានសន្ទះខ័ណ្ឌ(មើល septum)។ វាបង្កើតកូនីដ្យូស្យូតភេទ និងអាស្កូស្យូមានភេទនៅក្នុងអាស។
ascorbic acid or vitamin C A water-soluble organic compound, found in citrus fruits, green vegetables and tomatoes. Formula C ₆ H ₈ O ₆ Its best-known role is in the formation of collagen, the chief component of connective tissue. Deficiency in ascorbic acid results in the disease called scurvy. Ascorbic acid acts as a vitamin in humans, but rats and most other mammals can manufacture their own supply from D-glucose.	អាស៊ីតអាសកូរិច ឬ វីតាមីនC សមាសធាតុ សរីរាង្គរលាយក្នុងទឹក ដែលមាននៅក្នុងផ្លែក្រូច បន្លែ បៃតង និងក្នុងប៉េងប៉ោះ។ វាមានរូបមន្ត C ₆ H ₈ O ₆ ។ តួនាទីចម្បងរបស់វា គឺការបង្កើតកូឡាសែន (សមាសធាតុសំខាន់របស់ជាលិកាសន្ធាន)។ កង្វះវីតាមីនC បណ្តាលអោយកើតជំងឺខ្វះវីតាមីនC។ អាស៊ីតអាសកូរិច មាននាទីជាវីតាមីននៅក្នុង មនុស្ស ប៉ុន្តែបណ្តាប្រេង និងមនីកសត្វផ្សេងៗទៀត អាចផលិតបានដោយខ្លួនឯងពីស្ករD-គ្លុយកូស។
ascospore A spore produced within an ascus.	អាស្កូស្យូ ស្យូដែលត្រូវបានផលិតក្នុងអាស។
ascus (pl. asci) In fungi, the sac enclosing the four or eight ascospores.	អាស ចំពោះផ្សិត វាជាថង់បិទដែលមានអាស្កូស្យូ 4 ឬ 8។
-ase Suffix used to indicate that the substance is an enzyme.	-អាស បច្ច័យដែលបានប្រើដើម្បីបញ្ជាក់ថាសារធាតុនោះជាអង់ស៊ីម។
aseptic techniques Sterile techniques. Procedures which prevent contamination by unwanted microorganisms. e.g. Instruments are sterilized, by high temperature in an autoclave or in a flame.	បច្ចេកទេសជម្រះមេរោគ បច្ចេកទេសគ្មាន មេរោគ។ ជាវិធីការពារការឆ្លងមេរោគ។ ឧទាហរណ៍ ឧបករណ៍ត្រូវបានសម្លាប់មេរោគដោយប្រើសីតុណ្ហភាពខ្ពស់ក្នុងអុតូក្លេវ ឬក្នុងអណ្តាតភ្លើង។
asexual reproduction A method of producing offspring without the joining of two gametes; reproduction without fertilization. See binary fision, budding, fragmentation, sporulation, vegetative propagation.	ការបន្តពូជដោយឥតភេទ វិធីបន្តពូជដោយគ្មានការរលាយចូលគ្នានៃការមិតពីរទេ។ ការបន្តពូជដោយគ្មានការបង្កកំណើត។ មើល binary fision, budding, fragmentation, sporulation, vegetative propagation។
asexual spore or isopore A spore which does not arise through sexual reproduction.	ស្យូឥតភេទ ឬ អ៊ីសូស្យូ ស្យូដែលមិនកើតឡើងតាមការបន្តពូជដោយភេទ។
A-site (acceptor-, amino acid-, amino acyl-site) The site for transfer RNA on the ribosome; the location at which specific transfer RNA molecules become attached to the ribosome during protein synthesis.	តំបន់A ទីតាំងស្ថិតនៅលើរីបូសូមសម្រាប់ARN។ វាជាទីតាំងសម្រាប់ម៉ូលេគុលARNយោប្រភេទ ភ្ជាប់ទៅលើរីបូសូម ក្នុងអំឡុងពេលសំយោគប្រូតេអ៊ីន។
Asn abbreviation. asparagine.	Asn អក្សរកាត់របស់អាស៊ីតអាមីនេ អាស្យាហ្គាដីន។
Asp abbreviation. aspartic acid.	Asp អក្សរកាត់របស់អាស៊ីតអាស្យាទិច។
asparagine (N, Asn) One of 20 AMINO ACIDS common in proteins. It has a polar 'R' structure and is water soluble. The isoelectric point of asparagine is 5.4.	អាស្យាហ្គាដីន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោម អាស៊ីតអាមីនេ២០ មានក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ វាមានទម្រង់ ប៉ូលែ និងរលាយក្នុងទឹក។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រូរបស់អាស្យាហ្គាដីនគឺ5,4។
aspartic acid or aspartate (D, Asp) one of 20 AMINO ACIDS Common in proteins. It has an extra carboxyl group and is therefore acidic in solution. The isoelectric point of aspartic acid is 2.8.	អាស៊ីតអាស្យាទិច ឬ អាស្យាទាត អាស៊ីតអាមីនេមួយក្នុងចំណោម អាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ មានក្នុងម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន។ វាមានក្រុមកាបូកស៊ីល បន្ថែម ដូច្នោះហើយទើបនៅក្នុងសូលុយស្យុង វាមានលក្ខណៈជាអាស៊ីត។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រូរបស់អាស៊ីតអាស្យាទិចគឺ2,8។
asperous Rough to touch.	រុក្ខាត
asphyxia Suffocation, lack of oxygen.	ស្ទះដង្ហើម
aspirin or acetylsalicylic acid A drug that relieves pain without loss of consciousness.	អាស៊ីរីន ឬ អាស៊ីតអាសេសីលសាសីស៊ីលិច ថ្នាំបំបាត់ការឈឺចាប់ ដោយមិនធ្វើអោយសន្លប់។
assay The qualitative determination of the components of a drug.	ការធ្វើវិភាគ ឬ ការធ្វើតេស្ត ការកំណត់គុណភាពនៃធាតុបង្ករបស់ថ្នាំ។
assimilation The physiological process that takes place in a living cell as it converts nutrients in food	សមាសភក្ត ដំណើរសរីរៈដែលប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងការរស់ ដោយវាបំបែកចំណីអាហារអោយទៅជាម៉ូលេគុលយោប្រភេទដែលការរស់នោះត្រូវការ។

into specific molecules required by the organism.	
association A small natural grouping of plants which live together. Compare consociation.	គម្រោងរុំព្រ រុក្ខជាតិរស់នៅជាមួយគ្នាជាក្រុមតូចៗតាមធម្មជាតិ។
association centre An area of nervous coordination in invertebrates, that distributes stimuli received from sensory receptors.	មជ្ឈមណ្ឌលរួម តំបន់សម្របសម្រួលប្រសាទរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលបែងចែករំញោចដែលទទួលបានពីធូលវិញ្ញាណ។
association fibres Nerve fibres which connect the white matter of the brain interior with the cortex.	សរសៃបណ្តា សរសៃប្រសាទ ដែលភ្ជាប់សារធាតុសរសៃបណ្តាខាងក្នុង ជាមួយនឹងផ្នែកសម្បក។
association neurone See interneurone.	សូមមើលពាក្យ អន្តរណ៍រួម ។
associative learning See classical conditioning.	ការសិក្សាលក្ខខណ្ឌ សូមមើលពាក្យ classical conditioning ។
assortative mating Mating between males and females of a species in which the choice of partner is affected by the genotype, i.e. mating is non-random. Selection of mates with the same genotype is positive; selection of mates with opposite genotypes is negative.	ការបង្កាត់រវាងភេទ ការបង្កាត់រវាងភេទឈ្មោលនិងភេទញីនៃប្រភេទមួយ ដែលក្នុងនោះជំរើសដៃគូ ទទួលបានដោយសេលូទីប គឺថាការបង្កាត់មិនតាមការចៃដន្យទេ។ ការជ្រើសរើសគូបង្កាត់ដែលសេលូទីបដូចគ្នា គឺវិជមាន ហើយការជ្រើសរើសគូបង្កាត់ដែលមានសេលូទីបផ្ទុយគ្នា គឺអវិជមាន។
aster A group of spindle microtubules that are closed at one end and radiate out from the centrioles of dividing cells in lower plants and all animals.	រតន្ត្រី បាច់កូនបំពង់ដែលរួមផ្គុំគ្នានៅចុងម្ខាង ហើយសាយចេញពីសង់ទ្រីយ៉ូលរបស់កោសិកាកំពុងធ្វើចំណែក មានចំពោះរុក្ខជាតិថ្នាក់ទាប និងសត្វទាំងអស់។
aster- or astero- Prefix meaning a star.	រតន្ត្រី ឬ រតន្ត្រី (បុព្វបទ) មានន័យថា ផ្កាយ។
Asteroida A class of star-shaped echinoderms which have a simple five-sided radial symmetry), e.g. starfish.	រតន្ត្រីរុក្ខជាតិ ថ្នាក់មួយរបស់អេតិណូឌែមរាងផ្កាយ ដែលមានស៊ីមេទ្រីរាងកាំប្រាំជ្រុង។ ឧទាហរណ៍ ផ្កាយសមុទ្រ។
asthma A respiratory disorder, that involves constriction of the bronchioles, which makes breathing difficult. It is often caused by allergens such as dust, pollen, animal fur or feathers. Air pollution by nitrogen dioxide and ozone, can make the disease worse.	ជំងឺឈឺដួង បញ្ហាប្រព័ន្ធដង្ហើម បណ្តាលមកពីការរួម តូចរបស់កូនទងសួត ដែលបង្កអោយមានការពិបាកក្នុងការដកដង្ហើម។ ជាទូទៅ វាបណ្តាលមកពីសារធាតុមួយចំនួន ដូចជាធូលី គ្រាប់លម្អង និងរោមសត្វ។ ខ្យល់កខ្វក់ដោយអាសូតឌីអុកស៊ីត និងអូសូន អាចធ្វើអោយស្ថានភាពជំងឺកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ។
astral rays Fibrils that form around the centriole during mitosis.	ចង់កាំសរសៃ សរសៃកើតឡើងជុំវិញសង់ទ្រីយ៉ូលនៅពេលមីតូស។
asymmetrical Lacking any regular shape.	មិនស៊ីមេទ្រី រាងមិនស្មើគ្នា ឬមិនស៊ីគ្នា។
asynchronous fibrillar muscle See flight.	សូមមើលពាក្យ ហើរ ។
atavism When a characteristic possessed by an ancestor appears again after several generations.	ការលេចឡើងវិញ លក្ខណៈរបស់ដួងតាបាន លេចឡើងជាថ្មី បន្ទាប់ពីមិនមានការរស់ដៃដៃចេញអស់ជាច្រើនជំនាន់។
atheroma Degeneration of the inner lining of an artery, caused by the formation of fatty plaques and scar tissue.	រតន្ត្រីរ៉ាំរ៉ៃ ការខូចគ្នាក្នុងរបស់អាកទែ បង្កដោយការកកើតនូវស្រទាប់ខ្លាញ់ និងជាលិកាសម្ពាធិ។
athlete's foot or ringworm See tinea	រំលែង សូមមើលពាក្យ រោគស្បែក។
atlas The first vertebra of tetrapods, linking skull and axis.	រតន្ត្រីឡាន អាត្រូប៊ូតឆ្អឹងកងដំបូងគេ ដែលភ្ជាប់លលាដំបូងជាមួយនឹងអ័ក្ស។
atmometer An instrument for measuring the rate of evaporation of water into the air, used in experiments on transpiration.	រតន្ត្រីម៉ែត័រ ឧបករណ៍វាស់អត្រាសាយចំហាយ ទឹកទៅក្នុងបរិយាកាស។ ឧបករណ៍នេះ គេប្រើនៅក្នុងការធ្វើពិសោធន៍ពីការបែកញើស។
atmosphere (atm) The gases that surround something such as the earth, or the gases inside a structure or container. Normal atmospheric pressure, where 1.00 atm equals 760 mm Hg (torr) or 101.3 kPa.	រតន្ត្រីម៉ែត័រ ឬ បរិយាកាស ខ្សែដែលនៅជុំវិញអ្វីមួយ ដូចជាផែនដី ឬខ្សែដែលស្ថិតនៅខាងក្នុងទម្រង់អ្វីមួយ។ សម្ពាធបរិយាកាសធម្មតាដែល 1 atm ស្មើនឹង 760mm Hg ឬ 101.3kPa។
atom Smallest particle into which an element can be subdivided and still retain its chemical properties. All atoms of one element are alike but differ from those of other elements in size, mass, and chemical reactivity.	រតន្ត្រី ភាគល្អិតតូចបំផុតនៅក្នុងធាតុមួយដែលអាចចែកបាន ហើយនៅតែរក្សាទុកលក្ខណៈគីមីរបស់វា។ គ្រប់អាតូមនៃធាតុមួយដូចគ្នា តែខុសគ្នាពីអាតូមនៃធាតុផ្សេងៗទៀតដោយទំហំ ម៉ាស់ និងប្រតិកម្មគីមី។

atomic mass Weighted average of the mass of all of the naturally occurring isotopes of a given element.	ម៉ាស់អាតូម ម៉ាស់របស់អាតូមណ្ឌិត។ ទម្ងន់មធ្យមនៃម៉ាស់អ៊ីសូតូបទាំងអស់របស់ធាតុមួយ។
atomic mass unit A unit for expressing the mass of an atom equal to 1/12 the mass of a carbon-12 atom. 1 amu = 1.66606 x 10 ⁻²⁴ g.	ឯកតាម៉ាស់អាតូម ឯកតាសម្រាប់បង្ហាញពីម៉ាស់របស់អាតូមមួយ ដែលស្មើ 1/12 នៃម៉ាស់របស់អាតូមកាបូន-12។ 1 amu = 1.66606 x 10 ⁻²⁴ g។
atomic nucleus The central region of the atom.	ណ្វៃយ៉ូអាតូម ផ្នែកកណ្តាលរបស់អាតូម។
atomic number Number of protons (positive charges) in the nucleus of an atom. The atomic number is also the number used to position an element in the periodic table and to describe the number of electrons surrounding the nucleus of a neutral atom.	លេខអាតូម ឬ លេខលំដាប់ ចំនួនប្រូតុង (បន្ទុកវិជ្ជមាន) នៅក្នុងណ្វៃយ៉ូរបស់អាតូម។ លេខអាតូមជាលេខដែលប្រើផងដែរសម្រាប់បញ្ជាក់ទីតាំងរបស់ធាតុក្នុងតារាងខួប និងរៀបរាប់ចំនួនអេឡិចត្រុងនៅជុំវិញណ្វៃយ៉ូរបស់អាតូមណ្ឌិត។
atomic weight The mass of an atom of an element compared to an atom of hydrogen, which is considered as one.	ទម្ងន់ម៉ាស់អាតូម ម៉ាស់អាតូមរបស់ធាតុមួយ ប្រៀបទៅនឹងអាតូមអ៊ីដ្រូសែនដែលស្មើមួយ។
ATP (See adenosine triphosphate) A compound that stores the energy needed for all cellular activities.	ATP សមាសធាតុដែលស្តុកថាមពលចាំបាច់សម្រាប់គ្រប់សកម្មភាពទាំងអស់របស់កោសិកា។
ATP phosphohydrolase (ATPase) A type of transport protein that uses energy from the hydrolysis of ATP to actively transport ions or other solutes against their concentration gradient.	ATP ទូស្យូអ៊ីដ្រូលាស ប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំមួយប្រភេទដែលប្រើប្រាស់ថាមពលពីការធ្វើអ៊ីដ្រូលីសATP ដើម្បីដឹកនាំយ៉ាងសកម្មនូវអ៊ីយ៉ុង ឬសារធាតុរលាយផ្សេងៗទៀត ទល់នឹងកំរិតកំហាប់របស់វា។
ATP synthase A type of membrane-bound enzyme in mitochondria that adds phosphate to ADP to form ATP by using energy from the diffusion of protons through the enzyme.	ATP សំរាប់សាស ប្រភេទអង់ស៊ីមជាប់គ្នាសនៅក្នុងមីតូកុងដ្រី ដែលបន្ថែមម៉ូលេគុលផូស្វាតទៅលើ ADP ដើម្បីបានជា ATPដោយប្រើថាមពលបន្សាយពីប្រូតុងតាមរយៈអង់ស៊ីម។
atrioventricular node (AVN) See heart.	សូមមើលពាក្យ បេះដូង។
atrioventricular valves Valves located between the atria and ventricles of the heart that prevent the blood from flowing backward from the ventricles into the atria.	ប្រឹសថតលើ-ក្រោម ប្រឹសនៅចន្លោះថតលើនិងថតក្រោមបេះដូង ដែលទប់ឈាមមិនអោយហូរត្រឡប់ពីថតក្រោមបេះដូងទៅថតលើបេះដូងវិញ។
atrium The heart chamber that receives blood from the veins in vertebrates; the auricle.	ថតលើបេះដូង ថតបេះដូងដែលទទួលឈាមពីវ៉ែន ចំពោះសត្វឆ្អឹងកង។
atrophy The reduction in size of an organ or tissue mass, often after disuse.	ស្លឹកតូច ការថយទំហំរបស់សរីរាង្គមួយ ឬរបស់ម៉ាស់ជាលិកា បន្ទាប់ពីលែងប្រើ។
atropine A poisonous alkaloid chemical obtained from the plant deadly nightshade, <i>Atropa belladonna</i> , that prevents transmission across nerve synapses. It can be used as a medicine to relax muscles.	អាត្រូពីន សារធាតុគីមីពុល ដែលមាននៅក្នុងរុក្ខជាតិឈ្មោះ <i>Atropa belladonna</i> ដែលបង្ការការបញ្ជូនសារនៅត្រង់ស៊ីណាប៊ី។ គេអាចប្រើវាធ្វើជាថ្នាំសម្រាប់សម្រួលសាច់ដុំ។
attached-X chromosome Two joined X chromosomes that share a single centromere.	ក្រូម៉ូសូម X ជាប់គ្នា ក្រូម៉ូសូម X ជាប់គ្នា 2 ដែលមានសង់ត្រូមែរមួយគ្នាតែមួយ។
attachment An enlargement of the base of an algae by which the plant is attached to the substrate.	ដើងដំណាប់ ការរីកធំនៃផ្នែកបាតរបស់សារាយ សម្រាប់ភ្ជាប់ទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាត។
attachment site A specific point on the surface of the enzyme where it can physically attach itself to the substrate; also called binding site.	កន្លែងភ្ជាប់ កន្លែងដែលអង់ស៊ីមភ្ជាប់ទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាត។ ចំណុចយថាប្រភេទនៅលើផ្ទៃអង់ស៊ីម ដែលភ្ជាប់អង់ស៊ីមទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាត អាចហៅថា កន្លែងចងភ្ជាប់ផងដែរ។
attenuate (of a leaf or plant structure) Gradually tapering to a long slender point.	រួមតូច (អំពីស្លឹក ឬទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) កាន់តែស្រួចទៅៗ។
attenuation 1. The loss of virulence of a microbial pathogen so that although still alive, it is no longer pathogenic. In this state it is able to stimulate beneficial antibody production when used as a vaccine. 2. A regulatory process in some procaryotic biosynthetic operons in which mRNA synthesis terminates at an attenuator.	ការបាត់បង់លទ្ធភាពបង្កជំងឺរបស់មេរោគ។ ទោះបីនៅរស់ក៏ដោយ ក៏វាមិនអាចបង្កជំងឺបានទៀតដែរ។ ប៉ុន្តែ វាអាចភ្លេចអោយមានការផលិតអង់ទីប៊ីយ៉ូតិកនៅពេលប្រើជាថ្នាំបង្ការ។ 2. ដំណើរការត្រួតពិនិត្យនៅក្នុងអូបេរ៉ុងជីវសំយោគរបស់ប្រូការីយ៉ូតខ្លះ ដែលការសំយោគម៉ូលេគុលARNm ត្រូវបានបញ្ចប់ត្រង់អាត់ដីណូអេទីម។

attenuator A nucleotide sequence between the promoter and the structural gene of some operons that can act to regulate the transit of RNA polymerase and thus control transcription of the structural gene.	អាថល្យអេដរ លំដាប់នុយក្លេអូទីតរវាងចំណុចចាប់ផ្តើម និងសែនទម្រង់នៃអូប៊ែរ៉ង់ ខ្លះដែលអាចធ្វើសកម្មភាពតំរូវការឆ្លងកាត់របស់អង់ស៊ីមARN ប៉ូលីមែរ៉ាស ដូច្នោះវាធ្វើការត្រួតពិនិត្យលើការចម្លងក្រមនៃសែនទម្រង់។
auditory canal The outer ear canal leading to the eardrum.	ឆ្នេរត្រចៀកក្រៅ បំពង់រន្ធត្រចៀកពីក្រៅដល់ក្រដាសត្រចៀក។
auditory capsule The bony or cartilaginous capsule that encloses the middle and inner parts of the ear in vertebrates.	កន្សោមសោត្តិញ្ញាណ កន្សោមឆ្អឹង ឬកន្សោមឆ្អឹងខ្លី ដែលស្រោបផ្នែកកណ្តាល ឬផ្នែកក្នុងនៃត្រចៀករបស់សត្វឆ្អឹងកង។
auditory nerve The 8th cranial nerve. It carries sensory impulses from the inner ear.	សរសៃប្រសាទសោត្តិញ្ញាណ សរសៃប្រសាទខួរក្បាលទី៨។ វាដឹកនាំចរន្តវិញ្ញាណពីត្រចៀកក្នុង។
auditory organ The sense organ that detects sound. In vertebrates it also provides information about the animal's relationship to gravity, and its acceleration.	សរីរាង្គសោត្តិញ្ញាណ សរីរាង្គវិញ្ញាណ ដែលចាប់យកសម្លេង។ ចំពោះសត្វឆ្អឹងកង វាក៏ធ្វើអោយសត្វដឹងអំពីទំនាក់ទំនងជាមួយទំនាញផែនដី និងល្បឿនរបស់វាដែរ។
aural Of the external or internal ear or sense of hearing.	នៃត្រចៀក នៃត្រចៀកក្រៅ ឬ ត្រចៀកក្នុង ឬ សោតវិញ្ញាណ។
auricle 1. A former term for the atrium of the heart. 2. An alternative term for the pinna (outer ear). 3. (also called auricula) an ear-shaped part or appendage, such as that occurring at the base of some leaves.	1. ថតលើបេះដូង ពាក្យដែលគេប្រើកាលពីដើម សម្រាប់ពាក្យថតលើបេះដូង។ 2. ត្រចៀកក្រៅ មានន័យស្មើត្រចៀកក្រៅ។ 3. ត្រចៀកស្លឹក ផ្នែករាងដូចត្រចៀក ដូចជាមានដុះនៅគល់ស្លឹករបស់ស្លឹកខ្លះ។
Australopithecus A genus of early Pleistocene primate that was hominid in some features but ape-like in others, such as the skull. Australopithecus lived in Southern Africa and walked upright in posture.	អូស្ត្រាឡូពីតេគុស ពួកមួយរបស់ព្រឹម៉ាតសម័យដើម ដែលមានលក្ខណៈខ្លះដូចហូមីនីត ចំណែកលក្ខណៈខ្លះទៀត ដូចជាស្នាម ដូចជាទម្រង់លលាដ៏ក្បាល។ អូស្ត្រាឡូពីតេគុសរស់នៅក្នុងអាហ្វ្រិកខាងត្បូង និងដើរត្រង់ជំហរ។
autapomorphy An attribute unique to one group of organisms.	អូតាប៉ូម៉ូរភី លក្ខណៈយថាប្រភេទរបស់ក្រុមមួយនៃភាវសាស្ត្រ។
autecology The ecology of individual species. It is different to community ecology. Compare synecology.	ឯកត្តអេកូឡូស៊ី អេកូឡូស៊ីរបស់ប្រភេទឯកត្តមួយ វាខុសពីអេកូឡូស៊ីសហគមន៍។ សូមមើលពាក្យរួមអេកូឡូស៊ី។
auto- Prefix meaning, by yourself, independently.	អូតូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្វ័យ (ដោយខ្លួនឯង) ឬ ដោយឯករាជ្យ។
autocatalytic (of a substance) Catalysing its own production. The more substance is made, the more catalyst is available for further production.	ស្វ័យការកាលីកាត (អំពីសារធាតុ) ការជំរុញផលិតកម្មដោយខ្លួនឯង។ កាលណាមានការបង្កើតសារធាតុបានកាន់តែច្រើន នោះក៏មានកាតាលីកកាន់តែច្រើនដែរ ដើម្បីផលិតបន្តទៀត។
autochthonous With an origin in the region where found.	តំបន់ដើម ដែលមានដើមកំនើតនៅក្នុងតំបន់ដែលប្រទះឃើញ។
autoclave 1. An apparatus in which materials are sterilized using air-free saturated steam under pressure at temperatures higher than 100 °C. 2. A sealed vessel in which chemical reactions can occur at high pressure.	អូតូក្លាវ ឬ ឆ្នាំងចំហុយសីតុណ្ហភាពខ្ពស់ 1. ឧបករណ៍ប្រើសម្រាប់សម្លាប់មេរោគ ដោយប្រើចំហុយជាមួយនឹងសម្ពាធគ្មានខ្យល់ និងមានសីតុណ្ហភាពខ្ពស់ជាង100°C។ 2. បំពង់បិទជិត ដែលប្រតិកម្មគីមីអាចកើតឡើងនៅសម្ពាធខ្ពស់។
autocoid An alternative name for hormone.	អូតូកូរ៉ូអ៊ីត ឈ្មោះមួយផ្សេងទៀត សម្រាប់ពាក្យ អ័រម៉ូន។
autoecious (of parasites, especially the rust fungus) Completing the entire life cycle on a single species of host.	ឯកច្ឆន្ទ (អំពីបរាសិត, ជាពិសេសប្រភេទផ្សិតម្យ៉ាងបង្កជំងឺរុក្ខជាតិ) ដំណើរជីវិតរបស់វាទាំងមូល គឺស្ថិតនៅលើចូលតែមួយប្រភេទគត។
autogamy 1. the process by which the two parts of a divided cell nucleus reunite, as in some protozoans. 2. self-fertilization in plants resulting in homozygosis.	1. អូតូកាមី ដំណើរដែលផ្នែកទាំងពីរនៃណ្វៃយ៉ូរបស់កោសិកាធ្វើចំណែករលាយចូលគ្នាវិញ។ ព្រឹត្តិការណ៍នេះ កើតមានចំពោះពួកប្រូតូសូអែរខ្លះ។ 2. បន្តកំណើតដោយលម្អងខ្លួនឯង ស្វ័យបង្កកំណើត (ចំពោះរុក្ខជាតិ)ដែលបង្កើតបានជាអូម៉ូស៊ីកូត។
autogenic (of vegetational succession) Affected by plant communities that themselves alter their	អូតូសែន (អំពីតំណរុក្ខជាតិ) ធ្វើអោយប៉ះពាល់បរិស្ថានដោយសហគមន៍រុក្ខជាតិខ្លួនឯង។

environment.	
autograft Grafting on an organism of a part of itself.	ស្វ័យផ្សំ ការផ្សំផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ នៅលើរុក្ខជាតិដដែល។
autoimmune disease The production of antibodies that results from an immune response to a person's own molecules, cells, or tissues. This response results from the inability of the immune system to distinguish its own cells from other cells. Diseases such as arthritis, scleroderma, systemic lupus erythematosus, and perhaps diabetes are considered to be autoimmune diseases.	ជំងឺស្វ័យសាពស្មុំ ការផលិតអង់ទីកែរ ដែលជាលទ្ធផលនៃការឆ្លើយតបរបស់ភាពស្មុំទៅនឹងម៉ូលេគុល កោសិកា ឬជាលិកាផ្ទាល់របស់មនុស្សម្នាក់។ ចំណែកនេះបណ្តាលមកពីអសមត្ថភាពនៃប្រព័ន្ធភាពស្មុំ ក្នុងការបែងចែកកោសិការបស់ផ្ទាល់ ពីកោសិកាផ្សេងទៀត។ ជំងឺខ្លះ ដូចជា ឈឺសន្លាក់ ដៃ-ជើង ជំងឺរីងស្បែក, ជំងឺសើស្បែក បណ្តាលមកពីការស្វះឈាម ឬរលាក និងប្រហែលជាពេទ្យកនាមផ្អែមផងដែរ ត្រូវបានគេគិតថាជាប្រភេទជំងឺស្វ័យសាពស្មុំ។
autolysis The breakdown of tissues by their own enzymes, usually after death.	ស្វ័យបំបែក ការបំបែកជាលិកាដោយអង់ស៊ីមរបស់ខ្លួនឯង។ ជាទូទៅ ព្រឹត្តិការណ៍កើតឡើង ក្រោយពេលកោសិកាងាប់។
autonomic nervous system Motor neurons that connect the central nervous system to smooth muscles, cardiac muscles, and glands. It controls the involuntary activities of the body. See Sympathetic nervous system and Parasympathetic nervous system.	ប្រព័ន្ធប្រសាទស្វ័យប្រចត្ត ណឺរ៉ូនចលករដែលភ្ជាប់ប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទទៅសាច់ដុំរលីង សាច់ដុំបេះដូង និងក្រពេញ។ វាត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពអន្តរៈរបស់សារពាង្គកាយ។ សូមមើល sympathetic nervous system និង parasympathetic nervous system។
autopolyploid A polyploid with multiple sets of chromosomes that comes from more than one species.	ស្វ័យប្តីលីប្តីអ៊ីត ប្តីលីប្តីអ៊ីតដែលមានពហុក្រុមក្រុមសូម ដែលកើតមកពីប្រភេទច្រើនជាងមួយ។
autoradiography Production of a photographic image by radioactive decay. Used to find the position of radioactively labelled compounds within cells and tissues.	ស្វ័យថតវិទ្យុ ការផលិតរូបថតដោយការបំបែកវិទ្យុសកម្ម។ វិធីនេះត្រូវបានគេប្រើដើម្បីរកទីតាំងសមាសធាតុដែលមានសញ្ញាវិទ្យុសកម្មនៅក្នុងកោសិកា និងជាលិកា។
autosexing A technique by which the sex of an offspring can be determined without looking at the genitals.	ស្វ័យកំណត់ភេទ បច្ចេកទេសដែលភេទរបស់កូន អាចត្រូវបានកំណត់ដោយមិនចាំបាច់ពិនិត្យមើលសរីរាង្គភេទ។
autosomal inheritance A pattern of transmission of alleles that are located on autosomes, i.e. not on sex chromosomes, so that the sex of the parent does not affect the result of a mating. Reciprocal crosses give identical results.	គំណត់ប្រតិបត្តិស្វ័យ គំរូនៃការបញ្ជូនអាឡែល ដែលស្ថិតនៅលើអូតូសូម (ឧទាហរណ៍ មិនមែនលើក្រុមសូមភេទទេ) ដូច្នោះហើយបានជាភេទរបស់មេបា មិនប៉ះពាល់ដល់លទ្ធផលនៃការពាក់គ្នា។ ការបង្កាត់ទៅវិញទៅមកផ្តល់លទ្ធផលដូចគ្នា។
autosome Any chromosome other than the sex chromosomes.	ក្រុមសូមធម្មតា ក្រុមសូមទាំងឡាយណាដែលមិនមែនជាក្រុមសូមភេទ។
autostylic jaw suspension The attachment of the upperjaw to the skull by a number of attachments called the <i>otic process</i> , the <i>basal process</i> and the <i>ascending process</i> . It occurs in lungfish and terrestrial vertebrates. Compare hyostylic jaw suspension.	ការភ្ជាប់ខ្នាតទៅលំដាប់ ការភ្ជាប់ផ្តាមលើទៅនឹងលំដាប់ក្បាល ដោយជំនាប់មួយចំនួន។ ដំណើរការនេះ កើតមានចំពោះត្រីស្ងួត និងសត្វផ្ទាំងកងលើគោក។
autotomy The deliberate release of part of the body when attacked, as when a lizard drops its tail.	ស្វ័យផ្តាច់ចេញ ការដាច់ចេញផ្នែករបស់សារពាង្គកាយនៅពេលមានការវៃដូចជាក្នុងករណីសត្វដឹងចក់ផ្តាច់កន្ទុយរបស់វា។
autotroph (adj. autotrophic) An organism that can produce its food from simple substances, such as carbon dioxide.	ស្វ័យជីវិត ការរស់ដែលអាចសំយោគអាហាររបស់វាពីសារធាតុងាយ ដូចជា ឧស្ម័នកាបូនិច។ ឧទាហរណ៍ រុក្ខជាតិ។
autozooid An independent coelenterate polyp that is capable of feeding itself.	អូតូសូអ៊ីត ជាប្រភេទសីឡុងតេដ័ប្តីលីប ដែលអាចរកចំណីបានដោយខ្លួនឯង។
auxin A plant hormone (growth regulator) that influences cellular elongation also referred to as indole-3-acetic acid, or IAA.	អូស៊ីន អរម៉ូនរុក្ខជាតិមួយប្រភេទ (និយ័តករការលូតលាស់) ដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការលូតលាស់របស់កោសិកា។ វាក៏សំដៅទៅលើ indole-3-acetic acid ឬ IAA ផងដែរ។
auxotroph A mutant microorganism or cell line which requires a substance for growth that can be synthesized by wild-type strains.	អូតូសូត្រូហ៍ អតិសុខុប្រាណ ឬកោសិកាមួយតង ដែលត្រូវការសារធាតុដើម្បីលូតលាស់ ដែលអាចត្រូវបានសំយោគដោយពូជព្រៃ។

Aves A class of vertebrates, the birds.	អេវ ថ្នាក់មួយរបស់សត្វឆ្អឹងកង, បក្សី។
avirulent Lacking the ability to cause disease.	មិនបង្កជំងឺ គ្មានលទ្ធភាពបង្កជំងឺ។
Avogadro's number Number of atoms or molecules in 1 mole of a substance, which is 6.023×10^{23} .	ចំនួនអាវូកាដ្រូ ចំនួនអាតូម រឺម៉ូលេគុលក្នុងមួយម៉ូលរបស់សារធាតុមួយ ដែលស្មើនឹង 6.023×10^{23} ។
awn In grasses, a bristle like structure that extends from the central veins of the lemmas.	កណ្តុយសម្បក ចំពោះរុក្ខជាតិក្រាមីនេ ជាទម្រង់ដូចរោមដែលដុះលូតចេញពីទ្រនុងនៃសម្បកខ្នងគ្រាប់។
awn See arista (2).	អន សូមមើលពាក្យ អាវីស្តា។
axenic A pure culture where no other organism is present.	តូចសុទ្ធ ជាពូជសុទ្ធ ដែលគ្មានវត្តមានរបស់ភារវសផ្សេងៗទៀត។
axial filament A series of fibres that are part of a cilium or flagellum.	ភីឡាម៉ង់អ័ក្ស សរសៃឆ្មាមួយសេរីដែលជាផ្នែករបស់រោមញ័រ ឬផ្លាសែល។
axial skeleton The skull, vertebral column and rib cage in vertebrates.	គ្រោងឆ្អឹងអ័ក្ស ចំពោះសត្វឆ្អឹងកងឆ្អឹងលលាក្បាល ឆ្អឹងខ្នង និងឆ្អឹងជំនីរ។
axil The upper angle between the stem and a leaf.	មុំស្លឹក ជ្រុងកែងខាងលើ រវាងដើមនិងទងស្លឹក។
axile (of plant structures) Attached to the central axis.	តាមអ័ក្ស (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ជំនាប់តាមអ័ក្ស។
axillary (of plant structures) Arising in the angle of a leaf or bract.	នៅគល់ស្លឹក (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) លេចចេញ នៅត្រង់ជ្រុងកែងរបស់ស្លឹក ឬរបស់ស្នូបផ្កា។
axillary bud Buds that occur in the axil of a leaf.	ពន្លកមែក ពន្លកដែលដុះឡើងនៅត្រង់មុំស្លឹក។
axillary placentation The attachment of ovules along the central axis of an ovary that has more than one ovule-bearing chamber; lily is an example plant that has axillary placentation.	ជំនាប់តាមអ័ក្ស ការជាប់នៃអូវុលនៅជុំវិញអ័ក្សនៃអូវែ ដែលមានថតផ្ទុកអូវុលច្រើន។ ឧទាហរណ៍ ផ្កាលីលី។
axis cylinder An axon.	ស៊ីឡាំងអ័ក្ស អាក់ស្នូន។
axolotl A type of laval salamander capable of reproducing.	លេកសុឡុត ប្រភេទកូនញាស់របស់សាឡាម៉ង់ ដែលអាចបន្តពូជបាន។
axon A long thin branch of a neuron that carries impulses away from the cell body.	លេកសុន ខ្នែងរៀរវែងរបស់ណឺរ៉ូនដែលដឹកនាំចរន្តប្រសាទចេញពីតួកោសិកា។
axoneme The complex of microtubules and associated tubes found in the shaft of a cilium or flagellum.	លេកសុនីម កំផ្លេចមីក្រូទុប និងបាច់បំពង់ ដែលមាននៅនឹងតួរបស់ស៊ីលី ឬរបស់ផ្លាសែល។
axoplasm The cytoplasm which occurs within the axon.	លេកសុឆ្មាស ស៊ីតូប្លាស្ទរបស់អាក់ស្នូន។
azo dye Any of a class of artificial dyes obtained from aromatic amines.	លីខណេស្ត លក្ខន្តិក្ខណ៍ទាំងឡាយណា ដែលបានមកពីអាមីនអារូម៉ាទិច។
B	
B <i>Abbreviation</i> for either asparagine (N) or aspartic acid (D) where the amino acid residue in the protein cannot be distinguished as N or D, or varies between N and D.	B ជាអក្សរកាត់របស់អាស្បាហ្គាដីន(N) ឬរបស់អាស្បាទិច(D) ដែលគ្រោងរបស់អាស៊ីតអាមីនក្នុងប្រូតេអ៊ីនមិនអាចចែកអោយដាច់ពីគ្នាបាន ថាតើជាN ឬជាD ឬផ្លាស់ពីN ទៅD។
B horizon (subsoil) The layer of soil immediately beneath the topsoil, usually about 25 to 50cm. thick.	ស្រទាប់ដីមធ្យម ស្រទាប់ដីជាប់ផ្ទាល់ពីក្រោម ស្រទាប់ដីលើ ដែលជាទូទៅមានកំរាស់ប្រហែល ២៥ ទៅ ៥០ ស.ម។
baboon A primate of the genus <i>Papio</i> which is characterized by the presence of a dog-like nose, a short tail and thickened skin (callosities) on the buttocks. There are five species in Africa and Asia.	ស្វាហាមីន ព្រឹម៉ាតស្ថិតក្នុងពួកប៉ាប៊ូ ដែលលក្ខណសម្គាល់របស់វា គឺមានច្រមុះដូចផ្តែ មានកន្ទុយខ្លី និងមានស្បែក កំចេះតូចក្រាស់។ នៅតំបន់អាហ្វ្រិច និងអាស៊ីមានប្រាំប្រភេទ។
Bacillariophyceae The diatoms, a class within the division Chrysophyta. They are unicellular and occur in both marine and freshwater environments.	បាស៊ីឡារីផ្សេនីសេ ដុកតូម, ជាថ្នាក់មួយ ក្នុងសាខាគ្រីស្តូភីតា។ វាជាឯកកោសិកា និងមានទាំងនៅក្នុងទឹកសាប និងក្នុងទឹកប្រៃ។
bacilli Rod-shaped bacteria.	បាស៊ី បាក់តេរីរាងដំបង។
back mutation A mutation in a mutant gene that causes it to regain its wild type function. Compare,	មុយតាស្យុងត្រឡប់ក្រោយ ជាមុយតាស្យុងនៅក្នុងសែនរបស់មុយតង់

forward mutation.	ដែលធ្វើអោយវាត្រលប់ទៅជាពូជព្រៃវិញ។ ផ្ទុយពីមុយតាស្យុងទៅមុខ។
backbone See vertebral column.	ន្ទើនខ្នង
back-cross A cross involving an F ₁ , heterozygote and one of the P, parents (or an organism with a genotype identical to one of the parents).	បង្កាត់ត្រលប់ គឺជាការបង្កាត់រវាងជំនាន់ T1 អេតេរ៉ូស៊ីកូត និងមេ ឬបា (ឬ ការសម្រួលមានសេណូទីបដូចទាំងស្រុងទៅនឹងមេឬបានោះ)។
background mutation See spontaneous mutation.	សូមមើលពាក្យ មុយតាស្យុងឯករាជ ។
background radiation Radiation received from naturally radioactive elements in the atmosphere and the earth's surface and from cosmic radiation. About 65 percent of our annual radiation dose comes from background radiation.	កាំរស្មីមជ្ឈដ្ឋាន កាំរស្មីទទួលបានពីធាតុវិទ្យុសកម្មធម្មជាតិក្នុងបរិយាកាស និងលើផ្ទៃផែនដី ហើយនិងពីកាំរស្មីអវកាស។ ប្រហែល 65%នៃកាំរស្មីប្រចាំឆ្នាំ បានមកពីកាំរស្មីមជ្ឈដ្ឋាន។
bacterial lawn A bacterial culture covering the culture medium uniformly.	ស្រទាប់ចាក់តេរី បាក់តេរីបណ្តុះ ដែលលូតលាស់លើមជ្ឈដ្ឋានបណ្តុះ។
bactericidal or bacteriocidal Able to kill bacteria. Compare, bacteriostatic .	ដែលលេបសម្លាប់ចាក់តេរីបាន ផ្ទុយពីពាក្យ ថ្នាំបង្កាក់បាក់តេរី។
bactericide A substance causing death to bacteria; e.g. antibiotics such as penicillin.	ថ្នាំសម្លាប់ចាក់តេរី សារធាតុធ្វើអោយបាក់តេរីងាប់។ ឧទាហរណ៍ អង់ទីប្យូទិច ដូចជា ប៉េនីស៊ីលីន។
bacterio-chlorophyll One type of chlorophyll that is the primary light-trapping pigment in green and purple photosynthetic bacteria.	ក្លរូភីលចាក់តេរី ក្លរូភីលមួយប្រភេទ ដែលជាជាតិពណ៌សំរាប់ចាប់ពន្លឺ ជំនាន់នៅក្នុងបាក់តេរីស្មីស្យោគពណ៌ស្វាយ និងបៃតង។
bacteriocin A protein toxin produced by bacteria, that is lethal to other bacteria, which are generally strains closely related to the producer organism. The producer may be immune to the bacteriocin.	ចាក់តេរីអូស៊ីន ប្រូតេអ៊ីនពុល ផលិតដោយបាក់តេរី ដោយធ្វើអោយ បាក់តេរីផ្សេងទៀតងាប់។ ជាទូទៅ បាក់តេរីដែលងាប់ គឺជាពូជដែលមាន សណ្តានយ៉ាងជិតជាមួយបាក់តេរីផលិតប្រូតេអ៊ីនពុល។ បាក់តេរីផលិត ជាតិពុល អាចសុំទៅនឹងបាក់តេរីអូស៊ីន។
bacteriology The study of bacteria.	ចាក់តេរីវិទ្យា ការសិក្សាអំពីបាក់តេរី។
bacteriophage A virus that infects bacteria.	ចាក់តេរីយូផាស វីរុសដែលបង្កជំងឺដល់បាក់តេរី។
bacteriostatic A compound that inhibits the growth of bacteria, but does not kill them.	ប្រតិចាក់តេរី សមាសធាតុដែលរារាំងការលូតលាស់របស់បាក់តេរី ប៉ុន្តែ មិនសំលាប់វាទេ។
bacterium (pl. bacteria) A very small (1 μm – 10 μm), unicellular heterotrophic prokaryote.	ចាក់តេរី ប្រូការីយ៉ូតបរដីពងកោសិកាតូច (1μm-10 μm) ក្រែលែង។
bacteroides A genus of anaerobic, gram-negative bacteria (See Gram's stain), found in man and other animals. Some species are opportunistic pathogens. Infections due to <i>bacteroides</i> often cause peritonitis.	ចាក់តេរីអ៊ីត ពួកមួយរបស់បាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមានមិនត្រូវការខ្យល់។ វាមាន ក្នុងមនុស្ស និងក្នុងសត្វផ្សេងៗទៀត។ ប្រភេទខ្លះជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺឱកាស និយម។ បាក់តេរីអ៊ីតបង្កការឈឺស្បែកពោះខាងក្នុងយ៉ាងខ្លាំង។
baculiform Rod-shaped. See for example <i>bacilli</i> .	រាងដំបង
balance The ability to maintain stability and direction in relation to the surroundings. Organs of balance occur at the end of each semicircular canal in the inner ear.	លំនឹង លទ្ធភាពរក្សាលំនឹង និងទិសដៅជាមួយនឹងបរិស្ថានជុំវិញ។ សរីរាង្គ លំនឹងស្ថិតនៅចុងបំពង់ពាក់កណ្តាលរង្វង់របស់ត្រចៀកក្នុង។
balanced diet An intake of enough food and variety of food types for good health.	អាហារតុល្យភាព ការបរិភោគអាហារគ្រប់គ្រាន់ និងជាច្រើនប្រភេទ ដើម្បី មានសុខភាពល្អ។
balanced equation A chemical equation in which the number of each kind of atom in the reactants and products is the same.	សមីការចានឆ្លើ សមីការគីមីដែលចំនួនអាតូមនីមួយៗក្នុងប្រតិករ និងក្នុង ផលិតផលស្មើគ្នា។
balanced lethals Recessive, lethal genes, that are not alleles, which are carried on different homologous chromosomes. When organisms carrying balanced lethal genes are interbred, only organisms with genotypes identical to the parents (heterozygotes) survive.	សែនបង្កាត់មេលំនឹង សែនអន់បង្កអោយស្លាប់ដែលមិនមែនជា អាឡែលត្រូវបានផ្ទុកនៅលើក្រូម៉ូសូមអូមូឡូកខុសគ្នា។ នៅពេលការសម្រួល ផ្ទុកសែនបង្កាត់ត្រូវបានគេបង្កាត់រវាងគ្នា មានតែការសម្រួលដែលមានសេណូម ដូចមេបាទាំងស្រុងទេ ដែលអាចនៅរស់បាន។
balanced polymorphism Genetic polymorphism maintained in a population by natural selection.	ពហុសណ្ឋានមានលំនឹង ពហុសណ្ឋានសេនេទិចដែលមាននៅក្នុង ប៉ូប៊ុយឡាស្យុងដោយជីវិតសម្រេចជាតិ។
balancing selection Any selective process which	ជម្រើសតុល្យភាព ជំណើរជម្រើសទាំងឡាយណា ដែលរក្សាបាននូវ

maintains a balanced polymorphism.	ពហុសណ្តានតុល្យភាព។
baleen or whalebone Horny plates which hang from the roof of the mouth in some whales (Mysticeti). The plates filter out krill (small shrimplike crustaceans) and plankton from the sea water.	ណាលីន ឬ ឆ្អឹងបាឡេន បន្ទះដូចស្នែង ដែលស្ថិតនៅក្រអូមមាត់របស់ត្រីបាឡេនមួយចំនួន។ បន្ទះនោះច្រោះយកពពួកបង្ការតូចៗ និងប្លង់តុងពីទឹកសមុទ្រ។
ball-and-socket joint A skeletal joint in which a ball, at the end of one bone (e.g. the femur of the leg) moves within an enclosing cup, the socket, of another bone, allowing movement in many different directions(e.g. the acetabulum of the pelvic girdle).	សន្លាក់ពន្លាទិស សន្លាក់ឆ្អឹង ដែលក្បាលឆ្អឹងរបស់ឆ្អឹងមួយ (ឧ. ឆ្អឹងភ្លៅ) ធ្វើចលនានៅក្នុងផ្នែកជិតរបស់ក្បាលឆ្អឹងមួយទៀត ដែលអាចមានចលនាច្រើនទិស (ឧ. កំហូងឆ្អឹងត្រតាក)។
balsam An oily and resinous substance extracted from various plants, which is used as a mounting fluid in microscopy and as a part of medicines and perfumes.	បលសាំ សារធាតុជ័រដែលមានសភាពរអិល បានមកពីរុក្ខជាតិផ្សេងៗ សម្រាប់ប្រើជាមួយអតិសុខុមទស្សន៍ និងជាផ្នែកខ្លះរបស់ថ្នាំពេទ្យ និងទឹកអប់។
band 1. In electrophoresis, a small area in the medium containing molecules that have similar mobility determined by size and/or shape and/or net charge. The band can be made visible by staining, fluorescence, autoradiography and other techniques. 2. In centrifugation, a concentrated deposit of molecules with the same size and/or shape and/or density, at a particular position in the tube. 3. Part of the pattern produced when chromosomes are stained, for example with Giemsa 4. Part of the pattern in sections of muscle myofibrils, where dark areas (A-bands) alternate with light areas (I-bands).	បន្ទះ 1. អេឡិចត្រូផេរេស៊ីស វាគឺជាតំបន់តូចមួយនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋាន ដែលមានផ្ទុកម៉ូលេគុល ដែលមានចលនាប្រហាក់ប្រហែលគ្នា កំណត់ដោយទំហំ និង/ឬរាង និង/ឬបន្ទុក។ បន្ទះនោះ អាចមើលឃើញបានដោយការបន្ស៊ុំពណ៌ ចំណាំងពន្លឺ ឬដោយបច្ចេកទេសផ្សេងទៀត។ 2. រង្វិលចាក់ផ្ចិត ស្រទាប់ខាប់របស់ម៉ូលេគុលដែលមានទំហំ និង/ឬរាង និង/ឬដង់ស៊ីតេដូចគ្នា នៅត្រង់ផ្នែកណាមួយក្នុងបំពង់។ 3. ផ្នែកនៃគំរូ ដែលកើតមាននៅពេលដែលក្រូម៉ូសូមត្រូវបានបន្ស៊ុំពណ៌ ដូចជាបន្ស៊ុំពណ៌ដោយហ្គីមសា។ 4. ផ្នែកនៃគំរូនៅក្នុងកំណាត់សាច់ដុំម្យូស៊ីប ដែលតំបន់ខ្មៅ(បន្ទះអា) ធ្លាស់គ្នាជាមួយតំបន់ស(បន្ទះអាយ)។
banyan tree <i>Ficus benghalensis</i> , an Indian tree best known for the production of large aerial roots that form secondary trunks which give extra support and allow the tree to spread.	ឈើបាណយ៉ាន (<i>Ficus benghalensis</i>) ឈើនៅប្រទេសឥណ្ឌា ដែលល្បីខាងដុះឫសអាកាសយ៉ាងច្រើន ដោយបង្កើតបានជាដើមទីបី ដែលផ្តល់នូវភាពរឹងមាំបន្ថែមដល់ដើម និងធ្វើអោយរុក្ខជាតិកាន់តែលូតលាស់បានធំទៅៗ។
bar A unit of pressure; one bar is the atmospheric pressure of air at sea level and room temperature.	បារ ឯកតាសម្ពាធឱ្យ មួយបារ គឺជាសម្ពាធខ្យល់បរិយាកាសនៅកម្រិតទឹកសមុទ្រ ធៀបនឹងសីតុណ្ហភាពក្នុងបន្ទប់។
barb A branch from the central shaft of a feather.	ប្រុយស្លាប ពាមដែលដុះចេញពីអ័ក្សស្លាប។
barbiturate Any of a group of depressant drugs used to cause sleep or relaxation.	ប្រូប៊ីនីយ៉ាត ក្រុមថ្នាំរំលោភអារម្មណ៍ដែលបណ្តាលអោយងងុយដេក ឬអារម្មណ៍ធ្ងរស្រាល។
barbules Tiny hooks that connect the barbs of a feather.	តូនប្រុយស្លាប ពាមទំពាក់តូចៗដែលភ្ជាប់គ្នាជាប្រុយស្លាប។
bark All the tissue outside the vascular cambium in the woody stem.	សម្បកឈើ ជាលិកាខាងក្រៅទាំងអស់នៃកំបូរសរសៃនាំដើមរុក្ខជាតិ។
barnacle The common name for any of the crustacean class Cirripedia, most of which are sessile, grow on rocky substrates, and have a calcareous outer covering.	ពត្តករត្រី ឬ ឆ្នៀស ឈ្មោះសាមញ្ញរបស់ពពួកសត្វទាំងឡាយណាដែលស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់ស៊ីរីបេឡេ។ ភាគច្រើននៃសត្វទាំងនោះគ្មានចលនាទេ លូតលាស់លើស៊ុបស្ត្រាតរឹង(ថ្ម ឬឈើក្នុងទឹក) និងមានសម្បកជាតិកំបោរ។
baroreceptor or baroceptor A pressure receptor that responds to changes in blood pressure, found particularly in the carotid sinus and aortic arch.	បារូប៊ីយ៉ាត ធ្នូលសម្ពាធដែលឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលរបស់សម្ពាធឈាម មានជាពិសេសនៅត្រង់ស៊ីនុសកាវ៉ូទីត និងធ្នូអាអក។
Barr body Densely staining nuclear mass seen in the somatic nuclei of mammalian females. Discovered by Murray Barr, this body is thought to represent an inactivated X chromosome.	អង្គ Barr ការបន្ស៊ុំបណ្តាម៉ាសណ្វៃយ៉ូអេយដិតខ្លាំង មើលឃើញក្នុងណ្វៃយ៉ូកោសិកាពួកសត្វលិង្គ ។ អង្គនេះត្រូវបានរកឃើញដោយលោក Murray Barr និងត្រូវបានគេគិតថា វាតាងអោយក្រូម៉ូសូម X អសកម្មភាព។
basal body A structure similar to (and homologous with) a centriole connected to the axial filament of the flagellum and cilium, e.g. in sperms.	អង្គបាស ទម្រង់ដែលស្រដៀងគ្នានឹងសង់ទ្រីយ៉ូល ដោយភ្ជាប់ទៅនឹងក៏ឡាម៉ង់អ័ក្សរបស់ផ្លាសែល និងស៊ីលី។ ឧទាហរណ៍ ស្តែម។
basal disk A specialised area outside of the sessile organism where a polyp attaches to the surface.	ដីចង្កឹម តំបន់ឯកទេសខាងក្រៅនៃការរស់នៅនឹងកន្លែងដែលប៉ូលីបភ្ជាប់ទៅនឹងផ្ទៃនៃទម្រ។

<p>basal metabolic rate The amount of energy required to maintain normal body activity while at rest.</p>	<p>អរូតាមេតាបូលីសមាត បរិមាណថាមពលដែលត្រូវការដើម្បីរក្សាសកម្មភាពធម្មតានៃសារពាង្គកាយនៅពេលសម្រាក។</p>
<p>base 1. Any substance that combines with hydrogen ions to form a salt and water. Hydrogen ion acceptor. 2. one of the components of nucleotides</p>	<p>ធាស 1. សារធាតុដែលផ្សំជាមួយអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែនបង្កើតបានអំបិល និងទឹក។ អ្នកទទួលយកអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែនឬប្រូតុង។ 2. ធាតុបង្កមួយក្នុងចំណោមធាតុបង្កទាំងឡាយរបស់នុយក្លេអូទីត។</p>
<p>base analogue Any chemical that has a similar structure to one of the bases in DNA or RNA, and so can act as a mutagen. See analogue.</p>	<p>ធាសអនាណាឡូក ធាតុគីមីដែលមានទម្រង់ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងទម្រង់ធាសមួយក្នុងចំណោមធាសទាំងឡាយរបស់ ADN ឬ ARN ហើយអាចមានអំពើជាមុយតាសែន។ សូមមើលពាក្យ analogue។</p>
<p>base deletion A mutation in which a nucleotide base is lost from the DNA sequence.</p>	<p>ការធាតុបំបាត់ធាស មុយតាស្យុងដែលមានការបាត់បង់ធាសនុយក្លេអូទីតពីតំណលំដាប់ADN។</p>
<p>base insertion A mutation in which an extra nucleotide base is added to the DNA sequence.</p>	<p>ការបន្ថែមធាស មុយតាស្យុងដែលមានការបន្ថែមនុយក្លេអូទីតមួយចូលទៅក្នុងតំណលំដាប់ADN។</p>
<p>base pair (bp) A pair of complementary nucleotides. In DNA, A-T and G-C. In RNA, A-U and G-C. See appendix 2.</p>	<p>គូធាស (bp) នុយក្លេអូទីតបំពេញគ្នាមួយគូ។ ក្នុង ADN, A បំពេញ T និង G បំពេញ C ចំណែកក្នុងក្នុង ARN វិញ A បំពេញ U និង G បំពេញ C។ សូមមើល appendix 2។</p>
<p>base pairing Hydrogen bonding between nucleotide bases of DNA.</p>	<p>ការគូធាស ការភ្ជាប់សម្ព័ន្ធអ៊ីដ្រូសែនរវាងធាសនុយក្លេអូទីតរបស់មូលេគុល ADN។</p>
<p>base substitution A single base change in a DNA molecule that produces a mutation. There are two types of substitutions; transitions, in which a purine is substituted for a purine or a pyrimidine for a pyrimidine; and transversions, in which a purine is substituted for a pyrimidine, or vice versa.</p>	<p>ការជំនួសធាស ការផ្លាស់ប្តូរធាសមួយក្នុងមូលេគុល ADN ដែលបណ្តាលអោយមានមុយតាស្យុង។ មានការជំនួសធាស២ប្រភេទ គឺការប្តូរស្រប ដែលក្នុងនោះពុយរីនមួយត្រូវជំនួសដោយពុយរីនមួយទៀត ឬពីរីមីឌីនត្រូវជំនួសដោយពីរីមីឌីនមួយទៀត និងការប្តូរច្រាស់ដែលក្នុងនោះពុយរីនត្រូវជំនួសដោយពីរីមីឌីន ឬបញ្ជាស់មកវិញ។</p>
<p>basement membrane The thin, delicate layer of mucopolysaccharide and protein fibres lying between an epithelium and its underlying connective tissue.</p>	<p>ភ្នាសធាតុ ស្រទាប់មួយក្នុងលីសាភារិតស្តើង ទន់ និងសរសៃប្រូតេអ៊ីនដែលស្ថិតនៅចន្លោះជាលិកាអេពីតេលូម និងជាលិកាសន្ធានក្រោមរបស់វា។</p>
<p>base-pairing rule The statement that in DNA and RNA each base pairs with only one other base.</p>	<p>ច្បាប់គូធាស ច្បាប់ដែលធាសនីមួយៗក្នុង ADN និង ARN ចាប់គូតែជាមួយធាសមួយផ្សេងទៀតប៉ុណ្ណោះ។</p>
<p>basic (adj) 1. (chemistry) Having an alkaline reaction. 2. (of rocks) Having a low silica content in proportion to the amount of calcium and potassium salts.</p>	<p>ធាស 1. (គីមីវិទ្យា)មានប្រតិកម្មអាល់កាឡាំង។ 2. (អំពីសិលា) មានបរិមាណស៊ីលីសតិច ធៀបនឹងបរិមាណអំបិលកាល់ស្យូម និងអំបិលបូតាស្យូម។</p>
<p>basic dyes Dyes with a basic organic grouping which stain when coloured with an acid; they are used mainly for nuclear staining where they combine with nucleic acids, e.g. fuchsin are used in the Feulgen stain for DNA.</p>	<p>ល័ក្ខធាស ល័ក្ខដែលមានក្រុមសរីរាង្គមាន លក្ខណៈជាធាស និងលេចចេញនូវពណ៌ ពេលបន្ស៊ីពណ៌ជាមួយអាស៊ីត។ គេប្រើវាសម្រាប់ការបន្ស៊ីពណ៌ណ្ឌៃយ៉ូ ដោយវាភោងជាប់ជាមួយអាស៊ីតនុយក្លេអូទីត។ ឧទាហរណ៍ ហ្វូចស៊ីនត្រូវបានប្រើការបន្ស៊ីពណ៌ហ្វូលជេនសម្រាប់ADN។</p>
<p>basidiocarp A reproductive structure of basidiomycetes, in which basidia are formed.</p>	<p>ធាស៊ីដូកាប ទម្រង់បន្តពូជរបស់ធាស៊ីដូមីសេត ដែលជាកន្លែងធាស៊ីដូមកកើតឡើង។</p>
<p>basidiomycetes A large and diverse group of true fungi with septate hyphae; they produce basidiospores externally on basidia</p>	<p>ធាស៊ីដូមីសេត ក្រុមធំ និងផ្សេងៗគ្នាមួយនៃផ្សិតពិតដោយមានអ៊ីហ្វូសន្ទៈខណ្ឌ។ វាផលិតនូវធាស៊ីដូស្យូនៅខាងក្រៅលើធាស៊ីត។</p>
<p>Basidiomycota (Basidiomycotina) See basidiomycete</p>	<p>ធាស៊ីដូមីតូតា សូមមើលពាក្យ ធាស៊ីដូមីសេត។</p>
<p>basidium A club-shaped reproductive structure that forms spores in certain fungi.</p>	<p>ធាស៊ីត ទម្រង់បន្តពូជរាងដំបងដែលបង្កើតស្យូ ចំពោះផ្សិតមួយចំនួន។</p>
<p>basifixed (of anthers) Joined by the base and not capable of independent movement.</p>	<p>ជាន់តាមគល់ (អំពីញោកលំអង) ជាប់នៅត្រង់គល់ និងមិនមានចលនាដោយសេរីបានទេ។</p>
<p>basilar membrane A membrane in the cochlea, containing sensory cells that are stimulated by the</p>	<p>ភ្នាសធាតុ ភ្នាសនៅក្នុងបំពង់រាងតូចខ្យងមានកោសិកាវិញ្ញាណ ដែល</p>

vibrations caused by sound waves.	ត្រូវបានភ្លេចដោយលំញ័រនៃរលកសម្លេង។
basipetal Toward the base. Compare acropetal.	មេស៊ីមេសាល់ ដែលឆ្ពោះទៅខាងក្រោម ឬខាងបាត។ មើលពាក្យ acropetal។
basophil A type of granulocyte white blood cell (leucocyte) that makes up about 1% of all leucocytes which absorbs the colour of a basic dye. They are produced in the bone marrow and are probably associated with the immune response e.g. in chickenpox infection.	មេសូភីល ជាប្រភេទនៃក្រាណុយូស៊ីតគោលិកាលាមស ដែលបង្កឡើងប្រហែល១%នៃគោលិកាសទាំងអស់ ដែលស្រូបយកពណ៌របស់លីក្លូបាស។ វាត្រូវបានផលិតនៅក្នុងខួរឆ្អឹង ហើយប្រហែលជាមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងចម្លើយតបភាពស៊ាំ។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងការឆ្លងមេរោគអុតធំ។
bat A flying mammal of the order Chiroptera, the only true flying vertebrate apart from the birds.	ប្រដំបៅ ថនិកសត្វហើរក្នុងលំដាប់Chiroptera វាគឺជាសត្វឆ្អឹងតែមួយគត់ ក្រៅពីបក្សី។
batch culture When cells growing in a medium and are exposed to changing conditions, with no additions or removals during the period of incubation.	ប្រព័ន្ធមិន ការលូតលាស់របស់កោសិកានៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋាន ដែលប្រឈមនឹងការប្រែប្រួលលក្ខខណ្ឌជាបន្តបន្ទាប់។ ប្រព័ន្ធនេះគ្មានការថែមសារធាតុចិញ្ចឹម ឬការបង្ហូរកាកសំណល់ចេញទេ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការលូតលាស់នោះ។
Batesian mimicry See mimicry.	សូមមើលពាក្យ ធ្វើត្រាប់តាម ។
bathypelagic Referring to the deep regions of the sea.	តំបន់សមុទ្រជ្រៅ
batrachian Any toad or frog.	នៃកង្កែប ឬភ្នំទាត់
batrachosaur An animal which existed during the Carboniferous and Permian eras, and may have been the ancestors of reptiles.	បាត្រាសូស័រ សត្វដែលមាននៅយុគកាប្រូស៊ីក និងពែរម្យ៉ុង។ វាអាចជាបុព្វរបស់ឧរង្គសត្វ។
B-carotene A carotene which is a precursor of vitamin A, producing two molecules of vitamin A per molecule of B-carotene.	ការ៉ូតែន-B ជាការ៉ូតែនដែលជាសារធាតុដើមរបស់វីតាមីនA។ ក្នុងមួយម៉ូលេគុលB-ការ៉ូតែន ផលិតបានពីម៉ូលេគុលវីតាមីនA។
B-cell A lymphocyte that produces antibodies.	កោសិកា-B ឡូស៊ីតដែលបង្កើតអង់ទីភ័ករ។
BCG (Bacillus Calmette-Guiring) A live, weakened strain of the bacterium <i>Mycobacterium bovis</i> , used as a vaccine against tuberculosis.	BCG (បាស៊ីលីស កាល់ម៉ែត គីរីន) ពូជបាក់តេរី <i>Mycobacterium bovis</i> នៅរស់ ប៉ុន្តែត្រូវបានធ្វើអោយចុះខ្សោយ។ វាត្រូវបានប្រើជាថ្នាំបង្ការប្រឆាំងជំងឺរមេង។
B-chromosomes Heterochromatic chromosomes found in some organisms, that exceed the normal number.	ក្រូម៉ូសូម-B ក្រូម៉ូសូមអេតេរូក្រូម៉ាទិច មាននៅក្នុងការរស់មួយចំនួន ដែលលើសពីចំនួនធម្មតា។
B-complex or vitamin B complex A group of water-soluble vitamins which function mostly as coenzymes in the metabolic reactions in animal cells. The complex consists of thiamine (B ₁), riboflavin (B ₂), pantothenic acid (B ₅), pyridoxine (B ₆), biotin, nicotinic acid, folic acid and cobalamin (B ₁₂).	កុំផ្លិច-B ឬ កុំផ្លិចវីតាមីន-B ក្រុមវីតាមីនរលាយក្នុងទឹក ដែលភាគច្រើនមានមុខងារជាកូអ៊ែនស៊ីម នៅក្នុងប្រតិកម្មមេតាបូលីសក្នុងកោសិកាសត្វ។ កុំផ្លិចនោះរួមមានត្យាមីន(B ₁) វ៉ាយប្រូផ្លាវីន(B ₂) អាស៊ីតប៉ង់តូតេនិច(B ₅) ពីរីដុកស៊ីន (B ₆) ប្យូទីន អាស៊ីតនីកូទីនិច អាស៊ីតផូលិច និងកូប៉ាណូមីន(B ₁₂)។
B-DNA The most common structure of DNA. It has a right-handed double helix with 10 nucleotide bases per turn.	ADN-B ទម្រង់ទូទៅបំផុតរបស់ ADN។ វាគឺជារង្វង់លម្អិតដៃស្តាំ ហើយមានបាសនុយក្លេអូទីតចំនួន១០ក្នុងមួយជុំ។
beak 1. (also called bill) The jaws and horny covering in a bird or turtle. 2. Any pointed projection in plant fruits. 3. A projecting jawbone in fish. 4. The tip of the umbo in bivalve molluscs. 5. The jaws of a cephalopod such as the octopus.	1. ចំពុះ ថ្ពាមនិសម្បកជាតិស្នែងរបស់ពពួកបក្សីឬអណ្តើត។ 2. ចុងស្រួច (ចំពោះរុក្ខជាតិ) ផ្នែកលយទាំងឡាយណា ដែលមានលក្ខណៈស្រួច។ 3. ផ្នែកលយនៃឆ្អឹងថ្ពាមរបស់ត្រី។ 4. ផ្នែកស្រួចរបស់សម្បកសប្បីសត្វ។ 5. ថ្ពាមរបស់ពពួកសិរ្សាត ដូចជាមីក។
bedrock Solid rock beneath the layers of soil.	ស្រទាប់ថ្មក្រោមដី ស្រទាប់ថ្មណែននៅពីក្រោមស្រទាប់ដី។
bee Any member of the Apoidea in the insect order hymenoptera, for example <i>Apis mellifera</i> , the honey bee. Bees possess membranous wings, usually a hairy body and sucking or chewing mouthparts.	ឃ្មុំ សត្វល្អិតស្ថិតក្នុងលំដាប់ហ៊ីមេនអុបតេរ៉ា។ ឧទាហរណ៍ <i>Apis mellifera</i> ។ ឃ្មុំមានស្លាបភ្ជាស ជាធម្មតា ខ្លួនមានរោម និងមានមាត់សម្រាប់បិត ឬទំពារ។
beetle Any member of the insect order coleoptera.	ពពួកអណ្តើកមាស ឬកង្កែប សត្វល្អិតទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់កូលេអុបតេរ៉ា។
behavior All the activity of an organism.	លក្ខណៈប្រតិបត្តិ សកម្មភាពទាំងឡាយរបស់ការរស់។

<p>behavioral isolation A genetic isolating mechanism that prevents interbreeding between species because of differences in behavior. For example, the comb of a rooster is different from the comb of a male duck, or the way roosters flap their wings, scratch for food and chase hens are all unique.</p>	<p>ការបែងចែកដោយលក្ខណៈអាកប្បកិរិយា ការបែងចែកដោយលក្ខណៈទេព ដែលការពារកុំអោយមានការបង្កាត់គ្នារវាងប្រភេទខុសគ្នា ដោយសារអាកប្បកិរិយាខុសគ្នា។ ឧទាហរណ៍ មានឈ្មោលចៃចងមានញីខុសពីឈ្មោលចៃចងទាញី គឺមានឈ្មោលទទះស្លាប ចឹកចំណី និងកៀងមានញី ជាអាកប្បកិរិយាដោយឡែក។</p>
<p>belt transect See transect.</p>	<p>សូមមើលពាក្យ ខ្នាតទទឹង។</p>
<p>B-endorphin A type of endorphin produced by the pituitary gland, which acts as a synaptic transmitter and neural hormone.</p>	<p>អេនដូរ្យីន-B ប្រភេទអង់ដូរ្យីន ផលិតដោយក្រពេញអ៊ីប៉ូភីស និងមាននាទីជាអ្នកបញ្ជូនស៊ីណាប៊ី និងជាអ័រម៉ូនប្រសាទ។</p>
<p>Benedict's Test A procedure used to detect the presence of reducing sugars in a solution. Benedict's Reagent consists of a single solution of copper sulphate, sodium citrate and sodium carbonate in water. The blue reagent is added to the test solution and heated. A rust-red precipitate of Cu(I) oxide indicates the presence of a reducing sugar.</p>	<p>តេស្តបេនេឌិច វិធីដែលគេប្រើសម្រាប់រក វត្ថុមានស្ករអេដុកម្មនៅក្នុងសូលុយស្យុងមួយ។ ធាតុបន្ទាស់បេនេឌិច មានដូចជាសូលុយស្យុងទោលនៃទង់ដែងស៊ុលផាត សូដ្យូមស៊ីត្រាត និង សូដ្យូមកាបូណាតនៅក្នុងទឹក។ ធាតុបន្ទាស់ពណ៌ខៀវ ត្រូវបានគេដាក់ចូលទៅក្នុងសូលុយស្យុងដែលត្រូវធ្វើតេស្តរួចដុតកំដៅ។ កករណីក្រហមត្នោតនៃទង់ដែងអុកស៊ីត បង្ហាញថាមានវត្ថុមានរបស់ស្ករអេដុកម្ម។</p>
<p>benign (of cells) Nonmalignant, not dangerous to the life of the organism.</p>	<p>មិនបង្កគ្រោះថ្នាក់ (អំពីកោសិកា) មិនបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ជីវិតភារវស់។</p>
<p>benthic (adj) A term used to describe organisms that live on the ocean bottom.</p>	<p>បាតសមុទ្រ ពាក្យប្រើសំរាប់ពណ៌នាភារវស់ដែលរស់នៅបាតសមុទ្រ។</p>
<p>benthic zone The oceans floor in the sublittoral zone.</p>	<p>តំបន់បាតសមុទ្ររាវ តំបន់បាតសមុទ្រទឹករាវនៅក្បែរឆ្នេរ។</p>
<p>benthos Organisms that live on the ocean floor.</p>	<p>តាវរស់បាតសមុទ្រ សារពាង្គកាយ ដែលរស់នៅបាតសមុទ្រ។</p>
<p>benzene Simplest aromatic hydrocarbon.</p>	<p>បង់សែន អ៊ីដ្រូកាបូអ្វីម៉ាទិចងាយបំផុត។</p>
<p>benzyl Alkyl group derived from toluene by loss of a hydrogen from the methyl group.</p>	<p>បង់ស៊ីល ក្រុមអាល់គីលបានមកពីតូលុយអែនដោយបាត់អាតូមអ៊ីដ្រូសែនមួយពីក្រុមមេទីល។</p>
<p>Bergmann's rule A rule stating that individuals from populations of warm-blooded of animals (homoiotherms) living in cooler climates are usually larger than individuals of the same species in warmer climates. This is because the surface area/volume ratio in large animals is smaller, so that heat loss is reduced. See also Allen's rule.</p>	<p>វិធានប៊ែរហ្វម៉ង់ ច្បាប់ដែលចែងថា ឯកត្តជាសត្វថ្លៃកំដៅ ប៉ុន្តែរស់នៅតំបន់អាកាសធាតុត្រជាក់ ជាធម្មតាមានទំហំធំជាងឯកត្តនៃប្រភេទតែមួយ ដែលរស់នៅតំបន់អាកាសធាតុក្តៅ។ នេះគឺដោយសារតែសមាមាត្រផ្ទៃលើមាឌ គឺតូចជាងចំពោះសត្វដងខ្លួនធំ ដើម្បីកាត់បន្ថយការបាត់បង់កំដៅ។ សូមមើលពាក្យ ច្បាប់អាឡែន។</p>
<p>beri-beri A human disease caused by deficiency of vitamin B₁ (Thiamine) in which affected individuals suffer from loss of muscle tissue, paralysis, mental confusion and sometimes heart failure.</p>	<p>រោគស្ដីត ជំងឺមនុស្សដែលបង្កឡើងដោយកង្វះវីតាមីនB₁ ដោយវាបង្កអោយមានការបាត់បង់ជាលិកាសាច់ដុំ កម្រើកលែងបានរង្វេង ហើយជួនកាលមានបញ្ហាបេះដូង។</p>
<p>berry A type of succulent, fleshy fruit produced by some plants, in which seeds are embedded in the pulp. The fruit is formed from the swollen tissue of the pericarp. e.g. tomato, grape, lemon, lime.</p>	<p>ផ្លែប៊ែរី ជាប្រភេទផ្លែសាច់មានឱជារស ដែលគ្រាប់កប់នៅក្នុងសាច់។ ផ្លែនោះគឺកើតពីការរីកធំរបស់សម្បកផ្លែ។ ឧទាហរណ៍ ផ្លែប៉េងប៉េង ផ្លែទំពាំងបាយជូរ និងផ្លែក្រូចផ្កា។</p>
<p>beta (β) decay Radioactive decay involving emission of a beta particle. The daughter product of a beta decay has one fewer neutron and one more proton than the parent isotope.</p>	<p>ការបំបែកបេតា ការបំបែកវិទ្យុសកម្មដែលចូលរួមក្នុងការបញ្ចេញកាំរស្មីនៃភាគល្អិត។ ផលិតផលនៃការបំបែក មានណឺត្រុងមួយតិចជាងនិងប្រូតុងមួយ ច្រើនជាងអ៊ីសូតូបដើម។</p>
<p>beta (β) particles Negative, electron-sized particles fired out of a radioactive atom.</p>	<p>ភាគល្អិតបេតា ភាគល្អិតអវិជ្ជមាន មានប៉ុនអេឡិចត្រុង ដែលត្រូវបានបាញ់ចេញពីអាតូមវិទ្យុសកម្ម។</p>
<p>beta oxidation Metabolic pathway that oxidizes fatty acids to acetyl-CoA and reduced coenzymes.</p>	<p>អុកស៊ីតកម្មបេតា ចលនការនៃមេតាបូលីសដែលធ្វើអុកស៊ីតកម្មអាស៊ីតខ្លាញ់ អោយទៅជាអាសេទីល-កូអង់ស៊ីម A និងកូអង់ស៊ីមបំបែក។</p>
<p>beta taxonomy The level of taxonomy concerned with arranging species into a natural classification, which logically follows alpha taxonomy.</p>	<p>ចំណែកថ្នាក់បេតា កម្រិតនៃការធ្វើចំណែកថ្នាក់ ដោយការរៀបចំប្រភេទទៅតាមចំណាត់ថ្នាក់ធម្មជាតិ ដោយធ្វើតាមចំណែកថ្នាក់អាល់ហ្វា។</p>
<p>beta-carotene An orange pigment that is made of eight isoprene units; it occurs in most plants as an</p>	<p>ការ៉ូតែនបេតា ជាពណ៌ ពណ៌ទឹកក្រូចដែលបង្កឡើងដោយឯកត្ត</p>

accessory pigment to photosynthesis.	អ៊ីសូប្រេនថ័នូនេដ។ វាមាននៅក្នុងរុក្ខជាតិភាគច្រើន ដែលជាជាតិពណ៌បន្ទាប់បន្សំសំរាប់រស្មីសំយោគ។
beta-glucose The form of glucose whose structure, when drawn in flat plane, has a hydroxyl group at the first carbon that points up.	គ្រុយតូសេស ទម្រង់គ្រុយតូសេសដែលទម្រង់របស់វាពេលគូរក្នុងប្លង់រាប មានក្រុមអ៊ីដ្រូកស៊ីលមួយនៅលើកាបូនទីមួយដែលចង្អុលឡើងលើ។
beta-tubulin A type of protein that is a main component of microtubules.	ទូម្បីលីនេស ប្រូតេអ៊ីនមួយប្រភេទ ដែលជាធាតុបង្កសំខាន់នៃកូនបំពង់។
bi- Prefix meaning two.	ប៊ី (បុព្វបទ) មានន័យថាពីរ។
bibliographical reference A precise form of reference to an organism in taxonomic literature which must include the name of the author, the date of publication of the organism's name, together with the title of the book or journal and exact page references.	ប៊ីប៊ីអូក្រាហ្វីខ័ល រេហ្វេរ៉េនស៍ ទម្រង់យោងដាក់ច្បាស់របស់ការរស់មួយនៅក្នុងឯកសារចំណែកថ្នាក់ ដែលត្រូវតែមានដាក់បញ្ចូលនូវ ឈ្មោះរបស់អ្នកនិពន្ធ កាលបរិច្ឆេទប្រកាសកិច្ចឈ្មោះការរស់ ចំណងជើងសៀវភៅ ឬទស្សនាវដ្តី និងលេខទំព័រ។
biceps A muscle in the upper arm that moves the lower arm. It has two 'heads' or connecting points with bone, and forms an antagonistic pair with the triceps muscle. See appendix 4.	សាច់ដុំខាងពីរ សាច់ដុំម្យ៉ាងស្ថិតនៅដើមដៃ ដែលធ្វើអោយកំភួនដៃមានចលនា។ សាច់ដុំនេះមានក្បាល២ ឬចំនុចភ្ជាប់ពីរទៅនឹងឆ្អឹង ហើយបង្កើតជាគូបដឹកគ្នាជាមួយសាច់ដុំវាវី។ សូមមើលappendix 4។
bicollateral bundle A vascular bundle of plants with two phloem groups, one internal and one external to the xylem. e.g. tomato.	បាច់សរសៃសេរេម បាច់សរសៃនាំរុក្ខជាតិ ដែលមានក្រុមផ្លូវអែមពីរ ដោយក្រុមមួយនៅខាងក្នុងស៊ីឡែម និងក្រុមមួយទៀតនៅខាងក្រៅ។ ឧទាហរណ៍ប៉េងប៉ោះ។
bicuspid valve A valve in the heart between the left atrium and left ventricle.	ប្រឹសថតលើ-ក្រោម ឆ្នេង ប្រឹសក្នុងបេះដូងនៅចន្លោះថតលើ និងថតក្រោមឆ្នេង។
biennial A plant that grows for two growing seasons.	ពីរឆ្នាំ រុក្ខជាតិដែលរស់បាន២រដូវ ។
bifid Divided into two, forked.	រំបែក ដែលបែកជាពីរ, ដូចជាជំពាម។
biflagellate Having two flagella, as in Chlamydomonas.	ទ្វេន្លាវែសល មានផ្លាវែសពីរ ដូចជាមានចំពោះក្លាមីដូមូណាស។
bilateral cleavage or radial cleavage The type of cell division which produces bilateral symmetry. It occurs in echinoderms and chordates. Compare spiral cleavage.	ចំណែកស៊ីមេទ្រីពីរខាង ប្រភេទចំណែកកោសិកា ដែលបង្កើតស៊ីមេទ្រីពីរខាង។ ចំណែកនេះ កើតមានចំពោះពួកអេតិណូខែម និងគីរដេ។ ផ្ទុយពីចំណែកស្បៀរ។
bilateral symmetry (bissymmetry) Characteristic of a body which can be divided into mirror-image halves by a single plane of space.	ស៊ីមេទ្រីពីរខាង លក្ខណៈខ្លួនដែលអាចត្រូវបានចែកជាពីរស្មើគ្នា ឆ្លុះគ្នាដោយប្លង់ក្នុងលំហមួយ។
bilayer In referring to phospholipids, a bilayer is a spontaneously formed double layer of lipid, with an interior of hydrophobic hydrocarbons and an exterior of hydrophilic phosphate groups. The nonpolar tails form an interior core, and the polar head groups make the surfaces polar.	ស្រទាប់ទ្វេ សំដៅលើផ្លូវលីពីត វាជាស្រទាប់ទ្វេដែលបង្កឡើងដោយស្រទាប់លីពីតពីរជាន់ ដោយមានអ៊ីដ្រូកាបូរមិនជ្រាបចិត្តទឹកនៅខាងក្នុង និងក្រុមផូស្វាត់ចំណូលទឹកនៅផ្នែកខាងក្រៅ។ កន្ទុយមិនមែនប៉ូលបង្កើតជាស្នូលនៅខាងក្នុង ហើយក្រុមក្បាលប៉ូលបង្កើតផ្ទៃប៉ូល។
bile A substance produced by the liver that aids in the digestion of fat.	ទឹកប្រមាត់ សារធាតុផលិតដោយថ្លើម ដែលជួយរំលាយខ្លាញ់។
bile duct A tube that transports bile from the gall bladder to the duodenum. See appendix 4.	បំពង់ទឹកប្រមាត់ បំពង់ដឹកនាំទឹកប្រមាត់ពីថង់ទឹកប្រមាត់ឆ្ពោះទៅគល់ពោះវៀន។ សូមមើលappendix 4។
bile salts Emulsifying agents in bile that break down dietary lipid droplets into micelles.	អំបិលទឹកប្រមាត់ ភ្នាក់ងារអេមុលស្យុងក្នុងទឹកប្រមាត់ដែលបំបែកតំណក់តូចៗនៃលីពីតចំណីអាហារអោយជាមីសែល។
bill See beak.	ចំពុះ
bimodal distribution When a graph showing the distribution of a characteristic in a population, has two maximum points. e.g. the distribution of height in humans shows two peaks, one for men and one for women.	រចាយទ្វេកំពូល នៅពេលក្រាបបង្ហាញពីរបាយលក្ខណៈរបស់ប្លុយឡាស្យុង មានកំពូលខ្ពស់បំផុតពីរ។ ឧទាហរណ៍ របាយអំពីកំពស់របស់មនុស្សបង្ហាញនូវកំពូលពីរ ដោយកំពូលមួយសម្គាល់អំពីស្រ្តី និងមួយទៀតសម្គាល់អំពីបុរស។
bimolecular leaflet A double layer of lipid molecules that has many of the properties of the plasma	ស្រទាប់ទ្វេម៉ូលេគុល ស្រទាប់ទ្វេនៃម៉ូលេគុលលីពីត ដែលបង្ហាញពី

membrane.	លក្ខណៈពិសេសជាច្រើនរបស់ក្លាសកោសិកា។
binary compound Compound consisting of only two elements.	សមាសធាតុទ្វេភាគ សមាសធាតុដែលមានធាតុតែពីរ។
binary fission Asexual division of one organism into two nearly identical organisms. The main method of reproduction in prokaryotes.	ចំណែកជាដាច់ពីរ ការធ្វើចំណែកដោយឥតភេទរបស់ការវិវត្តមួយដោយទៅជាភារវស្សា ដែលមានលក្ខណៈស្មើគ្នាដូចគ្នាបេះចំណែក។ នេះគឺជាវិធីបង្កពូជដ៏សំខាន់របស់ប្រូការីយ៉ូត។
binary system Any system where two alternatives occur, as in some taxonomic keys. See key, identification.	ប្រព័ន្ធទ្វេ ប្រព័ន្ធដែលមានពីរជម្រើសវិធី ដូចជាមានចំពោះគន្លឹះនៃការធ្វើចំណែកថ្នាក់ខ្លះៗ សូមមើលពាក្យ គន្លឹះ។
binding site See attachment site.	គំបន់ភ្ជាប់ សូមមើលពាក្យ attachment site។
binocular Meaning to use both eyes as in stereoscopic vision.	ទ្វេភ្នែក មានន័យថា ប្រើភ្នែកទាំងពីរ ដូចជា គំហើញស្តេរេអូស្កូប។
binocular vision A type of vision where an object is seen with both eyes at the same time. The slightly different positions of the two eyes results in a 3-Dimensional effect that allows judgement of distance. Many vertebrates particularly in primates and predators such as owls and cats have binocular vision.	គំហើញទ្វេភ្នែក ប្រភេទនៃគំហើញ ដែលវត្ថុមួយត្រូវបានឃើញដោយភ្នែកទាំងពីរនៅក្នុងពេលដំណាលគ្នា។ ភាពខុសគ្នាបន្តិចនៃទីតាំងរបស់ភ្នែកទាំងពីរ បង្កអោយមានទម្រង់បីសណ្ឋាន ដែលតម្រូវអោយមានការកែតម្រូវភាពខុសគ្នានេះ។
binomial nomenclature A system of naming the genus and species of organisms by using two names.	នាមប្រព័ន្ធទ្វេ ប្រព័ន្ធលេខ្នោះពីរនៃការដាក់ឈ្មោះភារវស្សាដោយពួក និងប្រភេទ។
binucleate Having two nuclei.	មានន្លែយ៉ូតិរ
bio- (or before a vowel bi-) <i>Prefix</i> meaning life or living organisms.	ជីវៈ (បុព្វបទ) មានន័យថា ជីវិត ឬភារវស្សា។
bioassay A quantitative assay of a substance using a part of or an entire organism.	ជីវតេស្ត ឬ ជីវវិភាគ ការវិភាគបរិមាណសារធាតុដោយប្រើផ្នែកមួយនៃភារវស្សា ឬ ភារវស្សាទាំងមូល។
biochemical Organic and inorganic chemicals that occur in living organisms and are involved in the processes of life.	ធាតុជីវគីមី ធាតុគីមីសរីរាង្គនិងអសរីរាង្គ ដែលមាននៅក្នុងភារវស្សា ហើយចូលរួមក្នុងដំណើរជីវិត។
biochemical cytology Study of the biochemical properties of cell components in conjunction with techniques of microscopy to unravel the details of cell structure and function.	កោសិកាវិទ្យាជីវគីមី ការសិក្សាលក្ខណៈគីមីនៃសមាសធាតុទាំងឡាយរបស់កោសិកា ជាមួយនឹងបច្ចេកទេសប្រើប្រាស់ មីក្រូទស្សន៍ដើម្បីសិក្សាអោយបានលម្អិតពីទម្រង់ និងមុខងាររបស់កោសិកា។
biochemical evolution The evolutionary processes concerned with the formation of biomolecules and the biochemistry of living cells, such as metabolic pathways.	ការវិវត្តន៍ជីវគីមី ដំណើរវិវត្តន៍ទាក់ទងនឹងការបង្កើតជីវមូលេគុល និងជីវគីមីរបស់កោសិកា ដូចជាលំនាំមេតាបូលីស។
biochemical oxygen demand The amount of dissolved oxygen required by bacteria to decompose dead organic materials in a body of water.	តម្រូវការអុកស៊ីសែនជីវគីមី បរិមាណអុកស៊ីសែនរលាយក្នុងទឹក ដែលត្រូវការដោយបាក់តេរីសំរាប់បំបែកសារធាតុសរីរាង្គនៅក្នុងទឹក។
biochemical pathway A major series of enzyme - controlled reactions linked together.	ដំណើរជីវគីមី សេរីអង្គស៊ីមសំខាន់ៗដែលត្រួតពិនិត្យប្រតិកម្មបន្តបន្ទាប់គ្នា។
biochemical reactions of photosynthesis The reactions that depend on temperature, or "dark reactions," of photosynthesis that reduce carbon dioxide to carbohydrate; occur in the stroma of chloroplasts.	ប្រតិកម្មជីវគីមីនៃស្លីសំយោគ ប្រតិកម្មដែលពឹងផ្អែកទៅលើសីតុណ្ហភាព (ឬប្រតិកម្មរាតត្បាត)នៃស្លីសំយោគ ដែលបំប្លែងខ្លួនកាបូនិចអោយទៅជាកាបូនអ៊ីដ្រាត ។ ប្រតិកម្មនេះកើតឡើងនៅក្នុងស្រូម៉ាតូស្តូម ។
biochemistry The chemistry of living things, often called biological chemistry.	ជីវគីមី គីមីវិទ្យានៃភារវស្សាច្រើនហៅថាគីមីជីវសាស្ត្រ។
biocoenosis The community of organisms which occupies a particular habitat.	ជីវសហគមន៍ សហគមន៍ភារវស្សាដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ជាក់លាក់មួយ។
biocontrol See biological control.	ជីវគ្រប់គ្រង សូមមើលពាក្យ ការគ្រប់គ្រងជីវសាស្ត្រ។
bioconversion The conversion of a substance (substrate) into another substance (product) as a	ជីវចំលែង ការបំប្លែងសារធាតុ(ស៊ុបស្ត្រាត)មួយ អោយទៅជាសារធាតុផ្សេងទៀត(ផលិតផល)ដោយសកម្មភាពជីវៈ ដូចជាការប្រើកោសិកា

result of biological activity, using for example living cells or isolated enzymes. See immobilized cells, immobilized enzymes.	ឬអង់ស៊ីម ដែលព្រែកបានពីការរស់។ សូមមើលពាក្យកោសិកា ឬអង់ស៊ីម អចលនភាព។
biodegradable (adj) Capable of being broken down by biological decomposition.	អាចបំបែកបានដោយជំនីវជីវៈ ដែលអាចបំបែកបានដោយជំនីវ បំបែកជីវសាស្ត្រ។
biodegradation The breaking down of inorganic and organic substances by biological action, usually involving bacteria and fungi.	ជីវបំបែក ការបំបែកសារធាតុអសរីរាង្គ ឬសារធាតុសរីរាង្គដោយ សកម្មភាពជីវៈ ដែលជាទូទៅទាក់ទងជាមួយបាក់តេរី និងផ្សិត។
biodeterioration The unwanted breakdown of materials such as food, surface coatings, rubber by microorganisms, resulting in significant financial losses in many industries. Compare microbial degradation.	ជីវបំផ្លាញ ការបំបែកសារធាតុទាំងឡាយ(ដោយមិនចង់អោយកើតមាន) ដូចជាអាហារ សារធាតុលាបលើផ្ទៃនានា ជ័រ ដោយសកម្មភាពរបស់មីក្រូប ដោយបង្កអោយមានការខាតបង់សេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ នៅក្នុងឧស្សាហកម្ម ជាច្រើន។
biodiversity See diversity.	ជីវចម្រុះ សូមមើលពាក្យ ចម្រុះ ។
bioenergetics Study of energy in living systems.	ជីវថាមពលវិទ្យា ការសិក្សាពីថាមពលក្នុងប្រព័ន្ធជីវៈ។
bioengineering 1. Applying technology to the biological production of compounds which have economic and medical importance. See genetic engineering. 2. The creation of artificial replacements for body parts.	ជីវវិស្វកម្ម 1. ការប្រើបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីផលិតសមាសធាតុទាំងឡាយ ដែលមានសារប្រយោជន៍ ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងវេជ្ជសាស្ត្រ។ សូមមើលពាក្យ វិស្វកម្មសេនេទិច។ 2. ការជំនួសផ្នែករបស់សារពាង្គកាយដោយនិម្មិត។
biofilm A layer of microbial cells and microbial polymers, such as mucilage or slime, that colonizes surfaces. e.g. on the surface of stones in rivers and ponds, in water pipelines, as dental plaque on teeth and on surgical implants.	ជីវស្រទាប់ ស្រទាប់កោសិកា និងប៉ូលីមែរមីក្រូប ដូចជាសារធាតុស្អិត ដែលធ្វើអោយវាអាចរស់នៅជាប់លើផ្ទៃនានាបាន។ ឧទាហរណ៍ នៅលើថ្មក្នុង ទឹកស្ទឹង ក្នុងត្រពាំង នៅក្នុងបំពង់ទឹក ទឹក នៅក្នុងបំពង់និងធូលី ឬលើ សរីរាង្គផ្សាក្នុងសារពាង្គកាយ។
biogenesis The idea that all living things come from other similar living things.	គំនិតជីវិត គំនិតដែលថា ការរស់ទាំងអស់កើតមកពីការរស់ដូចគ្នា ផ្សេងទៀត។
biogeographical region Regions which contain distinctive groups of animals and plants that are normally prevented from moving out of those regions by various natural barriers.	តំបន់ជីវភូមិសាស្ត្រ តំបន់ដែលមានក្រុមសត្វ និងរុក្ខជាតិផ្សេងៗរស់នៅ និងដែលមានរបាំងធម្មជាតិមិនអោយពួកវាចេញទៅក្រៅតំបន់នោះបាន។
biogeography The study of geographic distributions of organisms past and present, and the processes that caused these distributions.	ជីវភូមិវិទ្យា ការសិក្សាពីរបាយការរស់ពីអតីតៈ និងបច្ចុប្បន្នទៅតាម ភូមិសាស្ត្រ និងបាតុភូត ដែលបណ្តាលអោយមានរបាយទាំងនេះ។
biokinetic zone The temperature range over which organisms can survive (5 - 60 °C).	តំបន់ជីវព្រំខណ្ឌសីតុណ្ហភាព ព្រំខណ្ឌសីតុណ្ហភាពដែលការរស់អាច រស់នៅបាន (5 - 60°C)។
biolistics A method of introducing DNA into target cells by firing microscopic particles coated with the DNA at them.	ជីវបញ្ជូន វិធីសាស្ត្របញ្ជូនម៉ូលេគុលADNទៅកោសិកា ដោយការបាញ់ គ្រាប់តូចមានស្រោបដោយម៉ូលេគុលADNជាន់នឹងវា។
biological classification The arrangement of organisms into groups (See taxon) on the basis of their genetic relationships.	ចំណាត់ថ្នាក់ជីវ ការរៀបចំការរស់ទៅជាក្រុមៗ (ឯកតាចំណែកថ្នាក់) ដោយផ្អែកលើទំនាក់ទំនងរវាងសម្ភារៈសេនេទិចរបស់វា។
biological clock An internal biological timing system that influences cyclic phenomena.	នាឡិកាជីវៈ ប្រព័ន្ធកំណត់ពេលវេលាជីវសាស្ត្រនៅខាងក្នុង ដែលមានឥទ្ធិពល ទៅលើបាតុភូតរដូវ។
biological containment Methods of protecting the environment from potentially dangerous experimental laboratory organisms.	ការគ្រប់គ្រងជីវសាស្ត្រ វិធីការពារបរិស្ថានពីមេរោគក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ ដែលមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំង។
biological control A method of pest control using natural predators to regulate the pest populations.	ការគ្រប់គ្រងសត្វល្អិតប្រើសត្វល្អិតប្រើ វិធីគ្រប់គ្រងសត្វល្អិតចង្រៃ ដោយប្រើសត្វពាធម្មជាតិ ក្នុងការគ្រប់គ្រងប្លុយឡាស្យុងសត្វល្អិតចង្រៃ។
biological indicator Any organism which can be used to describe environmental factors. e.g. some lichens, are very easily affected by atmospheric pollution and so are found only in areas where the air is clean.	តាមរស់លេខការណ៍ ការរស់ទាំងឡាយណាដែលអាចប្រើបាន ដើម្បី ដឹងពីឥទ្ធិពលរបស់កត្តាបរិស្ថាន។ ឧទាហរណ៍ មានលីកែនខ្លះងាយរងការ ចំពោះដោយភាពកង្វះនៃបរិស្ថាន ដូច្នោះហើយទើបវាមានការលូតលាស់ តែនៅតំបន់ដែលមានបរិយាកាសបរិសុទ្ធប៉ុណ្ណោះ។

biological magnification The increasing concentration of a substance in the tissues of organisms as it is passed along in a food chain.	ការពង្រីកខ្លឹមសារ: ការបង្កើនកំហាប់សារធាតុក្នុងជាលិការបស់ការរស់ នៅពេលដែលវាឆ្លងកាត់ប្រាក់ចំណីអាហារ។
biological oxygen demand (BOD) See biochemical oxygen demand.	តម្រូវការអុកស៊ីសេនស្យាស្ត្រ សូមមើលពាក្យ តម្រូវការអុកស៊ីសេនដ៏រឹតមី។
biological rhythm Any regularly occurring sequence of events in living organisms e.g. heartbeat. See circadian rhythm.	ចង្វាក់ខ្លឹមសារស្យាស្ត្រ លំដាប់ព្រឹត្តិការណ៍ដែលកើតមានជាទៀងទាត់នៅក្នុងការរស់។ ឧទាហរណ៍ ការលោតរបស់បេះដូង។ សូមមើលពាក្យ ចង្វាក់សកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃ។
biological speciation The formation of new species, because of reproductive isolation of groups in the population.	ការបង្កើតប្រភេទថ្មី ការកើតប្រភេទថ្មី ដោយការដាច់ចេញនៃការបន្តពូជរបស់ក្រុមក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុង។
biological species concept A species consists of groups of actually or potentially interbreeding natural populations that produce viable offspring	បញ្ញត្តិប្រភេទខ្លឹមសារស្យាស្ត្រ ប្រភេទមួយ ដែលមានក្រុមនៃពូជកងកត្តៈធម្មជាតិដែលអាចបង្កាត់គ្នាទៅវិញទៅមក(ក្នុងប្រភេទតែមួយ)បាន ហើយដែលអាចបង្កើតកូនដែលមានលទ្ធភាពលូតលាស់បាន។
biological warfare The use of living organisms, particularly microorganisms, or their products, to cause illness or death in a population.	ចម្បាំងខ្លឹមសារ: ការប្រើការរស់ ជាពិសេសមីក្រូប ឬក៏ផលិតផលរបស់វា ដើម្បីបង្កជំងឺ ឬសម្លាប់នៅក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងមួយ។
biologists Scientists who investigate living things.	ខ្លឹមសារស្យាស្ត្រ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រដែលសិក្សាស្រាវជ្រាវពីការរស់។
biology The study of living things.	ខ្លឹមសារស្យាស្ត្រ ការសិក្សាពីការរស់។
bioluminescence The ability of living organisms to give out light. e.g. firefly.	ខ្លឹមសារភ្លឺ លទ្ធភាពបញ្ចេញពន្លឺរបស់ការរស់។ ឧទាហរណ៍ សត្វអំពិលអំពែក។
biomass A measure of the total mass of organic matter present in a given area.	បរិមាណសរុប ឬ ប្រមាណសរុប ម៉ាស់សរុបបច្ចុប្បន្ននៃធាតុសរីរាង្គក្នុងតំបន់ណាមួយ។
biomass pyramid See pyramid of numbers.	ពិរាមីតខ្លឹមសារសរុប សូមមើលពាក្យ ពិរាមីតបរិមាណ។
biome A large geographical area with characteristic life forms. e.g., tundra, tropical rain forest, marine.	តំបន់ខ្លឹមសារ ឬ ប្រមូល តំបន់ភូមិសាស្ត្រដ៏ធំ ដែលមានទម្រង់ជីវិតជាលក្ខណៈសម្គាល់។ ឧទាហរណ៍ ព្រៃទុនប្រា ព្រៃភ្លៀងតំបន់ត្រូពិច តំបន់សមុទ្រ។
biometry or biometrics The analysis of biological data by means of statistical or mathematical techniques.	ខ្លឹមសារគណិតវិទ្យា ការវិភាគទិន្នន័យជីវិតតាមបច្ចេកទេស ស្ថិតិ ឬ គណិតសាស្ត្រ។
biomics See ecology.	ខ្លឹមសារស្ថានភាព សូមមើលពាក្យ អេកូឡូស៊ី។
biophysics The physics of biological processes and the application of methods used in physics to biology.	ខ្លឹមសាររូបសាស្ត្រនៃជីវិត និងការអនុវត្តន៍នូវវិធីសាស្ត្ររូបវិទ្យា នៅក្នុងជីវវិទ្យា។
biopoiesis The production of living from nonliving material.	ខ្លឹមសារជីវិត ការកើតជីវិតចេញពីរូបធាតុគ្មានជីវិត។
biopsy The removal of small amounts of tissue by surgery for examination to aid a diagnosis.	ខ្លឹមសារជីវិតសាស្ត្រ ការកាត់យកជាលិកាបន្តិចមកពិនិត្យ ដើម្បីជួយដល់ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ។
bioreactor A vessel in which a fermentation or other bioconversion can be carried out, with controls for environmental conditions, such as temperature, pH and aeration. See fermenter.	ខ្លឹមសារប្រតិបត្តិ អាងធំៗ ដែលគេប្រើសម្រាប់ ដំណើរការល្បឿន ឬដំណើរជីវចំលែងផ្សេងៗ។ បរិស្ថាននៅក្នុងអាងនេះ គឺមានការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងម៉ត់ចត់ ដូចជាសីតុណ្ហភាព pH និងការបញ្ចូលខ្យល់ជាដើម។ សូមមើលពាក្យ ផ្សងល្បឿន។
biosensor A biological material such as an enzyme, an antibody, a microorganism or other biological system, joined to an electronic device, which act together to monitor a biochemical reaction and convert it into a measurable electrical signal. e.g. The enzyme glucose oxidase is used in the biosensor for monitoring glucose levels in the blood.	ខ្លឹមសារសេនស៊ីវ សារធាតុជីវ ដូចជាអង់ស៊ីម អង់ទីករ អតិសុខុមប្រាណ ឬប្រព័ន្ធដីវផ្សេងៗទៀត ភ្ជាប់ទៅ នឹងឧបករណ៍ អគ្គិសនី ដោយធ្វើការជាមួយគ្នា ដើម្បីគ្រប់គ្រងប្រតិកម្មជីវគីមី និងបំលែងវាអោយទៅជាសញ្ញាអគ្គិសនីដែលអាចធ្វើការវាស់វែងបាន។ ឧទាហរណ៍ អង់ស៊ីមក្លុយតូសអុកស៊ីដាស ត្រូវបានប្រើជាជីវសេនស៊ីវ សម្រាប់គ្រប់គ្រងកម្រិតក្លុយតូសនៅក្នុងឈាម។
biosphere The life zone of earth that includes the lower atmosphere, land, and water to a depth of 2 kilometers.	ខ្លឹមសារស្ថានភាព តំបន់ដែលមានការរស់នៅ រួមមានតំបន់បរិយាកាសទាប លើដី និងក្នុងទឹកទៅដល់ជម្រៅពីរគីឡូម៉ែត្រ។

contraceptive devices, hormonal treatment and sterilization.	វិធីផ្សេងទៀត មានដូចជាការប្រើឧបករណ៍ការពារកុំអោយមានកូន ប្រព្រឹត្តិកម្មអ័រម៉ូន និងការក្រៀម។
birth rate The rate at which new individuals are added to the population.	អត្រាកើត អត្រាដែលឯកត្តថ្មីត្រូវបានបន្ថែមទៅក្នុងប្រព័ន្ធសង្សាវរីយ៍។
birth The act of producing young from the female animal; parturition.	សម្រាលកូន សកម្មភាពកើតកូនចេញពីសត្វញី។
bisexual 1. Relating to hermaphrodite individuals. 2. Relating to a population that contains both males and females.	ទ្វេភេទ 1. ទាក់ទងឯកត្តទ្វេភេទ។ 2. ទាំងពីរភេទ ទាក់ទងនឹង ប្រព័ន្ធសង្សាវរីយ៍ ដែលមានទាំងញី ទាំងឈ្មោល។
Biuret reaction A chemical change used to identify or measure protein concentration. A dilute copper sulphate solution is added to a protein solution, which is then made alkaline by the addition of sodium hydroxide. A copper hydroxide precipitate forms and a purple-violet colour is produced. The reaction only works if at least two peptide bonds are present in the protein. Thus single amino acids and dipeptides with only one peptide bond will not give a positive Biuret reaction.	ប្រតិកម្មប៊ីអ៊ុយរេត ជាការប្រែប្រួលរបស់ប្រូតេអ៊ីន ដែលគេប្រើដើម្បីសម្គាល់ ឬវាស់កំហាប់ប្រូតេអ៊ីន។ សូលុយស្យុងទង់ដៃ ផូស្វាតត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសូលុយស្យុងប្រូតេអ៊ីន ហើយបន្ទាប់មកទៀតធ្វើវាអោយទៅជាអាណូលីត ដោយការដាក់សូដ្យូមអ៊ីដ្រុកស៊ីត។ លទ្ធផលបង្ហាញដោយមានកករទង់ដៃ ផ្កាជ្រូកស្លឹក និងមានការលេចចេញនូវពណ៌ស្វាយ។ ប្រតិកម្មនេះដំណើរការបាន លុះត្រាតែប្រូតេអ៊ីននោះមានយ៉ាងហោចណាស់ ក៏សម្ព័ន្ធបីបទីតពីរដែល។ ដូច្នោះ ប្រសិនបើមានអាស៊ីតអាមីនតែមួយ ឬឌីបេប៊ីតដែលមានតែសម្ព័ន្ធបីបទីតមួយ នោះនឹងមិនមានការបង្ហាញពីភាពវិជ្ជមានរបស់ប្រតិកម្មប៊ីអ៊ុយរេតទេ។
bivalents Synapsed homologous chromosomes in the first prophase of meiosis.	ប៊ីវ៉ាលង់ ឬ តេត្រាត ក្រុមសូមអូមូឡូក ស៊ីណាបស៊ីស ឬរុំគង់លើគ្នាក្នុង រដ្ឋប្រដាសទីមួយនៃមេយ៉ូស។
bivalve Two shells hinged together as in some mollusks, crustaceans and brachiopods.	ប៊ីវ៉ាល់ ដែលមានសម្បក២ដាច់គ្នាម្ខាងដូចត្រចៀកទ្វារ ដូចជាចំពោះ សប្បីសត្វ ត្រីស្តាសេន្ទៈ និងហត្ថបាទ។
blackwater fever A rare tropical disease caused by the malaria parasite, in which there is massive destruction of red blood cells producing dark red or black urine.	ជំងឺគ្រុនធិរនោមខ្មៅ ជំងឺកម្រនៅតំបន់ត្រូពិច បង្កឡើងដោយបរាសិត គ្រុនចាញ់ ដែលមានការបំផ្លាញកោសិកាលាសក្រហមយ៉ាងច្រើនសន្លឹក សន្ទាប់ បណ្តាលអោយទឹកនោមមានពណ៌ក្រហមចាស់ ឬមានពណ៌ខ្មៅ។
bladder A hollow muscular bag in the lower abdominal cavity of mammals that functions as a reservoir for urine from the kidneys.	ឆ្នោតនោម ជាថង់សាច់ដុំមានប្រហោង ស្ថិតនៅបាតប្រហោងពោះ ថនិកសត្វ។ វាមាននាទីជាអាងស្តុកទឹកនោម ដែលហូរមកពីតម្រងនោម។
blade 1. The flattened part of a vascular plant leaf. 2. Part of non-vascular plants that looks like a leaf. 3. Flat part of a bone.	ត្រីស្លឹក 1. ផ្នែកសំបែករបស់ស្លឹករុក្ខជាតិមានសរសៃនាំ។ 2. ផ្នែកដូចស្លឹក របស់រុក្ខជាតិគ្មានសរសៃនាំ (សូមមើល thallus)។ 3. ផ្នែកសំបែកនៃឆ្អឹង។
blanket bog An upland area of very wet peat formation, developed on poorly drained flat surfaces, which completely covers the ground surface and obliterates other topographical features. See raised bog, bog, fen.	តាវល់កំធីត ទីខ្ពស់សើមខ្លាំង និងមានសំណល់ រុក្ខជាតិពុករលួយ។ វាកើត មាននៅតំបន់ផ្ទៃរាបដែលគ្មានផ្លូវហូរទឹកចេញដោយគ្របដណ្តប់នៅលើផ្ទៃដី ទាំងមូល និងធ្វើអោយស្ទះដល់លក្ខណៈសណ្ឋានភូមិសាស្ត្រផ្សេងៗទៀត។
blasto- Prefix meaning an embryo or bud or the process of budding.	ប្លាស្តូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា អំប្រើយ៉ុង ឬត្រួយពន្លក ឬដំណើរចេញពន្លក។
blastocoel The internal cavity commonly formed by cell division early in embryonic development, prior to gastrulation.	ប្លាស្តូសែល ប្រហោងខាងក្នុងដែលច្រើនកើតឡើងដោយចំណែកកោសិកា នៅដំណាក់ដំបូងនៃការលូតលាស់របស់អំប្រើយ៉ុងមុនដំណាក់កាលប្លាស្តូសែល ឬស្យុង។
blastocyst A stage in the growth of the blastula that is characteristic of placental mammals.	ប្លាស្តូស៊ីស ដំណាក់កាលលាស់របស់ប្លាស្តូស្យុង ដែលជាលក្ខណៈរបស់ ថនិកសត្វមានស្បុក។
blastoderm The layer of cells formed by cleavage of the fertilized egg in the presence of large amounts of yolk, e.g. in birds, so that the blastoderm forms on one side of the yolk mass, initially as a small blastodisc.	ប្លាស្តូឌែម ស្រទាប់កោសិកា កើតឡើងដោយការធ្វើចំណែករបស់ស៊ុតបង្ក នៅខាងក្នុងស៊ុតលឿង ដូចជាចំពោះបក្សី។ ប្លាស្តូឌែមកើតនៅផ្នែកម្ខាង របស់ស៊ុតលឿង ដែលមុនដំបូងក្នុងទម្រង់ជាប្លាស្តូឌីសតូចមួយ។
blastodisc See blastoderm.	ប្លាស្តូឌីស សូមមើលពាក្យ ប្លាស្តូឌែម។

blastokinesis The movement of an embryo within an egg during the course of development.	ចលនារបស់អំប្រីយ៉ុង ចលនារបស់អំប្រីយ៉ុងនៅខាងក្នុងស៊ុត ក្នុងអំឡុងពេលនៃការវិវត្តន៍របស់វា។
blastomere Any cell that occurs in the blastula.	ប្លាស្តូមែរ កោសិកាដែលស្ថិតនៅក្នុងប្លាស្តូលឡា។
blastopore Opening into archenteron of the gastrula; future mouth in some, future anus in others.	ប្លាស្តូមែរ ច្រកចូលទៅក្នុងអាកង់តេរ៉ុងនៃប្លាស្តូឡា ដែលទៅអនាគតជាមាត់ ចំពោះសត្វមួយចំនួន ជាទ្វារធំចំពោះសត្វខ្លះទៀត។
blastosphere See blastula.	ប្លាស្តូស្វែរ សូមមើលពាក្យ ប្លាស្តូលឡា។
blastozoid See oozoid.	ប្លាស្តូសូអ៊ីត សូមមើលពាក្យ អូសូសូអ៊ីត។
blastula A hollow sphere of cells that is an early stage in the development of an embryo.	ប្លាស្តូឡា សំណុំកោសិកាដែលមានរាងស្វែប្រហោងក្នុង នោះជាដំណាក់កាលដំបូងរបស់អំប្រីយ៉ុង។
blepharoplast A granule at the base of a flagellum or cilium; a kinetosome.	ប្លេហ្វារ៉ូប្លាស គ្រាប់គល់ផ្លាសែលប្រគល់រោមញ័រហៅថា kinetosome។
blight Any of various plant diseases caused by microorganisms, where die entire plant is infected and soon dies.	បំផ្លាញរុក្ខជាតិ ជំងឺរុក្ខជាតិផ្សេងៗ ដែលបង្កឡើងដោយអតិសុខុមប្រាណ នៅពេលមានការឆ្លងរុក្ខជាតិទាំងមូល វានឹងស្លាប់យ៉ាងលឿន។
blind spot The point where the optic nerve leaves the retina of the eye. It does not have rod or cone cells and so cannot respond to light.	ចំណុចខ្វះ ចំនុចដែលសរសៃប្រសាទអុបទិចចេញពីអ៊ីន។ វាគ្មានកោសិកាបង់បង ឬកោនឡើយ ដូច្នេះហើយទើបវាគ្មានការឆ្លើយតបទៅនឹងពន្លឺទេ។
blood A liquid composed mainly of plasma (water, ions, proteins, fibrin and clotting factors), blood cells (leukocytes and erythrocytes) and platelets. It transports nutrients (amino acids, glucose, oxygen, lipids), cell wastes (urea, carbon dioxide, heat), hormones and parts of the immune system, to and from cells.	ឈាម សារធាតុរាវបង្កឡើងជាសំខាន់ដោយប្លាស្មា (ទឹក អ៊ីយ៉ុង ប្រូតេអ៊ីន ភីប្រ័ន កក្កាតក) កោសិកាឈាម (គោលិកាស និង គោលិកាក្រហម) និងប្លាកែត។ វាដឹកនាំសារធាតុចិញ្ចឹម (អាស៊ីតអាមីនេ គ្លុយកូស អុកស៊ីសែន និងលីពីត) សំណល់ពីកោសិកា (អ៊ុយរ៉េ ឧស្ម័នកាបូនិច កំដៅ) អរម៉ូន និងធាតុនៃប្រព័ន្ធបន្ស៊ាំប្រព័ន្ធការពារទៅកោសិកាពីកោសិកា។
blood clotting A condition where substances in the blood plasma change from liquid to a gel-like structure, causing a 'clot' to form at the site of damage. See platelet, thrombokinase, prothrombin, fibrinogen.	កំណកឈាម លក្ខណៈដែលសារធាតុនៅក្នុងប្លាស្មាឈាម ប្រែពីរាវទៅជាខាប់ បង្កអោយមានកំណកនៅត្រង់មុខរបួស។ សូមមើលពាក្យ ប្លាកែត ត្រីបូតីណាស ប្រូត្រូប៊ីន និងភីប្រ័ឡូសែន។
blood corpuscle A white or red blood cell suspended in the plasma.	គោលិកាឈាម កោសិកាឈាមស ឬកោសិកាឈាមក្រហម ដែលអណ្តែតនៅក្នុងប្លាស្មា។
blood film A thin layer of blood made on a microscope slide that is then fixed and stained for examination by microscope.	ស្រទាប់ឈាមលើបន្ទះឡាម ជាស្រទាប់ស្តើងនៃឈាមនៅលើបន្ទះឡាម ដែលគេរៀបចំឡើង ដើម្បីធ្វើការបន្ស៊ីពណ៌ និងពិនិត្យដោយអតិសុខុមទស្សន៍។
blood grouping A method of describing blood from different individuals by the presence or absence of antigens on their red blood cells. See ABO blood groups, rhesus blood groups, Lutheran blood groups.	ការចាត់ត្រុមឈាម វិធីនៃការពិពណ៌នាអំពីឈាមដែលបានមកពីមនុស្សផ្សេងៗគ្នា ដោយផ្អែកទៅលើវត្តមានឬអវត្តមាននៃអង់ទីសែននៅក្នុងគោលិកាក្រហម។ សូមមើល ABO blood groups , rhesus blood groups, Lutheran blood groups ។
blood islands The beginning of the blood system in the vertebrate embryo in the form of groups of cells which later form blood vessels.	កោសិកាប្រតតសន្តែសឈាម ប្រភពកើតប្រព័ន្ធឈាមក្នុងអំប្រីយ៉ុងសត្វឆ្អឹងកង ក្នុងទម្រង់ជាក្រុមកោសិកា ដែលក្រោយមកនឹងវិវត្តទៅជាសរសៃឈាម។
blood pigments The complex protein molecules found in blood and other tissues, which contain metal atoms in their structure. These pigments have a strong attraction for oxygen, and function in oxygen transport, e.g. haemoglobin in vertebrates (containing iron) and haemocyanin in molluscs and arthropods (with copper), and in oxygen storage within tissues, e.g. myoglobin (iron) found in muscle cells. See oxygen dissociation curve.	ជាតិពណ៌ឈាម ម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីនសំបូរ មាននៅក្នុងឈាម និងក្នុងជាលិកាផ្សេងៗ ដែលមានផ្ទុកអាតូមលោហៈក្នុងទម្រង់របស់វា។ ជាតិពណ៌នេះមានទំនាញអុកស៊ីសែនយ៉ាងខ្លាំង និងមាននាទីដឹកនាំអុកស៊ីសែន ដូចជាអេម៉ូក្លូប៊ីន (ចំពោះសត្វឆ្អឹងកង) អេម៉ូស្យានីន (ចំពោះពពួកខ្យងខ្មៅ) និងជាមួយទង់ដែង (ចំពោះអាត្រូប៉ូត) និងជាជាលិកាស្តុកអុកស៊ីសែន ដូចជាម្យូក្លូប៊ីន(ដែក) មានក្នុងកោសិកាសាច់ដុំ។ សូមមើលពាក្យ ខ្សែកោងផ្តាច់អុកស៊ីសែន។

<p>blood plasma The watery matrix of blood in which the blood cells are suspended. Plasma consists of about 90% water and the following solutes; (a) plasma proteins. (b) nitrogenous waste (c) inorganic salts (d) organic nutrients (c) hormones (f) dissolved gases.</p>	<p>ឆ្នាស្នាឈាម សារធាតុរាវឈាម ដែលកោសិកាឈាមអណ្តែតនៅក្នុងនោះ។ ឆ្នាស្នាបង្កឡើងពីទឹកប្រហែលជា ៩០% រួមជាមួយសារធាតុរាវឈាមផ្សេងៗ ដូចជា(្នា)ប្រូតេអ៊ីនឆ្នាស្នា (b) កាកសំណល់អាសូត (c) អំបិលអសរីរាង្គ (d) សារធាតុចិញ្ចឹម សរីរាង្គ (e) អ័រម៉ូន និង(f) ឧស្ម័ន។</p>
<p>blood platelets or platelets or thrombocytes Disc-like components of mammalian blood. Platelets play an important part in blood clotting.</p>	<p>ឆ្នាតែត ឬ ត្រុំបូស៊ីត សមាសភាគ(រាងដូចជាថាស)ឈាមថនិកសត្វ។ ឆ្នាតែតមាននាទីសំខាន់នៅក្នុងកំណកឈាម។</p>
<p>blood pressure The force exerted by blood against the walls of the blood vessels, caused by heart contractions forcing a constant volume of blood round a closed system. Strong contraction of the left ventricle (systole) ejects blood at high pressure into the aorta, stretching the arterial walls. When the heart relaxes (diastole), the pressure drops. The elasticity of the arterial walls helps to maintain blood pressure.</p>	<p>សង្ហានឈាម កំលាំងរុញរបស់ឈាម ផ្ទប់នឹង ភ្នាសសរសៃឈាម កើតឡើងដោយការកម្រិតរបស់បេះដូង បានជំរុញមាឌឈាមនៃឈាមរត់ជុំវិញប្រព័ន្ធបិទ។ ការកម្រិតខ្លាំងរបស់ថតក្រោមឆ្វេង បានរុញឈាម(សម្ពាធខ្ពស់)ចូលទៅក្នុងអាអក ធ្វើអោយភ្នាសអាកទែរីក។ នៅពេលបេះដូងសម្រាក សម្ពាធចុះចុះ។ ភាពរីក(យារ)របស់ភ្នាសអាកទែ បានជួយរក្សាសម្ពាធឈាម។</p>
<p>blood vessel One of many muscular tubes found in higher invertebrates and all vertebrates which connect the heart to the tissues (via arteries and capillaries) and the tissues to the heart (via veins) forming a blood circulatory system.</p>	<p>សរសៃឈាម បំពង់សរសៃសាច់ដុំមួយ ក្នុងចំណោមបំពង់ជាច្រើន មាននៅក្នុងសត្វតតង្កឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់ និងក្នុងគ្រប់សត្វផ្ទឹមកងទាំងអស់ ដែលតភ្ជាប់បេះដូងជាមួយជាលិកា(តាមរយៈសរសៃអាកទែ និងសរសៃប្តូរឈាម) និងពីជាលិកាទៅបេះដូងវិញ(តាមរយៈសរសៃវ៉ែន) បង្កើតបានជាប្រព័ន្ធរបត់ឈាម។</p>
<p>bloom 1. A rapid increase in the number of microorganisms in a body of water. 2. Flower.</p>	<p>1. អំណើតយ៉ាងរហ័ស ការកើនឡើងយ៉ាងលឿននូវចំនួនអតិសុខុមប្រាណក្នុងទឹក ។ 2. រីកយ៉ាងរហ័ស (ផ្កា)។</p>
<p>blowout An area of exposed soil caused by wind ripping out part of the vegetation cover</p>	<p>តំបន់នាវដោយខ្យល់ តំបន់ដីវាល ដែលបណ្តាលមកពីខ្យល់បក់យករុក្ខជាតិទៅបាត់។</p>
<p>blubber A thick layer of fat in some aquatic mammals. eg whale.</p>	<p>ស្រទាប់ខ្លាញ់ ស្រទាប់ខ្លាញ់ក្រាស់របស់ថនិកសត្វរស់នៅក្នុងទឹកមួយចំនួន។ ឧទាហរណ៍ បាឡែន។</p>
<p>blue baby A rare condition in human infants where there is incomplete separation of oxygenated and deoxygenated blood in the heart. Some deoxygenated blood enters the aorta rather than the pulmonary artery, resulting in an inadequate oxygen supply to the body tissues and a 'bluish' appearance to the skin.</p>	<p>ក្មេងស្បែកខៀវ ជាលក្ខណៈដែលកម្រកើតមាន ចំពោះកូនក្មេង ដែលកើតមាននូវការញែកមិនបាន ទាំងស្រុងនូវឈាមមានអុកស៊ីសែន និងឈាមគ្មានអុកស៊ីសែននៅក្នុងបេះដូង។ មានឈាមគ្មាន អុកស៊ីសែនខ្លះបានចូលទៅក្នុងអាអក ដោយវាមិនបានចូលទៅក្នុងអាកទែស្តូតទេ។ ស្ថានភាពនេះបង្កអោយការផ្គត់ផ្គង់អុកស៊ីសែនទៅអោយជាលិកាមានការខ្វះខាត ដូច្នេះហើយទើបធ្វើអោយស្បែកមានពណ៌ខៀវ។</p>
<p>blue-green algae The former name for cyanobacteria.</p>	<p>សារាយបៃតងខ្មៅ ជាឈ្មោះពីដើមរបស់ស្យាណូបាក់តេរី។</p>
<p>blunt end The end of a nucleic acid duplex, in which the two strands of the molecule are base-paired along their entire length, so that there is no overhanging 3' or 5' end. It is sometimes called the flush end. See DNA structure. Compare overhanging end.</p>	<p>មុខទាប ឬ មុខស្មើ ចុងរបស់ប្រាក់កែវអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត ដែលប្រាក់កែវទាំងពីររបស់ម៉ូលេគុល គឺមានការតភ្ជាប់ពេញទាំងអស់។ ដូច្នេះ វាគ្មានសល់នូវផ្នែកលយរបស់ចុងប្រាក់កែវណាទេ។ សូមមើលពាក្យ ទម្រង់របស់ADN។ ផ្ទុយគ្នាពីចុងលយ។</p>
<p>B-lymphocyte A type of lymphocyte that is formed in the marrow and passed to the lymph glands, producing immunoglobulins (antibodies).</p>	<p>ឡាំផូស៊ីត-B ប្រភេទមួយនៃឡាំផូស៊ីត ដែលត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងខួរឆ្អឹង បន្ទាប់បញ្ជូនចូលទៅក្នុង ក្រពេញទឹករងៃ បង្កើតបានជាអ៊ីម្យូណូក្លូប៊ុយលីន (អង់ទីករ)។</p>
<p>BMR See basal metabolic rate.</p>	<p>BMR សូមមើលពាក្យ អត្រាមេតាបូលីសបាត។</p>
<p>BOD See biochemical oxygen demand.</p>	<p>BOD សូមមើលពាក្យ តម្រូវការអុកស៊ីសែនជីវគីមី។</p>
<p>body cavity The space within the body of most animals in which the gut and various organs are suspended. It is absent in platyhelminths and nemertine worms and is derived from the coelom in</p>	<p>ប្រហោងពោះ លំហស្ថិតក្នុងសារពាង្គកាយសត្វភាគច្រើន។ វាគឺជាកន្លែងដែលពោះវៀន និងសរីរាង្គផ្សេងៗស្ថិតនៅក្នុងនោះ។ ចំពោះដង្កូវផ្លេតធីហោលមីន និងដង្កូវនេម៉ាតូដីន គ្មានប្រហោងនេះទេ។ ចំពោះសត្វផ្ទឹមកង ប្រហោង</p>

<p>vertebrates and from the haemocoel in arthropods and molluscs. It occurs as an intercellular space in nematode worms.</p>	<p>នេះមានប្រភពមកពីស៊ីឡូម ហើយចំពោះពួកអាកត្រូប្លូត និងពួកគ្រី ងារ ប្រហោងនេះមានប្រភពមកពីហ៊ីម៉ូស៊ីល។ ចំពោះដង្កូវនេម៉ាតូត ប្រហោងនេះ មាននាទីជាលំហអន្តរកោសិកា។</p>
<p>body cell One of two cells produced when the generative cell of a gymnosperm male gametophyte divides; the body cell itself later divides, producing two sperm cells.</p>	<p>កោសិកាមេ កោសិកាមួយក្នុងចំណោមកោសិកាពីរ ដែលបង្កើតឡើងនៅ ពេលដែលកោសិកាបង្កកំណើតនៃការម៉ែតតូកីតឈ្មោលរបស់ស៊ីមណូស្តែម ចែកខ្លួន។ កោសិកានោះនឹងចែកខ្លួននៅពេលបន្ទាប់ដែលបង្កើតបាន កោសិកាស្តែម៉ាតូសូមីតពីរ។</p>
<p>bog An area of peat formation, typically in upland situations, which supports an extremely oligotrophic vegetation. See fen.</p>	<p>ទីដក់ទឹក តំបន់កកើតនូវមេកាត ជាពិសេសនៅដីតំបន់ខ្ពស់។ តំបន់នេះ ផ្តល់ការលូតលាស់យ៉ាង ខ្លាំងដល់រុក្ខជាតិដែលខ្វះសារធាតុចិញ្ចឹម។</p>
<p>Bohr effect or Bohr shift A phenomenon in which the oxygen-carrying capacity of blood haemoglobin varies with pH. At high pH values haemoglobin has a high affinity for oxygen, but more acid conditions cause haemoglobin to release its oxygen, as in tissues with a high concentration of dissolved carbon dioxide. See oxygen dissociation curve.</p>	<p>ផល Bohr បាតុភូតដែលសមត្ថភាពដឹកនាំអុកស៊ីសែនរបស់អេម៉ូក្លូប៊ីន ប្រែប្រួលតាមកម្រិតpH។ នៅកម្រិតpHខ្ពស់ អេម៉ូក្លូប៊ីនមានទំនាញអុកស៊ី សែនខ្លាំង ប៉ុន្តែនៅលក្ខខណ្ឌអាស៊ីត ធ្វើអោយអេម៉ូក្លូប៊ីនផ្តាច់អុកស៊ីសែន ចោល ដែលបញ្ហានេះកើតមាន ចំពោះជាលិកាដែលមានកំហាប់ខ្ពស់នៃ រលាយខ្ពស់។ សូមមើលពាក្យ ខ្សែកោងផ្តាច់អុកស៊ីសែន។</p>
<p>Bohr's planetary electron model Model proposed by Niels Bohr suggesting that electrons rotate around a nucleus in a set of fixed orbits like planets around the sun. The model predicts that light is given off when electrons jump from outer orbits to inner orbits.</p>	<p>គំរូអេឡិចត្រុងគោត Bohr គំរូស្នើឡើងដោយ Niels Bohr ដែលផ្តល់ យោបល់ថាអេឡិចត្រុងវិលជុំវិញណ្វៃយ៉ូក្នុងគន្លងនឹងដូចជា ភពទាំងឡាយ នៅជុំវិញព្រះអាទិត្យ។ គំរូនេះកំណត់ជាមុនថា ពន្លឺត្រូវបានបញ្ចេញនៅ ពេលអេឡិចត្រុងលោតចេញពីគន្លងខាងក្រៅ ទៅគន្លងខាងក្នុង។</p>
<p>boiling point Temperature at which a substance in the liquid state is converted to the gaseous state. The gaseous form of the substance condenses into a liquid at the same temperature.</p>	<p>កម្រិតពុះ សីតុណ្ហភាពដែលសារធាតុក្នុងសភាពរាវ បានបំប្លែងជាភាព ឧស្ម័ន ហើយទម្រង់ឧស្ម័ននៃសារធាតុនោះធ្វើក្នុងដងកម្មទៅជាវាវនៅ សីតុណ្ហភាពដដែល។</p>
<p>bolting An unusual lengthening of plant stems, due to elongation of cells, which can be induced by plant hormones called gibberellins producing a stem with long internodes.</p>	<p>ចន្លោះថ្នាំវែង ការលូតវែងខ្ពស់ប្រក្រតីរបស់ដើមរុក្ខជាតិដោយសារការ លូតវែងរបស់កោសិកា។ ការលូតវែងរបស់កោសិកា គឺដោយសារការភ្លេច របស់ដីប័រវេលីន ធ្វើអោយដើមមានចន្លោះថ្នាំវែងៗ។</p>
<p>bolus A soft mass of chewed food, suitable for swallowing, shaped by the tongue in the buccal cavity.</p>	<p>ដុំសាររាវ ដុំអាហារ(ទំពាររួច)ទន់ៗ ដែលមានលក្ខណៈងាយលេបចូល។ រាងរបស់ដុំអាហារនេះ គឺធ្វើឡើងដោយអណ្តាតនៅក្នុងប្រហោងមាត់។</p>
<p>bomb calorimeter A thick-walled container in which organic material is ignited by electricity, burned, and the heat generated is measured. The instrument is used to estimate the energy content of materials per unit weight.</p>	<p>មុមកាឡូរីម៉ែត្រ ជាឧបករណ៍ម៉្យាងមានកម្រាស់ក្រាស់។ សារធាតុសរីរាង្គ ដែលដាក់នៅខាងក្នុងឧបករណ៍នេះត្រូវបានដុត ដោយចរន្តអគ្គិសនី សារធាតុសរីរាង្គនេះក៏ឆេះ បន្ទាប់មកកំដៅដែលផលិតបានត្រូវបានវាស់។ ឧបករណ៍នេះប្រើសម្រាប់ប៉ាន់ស្មានបរិមាណថាមពលរបស់សារធាតុក្នុងមួយ ឯកតាទម្ងន់។</p>
<p>bond 1. The force of mutual attraction that holds atoms together in molecules such as high-energy bonds in ATP, weak hydrogen bonds in DNA, peptide bonds and the disulphide bond of proteins. 2. Also called pair bond. The attraction which maintains a male/ female relationship, for purposes of breeding, during the life cycle of some animals, mainly warm-blooded vertebrates.</p>	<p>សម្ព័ន្ធ 1. កំលាំងទំនាញទៅវិញទៅមក ដែលគោងអាត្មាជាប់គ្នានៅក្នុង ម៉ូលេគុល ដូចជាសម្ព័ន្ធថាមពលខ្ពស់នៅក្នុងATP សម្ព័ន្ធគីមីសែនខ្សោយនៅ ក្នុងម៉ូលេគុលADN សម្ព័ន្ធប៊ុបទីត និងសម្ព័ន្ធគីស៊ីលកីតនៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ 2. ចំណងដៃគូ: ជាទំនាញដែលរក្សាទំនាក់ទំនងរវាងឈ្មោល និងញី ក្នុង គោលបំណងសម្រាប់ការបង្កាត់ពូជក្នុងអំឡុងរដ្ឋជីវិតរបស់សត្វមួយចំនួន ជា ពិសេសចំពោះសត្វថ្មេរកំដៅ។</p>
<p>bond strength Ability of one atom to hold onto another. Stronger bonds hold atoms together more tightly, resulting in higher melting points for their compounds.</p>	<p>កំលាំងសម្ព័ន្ធ លទ្ធភាពនៃអាត្មាមួយដែលចាប់យកអាត្មាផ្សេងទៀត។ សម្ព័ន្ធកាន់តែខ្លាំង ជំនាប់អាត្មាជាមួយគ្នាកាន់តែមាំ នាំអោយចំណុចរលាយ របស់សមាសធាតុមានកំរិតកាន់តែខ្ពស់។</p>
<p>bone A hard material (mostly collagen fibres, calcium phosphate and bone cells) that makes up the endoskeleton of most vertebrates.</p>	<p>ឆ្អឹង សារធាតុរឹង (ភាគច្រើនជាសរសៃតូចៗសែន កាលស្យូមផូស្វាត និង កោសិកាឆ្អឹង) ដែលបង្កើតជាគ្រោងឆ្អឹងខាងក្នុងរបស់សត្វឆ្អឹងកងភាគច្រើន។</p>
<p>bone marrow A modified connective tissue of a vascular nature found in long bones and some flat</p>	<p>ខួរឆ្អឹង ជាលិកាសន្ធានបំប្លែងឯកទេស មាននៅក្នុងឆ្អឹងវែង និងក្នុងឆ្អឹង</p>

bones of vertebrates; it is responsible for the manufacture of blood cells.	សំប៉ែតរបស់សត្វឆ្អឹងកងខ្លះ។ វាមាននាទីបង្កើតកោសិកាលាមា។
bony fish or Osteichthyes The actinopterygii and choenichthyes, classes of fish that have a bony skeleton (as compared with cartilage in elasmobranch fish).	ត្រីឆ្អឹង អាក់ទីណូផ្តេរីដី និង កូអេនីចធីស គឺជាថ្នាក់ត្រីដែលមានគ្រោងឆ្អឹង។ ផ្ទុយពីឆ្អឹងខ្ចី ដែលមានចំពោះត្រីអ៊ីឡាសម្បូប្រេន។
book lung An organ of gas exchange with folds like the pages of a book found in many arachnids.	ស្នូតសន្លឹក សរីរាង្គបណ្តុះឧស្ម័ន រាងដូចទំព័រសៀវភៅនៃអាក់តូឌីតជាច្រើន។
bordered pit A pit in which the secondary wall arches over the pit membrane.	ក្តារសំបាំង ទីរបាំងមួយជាកន្លែង ដែលភ្នាសគ្រោងទីពីរបង្ហោងពីលើភ្នាសរបាំងនោះ។
botany The scientific study of plants	វេទ្យាវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រនៃការសិក្សាពីរុក្ខជាតិ។
bottleneck A period in the history of a population during which the number of individuals is reduced to a low number, perhaps by disease or extreme environmental conditions. As a result random genetic drift may occur in the population. See founder effect.	កាលកង្វះ ជាសម័យកាលនៅក្នុងប្រវត្តិរបស់ប្លុយឡាស្យុងមួយ ដែលក្នុងអំឡុងពេលនោះ ចំនួនរបស់កត្តុគឺមានការថយចុះទាប។ ការថយចុះនេះអាចបណ្តាលមកពីជំងឺ ឬលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុមិនអំណោយ។ ជាលទ្ធផលអាចបណ្តាលអោយមានការប្រែប្រួលសម្ភារៈសេនេទិចដោយចៃដន្យនៅក្នុងប្លុយឡាស្យុងនោះ។
botulism A dangerous type of food poisoning, caused by toxins from the bacterium <i>Clostridium botulinum</i> , an obligate anaerobe that grows well in airtight containers (e.g. cans) which have not been properly sterilized before being filled. The toxin acts against the nervous system, particularly the cranial nerves, producing weakness and sometimes paralysis.	ការពុលម៉្យាង ប្រភេទពុលអាហារដែលមានគ្រោះថ្នាក់ បង្កឡើងដោយជាតិពុលរបស់បាក់តេរី <i>Clostridium botulinum</i> ។ វាជាបាក់តេរីមិនត្រូវការខ្យល់ចាំបាច់ ដែលលូតលាស់ល្អនៅក្នុងប្រអប់ចិញ្ចឹម(ឧ. កំប៉ុង) ដែលមិនមានការសម្លាប់មេរោគអោយបានត្រឹមត្រូវមុនពេលច្រកចូលកំប៉ុង។ ជាតិពុលមានអំពើលើប្រព័ន្ធប្រសាទ ជាពិសេសសរសៃប្រសាទលាងដំក្បាលដោយបង្កអោយមានភាពចុះខ្សោយ ហើយជូនកាលមិនអាចកម្រើកបានទៀតផង។
bouton See synaptic knob.	ម៉ូតូន សូមមើលពាក្យ កំពកស៊ីណាប់។
Bovine Spongiform Encephalo-pathy (BSE), 'Mad cow disease' A group of degenerative neurological diseases found in cattle, caused by a prion, resulting in uncoordinated muscular contractions and progressive madness. When transmitted to humans, the prion is thought to cause Creutzfeldt- Jakob disease.	ជំងឺគោឆ្មុត ក្រុមជំងឺប្រព័ន្ធប្រសាទចុះអន់ខ្សោយ ប្រទះឃើញចំពោះគោក្របី ដែលបណ្តាលមកពីមេរោគព្រីយ៉ុង និងធ្វើអោយការកន្ត្រាក់សាច់ដុំមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា និងភាពឆ្ងល់លំអិនឡើងជាលំដាប់។ នៅពេលចំលងអោយមនុស្ស គេគិតថាមេរោគព្រីយ៉ុងនេះនឹងបណ្តាលអោយមានជំងឺ Creutzfeldt – Jakob។
Bowman's capsule Part of a nephron like a cup in the kidney of all higher vertebrates.	កន្សោមមូមែន ផ្នែកនៃនេហ្រ្វុងមានរាងដូចពែងនៃតម្រងនោមសត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់ទាំងអស់។
box(es) A group of nucleotides that form a sequence, usually a consensus sequence, with a known function. See for example pribnow box, tata box.	ប្រអប់ ក្រុមនុយក្លេអូទីត ដែលបង្កើតជាតំណលំដាប់មួយ ជាធម្មតាជាតំណលំដាប់ដែលត្រូវគ្នា និងមុខងារត្រូវបានគេដឹង។ សូមមើលពាក្យ ប្រអប់ព្រីបណូវ និងប្រអប់តាតា។
Boyle's law Relationship stating that the product of pressure times volume for any gas sample is always a constant.	ច្បាប់ Boyle ទំនាក់ទំនងដែលចែងថាផលនៃសម្ពាធគុណានឹងមាឌសម្រាប់គំរូឧស្ម័នណាមួយ គឺថេរជានិច្ច។
bp See base pair.	pb សូមមើលពាលកយ គូបាស។
BP <i>abbrev.</i> Before Present, a term used in geological time scales to denote any time before the present.	BP (អក្សរកាត់) មានន័យថា មុនពេលបច្ចុប្បន្ន។ ជាពាក្យប្រើក្នុងមាត្រដ្ឋានធរណីកាល ដើម្បីកំណត់ពីកាលមុនពេលបច្ចុប្បន្ន។
brachi- or brachio- <i>prefix</i> denoting an arm.	ប្រាឌី- ឬ ប្រាឌីមូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ដៃ។
brachial Relating to the forelimb.	ដៃ ដែលទាក់ទងទៅនឹងអវយវៈមុខ។
brachiation The movement of an animal in its forest habitat by swinging from tree to tree with its arms.	គោលយោល ចលនារបស់សត្វនៅក្នុងលំនៅព្រៃរបស់វា ដោយយោលពីដើមឈើមួយ ទៅកាន់ដើមឈើមួយទៀត ដោយដៃរបស់វា។
brachiopod or lamp shell Any marine invertebrate animal of the phylum Brachiopoda. They were the dominant marine forms of palaeozoic and mesozoic	ប្រាឌីមូម៉ូត សត្វឥតឆ្អឹងកងក្នុងសមុទ្រក្នុងសាខាប្រាឌីមូម៉ូដា។ ពួកវាគឺជាសត្វដែលមានចំនួនច្រើនលើសលប់នៅសម័យកាលប៉ាលេអូសូអ៊ិច និង

times and a few species still survive. See bivalve.	មេសូស្តូអ៊ីត ហើយមានប្រភេទមួយចំនួននៅមានរស់។ សូមមើលពាក្យ វ៉ាល់ពីរ។
brachy- <i>prefix</i> meaning something short.	ប្រាមី- (បុព្វបទ) មានន័យថា អ្វីមួយខ្លី។
brachycephalic (of humans) Having a short broad head, a characteristic common amongst the Mongolian people, where the breadth of the head is at least equivalent to the length. See cephalic index.	ក្បាលខ្លី (អំពីមនុស្ស) ដែលមានក្បាលទូលាយខ្លី ដែលជាលក្ខណៈធម្មតា ក្នុងចំណោម ប្រជាជនម៉ុងហ្គោល ដែលទទឹងក្បាលយ៉ាងហោចណាស់ក៏ ស្មើបណ្តោយដែរ។ សូមមើលពាក្យ សន្ទស្សន៍ក្បាល។
brachydactylic Having abnormally short fingers or toes, an inherited characteristic in man (and some other animals), in which the phalanges are short and partially fused, and may even be reduced in number. The condition is controlled by a dominant autosomal gene, which was the first human Mendelian dominant gene discovered. See Mendelian genetics.	ប្រាមខ្លី ដែលមានម្រាមដៃ ឬម្រាមជើង ខ្លីខុសប្រក្រតី ជាលក្ខណៈតំណពូជ ចំពោះមនុស្ស (និងចំពោះសត្វខ្លះ)។ មានម្នាក់ម្នាក់ៗ ហើយអាចជាប់គ្នា ថែមទៀត និងអាចមានចំនួនតិច។ ស្ថានភាពនេះ គឺកំណត់ដោយសែនអូតូ សូមលប់ ជាសែនលប់ដំបូងគេរបស់មនុស្សដែលបានរកឃើញ។ សូមមើល ពាក្យ សេនេទិចម៉ង់ដែល។
bract A structure that is usually like a leaf and modified in size, shape, or color.	ស្លឹកផ្កា ជាទម្រង់មួយដែលតាមធម្មតាដូចស្លឹក និងមានពណ៌ រូបរាង និង ទំហំខុសៗគ្នា។
bracteole Small bract.	គូនស្លឹក
brady- <i>prefix</i> meaning slowness.	ប្រឺតឌី- (បុព្វបទ)មានន័យថា យឺត។
bradycardia An abnormal reduction in heart rate.	ល្បឿនយឺតៗបេះដូង ការថយចុះខុសប្រក្រតីនៃការលោតរបស់បេះដូង។
bradykinin A hormone formed from a kinenogen in the blood plasma that has the effect of rapid vasodilation in the skin.	ប្រឺតឌីកីនីន អ័រម៉ូនបង្កើតចេញពីយីនីណូហ្វីន នៅក្នុងប្លាស្មាឈាម ដែល វាធ្វើអោយសរសៃឈាមរីកយ៉ាងលឿននៅក្នុងស្បែក។
bradymetabolism The pattern of thermal physiology in which an animal possesses a relatively low basal metabolic rate when measured at a body temperature of 37°C. In such animals a fall in core temperature simply results in a reduction of BMR. All living lower vertebrates and invertebrates are bradymetabolic.	យឺតមេតាបូលីស គំរូនៃសរីរវិទ្យាកំដៅ ដែលសត្វមួយមានអត្រាមេតាបូ លីសបាត់ទាប នៅពេលវាស់នៅសីតុណ្ហភាពដងខ្លួន(37°C)។ ការធ្លាក់ចុះនៃ សីតុណ្ហភាព ជាធម្មតាគឺបណ្តាលមកពីការថយចុះ របស់អត្រាមេតាបូលីស បាត់។ គ្រប់សត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ទាប និងសត្វឥតឆ្អឹងទាំងអស់ គឺយឺតមេតាបូ លីស។
brain Collection of neurons located at the anterior (front) end of an animal that acts as a control center for body processes.	ខួរក្បាល បណ្តុំជំរុំនៃកោសស្ថិតនៅផ្នែកខាងមុខ ដែលដើរតួជាមជ្ឈ មណ្ឌលត្រួតពិនិត្យដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃសារពាង្គកាយ។
brain stem That part of the brain in vertebrates which excludes the cerebellum and cerebral hemispheres.	តួខួរក្បាល ផ្នែករបស់ខួរក្បាលរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដោយមិនរួមបញ្ចូល ខួរតូច និងអឌ្ឍគោលខួរ។
branch root A root that grows from an older root.	ឫសរយោងខ្លី ឫសដែលដុះចេញពីឫសចាស់ៗ។
branched pathway A biochemical pathway in which an intermediate substance serves as a precursor for more than one final product.	លំនាំមែកមែក លំនាំជីវគីមី ដែលអន្តរសារធាតុ ត្រូវបានប្រើជាសារធាតុ ដើម ដែលបង្កើតផលិតផលបានលើសពីមួយប្រភេទ។
branchi- <i>prefix</i> meaning a gill.	ប្រេនឌី- (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្រក់។
branchial Relating to the gills.	ប្រេនឌីខ្យល់ ដែលទាក់ទងទៅនឹងស្រក់។
branchial arches The cartilagenous or bony masses supporting the gills of fish. There are usually five pairs of arches.	ច្រូស្រក់ ឆ្អឹងខ្លី ឬម៉ាសឆ្អឹង ដែលផ្តល់ភាពរឹងមាំដល់ស្រក់ត្រី។ ជាធម្មតា មានផ្លូវប្រាំគូ។
branchial chamber A chamber or cavity containing the gills.	ប្រេនឌីស្រក់ ជាប្រអប់ ឬប្រហោងសម្រាប់ផ្ទុកស្រក់។
branchial clefts The apertures in the walls of the pharynx of fish or young amphibia (four to seven pairs) which allow water entering by the mouth to pass out over the gills.	ចន្ទស្រក់ ទីចំហនៅនឹងភ្នាសដើមករបស់ត្រី ឬរបស់កូនបណ្តុកសត្វ(៤ទៅ ៦គូ) ដែលអនុញ្ញាត អោយទឹកហូរចូលតាមមាត់ រួចឆ្លងកាត់ស្រក់។
branching enzyme An enzyme that introduces branches into a linear polysaccharide chain to form a branched polymer, for example in the production of glycogen. Compare debranching enzyme.	អង់ស៊ីមសំយោគខ្ទែង អង់ស៊ីមដែលសំយោគ ខ្ទែងនៅលើខ្សែត្រង់ប៉ូលី សាការីត បង្កើតជាប៉ូលីមែកខ្ទែង។ ឧទាហរណ៍ ការបង្កើតក្លីកូសែន។ ផ្ទុយពីពាក្យ ការដកខ្ទែង។
branchiomic Segmentation of structures	ប្រេនឌីមេរីក ទម្រង់ខណ្ឌជាអង្កត់ដែលទាក់ទងទៅនឹងរឺដែលមានប្រភព

associated with, or derived from, the ancestral pharyngeal arches. See metameric.	មកពីផ្លូវស្រកដើមកនៃបុព្វ។ សូមមើលពាក្យ metameric។
Branchiopoda The most primitive class of Crustacea including the fairy shrimp <i>Chirocephalus</i> and the water flea <i>Daphnia</i> .	ច្រើនមីអូម៉ូដា ថ្នាក់ត្រីស្ត្រាសេដាន់ដើមជាងគេ ដែលមានព្រាន <i>Chirocephalus</i> និងចៃទឹក។
brassica Any member of the family Brassicaceae or Cruciferae, particularly members of the genus <i>Brassica</i> , e.g. cabbage.	ប្រាសស៊ីកា រុក្ខជាតិទាំងឡាយណាដែលស្ថិតនៅក្នុងអំបូរប្រាស៊ីកាសេ ឬត្រីស៊ីកា ជាពិសេសរុក្ខជាតិក្នុងពួកប្រាស៊ីកា ឧទាហរណ៍ ស្ពៃក្តោប។
BrdU (5-bromodeoxyuridine) An analogue of thymidine in which the methyl group at the 5' position in thymine is replaced by bromine. It can cause mutations.	៥-ប្រូម៉ូដេអុកស៊ីអុយរីឌីន ធាតុស្រដៀងគ្នានឹងទីមីន ដែលក្នុងនោះក្រុមមេទីលនៅត្រង់ទីតាំង 5' នៃទីមីនត្រូវបានជំនួសដោយប្រូម ។ វាអាចបណ្តាលអោយមានមុយតាស្យុង។
bread mould The fungus <i>Mucor</i> or a related form (e.g. <i>Rhizopus</i>) which grows on bread.	ផ្សិតសំប៉ែន ផ្សិតមួយគឺ ឬវាយស្វពុស ដែលលូតលាស់នៅលើសំប៉ែន។
breast-feeding (in humans) The direct feeding of an unweaned child on breast milk from the mammary gland, as opposed to bottle-feeding. Breast-feeding ensures the transfer of useful antibodies from mother to child at a time when the infant does not have a fully functioning immune system.	ការបំបៅកូនដោយទឹកដោះ (ចំពោះមនុស្ស) ការបំបៅកូនដោយផ្ទាល់នូវទឹកដោះដែលចេញពីក្រពេញទឹកដោះ គឺមិនមែនទឹកដោះគោដបទេ។ ការបំបៅកូនដោយទឹកដោះ គឺដើម្បីធានាពីការបញ្ជូនអង់ទីកូទៅអោយកូន គឺនៅឡើងពេលដែលប្រព័ន្ធភាពស៊ាំរបស់កូនក្មេងមិនទាន់មានដំណើរការពេញលេញ។
breathing The process of pumping air in and out of the lungs.	ការដកដង្ហើម ដំណើរខ្យល់បិតខ្យល់ចូលនិងចេញពីសួត។
breathing center A part of the medulla oblongata that controls breathing.	មជ្ឈមណ្ឌលដង្ហើម ផ្នែកមួយរបស់ខួរកញ្ចឹងក ដែលត្រួតពិនិត្យដង្ហើម។
breeding individual An individual in a population that is involved in transferring its genes to the next generation via the process of sexual reproduction. Thus a population will have two components breeding individuals and those not breeding (i.e. immature juveniles, and mature individuals that have undergone genetic death).	ឯកត្តបន្តាត ឯកត្តៈរបស់ប៉ូពុយឡាស្យុង ដែលទាក់ទងនឹងការបន្តរសែនរបស់វា ទៅអោយជំនាន់បន្ទាប់ តាមរយៈដំណើរការបន្តពូជដោយភេទ។ ដូច្នោះ ប៉ូពុយឡាស្យុងនោះនឹងមានពីរសមាសភាគឯកត្តៈបង្កាត់ និងឯកត្តៈមិនបង្កាត់ (ឧ. សត្វមិនទាន់ ពេញវ័យ និងឯកត្តៈពេញវ័យ ប៉ុន្តែបានបាត់បង់លក្ខណៈសេនេទិច)។
breeding range The geographical area within which a species breeds.	តំបន់បន្តាតពូជ តំបន់ភូមិសាស្ត្រ ដែលប្រភេទធ្វើការបង្កាត់ពូជ។
breeding season The period of the year during which the female comes into reproductive condition.	រដូវបន្តាតពូជ រដូវនៃឆ្នាំ ដែលនៅក្នុងអំឡុង ពេលនោះសត្វញីឈានដល់ដំណាក់កាលបន្តពូជ។
breeding system The degree and mechanisms of interbreeding within a species or species group. See mating system.	ប្រព័ន្ធបន្តាតពូជ កម្រិត និងវិធីអន្តរបង្កាត់ពូជ ក្នុងប្រភេទមួយ ឬក្នុងក្រុមប្រភេទ។
breeding true See true breeding	បន្តាតពិត
brewing The preparation of beer, ale and lager by fermentation from grains such as barley, rice and corn. Yeasts ferment the sugars into ethanol and carbon dioxide. Hops are added to give a bitter flavour.	ផលិតកម្មស្រា ឬស្រាម្សៅ ការរៀបចំផលិតស្រាម្សៅអេល និងឡូហ្គ័រ ពីល្បើងគ្រាប់ធញ្ញជាតិ ដូចជាស្រូវបាលី ស្រូវ និងពោត។ មេស្រាភាច់ស្ករ អោយទៅជាអេតាណុល និងឧស្ម័នកាបូនិច។ ផ្កាហបត្រូវបានដាក់បញ្ចូល ដើម្បីអោយមានរសជាតិល្ងីង។
brittle star Any member of the Class <i>Ophiuroidea</i> - Echinodermis which possess usually five slender arms, clearly distinct from the central disc which lacks an anus.	ប្រឹត្តិវល ស្ពា សត្វស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់អូភីអុយរីដេ ដូចជាអេគីណូដេម ដែលធម្មតាមានដៃវល់រាងចំនួនប្រាំ ដែលមានលក្ខណៈខុសពីផ្នែកកណ្តាល ដែលគ្មានទ្វារធំ។
bronchiole Tiny branches of the bronchi in the lungs.	ភ្នួលទងសួត មែកតូចៗរបស់ទងសួតនៅក្នុងសួត។
bronchitis An inflammation of the bronchial tubes, resulting in a cough and the production of sputum. Common causes are smoking, atmospheric pollution and infection with bacteria such as <i>Streptococcus pneumoniae</i> .	រលាកទងសួត ការរលាកបំពង់ទងសួត បណ្តាលអោយមានការក្អក និងមានការផលិតកំហាក។ មូលហេតុទូទៅ គឺការជក់បារី ការពុលបរិយាកាស និងការឆ្លងបាក់តេរី ដូចជា <i>Streptococcus pneumoniae</i> ។
bronchus (pl. bronchi) One of the two large tubes branching from the trachea.	ទងសួត បំពង់មួយក្នុងចំណោមបំពង់ធំៗពីរដែលបែកមែកពីបំពង់ខ្យល់។

<p>Bronsted-lowry model for an acid Theory that defines an acid as a substance that can donate a proton . The proton acceptor is called a base.</p>	<p>គំរូ Bronsted-lowry សម្រាប់អាស៊ីត ទ្រឹស្តីដែលកំណត់ថាអាស៊ីតជាសារធាតុអាចអោយប្រូតុង។ អ្នកទទួលប្រូតុងមានឈ្មោះថាបាស។</p>
<p>brood parasite Any organism which deposits its eggs in the nest of another organism of the same or different species, which then rears the young upon hatching.</p>	<p>បរាសិតក្រាមពង សត្វទាំងឡាយណា ដែលពងដាក់នៅក្នុងសំបុករបស់សត្វដទៃ ជាប្រភេទសត្វ ដូចគ្នា ឬជាប្រភេទខុសគ្នា បន្ទាប់មកធ្វើការចិញ្ចឹមកូន ក្រោយពីញាស់រួច។</p>
<p>brood patch An area of enlarged blood vessels in a bird's chest that functions during incubation for warmth.</p>	<p>កន្លែងផ្តល់កំដៅ តំបន់សរសៃឈាមរីកធំៗនៅនឹងទ្រូងបក្សី ដែលមានមុខងារផ្តល់កំដៅនៅពេលក្រាបពង។</p>
<p>brood pouch A pouch or cavity in certain animals, such as the male seahorse, in which eggs are contained and hatched.</p>	<p>ថង់ក្រាមពង ថង់ ឬប្រហោងមានចំពោះសត្វខ្លះ ដូចជាសត្វសេះសមុទ្រ ឈ្មោល ដែលពងស្ថិតនៅក្នុងនោះ។</p>
<p>brooding Parental care of developing young.</p>	<p>ការថែទាំ ការថែទាំកូនដែលកំពុងលូតលាស់ដោយមេបា។</p>
<p>broth A liquid media used in microbiology for the growth of microorganisms. e.g. nutrient broth. See medium.</p>	<p>មជ្ឈដ្ឋានរាវ មជ្ឈដ្ឋានរាវប្រើក្នុងមីក្រូបរិទ្យា សម្រាប់ការបណ្តុះអតិសុខុមប្រាណ។ សូមមើលពាក្យ មជ្ឈដ្ឋាន។</p>
<p>brown alga A mostly marine group of algae in which the chlorophyll is masked by brown pigment.</p>	<p>សារាយន្តោត ធម្មតាជាក្រុមសារាយសមុទ្រដែលឆ្លុះក្រហមត្រូវបានបាំងជិតដោយជាតិពណ៌ត្នោត។</p>
<p>brown fat A special fat layer found between the neck and shoulders of some mammals, e.g. bats and squirrels, whose function is to enable the production of large amounts of heat, particularly after hibernation. The fat is heavily vascularized and has many mitochondria the latter giving it its brown colour due to the presence of mitochondrial cytochrome oxidase. Heat is released by very rapid fat metabolism (rather than the more normal fatty acid metabolism) and is rapidly transported away via the large vascular system.</p>	<p>ខ្លាញ់ពណ៌ត្នោត ស្រទាប់ខ្លាញ់ពិសេស ស្ថិតនៅរវាងក និងស្មារបស់មនុស្សសត្វខ្លះ ដូចជាប្រលៀង និង កំប្រុក។ ខ្លាញ់នេះមានមុខងារជម្រុញអោយមានការផលិតកំដៅច្រើន ជាពិសេសនៅបន្ទាប់ពីរយៈពេលសំរាំង។ ខ្លាញ់នោះសម្បូរដោយសរសៃឈាម និងមានមីតូកុងដ្រីជាច្រើន។ ពណ៌ត្នោតរបស់ខ្លាញ់គឺបានមកពីរត្នមានរបស់អង់ស៊ីមស៊ីតូក្រូមអុកស៊ីដាសរបស់មីតូកុងដ្រី។ កំដៅត្រូវបានបញ្ចេញដោយសកម្មភាពមេតាបូលីសខ្លាញ់យ៉ាងលឿន (គឺលឿនជាងមេតាបូលីសរបស់អាស៊ីតខ្លាញ់ ធម្មតា) និងត្រូវបានដឹកនាំចេញយ៉ាងរហ័សតាមរយៈប្រព័ន្ធសរសៃឈាមធំៗ។</p>
<p>brown rot Any fungal or bacterial disease of plants where browning and tissue decay occur.</p>	<p>មរិមកន្តោត ផ្សិត ឬបាក់តេរីទាំងឡាយណា ដែលបង្កជំងឺរុក្ខជាតិ ដែលធ្វើអោយរុក្ខជាតិនោះ មានពណ៌ត្នោត និងជាលិការលូយខូច។</p>
<p>Brownian motion Constant, random motion characteristic of colloiddally suspended particles.</p>	<p>ចលនា Brown ចលនាចៃដន្យឥតលំដាប់ ដែលជាលក្ខណៈនៃភាគល្អិតវិលវល់ក្នុងសូលុយស្យុងរុក្ខជាតិ។</p>
<p>brucellosis A feverish disease caused by the bacterium <i>Brucella</i> that occurs commonly in cattle, sheep and goats. Infection of <i>B. abortus</i> in cattle can cause spontaneous abortion of calves and an attenuated live vaccine has been developed to decrease the prevalence of the pathogen.</p>	<p>ជំងឺគ្រុនសត្វពាហនៈ ជំងឺគ្រុនម្យ៉ាងបង្កដោយបាក់តេរី <i>Brucella</i> ដែលច្រើនតែកើតលើសត្វពាហនៈ ចៀម និងពពែ។ ការឆ្លង <i>B. abortus</i> ទៅសត្វពាហនៈអាចបណ្តាលអោយរលូតកូន។ មានការបង្កើតថ្នាំបង្ការ ដើម្បីកាត់បន្ថយការរាលដាលមេរោគបង្កជំងឺនេះ។</p>
<p>Brunner's glands The specialized areas of the inner lining of the duodenum, lying at the bottom of the crypt of lieberkhun. The glands produce alkaline fluid and mucus but probably few or no digestive enzymes.</p>	<p>ក្រពេញផ្រៀនសំរ តំបន់កទេសនៃក្លាសក្នុងរបស់គល់ពោះវៀនតូច។ ក្រពេញនេះផលិតសារធាតុរាវអាល់កាឡាំង និងស្នេស្យ ប៉ុន្តែអាចមានអង់ស៊ីមតិចទូច ឬគ្មាន។</p>
<p>brush border See microvillus.</p>	<p>សូមមើលពាក្យ កូនច្រវ៉ាចពោះទៀន។</p>
<p>bryophyte Member of a division of nonvascular Plants; the mosses, hornworts, and liverworts. They do not possess a vascular system and there is always an alternation of generations with distinct sporophyte and gametophyte generations.</p>	<p>ផ្រីយ៉ូស៊ីត សមាជិកនៃសាខាមួយរបស់រុក្ខជាតិគ្មានសរសៃនាំរួមមានស្នេស្យ hornworts និងអេប៉ាទិច។ ពួករុក្ខជាតិនេះគ្មានប្រព័ន្ធសរសៃនាំទេ ហើយការបន្តពូជរបស់វាមានការផ្លាស់គ្នា គឺតាមបែបស្បៀងភីត ឬតាមការម៉ែតូភីត។</p>
<p>bryozoan, polyzoan or sea mat Any aquatic invertebrate animal of the phylum Bryozoa. These are small animals superficially resembling hydroid coelenterates, because of their ciliated tentacles and horny or calcareous exoskeletons. There are two groupings, Ectoprocta and Endoprocta.</p>	<p>ផ្រីយ៉ូសូរីអិ ឬប៉ូលីសូរីអិ សត្វឥតឆ្អឹងកងក្នុងទឹកក្នុងសាខាប្រីយូសូរីអិ។ សត្វទាំងនេះមានទំហំតូចៗ គឺស្រដៀងនឹងស៊ីឡាំងតេរ៉េ អ៊ីដ្រូអ៊ីត ដោយសារវាមានដៃឆ្មារៗ និងគ្រោងឆ្អឹងក្រៅបង្កឡើងពីជាតិស្នេស្យ ឬជាតិកំបោរ។</p>

BSE See Bovine Spongiform Encephalopathy	ជំងឺគោឆ្មុត សូមមើលពាក្យ Bovine Spongiform Encephalopathy ។
bubble respiration Respiration by means of a bubble attached to the rear end of an insect, e.g. a water beetle, which enables the insect to stay below water until the oxygen is used up, when the insect surfaces and takes on a new bubble.	ដង្ហើមពពុះ ដង្ហើមដោយសារពពុះដែលជាប់នៅនឹងចុងខាងក្រោយរបស់សត្វល្អិត (ឧទាហរណ៍ អំណ្លើកមាសទឹក) ដែលធ្វើ អោយសត្វនេះអាចរស់បាននៅក្នុងទឹក គឺរហូតដល់អស់អុកស៊ីសែន បន្ទាប់មកវាក៏ងើបឡើងមកផ្ទៃលើ ដើម្បីចាប់យកអុកស៊ីសែនថ្មីទៀត។
Bubonic plague A disease caused by the bacterium <i>Yersiniapestis</i> that takes its name from the swellings (called buboes) that develop in the lymph glands in the armpits , neck and groin of the victim. The disease affects rodents, but can spread to man, being transmitted by the bite of the rat flea. After a high fever, haemorrhaging occurs and the skin turns black, giving the common name to the disease Black Death.	ជំងឺហើមភ្នែកពណ៌ ជាជំងឺបង្កឡើងដោយបាក់តេរី <i>Yersiniapestis</i> ។ ឈ្មោះរបស់ជំងឺនេះ គឺមានប្រភពមកពីពាក្យ ហើម(ហើមក្រលៀន ឬហើមភ្លៀក) ដែលការហើមនេះ គឺកើតនៅក្រពេញទឹករង ត្រង់ភ្លៀក ត្រង់ក និងនៅត្រង់ក្រលៀនរបស់អ្នកជំងឺ។ ជំងឺនេះកើតមានចំពោះសត្វកកេរ តែក៏អាចឆ្លងមកមនុស្សបានដែរ តាមរយៈចែកណ្តុរប្រេងខាំ។ បន្ទាប់ពីមានគ្រុនក្តៅខ្លាំង គឺមានការចេញឈាម ហើយស្បែកប្រែទៅជាពណ៌ខ្មៅ ដូច្នេះហើយបានជាគេច្រើនតែហៅជំងឺនេះថាជាជំងឺស្លាប់ខ្មៅ។
buccal Relating to the mouth cavity. For example, buccal epithelium lines the inside of the cheeks.	តែមាត់ ទាក់ទងនឹងប្រហោងមាត់។ ឧទាហរណ៍ ភ្នាសអេពីតេលូមមាត់ស្ថិតនៅផ្នែកខាងក្នុងមាត់។
bud An undeveloped embryonic shoot in a plant containing a meristematic area for cell division, surrounded by immature leaves with often an outer protective layer of scales formed from modified leaves. The tip of a twig usually carries a terminal bud, while leaves generally have a lateral bud in their axils.	គ្រុយពណ៌ គ្រុយអំប្រើយ៉ូងមិនលូតលាស់ មានតំបន់មេដាលីកាសសម្រាប់ការធ្វើចំណែកកោសិកា ដោយមានព័ទ្ធជុំវិញដោយស្លឹកមិនទាន់ពេញវ័យ និងមានស្រកាការពារនៅព័ទ្ធជុំវិញ។ ចុងមែកតែងតែមានពណ៌ចុង ចំណែកឯស្លឹក ជាទូទៅមានពណ៌មែកនៅនឹងអ័ក្សរបស់វា។
bud scale A small thick modified leaf that protects a bud.	ស្លឹកពណ៌ ស្លឹកកំណែប្រែតូច ក្រាស់ ដែលការពារពណ៌គ្រុយ។
budding 1. A form of asexual reproduction in which new individuals develop from a part of the parent in all bryozoans and in many protozoans, cnidarians and polychaetes. 2. A type of grafting in which the scion is a bud.	ការចេញពណ៌ 1. ទម្រង់នៃការបន្តពូជឥតភេទដែលឯកតាថ្មីដុះលូតលាស់ចេញពីផ្នែកមួយនៃមេបា ដូចជាចំពោះប្រីយ៉ូសូអ៊ី (bryozoa) ទាំងអស់ ប្រូតូសូអ៊ីជាច្រើន គ្នីខៃ (cnidaria) និងដង្កូវខ្លួនកង់មានពោមសូត្រច្រើន។ 2. ប្រភេទនៃការបំបៅម្យ៉ាងដែលខ្លែងបំបៅគឺជាពណ៌។
buffer Mixture of roughly equal parts weak acid and the salt of the acid (its conjugate base) whose pH changes little when small amounts of either acid or base are added. In this way buffers stabilize the pH of biological solutions and are thus important in maintaining homeostasis. e.g. haemoglobin in the erythrocytes.	តំប៉ង ល្បាយនៃភាគស្មើគ្នារវាងអាស៊ីតខ្សោយនិងអំបិលរបស់អាស៊ីតនោះ (បាសស្លាស់របស់វា) ដែល pH របស់វាប្រែប្រួលតិចនៅពេលបន្ថែមបរិមាណតិចតួចនៃអាស៊ីតឬបាសទៅក្នុងល្បាយ។ តាមមធ្យោបាយនេះ តំប៉ងរក្សាកម្រិត pH របស់សូលុយស្យុងជីវៈ។ ដូច្នេះវាមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងការរក្សាថេរលំនឹង។ ឧទាហរណ៍ អេម៉ូក្លូប៊ីននៅក្នុងអេរីត្រូស៊ីត។
bulb A short, underground stem surrounded by many fleshy leaves. eg Onion.	មើមស្រនាម ដើមក្រោមដីខ្លីៗ ដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយស្លឹកក្រាស់យ៉ាងច្រើន។ ឧទាហរណ៍ មើមខ្លឹមបារាំង។
bulbil A small bulb or tuber which arises on the aerial part of a plant in the axil of a leaf, or in an inflorescence.	គូលមើម មើមតូចៗ ដែលដុះចេញពីផ្នែកលើរបស់រុក្ខជាតិ គឺនៅនឹងអ័ក្សរបស់ស្លឹក ឬនៅត្រង់កពុំផ្កា។
bulimia A nutritional deficiency disease characterized by a binge-and-purge cycle of eating. It is thought to stem from psychological disorders.	ឫសលីមី ជំងឺខ្វះសារធាតុចិញ្ចឹមដែលសំគាល់ដោយការហូបយ៉ាងច្រើន ហើយបញ្ចេញចោលវិញភ្លាម។ គេគិតថាជំងឺនេះបណ្តាលមកពីវិបត្តិផ្លូវចិត្ត។
bull A bony projection.	ផ្តិលលេង
bulliform cells Large epidermal cells that occur in groups on the upper surface of leaves of many grasses; loss of turgor pressure in these cells causes leaves to roll up during water stress.	កោសិកាពណ៌ពពុះ កោសិកាអេពីតេលូមធំៗ ដែលមាននៅជាក្រុមលើផ្នែកខាងលើនៃស្លឹករបស់ពួកស្មៅភាគច្រើន។ ការបាត់បង់សម្ពាធដោងនៅក្នុងកោសិកាទាំងនេះបណ្តាលអោយស្លឹកមូរក្នុងកំឡុងពេលខ្វះជាតិទឹក។
bundle end The simplified ending of a vascular bundle in the mesophyll of a leaf.	ដុចបាច់ ចុងបាច់សរសៃនាំក្នុងមេសូភីលរបស់ស្លឹក។
bundle of His or atrioventricular bundle A group of specialized muscle fibres in the mammalian heart carrying electrical signals from the atrioventricular	បាច់សរសៃថតមេដុច សរសៃសាច់ដុំឯកទេសមួយក្រុមស្ថិតក្នុងបេះដូងថតនិកសត្វ ដែលដឹកនាំ សញ្ញាអគ្គិសនីពីកំពកថតលើក្រោមបេះដូង ឆ្ពោះទៅ

node down the septum between the ventricles and eventually dividing up into Purkinje fibres.	កាន់សន្ទះខណ្ឌនៅរវាងថតក្រោមបេះដូង បន្ទាប់មកបែកខ្លែងទៅជាសរសៃ ក៏យឺនជេ។
bundle sheath A layer of tightly packed cells around a leaf vein. in C4 plants, the bundle sheath is photosynthetic and prominent	ស្រទាប់ ឬ គ្រាប់សរសៃ ស្រទាប់កោសិកាជុំវិញបង្ហាញនៃមូលេគុលស្រទាប់ដែល ពុំទុំជុំវិញវ៉ែនស្ទ្រីក។ ចំពោះរុក្ខជាតិ C4 ស្រទាប់បាច់សរសៃនេះធ្វើរស្មីសំយោគ ហើយលយចេញមកក្រៅ។
buoyant density A property of particles (and molecules) that depends upon their actual density, as determined by partial specific volume and degree of hydration. Provides the basis for density gradient separation of molecules or particles.	ដង់ស៊ីតេត្រូវបាន លក្ខណៈនៃភាគល្អិត (និងមូលេគុល) ដែលអាស្រ័យលើ ដង់ស៊ីតេពិតប្រាកដរបស់វា ដូចដែលបានកំណត់ដោយចំណុះយថាប្រភេទ ដោយផ្នែក និងកំរិតនៃអ៊ីដ្រាតកម្ម។ វាផ្តល់ជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសំរាប់ការញែក ជម្រាលកំហាប់រវាងមូលេគុល ឬភាគល្អិត។
Burkitt's lymphoma A common cancer of African children, producing tumours of the jaw and facial bones and affecting the spleen and lymph nodes. It is caused by the Epstein-Barr virus.	លីមផូម៉ា ប៊ែរកីត ប្រភេទជំងឺមហារីក ច្រើនកើតឡើងក្នុងក្មេង មានដុំពកនៅនឹងផ្តាម និងផ្តឹងមុខ និងធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់ផាល និងកូន កណ្តុរទឹករងៃ។ ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយវីរុសអេបស្តែនបា។
bursa copulatrix A depression around the genital aperture of insects which receives the male organ during copulation.	ទ្រូតេនសត្វល្អិត ទ្រូតេនរបស់សត្វល្អិត ដែលជាកន្លែងទទួលសរសៃបន្ត ពូជឈ្មោល ក្នុងអំឡុងពេលពាក់គ្នា។
bursa seminalis The chamber in the female genital duct of some invertebrates such as <i>Turbellaria</i> , in which fertilization takes place.	ទ្រូតេនសត្វល្អិត ទ្រូតេនក្នុងបំពង់បន្តពូជស្រទាប់សត្វល្អិតក្នុងមូលដ្ឋាន ដូចជា <i>Turbellaria</i> ដែល ជាកន្លែងនៃការបង្កកំណើតប្រព្រឹត្តទៅ។
bursicon An insect hormone produced in the central nervous system which tans and hardens the freshly moulted cuticle.	ប៊ីស៊ីខីន អ៊ីម៉ូនសត្វល្អិត ផលិតក្នុងប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ដែលធ្វើ អោយស្បែកគល់ពាមឡើងវិញ។
burst size The average number of newly synthesized virus particles released from a single infected cell, following a lytic cycle of infection.	បរិមាណវីរុសកើតឡើង ចំនួនមធ្យមរបស់វីរុសទើបកើតឡើង ចេញពីកោសិកា ទោល បន្ទាប់ពីចប់វដ្តលីទីក
bush A low woody perennial plant with branches at or near ground level.	រុក្ខជាតិ ឬ រុក្ខជាតិ ឈើទាប រុក្ខជាតិឈើទាប រស់នៅបានយូរឆ្នាំ ដែលមានមែកទាបជិត ឬជាប់ដី។
butterfly A diurnal insect of the order lepidoptera, which possesses clubbed antennae.	មេរ័ណី សត្វល្អិតទិវាចរ ក្នុងលំដាប់លេពីដុបតេតា។
bypass vessel A blood vessel which joins arteries and veins, thus bypassing capillaries. Constriction or dilation regulates the blood flow through the capillaries. See arteriole.	សរសៃឈាមខាង សរសៃឈាមដែលភ្ជាប់រវាងអាកទែ និងវ៉ែន ដូច្នេះវាមិន បានឆ្លងកាត់តាមរយៈសរសៃប្តូរឈាមទេ។ ការរួម ឬការរីករបស់វា តម្រូវ លំហូរឈាមឆ្លងកាត់សរសៃប្តូរឈាម។ សូមមើលពាក្យ កូនអាកទែ។
byssus The threads which attach certain molluscs to the substrate or the stalk in some fungi.	ប៊ីស៊ីស សរសៃឆ្មារដែលភ្ជាប់ពពួកសប្បីសត្វទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាត ឬចំពោះ ផ្សិតខ្លះ វាគឺជាកូនទង។
C	
C abbreviation 1. The nitrogenous base cytosine in nucleic acids. 2. Cysteine.	C (អក្សរកាត់) 1. បាសអាសូតស៊ីតូស៊ីននៅក្នុងមូលេគុលអាសូត នុយក្លេអ៊ីត 2. ស៊ីស្តេអ៊ីន។
C horizon (parent material) The layer of soil between bedrock and the B horizon. It varies in thickness between about 10 centimeters and several meters, or it may be absent	ស្រទាប់ C (សារធាតុមេ) ស្រទាប់ដីចន្លោះក្រាស់ក្រាម និងស្រទាប់ B។ កម្រាស់វាប្រែប្រួលពី ១០ ស.មទៅពីរ-បីម៉ែត្រ ឬជូនកាលអាចគ្មានស្រទាប់ ទេ។
C3 plant Plant in which the first fixation of carbon is via the Calvin cycle. The first stable product of photosynthesis is a three carbon compound. appendix 5.	រុក្ខជាតិ C3 រុក្ខជាតិដែលជំនាបដំបូងនៃកាបូន គឺតាមរយៈដំបូងវ៉ែន។ ផលិតផលស្ថិតភាពដំបូងនៃរស្មីសំយោគ គឺសមាសធាតុកាបូន ៣។ សូមមើល appendix 5។
C4 plant Plant (eg corn) in which the first fixation of carbon produces a four-carbon acid. C4 plants can fix CO ₂ in places where the concentration is low eg Tropical forests. appendix 5.	រុក្ខជាតិ C4 រុក្ខជាតិ (ឧ.ពោត) ដែលជំនាបដំបូងនៃកាបូន ផលិតអាស៊ីត កាបូន ៤។ រុក្ខជាតិ C4 អាចភ្ជាប់ CO ₂ នៅកន្លែងណាដែលមានកំហាប់ទាប ឧ. ព្រៃតំបន់ត្រូពិច។ មើល appendix 5។
CAAT box A DNA sequence that is similar in different organisms and has about 75 base pairs 5' to the site of transcription in eukaryotic genes.	ប្រអប់ CAAT តំនលំដាប់ ADN ដែលស្រដៀងគ្នាក្នុងការរស់ផ្សេងៗគ្នា និង មានប្រហែល ៧៥ គូបាសគ្រង 5' នៅកន្លែងចំលងក្រុមនៃសែនអ៊ីការីយ៉ូត។

cactus The common name for members of the family Cactaceae. Most cacti are xerophytes and succulents, found in deserts. They have an <i>areole</i> , a structure which produces wool, spines, new shoots and flowers.	ដំបូងយក្ស ឈ្មោះធម្មតារបស់រុក្ខជាតិក្នុងអំបូរកាក់តាសេ។ ដើមដំបូងយក្សភាគច្រើនជារុក្ខជាតិមានសាច់ច្រើន និងរស់នៅតំបន់អាកាសធាតុរាំងស្ងួត ដូចជានៅតំបន់វាលខ្សាច់។ វាមានទម្រង់រាងជាដងមូល ដែលជាកន្លែងនៃការដុះរបស់រោម បន្លា ពន្លកក្រូយ និងផ្កា។
cadophore A projection from the dorsal side of tunicates to which individual newly separated offspring from the adult attach themselves.	កាដូផែរ ទម្រង់ដែលលយចេញពីផ្នែកខ្នងរបស់ទុយនីខាត ជាកន្លែងដែលឯកត្តកូនទើបផ្តាច់ចេញពីមេបានទៅតោងភ្ជាប់នៅគ្រងនោះ។
caducous (adj) Being shed at an early stage in development. e.g. The sepals of the poppy and the stipules of the lime tree.	ទ្រុះឡើង ធ្លាក់នៅដំណាក់ដំបូងនៃការលូតលាស់។ ឧទាហរណ៍ ត្របកផ្ការបស់ប៉ុបពី និងស្វីពុលនៃដើមក្រូចឆ្មារ។
caecilian See apoda	សត្វគ្មានជើង សូមមើលពាក្យ អាប៉ូដា។
caecum (pl.caeca) Pouches branching from the stomach in insects.	ដូងក្រពះ ថង់បែកចេញពីក្រពះសត្វល្អិត។
caeno- or caino- <i>prefix</i> meaning recent.	សេណូ- ឬ តៃណូ- (បុព្វបទ) មានន័យថាថ្មីៗ(ដែលទើបនឹងកើតឡើង)។
caenogenesis In the development of an organism, the new stages that have arisen in adaptive response to the embryonic mode of life, such as the fetal membranes of amniotes.	ឃីណូសេនេស៊ីស នៅក្នុងការលូតលាស់របស់ភារវស់ ដំណាក់ក្តីដែលលេចឡើងនៅក្នុងការបន្តទៅនឹងរបៀបរស់នៅរបស់អំប្រើយ៉ុង ដូចជាគ្មានទឹកភ្លោះរបស់គភី។
caenogenetic (adj) Describes features that have evolved because of use in the larval stage, being absent in the adult form.	សេណូសេនេទិច រៀបរាប់ពីលក្ខណៈដែលបានវិវត្ត ដោយសារតែមានប្រើនៅក្នុងដំណាក់កូនញាស់ ហើយមិនមាននៅទម្រង់ពេញវ័យទេ។
caffeine A bitter purine derivative found especially in coffee beans, tea leaves and cacao beans, and as an ingredient of soft drinks and aspirin tablets. It acts as a stimulant of the central nervous system and as a diuretic.	កាហ្វេអ៊ីន ស្រឡាយពុយរីនមានរសជាតិល្ងឹង មានជាពិសេសនៅក្នុងគ្រាប់កាហ្វេ ស្លឹកតែ គ្រាប់កាកាវ និងជាសមាសភាគរបស់កេសដូ និងក្នុងថ្នាំអាស៊ីរីន។ វាមាននាទីជាអ្នកភ្លេចប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ និងជាអ្នកភ្លេចអោយមានការផលិតទឹកនោមច្រើន។
Cainozoic period See Cenozoic period.	សម័យកាលតៃណូសូអ៊ីច សូមមើលពាក្យ សម័យកាលសេណូសូអ៊ីច។
Calamites An extinct group of reed-like plants found in the upper Devonian, Carboniferous and Triassic periods.	កាឡូមីត ក្រុមរុក្ខជាតិវិទាសផុតពូជ ដែលស្រដៀងនឹងប្របុរៈ។ វាមានកាលពីដើមសម័យដេវ៉ូនៀង កាបូនីកែ និងទ្រីយ៉ាស៊ីក។
calamus 1. The quill of a feather. 2. Any hollow, nodeless stem.	កាឡូមុស 1. ចុងស្រួចរបស់ស្លាបសត្វ។ 2. ប្រហោង, ដើមគ្មានថ្នាំង។
calcareous 1. Related to organisms growing on a substrate containing calcium carbonate such as limestone grassland, chalky soil. 2. containing lime or calcium carbonate.	ថាតិកំបោរ 1. មានជាតិកំបោរ ឬកាល់ស្យូមកាបូណាត។ ភារវស់ចំណូលកំបោរ 2. ភារវស់រស់លើស៊ុបស្ត្រាតមានកាល់ស្យូមកាបូណាត ដូចជាវាលស្មៅថ្មកំបោរ ឬដីមានជាតិដីស។
calicicole A plant usually found on soils containing calcium carbonate, such as <i>Fragaria vesca</i> , the wild strawberry.	រុក្ខជាតិចំណូលកំបោរ រុក្ខជាតិដែលតែងតែប្រទះឃើញមាននៅដីដែលមានកាល់ស្យូមកាបូណាត ដូចជាស្រ្តប៊ីវីព្រៃ <i>Fragaria vesca</i> ។
calciferol or vitamin D2 A compound that has vitamin D properties and is obtained by ultraviolet irradiation of ergosterol.	កាល់ស៊ីវេរ៉ុល ឬវីតាមីនD2 សមាសធាតុដែលមានលក្ខណៈជាវីតាមីនD និងមានប្រភពមកពីអ៊ីហ្គូស្តេរ៉ុលរងការស្រាយត្រាស្វាយ។
calcifuge or oxylophyte A plant usually absent from soils containing calcium carbonate, e.g. <i>Calluna</i> , the ling or heather.	រុក្ខជាតិមិនចំណូលកំបោរ រុក្ខជាតិដែលគ្មាននៅដី ដែលមានកាល់ស្យូមកាបូណាត ឧទាហរណ៍ រុក្ខជាតិ <i>Calluna</i> ។
calcitonin A polypeptide hormone secreted by both the thyroid and parathyroid glands that lowers the calcium content of the blood.	កាល់ស៊ីតូនីន អ៊ីម៉ូន(ប៉ូលីប៊ីប៊ីត) បញ្ចេញដោយក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីត និងក្រពេញប៉ារ៉ាទីរ៉ូអ៊ីត។ វាមាននាទីបន្ធូរបន្ថយមាតិកាកាល់ស្យូមនៅក្នុងឈាម។
calcium (Ca) An essential element to all animals and plants. It is part of shells, bones and teeth.	កាល់ស្យូម ធាតុសំខាន់ចំពោះសត្វ និងរុក្ខជាតិទាំងអស់។ វាជាសមាសភាគរបស់សម្បកផ្អែង និងធ្មេញ។
callose A complex carbohydrate in sieve tubes; callose is especially abundant in injured sieve tubes.	កាល់ឡូស កាបូនអ៊ីដ្រាតសំបូរនៅក្នុងបំពង់ប្រហោងនៃធាតុបំពង់ប្រហោង។ វាមានច្រើនជាពិសេសនៅក្នុងបំពង់ប្រហោងដែលមានរបួស (ខូចខាត)។
callus A mass of immature plant cells which can grow to form different mature tissues.	ខ្ទុំកោសិកា ម៉ាសកោសិការុក្ខជាតិមិនទាន់ពេញវ័យ ដែលអាចលូតលាស់

	ទៅជាជាលិការុក្ខជាតិពេញវ័យផ្សេងៗគ្នា។
calmodulin enzymes in membranes; as much as 2% of the plasma membrane may be calmodulin.	កាល់ម៉ូឌុយលីន អង់ស៊ីមនៅក្នុងភ្នាសកោសិកា។ ប្រហែល២ភាគរយនៃភ្នាសប្រាស្ថាអាចជាកាល់ម៉ូឌុយលីន។
calorie (cal) 1. A unit of heat; one calorie is the amount of heat required to raise the temperature of 1 g of water 1°C; 1 cal = 4.12 J. 2. C Unit of energy used in nutrition. It is equal to 1 kcal or 1000 "small" calories.	កាឡូរី 1. ឯកតានៃកំដៅ។ មួយកាឡូរីគឺជាបរិមាណកំដៅដែលត្រូវការដើម្បីបង្កើនសីតុណ្ហភាព១អង្សាសេនៃទឹក១ក្រាម។ (១កាឡូរី = 4.12J) 2. ឯកតានៃថាមពលដែលប្រើក្នុងចំណីអាហារ។ វាស្មើនឹងមួយគីឡូកាឡូរី ឬមួយពាន់កាឡូរី។
calorimeter An instrument for measuring quantities of heat, e.g. a bomb calorimeter measures the heat output by burning a sample of material. Heat values are now measured in joules rather than calories.	កាល់រីម៉ែត្រ ឧបករណ៍វាស់បរិមាណកំដៅ ឧ. បុមកាឡូរីម៉ែត្រ សម្រាប់វាស់កំដៅតាមរយៈការដុតវត្ថុសំណាក។ ឥលូវនេះ កំដៅត្រូវបានវាស់ក្នុងទម្រង់ជាស៊ូល គឺមិនមែនជាកាឡូរីទេ។
Calvin cycle Series of enzymatic reactions in which CO ₂ is reduced to 3phospho-glyceraldehyde (a three-carbon compound) and the CO ₂ acceptor (ribulose, 1,5-bis-phosphate) is regenerated.	វដ្តកាល់ទ័រ សេរីប្រតិកម្មអង់ស៊ីមដែលក្នុងនោះ CO ₂ ត្រូវបានបំប្លែងទៅជា3-phospho-glyceraldehyde (សមាសធាតុដែលមានកាបូន៣) ហើយអ្នកទទួល CO ₂ (ribulose-1,5-bisphosphate) ត្រូវបានបង្កើតឡើងវិញ។
calyptra The covering that partially or entirely covers the capsule of some species of mosses.	កាលីប្រា គម្របដែលគ្របមួយភាគ ឬគ្របទាំងស្រុងពីលើកាប់ស៊ុលរបស់ប្រភេទស្ពៃមួយចំនួន។
calyptragen A layer of cells covering the growing part of roots which develop into the root cap.	កាលីប្រូទេន ស្រទាប់កោសិកាដែលគ្រប់ពីលើផ្នែកលូតលាស់របស់ឫស ហើយដែលនឹងវិវត្តទៅជាក្បាលឫស។
calyx A group of specialised leaves that surround the flower.	កាលីក្រម ក្រុមស្លឹកបំបែងឯកទេសនៅជុំវិញផ្កា។
CAM See Crassulacean Acid Metabolism	CAM សូមមើល Crassulacean Acid Metabolism។
cambium A tissue in higher plants that produces new xylem and phloem.	កំបូរ ឬ ស្រទាប់មេក្នុង ជាលិការបស់រុក្ខជាតិថ្នាក់ខ្ពស់ដែលបង្កើតស៊ីឡេម និងផ្លូវអែមថ្មី។
Cambrian period A geological period which began about 515 million years ago and ended 445 million years ago. See Geological time.	សម័យកាល់កំប្រីមេរៀន វេលាភូគព្ភសាស្ត្រ ដែលបានចាប់ផ្តើមតាំងពីប្រហែលជា៥១៥លានឆ្នាំកន្លងទៅ ហើយបានចប់កាលពី៤៤៥លានឆ្នាំមុន។ សូមមើលពាក្យ វេលាភូគព្ភសាស្ត្រ។
camel The common name for a member of the mammalian family Camelidae that also includes dromedaries and llamas. They are even-toed ungulates and the rumen of the stomach has numerous pouches and diverticulae which are capable of storing large amounts of water.	សត្វអូដូ ជាឈ្មោះធម្មតារបស់ថនិកសត្វ នៅក្នុងអំបូរកាមេលីដេ។ វាមានក្រចកតូច ហើយក្រពះមានថត និងថង់ជាច្រើន ដែលធ្វើអោយវាអាចស្តុកទឹកបានយ៉ាងច្រើន។
camouflage Any way of blending with the environment.	ការបង្ខំខ្លួន វិធីបង្ខំខ្លួនទៅនឹងបរិស្ថាន។
cAMP See cyclic AMP (Cyclic adenosine monophosphate)	cAMP សូមមើល cyclic AMP (វដ្តអាដេណូស៊ីនម៉ូណូផូស្វាត)។
campanulate Bell-shaped plant structures.	រាងដូចដូង ទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ ដែលមានរាងដូចដូង។
campylotropous Describing a plant ovule that is curved over so that the funicle appears attached to the side between the micropyle and the chalaza.	អូប៉ូលីនកោង រៀបរាប់ពីអូប៉ូលីនរុក្ខជាតិមានរាងកោង ធ្វើអោយទងអូប៉ូលីនភ្ជាប់ទៅផ្នែកចំហៀងនៅរវាងមីក្រូពីល និងគល់អូប៉ូលីន។
Canada balsam A resin used to make permanent microscope slides by sealing the cover slip.	កាណាដាប៉ាសាម ជ័រប្រើសម្រាប់បង្កើតបន្ទះឡោមអចិន្ត្រៃយ៍ ដោយការបិទភ្ជាប់ឡោមើល។
canal ray Stream of positively charged atoms from which one or more electrons have been removed, travelling through a vacuum from anode to cathode.	កាំរស្មីខេនណាស ចរន្តអាតូមមានបន្ទុកវិជ្ជមានដែលអេឡិចត្រុងមួយឬច្រើនត្រូវបានផ្តាច់ចេញ និងធ្វើចលនាឆ្លងកាត់តំបន់សញ្ញាកាសពីអាណូតទៅកាតូត។
canaliculi Fine channels, e.g. those which occur in bone.	កូនប្រហោង បំពង់បង្ហូរតូចៗ ដូចជាប្រហោងក្នុងឆ្អឹង។
canalizing selection Gene selection that stabilizes developmental pathways so that the phenotype is less affected by genetic and environmental	ជម្រើសខេនណាសឡែហ្ស៊ីន ជម្រើសសែន ដែលធ្វើអោយលំនាំការវិវត្តមានស្ថេរភាព គឺដើម្បីធ្វើអោយផែនការជំនួសវេនស្តារវេនរងនូវការប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ

disturbances.	ពីកត្តាសេនេទិច និងបរិស្ថាន។
cancer An abnormal, uncontrolled growth of cells that usually causes death if not treated.	មហារីក ការលូតលាស់មិនធម្មតាដោយគ្មានការត្រួតពិនិត្យនៃកោសិកាដែលច្រើនតែធ្វើអោយស្លាប់បើគ្មានការព្យាបាល។
canine tooth A pointed tooth used for tearing and piercing.	ចង្កូម ធ្មេញស្រួចសម្រាប់ខាំហែក ឬទំលុះ។
canker A plant disease caused by bacteria or fungi that kills some affected tissue.	ជំងឺម្សៀតរបស់រុក្ខជាតិ ជំងឺរុក្ខជាតិបង្កដោយបាក់តេរី ឬផ្សិត ដោយសម្លាប់ជាលិកាដែលឆ្លង។
cannabis An hallucinogenic drug found in the leaves of the hemp plant and particularly in the female flowering spikes.	ខេនណាប៊ីស សារធាតុផ្តាំដែលមាននៅក្នុងស្លឹកពពួករុក្ខជាតិឆៃ ហើយជាពិសេស នៅនឹងទងផ្កាញី។
canonical sequence See consensus sequence.	លំដាប់តាមលំដាប់ សូមមើលពាក្យ Consensus sequence។
canopy The leafy covering of a forest provided by the tallest trees.	ត្រែងដំបូល គម្របស្លឹកត្រឈឹងត្រឈៃនៃដើមឈើខ្ពស់ៗ។
cantharadin A terpene that causes irritation, produced by beetles of the genus <i>Cantharis</i> (Spanish fly) and others of the family <i>Meloidae</i> - blister beetles.	ខេនថារ៉ាដីន ជាទីបំបែកដែលបង្កអោយមានការក្រហាយ បង្កើតដោយពពួកអណ្តើកមាសក្នុងពួកខាន់ថារីស និងពួកផ្សេងទៀតក្នុងអំបូរមេលូដេ។
CAP Catabolite activator protein A protein that binds cAMP and regulates the activation of inducible operons.	ប្រូតេអ៊ីនដំបូលភាសាមូលីត (CAP) ប្រូតេអ៊ីនដែលភ្ជាប់ cAMP និងតម្រូវលើការធ្វើអោយសកម្មនៃអូប៊ែរ៉ុងដែលអាចជំរុញបាន។
capacitance The property of a material for storing an electrostatic charge.	លក្ខណៈស្តុកអគ្គិសនី លក្ខណៈរបស់វត្ថុធាតុសម្រាប់ស្តុកបន្ទុកអេឡិចត្រូស្តាទិច។
capacitation Changes occurring in sperm while inside the female reproductive tract. The acidic environment causes changes to the cell membrane of the sperm that make possible its adhesion to the secondary oocyte.	សមត្ថភាពភ្ជាប់ បំលាស់ប្តូរដែលកើតមានចំពោះស្បែក នៅពេលសាស្តិតនៅក្នុងបំពង់បន្តពូជញី។ បរិស្ថានអាស៊ីតបង្កអោយមានការផ្លាស់ប្តូរស្បែកកោសិការបស់ស្បែក ដែលធ្វើអោយអាចភ្ជាប់ទៅនឹងអូវុលូស៊ីតទី២បាន។
capacity The ability to store an electric charge, measured in farads (Fd).	សមត្ថភាពស្តុកអគ្គិសនី លទ្ធភាពស្តុកបន្ទុកអគ្គិសនី ដែលត្រូវបានវាស់ជាផារ៉ាដ។
capillaries Microscopic blood vessels with thin walls through which gas and nutrient exchange occurs.	សរសៃស្បែក សរសៃឈាមតូចបំផុតមានភ្នាសស្តើងដែលជាកន្លែងប្តូរឧស្ម័ននិងសារធាតុចិញ្ចឹម។
capillarity The rise of the surface of a liquid which is touching a solid, especially in thin tubes called capillaries. Caused by the attraction between molecules in the solid and molecules in the liquid. See meniscus.	ខែមតិលំអើ ការកើនឡើងនៃផ្ទៃរាវដែលប៉ះនឹងវត្ថុរឹង ជាពិសេសនៅក្នុងបំពង់ស្តើងនៃសរសៃស្បែក។ ហេតុការណ៍នេះ បណ្តាលមកពីទំនាញរវាងម៉ូលេគុលនៅក្នុងវត្ថុរឹង និងម៉ូលេគុលនៅក្នុងវត្ថុរាវ។ សូមមើលពាក្យ meniscus។
capillary bed A fine network of blood capillaries which extends throughout each tissue, enabling efficient exchange of materials between cells and the blood. See arteriole.	បណ្តាញសរសៃស្បែក បណ្តាញសរសៃស្បែកឈាម ដែលរាយពាសពេញជាលិកា បង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់ការផ្លាស់ប្តូរសារធាតុផ្សេងៗ រវាងកោសិកា និងឈាម។ សូមមើលពាក្យ កូនអាកទែ។
capillary water A loose film of water around soil particles.	ទឹកជីវៀម ស្រទាប់ទឹកដែលនៅជុំវិញគ្រាប់ដី។
capitate Like a head.	ដូចក្បាល
capitellum See capitulum (1).	សូមមើលពាក្យ កណ្តុរាវ ។
capitulum 1. (in animals) The rounded end of a rib which articulates with the centrum of the vertebra. 2. (in plants) A head of flowers.	រាវ 1. (អំពីសត្វ) ក្បាលមូលរបស់ឆ្អឹងជំនី ដែលភ្ជាប់ជាមួយក្បាលឆ្អឹងកង។ 2. (អំពីរុក្ខជាតិ) កណ្តុរាវដុំមូល។
capping 1. The process in which eucaryotic mRNAs are modified (capped) at their 5' end to promote translation and regulate gene expression. 2. The formation of a cap in certain cells of eucaryotes when treated with lectins or antibodies.	ការបំពាក់ក្បាល 1. ដំណើរបំពាក់ក្បាលរបស់ម៉ូលេគុលARNm នៅត្រង់ក្បាល5' ដើម្បីជម្រុញការបកប្រែក្រម និងតម្រូវការសំដែងសែន។ 2. ការបង្កើតគម្របចំពោះកោសិកាអ៊ីការីយ៉ូតមួយចំនួន នៅពេលធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្មជាមួយឡិចទ័រ ឬអង់ទីករ។
capsid The protein coat of a virus.	កាប់ស៊ីត ភ្នាសប្រូតេអ៊ីនរបស់វីរុស។

capsule 1. The sporangium of a bryophyte; 2. A dry fruit that develops from two or more carpels; 3. A slimy layer around the cells of certain bacteria.	កាប់ស៊ុល 1. សរីរាង្គបង្កើតស្បូវរបស់ប្រើយ៉ូកីត។ 2. ផ្លែស្ងួតដែលលូតលាស់ចេញពីកេសរញី១ ឬច្រើន។ ៣- ស្រទាប់ខាងអន្លូលជុំវិញកោសិកាបស់បាក់តេរីមួយចំនួន។
capsule A container with a strong outer covering, found in many different groups.	កន្លែង បំពង់តូចៗដែលមានគម្របរឹងមាំ មានប្រភេទខុសៗគ្នាជាច្រើន។
carapace A section of the exoskeleton covering the cephalothorax in crustaceans; the dorsal (upper) part of a turtle shell.	ស្នូក ផ្នែកនៃគ្រោងឆ្អឹងខាងក្រៅដែលគ្របដណ្តប់ផ្នែកក្បាល-ទ្រូងរបស់គ្រុស្តាសេ។ ផ្នែកខាងលើឬខាងឆ្នងនៃស្នូកអណ្តើក។
carbamate A type of insecticide, related to the organophosphates.	កាបាម៉ាត ប្រភេទថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតម្យ៉ាងទាក់ទងនឹងអ័រហ្គាណូផូស្វាត។
carbaminohaemoglobin The compound formed by the reaction of haemoglobin with carbon dioxide. It is one of the methods of transporting CO ₂ in blood.	កាបេមីណូអេម៉ូក្លូប៊ីន សមាសធាតុកើតឡើងដោយប្រតិកម្មរវាងអេម៉ូក្លូប៊ីន និងឧស្ម័នកាបូនិច។ វាជាវិធីមួយក្នុងការដឹកនាំឧស្ម័នកាបូនិចនៅក្នុងឈាម។
carbohydrase An enzyme that catalyses the hydrolysis of carbohydrates.	កាបូអ៊ីដ្រាស អង់ស៊ីមជម្រុញការបំបែកកាបូអ៊ីដ្រាត។
carbohydrate An organic molecule made of carbon, hydrogen, and oxygen with the general formula C _x (H ₂ O) _y , e.g. starch, sugars, glycogen, lignin and chitin.	កាបូអ៊ីដ្រាត ម៉ូលេគុលសរីរាង្គបង្កឡើងដោយកាបូនអ៊ីដ្រូសែន និងអុកស៊ីសែន ដែលមានរូបមន្តទូទៅ C _x (H ₂ O) _y ។ ឧ-អាមីដុង ស្ករ គ្លីកូសែន លីញីន និងគីទីន។
carbohydrate loading A program of diet and exercise for one week that results in an increase in muscle glycogen stores.	ការផ្ទុកកាបូអ៊ីដ្រាត កម្មវិធីអាហារ និងហាត់ប្រាណរយៈពេលមួយសប្តាហ៍ដែលធ្វើអោយគ្លីកូសែនក្នុងសាច់ដុំកើនឡើង។
carbon The element which is the basis of organic structure. In its compounds each carbon atom forms four covalent bonds. Long chains and complex molecules may be formed because carbon atoms can form stable bonds with each other.	កាបូន ធាតុដែលជាភាគសំខាន់របស់សមាសធាតុសរីរាង្គ។ កាបូននីមួយៗនៅក្នុងសមាសធាតុនោះ បង្កើតសម្ព័ន្ធកូរ៉ាម៉ូណូ។ ច្រវាក់វែងៗ និងម៉ូលេគុលសំបូរ អាចបង្កើតបាន ដោយសារអាតូមកាបូនអាចបង្កើតសម្ព័ន្ធដែលមានស្ថេរភាពរវាងកាបូន និងកាបូនបាន។
carbon cycle The circulation of carbon in an ecosystem by the metabolic processes of living organisms.	វដ្តកាបូន ការរំលេចទៅវិលមករបស់កាបូននៅក្នុងឋានប្រព័ន្ធ ដោយដំណើរមេតាបូលីសរបស់ការរស់។
carbon dating A method of estimating the age of dead organic matter that is up to about 50000 years old by measuring the amount of radioactive ¹⁴ C that it contains.	វិធីប៉ាន់ស្មានអាយុកាលសារធាតុសរីរាង្គចាស់ វិធីប៉ាន់ស្មានអាយុកាលរបស់សារធាតុសរីរាង្គចាស់ ដែលមានអាយុប្រមាណ ៥០០០០ឆ្នាំ ដោយការវាស់បរិមាណធាតុរ៉ាដ្យូសកម្មរបស់ ¹⁴ C ដែលមាននៅក្នុងនោះ។
carbon dioxide A colourless, odourless gas, heavier than air, produced in respiration of organisms, and used to form sugars in photosynthesis. Formula CO ₂ .	កាបូនឌីអុកស៊ីត ឧស្ម័នគ្មានពណ៌ គ្មានក្លិន និងធ្ងន់ជាងខ្យល់ កកើតឡើងដោយដង្ហើមការរស់ ហើយត្រូវបានប្រើដើម្បីបង្កើតស្ករនៅក្នុងដំណើររស់សំយោគ។ វាមានរូបមន្ត: CO ₂ ។
carbon dioxide conversion stage The second stage of photosynthesis, during which inorganic carbon from carbon dioxide becomes incorporated into a sugar molecule.	វដ្តបំប្លែងឧស្ម័នកាបូនិច ដំណាក់កាលទី២នៃរស់សំយោគ ដែលកាបូនអសរីរាង្គនៃឧស្ម័នកាបូនិចក្លាយទៅជាម៉ូលេគុលស្ករ។
carbon dioxide exchange See gas exchange.	បណ្តូរឧស្ម័នកាបូនិច សូមមើលពាក្យ បណ្តូរឧស្ម័ន។
carbon fixation The second stage of photosynthesis which occurs in the chloroplasts in which carbon dioxide is converted into sugar molecules.	ជំនាបកាបូន ដំណាក់កាលទីពីរនៃរស់សំយោគ ដែលប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងក្លរ៉ូប្លាស ដែលឧស្ម័នកាបូនិចត្រូវបានបំប្លែងទៅជាម៉ូលេគុលស្ករ។
carbon monoxide A colourless, odourless gas formed by the incomplete oxidation of carbon; it is poisonous to animals (See carboxyhaemoglobin). Formula CO.	កាបូនម៉ូណូកស៊ីត ឧស្ម័នគ្មានពណ៌ គ្មានក្លិន កើតឡើងដោយការធ្វើអុកស៊ីតកម្មកាបូនមិនចប់សព្វគ្រប់។ វាជាឧស្ម័នពុលចំពោះសត្វ។ វាមានរូបមន្ត: CO។សូមមើលពាក្យ កាបូកស៊ីអេម៉ូក្លូប៊ីន។
carbon skeleton The central portion of an organic molecule composed of rings or chains of carbon atoms.	គ្រោងកាបូន ផ្នែកកណ្តាលនៃម៉ូលេគុលសរីរាង្គ បង្កឡើងដោយអាតូមកាបូនខ្សែប្រឡង ឬខ្សែគ្រង។
carbon-14 A radioactive isotope of carbon. See carbon dating.	កាបូន-14 កាបូនអ៊ីសូតូបរ៉ាដ្យូសកម្ម។ សូមមើលពាក្យ វិធីប៉ាន់ស្មានអាយុកាលសារធាតុសរីរាង្គចាស់។
carbonic acid A weak acid formed by carbon dioxide and water. Formula H ₂ CO ₃	អាស៊ីតកាបូនិច អាស៊ីតខ្សោយ កើតឡើងពីឧស្ម័នកាបូនិច និងទឹក។

	វាមានរូបមន្ត: H_2CO_3 ។
carbonic anhydrase An enzyme present in red blood cells that assists in converting carbon dioxide to bicarbonate ions.	កាបូនិច លេអ៊ីដ្រាស អង់ស៊ីមក្នុងគោលិកាក្រហម ដែលជួយបំប្លែងឧស្ម័នកាបូនិចអោយទៅជាអ៊ីយ៉ុងប៊ីកាបូណាត។
Carboniferous period A geological period that began about 370 million years ago and ended 280 million years ago. The dominant plants during this period were club mosses, horsetails and ferns; and amphibians were the most common vertebrates. This was also the time when reptiles emerged.	សម័យកាបូនីផែន សម័យភូគព្ភសាស្ត្រ ដែលបានចាប់ផ្តើមតាំងពីប្រហែលជា ៣៧០លានឆ្នាំកន្លងទៅ ហើយបានបញ្ចប់ កាលពី២៨០លានឆ្នាំមុន។ រុក្ខជាតិដែលមានច្រើនលើសលប់នៅសម័យនោះ គឺភ្លាប់ម៉ស កន្ទុយសេះ និងបណ្តុំជាតិ។ ចំណែកឯសត្វវិញ គឺពួកបណ្តុកសត្វ ដែលមានទូទៅបំផុត។ សម័យកាលនេះ គឺជាការចាប់ផ្តើមកើតមានពពួកឧរង្គសត្វ។
carbonyl Family of organic compounds composed of a carbon double-bonded to an oxygen. The two remaining carbon bonds may be connected to other atoms or alkyl groups.	កាបូនីល អំបូរនៃសមាសធាតុសរីរាង្គ ដែលមានសម្ព័ន្ធពីរដានរវាងកាបូន និងអុកស៊ីសែន។ សម្ព័ន្ធពីរទៀតរបស់កាបូនដែលនៅសល់ត្រូវចងភ្ជាប់ទៅនឹងអាតូមដទៃ ឬក្រុមអាល់គីល។
carbonyl group Functional group characterized by a carbon oxygen double bond.	ក្រុមកាបូនីល បង្កំមុខងារសំគាល់ដោយសម្ព័ន្ធពីរដានរវាងកាបូន និងអុកស៊ីសែន។
carboxyhaemoglobin A stable compound produced when carbon monoxide joins strongly to haemoglobin in the red blood cells, so that it is less able to combine with oxygen. This can lead to poisoning by lack of oxygen in the blood and eventually death.	កាបូកស៊ីអេម៉ូក្លូប៊ីន សមាសធាតុប៊ីតថេរ កើតឡើងនៅពេលដែលឧស្ម័នកាបូនិច ភ្ជាប់យ៉ាងមាំទៅនឹងអេម៉ូក្លូប៊ីន ក្នុងកោសិកាលាមក្រហម ដូច្នោះហើយបានជាវាមានលទ្ធភាពតិចក្នុងការភ្ជាប់ទៅនឹងអុកស៊ីសែន។ ស្ថានភាពនេះបង្កអោយមានការពុល ដែលបណ្តាលមកពីកង្វះអុកស៊ីសែន នៅក្នុងឈាម និងអាចបណ្តាលអោយស្លាប់ជាយថាហេតុ។
carboxyl group Group of atoms composed of a carbonyl group with an—OH connected to one of the free carbon bonds. Carboxyls are the characteristic group of organic acids.	ក្រុមកាបូកស៊ីល ក្រុមអាតូមដែលមានក្រុមកាបូនីលជាមួយនឹងអ៊ីដ្រុកស៊ីលភ្ជាប់ទៅនឹងសម្ព័ន្ធទំនេរបស់កាបូនមួយ។ ការបុកស៊ីលគឺជាក្រុមដែលមានលក្ខណៈជាកាបូកស៊ីលសរីរាង្គ។
carboxylase An enzyme that assists in the carboxylation or decarboxylation of a substrate.	កាបូកស៊ីឡាស អង់ស៊ីមជួយធ្វើការបុកស៊ីលកម្ម ឬដេកាបូកស៊ីលកម្មស៊ីប្រូតេត។
carboxylate anion Resonance- stabilized anion resulting from removal of the acid proton of an organic acid.	លេដ្ឋីយ៉ាតកាបូកស៊ីឡាត អាញីយ៉ាតមានស្ថិរភាពនៃអេស្តេរ៉ាង ដែលបានមកពីការផ្តាច់ប្រូតុងអាស៊ីតនៃអាស៊ីតសរីរាង្គ។
carboxylation The addition of carboxyl (-COOH) or carbon dioxide to a molecule.	កាបូកស៊ីលកម្ម ការភ្ជាប់កាបូកស៊ីល (-COOH) ឬកាបូនឌីអុកស៊ីត ទៅនឹងម៉ូលេគុលមួយ។
carboxylic acid Organic compound containing one or more carboxyl groups.	លេស៊ីតកាបូកស៊ីលិច សមាសធាតុសរីរាង្គដែលមានក្រុមកាបូកស៊ីលមួយ ឬច្រើន។
carboxypeptidase An exopeptidase that catalyses the hydrolysis of amino acids in polypeptide chains from the C-terminal.	កាបូកស៊ីម៉ិបទីដាស ជាអ៊ីចសូប៊ីបទីដាស ដែលជម្រុញការផ្តាច់អាស៊ីតអាមីនេ ក្នុងប្រាក់ប៉ូលីប៊ីបទីតចេញពីចុងC។
carcinogen A physical or chemical agent that causes cancer.	ភ្នាក់ងារមហារីក ភ្នាក់ងាររូប ឬគីមីដែលបណ្តាលអោយកើតជំងឺមហារីក។
carcinogenic (adj) Capable of inducing the formation of cancer cells.	លេចកើតមហារីក ភាពដែលអាចបណ្តាលអោយមានការកើតកោសិកាមហារីក។
carcinoma A malignant tumour of epithelial tissue. See cancer .	ជំងឺមហារីក ដុំពកជាលិកាអេពីតេល្យូមដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់។ សូមមើលពាក្យ ជំងឺមហារីក។
cardiac 1. Relating to the heart. 2. See pyloric.	នៃមេះដូង 1.ទាក់ទងមេះដូង 2. សូមមើលពាក្យ ទ្វារក្រោមក្រពះ។
cardiac cycle See heart, cardiac cycle.	វដ្តមេះដូង សូមមើលពាក្យ មេះដូង និង វដ្តមេះដូង។
cardiac frequency The rate at which the heart beats.	ល្បឿនមេះដូង អត្រាការភ្លៀករបស់មេះដូង។
cardiac muscle The muscle that makes up the heart in vertebrates. It has some characteristics of striated muscle (its fibres are striated), and some characteristics of smooth muscle (it does not become tired after repeated stimulation, and each cell has	សាច់ដុំមេះដូង សាច់ដុំដែលបង្កជាមេះដូងនៃសត្វឆ្អឹងកង។ សាច់ដុំនេះមានលក្ខណៈខ្លះជាសាច់ដុំឆ្អឹង (សរសៃរបស់វាឆ្អឹង) ហើយលក្ខណៈខ្លះជាសាច់ដុំលឿង (សាច់ដុំនេះមិនមានការនឿយហត់ទេ បន្ទាប់ពីមានរំញោចដដែលៗ ហើយកោសិកានីមួយៗមានណ្ឌូយ៉ូតែមួយគត់)។

only a single nucleus).	
cardiac output The total volume of blood pumped out by the heart per unit of time.	មរិមាណឈាមសរុបចេញ មាឌឈាមសរុបដែលត្រូវបានសរុបចេញដោយបេះដូងក្នុងមួយឯកតាពេល។
cardiac sphincter The circle of muscle at the junction of the oesophagus and stomach in vertebrates. Compare pyloric sphincter.	សាច់ដុំទ្វារលើក្រពះ សាច់ដុំរងនៅត្រង់ទីប្រសព្វរវាងបំពង់អាហារ និងក្រពះរបស់សត្វឆ្អឹងកង។ ផ្ទុយពីសាច់ដុំទ្វារក្រោមក្រពះ។
cardial veins A pair of longitudinal vessels in fish and vertebrate embryos which collect blood from most parts of the body and return it to the heart through the cuvierian ducts.	វ៉ែនមេដូល សរសៃឈាមបណ្តោយមួយគូរបស់ត្រី និងរបស់អំប្រើយ៉ុងសត្វឆ្អឹងកង ដែលប្រមូលឈាមពីស្ទើរតែគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់របស់សារពាង្គកាយ និងបញ្ជូនវា ចូលទៅក្នុងបេះដូង តាមរយៈបំពង់គុយវៀន។
cardiovascular centre A group of nerve cells in the medulla of the brain that controls heartbeat.	មជ្ឈមណ្ឌលត្រួតពិនិត្យការកន្ត្រាក់បេះដូង ក្រុមកោសិកាប្រសាទស្ថិតនៅផ្នែកកណ្តាលខួរក្បាល ដែលគ្រប់គ្រងការកន្ត្រាក់របស់បេះដូង។
care of young A feature of the behaviour of mammals and birds in which the young are tended by the adult(s) until the young become independent. This phenomenon is less common or absent in other groups of animals.	ការថែទាំកូនតូច លក្ខណៈអាកប្បកិរិយារបស់ថនិកសត្វ និងបក្សី ដែលសត្វធំថែទាំសត្វតូច រហូតដល់វាអាចរស់ដោយឯករាជ្យបាន។ បាតុភូតនេះមិនសូវមាន ឬគ្មានចំពោះក្រុមសត្វផ្សេងៗទេ។
caridoid facies The body arrangement found in shrimps, crayfish, lobsters, etc. (the malacostraca), where the head contains six segments, the thorax has eight and the abdomen has six. The animals have a carapace, compound eyes on stalks, swimmerets on the abdomen, and a tail fan.	ការដូរអ៊ីត ហ្វេស៊ី ការតម្រៀមរបស់សារពាង្គកាយ ដែលមានចំពោះបង្ការបង្កង។ល។ ដែលក្បាលមាន៦កង ទ្រូងមាន៨កង និងពោះមាន៦កង។ សត្វនោះ មានសម្បុក មានភ្នែកសមាស មានប្រមោយហែលនៅនឹងពោះ និងមានកន្ទុយផ្លិត។
caries Gradual decay of a bone or tooth.	ការពូក ការពុកផុយបន្តិចម្តងៗនៃឆ្អឹង ឬធ្មេញ។
carina or keel 1. The two lower petals of a leguminous flower that form a shape like the keel of a boat. 2. The breast-bone of a bird.	ស្រទាប់ស្នូក 1. ស្រទាប់ក្រោមពីរបស់ផ្ការុក្ខជាតិលេគុយមីណី ដែលបង្កើតជារាងដូចជាមេបាតទូក។ 2. ឆ្អឹងទ្រូងបក្សី។
carinate or keeled (adj.) See carina.	សូមមើលពាក្យ ស្រទាប់ស្នូក ឬ ឆ្អឹងទ្រូងបក្សី ។
carnassial teeth The last premolar of the upper jaw and first molar of the lower jaw, which form cutting edges in many carnivorous mammals.	ធ្មេញផ្កាមកាត ផ្កាមតូចក្រោយបង្អស់របស់ផ្កាមលើ និងធ្មេញផ្កាមដំបូងបង្អស់របស់ផ្កាមក្រោម ដែលបង្កើតតែមកាត។ លក្ខណៈនេះ គឺមានចំពោះថនិកសត្វដែលស៊ីសាច់ជាអាហារ។
Carnivora An order of eutherian mammals containing bears, weasels, wolves, cats and seals, most of which have small, sharp incisors, large pointed canine teeth (for piercing flesh), and carnassial teeth.	ខាតិវ៉ូរ៉ា លំដាប់មួយរបស់ថនិកសត្វ អឺតេរៀង រួមមានខ្លាឃ្មុំ ស្តា ឆ្កែចចក ឆ្មា និងឆ្មាទឹក។ ភាគច្រើននៃសត្វទាំងនោះ មានធ្មេញមុខតូចៗមុត មានចង្កូមធំស្រួច (សម្រាប់ខាំហែកសាច់) និងមានធ្មេញផ្កាមកាត។
carnivore An animal that eats other animals for food.	មំសាសី សត្វដែលស៊ីសត្វផ្សេងៗទៀតជាអាហារ។
carnivorous plants Plants which obtain extra nitrogen by trapping and digesting small animals, usually insects. Such plants often grow in wetland where nitrogen is difficult to obtain.	រុក្ខជាតិស៊ីសត្វល្អិត រុក្ខជាតិទទួលបាននីត្រូស៊ីនបន្ថែមដោយការចាប់ និងកិនបំបែកសត្វតូចៗ ជាទូទៅជាសត្វល្អិត។ រុក្ខជាតិប្រភេទនេះ ច្រើនលូតលាស់នៅ តំបន់ដីសើម ដែលមានការពិបាកក្នុងការទទួលបានអាសូត។
carotene An orange plant pigment which is usually present in the chloroplasts, and sometimes chromoplasts of yellow/orange leaves, vegetables and fruits. Carotene is necessary for the production of vitamin A in humans.	ការ៉ូតែន ជាតិពណ៌ទឹកក្រូចរបស់រុក្ខជាតិ ដែលច្រើនមាននៅក្នុងក្លរ៉ូប្លាស្ត ហើយជូនការលូតលាស់របស់ស្លឹកពណ៌លឿង ឬស្លឹកពណ៌ទឹកក្រូច ក្នុងបន្លែ និងផ្លែឈើ។ ការ៉ូតែនមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការផលិតវីតាមីន A ក្នុងមនុស្ស។
carotenoid Any compound in a class of yellow, orange, or red fat-soluble accessory pigments that are derived from eight isoprene units linked together; the most widespread carotenoid in plants is beta-carotene.	ការ៉ូតែនូអ៊ីត សមាសធាតុដែលបិទក្នុងថ្នាក់នៃជាតិពណ៌បន្ទាប់បន្សំអាចរលាយក្នុងខ្លាញ់ ពណ៌ក្រហម ទឹកក្រូច ឬលឿង ដែលមានប្រភពមកពីឯកតាអ៊ីសូប្រេនចំនួន៨ជាប់គ្នា។ ការ៉ូតែនូអ៊ីតក្នុងរុក្ខជាតិ ដែលច្រើនជាងគេគឺ β-ការ៉ូតែន។
carotid artery One of the two arteries carrying oxygenated blood from the aorta to the head in mammals and other vertebrates.	នាវ៉ែនការ៉ូទីត អាកទែមួយ ក្នុងចំណោមអាកទែពីរ ដែលដឹកនាំឈាមផ្ទុកអុកស៊ីសែនពីអាក ឆ្ពោះទៅកាន់ក្បាល ចំពោះថនិកសត្វ និងសត្វឆ្អឹងកងផ្សេងៗ។

<p>carotid body An area of tissue in the carotid artery which senses oxygen and carbon dioxide levels in the blood. The carotid body can send nervous impulses to the respiratory centre in the hindbrain, to influence breathing and heart rate.</p>	<p>អន្តការ្យទឹក តំបន់មួយរបស់អាកទែការ្យទឹក ដែលដឹងពីកម្រិតអុកស៊ីសែន និងឧស្ម័នកាបូនិចនៅក្នុងឈាម។ អន្តការ្យទឹកអាចបញ្ជូនចរន្តប្រសាទទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលដង្ហើមនៅក្នុងខួរក្រោយ ដើម្បីអោយវាមានឥទ្ធិពលលើអត្រាដង្ហើម និងបេះដូង។</p>
<p>carotid sinus A small swelling at the base of the internal carotid arteries which senses blood pressure. If it drops below normal, the sinus will send nervous impulses to the cardiovascular centre in the hindbrain.</p>	<p>ស៊ីនុសការ្យទឹក កំពកតូចមួយនៅផ្នែកបាតខាងក្នុងអាកទែការ្យទឹក ដែលអាចដឹងពីសម្ពាធឈាម។ ប្រសិនបើធ្លាក់ចុះទាបជាងធម្មតា ស៊ីនុសនឹងបញ្ជូនចរន្តប្រសាទ ឆ្ពោះទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលត្រួតពិនិត្យការកម្រិតបេះដូងនៅក្នុងខួរក្រោយ។</p>
<p>carpal Any bone present in amphibia, reptiles, birds and mammals in the part of the forelimb attached to the radius and ulna. There are eight carpals in the human wrist.</p>	<p>ឆ្អឹងកដៃ ឬ ឆ្អឹងកដៃមុខ ឆ្អឹងដែលមានចំពោះបណ្តុកសត្វឧដ្ឋានសត្វ បក្សី និងថនិកសត្វ ដែលជាផ្នែកមួយរបស់អវយវៈមុខ និងដៃលើក្បាលទៅនឹងឆ្អឹងតូចកំភួនដៃ និងឆ្អឹងធំកំភួនដៃ។ នៅគ្រងកដៃមនុស្សមានឆ្អឹងកដៃចំនួន៨។</p>
<p>carpel or pistil The female reproductive structure of a flower made from a single ovary, style, and stigma.</p>	<p>កញ្ចុំកេសរញីឬពិស្វិល ទម្រង់បន្តពូជញីរបស់ផ្កា ដែលមានអូមែយ កកេសរញី និងស្នូចមាំត។</p>
<p>carpellate flower A flower whose reproductive parts consist only of carpels. See monoecious.</p>	<p>ផ្កាញី ផ្កាដែលផ្នែកបន្តពូជរបស់វាមានតែកេសរញី។ សូមមើលពាក្យ monoecious។</p>
<p>carpellate plant An individual plant whose flowers bear carpels but not stamens; a fruiting mulberry is an example of a plant that is exclusively carpellate (mulberries can form fertile fruits only when pollen is transferred from a staminate plant to a carpellate plant) See dioecious.</p>	<p>រុក្ខជាតិញី រុក្ខជាតិមួយដើមដែលមានតែផ្កាញី គឺផ្កាបស់វាមានតែកញ្ចុំកេសរញី គ្មានកេសរឈ្មោលទេ។ ដើមមនគីឌទាហរណ៍មួយដែលជារុក្ខជាតិមានតែផ្កាញីទាំងស្រុង អាចបង្កើតផ្លែដែលអាចលូតលាស់បាននៅពេលដែលគ្រាប់លំអងត្រូវបានដឹកនាំពីរុក្ខជាតិមានកេសរឈ្មោលទៅកាន់រុក្ខជាតិដែលមានកេសរញី។ សូមមើលពាក្យ dioecious។</p>
<p>carpogonium The female sex organ of red algae. It consists of a swollen base which contains the egg and a narrow mouth (trichogyne) where the male gamete enters.</p>	<p>ការ៉ូកូរ៉ូម សរីរាង្គភេទញីរបស់សារាយក្រហម។ វាបង្កឡើងពីបាតប៉ោងដែលមានស្និត និងមាត់តូចមួយ និងជាកន្លែងដែលការ៉ែតឈ្មោលចូលទៅ។</p>
<p>carpospore The spore of red algae that is produced sexually.</p>	<p>ការ៉ូស្ប៉ូ ស្ប៉ូរបស់សារាយក្រហម ដែលត្រូវបានបង្កើតដោយភេទ។</p>
<p>carpus Part of the forelimb of four legged animals which contains the carpals.</p>	<p>កដៃមុខ ផ្នែកនៃអវយវៈមុខរបស់សត្វជើងបួន ដែលមានឆ្អឹងកដៃ ឬឆ្អឹងកដៃមុខ។</p>
<p>carrageenan A slimy polysaccharide, consisting mostly of a specific mixture of alpha-galactose sulfates that surround the cell walls of certain red algae; the main commercial sources of are species of the genus <i>Chondrus</i>.</p>	<p>ខារ៉ាស៊ីណាន់ ប៉ូលីសាការីតរាងខាប់អន្ទិល ដែលមានផ្ទុកភាគច្រើននូវឈ្មោលអាណូកាឡាក់តូស ស៊ុលផាត ដែលពុំទ្វេដំរិញភ្នាសគ្រោងនៃសារាយក្រហមមួយចំនួន។ ប្រភពពាណិជកម្មដ៏សំខាន់នៃខារ៉ាស៊ីណាន់ គឺជាប្រភេទទាំងឡាយនៃពូក <i>chondrus</i> ។</p>
<p>carrier 1. An individual that is heterozygous for a recessive trait. 2. Person infected with a disease but does not show symptom.</p>	<p>1. អ្នកផ្ទុក ឬ អ្នកដឹកនាំ ឯកត្តៈអេតេរ៉ូស៊ីកូតសម្រាប់លក្ខណៈអន់។ 2. អ្នកផ្ទុកជំងឺ អ្នកដែលរងការបង្កជំងឺ ប៉ុន្តែមិនលេចចេញនូវរោគសញ្ញា។</p>
<p>carrier molecule 1. A molecule that is lipid-soluble and carries other molecules within biological membranes. See active transport. 2. Carrier molecules in electron transport systems in respiration and photosynthesis carry electrons and are capable of oxidation and reduction.</p>	<p>ម៉ូលេគុលដឹកនាំ 1. ជាម៉ូលេគុលដែលរលាយក្នុងលីពីត និងដឹកនាំម៉ូលេគុលផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងភ្នាសជីវៈ។ សូមមើលពាក្យ ដំណឹកនាំសកម្ម។ 2. ម៉ូលេគុលដឹកនាំនៅក្នុងប្រព័ន្ធដំណឹកនាំអេឡិចត្រុងក្នុងដង្ហើមកោសិកា និងក្នុងស្ថិតិយោគដែលដឹកនាំអេឡិចត្រុង និងមានសមត្ថភាពអុកស៊ីតកម្ម និងដកមុខ។</p>
<p>carrion feeder or necrophagous feeder Any organism that feeds on dead animals.</p>	<p>សត្វស៊ីសារសព ការរស់ទាំងឡាយណាដែលស៊ីសត្វងាប់។</p>
<p>carrion flower A type of flower that is foul smelling (carrion odor) and attracts flies or beetles as pollinators.</p>	<p>ផ្កាគ្រិលស្អុយ ផ្កាមួយប្រភេទដែលមានក្លិនអាក្រក់ (ក្លិនសារសពរលួយ) ហើយទាក់ទាញសត្វរុយ ឬសត្វអណ្តើកមាស សម្រាប់ធ្វើជាអ្នកដឹកនាំគ្រាប់លម្អង។</p>
<p>carrying capacity The limit at which the environment can support a certain population.</p>	<p>សមត្ថភាពទទួលទ្រង់ កម្រិតដែលបរិស្ថានអាចទ្រទ្រង់ប៉ូពុយឡាស្យុងមួយ។</p>

cartilage A specialised connective tissue that is strong but flexible and composes some part of the endoskeleton in all vertebrates.	ឆ្អឹងខ្ចី ជាលិកាសន្ធានបំបែកក្នុងក្រុមសត្វដែលរឹងមាំ ប៉ុន្តែរូស និងបង្កជាគ្រោងឆ្អឹងខាងក្នុង ចំពោះសត្វឆ្អឹងកងទាំងអស់។
cartilage bone or replacing bone Any bone that develops from cartilage by means of osteoclasts breaking down the cartilage, and osteoblasts replacing it with bony material. Long bones are cartilage bones.	ឆ្អឹងដែលកើតមកពីឆ្អឹងខ្ចី ឬ ឆ្អឹងជំនួស ឆ្អឹងទាំងឡាយណា ដែលកើតចេញពីឆ្អឹងខ្ចី តាមរបៀបដែលកោសិកាធ្វើការបំប្លែងឆ្អឹងខ្ចីចោល បន្ទាប់មកវាធ្វើការសំយោគសារធាតុឆ្អឹងជាជំនួសវិញ។ ឆ្អឹងវែង គឺជាឆ្អឹងដែលកើតមកពីឆ្អឹងខ្ចី។
cartilaginous fish Any fish of the classes Chondrichthyes or Elasmobranchii, including the sharks, skates and rays, whose skeleton is entirely made of cartilage.	ត្រីឆ្អឹងខ្ចី ត្រីទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុង ថ្នាក់ក្នុងខ្រឹមសត្វ ឬអេឡាស្តូប្រេនយីអ៊ី ដែលរួមមានត្រីឆ្លាម ត្រីសមុទ្រម្យ៉ាងរាងសំប៉ែត និងត្រីបែល។ ឆ្អឹងរបស់ត្រីទាំងនោះ គឺកើតចេញពីឆ្អឹងខ្ចីទាំងស្រុង។
caruncle 1. A small swelling of flesh, such as at the inner corner of the eye. 2. A wart-like growth present on the seeds of some angiosperms near to the micropyle.	ខាវ៉ាន់ខង 1. ដុំសាច់ពកតូចមួយ ដូចជាសាច់ពកនៅជ្រុងចែងខាងក្នុងភ្នែក។ 2. ផ្នែកលូតលាស់មានលក្ខណៈដូចជាបូស នៅលើគ្រាប់របស់រុក្ខជាតិអង់ស្យូស្តែមខ្លះនៅក្បែរមីក្រូពីល។
caryopsis A dry fruit whose ovary wall is joined to the seed coat. eg. cereal grains.	ផ្លែគ្រាប់សាច់ ផ្លែរុក្ខជាតិស្ងួតដែលផ្លែរបស់អ្នកវិភាគទៅនឹងសម្បកគ្រាប់។ ឧទាហរណ៍ គ្រាប់ធញ្ញជាតិ។
cascade A sequence of reactions controlled by enzymes in which one activated enzyme activates the next enzyme in the sequence, which then amplifies the initial response. e.g. blood clotting.	ខេសស្តេស លំដាប់ប្រតិកម្ម គ្រប់គ្រង ដោយអង់ស៊ីមដែលអង់ស៊ីមដែលមានសកម្មភាពដំបូងមួយ ធ្វើអោយអង់ស៊ីមបន្ទាប់មានសកម្មភាពបន្តនៅក្នុងលំដាប់ប្រតិកម្មនោះ។ បែបនេះ ធ្វើអោយតំណបដំបូងចេះតែមានការវិវត្តន៍។ ឧទាហរណ៍ កំណកឈាម។
casein A milk protein that precipitates from milk after the addition of acid or rennin. It is the main protein in cheese.	ខេស៊ីន ជាប្រូតេអ៊ីនទឹកដោះ ដែលកករងចុះក្រោមនៅពេលមានការដាក់អាស៊ីត ឬអេននីនចូល។ វាជាប្រូតេអ៊ីនសំខាន់នៅក្នុងឈើស។
casemogen A soluble milk protein converted into insoluble casein by rennin in the presence of calcium ions.	ខេសម៉ែទីន ប្រូតេអ៊ីនទឹកដោះដែលរលាយ ត្រូវបានបំបែកទៅជាខេស៊ីនដែលមិនរលាយ ដោយសកម្មភាពរបស់អេននីន ក្រោមវត្តមានរបស់អ៊ីយ៉ុងកាល់ស្យូម។
casparian strip The waterproof layer covering the side and end walls of endodermal root cells.	បន្ទះកាស្ប៉ារី ស្រទាប់មិនជ្រាបទឹកដែលគ្របពីលើនិងខាងចុងកោសិកាអង់ដូឌីមនៃរឹស។
caste A specialized individual amongst social insects. e.g. workers and drones in a bee colony.	ខាស្ត ឯកត្តៈឯកទេសកម្មក្នុងចំណោមសត្វសង្គមនៅជាសង្គម។ ឧទាហរណ៍ ឃុំកម្មករ និងឃុំលេណាល នៅក្នុងកូឡូនីឃុំ។
casual A plant that is not native to an area but which may occur without cultivation.	ខាហ្សូល រុក្ខជាតិដែលមិនមែនជារុក្ខជាតិ ធ្លាប់មាននៅតំបន់នោះ ប៉ុន្តែវាមានដុះនៅកន្លែងនោះដោយមិនមានការដាំ។
catabolism The chemical reactions that break down large molecules into smaller molecules with the release of energy.	កាតាបូលីស ប្រតិកម្មគីមីដែលបំបែកម៉ូលេគុលធំៗអោយទៅជាម៉ូលេគុលតូចៗ ដោយបញ្ចេញថាមពល។
catabolite activator protein See CAP.	សូមមើលពាក្យ CAP។
catabolite repression The selective inactivation of an operon by a metabolic product of the enzymes encoded by the operon.	ការធានកាតាបូលីស សកម្មកម្មដែលបានជ្រើសរើសនៃអ្នកបើកដោយផលិតផលមេតាបូលីសនៃអង់ស៊ីមដែលចម្លងក្រុមអូបេរ៉ុង។
catadromous Migrating down a river or stream to a lake or ocean to spawn (of fishes). See anadromous.	ឆ្លាស់លំនៅចុះទទឹង បង្ហាស់លំនៅពីស្ទឹង ទីទន្លេទៅបឹង ឬសមុទ្រដើម្បីពង (ត្រី)។ សូមមើលពាក្យ anadromous។
catalase An enzyme containing iron that is found in tissues such as liver and potato tubers. Its function is to catalyse the breakdown of hydrogen peroxide, which is a toxic by-product of aerobic respiration.	កាតាឡាស ជាអង់ស៊ីមមានផ្ទុកជាតិដែក វាមាននៅក្នុងជាលិកា ដូចជាថ្លើម និងមើមដំឡូងបារាំង។ មុខងាររបស់វា គឺជម្រុញការបំបែកអ៊ីដ្រូសែនពែអុកស៊ីត ដែលជាសារធាតុពុល បានមកពីដង្ហើមដោយខ្យល់។
catalepsy A sudden loss of consciousness, voluntary movement, and sensation. The reaction can be a behavioural defence reaction.	ធ្វើពុតខាងចាប់ ការបាត់បង់ស្មារតីភ្លាមៗ បាត់បង់ចលនានាធានៈ និងបាត់បង់ការដឹង។ ប្រតិកម្មនេះអាចជាអាកប្បកិរិយាការពារខ្លួន។
catalyst Compound that increases the rate of a reaction. It makes reactions faster by providing an	កាតាលីស សមាសធាតុដែលបង្កើនល្បឿនប្រតិកម្ម។ វាធ្វើអោយប្រតិកម្មកើនលឿនដោយការផ្តល់ចលនាការប្រតិកម្មផ្សេងៗ ដែលមានថាមពល

alternative reaction pathway with lower activation energy. The catalyst is not destroyed in the reaction.	សកម្មកម្មទាបជាង។ កាតាលីករមិនត្រូវបានបំផ្លាញទេនៅក្នុងប្រតិកម្ម។
cataphyll A simplified leaf form, e.g. a bud scale, cotyledon, scale leaf	រុស្សមការពារពន្លកស្លឹក ទម្រង់ស្លឹកងាយ។ ឧទាហរណ៍ ស្រកាត្រួយ ពន្លកកូទីលេដុង និងស្លឹកស្រកា។
cataplexy A human nervous condition in which individuals suddenly fall to the ground but remain conscious. It can be caused by strong emotion.	ឧស្ម័នដួលខ្លួន ស្ថានភាពប្រសាទមនុស្ស ដែលឯកត្តៈដួលភ្លាមៗ ប៉ុន្តែនៅដឹងខ្លួន។ បញ្ហានេះអាចបណ្តាលមកពីមានការរំជួលចិត្តខ្លាំងពេក។
Catarrhini The primate group containing the Old World apes, monkeys and man. Members of this group have an inter-nasal septum and a bony external ear passage. Compare platyrrhini.	ខាថារីនី ក្រុមព្រឹម៉ាត ដែលមានស្នាម អូលវើល ស្វាតូច និងមនុស្ស។ សមាជិកក្រុមនេះមានសន្ទះខណ្ឌរន្ធច្រមុះក្នុង និងត្រចៀកក្រៅមានឆ្អឹង។ ផ្ទុយពីផ្លែទីរីនី។
catastrophism The concept that geologic changes result from sudden, violent, large-scale, worldwide catastrophic events	មហាន្តរាយនិយម គំនិតដែលថាការប្រែប្រួលធរណីគីជាលទ្ធផលនៃ ព្រឹត្តិការណ៍មហាន្តរាយពាសពេញពិភពលោក ក្នុងទម្រង់យ៉ាងធំ យ៉ាងខ្លាំង និងយ៉ាងរហ័ស។
catechol A type of phenol containing a benzene ring with adjacent hydroxyl groups. See catecholamine.	កាតេកូល ប្រភេទមួយនៃផេណុល ដែលមានផ្ទុកស៊ីចបង់សែន ជាមួយនឹង ក្រុមអ៊ីដ្រូកស៊ីលនៅជិតនោះ។ សូមមើលពាក្យ កាតេកូឡាមីន។
catecholamine Any compound derived from catechol, such as adrenalin or dopamine, which exert a neurotransmitting action similar to that of the sympathetic nervous system. See autonomic nervous system.	កាតេកូឡាមីន សមាសធាតុទាំងឡាយ ណាដែលមានប្រភពមកពី កាតេកូល ដូចជាអាដ្រេណាលីន ឬដូបាមីន ដែលធ្វើអោយមានសកម្មភាព បញ្ជូនសារប្រសាទ ស្រដៀងគ្នានឹងប្រព័ន្ធប្រសាទសំប៉ាទិកដែរ។ សូមមើល ពាក្យ ប្រព័ន្ធប្រសាទស្វ័យប្រវត្តិ។
catenane (adj. catenated) (from Latin <i>catena</i> , chain) An arrangement of two or more circular DNA molecules interlocked like links on a chain.	ដៃលប្រណាំងគ្នាដូចប្រឆាំង (មានប្រភពមកពីពាក្យឡាតាំងដែល <i>catena</i> មានន័យថាប្រាក់ក)។ ការតម្រៀបរបស់ម៉ូលេគុលADNរង្វង់មូលពីរប្រើន ប្រទាក់គ្នាទៅវិញទៅមក ប្រៀបបាននឹងខ្សែប្រាក់ក។
caterpillar The larva of any butterfly or moth (<i>Lepidoptera</i>).	កូនញាស់មេអំបៅ កូនញាស់របស់មេអំបៅ ឬមេអំបៅ <i>Lepidoptera</i> ។
cathepsin or kathepsin The intracellular, proteolytic enzymes that cause autolysis.	កាតីបស៊ីន អង់ស៊ីមបំបែកប្រូតេអ៊ីន ស្ថិតក្នុងកោសិកា ដែលបង្កអោយ កោសិកាបែក។
cathode A negatively charged electrode to which positively charged ions (cations) move. Compare anode .	កាតូត អេឡិចត្រូតមានបន្ទុកអវិជ្ជមាន ដែលអ៊ីយ៉ុងបន្ទុកវិជ្ជមាន(កាតូន) រំកិលទៅកាន់។ ផ្ទុយពី អាណូត។
cathode ray Particles of negative electricity traveling through a vacuum tube, from cathode to anode. We know cathode rays today as the beam that sweeps across the face of a television tube to produce the picture.	កាំស្មីកាតូត ភាគល្អិតដែលមានបន្ទុកអគ្គីសនីអវិជ្ជមានឆ្លងកាត់តាមបំពង់ សញ្ញាកាសពីកាតូតទៅអាណូត។ បច្ចុប្បន្ននេះយើងដឹងថាកាំស្មីកាតូតជា បាច់ពន្លឺដែលរត់កាត់មុខអំពូលទូរទស្សន៍ដើម្បីបង្កើតរូបភាព។
cathode-ray oscilloscope An instrument that shows electrical charges on a small video screen. In Biology, it is used to record electrical impulses from nerves and muscles.	អូសស៊ីឡូស្កូប កាំស្មីកាតូត ឧបករណ៍បង្ហាញបន្ទុកអគ្គីសនី នៅលើ អេក្រង់វីដេអូតូចមួយ។ នៅក្នុងជីវវិទ្យា គេប្រើវាដើម្បី កត់ត្រាការដម្រុញចរន្ត ពីប្រសាទ និងសាច់ដុំ។
cation A positively charged ion.	កាតូន អ៊ីយ៉ុងដែលមានបន្ទុកអគ្គីសនីវិជ្ជមាន។
catkin A long thin group of hanging male or female flowers; an adaptation for distribution by the wind.	ផ្កាបន្ទោម ក្រុមផ្កាឈ្មោល និងផ្កាញី ដែលសំយុងរាងតូចវែង។ វាគឺជាការបន្ត សម្រាប់របាយដោយខ្យល់។
cattle Domesticated cows.	សត្វពាហន សត្វគោស្រុក។
caudal Referring to the tail; e.g. the caudal fin of fish.	នៃកន្ទុយ សំដៅទៅលើកន្ទុយ។ ឧទាហរណ៍ ព្រុយកន្ទុយ។
caudal fin A single fin located on the tail of a bony fish.	ព្រុយកន្ទុយ ព្រុយទោលស្ថិតនៅនឹងកន្ទុយត្រីឆ្អឹង។
cauline (of leaves) On the upper part of the stem of a plant.	លើត្រដាម (អំពីស្លឹក) ស្ថិតនៅផ្នែកខាងលើរបស់ដើមរុក្ខជាតិ។
C-banding A technique of chromosomal staining in which chromosomes are exposed to alkaline and then acid conditions, in order to reveal bands of	មន្ទះ C បច្ចេកទេសបន្លឺណូម៉ូសូម ដែលក្រូម៉ូសូមត្រូវបានដាក់អោយ ប្រឈមនឹងលក្ខខណ្ឌអាស៊ីត រួចបន្ទាប់មកលក្ខខណ្ឌអាស៊ីត ដើម្បី

heterochromatin that are then identified with Giemsa stain.	អោយលេចញញឹមនូវបន្ទះអេតេរូក្រូម៉ាទីន ដែលបន្ទាប់មក គេអាចសម្គាល់បានតាមរយៈការបន្ស៊ីពណ៌ហ្គីមសា។
cccDNA See covalently closed circular DNA.	សូមមើល ADN រង្វង់មូលដាប់ដោយសម្ព័ន្ធកូរ៉ាឡុង។
cdc mutation A class of mutations in yeast that affect the timing and progression through the cell cycle.	មុយតាស្យុង cdc ថ្នាក់មួយនៃមុយតាស្យុងក្នុងផ្សិតដំបែដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើលំដាប់ពេលវេលា និងដំណើរវិវឌ្ឍន៍តាមឆ្លងកាត់វដ្តកោសិកា។
cDNA See complementary DNA.	សូមមើលពាក្យ complementary DNA។
cDNA cloning A cloning technique in which mRNA is first converted to cDNA before insertion into a cloning vector.	ការធ្វើកូនADNចំពេញ បច្ចេកទេសធ្វើកូន ដែលដំបូងត្រូវបំប្លែងម៉ូលេគុល ARNm អោយទៅជាម៉ូលេគុលADNចំពេញ នៅមុនពេលបញ្ចូលវាទៅក្នុងវិចទ័រកូន។
cDNA library A collection of cDNA clones representing the RNA molecules present in a cell or tissue type. Compare gene bank.	បណ្ណាល័យADNចំពេញ ការប្រមូលផ្តុំកូនADNចំពេញ តំណាងអោយម៉ូលេគុល ARNនៅក្នុងកោសិកាមួយប្រភេទ ឬប្រភេទជាលិកាមួយ។ ផ្ទុយពីធនាគារសែន។
caecum See caecum	សូមមើល caecum
cell Basic structural unit of life; the smallest part of a living organism that can carry out life processes by itself.	កោសិកា ឯកតាទម្រង់គ្រឹះនៃការរស់។ ផ្នែកតូចបំផុតរបស់ការរស់ដែលអាចដំណើរជីវិតបានដោយខ្លួនឯង។
cell body The enlarged part of a neuron that contains the nucleus.	អង្គកោសិកា ផ្នែកធំរបស់ណឺរ៉ូន ដែលមានផ្ទុកណ្វៃយ៉ូ។
cell cycle Sum of the phases of growth of an individual cell type; divided into G ₁ (gap 1), S (DNA synthesis), G ₂ (gap 2), and M (mitosis).	វដ្តកោសិកា វគ្គលូតលាស់ទាំងអស់របស់ប្រភេទកោសិកាមួយ។ វដ្តនេះចែកចេញជាវគ្គG ₁ (Gap 1) វគ្គ S (សំយោគ ADN) វគ្គ G ₂ (Gap 2) និង M (មីតូស)។
cell differentiation The process by which young cells develop into the various cell types making up the plant or animal structure. Compare dedifferentiation.	ចំលែងកោសិកា ដំណើរដែលកោសិកាខ្ចីវិវត្តទៅជាប្រភេទកោសិកាផ្សេងៗជាច្រើនបង្កើតបានជារុក្ខជាតិ ឬសត្វ។ ផ្ទុយពី មិនបំលែងឯកទេស។
cell division The division of a cell into two new cells during growth or reproduction. The new cells are called daughter cells. In procaryotes, two identical cells are produced by binary fission. In eucaryotes, cell division consists of two processes; (a) nuclear division (mitosis, or meiosis) and (b) cytoplasmic division (cytokinesis).	ចំណែកកោសិកា ការចែកកោសិកាមួយ ទៅជាកោសិកាថ្មីពីរ ក្នុងអំឡុងពេលលូតលាស់ ឬអំឡុងពេលបន្តពូជ។ កោសិកាថ្មីទាំងនោះមានឈ្មោះថាកោសិកាកូន។ នៅក្នុងប្រូការីយ៉ូត កោសិកាដូចគ្នាពីរត្រូវបានបង្កើតតាមរយៈចំណែកទ្វេ។ ចំណែកនៅក្នុងកោសិកាអឺការីយ៉ូតវិញ ចំណែកកោសិកាប្រព្រឹត្តទៅដោយឆ្លងកាត់ពីដំណើរការៈ (a) ចំណែកណ្វៃយ៉ូ (មីតូស ឬមេយ៉ូស) និង(b) ចំណែកស៊ីតូប្លាស្មា។
cell fractionation The isolation of different organelles or parts of cells by centrifuging a homogenized cell extract in a concentration gradient of, for example, sucrose.	ការវែញកោសិកា ការវែញចេញពីគ្នានៃធាតុកោសិកា ឬផ្នែកនៃកោសិកាដោយការបង្វិលប្រមាញ់ចេញនូវសារធាតុស្មើសាច់ចំណាញ់ចេញពីកោសិកាទៅតាមលំដាប់កំរិតកំហាប់សាក្រូសជាឧទាហរណ៍។
cell fusion The joining of two cells in tissue culture.	ការរលាយមូលគ្នានៃកោសិកា ការជាប់គ្នារបស់កោសិកាពីរ នៅក្នុងជាលិកាបណ្តុះ។
cell lineage The sequence of developments of a cell from the zygote.	លំដាប់វិវត្តន៍កោសិកា លំដាប់វិវត្តន៍របស់កោសិកាចេញពីស៊ីកូត។
cell membrane The outer boundary membrane of the cell composed of phospholipids and proteins. Some of the proteins have attached carbohydrates or fats; also known as the plasma membrane.	ភ្នាសកោសិកា ភ្នាសខណ្ឌខាងក្រៅរបស់កោសិកាដែលផ្សំឡើងពីផូស្វូលីពីត និងប្រូតេអ៊ីន។ ប្រូតេអ៊ីនមួយចំនួនបានភ្ជាប់ទៅនឹងកាបូអ៊ីដ្រាតឬខ្លាញ់។ គេក៏ហៅវាផងដែរថាភ្នាសប្លាស្មា ឬភ្នាសស៊ីតូប្លាស្មា។
cell memory The ability of certain T and B lymphocytes to remember a foreign antigen, and to react rapidly to subsequent attack by the same antigen.	កោសិកាចងចាំ លទ្ធភាពរបស់ឡាំផូស៊ីតT និងB ក្នុងការចងចាំអង់ទីសែនចំឡែក និងមានប្រតិកម្មតបយ៉ាងរហ័ស នៅពេលមានការវាយលុកពីប្រភេទអង់ទីសែនដូចគ្នានៅពេលក្រោយ។
cell plate The disk-shaped structure that forms from the fusion of vesicles at the equator of the spindle apparatus during early telophase in plants and some	បន្ទះកោសិកា ទម្រង់មានរាងជាថាស ដែលកើតឡើងពីការរលាយចូលគ្នានៃថង់នៅលើអ័ក្សអេក្វាទ័រនៃត្រង្វង់អាត្រូម៉ាទីចក្នុងដើមវគ្គតេឡូផាសចំពោះ

algae; when mature, the cell plate becomes the middle lamella.	រុក្ខជាតិ និងសារាយមួយចំនួន។ ពេលពេញវ័យបន្ទះកោសិកានេះក្លាយជាបន្ទះស្តើងកណ្តាល។
cell respiration See cellular respiration.	ដង្ហើមកោសិកា សូមមើលពាក្យ ដង្ហើមកោសិកា។
cell sap A watery liquid inside the vacuoles of plant cells.	ត្រូវស សារធាតុរាវនៅក្នុងវ៉ាក្យូលរបស់កោសិការុក្ខជាតិ។
cell theory The theory suggested in 1838-39 by Schleiden and Schwann, that all living organisms are composed of cells and that growth and reproduction are the result of cell division.	ទ្រឹស្តីកោសិកា ជាទ្រឹស្តីស្នើឡើងដោយ Schleiden និង Schwann ដែលថាការរស់ទាំងអស់គឺបង្កឡើងពីកោសិកា ហើយថាការលូតលាស់ និងការបន្តពូជ គឺបានមកពីការធ្វើចំណែករបស់កោសិកា។
cell wall Rigid structure that surrounds bacterial and plant cells. It protects the cell from rupturing in hypotonic solutions.	ភ្នាសក្រាម ភ្នាសរឹងនៅជុំវិញកោសិកាបាក់តេរី និងកោសិការុក្ខជាតិ។ វាការពារកោសិកាពីការផ្ទុះបែកក្នុងសូលុយស្យុងអ៊ីប៉ូតូនិច។
cell-free extract A preparation of the soluble fraction of cells, made by lysing cells and removing the solid particles, such as nuclei, membranes, and organelles. Often used to carry out the synthesis of proteins by the addition of specific, extra mRNA molecules.	សម្រាប់គ្មានកោសិកា ការរៀបចំផ្នែករលាយនៃកោសិកា ដែលបង្កើតដោយកាប់បែកកោសិកា និងការយកចេញផ្នែករឹង ដូចជាណ្វៃយ៉ូ ភ្នាស និងធាតុកោសិកា។ វិធីនេះត្រូវបានគេប្រើជាញឹកញាប់នៅក្នុងការការសំយោគប្រូតេអ៊ីន ដោយការបន្ថែមម៉ូលេគុលARNm យថាប្រភេទ។
cellobiose A disaccharide sugar consisting of two beta-glucose chains.	សេឡូប៊ីយ៉ូស ស្ករឌីសាការីតបង្កឡើងពីច្រវាក់បេតាគ្លុយកូសពីរ។
cellular respiration The process of converting food energy into a form usable by cells that takes place in the mitochondria.	ដង្ហើមកោសិកា ដំណើរចំលែងថាមពលចំណីអាហារអោយទៅជាទម្រង់មួយ ដែលអាចប្រើប្រាស់បានដោយកោសិកា ដែលដំណើរការនេះប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងមីតូកុងដ្រី។
cellulase An enzyme that breaks down cellulose into smaller units by cleaving the 1,4 linkages between molecules of beta-glucose.	សែលុយឡូស អង់ស៊ីមដែលបំបែកសែលុយឡូសអោយទៅជាឯកតាតូចៗ ដោយផ្តាច់ចំណង1,4 រវាង ម៉ូលេគុល β -គ្លុយកូស។
cellulose Plant polysaccharide made up of 1,4 linked glucose. The structural material in plants.	សែលុយឡូស ប៉ូលីសាការីតរុក្ខជាតិបង្កឡើងពីគ្លុយកូសភ្ជាប់ដោយសម្ព័ន្ធ β ,1,4។ គឺជាសារធាតុគ្រោងរបស់រុក្ខជាតិ។
Celsius scale Temperature scale used worldwide in which water freezes at 0°C and boils at 100°C.	មាត្រដ្ឋានសេលស្យុស ខ្នាតសីតុណ្ហភាពដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ទូទាំងពិភពលោក គឺទឹក កកនៅ 0°C និងពុះនៅ 100°C។
cement See cementum.	ស៊ីម៉ង់ត សូមមើលពាក្យ ផ្លឹងស្រោបជើងធ្មេញ។
cementum A hard layer of material just under the enamel of a tooth.	សម្បកប្រសព្វធ្មេញ ស្រទាប់រឹងនៃសារធាតុដែលស្ថិតនៅជាប់ខាងក្រោមកាចាធ្មេញ។
CEN In yeast, fragments of chromosomal DNA, about 120 bp long. When inserted into plasmids they give the ability to segregate during mitosis. These segments contain at least three types of sequence elements associated with centromere function.	CEN ចំពោះមេនីប៊ីង វាជាអង្គត់ADNក្នុងក្រូម៉ូសូមមានប្រវែង ប្រហែល ១២០គូបាស។ នៅពេលដាក់បញ្ចូលក្នុងប្លាស្មីតាស្ទីតវានឹងមានលទ្ធភាពញែកដាច់ដោយឡែកក្នុងកំឡុងពេលមីតូស។ អង្គត់ទាំងនេះយ៉ាងហោចណាស់ក៏មានតំណដាច់ប្រភេទដែរ ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងមុខងារសង់ត្រូមែ។
cenospecies All members of an ecospecies related to each other by the ability to breed and exchange genes through hybridization, e.g. dogs and wolves.	ប្រភេទសត្វលេចបង្កាត់ពូជគ្នាបាន ប្រភេទសត្វទាំងអស់នៃអេកូប្រភេទដែលទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមក មានលទ្ធភាពបង្កាត់ និងផ្លាស់ប្តូរសែនតាមរយៈអ៊ីប្រីតកម្ម។ ឧទាហរណ៍ រវាងឆ្កែ និងឆ្កែចចក។
Cenozoic The geological era from the Mesozoic to the present (about 65 million years). See appendix 3	សេណូសូអ៊ីច ស័កក្វតព្រុសាស្ត្រ ចាប់ពីស័កមេសូសូអ៊ីចមកដល់បច្ចុប្បន្ន (ប្រហែល ៦៥ លានឆ្នាំ)។ សូមមើល appendix 3
centi- prefix meaning one hundred.	សេនទី- (បុព្វបទ) មានន័យថា មួយរយ។
centimeter (cm) Metric unit of length equal to 1/100 m (the decimal prefix centi- means times 1/100).	សង់ទីម៉ែត ខ្នាតប្រវែងជាម៉ែតស្មើនឹង1/100m (បុព្វបទសង់ទី មានន័យថាគុណនឹង1/100)។
centimorgan A unit of distance between genes on chromosomes. One centimorgan represents a value of 1 percent crossing over between two genes.	សង់ទីម៉ែតអ៊ីច ខ្នាតចំងាយរវាងសែននៅលើក្រូម៉ូសូម។ មួយសង់ទីម៉ែតអ៊ីចតាងអោយតំលៃបណ្តូខ្វែង១%រវាងសែន២។
centipede See chilopod.	ក្អែប ឬ មេរទេ

central dogma The concept that information flow progresses from DNA to RNA to proteins. Although exceptions are known, this idea is central to an understanding of gene function.	បញ្ញត្តិទ្រុះ គំនិតដែលថា ព័ត៌មានត្រូវបានបញ្ជូនពី ADN ទៅ ARN និងទៅប្រូតេអ៊ីន។ ទោះបីជាមានការលើកលែងក៏ដោយ ក៏គំនិតនេះជាមូលដ្ឋានយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការស្វែងយល់ពីមុខងារសែន។
central nervous system The brain and spinal chord.	ប្រព័ន្ធមន្ត្រីប្រសាទ ខួរក្បាល និងខួរឆ្អឹងខ្នង។
central placentation Refers to the attachment of ovules along the central axis of an ovary that has just one ovule-bearing chamber	ជំនាប់មុខុលកណ្តាល សំដៅទៅលើការភ្ជាប់របស់អូវុលតាមបណ្តោយបណ្តាលអក្សកណ្តាលនៃអូវែ ដែលមានថតតែមួយ។
centric fusion See Robertsonian translocation.	ជំនាប់កណ្តាល សូមមើល Robertsonian translocation។
centric leaf Leaves that are almost cylindrical with a central region containing the vascular bundles surrounded by mesophyll tissue. e.g. the needles of pine trees, and onion leaves.	ស្លឹកមូល ស្លឹកដែលមានលក្ខណៈស៊ីឡាំងរាងស្ទើរតែទាំងអស់ ហើយនៅកណ្តាលមានបាច់សរសៃនាំ ព័ទ្ធជុំវិញដោយជាលិកាមេសូភីល។ ឧទាហរណ៍ស្លឹកមូលរបស់រុក្ខជាតិស្រស់ និងស្លឹកខ្លឹម។
centrifugation A process in which particles suspended in a liquid are forced to form a sediment by being spun in a centrifuge.	ច្រៀងចាកផ្ចិត ដំណើរដែលភាគល្អិតនៅក្នុងសារធាតុរាវ ត្រូវបានបង្ខំអោយបង្កើតកករ តាមរយៈការបង្វិលនៅក្នុងម៉ាស៊ីនច្រៀងចាកផ្ចិត។
centrifuge A machine with several test tubes that rotate at high speed. It is used to separate suspended solids from solutions.	ម៉ាស៊ីនច្រៀងចាកផ្ចិត ម៉ាស៊ីនដែលមានបំពង់សាកជាច្រើន និងវិលក្នុងល្បឿនយ៉ាងលឿន។ គេប្រើវាសម្រាប់ញែកសារធាតុកករនៅក្នុងសូលុយស្យុង។
centriole A cylindrical organelle near the nucleus during inter-phase that moves to the spinal poles during mitosis. Usually found in the centrosome and considered to be the active division center of the cell.	សង់ទ្រីយ៉ូល ធាតុកោសិកាពងស៊ីឡាំង ស្ថិតនៅជិតណ្វៃយូនៅចន្លោះវគ្គហើយធ្វើដំណើរទៅចុងនៅពេលមីតូស។ ច្រើនប្រទះឃើញនៅក្នុងសង់ត្រូសូមនិងត្រូវបានចាត់ទុកជាមជ្ឈមណ្ឌលនៃចំណែកកោសិកា។
centripetal Moving inwards towards a centre of rotation.	ដែលមូលមកកណ្តាល រីកិលចូលមក ផ្នែកកណ្តាលរបស់វិល។
centroleathal (of eggs) Having the yolk in the centre.	ដែលមាន ស៊ុតលឿងនៅមជ្ឈមណ្ឌល
centromere The region where two chromatids are joined and attached to a spindle fiber.	សង់ត្រូមែរ កន្លែងដែលក្រូម៉ាទីតទាំង២ភ្ជាប់គ្នា និងត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងសរសៃអាត្រូម៉ាទីត។
centrosome Region of the cytoplasm containing the centriole.	សង់ត្រូសូម តំបន់នៃស៊ីតូប្លាសដែលមានសង់ទ្រីយ៉ូល។
centrum The solid central part of each vertebra that gives strength to the vertebral column.	ត្រីកោណ ផ្នែកកណ្តាលរឹងរបស់ឆ្អឹងកងនីមួយៗ ដែលផ្តល់ភាពរឹងមាំទៅពួកឆ្អឹងខ្នង។
Cepaea A genus of land snail that has been studied a lot because of its genetic polymorphism.	សេប៉ាអេ ពួកមួយនៃខ្យងលើគោក ដែលបានសិក្សាយ៉ាងច្រើន ដោយសារតែពហុសណ្ឋាននៃសម្ភារៈសេនេទិចរបស់វា។
cephalic Relating to the head.	នៃក្បាល ដែលទាក់ទងទៅនឹងក្បាល។
cephalic index The percentage ratio of head width to head length.	សន្ទស្សន៍ក្បាល សមាមាត្រភាគរយរវាងទទឹង និងបណ្តោយក្បាល។
cephalisation A trend in animal evolution toward larger brains and more complex senses in the head.	វិវឌ្ឍន៍ខួរក្បាល ការវិវឌ្ឍន៍របស់ខួរក្បាលសត្វកាន់តែធំទៅៗ និងកាន់តែមានវិញ្ញាណស្មុកស្មាញជាងនៅក្នុងក្បាល។
Cephalochordata A primitive group of the phylum Chordata that is usually given the status of a class.	សេដាឡូត៍វេដាតា ក្រុមដំបូងនៃសាខាគ័រវេដាតា ដែលជាធម្មតាត្រូវបានគេផ្តល់ឋានៈជាថ្នាក់។
cephalopod Any member of the class Cephalopoda which contains molluscs such as squids (10 arms) and octopuses (8 arms). They have a well-developed brain, eyes similar to vertebrate eyes, and can change colour rapidly. See chromatophores.	សត្វស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់សេដាឡូប៉ូដា ដែលមានដូចជាមីកដៃ១០ និងមីកដៃ៨។ ខួរក្បាលវាមានការវិវឌ្ឍន៍យ៉ាងល្អ។ ភ្នែកមានលក្ខណៈស្រដៀងនឹងភ្នែករបស់សត្វឆ្អឹងកង និងមានលទ្ធភាពផ្លាស់ប្តូរពណ៌បានយ៉ាងរហ័ស។
cephalothorax One of two main body parts in some arthropods made of a fused head and thorax.	ក្បាលទ្រូង ផ្នែកមួយនៃផ្នែកសំខាន់ទាំងពីររបស់អាកត្រូប៉ូតមួយចំនួន ដែលកើតឡើងពីការលាយចូលគ្នានៃក្បាលនិងទ្រូង។
cerato- prefix meaning like horn.	សេរ៉ាតូ (បុព្វបទ)មានន័យថា ដូចស្នែង។
ceratotrichia Keratin fibers that support the web of	សេរ៉ាតូត្រីស សរសៃកេរ៉ាទីនដែលទ្រទ្រង់បណ្តាញព្រុយត្រីផ្លីងខ្លី។

the fins of chondrichthyes.	
cerc- or cerco- <i>prefix</i> meaning the tail.	សីក ឬ សីកូ (បុព្វបទ)មានន័យថា កន្ទុយ។
cereal Any member of the plant family Gramineae which produces edible fruits, e.g. rice, wheat, maize, oats and barley.	ធញ្ញជាតិ រុក្ខជាតិស្ថិតនៅក្នុងគ្រុឌប្រភេទនៃ ដែលបង្កើតផ្លែអាចបរិភោគបាន។ ឧទាហរណ៍ ស្រូវ ស្រូវសាឡើ ពោត អូត និងស្រូវបាលី។
cerebellum The region of the brain lying below the cerebrum and above the pons that controls muscular coordination and balance.	ខួរតូច តំបន់ខួរក្បាលនៅខាងក្រោម អឌ្ឍគោលខួរនិងខាងលើទងខួរ ដែលត្រួតពិនិត្យចលនាសាច់ដុំនិងលំនឹង។
cerebral cortex The folded outer layer of grey matter of the cerebrum.	សម្បកខួរ ស្រទាប់ក្រៅផ្ទុកវ៉ៃនៃសារធាតុប្រផេះរបស់ខួរក្បាល។
cerebral hemisphere One of the two halves of the forebrain of vertebrates. In higher vertebrates the main function is coordination, but in lower vertebrates the main function is smell.	អឌ្ឍគោលខួរ ចំហៀងមួយក្នុងចំណោមចំហៀងទាំងពីររបស់ខួរមុខសត្វឆ្អឹងកង។ ចំពោះសត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់ មុខងារសំខាន់របស់វា គឺសម្របសម្រួលប៉ុន្តែចំពោះសត្វ ឆ្អឹងកងថ្នាក់ទាបវិញ មុខងារចម្បងរបស់វាគឺក្លិន។
cerebro- <i>prefix</i> meaning the brain.	សេរេប្រូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ខួរក្បាល។
cerebrospinal fluid A fluid in the brain and spinal cord that cushions them against shock.	ទឹកខួរ សារធាតុរាវក្នុងខួរក្បាលនិងខួរឆ្អឹងខ្នង ដែលការពារវាទប់ទល់នឹងការប៉ះទង្គិច។
cerebrum The largest part of the human brain that is the control area for reasoning, memory, and voluntary nervous activity.	អឌ្ឍគោលខួរ ផ្នែកធំបំផុតនៃខួរក្បាលមនុស្សដែលជាតំបន់ត្រួតពិនិត្យការគិតពិចារណា ការចងចាំ និងសកម្មភាពប្រសាទដោយចេតនា។
cerumen The wax which is secreted in the outer ear canal of mammals to protect the delicate skin lining the canal.	ឈាច់ត្រចៀក ជាតិក្រមួនដែលបញ្ចេញ នៅរន្ធត្រចៀកក្រៅថនិកសត្វដើម្បីការពារភ្នាសស្បែកដ៏ស្រទន់របស់វា។
cervic- or cervico- <i>prefix</i> meaning the neck or cervix.	សីវិក ឬ សីវិកូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ក ឬកស្បូន។
cervical Relating to the neck or cervix.	នៃក ឬ នៃកស្បូន
cervix A muscular ring of tissue at the place where the uterus and vagina join.	កស្បូន ជាលិកាសាច់ដុំកង ដែលជាកន្លែងជួបគ្នារវាងស្បូន និងផ្លូវយោនី។
Cestoda A phylum of the Platyhelminthes containing the parasitic tapeworms.	ស៊ីស្តូដា សាខាមួយរបស់ផ្លែដីហោលមីន ដែលមានដូចជាបរាសិតគេនញ៉ា។
cetacean or whale Any aquatic eutherian mammal of the order Cetacea, comprising the porpoises, dolphins and whales. Cetaceans are completely aquatic, have fin-like forelimbs, often a dorsal fin, a blowhole and transverse tail fin. The young are large at birth and suckled like other mammals. Cetaceans have a thick outer layer of fat, a large brain and are capable of complex communication.	ធារឡែន ថនិកសត្វមានសុករស់នៅក្នុងទឹក នៃលំដាប់សេតាសេ រួមមានថនិកសត្វ បណ្តាម៉្យាង ដូលហ្វីន និងបាឡែន។ សត្វ ក្នុងលំដាប់សេតាសេ គឺរស់នៅក្នុងទឹកទាំងស្រុង ដើរមុខមានលក្ខណៈដូចជាព្រុយ និងមានព្រុយខ្នង កន្លែងដកដង្ហើម និងព្រុយកន្ទុយទទឹង។ កូនខ្លីមានទំហំធំនៅពេលកើត និងបៅដោះ ដូចថនិកសត្វដទៃទៀតដែរ។ សត្វក្នុងលំដាប់នេះ មានស្រទាប់ខ្លាញ់ក្រាស់ មានខួរធំ និងលទ្ធភាពទាក់ទងគ្នាយ៉ាងស្មុកស្មាញ។
Chaetopoda Annelid worms of the classes Polychaeta or oligochaeta, which all have chaetae.	ខេតូម៉ូដា ដង្កូវអាណេលីត ក្នុងថ្នាក់ប៉ូលីខេតា ឬអូលីហ្គូខេតា ដែលទាំងអស់សុទ្ធតែមានរោម។
chaet- or chaeto- <i>prefix</i> meaning hair.	ខេត- ឬ ខេតូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា សក់ ឬ រោម។
chaetotaxy The way that bristles and chaetae are arranged in insects - often used in classification keys for identification.	ចំណែកថ្នាក់រោម របៀបតម្រៀបរោម ក្នុងសត្វល្អិត។ ជាញឹកញាប់គេប្រើវាជាធាតុចំណាត់ថ្នាក់សំខាន់ សម្រាប់ការធ្វើ អត្តសញ្ញាណកម្ម។
chain reaction Series of very rapid reactions that occur among fissionable atoms if they are close enough together. The products of each reaction cause several other reactions to occur so that reaction rate accelerates.	ប្រតិកម្មឆ្លងស៊េរី ស៊េរីនៃប្រតិកម្មល្បឿនបំផុតដែលកើតឡើងក្នុងពេលបំបែកអាតូម បើសិនជាវានៅជិតគ្នា។ លទ្ធផលនៃប្រតិកម្មនីមួយៗបណ្តាលអោយមានប្រតិកម្មផ្សេងៗទៀតកើតឡើង ហើយអត្រានៃប្រតិកម្មនេះកើនឡើងជាលំដាប់។
chalaza 1. the base of the ovule in a flowering plant to which the funicle is attached, and through which the pollen tube sometimes enters the ovule prior to fertilization. 2. one of the opposite pair of spiral bands in the white of a bird's egg which suspend the yolk within the shell to prevent it from being damaged.	កាឡាស 1. ផ្នែកខាងគល់នៃអូវុលចំពោះរុក្ខជាតិមានផ្កា ដែលជាកន្លែងទងអូវុលត្រូវបានភ្ជាប់ និងជួនកាលជាកន្លែងដែលបំពង់លំអងចូលទៅក្នុងអូវុល មុនការបង្កកំណើត។ 2. បន្ទះរាងស្លៀកម្លាង ក្នុងផ្នែកសរសៃសុតបក្សី វាធ្វើអោយផ្នែកល្បឿងអណ្តែតក្នុងសម្បកនិងការពារកុំអោយមានការខូចខាត។

chalone A chemical occurring in living animal tissues which specifically inhibits mitosis.	ខាស់ឡូន សារធាតុគីមី កើតមាននៅក្នុងជាលិកាសត្វ ដែលបង្កាក់ជាពិសេស គឺដំណើរមីតូស៊ីស។
chaparral A type of vegetation with low shrubs that have thick waxy leaves.	ច្រៃតុម្ពោត ព្រៃដែលមានដើមឈើតូចៗស្លឹកក្រាស់។
chaperone A protein molecule which can assist in the folding, assembly or transport of other proteins in a cell.	នាមបង្ខំន ម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន ដែលអាចជួយបត់បញ្ចូលគ្នា និងដឹកនាំប្រូតេអ៊ីនផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងកោសិកា។
character An observable phenotypic attribute of an organism.	លក្ខណៈ ឬគុណវិស័យ លក្ខណៈ ផេណូទីបដែលអាចមើលឃើញរបស់ភារវស់។
character convergence The situation in which interactions between two closely related species result in one or more traits becoming similar.	រួមលក្ខណៈ ស្ថានភាពដែលអន្តរអំពី រវាងប្រភេទទាក់ទងជិតស្និទ្ធពីរបង្កំអោយមានលក្ខណៈមួយ ឬច្រើនស្រដៀងគ្នា។
character displacement The divergence of characteristics in sympatric species, as a result of the selective effects of competition.	ដាច់លក្ខណៈ ភាពដាច់ចេញពីគ្នានៃលក្ខណៈក្នុងប្រភេទដូចគ្នា ដោយសារតែឥទ្ធិពលនៃជម្រើសការប្រកួតប្រជែង។
character index A value made by adding the ratings of several genetic characters. It is used in numerical taxonomy to indicate the amount of difference between related taxa. See key.	សន្ទស្សន៍លក្ខណៈ តម្លៃបានមកពីការបូក អត្រាលក្ខណៈសេនេទិចជាច្រើនចូលគ្នា។ គេប្រើវានៅក្នុងការធ្វើចំណែកថ្នាក់លេខ ដើម្បីបង្ហាញបរិមាណខុសគ្នារវាងឯកតា ចំណែកថ្នាក់ដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នា។ សូមមើលពាក្យគន្លឹះ។
Charles' law Relationship stating that the change in temperature of a gas volume is proportional to the change in temperature.	ច្បាប់សាឡ ទំនាក់ទំនងដែលចែងថា ការផ្លាស់ប្តូរសីតុណ្ហភាពនៃមាឌខ្សែសមាមាត្រទៅនឹងការផ្លាស់ប្តូរចំណុះ។
charon phage A group of genetically modified lambda phage designed to be used as vectors for cloning foreign DNA.	ផាន់ការ៉ូន ក្រុមនៃផាន់ការ៉ូនដាក់ណែប្រែសេនេទិច ដែលបង្កើតឡើងដើម្បីប្រើជាវ៉ិចទ័រសំរាប់ការធ្វើកូនADNពីក្រៅ។
Charophyta A group of the algae, including the stoneworts, which live in ponds.	ការ៉ូផីតា សារាយមួយក្រុម ដូចជាស្ពូនវែត ដែលរស់នៅក្នុងទឹកត្រពាំង។
chartaceous (adj) (of plant parts) Having a texture like paper.	ខាតាស៊ីស (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ) មានលក្ខណៈដូចជាក្រដាស។
chasmogamic (adj) (of a flower) Opening before pollination.	ខាស្មូហ្គាមីក (អំពីផ្កា) បើកមុនដំណើរលម្អង។
checklist A list of the organisms contained within a group which can be used for quick reference in the arrangement of collections.	តារាងឈ្មោះ បញ្ជីឈ្មោះភារវស់ ដាក់ចូលគ្នាតាមក្រុម ដែលបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលរក សម្រាប់ការតម្រៀបក្នុងការប្រមូលទុកនានា។
cheese A partially fermented, coagulated product of milk. Varieties of cheese are produced by the use of different microorganisms in the fermenting process (and by the use of different types of milk).	ឈឺស ផលិតផលទឹកដោះគោកក និងកាច់(លឿង)បានខ្លះៗ មានផលិតផលឈឺសជាច្រើនប្រភេទ បានមកពីការប្រើអតិសុខុមប្រាណខុសៗគ្នា នៅក្នុងដំណើរលឿង (និងដោយការប្រើទឹកដោះគោប្រភេទខុសៗគ្នា)។
cheironym An unpublished name for an organism.	ខេរ៉ូនីម ឈ្មោះភារវស់ដែលមិនបានបោះពុម្ពផ្សាយ។
Cheiroptera See chiroptera.	ខេរ៉ូបតេរ៉ា
chel- prefix relating to claws.	ខេល (បុព្វបទ) ទាក់ទងនឹងតង្កៀប។
chela The large pincer-like claw of crabs and lobsters.	តង្កៀប ដើងតង្កៀបធំៗរបស់ក្តាម និង បង្កង។
chelate (adj) 1. Possessing claws or pincer-like appendages. 2. (v) To combine with a metal ion to form a stable compound.	ខេលាត 1. ដែលមានតង្កៀប 2. ភ្ជាប់ ភ្ជាប់ជាមួយអ៊ីយ៉ុងលោហៈ ដើម្បីបង្កើតសមាសធាតុមានស្ថេរភាព។
chelation The binding of a metal ion to an organic molecule from which it can later be released. Some chelating agents are drugs used to treat metal poisoning the metal binds to the drug and can then be excreted safely. Chelation also enables plants to take up metal ions from the soil.	ខេលាតកម្ម ការភ្ជាប់របស់អ៊ីយ៉ុងលោហៈ ទៅនឹងម៉ូលេគុលសរីរាង្គ ដែលបន្ទាប់មក វាអាចចាកចេញបាន។ ភ្នាក់ងារជំនាបខ្លះ គឺជាថ្នាំដែលគេប្រើសម្រាប់ព្យាបាលការពុលលោហៈ ដោយលោហៈនោះធ្វើការគោងភ្ជាប់ទៅនឹងថ្នាំ បន្ទាប់មកវាត្រូវបានបញ្ចេញមកខាងក្រៅដោយសុវត្ថិភាព។ ដំណើរជំនាបបែបនេះ ក៏អាចធ្វើអោយរុក្ខជាតិអាចចាប់យកអ៊ីយ៉ុងលោហៈពីដីបានដែរ។
chelicerae The first pair of appendages in arachnids	ចង្កូម ខ្លែងគូទីមួយរបស់អាវាត្រីត ដែលជួយវាក្នុងការស៊ីអាហារ និងកែប្រែ

that help in feeding; modified into poison fangs in spiders.	ជាចង្កូមពិសចំពោះពីងពាង។
cheliped A limb with a pincer in crustaceans.	ខ្នើតត្រៀម អវយវៈដែលមានត្រៀមចំពោះគ្រុស្តាសេ។
Chelonia The order of reptiles containing the tortoise and turtles.	ឃេឡូន្យោ លំដាប់ឧដ្ឋសត្វ ដែលមានដូចជាពូកអណ្តើក។
chemical bond An attractive force between atoms produced by sharing or transferring electrons.	សម្ព័ន្ធគីមី កំលាំងទំនាញរវាងអាតូម ដែលបង្កឡើងដោយការបែងចែក ឬការបញ្ជូនអេឡិចត្រុង។
chemical change Change in the chemical composition of a substance that is usually not easily reversible and involves large changes in energy. The change produces new substances with new properties.	បំប្លែងរូបគីមី បំប្លែងសមាសភាពគីមីនៃសារធាតុមួយដែលជាធម្មតាមិនងាយត្រឡប់មកភាពដើមវិញនិងទាក់ទងទៅនឹងការប្រែប្រួលថាមពលខ្លាំង។ បំប្លែងនេះបង្កើតបានជាសារធាតុថ្មី មានលក្ខណៈថ្មី។
chemical digestion The breakdown of food by the action of enzymes and emulsifiers.	រំលាយអាហារបែបគីមី ការបំបែកចំណីអាហារដោយអំពើរបស់អង់ស៊ីម និងសារធាតុបំបែកខ្លាញ់។
chemical formula A shorthand method of using chemical symbols and numbers to represent the composition of a substance.	រូបមន្តគីមី វិធីសរសេរកាត់ដោយប្រើនិមិត្តសញ្ញាគីមីនិងចំនួនតាងអោយសមាសភាពរបស់សារធាតុមួយ។
chemical fossils Traces of chemicals such as porphyrins and alkanes which are possibly remains of living things in rocks that do not contain true fossils.	ដុស្តិ៍គីមី សំណល់សារធាតុគីមី ដូចជាប៉ក័រីន និងអាល់កាន ដែលអាចជាសារធាតុសំណល់របស់ភារវរស់នៅជាប់នឹងថ្ម និងដែលមិនមែនជាដុស្តិ៍ពិតប្រាកដ។
chemical indicator Compound whose color depends on the hydronium ion concentration, (pH) in its solution. Most indicators have just two colors and indicate whether the hydronium ion concentration is above or below a certain $[H_3O^+]$ value.	ធាតុបង្ហាញពណ៌ សមាសធាតុដែលពណ៌របស់វាប្រែប្រួលទៅតាមកំហាប់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូញីយ៉ូម (pH) នៅក្នុងសូលុយស្យុងរបស់វា។ ធាតុបង្ហាញពណ៌ភាគច្រើនមានពណ៌ពីរហើយបញ្ជាក់ថាតើកំហាប់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូញីយ៉ូមខ្ពស់ជាង ឬទាបជាងតំលៃណាមួយនៃ $[H_3O^+]$ ។
chemical periodicity Cyclic or periodic repeating of chemical and physical properties with increasing atomic weight caused by the arrangement of electrons around atoms.	ខួបនៃធាតុគីមី រដ្ឋ ឬខួបនៃលក្ខណៈគីមី និងលក្ខណៈរូបរបស់ធាតុគីមីជាមួយកំណើនម៉ាសអាតូម ដែលបណ្តាលមកពីការតំរៀបអេឡិចត្រុងជុំវិញអាតូម។
chemical reaction A reaction where bonds between atoms are broken or formed.	ប្រតិកម្មគីមី ប្រតិកម្មដែលសម្ព័ន្ធរវាងអាតូមត្រូវបានកាត់ផ្តាច់ ឬបង្កើតឡើង។
chemical symbol A one or two letter abbreviation used to represent each of the elements.	និមិត្តសញ្ញាគីមី អក្សរកាត់មួយតួឬពីរតួ ដែលប្រើសំរាប់តាងអោយធាតុនីមួយៗ។
chemiosmotic theory Theory stating that the energy released by the flow of electrons along the electron-transport chain is used to establish a proton gradient. This high-energy gradient can be used to do work, including the synthesis of ATP.	ទ្រឹស្តីគីមីមូសូស ទ្រឹស្តីដែលចែងថាថាមពលដែលត្រូវបានដោះដោយការផ្ទេរអេឡិចត្រុងតាមខ្សែដឹកបញ្ជូនអេឡិចត្រុងត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបង្កើតលំដាប់កំរិតប្រូតុង។ ថាមពលខ្ពស់នេះអាចត្រូវបានប្រើដើម្បីដំណើរការសកម្មភាព ដោយរួមទាំងការសំយោគ ATPផង។
chemoheterotroph A chemoautotrophic heterotroph.	គីមីអេតេរូត្រូហ្វ គីមីស្វ័យជីព បរជីព។
chemoreceptor A receptor that is stimulated by contact with molecules and is capable of reacting to and differentiating between different chemical stimuli. Chemoreceptors are found where external stimuli a being received, for example in the taste buds and in the mucous membranes of the nose.	គីមីច្នូល អ្នកទទួលដែលត្រូវបានភ្លេច ដោយការប៉ះជាមួយនឹងម៉ូលេគុល និងអាចប្រតិកម្មឆ្លើយតបទៅនឹងម៉ូលេគុលនោះ ហើយវាក៏អាចដឹងពីរំលោភគីមីផ្សេងៗគ្នាដែរ។ គីមីច្នូលមានស្ថិតនៅកន្លែងដែលរំលោភខាងក្រៅអាចទទួលបានដូចជាអព្រាញអណ្តាត និងនៅនឹងភ្នាសស្បែកចុះ។
chemosensory An organ or structure that is able to detect the presence of specific chemicals.	គីមីញ្ញាណ សរីរាង្គ ឬទម្រង់ដែលអាចដឹងពីវត្តមានរបស់សារធាតុគីមីយថាប្រភេទបាន។
chemostat A growth chamber designed to allow controlled input of nutrients and output of cells.	ឃីមីស្តាត ធុងបណ្តុះដែលមានការត្រួតពិនិត្យដោយស្វ័យប្រវត្តិ នូវលំហូរចូលនៃសារធាតុចិញ្ចឹម និងលំហូរចេញនៃកោសិកា។
chemosynthesis The process of obtaining energy and synthesizing organic compounds from simple inorganic reactions involving the oxidation of	គីមីសំយោគ ដំណើរទទួលបានថាមពល និងការសំយោគសមាសធាតុសរីរាង្គពីប្រតិកម្មអសរីរាង្គងាយៗ ដែលទាក់ទងនឹងការធ្វើអុកស៊ីតកម្មរបស់

inorganic compounds such as iron, ammonia and hydrogen sulphate, and is carried out by several kinds of chemoautotrophic bacteria. See autotroph, nitrogen cycle.	សារធាតុអសរីរាង្គ ដូចជាដែក អាម៉ូញាក់ និងអ៊ីដ្រូសែនស៊ុលផាត។ ដំណើរការនេះ គឺកើតមានចំពោះបាក់តេរីមីស្វ័យជីវជាច្រើនប្រភេទ។ សូមមើលពាក្យ ស្វ័យជីវ និងវដ្តអាសូត។
chemotaxis Negative or positive response to a chemical. e.g. the movement of a wasp towards the smell of beer is positive chemotaxis.	គីមីតំណាង ឧទាហរណ៍ ចលនារបស់ឌីម៉ាល់ឆ្ពោះទៅរកក្លិនស្រាបៀរ គឺជាគីមីតំណាង។
chemotaxonomy Taxonomy based on chemical structure or composition such as lipids or DNA base composition.	គីមីចំណែកថ្នាក់ ជាចំណែកថ្នាក់ដែលអាស្រ័យលើទម្រង់គីមី ឬសមាសធាតុផ្សំ ដូចជាលីពីត ឬសមាសភាពបាសរបស់ADN។
chemotherapy The use of chemicals to treat disease.	ការព្យាបាលជំងឺដោយគីមី ការព្យាបាលជំងឺដោយប្រើធាតុគីមី (ថ្នាំ) ។
chemotropism In plants, growth towards or away from a chemical stimulus.	គីមីទំនោរ ចំពោះរុក្ខជាតិ គឺជាការលូតលាស់ដែលឆ្ពោះទៅរករំញោចនៃធាតុគីមី។
chiasma (plural chiasmata) The crossed strands of non-sister chromatids seen in diplotene of the first meiotic division. Regarded as the cytological evidence for exchange of chromosomal material, or crossing over.	ក្បាស្តា ខ្សែគងខ្វែងគ្នានៃក្រូម៉ាទីតមិនមែនបងប្អូន ដែលមើលឃើញក្នុងរដ្ឋខ្សែតែនៃចំណែកមេយូសមួយ។ វាត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាកត្តាភស្តុតាងកោសិកាវិទ្យាដែលបង្ហាញពីការប្តូរសម្ភារៈក្រូម៉ូសូម ឬក្រូស៊ីញូមូស៊ីវ។
chickenpox An acute, contagious disease caused by the herpes varicella-zoster virus common in childhood. Its symptoms include, slight fever and skin vesicles. The same virus can cause shingles in adults, a painful inflammation along the path of a major nerve, usually across the back or sides of the body.	អុតស្វាយ ជាជំងឺឆ្លងច្រើនបង្កឡើងដោយវីរុស វ៉ារីសេលឡាហ្សូស្ទ័រ អ៊ែបប៉េស ដែលច្រើនកើតនៅក្មេងវ័យ។ បណ្តាភាគសញ្ញារបស់វាមានដូចជាគ្រុនតិចតួច និងស្នាមអុចលើស្បែក។ វីរុសនេះអាចបង្កចំពោះមនុស្សពេញវ័យដែរ ដូចជាការរលាក និងបង្កការឈឺចាប់តាមបណ្តោយផ្លូវតំបន់របស់សរសៃប្រសាទសំខាន់ៗ ដូចជាច្រើនកើតមាននៅនឹងក និងនៅតាមចំហៀងខ្លួន។
chief cells or peptic cells The gastric epithelial cells that release pepsinogen.	កោសិកាឃីមូ ឬ កោសិកាម៉ិម៉ិម កោសិកាអេពីតេល្យូមក្រពះ ដែលបញ្ចេញប៊ុបស៊ីណូសែន។
chilo- prefix meaning related to a lip.	ឃីឡូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ទាក់ទងនឹងបច្ចុរមាត់។
chilopod Any arthropod of the class Chilopoda (centipedes). They are carnivorous and have one pair of legs on each segment.	ឃីឡូប៉ូត អាត្រូប៉ូតទាំងឡាយដែលស្ថិត នៅក្នុងថ្នាក់ឃីឡូប៉ូត (ពពួកក្តែប)។ ពួកវាជាមំសាសី ហើយនៅអង្កត់ខ្លួននីមួយៗមានជើងមួយគូ។
chimaera or chimera 1. (also called graft-hybrid) An organism, whose tissues contain more than one genetic type as a result of mutation or grafting. 2. a DNA hybrid molecule produced by genetic engineering, made up of DNA fragments from more than one organism.	តាមរស់អ៊ីប្រីតឡូ 1. តាមរស់ដែលជាលិការបស់វាមានផ្ទុកនូវប្រភេទសេនេទិច លើសពីមួយ ដែលបណ្តាលមកពីមួយតាស្យុង ឬការផ្សំ។ 2. អ៊ីប្រីតADN ម៉ូលេគុលADNអ៊ីប្រីត បង្កើតដោយវិស្វកម្មសេនេទិច។ ម៉ូលេគុលADNប្រភេទនេះ គឺបង្កឡើងពីអង្កត់ADN ដែលបានមកពីតាមរស់លើសពីមួយ។
chiral center An atom with four different substituents.	មជ្ឈមណ្ឌលគីរ៉ាល់ អាតូមដែលមានជំនួសបួនខុសគ្នា។
chirality An object is chiral if it cannot be superimposed on its mirror image. This word is derived from the Greek word for "hand" because hands are chiral.	ភាពគីរ៉ាល់ វត្ថុមួយជាគីរ៉ាល់លុះត្រាតែវាមិនអាចត្រួតលើគ្នាបានតាមរូបភាពរបស់វាក្នុងកញ្ចក់។ ពាក្យនេះក្លាយមកពីពាក្យក្រិច គឺមានន័យថា ដៃព្រោះដៃមានលក្ខណៈគីរ៉ាល់។
Chiroptera or Cheiroptera The order of mammals that includes the bats, whose wings are formed from a membrane of skin, the patagium, stretched from the front to hind limbs and over the fingers (but not the thumb) of the forewing.	ឃីរ៉ូបតេរ៉ា លំដាប់ថនិកសត្វមានដូចជាប្រចៀវ ដែលស្លាបរបស់វាកើតពីភ្នាសស្បែក ដែលលាតសន្ធឹងពីអវយវៈមុខ រហូតដល់អវយវៈក្រោយ និងពីលើម្រាម (ប៉ុន្តែមិនគ្រប់ពីលើមេដៃទេ) របស់ស្លាបមុខ។
chisquare (χ^2) analysis Statistical test to determine if an observed set of data fits a theoretical expectation.	ការវិភាគឃី-ការេ តេស្តស្តាទីស្ទីច ដើម្បីកំណត់ថាទិន្នន័យសង្កេតសមស្របទៅនឹងការរមពឹងទុកតាមទ្រឹស្តីឬទេ។
chitin A hard carbohydrate material found in the exoskeletons of arthropods and also in the cell walls of some fungi. It is similar to cellulose but has an amide in place of an -OH on carbon number 2 of the glucose residues.	គីទីន កាបូអ៊ីដ្រាតរឹងនៃគ្រោងផ្អែងខាងក្រៅរបស់អាកាត្រូប៉ូត និងភ្នាសគ្រោងរបស់ផ្សិតមួយចំនួន។ វាមានសណ្ឋានប្រហាក់ប្រហែលនឹងសែលូយឡូសដែរ ប៉ុន្តែមានក្រុមអាមីតជំនួសOHនៅលើកាបូនលេខពីរនៃគ្រូយកូស។

<p>chitinase An enzyme catalysing the hydrolysis of chitin and generating chitobiose. Chitinases are found in various animals, plants and microorganisms.</p>	<p>គីទីនណាស អង់ស៊ីមជម្រុញការបំបែកគីទីន និងបង្កើតគីតូប៊ីយ៉ូស។ អង់ស៊ីមនេះមាននៅក្នុងសត្វ រុក្ខជាតិ និងអតិសុខុមប្រាណផ្សេងៗ។</p>
<p>Chlamydia Gram-negative bacteria that are obligate intracellular parasites of man and other animals. They are coccoid, about 0.2-1.5μ in size and can be transmitted by interpersonal contact or by breathing.</p>	<p>ក្លាមីដៀ បាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមាន ដែលជាបរាសិតខាងក្នុងកោសិកាមនុស្ស និងសត្វផ្សេងៗ។ វាមានរាងមូល និងមានទំហំប្រហែលជា 0,2 – 0,5 មីក្រុង ហើយអាចឆ្លងតាមរយៈការប៉ះគ្នា ឬតាមដង្ហើម។</p>
<p>Chlamydomonas A unicellular green alga with two flagella in the division chlorophyta. (in many (older) texts regarded as a protozoan and placed in the class mastigophora.</p>	<p>ក្លាមីដូម៉ូណាស សារាយបៃតងឯកកោសិកាមានផ្លាសែលពីរ។ វាស្ថិតនៅក្នុងសាខាភ្លឺរីតា។ នៅក្នុងអត្ថបទចាស់ៗជាច្រើន គេចាត់ទុកវាជាប្រូតូសូអ៊ែ និងដាក់នៅក្នុងថ្នាក់ម៉ាស្តិកូផូរ៉ា។</p>
<p>chlamydospore An asexually produced, thick-walled fungal spore which is capable of surviving difficult conditions.</p>	<p>ក្លាមីដូស្ប័រ ស្ប័រផ្សិតមានក្លាសក្រាស់ ផលិតតាមបែបឥតភេទ។ ស្ប័រនេះអាចនៅរស់បានក្នុងលក្ខខណ្ឌមិនប្រកប។</p>
<p>chloragogen cells The yellow cells surrounding the gut of earthworms which break loose into the coelom, absorb nitrogenous waste, break up, and are either excreted via nephridial tubes or deposited elsewhere as pigment.</p>	<p>កោសិកាភ្លឺរីតា កោសិកាពណ៌លឿងនៅជុំវិញពោះវៀនដន្លែន។ វាមាននាទីស្រូបកាកសំណល់អាសូតបំបែកចោល បន្ទាប់មកអាចបញ្ចេញវាចោលតាមបំពង់នេត្រីដី ឬរក្សាទុកនៅកន្លែងណាមួយក្នុងទម្រង់ជាជាតិពណ៌។</p>
<p>chloramphenicol a bacteriostatic antibiotic produced by a species of <i>Streptomyces</i> that interferes with protein synthesis on the 50S subunit of prokaryote ribosomes.</p>	<p>ក្លរ៉ាមេផីកូល អង់ទីប្យូទិចផលិតដោយបាក់តេរីស្ត្រេបតូម៉ាស៊ីស។ អង់ទីប្យូទិចនេះបង្កាក់ដំណើរការសំយោគប្រូតេអ៊ីននៅលើឯកតារងវីប្រូសូម 50S។</p>
<p>Chlorella A microscopic green alga with high protein content, used commercially as an additive in food products and sweets.</p>	<p>ក្លរ៉េឡា សារាយបៃតងតូចៗ ដែលសម្បូរដោយប្រូតេអ៊ីន។ វាត្រូវបានគេប្រើជាអាហារបន្ថែមនៅក្នុងផលិតផលអាហារ និងបង្ហែម។</p>
<p>chlorenchyma Parenchyma tissue containing chloroplasts in higher plants.</p>	<p>ក្លរ៉េនស៊ីម ជាលិកាប៉ារ៉េនស៊ីមដែលផ្ទុកក្លរ៉ូប្លាស្តនៃរុក្ខជាតិថ្នាក់ខ្ពស់។</p>
<p>chloride secretory cells Cells present in the gills of teleost fish which actively excrete salts in marine conditions. In freshwater, the cells move salts into the body from the surrounding water.</p>	<p>កោសិកាបញ្ចេញក្លរីត កោសិកាស្ថិតនៅនឹងស្រកីត្រី ដែលបញ្ចេញអ៊ីយ៉ូត មានក្នុងទឹកសមុទ្រ។ នៅក្នុងទឹកសាប កោសិកាប្រភេទនេះទាញច្រោះយកអ៊ីយ៉ូតពីក្នុងទឹកចូលទៅក្នុងសារពាង្គកាយ។</p>
<p>chloride shift The movement of chloride ions into a red blood cell (erythrocyte) from the plasma. This ensures ionic and electrical stability during the transport of carbon dioxide.</p>	<p>ចលនាក្លរីត ចលនារបស់អ៊ីយ៉ូតក្លរីតចូលទៅក្នុងកោសិកាឈាមក្រហម (អេរីត្រូស៊ីត) ពីប្លាស្មា។ ដំណើរការនេះ គឺដើម្បីធានាអំពីស្ថេរភាពអ៊ីយ៉ូត និងបន្ទុកអគ្គីសនីនៅក្នុងអំឡុងពេលដឹកនាំឧស្ម័នកាបូនិច។</p>
<p>chlorinated hydrocarbon A hydrocarbon containing chlorine, such as the insecticide DDT (dichlorodiphenyltrichloroethane). These compounds persist in the environment and can accumulate in various animals and in food chains.</p>	<p>អ៊ីដ្រូកាបូក្លរីត ជាអ៊ីដ្រូកាបូនផ្ទុកក្លរីនដូចជាថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត DDT (ឌីក្លរូឌីផេនីលត្រីក្លរូអេតាន)។ សមាសធាតុនេះ ស្ថិតនៅយ៉ាងយូរក្នុងបរិស្ថាន និងអាចកើនបរិមាណ នៅពេលចូលដល់ក្នុងសត្វផ្សេងៗ និងក្នុងខ្សែអាហារ។</p>
<p>chlorocruorin A green respiratory pigment closely related to haemoglobin that is present in some polychaete worms.</p>	<p>ក្លរ៉ូក្រូរីន ជាតិពណ៌ដង្ហើមបៃតង ដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតជាមួយអេម៉ូក្លូប៊ីន និងដែលមាននៅក្នុងដង្កូវពោមច្រើនមួយចំនួន។</p>
<p>chlorophyll One of several green pigments in plants required for photosynthesis.</p>	<p>ក្លរ៉ូផីល ជាតិពណ៌បៃតងក្នុងរុក្ខជាតិ ដែលមាននាទីស្ថិតសំយោគ។</p>
<p>Chlorophyta The largest division of green algae, ranging from microscopic unicellular forms which cannot move or have flagella, to large forms with a flattened thallus. Reproduction may be asexual or sexual. They occur in damp places such as tree trunks, in fresh water or in the sea.</p>	<p>ក្លរ៉ូផ្លីតា សាខាធំបំផុតរបស់សារាយបៃតង។ វាមានចាប់ពីទម្រង់ឯកោសិកាតូចៗ ដែលមិនអាចមានចលនាបាន ឬមានផ្លាសែល រហូតដល់ទម្រង់ធំៗដែលមានគាស់សំប៉ែត។ វាមានរស់នៅកន្លែងសើម ដូចជាដើមឈើនៅក្នុងទឹកសាប ឬនៅក្នុងសមុទ្រ។</p>
<p>chloroplast A plastid containing chlorophyll.</p>	<p>ក្លរ៉ូប្លាស្ត ប្លាស្តីតដែលផ្ទុកក្លរ៉ូផីល។</p>
<p>chlorosis A yellowing of plant leaves caused by lack of chlorophyll pigment due to mineral deficiency (e.g. magnesium, iron) or disease (e.g. virus yellows) which results in a decrease in photosynthesis.</p>	<p>ជំងឺខ្វះខាតពណ៌បៃតង ស្លឹករុក្ខជាតិមានពណ៌លឿង បណ្តាលមកពីកង្វះជាតិពណ៌ក្លរ៉ូផីល ដោយសារតែមិនមានសារធាតុជីវគ្រប់គ្រាន់ (ឧទាហរណ៍ ម៉ាញ៉េស្យូម ដែក) ឬបណ្តាលមកពីជំងឺ (ឧទាហរណ៍ វីរុសលឿង) ដែលធ្វើអោយមានការធ្លាក់ចុះនៃការធ្វើស្ថិតសំយោគ។</p>

choan- or choano- <i>prefix</i> meaning related to a funnel.	ខ្នុរនេ ឬ ខ្នុរណន្ទ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទាក់ទងនឹងបំពង់ ឬរន្ធ។
choana Internal nostrils (plural, choanae).	រន្ធប្រមុះ រន្ធប្រមុះខាងក្នុងដែលបង្កឡើងដោយផ្លូវខ្លី។
choanate Any vertebrate possessing internal nostrils.	ខ្នុរនេត សត្វផ្តឹងកងទាំងឡាយណា ដែលមានរន្ធប្រមុះក្នុង។
Choanichthyes The class of fishes closely related to the ancestors of amphibians. The group includes present-day lungfish and coelocanth.	ខ្នុរនេចរិស ថ្នាក់ត្រីដែលមានសណ្តាន យ៉ាងជិតជាមួយនឹងបុព្វរបស់បណ្តុកសត្វ។ ក្រុមត្រីទាំងនេះ រួមមានត្រីមានស្មុតបច្ចុប្បន្ន និងស៊ីឡូកង់។
choanocyte See collar cell	កោសិកាខ្នុរណន្ទស៊ីត សូមមើល កោសិកាខ្នុរលំ។
choanoflagellate or collar flagellate Any stalked protozoan that occurs either singly or in branching colonies, possessing a flagellum surrounded by a cup-like structure into which food particles are wafted by flagellar movement. They are very similar to choanocyte cells.	ខ្នុរណន្ទផ្លាសែល ប្រូតូសូអ៊ែរ អាចនៅដាច់តែឯង ឬនៅជាកូឡូនី ដែលមានផ្លាសែលមួយ និងមានព័ទ្ធជុំវិញដោយទម្រង់មានលក្ខណៈដូចជាពែង ដែលអាហារ ត្រូវបាននាំចូលដោយចលនារបស់ផ្លាសែល។ វាមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាយ៉ាងខ្លាំងជាមួយនឹងកោសិកាខ្នុរណន្ទស៊ីត។
choice chamber A piece of apparatus used in experiments in animal behaviour in which it is possible for an organism to choose between, say, damp or dry, hot or cold conditions.	បន្ទប់ជម្រើស ឧបករណ៍ដែលគេប្រើសម្រាប់ធ្វើការពិសោធន៍អំពីអាកប្បកិរិយារបស់សត្វ ដែលនៅក្នុងនោះ គឺសត្វអាចជ្រើសរើសរវាងសើម ឬស្ងួត ឬរវាងក្តៅ ឬត្រជាក់។
cholecystokinin (CCK) (formerly pancreozymin) A single hormone secreted by the wall of the duodenum in mammals when food enters the small intestine. CCK causes contraction of the gallbladder muscle, resulting in bile being pumped into the duodenum via the bile duct. CCK also stimulates the pancreas to secrete pancreatic juice which contains large quantities of digestive enzymes, which enter the duodenum via the lower part of the bile duct, and causes vasodilation of the intestinal blood vessels.	ខូលីស៊ីស្តូគីនីន (កាលពីមុន គេហៅថា ប៉ង់ក្រេអូហ្ស៊ីមីន) ជាអ័រម៉ូនទោល ដែលបញ្ចេញដោយភ្នាសគល់ពោះវៀនតូច របស់ឧទិកសត្វ នៅពេលដែលអាហារចូលទៅក្នុងពោះវៀនតូច។ អ័រម៉ូននេះបង្កអោយមានការកន្ត្រាក់សាច់ដុំថង់ទឹកប្រមាត់ ធ្វើអោយទឹកប្រមាត់ហូរចូលទៅ កាន់គល់ពោះវៀនតូច តាមបំពង់ទឹកប្រមាត់។ អ័រម៉ូននេះ ក៏ភ្លេចលំពែងផងដែរ ដើម្បីអោយវាបញ្ចេញរសលំពែង ដែលមានផ្ទុកនូវបរិមាណដ៏ច្រើននៃអង់ស៊ីម រំលាយអាហារ។ រសលំពែងហូរចូលទៅគល់ពោះវៀនតាមរយៈបំពង់ទឹកប្រមាត់ ផ្នែកខាងក្រោម និងបង្កអោយសរសៃ ឈាមពោះវៀនតូចរីក។
cholera A serious human disease caused by gut infection of the bacterium <i>Vibrio cholerae</i> that results in severe diarrhoea, vomiting and abdominal cramps. Up to 15 litres per day of fluid may be lost from the gut, resulting in extreme dehydration and even death.	ជំងឺរលន្តរោគ ជាជំងឺមនុស្សធ្ងន់ធ្ងរ បង្កឡើងដោយការឆ្លងពោះវៀនដោយបាក់តេរីប្រីអូ ខូលេរី ដែលបណ្តាលអោយមានការរាគយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ មានការក្អកចង្ហោរ និង ឈឺពោះ។ ពោះវៀនអាចមានការបាត់បង់ទឹកប្រមាណជា១៥លីត្រក្នុងមួយថ្ងៃ បណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ជាតិទឹក ធ្ងន់ធ្ងរ និងអាចស្លាប់បាន។
cholesterol Most abundant steroid in animals. An important membrane lipid with significant health implications. Excess cholesterol in the blood can cause heart attack.	កូលេស្តេរ៉ូល ស្តេរ៉ូអ៊ីតដែលសំបូរបំផុតចំពោះសត្វ។ ជាភ្នាសលីពីតដ៏សំខាន់ ដែលមានឥទ្ធិពលសំខាន់លើសុខភាព។ បរិមាណកូលេស្តេរ៉ូលលើស ក្នុងឈាម អាចបណ្តាលអោយមានជំងឺបេះដូង។
cholic acid A crystalline bile acid.	អាស៊ីតកូលិច អាស៊ីតទឹកប្រមាត់។
choline An organic base which is a constituent of acetylcholine.	ខូលីន ជាបាសសរីរាង្គ ដែលជាធាតុបង្ករបស់អាសេទីលកូលីន។
cholinergic Nerve fibres that secrete acetylcholine. Compare adrenergic .	ខូលីនេរិច សរសៃប្រសាទដែលបញ្ចេញអាសេទីលកូលីន។ ផ្ទុយពីអាដ្រេនេរិច។
cholinesterase An enzyme that hydrolyses and destroys excess acetylcholine after it has been released at a nerve synapse. See nerve impulse.	ខូលីនេស្តេរ៉ាស អង់ស៊ីមដែលបំបែក និងកំទេចអាសេទីលកូលីនដែលលើសចោល ក្រោយពីវាត្រូវបានបញ្ចេញនៅត្រង់ស៊ីណាប៊ីស។ សូមមើលពាក្យចរន្តប្រសាទ។
chondr- or chondro- <i>Prefix</i> meaning related to cartilage.	ខង់- ឬ ខង់រន្ទ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ទាក់ទងនឹងផ្លឹងខ្លី។
Chondrichthyes A class of the phylum Chordata containing the cartilaginous fish, sharks, rays and chimaeras. Also called elasmobranchii in some classifications. They are the lowest vertebrates with complete and separate vertebrae, moveable jaws and paired appendages. All are predators and	ខង់ទ្រីចរិស ថ្នាក់មួយនៃសាខាគឺរដាតា ដែលរួមមានត្រីផ្លឹងខ្លី ត្រីឆ្មាម និងបលែល។ នៅក្នុងការធ្វើចំណាត់ខ្លះ គេហៅវាថាអ៊ីឡូសូប្រេនយីអ៊ី។ វាគឺជាសត្វផ្តឹងកងទាបជាងគេបំផុត។ ពួកវាទាំងអស់គឺជាសត្វរំពៃ និងស្ទើរតែទាំងអស់សុទ្ធតែរស់នៅក្នុងសមុទ្រ។ លក្ខណៈសម្គាល់របស់វា គឺគ្មានផ្លឹងពិត

almost all are marine. They are characterized by the absence of true bone and the presence of claspers in males, and denticles.	និងសត្វល្អិតមានទម្រង់រាងដង្ហៀបនៅនឹងព្រុយកន្ទុយរបស់វា និងមានធ្មេញល្អិត។
chondrification Formation of cartilage.	កំណើតខ្នង ការកកើតឆ្អឹងខ្នង។
chondrioclast See osteoclast.	ខន់ទ្រីយ៉ូក្លាស សូមមើលពាក្យ អូសស្តេ អូស្តាស។
chondriosome See mitochondrion.	ខន់ទ្រីយ៉ូសូម សូមមើលពាក្យ មីតូកុងដ្រី។
chondroblast A cell which develops into cartilage.	ខន់ទ្រីយ៉ូស្តាស កោសិកាដែលវិវត្តទៅជាឆ្អឹងខ្នង។
chondrocranium The cartilaginous original cranium surrounding the brain of the embryo, most of which is subsequently replaced by bone in further development.	ខន់ទ្រីយ៉ូក្រូនីយ៉ូ លលាដ៏ក្បាលមាន ប្រភពមកពីឆ្អឹងខ្នង នៅពីទូដុំវិញ ខ្លួនរបស់អំប្រើយ៉ុង ហើយភាគច្រើនត្រូវបានជំនួសជាបន្តបន្ទាប់ដោយឆ្អឹង នៅដំណាក់កាលវិវត្តបន្ត។
chorda cells Cells of the embryo that develop into the notochord.	កោសិកាគ័រដា កោសិការបស់អំប្រើយ៉ុង ដែលវិវត្តទៅជាពូរប្រសាទ។
chordamesoderm The mesoderm and notochord of the embryo of vertebrates which originally form a mass of very similar cells and so are referred to by a single term.	គ័រដាមេសូខេម មេសូខេម និងពូរប្រសាទរបស់អំប្រើយ៉ុងសត្វឆ្អឹងកង ដែលមានប្រភពមកពីម៉ាសកោសិកាស្រដៀងគ្នា ដូច្នោះហើយបានជាគេហៅវាជាពាក្យតែមួយ។
chordate Any organism with a notochord, dorsal nerve cord and gill slits. See appendix 1.	ករដេ ការរស់ដែលមានពូឆ្អឹងខ្នង ពូរប្រសាទឆ្អឹងខ្នង និងរង្វះស្រកី។ មើល appendix 1។
chordo- <i>prefix</i> meaning a string.	គ័រដេ (បុព្វបទ) មានន័យថា ខ្សែ។
chordotonal receptors The sense organs of insects that detect changes in muscle tension.	ដូលត័រដេតូណាល់ សរីរាង្គវិញ្ញាណរបស់សត្វល្អិត ដែលដឹងអំពីការផ្លាស់ប្តូរភាពតឹងរបស់សាច់ដុំ។
chorioallantoic grafting An experimental process of culturing tissues in eggs, whereby the tissue is introduced to the surface of the chorion of a live chick embryo, the blood vessels of which enter the tissue and maintain it after re-sealing the egg shell.	ការផ្សំគំរូមេនទ្រីយ៉ូតូម ដំណើរការពិសោធន៍អំពីការបណ្តុះជាលិកានៅក្នុងស៊ុត ដោយការដាក់ជាលិកាចូលទៅក្នុងផ្ទៃក្នុងរបស់អំប្រើយ៉ុងមាន់។ សរសៃឈាមរបស់អំប្រើយ៉ុងលូតលាស់ចូលទៅក្នុងជាលិកានោះ និងរក្សាវានៅក្រោយពេលសម្បកត្រូវបានភ្ជិតវិញ។
chorion The outer membrane that surrounds the embryo of the amniotes; in mammals it helps form the placenta; a thin membrane inside the shell of an egg that has been laid.	ក្លាសខង់ទីកន្លោះ (កូរ៉ូន) ក្លាសខង់ក្រៅនៃថង់ទឹកភ្លោះដុំវិញអំប្រើយ៉ុងរបស់សត្វមានទឹកភ្លោះ ចំពោះថនិកសត្វក្លាសនេះបង្កើតបានជាសុក។ ក្លាសស្តើងជាប់ខាងក្នុងសម្បកស៊ុត។
chorionic biopsy See chorionic villus sampling.	ការពិនិត្យកូរ៉ូន សូមមើល chorionic villus sampling។
chorionic villus sampling (CVS) A technique of diagnosis before birth that can detect cytogenetic and biochemical defects in the embryo by taking samples of fetal cells from the chorionic villus.	ការយកគ្រាប់កូរ៉ូន ជាបច្ចេកទេសវិនិច្ឆ័យមុនពេលកើត ដែលអាចដឹងពីវិបត្តិអំប្រើយ៉ុងដែលបណ្តាលមកពីសេនេទិចកោសិកា និងគីមីដីវៈ តាមរយៈការយកគ្រាប់កោសិកាគិតពីជ្រាំងកូរ៉ូនមកពិនិត្យ។
choroid A layer behind the retina of the vertebrate eye which contains blood vessels and pigment.	កូរ៉ូអ៊ីត ស្រទាប់ដែលនៅខាងក្រោយជើងនៃភ្នែកសត្វឆ្អឹងកង ដែលផ្ទុកសរសៃឈាម និងជាតិពណ៌។
chrom, chromo- or chromato- <i>prefix</i> meaning colour.	ក្រូម- ឬ ក្រូម៉ូ- ឬ ក្រូម៉ាតូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ពណ៌។
chromatid A single strand of the chromosome pair formed by splitting of a chromosome during mitosis.	ក្រូម៉ាតីត ដៃម្ខាងរបស់ក្រូម៉ូសូម កើតឡើងដោយការបែកជាពីរនៃក្រូម៉ូសូមនៅពេលមីតូស។
chromatin A compound of nucleic acids and proteins that makes up chromosomes.	ក្រូម៉ាតីន សមាសធាតុអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ិច និងប្រូតេអ៊ីនដែលបង្កបានជាក្រូម៉ូសូម។
chromatin fibers See nucleoproteins.	សរសៃក្រូម៉ាតីន សូមមើល នុយក្លេអូប្រូតេអ៊ីន។
chromatography Technique for the separation of a mixture of molecules dissolved in a liquid or gas phase, by differences in their movement over a stationary substrate. Separation of the mixture occurs because of differences in solubility and/or adsorption of the molecules for the two different phases. The substrate can be a Gel or a solid. It can be packed into a cylindrical column or spread into a	វិធីវិញ្ញាណសាស្ត្រ (ក្រូម៉ាតូក្រាមតី) បច្ចេកទេសសំរាប់វិញ្ញាណសាស្ត្រ ម៉ូលេគុល ដែលរលាយក្នុងវត្ថុធាតុដើម ឬល្បាយខ្សែដោយភាពខុសគ្នានៃចលនាលើស៊ុបស្ត្រាតនឹង។ ការវិញ្ញាណសាស្ត្រ កើតឡើងដោយសារភាពខុសគ្នានៃលទ្ធភាពរលាយនិង/ឬការស្រូបនៃម៉ូលេគុល សម្រាប់វត្ថុពីរខុសគ្នា។ ស៊ុបស្ត្រាតអាចជាសារធាតុខាប់អន្លិល ឬសារធាតុរឹង។ វាអាចដាក់ទៅក្នុងបំពង់រាងស៊ីឡាំង ឬពង្រាយទៅក្នុងស្រទាប់ស្តើងបាន។

thin layer.	
chromatophore A cell or a group of cells with pigment in the cytoplasm which can be used to change the color of the animal.	ក្រូម៉ាតូផរ កោសិកា ឬក្រុមកោសិកាមានជាតិពណ៌នៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទដែលសត្វ ប្រើប្រាស់សំរាប់ប្តូរពណ៌របស់វា។
chromocenter An collection of centromeres and heterochromatic elements of polytene chromosomes.	ក្រូម៉ូសូមចំណុច បណ្តុំសង់ត្រូមែ និងធាតុអេតេរូក្រូម៉ាទិចនៃក្រូម៉ូសូមប៉ូលីតែន។
chromocyte A cell that absorbs coloured stains.	ក្រូម៉ូស៊ីត កោសិកាដែលចាប់យកថ្នាំបន្លឺពណ៌។
chromomere One of the many dark stained bands on the salivary gland chromosomes of some insects. Each band is thought to represent a different gene group.	ក្រូម៉ូមែរ បន្ទះមួយនៃបន្ទះបន្លឺពណ៌ខ្មៅជាច្រើនស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូមក្រពេញទឹកមាត់នៃសត្វល្អិតខ្លះៗ។ បន្ទះនីមួយៗតាងអោយក្រុមសែននីមួយៗផ្សេងគ្នា។
chromoplast A plastid containing red, orange or yellow pigments.	ក្រូម៉ូឡាស្ទ ប្លាស្ទីតដែលផ្ទុកជាតិពណ៌ក្រហម ពណ៌ទឹកក្រូច និងពណ៌លឿង។
chromosomal mutation A change in the gene arrangement in a cell as a result of breaks in the DNA molecule. Can affect whole chromosomes (See polyploidy, aneuploidy), or involve structural changes within chromosomes (See inversion, duplication, translocation). Also compare point mutation.	មុយតាស្យូនក្រូម៉ូសូម បណ្តាស់ប្តូរនៃការតម្រៀបសែននៅក្នុងកោសិកាដែលបណ្តាលមកពីដាច់ក្នុងម៉ូលេគុលADN។ អាចមានឥទ្ធិពលទៅលើក្រូម៉ូសូមទាំងមូល (សូមមើល polyploidy, aneuploidy) ឬទាក់ទងទៅនឹងការផ្លាស់ប្តូរទម្រង់ក្នុងក្រូម៉ូសូម (សូមមើល inversion, duplication, translocation) ។ សូមប្រៀបធៀបផងដែរជាមួយ point mutation។
chromosomal polymorphism Alternate structures or arrangements of a chromosome that are carried by members of a population.	ពហុសណ្ឋាននៃក្រូម៉ូសូម ទម្រង់ផ្លាស់គ្នា ឬការតម្រៀបក្រូម៉ូសូមដែលផ្ទុកដោយសមាជិកនៃប្រជាជន។
chromosomal rearrangement Mutations in which chromosomal pieces are no longer present in their original location.	ការតម្រៀបក្រូម៉ូសូមឡើងវិញ មុយតាស្យូនដែលផ្នែករបស់ក្រូម៉ូសូមលែង ស្ថិតនៅកន្លែងដើមរបស់វាទៀតហើយ។
chromosome In eukaryotes, a DNA molecule complexed with histone proteins to form a threadlike structure containing genetic information arranged in a linear sequence. In prokaryotes, a DNA molecule without centromere, often circular and containing the genome.	ក្រូម៉ូសូម ចំពោះអ៊ីការីយ៉ូត វាជាម៉ូលេគុលADNរួមជាមួយប្រូតេអ៊ីនអ៊ីស្តូន ដើម្បីបង្កើតជាទម្រង់ផ្លាស់រូបដូចសរសៃអំបោះ ផ្ទុកព័ត៌មានសេនេទិច តម្រៀបជាលំដាប់ខ្សែ។ ចំពោះប្រូការីយ៉ូត វាជាម៉ូលេគុលADNគ្មានសង់ត្រូមែ ដែលច្រើន តែមានរាងជាដងមូល និងផ្ទុកសេណូម។
chromosome banding Technique for staining mitotic or meiotic chromosomes differently to produce a characteristic banding pattern or selective staining of certain chromosomal regions such as centromeres, the nucleolus organizer regions, and CC or ATrich regions. Not to be confused with the banding pattern present in unstained polytene chromosomes, which is produced by the alignment of chromomeres.	បន្ទះក្រូម៉ូសូម បច្ចេកទេសបន្លឺពណ៌ក្រូម៉ូសូមក្នុងមីតូស ឬមេយ៉ូសផ្សេងៗពីគ្នា ដើម្បីបង្កើតជាគំរូលក្ខណៈបន្ទះ ឬបន្លឺពណ៌ជុំវិញ ដើម្បីអោយមើលឃើញ តំបន់ក្រូម៉ូសូមច្បាស់លាស់ ដូចជាសង់ត្រូមែ, តំបន់រៀបចំបង្កើតនុយក្លេអូល និងតំបន់សំបូរCC-ឬ AT-។ ការធ្វើបែបនេះ គឺដើម្បីកុំអោយប្រឡំជាមួយគំរូបន្ទះ ដែលមាននៅក្នុងក្រុមក្រូម៉ូសូមប៉ូលីតែនមិនមានការបន្លឺពណ៌ដែលត្រូវបានផលិតដោយការតម្រៀបក្រូម៉ូមែ។
chromosome mapping A method of determining the relative position of genes on a chromosome using information on crossing-over frequency.	ការកំណត់ទីតាំងក្រូម៉ូសូម វិធីកំណត់ទីតាំងរបស់សែននៅលើក្រូម៉ូសូមដោយប្រើព័ត៌មានប្រេកង់បណ្តូរខ្លះៗ។
chromosome number The number of chromosomes found in a cell, usually in the diploid state; thus humans have a chromosome number of 46, made up of 23 pairs.	ចំនួនក្រូម៉ូសូម ចំនួនក្រូម៉ូសូមនៅក្នុង កោសិកាមួយ ដែលជាធម្មតា គឺជាចំនួនខ្ទីប្លូអ៊ីត។ ចំពោះមនុស្ស គឺមានចំនួនក្រូម៉ូសូម៤៦ បង្កើតពី២៣គូ។
chromosome painting A technique that can be used to analyse chromosomes in the karyotype. DNA fragments from a specific chromosome are first amplified by polymerase chain reaction, then a radioactive or non radioactive label is attached. The labelled fragment is then used to paint the chromosomes by in situ hybridization. In this way sequences from a single chromosome can be identified and homologous chromosomes distinguished.	ការលាមពណ៌ក្រូម៉ូសូម បច្ចេកទេស ដែលគេប្រើដើម្បីវិភាគក្រូម៉ូសូមនៅក្នុងការីយ៉ូទីប។ អង្កត់ANDដែលបានមកពីក្រូម៉ូសូមមួយថាប្រភេទមួយ ត្រូវបានគេបង្កើតអោយបានច្រើន ដោយប្រើប្រតិកម្មប្រាក់កំប៉ូលីមែរ៉ាស។ បន្ទាប់មក គេភ្ជាប់វាដោយធាតុវិទ្យុសកម្ម ឬមិនធាតុវិទ្យុសកម្ម។ បន្ទាប់មកទៀត គេប្រើវាដើម្បីរកក្រូម៉ូសូមដោយធ្វើអ៊ីប្រីតកម្មនៅក្នុងចំការ។ តាមរបៀបនេះ គេអាចរកឃើញនូវតំណលំដាប់របស់ក្រូម៉ូសូមទោលមួយ និងអាចបែងចែកបានពីក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក។

chromosome pair Two homologous chromosomes, one from each parent.	គូក្រូម៉ូសូម គូក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកពីរ ដែលមួយបានមកពីមេ និងមួយទៀតបានមកពីបា។
chromosome puff A localized uncoiling and swelling in a polytene chromosome, usually regarded as a sign of active transcription.	ក្រូម៉ូសូមប្លូម កន្លែងរលា និងឡើងបោងក្នុងក្រូម៉ូសូមប៉ូលីតែន ជាធម្មតាត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាសញ្ញាបញ្ជាក់ពីការចំលងក្រមយ៉ាងសកម្ម។
chromosome theory The idea that genes are located on the chromosomes.	ទ្រឹស្តីក្រូម៉ូសូម គំនិតដែលថាសែនស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូម។
chromosome walking A technique for mapping chromosomes that involves the step by step isolation of clones carrying overlapping nucleotide sequences. This makes it possible to study ('walk' along) the chromosome from one gene to the next until a desired locus is reached.	បច្ចេកទេសដើរក្រូម៉ូសូម បច្ចេកទេសប្រើសម្រាប់ធ្វើប្លង់ក្រូម៉ូសូម ដែលទាក់ទងការញែកជាដំណាក់កាលនូវកូនដែលមានផ្ទុកនូវតំណលំដាប់នុយក្លេអូទីតត្រួតគ្នា។ តាមវិធីនេះ គេអាចសិក្សាក្រូម៉ូសូមពីសែនមួយទៅសែនមួយទៀតបាន រហូតដល់ទ្បុគុសដែលគេចង់បាន។
chronic 1. (of a disease) Meaning for a long time, developing slowly but not acute. 2. (of a radiation dose) applied at a low level over a long time, rather than at a dose level that is acute.	រ៉ាំរ៉ៃ 1. (អំពីជំងឺ) មានន័យថា មានរយៈពេលយូរ គឺវិវត្តបន្តិចម្តងៗ ប៉ុន្តែមិនធ្ងន់ធ្ងរទេ។ 2. (អំពីកម្រិតធាតុវិទ្យុសកម្ម) ប្រើកម្រិតទាប ប៉ុន្តែរយៈពេលយូរ គឺមិនប្រើកម្រិតខ្លាំងទេ។
chrys- or chryso- <i>prefix</i> meaning the colour of gold.	គ្រីស- ឬ គ្រីសូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ពណ៌មាស។
chrysalis The pupa of insects inside which the developing larva metamorphoses into the adult insect; it is present only in those insects which undergo complete metamorphosis.	គ្រីសាលីស ដឹកខ្សែរបស់សត្វល្អិត ដែល កូនញាស់កំពុងតែធ្វើកំណែរូបទៅជាសត្វល្អិតពេញវ័យនៅខាងក្នុងនោះ។ វាមានតែចំពោះសត្វល្អិតទាំងឡាយណា ដែលមានបម្រែបម្រួលពេញលេញ។
Chrysophyta A division of freshwater and marine algae that includes the golden-brown algae (Chrysophyceae), yellow-green algae (Xanthophyceae) and the diatoms (Bacillariophyceae).	គ្រីសូផ្យីតា សាខាមួយរបស់សារាយទឹកសាប និងសារាយទឹកប្រៃ ដែលរួមមាន សារាយភ្លោតមាស សារាយបៃតងលឿង និងដ្យាតូម។
chyle The form of food after passage through the small intestine of mammals, forming an alkaline, fluid emulsion.	ឈីល ទម្រង់របស់អាហារ បន្ទាប់ពីបានឆ្លងកាត់ពោះវៀនតូចថនិកសត្វ ដោយបង្កើតជាល្បាយរាវមានលក្ខណៈអាល់កាឡាំង។
chylomicron The form in which fat is transported from the gut to the rest of the body, consisting of a lipid core surrounded by an envelope of protein, cholesterol and phospholipid. Chylomicrons are about 100 nm across and are formed in the intestinal mucosa, from where they enter the lacteals and eventually the bloodstream.	គីឡូម៉ាយក្រូន ទម្រង់នៃការដឹកនាំខ្លាញ់ពីពោះវៀន ទៅកាន់ផ្នែកនានារបស់សារពាង្គកាយ គឺវាបង្កឡើងពីលីពីតរុំព័ទ្ធជុំវិញដោយភ្នាសប្រូតេអ៊ីន កូលេស្តេរ៉ុល និងផូស្វូលីពីត។ គីឡូម៉ាយក្រូនមានទំហំប្រមាណ១០០ណាណូម៉ែត្រ។ វាត្រូវបាន បង្កើតនៅក្នុងភ្នាសពោះវៀន រួចបន្ទាប់មក ក៏ចូលទៅក្នុងសរសៃឈាមតាមឡាក់ទីល។
chymase See rennin.	ឃីម៉ាស សូមមើលពាក្យ រេនីន។
chyme Partially digested food leaving the stomach in a semifluid, acid state after being subjected to the rhythmical contractions of the stomach before being passed to the small intestine.	ឃីម ចំណីអាហារដែលចាកចេញពីក្រពះមានទម្រង់ពាក់កណ្តាលរាវ និងមានលក្ខណៈអាស៊ីត បន្ទាប់ពីបានកន្ត្រាក់កិនដោយក្រពះ នៅមុនពេលចូលទៅក្នុងពោះវៀនតូច។
chymotrypsin An enzyme found in the pancreatic juice of mammals that catalyses the hydrolysis of peptide bonds. It attacks the carboxyl groups of specific amino acids (phenylalanine, tyrosine, leucine, tryptophan, and methionine) and so produces large peptides. The enzyme works in the alkaline medium of the small intestine and is secreted by the pancreas in an inactive form.	ឃីម៉ូត្រីបស៊ីន ជាអង់ស៊ីមមាននៅក្នុងរសលំពែងថនិកសត្វ ដែលជម្រុញការបំបែកសម្ព័ន្ធចុំបទីត។ វាធ្វើការផ្តាច់នៅត្រង់បណ្តុំកាបូកស៊ីលរបស់អាស៊ីតអាមីនយថាប្រភេទ (ផេនីលអាឡានីន ទីរ៉ូស៊ីន ទ្រីបតូផាន និងមេត្រូស៊ីន) ដោយបង្កើតបានជាប៊ុបទីតវែងៗ។ អង់ស៊ីមនេះ ធ្វើសកម្មភាពនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអាល់កាឡាំងរបស់ពោះវៀនតូច និងបញ្ចេញដោយលំពែង ក្នុងទម្រង់អសកម្ម។
chymotrypsinogen The inactive precursor of chymotrypsin.	ឃីម៉ូត្រីបស៊ីនូហ្សែន ទម្រង់មិនសកម្មនៃសារធាតុដើមរបស់ឃីម៉ូត្រីបស៊ីន។
cichlid fish A group of teleost fish that carry the young in the mouth.	គ្រីស៊ីធីត ក្រុមត្រីពាំកូនក្នុងមាត់។
cili- or cilio- <i>prefix</i> meaning related to, or similar to, an eyelash.	ស៊ីលី- ឬ ស៊ីលីអូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ទាក់ទងនឹង ឬស្រដៀងនឹងពាមភ្នែក។
cilia (singular, cilium) Tiny projections like hairs;	រោមភ្នែក រោមធ្មាវសម្រាប់ធ្វើចលនាបម្លាស់ទីនៃប្រូទីស្តូមួយចំនួន ដែល

used for movement in some protists, containing a highly organized array of microtubules; shorter than a flagellum.	បង្កឡើងដោយកូនបំពង់ជាច្រើនខ្លីជាងផ្លាសែល។
ciliary body The thick edge of the choroid in the vertebrate eye. It surrounds the lens and iris and contains the ciliary muscle and secretes the aqueous humour.	ទ្វេដំបូលជុំក្រោយប្រស្រី តែមក្រាស់នៃក្បាលភ្នែកសត្វឆ្អឹងកងដែលស្ថិតនៅជុំវិញកែវភ្នែកនិងប្រស្រីភ្នែក បង្កឡើងដោយសាច់ដុំមានរោមនិងបញ្ចេញទឹកកញ្ជក់ភ្នែក។
ciliary feeding A method of obtaining food used by animals such as molluscs, where cilia beat to cause currents that carry food to the mouth of the organism.	ស៊ីអាហារដោយស៊ីលី វិធីចាប់យកអាហារដោយពពួកសត្វ ដូចជាសប្បីសត្វ ដោយស៊ីលីធ្វើការបក់ចុះបក់ឡើង បង្កើតបានជាចរន្តនាំអាហារចូលទៅក្នុងមាត់របស់វា។
ciliary movement Locomotion brought about by the beating of cilia as found in some protozoans (ciliates) and free-living flatworms (Turbellaria).	ចលនាដោយស៊ីលី ចលនាដែលបង្កឡើងដោយការបក់របស់ស៊ីលី មានដូចជា ប្រូតូសូអ៊ីមូយចំនួន និងដង្កូវសំបែករស់ដោយសេរី។
ciliary muscle In the vertebrate eye, the muscle that surrounds the lens and is responsible for changing its shape.	សាច់ដុំកែវភ្នែក ចំពោះភ្នែកសត្វឆ្អឹងកង ជាសាច់ដុំពុំទុំជុំវិញកែវភ្នែក និងមានតួនាទីផ្លាស់ប្តូររាងរបស់កែវភ្នែក។
ciliate Any member of the class Ciliata in older classifications (usually placed in the subphylum Ciliophora), members of which possess cilia during some part of the life cycle for locomotion and/or food capture.	តួកមានស៊ីលី ការរស់ដែលស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់ស៊ីលីតា (ក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ចាស់) និងជាធម្មតា គេដាក់វានៅក្នុងសាខារងស៊ីលីអូដូរ៉ា។ ការរស់នៅក្នុងថ្នាក់នេះមានស៊ីលីនៅ ក្នុងដំណាក់កាលណាមួយនៃវដ្តជីវិតរបស់វា ដោយប្រើសម្រាប់ធ្វើចលនា ឬសម្រាប់ចាប់អាហារ។
Ciliated epithelium A sheet of cells that carry cilia on the exposed surface and usually move fluids around the bodies of animals. e.g., expelling dust from the respiratory passages of terrestrial vertebrates. Ciliated epithelium is usually columnar and contains goblet cells for mucus production.	អេពីតេលូមរោម បន្ទះកោសិកាដែលមានស៊ីលីនៅលើផ្ទៃរបស់វា និងជាធម្មតា វាបក់សារធាតុរាវនៅជុំវិញសារពាង្គកាយរបស់សត្វ។ ឧទាហរណ៍ បក់ចូលចេញពីចំពង់ខ្យល់របស់សត្វលើគោក។ អេពីតេលូមរោម ជាទូទៅមានរាងទ្រវែង និងមានកោសិកាហូបប្រីត សម្រាប់បង្កើតស្ពេស្ម។
Ciliophora A very large subphylum of protozoans, including the Ciliata and Suctorina, that possess cilia at some time during the life cycle, and usually have a micro- and meganucleus.	ស៊ីលីអូដូរ៉ា សាខារងដ៏ធំរបស់ប្រូតូសូអ៊ី ដោយមានស៊ីលីអាតា និងសាក់ធររៀ ដែលមានស៊ីលីនៅក្នុងដំណាក់កាលណាមួយក្នុងវដ្តជីវិតរបស់វា ហើយជាទូទៅមានណ្ឌូយ៉ូធំ និងណ្ឌូយ៉ូតូច។
cilium See cilia.	ស៊ីលី ឬ រោមញ្ជីរ
circadian rhythm Cyclic behavior patterns that are repeated every 24 hours.	ចរាចរណ៍រដូវកាលប្រចាំថ្ងៃ គំរូឥរិយាបថដែលប្រព្រឹត្តទៅរៀងរាល់ ២៤ ម៉ោង។
circulation The movement of blood through the body's blood vessels.	បេតនាម ចលនាឈាមក្នុងសរសៃឈាមនៃសារពាង្គកាយ។
circulatory system See blood circulatory system.	ប្រព័ន្ធបេតនាម សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធបេតនាម។
circum- <i>prefix</i> meaning surrounding.	មូល ឬ ច្រវែង ឬ ទ្វេដំបូល
circumnutation The spiral path followed by a plant organ as it grows, as seen, for example, in the twining stem of Convolvulus.	ការដុះរុំព័ន្ធជុំវិញ លំនាំផ្លូវរាងស្បៀ ដែលសរីរាង្គរុក្ខជាតិមានការលូតលាស់ទៅតាមលំនាំនោះ ដូចជាក្នុងករណីរុក្ខជាតិ Convolvulus ជាដើមមានលក្ខណៈដុះរុំព័ន្ធ។
cirrhosis of the liver When scar tissue gradually replaces healthy liver cells.	ស៊ីរ៉ូសឡើង ជម្ងឺដែលសម្គាល់ដោយការផ្លាស់ប្តូរកោសិកាថ្លើមដោយកោសិកាសម្លាកជាបន្តបន្ទាប់។
cirrus (pl. cirri) Among ciliated protozoans, a group of cilia that function as a single unit; among barnacles, the thoracic appendages, which are modified for food collection; among crinoids, the prehensile appendages located aborally that are used for walking and for clinging to solid substrates.	រោមខ្លែង ចំពោះប្រូតូសូអ៊ីមានរោមញ្ជីរ ជាពោមមួយក្រុមមានមុខងារជាធាតុកោសិកាមួយ។ ចំពោះគ្រុស្តានេស Cirripedia ជាខ្លែងទ្រូងកំណែប្រែសម្រាប់ប្រមូលយកអាហារ។ ចំពោះគ្រីណូអ៊ីត ជាខ្លែងស្នាបនៅជុំវិញមាត់ប្រើប្រាស់សម្រាប់ដើរ និងសម្រាប់តោងលើស៊ុបស្ត្រាតរឹង។
cis <i>Prefix</i> used to designate two similar groups on the same side of a molecule.	ស៊ីស បុព្វបទដែលប្រើសម្រាប់កំណត់ក្រុមពីរប្រហាក់ប្រហែលគ្នានៅលើជ្រុងដូចគ្នារបស់ម៉ូលេគុលមួយ។
cis configuration The arrangement of two mutant sites within a gene on the same homologue. Contrasts with a trans arrangement, where the	រូបសណ្ឋានស៊ីស ការតម្រៀបទីតាំងមុយតង់ពីរក្នុងសែនមួយលើអូម៉ូឡូកដូចគ្នា។ ផ្ទុយពីការតម្រៀប trans ដែលអាឡែលមុយតង់ស្ថិតនៅលើអូម៉ូឡូក

mutant alleles are located on opposite homologues.	ផ្ទុយគ្នា។
cis dominance The ability of a gene to affect the expression of other genes adjacent to it on the chromosome.	លទ្ធភាពលុបស៊ីស លទ្ធភាពរបស់សែនដែលជះឥទ្ធិពលដល់ការសំដែងចេញរបស់សែនជិតវាផ្សេងទៀតលើក្រូម៉ូសូម។
cis-active (of a component of a DNA sequence) Influencing the activity of adjacent DNA sequences. For example, a promoter sequence influences expression of adjacent genes in the same operon. Compare <i>trans</i> -acting.	សកម្មស៊ីស (អំពីសមាសភាគរបស់តំណលំដាប់របស់AND) មានឥទ្ធិពលទៅលើសកម្មភាពរបស់តំណលំដាប់ADNដែលនៅជាប់នោះ។ ឧទាហរណ៍ តំណលំដាប់ប្រូម៉ូទ័រមានឥទ្ធិពលទៅលើការសំដែងសែននៅជាប់នោះ ក្នុងអូបេរ៉ុងតែមួយ។ ផ្ទុយពីសកម្មត្រង់។
cis-phase An isomer having similar atoms or groups on the same side of the molecule.	ផ្ទៃក្រសីស ជាអ៊ីសូមែរដែលមានអាតូម ឬ ក្រុមអាតូមនៅខាងដូចគ្នានៃម៉ូលេគុល។
cisterna (plural Cisternae) The flattened tubes and saclike regions of the endoplasmic reticulum and of dictyosomes.	ស៊ីសតែន បំពង់សំបែកនិងកន្លែងដូចថង់នៃវេទីគុយឡូមអង់ដូផ្លាស និងឌីចតូសូម។
cis-trans isomerization The conversion of the configuration of a 'cis' isomer with similar atoms or groups on the same side of the molecule to a 'trans' form, with the similar atoms or groups on opposite sides.	អ៊ីសូមែរេស៊ីសត្រង់ ការបំប្លែងរូបសណ្ឋានរបស់អ៊ីសូមែរស៊ីស ដែលមានអាតូម ឬក្រុមអាតូមនៅខាងដូចគ្នានៃម៉ូលេគុល អោយទៅជាទម្រង់ត្រង់ដែលមានអាតូម ឬក្រុមអាតូមនៅខាងផ្ទុយគ្នា។
cis-trans test A genetic test to determine whether two mutations are located within the same cistron.	តេស្តស៊ីស-ត្រង់ស៍ តេស្តសេនេទិចដើម្បីកំណត់ថាតើមួយតាស្យុងពីរស្ថិតនៅក្នុងស៊ីសត្រង់ដូចគ្នាឬទេ។
cistron That part of a DNA molecule that codes for a single polypeptide chain; defined by a genetic test as a region within which two mutations cannot complement each other.	ស៊ីសត្រង់ ផ្នែកនៃម៉ូលេគុលADNដែលកំណត់ការសំយោគប្រាក់ប៊ូលីប៊ុបទឹកមួយខ្សែ និងដែលត្រូវបានកំណត់ដោយតេស្តសេនេទិច ថាជាតំបន់ដែលក្នុងនោះមួយតាស្យុងពីរមិនអាចបំពេញគ្នាបាន។
citrate (citric acid) A sixcarbon organic acid that is converted to isocitric acid in the second step of the Krebs cycle.	ស៊ីត្រាត (អេស៊ីតស៊ីត្រិច) អាស៊ីតសរីរាង្គមានកាបូន៦ ដែលត្រូវបានបំប្លែងទៅជាអាស៊ីតអ៊ីសូស៊ីត្រិចនៅក្នុងដំណាក់កាលទីពីរនៃវដ្តក្រែប។
citric acid cycle A series of reactions in the aerobic phase of cellular respiration that breaks down acetyl CoA to form carbon dioxide, water and releases energy. See Krebs cycle.	វដ្តអេស៊ីតស៊ីត្រិច សេរីប្រតិកម្មនៅក្នុងវគ្គមានខ្យល់នៃដង្ហើមកោសិកាដែលបំបែកអាសេទីលកូអ៊ែនស៊ីមAអោយទៅជាឧស្ម័នកាបូនិច និងទឹក និងបញ្ចេញថាមពល។ សូមមើលវដ្តក្រែប។
clad- or clado- prefix meaning a twig.	ខ្លាត- ឬ ខ្លាតដូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ខ្លែង មែក ព្រុយ។
clade Phylogenetic lineage originating from a common ancestral taxon and including all descendants. See also grade.	ក្លាត ពូជអ៊ីបូដែលមានប្រភពដើមចេញពីបុព្វវង្សនៃចំណែកថ្នាក់ និងរួមមានសណ្ឋានក្រោយទាំងអស់។ សូមមើលពាក្យ grade។
cladistics A method of classifying based on an analysis of shared features that shows ancestral relationships among organisms.	ក្លាឌីស្តិច វិធីចំណែកថ្នាក់តាមការវិភាគដោយឡែករួមគ្នាដែលបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងបុព្វក្នុងចំណោមការវស់។
cladoceran Any minute crustacean of the order Cladocera, with a laterally compressed carapace and large forked antennae used in swimming.	ខ្លាតដូសេរ៉ាន់ ពពួកត្រុស្តាសេតូចៗ ក្នុងលំដាប់ក្លាដូសេរ៉ា ដែលមានសម្បករាងសំបែកចំហៀង និងមានអង់តែនផ្គងដូចដំពាម ប្រើសម្រាប់ហែល។
cladode A green flattened stem that functions as a leaf.	មែកសំបែកដូចស្លឹក មែករាងសំបែកមានពណ៌បៃតង និងមានមុខងារដូចជាស្លឹក។
cladogenesis The branching of a phylogenetic tree to produce new forms and new species which evolve in their own way.	ការបែកខ្ទែងរបស់គ្រាប្រវត្តិពូជអ៊ីបូ ការបែកខ្ទែងរបស់គ្រាប្រវត្តិពូជអ៊ីបូ ដើម្បីបង្កើតទម្រង់ថ្មី និងប្រភេទថ្មី ដែលវិវត្តទៅតាមផ្លូវរបស់វាផ្សេងៗខ្លួន។
cladogram A line diagram of a branching pattern of evolution, using the concepts and methods of cladistics.	ក្លាដូក្រាម ដ្យាក្រាមជាមែកធាងនៃការវិវត្តន៍ ដោយប្រើបញ្ញត្តិ និងវិធីនៃក្លាឌីស្តិច។
cladophyll A stem or branch that resembles a leaf	ក្លាដូហ្វីល មែក ឬដើមដែលដូចគ្នាទៅនឹងស្លឹក។
clamp connection A loop-like lateral connection between adjacent cells, occurring in the mycelium of certain basidiomycete fungi.	ជំនាប់ទ្វេ ជំនាប់តាមចំហៀងរាងជាង្វង់ រវាងកោសិកានៅជិតគ្នា ដែលកើតឡើងនៅក្នុងមីសេលូមរបស់ផ្សិតបាស៊ីដ្យូមីសេត។

clasmatocyte See histocyte.	ក្លាសម៉ាតូស៊ីត សូមមើលពាក្យ ហ៊ីស្តូស៊ីត។
claspers 1. The rod-like projections between the pelvic fins of male elasmobranch fish that are used in copulation. 2. the projections at the tip of the male abdomen of insects used to hold the female during copulation.	ខ្លាស់ស្តី 1. ផ្នែកលយមានរាងដំបង នៅចន្លោះព្រួយពោះរបស់ត្រីអ៊ីឡាស្យូប្រេន ដែលប្រើសម្រាប់ពាក់គ្នា។ 2. ផ្នែកលយ ស្ថិតនៅនឹងពោះសត្វល្អិតប្រើសម្រាប់ទប់សត្វញីក្នុងអំឡុងពេលពាក់គ្នា។
class A group of related orders in taxonomy (classification). A taxonomic category ranking between division and order.	ថ្នាក់ ក្រុមនៃលំដាប់ដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នាក្នុងរបៀបចំនែកថ្នាក់។ ចំណាត់ថ្នាក់នៃរបៀបចំណែកថ្នាក់ស្ថិតនៅចន្លោះសាខានិងលំដាប់។
classical conditioning A form of learning in which an organism associates a previously unrelated stimulus and response.	លក្ខខណ្ឌដំណាប់ ទម្រង់នៃការសិក្សាដែលការរស់ផ្សំវិញ្ញាចនិងតំណបដែលមិនទាក់ទងគ្នាពីមុនមក។
classification To put organisms that are similar into groups called taxa. eg Kingdom, phylum, division, class, order, family, genus, species. Classification is usually based on evolutionary (phylogenetic) relationships. See cladistics. See appendix 1	ចំណែកថ្នាក់ ការដាក់ការរស់ដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅជាក្រុមប្រហែលគ្នាចំណែកថ្នាក់។ ឧទាហរណ៍ រដ្ឋៈ - សាខា- ថ្នាក់- លំដាប់- អំបូរ- ពួក- ប្រភេទ។ ជាចំណែកថ្នាក់ច្រើនតែផ្អែកលើទំនាក់ទំនងវិវត្តន៍។ សូមមើលពាក្យ cladistics។ សូមមើល appendix 1។
clavate (of plant or animal structures) Club-shaped.	រាងដំបង មានចុងធំជាងគល់។
clavicle A bone on each side of the ventral side of the shoulder girdle in many vertebrates. In humans it is the collar bone.	ឆ្អឹងដាច់កាំបិទ ឆ្អឹងនៅផ្នែកខាងពោះគឺស្ថិតនៅសងខាងឆ្អឹងស្មាររបស់សត្វឆ្អឹងកងជាច្រើន។ ចំពោះមនុស្ស វាគឺជាឆ្អឹងដងកាំបិទ។
clay soil A soil formed on a clay substrate, the particles of which are less than 0.004 mm in diameter. Such soils are poorly drained and aerated, and are composed largely of hydrated aluminosilicates.	ដីឥដ្ឋ ដីកកើតលើស៊ុបស្ត្រាតដីឥដ្ឋ ដែលគ្រាប់មានអង្កត់ផ្ចិត 0,004 ម.ម។ ដីប្រភេទនេះមិនសូវជ្រាបទឹក និងខ្យល់ទេ និងបង្កឡើងភាគច្រើនពីអាឡុយមីណូស៊ីលីកាត។
cleavage One of the first cell divisions in a zygote.	ចំណែកកោសិកាដំបូង ចំណែកកោសិកាមួយក្នុងចំណោមចំណែកកោសិកាដំបូងរបស់ស៊ីកូត។
cleavage furrow A fold of the cell membrane at the beginning of cytokinesis in animal cells.	បន្ទុក់បែកកោសិកា ផ្ចិតរបស់ភ្នាសកោសិកានៅពេលចាប់ផ្តើមធ្វើចំណែកស៊ីតូប្លាសនៃកោសិកាសត្វ។
cleavage nucleus The egg nucleus resulting from fusion of male and female pronuclei, or the nucleus of a parthenogenetic egg.	ណ្វៃយ៉ូនៃលរោមមូលគ្នា ណ្វៃយ៉ូរបស់ស៊ីតដែលបានមកពីការរលាយចូលគ្នារវាងណ្វៃយ៉ូណ្ណេល និងណ្វៃយ៉ូញីប្រណ្វៃយ៉ូរបស់ស៊ីតប៉ាតេណូសេនេទិច។
cleidoic egg An egg that is independent of the environment except for heat and gas exchange (carbon dioxide, oxygen, water vapor). Characteristic of amniotes.	ស៊ីតក្លែដូអ៊ីប ស៊ីតមិនចំណុះបរិស្ថាន លើកលែងការប្តូរកំដៅ និងឧស្ម័ន (ឧស្ម័នកាបូនិច អុកស៊ីសែន និងចំហាយទឹក)។ លក្ខណៈសម្គាល់របស់សត្វមានទឹកភ្លោះ។
cleidoic egg An egg that possesses a protective shell.	ស៊ីតមានសម្បក ស៊ីតដែលមានសម្បកការពារ។
cleistocarp The fruiting body of some ascomycete fungi that is completely closed and must be ruptured to release the spores.	ក្រូស្តូកាប កន្សោមស្បែរបស់ផ្សិតអាស្កូមីសែតមួយចំនួន ដែលបិទយ៉ាងជិត និងត្រូវតែបំបែកដើម្បីបញ្ចេញស្បែកក្រៅ។
cleistogamy The production of small flowers in which self-fertilization occurs before the flowers open.	បន្ទុក់រណីតមូលផ្តុំវិក ការបង្កើតផ្កាតូចៗ ដែលមានការបង្កកំណើតឯងនៅខាងក្នុងនោះ គឺតាំងពីមុនផ្តុំវិកផ្លែ។
cleistothecium A closed, more or less spherical ascocarp.	ក្រូស្តូថេស្យូម អាស្កូកាបបិទជិតដែលមានរាងមូលតិច ឬខ្លាំង។
cleptoparasitism The habit of stealing food material from another animal.	ភ្លើបតូមរាសិត ទំលាប់នៃការលួចអាហារពីសត្វដទៃ។
climacteric 1. A decisive, crucial event. 2. the menopause.	1. ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ 2. អស់រដូវ
climacteric phase Treatment with high levels of carbon dioxide and/or exposure to low temperatures can prevent the climacteric phase. Exposure to ethylene can hasten the climacteric phase, so that	ជំនឿសកម្ម ឬកំណើនជំនឿ ប្រព្រឹត្តិកម្មជាមួយនឹងកម្រិតឧស្ម័នកាបូនិចខ្ពស់ និង/ឬដាក់អោយប្រឈមនឹងសីតុណ្ហភាពទាប អាចបង្កាក់ជំនឿសកម្ម។ ការដាក់អោយប្រឈមនឹងអេទីឡែន អាចបង្កើនកំណើន

the fruit is ready for sale. Apples and bananas are climacteric fruits but citrus fruits are not. See climacteric rise.	ដង្ហើម ដូច្នោះគេអាចយកផ្លែឈើទៅលក់បាន។ ផ្លែប៉ោម និងផ្លែចេក គឺជាប្រភេទផ្លែដង្ហើមសកម្ម ប៉ុន្តែផ្លែក្រូចមិនមែនទេ។ សូមមើលពាក្យ climacteric rise។
climacteric rise Point during the ripening of some fruit in which respiratory rates rise to extremely high levels.	កំណើនខ្ពស់បំផុត ចំណុចមួយក្នុងកំឡុងពេលកំពុងទុំផ្លែឈើមួយចំនួនដែលអត្រាដង្ហើមកើនឡើងខ្ពស់បំផុត។
climate The general meteorological conditions prevailing in a given area.	អាកាសធាតុ ស្ថានភាពឧតុនិយមទូទៅនៅតំបន់ជាក់លាក់មួយ។
climax community The final stable stage of change in a community of plants and animals.	សហគមន៍ចុង ដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃការប្រែប្រួលនៅក្នុងសហគមន៍រុក្ខជាតិ និងសត្វ។
cline A gradual trend in the genotype of a population that corresponds to differences in the environment.	លំដាប់ទ្រេ ជម្រាលបន្តបន្ទាប់នៃសេណូទីបរបស់ប្រជាជននៅក្នុងបរិស្ថានខុសៗគ្នា។
clinostat or klinostat A device that slowly rotates a pot containing a plant. The slow rotation eliminates the effect of gravity on the plant, preventing the root and shoot from showing geotropism.	ឧបករណ៍វិលយឺតៗ ដែលមានផ្ទុកដើងផ្កា។ ការវិលយឺតៗនេះ គឺដើម្បីបំបាត់នូវឥទ្ធិពលរបស់ទំនាញផែនដីទៅលើរុក្ខជាតិនោះ ដោយទប់ស្កាត់ឫស និងដើមពីធរណីទំនោរ។
clisere See climax.	ឃ្លីរេសៀ សូមមើលពាក្យ ឃ្លីម៉ាក្ស។
clitellum An area in an earth-worm that produces a capsule during reproduction.	ចង្កំ តំបន់កង់លើខ្លួនជន្លេន ដែលបញ្ចេញកន្សោមស្នេស្ននៅពេលបន្តពូជ។
clitoris A small, rounded projection on the anterior side of the vulva in female mammals which is homologous with the penis in the male but is smaller and has no urethra. The position of the clitoris usually causes it to be stimulated during sexual intercourse; in humans, if stimulation is sufficient, an orgasm will result.	ឆ្កែញូ (សិរ) កំពកតូចមួយស្ថិតនៅផ្នែកខាងមុខយោងរបស់សត្វញី។ វាមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹងលីងរបស់បុរសដែរ ប៉ុន្តែមានទំហំតូចជាង និងគ្មានន្រ្ទទេ។ ទីតាំងរបស់ឆ្កែញូ គឺងាយទទួលរំញោចក្នុងអំឡុងពេលរួមភេទ។ ចំពោះមនុស្ស បើមានរំញោចគ្រប់គ្រាន់ នោះនឹងបង្កអោយមានការឈានដល់ទីបំផុតនៃគម្រេក។
cloaca A single chamber that functions as a digestive, excretory and reproductive duct.	ក្លូណាត ប្រហោងមួយដែលមានមុខងារជាបំពង់វិលាយអាហារ បំពង់បញ្ចេញចោល និងបំពង់បន្តពូជ។
clock internal See biological clock.	នាឡិកាក្នុង សូមមើលពាក្យ នាឡិកាជីវៈ។
clone A group of identical cells or a complete individual produced from a single somatic cell.	កូល កោសិកាដូចគ្នាមួយក្រុមឬឯកត្តៈពេញលេញមួយដែលកើតចេញពីកោសិកាស្នូតលាស់មួយ។
cloned library A collection of cloned DNA molecules representing all or part of an individual's genome.	សមូហកូល ការប្រមូលផ្តុំម៉ូលេគុលADNកូន ដែលគាងអោយសេណូម ១ផ្នែក ឬសេណូមទាំងអស់របស់ឯកត្តៈមួយ។
cloning A method of asexual reproduction in which a single somatic cell develops into a complete identical organism.	ការធ្វើកូល វិធីបន្តពូជដោយឥតភេទ ដែលកោសិកាស្នូតលាស់មួយលូតលាស់ទៅជាការវស់ដូចគ្នាពេញលេញមួយ។
cloning vector See vector.	វ៉ិចទ័រកូល សូមមើលពាក្យ វ៉ិចទ័រ។
closed circulatory system A circulatory system in which blood is enclosed in vessels throughout the body.	ប្រព័ន្ធរបត់ឈាមមិន ប្រព័ន្ធរបត់ឈាមដែលឈាមស្ថិតនៅតែក្នុងសរសៃឈាមពាសពេញសារពាង្គកាយ។
closed community A plant community that is so dense on the ground that new species cannot colonize.	សហគមន៍មិន សហគមន៍រុក្ខជាតិ ដែល មានការលូតលាស់យ៉ាងក្រាស់ដែលធ្វើ អោយប្រភេទថ្មីមិនអាចចូលទៅដុះនៅតំបន់នោះបានទេ។
closed population A population into which there is no gene input from outside, i.e. the only possible genetic change is through mutation.	ប្រជាជនបិទស្រប ជាប្រជាជនដែលមិនមានការចូលពីសែនខាងក្រៅ។ ដូច្នោះ មានមធ្យោបាយតែមួយគត់ ដែលអាចអោយមានការប្រែប្រួលសម្ភារៈសេនេទិច គឺតាមរយៈមុយតាស្យុង។
clustering methods The method of arranging related or similar species into higher taxonomic groupings.	វិធីបិទជាក្រុម វិធីតម្រៀបប្រភេទស្រដៀងៗគ្នា អោយទៅជាក្រុមចំណែកថ្នាក់ខ្ពស់ជាង។
clutch A group of bird's eggs laid at one time.	ស៊ុតម្សៅដំណាស់ ស៊ុតបក្សីដែលមេពងមួយលើកៗ។
Cnidaria A subphylum of the phylum Coelenterata in some classifications but a separate phylum in other	គីណារីយ៉ា សាខារងរបស់សាខាស៊ីឡុងតេរេ នៅក្នុងប្រព័ន្ធចំណែកថ្នាក់ខ្ពស់ ប៉ុន្តែវាគឺជាសាខាដាច់ដោយឡែក នៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្សេងទៀត។ ពួកនេះមាន

schemes; it includes hydroids, jellyfishes, sea anemones and corals. See coelenterate.	ដូចជាអ៊ីដ្រូអ៊ីត ខ្លែសមុទ្រ តាអន់ និងផ្កាថ្ម។
cnicid- <i>prefix</i> meaning a stinging nettle.	គីឡូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា រមាស់ ឬពោល ដោយការទិច។
CNS See central nervous system.	CNS សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ។
co-, con- or corn- <i>prefix</i> meaning with, together.	ខូ- ឬ ខុល- ឬ ខន- (បុព្វបទ) មានន័យថា ជាមួយ ឬជាមួយគ្នា។
CO₂ acceptor A molecule (ribulose diphosphate) whose function is to combine with carbon dioxide in the calvin cycle.	អ្នកចាប់យកឧស្ម័នកាបូនិច ម៉ូលេគុល (រីបូយឡូស ឌីផូស្វាត) ដែលមានមុខងារភ្ជាប់ជាមួយឧស្ម័នកាបូនិចនៅក្នុងវដ្តកាល់វ៉ាំង។
CO₂ compensation point Concentration of CO ₂ at which the uptake of CO ₂ equals the release of CO ₂ ; that is, the point at which photosynthesis equals respiration.	ចំណុចសមមូល CO₂ កំហាប់ CO ₂ ដែលការស្រូបចូលស្មើនឹងការបញ្ចេញ។ ជាចំណុចដែលស្មើសំយោគស្មើនឹងដង្ហើម។
coacervate A collection of organic macromolecules surrounded by water molecules, aligned to form a sphere.	កូរ៉េស៊ីវ៉ា បណ្តុំម៉ូលេគុលសរីរាង្គធំៗដែលព័ន្ធជុំវិញដោយម៉ូលេគុលទឹក តម្រៀបគ្នាដើម្បីបង្កើតជាស្វ័យមួយ។
coacervate theory A theory proposed by the Russian biochemist A.I. Oparin in 1936 suggesting that the origin of life began with the formation of microscopic inorganic spheres called 'coacervates'. Oparin proposed that whilst these molecules were not living, they behaved like biological systems in the ancient seas. They were subject to natural selection, there was a selective accumulation of material and they, reproduced by fragmentation.	ទ្រឹស្តីកូរ៉េស៊ីវ៉ា ជាទ្រឹស្តីដែលស្នើឡើង ដោយអ្នកជីវវិទ្យាជំនាញជាតិរុស្ស៊ី គឺលោក A.I. Oparin នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៣៦ ដោយគាត់លើកឡើងថា ការកើតនៃជីវិត គឺចាប់ផ្តើមពីការបង្កើតនូវស្វ័យអសរីរាង្គដ៏តូចៗ ហៅថាកូរ៉េស៊ីវ៉ា។ គាត់បានលើកឡើងថា បើទោះជាម៉ូលេគុលទាំងនេះមិនមានជីវិតក៏ដោយ ក៏វាមានលក្ខណៈដូចជាប្រព័ន្ធជីវៈ នៅក្នុងសមុទ្រសម័យដើមដែរ។ វាវងនូវសម្រេចដោយធម្មជាតិ ព្រមទាំងមានការបន្តពូជដោយការដាច់ជាអង្គត់។
coagulation The precipitation of particles that were suspended or scattered.	កក ការកករងរបស់ភាគល្អិត ដែលអណ្តែតនៅក្នុងសូលុយស្យុង។
coalescent (of plant structures) Joining together.	ជាន់គ្នា (ចំពោះទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
coated pit A bristlelike structure that occurs in clusters in certain regions of the plasma membrane; these regions form vesicles that pinch off into the cell, thereby removing excess plasma membrane.	កំបាំងក្តាស ទម្រង់រាងដូចពាមរឹងៗ ដែលកើតឡើងជុំគ្នានៅកន្លែងខ្លះនៃក្តាសព្នាស្នា។ កំបាំងទាំងនេះបង្កើតបានជាថង់ដែលដាច់ចូលទៅក្នុងកោសិកា ដើម្បីជំរុះចោលនូវក្តាសព្នាស្នាដែលលើសតម្រូវការ។
cobalamin, cyanocobalamin or vitamin B₁₂ One of the B-complex of water-soluble vitamins, containing cobalt and required for red blood cell formation. A deficiency of B12 can lead to pernicious anaemia especially amongst old people. The vitamin is synthesized by bacteria in the gut rather than being obtained from the diet, and is required in very tiny amounts. The richest food source is raw liver.	ខូបលាមីន ឬ ស្យាណូខូបលាមីន ឬវីតាមីន B₁₂ វីតាមីនមួយរបស់ B-កុំផ្លិច ដែលជាវីតាមីនរលាយក្នុងទឹក មានផ្ទុកនូវ ខូបល ហើយវាត្រូវការសម្រាប់ការបង្កើតកោសិកាឈាមក្រហម។ កង្វះវីតាមីន B12 បង្កអោយមានកង្វះឈាមក្រហមដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ ជាពិសេសចំពោះមនុស្សចាស់។ វីតាមីននោះត្រូវបានសំយោគដោយបាក់តេរីនៅក្នុងពោះវៀន ជាជាងទទួលបានពីអាហារ។ តម្រូវការវីតាមីននេះ គឺមានកម្រិតតិចបំផុត អាហារដែលសម្បូរវីតាមីន B12 ជាងគេបំផុត គឺថ្លើមស្រស់។
cocaine An alkaloid substance obtained from leaves and young twigs of the coca plant (<i>Erythroxylon coca</i>), used as a local anaesthetic and as a stimulant.	កូកាអ៊ីន សារធាតុអាល់កាឡូអ៊ីត បានមកពីស្លឹក និងមែកខ្លីៗរបស់រុក្ខជាតិ កូកា (<i>Erythroxylon coca</i>) ។ វាត្រូវបានប្រើសម្រាប់ធ្វើជាថ្នាំស្លឹកនៅនឹងកន្លែង និងជាធាតុភ្លេច។
cocci Eubacteria with spherical shapes.	បាក់តេរីរាងស្មើ គឺបាក់តេរីដែលមានរាងស្មើ។
coccid A scale insect - a member of the order Hemiptera. Males have wings; females are scale-like and suck the sap from plants.	ខកស៊ីត (សត្វល្អិតមានស្រកា) សត្វល្អិតនៅក្នុងលំដាប់ហេមីបតេរ៉ា។ សត្វឈ្មោលមានស្លាប ឯសត្វស្ត្រីមានទម្រង់ដូចជាស្រកា និងបីតត្រូវស្រកាពីរុក្ខជាតិ។
coccidiosis A disease caused by sporozoan parasites that occurs in rabbits and poultry.	ខកស៊ីឌីស ជំងឺបង្កដោយបរាសិតប្រូតូសូអ៊ី ដែលកើតមានចំពោះទន្សាយ និងបក្សី។
coccyid More or less spherical.	រាងស្មើស្មើ
coccus See cocci	រាងមូល
coccyx The fusion of the posterior vertebrae to form a single unit, the coccyx. In humans three to five vertebrae are fused and these form the remnant of a tail.	កណ្តុញកូឌី ការរលាយចូលគ្នារបស់ផ្ចិតចុងក្រោយគេ បង្កើតបានជាឯកតា ទោលមួយ ហៅថាកណ្តុញកូឌី។ ចំពោះមនុស្ស មានផ្ចិតពី៣ទៅ៥ ដែលបានរលាយចូលគ្នា ហើយវាបង្កើតជាសំណល់ចុងក្រោយនៃកន្ទុយ។

cochlea A fluid filled coiled tube in the middle ear receiving vibrations that stimulate the auditory nerve.	បំពង់រាងគូនខ្យង វត្តុរក្នុងបំពង់រាងគូនខ្យងនៅក្នុងត្រចៀកកណ្តាល មានមុខងារទទួលរំញ័រដែលភ្លេចសរសៃប្រសាទសោតវិញ្ញាណ។
cochlear (adj) of or relating to the cochlea of the ear.	បំពង់រាងគូនខ្យង បំពង់រាងគូនខ្យងរបស់ត្រចៀក។
cockroach The common name for members of the insect order <i>Dielyoptera</i> .	កណ្តាត ឈ្មោះធម្មតារបស់សត្វល្អិតនៅក្នុងលំដាប់ឌីត្យូបតេរ៉ា។
cocoon A protective covering of eggs or larvae found in several invertebrate groups.	សំបុកសាច ក្លាសការពារស៊ីត ឬកូនញាស់ ដែលកើតមានចំពោះសត្វ ឥតឆ្អឹងកងជាច្រើនក្រុម។
code See genetic code.	ក្រម សូមមើលពាក្យ ក្រមសេនេទិច។
coding strand See sense strand.	ប្រវត្តិវិសោធន៍
codominance e.g., allele A of the ABO blood group is codominant to allele B, so that an individual with both alleles (A/B) produces both A and B antigens. Compare incomplete dominance. See dominant.	លម្អិតពេញលេញ ឧទាហរណ៍ អាឡែល A របស់ក្រុមឈាម ABO គឺលម្អិត មិនពេញលេញចំពោះអាឡែល B។ ដូច្នេះ ឯកត្តៈដែលមានអាឡែលទាំងពីរ (A/B) បង្កើតទាំងអង់ទីសែន A ទាំងអង់ទីសែន B។ សូមមើលពាក្យ លម្អិត ។
codominance A condition that occurs when both alleles of a heterozygous gene are expressed equally.	លម្អិតពេញលេញ លក្ខខណ្ឌដែលកើតមាននៅពេលអាឡែលទាំងពីរនៃ សែនអេតេរ៉ូស៊ីតត្រូវបានសម្រេចចេញស្មើគ្នា។
codon A sequence of three nucleotides in a gene or molecule of mRNA that corresponds to a specific amino acid or to a stop signal at the end of a gene; there are 64 possible codons, 61 are codes for amino acids and three are stop codons.	កូដុង លំដាប់នុយក្លេអូទីតបីក្នុងសែនមួយ ឬម៉ូលេគុល ARNm ដែលត្រូវគ្នា ទៅនឹងអាស៊ីតអាមីនេយថាប្រភេទមួយឬសញ្ញាបញ្ចប់របស់សែនមួយ។ មាន កូដុងចំនួន៦៤ក្នុងនោះមាន៦១ ជាក្រុមសម្រាប់កំណត់អាស៊ីតអាមីនេ និង បីទៀតជាកូដុងស្តុប។
coefficient of coincidence A ratio of the observed number of doublecrossovers divided by the expected number of such crossovers.	មេគុណជួនគ្នា សមាមាត្រនៃចំនួនសង្កេតពណ្ណខ្វែងពីរដងចែកអោយ ចំនួនរំពឹងនៃបណ្តុរខ្វែងនេះ។
coefficient of inbreeding The probability that any two gametes fusing to form a zygote will carry the same allele of a gene from a common ancestor. Symbol F.	មេគុណការបង្កាត់ពូជតែមួយ លទ្ធភាពដែលកាមែតពីរណាមួយចូលគ្នា បង្កើតស៊ីក្លូតមួយ ដែលមានផ្ទុកអាឡែលដូចគ្នានឹងសែនដែលបានមកពី មេប្តារម្ម។ និមិត្តសញ្ញា: F។
coefficient of selection See selection coefficient.	មេគុណជំរើស សូមមើលពាក្យ selection coefficient។
coefficient of variability The standard deviation as a percentage of the mean.	មេគុណបម្រែបម្រួល លំដាប់កម្រិតជា ភាគរយនៃមធ្យមភាគ។
coel- prefix meaning a hollow or cavity.	សើល (បុព្វបទ) មានន័យថា ប្រហោង។
coelenterate Any invertebrate in the phyla Cnidaria and Ctenophora. Coelenterates are aquatic; they exist in two basic forms, the hydroid and the medusa. See Cnidaria and Ctenophora.	សើឡង់តេរ៉េ សត្វឥតឆ្អឹងកង ក្នុងសាខាគ្លីដារីយ៉ា និងក្លេណូដេរ៉ា។ សើឡង់តេ រ៉េរស់នៅក្នុងទឹក។ មានទម្រង់ទូទៅពីរ គឺអ៊ីដ្រូអ៊ីត និងមេឌុយសា។ សូមមើល ពាក្យ គ្លីដារីយ៉ា និងក្លេណូដេរ៉ា។
coelenteron The digestive cavity in coelenterates which has only one opening, the mouth.	សើឡង់តេរ៉េ នូវលាយអាហាររបស់សើឡង់តេរ៉េ ដែលមានប្រហោងតែ មួយគត់ គឺមាត់។
coelogastrula The typical gastrula derived from a coeloblastula; a two or three-layered stage in embryology.	សើឡូហ្គាស្ត្រូឡា ហ្គាស្ត្រូឡូតូយ៉ាងមានប្រភពចេញពីសើឡូហ្គាស្ត្រូឡូ។ ដំណាក់កំប្រើយ៉ូងដែលមានពីរបីស្រទាប់។
coelom A body cavity filled with fluid surrounded by mesoderm.	សើឡូម ប្រហោងសារពាង្គកាយមានសារធាតុរាវ និងព័ទ្ធជុំវិញដោយ មេសូដែម។
coelomoduct Any duct leading from the coelom of an animal to the exterior that can carry either excretory materials or gametes. e.g., the oviduct in vertebrates.	បំពង់ បំពង់ចាប់ពីសើឡូមរបស់សត្វ រហូតដល់ផ្នែកខាងក្រៅ ដែលដឹកនាំ សារធាតុបញ្ចេញ ឬកាមែត។ ឧទាហរណ៍ ដៃស្យូនរបស់សត្វឆ្អឹងកង។
coen- or coeno- prefix meaning common.	សើន- ឬ សើណូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ធម្មតា ឬសាមញ្ញ។
coenobium A colony of algal cells, that has a constant form and number and is usually surrounded by a gelatinous matrix. The cells are interconnected, act as a single functional unit and are thus regarded as being a single organism. e.g. Volvox.	សើណូរឿម កូឡូនីកោសិកាសារាយ ដែលមានទម្រង់ និងចំនួនថេរ ហើយ ជាធម្មតា មានព័ទ្ធជុំវិញដោយសារធាតុម៉ាទ្រីចេអ៊ីនូល។ កោសិកាទាំងនោះ ភ្ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមក និងមានទម្រង់ជាឯកតា ដែលមានមុខងារតែមួយ ដូច្នេះហើយ បានជាគេចាត់ទុកវាថាជាការរស់តែមួយ។ ឧទាហរណ៍

	សារាយវ័លវ័ក។
coenocyte An organism, or part of an organism, that is multinucleate, the nuclei not being separated by membranes or cross-walls.	សីណូស៊ីត ភារវស ឬជាផ្នែករបស់ភារវសពហុណូយ៉ូ ដែលមិនត្រូវបានខណ្ឌចែកដោយភ្នាស ឬភ្នាសកាត់ទទឹងឡើយ។
coenospecies A group of species which may be capable of forming hybrids with each other.	សីណូប្រភេទ ប្រភេទមួយក្រុម ដែលអាចបង្កើតអ៊ីប្រីតជាមួយគ្នាទៅវិញទៅមកបាន។
coenzyme A nonprotein molecule that works with an enzyme to catalyze a reaction.	កូអេនស៊ីម ម៉ូលេគុលមិនមែនប្រូតេអ៊ីន ដែលរួមជាមួយអង់ស៊ីមដើម្បីជំរុញល្បឿនប្រតិកម្ម។
coenzyme A See acetyl CoA.	កូអេនស៊ីម A សូមមើលពាក្យ អេសេទីល កូអេនស៊ីម A ។
coenzyme Q See Ubiquinone	កូអេនស៊ីម Q សូមមើលពាក្យ Ubiquinone។
coevolution Complex biological interaction and adaptation resulting in unique features in both interacting species. eg. insects and the flowers they pollinate.	សហវិវឌ្ឍន៍ អន្តរកម្មសាស្ត្រសំបូរ និងការបន្តវិវឌ្ឍដែលធ្វើអោយមានលក្ខណៈរួម នៅក្នុងប្រភេទអន្តរកម្មព័ទ្ធជាមួយគ្នា។ ឧទាហរណ៍ សត្វល្អិត និងផ្កាដែលវាមានដំណើរលម្អអង។
cofactor A non-protein substance required by enzymes for proper function.	កូហ្វាក់ទ័រ សារធាតុមិនមែនប្រូតេអ៊ីន ដែលត្រូវការដោយអង់ស៊ីមសម្រាប់ដំណើរការអោយបានល្អ។
coherent (of plant structures) United at some point but appearing free.	ជាប់គ្នានៅគ្រប់ចំណុច (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ជាប់គ្នានៅគ្រប់ចំណុចខ្លះ ប៉ុន្តែមើលទៅដូចអត់មានជាប់គ្នា។
cohesion The attraction between like molecules.	កំលាំងទំនាញ ទំនាញរវាងម៉ូលេគុលនិងម៉ូលេគុល។
cohesion-tension hypothesis A hypothesis that suggests the rise of water from roots to leaves in a plant is due to a combination of upward pull (tension) created by transpiration loss from the leaves, and cohesion of water molecules to each other, aided by the adhesion of water molecules to the sides of the narrow xylem vessels.	ទ្រឹស្តីទំនាញភ្ជាប់ សម្មតិកម្មដែលលើកឡើងថា ការឡើងរបស់ទឹកពីឫសទៅស្លឹករុក្ខជាតិ គឺអាស្រ័យដោយបន្ស៊ីតភ្ជាប់រវាងកំលាំងទំនាញឡើងបង្កដោយការបាត់បង់ទឹកតាមស្លឹក និងការតោងជាប់គ្នារបស់ម៉ូលេគុលទឹក ដោយមានជំនួយពីការភ្ជាប់របស់ម៉ូលេគុលទឹកទៅនឹងជញ្ជាំងសរសៃស៊ីឡេមយ៉ាងចង្អៀត។
cohesive end Sections of singlestranded DNA at the ends of double-stranded DNA that can stick the two ends of the molecule together by complementary base pairing.	ដុចភ្ជាប់ ឬ ដុចលយ ផ្នែកនៃADNច្រវាក់ទោល ស្ថិតនៅខាងចុងADNច្រវាក់ទៀ ដែលអាចភ្ជាប់ចុងម៉ូលេគុលទាំងពីរជាមួយគ្នាដោយការបំពេញគូបាសគ្នា។
cohort A group of organisms in a population which all have the same age.	ហ្វូង ភារវសមួយក្រុម នៅក្នុងប្រទេសស្រុកមួយ ដែលមានអាយុដូចគ្នា។
coitus See sexual intercourse.	ពាក់គ្នា សូមមើលពាក្យ sexual intercourse ។
colchicine An alkaloid compound that inhibits spindle formation and induces polyploidy in plants during cell division. Used in the preparation of karyotypes to collect a large population of cells inhibited at the metaphase stage of mitosis.	កូលស៊ីស៊ីន សមាសភាពអាស់កាឡូអ៊ីត ដែលបង្កាក់ការបង្កើតត្រយូងអា-ក្រូម៉ាទីត និងធ្វើអោយមានប៉ូលីបូអ៊ីតចំពោះរុក្ខជាតិក្នុងពេលចំណែកកោសិកា។ វាត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងការរៀបចំការវិវឌ្ឍទីបដើម្បីប្រមូលប៉ូលីបូអ៊ីតឡើយកោសិកាដ៏ធំ ដែលត្រូវបានបង្កាក់នៅវគ្គមេតាផាសនៃមីតូស។
cold-blooded Having a body temperature that changes with the temperature of the surroundings.	អចេរ៉ូម៉ាត ដែលមានសីតុណ្ហភាពសារពាង្គកាយប្រែប្រួលទៅតាមសីតុណ្ហភាពបរិយាកាស។
Coleoptera An order of insects, including beetles and weevils. Their characteristics include; complete metamorphosis; forewings that are thick, leathery and veinless, called <i>elytrum</i> (<i>sing. elytron</i>), which meet along the midline and protect the membranous hindwings. Some of the Coleoptera are wingless.	កូលេបេរ៉េតា លំដាប់មួយរបស់សត្វល្អិត រួមមានអណ្តើកមាស និងកញ្ជ្រៃ។ លក្ខណៈរបស់ពួកវា ដូចជាមានបម្រែបម្រួលពេញលេញ ស្លាបមុខក្រាស់ មានសភាពដូចស្បែក និងគ្មានរន្ធនោះ ហៅថាអេលីត្រូម ដែលជួបគ្នានៅត្រង់ខ្សែកណ្តាល និងការពារស្លាបក្រោយ ដែលមានសភាពជាភ្នាសស្តើង។ ពួកវាខ្សែអុបតេរ៉ាខ្លះគ្មានស្លាបទេ។
coleoptile The first leaf of a monocot that forms a protective sheath around the growing shoot.	ស្រោមស្លឹកពន្លក ស្លឹកទីមួយរបស់ម៉ូណូកូតទីលេដូនដែលជាស្រទាប់ការពារជុំវិញពន្លកត្រួយ។
coleorhiza The protective sheath around the embryonic root in grass seeds	ស្រោមឫសពន្លក ស្រោមការពារនៅជុំវិញឫសអំប្រើយ៉ុងក្នុងគ្រាប់ក្រាមីនេ។
colicin A bacteriocidal protein produced by certain strains of <i>E. coli</i> and other closely related bacterial	កូលីស៊ីន ប្រូតេអ៊ីនប្រឆាំងបាក់តេរី ផលិតដោយបាក់តេរី <i>E. coli</i> មួយចំនួន

species.	និងប្រភេទបាក់តេរីផ្សេងទៀតដែលមានស្រទាយជាមួយ <i>E.coli</i> ។
coliform (of Gram-negative rod bacteria) Normally inhabiting the colon, e.g. <i>Escherichia coli</i> , <i>Enterobacter aerogenes</i> , <i>Klebsiella</i> . See Gram's stain.	ខុលីហ្វរម (បាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមានរាងដំបង) ជាទូទៅ វាស់នៅក្នុងពោះវៀនធំ។ ឧទាហរណ៍ បាក់តេរី <i>Escherichia coli</i> , <i>Enterobacter aerogenes</i> និង <i>Klebsiella</i> ។ សូមមើលពាក្យ ការបន្ស៊ីពណ៌ក្រាម។
colinearity The linear relationship between the nucleotide sequence in a gene (or the RNA transcribed from it) and the order of amino acids in the polypeptide chain specified by the gene.	ទំនាក់ទំនងខ្សែរួម ទំនាក់ទំនងជាខ្សែរវាងតំណលំដាប់នុយក្លេអូទីតក្នុងសែន (ឬ ARN ដែលចំលងក្រុមចេញពីវា) និងលំដាប់អាស៊ីតអាមីនេក្នុងច្រវាក់ប៉ូលីប៊ីប៊ីតកំណត់ដោយសែននោះ។
collagen A fibrous protein that is found in connective tissue.	កូឡាសែន សរសៃប្រូតេអ៊ីននៅក្នុងជាលិកាសន្ធាន។
collagenoblast A type of fibroblast giving rise to collagen.	កូឡាសែនលូប្លាស ប្រភេទកីប្រូប្លាស ដែលកកើតទៅជាកូឡាសែន។
collar cell Flagellated cell lining the internal cavities of a sponge.	កោសិកាបង្កិត កោសិកាមានផ្លាសែលដែលតម្រៀបនៅផ្ទៃប្រហោងខាងក្នុងរបស់អេប៉ុង។
collar flagellate See choanoflagellate.	ខុលី ផ្លាសែល សូមមើលពាក្យ ខូអាណូផ្លាសែល។
collateral bud An accessory bud on a plant stem, lying beside the axillary bud.	ខ្មែងពន្លកចំហៀង ខ្មែងបន្ទាប់បន្សំនៅលើដើម ស្ថិតនៅក្បែរពន្លកមែក។
collateral bundle A plant vascular bundle in which the phloem is on the same radius as the xylem and external to it.	បាច់សរសៃចំហៀង បាច់សរសៃនាំរុក្ខជាតិ ដែលផ្លូវអែមគឺស្ថិតនៅទន្ទឹមគ្នានឹងស៊ីឡែម និងដែលស្ថិតនៅខាងក្រៅវា។
collecting duct A small tube that drains urine from the nephron into the renal pelvis.	បំពង់ទទួលទឹកនោម បំពង់ដឹកនាំទឹកនោមពីនេហ្រ្រុងទៅកន្លែងប្រមូលផ្តុំទឹកនោម។
collenchyma A plant tissue specialised for strength and support.	កូឡូឡឺម ជាលិការុក្ខជាតិដែលមាននាទីពង្រឹង និងទ្រទ្រង់។
colligative properties Properties of solutions that are affected only by the concentration of the solute, not by its chemical identity.	លក្ខណៈខុលីហ្គេមីម លក្ខណៈរបស់សូលុយស្យុងដែលមានទាក់ទងតែនឹងកំហាប់ធាតុរលាយប៉ុណ្ណោះមិនទាក់ទងនឹងអត្តសញ្ញាណកម្មគីមីរបស់វាទេ។
colloblast See lasso cell.	ខុលឡូប្លាស សូមមើលពាក្យ កោសិកាឡាសសូ។
colloid Mixture in which the solute is evenly distributed but present in particles of sufficient size to reflect or scatter light.	កូឡូអ៊ីត ល្បាយដែលក្នុងនោះអង្គធាតុរលាយត្រូវបានចម្រាយសព្វ ប៉ុន្តែជាកាតណ្លីតដែលមានទំហំសមល្មមនឹងបំផ្លាញរឺបំបែកពន្លឺ។
colon Between the ileum of the small intestine and the rectum. The main function of the colon is the reabsorption of water from the faeces.	ពោះវៀនធំ ស្ថិតនៅចន្លោះរវាងអ៊ីលេអុមនៃពោះវៀនតូច និងចុងពោះវៀនធំ។ មុខងារចម្បងរបស់ពោះវៀនធំ គឺការស្រូបទឹកពីលាមក។
colon bacillus The bacillus <i>Escherichia coli</i> found in the colon.	បាក់តេរីរាងដំបងពោះវៀនធំ បាក់តេរីរាងដំបង <i>Escherichia coli</i> ជាបាក់តេរីរស់នៅក្នុងពោះវៀនធំ។
colonial (adj.) A term used to describe a collection of cells that cooperate to a small extent.	នៃកូឡូនី ពាក្យប្រើដើម្បីរៀបរាប់ពីបណ្តុំកោសិកាដែលនៅផ្តុំគ្នាជាកញ្ចុំតូចមួយ។
colonial animal An association of animals in which the individuals are physically connected, as in the Hydrozoa or Polyzoa. The term is not usually applied to higher animals, such as birds, that live in colonies.	សត្វកូឡូនី សមាគមន៍សត្វ ដែលឯកត្តៈទាំងអស់មានទំនាក់ទំនងរួបរួមទៅវិញទៅមក ដូចជាក្នុងករណីអ៊ីដ្រូសូអ៊ែ និងប៉ូលីសូអ៊ែ។ ពាក្យនេះ មិនប្រើជាមួយសត្វថ្នាក់ខ្ពស់ ដែលរស់នៅជាកូឡូនី ដូចជាបក្សីទេ។
colonization The initial establishment of an organism within a particular habitat.	ការមកតាំងទីដំបូងរបស់សត្វនៅតំបន់ណាមួយ ។
colony 1. An aggregated group of separate organisms such as birds, which have come together for a specific purpose such as breeding. 2. a group of incompletely separated individuals organised in associations, as in some hydrozoan coelentrates and polyzoans. 3. A cluster of genetically identical individuals formed asexually from a single colonizing individual.	កូឡូនី 1. ការមកជួបជុំគ្នារបស់សត្វ ដូចជាបក្សី សម្រាប់គោលបំណងយថាប្រភេទ ដូចជាការបង្កាត់ពូជ។ 2. ក្រុមកត្តៈដែលមិនដាច់គ្នាទាំងស្រុងនៅជុំគ្នា ដូចជាស៊ីឡង់តេអ៊ី អ៊ីដ្រូសូអ៊ែ និងប៉ូលីសូអ៊ែ។ 3. ក្រុមឯកត្តៈដែលមានលក្ខណៈសេនេទិចដូចគ្នា កកើតឡើងពីការបន្តពូជដោយឥតភេទនៃឯកត្តៈកូឡូនីទោលមួយ ។
colony hybridization A technique that uses probes to	អ៊ីប៊ីតកម្មកូឡូនី បច្ចេកទេសដែលប្រើប្រៀប ដើម្បីស្វែងរកកូឡូនីបាក់តេរី

find bacterial colonies that contain a gene of interest.	ដែលមានផ្ទុកនូវសែនដែលគេចង់បាន ឬសែនដែលមានប្រយោជន៍។
colostrum A yellowish, watery secretion from the breast nipples of female mammals when in late pregnancy and for a few days after birth. Colostrum has a high protein content and is rich in vitamin A and antibodies which give the baby an immediate, short-term, passive immunity to foreign antigens.	ទឹកដោះដំបូង សារធាតុរាវពណ៌លឿង ចេញពីក្បាលដោះ ថនិកសត្វញីនៅចុងបញ្ចប់នៃការពោះ និងបន្ទាប់ពីការឆ្លងទន្លេបានពីរទៅបីថ្ងៃ។ ទឹកដោះដំបូងមានបរិមាណប្រូតេអ៊ីនខ្ពស់ សម្បូរដោយវីតាមីនA និងអង់ទីប៊ីយ៉ូតិកដែលផ្តល់អោយទារកភ្លាមៗនូវភាពស៊ាំអកម្ម ប្រឆាំងនឹងមេរោគពីក្រៅ។
colour blindness Inability to See any difference between some or all colours. The most common is red- green colour blindness which is controlled by a recessive gene on the X chromosome.	ចង្អិតពណ៌ គ្មានលទ្ធភាពមើលឃើញភាពខុសគ្នារវាងពណ៌មួយចំនួន ឬគ្រប់ពណ៌ទាំងអស់។ ឯងីតពណ៌ជាទូទៅបំផុតនោះ គឺក្រហម-បៃតង ដែលត្រួតពិនិត្យដោយសែនអន់នៅលើក្រូម៉ូសូមX។
colour change A process in which certain animals (e.g. squid, sole) can alter their colours by changing the concentration of pigment in their pigment cells (See chromatophores) by nervous or hormonal control.	បង្គាស់មូលពណ៌ ដំណើរដែលសត្វមួយចំនួន(ឧ. មីក ត្រីអណ្តាតផ្តែសមុទ្រធំៗ) អាចប្តូរពណ៌របស់វា ដោយការផ្លាស់ប្តូរកំហាប់ជាតិពណ៌នៅក្នុងកោសិកាជាតិពណ៌ ដែលសកម្មភាពនេះ គឺមានការត្រួតពិនិត្យពីប្រព័ន្ធប្រសាទ ឬពីអ័រម៉ូន។
colour vision The ability of some animal groups to detect colour in an object, which is due in vertebrates to the activity of cone cells in the retina of the eye. Animals with colour vision include primates, many fishes, and most birds and insects. Animals without colour vision probably See objects in shades of grey (<i>monochrome vision</i>).	គំឃើញពណ៌ លទ្ធភាពរបស់ក្រុមសត្វមួយចំនួន ក្នុងការឃើញពណ៌របស់វត្ថុមួយ គឺសោយសារតែសកម្មភាពរបស់កោសិកាកោណនៅក្នុងមេនីស្កែក។ សត្វដែលមាន គំឃើញពណ៌មានដូចជា ពួកព្រីម៉ាត មានត្រីជាច្រើន បក្សីភាគច្រើន និងសត្វល្អិត។ សត្វដែលគ្មានគំឃើញពណ៌ប្រហែលជាឃើញវត្ថុក្នុងទម្រង់ជាស្រមោលពណ៌ប្រផេះ (គំឃើញម៉ូណូក្រូម)។
columella 1. Cells in the center of the root cap; 2. column of sterile cells in the center of the capsule in mosses; 3. pillar supporting the sporangium in some fungi; 4. central axis of a fruit.	កូឡុយមែល 1. កោសិកានៅផ្នែកកណ្តាលនៃក្បាលឫស ។ 2. សសរនៃកោសិកាមិនបន្តពូជស្ថិតនៅកណ្តាលកន្សោមនៃស្បែក ៣-សសរទ្រទ្រង់ស្បែករបស់សត្វមួយចំនួន។ ៤- អ័ក ឬ ស្នូលកណ្តាលរបស់ផ្លែឈើ។
columella auris A rod made of bone or cartilage which connects the ear drum to the inner ear in reptiles, birds and some amphibians. It is similar to the stapes of mammals and the hyomandibula of fishes.	ខ្នងរឹមខ្សែ អ៊ុរីស ទម្រង់រាងដំបង បង្កឡើងពីឆ្អឹង ឬឆ្អឹងខ្លី ដែលភ្ជាប់ក្រដាសត្រចៀកទៅត្រចៀកក្នុង ចំពោះឧទាហរណ៍សត្វ បក្សី និងបណ្តុកសត្វមួយចំនួន។ វាមានលក្ខណៈស្រដៀងទៅនឹងឆ្អឹងឈ្នាន់របស់ថនិកសត្វ។
columnar epithelium See epithelium.	អេតិលូមសសរ សូមមើលពាក្យ អេតិលូម។
coma A tuft of hairs attached to the testa of a seed and used in wind dispersal.	កណ្តុំសក់គ្រាប់ កណ្តុំសក់ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងសម្បកគ្រាប់ និងត្រូវបានប្រើសម្រាប់របាយដោយខ្យល់។
combined gas law Combination of Charles' law (compensating for temperature change) and Boyle's law (compensating for pressure change).	ច្បាប់បង្កប់ខ្សែស្រឡៅ បន្សំរវាងច្បាប់សាល (បម្រែបម្រួលសីតុណ្ហភាព) និងច្បាប់ Boyle (បម្រែបម្រួលសម្ពាធ)។
commensalism A symbiotic relationship in which one organism benefits and the other is unaffected.	ភាពបន្លូម ទំនាក់ទំនងសហប្រាណ ដែលភាវវស់មួយទទួលផល និងភាវវស់មួយទៀតមិនខាតផល។
commisure 1. (in invertebrate animals) A bundle of nerve fibres joining ganglia; (in vertebrate animals), a similar bundle of nerve fibres joining left and right sides of the brain or spinal cord. 2. (in plants) the faces by which two carpels are joined.	បាច់សរសៃប្រសាទ 1. (ចំពោះសត្វពត្តឆ្អឹងកង) ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងហ្គង់ក្លៅ។ (ចំពោះសត្វឆ្អឹងកង) តំណបាច់សរសៃប្រសាទដែលភ្ជាប់ខ្វែរក្បាលឬខ្វែរឆ្អឹងខ្នង ផ្នែកខាងឆ្វេង និងខាងស្តាំ។ 2. សន្ទះខណ្ឌរចនាសម្ព័ន្ធវិវិ (ចំពោះ រុក្ខជាតិ) កន្លែងដែលកាប៉ែលពីរជាប់គ្នា។
communication The transmission of information from one individual to another of the same or different animal species, which receives and understands it. Any of the five senses can be used in communication. Many higher organisms use sound, but specific behaviour, e.g. courtship in birds and primates, and dancing in bees, plus touch and smell (See pheromone) are other important means of conveying information.	សញ្ញាទំនាក់ទំនង ការបញ្ជូនព័ត៌មានពី ឯកត្តមួយទៅឯកត្តមួយទៀត ក្នុងប្រភេទតែមួយ ឬប្រភេទខុសគ្នា ដែលទទួល និងយល់ពីព័ត៌មាននោះ។ ញាណមូលណាក៏ដោយក្នុងចំណោមញាណទាំងប្រាំអាចប្រើបាននៅក្នុងសញ្ញាទំនាក់ទំនងនេះ។ ភាវវស់ថ្នាក់ខ្ពស់ ជាច្រើនប្រើសំឡេង ប៉ុន្តែអាកប្បកិរិយាថាប្រភេទ ឧ. ការចែចង់ ចំពោះបក្សី និងពួកព្រីម៉ាត ការរំបស់ឃុំរួមជាមួយនិងការប៉ះ និងភ្លិន (សូមមើលពាក្យ ផេរ៉ូម៉ូន) គឺជាមធ្យោបាយសំខាន់ៗផ្សេងទៀត ប្រើនៅក្នុងការផ្តល់សញ្ញាព័ត៌មាន។
community All the populations of organisms interacting in a specific area, and clearly	សហគមន៍ ប្រព័ន្ធជីវិតទាំងអស់នៃភាវវស់ដែលមានអន្តរកម្មនៅក្នុង

distinguishable from other such groupings.	តំបន់ណាមួយ និងមានលក្ខណៈប្លែកច្បាស់ពីក្រុមប៉ុណ្ណោះ។
companion cell A type of parenchyma cell found in association with sieve-tube elements in phloem tissue. They probably regulate translocation of materials in sieve-tube elements.	កោសិកាតាម ប្រភេទនៃកោសិកាប៉ារ៉ាមេស៊ីម ដែលភ្ជាប់ជាមួយធាតុបំពង់ប្រហោងនៅក្នុងជាលិកាផ្លូវអែម។ កោសិកាទាំងនេះប្រហែលជាត្រូវប្រែប្រួលទីសារធាតុក្នុងធាតុបំពង់ប្រហោង។
compatibility A state where two organisms or parts of organisms can be mixed. e.g. when two plants can cross-fertilize; when two tissues can be added together; when two plasmids can coexist in the same cell line. Animal compatibility depends on suitable matching of antigens and antibodies. See also self-incompatibility.	ភាពត្រូវគ្នា ស្ថានភាពដែលការរស់ពីរ ឬ ផ្នែករបស់ការរស់ពីរ អាចបង្កកំណើតកាត់គ្នាបាន នៅពេលជាលិកាពីរអាចភ្ជាប់គ្នាបាន នៅពេលស្លឹកពីរអាចស្ថិតនៅក្នុងកោសិកាតែមួយបាន។ ភាពត្រូវគ្នារបស់សត្វ គឺអាស្រ័យលើភាពត្រូវគ្នារវាងអង់ទីសែន និងអង់ទីកែរ។ សូមមើលពាក្យ ស្វ័យភាពមិនត្រូវគ្នា។
compensation light intensity The level of light at which photosynthesis exactly balances respiration in plants. Only at levels greater than this can organic compounds accumulate to give a net gain of plant material.	លំដាប់ស៊ីនេតិកនៃទូទាត់ កម្រិតពន្លឺដែលដំណើររស្មីសំយោគមានគុណភាពជាមួយនឹងដំណើរដង្ហើមក្នុងរុក្ខជាតិ។ មានកំណើនសមាសធាតុសរីរាង្គបាន លុះត្រាតែមានកម្រិតពន្លឺខ្ពស់ជាងនេះ។
compensation period The time taken when a plant is removed from darkness to reach the compensation point where photosynthesis and respiration proceed at the same rate and there is no net gain or loss in carbohydrate. The compensation period is shorter in shade plants, which are very efficient at using low levels of light.	ពេលវេលានៃទូទាត់ ជារយៈពេលដែលត្រូវការនៅពេលយករុក្ខជាតិមួយចេញពីទីកន្លែងងងឹត ដើម្បីអោយឈានដល់ចំណុចទូទាត់ គឺដំណើររស្មីសំយោគប្រព្រឹត្តទៅស្មើនឹងដំណើរដង្ហើម បានន័យថាគ្មានការបាត់បង់ ឬការកើនឡើងនៃកាបូអ៊ីដ្រាតឡើយ។ ពេលវេលាទូទាត់ គឺមានរយៈពេលខ្លីជាងចំពោះរុក្ខជាតិមិនសូវត្រូវការពន្លឺ ដែលការប្រើកម្រិតពន្លឺទាប គឺមានប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងខ្លាំង។
compensation point See compensation period.	ចំណុចទូទាត់ សូមមើលពាក្យ ពេលវេលាទូទាត់។
compensatory hypertrophy The enlargement of a tissue or organ as a result of removal or damage, e.g. if one kidney is removed from a human, the other enlarges.	ការរីកចម្រើនប្រក្រតី ការរីកចម្រើនរបស់ជាលិកា ឬសរីរាង្គ បង្កឡើងដោយការកាត់ចេញ ឬការខូច។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើមានការកាត់តម្រងនោមមួយចេញ នោះធ្វើអោយតម្រងនោមមួយទៀតមានការរីកចម្រើន។
competence A period when a differentiating cell or tissue is capable of switching to an alternative developmental pathway. (in bacteria), the transient state or condition during which the cell can bind and internalize exogenous DNA molecules, making transformation possible. See induction, cell differentiation, gene switching, canalization.	ខំតិកម្មនៃសរីរាង្គ ជារយៈពេលនៅពេលដែលកោសិកា ឬជាលិកាកំពុងបំប្លែងឯកទេស អាចផ្លាស់ទៅលំនាំវិវត្តផ្សេងទៀតបាន។ (ចំពោះបាក់តេរី) ជាសភាព ឬលក្ខខណ្ឌក្នុងកំឡុងពេលខ្លី ដែលកោសិកាអាចភ្ជាប់និងបញ្ចូលទៅផ្នែកខាងក្នុងនូវម៉ូលេគុលADNពីក្រៅ ដែលធ្វើអោយមានបំប្លែងកើតឡើង។
competition The interaction between individuals that use one or more of the same resources.	ការប្រកួតប្រជែង អន្តរអំពើរវាងឯកត្តៈដែលប្រើធនធានមួយ ឬច្រើនដូចគ្នា។
competitive exclusion principle One of two competing species will be better able to control the use of the common resource thus eliminating the other species.	គោលការណ៍នៃការប្រកួតប្រជែង ប្រភេទមួយនៃប្រភេទប្រកួតប្រជែងគ្នាពីរ ដែលនឹងគ្រប់គ្រងធនធានរួម ដូច្នោះធ្វើអោយប្រភេទមួយទៀតត្រូវបាត់បង់។
competitive inhibition The formation of a temporary enzymeinhibitor complex that interferes with the normal formation of enzymesubstrate complexes, resulting in a decreased turnover.	ការបង្កើតប្រកួតប្រជែង ការបង្កើតជាបណ្តោះអាសន្ន នូវកុំផ្លិចអង់ស៊ីម-អ្នកបង្កាក់ ដែលបង្កាក់ការបង្កើតកុំផ្លិចអង់ស៊ីម-ស៊ុបស្ត្រាត ធ្វើអោយដំណើរការរបស់អង់ស៊ីមថយចុះ។
competitive inhibitor Reversible inhibitor that binds to the active site of an enzyme and thus competes with the substrate.	អ្នកបង្កាក់ប្រកួតប្រជែង អ្នកបង្កាក់ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងកន្លែងសកម្មនៃអង់ស៊ីម និង បន្ទាប់មកប្រជែងជាមួយស៊ុបស្ត្រាត។
complement The protein components of blood serum that can bind to antigen/antibody groups already formed on the surface of cells, thus enhancing destruction of the foreign body by phagocytes.	ខំតិកម្មនៃសរីរាង្គ សមាសភាគប្រូតេអ៊ីនរបស់សេរ៉ូម ដែលអាចភ្ជាប់ទៅនឹងក្រុមអង់ទីសែន/អង់ទីកែរ ដែលបានបង្កើតរួចហើយនៅលើផ្ទៃកោសិកា។ បែបនេះ បានជំរុញអោយមានការបំផ្លាញសារធាតុចម្រុះដោយជាតិស៊ុតស។
complemental males Those that live attached to their females which are very much larger, e.g. angler fish.	សត្វល្អិតល្អន់របស់ស្ត្រី សត្វទាំងឡាយណា ដែលរស់ជាប់ទៅនឹងសត្វស្ត្រី ដែលមានទំហំធំជាងយ៉ាងខ្លាំង។ ឧទាហរណ៍ ត្រីangler។
complementarity See complementary base.	គោលការណ៍នៃការបំពេញបាត សូមមើល complementary base។

<p>complementary base A base that can form hydrogen bonds with another base of a specific nucleotide. e.g. guanine pairs with cytosine and adenine pairs with thymine (or uracil in RNA).</p>	<p>ធានាបំពេញ បាសដែលអាចភ្ជាប់សម្ព័ន្ធអ្វីប្រូសែនជាមួយបាសមួយទៀតនៃនុយក្លេអូទីតយថាប្រភេទមួយ។ ឧទាហរណ៍កានីនគូជាមួយស៊ីតូសីន និងអាដេនីនគូជាមួយទីមីន (ឬអ៊ុយរ៉ាស៊ីលក្នុងARN)។</p>
<p>complementary DNA (cDNA) DNA that is made by reverse transcribing mRNA into its DNA complement; the collection of vector cloned cDNA fragments of an organism are its cDNA library.</p>	<p>ADN បំពេញ ADN ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការបកប្រែត្រលប់នៃ ARNm អោយទៅជាADNបំពេញរបស់វា។ ការប្រមូលផ្តុំអង្កត់ADNក្នុងរ៉ិចទ័ររបស់ការវិវត្តជាមួយជាសមូហADNបំពេញរបស់វា។</p>
<p>complementation test A genetic test to determine whether two mutations occur within the same gene. If two mutations are introduced into a cell at the same time, and produce a wildtype phenotype (i.e., they complement each other), they are often not alleles. If a mutant phenotype is produced, the mutations do not complement each other and are often alleles.</p>	<p>តេស្តបំពេញគ្នា តេស្តសេនេទិច ដើម្បីកំណត់ថាតើមួយតាស្យុងពីរកើតឡើងក្នុងសែនដូចគ្នាឬទេ។ បើសិនជាមួយតាស្យុងពីរត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងកោសិកានៅពេលតែមួយ និងមានការផលិតផេណូទីបព្រៃ (គឺថាវាបំពេញគ្នាទៅវិញទៅមក) វាច្រើនតែមិនមែនជាអាឡែលនឹងគ្នាទេ។ បើសិនជាផេណូទីបមួយតែត្រូវបានផលិត នោះមួយតាស្យុងគ្មានការបំពេញគ្នាទេ ហើយច្រើនតែជាអាឡែលនឹងគ្នា។</p>
<p>complete dominance A condition that occurs when the phenotype of one allele completely masks the phenotype of another allele for a heterozygous gene.</p>	<p>លុបសេនេនេនេ លក្ខខណ្ឌដែលកើតឡើងនៅពេលដែលផេណូទីបរបស់អាឡែលមួយលុបទាំងស្រុងទៅលើផេណូទីបរបស់អាឡែលមួយទៀតសម្រាប់សែនអេតេរ៉ូស៊ីត។</p>
<p>complete flower A flower that has sepals, petals, stamens and a pistil.</p>	<p>ផ្កាពេញលេញ ផ្កាដែលមានគ្របក ស្រទាប់ កញ្ចក់កេសរឈ្មោល និងកញ្ចក់កេសរញី។</p>
<p>complete linkage A condition in which two genes are located so close to each other that no recombination occurs between them.</p>	<p>ជំនាប់ជិត លក្ខខណ្ឌដែលសែនពីរមានទីតាំងស្ថិតនៅជិតគ្នាពេករហូតដល់ធ្វើអោយគ្មានបន្សំឡើងវិញកើតឡើងនៅចន្លោះសែនទាំងពីរនោះ។</p>
<p>complete protein Protein molecules that provide all the essential amino acids.</p>	<p>ប្រូតេអ៊ីនពេញលេញ ម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីនដែលផ្តល់គ្រប់អាស៊ីតអាមីនេសំខាន់ទាំងអស់។</p>
<p>complex carbohydrates Macromolecules composed of simple sugars (fructose, glucose) that have joined together by releasing molecules of water; or digestible polysaccharides of the diet, mostly starches.</p>	<p>អាមូនីប្រាតសំណ្រំ ម៉ាក្រូម៉ូលេគុលបង្កឡើងដោយម៉ូលេគុលស្ករងាយ (ព្រុចត្រូស, គ្លុយកូស) ដែលភ្ជាប់គ្នាដោយមានការផ្តាច់ម៉ូលេគុលទឹកចេញ ឬប្លូលីសាការីតដែលអាចរំលាយបាននៃអាហារ ដែលភាគច្រើនគឺជាមីដុង។</p>
<p>complex locus A gene within which a set of functionally related pseudoalleles can be identified by recombinational analysis (e.g., the bithorax locus in <i>Drosophila</i>).</p>	<p>ឡូគុសអ៊ីតូម សែនដែលក្រុមអាឡែលដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នាផ្នែកមុខងារអាចសម្គាល់បានដោយវិភាគបន្សំឡើងវិញ (ឧទាហរណ៍ ឡូគុស bithorax របស់ដ្រូសូភីល)។</p>
<p>complexity In genetics, the total number of nucleotides or nucleotide pairs in a population of nucleic acid molecules as determined by reassociation kinetics. See reassociation kinetics.</p>	<p>ភាពសំណ្រំ ក្នុងសេនេទិច ជាចំនួនសរុបនៃនុយក្លេអូទីត ឬគូនុយក្លេអូទីតក្នុងប្លូម៉ូលេគុលស្ករងាយនៃម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអូទីតដែលកំណត់ដោយ reassociation kinetic ។ សូមមើលពាក្យ reassociation kinetics ។</p>
<p>compost Partially decayed organic matter used in farming and gardening to enrich the soil and increase its waterholding capacity.</p>	<p>អ៊ុម្ពុស្ត សារធាតុសរីរាង្គផុយរលួយ ដែលគេប្រើក្នុងការធ្វើកសិកម្ម និងការធ្វើស្មូន ដើម្បីបង្កើនដីជាតិដី និងបង្កើនសមត្ថភាពផ្ទុកទឹករបស់វា។</p>
<p>compound (Chem.) Pure substance containing two or more chemically bonded elements in definite and constant proportion. For example, sugar (sucrose) is always 42.1 percent carbon, 6.4 percent hydrogen, and 51.5 percent oxygen by mass. Its components can only be separated by chemical means.</p>	<p>សមាសធាតុ (គីមី) សារធាតុសុទ្ធដែលមានធាតុពីរ ឬច្រើនដែលភ្ជាប់គ្នាដោយសម្ព័ន្ធគីមី ក្នុងសមាមាត្រកំនត់និងថេរ។ ឧទាហរណ៍ស្ករ(ស៊ុច្រូស) មានកាបូន៤២,១ ភាគរយ អ៊ីដ្រូសែន៦,៤ភាគរយ និងអុកស៊ីសែន៥១,៥ភាគរយនៃម៉ាស់។ សមាសភាគរបស់វាអាចព្រៃកចេញពីគ្នាតែតាមមធ្យោបាយគីមី។</p>
<p>compound (of plant structures) Made up of several similar parts, as in a leaf compound of several leaflets.</p>	<p>រួម ឬ សមាស (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) បង្កឡើងពីផ្នែកស្រដៀងៗគ្នាជាច្រើន ដូចជាស្លឹកបង្កឡើងពីកូនស្លឹកជាច្រើន។</p>
<p>compound eye An eye made up of many individual light-sensitive units.</p>	<p>ភ្នែកកែច្នៃច្រើន ឬ ភ្នែកកែច្នៃច្រើន ភ្នែកដែលបង្កឡើងដោយឯកតារូសពន្លឺច្រើន។</p>
<p>compound formula Formula of an ionic compound, which gives the identity and number of each atom in</p>	<p>រូបមន្តសមាស រូបមន្តនៃសមាសធាតុអ៊ីយ៉ូនិចដែលផ្តល់នូវអត្តសញ្ញាណ និងចំនួនអាតូមនីមួយៗនៅក្នុងឯកតាដែលតូចបំផុតរបស់សមាសធាតុនោះ។</p>

the smallest repeating unit of the compound.	
compound leaf A type of leaf in which many small leaflets are attached to the same petiole.	ស្លឹកក្រុម ប្រភេទស្លឹកដែលកូនស្លឹកតូចៗជាច្រើនជាប់គ្នាលើទងស្លឹកតែមួយ។
compound microscope A magnifying device with two lenses – objective and eyepiece.	អតិសុខុមឧស្សន៍សមាស ឧបករណ៍ពង្រីកដែលមានកែវពង្រីកពីរ គឺ កែវពង្រីកអុបស៊ុចទីប និងកែវពង្រីកអូគុយលែ។
compressed Flattened.	សំប៉ែត
compression wood Compression wood forms along the lower side of leaning stems; compression wood expands and pushes the stem up against gravity. See reaction wood.	សាច់ឈើណែន សាច់ឈើណែននៅផ្នែកខាងក្រោមតាមបណ្តោយដើម ទ្រូត។ សាច់ឈើនេះពង្រីកនិងរុញដើមទៅលើទប់ទល់នឹងទំនាញផែនដី។ (សូមមើលពាក្យ reaction wood)។
concatemer A chain or linear series of subunits linked together. The process of forming a concatemer is called concatenation (e.g., multiple units of a phage genome produced during replication).	តំណជាខ្សែ ច្រវាក់ ឬស៊េរីខ្សែបន្តគ្នានៃឯកតារងដែលភ្ជាប់គ្នា។ ដំណើរ បង្កើតតំណជាខ្សែនេះហៅថា concatenation (ឧទាហរណ៍ ពហុឯកតានៃ សេណូមាសដែលកើតឡើងនៅពេលស្វ័យដំលើងទ្វេ)។
concentration Measure of the amount of solute per unit of solution, expressed as mass per unit volume, mass percentage, volume percentage, or moles per liter.	កំហាប់ រង្វាស់បរិមាណអង្គធាតុរលាយក្នុងមួយខ្នាតសូលុយស្យុងដែល បញ្ជាក់ពីម៉ាសក្នុងមួយខ្នាតមាឌ ភាគរយម៉ាស ភាគរយមាឌ ឬជាម៉ូល ក្នុងមួយលីត្រ។
concentration gradient The gradual change in the number of molecules per unit of volume over distance.	ជំនាញកំហាប់ ការប្រែប្រួលបន្តិចម្តងៗនៃចំនួនម៉ូលេគុលក្នុងមួយឯកតា មាឌទៅតាមកន្លែងស្ថិតនៅ។ ឧទាហរណ៍ ទឹកថ្លាខាងលើមានកំហាប់ខ្ពស់ ជាងទឹកមានកករខាងក្រោម។
concentric bundle A vascular bundle in which one tissue surrounds another, e.g. phloem around xylem (amphicribal bundle) or xylem around phloem (amphivasal bundle).	បាច់សរសៃរួមផ្ចិត បាច់សរសៃនាំ ដែលជាលិកាមួយព័ទ្ធជុំវិញជាលិកាមួយ ទៀត។ ឧទាហរណ៍ ផ្លូវអែម នៅជុំវិញស៊ីសឡែម ឬស៊ីឡែមនៅជុំវិញផ្លូវអែម។
conceptacles Reproductive organs found in brown algae.	កុទសិបតាក សរីរាង្គបន្តពូជរបស់សារាយត្នោត។
conception Fertilization.	ការបង្កកំនើត
conchiolin A fibrous insoluble protein that forms the basic structure of molluscs.	ខន់យ៉មូលីន ប្រូតេអ៊ីនសរសៃមិនរលាយ ដែលបង្កើតទម្រង់គ្រឹះរបស់ សប្បីសត្វ។
concolorous Having the same colour throughout the structure, e.g. petals, leaves.	ដែលមានពណ៌ដូចគ្នា មានពណ៌ដូចគ្នា ពាសពេញទម្រង់ទាំងមូល។ ឧទាហរណ៍ ស្រទាប់ផ្កា ស្លឹក។
concordance Pairs or groups of individuals identical in their phenotype. In twin studies, a condition in which both twins exhibit or fail to exhibit a trait under investigation.	កុទករដល់ គូ ឬក្រុមឯកគូដែលមានផេណូទីបដូចគ្នា។ ក្នុងការសិក្សាពី កូនភ្លោះ ជាលក្ខខណ្ឌដែលកូនភ្លោះទាំងពីរបានបង្ហាញ ឬមិនបានបង្ហាញ អោយឃើញនូវលក្ខណៈសម្គាល់ដោយការអង្កេត។
condensation reaction A reaction involving the removal of water (dehydration) from two or more small molecules which then join to form a new larger compound. e.g., the reaction between glucose and fructose molecules to form sucrose. Compare hydrolysis.	ប្រតិកម្មផ្តាច់ទឹក ប្រតិកម្មទាក់ទងការផ្តាច់ទឹកចេញ (ដេអីដ្រាតកម្ម) ពីម៉ូលេគុល តូចៗពីរ ឬច្រើន បន្ទាប់មកក៏ធ្វើការភ្ជាប់គ្នា ដោយបង្កើតបាន ជាសមាសធាតុថ្មីមួយធំជាងមុន។ ឧទាហរណ៍ ប្រតិកម្មរវាងម៉ូលេគុល គ្លុយកូស និងហ្វ្រុតូស បង្កើតបានជាស៊ុចក្រូស។ ផ្ទុយពីពាក្យ អ៊ីដ្រូលីស ឬ បំបែកដោយទឹក។
condensed formula Condensed representation of a chemical structure that leaves out the vertical bonds and shows the whole structure set on one line, such as CH ₃ CH ₂ CH ₃ .	រូបមន្តប័ណ្ណ ការតាងបំប្រួលនៃទម្រង់ធាតុគីមីដែលមិនប្រើសម្ព័ន្ធឈរ និង បង្ហាញទម្រង់ទាំងមូលនៅក្នុងជួរតែមួយ ដូចជា CH ₃ CH ₂ CH ₃ ។
conditional lethal A genetic mutation that causes death in some circumstances (e.g. high temperature) but not in others (e.g. low temperature).	មុយតាស្យុងខ្វះខាត មុយតាស្យុងសេនេទិច ដែលបណ្តាលអោយស្លាប់នៅ ក្នុងស្ថានភាពខ្លះ (ឧទាហរណ៍ សីតុណ្ហភាពខ្ពស់) ប៉ុន្តែក្នុងស្ថានភាពផ្សេង ទៀតមិនអីទេ (ឧទាហរណ៍ សីតុណ្ហភាពទាប)។
conditional mutation A mutation that expresses a wild-type phenotype under certain (permissive) conditions and a mutant phenotype under other (restrictive) conditions.	មុយតាស្យុងលក្ខខណ្ឌ មុយតាស្យុងដែលសំដែងចេញនូវផេណូទីបព្រៃ ក្រោមលក្ខខណ្ឌ (ទូលាយ) មួយចំនួន និងផេណូទីបមុយតង់ក្រោម លក្ខខណ្ឌ (មានកំណត់) ដទៃទៀត។

conditional reflex See conditioned response.	ឆ្លើយលក្ខខណ្ឌ សូមមើលពាក្យ តំណបលក្ខខណ្ឌ។
conditioned response The behavior displayed when the neutral stimulus is given after association has occurred.	តំណបមានលក្ខខណ្ឌ ការសំដែងអាកប្បកិរិយាឆ្លើយតបទៅនឹងរំញោចផ្សំបន្ទាប់ពីការរំញោចនេះជាមួយរំញោចធម្មតា។ ឧទាហរណ៍: សូរជួងផ្សំជាមួយចំណីអាហារដាក់អោយផ្តែរបស់លោកប៉ារឡូ។
conductance 1. A measure of the ability of an electrical conductor to carry a current, measured in siemens (S) (reciprocal of the resistance in ohms [Ω]). 2. the ability of heat to flow by conduction across an object.	កុងឌុចតង់ 1. រង្វាស់កុងឌុចទ័រអគ្គិសនីក្នុងការដឹកនាំចរន្ត ដែលមានខ្នាតគិតជាស៊ីម៉េន(S) ចម្រាស់វេស៊ីស្តង់ខ្នាតគិតជាអូម (Ω)។ 2. លទ្ធភាពរបស់កំដៅក្នុងការធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់វត្ថុអ្វីមួយ។
conduction The transmission of an electrical current by a conductor.	ការបង្ហូរ ការបញ្ជូនចរន្តអគ្គិសនី ដោយអង្គធាតុចម្លង។
conductivity The ability to conduct an electric current through a conductor, tissue or a cell, as in a nerve impulse.	លទ្ធភាពដឹកនាំចរន្ត លទ្ធភាពដឹកនាំចរន្តអគ្គិសនីឆ្លងកាត់កុងឌុចទ័រជាលិកា ឬកោសិកា ដូចជាក្នុងករណីចរន្តប្រសាទ។
condyle The projection of a bone which fits into the socket of another bone, thus forming a joint.	គន្លាក់ភ្លើង ផ្នែកឈរបស់ឆ្អឹង ដែលស៊ីគ្នានឹងផ្នែកផ្សេងរបស់ឆ្អឹងមួយទៀត ដូច្នេះវាបង្កើតបានជាសន្លាក់។
cone 1. A light-sensitive cell of the retina that responds to bright lights and colours; 2. Seed or pollen bearing structure in gymnosperms.	កោសិកាកោន 1. កោសិកាស្រពន្លឺរបស់ទឹកដីដែលឆ្លើយតបទៅនឹងពន្លឺខ្លាំងនិងពណ៌ ។ 2. កោន គ្រាប់ ឬប្រដាប់ផ្ទុកលម្អងនៃរុក្ខជាតិស៊ីមណូស្បែម។
conformation Three dimensional shape of a molecule emphasizing the relative orientation of atoms in space.	កុងផរម៉ាស្យុង រាងវិមាត្របីនៃម៉ូលេគុលដែលសំដៅលើទិសដៀបនៃអាតូមក្នុងលំហ។
congeneric (of species) In the same genus.	ស្ថិតក្នុងពូជតែមួយ
congenital Existing at or before birth and referring especially to defects and diseases that are environmental in origin and not inherited.	ដែលមានពីកំណើត មាននៅពេលកើត ឬមានតាំងពីមុនពេលកើត ដោយនិយាយសំដៅទៅលើជំងឺ ដែលបង្កដោយបរិស្ថាន គឺមិនមែនត្រូវបានបញ្ជូន។
conidiophore A hypha on which one or more conidia are produced	កូនីដូរ អ៊ីហ្វាដែលជាកន្លែងកូនីដូមមួយ ឬច្រើនត្រូវបានបង្កើតឡើង។
conidium (plural Conidia) An externally produced, asexual fungal spore.	កូនីដ ស្បូវរបស់ផ្សិតដែលត្រូវបានផលិតឡើងនៅផ្នែកខាងក្រៅ និងដោយឥតភេទ។
conifer Any gymnosperm tree or shrub of the group Coniferae, including pines and spruces, cedars, yews and larches. Most are tall, forest trees, usually evergreen, but some, e.g. larches, are deciduous. Many have needle-shaped leaves. Usually they are monoecious, possessing separate male and female cones.	សណ្តានស្រង រុក្ខជាតិស៊ីមណូស្បែម ឬ ក្រុមកូនីកែ មានដូចជាស្រល់ និងស្វាវ។ រុក្ខជាតិទាំងនោះជាច្រើនមានស្លឹករាងមូល។ ជាទូទៅ វាជារុក្ខជាតិរួមភេទ ដោយមានកោណឈ្មោល និងកោណញីនៅដាច់ពីគ្នា។
conjugant One of a pair of gametes in conjugation.	ការម៉ែតមួយ ក្នុងចំណោមការម៉ែតទាំងពីរ ដែលរលាយចូលគ្នា។
conjugate acid Base that has accepted a hydrogen ion from an acid and later gives it up to another molecule or ion of greater hydrogenionattracting ability. In so doing it acts as an acid.	អាស៊ីតគ្លាស់ បាសដែលបានទទួលអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែន ឬប្រូតុងពីអាស៊ីត និងបន្ទាប់មកអោយប្រូតុងទៅម៉ូលេគុលអ៊ីយ៉ុងផ្សេងទៀតដែលមានលទ្ធភាពទាញយកប្រូតុងខ្លាំងជាងវា។ ដូចនេះវាមានអំពើដូចអាស៊ីត។
conjugate base Acid that donates a hydrogen ion to a base and becomes a negative ion that can later accept a hydrogen ion.	បាសគ្លាស់ អាស៊ីតដែលបោះប្រូតុងអោយទៅបាស រួចក្លាយជាអ៊ីយ៉ុងអវិជ្ជមាន ដែលក្រោយមកវាអាចចាប់យកអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែន។
conjugated polyene Polyene for which there are alternating double and single bonds.	ម៉ូលីអែនគ្លាស់ ម៉ូលីអែនដែលមានសម្ព័ន្ធពីជាន់គ្នាសំដៅមួយសម្ព័ន្ធមួយជាន់។
conjugated protein Protein that contains one or more prosthetic groups in addition to amino acids. (The groups may be organic or inorganic.)	ប្រូតេអ៊ីនគ្លាស់ ប្រូតេអ៊ីនដែលមានក្រុមប្រូស្តេទិចមួយច្រើនបន្ថែមលើអាស៊ីតអាមីនេ។ ក្រុមនេះអាចជាសមាសធាតុសរីរាង្គឬអសរីរាង្គ។
conjugation A temporary physical association in which genetic material is exchanged between two ciliate protozoans. Also occurs in some algae, fungi and bacteria.	ជំនាប់មួរ ជំនាប់បណ្តោះអាសន្នដែលសម្ភារៈសេនេទិចត្រូវបានប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមករវាងប្រូតូសូអ៊ីពីរដែលមានពោមញី។ វាក៏កើតមានផងដែរចំពោះសារាយ ផ្សិត និងបាក់តេរីមួយចំនួន។
conjugation pilus See Pilus	ភីលុសជំនាប់មួរ សូមមើលពាក្យ Pilus។

conjunctiva A protective layer of transparent mucus-secreting epithelium over the front of the vertebrate eye.	ស្រទាប់សន្ទនា ស្រទាប់ការពារនៃអេពីតេលូមូសបញ្ចេញភ្នាសសើម ផ្លាត្របពីលើផ្នែកខាងមុខនៃភ្នែកសត្វឆ្អឹងកង។
connate (of plant organs) Originally distinct, but growing together and joining.	ជាប់គ្នា (អំពីសរីរាង្គរុក្ខជាតិ) មានប្រភពផ្សេងគ្នា ប៉ុន្តែលូតលាស់ និងជាប់ជាមួយគ្នា។
connective tissue A specialised group of cells that connects and supports parts of the body. There are three main groups (a) 'true' connective tissue e.g. adipose tissue, areolar tissue, yellow elastic tissue (ligaments) and white fibrous tissue (tendons); (b) skeletal tissue e.g. bone and cartilage; (c) blood.	ជាលិកាសន្ទនា ក្រុមកោសិកាឯកទេស ដែលភ្ជាប់ និងទ្រទ្រង់ផ្នែកទាំងឡាយរបស់សារពាង្គកាយ។ មានបីក្រុមសំខាន់ៗ (a) ជាលិកាសន្ទនាពិត ឧទាហរណ៍ ជាលិកាខ្លាញ់ ជាលិកាយឺតពណ៌លឿង(សរសៃចំណង)ជាលិកាសរសៃពណ៌ស (សរសៃពូរ)។ (b) ជាលិកាគ្រោង (c) ឈាម។ ឧទាហរណ៍ ឆ្អឹង និងឆ្អឹងខ្លី។
connivent (of plant parts) Originally widely separate at the base but growing towards each other apically.	តម្រង់ទៅមជ្ឈមណ្ឌលតែមួយ (ផ្នែករបស់ រុក្ខជាតិ) កាលពីនៅខាងក្រោម គឺស្ថិតនៅឃ្លាតពីគ្នា ប៉ុន្តែពេលលូតឡើងទៅលើ គឺកាន់តែប្រខិតចូលជិតគ្នា។
conodont An amber coloured, tooth-like fossil. Conodonts occur in sediments from the Cambrian to the Triassic and are thought to be associated with the mouth-parts of primitive chordates such as members of the agnatha.	ខ្នុរខ្នុរ ផ្លុស៊ីលមានលក្ខណៈដូចជា ធ្មេញមានពណ៌លឿងភ្លេត។ ខ្នុរខ្នុរ កើតមាននៅក្នុងកំទេចកំណ ចាប់ពីសម័យកំប្រើយៀង រហូតដល់ ទ្រីយ៉ាស៊ីច ហើយត្រូវបានគេគិតថា វាមានទំនាក់ទំនងជាមួយផ្នែកមាត់របស់ គំរងសម័យដើម។
consanguine Related by a common ancestor within the previous few generations.	ស្រណេហិត ដែលជាប់ទាក់ទងគ្នាដោយបុព្វរូមកាលពីរបីជំនាន់មុន។
consanguineous mating Mating between closely related individuals.	មន្ទាត់គ្នារវាងពូជដែលមានស្រឡាយជិត
consensus sequence A nucleotide sequence that is used to describe a number of related but not identical sequences. It is made by writing the nucleotide that occurs most often at each position in the real sequences.	តំណលំដាប់ទំនាក់ទំនង ជាតំណលំដាប់នុយក្លេអូទីតដែលប្រើដើម្បីពណ៌នាពី តំណលំដាប់ទាក់ទងគ្នា ប៉ុន្តែមិនដូចគ្នា។ វាត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការ សរសេរនុយក្លេអូទីតដែលកើតមានញឹកញាប់ជាងគេនៅទីតាំងនីមួយៗក្នុង លំដាប់ពិតប្រាកដ។
conservation The preservation, protection and management of an environment which considers recreational and aesthetic needs, in addition to preserving the natural fauna and flora and the harvesting of natural resources and agriculture.	អភិរក្ស ការថែរក្សា ការការពារ និងការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន ដែលគិតថាមាន តម្រូវការកែលំអរឡើងវិញ បន្ថែមពីលើការថែរក្សាសត្វ និងរុក្ខជាតិមានស្រាប់ និងការប្រមូលធនធានធម្មជាតិ និងកសិកម្ម។
conspecific Belonging to the same species as that under discussion . See heterospecific.	ស្រប្រភេទ ស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទដូចគ្នា ដែលកំពុងពិភាក្សានៅឡើយ។ សូមមើលពាក្យ Heterospecific។
constant (C) region An area of an immunoglobulin molecule that shows little chemical and structural variation between different molecules. Compare variable region.	តំបន់មិនប្រែប្រួល តំបន់របស់ម៉ូលេគុលអ៊ីមម្យូណូក្លូប៊ុយលីន ដែលមាន ការខុសគ្នាតិចតួចនូវទម្រង់ និងលក្ខណៈគីមី រវាងម៉ូលេគុលផ្សេងៗគ្នា។ ផ្ទុយពីពាក្យ តំបន់ប្រែប្រួល។
constitutive enzyme An enzyme that is made all the time at a constant rate, unaffected by inducers.	អង់ស៊ីមសំខាន់ អង់ស៊ីមដែលត្រូវបាន បង្កើតរៀងរាល់ពេល ក្នុងអត្រាថេរ ជានិច្ច គឺវាមិនរងការប៉ះពាល់ដោយអ្នកនាំអោយមានការចម្លងឡើយ។
constrictor A snake that kills its prey by encircling and suffocating it.	ពស់វិត ពស់ដែលសំលាប់រំពាររបស់វាដោយវិភោយចាប់ដង្ហើម។
consumer An organism that gets its food from another organism or organic matter.	អ្នកទ្រទ្រង់ ភារវស់ដែលទទួលបានចំណីអាហារពីភារវស់ផ្សេងទៀត ឬពី សារធាតុសរីរាង្គ។
contact insecticide A chemical that is lethal to insects when they touch a surface coated with the poison. e.g. DDT, Malathion. Compare systemic biocide.	ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតសាយម៉ែ ធាតុគីមី ដែលបង្កអោយស្លាប់សត្វល្អិត នៅ ពេលដែលវាប៉ះជាមួយនឹងធាតុពុលនោះ។ ឧទាហរណ៍ DDT និង ម៉ាឡាស្យុង។ ផ្ទុយពី ថ្នាំសម្លាប់ជាប្រព័ន្ធ។
contagious (of infections) Transmitted by contact.	ឆ្លងតាមរយៈការប៉ះ (អំពីការឆ្លង) ឆ្លងតាមរយៈការប៉ះគ្នា។
contaminant An organism, usually a microorganism, introduced into a pure culture.	មីក្រូបដែលឆ្លង ភារវស់ (ជាធម្មតា គឺ អតិសុខុមប្រាណ) ដែលចូលទៅក្នុង ពូជបណ្តុះសុទ្ធ។
contiguous (of plant parts) Touching at the edges.	ប៉ះគែមគ្នា (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ)

<p>continental drift The theory, originally proposed by Alfred Wegener in 1912, that continents were continuously moving over the surface of the earth as though floating on a sea of molten rock. Two hundred million years ago the present continents were joined in a single land mass called Pangaea which was probably formed by previously separate continents coming together. Since that time, the continents have drifted apart and the study of plate tectonics shows that they are still moving.</p>	<p>ការរំកិលទ្វីប ទ្រឹស្តីស្នើដោយ Alfred Wegener នៅឆ្នាំ ១៩១២ ដែលថា ទ្វីបបានរំកិលជាប់ជាប្រចាំនៅលើផ្ទៃផែនដី ដូចដែលកំទេចសិលាអណ្តែតក្នុង សមុទ្រអំពីដីដែរ។ កាលពីពីររយលានឆ្នាំកន្លងទៅ ទ្វីបបច្ចុប្បន្ននេះ គឺនៅ ជាប់គ្នាជាទ្វីបតែមួយប៉ុណ្ណោះ ហៅថាប៉ង់ហ្គាអៀ ដែលប្រហែលជាកើត ពីទ្វីបនៅដាច់ៗពីគ្នាកាលពីមុនហ្នឹង។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ទ្វីបទាំង នោះបានរំកិលចេញពីគ្នា ហើយការសិក្សាពីផ្នែកតិចតួនិចបង្ហាញថាទ្វីបទាំង នោះ គឺនៅតែមានចលនារំកិលដដែល។</p>
<p>contingency table A method of presenting results so as to show relationships between two characters e.g. eye colour and hair colour, which can then be tested statistically by a modified chi-squared test (the heterogeneity chi-square test).</p>	<p>តារាងបង្ហាញលទ្ធផល វិធីបង្ហាញលទ្ធផល ដើម្បីបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងលក្ខណៈ ពីរ។ ឧទាហរណ៍ ពណ៌ភ្នែក និងពណ៌សក់ ដែលគេអាចធ្វើតេស្តស្ថិតិបាន ដោយប្រើតេស្តយឺការកែតម្រូវ។</p>
<p>continuity The principle in taxonomy that continued usage of a particular scientific name should have priority over date of publication. Normally in scientific classification the date of publication has priority.</p>	<p>និរន្តរភាព វិធានចំណែកថ្នាក់ ដែលបន្តប្រើឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រខ្លះ មានអត្ថិ ភាពជាងកាលបរិច្ឆេទនៃការបោះពុម្ព។ ធម្មតា នៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យា សាស្ត្រ កាលបរិច្ឆេទនៃការបោះពុម្ពគឺមានអត្ថិភាពជាង។</p>
<p>continuous culture A method of culturing microorganisms in a liquid medium so that nutrients can be added or removed from the medium over a long period of time. Compare batch culture.</p>	<p>ប្រព័ន្ធលើក វិធីបណ្តុះអតិសុខុមប្រាណ នៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានរាវ ដែលគេអាច បន្ថែម ឬបានក្នុងរយៈពេលយូរ។ ខុសពី ប្រព័ន្ធចិទ។</p>
<p>continuous spectrum Continuous band of all colors emitted by a hot solid.</p>	<p>ស្បិចជាប់ បន្ទះពណ៌ទាំងអស់ជាប់ៗគ្នា ដែលបានបញ្ចេញដោយអង្គធាតុ រឹងក្តៅ។</p>
<p>continuous synthesis The uninterrupted synthesis of DNA in the 5' to 3' direction; continuous synthesis occurs in the same direction as a growing replication fork.</p>	<p>សំយោគជាប់ សំយោគឥតឈប់ឈរនៃ ADN នៅក្នុងទិសដៅ 5' ទៅ 3' ដៅ 3'។ សំយោគជាប់កើតឡើងនៅក្នុងទិសដៅដូចគ្នាទៅនឹងទិសដៅរបស់ ជំពាមស្វ័យជំឡើងទ្វេ។</p>
<p>continuum (botany) Vegetation which gradually changes from one type to another with no clear ending of one or beginning of the next.</p>	<p>បម្រែបម្រួលមិនបេះបង់ (អំពីរុក្ខជាតិ) មានការប្រែប្រួលជាបន្តបន្ទាប់ គឺ ផ្លាស់ប្តូរពីប្រភេទមួយទៅប្រភេទមួយទៀត ដោយមិនដឹងចប់នៅពេលណា ឬចាប់ផ្តើមបន្ទាប់នៅពេលណា។</p>
<p>contorted (of perianth lobes) Overlapping and appearing to be twisted when in bud.</p>	<p>រមួល (អំពីបរិបុប្ផា) ត្រួតគ្នា និងមានរាងរមួល កាលនៅក្រពុំ។</p>
<p>contour feathers Any of the large flight feathers or long tail feathers of a bird.</p>	<p>ស្ពានបង្ហូរ ស្ពានដែលដុះគ្របពីលើរោមសំឡី ច្រើនតែនៅលើដងខ្លួននិង គល់កន្ទុយ។</p>
<p>contour plowing A method of erosion prevention in which plowing is done across a slope.</p>	<p>ការគ្រួរកាត់ទទឹង វិធីការពារសំណឹកដោយការគ្រួរកាត់ទទឹងដីជម្រាល។</p>
<p>contraceptive See birth control.</p>	<p>ការពារមិនទេសមានកូន សូមមើលពាក្យ វិធីការពារកុំអោយមានកូន។</p>
<p>contractile vacuole An organelle that maintains osmotic pressure expels excess water from a protist.</p>	<p>វ៉ាគុយមូលកម្រិត ធាតុកោសិកាដែលរក្សាសម្ពាធអូសូស និងបញ្ចេញ ទឹកដែលលើសចេញពីប្រូទីស្ត។</p>
<p>control group The situation used as the basis for comparison in a controlled experiment. eg. If we want to identify bacteria in the soil, we can put some soil onto sterile culture medium in a Petri dish. But we have another dish with the same medium without soil for comparison, so we are sure that the bacteria we See are only from the soil. The dish without soil is called the control.</p>	<p>ក្រុមត្រួតពិនិត្យ ឬ ក្រុមគោល ស្ថានភាពដែលប្រើជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ ប្រៀបធៀបក្នុងពិសោធន៍ត្រួតពិនិត្យ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើយើងចង់ ស្គាល់បាក់តេរីនៅក្នុងដី យើងអាចដាក់ដីមួយចំនួនតូច ទៅលើមជ្ឈដ្ឋាន បណ្តុះដែលគ្មានមេរោគនៅក្នុងប្រអប់ប៉េទ្រី។ ប៉ុន្តែ យើងមានប្រអប់ប៉េទ្រី មួយផ្សេងទៀត ដែលមានមជ្ឈដ្ឋានបណ្តុះដូចគ្នា តែអត់មានដាក់ដីទេ សម្រាប់ធ្វើការត្រួតពិនិត្យ ដូច្នេះ យើងដឹងច្បាស់ថា បាក់តេរីដែលយើង មើលឃើញ គឺសុទ្ធតែមានប្រភពមកពីដី។ ប្រអប់ប៉េទ្រី ដែលគ្មានដីហៅថា ប្រអប់ប៉េទ្រីត្រួតពិនិត្យ។</p>
<p>control processes Mechanisms that ensure that an organism will carry out all metabolic activities in the proper sequence (coordination) and at the proper rate (regulation).</p>	<p>ដំណើរត្រួតពិនិត្យ ចលនាការដែលធានាថា ការសម្រួលសកម្មភាព មេតាបូលីសទាំងអស់តាមលំដាប់ត្រឹមត្រូវ និងតាមអត្រាប្រព្រឹត្តទៅត្រឹមត្រូវ។</p>

control subject The part of an experiment that is used as a standard of comparison for experimental observations.	កម្មវត្ថុត្រួតពិនិត្យ ផ្នែកនៃពិសោធន៍ដែលត្រូវបានប្រើធ្វើជាគំរូប្រៀបធៀបសម្រាប់ការសង្កេតពិសោធន៍។
controlled breeding Allowing only the individuals with a selected trait to reproduce.	ការបង្កាត់ត្រួតពិនិត្យ ដោយអនុញ្ញាតអោយតែកត្តាដែលមានលក្ខណៈជ្រើសរើសធ្វើការបន្តពូជ។
controlled experiment An experiment in which only one factor is varied.	ពិសោធន៍ត្រួតពិនិត្យ ពិសោធន៍ដែលមានតែកត្តាតែមួយគត់ដែលត្រូវបានធ្វើអោយប្រែប្រួល។
controlling factor Any factor which has an increasing effect as the population density increases. See density-dependent factors.	កត្តាត្រួតពិនិត្យ កត្តាទាំងឡាយណា ដែលមានឥទ្ធិពលកាន់តែកើនឡើងៗ នៅពេលដង់ស៊ីតេប្រជាជនកើនឡើង។ សូមមើលពាក្យ កត្តាផ្អែកលើពន្លឺ។
convection The propagation of heat through liquids and gases by the movement of the heated particles, increasing their kinetic energy.	ការសាយនៃកំដៅ ការសាយនៃកំដៅឆ្លងកាត់សារធាតុរាវ និងឧស្ម័នតាមរយៈចលនារបស់ភាគល្អិតដែលក្តៅ បង្កអោយមានការកើននូវថាមពលស៊ីនេទិចរបស់វា។
convergence See convergent evolution	ខនវីធីនស៍ សូមមើលពាក្យ Convergent evolution។
convergent evolution The process whereby similar characteristics are independently evolved by different groups of organisms in response to similar selective pressures. eg. the shape of fish and dolphins.	វិវឌ្ឍន៍រួមខុស លំនាំដែលលក្ខណៈដូចគ្នាត្រូវបានវិវត្តដោយឯករាជ្យនៃក្រុមការរស់ខុសៗគ្នាឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខណ្ឌជីវិតដូចគ្នា។ ឧទាហរណ៍រាងរបស់ត្រី និងដលហ្វីន។
converging (of plant parts) Having apices closer together than their bases.	តម្រង់ទៅរកមណ្ឌលតែមួយ (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ) ដែលមានចុងខិតចូលរកគ្នា ជាងផ្នែកខាងក្រោម ។
conversion factor Fraction in which numerator and denominator are in different units, but which are equal to the same quantity. The algebraic value of the conversion factor is always 1.	មេគុណបម្លែង ប្រភាគដែលក្នុងនោះភាគយកនិងភាគបែងមានឯកតាខុសគ្នា ប៉ុន្តែមានបរិមាណដូចគ្នា។ តំលៃពិជគណិតរបស់មេគុណបម្លែងគឺ១។
convoluted tubules Ducts within the kidney nephron, whose function is to allow reabsorption of salt and water, 80% in the proximal tube and the remainder in the distal tube.	បំពង់អង្គុញ បំពង់ខាងក្នុងនៃប្រូងរបស់តម្រង់នោម មានមុខងារស្រូបអំបិល និងទឹកមកវិញ ដែល៨០%ត្រូវបានស្រូបដោយបំពង់បត់បែនជិតហើយនៅសល់ប៉ុន្មាន គឺស្រូបដោយបំពង់បត់បែនឆ្ងាយ។
convolution A fold, twist, or coil of any organ especially the brain.	គន្លង ឬ ដុំតំ ផ្គត់ផ្គង់បែន ឬរម្ងន់នៃសរីរាង្គណាមួយ ជាពិសេសខួរក្បាល។
cooling See temperature regulation.	តាពត្រជក់ សូមមើលពាក្យ តម្រូវសីតុណ្ហភាព។
cooperative breeding When the true parents are assisted in rearing their offspring by other unrelated adults.	សហការដោះដាំ នៅពេលដែលមេបាពិត ត្រូវបានជួយថែទាំកូនដោយសត្វពេញវ័យ ដែលគ្មានទំនាក់ទំនងគ្នាដទៃទៀត។
coordinate covalent bond Covalent bond in which both electrons are contributed by one of the atoms.	សម្ព័ន្ធកូអ៊ីណាដេនស៊ីតា សម្ព័ន្ធកូអ៊ីណាដេនស៊ីតាដែលទ្វេតាមេឡិចត្រុងត្រូវបានផ្តល់ដោយអាតូមមួយនៃអាតូមទាំងអស់។
copepod Any minute free-living or parasitic crustacean of the subclass Copepoda. Copepods lack a carapace and are extremely common in both freshwater and marine plankton, where they are an important food source for larger animals such as fish.	កូបេម៉ូត ការរស់តូចៗរស់ដោយសេរី ឬ បរាសិតគ្រុស្តាសេស្តិកក្នុងផ្នែករងកូបេម៉ូត ជាតូចបំផុតគ្មានស្នូកទេ ហើយមានជាធម្មតា ទាំងប្លង់តុងទឹកសាបទាំងទឹកស្រា ដែលវាគឺជាប្រភពអាហារដ៏សំខាន់ សម្រាប់សត្វធំជាងវាដូចជាត្រី។
coprophage An animal that feeds on its own faeces (e.g rabbit), or one that feeds on the faeces of other animals (e.g. dung beetle).	សត្វស៊ីអាចម៍ សត្វដែលស៊ីអាចម៍ខ្លួនឯង (ឧទាហរណ៍ ទន្សាយ) ឬសត្វដែលស៊ីអាចម៍របស់សត្វដទៃ (ឧទាហរណ៍ កញ្ចៃអាចម៍គោ)។
coprophilous (of organisms) Preferring to grow in or on animal faeces e.g. fungi.	ចំណូលលាមក (អំពីការរស់) ចូលចិត្តលូតលាស់នៅក្នុង ឬនៅលើលាមកសត្វ។ ឧទាហរណ៍ ផ្សិត។
copulation See sexual intercourse.	រួមសង្វាស
copy number 1. The number of copies of a particular plasmid per chromosome present in a cell. 2. The number of copies of a gene in the genome of an organism.	1. ចំនួនភ្នាក់ងារ ចំនួនភ្នាក់ងារនៅក្នុងកោសិកាមួយ។ 2. ចំនួនសែន ចំនួនសែនក្នុងសេណូមរបស់ការរស់មួយ។

coracoid One of a pair of bones that form the ventral part of the pectoral girdle of many vertebrates. In most mammals they are only small projections on the scapula and their role is taken by the clavicles.	ភ្នំវាក្រវីត ឆ្អឹងមួយក្នុងចំណោមឆ្អឹងមួយគូ ដែលបង្កើតឆ្អឹងក្រវីតស្មារបស់សត្វឆ្អឹងកងជាច្រើន។ ចំពោះថនិកសត្វភាគច្រើន វាគ្រាន់តែជាឆ្អឹងលយតូចមួយនៅលើឆ្អឹងស្លាបប្រចៀវប៉ុណ្ណោះ។
coral 1. The calcareous skeleton of some coelenterates, usually anthozoans and hydrozoans. 2. The whole structure formed by the colony of animals which secrete the skeletons and live in them.	ផ្កាថ្ម 1. គ្រោងជាតិកំបោរបស់ស៊ីឡង់តេវ៉ែន៖ ជាទូទៅគឺពួកអង់តូសូអែ និងអ៊ីដ្រូសូអែ។ 2. ទម្រង់ទាំងមូល ដែលបង្កើតឡើងដោយកូឡូនីសត្វ ដោយវាបញ្ចេញគ្រោង រួចរស់នៅខាងក្នុងគ្រោងនោះ។
Cordaitales An extinct order of Carboniferous gymnosperms having the form of tall, slender trees at the top of which was a crown of branches bearing large, elongated leaves.	គំរែដៃថ្ម លំដាប់ស៊ីមណូស្តែម មានកាលពីសម័យកាប៊ុនីកែ ប៉ុន្តែបានវិនាសផុតពូជបាត់អស់។ វាជារុក្ខជាតិខ្ពស់ មានដើមរាវខាងចុង និងមែកមានស្លឹកវែងៗ និងធំៗ។
cordate Heart-shaped.	រាងបេះដូង
core temperature (T_c) The average internal temperature in the tissues of an organism. T _c cannot be measured accurately and is generally represented by a specified body temperature, e.g. rectal and cloacal temperatures.	សីតុណ្ហភាពមធ្យម សីតុណ្ហភាពមធ្យម នៅខាងក្នុងជាលិការបស់សត្វ។ សីតុណ្ហភាពស្នូលមិនអាចវាស់បានជាក់លាក់ទេ ដូច្នេះជាទូទៅ វាត្រូវបានតំណាងដោយសីតុណ្ហភាពដងខ្លួនយថាប្រភេទ ដូចជាសីតុណ្ហភាពចុងពោះវៀន ឬក្លូអាក់។
co-repressor A substance of low molecular weight which joins with an aporepressor and reduces the activity of particular structural genes. See operon model.	សហអ្កបន្ទាប់ សារធាតុមានទម្ងន់ ម៉ូលេគុលទាប ដែលភ្ជាប់ជាមួយអាប៊ូប្រេស័រ បណ្តាលអោយមានការបន្ថយនូវសកម្មភាពរបស់សែនទម្រង់យថាប្រភេទ។ សូមមើលពាក្យ គំរូអូប៊ែរ៉ុង។
cori cycle Cycle in which lactic acid produced in muscle is converted back to glucose in the liver.	វដ្តកូរី វដ្តដែលក្នុងនោះអាស៊ីតឡាក់ទិចផលិតក្នុងសាច់ដុំត្រូវបានបំប្លែងទៅជាគ្លុយកូសវិញនៅក្នុងថ្លើម។
coriaceous (of plant structures) Having an appearance like leather.	ដូចស្បែក (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) មានលក្ខណៈដូចស្បែក។
corium See dermis.	ខែម ឬ ស្បែកក្នុង សូមមើលពាក្យ ស្បែកក្នុង។
cork A waterresistant outer layer of cells in plant roots and stems.	លែបស ស្រទាប់កោសិកាខាងក្រៅដែលធន់នឹងទឹកនៅក្នុងវិស្វដើមរុក្ខជាតិ។
cork cambium A layer of cells that produces waterresistant cork cells.	ស្រទាប់បេរ្យេក ស្រទាប់កោសិកាដែលបង្កើតកោសិកាឈ្យសធន់នឹងទឹក។
corn A short, thick fleshy underground stem in some monocots. Does not have fleshy leaves. eg Gladioli .	ដើមមើម ដើមក្រោមដីខ្លី និងមានសាច់ក្រាស់របស់រុក្ខជាតិម៉ូណូកូទីលដូនមួយចំនួន។ វាគ្មានសាច់ទេ។ ឧទាហរណ៍ ចន្ទម៉ាលេ។
cordium A group of polyps in a siphonophore.	គំរែដើម ក្រុមមួយរបស់ប៉ូលីប ក្នុងស៊ីដូណូផេរ។
cornea The transparent covering of the eye.	ករណេ ផ្នែកថ្លាត្រាបភ្នែក។
cornification The formation of keratin in the epidermis from epidermal cells. e.g. in the skin of the feet in response to repeated abrasion from walking.	ការកកើតកេរ៉ាទីនស្បែក ការកកើតកេរ៉ាទីននៅក្នុងអេពីដែរម ពីកោសិកាអេពីដែរម។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងករណីស្បែករបស់ជើង ដែលជាតំណាងទៅនឹងការសឹកជារៀងរាល់ថ្ងៃដោយការដើរ។
corolla The petals of a flower.	កញ្ចប់ស្រទាប់ផ្កា
corona A trumpet-shaped outgrowth of the perianth, as in daffodil flowers.	ក្រិចូលត្រុំប៉ែត បរិបុណ្ណមានរាងដូចត្រុំប៉ែត ដូចជាក្នុងករណីផ្កាដាហ្វូឌីល។
coronary circulation The supply of blood to the heart.	របត់ឈាមក្នុងចិត្ត ការផ្គត់ផ្គង់ឈាមអោយបេះដូង។
coronary thrombosis The formation of a blood clot (thrombus) in a coronary artery.	កំណកឈាមក្នុងចិត្ត កំណកឈាមនៅក្នុងអាកទែក្លូរីនេ។
coronary vessels The arteries and veins supplying the muscles of the heart.	សរសៃឈាមក្នុងចិត្ត សរសៃអាកទែ និងសរសៃវ៉ែន ដែលផ្គត់ផ្គង់ឈាមដល់សាច់ដុំរបស់បេះដូង។
corpus A body.	អង្គ
corpus albicans The scar tissue remaining after regression of the corpus luteum at the end of the ovarian cycle.	សម្ពាតអង្គឡើង សម្ពាតជាលិកា ដែលបន្សល់ទុកក្រោយពីអង្គឡើងទៅវិញ នៅចុងវដ្តរដូវ។
corpus allatum A gland present in the head of insects that is responsible for the production of	អង្គឧស្សាហកម្ម ក្រពេញនៅខាងក្នុងក្បាលរបស់សត្វល្អិត ដែលមាននាទី

<p>the speed of light. Cosmic rays are thought to be a cause of spontaneous mutations.</p>	<p>ការរស្មីខ្លួនស្លឹកបង្កអោយមានមុយតាស្យុងឯកឯង។</p>
<p>cosmid A vector designed to allow cloning of large segments of foreign DNA. Cosmids are hybrids composed of the cos sites of bacteriophage lambda, inserted into a bacterial plasmid.</p>	<p>កូស្មីត វិធីទម្រង់ដែលបង្កើតសំរាប់អាចអោយធ្វើកូនអង្កត់ផ្សំនៃADNពីក្រៅ។ កូស្មីតជាអ៊ីប្រីតដែលកើតឡើងពីតំបន់កូសរបស់បាក់តេរីយ៉ូជាសឡាជា ដែលសិកបញ្ចូលទៅក្នុងប្លាស្មីតរបស់បាក់តេរី។</p>
<p>cosmine Form of dentin containing branching canals characteristic of the cosmoid scales of crossopterygian fishes and early dipnoans.</p>	<p>ទូស្មីន ទម្រង់នៃកូក មានបំពង់បែកមែកតូចៗ ដែលជាលក្ខណៈសម្គាល់នៃ ស្រកាក្នុងត្រីឆ្អឹងCrossopterygian និងត្រីមានស្នូតជំនាន់មុន។</p>
<p>costal (adj) Related to the ribs; for example costal cartilages, intercostal muscles.</p>	<p>តែឆ្អឹងជំនី ទាក់ទងនឹងឆ្អឹងជំនី។ ឧទាហរណ៍ ឆ្អឹងជំនីខ្លី និងសាច់ដុំចន្លោះ ឆ្អឹងជំនី។</p>
<p>cotyledon 1. Embryonic leaf of a seed plant that provides food for the young plant. Some angiosperms have one cotyledon per seed (monocotyledons) while others have two (dicotyledons). 2. A part of the mammalian placenta on which a tuft of villi occurs, particularly in ruminants.</p>	<p>កូតីលេដុន 1. ស្លឹកអំប្រើយ៉ុងក្នុងគ្រាប់រុក្ខជាតិ ដែលផ្តល់អាហារដល់កូន រុក្ខជាតិ។ អង្សស្បែកស្តែមខ្លះ ក្នុងគ្រាប់មួយមានកូទីលេដុនមួយ (ម៉ូណូកូតីលេដុន) ចំណែកខ្លះទៀត ក្នុងគ្រាប់មួយមានកូទីលេដុនពីរ (ឌីកូតីលេដុន)។ 2. ផ្នែករបស់សុកថនិកសត្វ ដែលមានជ្រាំងសុក ជាពិសេសចំពោះសត្វទំពារ អៀង។</p>
<p>cotylosaur A primitive group of fossil reptiles that arose from the labyrinthodont amphibians and became the ancestral stem of all other reptiles.</p>	<p>កូតីលូស័រ ក្រុមលូនធូស្តីលំដំនាន់ដើម ដែលបានវិវត្តលូតលាស់ពីអំបូរ កង្កែប ជំនាន់ដើម labyrinthodont និងក្លាយទៅជាបុព្វនៃលូនដទៃទៀតទាំង អស់។</p>
<p>Coulter counter An electronic particle analyser, used to measure the total cell count in a microbiological sample.</p>	<p>ឧបករណ៍រាប់កោសិកា ឧបករណ៍វិភាគភាគល្អិតអេឡិចត្រូនិច ដែលគេ ប្រើសម្រាប់រាប់ចំនួនកោសិកាសរុបនៅក្នុងវត្ថុសំណាកមីក្រូប។</p>
<p>countercurrent exchange A biological mechanism designed to enable maximum exchange between two fluids. The effect occurs when the two fluids flow in opposite directions, and having a difference in concentration between them. e.g. in oxygen exchange between water and the blood vessels in fish gills.</p>	<p>បន្ទាត់ប្តូរលំហូរច្រក យន្តការជីវៈ ដែលគេបង្កើតឡើងដើម្បីធ្វើអោយ អាចមានការផ្លាស់ប្តូរជាអតិបរិមាណរវាងរុក្ខជាតិ។ ឥទ្ធិពលរបស់វា គឺកើតមាន ឡើង នៅពេលដែលសារធាតុរាវទាំងពីរនោះហូរច្រកផ្ទុយគ្នា និងមាន កំហាប់ខុសគ្នា។ បំលាស់ប្តូរអុកស៊ីសែនរវាងទឹក និងសរសៃឈាមនៅ ក្នុង ស្រកី។</p>
<p>countercurrent multiplier The amount of exchange per unit distance in a countercurrent-exchange system.</p>	<p>បរិមាណបន្ទាត់ប្តូរលំហូរច្រក បរិមាណដែលមានការផ្លាស់ ប្តូរក្នុង មួយឯកតាចម្ងាយនៅក្នុងប្រព័ន្ធបំលាស់ប្តូរលំហូរច្រក។</p>
<p>counterrevolution The production of characteristics in a population as a result of interaction with another population e.g. between predators and prey.</p>	<p>អន្តរកម្មវិបត្តន៍ ការបង្កើតលក្ខណៈក្នុងប្រទេសឡាស្យុងមួយ ដែលបាន មកពីអន្តរកម្មជាមួយប្រទេសឡាស្យុងមួយផ្សេងទៀត ឧទាហរណ៍ រវាងសត្វ រំពៃ និងរំពៃ។</p>
<p>counterflow system See countercurrent exchange.</p>	<p>ប្រព័ន្ធបន្ទាត់ប្តូរលំហូរច្រក</p>
<p>countershaded Color pattern in which the aspect of the body that is more brightly lighted (normally, the dorsal surface) is darker colored than the less brightly illuminated surface. The effect of countershading is to make an animal harder to distinguish from its back-ground.</p>	<p>ពណ៌ផ្ទុយគ្នា (រវាងផ្នែកខ្នង និងផ្នែកពោះ) គំរូពណ៌នៃទិដ្ឋភាពខ្លួនដែលត្រូវ ពន្លឺខ្លាំង (ធម្មតាផ្នែកខាងខ្នង)មានពណ៌ជិតខ្លាំងជាងផ្ទៃ ដែលមិនសូវត្រូវពន្លឺ (ខាងពោះ)។ ឥទ្ធិពលនៃគំរូពណ៌នេះធ្វើអោយគេពិបាកបែងចែកសត្វពី មជ្ឈដ្ឋានដែលវាស់នៅ។</p>
<p>coupled cotransport system A set of active and passive transport proteins that work to actively move ions across a membrane against their gradient, then passively allow the same type of ions to diffuse back down their gradient while coupled to another type of solute that is being transported against its concentration gradient; an example of such a system is the active transport of protons against their concentration gradient by ATPase, followed by the cotransport of protons with sucrose through passive transport proteins back across the membrane.</p>	<p>ប្រព័ន្ធវីកនាំរួមគ្នា ក្រុមប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំសកម្ម និងអកម្មដែលធ្វើបម្លាស់ទី អ៊ីយ៉ុងឆ្លងកាត់ភ្នាសយ៉ាងសកម្មពីកន្លែងដែលមានកំហាប់ទាបទៅកន្លែង ដែលមានកំហាប់ខ្ពស់ បន្ទាប់មកអនុញ្ញាតិ អោយអ៊ីយ៉ុងប្រភេទដទៃដែលនោះ សាយត្រលប់យ៉ាងសកម្មតាម ជំរាលកំហាប់របស់វា នៅពេលដែលវាផ្លូវទៅ នឹងសារធាតុរលាយ ប្រភេទផ្សេងទៀតដែលកំពុងត្រូវបានដឹកនាំប្រព្រាស់ ជំរាលកំហាប់របស់វា។ ឧទាហរណ៍ពីប្រព័ន្ធរៀបនេះគឺដំនីកនាំសកម្មនៃ ប្រូតុងប្រព្រាស់ជម្រាលកំហាប់របស់វាដោយ ATPase ដែលបន្តដោយការ ដឹកនាំរួមគ្នានៃ ប្រូតុងជាមួយសាការ៉ូសតាមរយៈប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំអកម្ម ឆ្លង កាត់ភ្នាសត្រលប់ទៅវិញ។</p>

coupled reaction Reaction that provides energy for an endothermic reaction by combining it with an exothermic one.	ប្រតិកម្មតភ្ជាប់ ប្រតិកម្មដែលផ្តល់ថាមពលសម្រាប់ប្រតិកម្មដែលត្រូវការថាមពល ដោយផ្សំជាមួយនឹងប្រតិកម្មដែលបញ្ចេញថាមពល។
coupling conformation See cis configuration.	កុងផ័រម៉ាស៊ីយ៉ូនរួមគ្នា សូមមើលពាក្យ cis configuration។
courtship behavior A specialized behavior pattern that occurs before mating takes place.	លេកប្បវត្តិយាមែម គំរូអាកប្បកិរិយាដោយឡែក ដែលកើតឡើងមុនពេលពាក់គ្នា។
covalent bond Chemical bond formed as two atoms share one or more pairs of electrons. The bond is due to the common attraction of each nucleus to the same pair(s) of electrons.	សម្ព័ន្ធកូវ៉ាឡង់ សម្ព័ន្ធគីមីកើតឡើងដោយអាតូមពីរដែលដាក់ទ្វេតាអេឡិចត្រុងមួយឬច្រើនរួមគ្នា។ សម្ព័ន្ធនេះបានមកពីទំនាញរួមនៃណ្វៃយ៉ូនីមួយៗ ទៅនឹងទ្វេតាអេឡិចត្រុងដូចគ្នានោះ។
covalently closed circular DNA (ccc-DNA) Completely doublestranded circular DNA with no breaks. It often has a supercoiled formation. Compare open circular DNA.	ADN ទ្រង់មូលដាច់ដោយសម្ព័ន្ធកូវ៉ាឡង់ ADN រង្វង់មូលគ្មានកន្លែងដាច់ពីគ្នា។ ជាញឹកញាប់ វាមានលក្ខណៈជាទម្រង់អង្គុញខ្លាំង។ ខុសពីADN រង្វង់មូលបើក។
cover crop Planting of grasses or other plants on bare fields to protect the soil from erosion.	ដំណាំការពារដី ការដាំស្មៅ ឬរុក្ខជាតិផ្សេងៗនៅលើដីវាលដើម្បីការពារដីទប់ទល់នឹងសំណឹក។
coverslip A very thin piece of glass used to cover a preparation on a microscope slide for microscopic examination.	បន្ទះកែវស្តើង (ឡាវម៉ែល) បន្ទះកែវមានសភាពស្តើងយ៉ាងខ្លាំង ដែលត្រូវបានប្រើសម្រាប់គ្របវត្ថុសំណាកលើបន្ទះឡាម។
coxa The basal segment of the leg of an insect.	កំណាត់ក្រោមនៃលើសត្វល្អិត
crab A decapod crustacean (suborder Brachyura) characterized by a large flattened, laterally expanded carapace below which the abdomen is curled forward.	ក្តាម គ្រុស្តាស្តើង១០ (លំដាប់រង ប្រាតិគីយ៉ា) កំណាត់លក្ខណៈដោយមានស្លឹករាងសំប៉ែត និងនៅផ្នែកខាងក្រោម គឺជាផ្នែកពោះ។
cranial Related to the cranium or skull, a unique and unifying characteristic of all vertebrates.	លលាដ៍ក្បាល ដែលទាក់ទងនឹងលលាដ៍ក្បាល ឬគ្រោងឆ្អឹងក្បាលដែលជាលក្ខណៈតែមួយ និងមានឯកសណ្ឋានភាពរបស់សត្វឆ្អឹងកងទាំងអស់។
cranial nerve (different from the spinal cord), that passes through holes in the skull to structures in the head, neck and upper body.	សរសៃប្រសាទខ្នងក្បាល (ខុសពីខ្នងក្បាល) ដែលឆ្លងកាត់តាមទន្ធក្នុងលលាដ៍ក្បាល ឆ្ពោះទៅកាន់ទម្រង់នៅក្នុងក្បាល ក និងផ្នែកលើសារពាង្គកាយ។
Craniata See vertebrate.	ក្រានីយ៉ាតា សូមមើលពាក្យ សត្វឆ្អឹងកង។
cranium The skull of vertebrates.	លលាដ៍ក្បាល លលាដ៍ក្បាលនៃសត្វឆ្អឹងកង។
Crassulacean acid metabolism (CAM) A type of photosynthesis in which CO ₂ is fixed at night into fourcarbon acids; during the day, the stomata close and the carbon is fixed via the Calvin cycle; CAM helps plants conserve water and is often characteristic of xerophytic plants.	មេតាបូលីសនៃស៊ីតូក្រាស៊ីលឡាស (CAM) ប្រភេទរស្មីសំយោគ ដែល CO ₂ ត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងអាស៊ីតដែលមានកាបូន៤នៅពេលយប់។ នៅពេលថ្ងៃ ស្តូម៉ាតបិទ ហើយកាបូនត្រូវបានភ្ជាប់តាមរយៈវដ្តកាលវ៉ុង។ CAM ជួយរុក្ខជាតិអោយរក្សាទឹកនិងច្រើនតែជាលក្ខណៈសម្គាល់របស់រុក្ខជាតិដុះនៅតំបន់ស្ងួតហួតហែង។
crayfish A small freshwater crustacean like a lobster.	បណ្តុំធីកសាម គ្រុស្តាសេទីកសាបតូចៗ ដូចជាបង្កង។
creatine A white nitrogenous substance found in vertebrate muscles.	ក្រេតីន សារធាតុអាសូតពណ៌ស មាន ក្នុងសាច់ដុំសត្វឆ្អឹងកង។
creatine phosphate See phosphagen.	ក្រេតីនផូស្វាត សូមមើលពាក្យ ផូស្វាត។
creatinine The nitrogenous waste material of muscle creatine.	កាតស៊ីនីន សារធាតុកាកសំណល់អាសូតរបស់ក្រេតាទីនសាច់ដុំ។
creationism An old-fashioned and outdated belief that each species of organism was created independently. This view has now been largely replaced by evolutionary theory but is still held by some religious groups.	គ្រឹះអេនីមូលីហ្ស៊ីម ជំនឿហួសសម័យ ដែលថាប្រភេទការវន់នីមួយៗ គឺកើតឡើងដោយឯករាជ្យ។ បច្ចុប្បន្ន ទស្សនៈនេះត្រូវបានជំនួសដោយទ្រឹស្តីវិវត្តន៍ ប៉ុន្តែនៅមានក្រុមសាសនាខ្លះ នៅតែប្រកាន់ខ្ជាប់នៅឡើយ។
Crenarchaeota One of two kingdoms of the domain Archaea in some classification schemes which contains extreme thermophiles. The kingdom is more commonly called the crenotes.	ក្រេនណាឃីអូតា រដ្ឋៈមួយក្នុងចំណោមរដ្ឋៈទាំងពីររបស់រដ្ឋច្បងអាតេ ក្នុងប្រព័ន្ធចំណាត់ថ្នាក់ខ្លះ ដែលរួមមានពួកចំណូលក្តៅ។ រដ្ឋៈនេះ គេច្រើននិយមហៅថា ក្រេណូត។

crenate (of plant leaves) Having a notched edge.	តែមអន្ទាញ់ៗ (អំពីស្លឹករុក្ខជាតិ)
crenation Shrinkage and dehydration of a cell that occurs when blood cells are placed in a solution of more than isotonic concentration and water moves out through the cell membrane.	គ្រួសរណស្ស៊ូល ការស្មិត្យូលីនិងដេអ៊ីដ្រាតកម្មនៃកោសិកាដែលកើតមាននៅពេលកោសិកាលាមត្រូវបានដាក់ទៅក្នុងសូលុយស្យុងដែលមានកំហាប់ខ្លាំងជាងកំហាប់អ៊ីសូតូនិច ហើយទឹកជ្រាបចេញតាមក្លាសកោសិកា។
crepuscular Meaning organisms which are active in the twilight hours.	តារាសំសកម្មនូវពេលព្រលប់
Cretaceous period The geological period which began about 135 million years ago and ended 65 million years ago. Flowering plants became dominant and large reptiles (e.g. dinosaurs) and ammonites became extinct during this period.	សម័យកាលក្រេតាសេ សម័យធរណីកាល ដែលបានចាប់ផ្តើមនៅប្រហែលជា១៣៥លានឆ្នាំកន្លងទៅ និងចប់កាលពី៦៥ឆ្នាំកន្លងទៅ។ រុក្ខជាតិមានផ្កា និងឧរុសត្វធំៗ(ឧ. ដាយណូស័រ) មានច្រើនលើសលប់ ហើយអំប៊ូនីតបានវិនាសផុតពីក្នុងអំឡុងសម័យកាលនេះ។
cretin A person who has suffered from serious reduction in thyroid gland activity during development. Cretins shows slow growth, pot belly, severe intellectual deficiency and retarded sexual development, and tend to die young (at eight to ten years).	មនុស្សរេទ្រីករឡូត ឬ មនុស្សល្វីល្វី មនុស្សដែលរងគ្រោះដោយសារមានការថយចុះយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនូវសកម្មភាពរបស់ក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីត ក្នុងអំឡុងពេលនៃការលូតលាស់។ មនុស្សប្រភេទនេះមានការលូតលាស់យឺត ក្បាលពោះរាងប៉ោង អាចបញ្ហា លក្ខណៈភេទមានការលូតលាស់យឺត និងច្រើនតែស្លាប់នៅក្មេងវ័យ (នៅអាយុ៨ ឬ ១០ឆ្នាំ)។
cri du chat syndrome A clinical syndrome in humans produced by a deletion of a portion of the short arm of chromosome 5. Afflicted infants have a distinctive cry which sounds like that of a cat.	សហរោគសញ្ញាសរេទ្រីករឡូត សហរោគសញ្ញាមនុស្សដែលកើតឡើងដោយការដាច់អង្គតំមួយពីដៃខ្លីរបស់ក្រមួសូមទី៥។ ទារកដែលមានជំងឺនេះយំខុសប្លែកពីធម្មតា គឺមានសំលេងយំដូចឆ្ការ។
crisped (of plant structures) Curled.	អន្ទាញ់ ឬ រន្ធហ្ន ឬ ខ្មៅខ្មុក (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
crista ampullaris A ridge in the ampulla of the semicircular canals of the ear, concerned with detecting head movement.	បំពង់ផ្លុត ផ្នែកអង្កាញ់ក្នុងអំពូលឡារបស់បំពង់ពាក់កណ្តាលស៊ីឡាំងត្រចៀក។ វាទាក់ទងការដឹងពីចលនារបស់ក្បាល។
cristae (singular, crista) The tubular or vesicle shaped folds of the inner membrane of mitochondria; cristae contain cytochromes and other components of the electron transport chain that are involved in the synthesis of ATP.	ច្រវាញ ផ្នត់រាងដូចសរសៃៗ ឬដូចបំពង់នៃភ្នាសក្នុងរបស់មីតូកុងដ្រី។ វាផ្ទុកស៊ីតូក្រូម និងសមាសធាតុផ្សេងៗទៀតរបស់ប្រព័ន្ធគំណើកនាំអេឡិចត្រុង ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងសំយោគATP។
crocodile Any large, tropical, aquatic lizard-like reptile of the order Crocodylia, possessing a four-chambered heart that is unique in reptiles.	ក្រពើ ឧរុសត្វក្នុងលំដាប់ក្រុមឌីលេប៊ី មានលក្ខណៈដូចជាដំបូងចក់ មានទំហំធំ និងរស់នៅតំបន់ត្រូពិច។ វាមានបេះដូងបួនថត ដែលមានតែមួយគត់ក្នុងឧរុសត្វ។
Cro-Magnon man An early form of Homo sapiens about 35 000 years old, first found at Cro-Magnon in France.	មនុស្សក្រូម៉ាញ៉ូន ទម្រង់ដំបូងគេបង្អស់នៃអូមីនីដេ ដែលមានអាយុកាលប្រមាណជា៣៥០០០ឆ្នាំ។ គេប្រទះឃើញនៅតំបន់ក្រូម៉ាញ៉ូន ក្នុងប្រទេសបារាំង។
crop 1. An enlargement at the base of the esophagus in birds that stores food before passage to the stomach. 2. A storage organ in the digestive system of most segmented worms.	1. តែ តំបន់រីកធំខាងចុងបំពង់អាហាររបស់ក្ស័យដែលស្តុកអាហារមុនពេលទៅដល់ក្រពះ។ 2. សរីរាង្គស្តុកអាហារនៃប្រព័ន្ធលាយអាហាររបស់ដង្កូវខ្លួនកង់ភាគច្រើន។
crop growth rate The total production of dry matter by a community per unit land area and time.	អត្រាផលិតផលស្ងួតសរុប ផលិតផលស្ងួតសរុប ដែលផលិតដោយសហគមន៍មួយក្នុងមួយឯកតាផ្ទៃដី និងរយៈពេល។
crop milk Pigeon's milk that is secreted by the epithelium of the crop and which is fed to nestlings.	ទឹកដោះតែ ទឹកដោះរបស់សត្វព្រាប ដែលបញ្ចេញដោយអេពីតេលូមូសដែលដើម្បីចិញ្ចឹមកូនក្នុងសម្បក។
crop pruning The removal of old growth to promote new growth and better crop production.	ការកាត់សន្លាត ការកាត់ស្លឹក ឬដើមចាស់ៗចោល ដើម្បីអោយដើមថ្មីលូតលាស់បានល្អ និងផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់។
crop rotation Planting different crops on a piece of land every season to replace soil nutrients.	ដំណាំឆ្លាស់ វិធីដាំដំណាំខុសៗគ្នារៀងរាល់ឆ្នាំនៅលើដីមួយកន្លែងដើម្បីដូរជីជាតិដី (រក្សាគុណភាពដីអោយនៅដដែល)។
cross 1. A mating between a male and a female of a plant or animal species, from which one or more offspring are produced. 2. a hybrid produced by	បន្តាត 1. ការបង្កាត់រវាងសត្វ ឬរុក្ខជាតិឈ្មោល និងញី ដើម្បីទទួលបានកូនមួយ ឬ ច្រើន។ 2. គូលកាត់ អ៊ីប្រីតដែលទទួលបានពីការបង្កាត់មេបា

<p>mating two unlike parents.</p>	<p>ខុសគ្នាពីរ។</p>
<p>crossbreed See interbreed 2.</p>	<p>អន្តរបង្កាត់ (ការបង្កាត់ពូជផ្សេងគ្នា)</p>
<p>cross-bridge link The connection of the globular head of the myosin cross-bridge with the myosin thick filament in skeletal muscle fibrils.</p>	<p>ចំណងភាគ់ននីម ការភ្ជាប់រវាងក្បាលម៉ូស៊ីនមូល ជាមួយភ្នំឡាម៉ង់ក្រាស់ម៉ូស៊ីន នៅក្នុងសរសៃសាច់ដុំគ្រោង។</p>
<p>cross-fertilization or alogamy The production of an offspring by the fusion of the female gamete with a male gamete from a different plant. Compare self-fertilization.</p>	<p>បន្តកំណើតភាគ់ ឬអន្តរកម្ម ការបង្កើតកូនចៅ ដោយការរលាយចូលគ្នារវាងកាម៉ែតញី និងកាម៉ែតឈ្មោលដែលមានប្រភពមកពីរុក្ខជាតិផ្សេងគ្នា។ ផ្ទុយពី បង្កកំណើតឯង។</p>
<p>crossingover Exchange of parts between two homologous chromosomes.</p>	<p>បន្តរំខ្វែង ការផ្លាស់ប្តូរអង្គកំរវាងក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក2។</p>
<p>Crossopterygii A subclass of the class Choanichthyes, an ancient group of mainly freshwater fish, including many fossil forms but only a single living species, the coelacanth <i>Latimeria</i>.</p>	<p>ក្រសុអុបតេរីស៊ី ថ្នាក់រងមួយរបស់ថ្នាក់កូអាណិចតិស ជាក្រុមសម័យដើមរបស់ត្រីទឹកសាប ដែលមានជួស៊ីលជាច្រើន ប៉ុន្តែមានតែប្រភេទរស់មួយគត់គឺស៊ីឡាកង់ <i>Latimeria</i>។</p>
<p>cross-over value An estimation of the number of gametes that contain a gene combination produced by crossing over during meiosis, divided by the total number of gene combinations in the gametes produced. The frequency produced by this calculation is used as a measure of genetic linkage, one percent cross-over value being equal to one map unit.</p>	<p>តម្លៃបន្តរំខ្វែង ការប៉ាន់ស្មានពីចំនួនកាម៉ែត ដែលមានបន្សំសែន បង្កើតដោយបាតុភូតក្រូស៊ីងអ៊ីក្លែងអ៊ីក្លែងពេលមេយូស ចែកនឹងចំនួនបន្សំសែនសរុបនៃកាម៉ែតដែលផលិតបាន។ ប្រកង់ទទួលបានពីការគណនានេះ ត្រូវបានប្រើជាដ្យាឡាម៉ង់ចំណងសេនេទិច ដែលតម្លៃបន្តរំខ្វែងមួយភាគរយគឺស្មើនឹងមួយឯកតាម៉ូល។</p>
<p>cross-pollination The transfer of pollen from the anthers of one flower to the stigma of another by the action of wind, insects, etc. Compare self-pollination. See pollination.</p>	<p>ដំណើរលម្អងភាគ់ បន្ថែមគ្រាប់លម្អងពីព្រោកលម្អងរបស់ផ្កាមួយ ទៅកាន់ស្និតម៉ាតរបស់ផ្កាមួយទៀត ដោយសកម្មភាពរបស់ខ្យល់សត្វល្អិត។ល។ ខុសពីដំណើរលម្អងឯង។ សូមមើលពាក្យ ដំណើរលម្អង។</p>
<p>crossreacting material (CRM) Nonfunctional form of an enzyme, produced by a mutant gene, which is recognized by antibodies made against the normal enzyme.</p>	<p>សារធាតុបន្តរំខ្វែងតិកម្ម ទម្រង់គ្មានមុខងាររបស់អង់ស៊ីមមួយ ដែលផលិតដោយសែនមុយតង់ ដែលស្គាល់ដោយអង់ទីក ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីប្រឆាំងនឹងអង់ស៊ីមធម្មតា។</p>
<p>crown-gall disease A tumorous growth of the stem in many plants, such as roses and fruit trees, caused by the bacterium <i>Agrobacterium tumefaciens</i>. The bacterium contains a plasmid that is used to transfer of specific genetic information from one species to another in genetic engineering.</p>	<p>ចំណីពកដើម ការលូតលាស់ដុំពករបស់ដើមរុក្ខជាតិជាច្រើន ដូចជាផ្កាក្បាប និងដើមឈើហូបផ្លែ ដែលបង្កដោយបាក់តេរី <i>Agrobacterium tumefaciens</i>។ បាក់តេរីនេះ មានផ្ទុកប្លាស្មីតដែលត្រូវបានប្រើសម្រាប់បញ្ជូនព័ត៌មានសេនេទិចយថាប្រភេទ ពីប្រភេទមួយទៅអោយប្រភេទមួយទៀត នៅក្នុងវិស្វកម្មសេនេទិច។</p>
<p>crucifer A member of the family Cruciferae, consisting of annual to perennial herbs, which have flowers with four equal petals arranged crosswise; e.g. cabbage.</p>	<p>ក្រសុស៊ីហ្វ រុក្ខជាតិស្ថិតនៅក្នុងអំបូរក្រសុស៊ីហ្វីរី មានដូចជាពពួកដី ដែលមានផ្កាមានបួនស្រទាប់ស្មើគ្នា តម្រៀបជាកាត់គ្នា។ឧទាហរណ៍ ស្ពៃក្តោប។</p>
<p>crustacean A member of the class Crustacea in the phylum Arthropoda. The class includes shrimps, lobsters, crabs and water fleas. Most forms are aquatic, although a few are terrestrial, living in damp places, e.g. woodlice.</p>	<p>ក្រសុស្តាសេ សត្វស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់ក្រសុស្តាសេ នៃសាខាអាត្រូបូដា។ សត្វក្នុងថ្នាក់នេះ រួមមានដូចជាបង្ការ បង្កង ក្តាម និងចៃទឹក។ ភាគច្រើនរស់នៅក្នុងទឹក បើទោះបីជាមានមួយចំនួនតូចរស់នៅលើគោក ឬកន្លែងសើមក៏ដោយ។</p>
<p>cryophytes Plants that grow on ice or snow - usually algae, mosses, fungi or bacteria.</p>	<p>ចំណូលក្រសុស្តាសេ រុក្ខជាតិដែលលូតលាស់នៅលើទឹកកក ឬលើព្រិល ជាទូទៅគឺពួកសាពាយ ស្ពៃ ផ្សិត និងបាក់តេរី។</p>
<p>cryoturbation The movement of frozen earth sediments as a result of ice formation.</p>	<p>ក្រសុស្តាសេប្រមាណ ចលនារបស់កំទេចផែនដីកក ដែលជាលទ្ធផលនៃកំណើតទឹកកក។</p>
<p>crypt- or crypto- prefix meaning hidden.</p>	<p>លាក់- ឬ គ្លុន- (បុព្វបទ) មានន័យថា គ្លុន ឬចំបាំង។</p>
<p>cryptic coloration Any coloration which allows animals to hide in their normal habitats because they resemble their surroundings. See camouflage.</p>	<p>កំណែលាស់លាក់ខ្លួន កំណែលាស់ពណ៌ ដែលធ្វើអោយសត្វលាក់ខ្លួននៅតំបន់រស់នៅបាន ដោយសារតែវាមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹងតំបន់នៅជុំវិញនោះ។ សូម មើលពាក្យ ការក្លែង ឬការបំបិទបំបាំង។</p>
<p>cryptic species A sibling species.</p>	<p>ប្រភេទឯបប្លុន</p>

cryptogam (in old classification schemes) Any plant that does not produce seeds, i.e. Thallophyta, Bryophyta and Pteridophyta.	រុក្ខជាតិគ្មានផ្លា (ប្រព័ន្ធចំណែកថ្នាក់ចាស់) រុក្ខជាតិទាំងឡាយណា ដែលមិនផលិតគ្រាប់ ដូចជាគាស់ឡូកីតា ប្រើយ៉ូកីតា និងផ្កើវីដូកីតា។
cryptophyte or geophyte A hidden plant, one in which the renewal bud is buried.	រុក្ខជាតិក្រោមដី រុក្ខជាតិដែលត្រូវយល់នូវការរស់វាដុះនៅក្រោមដី។
cryptorchidism A developmental condition in which the testes do not migrate from the abdomen through the inguinal canal to the scrotum.	គ្រីបទ័រតីឌី ជាស្ថានភាពដែលពងស្វាមិនរំកិលចេញពីក្នុងពោះទៅក្នុងថង់ស្វាស។
cryptozoa 1. Any animals that live in leaf litter, dark places and the upper layers of soil. 2. Any animals which may possibly exist, but have not yet been confirmed to exist.	គ្រីបតូសូវែរី 1. សត្វទាំងឡាយណាដែលរស់នៅក្នុងគំនរស្លឹក នៅកន្លែងងងឹត និងនៅស្រទាប់ដីខាងលើ។ 2. សត្វដែលអាចមាន ប៉ុន្តែមិនទាន់មានការបញ្ជាក់អោយបានច្បាស់ថាមានពិតប្រាកដ។
CSF See cerebrospinal fluid.	CSF សូមមើលពាក្យ ទឹកខួរ។
Cterminal amino acid The terminal amino acid in a peptide chain which carries a free carboxyl group.	អាស៊ីតអាមីនេចុង C អាស៊ីតអាមីនេចុងក្រោយបង្អស់ក្នុងប្រាក់ប៊ុបទីត ដែលមានក្រុមកាបូកស៊ីលសេរី។
C-type virus A type of retrovirus that infects mammals and birds. Some variants, that are defective in replication and in which part of the genome has been replaced by an oncogene, can induce tumour formation in the host.	វីរុសប្រភេទសេ ជាប្រភេទវីរុសដែលឆ្លងថនិកសត្វ និងបក្សី។ ពូជខ្លះដែលរងការប្រែប្រួលក្នុងពេលស្វ័យដំឡើងទ្វេ ហើយដែលផ្នែករបស់សេណូម ត្រូវបានជំនួសដោយសែនបង្កជំងឺមហារីក អាចបង្កអោយមានកើតមានដុំពកក្នុងផ្ទៃ។
cubic centimeter (cm³ or cc) Unit of volume equal to 1 mL; the preferred unit in medicine (for which the abbreviation "cc" is used).	សង្ខីម៉ែតកូប ឯកតានៃមាឌស្មើនឹងមួយមីលីត្រ។ ខ្នាតដែលគេចូលចិត្តប្រើខាងផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ និងសរសេរកាត់ "cc"។
Cuculiformes An order of birds containing the cuckoos.	ឃ្មុឃ្មុលីរ៉ុវូល លំដាប់មួយនៃបក្សី ដែលមានសត្វដូចជាតាវ៉ៅ។
 cud The food from the first stomach of a ruminant which is first mixed with bacteria in the rumen, then regurgitated into the mouth and rechewed.	អាហារទំពាររៀង អាហារចេញពីក្រពះរបស់សត្វទំពាររៀង ដែលដំបូងត្រូវលាយជាមួយបាក់តេរីនៅក្នុងពោះធំសិន រួចបន្ទាប់មក ទើបក្អែចេញមកក្នុងមាត់ដើម្បីកិនលម្អិត។
cull 1. To remove an animal, especially an inferior one, from a herd. 2. To reduce the numbers of a population of animals by killing them, e.g. seal culls.	យកចេញ 1. យកសត្វ ជាពិសេសសត្វដែលអន់ចេញពីហ្វូង។ 2. ឆ្កួត ការកាត់បន្ថយចំនួនប្រុយឡាស្យុងសត្វ ដោយការសម្លាប់។ ឧទាហរណ៍ សត្វឆ្កួតសមុទ្រ។
culm The stem of grasses.	ដើម ដើមនៃរុក្ខជាតិក្រាមីនេ។
cultivar A variety of plant that is selected for cultivation through hybridization and not found in nature.	គុលទីវ៉ា ប្រភេទរុក្ខជាតិដែលត្រូវបានជ្រើសរើសសម្រាប់ការដាំដុះតាមរយៈការបង្កាត់ និងដែលគ្មាននៅក្នុងធម្មជាតិ។
cultivation 1. The preparation of ground for crops. 2. The planting, care and harvesting of crops.	1. ការរៀងចំដី (សម្រាប់ដាំដំណាំ) 2. ការដាំ ការថែរក្សា និងការប្រមូលផល។
culture 1. The complex behavior patterns that distinguish a social, ethnic, or religious group. 2. A growth of living cells or micro-organisms in a controlled environment.	វប្បធម៌ 1. គំរូអាកប្បកិរិយាសំបុត្រ ដែលបង្ហាញនូវភាពដោយឡែក នៃសង្គម-ជាតិពន្ធនិងក្រុមសាសនា។ 2. ការបណ្តុះ ការបណ្តុះកោសិកា ឬអតិសុខុមប្រាណនៅក្នុងបរិស្ថានត្រួតពិនិត្យមួយ។
culture medium See medium.	មជ្ឈដ្ឋានបណ្តុះ សូមមើលពាក្យ មជ្ឈដ្ឋាន។
cuneate (of leaves) Wedge-shaped.	រាងស្តួច (អំពីស្លឹក)
cuniform (of leaves) Wedge-shaped with the thin end of the wedge at the base.	រាងស្តួចស្មើគង (អំពីស្លឹក)
cupule Refers to the seedbearing structure of an extinct group of plants called the seed ferns	គុបលូល ទម្រង់ផ្ទុកគ្រាប់នៃក្រុមរុក្ខជាតិដែលវិនាសផុតពូជ ហៅថា បណ្តុំគ្រាប់ជាតិមានគ្រាប់។
curare A paralyzing poison originally extracted from the root of <i>Strychnos toxifera</i> by South American Indians and used on arrowheads. Its action is to prevent acetylcholine depolarizing the postsynaptic membrane, particularly at nerve/muscle junctions, thus preventing the passage of the nerve impulse	ឃីរ៉ាវេ ជាតិពុលបង្អាក់ ដែលស្រង់ចេញពីឫសរបស់ <i>Strychnos toxifera</i> ដោយជនជាតិឥណ្ឌាអាមេរិកខាងត្បូង និងត្រូវបានជ្រើសរើសសម្រាប់លាបលើក្បាលព្រួញ។ សកម្មភាពរបស់វា គឺបង្អាក់អាសេទីកូលីន ក្នុងការធ្វើដេប៉ូលរីសាត្រង់ត្រង់គ្នាស៊ីណាប ជាពិសេសនៅត្រង់ទីប្រសព្វរវាងសរសៃ

and so rendering the victim immobile. Nowadays it is a valuable source of drugs.	ប្រសាទ និងសាច់ដុំ ដោយបង្អាក់ការធ្វើចលនារបស់ចរន្តប្រសាទ។ ដូច្នេះអ្នករងគ្រោះមិនមានចលនាទេ។ សព្វថ្ងៃនេះ វាគឺជាប្រភពដ៏មានតម្លៃសម្រាប់ការផលិតថ្នាំ។
curd The semi-solid that forms when milk coagulates, usually through the action of the enzyme rennin. Curd is made up of the protein casein and is used in cheese-making.	ទឹកដោះភក សារធាតុពាក់កណ្តាលរាវ ដែលកកើតនៅពេលដែលទឹកដោះគោឡើងកក ជាធម្មតា ដោយសកម្មភាពរបស់អង់ស៊ីមអេននីន។ ទឹកដោះគោកកបង្កឡើងពីប្រូតេអ៊ីនខេស៊ីន ហើយត្រូវបានប្រើសម្រាប់ធ្វើលឺស។
Curie (Ci) Amount of radiation equal to 3.7×10^{11} disintegrations per second.	គុយរី បរិមាណរស្មីស្មេនីយ៉ា 3.7×10^{11} បំណែកក្នុងមួយវិនាទី។
cursorial Adapted for running e.g., the skeleton of many birds.	ជំនាញខាងរត់ បន្តសម្រាប់រត់។ ឧទាហរណ៍ គ្រោងឆ្អឹងរបស់បក្សីជាច្រើន។
cuspid One of a series of projections on the biting surface of a molar tooth in mammals.	មុខស្រួច ចុងមួយក្នុងចំណោមចុងមួយសេរី ដែលស្ថិតនៅលើផ្ទៃខាំរបស់ធ្មេញផ្តាមថនិកសត្វ។
cuspid One of two valves of the heart the bicuspid (or mitral) valve located between the left atrium and ventricle, and the tricuspid valve located between the right atrium and ventricle. See chordae tendoneae.	សន្ទះ សន្ទះមួយក្នុងចំណោមសន្ទះទាំងពីររបស់បេះដូង ប្រើសម្រាប់លើក្រោមឆ្វេង ស្ថិតនៅរវាងថតលើឆ្វេង និងថតក្រោមឆ្វេងបេះដូង ចំណែកឯប្រើសម្រាប់លើក្រោមស្តាំ គឺស្ថិតនៅរវាងប្រើសម្រាប់លើស្តាំ និងប្រើសម្រាប់លើស្តាំបេះដូង។
cuspidate (adj) (of leaves) Narrowing to a point.	មុខស្រួច (អំពីស្លឹក) កាន់តែស្លឹកទៅ។
cutaneous respiration The exchange of gases through the skin. Many lower organisms up to 1 mm in diameter can take up oxygen and lose CO ₂ entirely by diffusion through their outer membrane. Animals exceeding 1 mm in diameter must have a special oxygen-transport system to supply internal tissues.	ដង្ហើមតាមស្បែក បម្លាស់ប្តូរឧស្ម័នតាមស្បែក។ ការរស់នៅក្នុងទម្រង់ជាច្រើនដែលមានអង្កត់ផ្ចិតរហូតដល់មួយមីលីម៉ែត្រ អាចចាប់យកអុកស៊ីសែន និងបញ្ចេញឧស្ម័នកាបូនិចបានទាំងស្រុង តាមរយៈបន្ទាយតាមភ្នាសក្រៅរបស់វា។ សត្វដែលមានអង្កត់ផ្ចិតលើសពីមួយមីលីម៉ែត្រ ត្រូវតែមានប្រព័ន្ធដំណឹកនាំអុកស៊ីសែន ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ជាលិកាខាងក្នុងរបស់វា។
cuticle A tough outer surface that protects the bodies of parasitic flatworms from the digestive action of their hosts; a waxy covering on the epidermis of plants.	1. គុយទីគុល ភ្នាសខាងក្រៅដែលមានលក្ខណៈស្ងួតនៃសារពោងកាយដង្កូវបរាសិតខ្លួនសំបែត ដែលការពារទប់ទល់សកម្មភាពរំលាយនៃចូលរបស់វា។ 2. សំណើរ សារធាតុក្រូមូនដែលគ្របពីលើអេពីឌែមរបស់រុក្ខជាតិ។
cuticular wax Wax that is embedded in a cuticle.	ក្រូមូនគុយទីគុល ក្រូមូនដែលនៅជាប់នឹងសំណើរ។
cutin The main waxy substance in a cuticle; it consists of hydroxylated fatty acids that are linked together in a complex array.	គុយទីន សារធាតុក្រូមូននៅក្នុងសំណើរ។ វាផ្ទុកអាស៊ីតខ្លាញ់អ៊ីដ្រូស៊ីល ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ជាមួយគ្នាក្នុងលំដាប់តំរៀបសំបាប់។
cutinization The formation of cuticle in plants by the impregnation of the cell wall with cutin, a fatty substance with waterproofing qualities.	សំណើរកម្ម ការបង្កើតសំណើរនៅក្នុងរុក្ខជាតិ ដោយការបង្កើតជាតិគុយទីននៅលើភ្នាសគ្រោង។ គុយទីនជាសារធាតុខ្លាញ់ដែលមិនជ្រាបទឹក។
cutting A method of artificial propagation of plants; (e.g. <i>Begonia</i> , <i>Geranium</i>) where a piece of stem, usually with attached leaves, is removed at a node and placed in water or moist sand. After adventitious roots have developed from the exposed cambial cells, the cuttings are transferred to soil.	ខ្នាតបណ្តុះ ដំណើរការដាំដុះរុក្ខជាតិបែបនិម្មិត ដែលផ្នែកមួយរបស់ដើមជាធម្មតាមានជាប់ដោយស្លឹក ត្រូវបានកាត់នៅត្រង់ថ្នាំ បន្ទាប់មកដាក់វាត្រាំនៅក្នុងទឹក ឬក្នុងខ្សាច់ដើម។ បន្ទាប់ពីមានប្រសព្វយោងដុះ ខ្នាតបណ្តុះទាំងនោះនឹងត្រូវយកទៅដាំនៅដី។
Cuvierian duct or ductus Cuvieri One of pair of blood vessels which lead from the sinuses and blood vessels to the sinus venosus of the heart in fish. They are homologous with the venae cavae of higher vertebrates.	ចំពង់គុយរី សរសៃឈាមមួយគូ ដែលចាប់ពីស៊ីនុស និងសរសៃឈាមឆ្ពោះទៅកាន់ស៊ីនុសវីនុសរបស់បេះដូងត្រី។ វាដូចគ្នា នឹងវីនុសការរបស់សត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់។
cyanide Any salt of hydrocyanic acid (HCN) e.g. KCN, all of which are extremely poisonous. They combine with cytochrome enzymes (e.g. cytochrome oxidase), which transfer hydrogen atoms in cellular respiration, and thus block the production of energy in the cells.	ស្យានីត អំបិលរបស់អាស៊ីតអ៊ីដ្រូស្យានីត (HCN) ឧទាហរណ៍ KCN។ វាមានលក្ខណៈពុលយ៉ាងខ្លាំង។ វាធ្វើការភ្ជាប់ជាមួយអង់ស៊ីមស៊ីតូក្រូម (ឧ. ស៊ីតូក្រូមអុកស៊ីដាស) ដែលផ្ទេរអាតូមអ៊ីដ្រូសែននៅក្នុងដង្ហើមកោសិកា។ ដូច្នេះ វាបង្អាក់ដំណើរការសំយោគថាមពលនៅក្នុងកោសិកា។
cyanobacteria (formerly blue-green algae) A phylum within the domain bacteria. Cyanobacteria are a group of photosynthetic prokaryotes capable of	ស្យានូបាក់តេរី (កាលពីដើមគេហៅថា សារាយបៃតងចាស់) សាមាមួយនៅក្នុងរដ្ឋច្បងបាក់តេរី។ ស្យានូបាក់តេរីជាក្រុមប្រូការីយ៉ូតរស្មីសំយោគ។

oxygenic photosynthesis. Some are also capable of anoxygenic photosynthesis. They reproduce by fission or fragmentation and are found in both terrestrial and aquatic environments that are illuminated. The cyanobacteria were possibly the first organisms on the earth to produce oxygen by photosynthesis.	វាធ្វើការបន្តពូជដោយការដាច់ជាអង្គតំ។ វាមានទាំងនៅលើគោក ទាំងនៅក្នុងទឹក ដែលមានចេញពីស្លឹក។ ស្បែកបាក់តេរី ប្រហែលជាវារស់ដំបូងបង្អស់នៅលើផែនដី ដែលផលិតអុកស៊ីសែនដោយដំណើរស្នើសំយោគ។
cyanocobalamin See cobalamin.	ស្បែកខ្មៅស្នើសំយោគ សូមមើលពាក្យ ខ្មៅស្នើសំយោគ។
cyanogenic Producing cyanide compounds e.g. clover.	កំណស្បែកស្នើសំយោគ ផលិតសមាសធាតុស្បែកស្នើសំយោគ។ ឧទាហរណ៍ ឈើដូងចែម។
cyanophycin A polypeptide functioning as an energy reserve in cyanobacteria.	ស្បែកស្នើសំយោគ ប៉ូលីប៊ីប៊ីតមានមុខងារជាថាមពលបំរុងទុកក្នុងស្បែកបាក់តេរី។
cybernetics The study of the workings of the living body compared with man-made mechanical systems such as are used in robots.	វិទ្យាសាស្ត្រស្នើសំយោគ ការសិក្សាអំពីដំណើរការរបស់សារពាង្គកាយរបស់ប្រៀបធៀបជាមួយប្រព័ន្ធមេកានិចបង្កើតដោយមនុស្ស ដូចជាការប្រើមនុស្សយន្ត។
cycad Any tropical or subtropical gymnosperm of the order Cycadales. Cycads first appeared in the Mesozoic period. Present-day forms grow up to 20 m in height and have a crown of fern-like leaves. They can live for up to a thousand years.	ម្រង់ ស៊ីមណូស្បែក នៅតំបន់ត្រូពិច ឬតំបន់ក្បែរត្រូពិច នៃលំដាប់ស៊ីកាដាល់។ ប្រភេទមានលើកដំបូងលើផែនដី នៅក្នុងសម័យមេសូស្បែក។ ពូជដែលមានសព្វថ្ងៃនេះ អាចរស់បានរហូតដល់២០ម៉ែត្រ និងមានស្លឹកកំពូលស្រដៀងនឹងបណ្តាញជាតិ។ វាអាចរស់បានរហូតដល់១០០០ឆ្នាំ។
Cycadofilicales An order of extinct gymnosperms whose members reproduce by seeds but have a fern-like vascular system and develop secondary wood.	ស៊ីកាដូស្បែកស្នើសំយោគ លំដាប់មួយរបស់ស៊ីមណូស្បែកដែលបានវិនាសផុតពូជបាត់ ដែលវាបន្តពូជដោយគ្រាប់ ប៉ុន្តែមានប្រព័ន្ធសរសៃនាំដូចបណ្តាញជាតិ និងមានការវិវត្តជាតិឈើទីពីរ។
cycl- or cyclo- prefix meaning a circle.	ស៊ីក្ល- ឬ សាយស៊ីក្ល- (បុព្វបទ) មានន័យថា រង់ ឬ មូល។
cyclic AMP (cAMP) An important regulatory molecule in both prokaryotic and eukaryotic organisms. It controls the rate of some cellular processes, produced in some cells in response to hormone binding to the cell membrane; cAMP is a second messenger.	អាដេនីនស៊ីណូស្បែកម៉ូណូផូស្បែក (cAMP) ម៉ូលេគុលតំរូវ ឬត្រួតពិនិត្យដ៏សំខាន់ ដែលមានទាំងក្នុងការរស់នៅកាប៊ីយ៉ូត និងប្រូការីយ៉ូត។ វាត្រួតពិនិត្យដំណើរប្រព័ន្ធនៃការប្រតិបត្តិការរបស់កោសិកាមួយចំនួន ដែលកើតមាននៅក្នុងកោសិកាខ្លះ ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងអរម៉ូនជាប់គ្នាសកោសិកា។ cAMPជាអ្នកនាំសារទីពីរ។
cyclic GMP (guanosine monophosphate) A nucleotide that usually produces cell responses opposite to those of cyclic AMP. It is present in much lower concentrations and is analogous with cAMP.	សាយស៊ីក្ល GMP (កាណូស៊ីនម៉ូណូផូស្បែក) នុយក្លេអ៊ីតដែលធម្មតាបង្កើតតំណបកោសិកាផ្ទុយពីសាយស៊ីក្លAMP។ វាមានបរិមាណតិចជាងប៉ុណ្ណោះ។
cyclic photophosphorylation The lightinduced flow of electrons originating from and returning to photosystem 1; cyclic photophosphorylation produces ATP but no reduced NADP. See non-cyclic photophosphorylation.	ដុតដុតស្បែកម្រង់ ចរន្តបង្កើតពីស្បែកដំបូងដែលមានប្រភពពីនិងឆ្ពោះត្រឡប់ទៅប្រព័ន្ធនៃដុតដុត។ ដុតដុតស្បែកម្រង់បង្កើត ATP ប៉ុន្តែមិនមាន NADPត្រូវបានដកចេញទេ។ សូមមើល non-cyclic photophosphorylation។
cyclic photophosphorylation See light reactions.	សាយស៊ីក្លរន្តដុតដុតស្បែកម្រង់ សូមមើលពាក្យ ប្រតិកម្មដុតដុត។
cycloalkane Hydrocarbon compound with single carbon carbon bonds, in which the skeletal carbons form a ring.	ស៊ីក្លូអាណាណូ សមាសធាតុអ៊ីដ្រូកាបូនដែលមានសម្ព័ន្ធមួយជាន់ រវាងកាបូន និងកាបូន ហើយដែលខ្សែគ្រោងកាបូនបង្កើតជាខ្សែបិទ។
cyclosis Movement of the cytosol and the cellular components that are suspended in it; cyclosis is usually circular around a central vacuole.	ចរន្តស៊ីតូសូល ចលនារបស់ស៊ីតូសូល និងធាតុកោសិកាដែលអណ្តែតនៅក្នុងនោះ។ បាតុភូតស៊ីតូសូលច្រើនតែមានចលនាជុំវិញវ៉ាក្វូលូស្កូល។
cyclostome 1. any member of the order Cyclostomata, a group consisting of lampreys and lungfish, characterized by the lack of jaws and the presence of a suctorial mouth. 2. a suborder of Polyzoa possessing a tubular body wall and lacking an operculum.	សាយស៊ីក្លស្តូម 1. សត្វស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់ស៊ីតូស្តូម៉ាតា ដែលជាក្រុមដែលមានឡាប្រេ និងត្រីស្វត និងដែលសម្គាល់លក្ខណៈដោយគ្មានផ្តាម និងមានមាត់បីត។ 2. លំដាប់រងរបស់ប៉ូលីស្វែអ៊ី ដោយមានភ្នាសជងខ្លួនរាងបំពង់ និងគ្មានគម្របស្រកី
cyme A cymose inflorescence.	កញ្ជីផ្កា
cymose (adj) (of an inflorescence) Having growing	នៃកញ្ជីផ្កា (អំពីកញ្ជីផ្កា) ផ្នែកលូតលាស់បញ្ចប់ដោយផ្កា ដែលបង្កដោយ

parts that end in flowers, which results in the production of lateral growing points; the oldest part of the inflorescence is thus at the apex.	មានការ លូតលាស់ផ្នែកចំហៀង។ ដូច្នោះ ផ្នែកចាស់បំផុតរបស់កញ្ចប់ផ្កា គឺស្ថិតនៅចុងកំពូល។
cyphonautes larva The larva of a polyzoan, similar to a trochosphere, with a bivalve shell.	កូលណាស់ ស៊ីហ្វូណាត កូនញាស់របស់ប៉ូលីសូអ៊ែ ស្រដៀងគ្នានឹងត្រូកូស្វែ ដែលមានសម្បកវាល់ពីរ។
cyprinids A group of soft-finned, freshwater fish (<i>Cyprinidae</i>) including the carps, which is widespread in Europe, Asia, Africa and North America.	ស៊ីប្រីណីត ក្រុមត្រីទឹកសាប ដែលមានលក្ខណៈទន់ រួមមានពពួកត្រីកាប ដែលមាននៅឥរុប អាស៊ី អាហ្វ្រិច និងអាមេរិកខាងជើង។
cypsela The fruit of members of the Compositae, similar to an achene and formed from two carpels.	ស៊ីបសេឡា ផ្លែរបស់រុក្ខជាតិក្នុងអំបូរ កុំប៉ូស៊ីត ដែលមានលក្ខណៈ ស្រដៀងនឹង អាគែន និងមានកាបែលពីរ។
Cys abbrev. cysteine.	Cys ជាអក្សរកាត់របស់អាស៊ីតអាមីនេ ស៊ីស្តេអ៊ីន។
cyst 1. A cover secreted by many invertebrates during a resting stage that protects them from harsh conditions. 2. An outgrowth of skin or internal growth of tissue caused by disease.	គីស 1. សម្បកខាងក្រៅដែលបញ្ចេញដោយសត្វតង្រឹងកងជាច្រើនក្នុង ដំណាក់កាលលូតលាស់ និងដែលមានមុខងារការពារសត្វ ទប់ទល់នឹង លក្ខខណ្ឌមិនប្រកប។ 2. ការលូតលាស់មកខាងក្រៅនៃស្បែក ឬការលូត លាស់ខាងក្នុងជាលិកាដែលបណ្តាលមកពីជំងឺ។
cysteine (C, Cys) One of 20 amino acids common in proteins that has a polar R group and is water-soluble. The R group contains a sulphhydryl (SH) group which is vital for the formation of disulphide bridges in proteins. Disulphide bridges hold polypeptides together and give stability, especially in molecules such as keratin and immunoglobulins. The isoelectric point of cysteine is 5.1	ស៊ីស្តេអ៊ីន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ មាននៅ ក្នុងប្រូតេអ៊ីន ដែលមានក្រុមRប៉ូលែ និងរលាយក្នុងទឹក។ ក្រុមRមានផ្ទុកក្រុម ស៊ុលហ្វីត(SH) ដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការបង្កើតចំណងឌីស៊ុលហ្វីត នៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ ចំណងឌីស៊ុលហ្វីតភ្ជាប់ប៉ូលីប៊ីបទីតផ្សេងៗជាមួយគ្នា និង ធ្វើអោយមានស្ថេរភាព ជាពិសេសនៅក្នុងម៉ូលេគុល ដូចជាគេវ៉ាទីន និង អ៊ីម្យូណូក្លូប៊ុលីន។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចទ្រីចរបស់ស៊ីស្តេអ៊ីន គឺ5.1។
cystic fibrosis A rare inherited condition of humans (affecting one child per 2000 live births) in which various mucus-secreting glands, particularly in the pancreas and in the lungs, produce an abnormally thick mucus. Symptoms of the disease include intestinal blockage and pneumonia which can be fatal. It occurs when a mutant allele of an autosomal recessive gene on chromosome 7 is passed on by both parents. Affected children are homozygous recessive.	ជំងឺស៊ីស្តិក ហ្វីប្រូស៊ីស ជំងឺតូចជំងឺកម្រ (កើតមានលើក្មេងម្នាក់ ក្នុង ចំណោម២០០០នាក់ដែលបានកើត) ដែលក្រពេញបញ្ចេញស្បែកស្បែកផ្សេងៗ ជាពិសេសលំពែង និងសួត បង្កើតស្បែកយ៉ាងខាប់ខុសពីធម្មតា។ បណ្តុំអាត សញ្ញារួមមានការស្ទះ ពោះវៀន និងជំងឺសួត ដែលអាចបង្កអោយស្លាប់បាន។ ជំងឺនេះកើតមាននៅពេលដែលអាឡែលមួយតង់នៃសែនអន់អូតូសូមរបស់ ក្រូម៉ូសូមទី៧ ត្រូវបានបញ្ជូនដោយមេបាទាំងពីរ។ កូនដែលមានជំងឺ គឺ អូម៉ូស៊ីកូតអន់។
cysticercoid A larva of tapeworms that is similar to a cysticercus but possesses only a small bladder.	ស៊ីស្តិស័រកូអ៊ីត កូនញាស់របស់ដង្កូវខ្លួនសំប៉ែត ដែលស្រដៀងនឹង ស៊ីស្តិស័រខីស ប៉ុន្តែមានតែព្រាកនោមតូចមួយប៉ុណ្ណោះ។
cysticercus The larval form of a tapeworm which grows into the adult when eaten by the primary host.	ស៊ីស្តិស័រខីស ទម្រង់កូនញាស់របស់ដង្កូវខ្លួនសំប៉ែត ដែលលូតលាស់ទៅ ជាពេញវ័យ នៅពេលត្រូវបានស៊ីដោយផ្ទាល់។
cystine [Cys-Cys] An amino acid residue formed by the oxidation of the sulphhydryl groups [SH] of two cysteines generating a disulphide bridge (S-S); In some proteins, side chains can be cross-linked by disulphide bridges as a result of the formation of cystines. See sulphur bridge.	ស៊ីស្តីន គ្រោងអាស៊ីតអាមីនេ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការធ្វើ អុកស៊ីតកម្មរបស់ក្រុមស៊ុលហ្វីតខ្លីល(SH) របស់ស៊ីស្តេអ៊ីនពីរ បង្កើតបាន ជាចំណងឌីស៊ុលហ្វីត (S-S)។ នៅក្នុងប្រូតេអ៊ីនខ្លះ ប្រាក់ចំហៀងអាច ភ្ជាប់គ្នាទៅដោយចំណងឌីស៊ុលហ្វីត ដែលជាលទ្ធផលនៃការបង្កើត ស៊ីស្តីន។ សូមមើលពាក្យ ចំណងស៊ុលហ្វីត។
cystitis A painful inflammation of the bladder caused by infection with the gut bacterium <i>Escherichia coli</i> .	រលាកន្នាតនោម ការរលាកព្រាកនោម ដោយមានការឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំង បង្កឡើងដោយមានការឆ្លងបាក់តេរីពោះវៀន <i>Escherichia coli</i> ។
cystocarp A structure produced from the fertilized carpogonium of a red alga which irritates the carpospores.	ស៊ីស្តូកាប ទម្រង់ដែលផលិតដោយកាប៉ូកូនៀមបង្កកំណើតរបស់សារាយ ក្រហម ដែលបង្កការប៉ះពាល់ដល់កាប៉ូស្ប៉ា។
cystolith A structure found in some plants, e.g. nettles, formed by an ingrowth of the cell wall, and carrying a grain of calcium carbonate at its tip.	ស៊ីស្តូលីត ទម្រង់ដែលកើតមាននៅក្នុងរុក្ខជាតិខ្លះ ដូចជាដើមកន្ទាលអាក កើតឡើងដោយការលូតចូលក្នុងរបស់គ្នាសគ្រោង និងមានភ្ជាប់កាល់ស្យូម

	កាបូណាតនៅខាងចុងរបស់វា។
cytochemistry See biochemical cytology.	កោសិកាគីមីវិទ្យា សូមមើលពាក្យ biochemical cytology។
cytochrome Hemecontaining proteins that carry electrons in respiration and photosynthesis.	ស៊ីតូក្រូម ប្រូតេអ៊ីនមានផ្ទុកអេមដែលមានតួនាទីដឹកនាំអេឡិចត្រុងនៅក្នុងដង្ហើម និងរស្មីសំយោគ។
cytochrome complex A cluster of cytochromes that carry electrons in the electron transport chain; the complex probably also pumps protons across the inner mitochondrial membrane.	កុំផ្លិចស៊ីតូក្រូម ចង្កោមស៊ីតូក្រូម ដែលដឹកនាំអេឡិចត្រុងនៅក្នុងច្រវាក់ដំណឹកនាំអេឡិចត្រុង។ កុំផ្លិចនោះក៏ប្រហែលសប (អ្នកប្រោស) ប្រូតុងអោយឆ្លងកាត់ភ្នាសក្នុងរបស់មីតូកុងដ្រី។
cytochrome oxidase complex A cluster of cytochrome oxidases that function as the terminal electron carrier in the electron transport chain; this complex donates electrons to oxygen, which is then reduced to form water.	កុំផ្លិចស៊ីតូក្រូមអុកស៊ីដាស ចង្កោមស៊ីតូក្រូមអុកស៊ីដាស ដែលដើរតួជាអ្នកដឹកនាំអេឡិចត្រុងនៅខាងក្នុងច្រវាក់ដឹកនាំអេឡិចត្រុង។ កុំផ្លិចនេះបានបោះបង់អេឡិចត្រុងទៅអោយអុកស៊ីសែន ដែលបន្ទាប់មកត្រូវបានរងដេកម្មទៅជាទឹក។
cytogenetics A branch of biology in which the techniques of both cytology and genetics are used to study heredity.	សេនេទិចកោសិកា មែកធាងដីវិទ្យា ដែលបច្ចេកទេសកោសិកាវិទ្យា និងសេនេទិចត្រូវបានប្រើដើម្បីសិក្សាពីតំណពូជ។
cytokinesis The process of cytoplasmic division in a cell.	ចំណែកស៊ីតូប្លាស្ម ដំណើរចែកស៊ីតូប្លាស្មរបស់កោសិកា។
cytokinin A plant hormone that stimulates cell division.	ស៊ីតូគីនីន អរម៉ូនរុក្ខជាតិ ដែលជំរុញចំណែកកោសិកា។
cytological map A diagram showing the location of genes at particular chromosomal sites.	ផែនទីកោសិកាវិទ្យា ដ្យាក្រាមដែលបង្ហាញពីទីតាំងសែន នៅលើក្រូម៉ូសូម។
cytology The study of cell structure and function	កោសិកាវិទ្យា ការសិក្សាពីទម្រង់ និងមុខងាររបស់កោសិកា។
Cytophaga A genus of gliding, non-fruiting bacteria, that are important degraders of cellulose in soil. Compare myxobacteria.	សាយតូហ្វាហ្គា ពួកបាក់តេរីដែលជាអ្នក បំបែកសែលុយឡូសក្នុងដីយ៉ាងសំខាន់។ ផ្ទុយពីមីសូបាក់តេរី។
cytophotometry A method of studying cells by staining selected parts, such as the nucleus, and measuring how much light they absorb; the absorbance of stained chromatin in a nucleus is proportional to the amount of DNA it contains	ស៊ីតូផូតូមេទ្រី វិធីនៃការសិក្សាពីកោសិកា ដោយបន្ស៊ីណាទៅលើផ្នែកដែលគេជ្រើសរើស (ឧ.ណ្វៃយ៉ូ) ហើយវាស់មើលពីបរិមាណពន្លឺដែលវាស្រូប។ ការស្រូបនៃក្រូម៉ាទីនដែលបានបន្ស៊ីណានៅក្នុងណ្វៃយ៉ូ គឺសមាមាត្រទៅនឹងបរិមាណADNដែលវាផ្ទុក។
cytoplasm A gel-like material filling all of the cell except the nucleus.	ស៊ីតូប្លាស្ម សារធាតុខាប់អន្លិលដែលស្ថិតនៅពេញកោសិកាទាំងមូល លើកលែងតែណ្វៃយ៉ូ។
cytoplasmic inheritance NonMendelian form of inheritance involving genetic information transmitted by self-replicating cytoplasmic organelles such as mitochondria, chloroplasts, etc.	តំណពូជតាមរយៈស៊ីតូប្លាស្ម ទម្រង់នៃតំណពូជមិនមែនម៉ង់ដែល ដែលវាទាក់ទងនឹងការបញ្ជូនព័ត៌មានសេនេទិច ដោយស្វ័យតំលើងទ្វេខ្លួនឯងនូវធាតុស៊ីតូប្លាស្មដូចជា មីតូកុងដ្រី ក្លរ៉ូប្លាស្ម។ល។
cytoplasmic male sterility (cms) A malesterile condition in which sterility is controlled by mitochondrial (cytoplasmic) genes.	ការលះខ្មោលដោយស៊ីតូប្លាស្ម លក្ខខណ្ឌឈ្មោលអា ដែលភាពអានេះត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយសែន (ស៊ីតូប្លាស្មិច) មីតូកុងដ្រី។
cytoplasmic streaming See cyclosis	លំហូរស៊ីតូប្លាស្ម សូមមើលពាក្យ សាយតូស៊ីស។
cytosine A nitrogen base with the formula C ₄ H ₅ ON ₃ that is found in DNA and RNA. See appendix 2.	ស៊ីតូស៊ីន បាសអាសូតមានរូបមន្ត C ₄ H ₅ ON ₃ ដែលមាននៅក្នុង ADN និង ARN។ សូមមើល appendix 2។
cytoskeleton A system of microtubules and other proteins in the cytoplasm that provides internal support for the cell.	គ្រោងខ្លឹមកោសិកា ប្រព័ន្ធបំពង់តូចៗនិងប្រូតេអ៊ីនផ្សេងៗនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ម ដែលបង្កជាទំរង់ខាងក្នុងរបស់កោសិកា។
cytosol Fluid interior of the cell, containing the ions and molecules that support life. Organelles are suspended in it.	ស៊ីតូសូល អង្គធាតុរាវខាងក្នុងកោសិកាដែលមានអ៊ីយ៉ុងនិងម៉ូលេគុលសម្រាប់ទ្រទ្រង់ជីវិត ហើយមានធាតុកោសិកាអណ្តែតក្នុងនោះ។
cytostome A mouth-like opening present in many unicellular organisms.	សាយតូស្តូម ប្រហោងមានលក្ខណៈដូចជាមាត់ ដែលមានចំពោះការវស់ឯកកោសិកាជាច្រើន។
cytotaxonomy A method of classification based on the characteristics of chromosomes. See taxonomy.	ក្រុម្រងចំណែកថ្នាក់ វិធីធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ ផ្អែកលើលក្ខណៈរបស់ក្រូម៉ូសូម។

cytotoxin An agent toxic to cells, that is, capable of damaging or destroying them.	ជាតិពុលកោសិកា សារធាតុដែលធ្វើអោយពុលដល់កោសិកា គឺវាអាចធ្វើអោយរលួយ ឬបំផ្លាញកោសិកា។
D	
D abbrev. aspartic acid.	D ជាអក្សរកាត់របស់អាស៊ីតអាស្យាទិច។
da or Da or dal or Dal abbrev. dalton.	Da ឬ Da ឬ Dal ឬ Dal ជាអក្សរកាត់របស់ ដាល់តុន។
dactylo- prefix meaning finger or toe.	ជាក់ទីឡូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ម្រាមដៃ ឬម្រាម ជើង។
Dactylozoid a stinging coelenterate polyp, usually possessing long tentacles that serve to collect prey in colonial forms.	ជាក់ទីឡូសូអ៊ីត ស៊ីឡុងតេវ៉ែប៉ូលីប ជាធម្មតាមានដៃវែង ប្រើសម្រាប់ចាប់ពូក ក្នុងទម្រង់ជាកូឡូនី។
dalton A unit of mass equal to that of the hydrogen atom, which is 1.67 X 10 ⁻²⁴ gram. A unit used in describing molecular weights.	ដាល់តុន ឯកតាម៉ាស់ស្មើនឹងម៉ាស់អាតូមអ៊ីដ្រូសែន ដែលមានទម្ងន់ 1.67 X 10 ⁻²⁴ ក្រាម ។ ឯកតាប្រើក្នុងការគណនាទម្ងន់ម៉ូលេគុល។
damping off A disease caused usually by the fungus <i>Pythium</i> in which young seedlings rot and fall over at ground level when in overcrowded, damp conditions.	ជាំតិច អេឡូ ជំងឺដែលច្រើនតែបង្កដោយផ្សិត <i>Pythium</i> ដែលកូនដំណាំតូចៗរលួយ និងដួលទៅលើដី។
damselfly Any insect of the suborder Zygoptera, similar to but smaller than dragonflies.	ដាំស៊ែលឡាយ សត្វល្អិតក្នុងលំដាប់រង ស៊ីតូផែរ៉ា មានលក្ខណៈស្រដៀងនឹងសត្វ កន្ទុក ប៉ុន្តែមានទំហំតូចជាង។
dark adaptation The increase in light sensitivity of an eye as a result of remaining in the dark; it is the time taken for rods to re-form rhodopsin. In total darkness it takes 30 minutes for the rods to adapt.	មន្ទិលភ័យភ័យ ការបង្កើតភាពរូសទៅនឹងពន្លឺរបស់ភ្នែក ដែលបណ្តាលមកពីការស្ថិតនៅទីងងឹត។ វាជាពេលដែលកោសិកាដំបងត្រូវការ ដើម្បីបង្កើតឡើងវិញនូវរ៉ូដូបស៊ីន។ នៅក្នុងទីងងឹតខ្លាំង កោសិកាដំបងត្រូវការរយៈពេល ៣០នាទីដើម្បីបន្ស៊ាំ។
dark reaction Part of photosynthesis that uses ATP, NADPH, and carbon dioxide to make glucose.	ប្រតិកម្មមន្ទិល ផ្នែកនៃរស្មីសំយោគដែលប្រើ ATP , NADPH និងឧស្ម័នកាបូនិចដើម្បីផលិតគ្លុយកូស។
dark repair Repair of DNA by a mechanism that does not require light.	ការជួសជុលមន្ទិល ការជួសជុលADN តាមរបៀបមិនត្រូវការពន្លឺ។
dark-field microscopy A microscope technique that involves creating a dark background to the subject to be observed under the microscope and viewing this by reflected light; the object thus appears light on a dark background.	ការប្រើអតិសុខុមន្ទិលវិទ្យុមន្ទិល ជាបច្ចេកទេសប្រើប្រាស់អតិសុខុមទស្សន៍ ដែលទាក់ទងនឹងការបង្កើតផ្ទៃងងឹត ធៀបនឹងវត្ថុដែលត្រូវមើល។ គំរើញរូបភាព គឺដោយសារចំណាំងបែររបស់ពន្លឺ។ ដូច្នោះ វត្ថុនោះនឹងមានពណ៌សនៅលើផ្ទៃពណ៌ខ្មៅ។
dart sac A sac branching from the vagina of snails which contains a dart that is shot out before copulation between two snails, so that the darts from each penetrate the tissues of the other.	ចង់ដាត ចង់បែកខ្លែងចេញពីរន្ធបន្តពូជរបស់ខ្យងដែលផ្ទុកដាត ដែលត្រូវបានបាញ់ចេញនៅមុនពេលពាក់គ្នារវាងខ្យងពីរ។ ដូច្នោះ ដាតរបស់ខ្យងមួយនឹងចូលទៅក្នុងជាលិការបស់ខ្យងមួយទៀត។
Darwinian fitness See fitness.	សូមមើលពាក្យ fitness។
Darwinism Theory of evolution by Charles Darwin, which states that different species of plants and animals have formed by inheritance of small genetic changes and natural selection over many generations. See natural selection.	ទ្រឹស្តីដារវីន ទ្រឹស្តីវិវត្តន៍របស់Charles Darwinដែលចែងថា ប្រភេទរុក្ខជាតិ និងសត្វនានាបង្កឡើងដោយតំណពូជនៃការផ្លាស់ប្តូរសម្ភារៈសេនេទិចបន្តិចបន្តួច និងដោយជំរើសដោយធម្មជាតិ ឆ្លងកាត់ច្រើនជំនាន់។ សូមមើលពាក្យ ជម្រើសដោយធម្មជាតិ។
Darwin's finches A group of finches that occurs on the Galapagos Islands in the Pacific. The islands were colonized by an ancestral type of finch which has speciated and provides an excellent example of adaptive radiation.	មក្សិដារវីន ក្រុមមក្សិម្យ៉ាង ដែលមានរស់នៅលើប្រជុំកោះកាឡាហ្គាស្កូសក្នុងតំបន់ប៉ាស៊ីហ្វិក។ កោះនេះសម្បូរទៅដោយបក្សីប្រភេទសម័យដើមម្យ៉ាងនេះ។ វាត្រូវបានគេកំណត់ប្រភេទ និងជាឧទាហរណ៍យ៉ាងល្អ ទាក់ទងនឹងការបន្ស៊ាំខ្លួនរបស់វានៅលើកោះនោះ។
data The qualitative and quantitative observations collected during an experiment.	ទិន្នន័យ គុណភាពនិងបរិមាណនៃការសង្កេតដែលប្រមូលបាននៅពេលពិសោធន៍។
daughter cells Two cells formed by cell division.	កោសិកាកូន កោសិកាពីរដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយចំណែកកោសិកា។
daughter chromosomes Chromosomes produced by DNA replication that contain identical genetic	ក្រូម៉ូសូមកូន ក្រូម៉ូសូមកើតឡើងដោយការស្វ័យដំឡើងទូ ADNដែលមានពពិតមានសេនេទិចដូចគ្នា និងកើតឡើងបន្ទាប់ពីការធ្វើចំណែកក្រូម៉ូសូមនៅវគ្គ

information; formed after chromosome division in anaphase.	អាណាដាស។
daughter nuclei Two nuclei formed by mitosis.	ណែនយ៉ូកូល ណែនយ៉ូពីដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមីតូស។
daughter nucleus (or isotope) Product of radioactive decay. The nucleus of a specific isotope is sometimes called a <i>nuclide</i> .	ណែនយ៉ូកូល (អ៊ីសូតូប) ផលិតផលនៃការបំបែកវិទ្យុសកម្ម។ ណែនយ៉ូរបស់អ៊ីសូតូបយថាប្រភេទជួនកាលអាចហៅថាសុយត្លីត។
day sleep Folding of the leaflets of a compound leaf in conditions of bright light so that stomatal surfaces come together, thus reducing water loss.	ដេកថ្ងៃ ការម្លប់របស់កូនស្លឹកក្នុងស្លឹកសមាស នៅពេលមានពន្លឺចាំងខ្លាំង។ បែបនេះ ធ្វើអោយផ្ទៃកខាងស្លឹកម៉ាតបត់ចូលគ្នា ដូច្នេះវាកាត់បន្ថយការកាត់ចំហាយទឹក។
dayneutral plant A plant that is unaffected by the period of daylight.	រុក្ខជាតិណឺតថ្ងៃ រុក្ខជាតិដែលមិនទទួលរងឥទ្ធិពលពីរយៈពេលថ្ងៃ។
DDT <i>abbrev. (dichlorodiphenyl-trichloroethane)</i> A chlorinated hydrocarbon which acts as a powerful insecticide with long-lasting effects. DDT was the first major insecticide in use. But its lack of biodegradability and the fact that it tends to accumulate in fatty tissues has caused adverse ecological effects. Highly resistant populations of insects now exist, making the insecticide useless in many parts of the world.	DDT (អក្សរកាត់របស់ពាក្យ ឌីក្លរូ ឌីផេនីល ត្រីក្លរូ អេតាន) ជាអ៊ីដ្រូកាបូក្លាប់ដោយក្លរ ដែលមានឥទ្ធិពលសម្លាប់សត្វល្អិតយ៉ាងខ្លាំង និងមានប្រសិទ្ធភាពយូរ។ DDT គឺជាប្រភេទថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតប្រើដំបូងគេ។ ថ្នាំនេះមិនអាចត្រូវបានបំបែកដោយសកម្មភាពជីវៈទេ និងដោយសារតែកំណើនរបស់វានៅក្នុងជាលិកាខ្លាញ់នោះធ្វើអោយវាមានឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់បរិស្ថាន។ បច្ចុប្បន្ននេះមានក្រុមសត្វល្អិត ដែលធន់បានយ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងថ្នាំនេះ ដូច្នេះធ្វើអោយថ្នាំសម្លាប់ល្អិតនេះលែងមានប្រយោជន៍នៅតំបន់ជាច្រើនលើពិភពលោក។
de novo Newly arising; synthesized from less complex molecules rather than having been produced by modification of an existing molecule.	ការកកើតឡើងថ្មី ដែលសំយោគពីម៉ូលេគុលដែលមិនសូវមានភាពស្មុកស្មាញ ជាជាងត្រូវបានផលិតពីកំណែប្រែនៃម៉ូលេគុលដែលមានស្រាប់។
de- <i>prefix</i> meaning from, out or away.	de (បុព្វបទ) មានន័យថា ពីក្រៅ ឬ ចេញពី។
de Vriesianism The hypothesis that evolution has taken place as a result of drastic mutations, particularly at the species level.	ដឺវ្រីស្យានីស៊ីម សម្មតិកម្មដែលចែងថា ការវិវត្តន៍គឺកើតឡើងដោយសារមានមុយតាស្យុងដ៏អាក្រក់ ជាពិសេស គឺកើតមាននៅកម្រិតប្រភេទ។
dead space The air in trachea, bronchi and bronchioles that is not used in gaseous exchange. Out of each breath of 500 cm ³ , only about half of the air reaches the alveoli.	លំហនាម ខ្យល់នៅក្នុងបំពង់ខ្យល់ ទងសួត និងកូនទងសួត ដែលមិនត្រូវបានប្រើសម្រាប់បណ្តូរឧស្ម័នឡើយ។ រៀងរាល់ដងដើមនីមួយៗ ដែលមានខ្យល់៥០០សង់ទីម៉ែតគូប គឺមានតែប្រហែលជាពាក់កណ្តាលប៉ុណ្ណោះ ដែលបានទៅដល់កូនចងសួត។
dealation The loss of wings in ants and other insects. For example, the queen ant removes her wings before laying eggs after fertilization.	ជម្រុះស្លាប ការជ្រុះស្លាបរបស់ស្រមោច និងរបស់សត្វល្អិតដទៃទៀត។ ឧទាហរណ៍ ស្តេចស្រមោចញី នៅមុនពេលបញ្ចេញពង របស់វា(បន្ទាប់ពីមានការបង្កកំណើត) គឺវាត្រូវជម្រុះស្លាបជាមុនសិន។
deamination Reaction that removes the amino group from glutamate yielding free ammonia and ketoglutarate.	ដេអាមីនកម្ម ប្រតិកម្មដកក្រុមអាមីនចេញពីគ្លុយតាម៉ាតអោយជាអាម៉ូញាក់សេរី និងសេតូគ្លុយតាត។
death phase The portion of some population growth curves in which the size of the population declines.	វគ្គខ្លាច់ចុះ ផ្នែកនៃខ្សែកោងបង្ហាញពីការលូតលាស់របស់ប្លូមុយឡាស្យុងដែលបង្ហាញពីការធ្លាក់ចុះនូវចំនួនរបស់ប្លូមុយឡាស្យុង។
death rate The rate at which individuals in a population die.	អត្រាស្លាប់ អត្រាដែលលក្ខៈនៅក្នុងប្លូមុយឡាស្យុងស្លាប់។
debranching enzyme A type of enzyme that hydrolyzes the branched linkages of starch.	អង់ស៊ីមផ្តាច់សម្ព័ន្ធ អង់ស៊ីមមួយប្រភេទ ដែលផ្តាច់ចំណងខ្លែងរបស់អាមីដុង។
deca- <i>prefix</i> meaning ten.	ដេកា (បុព្វបទ) មានន័យថា ១០។
decapod 1. Any crustacean of the order Decapoda, having five pairs of walking limbs, including the crabs, lobsters, shrimps, prawns and crayfish. 2. any cephalopod mollusc of the order Decapoda, having a ring of eight short tentacles and two long ones, including the squids and cuttlefish. Note that this taxonomic name can be applied to two completely different groups of organisms.	ដេខាដេប៉ា 1. ពួកគ្រុស្តាសេ ស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់ដេកាបូដា ដែលមានដើងប្រាំគូ រួមមានក្តាម បង្កងសមុទ្រ បង្ការ និងបង្កងទឹកសាប។ 2. ពួកសេដា ឡូប៉ូតសប៊ីស្ត ក្នុងលំដាប់ដេកាបូដា ដែលមានព្រុយ ខ្លីៗចំនួន៨ និងព្រុយវែងមួយគូ មានដូចជាមីក។ ចូរកត់សម្គាល់ថា ឈ្មោះចំណែកថ្នាក់នេះត្រូវបានគេអនុវត្តជាពីរក្រុមការវាស់ដាច់ពីគ្នា។
decarboxylation Loss of CO ₂ . This reaction takes	ដេកាបូកាស៊ីនកម្ម ការបាត់បង់CO ₂ ។ ប្រតិកម្មនេះងាយកើតឡើងចំពោះ

place very readily for beta keto acids.	បេតាសេតូអាស៊ីត។
decay The decomposition of dead tissue, mainly by the action of fungi and bacteria.	ពុក ឬ រលួយ ការបំបែកជាលិកាដាច់ ជាពិសេសដោយសកម្មភាពរបស់ផ្សិត និងបាក់តេរី។
decerebration An experimental method to cutting off cerebral activity either by cutting the brain stem or by preventing blood flow to the brain.	មន្ទាត់សកម្មភាពខួរ វិធីពិសោធន៍ ដើម្បីកាត់ផ្តាច់សកម្មភាពរបស់ខួរដោយការកាត់ខួរក្បាល ឬទប់ស្កាត់ការហូរឈាមចូលទៅក្នុងខួរក្បាល។
decidua Part of the lining of the uterus of mammals which is released as 'afterbirth'.	សំណល់សុក ផ្នែករបស់ភ្នាសស្បូនថនិកសត្វ ដែលត្រូវបានបញ្ចេញក្នុងទម្រង់ជាសំណល់សុក។
deciduous Plants that shed their leaves annually.	រុក្ខជាតិជ្រុះស្លឹកប្រចាំឆ្នាំ រុក្ខជាតិដែលជ្រុះស្លឹករបស់វាជារៀងរាល់ឆ្នាំ។
deciduous forest A forest made of trees that annually shed all their leaves.	ព្រៃជ្រុះស្លឹកប្រចាំឆ្នាំ ព្រៃដែលកើតឡើងពីរុក្ខជាតិជ្រុះស្លឹកប្រចាំឆ្នាំ។
deciduous teeth or milk teeth The first set of teeth, present in most mammals. In humans, consisting of 20 teeth that are replaced by a second, permanent set of teeth together with several molars that are not present as deciduous teeth.	ធ្មេញទឹកដោះ ធ្មេញមួយឈុតដំបូងដែលមានចំពោះថនិកសត្វភាគច្រើន។ ចំពោះមនុស្ស គឺមាន២០ធ្មេញ។ ធ្មេញទាំងនេះនឹងត្រូវជំនួសដោយធ្មេញឈុតទីពីរ ដែលជាធ្មេញស្ថិតនៅជាអចិន្ត្រៃយ៍ រួមជាមួយធ្មេញថ្នាម ដែលគ្មាននៅក្នុងឈុតធ្មេញទឹកដោះទេ។
decomposer An organism that breaks down dead organisms for its food; saprobe.	អ្នកបំបែក ភារវន្តដែលបំបែកសារពាង្គកាយស្លាប់ដើម្បីធ្វើជាអាហាររបស់វា ឬហៅថា សត្វស៊ីខ្មោច។
decumbent (of stems) Lying on the ground and growing upwards only at the tip.	ទារនៅដី (អំពីដើម) លូននៅលើដី ហើយមានតែចុងត្រួយទៅដែលឆ្អឹងផុតពីដី។
decurrent (of plant structures) Having the base of an organ extended down its axis; e.g., a decurrent leaf has the blade continued downwards as a wing along the petiole.	តួស្លឹកបន្តជាន់លើទទឹង ឬ ដើម (អំពីទម្រង់រុក្ខជាតិ) ផ្នែកក្រោមរបស់សរីរាង្គបន្តលូតជាប់តាមអ័ក្សរបស់វា។ ឧទាហរណ៍ តួស្លឹកបន្តជាប់ទទឹងមានតួស្លឹកបន្តជាប់មកក្រោម មានទម្រង់ដូចជាស្លាបនៅស្របជាមួយទទឹងស្លឹក។
decussate (of leaves) At right angles to each other.	ស្លឹកនៅកែងគ្នា ស្លឹកនៅកែងគ្នាទៅវិញទៅមក។
Dedifferentiation A process in which tissues that have undergone cell differentiation can be made to reverse the process so as to become a primordial cell again. See gurdon.	ប្រាស់បំបែកឯកទេស ដំណើរដែលជាលិកាដែលបានរងនូវបំបែកឯកទេស អាចត្រូវបានធ្វើអោយដំណើរការប្រាស់ត្រឡប់វិញ ដើម្បីអោយវាក្លាយជាកោសិកាដើមវិញ។
deer Any of the ruminant quadrupeds included in the family Cervidae.	សត្វក្តាន់ សត្វចតុប្បាទទំពារៀង មានក្នុង អំបូរស៊ីរីដេ។
defecation The elimination of faeces from the alimentary canal via the anus.	មន្តោមច់ ការបញ្ចេញលាមកមកខាងក្រៅតាមទ្វារធំ។
defective virus A virus that can infect a host cell but that lacks one or more essential functions for its replication. It may, however, replicate in the presence of another non-defective virus called a helper virus that can provide the missing function(s).	វីរុសខូចលក្ខណៈ វីរុសដែលអាចឆ្លងចូលទៅក្នុងចូលបាន ប៉ុន្តែខ្លះមុខងារសំខាន់ៗមួយ ឬច្រើន សម្រាប់ដំណើរការស្វ័យដំឡើងទ្វេរបស់វា។ ប៉ុន្តែវាអាចស្វ័យដំឡើងទ្វេបាន បើមានវត្តមានរបស់វីរុសមានគ្រប់លក្ខណៈហៅថាវីរុសជួយ ដែលអាចផ្តល់អោយនូវមុខងារដែលគ្មាន។
deficiency A shortage of some quality or element necessary for health. See deletion	ភាពខ្វះ ឬ ការខ្វះខាត កង្វះគុណភាព ឬធាតុមួយចំនួន ដែលចាំបាច់សម្រាប់សុខភាព។ សូមមើលពាក្យ deletion ។
deficiency disease Any disorder caused by the lack of one or more vitamins, minerals, or other essential nutrients in the diet.	ជំងឺខ្វះជីវិតជាតិ វិបត្តិដែលបណ្តាលមកពីការខ្វះវីតាមីន សារធាតុរ៉ែ ឬសារធាតុសំខាន់ផ្សេងទៀតដែលមាននៅក្នុងអាហារ។
defined medium A growth medium of which all the constituents are known.	មជ្ឈដ្ឋានស្គាល់សមាសធាតុ មជ្ឈដ្ឋានបណ្តុះ ដែលគេស្គាល់គ្រប់សមាសធាតុផ្សំរបស់វា។
definitive form The fully developed, final or ultimate form, usually referring to the host of an adult parasite.	ទម្រង់ពេញលេញ ទម្រង់ដែលបានលូតលាស់ពេញលេញ ឬទម្រង់លូតលាស់ចុងក្រោយបង្អស់។ ជាធម្មតា គឺសំដៅទៅលើផ្ទុលរបស់បរាសិតពេញវ័យ។
deflexed (of bent structures) Bent sharply downwards.	ឆ្លាតចេញ (អំពីទម្រង់បត់) បត់ចុះក្រោមយ៉ាងខ្លាំង។
deforestation Clearance of an area of forest.	ការកាប់ព្រៃឈើ ការកាប់សម្អាតព្រៃឈើនៅតំបន់ណាមួយ។

degenerate code Term used to describe the genetic code, in which a given amino acid may be represented by more than one codon.	ក្រុមមិនកំណត់ ជាពាក្យប្រើដើម្បីពណ៌នាពីក្រុមសេនេទិច ដែលក្នុងនោះអាស៊ីតអាមីនេមួយអាចត្រូវបានតាងដោយកូដុងច្រើនជាងមួយ។
degeneration The loss or reduction in size of an organ during the lifetime of an organism, or during the course of evolution. The latter process may give rise to a vestigial organ, e.g. the human appendix.	ការបាត់បង់ ការបាត់បង់ ឬការរួមតូច របស់សរីរាង្គមួយ ក្នុងអំឡុងពេលមានជីវិតរបស់ការរស់មួយ ឬក្នុងអំឡុងពេលនៃការវិវត្តន៍។ ការវិវត្តន៍អាចក្លាយទៅជាសរីរាង្គមិនលូតលាស់ ដូចជាក្នុងករណីខ្នងពោះរៀនមនុស្ស។
deglutition The action of swallowing which is brought about by a complex series of reflexes initiated by stimulation of the pharynx.	ដំណើរលេប សកម្មភាពលេប ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយសេរីវ៉េស្តិចសាំញ៉ាំចាប់ផ្តើមដោយការភ្លេចរបស់ដើមក។
dehiscent (of plant structures) Spontaneously bursting open to liberate the enclosed contents. e.g. anthers releasing pollen grains and certain dry fruits that split open to release seeds (peas, beans). See also circumscissile .	បែក (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ផ្ទុះបែកដោយឯកឯង ដើម្បីបញ្ចេញសារធាតុដែលមាននៅខាងក្នុងនោះ។ ឧទាហរណ៍ ព្រាកលម្តងបញ្ចេញគ្រាប់លម្តងហើយមានផ្លែស្លូតខ្លះបែក ដើម្បីបញ្ចេញគ្រាប់ (សណ្តែក) សូមមើលពាក្យដែលបែកសម្បុក។
dehydration Formation of an alkene from an alcohol as a result of the loss of water.	ដេអ៊ីដ្រាតកម្ម ការកើតអាល់សែនពីអាល់កុលដោយការបាត់បង់ទឹក។
dehydration synthesis reaction A reaction that results in the formation of a macromolecule when water is removed from between the two smaller component parts.	ប្រតិកម្មសំយោគដោះទឹក ប្រតិកម្មដែលបណ្តាលមកពីកំណាត់ក្រូម៉ូលេគុល ដោយមានការដោះទឹកពីជំនាប់សមាសធាតុទាំងពីរ។
dehydrogenase An enzyme that catalyses a reaction in which hydrogen is removed from a molecule.	ដេអ៊ីដ្រូសែនណាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញល្បឿនប្រតិកម្ម ដែលក្នុងប្រតិកម្មនោះ គឺដ៊ីដ្រូសែនត្រូវបានដកចេញពីម៉ូលេគុល។
dehydrogenation The removal of hydrogen atoms from a donor molecule, which is oxidized, to a receptor molecule which is reduced.	ដេអ៊ីដ្រូសែនកម្ម ការដកអាតូមដ៊ីដ្រូសែនចេញពីម៉ូលេគុលអ្នកផ្តល់ (រងអុកស៊ីតកម្ម) អោយទៅម៉ូលេគុលអ្នកទទួល (រងដេអុកស៊ីតកម្ម)។
delamination Separation into layers.	ព្រែកជ្រាស្រទាប់ៗ
deleterious gene An allele of a gene whose effects on the phenotype result in reduced fitness. Such genes are often recessive, and so are transmitted through families without being detected unless two occur together in the same individual.	សែនយាយីវិវិទ អាឡែលរបស់សែន ដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើផេណូទីបបង្កអោយមានសុខភាពថយចុះ។ សែនប្រភេទនេះ ច្រើនតែជាសែនអន់ និងត្រូវបានបញ្ជូនតាមរយៈគ្រួសារដោយគ្មានលេចចេញនូវលក្ខណៈអ្វីឡើយលើកលែងតែមានពីរកើតឡើងនៅលើឯកត្តតែមួយ។
deletion A mutation in which a chromosomal segment is lost to the cytoplasm.	ការបាត់ មុយតាស្យុងដែលអង្គក្រូម៉ូសូមត្រូវបានដាច់បាត់ទៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ម។
deletion mapping The use of overlapping deletions to locate the position of a gene on a chromosome map.	ការធ្វើប្លង់ដោយការបាត់ចេញ ការប្រើ វិធីកាត់ចេញនៅពេលមានការត្រួតស៊ីគ្នា ដើម្បីកំណត់ទីតាំងរបស់សែននៅលើប្លង់ក្រូម៉ូសូម។
delimitation The formal statement in taxonomy that defines and limits the characters of a taxon.	ការកំណត់ព្រំដែន វិធានដូចការដែលកំណត់ និងកម្រិតពីលក្ខណៈរបស់ឯកតាចំណែកថ្នាក់។
deliquescent (of a substance) Becoming liquid by dissolving in water absorbed from the surrounding atmosphere.	ការរលួយទឹកកកខ្យល់ (អំពីសារធាតុអ្វីមួយ) ក្លាយជាវត្ថុរាវ ដោយរលាយនៅក្នុងទឹកដែលស្រូបបានពីមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញ។
deltoid Triangular.	ពងត្រីកោណ
deme A local, recognizable population that shows genetic differences from other local populations of the same species. See subspecies.	ទីម ប៉ូពុយឡាស្យុងនៅក្នុងតំបន់ស្គាល់មួយ ដែលបង្ហាញពីភាពខុសគ្នានៃសម្ភារៈសេនេទិចទៅនឹងសំភារសេនេទិចរបស់ប៉ូពុយឡាស្យុងនៃប្រភេទដូចគ្នានៅក្នុងតំបន់ផ្សេងទៀត។ មើល subspecies។
demersal More dense than water and therefore sinking, as in the eggs of many fishes and amphibians.	លិចតុលីន ដែលធ្ងន់ជាងទឹក ដូច្នេះលិចចុះទៅក្នុងទឹក ដូចជាពងត្រី និងពងរបស់ពួកបណ្តុកសត្វជាច្រើន។
demi- prefix meaning half.	ដីមី- (បុព្វបទ) មានន័យថា កន្លះ។
demographic transition (In 'developing' nations) As nations industrialize, they go through a series of population changes, starting with a decline in infant and adult mortality and followed later by a reduction in birth rate. The time lag between the decline in	អន្តរាប្រជាសាស្ត្រ (ចំពោះប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍) នៅពេលដែលប្រទេសកំពុងតែមានការរីកចម្រើនផ្នែកឧស្សាហកម្ម ប្រទេសទាំងនោះបានឆ្លងកាត់នូវការប្រែប្រួលចំនួនប្រជាជន ដោយចាប់ផ្តើមធ្លាក់ចុះនូវចំនួនក្មេង និងអត្រា

deaths and births produces a rapid population growth.	ស្លាប់របស់មនុស្សពេញវ័យនិងក្រោយមកទៀត គឺការធ្លាក់ចុះអត្រាកើត។ ចន្លោះពេលរវាងការថយចុះនៃអត្រាស្លាប់ និងកើតធ្វើអោយមានកំណើនប៉ូពុយឡាស្យុងយ៉ាងលឿន។
demographic transition A shift in birth and death rates that affects the size of a population.	អន្តរកាលនៃចំនួនកូនប៉ូពុយឡាស្យុង បម្រែបម្រួលអត្រាកើត និងអត្រាស្លាប់ ដែលជះឥទ្ធិពលទៅដល់ចំនួនរបស់ប៉ូពុយឡាស្យុង។
demography The study of human populations.	ប្រជាសាស្ត្រ ការសិក្សាអំពីប៉ូពុយឡាស្យុងមនុស្ស។
Demospongiae A class of sponges which contain silica or spongin spicules.	ឌីម៉ូស្យុង ថ្នាក់មួយរបស់អេប៉ុង ដែលមានស៊ីលីស។
denaturation Alteration of the structure of a protein so that some of its original properties are diminished or eliminated. It can be caused by excess heat, strong acids or alkalis, organic solvents and ultrasonic vibration. e.g., the heating of egg albumen to give solid egg white.	ការបាត់បង់លក្ខណៈដើម ឬ ការរលាយ ឬ ការខូចខាត ការធ្វើអោយមានការផ្លាស់ប្តូរទម្រង់របស់ប្រូតេអ៊ីន ដែលធ្វើអោយលក្ខណៈដើមរបស់វាក្រាបបាត់បង់។ វាអាចត្រូវបានបង្កឡើងដោយមានកំដៅខ្លាំងពេក អាស៊ីត ឬប្រូតេអ៊ីន ធាតុរំលាយសរីរាង្គ និងរំញ័រអ៊ុលត្រាសំឡេង។ ឧទាហរណ៍ ការដុតកំដៅ អាល់ប៊ុយមីនស៊ុតអោយទៅជាស៊ុតសរីរ។
denatured DNA DNA molecules that have been separated into single strands.	ANDដែលរលាយ ជាម៉ូលេគុលADNដែលត្រូវបានផ្តាច់ចេញជាច្រវាក់ទោល។
dendr- or dendro- prefix meaning a tree.	ដេន- ឬ ដេនូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ដើមឈើ។
dendrites Finely divided branches of a neuron that carry impulses toward the cell body.	ដងខ្រែត មែកខ្លែងធ្មាវរបស់ណឺរ៉ូន ដែលដឹកនាំរំញោចទៅតួកោសិកា។
dendrochronology The study of growth rings of trees to determine past conditions.	វិទ្យាសាស្ត្រស្រាវជ្រាវឌីណូឡូជី ការសិក្សាពីការលូតលាស់នៃវង់សាច់ឈើដើម្បីកំណត់លក្ខខណ្ឌពីអតីតរបស់វា។
dendrogram A diagram showing taxonomic relationships like a family tree.	ដេនូឡូក្រាម ជាដ្យាក្រាម បង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងឯកតាចំណែកថ្នាក់ គឺដូចជា រុក្ខាគ្រួសារដែរ។
dendrometer A device for monitoring variations in the circumference of a tree trunk.	ដេនូឡូម៉ែត្រ ឧបករណ៍សម្រាប់ត្រួតពិនិត្យបម្រែបម្រួល នៅក្នុងរង្វាស់មណ្ឌលរបស់ដើមឈើ។
dengue An infectious disease caused by a group B arbovirus, usually transmitted by Aedes aegypti mosquitoes. Symptoms include chills, headache, high fever, pain in joints and muscles and rash.	ជំងឺគ្រុនឈាម ជំងឺឆ្លងដែលបណ្តាលមកពីក្រុម arbovirus B ជាទូទៅត្រូវបានចំលងដោយមូសខ្លា Aedes aegypti។ រោគសញ្ញារួមមានគ្រុនរងា ឈឺក្បាល គ្រុនសន្ធឹំ ឈឺសន្លាក់ឆ្អឹង និងសាច់ដុំ និងឡើងកន្ទួល។
denitrifying bacteria Bacteria that convert nitrates to nitrogen gas.	បាក់តេរីបំប្លែងនីត្រាត បាក់តេរីដែលបំប្លែងនីត្រាតអោយទៅជាឧស្ម័នអាសូត។
density Mass per unit volume, commonly expressed in grams per cubic centimeter or grams per milliliter.	ដង់ស៊ីតេ ម៉ាស់ក្នុងមួយខ្នាតមាឌ ជាទូទៅគិតជាក្រាមក្នុងមួយសង់ទីម៉ែត្រគូប ឬក្រាមក្នុងមួយមីលីលីត្រ។
density dependent factors Population controlling factors that are related to the size of the population.	កត្តាដង់ស៊ីតេនិរន្តរករណ៍ កត្តាត្រួតពិនិត្យប៉ូពុយឡាស្យុងដែលទាក់ទងទៅនឹងបរិមាណរបស់ប៉ូពុយឡាស្យុងនោះ។ ឧ នៅពេលដែលចំនួនសត្វកាន់តែច្រើន នោះសត្វដែលស៊ីសាច់ជាអាហារក៏មានលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការចាប់ដែរ។
density gradient centrifugation A method of separating macromolecular mixtures by the use centrifugation in a medium whose concentration varies gradually from top to bottom of the tube. Components of the mixture move to a level in the medium whose density is the same. Sucrose or cesium chloride are usually used for the medium.	ការបំបែកប្រេងចរន្តតាមដង់ស៊ីតេ វិធីបំបែកល្បាយ ម៉ាក្រូម៉ូលេគុល ដោយប្រើការបង្វិលប្រេងចរន្តប្រេងចរន្តមជ្ឈដ្ឋានចិញ្ចឹមដែលមានកំហាប់ប្រែប្រួលបន្តិចម្តងៗ ពីមាត់បំពង់ទៅបាតបំពង់។ សមាសធាតុល្បាយផ្លាស់ទីទៅកំរិតក្នុងមជ្ឈដ្ឋានដែលមានដង់ស៊ីតេដូចគ្នា។ ស្ករអំពៅ ឬ សេស្យូមក្លរួលជាធម្មតាត្រូវបានប្រើជាមជ្ឈដ្ឋាន។
density independent factor An environmental condition affecting a population that is not related to its density.	កត្តាដង់ស៊ីតេនិរន្តរករណ៍ លក្ខខណ្ឌបរិស្ថានដែលជះឥទ្ធិពលទៅលើប៉ូពុយឡាស្យុងដែលមិនទាក់ទងទៅនឹងដង់ស៊ីតេរបស់វា។
dent- prefix meaning a tooth.	ដេន- (បុព្វបទ) មានន័យថា ធ្មេញ។
dental caries The decay and crumbling of teeth caused by demineralization of tooth enamel; it is one of the most common diseases in the world. Caused	រោគពុកធ្មេញ ការពុក និងការបែកធ្មេញ បង្កឡើងដោយការបាត់បង់ជាតិខនីដរបស់កាបាធ្មេញ។ វាជាជំងឺកើតមានទូទៅនៅលើពិភពលោក។ ជំងឺនេះ

by bacteria forming acids from the breakdown of sugars in the diet.	បង្កដោយបាក់តេរីបង្កើតជាតិអាស៊ីត បានពីការបំបែកស្ករមានក្នុងអាហារ។
dental plaque A thin film of microorganisms embedded in a matrix of bacterial polysaccharides and salivary polymers on the surface of teeth. See also biofilm .	មនុស្សរមលើខ្នើយ ស្រទាប់ស្នើងនៃអតិខុសមប្រាណ នៅជាប់នឹងម៉ាត្រិចនៃប៉ូលីសាការីតបាក់តេរី និងប៉ូលីមែរទឹកមាត់នៅលើផ្ទៃធ្មេញ។ សូមមើលពាក្យ ជីវស្រទាប់។
dentary The lower jawbone of mammals.	ឆ្អឹងខ្នាមស្រោម ថនិកសត្វ
dentate (of plant structures) Having teeth or tooth-like projections.	មានធ្មេញ (អំពីទម្រង់រុក្ខជាតិ) មានធ្មេញ ឬផ្នែកលយដែលមានទម្រង់ដូចជាធ្មេញ។
denticle See placoid.	ធ្មេញល្អិត សូមមើលពាក្យ ញាត្រីអ៊ីត។
dentin A hard bonelike material that surrounds the pulp cavity of a tooth.	ត្រកធ្មេញ រូបធាតុរឹងដូចជាឆ្អឹងដែលស្រោបពីទ្វីវិញបណ្តូលធ្មេញ។
dentition The arrangement, type and number of teeth in vertebrates.	កម្រងធ្មេញ ការតម្រៀបប្រភេទ និងចំនួនធ្មេញរបស់សត្វឆ្អឹងកង។
deoxyribonuclease A class of enzymes that breaks down DNA into oligonucleotide fragments.	ដេអុកស៊ីប៊ូនុយក្លេអេស អង់ស៊ីមដែលបំបែកADNអោយទៅជាអង្គត់អូលីកូនុយក្លេអូទីត។
deoxyribonucleic acid See DNA.	អេស៊ីតដេអុកស៊ីប៊ូនុយក្លេអូរិច សូមមើលពាក្យ ADN។
deoxyribonucleoside A nucleoside in which the sugar is deoxyribose. It is found in DNA.	ដេអុកស៊ីប៊ូនុយក្លេអូស៊ីត នុយក្លេអូស៊ីត ដែលមានស្ករដេអុកស៊ីប៊ូស។ វាមាននៅក្នុងម៉ូលេគុលADN។
deoxyribose A 5 carbon sugar molecule that is a component of DNA.	ដេអុកស៊ីប៊ូស ម៉ូលេគុលស្ករកាបូន៥ ដែលជាសមាសធាតុរបស់ADN។
dependent differentiation The specialized development of embryonic tissue that is caused by organizers in other tissue. For example, the eye lens on a frog develops under the influence of organizers from the optic cup.	បំណែងខុសគ្នាដោយអាស្រ័យ ដំណើរបំណែងខុសគ្នារបស់ជាលិកាអំប្រើយ៉ាង ដែលបង្កដោយអ្នករៀបចំនៅក្នុងជាលិកាផ្សេងៗ ឧទាហរណ៍ កែវភ្នែករបស់កង្កែប ការវិវត្តន៍របស់វាគឺស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលរបស់អ្នករៀបចំមកពីពែងអុបទិច។
depolarized Having lost the electrical difference existing between two points or objects.	មានដេប៉ូលរីសេដ ការបាត់បង់ភាពខុសគ្នានៃបន្ទុកអគ្គីសនីផ្សេងគ្នាដែលកើតឡើងនៅរវាងចំណុច២ ឬនៅរវាងវត្ថុ២។
deposit feeding Ingesting substrate (sand, soil, mud) and assimilating the organic fraction.	ការស៊ីដីល្បាប់ ការស៊ីស៊ុបស្រ្តាត (ខ្សាច់ ដី ភក់) និងការធ្វើសមាសកម្មផ្នែកសារធាតុសរីរាង្គ។
depressant A drug that slows the functioning of the central nervous system.	ថ្នាំបន្ថយសកម្មភាព ថ្នាំពន្លឺតដំណើរការរបស់ប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ។
depressed (of plant structures) 1. A surface that has collapsed slightly producing a dish shape. 2. flattened.	1. ចាត (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ផ្ទៃដែលបានស្រុតចុះបន្តិច បង្កើតបានជារាងដូចចាន។ 2. សំប៉ែត
depressor muscle A flight muscle in birds which connects the humerus and the sternum; produces the downstroke of the wing.	សាច់ដុំខាញចុះ សាច់ដុំហើររបស់បក្សី ដែលភ្ជាប់រវាងឆ្អឹងដើមដៃ និងឆ្អឹងទ្រូង បង្កើតបានជាទម្រង់ខាញចុះរបស់ស្លាប។
depth distribution The vertical distribution of organisms, in e.g. soil or water.	របាយជម្រៅ របាយបញ្ជីរបស់ភារវស្សា ឧទាហរណ៍ ក្នុងដី ឬក្នុងទឹក។
derived character A characteristic that is changed from the ancestral condition.	លក្ខណៈខាតមេធាវី លក្ខណៈដែលមានការប្រែប្រួលខុសពីលក្ខណៈរបស់បុព្វ។
derm- <i>prefix</i> meaning the skin.	ខែម (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្បែក។
dermal bone Any bone deposited in the lower layer of skin that does not replace existing cartilage. Examples include the clavicle, and bones of the mammalian cranium.	ឆ្អឹងខែម ឆ្អឹងស្ថិតក្នុងស្រទាប់ក្រោមស្បែក ដែលមិនជំនួសឆ្អឹងខ្ចីដែលមានរួច។ ឧទាហរណ៍ ឆ្អឹងដងកាំបិត និងឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាលថនិកសត្វ។
dermatitis An inflammation of the skin.	ការរលាកស្បែក
dermatogen Surface layer of cells in the growing point of a plant stem or shoot that is thought to develop into the epidermis.	ខែម៉ាតូរីសែល ស្រទាប់ក្រៅកោសិកានៅទ្រង់ចំណុចលូតលាស់របស់ដើម ឬពន្លកក្រួយ ដែលនឹងវិវត្តទៅជាអេពីឌែម។
dermatoglyphics The study of the surface ridges of	សិល្បៈស្បែកវិទ្យាវិទ្យា ការសិក្សាពីផ្ទៃខាងលើស្បែក ជាពិសេសស្បែក

the skin, especially of the hands and feet.	ដៃ និងជើង។
dermis The layer of tissue directly under the epidermis.	ខែម ស្រទាប់ជាលិកាដែលស្ថិតនៅខាងក្រោមជាប់នឹងអេពីឌែម។
Dermoptera The order of insectivorous mammals containing the flying lemurs that have a membrane stretching between wrist, ankle and tail.	ឌីម៉េតេរ៉ា លំដាប់របស់ថនិកសត្វដែលស៊ីសត្វល្អិតជាអាហារ រួមមាន លីម៉េហោះ ដែលមានភ្នាសលាតសន្ធឹងចាប់ពីកដៃទៅកដៃ និងហ្វូតដល់ កន្ទុយ។
des- or desmo- prefix meaning a bond or chain.	ដេស- ឬ ដេស្នូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ចំណង ឬ ច្រវាក់។
description The formal statement of the characters of a taxon with particular emphasis on those distinguishing it from other closely related forms.	ពណ៌នា វិធានផ្លូវការអំពីលក្ខណៈរបស់ឯកត្តចំណែកថ្នាក់ ជាមួយនឹង ការផ្ដោតជាសំខាន់លើលក្ខណៈខុសគ្នារបស់វា ពីទម្រង់នានារបស់ឯកត្ត ផ្សេងទៀត។
desert A biome characterized by scant rainfall and widely spaced vegetation.	វាលខ្សាច់ តំបន់ជីវៈដែលមានភ្លៀងមិនគ្រប់គ្រាន់ និងលំហូរគ្មានដំណុះ រុក្ខជាតិ។
desertification The conversion of nondesert biomes into deserts.	វាលខ្សាច់កម្ម ការផ្លាស់ប្តូរតំបន់ជីវៈដែលមិនមែនជាវាលខ្សាច់ អោយទៅ ជាតំបន់វាលខ្សាច់។
desiccation Dehydration.	កំហះ ដេស៊ីដ្រាតកម្ម។
design of experiments The planning of an experiment so that the results will provide evidence to support, refute or modify the hypothesis which is being tested.	ការរៀបចំការពិសោធន៍ ការរៀបចំផែនការពិសោធន៍ ដើម្បីអោយទទួល បានលទ្ធផល ដែលនឹងផ្តល់នូវភស្តុតាងគាំទ្រ បដិសេធ ឬកែប្រែសម្មតិកម្ម ដែលកំពុងតែធ្វើតេស្តឡើងវិញ។
desmids Unicellular or colonial green algae.	ដេស្នីត សារាយបៃតងឯកកោសិកា ឬនៅជាក្រុម។
desmosome A thickened zone in the cell membrane of adjacent eucaryote cells.	ដេស្នូសូម តំបន់ក្រាស់នៅនឹងភ្នាសកោសិកាអ៊ីការីយ៉ូតដែលនៅជាប់គ្នា។
desynapsis The unpairing and separation of homologous chromosomes when the synaptonemal complex disintegrates	ការបំបែកស៊ីណាប៊ីស ការបំបែកគូ និងការបំបែកក្រុមសូមមូម៉ូឡូកពីគ្នា នៅ ពេលដែលកំផ្លេចស៊ីណាប៊ីសបានបែកចេញពីគ្នា។
detergent Substance that has a cleaning action (surfaceactive agent). It has a long hydrocarbon chain and a polar end which is usually a sulfonate anion. If the polar end is a carboxylate anion, the detergent is called a soap.	សាប៊ូស្រូវ សារធាតុដែលមានសកម្មភាពសម្អាត (ភ្នាក់ងារសកម្មលើផ្ទៃ ប៉ះ)។ វាមានខ្សែអ៊ីដ្រូកាបូរ៉ែនវែងនិងចុងប៉ូល ដែលជាធាតុជាអាញ្និកស៊ុល ហ្វូណាត។ បើសិនចុងប៉ូលនោះជាអាញ្និកកាបូកស៊ីឡាត វាជាសាប៊ូដុំ (សាប៊ូដុំស្ទួន)។
determination An event that establishes and regulates a specific pattern of gene activity. It determines the final form that a cell will develop into.	ការកំណត់ ព្រឹត្តិការណ៍ដែលបង្កើត និងតំរូវគំរូយថាប្រភេទនៃសកម្មភាព របស់សែន។ វាកំណត់ទម្រង់ចុងក្រោយដែលកោសិកានឹងលូតលាស់ទៅ ជាអ្វីមួយ។
detoxification The process by which poisonous substances are made less harmful, e.g. the liver converts ammonia into the less toxic compound urea; and the enzyme catalase splits hydrogen peroxide into water and oxygen.	ការបង្ការជាតិពុល ដំណើរធ្វើអោយសារធាតុពុលមិនសូវមានគ្រោះ ថ្នាក់។ ឧទាហរណ៍ ថ្លើមបំបែកអាម៉ូញាក់អោយទៅជាសមាសធាតុមិនសូវ ពុល គឺអ៊ុយរ៉េ។ អង់ស៊ីមកាតាឡាសបំបែកអ៊ីដ្រូសែនពែអុកស៊ីតអោយទៅ ជាទឹក និងអុកស៊ីសែន។
detritivore An organism that feeds on detritus.	សត្វស៊ីភាគសំណល់ ភារវស់ដែលស៊ីកំទេចកំទីកាកសំណល់។
detritus Particulate organic matter that sinks to the bottom of a body of water.	កំទេចកំទី កំទេចកំទីសរីរាង្គដែលលិចទៅបាតទឹក។
deuterogamy A second marriage after the termination of the first.	រៀបការលើកទីពីរ ការរៀបការលើកទីពីរ បន្ទាប់ពីបានលែងលះគ្នា ជាមួយអ្នករៀបការលើកទីមួយ។
deuteromycetes Fungi that have no known sexual reproduction; most reproduce by conidia and otherwise have characteristics of ascomycetes. Deuteromycetes are also called Fungi Imperfecti.	ដីតេរ៉ូមីសេត ផ្សិតដែលគេមិនស្គាល់ពីការបន្តពូជដោយភេទរបស់វា។ ភាគច្រើនបន្តពូជដោយកូនីដី ហើយផ្សេងទៀតមានលក្ខណៈដូចអាស្កូមី សែត។ ដីតេរ៉ូមីសេតក៏ត្រូវបានគេហៅផងដែរថាផ្សិតមិនពេញលេញ (Fungi Imperfecti)។
deuterostomy Condition in which the embryonic blastopore forms the anus of the adult animal; characteristic of chordates. See protostomy.	ដីតេរ៉ូស្តូមី ស្ថានភាពដែលប្លាស្តូប័ររបស់អំប្រីយ៉ុងបង្កើតទ្វារធំរបស់សត្វ ពេញវ័យដែលជាលក្ខណៈពិសេសនៃសាខាករដេ។ សូមមើល protostomy។

deuto- or deuterio- prefix meaning secondary.	ដីតូ ឬ ដីតេរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទីពីរ។
deutoplasm The yolk or food material of an egg.	ដីតូប្លាស្ម ស៊ុតលៀង ឬសារធាតុអាហាររបស់ស៊ុត។
development The stages that an organism goes through from when it begins life until it reaches adulthood.	ការលូតលាស់ ដំណាក់កាលដែលការរស់ឆ្លងកាត់ពីពេលចាប់ផ្តើមនៃជីវិតរហូតដល់ពេញវ័យ។
Devonian period A geological period lasting from about 415 to 370 million years ago. Many freshwater fish existed during this period and plants became established on land. True seed plants evolved and lycopods reached the size of trees. Amphibians evolved, the first known insects, spiders and mites occurred and most graptolites became extinct.	សម័យដេវ៉ូញ្យង សម័យធរណីកាល ចាប់ពីប្រហែលជា៤១៥ ទៅដល់ ៣៧០លានឆ្នាំមុន។ ត្រីទឹកសាបជាច្រើន កើតមាននៅក្នុងសម័យនេះ ហើយរុក្ខជាតិចាប់ផ្តើមមាននៅលើដី។ រុក្ខជាតិគ្រាប់ពិតមានការវិវត្តន៍ ហើយលីកូប៉ូតមានទំហំធំរហូតដល់ប៉ុនដើមឈើ។ បណ្តុកសត្វបានវិវត្ត។ សត្វល្អិតពឹងពាង និងសត្វល្អិតកាត់ខោអាវដំបូងគេ ចាប់ផ្តើមកើតមានចំណែកពួកក្រាបតូលីតចាប់ផ្តើមវិនាសផុតពូជ។
dextral of the right, right-handed; often used to describe the right-handed coiling of a gastropod shell.	ខាខណ្ឌ ជាញឹកញាប់ គេប្រើវាដើម្បីរៀបរាប់ពីការអង្វូងដៃស្តាំរបស់សម្បករបស់ពួកឧទរធា។
dextrin A polysaccharide carbohydrate that may form an intermediate step in the hydrolysis of insoluble starch to soluble glucose, ready for cell respiration, translocation or further synthesis.	ដិចត្រីន ជាប៉ូលីសាការីត ដែលអាចបង្កើតដំណាក់កាលអន្តរកាល នៅក្នុងដំណើររបំបែកអាមីដុងមិនរលាយអោយទៅជាគ្លុយកូសរលាយ សម្រាប់ដង្ហើមកោសិកាដំណើកនាំ និងការសំយោគផ្សេងៗទៀត។
dextrorotatory (of a crystal, liquid or solution) Having the property of rotating a plane of polarized light to the right (e.g. glucose). Compare laevorotatory.	ទ្វិលស្តាំ (អំពីគ្រីស្តាល់សារធាតុរាវ ឬសូលុយស្យុង) មានលក្ខណៈនៃការបង្វិលប្លង់របស់ពន្លឺប៉ូលអោយទៅខាងស្តាំ (ឧ. គ្លុយកូស)។ ខុសពី ទ្វិលឆ្វេង។
dextrose See glucose.	ដិចត្រូស សូមមើលពាក្យ គ្លុយកូស។
D-gene DNA sequences for the 'diversity' segments of the variable region of the heavy-chain gene of an immunoglobulin. See also C-gene.	សែន-D គំណល់ដាច់ ADN សម្រាប់អង្គតំបន់ប្រែប្រួលនៃសែនប្រាក់ចូនរបស់អ៊ីម៉ូឡូហ្គូលីនលីន។ សូមមើលពាក្យ C-សែន។
di- prefix meaning two, twice.	ដី (បុព្វបទ) មានន័យថា ពីរ ឬ ពីរដង។
dia- prefix meaning through or across.	ដែរដី (បុព្វបទ) មានន័យថា តាម ឬ ឆ្លងកាត់។
diabetes A metabolic disorder, either where there is an increase in the amount of urine excreted (<i>diabetes insipidus</i>), or where excess sugar appears in the blood and urine, associated with thirst and loss of weight, (<i>diabetes mellitus</i>). The former is caused by the failure of the pituitary to secrete ADH, and the latter by the failure of the islets of langerhans to produce sufficient insulin.	ជំងឺទឹកនោមផ្អែម ជាដំណើរមេតាបូលីសខុសប្រក្រតី អាចដោយសារមានការកើនបរិមាណនៃការបញ្ចេញទឹកនោម (<i>diabetes insipidus</i>) ឬដោយមានបរិមាណស្ករលើសនៅក្នុងឈាម ឬក្នុងទឹកនោម បង្កអោយមានការស្រេកទឹក ឬប្រក់ទម្ងន់ (<i>diabetes mellitus</i>)។ ជំងឺប្រភេទទី១ គឺបង្កដោយក្រពេញអ៊ីប៉ូភីសមិនបានបញ្ចេញADH។ ចំណែកជំងឺប្រភេទទី២វិញ គឺបង្កដោយអ៊ីឡូឡង់កេរីងមិនមានការបញ្ចេញអាំងស៊ុយលីនអោយបានគ្រប់គ្រាន់។
diadelphous (of stamens) Having filaments united and in two groups, or having one separate and the rest united.	កេសរលេខ្យល់ផ្គុំគ្នាជាពីរចាម (អំពីកញ្ចុកេសរលេខ្យល់) មានទងជាប់គ្នាជាពីរក្រុម ឬមានមួយនៅដាច់ពីគេ ប៉ុន្តែផ្សេងទៀតនៅជាប់គ្នា។
diageotropism The phenomenon of growing horizontally in response to gravity, as is shown by a rhizome.	តាមមរណ៍និទាញ បាតុភូតនៃការលូតលាស់ដេកស្របផ្ទៃដី ជាគំណល់ទៅនឹងទំនាញរបស់ផែនដី ដូចជាក្នុងករណីក្បៀង។
diagnosis 1. Identification of a particular disease or condition, deduced from characteristic symptoms. 2. A statement that distinguishes a particular taxon from other similar taxa, in terms of the most important characters.	រោគវិនិច្ឆ័យ 1. ជាការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មរបស់ជំងឺអ្វីមួយ ដោយមានការវិភាគអំពីលក្ខណៈរបស់រោគសញ្ញានៃជំងឺនោះ។ 2. ជាការសេចក្តីចែង ដែលបែងចែកភាពខុសគ្នារវាងកតាចំណែកថ្នាក់យថាប្រភេទ ជាមួយឯកតាចំណែកថ្នាក់ស្រដៀងគ្នាផ្សេងៗទៀត ដោយលើកយកតែលក្ខណៈសំខាន់បំផុត។
diakinesis The final stage of meiotic prophase I in which the chromosomes become tightly coiled and compacted and separate from one another.	ដ្យាកីនេស៊ីស ដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃវគ្គប្រូផាស I នៃមេយ៉ូស ដែលក្រូម៉ូសូមអង្វូញខ្លីយ៉ាងខ្លាំង ឡើងក្រាស់ ហើយដាច់ចេញពីគ្នា។
diallelic A characteristic controlled by a pair of alleles.	ឌីអាល្លែល លក្ខណៈដែលកំណត់ដោយអាឡែលមួយគូ។
dialysis Separation of colloidal materials from smaller ionic and molecular impurities by diffusion of	ដ្យាលីស ការញែកសារធាតុតូចៗអ៊ីតចេញពីម៉ូលេគុលមិនសុទ្ធ និងអ៊ីយ៉ុង

impurity ions or molecules through a membrane that does not let the colloidal particles pass.	តូចជាង ដោយបន្តិចនៃអ៊ីយ៉ុងឬម៉ូលេគុលមិនសុទ្ធតាមភ្នាសដែលភាគល្អិត កូឡូអ៊ីតមិនអាចឆ្លងកាត់បាន។
diapause A period when growth and development in insects stops due to control by the endocrine system. Diapause is a genetic adaptation to avoid difficult environmental conditions.	ផ្តាវលូតលាស់ ជាពេលវេលានៃការឈប់លូតលាស់ និងការរីកចម្រើនរបស់សត្វ ល្អិត ដោយមានការត្រួតពិនិត្យដោយប្រព័ន្ធអង់ដ្រូត្រីន។ ការផ្តាវការលូត លាស់ គឺជាការបន្តិចសេនេទិច ដើម្បីជៀសវាងនូវការជួបប្រទះផលវិបាកនៃ លក្ខខណ្ឌបរិស្ថាន។
diapedesis The passage of white blood cells through the unruptured wall of a blood vessel by changing in shape; an important reaction to tissue injury, leading to inflammation.	ការជ្រែកឆ្លងកាត់ ការធ្វើដំណើររបស់កោសិកាឈាមសឆ្លងកាត់ភ្នាស សរសៃឈាម(មិនមានរបូស)ដោយការផ្លាស់ប្តូររាងរបស់វា ដែលជាប្រតិកម្ម យ៉ាងសំខាន់តបទៅនឹងជាលិការបូស ដោយបង្កអោយមានការរលាក និង ហើម។
diaphragm 1. A large muscular sheet that separates the thoracic cavity from the abdomen. See appendix 4. 2. A hemi-spherical rubber cap fitted inside the vagina over the neck (cervix) of the uterus and acting as a contraceptive for birth control.	1. សន្ទះទ្រូង សន្ទះសាច់ដុំធំដែលបែងចែកប្រហោងទ្រូងពីពោះ។ មើល appendix 4។ 2. មូកការកំរិតសន្ទះ ឧបករណ៍ជ័ររាងមូល ដូចមូកកន្ត្រឹម សម្រាប់ពាក់លើកស្បូន ដើម្បីការពារការមានកូន។
diaphysis The shaft of a long bone. Compare epiphysis.	តួឆ្អឹង ដងឆ្អឹងវែង។ ខុសពី ក្បាលឆ្អឹង។
diastase An enzyme mixture common in seeds such as cereal grains, that is responsible for starch hydrolysis. The mixture contains amylases for conversion of starch to maltose (sometimes via dextrin) and maltase for conversion of maltose to glucose.	ឡាស្តាស ល្បាយអង់ស៊ីមមាននៅក្នុងគ្រាប់ ដូចជាគ្រាប់ធញ្ញជាតិ ដែលមាន មុខងារបំបែកអាមីដុង។ ល្បាយអង់ស៊ីមនោះមានដូចជា អាមីឡាស សម្រាប់ បំបែកអាមីដុងអោយទៅជាម៉ាល់តូស (ជូនកាលតាមរយៈដិចស្ត្រីន) និង ម៉ាល់តាស សម្រាប់ការបំបែកម៉ាល់តូស អោយទៅជាគ្លុយកូស។
diastema A gap in the teeth along the jawbone. In herbivores the diastema separates the incisors from the premolars resulting in an elongation of the jaw and aiding in feeding.	ប្រហោងចន្លោះធ្មេញ ចន្លោះនៅរវាងធ្មេញតាមឆ្អឹងផ្តាម។ ចំពោះពួក តិណាលី ប្រហោងចន្លោះធ្មេញខណ្ឌរវាងធ្មេញមុខ និងចង្កូមធ្វើអោយផ្តាម មានសភាពវែងជំនួយក្នុងការស៊ី។
diaster A stage in mitosis when the divided chromosomes arrange themselves into two groups, one near each pole of the spindle.	ឡាស្តូស្តូ ដំណាក់កាលក្នុងមីតូស នៅពេលដែលក្រូម៉ូសូមដែលបានធ្វើ ចំណែកចប់តម្រៀបទៅជាពីរក្រុម ដែលក្រុមនីមួយៗ គឺស្ថិតនៅក្បែរចុង។
diastereomers These are stereoisomers that are not enantiomers, that is, they are not mirror images of each other.	ឡាស្តេរេអូមែរ វាជាស្តេរេអូមែរដែលមិនមែនជាអេណង់តូមែរ បាន ន័យថាវាមិនមែនជារូបភាពឆ្លុះគ្នាទៅវិញទៅមក។
diastole Relaxation period between heart contractions.	សម្រាកទូទៅ រយៈពេលសម្រាកចន្លោះការកន្ត្រាក់នៃបេះដូង។
diastolic blood pressure The pressure present in a large artery when the heart is not contracting.	សម្ពាធឈាមពេលសម្រាកទូទៅ សម្ពាធឈាមក្នុងសរសៃអាកទែធំនៅ ពេលបេះដូងមិនកន្ត្រាក់។
diatom An autotrophic unicellular organism having a cell wall with a high silicon content.	ឡាតូមេ ការវស់ស្ទួយដ៏ពងកោសិកាដែលមានភ្នាសគ្រោងសំបូរដោយ ជាតិស៊ីលីស។
diatomic molecules Stable molecules comprising two atoms of the same element. Oxygen (O ₂), nitrogen (N ₂), and chlorine (Cl ₂) are examples of diatomic molecules.	ម៉ូលេគុលឌីអាតូម ម៉ូលេគុលមានស្ថេរភាពដែលកើតឡើងពីអាតូមពីរនៃ ធាតុដូចគ្នា។ អុកស៊ីសែន(O ₂), អាសូត(N ₂), និងក្លរ (Cl ₂) ជាឧទាហរណ៍នៃ ម៉ូលេគុលឌីអាតូម។
dicentric chromosome A chromosome having two centromeres.	ក្រូម៉ូសូមឌីសង់ទ្រិម ក្រូម៉ូសូមដែលមានសង់ត្រូមែរពីរ។
dichasium An inflorescence where the branches are opposite and almost equal.	ឌីកាស្យែម កញ្ចុំផ្កាដែលមានទងប្រឈមគ្នា និងស្មើរតែស្មើគ្នា។
dichlamydeous Having two whorls on the perianth segments of flowers.	ឌីកាមីដៀ ត្របក និងស្រទាប់រៀបជាពីររង្វង់ មានពីររង្វង់នៅ លើបរិបុព្វរបស់ផ្កា។
dichogamy The maturation of anthers and ovules in a flower at different times.	ឌីកាមី ការទុំរបស់ច្រើកលម្អង និងអូវុលនៅពេលខុសគ្នា។
dichotomous 1. (of a plant, such as many algal species) Branching by repeated division into two equal parts. 2. (of characters) choosing between two	ឌីកូតូមីស 1. (អំពីរុក្ខជាតិ ដូចជាប្រភេទសារាយជាច្រើន) បែកខ្ញែកទៅជា ពីរផ្នែកស្មើគ្នា។ 2. (អំពីលក្ខណៈ) ជ្រើសរើសរវាងលក្ខណៈពីរ។ សូមមើល

possibilities. See key, identification.	ពាក្យគន្លឹះ: និងការកំណត់អត្តសញ្ញាណកម្ម។
dicot An angiosperm whose embryo has two cotyledons. See appendix 5.	ឌីខត អង់ស្យូស្តែមដែលអំប្រើយ៉ុងមានកូទីលេដុងពីរ។ មើល appendix 5។
dicotyledon See dicot	ឌីកូតីលេដុង សូមមើលពាក្យ ឌីខត ។
Dictyoptera An order of insects that includes cockroaches and mantises. They possess tough, narrow forewings and broad, membranous hind wings, though some do not fly; they have long antennae and biting mouthparts.	ឌីខតិរុមេតេរ៉ា លំដាប់មួយរបស់សត្វល្អិត រួមមានកន្ត្រក និងកណ្តុបសេះ។ ពួកវាមានស្លាបខុតតូចរឹង និងមានស្លាបក្រោយធំៗ មានមួយចំនួនអត់ហើរទេ។ វាមានអង់តែនវែង និងមាត់ខាំ។
dictyosome See golgi bodies	ឌីត្យូសូម សូមមើលពាក្យ ឧបករណ៍កុលស៊ី។
didelphic Having a paired uterus, or two uteri as in marsupials.	ឌីដេលហ្វេ មានស្បូនព្រែកជាពីរ ឬមានស្បូនពីរ ដូចជាក្នុងករណីថរិកសត្វ។
dideoxyribonucleotide A modified deoxyribonucleotide that lacks the 3' hydroxyl (3'-OH) group of the sugar component, deoxyribose. This group is needed for the next nucleotide to attach to a growing polynucleotide chain during DNA synthesis. Thus if a dideoxyribonucleotide becomes incorporated into a polynucleotide chain, it prevents further chain elongation and termination occurs instead.	ឌីដេអុកស៊ីប៊ូនុយក្លេអូទីត ដេអុកស៊ីប៊ូនុយក្លេអូទីតកំណែប្រែ ដែលគ្មានក្រុម-3-អ៊ី ដ្រុកស៊ីល (3-OH) នៃសមាសភាគស្ករដេអុកស៊ីប៊ូស៊ី។ ក្រុមនេះត្រូវការសម្រាប់ការភ្ជាប់នុយក្លេអូទីតបន្ទាប់ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃ ការសំយោគម៉ូលេគុលADN។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើមានការបញ្ចូលឌីដេអុកស៊ីប៊ូនុយក្លេអូទីតទៅក្នុងច្រវាក់ប៉ូលីប៊ីប៊ីត នោះមិនមានការបញ្ចូលនុយក្លេអូទីតថ្មីបន្ថែមទៀតទេ។ ជាលទ្ធផល គឺការសំយោគត្រូវបានបញ្ចប់។
didymous (of plant structures) Formed of two similar parts which are attached at some point.	តម្រៀមដាគូ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) បង្កឡើងពីផ្នែកពីរស្រដៀងគ្នា ដែលភ្ជាប់គ្នានៅត្រង់ចំណុចណាមួយ។
didynamous (of stamens) Being in two pairs, one pair being larger.	កេសរលេខ្នាលវែងពីរ និងខ្លីពីរ (អំពីកញ្ចុំកេសរលេខ្នាល) មានពីរគូ ដែលគូមួយមានទំហំធំជាង។
dieback Shoot necrosis starting at the plant apex and moving downwards.	ទាប់បត់ចុះក្រោម ការខូចពន្លកក្រួយ ដែលធ្វើអោយវាលូតលាស់បត់ចុះក្រោម។
diel Occurring every 24 hours.	តែជម្រាល កើតឡើងរៀងរាល់២៤ម៉ោងម្តង។
dieldrin A chlorinated hydrocarbon that is a powerful insecticide, with long-lasting effects. However, it has become ecologically damaging and is banned from many countries. See also DDT.	ឌីដេរីន អ៊ីដ្រូកាបូនក្លរីនដោយក្លរ ដែលជាថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតមានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំង និងមានប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងយូរ។ ទោះបីជាវាធ្វើអោយខូចបរិស្ថានក៏ដោយ ក៏វាត្រូវបានហាមឃាត់នៅក្នុងប្រទេសជាច្រើន។ សូមមើលពាក្យ DDT។
diencephalon The part of the forebrain that contains the thalamus and hypothalamus and lies beneath the cerebral hemispheres.	ឌីអង់សេដាឡូន ផ្នែករបស់ខួរមុខ ដែលរួមមានតាឡាមុស និងអ៊ីប៉ូតាឡាមុស និងស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោមអឌ្ឍគោលខួរ។
Dieresis The increased output of watery urine by the kidneys. See ADH.	ទាយរីអេស៊ីស កំណើនបរិមាណទឹកនោមដោយតម្រង់នោម។ សូមមើលពាក្យADH។
diet The food and drink consumed by a person from day to day.	មេមណាវារ អាហារនិងភេសជ្ជៈដែលមនុស្សបរិភោគរៀងរាល់ថ្ងៃ។
differential centrifugation A technique in which cell organelles can be separated by centrifuging a mixture at various speeds, each speed causing sedimentation of a specific cell fraction. The smaller the organelle, the higher the speed required for sedimentation. See density-gradient centrifugation, ultracentrifuge, centrifugation.	ទ្វេលទាតកម្រិតល្បឿនកាត់កោសិកា បច្ចេកទេសព្រែកធាតុកោសិកា ដោយការ ធ្វើរង្វិលចាក់ផ្ចិតល្បាយ នៅល្បឿនខុសៗគ្នា ដែលនៅល្បឿននីមួយៗ គឺបង្កអោយ មានការកករណីកោសិកាយថាប្រភេទ។ ធាតុកោសិកាតូចតែ តូច គឺត្រូវការល្បឿនកាន់តែលឿន ដើម្បីអោយមានកករណីចុះក្រោម សូមមើលពាក្យ រង្វិលចាក់ផ្ចិត ជម្រាលដងស៊ីតេ អ៊ុលត្រាសេនទ្រីលចាលផ្ចិត និង រង្វិលចាក់ផ្ចិត។
differential medium A medium that can allow different types of organism to be distinguished by their different forms of growth. For example, MacConkey's agar differentiates enterobacteria that ferment lactose from non-lactose fermenters (NLFs). Colonies of the lactose fermenters are red or pink,	មជ្ឈដ្ឋានព្រែកភាពខុសគ្នា មជ្ឈដ្ឋានដែលធ្វើអោយគេអាចព្រែកភាពខុសគ្នាបាន រវាងការរស់ប្រភេទផ្សេងៗ ដោយផ្អែកលើទម្រង់នៃការលូតលាស់ ខុសៗគ្នារបស់វា។ ឧទាហរណ៍ MacConkey's agar បែងចែកភាពខុសគ្នា រវាងអង់តេរីយ៉ូបាក់តេរី ដែលកាច់ស្ករឡាក់តូស ពីបាក់តេរីដែលមិនកាច់ស្ករ

while those of NLFs are colourless.	ឡាក់តូស។ កូឡូនីរបស់បាក់តេរីកាច់ស្ករឡាក់តូស មានពណ៌ក្រហម ឬពណ៌ផ្កាឈូក ចំណែកកងកូឡូនីដែលមិនកាច់ស្ករឡាក់តូស គ្មានពណ៌ទេ។
differential permeability See selective permeability.	ជម្រាបភាពខុសគ្នា សូមមើលពាក្យ ជម្រាបជ្រើស។
differentiation The process of cell specialization.	ចំណែកឯកទេស ដំណើរឯកទេសកម្មរបស់កោសិកា។
diffraction colours Coloration resulting from the nature of the surface structure and not from pigmentation.	ពណ៌ផ្លាត កំណពណ៌បណ្តាលមកពីធម្មជាតិនៃផ្ទៃរបស់ទម្រង់ គឺមិនមែន បានមកពីកំណជាតិពណ៌ទេ។
diffuseporous wood Wood in which the vessels are distributed uniformly throughout the growth layers.	សាច់ឈើគ្មានទ្រូង សាច់ឈើដែលសរសៃនាំរាយពាសពេញស្រទាប់ លូតលាស់ទាំងឡាយ។
diffusion The movement of particles from an area of higher concentration to an area of lower concentration.	បន្ថយ ចលនារបស់ធាតុពីកន្លែងកំហាប់ខ្ពស់ទៅកន្លែងកំហាប់ទាប។
diffusion gradient The difference in the concentration of diffusing molecules over distance.	ជម្រាលបន្ថយ ភាពខុសគ្នានៃកំហាប់របស់ម៉ូលេគុលសាយទៅ តាមកន្លែង។
digastric 1. (of muscle) Having two swollen parts, or bellies, interconnected by a tendon. 2. a muscle concerned with the swallowing reflex in the human neck.	1. កំដាប់ពីរ មានផ្នែកប៉ោងពីរភ្ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមកដោយសរសៃពួរ។ 2. សាច់ដុំទាក់ទងនឹងឆ្អឹងចលេប នៅក្នុងកមនុស្ស។
Digenea A subclass or order of trematodes containing the liver flukes. Compare monogenea.	ឌីទេនេ ថ្នាក់រង ឬលំដាប់ត្រេម៉ាតូត មានដូចជាខ្វរផ្លើម។ ផ្ទុយពីពាក្យ ម៉ូណូទេនេ រៀង។
Digenesis The alternation of a sexual with an asexual generation.	ឌីទេនេស៊ីស ការផ្លាស់គ្នារវាងការបន្តពូជដោយភេទ និងដោយអត់ភេទ។
digenetic (of an organism such as a parasite) Requiring an alternation of hosts.	មូឡូស (ការរស់ ដូចជាបរាសិត) ត្រូវការការផ្លាស់ប្តូរចូល។
digestion Process that breaks down food molecules into smaller compounds that are absorbed by the body.	ការរំលាយអាហារ ដំណើរបំបែកម៉ូលេគុលនៃអាហារអោយទៅជាសមាស ធាតុតូចៗដែលត្រូវបានស្រូបដោយសារពាង្គកាយ។
digestive system The alimentary canal or gut, together with associated digestive glands.	ប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ បំពង់រំលាយអាហារ រួមជាមួយនឹងក្រពេញរំលាយ អាហារ។
digit 1. A primate finger or toe. 2. any part of the pentadactyl limb of vertebrates which contains a linear group of phalanges.	ម្រាម 1. ម្រាមដៃ ឬម្រាមជើងរបស់ព្រីម៉ាត។ 2. អវយវៈម្រាមប្រាំរបស់សត្វ ផ្ទាំងកងដែលមានថ្នាំង។
digitate Having finger-like extensions.	ដូដាម្រាម ផ្នែកលយមានសភាពដូចជាម្រាម។
digitigrade Walking on the toes or fingers, as in most fast-running animals such as dogs and cats.	ដើរលើមុខម្រាម ដើរលើម្រាមជើង ឬ ម្រាមដៃ មានចំពោះសត្វរត់លឿន ភាគច្រើន ដូចជាឆ្កែ និងឆ្កា។
diybrid cross A genetic cross involving two sets of traits.	ការបង្កាត់សេនេទិច ដែលមានលក្ខណៈពីរយ៉ាង។
dikaryon A single animal cell with two nuclei, each from a different species, e.g. mouse and man.	ឌីការីយ៉ូន កោសិកាសត្វទោលមួយមានណ្ឌូយ៉ូពីរ ដែលណ្ឌូយ៉ូនីមួយៗ មានប្រភពមកពីប្រភេទផ្សេងគ្នា។ ឧទាហរណ៍ កណ្តុរ និងមនុស្ស។
dikaryotic Fungi whose hyphal cells each have two nuclei, the nuclei usually being derived from two different parents.	ឌីការីយ៉ូត ផ្សិតដែលកោសិកាអ៊ីហ្វរបស់វានីមួយៗមានណ្ឌូយ៉ូ ២ ហើយ ណ្ឌូយ៉ូទាំងពីរនេះច្រើនមានប្រភពពីមេបាផ្សេងគ្នា។
dilator 1. A muscle whose contraction opens an aperture, or orifice; an example is the dilator muscle of the eye. 2. a drug whose effect is the expansion of a structure.	សាច់ដុំខាញបើក 1. សាច់ដុំ ដែលនៅពេលកម្រិត គឺខាញបើករន្ធ ដូចជាសាច់ដុំខាញបើកភ្នែក។ 2. ថ្នាំពង្រីក ថ្នាំដែលមានឥទ្ធិពលធ្វើអោយ ទម្រង់មួយមានការរីកធំ។
dilute To make a substance less concentrated by the addition of water or other solvent.	ពន្លាត ការធ្វើអោយសារធាតុមួយមិនមានកំហាប់ខ្ពស់ ដោយការដាក់ទឹក ឬដាក់សារធាតុរំលាយផ្សេងទៀតចូល។
dilution plating A method of determining the number of microorganisms in a sample by spreading different dilutions of the sample on to a suitable medium like agar. After incubation, the number of colonies is	ការបង្កុះដោយពន្លាត វិធីកំណត់ចំនួនអតិសុខុមប្រាណនៅក្នុង វត្ថុសំណាកមួយ ដោយការវាសពង្រាយទៅក្នុងប្រអប់ប៉េត្រី នូវវត្ថុសំណាក ដែលបានពង្រាវនូវកំហាប់ខុសៗគ្នា។ ក្រោយពីការដាក់បង្កុះ ចំនួន

counted. It is assumed that each microorganism in the original sample will grow into a single colony on the plate.	កូឡូនី ទាំងអស់នឹងត្រូវបានរាប់។ គេសន្មតថា អតិសុខុមប្រាណនីមួយៗនៅក្នុងវត្ថុសំណាកដើម នឹងលូតលាស់ទៅជាកូឡូនីមួយនៅក្នុងប្រអប់ប៉េត្រី។
dimensional analysis Method of converting a measurement from one unit to another by multiplying by an appropriate conversion factor. The measurement does not change, only its unit.	វិធានការបំប្លែង វិធីនៃការបំប្លែងរង្វាស់ពីឯកតាមួយទៅឯកតាមួយទៀតដោយគុណជាមួយមេគុណបំប្លែងសមស្រប។ រង្វាស់នេះមិនផ្លាស់ប្តូរទេគឺតែឯកតារបស់វាប៉ុណ្ណោះដែលផ្លាស់ប្តូរ។
dimer A molecule made by the joining of two molecules of the same kind, i.e. two monomers.	ឌីមែរ ម៉ូលេគុលកើតឡើងពីការភ្ជាប់គ្នា រវាងម៉ូលេគុលដូចគ្នាពីរ គឺម៉ូណូមែរពីរ។
dimictic lake A lake that has two annual periods of free mixing of water.	បឹងល្អយឆ្នេរ បឹងដែលមានការលាយចូលគ្នានៃទឹក ចំនួនពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ។
dimorphism The occurrence of an organism in two forms, e.g. the male and the female. Dimorphism can occur in body form or in colour phases, e.g. the two-spotted ladybird which has a brown form with four red spots, and a red form with two dark spots. See genetic polymorphism.	ទ្វេរូបភាព ការរស់រានមានជីវិត ដូចជាញី និងឈ្មោល។ ទ្វេរូបភាពកើតមាននៅលើសារពាង្គកាយតែមួយ។ ឧទាហរណ៍ អណ្តើកមាសពណ៌ត្នោត មានចំណុចពណ៌ក្រហមបួន ចំណែកឯអណ្តើកមាសពណ៌ក្រហមមានចំណុចខ្មៅពីរ។ សូមមើលពាក្យ ពហុសណ្ឋានសេនេទិច។
dino- prefix meaning 1. fearful (e.g. dinosaur). 2. whirling (e.g. dinoflagellate).	ឌីណូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា 1. គួរអោយខ្លាច (ឧ. ដាយណូសរ)។ 2. វិលខ្ចាញ់ (ឧ. ឌីណូផ្លាសែល)។
dinoflagellate Any of a group of unicellular biflagellate aquatic organisms called plankton now normally placed in the division Pyrrophyta. They can be regarded as an order of protozoans (Dinoflagellata) or a class of algae (Dinophyceae).	ឌីណូផ្លាសែល ក្រុមការរស់ក្នុងទឹកឯកកោសិកាមានផ្លាសែលពីរ ហៅថាប្លង់តុងក្នុងដែលត្រូវត្រូវបានដាក់ចូលទៅក្នុងសាខាពីរីក្លីតា វាអាចត្រូវបានគេចាត់ចូលទៅក្នុងលំដាប់ប្រូតូសូអ៊ី (ឌីណូផ្លាសែលឡាតា) ឬក្នុងថ្នាក់សារាយ (ឌីណូភីសេ)។
Dinornithidae The moas; large, extinct flightless birds (taller than 3 m) of New Zealand, that probably were hunted to death by humans.	ដាយណរនីតធីឌី ប្រភេទបក្សីធំៗមិនអាចហើរបាន(ខ្ពស់ជាង៣ម៉ែត្រ) នៅក្នុងប្រទេសណូវិលសេឡង់ ដែលបានវិនាសផុតពូជ។ ការវិនាសផុតពូជនេះគឺប្រហែលជាមកពីការបរបាញ់របស់មនុស្ស។
dinosaur Any extinct reptile of the orders Saurischia and Ornithischia. Dinosaurs (the name means 'fearful lizard') were the dominant form of land vertebrates during the jurassic and cretaceous periods.	ដាយណូសរ ពពួកឧរុក្តសត្វក្នុងលំដាប់សរីសរៀង និងអនីធីសរៀង ដែលបានវិនាសផុតពូជអស់។ ដាយណូសរ (ឈ្មោះនេះមានន័យថា ដឹងចក់គួរអោយខ្លាច) ជាសត្វឆ្អឹងកងដែលមានចំនួនច្រើនលើសលប់ នៅក្នុងសម័យស្យូរ៉ាស៊ីច និងក្រេតាសេ
dinucleotide A compound formed of two nucleotides.	ឌីណុយក្លេអូទីត សមាសធាតុបង្កឡើងពីនុយក្លេអូទីតពីរ។
dioecious Plants characterized by having separate sexes; that is, an individual is either male or female, but never both. eg Palm trees. Gonochoristic means the same thing in animals.	ឯកភេទ លក្ខណៈរុក្ខជាតិដែលមានភេទដោយឡែកពីគ្នា គឺឯកភេទមួយជាឈ្មោល ឬជាញី ប៉ុន្តែមិនមែនរួមភេទទេ។ ឧទាហរណ៍ ដើមត្នោត។ Gonochoristic ក៏មានន័យដូចគ្នាដែរចំពោះសត្វ។
dioestrus The sexually inactive period in animals which possess more than one period of sexual activity (heat) per year.	រយៈពេលគ្មានសកម្មភាពភេទ រយៈពេលគ្មានសកម្មភាពភេទរបស់សត្វដែលមានសកម្មភាពភេទ(កំដៅ)លើសពីមួយដងក្នុងមួយឆ្នាំ។
dioxin An extremely toxic chemical byproduct of the manufacture of some herbicides and bactericides.	ឌីអុកស៊ីន សមាសធាតុគីមីដែលមានសកម្មភាពពុលយ៉ាងខ្លាំង។ វាគឺជាអនុផលដែលបានមកពីការផលិតថ្នាំសម្លាប់ស្មៅ និងថ្នាំសម្លាប់បាក់តេរីមួយចំនួន។
dipeptide A molecule made of two amino acids.	ឌីប៊ីប៊ីត ម៉ូលេគុលដែលបង្កឡើងដោយអាស៊ីអាមីនេពីរ។
diphtheria A serious disease of the upper respiratory tract in humans caused by toxins produced by the bacterium <i>Corynebacterium diphtheriae</i> . The toxins cause the death of epithelial cells in the throat, resulting in the production of a greyish membrane on the tonsils which can spread and cause suffocation if not treated.	រោគខាន់ស្តាត ជំងឺធ្ងន់ធ្ងរដែលផ្តើមផ្នែកខាងលើធ្ងន់ធ្ងររបស់មនុស្ស។ វាបង្កឡើងដោយជាតិពុលរបស់បាក់តេរី <i>Corynebacterium diphtheriae</i> ។ ជាតិពុលនេះសម្លាប់កោសិកាអេពីតេលូមបំពង់ក ដោយបង្កអោយមានការផលិតភ្នាសពណ៌ប្រផេះនៅលើអាមីដាល់ ដែលអាចរាលដាល និងធ្វើអោយថប់ដង្ហើមបាន ប្រសិនបើគ្មានការព្យាបាល។
diplanetism The presence of two zoospore stages in the life cycles of some fungi.	ឌីប្លាណេតធីស៊ីម មានពីរដំណាក់កាលស្នូស្យូរនៅក្នុងវដ្តជីវិតរបស់ផ្សិតខ្លះ។

dipleurula A bilaterally symmetrical larva of echinoderms.	ឱនីវ័យឡា កូនញាស់របស់អេគីណូដែរ ដែលមានស៊ីមេទ្រីពីរខាង។
diplo- prefix meaning double.	ឱដ្ឋ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទ្វេដង។
diplobiont Any organism which possesses two forms, e.g. sexual and asexual, during its life history.	សត្វទ្វេរូបរូបបង្កពូជ សត្វដែលមានពីរទម្រង់នៅក្នុងវដ្តជីវិតរបស់វា ដូចជាដោយភេទ និងដោយឥតភេទ។
diploblastic Possessing only two distinct tissue layers during embryonic development.	ឱដ្ឋស្លាស ដែលមានតែជាលិកាពីរស្រទាប់ប៉ុណ្ណោះនៅដំណាក់កាលលូតលាស់នៃអំប្រើយ៉ុង។
diplococcus (pl. diplococci) Bacterial cocci that remain together in pairs after reproducing. e.g. Bacteria such as <i>Neisseria gonorrhoeae</i> , that causes gonorrhoea. See also coccus, streptococcus.	ឱដ្ឋគូឌីស បាក់តេរីរាងមូល ដែលស្ថិតនៅជាកូនីងគ្នា។ ឧទាហរណ៍ បាក់តេរី ដូចជា <i>Neisseria gonorrhoeae</i> ដែលបង្កជំងឺប្រម៉េះ។ សូមមើលពាក្យ បាក់តេរីរាងមូល និងបាក់តេរីរាងចង្កោម។
Diplococcus pneumoniae The former name for <i>streptococcus pneumoniae</i> , the causative agent of bacterial pneumonia.	ឱដ្ឋគូឌីស ក្លីម៉ូនី ជាឈ្មោះកាលពីមុនរបស់ <i>Streptococcus pneumoniae</i> គឺជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺរបស់បាក់តេរីបង្កជំងឺសួត។
diploid Having two of each type of chromosome; the somatic number of chromosomes.	ឱដ្ឋអ៊ីត ដែលមានក្រូម៉ូសូមប្រភេទនីមួយៗចំនួនពីរ។ ចំនួនក្រូម៉ូសូមរបស់កោសិកាលូតលាស់។
diplolemma Chromosome structure during the diplotene stage of meiosis.	ឱដ្ឋនេម៉ា ទម្រង់ក្រូម៉ូសូម នៅក្នុងវគ្គឌីប្លូតែននៃមេយ៉ូស។
diploont An organism in the diploid stage.	ឱដ្ឋូន ការវិវត្តនៅដំណាក់កាលឌីប្លូអ៊ីត
diplophase A diploid phase in a life-cycle.	ឱដ្ឋដាស វគ្គឌីប្លូអ៊ីតក្នុងវដ្តជីវិត។
diplopod Any arthropod of the subclass Diplopoda (class Myriapoda), the millipedes. They have a cylindrical body and two pairs of limbs on each abdominal segment.	ឱដ្ឋប៉ូត អាត្រូបូតស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់រងឌីប្លូប៉ូដា (ថ្នាក់មីណាបូដា) ដូចជាពួកមីលីបេត។ ខ្លួនវាមានរាងស៊ីឡាំង និងមានជើងពីរគូ ក្នុងខ្លួនមួយកង។
diplospondyly The state in which organisms have two vertebrae in each body segment, as in the tails of some fish.	ឱដ្ឋស្ប៉ូនឌីលី ជាដំណាក់កាល ដែលការវិវត្តមានឆ្អឹងកងពីរ ក្នុងអង្គត់ខ្លួនមួយ ដូចជាកន្ទុយរបស់ត្រីខ្លះ។
diplotene A stage of meiotic prophase 1 immediately after pachytene. In diplotene, one pair of sister chromatids begins separating from the other, and chiasmata become visible. These overlaps move laterally toward the ends of the chromatids (terminalization).	ឱដ្ឋតែន ដំណាក់កាលមួយនៃវគ្គប្រូដាស 1 នៃមេយ៉ូសដែលកើតឡើងភ្លាមបន្ទាប់ពីវគ្គប៉ាគីតែន។ ក្នុងវគ្គឌីប្លូតែនក្រូម៉ាទីតបងប្អូនមួយគូចាប់ផ្តើមញែកចេញពីគ្នា ហើយក្បាស្មារតីអាចមើលឃើញ។ ការរុំគងលើគ្នានេះធ្វើចលនាចេញទៅចំហៀងឆ្ពោះទៅចុងក្រូម៉ាទីត (ចុងបញ្ចប់)។
Diplura An order of wingless insects, usually colourless or white, which occurs in soils - 'two-pronged bristletails'.	ឱនីវ៉ា លំដាប់មួយរបស់សត្វល្អិតគ្មានស្បាប ជាទូទៅគ្មានពណ៌ ឬមានពណ៌ស ដែលរស់នៅក្នុងដី។
dipolarity When a molecule possesses regions of both positive and negative charge so that it is positive at one end and negative at the other.	ឱដ្ឋលក្ខណៈ នៅពេលម៉ូលេគុលមួយមានទាំងតំបន់បន្ទុកវិជ្ជមាន ទាំងតំបន់បន្ទុកអវិជ្ជមាន បានន័យថា វាមានបន្ទុកវិជ្ជមាននៅខាងចុងម្ខាង ចំណែកចុងម្ខាងទៀតមានបន្ទុកអវិជ្ជមាន។
dipole An electric dipole is a region of unbalanced electric charge. A dipole is a characteristic of all polar bonds. Dipoles also affect the solubility characteristic of a molecule.	ឱដ្ឋល ឌីប៉ូលអគ្គិសនីជាតំបន់ដែលមានបន្ទុកអគ្គិសនីមិនស្មើគ្នា។ ឌីប៉ូលជាលក្ខណៈសំគាល់របស់សម្ព័ន្ធប៉ូលែអ៊ែរ ហើយវាប៉ះពាល់លក្ខណៈនៃភាពរលាយរបស់ម៉ូលេគុល។
dipole-dipole force Attractive force between two molecules as a result of the polarity of molecules.	កំលាំងឌីប៉ូល-ឌីប៉ូល កំលាំងទំនាញរវាងម៉ូលេគុលពីរដែលបណ្តាលមកពីភាពមានប៉ូលែអ៊ែរនៃម៉ូលេគុលនោះ។
dipteran Any two-winged fly of the order Diptera in the class Insecta. Dipterans have a very small hind pair of wings which are used for balance in flight.	ឱបធីរ៉ាន ពួករុយមានស្បាបហើរពីរ ស្ថិតក្នុងលំដាប់ឌីបធីរ៉ានថ្នាក់សត្វល្អិត។ ឌីបធីរ៉ានមានស្បាបក្រោយយ៉ាងតូចមួយគូ ដែលប្រើសម្រាប់រក្សាលំនឹងនៅពេលហើរ។
direct repeat sequence A nucleotide sequence that is repeated in two or more regions of a nucleic acid molecule. Compare inverted repeat sequence.	តំណលំដាប់ស្រួច តំណលំដាប់នុយក្លេអូទីត ដែលមានតំបន់កើតឡើងដដែលៗពីរ ឬច្រើននៅលើម៉ូលេគុលADN។
directing groups Groups already on a benzene ring that direct the position of attachment of electrophiles.	ក្រុមនាំទិស ក្រុមនៅលើស៊ីចបង់សែនស្រាប់ ដែលជាអ្នកដៅទីតាំង

	ជំនាប់របស់អេឡិចត្រូភីល។
directional selection Selection for a phenotype that is either higher or lower in frequency than the most abundant phenotype.	ជំរើសមានទិសដៅ ជម្រើសសម្រាប់លក្ខណៈដែលមានប្រេកង់ខ្ពស់ជាង ឬទាបជាងលក្ខណៈដែលមានប្រេកង់ទាបជាង។
disaccharide A compound sugar composed of two monosaccharides. eg. sucrose is composed of glucose and fructose.	ឌីសាការីត ស្ករមាស បង្កើតឡើងដោយមូលុសាការីតពីរ។ ឧទាហរណ៍ ស្ករកំពៅផ្សំឡើងពីគ្រុយតូស និងហ្វ្រូតូស។
disc or disk Part of the receptacle surrounding the plant ovary which is fleshy and sometimes secretes nectar.	ថាស ផ្នែករបស់ទម្រង់ នៅជុំវិញអូវុលីយ៉ូល ដែលជាលក្ខណៈសាច់ ហើយជូនកាលមានបញ្ចេញទឹកដមផ្កា។
disco- prefix meaning a disc.	ឌីស្កូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ថាស។
discoidal (embryology) (of the blastoderm) Having a disc-like shape where it forms a single layer in early development on top of the yolk, as in birds and reptiles.	រាងដូចថាស (អំពីព្យាសូន្យ ក្នុងអំប៊្រីយ៉ុងវិទ្យា) មានរាងដូចថាស ដោយ វាបង្កើតស្រទាប់ទាលមួយ នៅដំណាក់កាលដំបូងនៃការវិវត្តន៍ នៅលើ ស៊ីតលេរីង មានដូចជា ក្នុងបក្សី និងឧរោស្ស។
Discomedusae An order of the class Scyphozoa (coelenterates) that contains most of the common disc-shaped jelly fish.	ឌីស្កូមេឌុយស៊ី លំដាប់មួយក្នុងថ្នាក់ស៊ីផូសូអែ (ស៊ីផូសូតេដេ) ដែលរួមមាន ពពួកខ្លះ សមុទ្ររាងថាសស្ទើរតែទាំងអស់។
discontinuity 1. The occurrence of a species in two or more geographically separated areas. 2. a layer separating two discrete areas; for example, a thermocline.	នៅដាច់ពីគ្នា 1. ការកើតប្រភេទនៅក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រពីរ ឬច្រើន ដាច់ពីគ្នា។ 2. ស្រទាប់ដែលនៅខណ្ឌរវាងតំបន់ពីរ ដូចជា ធ្នឹមក្លិន។
discontinuous distribution A distribution in which populations of related organisms are found in widely separated parts of the world, e.g. lung flukes in Australia, Africa and South America. Such a distribution is thought to indicate the great age of the group, with intermediate populations having become extinct.	រាយដាច់ របាយរបស់ប្លុយឡាស្យុង នៃការរស់ដែលជាប់ស្រទាយគ្នា គឺមាននៅច្រើនតំបន់លើពិភពលោក ដូចជាខ្វែរស្តូត មាននៅអូស្ត្រាលី អាហ្វ្រិច និងអាមេរិកខាងត្បូង។ របាយបែបនេះ គឺបង្ហាញពីអាយុកាលដ៏យូររបស់ ការរស់នោះ ដែលប្លុយឡាស្យុងអន្តរកម្មរបស់វាបានវិនាសផុតរួចរាល់ ហើយ។
discontinuous synthesis Refers to the synthesis of DNA that occurs in the opposite direction of a growing replication fork; in discontinuous synthesis, DNA polymerase jumps ahead on one strand in the direction of fork movement (in this case, the 3' to 5' direction), then builds a new chain "backward" in the 5' to 3' direction.	សំយោគមិនដាច់ សំដៅទៅលើការសំយោគ ADN ដែលកើតមាននៅ ក្នុង ទិសដៅ ផ្ទុយគ្នានៃជំពាមស្វ័យតំលើងទ្វេ។ ក្នុងការសំយោគមិនដាច់នេះ ADN ប្លូលីមេរ៉ាសលោតទៅមុខលើច្រវាក់ម្ខាងតាមទិសដៅនៃចលនា ជំពាមស្វ័យតំលើងទ្វេ (ក្នុងករណីនេះ តាមទិសដៅ 3' ទៅ 5') បន្ទាប់មក បង្កើតច្រវាក់ថ្មីត្រឡប់ក្រោយ ក្នុងទិសដៅ 5' ទៅ 3' វិញ។
discontinuous variation Phenotypic data that fall into two or more distinct classes that do not overlap.	បម្រែបម្រួលលមិនដាច់គ្នា ទិន្នន័យលក្ខណៈដែលបានចែកចេញជាពីរ ឬច្រើនថ្នាក់ ដែលមិនត្រួតគ្នាឬគង់លើគ្នាទេ។
discordance In twin studies, a situation where one twin shows a trait but the other does not.	ភាពមិនស្រប ក្នុងការសិក្សាពីកូនភ្លោះ ជាស្ថានភាពដែលកូនភ្លោះមួយ បង្ហាញពីលក្ខណៈមួយ តែកូនភ្លោះមួយទៀតមិនបានបង្ហាញទេ។
disease An abnormality of an animal or plant caused by a pathogenic organism or the deficiency of a vital nutrient that affects performance of the vital functions and usually gives diagnostic symptoms.	ជំងឺ លក្ខណៈមិនប្រក្រតីរបស់តួ ឬរុក្ខជាតិ បង្កើតឡើងដោយការរស់បង្កជំងឺ ឬដោយកង្វះសារធាតុចិញ្ចឹមសំខាន់ៗ ដែលធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការ របស់មុខងារសំខាន់ៗ ហើយជាញឹកញាប់ មានលេចញូវរោគសញ្ញា វិនិច្ឆ័យ។
disease resistance The ability of some organisms to withstand the attack of pathogens and remain mostly unaffected. The resistance can occur naturally but may be increased by artificial selection, as in plant and animal breeding.	ធន់នឹងជំងឺ លទ្ធភាពរបស់ការរស់ក្នុងការ ធន់ទៅនឹងការវាយលុករបស់ មេរោគបង្កជំងឺបាន។ ភាពធន់នេះ អាចកើតឡើងពីធម្មជាតិ ឬអាចត្រូវបាន បង្កើនដោយជម្រើសនិម្មិត ដូចជាក្នុងករណីការបង្កាត់រុក្ខជាតិ និងសត្វ។
disinfectant A chemical used to kill microorganisms that can cause infection, or spoilage in non-living objects. Disinfection does not usually involve sterilization.	ថ្នាំសម្លាប់មីក្រូមេរោគ សារធាតុគីមីប្រើសម្រាប់សម្លាប់អតិសុខុមប្រាណ ដែល អាចបង្កការឆ្លង ឬការខូចអាហារ លើវត្ថុគ្មានជីវិត។
disjunct 1. Having body regions separated by a deep constriction. 2. relating to a form of geographical distribution where populations that could interbreed	ដាច់ពីគ្នា 1. ផ្នែកនៃសារពង្សកាយខណ្ឌពី គ្នាដោយបង្ហូរយ៉ាងជ្រៅ។ 2. ទាក់ទងទម្រង់របាយភូមិសាស្ត្ររបស់ប្លុយឡាស្យុង ដែលអាចបង្កាត់គ្នាបាន

are separated.	ប៉ុន្តែនៅខណ្ឌដាច់ពីគ្នា។
disjunction The separation of chromosomes at the anaphase stage of cell division.	ការញែកក្រូម៉ូសូម ការញែកចេញពីគ្នានៃក្រូម៉ូសូមនៅវគ្គអាណាដាសនៃចំណែកកោសិកា។
dispersal The act of spreading or scattering the seeds of plants, or the larvae of animals, or any movement of adults. The dispersal of spores, seeds and fruits can be by wind, water and animals, or in some plants, by explosive mechanisms. Some parasites use vectors (e.g. a mosquito in the case of the malarial parasite), to carry parasitic organisms between hosts; and some larvae of marine animals move to different layers of water where current direction may be different from the level at which the adults live. Dispersal techniques include emigration, immigration and migration.	ការពង្រាយ សកម្មភាពពង្រាយគ្រាប់រុក្ខជាតិ ឬកូនញាស់របស់សត្វ ឬជាចលនារបស់សត្វពេញវ័យ។ ការពង្រាយស្បៀង គ្រាប់ ឬផ្លែ អាចធ្វើឡើងដោយខ្យល់ ដោយទឹក និងដោយសត្វ ឬចំពោះរុក្ខជាតិខ្លះ គឺធ្វើឡើងការផ្ទុះបែក។ បរាសិតខ្លះប្រើវិធីទំរ (ឧ. បរាសិតគ្រុនចាញ់ គឺតាមរយៈមូស) ក្នុងការដឹកនាំការរស់បរាសិតពីផ្ទះមួយ ទៅផ្ទះមួយទៀត។ ចំពោះកូនញាស់របស់សត្វសមុទ្រខ្លះ អាចធ្វើចលនាទៅកាន់ស្រទាប់ទឹកផ្សេង ដែលចរន្តទឹកនៅស្រទាប់នោះ អាចខុសពីចរន្តទឹកនៅស្រទាប់ទឹកដែលសត្វពេញវ័យរស់នៅ។ វិធីពង្រាយ រួមមាននិរទេសន៍ អន្តោប្រវេសន៍ និងទេសន្តរប្រវេសន៍។
dispersion The distribution of individual organisms after dispersal has taken place. e.g., randomly dispersed, under-dispersed (aggregated) or over-dispersed (as in territorial animals). Dispersion should not be confused with distribution which normally refers to a species as a whole and not to individuals.	ការរាយប៉ាយ របាយរបស់ឯកត្តៈ បន្ទាប់ពីរងនូវដំណើរពង្រាយ។ ឧទាហរណ៍ របាយចែដន្ត របាយផ្គុំ ឬរបាយរាយប៉ាយ (សត្វលើគោក)។ កុំច្រឡំរវាងការរាយប៉ាយ ជាមួយរបាយ ដែលធម្មតាគឺសំដៅលើប្រភេទគឺមិនមែនជាឯកត្តៈទេ។
displacement activity Any animal behaviour that takes place outside its normal context, usually in a stress situation. e.g. birds picking up nesting material from the ground and throwing it away after being disturbed from the nest. See vacuum activity.	អាកប្បកិរិយាខឹងសម្បួញ អាកប្បកិរិយារបស់សត្វ ដែលកើតមានខុសពីលក្ខណៈធម្មតារបស់វា គឺច្រើនកើតមាននៅពេលវាមានអារម្មណ៍ពុតចប់ ឬគ្រប់ប្រមាណ។ ឧទាហរណ៍ បក្សីពាំស្មៅពីដី បន្ទាប់មកប្រលែងចោលវិញ បន្ទាប់ពីមានការរំខានពីសម្បុកវា។
display Any ritualized behaviour, including posturing, vocalization, and movements that elicit specific reactions in other organisms. Courtship displays, particularly in birds, are often complex, but displays may also be concerned with threat, distraction, etc.	អាកប្បកិរិយាសម្តែងអោយឃើញ អាកប្បកិរិយាជាទំលាប់ រួមមានកាយវិការ ការបញ្ចេញសំឡេង និងចលនា ដែលបង្ហាញអោយសត្វដទៃឃើញ។ អាកប្បកិរិយាដោយញីឈ្មោល ជាពិសេសចំពោះបក្សី គឺមានសភាពស្មុកស្មាញ ប៉ុន្តែអាកប្បកិរិយាសំដែងចេញនេះ ក៏អាចទាក់ទងនឹងការគំរាមកំហែង ឬការរំខានដែរ។
disruptive coloration Colour patterns which break up the outline of an organism and thus camouflage it.	គំរូពណ៌ដែលបំបែកទម្រង់ក្រៅរបស់ភារវរស័ បែបនេះធ្វើអោយវាអាចចិញ្ចឹមខ្លួនវាបាន។
disruptive selection Simultaneous selection for phenotypes that are not average in a population, usually resulting in the production of two different strains.	ជម្រើសរំខាន ជម្រើសដំណាលគ្នាសំរាប់ផេណូទីបដែលមិនមែនជាលក្ខណៈធម្មតាក្នុងប៉ូបុលឡាស្យុង ដែលជាទូទៅបណ្តាលអោយមានការកើតពូជផ្សេងគ្នាពីរ។
dissociation A process in which a chemical combination breaks up into component parts, e.g. haemoglobin and oxygen. See oxygen-dissociation curve.	ការផ្តាច់ចេញ ដំណើរដែលបន្សុំសមាសធាតុគីមី បែកចេញជាសមាសភាគផ្សេងៗគ្នា។ ឧទាហរណ៍ អេម៉ូក្លូប៊ីន និងអុកស៊ីសែន សូមមើលពាក្យខ្សែកោងផ្តាច់អុកស៊ីសែន។
distal Furthest from the body in any structure, or furthest from the centre of the system concerned. For example, the finger is at the distal end of the human arm. Compare proximal.	នៅចុងបន្ទាត់ ស្ថិតនៅឆ្ងាយបំផុតពីខ្លួន ឬនៅឆ្ងាយបំផុតពីប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលអ្វីមួយ។ ឧទាហរណ៍ ម្រាមដៃគឺស្ថិតនៅផ្នែកចុងបង្អស់របស់ដៃ។ ផ្ទុយពីពាក្យ ដែលនៅជិតជាងគេបង្អស់។
distal convoluted tubule A thin tube in a nephron leading from the loop of Henle to the collecting tubules which is mainly responsible for regulating the amount of hydrogen and potassium ions in the blood.	បំពង់ម៉ត់មែនត្រាយ បំពង់ស្តើងនៃនេហ្រ្វូនចាប់ពីក្លេនអង់លេទៅដល់បំពង់ទទួលទឹកនោម ដែលមានមុខងារសំខាន់ក្នុងការគំរូរបរិមាណអ៊ីដ្រូសែន និងអ៊ីយ៉ុងប៉ូតាស្យូមក្នុងឈាម។
distance receptor A receptor that detects stimuli from an animal's environment and thus allows the animal to orientate with respect to the stimuli.	ឆ្ងល់សម្ងាត់ ឆ្ងល់ដែលដឹងពីរំញោចពីក្នុងបរិស្ថានរបស់សត្វ ដូច្នេះវាអាចធ្វើអោយសត្វទម្រង់ទិសទៅរកកន្លែងនោះ។
distichous (of plant structures) Arranged in two rows that are diametrically opposite.	តម្រៀមដាច់ពីរជួរ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) តម្រៀមជាពីរជួរផ្ទុយគ្នា។

distillation Process in which the solution is heated until the material of lower boiling point boils, leaves the solution, and is trapped and condensed.	ចំណិត លំនាំដែលសូលុយស្យុងត្រូវបានកំដៅរហូតដល់រូបធាតុដែលមានចំណុចរុះរាបជាងពុះភាយចេញពីសូលុយស្យុង និងកដាក់ណែនាំ។
distraction A display by animals, generally in response to a predator that threatens eggs or young. For example, feigning injury, behaviour directed at a predator with the aim (often effective) of diverting attention.	ការបង្ខំទូល អាកប្បកិរិយាដែលបង្ហាញរបស់សត្វ ជាទូទៅគឺជាតំណបទៅនឹងសត្វរំពា ដែលមានការគំរាមកំហែងលង ឬកូនតូចរបស់វា។ ឧទាហរណ៍ ការធ្វើពុតជាមានរបួស ដែលជាអាកប្បកិរិយាដៅទៅលើសត្វរំពា ក្នុងគោលបំណង(ច្រើនតែមានប្រសិទ្ធភាព) ដើម្បីបង្វែរចំណាប់អារម្មណ៍។
distribution The occurrence of a species over the total area in which it occurs, i.e. its range or geographical distribution. In aquatic organisms or soil organisms, or even organisms living on mountains, vertical distribution is also important. In some organisms vertical distribution may vary seasonally, as does geographical distribution, particularly in migratory forms. See also frequency distribution, dispersion.	របាយ ការកើតរបស់ប្រភេទមួយ នៅក្នុងតំបន់មួយដែលវាកើតមានដូចជាក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រ។ ចំពោះសត្វក្នុងទឹក ឬសត្វក្នុងដី ឬសត្វរស់នៅលើភ្នំ របាយបញ្ឈរមានសារៈសំខាន់ផងដែរ។ ចំពោះការរស់ខ្លះ របាយបញ្ឈរអាចមានការប្រែប្រួលទៅតាមរដូវកាល ដូចជាក្នុងករណីរបាយភូមិសាស្ត្ររបស់ផ្កា ជាពិសេសក្នុងទម្រង់នៃការបំលាស់ទី។ សូមមើលពាក្យរបាយប្រកង និងការរាយប៉ាយ។
disulfide Product of thiol oxidation, having the structure RSSR.	ឌីស៊ីលីស៊ីត ផលិតផលនៃអុកស៊ីតកម្មត្យូលដែលមានទម្រង់ជាRSSR។
disulfide bond or disulfide bridge A type of covalent bond between the sulfur atoms of separate amino acids in the same protein; disulfide bonds strengthen the tertiary structure of proteins.	សម្ព័ន្ធឌីស៊ីលីស៊ីត ប្រភេទសម្ព័ន្ធកូវ៉ាឡង់រវាងអាតូមស៊ុលផួននៃអាស៊ីតអាមីន ផ្សេងគ្នាក្នុងប្រូតេអ៊ីនតែមួយ។ ចំណងឌីស៊ីលីស៊ីតពង្រឹងទម្រង់ទី៣នៃប្រូតេអ៊ីន។
diterpene A compound that consists of four isoprene units linked together; gibberellins are examples of diterpenes	ឌីតែរ៉ែន សមាសធាតុដែលមានឯកតាអ៊ីសូប្រែន៤ ភ្ជាប់ជាមួយគ្នា។ ឧទាហរណ៍: gibberellins។
diuretic A substance that enhances diuresis.	ឌីអ៊ុយរេទិច សារធាតុធ្វើអោយមានកំណើនទឹកនោម។
diurnal rhythm A pattern of activity based upon a 24-hour cycle, in which there are regular light and dark periods. See also circadian rhythm.	បទ្វារ័តិវិធី គំរូសកម្មភាពអាស្រ័យលើរដ្ឋ២៤ម៉ោង ដែលមានរយៈពេលភ្លឺ និងរយៈពេលងងឹតទៀងទាត់។ សូមមើលពាក្យ ចង្វាក់សកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃ។
divaricate Diverging widely.	ប្លាតចេញពីគ្នា
divergent evolution A basic evolutionary pattern in which individual speciation events cause many branches in the evolution of a group of organisms.	វិវត្តន៍វិភាគ គំរូវិវត្តន៍មូលដ្ឋានដែលការបែងចែកប្រភេទរបស់កត្តា:បានធ្វើអោយបែកចែកជាច្រើននៅក្នុងការវិវត្តន៍របស់ក្រុមភារវស់។
diversifying selection Selection for the low frequency (extreme) phenotypes above and below the norm of the population; or selection against the high frequency phenotype (normal)	ជំរើសច្រើនបែប ការជ្រើសរើសផេណូទីបប្រកងទាបខាងលើ និងខាងក្រោមនិយមនៃប្តូរឡាស្យុង ឬជំរើសផ្ទុយពីផេណូទីបដែលមានប្រកងខ្ពស់។
diversion behaviour Behaviour likely to divert a potential predator from young or a nest; confusing behaviour. See distraction.	លោកប្បកិរិយាបំបែក អាកប្បកិរិយា ដើម្បីបង្វែរសត្វរំពាចេញពីកូនតូច ឬសម្បុករបស់វា។ សូមមើលពាក្យ ការបង្ខំទូល។
diversity The number and variety of species in a community; species-richness.	ចម្រុះ ចំនួន និងប្រភេទផ្សេងៗរបស់ប្រភេទ នៅក្នុងសហគមន៍។ ភាពសម្បូរបែបរបស់ប្រភេទ។
diversity (D) region A sequence of amino acids that is unique to particular immunoglobulins enabling the molecule to act as an antibody against specific antigens.	តំបន់របាយឌីវេនស៊ីតេ តំណលំដាប់អាស៊ីតអាមីន ជាលក្ខណៈមានតែមួយគត់របស់អ៊ីម៉ូឡូហ្គូលីនយលីនយថាប្រភេទ ដែលធ្វើអោយវាអាចដើរតួជាអង់ទីករប្រឆាំងនឹង អង់ទីសែនជាក់លាក់។
diversity index A single integrated measure that expresses the diversity of a particular community of organisms, e.g. freshwater invertebrates. The index can be related to the level of pollution in an ecosystem, and the greater the diversity, the less the pollution.	សន្ទស្សន៍ចម្រុះ រង្វាស់ទោលមួយ ដែលបង្ហាញពីនានាភាពរបស់សហគមន៍ភារវស់ ឧទាហរណ៍ សត្វឥតជ្រើងកងទឹកសាប។ សន្ទស្សន៍នេះអាចទាក់ទងជាមួយកម្រិតជាតិពុលនៅក្នុងអេកូប្រព័ន្ធ ហើយកាលណានានាភាពកាន់តែច្រើន នោះកាន់តែមិនសូវមានការបំពុល។
diverticulitis Inflammation of the diverticula of the colon causing acute pain.	ជំងឺលោកកូនចង់ពោះឆ្នៀនធំ ការរលាកកូនចង់ពោះរៀនធំ ដោយបង្កអោយមានការឈឺចាប់។
diverticulum Any sac or pouch formed by hemiation of the wall of a tubular organ or part, especially the	កូនចង់ពោះឆ្នៀនធំ ចង់ដែលកើតឡើងដោយការផុតរបស់សរីរាង្គបំពង់

intestines. Inflammation of a diverticulum leads to diverticulitis.	ជាពិសេសពោះរៀន។ ការរលាករបស់កូនចងពោះរៀនធំ បង្កអោយមានជំងឺរលាកកូនចងពោះរៀនធំ។
division 1. A group of related taxonomic classes in plant classification. 2. The process of the formation of daughter cells from a parent cell. See cell division.	1. សាខា ក្រុមនៃថ្នាក់ដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នាក្នុងរបៀបចំណែកថ្នាក់នៃរុក្ខជាតិ។ 2. ចំណែក ដំណើរការបង្កើតកោសិកាកូន ពីកោសិកាមេ។ សូមមើលពាក្យ ចំណែកកោសិកា។
dizygotic twins Twins produced from separate fertilization events; two ova fertilized independently. Also known as fraternal twins.	កូនភ្លោះខីស៊ីកូត កូនភ្លោះដែលកើតចេញពីការបង្កកំនើតពីផ្សេងគ្នា គឺអូវុលពីរត្រូវបានបង្កកំនើតដោយឡែកពីគ្នា។ គេក៏ហៅវាផងដែរថាជាកូនភ្លោះមិនពិត។
DNA (deoxyribonucleic acid) A very large nucleic acid macromolecule found in the cell nucleus, composed of repeating units of deoxyribose sugar, phosphate, and nitrogen bases in a double strand formation. DNA contains the genetic information of a cell. It controls the structure of proteins and therefore all enzyme catalysed reactions.	ADN (អាស៊ីតដេអុកស៊ីប៊ូនុយក្លេអ៊ិច) ម៉ាក្រូម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ិច យ៉ាងធំនៅក្នុងណ្វៃយ៉ូកោសិកា ដែលកើតឡើងពីឯកតាដដែលៗនៃស្ករដេអុកស៊ីប៊ូស៊ូស្កាត និងបាសអាសូតនៅក្នុងការបង្កើតប្រាក់កំនើត។ ADNផ្ទុកព័ត៌មានសេនេទិចរបស់កោសិកា។ វាត្រួតពិនិត្យទម្រង់របស់ប្រូតេអ៊ីន ដូច្នោះត្រួតពិនិត្យប្រតិកម្មដែលពន្លឿនដោយអង់ស៊ីមទាំងអស់។
DNA code A sequence of three nucleotides of a DNA molecule. See appendix 2.	ក្រុម ADN លំដាប់នុយក្លេអ៊ិចតរបស់ម៉ូលេគុលADN។ មើលappendix 2។
DNA fingerprinting See fingerprint.	សូមមើលពាក្យ ស្ថាប័ន ADN ។
DNA footprinting See footprinting.	ADN ប្រិក្រាម សូមមើលពាក្យ footprinting។
DNA gyrase An enzyme that functions during DNA replication to reduce tension caused by supercoiling. DNA gyrase produces, then rejoins, doublestranded breaks.	ADN ស៊ីវ៉ាស អង់ស៊ីមដែលមានមុខងារនៅពេលស្វយ័តលើឡើងADN ដើម្បីបន្ថយភាពតឹង ដែលបណ្តាលមកពីការអង្គុញខ្លាំង។ ADNស៊ីវ៉ាសសំយោគហើយបន្ទាប់មកភ្ជាប់ប្រាក់កំនើតដែលដាច់ឡើងវិញ។
DNA homology The degree of similarity between nucleotide sequences of different DNA molecules.	ភាពដូចគ្នានៃ ADN កម្រិតនៃភាពដូចគ្នា រវាងតំណលំដាប់នុយក្លេអ៊ិចតរបស់ម៉ូលេគុលADNខុសៗគ្នា។
DNA ligase A type of enzyme that joins adjacent nucleotides together by catalyzing the formation of sugarphosphate bonds in a strand of DNA. See appendix 2	ADN លីកាស ប្រភេទអង់ស៊ីមដែលភ្ជាប់នុយក្លេអ៊ិចតក្បែរគ្នា អោយជាប់គ្នាដោយជំរុញការបង្កើតសម្ព័ន្ធស្ករដូស្កាតនៅក្នុងប្រាក់ADNមួយ។
DNA polymerase An enzyme that bonds new DNA nucleotides together when they basepair with an existing DNA strand.	ADN ប៉ូលីមេរ៉ាស អង់ស៊ីមដែលភ្ជាប់នុយក្លេអ៊ិចតADN ថ្មីៗអោយជាប់គ្នានៅពេលដែលវាចាប់គូបាសជាមួយប្រាក់ADNដែលមានស្រាប់។
DNA probe See probe.	ប្រូប ADN សូមមើលពាក្យ ប្រូប។
DNA repair Any of the processes in the cell in which damaged DNA is recognized and repaired. The process may involve precise reversal of the damage, or removal of the damage followed by replacement with normal DNA. See, for example, dark repair, excision repair, mismatch repair.	ការដួសជុល ADN ដំណើរការជួសជុលម៉ូលេគុលADNដែលខូច។ ដំណើរការនេះទាក់ទងនឹងការធ្វើអោយផ្នែកខូចវិលទៅរកសភាពដើមវិញ ឬដោយការកាត់ផ្នែកខូចចោល និងជំនួសវិញដោយADNធម្មតា។ សូមមើលពាក្យ ការជួសជុលឯជិត ការជួសជុលដោយការកាត់។
DNA replication The process by which the genetic material (DNA) of the cell reproduces itself prior to its distribution to the next generation of cells. See appendix 2	ស្វ័យដំឡើងទ្វេ ADN ដំណើរដែលសម្ភារៈសេនេទិច (ADN)របស់កោសិកា បានកកើតដោយខ្លួនឯងមុនពេលចែកទៅអោយកោសិកាជំនាន់ក្រោយ។
DNA sequencing Determination of the order of nucleotides in a DNA molecule. Both manual and automated methods of sequencing are available.	ការកំណត់លំដាប់នុយក្លេអ៊ិចត ការកំណត់តំណលំដាប់នុយក្លេអ៊ិចត នៅក្នុងម៉ូលេគុលADN។ វិធីនេះ គឺមានទាំងតាមវិធីដោយដៃមានទាំងតាមវិធីដោយស្វ័យប្រវត្ត។
DNase Deoxyribonucleosidase, an enzyme that breaks down DNA into fragments. See nuclease.	ដេអុកស៊ីប៊ូនុយក្លេអ៊ិចតាស អង់ស៊ីមមួយដែលកាត់ADN អោយទៅជាអង្កត់ខ្លីៗ។ សូមមើលពាក្យ នុយក្លេអាស។
dogfish Any small cartilaginous fish of the family Scyllidae; a small shark.	ត្រីផ្អែ ត្រីផ្អែខ្លីតូចៗ ស្ថិតក្នុងសាខាស៊ីលីដេ មានដូចជាត្រីស្លាមតូចៗ។
dolicho- prefix meaning long.	ដូលីកូ- (ប្រព្វបទ) មានន័យថា វែង។
dolichocephalic (of humans) Having a long head. See cephalic index.	វែងមានក្បាលវែង (ចំពោះមនុស្ស) ដែលមានក្បាលវែង។ សូមមើល

	ពាក្យ សន្ទស្សន៍ក្បាល។
dolipore A complex central pore occurring in the hyphal septa of many basidiomycete fungi; it is covered by a cap on both sides of the septum.	ដូលីប៉រ ប្រហោងកណ្តាលដ៏សំបូរមួយមាននៅក្នុងសន្ទះខ័ណ្ឌឥដ្ឋ របស់ផ្សិតបាស៊ីដ្យូមីសេតាកាតច្រើន។ វាត្រូវបានគ្របដោយមូកនៅសងខាងសន្ទះខណ្ឌ។
Dollo's law States that a structure, once lost in evolution cannot be regained.	ច្បាប់ដូឡូ ច្បាប់នេះចែងថា ភាវវសដែលបានបាត់បង់ក្នុងពេលវិវត្ត គឺមិនអាចមានឡើងវិញទេ។
domain 1. A structural and functional portion of a polypeptide, which may be encoded separately by a specific exon. It has a globular tertiary structure. 2. Any of three primary groupings ('superkingdoms') archaea, bacteria or eucarya, into which all organisms are placed modern classifications based on genetic structures and sequences.	ដូមេន 1. ផ្នែកមុខងារ និងទម្រង់របស់ប៉ូលីប៊ីប៊ីតដែលអាចត្រូវបានចំលងដោយឡែកពីគ្នាដោយអិចសុងជាក់លាក់។ វាមានទម្រង់ទីបីរាងដុំមូល។ 2. ដូម្យូន រដ្ឋៈថ្នាក់ខ្ពស់ទាំងបី មានដូចជា អាគេបាក់តេរី និងអឺការីយ៉ាដែលការវសដែលដាក់ចូលទៅក្នុងក្រុមនីមួយៗ គឺអាស្រ័យលើទម្រង់សេនេទិច និងតំណលំដាប់របស់វា។
dominance hierarchy A relatively stable, mutually understood order of priority within a group.	លំដាប់លុប ឬ លំដាប់អំណាច លំដាប់អាទិភាពចរៀបនៅក្នុងក្រុមដែល មានការយល់គ្នាទៅវិញទៅមក។
dominant A term used to describe a gene or trait that prevents the expression of a recessive trait.	លុប ពាក្យប្រើសំរាប់ពិពណ៌នាសែនមួយ ឬលក្ខណៈមួយដែលទប់មិនអោយលក្ខណៈអន់លេចចេញ។
dominant allele An allele that expresses itself and masks the effects of other alleles for the trait.	អាឡែលលុប អាឡែលដែលសំដែងចេញលក្ខណៈ និងបិទបាំងលក្ខណៈរបស់អាឡែលផ្សេងទៀតមិនអោយមានការសំដែងចេញ។
dominant epistasis A form of epistasis in which dominant alleles of one gene can cause a masking effect on the expression of alleles at another locus.	ភាពលុបលើ ទម្រង់នៃភាពលុប ដែលអាឡែលលុបរបស់សែនមួយ អាចបង្កមិនអោយមានការសំដែងចេញរបស់អាឡែលនៅឡូគុសផ្សេង។
donor An individual supplying tissue (e.g. blood), to a recipient. See compatibility, ABO blood group, universal donor/recipient.	អ្នកផ្តល់ ជាងកត្តាដែលផ្តល់ជាលិកា (ឧ. ឈាម) ទៅអោយអ្នកទទួល។ សូមមើលពាក្យ ភាពត្រូវគ្នា ក្រុមឈាមABO អ្នកផ្តល់/ អ្នកទទួលសាគល។
DOPA (dihydroxy phenylalanine) A precursor in the biochemical pathway leading to melanin formation in animals. Dopa is not metabolized in individuals with albinism.	DOPA (ឌីអ៊ីដ្រូកស៊ីផេនីលអាឡានីន) សារធាតុដើមនៅក្នុងលំនាំដើរគីមី ដែលបង្កើតបានជាមេឡានីន។ Dopaមិនមានមេតាបូលីសនៅក្នុងកត្តាក្រោកទេ។
dopamine The decarboxylation product of dopa. Formula C ₈ H ₁₁ O ₂ N.	ដូប៉ាមីន ផលិតផលដេកាបូកស៊ីលកម្ម របស់dopa។ វាមានរូបមន្តៈ C ₈ H ₁₁ O ₂ N។
dormancy A period of inactivity during the development of a seed or spore.	រយៈពេលនេរស្ងៀម រយៈពេលគ្មានសកម្មភាពនៅក្នុងពេលលូតលាស់របស់គ្រាប់ឬស្ប៉ា។
dormin A previous name for a growth-inhibiting substance found in buds of plants undergoing dormancy, now known to be abscisic acid, ABA.	ដរមីន ឈ្មោះកាលពីដើមរបស់សារធាតុបង្ការការលូតលាស់ មាននៅក្នុងត្រួយពន្លករុក្ខជាតិស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលនេរស្ងៀម។ ឥឡូវមានឈ្មោះថា អាស៊ីតអាប៊ីស៊ីច(ABA)។
dorsal Located near the top or back of an animal.	នៃខ្នង ដែលស្ថិតនៅជិតផ្នែកខាងលើ ឬផ្នែកខាងក្រោយរបស់សត្វ។
dorsal aorta The portion of the aorta extending from the left ventricle; a large dorsal blood vessel in invertebrates.	អារអកខ្នង ផ្នែករបស់អាអកដែលចេញពីថតក្រោមឆ្វេងទៅ។ សរសៃឈាមធំនៅខាងខ្នងនៃសត្វឥតឆ្អឹងកង។
dorsal fins A pair of fins located along the dorsal midline of bony fish.	ព្រុយខ្នង ព្រុយមួយគូដែលស្ថិតនៅតាមបណ្តោយខ្នងរបស់ត្រីឆ្អឹង។
dorsal lip That part of the rim of the blastopore which in further development becomes the dorsal side.	មម្រុខខ្នង ផ្នែកគែមរបស់ប្លាស្តូរ ដែលនឹងវិវត្តបន្តទៀត ក្លាយទៅជាផ្នែកខ្នង។
dorsal nerve cord A major nerve that lies along the notochord and becomes the brain and spinal cord in chordates.	ពូរេប្រសាទខ្នង សរសៃប្រសាទសំខាន់ដែលស្ថិតនៅតាមបណ្តោយពូរេឆ្អឹងខ្នង ហើយនឹងក្លាយទៅជាខួរក្បាលនិងខួរឆ្អឹងខ្នង ចំពោះករដេ។
dorsal root A nerve trunk containing only sensory axons, that enters the spinal cord near the dorsal surface.	មូសខ្នង តួប្រសាទតែអាក់សុងវិញ្ញាណ ដែលលូតចូលទៅក្នុងខួរឆ្អឹងខ្នងស្ថិតនៅជិតផ្ទៃខ្នង។
Dorsal (of a plant) of, or situated on the side of an	នៃខ្នង (អំពីរុក្ខជាតិ) ស្ថិតនៅផ្នែកខាងសរីរាង្គ ដែលងាកចេញពីអ័ក្ស។

organ that is directed away from the axis. See also dorsiventral leaf .	សូមមើល ពាក្យ ស្លឹកខ្នងពោះ។
dorsi -fixed (of anthers) attached at the back.	ភ្ជាប់នៅផ្នែកខ្នង (អំពីល្អិតល្អន)។
dorsiventral leaf The leaf type, found mainly in dicotyledons, with a structure that changes from dorsal (upper) surface to ventral (lower) surface. The major areas are an upper epidermis with no stomata; a palisade mesophyll layer below which is spongy mesophyll with large intercellular spaces; a lower epidermis with irregularly spaced stomata. Such leaves are generally held horizontally.	ស្លឹកខ្នងពោះ ប្រភេទស្លឹក ច្រើនមាននៅក្នុងរុក្ខជាតិឌីកូតីលេដូន ជាមួយនឹងទម្រង់ប្តូរពីផ្ទៃខ្នង(ខាងលើ) ទៅជាផ្ទៃពោះ (ខាងក្រោម)។ ផ្ទៃសំខាន់គឺអេពីដែមលើគ្មានស្តូម៉ាត; ស្រទាប់មេសូភីលប៉ាលីសាត ដែលនៅខាងក្រោមស្រទាប់នេះ គឺជាមេសូភីលស្ពោត ដែលមានលំហអន្តរកោសិកាធំៗ; អេពីដែមក្រោមមានស្តូម៉ាតមិនទៀងទាត់។ ស្លឹកប្រភេទនេះ ច្រើនតែមានទម្រង់ផ្អែក។
dorsoventral (of a structure) Extending from the dorsal to the ventral side.	ខ្នងពោះ (អំពីទម្រង់អ្វីមួយ) ពីទូចាប់ពីផ្នែកខ្នង រហូតដល់ផ្នែកពោះ។
dorsum 1. The upper surface of a structure. 2. the back of a vertebrate animal. 3. the tergum of an insect.	ផ្នែកខាងលើ 1. ផ្នែកខាងលើរបស់ទម្រង់ អ្វីមួយ។ 2. ខ្នង ខ្នងរបស់សត្វឆ្អឹងកង។ 3. ខ្នងសត្វល្អិត
dosage compensation A genetic mechanism that regulates the levels of gene products at certain autosomal loci; this results in homozygous dominants and heterozygotes having the same amount of a gene product. In mammals, random inactivation of one X chromosome in females leads to equal levels of X chromosome coded gene products in males and females.	ការទូទាត់កម្រិតសែន ចលនាការសែនទិចដែលតំរូវកំរិតសែនការផលិតសែននៅលើទ្វីគូសអូតូសូមខ្លះបណ្តាលអោយអូម៉ូស៊ីកូតលុប និងអេតេរ៉ូស៊ីកូតមានបរិមាណនៃការផលិតសែនដូចគ្នា។ ចំពោះថនិកសត្វសកម្មភាពដោយចៃដន្យនៃក្រូម៉ូសូម X មួយរបស់សត្វស្រី នាំអោយមានកំរិតស្មើគ្នានៃការផលិតផល សែនដែលចំលងចេញពីក្រូម៉ូសូមក្នុងសត្វឈ្មោល និងសត្វស្រី។
dose The known amount of chemical or other treatment received by an organism.	ទ្វេរង ឬ កម្រិត បរិមាណធាតុគីមីដែលបានដឹង ឬការព្យាបាលផ្សេងៗ ដែលគេផ្តល់អោយការរស់មួយ។
double bond A covalent bond involving two pairs of electrons.	សម្ព័ន្ធទ្វេ សម្ព័ន្ធកូរ៉ាឡង់នៃអេឡិចត្រុងគ្រប់គ្រង។
double circulation The type of circulation found in mammals and birds where the pulmonary and systemic circulations are completely separate. See blood circulatory system .	បេត់ឈាមពីរ ប្រភេទបេត់ឈាមស្ថិតក្នុងថនិកសត្វ និងបក្សី ដែលបេត់ឈាមសួត និងបេត់ឈាមប្រព័ន្ធ គឺស្ថិតនៅដាច់ពីគ្នា។ សូមមើលពាក្យប្រព័ន្ធបេត់ឈាម។
double cone Type of retinal photoreceptor in which two cones share a single axon. See cones.	កោនទ្វេ ច្បូលពន្លឺរបស់វេទីនដែលកោសិកាកោនពីរមានអាក់ស៊ុនតែមួយ។ សូមមើលពាក្យ កោសិកាកោណ។
double cross A method of plant breeding in which four different inbred lines are crossed together (A x B and C x D) and then the offspring are crossed again ((A x B) x (C x D)) to produce a four-way hybrid seed with good vigour.	ការបង្កាត់ទ្វេដង វិធីបង្កាត់រុក្ខជាតិ ដែលយករុក្ខជាតិបួនប្រភេទមកបង្កាត់គ្នា (AxB និងCxD) បន្ទាប់មកបង្កាត់កូន និងកូនបន្តទៀត ((AxB) និង (CxD)) ដើម្បីទទួលបានគ្រាប់អ៊ីប្រីតបួនផ្លូវ ដែលមានកំលាំងមាំមួនល្អ។
double crossover Two separate events of chromosome breakage and exchange occurring within the same tetrad.	បណ្តូរខ្ទេចគូប ហេតុការណ៍ពីរផ្សេងគ្នានៃការដាច់អង្កត់ក្រូម៉ូសូម និងមានការបណ្តូរអង្កត់កើតឡើងក្នុងតេត្រាតែមួយ។
double fertilization In angiosperms, the process by which one sperm cell fertilizes the egg to form a zygote and another sperm cell fertilizes the polar nuclei to form a primary endosperm nucleus.	ការបង្កាត់នីតទ្វេ ចំពោះអង្សស្រ្តីម ដំណើរការដែលស្រ្តីម៉ាតូសូមីតមួយបង្កកំណើតជាមួយកាម៉ែតញី(អូវុល)ដើម្បីបង្កើតស៊ីកូត ហើយស្រ្តីម៉ាតូសូមីតមួយទៀត បង្កកំណើតជាមួយណ្វៃយ៉ូប៉ូល ដើម្បីបង្កើតណ្វៃយ៉ូអង់ដូស្តែមទីមួយ។
double helix The twisted ladder form of DNA. See appendix 2	ទ្វេលក្ខណៈ ទម្រង់ដាច់ណ្តើរវិលប្រវាងដាវង្វេលក្ខណៈខ្យងនៃADN។
double recessive A genotype in which both alleles of a gene are of the recessive type, i.e. homozygous. See dominance.	អន់នាំចំពីរ សេណូទីប ដែលអាឡែលទាំងពីររបស់សែនសុទ្ធតែប្រភេទអន់ដូចជាអូម៉ូស៊ីកូត។ សូមមើលពាក្យ លុប។
doublefactor cross A genetic study in which two pairs of alleles are followed from the parental generation to the offspring.	ការបង្កាត់ទ្វេកត្តា ការសិក្សាសែនទិច ដែលអាឡែលពីរគូ ត្រូវបានបន្តពីជំនាន់មេបាទៅជំនាន់កូន។
doubling time The time it takes for a population to double in size.	រយៈពេលកំណើនទ្វេ រយៈពេលដែលប្រជាជនឡើងត្រូវការដើម្បីបង្កើន

	ចំនួនរបស់វាពីរដង។
down feathers Small feathers that insulate a bird's body against heat loss.	លោមសំន្រី រោមតូចៗដែលគ្របដណ្តប់ខ្លួនបក្សីសំរាប់ទប់ទល់នឹងការបាត់បង់កំដៅ។
Down's syndrome (formerly Mongolism) Human defects including abnormal facial features and mental retardation resulting from an extra copy of the 21 st chromosome. See trisomy	សហរោគសញ្ញា Down (ទំហំម៉ុងកូល) ជំងឺពីកំនើតដែលរួមមានផ្ទៃមុខមិនធម្មតា និងបញ្ហាយឺតបណ្តាលមកពីការលើសក្រូម៉ូសូមទី ២១ ចំនួនមួយ។ សូមមើលពាក្យ ទ្រីសូមី។
downstream processing A series of steps for the concentration, extraction, purification and recovery of useful products from a fermentation.	ដំណើរការប្រមូលផល ដំណាក់កាលមួយសេរី រួមានការធ្វើកំហាប់ សម្រង់ការបន្សុត និងការស្រង់យកផលិតផលមានប្រយោជន៍ពីល្បើង។
downstream (of a locus on a DNA molecule) Relating to a position in the direction in which transcription occurs. By convention the DNA sequence of genes is shown from 5' (left) to 3' (right) so that if X is on the 3' side of Y it is described as being downstream of Y. Compare upstream.	ខាងក្រោម (អំពីទ្យុតុសនៅលើម៉ូលេគុល DNA) ស្ថិតលើទីតាំងតាមទិសដៅរបស់ការចម្លងក្រាម។ តាមការសន្មត គំណល់ដាច់ ADN របស់សែនមួយ ត្រូវបានបង្ហាញក្នុងទិសដៅពី 5' (ឆ្វេង) ទៅ 3' (ស្តាំ)។ ដូច្នេះ បើ X ស្ថិតនៅខាង 3' នៃ Y នោះវាត្រូវបានគេចាត់ទុកថា ស្ថិតនៅខាងក្រោម Y ។ ផ្ទុយពីពាក្យខាងដើម។
drainpipe cells Any epithelial cells with an intracellular lumen in the form of a drainpipe joined end to end, as in the tracheoles of insects and excretory ducts of flatworms.	កោសិកាទំពង់បង្ហូរ កោសិកាអេពីតេល្យូមទាំងឡាយណា ដែលមានប្រហោងខាងក្នុង ក្នុងទម្រង់ជាបំពង់បង្ហូរភ្ជាប់ចុង និងចុងជាមួយគ្នា ដូចជាក្នុងករណីបំពង់ខ្យល់របស់សត្វល្អិត និងបំពង់បញ្ចេញរបស់ដង្កូវខ្លួនសំប៉ែត។
drone A male bee.	ឃ្នុំល្មន
Drosophila or fruit fly Any small dipterous fly of the genus <i>Drosophila</i> , which has been used extensively in genetic investigations. <i>D. melanogaster</i> is probably the best-understood animal in terms of inheritance studies.	ដ្រូសូតិល ពពួករុយស្ថិតក្នុងពួកដ្រូសូតិល ដែលត្រូវបានគេប្រើយ៉ាងច្រើនសម្រាប់ការសិក្សាអំពីសេនេទិច។ <i>D. melanogaster</i> គឺ ប្រហែលជាសត្វដែលគេស្គាល់ច្បាស់បំផុត ក្នុងន័យការសិក្សាអំពីតំណពូជ។
drought tolerance The ability of plants to resist drought. See xerophyte.	ដល់នឹងភាពរាំងស្ងួត លទ្ធភាពរបស់ រុក្ខជាតិក្នុងការធន់ទៅនឹងភាពរាំងស្ងួត។ សូមមើលពាក្យ រុក្ខជាតិដុះនៅតំបន់រាំងស្ងួត
drug 1. Any chemical used internally or externally for the treatment, cure, or prevention of disease; 2. a chemical that alters the functioning of the mind or body.	1. ថ្នាំ ធាតុគីមីដែលប្រើខាងក្នុងឬខាងក្រៅសំរាប់ព្យាបាល ឬការពារជំងឺ។ 2. ថ្នាំភ្លៀន ធាតុគីមីដែលធ្វើអោយប្រែប្រួលមុខងារផ្លូវចិត្ត ឬផ្លូវកាយ។
drupe A type of succulent, fleshy fruit produced by some plants in which the seed is enclosed in a hard, woody 'stone'. The fruit is formed from the swollen tissue of the pericarp. Examples include peach, plum, cherry, olive, apricot.	ផ្លែលលាង ប្រភេទផ្លែមានឱជារសរបស់រុក្ខជាតិខ្លះ ដែលគ្រាប់របស់វាស្ថិតនៅក្នុងស្រទាប់ភ្នាសយ៉ាងរឹង។ ផ្លែប្រភេទនេះ គឺកើតចេញពីជាលិកាប៉ោងបើកាប។ មានដូចជា ក៏ច ផ្លា ឆឺរី អ៊ីលីរី និងអាព្រីខត។
dry mass or dry weight The mass or weight of biological material dried at 105°C until no further water loss takes place. Because water content varies considerably between individuals, dry weight is the most commonly used method of assessing weight in plants and animals. See biomass.	ម៉ាស់ស្ងួត ឬ ទម្ងន់ស្ងួត ម៉ាស់ ឬទម្ងន់របស់សារធាតុជីវៈ ដែលសម្ងួតនៅសីតុណ្ហភាព ១០៥ អង្សាសេ គឺរហូតដល់គ្មានការបាត់បង់ជាតិទឹកបន្តទៀត។ ដោយសារតែ បរិមាណទឹកមានការប្រែប្រួលខុសគ្នា រវាងកត្តាមួយ ទៅកត្តាមួយទៀត ដូច្នេះទម្ងន់ស្ងួតគឺជាវិធីដែលគេប្រើទៅបំផុត ដើម្បីវាយតម្លៃពីទម្ងន់របស់រុក្ខជាតិ និងសត្វ។ សូមមើលពាក្យ ជីវម៉ាស់។
ds <i>abbrev.</i> double-stranded.	ds អក្សរកាត់របស់ពាក្យ ច្រវាក់ទ្វេ។
duct A tube for carrying fluids such as lymph in the body. In plants a duct may be formed from a row of elongated cells that have lost their interconnecting end walls, and carry water or air.	ចំពង់ បំពង់សម្រាប់ដឹកនាំសារធាតុរាវ ដូចជា បំពង់ទឹករងនៅក្នុងសារពង្កកាយ។ ចំពោះរុក្ខជាតិ បំពង់អាចត្រូវបានបង្កើតចេញដូរកោសិកាវែងៗ ដែលបាត់បង់ការភ្ជាប់ភ្នាសខាងចុងរបស់វា និងត្រូវបានប្រើសម្រាប់ដឹកនាំទឹក និងខ្យល់។
ductless gland See endocrine gland.	ក្រពេញគ្មានចំពង់ សូមមើលពាក្យ ក្រពេញបញ្ចេញក្នុង។
ductus arteriosus A blood vessel found in foetal mammals which connects the pulmonary artery to the aorta and thus creates a bypass to the lungs. The vessel closes soon after birth so that all blood is now sent through the lungs for oxygenation.	គូលរោគទែម៉ង់ សរសៃឈាម មានក្នុងគភីថនិកសត្វ ដែលភ្ជាប់អាកទែស្វិត ទៅអាអក ដូច្នេះវាបង្កើតជាផ្លូវកាត់ឆ្ពោះទៅកាន់សួត។ សរសៃឈាមនេះនឹងបិទជិត បន្ទាប់ពីឆ្លងទន្លេរចត្តាម(បន្ទាប់ពីកើត) ដូច្នេះឥលូវនេះ ឈាម

Occasionally the vessel does not close completely, which may cause a condition called blue baby.	ទាំងអស់ធ្វើដំណើរទៅកាន់សួត ដើម្បីចាប់យកអុកស៊ីសែន។ ជួនកាលសរសៃឈាមនេះ មិនបាននិទជិតទាំងស្រុងទេ ដែលអាចបង្កអោយមានស្ថានភាពមួយ ហៅថាទារកខៀវ។
ductus Cuvieri See Cuvierian duct.	ចំលង់គូធីវី សូមមើលពាក្យ ចំលង់គូរៀន។
Duffy blood group A red blood cell antigen found in some human racial groups, controlled by a single autosomal gene on chromosome 1. Around 65% of Caucasians and 99% of Chinese are positive for the antigen being either homozygous or heterozygous for the allele Fy ^a , while 92% of West Africans are not, being homozygous for Fy ^b alleles.	ក្រុមឈាមដាហ្វឺ អង់ទីសែនកោសិកាឈាមក្រហម មានក្នុងក្រុមជាតិសាសន៍ខ្លះ ដែលកំណត់ដោយសែនអូតូសូមទោលមួយរបស់ក្រុមសូមទី១។ ប្រហែលជាង៥%ចំពោះពួកស្បែកស និង៩៥%ចំពោះជនជាតិចិន មានអង់ទីសែននេះវិជ្ជមាន ដែលអាចជាអូម៉ូស៊ីកូត ឬអេតេរ៉ូស៊ីកូត ចំពោះអាឡែលFy ^a ។ ចំណែកអាហ្វ្រិក ខាងលិច ៩២% គ្មានទេ គឺមានអូម៉ូស៊ីកូតសម្រាប់អាឡែលFy ^b ។
duodenum The portion of the small intestine extending from the pylorus to the jejunum. Pancreatic juice and bile enter the duodenum to assist digestion.	គល់ពោះវៀនតូច កំណាត់ពោះវៀនតូចពីទ្វារក្រោមក្រពះទៅដល់សេស៊ុយនុម។ រលលំពែង និងទឹកប្រមាត់ចូលទៅក្នុងគល់ពោះវៀនតូចដើម្បីជួយរំលាយអាហារ។
duplex DNA DNA in a double –helix shape.	ADN ប្រទាន់ទ្វេ ADN ដែលមានរាងជាវង្សលទ្ធិ។
duplication See gene duplication	ការកើនទ្វេ សូមមើលពាក្យ gene duplication។
dura mater The connective tissue which covers the brain and spinal cord of vertebrates. See meninges.	សរនាតុខុយរ៉ា ជាលិកាសន្ធាន ដែលស្រោបខួរក្បាល និងខួរឆ្អឹងខ្នងរបស់សត្វឆ្អឹងកង។ សូមមើលពាក្យ ស្រោមខួរ។
durophagous Feeding upon hard material.	ខុយរ៉ូហ្វាហ្គីស ដែលស៊ីរបស់រឹង។
dwarfism A condition in which the adult individual does not reach the normal height and may sometimes have other abnormalities. It can be due to a deficiency of growth hormone secreted by the anterior pituitary, or to cartilage abnormalities due to genetic defects (See achondroplasia). Compare gigantism.	តាលឡឺ ស្ថានភាពដែលឯកត្តពេញវ័យ មិនបានឈានដល់កំពស់ធម្មតា ហើយជួនកាលអាចមានលក្ខណៈមិនប្រក្រតីអ្វីក៏មានថែមទៀត។ វាអាចបណ្តាលមកពីកង្វះអ៊ីរ៉ូនលូតលាស់ ដែលបញ្ចេញដោយអ៊ីប៉ូភីសមុខ ឬដោយឆ្អឹងខ្នងមានលក្ខណៈមិនធម្មតា ដោយសារតែបញ្ហាសេនេទិច។ ខុសពីភាពធំហួសមាឌ។
dyad The products of tetrad separation or disjunction at the first meiotic prophase. Consists of two sister chromatids joined at the centromere.	ឌីយ៉ាត ផលិតផលដែលបានមកពីការប្រេះតាមបណ្តោយរបស់តេត្រាតនៅវគ្គប្រូផាសនៃមេយ៉ូស៊ីស។ វាមានក្រមាទីតបងប្អូនពីរភ្ជាប់គ្នានៅត្រង់សង់ត្រូមែ។
dynamic equilibrium The condition in which molecules are equally dispersed, therefore movement is equal in all directions.	លំនឹងឌីណាមិច លក្ខខណ្ឌដែលម៉ូលេគុលត្រូវបានចែកស្មើគ្នា ដូច្នេះធ្វើអោយមានចលនាស្មើគ្នាទៅគ្រប់ទិស។
dynein A large contractile protein that forms the connecting side arms and spokes between microtubules in flagella	ដាយនីន ប្រូតេអ៊ីនកន្ត្រាក់ធំធំ ដែលបង្កើតដៃភ្ជាប់ចំហៀង និងកាំរវាងកូនបំពង់ក្នុងផ្លាសែល។
dysentery A severe disorder of the ileum and colon caused by the bacterium <i>Shigella dysenteriae</i> (and several other species), resulting in abdominal cramps, diarrhoea and fever. The disease is spread by 'food, faeces, fingers and flies', and can be controlled by sanitary precautions.	រាគមូល ភាពខុសប្រក្រតីធ្ងន់ធ្ងររបស់អ៊ីលេអុង និងពោះវៀនធំបង្កឡើងដោយបាក់តេរី <i>Shigella dysenteriae</i> (និងជាច្រើនផ្សេងទៀត) បណ្តាលអោយមានការឈឺពោះ រាគ និងគ្រុន។ ជំងឺនេះ គឺឆ្លងតាមរយៈអាហារ លាមកដៃ និងរុយ និងអាចគ្រប់គ្រងបានដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្នលើផ្នែកអនាម័យ។
dyslexia or word blindness A brain disorder that affects the ability to read, write and speak. There are often sequencing difficulties which affect short-term memory so that multi-syllabic words cannot always be repeated or recalled.	មិកលនស្សន៍ បញ្ហាខួរក្បាល ដែលប៉ះពាល់ដល់ការអាន ការសរសេរ និងការនិយាយ។ វាច្រើនតែជួបនូវការលំបាក ដូចជាឆាប់ភ្លេច។ ដូច្នេះពាក្យច្រើនព្យាង្គ គឺមិនអាចថ្លែងវិញបានទេ ឬមិនចាំបាន។
dysplasia Abnormal growth or development, as may occur in organs or cells.	លូតលាស់ខុសប្រក្រតី មានការលូតលាស់ ឬការវិវត្តខុសធម្មតា។ វាអាចកើតមានចំពោះសរីរាង្គ ឬកោសិកា។
dyspnea Breathing difficulty.	ការស្ទះដង្ហើម មានការពិបាកក្នុងការដកដង្ហើម។
E	
E <i>abbrev.</i> glutamic acid.	ជាអក្សរកាត់របស់ អាស៊ីតក្លុយតាមិច ។

e- or ex- <i>prefix</i> denoting out of, without.	e ឬ ex (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្រៅពី ឬគ្មាន
e value the solar energy present on other planets expressed as a percentage of the earth's solar energy.	តម្លៃ អ៊ី ថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យ ដែលមាននៅភពផ្សេង និងត្រូវបានគិតជាភាគរយនៃថាមពលព្រះអាទិត្យរបស់ភពផែនដី។
E. coli See <i>Escherichia coli</i> .	អ៊ីខូឡែ មើល <i>Escherichia coli</i> ។
ear The sense organ for hearing, balance and acceleration in vertebrates. See auditory canal, eustachian tube, tympanic membrane, cochlea, oval window, ossicle.	ត្រចៀក សរីរាង្គវិញ្ញាណសម្រាប់ឃើញ លំនឹង និងសំឡេងនៃសត្វឆ្អឹងកង។ សូមមើលពាក្យ auditory, canal, eustacian tube, tympanic, membrane, cochlea, oval window, ossicle។
early (spring) wood Wood produced in the spring; usually characterized by relatively large cells.	សាច់ឈើនិទាយរដូវ សាច់ឈើដែលកកើតនៅនិទាយរដូវ ដែលជាធម្មតាសំគាល់ដោយកោសិកាធំៗគួរសម។
earthworm Any annelid of the order oligochaeta.	ជន្លូន ពពួកអាណេលីត ស្ថិតក្នុងលំដាប់អូលីកូឃីតា។
Ebola virus An animal virus that can kill humans and other primates (apes and monkeys). Ebola is a filovirus (filo- meaning 'threadlike') and it has an RNA genome. The only other known filovirus is Marburg virus.	វីរុសអេបូឡា ជាវីរុសសត្វ ដែលអាចសម្លាប់មនុស្ស និងពពួកព្រីមាតដទៃទៀតបាន។ អេបូឡាជាវីរុសសរសៃ និងមានសេណូមជាARN។ វីរុសសរសៃតែមួយគត់ផ្សេងទៀត គឺវីរុសម៉ាប៊ីក។
ec- <i>prefix</i> denoting out of, off.	អិច- (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្រៅពី ឬឃ្លាតពី។
ecad A plant form that results from the habitat in which the plant occurs and is not brought about genetically. See phenotypic plasticity.	អ៊ីយែត ទម្រង់រុក្ខជាតិដែលបណ្តាលមកពីទីតាំងដែលវាស្រស់នៅ គឺវាមិនបណ្តាលមកពីសម្ភារសេនេទិចទេ។
ecdysis The process of moulting the cuticle in insects, usually in the pre-adult stage. Each larval stage is referred to as an instar, so that the first instar is terminated by the first ecdysis, the second instar by the second ecdysis. Ecdysis is initiated by the moulting hormone.	សក ឬ ជ្រុះ ដំណើរសកសម្បករបស់សត្វល្អិត ដែលច្រើនកើតមាននៅមុនដំណាក់កំនេញវ័យ។ ដំណាក់កំនេញវ័យនីមួយៗត្រូវបានគេហៅថា អ៊ីនស្តា។ អ៊ីនស្តាទី១ត្រូវបានបញ្ចប់ដោយការសកលើកទី១។ អ៊ីនស្តាទី២ ត្រូវបានបញ្ចប់ដោយការសកលើកទី២។ ការសកត្រូវបានភ្ជោចដោយអ៊ីម៉ូនសក។
ecdysone See moulting hormone.	អិចឌីសូន សូមមើលពាក្យ អ៊ីម៉ូនសក។
ecesis The germination and subsequent establishment of a plant colonizing a new habitat.	អ៊ីស៊ីស៊ីស ការដុះ និងការលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិនៅពាសពេញតំបន់ថ្មីមួយ។
ECG (electrocardiogram) A recording of the electrical changes occurring as the heart beats that can be used in the diagnosis of heart malfunction. Each cardiac cycle produces three distinct ECG waves, designated as P, QRS and T. To obtain an ECG, electrodes are usually attached to both arms and the left leg.	អេឡិចត្រូកាដ្យូក្រាម កំណត់ត្រាអំពីការប្រែប្រួលបន្ទុកអគ្គីសនី ដែលកើតមាននៅពេលដែលបេះដូងកន្ត្រាក់។ កំណត់ត្រានេះត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ អំពីដំណើរមិនប្រក្រតីរបស់បេះដូង។ វដ្តបេះដូងនីមួយៗបង្កើតបានជាវលកអេឡិចត្រូកាដ្យូក្រាមបីខុសៗគ្នា ដែលកំណត់ដោយ P, QRS និង T។ ដើម្បីទទួលបានអេឡិចត្រូកាដ្យូក្រាម គេត្រូវភ្ជាប់អេឡិចត្រូតទៅដៃទាំងពីរ និងទៅជើងឆ្វេង។
echidna Any of the spine-covered monotreme mammals of the family Tachyglossidae, found in Australia and New Guinea. They have a long snout and claws for digging out ants.	អេមីដណា ថនិកសត្វម៉ូណូត្រែមគ្របដណ្តប់ដោយពាមរឹង នៃអំបូរតាមីកូស៊ីដេ។ ថនិកសត្វប្រភេទនេះមាននៅក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលី និងញូឌីហ្គីណេ។ វាមានប្រមុះ និងក្រញ៉ាវែងៗសម្រាប់កាយរន្ធស្រមោច។
echinate Possessing spines or bristles.	មាសបន្លា ឬ មាសរោម
echino- <i>prefix</i> denoting spines or prickles.	អេគីណូ (បុព្វបទ) មានន័យថា មានបន្លា ឬមានរោម។
echinococcus A larval tapeworm (metacestode) which develops several daughter cysts each of which has several scoleces (pl. of scolex).	អេគីណូខូកខ័ស តេនញ៉ាដំណាក់កំនេញវ័យ (មេតាសេស្តូត) ដែលវិវត្តទៅជាកូន គឺជាច្រើន ហើយដែលគឺសនីមួយៗមានស្លូលឡើងជាច្រើន។
echinoderm Any member of the phylum Echinodermata, including the sea urchins, starfish, brittle-stars, sea cucumbers, feather stars and sea lillies. The phylum is characterized by a five-sided radial symmetry and the presence of tube feet.	អេគីណូដែម សត្វស្ថិតក្នុងសាខាអេគីណូដែមម៉ាតា ដែលមានដូចជាកាំប្រម៉ាសមុទ្រ ផ្កាយសមុទ្រ ត្រសក់សមុទ្រ។ល។ សត្វក្នុងសាខានេះសម្គាល់ដោយមានដៃ ចំហៀងប្រាំមានស៊ីមេទ្រីរាងកាំ និងវត្តមានជើងបំពង់។
echinoid Any of the echinoderms of the class Echinoidea, including the sea urchins.	អេគីណូអ៊ីត ពពួកសត្វអេគីណូដែម ស្ថិតក្នុងថ្នាក់អេគីណូអ៊ីដេ ដូចជាសត្វកាំប្រម៉ាសមុទ្រ។

<p>echolocation A method of detecting prey and obstacles using reflected sound waves. eg used by bats, dolphins and whales.</p>	<p>អេកូឡូស៊ី វិធីរករំពេចនិងដឹងពីឧបសគ្គផ្សេងៗដោយប្រើរលកសំលេងអេឡិចត្រូ។ ឧទាហរណ៍ ប្រើដោយសត្វប្រដៀវ ជ្រូង ដូហ្វិង និងបាឡែត។</p>
<p>eclipse 1. the period during which a virus exists as a free nucleic acid in the host cell, so called because nothing seems to be happening during this phase. 2. (of plumage in birds) occurring for a short time after the breeding plumage is moulted, particularly in ducks.</p>	<p>អេក្លីប 1. ជាពេលដែលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត របស់វីរុសស្ថិតនៅដោយសេរីក្នុងកោសិកាផ្ទះ។ គេហៅវាដូច្នោះ ដោយហេតុថា មិនទាន់មានអ្វីកើតឡើងទេនៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ។ 2. (អំពីពោមបក្សី) ជ្រុះពោមភ្លាម នៅបន្ទាប់ពីមានការពាក់គ្នា ជាពិសេសចំពោះសត្វទា។</p>
<p>ecogeographical rules See Bergmann's rule, Allen's rule, Gloger's rule.</p>	<p>វិធានអេកូភូមិសាស្ត្រ</p>
<p>ecological equivalent One of two species that have arisen from the same ancestral stock which have evolved in similar environments and have the same adaptive characters.</p>	<p>សមមូលអេកូឡូស៊ី ប្រភេទមួយក្នុងចំណោមប្រភេទពីរ ដែលមានប្រភពចេញពីដួនតាតែមួយ ដោយបានវិវត្តនៅក្នុងបរិស្ថានប្រហាក់ប្រហែលគ្នា និងមានលក្ខណៈបន្តដូចគ្នា។</p>
<p>ecological isolation A genetic isolation mechanism that prevents interbreeding between individuals of the same species because they live in different areas; also called habitat preference.</p>	<p>ការខ្លាចខ្លាចដោយអេកូឡូស៊ី វិធីខ្លាចខ្លាចដែលការពារមិនអោយមានការបង្កាត់រវាងប្រភេទដូចគ្នា ដោយសារការរស់នៅតំបន់ផ្សេងគ្នា។ គេហៅម៉្យាងទៀតថា ចំណូលកន្លែងនៅ។</p>
<p>ecological niche The organism's functional role in the community in terms of its preferred temperature, moisture and pH, combining spatial habitat with functional interaction with other species.</p>	<p>នាធិអេកូឡូស៊ី នាធិរបស់ការរស់នៅក្នុងសហគមន៍ ដែលមានន័យដូចជា ចំណូលសីតុណ្ហភាព សំណើម និង pH រួមជាមួយទីតាំងរស់នៅ និងអន្តរកម្មជាមួយប្រភេទផ្សេងៗទៀត។</p>
<p>ecological pyramid A graphical means of illustrating the trophic structure or trophic function of communities. They are of three general types (a) the pyramid of numbers, which illustrates the numbers of organisms at each trophic level. (b) the pyramid of biomass, based on dry weight (or occasionally live weight) at each level at a given time. (c) the pyramid of energy which shows the energy flow between each level. See food chain.</p>	<p>ពីរាមីតអេកូឡូស៊ី មធ្យមភាគនៃក្រាប បង្ហាញអំពីទម្រង់អាហារ ឬមុខងារអាហារ របស់សហគមន៍។ វាមានបីប្រភេទ (a) ពីរាមីតចំនួន ដែលបង្ហាញពីចំនួនការរស់ នៅកម្រិតអាហារនីមួយៗ។ (b) ពីរាមីត ដីរមាស អាស្រ័យលើទម្ងន់ស្ងួត(ឬជួនកាល ទម្ងន់រស់) (c) ពីរាមីតថាមពល ដែលបង្ហាញពីលំហូរថាមពលរវាងដំណាក់កាលនីមួយៗ សូមមើលពាក្យ ខ្សែអាហារ។</p>
<p>ecological race A race composed of many similar variants of the same species in several local populations distributed over a relatively large geographic area.</p>	<p>ពូជអេកូឡូស៊ី ពូជដែលមានឯកត្តៈបំបែកស្រដៀងគ្នាជាច្រើននៃប្រភេទតែមួយក្នុងប៉ូពុយឡូស្យុងនៅនឹងកន្លែងដែលបែងចែកពាសពេញភូមិសាស្ត្រធំៗគ្នា។</p>
<p>ecology The study of the interactions between organisms and their relationships with the environment.</p>	<p>អេកូឡូស៊ី ការសិក្សាអំពីអន្តរកម្មរវាងការរស់ និងអន្តរទំនាក់ទំនងរបស់វាជាមួយបរិស្ថាន។</p>
<p>ecophenotype A modification of the phenotype of an organism, resulting from environmental influences, that is not heritable. See phenotypic plasticity.</p>	<p>អេកូផេណូទីប កំណែប្រែផេណូទីបរបស់ការរស់ បណ្តាលមកពីឥទ្ធិពលរបស់បរិស្ថាន គឺមិនមែនតំណពូជទេ។</p>
<p>EcoRI An example restriction enzyme that comes from the bacterium <i>Escherichia coli</i>; this restriction recognizes the DNA sequence GAATTC, then cleaves it between the guanine and the adenine.</p>	<p>អ៊ីឡូ RI ឧទាហរណ៍ពីអង់ស៊ីមកំហិតមួយ ដែលបានមកពីបាក់តេរី <i>Escherichia coli</i>។ ការកំហិតនេះ ស្គាល់លំដាប់ADN GAATTC បន្ទាប់មកអង់ស៊ីមនេះកាត់ប្រាក់ADNនៅចន្លោះកាស៊ីន និងអាដេនីន។</p>
<p>ecospecies A species of plant or animal that can be divided into several ecotypes (See cenospecies) which are able to exchange genes freely without loss of fertility or vigour in the offspring.</p>	<p>អេកូប្រភេទ ប្រភេទរុក្ខជាតិ ឬប្រភេទសត្វ ដែលអាចចែកទៅជាអេកូប្រភេទជាច្រើន (សូមមើលពាក្យ សេណូប្រភេទ) ដែលអាច ប្តូរសែនគ្នាទៅវិញទៅមកបានដោយសេរី ដោយមិនបានធ្វើអោយមានភាពអារ ឬខ្សោយកំលាំងនៅជំនាន់កូនឡើយ។</p>
<p>ecosphere Those parts of the earth and its atmosphere where life can exist.</p>	<p>អេកូស្វែរ ផ្នែករបស់ផែនដី និងបរិយាកាសរបស់វា ដែលអាចកើតមានជីវិតបាន។</p>
<p>ecosystem A community of different species interdependent on each other, together with their entire physical environment, that is distinctly different from neighboring communities and almost</p>	<p>ឋានប្រព័ន្ធ សហគមន៍ប្រភេទខុសៗគ្នា ដែលមានលក្ខណៈ ឯករាជ្យរៀងៗខ្លួន រួមជាមួយបរិស្ថានរូបទាំងអស់របស់វា គឺថា មានលក្ខណៈខុសៗគ្នាពីសហគមន៍នៅក្បែរនោះ និងស្ទើរតែ មានលក្ខណៈឯករាជ្យក្នុងន័យ</p>

independent in terms of energy. e.g. forest, grassland.	ថាមពល។ ឧទាហរណ៍ ព្រៃ វាលស្មៅ។
ecotone The zone of distribution of an organism, across the boundaries of which the individuals of a species become progressively fewer, less productive, and sometimes smaller.	អេកូតុន តំបន់របាយការសំនួងហួសព្រំដែន ដែលឯកត្តរបស់ប្រភេទមួយ មាន ការថយបរិមាណជាលំដាប់ មានការថយចុះនូវការបន្តពូជ និងជូនកាល មានទំហំតូច។
ecotope A specific type of habitat occurring within a region.	អេកូតូប ប្រភេទតំបន់រស់នៅយថាប្រភេទ ដែលមាននៅក្នុងតំបន់មួយ។
ecotype A form of a species adapted genetically to a specific habitat, but which can interbreed with the other members of the species.	អេកូធីប ទម្រង់មួយនៃប្រភេទដែលបានបន្តពូជក្នុងស្ថានភាពសេនេទិចទៅនឹង កន្លែងរស់នៅយថាប្រភេទមួយ ប៉ុន្តែនៅអាចបន្តពូជជាមួយសមាជិកផ្សេងៗ ទៀត ក្នុងប្រភេទតែមួយបាន។
ecto- or ect- prefix meaning outside.	អិចតូ ឬ អិច (បុព្វបទ) មានន័យថា ខាងក្រៅ។
ectoblast See ectoderm.	អិចតូប្លាស សូមមើលពាក្យ អិចតូឌែម។
ectocommensal (of an organism) Living as a commensal on the body surface of another.	សហប្រទេសក្រៅ (អំពីភារសំ) រស់ទម្រង់ជាសហប្រាណ លើផ្ទៃខាងក្រៅ សារពាង្គកាយភារសំផ្សេង។
ectoderm The outer layer of cells in an embryo that forms epidermal, nervous, and sensory organs and tissues.	អិចតូឌែម ស្រទាប់កោសិកាខាងក្រៅរបស់អំប្រឹយ៉ុង ដែលបង្កបង្កើត អេពីឌែម ប្រព័ន្ធប្រសាទ សរីរាង្គវិញ្ញាណ និងជាលិកា។
ectoenzyme Enzymes secreted across the body wall of a saprophyte, into the materials which they have invaded, so facilitating absorption.	អិចតូអង់ស៊ីម អង់ស៊ីមដែលត្រូវបានបញ្ជូញឆ្លងកាត់ភ្នាសរបស់សាប្រូក្រីត ចូលទៅក្នុងសារធាតុមួយ ដើម្បីបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការស្រូប។
ectohormone A pheromone; a substance secreted externally by an organism to influence the behavior of other organisms; an ectocrine.	អិចតូអរម៉ូន ផេរ៉ូម៉ូន ។ សារធាតុបញ្ជូញមកក្រៅដោយភារសំមួយ ដែល មានឥទ្ធិពលលើអាកប្បកិរិយារបស់ភារសំផ្សេងៗទៀត។ អិចតូគ្រីន។
ectolecithal (of eggs) Having the yolk around the outside.	ស៊ីតស្យើចព័ន្ធខាងក្រៅ
ectomere Any blastomere which gives rise to ectoderm cells.	អិចតូមែរ ញាសូមែដែលកើតទៅជាកោសិកាអិចតូឌែម។
ectomycorrhizae Mycorrhizae that develop externally and do not penetrate to the interior of the cells they surround.	អិចតូមីកូរីស មីកូរីសដែលលូតលាស់នៅខាងក្រៅ ហើយមិនដុះជ្រៀត ចូលទៅផ្នែកខាងក្នុងរបស់កោសិកាដែលវាព័ទ្ធជុំវិញទេ។
ectoparasite A parasite that lives on the outside of the host, e.g. ticks.	បរាសិតក្រៅ បរាសិតដែលរស់នៅខាងក្រៅច្នួល។ ឧទាហរណ៍ ចៃ។
ectopic Being in an abnormal place; e.g. an ectopic pregnancy is one in which the embryo develops in a fallopian tube rather than in the uterus.	ក្រៅស្បូន ស្ថិតនៅកន្លែងខុសពីធម្មតា ដូចជាក្នុងករណីកូនក្រៅស្បូន ដែល អំប្រឹយ៉ុងវិវត្តនៅក្នុងដៃស្បូន។
ectoplasm The cortex of a cell or that part of cytoplasm just under the cell surface; contrasts with endoplasm. It is often much more gel-like than the liquid endoplasm and is important in the movement of unicellular animals such as <i>Amoeba</i> .	អិចតូប្លាស ផ្នែកសម្បករបស់កោសិកាឬផ្នែករបស់ស៊ីតូប្លាស ដែលស្ថិតនៅ ជាប់ផ្ទាល់ពីក្រោមភ្នាសកោសិកា។ ផ្ទុយពីពាក្យ អង់ដូប្លាស។ មានសភាព ខាប់អន្ទិល ដែលមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងការធ្វើចលនារបស់សត្វ ឯកកោសិកា ដូចជាអាមីប។
Ectoprocta One of two sub-groups of the phylum bryozoa.	អិចតូប្រូកតា ក្រុមរងមួយក្នុងចំណោមក្រុមរងពីរបស់សាខាប្រឹយ៉ូសូអែរ។
ectotherm A cold blooded animal. See poikilotherm.	អិចតូធីម សត្វអចេរកំដៅ។
ectothermic Animals that regulate their body temperature by moving to places where they can be most comfortable.	អិចតូធីមិច សត្វដែលតម្រូវសីតុណ្ហភាពខ្លួនវាដោយបំលាស់ទីទៅកន្លែង ដែលវាអាចរស់នៅដោយសុខស្រួលបាន។
ectotroph Any heterotroph that absorbs food materials directly from outside the body. e.g. bread mould and tapeworms.	អិចតូត្រូហ្វ អេតេរ៉ូត្រូហ្វដែលស្រូបយកអាហារដោយផ្ទាល់ពីខាងក្រៅ។ ឧទាហរណ៍ ផ្សិតនំប៉ុង និងតេនញ៉ា។
eczema A blistering skin rash usually due to an allergy.	ត្រអក ពងក្រហមៗលើស្បែក ដែលច្រើនតែបង្កឡើងដោយប្រតិកម្ម តំណប។
edaphic factor A soil factor.	ភត្តាដី
edaphic race An ecophenotype resulting from the properties of the substrate rather than other	អ៊ីដាឡិច រេស ជាអេកូផេណូទីប ដែលបណ្តាលមកពីលក្ខណៈរបស់

environmental factors.	ស៊ីប្រូតូត ជាជាងកត្តាបរិស្ថាន។
edema See oedema.	ឡើងប៉ោង
edentate Any of the placental mammals that constitute the order Edentata. Edentates are primitive mammals, lacking teeth or having only peg-like teeth from which enamel is absent, e.g., sloths, anteaters, armadillos.	សត្វគ្មានធ្មេញ ថនិកសត្វមានស្បូន ក្នុងលំដាប់អ៊ីដីនតាតា។ សត្វគ្មានធ្មេញគឺជាថនិកសត្វជាន់ដើម ដែលគ្មានធ្មេញ ឬមានតែទម្រង់ដូចធ្មេញដោយគ្មានកាតាធ្មេញ ទេ។ ឧទាហរណ៍ សត្វកម្ពីល និងសត្វពង្រួលម៉្យាង។
edentulous Lacking teeth.	គ្មានធ្មេញ
edge effect The occurrence of a greater diversity and density of organisms at a boundary between habitats.	អនុភាពជាយល់នៅ ការកើតមាននូវភាពចម្រុះកាន់តែច្រើន និងដង់ស៊ីតេការរស់កាន់តែខ្ពស់ នៅត្រង់ព្រំប្រទល់រវាងតំបន់រស់នៅ។
editing A system that has evolved to correct errors occurring during DNA replication. The DNA polymerase enzymes involved in DNA replication possess an exonuclease activity, which serves a 'proofreading' and 'editing' function. Mistakes, in terms of mismatch of bases, due to the wrong base being inserted during replication, are searched for and cut out.	កែតម្រូវហ្សេន ប្រព័ន្ធដែលបានវិវត្តដើម្បីកែតម្រូវកំហុសក្នុងអំឡុងពេលស្វ័យដំឡើងទ្រេADN។ អង់ស៊ីមADNប៉ូលីមែរកាស ដែលទាក់ទងការស្វ័យដំឡើងទ្រេADN មានសកម្មភាពអិចសូណូលេស ដែលដើរតួជាអ្នកត្រួតពិនិត្យ និងកែតម្រូវកំហុស។ កំហុសដែលបណ្តាលមកពីការបញ្ចូលបាសខុស ក្នុងអំឡុងពេលស្វ័យដំឡើងទ្រេADN ត្រូវបានរកឃើញ និងកាត់ចេញ។
Edwards syndrome A human genetic mutation caused by trisomy of chromosome 18. Symptoms include a long skull and severe mental retardation.	សហទោសញ្ញា Edwards មុយតាស្បុងសេនេទិចមនុស្សបង្កឡើងដោយទ្រីសូមីនៃក្រូម៉ូសូមទី១៨។ រោគសញ្ញារួមមានផ្លឹងវែង និងមានបញ្ហាអន់ថយយ៉ាងខ្លាំង។
eel Any teleost fish of the Anguilliformes, having a smooth, shiny skin, a long, snakelike body and small fins.	អន្ទង់ ត្រីផ្លឹងស្ថិតក្នុងអង់គ្លីលីផេម ដែលមានស្បែករលោងនិងចាំងមានរាងវែង មានខ្លួនដូចពោះ និងមានព្រុយតូចៗ។
eelworm Any plant-parasitic or free-living nematode.	ពូកនេម៉ាតូត ដែលបរាសិតរុក្ខជាតិ ឬរស់ដោយសេរី។
effector A structure or organ that brings about an action or 'effect' as a result of a stimulus received through a receptor which can come from the CNS or from a hormone. The effector is usually a muscle but can be a gland.	អ៊ីហ្វហ្វិចទ័រ ជាទម្រង់ ឬសរីរាង្គ ដែលបង្កអោយមានសកម្មភាព បណ្តាលមកពីរញ្ជាច បានមកពីផ្ទៃលដែលអាចមានប្រភពមកពីប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ឬពីអ័រម៉ូន។ អ៊ីហ្វហ្វិចទ័រច្រើនតែជាសាច់ដុំ ប៉ុន្តែក៏អាចជាក្រពេញផងដែរ។
effector molecule Small, biologically active molecule that acts to regulate the activity of a protein by binding to a specific receptor site on the protein.	ម៉ូលេគុលអ៊ីហ្វហ្វិចទ័រ ឬ ម៉ូលេគុលសកម្ម ជាម៉ូលេគុលដ៏សាស្ត្រសកម្មតូចៗ ដែលតំរូវសកម្មភាពប្រតិបត្តិដោយភ្ជាប់ទៅលើផ្ទៃលយថាប្រភេទ នៅលើប្រូតេអ៊ីន។
efferent neurone A nerve fibre carrying impulses away from the CNS to effector cells. Compare afferent neurone.	ណឺរ៉ូននាំចេញ សរសៃប្រសាទ ដែលដឹកនាំចរន្តចេញពីប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ឆ្ពោះទៅកាន់កោសិកាអ៊ីហ្វហ្វិចទ័រ។ ខុសពី ណឺរ៉ូននាំចូល។
efflorescence 1. The period of flowering. 2. Blooming. 3. A dry, crusty growth.	1. ដុះចេញផ្កា 2. ផ្ការីក 3. ការលូតលាស់គ្រឿងស្ងួត
effluent An outflow of liquid, especially the flow of sewage or polluted water from a drain into a river or stream.	ការកស់លាងវាច សារធាតុរាវដែលហូរចេញជាពិសេសទឹកកកសំណល់ ឬសារធាតុរាវដែលហូរចេញពីលូចូលទៅក្នុងស្ទឹង ទន្លេ ឬផ្លូវទឹកនានា។
eft A young newt.	កូនត្រកូតម្យាង
egestion The departure of faeces or unused food substances from the body.	ការបញ្ជេញការកស់លាង ការចាកចេញរបស់លាមក ឬសារធាតុអាហារមិនប្រើប្រាស់ពីសារពាង្គកាយ។
egg The female reproductive cell.	ការម៉ែតញី កោសិកាបន្តពូជញី។
egg 1. See ovum. 2. A structure produced by insects, birds and reptiles whose function is to enable embryonic development outside the female on land without the use of water as a growth medium.	ស៊ីត 1. កាម៉ែតញី។ 2. ទម្រង់ដែលបង្កើតដោយសត្វល្អិត បក្សី និងឧដ្ឋសត្វដែលមុខងាររបស់វាគឺធ្វើអោយអំប្រិយ្យុងអាចលូតលាស់បាននៅខាងក្រៅសត្វញីបានដោយមិនមានការប្រើទឹក ធ្វើជាមជ្ឈដ្ឋានលូតលាស់ឡើយ។
egg apparatus A group of usually three cells in an embryo sac, one of which is the egg and two of which are synergids.	ធាតុបន្តរបស់ការម៉ែតញី ក្រុមកោសិកាដែលជាទូទៅមានកោសិកា៣ នៅក្នុងថង់អំប្រិយ្យុង ដែលក្នុងនោះ១ជាកាម៉ែតញី និង២ទៀតជាស៊ីនេស៊ីត។

egg membrane Any membrane, shell or jelly-like layer surrounding and protecting the egg, including primary membranes secreted by the ovum or oocyte, secondary membranes secreted by cells of the ovary and tertiary membranes, for example albumen and egg shell, secreted by glands of the oviduct.	ភ្នាសស៊ីត ភ្នាសទាំងឡាយ ដូចជាសម្បក ឬស្រទាប់មានលក្ខណៈអន្លិល ដែលនៅពីទ្វដុំវិញ និងការពារស៊ីត។ ភ្នាសនេះ រួមមានភ្នាសទី១ ដែល បញ្ចេញដោយកោសិកាកេរេញី ឯភ្នាសទី២ បញ្ចេញដោយកោសិកាអូវុល និង ភ្នាសទី៣ (អាស៊ីប៊ុយមីន និងសម្បកស៊ីត) បញ្ចេញដោយក្រពេញដៃស្បូន។
egg tooth A small structure on the end of a hatching bird's beak or on the tip of a hatching reptile's nose that is used in pecking through the egg shell.	ធ្មេញស៊ីត ទម្រង់តូចមួយនៅចុងចំពុះបក្សីពេលញាស់ ឬនៅខាងចុងច្រមុះ ល្អិតពេលញាស់ ដែលវាប្រើសំរាប់ចោះទំលាយសម្បកស៊ីត។
eglandular Without glands.	គ្មានទ្រពេញ
ejaculation The process by which semen is expelled from the penis by strong muscular contractions of the urethral wall.	ការបញ្ចេញស្រន់ ដំណើរបញ្ចេញទឹកកាមចេញពីលិង្គ ដោយមានការកម្រិត សាច់ដុំយ៉ាងខ្លាំងរបស់ភ្នាសបង្ហូរនោម។
ejaculation The release of sperm cells and seminal fluid through the penis of a male.	ការបញ្ចេញស្រន់ ការបញ្ចេញទឹកកាមទៅក្រៅតាមលិង្គរបស់ បុរស។
elaioplankton Any planktonic organism which is aided in its flotation by oil droplets in the cells.	ប្លង់តុងប្រេង ប្លង់តុងដែលការអណ្តែត របស់វាមានជំនួយពីគ្រាប់ប្រេងនៅ ក្នុងកោសិកា។
elaioplast A colourless plastid that stores oil, found commonly in monocotyledons and liverworts.	ភ្នាសប្រេង ភ្នាសគ្មានពណ៌ ដែលស្តុកប្រេង។ ភ្នាសប្រេងមាននៅក្នុង ម៉ូណូកូតីលេដុង និងអេប៉ាទីច។
elasmobranch Any cartilaginous fish of the subclass Elasmobranchii (class chondrichthyes) including fish such as sharks, dogfish, skate and rays -all the class except the chimaeras. In some classifications the term is synonymous with Chondrichthyes.	អ៊ីឡាស្តូប្រេង ត្រីឆ្អឹងខ្លីស្ថិតក្នុងថ្នាក់រង អ៊ីឡាស្តូប្រេងប្រេងយីអ៊ី (ថ្នាក់ក្នុងខ្រែច ជីស) រួមមានត្រីឆ្អាម ដកហ្វីស ស្កេត និងប្របែល។ នៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ខ្លះ ពាក្យនេះមានន័យ ដូចគ្នាជាមួយនឹងពាក្យក្នុងខ្រែចជីស។
elastic cartilage See cartilage.	ស្លឹកខ្លីយឺត សូមមើលពាក្យ ឆ្អឹងខ្លី។
elastic fibre any of the highly extensible fibres made of the protein elastin, that are one of the connective tissues in vertebrates, occurring particularly in the lungs and artery walls and as ligaments.	សរសៃយឺត សរសៃដែលអាចយឺតបានយ៉ាងខ្លាំង បង្កឡើងពីប្រូតេអ៊ីនអេ ឡាស្តីន ដែលជាជាលិកាសន្ធានម្យ៉ាងរបស់សត្វឆ្អឹងកង។ វាមានជាពិសេស នៅក្នុងសួត និងភ្នាស អាកទែ និងជាសរសៃចំណង។
elastin The protein found in elastic fibres.	អ៊ីឡាស្តីន ប្រូតេអ៊ីនមាននៅក្នុងសរសៃយឺត។
electric charge Presence of excess positive or negative particles in or on an object. Objects with opposite electric charge attract each other, whereas objects of the same electric charge repel each other.	បន្ទុកអគ្គិសនី វត្ថុមានភាគល្អិតវិជ្ជមាន ឬអវិជ្ជមានលើសនៅក្នុង ឬលើវត្ថុ មួយ។ វត្ថុដែលមានបន្ទុកអគ្គិសនីផ្ទុយគ្នាទាញគ្នាទៅវិញទៅមក។ ចំណែកឯ វត្ថុដែលមានបន្ទុកដូចគ្នាច្រានគ្នាទៅវិញទៅមក។
electric organ An organ that is capable of giving an electric shock to any organism coming in contact with it, and occurring particularly in elasmobranch fish such as rays.	សរីរាង្គអគ្គិសនី សរីរាង្គដែលអាចបណ្តាល អោយមានការឆក់ការរស់ផ្សេង ទៀត ដែលមកប៉ះនឹងវា។ បាតុភូតនេះ កើតមានជាពិសេសចំពោះត្រីអ៊ីឡា ស្តូប្រេង មានដូចជាប្របែល។
electrical conductivity Ability of a material to transfer electric charge. A material that conducts electricity has either mobile electrons or mobile anions and cations.	តាមបន្ទុកអគ្គិសនី លទ្ធភាពបញ្ជូនបន្ទុកអគ្គិសនីនៃរូបធាតុ។ រូបធាតុដែល ចំលងអគ្គិសនីមានអេឡិចត្រុងឬអានីយ៉ុង និងកាចុងចល័ត។
electrocardiogram See ECG.	អេឡិចត្រូកាតូឡូក្រាម សូមមើលពាក្យ ECG។
electrochemical gradient The combination of a concentration gradient and an electrical gradient of ions across a membrane.	ជម្រាលអេឡិចត្រូគីមី បន្សុំនៃជំហានកំហាប់ និងជំហានអគ្គិសនីរបស់ អ៊ីយ៉ុង ឆ្លងកាត់ភ្នាស។
electrochemical series Listing of halfreactions in order of increasing tendency to gain electrons. Used to predict whether a given electrontransfer reaction will proceed. Any halfreaction can remove electrons from any halfreaction below it in the series.	ស៊េរីអេឡិចត្រូគីមី តារាងពាក់កណ្តាលប្រតិកម្មក្នុងលំដាប់ កើនឡើងនៃ ការ ចាប់យកអេឡិចត្រុង។ តារាងនេះត្រូវបានប្រើ ដើម្បីប៉ាន់ស្មានថាតើ ប្រតិកម្មដឹកនាំ អេឡិចត្រុងនឹងដំណើរការទេ។ ពាក់កណ្តាលប្រតិកម្មណា មួយអាចដោះអេឡិចត្រុងពីពាក់កណ្តាលប្រតិកម្មមួយផ្សេងទៀតដែលនៅ ក្រោមវាក្នុងស៊េរី។
electroencephalogram See EEG.	អេឡិចត្រូសេដាឡូក្រាម សូមមើលពាក្យ EEG។
electrogenic pump An active transport protein that transports (pumps) ions against their concentration	ស្ថាប័នអេឡិចត្រូសេដា ប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំសកម្ម ដែលដឹកនាំ (សប់) អ៊ីយ៉ុង

<p>gradient; the main electrogenic pumps in plants are proton pumps.</p>	<p>បញ្ជាក់សំដៅលើកំហាប់។ ស្នប់អេឡិចត្រូសែនិចដែលសំខាន់ចំពោះរុក្ខជាតិ គឺស្នប់ប្រូតុង។</p>
<p>electrolysis Use of electric current to break molecules into their component elements.</p>	<p>អេឡិចត្រូលីស ការប្រើចរន្តអគ្គិសនីដើម្បីបំបែកម៉ូលេគុលអោយទៅជា ធាតុផ្សំរបស់វា។</p>
<p>electrolyte Ionic compounds dissolved in water to make a solution that contains ions and conducts electricity. Their proper balance is essential to life.</p>	<p>អេឡិចត្រូលីត សមាសធាតុអ៊ីយ៉ុងដែលរលាយក្នុងទឹកបង្កើតសូលុយស្យុង ដែលមានអ៊ីយ៉ុងនិងចំលងចរន្តអគ្គិសនីបាន។ លំនឹងត្រឹមត្រូវរបស់វាគឺមាន សារៈសំខាន់ចំពោះជីវិត។</p>
<p>electromagnetic radiation Form of wave motion comprising alternating electric and magnetic fields that travels at an extremely high speed (3×10^8 m/s). eg. light, X-rays, Gamma() rays, UV(ultra- violet), IR(infra-red), radio etc.</p>	<p>រស្មីអេឡិចត្រូម៉ាញ៉េទិច សណ្ឋានចលនារលកនៃដែនអគ្គិសនីនិងដែន ម៉ាញ៉េទិចផ្លាស់ដែលលឿនបំផុត (3×10^8 m/s)។ ឧទាហរណ៍ កាំរស្មី X , កាំរស្មីហ្គាម៉ា កាំរស្មី អ៊ុលត្រាស្វាយ ពន្លឺអាំងហ្វ្រាហ្វាយ រលកវិទ្យុ។ល។</p>
<p>electromagnetic spectrum The entire range of wavelengths of electromagnetic radiation, most of which are not detectable by the human eye except in the visible spectrum from about 400-700 nm wavelength. Wavelengths shorter than the visible spectrum contain large quantities of energy which can be harmful to living material.</p>	<p>ស្បូនអេឡិចត្រូម៉ាញ៉េទិច ជំហានរលកគ្រប់ប្រភេទទាំងអស់នៃកាំរស្មី អេឡិចត្រូម៉ាញ៉េទិច ដែលភាគច្រើនមិនអាចមើលឃើញ បានដោយភ្នែកទេ លើកលែងតែស្បូនមើលឃើញ ដែលមានជំហានរលកប្រហែលពី ៤០០- ៧០០។ ជំហានរលកខ្លីជាងស្បូនមើល ឃើញមានបរិមាណថាមពលច្រើន ដែលអាចធ្វើអោយមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ការរស់។</p>
<p>electron A very small, negatively charged particle that moves outside the nucleus and can be relatively easily removed from an atom. The charge of an electron is -1 and its mass is $1/1837$ that of a hydrogen atom.</p>	<p>អេឡិចត្រូន ផង់មានបន្ទុកអវិជ្ជមានដែលធ្វើចលនានៅខាងក្រៅណ្វៃយ៉ូ និងអាចផ្តាច់ចេញពីអាតូមបានយ៉ាងងាយ។ ម៉ាស់របស់អេឡិចត្រូនគឺ $1/1837$ នៃម៉ាស់អាតូម អ៊ីដ្រូសែនហើយបន្ទុកវាស្មើ -1។</p>
<p>electron acceptor A particle that can accept electrons from another particle.</p>	<p>អ្នកទទួលអេឡិចត្រូន ផង់ដែលអាចទទួលអេឡិចត្រូនពីផង់ផ្សេងទៀត។</p>
<p>electron microscope A microscope that uses a beam of electrons instead of light as its source of illumination.</p>	<p>អតិសុខុមទស្សន៍អេឡិចត្រូន អតិសុខុមទស្សន៍ដែលប្រើបាច់អេឡិចត្រូនជំនួសពន្លឺធម្មតា ដែលជាប្រភពពន្លឺរបស់វា។</p>
<p>electron transfer Transfer of an electron from one atom to another, generally to achieve a stable electron configuration.</p>	<p>បន្ថែមអេឡិចត្រូន ការផ្ទេរអេឡិចត្រូនពីអាតូមមួយទៅអាតូមមួយទៀត ជាពិសេសដើម្បីធ្វើអោយរូបសណ្ឋានអេឡិចត្រូនមានស្ថិរភាព។</p>
<p>electron volt (eV) Unit describing the energy of an electron.</p>	<p>វ៉ុលអេឡិចត្រូន ឯកតាពណ៌នាពីថាមពលរបស់អេឡិចត្រូន។</p>
<p>electron dot method Graphic shorthand for writing the outergroup electron complement of an atom. Used principally for showing electron sharing in electron transfer but does not specify the orbitals involved. See Octet rule, Valence shell electron pair repulsion theory.</p>	<p>វិធីនិយមនៃចំណុចអេឡិចត្រូន ក្រាហ្វិចតាងចំណុចសំរាប់បញ្ជាក់នូវការ ចំពេញក្រុមអេឡិចត្រូនខាងក្រៅនៃអាតូមហើយត្រូវប្រើជាសំខាន់ដើម្បី បង្ហាញពីការដាក់រូបអេឡិចត្រូនក្នុងបន្ទេរអេឡិចត្រូន ប៉ុន្តែមិនកំណត់ច្បាស់ លើអរីប៊ីតាល់ចូលរួមទេ។ មើល Octet rule, Valence shell electron pair repulsion theory។</p>
<p>electronegativity Measure of an atom's ability to attract electrons. The type of chemical bond that forms between two atoms can be predicted by computing the difference in their electronegativities.</p>	<p>ភរិមិតអេឡិចត្រូអវិជ្ជមាន ទំហំនៃលទ្ធភាពរបស់អាតូមមួយក្នុងការ ទាញអេឡិចត្រូន។ ប្រភេទសម្ព័ន្ធគីមីដែលកើតឡើងរវាងអាតូមពីរ ហើយ អាចយក ជាការបានដោយគិតទៅលើភាពខុសគ្នានៃកំរិតអេឡិចត្រូ អវិជ្ជមាន។</p>
<p>electronfilling series System by which orbitals are filled with electrons, beginning with orbitals of lowest energy.</p>	<p>សេរីនៃការបំពេញអេឡិចត្រូន ប្រព័ន្ធអរីប៊ីតាល់ដែលត្រូវបានបំពេញជា មួយ អេឡិចត្រូនដោយចាប់ផ្តើមទៅលើអរីប៊ីតាល់ដែលមានថាមពលទាប បំផុត។</p>
<p>electrontransport chain Series of electron carriers that transport electrons from the reduced coenzymes NADH and FADH₂ to oxygen. Energy released during this process enables synthesis of ATP from ADP and P. Electron transport is vital for photosynthesis and aerobic respiration.</p>	<p>ប្រទាក់ដឹកនាំអេឡិចត្រូន សេរីនៃអ្នកដឹកនាំអេឡិចត្រូនដែលបញ្ជូន អេឡិចត្រូនពីកូអង់ស៊ីម៉ង់ដុកម្ម NADH និង FADH₂ ទៅអោយអុកស៊ីសែន។ ថាមពលដែលបានដោះក្នុងលំនាំនេះធ្វើអោយមានការសំយោគ ATP ពី ADP និងដូស្វរ។ ដំណឹកនាំអេឡិចត្រូនគឺមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ រស្មីសំយោគ និងដង្ហើមមានខ្យល់។</p>

<p>developing animal hatches, or breaks out of egg membranes, or in higher animals, is born. In humans the developing embryo is called a foetus after eight weeks of gestation. 2. (in plants), the partly developed sporophyte, which in angiosperms is protected within a seed. At one end of the embryo axis is the radicle or root, and at the other the apical meristem, or plumule in some forms, and one or two young leaves (cotyledons).</p>	<p>ពេលញាស់ ឬការបែករបស់ភ្នាសស៊ុត ឬចំពោះសត្វថ្នាក់ខ្ពស់ គឺការកើត។ ចំពោះមនុស្ស អំប្រើយ៉ុងត្រូវបានគេហៅថាភកិ បន្ទាប់ពីការពពោះបាន ផលប្តាហ៍។ 2. (ចំពោះរុក្ខជាតិ) ស្បៀងកើតដែលបានលូតលាស់ខ្លះ ដែលចំពោះ រុក្ខជាតិអង់ស្សែម វាស្ថិតនៅក្នុងគ្រាប់។ នៅខាងចុងអ័កម្ខាងរបស់អំប្រើយ៉ុង គឺជាប្រូស និងនៅចុងម្ខាងទៀត គឺជាមេដាលីកាកំពូល និងមានកូនស្លឹកមួយ ឬពីរ(កូទីលេដុង)។</p>
<p>embryo cell One of the two cells resulting from the first division of a fertilized ovum in some plants, which gives rise to the embryo, the other cell giving rise to the suspensor, which attaches the embryo to the embryo sac.</p>	<p>កោសិកាអំប្រើយ៉ុង កោសិកាមួយក្នុងចំណោមកោសិកាពីរ ដែលបានមកពី ការធ្វើចំណែកដំបូងរបស់ស៊ុតបង្កកំណើតក្នុងរុក្ខជាតិខ្លះ ដែលនឹងវិវត្តទៅ ជាអំប្រើយ៉ុង។ ចំណែកកោសិកាមួយទៀត នឹងវិវត្តទៅជាកោសិកាបញ្ជី ដែល ភ្ជាប់អំប្រើយ៉ុង ទៅនឹងថង់អំប្រើយ៉ុង។</p>
<p>embryo sac The common name for the female gametophyte of flowering plants.</p>	<p>ថង់អំណា ឬ ថង់អំប្រើយ៉ុង ឈ្មោះទូទៅសំរាប់ការម៉ែត្រូភីតញីរបស់រុក្ខជាតិ មានផ្កា។</p>
<p>embryo sac The female gametophyte of flowering plants, consisting of a sac-like structure inside the ovule in which are found six haploid cells (without cell walls) and two haploid nuclei. All cells have originated from one haploid nucleus and so are all genetically identical.</p>	<p>ថង់អំប្រើយ៉ុង ការម៉ែត្រូភីតញីរបស់រុក្ខជាតិមានផ្កា បង្កឡើងពីទម្រង់ដូចជា ថង់ស្ថិតនៅខាងក្នុងអូវុល ដែលមានកោសិកាអាយូអ៊ីតចំនួន៦ (គ្មានភ្នាស គ្រោងទេ) និងមានណ្ឌេយ៉ូអាយូអ៊ីតពីរ។ កោសិកាទាំងអស់មានប្រភពមកពី ណ្ឌេយ៉ូអាយូអ៊ីតមួយ ដូច្នេះហើយបានជាកោសិកាមានសម្ភារសេនេទិចដូចគ្នា។</p>
<p>embryology The study of the developing embryo in animals or plants from the zygote or fertilized egg stage.</p>	<p>អំប្រើយ៉ុងវិទ្យា ការសិក្សាអំពីការវិវត្តន៍ របស់អំប្រើយ៉ុងនៅក្នុងសត្វ និងក្នុង រុក្ខជាតិ ចាប់ពីដំណាក់ស៊ុត ឬស៊ុតបង្កកំណើត។</p>
<p>embryonic membrane or extraembryonic membrane Any of the protective membranes surrounding the developing embryo in animals, that are involved in the respiration and nutrition of the developing organism. They derive from the zygote, lie outside the embryo proper, and form the chorion, allantois, amnion and yolk sac.</p>	<p>ភ្នាសអំប្រើយ៉ុង ភ្នាសការពារទាំងឡាយដែលនៅជុំវិញអំប្រើយ៉ុងសត្វ។ វាមានទំនាក់ទំនងជាមួយដំណកដង្ហើម និងសម្របសមរោគភូមិភូមិ។ ភ្នាសទាំងនេះមានប្រភពមកពីស៊ុតស្ថិតនៅខាងក្រៅអំប្រើយ៉ុង និង បង្កើតជារូបរាង អាឡុងតូអ៊ីត ថង់ទឹកភ្លោះ និងថង់លៀង។</p>
<p>embryophyte Any plant of the nontaxonomic group Embryophyta, possessing an embryo and multicellular sex organs. Examples include mosses, liverworts, ferns and seed plants.</p>	<p>អំប្រើយ៉ុងភីត រុក្ខជាតិស្ថិតក្នុងក្រុមអំប្រើយ៉ុងភីតគ្មានចំណែកថ្នាក់។ ពួកនេះ មានអំប្រើយ៉ុង និងមានសរីរាង្គភេទពហុកោសិកា។ ឧទាហរណ៍ រួមមាន ដូចជាស្ពៃ អេប៉ាទិច បណ្តែងជាតិ និងរុក្ខជាតិមានគ្រាប់។</p>
<p>emendation The correction of a previously published misspelt scientific name.</p>	<p>កំណែកែមុនឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ ការកែឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រដែលបាន សរសេរខុស និងបានបោះពុម្ពផ្សាយកាលពីមុន។</p>
<p>emigration The movement of individuals out of an area.</p>	<p>មន្ទាត់លំនៅ ចំលាស់ទីរបស់ឯកត្តៈទាំងឡាយចេញពីកន្លែងមួយ។</p>
<p>emphysema A condition in which the alveoli in the lungs are ruptured, thus interfering with oxygen intake. The mechanism by which emphysema develops is not understood, but is associated with bronchitis, smoking and old age.</p>	<p>ជំងឺមែកកូនថង់សួត ស្ថានភាពដែលកូនថង់សួតនៅក្នុងសួតត្រូវផ្ទុះធ្លាយ ធ្វើអោយរំខានដល់ការដឹកនាំអុកស៊ីសែន។ យន្តការដែលបង្ក អោយមានជំងឺ បែកកូនថង់សួត មិនមានការយល់ដឹងទេ ប៉ុន្តែវាមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹង ជំងឺរលាកទងសួត ការជក់បារី និងវ័យចាស់។</p>
<p>empirical evidence The information gained by observing an event.</p>	<p>ភស្តុតាងពិសោធន៍ ព័ត៌មានដែលទទួលបានពីការសង្កេតជាក់ស្តែង។</p>
<p>empirical formula Simplest ratio of atoms in a compound, usually derived from experimental percentage composition data.</p>	<p>រូបមន្តអំពីរិច ឬ រូបមន្តទាយ ផលធៀបងាយបំផុតនៃអាតូម ដែលមាន នៅក្នុងសមាសធាតុមួយ ជាធម្មតាបានមកពីទិន្នន័យនៃសមាសភាពជាភាគ រយពិសោធន៍។</p>
<p>emulsification A process in which an emulsion is formed.</p>	<p>អេមុលស៊ុនកម្ម ដំណើរកើតអេមុលស៊ុន។</p>
<p>emulsion A colloidal system in which both phases are liquids.</p>	<p>អេមុលស៊ុន ប្រព័ន្ធកូឡូអ៊ីតដែលស្រទាប់ទាំងពីរជាវត្ថុរាវ។</p>
<p>en- or em- prefix denoting in, into.</p>	<p>អេន ឬ អេម (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្នុង ឬ ចូលក្នុង។</p>

enamel A very hard layer of material that covers the crown of a tooth.	ករណីធូលី ស្រទាប់សារធាតុរឹងដែលស្រោបដើមធ្មេញ។
enantiomers Pair of isomers that are mirror images of each other and are not superimposable; a pair of chiral molecules.	អេណង់តូមែរ គូអ៊ីសូមែរដែលជារូបភាពឆ្លុះគ្នាទៅវិញទៅមកនិងមិនត្រួតលើគ្នា។ វាជាគូនៃម៉ូលេគុលគីរ៉ាល់។
enation An outgrowth on a leaf produced by a virus infection resulting in the multiplication of leaf cells.	ការលូតចេញក្រៅស្ថិតនៅលើស្លឹក បង្កដោយការឆ្លងវីរុស បណ្តាលអោយមានកំណើនកោសិកាស្លឹក។
encephalitis or sleeping sickness An inflammatory viral disease of the human central nervous system that is endemic in parts of North America. Encephalitis is not to be confused with African sleeping sickness, which is caused by a trypanosome protozoan.	ជំងឺចង្កូមជើង ជំងឺដែលបង្កអោយមានការរលាកប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទមនុស្ស ដែលមាននៅតំបន់ខ្លះនៃអាមេរិកខាងជើង។ សូមកុំច្រឡំរវាងជំងឺងងុយដេកនេះ ជាមួយនឹងជំងឺងងុយដេកនៅទ្វីបអាហ្វ្រិក ដែលបង្កដោយប្រូតូសូអែរទ្រីប៉ាណូសូម។
encystment The secretion of a protective outer covering that permits some small invertebrates to withstand exposure to extreme environmental stresses, such as desiccation and overcrowding.	កំណតឹស ការបង្កើតសម្បកការពារខាងក្រៅសំរាប់អោយសត្វតូចតាមកងតូចៗ មួយចំនួនអាចទប់ទល់នឹងបរិស្ថានមិនល្អដូចជាកំហោះ និងហ្វូងសត្វច្រើនកុះករពេក។
end organ A single or multicellular organ situated at the end of a fibre of the peripheral nervous system (outside the CNS). It is either a receptor or a means of transferring a nerve impulse to an effector, as in a motor endplate.	សរីរាង្គចុងសរសៃ សរីរាង្គទោល ឬសរីរាង្គពហុកោសិកា ស្ថិតនៅខាងចុងសរសៃនៃប្រព័ន្ធប្រសាទបរិមណ្ឌល (ខាងក្រៅប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ)។ វាអាចជាផ្ទួល ឬអាចជាផ្លូវសម្រាប់ផ្ទេរចរន្តប្រសាទ ទៅកាន់អ៊ីហ្វូប៊ីចទ័រ។
endangered species Any species at risk of extinction as a result of human activity.	ប្រភេទសត្វក្នុងសភាពគ្រោះថ្នាក់ ប្រភេទទាំងឡាយណា ដែលស្ថិតនៅក្នុងសភាពគ្រោះថ្នាក់ផុតពូជ ដែលបង្កដោយសកម្មភាព របស់មនុស្ស។
endemism Property of being endemic i.e., found only in a particular region.	តាមតំបន់ លក្ខណៈតាមតំបន់ (ឧទាហរណ៍ ប្រទេសឃើញតែនៅតំបន់ណាមួយ)។
endergonic A reaction that requires an input of energy before it will occur; endergonic reactions never occur spontaneously.	ប្រតិកម្មអេនឌីរ្សិន ប្រតិកម្មដែលត្រូវការថាមពលមុននឹងប្រតិកម្មកើតឡើង។ ប្រតិកម្មត្រូវការថាមពលមិនដែលកើតឡើងដោយឯងៗទេ។
endo- prefix denoting inside.	អង់ដូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ខាងក្នុង។
endoblast See endoderm.	អង់ដូប្លាស្ត សូមមើលពាក្យ អង់ដូឌែម។
endocardium The inner lining of the heart.	គ្លាសក្នុងបេះដូង
endocarp The innermost layer of simple fleshy fruits; the endocarp can be soft, as in tomatoes, or hard and stony, as in peaches.	អង់ដូកាប (បណ្តូល) ស្រទាប់ក្នុងបំផុតនៃផ្លែសាច់ធម្មតា។ វាអាចទន់ដូចនៅក្នុងផ្លែប៉េងប៉ោះ ឬអាចរឹងដូចនៅក្នុងផ្លែប៉េស។
endochorion The inner layer of the chorion in the insect egg.	គ្លាសក្នុងភ្នំប៉ូច របស់ពងសត្វល្អិត។
endocrine gland A ductless gland that pours its secretions directly into the bloodstream.	ក្រពេញបញ្ចេញក្នុង ឬ ក្រពេញអង់ដូគ្រីន ក្រពេញគ្មានបំពង់នាំដែលបញ្ចេញសារធាតុរបស់វាចូលទៅក្នុងសរសៃឈាមដោយផ្ទាល់។
endocrine system A number of glands that communicate with one another and other tissues through chemical messengers transported throughout the body by the circulatory system.	ប្រព័ន្ធបញ្ចេញក្នុង ឬ ប្រព័ន្ធអង់ដូគ្រីន ក្រពេញជាច្រើនដែលទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមក និងទៅដល់ការផ្សេងទៀតតាមរយៈសារធាតុគីមីដែលដឹកនាំពាសពេញសារពាង្គកាយដោយប្រព័ន្ធរបត់ឈាម។
endocrinology The study of endocrine glands and their secretions.	អង់ដូគ្រីនវិទ្យា ការសិក្សាអំពីក្រពេញបញ្ចេញក្នុង និងការបញ្ចេញរបស់វា។
endocytosis An active process by which some cells can enclose a smaller body (e.g. a food particle) forming a membrane-bound vesicle. Compare exocytosis. See phagocytosis, pinocytosis,	អង់ដូស៊ីតូស ដំណើរសកម្ម ដែលកោសិកាខ្លះអាចក្តោបសារធាតុអាហារ បង្កើតបានជាថង់គ្លាសពីទ្វីជិត។ ខុសពីអិចសូស៊ីតូស។ សូមមើលពាក្យ ជាកូស៊ីតូស និងពីណូស៊ីតូស
endoderm An embryonic tissue layer that forms the wall of the digestive system.	អង់ដូឌែម ស្រទាប់ជាលិកាអំប្រើយ៉ុងដែលបង្កើតគ្លាសនៃប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ។
endodermis A one-cell layer of tissue found outside the vascular areas in many angiosperms, which is particularly important in the roots where endodermal	អង់ដូឌែមមីស ជាលិកាមានមួយស្រទាប់កោសិកា ស្ថិតនៅខាងក្រៅតំបន់សរសៃនាំរបស់រុក្ខជាតិអង់ស្សូស្តែមជាច្រើន។ វាមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ឫស

cells are thickened with casparian strips for control of water transport. Water and salts have to pass through the endodermal cells which act as a kind of valve.	ដែលកោសិកាអង់ដូឌែមបានឡើងក្រាស់ជាមួយបន្ទះកាស្ការី សម្រាប់ត្រួតពិនិត្យដំណើរទឹក។ ទឹក នឹងអំបិលបានឆ្លងកាត់កោសិកាអង់ដូឌែម ដែលមាននាទីជាសន្ទះម៉្យាង។
endogamy Pollination of a flower by another flower on the same plant. Compare exogamy.	ដំណើរលម្អិត ដំណើរលម្អិត ដោយផ្កាផ្សេងទៀត ស្ថិតនៅលើដើមជាមួយគ្នា។ ខុសពី ដំណើរលម្អិតក្រៅ។
endogenous In bacterial sexual process, the part of the chromosome of the recipient cell that is homologous to the incoming DNA.	អង្គសេណូត ក្នុងដំណើរបន្តពូជដោយភេទរបស់បាក់តេរី ជាផ្នែកក្រូម៉ូសូមនៃកោសិកាអ្នកទទួល ដែលជាអ្នកទ្វេភេទនឹង ADN ដែលចូលមក។
endogenous (of growth or production) From within the body, for example, the development of new roots from the pericycle of the old root. Compare exogenous.	កំណើនខាងក្នុង (អំពីការលូតលាស់ ឬការបន្តពូជ) ចេញពីក្នុងសារពាង្គកាយ។ ឧទាហរណ៍ ការកកើតឫសថ្មីពីពេរីស៊ីករបស់ ឫសចាស់។ ផ្ទុយពីកំណើនខាងក្រៅ។
endogenous rhythm A pattern of activity that is controlled from within an organism, rather than from an external stimulus such as the movements of the sun.	ចរន្តខាងក្នុង គំរូសកម្មភាព ដែលត្រូវបានត្រួតពិនិត្យចេញពីក្នុងការរស់ជាជាងបានមកពីវិញ្ញាចខាងក្រៅ ដូចជាចលនារបស់ព្រះអាទិត្យ។
endolymph The fluid contained in the membranous labyrinth of the vertebrate ear. See perilymph.	ទឹកក្នុងភ្នាស សារធាតុរាវស្ថិតក្នុងបណ្តាញភ្នាសរបស់សត្វផ្អែមកង។ សូមមើលពាក្យ ទឹកជុំវិញភ្នាស។
endometrium The lining of the uterus in humans.	ភ្នាសសើមស្បូន ឬអង្គសើម ភ្នាសខាងក្នុងរបស់ស្បូន ចំពោះមនុស្ស។
endomitosis Chromosomal replication that is not accompanied by either nuclear or cytoplasmic division.	អង្គសើមស្បូន ការស្វ័យគំលើងទ្វេក្រូម៉ូសូម ដែលគ្មានចំណែកណែនាំ ឬចំណែកស៊ីតូប្លាស្ទ។
endomycorrhizae Mycorrhizae that develop within the interior of cells	អង្គសើមកូរីស មីកូរីសដែលលូតលាស់នៅខាងក្នុងកោសិកា។
endonuclease An enzyme that hydrolyzes internal phosphodiester bonds in a polynucleotide chain or nucleic acid molecule(DNA or RNA).	អង្គសើមក្លេនេស អង្គសើមដែលធ្វើអ៊ីដ្រូលីសសម្ព័ន្ធផ្សេងៗដើម្បីផ្នែកខាងក្នុងនៃប្រាក់ប៉ូលីនុយក្លេអូទីត ឬម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអូទីត។
endonuclease restriction enzymes Bacterial enzymes capable of cleaving DNA at or near points where specific nucleotide sequences occur, a function thought to be important in defending an organism against invasion by foreign DNA (See modification and restriction).	អង្គសើមប្រឆាំងអង្គសើមក្លេនេស ជាអង្គសើមបាក់តេរីដែលអាចកាត់ ADN នៅត្រង់ចំណុច ឬនៅជិតចំណុចដែលមានតំណលំដាប់នុយក្លេអូទីតយថាប្រភេទ។ អង្គសើមនេះមានសារសំខាន់នៅក្នុងការការពារការរស់ពីការឈ្លានពានដោយADNពីខាងក្រៅ។
endopeptidase or proteinase A type of protease (protein-splitting enzyme) that hydrolyses peptide bonds between particular amino acids located <i>inside</i> the chain, but not at the ends. There are three major endopeptidases in the mammalian gut pepsin (stomach); trypsin and chymotrypsin (pancreas) which are responsible for the first stage of protein digestion.	អង្គសើមបំបែកប្រូតេអ៊ីន ឬ ប្រូតេអ៊ីនណាស ប្រភេទមួយរបស់ប្រូតេអាស (អង្គសើមបំបែកប្រូតេអ៊ីន) ដែលផ្តាច់សម្ព័ន្ធប៊ីបទីតនៅរវាងអាស៊ីតអាមីនេស្ថិតនៅខាងក្នុងប្រាក់ គឺមិនមែនស្ថិតនៅខាងចុងប្រាក់នោះទេ។ មានអង្គសើមបំបែកប្រូតេអ៊ីនសំខាន់ៗនៅខាងក្នុងបំពង់រំលាយអាហារមេនិកសត្វៈ ប៊ីបស៊ីន (ក្រពះ) ទ្រីបស៊ីន និងយីម៉ូទ្រីបស៊ីន (លំពែង) ដែលមាននាទីរំលាយប្រូតេអ៊ីននៅដំណាក់កាលដំបូង។
endophyte An organism, often a fungus or bacterium, living entirely within a plant and generally as a parasite on it.	អង្គសើម ជាការរស់ (ច្រើនតែផ្សិត និងបាក់តេរី) ដែលរស់នៅខាងក្នុងរុក្ខជាតិរហូត ហើយច្រើនតែជាបរាសិតលើរុក្ខជាតិនោះ។
endoplasm That part of cytoplasm that surrounds the nucleus closely.	អង្គសើម ផ្នែករបស់ស៊ីតូប្លាស្ទ ដែលជុំវិញណ្វៃយ៉ូ។
endoplasmic reticulum (ER) Membranous organelle within the eucaryotic cell where some of the cellular synthesis and transport of proteins and lipids occurs. The outer surface of the membranes may be ribosome studded (rough ER) or smooth ER.	រោងកុយឡូមអង្គសើម ធាតុកោសិកាដែលមានភ្នាសនៅក្នុងកោសិកាអ៊ីការីយ៉ូត ដែលជាកន្លែងដែលសំយោគកោសិកាមួយចំនួន ការដឹកនាំប្រូតេអ៊ីន និងលីពីតកើតមាន។ ផ្ទៃខាងក្រៅនៃភ្នាសរបស់មានរីបូសូម។ (រោងកុយឡូមអង្គសើមរាវ) ឬគ្មានរីបូសូម (រោងកុយឡូមអង្គសើមរលាង)។
endopolyploidy The increase in chromosome sets that results from endomitotic replication within somatic nuclei.	អង្គសើមបំប្លែង កំនើនចំនួនក្រូម៉ូសូមដែលបណ្តាលមកពីស្វ័យគំលើងទ្វេអង្គសើមក្នុងណ្វៃយ៉ូកោសិកាលូតលាស់។

Endoprocta See bryozoan.	អង្គជួរក្រកតា សូមមើលពាក្យ ប្រើយ៉ូសូអែរ។
endorphin A small protein produced in the nervous system of vertebrates , exhibiting actions similar to morphine.	អង្គជួរអ៊ីន ប្រូតេអ៊ីនតូចៗ ផលិតក្នុងប្រព័ន្ធប្រសាទរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលមានមុខងារប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងម៉ូហ្វីនដែរ។
endosarc The inner layer of cytoplasm in protozoa.	អង្គជួរសាវ ស្រទាប់ស៊ីតូប្លាស្ទខាងក្នុងមានចំពោះប្រូតូសូអែរ។
endoskeleton An internal supporting framework of an animal.	គ្រោងខ្លឹមក្នុង គ្រោងដែលទ្រទ្រង់ផ្នែកខាងក្នុងរបស់សត្វ។
endosperm A triploid tissue containing stored food for the embryonic plant within a seed.	អង្គជួរស្ពែរម ជាលិកាទ្រីប្លូអ៊ីតដែលផ្ទុកអាហារបំរុងសំរាប់អំប្រើយ៉ុងរុក្ខជាតិនៅក្នុងគ្រាប់។
endospore A thickwalled cell formed by bacteria during unfavorable conditions.	អង្គជួរស្បៀ កោសិកាមានក្លាសក្រាស់ដែលបង្កឡើងដោយបាក់តេរីនៅពេលជួបប្រទះលក្ខខណ្ឌមិនប្រកប។
endostyle A ciliated groove in the floor of the pharynx of tunicates, amphioxus, and ammocoetes, used for getting food; may be homologous to the thyroid gland of higher forms.	អង្គជួរស្ត្រីល ចង្កូរមានរោមញ័រតាមបណ្តោយដើមករបស់ Tunicates អំពីយ៉ូស៊ុស និងAmmocoetes ដែលសត្វប្រើប្រាស់សំរាប់ទទួលយកអាហារ និងអាចប្រៀបបានទៅនឹងក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីតនៃសត្វថ្នាក់ខ្ពស់។
endosymbiont theory The proposal that selfreplicating cellular organelles such as mitochondria and chloroplasts were originally freelifving organisms that entered into a symbiotic relationship with nucleated cells.	ទ្រឹស្តីសហប្រាណាណូខាតូច ទ្រឹស្តីដែលស្នើថា ធាតុកោសិកាដែលស្វ័យ-តំលើងទ្វេដោយខ្លួនឯងដូចជាមីតូកុងដ្រី និងក្លរ៉ូប្លាស្ទជាអាវសសេរីសម័យដើមដែលមានទំនាក់ទំនងសហប្រាណាណូមួយនឹងកោសិកាដែលមានណ្វៃយ៉ូ។
endothelium A layer of flattened, simple, epithelial cells, one cell thick, lining a tube such as the heart, blood vessels and lymph vessels of vertebrates.	អេពីតេលូមប្រូមូស្តាសកូល ស្រទាប់កោសិកាអេពីតេលូមមានទម្រង់សំប៉ែតដែលមានមួយស្រទាប់កោសិកា ពាសជុំវិញបំពង់ ដូចជាបេះដូង សរសៃឈាម និងសរសៃទឹករងរបស់សត្វឆ្អឹងកង។
endothermic (adj) Chemical reaction that requires a continual input of energy to keep going.	ដែលត្រូមការថាមពល ប្រតិកម្មគីមីដែលត្រូវការថាមពលបន្តជាប់រហូតដើម្បីដំណើរការប្រតិកម្ម។
endothermy The ability of an organism to produce sufficient metabolic heat to raise its core temperature above its surroundings. It may be maintained continually or for limited periods only, such as during activity. See homiotherm, poikilotherm.	អំដៅខាតតូចខ្ពស់ លទ្ធភាពរបស់ការរស់ ក្នុងការផលិតបរិមាណកំដៅគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបង្កើនសីតុណ្ហភាពដងខ្លួនរបស់វាអោយខ្ពស់ជាងសីតុណ្ហភាពខាងក្រៅ។ វាអាចរក្សាជាប់រហូត ឬក៏តែមួយរយៈពេលកំណត់ ដូចជាក្នុងអំឡុងពេលមានសកម្មភាព។
endotoxin A poison that is produced by and remains inside a living cell. It is only released upon disintegration of the organism.	ជាតិពុលក្នុង សារធាតុពុលដែលត្រូវបានផលិតដោយ និងរក្សាទុកក្នុងកោសិកា។ វាត្រូវបានបញ្ចេញតែនៅពេលដែលមានការបំបែកការរស់ប៉ុណ្ណោះ។
endotroph See ectotroph.	អង្គជួរត្រូហ្វ សូមមើលពាក្យ អិចសូត្រូហ្វ។
end-product inhibition A type of feedback mechanism in which the movement of substances along a biosynthetic pathway is prevented by the end product of the pathway, resulting in self-regulation.	ការបញ្ឈប់អំដោយផលិតផលដុចក្រោយ ប្រភេទមួយនៃវិធីត្រួតពិនិត្យត្រឡប់ ដែលនៅក្នុងនោះចលនារបស់សារធាតុតាម បណ្តោយលំនាំដើរសំយោគ ត្រូវបានបង្អាក់ដោយផលិតផលចុងក្រោយបង្អស់របស់លំនាំនោះ បណ្តាលអោយមានដំណើរស្វ័យតម្រូវ។
energy Ability to do work. Energy is found in many forms including heat, radiant, chemical and mechanical.	ថាមពល លទ្ធភាពធ្វើអោយមានដំណើរការ។ ថាមពលមានលក្ខណៈជាច្រើនសណ្ឋាន រួមមាន កំដៅ កាំរស្មី ធាតុគីមី និងមេកានិច។
energy acceptor A molecule (e.g. cytochrome) capable of receiving energy (usually in the form of electrons) and of passing it on to another acceptor, as in an electron transport system.	ឆ្លូលថាមពល ជាម៉ូលេគុល(ឧ. ស៊ីតូក្រូម) ដែលអាចទទួលយកថាមពល (ច្រើនតែស្ថិតក្នុងទម្រង់ជាអេឡិចត្រុង) រួចបញ្ជូនវាទៅអោយឆ្លូលផ្សេងទៀតដូចជានៅក្នុងប្រព័ន្ធដំណឹកនាំអេឡិចត្រុង។
energy budget The input and expenditure of energy to and from a biological system usually expressed as, Consumption = Production + Respiration + Waste Material.	ថវិកាថាមពល ចំណូលថាមពលពី និងចំណាយថាមពលទៅអោយប្រព័ន្ធដីវៈ។ ជាទូទៅ វាត្រូវបានបកស្រាយដោយៈការប្រើប្រាស់ = ផលិតកម្ម + ដង្ហើម + សារធាតុសំណល់។
energy donor The molecules that give up the energy to drive an endergonic reaction.	អ្នកផ្តល់ថាមពល ជាម៉ូលេគុលដែលផ្តល់ថាមពល ដើម្បីធ្វើអោយមានដំណើរការប្រតិកម្មខាងក្នុងកើតឡើង។

<p>energy flow The movement of energy through an ecosystem (c.f. energy pyramid). The energy is usually first trapped as <i>radiant energy</i> (from the sun) by producers, which are then eaten by herbivores which, in turn, might be consumed by predators, with considerable loss of energy (both material energy and heat) back into the ecosystem (and out of it) at each level.</p>	<p>លំហូរថាមពល ចលនាថាមពលក្នុងឋានប្រព័ន្ធ (ពីកម្រិតថាមពល)។ ថាមពលនេះ ជាទូទៅត្រូវបានចាប់យកដំបូងក្នុងទម្រង់ជា ថាមពលរ៉ាដ្យង់ (បានមកពីព្រះអាទិត្យ) ដោយអ្នកផលិត ដែលបន្ទាប់មកត្រូវបានស៊ីដោយសត្វតិណាសី និងដែលបន្ទាប់មកទៀត អាចត្រូវបានស៊ីដោយសត្វរំពា ដែលមានការបាត់បង់ថាមពលយ៉ាងច្រើន (ទាំងថាមពលសម្ភារៈ និងថាមពលកំដៅ) ទៅក្នុងឋានប្រព័ន្ធវិញ (និងក្រៅឋានប្រព័ន្ធ)នៅគ្រប់ដំណាក់កាលនីមួយៗ។</p>
<p>energy level A region of space around an atomic nucleus occupied by electrons with a specific energy state.</p>	<p>តំបន់ថាមពល តំបន់លំហដែលស្ថិតនៅជុំវិញណ្វៃយ៉ូរបស់អាតូម ដែលផ្ទុក អេឡិចត្រុងមានថាមពលយថាប្រភេទ។</p>
<p>energy pyramid A relationship showing the flow of energy as it is transferred through members of a food chain.</p>	<p>ពិវាទីតថាមពល ទំនាក់ទំនងបង្ហាញពីលំហូរថាមពលនៅពេលដែលវាត្រូវបានផ្ទេរឆ្លងកាត់ច្រវាក់ចំណីអាហារ។</p>
<p>enhancer A sequence that increases the transcriptional activity of nearby structural genes. Similar sequences that enhance transcription have been identified in the genomes of eukaryotic cells. Enhancers can act over a distance of thousands of base pairs and can be located 5' or 3' to the gene they affect, and thus are different from promoters.</p>	<p>អ្នកបង្កើន ឬ អ្នកជំរុញ តំណលំដាប់ដែលបង្កើនសកម្មភាពចំលងក្រមរបស់សែនទម្រង់ដែលនៅក្បែរគ្នា។ តំណលំដាប់ស្រដៀងគ្នាដែលបង្កើនការចំលងក្រមត្រូវបានគេរកឃើញនៅក្នុងសេណូមរបស់កោសិកាអ៊ីយូត។ អ្នកបង្កើនអាចធ្វើសកម្មភាពក្នុងចំងាយជាង១០០០គូបាស និងអាចមានទីតាំង ៥' ឬ ៣' ទៅ នឹងសែនដែលវាមានឥទ្ធិពលទៅលើ ដូច្នោះហើយបានជាមានភាពខុសគ្នាពីប្រូម៉ូទ័រ។</p>
<p>enhancer The DNA sequence that represents the core sequence of an enhancer.</p>	<p>តំណលំដាប់ស្នូល តំណលំដាប់ ADNដែលតាងអោយតំណលំដាប់ស្នូលនៃអ្នកបង្កើន ឬអ្នកជំរុញ។</p>
<p>enrichment culture A technique for isolating an organism from a mixed culture by manipulating the growth conditions in its favor and to the detriment of other organisms.</p>	<p>ការបណ្តុះបណ្តាលវេលាយធានា បច្ចេកទេសព្យាបាលការរស់ចេញពីល្អាយដោយបង្កលក្ខខណ្ឌសមស្របសម្រាប់ការលូតលាស់របស់ការរស់ដែលចង់បាន ប៉ុន្តែមិនសមស្របចំពោះការរស់ដទៃទេ។</p>
<p>ent- or ento- prefix denoting within.</p>	<p>អេន ឬ អេនឡូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ខាងក្នុង។</p>
<p>Entamoeba A group at one time considered to be a genus of Protozoa. Members of this group are, in more modern classifications, given kingdom-equivalent status. Most forms are parasites/commensals, but one, <i>E. mashkovskii</i>, is free-living on sewage.</p>	<p>អេនាមីបា ជាក្រុមមួយ ដែលគេធ្លាប់ចាត់ទុកថាជាពូកប្រូតូសូអ៊ីការរស់នៅក្នុងក្រុមនេះ (ក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ថ្មី) ត្រូវបានគេផ្តល់ឋានស្មើរដ្ឋភាគច្រើនគឺជាបរាសិត ឬសហប្រាណ ប៉ុន្តែមានមួយ (<i>E. mashkovskii</i>) គឺរស់នៅដោយសេរីក្នុងទឹកសមុទ្រ។</p>
<p>enteric canal See alimentary canal.</p>	<p>ចំពង់វិលាយអាហារ</p>
<p>enteric Relating to the intestine.</p>	<p>នៃពោះវៀន។</p>
<p>entero- prefix denoting the intestine.</p>	<p>អេនឺរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ពោះវៀន។</p>
<p>enterobacteria Bacteria in the family Enterobacteriaceae. Such organisms are Gram negative (See Gram's stain) and are facultative anaerobes. They may be found in soil, water or the human or animal intestine. An example is <i>Escherichia coli</i>.</p>	<p>អេនឺរ៉ូបាក់តេរី បាក់តេរីស្ថិតក្នុងអំបូរ អេនឺរ៉ូបាក់តេរីយ៉ាសេ។ វាជាបាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមាន និងជាប្រភេទមិនត្រូវការខ្យល់មិនចាំបាច់។ បាក់តេរីប្រភេទនេះអាចមាននៅក្នុងដី ក្នុងទឹក ឬនៅក្នុងពោះវៀនមនុស្ស ឬពោះវៀនសត្វ។ ឧទាហរណ៍ បាក់តេរី <i>E. coli</i>។</p>
<p>enterococcus (pl. enterococci) Bacteria of the genus <i>Enterococcus</i>. Such bacteria are Gram positive, coccoid and facultative anaerobes. The genus was established to include streptococci found in the human and animal intestine, such as <i>Streptococcus faecalis</i>, now <i>Enterococcus faecalis</i>.</p>	<p>អេនឺរ៉ូខតខីស បាក់តេរីស្ថិតក្នុងពូកអេនឺរ៉ូខតខីស។ វាជាបាក់តេរីក្រាមវិជ្ជមានមាន រាងមូល និងជាបាក់តេរីមិនត្រូវការខ្យល់មិនចាំបាច់។ បាក់តេរីក្នុងពូកនេះ មានរួមបញ្ចូលបាក់តេរីរាងមូលនៅជាខ្សែ ដែលរស់នៅក្នុងពោះវៀនមនុស្ស និងសត្វ។ បាក់តេរីនេះ រួមមាន <i>Streptococcus faecalis</i> ដែលឥលូវមានឈ្មោះថា <i>Enterococcus faecalis</i>។</p>
<p>enterocoel A type of coelom that is formed by the out-pouching of a mesodermal sac, from the endoderm of the primitive gut.</p>	<p>អង្គតេរ៉ូសែល ប្រភេទសីឡូមដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយថង់ផតចេញ ក្នុងមេសូខែមពីអង្គដូខែម ដែលជាដើមកំណើតនៃពោះវៀន។</p>
<p>enterocoelomate Those that have an enterocoel, such as the echinoderms and the vertebrates.</p>	<p>អង្គតេរ៉ូសែលឡូម៉ាត សត្វដែលមានអង្គតេរ៉ូសែល ដូចជាសត្វពូកអេត្រីណូខែម និងសត្វឆ្អឹងកង។</p>
<p>enterocoely Formation of a coelom through</p>	<p>កំណើតអង្គតេរ៉ូសែល ការកើតនៃសីឡូមដោយការផតចេញនៃអាកង់តេរ៉ូសែល</p>

outpocketing of the inner portion of the archenteron in some animals (deuterostomes).	ចំពោះសត្វមួយចំនួន (Deuterostomes) ។
enterocrinine A gastrointestinal hormone that controls the secretion of intestinal juice.	អង់តេរូគ្រីនីន អ័រម៉ូនក្នុងបំពង់វិលាយអាហារ ដែលត្រួតពិនិត្យការបញ្ចេញរសពោះរៀន។
enterogastrone A hormone secreted by the mucosa of the duodenum that decreases gastric secretions and peristaltic movement of the gut in response to the ingestion of fat.	អង់តេរូហ្សាស្ត្រូន អ័រម៉ូនដែលបញ្ចេញដោយក្លាសស្មេស្មេរបស់គល់ពោះរៀនតូច ដើម្បីបន្ថយការបញ្ចេញរស និងចលនាកន្ត្រាក់របស់ពោះរៀន ដែលជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការវិលាយខ្លាញ់។
enterokinase See enteropeptidase.	អង់តេរូគីណាស សូមមើលពាក្យ អង់តេរូប៊ីបទីដាស។
enteropeptidase (formerly enterokinase) An enzyme secreted by cells of the duodenum, which catalyses the conversion of inactive trypsinogen in the pancreatic juice to active trypsin.	អង់តេរូប៊ីបទីដាស (កាលពីមុនគេហៅថា អង់តេរូគីណាស) ជាអង់ស៊ីមដែលបញ្ចេញដោយកោសិកានៅគល់ពោះរៀនតូច។ វាជំរុញការបំប្លែងទ្រីបស៊ីណូសែនអសកម្ម ក្នុងរសលំពែងអោយទៅជាទ្រីបស៊ីនសកម្ម។
enterozoon Any animal parasite which inhabits the intestine of other animals.	អង់តេរូសូដីអ៊ី បរាសិតសត្វទាំងឡាយណា ដែលរស់នៅក្នុងពោះរៀនរបស់សត្វដទៃ។
entire (of plant structure) Not toothed or cut.	ស្មើ (អំពីទម្រង់រុក្ខជាតិ) គ្មានរាងធ្មេញ។
entomo- <i>prefix</i> denoting insects.	អេនតូម៉ូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា សត្វល្អិត។
entomogenous (of fungi) Parasitic on insects.	បរាសិតលើសត្វល្អិត (អំពីផ្សិត)
entomology The study of insects.	សត្វល្អិតវិទ្យា ការសិក្សាអំពីសត្វល្អិត។
entomophily The pollination of plants by insects. Such animal pollinators are one of the two main mechanisms for the transport of Pollen to the stigma, the other being anemophily.	ដំណើរលម្អងដោយសត្វល្អិត ដំណើរលម្អងរុក្ខជាតិដោយសត្វល្អិត។ ដំណើរលម្អងបែបនេះ គឺជាវិធីមួយក្នុងចំណោមវិធីសំខាន់ពីរ នៃដំណឹកនាំគ្រាប់លម្អងឆ្ពោះទៅកាន់ស្និតមាត់។
entrainment The process by which a regular repetition of some signal (e.g., light, dark) produces a circadian rhythm that remains synchronized with the same cycle as the entraining (i.e., modifying) factor.	ការហ្វឹកហាត់សកម្មភាព ដំណើរកើតឡើងម្តងហើយម្តងទៀតជាទៀងទាត់នៃសញ្ញាមួយចំនួន (ឧ. ភ្លឺ ងងឹត) បង្កើតចង្វាក់សកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃដែលរក្សាលំនាំដូចគ្នាទៅនឹងរដ្ឋនៃកត្តាហ្វឹកហាត់។
entropy The amount of order in a system. The tendency for the universe to go from more order to less order. Energy must be used to temporarily prevent this tendency in living organism.	អង់ត្រូពី បរិមាណនៃសណ្តាប់ធ្នាប់នៅក្នុងប្រព័ន្ធមួយ។ ទំនោរពីភាពមានសណ្តាប់ធ្នាប់ជាងទៅភាពមិនសូវមានសណ្តាប់។ ថាមពលត្រូវបានប្រើដើម្បីការពារទំនោរនេះជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះការរស់។
enucleate Without a nucleus.	គ្មានន្ទ្រាណូយ៉ូ
envelope Any enclosing structure, such as a membrane or skin. In bacteria, it is the part of the cell enclosing the cytoplasm, i.e. the cytoplasmic membrane cell wall and capsule. In viruses, it is the outer lipid containing layer of some virions.	សម្បុកស្រោម ទម្រង់បិទជិត មានដូចជាក្លាស ឬស្បែក។ ចំពោះបាក់តេរីវាគឺជាផ្នែករបស់កោសិកាដែលនៅពីទ្វីជុំវិញស៊ីតូប្លាស្ត ដូចជាក្លាសស៊ីតូប្លាស្ត ក្លាសគ្រោង និងកាប់ស៊ុល។ ចំពោះវីរុសវិញ វាគឺជាស្រទាប់មានស្តុកលីពីតរបស់វីរុសមួយចំនួន។
environment All external factors that make the surroundings of an organism.	បរិស្ថាន កត្តាខាងក្រៅទាំងអស់ដែលបង្កើតមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញការរស់។
environmental resistance The sum of all the limiting environmental factors that prevent a population from reaching its biotic potential.	ការប្រឆាំងនៃបរិស្ថាន កត្តាព្រំខណ្ឌសរុបទាំងអស់នៃបរិស្ថានដែលការពារប៉ុព្វឡាស្យុងមិនអោយទៅដល់ប៉ូតង់ស្យែលជីវិតរបស់វា។
enzymatic competition Competition among several different available enzymes to combine with a given substrate material.	ការប្រជែងនៃអង់ស៊ីម ការប្រជែងគ្នារវាងអង់ស៊ីមផ្សេងៗគ្នាជាច្រើនដើម្បីភ្ជាប់ទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាតណាមួយ។
enzyme A protein substance produced by living cells capable of speeding up specific chemical changes such as hydrolysis, oxidation, or reduction, but is unaltered itself in the process; a biological catalyst.	អង់ស៊ីម សារធាតុប្រូតេអ៊ីនផលិតដោយកោសិការស់ដែលអាចបង្កើនល្បឿន បំប្លែងគីមីយថាប្រភេទ ដូចជាអ៊ីដ្រូលីស អុកស៊ីតកម្ម ឬអុកស៊ីតកម្ម ប៉ុន្តែវាមិនត្រូវបានបំប្លែងទេក្នុងលំនាំនេះ។ កាតាលីករជីវសាស្ត្រ។
enzyme induction The process in which a structural gene coding for an enzyme of a catabolic pathway is activated by the substrate of that pathway (or a derivative of that pathway) binding with a repressor. The substrate is an inducer, which inactivates the	កំណរអង់ស៊ីមភ្លេចដោយស៊ីម៉ូស្ត្រាត ដំណើរដែលសែនទម្រង់មួយ ដែលកំណត់ការសំយោគអង់ស៊ីមសម្រាប់លំនាំកាតាលីកម្ម ត្រូវបានធ្វើអោយសកម្មដោយស៊ុបស្ត្រាតរបស់លំនាំនោះ(ឬជាស្រទាប់របស់លំនាំនោះ) គោងជាប់ទៅនឹងអ្នករារាំង។ ស៊ុបស្ត្រាតនេះ គឺជាអ្នកភ្លេច (គឺបង្កអោយអ្នក

repressor, allowing transcription to proceed and in turn production of the enzyme that will catalyse the metabolism of the substrate. See operon model.	រារាំងអសកម្ម) ដោយធ្វើអោយមានដំណើរការចម្លងក្រុម។ ជាលទ្ធផល គឺធ្វើអោយមានការបង្កើតអង់ស៊ីមនោះ ដែលនឹងជម្រុញអោយមានដំណើរមេតាបូលីសស៊ីបស្ត្រាត។ សូមមើលពាក្យ គំរូអូប៉េរ៉ុង។
enzyme inhibitor A molecule that prevents an enzyme from catalysing a reaction. Such inhibitors can compete with the normal substrate (See competitive inhibition) or can block the active site, preventing entry of the substrate (See noncompetitive inhibition). Inhibition may be reversible or irreversible. Enzyme inhibitors often form part of a feedback mechanism to regulate a biochemical pathway.	អ្នកបង្ការអង់ស៊ីម ជាម៉ូលេគុលដែលបង្ការអង់ស៊ីមមិនអោយជម្រុញល្បឿនប្រតិកម្ម។ អ្នកបង្ការប្រភេទនេះ អាចប្រែប្រួលជាមួយស៊ីបស្ត្រាតធម្មតា (សូមមើលពាក្យ ការបង្ការដោយប្រជែង) ឬអាចចូលទៅក្នុង តំបន់សកម្មដើម្បីកុំអោយស៊ីបស្ត្រាតចូលបាន (សូមមើលពាក្យ ការបង្ការមិនប្រជែង) ការបង្ការអាចវិលមកសភាពដើមវិញបាន ឬមិនអាចបាន។ អ្នកបង្ការអង់ស៊ីមច្រើនតែ បង្កើតនូវផ្នែកមួយរបស់យន្តការត្រួតពិនិត្យបញ្ជាស់ ដើម្បីតម្រូវលំនាំជីវគីមី។
enzyme system An enzyme or group of enzymes whose synthesis is regulated by the intracellular concentration of certain metabolites.	ប្រព័ន្ធអង់ស៊ីម អង់ស៊ីម១ ឬក្រុមអង់ស៊ីមដែលការសំយោគរបស់វាត្រូវបានគំរូដោយកំហាប់ក្នុងកោសិកានៃមេតាបូលីតខ្លះៗ។
enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA) A procedure for measuring the formation of antibody-antigen complexes adsorbed to a solid surface. An enzyme system is linked to the complex so that after washing, the amount of enzyme activity is proportional to the amount of antigen or antibody present.	តេស្តសម្រួបភ្ជាប់អង់ស៊ីម (អេលីហ្វា) វិធីវាស់កំណត់ដ្ឋានអង់ទីកែរ-អង់ទីសែន ដែលស្រូបដាច់ទៅនឹងផ្ទៃរឹង។ ប្រព័ន្ធអង់ស៊ីមត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងកំណត់នោះ ដូច្នេះក្រោយពីការលាងជម្រះបរិមាណសកម្មភាពអង់ស៊ីមគឺសមាមាត្រទៅនឹងបរិមាណអង់ទីសែន ឬអង់ទីកែរដែលមាន។
enzymesubstrate complex A temporary molecule formed when an enzyme attaches itself to a substrate molecule.	កំន្លែងអង់ស៊ីម-ស៊ីបស្ត្រាត ម៉ូលេគុលបណ្តោះអាសន្នដែលកើតឡើងនៅពេលដែលអង់ស៊ីមភ្ជាប់ខ្លួនទៅនឹងម៉ូលេគុលស៊ីបស្ត្រាត។
E_o values A numerical series indicative of the redox potential of molecules. Protons are accepted by a molecule from any other molecule with a more positive E _o value.	តម្លៃអ៊ីហ្វេរ៉ូ សេរីលេខដែលបង្ហាញអំពីប៉ូតង់ស្យែលអុកស៊ីដេស្យុងរបស់ម៉ូលេគុល។ ប្រូតុងត្រូវបានចាប់យកដោយម៉ូលេគុលមួយ ពីម៉ូលេគុលមួយផ្សេងទៀតដែលមានតម្លៃអ៊ីហ្វេរ៉ូខ្ពស់ជាង។
eosin A rose-pink fluorescent dye, the soluble potassium salt being used in microscopic staining.	អ៊ីអូស៊ីន លក្ខណៈរឹងដែលមានពណ៌ផ្កាឈូកក្នុងទ្រូប។ វាគឺជាអំបិលប៉ូតាស្យូមរលាយដែលត្រូវបានប្រើនៅក្នុងការបន្ស៊ីពណ៌ក្រាម។
eosinophil One type of white blood cell in the group of granulocytes characterised by staining red with the acidic dye eosin. They help to destroy internal parasites.	អេម៉ូស៊ីណូស៊ីល ប្រភេទមួយនៃកោសិកាសនៃក្រុមក្រានុយឡូស៊ីត ដែលសំគាល់ដោយការចាប់ពណ៌ក្រហមនៅពេលបន្ស៊ីពណ៌ជាមួយ acid dye eosin។ វាជួយបំប្លាញបរាស៊ីតខាងក្នុង។
ep-, eph- or epi prefix denoting 1. upon. 2. outside.	អេប ឬ អេពី (បុព្វបទ) មានន័យថា 1. ខាងលើ 2. ខាងក្រៅ។
ephemeral (of organisms such as many desert plants) Having a very short life cycle. The term is used specifically to describe those plants that have more than one generation a year, as opposed to annual, biennial, perennial.	មានជីវិតខ្លី (ភារវស់ ដូចជារុក្ខជាតិនៅវាលរេហាហាន) មានរដ្ឋជីវិតយ៉ាងខ្លី។ ពាក្យនេះ ត្រូវបានប្រើជាពិសេសក្នុងការរៀបរាប់ ចំពោះរុក្ខជាតិទាំងឡាយណាដែលមានលើសពីមួយជំនាន់ក្នុងមួយឆ្នាំ គឺផ្ទុយពីរុក្ខជាតិដែលមានមួយជំនាន់ក្នុងមួយឆ្នាំ ឬក្នុងពីរឆ្នាំ ឬច្រើនឆ្នាំ។
epiblem The outermost layer of parenchyma cells in the root that becomes the functional outer layer when the pilliferous layer sloughs off as roots increase in age.	អេតិប្លេម ស្រទាប់ក្រៅបំផុតរបស់កោសិកាប៉ារ៉េណៃម ដែលក្លាយទៅជាស្រទាប់ក្រៅមានមុខងារ នៅពេលដែលស្រទាប់ពីលើកែសកចេញ ពេលដែលឫសមានវ័យកាន់តែចាស់។
epiboly The process by which a blastula is converted into a gastrula by growth of ectoderm over the endoderm.	អេតិបូលី ដំណើរការដែលប្លាស្តូលឡា ត្រូវបានវិវត្តទៅជាកាស្ត្រូលឡា ដោយការលូតលាស់របស់អិចតូដេរមីលើអង់ដូដេរមី។
epicalyx A calyx-like structure that occurs outside and around the true calyx, as in the strawberry flower.	អេតិកាលិក ទម្រង់ដូចជាកាលិក ដែលកើតនៅខាងក្រៅ និងនៅជុំវិញកាលិកពិត ដូចជាក្នុងករណីផ្កាស្រ្តប៊ឺរី។
epicardium The external covering of the heart wall.	គ្លាសស្រាបព័ន្ធពីក្រវីមេដូខ
epicontinental sea (epeiric sea) Sea extending within the margin of a continent.	សមុទ្រមូលដ្ឋីម សមុទ្រដែលលាតសន្ធឹងលយចូលទៅក្នុងដែនដីគោក។
epicotyl The part of an embryonic plant above the cotyledons that will become the leaves and stem.	ត្រុយពន្លក ផ្នែករបស់អំប្រើយ៉ុងរុក្ខជាតិស្ថិតនៅខាងលើកូទីលេដុង ដែល

	នឹងលូតលាស់ទៅជាស្លឹកនិងដើម។
epicuticular wax The outermost layer of wax in a cuticle.	ក្រមួនលើសំណើ ស្រទាប់ក្រមួននៅក្រៅបំផុតនៃសំណើ។
epidemic The rapid and uncontrollable spread of a disease.	ជំងឺរាតត្បាត ជំងឺដែលរាលដាលលឿន ហើយដែលមិនអាចគ្រប់គ្រងបាន។
epidemiology The study of the incidence, distribution and control of an epidemic disease in a population.	រោគរាតត្បាតវិទ្យា ការសិក្សាអំពីឧប្បត្តិហេតុអំពីការឆ្លង និងអំពីការគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងនៅក្នុងប្រជាជន។
epidermis A specialized outer layer of cells that protects and covers surfaces.	អេពីដែម ស្រទាប់កោសិកាការពារខាងក្រៅដែលមានមុខងារការពារនិងគ្របដណ្តប់លើសារពាង្គកាយ។
epididymis A coiled tube where sperm is stored leading from the testis.	អេពីឌីមីស បំពង់បត់បែនដែលស្តុកស្បែកម៉ាតូស៊ីតចេញពីពងស្វាស។
epifauna The part of the benthos living on the mud surface.	អេពីផូណា ផ្នែករបស់ការរស់នៅក្នុងសមុទ្រ ដែលរស់នៅលើផ្ទៃកក់។
epigamic character Any secondary sexual character brought into existence by hormone action and used in courtship display.	លក្ខណៈនារីណា លក្ខណៈភេទទី២ ដែលកើតឡើងដោយសកម្មភាពអ័រម៉ូន ហើយត្រូវបានប្រើនៅក្នុងការទាក់ទាញដើម្បីពាក់គ្នា។
epigeal Of or relating to seed germination in which the cotyledons are carried above ground as the hypocotyl elongates, and form the first green foliage leaves of the plant. e.g. French beans (<i>Phaseolus vulgaris</i>)	ដុះលើដីសើៗ ការចេញពន្លកដែលកូទីលេដុងត្រូវបានរុញឡើងពីដី ដោយសារការលូតលាស់របស់អ៊ីប៉ូកូទីល បន្ទាប់មកបង្កើតបានជាស្លឹកបៃតងដំបូងគេ។ ឧទាហរណ៍ សណ្តែកបារាំង (<i>Phaseolus vulgaris</i>)។
epigenesis The idea that an organism develops by the appearance and growth of new structures. The progressive production of new parts that were nonexistent as such in the original zygote. This theory opposes preformationism, which says that development is the growth of structures already present in the egg.	កំណែថែម គំនិតដែលថាការរស់រវើកដោយការលេចឡើងនិងការលូតលាស់នៃទម្រង់ថ្មី។ ការផលិតជាបន្តបន្ទាប់នៃផ្នែកថ្មីដែលគ្មាននៅដំណាក់កាលដំបូង។ ទ្រឹស្តីនេះផ្ទុយទៅនឹងទ្រឹស្តីប្រេកំណា ដែលចែងថាការរីកគឺជាការលូតលាស់នៃទម្រង់ដែលមានរួចជាស្រេចនៅក្នុងស៊ីត។
epigenetic Related to an interaction of tissues during embryonic development that results in the formation of specific structures.	អេពីសេនេទិច ដែលទាក់ទងនឹងអន្តរកម្មនៃជាលិកាក្នុងកំឡុងពេលនៃការលូតលាស់អំប្រើយ៉ុង ដែលបង្កើតបានជាទម្រង់យថាប្រភេទ។
epiglottis A flap of cartilage that closes over the trachea during swallowing.	សន្ទះខ្យល់ សន្ទះផ្អឹងខ្លីដែលចិញ្ចឹមខ្យល់ពេលលេបអាហារ។
epilepsy A nervous condition due to abnormalities in the brain cortex that results in seizures ranging from a sense of numbness in certain body areas (<i>petit mal</i>) to extreme muscular convulsions and fits (<i>grand mal</i>).	ជំងឺស្កន់ ឬ ឆ្អុតរុញ ស្ថានភាពប្រសាទ បណ្តាលមកពីភាពខុសប្រក្រតីរបស់សម្បកខួរ ដែលបង្កអោយ(ទម្រង់ស្រាល)បាត់បង់ស្មារតី ឬសកម្មភាពនៅផ្នែកខ្លះរបស់សារពាង្គកាយ ឬ(ទម្រង់ធ្ងន់ធ្ងរ)សន្ទប់ភ្លាមៗ ឬប្រកាច់ដោយសកម្មភាពក្រាស់យ៉ាងខ្លាំងរបស់សាច់ដុំ។
epimere The dorsal part of the mesoderm of a vertebrate embryo, consisting of a series of somites.	អេពីមេរ ផ្នែកខាងខ្នងនៃមេសូមេររបស់ អំប្រើយ៉ុងសត្វផ្អឹងកង កើតឡើងពីសេរីនៃសូមីត។
epinasty The differential growth of petioles that causes the leaf blade to curve downward.	អេពីណាស្តី ការលូតលាស់បំបែកកម្រិតរបស់ទងស្លឹក ដែលបណ្តាលអោយត្រូវស្លឹកកោងចុះក្រោម ។
epinephrine A hormone produced by the adrenal medulla, that increases heart rate, blood pressure, and breathing rate.	អេពីណេហ្វ្រីន អរម៉ូនដែលផលិតដោយផ្នែកកណ្តាលនៃកន្សោមលើតម្រងនោម ដែលបង្កើនចលនាចលនាដង្ហើម និងចលនាដង្ហើម។
epipetalous (of plant structures) Inserted upon the corolla, as in the stamens of the primrose.	នៅចំមុខស្រទាប់ផ្កា (អំពីទម្រង់រុក្ខជាតិ) បញ្ចូលនៅចំកណ្តុំស្រទាប់ផ្កាដូចជាក្នុងករណីកណ្តុំកេសរឈ្មោលរបស់ផ្កាព្រឹមរស។
epiphysis 1. Pineal organ, an outgrowth of the roof of the diencephalon. 2. Accessory center of ossification at the ends of the long bones of mammals, birds, and some squamates. When the ossifications of the shaft (diaphysis) and epiphysis meet, further growth in length of the shaft stops.	អេពីផីស 1. សរីរាង្គរាងកោនដែលលូតលាស់ចេញពីខាងលើខួរចន្លោះ។ 2. មជ្ឈមណ្ឌលកំណើតថ្មីបន្ទាប់បន្សំនៃក្បាលផ្អឹងវែងរបស់ថនិកសត្វ បក្សី និងល្ងូនមានស្រកាខ្លះៗ។ នៅពេលកំណើតថ្មីនៃក្បាលផ្អឹងនិងអេពីផីសជួបគ្នា ការលូតប្រវែងនៃក្បាលផ្អឹងក៏ឈប់។
epiphyte A plant that is supported by the branches	អេពីផីត រុក្ខជាតិដុះនៅលើមែកឈើប៉ុន្តែទាញយកសំណើមនិងអាហារពី

of a tree but derives moisture and nutrients from the air.	ខ្យល់។
epiphytotic (of plant diseases and parasites) Affecting plants over a wide geographical region.	អេពីតូតូទិច (អំពីជំងឺរុក្ខជាតិ និងបរាសិត) ឆ្លងជំងឺទៅរុក្ខជាតិក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រយ៉ាងធំ។
episome A circular genetic element in bacterial cells that can replicate independently of the bacterial chromosome or integrate and replicate as part of the chromosome.	អេពីសូម ធាតុសេនេទិចរាងមូលក្នុងកោសិកាបាក់តេរី ដែលអាចស្វ័យតំលើងទ្វេដោយឯករាជ្យពីក្រូម៉ូសូមបាក់តេរី ឬបញ្ចូលនិងស្វ័យតំលើងទ្វេជាផ្នែកមួយនៃក្រូម៉ូសូមបាក់តេរី។
epistasis A type of interaction between genes such that one gene interferes with the expression of another gene. For example, in <i>Drosophila</i> , the recessive gene <i>eyeless</i> , when homozygous, prevents the expression of eye color genes.	អេពីស្តាស៊ី ប្រភេទនៃអន្តរកម្មរវាងសែន ដូចជាសែនមួយបង្អាក់ការសំដែងចេញរបស់សែនមួយទៀត។ ឧទាហរណ៍ ចំពោះជ្រូសូកីលសែនអន់កំណត់ ភ្នែកខ្វាក់ទប់ការសម្តែងចេញសែន កំណត់ពណ៌ភ្នែកនៅពេលជាអូម៉ូស៊ីកូត។
epistome The area immediately surrounding the mouth in some animals, particularly (a) the area between the antennae and mouth in Crustacea, (b) the part of the head in insects, immediately behind the labrum, (c) the overhanging lobe above the mouth in Polyzoa.	អេពីសូម តំបន់នៅជុំវិញមាត់របស់សត្វមួយចំនួន ជាពិសេស (a) តំបន់នៅចន្លោះអង់តែន និងមាត់របស់ពួកគ្រុស្តាសេ (b) ផ្នែកក្បាលរបស់សត្វល្អិត នៅជាប់ពីក្រោយបបូរមាត់លើ (c) ថតនៅពីលើមាត់របស់ប៉ូលីសូអ៊ែ។
epithelial tissue A specialized group of cells covering exterior and interior body surfaces.	ជាលិកាអេពីតេល្យូម ក្រុមកោសិកាឯកទេសដែលគ្របដណ្តប់ផ្ទៃខាងក្នុងនិងខាងក្រៅនៃសារពាង្គកាយ។
epitope The part of a macromolecule or cell that causes an antibody response. A complex molecule or cell can contain several such sites.	អេពីតូប ផ្នែករបស់ម៉ាក្រូម៉ូលេគុល ឬកោសិកាដែលបណ្តាលអោយមានការឆ្លើយតបពីអង់ទីកូ។ កំន្លីចម្លុំលេគុលឬកោសិកាអាចមានតំបន់ដូចនេះយ៉ាងច្រើន។
epizoic 1. (of an organism) Living attached to the outside of the body of an animal. 2. (of fruits or seeds) having a dispersal mechanism which results from their being attached to the exterior of an animal.	អេពីសូអ៊ីច 1. (ការរស់) រស់ដោយភ្ជាប់ខ្លួន ទៅនឹងផ្នែកក្រៅរបស់សារពាង្គកាយសត្វដទៃ។ 2. (ផ្លែ ឬគ្រាប់) មានវិធីពង្រាយ ដោយសារការភ្ជាប់ទៅនឹងផ្នែកខាងក្រៅរបស់សត្វ។
epizoite Any animal that lives attached to another which it uses for protection or means of locomotion, without being a parasitic relationship. An example is a barnacle living on the back of a turtle.	អេពីសូអ៊ីត សត្វដែលរស់ដោយភ្ជាប់ខ្លួនទៅនឹងសត្វដទៃ ដែលវាប្រើសម្រាប់ជាមធ្យោបាយការពារសម្រាប់ការធ្វើចលនា គឺមិនមែនជាទំនាក់ទំនងបរាសិតទេ។ ឧទាហរណ៍ ពពួកខ្យង ឬលៀសដែលរស់ជាប់នៅលើខ្នងអណ្តើកសមុទ្រ។
epizoon Any animal living on the body surface of another animal.	អេពីហ្សូន សត្វទាំងឡាយណាដែលរស់នៅលើសត្វដទៃ។
epizootic (of a disease) Suddenly and temporarily affecting a large animal population.	ជំងឺរាត្រាតសត្វ (ជំងឺ) ឆ្លងក្លាមៗលើសត្វ យ៉ាងច្រើន។
epoch A subdivision of geologic time.	ជំនាន់ ឬ សម័យកាល ការបែងចែកលំអិតនៃធរណីកាល។
epoxide Three membered, oxygen containing ring.	អេប៊ុកស៊ីត ស៊ុចបីជ្រុងដែលមានអុកស៊ីសែន។
equal weighting A taxonomic procedure where all characters are regarded as of equal importance. The procedure is commonly used in numerical taxonomy.	សំខាន់ដូចគ្នា វិធីធ្វើចំណែកថ្នាក់ ដែលគ្រប់លក្ខណៈទាំងអស់ត្រូវបានចាត់ទុកថា មានសារសំខាន់ដូចគ្នា។ វិធីនេះត្រូវបានប្រើជាទូទៅនៅក្នុងការធ្វើចំណែកថ្នាក់បរិមាណ។
equatorial plate See metaphase plate.	ផ្លាកអេក្វាទ័រ សូមមើលពាក្យ metaphase plate។
equilibrium A state where the rate of particles entering and leaving a system is equal.	លំនឹង សភាពដែលអត្រាដង់ចូលនិងចេញស្មើគ្នា។
equilibrium (chemical) Condition in which the rate of a chemical reaction is the same in the forward and reverse directions. Concentrations of substances on the right and left are seldom equal at equilibrium.	លំនឹងគីមី លក្ខខណ្ឌដែលល្បឿនប្រតិកម្មគីមីទៅនិងមកមានតំលៃស្មើគ្នា។ កំហាប់សារធាតុនៅខាងស្តាំនិងខាងឆ្វេងកំរើស្មើគ្នាក្នុងស្ថានភាពលំនឹង។
equilibrium centrifugation A process of density-gradient centrifugation that continues until there is no net movement of the molecules, each molecule having come to rest when its density equals that of the solution.	ទ្វិលចាកផ្ចិតលំនឹង ដំណើររង្វិលចាកផ្ចិតដ្រាដង់ស៊ីតេ ដែលបន្តរហូតដល់ម៉ូលេគុលលែងមានចលនាបន្តទៀត ដោយម៉ូលេគុលនីមួយៗបានឈានដល់ដំណាក់កាលនៅស្ងៀម នៅពេលដង់ស៊ីតេរបស់វាស្មើជាមួយនឹង

	ដងស៊ីតេរបស់ស្វល្លុយស្យុង។
equilibrium constant Mathematical constant K_{eq} that enables the prediction of the main direction of a reaction.	ថេរលំនឹង ថេរជាក់លាក់ដែលអាចកំណត់ទិសដៅនៃប្រតិកម្ម។
equilibrium equation Mathematical expression relating concentrations of reactants and products at equilibrium for a given reaction. See equilibrium constant.	សមីការលំនឹង កន្សោមពិជគណិតទាក់ទងទៅនឹងកំហាប់អង្គធាតុប្រតិករ និងអង្គធាតុកើតនៅស្ថានភាពលំនឹងរបស់ប្រតិកម្មមួយ។ សូមមើលពាក្យ equilibrium constant។
equilibrium of population See genetic equilibrium.	លំនឹងប្រជាជន សូមមើលពាក្យ លំនឹងសេនេទិច។
era A large division of geologic time composed of one or more periods.	សម័យ ចំនែកដ៏ធំនៃឆរណីកាលដែលមានមួយរយៈកាលឬច្រើនរយៈកាល។
eradicator Any biocide (e.g. a fungicide) used to cure an established infection.	ថ្នាំសម្លាប់មេរោគ ថ្នាំសម្លាប់ទាំងឡាយ (ឧ. ថ្នាំសម្លាប់ផ្សិត) ដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីព្យាបាលនៅកន្លែងដែលមានឆ្លងមេរោគ។
erectile Capable of being raised to an upright position.	ឆេះ ដែលមានសមត្ថភាពបះត្រង់ឡើងលើ។
erection, penis The hardening and lengthening of the mammalian penis in order to bring it into condition for copulation. An erection is brought about by engorgement of blood in the corpus spongiosum and corpus cavernosum, causing them to become swollen and rigid.	ការឆេះ ការឡើងរឹង និងការលូតវែងនៃលិង្គរបស់មនុស្ស ដើម្បីធ្វើអោយអាចពាក់គ្នាបាន។ ភាពរឹងនេះ គឺបណ្តាលមកពីការខ្ទប់ឈាមនៅក្នុងអង្គស្ពោត និងក្នុងអង្គរន្ទ រួចក៏ធ្វើអោយវាឡើងធំ និងរឹង។
erector-pili muscle A small muscle found in the dermis of a mammal that is connected to a hair and controls the position of the hair in relation to the skin surface for temperature regulation.	សាច់ដុំឆាញ សាច់ដុំតូចៗមាននៅនឹងខែមរបស់មនុស្ស ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងពោម និងត្រួតពិនិត្យទីតាំងរបស់ពោម ទាក់ទងជាមួយផ្ទៃស្បែកសម្រាប់តម្រូវសីតុណ្ហភាព។
erepsin A mixture of proteolytic enzymes secreted by the small intestine of mammals.	អ៊ីរេបស៊ីន ល្បាយអង់ស៊ីមវិលាយ ដែលបញ្ចេញដោយពោះវៀនតូចរបស់មនុស្ស។
erose (of plant structures) Having the appearance of being gnawed, with irregular notches.	រន្ធបរន្ធប (ទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ដែលមានលក្ខណៈរន្ធបរន្ធប និងស្នាមលាក់មិនស្មើ។
erosion The wearing away of soil by wind, ice, water, and gravity.	សំនឹកចំរោះ ការសឹកនៃដីដោយខ្យល់ ទឹកកក ទឹក និងទំនាញផែនដី។
erythr- or erythro- <i>prefix</i> denoting red.	អេរីត ឬ អេរីត្រូ : (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្រហម។
erythrim A condition marked by unusual red pigmentation of skin or hair.	ឡើងក្រហម ស្ថានភាពដែលស្បែក ឬ សក់ឡើងពណ៌ក្រហមខុសធម្មតា។
erythroblast A nucleated cell occurring in bone marrow as the first identifiable stage of red blood cell formation; See erythrocyte.	អេរីត្រូប្លាស្ត កោសិកាមានណ្វៃយ៉ូ កើតឡើងនៅក្នុងខួរឆ្អឹង ដែលជាដំណាក់ដំបូងនៃកំណើតក្រហម។ សូមមើលពាក្យ អេរីត្រូស៊ីត។
erythroblastosis foetalis A haemolytic disease of newborn children brought about when a rhesus negative mother produces a rhesus negative child (See Rhesus blood group). In late pregnancy, Rh-cells may pass into the mother who produces antigens which pass back across the placenta and adversely affect the child.	ជំងឺនារកឡើងពណ៌ក្រហម ជំងឺបែកគ្រាប់ឈាមចំពោះទារក ដែលកើតមាននៅពេលដែលអ៊ីម៉ូស៊ីនអវិជ្ជមានរបស់ម្តាយ បង្កើតកូនដែលមានអ៊ីម៉ូស៊ីន (សូមមើលក្រុមឈាម អេស៊ីស)។ នៅខែចុងក្រោយនៃការមានផ្ទៃពោះកោសិកាអេស៊ីសអាចឆ្លងចូលទៅក្នុងម្តាយ ដែលបង្កើតអង់ទីសែន រួចក៏បញ្ជូនត្រលប់មកវិញតាមរយៈសុក ដោយធ្វើអោយមានការប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់កូន។
erythrocyte A red blood cell (containing haemoglobin) that transports oxygen throughout the body. They are disc shaped and do not have nuclei.	គោលិកាក្រហម គោលិកាឈាមក្រហម (មានអេម៉ូក្លូប៊ីន) ដែលដឹកនាំអុកស៊ីសែនពាសពេញសារពាង្គកាយ ។ វាមានរាងដូចថាស និងគ្មានណ្វៃយ៉ូទេ។
erythromycin An antibiotic produced by a strain of streptomycetes that inhibits protein synthesis, particularly in organisms which are Gram positive (See Gram's stain).	អេរីត្រូមីស៊ីន ជាអង់ទីប្រូទិចដែលផលិតដោយពូជស្ត្រេបតូមីយ៉ាស៊ីស ដែលបង្កាក់ការសំយោគប្រូតេអ៊ីន ជាពិសេសនៅក្នុងបាក់តេរីក្រាមវិជ្ជមាន (សូមមើលពាក្យ ការបន្ស៊ីពណ៌ក្រាម)។
escape 1. Any cultivated plant growing in the wild that is not well naturalized. 2. Any organism that is	1. រុក្ខជាតិដាំលុតលាស់នៅក្នុងព្រៃ ដែលមិនទាន់ស្តុកស្តុកទៅនឹងធម្មជាតិ។

normally captive but which has been freed into the natural environment.	2. លែងនៅក្នុងធម្មជាតិវិញ ការរស់ទាំងឡាយណា ដែលត្រូវបានគេចាប់ទុក ប៉ុន្តែត្រូវបានលែងទៅក្នុងបរិស្ថានធម្មជាតិវិញ។
escape response Any flight reaction in an animal that is a result of a threat.	តំលាងគេចខ្លួន ប្រតិកម្មហើររបស់សត្វ ដែលបណ្តាលមកពីមានការគំរាមកំហែង។
Escherichia coli (E. coli) A bacterium common in the human gut which has been used extensively in biochemical and genetical studies. <i>E. coli</i> is used as an indicator of faecal pollution (See faeces).	អ៊ីស៊ីកូឡេ ខ្លីខ្លី (អ៊ីខ្លីខ្លី) បាក់តេរីរស់នៅក្នុងពោះវៀនមនុស្ស ដែលត្រូវបានគេប្រើយ៉ាងច្រើននៅក្នុងការសិក្សាអំពីជីវគីមី និងសេនេទិច។ បាក់តេរីនេះត្រូវបានគេប្រើសម្រាប់ធ្វើជាអ្នកបង្ហាញពីវត្តមានរបស់លាមកនៅក្នុងអ្វីមួយ។ សូមមើលពាក្យ លាមក។
eserine A plant alkaloid that is capable of blocking cholinesterase.	អ៊ីស៊ីន អាស់កាឡូអ៊ីតរុក្ខជាតិ ដែលអាចបង្អាក់សកម្មភាពរបស់អង់ស៊ីមកូលីនេស្តេរ៉ាស។
esophagus A tube that connects the pharynx and stomach. See appendix 4.	ចំពង់រាងការ ចំពង់ដែលភ្ជាប់ដើមក និងក្រពះ។
essential amino acids Those amino acids that cannot be synthesized by the human body and must be part of the diet (e.g., lysine, tryptophan, and valine).	អាស៊ីតអាមីនេសំខាន់ អាស៊ីតអាមីនេដែលសារពាង្គកាយមនុស្សមិនអាចសំយោគបាន និងមានតែក្នុងអាហារ។ ឧទាហរណ៍ លីស៊ីន ត្រីបតូហ្វាន និងវ៉ាលីន។
essential element or mineral element An element without which normal growth and reproduction cannot take place. In plants, there are seven major essential elements nitrogen, phosphorus, sulphur, potassium, calcium, magnesium and iron. There are also trace element required in much smaller quantities, for example, manganese, boron, chlorine. Animals also have requirements for elements, the list being quite similar to that for plants.	ធាតុចាំបាច់ ឬ ធាតុរ៉ែ ជាធាតុដែលបើគ្មានវាទេ នោះនឹងមិនមានការលូតលាស់ធម្មតា និងការបន្តពូជទេ។ ចំពោះរុក្ខជាតិ គឺជាធាតុចាំបាច់នេះចំនួន៧ គឺអាសូត ផូស្វ័រ ស្ពាន់ធរ បូតាស្យូម កាល់ស្យូម ម៉ាញ៉េស្យូម និងដែក។ វាក៏នៅមានត្រូវការអប្បបរមាតិកាតិចតួចទៀតដែរ (ត្រូវការក្នុងបរិមាណតិច) ដូចជាម៉ង់កាណែស ប៊័រ ក្លរីន។ ចំពោះសត្វក៏មានតម្រូវការធាតុចាំបាច់ដែរ ដែលមានប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងធាតុដែលរុក្ខជាតិត្រូវការដែរ។
essential fatty acid The fatty acid linoleic acid. It cannot be synthesized, by the human body and must be part of the diet.	អាស៊ីតខ្លាញ់សំខាន់ អាស៊ីតខ្លាញ់ អាស៊ីតលីណូលេអ៊ិច ដែលសារពាង្គកាយមនុស្សមិនអាចសំយោគបាន និងមានតែនៅក្នុងអាហារ។
ester Functional group derived from an acid and an alcohol.	អេស្តេរ ក្រុមមុខងារ បានមកពីអាស៊ីត និងអាស់កុល។
esterification The formation of an ester.	កំណាអេស្តេរ
estivation (aestivation) Form of torpor, usually a response to high temperatures or scarcity of water.	ជីវិតត្រជាក់ ទម្រង់ពន្លឺសម្លឹងយឺតទៅនឹងសីតុណ្ហភាពខ្ពស់ ឬភាពខ្សត់ទឹក។
estrogen A female sex hormone secreted by the ovaries that prepares the uterine lining for a pregnancy.	អ៊ីស្ត្រូសែន អរម៉ូនភេទញីដែលពេញដោយអូវុលី និងមានមុខងាររៀបចំក្លាសសើមស្បូនសម្រាប់ការមានផ្ទៃពោះ។
estrus See oestrus.	អ៊ីដាវ សូមមើលពាក្យ oestrus។
estuary (estuarine (adj)) Relating to, or formed in, a region where the freshwater of rivers mixes with the seawater. A wide area at the mouth of a river where it meets the ocean influenced by both tidal forces and by freshwater input from the land.	ឆាម ដែលទាក់ទងទៅនឹង ឬដែលកើតឡើងនៅក្នុងតំបន់ឆ្នេរសមុទ្រដែលទឹកស្អឹង ទន្លេលាយជាមួយទឹកសមុទ្រ។ តំបន់ដ៏ធំដែលមានទន្លេ និងមាត់សមុទ្រជួបគ្នា ដោយសារឥទ្ធិពលជំនោរទឹកសមុទ្រ និងការហូរចុះនៃទឹកសាបមកពីដីគោក។
ethanoic acid The systematic name for acetic acid.	អាស៊ីតអេតានូអ៊ិច ជាឈ្មោះចំណែកថ្នាក់សម្រាប់អាស៊ីតអាសេទិច។
ethanol An alcohol having the formula C ₂ H ₅ OH.	អេតានូល អាស់កុលដែលមានរូបមន្ត C ₂ H ₅ OH។
ethene See ethylene.	អេតែន សូមមើលពាក្យ អេទីឡែន។
ether Family of organic compounds formed when an oxygen atom serves as a bridge between two alkyl groups.	អេទែរ អំបូរនៃសមាសធាតុសរីរាង្គដែលកើតមាននៅពេលអាតូមអុកស៊ីសែនមួយដើរតួជាស្ថានភាពរវាងក្រុមអាស់គីលពីរ។
ethnography The descriptive study of the races of mankind.	នរវប្បវិទ្យា ការសិក្សាអំពីជាតិសាសន៍របស់មនុស្សជាតិ។
ethnology The study of the distribution, relationships and origins of the races of mankind.	ជាតិពន្ធុវិទ្យា ការសិក្សាអំពីរបាយ ទំនាក់ទំនង និងប្រភពពូជសាសន៍របស់មនុស្ស។

ethologist A person who studies the behavior of animals in natural settings.	អេកូឡូស៊ីយ៉ាទិស្ត អ្នកសិក្សាពីអាកប្បកិរិយារបស់សត្វនៅក្នុងធម្មជាតិ។
ethology The scientific study of the nature of behavior and its ecological and evolutionary significance in its natural setting.	អេកូឡូស៊ីយ៉ាទិស្ត វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាលក្ខណៈធម្មជាតិនៃអាកប្បកិរិយា និងពីសារៈសំខាន់អេកូឡូស៊ី និងទិសវិគ្គន៍របស់វានៅក្នុងធម្មជាតិ។
ethylene A compound with the formula C ₂ H ₄ that can be produced seasonally by plants and causes leaf abscission.	អេទីឡែន សមាសធាតុដែលមានរូបមន្ត C ₂ H ₄ ដែលអាចត្រូវបានផលិតតាមរដូវដោយរុក្ខជាតិ និងធ្វើអោយស្លឹកឈើជ្រុះ។
etiolation The abnormal elongation of stems caused by insufficient light; etiolated stems usually lack chlorophyll.	ការលូតក្នុងម្លប់ ការលូតវែងខុសពីធម្មតារបស់ដើមដែលបណ្តាលមកពីកង្វះពន្លឺ (ពន្លឺមិនគ្រប់គ្រាន់)។ ដើមដែលលូតខុសពីធម្មតានោះ ច្រើនតែខ្លះក្លៀក្លា។
ETS See Electron Transport System.	ប្រព័ន្ធជំនាញអេឡិចត្រូន
eu- prefix denoting true, well or good.	អឺ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ពិត ឬ ល្អ។
eubacteria The majority of all bacteria; their cell walls contain muramic acid, certain lipids, and other features that distinguish them from archaeobacteria. See appendix 1.	អឺបាក់តេរី បាក់តេរីភាគច្រើននៃបាក់តេរីទាំងអស់។ ភ្នាសរបស់វាផ្ទុកអាស៊ីតមួយភីមីក លីពីត និងលក្ខណៈពិសេសផ្សេងៗទៀតដែលធ្វើអោយពួកវាខុសពីអាតេបាក់តេរី។
eucarpic (of an adult fungal thallus) Having clear distinction between vegetative and reproductive parts.	អឺការពិត (តាល់ផ្សិតពេញវ័យ) ដែលមានលក្ខណៈខុសគ្នាច្បាស់រវាងផ្នែកលូតលាស់ និងផ្នែកបន្តពូជ។
Eucarya One of the three primary groupings (domains) of organisms in modern classifications based on genetic structures and sequences. See classification.	អឺការីយ៉ា រដ្ឋៈច្បងមួយក្នុងចំណោមរដ្ឋៈច្បងបី ក្នុងប្រព័ន្ធចំណែកថ្នាក់បច្ចុប្បន្ន ដែលអាស្រ័យលើទម្រង់របស់សម្ភារសេនេទិច និងតំណលំដាប់។ សូមមើលពាក្យ ចំណាត់ថ្នាក់។
eucaryote See eukaryote	អឺការីយ៉ូត សូមមើលពាក្យ eukaryote។
euchromatin Chromosomal regions that stain lightly and are partly uncoiled during the interphase part of the cell cycle and are not easily visible by light microscopy. The region of the chromosomes thought to contain most of the structural genes.	អឺក្រូម៉ាទីន តំបន់របស់ក្រូម៉ូសូមដែលចាប់ពណ៌ស្រាល និងរលាយផ្នែកខ្លះក្នុងរយៈពេលចន្លោះវគ្គនៃវដ្តកោសិកា និងមិនអាចមើលឃើញដោយស្រួលដោយអតិសុខមុខស្បែកប្រើពន្លឺទេ។ តំបន់ក្រូម៉ូសូមនេះត្រូវបានគេគិតថាមានផ្ទុកសែនទម្រង់ភាគច្រើន។
eugenics laws Laws designed to eliminate "bad" genes from the human gene pool and encourage "good" gene combinations.	ច្បាប់អឺសេនិច ច្បាប់បង្កើតឡើងដើម្បីលុបបំបាត់ចោលនូវសែន "អាក្រក់" ពីសែនក្នុងខ្លួនមនុស្ស និងជួយអោយមានបន្សុំសែន "ល្អ"។
Euglena A genus of large, green flagellates (division Euglenophyta) that is common in both fresh and salt waters.	អឺត្រេណា ពួកមានផ្លាសែលមានពណ៌បៃតង ស្ថិតក្នុងពួកដ៏ធំមួយ (សាខាអឺត្រេណូភីតា) ដែលមានទាំងនៅក្នុងទឹកសាប និងក្នុងទឹកប្រៃ។
euglenoid movement A type of locomotion in which a euglena moves by flexing its pellicle.	ចលនាអឺត្រេណូ ប្រភេទបម្លាស់ទីរបស់អឺត្រេណូ ដោយរលាស់តម្របសារពាង្គកាយរបស់វា។
Euglenophyta A division of the algae (sometimes classified by zoologists in the class Flagellata). They normally possess chlorophyll a and b, but this may be lost; colourless forms do not regain their chlorophyll and no members of the division are completely autotrophic.	អឺត្រេណូផាយតា សាខាមួយរបស់សារាយ។ វាច្រើនមានក្លរ៉ូភីល a និង b ប៉ុន្តែអាចគ្មានដែរ។ ទម្រង់គ្មានពណ៌ គឺគ្មានក្លរ៉ូភីលទេ ហើយមិនមានសមាជិកណាមួយក្នុងពួកនេះ ដែលជាស្វ័យជីពពេញលេញទេ។
eukaryote or eucaryote One of the two major types of cells; characterized by cells that have a membranebound nucleus, as in plants, fungi, protists, and animals. See appendix 1.	អឺការីយ៉ូត កោសិកាមួយប្រភេទក្នុងចំណោមកោសិកាសំខាន់ពីរប្រភេទ ដែលសំគាល់ដោយកោសិកាដែលមានភ្នាសព័ទ្ធជុំវិញណ្វៃយ៉ូ ដូចជាកោសិការុក្ខជាតិ ផ្សិត ប្រូទីស្ត និងសត្វជាដើម។
Eumycota or (formerly) Mycophyta In some classifications a division of the kingdom fungi, consisting of the 'true fungi'.	អឺមីកូតា នៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ខ្លះ វាគឺជាសាខាមួយរបស់រដ្ឋៈផ្សិត ដែលរួមមានផ្សិតពិត។
euphotic zone, photic zone or epipelagic zone The top 100 m of the sea into which light can penetrate and in which photosynthesis takes place. See sea zonation.	តំបន់ពន្លឺចូលដល់ តំបន់ ១០០ ម៉ែត្រក្នុងជម្រៅទឹកសមុទ្រ ដែលពន្លឺអាចចូលដល់ និងដែលមានដំណើរស្នើសំយោគ។
euplankton Plankton which occurs in open water.	អឺប្លង់តុន ប្លង់តុនមាននៅទីកំរាល។

euploid Polyploid with a chromosome number that is an exact multiple of a basic chromosome set.	អីប៊ូអ៊ីត ប៉ូលីប៊ូអ៊ីតដែលមានចំនួនក្រូម៉ូសូមកើនឡើងតាមពហុគុណនៃ៣។
euploidy The condition of a cell, tissue or organism that has one or more multiples of a chromosome set, for example, a triploid (3n). Euploids with more than two sets of chromosomes are polyploids.	អីប៊ូអ៊ីធី ស្ថានភាពរបស់កោសិកា ជាលិកា ឬសរីរាង្គដែលមានពហុក្រូម៉ូសូមមួយ ឬច្រើន។ ឧទាហរណ៍ ទ្រីប៊ូអ៊ីត(3n)។ អីប៊ូអ៊ីតដែលមានក្រូម៉ូសូមច្រើនជាងពីរ ហៅថា ប៉ូលីប៊ូអ៊ីត។
eupnaea or eupnea The normal, quiet breathing of an animal at rest.	ធម្មត្យោ ជាដំណើរដកដង្ហើមរាងស្ងាត់ធម្មតា នៅពេលសត្វសម្រាកស្ងៀម។
Euryarchaeota One of the two kingdoms of the domain archaea, which contains the methanogens and relatives including extreme halophiles. The kingdom is more commonly known as the euryotes.	ធម្មរណេអូតា រដ្ឋៈមួយក្នុងចំណោមរដ្ឋៈពីរបស់រដ្ឋច្បងអាតេ ដែលមានផ្ទុកមេតានូស្តែន និងសណ្តានរបស់វា រួមមានពួកចំណូលប្រៃខ្លាំង។ រដ្ឋៈនេះត្រូវបានគេស្គាល់ជាទូទៅថាជាអឺរីអូត។
eurybenthic (of organisms) Living over a wide vertical range in the sea depths.	ធម្មរីបេនធីក (អំពីភារវស់) ដែលមានរស់នៅក្នុងព្រំខណ្ឌឈរយ៉ាងធំ ក្នុងជម្រៅសមុទ្រ។
euryhaline Capable of living in a wide range of salinities. See also stenohaline.	រស់ក្នុងទឹកច្រើនភាព ដែលអាចរស់នៅក្នុងទឹកប្រៃបានគ្រប់កំរិត។ មើល Stenohaline។
euryphagous Eating a wide range of food items; a food generalist. See also stenophagous.	សញ្ជាសី ដែលស៊ីអាហារគ្រប់ប្រភេទ ឬដែលស៊ីអាហារមិនរើស។ សូមមើលពាក្យ stenophagous។
eurypterid Any large extinct scorpion-like aquatic arthropod of the order Eurypterida, found in the silurian period.	អឺរីប្តេរីត អាកត្រូប៊ូតក្នុងទឹកធំៗ ដែលមានលក្ខណៈដូចខ្យងរី នៃសំដាប់អឺរីប្តេរីដា។ វាមាននៅសម័យស៊ីលុយរៀង។
eurythermal Capable of tolerating a wide range of temperatures. See also stenothermal.	អឺរីថេរម៉ាល ដែលមានលទ្ធភាពបន្តិចទៅនឹងសីតុណ្ហភាពគ្រប់កំរិត។
eurytopy Capable of living in a broad range of habitats.	ធម្មរីថតី លទ្ធភាពរស់នៅច្រើនកន្លែងលើផែនដី។
eustachian tube A canal that connects the middle ear cavity behind the tympanic membrane to the pharynx.	ប្រហោងអឺស្តាស បំពង់ដែលភ្ជាប់ប្រហោងត្រចៀកកណ្តាល នៅខាងក្រោយក្រដាសត្រចៀកទៅដើមក។
euthanasia The act of painless killing to relieve human suffering from an incurable disease.	ការសម្លាប់ដោយគ្មានការឈឺចាប់ សកម្មភាពសម្លាប់ដោយគ្មានការឈឺចាប់ ដើម្បីជួយសម្រាលមនុស្សដែលមានជំងឺមិនអាចព្យាបាលបាន។
eutherian Any placental mammal of the subclass Eutheria, characterized by the embryo developing in the uterus of the female where it obtains food and exchanges gases through the attached placenta.	សត្វមានស្បូន ថនិកសត្វមានសុកស្ថិតក្នុងថ្នាក់រងយូធីរៀ។ លក្ខណៈសម្គាល់វា គឺអំប្រើយ៉ុងលូតលាស់នៅក្នុងស្បូនរបស់សត្វញី ដែលជាកន្លែងទទួលបានអាហារ និងបង្ហាស់ប្តូរឧស្ម័នតាមរយៈសុក។
eutrophic (of a body of water) Being rich in organic and mineral nutrients, either naturally or by fertilization.	ទឹកសម្បូរសារធាតុចិញ្ចឹម ដែលសម្បូរ ដោយសារធាតុសរីរាង្គ និងសារធាតុខនិជ គឺអាចមានដោយធម្មជាតិ ឬតាមរយៈដី។
eutrophication A process by which pollutants cause a body of water to become over-rich in organic and mineral nutrients, so that algae, cyanobacteria, and other microorganisms grow rapidly and deplete the oxygen supply.	ដំណើរកខ្វក់ដោយសារធាតុចិញ្ចឹម ដំណើរកខ្វក់ផ្ទៃទឹកដោយសារមានសារធាតុសរីរាង្គ និងសារធាតុខនិជច្រើនពេក បង្កអោយសារាយ និងស្យាណូបាក់តេរីមានការលូតលាស់យ៉ាងរហ័ស ធ្វើអោយការផ្គត់ផ្គង់អុកស៊ីសែនមានការខ្វះខាត។
evaginate To push out (e.g. a tubular organ), turn inside out or unsheath.	ព្រលាត់ ការព្រញចេញក្រៅ (ឧ. សរីរាង្គបំពង់) បង្វែរផ្ទៃខាងក្នុងចេញមកក្រៅ ឬបកសម្បុកចេញ។
evaporation The physical change when a liquid becomes a gas. Since such a change usually requires heat as an energy source, heat is drawn from the immediate environment, which produces a significant cooling effect. The size of the cooling effect depends on the <i>latent heat of evaporation</i> of the liquid. Evaporation of water is used by mammals in temperature regulation through sweating, and occurs in plants from the surface of the mesophyll cells during transpiration.	រំហួត បង្ហាស់ប្តូរលក្ខណៈរូប នៅពេលសារធាតុរាវក្លាយទៅជាឧស្ម័ន។ ដោយសារតែការផ្លាស់ប្តូររៀបនេះច្រើនតែត្រូវការកំដៅ សម្រាប់ជាប្រភពថាមពល ដូច្នេះកំដៅត្រូវបានទាញយកមកពីបរិស្ថានភ្លាម ដែលបង្កើតអោយមានឥទ្ធិពលចុះត្រជាក់យ៉ាងសំខាន់។ ទំហំរបស់ឥទ្ធិពលចុះត្រជាក់ គឺអាស្រ័យទៅលើកំដៅ មិនមើលឃើញនៃរំហួតរបស់វត្ថុរនោះ។ រំហួតទឹកត្រូវបានប្រើដោយថនិកសត្វ សម្រាប់តម្រូវសីតុណ្ហភាពតាមរយៈការចេញញើស និងកើតមានចំពោះរុក្ខជាតិ ចេញពីផ្ទៃកោសិកាមេសូភីល ក្នុងអំឡុងមានការវាយចំហាយទឹក។

evergreen See non-deciduous.	ពណ៌មែកខ្មៅ មើល non-deciduous។
evocation The induction of embryonic tissue by a chemical stimulus, for example, ectoderm produces neutral material in the vertebrate embryo due to an evocator (See organizer region) from the underlying chordamesoderm.	អ៊ីវ៉ូខេសិន ការភ្លេចជាលិកាអំប្រើយ៉ុង ដោយរំញោចគីមី។ ឧទាហរណ៍ អិចតូដ្រម ផលិតសារធាតុណ័តក្នុងអំប្រើយ៉ុងសត្វឆ្អឹងកង ដោយអ៊ីវ៉ូខេតធីរ (មើល តំបន់រៀបចំ) របស់គីរ៉ាមេសូខែមដែលស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោមនោះ។
evocator region See organizer region.	តំបន់អ៊ីវ៉ូខេតធីរ សូមមើលពាក្យ តំបន់រៀបចំ។
evolution The theories concerning the processes of biological and organic change in organisms such that descendents differ from their ancestors. See Darwinism, Lamarkism, punctuated equilibrium.	ការវិវឌ្ឍន៍ ទ្រឹស្តីអំពីដំណើរប្រែប្រួលជីវសាស្ត្រនិងសរីរាង្គរបស់ការវិវឌ្ឍ ដូចជា ឯកត្តៈជំនាន់ក្រោយខុសពីបុព្វរបស់វា។ សូមមើលពាក្យ Darwinism, Lamarkism, punctuated equilibrium។
evolutionary clock Any means of estimating the time which has elapsed since the evolution of a form or structure. For example, DNA or protein sequences may have two different forms and the rate of change indicated by such sequences may be directly proportional to the elapsed time. Calibration of such 'clocks' may be made through comparison with the fossil record.	នាឡិកាវិវឌ្ឍន៍ មធ្យោបាយប៉ាន់ស្មានពីរយៈពេលរបស់ទម្រង់មួយដែលបានវិវត្តកន្លងទៅ។ ឧទាហរណ៍ តំណល់ដាច់ADN ឬប្រូតេអ៊ីនអាចមានទម្រង់ពីរខុសគ្នា ហើយអត្រាផ្លាស់ប្តូរដែលបង្ហាញដោយតំណល់ដាច់ទាំងនោះ អាចសមមាត្រគ្នាជាមួយនឹងរយៈពេលកន្លងទៅ។ ការគណនាអំពីនាឡិកាបែបនេះ អាចធ្វើទៅបានតាមរយៈការប្រៀបធៀបជាមួយតំណល់ត្រាផូស៊ីល។
evolutionary tree A diagram showing the relationships between a group of organisms and their evolution from an ancestral stock.	មែកដាច់វិវឌ្ឍន៍ ជាដ្យាក្រាម ដែលបង្ហាញអំពីទំនាក់ទំនងគ្នារវាងការវិវឌ្ឍន៍ ក្រុម និងការវិវត្តន៍របស់វា ជាមួយនឹងការវិវឌ្ឍន៍ បុព្វរបស់វា។
ex- prefix denoting outside.	អិច- (បុព្វបទ) មានន័យថា ខាងក្រៅ។
excision repair Repair of DNA lesions by removal of a polynucleotide segment and its replacement with a newly synthesized, corrected segment.	ការជួសជុលដោយកាត់ចេញ ជាការជួសជុលADNដែលខូច ដោយការកាត់យកអង្គត់ប៉ូលីនុយក្លេអូទីតចេញ និងការដាក់ជំនួសដោយការសំយោគថ្មីដែលជាអង្គត់ត្រឹមត្រូវ។
excision The removal of a DNA fragment from a DNA molecule.	ការកាត់ចេញ ការកាត់ADNមួយអង្គត់ ចេញពីម៉ូលេគុលADN។
excitability Any change in membrane conductance as a response to stimulation.	បម្រែបម្រួលលក្ខណៈភ្លាស ការប្រែប្រួលកំលាំងអគ្គិសនីរបស់ភ្លាស ដែលជាតំណបទៅនឹងរំញោច។
excitation The process by which the electrical stimulation of (a) a surface membrane results in contraction of the muscle, or (b) brings about secretion of a transmitter substance at a nerve ending.	ដំណើរភ្លេចភ្លាស ដំណើរដែលរំញោចអគ្គិសនីរបស់ (a) ផ្ទៃភ្លាសបណ្តាលមកពីការកម្រិតរបស់សាច់ដុំ ឬ (b) ការធ្វើអោយមានការបញ្ចេញសារធាតុបញ្ជូនសារនៅខាងចុងសរសៃប្រសាទ។
excitator neuron A neuron that directly excites a muscle or other organ.	ណឺរ៉ូនដាស់ ណឺរ៉ូនដែលធ្វើអោយសាច់ដុំ ឬសរីរាង្គកម្រើកដោយផ្ទាល់។
exclusion principle The principle that two species with the same ecological requirements cannot exist together.	គោលការណ៍មិនចុះសម្រួល គោលការណ៍ដែលប្រភេទពីរ មានតម្រូវការឋានដូចគ្នា ប៉ុន្តែមិនអាចរស់នៅជាមួយគ្នាបាន។
excretion The process of eliminating waste products from a cell or living organism.	ការបញ្ចេញចោល ដំណើរបញ្ចេញចោលកាកសំណល់ពីកោសិកា ឬពីសារពាង្គកាយមានជីវិត។
exergonic (exothermic) (adj) A reaction that releases energy and occurs spontaneously.	បញ្ចេញថាមពល ប្រតិកម្មដែលបញ្ចេញថាមពល និងកើតឡើងដោយឯកឯង។
exine The outermost layer of a spore or pollen grain. The exine consists of a resistant polymer that protects the male gametophyte from drying out	អិចស៊ីន ស្រទាប់ក្រៅបំផុតរបស់គ្រាប់ស្បៀ ឬគ្រាប់លម្អង។ អិចស៊ីនបង្កឡើងដោយប៉ូលីមែរមិនជ្រាបទឹកដែលការពារកាម៉ែតូភីតឈ្មោលមិនអោយស្ងួត។
exo- prefix outside	អិចស្វែរ (បុព្វបទ) មានន័យថា ខាងក្រៅ។
exobiology The study of possible extraterrestrial organisms.	អិចស្វែរជីវវិទ្យា ការសិក្សាអំពីលទ្ធភាព ដែលអាចមានការរស់នៅក្រៅផែនដី។
exocarp The outermost layer (usually the skin) of simple fleshy fruits.	អិចស្វែរកាប (សម្បូរ) ស្រទាប់ក្រៅបង្អស់ (ដែលច្រើនតែជាសម្បូរ) របស់ផ្លែ មានសាច់ច្រើន។

exochorion The outer layer of the chorion of the insect egg which is secreted by follicular cells in the insect ovary.	ស្រទាប់ក្រៅនៃកូរ៉ូណូ ស្រទាប់ក្រៅនៃកូរ៉ូណូរបស់ស៊ីតសត្វល្អិត ដែលត្រូវបានបញ្ចេញដោយកោសិកាផលិតស្រទាប់ក្រៅនៃកូរ៉ូណូ
exocrine gland Any gland occurring in animals, the secretions of which are drained by ducts. An example is the salivary gland. Compare endocrine.	ក្រពេញបញ្ចេញ ក្រពេញដែលសារធាតុបញ្ចេញរបស់វាត្រូវបាននាំចេញតាមបំពង់។ ឧទាហរណ៍ ក្រពេញទឹកមាត់។ ផ្ទុយពីក្រពេញបញ្ចេញក្នុង។
exocrine glands Glands that secrete through ducts to the surface of the body or into hollow organs of the body.	ក្រពេញបញ្ចេញ ឬ ក្រពេញនិបស្សន៍ ក្រពេញដែលមានបំពង់បញ្ចេញសារធាតុរាវទៅក្រៅសារពាង្គកាយឬទៅក្នុងសរីរាង្គប្រហោងរបស់សារពាង្គកាយ។
exocytosis The transport of material out of a cell by means of vesicles.	និបស្សន៍ ការដឹកនាំសារធាតុចេញពីកោសិកា តាមរយៈថង់។
exodermis A layer of cortical cells, with suberized walls, that replaces the piliferous layer in the older parts of roots.	និបស្សន៍ខាងក្រៅ ស្រទាប់កោសិកាសម្បក ដែលជំនួសស្រទាប់ពីលើកែ នៅផ្នែកចាស់របស់ឫស។
exogamy Mating between unrelated individuals. Compare endogamy.	ដំណើរលម្អិត បង្កាត់គ្នារវាងកត្តាមិនទាក់ទងគ្នា។ ផ្ទុយពី ដំណើរលម្អិតក្នុង។
exogenote In merozygotes, the segment of the bacterial chromosome contributed by the donor cell.	និបស្សន៍សណ្ឋាន ក្នុងមេរូស៊ីកូត ជាអង្គកំប្រែមូលដ្ឋានបាក់តេរីដែលទទួលបានពីកោសិកាអ្នកផ្តល់។
exogenous 1. originating from or due to external causes. 2. developing near the surface of an organism, as in the development of axillary buds in plants.	1. បណ្តាលមកពីកត្តាខាងក្រៅ មានប្រភពមកពី ឬបណ្តាលមកពី បុព្វហេតុខាងក្រៅ។ 2. លូតលាស់នៅជិតផ្ទៃ លូតលាស់នៅជិតផ្ទៃរបស់សារវរស់ ដូចជាក្នុងករណីនៃការលូតលាស់របស់ពន្លកមែក។
exogenous rhythm A pattern of activity that is influenced by an external stimulus such as the movements of the sun.	បទដ្ឋានខាងក្រៅ គំរូសកម្មភាព ដែលរងឥទ្ធិពលដោយប្រែប្រួលខាងក្រៅដូចជាចលនារបស់ព្រះអាទិត្យ។
exon (exon) The DNA segments of a gene that are transcribed and translated into protein.	និបស្សន៍ (និបស្សន៍) អង្គកំប្រែ ADN របស់សែនមួយដែលត្រូវបានចម្លង និងបកប្រែទៅជាប្រូតេអ៊ីន។
exon-shuffling hypothesis An explanation for how complex new genes arise from the joining of independent exons into new combinations.	សម្មតិកម្មនិបស្សន៍បន្សំថ្មី ការបកស្រាយពន្យល់ពីរបៀបដែលសែនថ្មីសំបូរលេចចេញឡើងពីការភ្ជាប់នៃនិបស្សន៍ឯករាជ្យទៅក្នុងបន្សំថ្មី។
exonuclease An enzyme that breaks down nucleic acid molecules by breaking the phosphodiester bonds at the 3' or 5' terminal nucleotides.	និបស្សន៍សន្តោស អង់ស៊ីមដែលកាត់ម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតដោយផ្តាច់សម្ព័ន្ធជូស្វីដឺអេស្ត្រេងចុងបញ្ចប់នុយក្លេអ៊ីត 3 ឬ 5'។
exopeptidase A type of protein-splitting enzyme that hydrolyses the terminal peptide bonds rather than those bonds within the chain. There are three main types of exopeptidase in the mammalian gut, each attacking a particular area of the protein <i>carboxypeptidase</i> attacks the carboxyl end of the chain; <i>aminopeptidase</i> attacks the amino end of the chain; <i>dipeptidase</i> breaks the bond between dipeptides. Such enzymes complete the digestion of protein prior to absorption into the blood stream. Compare endopeptidase.	និបស្សន៍បំបែកប្រូតេអ៊ីន ប្រភេទអង់ស៊ីមបំបែកប្រូតេអ៊ីន ដែលផ្តាច់សម្ព័ន្ធបំបែកនៅខាងចុង ជាជាងសម្ព័ន្ធបំបែកដែលស្ថិតនៅផ្នែកខាងក្នុងប្រាក់។ មានអង់ស៊ីមនិបស្សន៍បំបែកប្រូតេអ៊ីន ៣ ប្រភេទសំខាន់ៗនៅក្នុងបំពង់រំលាយអាហារថ្នាធិកសត្វ ដែលអង់ស៊ីមប្រភេទនីមួយៗ ធ្វើការផ្តាច់នៅតំបន់ខុសៗគ្នារបស់ម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន។ អង់ស៊ីម <i>កាបូកស៊ីប៊ីប៊ីដាស</i> ផ្តាច់ចុងកាបូកស៊ីលរបស់ប្រាក់។ អង់ស៊ីម <i>អាមីណូប៊ីប៊ីដាស</i> ផ្តាច់ចុងអាមីនរបស់ប្រាក់។ អង់ស៊ីម <i>ឌីប៊ីប៊ីដាស</i> ផ្តាច់សម្ព័ន្ធនៅរវាងឌីប៊ីប៊ីដាស។ អង់ស៊ីមទាំងនេះ បញ្ចប់ការបំបែកប្រូតេអ៊ីននៅមុនពេលប្រាប់ចូលទៅក្នុងសរសៃឈាម។ ផ្ទុយពីអង់ស៊ីមអង់ដូប៊ីប៊ីដាស។
exopodite The outer branch of the crustacean limb.	ជ្រុងក្រៅរបស់ជើងត្រកូស្តូសេ
Exopterygota, Heterometabola or Hemimetabola A subclass of the class Insecta, including those insects that do not have a marked metamorphosis, and in which nymphal stages gradually approach the form of the imago at each moult. Examples include ephemeroptera, odonata.	និបស្សន៍ត្រកូសេ អេតេរ៉ូមេតាបូលា ឬ អេមីមេតាបូលា ថ្នាក់រងក្នុងថ្នាក់សត្វល្អិត គឺសត្វល្អិតទាំងឡាយណា ដែលគ្មានបម្រែបម្រួល និងដែលដំណាក់ដឹកខ្សែបានវិវត្តទៅជាពេញវ័យនៅរៀងរាល់ពេលសក។
exophthalmic goitre A human condition resulting from the overproduction and release of thyroxine. The thyroid gland becomes swollen, producing a goitre.	ទ្វិពក និបស្សន៍ផ្លាស់មីម ស្ថានភាពរបស់មនុស្សដែលបណ្តាលមកពីការផលិត និងការបញ្ចេញទីរ៉ូស៊ីនច្រើនពេក។ ក្រពេញទីរ៉ូស៊ីនឡើងប៉ោង

There is elevated metabolism, nervousness, irritability, loss of weight and the eyes are prominent and staring, with protrusion of the eyeballs. Compare simple GOITRE, which is due to a lack of iodine.	បង្កើតបានជាជំងឺពក។ មានកំណើនមេតាបូលីសមានអាការៈញ័ររន្ធត់ ឆាប់ខឹង ស្រែកទម្ងន់ ហើយភ្នែកមានលក្ខណៈល្បឿន និងមានសភាពស្រវែល។ ខុសពីជំងឺពកធម្មតា ដែលបណ្តាលមកពីកង្វះអ៊ីយ៉ូត។
exoskeleton An external supportive covering or skeleton. It is a system of external levers and joints that permits pairs of muscles to act against, or antagonize, each other. The exoskeleton is also protective.	គ្រោងឆ្អឹងក្រៅ គ្រោងឆ្អឹងខាងក្រៅដែលទ្រទ្រង់សារពាង្គកាយ។ ឧទាហរណ៍: សម្បកក្តាម បង្កង គឺជាគ្រោងឆ្អឹងខាងក្រៅ។ វាជាប្រព័ន្ធឃ្នាស់ និងសន្លាក់ខាងក្រៅដែលអាចអោយគូសាច់ដុំ មានអំពើប្រឆាំងគ្នា ឬអំពើផ្ទុយគ្នាទៅវិញទៅមក។ គ្រោងឆ្អឹងក្រៅនេះក៏មានមុខងារការពារផងដែរ។
exospore A type of spore formed by microorganisms by budding, or by the formation of a septum and fission.	អិបសូស្យូ ប្រភេទមួយនៃស្យូ ដែលបង្កើតដោយអតិសុខុមប្រាណា តាមរបៀបចេញពន្លក ឬតាមរបៀបបង្កើតជាសន្ទះខណ្ឌ និងផ្តាច់ចេញ។
exothermic (adj) Chemical reaction that gives off energy.	ដែលបញ្ចេញថាមពល ប្រតិកម្មគីមីដែលបញ្ចេញថាមពល។
exotoxin A poison produced by a living cell and released into the environment. It can affect various organs and systems of the body.	ជាតិពុលក្រៅ សារធាតុពុលដែលផលិតដោយកោសិកាសរសៃ រួចបញ្ចេញទៅក្នុងបរិស្ថាន។ វាអាចធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់សរីរាង្គ និងប្រព័ន្ធផ្សេងៗនៃសារពាង្គកាយ។
experiment A procedure carried out under controlled conditions in order to test a hypothesis.	ពិសោធន៍ វិធីសាកល្បងសម្មតិកម្មនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌត្រួតពិនិត្យ។
experimental control See control group.	សូមមើលពាក្យ control group។
experimental cytology The study of cells, utilizing microscopy and electron microscopy in conjunction with biochemical and biophysical experimental techniques.	ការសិក្សាអំពីកោសិកាដោយការប្រើអតិសុខុមទស្សន៍ និងអតិសុខុមទស្សន៍អេឡិចត្រុង រួមជាមួយនឹងបច្ចេកទេសពិសោធន៍ជីវគីមី និងជីវរូប។
experimental variable The one factor in an experiment that is different from the control.	អថេរពិសោធន៍ កត្តាមួយនៅក្នុងពិសោធន៍ដែលខុសពីកត្តាត្រួតពិនិត្យ។
expiration The phase of breathing during which air is expelled from the lungs.	ដង្ហើមចេញ ដំណាក់កាលនៃការដកដង្ហើមដែលខ្យល់ត្រូវបានបញ្ចេញពីសួត។
explant Any actively dividing plant tissue that can be induced to produce callus tissue in tissue culture.	សំណាករុក្ខជាតិដើម ជាលិការុក្ខជាតិដែលធ្វើចំណែកយ៉ាងសកម្ម ដោយបង្កើតបានជាការពុំកោសិកា នៅក្នុងដំណើរបណ្តុះជាលិកា។
exploitation The situation in which one organism gains at the expense of another.	ការជញ្ជក់ប្រយោជន៍ ស្ថានភាពដែលការរស់រានមានជីវិតរបស់មួយទទួលបានផលប្រយោជន៍ ដោយការចំណាយរបស់ការរស់រានមានជីវិតផ្សេងទៀត។
exponent A number or quantity placed as a superscript to the right of another number or quantity, indicating how many times the number is to be multiplied by itself. For example, 10 ⁶ .	និទស្សន្ត លេខ ឬបរិមាណ ដែលដាក់ក្នុងទម្រង់ជាសន្ទស្សន៍ផ្នែកខាងស្តាំរបស់លេខ ឬបរិមាណមួយផ្សេងទៀត ដោយបង្ហាញពីចំនួនដង ដែលលេខនោះត្រូវគុណនឹងខ្លួនឯង។ ឧទាហរណ៍ 10 ⁶ ។
exponential growth phase A period of time during population growth when the population increases at an accelerating rate.	វគ្គអំណើនអិបស្យូណូលែន រយៈពេលនៃការលូតលាស់របស់ប្រព័ន្ធមូល ឡាស្យុង នៅពេលដែលប្រព័ន្ធមូលឡាស្យុងកើនឡើងក្នុងល្បឿនមួយលឿន។
exposure 1. The aspect of a particular location with respect to the points of the compass, for example, some garden plants, such as the peach tree in England, prefer a southern exposure. 2. A rock outcrop. 3. A soil section.	1. ប្រយោជន៍ ទិដ្ឋភាពរបស់ទីតាំងយថាប្រភេទមួយ ទាក់ទងនឹងចំណុចរបស់ត្រីវិស័យ ឧទាហរណ៍ រុក្ខជាតិស្វនខ្លះ ដូចជាគឺចនៅក្នុងប្រទេសអង់គ្លេស ចូលចិត្តបែបប្រយោជន៍ទៅទិសខាងជើង។ 2. ថ្មឌុសពិដី ។ 3. ខ្លាត់ដី
expression See gene expression.	ការសម្តែង សូមមើលពាក្យ ការសម្តែងសែន។
expression vector Plasmids or phage carrying promoter regions designed to cause expression of cloned DNA sequences.	វ៉ិចទ័រសម្តែងចេញ ប្លាស្មីតឬផាសមានតំបន់ប្រូម៉ូទ័រ ដែលរៀបចំដើម្បីបង្កអោយមានការសម្តែងចេញនូវតំបន់ដាច់ ADN កូន។
expressivity The amount that a phenotype for a given trait is revealed.	បរិមាណសម្តែងចេញ បរិមាណដែលផេណូទីបសំរាប់កំនត់លក្ខណៈមួយត្រូវបានសម្តែងចេញ។
exserted (of plant structures) Protruding.	លេចចេញក្រៅ
exsiccata The preserved material of a herbarium.	ធាតុរុក្ខធុរក្នុងតិណាល័យ
exstipulate Lacking stipules.	គ្មានស្តីតូល

extensin A family of related glycoproteins that are structural proteins in cell walls.	អិបស្តង់ស៊ីន អំបូរគ្រីកូប្រូតេអ៊ីន ដែលជាប្រូតេអ៊ីនទម្រង់នៅក្នុង ក្លាសត្រោង។
extensor A muscle that extends or straightens a limb.	សាច់ដុំធាត្យសន្លឹម សាច់ដុំដែលទាញជើងអោយលាត្រង់។
external parasite A parasite that lives on the outside of its host.	បរាសិតខាងក្រៅ បរាសិតដែលរស់នៅខាងក្រៅផ្ទៃរបស់វា។ ឧ- ចៃ ឆ្កែ។
external respiration The exchange of gases between the atmosphere and the blood.	ដង្ហើមក្រៅ បណ្តូរឧស្ម័នរវាងមជ្ឈដ្ឋានខាងក្រៅនិងឈាម។
extero- prefix denoting outside.	អិបធីរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ខាងក្រៅ។
exteroceptor A sense organ near the skin or mucous membrane that receives stimuli from the external world. Any sensory organ that detects stimuli such as temperature, light, sound, from outside the organism.	ដួលខាងក្រៅ សរីរាង្គវិញ្ញាណនៃស្បែក ឬក្លាសសើមដែលទទួលរំញោចពី ខាងក្រៅ។ សរីរាង្គវិញ្ញាណដែលដឹងពីរំញោច ដូចជាសីតុណ្ហភាព ភ្លើង សម្លេង ពីខាងក្រៅការរស់។
extinct (of an animal or plant species) Having died out, no longer present in the world population.	វិនាសផុតពូជ (ប្រភេទសត្វ និងរុក្ខជាតិ) បានស្លាប់បាត់អស់ ដោយគ្មាន សល់នៅកន្លែងណាទៀតទេ។
extinction The disappearance of a species from Earth.	ការវិនាស ការបាត់បង់នៃប្រភេទពីផែនដី។
extra- prefix denoting outside.	អិបត្រុន្តា (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្រៅ។
extracellular Situated or occurring outside the cell, for example extracellular digestion, where cells secrete enzymes to break down food material which is then absorbed.	ក្រៅកោសិកា ស្ថិតនៅ ឬកើតឡើងនៅខាងក្រៅកោសិកា។ ឧទាហរណ៍ ការរំលាយអាហារក្រៅ ដោយកោសិកាបញ្ចេញអង់ស៊ីមរំលាយសារធាតុ អាហារ បន្ទាប់មកស្រូបសារធាតុចិញ្ចឹមចូល។
extrachromosomal DNA DNA which is independent of the host's chromosomal DNA. See for example plasmid.	ADNក្រៅក្រូម៉ូសូម ADNដែលឯករាជ្យពីក្រូម៉ូសូមរបស់ផ្ទៃល។ សូមមើល ពាក្យ ប្លាស្មីត។
extraembryonic Lying outside the embryo, e.g. embryonic membrane.	ខាងក្រៅអំប្រើយ៉ុង ស្ថិតនៅខាងក្រៅអំប្រើយ៉ុង។ ឧទាហរណ៍ ក្លាសអំប្រើយ៉ុង។
extranuclear inheritance Transmission of traits by genetic information contained in cytoplasmic organelles such as mitochondria and chloroplasts.	តំណពូជក្រៅនៃន្ទឺយ៉ូ ការបញ្ជូនលក្ខណៈដោយព័ត៌មានសេនេទិចមាននៅ ក្នុងធាតុកោសិកានៃស៊ីតូប្លាស ដូចជាមីតូកុងដ្រី និងក្លរ៉ូប្លាស។
extraperitoneal Positioned in the body wall beneath the lining of the coelom (the peritoneum) in contrast to being suspended in the coelom by mesenteries.	ក្រៅក្លាសពោះ ដែលមានទីតាំងក្នុងសារពាង្គកាយជាប់នឹងក្លាសពោះ ដែល ផ្ទុយទៅនឹងទីតាំងព្យួរក្នុងស៊ីឡូម ទប់ទ្រដោយក្លាសពោះរៀន។
extrapolation The estimation of a value beyond a given series, for example, the extension of the line of a graph beyond the calculated points.	តម្លៃគូបេន្តដោយសន្មតិ ការប៉ាន់ស្មានតម្លៃលើសពីលើវិដែលគេបាន ផ្តល់អោយ។ ឧទាហរណ៍ ការគូបេន្តតំលៃយូសពីចំណុចដែលបាន គណនា។
extrinsic Being outside or external, or acting from outside.	ខាងក្រៅ ស្ថិតនៅខាងក្រៅ ឬមានសកម្មភាពពីខាងក្រៅមក។
extrinsic factors Population controlling factors that arise outside the population.	កត្តាពីខាងក្រៅ កត្តាត្រួតពិនិត្យប៉ុណ្ណយូស្យុងដែលកើតឡើង ឬលេច ឡើងខាងក្រៅប៉ុណ្ណយូស្យុងនោះ។
extrose (of anthers) Opening towards the outside of the flower.	មែនេរក្រៅ (អំពីព្រួកលម្អង) បើកឆ្ពោះទៅខាងក្រៅផ្កា។
exudate The material that comes from a cut pore or break in the surface of an organism, such as sweat or cellular debris.	សារធាតុបញ្ចេញ សារធាតុដែលហូរចេញមកពីរន្ធឬស្នាមមុតលើផ្ទៃរបស់ ការរស់ ដូចជាញើស ឬកាកសំណល់កោសិកា។
eye The light receptor organ of animals. See sclera, cornea, choroid, ciliary body, ciliary muscle, iris, retina, aqueous humour, accommodation, vitreous humour, rod cells, cone cells, fovea centralis, optic nerve, blind spot, colour blindness, binocular vision, conjunctiva, lens, pupil.	ភ្នែក សរីរាង្គទទួលពន្លឺរបស់សត្វ ។ សូមមើល sclera, cornea, choroid, ciliary body, ciliary muscle, iris, retina, aqueous humour, accommodation, vitreous humour, rod cells, cone cells, fovea centralis, optic nerve, blind spot, colour blindness, binocular vision, conjunctiva, lens, pupil។
eye muscle 1. One of six muscles that move the eyeball, the so-called extrinsic eye muscles, a pair of	សាច់ដុំភ្នែក 1. សាច់ដុំមួយ ក្នុងចំណោមប្រាំមួយ ដែលធ្វើចលនាគ្រាប់ ភ្នែក។ សាច់ដុំភ្នែកក្រៅ គឺជាគូសាច់ដុំបញ្ជិត ស្ថិតនៅខាងមុខ និងសាច់ដុំ

oblique muscles situated anteriorly and four rectus muscles situated posteriorly. 2. One of the intrinsic eye muscles inside the eyeball that are associated with the iris, lens and ciliary body.	ត្រង់បួនស្ថិតនៅខាងក្រោយ។ 2. សាច់ដុំភ្នែកក្រៅមួយ ដែលស្ថិតនៅខាងក្នុងគ្រាប់ភ្នែក និងដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយប្រស្រី កែវភ្នែក និងរង្វង់សាច់ដុំក្រោយប្រស្រី។
eye, compound A type of light receptor found in insects and crustaceans, that is made of many ommatidia which each form a separate image.	ភ្នែកសមាស ឬ ភ្នែកកែវច្រើន ប្រភេទឆ្នួលពន្លឺប្រទះឃើញ ចំពោះសត្វល្អិត និងពួកត្រីស្ពានសេ ដែលបង្កឡើងដោយឯកតាភ្នែកច្រើន ក្នុងនោះឯកតានីមួយៗបង្កើតរូបភាពផ្សេងៗគ្នា។
eyepiece The lens in a compound microscope that magnifies the image produced by the objective lens; the ocular.	កែវចម្រើន កែវពង្រីកនៅក្នុងអតិសុខុមទស្សន៍សមាស ដែលពង្រីករូបភាពបានមកពីកែវពង្រីកអុបសិចទីប។ ឬក៏ត្រូវបានហៅផងដែរថា អូគុយលែ។
eyespot A small pigmented area sensitive to light, present in unicellular organisms, green algae, zoospores and some gametes.	ចំណុចភ្នែក តំបន់ជាតិពណ៌តូចមួយដែលរួសទៅនឹងពន្លឺរបស់សត្វឯកកោសិកា សារាយបៃតង ហ្ស៊ីស្បូ និងការម៉ែតមួយចំនួន។
F	
F <i>abbrev.</i> phenylalanine.	ជាអក្សរកាត់របស់ វេនីលអាឡានីន ។
F cell A bacterial cell that does not contain a fertility (F) factor. Acts as a recipient in bacterial conjugation.	កោសិកា F⁻ កោសិកាបាក់តេរីដែលគ្មានផ្ទុកនូវកត្តាបន្តពូជ (F)។ វាដើរតួជាអ្នកទទួលក្នុងជំនាប់ប្តូរចាក់តេរី។
F factor An episome in bacterial cells that gives them the ability to act as a donor in conjugation.	កត្តា F អេពីសូមនៃកោសិកាបាក់តេរីដែលធ្វើអោយកោសិកានោះមានលទ្ធភាពដើរតួជាអ្នកផ្តល់អោយក្នុងពេលជំនាប់ប្តូរ។
F pilus See pilus.	សូមមើលពាក្យ pilus។
F⁺ factor A fertility (F) factor that contains a portion of the bacterial chromosome.	កត្តា F⁺ កត្តាបន្តពូជ (F) ដែលមាននៅក្នុងផ្នែកមួយរបស់ក្រូម៉ូសូមបាក់តេរី។
F⁺ cell A bacterial cell having a fertility (F) factor. Acts as a donor in bacterial conjugation.	កោសិកា F⁺ ជាកោសិកាបាក់តេរីដែលមានកត្តាបន្តពូជ(F)។ វាដើរតួជាអ្នកផ្តល់អោយក្នុងពេលជំនាប់ប្តូរចាក់តេរី។
F1 generation The first generation of offspring in a genetic cross.	ជំនាន់ F1 ជំនាន់កូនទីមួយនៃការបង្កាត់សេនេទិច។
F2 generation The second generation of offspring in a genetic cross.	ជំនាន់ F2 ជំនាន់កូនទីពីរនៃការបង្កាត់សេនេទិច។
facies 1. The general aspect of a collection of organisms characteristic of a particular area or time, e.g. an assembly of fossils. 2. an assemblage of characteristics, e.g. caridoid facies. 3. a grouping of organisms in a successional series.	ហ្វេស៊ីស 1. ទិដ្ឋភាពទូទៅអំពីការប្រមូលទុកការរស់ ដែលសម្គាល់ពីលក្ខណៈរបស់តំបន់ ឬ ពេលវេលាជាក់លាក់មួយ។ ឧទាហរណ៍ ការផ្តុំផូស៊ីល។ 2. ការផ្តុំលក្ខណៈបញ្ចូលគ្នា។ ឧទាហរណ៍ ហ្វេស៊ីសការីដូអ៊ីត។ 3. ការចាត់ជាក្រុមការរស់ក្នុងសេរីវិលជាប់ស្នងជាបន្តបន្ទាប់។
facilitated diffusion Transport of substances across the membrane of a cell in which proteins speed up the movement. The substances can only flow down their gradient.	បន្ថែមសម្រួល ការដឹកជញ្ជូនសារធាតុឆ្លងកាត់ភ្នាសកោសិកា ដែលក្នុងនោះប្រូតេអ៊ីនជួយបង្កើនល្បឿនចលនា។ សារធាតុអាចឆ្លងកាត់ពីកំហាប់ដែលមានកំហាប់ខ្ពស់ជាង ទៅកាន់តំបន់ដែលមានកំហាប់ទាបជាង។
factorial experiment An experiment in which all treatments are varied together rather than one at a time, so the effect of each or combinations of several can be isolated and measured.	ពិសោធន៍កត្តា ពិសោធន៍ដែលគ្រប់ប្រព្រឹត្តិកម្មទាំងអស់ មានការប្រែប្រួលដំណាលៗគ្នា គឺមិនប្រែប្រួលម្តងមួយៗទេ។ ដូច្នោះ ឥទ្ធិពលរបស់វានីមួយៗ ឬបន្សុំគ្នាច្រើនអាចព្រែក និងវាស់បាន។
facultative (of an organism) Capable of living in unusual conditions.	(ចំពោះការរស់) ដែលអាចរស់នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌមិនធម្មតាបាន
facultative anaerobe Anaerobic bacteria that usually grows aerobically but has adjusted to live without oxygen under aerobic and anaerobic conditions.	គ្មានខ្យល់ចុំចាំបាច់ បាក់តេរីមិនត្រូវការខ្យល់ ដែលជាទូទៅលូតលាស់ដោយត្រូវការខ្យល់ ប៉ុន្តែវាសម្របទៅនឹងជីវិតគ្មានអុកស៊ីសែនក្នុងលក្ខខណ្ឌមានខ្យល់ និងគ្មានខ្យល់។
facultative heterochromatin Chromatin that may alternate in form between euchromatic and heterochromatic. The Y chromosome of many species contains facultative heterochromatin.	អេតេរ៉ូក្រូម៉ាតិក ជាគុលតាទីម ក្រូម៉ាទីនដែលអាចមានទម្រង់ផ្លាស់គ្នារវាងអ៊ីក្រូម៉ាទីននិងអេតេរ៉ូក្រូម៉ាទីន។ ក្រូម៉ូសូម Y នៃប្រភេទជាច្រើនផ្ទុកអេតេរ៉ូក្រូម៉ាទីនជាគុលតាទីម។
FAD (flavin adenine dinucleotide) A hydrogen carrier used in respiration. An electron carrier similar in	FAD (ផ្លាវីន អាដេនីន ឌីណុយក្លេយីត) អ្នកដឹកនាំអ៊ីដ្រូសែន ប្រើប្រាស់

<p>action to NAD, picking up hydrogen from succinic acid (succinate) in the Krebs Cycle. The hydrogen is transported to the mitochondrial cristae where it enters an electron transport system at a lower point than NAD, with the release of only two molecules of ATP (rather than three ATP molecules when NAD is the carrier).</p>	<p>ក្នុងដង្ហើម។ អ្នកដឹកនាំអេឡិចត្រុង ដែលមានសកម្មភាពប្រហាក់ប្រហែលនឹង NAD ដែរ គឺចាប់យកអ៊ីដ្រូសែនពីអាស៊ីតសាក់ស៊ីនិចនៅក្នុងវដ្តក្រែប។ អ៊ីដ្រូសែនត្រូវបានដឹកនាំទៅកាន់ចម្រាញមីតូកុងដ្រី រួចចូលទៅក្នុងច្រវាក់ដំណឹកនាំអេឡិចត្រុង នៅត្រង់ចំណុចទាបជាង NAD ដែលមានការបញ្ចេញថាមពលបានតែ 2 ATP ប៉ុណ្ណោះ (NAD ទទួលបាន 3 ATP)។</p>
<p>faeces, feces The waste material eliminated by the gastrointestinal tract. Faeces contain a mixture of excretory material from the liver, food material which has passed straight through the gut, dead bacteria, dead cells and mucus.</p>	<p>លាមក សារធាតុសំណល់ដែលបញ្ចេញដោយចុងពោះវៀន។ លាមកផ្ទុកនូវល្បាយសារធាតុបញ្ចេញដោយថ្លើម សារធាតុអាហារដែលបានឆ្លងកាត់បំពង់វិលាយអាហារ បាក់តេរីរោង កោសិកាងាប់ និងស្បែក។</p>
<p>Fahrenheit scale Temperature scale used in the United States in which water freezes at 32°F and boils at 212°F. See appendix 5</p>	<p>ក្រិតស៊ែរ៉ុស ក្រិតស៊ីតុណ្ហភាពដែលគេប្រើនៅសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលទឹក កកនៅ 32°F និងពុះនៅ 212°F។</p>
<p>falcate Sickle-shaped.</p>	<p>រាងកង្កែប</p>
<p>Falconiformes The avian order containing the diurnal birds of prey -eagles, hawks, buzzards, falcons and vultures.</p>	<p>ហ្វាល់កុងហ្វរមីស លំដាប់បក្សី រួមមានព្រៃទឹកចរ ដូចជាសត្វត្រី ស្នាំង និងត្នាត។</p>
<p>Fallopian tube A tube forming part of the oviduct, present on either side of a female mammal, that transmits secondary oocytes from the peritoneal cavity to the uterus and is the usual site of fertilization.</p>	<p>ផែស្តូល ជាបំពង់ស្ថិតនៅចំហៀងទាំងសងខាងថនិកសត្វញី។ វាដឹកនាំអូវុលុយត៍ទៅកាន់ស្បូន និងជាកន្លែងដែលមានការបង្កកណើត។</p>
<p>familial trait A trait transmitted through and expressed by members of a family.</p>	<p>លក្ខណៈតំណាង លក្ខណៈដែលមេបាបញ្ជូនមកសន្តានក្រោយ និងសំដែងឡើងក្នុងសមាជិកនៃគ្រួសារមួយ។</p>
<p>family A group of related taxonomic genera. The taxon between order and genus that normally contains more than one genus. Family names of animals usually end in -idae, and of plants in -ceae, for example, Ursidae, the bear family; Rosaceae, the rose family.</p>	<p>អំបូរ ក្រុមនៃពួកដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នាក្នុងរបៀបចំណែកថ្នាក់។ ឯកតាចំណែកថ្នាក់នៅចន្លោះលំដាប់ និងពួក ដែលជាទូទៅមានពួកលើសពីមួយ។ ឈ្មោះអំបូររបស់សត្វ ច្រើនតែបញ្ចប់ដោយ -អ៊ីដេ ចំណែកឯរុក្ខជាតិ គឺបញ្ចប់ដោយ -សេ។ ឧទាហរណ៍ អ៊ុយរីដេ (អំបូរខ្លាឃ្មុំ) រូសាសេ (អំបូរផ្កាក្បឡាប)។</p>
<p>family planning See birth control.</p>	<p>ការធ្វើផែនការគ្រួសារ សូមមើលពាក្យ ការពន្យារកំណើត។</p>
<p>farmer's lung A human disease in which lesions of minor blood vessels develop in the lungs. The disease is produced as a result of an immune response to the presence of fungal spores in hay.</p>	<p>ជំងឺសួតកសិករ ជាជំងឺមនុស្ស ដែលសួតមានមានកើតជំរៅនៅសរសៃឈាមតូចៗ។ ការកើតនៃជំងឺនេះ គឺបណ្តាលមកពីតំណាបភាពស្តាំ ទៅនឹងវត្តមានរបស់ស្បៀងជ្រូតដែលមានក្នុងចំបើង។</p>
<p>fascia Sheets of connective tissue.</p>	<p>ស្រទាប់ជាលិកាសន្ធាន</p>
<p>fasciation The growing together of branches or stems to form abnormally thick growths.</p>	<p>ភ្លេស៊ីអេស៊ីស ការលូតលាស់របស់មែក ឬ ដើមជាមួយគ្នា បង្កើតបានជាការលូតលាស់ យ៉ាងក្រាស់ខុសពីធម្មតា។</p>
<p>fascicle A cluster of pine leaves (needles) or other needlelike leaves of gymnosperms.</p>	<p>កញ្ជុំស្លឹក ចង្កោមស្លឹកស្រស់ (រាងមូល) ឬស្លឹកដូចមូលដ៏ទៃទៀតរបស់រុក្ខជាតិស៊ីមណូស្បែរ។</p>
<p>fascicular cambium The part of the vascular cambium that forms between the xylem and phloem within a vascular bundle.</p>	<p>កំបូរចាស់សរសៃ ផ្នែកនៃកំបូរសរសៃនៅចន្លោះស៊ីឡែម និងផ្លូវអែមក្នុងបាច់សរសៃនាំ។</p>
<p>fat A triglyceride that is solid at room temperature.</p>	<p>ខ្លាញ់ ទ្រីត្លីសេរីតដែលកករឹងនៅសីតុណ្ហភាពធម្មតា។</p>
<p>fat body 1. (in amphibians and lizards) A structure in the form of finger-like growths immediately in front of the gonads. The fat body stores fat as adipose tissue and is largest just before hibernation. It is of special importance in males where little or no food is taken in the breeding season, after which it is greatly reduced in size. 2. (in insects) A loose network of tissue in spaces between organs and around the gut, storing fat, proteins, glycogen and uric acid. It is</p>	<p>អង្គខ្លាញ់ 1. (ចំពោះបណ្តុកសត្វ និងដឹងចក់) ទម្រង់ដែលមានលក្ខណៈលូតលាស់ដូចជាម្រាមដៃ នៅជាប់ពីខាងមុខក្រពេញភេទ។ អង្គខ្លាញ់ស្តុកខ្លាញ់ក្នុងទម្រង់ជាជាលិកាខ្លាញ់ និងមានទំហំធំបំផុតនៅមុនពេលក្រាំងបន្តិច។ វាមានសារៈសំខាន់ជាពិសេស ចំពោះសត្វល្អោល ព្រោះនៅរដូវពាក់គ្នា គឺមានការស៊ីអាហារបន្តិចបន្តួច ឬគ្មានការស៊ីអាហារសោះ ដែលបន្ទាប់ពីពេលនេះមក គឺវាមានការស្រកទម្ងន់យ៉ាងច្រើន។ 2. (ចំពោះសត្វល្អិត) បណ្តាញជាលិកាធ្ងរៗ នៅលំហាចចន្លោះរាងសរីរាង្គ និងនៅជុំវិញបំពង់វិលាយ</p>

found especially in juvenile insects before metamorphosis.	អាហារ ដោយមានស្តុកខ្លាញ់ ប្រូតេអ៊ីន គ្លីកូសែន និងអាស៊ីតអ៊ុយរិច។ វាមានជាពិសេស នៅក្នុងសត្វល្អិតពេញវ័យ គឺនៅមុនពេលដំណាក់កាលបម្រែបម្រួល។
fate map A diagram or "map" of an embryo at an early stage of development, showing the various regions where structures will form after further development.	ដួងលូតលាស់ ដ្យាក្រាម ឬ "ផែនទី" នៃ អំប្រើយ៉ុងនៅ ដំណាក់កាលដំបូងនៃការលូតលាស់ដែលបង្ហាញអោយឃើញតំបន់ផ្សេងៗគ្នាដែលនានានឹង ទម្រង់កកើតឡើងបន្ទាប់ពីការលូតលាស់ បន្តបន្ទាប់។
fatigue Exhaustion in muscles resulting from exertion or over-stimulation following a period of activity.	ការអស់កម្លាំង ការចុះខ្សោយរបស់សាច់ដុំ ដែលបណ្តាលមកពីការប្រឹងខ្លាំងនៅក្នុងសកម្មភាពអ្វីមួយ។
fat-soluble vitamin Any of several vitamins, including A, D, E and K, that are soluble in organic solvents but insoluble in water.	វីតាមីនរលាយក្នុងខ្លាញ់ វីតាមីនទាំងឡាយ រួមមានA, D, E និងK ដែលរលាយនៅក្នុងធាតុរលាយសរីរាង្គ ប៉ុន្តែមិនរលាយនៅក្នុងទឹកទេ។
fatty acids Carboxylic acids from biological sources that generally contain ten or more carbon atoms.	អាស៊ីតខ្លាញ់ អាស៊ីតកាបូកស៊ីលិចបានមកពីប្រភពជីវសាស្ត្រ ដែលជាទូទៅមានអាតូមកាបូនដប់ ឬច្រើនជាងនេះ។
fauna The grouping of animals present in any one place or at any one time in geological history. Together with the flora this constitutes the total of organisms living in a particular environment -'the flora and fauna'.	សត្វ ក្រុមសត្វដែលមាននៅតំបន់ណាមួយ ឬមាននៅពេលណាមួយក្នុងប្រវត្តិដំណើរកាល។ ទាំងសត្វ ទាំងរុក្ខជាតិ បង្កើតបានជាការរស់សរុបរស់នៅតំបន់យ៉ាងប្រភេទមួយ។
faunal region Any area characterized by a grouping of animals.	តំបន់សត្វ តំបន់ទាំងឡាយដែលសម្គាល់លក្ខណៈដោយមានក្រុមសត្វម៉្យាង។
favism A human disease characterized by the destruction of red blood cells, due to a deficiency of the enzyme glucose-6-phosphate dehydrogenase resulting in severe anaemia.	ហ្វាវីស្ម ជំងឺមនុស្សដែលសម្គាល់លក្ខណៈដោយការបំផ្លាញកោសិកាលាមស កើតឡើងដោយមានកង្វះអង់ស៊ីមគ្លុយកូស-6-ផូស្វាតដេអ៊ីដ្រូសែនណាស ដោយបង្កអោយមានកង្វះគោលិកាលាមក្រហមយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។
feather Any of the flat light waterproof epidermal structures forming the plumage of birds, several types of which form the body covering of birds.	ស្លាប ទម្រង់អេពីដែមមិនជ្រាបទឹករាងសំបែត។ មានទម្រង់បែបនេះជាច្រើនប្រភេទដែលគ្របដណ្តប់ខ្លួនបក្សី។
feces See faeces.	លាមក សូមមើលពាក្យ faeces។
fecundity The numbers of young produced by an organism during the course of its life. Compare fertility (3). See reproductive potential.	ហ្វេខង់ស៊ីតេ បរិមាណកូនដែលបង្កើតដោយការរស់មួយ ក្នុងអំឡុងពេលនៃជីវិតរបស់វា។ សូមមើលពាក្យ ប៉ូតង់ស្យែលបន្តពូជ។
feedback inhibition Control mechanism in which the increasing concentration of a molecule inhibits the further synthesis of that molecule.	ការបញ្ចប់កម្រិត ចលនការត្រួតពិនិត្យដែលកំណើនកំហាប់របស់ម៉ូលេគុលមួយ បង្កាក់មិនអោយមានការសំយោគម៉ូលេគុលនោះទៅទៀត។
feeding phase That phase of the life history of an organism during which food is taken in; for example, the nymphal stage in mayflies.	ដំណាក់ស៊ីម៉ង់ស៊ី ដំណាក់នៅក្នុងប្រវត្តិជីវិតរបស់សត្វមួយ ដែលនៅក្នុងពេលនោះ គឺមានការស៊ីអាហារ។ ឧទាហរណ៍ ដំណាក់ដឹកខ្សែរបស់សត្វល្អិតម៉្យាង។
Fehling's test A procedure used to detect the presence of reducing sugars in an unknown solution. Two solutions are mixed Fehling's solution A containing copper tartrate (Cu(II)), and Fehling's solution B containing sodium hydroxide. The mixture is then added to the test solution and boiled. An orange-red precipitate of copper oxide (Cu(I)) indicates the presence of a reducing sugar.	តេស្តហ្វេលីង តេស្តប្រើសម្រាប់រកវត្តមានស្ករអដុកនៅក្នុងសូលុយស្យុងមិនស្គាល់មួយ។ មានការលាយសូលុយស្យុងពីរបញ្ចូលគ្នា គឺសូលុយស្យុងហ្វេលីងA ដែលជាទង់ដែងតាត្រាត(Cu(II)) និងសូលុយស្យុងហ្វេលីងB គឺជាសូដ្យូមអ៊ីដ្រុកស៊ីត។ បន្ទាប់មក តេដាក់ល្បាយសូលុយស្យុងទាំងពីរនេះចូលទៅក្នុងសូលុយស្យុងដែលត្រូវធ្វើតេស្ត រួចក៏ដាំអោយពុះ។ បើមានកករទង់ដែងអុកស៊ីត(Cu(I))ពណ៌ក្រហមទឹកក្រូច នោះបង្ហាញថាមានស្ករអដុកមួយ។
female pronucleus The nucleus of the ovum after fertilization but before the fusion of nuclear material from the sperm.	ណ្វៃយ៉ូនាម៉ែត ណ្វៃយ៉ូនរបស់អូវុល បន្ទាប់ពីមានការបង្កកំណើត ប៉ុន្តែនៅមុនពេលនៃការលាយចូលគ្នាជាមួយណ្វៃយ៉ូនរបស់ស្តេម។
femur 1. The upper bone in the hind limb of tetrapods. See pentadactyl limb, and appendix 4. 2. the insect leg-joint between the trochanter (2nd segment) and tibia (4th segment).	ផ្លែទន្លេ 1. ផ្លែដំបូងនៃអវយវៈក្រោយរបស់សត្វជើងបួន។ សូមមើល pentadactyl limb 2. ជើងរបស់សត្វល្អិត ដែលស្ថិតនៅរវាងអង្គតទី២ និងអង្គតទី៤។
fen A plant community on alkaline, neutral or slightly acid peat that is wet and usually low-lying.	ត្រួតដីស្រក សហគមន៍រុក្ខជាតិរស់នៅដីអាល់កាឡាំង ដីណឺត ឬដីអាស៊ីតទាប ដែលមានសភាពសើម និងច្រើនតែជាតំបន់ទំនាប។

fenestra ovalis and fenestra rotunda The membrane covered 'windows' leading from the middle ear to the inner ear. See ear.	ទ្វេរាងពងត្រចៀក និង ទ្វេរាងមូល ភ្នាសគ្របបង្អួចចាប់ពីត្រចៀកកណ្តាល រហូតដល់ត្រចៀកក្នុង។ សូមមើលពាក្យ ត្រចៀក។
fenestration The presence in an organism of window-like openings, as in the palate of marsupials.	ប្រហោង រន្ធមានលក្ខណៈដូចជាបង្អួច ដូចជាក្នុងករណីក្រអូមរបស់ថវិក សត្វ។
feral (of plants and animals) Existing in a wild state, outside human cultivation or habitation.	នៃវ័ន្ត (អំពីសត្វ និងរុក្ខជាតិ) កើតមានដោយធម្មជាតិ គឺមិនមែនដោយ ការដាំ ឬការចិញ្ចឹមដោយមនុស្សទេ។
fermentation An anaerobic process whereby organic compounds such as carbohydrates are broken down to form products such as lactic acid or alcohol.	ឈ្មើ ដំណើរគ្មានខ្យល់ ដែលសមាសធាតុសរីរាង្គ ដូចជា កាបូអ៊ីដ្រាត ត្រូវបានបំបែកអោយទៅជាផលិតផលផ្សេង ដូចជាអាស៊ីតឡាក់ទិច ឬ អាល់កុល។
fermenter See bioreactor.	មុខឈ្មើ សូមមើលពាក្យ បាយអ៊ីអាត់ផ័រ។
fern Any pteridophyte plant of the class Filicinae, subdivision Pteropsida of the division Tracheophyta, at one time classified in the division Pteridophyta. The ferns constitute the great majority of species in the division and possess large, conspicuous aerial diploid (2) stems. Sporangia are borne on the underside of leaves and the haploid (2) spores usually give rise to homosporous prothalli which carry both antheridia and archegonia.	បណ្តុំជាតិ រុក្ខជាតិផ្ទេរដុំភ្នំ ស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់ហ្វីលីស៊ីនី ថ្នាក់រងផ្ទេរស៊ីដា នៃសាខាត្រាកេអូភីតា។ បណ្តុំជាតិមានជាច្រើនប្រភេទ និងមានដើម ឌីប្លូអ៊ីតធំៗ ស្បូវរឹងស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោមស្លឹក ហើយស្បូវអាប្លូអ៊ីតច្រើនតែផ្តល់ កំណើតជាប្រូតាល់អូម៉ូស្បូវ ដែលមានផ្ទុកទាំងអង់តេរីឌី និងអាតេកូន។
ferredoxin An important iron-containing protein acting as an electron carrier in the electron transport system that operates in the light reactions of photosynthesis, particularly in noncyclic photophosphorylation.	ហ្វ្រីដុកស៊ីន ប្រូតេអ៊ីនសំខាន់ដែលមានផ្ទុកជាតិដែក ដោយដើរតួជាអ្នក ដឹកនាំអេឡិចត្រុង នៅក្នុងប្រព័ន្ធដំណើកនាំអេឡិចត្រុង ដែលដំណើរការនៅ ក្នុងវគ្គស្ត្រីនៃស្លីសំយោគ ជាពិសេសនៅក្នុងស្មៅស្វែរកម្មគ្មានរដ្ឋ។
ferritin A conjugated, electron-dense protein concerned in the absorption of iron through the intestinal mucosa. It serves as a storage protein for iron in the liver and spleen.	ហ្វ្រីរីន ប្រូតេអ៊ីនផ្ទុកជាតិដែក ទាក់ទងនឹងការ ស្រូបយកជាតិដែកពីភ្នាស សើមពោះវៀន។ វា ដើរតួជាប្រូតេអ៊ីនស្តុកជាតិដែកនៅក្នុងថ្លើម និងជាល។
fertile Productive. See fertility.	ដែលរមេបន្តពូជបាន
fertilisation membrane A membrane that appears at the surface of the egg after fertilization. It is effectively a thickened vitelline membrane that may separate from the surface of the egg; it prevents the entry of additional sperms.	ភ្នាសបន្តកំណើត ភ្នាសដែលកើតមាននៅលើផ្ទៃស្ថិតបន្ទាប់ពីមានការបង្ក កំណើត។ វាគឺជាភ្នាសវីតេលីនឡើងក្រាស់ និងមាននាទីទប់ស្កាត់ស្បែមមិន អោយចូលបន្ថែមទៀត។
fertility 1. The readiness with which the gamete of an organism may fuse with a gamete of the other sex. 2. The capability of an ovum of being fertilized, or of a sperm of fertilizing an egg and so giving rise to a viable zygote. 3. The capability of an organism, particularly a hybrid (See heterosis), of producing more fertilized ova than others. Where such organisms give rise to more young, they are also more fecund (See fecundity), a term with which fertility is often confused. 4. A measure of the productiveness of soil.	លទ្ធភាពបន្តពូជ 1. ភាពដែលការម៉ែតញី របស់ការវសមួយ អាចរលាយ ចូលគ្នាជាមួយការម៉ែតរបស់ភេទផ្ទុយគ្នាបាន។ 2. សមត្ថភាពបង្កកំណើតរវាង អូវុលីតទី១ និងស្បែម បង្កើតបានជាស៊ីកូតដែលអាចមើលឃើញបាន។ 3. សមត្ថភាពរបស់ការវសមួយ ជាពិសេសអ៊ីប្រីត (សូមមើល អេតេរ៉ូស៊ីស) ក្នុងបង្កើតបានអូវុលច្រើន។ ការវសប្រភេទនេះ បង្កើតបានយ៉ាងច្រើន។ 4. ទ្វេសំពិភាពមានជីវិតរបស់ដី
fertility (F) factor See F factor.	កត្តាបន្តពូជ សូមមើលពាក្យ F factor។
fertility rate A measure of the rate of reproduction in a population, best calculated as the number of live births occurring in a year per 1000 women of child-bearing age (usually taken as between 14 and 44 years).	អត្រាកំណើត រង្វាស់អត្រាបន្តពូជរបស់ប្តីមួយស្រ្តី គណនាដោយ យកចំនួនកូនកើតនៅរស់ក្នុងមួយឆ្នាំ ក្នុងចំណោមស្ត្រីក្នុងវ័យមានកូនចំនួន ១០០០នាក់ (ច្រើនតែគិតស្ត្រីអាយុពី១៥ ទៅដល់អាយុ៤៥ឆ្នាំ)។
fertilization The union of two gametes to form a zygote.	ការបន្តកំណើត ការរលាយចូលគ្នារវាងការម៉ែតពីរដើម្បីបង្កើតជាស៊ីកូត។
fertilizer A fertilizing agent added to agricultural soils, in the form of an added chemical, or manure.	ជី ភ្នាក់ងារជីជាតិដែលដាក់ទៅក្នុងដីកសិកម្ម ក្នុងទម្រង់ជាសារធាតុគីមី

	ឬជីលាមកសត្វបន្លែម។
fetal membranes The extra-embryonic membranes of the mammalian fetus.	ភ្លាសគភី ភ្លាសអំប្រើយ៉ុងខាងក្រៅរបស់គភីថនិកសត្វ។
fetus, foetus A human embryo in its later stages of development usually after the formation of the amnion which is about 8 weeks after conception.	គភី អំប្រើយ៉ុងមនុស្សនៅដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃការលូតលាស់របស់វា។ ជាទូទៅវាកើតឡើងបន្ទាប់ពីការកើតថង់ទឹកភ្លោះ ដែលមានរយៈពេលប្រហែលជាប្រាំបីសប្តាហ៍ បន្ទាប់ពីការបង្កកំណើត។
Feulgen reagent A deep purple dye that stains the deoxyribose sugar of DNA in cell nuclei. The intensity of the purple colour in the cell nucleus is used as a measure for the quantitative estimation of nuclear DNA.	វាតុបន្លាស់ឃ្មុំចេន លក្ខណស្វាយចាស់ ដែលបន្តិណស្តរដេអុកស៊ីរីបូសរបស់AND ក្នុងណ្វៃយ៉ូកោសិកា។ ដង់ស៊ីតេរបស់ណ្វៃយ៉ូកោសិកានៅក្នុងណ្វៃយ៉ូកោសិកា ត្រូវបានប្រើជាវង្វាស់ សម្រាប់ប៉ាន់ស្មានពីបរិមាណADNនៅក្នុងណ្វៃយ៉ូកោសិកានោះ។
fiber, fibre 1. Indigestible carbohydrates of the human diet; mostly polysaccharides, such as cellulose, and complexes of polysaccharides. 2. A strand of protoplasmic material produced or secreted by a cell and lying outside the cell, or an elongated, thickwalled sclerenchyma cell; helps support or protect the plant a fiber-like cell.	សរសៃ 1. កាបូអ៊ីដ្រាតមិនអាចរំលាយបាន ដែលមានក្នុងចំណីអាហារមនុស្ស ហើយភាគច្រើនជាប៉ូលីសាការីតដូចជាសែលូស្យូសនិងកំនីតនៃប៉ូលីសាការីត។ 2. តីប របៀបប្រូតូប្លាស្ទដែលផលិតពីបញ្ចេញដោយកោសិកា និងស្ថិតនៅខាងក្រៅកោសិកា ជាកោសិកាឆ្លើងស៊ីម៉ង់ត៍មានភ្លាសក្រាស់។ វាជួយទ្រទ្រង់ និងការពាររុក្ខជាតិ។
fibril A small fibre produced by a cell and lying within the cell.	តូនតីប សរសៃតូចដែលផលិតដោយកោសិកា និងស្ថិតនៅក្នុងកោសិកា។
fibrillar muscle See flight.	សាម័ដុតីប សូមមើលពាក្យ ការហើរ។
fibrillation or ventricular fibrillation Very rapid, irregular contractions of the ventricular muscle of the heart that cause blood circulation to stop immediately. Under suitable circumstances, ventricular fibrillation can be stopped by passing an electric current through the heart, using a cardiac defibrillator.	ការកន្ត្រាក់ញាប់ខុសប្រក្រតី ការកន្ត្រាក់របស់សាច់ដុំថតក្រោម បេះដូងញាប់យ៉ាងខ្លាំងខុសធម្មតា ដែលបង្កអោយចរន្តឈាមឈប់ភ្លាមៗ។ នៅក្នុងស្ថានភាពធម្មតា សាច់ដុំនេះអាចបង្អាក់បានដោយការអូសចរន្តអគ្គិសនីឆ្លងកាត់បេះដូង។
fibrin See fibrinogen.	តីប្រីន សូមមើលពាក្យ តីប្រីណូសែន។
fibrinogen or fibrin A large, soluble protein found in blood plasma that is formed in the liver and is converted to insoluble fibrin by the enzyme thrombin during the process of blood clotting.	តីប្រីណូសែន ឬ តីប្រីន ប្រូតេអ៊ីនធំៗអាចរលាយបានស្ថិតក្នុងប្លាស្មាឈាម ដែលត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងថ្លើម និងត្រូវបានបំប្លែងទៅជា តីប្រីនមិនរលាយដោយអង់ស៊ីមត្រូមប៊ីន នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរការកកឈាម។
fibroblast A connective tissue cell which may differentiate into chondroblasts, collagenoblasts or osteoblasts.	តីប្រីណូស ជាលិកាសន្ធាន ដែលអាចធ្វើបំប្លែងលេងកទេសទៅជាក្នុងជ្រូញសក្ខីសែនណ្វាញស ឬអូស្តេអូញស។
fibrocartilage See cartilage.	តីប្រីណូឡីន សូមមើលពាក្យ ផ្លឹងខ្លី។
fibrous proteins Fiberlike proteins that are usually insoluble.	ប្រូតេអ៊ីនសរសៃ ប្រូតេអ៊ីនមានទម្រង់ជាសរសៃដែលជាទូទៅមិនរលាយ។
fibrous root system A root system composed mainly of branches rather than of one principal root. Such fibrous systems are found in many herbaceous perennials, especially the grasses, and are important in soil formation and fertility.	ប្រព័ន្ធប្រសរសៃ ប្រព័ន្ធប្រស បង្កឡើងជាពិសេសពីការបែកខ្ញែងច្រើនជាជាងការកើតតែ ពីប្រសសំខាន់មួយ។ ប្រព័ន្ធប្រសបែបនេះ គឺមានចំពោះរុក្ខជាតិ ដូចជាស្មៅ និងដែលមានសារៈសំខាន់ទាក់ទងនឹងការកកើត និងដីជាតិដី។
fibula One of the two bones in the lower hind limb of tetrapods; parallel to the tibia. See pentadactyl limb, and appendix 4.	ផ្លីនតូបអំតូនដើង ផ្លឹងមួយក្នុងចំណោមផ្លឹងពីរនៅក្នុងអវយវៈក្រោយរបស់សត្វជើងបួន និងស្ថិតនៅស្របទៅនឹងផ្លឹងស្មុងជើង។ សូមមើល pentadactyl limb និងទំព័រ 321។
fiddlehead A new, tightly coiled fern frond.	ស្លឹកត្រួយបណ្តុំជាតិ ជាបណ្តុំជាតិដែលទើបតែដុះថ្មីមួយយ៉ាងណែន។
fidelity 1. The degree of faithfulness of one of a pair of animals to its sexual partner. 2. The degree to which an organism is limited to a particular habitat.	1. ភាពស្មោះត្រង់ កម្រិតភក្តីភាពរបស់សត្វមួយ ចំពោះដៃគូរបស់វា។ 2. កម្រិតលទ្ធភាពរបស់សត្វក្នុងការរស់នៅក្នុងតំបន់មួយ។
field capacity The waterstorage capacity of soil; the amount of water in soil after gravitational percolation stops.	សមត្ថភាពដី លទ្ធភាពរក្សាទឹកទុករបស់ដី។ បរិមាណទឹកក្នុងដី បន្ទាប់ពីការហូរច្រោះទៅក្នុងដីឈប់។

<p>fight-or-flight reaction A defence reaction or alerting response in higher animals, involving an increase in blood pressure and heart rate and a redistribution of the blood away from the viscera towards the striated muscle. These changes result from integrated nerve pathways in the brain known as defence centres, and from the secretion of adrenaline.</p>	<p>ប្រតិកម្មរត់ឆ្ងាយ ឬ ត្រឡប់ ប្រតិកម្មការពារ ឬ តំណាង ផ្លាស់ប្តូររបស់សត្វថ្នាក់ខ្ពស់ ទាក់ទងនឹងកំណើនសម្ពាធឈាម និងអត្រាបេះដូង និងបំណែង ចែកឈាម ឡើងវិញ ពីសារពាង្គកាយឆ្ពោះទៅកាន់សាច់ដុំធ្ងន់។ បំណាស់ប្តូរទាំងនេះ បណ្តាលមកពីលំនាំប្រសាទបញ្ចូលនៅក្នុងខួរក្បាល មានឈ្មោះថាមជ្ឈមណ្ឌលការពារ និងបណ្តាលមកពីការបញ្ចេញអាដ្រេណាលីន។</p>
<p>filament A slender stalk that supports the anther; a group of cells joined end to end as in certain algae.</p>	<p>តីឡូម៉ែត ឬ ទងកេសរឈ្មោល កូនទងដែលទ្រទ្រង់ប្លែកលំអ្នង។ ក្រុមកោសិកាដែលតភ្ជាប់គ្នាដូចជាចំពោះសារាយមួយចំនួន។</p>
<p>filarial worm A nematode worm that is parasitic on vertebrate animals and which has an intermediate arthropod host. For example, adults of the nematode worm <i>Wuchereria bancrofti</i> obstruct lymph vessels in man and cause the disease elephantiasis, with nocturnal mosquitoes as the intermediate host.</p>	<p>ដង្កូវឡឺឡូរី ដង្កូវនេម៉ាតូត ដែលជាបរាសិតលើសត្វឆ្អឹងកង និងដែលប្រើអាត្រូប្រូតជាអន្តរម្ចាស់។ ឧទាហរណ៍ ដង្កូវនេម៉ាតូតពេញវ័យ <i>Wuchereria bancrofti</i> បង្កការរាំងស្ទះសរសៃទឹកដៃចំពោះមនុស្ស និងធ្វើអោយកើតជំងឺជើងជំរី ដែលអន្តរម្ចាស់ជាមូសរាត្រីចរ។</p>
<p>fil- or filo- prefix denoting a thread.</p>	<p>ហ្វីលី ឬ ហ្វីលី (បុព្វបទ) មានន័យថា សរសៃ។</p>
<p>filial Refers to one generation of offspring; the first set of offspring from a hybridization experiment is the first filial generation (F₁), the second set is the second filial generation (F₂), etc.</p>	<p>ជំនាន់កូន សំដៅទៅលើកូនមួយជំនាន់។ ក្រុមកូនទីមួយដែលបានមកពីពិសោធន៍បង្កាត់ គឺជាជំនាន់កូនទីមួយ (F₁) ហើយក្រុមទីពីរ គឺជាជំនាន់កូនទីពីរ (F₂) ។ល។</p>
<p>filial generations See F₁, F₂ generations.</p>	<p>ជំនាន់កូន សូមមើលពាក្យ F₁, F₂ generation។</p>
<p>filiform Like a thread.</p>	<p>ទម្រង់សរសៃ រាងដូចសរសៃសំបោះ។</p>
<p>filter feeders Animals that use cilia or other appendages to create water currents and filter food out of the water.</p>	<p>សត្វស៊ីអាហារដោយច្រោះ សត្វដែលប្រើពាមញ័រ ឬខ្នងផ្សេងៗ ទៀតដើម្បីបង្កើតចរន្តទឹក និងច្រោះយកអាហារពីទឹកនោះ។</p>
<p>filtration Process that separates large molecules from small ones by exclusion. Small molecules pass through pores, but large molecules and particles are retained.</p>	<p>ចម្រោះ ដំណើរវិញកម្លែងលេខធំចេញពីម្លែងលេខតូចដោយការវិញកចេញពីគ្នា។ ម្លែងលេខតូចៗឆ្លងកាត់រន្ធបង្កាត់ ប៉ុន្តែម្លែងលេខធំៗនិងភាគល្អិតត្រូវបានរក្សាទុក (មិនអាចឆ្លងកាត់តាមរន្ធបង្កាត់)។</p>
<p>fimbria (pl. finibriae) A short hair-like structure on the surface of bacteria, used for attachment.</p>	<p>តិម្រី ឬ រោមរឹច ទម្រង់ខ្លីៗមានលក្ខណៈដូចសក់ ស្ថិតនៅលើផ្ទៃបាក់តេរី។ ពាមរឹចត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការភ្ជាប់ខ្លួនបាក់តេរីទៅលើអ្វីមួយ។</p>
<p>fimbriate (of plant structures) Having a fringe on the margin.</p>	<p>មានរំយោលនៅខាង (ទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ដោយមានរំយោលនៅតាមគែម។</p>
<p>fin A flattened limb found in aquatic animals, and used for locomotion.</p>	<p>ព្រុយ អវយវៈរាងសំប៉ែត មានចំពោះសត្វក្នុងទឹក។ វាត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការធ្វើចលនា។</p>
<p>fin rays The skeletal structures that give rise to the shape of fins in fish. They may be cartilaginous, bony or fibrous.</p>	<p>ខ្លឹមព្រុយ ទម្រង់ឆ្អឹង ដែលវិវត្តទៅជារាងដូចព្រុយត្រី។ ព្រុយឆ្អឹងអាចជាឆ្អឹងខ្លឹម ឆ្អឹង ឬសរសៃ។</p>
<p>fingerprint 1. The pattern of ridges and whorls on the tip of a finger. 2. The pattern obtained by twodimensional chromatography or electrophoresis of a protein or nucleic acid that has been broken into smaller fragments by enzymes. 3. (also called DNA fingerprinting or genetic fingerprinting) a technique for establishing identity and relatedness of specific organisms based on the DNA (or RNA) of an individual. 4. a technique used to distinguish between strains of an RNA virus, by detecting small differences in the nucleotide sequence of the RNA genome.</p>	<p>1. ស្នាមម្រាមដៃ គំរូនៃចង្កូរ និងក្រយៅដៃនៅលើចុងម្រាមដៃ។ 2. ហ្វីនហ្គ្រីន គំរូទទួលបានដោយក្រុមអាត្រូប្រាបកីរិមាត្រពីរ ឬអគ្គីសនីវិភាគ នៃប្រូតេអ៊ីនឬអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតដែលត្រូវបានកាត់ជាចំណែកតូចៗដោយអង់ស៊ីម។ 3. ការបង្កើតហ្វីនហ្គ្រីន (គេក៏ហៅផងដែរថាADN ហ្វីនហ្គ្រីន ឬសេនេទិចហ្វីនហ្គ្រីន) ជា បច្ចេកទេសធ្វើអគ្គីសនីសញ្ញាណកម្ម និងភាពទាក់ទងគ្នារបស់ភារវស័យថាប្រភេទ ដោយផ្អែកលើម្លែងលេខគុណADN ឬARNរបស់ឯកត្ត មួយ។ 4. បច្ចេកទេសប្រើសម្រាប់រកភាពខុសគ្នារវាងពូជផ្សេងៗនៃវីរុសARN ដោយរកភាពខុសគ្នា តិចតួចនៅក្នុងតំណលំដាប់នុយក្លេអ៊ីតរបស់ សេណូមARN។</p>
<p>first gap See G₁ phase.</p>	<p>ចន្លោះទី១ សូមមើលពាក្យ វគ្គ G₁។</p>
<p>first ionizing energy Energy required to remove the first electron from a neutral atom.</p>	<p>ថាមពលអ៊ីយ៉ុងកម្មដំបូង ថាមពលដែលត្រូវការដើម្បីដកយកអេឡិចត្រុង ទីមួយពីអាតូមណឺត។</p>
<p>First Law of Thermodynamics Energy in the universe</p>	<p>ច្បាប់ទែម៉ូឌីណាមិចទី១ ថាមពលនៅក្នុងសកលដែលមានលក្ខណៈថេរ</p>

remains constant; it can neither be created nor destroyed. Also referred to as the Law of Conservation of Energy.	ជានិច្ច វាមិនអាចត្រូវបានបង្កើតឡើងឬបំផ្លាញទេ។ វាក៏មានន័យដូចជាច្បាប់រក្សាថាមពលដែរ។
first order consumer See primary consumer.	អ្នកប្រើប្រាស់លំដាប់ទី១ សូមមើលពាក្យ primary consumer។
first-division segregation The segregation of a pair of different alleles of a gene into different nuclei at the first division of meiosis.	ការផ្តាច់ចេញនូវគូអាឡែលខុសគ្នារបស់សែនមួយ ទៅជាណ្ឌូយ៉ូខុសគ្នានៅចំណែកទី១នៃមេយ៉ូស។
first-order reaction A reaction in which the rate of reaction is directly proportional to the concentration of one of the reactants, either product or substrate.	ប្រតិកម្មលំដាប់ទី១ ជាប្រតិកម្មមួយ ដែលអត្រាប្រតិកម្ម គឺសមាមាត្រដោយផ្ទាល់ទៅនឹងកំហាប់របស់អង្គធាតុប្រតិករ ដែលអាចជាអង្គធាតុកកើតឬជាស៊ុបស្ត្រាត។
fish Any of a large group of cold-blooded, finned aquatic vertebrates. Fish are generally scaled, and respire by passing water over gills. There are four distinct classes, actinopterygii, (ray-finned fish), choanichthyes (fins with central skeletal axis-collectively sometimes classed as Osteichthyes, See bony fish), chondrychthyes (sharks) and apthohyidean (extinct, primitive, jawed fish).	ត្រី ក្រុមជំងឺនៃសត្វឆ្អឹងកងក្នុងទឹកមានព្រុយ និងអថេរកំដៅ។ ត្រីជាទូទៅមានស្រកាវ ដកដង្ហើមដោយការច្រោះទឹកតាមស្រកាវ។ មានបួនថ្នាក់ខុសៗគ្នាគឺ អាក់ទីណុបតេបលីអ៊ី (ត្រីមានព្រុយកាំ) តូអាស៊ីតធីស (ព្រុយមានគ្រោងកណ្តាលផ្គុំគ្នាជាអ័ក្សរម ដែលជូនកាលគេចាត់ទៅក្នុងថ្នាក់អូស្តេអ៊ីតធីស។ សូមមើល ត្រីឆ្អឹង) កុងដ្រីតធីស (ឆ្កាម) និងអាហ្វេតូហ៊ីអ៊ីខៀន (ត្រីមានផ្តាមសម័យដើម ដែលបានវិនាសផុតរួច)។
fission 1. A process in which one cell divides in two. 2. The splitting of atoms to produce energy.	1. ការបែក ដំណើរដែលកោសិកាមួយចែកជាពីរ។ 2. បំបែក ការផ្តាច់អាតូមដើម្បីបង្កើតថាមពល។
Fissipedia An order of mammals containing the terrestrial carnivorous form such as cats, dogs and bears.	ហ្វីស៊ីបេដា លំដាប់មួយនៃថនិកសត្វ ដែលជាមំសាសី ដូចជា ឆ្កា ឆ្កែ និងខ្លាឃ្មុំ។
fitness A measure of an individual's evolutionary success; number of its surviving offspring relative to the number of surviving offspring of other individual's within the population.	លទ្ធភាពរស់ រង្វាស់នៃការទទួលបានជោគជ័យក្នុងការវិវត្តរបស់ឯកត្តៈមួយ។ ចំនួនកូនរបស់វាដែលមានជីវិតធៀបទៅនឹងកូនរបស់ឯកត្តៈផ្សេងទៀតដែលនៅរស់នៅក្នុងប្រូប្លេមូលុយស្យុងនោះ។
fixation In population genetics, a condition in which all members of a population are homozygous for a given allele.	ជំនាមំលេចឡែល ចំពោះសេនេទិចប្រូប្លេមូលុយស្យុងជាស្ថានភាព ដែលចំនួនសមាជិកទាំងអស់របស់ប្រូប្លេមូលុយស្យុង ជាអូម៉ូស៊ីកូត សំរាប់អាឡែលណាមួយ។
flagellate Any organism carrying a flagellum.	តាមរស់មានភ្នំសែល ការរស់ទាំងឡាយណា ដែលមានភ្នំសែល។
flagellum (pl. flagella) A threadlike locomotory organelle containing a highly organized array of microtubules; longer than a cilium and often bearing numerous lateral projections.	ភ្នំសែល ធាតុបង្ហាស់ទីដូចសរសៃអំបោះ ដែលបង្ហាញដោយកូនបំពង់ជាច្រើនវែងជាងរោមញ័រ និងច្រើនមានខ្លែងចំហៀងជាច្រើនទៀតផង។
flame cell Ciliated cells that help remove excess water from a turbellarian flatworm.	កោសិកាមេមេលេក កោសិកាមានរោមនៃដង្កូវសំប៉ែតក្នុងទឹក ដែលជួយនាំទឹកលើសចេញពីក្នុងខ្លួន។
flatworm See platyhelminth.	តេនតូរ៉ា
flavin mononucleotide (FMN) The first electron acceptor in the electron transport chain	ផ្លាវីនម៉ូណូណូគុយនុយតូមុនីត អ្នកទទួលអេឡិចត្រុងទី១នៅក្នុងប្រព័ន្ធដឹកនាំអេឡិចត្រុង។
Flavobacterium A genus of aerobic, Gram-negative bacteria found in, for example, soil, milk, water and clinical samples. The cells, which are rod-shaped with round ends, often contain yellow or orange pigments.	ហ្វ្លាវូបាក់តេរី ពូជមួយនៃបាក់តេរីក្រាម អរិដ្ឋមានត្រូវការខ្យល់ មាននៅក្នុងដី ក្នុងទឹកដោះគោ ក្នុងទឹក និងនៅក្នុងភាគសំណាកវេជ្ជសាស្ត្រ។ កោសិកាវាមានរាងដំបង និងមានចុងមូល និងច្រើនតែមានផ្ទុកនូវជាតិណឺយ៉ាងប្រណីទឹកក្រូច។
flavonoid Any compound derived from phenylpropanol that is linked to three acetate units and condensed into a multipieringed structure.	ផ្លាវ៉ូណូអ៊ីត សមាសធាតុមានប្រភពពីផេនីលប្រូប៉ាណុលដែលភ្ជាប់ទៅនឹងឯកតាអាសេតាត ហើយត្រូវបានបង្គាប់ទៅជាទម្រង់ដែលមានស៊ុចច្រើន។
flavoprotein A protein that is combined with flavin prosthetic groups and acts as an intermediate carrier in respiratory chains between dehydrogenases and cytochromes. See electron transport system.	ហ្វ្លាវ៉ូប្រូតេអ៊ីន ប្រូតេអ៊ីនដែលរុំជាប់ជាមួយក្រុមប្រូស្តេទិចរបស់ផ្លាវីន និងដើរតួជាអន្តរអ្នកដឹកនាំ នៅក្នុងប្រព័ន្ធដង្ហើម រវាងដេអ៊ីដ្រូសែនណាស និងស៊ីតូក្រូម។ សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធដំណឹកនាំអេឡិចត្រុង។
flea Any small wingless parasitic blood-sucking insect of the endopterygote order Aphaniptera	ពល្លកម្រៃ-សង្កើម សត្វល្អិតបរាសិតគ្មានស្លាបតូចៗ ដែលបិតឈាមនៃ

(Siphonaptera).	អង្គជួរក្អក ក្នុងលំដាប់អាហ្វាតីផ្តេរ៉ា (ស៊ីហ្វូណាផ្តេរ៉ា)។
Fleming, Sir Alexander (1881-1955) Scottish bacteriologist and Nobel prizewinner (1945) who discovered the antibiotic penicillin (1928).	លោក អេឡិចសេនឌឺ ហ្វ្លីមីង (1881-1955) បាក់តេរីវិទូជនជាតិស្កុតលេន និងជាអ្នកទទួលរង្វាន់ណូបែល(1945) ដែលបានរកឃើញថ្នាំអង់ទីប៊ីយ៉ូទិច ប៉េនីស៊ីលីន(1928)។
flexor Any muscle that brings about the bending of a limb.	សាច់ដុំទាញបត់ សាច់ដុំទាំងឡាយណា ដែលទាញអវយវៈបត់។
flexuous (of a stem) Bending or wavy.	បត់ភ្លៀងភ្លៀង (អំពីដើម) រាងបត់ ឬរាងរលក។
flight Any locomotion through air, either active or passive (gliding). Active flight is brought about by the movement of wings by muscles as in bats, birds and insects; gliding involves a minimum of muscular effort and is found only in some larger birds and certain mammals adapted for flight, such as the flying lemur or flying fox.	ហើរ ចលនាឆ្លងកាត់ខ្យល់ អាចជាទម្រង់សកម្ម ឬអសកម្ម(ហើរសំកាំង)។ ហើរសកម្ម គឺប្រព្រឹត្តទៅដោយចលនាសាច់ដុំស្លាប ដូចជាក្នុងករណីប្រចៀវ បក្សី និងសត្វល្អិត។ ហើរសំកាំងទាក់ទងនឹងការប្រើកំលាំងសាច់ដុំតិចតួច ហើយមានតែចំពោះបក្សីធំៗ និងថនិកសត្វបន្តការហើរមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ ដូចជាស្វា កន្ទុយបង្កង់ និងកញ្ញាងហោះ។
flightless (of certain birds and insects) Unable to fly, having secondarily lost the ability. The term is usually applied to birds such as ratites (e.g. ostrich) and penguins.	មិនអាចហើរបាន (បក្សី និងសត្វល្អិតខ្លះ) ដែលមិនអាចហើរបាន ដោយមានការបាត់បង់នូវលក្ខណៈទី២។ ពាក្យនេះគេច្រើនប្រើចំពោះបក្សី ដូចជា សត្វអូទ្រីស និងកេនតឺន។
floccose (of plant structures) Covered in small hairs.	គ្របដណ្តប់ដោយរោមតូចៗ (ទម្រង់រុក្ខជាតិ)
flocking The active coming together of animals to form a flock. In most organisms this usually takes place outside the breeding season. The term is normally limited to birds and mammals. Fish are usually described as <i>schooling</i> , and insects as <i>swarming</i> . Such grouping may serve as a defence against predators, or as a means of transferring information on food supplies, where one member of the group may follow another to a known good feeding area.	ការមកជួបជុំគ្នា ការមកជួបជុំគ្នារបស់សត្វបង្កើតបានជាហ្វូង។ ចំពោះសត្វភាគច្រើន ព្រឹត្តិការណ៍បែបនេះកើតឡើងនៅក្រៅរដូវបន្តពូជ។ ពាក្យនេះ គឺច្រើនតែប្រើចំពោះបក្សី និងថនិកសត្វទេ។ ចំពោះត្រី គេច្រើនប្រើពាក្យ ស្ពូលីង ហើយចំពោះសត្វល្អិត គេប្រើពាក្យ ស្វមមីង។ ការនៅជុំគ្នានេះអាច ជាវិធីការការពារខ្លួនទប់ទល់នឹងសត្វរំពាផងដែរ ឬក៏ជាការផ្តល់ព័ត៌មានអំពីចំណី អាហារ ដែលសត្វមួយអាចទៅតាមសត្វមួយទៀត ដោយឆ្ពោះទៅកាន់តំបន់ ដែលមានអាហារច្រើន។
flora 1. The plants or organisms (other than animals) of a particular region. 2. Also, a book about the taxonomy of plants of a particular region.	1. ពលកររុក្ខជាតិ រុក្ខជាតិ ឬការរស់ (ក្រៅពីសត្វ) ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ មួយ។ 2. សៀវភៅអំពីរបៀបចំណែកថ្នាក់រុក្ខជាតិនៅក្នុងតំបន់មួយ។
floral diagram A diagram illustrating the number and position of the parts in each set of organs which goes to make up the flower. See floral formula.	ដ្យាក្រាមផ្កា ដ្យាក្រាមបង្ហាញអំពីចំនួន និងទីតាំងរបស់ផ្នែកទាំងឡាយ នៅ ក្នុងសរីរាង្គនីមួយៗ ដែលបង្កើតបានជាផ្កា។ សូមមើលពាក្យ រូបមន្តផ្កា។
floral formula An expression giving the information set out in the floral diagram.	រូបមន្តផ្កា ជាការបង្ហាញអំពីព័ត៌មាន ដែលបានកំណត់នៅក្នុងដ្យាក្រាមផ្កា។
floristics The branch of botany concerned with the study of vegetation in terms of the number of different species present in the flora.	ចំណុះនាយផ្កាវិទ្យា ជាផ្នែកមួយរបស់រុក្ខវិទ្យា ដែលទាក់ទងនឹង ការសិក្សាអំពីរុក្ខជាតិ គឺក្នុងន័យអំពីចំនួនប្រភេទខុសៗគ្នា ដែលមាននៅ ពីភពរុក្ខជាតិ។
flow cytometry A method for sorting and identifying cells without culturing them. A moving fluid containing cells, is forced through a small opening then illuminated with a laser beam. The amount of light scattered can be used to determine the shape, size and density of the cells, and this is analysed by computer.	ស៊ីតូម៉ែត្រនៃហូរ វិធីកំណត់ជាប្រភេទ និង អត្តសញ្ញាណកម្មកោសិកា ដោយ មិនមានការបណ្តុះកោសិកាទាំងនោះទេ។ សារធាតុរាវដែលមានផ្ទុកកោសិកា ត្រូវបានរុញអោយហូរឆ្លងកាត់រន្ធតូចមួយ ដែលបន្ទាប់មកត្រូវបានបង្ហាញ ដោយបាច់ឡូសែរ។ បរិមាណពន្លឺដែលបានសាយចេញ ត្រូវបានប្រើដើម្បី កំណត់ពីរាង ទំហំ និងដង់ស៊ីតេរបស់កោសិកា ហើយព័ត៌មាននេះ ត្រូវបាន វិភាគដោយកុំព្យូទ័រ។
flower The reproductive structure of angiosperms.	ផ្កា រចនាសម្ព័ន្ធបន្តពូជរបស់អង្គស្បែក។
fluctuation test A statistical test developed by Salvatore Luria and Max Delbruck to determine whether bacterial mutations arise spontaneously or are produced in response to selective agents.	តេស្តស្ថិតិឡឺវីចចុះ តេស្តស្ថិតិស្ថិតិដែលបង្កើតឡើងដោយSalvadore Luria និង Max Delbruck ដើម្បីកំណត់ថា តើមួយតាស្បែងបាក់តេរីកើតឡើង ដោយឯកឯង ឬត្រូវបានផលិតក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងភ្នាក់ងារជម្រើស។
fluidmosaic model The concept that the cell membrane is composed primarily of protein and phospholipid molecules that are able to shift and flow	គំរូម៉ូសាអ៊ិច គំនិតដែលថា ភ្នាសកោសិកាត្រូវបានផ្សំឡើងជាសំខាន់ ពី ម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន និងផូស្វូលីពីត ដែលអាចធ្វើចលនាប្តូរទីតាំងទៅវិញទៅ

past one another.	មកបាន។
fluke Any parasitic flatworm, such as the blood fluke or liver fluke, that inhabits the organs of vertebrates and in some causes serious disease.	ខូត (ឧទ្ទូតម្យ៉ាង) ដង្កូវរបរាសិតសំបែក ដូចជាខ្លូរណាម ឬខ្លូរឆ្អើម ដែលរស់នៅក្នុងសរីរាង្គ របស់សត្វឆ្អឹងកង និងមានបង្កជំងឺធ្ងន់ធ្ងរមួយចំនួន។
fluorescence Emission of light when an object is struck by another form of light, such as ultraviolet or "black" light; The release of energy at a longer wavelength than the energy that was absorbed.	ចំណាំងពន្លឺ ការបញ្ចេញពន្លឺនៅពេលដែលវត្ថុមួយត្រូវបានចាំងប៉ះដោយទម្រង់ពន្លឺមួយផ្សេងទៀត ដូចជាអ៊ុលត្រាស្វាយ ឬពន្លឺខ្មៅ។ វាគឺជាការបញ្ចេញថាមពលដែលមានជំហានរលកវែងជាងថាមពលដែលត្រូវបានស្រូប។
fluorescence microscopy A method of microscopy in which fluorescent dyes are used to mark certain structures (e.g. nucleic acids) which can then be viewed with an ultraviolet microscope.	បច្ចេកទេសអតិសុខុមទស្សន៍ចំណាំងពន្លឺ វិធីប្រើអតិសុខុមទស្សន៍ដែលមានការប្រើលក្ខណៈចំណាំង ដើម្បីកំណត់ទម្រង់មួយចំនួន (ឧទាហរណ៍ អាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត) ដែលបន្ទាប់មក គេអាចមើលឃើញដោយអតិសុខុមទស្សន៍អ៊ុលត្រាស្វាយ។
fluorescent antibody technique (FAT) or immunofluorescence A technique used to show up the presence of a particular antigen, in which an antibody is labeled with a fluorescent dye (fluorochrome) that combines with the antigen and is subsequently located by its fluorescence.	បច្ចេកទេសអង់ទីករចំណាំង ឬ អ៊ីមម្យូណូចំណាំង បច្ចេកទេសប្រើដើម្បីបង្ហាញវត្តមានរបស់អង់ទីសែនយថាប្រភេទ ដែលនៅក្នុងនោះ អង់ទីករត្រូវបានគេបន្ស៊ីពណ៌ដោយលក្ខណៈចំណាំង(ក្លុយអរក្រូម) ដែលគោរដាច់នឹងអង់ទីសែន។ បែបនេះ ធ្វើអោយគេអាចកំណត់បានពីទីតាំងរបស់វាបានតាមរយៈចំណាំងរបស់វា។
fluoridation The addition of a fluoride, usually sodium fluoride, to drinking water in a concentration of about 1 ppm, in order to reduce the decay of teeth. Teeth may also be treated directly with a fluoride gel by the dentist, and this is usually undertaken as a treatment for children.	ការដាក់ក្លុយអរ ការដាក់ក្លុយអរ (ច្រើនតែ សូដ្យូមក្លុយអរ) ទៅក្នុងទឹកផឹកក្នុងកំហាប់ ប្រហែលជា 1ppm ដើម្បីកាត់បន្ថយការពុកធ្មេញ។ ធ្មេញក៏អាចព្យាបាលបាន តាមរយៈការព្យាបាលដោយផ្ទាល់ជាមួយសារធាតុខាប៊ីតូអូដោយអង្គបណ្ឌិត ហើយការព្យាបាលនេះ ច្រើនធ្វើទៅលើក្មេងៗ។
fluoride A compound of fluorine that replaces hydroxyl groups in teeth and bones and reduces the tendency to tooth decay.	ក្លុយអរ សមាសធាតុក្លុយអរ ដែលជំនួសក្រុមអ៊ីដ្រូកស៊ីលក្នុងធ្មេញ និងក្នុងឆ្អឹង និងកាត់បន្ថយការឈានទៅរកការពុកធ្មេញ។
flush end See blunt end.	ដុចស្មើ
flush Wet ground (often on hillsides) that is typified by the presence of Sphagnum moss, where water comes to the surface but does not form a stream bed.	ដីសើមស្រាលក្តី ដីសើម(ច្រើនមាននៅជម្រាលភ្នំ) ដែលសម្គាល់លក្ខណៈដោយវត្តមានរបស់ស្បែកស្វាតនុម ដែលមានទឹកនៅលើផ្ទៃដីនោះ ប៉ុន្តែមិនមានទម្រង់ជាអូរនោះទេ។
flux The rate of flow of matter or energy.	លំហូរថាមពល ឬ លំហូររូបធាតុ (ក្លុប)
fly See dipteran.	រុយ សូមមើលពាក្យ ឌីបទីអេន។
flying fish A species of fish (<i>Cypselurus californicus</i>) in which the pectoral fins are enlarged and act as aerofoils when the fish leaps out of the water, enabling it to glide up to 50 m, possibly to escape predators.	ត្រីហោះ ប្រភេទត្រីម៉្យាង (<i>Cypselurus californicus</i>) ដែលព្រុយខ្នងរីកធំ និងមាននាទីជាបន្ទះស្លាប នៅពេលត្រីលោតផុតពីផ្ទៃទឹក ដោយធ្វើអោយវាអាចហោះសំកាំងបានរហូតដល់ចំងាយ ៥០ម៉ែត្រ និងធ្វើអោយវាអាចគេចផុតពីសត្វរំពាបាន។
fMet See formylmethionine.	fMet សូមមើលពាក្យ formylmethionine។
FMN (flavin mononucleotide) A coenzyme produced when riboflavin is phosphorylated. It is necessary in the biosynthesis of fats.	ហ្វ្លាវីន ម៉ូណូណុយក្លេតូត ជាកូអង់ស៊ីមដែលត្រូវបានបង្កើតនៅពេលដែលរីបូផ្លាវីនមានភ្ជាប់ដោយផូស្វរ។ វាមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងដំណើរជីវសំយោគខ្លាញ់។
focus or primary focus An area containing a high concentration of diseased plants or animals and from which the disease probably spreads.	តំបន់មានជំងឺ តំបន់ដែលមានរុក្ខជាតិ ឬសត្វល្អិតយ៉ាងច្រើន និងដែលមានជំងឺរាលដាលចេញពីកន្លែងនោះ។
foetus See fetus	គភ៌
foliar feeding A method of supplying plants with nutrients by spraying an aqueous solution of essential elements and other nutrients (e.g., urea) onto the leaves where they are absorbed through the cuticle.	ចំប៉នរុក្ខជាតិ វិធីផ្តល់សារធាតុចិញ្ចឹមដល់រុក្ខជាតិ គឺដោយការបាញ់សូលុយស្យុងសារធាតុរាវ ដែលមានផ្ទុកធាតុសំខាន់ៗ និងសារធាតុចិញ្ចឹមផ្សេងៗ (ឧ. អ៊ុយរ៉េ) ទៅលើស្លឹក ដែលបន្ទាប់មកសារធាតុទាំងនោះត្រូវបានស្រូបចូលទៅក្នុងរុក្ខជាតិតាមសំណើ។

of a moss sporophyte.	សាច់ដុំដែលប្រើសម្រាប់បង្កាត់សំបុកសំបុកស្រីសត្វភាគច្រើន។ 3. គល់ស្បូវរុក្ខជាតិរបស់ស្បូវ។
footprinting A technique for identifying a DNA sequence that binds to a particular protein, based on digestion of the DNA protein complex by an endonuclease so that only the area protected by the protein remains unchanged.	តួត្រីនេនីម បច្ចេកទេសកំណត់តំណលំដាប់ ADN ដែលរុំជាប់នឹងប្រូតេអ៊ីន ជាក់លាក់មួយ ហើយផ្អែកទៅលើការរំលាយរបស់កំផ្លែច ADN-ប្រូតេអ៊ីន ដោយអង្គុយក្លេអាស ដូច្នោះមានតែតំបន់ដែលត្រូវបានការពារ ដោយប្រូតេអ៊ីនទេ ដែលគ្មានការប្រែប្រួល(នៅដដែល)។
foramen An opening.	ប្រហោង
foramen magnum The opening in the skull where the spinal cord enters.	រន្ធលលាង រន្ធប្រហោងរបស់លលាងក្បាលសម្រាប់ខ្នងខ្នងចូលទៅក្នុងខ្នងក្បាល។
foramen ovale An embryonic opening in the septum that divides the left and right atria of the mammalian heart, providing a bypass to the lung circulation. Failure to close the aperture at birth can lead to a 'blue baby' condition.	ប្រហោងរាងពងក្រវាត់ (ចំពោះអំប្រើយ៉ុង) ប្រហោងនៅនឹងសន្ទះខណ្ឌដែលបែងចែករវាងថតឆ្វេង និងថតស្តាំបេះដូងថនិកសត្វ ដោយផ្តល់ជាផ្លូវកាត់ដល់កាន់ចរន្តស្បូត។ នៅពេលកើត បើមិនមានការបិទរន្ធនេះជិតទេ នោះវានឹងបង្កអោយអោយមានស្ថានភាពមួយ ដែលគេហៅថា កូនផៃតពណ៌ខៀវ។
Foraminifera Amoeboid protozoans that possess chitinous, calcareous or siliceous shells that are usually many-chambered. Calcareous Foraminifera are the main constituent of chalk.	ម្យ៉ាមីនីហ្វេរ៉ា ប្រូតូសូអែអាមីប ដែលមានសម្បុកជាតិគីទីន កាល់ស្យូម និងស៊ីលីស។ កាល់ស្យូមម្យ៉ាមីនីហ្វេរ៉ា គឺជាសមាសភាគសំខាន់របស់ដីស។
forebrain That part of the brain which gives rise to the cerebral hemispheres, olfactory lobes, the pineal gland, pituitary gland and the optic chiasma (which carries nerve fibres from the eyes to the midbrain).	ខួរមុខ ផ្នែករបស់ខួរក្បាល ដែលនឹងវិវត្តទៅជាអង្គខួរក្បាល កំពកឃាន វិញ្ញាណក្រពេញអ៊ីប៉ូក្លីស និងក្បាស្មាអុបទិច (ដែលដឹកនាំសរសៃប្រសាទពីភ្នែកឆ្ពោះទៅកាន់ខួរកណ្តាល)។
foreskin See prepuce.	ស្បែកក្បាលលិទ្ធ
forespore A stage in the process of sporulation that can be identified as a refractile body not yet resistant to heat.	ស្បែក ដំណាក់កាលមួយនៅក្នុងដំណើរស្បែកម្ម ដែលជាអង្គមួយមិនទាន់អាចធន់ទៅនឹងកំដៅបានទេ។
formation Any of the main natural vegetation types extending over a large area that is created by the nature of the climate. Examples include tundra, steppe, rainforest and coniferous forest.	កំណត់ព្រៃ ប្រភេទព្រៃដុះតាមបែបធម្មជាតិ លាតសន្ធឹងនៅក្នុងតំបន់យ៉ាងធំ ដែលកកើតឡើងតាមអាកាសធាតុធម្មជាតិ។ ឧទាហរណ៍ ព្រៃទុនប្រា ព្រៃស្តីបបេ ព្រៃធនធាន និងព្រៃស្រល់។
formenkreiss An aggregation of allopatric species or subspecies.	បណ្តុំប្រភេទនៃជំនុំប្រភេទ
formic acid (methanoic acid) A colourless, corrosive, fuming liquid with a pungent smell. It occurs in ants and in certain plants and is the simplest of the carboxylic acids. Formula HCOOH.	អាស៊ីតផរមីក (អាស៊ីតមេតានូអ៊ីក) សារធាតុរាវគ្មានពណ៌ ហុយ និងកាត់ និងមានក្លិនឈ្ងុល។ ធាតុនេះមានចំពោះស្រមោច និង រុក្ខជាតិមួយចំនួន និងជាទម្រង់ងាយបំផុតរបស់អាស៊ីតកាបូកស៊ីលីច។ រូបមន្ត: HCOOH។
formicarium An artificial ants' nest, usually created to allow observation of the activities within the nest.	សម្បុកស្រមោចនិម្មិត សម្បុកស្រមោចនិម្មិត ដែលជាទូទៅ គេបង្កើតឡើងដើម្បីសង្កេតអំពីសកម្មភាពស្រមោចនៅក្នុងសម្បុក។
formula The group of chemical symbols that indicate what elements are in a compound and the number of each kind of atom present. Two types are used empirical and structural. e.g., MgC1 ₂ has two chloride ions for every magnesium ion.	រូបមន្ត ក្រុមនិមិត្តសញ្ញាគីមីដែលបង្ហាញពីធាតុនៅក្នុងសមាសធាតុនិងចំនួនអាតូមនីមួយៗនៃសមាសធាតុ ។ មានរូបមន្តពីរប្រភេទដែលត្រូវបានគេប្រើគឺ រូបមន្តពិសោធន៍និងរូបមន្តគ្រោង។ ឧទាហរណ៍ សមាសធាតុ MgC ₁₂ មានអ៊ីយ៉ុងក្លរីនពីរសំរាប់កាល់ស្យូមមួយ។
formula weight Sum of the atomic weights of the elements constituting the simplest formula of an ionic compound.	រូបមន្តម៉ាស ផលបូកម៉ាសអាតូមនៃធាតុទាំងអស់ដែលបង្កជារូបមន្តងាយបំផុតរបស់សមាសធាតុអ៊ីយ៉ូនិច។
formylmethionine (fMet) A molecule derived from the amino acid methionine by attachment of a formyl group to its terminal amino group. This is the first amino acid inserted in all bacterial polypeptides. Also known as Nformyl methionine.	ផរមីលមេត្យូនីន ម៉ូលេគុលបានមកពីអាស៊ីតអាមីនមេត្យូនីន ដោយភ្ជាប់ក្រុមផរមីលទៅនឹងក្រុមអាមីនរបស់វា។ នេះគឺជាអាស៊ីតអាមីនទី១ដែលត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងប៊ូលីប៉ូបទីតបាក់តេរីទាំងអស់។ វាត្រូវបានស្គាល់ផងដែរថាជា N-ផរមីលមេត្យូនីន។
forward mutation A genetic change in which a wild type DNA sequence is altered to a mutant sequence.	មុយតាស្យុងទៅមុខ ប្លាស់ប្តូរសេនេទិច ដែលនៅក្នុងនោះ តំណលំដាប់

Compare reverse mutation.	ADNពូជព្រៃ ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរទៅជាតំណលំដាប់មួយតង់។ ផ្ទុយពី មុយតាស្យុងប្រាស់។
fossa A depression, pit or cavity.	ឆតមូល ឬ រណ្តៅ ឬ ប្រហោង
fossil An imprint or remains of an organism that lived long ago, preserved in rock.	ផូស៊ីល ស្នាមឬសំណល់របស់ភារវស ដែលមានជីវិតរស់នៅកាលពីជំនាន់មុនយូរមកហើយ ដែលស្ថិតនៅក្នុងថ្ម។
fossil fuel Combustible materials that are the remains of ancient, fossilized plants and animals.	ផូស៊ីលចំហេះ សារធាតុដុតនេះ ដែលជាសំណល់របស់សត្វ និងរុក្ខជាតិ ថ្មស៊ីល។
fossil record The remains of organisms, or traces of their existence (such as footprints), present in the rock strata and forming a history of the development of life from its origins on earth.	កំណត់ត្រាផូស៊ីល ឆ្លឹងរបស់ភារវស ឬដាន របស់វា (ដូចជាដានជើង) ដែលស្ថិតនៅក្នុងស្រទាប់ថ្ម ដោយបង្កើតបានជាប្រវត្តិនៃការវិវត្តន៍របស់ជីវិតចាប់តាំងពីដើមមកនៅលើផែនដី។
fossorial Burrowing through the soil.	ការជីករុករានដី
fossorial Related to an organism adapted for digging.	ដែលបណ្តុះសម្រាប់កាយ ឬ ជីក
founder effect The effect of establishing a population by a small number of individuals whose genotypes carry only a fraction of the different kinds of alleles in the original population.	ឥទ្ធិពលអ្នកបង្កើត ឥទ្ធិពលនៃការបង្កើតប៉ូពុយឡាស្យុងដោយឯកត្តៈមួយចំនួនតូច ដែលសេណូទីបរបស់វាមានតែអាឡែលមួយផ្នែកនៃប្រភេទអាឡែលផ្សេងៗគ្នានៃប៉ូពុយឡាស្យុងដើម។
fovea centralis The area of sharpest vision on the retina, containing only cones, where light is sharply focused.	តំបន់ទ្វេភ្នែក តំបន់តំហើញច្បាស់បំផុតលើអ៊ីន ដែលបង្កឡើងតែដោយកោសិកាកោន និងដែលពន្លឺប្រមូលផ្តុំទៅទីនោះ។
fragile site A heritable gap or nonstaining region of a chromosome that can be induced to generate chromosome breaks.	តំបន់ស្រួល ចន្លោះដែលអាចទទួលមរតក ឬតំបន់មិនអាចចាប់ពណ៌នៃក្រូម៉ូសូមដែលអាចនាំអោយងាយរងគ្រោះក្រូម៉ូសូម។
fragmentation Asexual reproduction in some lower plants in which pieces of a plant grow into complete new plants.	ការកាត់ដំ ការបន្តពូជដោយឥតភេទ ដែលផ្នែករបស់រុក្ខជាតិលូតលាស់ទៅជារុក្ខជាតិពេញលេញថ្មី។
frameshift mutation Mutation resulting from insertion or deletion of a base from a DNA strand. The codon at that point plus all that follow are changed causing the genetic message to be translated incorrectly.	មុយតាស្យុងប្តូរ មុយតាស្យុងដែលបណ្តាលមកពីការបញ្ចូលបាសឬការយកបាសចេញពីប្រាក់ADN។ កូដុងត្រង់ចំណុចនោះ និងកូដុងបន្តបន្ទាប់ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរ ដែលធ្វើអោយសារសេនេទិចបកប្រែមិនត្រឹមត្រូវ។
fraternal twins The offspring resulting from two eggs being fertilized by two different sperm. See dizygotic twins.	កូនភ្លោះខុសគ្នា ឬ កូនភ្លោះមិនពិត កូនដែលបានមកពីការម៉ែតញីពីរបង្កកំណើតជាមួយស្ពែមមាត់ស្រីពីរផ្សេងគ្នា។ សូមមើល dizygotic twins។
free energy Energy available to do work.	ថាមពលសេរី ថាមពលដែលមានសម្រាប់ធ្វើការងារ។
freemartin A female twin born with a male, in which normal female sexual development has been adversely affected by hormones produced by the male twin.	ភ្លោះញីរកើតជាមួយឈ្មោលមួយ ដែលនៅក្នុងនោះ ការវិវត្តន៍ភេទញីធម្មតាត្រូវបានរងផលប៉ះពាល់ដោយអ័រម៉ូនដែលផលិតដោយឈ្មោល។
free-nuclear embryo An early stage of embryo development in a gymnosperm, in which the zygote nucleus divides repeatedly without walls forming around the nuclei.	អំប៊្រីយ៉ូនៃណ្វៃយ៉ូគ្លាស ការលូតលាស់របស់អំប៊្រីយ៉ុងក្នុងដំណាក់កាលដំបូងនៃរុក្ខជាតិស៊ីមណូស្បែមដែលណ្វៃយ៉ូរបស់ស៊ីកូតធ្វើចំណែកជាច្រើនដងដោយគ្មានកំណាត់នៅជុំវិញណ្វៃយ៉ូ។
freeze-drying A process by which biological material can be preserved by removal of water under a vacuum while the material is frozen.	សម្ងួតដោយកំណត់ ដំណើរការ ដែលសារធាតុជីវៈ អាចត្រូវបានរក្សាទុកដោយការយកទឹកចេញ ក្នុងលក្ខខណ្ឌសុញ្ញាកាស នៅពេលសារធាតុនោះត្រូវបានធ្វើអោយកក។
freeze-etching The process by which a piece of tissue is frozen and then sectioned for examination under the electron microscope.	កាត់ដោយកំណត់ ដំណើរដែលជាលិកាមួយបន្ទះ ត្រូវបានធ្វើអោយកកបន្ទាប់មកត្រូវបានកាត់ស្តើងៗ ដើម្បីសង្កេតដោយអតិសុខុមទស្សន៍។
frequency Number of waves that crosses a certain point each second, measured in waves per second, or hertz.	ប្រេកង់ បរិមាណរលកដែលឆ្លងកាត់ចំណុចមួយក្នុងរាល់វិនាទី និងត្រូវបានវាស់ជាលក់ក្នុងមួយវិនាទី ឬជាhertz។
frequency distribution An arrangement of statistical data in order of the frequency of each size of the variable.	របាយប្រេកង់ ការតម្រៀបទិន្នន័យស្ថិតិ តាមលំដាប់ប្រេកង់នៃទំហំរបស់បម្រែបម្រួលនីមួយៗ។

frequency-dependent selection Any selection in which the fitness of genotypes is directly related to the proportions of the various phenotypes present in a population, so that the frequency of the more common types is decreased and the less common types is increased.	ជម្រើសរេនេស្យង់ ជាជម្រើសដែលលក្ខណៈរបស់សេណូទីប គឺទាក់ទងដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងសមាមាត្រផេណូទីបផ្សេងៗដែលមាននៅក្នុងប្លូតូមូល។ ដូច្នោះ ប្រេកង់របស់ប្រភេទដែលមានទូទៅជាង មានការថយចុះ ចំណែកប្រភេទដែលមិនសូវមានទូទៅមានការកើនឡើង។
freshwater An aquatic environment such as streams, rivers, lakes, etc. where there is little dissolved mineral matter and which results directly from precipitation (rain), as opposed to saltwater (the seas and oceans).	ទឹកសាប ជាបរិស្ថានទឹក មានដូចជាខ្សែទឹក ទន្លេ អូរ។ ដែលមានសារធាតុរ៉ែបន្តិចបន្តួច និងដែលបានមកដោយផ្ទាល់ពីកំណកនានា ដូចជាទឹកភ្លៀង សំណើម និងព្រិលជាដើម។ ទឹកសាប គឺខុសពីទឹកប្រៃ មានដូចជាទឹកសមុទ្រ និងមហាសាគរ។
Frisch, Karl von (1886-1982) Austrian behaviourist famous for his researches on the language, orientation and direction finding of bees.	ខាលដ្រីស ហ្វ្រីស (1886-1982) អ្នកជំនាញខាងអាកប្បកិរិយាសត្វ ដែលល្បីឈ្មោះជនជាតិអូស្ត្រាលី ដែលបានស្រាវជ្រាវលើភាសា និងការរកទិសរបស់សត្វយ៉ូ។
frond A highly branched leaf of a palm or fern.	ផាណូស្ត្រីក ផាណូស្ត្រីក ឬបណ្តាញដាតិ។
frontal bone One of a pair of dermal bones present at the front of the head, such as the human forehead.	ផ្លីចថ្វាស ផ្លីចថ្វាស ឆ្អឹងខែមមួយក្នុងចំណោមឆ្អឹងខែមមួយគូ ស្ថិតនៅផ្នែកខាងមុខនៃក្បាល ដូចជាថ្វាសមនុស្ស។
frontal lobe The anterior part of each cerebral hemisphere in mammals.	ថតមុខ ផ្នែកខាងមុខរបស់អឌ្ឍគោលខ្លួននីមួយៗរបស់ថនិកសត្វ។
fructose A carbohydrate that is considered to be an atypical ketose sugar because it acts as a reducing sugar in Fehling's test. See monosaccharide.	ហ្វ្រុកតូស ជាការប្រកួតប្រជែងដែលគេចាត់ទុកថា មិនមែនជាស្ករកេតូសនោះទេ ពីព្រោះវាមាននាទីជាស្ករកេតូសនៅក្នុងតេស្តហ្វេលីង។ សូមមើលពាក្យម៉ូណូសាការីត។
fruit A mature structure that develops from the ovary of a plant and surrounds the seeds.	ផ្លែ ទម្រង់ពេញវ័យដែលលូតលាស់ពីអូវែរបស់រុក្ខជាតិ ហើយព័ទ្ធជុំវិញគ្រាប់។
fruit fly See drosophila.	ហ្វ្រូត ហ្គ្លាម សូមមើលពាក្យ ដ្រូសូគីល។
fruiting body A spore containing capsule in myxobacteria and slime molds.	កន្លែងមេស្បី សរីរាង្គផ្ទុកស្បីរបស់មីសូបាក់តេរីនិងផ្សិតslime molds។
frustule The hard, silica-containing wall of a diatom.	គ្រាសជ្យាតូមផ្កុកស៊ីលីសមានសភាពរឹង
FSH See follicle-stimulating hormone.	អ៊ីម៉ូនត្រោមផូលីគុល
fucoxanthin A brown carotenoid pigment found in brown algae and diatoms that is present together with chlorophyll c. Fucoxanthin absorbs light at greater depths of water than chlorophyll a.	ហ្វ្យូកូសាន់ថីន ការ៉ូតេណូអ៊ីតមានពណ៌ត្នោត មាននៅក្នុងសារាយត្នោត និងក្នុងដ្យាតូម ដែលមានជាមួយគ្នានឹងក្លរូភីលូស។ ហ្វ្យូកូសាន់ថីនស្រូបយកពន្លឺបានខ្លាំងជាងក្លរូភីលូសa នៅតំបន់ទឹកជ្រៅ។
Fucus A genus of algae, typically having greenish-brown slimy fronds (2), such as <i>Fucus vesiculosus</i> , the bladderwrack.	ហ្វ្យូកុស ពួកមួយនៃសារាយ ដែលជាវាមានពណ៌ត្នោត ដូចជា <i>Fucus vesiculosus</i> ។
fugacious (of plant organs) Withering and falling quickly.	ស្លឹករុបខ្លះយ៉ាងលឿន (សរីរាង្គរុក្ខជាតិ)
fumarate (fumaric acid) A fourcarbon organic compound that takes on a molecule of water and becomes malic acid in the seventh step of the Krebs cycle.	ហ្វ្យូម៉ាត សមាសធាតុសរីរាង្គមានកាបូន៤ដែលទទួលយកម៉ូលេគុលទឹកមួយនិងក្លាយជាអាស៊ីតម៉ាលីក (malic acid) នៅក្នុងដំណាក់កាលទី៧នៃវដ្តក្រែប។
functional group A group of atoms in an organic molecule that gives the molecule distinctive properties.	ក្រុមមុខងារ ក្រុមអាតូមនៅក្នុងម៉ូលេគុលសរីរាង្គ ដែលធ្វើអោយម៉ូលេគុលមានលក្ខណៈខុសៗគ្នា។
Fungi Imperfecti, imperfect fungi or Deuteromycota An artificial grouping of fungi with no known perfect (sexual) stages. Imperfect fungi contain stages of some ascomycetes and basidiomycetes.	ផ្សិតមិនដឹងបង្កះតេចេរម៉ាស ការដាក់ជាក្រុមដោយនិម្មិតនូវផ្សិតដែលមិនបានដឹងពីដំណាក់កាលភេទច្បាស់លាស់។ ផ្សិតក្នុងក្រុមនេះមានអាស៊ូមីសែត និងបាស៊ីដ្យូមីសែត។
fungicide Any substance that kills fungi.	ថ្នាំសម្លាប់ផ្សិត សារធាតុដែលសម្លាប់ផ្សិត។
fungistasis The inhibition of further fungal growth.	ថ្នាំបង្ការផ្សិតលូតលាស់ ការបង្ការផ្សិតមិនអោយមានការលូតលាស់បន្តទៀតបាន។
fungivore An organism that can feed on fungi.	តាវរស៍ស៊ីផ្សិត

fungus (pl. fungi) The common name for the kingdom Mycetae. Heterotrophic organisms lacking chlorophyll. See appendix 1.	ផ្សិត ឈ្មោះប្រើទូទៅសម្រាប់រដ្ឋ: Mycetae។ ការវិវត្តនៃជីវិតដែលគ្មានក្លរូផ្សិត។
funicle The stalk of an ovule used to attach to the placenta in plants.	ទងមូតុល ទងរបស់មូតុលដែលប្រើសម្រាប់ភ្ជាប់ទៅនឹងផ្កាផ្កាជាតិ។
fur Soft, fine hair growing thickly on the skin of animals, mainly mammals, associated with heat retention.	រោម រោមទន់ឆ្មារវដុះយ៉ាងក្រាស់លើស្បែកសត្វ ជាពិសេសថនិកសត្វ។ រោមនេះមាននាទីរក្សាកំដៅ។
furanose Fivemembered ring form of monosaccharides. The ring resembles the cyclic ether furan.	ផ្សារ៉ូស ទម្រង់ជាស៊ីចប្រាំជ្រុងនៃម៉ូណូសាការីត។ ស៊ីចនេះដូចជាស៊ីចអេទែរផ្សារ៉ូស។
furcate Forked or divided.	បែកខ័ណ្ឌ ឬ បែកខ្លាញ់
furcula In birds, the wishbone formed by the fusion of the two clavicles at their central ends.	ហ្វូរគុល ចំពោះបក្សី ជាឆ្អឹងដែលកើតឡើងពីការលាយចូលគ្នានៃឆ្អឹងដង កាំបិតពីរនៅត្រង់ចុងរបស់វា។
fusiform initials Vertically elongated cells in the vascular cambium that produce cells of the axial system in the secondary xylem and secondary phloem.	កោសិកាអ័ក្សដ៏មូល កោសិកាទ្រវែងបញ្ឈរ ទៅក្នុងកំប្លុយសរសៃនាំ ដែលផលិតកោសិកានៃប្រព័ន្ធអ័ក្ស នៅក្នុងស៊ីឡែមទី២និងផ្លូអែមទី២។
fusion protein A hybrid recombinant protein that contains amino acids coded for by the vector DNA attached to the cloned gene product.	ប្រូតេអ៊ីនបន្សំ ប្រូតេអ៊ីនបន្សំអ៊ីប្រីត ដែលមានផ្ទុកអាស៊ីតអាមីនេកំណត់សំយោគដោយADN រួចទំភ្ជាប់ទៅនឹងផលិតផលសែនដែលកូន។
G	
G abbrev. 1. The nitrogenous base guanine found in nucleic acids. 2. Glycine.	អក្សរកាត់ 1. បាសអាសូតប្រភេទ កាណីន ដែលមាននៅក្នុងអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត។ 2. គ្លីស៊ីន ។
G banding A method of treating chromosomes with Giemsa stain to show areas of the chromosomes with light and heavy staining. Such patterns are different for each chromosome type and thus are most useful when arranging chromosomes in karyotype analysis.	បច្ចេកទេសបន្ទះG ជាបច្ចេកទេសធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្ម ក្រមូសូមដោយលីក្លូហ្គីមសា ដើម្បីបង្ហាញតំបន់របស់ក្រមូសូម ដោយមានការចាប់ពណ៌ស្រាល និងពណ៌ចាស់។ គំរូបែបនេះ គឺមានភាពខុសគ្នារវាងប្រភេទក្រមូសូមនីមួយៗ។ ដូច្នេះហើយ ទើបវាមានសារៈសំខាន់ក្នុងការតម្រៀបក្រមូសូម នៅក្នុងការវិភាគអំពីការវិវឌ្ឍន៍។
G1 Phase During interphase, the part of the cell cycle that occurs between the end of mitosis and the beginning of DNA synthesis; G1 refers to first gap.	មេដាស៊ីស G₁ នៅចន្លោះវគ្គ ជាផ្នែកនៃវដ្តកោសិកា ដែលចាប់ផ្តើមឡើងនៅចន្លោះចុងមីតូស និងការចាប់ផ្តើមសំយោគADN។ G₁ សំដៅលើចន្លោះទី១។
G2 Phase During interphase, the portion of the cell cycle that begins at the end of the S phase and lasts until the beginning of mitosis; G 2 refers to the second gap.	មេដាស៊ីស G₂ នៅចន្លោះវគ្គ ជាផ្នែកនៃវដ្តកោសិកាដែលចាប់ផ្តើមនៅចុងវគ្គ S និងបញ្ចប់នៅដើមមីតូស។ G₂ សំដៅលើចន្លោះទី២។
gain 1. (in physiological experiments) An increase in signal as a result of amplification. 2. A shift in the progeny mean relative to the mean of the original population brought about by directional selection. Gain is used to estimate the heritability of characters.	1. កំណើន (ក្នុងពិសោធន៍សរីរវិទ្យា) ការកើនសញ្ញាដែលជាលទ្ធផលនៃការកើន។ 2. ការប្រែប្រួលមធ្យមភាគ ការផ្លាស់ប្តូរមធ្យមភាគជំនាន់កូន ធៀបទៅនឹងមធ្យមភាគរបស់ប៉ុណ្ណស្រ្តងដើម បណ្តាលមកពីជម្រើសទិសដៅ។ ប្រែប្រួលមធ្យមភាគ ត្រូវបានប្រើដើម្បីប៉ាន់ស្មានអំពីលក្ខណៈតំណែង។
galactosaemia A rare inborn error of metabolism in which the breast-fed human infant is unable to metabolize the milk sugar galactose which is stored in various tissues, including the brain, resulting in severe malnutrition and mental retardation.	ជំងឺកាឡាក់តូស កំហុសមេតាបូលីសមានមកពីកំណើតដែលកម្រកើតមាន ដែលក្នុងនោះ ក្មេងដែលចៅដោះមិនអាចធ្វើមេតាបូលីសស្តុរកាឡាក់តូស ដែលមានស្តុរកនៅក្នុងជាលិកាផ្សេងៗបាន ដូចជាខួរក្បាល ដោយបង្កអោយមានបញ្ហាកង្វះអាហារយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងបញ្ហាមានការលូតលាស់យឺត។
galactose A monosaccharide carbohydrate that does not occur freely in nature, but is combined with glucose to form lactose, a disaccharide sugar found in milk.	កាឡាក់តូស ស្តុរម៉ូណូសាការីតដែលមិនមាននៅដោយសេរីទេក្នុងធម្មជាតិ គឺវាភ្ជាប់ជាមួយក្លុយកូសបង្កើតបានជាស្តុរឡាក់តូស។ ឡាក់តូស គឺជាស្តុរឌីសាការីតមាននៅក្នុងទឹកដោះ។
galactosidase The inducible enzyme that catalyses the hydrolysis of galactosides formed from the reaction of galactose with alcohol.	កាឡាក់តូស៊ីដាស ជាអង់ស៊ីម ដែលជម្រុញការបំបែកកាឡាក់តូស៊ីត កើតពីប្រតិកម្មរវាងកាឡាក់តូសជាមួយនឹងអាល់កុល។

<p>Galapagos Islands A group of 15 islands in the Pacific Ocean situated on the equator some 1440 km. west of Ecuador. In 1835, Charles Darwin visited the islands during his voyage on the <i>Beagle</i> and the fauna particularly influenced his views on evolution.</p>	<p>ប្រជុំកោះកាកាដូ បណ្តុំកោះចំនួន១៥នៅក្នុងមហាសមុទ្រប៉ាស៊ីហ្វិក ស្ថិតនៅតំបន់អេក្វាទ័រ ដែលមានចម្ងាយប្រមាណ១៤៤០គ.ម. ភាគខាងលិច ប្រទេសអេក្វាទ័រ។ នៅឆ្នាំ១៨៣៥ លោកសាឈ ដារវីន បានទៅលេងនៅប្រជុំ កោះនោះ ក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរបស់គាត់ នៅតំបន់ប៊ីហ្គីល និងមាន រុក្ខជាតិជាច្រើន បានធ្វើអោយ គាត់មានចំណាប់អារម្មណ៍ទាក់ទងនឹង ការវិវត្តន៍។</p>
<p>gall An abnormal growth of plant tissue caused by insects, mites, eel worms or fungi.</p>	<p>ដុំពក ការលូតលាស់ខុសប្រក្រតីរបស់ជាលិការុក្ខជាតិ បង្កដោយសត្វ ល្អិតផ្សេងៗ ឬផ្សិត។</p>
<p>gall bladder The organ in which bile is stored.</p>	<p>ថង់ទឹកប្រមាត់ សរីរាង្គដែលស្តុកទឹកប្រមាត់។</p>
<p>Galliformes The avian order containing pheasants, partridges, quails and jungle fowl (domestic chickens).</p>	<p>ហ្គាលីហ្វរម លំដាប់បក្សី ដែលមានដូចជា សត្វទា សត្វក្រូច និងសត្វ ស្លាប់ផ្សេងៗក្នុងព្រៃ។</p>
<p>gallinaceous Related to members of the order galliformes; chickenlike.</p>	<p>ទូបមាន់ ទាក់ទងសត្វនៅក្នុងលំដាប់ហ្គាលីហ្វរម។</p>
<p>gallstones Calcareous concretions formed in the gall bladder.</p>	<p>គ្រួសទឹកប្រមាត់ សារធាតុកាល់ស្យូម កកើតនៅក្នុងថង់ទឹកប្រមាត់។</p>
<p>gametangium (pl. gametangia) A cell or structure in which gametes are produced.</p>	<p>អង្គផលិតកាម៉ែត កោសិកា ឬទម្រង់ដែលជាកន្លែងផលិតកាម៉ែត។</p>
<p>gamete A haploid reproductive cell; A mature germ cell, either male or female; The sex cells involved in fertilization.</p>	<p>កាម៉ែត កោសិកាបន្តពូជអាប្លូអីត។ កោសិកាបន្តពូជពេញវ័យ ឬ ល្មោល។ កោសិកាភេទដែលចូលរួមការបង្កកំណើត។</p>
<p>gameto- or gamo- prefix denoting germ cells.</p>	<p>កាម៉ែត ឬកាម៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា កោសិកាខ្ចី។</p>
<p>gametocyte An animal or plant cell that develops into gametes by meiosis. See gametogenesis.</p>	<p>កាម៉ែតូស៊ីត កោសិកាសត្វ ឬកោសិការុក្ខជាតិ ដែលវិវត្តទៅជាកាម៉ែត ដោយដំណើរមេយ៉ូស៊ីស។ សូមមើលពាក្យ កំណកាម៉ែត។</p>
<p>gametogenesis The formation of gametes; the meiotic, cell division process that produces sex cells; oogenesis and spermatogenesis.</p>	<p>កំណកាម៉ែត ដំណើរចំណែកកោសិកា (មេយ៉ូស៊ីស) ដែលបង្កើតកោសិកា ភេទ កំណកម្រុល និងកំណស្តែម៉ាតូស៊ីត។</p>
<p>gametopetalous or sympetalous (of flowers) Having a structure in which the petals are fused to form a tube-like shape.</p>	<p>ស្រទាប់ផ្កាដាច់គ្នា (អំពីផ្កា) មានទម្រង់ដែលស្រទាប់ផ្កាត្រូវបានរលាយ ចូលគ្នា បង្កើតបានជារាងដូចជាបំពង់។</p>
<p>gametophyte The haploid stage of a plant in alternation of generations that produces gametes.</p>	<p>កាម៉ែតូផ្លីត ដំណាក់កាលអាប្លូអីតនៃរុក្ខជាតិ ក្នុងការផ្លាស់កំណើត ដែល បង្កើតកាម៉ែត។</p>
<p>gamma (γ) radiation Highly penetrating radiation with zero charge and zero mass that often accompany the emission of alpha and beta radiation by radioactive materials.</p>	<p>ការ៉េស្ទីហ្គាម៉ា (γ) ការ៉េស្ទីប្រៀតចូលខ្លាំងជាមួយបន្ទុក និងម៉ាសសូន្យ ដែល ច្រើននាំនាំមកជាមួយនូវការបញ្ចេញការ៉េស្ទីនៃអាល់ហ្វានិងបេតាដោយ សារធាតុវិទ្យុសកម្ម។</p>
<p>gamma globulin A member of a group of proteins found in blood plasma that may act as an antibody. See immunoglobulin.</p>	<p>ហ្គាម៉ាគ្លូប៊ុយលីន ប្រូតេអ៊ីនមួយក្នុងចំណោមប្រូតេអ៊ីនមួយក្រុម ស្ថិតនៅ ក្នុងផ្លាស្មាលាម ដែលអាចមាននាទីជាអង់ទីភក។ សូមមើលពាក្យ អ៊ីមម្យូណូគ្លូប៊ុយលីន។</p>
<p>gamodeme An isolated breeding group.</p>	<p>ហ្គាម៉ូដេម ក្រុមបង្កាត់ដែលនៅដាច់ពីគេ។</p>
<p>gamont A generation of individuals of Protozoa which gives rise to gametes which unite in pairs each to form a zygote.</p>	<p>ហ្គាម៉ុងត ជំនាន់មួយនៃឯកត្តប្រូតូសូអែរ ដែលផ្តល់កំណើតទៅជាកាម៉ែត ដែលរលាយចូលគ្នាជាគូ បង្កើតបានជាស៊ីកូត។</p>
<p>gamosepalous (of flowers) Having united sepals.</p>	<p>ស្របកផ្កាដាច់គ្នា (អំពីផ្កា) ដែលស្របកផ្ការលាយជាប់គ្នា។</p>
<p>ganglion A group of nerve cell bodies outside the brain or spinal cord.</p>	<p>កង់គ្លីយ៉ុង ក្រុមកោសិកាប្រសាទនៅខាងក្រៅខួរក្បាល ឬខួរឆ្អឹងខ្នង។</p>
<p>gangrene Death or decay of a body part due to poor blood circulation, sometimes involving bacterial infection such as <i>Clostridium perfringens</i> with release of gas.</p>	<p>ដំបៅរាងកាយ ការងាប់ ឬការរលួយផ្នែកនៃសារពាង្គកាយ ដោយសាររបត់ ឈាមមានការចុះខ្សោយ។ ប៉ុន្តែជួនកាល ដោយសារមានការឆ្លងបាក់តេរី ដូចជា <i>Clostridium perfringens</i> ដោយមានបញ្ចេញនូវឧស្ម័ន។</p>
<p>ganoid (of fish) Possessing ganoid scales, typified by a hard shiny layer of ganoine (an enamel-like</p>	<p>ហ្គាណូអ៊ីត (ត្រី) មានស្រកាហ្គាណូអ៊ីត សម្គាល់ដោយមានស្រទាប់ចាំង ហ្គាណូអ៊ីន(សារធាតុមានលក្ខណៈដូចជាតាចាធូញ) និងការកើននូវកម្រាស់</p>

substance) and the fact that they increase in thickness by adding layers all round, ganoine above, laminated from below. Compare cosmoid, placoid.	ដោយមានបន្ថែមជាច្រើនស្រទាប់នៅជុំវិញ។ ខុសពី ខ្លឹមស្លឹក និងក្នុងក្រុម។
gas The state of matter in which the atoms or molecules are far from each other and moving rapidly. Therefore the force of attraction between them is weak.	ឧស្ម័ន ស្ថានភាពរបស់សារធាតុដែលអាតូមឬម៉ូលេគុលស្ថិតនៅឆ្ងាយពីគ្នា និងធ្វើចលនាយ៉ាងរហ័ស។ ដូច្នេះកំលាំងទំនាញរវាងអាតូមឬម៉ូលេគុលទាំងនោះ គឺខ្សោយ។
gas bladder See air bladder.	ឆ្នោតខ្យល់
gas carriage See gas exchange.	ដំណើរការនៃឧស្ម័ន សូមមើលពាក្យ បម្លាស់ប្តូរឧស្ម័ន។
gas exchange or gas carriage The transfer of gases between an organism and the environment. eg respiration and photosynthesis.	បម្លាស់ប្តូរឧស្ម័ន បន្ថែមឧស្ម័នរវាងការរស់ និងបរិស្ថាន។ ឧទាហរណ៍ ដង្ហើម និងរស្មីសំយោគ។
gas vacuole A membranebound bubble of gas that enables aquatic bacteria to float.	វ៉ាគុយមូលឧស្ម័ន ពពុះឧស្ម័ននៅក្នុងភ្នាសជិត ដែលអាចធ្វើអោយបាក់តេរីក្នុងទឹកបណ្តោតបាន។
gasteropod or gastropod Any member of the class Gasteropoda in the phylum Mollusca, including molluscs such as slugs, snails, pteropods, limpets, winkles, whelks and sea slugs. Some forms lack a shell, but where a shell is present it is in the form of a single valve, often spiral. Marine, freshwater and terrestrial forms occur, and there is usually a distinct head, bearing a pair of tentacles and eyes.	ហ្គាស្ត្រូម៉ូត ឬ ហ្គាស្ត្រូម៉ូត សត្វស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់ហ្គាស្ត្រូម៉ូត ក្នុងសាខាម៉ូលុស្កា រួមមានស្បៀងសត្វ ដូចជាខ្យង ផ្តេរ៉ូម៉ូត ខ្យងទាក់ ។ល។ ពពួកខ្លះគ្មានសម្បកទេ ប៉ុន្តែបើមានសម្បក គឺមានក្នុងទម្រង់ជាសម្បកទោល និងមានរាងស្ត្រីរា។ ពពួកសត្វប្រភេទនេះ គឺមានទាំងក្នុងទឹកសាប ទាំងទឹកប្រៃ និងនៅលើដី និងច្រើនតែមានក្បាលខុសៗគ្នា ដោយមានក្រុយមួយគូ និងភ្នែក។
gastric gland Any gland in the stomach wall that produces components of the gastric juice.	ក្រពេញក្រពះ ក្រពេញទាំងឡាយស្ថិតនៅក្នុងភ្នាសក្រពះ ដែលផលិតសមាសភាគរសក្រពះ។
gastric juice A fluid in the stomach made of enzymes, water, and hydrochloric acid.	រសក្រពះ រត្តរវក្នុងក្រពះបង្កឡើងដោយអង់ស៊ីម ទឹក និងអាស៊ីតក្លរីឌ្រីច។
gastric mill A structure in the proventriculus or stomach of crustaceans, formed of a series of cuticular teeth which assist in breaking down food.	ឆ្មេក្រពះ ទម្រង់ស្ថិតនៅក្នុងក្រពះរបស់ត្រុស្តាសេ បង្កើតបានជាសេរីឆ្មេក្រពះ ជួយក្នុងការរំលាយអាហារ។
gastric Of, or relating to, the stomach.	ហ្គាស្ត្រីក ទាក់ទងនឹងក្រពះ ឬនៃក្រពះ។
gastrin A hormone produced by gastrin cells of the pyloric gland, which induces gastric secretion.	ហ្គាស្ត្រីន អ័រម៉ូនផលិតដោយកោសិកាហ្គាស្ត្រីន របស់ក្រពេញក្រពះ ដោយភ្លេចអោយមានការបញ្ចេញរសក្រពះ។
gastrocnemius The largest muscle of the calf in the human leg.	សាច់ដុំធំកំភួនខ្នង សាច់ដុំធំបំផុតរបស់កំភួនជើង មនុស្ស។
gastroenteritis An inflammation of the intestinal tract, resulting in diarrhoea, vomiting and nausea.	រលាកពោះវៀន ការរលាកបំពង់ពោះវៀន ដោយធ្វើអោយរាត ក្អួត និងរកកល់ចង់ក្អួត។
gastrointestinal tract See alimentary canal.	បំពង់រំលាយអាហារ
gastrolith A mass of calcareous material occasionally found in the proventriculus of crustaceans. It is probably formed as a result of calcium withdrawal from the exoskeleton prior to moulting.	កំណរគ្រួសក្នុងក្រពះ ជាតិកាល់ស្យូមយ៉ាងច្រើន នៅក្នុងក្រពះត្រុស្តាសេ។ វាប្រហែលជាកើតមកពីការស្រូបយកជាតិកាល់ស្យូមមកវិញពីសម្បក នៅមុនពេលសក។
gastropod See gasteropod.	ហ្គាស្ត្រូម៉ូត សូមមើលពាក្យ ហ្គាស្ត្រូម៉ូត។
gastrotrich Any minute aquatic multicellular animal of the phylum Gastrotricha, comprising unsegmented, worm-like organisms whose locomotion is brought about by epidermal cilia.	ហ្គាស្ត្រូទ្រីច សត្វពហុកោសិកាតូចៗរស់នៅក្នុងទឹក ស្ថិតក្នុងសាខាហ្គាស្ត្រូទ្រីក។ វាមានទម្រង់ដូចជាដង្កូវ តែគ្មានខណ្ឌជាអង្គត់ៗទេ។ វាធ្វើចលនាដោយស៊ីលី។
gastrovascular canals Fluidfilled canals opening at the mouth of cnidarians and ctenophores that function in gas exchange and in the distribution of nutrients.	បំពង់រំលាយអាហារ បំពង់ដែលពេញទៅដោយសារធាតុរាវ បើកចំហនៅគ្រប់មាត់របស់Cnidarians និង Ctenophores ដែលមានមុខងារប្តូរឧស្ម័ន និងចែកចាយសារធាតុចិញ្ចឹម។
gastrovascular cavity The interior space of a coelenterate where digestion occurs.	ប្រហោងរំលាយអាហារ ប្រហោងខាងក្នុងរបស់ស៊ីឡង់តេរេ ជាកន្លែងដែលមានការរំលាយអាហារ។
gastrozoid A feeding polyp in colonial coelenterates.	ហ្គាស្ត្រូហ្សូអ៊ីត ប៉ូលីបក្នុងដំណាក់ស៊ីចំណី ក្នុងស៊ីឡង់តេរេនៅជាក្រុម។

gastrula The stage following the blastula stage during which germ layers are formed.	ហ្សាស្ត្រូលូឡា ដំណាក់កាលបន្ទាប់ពីដំណាក់កាលប្លាស្តូលូឡា ដែលស្រទាប់កោសិកាខ្ទុកត្រូវបានបង្កើតឡើង។
gastrulation Creation of a new tissue layer (gastrula) by the movement of cells in the early embryo (blastula).	កំណាត់ហ្សាស្ត្រូលូឡា ការកើតស្រទាប់ជាលិកាថ្មី (ហ្សាស្ត្រូលូឡា) មួយដោយចលនាកោសិកា នៅដំណាក់កាលដំបូងនៃអំប្រើយ៉ុង (ប្លាស្តូលូឡា)។
Gause's Law A law stating that no two species with identical ecology can exist together in the same environment. It is named after the German anatomist G.F. Gause.	ច្បាប់ហ្គោស៊ី ជាច្បាប់ដែលចែងថា គ្មានសត្វពីរប្រភេទដែលមានអេកូឡូស៊ីដូចគ្នា អាចរស់នៅជាមួយគ្នាបានក្នុងបរិស្ថានដូចគ្នាទេ។ គេដាក់ឈ្មោះច្បាប់នេះបែបនេះ ដើម្បីជាការផ្តល់កិត្តិយសដល់អ្នកកាយវិភាគវិទ្យា គឺលោក G. F. Gause ។
GeigerMuller counter An instrument that detects and counts alpha, beta and gamma radiation by recording the ionised gas particles produced as the radiation passes through a gas filled tube.	នាឡិកា GeigerMuller ជាឧបករណ៍សំរាប់មើល និងរាប់ការស្នើអាល្លាបេតា និងហ្គាមាដោយការកត់ត្រាភាគល្អិតអ៊ីយ៉ុងឌីស្តង់ ដែលកើតឡើងនៅពេលការស្នើនោះឆ្លងកាត់បំពង់មួយមានឌីស្តង់។
gel A semi-rigid colloid as distinct from the more liquid sol.	អន្លិល កូឡូអ៊ីតមានលក្ខណៈពាក់កណ្តាលរឹង ដែលខុសពីសូលូយស្យុងរាវ។
gel electrophoresis A technique by which nucleic acids or proteins are separated in a gel that is placed in an electric field.	ខេលអេឡិចត្រូផេស៊ីស បច្ចេកទេសមួយដែលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត ឬប្រូតេអ៊ីនត្រូវបានញែកចេញពីគ្នានៅក្នុងសារធាតុខាបអន្លិលដែលដាក់ក្នុងដែនអគ្គីសនី។
gel retardation A method of determining protein-binding sites on DNA molecules, by virtue of the reduced mobility of protein-bound DNA relative to unbound DNA in gel electrophoresis.	ការលឿនខេល វិធីកំណត់តំបន់ភ្ជាប់ប្រូតេអ៊ីននៅលើម៉ូលេគុល ADN អាស្រ័យដោយការបន្ថយចលនា ភ្ជាប់រវាង ADN និងប្រូតេអ៊ីន ធៀបទៅនឹង ADN ដែលមិនភ្ជាប់នៅក្នុងខេលអេឡិចត្រូផេស៊ីស។
gelatin Denatured collagen which forms a transparent jelly-like substance.	ខេឡាទីន កូឡូសែនខូចទ្រង់ទ្រាយ ដែលបង្កើតជាសារធាតុដែលមានលក្ខណៈដូចជាចាហូយ និងមានពណ៌ស្លឹក។
gelatinous Jelly-like.	ខេលមានលក្ខណៈអន្លិល
gelding See emasculation.	ការកាត់
GEM acronym Genetically Engineered Microorganism.	ពាក្យកាត់ ដែលពាក្យពេញមានន័យថា អតិសុខុមប្រាណវិស្វកម្មសេនេទិច ។
gemma (pl. gemmae) Asexual plantlets in some liverworts and mosses that can form new gametophytes; often form in gemmae cups.	សេម៉ា រុក្ខជាតិតូចៗដែលបន្តពូជដោយឥតភេទនៃអេប៉ាទិច និងស្បែកមួយចំនួន ដែលអាចបង្កើតកាម៉េតូភីតថ្មីបាន ហើយច្រើនកើតនៅក្នុង gemmae cups។
gemma 1. The process of forming a gemma or gemmae. 2. Any budding (as in <i>Hydra</i>), where a new organism is produced as an outgrowth of the parent.	ដើមសេម៉ា 1. ដំណើរបង្កើតដើមសេម៉ា ឬដើមមី។ 2. ការចេញពន្លក (ដូចជាក្នុងអ៊ីត) ដែលការរស់ថ្មី ត្រូវបានកើតចេញពីការលូតចេញក្រៅរបស់មេ។
gemma A type of asexual reproductive structure in sponges made of a toughwalled group of amoebocytes.	សេម៉ា ប្រភេទនៃទម្រង់បន្តពូជរបស់អេម៉ូប៉ូដែលកើតពីក្រុម កោសិកាអាមីបមានភ្នាសស្វិត។
gene A piece of chromosomal DNA that codes for a particular trait; the basic unit of heredity; the information in a DNA molecule that codes for one polypeptide chain.	សែន អង្គតំបន់របស់ ADN នៃក្រុមសូម ដែលចម្លងក្រមសម្រាប់លក្ខណៈយថាប្រភេទ ដែលជាឯកតាគ្រឹះនៃដំណូង។ វាជាព័ត៌មានក្នុងម៉ូលេគុល ADN ដែលចម្លងសម្រាប់ប្រាក់ប្តូរលីបូបទីតមួយ។
gene amplification The process by which many copies of some specific genes are made at one time, while other genes are not replicated.	ការបង្កើនសែន ដំណើរដែលសែនយថាប្រភេទមួយចំនួនត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងពេលតែមួយ ចំណែកសែនដទៃទៀតគ្មានស្បែកលើឡើយ។
gene bank 1. A collection of clones containing all the genes of a particular organism, such as <i>E. coli</i> . 2. A collection of many lines of a particular crop plant, used as a genetic resource by plant breeders.	ធនាគារសែន 1. បណ្តុំនៃកូន ដែលមានផ្ទុកនូវគ្រប់សែនទាំងអស់របស់ការរស់មួយ ដូចជា <i>E. coli</i> ។ 2. ការប្រមូលទុកនូវពូជរុក្ខជាតិយថាប្រភេទជាច្រើនជំនាន់ សម្រាប់ប្រើជាធនធានសេនេទិច ដោយអ្នកបង្កាត់រុក្ខជាតិ។
gene bridge The means by which a plant pathogen can survive between the main host-growing seasons by living on host plants grown out of the normal season.	ស្ថានសែន វិធីដែលភ្នាក់ងារបង្កជំងឺរុក្ខជាតិ អាចរស់បានលើផ្លូវរុក្ខជាតិដែលលូតលាស់ខុសរដូវកាលធម្មតា ដែលជាធម្មតា វារស់លើផ្លូវរុក្ខជាតិដែលលូតលាស់ត្រូវរដូវ។

gene cloning The technique of genetic engineering in which specific genes are cut from host DNA, inserted into a vector and introduced into a host cell, which then divides to produce many copies (clones) of the transferred gene.	ការធ្វើកូនសែន បច្ចេកទេសវិស្វកម្មសែនទិច ដែលសែនយថាប្រភេទត្រូវបានកាត់ចេញពីADNផ្ទុល បន្ទាប់មកត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងវិចទ័រ រួចក៏បញ្ចូលទៅក្នុងកោសិកាផ្ទុល។ នៅពេលកោសិកាផ្ទុលធ្វើចំណែក នោះក៏មានការបង្កើតយ៉ាងច្រើន(កូន)នូវសែនដែលបញ្ចូល។
gene complex A set of genes that between them code for a particular phenotype.	កុំផ្លិចសែន សែនមួយក្រុម ដែលនៅរវាងសែនទាំងនោះ គឺមានកំណត់ការសំយោគផលិតផលយថាប្រភេទ។
gene conversion The change of one allele to another during crossing over.	បម្លាស់សែន ការប្តូរពីអាឡែលមួយទៅអាឡែលមួយទៀតក្នុងកំឡុងពេលបណ្តូរខ្វែង។
gene derepression A gene that is activated, or expressed, after having previously been deactivated, or repressed (See gene repression).	ការសម្តែងឡើងវិញនៃសែន សែនដែលត្រូវបានធ្វើអោយសកម្ម ឬសម្តែងឡើងវិញ បន្ទាប់ពីត្រូវបានបង្អាក់កាលពីពេលមុន(សូមមើលពាក្យការសម្តែងសែន)។
gene disruption or gene knock-out Disruption of a target gene by the insertion of DNA into it using the process of recombination. In this way the gene is inactivated.	ការបង្អាក់សែន ការបង្អាក់សែនគោលដៅ ដោយការបញ្ចូលADNទៅក្នុងវា ដោយប្រើបច្ចេកទេសបន្ស៊ី តាមរបៀបនេះ សែននោះត្រូវបានបង្អាក់។
gene dosage The number of copies of a given gene in a specific cell or nucleus.	ចំនួនសែន ចំនួនកូពីរបស់សែនមួយ នៅក្នុងកោសិកាយថាប្រភេទ ឬក្នុងណ្វៃយ៉ូ។
gene duplication A mutation during replication leading to the production of two copies of a gene sequence.	កំណើនឆ្លើងសែន មួយតាស្យុងកើតក្នុងរយៈពេលស្វ័យតំលើងទ្វេដែលនាំអោយមានការបង្កើតតំលដាច់សែនពីរ។
gene exchange New genetic combinations resulting from the exchange of genes between individuals. In offspring resulting from normal sexual reproduction within a breeding population, the new genetic combinations are formed from genes contributed by both parents.	បម្លាស់មូលសែន បន្ស៊ីសែនទិចថ្មី បានមកពីការប្តូរសែនគ្នារវាងឯកត្តៈផ្សេងៗ។ ចំពោះកូនដែលបានមកពីការបន្តពូជដោយភេទធម្មតា បន្ស៊ីសែនទិចថ្មី គឺកើតចេញពីសែនបានមកពីមេបាទាំងពីរ។
gene expression The processes of transferring information encoded in the gene to the functional gene product (protein or RNA). A gene that is expressed is an active gene.	ការសម្តែងសែន ដំណើរផ្ទេរព័ត៌មានដែលផ្ទុកនៅក្នុងសែន ទៅអោយផលិតផលសែនមុខងារ(ប្រូតេអ៊ីន ឬARN)។ សែនដែលត្រូវបានសម្តែង គឺជាសែនសកម្ម។
gene flow The movement of genes from, one generation to another or from one place to another or between two populations, brought about by the spread of gametes or the migration of individuals.	លំហូរសែន ចលនាការបញ្ជូនសែនពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយ ឬពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀត ឬរវាងប៉ូពុយឡាស្យុងពីរដែលបណ្តាលមកពីការសាយភាយនៃកាម៉ែត ឬការផ្លាស់ទីរបស់ឯកត្តៈ។
gene flow or gene migration The movement of genes (via gametes) from one population to another.	លំហូរសែន ចលនារបស់សែន(តាមរយៈកាម៉ែត) ពីប៉ូពុយឡាស្យុងមួយទៅកាន់ប៉ូពុយឡាស្យុងមួយទៀត។
gene frequency The proportion of a particular allele in a population.	ប្រេកង់សែន សមាមាត្ររបស់អាឡែលណាមួយក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុង។
gene gun An instrument that shoots tiny beads coated with DNA directly into cells; some cells treated this way integrate the foreign DNA that is shot into them, thereby becoming transgenic.	ឧបករណ៍បញ្ចូលសែន ឧបករណ៍ប្រើសំរាប់បញ្ចូលគ្រាប់តូចៗ ស្រោបADN ដោយផ្ទាល់ចូលទៅក្នុងកោសិកា។ កោសិកាមួយចំនួនត្រូវបានគេធ្វើតាមវិធីនេះ ដើម្បីបញ្ចូល ADNពីខាងក្រៅចូលទៅក្នុងកោសិកានោះ ហើយក៏បានក្លាយជាកោសិកាដែលមានបន្ស៊ីសែន។
gene induction The activation of an inactive gene so that it can carry out transcription. See operon model.	ការភ្លេចសែន ការធ្វើអោយសកម្មនូវសែនសកម្ម ដើម្បីអោយវាអាចធ្វើការចម្លងក្រុមបាន។ សូមមើលពាក្យ គំរូអូប៉េរ៉ុង។
gene interaction Production of new phenotypes by the interaction of alleles of different genes.	អន្តរកម្មសែន ការបង្កើតផលិតផលយថាប្រភេទថ្មីដោយអន្តរកម្មពីអាឡែល នៃសែនផ្សេងៗ។
gene library See gene bank.	បណ្ណាល័យសែន សូមមើលពាក្យ ធនាគារសែន។
gene locus See locus.	ទីតាំងសែន សូមមើលពាក្យ ទីតាំង។
gene mutation See point mutation.	សែនមុយតាស្យុង សូមមើលពាក្យ point mutation។
gene pool All the genes present in a population.	ប្រទ្រុកសែន សែនទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុង។

<p>gene repression The deactivation of an active gene that causes a shut-down of transcription. See operon model.</p>	<p>ការបង្ការកំសាន ការធ្វើអោយអសកម្មនូវសែនសកម្ម ដោយបង្កមិនអោយមានការចម្លងក្រុម។ សូមមើលពាក្យ គំរូអូប៊ែរ៉ុង។</p>
<p>gene switching The process in which genes are activated or deactivated during development, so that there is a sequential output of gene products, some taking part in current biochemical pathways, others acting as inducers and/or repressors of other genes.</p>	<p>ការបិទបើកសែន ដំណើរដែលសែនត្រូវបានធ្វើអោយសកម្ម ឬធ្វើអោយអសកម្ម ក្នុងអំឡុងពេលនៃការវិវត្តន៍ ដោយបង្កើតបានជាផលិតផលសែនជាបន្តបន្ទាប់។ ផលិតផលសែនខ្លះ ចូលរួមនៅក្នុងលំនាំគីមីដី ដែលកំពុងតែដំណើរការផលិតផលសែនខ្លះទៀត ដើរតួជាអ្នកភ្ជាប់ និង/ឬអ្នកបង្ការកំសានផ្សេងៗទៀត។</p>
<p>gene synthesis The artificial construction of a gene from oligonucleotides by chemical means.</p>	<p>ការសំយោគសែន ការបង្កើតសែននិម្មិត ពីអូលីកូនុយក្លេអូទីតតាមវិធីគីមី។</p>
<p>gene therapy A method for treating disease that involves altering the patient's genetic make-up. Genetic defects may be corrected by replacing the defective gene(s) or nucleotide sequences, or by supplementing cells with new, functional genes or DNA sequences that will combat the disease. Gene therapy is most likely to be successful in treating diseases caused by a single gene mutation, such as sickle cell anaemia and thalassaemia.</p>	<p>ការព្យាបាលដោយសែន ការព្យាបាលជំងឺ ដោយការផ្លាស់ប្តូរសម្ភារសេនេទិចរបស់អ្នកជំងឺ។ កំហុសសេនេទិចអាចកែប្រែបាន ដោយការជំនួសសែនដែលខូច ឬតំណលំដាប់ដែលខូចនោះ ដោយកោសិកាដែលមានសែនថ្មី ឬតំណលំដាប់ANDថ្មី ដែលប្រយុទ្ធប្រឆាំងជាមួយជំងឺ។ ការព្យាបាលដោយសែន គឺអាចទទួលបានជោគជ័យច្រើនបំផុត ចំពោះជំងឺដែលបង្កឡើងដោយមុយតាស្យុងសែនទោលមួយ ដូចជាជំងឺកោសិកាលាមក្រហមរាងកណ្តៀវ។</p>
<p>genecology The study of plant populations in relation to habitat and genetical structure.</p>	<p>សែនអេកូឡូស៊ី ការសិក្សាអំពីប៉ុណ្ណយឡាស្យុងរុក្ខជាតិ ទាក់ទងទៅនឹងទីកន្លែង និងទម្រង់សេនេទិច។</p>
<p>generalized transduction The transduction of any gene in the bacterial genome by a phage.</p>	<p>ការដឹកជញ្ជូនសែន ការដឹកជញ្ជូនសែនណាមួយទៅក្នុងសេណូមបាក់តេរី ដោយជាស។</p>
<p>generation 1. A group of organisms of approximately the same age, usually derived from the same parents, referred to as the first filial generation(F₁). 2. The act of propagating a species or bringing about the formation of new individuals.</p>	<p>1. ជំនាន់ ការរស់រវើកក្រុម ដែលមានអាយុស្មើគ្នា (ហើយច្រើនតែកើតចេញពីមេបាតែមួយ) ត្រូវបានគេ ហៅថាជំនាន់កូនទី១។ 2. ការបង្កើត ដំណើរបង្កើតអោយបានច្រើន ឬការបង្កើតឯកត្តថ្មី។</p>
<p>generation time The length of time it takes an organism from birth to reach sexual maturity.</p>	<p>រយៈពេលសម្បូរ រយៈពេលដែលគិតចាប់តាំងពីកើតហូតដល់ពេញវ័យរបស់ការរស់រវើក។</p>
<p>generative cell The cell in the pollen grains of angiosperms that divides to form two sperm cells, or the cell in the pollen grains of gymnosperms that divides to form a sterile cell and another cell that divides to form two sperm cells.</p>	<p>កោសិកាបង្កកំសាន កោសិកានៅក្នុងគ្រាប់លម្អងនៃអង្គស្បូស្តែម ដែលចែកខ្លួនជាកោសិកាស្តែម៉ាតូសូមីតពីរ ឬជាកោសិកានៅក្នុងគ្រាប់លម្អងនៃស៊ីមណូស្តែម ដែលចែកខ្លួនបានជាកោសិកាអា និងកោសិកាមួយទៀតដែលចែកបានជាកោសិកាស្តែម៉ាតូសូមីតពីរ។</p>
<p>generative nucleus One of two haploid nuclei in a pollen grain.</p>	<p>ណ្វៃយ៉ូបង្កកំសាន ណ្វៃយ៉ូមួយក្នុងចំណោមណ្វៃយ៉ូអាបូមីតពីរនៅក្នុងគ្រាប់លម្អង។</p>
<p>generative processes Actions that increase the size of an individual organism (growth) or increase the number of individuals in a population (reproduction).</p>	<p>ដំណើរកំណើន អំពើធ្វើអោយកើនទំហំ (ធំធាត់) នៃការរស់ ឬកើនចំនួនឯកត្តៈប៉ុណ្ណយឡាស្យុង (ការបន្តពូជ) ។</p>
<p>generator potential The nonconducted electrical charge that is developed when the sensitive part of a receptor is stimulated. The magnitude of the potential depends on the intensity of the stimulus, and when it reaches a certain threshold it may give rise to an action potential.</p>	<p>ប៉ូតង់ស្យែលភ្លេច បន្ទុកអគ្គិសនីគ្មានចរន្ត ដែលកើតមានឡើងនៅពេលដែលផ្នែករសរបស់ឆ្នួលត្រូវបានភ្ជាប់។ ទំហំរបស់ប៉ូតង់ស្យែល គឺអាស្រ័យទៅលើអាំងតង់ស៊ីតេរបស់រំញោច ហើយនៅពេលវាឈានដល់ចំណុចមួយវាអាចបង្កអោយមានប៉ូតង់ស្យែលសកម្ម។</p>
<p>generegulator proteins Chemical messengers within a cell that inform the genes as to whether proteinproducing genes should be turned on or off, or whether they should have their protein producing activities increased or decreased. eg, generepressor proteins and geneactivator proteins.</p>	<p>ប្រូតេអ៊ីនតម្រូវសែន អ្នកនាំសារគីមីនៅក្នុងកោសិកាដែលផ្តល់ព័ត៌មានទៅ សែនថាគឺសែនដែលសំយោគប្រូតេអ៊ីនត្រូវ បើកឬបិទ ឬថាគឺសែនទាំងនោះ ត្រូវបង្កើនឬបន្ថយសកម្មភាពផលិតប្រូតេអ៊ីន។ ឧ gene-repressor proteins គឺជាប្រូតេអ៊ីនតម្រូវសែនដែលបន្ថយការផលិតប្រូតេអ៊ីនចំណែកសែន gene-activator proteinsគឺជាប្រូតេអ៊ីនតម្រូវសែនដែលបង្កើននូវការផលិតប្រូតេអ៊ីន។</p>

generic Of or belonging to a genus.	នៃពួក
genetic burden Average number of recessive lethal genes carried in the heterozygous condition by an individual in a population. Also called genetic load.	បន្ទុកសេនេទិច ចំនួនមធ្យមនៃសែនអន់បង្កស្លាប់ដែលត្រូវបានបញ្ជូនក្នុងលក្ខខណ្ឌអេតេរ៉ូស៊ីតដោយឯកត្តៈមួយនៅក្នុងប្រជាជនឡាស្យុង។ វាក៏ត្រូវបានគេហៅផងដែរថា genetic load ។
genetic code The nucleotide triplets (codons) that code for the 20 amino acids or for chain initiation or termination. See appendix 2.	កូដសេនេទិច នុយក្លេអូទីត ៣ (កូដុង) ដែលចម្លងក្រុមសម្រាប់អាស៊ីតអាមីនេទាំង ២០ ឬសំរាប់ការចាប់ផ្តើម ឬការបញ្ចប់ប្រាក់។ សូមមើល appendix 2 ។
genetic counselor A professional with specific training in human genetics who can advise on the likelihood of genetic defects being passed to children.	ទីប្រឹក្សាសេនេទិច អ្នកជំនាញដែលបានរៀនពីសេនេទិចមនុស្ស និងអាចផ្តល់យោបល់ពីលទ្ធភាពនៃការបញ្ជូនវិបត្តិសេនេទិចទៅអោយកូន។
genetic death Permanent non-breeding in a sexually mature individual that is alive but unable (or unwilling) to breed and thus transmit his or her genes to the next generation via the gene pool.	ការស្លាប់សេនេទិច ឯកត្តពេញវ័យដែលមិនអាចបន្តពូជដោយភេទតាមរយៈការបង្កាត់បាន។ វាជាសត្វនៅរស់ ប៉ុន្តែមិនអាចបង្កាត់បាន។ ដូច្នេះវិធីបញ្ជូនសែនរបស់វាទៅអោយជំនាន់ក្រោយ គឺតាមរយៈការបញ្ចូលសែន។
genetic dictionary A construction showing the relationship between the triplets in messenger RNA and each amino acid. See genetic code.	វចនានុកូដសេនេទិច ទម្រង់នៃការបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងត្រីណុតូរីបស់ ARN នាំសារ ជាមួយនឹងអាស៊ីតអាមីនេនីមួយៗ។ សូមមើលពាក្យក្រុមសេនេទិច។
genetic distance Measure of the amount of genetic difference between different populations or species.	គម្លាតសេនេទិច រង្វាស់បរិមាណខុសគ្នានៃសេនេទិច រវាងប្រជាជនឡាស្យុងឬប្រភេទផ្សេងៗគ្នា។
genetic diversity The amount of variety of allele in a population	សេនេទិចបម្រុះ ចំនួនប្រភេទអាឡែលនានានៅក្នុងប្រជាជនឡាស្យុងមួយ។
genetic drift A random variation in gene frequency in a small population.	សំណាត់សេនេទិច បំប្លែងដោយចៃដន្យរបស់ប្រេកង់សែន ក្នុងប្រជាជនឡាស្យុងតូចមួយ។
genetic engineering The use of recombinant DNA and cloning techniques to produce new genes, biological products, or organisms with permanently altered abilities.	វិស្វកម្មសេនេទិច ការប្រើបច្ចេកទេស ADN បន្សុំឡើងវិញ និងបច្ចេកទេសធ្វើកូនដើម្បីបង្កើតសែនថ្មី។ ផលិតផលជីវសាស្ត្រឬសត្វរស់ដែលមានលទ្ធភាពធ្វើអោយមានការផ្លាស់ប្តូរជាប្រចាំ។
genetic equilibrium A state achieved in a population when there is no change in gene frequency over a period of time.	លំនឹងសេនេទិច សភាពសំរេចបាននៅក្នុងប្រជាជនឡាស្យុងនៅពេលដែលប្រេកង់សែនមិនផ្លាស់ប្តូរក្នុងមួយរយៈពេលណាមួយនោះ។
genetic fine structure Analysis of recombination within genes that provides mapping information at the level of individual nucleotides.	រចនាសម្ព័ន្ធសេនេទិច ការវិភាគពីការបន្សុំឡើងក្នុងសែន ដែលផ្តល់ប្លង់ព័ត៌មានសេនេទិចនៅត្រង់កំរិតនៃនុយក្លេអូទីតទាល់មួយ។
genetic fingerprinting See fingerprinting.	ការធ្វើឃ្លីងឃ្លូវត្រីសេនេទិច សូមមើលពាក្យ ឃ្លីងឃ្លូវត្រីសេនេទិច។
genetic homeostasis The property possessed by a population for resisting sudden change and maintaining a steady genetic composition.	ស្ថេរភាពសេនេទិច លក្ខណៈរបស់ប្រជាជនឡាស្យុង ដែលធន់នឹងបម្រែបម្រួលភ្លាមៗ និងរក្សាអោយនៅថេរនូវសមាសធាតុសេនេទិច។
genetic isolating mechanism See reproductive isolation.	មេកានីស្ត័រដាច់សេនេទិច សូមមើលពាក្យ reproductive isolation ។
genetic linkage The association between genes located (linked) on the same chromosome, thus producing proportions of gametes that are not those expected by independent assortment although, unless there is very close linkage, the same types of gamete will be produced.	ជំនាន់សេនេទិច ទំនាក់ទំនងរវាងសែននៅលើក្រូម៉ូសូមតែមួយ ដោយបង្កើតបានជាសមាមាត្រកាម៉ែត ដែលគិតថា មិនមានការផ្តាច់ចេញដោយឯករាជ្យ ប៉ុន្តែលើកលែងតែក្នុងករណីនោះនឹងមានការបង្កើតនូវកាម៉ែតប្រភេទដូចគ្នា។
genetic load See genetic burden.	បន្ទុកសេនេទិច សូមមើលពាក្យ genetic burden ។
genetic map See chromosome map.	ប្លង់សេនេទិច សូមមើលពាក្យ ប្លង់ក្រូម៉ូសូម។
genetic marker 1. A phenotypic character that can be assigned to a gene to mark its position on the genome. 2. A characteristic feature of the genotype, such as a nucleotide signature, gene or heterochromatic region, that can be used to track a	គំនូសសេនេទិច 1. លក្ខណៈផេណូទីប ដែលត្រូវបានកំណត់ទៅលើសែនមួយ ដើម្បីកំណត់ទីតាំងរបស់វានៅលើសេណូម។ 2. លក្ខណៈពិសេសរបស់សេណូទីប ដូចជាលក្ខណៈសម្គាល់នុយក្លេអូទីត សែន ឬតំបន់អេតេរ៉ូក្រូម៉ាទិច ដែលអាចត្រូវបានប្រើដើម្បីកំណត់ពីឯកត្ត ជាលិកា កោសិកា

particular individual, tissue, cell, nucleus, chromosome, plasmid or gene.	ណែនាំ ក្រុមសូម ផ្លាស្កីត ឬសែនយថាប្រភេទ។
genetic Of or relating to genes.	សេនេទិច នៃសែន ឬដែលទាក់ទងសែន។
genetic polymorphism When two or more discontinuous genotypes coexist in a population, produced by different alleles of the same gene. When the frequencies of two alleles are stable, the condition is called balanced polymorphism. e.g. Human blood groups.	ពហុសណ្ឋានសេនេទិច នៅពេលដែលសេណូទីបមិនបន្តជាប់គ្នាពីរ ឬច្រើនលេចឡើងដូចគ្នាក្នុងប្រជាជន ត្រូវបានផលិតដោយអាឡែលខុសគ្នានៃសែនតែមួយ។ នៅពេលប្រេកង់អាឡែលពីរមានស្ថេរភាពលក្ខខណ្ឌនេះហៅថា ពហុសណ្ឋានលំនឹង។ ឧទាហរណ៍: ក្រុមឈាមមនុស្ស។
genetic population See population.	ប្រជាជនសេនេទិច សូមមើលពាក្យ ប្រជាជន។
genetic recombination The gene mixing that occurs during sexual reproduction.	បន្សំសេនេទិចឡើងវិញ បន្សំសែនដែលកើតឡើងនៅពេលបន្តពូជដោយភេទ។
genetic species concept Two species are considered distinct if their genetic makeup sufficiently different from one another.	ទស្សនៈសេនេទិចប្រភេទ គេនឹងគិតថាជាប្រភេទពីរខុសគ្នា បើសិនជាសំភារៈសេនេទិចរបស់ពួកវាទាំងពីរខុសពីគ្នា។
genetic variability A range of phenotypes for a particular character produced by alternative alleles of one or more genes. Genetic variability arises initially by mutation and is maintained by sexual reproduction involving crossing over in meiosis.	នានាភាពនៃសេនេទិច ប្រភេទផ្សេងៗនៃសេណូទីប សម្រាប់លក្ខណៈពិសេសមួយ បង្កើតដោយអាឡែលផ្សេងៗ ឬសែនជាច្រើន។ នានាភាពនៃសេណូទីប កើតឡើងដំបូងដោយមុយតាស្យុង និងត្រូវបានរក្សាដោយការបន្តពូជដោយភេទ ដោយទាក់ទងនឹងបណ្តាវិធាននៅក្នុងមេយ៉ូស។
genetics The study of heredity.	សេនេទិច ការសិក្សាពីតំណពូជ។
geniculate (of plant structures) Bent abruptly, knee-like.	បត់ក្តាម (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) បត់ក្តាមមួយរំពេច។
genital duct Any duct leading from the gonads to the exterior.	បំពង់កែន បំពង់ទាំងឡាយណា ដែលមានប្រភពចេញពីក្រពេញភេទ ឆ្ពោះទៅខាងក្រៅ។
genitalia The reproductive organs and their accessory parts.	ប្រដាប់កែន សរីរាង្គបន្តពូជ និងផ្នែកទាំងឡាយរបស់វា។
genocline A gradual change in the frequency of one or more genotypes in a particular direction.	ការផ្លាស់ប្តូរនៃសេណូទីប ប្តូរជាបន្តបន្ទាប់ នៅក្នុងប្រេកង់របស់សេណូទីបមួយ ឬច្រើន តាមទិសដៅណាមួយ។
genome A set of all the genes necessary to specify an organism's complete list of characteristics.	សេណូម សែនទាំងអស់ដែលចាំបាច់ដើម្បីកំណត់លក្ខណៈទាំងអស់របស់ការវិវឌ្ឍន៍។
genomic library The set of fragments of an organism's genome that are cloned in a virus or bacterial plasmid.	បណ្ណាល័យសេណូម អង្គតំទាំងអស់នៃសេណូមរបស់ការវិវឌ្ឍន៍ដែលត្រូវបានធ្វើក្លូន នៅក្នុងផ្លាស្កីតរបស់វីរុសឬបាក់តេរី។
genophore A bacterial chromosome; its DNA is not associated with histone proteins like eukaryotic chromosomes.	សេណូម ក្រុមសូមរបស់បាក់តេរី។ ADN របស់វាមិនជាប់ជាមួយប្រូតេអ៊ីនដុំស្តួន ដូចក្រុមសូមពូកេរីយ៉ូតទេ។
genotype The set of genes present in the cells of an organism.	សេណូទីប សែនទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងកោសិការបស់ការវិវឌ្ឍន៍។
genotype frequency The proportion of a particular genotype amongst all the individuals in a population.	ប្រេកង់សេណូទីប សមាមាត្រសេណូទីបយថាប្រភេទ ក្នុងចំណោមកត្តាទាំងអស់ នៅក្នុងប្រជាជន។
genus A group of similar species. A taxonomic level between family and species.	ពូក ប្រភេទស្រដៀងគ្នាមួយក្រុម។ កម្រិតនៃរបៀបចំណែកថ្នាក់ នៅចន្លោះអំបូរ និងប្រភេទ។
geobotany The part of botany related to ecology and the geography of plants.	វិទ្យាសាស្ត្ររូបសាស្ត្រ ផ្នែកមួយនៃរុក្ខវិទ្យា ដែលទាក់ទងទៅនឹងអេកូឡូស៊ី និងតំបន់ភូមិសាស្ត្ររបស់រុក្ខជាតិ។
geochronology The measurement of time in relation to the age of the earth.	វិទ្យាសាស្ត្រពេលវេលា វាស់ពេលវេលា ទាក់ទងទៅនឹងអាយុកាលរបស់ផែនដី។
geographic barriers Geographic features that keep different portions of a species from exchanging genes.	របាំងភូមិសាស្ត្រ លក្ខណៈភូមិសាស្ត្រដែលទប់ស្កាត់ផ្នែកផ្សេងៗ នៃប្រភេទមួយមិនអោយមានការផ្លាស់ប្តូរសែនគ្នា។
geographic isolation The division or separation of a population by a physical barrier such as a mountain	ចំណែកបែកតាមភូមិសាស្ត្រ ការចែក ឬការញែកប្រជាជនដោយ

range.	របាំងរូប ដូចជាជួរភ្នំជាដើម។
geographical race A population separated by geographical barriers from other similar populations and possessing features (morphological, physiological or genetic) by which the population can be characterized.	ប៉ូពុយឡាស្យុងខណ្ឌដោយតំបន់ភូមិសាស្ត្រ ប៉ូពុយឡាស្យុងខណ្ឌពីគ្នាដោយរបាំងភូមិសាស្ត្រ ពីប៉ូពុយឡាស្យុងស្រដៀងគ្នា និងមានលក្ខណៈពិសេស (រូបសាស្ត្រ សរីរវិទ្យា ឬសេនេទិច) ដែលធ្វើអោយគេអាចកំណត់ពីលក្ខណៈរបស់ប៉ូពុយឡាស្យុងនោះបាន។
geographical speciation See speciation.	កំណាត់ដោយតំបន់ភូមិសាស្ត្រ សូមមើល ពាក្យ កំណាត់ដោយភូមិសាស្ត្រ។
geographical variation Any variation that occurs in spatially separated populations of species.	បម្រែបម្រួលដោយតំបន់ភូមិសាស្ត្រ បម្រែបម្រួល ទាំងឡាយណា ដែលកើតមាននៅក្នុងលំហ ខណ្ឌពីគ្នាដោយប៉ូពុយឡាស្យុងរបស់ប្រភេទ។
geological time The period beginning with the formation of the earth and ending in the present day.	មេរណីកាល សម័យកាលដែលចាប់ផ្តើមដោយការបង្កើតផែនដី និងបញ្ចប់ដោយបច្ចុប្បន្នកាល។
geometric structure Geometric formula representing a molecule; carbon atoms are assumed to be at each corner and hydrogen atoms are not shown.	រូបមន្តមេរណីកាល សណ្ឋានធរណីមាត្រតាងម៉ូលេគុល ហើយអាតូមកាបូនត្រូវបានសន្មតថាស្ថិតនៅលើជ្រុងនីមួយៗនិងអ៊ីដ្រូសែនមិនត្រូវបានបង្ហាញអោយឃើញទេ។
geophyte See cryptophyte.	សេអូហ្វាយត សូមមើលពាក្យ គ្រីបតូហ្វាយត។
geosyncline Portion of the Earth's crust that has been subjected to downward warping. Sediments frequently accumulate in geosynclines.	មេរណីសំខត្តិណាល់ ស្រទាប់សម្បកផែនដី ដែលរងចលនាប្រែប្រួលផ្តុះក្រោម ។ កំទេចកំណៅក្នុងដីអូស៊ីនត្លាញ។
geotaxis A type of animal movement (not growth) in which the body becomes orientated in relation to the force of gravity. For example, fruit flies exhibit negative geotaxis, moving upwards in the culture bottle, away from the gravitational force.	មេរណីទំនាញ ប្រភេទមួយនៃចលនារបស់សត្វ (មិនមែនការលូតលាស់ទេ) ដែលសារពាង្គកាយភ្ជាប់ទៅតាមកំលាំងរបស់ទំនាញផែនដី។ ឧទាហរណ៍ សត្វជ្រូស្យូត មានធរណីទំនាញអវិជ្ជមាន ដោយធ្វើចលនាឡើងមកខាងលើនៅខាងក្នុងកែវបណ្តុះ គឺចាកចេញពីកំលាំងទំនាញ។
geotropism The growth response of a plant to gravity.	មេរណីទំនាញ តំណបលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិទៅតាមទំនាញផែនដី។
Gephyrea A class of large, marine annelid worms that possess little or no segmentation and few or no chaetae, e.g. <i>Echiuroidea</i> and <i>Sipunculoidea</i> .	ឺតិរៀ ថ្នាក់មួយនៃដង្កូវអាណេលីតដ៏ធំរបស់នៅក្នុងសមុទ្រ ដែលមានកងខ្លួនតិចតួច ឬគ្មាន និងដែលមានពេមតិច ឬគ្មានពេម។ ឧទាហរណ៍ <i>Echiuroidea</i> និង <i>Sipunculoidea</i> ។
germ cell See gamete.	កោសិកាខ្នុរ សូមមើលពាក្យ កាម៉ែត។
germ layer In the animal embryo, one of the three basic layers (ectoderm, endoderm, mesoderm) from which the various organs and tissues arise in the multicellular animal.	ស្រទាប់ខ្នុរ ស្រទាប់មួយក្នុងចំណោមស្រទាប់សំខាន់ៗទាំងបីរបស់អំប្រីយ៉ុង (អ៊ិចតូដេម-មេសូដេមឬអង់ដូដេម) ដែលលូតលាស់ជាសរីរាង្គ និងជាលិកានានា នៃសត្វពហុកោសិកា។
germ line A group of cells that give rise to the gonads, becoming differentiated from the 'somatic' cells early in embryonic development. Only germ-line cells have the potential to undergo meiosis, and a mutation event in these cells may well be transmitted to the offspring, unlike genetic change in somatic cells (See somatic mutation).	កោសិកាខ្នុរ កោសិកាមួយក្រុម ដែលវិវត្តទៅជាក្រពេញភេទ ដោយធ្វើបំបែកឯកទេសចេញពីកោសិកាលូតលាស់នៅដំណាក់ដំបូងនៃការវិវត្តន៍របស់អំប្រីយ៉ុង។ មានតែកោសិកាខ្នុរទេ ដែលមានសក្តានុពលក្នុងការធ្វើមេយ៉ូស៊ីស ហើយបើមានមុយតាស្យុងលើកោសិកាទាំងនេះ គឺមានការបញ្ជូនទៅអោយជំនាន់កូនបានយ៉ាងល្អ គឺខុសពីបម្លាស់ប្តូរសម្ភារសេនេទិចនៅក្នុងកោសិកាលូតលាស់(សូមមើលមុយតាស្យុងកោសិកាលូតលាស់)។
German measles or rubella A mild human disease whose main feature is a rash on the body occurring about 18 days after infection. Caused by the rubella virus, the condition is highly contagious, being spread by direct contact via nasal secretions. The virus can be transmitted from mother to foetus and may cause serious damage in many foetal tissues and even death. The major period of risk to the child is the first 3 months of pregnancy when there is at least a 30% risk of abnormality.	ក្រញីលរោគឡីម៉ែង់ ឬ រូបេលឡា ជាជំងឺមនុស្សមិនសូវធ្ងន់ធ្ងរ ដែលលក្ខណៈសម្គាល់របស់វា គឺមានចេញពណ៌ក្រហមនៅលើដងខ្លួន នៅ១៨ថ្ងៃបន្ទាប់ពីការឆ្លងមេរោគ។ ជំងឺនេះបង្កដោយវីរុសរូបេលឡា ដែលមានការឆ្លងយ៉ាងខ្លាំង និងឆ្លងពីមនុស្សម្នាក់ទៀត ដោយការប៉ះដោយផ្ទាល់ទៅនឹងសំបោរ។ វីរុសនេះអាចឆ្លងពីម្តាយទៅគភ៌បាន ហើយវាអាចបង្កអោយមានការខូចខាតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ នូវជាលិកាជាច្រើនរបស់គភ៌ និងអាចបណ្តាលអោយស្លាប់បាន។ ពេលដែលមានគ្រោះថ្នាក់បំផុតចំពោះគភ៌ គឺនៅរយៈពេលបីខែដំបូងនៃការមានផ្ទៃពោះ ដែលបង្កអោយមានភាពខុសប្រក្រតីយ៉ាងហោចណាស់ក៏៣០%ដែរ។

germicide A substance that kills microorganisms.	ថ្នាំសម្លាប់មេរោគ សារធាតុដែលសម្លាប់អតិសុខុមប្រាណ។
germinal epithelium 1. The outer cell layer of vertebrate ovaries that produces follicle cells. 2. The inner layer of seminiferous tubules that produces spermatogonia.	អេពីតេលីយូលូង 1. ស្រទាប់កោសិកាខាងក្រៅនៃអូវែរបស់សត្វឆ្អឹងកងដែលផលិតកោសិកាផូលីគូល។ 2. ស្រទាប់ខាងក្នុងនៃបំពង់ផលិតស្បែម៉ាតូសូអ៊ីត ដែលផលិតស្បែម៉ាតូសូអ៊ីត។
germination To sprout or to begin development from seed into a plant.	ដំណុះ ការដុះពន្លក ឬចាប់ផ្តើមលូតលាស់ចេញពីគ្រាប់ទៅជារុក្ខជាតិ។
gestation The period of development inside the mother's body from fertilization to birth.	ការពោះពោះ រយៈពេលនៃការលូតលាស់ក្នុងសារពាង្គកាយមេចាប់ពីពេលបង្កកំនើតរហូតដល់ពេលកើត។
giant fibre A very large nerve axon found in some invertebrates such as arthropods, cephalopods and annelids. Such fibres are capable of transmitting impulses faster than normal fibres due to a reduction in internal longitudinal resistance.	សរសៃនេវ៉ាតឺនយក្ស អាក់សុងប្រសាទយ៉ាងធំ មាននៅក្នុងសត្វតូចឆ្អឹងកងមួយចំនួន ដូចជាអារត្រូប៉ូត សេដាឡូប៉ូត និងអានេលីត។ សរសៃនេះ អាចបញ្ជូន ចរន្តប្រសាទបានលឿនជាងសរសៃធម្មតា ដោយសារមានការថយចុះនៃភាពធន់តាមបណ្តោយផ្នែកខាងក្នុង។
gibberellic acid A crystalline acid that occurs in plants having similar growth-promoting effects to gibberellins.	អាស៊ីតគីស្តាលីន អាស៊ីតគីស្តាលីនមាននៅក្នុងរុក្ខជាតិ និងមានឥទ្ធិពលជម្រុញការលូតលាស់ស្រដៀងគ្នានឹងដីប៊ីអេលីនដែរ។
gibberellin A plant hormone that promotes cell elongation.	ដីប៊ីអេលីន អ័រម៉ូនរុក្ខជាតិដែលជម្រុញការលូតលាស់កោសិកាតាមបណ្តោយ។
gibbon A long-armed anthropoid ape of the genus <i>Hylobatea</i> .	ឡឹមបុទ ស្វាធំអង់ត្រូប៉ូអ៊ីតមានដៃវែង ស្ថិតក្នុងពួកហ៊ីឡូបាទៀ។
gibbous (of a solid object) Having a projection in the form of a rounded swelling.	ពកមូល (ចំពោះវត្ថុរឹង) ផ្នែកលយមានទម្រង់ប៉ោងមូល។
gigantism A rare human condition in which excess production of growth hormone by the anterior pituitary gland during childhood and adolescence causes over-elongation of bones, producing a pituitary giant. See also acromegaly. Compare dwarfism.	មនុស្សខ្ពស់ខុសប្រក្រតី ស្ថានភាពកើតមានដោយកម្រចំពោះមនុស្សគឺការផលិតអ័រម៉ូនលូតលាស់យ៉ាងច្រើនលើសលប់ ដោយក្រពេញអ៊ីប៉ូភីសខាងមុខក្នុងវ័យកុមារភាព និងពេលពុំទទួលបានដោយធ្វើអោយឆ្អឹងមានការលូតលាស់វែងហួសប្រមាណ។ សូមមើលពាក្យ អាក្រូមេហ្គាលី។ ផ្ទុយពីមនុស្សតូច។
gill 1. An organ that functions in gas exchange in most aquatic animals. 2. A spoke-like structure beneath the cap of a mushroom.	1. ស្រកី សរីរាង្គដែលមានមុខងារបណ្តូរខ្សែស្ម័គ្រចំពោះសត្វក្នុងទឹកភាគច្រើន។ 2. ទម្រង់ដូចកាំស្ថិតនៅខាងក្រោម មូកផ្សិត។
gill arches The structures that support the gill filaments in fish.	ទ្វីប្រកី ទម្រង់ដែលទ្រទ្រង់សរសៃស្រកីត្រី។
gill bar The tissue that separates the gill slits, consisting of skeletal material, nervous tissue, blood vessels, etc.	បន្ទះស្រកី ជាលិកាដែលខណ្ឌចង្កូរស្រកី។ វាបង្កឡើងពីសារធាតុគ្រោងជាលិកាប្រសាទសរសៃឈាម។ល។
gill book The respiratory organs of aquatic arachnids such as the king crab (<i>Limulus</i>). Such organisms possess numerous leaves (hence 'book') through which blood circulates and over which oxygenated water is circulated.	ទ្រង់ទ្រង់ស្រកី សរីរាង្គដង្ហើមរបស់អារត្រូប៉ូអ៊ីតក្នុងទឹក ដូចជាក្រាមស្តេត (<i>Limulus</i>)។ ការវាស់នេះមានបន្ទះស្លឹកជាច្រើន ដែលឈាមធ្វើដំណើរតាមនោះ និងដែលនៅលើផ្ទៃស្លឹកនោះ គឺមានចរន្តទឹកដែលមានផ្ទុកអុកស៊ីសែន។
gill cleft See gill slit	ចន្ទស្រកី
gill fungus A basidiomycete, the fruiting bodies of which possess a series of lamellae on the pileus that carries the spore-bearing hymenium.	ផ្សិតស្រកី បាស៊ីឌីយូមីសេត ដែលកន្សោមស្បូវរបស់វាមានសើរីនបន្ទះស្តើងស្ថិតនៅលើមូក ដែលមានផ្ទុកភ្នាសក្រៅផ្ទុកដោយស្បូវ។
gill pouch Outgrowths of the pharynx in early embryos that give rise to gills in fish and in amphibian larvae. In higher vertebrates, they usually disappear in further development.	ថង់ស្រកី ការលូតចេញក្រៅនៃដើមកនៅដំណាក់ដំបូងនៃអំប្រីយ៉ុង ដែលនឹងវិវត្តទៅជាស្រកីត្រី និងស្រកីកូនញាស់បណ្តុកសត្វ។ ចំពោះសត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់ ទម្រង់នេះច្រើនតែបាត់បង់ទៅវិញ នៅពេលវិវត្តបន្តទៅមុខទៀត។
gill rakers Structures that keep solid particles from passing through the gills in fish.	ប្រហោងស្រកី ទម្រង់ដែលទប់ស្កាត់ផង់រឹងកុំអោយឆ្លងកាត់ស្រកីត្រី។
gill slit An opening that leads to the gills in fish; paired openings in the wall of the pharynx of chordates.	ទ្វេស្រកី រន្ធប្រហោងដែលនាំទៅស្រកី ចំពោះត្រី។ រន្ធប្រហោងគូនៅផ្ទៃដើមកនៃករដេ។
gingivitis An inflammatory disease of the gums	រាគស៊ីធូញ ជំងឺរលាកអញ្ចាញធូញទាក់ទងនឹងការកើនឡើងនៃក្រមុំជើង

associated with an accumulation of plaque containing bacteria of several types, for example, <i>Streptomyces sanguis</i> .	ធ្មេញ ដោយមានផ្ទុកនូវបាក់តេរីជាច្រើនប្រភេទ ដូចជា <i>Streptomyces sanguis</i> ។
Ginkgoales An order of the gymnosperms that is now represented by only a single species <i>Ginkgo biloba</i> , the maidenhair tree. Its ancestors flourished during the mesozoic period.	គីងកូអេល លំដាប់ស៊ីមណូស្តែម ដែលឥលូវមានតែមួយប្រភេទគត់ គឺ <i>Ginkgo biloba</i> ។ បុព្វរបស់វាមានការលូតលាស់ច្រើននៅសម័យកាលមេសូស្ត្រីច។
girdle A bony structure to which the limbs of vertebrates are attached. See pectoral girdle, pelvic girdle.	នីត្រូប្រទាន ទម្រង់ឆ្អឹង ដែលអវយវៈរបស់សត្វឆ្អឹងកងត្រូវបានភ្ជាប់។ សូមមើលពាក្យ ឆ្អឹងក្រវាត់ស្មា និងឆ្អឹងក្រវាត់ត្រគាក។
girdling The process of removing a ring of bark from a tree in order to kill it.	បកសម្បក ដំណើរបកសម្បកជារង្វង់ចេញពីដើមឈើ ដើម្បីសម្លាប់វា។
gizzard A muscular grinding organ that is part of the digestive system in segmented worms and birds.	កោះ សរីរាង្គសាច់ដុំដែលមានមុខងារកិនកំទេច និងជាផ្នែកនៃប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ ចំពោះដង្កូវខ្លួនកង និងបក្សី។
glabrous (of plant structures) Without hairs.	គ្មានរោម (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) គ្មានរោម។
glacial Pertaining to the pleistocene epoch during which there were several glaciations.	នៃកាលទឹកកក ទាក់ទងនឹងយុគប្រេស្តូស្តែន ដែលនៅអំឡុងពេលនោះ គឺមានកំណើតទឹកកកជាច្រើន។
glaciation One of the so-called ice ages; a period of ice cover.	យុគទឹកកក សម័យកាលដែលគ្របដណ្តប់ដោយទឹកកក។
gland An organ that manufactures and secretes a material either through ducts or directly into the circulatory system.	ក្រពេញ សរីរាង្គដែលផលិតនិងបញ្ចេញសារធាតុតាមបំពង់ឬដោយផ្ទាល់ទៅក្នុងប្រព័ន្ធរបត់ឈាម។
glandular cells Cells that produce a secretion.	កោសិកាក្រពេញ កោសិកាដែលផលិតសារធាតុបញ្ចេញ។
glandular epithelium A layer of cells with a secretory function, the secreted products entering the space lined by the epithelium, for example, the lining of the vertebrate intestine.	អេពីតេលូមក្រពេញ កោសិកាមួយស្រទាប់ ដែលមានមុខងារទី២ គឺផលិតផលដែលត្រូវបញ្ចេញ ចូលទៅក្នុងសំបាពាសអេពីតេលូម។ ឧទាហរណ៍ ភ្នាសស្រោបពោះពៀនរបស់សត្វឆ្អឹងកង។
glandular fever or infective mononucleosis An acute infectious disease, probably caused by the Epstein-Barr virus, that affects primarily the lymphoid tissue throughout the body, resulting in abnormal blood lymphocytes (the 'mononucleosis' of the title), enlarged lymph nodes and spleen, and sometimes fever and sore throat.	គ្រុនក្រពេញ ជំងឺឆ្លងឆ្លងឆ្លង ប្រហែលជាបង្កដោយ វីរុស Epstein-Barr ដែលធ្វើអោយប៉ះពាល់ជាពិសេស ទៅលើជាលិកាឡាំផ្លូអ៊ីតនៅពាសពេញសារពាង្គកាយបង្កអោយឡាំផ្លូអ៊ីតឈាមមានលក្ខណៈខុសពីធម្មតា (ម៉ូណូណូស្តេស្តូស៊ីស) កូនកណ្តុរទឹករង និងជាមានការរីកធំ និងជូនកាលគ្រុន និងឈឺក។
glauccous (of plant structures) Bluish.	បៃតងទ្រលែត (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
glenoid cavity 1. The hollow in the scapula into which the humerus fits. 2. The depression of the squamosal bone into which the Joint of the mammalian lower jaw fits.	ប្រហោងគ្លេណូអ៊ីត 1. រន្ធស្ថិតនៅនឹងឆ្អឹងស្លាបប្រចៀវ ដែលឆ្អឹងដើមដៃចូលស៊ប់យ៉ាងក្តី។ 2. កំផតរបស់ឆ្អឹងស្វាម៉ូសល ដែលសម្លាក់របស់ផ្តាមក្រោម ថនីសតូចលើយ៉ាងក្តី។
glia or neuroglia The web of undifferentiated cells that packs and supports nerve cells in the brain and spinal cord.	បណ្តាញប្រសាន បណ្តាញសរសៃរបស់កោសិកា មិនបំលែងករទេស ដែលទ្រទ្រង់កោសិកាប្រសាទនៅក្នុងខួរក្បាល និងខួរឆ្អឹងខ្នង។
gliadin A storage protein in the grains of wheat.	គ្លីណឌីន ប្រូតេអ៊ីនដែលស្តុកទុកនៅក្នុងគ្រាប់ស្រូវសាលី។
gliding joint A type of joint allowing limited movement between bones.	សន្លាក់អង្ករមល់ត ប្រភេទសន្លាក់ឆ្អឹង ដែលអាចអោយឆ្អឹងធ្វើចលនាមានកំរិត។
Gln <i>abbrev.</i> glutamine.	អក្សរកាត់របស់ពាក្យ គ្លុយតាមីន ។
globose Globular or spherical.	ពងមូល ឬ រំស្មី
globular proteins Spheroid, generally soluble proteins.	ប្រូតេអ៊ីនគ្រាប់ ប្រូតេអ៊ីនមានរាងរំស្មី ជាទូទៅរលាយ។
globulin A group of proteins that are soluble in salt solution and coagulated by heat. They occur in blood plasma and antibodies, and are the main proteins of plant seeds.	គ្លុប៊ុយលីន ប្រូតេអ៊ីនមួយក្រុម ដែលរលាយនៅក្នុង សូលុយស្យុងអំបិល និងកកដោយកំដៅ។ វាមាននៅក្នុងប្លាស្មាឈាម និងជាអង្គធាតុសំខាន់របស់គ្រាប់រុក្ខជាតិ។
glochidium A lamellibranch larva possessing a small bivalve shell and a tentacle-like sucker for	គ្លុកឌីដូម ជាកូនញាស់ម៉្យាង ដែលមានសម្បកតូចៗពីរ មាត់ដញក់មាន

attachment to a fish.	ទម្រង់ដូចជាដៃ សម្រាប់ភ្ជាប់ទៅនឹងត្រី។
Gloger's Rule A biological rule stating that populations of species which occur in warm, humid areas are more heavily pigmented than those in cool, dry areas.	វិធានក្លូក័រ វិធានជីវៈដែលចែងថាប៉ូពុយឡាស្យុងរបស់ប្រភេទ ដែលមាននៅតំបន់ក្តៅ សើម គឺមានពណ៌ ចាស់ជាងប៉ូពុយឡាស្យុង ដែលរស់នៅតំបន់ត្រជាក់ និងស្ងួត។
glomerular filtrate A filtrate that has passed through the glomerulus in the vertebrate kidney.	សារធាតុក្លូមេរុល សារធាតុដែលបានឆ្លងកាត់តាមក្លូមេរុល ក្នុងតម្រងនោមសត្វឆ្អឹងកង។
glomerulus A tuft of capillaries inside the Bowman's capsule of a nephron. Water and small dissolved molecules filter out of the blood into the tubes leading to the Loop of Henle.	ក្លូមេរុល កញ្ចុំសរសៃប្តូរនៅខាងក្នុងកន្សោមបូមែនរបស់នេហ្រ្វុង។ ទឹក និងម៉ូលេគុលរលាយតូចៗច្រោះចេញពីឈាមចូលទៅក្នុងបំពង់ដែលនាំឆ្ពោះ ទៅក្លែនអង់ឡេ។
glossopharyngeal nerve The 9th cranial nerve of vertebrates; a dorsal root nerve. It is concerned with the swallowing reflex and back of the tongue taste buds in mammals.	សរសៃប្រសាទអណ្តាតដើមក សរសៃប្រសាទលណដ៍ទី៩របស់សត្វឆ្អឹងកង។ សរសៃប្រសាទនេះមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងវេជ្ជិចលេបអាហារ និងអព្រាញអណ្តាតផ្នែកខាងក្រោយរបស់ថនិកសត្វ។
glottis See epiglottis.	រន្ធខ្យល់ សូមមើលពាក្យ កន្តើត។
Glu <i>abbrev.</i> glutamic acid.	អក្សរកាត់របស់ អាស៊ីតក្លុយតាមិច ។
glucagon A hormone secreted by the Islets of Langerhans in the pancreas, that converts glycogen to glucose which is then released into the blood as needed. Its effect is opposite to insulin.	ក្លុយកាគុន អរម៉ូនបញ្ជាញដោយអ៊ីឡូឡង់កេរ៉ង់នៃលំពែង ដែលបំបែកស្លឹកសែនអោយទៅជាគ្លុយកូស ហើយបញ្ជូលទៅក្នុងឈាមនៅពេលដែលត្រូវការ។ វាមានឥទ្ធិពលផ្ទុយពីអាំងស៊ុលីន។
glucocorticoid A steroid endocrine secretion produced by the adrenal cortex, influencing the metabolism of carbohydrates and proteins, e.g. cortisol (hydrocortisone), cortico-sterone.	ក្លុយកូតិកូរ៉ូអ៊ីត សារធាតុបញ្ជាញអង់ដ្រូគ្រីនស្តេរ៉ូអ៊ីត ដែលផលិតដោយសម្បកតម្រងនោម។ វាមានឥទ្ធិពលលើមេតាបូលីសកាបូអ៊ីដ្រាត និងប្រូតេអ៊ីន។ ឧទាហរណ៍ គីរ៉ូសូល (អ៊ីដ្រូកូរ៉ូសូន) និងគីរ៉ូស្តេរ៉ូន។
gluconeogenesis Synthesis of glucose from several non-carbohydrate molecules. It occurs in the liver and kidneys in animals, and in the seeds of plants.	កំណត្លុយកូស ការសំយោគគ្លុយកូសពីម៉ូលេគុលមិនមែនជាកាបូអ៊ីដ្រាតជាច្រើន។ វាកើតក្នុងថ្លើមនិងតម្រងនោមសត្វ និងក្នុងគ្រាប់រុក្ខជាតិ។
glucose (also See AlphaGlucose and Beta-Glucose) A common monosaccharide whose empirical formula is C ₆ H ₁₂ O ₆ used as fuel in most living things.	ក្លុយកូស ម៉ូណូសាការីតសាមញ្ញដែលមានរូបមន្ត C ₆ H ₁₂ O ₆ ដែលត្រូវបានប្រើជាប្រភពថាមពលចំពោះការរស់ភាគច្រើន។ មើល AlphaGlucoseនិង Beta-Glucose។
glucose-6-phosphate dehydrogenase (G-6-PD) An important enzyme in the pentose phosphate pathway for carbohydrate metabolism, catalysing the oxidation of glucose 6-phosphate in the presence of NADP coenzyme, giving 6-phosphogluconolactone and NADPH.	ក្លុយកូស-6-ផូស្វាត ដេអ៊ីដ្រូសែនណាស អង់ស៊ីមសំខាន់មួយ ក្នុងលំនាំគ្លុយកូសផូស្វាត នៃដំណើរមេតាបូលីសកាបូអ៊ីដ្រាត។ វាជម្រុញការធ្វើអុកស៊ីតកម្មរបស់គ្លុយកូស 6-ផូស្វាត ក្រោមវត្តមានរបស់កូអង់ស៊ីម NADP ដោយទទួលបាន6-ផូស្វូក្លុយកូណូឡាក់តូន និងNADPH។
glucosidase An enzyme catalysing the removal of single glucose residues from disaccharides and oligosaccharides.	ក្លុយកូស៊ីដាស អង់ស៊ីមជម្រុញការផ្តាច់ចេញនូវគ្រោងគ្លុយកូសមួយ ចេញពីស្តេរ៉ូសាការីត និងអូលីកូសាការីត។
glutamate The dissociated form of the amino acid glutamic acid.	ក្លុយតាម៉ាត ទម្រង់បំបែករបស់អាស៊ីតអាមីនេ ឈ្មោះអាស៊ីតក្លុយតាមិច។
glutamic acid (E, Glu) One of 20 amino acids common in proteins that has an extra carboxyl group and is acidic in solution. The isoelectric point of glutamic acid is 3.2.	អាស៊ីតក្លុយតាមិច អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ មានទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន ដែលមានក្រុមអ៊ីដ្រូកស៊ីលបន្ថែម និងមានលក្ខណៈអាស៊ីតពេលនៅក្នុងទម្រង់ជាសូលុយស្យុង។ ចំណុចអ៊ីសូអ៊ីច្រៃចរបស់អាស៊ីតក្លុយតាមិច គឺ3,2។
glutamine (Q, Gin) One of 20 amino acids common in proteins that has a polar 'R' structure and is soluble in water.	ក្លុយតាមីន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេ២០ មានទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីនដែលមានទម្រង់ R ប៉ូលែ និងរលាយក្នុងទឹក។
gluteal Referring to the muscles of the hindquarters or buttocks.	សាច់ដុំកំប៉េះក្នុង សំដៅលើសាច់ដុំក្រោយ ឬសាច់ដុំកំប៉េះក្នុង។
glutelins A complex mixture of storage proteins in the grains of wheat.	ក្លុយតេលីន ល្បាយប្រូតេអ៊ីនបំរុងសាំញាំនៅក្នុងគ្រាប់ស្រូវសាលី។
Gly <i>abbrev.</i> glycine.	អក្សរកាត់របស់ ក្លីស៊ីន ។

glyceraldehyde 3-phosphate (GALP) See PGAL.	ក្លីសេរ៉ាល់ដេអ៊ីត 3-ផូស្វាត សូមមើលពាក្យ PGAL ។
glyceraldehyde phosphate See PCAL.	ក្លីសេរ៉ាល់ដេអ៊ីត ផូស្វាត សូមមើលពាក្យ PCAL ។
glycerate 3-phosphate (GP) See PGA.	ក្លីសេរ៉ាត 3-ផូស្វាត សូមមើលពាក្យ PGA ។
glyceric acid phosphate See PGA.	អាស៊ីតក្លីសេរិក ផូស្វាត សូមមើលពាក្យ PGA ។
glyceride an ester of glycerol.	ក្លីសេរីត អេស្តែរបស់ក្លីសេរ៉ូល ។
glycerol A threecarbon alcohol with three –OH groups.	ក្លីសេរ៉ូល អាល់កុលដែលមានកាបូនបី និងក្រុមOH បី ។
glycine (G, Gly) One of 20 amino acids common in proteins; although it has a nonpolar 'R' structure, it is soluble in water. Glycine is the simplest of all amino acids and has an isoelectric point of 6.0.	ក្លីស៊ីន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ មានទូទៅ ក្នុងម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន ។ ទោះបីវាមានទម្រង់ 'R' មិនប៉ូលែរក៏ដោយ ក៏វា រលាយក្នុងទឹកដែរ ។ ក្លីស៊ីនគឺជាអាស៊ីតអាមីនេសាមញ្ញបំផុត និងមានចំណុច អ៊ីសូអ៊ីលីច្រីច 6.0 ។
glycocalyx A mass of filaments up to 3 μm thick produced by the membrane of intestinal brush-border microvilli, consisting of acid mucopolysaccharide and glycoprotein, and thought to be associated with the digestion of small food molecules.	ក្លីកូកាលីក ម៉ាសសរសៃមានកម្រាស់រហូតដល់ 3 μm ផលិតដោយ ក្លាសរបស់ប្រាំចំពោះរៀន ។ ក្លីកូកាលីកបង្កឡើងដោយមុយតូប៉ូលីសាការីត និងក្លីកូប្រូតេអ៊ីន ហើយគេគិតថាវាជាប់ទាក់ទងជាមួយការរលាយម៉ូលេ គុលអាហារតូចៗ ។
glycogen A carbohydrate made of glucose molecules; used as a foodstorage molecule by animals.	ក្លីកូសែន កាបូអ៊ីដ្រាតដែលកើតឡើងពីម៉ូលេគុលគ្លុយកូស និងត្រូវបានប្រើ ជាម៉ូលេគុលអាហារបម្រុងដោយសត្វ ។
glycogenesis Synthesis of glycogen within the muscles and liver.	កំណត់ក្លីកូសែន ការសំយោគក្លីកូសែននៅក្នុងសាច់ដុំ និងថ្លើម ។
glycol An alcohol with two –OH groups.	ក្លីកុល អាល់កុលអ៊ីដ្រូកស៊ីលដែលមានក្រុមOH ពីរ ។
glycolipid Any of a group of lipids containing a carbohydrate.	ក្លីកូលីពីត លីពីតទាំងឡាយណា ដែលមានផ្ទុកកាបូអ៊ីដ្រាត ។
glycolysis The anaerobic, stage of cellular respiration in which glucose or other carbohydrate is broken down to form pyruvic acid or lactic acid, ATP and NADH.	ក្លីកូលីស ឬ ការបំបែកគ្លុយកូស ដំណាក់កាលគ្មានខ្យល់នៃដង្ហើម កោសិកា ដែលគ្លុយកូសឬកាបូអ៊ីដ្រាតផ្សេងទៀតត្រូវបានបំបែកជាអាស៊ីត ពីរុយរិច និងអាស៊ីតឡាក់ទិច អាដេណូស៊ីនទ្រីផូស្វាត (ATP) និង នីកូទីណាមីតអាដេណូស៊ីនឌីនុយក្លេអូទីត (NADH) ។
glycophorin A glycopolypeptide found in human erythrocytes.	ក្លីកូរីន ជាភ្នំប៉ូលីប៊ិបទីត ដែលមាននៅក្នុងអេរីត្រូស៊ីតមនុស្ស ។
glycoprotein A type of protein that has sugars attached to it. eg extensin in cell walls.	ក្លីកូប្រូតេអ៊ីន ប្រូតេអ៊ីនមួយប្រភេទ ដែលមានស្ករភ្ជាប់ជាមួយ ។ ឧទាហរណ៍ អិចតេនស៊ីននៅក្នុងក្លាសគ្រោង ។
glycoside Compound formed when a cyclic sugar is bonded to an alcohol through a glycosidic bond.	ក្លីកូស៊ីត សមាសធាតុដែលកើតឡើងនៅពេលស៊ីចស្ករបានត្រូវភ្ជាប់ទៅនឹង អាល់កុលឆ្លងដោយសម្ព័ន្ធក្លីកូស៊ីត ។
glycosidic bond Bond between the anomeric carbon of a cyclic sugar and the –OH group of another sugar or an alcohol. This bond links sugars together in oligosaccharides and polysaccharides.	សម្ព័ន្ធក្លីកូស៊ីត សម្ព័ន្ធរវាងកាបូនអាណូមេរិចនៃស៊ីចរបស់ស្ករជាមួយនឹង ក្រុមOH នៃស្ករដទៃទៀត ។ សម្ព័ន្ធនេះចងភ្ជាប់ស្ករជាមួយគ្នាក្នុង អូលីកូសាការីត និងប៉ូលីសាការីត ។
glycosuria The condition where glucose is excreted in the urine because the blood sugar level exceeds the normal (hyperglycaemia). Glycosuria is one of the symptoms of diabetes.	គ្លុយកូសូរី ស្ថានភាពដែលគ្លុយកូសត្រូវបានបញ្ចេញទៅក្នុងទឹក នោម ដោយសារតែកម្រិតស្ករក្នុងឈាមលើសពីកម្រិតធម្មតា (ហៃហ្គីកេមីស្កេ មៀ) ។ គ្លុយកូសូរី គឺជាគោលសញ្ញានៃជំងឺទឹកនោមផ្អែម ។
glycosylation The addition of a carbohydrate to an organic molecule such as a protein.	ចំណាប់គ្លុយកូស ការបន្ថែមគ្លុយកូសទៅលើម៉ូលេគុលសរីរាង្គ ដូចជា ប្រូតេអ៊ីន ។
glyoxylic acid cycle A sequence of biochemical reactions that converts acetylCoA into carbohydrate.	វដ្តអាស៊ីតក្លីអុកស៊ីលីច លំដាប់ប្រតិកម្មគីមីដើរមួយ ដែលបំប្លែង អាសេទីលកូអង់ស៊ីម A អោយទៅជាកាបូអ៊ីដ្រាត ។
glyoxysome A type of microbody that is common in germinating oil seeds and seedlings that arise from them; glyoxysomes contain enzymes that catalyze the breakdown of fatty acids into acetylCoA.	ក្លីអុកស៊ីសូម អង្គតូចមួយប្រភេទ ដែលច្រើនមាននៅក្នុងដំណុះគ្រាប់ប្រេង និងកូនឈើដែលដុះពីគ្រាប់ប្រេង ។ ក្លីអុកស៊ីសូមផ្ទុកអង់ស៊ីមដែលធ្វើ កតាលីកម្ម ការបំបែកអាស៊ីតខ្លាញ់អោយទៅជាអាសេទីលកូអង់ស៊ីម A ។

glyphosate The common name of one of the most commonly used herbicides in agriculture.	គ្លីហ្វូសាត ឈ្មោះទូទៅរបស់ធាតុគីមីសំលាប់ស្មៅដែលគេនិយមប្រើបំផុតនៅក្នុងវិស័យកសិកម្ម។
GMO acronym genetically-manipulated organism.	GMO ជាពាក្យកាត់ ដែលពាក្យពេញ មានន័យថា ភារវស់ដែលសម្ភារសេនេទិចរបស់វាត្រូវបានកំណែប្រែ។
gnatho- prefix denoting the jaws.	ណាទ្វិ (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្តាម។
Gnathostomata The vertebrates that possess true jaws, i.e. all true fish (not lampreys and hagfish), amphibia, reptiles, birds and mammals.	ណាទ្វិស្តូម៉ាតា សត្វឆ្អឹងកង ដែលមានផ្ទាមពិតប្រាកដ ដូចជាគ្រប់ត្រីពិតទាំងអស់ (លើកលែងឡីប្រើ និង ហែកហ្វីស) បណ្តាសត្វ ឧទ្ទិសត្វ បក្សី និង ថនិកសត្វ។
Gnetales An order of gymnosperms whose members have true vessels in the secondary wood and an absence of archegonia in the ovule. In these features they resemble angiosperms.	ណេតាលេស លំដាប់មួយរបស់ស៊ីមណូស្តែម ដែលរុក្ខជាតិក្នុងលំដាប់នេះ មានសរសៃនាំពិត នៅក្នុងសាច់ឈើទី២ និងគ្មានអាភេកូនក្នុងអូវុលទេ។ លក្ខណៈទាំងអស់នេះធ្វើអោយវាមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹងអង់ស្សូស្តែម។
goblet cell or chalice cell A cell shaped something like a wineglass that is present in the columnar epithelium of the mammalian intestine and secretes MUCIN.	កោសិកាត្រូវមេត ឬ កោសិកាឆាលីស កោសិកាដែលមានរាងដូចជាកែវស្រា ដែលមាននៅក្នុងអេពិតេលូមសរសរបស់ពោះវៀនថនិកសត្វ។ កោសិកានេះបញ្ចេញមួយស៊ីន។
goiter A condition characterized by enlargement of the thyroid gland in the neck, often caused by insufficient iodine in the diet.	ពតត ស្ថានភាពដែលសំគាល់ដោយការរីកធំនៃក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីតនៅនឹងក ច្រើនតែបណ្តាលមកពីកង្វះអ៊ីយ៉ូតនៅក្នុងចំណីអាហារ។
GoldbergHogness box (also TATA box and Hogness box) A short nucleotide sequence 20 to 30 bp from the start of the transcription site in eukaryotes. It is the binding site for RNA polymerase II. The consensus sequence is 5'-TATAAAA-3'.	ប្រទេស្ស ហ្គេសប៊ិច GoldbergHogness (ឬ TATA box and Hogness box) គឺជាលំដាប់នុយក្លេអូទីតខ្លីៗមានពី២០ទៅ៣០គូបាសចេញពីកន្លែងចាប់ផ្តើមនៃតំបន់ចម្លងក្របក្នុងអ៊ីការីយ៉ូត។ វាគឺជាកន្លែងសម្រាប់ភ្ជាប់ARNប៉ូលីមែរ៉ាសII។ ជាទូទៅតំណលំដាប់នេះគឺ 5' – TATAAAA – 3'។
Golgi body A stack of flattened membranes in eucaryotic cells. An organelle that prepares and stores proteins for secretion. Also called dictyosome.	ប្រដាប់កុលស៊ី ឬ ឧបករណ៍កុលស៊ី ឬ ឱបសូសូម ភ្នាសត្រួតលើគ្នាសំបែករបស់កោសិកាអ៊ីការីយ៉ូត។ ធាតុកោសិកាដែលរៀបចំ និងស្តុកប្រូតេអ៊ីនសម្រាប់បញ្ចេញ។
gonadotrophin or gonadotrophic hormones Hormones secreted by the anterior lobe of the pituitary gland and in some mammals, once pregnancy is under way, by the placenta. Gonadotrophins influence other glands connected with reproduction, controlling the activity of the gonads, the onset of sexual maturity, oestrous cycles, breeding rhythms and lactation. See also HCG.	ហ្គូណាដូត្រូភីន ឬ អ៊ីម៉ូនហ្គូណាដូត្រូភីន អ៊ីម៉ូនបញ្ចេញដោយថតមុខរបស់ក្រពេញអ៊ីប៉ូភីស និងបញ្ចេញសុករបស់ថនិកសត្វមួយចំនួនពេលមានផ្ទៃពោះ។ ហ្គូណាដូត្រូភីនមានឥទ្ធិពលទៅលើក្រពេញផ្សេងៗទៀតដោយជាប់ទាក់ទងជាមួយនឹងការបន្តពូជ ការត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពរបស់ក្រពេញភេទ ការពេញវ័យលក្ខណៈភេទ រដ្ឋកំដៅ ចង្វាក់បន្តពូជ និងការដលិតទឹកដោះ។ សូមមើលពាក្យ HCG។
gonads The sex organs; the ovaries or testes.	ក្រពេញភេទ សរីរាង្គភេទ ដែលមានអូវែនិងពងស្វាស។
Gondwana Supercontinent that existed either independently or in close contact with all other major continental land masses throughout vertebrate evolution until the middle of the Mesozoic and was composed of all the modern Southern Hemisphere continents plus the subcontinent of India. Compare Pangea.	កុងដូណា មហាទ្វីបដែលបានកើតមានឡើងដោយដាច់គង់ឬដោយនៅយ៉ាងជិតជាមួយទ្វីបសំខាន់ៗផ្សេងទៀត តាមរយៈការវិវត្តន៍សត្វឆ្អឹងកងរហូតដល់ពាក់កណ្តាលសឹកមេសូស៊ីត និងត្រូវបានផ្សំជាមួយទ្វីបនៅអឌ្ឍគោលខាងត្បូងសម័យក្រោយទាំងអស់ រួមទាំងអនុទ្វីបឥណ្ឌា។ ប្រៀបធៀបជាមួយ Pangea។
gonochoristic Having separate sexes; that is, an individual is either male or female, but never both. "Dioecious" means the same thing.	ឯកភេទ ដែលមានភេទដោយឡែកគ្នា គឺឯកភេទមួយជាឈ្មោលឬជាញី ប៉ុន្តែមិនមែនទាំងពីរភេទទេ។ "Dioecious" ក៏មានន័យដូចគ្នាដែរ។
gonophore Any structure bearing gonads but particularly the specialized polyp of colonial coelenterates which bears the gonads and is shaped like a sessile medusa - a form of gonozooid.	កុងដូ ទម្រង់ទាំងឡាយដែលផ្តុកក្រពេញភេទ ប៉ុន្តែមានជាពិសេស ចំពោះប៉ូលីបបំបែកឯកភេទសនៃស៊ីឡឺនីតេរេសជាតិទូទៅ ដែលមានក្រពេញភេទ និងមានទម្រង់ដូចជាមេឌូសាអចល័ត គឺជាទម្រង់កូណូសូស៊ីត។
gonorrhoea A common sexually transmitted disease caused by the bacterium <i>Neisseria gonorrhoeae</i> . Symptoms include discharge of pus from the penis	ប្រទេស ជំងឺឆ្លងតាមផ្លូវភេទបណ្តាលមកពីបាក់តេរី <i>Neisseria gonorrhoeae</i> ។ រោគសញ្ញារួមមានការចេញខ្លះពីលិង្គ និងយោនី។

or vagina.	
gonotheca The chitinous cup or perisarc surrounding the reproductive structures of colonial coelenterates.	ហ្វូណូថេកាខា ប៊េរីសាក់គីទីន នៅព័ទ្ធជុំវិញទម្រង់បន្តជំនីវនៃសត្វដំបូងដែលរស់ជាភូមិសាស្ត្រ។
gonozooid A specialized polyp in colonial coelenterates which bears the gonads (See gonophore).	ហ្វូណូសូយ៉ូអ៊ីត ប៉ូលីបបំបែកដែលកំណើតក្នុងស៊ីឡាំងតេរេសេដំបូងដែលមានក្រពេញភេទ (សូមមើលពាក្យ កូណូផ)។
Graafian follicle A structure in the ovary of a female mammal, consisting of an oocyte surrounded by granular follicle cells which enclose also a large, fluid filled cavity, the whole structure being encased in a wall of connective tissue.	ទូលីគុល ក្រាហ្វឡែន ទម្រង់នៅខាងក្នុងអូវែររបស់សត្វម្តៅឈាមដែលមានកូលូស៊ីតព័ទ្ធជុំវិញដោយកោសិកាផុលីគុល ដែលត្រូវបានព័ទ្ធជុំវិញដោយប្រហោងពេញដោយទឹកយ៉ាងធំ។ ទម្រង់ទាំងអស់នេះ ត្រូវបានស្រោបដោយក្លាសជាលិកាសន្ធាន។
gracile Slender, lean or thin; lightly built as <i>australopithecus</i> .	ស្តើង រាងស្រៀវ ស្តើង ដូចជាអូស្ត្រាឡូពីតេកុស។
grade A group of organisms having a similar level of organisation but may not have a common ancestor.	ក្រោម ការរស់រាននៅក្នុងមូលដ្ឋានប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ប៉ុន្តែអាចមិនមែនមានប្រភពមកពីបុព្វបុរសគ្នាទេ។
gradualism The theory stating that evolution occurred gradually with an accumulated series of changes over a long period of time.	ទ្រឹស្តីវិវត្តន៍ដំបូងៗ ទ្រឹស្តីដែលចែងថា ការវិវត្តប្រព្រឹត្តទៅបន្តិចម្តងៗជាមួយនឹងស៊េរីនៃការផ្លាស់ប្តូរចេះតែកើនឡើងក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ។
graft The transfer of a small part of an organism to a larger part of the same organism, or to a different organism. e.g. in animals, skin graft or heart transplant. In plants, branch or shoot scion.	ការផ្សំ ការផ្ទេរផ្នែកតូចមួយរបស់សត្វរស់ ទៅផ្នែកធំនៃសត្វរស់តែមួយ ឬទៅសត្វខុសគ្នា។ ឧទាហរណ៍ ផ្សំបេះដូង ឬស្បែកចំពោះសត្វ ផ្សំមែកចំពោះរុក្ខជាតិ។
graft versus host disease (GVHD) In transplants, reaction by cells of the donor against the antigens present on the cells of the host. Often fatal in human bone marrow transplants.	ការផ្សំប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង ក្នុងការបណ្តុះជាលិកា ជាប្រតិកម្មដោយកោសិកានៃអ្នកផ្តល់ប្រឆាំងទល់នឹងអង់ទីសែន ដែលមានក្នុងកោសិកាផ្តល់។ ជាញឹកញាប់វាបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់អាយុជីវិត ក្នុងការបណ្តុះជាលិកាខួរឆ្អឹងមនុស្ស។
grafting A type of vegetative propagation in which a scion of one plant is attached to the stock of another.	ការបំបែក ប្រភេទនៃការបណ្តុះរុក្ខជាតិ ដែលខ្លែងបំបែករបស់រុក្ខជាតិមួយត្រូវបានភ្ជាប់ទៅលើទម្រង់បំបែករបស់រុក្ខជាតិមួយទៀត។
gram (g) Mass of 1 cm ³ , or 1 mL, of water.	ក្រាម ម៉ាស់នៃមួយសង្ខ័យមែត្រគូប ឬមួយមីលីលីត្រទឹក។
Gram negative see Gram stain .	ក្រាមអវិជ្ជមាន សូមមើលពាក្យ ការបន្ស៊ីពណ៌ក្រាម ។
Gram positive see Gram stain .	ក្រាមវិជ្ជមាន សូមមើលពាក្យ ការបន្ស៊ីពណ៌ក្រាម។
Gram positives a phylum (potentially of kingdom status) of the domain bacteria. See classification. Most members are distinguished by their Gram-positive cell wall.	ក្រាមវិជ្ជមាន សាខាមួយរបស់រដ្ឋៈច្បងបាក់តេរី។ សូមមើលពាក្យ ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់។ ភាគច្រើននៃបាក់តេរីនៅក្នុងសាខានេះ ត្រូវបានញែកភាពខុសគ្នា ដោយក្លាសគ្រោងក្រាមវិជ្ជមានរបស់វា។
Gram stain A crystal violet stain that is retained by gram positive bacteria and not retained by gram negative bacteria, after alcohol or a similar solvent is applied.	ការបន្ស៊ីពណ៌ក្រាម ការចាប់ពណ៌ស្វាយគ្រីស្តាល់ ដែលរក្សាពណ៌ដោយបាក់តេរីក្រាមវិជ្ជមាន និងការមិនចាប់ពណ៌ដោយបាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមាន បន្ទាប់ពីដាក់អាល់កុល ឬសារធាតុរំលាយស្រដៀងនេះចូលទៅ។
grana Areas of the chloroplast membrane where chlorophyll molecules are concentrated.	ក្រានណា តំបន់របស់ក្លាសត្តវិញ្ញាស ដែលម៉ូលេគុលក្លរូភីលត្រូវបានប្រមូលផ្តុំ។
grandfather method A procedure for estimating the amount of recombination between X-linked genes in an individual that depends on the arrangement of genes in the maternal grandfather.	វិធីដីតា វិធីប៉ាន់ស្មានពីបរិមាណបន្ស៊ីរវាងសែនដាប់X ក្នុងកត្តាមួយ ដែលអាស្រ័យលើការតម្រៀប សែនក្នុងដីតាខាងម្តាយ។
granulocyte A type of white blood cell (leucocyte) that is formed in the bone marrow and has granules in its cytoplasm. Granulocytes make up about 70% of all leucocytes. There are 3 types eosinophils (4%), basophils (1%) and neutrophils (65%).	ក្រានុយឡូស៊ីត ប្រភេទនៃកោសិកាស ដែលកើតឡើងពីខួរឆ្អឹង និងមានគ្រាប់នៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទ។ ក្រានុយឡូស៊ីតបង្កឡើងប្រហែលជា 70% នៃកោសិកាលោមស។ មានក្រានុយឡូស៊ីតបីប្រភេទ អ៊ីស្តីណូភីល (4%) , បាសូភីល (1%) និង ណឺត្រូភីល (65%)។
granum See chloroplast.	ក្រានុម សូមមើលពាក្យ ក្លរូផ្លាស។
grassland A biome in which grasses are the dominant form of vegetation.	ចាលស្មៅ តំបន់ជីវៈដែលស្មៅដុះច្រើនលើសលុប។

gravid Pertaining to a female carrying eggs or to a pregnant female.	មានគន់ ទាក់ទងនឹងសត្វញីដែលមានស៊ុត ឬ ស្ត្រីដែលមានផ្ទៃពោះ។
gravitropism The growth of roots or stems in response to gravity.	ទំនោរទំនាញផែនដី ការលូតលាស់របស់ឫស ឬដើមដែលជាការឆ្លើយតបទៅនឹងទំនាញផែនដី។
gravity The force by which masses are attracted to each other.	ទំនាញ ជាកំលាំងដែលម៉ាស់ត្រូវបានទាញគ្នាទៅវិញទៅមក។
green gland Excretory organs in the head of a crustacean.	ក្រពេញមែក សរីរាង្គបញ្ចេញចោលស្ថិតនៅនឹងក្បាលនៃគ្រុស្តាសេ ។
green non-sulphur bacteria A phylum (potentially of kingdom status) within the domain bacteria. The group includes a thermophilic photosynthetic bacterium, <i>chloroflexus</i> , mesophilic gliding bacteria and a thermophile.	បាក់តេរីមិនមែនស្ពាន់ផែរមែក សាខា(ដែលមានសក្តានុពល ឋានៈស្មើនឹងរដ្ឋ)មួយ ស្ថិតនៅក្នុងរដ្ឋច្បងបាក់តេរី។ ក្រុមបាក់តេរីទាំងនេះរួមមានបាក់តេរីស្ទីសំយោគធនកំដៅ(<i>Chloroflexus</i>) បាក់តេរីចំណូលមធ្យម និងបាក់តេរីចំណូលក្តៅ។
green revolution The process by which humans have exploited new hybrid varieties of food crops such as barley, rice, maize and wheat to meet their requirements. For example, wheat yields in Mexico have increased by about 300% since the introduction of a new dwarf variety in 1960.	ការវិវឌ្ឍន៍មែក ដំណើរដែលមនុស្សបានរកឃើញនូវពូជអ៊ីប្រីតថ្មីនៃដំណាំអាហារ ដូចជាស្រូវបាលី ស្រូវ ពោត និងស្រូវសាលី ដើម្បីបំពេញតាមតម្រូវការ។ ឧទាហរណ៍ នៅប្រទេសមិកសិកកូ ទិន្នផលស្រូវសាលីបានកើនរហូតដល់ប្រមាណ300% ចាប់តាំងពីមានការនាំចូលនូវពូជស្រូវថ្មីគ្រឿងក្នុងឆ្នាំ១៩៦០។
green sulphur bacteria A group of photosynthetic bacteria, capable of carrying out anoxygenic photosynthesis. They are often found in deep sediments in lakes and ponds, and they use compounds such as hydrogen sulphide as electron donors (instead of water used in oxygenic photosynthesis), producing sulphur rather than oxygen.	បាក់តេរីស្ពាន់ផែរមែក បាក់តេរីស្ទីសំយោគមួយក្រុម ដែលអាចធ្វើរស្ទីសំយោគមិនមានខ្យល់។ បាក់តេរី ប្រភេទនេះ ច្រើនរស់នៅក្នុងល្បាប់ជ្រៅនៅក្នុងបឹង និងត្រពាំង។ វាប្រើសមាសធាតុដូចជាអ៊ីប្រូសែនស៊ុលផីត ជាអ្នកផ្តល់អេឡិចត្រុង (ជំនួសទឹក ដែលប្រើនៅក្នុងដំណើររស្ទីសំយោគមានខ្យល់) ដោយបង្កើតបានជាស្ពាន់ផែរ ជាជាងអុកស៊ីសែន។
greenhouse effect The process by which carbon dioxide in the atmosphere absorbs energy that normally radiates back into space, causing the temperature of the atmosphere to rise. This effect is similar to the temperature rise in a greenhouse (or glasshouse).	ឥទ្ធិពលផ្ទះកញ្ចក់ ដំណើរដែលឧស្ម័នកាបូនិចនៅក្នុងបរិយាកាសស្រូបយកថាមពលដែលជាធម្មតាភាយត្រលប់ទៅក្នុងលំហអាកាសវិញធ្វើអោយសីតុណ្ហភាព របស់បរិយាកាសកើនឡើង។ ឥទ្ធិពលនេះស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសីតុណ្ហភាពដែលកើនឡើងនៅក្នុងផ្ទះកញ្ចក់ដែរ។
green-island effect A localized increase of photosynthesis in plant tissues immediately surrounding a lesion caused by a biotrophic pathogen.	អនុសាពកោះមែក កំណើនរស្ទីសំយោគនៅតាមកន្លែង ក្នុងជាលិកាក្រុមជាតិ នៅជុំវិញជំងឺ ដែលបង្កដោយភ្នាក់ងារបង្កជំងឺត្រូវការអាហារជីវៈ។
greeting display A form of behaviour in animals, particularly indulged in by some birds, where display arises on the arrival of the mate, say, at a nest site with food.	អកប្បកិរិយាស្វាគមន៍ ទម្រង់មួយនៃអាកប្បកិរិយារបស់សត្វ ជាពិសេសសម្តែងដោយបក្សីមួយចំនួន ដែលអាកប្បកិរិយាបែបនេះ ចាប់ផ្តើមនៅពេលដែលដៃគូរបស់វាមកដល់ ដូចជាពេលសត្វមកដល់សំបុកវា ដោយមានមកជាមួយនូវអាហារផង។
grey matter Nerve tissue in the central nervous system consisting mainly of nerve cell bodies.	សារធាតុប្រផេះ ជាលិកាប្រសាទនៅក្នុងប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ដែលបង្កឡើងជាសំខាន់ដោយគូរោសិកាប្រសាទ។
gristle See cartilage.	ឆ្អឹងខ្ចី
ground meristem The fundamental tissue of the apical meristem; produces the cortex.	មេដាសិកាដើម ជាលិកាគ្រឹះនៃមេដាសិកាកំពូលដែលផលិតផ្នែកសម្បក។
ground state The condition of a molecule when at its lowest energy level.	សណ្ឋានទ្រឹះ ស្ថានភាពរបស់ម៉ូលេគុលមួយ ស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលដែលមានកម្រិតថាមពលទាបបំផុត។
group A collection of closely related taxa, particularly an assemblage of closely related species.	ក្រុម បណ្តុំនៃឯកតាចំណែកថ្នាក់ដែលមានសណ្ឋានយ៉ាងជិត ជាពិសេសគឺភាពស្រដៀងគ្នានៃប្រភេទដែលមានស្រទាយក្លោកគ្នា។
group selection A process whereby selection supposedly operates on a unit consisting of two or more individuals of a group so that characters which are beneficial to the group (not an individual) are	ទស្សនៈជម្រើសក្រុម ដំណើរការដែលជម្រើស បានធ្វើនៅលើក្រុមមួយដែលមានឯកតាពីរ ឬច្រើន ដូច្នោះ មានតែលក្ខណៈដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់ក្រុមទេ (មិនមែនឯកតា) ដែលត្រូវបានរក្សាទុក។ គំនិតនេះ គឺនៅ

<p>selected. The concept is somewhat dubious and generally unaccepted.</p>	<p>មិនទាន់មានលក្ខណៈច្បាស់លាស់ទេ ហើយជាទូទៅ គេមិនបានទទួលស្គាល់ឡើយ។</p>
<p>growth curve The graphic representation of the growth of a population. Populations of microorganisms tend to go through a four-stage growth curve. The 'lag' phase is a time of adaptation to the new environment. The 'log' phase is a period of exponential growth (reproduction rate much greater than death rate). The 'stationary' phase is a time of equilibrium, representing the response to a limiting factor such as nutrient source, while little or no reproduction occurs during the 'death' phase, so the population declines.</p>	<p>ខ្សែកោងលូតលាស់ ក្រាបបង្ហាញពីការលូតលាស់របស់ប្រព័ន្ធជីវិតឡូស្យុង។ ប្រព័ន្ធជីវិតឡូស្យុងអតិសុខុមប្រាណ គឺឆ្លងកាត់ការលូតលាស់បួនដំណាក់កាល។ (a) វដ្តរៀមចំ គឺជាវដ្តបន្តិចទៅនឹងមជ្ឈដ្ឋានថ្មី។ (b) វដ្តឡូការីត គឺជា រយៈពេលនៃការលូតលាស់អិចស្ប៉ូណង់ស្យែល។ (c) វដ្តស្ថេរ គឺជារយៈពេលមានលំនឹង ដោយសារសារធាតុលូតលាស់មួយចំនួនចាប់ផ្តើមមានកម្រិត។ (d) វដ្តស្លាប់ គឺជាវដ្តដែលមានការបន្តពូជតិចតួច ឬគ្មានដូច្នោះហើយ ទើបប្រព័ន្ធជីវិតឡូស្យុងមានការធ្លាក់ចុះ។</p>
<p>growth habit A characteristic manner of growth in plants.</p>	<p>លក្ខណៈលូតលាស់ លក្ខណៈនៃលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ។</p>
<p>growth hormone A hormone secreted by the anterior pituitary that controls growth.</p>	<p>អរម៉ូនលូតលាស់ អរម៉ូនបញ្ជាដោយកំពកមុខអ៊ីប៉ូភីស ដែលត្រួតពិនិត្យការលូតលាស់។</p>
<p>growth medium Any substance that allows the growth and reproduction of an organism.</p>	<p>មជ្ឈដ្ឋានលូតលាស់ សារធាតុដែលធ្វើអោយមានការលូតលាស់ និងការបន្តពូជរបស់ការរស់។</p>
<p>growth ring A band of xylem cells formed in one growing season.</p>	<p>ទ្វេដំណាក់កាល ស្រទាប់កោសិកាស៊ីឡែមដែលបានកកើតនៅក្នុងមួយរដូវលូតលាស់។</p>
<p>growth The process of increase in size which has three distinct components, (a) cell division, (b) assimilation, (c) cell expansion.</p>	<p>ការលូតលាស់ ដំណើរការកើនឡើង ដែលមានសមាសភាគបីខុសៗគ្នា គឺ (a) ចំណែកកោសិកា (b) ការស្រូបចូល (c) ការរីកធំ។</p>
<p>grub an insect larva lacking legs; a maggot.</p>	<p>ដំណាក់ដង្កូវ កូនញាស់សត្វល្អិតមិនទាន់មានជើងទេ គឺនៅជាទម្រង់ដង្កូវនៅឡើយ។</p>
<p>Gruiformes The avian order which contains the cranes, bustards, rails and hemipodes.</p>	<p>ត្រូវអ៊ីដេម លំដាប់បក្សី ដែលមានដូចជា ក្រៀល បាស់ ស្ពាត អេល និងហោមីដូត។</p>
<p>GTP cap A molecule of 7methylguanosine triphosphate (GTP) that is attached to the 5' end of a molecule of RNA as transcription begins; the GTP cap protects the RNA from degradation as it is being synthesized.</p>	<p>មូក GTP ម៉ូលេគុលមួយនៃ 7-មីតហ្គោស៊ីនត្រីផូស្វាត (GTP) ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងចុង 5' នៃម៉ូលេគុល RNA នៅពេលការចំលងក្រុមចាប់ផ្តើមឡើង។ មូក GTP អាចការពារ RNA មិនអោយមានការកាត់ផ្តាច់ផ្សេងៗ នៅពេលវាកំពុងត្រូវបានសំយោគ។</p>
<p>guanine A nitrogen base (purine) with the formula C₅H₅ON₅ found in DNA and RNA, which always pairs with cytosine. See appendix 2.</p>	<p>កានីន បាសអាសូត (ពុយរីន) មានរូបមន្ត C₅H₅ON₅ ដែលមាននៅក្នុង ADN និង RNA ដែលជានិច្ចកាលគូជាមួយស៊ីតូសីន។</p>
<p>guano The white nitrogenous dried excrement, high in uric acid content, that is produced by cave-dwelling bats, birds and reptiles. Guano is a valuable fertilizer.</p>	<p>ឃ្មុំឃ្មុំ លាមកសត្វមានផ្ទុកអាសូតពណ៌ស ដែលមានបរិមាណអាសូត មួយចំនួនខ្ពស់ ផលិតដោយប្រឡើងនៅក្នុងរូងថ្ម បក្សី និងឧរល្អិត។ ឃ្មុំឃ្មុំគឺជាជីមានតម្លៃ។</p>
<p>guard cells Crescent-shaped epidermal cells around the stoma of vascular plants that regulate stoma size.</p>	<p>កោសិកាការពារ កោសិកាអេពីឌែមដែលមានរាងដូចជាខ្សែស្រទាប់រាងខ្សែស្រទាប់នៅជុំវិញស្លុតនៃរុក្ខជាតិមានសរសៃនាំមានមុខងារត្រួតពិនិត្យទំហំស្លុត។</p>
<p>gullet An extension of the oral groove in paramecia that forms food vacuoles; the beginning of the esophagus.</p>	<p>ប្រហោងមាត់ ឬ ជើងក ចំពោះប៉ារ៉ាមេស៊ី គឺជាចង្កូរមាត់លយ ចូលក្នុងដែលបង្កើតវ៉ាកូលអាហារ និងផ្នែកដំបូងនៃបំពង់អាហារ។</p>
<p>gum arabic A gum produced by the plant species <i>Acacia senegal</i>; this gum is a hemicellulose, which is a complex branched chain consisting of arabinose, galactose, glucose, and rhamnose.</p>	<p>ទំនេរ៉ាមីត ជ័រដែលផលិតដោយរុក្ខជាតិប្រភេទ <i>Acacia senegal</i>។ ជ័រនេះជាអេមីស៊ីលូយឡូស ដែលជាប្រាក់មានដៃសំប្រាំ ដែលផ្ទុកអាប៊ីលូស កាឡាក់តូស និងរ៉ាមណូស។</p>
<p>gustation The act of tasting or the ability to taste. This is brought about by the effect of ions and molecules in solution, stimulating specialized sensory epithelial receptors.</p>	<p>ការត្រូវ សកម្មភាពភ្នែក ឬជាលទ្ធភាពដឹងរសជាតិ។ សកម្មភាពនេះ គឺដំណើរការប្រព្រឹត្តដោយឥទ្ធិពលរបស់អ៊ីយ៉ុង និងម៉ូលេគុលផ្សេងៗនៅក្នុងសូលុយស្យុង ដោយធ្វើការភ្លេចទៅលើផ្ទៃលើអេពីឌែមលើស្រទាប់រាងខ្សែស្រទាប់។</p>

gustatory sensillum A taste bud.	អរុញ្ញារញ្ញអណ្តាត
gut The digestive tube. See alimentary canal.	ចំពងចំណាយអាហារ សូមមើលពាក្យ alimentary canal ។
guttation The release of liquid water from leaves; caused by root pressure.	វិលាមចំណាយទឹក ការបញ្ចេញជាតិទឹកពីស្លឹករុក្ខជាតិ ដែលបណ្តាលមកពីសម្ពាធបូស ។
gymno- <i>prefix</i> denoting uncovered.	ទីមណូ (បុព្វបទ) មានន័យថា បើកចេញ ។
Gymnophiona See apoda.	ទីមណូហ្វីអូណា សូមមើលពាក្យ អាប៉ូដា ។
gymnosperms Group of plants in which the seed is not contained in an ovary and develops unprotected on the scales of cones – conifers, cycads, and ginkos.	ស៊ីមណូស្បែរម ក្រុមរុក្ខជាតិដែលមានគ្រាប់ននលមិនស្ថិតនៅក្នុងអូវែរ និងលូតលាស់នៅលើស្រករបស់គោនគ្មានសម្បកការពារ ដូចជាពពួកស្រស់ប្រុង និង គីងកូ ។
gynandromorph An animal with both male and female genotypes.	ស៊ីណេឡូម៉ូហ្វ សត្វដែលមានទាំងសេណូទីបញ្ជី ទាំងសេណូទីបឈ្មោល ។
gynobasic (of a STYLE) Appearing to be inserted at the base of the ovary because of the folding of the ovary wall.	ទលទ្រកណ្តុំកេសរញ្ជី (អំពីកេសរញ្ជី) បញ្ចូលនៅផ្នែកខាងគល់របស់អូវែរ ដោយសារមានការបត់របស់ភ្នាសអូវែរ ។
gynodioecious (of female and hermaphrodite flowers) Occurring on separate plants, an attribute thought to promote cross-pollination, for example, in thyme.	រុក្ខជាតិមានផ្កាញី និង ផ្កាទ្វេភេទនៅលើដើមផ្សេងគ្នា (អំពីផ្កាញី ឬផ្កាទ្វេភេទ) កើតមាននៅលើ រុក្ខជាតិផ្សេងគ្នា ដែលជាលក្ខណៈជម្រុញនូវដំណើរលម្អងកាត់ ។
gynoecium (plural, gynoecia) All of the carpels of a single flower.	កណ្តុំកេសរញ្ជី (ពហុ. gynoecia) កេសរញ្ជីទាំងអស់របស់ផ្កាមួយ ។
gynogenesis The parthenogenetic development of an egg after the egg membranes have been penetrated by a male gamete. There is no nuclear fusion and stimulation of development might be purely mechanical.	ទីណូហ្វេសេនេស៊ីស ការវិវត្តន៍ប៉ារ៉ាណូស៊ីសរបស់ស៊ុត បន្ទាប់ពីភ្នាសស៊ុតត្រូវបានប្រៀតចូលដោយកាម៉ែតឈ្មោល ។ នៅក្នុងដំណើរការនេះ គឺគ្មានការរលាយចូលគ្នានៃណ្វៃយ៉ូទេ ហើយការភ្លេចអោយមានការវិវត្តន៍គឺអាចដោយកំលាំងមេកានិចសុទ្ធសាធ ។
gynomonoecious (of female and hermaphrodite flowers) Occurring on the same plant, for example, the daisy.	រុក្ខជាតិមានផ្កាញី និង ផ្កាទ្វេភេទនៅលើដើមតែមួយ (ផ្កាញី ឬផ្កាទ្វេភេទ) កើតមាននៅលើដើមតែមួយ ។
gyrase One of a class of enzymes known as topoisomerases. Gyrase converts closed circular DNA to a negatively supercoiled form prior to replication, transcription, or recombination.	ស៊ីរ៉ាស ថ្នាក់មួយនៃអង់ស៊ីម ដូចជាតូប៉ូអ៊ីសូមែរ៉ាស ។ ស៊ីរ៉ាសជាអង់ស៊ីមបំបែកADNរង្វង់មូលទៅជាទម្រង់អង្គុញខ្លាំងអវិជ្ជមានមុនពេលស្វ័យតំលើង ទ្វេ ចម្លងក្រុម ការបន្សុំឡើងវិញ ។
H	
H <i>abbrev.</i> Histidine.	ជាអក្សរកាត់របស់ ហ៊ីស្តីឌីន ។
H substance The carbohydrate group present on the surface of red blood cells. When unmodified, it results in blood type O; when modified by the addition of monosaccharides, it results in type A, B, and AB.	សារធាតុ H ក្រុមកាបូអ៊ីដ្រាតមាននៅលើផ្ទៃគោលក្រហម ។ នៅពេលគ្មានកំណែប្រែវាអោយជាឈាមប្រភេទ O នៅពេលមានកំណែប្រែដោយការបន្ថែមម៉ូណូសាការីតវាអោយជាឈាមប្រភេទ A, B និង AB ។
H zone The lightish area in the middle of a muscle sarcomere where myosin and actin filaments do not overlap.	តំបន់ H តំបន់មានពណ៌ស នៅកណ្តាលសាកូមែរសាច់ដុំ ដែលក៏ឡាម៉ង់ម្យូស៊ីន និងអាគីទីន មិនត្រួតលើគ្នា ។
habit The general appearance and form of branching in plants. For example, dandelions can have an erect or prostrate habit, depending on location.	លក្ខណៈ : ជាលក្ខណៈទូទៅ ឬទម្រង់នៃការបែកមែករបស់រុក្ខជាតិ ។ ឧទាហរណ៍ ផ្កាដេនដេលៀន អាចមានលក្ខណៈឈរត្រង់ ឬលក្ខណៈទ្រេតអាស្រ័យទៅតាមទីតាំង ។
habitable zone The area around a star (such as the sun) in which there is sufficient energy present to sustain life.	តំបន់អាចរស់នៅបាន តំបន់នៅជុំវិញតារា(ដូចជាព្រះអាទិត្យ) ដែលមានបរិមាណថាមពលគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវិត ។
habitat The part of an ecosystem in which an organism lives.	កន្លែងរស់នៅ ផ្នែករបស់ឋានប្រព័ន្ធដែលការរស់នៅ ។
habitat preference See ecological isolation.	ចំណូលចិត្តកន្លែងរស់នៅ សូមមើលពាក្យ ecological isolation ។
habitat, operational The soil components and moisture, shade, associated organisms, and other habitat features that directly affect an organism.	កន្លែងរស់នៅជាក់ស្តែង ធាតុបង្កដី និងសំណើម ម្លប់ ការរស់ដែលមានទំនាក់ទំនង និងលក្ខណៈនៃកន្លែងរស់នៅផ្សេងទៀតដែលមានឥទ្ធិពលផ្ទាល់ ។

	ទៅលើការរស់មួយ។
habituation A form of learning in which an animal learns to ignore a stimulus upon repeated exposure to it.	ទម្រង់នៃការរៀន ដែលសត្វរៀនធ្វើធម្មតាចំពោះវិញ្ញាបនបត្រដែលកើតឡើងដដែលៗចំពោះវា។
Haekel's law of Recapitulation, palingenesis or von Baer's law A law stating that ontogeny recapitulates phylogeny. This means that an organism will go through embryonic stages similar to those gone through during its evolutionary development. For example, mammals have a fish-like stage in their embryology. The law was formulated by the German biologist Ernst Haeckel (1834-1919).	ច្បាប់ហេកែល ជាច្បាប់ដែលចែងថា ការកើតនៃសារពាង្គកាយ គឺជាការសង្ខេបអំពីប្រវត្តិពូជសាសន៍។ នេះមានន័យថា ការរស់មួយនឹងវិវត្តដោយឆ្លងកាត់ដំណាក់កាលដើម្បីយ៉ូឡូស្រដៀងគ្នានឹងការរស់ដែលបានឆ្លងកាត់ក្នុងអំឡុងពេលនៃការវិវត្តរបស់វា។ ឧទាហរណ៍ ថនិកសត្វមានដំណាក់កាលដូចជាត្រី នៅដំណាក់កាលដើម្បីយ៉ូឡូស្ររបស់វា។ ច្បាប់នេះត្រូវបានបង្កើតដោយដើម្បីជនជាតិអាឡឺម៉ង់ អេម ហេកែល (1834-1919)។
haem (heme) A complex organic ring structure, called a protoporphyrin, to which an iron atom is bound; heme occur in the cytochromes of all organisms and in the hemoglobin of animals	អេម ទម្រង់ស៊ីចេស្តរីកង្កស៊ីណា ដែលហៅថា protoporphyrin ដែលជាកន្លែងភ្ជាប់អាតូមដែក។ អេមកើតមាននៅក្នុងស៊ីតូក្រូមរបស់ការរស់ និងក្នុងអេម៉ូក្លូប៊ីនរបស់សត្វ។
haem-, haemo- or haemato- prefix denoting blood.	ហ្វីម ឬ ហ្វីម៉ូ ឬ ហ្វីម៉ាតូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ឈាម។
haemagglutination The clumping of red blood cells.	ដំណើរការសិកាឈាមក្រហមកកទៅជាដុំ
haemagglutinin Any substance that causes the clumping of red blood cells.	ហ្វីម៉ាតូស្តេន សារធាតុដែលធ្វើអោយកោសិកាឈាមក្រហមកកទៅជាដុំ។
haematin An iron-containing pigment that is derived from the breakdown of haemoglobin.	ហ្វីម៉ាតីន ជាតិពណ៌មានផ្ទុកដែក ដែលបានមកពីការបំបែកអេម៉ូក្លូប៊ីន។
haematoblast The parent cell of red blood corpuscles.	ហ្វីម៉ាតូប្លាស កោសិកាមេរបស់កោសិកាឈាម។
haematocrit The percentage of the blood volume occupied by red blood cells. The percentage is 40.5% in man.	ហ្វីម៉ាតូគ្រីត ភាគរយនៃមាឌឈាម ដែលកាន់កាប់ដោយកោសិកាឈាមក្រហម។ ភាគរយនេះ គឺមានចំនួន 40,5% ចំពោះមនុស្សប្រុស។
haematocyte A blood corpuscle.	ហ្វីម៉ាតូស៊ីត កោសិកាឈាម។
haematology The study of blood.	លោហិតវិទ្យា ការសិក្សាអំពីឈាម។
haematopoiesis or haemopoiesis The process leading to red blood cell production.	ដំណើរបង្កើតកោសិកាឈាមក្រហម
haematoxalin A pink stain that preferentially colours DNA and RNA in cells.	ហ្វីម៉ាតូសាលីន លក្ខណ៍ផ្កាឈូក ដែលចូលចិត្តលាបពណ៌ ADN និង ARN នៅក្នុងកោសិកា។
haemerythrin An iron-containing proteinaceous red pigment found in the blood plasma of some annelids and several minor invertebrate groups.	ហ្វីមេរីទ្រីន ជាតិពណ៌ក្រហមប្រូតេអ៊ីនដែលមានផ្ទុកដែក។ វាមាននៅក្នុងប្លាស្មារបស់អានេលីតខ្លះ និងក្នុងក្រុមសត្វតិចតួចក្នុងមួយចំនួន។
haemocoel The body cavity within many invertebrates, including arthropods and molluscs, which is an expansion of part of the blood system. In contrast with the coelom, the haemocoel never opens to the exterior nor does it contain germ cells.	ហ្វីម៉ូសេល ប្រហោងក្នុងសារពាង្គកាយរបស់សត្វតិចតួចក្នុងជួរជ្រើស រួមមានពួកអាក្រូប៊ូត និងស៊ីប៊ីសត្វ ដែលជាផ្នែកឈាមរបស់ប្រព័ន្ធឈាម។ ហ្វីម៉ូសេលខុសពីស៊ីប៊ីសត្វ ដោយសារនៅខាងចុងរបស់ហ្វីម៉ូសេលគឺបិទជិត (មិនចំហ) និងមិនមានផ្ទុកនូវកោសិកាឌីណូសែន។
haemocyanin A blood protein that transports oxygen in mollusks and some arthropods. It contains copper ions and is therefore blue.	អេម៉ូស្យានីន ប្រូតេអ៊ីនឈាមដែលដឹកនាំអុកស៊ីសែនចំពោះស៊ីប៊ីសត្វ និងអាក្រូប៊ូតមួយចំនួន។ វាផ្ទុកអ៊ីយ៉ុងទង់ដែង ដូច្នោះហើយទើបវាមានពណ៌ខៀវ។
haemocyte An invertebrate blood cell.	ហ្វីម៉ូស៊ីត កោសិកាឈាមរបស់សត្វតិចតួច។
haemocytometer An instrument used to determine cell or spore counts. It consists of a grid etched on a glass block; the grid is usually of sides 1 mm, and is divided into 400 squares, each 0.0025 mm ² , in which the cells are counted under a microscope.	ឧបករណ៍រាប់កោសិកាឈាម ឧបករណ៍ប្រើ ដើម្បីកំណត់ចំនួនកោសិកា ឬចំនួនស្ប៉ូ។ វាគឺជា បន្ទះកញ្ចក់ដែលមានគ្រឹកគ្រឿង។ គ្រឿងនោះច្រើន មានទំហំ 1 ម.ម និងត្រូវបានចែកចេញជា 400 ការ៉េ ដែលការ៉េនីមួយៗមានផ្ទៃ 0,0025 mm ² ដែលកោសិកាត្រូវបានរាប់ដោយប្រើអតិសុខុទ្ទស័យ។
haemodialysis A technique for removing waste and poisonous materials from the blood. See dialysis.	ការលាងឈាម បច្ចេកទេសយកកាកសំណល់ ឬសារធាតុពុលចេញពីឈាម។ សូមមើលពាក្យ ការលាង។
haemoglobin A protein in red blood cells responsible	អេម៉ូក្លូប៊ីន ប្រូតេអ៊ីននៅក្នុងកោសិកាឈាមក្រហម ដែលរ៉ាប់រងការ

for oxygen transport. It contains iron ions and is therefore red.	ជីកនាំអុកស៊ីសែន។ វាផ្ទុកអ៊ីយ៉ុងដែក ដូច្នោះហើយទើបវាមានពណ៌ក្រហម។
haemolysin A property of blood serum which can destroy red blood cells.	ហ៊ីម៉ូលីស៊ីន លក្ខណៈរបស់សេរ៉ូមឈាម ដែលអាចកំទេចកោសិកាឈាមក្រហមចោល។
haemolysis Swelling and rupturing of a cell that occurs when blood cells are placed in a solution of less than isotonic concentration, and water moves in through the cell membrane.	អេម៉ូលីស ការឡើងបោរ និងការផ្ទុះបែកនៃកោសិកា ដែលកើតមានឡើងនៅពេលកោសិកាឈាមត្រូវបានដាក់ទៅក្នុងសូលុយស្យុងដែលមានកំហាប់ទាបជាងកំហាប់អ៊ីសូតូនីច ហើយទឹកជ្រាបចូលតាមភ្នាសកោសិកា។
haemolytic disease of the newborn See rhesus haemolytic anaemia.	គូនចំណែកនៃប្រព័ន្ធរាស់ឈាម សូមមើលពាក្យ កង្វះឈាមក្រហមបង្កដោយអេស៊ីស។
haemophilia A sexlinked condition in humans in which the blood fails to clot.	អេម៉ូភីលី ឬ ខ្លីខ្លាំងឈាមក្រកក ស្ថានភាពដែលទាក់ទងនឹងភេទចំពោះមនុស្សដែលសម្គាល់លក្ខណៈដោយឈាមមិនកក។
haemorrhage An escape of blood from the blood vessels, due to a wound or disease.	ការរំលោភរបស់កោសិកាឈាមឆ្លងកាត់សរសៃឈាម ការជ្រៀតរបស់ឈាមចេញពីសរសៃឈាមនៅពេលមានរបួស ឬមានជំងឺ។
haemosporidian Any protozoan parasite of the order Coccidiorhiza, found in the blood corpuscles of vertebrates, and transmitted by invertebrate mites. See malaria parasite.	ហ៊ីម៉ូស្ប៊ីរីឡេន បរាសិតប្រូតូសូអែរ ស្ថិតក្នុងថ្នាក់កុកស៊ីដូមីហ្វា។ វាមាននៅក្នុងកោសិកាឈាមរបស់សត្វឆ្អឹងកង និងត្រូវបានចម្លងតាមរយៈពពួកចែតតឆ្អឹងកង។ សូមមើលពាក្យ បរាសិតគ្រុនចាញ់។
haemotoxin A toxin that causes the lysis of red blood cells.	ជាតិពុលឈាម ជាតិពុលដែលធ្វើអោយបែកកោសិកាឈាមក្រហម។
hair 1. (in plants) A filamentous outgrowth from an epidermal cell that may have a secretory function (in glands), an absorbing function (in root hairs), or a function in trapping and preventing air movement of the leaf surface, so lowering the rate of transpiration. 2. (in animals) A filamentous structure of mammalian skin formed of thickened epidermal cells that multiply in the hair follicle.	រោម 1. (ចំពោះរុក្ខជាតិ) សរសៃឆ្មាៗដែលលូតចេញពីកោសិកាអេពីដែមមកខាងក្រៅ ដែលអាចមានមុខងារបញ្ចេញ(ក្នុងករណីក្រពេញ) មានមុខងារស្រូប(ក្នុងករណីរោមជញ្ជក់) ឬមានមុខងារចាប់យក ឬការពារចលនាខ្យល់ចេញពីផ្ទៃកោសិកា។ បែបនេះ ធ្វើអោយមានការកាត់បន្ថយអត្រាភាពយំហាយទឹក។ 2. (ចំពោះសត្វ) ទម្រង់សរសៃរបស់ស្បែកថេនិកសត្វ ដែលបង្កើតជាកោសិកាអេពីដែមក្រាស់ ដោយធ្វើកំណើនទូទៅគល់រោម។
hair cell A sensory epithelial cell of vertebrates that acts as a mechano-receptor, possessing either one nonmotile cilium (kinocilium) or many nonmotile cilium-like projections of the surface (stereocilia). For example in the lateral-line system and the ear.	កោសិការោម កោសិកាអេពីដែមល្អមវិញ្ញាណ របស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលមាននាទីជាចូលមេកានូ ដោយអាចជាមេមញ្ជីគ្មានចលនាមួយ ឬជាផ្នែកលយមានទម្រង់ដូចជាមេមញ្ជីគ្មានចលនាច្រើន។ ឧទាហរណ៍ មាននៅក្នុងប្រព័ន្ធខ្សែចំហៀង និងក្នុងត្រចៀក។
hair follicle A small pocket in the dermis that surrounds a hair.	គល់រោម ថង់តូចក្នុងខែម ដែលព័ទ្ធជុំវិញគល់រោម។
hairpin A double-stranded structure found in single-stranded nucleic acid molecules, due to base pairing between adjacent complementary sequences.	ដួត ទម្រង់ប្រវាត់ទ្វេ ដែលកើតមានចំពោះម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីចប្រវាត់ទោល ដោយសារមានការគូប្រគូបរវាងតំណលំដាប់បំពេញគ្នា ដែលនៅជាប់គ្នានោះ។
half-life The average time it takes for one half of a sample of radioactive atoms to undergo radioactive decay.	ពាក់កណ្តាលជីវិត រយៈពេលមធ្យមសំរាប់គំរូអាតូមវិទ្យុសកម្មពាក់កណ្តាល ដំណើរការបំបែកវិទ្យុសកម្មចេញ។
half-reaction Oxidation or reduction component of a redox reaction, stated as a separate reaction.	ពាក់កណ្តាលប្រតិកម្ម សមាសភាគអុកស៊ីតកម្ម ឬអ្នកកម្មនៃប្រតិកម្មអេដុកដែលជាប្រតិកម្មដាច់ពីគ្នា។
hallucinogen Any drug, such as LSD, that gives rise to hallucinations.	ហាលូស៊ីណូស្ទេន ប្រភេទថ្នាំម៉្យាង ដូចជាLSD ដែលធ្វើអោយមានលក្ខណៈមមើមមាយ។
hallux The first digit on the hind foot of vertebrates, such as the big toe in humans.	មេដើម ម្រាមទី១ ស្ថិតនៅជើងក្រោយរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដូចជាម្រាមធំរបស់មនុស្ស។
halobacteria Bacteria that grow in high salt environments, including species of the genera <i>Halobacter</i> and <i>Halococcus</i> . They are found in the domain archaea.	បាក់តេរីខ្ពស់នៃសាច់ប្រៃ បាក់តេរីដែលលូតលាស់នៅកន្លែងមានកម្រិតអំបិលខ្ពស់ រួមមានប្រភេទជាច្រើននៃពួក <i>Halobacter</i> និង <i>Halococcus</i> ។ បាក់តេរីទាំងនេះមាននៅក្នុងរដ្ឋៈច្បងអាត្មា។
halogenation Addition of halogen to an alkene or alkyne; or by substitution in alkanes.	អេដុកសែនកម្ម ការបន្ថែមអាឡូសែនទៅលើអាល់សែន ឬអាល់ស៊ីន ឬ

	ដោយការជំនួសក្នុងអាល់កាន។
halolimnic Living in or on salt marshes.	រស់នៅក្នុងស្រែអមិល រស់នៅក្នុង ឬនៅលើស្រែអមិល។
halon A brominebased compound that is especially destructive to the ozone layer.	ហាឡូន សមាសធាតុផ្សំពីប្រូម (Br) ជាធាតុគ្រឹះ ដែលធ្វើអោយខូចខាតយ៉ាងខ្លាំងដល់ស្រទាប់អូសូន។
halophile An organism that grows in high concentrations of salt.	ភាវរស់ចំណូលខ្ពស់ ភាវរស់ដែលលូតលាស់នៅកន្លែងដែលមានកំហាប់អំបិលខ្ពស់។
halophyte A plant that is tolerant of high concentrations of salt in the soil and atmosphere and normally found close to the sea. For example, the marsh samphire, <i>Salicornia europaea</i> .	រុក្ខជាតិចំណូលខ្ពស់ រុក្ខជាតិដែលធន់បានទៅនឹងកំហាប់អំបិលខ្ពស់ដែលមាននៅក្នុងដី និងក្នុងបរិយាកាស និងច្រើនតែមាននៅតំបន់នានាដែលនៅជិតសមុទ្រ។
halter or balancer One of a pair of structures found in dipterans. They are thought to be modified hind-wings, normally being small, clubbed organs very much smaller than the forewing.	ស្លាបដំនី ទម្រង់មួយក្នុងចំណោមមួយគូ មាន ចំពោះខ្ទឹបផ្តេកាន។ គេគិតថា វាគឺជាស្លាបកំណែប្រែ។ ជាធម្មតា វាមានទំហំតូចជាងយ៉ាងខ្លាំងធៀបជាមួយនឹងស្លាបមុខ។
hammer See malleus.	ឆ្និចឆ្នួល
hamulus (pl. hamuli) A hook or hooklike projection, as in the barbules of interlocking feathers, or on the forewings of bees, linking with the hind-wing.	ឆ្និចលៀងរាងដូងដំណាក់ ទំពក់ ឬផ្នែកលយដែលមានទម្រង់ដូចជាទំពក់ដូចជាក្នុងករណីកូនព្រុយស្លាប ដែលប្រទាក់ស្លាបគ្នា ឬមាននៅនឹងស្លាបមុខរបស់ឃ្មុំ ដោយភ្ជាប់ជាមួយស្លាបក្រោយ។
haplo- prefix denoting single.	អេម្នូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទោល។
haplochlamydeous See monochlamydeous.	អេម្នូក្លាមីដៀស សូមមើលពាក្យ ម៉ូណូក្លាមីដៀស។
haploid Having half of the full complement of chromosomes. The reduced number of chromosomes typical of gametes, as opposed to the diploid number of somatic cells.	អេម្នូអ៊ីត ដែលមានពាក់កណ្តាលនៃចំនួនក្រូម៉ូសូមពេញលេញ។ ចំនួនក្រូម៉ូសូមរបស់កាម៉ែត ដែលផ្ទុយទៅនឹងចំនួនឌីប្លូអ៊ីតនៃកោសិកាលូតលាស់។
haplont An organism in the haploid stage.	ភាវរស់ដំណាក់អេម្នូអ៊ីត
haplopetalous Having a single row of petals.	តែងមានស្រទាប់មួយជួរ
haplotype The set of alleles from closely linked loci carried by an individual.	អេម្នូទីប ក្រុមអាឡែលពីឡូគុសជាប់គ្នាដែលដឹកនាំមកដោយឯកត្តៈ។
haptent A substance that is able to combine with specific antibodies but does not produce them unless attached to a large carrier molecule.	តែងបិទ សារធាតុដែលអាចតោងភ្ជាប់ទៅនឹង អង់ទីករយថាប្រភេទប៉ូលីមែរមេតាអង់ទីករទេ លើកលែងត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងម៉ូលេគុលដឹកនាំធំៗ។
haptotropism See thigmotropism.	ប៉ះទំនោរ សូមមើលពាក្យ ប៉ះទំនោរ។
hardpan A hard soil with disrupted structure that may develop through the gradual accumulation of salt residues when inorganic fertilizers are applied annually without the addition of organic matter; it generally restricts the downward movement of water and roots.	ហាតផេន ដីរឹងដែលមានទម្រង់មិនល្អ ដែលអាចកើតឡើងដោយការកើនឡើងបន្តិចម្តងៗនៃសំណល់អំបិល នៅពេលដែលគេដាក់ជីអសរីរាង្គរៀងរាល់ឆ្នាំ ដោយមិនបានបន្ថែមសារធាតុសរីរាង្គ។ ជាទូទៅវារាំងស្ទះចលនាទឹកហូរចុះ និងរឹសរុក្ខជាតិដុះចាក់ទៅក្នុងដី។
hardwood A woody dicot.	សាច់ឈើហាត សាច់ឈើរឹងនៃរុក្ខជាតិឌីកូទីលេដូន។
HardyWeinberg principle In a large population, without migration, mutation or selection, the frequencies of alleles in a population will remain constant from generation to generation.	ច្បាប់ HardyWeinberg ក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងធំមួយ បើគ្មានបំលាស់លំនៅគ្មានមុយតាស្យុងឬជំរើសទេនោះ ប្រេកង់របស់អាឡែលក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងនៅតែ ស្ថិតស្ថេរពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយ។
harvest index The economic yield of a crop in comparison with the actual total yield.	សន្ទស្សន៍ប្រមូលផល ទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ចនៃផលដំណាំ ដោយប្រៀបធៀបជាមួយទិន្នផលសរុបដែលទទួលបាន។
harvestable dry matter The harvestable dry mass of a crop which might be used for commercial exploitation.	សារធាតុស្ងួតដែលប្រមូលបាន ម៉ាសស្ងួតនៃ ដំណាំដែលអាចប្រមូលបាន និងដែលអាចប្រើសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្ម។
harvestmen The order Opiliones (Arachnida) which live in leaf litter and have the appearance of long-legged spiders, though the prosoma and opisthosoma are fused into a single structure.	ហាវេស្តម៉ែន លំដាប់អូពីលូណេស (អាភីឌីត) ដែលរស់នៅក្នុងគំនរស្លឹកឈើ និងមានលក្ខណៈដូចជាពីងពាងជើងវែង ទោះបីជាប្រូសូម៉ា និងអូពីសូម៉ា បានរលាយចូលគ្នាទៅជាទម្រង់តែមួយក៏ដោយ។

<p>Harvey, William (1578-1657) English physician who discovered the mechanism of the human blood circulation, in which blood flows away from the heart in arteries and towards the heart in veins.</p>	<p>ទីរៀង ហាវី (1578-1657) គ្រូពេទ្យជនជាតិអង់គ្លេស ដែលបានរកឃើញពីដំណើរឈាមធ្វើចលនា គឺឈាមហូរចេញពីបេះដូងតាមអាកទែ និងហូរចូលទៅកាន់បេះដូងវិញតាមវ៉ែន។</p>
<p>Hatch-Slack pathway An alternative pathway to the Calvin cycle of photosynthesis, thought to operate in some tropical grasses and some dicotyledons. Phosphoenol pyruvate is carboxylated to form oxaloacetate as the first product.</p>	<p>លំនាំហាច់-ស្លែក លំនាំមួយផ្សេងទៀតរបស់វដ្តកាល់វ៉ុន ក្នុងដំណើរស្លីសំយោគ ដែលគេគិតថា កើតមានចំពោះរុក្ខជាតិស្មៅនៅតំបន់ត្រូពិចខ្លះ និងរុក្ខជាតិខ្លីក្នុងដួងដូងមួយចំនួន។ ផូស្វូអេណូលពីរុយវ៉ាត ត្រូវបានភ្ជាប់ដោយក្រុមកាបូកស៊ីល បង្កើតបានជាអុកសាឡូអាសេតាត ដែលជាផលិតផលទី១។</p>
<p>haustorium 1. A specialized development of the end of a hypha in parasitic fungi, penetrating a cell of the host and forming a food absorbing organ. 2. (in other parasitic plants) The organ that penetrates the host and acts as a food-absorbing organ.</p>	<p>សរីរាង្គមីត 1. ការវិវត្តនិងកទេសកម្មនៅផ្នែកខាងចុងអ៊ីហ្វរបស់ផ្សិតបរាសិត ដោយធ្វើការជ្រៀតចូលទៅក្នុងកោសិកាចូល រួចបង្កើតជាសរីរាង្គស្រូបយកអាហារ។ 2. (ចំពោះរុក្ខជាតិបរាសិតផ្សេងៗ) សរីរាង្គដែលជ្រៀតចូលទៅក្នុងផ្ទៃ និងមាននាទីជាសរីរាង្គស្រូបយកអាហារ។</p>
<p>Haversian canal A channel running through bone that contains blood vessels and nerves.</p>	<p>ដំណង់ហាវេន បំពង់ឆ្លងកាត់ឆ្អឹង ដែលមានសរសៃឈាមនិងសរសៃប្រសាទ។</p>
<p>hay fever An allergic reaction to atmospheric dust and pollen. Hay fever causes watery eyes, sneezing, etc., due to inflammation of the mucous membranes of the eyes and nose.</p>	<p>គ្រុនតំណាបលម្អួង ប្រតិកម្មដំណាបទៅនឹងធូលី និងគ្រាប់លម្អួងក្នុងបរិយាកាស។ គ្រុនតំណាបលម្អួងបណ្តាលអោយចេញទឹកភ្នែក ហៀរសំបោរ ។ល។ ដោយសារតែមានការរលាកភ្នាសស្បែក របស់ភ្នែក និងរបស់ច្រមុះ។</p>
<p>H-band See sarcomere.</p>	<p>បន្ទះ H សូមមើលពាក្យ សាក្វីមែរ។</p>
<p>HCG (human chorionic gonadotrophin) A hormone secreted by the trophoblast of the developing foetal tissues. It maintains the corpus luteum during the first three to four months in pregnancy, thus ensuring a supply of progesterone for maintaining the uterus lining and preventing menstruation.</p>	<p>ហូណាទូត្រូហ្វីន កូរ៉ូម៉ូមនូស្យ អរម៉ូនដែល បញ្ចេញដោយត្រូផូឡាសនៃជាលិកាទារកកំពុងលូតលាស់។ វាក្សាអង្គលៀងក្នុងអំឡុងពេលបីទៅបួនខែដំបូងនៃការពពោះ ដើម្បីផ្តល់នូវប្រូសេស្តេរ៉ូនសម្រាប់រក្សាភ្នាសស្បូន និងការពារកុំអោយមានការធ្លាក់រដូវ។</p>
<p>heart A hollow muscular organ that pumps blood through an organism. See cardiac muscle, pericardium, atrium, ventricle, atrioventricula valves, bicuspid valve, tricuspid valve, pacemaker.</p>	<p>មេះដូង សរីរាង្គសាច់ដុំប្រហោង ដែលសំបូរឈាមអោយរត់ពាសពេញសារពាង្គកាយ។ សូមមើល cardiac muscle, pericardium, atrium, ventricle, atrioventricula valves, bicuspid valve, tricuspid valve, pacemaker។</p>
<p>heart, cardiac cycle The muscular contractions that squeeze blood through the chambers of the heart and around the blood circulatory system.</p>	<p>ចម្លងមេះដូង ការកម្រិតសាច់ដុំ ដែលច្របាច់ឈាម អោយរត់ឆ្លងកាត់ថតបេះដូង និងឆ្លងកាត់ជុំវិញប្រព័ន្ធរបត់ឈាម។</p>
<p>heartwood The central portion of an older woody stem that no longer conducts water.</p>	<p>ខ្លឹមឈើ ផ្នែកបណ្តូលរបស់ដើមឈើចាស់ដែលឈប់ដឹកនាំទឹក។</p>
<p>heat 1. Form of energy exhibited as molecular motion. 2. See dioestrus.</p>	<p>កំដៅ 1. សណ្ឋានថាមពលដែលបង្ហាញតាមចលនាម៉ូលេគុល។ 2. សូមមើលពាក្យ រយៈពេលគ្មានសកម្មភាពភេទ។</p>
<p>heat exhaustion The failure of cooling mechanisms resulting from an excessive rise in body temperature in warm-blooded animals, characterized by cramp and dizziness.</p>	<p>ការបាត់បង់ប្រព័ន្ធសារពាង្គកាយ ការបាត់បង់វិធីធ្វើអោយចុះត្រជាក់បែបនេះធ្វើអោយសារពាង្គកាយមានការឡើងកំដៅយ៉ាងខ្លាំង ចំពោះសត្វថ្ងៃរកមដៅ ដែលមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយមានអាការៈមួរមៅក្នុងចិត្ត វិលមុខ និងដំណើរធ្វើដោង។</p>
<p>heat of fusion Amount of heat that must be added to change 1 g of a material from its solid to liquid state or the amount that must be removed to change the material from liquid to solid. This value is 336J (80 cal) for water.</p>	<p>កំដៅនៃសារពាង្គកាយ បរិមាណកំដៅដែលត្រូវប្រើដើម្បីបំបែករូបធាតុមួយក្រាម ពីរឹងទៅរាវ ឬបរិមាណកំដៅដែលត្រូវដោះចេញដើម្បីបំបែករូបធាតុពីរាវទៅរឹង។ តំលៃនេះគឺ 336J (80 cal) សម្រាប់ទឹក។</p>
<p>heat of vaporization Amount of heat that must be added to change 1 g of a material from its liquid to its gaseous state. This value is 2247J (540 cal) for water.</p>	<p>កំដៅនៃវាស្ត បរិមាណកំដៅដែលត្រូវប្រើដើម្បីបំបែករូបធាតុមួយក្រាមពីរាវទៅឧស្ម័ន។ ចំពោះទឹកបរិមាណនេះគឺ 2247J (540 cal)។</p>
<p>heat shock A temporary response following exposure of cells or organisms to raised temperatures. The response involves activation of a small number of loci, inactivation of previously active</p>	<p>ភ្លេចដោយកំដៅ តំណបបណ្តោះអាសន្ន បន្ទាប់ពីការដាក់កោសិកា ឬការរស់អោយត្រូវនឹងសីតុណ្ហភាពដែលកើនឡើងខុសធម្មតា។ តំណបនេះរួមចំណែកធ្វើអោយសកម្មនៃឡូគុសមួយចំនួនតូច ធ្វើអោយសកម្មភាពនៃ</p>

loci, and selective translation of heat shock mRNA. It appears to be a nearly universal phenomenon observed in organisms ranging from bacteria to humans.	ឡូគុសសកម្មភាព និងបំណកប្រែ សំរាប់នៃARNmភ្លេចដោយកំដៅ។ វាហាក់បីដូចជាបាតុភូតសកលមួយ ដែលត្រូវបានសង្កេតចាប់តាំងពីបាក់តេរី រហូតដល់មនុស្ស។
heat-labile Destroyable by heat.	ដែលអាចខូចដោយកំដៅ
heavy chain See immunoglobulin.	ប្រឡាក់ធ្ងន់ សូមមើលពាក្យ អ៊ីម៉ូហ្គូលីន។
heavy isotope A stable atom in which there are more neutrons than in the normal isotope of the element, giving it a greater mass. For example, ¹⁵ N is the heavy isotope, ¹⁴ N the common form.	អ៊ីសូតូបធ្ងន់ អាតូមស្ថេរភាព ដែលមានណឺត្រុងច្រើនជាងអ៊ីសូតូបធម្មតា របស់ធាតុធ្វើអោយវាមានម៉ាស់ធំជាង។ ឧទាហរណ៍ "Nជាអ៊ីសូតូបធ្ងន់, "Nជាទម្រង់ធម្មតា។
heavy metal Any element with an atomic number greater than 20.	លោហៈធ្ងន់ ធាតុទាំងឡាយណា ដែលមានលេខអាតូមធំជាង២០។
hedgerow A row of shrubs that forms a habitat similar to a natural woodland edge, planted to form a division between two pieces of land.	មេដឹកនាំ ជួរធុរ្យប្រឹក្សា ដែលបង្កើតបានដូចជាទម្រង់ព្រៃដែល ដុះតាមធម្មជាតិ ដោយគេបានដាំដើម្បីខណ្ឌចែកដីពីរដ្ឋដីអោយដាច់ពីគ្នា។
Heidelberg man <i>Homo erectus heidelbergensis</i> who lived about 550,000 BP and became extinct about 400,000 BP. Heidelberg man, Java man (<i>Pithecanthropus</i>), Peking man (<i>Sinanthropus</i>) and <i>Atlanthropus</i> are usually all regarded as <i>Homo erectus</i> .	មនុស្សហេដលបឺក ជាមនុស្សដែលមានរស់នៅកាលពីប្រហែលជា550 000 BP និងបានស្លាប់បាត់អស់កាលពីប្រហែលជា400 000 BP។ មនុស្សហេដលបឺក មនុស្សចាវ៉ា មនុស្សប៉េគីង និងអាត្លង់ត្រូឌុស ត្រូវបានគេចាត់ចូល ក្នុងអ្វីមួយអេរិកទុស។
HeLa cell A cell type used in tissue culture that is grown as a standard in research laboratories all over the world. The culture is derived from a cervical carcinoma obtained from Henrietta Lacks in 1951.	កោសិកាហេឡា ជាប្រភេទកោសិកា ដែលគេ បណ្តុះសម្រាប់ការស្រាវ ជ្រាវស្តង់ដារ នៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ជុំវិញពិភពលោក។ កោសិកាបណ្តុះនេះ មានប្រភពមកពីកោសិកាមហារីកកម្រិត ដែលយកបានពីHenrietta L4 នៅ ឆ្នាំ1951។
helical Of or shaped like a helix.	ដែលមានរាងខ្ទេច ឬ ខ្ទេចក្នុងខ្យង
helicase A type of enzyme that breaks hydrogen bonds between complementary base pairs of DNA, thereby causing the double strand to split into separate single strands. See appendix 2.	អេលីកាស អង់ស៊ីមមួយប្រភេទដែលផ្តាច់សម្ព័ន្ធអ៊ីដ្រូសែនរវាងគូបាស បំពេញគ្នានៃADNហើយធ្វើអោយច្រវាក់ទាំងពីរនោះបែកចេញជាច្រវាក់ ទោលដោយឡែកគ្នា។
helico- prefix denoting a spiral.	ហេលីខូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា រាងស្លៀវ។
helo- prefix denoting the sun.	ហេលីអូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ព្រះអាទិត្យ។
heliophyte A plant that requires full sunlight.	រុក្ខជាតិត្រូវការពន្លឺព្រះលឿនពេញ
heliotropism A type of phototropism in which the flowers of a plant turn towards the sun during the day.	ស្ថិតិនោះ ប្រភេទមួយនៃរស្មីដីពិ ដែលផ្ការបស់រុក្ខជាតិមួយ បែរទៅរក ព្រះអាទិត្យ ក្នុងអំឡុងពេលថ្ងៃ។
helix Anything of a spiral shape; in biology it refers to the shape of DNA molecules, which occur as double helices. See appendix 2.	ស្លៀវ អ្វីៗដែលមានរាងស្លៀវ។ ក្នុងជីវវិទ្យា វាសំដៅលើរាងរបស់ម៉ូលេគុល ADNដែលមានរាងជាស្លៀវពីរ។
helminth A platyhelminth worm.	ជន្ទូចបរាសិត
helminthology The study of parasitic worms.	ជន្ទូចបរាសិតវិទ្យា
helophyte A herb in which next season's bud is formed in mud.	ហេឡូហ្វីត ស្មៅដែលត្រូវបានបង្កើតនៅរដូវបន្ទាប់ គឺត្រូវបានដុះចេញពីភក់។
helper T-cell See T-cell.	កោសិកាTអ្នកជួយ សូមមើលពាក្យ កោសិកាT។
helper virus A virus that allows an appropriate defective virus to replicate upon infecting the host, by providing the gene products that the defective genome does not code for.	វីរុសអ្នកជួយ ជាវីរុស ដែលអនុញ្ញាតអោយវីរុសខ្វះលក្ខណៈ ធ្វើការស្វ័យ ដំឡើងទ្វេ នៅពេលឆ្លងចូលទៅក្នុងចូល ដោយវាផ្តល់អោយនូវផលិតផល សែន ដោយសារតែសេណូមរបស់វីរុសនោះមិនមានកំណត់សំយោគផលិត ផលបែបនេះ។
hemal arch Structure formed by paired projections ventral to the vertebral centrum and enclosing caudal blood vessels.	ដូអេម៉ាល ទម្រង់ដែលបង្កឡើងដោយគូសរសៃឈាមខាងពោះទៅរកឆ្អឹង កងផ្នែកកណ្តាល និងភ្ជាប់ជាមួយសរសៃឈាមផ្នែកកន្ទុយ។
heme See haem	អេម សូមមើលពាក្យ haeme។
hemi- prefix denoting half.	ហេមី- (បុព្វបទ) មានន័យថា ពាក់កណ្តាល។

hemicellulose Primarily a cell wall polysaccharide of variable composition and structure; hemicellulose that is secreted by plants is also called a gum. See Gum Arabic .	អេមីសែលុយឡូស ប៉ូលីសាការីតភ្នាសកោសិកាដែលមានសមាសភាពនិងទម្រង់ប្រែប្រួល។ អេមីសែលុយឡូសដែលបញ្ចេញដោយរុក្ខជាតិត្រូវបានគេហៅថាដំរី។ សូមមើលពាក្យ Gum Arabic។
hemichordata A phylum of worm-like animals with close relationships to the chordates; body of proboscis, collar, and trunk, with stomochord or rudimentary notochord.	អេមីករដេ សាខានៃសត្វរាងដូចដង្កូវ ដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយករដេ។ តួប្រមោយ រង្វង់ជុំវិញក និងប្រមោយដែលមានពូជប្រសាទបែបដើម។
hemicyptophyte A herb in which next season's bud is at soil level where it is protected by litter or soil.	ហេមីគ្រីបតូហ្វឺត ប្រភេទស្មៅ ឬដី ដែលចុងត្រួយរបស់វាស្ថិតនៅស្របនឹងផ្ទៃដី ដែលការពារដោយស្លឹកឈើ ឬដោយដី។
hemigamy The development of an ovum which involves stimulation by the male gamete but which does not involve fusion of the nuclei.	ហេមីហ្គាមី ការវិវត្តរបស់អូវុល ដែលភ្លេចដោយការប៉ះពាល់នៃប្រូតូសូម ប៉ុន្តែមិនមានការរលាយចូលគ្នានៃណ្វៃយ៉ូទេ។
Hemimetabola See exopterygota.	អេមីមេតាបូលា សូមមើលពាក្យ អិចស្តេតេរីកូត។
hemiparasite An organism that derives part of its sustenance from other organisms.	អឌ្ឍបរាសិត ការរស់ម៉្យាងដែលទទួលបានអាហារមួយចំនួនពីការរស់ដទៃ។
hemizygous Conditions where a gene is present as a single copy. e.g. genes on the X chromosome in male mammals.	អេមីស៊ីកូត ស្ថានភាពដែលសែនមួយមានលក្ខណៈតែមួយ។ ឧទាហរណ៍ សែនស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូម X ក្នុងថនិកសត្វឈ្មោល។
Henderson-Hasselback equation The formula for calculating the pH of a buffer solution, which states that $pH = pK + \log \frac{[A^-]}{[HA]}$ where pK is the dissociation constant of an acid.	សមីការហេនដឺស្កាត-ហាសសេលវ៉ែត រូបមន្ត សម្រាប់គណនាភ្នែកpH សូលុយស្យុងតំប៉ុង ដែល ចែងថា: $pH = pK + \log \frac{[A^-]}{[HA]}$ ដែល pK គឺជាថេររំលាយរបស់អាស៊ីត។
Henle, loop of See loop of Henle.	គ្រួនអង់ឡេ
heparin Polysaccharide that functions as an anticoagulant.	អេហ្សារីន ប៉ូលីសាការីតដែលដើរតួជាអ្នកប្រឆាំងនឹងកំណក។
hepatic caecum See caecum.	សូមមើលពាក្យ ថ្នាំក្រពះ។
hepatic Of the liver.	នៃឡើម
hepatic portal vein A blood vessel that collects blood from capillaries, in the intestine and delivers it to a second set of capillaries in the liver.	វ៉ែនទ្វារឡើម សរសៃឈាមដែលប្រមូលឈាមពីសរសៃប្តូរពោះវៀនតូចបញ្ជូនទៅសរសៃប្តូរនៅក្នុងឡើម។
Hepaticae A class of the bryophyta, a division that contains the liverworts.	ហេបាតិមី ថ្នាក់មួយរបស់ប្រឹយ៉ូហ្វឺតា ដែលជាសាខាមានសត្វដូចជាអេប៉ាទិច។
hepatitis A serious disorder of the liver that leads to severe jaundice, liver degeneration and even death. The condition is caused by two viruses hepatitis A virus, which produces <i>infective hepatitis</i> transmitted by the intestinal-oral route, and hepatitis B virus, which produces <i>senan hepatitis</i> transmitted via infected blood or its products.	ជំងឺឡើម ជំងឺឡើមធ្ងន់ធ្ងរ ដែលនាំទៅដល់ការកើតនូវរោគខាន់លៀង ការខូចឡើម និងអាចស្លាប់បាន។ ជំងឺនេះបង្កដោយវីរុសពីរប្រភេទ គឺវីរុសA ផលិតសារធាតុឡើម ដែលឆ្លងតាមផ្លូវមាត់-ពោះវៀន និងវីរុសB ផលិតសារធាតុឡើមឈ្មោះស៊ីណាន់ ដែលឆ្លងតាមឈាមមានមេរោគ ឬផលិតផលរបស់វា។
hepato- prefix denoting the liver.	ហេបាតូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ឡើម។
hepatocyte A liver cell.	កោសិកាឡើម
herb 1. any seed-bearing non-woody vascular plant whose aerial parts do not persist above ground at the end of the growing season. 2. any of various plants, such as lemongrass, that are used in cookery and medicine.	គិណ្ឌជាតិ 1. ស្មៅ រុក្ខជាតិសរសៃនាំគ្នានជាតិឈើ មានគ្រាប់ ដែលផ្នែកខាងលើរបស់វា មិនងើបផុតពីដី ទេនៅចុងបញ្ចប់នៃរដូវលូតលាស់។ 2. ដីប្រភេទរុក្ខជាតិផ្សេងៗ ដូចជាលេមីនក្រាស ដែលគេប្រើសម្រាប់ការដាំស្ល និងជាឱសថ។
herbaceous Having no woody stem tissue; soft, green stem tissue that lives for one growing season.	ស្មៅ ដែលគ្មានសាច់ឈើ ទន់ ជាលិកាដើមមានពណ៌បៃតង ដែលរស់បានតែមួយរដូវលូតលាស់ប៉ុណ្ណោះ។
herbarium A systematically arranged collection of dried, pressed, and mounted plant specimens.	គិណ្ឌរាល់យ ការប្រមូលផ្តុំដែលបានរៀបចំតាមប្រព័ន្ធនៃគំរូរុក្ខជាតិ ដែលត្រូវបានសង្កត់ កៀប និងដាក់ក្រប។
herbicide Any chemical that kills plants.	ថ្នាំសម្លាប់ស្មៅ ថ្នាំគីមីទាំងឡាយណាដែលអាចសម្លាប់រុក្ខជាតិបាន។
herbivore A consumer that eats only plants.	គិណ្ឌរាល់ អ្នកប្រើប្រាស់ដែលស៊ីតែរុក្ខជាតិ ; សត្វស៊ីតែរុក្ខជាតិ។

heredity The passing of traits from one generation to another.	តំណពូជ ការបញ្ជូនលក្ខណៈពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយទៀត។
Hering-Breuer reflex A protective mechanism that prevents excessive inflation of the lungs in diving mammals.	ឆ្លើយ ហ៊ែរីង ប្រឺម៉ែរ វិធីសាស្ត្រការពារ ដែលទប់ស្កាត់ការបញ្ចេញខ្យល់ចេញពីសួតច្រើនពេក។ វិធីនេះកើតមានចំពោះសត្វដែលមុជក្នុងទឹក។
heritability A measure of the amount that observed phenotypic differences for a trait are due to genetic differences. It is a general measure of the amount of genetic variation in a population. If heritability for a trait is low, then it suggests that environmental factors are mostly responsible for the trait.	លទ្ធភាពតំណពូជ រង្វាស់បរិមាណដែលភាពខុសប្លែកគ្នានៃផលរូបទីបសង្កេតសម្រាប់លក្ខណៈមួយ ដែលបណ្តាលមកពីភាពខុសគ្នានៃសេនេទិច។ វាជារង្វាស់ទូទៅនៃបរិមាណបំបែរលក្ខណៈមួយនៃទិច ក្នុងប្រូប៊ុយឡាស្យុងមួយ។ បើលទ្ធភាពតំណពូជសំរាប់លក្ខណៈមួយមានកំរិតទាបពេលនោះវាបង្ហាញអោយឃើញថាកត្តាបរិស្ថានមានឥទ្ធិពលស្ទើរទាំងស្រុងទៅលើលក្ខណៈនោះ។
hermaphrodite An organism with both male and female reproductive organs. e.g. a snail.	រួមភេទ ឬ ទ្វេភេទ សារពាង្គកាយមួយមានទាំងសរីរាង្គបន្តពូជឈ្មោលផងទាំងសរីរាង្គបន្តពូជញីផង។ ឧទាហរណ៍ ខ្យង។
heroin A white crystalline powder, manufactured from morphine, used as a sedative and narcotic in the hydrochloride form.	ហេរ៉ូអ៊ីន ម្សៅគ្រីស្តាល់ពណ៌ស ផលិតចេញពីម៉ូរហ្វីន និងត្រូវបានប្រើសម្រាប់បំបាត់ការទុកព្រួយ និងសម្រាប់សណ្តាំ ដែលមានទម្រង់ជាអ៊ីដ្រូក្លរីត។
herpes simplex A common virus of humans that can persist in a latent state for long periods and then become active at irregular intervals, producing local blisters in the mucous membranes or in the skin. Commonly seen around the mouth and nose, but one form of the virus causes genital herpes, a painful and persistent infection of the genital and anal regions that is transmitted by sexual contact.	ស៊ីមផ្លិច អែមប៊ែស វីរុសទូទៅបង្កជំងឺមនុស្ស ដែលអាចស្ថិតនៅដំណាក់កាលសម្ងាត់យ៉ាងយូរ បន្ទាប់មកមានសកម្មភាពក្នុងលក្ខណៈមិនទៀតទាត់ដោយបង្កអោយមានពងនៅលើភ្នាសស្បែកតាម កន្លែងៗ ឬពងនៅលើស្បែក។ វាច្រើនកើតមាននៅតាមជុំវិញមាត់ និងច្រមុះ ប៉ុន្តែមានទម្រង់មួយនៃវីរុសនេះ គឺបង្កនៅត្រង់ប្រដាប់ភេទ ដោយបង្កអោយមានការឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំងនៅលើប្រដាប់ភេទ និងគូថ។ វីរុសនេះឆ្លងតាមរយៈការរួមភេទ។
herpetology The study of reptiles.	ឧទ្ទិសិទ្ធភាព ការសិក្សាអំពីឧទ្ទិសត្វ។
hertz (Hz) The S.I. unit of frequency, measuring cycles per second.	អែរត្យ ជាឯកតាប្រព័ន្ធអន្តរជាតិ ដោយវាស់ចំនួនជុំក្នុងមួយវិនាទី។
hetero- prefix denoting dissimilar.	អេតេរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា មិនដូចគ្នា។
heterocercal fin The type of tail fin found on sharks where the ventral lobe is large and the dorsal lobe small.	ព្រួយអេតេរ៉ូស៊ីកាល់ ប្រភេទព្រួយកន្ទុយរបស់ត្រីឆ្មាម ដែលមានព្រួយពោះធំ និងព្រួយខ្នងតូច។
heterochlamydeous (of flowers) Having dissimilar sepals and petals in two whorls in the perianth.	ផ្កាមានត្របកខុសស្រទាប់ (អំពីផ្កា) មានត្របក និងស្រទាប់មិនដូចគ្នាក្នុងពីររង្វង់នៃបរិបុព្វ។
heterochromatic (of chromosomal preparations) Staining differently from the major chromosome parts.	អេតេរ៉ូក្រូម៉ាតិច (អំពីការរៀបចំក្រូម៉ូសូម) ចាប់ពណ៌ខុសគ្នាពីផ្នែកសំខាន់របស់ក្រូម៉ូសូម ។
heterochromatin A condensed, darkly staining portion of chromatin, easily visible by light microscopy.	អេតេរ៉ូក្រូម៉ាតិច ផ្នែកក្រូម៉ាតិចដែលបានបន្ស៊ីពណ៌ចាស់ និងរូញខ្លាំងដែលអាចមើលឃើញយ៉ាងងាយដោយមីក្រូទស្សន៍ពន្លឺ។
heterocoelus Having the articular surfaces of the vertebral centra saddle-shaped, as in modern birds.	អេតេរ៉ូស៊ីលីស ដែលមានផ្ទៃសន្លាក់នៃផ្ចិតកងផ្នែកកណ្តាលមានរាងកែបដូចជាចំពោះបក្សីបច្ចុប្បន្ន។
heterocycle Cyclic molecule having some atom other than carbon as a structural component of the ring. Some heterocycles are amines.	អេតេរ៉ូស៊ីម ម៉ូលេគុលជាស៊ីចដែលមានអាតូមមួយចំនួន ជាជាងកាបូន ជាធាតុបង្កក្នុងស៊ីច។ អេតេរ៉ូស៊ីមខ្លះជាអាមីន។
heterocyst Nitrogenfixing cells in some cyanophytes.	អេតេរ៉ូស៊ីស កោសិកាភ្ជាប់អាសូតរបស់ស្យាណូប៊ាតិកមួយចំនួន។
heterodont (of an animal) Possessing teeth of more than one kind, such as incisors and molars.	មានធ្មេញច្រើនប្រភេទ (អំពីសត្វមួយ) មានធ្មេញច្រើនប្រភេទ ដូចជាធ្មេញមុខ និងផ្តាមធំ។
heteroduplex A double stranded nucleic acid molecule in which each strand has a different origin. The two strands do not show complementary base-pairing. These structures may be produced during recombination.	អេតេរ៉ូឌុប្លិច ម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ិចប្រភេទទ្វេដែលប្រភេទនីមួយៗមានប្រភេទដើមខុសៗគ្នា។ ប្រភេទទាំង២មិនបង្ហាញគូប្រគូបពេញគ្នាទេ។ ទម្រង់ទាំងនេះអាចត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងកំឡុងពេលបន្ស៊ីវិញ។
heteroecious (of rust fungi) Having different spore	អេតេរ៉ូអេស្យែស (អំពីផ្សិតភ្លោត) មានទម្រង់ស្បៀ ខុសៗគ្នា នៅពេលនៅ

forms on different host plants.	លើផ្លូវរុក្ខជាតិផ្សេងគ្នា។
heterogametic sex The sex that produces gametes containing different sex chromosomes. Usually the male is the heterogametic sex, but in some organisms (e.g. birds) it is the female. It is the heterogametic parent that controls the sex of the offspring.	ភេទអេតេរូហ្គាមែត ភេទដែលផលិតកាមែត មានក្រូម៉ូសូមភេទខុសគ្នា។ តាមធម្មតាល្អជាភេទអេតេរូហ្គាមែត ប៉ុន្តែចំពោះការរស់ខ្លះ (ឧទាហរណ៍ បក្សី) វាជាភេទអេតេរូហ្គាមែត។ មេបាអេតេរូហ្គាមែតជាអ្នកកំណត់ភេទរបស់កូន។
heterogamy The alternation of forms of sexual reproduction.	មានទម្រង់បន្តពូជខុសគ្នា
heterogeneity chi-square test See contingency table.	តេស្តឃីការេ អេតេរូសេន សូមមើលពាក្យ តារាងបង្កាត់។
heterogeneous nuclear RNA (hnRNA) The collection of RNA transcripts in the nucleus, representing precursors and processing intermediates to rRNA, mRNA, and tRNA. Also represents RNA transcripts that will not be transported to the cytoplasm, such as snRNA (small nuclear RNAs).	ARN ខ្សែដូម៉ូម្រុះ បណ្តុំ ARN ចម្លងក្រែងនៅក្នុងណ្វៃយ៉ូ ដែលតាងអោយព្រីខីសសរ និងដំណើរឆ្លងកាត់ទៅជា ARN _r , ARN _m , ARN _t វាក៏តាងអោយ ARN ចម្លងក្រែងដែលនឹងមិនត្រូវបានដឹកនាំទៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទផងដែរ ដូចជា SnRNA (ARNs តូចក្នុងណ្វៃយ៉ូ)។
heterogenote A bacterial cell in which the foreign chromosome segment carries different alleles than the original chromosome.	អេតេរូសែនូត កោសិកាបាក់តេរីដែលបំណែកក្រូម៉ូសូមពីក្រៅមានអាឡែលខុសគ្នាពីក្រូម៉ូសូមដើម។
heterograft or xenograft A transplant from one species to another.	អេតេរូឡាត ឬ សេនូឡាត ការភ្ជាប់ផ្នែករបស់រុក្ខជាតិមួយ ទៅលើដើមរបស់រុក្ខជាតិមួយទៀត។
heterokaryon A somatic cell containing nuclei from two different sources.	អេតេរូការីយ៉ុង កោសិកាលូតលាស់មានណ្វៃយ៉ូបានមកពីប្រភពពីរផ្សេងគ្នា។
heterolecithal The uneven distribution of yolk within an egg.	រោយមិនស្មើ ដែលមានរបាយស៊ីតល្បែងមិនស្មើគ្នា នៅក្នុងស៊ីតមួយ។
heterolysis The dissolution of tissues and cells by the action of enzymes or other substances originating outside the organism.	ការរំលាយកោសិកា ការរំលាយជាលិកា និងកោសិកា ដោយសកម្មភាពរបស់អង់ស៊ីម ឬដោយសារធាតុផ្សេងៗ ដែលមានប្រភពមកពីខាងក្រៅការរស់។
Heterometabola See exopterygota.	អេតេរូមេតាមូឡា សូមមើលពាក្យ អ៊ីចសូផ្តើរហ្គូតា។
heteromorphic 1. (of an organism) Having different forms in its life history, for example, where there is alternation of generations. 2. (of pairs of homologous chromosomes) Differing in size or form.	មានទម្រង់បន្តសាស្ត្រខុសគ្នា 1. (អំពីការរស់) មានទម្រង់ខុសៗគ្នា នៅក្នុងប្រវត្តិជីវិតរបស់វា។ 2. មានទំហំខុសគ្នា ឬ មានទម្រង់ខុសគ្នា (អំពីគូក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក)។
heteroploid (of a cell nucleus) Possessing an extra chromosome as a result of non-disjunction during meiosis.	អេតេរូប្លូយីត (អំពីណ្វៃយ៉ូរបស់កោសិកា) មានក្រូម៉ូសូមលើស ដែលបានមកពីការមិនផ្តាច់ចេញពីគ្នា ក្នុងអំឡុងពេលមេយ៉ូស៊ីស។
heteropteran Any hemipteran insect of the suborder Heteroptera, having forewings, in the form of hemielytra. The suborder includes water boatmen, water scorpions, bed bugs, and most plant bugs.	អេតេរូផ្លែវ៉ាល់ ពពួកសត្វល្អិតស្ថិតក្នុងលំដាប់រងអេតេរូផ្តេតា ដែលមានស្លាបមុខ ក្នុងទម្រង់ជាអេមីអេលីត្រា។ សត្វក្នុងលំដាប់រងនេះ មានដូចជា ខ្សាដំរីទឹក សត្វល្អិតចង្រៃនៅលើគ្រែ និងសត្វល្អិតលើរុក្ខជាតិភាគច្រើន។
heterosexual Pertaining to the opposite sex, male as opposed to female, female as opposed to male.	មានភេទផ្ទុយគ្នា ទាក់ទងនឹងភេទខុសគ្នា ដូចជាភេទឈ្មោល និងភេទញី។
heterosis A condition in which crossbred organisms are more fit than inbred organisms because they have more heterozygotic loci. See hybrid vigour.	អេតេរូស៊ីស ស្ថានភាពដែលការរស់បង្កាត់ខ្លាំង មានលក្ខណៈសមដាង ការរស់បង្កាត់ជិត ដោយសារតែវាមានឡូគុសអេតេរូស៊ីកូតច្រើនជាង។ សូមមើលពាក្យ hybrid vigour។
heterosome See sex chromosome.	អេតេរូសូម សូមមើលពាក្យ ក្រូម៉ូសូមភេទ។
heterospecific Belonging to a different species from that under discussion. See also conspecific.	អេតេរូប្រភេទ ស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទផ្សេងគ្នា និងស្ថិតនៅក្នុងការពិភាក្សានៅឡើយ។ សូមមើលពាក្យ conspecific។
heterosporous plants Plants with large and small spores; the smaller give rise to male gametophytes and the larger to female gametophytes (equivalent to protogynnosperms).	រុក្ខជាតិអេតេរូស្ប័រ រុក្ខជាតិដែលមានស្ប័រធំ និងស្ប័រតូច ស្ប័រតូចជាងផ្តល់កំណើតទៅជាកាមែតូភីតឈ្មោល និងស្ប័រធំផ្តល់កំណើតទៅជាកាមែតូភីតញី (ស្ប័រនឹង protogynnosperms)។
heterospory The formation of more than one sort of	អិណអេតេរូស្ប័រ ការបង្កើតស្ប័រជាច្រើនប្រភេទ ជាធម្មតាមានដូចជាមីក្រូស្ប័រ

spore, usually microspores and megaspores in ferns and seed plants, giving rise to distinct male and female gametophyte generations.	និងមេហ្គាស្បូរ មានចំពោះបណ្តាញជាតិ និងរុក្ខជាតិមានគ្រាប់ ដែលនឹងផ្តល់កំណើតទៅជាជំនាន់កាម៉េតូភីតលេខ១ និងញីខុសៗគ្នា។
heterostyly A combination of the morphological and physiological mechanisms that promote cross-pollination in flowering plants. Structurally, there are usually two flower forms which ensure that the pollen collected from the stamens of one type is deposited on the stigma of the other. Compare homostyly.	អេតេរ៉ូស្តីលី ការផ្សំគ្នា ទាំងតាមរូប ទាំងតាមរូបិយសាស្ត្រ ដើម្បីជំរុញដំណើរលម្អងកាត់ចំពោះរុក្ខជាតិមានផ្កា។ ជាធម្មតា ផ្កាមានពីរទម្រង់ ដើម្បីធានាថាគ្រាប់លម្អងដែលបានមកពីកញ្ចុំកេសរលេខ១របស់ផ្កាមួយ គឺត្រូវតែធ្លាក់ទៅលើស្វិតម៉ារបស់ផ្កាមួយទៀត។ ផ្ទុយពី អូម៉ូស្តីលី។
heterotaxis The abnormal or uneven arrangement of organs or parts of an organism.	ការតម្រៀបមិនស្មើ ការតម្រៀបខុសពីធម្មតា ឬការតម្រៀប មិនស្មើរបស់សរីរាង្គ ឬផ្នែកនៃសរីរាង្គរបស់ការវស់មួយ។
heterotherm See poikilotherm.	សត្វអថេរម៉ាតេម សូមមើលពាក្យ សត្វដែលសីតុណ្ហភាពដងខ្លួនប្រែប្រួលតាមមជ្ឈដ្ឋានខាងក្រៅ (សត្វអថេរម៉ាតេម)។
heterotroph An organism that cannot make its own food and must take in nutrients from its environment.	បរីសីត ការវស់ដែលមិនអាចបង្កើតអាហារដោយខ្លួនឯងបានហើយត្រូវតែទទួលប្រើប្រាស់អាហារពីបរិស្ថានរបស់វា។
heterotroph hypothesis An idea proposed by A.I. Oparin that the first living thing was a heterotroph.	សម្មតិកម្មបរីសីត ទស្សនៈស្នើឡើងដោយ A.I. Oparin ដែលថា ការវស់ដំបូងគេបង្អស់គឺជាបរីសីត។
heterotrophic Capable of using only organic materials as a source of energy.	បរីសីត ឬ អេតេរ៉ូត្រូហ្វិក ដែលអាចប្រើប្រាស់តែសារធាតុសរីរាង្គ សម្រាប់ជាប្រភពថាមពល។
heterotrophic organism Organism that must consume organic matter to obtain energy and carbon atoms.	តាមវស់បរីសីត សារធាតុកាយដែលប្រើប្រាស់រូបធាតុសរីរាង្គដើម្បីទទួលបានថាមពល និងអាតូមកាបូន។
heterozygote An organism in which the pair of alleles for a trait is composed of different genes (usually dominant and recessive).	អេតេរ៉ូស៊ីកូត ការវស់ដែលគូអាឡែលសំរាប់លក្ខណៈមួយត្រូវបានបង្កើតឡើងពីសែនផ្សេងគ្នា (ជាទូទៅលប់ និងអន់)។
heterozygote superiority A condition in which individuals heterozygous at one or more loci have higher fitness than an individual with fewer heterozygous loci.	ឧត្តមភាពអេតេរ៉ូស៊ីកូត ស្ថានភាពដែលឯកត្តៈអេតេរ៉ូស៊ីកូតនៅលើឡូគុសមួយឬច្រើនមានភាពសាកសមខ្លាំងជាងឯកត្តៈដែលមានឡូគុសអេតេរ៉ូស៊ីកូតតិចជាង។
hex- or hexa- prefix denoting six.	ហិក ឬ ហិកហ្សា (បុព្វបទ) មានន័យថា គេទ។
hexacanth The six-hooked spherical embryo found in certain tapeworms.	ទំព័រកំប៉ អំប្រើយ៉ូរ៉ាងស្វែរមានទំព័រកំប៉ ដែលមាន ចំពោះដង្កូវខ្លួនសំប៉ែតមួយចំនួន។
hexapod See insect.	ដើម្បី សូមមើលពាក្យ សត្វល្អិត។
hexosan A polysaccharide made up of 6-carbon sugars such as glucose.	ហិកស្ការ៉ូស ប៉ូលីសាការីត ដែលកើតឡើងពីស្ករកាបូន៦ ដូចជា គ្លុយកូស។
hexose monophosphate shunt See pentose phosphate pathway.	លំនាំរិចហ្សូស ម៉ូណូផូស្វាត សូមមើលពាក្យ លំនាំបំបែកគុសផូស្វាត។
hexose sugar A sugar containing six carbon atoms (e.g. glucose. Hexose sugars are the basic building blocks for more complex carbohydrates.	ស្កររិចហ្សូស ស្ករដែលមានអាតូមកាបូន៦ (ឧ. គ្លុយកូស)។ ស្ករហិកស្ការ៉ូស គឺជាធាតុបង្ករបស់ប៉ូលីសាការីតសំប៉ែត។
Hfr A strain of bacteria exhibiting a high frequency of recombination. These strains have the ability to move and transfer all or part of a chromosome to an F cell. The F factor is integrated into the chromosome of the Hfr cell.	ប្រេកង់បន្សុំខ្ពស់ ពូជបាក់តេរីបង្ហាញពីប្រេកង់បន្សុំខ្ពស់។ ពូជទាំងនេះមានលទ្ធភាពផ្លាស់ទីនិងបញ្ជូនក្រូម៉ូសូមទាំងមូល ឬមួយផ្នែកទៅកោសិកា F ។ កត្តា F ត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងក្រូម៉ូសូមរបស់កោសិកាHfr។
hibernation A period of winter inactivity and reduced metabolism in certain animals. See estivation.	សម្លឹង រយៈពេលគ្មានសកម្មភាព និងមេតាបូលីសមថយចុះនៅសិសិរដូវនៃសត្វមួយចំនួន។ សូមមើលពាក្យ estivation។
hierarchy (in classification) The system of ranking in a graded order from species to kingdom. See higher category.	តាមលំដាប់ (នៅក្នុងការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់) ជាប្រព័ន្ធនៃការចាត់ថ្នាក់ទៅតាមលំដាប់ គឺចាប់ពីប្រភេទរហូតដល់រដ្ឋៈ។ សូមមើលពាក្យ ប្រភេទខ្ពស់ជាង។
high copy number plasmid See multicopy plasmid.	ប្លាស្ទីតដែលមានចំនួនច្រើន សូមមើលពាក្យ ពហុប្លាស្ទីត។

in proteins. It carries an extra basic group making it alkaline and is soluble in water. The isoelectric point of histidine is 7.6.	ទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ វា មានក្រុមបាសបន្ថែម ដែលធ្វើអោយវាមានលក្ខណៈជាអាលីកាឡាំង និងរលាយក្នុងទឹក។ ចំណុចអ៊ីសូអ៊ីលីច្រើនរបស់ហ៊ីស្តីឌីនគឺ 7.6។
histo- <i>prefix</i> denoting tissue.	ហ៊ីស្តូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ជាលិកា។
histochemistry the study of the distribution of substances in tissues by using staining methods on preparations such as sections or whole mounts.	ជាលិកាគីមីវិទ្យា ការសិក្សាពីរបាយសារធាតុនៅក្នុងជាលិកា តាមរយៈការបន្តិណ្ឌលើវត្ថុសំណាក ដូចជាខ្នាត ឬវត្ថុសំណាកទាំងមូល។
histocompatibility antigens See HLA.	អង់ទីសែនជាលិកាត្រូវគ្នា សូមមើលពាក្យ HLA។
histocompatibility The acceptance by a recipient of tissue transplanted from a donor, a state that is determined by histocompatibility antigens.	ជាលិកាត្រូវគ្នា ដំណើរទទួលបាន ដោយជាលិកាអ្នកទទួល នូវផ្នែករបស់ជាលិកាអ្នកផ្តល់។ ស្ថានភាពនេះ គឺកំណត់ដោយអង់ទីសែនជាលិកាត្រូវគ្នា។
histocyte or clasmatocyte A large phagocyte of irregular shape that occurs in blood, lymph and connective tissue. Histocytes are similar to monocytes but take up stain.	ហ៊ីស្តូស៊ីត ឬ ក្លាស្មាតូស៊ីត កោសិកាជាកូស៊ីតធំៗ ដែលមានរាងមិនទៀងទាត់ មាននៅក្នុងឈាម ក្នុងទឹករងៃ និងក្នុងជាលិកាសន្ធាន។ ហ៊ីស្តូស៊ីត មានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹងម៉ូណូស៊ីតដែរ ប៉ុន្តែវាមានការចាប់ពណ៌។
histogen A distinct tissue zone found in many plants in the apical meristem, particularly in the root-apical meristem.	ហ៊ីស្តូសែន តំបន់ជាលិកាផ្សេងៗ មានក្នុងរុក្ខជាតិជាច្រើន ស្ថិតនៅត្រង់មេជាលិកាកំពូល ជាពិសេសនៅត្រង់មេជាលិកាកំពូលរបស់ឫស។
histogenesis The formation of tissues and organs from undifferentiated cells.	កំណើនជាលិកា ការបង្កើតជាលិកា និងសរីរាង្គ ពីកោសិកាមិនបំលែងឯកទេស។
histogram A diagram showing a frequency distribution by means of rectangular areas. See frequency distribution.	ហ៊ីស្តូក្រាម ជាដ្យាក្រាមបង្ហាញពីរបាយប្រេកង់ តាមរយៈតំបន់រាងចតុកោណកែង។ សូមមើលពាក្យ របាយប្រេកង់។
histology The study of tissue.	ជាលិកាវិទ្យា ការសិក្សាអំពីជាលិកា។
histolysis Tissue breakdown.	ការបែកជាលិកា
histones Proteins bonded with DNA in the nucleus that comprises the protein component of chromatin. They are rich in the basic amino acids arginine and lysine and function in the coiling of DNA to form nucleosomes. See appendix 2. The five major histones are represented as H1, H2A, H2B, H3 and H4.	អ៊ីស្តូន ប្រូតេអ៊ីនភ្ជាប់ជាមួយ ADN នៅក្នុងណ្វៃយូ ដែលផ្គុំកសាសធាតុប្រូតេអ៊ីននៃក្រូម៉ាទីន។ វាសំបូរអាស៊ីតអាមីនេគ្រឹះ ដូចជាអាស៊ីន និងលីស៊ីន ហើយមានមុខងារក្នុងការអង្គុញ ADN ក្នុងការបង្កើតជាមួយក្លូអូសូម។ អ៊ីស្តូបសំខាន់ៗ ទាំង៥ត្រូវ បានបង្ហាញក្នុងទម្រង់ជា: H1, H2A, H2B, H3 និង H4។
HIV See human immunodeficiency virus, AIDS.	ហ៊ីវ សូមមើលពាក្យ វីរុសធ្វើអោយចុះខ្សោយ ភាពស៊ាំរបស់មនុស្ស និងអេដស៍។
HLA (Human Leucocyte A) Cell surface proteins, produced by histocompatibility loci, which are involved in the acceptance or rejection of tissue and organ grafts and transplants.	គោលិកាមនុស្ស A ប្រូតេអ៊ីនផ្ទៃកោសិកាផលិតដោយឡូគុស ជាលិកាត្រូវគ្នាដែលចូលរួមក្នុងការទទួល ឬមិនទទួលជាលិកា និងសរីរាង្គផ្សំ។
hn RNA See heterogeneous nuclear RNA.	hn RNA សូមមើលពាក្យ heterogeneous nuclear RNA។
Hogness box See GoldbergHogness box.	ប្រអប់ Hogness សូមមើលពាក្យ Goldberg-Hogness box។
holandric A trait transmitted from males to males. In humans, genes on the Y chromosome are holandric, and are passed from father to son.	សែនជាប់ត្រូវម៉ូសូម Y លក្ខណៈដែលត្រូវបានបញ្ជូនពីឯកត្តៈឈ្មោលមួយទៅកត្តៈឈ្មោលមួយទៀត។ ចំពោះមនុស្ស សែននៅលើក្រូម៉ូសូម Y ជាសែនជាប់ត្រូវម៉ូសូម Y និងត្រូវបានបញ្ជូនពីឪពុកទៅកូនប្រុស។
holdfast The basal part of the stripe (stalk) of large seaweeds such as Fucus, <i>Laminaria</i> , attaching the plant to the substrate.	ហ្វុលដាស្ត ផ្នែកខាងបាតនៃទង(ដើម)របស់សារាយសមុទ្រធំៗ ដូចជា Fucus, <i>Laminaria</i> ដោយ ភ្ជាប់រុក្ខជាតិនោះទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាត។
holo- <i>prefix</i> denoting whole.	ហ្វូលូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទាំងមូល។
holoblastic cleavage See cleavage.	ការបែកហ្វូលូក្លាស សូមមើលពាក្យ ការបែក។
holocarpic (of the whole adult thallus of a fungus) Becoming a reproductive structure.	(តាល់ពេញវ័យរបស់ផ្សិត) ក្លាយជាទម្រង់បន្តពូជ
Holocephali A subclass of the chondrichthyes, including fish having a compressed head and flattened teeth for crushing molluscs; the only	ហ្វូលូសេផាលី ថ្នាក់របស់ក្នុងខ្រឹមត្រីសរុបមានពពួកត្រីដែលមានក្បាលស្តួច និងធ្មេញសំបែត ប្រើសម្រាប់ខាំកំទេចពពួកសិប្បីសត្វ។ ត្រីតែមួយគត់

present-day representative is chimaera.	ដែលមាននៅសព្វថ្ងៃនេះ គឺយីម៉េរ៉ា។
holocrine (of a form of cell digestion, particularly in insects) Characterized by self-disintegration to produce the digestive fluid.	ហូលូក្រាណូ (ទម្រង់នៃការរំលាយអាហារ ជាពិសេស ចំពោះសត្វល្អិត) ដែលកំណត់លក្ខណៈដោយស្វ័យបំបែក បង្កើតទៅជាសារធាតុរាវអាហារ។
holoenzyme An entire conjugated enzyme consisting of a protein component (an apoenzyme) and a nonprotein component (a coenzyme or an activator).	ហូលូអង់ស៊ីម ជាអង់ស៊ីមសំបូរទាំងមូល បង្កើតឡើងពីសមាសភាគជាប្រូតេអ៊ីន(អប៉ូអង់ស៊ីម) និងសមាសភាគមិនមែនជាប្រូតេអ៊ីន(កូអង់ស៊ីម ឬអ្នកភ្នែកអោយសកម្ម)។
hologamete A gamete formed by a full-sized ordinary individual protozoan that fuses with another similar individual to form a zygote.	ហូលូហាម៉េត កាម៉េតដែលកើតឡើងពីការរលាយ ចូលគ្នានៃប្រូតូសូអ៊ែរ ធម្មតាដែលមានទំហំពេញលេញ ជាមួយនឹងប្រូតូសូអ៊ែរស្រដៀងគ្នាមួយផ្សេងទៀត បង្កើតបានជាស៊ីកូត។
Holometabola See endopterygota.	ហូលូមេតាបូលា សូមមើលពាក្យ អង់ដូផេរីហ្គូតា។
holophytic (of plants) Using sunlight and chlorophyll to make organic compounds.	ស្វ័យជីវិត (ចំពោះរុក្ខជាតិ) ការប្រើពន្លឺព្រះអាទិត្យ និងក្លរូភីលដើម្បីសំយោគសមាសធាតុសរីរាង្គ។
holothurian Any echinoderm of the class Holothuroidea, including the sea cucumbers.	ហូលូតូរីយ៉ា ពពួកអេគីណូឌែម ដែលស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់ហ្វូឡូស៊ីរ៉ូអ៊ីដេ រួមមានត្រសក់សមុទ្រ។
holotroph An organism that is capable of ingesting other whole organisms.	ហូលូត្រូហ្វ ការរស់ដែលអាចលេបស៊ីការរស់ដទៃទាំងមូលបាន។
holozoic (of organisms) Feeding on solid organic material that comes from the bodies of other organisms.	ហូលូហ្វិក (ចំពោះការរស់) ការស៊ីធាតុសរីរាង្គរឹង ដែលបានមកពីសារធាតុរាវនៃការរស់ផ្សេងទៀត។
hom-, homeo- or homo- <i>prefix</i> denoting the same as.	ហន ឬ ហូមេអូ ឬ ហូម៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ដូចគ្នា។
home range The area in which an animal normally restricts its movements in search of food or a mate, and in which it cares for its young. Compare territory.	ព្រំខណ្ឌរឹមដំរី តំបន់ដែលជាធម្មតាសត្វបានកម្រិតពីការធ្វើដំណើររបស់វា ក្នុងការស្វែងរកអាហារ ឬរកដៃគូភេទ និងការថែទាំកូនកូចរបស់វា។ ផ្ទុយពីពាក្យ ដែនដី ឬ អាណាចក្រ។
homeostasis Maintaining a constant internal environment despite changing external conditions.	ថេរលំនឹង ការរក្សាមជ្ឈដ្ឋានខាងក្នុងអោយនៅថេរដដែល ទោះបីស្ថានភាពខាងក្រៅផ្លាស់ប្តូរក៏ដោយ។ ឧទាហរណ៍ លំនឹងសីតុណ្ហភាពក្នុងខ្លួនមនុស្ស ដែលមិនប្រែប្រួលទៅតាមសីតុណ្ហភាពខាងក្រៅ។
homeotherms Animals (mammals and birds) that maintain a constant body temperature. Compare poikilotherms.	សត្វថេរកំដៅ សត្វ (ថេរមីសត្វឬក្បី) ដែលមានសីតុណ្ហភាពក្នុងខ្លួនថេរ ទោះបីសីតុណ្ហភាពបរិយាកាសប្រែប្រួលខ្លាំងក៏ដោយ។ ប្រៀបធៀបជាមួយ poikilotherms។
homeotic mutation A mutation that causes a tissue that would normally form a specific organ or body part, to change and form another structure. Also spelled homoeotic.	មុយតាស្យុងអូម៉ូតិប មុយតាស្យុងដែលធ្វើអោយជាលិកា (ដែលជាធម្មតានឹងបង្កើតជាសរីរាង្គមួយជាក់លាក់ ឬផ្នែកនៃសារធាតុរាវ) ផ្លាស់ប្តូរ និងបង្កើតជាទម្រង់ផ្សេងទៀត។ វាអាចសរសេរ homoeotic។
homing Relating to the ability to return to a place of origin. See navigation.	អាចវិលមកកន្លែងដើមវិញ ទាក់ទងនឹងលទ្ធភាពវិលមកកន្លែងដើមវិញបាន។ សូមមើលពាក្យ ការធ្វើនាវាចរណ៍ ឬអាគាសចរណ៍។
hominid Any member of the family Hommidae, which includes human and human-like fossils from the Pleistocene epoch.	ហូមីនីត ពពួកមនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងអំបូរ ហូមីដេ ដែលរួមមានមនុស្ស និងជួស៊ីលលក្ខណៈដូចមនុស្សបានមកពីយុគផ្លេស្តូសែន។
Homo Any primate of the hominid genus <i>Homo</i> . Only one species exists at the present time, <i>Homo sapiens</i> , though several extinct species are recognized, such as <i>H. erectus</i> , <i>H. habilis</i> .	ហូម៉ូ ពពួកព្រីម៉ាតនៃហូមីនីតក្នុងពួកហូម៉ូ។ បច្ចុប្បន្ននេះ គឺនៅមានតែមួយប្រភេទទេ គឺហូម៉ូសាប៊ែន ប៉ុន្តែមានប្រភេទជាច្រើនត្រូវបានគេស្គាល់ ដូចជា <i>H. erectus</i> និង <i>H. habilis</i> ។
Homo erectus See heidelberg man.	ហូម៉ូអ៊ិបេនីស សូមមើលពាក្យ មនុស្សហេដេលប៊ិក។
homo- See Hom-	ហូម៉ូ- សូមមើលពាក្យ ហូម។
homocercal fin A type of fish tail fin that is symmetrical in shape, i.e. the upper and lower lobes are of similar size.	ព្រុយស៊ីមេទ្រីកា ព្រុយកន្ទុយមួយប្រភេទ ដែលមានរាងស៊ីមេទ្រីកា។ ឧទាហរណ៍ ព្រុយលើ និងព្រុយក្រោមមានទំហំប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។
homochlamydeous (of flowers) Having perianth segments which are not distinguishable as separate	ផ្កាមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា (អំពីផ្កា) មានអង្គតំបែបច្រើនអាច

sepals and petals in two whorls.	បែងចែកភាពខុសគ្នាបាន រវាងគ្របកនិងស្រទាប់នៅក្នុងរង្វង់ពីរ។
homodont (of most nonmammalian vertebrates) Having teeth of a similar type.	មានប្រភេទធ្មេញដូចគ្នា (សត្វផ្អឹងកងមិនមែន ថនិកសត្វ) មានប្រភេទធ្មេញស្រដៀងគ្នា។
homoduplex A duplex DNA in which the two strands show complementary base pairing throughout. Compare heteroduplex.	អូម៉ូឌ្លុក ANDរង្វង់ទ្វេ ដែលច្រវាក់ទាំងពីរនេះ បានបង្ហាញពីការគូប្រកបគ្នាទៅវិញទៅមក។ ខុសពីអេតេរ៉ូឌ្លុក។
homogametic sex The sex that produces gametes with the same type of sex chromosome; in mammals, the female is homogametic.	ភេទអូម៉ូហ្គាមែត ភេទដែលផលិតកាម៉ែតមួយប្រភេទនៃក្រូម៉ូសូមភេទ។ ចំពោះថនិកសត្វសត្វញីជាអូម៉ូហ្គាមែត។
homogamy The state of having anthers and stigmas maturing at the same time.	អូម៉ូហ្គាមី លក្ខណៈដែលល្អិតល្អនិងស្លឹចម៉ាត ពេញវ័យក្នុងពេលដំណាលគ្នា។
homogeneously staining regions (hsr) Segments of mammalian chromosomes that stain lightly with Giemsa following exposure of cells to a selective agent.	តំបន់ចាប់ពណ៌ដូចគ្នា អង្គត់ក្រូម៉ូសូមថនិកសត្វ ដែលចាប់ពណ៌ស្រាលជាមួយ នឹងលក្ខណៈGiemsaបន្ទាប់ពីការដាក់កោសិកាអោយត្រូវនឹងភ្នាក់ងារជំរើស។
homogonote A homozygous merozygote. A bacterial merozygote in which the donor (exogenote) chromosome carries the same alleles as the chromosome of the recipient (endogenote).	អូម៉ូសេណូត មេរ៉ូស៊ីកូតអូម៉ូស៊ីកូត។ មេរ៉ូស៊ីកូតជាបាក់តេរីដែលក្រូម៉ូសូមអ្នកអោយ (exogenote) ដឹកនាំអាឡែលដូចគ្នាទៅនឹងក្រូម៉ូសូមនៃអ្នកទទួល (endogenote)។
homograft or allograft A transplant from one individual to another individual that is of the same species but has a different genotype, and is therefore subject to rejection by the recipient as it contains foreign antigens. See histocompatibility.	ចំបៅប្រភេទតែមួយ ដំណើរចំបៅរុក្ខជាតិប្រភេទម៉្យាង ទៅលើរុក្ខជាតិប្រភេទម៉្យាងទៀត ដែលស្ថិតក្នុងប្រភេទតែមួយ ប៉ុន្តែមានសេណូទីបខុសគ្នាដែលធ្វើអោយរុក្ខជាតិអ្នកទទួលបានចោល ដោយសារវាមានអង់ទីសែនពីក្រៅ។ សូមមើលពាក្យ ជាលិកាត្រូវគ្នា។
homeiotherm See homeotherm.	សត្វថេរអំដៅ សូមមើលពាក្យ homeotherm។
homokaryon A cell or mycelium of a fungus, containing identical haploid nuclei.	អូម៉ូការីយ៉ូន កោសិកា ឬមីសេលរួមផ្សិត ដែលមានផ្ទុកណ្វៃយ៉ូអាណូមីតដូចគ្នា។
homologous Having similar structure and origin but having different functions in various species.	អូម៉ូឡូក ដែលមានទម្រង់និងប្រភពដូចគ្នា ប៉ុន្តែមានមុខងារខុសគ្នាចំពោះប្រភេទផ្សេងគ្នា។
homologous chromosomes A pair of chromosomes in a diploid cell. that contain similar genes at corresponding loci throughout their length.	ក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក ក្រូម៉ូសូមមួយគូក្នុងកោសិកាឌីប្លូអ៊ីដែលមានសែនដូចគ្នានៅលើអង្គត់ត្រូវគ្នា។
homologous series Family of compounds differing only by the number of -CH ₂ groups in the formula. eg. The alkane series is represented by the general formula C _n H _{2n+2} .	ស៊េរីអូម៉ូឡូក អំបូរនៃសមាសធាតុដែលខុសគ្នាតែចំនួនក្រុម-CH ₂ ក្នុងរូបមន្ត។ ឧទាហរណ៍ ស៊េរីអាល់កានត្រូវតាងដោយរូបមន្តទូទៅ C _n H _{2n+2} ។
homology Having identical evolutionary origins and developing through identical developmental pathways, resulting in the same trait possessed by different species that was derived from a common ancestor. eg. The human arm and the wing of a bird are homologous.	អូម៉ូឡូស៊ី ដែលមានប្រភពវិវត្តន៍និងលូតលាស់តាមរបៀបដូចគ្នាដែលបណ្តាល អោយមានលក្ខណៈដូចគ្នានៅក្នុងប្រភេទផ្សេងគ្នាដែលមានប្រភពមកពីបុព្វវរបុរ។ ឧទាហរណ៍ ដៃមនុស្ស និងស្បែកសត្វ គឺអូម៉ូឡូស៊ីនឹងគ្នា។
homonym A specific or generic name that has been used for two or more different organisms. The homonym published first is designated as 'senior', and 'junior' if published last.	ឈ្មោះដូចគ្នា ឈ្មោះមួយ តែប្រើលើការវស់ពីរ ឬច្រើនផ្សេងគ្នា។ ឈ្មោះបែបនេះ បើមានការបោះពុម្ពផ្សាយមុនគេត្រូវដាក់ថា "ថ្នាក់ខ្ពស់" និងបើមានការបោះពុម្ពផ្សាយបន្ទាប់ គេត្រូវដាក់ថា "ថ្នាក់ទាប"។
homopetalous Having all the petals alike.	មានស្រទាប់ផ្កាដូចគ្នា
homoplasy Independent evolution of similar or identical character states through convergence or parallel evolution.	អូម៉ូប្លាស៊ី វិវត្តន៍ដោយឯករាជ្យនៃសភាពលក្ខណៈដូចគ្នា ឬប្រហាក់ប្រហែលគ្នា តាមរយៈការវិវត្តន៍បង្រួម ឬស្របគ្នា។
homopolymer tailing See terminal transferase.	សូមមើលពាក្យ ត្រង់តែរីនាសបញ្ចប់ ។
homopteran Any insect of the suborder Homoptera (order hemiptera), in which the forewings are of a uniform nature throughout. Eg. plant bugs, froghoppers, aphids, etc.	ហូម៉ូផ្លែវ៉ាន់ សត្វល្អិតដែលស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់រងហូម៉ូផ្លែវ៉ា (លំដាប់ហេមីផ្លែវ៉ា) ដែលស្បែកមុខរបស់វាមានលក្ខណៈដូចគ្នាទាំងអស់។ ឧទាហរណ៍ សត្វល្អិតដែលរស់តាមដើមឈើ ហ្វ្រូហ្គឺប៊ែរ និងអាភីត។ល។

homosporous (of an organism) Exhibiting homosporous.	តែមួយម៉ូស្បូរី (អំពីការរស់) មានកំណែមួយម៉ូស្បូរី។
homospory The possession of only one form of spore. This gives rise to a single gametophyte generation carrying both male and female reproduction organs.	កំណែមួយម៉ូស្បូរី មានស្បូរតែមួយទម្រង់ប៉ុណ្ណោះ។ ស្បូរនេះ នឹងផ្តល់កំណើតទៅជាការម៉ែតូភិតមួយជំនាន់ ដែលមានផ្ទុកទាំងសរីរាង្គបន្តពូជលេណូល និងញី។
homostyly The possession of styles of only one length in flowers of a particular species. This is a more common condition than heterostyly.	ប្លូម៉ូស្តីលី កកសរញីមានប្រវែងស្មើគ្នា ក្នុងប្រភេទរុក្ខជាតិយថាប្រភេទ។ លក្ខណៈនេះគឺមានទូទៅជាងអេតេរ៉ូស្តីលី។
homothallism The situation in algae and fungi where sexual reproduction occurs in a colony arising from a single spore, each thallus being self-fertile.	ម៉ូស្តាលីស ស្ថានភាពដែលកើតមានចំពោះសារាយ និងផ្សិត ដែលការបន្តពូជដោយភេទកើតមានតែនៅ ពេលដែលកូនមួយ គឺកើតចេញចេញពីស្បូរមួយដោយគាល់នីមួយៗ គឺបង្កកំណើតឯង។
homotherm See homeotherm.	សត្វចេះកំដៅ សូមមើលពាក្យ homeotherm។
homozygote An individual with identical alleles at one or more loci. Such individuals will produce identical gametes and will therefore breed true.	ម៉ូស្តីកូត ជាឯកត្តៈមានអាឡែលដូចគ្នានៅត្រង់ទ្យុគុសមួយ ឬច្រើន។ ឯកត្តៈរបៀបនេះនឹងផលិតកាម៉ែតដូចគ្នា និងជាឯកត្តៈពូជសុទ្ធ។
homozygous A term used to describe an individual with two identical alleles for a trait.	ម៉ូស្តីកូត ពាក្យប្រើសម្រាប់ពណ៌នាឯកត្តៈមួយដែលមានអាឡែលពីរដូចគ្នា សម្រាប់លក្ខណៈមួយ។
honey guide A pattern of stripes on a flower that directs bees to nectar.	សញ្ញានាំផ្លូវឃ្មុំ ស្នាមឆ្លុះស្ថិតនៅលើផ្កា ដែលដឹកនាំឃ្មុំអោយទៅដល់ទឹកដមផ្កា។
honeybee <i>Apis mellifica</i> , the species of bee (See hymenopteran) kept by man to produce honey.	ឃ្មុំយកទឹក (<i>Apis mellifica</i>) ឃ្មុំមួយប្រភេទ (សូមមើលអ៊ីមេណូផែរ៉ាន) ដែលមនុស្សចិញ្ចឹមសម្រាប់យកទឹក។
honeycomb A structure of waxy hexagonal cells produced by honey bees and in which young are reared and honey stored.	ទ្រូងឃ្មុំ កោសិកាក្រាមដែលមានទម្រង់ស្មើគ្នា បង្កើតដោយឃ្មុំយកទឹក ដែលកូនឃ្មុំត្រូវបានចិញ្ចឹម និងស្តុកទឹកឃ្មុំនៅក្នុងនោះ។
honeydew The sugary waste substance passed out by aphids and similar insects.	ទឹកដម សារធាតុកាកសំណល់ស្ករ ដែលបញ្ចេញដោយអាកីត និងសត្វល្អិតស្រដៀងគ្នា។
hoof A horny casing of the toe produced by hardened epidermal cuticle (keratin), found particularly in ungulates.	ក្រចក ជាតិស្នែងស្រោបប្រមាមជើង បង្កើតដោយ សំណើរអេពីឌែមរីង (គីទីន) មានជាពិសេសចំពោះសត្វមានក្រចក។
hookworm A nematode parasite of man that gives rise to anaemia and mental and physical retardation.	ព្រូនទំពាក់ បរាសិតនេម៉ាតូតក្នុងមនុស្ស ដែលបង្កអោយមានជំងឺកង្វះឈាម ក្រហម មានលក្ខណៈបែបវិកលចរិត និងមានស្បូវមានសកម្មភាព។
horizon Any layer of soil that is distinguishable when soil is examined in vertical sections.	ស្រទាប់ដី ស្រទាប់ដី ដែលធ្វើអោយគេអាចដឹងពីស្រទាប់ខុសៗគ្នាបាន នៅពេលពិនិត្យខ្នាត់បញ្ឈរ។
horizontal classification The type of classification that stresses the grouping of species at a similar level of evolution rather than the position on the same phyletic line. Compare vertical classification.	ចំណាត់ថ្នាក់ផ្អែកប្រភេទចំណាត់ថ្នាក់ម៉្យាង ដែលផ្ដោតលើការចាត់ជាក្រុមនៃប្រភេទ នៅកម្រិតវិវត្តន៍ប្រហាក់ប្រហែលគ្នាជាជាងអំពីទីតាំងនៃការវិវត្តន៍ប្រភេទដូចគ្នា។ ផ្ទុយពី ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់បញ្ឈរ។
horizontal resistance See nonrace-specific resistance.	ភាពធន់ផ្អែក សូមមើលពាក្យ nonrace-specific resistance។
hormone replacement therapy (HRT) The use of female hormones to replace those no longer being produced naturally. HRT may be used after menopause or the surgical removal of the ovaries. HRT is effective against many conditions, e.g. osteoporosis.	ការព្យាបាលដោយការជំនួសអរម៉ូន ការប្រើអរម៉ូនភេទញី ដើម្បីជំនួសអរម៉ូនដែលលែងមានការផលិតតាមធម្មជាតិទៅទៀត។ ការព្យាបាលដោយការជំនួសអរម៉ូនអាចប្រើបាននៅពេលស្ត្រីអស់រដូវ ឬស្ត្រីដែលមានការកាត់អូវែរេច។ បច្ចេកទេសនេះ គឺមានប្រសិទ្ធភាពជាមួយនឹងជំងឺជាច្រើន។ ឧទាហរណ៍ ជំងឺពុកឆ្អឹង។
hormone Any chemical regulator that is secreted and transported to an area of the body where it causes a response in a tissue or an organ.	អរម៉ូន អ្នកតំរូវគីមីដែលត្រូវបានបញ្ចេញ និងដឹកនាំទៅកន្លែងណាមួយក្នុងសារពាង្គកាយបណ្តាលអោយជាលិកា ឬសរីរាង្គឆ្លើយតបវិញ។
horticulture The science of growing plants; gardening.	សាវត្រប្រមូល វិទ្យាសាស្ត្រអំពីការដាំរុក្ខជាតិ។ ការដាំ និងការថែរក្សារុក្ខជាតិក្នុងសួន។
host 1. The organism on or in which a parasite lives.2. the recipient of a tissue transplant. 3. the	ដួល 1. ការរស់ដែលបរាសិតរស់នៅលើឬរស់នៅក្នុងខ្លួនវា។ 2. រុក្ខជាតិដែល

recipient of recombinant vector molecules which can maintain and propagate them.	ទទួលផ្ទៃកែប្រែរុក្ខជាតិផ្សេងក្នុងដំណើរបំបៅ។ 3. អ្នកទទួលម៉ូលេគុល រុក្ខជាតិបន្តផ្ទៃដែលអាចរក្សា និងបង្កើតអោយបានកាន់តែច្រើន។
hotspot A region on a genome where mutation occurs preferentially or where recombination events are increased.	តំបន់ធម្មតាស្មុំច្រើន ឬ តំបន់បន្តច្រើន តំបន់នៅលើសេណូម ដែលច្រើនកើតមានមុយតាស្យុង ឬតំបន់ដែលច្រើន កើតមានព្រឹត្តិការណ៍ បន្តច្រើន។
housekeeping genes Genes governing the fundamental metabolic processes of cells and that are expressed in most cell types.	សែនមេតាបូលីសត្រី សែនដែលគ្រប់គ្រងដំណើរការមេតាបូលីស សំខាន់ៗនៅក្នុងកោសិកា និងដែលត្រូវបានសំដែងនៅក្នុងកោសិកាភាគ ច្រើន។
H-substance or H-antigen The carbohydrate precursor of the A and B antigens found in red blood cells. See ABO blood group.	H-ហាម៉ូស្តេស៍ ឬ H-អង់ទីសែន កាបូអ៊ីដ្រាត ដែលជាសារធាតុដើមរបស់ អង់ទីសែន A និងអង់ទី សែន B មាននៅក្នុងកោសិកាឈាមក្រហម។ សូម មើលពាក្យ ក្រុមឈាម ABO។
human chorionic gonadotrophin (HCG) A gonadotrophic hormone secreted by the chorion of the placenta (1) that has a similar effect to luteinizing hormone (See LH).	ហ្វូណាដូត្រូហ្វីន កូរ្យូន មនុស្ស ជាអម៉ូនហ្វូណាដូត្រូហ្វីន ចេញដោយ ក្លាសសុក ដែលមានឥទ្ធិពលប្រហែលគ្នានឹងអម៉ូនអង់ឈៀងដែរ។ សូមមើលពាក្យ អម៉ូនអង្គឈៀង។
human immunodeficiency virus (HIV) A human retrovirus associated with the onset and progression of acquired immuno-deficiency syndrome (AIDS).	អ៊ីស HIV (មេរោគអេដស៍) រីសដែលធ្វើអោយប្រពន្ធស្ថាប័នមនុស្ស ចុះខ្សោយ ជាមួយនឹងការចាប់ផ្តើម និងការរីករាលដាលនៃជំងឺអេដស៍(AIDS)។
humerus The upper bone in the forelimb of tetrapods. See pentadactyl limb, and appendix 4.	ភ្លើងដើមដៃ ភ្លើងផ្នែកខាងលើនៃអវយវៈមុខរបស់សត្វដើមបួន។ សូមមើល pentadactyl limb។
humic acid The precipitate resulting from the addition of acid to a solution of humus. Black in colour, it is insoluble in acids and organic solvents.	អេស៊ីតអ៊ុយមីក សារធាតុកករ ដែលបានមកពីការដាក់អាស៊ីតចូលទៅក្នុង សូលុយស្យុងមេកា។ វាមានពណ៌ខ្មៅ មិនរលាយក្នុងអាស៊ីត និងសារធាតុ រំលាយសរីរាង្គ។
humification The production of humus in soil as a result of the activity of bacteria and other microorganisms in breaking down the remains of other organisms.	កំណាមមេកា ដំណើរការកើតមេកានៅក្នុងដី ដែលបានមកពីសកម្មភាពរបស់ បាក់តេរី និងអតិសុខុមប្រាណផ្សេងៗទៀត នៅក្នុងការបំបែកសារធាតុ សំណល់របស់ការរស់ដទៃទៀត។
humoral Relating to a body fluid, such as blood or lymph.	អ៊ុយម៉ែរ ដែលទាក់ទងទៅនឹងរុក្ខរក្ខន្ធនៃ ដូចជាឈាមឬទឹករន្ធដៃ។
humour Any body fluid, particularly those in front of, and behind, the lens of the eye, the aqueous humour and vitreous humour.	ធាតុរាវសារធាតុភាយ សារធាតុរាវនៅក្នុងខ្លួន ជាពិសេសសារធាតុរាវនៅ ខាងមុខ និងខាងក្រោយ កែវភ្នែក គឺទឹកភ្នែកភ្នែក(អ៊ុយម៉ែរទឹក) និងអ៊ុយម៉ែរ ខន់(ទឹកមានលក្ខណៈផ្លា)។
humus The organic portion of soil; derived from partially decayed plant and animal material.	មេកា ផ្នែកសរីរាង្គរបស់ដី ដែលបានមកពីរុក្ខជាតិ និងសត្វដែលរលួយ។
Hund's rule Electrons do not pair (occupy the same orbital) until all orbitals have at least one electron. Electrons are negative and stay as far apart as possible as long as possible.	ទិសនៃ Hund នៅក្នុងអរឺប៊ីតាល់ប្រភេទតែមួយអេឡិចត្រុងមិនស្ថិតនៅជាគូ ទេ រហូតទាល់តែអរឺប៊ីតាល់ទាំងអស់ មានអេឡិចត្រុងមួយយ៉ាងតិច។ អេឡិចត្រុងមានបន្ទុកអវិជ្ជមាន ហើយស្ថិតនៅឆ្ងាយពីគេបំផុត។
Huntington's disease A dominant genetic disorder in which a substance is produced that interferes with brain function, causing uncontrolled movements of the head, face and limbs.	ជំងឺ Huntington វិបត្តិសេនេទិចលុបដែលសារធាតុដែលត្រូវបានផលិត រំខានដល់មុខងារខួរក្បាល បណ្តាលអោយបាត់បង់ការត្រួតពិនិត្យចលនា ក្បាល មុខ និងអវយវៈ។
hyal- or hyalo- prefix denoting glass.	ហ៊ីយ៉ាល់ ឬ ហ៊ីយ៉ាឡូ (បុព្វបទ) មានន័យថា កែវ។
hyaline Transparent.	ឆ្មុះ ឬ ឆ្មា
hyaloid canal A canal found in the vertebrate eye that passes through the vitreous humour from the lens to the blind spot.	រន្ធហ៊ីយ៉ាឡូអ៊ីត បំពង់នៅក្នុងភ្នែកសត្វឆ្អឹងកង ដែលឆ្លងកាត់តាមអ៊ុយម៉ែរ ខន់ ដោយចេញពីកែវភ្នែកឆ្ពោះទៅកាន់ចំណុចខ្វាក់។
hyaluronic acid Complex polysaccharide found in connective tissue and in bone.	អេស៊ីតអ៊ីយ៉ាឡូរីន ប៉ូលីសាការីតស៊ុយត្រាដែលមាននៅក្នុងជាលិកា សន្ធាន និងក្នុងឆ្អឹង។
hyaluronidase An enzyme present in snake venom and bacteria that catalyses the hydrolysis of	អ៊ីយ៉ាឡូរីនីយ៉ាស អង់ស៊ីមស្ថិតនៅក្នុងស្បែកស្នាម និងក្នុងបាក់តេរី ដែល

hyaluronic acid, thus making it ineffective in stopping the spread of invading microorganisms and other toxic substances.	ជម្រុញការបំបែកអាស៊ីតអ៊ីយ៉ាល្យូនិច ដោយធ្វើអោយវាដែលមានប្រសិទ្ធិភាពក្នុងការបង្កាក់ការរាលដាលរបស់អតិសុខុមប្រាណូណូនពាន និងជាតិពុលផ្សេងៗទៀត។
hybrid An individual produced by crossing two pure lines.	អ៊ីប្រីត ឯកត្តៈដែលបានមកពីការបង្កាត់ពូជសុទ្ធពីរ។
hybrid DNA A nucleic acid produced by joining together polynucleotide chains of DNA from different sources. See heteroduplex.	ADN អ៊ីប្រីត ជាអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតដែលបានមកពីការភ្ជាប់គ្នារវាងច្រវាក់ប៉ូលីនុយក្លេអ៊ីត បានមកពីប្រភពផ្សេងៗ។ សូមមើលពាក្យ អេត្រូទ្វេ។
hybrid sterility The inability of some hybrids to form functional gametes, due to chromosomes mispairing during meiosis. This is a form of reproductive isolation.	ភាពរលះអ៊ីប្រីត លទ្ធភាពរបស់អ៊ីប្រីតខ្លះ ដែលមិនអាចបង្កើតកាម៉ែតដែលមានមុខងារបាន អាស្រ័យដោយសារការចាប់គូខុសនៃក្រូម៉ូសូម ក្នុងអំឡុងពេលមេយ៉ូស៊ីស។ នេះគឺជាទម្រង់មួយនៃការបន្តពូជផ្តាច់ចេញ។
hybrid swarm A group of genetically variable organisms resulting from the hybridization of two previously distinct and separate populations.	ហ្វូងអ៊ីប្រីត ក្រុមការរស់ដែលមានសម្ភារសេនេទិចខុសៗគ្នា ដោយបានមកពីអ៊ីប្រីតកម្មរវាងប្លូណូស្យុងពីរ ដែលកាលពីមុនមានលក្ខណៈខុសគ្នានិងនៅដាច់ពីគ្នា។
hybrid vigor The increased size and strength of hybrids resulting from the cross of two inbred lines. See heterosis.	អ៊ីប្រីតខ្លាំង អ៊ីប្រីតដែលកើនទំហំ និងកំលាំងខ្លាំងដែលបានមកពីការបង្កាត់នៃពូជបង្កាត់ជិតពីរ។ សូមមើលពាក្យ heterosis។
hybrid zone An area in which two previously separated populations come together and interbreed.	តំបន់អ៊ីប្រីត តំបន់ដែលប្លូណូស្យុងពីរ ដែលធ្លាប់តែនៅដាច់ពីគ្នា បានមកជុំគ្នា និងធ្វើការបង្កាត់ពូជ។
hybridization 1. Production of offspring from crossing different species or between genetically different populations 2. Rearrange- ment of bonding and nonbonding electrons around an atom that occurs during bonding. See annealing.	អ៊ីប្រីតកម្ម 1. ការបង្កើតកូនចៅ ដែលបានមកពីការបង្កាត់ប្រភេទផ្សេងៗគ្នា ឬរវាងប្លូណូស្យុងខុសៗគ្នាផ្នែកសេនេទិច។ 2. ការតម្រៀបឡើងវិញនៃអេឡិចត្រុងចងសម្ព័ន្ធ និងមិនចងសម្ព័ន្ធនៅជុំវិញអាតូមដែលកើតមានក្នុងពេលចងសម្ព័ន្ធ។ សូមមើលពាក្យ annealing។
hybridoma A somatic cell hybrid produced by the fusion of an antibody-producing cell and a myeloma cancer cell. The cancer cell contributes the ability to divide indefinitely, and the antibody cell gives the ability to make large amounts of a single antibody.	អ៊ីប្រីតដុំម៉ា អ៊ីប្រីតកោសិកាលូតលាស់ ដែលផលិតដោយការរលាយចូលគ្នានៃកោសិកាផលិតអង់ទីករ និងកោសិកាមហារីកខ្លួនឆ្អឹង។ កោសិកាមហារីកផ្តល់លទ្ធភាពចែកមិនកំនត់ និងកោសិកាអង់ទីករផ្តល់លទ្ធភាពធ្វើអោយបានចំនួនដ៏ច្រើននៃអង់ទីករទោល។
hydathode A gland occurring on the leaf edges of many plants that secretes water. See guttation.	ក្រពេញស្ថិត ក្រពេញស្ថិតនៅតែមស្លឹករបស់រុក្ខជាតិជាច្រើន ដែលបញ្ចេញទឹក។ សូមមើលពាក្យ រ៉ាយចំហាយទឹក។
hydatid cyst The bladder-like larva of some tapeworms, such as <i>Echinococcus</i> , that produces an enormous bladder up to five litres in capacity, which may bud off many smaller cysts. In mammals, cysts occurring in the brain produce symptoms of epilepsy.	គីសអ៊ីដាទីត កូនញាស់មានលក្ខណៈដូចជាប្លោករបស់ដង្កូវសំប៉ែតជាច្រើនដូចជា <i>Echinococcus</i> ដែលបង្កើតប្លោកធំៗ អាចស្តុកទឹកបានរហូតដល់៥លីត្រ ដែលអាចផ្តាច់ចេញជាទម្រង់គីសតូចៗជាច្រើន។ ចំពោះមនុស្សគឺគីសកើតមាននៅក្នុងខួរក្បាល បណ្តាលអោយមានរោគសញ្ញាអ៊ីប្រីត។
hydo- or hydro- prefix denoting water.	អ៊ីដូ ឬ អ៊ីដ្រូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទឹក។
Hydra A genus of the coelenterate class Hydrozoa. Most species are found in freshwater, and are unusual members of the Hydrozoa in not having an alternation of generations.	អ៊ីត ពួកមួយនៃស៊ីឡង់តេរ៉េ ស្ថិតក្នុងថ្នាក់អ៊ីដ្រូសូអែរ។ ប្រភេទភាគច្រើនរស់នៅក្នុងទឹកសាប និងមានពួកខុសពីធម្មតាខ្លះ គឺគ្មានជំនាន់ផ្លាស់ទេ។
hydranth The normal coelenterate polyp, having a mouth surrounded by tentacles, found in most colonial forms.	ហែដ្រង់ត ប៉ូលីបស៊ីឡង់តេរ៉េធម្មតា ដែលមានមាត់ព័ទ្ធជុំវិញ ដោយដៃជាច្រើន មានចំពោះពួកដែលរស់នៅទម្រង់ជាកូឡូនី។
hydrated ion Ion surrounded by water molecules.	អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រាត អ៊ីយ៉ុងដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយម៉ូលេគុលទឹក។
hydration Addition of water to an alkene or alkyne. An H is added to one of the carbon atoms of the double or triple bond, and an -OH is added to the other carbon atom. A pi bond is lost.	អ៊ីដ្រាតកម្ម ការថែមម៉ូលេគុលទឹកទៅលើអាល់សែន ឬអាល់ស៊ីន។ អ៊ីដ្រូសែនត្រូវបានបន្ថែមទៅលើអាតូមកាបូនមួយនៃសម្ព័ន្ធពីរជាន់ ឬថ្នាក់ដាន់លើក្រុម -OH ត្រូវថែមទៅលើអាតូមកាបូនផ្សេងទៀត។ សម្ព័ន្ធពីរត្រូវបាត់។
hydrobiology The study of aquatic organisms.	ជលជីវវិទ្យា ការសិក្សាអំពីការរស់នៅក្នុងទឹក។
hydrobiont Any organism which lives for the most part in water.	ភាវរស់ទឹក ភាវរស់ទាំងឡាយ ដែលផ្នែកភាគច្រើនស្ថិតនៅក្នុងទឹក។

hydrocarbon Compound consisting only of the elements hydrogen and carbon. Hydrocarbons are almost always nonpolar.	អ៊ីដ្រូកាបូ សមាសធាតុដែលមានតែធាតុអ៊ីដ្រូសែននិងកាបូន។ អ៊ីដ្រូកាបូ ច្រើនតែមានលក្ខណៈមិនប៉ូលែរ។
hydrocoel The water vascular system of echinoderms, which has branches to the tube feet and is concerned to this extent with locomotion.	ប្រព័ន្ធសរសៃទឹក ប្រព័ន្ធសរសៃទឹករបស់អេគីណូដែរ ដែលមានបែកបែក ទៅជាជើងបំពង់ និងមានការទាក់ទងជាមួយនឹងការធ្វើចលនា។
hydrogen acceptor A particle that can accept hydrogen from another particle.	ចូលអ៊ីដ្រូសែន ភាគល្អិតដែលអាចទទួលយកអ៊ីដ្រូសែនពីភាគល្អិតផ្សេង ទៀត។
hydrogen bond Weak attractive forces between the negative region of a polar molecule and a positive hydrogen on an adjacent molecule. Important in determining how groups of molecules are arranged.	សម្ព័ន្ធអ៊ីដ្រូសែន កំលាំងទំនាញខ្សោយរវាងតំបន់អវិជ្ជមាននៃម៉ូលេគុល ប៉ូលែ និងអ៊ីដ្រូសែនវិជ្ជមានលើម៉ូលេគុលក្បែរគ្នា។ វាមានសារៈសំខាន់ក្នុង ការកំណត់ពីរបៀបតំរៀបម៉ូលេគុល។
hydrogen carrier system See electron transport system.	ប្រព័ន្ធនីត្រាអ៊ីដ្រូសែន សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធដំណឹកនាំអេឡិចត្រុង។
hydrogen ion concentration See pH.	កំហាប់អ៊ីដ្រូសែន សូមមើលពាក្យ ប៉ូតង់ស្យែលអ៊ីដ្រូសែន។
hydrogenase An enzyme that can use molecular hydrogen to reduce various substances.	អ៊ីដ្រូសែនណាស អង់ស៊ីមដែលអាចប្រើម៉ូលេគុលអ៊ីដ្រូសែន ដើម្បីធ្វើ ដេកម្មសារធាតុផ្សេងៗ។
hydrogenation Addition of hydrogen to an alkene or alkyne. An H is added to both carbon atoms of the double or triple bond, and a pi bond is lost.	អ៊ីដ្រូសែនកម្ម ការបូកអ៊ីដ្រូសែនទៅលើអាល់សែន ឬអាល់ស៊ីន។ អ៊ីដ្រូសែនត្រូវភ្ជាប់ទៅលើអាតូមកាបូនទាំងពីរនៃសម្ព័ន្ធពីរដាង ឬបីដាង ហើយសម្ព័ន្ធពីរដាងបានបាត់បង់។
hydroid A member of the coelenterate class Hydrozoa. Most are colonial forms which grow in the marine environment on rocks and seaweeds, such as <i>Obelia</i> .	អ៊ីដ្រូអ៊ីត សមាជិកមួយនៃស៊ីឡង់តេរ៉េ ស្ថិតក្នុងថ្នាក់អ៊ីដ្រូសូអែរ។ ភាគច្រើន រស់នៅក្នុងទម្រង់ជាកូឡូនី ដែលលូតលាស់នៅក្នុងបរិស្ថានទឹកសមុទ្រ លើថ្ម និងលើសារាយសមុទ្រ ដូចជា <i>Obelia</i> ។
hydrolase An enzyme capable of catalysing the hydrolysis of compounds. See, for example, acid hydrolase.	អ៊ីដ្រូឡាស អង់ស៊ីមដែលអាចជម្រុញការបំបែកសមាសធាតុនានា។ សូមមើលពាក្យ អាស៊ីតអ៊ីដ្រូឡាស។
hydrolysis A chemical reaction in which a large molecule is split into two smaller molecules by the addition of a molecule of water.	អ៊ីដ្រូលីស ប្រតិកម្មគីមីដែលម៉ូលេគុលធំមួយត្រូវបានបំបែកជាម៉ូលេគុល តូចៗពីរដោយការបន្ថែមទឹកមួយម៉ូលេគុល។
hydromedusa The medusa of a hydrozoan.	អ៊ីដ្រូមេឌុស ជាមេឌុសរបស់អ៊ីដ្រូសូអែរ។
hydronium ion The ion H ₃ O ⁺ that exists in water solutions because the hydrogen ion (H ⁺) is not stable by itself, and so it combines with a water molecule.	អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូស្ត្រូម អ៊ីយ៉ុងH ₃ O ⁺ ដែលមានក្នុងសូលុយស្យុងទឹក ពីព្រោះអ៊ីយ៉ុង អ៊ីដ្រូសែនគ្មានស្ថិរភាពដោយខ្លួនឯងដូច្នោះហើយវារួមផ្សំជាមួយម៉ូលេគុលទឹក មួយ។
hydrophilic Readily absorbing or dissolving in water.	ចំណូលទឹក ឬ រលាយក្នុងទឹក ដែលងាយស្រួលទឹកឬងាយរលាយនៅក្នុង ទឹក។
hydrophilous Making use of the action of water to achieve pollination.	ដំណើរលម្អងដោយទឹក ដោយការប្រើសកម្មភាពរបស់ទឹក ដើម្បីមាន ដំណើរលម្អង។
hydrophobic Tending not to combine with, or incapable of dissolving in, water.	មិនចំណូលទឹក ឬ មិនរលាយក្នុងទឹក ដែលមិនផ្សំជាមួយទឹក ឬមិន រលាយក្នុងទឹក។
hydrophyte A plant that is adapted to submersion in water or an aquatic environment for at least part of its growing season. Compare xerophyte, mesophyte.	អ៊ីដ្រូហ្វីត រុក្ខជាតិដែលសម្របខ្លួនទៅរស់នៅលិចក្នុងទឹក ឬតំបន់ទឹក សម្រាប់រយៈពេលយ៉ាងតិចមួយផ្នែកនៃរដូវលូតលាស់របស់វា។ ប្រៀបធៀប ជាមួយ xerophyte, mesophyte។
hydroponics The science of growing plants without soil, in which the roots are suspended in aerated water containing known quantities of chemicals that can be adjusted to suit changing conditions.	ការដាំរុក្ខជាតិដោយមិនប្រើដី វិទ្យាសាស្ត្រដាំរុក្ខជាតិដោយមិនប្រើដី ដែលឫសរបស់វាត្រូវបានលូតលាស់ក្នុងខ្យល់ទឹក ដែលមានផ្ទុកនូវបរិមាណសារធាតុ គីមីដែលគេបានស្គាល់ និងដែលអាចកែប្រែបានទៅតាមលក្ខខណ្ឌប្រែប្រួល។
hydropyle A specialized area of the cuticle of some insect embryos that allows the passage of water.	អ៊ីដ្រូពីល តំបន់ឯកទេសកម្មនៃសំណើរបស់អំប៊ីយ៉ុងសត្វល្អិតខ្លះ ដែលទឹក អាចឆ្លងកាត់បាន។
hydroquinone Common name for phydroxyphenol, an effective antioxidant.	អ៊ីដ្រូគីណូន ឈ្មោះទូទៅសម្រាប់ប៉ាអ៊ីដ្រូក្លូស៊ីផែណុលដែលជាអង់ទីអុកស៊ីដង់។

	ស៊ីដងមានប្រសិទ្ធភាព។
hydrorhiza The root-like base of a colonial coelenterate which fixes it to the substrate.	ហែរូដ្រៃហ្សា ផ្នែកបាតមានលក្ខណៈដូចឫសរបស់ស៊ីឡង់តេអ៊ែរ៉េសជាតូឡូនីដែលភ្ជាប់ខ្លួនទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាត។
hydrosere A plant succession originating in water.	តំណរុក្ខជាតិ ដែលលូតចេញពីក្នុងទឹក។
hydrosphere The region of the earth containing free liquid water, including oceans, lakes, rivers and underground water.	មណ្ឌលទឹក តំបន់នៅលើផែនដីដែលមានទឹក ដូចជាមហាសមុទ្រ បឹង ទន្លេ និងទឹកក្រោមដី។
hydrostatic skeleton A constant volume, fluid-filled cavity that maintains the shape of soft-bodied organisms and permits muscles to be re-stretched after contraction, often through the mutual antagonism of muscle pairs.	គ្រោងលំនឹងទឹក ប្រហោងមានអង្គធាតុរាវចំណុះថេរដែលរក្សារាងរបស់ភារវរសដែលមានដងខ្លួនទន់ និងអនុញ្ញាតអោយសាច់ដុំរលាវិញបន្ទាប់ពីកម្រិតកាត់។ ជាទូទៅដោយសារគូសាច់ដុំបដិបក្ខ។
hydrostatic skeleton A liquid, usually water, that maintains the shape of an organism such as an earthworm by filling internal spaces. See SKELETON.	គ្រោងផ្តិតទឹក ជាសារធាតុរាវ (ច្រើនតែទឹក) ដែលរក្សារាងរបស់ភារវរស (ដូចជាជន្លេន) ដោយការបំពេញលំហខាងក្នុង។ សូមមើលពាក្យ គ្រោងផ្តិត។
hydrotheca The cup-like part of the perisarc of colonial coelenterates which surrounds and protects the polyp.	អ៊ីឡូតែក ផ្នែកនៃពេរីសាករបស់ស៊ីឡង់តេអ៊ែរ៉េសដែលមានរាងដូចពែងដែលព័ទ្ធជុំវិញ និងការពារប៉ូលីប។
hydrotropism Growth of a root toward water.	ទំនោរទឹក ការលូតលាស់របស់ឫសទៅរកទឹក។
hydroxyl ion A negatively charged particle (OH) composed of oxygen and hydrogen atoms released from a base when dissolved in water.	អ៊ីឌ័រ៉ុកស៊ីត ភាគល្អិតដែលមានបន្ទុកអគ្គីសនីអវិជ្ជមាន (OH) បង្កឡើងដោយអាតូមអ៊ីដ្រូសែន និងអុកស៊ីសែនដែលត្រូវបានផ្តាច់ចេញពីបាសនៅពេលរលាយក្នុងទឹក។
hydrozoan Any colonial or solitary coelenterate of the class Hydrozoa, including most of the species that exhibit an alternation of generation between hydroid and medusoid (See medusa) forms.	អ៊ីឡូសូអែរី ស៊ីឡង់តេអ៊ែរ៉េស ឬស៊ីឡង់តេអ៊ែរ៉េស ល្អិតក្នុងថ្នាក់អ៊ីឡូសូអែរី ដោយរួមមានប្រភេទជាច្រើន ដែលមានជំនាន់ផ្លាស់រវាងទម្រង់អ៊ីឡូសូអែរី និងមេឌូសូអែរី។ សូមមើលពាក្យ មេឌូសូអែរី។
hygrophyte A non-aquatic plant that requires plenty of moisture.	រុក្ខជាតិមណ្ឌលសំណើម មិនមែនជារុក្ខជាតិទឹក ដែលត្រូវការសំណើមច្រើន។
hylophyte A fungus that grows on wood.	ឡូតុរុក្ខជាតិ
hymen A fold of mucous membrane stretched across the entrance to the vagina in some mammals. There is normally a small opening in it and the hymen is ruptured during the first copulation.	សន្ទះយោនី ភ្នាសស្តើងលាតសន្ធឹងពេញផ្លូវចូលយោនីរបស់មនុស្សសត្វខ្លះ។ ជាធម្មតា ច្រើនមានទន្ធតូចៗនៅនឹងភ្នាសនោះ។ សន្ទះយោនីដាច់នៅពេលមានការរួមភេទដំបូង។
hymenium A layer of spore-producing structures present in the fruiting body of fungi of the basidiomycota and ascomycota.	ស្រទាប់ផលិតស្បៀ ស្រទាប់របស់ទម្រង់ផលិតស្បៀ ល្អិតនៅនឹងកន្សោមស្បៀរបស់បាស៊ីឡូមីកូតា និងអាស្កូមីកូតា។
hymeno- prefix denoting a membrane.	ហ៊ីមេនូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ភ្នាស។
Hymenoptera An insect order of the subclass endopterygota, including some of the most important social insects, such as ants, bees and wasps. They are characterized by the presence of two pairs of membranous wings that are connected together and often there is a marked constriction ('wasp-waist') between the abdomen and thorax.	ហ៊ីមេនូអុបេត្រា សត្វល្អិតល្អិតក្នុងថ្នាក់រងអង់ដូផែរីកូតា រួមមានសត្វល្អិតរស់នៅជាសង្គមសំខាន់ៗ ភាគច្រើន ដូចជាស្រមោច ឃ្មុំ និងឌីម៉ាល់។ សត្វទាំងនេះមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយមានស្លាបស្តើងពីរគូជាប់គ្នា និងច្រើនតែមានស្នាមស្លូតបង្កង់ នៅខណ្ឌរវាងពោះ និងទ្រូង។
hyo- or hyoid prefix denoting Y-shaped.	អ៊ីយ៉ូ ឬ អ៊ីយ៉ូអ៊ីត (បុព្វបទ) មានន័យថា មានរាង Y ។
hyoid arch The visceral skeletal arch that lies directly behind the mandibular arch and supports the floor of the vertebrate mouth.	ផ្លែទោ ធ្នូផ្តិតដែលស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោយធ្នូ ផ្តាមប្រណាក និងដែលការពារក្រអូមមាត់របស់សត្វផ្តិតកង។
hyomandibula A bone or cartilage present at the end of the hyoid arch that forms part of the jaw structure in fish and the stapes in higher vertebrates.	ចុងផ្លែទោ ផ្តិត ឬផ្តិតខ្លី ស្ថិតនៅខាងចុងធ្នូអ៊ីយ៉ូអ៊ីត ដែលបង្កើតជាផ្នែករបស់នៃទម្រង់ផ្តាមត្រី និងផ្តិតឈ្មួនរបស់សត្វផ្តិតកងថ្នាក់ខ្ពស់។
hyper- Prefix meaning greater than.	អ៊ីពែ (Fr.) ហែត័រ (Eng.) (បុព្វបទ) មានន័យថា ធំជាង ឬខ្ពស់ជាង ឬលើស ឬច្រើនជាង។

hypercalcaemia Having excessive levels of calcium in the plasma.	លើសកាល់ស្យូម មានកម្រិតកាល់ស្យូមលើស កំណត់នៅក្នុងធូលាស្មា។
hypercapnaea Having excessive levels of carbon dioxide in the plasma.	លើសឧស្ម័នកាបូនិច មានកម្រិតឧស្ម័នកាបូនិច លើសកំណត់នៅក្នុងធូលាស្មា។
hyperdactyly Increase in the number of digits.	អ៊ីពែដាក់ទីល ការកើនចំនួនម្រាមដៃ។
hyperernia An increased blood flow to an organ or tissue.	អ៊ីណើនលំហូរឈាម លំហូរឈាមទៅកាន់សរីរាង្គ ឬជាលិកាមានការកើនឡើង។
hyperglycaemia See glycosuria.	ហែហ្គីក្លីខេស្យែ សូមមើលពាក្យ ស្តុរទឹកនោម។
hypermetropia See hyperopia.	មើលមិនឃើញជិត
hyperopia or hypermetropia or long-sightedness an inability to see nearby objects clearly, due to their image being focused behind the retina because the eye lens power is insufficient for the size of eye. Compare myopia.	ចលិតជិត ឬ មើលឃើញឆ្ងាយ លទ្ធភាពមិនអាចមើលឃើញវត្ថុនៅជិតច្បាស់ ដោយសារតែរូបភាពដែលកំពុងតែមើល ស្ថិតនៅពីក្រោយរោងទ្រូង ពីព្រោះអានុភាពរបស់កែវភ្នែក មិនមានគ្រប់គ្រាប់សម្រាប់ទំហំភ្នែក។ សូមមើលពាក្យ ឯជិតឆ្ងាយ។
hyperparasite An organism that is parasitic on another parasite.	បរាសិតលើបរាសិត ការរស់ដែលជាបរាសិត នៅលើបរាសិតផ្សេងទៀត។
hyperphalangy Increase in the number of bones in the digits.	អ៊ីពែដាក់ឡុង ការកើនចំនួនឆ្អឹងថ្នាំម្រាម។
hyperplasia An increase in tissue mass caused by an increase in cell number.	អ៊ីណើនម៉ាសជាលិកា កំណើនម៉ាសជាលិកា បណ្តាលមកពីមានកំណើនចំនួនកោសិកា។
hyperpnoea An increased ventilation of the lungs.	អ៊ីណើនខ្យល់ក្នុងសួត
hypersensitivity The process of localized plant cell death that occurs immediately after entry of a cell by a plant pathogen. Such a reaction can act as a host-resistance mechanism since the cell death often prevents further growth of biotrophic pathogens, e.g. powdery mildews; or rusts.	លើសភ្លេច ដំណើរដាច់កោសិកាក្នុងរុក្ខជាតិដោយកន្លែងៗ ដែលកើតមានភ្លាមបន្ទាប់ពីមានការចូលរបស់ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ។ ប្រតិកម្មបែបនេះអាចជាវិធីការពាររបស់ចូល ពីព្រោះកោសិកាដាច់ច្រើនតែបង្កកំដៅការលូតលាស់បន្តទៀតរបស់ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ។ ឧទាហរណ៍ ផ្សិតម្សៅ ឬផ្សិតភ្លេត។
hypertension High blood pressure.	លើសឈាម សម្ពាធឈាមឡើងខ្ពស់។
hyperthyroidism A condition resulting from the production of excess thyroxine.	លើសធូរីអ៊ីត ស្ថានភាពបណ្តាលមកពីការផលិតទីរុកស៊ីនច្រើនពេក។
hypertonic Having a higher concentration of dissolved substances than the solution to which it is compared. As applied to blood, a solution that has an ionic concentration greater than that of blood.	អ៊ីពែតូនិច ដែលមានកំហាប់នៃសារធាតុរលាយខ្ពស់ជាងសូលុយស្យុងដែលត្រូវបានប្រៀបធៀបជាមួយ។ ដូចដែលបានអនុវត្តលើឈាម ជាសូលុយស្យុងដែលមានកំហាប់អ៊ីយ៉ុងខ្ពស់ជាងកំហាប់របស់ឈាម។
hypertrophy Increase in the size of a structure.	ភាពឆ្នាំង ការកើនទំហំរបស់ទម្រង់អ្វីមួយ។
hyperventilation An increase in air inhalation into the lungs resulting from an increase in the depth or rate of breathing. This causes a reduction of carbon dioxide in arterial blood, leading to dizziness and, if continued, to loss of consciousness.	ការចូលខ្យល់ច្រើនហួស កំណើនការស្រូបខ្យល់ចូលទៅក្នុងសួតបណ្តាលមកពីការកើនឡើងនៃការដកដង្ហើមធំៗ ឬអត្រាដង្ហើមញាប់។ បែបនេះបណ្តាលអោយមានការថយចុះឧស្ម័នកាបូនិចនៅក្នុងឈាមអាកវែ ធ្វើអោយមានការវិលមុខ ហើយបើស្ថានភាពបែបនេះនៅតែបន្ត នោះអាចបណ្តាលអោយសន្លប់បាន។
hypha (plural hyphae) Filamentous strands filled with cytoplasm and many nuclei that make up the bodies of most true fungi.	អ៊ីហ្វា សរសៃឆ្មារៗបំពេញដោយស៊ីតូប្លាស្ទនិងណ្វៃយ៉ូជាច្រើនដែលបង្កើតបានជាសារពាង្គកាយផ្សិតពិតភាគច្រើន។
hypo- Prefix meaning under.	អ៊ីប៉ូ ជាបុព្វបទដែលមានន័យថាក្រោម ឬទាបជាង។
hypoblast The innermost germ layer in a gastrula.	អ៊ីប៉ូប្លាស ស្រទាប់កោសិកាខ្នៅខាងក្នុងគេបង្អស់ របស់ហ្គាស្ត្រូលឡា។
hypocotyl A part of the embryonic plant between the epicotyl and the radicle.	ដើមក្រោមគ្រាប់ ផ្នែករបស់អំប្រើយ៉ុងរុក្ខជាតិ ចន្លោះត្រួយពន្លក និងឫសពន្លក។
hypodermis One or more layers of cells just beneath the epidermis that are distinct from the underlying cortical or mesophyll cells.	អ៊ីប៉ូដែម (សម្បុកក្នុង) ស្រទាប់កោសិកាមួយ ឬច្រើននៅជាប់ពីក្រោមអេពីដែម ដែលមានលក្ខណៈខុសពីកោសិកាមេសូភីល ឬកោសិកាផ្នែកសម្បុក។

hypogeal (of seed germination) Characterized by the cotyledons (2) remaining underground within the seed coat as the epicotyl lengthens, with the young shoot and root growing out from the seed. The broad bean (<i>Vidafaba</i>), for example, is hypogeal. Compare epigeal.	ស្ថិតនៅក្រោមដី (អំពីការចេញពន្លករបស់គ្រាប់) សម្គាល់លក្ខណៈដោយ កូទីលេដុងស្ថិតនៅក្នុងដី ក្នុងសម្បកគ្រាប់ នៅពេលដែលអេពីកូទីលេដុង ហើយកូនកូដាតិ និងបូសរបស់វាលូតចេញផុតពីគ្រាប់។ ឧទាហរណ៍ សណ្តែកបារាំង។ ខុសពី ស្ថិតនៅលើដី។
hypoglossal nerve The 12th cranial nerve of higher vertebrates, the motor nerve supplying the floor of the mouth and the tongue.	សរសៃប្រសាទខ្លួនក្បាលទី១២ ជាសរសៃប្រសាទខ្លួនក្បាលទី១២ របស់ សត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់។ សរសៃប្រសាទម៉ូទ័រផ្គត់ផ្គង់ក្រអូមមាត់ និងអណ្តាត។
hypognathous Having the lowerjaw longer than the upperjaw.	ផ្កាមក្រោមវែង មានផ្កាក្រោមវែងជាងផ្កាលើ។
hypogynous See gynoeceium.	ស្តុកស្តុកនៅលើក្របកនិងស្រទាប់ សូមមើលពាក្យ កញ្ចក់សេរី។
hyponasty The more rapid growth of the lower side of an organ, compared with the upper side, that results in curving.	បត់ឡើងលើ ការលូតយ៉ាងលឿននៃផ្នែកក្រោមរបស់សរីរាង្គមួយ ប្រៀបជាមួយនឹងផ្នែកខាងលើ។ ការលូតលាស់បែបនេះ បង្កអោយមានសភាពកោង។
hypopharynx A chitinous structure having its origin in the floor of the mouth in insects and normally carrying the salivary apertures. In blood-sucking insects the structure extends into the proboscis.	ដើមក្រោម ទម្រង់គីទីន ដែលមានប្រភពនៅក្នុងក្រអូមមាត់របស់សត្វ ល្អិត ហើយជាធម្មតាមានផ្ទុកនូវរន្ធទឹកមាត់។ ចំពោះសត្វល្អិតដែលបិតឈាម ទម្រង់នេះលូតទៅជាប្រមោយ។
hypophysectomy The removal of the pituitary gland.	ការកាត់ក្រពេញអ៊ីប៉ូផីសេលេ
hypoplasia Deficiency in growth.	ខ្វះការលូតលាស់
hypopnea The decreased ventilation of the lungs.	ជង្ហើមខ្លីមួយៗ ដំណើរស្រូបខ្យល់ចូលរបស់សត្វមានការថយចុះ។
hypostasis A relationship between two genes whose products act in the same biochemical pathway, where the functional effect of one gene is masked by another.	អ៊ីប៉ូស្តាស៊ីស ទំនាក់ទំនងរវាងសែនពីរ ដែលផលិតផលរបស់វាមានសកម្មភាពនៅក្នុងលំនាំមេតាបូលីសដូចគ្នា ដែលផលិតផលមុខងាររបស់សែនមួយ ត្រូវបានបង្អាក់ដោយមុខងាររបស់សែនមួយទៀត។
hypostome Any structure around or below the mouth, such as the oral cone in <i>Hydra</i> .	អ៊ីប៉ូស្តូម ទម្រង់ដែលស្ថិតនៅជុំវិញ ឬពីក្រោមមាត់ ដូចជាកោនមាត់របស់ អ៊ីត។
hypothalamus A region of the brain that controls many of the body's internal activities that maintain homeostasis.	អ៊ីប៉ូតាលាមុស តំបន់របស់ខួរក្បាល ដែលត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពជាច្រើន ក្នុងសារពាង្គកាយដែលរក្សាស្ថេរភាពលំនឹង។
hypothermia Condition of low-ered body temperature that causes a decrease in the chemical reactions that support body functions and life. The chemical reactions in the human body operate properly only in a narrow range of temperatures centered on 37°C.	អ៊ីប៉ូទែមី ស្ថានភាពថយចុះនៃសីតុណ្ហភាពក្នុងសារពាង្គកាយ ដែលបណ្តាល អោយប្រតិកម្មគីមីសំរាប់ទ្រទ្រង់មុខងាររបស់សារពាង្គកាយ និងជីវិតត្រូវថយ ចុះដែរ។ ប្រតិកម្មគីមីក្នុងសារពាង្គកាយមនុស្សប្រព្រឹត្តទៅបានល្អតែនៅ សីតុណ្ហភាព 37°C។
hypothermia An abnormally low body temperature that reduces the metabolic rate to a dangerous level and can lead to death, often occurring in elderly people subjected to cold weather. Hypothermia is sometimes induced in medical treatment in order to reduce metabolic activity.	ការចុះកំដៅ សីតុណ្ហភាពដងខ្លួនទាបខុសប្រក្រតី ដែលធ្វើអោយមានការ ធ្លាក់ចុះនូវអត្រាមេតាបូលីសដល់កម្រិតគ្រោះថ្នាក់។ ស្ថានភាពនេះច្រើនកើត មានចំពោះមនុស្សចាស់នៅរដូវត្រជាក់។ ការចុះកំដៅ ជូនការបណ្តាលមក ពីថ្នាំព្យាបាល ដើម្បីបន្ថយសកម្មភាពមេតាបូលីស។
hypothesis A possible explanation for a set of observations.	សម្មតិកម្ម ការពន្យល់ដែលអាចធ្វើទៅបានសម្រាប់ការសង្កេតជាច្រើន។
hypothyroidism A condition resulting from the production of insufficient thyroxine.	ខ្វះទីរ៉ូអ៊ីត ស្ថានភាពដែលបណ្តាលមកពីការផលិតទីរ៉ូកស៊ីនមិនបានគ្រប់ គ្រាន់។
hypotonic Having a lower concentration of dissolved sub-stances than the solution to which it is compared. As applied to blood, a solution that has an ionic con-centration less than that of blood.	អ៊ីប៉ូតូនិក ដែលមានកំហាប់នៃសារធាតុរលាយទាបជាងសូលុយស្យុង ដែលត្រូវបានប្រៀបធៀបជាមួយ។ ដូចដែលបានអនុវត្តន៍លើឈាម ជាសូលុយស្យុង ដែលមានកំហាប់អ៊ីយ៉ុងទាបជាងកំហាប់ឈាម។
hypotremate Having the main gill openings on the ventral surface and beneath the pectoral fins as in skates and rays. See pleurotremate.	អ៊ីប៉ូត្រេម ដែលមានរង្វះស្រកីបើកចំហនៅលើផ្ទៃខាងពោះ និងស្ថិតនៅ ខាងក្រោមព្រុយទ្រូង ដូចជាចំពោះត្រីក្នុងអំបូរបែលជាដើម។ សូមមើល ពាក្យ pleurotremate។
hypotrophy A condition in which growth occurs more extensively on the underside of a branch or other	លូតលាស់ផ្នែកក្រោមខ្លាំង ស្ថានភាពដែលផ្នែកខាងក្រោមមែក ឬខាង

organ.	ក្រោមសរីរាង្គមានការលូតលាស់ខ្លាំង។
hypoxia The reduction of oxygen levels.	កង្វះអុកស៊ីសែន ការថយចុះនៃកម្រិតអុកស៊ីសែន។
hypodont A tooth that has open roots that continue to grow as fast as they are worn down. Hypodonts are common in herbivorous animals such as ungulates and rodents.	ហ្វីបសូដុន ធ្មេញដែលមានប្រសិទ្ធភាព ដែលបន្តលូតយ៉ាងលឿននៅពេលមានការបែកបាក់។ ហ្វីបសូដុន គឺមានទូទៅចំពោះសត្វតិណាស៊ី មានដូចជានាធុរ និងពពួកសត្វកកេរ។
I	
I <i>abbrev.</i> 1. inosine. 2. isoleucine.	អក្សរកាត់របស់ 1. អ៊ីណូស៊ីន ។ 2. អ៊ីសូឡូស៊ីន ។
IAA (indole-3-acetic acid or indolacetic acid) A type of auxin, which has been extracted from various natural sources.	ជាពាក្យកាត់របស់ អ៊ីនដុល-3-អែសេទិចអែស៊ីត ឬ អែស៊ីតអ៊ីនដុល-3-អែសេទិច អុកស៊ីមួយប្រភេទ ដែលស្រង់ចេញពីប្រភពធម្មជាតិផ្សេងៗ។
IAN (indole-3-aceto nitrile) A plant growth-regulating hormone.	ពាក្យកាត់របស់ អ៊ីនដុល-3-អែសេតូ នីត្រីល អ័រម៉ូនតម្រូវការលូតលាស់រុក្ខជាតិ។
I-band The light zone (composed of thin filaments) between the dark bands (composed of thick filaments) that make up the stripes of striated muscle. See appendix 4.	បន្ទះ I តំបន់ភ្លឺ (បង្កឡើងដោយសរសៃស្តើងៗ) នៅចន្លោះរវាងបន្ទះយឺតខ្មៅ (បង្កឡើងដោយសរសៃក្រាស់ៗ) ដែលបង្កើតជាសាច់ដុំឆ្នួត។
ic <i>Suffix</i> indicating the higher of two possible oxidation states. For example, in ferric nitrate the iron is + 3.	-អ៊ិច បច្ច័យដែលបញ្ជាក់ពីលទ្ធភាពខ្ពស់ជាងនៃស្ថានភាពអុកស៊ីតកម្មពីរ។ ឧទាហរណ៍ក្នុងដែកនីត្រាត ដែកគឺ + 3។
iceminus bacteria Genetically engineered bacteria that contain a foreign gene whose polypeptide inhibits the formation of ice crystals.	បាក់តេរីអ៊ិមីនុស បាក់តេរីស្វែតម្រូវសេនេទិចផ្ទុកសែនពីក្រៅ ដែលបង្កើនប្រសិទ្ធភាពការបំបែកកំណកទឹក។
ichthy- <i>prefix</i> denoting a fish.	អ៊ិចស៊ី (បុព្វបទ) មានន័យថា ត្រី។
ichthyosaur A large extinct reptile that existed from the triassic period to the cretaceous period. It had paddle-shaped limbs, a head with long toothed jaws, and a fish-like tail.	អ៊ិចស៊ីអូស្តោរ សត្វល្អិតធំៗដែលបានវិនាសផុតពីពិភពលោក ចាប់ពីសម័យត្រីយ៉ាស៊ីក ដល់សម័យក្រាតាសេ។ វាមានអវយវៈរាងសំប៉ែត ក្បាលមានក្បាល និងមានកន្ទុយដូចត្រី។
ichthyostegid A member of a group of primitive amphibians, possibly early labyrinthodonts, which lived in the Devonian and Carboniferous and possessed fish-like characteristics.	អ៊ិចស៊ីអូស្តេហ្គីត សត្វក្នុងក្រុមបណ្តុកសត្វសម័យដើម អាចនៅដើមឡាប៊ីរីនូដុន ដែលរស់នៅចន្លោះសម័យដេវ៉ូនៀង និងកាបូនីក និងមានលក្ខណៈដូចត្រី។
ideal gas Theoretical gas composed of infinitely small molecules that behave exactly as pre-dicted by kinetic molecular theory.	ឧស្ម័នបរិសុទ្ធ ឧស្ម័នតាមទ្រឹស្តីមានម៉ូលេគុលតូចបំផុតដែលមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវដូចការប៉ាន់ស្មានតាមទ្រឹស្តីម៉ូលេគុលស៊ីនេទិច។
Ideal Gas Law Equation relating gas volume to number of moles of gas present, temperature, and pressure $PV = nRT$	ច្បាប់ឧស្ម័នបរិសុទ្ធ សមីការដែលមានទំនាក់ទំនងរវាងមាឌឧស្ម័ន ទៅនឹងចំនួនម៉ូលនៃឧស្ម័ន ព្រមទាំងសីតុណ្ហភាពនិងសម្ពាធ $PV = nRT$
identical twins The result of a fertilized egg splitting into two separate embryos.	គូនភ្លោះដូចគ្នា លទ្ធផលនៃការបំបែកស៊ីតូតមួយជាអំប៊្រីយ៉ុងពីរផ្សេងគ្នា។
identification The determination of the taxonomic identity of an individual. See key.	អត្តសញ្ញាណកម្ម ការកំណត់អត្តសញ្ញាណរបស់ឯកតាចំណែកថ្នាក់របស់ឯកត្តមួយ។ សូមមើលពាក្យ គន្លឹះ។
idio- <i>prefix</i> denoting individual, peculiar.	អ៊ិឌីអូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ឯកត្ត ឬចម្លែក។
idioblast A cell distinct from others in the same tissue.	អ៊ិឌីអូប្លាស កោសិកាដែលខុសពីកោសិកាផ្សេងៗទៀត នៅក្នុងជាលិកាតែមួយ។
idiogram A diagrammatic representation of a karyotype.	អ៊ិឌីអូក្រាម ដ្យាក្រាមបង្ហាញពីការវិវឌ្ឍទីប។
idiophase The phase after the main growth phase of a microbial culture. Most secondary metabolites are produced during this phase. See stationary phase.	អ៊ិឌីអូផាស ជំហរគ្រប់គ្រងបន្ទាប់ពីវគ្គលូតលាស់សំខាន់នៅក្នុងការបណ្តុះមីក្រូប។ មេតាបូលីតទី២ភាគច្រើន ត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងអំឡុងវគ្គនេះ។ សូមមើលពាក្យ វគ្គថេរ។
Ig See immunoglobulin.	Ig សូមមើលពាក្យ immunoglobulin។
limicolous Mud-living.	រស់ក្នុងគរ
Ile <i>abbrev.</i> isoleucine.	អក្សរកាត់របស់ អ៊ីសូឡូស៊ីន ។

ileum The last half of the small intestine. See appendix 4.	អ៊ីលេអូន ផ្នែកពាក់កណ្តាលខាងចុងពោះវៀនតូច។ សូមមើលពាក្យappendix 4។
ilium The dorsal bone of the pelvic girdle that is joined to the sacral vertebrae.	អ៊ីលៀម ឆ្អឹងផ្នែកខ្នងនៃឆ្អឹងក្រវ៉ាត់ត្រគាក ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងឆ្អឹងសាក្រាម។
illegitimate recombination Recombination occurring between DNA sequences with little or no homology.	បន្សំមិនដូច បន្សំដែលកើតឡើងនៅរវាងតំណលំដាប់ADN ដែលមានភាពដូចគ្នាតិចតួច ឬខុសគ្នា។
imaginal disk Groups of cells in the pupa of endopterygote insects, which develop to form the external body parts of the adult, after metamorphosis.	ថាសកោសិកា ក្រុមកោសិកាក្នុងដឹកខ្សែនៃសត្វល្អិត endopterygote ដែលនឹងវិវត្តទៅជាផ្នែកខាងក្រៅនៃសារពាង្គកាយរបស់ឯកត្តៈពេញវ័យ បន្ទាប់ពីដំណាក់បម្រែបម្រួល។
imago The sexually mature, adult insect.	បាណកសត្វពេញវ័យ
imbition The adsorption of water onto the internal surfaces of materials.	ការម្យ៉េមទឹក សម្រូបម៉ូលេគុលទឹកទៅលើផ្ទៃខាងក្នុងរបស់រូបធាតុ។
imbricate (of plant parts) Overlapping at their edges like roof tiles, when in bud.	គងលើគ្នា (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ) ត្រួតគ្នានៅត្រង់គែម មានលក្ខណៈដូចជាក្បឿងប្រក់ដំបូលផ្ទះ ពេលនៅជាក្រូមពន្លក។
imine Compound formed from the reaction of a carbonyl containing compound and a primary amine.	អ៊ីមីន សមាសធាតុកើតចេញពីប្រតិកម្មនៃសមាសធាតុ ដែលមានកាបូនីលនិងអាមីនថ្នាក់១។
immigration The movement of individuals into a new area.	ចំណូលស្រុក ការផ្លាស់កន្លែងរបស់ឯកត្តៈទៅនៅកន្លែងថ្មី។
immobilization The locking up of inorganic substances within organic compounds so that they are no longer available for circulation in the environment.	និមនភ័យ ការធ្វើអោយសារធាតុអសរីរាង្គមិនមានចលនា នៅខាងក្នុងសមាសធាតុសរីរាង្គ។ បែបនេះធ្វើអោយវាមិនអាចមានចលនាវិលវល់នៅក្នុងបរិស្ថានទៀតឡើយ។
immobilized cells and immobilized enzymes Cells (alive or dead) or enzymes anchored to a solid support for use in bioconversions.	កោសិកានិមន ឬ អង់ស៊ីមនិមន កោសិកា (នៅរស់ ឬដាច់) ឬអង់ស៊ីម ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងសារធាតុរឹង សម្រាប់ប្រើនៅក្នុងដំណើរជីវបំប្លែង។
immovable joint A type of joint allowing no movement of the jointed bones.	សន្លាក់អចល័ត ប្រភេទនៃសន្លាក់ ដែលឆ្អឹងមិនអាចធ្វើចលនាបាន។
immune response An antagonistic and specific host reaction in response to foreign antigens, involving the formation of antibodies by B-cells (or a cell-mediated response by T-cells). When such antibodies are present in the body, the individual is said to possess immunity against the specific antigen that stimulated the antibody production.	តំណបនាពន្លឺ ប្រតិកម្មប្រឆាំងតបរបស់ច្នូល ទៅនឹងអង់ទីសែនពីខាងក្រៅដោយទាក់ទងនឹងការបង្កើតអង់ទីករដោយកោសិកាB (ឬតំណបអន្តរកោសិកាដោយកោសិកាT)។ នៅពេលមានអង់ទីករប្រភេទបង្កើតក្នុងសារពាង្គកាយ គេបានកត់នោះមានភាពសុំប្រឆាំងនឹងអង់ទីសែនយថាប្រភេទ ដែលភ្លេចអោយមានការបង្កើតអង់ទីករ។
immune system A collection of cells and tissues that defends the body against pathogens.	ប្រព័ន្ធការពារ ឬ ប្រព័ន្ធនាពន្លឺ បណ្តុំកោសិកា និងជាលិកា ដែលការពារសារពាង្គកាយប្រឆាំងនឹងភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ។
immunity The ability to resist a particular disease or infection.	នាពន្លឺ លទ្ធភាពធន់នឹងជំងឺ ឬការឆ្លងជំងឺណាមួយ។
immunization The administration of an antigen, in the form of a vaccine, to produce an immune response to that antigen and so protect against future exposure to the antigen. See attenuation.	បន្សុំកម្ម ការចាក់បញ្ចូលអង់ទីសែនក្នុងទម្រង់ជាថ្នាំបង្ការ ដើម្បីអោយមានការបង្កើតតំណបភាពសុំទៅនឹងអង់ទីសែននោះ ដូច្នេះវាអាចប្រឆាំងទប់ទល់បាន បើមានការប្រឈមអង់ទីសែនប្រភេទនេះនៅពេលអនាគត។សូមមើលពាក្យ ការធ្វើអោយចុះខ្សោយ។
immunoassay An assay of a substance that is based on its reaction with a specific antibody. See, for example, ELISA.	បន្សុំវិភាគ ការវិភាគសារធាតុ ដែលអាស្រ័យលើប្រតិកម្មរបស់វា ជាមួយអង់ទីករយថាប្រភេទ។ ឧទាហរណ៍ បច្ចេកទេសអេលីសា។
immunodeficiency The inability to set up an effective immune response.	កង្វះនាពន្លឺ កង្វះលទ្ធភាពក្នុងការបង្កើតតំណបភាពសុំដែលមានប្រសិទ្ធភាព។
immunoelectrophoresis The use of antibody-antigen reactions to identify proteins that have been separated by electrophoresis.	អ៊ីម៉ូណូអេឡិចត្រូផ្សេស៊ីស ការប្រើប្រតិកម្មអង់ទីករ-អង់ទីសែន ដើម្បីធ្វើអត្តសញ្ញាណប្រភេទអ៊ីន ដែលត្រូវបានប្រែក្លាយដោយវិធីអេឡិចត្រូផ្សេស៊ីស។
immunofluorescence See fluorescent antibody technique.	សុំចំណាំង សូមមើលពាក្យ បច្ចេកទេសអង់ទីករចំណាំង។

immunoglobulin The class of serum proteins having the properties of antibodies.	គោលវិភាគមនុស្ស ក្រុមប្រូតេអ៊ីនសេរ៉ូមមានលក្ខណៈជាអង់ទីកែរ។
immunology The study of the immune system and the immune response.	ស្ថាវិទ្យា ការសិក្សាអំពីប្រព័ន្ធភាពស៊ាំ និងតំណបភាពស៊ាំ។
immunotherapy Treatment involving the use of antibodies.	ភាពស៊ាំព្យាបាល ការព្យាបាលដែលទាក់ទងនឹងការប្រើអង់ទីកែរ។
immunotoxin An antibody attached to a specific toxic agent that is used to destroy specific cancer cells.	ភាពស៊ាំពុល ជាអង់ទីកែរដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងភ្នាក់ងារពុលយថាប្រភេទដែលប្រើដើម្បីបំផ្លាញកោសិកាមហារីកយថាប្រភេទ។
impedance Any resistance to the flow of fluids moved by a series of pulses, such as blood flow.	ធាតុបន្តាត សារធាតុទាំងឡាយ ដែលរារាំងលំហូរសារធាតុរាវ ដែលមានចលនាដោយចរន្តមួយសេរី ដូចជាលំហូរឈាម។
imperfect flower A flower missing either stamens or a pistil.	ផ្កាមិនស្ម័គ្រ ផ្កាដែលគ្មានកណ្តុំកេសរណ្តើរ ឬគ្មានកណ្តុំកេសរញី។
imperfect fungi See deuteromycetes.	ផ្សិតមិនស្ម័គ្រ សូមមើលពាក្យ deuteromycetes ។
implantation The act of attachment of the mammalian embryo to the uterus wall of the mother.	ការភ្ជាប់សម្បុរ ដំណើរភ្ជាប់អំប្រិយ៉ុងថនិកសត្វ ទៅនឹងគ្មាសស្បូនរបស់ម្តាយ។
impressed Sunk below surface level.	ជិតចូល លិចទាបជាងកម្រិតរបស់ផ្ទៃ។
imprinting A type of learning in which an animal forms a social attachment to another organism soon after birth or hatching.	ទំលាប់សត្វ ប្រភេទនៃការរៀនដែលសត្វបង្កើតទំនាក់ទំនងសង្គមជាមួយការវិវឌ្ឍន៍ទៀតបន្ទាប់ពីកើតឬញាស់ស្លាម។
imprinting An aspect of learning where there is the rapid development of a response to a particular stimulus at an early stage of development. e.g. Young animals 'recognize' the first object they see as a mother figure, and they can be 'imprinted' by objects other than members of their own species.	ការផ្តិតចាប់ ទិដ្ឋភាពនៃការសិក្សា នៅកន្លែងដែលមានការវិវត្តន៍យ៉ាងលឿននៃតំណទៅនឹងរំញោចយថាប្រភេទ នៅដំណាក់ដំបូងនៃការវិវត្តន៍។ ឧទាហរណ៍សត្វតូចៗ ចាំវត្ថុដែលវាឃើញដំបូងគេថាជាម្តាយ ហើយវាអាចនៅចងចាំ(ផ្តិតចាប់)វត្ថុនោះបានជាងសត្វផ្សេងៗទៀត នៃប្រភេទដូចគ្នា។
in coupling See coupling.	កំពុងពាក់គ្នា សូមមើលពាក្យ ការពាក់គ្នា។
in situ In its original place.	នៅកន្លែងដើម
in situ hybridization Hybridization of particular nucleic acid sequences, for example mRNA, in cells or tissues.	អ៊ីប៊្រីតកម្មនៅកន្លែងដើម អ៊ីប៊្រីតកម្មរបស់តំណលំដាប់អាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតយថាប្រភេទ ដូចជាARNm នៅក្នុងកោសិកា ឬក្នុងជាលិកា។
in vitro In glass; outside the living organism; occurring in an artificial environment.	ក្នុងកែវ នៅក្នុងកែវ។ នៅខាងក្រៅសារពាង្គកាយការវិវឌ្ឍន៍ កើតឡើងនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋាននិមិត្ត។
in vitro DNA amplification See polymerase chain reaction.	បង្កើនADNក្នុងបំពង់សាក សូមមើលពាក្យ ប្រតិកម្មប្រេនកែវប៉ូលីមែរ។
in vitro mutagenesis A technique that allows a random or a specific mutation to be introduced into a DNA molecule. The DNA to be mutated is first removed from the cell. It is mutated outside the cell and then reintroduced. See site-directed mutagenesis.	កំណមុយតាស្យុងក្នុងបំពង់សាក បច្ចេកទេស ដែលធ្វើអោយគេអាចធ្វើអោយមូលេគុលADNមាន មុយតាស្យុងបានអាចតាមវិធីចៃដន្ត ឬតាមវិធីជាក់លាក់។ ជាដំបូងគេត្រូវយកមូលេគុលADN ដែលត្រូវបង្កមុយតាស្យុងចេញពីកោសិកា។ ការធ្វើមុយតាស្យុង គឺប្រព្រឹត្តទៅនៅខាងក្រៅកោសិកា បន្ទាប់មក ទើបបញ្ចូលវាទៅក្នុងកោសិកាវិញ។ សូមមើលពាក្យ កំណមុយតាស្យុងត្រង់តំបន់ជាក់លាក់។ សូមមើល កំណមុយតាស្យុងត្រង់តំបន់ជាក់លាក់។
in vitro packaging The synthesis <i>in vitro</i> of infective phage particles using an extract from phage-infected cells.	ការបង្កើតវិសក្នុងបំពង់សាក ការសំយោគភាគល្អិតជាសនៅក្នុងបំពង់សាក ដោយប្រើសារធាតុសម្រង់បានមកពីកោសិកាដែលឆ្លងជាស។
in vitro transcription A cell-free system that contains all the necessary enzymes and other components for the transcription of RNA sequences.	បច្ចុប្បន្នកម្មក្នុងបំពង់សាក ប្រព័ន្ធគ្មានកោសិកា ដែលមានផ្ទុកគ្រប់អង់ស៊ីមចាំបាច់ទាំងអស់ និងសមាសភាគផ្សេងៗទៀត សម្រាប់ការចម្លងតំណលំដាប់ARN។
in vivo In the living; occurring within the living body of an organism.	ក្នុងសារពាង្គកាយ ដែលកើតឡើងក្នុងសារពាង្គកាយរបស់ការវិវឌ្ឍន៍។
in vivo mutagenesis Mutagenesis occurring inside living cells.	កំណមុយតាស្យុងក្នុងកោសិកា ការបង្កើតមុយតាស្យុង ដែលប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុងកោសិកា។
inactive-X hypothesis or Lyon hypothesis An	សម្មតិកម្ម X-អសកម្ម ឬ សម្មតិកម្មលីយ៉ុង សេចក្តីពន្យល់អំពីកម្រិត

explanation for dosage compensation in the X-chromosomes of mammals including humans, proposed by Mary Lyon. The hypothesis suggests that only one X-chromosome is active in a mature mammalian cell, all other X-chromosomes present having been inactivated during embryological development. Barr bodies are thought to indicate the presence of inactive X-chromosomes.	ទូទាត់ចំពោះក្រុមសូមX របស់ ថនិកសត្វ រួមទាំងមនុស្សផងដែរ ដែលស្នើឡើងដោយលោក ម៉ារីលីយ៉ុង។ សម្មតិកម្មនោះចែងថា មានតែក្រុមសូមX មួយទេដែលសកម្មនៅក្នុងកោសិកាថនិកសត្វពេញវ័យមួយ ចំណែកក្រុមសូមX ផ្សេងៗទៀត ត្រូវបានបង្កាក់សកម្មភាពក្នុងអំឡុងពេលនៃការវិវត្តន៍របស់អំប្រីយ៉ុង។ អង្គBarr ត្រូវបានគេបង្ហាញថា ជាវត្ថុមានរបស់ក្រុមសូមX អសកម្ម។
inborn error of metabolism A biochemical problem that is genetically controlled; usually an enzyme defect that produces a medical symptoms.	ទិបត្តិមេតាបូលីសពីកំណើត បញ្ហាគីមីជីវៈដែលត្រូវបានត្រួតពិនិត្យតាមបែបសេនេទិច ហើយជាទូទៅជាវិបត្តិអង់ស៊ីមដែលបង្កើតជាគោលសញ្ញា។
inbreeding Crossing two closely related individuals.	ការបង្កាត់ជិត ការបង្កាត់រវាងឯកត្តៈពីរដែលមានខ្សែស្រឡាយជិតគ្នា។
inbreeding depression A condition of poor health or decreased fertility after many generations of inbreeding.	ការធ្លាក់ចុះនៃការបង្កាត់ជិត ស្ថានភាពដែលសុខភាពមិនល្អឬលទ្ធភាពបង្កកំណើតថយចុះ បន្ទាប់ពីការបង្កាត់ជិតជាច្រើនជំនាន់រួចមក។
incipient species A population of a species which is approaching the point of genetic isolation from other populations of the same species, though presently capable of interbreeding with them.	ប្រភេទនើតថី ប្រុយឡាស្យុងរបស់ប្រភេទមួយ ដែលជិតឈានដល់ចំណុចផ្តាច់សម្ភារសេនេទិច ពីប្រុយឡាស្យុងក្នុងប្រភេទតែមួយ បើទោះបីជាបច្ចុប្បន្ននេះ វានៅអាចបង្កាត់គ្នាបានទៅវិញទៅមកក៏ដោយ។
incisor A sharp chiselshaped tooth used for cutting.	ធ្មេញមុខ ធ្មេញដែលមានរាងពន្លាកមុតប្រើសំរាប់កាត់។
inclusions A general term referring to materials inside a cell that are usually not readily identifiable; stored materials.	អន្តរស្តុក ពាក្យទូទៅដែលសំដៅទៅលើសារធាតុនៅខាងក្នុងកោសិកា ដែលជាទូទៅមិនអាចកំណត់អោយបានច្បាស់លាស់។ សារធាតុដែលស្តុកទុក។
incompatibility 1. A mismatch between cells of different organisms. See self-incompatibility. 2. the inability of particular plasmids (within the same incompatibility group) to co-exist in the same cell line.	មិនត្រូវគ្នា 1. ភាពមិនត្រូវគ្នារវាងកោសិការបស់សារវស់ខុសៗគ្នា។ សូមមើលពាក្យ ស្វ័យមិនត្រូវគ្នា។ 2. លទ្ធភាពរបស់ប្លាស្មីតយថាប្រភេទ (ស្ថិតក្នុងក្រុមមិនត្រូវគ្នាដូចគ្នា) ដែលមិនអាចស្ថិតនៅជាមួយគ្នា ក្នុងពូជកោសិកាតែមួយ។
incomplete dominance A situation in which neither allele for a trait is dominant over the other; blending. Compare codominance.	លុបមិនពេញលេញ ស្ថានភាពដែលគ្មានអាឡែលមួយណាមួយលើអាឡែលមួយទៀតទេ ;លាយគ្នា។ ប្រៀបធៀប codominance។
incomplete flower A flower lacking sepals, petals, pistils, or stamens.	ផ្កាមិនពេញលេញ ផ្កាដែលគ្មានត្របក ស្រទាប់ កញ្ចក់កេសរឺ ឬកញ្ចក់កេសរណ្តើរ។
incomplete linkage The breaking apart of genes in the same linkage group through crossingover of chromosomal material.	ដំណាច់សែនមិនពេញលេញ ការផ្តាច់សែននៅក្នុងក្រុមជំនាប់សែនជាមួយគ្នាតាមរយៈបណ្តូរខ្វែងនៃសំភារៈក្រុមសូម។
incomplete metamorphosis A type of metamorphosis with egg, nymph, and adult stages, but without laval stages .	មធ្យមមិនពេញលេញ ប្រភេទបំប្លែងដែលមានដំណាក់កាលស៊ុតដំណាក់កាលជីកដើរ និងដំណាក់កាលពេញវ័យ ប៉ុន្តែគ្មានដំណាក់កាលកូនញាស់។
incomplete protein Protein molecules that do not provide all the essential amino acids.	ប្រូតេអ៊ីនមិនពេញលេញ ម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីនដែលមិនផ្តល់អាស៊ីតអាមីនេសំខាន់ៗទាំងអស់។
incubate To maintain an environment for eggs so they can mature to hatching.	ក្រាប រក្សាបរិស្ថានសម្រាប់ស៊ុតលូតលាស់ដល់ពេលញាស់។ ឧទាហរណ៍: មេមាន់ក្រាបពង។
incubation 1. The process of brooding or incubating in birds. 2. The period between infection by a pathogen and appearance of disease symptoms. 3. The maintenance of microbiological cultures at specific temperatures for a given time.	1. ក្រាបពង ដំណើរក្រាបពងចំពោះបក្សី។ 2. រយៈពេលមិនទាន់បញ្ជូនរោគសញ្ញា រយៈពេលនៅចន្លោះរវាងការឆ្លងមេរោគ និងការលេចចេញនូវបណ្តុំរោគសញ្ញាជំងឺ។ 3. មន្ត្រី ការដាក់មីក្រូបបណ្តុះនៅសីតុណ្ហភាពសមស្រប និងក្នុងរយៈពេលកំណត់មួយ។
incurved (of plant structures) Gradually bent inwards.	កោងចូល (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) បត់កោងចូល ក្នុងបន្តិចម្តងៗ។
incus The ear bone that is located between the malleus and the stapes. See ossicle.	ផ្លិចត្រចៀក ផ្លិចត្រចៀកដែលស្ថិតនៅចន្លោះផ្លិចត្រចៀក និងផ្លិចត្រចៀក មើល ossicle។
indehiscent (of a plant organ) Not opening to release spores or seeds.	មិនបែក (អំពីសរីរាង្គរបស់រុក្ខជាតិ) មិនបែកដើម្បីបញ្ចេញស្បៀ ឬគ្រាប់ទៅក្រៅ។

independent assortment The segregation, or assortment, of one pair of homologous chromosomes independently of the segregation, or assortment, of any other pair of chromosomes.	ផ្លាស់ចេញដោយឯករាជ្យ ការញែកចេញពីគ្នាដោយឯករាជ្យនៃក្រូម៉ូសូម អូម៉ូឡូកមួយគូពីក្រូម៉ូសូមផ្សេងទៀត។
indeterminate growth Growth that is not limited, e.g. a vegetative apical meristem that produces an unrestricted number of organs indefinitely.	លូតដាច់រហូត ការលូតលាស់ដែលគ្មានព្រំដែន។ ឧទាហរណ៍ មេដាលីកា កំពូលរបស់រុក្ខជាតិ ដែលផលិតសរីរាង្គចំនួនមិនកំណត់ និងឥតឈប់ឈរ។
indicator community An association of species characteristic of particular conditions, or habitats. For example, a range of calcicole plants indicates a base rich soil.	សហគមន៍សញ្ញា ប្រភេទសហគមន៍មួយ ដែលមានលក្ខណៈបង្ហាញពី លក្ខខណ្ឌយថាប្រភេទ ឬទីកន្លែងរស់នៅ។ ឧទាហរណ៍ រុក្ខជាតិចំណូល កំបោរ មានលូតលាស់នៅតំបន់ណាមួយ បង្ហាញថាដីនៅតំបន់នោះ ជាប្រភេទបាស។
indicator species Any species that is indicative of particular conditions or habitats. For example, the leech <i>Erpobdella testacea</i> is found only in alkaline or polluted waters.	ប្រភេទសញ្ញា ប្រភេទទាំងឡាយណា ដែលជាការបង្ហាញអោយដឹងពី លក្ខខណ្ឌ ឬកន្លែងរស់នៅយថាប្រភេទ។ ឧទាហរណ៍ សត្វល្អិត <i>Erpobdella testacea</i> គឺមានតែនៅក្នុងទឹកអាល់កាឡាំង ឬទឹកកខ្វក់ប៉ុណ្ណោះ។
indigenous Native, not introduced by man.	ក្នុងស្រុក ដែលមិននាំចូលដោយមនុស្ស។
indirect selection The selection of mutant organisms (microorganisms) by determining those that do not grow on particular media.	ជម្រើសមិនផ្ទាល់ ជម្រើសការរស់មួយគង់ (អតិសុខុមប្រាណ) ដោយ កំណត់យកការរស់ដែលមិនលូតលាស់លើមជ្ឈដ្ឋានពិសេស។
individual variation The variation found in a population of the same species.	បម្រែបម្រួលឯកត្ត ការប្រែប្រួលដែលមានចំពោះប៉ុពុយឡាស្យុង ក្នុង ប្រភេទតែមួយ។
indole-3-acetic acid (IAA) A naturally occurring auxin. See Auxin .	អ៊ីនដូល-3-អាស៊ីត អ៊ុកស៊ីនដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ។ មើល Auxin។
induced mutation A mutation deliberately introduced into the genetic material by treatment with a mutagen in vivo or in vitro. Compare spontaneous mutation. See also mutagenesis.	មួយតាស្យុងបង្ក ជាមួយតាស្យុងដែលបង្កឡើងដោយការធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្ម ជាមួយភ្នាក់ងារមួយតាស្យុងនៅក្នុងការរស់ ឬនៅក្នុងបំពង់សាក។ ផ្ទុយពី មួយតាស្យុងឯកឯង។ សូមមើលពាក្យ កំណមួយតាស្យុង។
induced fit model Model for substrate-enzyme interaction that states that the binding of substrate to enzyme causes a change in the shapes of one or both of the molecules. When bound to each other, the two are complementary.	គំរូសម្របគ្នា គំរូអន្តរកម្មរវាងស៊ុបស្ត្រាត-អង់ស៊ីម ដែលការភ្ជាប់ ស៊ុបស្ត្រាត ទៅអង់ស៊ីមបណ្តាលអោយមានការផ្លាស់ប្តូរទម្រង់របស់ ម៉ូលេគុលមួយ ឬម៉ូលេគុលទាំងពីរ។ នៅពេលវាភ្ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមក នោះ វាបំពេញគ្នា។
inducer An effector molecule that activates transcription.	អ្នកត្រាចម្លងក្រម ម៉ូលេគុលដែលភ្លេចអោយការចម្លងក្រមកើតឡើង ។
inducible enzyme system An enzyme system under the control of a regulatory molecule, or inducer, which acts to block a repressor and allow transcription.	ប្រព័ន្ធអង់ស៊ីមត្រាចម្លងក្រម ប្រព័ន្ធអង់ស៊ីមនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យ របស់ម៉ូលេគុលតម្រូវ ឬអ្នកចម្លងក្រមដែលបង្អាក់អ្នកមិននាំចម្លងក្រម និង អនុញ្ញាតអោយមានការចម្លងក្រម។
induction Regulation of gene expression involving the turning on of genes by the presence of a compound.	នាំចម្លងសរុប កំនែតម្រូវលើការសំដែងសែនដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្រែ ប្រួលក្នុងផរម៉ាស្យុងនៃសែនដោយវត្ថុមានរបស់សមាសធាតុមួយ(អាំងឌុច ទ័រ)។
inductor In embryology, a tissue or organ that causes the differentiation of another tissue or organ.	នាំចម្លង ក្នុងអំប្រើយ៉ូងវិទ្យា គឺជាលិកាឬសរីរាង្គមួយដែលបណ្តាលឱ្យ មានបំលែងឯកទេសនៃជាលិកាឬសរីរាង្គផ្សេងទៀត។
indumentum A total hairy covering.	កម្រាលរោម គ្របដំណាប់ពេញដោយរោម។
indurated Toughened and hardened.	រឹងតឹងរឹងរាម
indusium The covering of a sporangium or several sporangia.	ស្រទាប់ការពារស្បូវ ភ្នាសគ្របស្បូវរឹង។
industrial melanism A phenomenon found in several groups, (eg moths), in which a heavily pigmented variant (a morph) becomes the most frequent type in an area with heavy, man-made atmospheric pollution.	មេឡានីនឧស្សាហកម្ម បាតុភូតកើតមានចំពោះ ក្រុមជាច្រើន (ឧ. មេអំបៅ ខ្មោច) ដែលពួកវាដែលមានជាតិពណ៌ខ្មៅខ្លាំង គឺជាប្រភេទដែលមានទូទៅ បំផុតនៅតំបន់ដែលមានការបំពុលបរិយាកាសធ្ងន់ធ្ងរដោយមនុស្ស។
inert gases Family of gases that are stable as	ឧស្ម័នកម្រ អំបូរឧស្ម័នដែលមានស្ថិរភាពក្នុងភាពជាអាតូមទោល គឺឧស្ម័ន

individual atoms, all having a full complement of outer group s and p electrons. They are called the <i>noble gases</i> .	ទាំងអស់មានការបំពេញលេញនៃអេឡិចត្រុងខាងក្រៅក្រុម s និង p។ គេហៅវាថាជាឧស្ម័នកម្រ។
inert lacking any active nature, usually applied to physiological inactivity or to inactivity of certain genes.	អកម្ម គ្មានលក្ខណៈសកម្ម ដែលច្រើនតែមានន័យចំពោះអសកម្មខាងសរីរៈ ឬភាពអសកម្មរបស់សែនមួយចំនួន។
infectious disease Any body disorder caused by the invasion of a pathogen.	ជំងឺឆ្លង បែកគ្នាសារពង្រាយបណ្តាលមកពីការជ្រៀតចូលនៃភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ។
inferior ovary An ovary located below the other flower parts on a floral axis.	អូវែរក្រោម អូវែរដែលស្ថិតនៅពីក្រោមផ្នែកផ្សេងៗទៀតរបស់ផ្កា។
infertile Not able to reproduce.	អនេ មិនអាចបន្តពូជបាន។
inflammation A response by damaged tissue that includes swelling, redness, soreness, and pain caused by release of histamines.	រលាក តំណាងដោយជាលិកាដែលខូច រួមមានការហើម ការឡើងក្រហម និងការឈឺចាប់ ដែលបណ្តាលមកពីការបញ្ចេញអ៊ីស្តាមីន។
inflexed Bent inwards.	ដៃលបត់ចូលក្នុង
inflorescence A specialized branching stem bearing a group of flowers occurring together.	កញ្ចប់ផ្កា មែកឯកទេសកម្មដែលទ្រទ្រង់ផ្កាមួយកញ្ចប់ដែលដុះចេញមកជាមួយគ្នា។
influenza An acute respiratory disease affecting the upper respiratory tract, with symptoms of fever, chills and generalized aching, caused by a number of influenza viruses, particularly types A and B.	ផ្តាសាយធំ ជំងឺដង្ហើមធ្ងន់ធ្ងរ ដែលកើតមាននៅផ្លូវដង្ហើមផ្នែកខាងលើ ជាមួយនឹងរោគសញ្ញាដូចជា គ្រុនរងាញាក់ និងមានការឈឺចាប់ទូទៅ។ ជំងឺនេះបង្កដោយវីរុសផ្តាសាយមួយចំនួន ជាពិសេសប្រភេទ A និង B។
information theory The study of the measurement and properties of codes and messages.	ទ្រឹស្តីព័ត៌មាន ការសិក្សាអំពីរង្វាស់ និងលក្ខណៈរបស់លេខកូដ និងសារ។
infra- prefix denoting beneath.	អ៊ីនហ្វ្រា (បុព្វបទ) មានន័យថា ខាងក្រោម ។
infrared The electromagnetic radiation in the region between red light and radio waves. See electromagnetic spectrum.	អ៊ីនហ្វ្រារុក្រម កាំរស្មីអេឡិចត្រូម៉ាញេទិច នៅរវាងតំបន់ភ្លើងក្រហម និងរលកវិទ្យុ។ សូមមើលពាក្យ ស្និទ្ធអេឡិចត្រូម៉ាញេទិច។
infraspecific Within a species.	ក្នុងប្រភេទ
infrasubspecific Within a subspecies.	ក្នុងប្រភេទខ្លះ
infundibulum The part of the pituitary gland that is produced by a downgrowth of the posterior region of the forebrain.	ផ្នែករាងដូងដំឡូង ផ្នែករបស់ក្រពេញអ៊ីប៉ូភីស ដែលត្រូវបានបង្កើតដោយការលូតចុះក្រោម នៃតំបន់ខាងក្រោយរបស់ខួរមុខ។
infusion A mixture of water and food material heated to form a clear broth.	ចំហុយ ការលាយគ្នារវាងទឹកនិងសារធាតុអាហារ ដាំអោយទៅជាទឹករម្ងាស់ផ្លា។
ingestion The act of taking food into the gut system, where it is then subjected to digestion.	ការលេបអាហារ សកម្មភាពលេបអាហារចូលទៅ ក្នុងបំពង់រំលាយអាហារ ដែលបន្ទាប់មក នឹងត្រូវកិនរំលាយ។
ingroup analysis The assumption in cladistics that the most common character state is primitive.	វិភាគលក្ខណៈដើម ការសន្មតក្នុងវិធីចាត់ជាក្រុមការរស់ដែលជាលក្ខណៈទូទៅបំផុតគឺលក្ខណៈដើម។
inguinal Relating to the groin.	ភ្លៅ ដែលទាក់ទងនឹងគល់ភ្លៅ។
inguinal canal An opening in the floor of the abdominal cavity through which the testes in a human male fetus descend into the scrotum.	បំពង់ក្រលៀន រន្ធបំពង់នៅផ្នែកបាតនៃប្រហោងពោះ ដែលពងស្វាសរបស់ទារកប្រុសធ្លាក់ចុះទៅក្នុងថង់ស្វាស។
inguinal hernia A rupture in the abdominal wall that allows a portion of the intestine to push through the abdominal wall in the area of the inguinal canal.	គ្លងលូន ការឆ្លុយភ្នាសពោះ ដែលធ្វើអោយពោះរៀនតូចមួយផ្នែកធ្លាក់ចូលទៅក្នុងបំពង់ក្រលៀន។
inhale To breath in air or take in water (as in inhalent syphon).	ដកដង្ហើមចូល ឬ ការលេបទឹកចូល
inheritance Characteristics passed from generation to generation through the genetic material.	តំណពូជ លក្ខណៈដែលបញ្ជូនពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយតាមរយៈសម្ភារៈសេនេទិច។
inherited abnormality Any genetically determined malfunction. These fall into two main types (a) those controlled by single genes, eg. albinism, (b) those produced by chromosomal mutation, eg. Down's	តំណពូជខុសប្រក្រតី ភាពមានជំណើរការខុសប្រក្រតីរបស់សម្ភារៈសេនេទិច។ ភាពខុសពីធម្មតានេះមានពីប្រភេទ (a) ភាពខុសប្រក្រតីដែលគ្រប់គ្រងដោយសែនទោលមួយ ដូចជាភាពភៀក។ (b) ភាពខុសប្រក្រតីដែល

syndrome.	កើតឡើងដោយសារមួយតាស្យុង ដូចជាជំងឺម៉ុងកូល។
inhibiting factor Any of a group of hormones produced by the hypothalamus that signals the pituitary to decrease secretion of a particular hormone. See releasing factor.	កត្តាបន្ថាត់ ក្រុមអរម៉ូនផលិតដោយអ៊ីប៉ូតាលាមុស ដែលផ្តល់សញ្ញាទៅអ៊ីប៉ូភីសដើម្បីបន្ថយនូវការបញ្ចេញអរម៉ូនយថាប្រភេទណាមួយ។ សូមមើលពាក្យ កត្តាបញ្ចេញ។
inhibitor A molecule that temporarily attaches itself to an enzyme, thereby interfering with the enzyme's ability to form an enzyme substrate complex.	អ្នកបន្ថាត់ ម៉ូលេគុលដែលភ្ជាប់ខ្លួនវាជាបណ្តោះអាសន្នទៅនឹងអង់ស៊ីម ហើយរារាំងលទ្ធភាពរបស់អង់ស៊ីមក្នុងការបង្កើតកំផ្លេចអង់ស៊ីម-ស៊ុបស្ត្រាត។
initiation codon See start codon.	កូដុងចាប់ផ្តើម សូមមើលពាក្យ start codon។
ink sac A sac that opens into the rectum of some cephalopods, that when stimulated releases dark brown fluid that acts as a defensive screen.	ថង់ទឹកខ្មៅ ជាថង់ដែលបើកចំហទៅកាន់ពោះរៀនធំរបស់សេដាឡូប៉ូតខ្លះៗ នៅពេលមានរំញោច វានឹងបញ្ចេញសារធាតុរាវមានពណ៌ក្រហមចាស់ ដែលសារធាតុរាវនេះមាននាទីជាបាំងការពារ។
innate behavior See instinct, instinctive behaviour.	លក្ខណៈធម្មតា សូមមើលពាក្យ instinct, instinctive behaviour។
innate reflex Any behavioural response, such as a reflex action (See reflex arc), that is automatic and not learned.	ឆ្លើយសភាវគតិ តំណបអាកប្បកិរិយាទាំងឡាយ ដូចជាសកម្មភាពឆ្លើយ (សូមមើល ឆ្លូវឆ្លើយ) ដែលកើតឡើងដោយស្វ័យប្រវត្តិ គឺមិនមែនដោយការរៀននោះទេ។
innate releasing mechanism (IRM) A mechanism which gives rise to an unstructured and instinctive reaction to an external stimulus.	មីនីម៉ាល់ដោយសភាវគតិ វិធីដែលធ្វើអោយមានប្រតិកម្ម ដោយគ្មានទម្រង់ច្បាស់លាស់ និងដោយសភាវគតិ ទៅនឹងរំញោចខាងក្រៅ។
innervate 1. to supply nerves to (a bodily organ or part). 2. to stimulate (a bodily organ or part) with nerve impulses.	1. ផ្តល់ប្រសាទ ការផ្គត់ផ្គង់ប្រសាទទៅអោយសរីរាង្គ ឬផ្នែកនៃសរីរាង្គ។ 2. ភ្លេច ភ្លេចសរីរាង្គនៃរាងកាយ ឬផ្នែករបស់វា ដោយចរន្តប្រសាទ។
innominate 1. A short artery arising from the aorta that gives rise to the subclavian and carotid arteries. 2. The fusion of ilium, ischium and pubis to form a single bone forming half of the pelvic girdle.	អ៊ីណូមីនេត 1. អាកវែទឌី ដែលមានប្រភពចេញពីអាកអក និងដែលវិវត្តទៅជាអាកវែសាប៊ីតា និងអាកវែកាវ៉ូទីត។ 2. ការរលាយចូលគ្នារវាងឆ្អឹងអ៊ីលីយ៉ូម ឆ្អឹងអ៊ីសគីយ៉ូម និងឆ្អឹងប៊ូប៊ីស ទៅជាឆ្អឹងទោលមួយ ដោយបង្កើតបានពាក់កណ្តាលនៃឆ្អឹងក្រវាត់ត្រីតាក។
inoculation The introduction of biological material (the <i>inoculum</i>) into a medium such as a living organism, synthetic substrate or soil.	ផ្ទេរមូល ការដាក់បញ្ចូលសារធាតុជីវៈ ដូចជាមីក្រុប ចូលទៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានទៅក្នុងស៊ុបស្ត្រាតសំយោគ ឬចូលទៅក្នុងដី។
inorganic chemistry The study of compounds other than hydrocarbons and their derivatives.	គីមីអសរីរាង្គ ការសិក្សាពីសមាសធាតុក្រៅពីអ៊ីដ្រូកាបូននិងស្រឡាយរបស់វា។
inorganic molecules Molecules that do not contain carbon atoms in rings or chains.	ម៉ូលេគុលអសរីរាង្គ ម៉ូលេគុលដែលគ្មានអាតូមកាបូននៅក្នុងខ្សែបិទ ឬខ្សែត្រង់។
inosine (I) A nucleoside found in some anticodons of transfer RNA. Inosine is ribosylhypoxanthine, the base being hypoxanthine, a derivative of adenine.	អ៊ីណូស៊ីន ជានុយក្លេអូទីតមួយ ដែលមានក្នុងអង់ទីកូដុងខ្លះរបស់ARN ដឹកនាំ។ អ៊ីណូស៊ីន គឺជាវីបូស៊ីល អ៊ីប៉ូសង់ទីន ដែលបាសរបស់វាគឺជាអ៊ីប៉ូសង់ទីន (ជាស្រឡាយរបស់អាដេនីន)។
inotropic Affecting or controlling the strength of heart contractions.	អ៊ីណូត្រូពិច មានឥទ្ធិពលលើ ឬការត្រួតពិនិត្យពីកំលាំងកម្រិតរបស់បេះដូង។
insect Any small air-breathing arthropod of the class Insecta, containing organisms that normally in the adult have six legs, three distinct regions to the body (head, thorax and abdomen), one pair of antennae and one or two pairs of wings.	បាណកសត្វ ឬ សត្វល្អិត អាត្រូប៉ូតដង្ហើមខ្យល់តូចៗ ស្ថិតក្នុងថ្នាក់សត្វល្អិតដែលជាភារវរស់ នៅដំណាក់ពេញវ័យមានជើងចំនួន៦ សារពាង្គកាយមានបីកងខុសៗគ្នា (ក្បាល ទ្រូង និងពោះ) មាន អង់តែនមួយគូ និងមានស្លាបមួយគូ ឬពីរគូ។
insecticide A poison used to kill insects.	ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត ថ្នាំពុលប្រើសម្រាប់សម្លាប់សត្វល្អិត។
insecticide resistance The ability of a member of an insect population to withstand the toxic effects of an insecticide to the point that it resists control with that chemical.	ភាពធន់នឹងថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត លទ្ធភាពរបស់ប៉ូប្លុយស្យុងសត្វល្អិតក្នុងការធន់ទៅនឹងជាតិពុលរបស់ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត។
insectivores Insecteating organisms.	បាណកសី ភារវរស់ដែលស៊ីសត្វល្អិត។
insemination Any means by which male sperm are	ការបញ្ចូលស្ពែរមេបនិម្មិត វិធីនៃការបញ្ចូលស្ពែរមេទៅក្នុងសត្វញី នៅ

introduced to the female prior to fertilization. See artificial insemination.	មុនពេលបង្កកំណើត។ សូមមើលពាក្យ ការបញ្ចូលស្បែកបែបនិម្មិត។
insertion The point of attachment of a muscle to a moving bone.	ជំនាប់សាម៉ុដ្តី ចំនុចដែលសាច់ដុំភ្ជាប់ទៅនឹងឆ្អឹង។
insertion mutation A mutation in which one or more bases is inserted into DNA, often causing a frameshift reading error during translation.	មុយតាស្យុងមូល មុយតាស្យុង ដែលមានបាសមួយ ឬច្រើន ត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងម៉ូលេគុលADN។ ការបញ្ចូលបែបនេះ ច្រើនតែបណ្តាលអោយមាន កំហុសការអានក្នុងអំឡុងពេលចម្លងក្រាម។
insertion sequence See IS element.	តំណលំដាប់មូល សូមមើលពាក្យ IS element។
insertional inactivation Insertion of a piece of DNA into the coding sequence of a gene, which is thereby inactivated.	អសកម្មមូល ការបញ្ចូលអង្គកំណត់ADNទៅក្នុងតំណលំដាប់របស់សែនមួយ។ ការបញ្ចូលបែបនេះ ធ្វើអោយសែននោះអសកម្មណា។
insight learning Learning in which past experiences are reorganized to solve new problems.	ការសិក្សាស៊ីនេសេស ការសិក្សាដោយប្រើបទពិសោធន៍ពីអតីតកាលដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាថ្មី។
inspiration The phase of breathing during which air is taken into the lungs. Compare expiration.	ដង្ហើមចូល ដំណាក់កាលនៃដង្ហើមដែលខ្យល់ត្រូវបានស្រូបចូលទៅក្នុងសួត។ ប្រៀបធៀប expiration។
instantaneous speciation The production of an individual (or individuals) that is reproductively isolated from its parent and is capable itself of reproduction and establishing a new population.	កំណាត់ភេទឆ្លើ ការបង្កើតកត្តាមួយ ឬច្រើន ដែលបានដាច់ចេញពីមេបារបស់វា ហើយដែលអាចធ្វើការបន្តពូជបានដោយខ្លួនឯង និងបង្កើតបានជាប្តូរឡាស្យុងថ្មីមួយ។
instar A larval stage of insect development. The first instar hatches from the egg and after the first moult (See ecdysis) becomes the second instar. Thus a third instar larva is one which has completed two moults.	ដំណាក់កូនញាស់ ដំណាក់កូនញាស់នៅក្នុងការវិវត្តន៍របស់សត្វល្អិត។ ដំណាក់កូនញាស់ទី១ញាស់ចេញពីស៊ុត ហើយនៅបន្ទាប់ពីសកលើទី១រួចវាក៏ក្លាយជាកូនញាស់ទី២។ ដូច្នោះ ដំណាក់កូនញាស់ទី៣ គឺជាកូនញាស់ដែលបានឆ្លងកាត់ការសកចំនួនពីរដង។
instinct An innate behavior involving complex responses to a stimulus that was not learned.	សភាវគតិ អាកប្បកិរិយាពីកំណើតដែលទាក់ទងនឹងដំណាប់ដំណើរការទៅនឹង រំញោច ដែលមិនដែលបានរៀន។
instinctive behavior Automatic, preprogrammed, or genetically determined behavior that is clearly not learned.	អាកប្បកិរិយាភីតឯង អាកប្បកិរិយាដែលកំណត់ដោយសេនេទិច ឬអាកប្បកិរិយាស្វ័យប្រវត្តិ ដែលពិតជាមិនដែលបានរៀនសោះ។
insulin A hormone secreted by the Islets of Langerhans in the pancreas that functions in carbohydrate and fat metabolism; signals that nutrients are abundant and stimulates anabolic activity in target cells.	អ៊ីនស៊ុយលីន អរម៉ូនបញ្ចេញដោយអ៊ីស្យូឡង់កេរ៉ាំងនៃលំពែងដែលមានមុខងារក្នុងមេតាបូលីសកាបូអ៊ីដ្រាត និងខ្លាញ់ និងអោយសញ្ញាទៅលើភាពសម្បូរនៃសារធាតុចិញ្ចឹម និងជំរុញសកម្មភាពអាណាបូលីសក្នុងកោសិកាគោលដៅ។
integrated control The use of chemical, biological, cultural and legislative methods in a complementary way to control pests and pathogens.	ការគ្រប់គ្រងមូលដ្ឋានគ្នា ការប្រើវិធីគីមី វិធីជីវៈ វិធីវប្បធម៌ និងវិធីច្បាប់ដើម្បីគ្រប់គ្រងសត្វល្អិតចង្រៃ និងភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ។
integration The insertion of DNA from one organism into the recipient genome of another.	ការបញ្ចូល ការបញ្ចូលម៉ូលេគុលADNរបស់ការវស់មួយ ទៅក្នុងសេណូមរបស់ការវស់មួយទៀត។
integrin A cell-surface molecule that mediates adhesion of animal cells to each other and to their surroundings.	ម៉ូលេគុលលើផ្ទៃកោសិកា ម៉ូលេគុលលើផ្ទៃកោសិកា ដែលជួយក្នុងការភ្ជាប់កោសិកាសត្វអោយជាប់គ្នាទៅវិញទៅមក និងជាប់ទៅនឹងមជ្ឈដ្ឋានដែលស្ថិតនៅជុំវិញវា។
integron A genetic element that has the ability to acquire unrelated genes, such as antibiotic resistance genes, by site-specific integration events.	សេនេទិចទទួល សារធាតុសេនេទិច ដែលមានលទ្ធភាពទទួលយកសែនដែលមិនទាក់ទងគ្នា ដូចជាសែនធន់នឹងអង់ទីប៊ូទិច តាមរយៈការបញ្ចូលនៅត្រង់តំបន់យថាប្រភេទ។
integument The layer or layers of tissue that surround the megasporangium (nucellus) in an ovule; the integument becomes the seed coat.	ស្រទាប់ស្បៀង ស្រទាប់ជាលិកាមួយ ឬច្រើនដែលព័ទ្ធជុំវិញមេហ្គាស្បៀង (នុយសែល) នៅក្នុងអូវុល ហើយវាក្លាយជាសម្បកគ្រាប់។
intelligence The ability to understand and create abstract ideas.	ចក្ខុវិស័យ លទ្ធភាពយល់ និងបង្កើតគំនិតពិបាក។
inter- prefix denoting between, amongst.	អ៊ីនដ័រ (បុព្វបទ) មានន័យថា រវាង ឬក្នុងចំណោម ឬចន្លោះ ឬអន្តរ។

<p>interbreed 1. To breed within a single family or strain to produce particular characteristics in the offspring. 2. (also called crossbreed) To breed using parents of different races or breeds.</p>	<p>1. អន្តរបណ្តុះ បង្កាត់នៅក្នុងអំបូរតែមួយ ឬពូជតែមួយ ដើម្បីទទួលបានលក្ខណៈពិសេសម្យ៉ាង នៅជំនាន់កូន។ 2. បណ្តុះកាត់ ការបង្កាត់ដោយប្រើមេបាដែលមានពូជខុសគ្នា។</p>
<p>intercalary meristem Meristem at the base of a blade and/or sheath of many monocots.</p>	<p>មេដាស៊ីកាមេន្លោះ មេដាស៊ីកាមេន្លោះនៅគល់ស្លឹក និង/ឬស្រោមគ្រាប់របស់រុក្ខជាតិមួយក្នុងជួរជាច្រើន។</p>
<p>intercalating agent A compound that inserts between bases in a DNA molecule, disrupting the alignment and pairing of bases in the complementary strands (e.g., acridine dyes).</p>	<p>ភ្នាក់ងារមេន្លោះ សមាសធាតុដែលជ្រកចូលចន្លោះបាសក្នុងម៉ូលេគុល ADN ដែលបង្កាក់ការតំរៀបជាជួរ និងការផ្គុំបាសក្នុងច្រវាក់បំពេញគ្នា។ (ឧទាហរណ៍ ថ្នាំបន្តិចណាអាគ្រីឌីន។)</p>
<p>intercellular Between cells.</p>	<p>អន្តរកោសិកា នៅរវាងកោសិកា។</p>
<p>intercellular fluid See interstitial fluid.</p>	<p>សារធាតុរាវនៅមេន្លោះកោសិកា</p>
<p>intercostal muscles The muscles lying between the ribs of vertebrates that bring about the rib movements of breathing.</p>	<p>សាច់ដុំមេន្លោះឆ្អឹងជំនីរ សាច់ដុំនៅចន្លោះឆ្អឹងជំនីរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលធ្វើអោយឆ្អឹងជំនីរមានចលនាក្នុងពេលដកដង្ហើម។</p>
<p>interfascicular cambium The part of the vascular cambium that forms between vascular bundles and connects with the fascicular cambium</p>	<p>កំបូមមេន្លោះបាច់សរសៃសណ្ឋ ផ្នែកនៃកំបូមសរសៃកើតនៅចន្លោះបាច់សរសៃសណ្ឋលើយក្លាប់ជាមួយកំបូមបាច់សរសៃនោះ។</p>
<p>interference A measure of the amount that one crossover affects another crossover in the next region of the same chromatid. Positive interference increases the chances of another crossover; negative interference reduces the probability of a second crossover event.</p>	<p>ការជ្រៀតជ្រែក រង្វាស់បរិមាណដែលពណ្តូរខ្វែងមួយមានឥទ្ធិពលដល់ពណ្តូរខ្វែងមួយទៀតក្នុងតំបន់បន្ទាប់នៃក្រូម៉ាទីតដូចគ្នា។ ការជ្រៀតជ្រែកវិជ្ជមានបង្កើនឱកាសនៃពណ្តូរខ្វែងមួយផ្សេងទៀត។ ការជ្រៀតអវិជ្ជមានបន្ថយនូវលទ្ធភាពនៃព្រឹត្តិការណ៍ពណ្តូរខ្វែងទីពីរ។</p>
<p>interference colours Colours produced by light rays travelling at different velocities reflected from different surface layers. Most colours in nature are produced in this way rather than by pigments.</p>	<p>ពណ៌នៃចន្លោះ ពណ៌ដែលត្រូវបានបង្កើតដោយការស្ទើរនៃ ដោយធ្វើដំណើរក្នុងល្បឿនខុសៗគ្នា និងចាំងចេញពីផ្ទៃខុសៗគ្នា។ ពណ៌ភាគច្រើននៅក្នុងធម្មជាតិ គឺត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមវិធីនេះ ជាជាងតាមជាតិពណ៌។</p>
<p>interferon A blood protein thought to be effective in making some cells resistant to viral attack.</p>	<p>អ៊ីនទែរ៉ូន ប្រូតេអ៊ីនឈាមដែលត្រូវបានគេគិតថាមានឥទ្ធិពលក្នុងការធ្វើអោយកោសិកាមួយចំនួនប្រឆាំងនឹងការវាយលុករបស់វីរុស។</p>
<p>intergranum See chloroplast.</p>	<p>អ៊ីនទែរ៉ូក្លរូប សូមមើលពាក្យ ក្លរូប្លាស្ត។</p>
<p>interkinesis The resting stage between the two divisions of meiosis.</p>	<p>អន្តរសម្រាក ដំណាក់កាលសម្រាក នៅរវាងការធ្វើចំណែកមេយ៉ូសីសពីរ។</p>
<p>interleukins A group of peptides that signal between cells involved in the immune system. See T-cell.</p>	<p>អ៊ីនទែរូលីន ប៊ុបទីតមួយក្រុម ដែលអោយសញ្ញានៅចន្លោះកោសិកាដែលទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធភាពស៊ាំ សូមមើលពាក្យ កោសិកា T។</p>
<p>intermediate filament The middlesized (812 nm in diameter) of the three types of filaments that comprise the cytoskeleton.</p>	<p>ភីឡាម៉ង់មធ្យម ភីឡាម៉ង់ដែលមានទំហំមធ្យម (ដែលមានអង្កត់ផ្ចិតពី ៨-១២ n.m) នៃភីឡាម៉ង់ទាំងបីប្រភេទដែលបង្កើតនូវគ្រោងកោសិកា។</p>
<p>intermediate host Any host upon which a parasite spends that part of its life cycle in which it is not sexually active.</p>	<p>ម្ចាស់អន្តរកាល ជាម្ចាស់ដែលបរាសិតរស់នៅលើវាតែមួយរយៈនៃវដ្តជីវិតរបស់វា(ផ្ទុល)ប៉ុណ្ណោះ និងដែលនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ បរាសិតគ្មានសកម្មភាពភេទទេ។</p>
<p>intermediate neurone See interneurone.</p>	<p>ណឺរ៉ូនអន្តរកាល សូមមើលពាក្យ អន្តរណឺរ៉ូន។</p>
<p>internal clock See biological clock.</p>	<p>ម៉ោងខាងក្នុង សូមមើលពាក្យ biological clock។</p>
<p>internal environment The medium in which all body cells are bathed and which maintains a constant environment (See homeostasis), in terms of pH, osmotic pressure, etc.</p>	<p>មហិស្ថានខាងក្នុង មជ្ឈដ្ឋានដែលនៅស្រោបព័ទ្ធជុំវិញកោសិកាទាំងអស់នៃសារពាង្គកាយ និងដែលរក្សាបរិស្ថានអោយថេរ(សូមមើលពាក្យ ថេរលំនឹង) ដូចជា កម្រិត pH, សម្ពាធមូស្នូស។ល។</p>
<p>internal fertilization A type of reproduction in which sperm is deposited directly into a female's body.</p>	<p>ការបន្តពូជក្នុងខ្លួន ប្រភេទបន្តពូជដែលស្វីមត្រូវបានបញ្ចូលដោយផ្ទាល់ទៅក្នុងប្រដាប់បន្តពូជស្ត្រី។</p>
<p>internal parasite A parasite that lives inside its host.</p>	<p>បរាសិតខាងក្នុង បរាសិតដែលរស់នៅខាងក្នុងសារពាង្គកាយផ្ទុល។</p>
<p>internal respiration 1. The exchange of gases between the blood and the body cells. 2. The biochemical reactions of respiration which take place</p>	<p>ដង្ហើមក្នុង 1. បណ្តូរខ្សែរវាងឈាម និងកោសិកា។ 2. ប្រតិកម្មជីវគីមីនៃដង្ហើម ដែលប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងកោសិកា។</p>

inside cells.	
International code of zoological nomenclature the official regulations dealing with the scientific names and taxonomy of animals.	កូដអន្តរជាតិអំពីនាមវិសត្ត បញ្ញត្តិផ្លូវការសម្រាប់ប្រើជាមួយឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ និងការធ្វើ ចំណែកថ្នាក់សត្វ។
interneuron A nerve cell that transmits information between an afferent neuron and an efferent neuron. See reflex arc.	ណឺរ៉ូនចន្លោះ កោសិកាប្រសាទដែលបញ្ជូនព័ត៌មានរវាងណឺរ៉ូនឥទ្ធិយ័ និងណឺរ៉ូនចលករ។ សូមមើលពាក្យ reflex arc។
internode Part of the stem of a plant between two successive nodes.	ចន្លោះថ្នាំ ផ្នែកនៃដើម ឬមែករុក្ខជាតិដែលស្ថិតនៅចន្លោះថ្នាំពីរ។
interoceptor A receptor that detects stimuli from inside the body.	ក្រុមធូល ធូលដែលដឹងរំលោច ពីខាងក្នុងសារពាង្គកាយ។
interpetiolar Situated between the petioles.	ស្ថិតនៅចន្លោះទងស្លឹក
interphase The period of cell growth occurring between divisions.	ចន្លោះវដ្ត រយៈពេលលូតលាស់របស់កោសិកា នៅចន្លោះចំណែកកោសិកា។
inter-renal bodies The endocrine organs that lie between the kidneys in fish and are homologous with the mammalian adrenal cortex.	អង្គអន្តរតម្រងនោម សរីរាង្គអង្គដូចគ្រឹះ ដែលស្ថិតនៅចន្លោះតម្រងនោមត្រី និងដែលស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសម្បកតម្រងនោមរបស់មនុស្ស។
interrupted gene A eucaryote gene consisting of sequences of intron and exon segments.	សែនឆ្លាស់អន្តត សែនអ៊ីកាវីយ៉ូត បង្កឡើងពីតំណលំដាប់អង្គតំអាំងត្រុង និងអិចសុង។
intersex An individual with characteristics intermediate between those of a male and a female.	អន្តរភេទ ឯកត្តដែលមានលក្ខណៈអន្តរកម្មរវាងឈ្មោល និងញី។
interspecific Relating to phenomena occurring between members of different species.	អន្តរម្រភេទ ដែលទាក់ទងទៅនឹងបាតុភូតដែលកើតឡើងរវាងឯកត្តនៃប្រភេទខុសៗគ្នា។
interspecific competition Any limited competition between two or more different species populations for a resource such as food. All populations involved are negatively affected by the competition, and may exhibit increased mortality or decreased birthrate. See competition.	ការប្រជែងអន្តរម្រភេទ ការប្រជែងមានកម្រិត រវាងប៉ូពុយឡាស្យុងពីរប្រភេទ ឬច្រើនប្រភេទខុសគ្នា សម្រាប់ប្រភពអ្វីមួយ ដូចជាអាហារ។ គ្រប់ប៉ូពុយឡាស្យុងដែលទាក់ទង គឺរងផលអវិជ្ជមានពីការប្រជែងនោះទេ ហើយបង្ហាញពីកំណើននៃការស្លាប់ ឬការធ្លាក់ចុះនៃអត្រាកើត។ សូមមើលពាក្យការប្រជែង។
interstitial Living in the spaces between sand grains.	ប្រលោះ ដែលរស់នៅចន្លោះគ្រាប់ឱ្យចំ។
interstitial cell stimulating hormone The chemical messenger molecule released from the pituitary that causes the testes to produce testosterone, the primary male sex hormone. Same as follicle stimulating hormone.	អេម៉ូនត្រូបកោសិកាប្រលោះ (ICSH) ម៉ូលេគុលអ្នកនាំសារ គឺមីបញ្ជាញដោយអ៊ីប៉ូក្រីសដែលភ្លេចអោយពងស្វាសផលិតតេស្តូស្តេរ៉ូន។ តេស្តូស្តេរ៉ូនជាអម៉ូនភេទឈ្មោលសំខាន់ជាងគេ។ ICSHដូចគ្នានឹងអម៉ូនភ្លេចផូលីគុល (FSH)ដែរ។
interstitial cells 1. Any cells that pack an area between other tissues. 2. See Leydig cells.	កោសិកាដំបែងស្ត្រីស្បែល 1. កោសិកាដែលស្ថិត នៅយ៉ាងណែននៅតំបន់ចន្លោះជាលិកា។ 2. សូមមើលពាក្យ កោសិកាឡេឌីក។
interstitial fluid or intercellular fluid A liquid (also called lymph when inside lymphatic vessels) that bathes all the cells of the body, and acts as a connecting link between the blood and the cells.	សារនាតុរាវអន្តរកោសិកា សារនាតុរាវ(គេក៏ហៅផងដែរថា ទឹករង នៅពេលស្ថិតនៅខាងក្នុងសរសៃទឹករង) ដែលនៅស្រោបព័ទ្ធជុំវិញកោសិកាទាំងអស់នៃសារពាង្គកាយ និងមាននាទីជាអ្នកភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងរវាងឈាម និងកោសិកា។
interstitium The tissue space between cells.	លំហអន្តរជាលិកា លំហជាលិកា នៅរវាងកោសិកា។
intertidal(adj) Living in the area between high and low tides and, thus, alternately exposed to the air and to the sea.	តំបន់ចន្លោះទឹកដាវ-នាច ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ចន្លោះទឹកដាវ និងនាច។ ដូច្នេះវាត្រូវឱ្យលំហែកាសផងនិងត្រូវទឹកសមុទ្រផង។
intervening sequence See intron.	សូមមើលពាក្យ intron។
intestine The part of the alimentary canal that lies between the stomach and the anus. An organ that functions in the digestion and absorption of food.	ពោះទ្រៀន ផ្នែកនៃបំពង់អាហារ ដែលស្ថិតនៅចន្លោះរវាងក្រពះ និងទ្វារធំ។ សរីរាង្គដែលមានមុខងាររំលាយអាហារ និងស្រូបអាហារ។
intine The inner layer of a spore or pollen grain; the intine consists of cellulose and pectin material that is exported from the microspore.	អាំងទីន ស្រទាប់ខាងក្នុងរបស់ស្បី ឬក៏គ្រាប់លំអង។ អាំងទីនបង្កឡើងដោយសែលុយឡូស និងប៊ុចទីនដែលបានមកពីមីក្រូស្បី។

intrafusal fibres The muscle fibres within a muscle spindle.	ក្នុងសរសៃសាច់ដុំ សរសៃសាច់ដុំ ដែលស្ថិតនៅក្នុងបាច់សរសៃសាច់ដុំ។
intrapetiolar Between the stem and the petiole in plants.	ចន្លោះត្រើង និងទងស្លឹក ស្ថិតនៅចន្លោះដើម និងត្រើងកំពះរុក្ខជាតិ។
intraspecific Relating to phenomena occurring between members of the same species.	ក្នុងប្រភេទ ដែលទាក់ទងទៅនឹងបាតុភូតដែលកើតឡើងរវាងកត្តាទាំងឡាយនៃប្រភេទដូចគ្នា។
intraspecific competition Competition within the same species population for a resource such as food. Not all members of the population may be negatively affected by the competition, resulting in differential ability to survive and reproduce (See fitness). See competition.	ការប្រជែងក្នុងប្រភេទ ការប្រជែងរវាងប្តីពុយឡាស្យុងក្នុងប្រភេទតែមួយសម្រាប់ប្រភពអ្វីមួយ ដូចជាអាហារ។ មិនមែនគ្រប់សមាជិកទាំងអស់សុទ្ធតែរងផលអវិជ្ជមានពីការប្រជែងនោះទេ។ បែបនេះ បង្កអោយមានលទ្ធភាពនៅរស់ និងបន្តពូជ។ សូមមើលពាក្យ ការប្រជែង។
intravaginal 1. (of plants) Inside the sheath. 2. (of animals) Within the vagina.	នៅក្នុងស្នូប 1. (អំពីរុក្ខជាតិ) នៅខាងក្នុងស្រោម។ 2. នៅក្នុងយោនី (ចំពោះសត្វ)។
intrinsic Belonging to the essential nature of the object in question.	ខាងក្នុង ជារបស់ធម្មជាតិដែលសំខាន់នៃវត្ថុណាមួយដែលកំពុងតែពិភាក្សា។
intrinsic factors Population controlling factors that arise from within the population.	កត្តាខាងក្នុង កត្តាត្រួតពិនិត្យប្តីពុយឡាស្យុងដែលកើតចេញពីក្នុងប្តីពុយឡាស្យុងនោះ។
introduced species One that does not naturally occur in the area and has been brought in accidentally or intentionally by man, for example, rabbits in Australia.	ពូជសាំចូល ពូជដែលមិនកើតមានដោយធម្មជាតិ នៅក្នុងតំបន់នោះ និងដែលត្រូវបាននាំចូលដោយចៃដន្ត ឬដោយបំណងដោយមនុស្ស។ ឧទាហរណ៍ ទន្សាយនៅប្រទេសអូស្ត្រាលី។
introgression Backcrossing; mating of fertile hybrids with parent populations.	ការបង្កាត់ត្រឡប់ ការបង្កាត់រវាងអ៊ីប្រីតជាមួយនឹងប្តីពុយឡាស្យុងមេបា។
introgressive hybridization The spread of genes of one species into the germ plasma of another species as a result of hybridization.	អ៊ីប្រីតកម្មរាងជានល ការសាយនៃសែនរបស់ប្រភេទមួយ ទៅក្នុងសម្ពាធនៈតំណពូជរបស់ប្រភេទមួយទៀត បណ្តាលមកពីអ៊ីប្រីតកម្ម។
intron A sequence of DNA within a gene that does not code for an amino acid sequence.	ណែន់ក្រុម តំណលំដាប់ADNក្នុងសែនមួយដែលមិនកំណត់សម្រាប់ការសំយោគតំណលំដាប់អាស៊ីតអាមីនេទេ។
introrse Opening to the middle of the flower. See RNA processing.	បើកចំកណ្តាលផ្កា សូមមើលពាក្យ ដំណើរការARN។
introvert A tubular, eversible extension of the head, bearing the mouth at its tip.	ប្រមូល្យាមត់លូតបេញចាន ក្បាលរាងបំពង់អាចពន្លតចេញបាន មានមាត់នៅខាងចុង។
intussusception The growth in the surface area of a cell wall by the inclusion of additional particles in the wall.	ការលាត់ ការលូតលាស់នៅលើផ្ទៃលើរបស់ភ្នាសគ្រោង ដោយភាគល្អិតបន្ថែមនៅក្នុងភ្នាសគ្រោងនោះ។
inulin A complex polymer of fructose that is soluble in water and occurs in the cell sap of storage organs such as tubers and tap roots.	អ៊ីនុយលីន ប៉ូលីមែរសំបូរនៃព្រូតូស ដែលរលាយក្នុងទឹក និងមាននៅក្នុងរុក្ខជាតិរបស់សរីរាង្គស្តុក ដូចជាមើម និងឫសកែវ។
invagination An infolding of a layer of tissue to form a saclike structure.	ការបត់ចូល ការបត់ចូលនៃស្រទាប់ជាលិកាដើម្បីបង្កបង្កើតជាទម្រង់ដូចថង់។
invasion The entry and colonization of a host by an organism.	ការឆ្លៀតចូល ការចូល និងកូឡូនីកម្មនៃចូលដោយភារសំ។
inversion A chromosomal mutation in which the order of a chromosome segment has been reversed.	ប្រមាស់អង្កត់ក្រូម៉ូសូម មុយតាស្យុងនៃក្រូម៉ូសូមដែលលំដាប់នៃអង្កត់ក្រូម៉ូសូម ត្រូវបានត្រឡប់បញ្ជាស់។
inversion loop The chromosomal arrangement resulting from the synapsis of homologous chromosomes, when one of the chromosomes carries an inversion.	គ្រួសម្រៀបប្រមាស់ ការតម្រៀបក្រូម៉ូសូម ដែលបានមកពីស៊ីណាប់ស៊ីសនៃក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក នៅពេលក្រូម៉ូសូមមួយដឹកនាំចម្រាស់អង្កត់ក្រូម៉ូសូម។
invertase A type of enzyme that catalyzes the breakdown of sucrose by hydrolysis into glucose and fructose. Also called sucrase.	ណែន់វិចិត្រស អង់ស៊ីមមួយប្រភេទដែលជម្រុញការបំបែកស្ករស៊ុចក្រូស អោយទៅជាគ្លុយកូស និងព្រូតូស។ គេហៅវាផងដែរថា ស៊ុចក្រាស។
invertebrates Animals without backbones.	សត្វគ្មានឆ្អឹងខ្នង សត្វដែលគ្មានឆ្អឹងខ្នង។

inverted repeat (IR) A short sequence in a duplex DNA molecule which is repeated in the reverse orientation, either immediately adjacent or after an intervening sequence. Compare direct repeat.	ស្ព័ន្ធគ្រាស់ តំណលំដាប់ខ្លីនៅក្នុងម៉ូលេគុល ADN ប្រវែងក្លែង ដែលមានទម្រង់ដូចគ្នាគ្នាមុខទិសដៅប្រាស់ អាចកើតមាននៅជាប់អង្កត់នោះ ឬរលងមួយអង្កត់។ ផ្ទុយពី ស្ព័ន្ធស្រប។
involucre 1. A calyx-like structure formed by bracts below the base of a condensed inflorescence. 2. A growth of the tissue of the thallus in liverworts (See hepatica) that covers and protects the archegonium.	ស្ព័ន្ធគ្រាម 1. ទម្រង់មានលក្ខណៈដូចកញ្ចប់ត្របកផ្កា បង្កឡើងដោយស្លឹកម្យ៉ាងដែលស្ថិតនៅខាងគល់កញ្ចប់ផ្កា។ 2. សម្បករណេកតូន ការលូតលាស់របស់ជាលិកាគាល់របស់អេប៉ាទីច ដែលស្រោប និងការពារអាតេកូន។
involuntary muscle See smooth muscle.	សាច់ដុំអនន្ទ សូមមើលពាក្យ សាច់ដុំរលីង។
involuntary response A reaction of involuntary muscle brought about by mechanisms not under the control of the will.	តំណាងអនន្ទ ប្រតិកម្មរបស់សាច់ដុំអនន្ទ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយគ្មានការត្រួតពិនិត្យពីនិន្ទៈឡើយ។
involution (of plant organs) Having rolled-up margins.	តែមម្រ (អំពីសរីរាង្គរបស់រុក្ខជាតិ) មានតែមម្រ។
iodine number Index used to indicate the degree of unsaturation present in a fat or oil.	សន្ទស្សន៍អ៊ីយ៉ូត សន្ទស្សន៍ដែលប្រើសម្រាប់បញ្ជាក់ពីកម្រិតមិនទាន់ផ្អែតនៅក្នុងខ្លាញ់ ឬប្រេង។
iodopsin A photochemical pigment contained within cone cells present in the retina of most vertebrate eyes.	អាយូដូបស៊ីន ជាតិពណ៌រស្មីគីមីស្ថិតនៅក្នុងកោសិកាកោណ ដែលមាននៅក្នុងអ៊ែនរបស់ភ្នែកសត្វឆ្អឹងកងភាគច្រើន។
ion An electrically charged atom or group of atoms; an atom that has lost or gained electrons and no longer has the same number of electrons as the number of protons in its nucleus. Positive ions are called cations, and negative ions are called anions.	អ៊ីយ៉ុង អាតូម ឬក្រុមអាតូមដែលមានបន្ទុកអគ្គីសនី។ អាតូមមួយបាត់ ឬចំណេញអេឡិចត្រុង និងមានចំនួនអេឡិចត្រុងដូចប្រូតុងក្នុងណ្វៃយ៉ូរបស់វា។ អ៊ីយ៉ុងវិជ្ជមានជាកាតូននិងអ៊ីយ៉ុងអវិជ្ជមានជាអានីយ៉ុង។
ion exchange chromatography (IEC) A method of separating molecules, such as proteins, on the basis of their net charge. Ion-exchange columns may have either positive or negative groups, giving anion or cation exchangers respectively.	ត្រូវម៉ាតូក្រាហ្វីយ៉ូនអ៊ីយ៉ុង វិធីវែញកម្រិតម៉ូលេគុលផ្សេងៗ ដូចជាប្រូតេអ៊ីន អាស្រ័យទៅតាមបន្ទុករបស់វា។ បំពង់បណ្តាអ៊ីយ៉ុង អាចមានទម្រង់ជាក្រុមវិជ្ជមាន ឬក្រុមអវិជ្ជមាន ដោយផ្តល់នូវធាតុបណ្តាអានីយ៉ុង ឬកាតូន។
ion pump A protein capable of pumping ions actively across a membrane against a concentration gradient. See, for example, the sodium pump.	ស្ព័ន្ធអ៊ីយ៉ុង ប្រូតេអ៊ីនដែលអាចសាច់អ៊ីយ៉ុងឆ្លងកាត់ភ្នាសបានយ៉ាងសកម្ម ប្រាស់ទិសរបស់កំហាប់។ សូមមើលពាក្យ ស្ព័ន្ធសូដ្យូម។
ionic bond Attractive force between two oppositely charged ions.	សម្ព័ន្ធអ៊ីយ៉ុង កំលាំងទំនាញរវាងអ៊ីយ៉ុងពីរដែលមានបន្ទុកផ្ទុយគ្នា។
ionic compound A compound in which the atoms are held together by ionic bonds.	សមាសធាតុអ៊ីយ៉ុង សមាសធាតុដែលអាតូមត្រូវបានភ្ជាប់គ្នាដោយសម្ព័ន្ធអ៊ីយ៉ុង។
ionic crystals Substance made of positive and negative ions stacked in a regular manner that produce crystals with characteristic shapes. eg. salt (NaCl) crystals are cubic.	ក្រាមអ៊ីយ៉ុង សារធាតុដែលកើតឡើងពីក្រុមអ៊ីយ៉ុងវិជ្ជមាននិងអវិជ្ជមានដែលត្រួតគ្នាជារៀបរៀងទាត់ ដែលបង្កើតក្រាមទម្រង់ពិសេសៗ ឧទាហរណ៍ អំបិល (NaCl)មានរាងគូប។
ionisation constant, water (K_w) See water ionization constant.	ថេរអ៊ីយ៉ុងកម្មនៃទឹក សូមមើលពាក្យ water ionization constant។
ionizing radiation A beam of short-wavelength electromagnetic energy that can penetrate deeply into tissues, leaving a track of unstable atoms which have lost electrons (ions). Such radiations, X-rays and gamma rays, are powerful mutagens.	កាំរស្មីអ៊ីយ៉ុងកម្ម បាច់ជំហានរលកខ្លីនៃថាមពលអេឡិចត្រូម៉ាញ៉េទិច ដែលអាចជ្រៀតចូលទៅក្នុងជាលិកាបានយ៉ាងជ្រៅ បង្កអោយអាតូមអស្ថេរភាពដោយមានការបាត់បង់អេឡិចត្រុង(អ៊ីយ៉ុង)។ កាំរស្មីបែបនេះ (កាំរស្មីអិចកាំរស្មីហ្គាម៉ា) គឺជាក្នុងការមុយតាស្យុងយ៉ាងខ្លាំង។
IR <i>abbrev.</i> inverted repeat.	អក្សរកាត់របស់ពាក្យ ស្ព័ន្ធគ្រាស់ ។
iris The colored area of the eye that regulates the amount of light admitted to the pupil.	ប្រស្រី ផ្នែកមានពណ៌របស់ភ្នែក ដែលតម្រូវបរិមាណពន្លឺឆ្លងកាត់នូវប្រស្រី។
irreversibility See Dollo's law of irreversibility.	ភាពមិនអាចត្រឡប់បាន សូមមើលពាក្យ ច្បាប់ដូឡូ ទាក់ទងនឹងភាពមិនអាចត្រឡប់បាន។
irreversible inhibitor Molecule that binds tightly to an enzyme and reduces or eliminates the activity of the enzyme.	អ្នកបញ្ជាក់មិនអាចត្រឡប់បាន ម៉ូលេគុលដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអង់ស៊ីមយ៉ាងណែន ហើយបន្ថយ ឬបំបាត់នូវសកម្មភាពរបស់អង់ស៊ីម។
irrigation Moistening or pouring water over a preparation.	ផ្សែង ឬ ដាក់ទឹក ការផ្សែង ឬការដាក់ទឹកចូលទៅក្នុងសារធាតុរៀបចំអ្វី

	មួយ។
irritability The responsiveness of organisms to changes in their immediate environment.	មូរម៉ែ ភាពឆ្លើយតបរបស់ការរស់ ទៅនឹងការប្រែប្រួលបរិស្ថានរបស់វា។
IS element A mobile DNA segment that can be transposed to many other sites in the genome.	នាតុ IS អង្គតំADNចល័តដែលអាចផ្លាស់ប្តូរទីតាំងទៅកន្លែងដទៃជាច្រើនក្នុងសេណូម។
ischium The ventral bone of the pelvic girdle in vertebrates, bearing the weight of a sitting human.	ផ្តិតមីសរៀម ផ្តិតពោះនៃផ្តិតក្រវាត់ត្រគាករបស់សត្វផ្តិតកង ដោយវាទប់ទម្ងន់អង្គុយរបស់មនុស្ស។
island biogeography A theory explaining the relationship between a defined habitat area (such as an island) and the number and diversity of species in that area.	វិច្ឆ័យភូមិសាស្ត្រតំបន់ ទ្រឹស្តីដែលពន្យល់ពីទំនាក់ទំនងរវាងកន្លែងរស់នៅណាមួយ (ដូចជាកោះ) ជាមួយនឹងចំនួន និងនានាភាពនៃប្រភេទនៅក្នុងតំបន់នោះ។
Islets of Langerhans Endocrine cells within the pancreas that secrete insulin and glucagon.	អ៊ីន្ស៊ែរដ្យូល កោសិកាបញ្ចេញក្នុងស្ថិតនៅក្នុងលំពែង ដែលបញ្ចេញអាំងស៊ុយលីន និងគ្លុយកាកុង។
isoagglutinin An antigen factor or substance present on the surface of cells that can cause the formation of an antibody.	អ៊ីសូនេត្រូយនីន កត្តា ឬសារធាតុអង់ទីសែនស្ថិតនៅលើផ្ទៃកោសិកាដែលអាចធ្វើអោយមានការបង្កើតអង់ទីក។
iso-alleles Alleles with so little phenotypic expression that special techniques are necessary to demonstrate their presence.	អ៊ីសូអេលែល ជាអាឡែលដែលមានការសម្តែងផេណូទីបតិចពេក តម្រូវអោយគេប្រើបច្ចេកទេសពិសេស ដើម្បីរកវត្តមានរបស់វា។
isobilateral Having a similar structure on each side, as in the leaf of a monocotyledon.	ដូចគ្នាពីរខាង មានទម្រង់ស្រដៀងគ្នានៅទាំងសងខាង ដូចជាក្នុងករណីស្លឹករបស់រុក្ខជាតិម្លូណូតទីលេដុង។
isochromosome A chromosome mutation with two identical arms and homologous loci.	អ៊ីសូក្រូម៉ូសូម មុយតាស្យុងក្រូម៉ូសូមដែលមានដៃពីរដូចគ្នា និងឡូគុសអូម៉ូឡូក។
isocitrate (isocitric acid) A sixcarbon organic acid that loses a molecule of carbon dioxide in the third step of the Krebs cycle, thereby being converted to alphaketoglutaric acid; also during this conversion, one molecule of NAD+ is reduced to NADH.	អ៊ីសូស៊ីត្រាត (អ៊ីសូស៊ីត្រិច) អាស៊ីតសរីរាង្គដែលមានកាបូន៦ ដែលបាត់បង់ឧស្ម័នកាបូនិច១មូលេគុលនៅក្នុងវគ្គទី៣នៃវដ្តក្រែប ហើយដែលត្រូវបានបំប្លែងទៅជាអាស៊ីតអាល់ហ្វាភេតូគ្លុយតារិច។ ក្នុងកំឡុងពេលបំប្លែងនោះដែរ មូលេគុលNAD ⁺ មួយមូលត្រូវបានដកម្តូរទៅជា NADH។
isoelectric point (pI) pH at which an amphoteric molecule, such as an amino acid or protein, has no net charge.	ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រិច pHដែលមូលេគុលអំពូលដូចជាអាស៊ីតអាមីនេ ឬប្រូតេអ៊ីនគ្មានបន្ទុកពិត។
isoenzyme (isozyme) One of a number of enzymes that catalyse the same reaction, but are qualitatively different from each other, for example in primary structure.	អ៊ីសូអង់ស៊ីម (អ៊ីសូស៊ីម) អង់ស៊ីមមួយក្នុងចំណោមអង់ស៊ីមជាច្រើនដែលជំរុញល្បឿនប្រតិកម្មដូចគ្នា ប៉ុន្តែមានទម្រង់ខុសគ្នាដូចជាទម្រង់ទី១។
isogamete A gamete that is usually motile and appears similar to the gamete with which it unites at fertilization. Such sexual reproduction is called <i>isogamy</i> and occurs in several primitive plant groups such as many algae.	អ៊ីសូហ្គាមែត កាមែតដែលជាទូទៅមានចលនា និងមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាជាមួយនឹងកាមែត ដែលវានឹងរលាយចូលគ្នានៅពេលបង្កកំណើត។ ការបន្តពូជដោយគេទម្រង់នេះ ត្រូវបានគេហៅថា អ៊ីសូហ្គាមី និង កើតមានចំពោះរុក្ខជាតិសម័យដើមជាច្រើន មានដូចជាសារាយជាច្រើន។
isogamy Reproduction by the union of like gametes.	អ៊ីសូហ្គាមី ការបន្តពូជដោយការជួបគ្នារវាងកាមែតដូចគ្នា។
isogenic Having an identical set of genes.	ដែលមានសែនដូចគ្នា
isograft A transplant from one individual to a closely related individual of the same genotype, such as those between monozygotic twins, or between members of the same inbred line, as in rodents.	ចំណេរម្រនេតដូចគ្នា ការបំបៅរវាងកត្តាមួយ ជាមួយនឹងកត្តាមួយទៀតដែលមានសេណូទីបស្រដៀងគ្នា ដូចជាក្នុងករណីរវាងកូនភ្លោះម្លូណូស៊ីកូត ឬរវាងសមាជិកនៃពូជដូចគ្នា ដូចជាក្នុងករណីពូកសត្វកកេរ។
isohaline Of the same salt concentration.	អ៊ីសូហាលីន ដែលមានកំហាប់អំប៊ីលដូចគ្នា។
isohyet A line connecting places with the same rainfall.	ទូរតំបន់មានអំប៊ុលដូចគ្នា
isolate 1. To separate a microorganism from fresh material and to establish it in pure culture. 2. A single pure culture of a microorganism.	1. ចែករំលែក ផ្តាច់អតិសុខុមប្រាណចេញពីសារធាតុស្រស់ ដើម្បីទទួលបានពូជសុទ្ធ។ 2. មីក្រូបដែលចែករំលែក ពូជសុទ្ធតែមួយគត់នៃអតិសុខុមប្រាណ។

<p>isolating mechanism Any barrier to the exchange of genes between different populations of a group of organisms. In general, isolation can be classified as spatial, environmental, or reproductive.</p>	<p>ចលនការផ្តាច់ដោយវិទ្យុភក្តិ រនាំងនៃបណ្តាសែន រវាងប៉ូពុយឡូស្យុង ផ្សេងគ្នានៃក្រុមភាវសាស្ត្រ។ ជាទូទៅមានការញែកដោយឡែក អាចត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជា តាមលំហអាកាស មជ្ឈដ្ឋាន ឬតាមការបន្តពូជ។</p>
<p>isolecithal Related to eggs in which the yolk is distributed evenly throughout.</p>	<p>រោយស្មើ ទាក់ទងនឹងស្លឹក ដែលស្លឹកលេចត្រូវបានពង្រាយពេញយ៉ាងស្មើ។</p>
<p>isoleucine (I, ILe) One of 20 amino acids common in proteins, that is nonpolar in structure and insoluble in water. The isoelectric point of isoleucine is 6.0.</p>	<p>អ៊ីសូឡូស៊ីន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០របស់ប្រូតេអ៊ីន ដែលមានទម្រង់មិនប៉ូលែ និងមិនរលាយក្នុងទឹក។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រូរបស់អ៊ីសូឡូស៊ីន គឺ៦,០។</p>
<p>isomer Variations of a particular compound having the same molecular formula but different arrangements of atoms and bonds. Molecules that have the same empirical formula but different structural formulas.</p>	<p>អ៊ីសូមែរ ការប្រែប្រួលនៃសមាសធាតុណាមួយដែលមានរូបមន្តម៉ូលេគុលដូចគ្នា តែខុសគ្នាត្រង់ការតំរៀបអាតូម និងសម្ព័ន្ធ។ ម៉ូលេគុលដែលមានរូបមន្តម៉ូលេគុលដូចគ្នា ប៉ុន្តែរូបមន្តគ្រោងខុសគ្នា។</p>
<p>isomerase A group of enzymes that converts organic compounds from D- to L-, or L- to D- forms.</p>	<p>អ៊ីសូមែរ៉ាស អង់ស៊ីមមួយក្រុម ដែលបំប្លែងសមាសធាតុសរីរាង្គ ពីទម្រង់D- ទៅទម្រង់L- និងពីទម្រង់L- ទៅជាទម្រង់D-វិញ។</p>
<p>isomerous (of plants) Having the same number of parts in different floral whorls; for example a plant may possess five stamens and five carpels.</p>	<p>ដែលមានចំនួនស្មើគ្នា (អំពីរុក្ខជាតិ) មានចំនួនផ្នែកស្មើគ្នា នៅក្នុងរង្វង់ផ្កាខុសគ្នា។ ឧទាហរណ៍ រុក្ខជាតិអាចមានកញ្ចុំកេសរណ្តាល៥ និងកញ្ចុំកេសរណ្តី៥។</p>
<p>isometric 1. Of similar or equal measure. 2. Pertaining to a muscle under tension without contraction or change in length.</p>	<p>ម៉ែត្រ 1. មានរង្វាស់ស្មើគ្នា ឬមានរង្វាស់ប្រហែលគ្នា។ 2. ទាក់ទងនឹងសាច់ដុំ ដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពតឹង ប៉ុន្តែពុំមានការកម្រាម ឬប្រែប្រួលប្រវែងនោះទេ។</p>
<p>isomorphic (of organisms, usually plants) Having morphologically similar forms in different parts of the life history, such as where there is alternation of generations in which the generations are similar.</p>	<p>មានរូបរាងដូចគ្នា (អំពីភាវសាស្ត្រ ជាពិសេសរុក្ខជាតិ) មានរូបរាងស្រដៀងគ្នា នៅដំណាក់កាលខុសគ្នានៃវដ្តជីវិត ដូចជានៅកន្លែងដែលមានជំនាន់ផ្លាស់ ក្នុងនោះ គឺមានជំនាន់ស្រដៀងគ្នា។</p>
<p>isopod Any crustacean of the order isopoda, containing the woodlice and pill bugs.</p>	<p>អ៊ីសូប៉ូដ ពួកគ្រុស្តាសេ ក្នុងលំដាប់អ៊ីសូប៉ូដា ដែលមានដូចជារូតលីស និងក្លីលបាក់។</p>
<p>isoprene The basic fivecarbon subunit of terpenoid polymers.</p>	<p>អ៊ីសូប្រេន ឯកតារងដែលមានកាបូនគ្រឹះប្រាំនៃប៉ូលីមែរទែន។</p>
<p>Isoptera The insect order containing the termites, which live in colonies and have a complex system of castes.</p>	<p>អ៊ីសូប្តេរ៉ា លំដាប់សត្វល្អិត មានដូចជាកណ្តៀរ ដែលរស់នៅជាកូឡូនី និងមានប្រព័ន្ធរណ្តះស្មុកស្មាញ។</p>
<p>isoschizomer A restriction enzyme that recognizes the same recognition sequence for cleavage of the DNA as other restriction enzymes.</p>	<p>អ៊ីសូឃីស្កូមែរ អង់ស៊ីមកម្រិត ដែលស្គាល់ និងកាត់តំណលំដាប់ADNដូចគ្នាទៅនឹងអង់ស៊ីមកម្រិតផ្សេងៗទៀត។</p>
<p>isosmotic (of two solutions) Having the same osmotic pressure.</p>	<p>អ៊ីសូស្នូស មានសម្ពាធអ៊ីសូស្នូសដូចគ្នា (អំពីសូលុយស្យុងពីរ)។</p>
<p>isospores See asexual spore.</p>	<p>អ៊ីសូស្ប៉ូរ សូមមើលពាក្យ ស្ប៉ូអេតេ។</p>
<p>isostasy Condition of gravitational balance between segments of the Earth's crust or of return to balance after a disturbance.</p>	<p>អ៊ីសូស្តាស៊ី លក្ខខណ្ឌលំនឹងប្រជុំទម្ងន់រវាងផ្នែកផ្សេងនៃសម្បកផែនដីឬការវិលមករកលំនឹងវិញក្រោយពីចលនាគ្មានលំនឹង។</p>
<p>isostatic (of the earth's crust) relating to vertical movement upon the upper mantle that results in sea level changes caused by ice-loading from glacier formation during the Ice Age.</p>	<p>រោយស្ថានីយិក (អំពីសម្បកផែនដី) ទាក់ទងនឹងចលនាបញ្ឈរនៃម៉ង់តូក្រៅដែលបណ្តាលមកពីការប្រែប្រួលរបស់ទឹកសមុទ្រ បង្កឡើងដោយបរិមាណដីច្រើននៃទឹកកក ដែលកកើតក្នុងអំឡុងយុគទឹកកក។</p>
<p>isostatic movement Vertical displacement of the lithosphere due to changes in the mass over a point or region of the earth.</p>	<p>ចលនាអ៊ីសូស្តាទិច បញ្ឈរទីបញ្ឈរនៃសម្បកផែនដី ដោយសារការផ្លាស់ប្តូរម៉ាសនៅលើចំនុចឬតំបន់ណាមួយនៃផែនដី។</p>
<p>isotherm Line on a map that connects points of equal temperature.</p>	<p>អ៊ីសូទែម បន្ទាត់លើផែនទីដែលភ្ជាប់ចំណុចដែលមានសីតុណ្ហភាពស្មើគ្នា។</p>
<p>isotonic A term used to describe two solutions that have the same concentration of dissolved material. As applied to blood, a solution that has an ionic</p>	<p>អ៊ីសូតូនិច ពាក្យសំរាប់រៀបរាប់ពីសូលុយស្យុងពីរដែលមានកំហាប់សារធាតុរលាយដូចគ្នាឬស្មើគ្នា ។ ដូចដែលបានអនុវត្តចំពោះឈាម គឺជា</p>

concentration equal to that of blood.	សូលុយស្យុង ដែលមានកំហាប់អ៊ីយ៉ុងស្មើនឹងកំហាប់ឈាម។
isotope One of two or more forms of an atom having the same atomic number and a different atomic mass. Atoms of the same element that differ only in the number of neutrons.	អ៊ីសូតូប ទម្រង់មួយក្នុងចំណោមទម្រង់ពីរ ឬច្រើនរបស់អាតូម ដែលមានលេខអាតូមស្មើគ្នា ប៉ុន្តែមានម៉ាសអាតូមខុសគ្នា។ អាតូមរបស់ធាតុដូចគ្នា ដែលខុសគ្នាតែចំនួនណ្ឌីត្រង់។
isotropic and isotropous 1. (of growth rates) Not influenced in one direction as opposed to another. 2. Generally independent of direction, as for example, the transmission of light within a crystal.	អ៊ីសូត្រូពិច ឬ អ៊ីសូត្រូពុស 1. (អំពីអត្រាលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ) មិនរងឥទ្ធិពលតាមមួយទិសដូចផ្នែកផ្សេងទៀត។ 2. ជាទូទៅ មិនទាក់ទងនឹងទិសដៅទេ។ ឧទាហរណ៍ ការបញ្ជូនពន្លឺនៅក្នុងគ្រីស្តាល់។
isozyme Structurally similar enzymes with similar catalytic activity and different metabolic roles, that have the same function but are encoded from different genes.	អ៊ីសូស៊ីម អង់ស៊ីម (ដែលមានទម្រង់ប្រហាក់ប្រហែលគ្នាជាមួយនឹងសកម្មភាពកាតាលីសមាននាទីក្នុងមេតាបូលីសខុសគ្នា) ដែលមានមុខងារដូចគ្នា ប៉ុន្តែត្រូវបានចម្លងក្រមពេញពីសែនខុសគ្នា។
iter The passage between the third and fourth ventricles of the vertebrate brain.	អ៊ីម៉ែរ ផ្លូវឆ្លងកាត់នៅរវាងថតទី៣ និងថតទី៤ របស់ខួរក្បាលសត្វឆ្អឹងកង។
iteration Repetition.	ស្ទួន ឬ ផ្តួន
iteron One of a number of repeated DNA sequences found in or near the origin of replication in certain DNA molecules.	អន្តរកស្ទួន តំណលំដាប់មួយ ក្នុងចំណោមតំណលំដាប់ដដែលៗជាច្រើនរបស់ADN ដែលមាននៅក្បែរប្រភពស្វ័យជំឡើងទ្វេរបស់មូលគុលADN មួយចំនួន។
IUD (intrauterine device) Any device such as a plastic/copper coil that is introduced into the female uterus as a means of preventing either fertilization of the egg or implantation of the embryo. See birth control.	ឧបករណ៍ដាក់ក្នុងស្បូន ឧបករណ៍ទាំងឡាយ ដែលដាក់ចូលទៅក្នុងស្បូនរបស់ស្ត្រី ដើម្បីបង្ការកុំអោយមានការបង្កកំណើត ឬទប់ស្កាត់កុំអោយមានការកាច់សម្បុករបស់អ៊ីប្រីយ៉ុង។ សូមមើលពាក្យ ការការពារកុំអោយមានកូន។
J	
Jacob-Monod hypothesis See operon model.	ទ្រឹស្តីចាខុប-ម៉ូណូដ សូមមើលពាក្យ គំរូអូប៊ែរ៉ុង។
Jacobson's organ Tiny pits inside a snake's mouth that contain odorsensing nerve endings.	សរីរាង្គ Jacobson រន្ធតូចស្ថិតនៅខាងក្នុងមាត់របស់ពស់ដែលមានចុងសរសៃប្រសាទស្រវឹងក្លិន។
jaundice Yellowing of the skin and whites of the eyes due to the presence of bilirubin. The condition is caused by (a) blockage of the bile duct, (b) disease of the liver (e.g. hepatitis), or (c) excessive destruction of red blood cells.	ជំងឺខាត់ឆ្មើច ភាពលឿងរបស់ស្បែក និងការឡើងសរសៃភ្នែក ដោយសារតែមានរបស់ប៊ីលីរុយប៊ីន(ជាតិណ្ឌលឿង-ក្រហមរបស់ទឹកប្រមាត់)។ ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយ a) ការស្ទះរបស់បំពង់ទឹកប្រមាត់ (b) ជំងឺថ្លើម ឬ(c) ការបំផ្លាញកោសិកាឈាមក្រហមចោលច្រើនពេក។
Java man A primitive form of human - <i>Homo erectus</i> .	មនុស្សចាវ៉ា មនុស្សសម័យដើម - <i>Homo erectus</i> ។
jaw articulation The joint of the bones forming the skeleton surrounding the mouth of vertebrates, between the upper jaw (maxilla) and lowerjaw (mandible).	សន្លាក់ផ្តាម សន្លាក់ឆ្អឹងបង្កើតបានជាគ្រោងនៅពីទ្វីជុំវិញមាត់របស់សត្វឆ្អឹងកង គឺនៅរវាងផ្តាមលើ និងផ្តាមក្រោម ។
jaw The bones surrounding the mouth of animals, usually vertebrates. These bones carry the teeth where present, and are often used for crushing purposes.	ផ្តាម ឆ្អឹងនៅជុំវិញមាត់របស់សត្វ ជាធម្មតាសត្វឆ្អឹងកង។ ឆ្អឹងនេះទប់ធ្មេញ(នៅកន្លែងដែលមានធ្មេញ) ដែលប្រើសម្រាប់កិនបំបែក។
jejunum A short section of the small intestine between the duodenum and the ileum. It has a larger diameter and contains larger villi than the rest of the small intestine and is where most absorption of food occurs.	សេនឌីយូណុម កំណាត់ពោះវៀនតូច ដែលស្ថិតនៅចន្លោះគល់ ពោះវៀនតូច និងអ៊ីលេអុម។ វាមានអង្កត់ធ្មិតធំជាង និងមានប្រាំដំបូងផ្នែកផ្សេងទៀតនៃពោះវៀនតូចហើយជាកន្លែងដែលសមរូបស្រូបអាហារភាគច្រើនកើតឡើង។
jellyfish 1. Any large medusa of the class Scyphozoa. 2. The medusoid stages of any coelenterate.	ខ្នុរសមុទ្រ 1. មេឌុយសាធំៗ ស្ថិតក្នុងថ្នាក់ស៊ីផុសូអ៊ែរ។ 2. ដំណាក់មេឌុយសូអ៊ីតរបស់ស៊ីផុសូអ៊ែរ។
J-gene One of a number of genetic regions located upstream of the C-gene on the eucaryotic genome, that can join to a V-gene segment in the formation of an immunoglobulin light chain gene; and that can join to a D-gene segment, which is subsequently joined	សែន-J តំបន់សែនទិចមួយ ក្នុងចំណោមតំបន់ជាច្រើន ដែលស្ថិតនៅខាងដើមសែន-C របស់សែនណូមអ៊ីកាវីយ៉ូត ដែលអាចភ្ជាប់ទៅនឹងអង្កត់សែន-V នៅក្នុងការបង្កើតសែនប្រាក់អ៊ីមមូណូក្លូប៊ុយលីនស្រាល និងដែលអាចភ្ជាប់ទៅនឹងអង្កត់សែន-D ដែលបន្ទាប់មកទៀត ត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងអង្កត់សែន-V

to a V-gene segment, to form an immunoglobulin heavy chain gene.	ដើម្បីបង្កើតសែនបានប្រាក់អ៊ីម្យូណូក្លូប៊ុយលីនធ្ងន់។
Johnston's organ An organ situated at the base of the insect antenna consisting of a group of chordotonal receptors, probably associated with movement of the antenna.	សរីរាង្គឧបនស្តុន សរីរាង្គស្ថិតនៅគ្រងគល់នៃអង់តែនសត្វល្អិត បង្កឡើងពីចូលគឺរដ្ឋតួណាល់ ដែលវាប្រហែលជាមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងការធ្វើចលនារបស់អង់តែន។
joint or articulation A contact between two separate bones. There are various types in humans hinge, e.g. knee, elbow, fingers; ball and socket, e.g. hip; universal, e.g. atlas vertebra; sliding/sliding, e.g. wrist; fixed, e.g. skull sutures; slightly movable vertebrae.	សន្លាក់ ផ្នែកភ្ជាប់រវាងឆ្អឹងនៅដាច់ពីគ្នាពីរ។ ចំពោះមនុស្ស គឺមានសន្លាក់ជាច្រើនប្រភេទ សន្លាក់មួយទិស ដូចជាជង្គង់ កែងដៃ ម្រាម។ សន្លាក់ពហុទិស មានដូចជាគ្រាកា។ សន្លាក់ បត់វិលបានគ្រប់ទិស ដូចជាឆ្អឹងកងទ្រឆ្អឹងខ្នង។ សន្លាក់អន្តរចល័ត ដូចជាកែងដៃ។ សន្លាក់មិនកម្រើក ដូចជាថ្មេរលណាជ័ក្បាល។ សន្លាក់អប្បចលនា ដូចជាឆ្អឹងខ្នង។
joule (J) SI unit for measurement of heat energy, equal to 0.239 calories (4.2 Joules = 1 cal).	ស៊ូល ឯកតានៃរង្វាស់ថាមពលកំដៅតាមប្រព័ន្ធអន្តរជាតិដែលស្មើនឹង 0,២៣៩ កាឡូរី (៤,២ ស៊ូល = ១ កាឡូរី)។
jugular Of or relating to the throat or neck, particularly the jugular veins, internal and external, that carry blood from the head to the anterior vena cava and hence to the heart.	សសៃមហិមា ទាក់ទងនឹងបំពង់ក ឬ ក ជាពិសេស វ៉ែនសរសៃបំពង់កទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ ដែលដឹកនាំឈាមពីក្បាល ទៅកាន់វ៉ែនការមុខ រួចឆ្ពោះទៅកាន់បេះដូង។
jumping gene A transposable genetic element, a term that has been used because of the ability of such elements to move about and insert at various sites in the genome.	សែនឆ្លោះ ការផ្លាស់ទីកន្លែងរបស់សម្ភារសែនទិច។ នេះគឺជាពាក្យដែលគេប្រើដោយសារតែវាមានលទ្ធភាពក្នុងការរំកិលចុះឡើង និងជ្រៀតចូលទៅក្នុងទីតាំងផ្សេងៗនៅលើសេណូម។
junior homonym The more recently published of two or more identical names for the same or different taxa.	ឈ្មោះដូចគ្នាភ័ណ្ឌ ឈ្មោះដូចគ្នាពីរ ឬច្រើន ដែលទើបបានចេញផ្សាយក្នុងពេលថ្មីៗនេះ សម្រាប់ឯកតាចំណែកថ្នាក់ដូចគ្នា ឬខុសគ្នា។
junior synonym The more recently published of two or more synonyms for the same taxon.	និយមដូចគ្នាភ័ណ្ឌ និយមដូចគ្នាពីរ ឬច្រើន ដែលទើបបានចេញផ្សាយក្នុងពេលថ្មីៗនេះ សម្រាប់ឯកតាចំណែកថ្នាក់ដូចគ្នា។
junk DNA DNA of no apparent function, generally in genomes of eucaryotes, where sequences have been repeated.	ADNគ្មានមុខងារ ADNដែលគ្មានមុខងារច្បាស់លាស់។ ជាទូទៅ មាននៅក្នុងសេណូមរបស់អ៊ីការីយ៉ូត ដែលតំណល់ដាប់ប្រភេទនេះ កើតមានដដែលៗ។
Jurassic period A period of the mesozoic era that lasted from 200 to 135 million years ago, during which time the birds evolved. Cycads, ferns and conifers were widespread. Dinosaurs were dominant and the first fossil moth was recorded from this period.	សម័យស៊ុរ៉ាស៊ីក សម័យនៃយុគមេសូសូអ៊ិច ដែលមានរយៈពេលចាប់ពី ២០០ ទៅដល់១៣៥ លានឆ្នាំកន្លងទៅ ដែលនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ បក្សីបានវិវត្ត។ ប្រេង បណ្តុំជាតិ និងកូនីកែ មានការលូតលាស់ច្រើន។ សត្វដាយណូសរមានច្រើនលើសលប់ ហើយផ្លូវស៊ុលដំបូងរបស់មេអ៊ិចខ្មៅ ត្រូវបានគេធ្វើកំណត់ត្រាទុកចាប់ តាំងសម័យនេះមក។
juvenile hormone A hormone present in juvenile insects and secreted by the corpus allatum of the brain. When levels fall below a threshold value the insect moults to the adult form.	អ័រម៉ូនយុវវ័យ ជាអ័រម៉ូនមាននៅក្នុងសត្វល្អិតជិតពេញវ័យ ដែលបញ្ចេញដោយអង្គអាឡាទុមរបស់ខួរក្បាល។ នៅពេលអ័រម៉ូននេះ ធ្លាក់ចុះទាបជាងកម្រិតធម្មតា សត្វល្អិតនោះនឹងចាប់ផ្តើមសក រួចឈានចូលដល់ដំណាក់កំណើតវ័យ។
juxta-glomerular complex A group of cells lining the efferent glomerular vessels of the kidney, that monitors and controls blood volume.	កុំផ្លិចក្រូមេរុល-ជុស្តា ក្រុមកោសិកា ដែលស្រោបសរសៃកូរេនុរនាំចេញរបស់តម្រង់នោម ដែលគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យមាឌឈាម។
K	
K 1. <i>abbrev.</i> Lysine. 2. <i>abbrev.</i> kilodalton. 3.a symbol indicating the maximum number of individuals in the Lotka-Volterra equations.	1. អក្សរកាត់របស់ ឡីស៊ីន ។ 2. អក្សរកាត់របស់ គីឡូដាល់តុន ។ 3. និមិត្តសញ្ញាបង្ហាញពីចំនួនអតិបរិមាបស់ឯកត្ត នៅក្នុងសមីការឡូតាវ៉ូលតេរ៉ា។
K selection Selection proceeding in such a way as to maximize K and reduce R, so optimizing the use of environmental resources without expending excess energy in converting food into offspring.	ជម្រើស-K ជម្រើសដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមរបៀបមួយ ដើម្បីបង្កើនK និងបន្ថយR។ ធ្វើដូច្នេះ ដើម្បីធ្វើអោយប្រសើរនូវការប្រើធនធានបរិស្ថាន ដោយមិនចាំបាច់ចំណាយថាមពលច្រើន នៅក្នុងការបំបែកអាហារ ទៅអោយកូន។
kairomone A pheromone which is produced by one	កែរ៉ូម៉ូន ជាផ្សែម៉ូន ដែលត្រូវបានផលិតដោយ ប្រភេទមួយ និងមានឥទ្ធិពល

species and has effect in attracting another, occasionally with adverse effects should the attracted animal be a predator.	ទាក់ទាញប្រភេទមួយទៀត ហើយជូនកាលក៏មានឥទ្ធិពលមិនល្អដែរ បើសិនជាសត្វដែលត្រូវបានទាក់ទាញនោះ គឺជាសត្វរំពា។
kappa particles Particles containing DNA, found in the cytoplasm of some strains of Paramecium aurelia. When these self-reproducing particles are transferred into the growth medium, they release a toxin, called paramecin, which kills other sensitive strains.	ឆ័ត្រាណា ផងមាន ADN ប្រទះឃើញក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទនៃ Paramecium aurelia។ នៅពេលផងបន្តពូជដោយខ្លួនឯងទាំងនេះត្រូវបានបញ្ជូនចូលទៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានចិញ្ចឹម វាបញ្ចេញជាតិពុលឈ្មោះប៉ារ៉ាមេស៊ីនដែលសម្លាប់ពូជស្រដៀងទៀត។
kary- or karyo- <i>prefix</i> denoting a nut.	ការី ឬ ការីយ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា គ្រាប់។
karyokinesis The process of nuclear division.	ចំណែកនៃឆ្មាឃ្មុំ ដំណើរការចែកឆ្មាឃ្មុំ។
karyological Of or relating to the structure or number of chromosomes.	នៃឆ្មាឃ្មុំ ឬ នៃចំនួនក្រូម៉ូសូម
karyoplast A nucleus surrounded by a thin layer of cytoplasm and membrane.	ការីយ៉ូប្លាស្ទ ឆ្មាឃ្មុំព័ទ្ធជុំវិញដោយស៊ីតូប្លាស្ទសម្រាប់ និងភ្នាសស្តើងកោសិកា។
karyosome A chromatin aggregation in the resting nucleus.	ការីយ៉ូសូម ការផ្គុំគ្នារបស់ក្រូម៉ូសូមនៅក្នុងឆ្មាឃ្មុំសម្រាក។
karyotype The set of a cell's chromosomes classified by number, size, and shape.	ការីយ៉ូទីប ការតំរៀបក្រូម៉ូសូមរបស់កោសិកាទៅតាមចំនួន ទំហំ និងរូបរាង។
katabolism See catabolism.	ភាសាមូលីស សូមមើលពាក្យ កាតាបូលីស។
katadromous (of fish) Moving from freshwater to the sea in order to breed.	ភាសាទ្រូម (អំពីត្រី) ធ្វើដំណើរចេញពីទឹកសាប ឆ្ពោះទៅកាន់ទឹកប្រៃ ដើម្បីបង្កាត់គ្នា។
cathepsin See cathepsin.	កាតីបស៊ីន សូមមើលពាក្យ cathepsin។
kb See kilobase.	kb សូមមើលពាក្យ Kilobase។
kbp <i>abbrev.</i> kilobase pair.	អក្សរកាត់របស់ពាក្យ គីឡូបេស ។
kd, kDa, kdal or kDal <i>abbrev.</i> kilodalton.	អក្សរកាត់របស់ពាក្យ គីឡូដាល់តុន ។
keel The enlarged breastbone in birds to which the flight muscles are attached.	ក្លីវ ឆ្មាឃ្មុំធំ ឆ្មាឃ្មុំធំរបស់បក្សីដែលជាកន្លែងភ្ជាប់សាច់ដុំសម្រាប់ហើរ។
kelp A large, coarse seaweed, the largest of all algae.	ខេលប សារាយសមុទ្រម្យ៉ាងមានទំហំធំ និងមាន សភាពត្រើមតិចៗ។ វាជាប្រភេទសារាយដែលធំជាង គេបំផុត។
Kelvin scale Temperature scale based on measurement of molecular motion. At zero Kelvin (absolute zero), all molecular motion theoretically ceases. Kelvin degrees are the same size as Celsius degrees, and the conversion is $K = ^\circ C + 273$.	គ្រីត Kelvin ព្រិតស៊ីតូណូភាពផ្អែកលើរង្វាស់នៃចលនាម៉ូលេគុល។ តាមទ្រឹស្តីចលនាម៉ូលេគុលទាំងអស់បញ្ឈប់នៅ Kelvin សូន្យ (សូនដាច់ខាត)។ អង្សាកែលវិនមានទំហំដូចអង្សាសែលស៊ីស ហើយការបំប្លែងគឺ $K = ^\circ C + 273$ ។
keratin A fibrous protein found in epidermal tissues and modified into hard structures, such as horns, hair, feathers and nails.	កេរ៉ាទីន សរសៃប្រូតេអ៊ីននៅក្នុងជាលិកាអេពីដែម និងបំប្លែងទៅជាទម្រង់រឹង ដូចជា ស្បែក សក់ ស្លាប និងក្រចក។
kernal The inner part of the seed of a plant which contains the embryo.	ចំណុំប្រីយ៉ូន ផ្នែកខាងក្នុងរបស់គ្រាប់រុក្ខជាតិ ដែលផ្ទុកអំប៊្រីយ៉ូន។
keto acids Organic acids that also contain a carbonyl functional group.	អាស៊ីតសេតូ អាស៊ីតសរីរាង្គដែលមានក្រុមមុខងារកាបូនីល។
ketogenesis The production of ketone bodies which occurs particularly during starvation.	កំណសេតូន ការបង្កើតអង្គឃីតូន(សេតូន) ដែលកើតមានជាពិសេសនៅពេលជួបទុរិក្ស។
ketone Family of organic compounds formed when an alkyl group is connected to each of the two remaining carbon bonds of the carbonyl group. The carbonyl group is not on a terminal carbon atom.	សេតូន អំបូរសមាសធាតុសរីរាង្គ ដែលកើតឡើងនៅពេលក្រុមអាល់គីលត្រូវភ្ជាប់ទៅនឹងសម្ព័ន្ធកាបូនីលមួយនៃក្រុមកាបូនីលនៅសល់ពីរ។ ក្រុមកាបូនីលមិនចិតនៅលើអាតូមកាបូនីលខាងចុងទេ។
ketone bodies Fuel molecules in the blood that are made from acetylCoA during fatty acid oxidation, especially in people with diabetes. Can be used by the brain as an alternative fuel to glucose.	អង្គសេតូន ម៉ូលេគុលថាមពលក្នុងឈាមដែលកើតឡើងពីអាសេទីលកូអង់ស៊ីម A ក្នុងកំឡុងពេលអុកស៊ីតកម្មអាស៊ីតខ្លាញ់ ជាពិសេសកើតមាននៅពេលដែលមនុស្សមានជំងឺទឹកនោមផ្អែម។ ហើយវាអាចប្រើដោយខួរក្បាល

	សំរាប់ធ្វើជាថាមពលជំនួសក្នុងក្រុម។
ketose Monosaccharide containing a ketone group. Note the <i>prefix keto</i> and the suffix <i>-ose</i> .	សេតូស ម៉ូណូសាការីតដែលមានក្រុមសេតូន និងសំគាល់ដោយបុព្វបទសេតូ និងបច្ច័យអូស។
key A character of special significance in an organism used in a system for determining its identity on the basis of the presence or absence of a succession of characters.	លក្ខណៈពិសេស ជាលក្ខណៈដែលមានសារៈសំខាន់ជាពិសេសក្នុងការសំដែងត្រូវបានប្រើក្នុងប្រព័ន្ធមួយ សម្រាប់កំណត់ពីអត្តសញ្ញាណកម្មរបស់វាដោយផ្អែកលើវត្តមាន ឬអវត្តមាននៃតំណរបស់លក្ខណៈនោះ។
kidney An organ that excretes nitrogen wastes as urine and regulates the water balance in the blood. See appendix 4.	តម្រងនោម សរីរាង្គដែលនាំយកសំណល់អាសូតចេញពីឈាម និងបង្កជាទឹកនោម ហើយគំរូវត្ថុល្យភាពទឹកក្នុងឈាម។
killer T cells Cytotoxic T lymphocytes which recognise and kill cells that are infected by viruses, and other abnormal cells.	កោសិកា T អ្កកសម្លាប់ ឡូស៊ីត T ស៊ីតូតុកស៊ីចដែលស្គាល់និងសម្លាប់កោសិកាដែលឆ្លងដោយវីរុស និងកោសិកាខុសពីធម្មតាផ្សេងទៀត។
kilobase (kb) A unit of length consisting of 1000 nucleotides.	គីឡូបាស ឯកតាប្រវែងដែលមាន ១០០០នុយក្លេអូទីត។
kilocalorie (kcal) Unit of heat measurement equal to 1000 cal. In nutrition, the large Calorie is used instead of kilocalories.	គីឡូកាឡូរី ឯកតាវាស់កំដៅស្មើនឹង 1000cal។ នៅក្នុងចំណីអាហារ កាឡូរីធំ (Calorie) ត្រូវបានគេប្រើជំនួសគឺឡូកាឡូរី។
kilodalton (kd) 1000 daltons. A unit of mass equal to 1000 atomic mass units. e.g. a 70-kd protein has a Molecular Weight of 70 000.	គីឡូដាល់តុន ១០០០ដាល់តុន ។ ជាឯកតាម៉ាស់ស្មើទៅនឹង ១០០០ ឯកតាម៉ាស់អាតូម។ ឧទាហរណ៍ ប្រូតេអ៊ីន ៧០គីឡូដាល់តុន មានទម្ងន់ម៉ូលេគុល ៧០.០០០។
kilogram (kg) Basic SI unit of mass; 1000 mL of water has a mass of 1 kg.	គីឡូក្រាម (គ.ក្រ) ឯកតាគ្រឹះតាមប្រព័ន្ធអន្តរជាតិនៃម៉ាស់គឺទឹក 1000ម.ល មានម៉ាស់មួយគ.ក្រ។
kilometer (km) Metric unit of length equal to 1000 m (decimal <i>prefix kilo</i> means times 1000).	គីឡូម៉ែត្រ (គ.ម) ខ្នាតប្រវែងជាម៉ែត្រស្មើនឹង 1000m (ជាទសភាគ ដែលបុព្វបទគីឡូ-មានន័យថាគុណនឹង 1000)។
kin selection A form of selection favouring altruistic (self-sacrificing) behaviour towards relatives. Such a process ensures that even if the chances of an individual's survival are reduced, some of his or her genes will survive in the relative.	ជម្រើសសន្តាន ទម្រង់មួយនៃជម្រើស ដែលមានអាកប្បកិរិយាលះបង់ (ស្និទ្ធស្នាល) ចំពោះញាតិសន្តានរបស់ខ្លួន។ ដំណើរការបែបនេះ គឺដើម្បីធានាថា បើទោះបីជាឯកតានោះអាចជួបនឹងបញ្ហាគ្រោះ ថ្នាក់ក៏ដោយ ក៏សែនខ្លះរបស់គេ នឹងមានស្ថិតនៅក្នុងញាតិរបស់គេដែរ។
kinaesthetic Capable of detecting movements, as in the sense organs of muscles, tendons and joints.	វិញ្ញាណធានលនា ដែលអាចដឹងពីចលនាបាន ដូចជាក្នុងករណីសរីរាង្គវិញ្ញាណរបស់សាច់ដុំរបស់សរសៃពួរ និងរបស់សន្លាក់។
kinase An enzyme that catalyses the transfer of a phosphoryl group from ATP to another compound.	គីណាស អង់ស៊ីមជម្រុញការផ្ទេរក្រុមផូស្វ័រវិលមួយរបស់ ATP ទៅអោយសមាសធាតុមួយផ្សេងទៀត។
kindred A group of organisms (usually humans) related by ancestry or marriage.	ញាតិសន្តាន ការសំរួមមួយក្រុម (ច្រើនតែមនុស្ស) ដែលជាប់ស្រឡាយគ្នាដោយមានពូជពង្សមគ្គ ឬដោយការរៀបការជាមួយគ្នា។
kinesis A simple type of behavior involving undirected movement in response to a stimulus.	គីនេស៊ីស ប្រភេទអាកប្បកិរិយាងាយម៉្យាង ដែលទាក់ទងទៅនឹងចលនាមិនតាមទិសដៅ នៅពេលឆ្លើយតបទៅនឹងរំញោចអ្វីមួយ។
kinetic energy The energy a moving object possesses; the energy of motion.	ថាមពលចលនា ថាមពលរបស់វត្ថុដែលមានចលនា។
kinetic molecular theory Idea that molecules in gases are in constant motion.	ទ្រឹស្តីម៉ូលេគុលស៊ីនេទិច គំនិតដែលថាម៉ូលេគុលក្នុងឧស្ម័នធ្វើចលនាថេរ។
kinetin A purine that acts as a cytokinin.	គីនេទីន ពុយរីនដែលដើរតួជាស៊ីតូគីនីន។
kineto- <i>prefix</i> denoting movement.	ឃីនេទូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ចលនា។
kinetochore A discshaped complex of proteins that is bound on one side to a centromere and on the other side to a spindle fiber It connects sister chromatids after replication.	គីនេទូឃីរ កំផ្លិតប្រូតេអ៊ីនរាងដូចថាស ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងសង់ត្រូមេរ និងម្ខាងទៀតភ្ជាប់ទៅនឹងសរសៃត្រយូងអាត្រូម៉ាទិច។ វាភ្ជាប់ត្រូម៉ាទីតបងប្អូនទាំងពីររបស់ប្រព័ន្ធគ្រប់ពីការស្វ័យគម្លើងទ្វេ។
kinetodesmata The threads connecting kinetosomes in ciliates.	សរសៃចលនា សរសៃឆ្មារ ដែលភ្ជាប់ឃីនេទូសូម មានចំពោះសត្វដែលមានពាមញ្ជី។

kinetoplast See kinetosome.	បរិលេខូឡាស សូមមើលពាក្យ អង្គគល់។
kinetosome or kinetoplast The basal body of a cilium.	អង្គគល់ អង្គគល់របស់ស៊ីលី(រោមញ័រ)។
Kingdom The broadest division in taxonomic classification.	រដ្ឋ: ចំណែកធំជាងគេបង្អស់នៅក្នុងការធ្វើចំណែកថ្នាក់។
kinin A type of local hormone that is released near its site of origin. The old name for cytokinin.	គីនីន ប្រភេទអរម៉ូននៅក្បែរកន្លែងដែលបញ្ចេញវា។ ពាក្យចាស់របស់ពាក្យស៊ីតូគីនីន។
kinship The possession of a common ancestor in the recent past.	ជាប់សាច់ញាតិ មានបុព្វរមគ្គា កាលពីអតីតកាលថ្មីៗ។
Klenow fragment A part of bacterial DNA polymerase that lacks exonuclease activity, but retains polymerase activity. It is produced by enzymatic digestion of the intact enzyme.	អង្គតំ Klenow ផ្នែកមួយនៃ ADN ប៉ូលីមែរ៉ាសបាក់តេរីដែលបាត់សកម្មភាព អ៊ិចសូនុយក្លេអាស ប៉ុន្តែនៅមានសកម្មភាពប៉ូលីមែរ៉ាស។ វាត្រូវបានផលិត ដោយការរំលាយអាហារដោយអង់ស៊ីមនៃអង់ស៊ីមមិនបានប៉ះពាល់។
Klinefelter syndrome A genetic disease in human males caused by the presence of an extra X chromosome. Klinefelter males are XXY instead of XY. This syndrome is associated with enlarged breasts, small testes, sterility, and, occasionally, mental retardation.	សហរោគសញ្ញា Klinefelter (ខ័រីខ្លើយប្រុស) ជំងឺសេនេទិចក្នុងមនុស្ស ប្រុស ដែលបណ្តាលមកពីវត្តមានក្រូម៉ូសូម X លើសមួយ។ ជំងឺខ្លើយប្រុសគឺ XXY ជំនួសអោយ XY។ សហរោគសញ្ញានេះរួមមានការរីកធំនៃដោះ ពងស្វាសតូច អា (មិនអាចបន្តពូជបាន) និងជួនកាលរីកលចារិកផង។
klinostat See clinostat.	ឧបករណ៍វិល
klinotactic response A positive orientation movement of an organism, resulting from a stimulus.	តំណបវិល ចលនាតាមទិសវិជ្ជមានរបស់ការរស់រានមួយ បណ្តាលមកពី រំញោច។
knee 1. The joint between the femur and tibia of the posterior limb in higher vertebrates. 2. A stem joint in grasses. 3. A root emerging above ground or water level in trees inhabiting wet areas.	1. ក្បាលដងខ្នង សន្លាក់នៅរវាងឆ្អឹងក្តៅ និងឆ្អឹងស្មុងដើមរបស់សត្វឆ្អឹង កងថ្នាក់ខ្ពស់។ 2. ភ្នំខ្នង កន្លែងភ្ជាប់រវាងត្រដើម (ចំពោះស្មៅ)។ 3. ឫសដែល លូតផុតពីដី ឬផុតពីផ្ទៃទឹក ដែលកើតមានចំពោះដើមឈើដែលដុះនៅតំបន់ សើម។
knockdown A measure of biocide effect that is used when it is difficult to assess actual mortality, particularly in biocide tests on insects. Knockdown is often measured as the inability to respond to a stimulus such as light or touch. See knockdown line.	ឥទ្ធិពលថ្នាំ រង្វាស់ឥទ្ធិពលរបស់ថ្នាំសម្លាប់ ដែលត្រូវបានប្រើនៅពេលដែល មានការពិបាកក្នុងការវាយតម្លៃអំពីការបរិមាណនៃការស្លាប់ ជាពិសេស អំពីការធ្វើតេស្តឥទ្ធិពលរបស់ថ្នាំសម្លាប់លើសត្វល្អិត។ ឥទ្ធិពលថ្នាំ គេច្រើន តែវាស្ថិតក្នុងទម្រង់ជាលទ្ធភាពតំណបទៅនឹងរំញោចដូចជា ក្នុងទម្រង់ជាពន្លឺ ឬការប៉ះ។ សូមមើលពាក្យ ក្រាបបង្ហាញពីឥទ្ធិពលថ្នាំ។
knockdown line A graphical representation of the rate of response to a biocide as measured by knockdown (y-axis) against time or dose (x-axis).	ក្រាបបង្ហាញពីឥទ្ធិពលថ្នាំ ក្រាបបង្ហាញពីអត្រាតំណបទៅនឹងថ្នាំសម្លាប់ ដែលត្រូវបានវាស់ក្នុងទម្រង់: ឥទ្ធិពលថ្នាំ(អ័ក្ស-Y) ទល់នឹងរយៈពេល ឬ ឥទ្ធិពលទល់នឹងបរិមាណថ្នាំ(អ័ក្ស-X)។
Koch's postulates A series of procedures developed by Robert Koch to determine whether a particular microorganism causes a disease.	ឧបទានណ៍ Koch វិធីមួយស៊េរីដែលបង្កើតឡើងដោយRobert Koch ដើម្បី កំណត់ថាតើអតិសុខុមប្រាណាមួយណាដែលបង្កជំងឺ។
Kranz anatomy Specialized leaf anatomy characteristic of C4 plants; characterized by having vascular bundles surrounded by a photo-synthetic bundle sheath. See appendix 5	ភាយវិភាគវិទ្យា Kranz លក្ខណៈភាយវិភាគវិទ្យាស្លឹកកងទេសកម្មរបស់ រុក្ខជាតិ C ₄ ដែលសំគាល់ដោយវត្តមានបាច់សរសៃនាំពីទ្វេជុំវិញដោយគ្នាស បាច់រស្មីសំយោគ។ មើលទំព័រ 330
Krebs cycle The series of reactions in aerobic cellular respiration, resulting in the production of carbon dioxides, the release of pairs of hydrogens, and the formation of an ATP molecule. See citric acid cycle.	វដ្តរំក្រម ស៊េរីប្រតិកម្មនៅក្នុងដង្ហើមមានខ្យល់នៃកោសិកាដែលផលិត CO ₂ បញ្ចេញគូអ៊ីដ្រូសែន និងការបង្កើតម៉ូលេគុលATP។ សូមមើលពាក្យ វដ្តអាស៊ីតស៊ីទ្រីច។
Kupffier cells The phagocytic cells that form part of the reticulo-endothelial system, destroying old red blood cells and removing foreign particles from blood flowing through the liver.	កោសិកាគុមរៀង កោសិកាដាក់ស៊ីត ដែលបង្កើតជាផ្នែកមួយរបស់ប្រព័ន្ធ ទេអ៊ីតុយឡូអេនដូចេលៀល ដោយការកំទេចកោសិកាឈាមក្រហមចាស់ៗ ចោល និងការប្រោះកាកសំណល់ចេញពីឈាម ដោយការហូរឆ្លងកាត់ធ្វើម។
K_w See water ionization. constant	K_w មើល water ionization constant។
kwashiorkor A protein deficiency disease common in malnourished children caused by prolonged	ភ្នាស្បូន ជំងឺខ្វះប្រូតេអ៊ីន ច្រើនកើតឡើងចំពោះក្មេងខ្វះម្ហូបអាហារ បរិភោគ ដែលបណ្តាលមកពីការគ្មានអាហារប្រូតេអ៊ីន បរិភោគយូរពេកនាំ

protein starvation leading to reduced body size, lethargy, and low mental ability.	អោយសារពាង្គកាយចុះស្គម ល្ងិតល្ងៃ និងប្រាជ្ញាអន់ថយ។
kymograph The revolving drum used in investigations of the physiology of nerves and muscles. Usually, it is capable of rotating at different known speeds and carries a piece of graph paper on which a trace is produced by a lever connected to the physiological preparation.	យីម៉ូក្រាហ្វ ស្តារវិល ដែលប្រើសម្រាប់អង្កេតពីលក្ខណៈសរីរៈរបស់សរសៃប្រសាទ និងសាច់ដុំ។ ជាធម្មតា វាអាចវិលបាននៅល្បឿនខុសៗគ្នា ដែលគេបានដឹង និងមានផ្ទុកនូវក្រដាសក្រាបមួយផ្ទាំង ដែលបន្ទាប់មក ក្រដាសនោះគឺត្រូវបានគូសនូវស្នាមដោយដងគម្ពស់ ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងសារធាតុសរីរៈដែលបានរៀបចំ។
L	
L <i>abbrev.</i> leucine.	អក្សរកាត់របស់ ឡឺស៊ីន ។
label Any marker, often a radioactive atom (tracer), that makes it possible to locate and monitor a particular molecule or organism.	ស្លាក ស្នាមសម្គាល់ ដែលច្រើនតែជាអាតូមវិទ្យុសកម្ម ដែលធ្វើអោយគេអាចកំណត់ពីទីតាំង និងត្រួតពិនិត្យនូវម៉ូលេគុល ឬការវិវត្តរបស់វាប្រភេទមួយបាន។
labella (pl. labellae) An oral lobe present on the distal end of the insect proboscis. Labellae are purely sensory in the mosquito, but are modified for sucking up fluids by means of pseudo-trachea in the blowfly.	បបូរមាត់ ទម្រង់មាត់ស្ថិតនៅផ្នែកខាងចុងប្រមោយសត្វល្អិត។ ចំពោះសត្វមូស បបូរមាត់គឺជាសរីរាង្គវិញ្ញាណ ប៉ុន្តែបានរកំណែប្រែទៅជាទម្រង់សម្រាប់បឺតសារធាតុរាវ ចំពោះសត្វប្លូហ្គាយ។
labi- <i>prefix</i> denoting possession of a lip.	ឡេប៊ី (បុព្វបទ) មានន័យថា បបូរមាត់។
labile Liable to chemical or other change.	ងាយស្រួល ងាយខូចដោយធាតុគីមី ឬដោយការប្រែប្រួលផ្សេងៗ។
labium (pl. labia) 1. The lower lip of an insect. 2. One of the lip-shaped folds of skin enclosing the vulva in humans.	បបូរ 1. របស់សត្វល្អិត 2. ស្បែកមានរាងដូចជាបបូរមាត់ គ្របពីលើយោនីរបស់មនុស្ស។
labor or labour A period of uterine contractions that eventually push the baby out of the vagina at birth.	ឈឺពោះឆ្អងឆ្អួត រយៈពេលនៃការកម្រិតស្បូនដែលរុញទារកចេញមកក្រៅ តាមផ្លូវយោនីនៅពេលកើត។
labrum A two lobed upper lip of an insect.	បបូរមាត់ឈឺរបស់សត្វល្អិត បបូរខាងលើពីរបស់សត្វល្អិត ដែលមានរាងមូល។
labyrinthodont A group of fossil stem amphibians from which most amphibians later arose. They date from the late Paleozoic.	ឡូរីនេតូដូន ក្រុមកំបូរកង្កែបជួស៊ីល ដែលវិវត្តន៍ជាកំបូរកង្កែបក្រោយៗ ឡើងវិញទាំងអស់។ ក្រុមនេះកើតឡើងតាំងពីចុងស័កប៉ាលេអូសូអ៊ិច។
Labyrinthulales A group of aquatic, mainly marine organisms which secrete slimy filaments in the form of a net plasmodium over which cells may glide. The group is a member of the slime moulds - Myxomycophyta.	ឡូរីនេតូដូន ការវិវត្តន៍ ជាពិសេសទឹកសមុទ្រមួយក្រុម ដែលបញ្ចេញសារធាតុសរសៃរំលាយ ក្នុងទម្រង់ជាបណ្តាញស្នាមដូង ដែលកោសិកាអាចរាវនៅលើនោះបាន។ ក្រុមនេះ គឺជាសមាជិកមួយរបស់ស្លែកក់ <i>Myxomycophyta</i> ។
lac operon The genetic system of <i>Escherichia coli</i> that is required to metabolize lactose and on which the operon model is based.	ឡាក់ អូបេរ៉ុង ប្រព័ន្ធសម្ភារៈសេនេទិច ដែលត្រូវការដើម្បីធ្វើតាមលីសឡាក់តូស និងដោយផ្អែកលើគំរូអូបេរ៉ុង។
lacerate Having the appearance of being torn.	រេនបរមូច មានសភាពដូចជារបែក។
lacertilian Any reptile of the suborder Lacertilia, containing the lizards.	ឡេសឺធីលៀន ពពួកល្អិតទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់រងឡេសឺធីលៀន រួមមានសណ្តានដឹងចក់។
lacewings See neuroptera.	ឡេសឺច សូមមើលពាក្យ ណឺរ៉ូផ្តេដា។
lacrimal gland The tear gland that lies below the upper eyelid of mammals and serves to moisten and cleanse the surface of the eye by secreting sterile and antiseptic liquid.	ក្រពេញ ឡាក់រីមីល ក្រពេញទឹកភ្នែក ដែលស្ថិតនៅខាងលើគ្របកភ្នែករបស់ថនិកសត្វ និងប្រើសម្រាប់ផ្តល់ភាពសើម និងសម្អាតផ្ទៃរបស់ភ្នែកដោយការបញ្ចេញសារធាតុរាវសម្អាតមេរោគ។
lack of dominance See incomplete dominance.	លុបមិនពេញលេញ សូមមើលពាក្យ incomplete dominance ។
lactase An enzyme that splits the disaccharide lactose into galactose and glucose, secreted as part of the intestinal juice by glands in the small intestine wall.	ឡាក់តាស អង់ស៊ីមដែលបំបែកស្ករឌីសាការីតឡាក់តូស អោយទៅជាកាឡាក់តូស និងគ្លុយកូស។ អង់ស៊ីមនេះត្រូវបញ្ចេញក្នុងទម្រង់ជាផ្នែកមួយរបស់រលកពោះវៀន ដោយក្រពេញដែលស្ថិតនៅក្នុងគ្នាសពោះវៀន។
lactation The production of milk by the adult female mammal from the mammary gland, in order to suckle	ការផលិតទឹកដោះ ការផលិតទឹកដោះដោយថនិកសត្វញីពេញវ័យពីក្រពេញទឹកដោះ ដើម្បីបំបៅកូនតូចរបស់វា។ សូមមើលពាក្យ ទឹកដោះ

its young. See colostrum.	ជំបូង។
lacteals The central lymph vessels in the villi of the vertebrate intestine into which neutral fat is passed from the columnar epithelium where it has been resynthesized from fatty acids and glycerol.	ឡាក់តាលីន សរសៃទឹករាវនៅកណ្តាលច្រាំងពោះវៀនថនិកសត្វ ដែលខ្លាញ់ណឺតត្រូវបានឆ្លងកាត់ចេញពីអេពីតេលូមបំពង់ ដែលត្រូវបានសំយោគឡើងវិញចេញពីអាស៊ីតខ្លាញ់ និងគ្លីសេរ៉ុល។
lactic acid An organic acid (CH ₃ CH(OH)COOH) produced from pyruvic acid as a result of anaerobic respiration in microorganisms (See lactose) and in the active muscles of animals (See oxygen debt). In animals the acid can be oxidized back to pyruvate (using LDH) when sufficient oxygen is available.	អាស៊ីតឡាក់តិច អាស៊ីតសរីរាង្គផលិតចេញពីអាស៊ីតពីរុយរិច តាមលំនាំដង្ហើមគ្មានខ្យល់នៅក្នុងអតិសុខុមប្រាណ និងនៅក្នុងសាច់ដុំសកម្មរបស់សត្វ។ ចំពោះសត្វ អាស៊ីតនេះអាចរងអុកស៊ីតកម្មប្រាស់ទៅជាពីរុយរិចវិញនៅពេលមានបរិមាណអុកស៊ីសែនគ្រប់គ្រាន់វិញ។
lactic acid bacteria A group of Gram-positive bacteria (See Gram's stain) that carry out a lactic acid fermentation in which sugars, such as lactose, are converted to lactic acid. The acidity inhibits the growth of competing bacteria.	បាក់តេរីអាស៊ីតឡាក់តិច បាក់តេរីក្រោមវិជ្ជមានមួយក្រុម (សូមមើលពាក្យការបន្ស៊ីណាមីក្រាម) ដែលដំណើរការល្បឿនអាស៊ីតឡាក់ទិច ដូចជាការបំបែកស្ករឡាក់តូសអោយទៅជាអាស៊ីតឡាក់ទិច។ ភាពអាស៊ីតបង្កាការលូតលាស់របស់បាក់តេរីផ្សេងៗទៀត ដែលចង់ប្រើប្រាស់ស្ករឡាក់តូសនោះដែរ។
lactic acid fermentation An anaerobic process of glucose breakdown that produces lactic acid in microorganisms and the active muscles of animals.	ល្បឿនអាស៊ីតឡាក់តិច ដំណើរគ្មានខ្យល់នៃការបំបែកគ្លុយកូស ដែលបង្កើតជាអាស៊ីតឡាក់ទិច ចំពោះអតិសុខុមប្រាណ និងសាច់ដុំសកម្មរបស់សត្វ។
lactogenesis The production of milk.	កំណើនឡាក់តូស ការផលិតទឹកដោះ។
lactogenic hormone See luteotrophic hormone.	អ័រម៉ូនឡាក់តូសែន សូមមើលពាក្យ អ័រម៉ូន លុយ តេរ៉ូត្រូកិច។
lactose or milk sugar A disaccharide carbohydrate found in the milk of mammals. Lactose is produced by a condensation reaction between galactose and glucose.	ឡាក់តូស ឬ ស្ករទឹកដោះ ជាកាបូអ៊ីដ្រាតប្រភេទឌីសាការីត ស្ថិតនៅក្នុងទឹកដោះថនិកសត្វ។ ឡាក់តូសត្រូវបានបង្កើតដោយប្រតិកម្មកុងដង់កម្មរវាងកាឡាក់តូស និងគ្លុយកូស។
lactose synthetase An enzyme that catalyses the synthesis of lactose from glucose.	ឡាក់តូស ស៊ីនតេសាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញការសំយោគឡាក់តូសពីគ្លុយកូស។
lacuna A cavity or depression, for example, one of many small spaces between the lamellae of bones that is occupied by individual bone cells.	ឆ្នែ ឬ ប្រហោង ប្រហោង ឬ ផ្ទះ។ ឧទាហរណ៍ លំហនៅរវាងឡាក់សែល (បន្ទះស្តើង) របស់ឆ្នែង ដែលស្ថិតនៅដោយឯកត្តាកោសិកាឆ្នែង។
lacunate Divided into narrow segments in a deep and irregular manner.	ចន្លោះឆ្នែ ចែកជាអង្កត់ញឹកៗ ដែលមានចម្រុះជ្រៅ និងមិនស្មើគ្នា។
lacustrine Pertaining to lakes.	ទាក់ទងនឹងបឹង
laevorotatory or levorotatory (of a crystal, liquid or solution) Having the property of rotating a plane of polarized light to the left (e.g. fructose). Compare dextrorotatory.	ឡេវូរ៉ូតេធីរី (អំពីគ្រីស្តាល់ សារធាតុរាវ ឬ សូលុយស្យុង) មានលក្ខណៈអាចបង្វិលប្លង់របស់ពន្លឺប៉ូលែរ ឆ្ពោះទៅខាងឆ្វេង (ឧ. ប្រូចតូស)។ ផ្ទុយពីដិចស្ត្រូរ៉ូតេធីរី។
laevulose See fructose.	ឡេវូឡូស សូមមើលពាក្យ ប្រូចតូស។
lag phase A period of time following colonization when the population remains small or increases slowly.	ដំណាក់កាលចាប់ផ្តើម រយៈពេលក្រោយការកកើតប៉ូពុយឡាស្យុង នៅមានចំនួនតិច ឬកើនឡើងយឺត។
lagging strand In DNA replication, the strand synthesized in a discontinuous way, 5' to 3' away from the replication fork. Each short piece of DNA synthesized in this way is called an Okazaki fragment. See appendix 2.	ប្រទាក់សំយោគដាច់ៗ ក្នុងស្វយ័តំលើងទ្វេADN ជាប្រភាក់សំយោគតាមរបៀបមិនជាប់គ្នាតាមទិស 5' ទៅ 3' ចេញពីជំពាមស្វ័យដំឡើងទ្វេ។ អង្កត់ខ្លីនីមួយៗនៃ ADN ដែលបានសំយោគតាម របៀបនេះហៅថាអង្កត់ "Okazaki"។
Lamarckism A false theory proposed by Jean Baptiste Lamarck, who suggested that characteristics developed during the lifetime of an organism can be inherited by the next generation.	ទ្រឹស្តី Lamarck ទ្រឹស្តីខុសមួយស្នើឡើងដោយ Jean Baptiste Lamarck បានផ្តល់យោបល់ថា លក្ខណៈដែលកកើតឡើងក្នុងពេលមានជីវិតរបស់ការវស់មួយអាចបញ្ជូនទៅជំនាន់ក្រោយទៀត។
lambda phage Bacteriophage that naturally infects E.coli.	ផាសឡាំដា ជាបាក់តេរីយ៉ូផាសដែលភ្ជាប់ទៅនឹង <i>E.coli</i> ។
lamella (pl. lamellae) or thylakoid A thin layer or plate. (a) sheet-like membranes in chloroplasts that	បន្ទះស្តើង ឬ ទីឡាក់តូរីត ស្រទាប់ ឬបន្ទះស្តើង។ (a) ក្លាសមានលក្ខណៈ

maintain the position of chlorophyll molecules within the quantasomes so as to receive the maximum amount of light. (b) the gills of a basidiomycete fungus that radiate out from the stalk beneath the cap of the fruit and bear the spores. (c) the layers in which the calcified matrix of bone occurs, each about 5 μm thick.	ដូចជាសន្លឹក ស្ថិតនៅក្នុងក្លរ៉ូប្លាស ដែលរក្សាទីតាំងរបស់ម៉ូលេគុលក្លរ៉ូផីលនៅក្នុងកង់តាសូម ដើម្បីអោយវាទទួលបានពន្លឺក្នុងបរិមាណអតិបរិមា។ (b) ស្រកីរបស់ផ្សិតបាសីដូមីសែត ដែលលូតចេញពីដើមស្ថិតជាប់ពីក្រោមម្ជុក និងមានស្តុកស្ប៉ា។ (c) ស្រទាប់ដែលកើតមានម៉ាទ្រីច កាល់ស្យូមផ្អឹង។ ស្រទាប់នីមួយៗមានកម្រាស់ប្រហែល5 μm។
lamelli- prefix denoting the possession of a thin plate.	ឡាម៉េលី (បុព្វបទ) មានន័យថា បន្ទះស្តើង។
lamellibranch See bivalve.	ពពួកសត្វមានសម្បុកពីរ សូមមើលពាក្យ វ៉ាល់ពីរ។
lamina A thin, flat structure such as a leaf or petal.	បន្ទះស្តើង ទម្រង់ដែលមានរាងសំប៉ែតស្តើង ដូចជាស្លឹក ឬស្រទាប់ផ្កា។
lamp shell See brachiopod.	ឡេម តែស សូមមើលពាក្យ ប្រែកម្រើកប្លូត។
lampbrush chromosomes The giant chromosomes in vertebrate oocytes (mainly amphibians) that have lateral loops like hairs which have DNA centers.	គ្រូម៉ូសូមយក្ស គ្រូម៉ូសូមយក្សក្នុងអូវុលូស៊ីតសត្វផ្អឹងកង (ភាគច្រើន អំបូរកង្កែប) ដែលមានរង្វង់ខាងដូចពោម ដែលមានមជ្ឈមណ្ឌលADN។
lamprey A jawless fish of the class agnatha.	ឡំប្រេ ត្រីគ្មានផ្តាម ស្ថិតក្នុងថ្នាក់អាកណាថា។
lanceolate (of plant structures) Tapering to a point.	ស្រួចចុង (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ចុងកាន់តែស្រួចទៅៗ។ មានគល់ធំតែចុងស្រួច។
Langerhans cells Cells involved in the presentation of antigens to bring about an immune response; such cells are found in the skin and the gastro-intestinal tract.	កោសិកាឡេនហ្គែរ កោសិកាទាក់ទងនឹងវត្តមានរបស់អង់ទីសែនដោយបង្កអោយមានតំណបភាពស្តាំ។ កោសិកាទាំងនេះ មាននៅក្នុងស្បែក និងនៅក្នុងបំពង់រំលាយអាហារ។
languets Small, tongue-like projections.	លយតូចៗ ដែលមានរាងដូចអណ្តាត។
lanugo The hair on the human embryo that is lost before birth.	រោមសំឡី រោមស្ថិតនៅលើអំប្រើយ៉ុងមនុស្ស ដែលជ្រុះនៅមុនពេលកើត។
laparoscopy The technique of using an illuminated tubular instrument, the laparoscope, to examine structures within the abdomen.	ឡាប៉ារ៉ូស្កូបី បច្ចេកទេសនៃការប្រើឧបករណ៍ បំពង់បញ្ចេញពន្លឺ(ឡាប៉ារ៉ូស្កូប) ដើម្បីពិនិត្យទម្រង់ទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅខាងក្នុងពោះ។
lapsus calami 'A slip of the pen', particularly an error in spelling in nomenclature.	ឡាបស៊ុស កាឡាមី 'ការអំលិចបំបិទ' ជាពិសេស ការសរសេរខុសនៅក្នុងនាមវលី។
large intestine A part of the digestive system between the small intestine and rectum that absorbs water from indigestible materials.	ពោះឆ្នោតធំ ផ្នែកនៃប្រព័ន្ធរំលាយអាហារស្ថិតនៅចន្លោះពោះវៀនតូច និងចុងពោះវៀន ដែលស្រូបទឹកពីសារធាតុមិនត្រូវបានរំលាយ។
larva A freeliving, immature stage in the life history of many invertebrate species.	កូនល្អាស់ ដំណាក់កាលមិនទាន់ពេញវ័យ រស់នៅដោយសេរីក្នុងប្រវត្តិជីវិតនៃប្រភេទសត្វឥតផ្អឹងកងជាច្រើន។
laryngeal prominence The Adam's apple - a projection of the thyroid cartilage in the region of the throat of primates, more pronounced in males.	គ្រាប់ពោល ផ្នែកលយរបស់ផ្អឹងខ្លីទីរ៉ូអ៊ីតនៅក្នុងករបស់ពួកប្រីមាត និងមើលឃើញច្បាស់ចំពោះមនុស្សប្រុស។
larynx The voice box. A triangular structure at the top of the trachea, made of cartilage which contains elastic ligaments that can vibrate to produce sound.	ចំពង់សំលេច ឬ ប្រអប់សំលេច ទម្រង់មានរាងត្រីកោន ស្ថិតនៅផ្នែកខាងលើនៃបំពង់ខ្យល់ ដែលបង្កឡើងដោយផ្អឹងខ្លី មានសរសៃចំណងយឺតអាចញ្ជាប់ផ្ដើមជាសំលេង។
Lassa virus A highly contagious virus first isolated in 1969 in Nigeria, that can cause a general malaise leading to severe chest infections and death.	វីរុសឡាសសា វីរុសដែលមានការឆ្លងយ៉ាងខ្លាំង និងព្យាបាទជាលើកដំបូងនៅឆ្នាំ១៩៦៩ នៅប្រទេស នីហ្សេរីយ៉ា។ វីរុសនេះអាចបង្កអោយមានជំងឺរោគសាស្ត្រធ្ងន់ធ្ងរ និងឈាមទៅដល់ការឆ្លងក្នុងទ្រូងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងស្លាប់។
lasso cell or colloblast A cell that occurs on the tentacles and pinnae of ctenophores. Lasso cells secrete adhesive material and trap food particles.	កោសិកាឡាសសូ ឬ កូឡូប្លាស កោសិកាដែលកើតនៅលើដៃ និងលើទម្រង់ដូចជាស្លឹករបស់តេណូដេ។ កោសិកាឡាសសូបញ្ចេញសារធាតុស្អិត និងចាប់គ្រាប់អាហារ។
late (summer) wood Wood produced in the summer; characterized by relatively small cells.	សាច់ឈើដុះក្តៅ សាច់ឈើដែលត្រូវបានផលិតនៅរដូវក្តៅដែល សម្គាល់ដោយកោសិកាតូចៗ។
latent Inactive, but having the potential for activity as in dormant buds or the resting stages of organisms.	គ្មានសកម្មភាព អសកម្ម ប៉ុន្តែមានប៉ូតង់ស្យែលសកម្មភាព ដូចជាក្នុង

	ករណីត្រូវយល់នូវការដំណាក់កាលនៃលូតលាស់ ឬដំណាក់សម្រាករបស់ការរស់។
latent infection An infection that does not produce visible signs of a disease, but may be transmitted to another host.	ការឆ្លងមេរោគមិនមេឃូសញ្ញា ការឆ្លងមេរោគ ដែលមិនទាន់មានចេញរោគសញ្ញា ប៉ុន្តែអាចឆ្លងទៅចូលដទៃទៀតបាន។
latent period 1. (also called reaction time) The first period of a simple muscle contraction, being the interval between the stimulus being applied and the contraction occurring, usually around 0.01 seconds. 2. The period from adsorption to the onset of cell lysis during bacteriophage development.	ពេលសម្រាក 1. (គេក៏ហៅផងដែរថា ពេលប្រតិកម្ម) ពេលដំបូងនៃការកម្រិតសាច់ដុំធម្មតា គឺនៅចន្លោះពេលរវាងរំញោច និងការកម្រិតសាច់ដុំ ដែលជាធម្មតាមានរយៈពេលជា 0,01 វិនាទី។ 2. រយៈពេលចាប់ពីការចូលទៅក្នុងកោសិកាចូល និងការបែកធ្លាយកោសិកា ក្នុងអំឡុងពេលនៃការវិវត្តន៍របស់បាក់តេរីយូដាស។
later- or latero- prefix denoting sideways.	ឡេតេរី ឬ ឡេតេរីវ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ផ្លូវចំហៀង ឬ ខាង។
lateral The sides of a bilaterally symmetrical organism.	ចំហៀង ផ្នែកចំហៀងរបស់ការរស់ ដែលមានស៊ីមេទ្រីសងខាង។
lateral bud A small side bud above each leaf scar that develops into new growth on a twig.	ពន្លកមែក ពន្លកតូចដុះនៅគល់ស្លឹកដែលលូតលាស់ទៅជាមែកថ្មី។
lateral inhibition The reciprocal suppression of excitation brought about by neighbouring neurons of a sensory network.	ការបង្ការចំហៀង ការបង្ការទៅវិញទៅមកនៃរំញោច ដែលបង្កដោយណឺរ៉ុងជិតគ្នារបស់បណ្តាញវិញ្ញាណ។
lateral line A sense organ found in fish that is sensitive to pressure changes caused by movement.	ស្រូតចំហៀង សរីរាង្គវិញ្ញាណត្រី ដែលរូសនឹងការផ្លាស់ប្តូរនៃសម្ពាធបណ្តាលមកពីចលនា។
lateral meristem Meristem that produces secondary tissue; the vascular cambium and cork cambium are examples of lateral meristems.	មេដាលិកាចំហៀង មេដាលិកាដែលផលិតជាលិកាទីពីរ។ កំប្លោមសរសៃនាំ និងកំប្លោមគ្យក្សាជាឧទាហរណ៍មេដាលិកាចំហៀង។
lateral plate The mesoderm in the ventrolateral position in the vertebrate embryo.	មន្ទះចំហៀង មេសូដែមនៅផ្នែកខាងពោះរបស់អំប្រើយ៉ុងសត្វឆ្អឹងកង។
lateral root or secondary root The branches that develop from deep inside the plant root behind the root hair zone and are initiated by auxin.	ឫសចំហៀង ឬ ឫសទី២ មែកដែលលូតចេញពីផ្នែកខាងក្នុងយ៉ាងជ្រៅនៃឫសរុក្ខជាតិ គឺនៅខាងក្នុងតំបន់របស់រោមដណ្តក់ និងដែលត្រូវបានភ្ជាប់ដោយលូតលាស់ដោយអុកស៊ីន។
laterite A red soil found in the tropics, from which silica has been leached because of the hot, wet climatic conditions, but which retains the oxides of iron and aluminium.	ដីឈាមក្រហម ប្រភេទដីក្រហមមាននៅតំបន់ត្រូពិច ដែលជាតិស៊ីលីសមានលេចចេញពីក្នុងនោះ ដោយសារអាកាសធាតុក្តៅ និងសើម ប៉ុន្តែរក្សាទុកនូវដែកអុកស៊ីត និងអាលុយមីញ៉ូមអុកស៊ីត។
latex A milky plant juice.	ជ័រឈើ
latifoliate Having broad leaves.	មានស្លឹកធំៗ
latisepate Having a septum across the widest diameter, as on some fruits.	សន្ទះ មានសន្ទះកាត់យ៉ាងវែង ដែលមានចំពោះផ្លែខ្លះៗ។
Laurasia The northern supercontinent of the mesozoic era, including North America, Greenland and Eurasia. See continental drift.	ឡូរ៉ាស៊ី មហាទ្វីបនៅភាគខាងជើងក្នុងយុគមេសូស្ស៊ីត រួមមានអាមេរិកខាងជើង គ្រីនឡេន និងអឺរ៉ាស៊ី។ សូមមើលពាក្យ ការសាត់ឧបទ្វីប។
Law of Conservation of Energy See First Law of Thermo-dynamics.	ច្បាប់អន្តរាស្រ័យថាមពល សូមមើលពាក្យ First Law of Thermodynamics។
Law of Conservation of Matter Matter (atoms) cannot be created nor destroyed by ordinary means.	ច្បាប់អន្តរាស្រ័យធាតុ រូបធាតុ(អាតូម)មិនអាចត្រូវបានបង្កើត ឬបំផ្លាញតាមវិធីធម្មតាបាន។
Law of Definite Proportions Compound always contains the same elements combined in the proportions by weight.	ច្បាប់សមាមាត្រកំណត់ សមាសធាតុជានិច្ចកាលមានធាតុដូចគ្នា ផ្សំក្នុងសមាមាត្រនៃទម្ងន់។
Law of Dominance When an organism has two different alleles for a trait, the allele that is expressed and overshadows the expression of the other allele is said to be dominant. The allele whose expression is overshadowed is said to be recessive.	ច្បាប់លុប នៅពេលដែលការរស់មួយមានអាឡែលពីរផ្សេងគ្នាសម្រាប់លក្ខណៈមួយ អាឡែលដែលសំដែងចេញហើយលុបលើការសំដែងចេញរបស់អាឡែល មួយទៀតគេហៅថាលុប។ អាឡែលដែលការសំដែងរបស់វាមិនលេចចេញ ហៅថាអន់។
Law of Independent Assortment Mendel's second law that states that pairs of alleles involved in a cross separate independently.	ច្បាប់នៃការផ្តាច់មេឃូសេដាមឯករាជ្យ ច្បាប់ទីពីររបស់ម៉ង់ដែល ដែលចែងថាគូរបស់អាឡែលទាក់ទងទៅនឹងការបង្កាត់ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។

<p>law of mass action A law stating that the rate of progression of a chemical reaction is proportional to the concentration of the reactants.</p>	<p>ច្បាប់ចរិតម៉ាស់ ច្បាប់ដែលចែងថា អត្រាកើននៃប្រតិកម្មគីមីគឺសមាមាត្រទៅនឹងកំហាប់របស់អង្គធាតុប្រតិករ។</p>
<p>Law of Segregation Mendel's first law that states that each individual has two genes for every characteristic and can pass one or the other of those genes to its offspring with equal frequency and that only an offspring with two recessive genes will show the recessive trait.</p>	<p>ច្បាប់នៃការផ្តាច់មេញ ច្បាប់ទីមួយរបស់ម៉ង់ដែលចែងថា ឯកត្តៈនីមួយៗមានសែនពីរសំរាប់គ្រប់លក្ខណៈទាំងអស់ ហើយអាចបញ្ជូនសែនមួយក្នុងចំនោម សែនទាំងពីរដោយទៅកូនរបស់វា ដែលមានប្រេកង់ស្មើគ្នា ហើយថាមានតែកូនដែលមានសែនអន់ទាំងពីរទេដែលនឹងបង្ហាញពីលក្ខណៈអន់។</p>
<p>layering A type of vegetation propagation in which roots are induced to form from a stem.</p>	<p>ការបណ្តុះដោយទាញមែកកប់ ប្រភេទនៃការបណ្តុះរុក្ខជាតិដោយទាញមែកកប់ក្នុងដី ដែលវិសត្រូវបានដុះចេញពីមែកនោះ។</p>
<p>I-cell An interstitial cell such as those that occur in coelenterates.</p>	<p>កោសិកា-1 កោសិកាអាំងទែស្ត្រីស្បែក ដូចជាកោសិកាដែលមាននៅក្នុងស៊ីឡាំងតេរ៉េ។</p>
<p>LD50 Radiation dose that is lethal to 50 percent of the population being tested. The term LD50 is also used for toxic chemicals and drugs.</p>	<p>កម្រិតស្លាប់៥០ភាគរយ កំរិតស្នើដែលបណ្តាលអោយប៉ុពុយឡាស្យុងដែលត្រូវបានគេយកមកធ្វើតេស្តស្លាប់៥០ភាគរយ។ ពាក្យ LD50ត្រូវបានប្រើសម្រាប់ធាតុគីមីពុល និងថ្នាំពេទ្យផងដែរ។</p>
<p>Le Chatelier's principle Method for easily predicting the effect of changes in reaction conditions on the equilibrium concentration of reactants and products. It states that a chemical equilibrium will shift to the side of products or reactants so that it will oppose the change.</p>	<p>គោលការណ៍ Le Chatelier វិធីដែលងាយប្រមាណឥទ្ធិពលនៃការផ្លាស់ប្តូរក្នុងលក្ខខណ្ឌប្រតិកម្មលើកំហាប់មានលំនឹងរបស់អង្គធាតុប្រតិករនិងអង្គធាតុកកើត។ គោលការណ៍នេះចែងថា លំនឹងគីមីនឹងងាកទៅរកខាងអង្គធាតុកកើតដែកផ្ទុយពីការផ្លាស់ប្តូរនេះ។</p>
<p>leaching The process of dissolving and removing nutrients from soil, or minerals from rock, by the percolation of water.</p>	<p>ការច្រោះ ដំណើរការរំលាយ និងការយកសារធាតុចិញ្ចឹមចេញពីដី ឬយកសារធាតុពីចេញពីថ្ម ដោយសម្រស់។</p>
<p>leader peptide or signal sequence A peptide of about 15 to 30 amino acids at the N-terminus of certain newly synthesized proteins. The peptide can mediate transport of such a protein across the endoplasmic reticulum or cell membrane. It is afterwards cleaved from the protein.</p>	<p>ប៊ិបទីតករុល ឬ ប៊ិបទីតសញ្ញា ប៊ិបទីតដែលមានអាស៊ីតអាមីននៃប្រមាណពី 15 ទៅ 30 នៅផ្នែកខាងបង្គំអាមីនរបស់ប្រូតេអ៊ីនខ្លះដែលទើបតែសំយោគបានថ្មី។ ប៊ិបទីតនេះអាចជួយដឹកនាំប្រូតេអ៊ីនអោយឆ្លងកាត់គ្នាសរសៃទីគុយឡូមអង់ដូប្លាស្ទ ឬគ្នាសកោសិកា។ បន្ទាប់មក វាត្រូវបានកាត់ចេញពីប្រូតេអ៊ីននោះ។</p>
<p>leader sequence or leader region Part of a mRNA (or DNA) molecule from the 5' end to the start codon, immediately next to the beginning of a gene. May contain regulatory or ribosome binding sites.</p>	<p>លំដាប់មេ ឬ តំបន់មេ ផ្នែករបស់ម៉ូលេគុល ARNm ឬ ADN ចាប់ពីចុង 5' ទៅក្នុងចាប់ផ្តើម ស្ថិតនៅជាប់នឹងចំណុចផ្តើមសែន។ វាអាចមានតំបន់តម្រូវឬតំបន់ភ្ជាប់រីបូសូម។</p>
<p>leading strand During DNA replication, the strand synthesized continuously 5' to 3' toward the replication fork. See appendix 2.</p>	<p>ប្រទាក់សំយោគដាច់ ក្នុងកំឡុងពេលស្វយ័តឡើងទ្វេADN ប្រទាក់ដែលសំយោគជាប់រហូត តាមទិសដៅ 5' ទៅ 3' ឆ្ពោះទៅជំពាមស្វយ័តឡើងទ្វេ។</p>
<p>leaf The main photosynthetic organ and site of transpiration in a plant. See appendix 5.</p>	<p>ស្លឹក សរីរាង្គរស្មីសំយោគដ៏សំខាន់ និងជាកន្លែងរំកាយចំហាយទឹក។</p>
<p>leaf blade That part of the leaf where photosynthesis takes place.</p>	<p>តួស្លឹក ផ្នែករបស់ស្លឹក ដែលកើតមានដំណើរស្មីសំយោគ។</p>
<p>leaf buttress A lateral protrusion below the apical meristem; the initial stage in the development of a leaf primordium.</p>	<p>ពន្លកស្លឹក ការលយចេញផ្នែកចំហៀងខាងក្រោម មេដាលីកាកំពូល ដែលជាវគ្គចាប់ផ្តើមការលូតលាស់របស់ស្លឹកដំបូង។</p>
<p>leaf gap Region of parenchyma tissue in the primary vascular cylinder above a leaf trace.</p>	<p>ចន្លោះស្លឹក តំបន់ជាលិកាបារាំងស៊ីម នៅក្នុងស៊ីឡាំងសរសៃនាំទីមួយដែលស្ថិតនៅពីលើស្នាមស្លឹក។</p>
<p>leaf primordium A lateral outgrowth from the apical meristem that will eventually form a leaf.</p>	<p>ស្លឹកដំបូង ការលូតលាស់ចំហៀងចេញពីមេដាលីកាកំពូល ដែលនឹងបង្កើតជាស្លឹកមួយនៅចុងបញ្ចប់។</p>
<p>leaf scar A mark left on a twig that indicates the attachment of a leaf in a previous season.</p>	<p>ស្នាមទទួលស្លឹក ស្នាមបន្សល់ទុកលើមែក ដែលបញ្ជាក់ថាជាកន្លែងស្លឹកដុះកាលពីរដូវមុន។</p>
<p>leaf sheath The part at the bottom of a leaf that surrounds a stem, as in grasses.</p>	<p>ស្នប់ស្លឹក ផ្នែកស្ថិតនៅខាងគល់ស្លឹក ដែលស្ថិតនៅពីទ្វេជុំវិញទងស្លឹក ដូចជាមានចំពោះស្មៅ។</p>

leaf trace The part of a vascular bundle that extends from the base of a leaf to its connection with a vascular bundle of a stem.	បាច់សរសៃនាំស្លឹក ផ្នែកនៃបាច់សរសៃនាំដែលលាតសន្ធឹងពីគល់ស្លឹកដល់ចំណុចដែលវាក្រវាញទៅនឹងបាច់សរសៃនាំរបស់ដើម ឬមែក។
leaf-area duration The leaf-area index over a period of time. Due to the leaf-area duration changing with time, it is proportional to the area under the line on a graph of leaf-area index plotted against time.	មេលាផ្ទៃស្លឹក សន្ទស្សន៍ផ្ទៃស្លឹកធៀបនឹងរយៈពេល។ ដោយសារតែមេលាផ្ទៃស្លឹកមានការប្រែប្រួលតាមពេល ដូច្នេះវាសមមាត្រទៅនឹងផ្ទៃដែលស្ថិតនៅខាងក្រោមខ្សែ ចំពោះក្រាបបង្ហាញអំពីសន្ទស្សន៍ផ្ទៃស្លឹក ទល់នឹងពេល។
leaf-area index The total area of leaves (one side) in relation to the ground area below them.	សន្ទស្សន៍ផ្ទៃស្លឹក ផ្ទៃសរុបរបស់ស្លឹក(ម្ខាង) ប្រៀបជាមួយនឹងផ្ទៃដីដែលស្ថិតនៅពីក្រោម វា។
leaflet One of many small blades attached to the same petiole.	តូនស្លឹក ស្លឹកមួយក្នុងចំណោមស្លឹកតូចៗជាច្រើនដែលភ្ជាប់ទៅនឹងទងស្លឹកតែមួយ។
leaky mutant See nonconditional mutant.	លីកឃី មុយតង់ សូមមើលពាក្យ មុយតង់គ្មានលក្ខខណ្ឌ។
learning A change in behavior that results from experience. eg. trial and error learning. See habituation, classical conditioning, operant conditioning.	ការរៀន ការផ្លាស់ប្តូរអាកប្បកិរិយា ដែលជាផលនៃបទពិសោធន៍។ ឧទាហរណ៍ ការសាកល្បង និងកំហុសនៃការរៀន។ សូមមើលពាក្យ habituation, classical conditioning, operant conditioning។
IEC <i>abbrev.</i> ion-exchange chromatography.	ពាក្យកាត់របស់ ក្រូម៉ាតូក្រាហ្វីមន្តរេអ៊ីយ៉ុង ។
lectin A type of protein that binds to carbohydrates on cell surfaces; many lectins are glycoproteins; lectins occur in all parts of the cell but are mostly associated with the endoplasmic reticulum and other membranes, including the plasma membrane	ឡិចតីន ប្រូតេអ៊ីនមួយប្រភេទ ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងកាបូអ៊ីដ្រាតលើផ្ទៃកោសិកា។ ឡិចតីនជាច្រើនគឺជាត្រីកូប្រូតេអ៊ីន ហើយវាមាននៅគ្រប់ផ្នែកនៃកោសិកា ប៉ុន្តែភាគច្រើនមាននៅនឹងវេទីគុយឡូមអង់ដូប្លាស្ទ និងគ្នាសផ្សេងទៀត រួមទាំងគ្នាសកោសិកាផងដែរ។
leech An aquatic annelid of the order Hirudinea.	លេឡីង អាណេលីតរស់នៅក្នុងទឹក ក្នុងលំដាប់ហ៊ីរុយឌីនេ។
legionnaires' disease A rare human pneumonial condition, caused by the bacterium <i>Legionella pneumophila</i> , that can lead to death.	ជំងឺលីយ៉ុងនៃ ជំងឺស្លាតមនុស្សដែលកើតមានដោយកម្រ។ ជំងឺនេះបង្កដោយបាក់តេរី <i>Legionella pneumophila</i> ដែលអាចបណ្តាលអោយស្លាប់បាន។
legume The plant family leguminosae which all have one or more seed in pods. Many have nitrogen fixing root nodules. eg, beans, peas.	រុក្ខជាតិអ៊ែមូសែណូក រុក្ខជាតិអ៊ែមូលេគុយមីណីដែលមានគ្រាប់មួយឬច្រើនក្នុងស្រោមផ្លែ។ រុក្ខជាតិអ៊ែមូនេះជាច្រើនមានកំពករីសភ្ជាប់អាសូត។ ឧទាហរណ៍ សណ្តែក។
leishmaniasis A human disease caused by infection with the protozoan flagellate <i>Leishmania</i> .	ឡេសមេននីអេស៊ីស ជំងឺមនុស្ស បង្កដោយប្រូតូសូអ៊ីតមានផ្លាសែល <i>Leishmania</i> ។
lek A communal display area of some birds which is separate from the normal breeding and feeding grounds.	ឡេក តំបន់បង្ហាញគ្នារបស់បក្សីខ្លះ ដែលស្ថិតនៅដាច់ពីតំបន់បង្កាត់ និងតំបន់ស៊ីចំណីធម្មតា។
lemma In grasses, the lower part of the two covers of the flowers.	សម្បកខ្ទង់គ្រាប់ ចំពោះរុក្ខជាតិក្រាមីនេ ជាសម្បកខាងក្រោម នៃសម្បកទាំងពីររបស់ផ្កា។
lemur A primitive primate that lives in trees and is active at night (nocturnal).	ស្វាតនុយបង្កង ព្រឹម៉ាតសម័យដើមដែលរស់នៅលើដើមឈើ ហើយវាមានសកម្មភាពនៅពេលយប់ (ពត្រីចរ)។
lens 1. A transparent protein structure behind the pupil that focuses light on the retina. 2. A curved piece of ground, polished material used to refract light.	1. តែចក្តែក ទម្រង់ប្រូតេអ៊ីនផ្លាស្ថិកនៅពីក្រោយរន្ធប្រស្រីដែលប្រមូលពន្លឺទៅលើវេទីន។ 2. ឡុងទី សំភារៈចាំងផ្លាដែលមានផ្ទៃកោងប្រើសម្រាប់បង្វែរពន្លឺ។
lentic Related to an environment in which water is not moving, such as ponds, lakes etc. See Lotic.	ទឹកនឹង (ដែលគ្មានចលនា) ទាក់ទងទៅនឹងបរិស្ថានដែលទឹកគ្មានចលនាដូចជា ស្រះ បឹង។ល។ សូមមើល Lotic។
lenticel A group of loosely spaced cells on a stem's surface that function in gas exchange.	ឡុងទីសែល ក្រុមកោសិការង្វើលៗនៅលើផ្ទៃដើម ដែលមានមុខងារប្តូរឧស្ម័ន ។
lenticular Having the appearance of a double convex lens, circular in outline, convex on both sides.	លេនទិឃ្យុល័រ មានលក្ខណៈជាតែរេប៉ោងពីរ និងច្រើនតែមានរាងមូលគឺប៉ោងទាំងសងខាង។
Lepidodendron An extinct genus of tree-like giant club moss of the class Lycopodiopsida.	លេពីដូដេនដ្រុង ក្លឹបម៉ែសធំៗមានលក្ខណៈដូចជារុក្ខជាតិ ដែលបាន

	វិទ្យាសាស្ត្រពូជសាស្ត្រ វិទ្យាសាស្ត្រក្នុងក្រុមសត្វល្អិត។
Lepidoptera The endopterygote order of insects containing butterflies and moths, characterized by the presence of scales on the wings and body. The larvae are caterpillars, which feed mainly on plant tissues; the winged adults are usually nectar feeders and are important in pollination.	លេពីប៊ូទេរ៉ា ពួកអង្ករដូរក្នុងក្រុមសត្វល្អិត រួមមានមេអំបៅ និងមេអំបៅខ្លោច ដែលមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយមានវត្តមានស្រកានៅលើស្លាប និងដងខ្លួន។ កូនញាស់គឺជាដង្កូវ ដែលស៊ីជាលិកាត្រូជាតិ។ សត្វពេញវ័យមានស្លាប ច្រើនតែបីតទឹកដមផ្កា ដូច្នេះវាគឺជាសត្វដែលមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងដំណើរលម្អង។
leprosy A chronic disease characterized by mutilating and disfiguring lesions, with loss of sensation in fingers and toes, caused by infection with the bacterium <i>Mycobacterium leprae</i> . It is transmitted by contact but it is not highly contagious.	ជំងឺឃ្មុល ជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ សម្គាល់លក្ខណៈដោយដំបៅស៊ីដាច់ម្រាមដៃ និងម្រាមជើងបាត់បង់ការដឹង។ ជំងឺនេះបង្កដោយបាក់តេរី <i>Mycobacterium leprae</i> ។ មេរោគនេះឆ្លងតាមរយៈការប៉ះ ប៉ុន្តែវាមិនឆ្លងខ្លាំងក្លានោះទេ។
lepto- <i>prefix</i> denoting small, thin.	លេបតូ (បុព្វបទ) មានន័យថា តូច ឬ ស្តើង។
leptocephalus larva Specialized, transparent, ribbon-shaped larva of tarpons, true eels, and their relatives.	កូនញាស់ក្បាលរាវតូច កូនញាស់បំបែកឯកទេសរាងបន្ទះថ្លាវែងរបស់ត្រីដាវសមុទ្រ true eels និងត្រីក្នុងអំបូរនេះ។
leptocercal Descriptive of a long, tapering tail fish.	លេបតូស៊ីខល រៀបរាប់ពីត្រីដែលមានប្រវែងវែង និងស្លូតកន្ទុយ។
leptonema The chromosome thread that appears at the leptotene stage of meiosis.	ក្រូម៉ូសូមតូចលេបតូតែន សរសៃក្រូម៉ូសូម ដែលលេចឡើងនៅដំណាក់កាលលេបតូតែនរបស់មេយូស។
leptosporangiate Derived from a single cell and having a wall one cell thick.	មានលេបតូស្ប៉ូរីង មានប្រភពមកពីកោសិកាទោលមួយ និងមានភ្នាសបង្កឡើងពីកោសិកាមួយស្រទាប់។
leptotene The first stage of prophase 1 of meiosis, during which the chromosomes become visible as thin threads. The chromosomes have divided into chromatids but these cannot usually be seen.	ឡិបតូតែន ដំណាក់កាលទីមួយនៃប្រូផាស I នៃមេយូស។ ក្នុងពេលនេះ ក្រូម៉ូសូមអាចមើលឃើញជាសរសៃឆ្មារៗ។ ក្រូម៉ូសូមបានចែកខ្លួនជាត្រូម៉ាទីត ប៉ុន្តែជាធម្មតាយើងមិនអាចមើលឃើញត្រូម៉ាទីតទាំងនេះទេ។
Lesch-Nyhan syndrome An inborn error of metabolism characterized by an enzyme deficiency expressed by spasticity, mental deficiency and problems of self-mutilation.	រោគសញ្ញាឡេសនីហាន់ កំហុសមេតាបូលីសមានមកពីកំណើត ដែលមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយ មានអង្គស៊ីមមិនគ្រប់គ្រាន់ និងសម្តែងចេញក្នុងទម្រង់ដូចជាមិនសូវមានបញ្ហា និងមានបញ្ហារលួយ ឬរលេះដោយឯកឯង។
lesion A localized area of diseased tissue.	ដំបៅ ជាលិកាលើដែលកើតមានដោយកន្លែងៗ។
lethal allele or lethal mutation A mutant allele causing premature death in heterozygotes if dominant, and in homozygotes if recessive.	អេលែលស្លាប់ ឬ មុយតាស្យុងស្លាប់ អាឡែលមុយតង់ បណ្តាលអោយស្លាប់មុនអាយុ ប្រសិនបើអេលែលស្លាប់ជាលក្ខណៈលំដាប់ និងប្រសិនបើអ្នកស្លាប់ជាលក្ខណៈអន់។
lethal Causing death.	ដែលបណ្តាលមរណភាព
lethal dose (LD) The amount of a treatment (e.g. viral inoculation, insecticide) that induces death in a laboratory animal in a standard time, usually the amount of a treatment that causes 50% mortality.	កម្រិតធ្វើមរណភាព បរិមាណប្រព្រឹត្តកម្ម (ឧ. វីរុសបញ្ចូល ឬថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត) ដែលបង្កអោយស្លាប់សត្វពិសោធន៍ នៅក្នុងរយៈពេលស្តង់ដារមួយ និងជាទូទៅ គឺបរិមាណប្រព្រឹត្តកម្ម ដែលបង្កអោយដាច់ចំនួន 50%។
lethal gene A gene whose effect on the phenotype results in death of the organism.	សែនបណ្តាលមរណភាព សែនដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើផេណូទីបហើយបង្កអោយការរស់ស្លាប់។
Leu <i>abbrev.</i> leucine.	ឡឺ អក្សរកាត់របស់ ឡឺស៊ីន។
leucine (L, Leu) One of 20 amino acids common in proteins. It has a nonpolar 'R' structure and is relatively insoluble in water. The isoelectric point of leucine is 6.0.	ឡឺស៊ីន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីត អាមីនេតាំង ២០ ដែលមានទូទៅនៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ វាមានទម្រង់ 'R' មិនប៉ូលែ និងមិនរលាយក្នុងទឹក។ ចំណុចអ៊ីសូអ៊ីច្រូចរបស់ឡឺស៊ីន គឺ 6.0។
leucine zipper A pattern in a DNA binding protein that is made by leucine residues spaced at every seventh amino acid residue, with adjacent regions of positively charged amino acids. Leucine zippers on two polypeptides may interact to form a dimer that binds to DNA.	គំរូខ្សែរូតឡឺស៊ីន គំរូក្នុងប្រូតេអ៊ីនភ្ជាប់ ADN ដែលបង្កើតដោយសំណល់ឡឺស៊ីននៅលើសំណល់អាស៊ីតអាមីនេទី 7 យ៉ាងច្រើនជាមួយគ្នាបំបែក ក្បែរនៃអាស៊ីតអាមីនេបន្តកិច្ចមាន។ ឡឺស៊ីន Zipper នៅលើប្រាក់ប៉ូលីប៊ីបទីតពីរ អាចមានអន្តរកម្មដើម្បីបង្កើតជាទម្រង់ឌីមែរដែលភ្ជាប់ទៅនឹង ADN។
leuco- <i>prefix</i> denoting white.	ឡឺវូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ស។

leucocyte See leukocyte.	គោលិកាស សូមមើលពាក្យ ឡឺកូស៊ីត។
leucocytosis The presence of large numbers of leucocytes in the blood, usually resulting from injury to tissue or infection.	កំណើនគោលិកាសក្នុងឈាម វត្តមានយ៉ាងច្រើន របស់ឡឺកូស៊ីតនៅក្នុងឈាម ដោយច្រើនតែបណ្តាលមកពីមានរបួស ឬការឆ្លងមេរោគ។
leucophyte A photosynthetic, colourless alga.	ឡឺកូហ្វ្យូត សារាយស្សីសំយោគ គ្មានពណ៌។
leucoplast A colorless plastid that stores starch.	ឡឺកូឡាស ប្លាស្ទីតគ្មានពណ៌ដែលស្តុកអាមីដុង។
leucosin A food reserve (See polysaccharide) found in the Chrysophyceae (yellow-brown algae).	ឡឺកូស៊ីន អាហារបម្រុង(សូមមើលពាក្យ ប៉ូលីសាការីត) នៅក្នុងគ្រីស្តូហ្វ្យូសេ (សារាយក្តោតលឿង)។
leukaemia One of several form of cancer in leucocytes, resulting in an uncontrolled increase of immature white blood cells in body organs and often in the blood itself. This leads to increased susceptibility to infection and anaemia, and to the enlargement of the spleen, liver and lymph nodes.	មហារីកគោលិកាស ទម្រង់មហារីកម្យ៉ាងរបស់គោលិកាស បណ្តាលមកពីកំណើនដែលមិនអាចគ្រប់គ្រងបាននូវគោលិកាសមិនពេញលក្ខណៈ នៅក្នុងសរីរាង្គនៃសារពង្សកាយ និងច្រើនតែនៅក្នុងឈាមតែម្តង។ បញ្ហានេះ បង្កអោយមានការពង្រឹងនឹងការឆ្លងជំងឺ និងកើតមហារីកគោលិកាស និងការរីកធំរបស់ជាល ថ្លើម និងកូនកណ្តុរទឹករងៃ។
leukocyte A common type of white blood cell involved in protection from infection.	គោលិកាស ប្រភេទរួមនៃគោលិកាសដែលចូលរួមការពារប្រឆាំងនឹងការបង្កជំងឺ។
leukotrienes Lipids derived from arachidonic acid that are implicated in allergic responses.	ឡឺកូត្រីណែន លីពីតបានមកពីអាស៊ីតអាត់ស៊ីដូនិចដែលជាផ្នែកនៃការឆ្លើយតបអាលែស៊ី។
Lewis acid Molecule or ion that can form a coordinate covalent bond with another species by accepting a pair of electrons.	លេស៊ីត Lewis ម៉ូលេគុលឬអ៊ីយ៉ុងដែលអាចបង្កើតសម្ព័ន្ធកូរ៉ាឡង់កូអរដោនេណាស្យុងជាមួយនឹងប្រភេទគីមីផ្សេងទៀតដោយការទទួលទ្វេតាអេឡិចត្រុង។
Lewis base Molecule or ion that can form a coordinate covalent bond with another species by donating a pair of electrons.	លេស Lewis ម៉ូលេគុល ឬអ៊ីយ៉ុងដែលអាចបង្កើតសម្ព័ន្ធកូរ៉ាឡង់ កូអរដោនេណាស្យុងជាមួយនឹងប្រភេទគីមីផ្សេងទៀតដោយការផ្តល់ទ្វេតាអេឡិចត្រុង។
Lewis theory Theory of electron arrangement in a molecule to accommodate eight electrons around most atoms (hydrogen has two electrons).	ទ្រឹស្តី Lewis ទ្រឹស្តីនៃការតំរៀបអេឡិចត្រុងក្នុងម៉ូលេគុលដើម្បីតំរូវអោយមានអេឡិចត្រុងប្រាំបីនៅជុំវិញអាតូមភាគច្រើន (អ៊ីដ្រូសែនមានអេឡិចត្រុងពីរ)។
Leydig cells or interstitial cells The cells of the testes that secrete testosterone when stimulated by luteinizing hormone.	កោសិកាឡេឌីក ឬ កោសិកាដំបូលនៃស្បែក កោសិកាបស់ពងស្វាសដែលបញ្ចេញតេស្តូស្តេរ៉ូន នៅពេលបានទទួលរំញោចពីអ័រម៉ូនលុយតេអ៊ីន។
LH (luteinizing hormone) or ICSH (interstitial cell-stimulating hormone) A glycoprotein hormone produced by the anterior pituitary gland. In females it brings about ovulation and causes a change in the graafian follicle to form a corpus luteum. LH also stimulates the corpus luteum to produce progesterone which in turn inhibits the production of LH and thus the subsequent production of progesterone (an example of a feedback mechanism), menstruation then taking place. In males it causes androgens to be secreted by the testis.	អ័រម៉ូនលុយតេអ៊ីន ឬ អ័រម៉ូនភ្លេច កោសិកាដំបូលនៃស្បែក អ័រម៉ូនក្លីកូប្រូតេអ៊ីន ដែលផលិតដោយក្រពេញអ៊ីប៉ូភីសមុខ។ ចំពោះស្ត្រី អ័រម៉ូននេះ ភ្លេចអោយមានដំណើរអូវុល និងធ្វើអោយផ្លូវភេទក្រាហ្វីវីត្តទៅជាអង្គលឿង។ LH ក៏ភ្លេចអង្គលឿងផងដែរ អោយផលិតអ័រម៉ូនប្រូស្តេរ៉ូន ដែលបន្ទាប់មកក៏មានការបង្អាក់ការផលិតLH។ ក្រោយពីមានការបង្អាក់ការផលិត LH ក៏បណ្តាលមានការបង្អាក់ការផលិតប្រូស្តេរ៉ូនផងដែរ (វិធីត្រួតពិនិត្យបញ្ជ្រាស់) បន្ទាប់មកក៏កើតមាននូវដំណើរដូរ។ ចំពោះបុរសវិញ អ័រម៉ូននេះ ភ្លេចពងស្វាសអោយបញ្ចេញអ័រម៉ូនអ៊ីស្ត្រូសែន។
liana A woody vine that is supported by other plants.	វល្លី វល្លីឈើដែលទ្រដោយរុក្ខជាតិផ្សេងៗទៀត។
lias The early Jurassic characterized by estuarine and marine deposits typified by ammonites, insects, saurians and cycads.	លីយ៉ាស ដើមយុគស្សីស៊ីច សម្គាល់លក្ខណៈដោយមានការចាក់បង្ហូរនូវល្បាប់តាមមាត់ទន្លេ និងសមុទ្រ និងសម្គាល់ដោយមាននូវពួកអាម៉ូនីត សត្វល្អិតស្សៀន និងប្រង។
lichen A mutualistic relation between fungi and algal protists or cyanobacteria.	លីតេន ទំនាក់ទំនងសហប្រាណរវាងផ្សិតនិងសារាយ ឬស្យាណូបាក់តេរី។
Liebig's law A law that states that the essential element which occurs least commonly in proportion to a plant's requirements limits its growth.	ច្បាប់លីប៊ីក ជាច្បាប់ដែលចែងថា ធាតុសំខាន់ដែលមានបរិមាណមិនគ្រប់គ្រាន់តាមតម្រូវការរបស់រុក្ខជាតិ នោះនឹងធ្វើអោយការលូតលាស់មានកម្រិត។

life cycle The span of existence for an organism from gamete formation through to reproduction.	វដ្តជីវិត រយៈពេលរស់របស់ភារវស្ស ពីពេលកំណកាមែតដល់ការបន្តពូជ។
life table A table giving details of the mortality of a species or organism and all stages of the life history.	តារាងជីវិត តារាងផ្តល់ភាពលម្អិតពីអត្រាងាប់របស់ប្រភេទ ឬភារវស្ស និងគ្រប់ដំណាក់ជីវិតទាំងអស់នៃប្រវត្តិជីវិត។
ligament A tough, fibrous connective tissue joining bones at a joint.	សរសៃសំណាម ជាលីកាសន្ទានសរសៃស្វិតដែលភ្ជាប់ឆ្អឹងត្រង់សន្លាក់។
ligand A molecule able to bind to a specific antibody and used to distinguish closely similar types of antibody.	ឡែហ្គីន ជាម៉ូលេគុលដែលអាចគោងជាប់ទៅនឹងអង់ទីករយថាប្រភេទបាន និងត្រូវបានប្រើសម្រាប់ញែកអោយឃើញភាពខុសគ្នារវាងប្រភេទអង់ទីករស្រដៀងគ្នា។
ligase An enzyme that catalyses the joining of short molecules into longer ones, for example, DNA ligase.	ឡែហ្គេស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញការភ្ជាប់ម៉ូលេគុលខ្លីៗអោយទៅជាម៉ូលេគុលវែងៗ។ ឧទាហរណ៍ ADN ឡែហ្គេស។
ligation The joining together of nucleic acid molecules through their termini, by synthesizing phosphodiester bonds using a ligase enzyme.	ការភ្ជាប់ ការភ្ជាប់ម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតចូលគ្នា រវាងចុងនឹងចុងរបស់វា គឺដោយការសំយោគសម្ព័ន្ធផ្លូវឌីអេស្តែ ដោយអង់ស៊ីមឡែហ្គេស។
light compensation point Light level at which photosynthesis equals respiration.	ចំណុចស្មើនៃពន្លឺ កំរិតពន្លឺដែលរស្មីសំយោគស្មើនឹងដង្ហើម។
light chain Two of the four polypeptide chains in immunoglobulin.	ប្រទាន់រូបសាស ប្រភាក់ប៉ូលីប៊ុបទីតពីរ ក្នុងចំណោមបួន របស់អ៊ីម្យូហ្គ្លូប៊ុយលីន។
light compass reaction The ability of some organisms, particularly insects, to orientate in relation to the position of the sun. This involves an internal timing mechanism which is not clearly understood.	ប្រតិកម្មតម្រង់ទៅរកពន្លឺ លទ្ធភាពរបស់ភារវស្សខ្លះ ជាពិសេសសត្វល្អិតដែលអាចតម្រង់ទៅរកទីតាំងព្រះអាទិត្យបាន។ នេះគឺទាក់ទងជាមួយនឹងពេលនឹងយន្តការវេលាខាងក្នុង ដែលគេមិនមានការយល់ដឹងបានច្បាស់លាស់ទេ។
light energy conversion stage The first of the two stages of photosynthesis, during which light energy is converted to chemical –bond energy.	ដំណាក់កាលបំប្លែងថាមពលពន្លឺ ដំណាក់កាលដំបូងនៃស្មីសំយោគ ដែលថាមពលពន្លឺត្រូវបានបំប្លែងអោយទៅជាថាមពលសម្ព័ន្ធគីមី។
light intensity The quantity of light present.	ទំហំពន្លឺ បរិមាណពន្លឺដែលមាន។
light microscope An optical instrument that uses light to magnify images of specimens.	អតិសុខុមឧស្ស័រពន្លឺ ឬ អតិសុខុមឧស្ស័រអុបទិច ឧបករណ៍អុបទិចដែលប្រើពន្លឺដើម្បីពង្រីករូបភាពរបស់ សំណាកគំរូ។
light reactions The first stage of photosynthesis in which energy from the sun is captured as chemical energy to make ATP and NADPH.	ប្រតិកម្មពន្លឺ ដំណាក់កាលដំបូងនៃស្មីសំយោគដែលថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យ ត្រូវបានចាប់យកធ្វើជាថាមពលគីមីដើម្បីបង្កើតអាដេណូស៊ីនទ្រីផូស្វាត (ATP) និងនីកូទីណាមីតឌីនុយក្លេអ៊ីតផូស្វាត (NADPH)។
light That part of the electromagnetic spectrum which is visible to the human eye between about 400 nm (blue) and 770 nm (red).	ពន្លឺ ផ្នែករបស់ស្បិចអេឡិចត្រូម៉ាញ៉េទិច ដែលភ្នែកមនុស្សអាចមើលឃើញបាន គឺនៅរវាងពី 400 nm (ខៀវ) ទៅ 770 nm (ក្រហម)។
light year The distance light travels in one year, 9.4605284 × 10 ¹² km	ឆ្នាំពន្លឺ ចម្ងាយដែលពន្លឺធ្វើដំណើរក្នុងរយៈពេល មួយឆ្នាំ គឺ 9.4605284 x 10 ¹² គ.ម។
light-independent reaction See dark reactions.	ប្រតិកម្មធានា
lignification The formation of wood by the deposition of lignin in both primary and secondary cell walls.	កំណស៊ីនតេស ការបង្កើតសាច់ឈើ ដោយកំណស៊ីនតេសទាំងនៅក្នុងភ្នាសគ្រោងទី១ ទាំងក្នុងភ្នាសគ្រោងទី២។
lignin A complex phenylpropanoid polymer that makes cell walls stronger, more waterproof and more resistant to pests, herbivores and disease organisms.	ស៊ីនតេស កុំផ្លិចប៉ូលីមែរផេនីលប្រូប៉ាណូអ៊ីត ដែលពង្រឹងភ្នាសគ្រោង ការពារភាពប្រាបទឹក និងទប់ទល់នឹងសត្វល្អិត សត្វតិណាសី និងធ្វើអោយភារវស្សធននឹងជំងឺ។
ligulate Strap-shaped.	ដៃលាមក
ligule A tongue-like projection at the top of the leaf sheath in grasses.	អណ្តាតស្លឹក ខ្នងស្លឹករាងដូចអណ្តាត នៅខាងចុងស្រទាប់ស្លឹកនៃរុក្ខជាតិក្រាមីនេ។
liliumtype embryo sac development A type of embryo sac development that involves all –four spores of an ovule; in this type of development, the antipodal cells	វិធានស្មីសំយោគប្រភេទលីលីយ៉ូម ការលូតលាស់ចង់អំប្រើយ៉ុងមួយប្រភេទ ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងស្បីទាំងបួនរបស់អុវុល។ ក្នុងការលូតលាស់

and one of the polar nuclei are triploid; the other polar nucleus and the egg apparatus are haploid (also See polygonum-type embryo sac development).	នេះ កោសិកាអង់ទីប៊ូត និងណូយ៉ូប៊ូតគឺជាទ្រីប៊ូត ហើយណូយ៉ូប៊ូតផ្សេងទៀត និងការម៉ែតញី គឺជាអាប្លូអ៊ីត។(មើល polygonum-type embryo sac development)។
Limb 1. An articulated projection from the body of an animal, such as a leg or wing which is used for locomotion. 2. A branch of a tree. 3. The flattened part of a calyx or corolla where the base is tubular.	1. អវយវៈ ផ្នែកដែលលយចេញពីសារពាង្គកាយរបស់តួ ដូចជាជើង ឬស្លាប ដែលប្រើសម្រាប់ការធ្វើចលនា។ 2. ខែកលើ ផ្នែកសំប៉ែតរបស់កញ្ចប់ត្រែបក ឬកញ្ចប់ស្រទាប់ផ្កា ដែលផ្នែកខាងក្រោមមានរាងបំពង់។
liming The addition of calcium compounds to the soil, producing three main effects (a) the provision of the major element calcium, (b) the neutralizing of acid soils, (c) the promotion of flocculation (clumping) of clay particles into larger crumbs, so as to encourage aeration and drainage.	ការដាក់កំបោរ ការដាក់សមាសធាតុកំបោរចូលទៅក្នុងដី បង្កអោយមានឥទ្ធិពលបីយ៉ាង (a) ផ្តល់នូវធាតុកាល់ស្យូម (b) បន្តាបដីជាតិអាស៊ីត (c) បង្កើនកំណែកភាគល្អិតដីឥដ្ឋអោយទៅជាកំទេចធំៗ បែបនេះបង្កអោយមានខ្យល់ចេញចូល និងលំហូរទឹកបានស្រួល។
limiting factors Environmental influences that limit population growth.	កត្តាកម្រិត ឥទ្ធិពលបរិស្ថានដែលកំរិតការលូតលាស់របស់ប្លុំពុយឡាស្យុង។
limno- prefix denoting marshy or relating to fresh water.	លីមណូ (បុព្វបទ) មានន័យថា សើមបំផ្លៀង ឬ ទាក់ទងនឹងទឹកសាប។
limnology The study of freshwater bodies, such as ponds, lakes, streams and their inhabitants.	អន្តរិកសាមនិទ្ធា ការសិក្សាពីអង្គទឹកសាប ដូចជាត្រពាំង បឹង ស្ទឹង និងការរស់ដែលមានរស់នៅក្នុងនោះ។
limpet A marine gastropod mollusc of the genus <i>Patella</i> that has a single, conical shell. When exposed at low water it attaches itself very firmly to the substrate, usually rocks.	ខ្យងទាត សត្វសត្វហ្គាស្ត្រូប៉ូតក្នុងសមុទ្រ ស្ថិតក្នុងពួកប៉ាតេឡា ដែលមានសម្បុលរាងកោណទោលមួយ។ ពេលស្ថិតនៅក្នុងទឹកកក់ វាភ្ជាប់ខ្លួនរបស់វាយ៉ាងជាប់ទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាត ដែលជាទូទៅ គឺថ្ម។
Limulus The horseshoe or king crab - an aquatic arachnid that has maintained a similar body form since the triassic period.	ក្លុមប្រកបសេះ អាណិតក្នុងទឹក ដែលបានរក្សាទម្រង់ដងខ្លួនអោយនៅប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ចាប់តាំងពីសម័យត្រាស៊ីច។
Lincoln Index A formula used in estimating animal population sizes through a trap-mark-release-recapture technique. Population number = number marked at 1st trapping X number caught at 2nd trapping divided by the number of marked individuals at 2nd trapping.	សន្ទស្សន៍លីនខ័ន ជាប្រមូលប្រើនៅក្នុងការប៉ាន់ ស្ថានទំហំប្លុំពុយឡាស្យុងសត្វ តាមរយៈបច្ចេកទេសចាប់ប្រលែងចាប់ឡើងវិញ។ ចំនួនប្លុំពុយឡាស្យុង = ចំនួនដែលចាប់បាននិងកំណត់លើកទី១ x ចំនួនដែលចាប់បាននៅលើកទី២ រួចចែកនឹងចំនួនឯកត្តដែលចាប់បាននិងកំណត់នៅលើកទី២។
lincomycin A bacteriostatic antibiotic produced by <i>Streptomyces</i> that inhibits the synthesis of protein.	លីនខ័នម៉ាយស៊ីន អង់ទីប្យូទីចបង្កាក់ការលូតលាស់ ដែលផលិតដោយស្ត្រេបតូម៉ាយស៊ីន ដោយវាបង្កាក់ការសំយោគប្រូតេអ៊ីន។
line A subpopulation with certain characteristics in common.	ខ្សែ ប្លុំពុយឡាស្យុងរង ដែលមានលក្ខណៈមួយចំនួនដូចគ្នា។
line formula Simplified representation of a structural formula in which many of the CH bonds are not shown. An example is CH ₃ -CH ₃ .	រូបមន្តស្មើរោគ ការតាងទម្រង់រូបមន្តដែលសម្ព័ន្ធជាច្រើនមិនត្រូវបានបង្ហាញ។ ឧទាហរណ៍ CH ₃ -CH ₃ ។
line spectrum Set of distinct spectral lines emitted by a hot gas sample.	ស្ប៉ិចមន្តរាត បណ្តុំនៃបន្ទាត់ស្ប៉ិចខុសៗគ្នាដែលត្រូវបានបញ្ចេញដោយគំរូឧស្ម័នក្តៅ។
lineage A common line of descent from ancient ancestors to modern forms.	ខ្សែស្រឡាយ ឡាញនិទម្មតា ដែលកើតពីបុព្វដើម មកជាទម្រង់បច្ចុប្បន្ន។
linear Narrow or slender, particularly with reference to plant parts.	រាងស្រោច រាងរៀវ ជាពិសេសសំដៅលើផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ។
LINES Long interspersed repetitive sequences found in the genomes of higher organisms, such as the 6kb KpnI sequences found in primate genomes.	ខ្សែតំណលំដាប់ តំណលំដាប់លាយឡំគ្នាដែលយ៉ាងវែង ដែលមានក្នុងសេណូមរបស់ការ៉ុស្តាត ដូចជាតំណលំដាប់ 6-Kb KpnI មានក្នុងសេណូមព្រីម៉ាត។
lingual Of or relating to the tongue.	នៃអណ្តាត អំពីអណ្តាត ឬទាក់ទងនឹងអណ្តាត។
lingulate (of plant structures) Tongue-shaped.	រាងដូចអណ្តាត (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
linkage The condition of having genes on the same chromosome (linked); alleles of genes that are linked tend to be inherited together.	ជំនាន់សែន សភាពដែលមានសែនច្រើនស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូមតែមួយ (ភ្ជាប់គ្នា)។ សែននៃអាឡែលដែលជាប់គ្នា ដូចជាទម្រង់មេតាមូលីកូល។

linkage group Genes that occur together on the same chromosome.	ក្រុមខ័ណ្ឌសំនុំ សំនុំដែលស្ថិតនៅជាប់គ្នាលើក្រូម៉ូសូមតែមួយ។
linker 1. A synthetic double-stranded oligonucleotide, containing a sequence for a specific restriction enzyme. A linker is used to attach cohesive ends to a DNA molecule that has blunt ends, for use, for example, in gene cloning. 2. DNA contained in a nucleosome that is not directly complexed with the histones.	លីន័យ័រ 1. អូលីហ្គូនុយក្លេអូទីតច្រវាក់កំទេសំយោគ ដែលមានផ្ទុកតំណលំដាប់សម្រាប់អង្គបង្រួមយថាប្រភេទ។ លីន័យ័រត្រូវបានប្រើសម្រាប់ភ្ជាប់ចុងមូលេគុលADNចុងទាល អោយទៅជាចុងលយ ប្រើនៅក្នុងការធ្វើកូនសែន។ 2. អង្គតំណANDរបស់នុយក្លេអូសូម ជាផ្នែកដែលមិនរុំជុំវិញអ៊ីស្តូន។
linking number The number of times that two circular DNA duplex strands, cross over each other.	ចំនួនបន្តភ្ជាប់គ្នា ជាចំនួនដងដែលADNច្រវាក់កំទេរវាងរង្វង់មូល 2 គងពីលើគ្នាទៅវិញទៅមក។
Linnaeus, Carl (1707-78) Swedish biologist, author of <i>Systema Naturae</i> (1753), in which he created the binomial system of classifying organisms (See binomial nomenclature).	ខាល លីនេឡើស(1707-78) ជីវិតជនជាតិស្វីតដេន ដែលជាអ្នកនិពន្ធនៃ <i>Systema Naturae</i> (1753) ដែលនៅក្នុងនោះ គាត់បានបង្កើតប្រព័ន្ធទ្វេនាមអំពីចំណាត់ថ្នាក់ការរស់(សូមមើលពាក្យ នាមវលីទ្វេនាម)។
linoleic acid or essential fatty acid An unsaturated fatty acid that cannot be synthesized in the human body and is therefore described as 'essential'. It is abundant in vegetable oils. Deficiency results in increased metabolic activity, poor growth.	អាស៊ីតលីណូលេអ៊ិច ឬ អាស៊ីតខ្លាញ់ពិសេស អាស៊ីតខ្លាញ់មិនផ្តិត ដែលមិនអាចសំយោគបានដោយសារពង្សកាយ និងដូច្នោះហើយបានជាគេហៅវាថា 'ពិសេស'។ វាសម្បូរនៅក្នុងប្រេងរុក្ខជាតិ។ កង្វះអាស៊ីតលីណូលេអ៊ិចបណ្តាលអោយមាន កំណើនសកម្មភាពមេតាបូលីស និងលូតលាស់យឺត។
lip 1. (of an embryonic blastopore) The rim of the blastopore. 2. (of a flower perianth) A group of perianth segments united to form a distinct grouping thus divided from the rest of the perianth. 3. (of vertebrates) One of two fleshy parts (upper and lower) surrounding the mouth.	តែម 1. (អំពីប្លាស្តូពីរអំប្រើយ៉ុង) គែមរបស់ប្លាស្តូពីរ។ 2. (អំពីបរិបុប្ផាផ្កា) អង្គតំបរិបុប្ផាយក្រុម ដែលរលាយចូលគ្នា បង្កើតបានជាក្រុមមួយដែលមានលក្ខណៈខុសពីគេនៅក្នុងបរិប្បានោះ។ 3. បម្រមាត់ (អំពីសត្វផ្អឹងកង) ផ្នែកនៃសាច់ (លើ និងក្រោម) ដែលនៅពីទ្វីវិញមាត់។
lip- or lipo- prefix denoting fat.	លីប ឬ លីប៉ូ (បុព្វបទ)មានន័យថា ខ្លាញ់។
lipases Enzymes that catalyze the hydrolysis of ester bonds in fats, oils, and similar lipids.	លីប៉ាស អង្គបង្រួមដែលកាតាលីសអ៊ីដ្រូលីសសម្ព័ន្ធអេស្ត័រក្នុងខ្លាញ់ ប្រេង និងលីពីតប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។
lipid An organic molecule, made of carbon, hydrogen and oxygen that will not dissolve in water but will dissolve in nonpolar (fatty) substances. Lipids are important in the structure of membranes and nerve tissues, and for storing energy. They include triglycerides (fats and oils), phospholipids, sterols and steroids, waxes.	លីពីត មូលេគុលសរីរាង្គបង្កឡើងដោយកាបូន អ៊ីដ្រូសែន និងអុកស៊ីសែន ដែលមិនរលាយក្នុងទឹក ប៉ុន្តែនឹងរលាយក្នុងសារធាតុគ្មានប៉ូល (ខ្លាញ់) ។ លីពីតមានសារៈសំខាន់សំរាប់ទម្រង់ក្លាស និងជាលីកាប្រសាទ និងសម្រាប់ការផ្ទុកថាមពល។ លីពីតមាន ទ្រីស្តេរ៉ូលីត (ខ្លាញ់ និងប្រេង) ផ្លូស្តូលីពីត ស្ទេរ៉ូល និងស្ទេរ៉ូអ៊ីត ក្រមូន។
lipin A complex fat containing nitrogen and frequently phosphorus or sulphur.	លីពីន ខ្លាញ់សាំញ៉ាំ ដែលមានផ្ទុកអាសូត និងជាញឹកញាប់ក៏មានផ្ទុកផងដែរនូវផ្លូស្តូរ ឬស្ពាន់ផង។
lipogenesis Biosynthesis of fatty acids.	សំយោគលីពីត សំយោគជីវៈនៃអាស៊ីតខ្លាញ់។
lipoid Any substance with fat-like properties including true fats, steroids and lipins.	លីប៉ូអ៊ីត សារធាតុទាំងឡាយណា ដែលមានលក្ខណៈដូចខ្លាញ់ គឺរួមមានខ្លាញ់ពិតប្រាកដ ស្ទេរ៉ូ អ៊ីត និងលីពីន។
lipophilic Having an affinity for lipids. Fatty acids are lipophilic as their tails attract each other.	លីប៉ូអ៊ីលីប ចំណូលលីពីត។ អាស៊ីតខ្លាញ់គឺលីប៉ូអ៊ីលីប ព្រោះកន្ទុយរបស់វាទាញគ្នាទៅវិញទៅមក។
lipoproteins Macromolecules composed of protein and lipid that transport lipids in blood.	លីប៉ូប្រូតេអ៊ីន ម៉ាក្រូម៉ូលេគុលបង្កឡើងដោយប្រូតេអ៊ីននិងលីពីត ដែលដឹកជញ្ជូនលីពីតក្នុងឈាម។
liposome Structure consisting of an aqueous core separated from the external environment by a bilayer of amphipathic molecules.	លីប៉ូសូម ទម្រង់បង្កឡើងពីចំណុចទឹកដែលរំព្លាក់ចេញពីបរិស្ថានខាងក្រៅដោយស្រទាប់ទ្វេរបស់ម៉ូលេគុលអំពីប៉ាទិច ។
liquid The state of matter in which the molecules are strongly attracted to each other, but because they are farther apart than in a solid, they move past each other more freely.	សារណាតុរាវ ឬ វត្ថុរាវ សភាពរបស់រូបធាតុ ដែលម៉ូលេគុលភ្ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមកយ៉ាងខ្លាំង ប៉ុន្តែដោយម៉ូលេគុលរត់រាវទាំងនេះស្ថិតនៅឆ្ងាយពីគ្នាជាងរត់រឹង ទើបវារំកិលឆ្លងកាត់គ្នាទៅវិញទៅមកបានដោយសេរី។
liquid feeder Any organism that feeds exclusively on liquids, such as a mosquito.	សត្វស៊ីវត្ថុរាវ ការរស់ទាំងឡាយណា ដែលស៊ីវត្ថុរាវ ដូចជាសត្វមូស។

liter (l) SI volume unit equal to 1000 cm ³ .	លីត័រ (ល.) ឯកតាមាឌតាមប្រព័ន្ធអន្តរជាតិស្មើនឹង 1000 cm ³ ។
lithocyte See statocyst.	លីតូស៊ីត សូមមើលពាក្យ ស្តាតូស៊ីស។
lithophyte Any plant that grows on rocky ground.	រុក្ខជាតិដុះលើថ្ម
lithosere A plant succession that originates on a rock surface.	តំណរុក្ខជាតិដែលដុះលើផ្ទៃថ្ម
lithosphere Crust of the Earth.	សម្បកផែនដី
lithotroph Any organism that makes use of an inorganic electron donor.	លីតូត្រូត ភារវរសដែលប្រើអ្នកចាប់យកអេឡិចត្រុងគ្រប់ជាធាតុអសរីរាង្គ។
litter 1. Any material aggregated on the surface of soil from above-ground vegetation. 2. The offspring produced at any one time by a mammal.	1. សស្រោម សារធាតុដែលផ្តុំគ្នានៅលើផ្ទៃដី គឺបង្កពីរុក្ខជាតិដែលស្ថិតនៅលើដី។ 2. កូនសត្វ កូនសត្វដែលត្រូវបានបង្កើតនៅពេលណាមួយ ដោយថនិកសត្វ។
littoral Relating to the shallow portion of a lake, sea, or ocean where rooted plants are capable of growing.	ឆ្នេរ ដែលទាក់ទងទៅនឹងផ្នែកទឹករាក់នៃបឹង សមុទ្រ ឬមហាសមុទ្រ ដែលរុក្ខជាតិមានឫសអាចដុះលូតលាស់បាន។
littoral zone The area of the shore between high tide and low tide marks; intertidal zone.	តំបន់ឆ្នេរ តំបន់មាត់សមុទ្រដែលស្ថិតនៅចន្លោះទឹកជំនោរនិងទឹកលំនាច។
live vaccine A vaccine preparation containing live, but weakened or altered (See attenuated), strains of microorganisms; that are no longer virulent (See virulence), yet will provoke an immune response.	ថ្នាំបង្ការរស់ ជាប្រភេទថ្នាំបង្ការដែលមានផ្ទុកនូវមីក្រូបនៅរស់ ប៉ុន្តែត្រូវបានធ្វើអោយចុះខ្សោយ ឬធ្វើអោយមានការប្រែប្រួលលក្ខណៈ ដែលវាមិនមានលទ្ធភាពបង្កជំងឺទៀតទេ ផ្ទុយទៅវិញ វាភ្លេចអោយមានតំណបភាពសុវា។
liver An organ that produces bile, removes toxic materials, and stores glycogen. See appendix 4.	ឆ្អើម សរីរាង្គដែលបង្កើតទឹកប្រមាត់ បំបាត់សារធាតុពុលចេញ និងស្តុកភ្លឺកូសែន។
liver fluke See fluke.	ខូចឆ្អើម សូមមើលពាក្យ ខូច(ដង្កូវម៉្យាង)។
liverwort See hepatica.	អេប៉ាទីកា សូមមើលពាក្យ អេប៉ាទីកា។
living fossil An organism such as coelocanth or Ginkgo (ginkgoales) which had previously been known only from fossil forms, and was thought to be extinct prior to its discovery.	ស្នូលរស់ ភារវរសដូចជាស៊ីឡាកង់ ឬគីងកូ ដែលកាលពីមុនគេស្គាល់តែតាមរយៈទម្រង់ផូស៊ីល ហើយគេធ្លាប់គិតថា បានវិនាសផុតពូជអស់ទៅហើយ។
lizard Any member of the reptilian order Lacertilia, the majority of which possess a long scaly body and tail, and four obvious limbs.	សត្វសត្វស្ថិតក្នុងលំដាប់ឡេសីទីលៀ ដែលភាគច្រើននៃសត្វស្ថិតក្នុងលំដាប់នេះ មានដងខ្លួន និងកន្ទុយវែង និងមានគ្របដោយស្រកា ព្រមទាំងមានជើងបួន។
loam A fertile soil formed of sand and clay and having an organic or humus content.	ដីលីដាតិ ប្រភេទដីមានដីជាតិកើតពីដីខ្សាច់ និងដីឥដ្ឋ និងមានសារធាតុសរីរាង្គ ឬមេតា។
lobed (of leaves) Divided but not into separate leaves.	ដែក (អំពីស្លឹក) មានលក្ខណៈដែក ប៉ុន្តែមិនដាច់ពីគ្នាទេ។
lobule of liver One of several lobes or divisions of the liver.	កូនកំពកឆ្អើម ថត ឬចំណែករបស់ថ្លើម។
local population See deme.	ប៉ូពុយឡូស្យូនតំបន់ សូមមើលពាក្យ ឌីម។
lockandkey model Model for substrateenzyme interaction that states that the two molecules are complementary to each other before binding and fit together like a lock and key.	គំរូមេសោនិងកូនសោ គំរូសម្រាប់អន្តរកម្មរវាងស៊ុបស្ត្រាត និងអង់ស៊ីម ដែលចែងថាម៉ូលេគុលពីរបំពេញគ្នាទៅវិញទៅមកមុននឹងភ្ជាប់គ្នា និងត្រូវគ្នាដូចជា មេសោនិងកូនសោ។
locomotion The progressive movement of an organism.	បម្រាស់ទី ឬ បលនា
loculicidal (of an ovary) Being split down the middle of each cell.	ឡូគូលីសែខាស (អំពីអូវែ) បែកតាមទ្រនុងកណ្តាលរបស់ផ្លែនីមួយៗ។
locus (plural, loci) The place on a chromosome where an allele is located.	ឡូគុស (ពហុវចន ឡូស៊ី) ចំនុចដែលអាឡែលស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូម។
lod score A statistical method of estimating linkage between human genes by calculating the probability of a particular frequency of births having been produced by genetic linkage as compared with independent assortment. The name lod comes from	ពិន្ទុ ឡូត វិធីស្ថិតិ សម្រាប់ការប៉ាន់ស្មាននូវជំនាប់រវាងសែនមនុស្ស ដោយការគណនាប្រូបាប៊ីលីតេរបស់ប្រេកង់កូនដែលកើតយថាប្រភេទ ដែលត្រូវបានបង្កើតដោយជំនាប់សេនេទិច ដោយប្រៀបធៀបជាមួយការផ្តាច់ចេញដោយឯករាជ្យ។ ឈ្មោះឡូត គឺមានប្រភពមកពី 'ឡូការីត ឬ ភាពចំឡែក'។

'log of odds'.	
lodicule The small perianth that, in the flowers of grasses, swells and exposes the pistil and stamens, by forcing open the surrounding bracts.	ឡូឌីយូល បរិបុណ្ណាតូចៗ (ផ្កាស្មៅ) ដែលឡើងប៉ោង និងបង្វែរកញ្ចុំកេសញ្ជី និងកញ្ចុំកេសណ្តាល អោយចេញក្រៅដោយការបំបែកស្នូបផ្កា។
log phase The exponential phase of growth in a bacterial culture. Plotting the log of the number of cells against time gives a straight line. See logarithmic scale.	វគ្គឡូការីត វគ្គលូតលាស់អិចស្ប៉ូណង់ស្យែល នៅក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលបាក់តេរី។ ការគូរក្រាបបង្ហាញតម្លៃជាឡូការីតអំពីចំនួនកោសិកា ទល់នឹងពេលវេលា បានផ្តល់នូវខ្សែត្រង់។ សូមមើលពាក្យ ខ្នាតឡូការីត
logarithmic scale A scale in which the values of a variable are expressed as logarithms.	ខ្នាតឡូការីត មាត្រដ្ឋានដែលតម្លៃរបស់បម្រែបម្រួល ត្រូវបានបង្ហាញក្នុងទម្រង់ជាឡូការីត។
logistic curve An S-shaped curve of numbers against time that represents the growth in numbers of a population of organisms in a limited environment. See growth curve.	ខ្សែកោងឡូជីស្តីក ខ្សែកោងរាងS បង្ហាញពីចំនួន ទល់នឹងពេលវេលា ដែលតំណាងពីការលូតលាស់នៃចំនួនប្លូតូមូល ឡូស្យុងរបស់ការវល់នៅក្នុងបរិស្ថានកម្រិតមួយ។ សូមមើលពាក្យ ខ្សែកោងលូតលាស់។
log-probit analysis A graph in which the x-axis is a log scale and the y-axis is a probability scale.	ការវិភាគសម្ព័ន្ធកំឡូក ក្រាបដែលអ័ក្សX គឺជាខ្នាតឡូការីត ចំណែកឯអ័ក្ស Y គឺជាខ្នាតប្រូបាប៊ីលីតេ។
lomasome An invagination that occurs in the cells of fungal hyphae and sporing structures.	ឡូម៉ាសូម ការរលាត់ ដែលកើតមានចំពោះកោសិកាអ៊ីហ្វូជ្វីត និងទម្រង់កំណាស្ស៊ី។
lomentum A form of legume seed in which constrictions between the seeds result in their falling singly.	សន្ទះខណ្ឌគ្រាប់ ទម្រង់របស់គ្រាប់រុក្ខជាតិអំបូរសណ្តែក ដែលមានស្នាមខណ្ឌនៅចន្លោះគ្រាប់ បែបនេះ ធ្វើអោយគ្រាប់ធ្លាក់ដាច់ៗពីគ្នា។
long period interspersion Pattern of genome organization in which long pieces of single copy DNA are interspersed with long sections of repetitive DNA. This pattern of genome organization is found in <i>Drosophila</i> and the honeybee.	គំរូបច្រុះអន្តរកំរិត គំរូបផ្តុំសេណូមដែលជាកន្លែងអង្កត់ADNវែងមួយ ត្រូវបានពង្រាយយាយត្នាជាមួយបំណែកវែងៗនៃADNដដែលៗ។ គំរូបផ្តុំសេណូមនេះមានក្នុងជ្រូកស្រី និងឃ្មុំ។
long terminal repeat (LTR) Sequence of several hundred base pairs found at the ends of retroviral DNAs.	តំណលំដាប់វែងទៅដុំ តំណលំដាប់គូបាសរាប់រយ ដែលមាននៅចុង ADNs របស់ប្រតិរីស។
longday plant A plant that flowers only when the photoperiod is longer than a certain critical amount.	រុក្ខជាតិវែងថ្ងៃ រុក្ខជាតិដែលចេញផ្កាតែនៅពេលដែលរយៈពេលថ្ងៃយូរជាងរយៈពេលកំនត់មួយ។
long-sightedness See hyperopia.	ទទឹងទទឹង
Loop of Henle A section of tubule between the proximal and distal tubules of a nephron where urine is concentrated.	គ្រួសែនអង់ដេល ផ្នែកនៃបំពង់ដែលស្ថិតនៅចន្លោះបំពង់បត់បែនជិត និងបំពង់បត់បែនឆ្ងាយរបស់នេហ្រ្វុង កន្លែងដែលទឹកនោមត្រូវបានច្រោះ។
looped domain A fold or loop in a region of packed chromatin fibers, which extends out from the main axis of the chromosome. Looped domains may consist of 20,000 to 100,000 nucleotide pairs.	តំបន់គ្រួសែន ផ្នត់ ឬរង្វល់ខ្សែនៅក្នុងតំបន់សរសៃក្រម៉ាទីនផ្តុំគ្នាខ្លាំងដែលលាតសន្ធឹងពីអ័ក្សមេក្រូមូសូម។ តំបន់គ្រួសែនអាចមានផ្ទុកនូវនុយក្លេអូទីតពី ២០ ០០០ ទៅ ១០០ ០០០ គូ។
lophodont A tooth structure found in e.g. the rhinoceros, in which ridges used as grinding surfaces occur on the crowns of the molar teeth.	ឡូផូដូន ទម្រង់ធ្មេញ មានចំពោះ ឧ. សត្វរមាស ដែលថ្ងាសត្រូវបានប្រើសម្រាប់បូកផ្ទៃនានា កើតមាននៅចុងធ្មេញផ្កាម។
lophophorate Relating to several kinds of marine animals that possess ciliated tentacles (lophophores) used to collect food (eg. pterobranchs).	ឡូផូផែរេត ដែលទាក់ទងទៅនឹងសត្វសមុទ្រជាច្រើនប្រភេទ ដែលដៃមានរោមញ័រ (lophophores) សម្រាប់ចាប់អាហាររបស់វា (ឧ- pterobranchs)។
lophophore The ring of ciliated tentacles around the mouth in polyzoans. and brachiopods.	ឡូផូផែរ រណ្តដៃដែលស្ថិតនៅជុំវិញមាត់របស់ប្លូលីស្វែរី និងប្រាតិអូប៊ូត។
Lorenz, Konrad (1903-89) Austrian biologist, the pioneer of modern ETHOLOGY, who founded the school of behavioural studies which regards animal behaviour as a product of adaptive evolution.	ខុនរ៉ាដ ឡូរេន (1903-89) ជីវវិទូជនជាតិអូស្ត្រាលី ដែលជាអ្នកបង្កើតបច្ចេកវិទ្យាម៉ូដឹមដំបូងគេបង្អស់ និងជាអ្នកបង្កើតសាលាសិក្សាអំពីអាកប្បកិរិយាសត្វ ដែលជាផលិតផលនៃការវិវត្តន៍សម្របតម្រូវ។
lotic Related to an environment in which water is moving, such as rivers. See Lentic.	លូត (ដែលមានចលនា) ទាក់ទងទៅនឹងបរិស្ថានដែលទឹកមានចលនាដូចជាទន្លេ។ សូមមើល Lentic។
louse Any wingless insect of the order Mallophaga (bird lice or biting lice) or the order Anopleura	លែ សត្វល្អិតគ្មានស្នាម ក្នុងលំដាប់ម៉ាឡូផាហ្គា (ចៃ បក្សី ឬចៃខាំ) ឬក្នុងលំដាប់អាណូប្លេរ៉ា (ចៃបីត)។

(sucking lice).	
LSD (lysergic acid diethylamide) An hallucinogenic drug prepared from lysergic acid.	លីស៊ែរីករណស៊ីតឌីអេទីលរណឌីន ថ្នាំហាល់លូស៊ីណូសែន បង្កើតពីអាស៊ីតលីស៊ែរីករណ
LTH See lactogenic hormone.	សូមមើលពាក្យ អរម៉ូនឡាក់តូសែន ។
Lucas test Test for identifying whether an alcohol is primary, secondary, or tertiary by its rate of conversion to a chloroalkane.	តេស្ត Lucas តេស្តសំរាប់កំណត់តើអាល់កុល ថាគឺជាអាល់កុលថ្នាក់ទី ១ ឬថ្នាក់ទី ២ ឬថ្នាក់ទី ៣តាមល្បឿនបំបែករបស់វាទៅជាគ្លរូអាល់កាន។
luci- <i>prefix</i> denoting light.	លូស៊ី- (បុព្វបទ) មានន័យថា ភ្លឺ។
luciferase An oxidizing enzyme that, acting on the bioluminescent substance luciferin, causes luminosity in glow-worms and other insects. See luminescence.	លូស៊ីហ្វេរ៉ាស អង់ស៊ីមអុកស៊ីតកម្ម ដែលមានអំពើលើសារធាតុដីបញ្ចេញពន្លឺលូស៊ីហ្វេរីន ដោយបង្កអោយមានការបញ្ចេញពន្លឺ មានចំពោះដង្កូវបញ្ចេញពន្លឺ និងសត្វល្អិតផ្សេងៗ។ សូមមើលពាក្យ ការបញ្ចេញពន្លឺ។
luciferin A compound which, when acted upon by the enzyme luciferase, gives rise to bioluminescence in, for example, fire-flies, glow-worms, some coelenterates and some deep-sea fish.	លូស៊ីហ្វេរីន សមាសធាតុដែល(នៅពេលមានអំពើ ដោយអង់ស៊ីមលូស៊ីហ្វេរី វ៉ាស) វិវត្តទៅជាដីបញ្ចេញពន្លឺ មានចំពោះ ឧ. សត្វអំពិលអំពែក ដង្កូវបញ្ចេញពន្លឺ សីឡុងតេរីខ្លះ និងត្រីរស់នៅសមុទ្រជ្រៅមួយចំនួន។
Lucy The first example of <i>Australopithecus afarensis</i> , about three million years old, found in Ethiopia. Lucy has the human characteristics of upright stance, arched feet and long thumbs but the ape-like features of small size less than 4 ft tall, short legs, long arms, small brain and hunched shoulders.	លូស៊ី ជាឧទាហរណ៍ដំបូងគេអំពី <i>Australopithecus afarensis</i> ដែលមានអាយុកាលប្រហែលជា ៣ លានឆ្នាំមុន និងមាននៅប្រទេសអេត្យូពី។ លក្ខណៈដូចមនុស្សរបស់លូស៊ី មានដូចជា ការឈរត្រង់ ជើង កោង មេដៃវែង ប៉ុន្តែក៏មានលក្ខណៈដូចស្វាធំដែរ ដូចជាមានទំហំតូច គឺមានកំពស់ទាបជាង ៤ ហ្វីត ជើងខ្លី ដៃវែង ខ្នងមានទំហំតូច និងមានស្មារតីកោង។
lumbar vertebra One of the vertebrae present between the thoracic vertebrae and the sacral vertebrae, in the region of the waist in mammals. See vertebral column.	ស្តីលុមបា ឆ្អឹងកងមួយក្នុងចំណោមឆ្អឹងកងជាច្រើន ដែលនៅរវាងឆ្អឹងកងទ្រូង និងឆ្អឹងកងសាគ្រុម គឺស្ថិតនៅត្រង់ចង្កេះថនិកសត្វ។
lumen A hollow interior space such as the inside of a tube. eg. the inside of the small intestine.	ប្រហោង លំហប្រហោងខាងក្នុង ដូចជាប្រហោងបំពង់។ ឧទាហរណ៍ ប្រហោងក្នុងពោះវៀនតូច។
luminescence The production of light by living organisms that is brought about by the oxidation of the protein luciferin. The reaction requires ATP and is catalysed by luciferase. See also bioluminescence.	ការបញ្ចេញពន្លឺ ការផលិតពន្លឺដោយការរស់ ដែលបណ្តាលមកពីការធ្វើអុកស៊ីតកម្មរបស់ប្រូតេអ៊ីនលូស៊ីហ្វេរីន។ ប្រតិកម្មនេះមានត្រូវការថាមពល ATP និងត្រូវបានជម្រុញដោយលូស៊ីហ្វេរីន។ សូមមើលពាក្យ ដីបញ្ចេញពន្លឺ។
luminosity The amount of light emitted or reflected - brightness.	កម្រិតពន្លឺ បរិមាណពន្លឺដែលបានបញ្ចេញ ឬ បានផ្លាតចេញ។
lunar or lunate Crescent-shaped.	រាងខ្សែចន្លោះច័ន្ទ
lung An organ that functions in the exchange of oxygen and carbon dioxide with the atmosphere. Vertebrate lungs contain millions of alveoli in contact with capillaries which provide a huge surface area for gas exchange. See appendix 4.	សួត សរីរាង្គដែលមានមុខងារប្តូរអុកស៊ីសែននិងឧស្ម័នកាបូនិច ជាមួយបរិយាកាស ។ សួតនៃសត្វឆ្អឹងកងមានកូនចង់សួតរាប់សិបលាន ដែលទាក់ទងទៅនឹងសរសៃប្តូរជាច្រើនដែលផ្តល់ផ្ទៃយ៉ាងធំសំរាប់ការប្តូរឧស្ម័ន។ មើលទំព័រ 322។
lung book A form of respiratory organ found in spiders and scorpions containing a large number of parallel leaflets around which air circulates.	សន្លឹកសួត សរីរាង្គដង្ហើមម៉្យាង មានចំពោះពីងពាង និងខ្លួយ ដែលមានបន្ទះស្តើងស្របៗគ្នាយ៉ាងច្រើន និងដែលខ្យល់រត់ជុំវិញបន្ទះស្តើងទាំងនោះ។
lungfish See dipnoan.	ត្រីសួត សូមមើលពាក្យ ឌីបណូអ៊ែរ។
luteal phase The phase of the oestrus cycle in which the corpus luteum forms in the ovary. Secretion of progesterone takes place followed by the development of uterine glands and a decrease in oestrogen secretion.	វគ្គលុយតេរល វគ្គរបស់វដ្តរដូវ ដែលនៅក្នុងវគ្គនេះ គឺមានការកើតអង្គលៀងនៅក្នុងអូវែរ។ មានការបញ្ចេញប្រូសេស្តេរ៉ូន និងបន្ទាប់មកមានការវិវត្តន៍របស់ក្រពេញស្បូន និងការបញ្ចេញអ៊ីស្ត្រូសែនមានការធ្លាក់ចុះ។
luteal tissue The tissue derived from follicle cells that fills the ruptured Graafian follicle and forms the corpus luteum.	ជាលិកាអង្គលៀង ជាលិកាដែលមានប្រភពមកពីកោសិកាផ្លូវលីគុល ដែលលូតលាស់បំពេញនៅក្នុងផ្លូវលីគុលដែលផ្ទុះបែក រួចក៏បង្កើតបានជាអង្គលៀង។
luteinizing hormone (LH) A pituitary hormone that	អរម៉ូនលុយតេរីន អរម៉ូនរបស់អ៊ីប៉ូភីសដែលធ្វើអោយផ្លូវលីគុលធ្លាយ និង

causes a follicle to rupture and then become the corpus luteum.	វិវត្តន៍ទៅជាអង្គល្បែង។
luteotrophic hormone (LTH) or lactogenic hormone or prolactin A proteinaceous hormone secreted by the anterior pituitary gland of vertebrates whose functions including, influencing the onset of lactation, and stimulating maternal behaviour in all vertebrates.	អ័រម៉ូនលុយតេត្រូត្រិក ឬ អ័រម៉ូនឡាក់តូសែន ឬ ប្រូឡាក់តិទីន ជាអ័រម៉ូនបង្កើនឡើងពីប្រូតេអ៊ីន និងត្រូវបានបញ្ចេញដោយក្រហមដើម្បីបង្កើតមុខរបស់សត្វផ្ទឹមកង។ មុខងាររបស់អ័រម៉ូននេះមានដូចជា មានឥទ្ធិពលលើការផលិតទឹកដោះ និងភ្លេចអោយមានអាកប្បកិរិយាជាមួយ ចំពោះគ្រប់សត្វផ្ទឹមកងទាំងអស់។
Lutheran blood group One of many blood group systems inherited independently of the ABO, MN, and Rh systems. Alleles of this group determine the presence or absence of antigens on the surface of red blood cells. This gene is on human chromosome 19.	ក្រុមឈាម Lutheran ប្រពន្ធមួយនៃប្រព័ន្ធក្រុមឈាមជាច្រើនដែលតំណាងដោយឯករាជ្យនៃប្រព័ន្ធ ABO, MN, និង Rh។ អាឡែលនៃក្រុមនេះកំណត់រកមាន ឬអវត្តមាននៃអង់ទីសែននៅលើផ្ទៃនៃគោលិកាឈាមក្រហម។ សែននេះ ស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូមទី១៩របស់មនុស្ស។
luxury gene A gene coding for a specialized function and expressed at a high level, such as the immunoglobulin genes that are expressed in B-cells.	សែនលុចស៊ីវី សែនកំណត់ការសំយោគនូវមុខងារពិសេស និងមានការសម្តែងក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ដូចជា សែនអ៊ីម៉ូហ្គូលីនប៊ូយលីន ដែលសម្តែងនៅក្នុងកោសិកា B។
lyase An enzyme that catalyses (a) the addition of groups to double bonds, (b) the removal of groups to form double bonds.	ឡែយេស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញ (a)ការបន្ថែមក្រុមទៅលើសម្ព័ន្ធទ្វេ (b) ការកាត់ក្រុមចេញ ដើម្បីបង្កើតសម្ព័ន្ធទ្វេ។
lycogenic bacterium or lysogen A bacterium that carries a prophage of a temperate virus. See lysogeny.	បាក់តេរីលីសូសែន ឬ លីសូសែន បាក់តេរីដែលផ្ទុកប្រូផាសរបស់វីរុស។ សូមមើលពាក្យ លីសូសែន។
Lycopodiales An order of the tracheophyta containing the club mosses.	លីកូប៉ូឌីយ៉ាល លំដាប់របស់ត្រាកេអូភីតា ដែលមានដូចជាស្លែកពុំ។
Lycopsidea A subdivision of the tracheophyta including the club mosses Lycopodium and related species.	លីកូបស៊ីដា សាខារងរបស់ត្រាកេអូភីតា ដែលមានដូចជាស្លែកពុំប្លូមៀម និងប្រភេទដែលទាក់ទងវា។
lymph Tissue fluid that circulates in the lymphatic vessels similar to blood but without red blood cells.	ទឹករំងៃ ជាលិការដែលរត់នៅក្នុងសរសៃទឹករំងៃ ដែលប្រហាក់ប្រហែលនឹងឈាមដែរ តែគ្មានគោលិកាឈាមក្រហមទេ។
lymph heart An enlarged lymphatic vessel that is capable of pumping lymph. It is present in most vertebrates but not birds and mammals.	មេនទ្វេទឹករំងៃ សរសៃទឹករំងៃដែលរីកធំ ដែលមានអាចសង់ទឹករំងៃបាន។ វាមានចំពោះសត្វផ្ទឹមកងភាគច្រើន លើកលែងតែបក្សី និងមនុស្ស។
lymph node or lymphatic node A mass of lymphoid tissue, important in producing antibodies containing macrophages which remove foreign bodies from the lymph. It is present only in mammals and birds.	កូនកណ្តុរទឹករំងៃ ដុំជាលិកាឡុំផ្សិត ដែលមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងការផលិតអង់ទីករ មានដូចជាម៉ាក្រូផាស ដែលកំចាត់សារធាតុចម្លែកពីក្នុងទឹករំងៃ។ វាមានតែចំពោះមនុស្ស និងបក្សីទេ។
lymphatic capillary See lymphatic vessel.	សរសៃទឹករំងៃ សូមមើលពាក្យ សរសៃទឹករំងៃ។
lymphatic node See lymph node.	កូនកណ្តុរទឹករំងៃ សូមមើលពាក្យ កូនកណ្តុរទឹករំងៃ។
lymphatic system The network of lymph vessels and lymph nodes that drains excess tissue fluid (lymph) from the tissue spaces to the blood system, is active in combating infection and transports fats from the gut wall. Lymph is moved along by the action of skeletal muscles, not the heart. Lymph vessels contain one-way valves to prevent backflow of fluid to the tissues.	ប្រព័ន្ធទឹករំងៃ បណ្តាញសរសៃទឹករំងៃ និងកូនកណ្តុរទឹករំងៃដែលដឹកនាំសារធាតុរាវជាលិកា(ទឹករំងៃ) និងលើសចេញពីលំហជាលិកាឆ្ពោះទៅសរសៃឈាម។ វាប្រយុទ្ធនឹងសកម្មជាមួយមេរោគ និងដឹកនាំខ្លាញ់ពីភ្នាសពោះវៀន។ ទឹករំងៃមានចលនាដោយសកម្មភាពរបស់សាច់ដុំគ្រោង គឺមិនមែនដោយបេះដូងទេ។ សរសៃទឹករំងៃមានប្រិះមួយទិស ដើម្បីការពារការហូរត្រលប់ក្រោយរបស់ទឹករំងៃ ទៅកាន់ជាលិកាវិញ។
lymphocyte A type of white blood cell that manufactures antibodies.	ឡុំផូស៊ីត ប្រភេទគោលិកាសដែលបង្កើតអង់ទីករ។
lymphoid tissue Tissue composed largely of lymphocytes, such as the thymus or lymph nodes.	ជាលិកាឡុំផូស៊ីត ជាលិកាដែលបង្កើនភាគច្រើនដោយឡុំផូស៊ីត ដូចជា ទីមុស ឬកូនកណ្តុរទឹករំងៃ។
lymphokine A soluble mediator released by lymphocytes on contact with specific antigens.	ឡុំផូស៊ីន សារធាតុអន្តរការីដែលរលាយ។ វាត្រូវបានបញ្ចេញដោយឡុំផូស៊ីត នៅពេលមានប៉ះជាមួយអង់ទីសែនយថាប្រភេទ។
lymphoma A tumor of lymphoid tissue.	លីមហ្វូម៉ា ពក ឬ ជាលិកាលីមហ្វូស៊ីត។

Lyon hypothesis See inactive-X hypothesis.	សម្មតិកម្មលីយ៉ុង សូមមើលពាក្យ សម្មតិកម្ម X-អសកម្ម។
lyophilization See freeze-drying.	លីយ៉ូហ្វីលីសេស៊ីន សូមមើលពាក្យ សម្ងួតដោយត្រជាក់។
lyrate Shaped like a lyre.	រាងដូចពិណមុរាណ
Lys <i>abbrev.</i> lysine.	អក្សរកាត់របស់ លីស៊ីន ។
lyse To digest or break down.	បែក រំលាយឬបំបែក។
lysergic acid See LSD.	អាស៊ីត លីស៊ីន
lysigenous (of tissues) Producing cavities by the breakdown of cells, as in the secretory organs of some plants.	លីស៊ីនីស (អំពីជាលិកា) បង្កើតប្រហោង តាមរយៈការបំបែកកោសិកា ចោល ដូចជាក្នុងករណីសរីរាង្គបញ្ចេញរបស់រុក្ខជាតិខ្លះ។
lysin A type of antibody.	លីស៊ីន ប្រភេទម៉ូណូក្លុននៃអង់ទីកា។
lysine (K, Lys) One of 20 amino acids common in proteins, having an extra basic group and being alkaline in solution. The isoelectric point of lysine is 10.0.	លីស៊ីន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ ដែលមាន ទូទៅក្នុងម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន។ លីស៊ីនមានក្រុមបាសបន្ថែម និងមាន លក្ខណៈជាអាល់កាឡាំងនៅពេលនៅក្នុងសូលុយស្យុង។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រូរបស់លីស៊ីន គឺ10.0។
lysis The disintegration of a cell brought about by the rupture of its membrane.	ការផ្ទុះបែក ការបែកកោសិកាដោយការផ្ទុះឆ្លាយគ្នាសរបស់វា។
lysogenic bacterium A bacterial cell carrying a temperate bacteriophage integrated into its chromosome.	បាក់តេរីលីសូសែន កោសិកាបាក់តេរីដែលដឹកនាំបាក់តេរីយ៉ូដាស ដែល ត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងក្រូម៉ូសូមរបស់វា។
lysogenic virus A type of virus that causes the total destruction of a cell.	វីរុសលីសែន ប្រភេទវីរុសដែលបំផ្លាញកោសិកាទាំងមូល។
lysogeny The process by which the DNA of an infecting phage becomes repressed and integrated into the chromosome of the bacterial cell it infects. No new phages are produced.	លីសូសែនីស ដំណើរដែលADNរបស់វាសដែលជ្រៀតចូល គ្មានការសំដែង ចេញ (អត់សកម្មភាព) និងត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងក្រូម៉ូសូមនៃកោសិកា បាក់តេរីដែលវាប្រាតចូល។ គ្មានជាស្មើត្រូវបានបង្កើតឡើងទេ។
lysosome A membranebound organelle that stores digestive enzymes.	លីសូសូម ធាតុកោសិកាមានគ្នាសពីទ្វីជុំវិញ ដែលផ្ទុកអង់ស៊ីមរំលាយ។
lysozyme An enzyme that breaks down bacterial cell walls and provides protection against bacterial invasion in the skin, mucous membranes and many body fluids. It is found especially in tears, preventing infection in the eye.	លីសូហ្ស៊ីម អង់ស៊ីមដែលបំបែកគ្នាសគ្រោងកោសិកាបាក់តេរី និងផ្តល់ការ ការពារប្រឆាំងនឹងការជ្រៀតចូលរបស់បាក់តេរីនៅលើស្បែក លើគ្នាសសើម និងនៅក្នុងសារធាតុរាវជាលិកាជាច្រើន។ វាមានជាពិសេសនៅក្នុងទឹកភ្នែក ដោយការពារការឆ្លងមេរោគក្នុងភ្នែក។
lytic cycle A reproductive cycle found in viruses where the host cell lyses after producing new virus particles.	វដ្តលីទិច វដ្តបន្តពូជនៃវីរុសដែលកោសិកាចូលបែកឆ្លាយ បន្ទាប់ពីការ បង្កើតវីរុសថ្មី។
lytic phase The condition in which a temperate bacteriophage loses its integrated status in the host chromosome, replicates, and lyses the bacterial cell.	វដ្តលីទិច ស្ថានភាពដែលបាក់តេរីយ៉ូដាសបាត់បង់លទ្ធភាពបញ្ចូលខ្លួន វាទៅក្នុងក្រូម៉ូសូមចូលស្វ័យតំឡើងទ្វេ និងបំបែកកោសិកាបាក់តេរី។
M	
M <i>abbrev.</i> methionine.	ជាអក្សរកាត់របស់ មេត្យូនីន ។
M13 phage See bacteriophage.	ផាសM13 សូមមើលពាក្យ បាក់តេរីយ៉ូដាស។
macerate To cause to separate into parts by means of a digestive process, particular related to the separation of cells in tissues.	បំបែក ធ្វើអោយបែកទៅជាបំណែកៗ តាមរយៈការកិនបំបែក ជាពិសេស គឺទាក់ទងជាមួយនឹងការញែកកោសិកានៃជាលិកាអោយដាច់ចេញពីគ្នា។
macro- <i>prefix</i> denoting great or large.	ម៉ាក្រូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ធំ។
macrobiotic Prolonging life.	ធ្វើអោយរស់រានវិញ
macrobiotics A dietary system advocating a diet of whole grains and vegetables grown without chemical additives, and in which foods are classified according to the principles of Yin and Yang.	វិធីធ្វើអោយរស់រានវិញ ប្រព័ន្ធអាហារ ដែលផ្សព្វផ្សាយអោយ បរិភោគគ្រាប់ធញ្ញជាតិទាំងមូល និងបន្លែដែលគ្មានប្រើសារធាតុគីមី និងជា អាហារដែលត្រូវបានចាត់ថ្នាក់អាស្រ័យទៅតាមគោលការណ៍របស់យីង និង យ៉ាង។
macrocephalic Having a large head.	មានក្បាលធំ

macroclimate The meteorological conditions pertaining over a large area or region, more usually referred to as the climate of that area. See microclimate.	ម៉ាក្រូអាកាសធាតុ ស្ថានភាពឧតុនិយម ដែលគ្របដណ្តប់នៅលើតំបន់យ៉ាងធំ ដែលជាទូទៅ គេសំដៅទៅលើអាកាសធាតុរបស់តំបន់នោះ។ សូមមើលពាក្យ មីក្រូអាកាសធាតុ។
macrocyte See monocyte.	ម៉ាក្រូស៊ីត សូមមើលពាក្យ ម៉ូណូស៊ីត។
macroevolution Evolutionary changes that refer to the development of new species.	ម៉ាក្រូមីតូស៊ីស ការផ្លាស់ប្តូរវិវត្តន៍ដែលសំដៅទៅលើការកើតប្រភេទថ្មី។
macrofauna 1. A widely distributed fauna. 2. Any animals visible to the naked eye.	សត្វមានរចនាសម្ព័ន្ធនាយ (1.) សត្វធំៗ 2. សត្វទាំងឡាយដែលអាចមើលឃើញដោយភ្នែកទទេបាន។
macrogamete The female gamete, so designated because of its larger size. See isogamy, anisogamy.	ម៉ាក្រូកាមែត ជាប្រភេទកាមែតធំ ដែលគេកំណត់យ៉ាងដូច្នោះ ដោយសារតែវាមានទំហំធំ។ សូមមើលពាក្យ អ៊ីសូកាមី និង អានីសូកាមី។
macrolepidoptera The larger butterflies and moths.	ម៉ាក្រូលេពីដូរ៉ូម មេអំបៅ និងមេអំបៅខ្មោចធំៗ។
macromere A large cell from the vegetative pole of a developing egg. Such a cell contains yolk and gives rise to the endoderm of the embryo.	ម៉ាក្រូមែរ កោសិកាធំ នៅត្រង់ប៉ូលរស់ស្ថិតដែលកំពុងវិវត្ត។ កោសិកាប្រភេទនេះផ្ទុកស៊ុតល្បឿង និងវិវត្តទៅជាអង្គដូខែមរបស់អំប្រើយ៉ុង។
macromolecule An organic molecule made of a very large number of atoms.	ម៉ាក្រូម៉ូលេគុល ម៉ូលេគុលសរីរាង្គដែលបង្កឡើងដោយអាតូមជាច្រើន។
macromutation The mutation of several characters simultaneously.	មុយតាស្យុងពហុលក្ខណៈ មុយតាស្យុងដែលលេចចេញនូវលក្ខណៈជាច្រើន ក្នុងពេលដំណាលគ្នា។
macronucleus An organelle in paramecia and other ciliated protists that manufactures RNA.	ម៉ាក្រូណ្លេយ៉ូ ធាតុកោសិកានៅក្នុងប៉ារ៉ាមេស៊ី និងប្រូទីស្តមានរោមញ័រ ផ្សេងទៀតដែលបង្កើតARN។
macronutrients Inorganic elements required in large amounts for plant growth (e.g., nitrogen, calcium, sulfur).	ម៉ាក្រូធាតុចិញ្ចឹម ធាតុសរីរាង្គដែលត្រូវការក្នុងបរិមាណច្រើនសម្រាប់ការលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ (ឧទាហរណ៍ អាសូត កាល់ស្យូម និងស៊ុលផួរ)។
macrophage Scavenger cells in blood that engulf and digest (phagocytosis) old and damaged red blood cells and other debris.	ម៉ាក្រូផាស កោសិកាអ្នកកំទេចនៅក្នុងឈាមដែលលេបនិងរំលាយ (ដាកូស៊ីតូស) គោលិកិក្រាហមដែលចាស់និងខូចខាត និងកំទេចកំទីផ្សេងៗទៀត។
macrophagous (of animals) Feeding on food particles that are large relative to the size of animal.	ដែលស៊ីអាហារធំៗ (អំពីសត្វ) ស៊ីគ្រាប់អាហារ ដែលមានទំហំធំ ធៀបទៅនឹងទំហំរបស់សត្វនោះ។
macrophyte Large aquatic plant (e.g. water lily) as opposed to phytoplankton and small plants like duckweed.	ម៉ាក្រូហ្វឺត រុក្ខជាតិទឹកធំ (ឧ. ព្រលិត) ដែលផ្ទុយពី ប្លង់តុងរុក្ខជាតិ និងរុក្ខជាតិតូចៗ ដូចជាចកបាយទា។
macroplankton Larger members of the plankton, such as jellyfish and floating seaweed e.g. <i>Sargassum</i> .	ម៉ាក្រូប្លង់តុង ប្លង់តុងធំៗ មានដូចជាខ្លែសមុទ្រ និងសារាយសមុទ្រដែលអណ្តែត ឧ. <i>Sargassum</i> ។
Macropodidae The family of marsupials containing the kangaroos and wallabies. They are jumping mammals with long hind legs and a tail for balancing.	ម៉ាក្រូប៉ូដឺដ អំបូរថេរិកសត្វ រួមមានកងហ្គារូ និងវ៉ាលឺបឺ (ស្រដៀងកងហ្គារូដែរ តែមានទំហំតូចជាង)។ វាជាថេរិកសត្វលោតដោយប្រើជើងក្រោយវែង និងកន្ទុយសម្រាប់រក្សាលំនឹង។
macropterous Having large wings, as in some castes of termites and ants.	ដែលមានស្បែកធំៗ ដូចជាសត្វកណ្តៀរ និងស្រមោច។
macrospecies A polymorphic species containing many forms or races.	ប្រភេទពហុសណ្ឋាន ប្រភេទដែលមានទម្រង់ជាច្រើន។
macrosporangium See megasporangium.	ម៉ាក្រូស្ប័រីង សូមមើលពាក្យ មេហ្គាស្ប័រីង។
macrospore See megaspore.	ម៉ាក្រូស្ប័រី សូមមើលពាក្យ មេហ្គាស្ប័រី។
macrosporophyll See megasporophyll.	ម៉ាក្រូស្ប័រីភីល សូមមើលពាក្យ មេហ្គាស្ប័រីភីល។
macrurous Having a large tail. The term is usually applied to long-bodied crustaceans, such as the lobster, where the tail projects backwards as opposed to being beneath the abdomen as in the crab.	ដែលមានកន្ទុយធំ ពាក្យនេះ គឺប្រើជាទូទៅជាមួយពពួកគ្រុស្តាសេ មានដូចជាបង្កងជាដើម ដែលកន្ទុយវាងកោងមកខាងមុខ ហើយចំពោះក្តាមវិញ គឺស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោមពោះ។
macula An area of acute vision on the retina of many vertebrates which lack a fovea.	ម៉ាកុយូល តំបន់ឃើញច្បាស់នៅលើអទីនរបស់សត្វផ្អឹងកងជាច្រើន ដែលគ្មានហ្វូវ៉េ។

mad cow disease See Bovine spongiform encephalopathy.	ជំងឺគោឆ្មុត សូមមើលពាក្យ Bovine spongiform encephalopathy ។
maggot Any insect larva lacking appendages and an obvious head, (usually) the larva of a member of the order Diptera.	ដង្កូវ កូនញាស់សត្វល្អិតទាំងឡាយណា ដែលគ្មានជើង និងគ្មានក្បាលច្បាស់។ វាច្រើនតែជាកូនញាស់របស់សត្វក្នុងលំដាប់ឌីបេតេរ៉ា។
magic spot The name given to the compound guanosine tetraphosphate which is synthesized when <i>E. coli</i> . is starved for amino acids. Magic spot is thought to control transcription of the ribosomal RNA.	ចំណុចអស្ចារ្យ ជាឈ្មោះដែលគេដាក់អោយសមាសធាតុកាណូស៊ីន តេត្រាផូស្វាត ដែលត្រូវបានសំយោគនៅពេលដែលបាក់តេរី <i>E. coli</i> មានកង្វះអាស៊ីតអាមីនេ។ គេគិតថា ចំណុចអស្ចារ្យ គឺត្រួតពិនិត្យការចម្លងក្រុមរបស់ ARN វីបូសូម។
magnetite An iron oxide found in some animals, which may play a part in geomagnetic orientation because of its magnetic properties.	ធាតុម៉ាញ៉េទីត ដែលកម្ពុកស៊ីតមាននៅក្នុងសត្វខ្លះ ដែលអាចមាននាទីមួយផ្នែកនៅក្នុងការរកទីតាំង ដោយសារតែការមានលក្ខណៈម៉ាញ៉េទីតរបស់វា។
magnification Enlargement of an object	ការពង្រីក ការពង្រីកវត្ថុមួយអោយធំ។
maize The Indian corn <i>Zea mays</i> , possibly the most intensively investigated higher plant. It is a common food source.	លោត ពោតឥណ្ឌា <i>Zea Mays</i> ។ វាអាចជារុក្ខជាតិ ថ្នាក់ខ្ពស់ដែលមានការសិក្សាយ៉ាងខ្លាំងក្លា។ វាត្រូវបានគេប្រើជាប្រភពអាហារជាទូទៅ។
major histocompatibility loci See MHC.	សូមមើលពាក្យ MHC ។
malac- or malaco- prefix denoting soft.	ម៉ាឡាក់ ឬ ម៉ាឡាក់សូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទន់។
Malacostraca The crustacean group containing crabs, lobsters, shrimps, crayfish, etc.	ម៉ាឡាក់សូត្រា ក្រុមគ្រុស្តាសេ មានដូចជាក្តាម បង្កង់សមុទ្រ បង្ការ និងបង្កង់ទឹកសាប។ល។
Malagasy Pertaining to the biogeographical subregion formed by Madagascar and its surrounding islands (corresponding to Madagascan). See biogeographical region.	ម៉ាឡាស៊ី ទាក់ទងជាមួយនឹងតំបន់រងជីវភូមិសាស្ត្រ ដែលកើតឡើងពីម៉ាដាហ្គាស្កា និងកោះទាំងឡាយដែលព័ទ្ធជុំវិញវា។ សូមមើលពាក្យ តំបន់ជីវភូមិសាស្ត្រ។
malaria An infectious disease caused by a protozoa (plasmodium) that is transmitted by <i>Anopheles</i> mosquitoes. Symptoms include fever, anemia, enlarged spleen, chills and sweating.	ជំងឺគ្រុនចាញ់ ជំងឺបង្កឡើងដោយប្រូតូសូអ៊ែ (ប្លាស្មូដូម) ដែលចំលងដោយមូសដែកគោល។ រោគសញ្ញារួមមានគ្រុនក្តៅ កង្វះឈាមក្រហម ជាលរីកធំ គ្រុនរងា និងបែកញើស។
malate (malic acid) A four carbon acid that is oxidized by the reduction of NAD+ to NADH in the eighth step of the Kreb's cycle; malic acid is also formed by the reduction oxaloacetic acid that is derived from fixing carbon dioxide to phosphoenolpyruvic acid in C4 and CAM photosynthesis.	ម៉ាឡាត (អាស៊ីតម៉ាលិច) អាស៊ីតមានកាបូនបួនដែលត្រូវបានធ្វើអុកស៊ីតកម្មដោយការបន្ថយ NAD+ មក NADH នៅក្នុងវគ្គទី៨នៃវដ្តក្រែប។ អាស៊ីតម៉ាលិចក៏ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការបន្ថយអាស៊ីតអុកសាឡូអាសេទីច ដែលមានប្រភពមកពីការភ្ជាប់ឧស្ម័នកាបូនិចទៅនឹងអាស៊ីតផូស្វូរ អេណុលពីរុយរិច នៅក្នុងរស្មីសំយោគរបស់រុក្ខជាតិ C4 និង CAM។
Malayan Pertaining to the biogeographical subregion formed by Malaysia and Indonesia, West of Wallace's line.	ម៉ាឡាយ៉ា ទាក់ទងជាមួយនឹងតំបន់រងជីវភូមិសាស្ត្រ ដែលកើតឡើងពីម៉ាឡេស៊ី និងឥណ្ឌូនេស៊ី និង West of Wallace's line។
male gamete nuclei Two haploid nuclei of flowering plants inside the pollen grain, which enter the pollen tube and eventually the embryo sac, becoming involved in the 'double' fertilization.	ណឺយ៉ូកាម៉ែតឈ្មោល ណឺយ៉ូកាម៉ែតពីរបស់រុក្ខជាតិមានផ្កា ស្ថិតនៅខាងក្នុងគ្រាប់លម្អង ដែលចូលទៅក្នុងបំពង់លម្អង បន្ទាប់មកចូលទៅក្នុងថង់អំប្រើយ៉ុង ដោយទាក់ទងជាមួយនឹងការបង្កកំណើតទ្វេ។
malignancy A structure (such as a tumour) or condition (such as a fever) the progressive version of which is threatening to life.	ការលាបបណ្តាញឈាមស្លាប់ជាន ទម្រង់ (ដូចជាជុំពក) ឬស្ថានភាព (ដូចជាគ្រុន) ដែលកាលណាមានសភាពកាន់តែដុះដាល នោះអាចប្រឈមនឹងការបាត់បង់ជីវិតបាន។
malleus The ear bone that is attached to the tympanum.	ផ្លិចត្រូញូ ផ្លិចត្រូញូដែលភ្ជាប់ទៅនឹងត្រដាសត្រចៀក។
Mallophaga See louse.	ម៉ាឡូផាហ្គា សូមមើលពាក្យ ចៃ។
malnutrition A condition that occurs when a person does not get enough of the required nutrients.	កង្វះសារធាតុចិញ្ចឹម ស្ថានភាពដែលកើតឡើងនៅពេលដែលមនុស្សមិនបាន ទទួលអាហារគ្រប់គ្រាន់តាមតម្រូវការ។
Malpighian body or Malpighian corpuscle A structure for filtering blood in the vertebrate kidneys that is formed from the Bowman's capsule with its	អង្គម៉ាល់ពីញ្វៀន ឬ គោលិកាម៉ាល់ពីញ្វៀន ទម្រង់សម្រាប់ប្រោះឈាមនៅក្នុងតម្រងនោមរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលកើតពីកន្សោមបូមេន រួមនឹង

associated glomerulus.	ក្លូមេរុលរូបសំវា។
Malpighian layer The uppermost layer of the vertebrate epidermis where cell division is active and pigment (melanin) may occur in the cells. It is now often called the <i>germinal layer</i> of the epidermis.	ស្រទាប់ម៉ាល់ពីរៀន ស្រទាប់ក្រៅបង្អស់របស់អេពីដែមសត្វឆ្អឹងកង ដែលមានចំណែកកោសិកាយ៉ាងសកម្ម និងជាតិពណ៌(មេឡានីន) អាចកើតមាននៅក្នុងកោសិកា។ ឥលូវនេះ គេច្រើនតែហៅថាស្រទាប់ខ្នុររបស់អេពីដែម។
Malpighian tubules A group of small tubes branching from the intestine of terrestrial arthropods that absorb nitrogenous wastes.	បំពង់ម៉ាល់ពីរៀន បំពង់តូចៗបែកចេញពីពោះរៀនរបស់អាកត្រូប៉ូតលើគោកដែលស្រូបសំណល់អាសូត។
maltase An enzyme that breaks down the disaccharide maltose.	ម៉ាល់តាស អង់ស៊ីមដែលបំបែកម៉ាល់តូសឌីសាការីត។
Malthus, Thomas Robert (1766-1834) English political economist whose ideas on population growth influenced the evolutionary theory propagated by Charles Darwin and Alfred Wallace.	ទូមម៉ាល់ រ៉ូប៊ឺត ម៉ាល់ថ័ស (1766-1834) អ្នកសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ ជនជាតិអង់គ្លេស ដែលគំនិតរបស់គាត់អំពីការលូតលាស់របស់ប្លុយឡាស្យុង មានឥទ្ធិពលលើទ្រឹស្តីវិវត្តន៍ដែលបានផ្សព្វផ្សាយ ដោយលោក ឆាល ដារីន និងអាហ្វ្រេដ វែលលេសស៍។
maltose A disaccharide made of two glucose molecules.	ម៉ាល់តូស ឌីសាការីតដែលកើតឡើងពីគ្រួសារគ្រួសារពីរម៉ូលេគុល។
mammal Any animal of the class Mammalia, a group of about 4250 species, often regarded as the most highly evolved animals, and so named because they all possess mammary glands for suckling the young.	ថនិកសត្វ សត្វទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់មេមម៉ាល់ វាគឺជាក្រុមដែលមានប្រហែលជា ៤២៥០ប្រភេទ ហើយដែលគេច្រើនតែចាត់ទុកថាជាសត្វដែលមានការវិវត្តន៍ខ្ពស់បំផុត។ គេដាក់ឈ្មោះវាបែបនេះ ដោយសារតែវាមានក្រពេញទឹកដោះ សម្រាប់បំបៅកូនតូចៗ។
mammary gland A gland in female mammals that secretes milk.	ក្រពេញដោះ ក្រពេញរបស់ថនិកសត្វដែលបញ្ចេញទឹកដោះ។
mandibles The jaws of mandibulate arthropods used for chewing food; the lower jaw of vertebrates. See appendix 4.	ផ្តាមប្រណាម ផ្តាមរបស់អាកត្រូប៉ូតមានផ្តាមក្រោម ដែលមានមុខងារទំពារអាហារ។ ផ្តាមក្រោមរបស់សត្វឆ្អឹងកង។
manibular (bone) The lower jaw.	ផ្តាមក្រោម
mannose A 6-carbon aldose sugar found in many glycoproteins and polysaccharides.	ម៉ានណូស ស្ករអាល់ដូសមានកាបូន៦។ វាមាននៅក្នុងគ្រួសារគ្រួសារគ្រួសារ និងប៉ូលីសាការីតជាច្រើន។
mantle A layer of tissue over a mollusk body that secretes the shell and covers the dorsal and lateral surfaces.	មេនថល ស្រទាប់ជាលិកាគ្របដណ្តប់លើខ្លួនសិប្បីសត្វដែលបញ្ចេញសារធាតុ បង្កើតសម្បកនិងគ្រប់ផ្ទៃខ្នង និងចំហៀង។
manubrium 1. Any handle-like elongated projection. 2. The tubular mouth of a jellyfish. 3. The anterior segment of the sternum in mammals. 4. The first segment of the springing organ in collembola.	មេនលូរៀម 1. ផ្នែកលយវែង ដែលមានលក្ខណៈដូចដង ឬដូចដៃចាប់។ 2. មាត់បំពង់របស់ខ្លួនសមុទ្រ។ 3. អង្គត់ខាងមុខនៃឆ្អឹងទ្រូងរបស់ថនិកសត្វ។ 4. អង្គត់ទី១នៃសរីរាង្គលោតរបស់ខ្លួនលេមបូឡា។
manus The hand or forefoot of a tetrapod.	ដៃ ឬ ខ្នងមុខ របស់គេត្រាប៉ូត។
manuscript name A scientific name that has not been published.	ឈ្មោះសរសេរដៃ ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រដែលមិនទាន់បានបោះពុម្ពផ្សាយ។
map unit A measure of the genetic distance between two genes, corresponding to a recombination frequency of 1 percent. See centimorgan.	ខ្នាតផែនទី ជាង្វាស់នៃចំងាយសេនេទិចរវាងសែនពីរ ដែលត្រូវគ្នាទៅតាមប្រេកង់បន្ស៊ូម្យភាគរយ។ មើល centimorgan។
marginal placentation The attachment of ovules (placentation) along the edge (margin) of the ovary; long beans have marginal placentation.	ជំនាប់អូមូលតាមគែម ការភ្ជាប់អូមូលតាមបណ្តោយគែមនៃអូវុល។ ឧទាហរណ៍: សណ្តែកកូរជាតិដែលមានជំនាប់អូមូលតាមគែម។
marijuana Cannabis.	កញ្ឆា
marker gene A gene whose location and characteristics are well-known and which is used to investigate other genes; for example, to determine the location of any gene relative to the marker gene.	សែនម៉ាកយ័រ សែនមួយដែលទីតាំង និងលក្ខណៈរបស់វា ត្រូវបានគេស្គាល់យ៉ាងច្បាស់ និងត្រូវបានគេប្រើសម្រាប់ការសិក្សាអំពីសែនផ្សេងៗទៀត។ ឧទាហរណ៍ ដើម្បីកំណត់ទីតាំងរបស់សែនទាំងឡាយដែលទាក់ទងនឹងសែនម៉ាកយ័រនេះ។
marker See genetic marker.	ម៉ាកយ័រ សូមមើលពាក្យ សេនេទិចម៉ាកយ័រ។
Markovnikov's rule Generalization used to account for the way an unsymmetrical reagent (eg. HCl) adds to an unsymmetrical alkene. The positively charged	ចិនាណ ម៉ាកយ័រ ការសិក្សាទូទៅកម្មដែលប្រើសំរាប់កំណត់វិធីបូកអេក់ទីបមិនស៊ីមេត្រី (ឧ- HCl) ទៅលើអាល់សែនមិនស៊ីមេត្រី។ អេក់ទីប ដែល

reagent (often H ⁺), adds to the carbon atom directly attached to the greater number of hydrogens.	មានបន្ទុកវិជ្ជមាន(ឧ- H ⁺) បូកបន្ថែមទៅលើអាតូមកាបូនដែលភ្ជាប់ផ្ទាល់ ទៅនឹងចំនួនអ៊ីដ្រូសែនច្រើន។
marram, grass <i>Ammophila arenaria</i> , a grass found on coastal sand dunes. It is a xerophyte that is capable of rolling its leaves to prevent water loss in dry conditions. It has deeply running stems (rhizomes) and roots that bind the sand in the dunes and thus is often planted to stabilize dune systems.	ស្មៅម៉ារ៉ាម <i>Ammophila arenaria</i> ជាស្មៅដែលដុះ នៅតាមផ្នូកខ្សាច់តាមឆ្នេរ។ វាអាចធន់កំដៅបានដោយវាអាចម្លៀករបស់វា ដើម្បីការពារការបាត់បង់ទឹក នៅពេលជួបស្ថានភាពក្តៅខ្លាំង។ វាមានដើមកប់ យ៉ាងជ្រៅ (រីហ្សូម) និងឫស ដែលគោងជាប់គ្រាប់ខ្សាច់។ ដូច្នេះហើយបានជាគេនិយមដាំវា ដើម្បីរក្សាប្រព័ន្ធផ្នូកខ្សាច់។
marrow Tissue in the hollows of some bones that produces blood cells or stores fat.	ខួរឆ្អឹង ជាលិកាក្នុងប្រហោងឆ្អឹងមួយចំនួន ដែលបង្កើតកោសិកាឈាម ឬស្តុកខ្លាញ់។
marsh An area of wet land where the soils are not peaty.	ទាលភក់ តំបន់ដីសើម ដែលដីគ្មានរុក្ខជាតិពុកផុយ។
marsupial A pouched mammal.	ថងឹកសត្វ ថងឹកសត្វដែលមានថង់ដាក់កូន។ ឧ-កង់ត្រូវ។
marsupium The pouch of a marsupial mammal.	ថង់ដាក់កូន ទម្រង់មួយមានរាងដូចជាថង់សម្រាប់ដាក់កូន។ ទម្រង់នេះមានចំពោះពួកថងឹកសត្វ។
mass Measure of the amount of matter, independent of gravitational field strength. See weight.	ម៉ាស់ រង្វាស់បរិមាណរូបធាតុដែលមិនទាក់ទងទៅនឹងដែនកំលាំងទំនាញ។ សូមមើលពាក្យ ទម្ងន់។
mass extinction A period in biological evolution when organisms have disappeared from the fossil record at a much greater rate than usual. eg. The extinction of the dinosaurs at the end of the Cretaceous which was probably brought about by the earth being struck by an asteroid.	ការវិនាសផុតពីយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ ជារយៈពេលនៃការវិវត្តន៍ដែលនៅពេលនោះ ការរស់បានងាប់បាត់អស់ពីកំណត់ត្រាផូស៊ីល ក្នុងអត្រាមួយ លឿនជាងធម្មតា។ ការវិនាសផុតពីយ៉ាងច្រើនសន្លាប់នេះ អាចបណ្តាលមកពីភពផែនដី ត្រូវបានបំផ្លាញដោយអាស្តេរ៉ូអ៊ីត។
mass flow An hypothesis to explain the movement of solutes in a plant by means of a hydrostatic pressure gradient that says there is an osmotic pressure gradient between the leaves and the roots and fluids flow from one to the other, down the gradient. See translocation.	លំហូរម៉ាស់ សម្មតិកម្មពន្យល់ពីចលនារបស់សារធាតុរលាយនៅក្នុងរុក្ខជាតិដោយសារកម្រិត សម្ពាធអ៊ីដ្រូស្តាទិចដែលចែងថា មានកម្រិតសម្ពាធអូស្នូសនៅរវាងស្លឹក និងឫស ហើយសារធាតុរលាយហូរពីមួយ ទៅកាន់មួយទៀត គឺហូរតាមជម្រាលចុះ។ សូមមើលពាក្យ ការបម្លាស់ទី។
mass number The weight of an atomic nucleus expressed in atomic mass units. (The sum of the protons and neutrons.)	ចំនួនម៉ាស់ ទម្ងន់របស់ណ្វៃយ៉ូអាតូមដែលគាងដោយឯកតាម៉ាសអាតូមមិច (ចំនួនប្រូតុងនិងអេឡិចត្រុង)។
mass selection Choosing individuals with desired traits from a large group.	ជម្រើសម៉ាស់ ការជ្រើសរើសឯកត្តៈចេញពីក្រុមធំទៅតាមលក្ខណៈដែលចង់បាន។
masseter The chewing muscle which raises the lower jaw.	សាច់ដុំផ្កាវល់ សាច់ដុំទំពារ ដែលទាញផ្កាមកឡើង។
mast cell A type of large, amoeboid cell found in the matrix of connective tissue, that produces heparin and histamine and is probably important in quick-acting responses to antigens (See immune response).	កោសិកាម៉ាស្ត ប្រភេទកោសិកាអាមេបូអ៊ីតធំៗ ដែលមាននៅក្នុងម៉ាទ្រីចរបស់ជាលិកាសន្ធាន។ កោសិកានេះផលិតអេប៉ាវីន និងហ៊ីស្តាមីន និងប្រហែលជាមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងប្រតិកម្មតំណាប យ៉ាងរហ័សប្រឆាំងនឹងអង់ទីសែន (សូមមើលពាក្យ តំណាបភាពស៊ាំ)។
mastication The process of chewing and breaking down food particles before swallowing.	ការទំពារ ដំណើរទំពារ និងបំបែកគ្រាប់អាហារ នៅមុនពេលលាបចូល។
mastigo- prefix denoting whip-like.	ម៉ាស្តិកូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ដូចរំពាត់។
mastigomycotina A group of organisms producing zoospores classified as fungi in some classifications and organized into different classes, the Chytridiomycetes, Hyphochytriomycetes and Oomycetes, depending on the nature of the flagellum carried by the zoospore.	ម៉ាស្តិកូមីកូទីណា ការវស់មួយក្រុម ដែលផលិតហ្សូស្បូរ និងដែលត្រូវបានធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ថាជាផ្សិត នៅក្នុងការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ខ្លះ ហើយត្រូវបានគេរៀបចំដាក់ទៅតាមថ្នាក់ផ្សេងៗ ដូចជា មីទ្រីឌីមីយ៉ាស៊ីតហាយហ្វូមីទ្រីមុម៉ាយស៊ីត និងអូម៉ាយស៊ីតអាស្រ័យទៅតាមធម្មជាតិរបស់ផ្លាសែល ដែលហ្សូស្បូរនោះមាន។
mastigoneme Projections found along the length of some flagella that serves to increase the surface area.	ម៉ាស្តិកូនីម ផ្នែកលយដែលមាននៅតាមបណ្តោយផ្លាសែលមួយចំនួន។ វាមាននាទីដើម្បីបង្កើតបរិមាណក្រឡាផ្ទៃ។

Mastigophora A group usually given the status of class (corresponding to Flagellata) in older classifications, but in more modern classifications considered to be of kingdom-equivalent status. The group contains both holozoic and holophytic forms.	ម៉ាស្តីហ្វូរ៉ា ក្រុមមួយ ដែលគេច្រើនតែផ្តល់ឋានស្មើក្រុម (ផ្លាសែលលេតា) នៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ចាស់ ប៉ុន្តែនៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ថ្មីជាង វាត្រូវបានគេចាត់ស្មើរដ្ឋ។ ក្រុមនេះមានទាំងទម្រង់ហ្វូសូអិច និងហ្វូសូហ្វីទិច។
mastodon A relative of the elephant that existed in miocene and pliocene times. It was, in fact, elephant-like and had a short trunk and long tusks.	ម៉ាស្តូដុន សណ្តានរបស់ដំរី ដែលធ្លាប់មាននៅក្នុង សម័យម៉ូសែន និង ភ្លីអូសែន។ តាមពិត វាមានលក្ខណៈដូចជាដំរី មានប្រមោយខ្លី និងមាន ភ្នែកវែង។
mastoid process or mastoid bone The part of the periotic bone that in humans forms a projection behind the ear.	ដ្រូនម៉ាស្តូអ៊ីត ផ្នែករបស់ឆ្អឹងជុំវិញត្រចៀក ដែលចំពោះមនុស្ស វាបង្កើតជា ផ្នែកលយនៅជាប់ពីខាងក្រោយត្រចៀក។
masturbation Stimulation of one's own sex organs.	ការធ្វើសេដ្ឋកិច្ចសេសស្រី ការភ្លេចសរីរាង្គភេទដោយខ្លួនឯង។
material The sample available for any study in taxonomy.	សម្ភារៈ វត្ថុសំណាកដែលមានសម្រាប់ការសិក្សា អំពីការធ្វើចំណែកថ្នាក់។
maternal effect Phenotypic effects on the offspring produced by the maternal tissue. Factors transmitted through the egg cytoplasm which produce a phenotypic effect in the progeny. e.g. the effect of a mother who smokes on the weight of her unborn baby.	ឥទ្ធិពលពីម្តាយ ឥទ្ធិពលផលិតផលដែលបង្កើតឡើងដោយជាលិកា ម្តាយ។ កត្តាបញ្ជូនឆ្លងតាមរយៈស៊ីតូប្លាស្មាស៊ីតដែលបង្កើតឥទ្ធិពលផលិតផល ទៅដល់ជំនាន់កូន។ ឧទាហរណ៍៖ ឥទ្ធិពលរបស់ម្តាយដែលជក់បារី ទៅលើ ទម្ងន់ទារកមិនទាន់កើតរបស់នាង។
maternal influence See maternal effect.	ឥទ្ធិពលពីម្តាយ សូមមើលពាក្យ maternal effect។
maternal inheritance The transmission of traits by genetic factors in the cytoplasm such as mitochondria or chloroplasts.	តំណពូជតាមរយៈមេ ការបញ្ជូនលក្ខណៈដោយកត្តាសេនេទិចក្នុងស៊ីតូប្លាស្មា ដូចជាមីតូកុងដ្រី ឬក្លរូប្លាស្ត។
mating 1. Any reproduction involving two sexes. 2. (in lower organisms) Reproduction between types that differ in physiology but not in physical form. 3. (in birds and mammals) The behavioural process of pair-formation rather than of copulation leading to sexual reproduction.	1. ការពាក់គ្នា ដំណើរការបន្តពូជទាំងឡាយ ដែលទាក់ទងនឹងភេទពីរ។ 2. (ចំពោះការរស់ថ្នាក់ទាប) ការបន្តពូជរវាងប្រភេទទាំងឡាយ ដែលមាន លក្ខណៈសរីរៈខុសគ្នា ប៉ុន្តែមានទម្រង់រូបខុសគ្នា។ 3. ការរកគូ (ចំពោះបក្សី និងថ្មីសត្វ) អាកប្បកិរិយាបង្កើតគូ ជាជាងការពាក់គ្នា ដែលនាំទៅដល់ការ បន្តពូជដោយភេទ។
matrix A nonliving material secreted by osteocytes; the fluid inside a mitochondrion.	ម៉ាទ្រីច 1. សារធាតុគ្មានជីវិតបញ្ចេញដោយកោសិកាឆ្អឹង។ 2. សារធាតុរាវ នៅក្នុងមីតូកុងដ្រី។
matroclinal inheritance A system in which all offspring of a cross have the phenotype of the mother. See cytoplasmic inheritance. Compare patroclinal inheritance.	តំណពូជដូចម្តាយ ប្រព័ន្ធដែលគ្រប់កូនទាំងអស់មានផលិតផលដូចមេ។ សូមមើលពាក្យ តំណពូជស៊ីតូប្លាស្ត។ ផ្ទុយពីតំណពូជដូចឪពុក។
matter Anything that has mass and occupies space.	រូបធាតុ អ្វីៗដែលមានម៉ាស់ និងមានទីតាំងក្នុងលំហ។
maturation of germ cells The final stage of development of eggs and sperm in the process of gametogenesis, producing mature gametes capable of fertilization.	ភាពពេញវ័យរបស់កោសិកាភាវូបនីយកម្ម ដំណាក់កាលចុងក្រោយបង្កស្រទាប់នៃ ការវិវត្តន៍របស់ស៊ីត និងស្ពែម នៅក្នុងដំណើរការកំណើតភាវូបនីយកម្ម ដោយបង្កើតបាន នូវភាវូបនីយកម្មវ័យ ដែលមានសមត្ថភាពបង្កកំណើតបាន។
maxilla One of the upper jawbones in vertebrates. See appendix 4; one of the head appendages in arthropods.	ផ្តាមលើ 1. ឆ្អឹងផ្តាមលើនៃសត្វឆ្អឹងកង។ 2. ខ្នងក្បាលចំពោះអាកត្រូប៉ូត។
maxillary teeth Small teeth inside the upper mouth of frogs.	ធ្មេញផ្តាមលើ ធ្មេញតូចៗនៅខាងក្នុងមាត់ផ្នែកខាងលើរបស់កង្កែប។
maxilliped An appendage in crustaceans used in feeding and sensory reception.	ខ្នងដើម ខ្នងរបស់គ្រុស្តាសេប្រើសំរាប់ចាប់ចំណីអាហារ និងជាធាតុល វិញ្ញាណ។
mayflies See ephemeroptera.	កន្ទុយ សូមមើលពាក្យ អ៊ីមេរ៉ូផ្តេរ៉ា។
maze A network of winding passages, used in behavioural experiments involving learning.	បណ្តាញខ្នងខ្នង បណ្តាញឆ្លងកាត់ប្រទាក់គ្នា ដែលគេប្រើនៅក្នុង ការសិក្សាអំពីអាកប្បកិរិយា។
MCS <i>abbrev.</i> Multiple Cloning Site.	អក្សរកាត់របស់ តំបន់ពហុកូន ។
mean The arithmetic average.	មធ្យម មធ្យមនិរន្តរ៍។

<p>mean body temperature The core temperature actually attained by behaviourally thermoregulating Bradymetabolic animals (See Bradymetabolism) under natural conditions.</p>	<p>សីតុណ្ហភាពដល់ខ្លួនមធ្យម សីតុណ្ហភាពសំខាន់ ដែលទទួលបានពី អាកប្បកិរិយាតម្រូវកំដៅនៃសត្វប្រេឌីមេតាបូលីស (សូមមើលពាក្យ ប្រេឌីមេតាបូលីស) ស្ថិតក្នុងលក្ខខណ្ឌធម្មជាតិ។</p>
<p>measles A serious childhood disease caused by the Morbilli virus. Symptoms include round red spots on the skin, cough, fever and sore throat.</p>	<p>ក្រៀម ជំងឺកុមារធ្ងន់ធ្ងរ ដែលបណ្តាលមកពីវីរុសMorbilli។ រោគសញ្ញារួមមានកន្ទួលក្រហមនៅលើស្បែក ក្អក គ្រុនក្តៅ និងឈឺបំពង់ក។</p>
<p>meatus Any natural opening or passage, particularly the external auditory meatus leading to the tympanum in the ear.</p>	<p>ទ្រូ ប្រហោង ឬរន្ធល្អងកាត់មានពីធម្មជាតិ ជាពិសេសគឺរន្ធល្អងនៅខាងក្រៅ ដែលនាំឆ្ពោះទៅ កាន់កាំប៉ានុមនៅក្នុងត្រចៀក។</p>
<p>mechanical digestion The physical breakdown of food by chewing and by the muscular churning of the stomach.</p>	<p>វិលាយអាហារមេកានិច ការបំបែកអាហារតាមលក្ខណៈរូប ដោយការ ទំពារ និងការច្របាច់ចុះឡើងដោយសាច់ដុំក្រពះ។</p>
<p>mechanical tissues The tissues that serve to support a plant, such as collenchyma and sclerenchyma.</p>	<p>ជាលិកាមេកានិច ជាលិកាដែលមាននាទីទ្រទ្រង់រុក្ខជាតិ ដូចជាកូឡង់ស៊ីម និងស្ព័រ៉ង់ស៊ីម។</p>
<p>mechanoreceptor A sensory structure that receives mechanical stimuli such as sound, pressure, movement, etc. See, for example, proprioceptor.</p>	<p>មេកានិចធូល ទម្រង់ឥន្ទ្រីយ៍ដែលទទួលរំញោចមេកានិច ដូចជាសម្លេង សម្ពាធចលនា។ល។ សូមមើលពាក្យ ប្រូព្រីអូសេបផ័រ។</p>
<p>Meckel's cartilage One of a pair of cartilages forming the lower jaw of cartilaginous fishes such as sharks and skates. In fish, reptiles and birds it forms the ossified articular bone and in mammals, the malleus.</p>	<p>ផ្លីចខ្លឹមកែសល ផ្លីងខ្លឹម ក្នុងចំណោមផ្លីងខ្លឹមយក្ខ ដែលបង្កើតផ្កាមក្រោម របស់ត្រីផ្លីងខ្លឹម ដូចជាត្រី ឆ្កាម និងបបៃល។ ចំពោះត្រី ឧរុសត្វ និងបក្សី ផ្លីង នេះបង្កើតផ្លីងសន្លាក់ និងចំពោះថនិកសត្វ គឺផ្លីងញញួរ។</p>
<p>meconium The gut contents of a mammalian foetus, formed of swallowed amniotic fluid and the secretion of glands into the gut.</p>	<p>អាមេនីខ្លាំង សារធាតុនៅខាងក្នុងពោះរៀនរបស់គភី កើតពីសារធាតុចុងទឹក ឆ្ពោះដែលលេបចូល និងសារធាតុបញ្ចេញដោយក្រពេញទៅក្នុងពោះរៀន នោះ។</p>
<p>Mecoptera An order of insects containing the scorpion flies.</p>	<p>មេកូផ្លែវ៉ា លំដាប់មួយនៃសត្វល្អិត មានសត្វដូចជា ខ្លួយហោះ (សត្វម្យ៉ាង មានទម្រង់ដូចជាសត្វកន្ទុយ ប៉ុន្តែចុងកន្ទុយរបស់វាមានទ្រនិចដូចខ្លួយ)។</p>
<p>median 1. In statistics, the middle value in a group of numbers. There is an equal number of data points or measurements below and above the median value. 2. In structures, a line that divides an organism into two equal halves.</p>	<p>មេដ្យាន 1. ក្នុងស្ថាទីស្ថិត ជាតំលៃកណ្តាលក្នុងចំនួនមួយក្រុម។ មានចំនួន ស្មើគ្នាមួយនៃចំនុចទិន្នន័យ ឬរង្វាស់ពីលើនិងពីក្រោមតំលៃមេដ្យាន។ 2. បន្ទាត់ដែលចែកការវស់ជាពីរចំហៀងស្មើគ្នា។</p>
<p>mediastinum The space in the chest of mammals containing the heart, trachea and oesophagus.</p>	<p>មេដ្យាស្តីនីម លំហស្ថិតនៅក្នុងទ្រូងថនិកសត្វ ដែលមានផ្ទុកបេះដូង បំពង់ ខ្យល់ និងបំពង់អាហារ។</p>
<p>Mediterranean scrub The often dense, shrubby vegetation that occurs in areas with wet winters and dry summers; it is dominated by evergreen bushes, or those that are deciduous in the summer.</p>	<p>ទ្រែតិបន់មេឌីទែរ៉ានេ ដំណុះរុក្ខជាតិដែលមានលក្ខណៈជាគម្ពោតព្រៃ តូចៗ ក្រាស់ដែលមាននៅតំបន់សើមនៅសសិវដូវនិងស្ងួតនៅរដូវក្តៅ។ វាត្រូវគ្របដណ្តប់ដោយគម្ពោតព្រៃដែលមានពណ៌បៃតងគ្រប់រដូវ ឬរុក្ខជាតិ ដែលជ្រុះស្លឹកនៅរដូវក្តៅ។</p>
<p>medium (pl. media) A substance on which microorganisms, other small organisms, cells and tissues can be cultured. A medium can be liquid or solid (eg. agar). Culture media can contain all necessary nutrients and trace elements for normal growth (a minimal medium) but can also be supplemented.</p>	<p>មជ្ឈដ្ឋាន សារធាតុដែលអតិសុខុមប្រាណ ភារវស្សតូចៗ កោសិកា និង ជាលិកា អាចត្រូវបានបណ្តុះនៅលើវាបាន។ មជ្ឈដ្ឋានអាចមានទម្រង់រាវ និង ទម្រង់រឹង (ឧ. អាហ្គារ)។ មជ្ឈដ្ឋានបណ្តុះអាចមានផ្ទុកគ្រប់សារធាតុចិញ្ចឹម ចាំបាច់ទាំងអស់ និងអប្បធាតុសម្រាប់ការលូតលាស់ធម្មតា (មជ្ឈដ្ឋានអប្ប បរិមា) ប៉ុន្តែក៏អាចមានដាក់សារធាតុបន្ថែមផ្សេងៗទៀតដែរ។</p>
<p>medulla The inner portion of an organ in contrast to the cortex or outer portion.</p>	<p>ផ្នែកកណ្តាល ផ្នែកខាងក្នុងនៃសរីរាង្គដែល ផ្ទុយពីផ្នែកសម្បកឬផ្នែកខាងក្រៅ។</p>
<p>medulla oblongata A region of the brain controlling involuntary body processes.</p>	<p>ខួរក្បាលវែង តំបន់របស់ខួរក្បាលដែលត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពអចេតនានៃ សារពង្សកាយ។</p>
<p>medullary plate The neural plate of the vertebrate embryo.</p>	<p>បន្ទះខួរក្បាល បន្ទះណឺរ៉ូនរបស់អំប្រីយ៉ុងសត្វផ្តុំកង។</p>
<p>medullary ray A band of parenchyma cells in plant roots and stems leading out from the centre along a</p>	<p>កាំកោសិកាប៉ារ៉ាមេឌីយ៉ា បន្ទះកោសិកាប៉ារ៉ាមេឌីយ៉ាប្រសព្វរុក្ខជាតិ និងដើម ដុះចេញពីផ្នែកកណ្តាលតាមកាំ និងខណ្ឌចែកជាលិកាសរសៃនាំ ដោយ</p>

radius and separating the vascular tissues, forming xylem rays and phloem rays in primary and secondary growth. Rays enable the transport of water and other materials across the stem or root. See secondary thickening.	បង្កើតបានជាកាំស៊ីឡែម និងកាំផ្លូអែម នៅក្នុងការលូតលាស់ទី១ និងទី២។ កាំទាំងនេះ ធ្វើអោយអាចដឹកនាំទឹក និងសារធាតុផ្សេងៗឆ្លងកាត់ដើម ឬឫសបាន។ សូមមើលពាក្យ ការឡើងកម្រាស់ទី២។
medullated nerve fibre See myelin sheath.	សរសៃប្រសាទខ្លះឆ្អឹង សូមមើលពាក្យ ភ្នាសមីយេលីន។
medusa A bellshaped, freeswimming body form found in coelenterates.	មេឌុស សារពាង្គកាយរាងដូចជួង និងហែលដោយសេរីនៃស៊ីឡង់តេអេ។
mega- or megalo- <i>prefix</i> denoting large.	មេហ្គា ឬ មេហ្គាឡូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ធំ។
megacephalic Large-headed.	ដៃលំមានក្បាលធំ
megagamete The larger of the two gametes, usually the female ovum.	មេហ្គាការីម៉ែត ការីម៉ែតមួយដែលធំជាង ក្នុងចំណោមការីម៉ែតទាំងពីរ ដែលធម្មតាគឺជាអូវុលីត។
megakaryocytes See blood platelets.	មេហ្គាការីយ៉ូស៊ីត សូមមើលពាក្យ ប្លាកែតឈាម។
megalecithal Pertaining to eggs which contain a large amount of yolk.	ស៊ីតមានស៊ីតល្បឿងធំ
megamere See macromere.	មេហ្គាមែ សូមមើលពាក្យ ម៉ាក្រូមែ។
meganucleus See macronucleus.	មេហ្គានុយក្លេយ៉ូ សូមមើលពាក្យ ម៉ាក្រូណុយក្លេយ៉ូ។
Megapascal (MPa) A unit of pressure; one million (10 ⁶) pascals; 1 MPa = 10 atmospheres of pressure; a car tire is typically inflated to about 0.2 MPa, whereas the water pressure in home plumbing is 0.20.3 MPa.	មេហ្គាប៉ាស្កាល់ ឯកតាសម្ពាធ ដែលស្មើនឹងមួយលានប៉ាស្កាល់។ 1 MPa = 10សម្ពាធបរិយាកាស។ តួយ៉ាងកង់ឡានត្រូវបញ្ចូលខ្យល់ប្រហែល 0.2 MPa ចំណែកសម្ពាធទឹកនៅក្នុងប្រព័ន្ធទឹកក្នុងផ្ទះប្រហែល 0.2 ទៅ 0.3 MPa។
megaphyll The type of leaf found in ferns and seed plants, where the lamina is thought to have developed from a flattened branch and contains vascular bundles.	មេហ្គាផីល ប្រភេទស្លឹកម្យ៉ាង មានចំពោះបណ្តាញជាតិ និងរុក្ខជាតិមានគ្រាប់ ដែលគេគិតថា ស្លឹកបានវិវត្តមកពីមែកសំប៉ែត និងមានផ្ទុកបាច់សរសៃនាំ។
Megapode Any of the mound birds of Australia and SE Asia that bury their eggs in mounds of earth so that the eggs develop without incubation.	មេហ្គាប៉ូដ ប្រភេទសត្វបក្សីរស់នៅតាមដីដំបូក ដែលមានរស់នៅក្នុងប្រភេទអូស្ត្រាលី និងប្រទេសក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលពងកប់ក្នុងដីដំបូក ដូច្នោះស៊ុតទាំងនោះវិវត្តដោយមិនមានការក្រាបពង ទេ។
megasporangium A female reproductive structure of the conifers that produces haploid megaspores.	មេហ្គាស្ប៉ូរីង ទម្រង់បន្តពូជញីរបស់រុក្ខជាតិពពួកស្រល់ដែលបង្កើតមេហ្គាស្ប៉ូ អាប្វូស៊ីត។
megaspore A haploid cell giving rise to the female gametophyte in gymnosperms and angiosperms.	មេហ្គាស្ប៉ូ កោសិកាអាប្វូស៊ីតដែលលូតលាស់ទៅជាការីម៉ែតតូតញីនៃស៊ីមណូស្តែម និងអង់ស្សូស្តែម។
megaspore mother cell A cell that will undergo meiosis and cytokinesis to produce megaspores.	កោសិកាមេមេហ្គាស្ប៉ូ កោសិកាដែលនឹងធ្វើមេយ៉ូស និងចំណែកកោសិកាដើម្បីបង្កើតមេហ្គាស្ប៉ូ។
megasporophyll The leaflike organ that bears megasporangia.	មេហ្គាស្ប៉ូរីង សរីរាង្គដូចស្លឹកដែលផ្ទុកមេហ្គាស្ប៉ូរីង។
meio- <i>prefix</i> denoting less.	មេយ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា តិចជាង។
meio-blastospore A spore that arises by budding from a haploid, meiotically produced spore.	មេយ៉ូ-ប្លាសស្តូស្ប៉ូ ស្ប៉ូដែលកើតឡើងដោយការដុះពន្លកចេញពីស្ប៉ូអាប្វូស៊ីត ដែលកើតឡើងដោយមេយ៉ូស។
meiofauna See mesofauna.	មេយ៉ូហ្វោណា សូមមើលពាក្យ មេហ្សូហ្វោណា។
meiosis A process of cellular division in which the number of chromosomes is reduced by half from the diploid to the haploid number.	មេយ៉ូស ដំណើរចែកកោសិកាដែលចំនួនក្រូម៉ូសូមត្រូវបានបន្ថយពាក់កណ្តាល ពីឌីប្លូអ៊ីតទៅអាប្លូអ៊ីត។
meiosis I The first of two nuclear divisions that, in plants, form spores; in meiosis I, homologous chromosomes synapse, cross over, and move to opposite poles of the meiotic spindle apparatus; the separation of homologous chromosomes in meiosis results in a reduction in chromosome number by onehalf in daughter nuclei.	មេយ៉ូស I ចំណែកទី១នៃចំណែកណុយក្លេយ៉ូពីរ ដែលបង្កើតបានជាស្ប៉ូចំពោះរុក្ខជាតិ។ ក្នុងមេយ៉ូស I នេះ ក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកខិតមកជាប់គ្នាធ្វើពណ្តូរខ្វែង ហើយធ្វើដំណើរទៅកាន់ប៉ូលផ្ទុយគ្នានៃត្រយ៉ូងអាត្រូម៉ាទ្រីច។ ការញែកដាច់ពីគ្នានៃក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកនៅក្នុងមេយ៉ូស ធ្វើអោយមានការថយចំនួនក្រូម៉ូសូមពាក់កណ្តាលចំពោះណុយក្លេយ៉ូតូន។
meiosis II The second of two nuclear divisions that,	មេយ៉ូស II ចំណែកទី២នៃចំណែកណុយក្លេយ៉ូពីរដែលបង្កើតបានជាស្ប៉ូចំពោះ

in plants, form spores; in meiosis II, centromeres divide and sister chromatids become independent chromosomes that move to opposite poles of the spindle apparatus.	រុក្ខជាតិ។ ក្នុងមេយ៉ូស៊ីស II នេះ សង់ត្រូមែរចែកខ្លួនហើយក្រូម៉ាទីតបងប្អូនក្លាយជា ក្រូម៉ូសូមឯករាជ្យ ដែលធ្វើដំណើរទៅកាន់ប៉ូលផ្ទុយគ្នានៃត្រយ៉ូងអាត្រូម៉ាទីត។
meiospore A haploid spore that results from meiosis	មេយ៉ូស៊ី ស្បៀងអាប្លូអីតដែលបានមកពីមេយ៉ូស៊ី។
meiotic drive A mechanical phenomenon during meiosis that results in the two types of gametes produced by a heterozygote occurring in unequal numbers.	បាតុភូតមេយ៉ូស៊ី បាតុភូតមេយ៉ូស៊ីក្នុងកំឡុងពេលមេយ៉ូស៊ី ដែលបណ្តាល អោយទទួលបានកាម៉ែតពីរ ប្រភេទ បង្កើតដោយអេត្រូស៊ីតូមូល ដោយ ទទួលបានចំនួនមិនស្មើគ្នា។
Meissner's plexus A network of nerve fibres located in the small intestine.	បណ្តាញសរសៃមេសស៊ី បណ្តាញសរសៃប្រសាទ ស្ថិតនៅក្នុង ពោះវៀនតូច។
melanin A dark pigment found in skin, hair, the iris and choroid in the eye.	មេឡានីន ជាតិពណ៌ខ្មៅដែលមាននៅក្នុងស្បែក សក់ ប្រស្រីភ្នែក និង ក្បូរភ្នែកភ្នែក។
melanism A condition in which excessive production of melanin produces unusual dark colour, or blackness in scales, skin or plumage. See industrial melanism.	ភាពលឿង ស្ថានភាពបង្កឡើងដោយមានការផលិត មេឡានីនច្រើនពេក ដោយបង្កអោយមានស្នាមខ្មៅនៅលើស្រែកា លើស្បែក ឬលើពោមបក្សី។ សូមមើលពាក្យ មេឡានីនឧស្សាហកម្ម។
melanoma A very serious cancer of melanin-producing cells that appears as a dark mole on the skin.	មេឡានូម៉ា ជំងឺមហារីកធ្ងន់ធ្ងរនៃកោសិកាផលិតមេឡានីន ដែលលេច ឡើងជាស្នាមប្រព្រុយខ្មៅនៅលើស្បែក។
melanophore or melanocyte A type of pigment cell (or chromatophore) that contains the pigment melanin, usually found in the skin of animals. It has a protective or camouflage function.	មេឡានូហ្វរ ឬ មេឡានូស៊ីត កោសិកាពណ៌មួយប្រភេទ (ឬក្រូម៉ាតូដ) ដែលមានផ្ទុកជាតិពណ៌មេឡានីន ដែលច្រើនតែមាននៅក្នុងស្បែកសត្វ។ វា មានមុខងារការពារ ឬមុខងារបំបិទបំបាំងខ្លួន។
melanophore stimulatory hormone A hormone in the form of a peptide produced by the adenohypophysis. It effects colour changes in fish, amphibians and reptiles by changing melanin distribution within the cells (See melanophore).	អ័រម៉ូនភ្លេចមេឡានូស៊ីត អ័រម៉ូនក្នុងទម្រង់ជាប៉ិបទីត ផលិតដោយ អាដេណូអ៊ីប៉ូហ្វីស។ វាបង្កអោយមានការផ្លាស់ប្តូរពណ៌ក្នុងត្រី ក្នុងបណ្តាសត្វ និងក្នុងឧដ្ឋសត្វ គឺដោយការផ្លាស់ប្តូរបាយមេឡានីននៅ ក្នុងកោសិកា (សូមមើលពាក្យ មេឡានូហ្វរ)។
melatonin A hormone of the pituitary gland thought to inhibit reproductive activities.	មេឡាតូនីន អ័រម៉ូនមួយរបស់ក្រពេញអ៊ីប៉ូហ្វីស ដែលគេគិតថា វាបង្កាត់ សកម្មភាពបន្តពូជ។
melting point Temperature at which a substance in the solid state is converted to the liquid state. The <i>freezing point</i> is the same temperature, with the change in the opposite direction.	ចំណុចរលាយ សីតុណ្ហភាពដែលសារធាតុរឹងត្រូវបានបំប្លែងអោយទៅជា រាវ។ ចំណុចកំនកមានសីតុណ្ហភាពដូចគ្នាដែរ ប៉ុន្តែបម្រែបម្រួលលក្ខណៈ ទិសផ្ទុយគ្នា។
melting profile See T_m melting temperature, transition temperature.	សីតុណ្ហភាពរលាយ សូមមើលពាក្យ T_m melting temperature, transition temperature។
melting The denaturation of DNA.	ការរលាយ ADN
member A component part of an organism, usually a limb or organ.	សមាសភាគ សមាសភាគរបស់ការរស់ មានដូចជា អវយវៈ ឬ សរីរាង្គ។
membrane carrier A protein or an enzyme that combines with a substance and transports it across a biological membrane.	គ្លាសដឹកនាំ ប្រូតេអ៊ីន ឬអង់ស៊ីម ដែលភ្ជាប់សារធាតុអ្វីមួយ រួចដឹកនាំ សារធាតុនោះឆ្លងកាត់គ្លាសកោសិកា។
membrane potential The potential electrical energy of ions across a membrane; membrane potential is measured in volts.	ប៉ូតង់ស្យែលគ្លាស ថាមពលអេឡិចត្រិចប៉ូតង់ស្យែលរបស់អ៊ីយ៉ុងឆ្លងកាត់ គ្លាសមួយ។ ប៉ូតង់ស្យែលគ្លាសត្រូវបានគិតជាវ៉ុល។
membrane selectivity The control that a membrane exerts over how much and what kinds of materials pass through it.	គ្លាសជ្រើស ការត្រួតពិនិត្យមើលថាគ្លាសមួយ ប្រើប្រាស់លើសប៉ុន្មាន និងធាតុអ្វីដែលឆ្លងកាត់វា។
membrane system The interconnected membranes of a cell, including the plasma membrane and the various organelle membranes.	ប្រព័ន្ធគ្លាស គ្លាសអន្តរទំនាក់ទំនងកោសិកា ដោយរួមមានគ្លាសកោសិកា និងគ្លាសធាតុកោសិកាផ្សេងៗជាច្រើនទៀត។
membrane transport protein A protein that can transport specific molecules across membranes which would otherwise not be permeable to them.	ប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំគ្លាស ជាប្រូតេអ៊ីនដែលអាចដឹកនាំម៉ូលេគុលយថាប្រភេទ ឆ្លងកាត់គ្លាសកោសិកាបាន ដែលជាធម្មតាមិនអាចសាយឆ្លងកាត់គ្លាស

	កោសិកាបានទេ។
membranes Sheet-like structures in cells that separate the cell interior from the external environment and divide the cell interior into compartments.	ភ្លាស ទម្រង់ដូចជាស្រទាប់នៃកោសិកា ដែលព្រែកផ្នែកចាងក្នុងនៃកោសិកាខាងក្នុងពីបរិស្ថានខាងក្រៅ និងចែកផ្នែកខាងក្នុងនៃកោសិកាជាច្រើនថត។
membranous (of plants) Being dry and flexible but not green.	ឈក្ខណៈភ្លាស (អំពីរុក្ខជាតិ) ស្ងួត និងរូស ប៉ុន្តែមិនមានពណ៌បៃតងទេ។
membranous labyrinth The inner ear.	ត្រចៀកក្នុង
memory 1. The recollection of past events or previously learned skills after the passage of time. 2. (in computing) The capacity of a computer usually expressed in 'bytes' or Ks, where K = 1024 bytes.	1. ការចងចាំ ការប្រមូលមកវិញនូវព្រឹត្តិការណ៍កាលពីអតីតកាល ឬជំនាញទាំងឡាយដែលបានសិក្សាកាលពីមុន បន្ទាប់ពីបានកន្លងផុតមួយរយៈពេលមក។ 2. មេមតី ជាសមត្ថភាពរបស់កុំព្យូទ័រក្នុងការស្តុកឯកសារបាន ដែលច្រើនតែបង្ហាញក្នុងទម្រង់ជាបៃ ឬគីឡូបៃ ដែលមួយគីឡូបៃ = 1024បៃ។
memory cell A type of B cell that remains in the body after infection.	កោសិកាចងចាំ ប្រភេទកោសិកាBដែលស្ថិតនៅក្នុងខ្លួនបន្ទាប់ពីការបង្កជំងឺ។
menarche The onset of menstruation which occurs at puberty.	ការមករដូវជាលើកដំបូង ការមានរដូវជាលើកដំបូង ដែលកើតមានចំពោះយុវវ័យ។
Mendel, Gregor (1822-84) Austrian monk and mathematician who deduced several primary facts about how genes are transmitted between generations (See Mendelian genetics).	គ្រីស្ទី ម៉ង់ដែល (1822-84) សង្ឃអូស្ត្រាលី និងជាអ្នកគណិតវិទ្យា ដែលបានស្រាវជ្រាវអំពីការពិតជាច្រើន ថាតើសែនត្រូវបានបញ្ជូនដោយវិធីណា ពីជំនាន់មួយទៅដោយជំនាន់មួយទៀត (សូមមើលពាក្យ សេនេទិចម៉ង់ដែល)។
Mendelian genetics The pattern of inheriting characteristics that follows the laws formulated by Gregor Mendel.	សេនេទិចម៉ង់ដែល គំរូលក្ខណៈដំណពូជ ដែលអនុវត្តតាមច្បាប់ដែលបង្កើតឡើងដោយ Gregor Mendel។
meninges Protective membranes covering the brain and spinal cord. In mammals these are the dura mater, arachnoid, and pia mater.	ស្រោមខួរ ភ្នាសការពារដែលស្រោបខួរក្បាលនិងខ្នងខ្នង។ ចំពោះថនិកសត្វ ស្រទាប់នេះមានបីជាន់គឺ dura mater, arachnoid, and pia mater។
meningitis Inflammation of the meninges caused by infection.	រលាកស្រោមខួរ ការរលាកស្រោមខួរ បណ្តាលមកពីការឆ្លងមេរោគ។
meniscus The curved surface of a liquid where it touches a container caused by capillarity. eg. water in a test tube.	ផ្ទៃកោងនៃបត្រា ផ្ទៃកោងនៃវត្ថុរាវដែលប៉ះទៅនឹងបំពង់បង្កើនដោយខែតិលីវេធី។ ឧទាហរណ៍ ទឹកនៅក្នុងបំពង់សាក។
menopause The period beginning at about age fifty when the ovaries stop producing viable secondary oocytes and ovarian hormones; when reproduction ceases in the human female; end of the ability to menstruate.	ការអស់រដូវ រយៈពេលដែលអូវុលែយបំផុតផលិតអូវុលូស៊ីត II និងអូវុលែយ គឺចាប់ផ្តើមនៅអាយុប្រហែល៥០ឆ្នាំ។ ពេលឈប់មានការបន្តពូជនៃមនុស្សស្រី។ ការលែងមានរដូវ។
menstrual cycle Monthly hormonal changes causing ovulation and preparation of the uterus for a possible pregnancy.	វដ្តរដូវ ការប្រែប្រួលអូវុលែយខែ ដែលបណ្តាលអោយមានដំណើរអូវុល និងការត្រៀមលក្ខណៈនៃស្បូនសំរាប់ការមានផ្ទៃពោះដែលអាចកើតមាន។
menstruation A period in the menstrual cycle in which the uterine lining breaks down and is expelled out of the body along with blood and the unfertilized egg.	ការឆ្លាក់រដូវ រយៈពេលក្នុងវដ្តរដូវ ដែលភ្នាសសើមស្បូនដាច់ធ្លាក់ឈាមមកក្រៅសារពាង្គកាយជាមួយនឹងអូវុលមិនបង្កកំនើត។
mental prominence The projection of the lower jaw - the chin.	ចន្ទា ការលយរបស់ផ្តាមក្រោម ។
mentum A structure found on the head of an insect below the labium.	មេនុម ទម្រង់ស្ថិតនៅលើក្បាលរបស់សត្វល្អិត គឺស្ថិតនៅពីក្រោមបច្ចុរមាត់ក្រោមរបស់សត្វល្អិត។
mericarp One seeded portion of a dry fruit or schizocarp split off from a syncarpous ovary at maturity.	មេរីកាប មួយផ្នែករបស់ផ្លែស្ងួត ឬផ្លែបែកទៅជាកេសរញីមួយៗ ចេញពីអូវុលនៅពេលពេញវ័យ។
meridional Pertaining to a meridian - a line running from pole to pole of a rounded structure.	ខ្សែបណ្តា ខ្សែដែលតភ្ជាប់ពីប៉ូលម្ខាង ទៅកាន់ប៉ូលម្ខាងទៀតរបស់ទម្រង់អ្វីមួយដែលមានរាងមូល។
meristele A distinct vascular strand surrounded by an	មេរីស្តែល បាច់សរសៃនាំដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយអង្គដូខែម ដែលមានចំពោះ

endodermis that occurs in some ferns and results in the break-up of the stele.	បណ្តាញជាតិខ្លះ និងបង្កអោយមានការបែកបាក់សរសៃលីវែរ។
meristem A plant tissue made of unspecialized rapidly dividing cells.	មេដាមីកា ជាលិកាករុក្ខជាតិបង្កឡើងដោយកោសិកាមិនបំលែងឯកទេសដែលធ្វើចំណែកយ៉ាងរហ័ស។
meristic variation Numerical variation in taxonomic characters such as numbers of bristles, vertebrae, spots etc.	បម្រែបម្រួលមេរីស្តិក បម្រែបម្រួលបរិមាណនៅក្នុងលក្ខណៈចំណែកថ្នាក់ដូចជាបរិមាណរបស់រោម ចំនួនឆ្អឹងកង ស្នាមអុច។ល។
mero- <i>prefix</i> denoting partial, a portion.	មេរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា មួយផ្នែក។
meroblastic cleavage When the yolky part of the zygote fails to divide and only partial cleavage occurs.	ការធ្វើចំណែកមូលតាត នៅពេលដែលផ្នែកស៊ីតល្បឿនមិនបានធ្វើចំណែក និងដែលមានការចែកតែមួយផ្នែកប៉ុណ្ណោះ។
merogamete Any protozoan gamete formed by fission of parent cell.	មេរ៉ូកាម៉ែត កាម៉ែតប្រូតូសូអែរ ដែលកើតឡើងពីការធ្វើចំណែកកោសិកាមេ។
-merous <i>suffix</i> denoting numbers of parts. For example, pentamerous means five-petalled.	មេរីស (បច្ច័យ) មានន័យថា ចំនួនផ្នែក។ ឧទាហរណ៍ ប៉ងតាមេរីស មានន័យថា មានប្រាំស្រទាប់ផ្កា។
merozygote A partially diploid bacterial cell containing, a chromosome fragment introduced into the cell by transformation, transduction, or conjugation, in addition to its own chromosome.	មេរ៉ូស៊ីកូត ផ្នែកកោសិកាបាក់តេរីឌីប្លូអ៊ីត ដែលមានផ្ទុកនូវអង្កត់ក្រូម៉ូសូមបញ្ចូលទៅក្នុងកោសិកាដោយការបំលែង (transformation) ការដឹកជញ្ជូន (transduction) ឬជំនាប់ប្តូរ (conjugation) បន្ថែមទៅលើក្រូម៉ូសូមរបស់វាផ្ទាល់។
mes- or meso- <i>prefix</i> denoting middle.	មេស- ឬ មេសូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា កណ្តាល។
mescaline A psychoactive drug that produces hallucinatory effects in humans probably by interfering with noradrenaline at nerve synapses.	មេស្កាលីន ថ្នាំចិត្តសកម្ម(ថ្នាំដែលមានឥទ្ធិពលលើចិត្ត) ដែលធ្វើអោយមានអារម្មណ៍រើរវាយ ដែលវាប្រហែលជាខានដល់ណូអាដ្រេណាលីន នៅត្រង់ស៊ីណាប្រសាទ។
mesencephalon See midbrain.	ខួរកណ្តាល
mesenchyme A jelly-like material underneath the epidermis of a sponge.	មេសង់ស៊ីម សារធាតុអន្លិលនៅជាប់ពីក្រោម អេពីឌែមរបស់អេប៉ុង។
mesenteries Connective tissues that hold the organs in place and also serve as support for blood vessels connecting the various organs.	ត្បាសពោះភ្លៀន ជាលិកាសន្ធានដែលចងភ្ជាប់សរីរាង្គក្នុងពោះអោយនៅនឹងតាមកន្លែងនិងមានមុខងារទ្រទ្រង់សរសៃឈាមដែលភ្ជាប់ពីសរីរាង្គមួយទៅសរីរាង្គមួយទៀតផងដែរ។
meso compound Compound with chiral centers that is nonchiral because of molecular symmetry.	សមាសធាតុមេសូ សមាសធាតុដែលមានមណ្ឌលគីរ៉ាល់ តែមិនមែនជាគីរ៉ាល់ ដោយមកពីម៉ូលេគុលស៊ីមេទ្រី។
mesoblast Mesodermal cell.	មេសូប្លាស កោសិកាមេសូឌែម។
mesocarp The middle layer (often fleshy) of simple fleshy fruits; the mesocarp occurs between the exocarp, and the endocarp.	មេសូកាប ឬ សាច់ ស្រទាប់កណ្តាល (ភាគច្រើនសំបូរសាច់) នៃផ្លែសាច់ធម្មតា។ វានៅចន្លោះសម្បក(អ៊ិចសូកាប)និងបណ្តាល(អង់ដូកាប)។
mesocephalic (of humans) Having a medium-sized head.	ក្បាលមានទំហំមធ្យម
mesoderm The middle layer of cells in an embryo that gives rise to certain tissues and organs of the adult, including the muscles and gonads.	មេសូឌែម ស្រទាប់កោសិកាកណ្តាលរបស់អំប្រើយ៉ុង ដែលវិវត្តទៅជាជាលិកា និងសរីរាង្គមួយចំនួនរបស់សត្វពេញវ័យ រួមមានសាច់ដុំ និងប្រពេញភេទ។
mesodermal pouches The blocks of mesoderm that occur on each side of the notochord of the vertebrate embryo and subsequently give rise to somites.	ថង់មេសូឌែម ទីតាំងរបស់មេសូឌែម ដែលស្ថិតនៅសងខាងព្រួសសាទឆ្អឹងកងរបស់អំប្រើយ៉ុង និងដែលបន្ទាប់មកវិវត្តទៅជាសូមីត។
mesofauna Small, interstitial animals living between sand grains ranging in size from 200 μm to 1 cm.	សត្វទំហំមធ្យម សត្វតូចៗដែលរស់នៅចន្លោះគ្រាប់ខ្សាច់ដែលមានទំហំក្នុងចន្លោះ: 200 μm ទៅ 1 cm។
mesoglea A jelly-like material separating the two cell layers in a coelenterate.	មេសូឡេ សារធាតុអន្លិលនៅចន្លោះស្រទាប់កោសិកាពីរដាន់ចំពោះសីឡុងតេរ។
mesolecithal pertaining to eggs which contain a	មានស៊ីតល្បឿនមធ្យម ទាក់ទងនឹងស៊ីតដែលមានបរិមាណស៊ីតល្បឿន

medium quantity of yolk.	មធ្យម។
Mesolithic the period from 14,000 years ago to 5,500 years ago in Britain, characterized by the use of very small flint implements.	មេសូលីទិក សម័យកាលនៅរវាងពី 14 000 ដល់ 5500 ឆ្នាំកន្លង នៅក្នុង ចក្រភពអង់គ្លេស ដែលមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយមានការប្រើឧបករណ៍ ដែកកែវ។
mesonephros or Wolffian body the middle part of the embryonic kidney which in fish and amphibia is the functional kidney, but which gives rise embryologically to the tubules of the testis in mammals, birds and reptiles. See also Wolffian duct.	មេសូនេហ្វ្រូស ឬ អង្គម៉ូលហ្វៀន ផ្នែកកណ្តាលនៃតម្រងនោមអំប្រើយ៉ុង ដែលចំពោះត្រី និងបណ្តុកសត្វ គឺជាតម្រងនោមមុខងារ ប៉ុន្តែវាផ្តល់ផ្លូវទៅជា បំពង់ពងស្វាសចំពោះថនិកសត្វ បក្សី និងឧទ្ទិសត្វ។ សូមមើលពាក្យ បំពង់ វ៉ូលហ្វៀន។
mesophilic (of microorganisms) having an optimal growth temperature from 20 °C to 45 °C.	មីសូលីសតិក (អំពីអតិសុខុមប្រាណ) មានសីតុណ្ហភាព លូតលាស់សមស្របចាប់ ពី 20 °C ទៅ 45 °C។
mesophyll Internal tissue of leaves not including the vascular bundles, made of chlorenchyma cells that contain chloroplasts. There are many intercellular spaces. See appendix 5.	មេសូមីល ជាលិកាក្នុងរបស់ស្លឹក ដោយមិនរាប់បញ្ចូលបាច់សរសៃនាំទេ ដែលកើតឡើងពីកោសិកាក្លរ៉ូផ័រដែលមានក្លរ៉ូប្លាស្ទ។ វាមានលំហអន្តរ កោសិកាជាច្រើន។
mesophyte A plant that requires a relatively humid atmosphere and abundant soil water. Compare xerophyte, hydrophyte .	មេសូផីត រុក្ខជាតិដែលត្រូវការបរិយាកាសសើមខ្លាំង និងដីដែលសំបូរទឹក។ ប្រៀបធៀបជាមួយ xerophyte, hydrophyte។
mesoplankton Medium sized plankton (0.2 -2mm) that occur at middle depths (below 200 meters).	មេសូប្លង់តុន ប្លង់តុនមានទំហំមធ្យម(0,2-2 mm) ដែលមាននៅជម្រៅទឹក កណ្តាល(រាក់ជាង200ម៉ែត)។
mesosaur One of a group of Anapsid reptiles (order Mesosauria) from the Lower Permian which were fish-eating and looked superficially like crocodiles.	មេសូស័រ ក្រុមមួយនៃឧទ្ទិសត្វអាណាបស៊ីត (លំដាប់មេសូស័រវៀ) ចាប់តាំងពីសម័យឡុរីនៃប្រេម្យែន ដែលជាសត្វស៊ីត្រី និងមើលទៅដូចជា ក្រពើ។
mesosome A structure formed in the cell membrane of bacteria by invagination.	មេសូសូម ទម្រង់ដែលកើតមាននៅនឹងក្លាសកោសិកាបាក់តេរី ដោយ ការលូតចូល។
mesothorax The middle of the three thoracic segments of insects.	ម៉េតូទ្រូកស្តារ៉ាខ អង្គតំកណ្តាលនៃអង្គតំទ្រូងទាំងបីរបស់សត្វល្អិត។
mesotrophic (of plants) Requiring a moderate level of soil nutrients.	មេសូត្រូផិក (អំពីរុក្ខជាតិ) ត្រូវការកម្រិតមធ្យមនៃសារធាតុចិញ្ចឹមក្នុងដី។
Mesozoa A small group of minute worm-like organisms parasitic on Mollusca which have a sexual generation (the nematogen) alternating with an asexual generation.	មេសូហ្សូអែរ ក្រុមតូចមួយនៃភារវស័ត្វច្រើន មានទម្រង់ដូចជាដង្កូវ ដែល ជាបរាសិតនៅលើពពួកសប្បីសត្វ ដែលមានដំណើរបន្តពូជដោយភេទ ឆ្លាស់ ជាមួយនឹងការបន្តពូជដោយឥតភេទ។
Mesozoic era The geological era that began 225 million years ago and lasted about 155 million years which includes the cretaceous period, jurassic period, and triassic period. During this era gymnosperms became dominant plants, dinosaurs became the dominant animals, reptiles (Pterosaurs) conquered the air, and birds and mammals evolved.	យុគមេសូហ្សូអែរ សម័យភូគព្ភសាស្ត្រ ដែលបាន ចាប់ផ្តើមកាលពី 225 លានឆ្នាំកន្លងទៅ និងមានរយៈពេលប្រមាណជា 155 លានឆ្នាំ ដែលរួមមាន សម័យ ក្រេតាសេ សម័យសូរ៉ាស៊ីត និងសម័យត្រាស៊ីត។ នៅក្នុងអំឡុងពេល នៃយុគនេះ រុក្ខជាតិស៊ីមណូស្តែម មានការលូតលាស់យ៉ាងច្រើនលើសលប់ សត្វដោយលិសរមានចំនួនយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ឧទ្ទិសត្វ (ផ្លែវស័រ) មាន ពាសពេញអាកាស ហើយបក្សី និងថនិកសត្វមានការវិវត្តន៍។
messenger RNA (mRNA) A type of RNA that carries the instructions for protein synthesis from the DNA to the ribosome where it acts as a template.	ARN នាំសារ ឬ ARNm ប្រភេទមួយនៃ ARN ដែលដឹកនាំព័ត៌មានសំរាប់ សំយោគប្រូតេអ៊ីនពី ADN ទៅប្លូសូម ដែលដើរតួធ្វើជាពុម្ពគំរូ។
Met abbrev. methionine.	Met អក្សរកាត់របស់ មេត្យូនីន ។
meta Prefix. 1. Used to indicate the position of a substituent on a benzene ring. The <i>meta</i> position is second from the parent substituent. 2. Denoting after (as in metathorax). 3. Change (as in metamorphosis).	មេតា (បុព្វបទ) 1. ប្រើសំរាប់កំណត់ទីតាំងក្រុមជំនួសលើលិចបង់សែន។ ទីតាំងមេតានៅត្រង់ទីតាំងទីពីរចាប់ពីក្រុមជំនួសមេ។ 2. មានន័យថាបន្ទាប់ពី (ដូចជា metathorax) 3. ផ្លាស់ប្តូរ ឬ ប្រែ (ដូចជា metamorphosis)។
metabolic intensity The metabolic rate of a unit mass of living tissue.	អាំងតង់ស៊ីតេ មេតាបូលីស អត្រាមេតាបូលីស ក្នុងមួយឯកតាម៉ាសរបស់ ជាលិការស់។
metabolic pathway Series of chemical reactions in	លំនាំមេតាបូលីស សេរីនៃប្រតិកម្មគីមីក្នុងសារពាង្គកាយដែល បំបែក

the body that converts one substance to another distinctly different substance.	សារធាតុមួយអោយទៅជាសារធាតុផ្សេងទៀតខុសគ្នា។
metabolic processes The total of all chemical reactions within organism; for example, nutrient uptake and processing; and waste elimination.	ដំណើរមេតាបូលីស ប្រតិកម្មគីមីទាំងអស់នៅក្នុងសារពាង្គកាយ។ ឧ. ការបរិភោគអាហារចូល ដំណើរបំបែកនិងប្រើប្រាស់អាហារទាំងនោះ និងការបញ្ចេញចោលកាកសំណល់។
metabolic waste Any waste substance that is produced during the metabolism of an organism, such as nitrogen in the form of urea.	ភាគសំណល់មេតាបូលីស សារធាតុកាកសំណល់ ដែលត្រូវបានបង្កើតក្នុងអំឡុងពេលមេតាបូលីសរបស់ការរស់ ដូចជាអាសូតក្នុងទម្រង់ជាអ៊ុយរ៉េ។
metabolic water Water formed by a type of metabolism called catabolism in which complex molecules are broken down to release their stored energy, with water as a by-product.	ទឹកមេតាបូលីស ទឹកដែលត្រូវបានបង្កើតដោយប្រភេទមួយនៃមេតាបូលីស មានឈ្មោះថា កាតាបូលីស ដែលម៉ូលេគុលសំបុកត្រូវបានបំបែក ដើម្បីបញ្ចេញថាមពលដែលស្តុក ជាមួយនឹងទឹកក្នុងទម្រង់ជាផលិតផលបន្ទាប់បន្សំ។
metabolism A group of processes that includes nutrition, production of energy (respiration), and synthesis of more protoplasm; the sum of the constructive (anabolism) and destructive (catabolism) processes in organisms that collectively sustain life.	មេតាបូលីស លំនាំនានាដែលរួមមានការចិញ្ចឹម ការផលិតថាមពល (ដំណកដង្ហើម) និងការសំយោគប្រូតូប្លាស្ទិកថែមទៀត។ ការគូបផ្សំនៃដំណើរការសំយោគ (សមាណកម្ម) និងដំណើរការបំបែក (កាតាបូលីស) ក្នុងសារពាង្គកាយដែលរួមគ្នាដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវិត។
metacarpus A bone of the forelimb of tetrapods that occurs between the wrist (carpals) and fingers (phalanges). In humans the metacarpus is in the hand. See pentadactyl limb.	ផ្លីចប្រអប់ដៃ ផ្លីចអវយវៈមុខរបស់តេត្រាប៉ូត ដែលស្ថិតនៅរវាងកដៃ (ផ្លីចកដៃ) និងម្រាម (ថ្នាំម្រាម)។ ចំពោះមនុស្ស ផ្លីចប្រអប់ដៃ គឺស្ថិតនៅនឹងដៃ។ សូមមើលពាក្យ អវយវៈម្រាមប្រាំ។
metacentric chromosome A chromosome with a centrally located centromere, producing chromosome arms of equal lengths. Compare acentric chromosome.	ក្រូម៉ូសូមមេតាសង់ទ្រីច ក្រូម៉ូសូមដែលមានទីតាំងសង់ទ្រីចនៅចំកណ្តាលដែលបង្កើតជាដៃក្រូម៉ូសូមប្រវែងស្មើគ្នា។ ផ្ទុយពី ក្រូម៉ូសូមអាសង់ទ្រីច។
metacercaria A developmental stage in endoparasitic flukes in which the cercaria larva loses its tail (to become a metacercaria larva).	មេតាស៊ីការី ដំណាក់កាលវិវត្តន៍របស់ដង្កូវបរាសិតក្នុង ដែលកូនញាស់សឹការៀ ជ្រុះកន្ទុយបាត់ (ប្លាយទៅជាកូនញាស់មេតាសឹការៀ)។
metachromatic Having more than one colour produced by the same stain. For example, methylene blue stains the diphtheria bacterium <i>Corynebacterium diphtheriae</i> blue with red inclusions.	មេតាក្រូម៉ាទិច មានច្រើនពណ៌ ដែលកើតឡើងតាមរយៈការបន្ស៊ីពណ៌តែម្យ៉ាង។ ឧទាហរណ៍ លក្ខខៀវមេទីឡែន ដាក់បន្ស៊ីពណ៌បាក់តេរីបង្កជំងឺខាន់ស្លាក់ <i>Corynebacteria diphtheria</i> នោះវាបង្កអោយអង្គក្នុងរបស់វាមានពណ៌ខៀវ លាយក្រហម។
metachronal rhythm The beat of cilia or limbs, where a wave appears to pass forwards through them causing the backwards movement of liquid over their surface while the organism moves forwards.	ចលនាមេតាក្រូណាល ការកន្ត្រាក់របស់ស៊ីលី និងអវយវៈ ដែលរលកធ្វើចលនាកខាងមុខកាត់ខ្លួនវា បង្កអោយសារធាតុរាវមានចលនាត្រឡប់ក្រោយពីលើផ្ទៃវា ខណៈដែលការរស់ធ្វើចលនាទៅមុខ។
metafemale In Drosophila, a poorly developed female of low viability in which the ratio of X chromosomes to sets of autosomes exceeds 1.0. Previously called a superfemale.	មេតាហ្វីមែល ចំពោះដ្រូសូគីល ជាសត្វញីលូតលាស់មិនល្អ ដែលលទ្ធភាពរស់ទាប ដោយសមាមាត្រក្រូម៉ូសូម X ទៅនឹងក្រុមអូតូសូមលើស ១, ០ ។ ពីមុនគេហៅថា ស៊ីបក៏ហ្វីមែល។
metallic bonding Type of chemical bond in which atoms share electrons by each contributing to a sea of mobile electrons that surround all of the atoms. This property allows metals to conduct electricity when in the solid state.	ការបង់សម្ព័ន្ធលោហៈ ប្រភេទសម្ព័ន្ធគីមីដែលអាតូមជាច្រើនដាក់ទ្វេតាអេឡិចត្រុងរួម ដោយការផ្តល់អេឡិចត្រុងនីមួយៗជាមួយនឹងក្រុមអេឡិចត្រុងដែលចល័តជុំវិញអាតូម។ លក្ខណៈនេះនាំអោយលោហៈអាចចំលងចរន្តអគ្គិសនី នៅពេលវាស្ថិតក្នុងភាពជាអង្គធាតុរឹង។
metalloids Elements that share the properties of metals and nonmetals.	មេតាឡូអ៊ីត ជាធាតុដែលមានលក្ខណៈជាលោហៈនិងអលោហៈ។
metalloprotein A protein containing a metal atom; eg. haemoglobin, which contains the metal, iron.	លោហៈប្រូតេអ៊ីន ជាប្រភេទប្រូតេអ៊ីនដែលមានផ្ទុកអាតូមលោហៈ។ ឧទាហរណ៍ អេម៉ូក្លូប៊ីនដែលមានផ្ទុកដែក។
metallothioneins A group of cysteine-rich proteins that bind heavy metals, such as Zn ions, and have a role in homeostasis and detoxification.	មេតាឡូស្តូរ៉ូន ក្រុមប្រូតេអ៊ីនសំបូរស៊ីស្តេអ៊ីន ដែលគោងជាប់នឹងលោហៈធ្ងន់ ដូចជាអ៊ីយ៉ុងស៊ីន និងដែលមាននាទីការរក្សាលំនឹង និងការបន្តិកជាតិពុល។

metals Group of elements that are good electric conductors and are malleable.	លោហៈ ក្រុមធាតុដែលជាអ្នកចំលងចរន្តអគ្គិសនីបានល្អ និងជាធាតុដែលអាចផ្គែកបាន។
metamale In <i>Drosophila</i> , a poorly developed male of low viability in which the ratio of X chromosomes to sets of autosomes is less than 0.5. Previously called a supermale.	មេតាម៉ែល ចំពោះជ្រូសូកីល ជាសត្វល្អោលលូតលាស់មិនល្អ ដែលមានលទ្ធភាពរស់ទាបក្នុងសមាមាត្រក្រូម៉ូសូម X ទៅនឹងក្រុមអូតូសូម ទាបជាង 0.5 ។ ពីមុនគេហៅថា "ស៊ីបក័រម៉ែល" ។
metameric Relating to ancestral segmentation, used in reference to serially repeated units along the body axis.	ខណ្ឌជាផ្នែកៗ ដែលទាក់ទងទៅនឹងការខណ្ឌជាកង់នៃបុព្វគឺសំដៅទៅលើឯកតាដដែលៗជាសេរីតាមបណ្តោយអ័ក្សសារពង្សកាយ។
metamerism Serial repetition of organs and tissues, including the body wall, nervous and sensory systems, and musculature.	ការខណ្ឌជាផ្នែកៗ សេរីខណ្ឌដូចៗគ្នានៃសរីរាង្គនិងជាលិកា ដែលរួមមាន ផ្ទៃខ្លួន ប្រព័ន្ធប្រសាទ សរីរាង្គវិញ្ញាណ និងសាច់ដុំ។
metamorphosis A series of changes in form during development of an immature form to an adult.	បម្រែបម្រួល សេរីនៃការផ្លាស់ប្តូរទម្រង់ក្នុងរយៈពេលលូតលាស់ពីទម្រង់មិនទាន់ពេញវ័យទៅពេញវ័យ។
metanephridium An organ open to the body cavity through a ciliated funnel (nephrostome) and involved in excretion or in the regulation of water balance or salt content.	មេតានេហ្វ្រីឌី សរីរាង្គបើកតភ្ជាប់ទៅប្រហោងខ្លួនតាមរយៈបំពង់ដែលមានរោមញ័រ (Nephrostome) និងចូលរួមក្នុងការបញ្ចេញចោលវិក្កុលការតំរូវគុណភាពទឹកឬអំបិលក្នុងខ្លួន។
metanephros The functional kidney in adult reptiles, birds and mammals that replaces the mesonephros in the developing embryo.	មេតានេហ្វ្រូស តម្រងនោមមុខងាររបស់ឧទ្ធករសត្វ ឬក្បី និងថនិកសត្វពេញវ័យ ដែលជំនួសមេសូនេហ្វ្រូស កាលអំប្រើយ៉ុងស្ថិតក្នុងការវិវត្តន៍។
metanucleus The nucleolus once it has passed from the germinal vesicle.	មេតានុក្លេយ៉ូ នុយក្លេអូល នៅពេលដែលវាបានផ្តាច់ចេញពីមង្គលជំងឺ។
metaphase The second stage of mitosis during which the chromatid pairs align at the cell's equator.	មេតាដាស ដំណាក់កាលទីពីរនៃមីតូស ដែលគូក្រូម៉ាទីតតំរៀបគ្នានៅផ្លាកអេក្វាទ័រ។
metaphase I The first metaphase of meiosis; in metaphase 1, pairs of homologous chromosomes align along an equatorial plane that is perpendicular to the axis of the spindle apparatus.	មេតាដាស I មេតាដាសនៃចំណែកមេយ៉ូស I នៅមេតាដាស I នេះ គូក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកតំរៀបតាមបណ្តោយប្លង់អេក្វាទ័រដែលកែងទៅនឹងអ័ក្សសរសៃត្រយូងអាក្រូម៉ាទីច។
metaphase II The second metaphase of meiosis; in metaphase II, chromosomes align along an equatorial plane that is perpendicular to the equator in metaphase I.	មេតាដាស II មេតាដាស II នៃចំណែកមេយ៉ូស I នៅមេតាដាស II នេះ ក្រូម៉ូសូមតំរៀបតាមបណ្តោយប្លង់អេក្វាទ័រដែលកែងទៅនឹងប្លង់អេក្វាទ័រ ក្នុងមេតាដាស I ។
metaphase plate The plane of alignment of chromosomes during metaphase; the metaphase plate is perpendicular to the axis of the spindle apparatus.	ផ្លាកអេក្វាទ័រ ប្លង់តម្រៀបនៃក្រូម៉ូសូមក្នុងវគ្គមេតាដាស I ។ វាស្ថិតនៅកែងទៅនឹងអ័ក្សត្រយូងអាក្រូម៉ាទីច។
metaphloem The typical phloem that develops from the procambium next to the <i>proto</i> phloem, towards the stem centre. It has normal sieve tubes, in contrast with the small simplified sieve tubes of proto ^{phloem} which lack companion cells.	មេតាផ្លូម ជាផ្លូវអែមដែលវិវត្តចេញពីប្រាក់ប្រូមូម ដែលស្ថិតនៅក្បែរប្រូតូផ្លូមអែម ឆ្ពោះទៅផ្នែកកណ្តាលដើម។ វាមានបំពង់ប្រហោងធម្មតា ដែលខុសពីបំពង់ប្រហោងងាយតូចៗរបស់ប្រូតូផ្លូមអែម ដែលគ្មានកោសិកាតាម។
Metaphyta A taxon, often given the status of kingdom, that includes all multicellular plants.	មេតាផ្លាយ៉ា ឯកតាចំណែកថ្នាក់ ដែលគេច្រើនតែផ្តល់ឋានស្មើរដ្ឋ ដែលរួមមានរុក្ខជាតិពហុកោសិកាទាំងអស់។
metaplasia The transformation of a tissue to another form.	មេតាប្លាស្យា ដំណើរការបំប្លែងជាលិកាទៅជាទម្រង់ផ្សេងៗទៀត។
metaplast The lifeless constituents of protoplasm.	មេតាប្លាស្យា សមាសភាគប្រូតូប្លាស្យាដែលគ្មានជីវិត។
metapneustic (of insects such as mosquito larvae) Having spiracles only at the posterior end of the abdomen.	មេតាប្លេនីស្ទិក (អំពីសត្វល្អិត ដូចជាកូនញាស់មូស) មានរន្ធដង្ហើមតែនៅផ្នែកខាងចុងបង្អស់របស់ពោះ។
metarhodopsin The substance produced when rhodopsin is affected by light.	មេតារ៉ូដូបស៊ីន សារធាតុដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង នៅពេលរ៉ូដូបស៊ីនប៉ះដោយពន្លឺ។
metastasis The process of cancerous tissue spreading to various parts of the body.	មហារីកមេតាស្តាសីស ដំណើរដែលជាលិកាមហារីក រាលដាលទៅកាន់ផ្នែកផ្សេងៗរបស់សារពង្សកាយ។

metatarsal Small bones in the middle of the foot. See pentadactyl limb , and appendix 4.	ដ្រីនបាតដើម ដ្រីនតូចៗដែលនៅកណ្តាលប្រអប់ជើង។ សូមមើលពាក្យ pentadactyl limb ។
Metatheria See marsupial	មេតាស៊ីរ៉េង សូមមើលពាក្យ ថរិកសត្វ។
metathorax the posterior of the three thoracic segments in insects, bearing the third pair of jointed legs and the hind pair of wings.	ដ្រីនទ្រូងក្រោយ ផ្នែកក្រោយនៃអង្កត់ដ្រីនទ្រូងទាំងបីរបស់សត្វល្អិត ដែលមានភ្ជាប់ដោយជើងសន្លាក់គូទីបី និងគូស្លាបក្រោយ។
metaxylem Primary xylem that differentiates after the protoxylem; reaches maturity after the part of the plant in which it is located has stopped elongating.	មេតាស៊ីឡែម ស៊ីឡែមទីមួយ ដែលបំបែកឯកទេសបន្ទាប់ពីប្រូតូស៊ីឡែម ។ មេតាស៊ីឡែមពេញវ័យបន្ទាប់ពីផ្នែករុក្ខជាតិដែលវាស្ថិតនៅនោះបានឈប់លូតលាស់បណ្តោយ។
metazoan A multicellular animal. Compare protozoa.	មេតាសូទីវី សត្វពហុកោសិកា។ ប្រៀបធៀបជាមួយ ប្រូតូសូហ្វី។
metazoite One of a large number of cells formed by the multiple asexual fission of some Protozoa.	មេតាសូហ្វីត កោសិកាមួយក្នុងចំណោមកោសិកាយ៉ាងច្រើន ដែលកើតតាមរយៈការធ្វើពហុចំណែក ដោយឥតភេទរបស់ប្រូតូសូហ្វីខ្លះៗ។
metencephalon The hindbrain.	ខួរក្រោយ
meter, metre (m) Basic unit of length in the metric and SI measurement systems. 1m = 100cm.	ម៉ែត ឯកតាគ្រឹះនៃប្រព័ន្ធវែងជាម៉ែត និងជាង្វាស់តាមប្រព័ន្ធអន្តរជាតិ (SI)។ ១ម = ១០០ស.ម។
methane A compound made of a carbon atom covalently bonded to four hydrogen atoms.	មេតាន សមាសធាតុបង្កើតឡើងដោយអាតូមកាបូនមួយ ភ្ជាប់ទៅនឹងអាតូមអ៊ីដ្រូសែនបួនដោយសម្ព័ន្ធកូវ៉ាឡង់។
methanogen Any bacterium that can produce methane.	បាក់តេរីមេតាន បាក់តេរីដែលអាចផលិតមេតានបាន។
methanol An alcohol having the formula CH ₃ OH.	មេតានុល អាណុលដែលមានរូបមន្ត CH ₃ OH។
methanotroph Any organism that can use methane as sole source of carbon and energy.	មេតានូតូប ការរស់ទាំងឡាយណាដែលអាចប្រើមេតានធ្វើជាប្រភពកាបូន និងប្រភពថាមពល។
methionine (M, Met) One of 20 amino acids common in proteins. It has an 'R' group with a nonpolar structure and is relatively insoluble in water. The isoelectric point of methionine is 5.7.	មេត្យូនីន អាស៊ីតអាមីនូមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនូទាំង២០មានទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ ក្រុមRរបស់វាមានទម្រង់មិនប៉ូលែ និងមិនរលាយក្នុងទឹក។ ចំណុចអ៊ីសូអ៊ីយ៉ុងទ្រីចរបស់មេត្យូនីន គឺ5,7។
methyl transferase An enzyme that transfers methyl groups (-CH ₃) from a donor compound to an acceptor compound.	មេទីល ត្រង់ស្វែរ៉ាស អង់ស៊ីមដែលផ្ទេរក្រុមមេទីល(CH ₃) ពីសមាសធាតុអ្នកផ្តល់ទៅអោយសមាសធាតុអ្នកទទួល។
methylase See methyl transferase.	មេទីលាស សូមមើលពាក្យ មេទីលត្រង់ស្វែរ៉ាស។
methylation The addition of a methyl group (- CH ₃) to an amino acid in a protein.	មេទីលភ្នំ ការបន្ថែមក្រុមមេទីល(CH ₃)ទៅក្នុងអាស៊ីតអាមីនូមួយ ក្នុងម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន។
metric character A quantitative character, such as human height, in which there is a continuous spread of variability. Such characters are controlled by a system of polygenic inheritance.	លក្ខណៈម៉ែត លក្ខណៈបរិមាណណា ដូចជាកំពស់របស់មនុស្សដែលមានបម្រែបម្រួលជាប្រចាំ។ លក្ខណៈបែបនេះ ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយប្រព័ន្ធគំណពូជប៉ូលីសែន។
metric system French measurement system from which evolved the System Internationale d'Unites (SI). The metric system was the first measurement system to use the earth as a standard.	ប្រព័ន្ធម៉ែត ប្រព័ន្ធវាស់បារាំង ដែលវិវត្តជាប្រព័ន្ធខ្នាតអន្តរជាតិ។ ប្រព័ន្ធជាម៉ែតជាប្រព័ន្ធវាស់ដំបូងគេបង្អស់ ដែលប្រើផែនដីជាស្តង់ដារ។
MHC Major histocompatibility loci. In humans, the HLA complex; and in mice, the H2 complex.	MHC ភាពសមស្របសំខាន់ក្នុងការផ្សំធាតុឡូគុស។ ចំពោះមនុស្សគឺកំផ្លិត HLA និងចំពោះសត្វកណ្តុរគឺកំផ្លិត H ₂ ។
ml <i>abbrev.</i> millilitre, represented as cm ³	ml អក្សរកាត់របស់ មីលីលីត្រ ដែលតំណាងដោយ ស.ម ^៣ ។
micelle A group of hydrocarbon molecules having polar ends in the water phase.	មីសែល ម៉ូលេគុលអ៊ីដ្រូកាបូមួយក្រុមដែលមានចុងប៉ូលែរនៅក្នុងស្រទាប់ទឹក។
micro- <i>prefix</i> denoting small. In the metric system of measurement 'micro' means 'one millionth' with a symbol, as in μm (1 X 10 ⁻⁶ m). See SI units.	ម៉ាយក្រូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា តូច។ នៅក្នុងប្រព័ន្ធម៉ែតរបស់វាង្វាស់ 'ម៉ាយក្រូ' មានន័យថា 'មួយភាគមួយរយលាន' ដែលមាននិមិត្តសញ្ញាក្នុងទម្រង់ជាម៉ាយក្រូម៉ែត្រ (1 x 10 ⁻⁶)។ សូមមើល ឯកតាប្រព័ន្ធអន្តរជាតិ។
microaerophilic Any organism requiring little oxygen	តាមរស់ត្រូវការខ្យល់តិច ការរស់ទាំងឡាយ ដែលត្រូវការខ្យល់ក្នុង

for growth.	បរិមាណតិចតួច សម្រាប់ការលូតលាស់របស់វា។
microbe See microorganism.	មីក្រូប សូមមើលពាក្យ អតិសុខុមប្រាណ។
microbial degradation The beneficial activities of microbes in carrying out biodegradation, e.g. in sewage disposal. Compare biodeterioration.	ការដំរើមដោយមីក្រូប សកម្មភាពមានប្រយោជន៍របស់មីក្រូប នៅក្នុងដំណើរដំរើមបំបែក។ ឧទាហរណ៍ ការបំបែកកាកសំណល់ដែលបញ្ចេញចោល។ ផ្ទុយពី ដំរើមបំផ្លាញ។
microbiology The study of microorganisms.	មីក្រូបវិទ្យា ការសិក្សាអំពីអតិសុខុមប្រាណ។
microbody A vesiclelike organelle that is bounded by a single membrane and is generally associated with the endoplasmic reticulum; glyoxysomes and peroxisomes are types of microbodies.	អង្គតូម ធាតុកោសិកាដូចគ្នា ដែលមានភ្នាសព័ទ្ធជុំវិញមួយជាន់ ហើយជាទូទៅមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងរោងចក្រយូមអង់ដូប្លាស្ទ (glyoxysomes) និងរោងចក្រស៊ីសូម (peroxisomes) គឺជាប្រភេទអង្គតូម។
microcephalic Small-headed.	ដែលមានក្បាលតូច
microclimate The immediate climate in which an organism lives, such as the climate around a leaf, within the herb layer, or within an adjacent part of the soil.	មីក្រូអាកាសធាតុ អាកាសធាតុនៅតំបន់ការរស់រវល់ នៅដូចជាអាកាសធាតុនៅជុំវិញស្លឹក ឬនៅក្បែរដី។
microcosm A controlled laboratory system that contains the necessary components of the ecosystem, being studied.	មីក្រូកូស ប្រព័ន្ធនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ដែលមានការត្រួតពិនិត្យត្រឹមត្រូវ និងមានផ្នែកសម្ភារៈបានប្រព័ន្ធចាំបាច់សម្រាប់ការសិក្សាអំពីអ្វីមួយ។
microdissection The dissection of very small structures, often carried out by the use of a micro-manipulator, an instrument that significantly reduces hand tremors.	មីក្រូកាត់ ការកាត់ទម្រង់យ៉ាងតូចបំផុត ជាទូទៅ ការកាត់នេះគឺប្រព្រឹត្តដោយការប្រើម៉ាស៊ីនសម្រាប់កាត់ ដែលឧបករណ៍កាត់នេះ បានជួយកាត់បន្ថយភាពញ័ររបស់ដៃ។
microevolution Evolutionary changes that occur within a population. The small-scale changes resulting from genetic adaptation, that are usually expressed as changes within a species rather than the formation of a new species. See industrial melanism.	មីក្រូវិវត្តន៍ ការផ្លាស់ប្តូរវិវត្តន៍ដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងប្រូប្លាស្ទ។ ការប្រែប្រួលតិចតួច បណ្តាលមកពីការបន្តសេនេទិច ដែលច្រើនតែសម្តែងចេញក្នុងទម្រង់ជាការប្រែប្រួលរបស់ប្រភេទ គឺមិនមែនជាការ បង្កើតប្រភេទថ្មីនោះទេ។ សូមមើលពាក្យ មេឡានីសឧស្សាហកម្ម។
microfauna 1. The flora of a microhabitat. 2. Any microscopic plants not visible to the naked eye.	មីក្រូផូណា 1. ពពួករុក្ខជាតិដែលរស់នៅតំបន់តូច មួយ។ 2. រុក្ខជាតិតូចៗដែលមិនអាចមើលឃើញដោយភ្នែកទទេបាន។
microfibril A complex of cellulose molecules that are twisted together into a strong, threadlike component of cell walls.	មីក្រូតឺប កំផ្លុចម៉ូលេគុលសែលុយឡូសដែលត្រូវបានវេញប្រទាក់ចូលគ្នាទៅជាធាតុរាងដូចខ្សែដ៏មាំមួនរបស់ភ្នាសគ្រោង។
microfilaments Long, fiber-like structures made of protein and found in cells, often in close association with microtubules; provide structural support and enable movement.	មីក្រូតឺឡូម៉ង់ ទម្រង់សរសៃវែងៗ បង្កឡើងដោយប្រូតេអ៊ីនដែលមាននៅក្នុងកោសិកា និងច្រើនតែផ្សំជាមួយកូនបំពង់ដើម្បីទ្រទ្រង់ទម្រង់និងធ្វើអោយមានចលនា។
microflora The community of microorganisms, including bacteria, fungi and algae, that live in a particular habitat or in or on another living organism.	សហគមន៍អតិសុខុមប្រាណ សហគមន៍មីក្រូប មានដូចជាបាក់តេរី ផ្សិត មីក្រូ និងសារាយ ដែលរស់នៅក្នុងកន្លែងមួយ ឬនៅលើការរស់ដទៃទៀត។
microfungi Fungi in which the fruiting bodies are too small to be seen with the naked eye.	ផ្សិតមីក្រូ ពពួកផ្សិតដែលកន្សោមស្បូវរបស់វាមានទំហំតូចពេក រហូតមិនអាចមើលឃើញដោយភ្នែកទទេបាន។
microgamete The smaller of two gametes. It is usually motile and called the male.	មីក្រូកាម៉ែត កាម៉ែតមួយដែលមានទំហំតូចជាង ក្នុងចំណោមកាម៉ែតទាំងពីរ។ ជាធម្មតាមានចលនា និងត្រូវបានគេហៅថាកាម៉ែតឈ្មោល។
microgeographic race A race that is restricted to a very small geographical area.	ពូជតូចតំបន់ភូមិសាស្ត្រតូច ពូជដែលមាននៅក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រតូចមួយ។
microhabitat The particular part of a habitat occupied by an individual.	មីក្រូលំនៅ កន្លែងរស់នៅដោយឡែកដែលកាន់កាប់ដោយឯកត្តៈមួយ។
microinjection A method for introducing new DNA into a cell by injecting it directly into the nucleus or cytoplasm using a thin glass needle.	មីក្រូចាក់បញ្ចូល វិធីចាក់បញ្ចូលម៉ូលេគុលADN ទៅក្នុងកោសិកាតាមរយៈការចាក់ចូលទៅក្នុងណ្វៃយ៉ូ ឬទៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទដោយផ្ទាល់ ដោយការប្រើម្ជុលកែវតូចឆ្មារ។
microlecithal Pertaining to eggs that have a small amount of yolk.	មានស៊ីតឡើងតិច

micromere Any of the small blastomeres formed at the animal pole of a developing egg. These eventually give rise to the ectoderm.	មីក្រូមែរ ប្លាស្តូមែរតូចៗ ដែលកើតនៅត្រង់ប៉ូលរបស់ស៊ីតូស្តដែលកំពុងវិវត្ត។ ប្លាស្តូមែរទាំងនេះនឹងវិវត្តទៅជាអ៊ីចតូដែម។
micrometer A unit of length equal to 1×10^{-6} meter or 1/1000 of a millimeter. Previously called a micron. Abbreviated m.	មីក្រូម៉ែត ជាខ្នាតប្រវែងមួយ ស្មើនឹង 1×10^{-6} ម៉ែតឬ 1/1000មីលីម៉ែត។ ពីមុនគេហៅថាមីក្រុង ដែលមានអក្សរកាត់ μm ។
micron See micrometer.	មីក្រុង សូមមើលពាក្យ មីក្រូម៉ែត។
micronucleus An organelle in paramecia that contains the chromosomes.	មីក្រូនុយ៉ូ ធាតុរកាសិកានៃប៉ារ៉ាមេស៊ី ដែលមានផ្ទុកក្រូម៉ូសូម។
micronutrients Inorganic elements required in small amounts for plant growth (e.g., boron, copper, zinc).	មីក្រូធាតុ សារធាតុអសរីរាង្គ ដែលត្រូវការក្នុងបរិមាណតិចតួចសម្រាប់ការលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ (ឧទាហរណ៍: B, Cu និងZn)។
microorganism A microscopic living thing.	អតិសុខុមប្រាណ ការរស់តូចក្រៃលែង។
microphagous (of an aquatic organism) Collecting very small particles suspended in water and consuming them as food. See filter feeder.	ដែលស៊ីលេហារតូចៗ (អំពីការរស់ក្នុងទឹក) ចាប់យកភាគល្អិតតូចៗ ដែលមាននៅក្នុងទឹកមកស៊ីជាអាហារ។ សូមមើលពាក្យ អ្នកស៊ីដោយច្រោះ។
microphyll A tiny leaf with no vascular tissues that is found in certain mosses.	ស្លឹកតូចៗ ស្លឹកតូចៗគ្មានបាច់សរសៃនាំ ដែលមានចំពោះស្បែកមួយចំនួន។
micropinocytic vesicle A flask-like invagination of the cell plasma membrane which eventually closes at the neck to form a cellular vacuole and contains molecules that are too large to pass through the cell membrane by other means. See pinocytosis.	ថង់មីក្រូពីណូស៊ីតូស ដំណើរផតចូលរបស់ភ្នាស ដែលបន្ទាប់មកក៏ខ្លឹបផ្តាច់បង្កើតបានជាវ៉ាគុយមូល កោសិកា ដោយមានផ្ទុកម៉ូលេគុលដែលមានទំហំធំពេកមិនអាចចូលតាមភ្នាសតាមដំណើរនាំធម្មតាបាន។ សូមមើលពាក្យ ពីណូស៊ីតូស។
micropinocytosis See pinocytosis.	មីក្រូពីណូស៊ីតូស សូមមើលពាក្យ ពីណូស៊ីតូស។
microplankton Small, but not microscopic, organisms drifting in a water body.	មីក្រូម្លូតូត ការរស់តូចៗ (ប៉ុន្តែមិនមែនតូចរហូតដល់មើលមិនឃើញដោយភ្នែកទេនោះទេ) ដែលរសាត់ ឬអណ្តែតនៅក្នុងទឹក។
micropyle A small opening in the ovule wall through which the pollen tube enters.	មីក្រូពីល ឬ ទ្វារគ្រាប់គ្រពើ រន្ធតូចនៃភ្នាសអូវុលសំរាប់បំពង់លម្អងចូល។
microsaur A reptile-like amphibian of the order Lepidospondyli.	ម៉ាយក្រូស័រ បណ្តុកសត្វដែលមានទម្រង់ដូចជាឧដ្ឋសត្វ ស្ថិតក្នុងលំដាប់លេពីដូស្យុងឌីលី។
microscope A device that provides an enlarged image of small objects.	អតិសុខុមទស្សន៍ ឧបករណ៍ដែលធ្វើអោយវត្ថុតូចៗ ក្លាយទៅជារូបភាពធំៗ។
microsere A succession of plant communities occurring in a microhabitat.	មីក្រូសៀ តំណាងហតមន៍រុក្ខជាតិ ដែលកើតមាននៅកន្លែងរស់នៅតូចមួយ។
microsomal fraction A collection of tiny subcellular particles consisting mainly of membranes and ribosomes from the endoplasmic reticulum, invisible with the light microscope, that are produced during differential centrifugation of eucaryotic cells.	ចំណែកម៉ាយក្រូសូម បណ្តុកភាគល្អិតធាតុកោសិកាតូចៗ បង្កឡើងសំខាន់ពីភ្នាសកោសិកា និងរីបូសូម មានប្រភពមកពីរេទីគុយឡូមអង់ដូប្លាស ដែលមិនអាចមើលឃើញបានដោយអតិសុខុមទស្សន៍អុបទិច និងដែលកើតមាននៅក្នុងអំឡុងពេលធ្វើរង្វង់ចាកផ្ចិតកោសិកាអ៊ីកាវីយ៉ូត។
microsome A part of the cytoplasm containing RNA and is the site of protein synthesis.	មីក្រូសូម ផ្នែកមួយនៃស៊ីតូប្លាសដែលមាន ARN និងជាកន្លែងសំយោគប្រូតេអ៊ីន។
microsphere A collection of organic macromolecules in a structure with a doublelayered outer boundary.	មីក្រូស្វែរ ទម្រង់ម៉ាក្រូម៉ូលេគុលសរីរាង្គនៅក្នុងទម្រង់មួយដែលមានភ្នាសខាងក្រៅពីរជាន់។
microspora See microsporidea.	មីក្រូស្ប័រ សូមមើលពាក្យ មីក្រូស្ប័រីដេ។
microsporangium A male reproductive structure of the conifers that produces haploid microspores.	មីក្រូស្ប័រីដេ ទម្រង់បន្តពូជឈ្មោលរបស់រុក្ខជាតិពពួកស្រល់ដែលបង្កើតមីក្រូស្ប័រអាបូអ៊ីត។
microspore A haploid cell giving rise to the male gametophyte or pollen grain in gymnosperms and angiosperms.	មីក្រូស្ប័រ កោសិកាអាបូអ៊ីតដែលលូតលាស់ទៅជាកាម៉េតូផ្លាយឈ្មោល ឬគ្រាប់ លំអងចំពោះស៊ីមណូស្បែមនិងអង់សូស្បែម។
microspore mother cell A cell that will undergo meiosis and cytokinesis to produce microspores.	កោសិកាមេមីក្រូស្ប័រ កោសិកាដែលនឹងធ្វើមេយ៉ូស៊ីសនិងចំណែកស៊ីតូប្លាស ដើម្បីផលិតមីក្រូស្ប័រ។

Microsporidea A group corresponding to the Microspora, which is given kingdom equivalent status in modern classifications. The members of the group are obligate, intracellular parasites in many animals, particularly arthropods and fish.	មីក្រូស្ប័រីដេ ក្រុមមួយរបស់មីក្រូស្ប័រីដេ ដែលនៅ ក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ថ្មី ត្រូវបាន គេផ្តល់ឋានស្មើរដ្ឋៈ។ ភារវរសំនៅក្នុងក្រុមនេះ គឺជាវាសិតក្នុងកោសិកា ចាំបាច់នៅក្នុងសត្វជាច្រើន ជាពិសេសពួកអាក្រូប្រូត និងត្រី។
microsporophyll The structure bearing the microsporangia - a leaf or modified leaf, and in flowering plants, the stamen.	មីក្រូស្ប័រីវិល ទម្រង់ដែលមានផ្ទុកមីក្រូស្ប័រីវិល (ស្លឹក ឬស្លឹកកំណែប្រែ ហើយចំពោះរុក្ខជាតិមានផ្កា គឺជាកណ្តុំកេសរណ្តាល។
microtome An instrument that is used for slicing specimens into microscopically thin sections.	មីក្រូតូម ឧបករណ៍ប្រើសំរាប់កាត់វត្ថុគំរូអោយទៅជាផ្នែកស្តើងៗដើម្បី ពិនិត្យមើលតាមរយៈអតិសុខុមទស្សន៍។
microtubule Long, cylindrical protein (Tubulin) structures in the cytoplasm that give support to the cell and inside cilia and flagella.	តូលូប៊ីន ទម្រង់ប្រូតេអ៊ីន(Tubulin)រាងស៊ីឡាំងវែង ស្ថិតនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស ដែលទ្រទ្រង់កោសិកា និងនៅក្នុងពេញរន្ធនិងផ្លាសែល។
microvilli Tiny projections from the surfaces of cells that line the intestine.	តូលូប៊ីនពោះវៀន សរសៃឆ្មារៗដុះលើពេញពីកោសិកានៃផ្ទៃខាងក្នុង ពោះវៀនតូច។
micturition The release of urine from the body.	ការបញ្ចេញទឹកនោម ការបញ្ចេញទឹកនោមចេញពីសារពង្សកាយ។
midbrain or mesencephalon That part of the brain lying between the forebrain and hindbrain. It contains the optic lobe and is particularly concerned with hearing and sight. See forebrain, hindbrain.	ខួរកណ្តាល ផ្នែករបស់ខួរក្បាល ស្ថិតនៅរវាងខួរមុខ និងខួរក្រោយ។ វាមាន ផ្នែកកំណត់អុបទិច និងមានទំនាក់ទំនងជាពិសេសជាមួយស្តី និងគំហើញ។ សូមមើលពាក្យ ខួរមុខ និងខួរក្រោយ។
middle ear Lies between the ear drum and the inner ear.	ត្រចៀកកណ្តាល ត្រចៀកកណ្តាលស្ថិតនៅរវាងក្រដាសត្រចៀក និង ត្រចៀកក្នុង។
middle lamella A layer separating the primary and secondary cell walls.	បន្ទះស្តើងកណ្តាល ស្រទាប់ដែលខណ្ឌចែកគ្នាសគ្រោងទី១ និងគ្នាសគ្រោង ទីពីរ។
middle repetitive DNA See moderately repetitive DNA.	ADN ស្តួនមធ្យម
midgut The stomach of an insect.	ពោះវៀនកណ្តាល ព្រះរបស់សត្វល្អិត។
midparent value The average value of a characteristic from two parents. Such values when compared with those of their offspring give a direct measure of heritability.	តម្លៃពាក់កណ្តាលមេធា តម្លៃមធ្យមនៃលក្ខណៈ ដែលបានមកពីមេបាពីរ។ នៅពេលប្រៀបធៀបជាមួយតម្លៃបានមកពីកូនរបស់វា តម្លៃនេះនឹងផ្តល់នូវ រង្វាស់ដោយផ្ទាល់ពីតំណពូជ។
midrib The large central vein of a leaf.	វ៉ែនស្តើក សរសៃវ៉ែនកណ្តាលធំរបស់ស្លឹក។
midriff 1. The middle part of the human body between chest and waist. 2. (in anatomy) The diaphragm.	1. ផ្នែកកណ្តាលខ្នង ផ្នែកកណ្តាលខ្នងមនុស្ស គឺនៅរវាងទ្រូង និងចង្កេះ។ 2. សន្ទះខ្នង (កាយវិភាគវិទ្យា) ដ្យាហ្វ្រាម។
migrate To move periodically from one environment to another.	ផ្លាស់ទីកន្លែង ផ្លាស់ពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយ។
migration Movement of individuals from one geographic area to another.	បម្លាស់ទីកន្លែង ការផ្លាស់ទីកន្លែងរបស់ឯកត្តៈទាំងឡាយ ពីតំបន់ភូមិ សាស្ត្រមួយទៅតំបន់ភូមិសាស្ត្រមួយទៀត។
migration coefficient An expression of the proportion of migrant genes entering the population per generation.	មេគុណបម្លាស់ទីកន្លែង ការសំដែងអោយឃើញនៃសមាមាត្រសែនផ្លាស់ ទីចូលទៅក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងក្នុងមួយជំនាន់។
mildew 1. A plant disease caused by a fungus. 2. Any fungus, such as <i>Erysiphe</i> , that causes cereal mildew. 3. A fungus in the mycelial state, growing over a substrate without obvious fruiting bodies.	1. ជំងឺរុក្ខជាតិបន្តដោយផ្សិត 2. ផ្សិត ដូចជា <i>Erysiphe</i> ដែលបង្កជំងឺ ផ្សិតលើពេញជាតិ។ 3. ផ្សិតស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលសេលូម លូតលាស់លើ ស៊ុបស្ត្រាត ដោយគ្មានកន្សោមស្បៀងច្បាស់លាស់ទេ។
milk 1. A whitish fluid secreted by the mammary gland in mammals which serves to nourish the young. 2. Any white fluid, such as coconut milk.	1. ទឹកដោះ សារធាតុរាវមានពណ៌ស បញ្ចេញដោយក្រពេញដោះថនិក សត្វ ដែលវាមាននាទីផ្តល់ការលូតលាស់ដល់កូនតូចៗ។ 2. សារធាតុរាវ ពណ៌ស ដូចជាខ្លឹះដូង។
milk gland 1. See mammary gland. 2. A nutrient gland in the 'uterus' of viviparous species of insects, such as the tse-tse fly.	1. ក្រពេញទឹកដោះ សូមមើលពាក្យក្រពេញដោះ។ 2. ក្រពេញសារធាតុ ចិញ្ចឹមនៅក្នុងស្បូនរបស់សត្វល្អិតវីវ៉ា ដូចជាយេសេសេ។
milkteeth See deciduous teeth.	ធ្មេញទឹកដោះ

Miller, Stanley See coacervate theory.	ស្តេនឡឺ មីល័រ សូមមើលពាក្យ ទ្រឹស្តីកូអាសែវ។
milli- <i>prefix</i> . denoting one thousandth.	មីលី- (បុព្វបទ) មានន័យថា មួយភាគមួយពាន់។
milliliter (ml) Common unit of volume used in science and medicine because of its convenient small size equal to 1/1000 L.	មីលីលីត្រ (ម.ល) ឯកតាមាឌដែលប្រើក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រ និងវេជ្ជសាស្ត្រ ដោយសារតែទំហំតូចសមស្របរបស់វាដែលស្មើនឹង ១,១០០០ ល។
millimeter(mm) Metric unit of length equal to 1/1000 m (the decimal <i>prefix</i> milli means times 1/1000).	មីលីម៉ែត្រ (ម.ម) ខ្នាតប្រវែងជាម៉ែត្រស្មើនឹង ១,១០០០ម (បុព្វបទជាទសភាគដែលមីលី-មានន័យថាគុណនឹង ១,១០០០។
millimicron A nanometre - one thousandth of a micrometre.	មីលីមីក្រូន (= ណាណូម៉ែត្រ) គឺមួយភាគមួយពាន់នៃមីក្រូម៉ែត្រ។
millipede or millepede Any member of the subclass Diplopoda, class myriapoda, cylindrical in shape, having two pairs of limbs on each of some 70 segments, herbivorous and terrestrial.	ពពួករំភ្លុម សត្វទាំងឡាយស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់រងខ្ទឹមប្លូដូដា ក្នុងថ្នាក់មីក្រូប្លូដូដា ដែលមានរាងស៊ីឡាំង និងមានជើងពីរគូនៅលើអង្កត់នីមួយៗ នៃអង្កត់ទាំងអស់ប្រមាណជា៧០។ វាជាសត្វពិណាសី និងរស់នៅក្នុងព្រៃ។
Millon's test A test for the presence of protein in a mixture, involving the use of Millon's reagent which contains mercuric nitrate and nitrite. On heating a proteinaceous solution with a few drops of Millon's reagent (using a fume cupboard) a purplish precipitate is formed.	តេស្តមីលឡុង តេស្តប្រើសម្រាប់រកវត្តមានប្រូតេអ៊ីននៅក្នុងល្បាយមួយ។ តេស្តនេះទាក់ទងការប្រើប្រាស់ប្រូតេអ៊ីន ដែលមានប្រូតេអ៊ីនត្រាត និងនីត្រីត។ នៅពេលគេដុតកំដៅល្បាយស្បូងប្រូតេអ៊ីន ដោយមានបន្តក់បន្លាស់មីលឡុងពីរទៅបីតំណក់ (ធ្វើនៅក្នុងបន្ទប់ប៊ីតផ្សែង) ផង នោះនឹងមានកករណីស្វាយកកើតឡើង។
milt A spermcontaining fluid made by the testes in fish.	ទឹកកាមត្រី សារធាតុរាវមានស្ពែរម៉ាតូសូអ៊ីត ដែលផលិតដោយពងស្វាសត្រី។
mimetic (of an organism) Having evolved to resemble another species. See mimicry.	មីមេទិច (អំពីការរស់) ដែលបានវិវត្តស្រដៀងទៅនឹងប្រភេទមួយផ្សេងទៀត។ សូមមើលពាក្យ ការធ្វើគ្រាប់តាម។
mimicry A protective adaptation in which one species resembles another species and is camouflaged and protected.	ការធ្វើគ្រាប់ បន្តការពារដែលប្រភេទមួយធ្វើអោយមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាទៅនឹងប្រភេទមួយទៀតដោយបន្លំជាមួយគេដើម្បីការពារខ្លួន។
mineral Any inorganic substance necessary for the proper functioning of the body.	រ៉ែ សារធាតុអសរីរាង្គដែលចាំបាច់សំរាប់ដំនើរការរបស់សារពាង្គកាយ។
mineral deficiency A lack of minerals in the food intake of an organism.	កង្វះធាតុរ៉ែ ភាពខ្វះសារធាតុរ៉ែនៅក្នុងអាហារ ដែលការរស់ស៊ី។
mineral requirement Those minerals required to maintain an organism in a normal, healthy state.	តម្រូវការធាតុរ៉ែ ឬ តម្រូវការធាតុរ៉ែ សារធាតុរ៉ែដែលត្រូវការ ដើម្បីរក្សាស្ថានភាពសុខភាពល្អធម្មតារបស់ការរស់។
mineral salt Any inorganic homogeneous solid, such as sodium, potassium, phosphorus, chlorine.	អំលិចរ៉ែ សារធាតុរ៉ែស្មើសាច់អសរីរាង្គ ដូចជា សូដ្យូម ប៉ូតាស្យូម ផូស្វូរ ក្លរីន។
mineralization The conversion of organic matter to inorganic matter.	ឧស្ម័នកម្ម ដំណើរការបំប្លែងសារធាតុសរីរាង្គ ទៅជាសារធាតុអសរីរាង្គ។
mineralocorticoids See adrenal cortical hormones.	ម៉ាញូលីនីលឡូកូរ៉េនីត សូមមើលពាក្យ អរម៉ូនអាដ្រែណាល ខកពីខល (អរម៉ូនផលិតដោយក្រពេញលើតម្រងនោម។
minicell A bacterial 'cell' that lacks a chromosome. It is formed from a mutant cell in which cell division is aberrant, such that the septum forms towards one end of the cell, generating a minicell which has no chromosomal DNA. Minicells do not grow after they have formed, but they can be used to provide experimental transcription and translation systems if infected with DNA.	បាក់តេរីគ្លាណូក្រូម៉ូសូម កោសិកាបាក់តេរីដែលគ្មានក្រូម៉ូសូម។ វាត្រូវបានបង្កើតចេញពីកោសិកាមុយតង់ ដែលការធ្វើចំណែក កោសិកាមានលក្ខណៈខុសប្រក្រតី ដោយសន្ទះខណ្ឌកើតនៅចុងម្ខាងរបស់កោសិកាបែបនេះក៏ទទួលបាននូវកោសិកាមួយដែលគ្មានក្រូម៉ូសូម។ កោសិកាបាក់តេរីគ្លាណូក្រូម៉ូសូម មិនមានការលូតលាស់ទេ ប៉ុន្តែគេអាចប្រើវាដើម្បីសិក្សាពីប្រព័ន្ធនៃការចម្លងក្រុម និងបំណកប្រែក្រុម ប្រសិនបើវាត្រូវបានឆ្លងចូលដោយម៉ូលេគុលADN។
minigene A gene that has been cloned and subjected to deletion, by in <i>vitro</i> mutagenesis, to reduce its size.	មីនីសែន សែនមួយដែលត្រូវបានធ្វើកូន និងត្រូវបានកាត់ចោលខ្លះ ដោយកំណុយតាស្យុងក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ ដើម្បីបន្ថយទំហំរបស់វា។
minimal medium A medium containing only those nutrients that will support the growth and reproduction of wildtype strains of an organism.	មជ្ឈដ្ឋានអប្បបរមា មជ្ឈដ្ឋានចិញ្ចឹមដែលមានតែសារធាតុចិញ្ចឹម សម្រាប់ទ្រទ្រង់ការលូតលាស់និងការបន្តពូជនៃពូជប្រែរបស់ការរស់ប៉ុណ្ណោះ។

minimum inhibitory concentration (MIC) The lowest concentration of a chemotherapeutic agent that will prevent growth of the test organism.	កំហាប់បង្ការអប្បបរមា កំហាប់ទាបបំផុតរបស់ថ្នាំព្យាបាលគីមី ដែលនឹងបង្ការដល់ការលូតលាស់របស់ការវិវឌ្ឍន៍ដែលត្រូវធ្វើតេស្ត។
Miocene epoch A division of the tertiary period, lasting from 26 million years ago until 7 million years ago. In this epoch mammals acquired their present form.	យុគម្ស័យសេន ផ្នែកមួយនៃយុគទីបី មានរយៈពេលចាប់ពី 26 លានឆ្នាំ ដល់ 7 លានឆ្នាំកន្លងទៅ។ នៅក្នុងយុគនេះ ថនិកសត្វទទួលបាននូវទម្រង់បច្ចុប្បន្នរបស់វា។
miscarriage The expulsion of a foetus before it is viable outside the womb.	លូតកូន ការយកគភ៌ចេញ នៅមុនពេលដែលវាអាចរស់នៅខាងក្រៅស្បូនបាន។
miscible (of liquids) Having the ability to mix.	ដែលលេចលាយមូលគ្នាបាន (ចំពោះវត្ថុរាវ)
mismatch of bases The complementary pairing of nucleotide bases in a DNA molecule, perhaps following on from a substitution mutation event. The error may be corrected at the next replication of the DNA molecule, producing one mutant and one normal molecule.	កំហុសនៃការគូប្រឆាំង ដំណើរការបំពេញគូប្រឆាំងនៃប្រូតេអ៊ីនប្រូតេអ៊ីននៃប្រូតេអ៊ីននៅក្នុងម៉ូលេគុល ADN ប្រហែលជាកើតមាននៅបន្ទាប់ពីព្រឹត្តិការណ៍មួយតាមរយៈជំនួស។ កំហុសនេះអាចកែតម្រូវបាននៅពេលស្វ័យដំឡើងទ្វេម៉ូលេគុល ADN លើកក្រោយ ដោយបង្កើត បានម៉ូលេគុលមួយជាមួយតង់ និងម៉ូលេគុលមួយទៀតធម្មតា។
mismatch repair A DNA repair mechanism that operates to correct errors caused by mismatch of bases in newly replicated DNA.	ការជួសជុលកំហុសនៃការគូប្រឆាំង វិធីជួសជុលម៉ូលេគុល ADN ដើម្បីកែប្រែកំហុសបង្កដោយការគូប្រឆាំងខុស នៅក្នុងម៉ូលេគុល ADN ដែលសំយោគថ្មី។
missense mutation A mutation in which one base pair is altered causing an amino acid change in the protein product of the gene.	មុយតាស្យុងមីសេន មុយតាស្យុងដែលមានការផ្លាស់ប្តូរគូប្រឆាំងមួយ ហើយបណ្តាលអោយមានការផ្លាស់ប្តូរអាស៊ីតអាមីនេនៅក្នុងផលិតផលប្រូតេអ៊ីននៃសែននោះ។
Mississippian The Lower carboniferous era of North America.	មីសស៊ីប៊ី យុគកាបូនីកៃឡូរី នៅអាមេរិកខាងជើង។
mite Any member of the order Acarina, arachnids possessing clawed appendages in front of the mouth (chelicerae). They may be free-living or parasitic.	សត្វល្អិតភាគខ្លាចខ្លាច សត្វល្អិតនៅក្នុងលំដាប់អាការីណា គឺជាពួកអាការីណាដែលមានដង្កៀបនៅទល់មុខមាត់។ វាអាចរស់នៅដោយសេរី ឬនៅជាបរាសិត។
mitochondria See mitochondrion.	មីតូកុងដ្រី
mitochondrial DNA The DNA genome in the mitochondrion that codes for many of the mitochondrion's functions. mtDNA is replicated and transcribed by a separate set of enzymes from those of the eukaryotic nucleus.	ADN មីតូកុងដ្រី សេណូមADNក្នុងមីតូកុងដ្រីដែលមានក្រុមសម្រាប់មុខងារជាច្រើនរបស់មីតូកុងដ្រី។ ADN មីតូកុងដ្រីត្រូវបានស្វ័យដំឡើងទ្វេ និងចំលងក្រុមដោយក្រុមអង់ស៊ីមផ្សេងពីក្រុមអង់ស៊ីមក្នុងណ្វៃយូអ៊ីកាវិយូត។
mitochondrial shunt A transfer ('shunt') in the presence of oxygen of reduced NAD produced in the cytoplasm by glycolysis to a mitochondrion. It enters the electron transport system on the mitochondrial inner lining.	បន្ថែមមីតូកុងដ្រី ការផ្ទេរNADរេដុក ដែលត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទ ដោយដំណើរការបែកស្ករ ទៅអោយមីតូកុងដ្រី។ វាចូលទៅក្នុងប្រព័ន្ធដំណឹកនាំអេឡិចត្រុងនៅក្នុងគ្នាសក្តានុបន្ទាប់មីតូកុងដ្រី។
mitochondrion (plural mitochondria) An organelle in the cytoplasm of eucaryotic cells in which energy production, the Krebs' cycle and oxidative phosphorylation occurs. They contain DNA and are self-replicating.	មីតូកុងដ្រី ធាតុកោសិកាស្ថិតនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទរបស់កោសិកាអ៊ីកាវិយូត ដែលការផលិតថាមពល រដ្ឋក្រែប និងអុកស៊ីតកម្មផូស្វ័រកើតមាន។ មីតូកុងដ្រីមានADNនិងធ្វើការស្វ័យដំឡើងទ្វេដោយខ្លួនឯង។
mitochondriopathies Certain degenerative diseases, notably those affecting the muscles and nervous system, in which mitochondrial DNA and its products are involved. It has also been proposed that mitochondria DNA may be a target for mutation in the ageing process.	ម៉ាយតូខនដ្រីមូដាស៊ី ជំងឺមួយចំនួន ជាពិសេស ជំងឺដែលប៉ះពាល់ដល់សាច់ដុំ និងប្រព័ន្ធប្រសាទ ដែលមានការទាក់ទងជាមួយនឹងADNរបស់មីតូកុងដ្រី និងផលិតផលរបស់វា។ គេបានស្នើឡើងថាADN របស់មីតូកុងដ្រី គឺប្រហែលជាចំណុចគោលដៅនៃមុយតាស្យុង នៅក្នុងដំណើរវិវត្តទៅរកភាពចាស់។
mitogen A substance that stimulates mitosis in non-dividing cells; e.g., phytohemagglutinin.	មីតូសែន ជាសារធាតុភ្លេចមីតូសក្នុងពេលកោសិកាមិនធ្វើចំណែក។ ឧទាហរណ៍: សារធាតុ phytohemagglutinin។
mitogenetic rays Hypothetical short-wavelength rays emanating from tissues that (in theory) stimulate	កាំរស្មីមីតូសែនទេធិប កាំរស្មីជំហានរលកខ្លី មានប្រភពចេញពីជាលិកា

mitosis in other tissues.	ដែល(តាមទ្រឹស្តី)ភ្លេចអោយមានដំណើរមីតូសនៅក្នុងជាលិកាផ្សេងៗ។
mitosis A type of nuclear division which produces two daughter cells with the same number of chromosomes as the parent cell. There are four main stages, prophase, metaphase, anaphase, teleophase.	មីតូស ប្រភេទមួយនៃចំណែកណ្វៃយ៉ូដែលបង្កើតកោសិកាកូនពីរដែលមានចំនួន ក្រូម៉ូសូមដូចទៅនឹងក្រូម៉ូសូមរបស់កោសិកាមេបា។ វាមានបួនរដ្ឋសំខាន់ៗ គឺ ប្រដាស មេតាផាស អានាផាស និងតេឡូផាស។
mitral valve See bicuspid (3).	ត្រីសង្វេតលើរឿកាម រន្ធច
mixed lymphocyte response (MLR) A reaction which occurs when lymphocytes from two genetically distinct populations are cultured together, the T-cells of each responding to the antigens of the other by differentiating and proliferating.	តំណាងឡាន្នីស៊ីតឈ្លាយ ប្រតិកម្មដែលកើតឡើង នៅពេលដែលឡាន្នីស៊ីតដែលបានមកពីប្តូរឡាន្នីស៊ីតដែលមានសម្ភារៈសេនេទិចខុសគ្នាពីរ ត្រូវបានដាក់បណ្តុះជាមួយគ្នា ដូច្នោះកោសិកាTនីមួយៗ ឆ្លើយតបទៅនឹងអង់ទីសែនរបស់ប្រភេទមួយទៀត ដោយការធ្វើបំប្លែងឯកទេស និងបង្កើតបានកាន់តែច្រើន។
mixed nerve A nerve containing both efferent neurones and afferent neurones.	សរសៃប្រសាទឈ្លាយ សរសៃប្រសាទដែលមានទាំងណឺរ៉ុងចេញ និងណឺរ៉ុងចូល។
mixture Material that has no set proportion of its component substances and can be separated into its components relatively easily and where each substance retains its own characteristics.	ឈ្លាយ រូបធាតុដែលគ្មានសមាមាត្រសមាសភាគនៃសារធាតុរបស់វា និងអាចត្រូវបានញែកចេញជាសមាសភាគរបស់ដោយងាយដែលសារធាតុនីមួយៗនៅតែរក្សាលក្ខណៈដើមដដែល។
moa A large, extinct, flightless bird of New Zealand, up to 3 m in height, that became extinct in recent historical. Eggs are still found preserved in boggy conditions.	មូ ប្រភេទបក្សីម៉្យាងមានទំហំធំ និងមិនអាចហើរបាន នៅប្រទេសណូរវែលសេឡង់។ វាមានកំពស់រហូតដល់៣ម៉ែត្រ និងដែលវិនាសផុតពីក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រថ្មីៗនេះ។ ស៊ុតនៅមានរក្សាទុកក្នុងដីដែល មានសភាពទន់ហើយសើម។
mobile genetic element See transposable genetic element.	សមាសធាតុសេនេទិចចលនា សូមមើលពាក្យ ធាតុសេនេទិចដែលអាចផ្លាស់ទីបាន។
mobility, electrical A measurement of the migration rate of an ion in an electric field.	ចលនាអេឡិចត្រិច ការវាស់ពីអត្រាបង្គោលទីរបស់អ៊ីយ៉ុង នៅក្នុងដែនអគ្គិសនី។
mobility, mechanical A measurement of the rate at which a molecule diffuses in a liquid phase.	ចលនាមេកានិច ការវាស់ពីអត្រាដែលម៉ូលេគុលមួយសាយនៅក្នុងស្រទាប់រាវ។
mode The value occurring in the greatest frequency in a set of data.	ម៉ូត តំលៃដែលកើតឡើងដោយប្រេកង់ធំបំផុតក្នុងក្រុមទិន្នន័យមួយ។
moderately repetitive DNA Sequences of DNA repeated throughout the eucaryotic genome and interspersed with other sequences; eg. the <i>ALU</i> sequence. Numbers of such a sequence vary from about 10 to 3000 per genome, and the length may be a few hundred to a few thousand base pairs. Functions of such sequences are largely unknown. Compare highly repetitive DNA.	ADNស្តួនមធ្យម តំណលំដាប់ADN ដែលកើតមានដដែលៗនៅក្នុងសេណូមអ៊ីការីយ៉ូត។ ឧទាហរណ៍ តំណលំដាប់ <i>ALU</i> ។ចំនួនតំណលំដាប់បែបនេះប្រែប្រួលចាប់ពីប្រហែលជា10 ទៅ3000 ក្នុងសេណូមមួយ ចំណែកកងប្រវែងរបស់វា អាចមានចាប់ពីពីរមីរេយ ទៅដល់ពីរមីតាន់តូបាស។ មុខងាររបស់តំណលំដាប់ទាំងនេះ ភាគច្រើនគេមិនបានដឹងទេ។ ផ្ទុយពី ADNស្តួនច្រើន។
moderator Material that slows neutrons. Slow neutrons are more readily captured by fissionable nuclei than are fast neutrons.	ម៉ឺឌីរេតរ សារធាតុដែលពន្លឺល្បឿនណឺត្រុង។ ណ្វៃយ៉ូបែកចាប់យកណឺត្រុងយឺតបានងាយជាងណឺត្រុងលឿន។
modification and restriction system A system, generally involving the action of methylases and restriction enzymes, that is thought to protect microbial cells from invading foreign DNA, such as plasmid DNA or bacteriophage DNA.	ប្រព័ន្ធភាគន៍ និងកំណែប្រែ ប្រព័ន្ធដែលជាទូទៅទាក់ទងជាមួយនឹងសកម្មភាពរបស់មេទីលាស និងអង់ស៊ីមបង្ក្រាម ដែលគេគិតថា វាមាននាទីការពារកោសិកាមីក្រុបពីការចំផ្លាញដោយADNដែលចូលពីក្រៅ មានដូចជាADNប្លាស្មីត និងADNបាក់តេរីយ៉ូផាស។
modulator 1. The part of the spectrum that gives rise to colour vision. 2. Any component maintaining a steady state in a process or reaction, such as a catalyst or a gene.	1. ម៉ូឌុលេឡេម៉ែរ ផ្នែករបស់ស្បៀង ដែលធ្វើអោយមើលឃើញពណ៌។ 2. សមាសភាគទាំងឡាយ ដែលរក្សាលំនឹងថេរ នៅក្នុងដំណើរការ ឬប្រតិកម្មអ្វីមួយ ដូចជាកាតាលីករ ឬ សែន។
MOI <i>abbrev.</i> multiplicity of infection.	អក្សរកាត់របស់ ការប្តូរពហុប្រវិទ្ធិ ។
molality The number of moles of a solute present in a	ម៉ូឡារីតេ ចំនួនម៉ូលរបស់ធាតុរលាយ ដែលមាន នៅក្នុងមួយគីឡូក្រាមនៃ

kilogram of pure solvent.	សារធាតុរំលាយសុទ្ធ។
molar teeth The large flat crushing teeth used for grinding that occur at the back of the jaw of mammals. Each molar possesses a complicated pattern of cusps and ridges and several roots. The molars have no preceding milkteeth.	ធ្មេញផ្កាម (ផ្កាមធំ) ជាប្រភេទធ្មេញដែលមានរាងសំប៉ែតធំ សម្រាប់ទំពារកិនបំបែកអាហារ ស្ថិតនៅផ្នែកខាងក្រោយនៃផ្កាមថនិកសត្វ។ ធ្មេញផ្កាមនីមួយៗមានគំរូស្តុកស្តាយ ដូចជាមានចុងស្រួច មានចង្កូរ និងមានឫសច្រើន។ ធ្មេញផ្កាមគ្មានធ្មេញទឹកដោះដុះមុនទេ។
molarity (m) Concentration of a solution in moles of solute per liter of solution. The preferred unit of concentration in chemistry.	ម៉ូល្លារីតេ កំហាប់សូលុយស្យុងជាមូលនៃធាតុរំលាយក្នុងសូលុយស្យុងមួយលីត្រ។ ឯកតានៃកំហាប់ដែលគេចូលចិត្តប្រើក្នុងគីមី។
mold See mould.	ផ្សិតផ្លូវ សូមមើលពាក្យ mould។
mole (mol) 6.023 X 10 ²³ atoms or molecules. One mole of a substance has the same mass in grams as its atomic or molecular mass in atomic mass units. eg. 1 mole O ₂ = 32g.	ម៉ូល 6.023 X 10 ²³ អាតូមឬម៉ូលេគុល។ សារធាតុមួយម៉ូលមានម៉ាស់គិតជាក្រាមដូចគ្នានឹងម៉ាស់អាតូមិចឬម៉ាស់ម៉ូលេគុលរបស់វាក្នុងឯកតាម៉ាស់អាតូមិច។ ឧទាហរណ៍ អុកស៊ីសែន១ម៉ូល = ៣២ក្រាម។
mole method Use of the mole concept to calculate masses of reactants and products involved in chemical reactions.	វិធីម៉ូល ការប្រើប្រាស់ម៉ូលដើម្បីគណនាម៉ាស់អង្គធាតុប្រតិកម្ម និងអង្គធាតុកកើតនៅក្នុងប្រតិកម្មគីមី។
molecular biology The study of the structure and function of molecules of biological importance, such as nucleic acids and proteins.	ជីវវិទ្យាម៉ូលេគុល ការសិក្សាអំពីទម្រង់ និងមុខងាររបស់ម៉ូលេគុលដែលមានសារៈសំខាន់ផ្នែកជីវសាស្ត្រ មានដូចជាអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ិច និងប្រូតេអ៊ីន។
molecular chaperone See chaperone.	នាវេន្ត ម៉ូលេគុល សូមមើលពាក្យ នាវេន្ត។
molecular collision theory Idea that for a chemical reaction to occur, molecules must (a) collide and (b) collide with sufficient energy to break chemical bonds. Changes in reaction rate occur if a change is made in any factor that determines collision rate or collision energy.	ទ្រឹស្តីទង្គិចម៉ូលេគុល គំនិតដែលថាដើម្បីប្រតិកម្មគីមីកើតឡើងដោយម៉ូលេគុលត្រូវតែ (a) ទង្គិចគ្នា និង (b) ទង្គិចគ្នាជាមួយថាមពលគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីផ្តាច់សម្ព័ន្ធគីមី។ ការផ្លាស់ប្តូរល្បឿនក្នុងប្រតិកម្មកើតមាន បើសិនជាការផ្លាស់ប្តូរកើតមានចំពោះកត្តាណាមួយដែលកំណត់ល្បឿននៃការប៉ះទង្គិច ឬថាមពល នៃការប៉ះទង្គិច។
molecular dipole Unbalanced distribution of electric charge across a molecule, giving one side a more negative charge and the other side a more positive charge.	ឌីប៉ូលម៉ូលេគុល ការពង្រាយបន្ទុកអគ្គិសនីមិនស្មើគ្នានៅលើម៉ូលេគុលដោយ នៅផ្នែកម្ខាងអោយបន្ទុកអវិជ្ជមានច្រើន និងផ្នែកម្ខាងទៀតអោយបន្ទុកវិជ្ជមានច្រើន។
molecular formula Formula of a covalent compound, which gives the identity and number of each atom in the molecule.	រូបមន្តម៉ូលេគុល រូបមន្តនៃសមាសធាតុកូរ៉ាឡង់ដែលផ្តល់អត្តសញ្ញាណ និងចំនួនអាតូមនីមួយៗក្នុងម៉ូលេគុល។
molecular hybridization The artificial formation of doublestranded DNA molecules (hybrids) from separate complementary single strands. Also called annealing.	អ៊ីប្រីតកម្មម៉ូលេគុល ការបង្កើតម៉ូលេគុល ADN ច្រវាក់ទ្វេ (អ៊ីប្រីត) និមិតពីការបំពេញគ្នានៃច្រវាក់ទោលដោយផ្សែកគ្នា។ មើល annealing។
molecular taxonomy The study of classification based on molecular structure.	ចំណែកថ្នាក់ម៉ូលេគុល ការសិក្សាពីការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ដោយផ្អែកលើទម្រង់ម៉ូលេគុល។
molecular weight Sum of the atomic weights of the elements constituting one molecule of a covalent compound.	ម៉ាស់ម៉ូលេគុល ផលបូកម៉ាស់អាតូមរបស់ធាតុដែលជាធាតុបង្កក្នុងម៉ូលេគុល មួយនៃសមាសធាតុកូរ៉ាឡង់។
molecule Group of atoms held together by covalent bonds, in fixed proportions to constitute a compound. For example, two hydrogen atoms and one oxygen atom make a water molecule; two oxygen atoms make an oxygen molecule.	ម៉ូលេគុល ក្រុមអាតូមដែលជាប់គ្នាទៅវិញទៅមកដោយសម្ព័ន្ធកូរ៉ាឡង់ក្នុងសមាមាត្រកំណត់មួយ ដើម្បីបង្កជាសមាសធាតុមួយ។ ឧទាហរណ៍: អាតូមអ៊ីប្រីតសែនពីរនិងអាតូមអុកស៊ីសែនមួយបង្កើតបានជាទឹកមួយម៉ូលេគុល ចំណែក ឯអាតូមអុកស៊ីសែនពីរបង្កើតបានមួយម៉ូលេគុលអុកស៊ីសែន។
mollusc Any member of the phylum Mollusca, including the snails (gasteropods), bivalves, the squids and octopuses (cephalopods), and two minor classes, the Amphineura and Scaphopoda. Most possess one or more shells and have a body structure that is unsegmented, with a coelom. Some are terrestrial, but the majority are aquatic.	សត្វល្អិត សត្វទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងសាខាសត្វល្អិត ដោយមានដូចជាខ្យង(ហ្គាស្តេរ៉ូប៉ូត) ពូករ៉ាល់ពីរ និងពពួកមីក រួមនឹងថ្នាក់តូចៗពីរទៀតគឺអំប៊ូណីកា និងស្កាហ្វូប៉ូដា។ សត្វភាគច្រើនមានសម្បុកមួយ ឬច្រើន និងមានទម្រង់ខ្លួនមិនខណ្ឌជាកង់ៗ។ សត្វខ្លះរស់នៅក្នុងព្រៃ ប៉ុន្តែភាគច្រើនរស់នៅក្នុងទឹក។
molt To shed the outer covering as a periodic part of	សក សកសម្បុកក្រៅចេញនៅពេលធំធាត់ម្តងៗ។ ឧ. ក្តាមសក។

growth.	
monachasium A cymose inflorescence where the branches are alternate or spirally arranged, or where one branch is developed more strongly than the other.	ម៉ូនេខេស្យែម កញ្ចុំផ្ការាងស៊ីម ដែលមែកមានការតម្រៀបឆ្លាស់គ្នា ឬ តម្រៀបរាងស្លៀក ឬដែលមានមែកមួយលូតលាស់រឹងមាំជាងមែកមួយទៀត។
monad 1. Any single-celled organism. 2. A single cell resulting from meiosis (instead of a tetrad).	1. តាមរស់ឯកកោសិកា 2. កោសិកាទោលមួយ បាតមកពីដំណើរមេយ៉ូស (ជាជាងតេត្រាត)។
monadelphous (of stamen filaments) United into a single bundle.	ទងកេសរលេខ្លាចជាប់គ្នាជាប់ព័ទ្ធតែមួយ (អំពីកីឡាម៉ង់កញ្ចុំកេសរលេខ្លាច) រលាយចូលគ្នាទៅជាបាច់ទោលមួយ។
moneran Prokaryotic organism in old systems of classification; the group includes cyanophytes and bacteria. See appendix 1.	ម៉ូនេរ៉ា ការវិវត្តនៃយ៉ូតនៅក្នុងប្រព័ន្ធចំណែកថ្នាក់ចាស់ ក្រុមនេះរួមមានស្យាណូប៊ីត និងបាក់តេរី។
mongolism See Down's syndrome.	ជំងឺម៉ុងហ្គុលី បណ្តុំរោគសញ្ញាដោន។
monkey Any long-tailed primate excluding the tarsiers and lemurs, comprising the Old World and New World monkeys and marmosets.	ស្វា ពពួកព្រីម៉ាតមានកន្ទុយវែង រួមមាន tarsiers និង lemurs ដោយរាប់ទាំងស្វា Old World ទាំងស្វា New World និងពពួកស្វាតូចៗម៉្យាង។
mono- prefix denoting single, one.	ម៉ូណូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ទោល ឬ មួយ។
monoaminoxidase An enzyme that inactivates noradrenaline by oxidation in adrenergic nerves.	ម៉ូណូអាមីណូស៊ីដាស អង់ស៊ីមដែលបង្កាក់សកម្មភាពរបស់អាដ្រេណាលីន ដោយការធ្វើអុកស៊ីតកម្ម ក្នុងសរសៃប្រសាទអាដរេណេរីក។
monoblastic (of an embryo) Having a single germ layer.	ម៉ូណូប្លាស្ទិច (អំពីអំប្រើយ៉ុង) មានស្រទាប់ខ្ពុតែមួយជាន់។
monocarpic (of plants) Flowering once during life.	ម៉ូណូខាតិច (អំពីរុក្ខជាតិ) មានផ្កាតែម្តងគត់ក្នុងមួយជីវិត។
monochlamydeous or haplochlamydeous (of flowers) Having only a single whorl of perianth segments.	ឆ្ការមានបរិបូណ៌តែមួយទ្វេដង (អំពីផ្កា)
monoclonal antibody An antibody produced by a clone of cells derived from a single, selected cell. Such antibodies are extremely pure and monoclonal techniques have enabled the production of specific antibodies to tumorous cells.	អង់ទីករម៉ូណូកូន អង់ទីករដែលបង្កើតដោយកោសិកាកូន ដែលមានប្រភពមកពីកោសិកាជ្រើសរើសទោលមួយ។ អង់ទីករប្រភេទនេះ គឺមានលក្ខណៈសុទ្ធយ៉ាងខ្លាំង និងបច្ចេកទេសម៉ូណូកូនបានធ្វើអោយគេអាចផលិតបាននូវអង់ទីករយថាប្រភេទ ទៅនឹងកោសិកាមហារីក។
monocotyledon A seed plant with one seed leaf or cotyledon. See appendix 5.	ម៉ូណូកូតីលេដូន រុក្ខជាតិមានគ្រាប់ដែលមានស្លឹកគ្រាប់ឬកូទីលេដូនមួយ។
monoculture The agricultural practice of planting the same varieties of a species over large expanses of land.	ឯកវប្បកម្ម ការអនុវត្តផ្នែកកសិកម្មក្នុងការដាំដំណាំពូជដូចគ្នានៃប្រភេទនៅលើផ្ទៃដីធំធំ។
monocyte or macrocyte A type of leucocyte (white blood cell) of the agranulocyte group that is produced from stem cells in the bone marrow and is 12-15 μm in diameter. Monocytes remain in the blood for a short time and then migrate to other tissues as macrophages, moving particularly to those areas invaded by bacteria and other foreign materials where they ingest large particles by phagocytosis. See also histocyte, lymphocyte.	ម៉ូណូស៊ីត ឬ ម៉ាក្រូស៊ីត ប្រភេទទ្រីកូស៊ីតម៉្យាង (កោសិកាឈាមស) នៃក្រុមអាហ្គ្រានុស៊ីត ដែលត្រូវបានបង្កើតចេញពីកោសិកាដើមនៅក្នុងខួរឆ្អឹង និងដែលមានអង្កត់ផ្ចិតពី 12-15 μm។ ម៉ូណូស៊ីតស្ថិតនៅក្នុងឈាមមួយរយៈពេលខ្លី ហើយបន្ទាប់មកវាផ្លាស់ទីដំណើរទៅកាន់ជាលិកាផ្សេងៗ ក្នុងទម្រង់ជាម៉ាក្រូផាស ដោយធ្វើដំណើរទៅកាន់ជាពិសេសកន្លែង ដែលមានបាក់តេរី ចូល និងការចូលនៃសារធាតុចម្រុះផ្សេងៗទៀត ដោយវាលេបភាគល្អិតធំៗ ដោយដំណើរជាភូស៊ីតូស។ សូមមើលពាក្យ ហ៊ីស្តូស៊ីត និង ឡូស៊ីត។
monodelphic Having the uteri united, or a single uterus.	មានស្បូនមួយ ដែលមានស្បូនរួមគ្នា។
monoecious Characterized by the presence of both sexes in a single individual, either in sequence or sequentially; having the pollenproducing and the ovuleproducing organs on the same individuals; hermaphroditic.	រួមភេទ ដែលសំគាល់ដោយវត្តមាននៃភេទទាំងពីរនៅលើឯកត្តៈតែមួយ (បន្ត បន្ទាប់គ្នាយូមគ្នា) ដែលមានសរីរាង្គផលិតគ្រាប់លំអង់ និងអូវុលនៅលើឯកត្តៈតែមួយ គឺរួមភេទ។
monogamy A state where a single male pairs with a single female in a partnership that may last for several seasons or life. Monogamy is common in birds such as swans, but rare in mammals.	ម៉ូណូការមី ស្ថានភាពដែលគូឈ្មោលទោលមួយគូ ជាមួយញីទោលមួយស្ថិតក្នុងទំនាក់ទំនងដែលអាចស្ថិតនៅជាច្រើនរដូវ ឬមួយជីវិត។ ម៉ូណូការមី គឺមានទូទៅក្នុងបក្សី ប៉ុន្តែកម្រកើតមានចំពោះថនិកសត្វ។
Monogenea A group of ectoparasitic trematode	បរាសិតម៉ូណូហ្សេន ក្រុមដង្កូវត្រេម៉ាតូតបរាសិតក្រៅ ដែលមានចូលតែមួយ

flukes that have only one host and are parasitic on fish and amphibia. They are distinguished from the digenea which have at least two hosts.	គត់ និងជាបរាសិតនៅលើត្រី និងបណ្តុកសត្វ។ ពួកនេះមានលក្ខណៈខុសពីបរាសិតឌីផ្សូល (មានផ្ទួលយ៉ាងហោចពីរ)។
monogenic Related to an inherited characteristic that is controlled by one gene.	ម៉ូណូសែន ទាក់ទងជាមួយលក្ខណៈតំណពូជ ដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយសែនមួយ។
monohybrid An organism that carries two different alleles of one gene.	ម៉ូណូអ៊ីប្រីត ការរស់ដែលមានអាឡែលពីរខុសគ្នា ស្ថិតនៅលើសែនមួយ។
monohybrid cross A genetic cross involving only one pair of alleles.	ការបង្កាត់ម៉ូណូអ៊ីប្រីត ការបង្កាត់សេនេទិច ដែលមានអាឡែលតែមួយគូ។
monohybrid inheritance A pattern of results from crosses, indicating that a single gene is responsible for the control of a particular character.	តំណពូជម៉ូណូអ៊ីប្រីត គំរូរូបាងដែលបានមកពីការបង្កាត់ ដោយបង្ហាញពីសែនទោលមួយ ទទួលខុសត្រូវលើលក្ខណៈយថាប្រភេទមួយ។
monokaryotic Fungi whose cells each contain a single nucleus	ម៉ូណូការីយ៉ូត ផ្សិតដែលកោសិកានីមួយៗមានណ្វៃយ៉ូតែមួយ។
monolayer See monomolecular film.	មូលស្រទាប់ សូមមើលពាក្យ បន្ទះម៉ូណូម៉ូលេគុល។
monomer Smallest repeating unit from which polymers are made. Any molecule that can exist alone or with other similar molecules to form a polymer.	ម៉ូណូមែរ ឯកតាតូចបំផុតដែលវាដែលបង្កជាម៉ូលីមែរ។ ម៉ូលេគុលទាំងឡាយដែលអាចកើតមានដោយឯកឯង ឬភ្ជាប់ជាមួយម៉ូលេគុលស្រដៀងៗគ្នាផ្សេងទៀត បង្កើតបានជាម៉ូលីមែរ។
monomolecular film or monolayer A single layer of lipid molecules with their hydrocarbon chains at right angles to the surface, as when a lipid is allowed to spread over the surface of pure water. See unit membrane and fluid-mosaic model.	បន្ទះម៉ូណូម៉ូលេគុល ម៉ូលេគុលលីពីតស្រទាប់ទោល ដែលប្រាក់ក៏ដុំជ្រុកាបូរបស់វាស្ថិតនៅកែងទៅនឹងផ្ទៃ ដូចជាក្នុងករណីនៅពេលដែលលីពីតស្ថិតនៅរាយលើផ្ទៃទឹកសុទ្ធ។ សូមមើលពាក្យ ភ្នាសឯកត្ត និងគំរូម៉ូសាអ៊ិចសារធាតុរាវ។
mononuclear phagocyte system or reticuloendothelial system A mammalian defense system against foreign bodies, consisting of macrophage cells located in the lymph nodes, liver, spleen and bone marrow.	ប្រព័ន្ធនាវាភូសិតម៉ូណូណូយ៉ូ ប្រព័ន្ធការពាររបស់ថនិកសត្វ ទប់ទល់នឹងសារធាតុចំណែកពីខាងក្រៅ ដោយវាបង្កើនពីកោសិកាម៉ាក្រូផាស ដែលស្ថិតនៅក្នុងកូនកណ្តុរទឹករង ក្នុងថ្លើម ក្នុងផាល និងក្នុងខួរឆ្អឹង។
monophagous Feeding on a single type of food.	ស៊ីលេហារតែមួយប្រភេទ
monophyletic Groups that contain an ancestor and all the descendants of that ancestor.	ម៉ូណូតីលេទិច ក្រុមដែលមានបុព្វមួយនិងកូនចៅជំនាន់ក្រោយទាំងអស់របស់បុព្វនោះ។
monophyly Relationship of two or more taxa having a common ancestor.	ម៉ូណូតីលី ទំនាក់ទំនងរវាងពូជអំបូរពីរប្រច្រើនដែលមានបុព្វមួយ។
monoploid An organism or cell in which there is one set of chromosomes instead of the normal two.	ម៉ូណូម៉ូអ៊ីត ការរស់ ឬកោសិកាដែលមានក្រូម៉ូសូមតែមួយ គឺមិនមែនមានពីរដូចធម្មតានោះទេ។
monopodial (of a stem) Having the same apical growing point responsible for consecutive years' growth.	ម៉ូណូដូដៀល (អំពីដើម) មានចំណុចចុងលូតលាស់តែមួយ ដែលរាប់រងការលូតលាស់ជារៀងរហូត។ ដើមដែលអាចលូតបានរហូត។
monopodium A structure, such as a tree trunk, that has increased in length by apical growth.	ម៉ូណូដូដៀម ទម្រង់មួយ ដូចជាដើមឈើ ដែលបានកើនប្រវែងដោយការលូតកំពូលរបស់វា។
monosaccharide A simple sugar that cannot be decomposed into smaller sugar molecules; contains five to six carbons such as glucose. These are the basic units from which larger carbohydrates are made.	ម៉ូណូសាការីត ស្ករសាមញ្ញដែលមិនអាចបំបែកទៅជាម៉ូលេគុលស្ករតូចជាងបានទេ។ ម៉ូលេគុលដែលមានកាបូនប្រាំទៅប្រាំមួយដូចជាគ្លុយកូស។ វាជាឯកតាគ្រឹះដែលបង្កើតកាបូអ៊ីដ្រាតធំៗ។
monosomy Missing a chromosome. eg. Turner's syndrome.	ម៉ូណូសូមី ការបាត់ក្រូម៉ូសូមមួយ។ ឧ- Turner's syndrome។
monoterpene A compound that consists of two isoprene units linked together; menthol is an example monoterpene.	ម៉ូណូទែរពែន សមាសធាតុដែលកើតឡើងពីឯកតាអ៊ីសូប្រេនពីរជាប់គ្នា (ឧ.ម៉ង់តុល)។
monotreme An egg-laying mammal. Only found in Australia and New Guinea. eg. platypus.	ម៉ូណូត្រែម ថនិកសត្វពងដែលមានតែនៅប្រទេសអូស្ត្រាលី និង New Guinea។ ឧទាហរណ៍ platypus។
monotypic (of a taxon) Containing only one subordinate taxon. For example, a genus with only	តែមួយប្រភេទ (អំពីឯកតាចំណែកថ្នាក់) ដោយមានឯកតាចំណែកថ្នាក់រង

one species, a species with only one subspecies.	តែមួយគត់។ ឧទាហរណ៍ ពួកដែលមានតែប្រភេទមួយ ឬប្រភេទដែលមានតែប្រភេទរងមួយ។
monozygotic twins Twins produced from a single fertilization event; the first division of the zygote produces two cells, which develop separately into two embryos. Also known as identical twins.	កូនភ្លោះពិត (ឬកូនភ្លោះដូចគ្នា) កូនភ្លោះដែលកើតចេញពីការបង្កកំនើតតែមួយ ចំណែកដំបូងនៃស៊ីកូតដែលបង្កើតជាកោសិកាពីរដែលលូតលាស់ទៅជាអំប្រីយ៉ុងពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។
montane Pertaining to mountains.	ជុះលើភ្នំ ឬ សំនេរលើភ្នំ
moor An upland habitat usually dominated by heather growing on peat which is not normally waterlogged.	ដីឆាប ព្រៃនៅទីខ្ពស់ ជាទូទៅមានគ្របដណ្តប់ដោយព្រៃរុក្ខជាតិម្យ៉ាងដែលលូតលាស់លើសំណល់រុក្ខជាតិពុកផុយ និងច្រើនតែមានដក់ទឹក។
mor Acid humus occurring in cold, wet soils, often forming peat.	ម៉ែ អាស៊ីតមមោក ដែលកើតមាននៅតំបន់ដីសើម គ្រដាក់ និងច្រើនតែបង្កើតជាដុំពុកអំពុយផុយ។
morbid Diseased, as in 'morbid anatomy', the study of structural changes due to disease.	វិសេសវិសេស ដូចជាក្នុងករណីកាយវិភាគវិទ្យាឈឺ គឺជាការសិក្សាអំពីការប្រែប្រួលទម្រង់បណ្តាលមកពីការឈឺ។
morph Genetically determined variant in a population.	ម៉ែត្រូ ឯកត្តៈបំបែបរូបនៅក្នុងឯកត្តៈពួកក្រុម ដែលត្រូវបានកំណត់តាមលក្ខណៈសេនេទិច។
morphine A white, crystalline, narcotic alkaloid drug obtained from opium.	ម៉ូហ្វីន ថ្នាំអាណាឡូអ៊ីតណាតូទិច មានទម្រង់ជាគ្រាប់ពណ៌ស បានមកពីរុក្ខជាតិអាភៀន។
morphogenesis Development of the architectural features of organisms.	កំណាច ការលូតលាស់នៃលក្ខណៈរូបរាងរបស់សារពាង្គកាយ ។
morphogenetic movement The reorientation of masses of cells during embryonic development.	ចលនាម៉ែត្រូសេនេទិច ការតម្រូវឡើងវិញនូវម៉ាសកោសិកា ក្នុងអំឡុងពេលនៃការវិវត្តន៍របស់អំប្រីយ៉ុង។
morphological plasticity Condition in which environmental factors induce different phenotypes from the same genotype.	ការប្រែប្រួលរូបរាង លក្ខខណ្ឌដូលកត្តាបរិស្ថានធ្វើអោយមានផេណូទីបផ្សេងគ្នាចេញពីសេណូទីបតែមួយ។
morphology The science of structure. Includes cytology, or the study of cell structure; histology, or the study of tissue structure; and anatomy, or the study of gross structure.	រាងវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រនៃទម្រង់ដែលរួមមានកោសិកាវិទ្យា ឬការសិក្សាពីទម្រង់ កោសិកា ជាលិកាវិទ្យា ឬការសិក្សាទម្រង់ជាលិកា និងកាយវិភាគវិទ្យា ឬការសិក្សាពីទម្រង់ទូទៅ។
morphospecies A species recognized solely on the basis of its morphology.	ម៉ែត្រូសេនេទិច ប្រភេទមួយ ដែលគេអាចស្គាល់បានតែតាមបែបទម្រង់រូបសាស្ត្រមួយគត់។
morphotypic Type of classification based entirely on physical form.	ម៉ែត្រូទីពិច ប្រភេទចំណែកថ្នាក់ដែលផ្អែកលើលក្ខណៈរូបរាងខាងក្រៅទាំងស្រុង។
mortality The number of individuals leaving the population by death per thousand, individuals in the population.	អត្រាស្លាប់ ចំនួនឯកត្តៈដែលស្លាប់ក្នុង១០០០ឯកត្តៈនៃប៉ូពុលឡូស្យុង។
morula A solid ball of cells resulting from cleavage of a fertilized ovum. It is formed of a mass of blastomeres which subsequently form a blastula.	ម៉ូរុយឡូ ដុំកោសិកាវិង បានមកពីការធ្វើចំណែករបស់ស៊ីតបង្កកំណើត។ វាត្រូវបានបង្កើតពីម៉ាសនៃប្លាស្តូមែរ និងដេលបន្ទាប់មកនឹងវិវត្តទៅជាប្លាស្តូឡូ។
mosaic 1. Any organism exhibiting a mixture of cells of different genetic makeup, such as a gynandromorph. See inactive-X hypothesis. Plants showing this phenomenon are known as chimaeras. 2. A pattern of leaf-arrangement in a tree to maximize the exposure of the leaves to sunlight and thus the level of photosynthesis.	ម៉ូសាអ៊ិច 1. ការរស់ទាំងឡាយណា ដែលបង្កឡើងពីល្បាយកោសិកាដែលមានសម្ភារៈសេនេទិចខុសៗគ្នា ដូចជាហ្ស៊ីនអង់ដ្រូម៉ូហ្វ។ សូមមើលពាក្យសម្មតិកម្ម X-អសកម្ម។ រុក្ខជាតិដែលមានបាតុភូត បែបនេះត្រូវបានគេហៅថាយីម៉ាស។ 2. គំរូនៃការតម្រៀបស្លឹកនៅលើដើម ដើម្បីបង្កើតភាពប្រឈមរបស់ស្លឹកទៅនឹងពន្លឺព្រះអាទិត្យ ដូច្នេះវាបង្កើននូវកម្រិតរស្មីសំយោគ។
mosaic egg Any egg that has clearly definable zones which develop into particular tissues and organs at a later stage.	ស៊ីតម៉ូសាអ៊ិច ស៊ីតដែលមើលឃើញចំណុចច្បាស់ ដែលចំណុចនេះនឹងវិវត្តទៅជាជាលិកា និងសរីរាង្គយថាប្រភេទនៅដំណាក់កាលបន្ទាប់។
mosaic evolution A form of evolution where various characters or structures of a particular phenotype have different rates of change.	ការវិវត្តម៉ូសាអ៊ិច ទម្រង់មួយនៃការវិវត្តន៍ ដែលលក្ខណៈ ឬទម្រង់ផ្សេងៗរបស់ផេណូទីបយថាប្រភេទមួយ មានអត្រាប្រែប្រួលខុសៗគ្នា។

mosquito A dipteran fly that acts as a vector of numerous tropical diseases, such as malaria and yellow fever.	សត្វមូស សត្វហើរខ្ទឹមផ្តេរ៉ាន ដែលដើរតួជាវ៉ិចទ័រនៃជំងឺនៅតំបន់ត្រូពិចជាច្រើន ដូចជាជំងឺគ្រុនចាញ់ និងគ្រុនលឿង។
mosses Lower plants that have a dominant gametophyte, generation, spores, and swimming sperm. They lack vascular tissue.	ស្ពៃ រុក្ខជាតិថ្នាក់ទាប ដែលមានជំនាន់កាមេតូផាយត មានស្បូនិងស្ពៃម៉ាតូសូមីតហែលបាន។ វាគ្មានជាលិកាសរសៃនាំទេ។
motility Motion.	ចលនា
motivation The internal state of an animal prior to a specific behavioural act.	លក្ខណៈយុទ្ធសាស្ត្រ ស្ថានភាពខាងក្នុងរបស់សត្វ នៅមុនពេលមានសកម្មភាពយថាប្រភេទកើតឡើង។
motor cortex The part of the cerebral cortex of the brain that controls the motor functions.	គំរិតម៉ូទ័រ ផ្នែកនៃសម្បកខួររបស់ខួរក្បាល ដែល គ្រប់គ្រងមុខងារម៉ូទ័រ។
motor neuron Nerve cell that transmits information to a muscle or gland from the brain or spinal cord.	ណឺរ៉ូនចលនា កោសិកាប្រសាទដែលបញ្ជូនព័ត៌មានពីខួរក្បាលប្រព័ន្ធនឹងខ្នងទៅសាច់ដុំឬក្រពេញ។
motor Relating to the stimulus of an effector organ.	ម៉ូទ័រ ទាក់ទងទៅនឹងរំញោចរបស់សរីរាង្គអ៊ីហ្វិចទ័រ។
motor unit All of the muscle cells stimulated by a single neuron. A motor neurone and its associated muscle fibres.	ឯកតាចលនា ឬ ឯកតាម៉ូទ័រ កោសិកាសាច់ដុំទាំងអស់ដែលភ្លេចដោយណឺរ៉ូនមួយ។ ណឺរ៉ូនម៉ូទ័រ និងសរសៃសាច់ដុំដែល ទាក់ទងនឹងវា។
mould Many different fungi that cause dark stains on damp surfaces. eg. mould on cooked rice and bread.	ផ្សិតផ្លូវ ផ្សិតជាច្រើនខុសៗគ្នា ដែលបង្កអោយមានស្នាមខ្មៅនៅលើផ្ទៃសើម។ ឧទាហរណ៍ ផ្សិតនៅលើបាយ និងនំប៉័ង។ល។
moult (or molt) (of birds, mammals, reptiles and arthropods) To shed (feathers, hair, skin and cuticle). See moulting hormone.	សក ឬ ដ្យូន (អំពីបក្សី ថនិកសត្វ ឧទ្ទសត្វ និង អាត្រូប៉ូត) ជម្រុះ ឬសក (ស្លាប ពោម ស្បែក និងសំណើម)។ សូមមើលពាក្យ អ័រម៉ូនសក ឬជម្រុះ។
moulting hormone or ecdysone A hormone secreted by the thoracic gland of insects which brings about the moulting of the cuticle and subsequent growth. It raises the metabolic rate and increases the build-up of proteins from amino acids in growing tissue.	អ័រម៉ូនសក ឬ អិបឌីសូន អ័រម៉ូនដែលបញ្ចេញ ដោយក្រពេញទ្រូងរបស់សត្វល្អិត ដែលធ្វើអោយមានការសកសំណើម និងបន្ទាប់មកគឺការលូតកាស់។ វាភ្លេចអត្រាមេតាបូលីស និងបង្កើនការសំយោគប្រូតេអ៊ីននៅក្នុងជាលិកាកំពុងលូតលាស់។
mountain sickness Fatigue, headache and nausea in humans resulting from the lack of oxygen above about 4000 m.	លុនភ្នំ ភាពអស់កំលាំង ការឈឺក្បាល និងការរកកលចង់ក្អក បណ្តាលមកពីកង្វះអុកស៊ីសែន នៅរយៈកំពស់ប្រហែលជា4000ម៉ែត្រ។
mouth The anterior opening of the alimentary canal of animals through which food is taken into the body. It is often surrounded by mouthparts or tentacles that facilitate feeding. See digestive system.	មាត់ ប្រហោងស្ថិតនៅខាងដើមរបស់បំពង់អាហាររបស់សត្វ ដែលអាហារត្រូវបានស៊ីចូលទៅក្នុងសារពាង្គកាយតាមប្រហោងនេះ។ វាច្រើនតែត្រូវបានព័ទ្ធជុំវិញដោយដៃ ដែលជួយនៅក្នុងការចាប់អាហារ។ សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ។
mouthbrooder Any of various African cichlid fishes that retain eggs and young in the mouth, where they are hatched and protected.	ត្រីដាវក្នុងមាត់ ត្រីប្រភេទផ្សេងៗមាននៅអាហ្វ្រិច ដែលរក្សាពង និងកូនតូចៗនៅក្នុងមាត់ ដែលក្រោយមកពងទាំងនោះនឹងញាស់ និងត្រូវបានការពារ។
mouthpart Any of the paired appendages in arthropods that surround the mouth and are associated with feeding.	ថ្លែកមាត់ ផ្នែកលយស្ថិតនៅជាតូចៗ មានចំពោះអាត្រូប៉ូត និងដែលស្ថិតនៅព័ទ្ធជុំវិញមាត់ និងដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយការស៊ីចំណី។
M_r <i>abbrev.</i> relative molecular mass.	ម៉ាស់ម៉ូលេគុលធៀប
mRNA See messenger RNA	ARNm សូមមើលពាក្យ messenger RNA។
mtDNA See mitochondrial DNA.	ADNmt សូមមើលពាក្យ mitochondrial DNA។
mu phage A phage group in which the genetic material behaves like an insertion sequence, capable of insertion, excision, transposition, inactivation of host genes, and induction of chromosomal rearrangements.	ផាស mu ក្រុមផាសដែលសំភារៈសេនេទិចមានមុខងារជាតំណលំដាប់ជ្រៀតចូល (មានលទ្ធភាពជ្រៀតចូល លទ្ធភាពកាត់ លទ្ធភាពផ្លាស់កន្លែងសកម្មភាពសែនេទិច និងការធ្វើអោយមានការតំរៀបក្រុមសូមឡើងវិញ។
mucigel Slimy material secreted by root tips to facilitate growth of the root through soil.	មួយស៊ីសេល សារធាតុខាប់អន្ទិល ដែលបញ្ចេញដោយចុងឫស ដើម្បីសំរួលការលូតលាស់ឫសចូលទៅក្នុងដី។
mucilage A complex of polysaccharides which becomes slimy when wet, when it swells and retains	សារធាតុស្ពីត ប៉ូលីសាការីតសំណ្រាំ ដែលប្រែទៅជារាងខាប់អន្ទិលនៅ

water. It is secreted by many animals, plants and bacteria.	ពេលសើម គឺនៅពេលដែលវាឡើងបោង និងស្រូបទឹក។ មានសត្វ រុក្ខជាតិ និង បាក់តេរីជាច្រើនបានបញ្ចេញសារធាតុស្អិតនេះ។
mucin A combination of protein and polysaccharide that forms mucus when in solution.	មុយស៊ីន បន្សុំរវាងប្រូតេអ៊ីន និងប៉ូលីសាការីតដែលបង្កើតជាសារធាតុរំអិលនៅពេលជាសូលុយស្យុង។
mucopolysaccharide Any polysaccharide, such as hyaluronic acid or heparin, that contains either an amino sugar or a derivative.	មុយកូប៉ូលីសាការីត ប៉ូលីសាការីតទាំងឡាយ (ដូចជាអាស៊ីតអ៊ីយ៉ាឈៀវ៉ូ និង ឬអេប៉ាវីន) ដែលអាចមានផ្ទុកស្ករអាមីន ឬស្រទ្រាយរបស់វា។
mucoprotein A complex of protein and polysaccharide.	មុយកូប្រូតេអ៊ីន កំផ្លិតរវាងប្រូតេអ៊ីន និងប៉ូលីសាការីត។
mucosa Layers of cells lining the alimentary canal that secrete mucus.	ក្លាសសើម ស្រទាប់កោសិកាពាសផ្ទៃខាងក្នុងបំពង់រំលាយអាហារដែលបញ្ចេញរំអិល។
mucous membrane The lining of the gut system and the urinogenital system of animals, consisting largely of moist epithelium overlying connective tissue.	ក្លាសសើម ក្លាសស្ថិតនៅពាសប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ និងនៅប្រព័ន្ធទឹកមុត ភេទរបស់សត្វ ដោយបង្កឡើងភាគច្រើនដោយជាលិកាអេពីតេលូមសើមនៅពីលើជាលិកាសន្ធាន។
micropod Any pointed structure, particularly that at the tip of the springing organ (furcula) of Collembola.	ទម្រង់ទំនប់ស្រួច ទម្រង់ទាំងឡាយដែលមានរាងស្រួច ជាពិសេសស្ថិតនៅខាងចុងរបស់សរីរាង្គលោតរបស់ខ្សែមូបូឡា។
mucronate (of a leaf) Having a short narrow point.	ស្លឹកមានចុះស្រួចខ្លី (អំពីស្លឹក) មានចុងស្រួចខ្លី។
mucus A lubricating substance secreted by mucous glands.	រំអិល សារធាតុរំអិលដែលបញ្ចេញដោយក្រពេញរំអិល។
muddy shore A coastal stretch where deposition of alluvium and detritus has occurred, characterized by the development of salt marsh.	ឆ្នេរកក ខ្សែឆ្នេរដែលមានល្បាប់កក និងកំទេចកំទីហូរចាក់។ វាមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយមានការកកកើតនូវរាវភក់ទឹកប្រៃ។
Mullerian duct The duct from the embryonic pronephros which in later development in mammals becomes the oviduct in females and disappears in males.	បំពង់ម៉ាល្លែរ បំពង់មានប្រភពមកពីប្រូនេហ្វ្រូនរបស់អំប្រីយ៉ុង ដែលនៅដំណាក់កាលវិវត្តន៍ ក្រោយមកនឹងក្លាយទៅជាដៃស្បូនរបស់សត្វញី និងបានបាត់រូបរាងចំពោះសត្វឈ្មោល។
multi- or mult- prefix denoting much, many.	ម៉ាន់ដី ឬ ម៉ាន់ (បុព្វបទ)មានន័យថា ច្រើន។
multicellular Made of many cells.	ពហុកោសិកា ដែលបង្កឡើងដោយកោសិកាច្រើន។
multicopy plasmid or high copy number plasmid A plasmid present in a cell in many copies.	ក្លាស៊ីតពហុចំនួន ក្លាស៊ីតដែលមានចំនួនច្រើន នៅក្នុងកោសិកាមួយ។
multifactorial (of a character) Controlled by several genes.	ពហុកត្តា (អំពីលក្ខណៈ) ត្រួតពិនិត្យដោយកត្តាជាច្រើន។
multigene family A set of genes that code for related polypeptides.	ពហុសែនក្រុម សែនដែលចំលងក្រុមសំរាប់បូលីប៊ីបទីតដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នា។
multinucleate Having many nuclei.	ពហុណ្វេយ៉ូ ដែលមានណ្វេយ៉ូច្រើន។
multiple alleles Having three or more alternate genes that can code for a trait.	លក្ខណៈច្រើន មានសែនបីច្រើនជាងបីដែលអាចចំលងក្រុមសម្រាប់លក្ខណៈមួយ។
multiple cloning site (MCS) or polylinker A synthetic DNA fragment containing restriction sites for a number of restriction enzymes, which is incorporated into a vector to provide multiple cloning sites.	តំបន់ពហុកូន អង្កត់ADNសំយោគ ដែលមានតំបន់កាត់បានដោយអង់ស៊ីមកម្រិតមួយចំនួន ដែលត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងវ៉ិចទ័រមួយ ដើម្បីទទួលបាននូវតំបន់ពហុកូន។
multiple fission The splitting of the nucleus several times before division of the cytoplasm, as happens in some protozoans.	ពហុចំណែកណ្វេយ៉ូ ការចែកណ្វេយ៉ូជាច្រើនដង នៅមុនពេលការធ្វើចំណែកស៊ីតូប្លាស ដែលព្រឹត្តិការណ៍នេះកើតមានចំពោះប្រូតូសូអ៊ីដ្លូ។
multiple fruit A type of fruit that develops from a single ovary of each flower in a cluster. eg. Pineapple, mulberry.	ផ្លែច្រើន ប្រភេទផ្លែដែលលូតលាស់ពីអូវរីទោលរបស់ផ្កានីមួយៗក្នុងចង្កោម។ ឧទាហរណ៍: ផ្លែម្កាស់ ផ្លែមន។
multiple infection Simultaneous infection of a bacterial cell by more than one bacteriophage, often of different genotypes.	ពហុជ្រៀតមូល ជាការជ្រៀតចូលរបស់បាក់តេរីយ៉ូផាសដំណាលគ្នាជាច្រើនចូលទៅក្នុងបាក់តេរី ជាញឹកញយមានសេណូទីបខុសៗគ្នា។
multiple factor inheritance See polygenic inheritance.	តំណាងពហុកត្តា សូមមើលពាក្យ polygenic inheritance។
multisite activity The action of chemicals, e.g. copper,	សកម្មភាពពហុទីតាំង សកម្មភាពរបស់ធាតុគីមី ឧ. ទង់ដែងនៅក្នុងប្រព័ន្ធជីវៈ

in biological systems where they can disrupt a wide range of biochemical pathways.	ដែលវាអាចបង្កាក់លំនាំជីវៈគីមីបានយ៉ាងទូលំទូលាយ។
mumps An acute, contagious viral disease of humans (particularly of children), characterized by a swelling of the parotid salivary glands lying beneath the ear and caused by a Paramyxovirus. The mumps virus is spread by droplets of saliva and respiratory secretions that enter a new host via the respiratory tract. In adults can lead to meningitis. It May cause sterility in males. Once affected, the individual is usually immune for life. Vaccination is possible, using attenuated virus.	ជំងឺក្រឡើងទ្រូង ជំងឺធ្ងន់ធ្ងរបង្កដោយវីរុស ចំពោះមនុស្ស (ជាពិសេសកូនក្មេង)។ ជំងឺនេះមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយការហើមប៉ោងរបស់ក្រពេញទឹកមាត់ប៉ារ៉ូតីត ស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោមត្រចៀក និងដែលបង្កដោយវីរុស <i>Paramyxovirus</i> ។ វីរុសបង្កជំងឺសាឡាតិក តែឆ្លងតាមរយៈទឹកមាត់ និងសារធាតុបញ្ចេញតាមដង្ហើម ដែលចូលទៅក្នុងផ្លូវចង្ហាមរយៈផ្លូវដង្ហើម។ ចំពោះមនុស្សពេញវ័យ វាអាចបង្កអោយមានការរលាកស្រោមខួរ។ ចំពោះមនុស្សប្រុស វាអាចបង្កអោយគ្មានកូនបាន។ នៅពេលមានការឆ្លង ជា ធម្មតាអ្នកនោះនឹងមានភាពស្ងប់មួយជីវិត។ មានថ្នាំបង្ការសម្រាប់ការពារជំងឺនេះដោយការប្រើវីរុស ដែលធ្វើអោយចុះខ្សោយ។
murein A nitrogencontaining polysaccharide making the cell wall in monerans.	មុយរេអ៊ីត ប៉ូលីសាការីតដែលមានអាសូត ដែលបង្កើតគ្នាសម្រាប់របស់ម៉ូនេរ៉ា។
muricate (of plant structures) Having a surface roughened by short, sharp projections.	មានកំពកស្រួចៗ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) មានផ្ទៃគ្រាតៗដោយមានកំពកខ្លីៗ និងស្រួចៗ។
muscarine A poisonous alkaloid occurring in certain mushrooms.	ម៉ាស្ការីន អាណាឡូអ៊ីតពុល មានចំពោះផ្សិតមួយចំនួន។
muscarinic (in physiological terminology) Having acetylcholine receptors that are sensitive to muscarine but not to nicotine.	ធូលីម៉ាស្ការីន (ពាក្យក្នុងសរីរវិទ្យា) មានធូលីអាសេទីលកូលីន ដែលរួសទៅនឹងម៉ាស្ការីន ប៉ុន្តែមិនរួសទៅនឹងនីកូទីនទេ។
muscle spindle A proprioceptor found in skeletal muscle in the form of a capsule containing specialized muscle cells and nerve endings. Change in length or tension of muscle cells stimulates the spindle.	ធាន់សាច់ដុំ ធូលីនៅក្នុងសាច់ដុំគ្រោង ក្នុងទម្រង់ជាថង់ ដែលមានផ្ទុកនូវកោសិកាសាច់ដុំឯកទេសកម្ម និងចុងសរសៃប្រសាទ។ ការប្រែប្រួលប្រវែងឬការឡើងតឹងរបស់កោសិកាសាច់ដុំ ភ្លេចបាច់សាច់ដុំ។
muscle tissue A specialized group of contractile cells responsible for movement. There are three main types of muscle in vertebrates- striated, smooth and cardiac. See also myofibril, myosin, tropomyosin, actin, sarcomere, I-band, antagonistic pair, and appendix 4.	ជាលិកាសាច់ដុំ ក្រុមកោសិកាកម្រាមដែលមានមុខងាររាប់រងចលនា។ មានសាច់ដុំបីប្រភេទសំខាន់ៗ ចំពោះសត្វផ្តិតកង គឺសាច់ដុំឆ្នួត សាច់ដុំរលោង និងសាច់ដុំបេះដូង។ មើល myofibril, myosin, tropomyosin, actin, sarcomere, I-band, antagonistic pair។
muscular dystrophy (MD) A disease characterized by the progressive wasting of muscles and eventual death.	ជំងឺខាចសាច់ដុំ ជំងឺដែលមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយមានការបំផ្លាញនូវសាច់ដុំជាបន្តបន្ទាប់ ហើយនៅចុងបំផុត គឺងាប់។
muscularis mucosa A thin layer of small muscle cells in the outermost layer of the mucosa of the alimentary canal.	សាច់ដុំក្លាសសើម កោសិកាសាច់ដុំមួយស្រទាប់ស្តើង នៅស្រទាប់ក្រៅបង្អស់នៃក្លាសសើមរបស់បំពង់រំលាយអាហារ។
musculoepithelial cell A type of cell found particularly in coelenterates that is columnar in shape, occurs with ectoderm or endoderm cells, and has two contractile processes extending into the mesogloea.	កោសិកាអេពីតេលូមសាច់ដុំ ប្រភេទម៉្យាងនៃកោសិកា មានជាពិសេសនៅក្នុងស៊ីឡង់តេដ ដែលមានរាងបំពង់ កើតមានជាមួយកោសិកាអ៊ិចតូដែមឬកោសិកាអង់ដូដែម និងមានដំណើរកម្រាមពីរយ៉ាង ដោយសន្ធឹងទៅរកមេសូក្លូអៀ។
musculoskeletal system The basis of locomotion in vertebrates, which is the contraction of muscles against a skeleton.	ប្រព័ន្ធគ្រោងសាច់ដុំ មូលដ្ឋានចលនារបស់សត្វ ផ្តិតកង ដែលជាការកម្រាមសាច់ដុំ ទល់នឹងគ្រោងផ្តិតកង។
mushroom The common name for the fruiting bodies of certain members of the basidiomycota, in the family Agaricaccae.	ឡិត ឈ្មោះសាមញ្ញសម្រាប់កន្សោមស្បូវរបស់ផ្សិតមួយចំនួនក្នុងបាស៊ីដ្យូមីកូតានៃអំបូរអាតារីកាសេ។
mussel The bivalve mollusc <i>Mytilus edulis</i> .	គ្រីសមុទ្រម៉្យាង សប្បីសត្វបីរ៉ាល់ <i>Mytilus edulis</i> ។
mutagen Any agent that can increase the rate of mutations.	មុយតាសែន ភ្នាក់ងារណាដែលអាចបង្កើនអត្រាមុយតាស្យុង។
mutagenesis Any process that brings about mutation <i>in vivo</i> or <i>in vitro</i> .	កំណាមុយតាស្យុង ដំណើរការទាំងឡាយ ដែលបង្កអោយមានមុយតាស្យុងទាំងនៅក្នុងការរស់ ឬនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍។

mutant A cell or organism carrying an altered or mutant gene.	មុយតង់ កោសិកាឬសរីរាង្គដែលផ្ទុកសែនប្រែប្រួលឬសែនមុយតង់។
mutant site The area within a DNA sequence where a mutation has taken place.	តំបន់មុយតាស្យុង តំបន់នៅលើតំណលំដាប់ADN ដែលកើតមាននូវមុយតាស្យុង។
mutarotation Change in specific rotation seen in sugar solutions that results from equilibrium between anomeric forms.	មុយតារ៉ូតាស្យុង ការប្រែប្រួលនៃរង្វិលយថាប្រភេទក្នុងសូលុយស្យុងស្ករដែលបណ្តាលមកពីលំនឹងរវាងសណ្ឋានអាណូមែរ។
mutasynthesis The synthesis of new products by mutant organisms that have blocks in a specific biosynthetic pathway so that they cannot make the end product.	ការសំយោគសារធាតុមុយតាស្យុង ការសំយោគសារធាតុថ្មីដោយការរស់មុយតង់ ដែលបានបង្កាក់លំនាំដើរសំយោគយថាប្រភេទ ដូច្នេះវាមិនអាចសំយោគផលិតផលចុងក្រោយបង្អស់បានទេ។
mutatest See Ames test.	មុយតាតេស្ត សូមមើលពាក្យ Ames test។
mutation Damage to the genetic mechanism of a cell, causing it to reproduce in a different form. A permanent change in the base sequence of DNA that changes genetic information.	មុយតាស្យុង ការប៉ះពាល់ដល់ចលនការសេនេទិចនៃកោសិកា ដែលបណ្តាលអោយការបន្តពូជកើតមានក្នុងទម្រង់ផ្សេងៗ។ បំប្លែងជាសិរន្តរក្នុងតំណលំដាប់បាសរបស់អាស៊ីតដេអុកស៊ីរីបូនុយក្លេអ៊ីតធ្វើអោយមានការប្រែប្រួល ព័ត៌មានសេនេទិច។
mutation breeding A breeding technique in which mutagens are used to produce new genetic forms of useful agricultural species. While novel types can be successfully made in this way, Most mutations are harmful and, being a random occurrence, it is difficult to control the changes that are produced, many of which will upset the delicate balance of genes in a particular strain.	ការបង្កាត់មុយតាស្យុង បច្ចេកទេសបង្កាត់ដែលនៅក្នុងនោះ ភ្នាក់ងារមុយតាស្យុងត្រូវបានប្រើ ដើម្បីបង្កើតលក្ខណៈសេនេទិចថ្មី នៃប្រភេទដែលមានប្រយោជន៍ផ្នែកកសិកម្ម។ ទន្ទឹមគ្នានឹងប្រភេទថ្មីអាចបង្កើតបានយ៉ាងជោគជ័យតាមរបៀបនេះ តែមុយតាស្យុងភាគច្រើនមានលក្ខណៈគ្រោះថ្នាក់ហើយដោយសារវាកើតឡើងដោយចៃដន្យ ដូច្នេះវាមានការពិបាកក្នុងការគ្រប់គ្រងការប្រែប្រួលដែលបានកើតឡើង ដែលមានជាច្រើនធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់លំនឹងសែននៅក្នុងពូជយថាប្រភេទ។
mutation frequency The proportion of mutants in a population as compared with normal wild type individuals.	រេកក់មុយតាស្យុង សមាមាត្រមុយតង់នៅក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងប្រៀបធៀបជាមួយឯកត្តពូជព្រៃធម្មតា។
mutation pressure Gene frequency changes caused by mutations.	សម្ពាសមុយតាស្យុង បម្លាស់ប្តូរប្រេកង់សែន បង្កឡើងដោយមុយតាស្យុង។
mutation rate The frequency with which mutations take place at a given locus or in a population.	អត្រាមុយតាស្យុង ជាប្រេកង់ដែលមុយតាស្យុងកើតឡើងលើឡូគុសណាមួយ ឬក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងមួយ។
mutator gene Any gene that alters the rate of spontaneous mutation in other genes of that organism.	សែនបង្កមុយតាស្យុង សែនទាំងឡាយដែលធ្វើអោយមានការប្រែប្រួលអត្រាមុយតាស្យុងឯកឯង នៅក្នុងសែនផ្សេងទៀតក្នុងការរស់តែមួយ។
muton The smallest unit of mutation in a gene, corresponding to a single base change.	មុយតុង ឯកតាតូចបំផុតនៃមុយតាស្យុងក្នុងសែនមួយ ដែលត្រូវគ្នាទៅនឹងការប្តូរបាសមួយ។
mutualism (symbiosis) A symbiotic relationship that is beneficial to both organisms.	ភាពប្រជុំ ទំនាក់ទំនងសហប្រាណ ដែលការរស់ទាំងពីរទទួលផលទាំងអស់គ្នា។ ឧទាហរណ៍ លីកែន។
MW <i>abbrev.</i> molecular weight.	MW អក្សរកាត់របស់ទម្ងន់ម៉ូលេគុល។
-myce or -mycet <i>suffix</i> denoting fungus.	ម៉ាយស៊ី ឬ ម៉ាយសេត (បច្ច័យ) មានន័យថា ផ្សិត។
mycelium A network of filamentous hyphae in fungi. The total mass of hyphae of a fungus constitutes the vegetative body (as opposed to a fruiting body).	មីសេលូម ឬ ម៉ាយស៊ីលៀម បណ្តាញសរសៃអ៊ីហ្វរបស់ផ្សិត។ ម៉ាយស៊ីលៀមទាំងអស់របស់ផ្សិត បង្កជាផ្នែកលូតលាស់ (ផ្ទុយពីកន្សោមស្ស៊ី)។
myceto- <i>prefix</i> denoting fungus.	ម៉ាយស៊ីតូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ផ្សិត។
Mycetozoa See myxomyceta.	ម៉ាយស៊ីតូសូរីផី សូមមើលពាក្យ មីសូម៉ាយសេតា។
myco- <i>prefix</i> pertaining to fungi (Greek <i>mukes</i> , fungus).	ម៉ាយឡូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ទាក់ទងនឹងផ្សិត (មកពីពាក្យក្រិច <i>mukes</i> = ផ្សិត)។
Mycobacteria Aerobic, non-motile, rod-shaped Gram-positive bacteria, some of which are found in soil. Others are important pathogens of man and animals, for example <i>Mycobacterium leprae</i> , which	មីកូបាក់តេរី បាក់តេរីក្រាមវិជ្ជមាន រាងដំបង គ្មានចលនា និងត្រូវការខ្យល់មានខ្លះរស់នៅក្នុងដី។ មួយចំនួនទៀត គឺជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺមនុស្ស និងសត្វ ឧ. <i>Mycobacterium leprae</i> គឺបង្កជំងឺឃ្នង និង <i>Mycobacterium tuberculosis</i>

causes leprosy, and <i>mycobacterium tuberculosis</i> which causes tuberculosis.	បង្កជំងឺរបេង។
mycolaminarin A carbohydrate food reserve of water molds (oomycetes).	មីកូឡាមីណារីន អាហាររំបង់កាបូអ៊ីដ្រាតរបស់ផ្សិតទឹក (អូមូមីសេត)។
mycology The study of fungi.	ផ្សិតវិទ្យា ការសិក្សាអំពីផ្សិត។
Mycophyta See eumycota.	ម៉ាយខូហ្វ្យូតា សូមមើលពាក្យ អ៊ីមីកូតា។
mycoplasmas A group of minute procaryotes that are typically classified with bacteria but do not possess a cell wall and thus have a variable morphology. They are obligate, intracellular parasites of animals and plants.	មីកូប្លាស្មា ប្រការវិញ្ញតតួច្បូមមួយក្រុម ដែលត្រូវបានគេចាត់ថ្នាក់ ចូលជាមួយបាក់តេរី ប៉ុន្តែមិនមានក្លាសត្រេងទេ ដូច្នេះហើយបានជាការរស់របស់វាមានការប្រែប្រួល។ វាគឺជាបរាសិតខាងក្នុងចាំបាច់នៅក្នុងសត្វ និងរុក្ខជាតិ។
mycoprotein Protein derived from the biomass of fungi.	ម៉ាយខូប្រូតេអ៊ីន ប្រូតេអ៊ីនបានមកពីជីវម៉ាសរបស់ផ្សិត។
mycorrhiza A symbiotic relation between fungi and plant roots.	មីកូរីស ទំនាក់ទំនងសហប្រាណរវាងផ្សិតនិងរឹសរុក្ខជាតិ។
mycosis An animal disease caused by fungal infection.	មីកូស៊ីស ជំងឺសត្វ បង្កដោយការឆ្លងមេរោគផ្សិត។
Mycota The kingdom containing the fungi and slime moulds, in some classifications.	ម៉ាយខូតា រដ្ឋដែលរួមមានផ្សិត និងស្លែកកំនៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ខ្លះៗ។
mycotoxin A deadly poison produced by fungi.	មាយតូតិកស៊ីន ជាតិពុលបណ្តាលអោយស្លាប់ ដែលផលិតដោយផ្សិត។
mycotrophic (of plants) Having mycorrhizae associated with the root system.	ម៉ាយខូត្រូហ្វីត (អំពីរុក្ខជាតិ) មានម៉ាយកូរីសនៅជាប់នឹងប្រព័ន្ធបូស។
myel- or myelo- prefix denoting marrow.	មីយែល ឬ មីយែលូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ខួរឆ្អឹង។
myelin A white phospholipid. See myelin sheath.	មីយែលីន ផ្លូស្វលីពីតមានណាស។ សូមមើលពាក្យ ក្លាសមីយែលីន។
myelin sheath or medullated nerve fibre A sheath of fatty substance associated with protein which surrounds larger nerve fibres of vertebrates. The sheath permits a greater current flow and thus speeds the transmission of nervous impulses.	ក្លាសមីយែលីន ក្លាសសារធាតុខ្លាញ់ រួមជាមួយប្រូតេអ៊ីន ដែលនៅស្រោបព័ទ្ធជុំវិញសរសៃប្រសាទរបស់សត្វឆ្អឹងកង។ ក្លាសនេះបង្កអោយមានលំហូរចរន្តបានល្អជាង ដូច្នេះវាបានបង្កើនល្បឿនឆ្លងកាត់របស់ចរន្តប្រសាទ។
myelitis Inflammation of the myelin sheath surrounding the spinal cord.	រលាកក្លាសមីយែលីន ការរលាកក្លាសមីយែលីន ដែលនៅព័ទ្ធជុំវិញខួរឆ្អឹងខ្នង។
myeloid tissue The tissue producing blood cells in vertebrates, normally located in bone marrow.	ជាលិកាមីយែលូអ៊ីត ជាលិកាដែលបង្កើតកោសិកាលាមនៅក្នុងសត្វឆ្អឹងកង ដែលជាធម្មតាគឺស្ថិតនៅក្នុងខួរឆ្អឹង។
myeloma A cancerous tumour of the bone marrow.	ពកមហារីកខួរឆ្អឹង
myo- prefix denoting muscle.	មីយ៉ូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា សាច់ដុំ។
myoblast A cell that gives rise to a muscle fibre.	មីយ៉ូប្លាស្ត កោសិកាដែលវិវត្តទៅជាសរសៃសាច់ដុំ។
myocardium The muscular wall of the vertebrate heart.	ក្លាសសាច់ដុំបេះដូង ក្លាសសាច់ដុំបេះដូងរបស់សត្វឆ្អឹងកង។
myocoel The part of the coelomic cavity that exists within each muscle block or myotome.	ប្រហោងសាច់ដុំ ផ្នែកប្រហោង ដែលមាននៅក្នុងសាច់ដុំនីមួយៗ ឬមីយ៉ូតូម។
myofibril A contractile filament within muscle or muscular fiber. See appendix 4.	តួតតិបសាច់ដុំ សរសៃកម្រិតនៅក្នុងសាច់ដុំ ឬក៏បសាច់ដុំ។
myogenic contraction Contractions that are initiated in the muscle itself rather than by impulses from nerves.	ការកម្រិតមីយ៉ូសែន ការកម្រិតដែលភ្លេច នៅក្នុងសាច់ដុំខ្លួនឯង ជាជាងចរន្តមកពីសរសៃប្រសាទ។
myoglobin A relatively small globular protein (MW = 17 000) consisting of 153 amino acids in a polypeptide chain and one haem group. The molecule is found in the muscles of vertebrates and some invertebrates (giving the muscles a red colour) and has a high affinity for oxygen.	មីយ៉ូក្រូប៊ីន ប្រូតេអ៊ីនគ្រាប់តូចៗ បង្កឡើងពីអាស៊ីតអាមីនេចំនួន១៥៣ និងក្រុមហ៊ីមមួយ។ ម៉ូលេគុលនេះមាននៅក្នុងសាច់ដុំរបស់សត្វឆ្អឹងកង និងក្នុងសត្វឥតឆ្អឹងកងខ្លះ (ធ្វើអោយសាច់ដុំមានពណ៌ក្រហម) និងមានកម្រិតខ្ពស់ អុកស៊ីសែនយ៉ាងខ្លាំង។
myometrium The muscular wall of the uterus.	ក្លាសសាច់ដុំស្បូន
myoneme The contractile fibril that occurs in some protozoans, such as <i>Stentor</i> , <i>Vorticella</i> .	មីយ៉ូនីម សរសៃកម្រិត ដែលមាននៅក្នុងប្រូតូសូអ៊ីមួយចំនួន ដូចជា

	<i>Stentor</i> និង <i>Vorticella</i> ¹
myopia or short-sightedness An inability to See distant objects clearly, due to their image being focused in front of the retina because the cornea and lens form too powerful an optical system for the size of eye. Compare hyperopia.	ម្យូប ឬ ខ្លីភ្នែក មិនមានលទ្ធភាពមើលឃើញវត្ថុនៅឆ្ងាយបានច្បាស់ល្អ ដោយសារតែរូបភាពដែលកំពុងតែមើល គឺស្ថិតនៅពីមុខទ្រីន ពីព្រោះករនេ និងកែវភ្នែកបង្កើតប្រព័ន្ធរូបថតមានឥទ្ធិពលខ្លាំងពេក ហួសពីទំហំរបស់ភ្នែក។ ផ្ទុយពី មើលមិនឃើញជិត។
myoplasm The cytoplasmic sol content of a muscle cell.	មីយ៉ូប្លាស្ម សារធាតុរាវក្នុងស៊ីតូប្លាស្មរបស់កោសិកាសាច់ដុំ។
myosin The protein making up the thick filaments in a muscle myofibril. See appendix 4.	មីយ៉ូស៊ីន ប្រូតេអ៊ីនដែលបង្កើតក៏ឡាម៉ង់ក្រាស់ៗក្នុងកូនក៏បសាច់ដុំ។
myosis Contraction of the pupil of the eye.	ការរក្សាទុករន្ធប្រស្រីភ្នែក
myostatic reflex See stretch reflex.	ឆ្លើយលា
myotome A muscle block that is repeated in each metameric segment. Segmentation becomes much modified in the head region, and where paired limbs are developed.	មីយ៉ូតូម បាច់សាច់ដុំ ដែលមានដដែលៗនៅក្នុងផ្នែកខណ្ឌនីមួយៗ។ ការខណ្ឌជាផ្នែកៗ មានកំណែប្រែយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងផ្នែកក្បាល និងជាកន្លែងដែលអវយវៈតូបានវិវត្ត។
Myriapoda The class of arthropods containing centipedes (Chilopoda) and millipedes Piplopoda).	មីយ៉ូរីប៉ូដា ថ្នាក់អាត្រូប៉ូត រួមមានពពួកក្អែប (ឃី ឡូប៉ូដា) និងពពួកច្រើមព្រះ (ពីផ្លូប៉ូដា)។
myrmecophily The use of ants by other insects (usually beetles), as a source of food, or of their nest as a place in which to live.	ឆ្លៀតមីយ៉ូមីលី ការប្រើសត្វស្រមោចដោយសត្វល្អិតផ្សេងទៀត (ច្រើនតែពពួកអណ្តើកមាស) ជាអាហារ ឬជាសម្បកសម្រាប់ជាកន្លែងរស់នៅ។
myrrh A resin derived from plants of the genus <i>Commiphora</i> .	មី ជាតិជ័របានមកពីរុក្ខជាតិ ពួក <i>Commiphora</i> ¹
myxamoeba A cell that is produced on the germination of spores. It is found in slime moulds and some simple fungi, and is capable of amoeboid movement.	មីយ៉ាម៉ូបា កោសិកាដែលកើតនៅលើដំណុះ របស់ស្ប៉ូ។ វាមាននៅក្នុងស្លែកក់ និងផ្សិតកក់ខ្លះៗ វាអាចធ្វើចលនាបែបអាមីបបាន។
myxedema A disease that results from thyroid deficiency in the adult; characterized by swellings under the skin.	ហើមក្រោមស្បែក ជម្ងឺដែលបណ្តាលពីកង្វះទីរ៉ូអ៊ីតចំពោះមនុស្សពេញវ័យ ដែល សម្គាល់លក្ខណៈដោយការហើមក្រោមស្បែក។
myxobacteria A group of complex, gramnegative soil bacteria that often form upright, multicellular, reproductive bodies.	មីសូបាក់តេរី ក្រុមបាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមានស្មុំញ៉ារសំនៅក្នុងដីដែលច្រើនតែបង្កើតសរីរាង្គបន្តពូជពហុកោសិកាបាត់ទៅលើ។
Myxomycota, Mycetozoa, Myxomycophyta or slime mould Fungus-like organisms (See plasmodium) having a naked mass of protoplasm and living and feeding on dead, decaying or living plants. They reproduce by spores and are capable of amoeboid movement. See myxamoeba.	មីសូមីកូតា ឬ មីសេតូសូរីដេ ឬ មីសូមីកូតា ឬ ស្លែកក់ ភារសំមានទម្រង់ដូចជាផ្សិត (សូមមើលពាក្យ ប្លាស្មូដូម) មានម៉ាសស៊ីតូប្លាស្មននល និងរស់នៅលើរុក្ខជាតិដាច់ពុកផុយ ឬលើរុក្ខជាតិរស់។ វាធ្វើការបន្តពូជដោយស្ប៉ូ និងអាចធ្វើចលនាបែបអាមីបបាន។ សូមមើលពាក្យ ម៉ាយសាមីបា។
myxospore See myxobacteria.	មីសូស្ប៉ូ សូមមើលពាក្យ មីសូបាក់តេរី។
Myxosporidia A group of sporozoans parasitic on freshwater fish, to which they attach themselves by structures having a superficial resemblance to coelenterate nematocysts.	មីសូស្ប៉ូរីដេ ស្ប៉ូសូរីដេបរាសិតមួយក្រុមរស់នៅលើត្រីទឹកសាប។ វាក្លាប់ខ្លួននៅលើត្រីដោយទម្រង់មួយ ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាយ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងនេម៉ាតូស៊ីតរបស់សីឡង់តេវ៉េ។
N	
N 1. <i>abbrev.</i> asparagines. 2. any nucleotide	N 1. អាស្ប័រ៉ាហ្វីន 2. ទុយក្លេអូទីន ណាមួយ។
nacreous layer The pearly, innermost layer of the shell of a mollusk secreted by the mantle epithelium.	ស្រទាប់ខ្លាំងស្រស់ ស្រទាប់ក្នុងបំផុតនៃសម្បកសប្បីសត្វ ដែលបញ្ចេញអេពីតេលូមក្លាស។
NAD (nicotinamide adenine dinucleotide) A coenzyme that acts as a hydrogen acceptor in cellular respiration.	NAD កូអង់ស៊ីមដែលមានមុខងារជាអ្នកទទួលអ៊ីដ្រូសែនក្នុងដង្ហើមកោសិកា។
NADH dehydrogenase complex A complex of enzymes whose function is to transport protons from NADH across the inner mitochondrial membrane.	កុំផ្លិចដេអ៊ីដ្រូសែនណាស NADH កុំផ្លិចអង់ស៊ីមដែលមានតួនាទី ដឹកនាំប្រូតុងពីNADH កាត់តាមក្លាសក្នុងរបស់មីតូកុងដ្រី។
NADP (nicotinamide adenine dinucleotide phosphate)	NADP កូអង់ស៊ីមដែលមានមុខងារជាអ្នកទទួលអ៊ីដ្រូសែនក្នុងរស្មីសំយោគ។

A coenzyme that acts as a hydrogen acceptor in photosynthesis.	
naevus 1. any birthmark, usually a sharply defined reddish patch on the skin. 2. a pigmented mole on the skin.	1. ស្បែក ស្នាមពណ៌ក្រហមស្ថិតនៅលើស្បែក។ 2. ប្រមុខ
naiad The aquatic nymphal stage of dragonflies and mayflies.	យាយចាស់ ដំណាក់ដឹកខ្សែនៅក្នុងទឹកនៃសត្វកន្ទុយ និងសត្វម៉្យាងស្រដៀងកន្ទុយដែរ។
nail A horny, keratinized layer protecting the end of each finger and toe in humans and most other primates. In other terrestrial vertebrates the nail is shaped into a claw or joined into a hoof.	ក្រចក ស្រទាប់កេរ៉ាតីនជាតិស្នែង ការពារផ្ទៃខាងចុងរបស់ម្រាមដៃ និងម្រាមជើងនីមួយៗរបស់មនុស្ស និងរបស់ពួកព្រីម៉ាតផ្សេងៗភាគច្រើន។ ចំពោះសត្វ ឆ្កីងកងលើគោកផ្សេងៗទៀត ក្រចកវិវត្តទៅជាទម្រង់ក្រញាំ ឬរលាយចូលគ្នាទៅជាក្រចក(សេះ)។
naked (of a plant structure) Without hairs or scales.	គ្មានរោម ឬ គ្មានស្រទាប់ (អំពីទម្រង់រុក្ខជាតិ)
nano- prefix denoting small or smallest.	ណានូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា តូច ឬ តូចបំផុត។
nanometer A unit of length equal to 1 X 10 ⁹ meter. Abbreviated nm.	ណានូម៉ែត ខ្នាតប្រវែងស្មើនឹង 1 X 10 ⁹ ម៉ែត និងមានអក្សរកាត់ nm។
narco- prefix denoting inactivity.	ណារកូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា គ្មានសកម្មភាព ឬ នៅស្ងៀម។
narcotic A painkilling drug.	ណារកូទិម ថ្នាំបំបាត់ការឈឺចាប់។
nares Nostrils.	រន្ធប្រមុះ
nasal cavity A system of chambers above the hard palate of mammals through which air passes from the nostrils to the pharynx and on to the lungs. During inspiration air is filtered, warmed, moistened and smelled.	ប្រហោងប្រមុះ ប្រព័ន្ធរន្ធនៅខាងលើក្រអូមរបស់ថនិកសត្វ ដែលខ្យល់ចូលតាមរន្ធប្រមុះត្រូវឆ្លងកាត់តាមនោះ បន្ទាប់មកឆ្ពោះទៅកាន់ដើមក្រពើទៅកាន់សួត។ ក្នុងអំឡុងពេលដកដង្ហើមចូល ខ្យល់ត្រូវបានប្រោះ កំដៅ និងឆ្អើម។
nastic movement A plant response that is independent of the stimulus direction but is a reversible result of turgor pressure changes.	ចលនាណាស្ទិម ចំលើយតបរបស់រុក្ខជាតិ ដែលមិនអាស្រ័យទៅលើទិសនៃរំញោច ប៉ុន្តែមានលទ្ធផលត្រលប់មកវិញដោយការប្រែប្រួលសម្ពាធព៉ាង។
natal Pertaining to birth.	នៃកំណើត
natality The number of individuals entering the population by reproduction per thousand individuals in the population.	អន្តរកម្ម ចំនួនឯកត្តៈដែលចូលមកក្នុងប្រជាជនស្រុក តាមរយៈការបន្តពូជ ក្នុង១០០០ឯកត្តៈនៃប្រជាជនស្រុកនោះ។
national park Any relatively large area of countryside which is (a) not materially altered by human presence or exploitation, (b) protected by legislation to preserve the characteristics for which it was designated, (c) made accessible to visitors under special conditions for cultural and recreative purposes. This definition is the international meaning adopted by the International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) in 1969.	សួនឧទ្យានជាតិ តំបន់ធំទូលាយនៅជនបទ ដែល (a) មិនធ្វើអោយមានការប្រែប្រួលដោយវត្តមានរបស់មនុស្ស ឬការរុករកផ្សេងៗ (b) ត្រូវបានការពារដោយច្បាប់ ដើម្បីអភិរក្សលក្ខណៈពិសេសដែលមាន (c) អ្នកទេសចរណ៍អាចទៅកំសាន្តបាន។ និយមន័យនេះ គឺជាដំណើរការអភិរក្សជាតិ ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយសហជីពអន្តរជាតិ សម្រាប់ការអភិរក្សជាតិ និងធនធានធម្មជាតិ (IUCN) នៅឆ្នាំ១៩៦៩។
native A species that has colonized an area without human aid.	ដុះដោយធម្មជាតិ ប្រភេទដែលបានដុះនៅក្នុង តំបន់មួយ ដោយគ្មានជំនួយពីមនុស្ស។
native conformation Normal shape or conformation that a protein has in its biological setting performing its normal biological activity.	រូបដំបូងស្រដៀង ទ្រង់ទ្រាយធម្មតាឬរូបដំបូងស្រដៀង ដែលប្រូតេអ៊ីនស្ថិតនៅក្នុងទីតាំងជីវសាស្ត្រ និងដំណើរការសកម្មភាពជីវសាស្ត្ររបស់វា។
native protein A naturally occurring protein.	ប្រូតេអ៊ីនកើតធម្មជាតិ
natural immunity Immunity due to the possession of suitable genetic characteristics rather than immunity produced in response to a vaccine or serum.	ភាពសុខភាពធម្មជាតិ ភាពសុខភាពដែលមានកំណត់ដោយលក្ខណៈសេនេទិច គឺមិនមែនត្រូវបានផលិតដោយតំណបទៅនឹងថ្នាំបង្ការ ឬសេរ៉ូមនោះទេ។
natural order An obsolete term for a family of flowering plants.	លំដាប់ធម្មជាតិ ជាពាក្យដែលគេលែងប្រើសម្រាប់អំបូររុក្ខជាតិមានផ្កាម៉្យាង។
natural radioactivity Spontaneous emission of	វិទ្យុសកម្មភាពធម្មជាតិ ការបញ្ចេញភាគល្អិតនៃធាតុរ៉ាឌីយ៉ូនិកនិងការប្រៀត

nuclear particles and penetrating radiation by naturally occurring unstable atoms. The radioactive atoms are changed to new elements during the process.	ចូលនៃរស្មីដោយឯកឯងដោយមានការកើតអាតូម គ្មានស្ថិរភាពក្នុង ធម្មជាតិ។ អាតូមវិទ្យុសកម្មទាំងឡាយត្រូវបានបំប្លែងទៅជាធាតុគីមីថ្មីក្នុង លំនាំនេះ។
natural selection, theory of In a species of genetically different organisms, the organisms with the genes that enable them to survive better in the environment and thus reproduce more offspring than others will transmit more of their genes to the next generation. Better adapted organisms survive and reproduce.	ទ្រឹស្តីជ្រើសរើសដោយធម្មជាតិ ចំពោះប្រភេទមួយនៃការរស់ដែលមាន សេនេទិចខុសគ្នា ការរស់ដែលមានសែនអាចអោយរស់នៅបានល្អក្នុង បរិស្ថាននិងបង្កើតកូនចៅបានច្រើនជាងការរស់ផ្សេងទៀត នឹងបញ្ជូនសែន របស់វាទៅអោយជំនាន់ក្រោយកាន់តែច្រើន។ ការរស់បន្តបន្ទាប់បានល្អអាច រស់នៅនិងបន្តពូជ។
nauplius The typical crustacean larva which has a single eye, three pairs of limbs and a rounded, transparent body.	ណូបឡៀស កូនញាស់របស់ពួកគ្រុស្តសេដែលមានភ្នែកមួយ ជើងបីគូ និង មានដងខ្លួនមូលផ្លា។
nautiloid Any mollusc of the subclass Nautiloidea, a group of cephalopods related to the fossil ammonites, which produce a large spiral, chambered shell. The animal lives in the last chamber.	ណូទីឡូរ៉ូត ពួកសប្បីសត្វស្ថិតក្នុងថ្នាក់ណូទីឡូរ៉ូត ដែលជាក្រុមសេដាឡូ ប៊ូត ទាក់ទងទៅនឹងជួស្តិលអាម៉ូនីត ដែលបង្កើតបន្ទប់សប្បកធំៗរាងស្បៀរ។ សត្វនោះរស់នៅក្នុងបន្ទប់ចុងក្រោយបង្អស់។
navigation or orientation A process of direction-finding. Many animals are capable of navigation particularly those performing long migrations. eg. Birds can find their way home (See homing) by means of the sun and stars and landmarks. Bees use the pattern of polarized light in the sky and salmon find a specific river for breeding by following a scent in the water.	ការរកទិស ដំណើររកទិស។ សត្វជាច្រើនអាចរកទិសឃើញ ជាពិសេស សត្វដែលធ្វើបណ្តាសំនើធ្លាយៗ។ ឧទាហរណ៍ បក្សីអាចវិលមករកកន្លែងដើម ឃើញវិញបានតាមរយៈព្រះអាទិត្យ ផ្កាយ និងអ្វីៗសម្រាប់សម្គាល់ពីកន្លែង។ ឃ្មុំប្រើគំរូពន្លឺប៉ូលកម្ម នៅក្នុងមេឃ ហើយត្រីសាលមីនរកទន្លេយថាប្រភេទ សម្រាប់ការបន្តពូជតាមរយៈក្លិននៅក្នុងទឹក។
Neanderthal man A primitive form of human <i>Homo neanderthalus</i> , who lived some 100,000 years ago.	មនុស្សស្លៀងខីម៉ាល ទម្រង់មនុស្សសម័យដើម <i>Homo neanderthalus</i> ដែល មាននៅរស់កាលពីប្រហែលជា 100 000 ឆ្នាំកន្លងទៅ។
nearestneighbor analysis A molecular technique used to determine the frequency with which nucleotides are adjacent to each other in polynucleotide chains.	ការវិភាគញាតិជិត វិធីប្រើម៉ូលេគុលដើម្បីកំនត់ប្រេកង់ដែលនុយក្លេអូទីត ត្រូវភ្ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងច្រវាក់ប៉ូលីនុយក្លេអូទីត។
necrophagous 1. Describes an organism that feeds on dead animals. 2. Describes an organism that feeds on what is initially another living organism (or tissue) which is killed as a result of being fed on.	ដៃលស៊ីខ្មោច 1. រៀបរាប់ពីសត្វដែលស៊ីសត្វងាប់។ 2. ដៃលស៊ីសត្វខ្មោច រៀបរាប់អំពីការរស់ដែលស៊ីសត្វដែលកាលមុននៅរស់ បន្ទាប់មកត្រូវបាន សម្លាប់ដើម្បីស៊ីជាអាហារ។
necrosis The localized death of plant and animal tissue, such as the response of a leaf to invasion by a pathogen. An affected area is described as being 'necrotic'. See diphtheria.	ដំបៅរលួយ ជាលិកាត្រូវបានដាច់ ឬជាលិកាសត្វដែលអាប់ដោយកន្លែងៗ ដូចជាគំណប់របស់ស្លឹកទៅនឹងការជ្រៀតចូលរបស់ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ។ គំបន់ ដែលរងការប៉ះពាល់ ត្រូវបានគេហៅថាគំបន់រលួយ។ សូមមើលពាក្យ រោគខាន់ស្លាក់។
necrotrophic or saprophytic (of microorganisms and plants) Feeding on dead tissue. In the case of the necrotroph, the tissue may have died as the result of initial feeding. See saprophyte; compare biotrophic.	នេក្រូត្រូហ្វិក ឬ សាប្រូត្រូហ្វិក (អំពីអតិសុខុមប្រាណ និងរុក្ខជាតិ) ស៊ីជាលិកា ងាប់។ ក្នុងករណីនេក្រូត្រូហ្វិក ជាលិកានោះអាចងាប់ដោយសារតែការស៊ីកាល ពីដំបូង។ សូមមើលពាក្យ សាប្រូត្រូហ្វិក។ ប្រៀបធៀប ប្រូត្រូត្រូហ្វិក។
nectar A sugary fluid produced by many flowers to attract pollinators.	ទឹកដមផ្កា វត្ថុរាវមានជាតិស្ករ ដែលផលិតដោយរុក្ខជាតិជាច្រើនដើម្បីទាក់ ទាញសត្វរាយលម្អង។
nectary A structure in angiosperms that secretes nectar; usually (but not always) associated with flowers.	សរីរាង្គបញ្ចេញទឹកដម ទម្រង់នៃរុក្ខជាតិអង់ស្សូស្តែម ដែលមាននាទី បញ្ចេញទឹកដមផ្កា ដែលជាធម្មតា (ប៉ុន្តែមិនទេទៅទេ) ស្ថិតនៅជាមួយផ្កា។
needle The modified leaf of a conifer.	ស្លឹកមូល ស្លឹកកំណែប្រែនៃពួកស្រល់។ ឧទាហរណ៍ ស្លឹកស្រល់។
negative effector A small molecule that binds to an allosteric enzyme and causes a decrease in the activity of the enzyme.	អ្នកផ្តល់ឥទ្ធិពលអវិជ្ជមាន ម៉ូលេគុលតូចដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអង់ស៊ីម អាឡូស្តែរីចនាំអោយសកម្មភាពអង់ស៊ីមនេះថយចុះ។
negative feedback inhibition A cycle of actions in which the final event inhibits the first event. A metabolic control process that operates at the	ការបង្កប់ត្រឡប់អវិជ្ជមាន រដ្ឋនៃអំពើដែលហេតុការណ៍ចុងក្រោយ បង្កាក់ហេតុការណ៍ដំបូង។ ដំណើរត្រួតពិនិត្យមេតាបូលីស ដែលប្រព្រឹត្តទៅ

surfaces of enzymes. This process occurs when one of the end products of the pathway alters the three dimensional shape of an essential enzyme in the pathway and interferes with its operation long enough to slow its action.	នៅលើផ្ទៃរបស់អង់ស៊ីម។ ដំណើរនេះកើតឡើងនៅពេលដែលផលិតផលចុងក្រោយមួយ (ក្នុងចំណោមផលិតផលចុងក្រោយជាច្រើន) ធ្វើអោយប្រែប្រួលរូបរាងបីសណ្ឋានរបស់អង់ស៊ីមសំខាន់ក្នុងដំណើរនេះ និងធ្វើអោយអំពើរបស់អង់ស៊ីមយឺត។
negative tropism A growth response away from a stimulus.	ទំនោរអវិជ្ជមាន ការលូតលាស់ដែលឆ្លើយតបបញ្ជាស់នឹងរំញោច។
nekton Freeswimming organisms in the pelagic zone of the ocean.	ទេវតតុល ការរស់ដែលហែលដោយសេរីលើផ្ទៃទឹកសមុទ្រ។
nemato- prefix denoting thread-like.	នេម៉ាតូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ដូចសរសៃ។
nematoblast See cnidoblast.	នេម៉ាតូប្លាស្ត សូមមើលពាក្យ គ្រីដូប្លាស្ត។
nematocyst A stinging cell in coelenterates that explosively emits long threads specialized for defense and food capture.	នេម៉ាតូស៊ីស កោសិកាចាក់នៃស៊ីឡាំងតេដ ដែលបញ្ចេញព្រមៗគ្នានូវសរសៃវែងៗមាននាទីការពារនិងចាប់អាហារ។
nematode Any member of the phylum Nematoda, containing roundworms such as ascaris.	នេម៉ាតូត សត្វស្ថិតក្នុងសាខានេម៉ាតូដា រួមមានដង្កូវខ្លួនមូល ដូចជាព្រូន។
neo- prefix denoting new or recent.	នីមូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ថ្មី។
neoblast An undifferentiated cell associated with the formation of new tissue after damage or wounding.	នីមូប្លាស្ត កោសិកាមិនបំលែងឯកទេស ទាក់ទងជាមួយការបង្កើតជាលិកាថ្មីបន្ទាប់ពីមានរបួស។
neoDarwinism A view of evolutionary theory that combines Mendelian genetics with Darwinism. See central dogma.	ទស្សនៈនីមូដារវីន ទស្សនៈទ្រឹស្តីវិវត្តន៍ ដែលផ្សំចូលគ្នារវាងសេនេទិចម៉ង់ដែល ជាមួយនឹងដារវីន។ សូមមើលពាក្យ បញ្ញតិគ្រឹះ។
Neogene The upper part of the tertiary period including the Pleistocene, Pliocene and Miocene epochs.	នីមូស៊ីន ផ្នែកខាងដើមនៃសម័យកាលទី៣ រួមមានយុគប្លេស្តូសែន ផ្លូសែន និងម៉ូសែន។
Neolithic The period of the new Stone Age which began approximately 10,000 years ago in the Middle East but not until about 5,500 years ago in Britain where it lasted until about 4,500 years ago. The period marks the beginning of plant cultivation and domestication of animals by humans.	នីមូលីទីក សម័យរបស់យុគសិលាថ្មី ដែលបានចាប់ផ្តើមពីប្រហែលជា 10 000ឆ្នាំកន្លងទៅ នៅមជ្ឈិមបូព៌ា ប៉ុន្តែមិនដល់ប្រហែលពី 5 500ឆ្នាំកន្លងទៅទេ នៅក្នុងប្រទេសអង់គ្លេស សម័យកាលនេះ ស្ថិតនៅរហូតដល់ប្រហែលជា 4 500ឆ្នាំកន្លងទៅ។ ជាពេលដែលសម្គាល់ពីការចាប់ផ្តើមមានការដាំដុះរុក្ខជាតិ និងការចិញ្ចឹមសត្វស្រុកដោយមនុស្ស។
neonatal (of newborn offspring, particularly human) The first month of independent life.	កូនខ្មែត (កូនទើបកើត ជាពិសេសមនុស្ស) ខែដំបូងនៃជីវិតឯករាជ្យ។
neopallium A nerve mass that forms the main part of the cerebrocortex in man, and the roof of the cerebral hemispheres in other vertebrates. The neopallium is associated with general muscular coordination and intelligence.	នីមូផលលៀម ម៉ាសសរសៃប្រសាទ ដែលបង្កើតផ្នែកសំខាន់របស់សម្បកខួរ ចំពោះមនុស្ស និងគល់របស់អឌ្ឍគោលខួរ ចំពោះសត្វផ្តាច់កងផ្សេងៗទៀត។ នេមូផលលៀម គឺមានទំនាក់ទំនងជាមួយការសម្របសម្រួលសាច់ដុំ និងបញ្ញា។
neoplasm A growth of tissue in the body which has no physiological function, such as a tumour.	ដុះសាច់ ការដុះសាច់នៅក្នុងសារពាង្គកាយ ដែលគ្មានមុខងារសរីរៈអ្វីទេ ដូចជាដុំពក។
neoplastic disease An abnormal condition produced by a neoplasm.	ជំងឺសាច់ដុះ ស្ថានភាពមិនប្រក្រតី ដែលបង្កដោយសាច់ដុះ។
Neornithes The group containing all birds with the exception of <i>Archaeopteryx</i> .	នីមូនីមីស ក្រុមសត្វ ដែលរួមមានគ្រប់បក្សីទាំងអស់ លើកលែងតែអាភេអុបផ្តេរីច។
neoteny Retention of larval or embryonic characteristics past the time of reproductive maturity. See also paedomorphosis and progenesis.	នេមូតេនី ការរក្សាលក្ខណៈជាកូនញាស់ឬអំប្រើយ៉ូងរហូតដល់ហួសវ័យបន្តពូជ។ មើល paedomorphosis and progenesis។
neotropical Pertaining to the biogeographical region containing the South American subcontinent.	នីមូត្រូពិច ទាក់ទងទៅនឹងតំបន់ជីវភូមិសាស្ត្រ ដោយមានឧបទ្វីបរងអាមេរិកខាងត្បូង។
neotype A specimen selected as the type after the publication of the original description when the original types have been lost, destroyed or otherwise invalidated.	ប្រភេទធម្មី វត្ថុសំណាក ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសជាប្រភេទ នៅពេលដែលប្រភេទដើមមានការបាត់បង់ ឬត្រូវបានបំផ្លាញ ឬលែងមានតម្លៃទៅទៀត។
nephridiopore The external opening of a nephridium.	ន្ទេខាងក្រៅរបស់ម៉ែនតែមេនេរី

nephridium An excretory structure in segmented worms.	នេហ្វ្រីឌី ទម្រង់បញ្ចេញចោលរបស់ដង្កូវខ្លួនកង់។
nephrocoel The cavity that occurs in a nephrotome.	ប្រហោងនេហ្វ្រូតូម
nephromyxium A combination of coelomoduct and nephridium forming an excretory tubule such as occurs in many annelids.	នេហ្វ្រូមីស្យែម បន្ស៊ាំរវាងបំពង់ស៊ីឡូម និងបំពង់បញ្ចេញ បង្កើតបានជាបំពង់បញ្ចេញក្រៅ ដូចជាបំពង់ដែលកើតមានចំពោះពួកអាណេលីដភាគច្រើន។
nephron A tiny excretory unit of the kidney that filters urine from the blood.	នេហ្វ្រូន ឯកតាបញ្ចេញចោលតូចៗរបស់តម្រងនោមដែលច្រោះទឹកនោមពីឈាម។
nephrosis Degenerative changes in the epithelium of the kidney tubules, resulting in large molecules leaving the blood plasma and being excreted in the urine.	ជំងឺតម្រងនោម ការប្រែប្រួលនៃអេពីតេលូម របស់បំពង់តម្រងនោម ធ្វើអោយម៉ូលេគុលធំៗលេចចេញពីធាតុធាតុដើមនោម និងហូរចេញទៅតាមទឹកនោម។
nephrostome The internal opening of a nephridium or nephromyxium.	នេហ្វ្រូស្តូម ប្រហោងខាងក្នុងរបស់បំពង់បញ្ចេញ ឬរបស់នេហ្វ្រូមីស្យែម។
nephrotome The part of the somite that develops into an excretory organ.	នេហ្វ្រូតូម ផ្នែករបស់សូមីត ដែលវិវត្តទៅជាសរីរាង្គបញ្ចេញ។
neritic Of a region of shallow seawater near the coast.	តំបន់ទឹកសមុទ្រ តំបន់ទឹកសមុទ្រជិតៗនៅក្បែរឆ្នេរ។
nerve A bundle of neuron fibers.	សរសៃប្រសាទ បាច់សរសៃកោសិកាប្រសាទ។
nerve cell See neuron.	កោសិកាប្រសាទ សូមមើលពាក្យ ណឺរ៉ូន។
nerve cord A strand of nervous tissue that forms part of the central nervous system of invertebrates.	ពួរនៃប្រសាទ ខ្សែជាលិកាប្រសាទ ដែលបង្កើតជាផ្នែករបស់ប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទរបស់សត្វតតង្គីកង់។
nerve ending The tip of a nerve fibre in the form of either an end organ or a small branching structure.	មុខប្រសាទ ចុងរបស់សរសៃប្រសាទ ក្នុងទម្រង់ស្ថិតនៅខាងចុងសរីរាង្គ ឬទម្រង់ជាការបែកខ្ញែកតូចមួយ។
nerve fibre The axon of a nerve together with its surrounding membranes.	សរសៃប្រសាទ អាកសូនរបស់ប្រសាទ រួមជាមួយគ្នាដែលព័ទ្ធជុំវិញវា។
nerve growth factor (NGF) A protein required for the maintenance of some types of neurone such as sympathetic and sensory neurones. It is produced by some nerve cell target tissues, e.g. smooth muscle. NGF also stimulates the production of nerve cell processes from developing neurones.	កត្តាលូតលាស់ប្រសាទ ប្រូតេអ៊ីនដែលត្រូវការសម្រាប់ការរក្សាប្រភេទណឺរ៉ូនខ្លះ ដូចជាសាំប៉ាទិច និងណឺរ៉ូនឥន្ទ្រីយ៍។ វាត្រូវបានបង្កើតដោយកោសិកាប្រសាទមួយចំនួន ឧ. សាច់ដុំរលីង។ កត្តាលូតលាស់ប្រសាទក៏ភ្លេចអោយមានការផលិតកោសិកាប្រសាទផងដែរ ដែលដំណើរការចេញពីណឺរ៉ូន ដែលកំពុងលូតលាស់។
nerve impulse A message conducted along the axon of a nerve, in the form of a wave of reversing polarity at the nerve cell membrane.	មន្ត្រីប្រសាទ សារដែលកើតឡើងតាមបណ្តោយអាកសូននៃកោសិកាប្រសាទ ក្នុងទម្រង់ជារលកនៃការផ្លាស់ប្តូរលក្ខណៈនៅលើគ្នាសកោសិកាប្រសាទ។
nerve net A system of interconnecting nerve cells, in the form of a net, found in those groups of invertebrates which lack a central nervous system, such as coelenterates and echinoderms.	បណ្តាញប្រសាទ ប្រព័ន្ធនៃកោសិកាប្រសាទ ប្រទាក់ក្រឡាគ្នាក្នុងទម្រង់ជាបណ្តាញ។ បណ្តាញនេះមានក្នុងក្រុមសត្វតតង្គីកង់ដែលគ្មានប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ដូចជាស៊ីឡាំងតេរ៉េ និងអេត្រីណូឌែម។
nerve ring The ring of nerves surrounding the mouth of echinoderms.	វង់នៃកោសិកាប្រសាទ ដែលស្ថិតនៅព័ទ្ធជុំវិញមាត់របស់អេត្រីណូឌែម។
nerve root The points at which a spinal nerve arises from the spinal cord. Each has two roots a dorsal root and a ventral root.	គល់ប្រសាទ ចំណុចដែលសរសៃប្រសាទឆ្អឹងខ្នង លេចចេញពីខ្នងឆ្អឹងខ្នង។ សរសៃនីមួយៗមានគល់ពីរ គឺគល់ខាងខ្នង និងគល់ខាងពោះ។
nerve tissue A specialized group of cells capable of conducting electrical impulses and forming the communication system of the body.	ជាលិកាប្រសាទ ក្រុមកោសិកាឯកទេស ដែលអាចដឹកនាំចរន្តវិញ្ញាបន្ន និងបង្កើតប្រព័ន្ធទំនាក់ទំនងក្នុងសារពាង្គកាយ។
nervous system A network of neurons that carry information from sense organs to the central nervous system and, from the central nervous system to muscles and glands. See autonomic nervous system, sympathetic nervous system, parasympathetic nervous system.	ប្រព័ន្ធប្រសាទ បណ្តាញកោសិកាប្រសាទ ដែលដឹកនាំព័ត៌មានពីសរីរាង្គវិញ្ញាណទៅប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ និងពីប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទទៅសាច់ដុំនិងក្រពេញ។ មើល autonomic nervous system, sympathetic nervous system, parasympathetic nervous system។

<p>net assimilation rate A measurement of plant growth (weight increase per unit time) by assessing change in a particular part of the plant (usually leaf area) rather than in the overall plant.</p>	<p>កម្រិតសមាណកម្មសុទ្ធ ការវាស់ពីការលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ (កំណើនទម្ងន់ក្នុងមួយឯកតាពេល) ដោយការវាយតម្លៃពីការប្រែប្រួលរបស់ផ្នែកណាមួយរបស់រុក្ខជាតិនោះ (ច្រើនតែជាផ្ទៃស្លឹក) ជាជាងវាយតម្លៃពីរុក្ខជាតិទាំងមូល។</p>
<p>net ionic equation Chemical equation describing an ionic reaction that is written to identify those ions that <i>leave</i> the reaction via precipitation, formation of a gas, or formation of nonreactive covalent substance.</p>	<p>សមីការអ៊ីយ៉ុងនិម្មិតសុទ្ធ សមីការគីមីរៀបរាប់ពីប្រតិកម្មអ៊ីយ៉ុងនិម្មិត ដែលត្រូវបានសរសេរដើម្បីបង្ហាញពីអ៊ីយ៉ុងទាំងនោះដែលផ្តាច់ចេញពីប្រតិកម្មតាមរយៈកករ ការកកើតជាឧស្ម័ន ឬការកកើតជាសារធាតុភ្ជាប់ឡើងអប្រតិកម្ម ។</p>
<p>net movement The movement in one direction minus the movement in the opposite direction. e.g. particles diffuse in all directions, but net movement occurs away from where particles are most concentrated to where they are least concentrated.</p>	<p>ចលនាសុទ្ធ ចលនាមួយទិសដកចលនាទិសផ្ទុយនឹងវា។ ឧទាហរណ៍: បំណែកតូចៗសាយភាយគ្រប់ទិសដៅ ប៉ុន្តែចលនាសុទ្ធកើតមាននៅឆ្ងាយពីកន្លែងដែលបំណែកតូចៗនោះមានកំហាប់ខ្លាំងទៅដល់កន្លែងដែលវាមានកំហាប់ខ្សោយ។</p>
<p>net photosynthesis The net uptake of carbon dioxide into a leaf, i.e. gross photosynthesis minus respiration.</p>	<p>រស្មីសំយោគសុទ្ធ ការស្រូបឧស្ម័នកាបូនិចចូលទៅក្នុងស្លឹក។ ឧទាហរណ៍: រស្មីសំយោគសរុប ដកដង្ហើមចេញ។</p>
<p>net productivity The energy produced in an ecosystem by photosynthesis minus the energy lost through respiration.</p>	<p>ផលិតផលពិត ថាមពលដែលបង្កើតឡើងនៅក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដោយរស្មីសំយោគដកនឹងថាមពលដែលបាត់បង់តាមរយៈដំណកដង្ហើម។</p>
<p>neural arch Arch on the dorsal surface of vertebra for the passage of the spinal cord.</p>	<p>ចូសន្ទាត់អ៊ីចខ្នង ធ្នូផ្នែកខាងខ្នងនៃឆ្អឹងខ្នងកណ្តាលរបស់សត្វឆ្អឹងកងសម្រាប់សរសៃប្រសាទចេញពីខ្នងឆ្អឹងខ្នង។</p>
<p>neural crest Embryonic cells unique to vertebrate animals, associated with the neurectoderm but subsequently widely migrating to participate in the formation of many tissues and structures which are characteristic of the subphylum.</p>	<p>តែមប្រសាទ ជួរកោសិកាអំប្រើយ៉ុងដែលមានតែសត្វឆ្អឹងកង ដែលស្ថិតនៅជាមួយអិចតូដែមប្រសាទ ប៉ុន្តែបន្ទាប់មកវាផ្លាស់ទៅកន្លែងទៅចូលរួមការបង្កើតជាលិកា និងទម្រង់ជាច្រើនដែលជាលក្ខណៈរបស់សាខានេះ។</p>
<p>neural network A proposed system of interconnecting neurones to explain the higher brain functions such as memory, perception and learning, where the pattern of resulting activity can be varied through the number and strength of connections between the constituent neurones.</p>	<p>បណ្តាញប្រសាទ ប្រព័ន្ធដែលស្នើឡើងអំពីណឺរ៉ូនប្រទាក់ក្រឡាគ្នា ដើម្បីពន្យល់ពីមុខងារខ្ពស់ក្បាល ដូចជាការចងចាំ ការយល់ដឹង និងការសិក្សា ដែលគំរូនៃសកម្មភាពដែលទទួលបាននេះ អាចមានការប្រែប្រួល តាមរយៈចំនួន និងកំលាំងនៃភាពភ្ជាប់គ្នា រវាងណឺរ៉ូនសំខាន់ៗ។</p>
<p>neural plate That part of the ectoderm which sinks below the surface of the developing vertebrate embryo and forms the spinal cord.</p>	<p>បន្ទះប្រសាទ ផ្នែករបស់អិចតូដែម ដែលកប់នៅពីក្រោមផ្ទៃរបស់អំប្រើយ៉ុងរបស់សត្វឆ្អឹងកងកំពុងវិវត្ត និងដែលបង្កើតខ្នងឆ្អឹងខ្នង។</p>
<p>neural Relating to nerves or to the nervous system.</p>	<p>នៃប្រសាទ ទាក់ទងទៅនឹងប្រសាទ ឬប្រព័ន្ធប្រសាទ។</p>
<p>neural tube The ectodermal tube formed along the back of the developing embryo, which develops into the brain and spinal cord.</p>	<p>បំពង់ប្រសាទ បំពង់អិចតូដែម បង្កើតតាមបណ្តោយខ្នងរបស់អំប្រើយ៉ុងដែលវិវត្តទៅជាខ្នងក្បាល និងខ្នងឆ្អឹងខ្នង។</p>
<p>neurilemma A tough, thin membrane of scleroprotein surrounding the myelin sheath of myelinated nerve fibres. It is part of the schwann cell, lying close to the axon, and dips down to the nerve fibre between the Schwann cells, forming the node of Ranvier.</p>	<p>ក្លាសប្រសាទ ក្លាសស្ព័ង ស្វិតរបស់ស្បែកប្រូតេអ៊ីន នៅជុំវិញក្លាសមីយែលីនរបស់សរសៃប្រសាទមីយែលីន។ វាជាភ្នែករបស់កោសិកាក្លាស ស្វិតនៅជិតអាកសូន និងចាក់ជ្រៅចូលទៅក្នុងសរសៃប្រសាទ នៅរវាងកោសិកាក្លាសបង្កើតបានជាកំពករ៉ងរៀង។</p>
<p>neurin A filamentous protein, similar to muscle actin, that is attached to the inner wall surface of brain cells and possibly has a role in exocytosis.</p>	<p>ណឺរីន ប្រូតេអ៊ីនសរសៃ ស្រដៀងទៅនឹងអាក់ទីនសាច់ដុំ ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងផ្ទៃក្លាសខាងក្នុងរបស់កោសិកាខ្នងក្បាល និងប្រហែលជាមាននាទីនៅក្នុងដំណើរអិចសូស៊ីតូស។</p>
<p>neuroblast The cell that subsequently forms a neurone.</p>	<p>ណឺរ៉ូប្លាស កោសិកាដែលនឹងវិវត្តទៅជាណឺរ៉ូន។</p>
<p>neurocranium Portion of the head skeleton encasing the brain.</p>	<p>លលាដ៍ក្បាល ផ្នែកគ្រោងឆ្អឹងក្បាលដែលស្រោបខ្នងក្បាល។</p>
<p>neuroglia See glia.</p>	<p>ណឺរ៉ូក្លៀ សូមមើលពាក្យ ក្លៀ។</p>
<p>neurohumor A hormone secreted by a nerve ending.</p>	<p>ណឺរ៉ូអ៊ុយម៉រ អ័រម៉ូនដែលបញ្ចេញដោយចុងប្រសាទ។</p>
<p>neurohypophysis See pituitary gland.</p>	<p>ណឺរ៉ូអ៊ុយម៉រ សូមមើលពាក្យ ក្រពេញអ៊ុយម៉រ។</p>

neurology The clinical study of the nervous system.	ប្រសាទវិទ្យា ការសិក្សាអំពីការព្យាបាលប្រព័ន្ធប្រសាទ។
neuromuscular junction The area of contact between a motor neuron and a muscle fibre.	ប្រសព្វឈាមសាច់ដុំ តំបន់ដែលប៉ះគ្នារវាងណឺរ៉ូនម៉ូទ័រ និងសរសៃសាច់ដុំ។
neuron A nerve cell specialised for the transmission of electrical charges. It usually consists of a cell body containing a nucleus, an axon and dendrites.	ឈាមសាច់ដុំ កោសិកាប្រសាទដែលទទួលបានសម្រាប់ការបញ្ជូនបន្ទុកអគ្គីសនី។ ជាទូទៅវាកើតឡើងពីគូរកោសិកាដែលផ្ទុកណ្វៃយ៉ូមានអាក់ស៊ុន និងដងខ្រួត។
neuron theory The theory that the nervous system is formed of numerous separate neurons that contact only through synapses and not through a continuity of protoplasm.	ទ្រឹស្តីឈាមសាច់ដុំ ទ្រឹស្តីដែលចែងថា ប្រព័ន្ធឈាមសាច់ដុំត្រូវបានបង្កើតពីឈាមសាច់ដុំផ្សេងៗ ជាច្រើន ដែលប៉ះគ្នាតែតាមរយៈស៊ីណាបស៊ីសប៉ុណ្ណោះ គឺមិនមែនតាមរយៈភាពជាប់គ្នារបស់ប្រូតូប្លាស្ទ។
neuropeptide See endorphin.	ឈាមសាច់ដុំប៊ីបេប៊ីត សូមមើលពាក្យ អេនដូរ័រហ្វីន។
neurophysiology The study of the physiology of nerves.	ឈាមសាច់ដុំវិទ្យា ការសិក្សាអំពីសរីរវិទ្យារបស់សរសៃប្រសាទ។
neuropil The mass of dendrites and axons surrounding the cell bodies of the central nervous system.	ឈាមសាច់ដុំពិល ម៉ាស់ដងខ្រួត និងអាក់ស៊ុន នៅជុំវិញកោសិកាប្រសាទប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ។
neurosecretion The process of secretion of hormones by nerve cells.	ឈាមសាច់ដុំបញ្ចេញ ដំណើរការបញ្ចេញអ័រម៉ូនដោយកោសិកាប្រសាទ។
neurotoxin A substance that interferes with the normal functioning of neurons.	ឈាមសាច់ដុំគុកស៊ីន សារធាតុដែលរំខានដំណើរការធម្មតារបស់កោសិកាប្រសាទ។
neurotransmitter A chemical that transmits impulses across a synapse.	អ្រូតូប្លាស្ទសារប្រសាទ ធាតុគីមីដែលបញ្ជូនរំញោចឆ្លងកាត់ស៊ីណាបស៊ីស។
neurotubule See microtubule.	ឈាមសាច់ដុំបំពង់ សូមមើលពាក្យ កូនបំពង់។
neurula The stage of a vertebrate embryo when gastrulation is mostly finished and a neural plate is forming, ending with the formation of the neural tube.	ឈាមសាច់ដុំលូឡា ដំណាក់កាលអំប្រើយ៉ុងសត្វផ្អឹងកង នៅពេលហ្គាស្ត្រូលេណូមីត ចប់និងបន្តប្រសាទត្រូវបានបង្កើតឡើង ហើយបញ្ចប់ដោយការបង្កើតបំពង់ប្រសាទ។
neuston Organisms supported on the water surface.	តារាវលើផ្ទៃទឹក តារាវដែលរលីកលើផ្ទៃទឹក ឬហាលលើផ្ទៃទឹក ឬតារាវដែលរលីកលើផ្ទៃទឹក។
neuter An organism having nonfunctional or absent sexual parts. In plants, a neuter is one without male and female flower parts (e.g. ray florets of sunflower). A neuter in animals is one that is sexually undeveloped or sterile, for example the female worker in a bee colony, or a castrated or spayed animal.	តារាវលើផ្ទៃទឹក តារាវដែលផ្នែកភេទគ្មានមុខងារ ឬគ្មានផ្នែកភេទ។ ចំពោះរុក្ខជាតិភេទគឺជារុក្ខជាតិ ដែលគ្មានផ្នែកផ្កាញី និងផ្កាឈ្មោល។ ចំពោះសត្វវិញ ភេទគឺជាសត្វអារ ឬសត្វដែលមិនមានការវិវត្តន៍លក្ខណៈភេទបានពេញលេញ។ ឧទាហរណ៍ ឃ្មុំ កម្មករញី ឬសត្វដែលត្រូវបានកាត់ពងស្វាសចោល ឬកាត់អូវុលីចោល។
neutral The state of being electrically balanced.	ឈាមសាច់ដុំ សភាពដែលបន្ទុកអគ្គីសនីមានលំនឹង។
neutral allele A form of a gene that when carried in an organism in no way alters the fitness of that individual to survive and reproduce.	អេលីណូឡែលឈាមសាច់ដុំ ទម្រង់មួយនៃសែន ដែលនៅពេលស្ថិតនៅក្នុងការរស់រានយ៉ាងគឺវាមិនធ្វើអោយមានការប្រែប្រួលលក្ខណៈរបស់តារាវនោះទេ ដូចជាការរស់នៅ និងការបន្តពូជជាដើម។
neutral mutation A mutation with no immediate adaptive significance or phenotypic effect.	មុយតាស្យុងឈាមសាច់ដុំ មុយតាស្យុងដែលគ្មានសារៈសំខាន់សំរាប់រុក្ខាមៗ ឬគ្មានឥទ្ធិពលផេណូទីបទេ។
neutral term Any term used in taxonomy, such as form or group, that has no reference to any formal category of taxonomic hierarchy.	ពាក្យឈាមសាច់ដុំ ពាក្យប្រើនៅក្នុងការធ្វើចំណែកថ្នាក់ ដូចជាទម្រង់ ឬក្រុម ដែលគ្មានទាក់ទងទៅនឹងប្រភេទផ្លូវការរបស់វាៈចំណែកថ្នាក់នោះទេ។
neutralization A chemical reaction in an acid is mixed with a base. A salt and water are produced.	ឈាមសាច់ដុំភ្នំ ប្រតិកម្មគីមីកើតឡើងពីការផ្សំគ្នារវាងអាស៊ីតនិងបាស ដែលបានអំបិលនិងទឹក។
neutron An uncharged particle found in the nucleus of an atom with a mass of 1 amu.	ឈាមសាច់ដុំត្រូឡុង ភាគល្អិតដែលគ្មានបន្ទុក ស្ថិតនៅក្នុងណ្វៃយ៉ូរបស់អាតូម ដែលមានម៉ាស់ 1 amu។
neutrophil A type of granulocyte white blood cell (leucocyte) which is the most common leucocyte.	ឈាមសាច់ដុំត្រូឡុង ប្រភេទក្រានុយក្លូស៊ីតនៃគោលិកាលាមាស ដែលជាគោលិកាសដែលមានច្រើនជាងគេបំផុត។ វាជាកូស៊ីតនិងជួយកំចាត់ការបង្កជំងឺពី

They are phagocytic and help to fight bacterial infections.	បាក់តេរី។
newt One of several species of tailed amphibians which, together with the salamanders, form the order Urodela.	ត្រកូតម៉័រ ប្រភេទមួយក្នុងចំណោមប្រភេទជា ច្រើននៃបណ្តុកសត្វមាន កន្ទុយ ដែលរួមជាមួយ សាលាមេនដ័រ បង្កើតបានជាលំដាប់មួយរូងដេឡា។
niacin See nicotinic acid.	ណាស៊ីន សូមមើលពាក្យ អាស៊ីតនីកូទីនិច។
niche The way an organism interacts with the biotic and abiotic factors of the environment. It is characteristic for one species.	នីធីនេស របៀបដែលការរស់ធ្វើអន្តរកម្មរវាង ជាមួយកត្តាមានជីវិត ឬកត្តាគ្មាន ជីវិតនៃបរិស្ថាន។ វាជាលក្ខណៈពិសេសសំរាប់ប្រភេទមួយ។
nick A single-stranded cut or break in a DNA molecule which may form part of a DNA repair mechanism, as occurs after damage caused by, for example, ultraviolet light.	ចន្លោះ កន្លែងដែលម៉ូលេគុលADNប្រកាត់ទោលដាច់ ដែលអាចបង្កើតជា ភ្នែកមួយនៃវិធីជួសជុលADN ដូចជាកើតមាននៅបន្ទាប់ពីមានការខូចខាត ដោយ ការស្រ្តីគុណត្រាស្វាយ។
nick translation A process of repairing a nick in a DNA molecule using the enzyme DNA polymerase. This method is often used in vitro to introduce labelled nucleotides into DNA in order to label a DNA probe.	ការសំយោគចំពេញចន្លោះ ដំណើរជួសជុល ចន្លោះក្នុងម៉ូលេគុលADN ដោយប្រើអង់ស៊ីមADN ប៉ូលីមែរ៉ាស។ វិធីនេះច្រើនប្រើនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ ក្នុងការបញ្ចូលនុយក្លេអូទីតស្លាកទៅក្នុងADN ដើម្បី បង្កើតស្លាកADNប្រូប។
nicotinamide A crystalline basic amide of the vitamin B complex.	នីកូទីណាមីត ក្រាមអាមីដបាសរបស់កុំផ្លិច វីតាមីនB1
nicotinamide adenine dinucleotide (NAD⁺/NADH) Nucleotide that serves as an acceptor (NAD ⁺) and donor (NADH) of electrons in cellular reactions.	នីកូទីណាមីតអាដេនីនឌីណុយក្លេអូទីត នុយក្លេអូទីតដែលធ្វើជាអ្នក ទទួល(NAD ⁺)និងជាអ្នកផ្តល់ (NADH)អេឡិចត្រុងនៅក្នុងប្រតិកម្មកោសិកា។
nicotinamide adenine dinucleotide phosphate (NADPH) Coenzyme involved in reduction reactions in anabolism.	នីកូទីណាមីតអាដេនីនឌីណុយក្លេអូទីតផូស្វាត កូអង់ស៊ីមទាក់ទងទៅ នឹង ប្រតិកម្មដុកម្តងអាណាបូលីស។
nicotine An alkaloid drug derived from tobacco.	នីកូទីន ជាតិថ្នាំអាល់កាឡូអ៊ីតមានប្រភពមកពីថ្នាំជក់។
nicotinic acid or niacin A vitamin of the B complex found in meat, yeast and wholewheat. Niacin is converted into nicotinamide in the body, becoming incorporated into NAD, an important coenzyme in cellular respiration. A deficiency of niacin leads to a condition called pellagra, with symptoms of dermatitis, muscle weakness and mental disturbance.	អាស៊ីតនីកូទីនិច ឬ ណាស៊ីន វីតាមីនមួយរបស់ Bកុំផ្លិច មាននៅក្នុងសាច់ មេនប៉ុង និងក្នុងស្រូវសាឡី។ ណាស៊ីនត្រូវបានបំប្លែងទៅជានីកូទីណាមីត នៅក្នុងសារពាង្គកាយ បន្ទាប់មកត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងNAD ដែលជា កូអង់ស៊ីមសំខាន់នៅក្នុងដង្ហើមកោសិកា។ កង្វះណាស៊ីន បង្កអោយមានជំងឺ ប៉េឡាហ្គា ដែលមានបណ្តាញាដូចជាលោកស្បែក សាច់ដុំចុះខ្សោយ និង ការប៉ះពាល់ដល់បញ្ហា។
nictitating membrane The third eye lid of some vertebrates. It is a thin transparent covering over the eye that protects it and keeps it moist.	ត្របកភ្នែកទីបី ត្របកភ្នែកទីបីរបស់សត្វផ្អឹងកង់មួយចំនួន។ វាគឺជាគ្មាស- ផ្អឹងឆ្មុះគ្របពីលើភ្នែកដែលការពារនិងធ្វើអោយភ្នែកមានលក្ខណៈសើម ជានិច្ច។
nidicolous (of young birds) Hatching in an undeveloped stage and remaining in the nest for the fledging period. Songbirds are nidicolous.	ញាស់មុនខែ (អំពីកូនសត្វ) ញាស់មុនពេលវិវត្តបានពេញលេញ ដូច្នេះ វាត្រូវស្ថិតនៅក្នុងសម្បកបន្តទៀត ដើម្បីលូតលាស់។
nidifugous (of young birds) Hatching in a condition allowing departure from the nest within a few hours of birth; such birds spend the fledging period away from the nest. Waders are an example.	ញាស់រួចខាតចេញ (អំពីកូនសត្វ) ចាកចេញពីសម្បក បន្ទាប់ពីញាស់បាន ពីរទៅបីម៉ោង។ សត្វប្រភេទនេះ គឺត្រូវបានមើលថែនៅខាងក្រៅសម្បក។
night blindness See vitamin A.	ខ្វាក់មាត់ សូមមើលពាក្យ វីតាមីនA។
ninhydrin A reagent used to detect amino acids by the blue colour produced (yellow with proline). The quantity of the amino acid is proportional to the absorbance of the solution after reaction with ninhydrin.	នីនហាយទ្រីន ធាតុបន្ទាស់ដែលគេប្រើដើម្បីរកអាស៊ីតអាមីន ដោយការ បង្កើតនូវពណ៌ខៀវ (ពណ៌លឿងជាមួយប្រូលីន)។ បរិមាណរបស់អាស៊ីតអាមី នេ គឺសមាមាត្រទៅនឹងកម្រិតនៃសម្របសូលុយស្យុង បន្ទាប់ពីមានប្រតិកម្ម ជាមួយនីនហាយទ្រីន។
nipple A conical projection at the centre of a mammary gland on which the ducts have outlets.	ក្បាលដោះ ផ្នែកលយរាងស្រួច នៅចំកណ្តាលរបស់ក្រពេញទឹកដោះ ដែល បំពង់បញ្ចេញទឹកដោះមានរន្ធនៅលើនោះ។
Nissl's granules Granules that occur in the cell bodies of neurons. They are formed of a nucleoprotein combined with iron and are concerned	គ្រាប់នីសស គ្រាប់ដែលកើតមាននៅក្នុងកោសិការបស់ណឺរ៉ូន។ វាត្រូវ បានបង្កើតឡើងពីនុយក្លេអូប្រូតេអ៊ីនផ្សំជាមួយដែក និងមានទំនាក់ទំនងជា

with protein synthesis.	មួយការសំយោគប្រូតេអ៊ីន។
nit The egg of the human louse <i>Pediculus humanus</i> which is found attached to hair.	ពងចៃ ពងរបស់ចៃមនុស្ស <i>Pediculus humanus</i> ដែលនៅជាប់នឹងសក់។
Nitella A genus of green algae.	នីលេលឡា ពួកមួយរបស់សារាយបៃតង។
nitrate bacteria Soil bacteria, such as <i>Nitrobacter</i> , that can oxidize nitrite to nitrate.	បាក់តេរីនីត្រាត បាក់តេរីនៅក្នុងដី ដូចជា <i>Nitrobacter</i> ដែលធ្វើអុកស៊ីតកម្មនីត្រីត អោយទៅជានីត្រាត។
nitrate reductase An enzyme that catalyses the conversion of nitrate to nitrite.	នីត្រាតរេដុកតាស អង់ស៊ីមជម្រុញការបំប្លែងនីត្រាតអោយទៅជានីត្រីត។
nitrification The oxidation of ammonium ions or ammonia to nitrate, by certain freelifving bacteria in the soil.	នីត្រាតកម្ម ដំណើរអុកស៊ីតកម្មនៃអ៊ីយ៉ុងអាម៉ូញ៉ូម ឬអាម៉ូញ៉ាក់ ទៅជានីត្រាតដោយបាក់តេរីមួយចំនួនរស់នៅសេរីក្នុងដី។
nitrifying bacteria Bacteria capable of converting ammonium ions into nitrate ions. See Nitrogen-fixing bacteria.	បាក់តេរីភ្ជាប់អាសូត បាក់តេរីដែលអាចបំប្លែងអ៊ីយ៉ុងអាម៉ូញ៉ូមអោយទៅជាអ៊ីយ៉ុងនីត្រាត។ សូមមើលពាក្យ បាក់តេរីជំនាប់អាសូត។
nitrite bacteria or ammonia-oxidizing bacteria Soil bacteria, for example <i>Nitrosomonas</i> , that oxidize ammonia to nitrite.	បាក់តេរីនីត្រីត ឬ បាក់តេរីធ្វើអុកស៊ីតកម្មអាម៉ូញ៉ាក់ បាក់តេរីនៅក្នុងដី ឧ. <i>Nitrosomonas</i> ដែលធ្វើអុកស៊ីតកម្មអាម៉ូញ៉ាក់អោយទៅជានីត្រីត។
nitrite reductase An enzyme that catalyses the conversion of nitrite to ammonium hydroxide.	នីត្រីតរេដុកតាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញការបំប្លែងនីត្រីត អោយទៅជាអាម៉ូញ៉ូមអ៊ីដ្រូកស៊ីត។
nitrogen cycle The circulation of nitrogen in the environment as a result of the activity of living organisms. 80% of the atmosphere is made up of nitrogen and this is maintained by the balancing action of the cycle.	វដ្តអាសូត ចរន្តអាសូតនៅក្នុងបរិស្ថាន ដែលបណ្តាលមកពីសកម្មភាពរបស់ការរស់។ 80%នៃបរិយាកាស គឺបង្កឡើងពីអាសូត ហើយនេះគឺត្រូវបានរក្សាដោយសកម្មភាពលំនឹងរបស់វដ្ត។
nitrogen deficiency A supply of nitrogen below an organism's requirements.	កង្វះអាសូត ការផ្គត់ផ្គង់អាសូតទាបជាងតម្រូវការរបស់ការរស់។
nitrogen fixation A process in which certain bacteria and cyanophytes can convert atmospheric nitrogen into usable nitrogen compounds.	ការភ្ជាប់អាសូត ដំនើរដែលបាក់តេរី និងស្យាណូភ័តខ្លះអាចបំប្លែងអាសូតក្នុងបរិយាកាសអោយទៅជាសមាសធាតុអាសូត ដែលអាចប្រើប្រាស់បាន។
nitrogenase A complex of enzymes that convert atmospheric nitrogen gas into ammonia.	នីត្រូសែនណាស កំផ្លិតអង់ស៊ីម ដែលប្តូរអាសូតបរិយាកាសអោយទៅជាអាម៉ូញ៉ាក់។
nitrogenfixing bacteria, free living Soil bacteria that convert nitrogen gas molecules into nitrogen compounds that plants can use.	បាក់តេរីភ្ជាប់អាសូតដែលរស់នៅដោយសេរី បាក់តេរីនៅក្នុងដីដែលបំប្លែងម៉ូលេគុលឧស្ម័នអាសូតអោយទៅជាសមាសធាតុអាសូតដែលរុក្ខជាតិអាចប្រើប្រាស់បាន។
nitrogenfixing bacteria, symbiotic Bacteria that live in the roots of certain kinds of plants, where they convert nitrogen gas molecules into compounds that plants can use.	បាក់តេរីភ្ជាប់អាសូតសហប្រាណ បាក់តេរីរស់នៅក្នុងរឹសរុក្ខជាតិមួយចំនួន ដែលបំប្លែងម៉ូលេគុលឧស្ម័នអាសូតអោយទៅជាសមាសធាតុដែលរុក្ខជាតិអាចប្រើប្រាស់បាន។
nitrogenous base A category of organic molecules found as components of the nucleic acids. There are five common types thymine, guanine, cytosine, adenine, and uracil.	ធានអាសូត ប្រភេទម៉ូលេគុលសរីរាង្គដែលជាសមាសភាគរបស់អាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត។ មានបាសអាសូត៥ប្រភេទ គឺអាដេនីន កាសីន ស៊ីតូសីន ទីមីន និងអ៊ុយរ៉ាស៊ីល។
nitrogenous waste The waste nitrogen produced during metabolism. Many invertebrates and aquatic vertebrates eliminate nitrogen as ammonia. Marine teleost fish excrete trimethylamine oxide. Mammals, turtles and amphibians excrete urea, and land reptiles, snails, insects and birds excrete uric acid.	ភាគសំណល់អាសូត ភាគសំណល់អាសូត ផលិតក្នុងអំឡុងពេលមេតាបូលីស។ សត្វតតង្កឹងកងជាច្រើន និងសត្វឆ្អឹងកងក្នុងទឹកបញ្ចេញអាសូតចោលក្នុងទម្រង់ជាអាម៉ូញ៉ាក់។ ត្រីឆ្អឹងក្នុងសមុទ្របញ្ចេញទ្រីមេទីលអាមីនអុកស៊ីត។ ថនិកសត្វ អណ្តើក និង បណ្តុកសត្វ បញ្ចេញក្នុងទម្រង់ជាអ៊ុយរ៉េ។ ចំណែកឯបណ្តុកសត្វលើគោក ខ្យង សត្វល្អិត និងបក្សីបញ្ចេញក្នុងទម្រង់ជាអាស៊ីតអ៊ុយរិច។
nm abbrev. nanometre (10 ⁻⁹ M).	nm អក្សរកាត់របស់ ណានូម៉ែត្រ (10 ⁻⁹ ម)។
Noctuidae A family of moths - the owl moths - whose larvae are known as cutworms and cause damage to crop plant roots.	លាតទុយអ៊ីដេ អំបូរមេអំបៅខ្មោច ដែលកូនញាស់របស់វាត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាដង្កូវកាត់ ដែលបង្កការខូចខាតដល់ ឫសដំណាំធ្មេញជាតិ។

nocturnal Related to night time.	រាត្រីចរ ដែលទាក់ទងទៅនឹងពេលយប់។
node The region of the stem where the leaf attaches.	ទ្វីប កន្លែងដែលស្លឹកភ្ជាប់ទៅលើដើម។
nodes of Ranvier Constriction of the myelin sheath that indicates the division between Schwann cells.	ណត អេហ្វ រេនីវៀ ផ្នែកជិតរបស់ក្លាសមីយែលីន ដែលបង្ហាញពីចន្លោះរវាងកោសិកាគ្មាន។
nodule A swelling on the roots of some plants.	កំពកម្មស កន្លែងពកនៅតាមប្រសរបស់រុក្ខជាតិមួយចំនួន។
nomen conservandum A name officially approved by the commission for Zoological Nomenclature.	ឈ្មោះអភិរក្ស ឈ្មោះអនុម័តដោយគណៈកម្មការសម្រាប់នាមវលីសត្វ។
nomen dubium A name given to an organism for which the evidence is insufficient to recognise the species to which it was applied.	ឈ្មោះមន្តិល ឈ្មោះដែលដាក់អោយការរស់មួយ ដែលមិនទាន់មានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីកំណត់ពីប្រភេទ ដែលត្រូវបានស្នើសុំ។
nomen oblitum A name which has lost its validity.	ឈ្មោះលុបចោល
nomenclature See binomial nomenclature.	នាមវលី សូមមើលពាក្យ នាមវលីទ្វេនាម។
nominal taxon A named taxon objectively defined by its type.	ឈ្មោះបញ្ជាក់ប្រភេទ
non-biodegradable (adj) Not capable of being broken down by biological decomposition.	មិនលេចម៉ែកបានតាមវិធីជីវៈ ដែលមិនអាចបំបែកបានដោយដំនើរបំបែកជីវសាស្ត្រ។
noncompetitive inhibitor Reversible inhibitor that binds to an enzyme at a location other than the active site and thus does not compete with the substrate.	អ្នកបង្កាត់មិនប្រដាប់ អ្នកបង្កាត់បញ្ជាស់ ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអង់ស៊ីមនៅកន្លែងផ្សេងពីមណ្ឌលសកម្ម និងមិនប្រដាប់ជាមួយស៊ុបស្ត្រាតទេ។
nonconditional mutant A mutant that displays the mutant phenotype under all conditions.	មុយតង់គ្មានលក្ខខណ្ឌ មុយតង់ដែលបង្ហាញពីផេណូទីប នៅគ្រប់លក្ខខណ្ឌទាំងអស់។
noncrossover gamete A gamete which contains no chromosomes that have undergone genetic recombination.	ការម៉ែតគ្មានបន្លាស់សែន ការម៉ែតដែលគ្មានផ្ទុកក្រូម៉ូសូមដែលបានធ្វើបន្សុំសេនេទិចឡើងវិញ។
noncyclic photophosphorylation The light driven flow of electrons from water to NADP+ in oxygen evolving photosynthesis; requires both photosystems I and II. See cyclic photophosphorylation .	ស្មើសូម្បីមុនគ្មានវិញ ការហូរអេឡិចត្រុងដោយពន្លឺពីទឹកទៅ NADP ⁺ នៅក្នុងស្មើសំយោគអុកស៊ីសែនវិវត្តន៍ ហើយត្រូវការទាំងប្រព័ន្ធពន្លឺទី១និងទី២។ មើល cyclic photophosphorylation ។
non-deciduous (evergreen) A term used to describe trees that do not lose their leaves all at once.	រុក្ខជាតិមែកទេរ ពាក្យប្រើដើម្បីរៀបរាប់ពីដើមឈើដែលមិនជ្រុះស្លឹកអស់ក្នុងពេលតែមួយ។
non-disjunction The failure of homologous chromosomes to segregate during meiosis. e.g. Down's syndrome and Turner's syndrome.	មិនចែកក្រូម៉ូសូម ការមិនផ្តាច់ចេញពីគ្នានៃក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកនៅពេលមេយ៉ូស៊ីស។ ឧទាហរណ៍ រោគសញ្ញាដោន និងរោគសញ្ញាធីននេ។
nonessential amino acid Any amino acid which is not an essential amino acid in the diet, since it can be manufactured by transamination.	អាស៊ីតអាមីនមិនសំខាន់ អាស៊ីតអាមីនទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាអាស៊ីតអាមីនសំខាន់នៅក្នុងអាហារ ដោយសារតែអាចសំយោគបានតាមរយៈបន្ថែមអាមីនកម្ម។
nonhomologous (of chromosomes or chromosomal segments) Containing different genes not pairing during meiosis. Compare homologous chromosomes.	មិនអូម៉ូឡូក (អំពីក្រូម៉ូសូម ឬអង្កត់ក្រូម៉ូសូម) មានផ្ទុកនូវសែនផ្សេងៗ ដែលមិនគូគ្នាក្នុងអំឡុងពេលមេយ៉ូស៊ីស។ ប្រៀបធៀប ក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក។
nonMendelian genetics A mechanism or theory of inheritance that does not obey Mendel's laws about segregation of genes or their independent assortment. eg. genetic linkage between genes produces frequencies of progeny different from those predicted from independent assortment.	សេនេទិចមិនមែនម៉ែងដែល វិធី ឬទ្រឹស្តីនៃតំណពូជ ដែលមិនគោរពតាមច្បាប់របស់ម៉ែងដែល អំពីការផ្តាច់ចេញរបស់សែន ឬការផ្តាច់ចេញដោយឯករាជ្យ។ ឧទាហរណ៍ ជំនាប់សេនេទិចរវាងសែនដែលបង្កើតប្រេកង់កូនខុសពីកូនដែលបានរំពឹងទុក តាមការផ្តាច់ចេញដោយឯករាជ្យ។
nonmetals All elements that do not conduct electricity.	អលោហៈ ធាតុទាំងអស់ដែលមិនចំលងចរន្តអគ្គិសនី។
non-permissive condition See restrictive condition.	លក្ខខណ្ឌកម្រិត សូមមើលពាក្យ restrictive condition។
nonpolar molecule Symmetrical molecule with no unbalanced electric charge.	ម៉ូលេគុលមិនម៉ូលេ ម៉ូលេគុលស៊ីមេទ្រីដែលមានបន្ទុកអគ្គិសនីមិនស្មើគ្នា។
non-race-specific resistance or horizontal resistance A situation where a large number of genes	ភាពធន់មិនជាក់លាក់ ឬ ភាពធន់ផ្លូវ ស្ថានភាពដែលចំនួនសែនដ៏

(polygenes) in the host plant confer a general level of resistance to a wide range of attacking organisms (pathogens or parasites). Such a system is usually able to withstand genetic changes in the attacking organism and thus produce stable production of crops. Compare race-specific resistance.	ច្រើន(ប៉ូលីសែន) នៅក្នុងរុក្ខជាតិច្រើន ផ្តល់នូវភាពធន់បានទូទៅចំពោះការវាស់ ជាច្រើនប្រភេទ(ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ ឬបរាសិត) ដែលបំផ្លាញវា។ ប្រព័ន្ធបែបនេះ ច្រើនតែធ្វើអោយវាអាចធន់បានទៅនឹងការប្រែប្រួលសេនេទិច ដូច្នោះវានៅ តែផលិតបាននូវផលិតផលដែលមានស្ថេរភាព។ ប្រៀបធៀប ភាពធន់ជាក់ លាក់។
nonreducing sugar A sugar that is not reduced in the Fehling's or Benedict's test. eg. sucrose.	ស្ករមិនអុកម្ម ស្ករដែលមិនរងអុកម្មនៅក្នុងតេស្តហ្វេលីង ឬបេណិចត។ ឧ. ស៊ុចក្រូស។
nonrenewable resource A resource that is in limited supply and cannot be replenished. eg. coal, petrol.	ធនធានដែលមិនអាចសំយោគជាថ្មីឡើងវិញបាន ធនធានផ្គត់ផ្គង់ មានកម្រិត និងមិនអាចបំពេញឡើងវិញបាន។
nonrepetitive DNA A specific DNA sequence that is present in a single copy per genome.	ADNធានា តំណលំដាប់ADNយថាប្រភេទ ដែលមានតែមួយគត់ក្នុង សេណូមមួយ។
nonsaponifiable lipid Lipid that does not contain fatty acids and therefore cannot be saponified by base.	លីពីតមិនទេសាប៊ូកម្ម លីពីតដែលគ្មានអាស៊ីតខ្លាញ់ និងហេតុនេះហើយ ទើបវាមិនអាចរងសាប៊ូកម្មជាមួយបាសទេ។
nonsense codon See stop codon.	កូដុងគ្មានក្រុម សូមមើលពាក្យ កូដុងស្តុប។
nonsense mutation A mutation that alters a codon to one which encodes no amino acid i.e., UAG, UAA, or UGA. Leads to premature termination during the translation of mRNA. See stop codon.	មួយតាស្យុងមិនបានការ មួយតាស្យុងដែលផ្លាស់ប្តូរកូដុងមួយអោយទៅ ជាកូដុងមួយទៀតដែលមិនចំលងក្រុមសំរាប់អាស៊ីតអាមីន គឺថា UAG, UAA, ឬ UGA ។ មួយតាស្យុងនេះនឹងនាំអោយមានការបញ្ចប់មុនពេលកំនត់ ក្នុងកំឡុងពេលបកប្រែក្រុមនៃARNm។ សូមមើលពាក្យ កូដុងស្តុប។
non-sense strand See anticoding strand.	ប្រទាក់កូដុង សូមមើលពាក្យ ប្រទាក់ចម្លង។
nonsense suppressor A mutation that produces an altered transfer RNA that will insert an amino acid during translation in response to a nonsense codon, thus suppressing the termination of translation. See also suppressor mutation.	អ្នកបន្តការបញ្ចប់ មួយតាស្យុងដែលបង្កើតARNកំណែប្រែ ដែលនឹង បញ្ចូលអាស៊ីតអាមីននៅកូដុងស្តុប ក្នុងកំឡុងពេលសំយោគប្រូតេអ៊ីន បែប នេះបានធ្វើអោយមានការបញ្ជាក់ដល់ដំណើរបញ្ចប់ការសំយោគប្រូតេអ៊ីន។
nonvascular plant A plant without specialized tissues for transport of food and water.	រុក្ខជាតិគ្មានសរសៃសាំ រុក្ខជាតិដែលគ្មានជាលិកាឯកទេសសម្រាប់ដឹកនាំ អាហារ និងទឹក។
NOR See nucleolar organizer region.	NOR សូមមើលពាក្យ nucleolar organizer region។
noradrenaline A transmitter substance produced at the nerve endings giving effects very similar to adrenaline. It is inactivated by monoaminoxidase and inhibited by various drugs, such as mescaline, which produce hallucinatory effects.	នរេដ្រេណាឌីន សារធាតុបញ្ជូន ត្រូវបានផលិតនៅខាងចុងប្រសាទ ដែល មានឥទ្ធិពលប្រហែលគ្នានឹងអាដ្រេណាឌីនដែរ។ វាត្រូវបានបង្កាក់សកម្មភាព ដោយម៉ូណូអាមីនអុកស៊ីដាស និងថ្នាំមួយចំនួនផ្សេងទៀត ដូចជាមេសកាឌីន ដែលធ្វើអោយមានលក្ខណៈរើវាយ។
norepinephrine A hormone produced by the adrenal medulla that increases heart rate, blood pressure, and breathing rate.	នរេពីនេប្រ៊ីន អរម៉ូនដែលផលិតដោយផ្នែកកណ្តាលនៃកន្សោមលើ តម្រងនោម ដែលមានមុខងារបង្កើនចង្វាក់បេះដូង សម្ពាធឈាម និង ចលនាដង្ហើម។
normal distribution curve Also known as a Gaussian or bellshaped curve, is a graph of the distribution of some continuously variable characteristic in a population e.g. height in humans.	ខ្សែកោងបាយធម្មតា (គេក៏ហៅវាផងដែរថាខ្សែកោង Gaussian ឬខ្សែ កោងរាងដូង) ជាក្រាបនៃរបាយលក្ខណៈបំបែរលំដាប់នៃខ្លះៗក្នុងប្រជាជន ឧទាហរណ៍: កំពស់របស់មនុស្ស។
normality For an acid, the concentration of a solution in moles per liter of reactable hydrogen ion. For example, a 1.0 M solution of HCl is 1.0 N, but a 1.0 M solution of H ₂ SO ₄ is 2.0 N.	ណរម៉ាលីតេ សម្រាប់អាស៊ីតគឺកំហាប់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែនដែលអាចមាន ប្រតិកម្ម ហើយគិតជាម៉ូលក្នុងមួយលីត្រនៃសូលុយស្យុង។ ឧទាហរណ៍: សូលុយស្យុងអាស៊ីតក្លរីត 1.0 M គឺ 1.0 N ប៉ុន្តែសូលុយស្យុងនៃអាស៊ីត ស៊ុលផួរិច 1.0 M គឺ 2.0 N។
Northern blotting A procedure by which molecules of RNA are separated by gel electrophoresis, transferred to a filter, and probed with DNA that is complementary to the RNA sequence of interest; the location of the target sequence is found because it becomes radioactive when the probe attaches to it.	ការផ្ដិត Northern ដំណើរការមួយដែលម៉ូលេគុលARN ត្រូវបានបំបែកចេញ ពីគ្នាដោយ gel electrophoresisហើយបញ្ជូនទៅតម្រងមួយ និងបន្ទាប់មក ត្រូវបានផ្ដិតជាមួយ ADN ដែលបំពេញទៅនឹងតំណលំដាប់ ARNដែលគេចង់ បាន។ ទីតាំងរបស់តំណលំដាប់គោលដៅ ត្រូវបានគេរកឃើញដោយសារតែ

See Southern Blotting, western blotting.	វាក្លាយជាវិទ្យុសកម្មនៅពេលដែលprobeភ្ជាប់វា។ មើល Southern Blotting។
nose The projecting part of the head of higher vertebrates that usually carries the nostrils and is associated with the sense of smell.	ច្រមុះ ផ្នែកលយនៃក្បាលរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលច្រើនតែមាននូវច្រមុះ និង ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយឥន្ទ្រីយ៍ក្លិន។
nosocomial infection An infection acquired during the course of a stay in hospital and not present when the patient was admitted.	ការឆ្លងរោគនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ ការឆ្លងដែលកើតមានក្នុងអំឡុងពេល ស្នាក់នៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ និងមិនមានទៀតទេ នៅពេលអ្នកជំងឺចេញពីពេទ្យ។
nostril or nares An external opening of the nose leading into the nasal cavity.	ទ្រូចច្រមុះ រន្ធក្រៅច្រមុះ ដែលឆ្ពោះទៅកាន់ប្រហោងច្រមុះ។
noto- prefix denoting back.	ណូតូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ខ្នង ឬ ក្រោយ។
notochord In lower chordates and in embryos of higher vertebrates, a flexible supportive tube running the length of the dorsal side.	ពូជប្រសាទ បំពង់ទ្រទ្រង់បត់បែនបាន ស្ថិតនៅតាមបណ្តោយខាងខ្នងនៃ ករដេថ្នាក់ទាប និងអំប្រើយ៉ុងសត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់។
Notogaea A biogeographical region containing Australia, New Zealand and the Pacific Islands.	ណតូហ្គេអេ តំបន់ជីវភូមិសាស្ត្រ រួមានអូស្ត្រាលី ណូវ៉ែលសេឡង់ និង កោះប៉ាស៊ីហ្វិក។
np See nucleotide pair.	np សូមមើលពាក្យ គូនុយក្លេអូទីត។
Nterminal amino acid The terminal amino acid in a peptide chain that carries a free amino group.	អាស៊ីតអាមីនេចុង-N អាស៊ីតអាមីនេចុងក្រោយបំផុតក្នុងច្រវាក់ប៉ូលីមេរីតមួយ ដែលមានក្រុមអាមីនេសេរី។
nu body See nucleosome.	អនុ ៣ សូមមើលពាក្យ នុយក្លេអូសូម។
nucellus The tissue within the ovule of a plant containing the embryo sac.	ស្បូសេលលីស ជាលីកាស៊ីតក្នុងអូវុលរុក្ខជាតិ ដែលផ្ទុកថង់អំប្រើយ៉ុង។
nuclear charge Number of protons in the nucleus, expressed as the atomic number of the element.	បន្ទុកនៃណូយ៉ូ ចំនួនប្រូតុងក្នុងណូយ៉ូដែលសំដែងជាលេខអាតូមរបស់ ធាតុនោះ។
nuclear fission Splitting of a heavy nucleus to produce two lighter "fission fragment" nuclei, a number of free neutrons, and a large amount of energy. Fission is triggered when an unstable nucleus absorbs a neutron.	ការបែកនៃណូយ៉ូ ការបំបែកណូយ៉ូធ្ងន់ដើម្បីផលិតណូយ៉ូពីរស្រាលជាង (ការបែកចែកបំណែក) ចំនួនណឺត្រុងសេរីនិងបរិមាណថាមពលច្រើន ។ ការបែកចែកកើតមានឡើងនៅពេលដែលណូយ៉ូដែលមិនមែនស្របយកណឺត្រុង។
nuclear fusion Fusing of two light nuclei together to form a heavier nucleus which has less energy than the two "reactant" nuclei; Enormous amounts of energy are released in the fusion reaction.	ការរលាយមូលគ្នានៃណូយ៉ូ ការរលាយចូលគ្នារបស់ណូយ៉ូស្រាលពីរ ដើម្បីបង្កើតជាណូយ៉ូធ្ងន់មួយ ដែលមានថាមពលតិចជាងណូយ៉ូប្រតិករទាំង ពីរ។ បរិមាណថាមពលដ៏ច្រើនត្រូវបានបញ្ចេញ នៅក្នុងប្រតិកម្មរលាយ ចូលគ្នានេះ។
nuclear membrane The membrane surrounding the nucleus of a cell.	គ្លាសនៃណូយ៉ូ គ្លាសដែលព័ទ្ធជុំវិញណូយ៉ូរបស់កោសិកា។
nuclear pore A small hole in the nuclear membrane of cells, allowing ribosomes and mRNA to leave the nucleus, and ATP, nucleotides, etc. to enter.	ទ្រូចនៃណូយ៉ូ រន្ធតូចនៅនឹងគ្លាសណូយ៉ូ ដែលរឹបូសូម និងARNmចាកចេញ ពីណូយ៉ូតាមរន្ធនេះ និងATP នុយក្លេអូទីត។ល។ចូលទៅក្នុងណូយ៉ូ។
nuclear spindle A system of microtubules that forms a network on which chromosome separation occurs during mitosis and meiosis.	សរសៃត្រឡប់នៃក្រូម៉ូសូម ប្រព័ន្ធកូនបំពង់ ដែលបង្កើតជាបណ្តាញ ដែល នៅលើបណ្តាលនោះ គឺមានការញែកចេញពីគ្នានៃក្រូម៉ូសូមនៅក្នុង អំឡុងពេលមីតូស និងមេយ៉ូស។
nuclear transplantation The transfer of a nucleus from one cell to another.	បន្ថែមនៃណូយ៉ូ ជាការផ្ទេរណូយ៉ូពីកោសិកាមួយ ចូលទៅក្នុងកោសិកាមួយ ទៀត។
nuclear waste Fission fragment nuclei are highly radioactive and extremely dangerous. They are referred to as "nuclear waste," or in the case of a weapons explosion, as "fall-out."	ភាគសំណល់នុយក្លេអ៊ែរ ណូយ៉ូដែលបែកចែកជាបំណែកច្រើនគឺជាធាតុ វិទ្យុសកម្មយ៉ាងខ្លាំងនិងមានគ្រោះថ្នាក់បំផុត។ វាត្រូវបានគេនិយាយសំដៅ ទៅលើភាគសំណល់នុយក្លេអ៊ែរ ឬក្នុងករណីនៃការផ្ទុះអាវុធជូជូជាការធ្លាក់ វិទ្យុសកម្ម មកជីវិត។
nuclease An enzyme that breaks bonds in nucleic acid molecules. See DNase.	នុយក្លេអេស អង់ស៊ីមដែលផ្តាច់សម្ព័ន្ធក្នុងម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ែរ។ សូមមើលពាក្យ DNase។
nucleic acid Any of several organic acids made of phosphoric acid, sugar, and nitrogen bases. The	អាស៊ីតនុយក្លេអ៊ែរ អាស៊ីតសរីរាង្គដែលបង្កឡើងដោយអាស៊ីតផូស្វ័រ ឬ

main types are deoxyribose nucleic acid (DNA), found only in cell nuclei (chromosomes), and ribose nucleic acid (RNA), found both in cell nuclei (chromosomes and nucleoli) and in cytoplasm (microsomes).	ស្តរ និងបាសអាស៊ីត។ មានអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតពីរប្រភេទ សំខាន់គឺអាស៊ីតដេអុកស៊ីរីបូស្យូនុយក្លេអ៊ីត (ADN)ដែលមានតែក្នុងណ្វៃយ៉ូរបស់កោសិកា (ក្រូម៉ូសូម) និង អាស៊ីតរីបូស្យូនុយក្លេអ៊ីត (ARN)ដែលមានទាំងក្នុងណ្វៃយ៉ូ (ក្រូម៉ូសូមនិងនុយក្លេអូសូល)និងក្នុងស៊ីតូប្លាស្ម (មីក្រូសូម)។
nucleic acid hybridization See molecular hybridization.	អ៊ីប្រីតករនុយក្លេអ៊ីត សូមមើលពាក្យ អ៊ីប្រីតកម្មម៉ូលេគុល។
nucleic acid probe See probe.	ប្រូបអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត សូមមើលពាក្យ ប្រូប។
nucleoid The DNAcontaining region within the cytoplasm in prokaryotic cells.	នុយក្លេអ៊ីត តំបន់ផ្ទុកADNក្នុងស៊ីតូប្លាស្មនៃកោសិកាប្រូការីយ៉ូត។
nucleolar organizer An area of nuclear DNA containing genes that code for ribosomal RNA. The area is associated with the nucleolus.	តំបន់នុយក្លេអ៊ីត តំបន់ADNណ្វៃយ៉ូ ដែលផ្ទុក សែនសម្រាប់ចម្លងARNរីបូសូម។ តំបន់នេះ គឺទាក់ទងជាមួយនុយក្លេអូសូល។
nucleolar organizer region (NOR) A chromosomal region containing the genes for rRNA; most often found in physical association with the nucleolus.	មជ្ឈមណ្ឌលនុយក្លេអ៊ីត តំបន់នៃក្រូម៉ូសូមដែលផ្ទុកសែនសម្រាប់ARNr និងដែលច្រើនតែប្រទះឃើញស្ថិតនៅជាមួយនុយក្លេអូសូល។
nucleolus An organelle within the nucleus composed of multiple copies of ribosomal RNA.	នុយក្លេអូសូល ធាតុកោសិកាស្ថិតក្នុងណ្វៃយ៉ូដែលបង្កឡើងពីARNr ជាច្រើន។
nucleoplasm The liquid matrix of the nucleus composed of a mixture of water and the molecules used in the construction of the rest of the nuclear structures.	នុយក្លេអូសូល សារធាតុរាវនៅក្នុងណ្វៃយ៉ូដែលបង្កឡើងដោយទឹក និងម៉ូលេគុលប្រើសម្រាប់បង្កើតទម្រង់ផ្សេងទៀតរបស់ណ្វៃយ៉ូ។
nucleoprotein A molecule composed of nucleic acid and protein; occurs in two types, depending on whether the nucleic acid portion is DNA or RNA. Also called chromatin fibers.	នុយក្លេអូប្រូតេអ៊ីន ម៉ូលេគុលដែលបង្កឡើងដោយអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតនិងប្រូតេអ៊ីន។ វាមានពីរប្រភេទដោយអាស្រ័យទៅលើ ថាគឺផ្នែកអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតនោះជាAND ឬ ARN។ គេហៅវាផងដែរថាសរសៃក្រូម៉ាទីន។
nucleoside A purine or pyrimidine base covalently linked to a ribose or deoxyribose sugar molecule.	នុយក្លេអូស៊ីត បាសពុយរីន ឬពីរីមីឌីនដែលភ្ជាប់ដោយសម្ព័ន្ធកូវ៉ាឡង់ទៅនឹងម៉ូលេគុលស្តររីបូស្យូនុយក្លេអ៊ីតដេអុកស៊ីរីបូស្យូនុយក្លេអ៊ីត។
nucleosomes Histone clusters with their encircling DNA. See appendix 2.	នុយក្លេអូសូម ចង្កោមអ៊ីស្តូនដែលរុំព័ទ្ធជុំវិញដោយADN។
nucleotidase An enzyme that catalyses the hydrolysis of a nucleotide to a nucleoside and orthophosphate.	នុយក្លេអូស៊ីតាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញការបំបែកនុយក្លេអូស៊ីត អោយទៅជានុយក្លេអូស៊ីត និងអ័រតូផូស្វាត។
nucleotide A molecule consisting of phosphate, 5carbon sugar (ribose or deoxyribose), and a purine or a pyrimidine base; the purines are adenine and guanine, and the pyrimidines are cytosine, thymine, and uracil.	នុយក្លេអូស៊ីត ម៉ូលេគុលដែលផ្សំឡើងពី ផូស្វាត ស្តរកាបូន៥ (រីបូស ឬដេអុកស៊ីរីបូស) និងបាសពុយរីនរីបូសពីរីមីឌីន។ ពុយរីនមានអាដេនីន និងកាណីន និងពីរីមីឌីនមានស៊ីតូស៊ីន ទីមីន និងអ៊ុយរ៉ាស៊ីល។
nucleotide pair The pair of nucleotides (A and T, or G and C) in opposite strands of the DNA molecule that are hydrogenbonded to each other.	គូនុយក្លេអូស៊ីត គូនុយក្លេអូស៊ីត (Aនិង T ឬ GនិងC) ក្នុងប្រាក់ផ្ទុយគ្នានៃម៉ូលេគុល ADN ដែលភ្ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមកដោយសារសម្ព័ន្ធអ៊ីប្រេសែន។
nucleotide sequence or base sequence The order of nucleotides in a nucleic acid molecule.	តំណលំដាប់បាស ឬ តំណលំដាប់នុយក្លេអូស៊ីត លំដាប់នុយក្លេអូស៊ីតនៅក្នុងម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត។
nucleus 1. Eucaryotic, membrane bound organelle that contains most of the DNA of the cell and directs cell division, growth, and maintenance of the cell. 2. The central part of an atom containing the protons and neutrons.	ណ្វៃយ៉ូ 1. ធាតុកោសិការបស់អ៊ីការីយ៉ូតដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយភ្នាស ដែលផ្ទុកអាស៊ីតដេអុកស៊ីរីបូស្យូនុយក្លេអ៊ីតភាគច្រើននៃកោសិកា ហើយដឹកនាំការធ្វើចំណែកកោសិកាការលូតលាស់ និងការថែរក្សាកោសិកា។ 2. ផ្នែកកណ្តាលរបស់អាតូម ដែលមានប្រូតុងនិងណឺត្រុង។
nudibranch A member of the order Nudibranchia, gastropod molluscs which lack a shell.	នូឌីប្រេនស៍ សត្វស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់នូឌីប្រេនស៍ ដែលជាសត្វហ្គាស្ត្រូប៉ូតគ្មានសម្បក។
null allele A form of a gene whose product is either absent at the molecular level, or is present but has no measurable phenotypic function.	អេល្យែលគ្មានបាស ទម្រង់មួយរបស់សែន ដែលផលិតផលរបស់វា គឺគ្មាននៅកម្រិតម៉ូលេគុល ឬមាន ប៉ុន្តែគ្មានមុខងារផលិតផលដែលអាចវាស់បាន។
nullisomic Describes an individual with a	នុលីសូមីម ពិពណ៌នាពីឯកត្តៈដែលមានមុយតាស្យុងក្រូម៉ូសូម ក្នុងនោះ

chromosomal mutation in which both members of a chromosome pair are missing.	គូទាំងពីរនៃគូក្រូម៉ូសូមកំពុងតែបានបាត់។
numerical taxonomy The study of the relationships between organisms by means of determining the number of characteristics they have in common.	ចំណែកថ្នាក់លេខ ការសិក្សាអំពីទំនាក់ទំនងរវាងការវិវត្តន៍ តាមវិធីកំណត់ចំនួនលក្ខណៈ ដែលពួកវាមានដូចគ្នា។
nurse cells See sertoli cells.	កោសិកាមីញ៉ូម សូមមើលពាក្យ កោសិកាសែតូលី។
nut A type of fruit with one seed and a hard woody outer layer, the pericarp, such as the walnut.	គ្រាប់សម្បុរក្រើន ប្រភេទផ្លែម្យ៉ាងដែលមានគ្រាប់តែមួយ និងមានសម្បុកខាងក្រៅរឹង(ពេរីកាប) ដូចជាគ្រាប់វលណាត់។
nutatation The continuous spiral movement of the growing part of a plant during growth.	លាត់ចេសីន ចលនារាងស្បើរតបន្តគ្នានៃផ្នែកលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិក្នុងអំឡុងពេលលូតលាស់។
nutrient cycle The movement of a nutrient through an ecosystem so that it eventually becomes re-available to the primary producers.	វដ្តសារធាតុចិញ្ចឹម ចលនារបស់សារធាតុចិញ្ចឹម នៅក្នុងឋានប្រព័ន្ធបែបនេះធ្វើអោយវាត្រូវបានប្រើប្រាស់ឡើងវិញដោយអ្នកផលិតទី១។
nutrient upwelling A process where colder, nutrient rich water is carried up from the bottom of a body of water.	ការអណ្តែតលម្អាតលើផ្ទៃទឹក ដំណើរដែលទឹកត្រជាក់ជាង និងសំបូរសារធាតុចិញ្ចឹមនៅបាតទឹកត្រូវបានជញ្ជូនមកលើផ្ទៃទឹក។
nutrients Substances required by the body for growth, reproduction, or repair that are provided by food.	សារធាតុចិញ្ចឹម សារធាតុដែលសារពាង្គកាយត្រូវការ ដើម្បីលូតលាស់ បន្តពូជ ឬទ្រទ្រង់សារពាង្គកាយ ហើយត្រូវបានផ្តល់ដោយចំណីអាហារ។
nutrition Branch of science that deals with the composition, preparation, consumption, and processing of food. The process by which an organism obtains and uses food.	សម្របនិងប្រើប្រាស់ធាតុចិញ្ចឹម សាខានៃវិទ្យាសាស្ត្រដែលសិក្សាពីសមាសភាពផ្សំ ការរៀបចំ ការប្រើប្រាស់ និងលំនាំនៃការផលិតអាហារ។ ដំណើរដែលការវិវត្ត និងប្រើប្រាស់អាហារ។
nyct- prefix denoting night.	និកត (បុព្វបទ) មានន័យថា យប់។
nyctinasty The "sleep movements" of leaves in response to changes in turgor of cells at the base of their petioles.	ស្លឹកដេក ឬ ស្លឹកខ្លួប ចលនាដេករបស់ស្លឹករុក្ខជាតិ ដែលជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលសម្ពាធដោលរបស់កោសិកានៅគល់ទងស្លឹក។ ឧទាហរណ៍: ស្លឹកព្រះខ្លួបនៅពេលដែលយើងប៉ះវា។
nymph An immature stage in metamorphosis that resembles an adult.	នីតស្នើ ដំណាក់កាលមិនទាន់ពេញវ័យនៃបំប្លែង ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងសត្វពេញវ័យដែរ។
nystatin A rod-shaped antibiotic molecule that allows the passage of molecules smaller than 0.4 nm by creating channels through membranes.	នីស្តាទីន ម៉ូលេគុលអង់ទីប្រូទីចមានរាងដំបង ដែលធ្វើអោយម៉ូលេគុលដែលមានទំហំតូចជាង0,4 nm អាចឆ្លងកាត់ភ្នាសបាន ពីព្រោះវាបង្កើតជារន្ធឆ្លងកាត់ភ្នាស។
O	
ob- prefix denoting against.	អុប- (បុព្វបទ) មានន័យថា ប្រឆាំង។
obdiplostemous (of plants) Having the stamens in two whorls, where the outer ones are opposite the petals and the inner ones opposite the sepals.	កេសរលេខ្លួនតម្រៀមជាពីរចំនួនស្លាស់គ្នា (អំពីរុក្ខជាតិ) មានកញ្ចុំកេសរលេខ្លួននៅលើរងពីរ ដែលរងស្ថិតនៅខាងក្រៅ គឺឈមនឹងស្រទាប់ ចំណែកឯរងស្ថិតនៅខាងក្នុង គឺឈមនឹងគ្របក។
obesity A condition characterized by excessive body fat.	ភាពទាត់ទោត ស្ថានភាពដែលសំគាល់ដោយខ្លាញ់ក្នុងសារពាង្គកាយច្រើនហួសហេតុ។
objective The lens in a compound microscope that magnifies the object being observed.	កែវពង្រីកក្រោម ឬ អុបសិបទិប កែវពង្រីកស្ថិតនៅក្នុងអតិសុខុមទស្សន៍សមាស ដែលពង្រីកវត្ថុដែលត្រូវមើល។
obligate An organism that can only live in one environment. e.g. Humans can only live in an atmosphere containing oxygen.	ចាំបាច់ ការវិវត្តដែលអាចរស់នៅតែក្នុងបរិស្ថានមួយប៉ុណ្ណោះ។ ឧ. មនុស្សអាចរស់បានតែក្នុងបរិស្ថានដែលមានអុកស៊ីសែនប៉ុណ្ណោះ។
obligate anaerobe Anaerobic bacteria that are poisoned by oxygen.	បាត់កេរីមិនត្រូវការខ្យល់ចាំបាច់ បាក់តេរីមិនត្រូវការខ្យល់ ដែលត្រូវបានបំពុលដោយអុកស៊ីសែន។
obligate intracellular parasites Infectious particles (viruses) that can function only when inside a living cell.	បរាសិតក្នុងកោសិកាចាំបាច់ វីរុសដែលអាចមានសកម្មភាពតែនៅក្នុងកោសិកាមានជីវិត។
oblong 1. (of a plant) Having one axis longer than the	1. វាងវែង (អំពីរុក្ខជាតិ) មានអ័ក្សមួយវែងជាងអ័ក្សមួយទៀត។

other. 2. (of a leaf) Being elliptical.	2. រាងមូលរង្វង់ (អំពីស្លឹក) រាងពងក្រពើ។
observation The process of using the senses to record events.	ការសង្កេត ដំណើរនៃការប្រើវិញ្ញាណដើម្បីកត់ត្រាហេតុការណ៍។
obsolete Outdated, or no further use, gradually disappearing.	ដែលលែងប្រើ ហួសសម័យ ឬគេលែងប្រើ បន្ទាប់មកក៏បាត់តែម្តង។
obtuse Blunt.	ឆាល
Occam's razor A principle of logic that suggests that the best explanation of an event is the simplest, using the fewest assumptions of hypotheses.	ទ្រឹស្តី Occam គោលការណ៍ដ៏សមហេតុផលមួយ ដែលស្នើឡើងថា ការពន្យល់ព្រឹត្តិការណ៍ដ៏ល្អបំផុត គឺការបន្យល់ងាយបំផុតនិងប្រើការសន្និដ្ឋាននៃសម្មតិកម្មតិចបំផុត។
occipital Relating to the posterior part of the skull.	ពាយ ដែលទាក់ទងទៅនឹងផ្នែកខាងក្រោយនៃលលាដ៍ក្បាល។
occipital condyle A projection of bone at the back of the vertebrate skull which connects with the vertebral column. It is absent in most fish.	គន្តាត់ឆ្អឹង ផ្នែកលយនៃឆ្អឹងនៅផ្នែកក្រោយរបស់លលាដ៍ក្បាលសត្វឆ្អឹងកង ដែលភ្ជាប់ជាមួយឆ្អឹងខ្នង។ ត្រីភាគច្រើនគ្មានឆ្អឹងប្រភេទនេះទេ។
occipital lobe The posterior area of the cerebral hemisphere lying behind the parietal lobe and responsible for the interpretation of visual stimuli from the retina.	កំពូកខ្នងខាងក្រោយ តំបន់ខាងក្រោយរបស់អឌ្ឍគោលខួរ គឺស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោយកំពូកចំហៀង។ វាភ្ជាប់នៅក្នុងបកប្រែរំលោភចម្លើយពីផែនទីនា។
occiput or occipital region 1. The hard region of the vertebrate cranium. 2. The dorsilateral plates on the head of an insect.	អុកស៊ីតុត ឬ ឆ្អឹងលលាដ៍ខាងក្រោយ 1. តំបន់រឹងនៃលលាដ៍ក្បាលសត្វឆ្អឹងកង។ 2. បន្ទះចំហៀងខាងខ្នងនៃក្បាលរបស់សត្វល្អិត។
occlusion Blocking off, closing.	ការបិទ ឬ ការស្ទុះ
OC-DNA <i>abbrev.</i> Open Circular DNA.	ADN រង្វង់បើក
oceanic Occurring in the sea where the depth exceeds 200 m.	លែងហរសាគរ ដែលកើតឡើងនៅក្នុងសមុទ្រ ដែលមានជម្រៅលើសពី ២០០ម៉ែត្រ។
oceanodromous Migrating only within the sea, not entering fresh water.	បម្លាស់ទីតែក្នុងទឹកស្រាវ បម្លាស់ទីតែនៅក្នុងសមុទ្រ គឺមិនចូលទៅក្នុងទឹកសាបទេ។
ocellus A simple, pigmentcontaining photoreceptor found in a variety of unrelated invertebrates.	ស្នាមភ្នែក ចូលពន្លឺទោលមានជាតិពណ៌នៃសត្វឥតឆ្អឹងកងជាច្រើនផ្សេងៗគ្នា។
ochre codon A codon that does not code for the insertion of an amino acid into a polypeptide chain, but signals chain termination. The ochre codon is UAA. See stop codon.	កូដុងស្តុបប្រហាម កូដុងដែលមិនចំលងក្រមសម្រាប់ការបន្ថែមអាស៊ីតអាមីនូចូលទៅក្នុងប្រាក់ប៉ូលីប៊ីប៊ីត ប៉ុន្តែអោយសញ្ញាការបញ្ចប់ប្រាក់។ កូដុងប្រហាម គឺ UAA។ សូមមើលពាក្យ កូដុងស្តុប។
ochrea or ocrea A sheath formed by the fusion of two stipules round a stem to form a tube.	ខ្នាយស្នូបជាន់គ្នាស្នូប ស្រោមដែលកើតឡើងពីការរលាយចូលគ្នារវាងខ្នាយស្នូបពីរនៅជុំវិញទងមួយ បង្កើតបានជាបំពង់មួយ។
ocotopod Any cephalopod mollusc of the order Octopoda, including eight-armed molluscs such as the octopus.	អុតូតូត សប្បីសត្វសេដាឡូប៉ូតទាំងឡាយ នៃលំដាប់អុកតូប៉ូដា រួមមានសប្បីសត្វដៃដង ដូចជាមីក។
oct- or octo- prefix denoting eight.	អកថ- ឬ អកដូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ៨។
octad The eight ascospores contained in a fungal ascus.	អកថេត អាសូស្យូទាំង៨ ដែលស្ថិតនៅខាងក្នុង អាសូរបស់ផ្សិត។
octet rule Chemical stability is implied if an atom has a set of eight outer electrons (sp electrons). Note that hydrogen does not obey this rule.	វិធានអុតេត ស្ថិរភាពគីមីត្រូវបានបញ្ជាក់បើសិនជាអាតូមមួយមានអេឡិចត្រុងប្រាំបីនៅស្រទាប់ក្រៅបង្អស់ (sp អេឡិចត្រុង)។ កត់សំគាល់ថាអ៊ីដ្រូសែនមិនគោរពតាមវិធាននេះទេ។
octoploid A cell or an individual having eight sets of chromosomes (8n), i.e. four times the diploid number.	អកដូប្លូអ៊ីត កោសិកាមួយ ឬឯកត្តមួយ ដែលមាន៨ក្រូម៉ូសូម(8n) គឺ៤ដងនៃចំនួនឌីប្លូអ៊ីត។
ocular The lens in a compound microscope that magnifies the image produced by the objective lens.	មុគុយលែ កែវពង្រីកក្នុងអតិសុខុមទស្សន៍សមាស ដែលពង្រីករូបភាពដែលបង្កើតដោយកែវពង្រីកអុបសិចទីប។
oculo- prefix denoting the eye.	មុគុយឡូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ភ្នែក។
oculomotor nerve The third cranial nerve of vertebrates, that innervates the muscles which move	សរសៃម៉ូទីវ៉ែត សរសៃលលាដ៍ក្បាលទី៤របស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលផ្តល់វិញ្ញាណដល់សាច់ដុំ ដើម្បីធ្វើអោយគ្រាប់ភ្នែកមានចលនា។

the eyeball.	
OD <i>abbrev.</i> optical density.	អក្សរកាត់របស់ពាក្យ ដង់ស៊ីតេអុបទិច ។
odd-toed ungulate See perissodactyla.	ក្រចកសេស សូមមើលពាក្យ ប្រាមទោល។
Odonata The order of insects which includes the dragonflies and damselflies.	អូដូណាតា លំដាប់សត្វល្អិត ដែលរួមមានសត្វកន្ទុយ និងដាំសែលហ្គាយ។
odonto- <i>prefix.</i> denoting the teeth.	អូដូតូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ធ្មេញ។
odontoblasts The cells that give rise to dentine in vertebrate teeth and to simple teeth in invertebrates.	អូដូតូប្លាស្ត កោសិកាដែលវិវត្តទៅជាដងទឹកនៅក្នុងធ្មេញរបស់សត្វឆ្អឹងកង និងទៅជាធ្មេញធម្មតារបស់សត្វឥតឆ្អឹងកង។
odontoid process A projection of the second vertebra (the axis), allowing the atlas to rotate and thus move the head round.	ផ្ចិតអូដូតូអ៊ីត ផ្នែកលយរបស់ឆ្អឹងកងទី២(អ័ក្ស) ធ្វើអោយអាតឡាសវិលបាន ដូច្នេះក្បាលអាចធ្វើចលនាវិលជុំវិញបាន។
oedema or edema A swelling of tissues caused by the capillary blood vessels passing out water into the surrounding tissues, and so increasing the intercellular fluid content.	ការហើមជាលិកា ការឡើងប៉ោងជាលិកា បណ្តាលមកពីសរសៃប្តូរបញ្ជូនទឹកចូលទៅក្នុងជាលិកានៅជុំវិញនោះ ដូច្នេះធ្វើអោយកើននូវបរិមាណសារធាតុរាវនៅចន្លោះកោសិកា។
Oedogonium A genus of filamentous algae.	អ៊ីដូហ្គូនៀម ពួកមួយរបស់សារាយសរសៃ។
oesophagus See esophagus	ចំពង់អាហារ
oestradiol An oestrogen produced by the follicle cells of the vertebrate ovary. It promotes oestrus and the development of the endometrium, and stimulates ICSH secretion.	អ៊ីស្ត្រូដ្យូល អ៊ីស្ត្រូសែនផលិតដោយកោសិកាផូលីគុលរបស់អូវែរីសត្វឆ្អឹងកង។ វាជម្រុញការបង្កើនកំដៅ និងជម្រុញការវិវត្តន៍របស់ក្លាសស្យូន និងភ្លោចការបញ្ចេញICSH។
oestrogen See estrogen	អ៊ីស្ត្រូសែន
oestrous cycle See estrous cycle	វដ្តកំដៅ
oestrus (estrus) or 'heat' A period lasting from 5 to 60 days, when most adult female animals desire and allow copulation. It is when ovulation has occurred and so fertilisation is most likely.	អ៊ីស្ត្រូស៊ីស ឬ កំដៅ រយៈពេលពី៥ ដល់៦០ថ្ងៃដែលសត្វញីពេញវ័យភាគច្រើនមានចំណង់ និងអនុញ្ញាតិអោយមានការពាក់គ្នា។ វាកើតមាននៅពេលមានដំណើរអូវុល និងច្រើនតែមានការបង្កកំណើត។
offspring Descendants of a set of parents.	កូន កូនរបស់មេបា។
oil-immersion lens An objective lens used to examine objects at very high magnification (at least 1000x) that uses oil to fill gap between the lens and the slide.	កែវពង្រីកច្រើនប្រេង កែវពង្រីកអុបសិចទីប ប្រើសម្រាប់ពិនិត្យវត្ថុធាតុ នៅកម្រិតពង្រីកយ៉ាងខ្ពស់ (យ៉ាងហោចនៅកម្រិត១០០០ដង) ដែលប្រើប្រែងបំពេញចន្លោះរវាងកែវពង្រីក និងបន្ទះឡាម។
oils Triacylglycerols that are liquids at room temperature.	ប្រេង ទ្រីអាស៊ីលគ្លីសេរ៉ុលដែលរាវនៅសីតុណ្ហភាពក្នុងបន្ទប់។
Okazaki fragment The small, discontinuous strands of DNA produced during DNA synthesis. See appendix 2.	អុខាស៊ី Okazaki ប្រវែង ដាច់ៗគ្នាដែលត្រូវបានបង្កើតក្នុងពេលសំយោគADN។
oleic acid An unsaturated, oily liquid found in almost all natural fats, and used in cosmetics, lubricating oils and soaps.	អាស៊ីតអូលេអ៊ិច សារធាតុប្រេងមិនផ្អែក មាននៅស្ទើរតែគ្រប់ប្រេងធម្មជាតិទាំងអស់ និងត្រូវបានប្រើនៅក្នុងគ្រឿងសម្អាង(លើស្បែក សក់ មុខ) ប្រេងរំអិល និងសាប៊ូជុំ។
olein A fat, found in both plants and animals, that contains oleic acid (oleate).	អូលីន ខ្លាញ់ មានទាំងនៅក្នុងរុក្ខជាតិ ទាំងក្នុងសត្វ ដែលមានផ្ទុកអាស៊ីតអូលេអ៊ិច(អូលេអាត)។
olfaction The sense of smell, in which there is chemoreception of molecules suspended in the air.	ការដឹងខ្លួន ឥន្ទ្រីយ៍ក្លិន ដែលមានម៉ូលេគុលគីមីចូល អណ្តែតនៅក្នុងខ្យល់។
olfactory epithelium The cells of the nasal cavity that respond to chemicals.	អេពីតេលូមូសេនិញ្ញាណ កោសិកាប្រហោងច្រមុះដែលឆ្លើយតបទៅនឹងធាតុគីមី។
olfactory lobe A part of the brain in vertebrates concerned with smell.	កំពកមូសេនិញ្ញាណ ផ្នែកមួយរបស់ខួរក្បាលសត្វឆ្អឹងកងដែលទាក់ទងទៅនឹងក្លិន។
olfactory neurone One of a number of ciliated cells found in nasal epithelium which act as chemoreceptors, transmitting signals via the olfactory nerve.	ណឺរ៉ូនមូសេនិញ្ញាណ កោសិកាពាមមួយចំនួន ដែលមាននៅអេពីតេលូមូសេនិញ្ញាណ ដែលមាននាទីជាគីមីចូល ដោយបញ្ជូនសញ្ញាតាមរយៈសរសៃប្រសាទមូសេនិញ្ញាណ។

olfactory Pertaining to the sense of smell.	នៃឋានវិញ្ញាណ ទាក់ទងនឹងវិញ្ញាណនៃភ្លិន ។
oligo- <i>prefix</i> denoting a few or little.	អូលីហ្គូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ពីរបី ឬតិច ។
Oligocene epoch An epoch of the tertiary period occurring between 38 and 26 million years ago, when modern fauna and flora appeared and the rise of birds and mammals continued.	យុគអូលីហ្គូស៊ីន យុគនៃសម័យកាលទី៣ កើតឡើងនៅរវាងពី៣៨ ទៅ ២៦លានឆ្នាំមុន ដែលនៅពេលនោះ ពពួកសត្វ និងរុក្ខជាតិសម័យថ្មីចាប់ផ្តើមលេចឡើង និងបន្តកើនឡើងនូវបក្សីនិងថនិកសត្វ ។
Oligochaete Any annelid worm of the class Oligochaeta, including the earthworms characterized by a lack of parapodia (projections from the body), few chaetae, lack of a well-developed head and internal fertilization.	អូលីហ្គូខេត ដង្កូវអាណេលីតក្នុងថ្នាក់អូលីហ្គូខេត រួមមានជន្លួន ដែលមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយ ការគ្មានប៉ារ៉ាប៉ូដៀ(ផ្នែកលយចេញពីសារពាង្គកាយ) មានយំតេពីរទៅបីក្បាលគ្មានការវិវត្តន៍ល្អ និងបន្តពូជខាងក្នុង ។
oligolecithal (of an egg) Having little yolk.	មានស៊ីតឡើងតិច (អំពីស៊ីត) ។
oligolectic (of bees) Collecting pollen from only a few kinds of flower.	អូលីហ្គូឡិចមីត (អំពីឃ្មុំ) ប្រមូលគ្រាប់លម្អងពីផ្កា តែពីរទៅបីប្រភេទ ប៉ុណ្ណោះ ។
oligomer A molecule consisting of only a small number of monomers.	អូលីហ្គូមែរ ម៉ូលេគុលមួយដែលបង្កឡើងពីម៉ូណូមែរ តែមួយចំនួនតូច ប៉ុណ្ណោះ ។
oligonucleotide-directed mutagenesis A form of <i>in vitro</i> mutagenesis involving the use of a synthetic oligonucleotide to introduce a specific mutation into a DNA sequence at a predetermined site.	កំណត់យុទ្ធសាស្ត្រទូទៅដោយប្រើអូលីហ្គូនុយក្លេអូទីត ទម្រង់មួយនៃការបង្កើតមុយតាស្យុងនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ ទាក់ទងការប្រើអូលីហ្គូនុយក្លេអូទីតសំយោគ ដើម្បីបង្កមុយតាស្យុងយថាប្រភេទ នៅក្នុងតំណលំដាប់AND មួយ គឺនៅត្រង់តំបន់ដែលបានកំណត់ជាមុន ។
oligonucleotides A short sequence of nucleotides.	អូលីហ្គូនុយក្លេអូទីត តំណលំដាប់ខ្លីនៃនុយក្លេអូទីត ។
oligophagous Feeding on only a few species of food plants.	ដែលស៊ីត្រូវជាតិតែពីរបីប្រភេទ
oligosaccharides Carbohydrates that contain two to ten mono-saccharides, such as table sugar and milk sugar (disaccharides).	អូលីហ្គូសាការីត កាបូអ៊ីដ្រាតដែលមានម៉ូណូសាការីតពីរទៅដប់ ដូចជា ស្ករស និងស្ករទឹកដោះ (ឌីសាការីត) ។
oligothermic Capable of living in low-temperature conditions.	ដែលរស់នៅបាននៅសីតុណ្ហភាពទាប
oligotrophic 1. (of water bodies such as lakes) Having a poor nutrient supply and relatively little production of organic material. 2. (of plants) Associated with low levels of nutrition.	ដែលមិនសូវមានសារធាតុចិញ្ចឹម 1. (អំពីអង្គទឹក ដូចជាបឹង) មិនសូវមានសារធាតុចិញ្ចឹម និងមានការផលិតសារធាតុសរីរាង្គតិចតួច ។ 2. (អំពីរុក្ខជាតិ) ទាក់ទងនឹងភាពដែលមិនសូវមានសារធាតុចិញ្ចឹម ។
omasum One of four chambers in the ruminant stomach, lying between the fermentation section and the true stomach.	អូម៉ាស៊ីម ថតមួយក្នុងចំណោមថតទាំងបួនរបស់ក្រពះសត្វទំពារអៀង គឺស្ថិតនៅរវាងផ្នែកលឿង និងក្រពះពិត ។
ombrogenic or ombrogenous (of peat bogs) Dependent upon rainfall.	អុមប្រូជេនស៊ីក ឬ អុមប្រូជេនលីស (អំពីការពុកផុយរបស់រុក្ខជាតិ) អាស្រ័យទៅតាមកម្រិតភ្លៀងធ្លាក់ ។
ommatidium (pl. ommatidia) Individual parts of the compound eye of insects and other arthropods. Each ommatidium contains a group of retinal cells surrounded by pigment cells and has its own lens.	ឯកតាត្រួតសមាស ផ្នែកនីមួយៗនៃភ្នែកសមាសរបស់សត្វល្អិត និងអាកត្រូប៉ូតផ្សេងទៀត ។ ឯកតាភ្នែកនីមួយៗមានកោសិកាផ្សេងៗមួយក្រុម ដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយកោសិកាជាតិពណ៌ និងមានកែវភ្នែករបស់វា ។
omnivore A consumer that eats both plants and animals.	សព្វាសី អ្នកប្រើប្រាស់ដែលស៊ីទាំងរុក្ខជាតិ ស៊ីទាំងសត្វ ។
onchosphere The newly hatched larva of a tapeworm which subsequently develops into a cysticercus.	អុចតូស្វែរី កូនញាស់របស់តេញ៉ាទើបកើតថ្មី ដែលបន្ទាប់មកនឹងវិវត្តទៅជាស៊ីស្តិស្វែរី ។
oncogene A gene whose activity promotes uncontrolled cell growth i.e. cancer in eukaryotic cells.	សែនបង្កជំងឺមហារីក សែនដែលមានសកម្មភាពជំរុញដល់ការលូតលាស់មិនកំណត់ ។ ឧទាហរណ៍ ជំងឺមហារីកនៃកោសិកាអ៊ីកើយ៉ូត ។
oncogenesis The induction of cancer, sometimes by an oncogene.	កំណើតមហារីក ការកើតជំងឺមហារីក ជួនកាលបង្កដោយសែនបង្កជំងឺមហារីក ។
onomatopore See type.	អូណូម៉ាតូផ សូមមើលពាក្យ ប្រភេទ ។
ontogenetic Relating to the development of an	អុចតូសែនេទិច ដែលទាក់ទងទៅនឹងការលូតលាស់នៃឯកត្តៈមួយ ។

individual organism.	
ontogeny The development of an individual from egg to old age (senescence).	អនុវិវឌ្ឍន៍ ការលូតលាស់នៃឯកត្តៈមួយពីស៊ីតរហូតដល់ចាស់។
onycho- <i>prefix</i> denoting a nail.	អូណូ - (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្រចក។
Onychophora A small subphylum of primitive arthropods containing the single genus <i>peripatus</i> . They are worm-like, each segment having clawed limbs.	អូណូផូរ៉ា សាខារងកូចមួយរបស់អាត្រូប៉ូតសម័យ ដើម រួមមានពួក <i>Peripatus</i> តែមួយគត់។ វាមានលក្ខណៈស្រដៀងដង្កូវ ដែលអង្កត់នីមួយៗ មានជើងដង្កៀប។
oo- <i>prefix</i> denoting an egg.	អូអូ - (បុព្វបទ) មានន័យថា ស៊ីត។
oocyst The cyst which contains the conjugating gametes in sporozoans.	អូអូស៊ីស្ត គឺស្តដែលមានផ្ទុកកាម៉ែតូរមនៅក្នុងស្បៀងស្បៀង។
oocyte An early stage in gametogenesis of female animals, 'primary' oocytes being diploid and 'secondary' oocytes, haploid, having undergone the first meiotic division. Human females are born with the primary oocytes already formed, which may increase the risk of nondisjunction of chromosomes. See also Down's syndrome.	អូអូស៊ីត ដំណាក់ដំបូងនៃកំណកាម៉ែតរបស់សត្វញី ដែលអូអូស៊ីតទី១ គឺឌីប្លូអ៊ីត ចំណែកអូអូស៊ីតទី២ គឺអាប្លូអ៊ីត ដែលបានធ្វើចំណែកមេយ៉ូស ទី១។ មនុស្សស្រីកើតមកមានអូអូស៊ីតទី១រួចជាស្រេច ដែលអាចមានកំណើន នៃការគ្រោះថ្នាក់ បណ្តាលមកពីការមិនផ្តាច់ចេញពីគ្នានៃក្រូម៉ូសូម។ សូមមើលពាក្យ រោគសញ្ញាដោន។
oogamy Sexual reproduction in which the male gamete is flagellated and the female gamete is a larger, non-motile egg cell.	អូអូការមី ការបន្តពូជដោយភេទ ដែលកាម៉ែតឈ្មោលមានផ្លាសែល និង កាម៉ែតញីធំជាង និងអចល័ត។
oogenesis The specific name given to the gametogenesis process that leads to the formation of eggs.	អំណាចអូអូស៊ីត II គឺជាឈ្មោះដែលគេដាក់ទៅលើដំណើរការកំណកាម៉ែត ដែលនាំទៅដល់ការបង្កើតអូអូស៊ីត II។
oogonium An eggproducing structure found in some plants.	អូអូកូនី ទម្រង់ផលិតកាម៉ែតញីក្នុងរុក្ខជាតិមួយចំនួន។
oology The study of the eggs of birds.	ស៊ីតបក្សីវិទ្យា ការសិក្សាអំពីស៊ីតរបស់បក្សី។
Oomycota (oomycetes) Aquatic and terrestrial fungus-like organisms, traditionally classified with the fungi, and according to some authorities, placed in the mastigomycotina. However, unlike most fungi, many oomycetes have a cell wall that appears to contain not chitin but cellulose, and they typically produce motile zoospores, with two equal flagella, in asexual reproduction. eg. <i>Phytophthora infestans</i> , which causes potato blight.	អូអូមីកូតា (អូអូម៉ាយស៊ីត) ការរស់ដូចផ្សិត មានទាំងក្នុងទឹក ទាំងលើ គោក។ កាលពីមុន ពួកនេះត្រូវបានគេចាត់ចូលជាមួយផ្សិត និងអាស្រ័យទៅ តាមច្បាប់ខ្លះ គេដាក់វាចូលទៅក្នុងម៉ាស៊ីហ្វូមីកូណា។ ប៉ុន្តែមិនដូចជាផ្សិត ភាគច្រើនទេ អូអូម៉ាយស៊ីតជាច្រើនមានភ្នាសគ្រោងដែលមានផ្ទុកសែលុយ ឡូស គឺមិនមែនជាគីទីនទេ ហើយវាបង្កើតសូអូស្បៀមានចលនា ដែលមាន ផ្លាសែលពីរស្មើគ្នា នៅក្នុងដំណើរការបន្តពូជដោយឥតភេទ។ ឧទាហរណ៍ <i>Phytoph-thora infestans</i> ដែលបង្កជំងឺលើដំឡូងបារាំង។
oosphere The large, nonmotile female gamete formed in an oogonium.	អូអូស្បៀ កាម៉ែតញីធំៗគ្មានចលនា ត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងអូអូហ្វូស្បៀម។
oospore The thick-walled spore found, for example, in some fungi, and arising from the fertilization of the oosphere derived from an oogonium.	អូអូស្បៀ ស្បៀមានភ្នាសគ្រោង ខ្លះ មានចំពោះផ្សិត និងកើតចេញពីការបង្ក កំណើតរបស់អូអូស្បៀ ដែលមានប្រភពមកពីអូអូហ្វូស្បៀម។
oostegites The thoracic limb plates found in some crustaceans that form a brood pouch.	អូអូស្តេហ្ស៊ីត បន្ទះអវយវៈផ្នែកទ្រូង មានចំពោះពួកគ្រុស្តាសេមួយចំនួន ដែលបង្កើតជាទម្រង់ថង់សម្រាប់ផ្ទុកពង។
ootheca A case around the eggs of some insects.	ស្រោមស៊ីត ស្រោមនៅជុំវិញស៊ីតរបស់សត្វល្អិតខ្លះ។
OP See osmotic pressure.	សម្ពាធអូស្នូស
OP value See osmotic potential.	តម្លៃម៉ូតូស្តូស្នូស សូមមើលពាក្យ ប៉ូតង់ស្យែលអូស្នូស។
opal codon The codon UGA which does not code for any amino acid but causes chain termination. See stop codon.	កូដុងស្តុបខៀវ កូដុង UGA ដែលមិនចំលងក្រមសំរាប់អាស៊ីតអាមីនេទេ ប៉ុន្តែធ្វើអោយមានការបញ្ចប់នៃច្រវាក់។ សូមមើលពាក្យ កូដុងស្តុប។
open circulatory system A circulatory system in which blood is not entirely contained in vessels.	ប្រព័ន្ធរបត់ឈាមបើក ប្រព័ន្ធរបត់ឈាម ដែលឈាមមិនស្ថិតនៅក្នុង សរសៃឈាមទេ។
open population A population into which gene flow is freely possible.	ប៉ូពុលយ៉ាស្តុបខៀវ ប៉ូពុលយ៉ាស្តុបមួយ ដែល មានលំហូរសែនដោយ សេរី។
open reading frame (ORF) A sequence of nucleotide bases between an initiation codon and a nonsense	តំណលំដាប់អនន្ត តំណលំដាប់នុយក្លេអូទីត នៅរវាងកូដុងចាប់ផ្តើម

codon.	និងកូដុងបញ្ចប់។
open-circular DNA (OC-DNA) The non-supercoiled conformation adopted by a circular double-stranded DNA molecule, when one or both of the polynucleotide chains contains a nick. See supercoiled DNA. Compare covalently closed circular DNA.	ADN ខ្វែងមើត ក្នុងដេម៉ាស្យុងមិនអង្គុញខ្លាំងនៃមូលេគុល ADN រង្វង់មូល ច្រវាក់ទ្វេ នៅពេលដែលច្រវាក់ប៉ូលីនុយក្លេអូទីតមួយ ឬទាំងពីរមានចន្លោះ។ សូមមើលពាក្យ ADN អង្គុញខ្លាំង។ ប្រៀបធៀប ADN រង្វង់មូលបិទជិតដោយ សម្ព័ន្ធកូរ៉ាឡុង។
operant conditioning A form of learning in which a certain response to a stimulus is reinforced.	ការបង្កើតលក្ខខណ្ឌពិសោធន៍ ទម្រង់នៃការរៀនដែលតំណបរំញោចខ្លះ ប្រព្រឹត្តទៅដោយការផ្តល់រង្វាន់។
operator region A region of a DNA molecule that interacts with a specific repressor protein to control the expression of an adjacent gene or gene set.	តំបន់ស្របតម្កិការ តំបន់មួយរបស់មូលេគុល ADN ដែលមានអន្តរកម្មជាមួយប្រូតេអ៊ីនបង្កាក់យថាប្រភេទដើម្បីត្រួតពិនិត្យការសំដែងចេញនៃសែន ជាប់គ្នា ឬក្រុមសែនមួយ។
operator See operon.	អូបេរ៉ាទ័រ សូមមើលពាក្យ អូបេរ៉ុង។
operculum 1. The gill cover in bony fish. 2. The lid of the sporangium in mosses.	គំបរប្រសិ 1. គំបរប្រសិក្រីផ្តឹង។ 2. គំបរប្រសិរងរបស់ស្លែ។
operon Set of genes in bacteria that work together. Genes within the operon are either turned on or off collectively.	អូបេរ៉ុង ក្រុមសែនបាក់តេរីដែលធ្វើការរួមគ្នា។ សែនអូបេរ៉ុងអាចត្រូវបាន ផ្តាច់ចេញឬភ្ជាប់គ្នាទាំងអស់។
operon model A concept of gene regulation in which production of an enzyme is induced by the presence of the substrate and then repressed by the absence of the substrate. See induction, repression.	គំរូអូបេរ៉ុង បញ្ហាគំរូសែន ដែលការបង្កើតអង់ស៊ីមត្រូវបានជំរុញដោយ វត្ថុមានស៊ុបស្ត្រាត និងបន្ទាប់មកត្រូវបានបង្កាក់ទៅវិញដោយអវត្ថុមាន ស៊ុបស្ត្រាត។ សូមមើលពាក្យ induction , repression។
Ophidia 1. A suborder of the Squamata, comprising the snakes. 2. (in some classifications) A separate order of the Reptilia.	អូភីឌី 1. លំដាប់រងរបស់ស្វាម៉ាតា ដែលរួមមានដូចជាសត្វពស់។ 2. (នៅ ក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ខ្លះ) លំដាប់ផ្សេងមួយទៀតរបស់រង្សីលៀ(ឧរង្គសត្វ)។
Ophiuroidea A Class Of echinoderms, comprising the brittle stars.	អូភីយូរ៉ូអ៊ីដេ ថ្នាក់មួយរបស់អេគីណូឌែម រួមមានពួកផ្កាយសមុទ្រម្យ៉ាង។
ophthalmic Of or relating to the eye.	នៃបង្កុរោត
opiate A narcotic substance derived from opium.	អូប៊ីយ៉ាត សារធាតុណាតូទិច មានប្រភពមកពីអាគៀន។
opisth- prefix denoting behind.	អូភីស- (បុព្វបទ) មានន័យថា ខាងក្រោយ។
opisthosoma The posterior part of the main body in arachnids.	អូភីសូម៉ា ផ្នែកខាងក្រោយនៃតួខ្លួនអាវីគ្គីត។
opportunistic 1. (of microorganisms) Capable of causing disease in some circumstances but which under normal conditions are harmless. 2. (of any species) Exploiting new habitats.	នៃឱកាសនិយម 1. (អំពីអតិសុខុមប្រាណ) អាចបង្កជំងឺបាននៅពេលខ្លះ ប៉ុន្តែនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌធម្មតាមិនបង្កជំងឺទេ។ 2. (គ្រប់ប្រភេទទាំងអស់) រកទីលំនៅថ្មី។
opportunic pathogen An organism that does not normally cause a disease, but which can become pathogenic in some circumstances. See secondary infection.	មេរោគឱកាសនិយម ការវស់ដែលធម្មតាមិនបង្កជំងឺទេ ប៉ុន្តែអាចក្លាយ ជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺនៅពេល ខ្លះ។ សូមមើលពាក្យ ការឆ្លងរោគទីប។
opposable (adj) Working opposite each other. eg. Thumb and index fingers.	ដែលផ្ទុយគ្នា ឬ ដែលប្រឆាំងគ្នា ដំណើរការផ្ទុយគ្នាទៅវិញទៅមក។ ឧទាហរណ៍ មេដៃនិងចង្កូលដៃ។
opposite (of two plant organs, such as leaves) Located at the same height on the plant but at opposite sides of the stem.	ឈម (អំពីសរីរាង្គរបស់រុក្ខជាតិ ដូចជាស្លឹក) ស្ថិតនៅគ្រងកំពស់ស្មើគ្នា លើរុក្ខជាតិ ប៉ុន្តែស្ថិតនៅផ្នែកម្ខាងម្នាក់នៃដើម ឬទង។
opposite phyllotaxis Leaves occurring in pairs at a node.	ស្ត្រីកឈម ស្លឹកដែលតម្រៀបជាគូៗគ្នានៅតាមថ្នាំងនីមួយៗ។
opsin A protein that occurs in rods and cones of the retina of the eye, which combines with retinal, or retinal, to form visual pigments.	អុបស៊ីន ប្រូតេអ៊ីនមាននៅក្នុងកោសិកាដំបង និង កោសិកាកោនរបស់ រោទ័នភ្នែក ដែលផ្សំជាមួយរោទ័ន បង្កើតបានជាជាតិពណ៌ភ្នែក។
opsonin A type of antibody which binds to antigens, increasing their susceptibility to phagocytosis by other antibodies.	អុបសូនីន ប្រភេទមួយនៃអង់ទីករ ដែលគោងជាប់ទៅនឹងអង់ទីសែន ដើម្បី ជម្រុញនូវដំណើរការភ្ជាប់ស៊ីតូស ដោយអង់ទីករផ្សេងៗទៀត។
optic chiasma A point under the hypothalamus of the brain where the two optic nerves meet and cross	ខ្វែងអុបស៊ីន ចំណុចនៅខាងក្រោម អ៊ីប៉ូតាលាមុសរបស់ខួរក្បាល ដែល

over, so that stimuli from each eye are interpreted in the optic lobe of the opposite side of the brain.	ជាកន្លែងដែលសរសៃប្រសាទអុចទិចទាំងពីរជួបគ្នា និងគង់លើគ្នា ដូច្នេះ វិញ្ញាប័ត្រដែលបានមកពីភ្នែកម្ខាង ត្រូវបានបង្រៀមដោយកំពកអុចទិចរបស់ ភ្នែកម្ខាងទៀតនៃខួរក្បាល។
optic lobes The parts of the brain that process visual information.	កំពកអុចទិច ផ្នែកនៃខួរក្បាលដែលទទួលនិងវិភាគព័ត៌មានគំហើញ។
optic Of or relating to the eye or to vision.	អុចទិច ទាក់ទងជាមួយភ្នែក ឬគំហើញ។
optic vesicle An embryological structure of vertebrates, which eventually gives rise to the optic cup.	ថង់អុចទិច ទម្រង់អំប្រើយ៉ូងរបស់សត្វផ្អែមកង ដែលបន្ទាប់មកនឹងវិវត្តទៅ ជាពែងអុចទិច។
optical density A spectrophotometric measurement of light scattered by a suspension at a particular wavelength.	ដង់ស៊ីតេអុចទិច រង្វាស់ស្បៀងត្រូហ្វូតូម៉ែត្ររបស់ពន្លឺ ដែលបានសាយនៅ ជំហានរលកយថាប្រភេទ។
optimum A situation in which the best response is obtained.	ប្រសើរម៉ែតុស ស្ថានភាពដែលទទួលបាននូវចម្លើយតបយ៉ាងល្អបំផុត។
oral groove An opening in a paramecium through which food is ingested.	ចន្ទូរោត រន្ធប្រហោងនៃប៉ារ៉ាមេស៊ី ដែលអាហារត្រូវបានលេបចូល។
oral Of or relating to the mouth or to its uses.	នៃមាត់ ទាក់ទងជាមួយមាត់ ឬការប្រើមាត់។
orbicular Rounded.	វង់មូល
orbit The hole in the vertebrate skull that contains the eye.	ប្រឡង់ភ្នែក ប្រហោងនៅក្នុងលលាដ៍ក្បាលសត្វផ្អែមកងដែលផ្ទុកភ្នែក។
orbital The area surrounding the nucleus of an atom, able to hold a maximum of two electrons.	អរមីតាល់ តំបន់ដែលនៅជុំវិញណ្វៃយ៉ូរបស់អាតូម ហើយអាចផ្ទុក អេឡិចត្រុងយ៉ាងច្រើនបំផុតពីរ។
orbital notation Shorthand for indicating the orbital "addresses" (location) of electrons. An atom with two 1s electrons, two 2s electrons, and a 2p electron could have its orbital population expressed as 1s ² 2s ² 2p ¹ .	តំណសម្គាល់អរមីតាល់ និមិត្តសញ្ញាសំរាប់បង្ហាញទីតាំងអរមីតាល់ នៃ អេឡិចត្រុង។ អាតូមមួយដែលមានអេឡិចត្រុងពីរលើស្រទាប់អេឡិចត្រុង 1s និងអេឡិចត្រុងពីរលើ 2s និងមានអេឡិចត្រុងមួយលើស្រទាប់ 2p ដែល ប៉ូឡូយឡាស្យុងអរមីតាល់អាចត្រូវបានបង្ហាញជា 1s ² 2s ² 2p ¹ ។
order A group of related taxonomic families.	លំដាប់ ក្រុមអំបូរដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នានៅក្នុងការធ្វើចំណែកថ្នាក់។
Ordovician period A period of the palaeozoic era which occurred between 515 and 445 million years ago. Algae, particularly calcareous, reef-building forms, were common as were graptolites, corals and brachiopods. The first armoured fish evolved in the Ordovician.	សម័យកាលអ័រដូវីស្យែន សម័យរបស់យុគប៉ាលេអូស្យូអិច ដែលកើត ឡើងនៅរវាង 515 ទៅ 445 លានឆ្នាំកន្លងទៅ។ សារាយ ជាពិសេសគឺពួក បង្កើតកាល់ស្យូម មានជាទូទៅដូចជាពួកក្រាបតូលីត ផ្កាថ្ម និង ប្រាតិអូប៉ូត។ ត្រីអាមូដំបូងគឺបានវិវត្តនៅសម័យអ័រដូវីស្យែន។
ORF See open reading frame.	តំណលំដាប់អានចំហ
organ A structure composed of several tissues working together to perform a function. eg. heart, stomach, kidney etc.	សរីរាង្គ ទម្រង់ដែលបង្កឡើងដោយជាលិកាច្រើន ហើយដំណើរការមុខងារ មួយរួមគ្នា។ ឧទាហរណ៍: ចេះដូង ក្រពះ តម្រងនោម។
organ of Corti Part in the cochlea that responds to sound.	សរីរាង្គគីរីនី ផ្នែកនៅក្នុងបំពង់រាងកូឡេន ដែលឆ្លើយតបនឹងសម្លេង។
organ system A group of organs working together to perform a function. eg. Blood circulatory system.	ប្រព័ន្ធសរីរាង្គ ក្រុមសរីរាង្គដែលរួមគ្នាដំណើរការមុខងារមួយ។ ឧទាហរណ៍: ប្រព័ន្ធរបត់ឈាម។
organelle Any part of a cell that has a particular structural or functional role, such as flagellum or a mitochondrion.	ធាតុកោសិកា ផ្នែកទាំងអស់របស់កោសិកា ដែលមានទម្រង់ និងមុខងារ យថាប្រភេទ ដូចជាផ្លាសែល ឬមីតូកុងដ្រី។
organic acid A hydrocarbon derivative containing a functional group having the formula -COOH	អាស៊ីតសរីរាង្គ ស្រទ្បាយអ៊ីដ្រូកាបូដែលមានបង្គុំនាទីមួយ និងមានរូបមន្ត -COOH។
organic chemistry The study of carbon chain and carbon ring compounds.	គីមីសរីរាង្គ ការសិក្សាអំពីសមាសធាតុកាបូនខ្សែត្រង់និងសមាសធាតុ កាបូនខ្សែបិទ។
organic compound A chemical compound containing one or more carbon atoms in chain or ring form.	សមាសធាតុសរីរាង្គ សមាសធាតុគីមី ដែលមានអាតូមមួយឬច្រើនស្ថិត នៅក្នុងទម្រង់ខ្សែត្រង់ ឬ ខ្សែបិទ។
organic molecules Complex molecules whose basic units are carbon atoms in chains or rings.	ម៉ូលេគុលសរីរាង្គ កុំផ្លិចម៉ូលេគុល ដែលធាតុបង្កសំខាន់របស់វា គឺអាតូម

	កាបូន ដែលតំរៀបជាខ្សែត្រង់ ឬជាខ្សែប៊ិទ។
organism An individual plant or animal, either unicellular or multicellular.	ភាវូបនីយកម្ម ឬ សារពាង្គកាយ ឯកក្តុះក្តុះជាតិ ឬសត្វដែលអាចជាឯកកោសិកា ឬជាពហុកោសិកា។
organismal theory A theory describing how whole organisms, not cells, are the fundamental organizational units of living organisms; according to this theory, organisms develop by compartmenting the whole organism into cells, not by building the organism from cells.	ទ្រឹស្តីភាវូបនីយកម្ម ទ្រឹស្តីដែលពិពណ៌នាពីការរស់ទាំងមូល (មិនមែនកោសិកាទេ) ថាជាឯកតារូបផ្គុំមូលដ្ឋានរបស់ភាវូបនីយកម្ម។ តាមទ្រឹស្តីនេះ ភាវូបនីយកម្មលាស់តាមរយៈការចែកសារពាង្គកាយទាំងមូលទៅជាកោសិកាជាច្រើន មិនមែនដោយការបង្កើតភាវូបនីយកម្មនោះពីកោសិកាទេ។
organization effect An interaction that occurs between adjacent loci as a result of some features of chromosome organization.	ឥទ្ធិពលនៃការតម្រៀម អន្តរកម្មពិសេសដែលកើតឡើងរវាងទ្រុឌនៅជាប់គ្នា ដោយបណ្តាលមកពីលក្ខណៈនៃការតម្រៀមរបស់ក្រូម៉ូសូម។
organizer Any part of a developing embryo that exerts a morphogenetic stimulus on adjacent parts.	អ្នកតម្រៀម ផ្នែកទាំងឡាយរបស់អំប្រើយ៉ុងកំពុងតែលូតលាស់ ដែលបង្ក រំញោចរូបសាស្ត្រសេនេទិចដល់ផ្នែកទាំងឡាយដែលនៅជាប់នោះ។
organizer region An area in the animal embryo that appears to control the differentiation of cells in that region.	តំបន់តម្រៀម តំបន់មួយរបស់អំប្រើយ៉ុងសត្វ ដែល ត្រួតពិនិត្យដំណើរការ បំបែកឯកទេសរបស់កោសិកានៅក្នុងតំបន់នោះ។
organochlorine An organic chlorine compound, particularly any of a group of insecticides, e.g. DDT.	អ័រហ្គាណូក្លរីន សមាសធាតុក្លរីនរីវាង ជាពិសេសសមាសធាតុទាំងឡាយ ដែលស្ថិតនៅក្នុងក្រុមរបស់ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត ដូចជា DDT។
organogenesis The period during embryonic development of an animal when the main body organs are formed.	កំណត់រីវាង រយៈពេលនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការរីវាងរបស់អំប្រើយ៉ុងសត្វ គឺនៅពេលដែលមានការកើតនូវសរីរាង្គសំខាន់ៗរបស់សារពាង្គកាយ។
organohalogen Organic compound in which a halogen (fluorine, chlorine, bromine, or iodine) has replaced one or more hydrocarbon hydrogens.	អេឡូសែនសរីរាង្គ សមាសធាតុសរីរាង្គដែលអាចសំយោងដូចជា ក្លរូអ៊ីន ឬ អ៊ីយ៉ូត បានជំនួសអ៊ីដ្រូសែនមួយឬច្រើននៃអ៊ីដ្រូកាបូន។
organophosphate A phosphate with insecticidal properties. Organophosphates are probably the most commonly used group of insecticides.	អ័រហ្គាណូផូស្វាត ផូស្វាតដែលមានលក្ខណៈសម្លាប់សត្វល្អិត។ អ័រហ្គាណូ ផូស្វាត គឺប្រហែលជាក្រុមដែលគេប្រើទៅបំផុតរបស់ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត។
organotroph An organism that uses organic compounds as electron donors.	សរីរាង្គជីវិត ភាវូបនីយកម្មដែលប្រើសមាសធាតុសរីរាង្គ ជាអ្នកផ្តល់អេឡិចត្រុង។
orgasm An intense feeling of pleasure during sexual excitement.	ទិវង្គតនៃភេទ សេរីតំណបទៅនឹងរំញោចផ្លូវភេទសំបាប់ ដែល បណ្តាលអោយមានអារម្មណ៍ផ្លូវភេទយ៉ាងខ្លាំង។
ori See origin of replication.	អ័រី សូមមើលពាក្យ ប្រភពស្វ័យដំឡើងទ្វេ។
orientation 1. The response of an organism in taking up a particular position in relation to a particular stimulus. 2. See navigation.	ការបែងចែក 1. តំណបរបស់ភាវូបនីយកម្ម នៅក្នុងការទទួលយកទីតាំងយថា ប្រភេទ ទាក់ទងនឹងរំញោចយថាប្រភេទ។ 2. សូមមើលពាក្យ ការរកទិស។
orifice Any opening or aperture like a mouth.	ទ្រុឌ ប្រហោង ឬទ្រុឌមានលក្ខណៈដូចមាត់។
origin The point of attachment of a muscle to a nonmoving bone.	ប្រភព ចំណុច ឬកន្លែងភ្ជាប់សាច់ដុំទៅនឹងឆ្អឹងអចល័ត។
origin of life The process by which biomolecules, subcellular structures and living cells have come into existence.	ប្រភពនៃជីវិត ដំណើរដែលជីវម៉ូលេគុល ធាតុកោសិកា និងកោសិកា រស់បានកើតឡើង។
origin of replication (on) The specific site on a DNA molecule where replication is initiated.	ប្រភពស្វ័យដំឡើងទ្វេ តំបន់យថាប្រភេទ នៅលើម៉ូលេគុល ADN ដែល ជាកន្លែងនៃការចាប់ផ្តើមស្វ័យដំឡើងទ្វេ។
ornithine cycle See urea cycle.	វដ្តអ័រនីស៊ីន សូមមើលវដ្តអ៊ុយរ៉េ។
Ornithischia A large herbivorous order of dinosaurs, most of which were bipedal, characterized by a bird-like pelvic girdle, which possessed a postpubic bone stretching on each side below the ischium.	អ័រនីស៊ីស លំដាប់តំណាងដ៏ធំមួយរបស់ដោយណ៍ស ដែលភាគច្រើននៃ សត្វទាំងនោះ គឺជាសត្វទ្វេប៉ែត សម្គាល់លក្ខណៈដោយមានឆ្អឹងក្រវាត់ ត្រកាតដូចបក្សី ដែលឆ្អឹងជួសពុយប៊ីក លាតសន្ធឹងនៅចំហៀងនីមួយៗរបស់ អ៊ីសឆៀម។
ornitho- prefix denoting a bird.	អ័រនីថូ (បុព្វបទ) មានន័យថា បក្សី។
Ornithogaea The biogeographical region which includes New Zealand and Polynesia.	អ័រនីថូហ្គាញ៉េ តំបន់ជីវភូមិសាស្ត្រ ដែលមានដូចជាណូវ៉ែលសេឡង់ និង ប៉ូលីនេសៀ។

ornithology The study of birds.	បក្សីវិទ្យា ការសិក្សាអំពីបក្សី។
orogeny Process of crustal uplift or mountain building.	កំណត់ ដំណើររុញទូលសម្បកផែនដីឡើង ឬការកកើតភ្នំ។
orphan Single copy of a gene that is usually found in a group of many identical copies. For example, histone genes are usually present as a group like a family, of several hundred identical copies. A single copy of a histone gene found elsewhere in the genome is said to have lost its family and is regarded as an orphan.	អនេដូ សែនទោលដែលជាធម្មតាមានក្នុងក្រុមនៃសែនដូចគ្នាជាច្រើន។ ឧទាហរណ៍ សែនអ៊ីស្តូនជាធម្មតាលេចឡើងជាក្រុម ដូចជាគ្រួសារមួយដែលមានរាប់រយសែនដូចៗគ្នា។ សែនអ៊ីស្តូនមួយដែលប្រទះឃើញនៅកន្លែងផ្សេងទៀតក្នុងសេណូមត្រូវបានគេនិយាយថា មានការរង្វេងចេញពីគ្រួសាររបស់វា និងត្រូវបានចាត់ទុកជាអនេដូ។
ortho (o) <i>Prefix</i> used to designate substituent position on a benzene ring. The ortho position is immediately adjacent to the parent substituent.	អរតូ- បុព្វបទដែលប្រើសំរាប់បញ្ជាក់ទីតាំងក្រុមជំនួសនៅលើស៊ីចបង់សែន។ ទីតាំងអរតូនៅជាប់នឹងក្រុមជំនួសមេ។
orthokinesis Any random movement in response to a stimulus.	ចលនារំលោភ ចលនាទាំងឡាយ ដែលជាតំណបទៅនឹងរំលោភ។
orthologous genes Any nondental genes found in different species that can be traced back to a common ancestor.	សែនអ៊ែដូឡូក សែនមិនស្គាល់ទាំងឡាយ មាននៅនៅក្នុងប្រភេទផ្សេងៗ ដែលអាចសិក្សាត្រឡប់ទៅរកបុព្វរួមបាន។
Orthoptera An order of the exopterygota, containing grasshoppers, locusts, stick insects and (in some classifications) cockroaches. Most are good runners or jumpers and some have lost the power of flight.	អ៊ែដូឡូវ៉ា លំដាប់មួយរបស់អិចស្តេរីហ្គោតា មាន ដូចជាកណ្តុប សត្វពូត និង(នៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ខ្លះ) កន្លាត។ ភាគច្រើននៃពួកសត្វទាំងនោះ គឺពូកែរត់ឬលោត ហើយមានខ្លះបាត់បង់លទ្ធភាពហើរ។
orthotropism 1. Growth in a straight line, as of tap roots. 2. Movement in the line of stimulation.	1. លូតត្រង់ លូតមានទម្រង់ជាខ្សែត្រង់ ដូចជាការលូតរបស់ឫសកែវ។ 2. ចលនាតាមទិសរំលោភ
orthotropous (of the angiosperm ovule) Having the micropyle directed away from the placenta and erect on the funicle.	ដែលជុះត្រង់ (អំពីអូវុលរបស់អង់ស្សូស្តែម) មានមីក្រូពីលបែរចេញពីកំពកភ្ជាប់អូវុល នឹងបះត្រង់នៅលើទងអូវុល។
os 1. The technical name for a bone. 2. A mouth or mouth-like part.	1. អូស ជាឈ្មោះបច្ចេកទេសរបស់ ឆ្អឹង។ 2. មាត់ ឬ ខ្សែកដូចមាត់ ។
osculum The large aperture in sponges through which water passes out.	ទ្រូ រន្ធដំរបស់អេប៉ុង ដែលទឹកចាកចេញតាមនោះ។
osmic acid See osmium tetroxide.	អាស៊ីតអូសមីច សូមមើលពាក្យ អូសមៀម តេត្រូស៊ីត។
osmium tetroxide or osmic acid A substance used in the fixing of cytological preparations that is characterized by the small amount of distortion it causes.	អូសមៀម តេត្រូស៊ីត ឬ អាស៊ីតអូសមីច សារធាតុប្រើនៅក្នុងការភ្ជាប់ការរៀបចំកោសិកា ដែលមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយមានការរំពើករំពើបន្តិចបន្តួច។
osmometer An instrument used for the measurement of osmotic pressure of a solution.	ឧបករណ៍វាស់សម្ពាធអូសូស ឧបករណ៍ប្រើសម្រាប់វាស់សម្ពាធអូសូសរបស់សូលុយស្យុងមួយ។
osmoreceptor Any of the group of structures in the hypothalamus that respond to changes in osmotic pressure of the blood by means of neurohypophyseal antidiuretic hormone.	អូសូស្តូល ក្រុមទម្រង់នៅក្នុងអ៊ីប៉ូតាលាមុស ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលសម្ពាធអូសូសនៅក្នុងឈាម តាមរយៈអ័រម៉ូនអង់ទីឌីអ៊ីយេទិច ណីវ៉ូអ៊ីប៉ូកីស។
osmoregulation The control of osmotic potential or water potential in organisms.	អូសូស្ត្រូល ការត្រួតពិនិត្យប៉ូតង់ស្យែលអូសូស ឬប៉ូតង់ស្យែលទឹកនៅក្នុងការរស់។
osmosis Process in which two solutions separated by a semipermeable membrane attempt to equalize their concentrations by passing small molecules through the membrane. Biological systems use osmosis to pass water and some nutrients between cells. e.g. The movement of water molecules across a membrane from an area of higher concentration to an area of lower concentration.	អូសូស លំនាំដែលសូលុយស្យុងពីរត្រូវបានព្រែកចេញពីគ្នាដោយគ្នាសអឌ្ឍជ្រាបធ្វើអោយកំហាប់របស់វាស្មើគ្នាដោយការឆ្លងកាត់នៃម៉ូលេគុលតូចៗតាមគ្នាស។ ប្រព័ន្ធដីវសាស្ត្រប្រើអូសូសដើម្បីអោយទឹកនិងសារធាតុចិញ្ចឹមឆ្លងកាត់គ្នាសកោសិកា។ ឧទាហរណ៍: ចលនាម៉ូលេគុលទឹកឆ្លងកាត់គ្នាសពីកន្លែងដែលមានកំហាប់ខ្ពស់ជាងទៅកន្លែងដែលមានកំហាប់ទាបជាង។
osmotic pressure (osmotic potential or solute potential) Measure of the pressure driving the transfer of solvent molecules across a membrane from a solution of low solute concentration to a	សម្ពាធអូសូស រង្វាស់សម្ពាធដែលបណ្តាលមកពីការបញ្ជូនម៉ូលេគុលធាតុរំលាយឆ្លងកាត់គ្នាសពីសូលុយស្យុងដែលមានកំហាប់ធាតុរំលាយទាបទៅសូលុយស្យុងដែលមានកំហាប់ធាតុរំលាយខ្ពស់។ សម្ពាធអូសូសគឺជាសម្ពាធដែល

<p>solution of high solute concentration. Osmotic pressure is the pressure that must be applied to the solution on the more concentrated side of the membrane to equalize the flow of solvent molecules in both directions.</p>	<p>ដែលត្រូវបានអនុវត្តចំពោះសូលុយស្យុងនៅខាងខាងខ្លាំងនៃភ្នាសធ្វើអោយស្មើគ្នាដោយការហូររបស់ម៉ូលេគុលធាតុរំលាយតាមទិសទាំងពីរ។</p>
<p>osmotically active Solutes that can cause a change in a cell's osmotic potential; potassium (K⁺) and other ions are osmotically active.</p>	<p>សារធាតុសកម្មអូស្នូស ធាតុរំលាយដែលអាចបណ្តាលអោយមានការប្រែប្រួលថ្នាក់ស្បែកស្នូសរបស់កោសិកា។ ឧទាហរណ៍៖ អ៊ីយ៉ុងប៉ូតាស្យូម (K⁺) និងអ៊ីយ៉ុងផ្សេងទៀត។</p>
<p>osseous Bony.</p>	<p>ឆ្អឹង</p>
<p>ossicle Any of the bones in the middle ear connecting the ear drum to the oval window. In mammals there are 3 ossicles – malleus, incus, and stapes.</p>	<p>ឆ្អឹងត្រចៀកកណ្តាល ឆ្អឹងត្រចៀកកណ្តាលដែលភ្ជាប់ក្រដាសត្រចៀក ទៅនឹងបង្អួចពងពងក្រពើ ។ ចំពោះមនុស្សមានឆ្អឹងត្រចៀកកណ្តាល ៣ ឆ្អឹងពងពង ឆ្អឹងទ្រនាប់ និងឆ្អឹងឈ្មាស់។</p>
<p>ossification The process of bone formation in which cartilage is replaced by bone.</p>	<p>កំណើតឆ្អឹង ដំណើរការបង្កើតឆ្អឹងដែលឆ្អឹងខ្ចីត្រូវបានជំនួសដោយឆ្អឹង។</p>
<p>Ostariophysi A superorder of freshwater teleosts, including the carp and the minnow.</p>	<p>អូស្តារីហ្វីស៊ី លំដាប់ខ្ពស់របស់ត្រីឆ្អឹងទឹកសាប រួមមានត្រីកាប និងមីនណាវ។</p>
<p>osteichthyes A class of vertebrates comprising the bony fish.</p>	<p>ថ្នាក់ត្រីឆ្អឹង ថ្នាក់មួយនៃសត្វឆ្អឹងកងដែលរួមមានត្រីឆ្អឹង។</p>
<p>osteo- prefix denoting a bone.</p>	<p>អូស្តេអូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ឆ្អឹង។</p>
<p>osteoblast A cell that produces the calcified intercellular material of bone. See also periosteum.</p>	<p>កោសិកាកំណើតឆ្អឹង កោសិកាដែលផលិតសារធាតុកាល់ស្យូមនៅក្នុងឆ្អឹង។ សូមមើលពាក្យ ប៊េរីអូស្តេអូ។</p>
<p>osteoclast 1. A multinucleate ameoboid cell that breaks down bone during growth and remodelling. 2. (also called chondrioclast) A cell of the same kind that breaks down cartilage in the transformation to bone.</p>	<p>កោសិកាបំបែកឆ្អឹង 1. កោសិកាពហុណ្វេយ៉ូអាមេបូអ៊ីត ដែលបំបែកឆ្អឹងក្នុងអំឡុងពេលលូតលាស់ និងធ្វើអោយឆ្អឹងឡើងវិញ។ 2. (ក៏ត្រូវបានហៅផងដែរថាក្នុងគ្រីយ៉ូគ្លាស) ជាកោសិកាប្រភេទដូចគ្នា ដែលបំបែកឆ្អឹងខ្ចី នៅក្នុងដំណើរបំបែកឆ្អឹង។</p>
<p>osteocyte A bone cell.</p>	<p>កោសិកាឆ្អឹង</p>
<p>osteogenesis The production (generation) of bone growth.</p>	<p>កំណើតឆ្អឹង ការបង្កើតឆ្អឹង។</p>
<p>Osteolepis An extinct genus of Crossopterygian fish that possessed cosmoid scales and was closely related to the ancestors of land vertebrates.</p>	<p>អូស្តេលេបស៊ីស ពួកត្រីក្រសស្វដើរស្បែកដែល បានវិនាសផុតពូជអស់ដែលមានស្រកាខូស្តូអ៊ីត និង ជាប់ស្រឡាយជិតជាមួយបុព្វរបស់សត្វឆ្អឹងកងលើគោក។</p>
<p>osteoporosis A disease condition resulting from the demineralization of the bone, resulting in pain, deformities, and fractures; related to a loss of calcium.</p>	<p>ជំងឺឆ្អឹងខ្វះជាតិកាល់ស្យូម ស្ថានភាពជំងឺដែលបណ្តាលមកពីកង្វះកំណើក្នុងឆ្អឹង ធ្វើអោយមានការឈឺចាប់ ឆ្អឹងរៀប ឆ្អឹងស្រួយ ដែលទាក់ទងទៅនឹងកង្វះជាតិកាល់ស្យូម។</p>
<p>Osteostraci An order of jawless fish-like vertebrates, possessing a large dorsal head shield, found in the silurian period and devonian period.</p>	<p>អូស្តេស្ត្រាស៊ី លំដាប់មួយរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលមានលក្ខណៈដូចជាត្រីគ្មានថ្នាម។ វាមានស្លឹកក្បាល ខាងខ្នងធំ និងមាននៅសម័យស៊ីលុយរៀង និងដេវ៉ូនៀង។</p>
<p>ostiole A pore through which spores are discharged from the fruiting bodies of some fungi, or from which gametes are passed out from the conceptacles of brown algae.</p>	<p>ប្រហោង រន្ធសម្រាប់បញ្ចេញស្បីចេញពីកន្សោមស្បីរបស់ផ្សិតខ្លះ ឬជារន្ធសម្រាប់បញ្ចេញកាម៉េតពីក្នុងសិបតាករបស់សារាយត្នោត។</p>
<p>ostium (pl. ostia) A small opening through which blood enters the heart of crustaceans and insects.</p>	<p>អូស្ត្យូម រន្ធតូចៗដែលឈាមចូលទៅក្នុងបេះដូងនៃគ្រុស្ត្រាសេ និងសត្វល្អិត។</p>
<p>ostraco- prefix denoting an oyster shell.</p>	<p>អូស្ត្រាកូ (បុព្វបទ) មានន័យថា សម្បកខ្យងអយស្ត្រូ។</p>
<p>ostracod A small, aquatic, bivalved crustacean of the subclass Ostracoda.</p>	<p>អូស្ត្រាកូអ៊ីត គ្រុស្ត្រាសេបីរ៉ាល់តូចៗរបស់នៅក្នុងទឹក ស្ថិតក្នុងថ្នាក់អូស្ត្រាកូដា។</p>
<p>Ostracodermi A class of jawless fossil fish which are usually classified, together with the cyclostomes, in the Agnatha. They existed in the ordovician period</p>	<p>អូស្ត្រាកូដេរមី ថ្នាក់មួយនៃត្រីផ្សិតស៊ុលគ្លានថ្នាម ដែលច្រើនតែចាត់រួមជាមួយស៊ីក្លូស្តូម ទៅជាថ្នាក់អាកណាថា។ ត្រីប្រភេទនេះមានកាលពីសម័យអ៊ុរដ្វើ</p>

through to the devonian period and were heavily armoured.	ស្បៀង រហូតដល់សម័យដេវ័រីយ៉ង់ និងមានប្រដាប់ការពារយ៉ាងរឹងមាំ។
otic Of or relating to the ear.	ត្រចៀក
otoconium See otolith.	អុតូកូនីយ៉ូម សូមមើលពាក្យ អុតូលីត។
otocyst An invertebrate organ, containing fluid and otoliths, that is believed to have an auditory function.	អុតូស៊ីស្ត សរីរាង្គរបស់សត្វឥតឆ្អឹងកង មានផ្ទុកសារធាតុរាវ និងអុតូលីត ដែលគេគិតថា វាមានមុខងារទាក់ទងនឹងស្តី។
otolith or otoconium A granule of calcareous material in the inner ear of vertebrates, that enable them to be aware of their position with respect to gravity.	អុតូលីត ឬ អុតូកូនីយ៉ូម គ្រាប់សារធាតុកាល់ស្យូម នៅត្រចៀកក្នុងរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលធ្វើអោយវាដឹងពីទីតាំងរបស់វា ទាក់ទងទៅនឹងទំនាញផែនដី។
ous Suffix indicating the lower of two possible oxidation states. For example, in ferrous sulfate the iron is + 2.	អ៊ីស បច្ច័យបញ្ជាក់ពីការថយចុះនៃស្ថានភាពអុកស៊ីតកម្មពីរ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងដែកស៊ុលផាត ដែកមានចំនួនអុកស៊ីតកម្មបួកពីរ។
outbreeding (outcrossing) Mating an inbred individual with an individual that is not closely related.	ការបង្កាត់ឆ្ងាយ ការបង្កាត់រវាងកត្តាដែលមានខ្សែស្រឡាយមិនទាក់ទងគ្នាជិតទេ។
out-group Group of organisms that is related to but removed from the group under study. One or more outgroups are examined to determine which characteristics are evolutionary novelties (apomorphies).	ក្រុមខ្លៅ ក្រុមភារវសដែលទាក់ទងនឹងក្រុមភារវសមួយទៀតដែលត្រូវបានបំបែកចេញពីក្រុមនេះ និងកំពុងត្រូវបានសិក្សា។ ក្រុមខ្លៅនេះមួយច្រើនត្រូវបានធ្វើការពិនិត្យរកលក្ខណៈដែលវិវត្តន៍ថ្មី (apomorphies)។
oval window The membrane –covered opening of the cochlea, to which the stapes is attached in the inner ear.	បន្ទាបរាងពងក្រពើ ក្ដាសគ្របប្រហោងបំពង់រាងពងក្រពើដែលភ្ជាប់ទៅនឹងឆ្អឹងឈ្នាំងក្នុងត្រចៀកក្នុង។
ovarian follicle The group of cells that surrounds, envelops and probably nourishes the developing oocyte in most animals. See graafian follicle. In vertebrates the ovarian follicle produces oestrogen.	ផូលីគុលូលូម ក្រុមកោសិកាដែលនៅជុំវិញវិវត្ត និងប្រហែលជាផ្តល់សារធាតុចិញ្ចឹមដល់អុតូស៊ីត កំពុងលូតលាស់នៅក្នុងសត្វភាគច្រើន។ សូមមើលពាក្យ ផូលីគុលូលូម។ ចំពោះសត្វឆ្អឹងកង ផូលីគុលូលូមបង្កើតអ៊ីស្ត្រូសែន។
ovary 1. The reproductive organ that produces female gametes. See oogenesis, germinal epithelium, corpus luteum. 2. The enlarged, ovule bearing portion of a carpel or of a cluster of fused carpels; after fertilization, an ovary matures into a fruit.	អូវែរី 1. សរីរាង្គបន្តពូជដែលបង្កើតកាម៉ែតាញី។ មើល oogenesis, germinal epithelium, corpus luteum។ 2. ផ្នែករីកធំដែលផ្ទុកអូវុលែននៃកេសរញី ឬកញី កេសរញីដែលរលាយចូលគ្នា។ បន្ទាប់ពីការបង្កកំនើតមក អូវែរីវិវត្តទៅជាផ្លែ។
ovate (of a leaf) Shaped like the cross section of an egg, with the broader end at the base.	រាងស៊ីតស្តូបដុប (អំពីស្លឹក) មានរាងដូចជាខ្នាតស៊ីត ដែលមានខាងគល់ធំជាង។
overdominance A phenotypic condition in which the heterozygote expresses a trait more strongly than either homozygote. Overdominance produces heterozygous advantage that can maintain a genetic polymorphism in a population.	លម្អ័ន ស្ថានភាពរបស់ដេណូទីប ដែលអេតេរ៉ូស៊ីកូតសម្តែងចេញនូវលក្ខណៈមួយខ្លាំងជាងអូម៉ូស៊ីកូត។ លម្អ័នបង្កើតនូវអេតេរ៉ូស៊ីកូតមានប្រយោជន៍ ដែលអាចរក្សាបាននូវពហុសណ្ឋានសេនេទិច ក្នុងប្រព័ន្ធស្បូង។
overfishing The removal of fish from a population beyond the point where the population is able to maintain its numbers and goes into decline.	នេសាទល្មុះកំណត់ ការយកត្រីចេញពីប្រព័ន្ធស្បូងមួយ ហួសពីចំណុចដែលប្រព័ន្ធស្បូងនោះអាចរក្សាបាននូវចំនួនរបស់វាបាន ដូច្នោះធ្វើអោយបរិមាណរបស់វាមានការធ្លាក់ចុះ។
overhanging end The terminus of a double-stranded nucleic acid molecule in which one of the strands projects beyond the end of its complementary strand.	ដុចលយ ចុងរបស់ម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតប្រាក់ទ្វេ ដែលចុងរបស់ប្រាក់ម្ខាងលយវែងជាងចុងរបស់ប្រាក់ម្ខាងទៀតដែលជាប្រាក់បំពេញ។
overlapping code A genetic code in which a nucleotide is shared by two codons next to each other.	ក្រុមកូដផ្គុំគ្នា ក្រុមសេនេទិចដែលនុយក្លេអ៊ីតមួយត្រូវបានដាក់រួមគ្នាដោយកូដផ្គុំគ្នានៅជិតគ្នា។
overshoot The stage of an action potential in which the voltage rises from zero to the positive peak.	ហួសកំណត់ ដំណាក់កាលរបស់ប្រព័ន្ធស្បូលសកម្មភាព ដែលតង់ស្យុងកើនចាប់ពីសូន្យ រហូតដល់កំពូលវិជ្ជមាន។
overwintering The process of passing the winter. For example, some insects overwinter in a pupal stage,	ហួសសិវិរដូវរងារ ដំណើរឆ្លងហួសសិវិរដូវរងារ។ ឧទាហរណ៍ សត្វល្អិតខ្លះ

some migratory birds overwinter outside the normal breeding area.	ហួសសិសិរដូវនៅដំណាក់ដឹកខ្សែ។ បក្សីនិម្ភាសទីខ្លះ ហួសសិសិរដូវនៅក្រៅ តំបន់បង្កាត់ពូជធម្មតា។
oviduct A tube that carries eggs from the ovary.	ទែនស្យូន បំពង់ដែលនាំកាំម៉ែតពីអូវែរ។
oviparous, oviparity Reproduction in which eggs are released by the female; development of offspring occurs outside the maternal body.	អូវីប៉ារ៉ូស ការបន្តពូជដែលស៊ីតត្រូវបានពងចេញមកក្រៅដោយមេរបស់វា។ ការលូតលាស់នៃកូនប្រព្រឹត្តទៅក្រៅខ្លួនមេ។
ovipositor A structure in female insects through which fertilized eggs travel to the outside of the body.	បំពង់បញ្ជូនស៊ីត ទម្រង់នៅក្នុងសត្វល្អិតញីដែលស៊ីតបង្កកំណើតត្រូវបានបញ្ជូនមកក្រៅសារពាង្គកាយតាមទម្រង់នេះ។
ovogenesis See oogenesis.	កំណើតអូវូស៊ីត ឥឡូវ
ovoid Egg-shaped.	រាងដូងស៊ីត
ovotestis The organ of some hermaphrodites, that functions both as a testis and as an ovary, as in snails.	អូវូតេស្តីស សរីរាង្គរបស់ការវិវត្តមេខ្លះ ដែលមានមុខងារទាំងបំពង់ស្វាសផង ទាំងជាអូវូស៊ីតផង ដូចជាក្នុងករណីសត្វខ្យង។
ovoviviparous The embryo develops inside the mother but is separated by egg membranes. There is no placenta. eg in some fishes, reptiles and insects.	អូវូវីវីប៉ារ៉ូស អំប្រើយ៉ុងលូតលាស់នៅក្នុងស៊ីតក្នុងពោះមេ។ គ្មានស្កឹមទេ។ ឧទាហរណ៍ ចំពោះត្រី ល្អិត និងសត្វល្អិតមួយចំនួន។
ovulation The release of an egg from the ovary.	ដំណើរអូវូលេស្យុង ការបញ្ជូនស៊ីតពីអូវែរ។
ovule A structure in the ovary of a flower that becomes a seed after fertilization.	អូវូលេ ទម្រង់ក្នុងអូវែរ ដែលនឹងក្លាយទៅជាគ្រាប់បន្ទាប់ពីការបង្កកំណើត។
ovum The female gamete or egg.	កាំម៉ែតស៊ីត
oxaloacetate (oxaloacetic acid) A fourcarbon organic acid that is converted to citric acid by the addition of an acetyl group in the first step of the Krebs cycle; oxaloacetic acid is also the product of the carbon dioxide fixation of phosphoenolpyruvic acid in C4 and CAM photosynthesis.	អុកសាលូស៊ីត (អុកសាលូស៊ីតអុកសាលូស៊ីត) អាស៊ីតសរីរាង្គមានកាបូន៤ ដែលត្រូវបានក្លាយជាអាស៊ីតស៊ីត្រីកដោយការបន្ថែមក្រុមអាសេទីលនៅក្នុងវគ្គទី១នៃវគ្គក្រែប។ អាស៊ីតអុកសាលូស៊ីតក៏ជាផលិតផលនៃការភ្ជាប់ឧស្ម័នកាបូនិចរបស់អាស៊ីតផូស្វូរេអុកសាលូស៊ីតពីរុយរិច នៅក្នុងរស្មីសំយោគ C4 និង CAM ដែរ។
oxidase An enzyme that catalyses a reaction in which oxygen is added to a substance with hydrogen removed and water formed.	អុកស៊ីដាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញប្រតិកម្មមួយ ដែលអុស៊ីសែនត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងសារធាតុមួយ ហើយអ៊ីដ្រូសែនត្រូវបានដកចេញ ហើយទឹកត្រូវបានបង្កើត។
oxidase test A test used to detect the presence of cytochrome c and its associated oxidase in bacteria.	តេស្តអុកស៊ីដាស តេស្តប្រើដើម្បីរកវិញមានរបស់ស៊ីតូក្រូម c និងអុកស៊ីដាស ដែលមានទំនាក់ទំនង នៅក្នុងកោសិកាបាក់តេរី។
oxidation The loss of electrons from an atom or molecule that is involved in an oxidation reduction (redox) reaction; oxidation removes energy from one substance, which is coupled with the simultaneous addition of energy to another substance by reduction. e.g. When iron rusts it changes its oxidation state from 0 to + 3 by giving up three electrons in a twostep process, thus it is <i>oxidized</i> . Also See Beta-Oxidation.	អុកស៊ីតកម្ម ការបាត់បង់អេឡិចត្រុងពីអាតូម ឬម៉ូលេគុលមួយ ដែលទាក់ទងទៅនឹងប្រតិកម្មអុកស៊ីដេស្យុង។ អុកស៊ីតកម្មបញ្ជូនថាមពលពីសារធាតុមួយ ដែលជាតួជាមួយនឹងការបន្ថែមថាមពលក្នុងពេលជាមួយគ្នាទៅនឹងសារធាតុមួយផ្សេងទៀតដោយការបន្ថយ។ ឧទាហរណ៍: នៅពេលដែកច្រេះ វាប្តូរភាពអុកស៊ីតកម្មរបស់វាពី 0 ទៅ + 3 ដោយការផ្តល់អេឡិចត្រុងបីក្នុងដំណាក់កាលពីរនៃដំណាក់កាលនេះ។ ដូច្នេះវាជាអុកស៊ីតកម្ម។ សូមមើលពាក្យ Beta-Oxidation។
oxidation number Charge predicted for an atom by the electrontransfer bonding theory, even if the molecule is covalent; or the number of electrons shared by the atom in a covalent or polar covalent molecule.	ចំនួនអុកស៊ីតកម្ម បន្ទុកដែលត្រូវបានសន្មត់ទុកសំរាប់អាតូមមួយ តាមទ្រឹស្តីនៃការភ្ជាប់បន្ថែមអេឡិចត្រុង ទោះជាម៉ូលេគុលជាកូរ៉ាដេន ឬចំនួនអេឡិចត្រុង ត្រូវបានដាក់រួមដោយអាតូមក្នុងម៉ូលេគុលកូរ៉ាដេនឬកូរ៉ាដេនប៉ូលែរ។
oxidation reduction reactions (redox) Electron transport reactions in which the molecules losing electrons become oxidized and those gaining electrons become reduced.	ប្រតិកម្មអុកស៊ីដេស្យុង-រេដុកស្យុង ប្រតិកម្មដឹកនាំអេឡិចត្រុង ក្នុងនោះម៉ូលេគុលដែលបាត់បង់អេឡិចត្រុងត្រូវបានអុកស៊ីតកម្ម ចំណែកឯម៉ូលេគុលដែលចំណេញអេឡិចត្រុងត្រូវបានរេដុកស្យុង។
oxidative deamination A deamination that also involves an oxidation, for example, an alpha amino acid to an alpha keto acid.	ដេអាមីនេស្យុងដោយអុកស៊ីតកម្ម ដេអាមីនេស្យុង ដែលមានការទាក់ទងផងដែរជាមួយនឹងអុកស៊ីតកម្ម ឧទាហរណ៍ អាស៊ីតអាមីនេអាល់ហ្វា ទៅ

	ជាអាស៊ីតយីតូអាត់ហ្គា។
oxidative decarboxylation A decarboxylation (removal of CO ₂ from an organic carboxyl group) that also involves oxidation.	ដេកាបូកស៊ីលកម្មដោយអុកស៊ីតកម្ម ដេកាបូកស៊ីលកម្ម (ការដកខ្លួនកាបូនិចចេញពីក្រុមកាបូស៊ីលសរីរាង្គ) ដែលមានការទាក់ទងផងដែរជាមួយអុកស៊ីតកម្ម។
oxidative phosphorylation Process that synthesizes ATP from ADP and inorganic phosphate using energy stored in a proton gradient.	ផូស្វ័រកម្មតាមអុកស៊ីតកម្ម ដំណើរសំយោគ ATP ពី ADP និងផូស្វាតអសរីរាង្គដោយការប្រើថាមពលដែលស្តុកក្នុងប្រូតុង។
oxidizing atmosphere An atmosphere that contains molecular oxygen.	បរិយាកាសអុកស៊ីសែន បរិយាកាសដែលមានម៉ូលេគុលអុកស៊ីសែន។
oxidoreductase One of a group of enzymes that catalyses oxidation-reduction reactions.	អុកស៊ីដូរេដុកតាស អង់ស៊ីមមួយក្នុងចំណោមអង់ស៊ីមមួយក្រុម ដែលជម្រុញប្រតិកម្មអុកស៊ីតកម្មរដុកម្នាក់។
oxygen A colourless, tasteless gas forming about 21% of the earth's atmosphere, that is capable of combining with all other elements except the inert gases. Oxygen is particularly important in physical combustion processes and in aerobic respiration.	អុកស៊ីសែន ឧស្ម័នគ្មានពណ៌ និងគ្មានក្លិន មានបរិមាណប្រមាណ 21% នៃបរិយាកាសផែនដី ដែលអាចភ្ជាប់ជាមួយធាតុទាំងអស់ផ្សេងៗទៀត លើកលែងតែឧស្ម័នណឺត។ អុកស៊ីសែនមានសារៈសំខាន់ ជាពិសេសនៅក្នុងដំណើរចំហេះរូប និងក្នុងដង្ហើមកោសិកា។
oxygen cycle The pathway followed by oxygen through the metabolism of organisms which leads back to the regeneration of any given organism.	វដ្តអុកស៊ីសែន លំនាំមេតាបូលីស ផ្តល់នូវអុកស៊ីសែន តាមរយៈមេតាបូលីសក្នុងការវិវត្ត ដែលនាំត្រឡប់ទៅការបង្កើតឡើងវិញនូវការវិវត្តណាមួយ។
oxygen debt A state that arises in very active muscles when insufficient oxygen is supplied by the lungs, causing the muscle tissue to respire anaerobically with the production of lactic acid.	ចំណុះអុកស៊ីសែន ស្ថានភាពដែលកើតមាន ចំពោះសាច់ដុំសកម្មខ្លាំងនៅពេលដែលការផ្គត់ផ្គង់ អុកស៊ីសែនមិនបានគ្រប់គ្រាន់ដោយសូត គឺជាជម្រុញអោយសាច់ដុំធ្វើដំណើរដង្ហើមដោយមិនត្រូវការខ្យល់ ដោយមានការផលិតអាស៊ីតឡាក់ទិច។
oxygenic Producing oxygen, as in photosynthesis. Compare anoxygenic.	ការផលិតអុកស៊ីសែន ការផលិតអុកស៊ីសែន ដូចជាក្នុងដំណើរផូស្វ័រសំយោគ។ ប្រៀបធៀប គ្មានការផលិតអុកស៊ីសែន។
oxyhaemoglobin Haemoglobin that is oxygenated.	អុកស៊ីអេម៉ូក្លូប៊ីន អេម៉ូក្លូប៊ីនភ្ជាប់ដោយអុកស៊ីសែន។
oxylophyte See calcifuge.	រុក្ខជាតិលូតលាស់លើដីលឿត សូមមើលពាក្យ រុក្ខជាតិមិនលូតលាស់លើដីកំបោរ។
oxyntic cell or parietal cell Any of the glandular cells lying in pits within the wall of the vertebrate stomach. Their function is to secrete hydrochloric acid, giving the gastric fluids a pH of about 2.0.	កោសិកាផលិតអេស៊ីតត្រូវពះ កោសិកាក្រពេញ ដែលស្ថិតនៅក្នុងភ្នាសក្រពះរបស់សត្វឆ្អឹងកង។ មុខងាររបស់វា គឺបញ្ចេញអាស៊ីតអ៊ីដ្រូក្លរិច ធ្វើអោយ pH របស់សារធាតុក្រពះមានកម្រិតប្រហែលជា 2.0។
oxytocin A hormone produced by the hypothalamus that causes uterine contraction during labor and promotes milk flow from the mammary glands.	អុកស៊ីតូស៊ីន អរម៉ូនផលិតដោយអ៊ីប៉ូតាលាមុសដែលធ្វើអោយស្បូនកន្ត្រាក់នៅពេលសម្រាលកូន និងធ្វើអោយក្រពេញទឹកដោះបញ្ចេញទឹកដោះ។
ozone A form of oxygen (O ₃) in the stratosphere that shields living organisms from intense ultraviolet radiation.	អូសូន ទម្រង់មួយរបស់អុកស៊ីសែន (O ₃) នៅក្នុងស្រទាប់បរិយាកាសដែលការពារការវិវត្តស្បែកស្រពនៃសត្វជីវិត។
P	
P 1. See parental generation. 2. <i>abbrev.</i> proline.	សូមមើលពាក្យ 1. ជំនាន់មេបា ។ 2. អក្សរកាត់របស់ ប្រូលីន ។
pOH Measure of hydroxide ion concentration; equals log[OH ⁻].	pOH រង្វាស់កំហាប់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូកស៊ីតដែលមានតំលៃស្មើនឹង -log[OH ⁻]។
P₁ generation The first parental generation in a genetic cross.	ជំនាន់មេបា ជំនាន់មេបាទី១ក្នុងការបង្កាត់សេនេទិច។
pacemaker A group of specialized cardiac muscle cells that generate electrical impulses, thus causing heart muscle to contract. The sinoatrial node of the right atrium. See heart.	អ្នកកំណត់ចលនាបេះដូង ក្រុមកោសិកាសាច់ដុំបេះដូង ដែលមានឯកទេស បង្កើតចរន្តរំញោចធ្វើអោយបេះដូងកន្ត្រាក់។ កំណត់ស៊ីនុសអាកទែស្ថិតនៅថតស្តាំបេះដូង។ សូមមើលពាក្យ បេះដូង។
pachy- <i>prefix</i> denoting thick.	តែចង្រើ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្រាស់។
pachyderm Any large, thick-skinned, non-ruminant, hoofed mammal, such as the elephant, hippopotamus or rhinoceros.	សត្វស្បែកក្រាស់ ថនិសត្វមានស្បែកដ៏ធំ មិនទំពារអៀង មានស្បែកក្រាស់ ដូចជាដំរី ដំរីទឹក និងរមាស។

pachytene The stage in prophase 1 of meiosis when the synapsed homologous chromosomes split longitudinally (except at the centromere), producing a group of four chromatids called a tetrad.	ប៉ាក់តែន វគ្គក្នុងប្រូផាស I នៃមេយ៉ូសនៅពេលដែលក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក រុំតងលើគ្នាបានប្រេះតាមបណ្តោយ (លើកលែងតែត្រង់សង់ត្រូមែ) ហើយ បាន បង្កើតក្រុមមួយដែលមានក្រូម៉ាទីត៤ ហៅថាតេត្រាត។
pacinian corpuscle A heavy-pressure receptor in mammalian skin.	គោលិការ៉េស៊ីន ធូលសម្ពាធច្រូន នៅក្នុងស្បែកថនិកសត្វ។
paedo- <i>prefix</i> denoting children, immaturity.	ភីតដូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្មេង ឬមិនទាន់ពេញវ័យ។
paedogenesis Reproduction by young or larval forms, especially parthenogenesis.	ប៊ែដូស៊ីណែស ការបន្តពូជដោយខ្លួននៅក្មេង ឬនៅជាកូនញាស់ ជាពិសេស ប៉ារ៉េណូស៊ីណែស។
paedomorphosis Condition in which a larva becomes sexually mature without attaining the adult body form. Paedomorphosis may be achieved by neoteny or by progenesis.	ប៊ែដូម៉ូរហូស៊ីស លក្ខខណ្ឌដែលកូនញាស់ក្លាយជាសត្វមានលក្ខណៈភេទពេញ វ័យ ដោយទម្រង់រូបរាងមិនទាន់ពេញវ័យនៅឡើយ។ ប៉េដូម៉ូរហូស៊ីសអាចសម្រេច បានដោយនេអូតេនីឬដោយប្រូស៊ីណែស។
PAGE <i>abbrev.</i> PolyAcrylamide Gel Electrophoresis. See gel electrophoresis.	ទេឃ អក្សរកាត់របស់ ប៉ូលីអាគ្រីឡាម៉ាយ ដែល អេឡិចត្រូផេស៊ីស។ សូមមើលពាក្យ ផេល អេឡិច ត្រូផេស៊ីស។
page precedence The occurrence of a scientific name on an earlier page of the same publication in which a synonym or homonym occurs.	ទំលើរណធិភាព ការកើតមាននូវឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រនៅលើទំព័រដំបូងបង្អស់ ក្នុងការចេញផ្សាយដូចគ្នា ដែលកើតមាននូវពាក្យមានន័យដូចគ្នា ឬសូរដូច គ្នា។
pain An unpleasant, conscious sensation produced in the brain and stimulated by pain receptors, eg. in the skin. Pain has a protective function and often produces a reflex action (See reflex arc) in response.	ការឈឺចាប់ អារម្មណ៍ឈឺចាប់ បង្កអោយមិនសប្បាយចិត្ត កើតនៅក្នុង ខួរក្បាល និងភ្លេចដោយធូលចុកចាប់ ខ. នៅក្នុងស្បែក។ ការឈឺចាប់មាន មុខងារការពារ ហើយច្រើនតែបង្កើតនូវសកម្មភាពផ្លូវចិត្ត(សូមមើលពាក្យ អាក់ស៊ីន)តំណាង។
pair bond A relationship established between the male and female of higher vertebrates for breeding purposes. In some cases, such as swans, it may last for life.	សម្ព័ន្ធភាពគូ ទំនាក់ទំនងកើតមានរវាងសត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់ឈ្មោល និង ញី ក្នុងគោលបំណងបង្កាត់ពូជ។ នៅក្នុងករណីខ្លះ ដូចជាសត្វស្វន់(ពពួក ក្បាន) សម្ព័ន្ធភាពគូនេះ គឺស្ថិតនៅអស់មួយជីវិត។
palaeo- <i>prefix</i> denoting old or prehistoric.	ប៉ាលេអូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ចាស់ ឬមុនប្រវត្តិសាស្ត្រ។
palaeobotany The study of fossils plants, particularly fossils of pollen grain, which are used in reconstructing past environments.	ប៉ាលេអូបូតានី ការសិក្សាពីផ្លុយីលរុក្ខជាតិ ជាពិសេស គឺផ្លុយីលរបស់ គ្រាប់លម្អង ដែលត្រូវបានប្រើនៅក្នុងបង្កើតបរិស្ថានកាលពីអតីតកាល ឡើងវិញ។
Palaeocene epoch The first epoch in the tertiary period lasting from 65 to 54 million years ago. This was the time of the explosive evolution of placental mammals; marine reptiles such as ichthyosaurs, mesosaurs and plesiosaurs and the last of the large land dinosaurs became extinct at the end of the cretaceous period.	យុគប៉ាលេអូសេន យុគដំបូងបង្អស់នៅក្នុងសម័យកាលទី៣ ដែលមាន រយៈពេលចាប់ពី៦៥ ដល់៥៤ឆ្នាំកន្លងទៅ។ សម័យកាលនេះ ថនិកសត្វមាន សុក មានការវិវត្តន៍យ៉ាងខ្លាំង។ ខ្ពង់សត្វសមុទ្រ ដូចជាអ៊ិចត្រូសាឡូរី មេសូសាឡូរី ផ្លេស៊ីអូសាឡូរី និងដាយណូសាឡូរីលើគោកធំៗចុងក្រោយគេ បានវិនាសផុតពូជ អស់នៅចុងសម័យក្រេតាសេ។
palaeoecology The study of the ecology of past environments through fossil organisms.	ប៉ាលេអូម៉ាណូឡូស៊ី ការសិក្សាអំពីឋានវិទ្យារបស់បរិស្ថានកាលពីអតីតកាល តាមរយៈផ្លុយីលការរស់។
Palaeogaea The area covering the palaeartic, Ethiopia, India and Australia.	ប៉ាលេអូហ្គាអ៊ី តំបន់គ្របដណ្តប់លើប៉ាលេអាករិច អេត្រូពី ឥណ្ឌា និង អូស្ត្រាលី។
palaeolimnology The study of past environments, particularly lake ecosystems, from evidence found in lake muds.	អតីតបរិស្ថានវិទ្យា ការសិក្សាអំពីបរិស្ថានកាលពីអតីតកាល ជាពិសេស ឋានប្រព័ន្ធរបស់បឹង សំអាងលើ ភស្តុតាងបានមកពីភក់ក្នុងបឹង។
Palaeolithic The period of the emergence of primitive man, from c. 600,000 to 14,000 years ago. Stone tools were used, and existence was solely by hunting and gathering, with no cultivation.	ប៉ាលេអូលីតិក សម័យកាលកើតកើតមនុស្សសម័យដើម គឺចាប់ពី៦០០ ០០០ ទៅដល់១៤ ០០០ ឆ្នាំកន្លងទៅ។ ការរស់នៅពឹងផ្អែកតែមួយគត់លើការ បរបញ្ចី គឺមិនមានការដាំដុះទេ និងមានការប្រើឧបករណ៍ធ្វើអំពីថ្ម។
Palaeoniscus A genus of extinct bony fish of the palaeozoic era possessing bony head plates and ganoid scales.	ប៉ាលេអូនីស្កុស ពួកមួយរបស់ត្រីឆ្អឹងដែលបានវិនាសផុតពូជ មានកាលពី សម័យប៉ាលេអូសូអ៊ិច។ ត្រីនេះមានបន្ទះឆ្អឹងក្បាល និងស្រកាហ្គាលូអ៊ិច។
palaeontology The study of fossil animals and plants.	ប៉ាលេអូលូស៊ីឡូស៊ី ការសិក្សាអំពីផ្លុយីលសត្វ និងរុក្ខជាតិ។ ប្រៀបធៀប

Compare neontology.	នីអនថូលូជី។
palaeospecies A group of fossils and/or extinct organisms thought to have been capable of interbreeding and thus constituting a species in the past. See species.	ប៉ាលេអូស្បេតា ជួស្សីលភាវសម្បយក្រុម (បានវិនាសផុតពូជ) ដែលគេគិតថាអាចបង្កាត់គ្នាបាន ដូច្នេះហើយបានជាវាបង្កើតអោយមានប្រភេទកាលពីអតីតកាល។ សូមមើលពាក្យ ប្រភេទ។
palate The roof of the mouth in vertebrates.	ក្រអូមមាត់ ផ្នែកខាងលើនៃមាត់សត្វឆ្អឹងកង។
palatine A bone (or cartilage) situated in the false or hard palate.	ឆ្អឹងក្រអូមមាត់ ឆ្អឹង(ឬឆ្អឹងខ្លី) ស្ថិតនៅក្រអូមមាត់។
palatoquadrate Upper jaw element of primitive fishes and chondrichthyes, portions of which contribute to the palate, jaw articulation, and middle ear of other vertebrates.	ប៉ាណូតូក្រាត ឆ្អឹងផ្តាមលើរបស់ត្រីជំនាន់ដើម និងត្រីឆ្អឹងខ្លី ជាផ្នែកមួយដែលត្រូវនឹងឆ្អឹងក្រអូម សន្លាក់ផ្តាម និងឆ្អឹងត្រចៀកកណ្តាលនៃសត្វឆ្អឹងកងផ្សេងទៀត។
palea In grasses, the upper protective leaf of the two covers of the flowers.	សម្បកពោះគ្រាប់ ឬ ទាំងស្រុង ចំពោះរុក្ខជាតិក្រាមីនេ ជាស្លឹកការពារខាងលើនៃសម្បកទាំងពីរបស់ផ្កា។
paleospecies A species defined only by fossil morphology.	ប្រភេទមូលដ្ឋាន ប្រភេទមួយដែលត្រូវបានពន្យល់តែដោយរូបសាស្ត្រជួស្សីល។
Paleozoic The geological era between the Precambrian and the Mesozoic, approximately from 550 to 200 million years ago. See appendix 3.	ប៉ាលេអូសូអ៊ីម សំភក្តកសាស្ត្រចន្លោះបុរេកំប្រើយៀង និងមេសូសូអ៊ីម មានអាយុប្រហែលពី៥៥០ ទៅ២០០លានឆ្នាំ។
palindrome In nucleic acids, a sequence in which the base pairs read the same on complementary strands (5'>3'). For example 5'GAATTC3', 3'CTTAAG5'. These often occur as sites for restriction endonuclease recognition and cutting.	នៃលីនដ្រូម ក្នុងអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីច វាជាតំណលំដាប់ដែលត្រូវបានអានដូចគ្នានៅលើច្រវាក់បំពេញ(5' 3')។ ឧទាហរណ៍ 5' GAATTC 3, 3' CTTAAG 5' ។ ទាំងនេះកើតមានឡើងជាញឹកញាប់ជាកន្លែង សម្រាប់ការទទួលស្គាល់ និងការកាត់របស់អង់ស៊ីមលេស្ត្រីសិនអង់ដូសូយក្លេអាស។
palingenesis The stages in the development or ontogeny of an animal that are inherited from ancestral species, such as gill slits in the unborn of mammals.	ប៉ាណូហ្វីស៊ីស ដំណាក់កាលនៃការលូតលាស់វិវឌ្ឍន៍សត្វដែល បានទទួលមរតកពីបុព្វ ដូចជាស្នាមរង្វះស្រក់នៅលើគភីនៃថនិកសត្វ។
palisade mesophyll A layer of long narrow cells under the upper epidermis of a leaf . See appendix 5.	ប៉ាលីសាតមេសូផ្សិល កោសិកាតូចៗវែងៗមួយស្រទាប់ស្ថិតនៅក្រោមអេពីឌែមខាងលើនៃស្លឹក។
palmate (of a leaf) Having at least three leaflets joined to the petiole at the same place.	រាងកន្ទ្រា (អំពីស្លឹក) មានយ៉ាងហោចកូនស្លឹកបីដែរ ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងទងស្លឹកនៅចំកន្លែងតែមួយ។
palmate venation A type of venation in which several veins radiate from a single point. See appendix 5.	ទ្រនុងកន្ទ្រា ប្រភេទគំរូបទ្រនុងស្លឹកដែលទ្រនុងជាច្រើនបែកចេញពីចំណុចមួយ។
palmetely compound A type of leaf in which the leaflets join together before attaching to the petiole. See appendix 5.	ស្លឹកកន្ទ្រារួម ប្រភេទស្លឹកដែលកូនស្លឹកភ្ជាប់គ្នាទាំងអស់មុនភ្ជាប់ទៅទងស្លឹក។
palp A type of appendage associated with the head of invertebrate animals, usually in the mouth region, which has a tactile function.	ប្រម៉ាយ ផ្នែកលយមួយប្រភេទ ទាក់ទងជាមួយក្បាលរបស់សត្វឥតឆ្អឹងកង ជាទូទៅស្ថិតនៅផ្នែកមាត់ ដែលមានមុខងារកាយវិញ្ញាណ។
pancreas An organ that secretes enzymes for intestinal digestion as well as the hormones insulin and glucagon. See appendix 4.	លំពែង សរីរាង្គដែលបញ្ចេញអង់ស៊ីមសំរាប់ការរំលាយអាហារក្នុងពោះវៀនតូច ព្រមទាំងបញ្ចេញអរម៉ូនអាំងស៊ុយលីន និងគ្លុយកាកុង។
pancreatic duct A tube that transports digestive enzymes from the pancreas to the duodenum. See appendix 4.	បំពង់លំពែង បំពង់ដែលដឹកនាំអង់ស៊ីមរំលាយអាហារពីលំពែង ទៅកាន់គល់ពោះវៀន។
pancreatic juice A substance produced by the pancreas that contains digestive enzymes and neutralizes stomach acid in the duodenum.	សារលំពែង សារធាតុផលិតដោយលំពែង ដែលមានអង់ស៊ីមរំលាយអាហារ និងបន្ថាបអាស៊ីតក្រពះនៅគល់ពោះវៀន។
pancreatin An extract of the pancreas that contains pancreatic enzymes.	បំប៉នក្រអូមេនីន សម្រង់លំពែង ដែលមានផ្ទុកអង់ស៊ីមលំពែង។
pancreozymin See cholecystokinin.	បំប៉នក្រអូមូលីប៊ីន សូមមើលពាក្យ កូលេស្តីស្តីគីនីន។
pandemic (of a disease such as malaria) Occurring over a wide geographical area.	នូវនាសាស (អំពីជំងឺ ដូចជាគ្រុនចាញ់) កើតមាននៅក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រ

	ជាច្រើន។
Paneth cells The cells that occur at the bases of the crypts of Lieberkuhn. They may remove ions of heavy metal and secrete amino acids and Lysozyme.	កោសិកាផាណេត កោសិកាស្ថិតនៅផ្នែកក្រោយរបស់បន្ទប់លីប៊ែរឃូន។ វាអាចបញ្ចេញអ៊ីយ៉ុងលោហៈធ្ងន់ៗចោល និងបញ្ចេញអាស៊ីតអាមីន និង លីសូស៊ីម។
Pangaea (Pangea) Single supercontinent that existed during the mid-Paleozoic and consisted of all modern continents in direct physical contact. Compare with Gondwanaland.	ទាន់ឡើ មហាទ្វីបមួយដែលកើតឡើងនៅពាក់កណ្តាលសតវត្សរ៍លេខ១៩ និងដែលរួមមានទ្វីបថ្មីៗទាំងអស់ ដែលជាប់គ្នាផ្ទាល់តាមលក្ខណៈភូមិសាស្ត្ររួបរួម។ ប្រៀបធៀបជាមួយនឹង Gondwanaland។
panicle A complex branched cluster of flowers.	កញ្ជុំផ្កា កញ្ជុំមែកផ្កា។
panmixis See random mating.	ពាក្យគ្នាលាយឡំ
Pantopoda A class of arachnids, including the sea spiders.	តេនេដូដា ថ្នាក់មួយនៃអាណាឌីត រួមមានពីងពាងសមុទ្រ។
pantothenic acid or vitamin B₅ A water-soluble organic acid (C ₉ H ₁₇ O ₅ N) which forms part of coenzyme A. When bonded to acetic acid, it forms acetylcoenzyme A. It is present in almost all foods, especially fresh vegetables and meat, eggs and yeast. A deficiency causes nervous disorders with poor motor coordination.	អាស៊ីតប័ង់តូតេនិច ឬ វីតាមីនB₅ អាស៊ីតសរីរាង្គរលាយក្នុងទឹក (C ₉ H ₁₇ O ₅ N) ដែលបង្កើតជាផ្នែកមួយរបស់កូអង់ស៊ីម A។ នៅពេលភ្ជាប់ជាមួយ នឹងអាស៊ីតអាសេទិច វាបង្កើតជាអាសេទីលកូអង់ស៊ីម A។ វាមានស្ទើរតែ ក្នុងគ្រប់អាហារទាំងអស់ ជាពិសេសបន្លែស្រស់ សាច់ ស្ពឹក និងមេនីប៉ុង។ កង្វះវាបណ្តាលអោយប្រព័ន្ធប្រសាទមានលក្ខណៈមិនប្រក្រតី ដោយធ្វើ អោយមានការសម្របសម្រួលចុះខ្សោយ។
papilionaceous Butterfly-like, eg. the flowers of sweet-pea.	រាងមេរុំលោត ដូចជារាងរបស់ផ្កាសណែកស្ពឹក។
papilla A small nipple-like projection.	អ្សរញ្ជាញ ពកតូចៗរាងដូចចុងដោះ។
papilloma A benign wart.	សាច់ដុះ ឬ ម្ជុល សាច់ដុះមិនបង្កគ្រោះថ្នាក់។
pappus A circle of hairs formed from a modified calyx found on the seeds of plants of the family Compositae, eg. dandelion seeds. The pappus assists in the dispersal of the seeds by wind, acting as a kind of parachute.	កញ្ជុំរោមរឹប បណ្តុំរោម កើតពីកញ្ជុំគ្របកប់លែងឯកទេស ស្ថិតនៅលើ គ្រាប់រុក្ខជាតិ ក្នុងអំបូរកុំប៉ូស៊ីតេ ឧទាហរណ៍ គ្រាប់ដេនដេលៀន។ កញ្ជុំរោម រឹងនេះ ជួយនៅក្នុងការពង្រាយគ្រាប់ដោយខ្យល់ គឺមាននាទីដូចជាជ្រក យោងម្យ៉ាង។
para (p) Prefix Used to designate substituent position on a benzene ring. The para position is across from the parent substituent.	ប៉ារ៉ា- បុព្វបទដែលប្រើសំរាប់កំនត់ទីតាំងក្រុមជំនួសលើស៊ីចបង់សែន។ ទីតាំងប៉ារ៉ាត្រូវឆ្លងពីក្រុមជំនួសមេ។
para- prefix denoting near to or surrounding.	ប៉ារ៉ា (បុព្វបទ) មានន័យថា នៅក្បែរ ឬនៅជុំវិញ។
parabiosis The connecting together of two animals in an experiment so as to allow their body fluids to mix. The technique is used, for example, in the study of the role of insect hormones.	ជំនាប់សត្វពីរមូលគ្នា ការភ្ជាប់គ្នារវាងសត្វពីរ នៅក្នុងការធ្វើពិសោធន៍ ដើម្បីអោយសារធាតុរាវរបស់សត្វទាំងពីរអាចលាយចូលគ្នាបាន។ ឧទាហរណ៍ គេប្រើបច្ចេកទេសនេះ ដើម្បីសិក្សាពីតួនាទីរបស់អរម៉ូនសត្វ ល្អិត។
paracentric inversion Chromosome inversion that does not include the centromere.	ចម្រាស់ប៉ារ៉ាសង់ទ្រិច ចំរាស់អង្កត់ក្រូម៉ូសូមដែលមិនគិតទាំងសង់ត្រូមែ ទេ។
parachute 1. A fold of skin used in gliding by, for example, the flying squirrel. 2. Any structure possessed by a seed such as dandelion, which assists in dispersal by the wind.	1. ស្ពាន់ប្រក់ ការគ្រងដាងស្បែក ដើម្បីហោះសំគាំង ដូចជាកើតមានចំពោះ សត្វកំប្រក់ហោះ។ 2. ស្ពាន់គ្រាប់ ទម្រង់ដែលគ្រាប់រុក្ខជាតិមួយចំនួន មាន ដូចជាដេនដេលៀន ដែលវាមាននាទីជួយក្នុងការពង្រាយគ្រាប់ដោយខ្យល់។
parahormone A product of the normal metabolism of a cell which acts in the manner of a hormone.	ប៉ារ៉ាអរម៉ូន ផលិតផលរបស់កោសិកាដោយដំណើរមេតាបូលីសធម្មតា ដែលមានសកម្មភាពដូចជាអរម៉ូន។
parallelism See convergence.	ភាពស្របគ្នា សូមមើលពាក្យ សំដៅទៅកទិសតែមួយ។
paralogous genes Genes with a homologous structure located at different sites on the chromosomes of the same individual, that are probably derived by a process of gene duplication.	សែនប៉ារ៉ាឡូក សែនមានទម្រង់ដូចគ្នា ស្ថិតនៅត្រង់កន្លែងផ្សេងៗគ្នា លើក្រូម៉ូសូមរបស់ឯកត្តតែមួយ ដែលប្រហែលជាបានមកដោយដំណើរ កំណើនទូសែន។
Paramecium A genus of freshwater protozoan, having an oval body covered with cilia and a ventral	ប៉ារ៉ាមេស៊ី ពូជមួយរបស់ប្រូតូសូអ៊ីទឹកសាប ដែលមានដងខ្លួនរាងពងក្រពើ មានរោមញ័រ និងចង្កៀរផ្នែកពោះមានរោម ប្រើសម្រាប់ចាប់ចំណី។

ciliated groove for feeding.	
paramylum A starch-like substance that occurs as a food reserve in flagellate protozoans and algae such as euglena.	ប៉ារ៉ាម៉ាយឡីម សារធាតុមានលក្ខណៈដូចជាអាមីដុង ដែលជាអាហារបម្រុងក្នុងប្រូតូសូអ៊ែ និងសារាយមានជ្ជាសែល ដូចជាអ៊ីតូណា។
parapatric Occurring in adjoining places.	ប៉ារ៉ាប៉ាត្រិច ដែលកើតឡើងនៅក្នុងកន្លែងជាប់គ្នា ឬក្បែរគ្នា។
parapatric speciation Speciation that occurs between adjoining populations, often caused by low dispersal range of the individuals.	ការបង្កើតប្រភេទថ្មីប៉ារ៉ាប៉ាត្រិច ការបង្កើតប្រភេទថ្មី ដែលកើតមានរវាងប្លូតូម ឡាស្យុងក្បែរគ្នា ហើយភាគច្រើនបង្កដោយក្រុមឯកត្តៈទាបដែលនៅជុំវិញជុំវិញ។
paraphyletic Term applied to a group of organisms that does not contain all the descendants of a single ancestor.	ប៉ារ៉ាផីលេទិច វាក្យស័ព្ទ ដែលនិយាយសំដៅទៅលើក្រុមការរស់ដែលគ្មានកូនចៅទាំងអស់នៃបុព្វទោល។
paraphyses (sing. paraphysis) Sterile filaments that grow among the reproductive cells of certain fungi and brown algae.	ប៉ារ៉ាផីស គឺឡាម៉ង់មិនអាចបន្តពូជបានដែលដុះលូតលាស់ក្នុងចំណោមកោសិកាបន្តពូជរបស់ផ្សិតនិងសារាយត្នោត។
parasexual Condition describing recombination of genes from different individuals which does not involve meiosis, gamete formation, or zygote production. The formation of somatic cell hybrids is an example.	ប៉ារ៉ាសេកស្យុល ស្ថានភាពពណ៌នាពីបន្សុំថ្មីនៃសែនចេញពីកត្តៈផ្សេងៗគ្នាដែលមិនជាប់ទាក់ទងនឹងមេយូស ការបង្កើតកាម៉ែត ឬការបង្កើតស៊ីហ្គូត។ ឧទាហរណ៍ ការបង្កើតកោសិកាសាណូតលាស់អ៊ីប្រីត។
parasite An organism that lives on or in another organism and gets nourishment from it.	បរាសិត ការរស់ដែលរស់នៅលើឬនៅក្នុងការរស់មួយផ្សេងទៀត និងស្រូបយកអាហារពីការរស់នោះ។
parasitic castration Castration or sterility caused by the presence of a parasite.	ការដោយបរាសិត ភាពគ្មានកូនបង្កដោយវត្តមានរបស់បរាសិត។
parasitism A relationship in which one organism lives on or in another organism, usually harming the host.	បរាសិតភាព ទំនាក់ទំនងដែលការរស់មួយរស់នៅលើ ឬនៅក្នុងការរស់មួយទៀត និងច្រើនតែផ្តល់ផលអាក្រក់ដល់ចូលរបស់វា។
parasymbiosis Living together without either mutual benefit or disadvantage.	ប៉ារ៉ាសំហ្វាស្យូស ដែលរស់នៅជាមួយគ្នា ដោយគ្មានផ្តល់ផលប្រយោជន៍ ឬបង្កផុតទោសអោយគ្នាឡើយ។
parasympathetic nervous system A part of the autonomic nervous system that returns the body to normal after an emergency and maintains homeostasis.	ប្រព័ន្ធប្រសាទប៉ារ៉ាសំហ្វាស្យូស ផ្នែកនៃប្រព័ន្ធប្រសាទស្វ័យប្រវត្តិដែលធ្វើអោយសារពាង្គកាយវិលមកសភាពដើមវិញបន្ទាប់ពីមានគ្រោះអាសន្ន និងរក្សាលំនឹងក្នុងសារពាង្គកាយ។
parathyroid glands Four small endocrine glands on the surface of the thyroid that produce parathyroid hormone.	ក្រពេញប៉ារ៉ាទីរ៉ូអ៊ីត ក្រពេញបញ្ចេញក្នុងតូចៗ៤ ស្ថិតនៅលើផ្ទៃរបស់ទីរ៉ូអ៊ីតដែលផលិតអរម៉ូនប៉ារ៉ាទីរ៉ូអ៊ីត។
parathyroid hormone A hormone secreted by the parathyroid glands that regulates the levels of calcium and phosphate ions in the blood.	អរម៉ូនប៉ារ៉ាទីរ៉ូអ៊ីត អរម៉ូនដែលបញ្ចេញដោយក្រពេញប៉ារ៉ាទីរ៉ូអ៊ីត ដែលគំរូកំរិតអ៊ីយ៉ុងកាល់ស្យូម និងអ៊ីយ៉ុងផូស្វាតនៅក្នុងឈាម។
parazoan Any multicellular invertebrate of the group Parazoa, comprising the sponges. Compare metazoan.	ប៉ារ៉ាសូអ៊ែ សត្វឥតឆ្អឹងកងពហុកោសិកា ក្នុងក្រុមប៉ារ៉ាសូអ៊ែ រួមមានអេប៉ុង។ ប្រៀបធៀប មេតាសូអ៊ែ។
parenchyma The plant tissue type characterized by relatively simple, living cells having only primary walls specialized for storage of food.	ប៉ារ៉េងគីម ប្រភេទជាលិកាក្រដៅដែលសម្គាល់ដោយកោសិកាមានជីវិតសាមញ្ញ និងមានតែក្លាសទីមួយដែលមានឯកទេសស្តុកអាហារ។
parent nucleus (or isotope) Unstable atom prior to radioactive decay.	ណ្វែយ៉ូម ឬ អ៊ីសូតូប អាតូមគ្មានស្ថិរភាពមុននឹងរងការបំបែកវិទ្យុសកម្ម។
parental gamete See noncrossover gamete.	ការបែកមេធា សូមមើលពាក្យ noncrossover gamete។
parental generation (P) The members of a cross between pure breeding lines, giving rise to offspring called the F1.	ជំនាន់មេធា ការរស់នៅក្នុងជំណើរបង្កាត់មួយ ដែលផ្តល់ជំនាន់កូនត្រូវបានគេហៅថា F1។
parietal 1. (of plant organs) Joined to a wall. 2. Relating to the bones of the top of the skull, which have a membranous structure and lie behind the frontal bones.	ជំនាន់តាមតែម 1. (អំពីសរីរាង្គរុក្ខជាតិ) ជាប់នៅតាមគ្នាស។ 2. ផ្តិតលលាដំបូង ទាក់ទងនឹងឆ្អឹងនៅត្រង់កំពូលរបស់លលាដំ ដែលមានទម្រង់បន្ទះ និងស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោយឆ្អឹងថ្នាស។
parietal placentation Refers to the attachment of ovules (placentation) along the wall of an ovary (i.e.,	ជំនាន់មុតុលតាមគ្នាស ការភ្ជាប់អូវុល (ប្លាសង់តា) តាមបណ្តោយគ្នាសអូវែរ។

parietal).	
parotid gland One of a pair of salivary glands situated behind the cheek, just in front of the ear, having a duct into the back of the mouth.	ក្រពេញទឹកមាត់មួយគូ ក្រពេញទឹកមាត់មួយគូ ស្ថិតនៅពីក្រោយផ្ទាល់ គឺនៅជាប់ពីមុខត្រចៀក ដែលមានបំពង់ហូរចូលទៅក្នុងមាត់ផ្នែកខាងក្រោយ។
pars intercerebralis The dorsal part of the insect brain containing neurosecretory cells.	ដំបាស អ៊ីនធឺសេរេប្រលលីស ផ្នែកខាងលើនៃខួរក្បាលរបស់សត្វល្អិត ដែលមានកោសិកាបញ្ចេញណឺរ៉ូន។
parthenocarp Development of fruit without fertilization.	ដំបាតណូកាតិ ការលូតលាស់របស់ផ្លែគ្មានការបង្កកំណើត។
parthenogenesis Development of an unfertilized egg into a functional adult.	ដំបាតីណូសីណែស ការលូតលាស់នៃស៊ុតមិនបង្កកំណើតទៅជាសត្វពេញវ័យមានគ្រប់លក្ខណៈ។
partial digestion Limited (incomplete) digestion of a molecule.	ការបំបែកផ្នែកខ្លះ ការបំបែកម៉ូលេគុលមិនទាំងស្រុង។
partial diploids See merozygote.	ឌីម្យូអ៊ីតមិនពេញលេញ សូមមើលពាក្យ merozygote។
partial dominance See incomplete dominance.	លុះមិនពេញលេញ សូមមើលពាក្យ incomplete dominance។
partial inflorescence A part of a branched inflorescence.	ផ្នែកខ្លះនៃកណ្តុំផ្កា មួយផ្នែករបស់កណ្តុំផ្កា។
partial pressure Pressure exerted by each component of a mixture of gases. The total of the partial pressures of all gases equals the total pressure of the gas.	សម្ពាធតាមផ្នែក សម្ពាធដែលបានបង្កើតដោយសមាសភាគនីមួយៗនៃល្បាយឧស្ម័ន។ សម្ពាធតាមផ្នែកសរុបនៃឧស្ម័នទាំងអស់ស្មើនឹងផលបូកសរុបរបស់សម្ពាធសរុបនៃឧស្ម័ននោះ។
particulate inheritance The transmission of inherited characteristics by means of genes which themselves remain unchanged.	តំណពូជមួយភាគតូច ការបញ្ជូនលក្ខណៈតំណពូជតាមរយៈសែន ដែលលក្ខណៈទាំងនោះមិនមានការប្រែប្រួលទេ។
parturition The act of giving birth to an offspring.	ការសម្រាលកូន សកម្មភាពឆ្លងទន្លេ។
Pascal (Pa) The pressure unit (i.e., energy per unit volume) used to measure water potential; one Pascal equals the force of one Newton per square meter; one atmosphere of pressure equals 1.0 x 10 ⁵ Pa.	ប៉ាស្កាល់ ឯកតាសម្ពាធដែលប្រើដើម្បីវាស់ប៉ូតង់ស្យែលទឹក។ មួយប៉ាស្កាល់ស្មើនឹងកំលាំងមួយញូតុនក្នុងមួយម៉ែត្រការ៉េ។ សម្ពាធអាត់ម៉ូស្បែរស្មើនឹង 1.0 x 10 ⁵ Pa។
passage cell Endodermal cells of root that have a thin wall that permits solutes to pass through.	កោសិកាឆ្លងកាត់ កោសិកាអង់ដូឌីមរបស់ប្រូសដែលមានក្លាសស្តើង ដែលអនុញ្ញាតិអោយធាតុរលាយឆ្លងកាត់បាន។
passerine Any member of the avian order Passeriformes (singing or perching birds), which includes some half of the known species of birds.	ជាន់ស៊ីនីល បក្សីស្ថិតក្នុងលំដាប់ប៉ាសស៊ីនីម (បក្សីច្រៀង ឬបក្សីទំលើបង្កង) ដែលមានប្រហែលជាពាក់កណ្តាលនៃប្រភេទបក្សីដែលបានស្គាល់។
passive immunity A type of immunity produced by receiving antibodies made by another individual. e.g. babies can receive passive immunity from their mother's breast milk.	ភាពស្ងប់អកម្ម ប្រភេទភាពស្ងប់ដែលបង្កើតដោយការទទួលអង់ទីកូរពីឯកត្តៈមួយផ្សេងទៀត។ ឧទាហរណ៍ ទារកអាចទទួលបានភាពស្ងប់អកម្មពីទឹកដោះម្តាយ។
passive transport Movement of molecules across a membrane without the use of cellular energy.	ការដឹកនាំអកម្ម ចលនារបស់ម៉ូលេគុលឆ្លងកាត់ក្លាសដោយគ្មានការប្រើថាមពលកោសិកា។
Pasteur, Louis (1822-95) French bacteriologist who was effectively the founder of microbiology as a science.	ល្វីស ប៉ាស្ទ័រ (1822-95) បាក់តេរីយ៉ូឡូជីស្តបារាំង ដែលជាអ្នកបង្កើតមុខវិជ្ជាមីក្រូបរិទ្យា ជាមុខវិជ្ជាមួយនៃវិទ្យាសាស្ត្រ។
pasteurization A method devised by Louis pasteur of partially sterilizing certain foods such as milk, nowadays, to least 72 °C, for at least 15 seconds. Heating destroys many harmful bacteria, including those responsible for tuberculosis.	ប៉ាស្ទ័រកម្ម វិធីដែលបង្កើតដោយលោកល្វីសប៉ាស្ទ័រ សម្រាប់សម្លាប់មេរោគមួយភាគនៅក្នុងអាហារមួយចំនួន ដូចជាទឹកដោះគោ ដែលសព្វថ្ងៃនេះ គឺប្រើសីតុណ្ហភាព 72 °C រយៈពេលយ៉ាងហោច 15 វិនាទី។ កំដៅបានសម្លាប់បាក់តេរីដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់ជាច្រើន រួមទាំងបាក់តេរីដែលបង្កជំងឺរបេង។
patagium 1. A membrane of skin stretched on the wing of a bird or bat, or between the fore and hindlimbs of a flying squirrel to form the parachute. 2. (in some insects) A projection on each side of the prothorax.	ស្បែកស្លាប ឬ ស្បែកពោះ 1. បន្ទះស្បែកលាតសន្ធឹងនៅលើស្លាបបក្សី ឬប្រចៀវ ឬនៅរវាងអវយវៈមុខ និងក្រោយរបស់សត្វកំប្រុកហោះ ដើម្បីបង្កើតស្លាបស្បែក។ 2. (ចំពោះសត្វល្អិតខ្លះ) ផ្នែកលយស្ថិតនៅសងខាងរបស់ផ្នែកមុខនៃទ្រូង។
Patau syndrome A human genetic mutation caused	សហរោគសញ្ញា Patau មុយតាស្យុងសេនេទិចមនុស្ស ដែលបង្កឡើង

by trisomy of chromosome 13. Individuals are severely deformed and only live for about 6 months.	ដោយក្រូម៉ូសូមទ្រីសូមីទី១៣។ ឯកត្តៈលូតលាស់ខុសពីធម្មតាហើយរស់ បានតែប្រហែលជាងខែប៉ុណ្ណោះ។
patella 1. The kneecap bone which is present in most mammals, and in some birds and reptiles, protecting the front of the joint from injury. 2. The generic name of the limpet, <i>Patella</i> .	ផ្លីចអង្កាញ 1. ផ្លីចអង្កាញដែលមានចំពោះថនិកសត្វភាគច្រើន និងចំពោះបក្សី និងឧរង្គសត្វខ្លះ ដែលការពារសន្លាក់ផ្នែកខាងមុខពីការប៉ះទង្គិចនានា។ 2. ឈ្មោះពួករបស់ខ្យងទាក់ <i>Patella</i> ។
pathogen Any disease-producing organism or virus.	ភ្នាក់ងារមន្ទុជំងឺ ការរស់ ឬវីរុសដែលបណ្តាលអោយមានជំងឺ។
pathology The study of the structural and functional changes caused by disease.	រោគវិទ្យា ការសិក្សាពីការប្រែប្រួលនូវទម្រង់ និងមុខងារ ដែលបណ្តាលមកពីជំងឺ។
pathotoxin A toxin produced by a pathogen, capable of causing symptoms of disease. See botulism.	ជាតិពុលមន្ទុជំងឺ ជាតិពុលបង្កើតដោយភ្នាក់ងារមន្ទុជំងឺ ដែលអាចបង្កអោយមានរោគសញ្ញានៃជំងឺ។ សូមមើលពាក្យ ការពុលសាច់ស្អុយ។
pathway Any defined route followed by a series of reactions leading to a specific product, e.g. a biochemical pathway.	លំនាំ ផ្លូវច្បាស់លាស់អំពីសេរីប្រតិកម្ម ដែលនាំទៅដល់ការទទួលបាននូវផលិតផលយថាប្រភេទមួយ។ ឧទាហរណ៍ លំនាំជីវគីមី។
patroclinous inheritance A form of genetic transmission in which the offspring have the phenotype of the father.	តំណពូជពិត ទម្រង់មួយនៃការបញ្ជូនពត៌មានសេនេទិច ដែលកូនចៅមានផេណូទីបរបស់ឪពុក។
pavement epithelium Epithelium formed from cuboid or squamous cells.	អេពីតេល្យូមក្រាម អេពីតេល្យូមកើតឡើងពីកោសិកាបង្កាប។
Paylovia response See conditional reflex.	តំណបង្កើតឡើង សូមមើលពាក្យ អង្គចលនាខណ្ឌ។
PCR See polymerase chain reaction.	សូមមើលពាក្យ ប្រតិកម្មប្រចារកម្មលីមេរ៉ាស
peat An accumulation of dead plant material formed in wet conditions in bogs or fens in the absence of oxygen so that decomposition is incomplete. It is usually acidic.	ការលុតដុស កំណើនសារធាតុរបស់រុក្ខជាតិដាច់ ដែលកើតមាននៅក្នុងលក្ខខណ្ឌសើម គឺក្នុងភក់ដោយអវត្តមានអុកស៊ីសែន ដូច្នោះ ដំណើរការបំបែកនេះ គឺមិនចប់ទាំងស្រុងទេ។ វាច្រើនតែមានលក្ខណៈអាស៊ីត។
pecking order The gradation of behavioural dominance between individuals in active groups of mammals and birds. The leader is dominant, and thus at the top of the 'pecking order' getting the best food and mates, the least dominant animal being at the bottom of the order.	លំដាប់ឋាន លំដាប់អាកប្បកិរិយាលប់ រវាងឯកត្តផ្សេងៗនៅក្នុងក្រុមសត្វមួយរបស់ថនិកសត្វ និងបក្សី។ មេដឹកនាំគឺមានលក្ខណៈលប់ ដូច្នោះវាស្ថិតនៅលើគេ ក្នុងលំដាប់ឋាន និងទទួលបាននូវដៃគូ និងអាហារល្អលើសគេ ហើយសត្វដែលអន់ជាងគេបង្អស់ គឺស្ថិតនៅខាងក្រោមបង្អស់ក្នុងលំដាប់ឋាន។
Pecora An infra-order of the artiodactyla, including ruminants such as cattle, sheep, goats, deer and giraffe, possessing a placenta having villi in small tufts.	ម៉េកូរ៉ា លំដាប់ក្រោម របស់អាកតេរ៉ូដាក់ទីលឡា រួមមានសត្វទំពារៀងដូចជាសត្វពាហន ចៀម ពពែ ក្តាន់ និងដំរីហ្វូ(សត្វកងែ) មានសុកមួយដែលមានរោមត្នាវ វាជាកញ្ចុំតូចៗ។
pecten Any comb-like structure or organ. Examples include the oxygenating structure in the eye of a bird, and the organ used by some insects for stridulation.	រាងដូងក្រាស ទម្រង់ ឬសរីរាង្គមានលក្ខណៈដូចជាក្រាសសិតសក់។ ឧទាហរណ៍ ទម្រង់បញ្ចូលអុកស៊ីសែន នៅក្នុងភ្នែករបស់បក្សី និងសរីរាង្គដែលប្រើដោយសត្វល្អិតខ្លះ សម្រាប់បង្កើតសម្លេង។
pectin A gelatinous polysaccharide that makes up the cell walls of diatoms.	ម៉ិចទីន ប៉ូលីសាការីតមានជាតិសេឡាទីន ដែលបង្កជាភ្នាសគ្រោងរបស់ដុំតូមេ។
pectinases Enzymes which degrade pectin.	ម៉ិចទីនាស អង់ស៊ីមបំបែកម៉ិចទីន។
pectinate (of plant structures) With comb-like lobes.	រាងដូងដំបូល (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) មានកំពូក ដូចជាក្រាស។
pectoral fins A pair of fins located laterally near the gill openings in all jawed fish.	ព្រុយរង្វង ព្រុយមួយគូដែលស្ថិតនៅចំហៀងជិតរង្វះស្រកីរបស់ត្រីមានផ្កាម។
pectoral girdle The part of the skeleton to which the anterior limbs are attached.	ផ្លីចក្រវាត់ស្មា ផ្នែកនៃគ្រោងផ្លីងដែលសម្រាប់ភ្ជាប់អវយវៈមុខ។
pedate (of leaves) Divided in a palmate fashion with further divisions.	ដៃលមានស្លឹកដៃ (អំពីស្លឹក) ចែកទៅជាទម្រង់ ដូចជាម្រាម និងមានការចែកបន្តទៀត។
pedicel The stalk of a flower in an inflorescence.	ទងផ្កា ទងផ្កានៅក្នុងកញ្ចុំផ្កា។
pedigree In human genetics, a diagram showing the ancestral relationships and transmission of genetic traits over several generations in a family.	ពង្សវង្ស ក្នុងសេនេទិចមនុស្ស ជាដ្យាក្រាមបង្ហាញពីទំនាក់ទំនង និងការបញ្ជូនលក្ខណៈសេនេទិចរបស់បុព្វដួងកាត់ច្រើនជំនាន់ក្នុងគ្រួសារមួយ។

pedigree analysis A technique in which patterns of inheritance are traced through several generations.	ការវិភាគពង្សវង្ស បច្ចេកទេសដែលគំរូនៃតំណពូជត្រូវបានសិក្សាតាមដានឆ្លងកាត់ជាច្រើនជំនាន់។
pedipalps The second pair of appendages in arachnids.	ដើងស្ពាយ ខ្នងគូទី២នៃអាភ័ត្តិត។
pedogenesis See paedogenesis.	កំណើនរោង
peduncle 1. A band of white matter joining different parts of the brain. 2. The stalk of a flower or of an inflorescence.	1. ឈ្មាប បន្ទះសារធាតុស តភ្ជាប់ផ្នែកផ្សេងៗនៃខួរក្បាល។ 2. ទង ទងរបស់ផ្កា ឬកញ្ចប់ផ្កា។
pelagic A term used to describe animals that swim freely as adults and live above the bottom in the open sea..	សត្វសន្លឹមសមុទ្រ ពាក្យប្រើដើម្បីពណ៌នាអំពីសត្វដែលហែលដោយសេរីដូចសត្វពេញវ័យដែរ និងរស់នៅក្នុងទឹកសមុទ្រជ្រៅ។
pelagic zone The open ocean.	តំបន់សន្លឹមសមុទ្រ តំបន់សមុទ្រដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយពីច្រាំង។
pelecypod See bivalve.	ផេលេស៊ីផត សូមមើលពាក្យ ប៊ីវាល់។
pellagra See nicotinic acid.	ផេឡាហ្គ្រា សូមមើលពាក្យ អាស៊ីតនីកូទីនិច។
pelleting The coating of a seed with material that often includes pesticides, producing a uniform size of seed for sowing.	ស្លូនដាត្រាប់ ការស្រោបគ្រាប់ដោយសារធាតុដែលជាញឹកញាប់ មានផ្ទុកនូវថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត ដោយបង្កើតបាននូវគ្រាប់មានទំហំប៉ុនៗគ្នា សម្រាប់លេប។
pellicle A thick outer protein layer surrounding the cell membrane of a euglena and some other protists.	ពែលីគុល ស្រទាប់ប្រូតេអ៊ីនក្រាស់នៅខាងក្រៅដែលព័ទ្ធជុំវិញក្លាសកោសិការបស់អ៊ីត្រីណូម និងប្រូទីស្តផ្សេងទៀតមួយចំនួន។
pellate (of a plant structure) Flattened and with the stalk attached to the centre of the lower surface, not the edge.	មានទងនៅកណ្តាលស្លឹក (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) រាងសំប៉ែត និងមានទងភ្ជាប់នៅចំកណ្តាលផ្ទៃខាងក្រោម មិនមែនភ្ជាប់នៅគែមទេ។
pelvic fins A pair of fins located ventrolaterally in all jawed fish.	ព្រួយពោះ ព្រួយមួយគូស្ថិតនៅសងខាងពោះរបស់ត្រីមានជ្រាម។
pelvic girdle The part of the skeleton to which the posterior limbs are attached.	ន្លឹកក្រវាត់ត្រកាត ផ្នែកនៃគ្រោងឆ្អឹងដែលសំរាប់ភ្ជាប់អវយវៈក្រោយ។
pendent Hanging.	សំយាត ល្អ្យ។
penetrance The percentage of individuals with a particular genotype that show the associated phenotype. e.g. the dominant gene for baldness shows 100% penetrance in males but 0% penetrance in females.	ភាគរយសេណូទីបដោយឡែក ភាគរយនៃឯកត្តៈដែលមានសេណូទីបដោយឡែកដែលបង្ហាញពីផេណូទីបដែលទាក់ទងនឹងសេណូទីប។ ឧទាហរណ៍ សែនលុបកំនត់ក្បាលទំពែកបង្ហាញ 100% លើមនុស្សប្រុស ប៉ុន្តែ 0% លើមនុស្សស្រី។
penicillin An antibiotic produced by the fungus <i>Penicilium chrysogenum</i> .	ប៉េនីស៊ីលីន អង់ទីប្រូទិចដែលផលិតពីផ្សិតឈ្មោះ <i>Penicilium Chrysogenum</i> ។
penis A male reproductive organ in animals that have internal fertilization.	លិង្គ សរីរាង្គបន្តពូជឈ្មោលរបស់សត្វដែលមានការបង្កកំនើតក្នុង។
pennate Feathery or feathered.	ដែលមានស្ពាយ ឬ រោម
Pennatulacea A coelenterate family, including the sea pens.	ប៉េណាតូសេន អំបូរស៊ីឡង់តេ រួមមាន sea pens។
penta prefix denoting five.	ប៉េនតា (បុព្វបទ) មានន័យថា ៥។
pentadactyl With five digits,	មានប្រាំមេដៃ
pentadactyl limb A limb structure common to amphibia, reptiles, birds and mammals, thought to have evolved as an adaptation to life on land. Consists of three main parts; a) a single bone that joins the body, which connects to b) two parallel bones, which connect to c) groups of small bones that make up five digits. See appendix 4.	អវយវៈប្រាំមេដៃ គ្រោងអវយវៈរបស់ពពួកកង្កែប ល្អ្ម បក្សី និងថនិកសត្វ ដែលគេគិតថាបានវិវត្តដើម្បីបន្តទៅទៅនឹងជីវិតលើគោក។ រួមមានបីផ្នែកសំខាន់ៗ a. ឆ្អឹងទោលដែលភ្ជាប់ទៅនឹងដងខ្លួនដែលភ្ជាប់ទៅនឹង b. ឆ្អឹងស្របគ្នាពីរដែលភ្ជាប់ទៅនឹង c. ឆ្អឹងតូចៗមួយក្រុមដែលបង្កើតបានឆ្អឹងប្រាំមេដៃ។
pentamerous radial symmetry A type of body plan that can be divided into five equal parts from a central axis.	ស៊ីមេទ្រីកាំប្រាំខ្នង ប្រភេទគ្រោងដងខ្លួនដែលអាចចែកជាប្រាំផ្នែកស្មើៗគ្នាពីអ័ក្សកណ្តាលមួយ។ ឧទាហរណ៍ ផ្កាយសមុទ្រ។
pentaploid A polyploid individual having five sets of chromosomes.	ប៉េនតាប្លូអ៊ីត ឯកត្តប៉ូលីប្លូអ៊ីត ដែលមានក្រូម៉ូសូមចំនួន៥។

activity between seasons.	កាលបន្ទាប់ ជាទូទៅគឺមាន រយៈពេលបន្ថយសកម្មភាពនៅរវាងរដូវនីមួយៗ។
perennial A plant that lives for more than two growing seasons.	តិរេនេសៀល រុក្ខជាតិដែលរស់បានជាង២រដូវលូតលាស់។
perfect flower A flower having both stamens and a pistil.	ផ្ការួមភេទ ផ្កាដែលមានទាំងកញ្ចុំកេសរញី ទាំងកញ្ចុំកេសរណ្តើរ។
perforate (of e.g. corals) Possessing pores.	ដែលមានរន្ធ (ឧ. ផ្កាថ្ម)។
perforin See killer T-cell.	តិហ្វូរីន សូមមើលពាក្យ កោសិកាTអ្នកសម្លាប់។
perfusion The passage of a liquid through an organ or tissue.	ការបញ្ជូនសន្សឹមៗ ការឆ្លងកាត់របស់សារធាតុរាវ តាមសរីរាង្គ ឬតាមជាលិកា។
peri- <i>prefix</i> denoting around or about.	តិរិ (បុព្វបទ) មានន័យថា ជុំវិញ។
perianth segment The individual leaves of the perianth.	អង្កត់បរិមុច្ឆា ស្លឹកនីមួយៗរបស់បរិមុច្ឆា។
perianth The organs of a flower outside the sex organs, consisting of the calyx and corolla; the floral envelope.	បរិមុច្ឆា សរីរាង្គរបស់ផ្កា ដែលស្ថិតនៅខាងក្រៅសរីរាង្គភេទ បង្កឡើងពីកញ្ចុំត្របកផ្កា និងកញ្ចុំស្រទាប់ផ្កា។
periblast The tissue surrounding the blastoderm in meroblastic eggs.	តិរិប្លាស ជាលិកាដែលនៅជុំវិញប្លាស្តូខែម ក្នុងស៊ុតមេរូស្តាស។
pericardial cavity 1. The part of the coelom surrounding the heart of vertebrates. 2. The part of the haemocoel surrounding the heart in arthropods.	ប្រហោងបន្ទប់មេដូខ 1. ផ្នែកប្រហោងនៅជុំវិញបេះដូងរបស់សត្វឆ្អឹងកង។ 2. ផ្នែកប្រហោងដែលនៅជុំវិញបេះដូងរបស់អាក្រូបូត។
pericardial membrane The membrane surrounding the heart.	គ្លាសស្រោមមេដូខ គ្លាសដែលនៅជុំវិញបេះដូង។
pericarditis An inflammation of the pericardium.	ជំងឺរលាកបន្ទប់មេដូខ
pericardium A protective membrane or sac-like envelope surrounding the vertebrate heart and the pericardial cavity in arthropods and molluscs.	បន្ទប់មេដូខ គ្លាសការពារ ឬស្រោមមានលក្ខណៈដូចជាថង់នៅជុំវិញបេះដូងសត្វឆ្អឹងកង និងប្រហោងបន្ទប់នៅក្នុងអាក្រូបូត និងសប្បីសត្វ។
pericarp Refers collectively to the layers of ovary tissue in a fruit; pericarp is the preferred term for fruits whose layers cannot be easily distinguished from one another.	មេរីកាប សំដៅទៅលើស្រទាប់ជាលិកាអូវែនៅក្នុងផ្លែ។ ពេរីកាបជាពាក្យដែលគេនិយមប្រើសំរាប់ផ្លែដែលស្រទាប់របស់វាមិនអាចបែងចែកពីមួយទៅមួយដោយស្រួលនោះទេ។
pericentric inversion A chromosome inversion that involves both arms of the chromosome and thus involves the centromere.	បម្រាស់មេរីសង់ទ្រិច ចំរាស់អង្កត់ក្រូម៉ូសូមដែលជាប់ទាក់ទងដៃទាំងពីរនៃក្រូម៉ូសូម ដូច្នោះហើយវាក៏ជាប់ទាក់ទងជាមួយសង់ត្រូមែ។
periclinal Parallel to the surface of the plant.	ស្របនឹងផ្ទៃរុក្ខជាតិ
pericycle The layer of cells surrounding the xylem and phloem of roots; produces branch roots.	មេរីស្លឹក ស្រទាប់កោសិកាជុំវិញស៊ីឡែម និងផ្លូវអែមរបស់ឫសដែលវាបង្កើត ឬសខ្ទែង។
periderm The protective tissue that replaces epidermis; includes cork (phellem), cork cambium (phellogen), and phelloderm.	មេរីខែម ជាលិកាការពារដែលជំនួសអេពីខែម ដែលរួមមានលែប្រូស (ផេឡេម) ស្រទាប់មេក្រៅ(ផេឡូសែន) និងផេឡូខែម។
perigenous Carried or growing on both sides of a structure such as a leaf	តិរិស៊ីនេស ដែលមានផ្ទុក ឬដែលលូតលាស់នៅលើផ្ទៃទាំងសងខាងរបស់ទម្រង់មួយ ដូចជាស្លឹក។
perigynous (of flowers) Having a flat or concave structure on which the sepals, petals and stamens are borne.	តិរិស៊ីនេស (អំពីផ្កា) មានទម្រង់សំប៉ែត ឬខ្ទង់ ដែលជាប្រភពនៃការដុះចេញនូវត្របកផ្កា ស្រទាប់ផ្កា និងកញ្ចុំកេសរណ្តើរ។
perilymph The fluid separating the bony labyrinth from the membranous labyrinth of the inner ear.	តិរិលីម សារធាតុដែលខណ្ឌចែកឆ្អឹងរន្ធត្រចៀក ពីគ្លាសរន្ធត្រចៀករបស់ត្រចៀកក្នុង។
perineustic (of insects) Having a respiratory system in which spiracles, occur laterally on all abdominal segments.	តិរិណីសស៊ុត (អំពីសត្វល្អិត) មានប្រព័ន្ធដង្ហើម ដែលនៅក្នុងនោះ រន្ធដង្ហើមមាននៅផ្នែកចំហៀងខាងពោះនៃគ្រប់អង្កត់ទាំងអស់។
period A unit of geologic time that is a subdivision of an era.	សម័យកាល ឯកតានៃធរណីកាល ដែលជាចំនែករងរបស់ស័ក។
periodic table of the elements Table in which elements are arranged generally in order of increasing atomic number (number of protons). The	តារាងខ្ទង់នៃធាតុគីមី តារាងដែលធាតុគីមីត្រូវបានរៀបតាមលំដាប់កំណើនលេខអាតូម (ចំនួនប្រូតុង)។ ធាតុទាំងអស់នៃជួរដេកនីមួយៗបង្កើត

elements of each row constitute one period or cycle of chemical and physical properties, and the columns comprise elemental families of similar chemical behavior.	បានជាខ្លះមួយនៃលក្ខណៈរូបនិងលក្ខណៈគីមី ហើយជួរឈរមានក្រុមធាតុគីមីដែលមាន លក្ខណៈគីមីប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។
periodicity 1. The carrying out of certain functions on a regular basis. 2. The interval between two peaks of activity in a cyclic process. 3. The number of base pairs per turn of the double helix in DNA.	1. ការអនុវត្តន៍មុខងារជាអ្វីមួយជាប្រចាំ។ 2. ចន្លោះរវាងកំពូលពីរនៃសកម្មភាពនៅក្នុងដំណើររបស់រដ្ឋមួយ។ 3. ចំនួនគូបាសក្នុងមួយជំហានរបស់ ADN រៀងរយ។
periodontal membrane A thin layer of fibrous connective tissue that anchors the roots of teeth to the jawbone.	ភ្លាសជុំវិញធ្មេញ ស្រទាប់ជាលិកាសន្ធានសរសៃស្តើង ដែលភ្ជាប់ឫសធ្មេញទៅនឹងឆ្អឹងផ្តាម។
periosteum A tough membrane surrounding all bones.	ភ្លាសជុំវិញឆ្អឹង ភ្លាសស្វិតដែលព័ទ្ធជុំវិញឆ្អឹងទាំងអស់។
periostracum The outermost of the three layers of the shell of molluscs or brachiopods, composed of conchiolin. On the inner side lie the prismatic layer and the nacreous layer.	ប៉េរីម្យូស្ត្រាគុម ស្រទាប់ក្រៅគេបង្អស់ ក្នុងចំណោមស្រទាប់ទាំងបីនៃសម្បករបស់ស្បៀសតូ ឬប្រាតិអូប្រូត ដែលបង្កឡើងពីក្នុងគីអូលីន។ នៅផ្នែកខាងក្នុងគឺមានស្រទាប់ព្រីសម៉ាទិច និងស្រទាប់ណេត្រៀស។
peripheral cells Outermost cells of the root cap that secrete mucigel; they are removed from the root cap as the root grows through the soil.	កោសិកាបរិវេណ្ឌល កោសិកាស្រទាប់ក្រៅបំផុតនៃក្បាលឫស ដែលបញ្ចេញមួយស៊ីសេល។ វាត្រូវបានបញ្ជូនពីក្បាលឫស នៅពេលដែលឫសដុះលូតចូលទៅក្នុងដី។
peripheral isolate An isolated population at or beyond the normal range of the species.	ប្រុមនៅដាច់ពីគេ ប្លុមធុរស្រីនៅដាច់តែឯង គឺនៅក្រៅកម្រិតព្រំខណ្ឌធម្មតារបស់ប្រភេទ។
peripheral nervous system All of the neurons lying outside of the brain and spinal cord.	ប្រព័ន្ធប្រសាទបរិវេណ្ឌល ឬ ប្រព័ន្ធប្រសាទខាង កោសិកាប្រសាទទាំងអស់ ដែលស្ថិតនៅក្រៅខួរក្បាលនិងខួរឆ្អឹងខ្នង។
peripheral Of or relating to the outside or extreme edge of a structure.	នៃបរិវេណ្ឌល ទាក់ទងនឹងផ្នែកខាងក្រៅ ឬគែមនៅខាងក្រៅបំផុតរបស់ទម្រង់អ្វីមួយ។
periphyton Plants and animals adhering to parts of rooted aquatic plants.	ប៉េរីហ្វីតូន រុក្ខជាតិ និងសត្វដែលភ្ជាប់ខ្លួនទៅនឹងឫសរុក្ខជាតិទឹក។
perisarc The horny covering of hydrozoan coelenterates of the orders Gymnoblastera, Calyptoblastea and Hydrocorallinae.	ប៉េរីសាក់ សម្បកជាតិស្នែងរបស់ស៊ីឡាំងតេអ៊ីដ្រូសូអ៊ែ ក្នុងលំដាប់ដីមណូឈ្លេស្យោ កាលីបតូស្តូស្យោ និងអ៊ីដ្រូកូរ៉េលីនី។
perisperm A nutritive tissue found in some seeds that is derived from the nucellus of the ovules.	ប៉េរីស្បែរម ជាលិកាចិញ្ចឹមមានចំពោះគ្រាប់ខ្លះ ដែលមានប្រភពមកពីនុយសេលរបស់អូវុល។
perispore A spore membrane.	ភ្លាសស្បៀ
Perissodactyla The odd-toed ungulates, such as horses. Compare artiodactyla.	ប៉េរីសូដាក់ទីលតូ សត្វមានក្រចកសេស ដូចជាសេះ។ ប្រៀបធៀបអាត្មាដាក់ទីឡា។
peristalsis A rhythmic, muscular relaxing and contracting that moves food along the digestive tract.	បលនាករត្រាក់ដាមទ្វាក់ (ពេរីស្តូលស៊ីស) ការកម្រិតនិងរលាជាចង្វាក់នៃសាច់ដុំដើម្បីរំកិលអាហារតាមបណ្តោយបំពង់អាហារ។
peristasis The combination of physiological and environmental factors with the genotype to produce a particular phenotype.	ប៉េរីស្តាស៊ីស ការរួមចូលគ្នារវាងកត្តាសរីរៈ កត្តាបរិស្ថាន ជាមួយនឹងសេណូទីប ដើម្បីបង្កើតផេណូទីបយថាប្រភេទមួយ។
peristome The “teeth” around the opening of the sporangium of mosses.	ប៉េរីស្តូម “ធ្មេញ” នៅជុំវិញមាត់នៃស្បៀរំរបស់ស្លែ។
perithecium A flaskshaped or spherical ascocarp with a terminal opening.	ពេរីតេស អាសស្តូកាបរាងស្លែ ឬរាងដូចដបដែលបើកចំហនៅខាងចុង។
peritoneum A membrane that lines the body cavity and forms the covering of the organs in the coelom.	ភ្លាសពោះទៀន ភ្លាសព័ទ្ធជុំវិញប្រហោងពោះ និងស្រោបសរីរាង្គទាំងឡាយក្នុងប្រហោងស៊ីឡូម។
peritrophic membrane An inner lining of the gut found in some insects and crustaceans that may serve to protect the gut cells from injury by food particles.	ភ្លាសការពារពោះទៀន ភ្លាសពាសនៅខាងក្នុងពោះ រៀន មានចំពោះសត្វល្អិត និងពួកត្រីស្តាសេខ្លះ ដែលអាចមានមុខងារការពារកោសិកាពោះរៀនពីរបួសផ្សេងៗ បង្កដោយគ្រាប់អាហារ។
perivisceral cavity The body cavity surrounding the viscera.	ប្រហោងពោះ ប្រហោងសារពាង្គកាយ ដែលនៅព័ទ្ធជុំវិញអាហារៈក្នុង។

permafrost A layer of ground in the tundra that is always frozen.	កំណកដីអមិទ្រែយ ស្រទាប់ដីនៅតំបន់ទុនប្រា ដែលមានទឹកកកជានិច្ច។
permanent teeth The second set of teeth in mammals, consisting of incisors, canines, premolars and molars.	ធ្មេញអមិទ្រែយ ឈុតធ្មេញទីពីរបស់ថនិកសត្វ រួមមានធ្មេញមុខ ចង្កូម ថ្កាមតូច និងថ្កាមធំ។
permanent wilting point The moisture content of soil at the point when a particular plant's root system cannot absorb water, even when given water and placed in a humid chamber.	ចំណុចស្រវោនអមិទ្រែយ សំណើមរបស់ដីក្នុងកំរិតមួយដែលប្រព័ន្ធបូសរបស់រុក្ខជាតិមួយមិនអាចស្រូបយកទឹកបាន ទោះបីជាស្រោចទឹកនិងដាក់នៅក្នុងបន្ទប់សើមក៏ដោយ។
permeable (adj) Allowing a substance to pass through.	អាចជ្រាបបាន ឬ ជ្រាបបាន ដែលអាចអោយសារធាតុឆ្លងកាត់បាន។
permease A protein thought to act as a carrier in active transport within membranes.	ពែមេរេស ជាប្រូតេអ៊ីន ដែលគេគិតថាមាននាទីជាអ្នកដឹកនាំនៅក្នុងដំណឹកនាំសកម្ម ក្នុងភ្នាសកោសិកា។
Permian period The last period of the Palaeozoic era which lasted from 280 to 240 million years ago. Amphibians declined in numbers, reptiles increased, and conifers became commoner during this period.	សម័យពែមេរៀន សម័យកាលចុងក្រោយនៃយុគប៉ាលេអូសូអ៊ីច ដែលមានរយៈពេលចាប់ពី280 រហូតដល់240លានឆ្នាំកន្លងទៅ។ បណ្តាកសត្វមានចំនួនធ្លាក់ចុះ ឧរុសត្វមានការកើនឡើង ហើយកូនីភៃ គឺមានជាធម្មតានៅក្នុងសម័យកាលនេះ។
permissive condition Environmental conditions under which a conditional mutation (such as a temperature sensitive mutant) expresses the wildtype phenotype.	លក្ខខណ្ឌបរិស្ថាន លក្ខខណ្ឌបរិស្ថាន ដែលមួយតាស្យុងលក្ខខណ្ឌមួយ (ដូចជាមួយតង់ដែលរូសនឹងសីតុណ្ហភាព) សំដែងចេញនូវផេណូទីបប្រភេទព្រៃ។
pernicious anaemia A severe, progressive decrease in the number of red blood cells together with an increase in their size, producing pale colour, weakness and gut disorders. The condition can be fatal but may be treatment with vitamin B ₁₂ .	មហារីកគោលិកាសរេបេណ្ឌានអោយស្លាប់ ការថយចុះបរិមាណកោសិកាឈាមក្រហមជាបន្តបន្ទាប់ ដ៏មានសភាពគ្រោះថ្នាក់ ជាមួយនឹងការកើនទំហំរបស់វា ដោយធ្វើអោយវាមានពណ៌ស្លេក ខ្សោយ និងភាពមិនប្រក្រតីរបស់ពោះវៀន។ ស្ថានភាពនេះ អាចបណ្តាលអោយស្លាប់បានប៉ុន្តែក៏អាចព្យាបាលបានតាមរយៈការប្រើវីតាមីនB ₁₂ ។
peroxidase An enzyme that catalyses the oxidation of various substances by peroxides.	ពែអុកស៊ីដាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញអុកស៊ីតកម្ម សារធាតុផ្សេងៗ ដោយពែអុកស៊ីត។
peroxisome A type of microbody that occurs primarily in leaves and contains enzymes that metabolize hydrogen peroxide and glycolic acid.	ពេរ៉ុកសូម អតិសុខុមប្រាណាមួយប្រភេទដែលគាត់ច្រើនមាននៅក្នុងស្លឹករុក្ខជាតិនិងផ្ទុកអង់ស៊ីមដែលធ្វើមេតាបូលីស៊ីសនៃពែអុកស៊ីត និងអាស៊ីតក្លីកូលីច។
persistence The period of time between a virus being acquired by a vector and its being transferred to a new host.	រយៈពេលស្ថិតក្នុងចុងចំរុះ រយៈពេលនៅរវាងពេល ដែលវីរុសស្ថិតនៅខាងក្នុងវ៉ិចទ័រ និងពេលដែលវាត្រូវបានផ្ទេរចូលទៅក្នុងចូលថ្មីមួយទៀត។
perspective formula Representation of a chemical structure that shows the three dimensions of a ballandstick model and has some of the simplicity of the structural formula.	គំនូសតារាងរូបមន្ត តំណាងទម្រង់គីមីដែលបង្ហាញពីទម្រង់ត្រីវិមាត្រនៃគំរូដុំមូល និងអង្កត់ ដោយមានភាពងាយស្រួលក្នុងការតាងរូបមន្ត។
pest Any organism that causes nuisance to man, either economically or medically.	សត្វល្អិតចង្រៃ ការវាស់ទាំងឡាយ ដែលបង្កការខានដល់មនុស្ស ទាំងខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ទាំងខាងផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ។
pesticide A poison used to kill pests. This term is often used interchangeably with insecticide.	ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត ថ្នាំពុលសម្រាប់សម្លាប់សត្វល្អិតចង្រៃ។ ពាក្យនេះច្រើនប្រើជួសគ្នាទៅវិញទៅមកជាមួយពាក្យថ្នាំសំលាប់សត្វល្អិត។
petal A brightly colored, modified leaf that surrounds the reproductive organs of a flower.	ស្រទាប់ផ្កា ស្លឹកកំណែប្រែមានពណ៌ភ្លឺ ដែលនៅពីទូជុំវិញសរីរាង្គបន្តពូជរបស់ផ្កា។
petaloid (of plant structures) Looking like a petal.	ដូចស្រទាប់ផ្កា (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) មើលទៅដូចជាស្រទាប់ផ្កា។
petiole The stem-like structure that connects the leaf to the stem.	ទទស្លឹក ទម្រង់ដូចដើមដែលភ្ជាប់ស្លឹកទៅនឹងដើម។
Petri dish See plate.	ប្រអប់ប៉េត្រី
petrification The changing of organic matter into stone. Also called fossilisation.	ដំណើរការប្រែជាថ្ម ការផ្លាស់ប្តូរសារធាតុសរីរាង្គទៅជាថ្ម។ ដំណើរនេះអាចហៅបានផងដែរថាផូស៊ីលកម្ម។

PGA (phosphoglyceric acid), phosphoglycerate, glyceric acid phosphate or glycerate 3-phosphate A three-carbon molecule produced from PGAL in glycolysis.	អាស៊ីតផូស្វូក្លីសេរិច (ផូស្វូក្លីសេរិច, គ្លីសេរិចអាស៊ីតផូស្វូក្លីសេរិច ឬ គ្លីសេរិច 3-ផូស្វូក្លីសេរិច) ម៉ូលេគុលមានកាបូនបី ត្រូវបានបង្កើតចេញពី PGAL នៅក្នុងដំណើររបំបែកក្លុយកូស។
PGAL (phosphoglyceraldehyde) A threecarbon sugar that is an intermediate product of photosynthesis.	ផូស្វូក្លីសេរីលដេអ៊ីត ស្ករកាបូន៣ដែលជាផលិតផលកណ្តាលនៃរស្មីសំយោគ។
pH A symbol of the relative concentration of hydrogen ions in a solution. $pH = -\log[H_3O^+]$.	pH និមិត្តរូបនៃកំហាប់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែនក្នុងសូលុយស្យុងមួយ។ $pH = -\log[H_3O^+]$ ។
pH scale A scale used to measure the concentration of hydrogen ions in a solution and therefore its acidity. pH values are from 0 to 14, and the lower the value, the more acidic or hydrogen ions in the solution.	កម្រិត pH កម្រិតប្រើសំរាប់វាស់កំហាប់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែនក្នុងសូលុយស្យុង មួយ ថាតើវាមានកម្រិតអាស៊ីត ឬ បាស។ តំលៃ pH ប្រែប្រួលពី 0 ទៅ 14 និងនៅពេល pH កាន់តែទាប នោះអាស៊ីតកាន់តែខ្លាំង ឬអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែនមានកាន់តែច្រើនក្នុងសូលុយស្យុង។
Phaeophyceae A class of brown algae that are mostly marine. Their green pigment is masked by fucoxanthin, a yellow pigment. Some are very large and may reach several metres in length, eg. <i>Laminaria</i> , the kelp.	ផេម៉ូផ៊ីតេ ថ្នាក់មួយរបស់សារាយត្នោត ដែលភាគច្រើនស្ថិតនៅក្នុងសមុទ្រ។ ជាតិពណ៌បៃតងរបស់វា ត្រូវបានបំបាត់ដោយកុយកូសង់ទីន ដែលជាជាតិពណ៌លឿង។ ខ្លះមានទំហំធំៗ និងអាចមានប្រវែងរហូតដល់រាប់ម៉ែត្រ។ ឧទាហរណ៍ គេល <i>Laminaria</i> ។
Phaeophyta See phaeophyceae.	ផេម៉ូផ៊ីតា សូមមើលពាក្យ ភីហ្វ៊ីខេ។
phage See bacteriophage.	ផាស សូមមើលពាក្យ បាក់តេរីយ៉ូផាស។
phago- prefix denoting eating, absorbing.	ផាហ្វូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ស៊ី ឬ ស្រូបចូល។
phagocyte An amoeba-like white blood cell that engulfs and destroys invading microorganisms.	ផាហ្វូស៊ីត គោលិកាសរាងដូចអាមីប ដែលលេបនិងកំទេចអតិសុខុមប្រាណ ដែលជ្រៀតចូលក្នុងសារពាង្គកាយ។
phagocytosis The process through which food particles are surrounded by cell membrane and incorporated into the cell cytoplasm, forming a food vacuole.	ផាហ្វូស៊ីតូស លំនាំដែលបំណែកអាហារត្រូវបានរុំព័ទ្ធដោយភ្នាសគោលិកា និង ក្តោបបញ្ចូលទៅក្នុងស៊ីតូប្លាស បង្កើតបានជាវ៉ាគុយមូលអាហារ។
phagotropic Ingesting solid food particles.	ផាហ្វូត្រូពិច ការលេបចូលអាហាររឹងតូចៗ។
phalange Any of the bones in fingers and toes. See pentadactyl limb and appendix 4.	ផ្លីងដ្រាំង ឬ ផ្លីងដ្រាំងដើម ផ្លីងណាមួយនៃផ្លីងម្រាមដើម។ សូមមើលពាក្យ pentadactyl limb។
Phalangeridae A family of tree-living marsupials possessing a tail adapted for grasping.	ផាឡង់រីដេ អំបូរមួយរបស់ថរិកសត្វលើដើមឈើ ដែលមានកន្ទុយ បន្តសម្រាប់ការចាប់ ឬគោង។
phallus See penis.	ផិល្លុ
phanero- prefix denoting visible.	ផានេរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ដែលអាចមើលឃើញបាន។
phanerogam Any seed-bearing plant.	ផានេរ៉ូកាម រុក្ខជាតិមានគ្រាប់។
phanerophyte A woody plant bearing buds more than 25 cm from the ground.	ផានេរ៉ូភីត រុក្ខជាតិឈើ ដែលក្រពុំផ្កាមានកំពស់ខ្ពស់ជាង 25 ស.ម ពីដី។
Phanerozoic Period since the Cambrian. See appendix 3.	ផានេរ៉ូសូអ៊ិច រយៈពេលតាំងពីកំប្រើយៀងមក។
pharmacology The study of medicines, their preparation, uses and effects.	មីសថវិទ្យា ការសិក្សាអំពីថ្នាំ ការរៀបចំ ការប្រើប្រាស់ និងឥទ្ធិពលរបស់វា។
pharyngo- prefix denoting the throat.	ផារីនហ្វូ (បុព្វបទ) មានន័យថា បំពង់ក។
pharyngotomy Condition in which the pharyngeal walls are perforated by slit-like openings; found in chordates and hemichordates.	ទ្វេដើមក ស្ថានភាពដែលផ្លែដើមក ត្រូវបានទំលុះបើកដូចជារង្វះដែលគេប្រទះឃើញចំពោះករដេ និងអេមីករដេ។
pharynx 1. An extendable muscular tube used for feeding in turbellarian flatworms. 2. An area of the throat between the mouth and esophagus.	ដើមក 1. ចំពោះដង្កូវខ្លួនសំប៉ែត turbellarian ជាបំពង់សាច់ដុំលូតបានសំរាប់ចាប់អាហារ។ 2. ផ្នែកនៃបំពង់កដែលស្ថិតនៅចន្លោះមាត់និងបំពង់អាហារ។
phase-contrast microscopy A microscopy technique for viewing colourless transparent objects in which	ការប្រើអតិសុខុមទស្សនវិទ្យា បច្ចេកទេសប្រើអតិសុខុមទស្សន

different parts of the object become visible due to variations in their refractive index.	សម្រាប់មើលវត្ថុផ្កាគ្មានពណ៌ ដែលផ្នែកផ្សេងៗរបស់វត្ថុនោះអាចមើលឃើញបានដោយសារបម្រែបម្រួលនៃសន្ទស្សន៍ចំណាំងបែររបស់វា។
phasic Transient.	មិនបឺតថេរ
Phasmidae The family of stick and leaf insects (See orthopteran).	ផាសមីដេ អំបូរសត្វល្អិតរស់នៅតោងជាប់លើស្លឹកឈើ (ដូចជាពួកកណ្តុបកិនស្រូវ)។ សូមមើលពាក្យ អត្តរដ្ឋាន។
phellem Cork; produced by the phellogen.	ផេលេម ស្រទាប់មិនជ្រាបទឹក ដែលបង្កើតដោយផេឡូសែន។
phellocoderm The inner part of the periderm; forms inside of the phellogen.	ផេឡូខែម ផ្នែកខាងក្នុងរបស់ពេរីខែមដែលកើតនៅខាងក្នុងផេឡូសែន។
phellogen Cork cambium.	ផេឡូសែន ស្រទាប់កោសិកាដែលបង្កើតកោសិកាផេលេម។
phenetic ranking An arrangement into categories based on the degree of similarity.	ការតម្រៀមលំដាប់លេខលើភាពស្រដៀងគ្នា ការតម្រៀមទៅតាមប្រភេទ អាស្រ័យទៅតាមកម្រិតនៃភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។
phenocopy A phenotype caused by the environment (i.e. cannot be inherited) which closely resembles the phenotype produced by a known gene.	ផេណូកូប៊ី ផេណូទីបបណ្តាលមកពីកត្តាបរិស្ថាន (គឺថាមិនអាចត្រូវបាន) ដែលដូចទៅនឹងផេណូទីបដែលផលិតដោយសែនស្គាល់មួយ។
phenogram A diagram illustrating the degree of similarity between taxa.	ផេណូក្រាម ដ្យាក្រាមបង្ហាញពីកម្រិតនៃភាពស្រដៀងគ្នារបស់ឯកតាចំណែកថ្នាក់។
phenol Any aromatic ring with an -OH group is classified as a phenol. Phenol is also the name for the simplest member of this class.	ផេណុល ស៊ីនតេម៉ាទីចណាដែលមានក្រុមOHត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាផេណុល។ ផេណុលក៏ជាឈ្មោះរបស់ធាតុដែលងាយជាងគេនៅក្នុងថ្នាក់នេះដែរ។
phenolic Any compound that contains a fully unsaturated, sixcarbon ring that is linked to an oxygen -containing side group.	ផេណូលិច សមាសធាតុដែលផ្ទុកវង់កាបូនមិនផ្អែត ដែលត្រូវភ្ជាប់ទៅនឹងក្រុមម្ខាងទៀតដែលផ្ទុកអុកស៊ីសែន។
phenology The study of periodic biological events in relation to environmental factors.	បាតុភូតវិទ្យា ការសិក្សាអំពីខួបព្រឹត្តិកាលជីវៈ ទាក់ទងជាមួយនឹងកត្តាបរិស្ថាន។
phenon A sample of specimens of similar appearance. See phenotype.	ផេណុន គំរូវត្ថុសំណាកដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។ សូមមើលពាក្យ ផេណូទីប។
phenotype The observable appearance of an individual as a result of its genetic makeup.	ផេណូទីប លក្ខណៈដែលអាចមើលឃើញរបស់ឯកត្តៈដែលជាលទ្ធផលនៃសម្ភារៈសេនេទិចរបស់វា។
phenotypic plasticity or environmental variation The ability of an organism to alter its phenotype according to environmental conditions. eg. a plant can have a long flower stalk if in a crowd of other plants but have short stalks when surrounded by short grasses.	បម្រែបម្រួលដោយបរិស្ថាន លទ្ធភាពរបស់ការរស់មួយ ក្នុងការផ្លាស់ប្តូរផេណូទីបរបស់វា ទៅតាមលក្ខខណ្ឌរបស់បរិស្ថាន។ ឧទាហរណ៍ រុក្ខជាតិអាចមានទងផ្កាវែង ប្រសិនបើវាដុះក្នុងជម្រករុក្ខជាតិផ្សេងៗទៀត ប៉ុន្តែវានឹងមានទងខ្លី នៅពេលវាត្រូវបានដុះជុំវិញដោយស្មៅខ្លីៗ។
phenotypic variance The amount of variation in a phenotypic trait amongst individuals in a population.	បម្រែបម្រួលផេណូទីប បរិមាណនៃការប្រែប្រួល លក្ខណៈផេណូទីបរបស់ឯកត្តានានានៅក្នុងប្រជាជនមួយ។
phenyl Benzene ring when used as an alkyl group attached to a larger molecule.	ផេនីល ស៊ីនតេម៉ាទីចបង់សែននៅពេលដែលក្រុមអាត់គីលបានភ្ជាប់ជាមួយម៉ូលេគុលមួយធំជាង។
phenylalanine (F, Phe) One of 20 amino acids common in proteins, which has a nonpolar structure and is relatively insoluble in water. The isoelectric point of phenylalanine is 5.5. See phenylketonuria.	ផេនីលអាឡានីន អាស៊ីតអាមីនេមួយក្នុងចំណោម អាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ ដែលមានទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន ដែលមានទម្រង់មិនប៉ូលែ និងមិនរលាយក្នុងទឹក។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចទ្រិចរបស់ផេនីលអាឡានីន គឺ 5,5។ សូមមើលពាក្យ ផេនីលកេតូណូរ៉ា។
phenylketonuria (PKU) A genetic disease in which the absence of an enzyme causes a buildup of the amino acid phenylalanine. 90% of patients are severely mentally retarded.	ផេនីលឃីតូណូរ៉ា ជំងឺសេនេទិចដែលបណ្តាលមកពីអវត្តមានអង់ស៊ីម ម៉ូណូអាមីនូត្រាង ធ្វើអោយមានការកើតអាស៊ីតអាមីនេផេនីលអាឡានីន។ ៩០%នៃអ្នកជំងឺ មានបញ្ហាអន់ថយយ៉ាងខ្លាំង។
phenylpropanoid A complex phenolic that has a threecarbon side chain; phenylpropanoids are generally derived from the amino acids phenylalanine and tyrosine; myristicin, the main	ផេនីលប្រូប៉ាណូអ៊ីត ផេណូលីកសាំញ៉ាំមួយដែលមានច្រវាក់ខ្សែចំហៀងកាបូន៣។ ជាទូទៅវាមានប្រភពមកពីអាស៊ីតអាមីនេផេនីលអាឡានីន និង

flavor ingredient of nutmeg, is a phenylpropanoid.	ទីរ៉ូស៊ីន។ មីរីស្ទីស៊ីនដែលជាគ្រឿងផ្សំរសជាតិដ៏សំខាន់នៃចំនួនគ្រឹះស្នា (nutmeg) គឺជាផេនីលប្រូប៉ាណូអ៊ីត។
pheromone Naturally occurring compound produced by an organism for the purpose of chemical communication that affects the behavior of others of the same species. eg. used to attract mates for reproduction.	ផេរ៉ូម៉ូន ឬ ភ្និនឡូន សមាសធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិនិងត្រូវបានផលិតដោយការរស់ដើម្បីទំនាក់ទំនងគឺមី ដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើអាកប្បកិរិយារបស់ការរស់ផ្សេងទៀតក្នុងប្រភេទតែមួយ។ ឧទាហរណ៍ វាត្រូវបានប្រើក្នុងការទាក់ទាញដៃគូដើម្បីធ្វើការបន្តពូជ។
philopatry The tendency of an animal to remain in or return to its home area.	ភីល៉ូប៉ាត្រី ទំនោររបស់ការរស់ក្នុងការនៅកន្លែងដដែល ឬការវិលត្រឡប់មកកាន់កន្លែងដដែលវិញ។
phloem Vascular tissue including sieve tubes, companion cells and parenchyma cells, that transports food, water and organic solutes throughout a plant (translocation). See appendix 5.	ផ្លូអែម ជាលិកាសរសៃនាំ ដែលរួមមានជាលិកាបំពង់ ប្រហោងកោសិកាតាម និងកោសិកាប៉ារ៉ាមេស៊ីម ដែលដឹកនាំអាហារ ទឹក និងធាតុរលាយសរីរាង្គទៅគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់របស់រុក្ខជាតិ (ដំណើកនាំ)។ មើលទំព័រ327។
phloroglucin A dye that, with hydrochloric acid, stains lignin bright red in sections of plant material.	ផ្លូរ៉ូគ្លុយស៊ីន លក្ខណៈដែល(ជាមួយអាស៊ីតអ៊ីដ្រូក្លរិច) បន្ស៊ីពណ៌លឿងអោយទៅជាពណ៌ស្រស់របស់ខ្នាតរុក្ខជាតិ។
Phocidae The family of carnivorous mammals containing the seals. The hind limbs are united with the tail and point backwards and there are no external ears.	ផូស៊ីដេ អំបូរសត្វម៉ែសាសី ដែលមានដូចជាឆ្មាទឹក។ ជើងក្រោយរលាយចូលគ្នាជាមួយកន្ទុយ និងសណ្តូកទៅខាងក្រោយ និងគ្មានត្រចៀកក្រៅទេ។
Phoronida A very small phylum of worm-like coelomate marine animals which live in tubes and have planktonic larvae.	ផូរ៉ូនីដា សាខាតូចមួយនៃសត្វសមុទ្រស៊ីម៉េត រាងដូចដង្កូវ ដែលរស់នៅក្នុងបំពង់ និងមានកូនញាស់ប្លង់តុង។
phosphagen A type of chemical found in the muscles of all animals, that passes high-energy phosphate to ADP to form ATP. Thus phosphagens act as energy-storage molecules and are especially useful when cellular respiration is not providing sufficient ATP molecules, eg. during muscular activity.	ផូស្វាទេន ធាតុគីមីមួយប្រភេទ មាននៅក្នុងសាច់ដុំរបស់សត្វទាំងអស់ដែលផ្ទេរផូស្វាតថាមពលខ្ពស់ ទៅអោយADP ដើម្បីបង្កើតATP។ ដូច្នោះផូស្វាទេន ដើរតួជាម៉ូលេគុលស្តុកថាមពល និងមានប្រយោជន៍ ជាពិសេសនៅពេលដង្ហើមកោសិកាមិនបានផ្តល់ ម៉ូលេគុលATPអោយបានគ្រប់គ្រាន់ដូចជាក្នុងអំឡុងពេលសាច់ដុំមានសកម្មភាពខ្លាំង។
phosphatase An enzyme that catalyses the release of phosphate from a molecule.	ផូស្វាតាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញការផ្តាច់ផូស្វាតចេញពីម៉ូលេគុលមួយ។
phosphate An ion composed of one phosphorus atom bonded to four oxygen atoms. Part of a nucleotide.	ផូស្វាត អ៊ីយ៉ុងដែលផ្សំឡើងដោយអាតូមផូស្វុរមួយ ភ្ជាប់ទៅនឹងអាតូមអុកស៊ីសែនបួន។ ផ្នែករបស់នុយក្លេអូទីត។
phosphoacyl glycerols Amphipathic molecules similar to triacylglycerols in structure, but with a substituted phosphoric acid in place of the fatty acid on the third hydroxyl group of glycerol.	ផូស្វូអេស៊ីលគ្លីសេរ៉ុល ម៉ូលេគុលអំពីជាទិចដែលមានទម្រង់ប្រហាក់ប្រហែលនឹងទ្រីអាស៊ីលគ្លីសេរ៉ុល ប៉ុន្តែអាស៊ីតខ្លាញ់នៅលើក្រុមអ៊ីដ្រុកស៊ីលទីបីនៃគ្លីសេរ៉ុលត្រូវបានជំនួសដោយអាស៊ីតផូស្វុរិច។
phosphoarginine A phosphagen found in many invertebrates.	ផូស្វូអេសេរីន ផូស្វាទេនមាននៅក្នុងសត្វផ្អែងកងជាច្រើន។
phosphocreatine A compound used in the production of ATP from ADP in muscles, being converted to creatine with the release of inorganic phosphorus.	ផូស្វូអ្រេកេរីន សមាសធាតុប្រើនៅក្នុងការផលិតATP ពីADPនៅក្នុងសាច់ដុំ ត្រូវបានបំប្លែងទៅជាគ្រេអាទីន ដោយមានការផ្តាច់ចេញនូវផូស្វូអេសេរីន។
phosphodiester bond A bond between a sugar group and a phosphate group. Phosphodiester bonds between alternating sugars and phosphates, form the backbone of nucleic acid molecules.	សង្ក័ន្ធផូស្វូឌីអេស៊ីត ជាសង្ក័ន្ធរវាងក្រុមស្ករ និងក្រុមផូស្វាត។ សង្ក័ន្ធផូស្វូឌីអេស៊ីត នៅក្នុងស្ថានភាពរវាងស្ករនិងផូស្វាតបង្កើតជាគ្រោងរបស់ម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអូទីត។
phosphoenolpyruvic acid or phosphoenolpyruvate (PEP) A high energy compound which when dephosphorylated to pyruvic acid, gives rise to the synthesis of ATP from ADP in glycolysis.	អេនេល្និកផូស្វូអេណុលពីរុយរិច ឬ ផូស្វូអេណុលពីរុយរិច សមាសធាតុថាមពលខ្ពស់ នៅពេលដែលធ្វើដេផូស្វូរកម្មទៅជាអាស៊ីតពីរុយរិច ធ្វើអោយមានការផលិតបាននូវATP ពីADP នៅក្នុងដំណើរបំបែកក្លុយកូស។
phosphogluconate pathway See pentose phosphate pathway.	លំនាំផូស្វូគ្លុយកូណាត សូមមើលពាក្យ លំនាំបំបែកក្លុយកូស។
phosphoglyceraldehyde See PGAL.	ផូស្វូគ្លីសេរ៉ាល់ដេអ៊ីត សូមមើលពាក្យ PGAL។
phosphoglycerate See PGA.	ផូស្វូគ្លីសេរ៉ាត សូមមើលពាក្យ PGA។

phosphoglyceric acid See PGA.	អាស៊ីតផូស្វ័រេត្រីកាបូន សូមមើលពាក្យ PGA។
phospholipid A molecule composed of a lipid and a phosphate group.	ផូស្វ័រេត្រីកាបូន ម៉ូលេគុលដែលបង្កឡើងដោយលីពីតនិងក្រុមផូស្វាត។
phosphorescence See bioluminescence.	ការបញ្ចេញពន្លឺផូស្វ័រេ សូមមើលពាក្យ ជីវៈបញ្ចេញពន្លឺ។
phosphoric acid An important component of nucleic acids, connecting the pentose sugars to form a polynucleotide chain.	អាស៊ីតផូស្វ័រិច សមាសភាគសំខាន់របស់អាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត ដោយភ្ជាប់ស្ករ បំប៉នតូសដើម្បីបង្កើតបានជាប្រាក់ប៉ូលីនុយក្លេអ៊ីត។
phosphorylation The process in which one of more phosphate groups is added to a molecule.	ផូស្វ័រេកម្ម ដំណើរបញ្ចូលក្រុមផូស្វាតមួយ ឬច្រើន ទៅក្នុងម៉ូលេគុលមួយ។
photic zone	តំបន់ភ្លឺ
photo- <i>prefix</i> denoting light.	ហ្វូតូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ពន្លឺ។
photoactivation The excitation of atoms by light energy so that electrons become temporarily raised to a higher energy level. The process is the starting point of photosynthesis, when light strikes a chlorophyll molecule. See light reactions.	សកម្មភាពដោយពន្លឺ ការភ្លេចអាតូមដោយថាមពលពន្លឺ បែបនេះធ្វើអោយ អេឡិចត្រុងរំកិលឡើងទៅកាន់កម្រិតខ្ពស់ជាង។ ដំណើរការនេះ គឺជាចំណុច ចាប់ផ្តើមនៃស្ស៊ីសំយោគ នៅពេលដែលពន្លឺ បុកចំម៉ូលេគុលក្លរ៉ូផ័ល។ សូមមើលពាក្យ ប្រតិកម្មភ្លឺ។
photoautotroph A type of autotroph that uses light as an energy source to synthesize organic compounds from inorganic materials. Green plants are photoautotrophs.	រដ្ឋស្ស៊ីសំយោគ ទម្រង់មួយនៃស្ស៊ីសំយោគ ដែលប្រើពន្លឺធ្វើជាប្រភពថាមពល ដើម្បីសំយោគសមាសធាតុសរីរាង្គពីសារធាតុអសរីរាង្គ។ រុក្ខជាតិបៃតង គឺជា រដ្ឋស្ស៊ីសំយោគ។
photochemical reactions The "light" reactions of photo-synthesis. These reactions occur on the grana of chloroplasts and produce ATP and reduced NADP.	ប្រតិកម្មគីមីភ្លឺ ប្រតិកម្មពន្លឺនៃស្ស៊ីសំយោគ។ ប្រតិកម្មនេះកើតមាននៅ លើតំបន់ក្លាស្តូរ៉ូលរបស់ក្លរ៉ូផ័ល និងបង្កើត ATP និង NADP រងអុកម្ម។
photokinesis Random movement in response to light.	ចលនាដោយពន្លឺ ចលនាដោយក្រាវ តបទៅនឹងពន្លឺ។
photolysis Chemical decomposition using light energy.	ស្ម័គ្រចំរែក ការបំបែកសារធាតុគីមី ដោយប្រើថាមពលពន្លឺ។
photon Packet of light waves, sometimes called a "quantum." The fundamental particle of light.	ហ្វូតុន សំណុំរលកពន្លឺដែលជូនកាលគេហៅថា "ផង់មូលដ្ឋាន" កង់ទុម របស់ពន្លឺ។
photonasty Responses in plants to variations in light.	ស្ម័គ្រចំរែក តំណបរបស់រុក្ខជាតិទៅនឹងបម្រែបម្រួលពន្លឺ។
photo-oxidation A chemical reaction occurring as a result of absorption of light in the presence of oxygen.	ស្ម័គ្រអុកស៊ីតកម្ម ប្រតិកម្មគីមីដែលកើតឡើងដោយសារមានសម្របពន្លឺ ក្រោមវត្តមានរបស់អុកស៊ីសែន។
photoperiod The length of the light part of the day.	រយៈពេលពន្លឺ រយៈពេលមានពន្លឺនៅពេលថ្ងៃ។
photoperiodism The response of a plant to varying periods of light and darkness.	វដ្តពន្លឺ តំណបរុក្ខជាតិទៅនឹងការប្រែប្រួលនៃរយៈពេលពន្លឺ និងរយៈពេល ងងឹត។
photophase The light phase of a dark/light cycle. Compare scotophase.	វដ្តភ្លឺ វដ្តភ្លឺក្នុងវដ្តងងឹត/ភ្លឺ។ ផ្ទុយពីវដ្តងងឹត។
photophore Light-emitting organ.	ផូតូផរ សរីរាង្គបញ្ចេញពន្លឺ។
photophore A light-emitting organ. These occur particularly in deep-sea cephalopods and crustaceans and are normally directed vertically, so disguising the animal's outline from below.	សរីរាង្គបញ្ចេញពន្លឺ ព្រឹត្តិការណ៍នេះកើតមានជាពិសេសចំពោះសេដាឡូ ប៊ូត និងគ្រុស្តាសេ ដែលរស់នៅក្នុងសមុទ្រជ្រៅ និងជាធម្មតាមានលក្ខណៈ តម្រង់បញ្ឈរ ដូច្នេះបែងចែកលក្ខណៈខាងក្រៅរបស់សត្វពីផ្នែកនៅខាង ក្រោម ។
photophosphorylation The production of ATP from ADP, with light as the energy source. The process takes place during the 'light reactions' of photosynthesis which also result in the production of reduced NADP.	ស្ម័គ្រផូស្វ័រេកម្ម ការផលិតATP ពីADP ដោយប្រើពន្លឺជាប្រភពថាមពល។ ដំណើរការនេះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំឡុងពេលនៃប្រតិកម្មភ្លឺក្នុងដំណើរស្ស៊ី សំយោគ ដែលក៏មានការបង្កើតផងដែរនូវNADPអុកម្ម។
photopigment A pigment molecule that can be excited by light, such as chlorophyll.	ស្ម័គ្រជាតិពណ៌ ម៉ូលេគុលជាតិពណ៌ ដែលអាចត្រូវបានភ្លេចដោយពន្លឺ ដូចជា ក្លរ៉ូផ័ល។
photo-reactivation repair Lightinduced repair of damage caused by exposure to ultraviolet light.	ការជួសជុលដោយពន្លឺ ការជួសជុលនៃការខូចខាតដោយប្រើពន្លឺ ដែលបណ្តាលមកពីការដាក់ឱ្យត្រូវនឹងពន្លឺអ៊ុលត្រាស្វាយ។ វាទាក់ទងជាមួយ

Associated with an intracellular enzyme system.	ប្រព័ន្ធអង់ស៊ីមខាងក្នុងកោសិកា។
photoreceptor A structure or pigment sensitive to light.	ចូលពន្លឺ ទម្រង់ ឬជាតិពណ៌ដែលរូសទៅនឹងពន្លឺ។
photorespiration The lightdependent formation of glycolic acid in chloroplasts and its subsequent oxidation in peroxisomes.	ស្មើដង្ហើម កំណត់អាស៊ីតក្លីកូលិចដោយពន្លឺនៅក្នុងក្លរ៉ូប្លាស្ត និងអុកស៊ីតកម្មបន្ទាប់របស់វាក្នុងព័រុកស៊ីសូម។
photosynthesis A process by which plants, using energy from sunlight in the presence of chlorophyll, produce carbohydrates from carbon dioxide and water.	ស្មើសំយោគ ដំណើរដែលរុក្ខជាតិប្រើថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យ ដើម្បីបង្កើតកាបូអ៊ីដ្រាត (ម៉ូលេគុលសរីរាង្គ) ពីឧស្ម័នកាបូនិច និងទឹកដោយមានវត្តមានរបស់ក្លរ៉ូភីល។
photosystem A complex of chlorophyll and other pigments embedded in the thylakoids of chloroplasts and involved in the photochemical (i.e., "light") reactions of photosynthesis.	ស្មើប្រព័ន្ធ កំណុំច្រកក្លរ៉ូភីលនិងជាតិពណ៌ផ្សេងទៀត ដែលមាននៅក្នុងទីឡាកូអ៊ីតនៃក្លរ៉ូប្លាស្ត និងដែលមានទំនាក់ទំនងនៅក្នុងប្រតិកម្មស្មើភីមី (ឧ-ពន្លឺ) នៃស្មើសំយោគ។
phototaxis The movement of a whole organism in response to a directional light stimulus. For example, movement of unicellular algae or fruit flies towards a source of light is <i>positive</i> phototaxis, while movement away from light if the stimulus is too strong is <i>negative</i> phototaxis.	ស្មើចលនា ចលនារបស់ភារវស់ទាំងមូល តបទៅតាមទិសដៅនៃរំញោចពន្លឺ។ ឧទាហរណ៍ ចលនារបស់សារាយងកោសិកា ឬរបស់ជ្រូសក្លរ៉ូភីល ឆ្ពោះទៅកាន់ប្រភពពន្លឺ គឺជាស្មើចលនាវិជ្ជមាន។ ចំណែកចលនាចាកចេញពីពន្លឺ នៅពេលរំញោចមានលក្ខណៈខ្លាំងពេក គឺជាស្មើចលនាអវិជ្ជមាន។
phototroph An organism that uses light as the primary energy source.	ស្មើជីវិត ភារវស់ដែលប្រើពន្លឺធ្វើជាប្រភពថាមពលសំខាន់។
phototropism The growth response of a plant to light.	ស្មើទំនោរ តំណបលូតលាស់នៃរុក្ខជាតិទៅរកពន្លឺ។
phragma One of the parts of the insect skeleton projecting inwards in the dorsal region, which serves for the attachment of muscles and other organs.	ស្រាវកម្លាំង ផ្នែកមួយនៃផ្នែកលយគ្រោងសត្វល្អិត ចូលទៅកាន់ផ្នែកខ្នង ដែលប្រើសម្រាប់ការភ្ជាប់សាច់ដុំ និងសរីរាង្គផ្សេងៗទៀត។
phragmocone The internal shell of a cuttlefish or other cephalopod made up of several chambers.	ស្រាវកម្លាំងខ្នង សម្បុកខាងក្នុងរបស់ត្រីមីក ឬរបស់សេដាឡូប្លូតផ្សេងៗទៀត ដែលមានថតជាច្រើន។
phragmoplast A set of microtubules oriented parallel to the axis of the spindle apparatus (perpendicular to the plane of cell division), which will form a cell plate; phragmoplasts occur in plants and in most green algae.	ស្រាវកម្លាំងស្នាម ក្រុមកូនបំពង់ដែលស្របទៅនឹងអ័ក្សត្រយូងអាត្រូម៉ាទិច (កែងនឹងប្លង់ចំណែកកោសិកា) ដែលនឹងបង្កើតជាសន្ទះខណ្ឌ។ វាកើតមានចំពោះរុក្ខជាតិ និងសារាយងបៃតងភាគច្រើន។
phycocyanin A blue photosynthetic pigment found in cyanophytes.	ស៊ីកូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា សារាយ។
phycobilins Watersoluble accessory pigments occurring in the red algae and cyanobacteria.	ស៊ីកូប៊ីលីន ជាតិពណ៌បន្ទាប់បន្សំដែលរលាយក្នុងទឹក ដែលមានចំពោះសារាយក្រហម និងស្យាណូបាក់តេរី។
phycocyanin A blue photosynthetic pigment found in cyanophytes.	ស៊ីកូស្យាណីន ជាតិពណ៌ខៀវស្មើសំយោគនៃស្យាណូភីត។
phycoerythrin A red photosynthetic pigment found in cyanophytes and red algae.	ស៊ីកូអេរីទ្រីន ជាតិពណ៌ក្រហមស្មើសំយោគនៃស្យាណូភីតនិងសារាយក្រហម។
phycomycete Any filamentous fungus in the zygomycota or mastigomycotina.	ស៊ីកូមីសេត ផ្សិតសរសៃ នៅក្នុងហ្ស៊ីកូមីកូតា ឬក្នុងម៉ាស៊ីហ្សូមីកូតា។
Phycophyta An alternative name for the algae.	ស៊ីកូភីតា ឈ្មោះមួយផ្សេងទៀតរបស់សារាយ។
phycoplast A set of microtubules oriented perpendicular to the axis of the spindle apparatus (parallel to the plane of cell division), which will form a cell plate; phycoplasts occur only in a few green algae.	ស៊ីកូប្លាស្ត ក្រុមកូនបំពង់ដែលកែងនឹងអ័ក្សត្រយូងអាត្រូម៉ាទិច (ស្របនឹងប្លង់ចំណែកកោសិកា) ដែលនឹងបង្កើតជាសន្ទះខណ្ឌ។ វាមានតែចំពោះសារាយបៃតងមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ។
phyletic evolution (vertical evolution) The gradual transformation of one species into another over time.	ការវិវត្តន៍ប្រភេទ (ឬ vertical evolution) បម្រែបម្រួលលបន្តិចម្តងៗនៃប្រភេទមួយទៅជាប្រភេទមួយទៀតក្នុងរយៈពេលដ៏យូរ។
phyletic Of or relating to a line of descent.	បណ្តាត ឬ ជម្រាល
phyllo- prefix denoting a leaf.	ស៊ីឡូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្លឹក។
phyloclade A cladode.	មែកមានរាងជាស្លឹក និងថ្នាំ
phyllode An unusual type of leaf in which the lamina	ឧបទ្វីបនៃស្លឹក ប្រភេទមួយនៃស្លឹកដែលមានលក្ខណៈខុសពីធម្មតា

is absent but the petiole is flattened so as to appear like a normal leaf, and there is still an axillary bud in the leaf node.	ដែលគ្មានបន្ទះស្លឹក ប៉ុន្តែទងស្លឹកមានរាងសំប៉ែត ដែលមានលក្ខណៈដូចជាស្លឹកធម្មតា និងនៅមានពន្លកមែកនៅតាមថ្នាំងស្លឹក។
phylloplane the surface of the leaf in plants.	ផ្ទៃស្លឹក ផ្ទៃរបស់ស្លឹករុក្ខជាតិ។
phyllopodium A broad flattened crustacean limb used for swimming or for creating respiratory currents.	តិច្យូម៉ូដៀម ជើងរបស់គ្រុស្តាសេមានរាងសំប៉ែត ធំៗ ប្រើសម្រាប់ហែល ឬសម្រាប់បង្កើតចរន្តដង្ហើម។
phyloquinone See vitamin K.	តិច្យូគីណូន សូមមើលពាក្យវីតាមីនK។
phyllotaxis The arrangement of leaves on a stem.	ហ្វីលូតាក់ស៊ីស ការតំរៀបរបស់ស្លឹកនៅលើទងស្លឹក។
phylogenetic (adj) Relating to the development of an evolutionary lineage. See also ontogenetic.	នៃប្រវត្តិពូជវិវឌ្ឍន៍ ដែលទាក់ទងទៅនឹងការលូតលាស់នៃពូជវិវឌ្ឍន៍។ មើល ontogenetic។
phylogenetic tree A diagram illustrating lines of descent derived from morphological and palaeontological evidence.	គ្រូប្រវត្តិពូជវិវឌ្ឍន៍ ដ្យាក្រាមបង្ហាញពីខ្សែរបស់ជំនាន់កូនចៅ ដែលបានមកពីភស្តុតាងរូបសាស្ត្រ និងសរីរៈសាស្ត្រកាលពីអតីតកាល។
phylogeny The evolutionary history of a group of organisms.	ប្រវត្តិពូជវិវឌ្ឍន៍ ប្រវត្តិវិវឌ្ឍន៍របស់ភាវសាស្ត្រមួយក្រុម។
phylogram A tree-like diagram showing the degree of relationship of different taxa.	តិច្យូក្រាម ដ្យាក្រាមមានលក្ខណៈដូចជើងឈើ បង្ហាញពីកម្រិតទំនាក់ទំនងរបស់ឯកតាចំណែកថ្នាក់ខុសៗគ្នា។
phylum (plural, phyla) A large group of related taxonomic classes in animal classification.	សាខា ក្រុមធំនៃថ្នាក់ដែលមានទំនាក់ទំនងនៅក្នុងចំណែកថ្នាក់សត្វ។
physical change A change from one state of matter to another. Change that usually requires only moderate amounts of energy, is reversible, and results in no change in the chemical identity of the substance.	បរិម្រេងរូបរាង ការផ្លាស់ប្តូរពីសភាពមួយរបស់រូបធាតុទៅសភាពមួយទៀត។ បំរែបំរួលដែលជាធម្មតាត្រូវការតែបរិមាណថាមពលល្មមហើយមានចម្រាស់មកវិញ និងបានមកដោយគ្មានការផ្លាស់ប្តូរអត្តសញ្ញាណគីមីនៃសារធាតុ។
physical dependence A condition in which a person's body suffers physical problems when a drug is withdrawn; addiction.	ព្យាបាទរូបរាង ស្ថានភាពដែលសារពាង្គកាយរបស់មនុស្សម្នាក់រងការឈឺចាប់ផ្នែករូបរាងនៅពេលគេផ្តាច់ថ្នាំញៀន។
physiological drought A state in which plants are unable to absorb water even though water may be freely available. The condition can be caused by a high ionic concentration in the water, so osmosis may not occur; by low water temperature; or by over-application of fertilizer.	ភាពរំពៃស្នូតសរីរៈ ស្ថានភាពដែលរុក្ខជាតិ មិនអាចស្រូបយកទឹកបាន បើទោះជាមានទឹកក៏ដោយ។ ស្ថានភាពបែបនេះ អាចបណ្តាលមកពីមានកំហាប់អ៊ីយ៉ុងខ្ពស់នៅក្នុងទឹក ដូច្នោះអាចមិនមានដំណើរអូស្នូសកើតឡើងបាន។ កត្តានេះអាចបណ្តាលមកពីទឹកមានសីតុណ្ហភាពទាប ឬដោយសារមានការប្រើដី ច្រើនពេក។
physiology The study in animals, plants and microorganisms of those internal processes and functions associated with life.	សរីរវិទ្យា ការសិក្សាអំពីដំណើរការខាងក្នុង និងមុខងារទាក់ទងជីវិតរបស់សត្វ រុក្ខជាតិ និងអតិសុខុមប្រាណ។
physoclistic Lacking a connection from the gut to the swim bladder as adults (of fishes).	តិស្តូស្តិស្តិក ដែលគ្មានការតភ្ជាប់ពីពោះវៀនទៅញោកខ្យល់នៅពេលពេញវ័យ (ចំពោះត្រី)។
physostomous Having a connection between the swim bladder and gut in adults (of fishes).	តិស្តូស្តូមីស ដែលមានការតភ្ជាប់រវាងញោកខ្យល់និងពោះវៀននៅពេលពេញវ័យ (ចំពោះត្រី)។
phyt- or phyto- <i>prefix</i> denoting plants.	ហ្វីត ឬហ្វីតូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា រុក្ខជាតិ។
phytoalexin A defensive chemical produced by higher plants that is specific to particular attacking organisms.	ហ្វីតូលេឡិចស៊ីន ធាតុគីមីការពារ ផលិតដោយរុក្ខជាតិថ្នាក់ខ្ពស់ ដែលមានលក្ខណៈយថាប្រភេទ ចំពោះភាវសាស្ត្រដែលស៊ីវា។
phytochrome A group of proteinaceous pigments involved in phenomena such as photoperiodism, the germination of seeds, and leaf formation; absorbs red and farred light.	តិច្យូក្រូម ក្រុមជាតិពណ៌ប្រូតេអ៊ីន ដែលទាក់ទងនឹងបាតុភូតមួយចំនួនដូចជា រដូវផ្លែ ការដុះពន្លក(គ្រាប់) និងការបង្កើតស្លឹក។ វាស្រូបយកពន្លឺពណ៌ក្រហម និងពន្លឺហ្វារេត។
phytophagous (of animals) Feeding on plants.	នៃលស៊ីត្រូជាតិ (ចំពោះសត្វ)
phytoplankton Tiny photosynthetic organisms that float on or near the surface of a body of water.	ប្លង់តុនត្រូជាតិ ភាវសាស្ត្រសំយោគតូចៗដែលអណ្តែតនៅលើ ឬជិតផ្ទៃទឹក។
pi bond (π bond) Bond formed by overlap of	សម្ព័ន្ធ π សម្ព័ន្ធដែលកើតឡើងដោយការត្រួតគ្នានៃអរមីតាល់មិនអ៊ីប្រីត p

unhybridized p orbitals of two adjacent atoms. No more than two pi bonds can exist between two adjacent atoms.	របស់អាតូមពីរនៅក្បែរគ្នា។ សម្ព័ន្ធមិនអាចមានលើសពីពីរទេ រវាងអាតូមពីរជាប់គ្នា។
pia mater A thin, inner membrane surrounding the brain and spinal cord. See meninges.	សម្បកខ្នុរ ភ្នាសស្តើងខាងក្នុង ដែលនៅជុំវិញខួរក្បាល និងខួរឆ្អឹងខ្នង។ សូមមើលពាក្យ ស្រោមខួរ។
pigeon's milk A secretion fed to the young pigeon from the mother's crop.	ទឹកដោះព្រាប សារធាតុដែលបញ្ចេញពីគែមព្រាប សម្រាប់ចិញ្ចឹមកូនព្រាបតូចៗ។
pigment Any substance that reflects or absorbs light to give color.	ជាតិពណ៌ សារធាតុដែលធ្វើអោយមានការជះគ្រលប់វិញប្រស្រូបពន្លឺដើម្បីផ្តល់ពណ៌។
pileus The cap of a mushroom or toadstool.	ម្សកឡើង កន្ត្រឹមរបស់ផ្សិត ឬផ្សិតពុល។
piliferous layer A zone of epidermal cells behind the root tip producing root hairs.	ស្រទាប់ពិលីតែ តំបន់របស់កោសិកាអេពីខែម ស្ថិតនៅពីក្រោយក្បាលឫស ដែលបង្កើតរោមជញ្ជក់។
piloerection Contraction of muscles attached to hair follicles resulting in the erection of the hair shafts.	ការបះរោម ការកន្ត្រាក់សាច់ដុំដែលភ្ជាប់នឹងគល់រោម ធ្វើអោយរោមបះឡើង។
pilomotor (of autonomic control of smooth muscle) Causing erection of body hair.	សាច់ដុំបះរោម (ដំណើរគ្រប់គ្រងដោយស្វ័យប្រវត្តិរបស់សាច់ដុំរលីង) បង្កអោយរោមដងខ្លួនបះ។
pilose (of plant structures) Bearing hairs.	ត្រុមដណ្តាប់ដោយរោម (អំពីទម្រង់រុក្ខជាតិ) មានរោម។
pilus (plural pili) A minute tube between two bacterial cells, through which transfer of genetic material may occur. Often associated with cells possessing F factors.	ភីលីស (ពហុ. ភីលី) បំពង់មួយនៅចន្លោះកោសិកាបាក់តេរីដែលជាកន្លែងសំរាប់ផ្ទេរសំភារៈសេនេទិច។ ជាធម្មតាមានទំនាក់ទំនងជាមួយកោសិកា ដែលមានកត្តាF។
pineal body or pineal gland An outgrowth of the roof of the forebrain. The posterior part has an endocrine function and inhibits the development of the gonads and is involved in the control of circadian rhythms. The anterior part forms an eye-like structure (See pineal eye) in some lizards; it is vestigial in the lamprey and absent in other vertebrates.	អង្គជញ្ជូនភ្លៀង ឬ ត្រុតពន្លឺជញ្ជូនភ្លៀង ផ្នែកលូតចេញនៅផ្នែកបាតរបស់ខួរមុខ។ ផ្នែកខាងក្រោយមានមុខងារជាអង្គដើម្បីគ្រីន និងបង្កាក់ការវិវត្តន៍របស់ក្រពេញភេទ និងទាក់ទងជាមួយនឹងការគ្រប់គ្រងចង្វាក់សកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃ។ ផ្នែកខាងមុខបង្កើតទម្រង់មួយមានលក្ខណៈដូចជាភ្នែក(សូមមើលពាក្យ ស្នាមភ្នែក) ចំពោះពពួកសត្វបង្កួយ។ វាមានទម្រង់ជាស្នាមចំពោះឡ្យូប្រេ និងគ្មានទេចំពោះសត្វផ្អែមកងដទៃទៀត។
pineal eye A small vestigial eye in one species of reptile.	ស្នាមភ្នែក ស្នាមភ្នែកតូចមួយនៃប្រភេទមួយរបស់ល្អិត។
pinna 1. The primary division of a leaf 2. A wing or fin. 3. The projecting part of the external ear of mammals.	1. កូនស្លឹក ចំណែកដំបូងរបស់ស្លឹក។ 2. ស្នាម ឬ ព្រុយត្រី 3. ស្លឹកត្រចៀក ផ្នែកលយរបស់ត្រចៀកក្រៅថនិកសត្វ។
pinnate venation A type of venation in which smaller veins branch off one main vein. See appendix 5.	ទ្រនុងស្លឹក ប្រភេទតំរៀបទ្រនុងស្លឹក ដែលទ្រនុងតូចៗបែកមែកចេញពីទ្រនុងធំមួយ។
pinnately compound A type of leaf in which the leaflets attach separately to the petiole. See appendix 5.	ស្លឹកស្លឹករួម ប្រភេទស្លឹកដែលកូនស្លឹកភ្ជាប់ទៅនឹងទងស្លឹកមេ។
pinnatifid (of leaves) Having a lamina cut into lobes that reach about halfway towards the midrib.	ស្លឹករែក (អំពីស្លឹក) បន្ទះស្លឹកត្រូវបានកាត់ទៅជាទម្រង់រែកៗ ដែលការរែកចូលនេះ គឺមានជម្រៅប្រហែលជាពាក់កណ្តាល គិតទៅដល់ទ្រនុងស្លឹក។
pinnatisect (of leaves) Having a lamina that is pinnatifid in shape but with lobes very deep cut, almost to the midrib.	ស្លឹករែកជ្រៅ (អំពីស្លឹក) បន្ទះស្លឹកត្រូវបានកាត់ទៅជាទម្រង់រែកៗ ដែលការរែកចូល គឺមានជម្រៅជ្រៅ គឺរែកស្ទើរតែដល់ទ្រនុងស្លឹក។
Pinnipedia A suborder of aquatic carnivores, including the seals, sea lions and walruses.	ភីលីនីផេនៀ លំដាប់រងមួយរបស់មីសាស៊ីក្នុងទឹក រួមមានភ្នាសមុទ្រ គោសមុទ្រ និងលោមមធ្យា។
pinnule A subdivision of a leaf pinna, often bearing sporangia in ferns.	កូនមែនដេលមែកពេញពិមែនទី១ ចំណែកបន្តទៀតរបស់កូនស្លឹក ដែលច្រើនតែមានផ្ទុកស្ប៉ូរីង ចំពោះបណ្តាញជាតិ។
pinocytosis The process by which a cell engulfs some molecules dissolved in water.	ពិលូស៊ីតូស ដំណើរដែលកោសិកាលេបយកម៉ូលេគុលខ្លះដែលរលាយក្នុង

	ទឹក ។
pioneer community The first organisms to inhabit a specific environment.	សហគមន៍ដំបូង ភារវស់ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់មួយមុនគេបង្អស់។
pioneer organisms The first organisms in the successional process.	តារាវស់ដំបូង ភារវស់ដំបូងក្នុងដំណើរផ្លាស់ទៅរស់នៅកន្លែងថ្មី។
piscivorous (adj) Fish-eating.	ស៊ីត្រី
pistil See carpel.	កណ្តុំកេសល្វើ សូមមើលពាក្យ កាប៉ែល។
pistillate flower See Carpellate. Flower	ផ្កាល្វើ សូមមើលពាក្យ Carpellate Flower។
pistillate plant See Carpellate Plant.	រុក្ខជាតិល្វើ សូមមើលពាក្យ Carpellate Plant។
pit A thin area of the cell wall in higher plants where no secondary wall develops.	ស្ថានមិន តំបន់ស្តើងរបស់ភ្នាសគ្រោងរុក្ខជាតិថ្នាក់ខ្ពស់ ដែលគ្មានការកកើតនូវភ្នាសគ្រោងទីពីរ។
pitfall trap A trap (e.g. a jar sunk into the ground) into which mobile animals may fall and from which they are unable to escape.	អន្លប់ (ឧ. ក្នុងដែលគេដឹកកប់ទៅក្នុងដី) អន្លប់ដែលសត្វមានចលនាអាចធ្លាក់ចូល ហើយវាមិនអាចវាចេញរួចទេ។
pith Parenchyma tissue in the center of a stem; located interior to the vascular bundles.	បណ្តុយ ជាលិកាប៉ារ៉េងស៊ីមនៅចំកណ្តាលដើម ហើយស្ថិតនៅពីក្នុងបាច់សរសៃនាំ។
pithec- prefix denoting an ape.	ពិថិច (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្វាធំ។
Pithecanthropus An early type of genus of man from the pliocene epoch. It possessed a larger cranial capacity than apes and probably walked erect. See heidelberg man.	ពិថេខាន់ត្រូលុស ប្រភេទដំបូងរបស់ពួកមនុស្ស កាលពីសម័យក្លីអូសែន។ វាមានលទ្ធភាពធំជាងពួកស្វាធំ និងប្រហែលជាដើរត្រង់។ សូមមើលមនុស្សហៃដេលប៊ិក។
Pitheciinae A family of New World monkeys lacking a prehensile tail.	ពិថេស៊ីនី អំបូររបស់ស្វាញរើល ដែលគ្មានកន្ទុយសម្រាប់គោង។
pituitary gland A small endocrine gland at the base of the brain that secretes hormones affecting all other endocrine glands.	ក្រពេញអ៊ីម៉ូតូស ក្រពេញបញ្ចេញក្នុងតូចមួយស្ថិតនៅខាងក្រោមខួរក្បាល ដែលបញ្ចេញអ៊ីម៉ូនមានឥទ្ធិពលទៅលើក្រពេញបញ្ចេញក្នុងផ្សេងទៀតទាំងអស់។
pKa Logarithm of the acid ionization constant. The pK is the solution pH at which the acid transfers a hydrogen ion.	ថេរលេស៊ីត ឡូការីតនៃថេរអ៊ីយ៉ុងកម្មអាស៊ីត។ ថេរអាស៊ីតជាpH សូលុយស្យុង ដែលអាស៊ីតមានបន្ថែមអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែន។
placebo 1. Any inactive substance given to satisfy a patient's psychological need for medication. 2. A control in an experiment to test the effect of a drug.	ឆ្លើសស្ស 1. សារធាតុគ្មានសកម្មភាព ដែលគេផ្តល់អោយអ្នកជំងឺដែលមានតម្រូវការចិត្តសាស្ត្រ សម្រាប់ការព្យាបាល។ 2. ពិសោធន៍ត្រួតពិនិត្យនៅក្នុងដំណើរការពិសោធន៍មួយ ដើម្បីធ្វើការសាកល្បងពីប្រសិទ្ធភាពរបស់ថ្នាំថ្មី។
placenta (plural, Placentae) 1. An organ in the uterus that exchanges materials between the mother and fetus. 2. The area inside a carpel where the ovules are attached.	1. សុភ សរីរាង្គនៅក្នុងស្បូន ដែលផ្លាស់ប្តូរសារធាតុផ្សេងៗរវាងម្តាយ និងគភី។ 2. កំពតភ្នាប់អូវុល ទីតាំងស្ថិតនៅខាងក្នុងកណ្តុំកេសល្វើ ដែលជាកន្លែងដែលអូវុលភ្ជាប់។
placental mammal A mammal that nourishes developing young through the placenta.	ថនិកសត្វមានសុភ ថនិកសត្វដែលចិញ្ចឹមគភីតាមរយៈសុភ។
placentation The arrangement of placentas in the plant ovary, which can be classified into several categories including (a) apical, at the ovary apex, (b) basal, at the ovary base, (c) parietal, on the ovary wall, (d) free-central, on a column growing up from the ovary base.	ជំនាម់អូវុល ការតម្រៀបរបស់កំពតភ្នាប់អូវុល នៅក្នុងអូវុលរុក្ខជាតិ ដែលអាចចែកចេញជាច្រើនប្រភេទ ដូចជា (a) នៅចុង (នៅចុងអូវុល) (b) នៅគល់ (នៅបាតអូវុល) (c) នៅចំហៀង (នៅតាមភ្នាសអូវុល) និង (d) នៅកណ្តាល (នៅតាមបំពង់ដែលលូតចេញពីបាតអូវុល)។
placo- prefix denoting a flat plate.	ផ្លាក (បុព្វបទ) មានន័យថា បន្ទះសំប៉ែត។
placode A plate-like embryonic structure from which a particular organ, such as the eye, develops.	ផ្លាកុត ទម្រង់របស់អំប្រើយ៉ុង ដែលមានរាងបន្ទះ ដែលសរីរាង្គមួយប្រភេទដូចជាភ្នែក បានកើតចេញពីនោះ។
Placodermi See aphetohyoidea.	ផ្លាកុខេមី សូមមើលពាក្យ អាដេតូអ៊ីយ៉ូដេ។
placodont A fossil reptile from the Triassic period, which possessed flat crushing teeth and probably fed on molluscs.	ផ្លាកុដុល ផ្លូវលរបស់ឧរដ្ឋសត្វ កាលពីសម័យទ្រីយ៉ាស៊ីប ដែលមានធ្មេញកិនបំបែករាងសំប៉ែត និងប្រហែលជាស៊ីសត្វជាអាហារ។

placoid scales A small, spiny type of scale found in sharks.	ស្រទាក្នុងត្រី ប្រភេទស្រទាក្នុងត្រីមានបន្លាដែលមានចំពោះត្រីត្រាម។
Planck's law Mathematical statement relating energy and frequency of electromagnetic radiation the greater the frequency (and the bluer the color of light), the greater the energy $E = hv$.	ច្បាប់ Planck សំណុំលេខគណិតដែលទាក់ទងទៅនឹងថាមពលនិងប្រេកង់នៃការ បញ្ជូនរលកអេឡិចត្រូម៉ាញេទិច គឺប្រេកង់កាន់តែធំ (ពន្លឺពណ៌កាន់តែខៀវ) នោះថាមពលក៏កាន់តែធំដែរ $E = hv$ ។
Planctomyces A genus of planktonic fresh water bacteria. The cells are generally cocci and they reproduce by budding.	ផ្លែលូម៉ាយស៊ីស ពួកមួយរបស់បាក់តេរីទឹកសាប។ ជាទូទៅ កោសិកាមានរាងមូល និងបន្តពូជតាមរយៈការចេញពន្លក។
plankton Animals (zooplankton) and unicellular algae (phytoplankton) that have only limited ability to move and are therefore spread by water movements. Compare nekton.	ប្លង់តុន ប្លង់តុនសត្វនិងប្លង់តុនរុក្ខជាតិដែលមានលទ្ធភាពបំលាស់ទីកំណត់ និងត្រូវបានបញ្ជូនពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀតដោយចលនាទឹក។ ប្រៀបធៀបជាមួយ nekton ។
plant breeding The science that aims to improve the quality and yield of plants by the genetic engineering of varieties.	ការបង្កាត់រុក្ខជាតិ វិទ្យាសាស្ត្រដែលមានគោល បំណងធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវគុណភាព និងទិន្នផលរុក្ខជាតិ តាមវិធីវិស្វកម្មសេនេទិចរបស់ប្រភេទនានា។
plant hormone Chemical substances produced in very low concentrations in plants, that control growth and development. See abscissic acid, auxins, cytokinins and gibberellins.	អម៉ូនរុក្ខជាតិ សារធាតុគីមី ត្រូវបានផលិតដោយរុក្ខជាតិក្នុងបរិមាណតិចតួច ដែលត្រួតពិនិត្យលើការលូតលាស់ និងការវិវត្តន៍។ សូមមើលពាក្យ អាស៊ីតអាបស៊ីស៊ីច, អុកស៊ីន, សាយតូយីនីន និងដីបឺរេលលីន។
plant kingdom The kingdom Plantae. Plants lack locomotive movement, possess cell walls and have no obvious nervous or sensory organs. Most plant groups possess members with chlorophyll. In recent classifications, based on genetic structure and sequences, only the Bryophyta and Tracheophyta are included in Plants.	រុក្ខជាតិ រុក្ខជាតិដែលគ្មានចលនា។ វាមានក្លាសគ្រោង និងគ្មានសរីរាង្គឥន្រ្ទីយ៍ ឬសរីរាង្គប្រសាទច្បាស់លាស់។ ក្រុមរុក្ខជាតិជាច្រើនមានក្លរូភីល។ នៅក្នុងការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ថ្មីនេះ អាស្រ័យទៅលើទម្រង់ និងតំណលំដាប់សេនេទិច គឺមានតែប្រីមីយ៉ូភីតា និងត្រាគេអូភីតាទេ ដែលត្រូវបានបញ្ចូលនៅក្នុងរុក្ខជាតិ។
plant- prefix denoting the sole of the foot.	ផ្លាន់ស៍- (បុព្វបទ) មានន័យថា បាតជើង។
Plantae The plant kingdom.	រុក្ខជាតិ
plantigrade Walking on the entire sole of the foot, as in humans and bears.	ដើរដោយបាតដើម ដើរនៅលើប្រអប់ជើង ដូចជា ក្នុងករណីមនុស្ស និងខ្លាឃ្មុំ។
planula A ciliated larval type found in coelenterates.	ផ្លានុលា ប្រភេទកូនញាស់ដែលមានរោមញ័រនៃស៊ីឡាំងតេរេ។
plaque 1. A clear area on an otherwise opaque bacterial 'lawn' caused by the growth and reproduction of phages.2. A layer of bacteria that forms on the surface of a tooth. As the layer thickens, anaerobic respiration of the bacteria produces acids which dissolve the tooth enamel.	ផ្លាក 1. តំបន់ក្លឺនៅលើផ្ទៃលើក្រដាសបាក់តេរីស្រដៀងគ្នាដែលបណ្តាលមកពីការលូតលាស់ និងការបន្តពូជរបស់វា។ 2. ក្រមមេដើម ជ្រកទប់បាក់តេរីដែលបង្កើតនៅលើផ្ទៃធ្មេញ។ នៅពេលក្លាសនេះឡើងកាន់តែក្រាស់ ដង្ហើមមិនដោយខ្យល់របស់បាក់តេរីទាំងនេះផលិតអាស៊ីត ដែលបំផ្លាញកាតាធ្មេញ។
plasma The fluid portion of blood that carries blood cells.	ផ្លាស្មា ផ្នែករាវរបស់ឈាមដែលដឹកនាំកោសិកាឈាម។
plasma gene A self replicating particle found in the cellular cytoplasm and showing cytoplasmic inheritance.	សែនផ្លាស្មា ភាគល្អិតដែលស្វ័យដំឡើងទ្វេបានដោយខ្លួនឯង។ វាមាននៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្មាកោសិកា និងបង្ហាញពីតំណពូជស៊ីតូប្លាស្មា។
plasma membrane The outer boundary of a cell separating it from the environment; cell membrane.	ក្លាសកោសិកា ឬ ក្លាសស៊ីតូប្លាស្មា ក្លាសខាងក្រៅកោសិកាដែលខ័ណ្ឌចែកវាពីមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញ។
plasma proteins The largest component of blood plasma, comprising albumin (55%), globulin (44.8%) and fibrinogen (0.2%). They are important in maintenance of osmotic potential, regulation of pH and blood clotting.	ប្រូតេអ៊ីនផ្លាស្មា សមាសភាគច្រើនជាងគេបង្អស់របស់ផ្លាស្មាឈាម ដោយរាប់បញ្ចូលពីអាល់ប៊ុយមីន (55%) ក្លូប៊ុយលីន (44.8%) និងគីប្រីណូសែន (0.2%)។ វាមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងការរក្សាប្រិយភាពស្បែកអូសូស តម្រូវកម្រិតpH និងកំណកឈាម។
plasmalemma The cell membrane which also lines the connecting plasmodesmata between living cells.	ក្លាសក្លាប័កោសិកា ក្លាសកោសិកា ដែលភ្ជាប់ផ្លាស្មាដេស្មាតានៅរវាងកោសិកា។
plasmid A small circular piece of DNA found in bacteria. Because of their ability to take up foreign	ផ្លានស៊ីត ម៉ូលេគុលADNតូចៗរាងជាដង្កូវស្ថិតនៅក្នុងបាក់តេរី។ ដោយសារតែ

DNA, bacterial plasmids are used as vectors for genetic engineering and research.	ពួកវាមានលទ្ធភាពទទួលយកADNពីខាងក្រៅបាន ដូច្នោះបានស្ថិតក្នុងកែច្នៃ បានប្រើជាវិធីទំនាក់ទំនងវិស្វកម្មសេនេទិច និងការស្រាវជ្រាវ។
plasm- <i>prefix</i> denoting form.	ប្លាស្ទូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទម្រង់។
plasmodesma (pl. plasmodesmata) A tiny, membranelined channel between adjacent cells.	ប្លាស្ទូដេស្មា (ពហុ. Plasmodesmata) ចង្កូរភ្នាសតូចមួយ ស្ថិតនៅចន្លោះ កោសិកាដែលនៅជិតគ្នា។
plasmodium A large mass of multinucleate cytoplasm found in acellular slime molds.	ប្លាស្ទូដូម ម៉ាសស្ថិត្យាសដែលមានណ្ឌូយ៉ូច្រើនរបស់អកោសិកាស្លែកក់។
plasmolysis Loss of turgor pressure in plant cells due to loss of water.	ប្លាស្ទូលីស ការបាត់បង់សម្ពាធពីក្នុងកោសិការុក្ខជាតិ ដែលបណ្តាលមក ពីការបាត់បង់ទឹក។
plastic Capable of being modelled or moulded; capable of change.	ប្លាស្ទិច ដែលអាចធ្លាក់ ឬអាចស្លូតបាន គឺថា វាអាចផ្លាស់ប្តូរបាន។
plastid A type of organelle that is bounded by a double membrane and is associated with different pigments and storage products; chloroplasts are green, photosynthetic plastids; amyloplasts are storage plastids that contain starch.	ប្លាស្ទីត ធាតុកោសិកាមួយប្រភេទ ដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយភ្នាសពីរជាន់ និង ស្ថិតនៅជាមួយនឹងជាតិពណ៌ផ្សេងៗ និងផលិតផលបំរុង។ ក្លរូប្លាស្ទមាន ពណ៌បៃតងជាប្លាស្ទីតដែលធ្វើរស្មីសំយោគ ចំនែកអាមីឡូប្លាស្ទជាប្លាស្ទីត បំរុង ដែលមានផ្ទុកនូវអាមីឡូស្ទ។
plastron 1. The lower or ventral shell of a turtle.2. the film of air covering the body in aquatic insects, which enables them to stay under water through gas exchange between the water and the air bubble (plastron respiration).	1. ស្រទាប់ខាងក្រោម ស្រទាប់ដែលស្ថិតនៅខាងក្រោម ឬ ខាងក្រោមរបស់អណ្តើក។ 2. ស្រទាប់ខ្យល់ស្រោបខ្លួន ស្រទាប់ខ្យល់ស្រោបដងខ្លួនរបស់សត្វល្អិត ក្នុងទឹក ដែលធ្វើអោយវាអាចស្ថិតនៅក្នុងទឹកបាន តាមរយៈបណ្តុះខ្យល់រវាង ទឹក និងពុះខ្យល់(ដង្ហើមតាមរយៈខ្យល់ស្រោបខ្លួន)។
plate 1. (also called Petri dish) A flat dish used to culture microorganisms. 2. To spread cells over the surface of a medium in a culture plate.	1. ចានបណ្តុះ (ចានដែលគេប្រើសម្រាប់បណ្តុះអតិសុខុមប្រាណ)។ 2. ពង្រាយកោសិកា ពង្រាយកោសិកានៅលើផ្ទៃមជ្ឈដ្ឋានក្នុងចានបណ្តុះ។
plate count A method of determining the number of organisms in a sample by counting the number of colonies growing on a solid medium. See also dilution plating, pour, plate method, viable cell count.	ការរាប់ចំនួនកោសិកា វិធីកំណត់បរិមាណការរស់នៅក្នុងវត្ថុសំណាកមួយ តាមរយៈការរាប់ចំនួនកូឡូនី ដែលបានលូតលាស់នៅលើមជ្ឈដ្ឋានរឹង។ សូមមើលពាក្យ ការបណ្តុះពង្រាយ ការបណ្តុះតាមវិធីចាក់ចូល វិធីបណ្តុះក្នុង ចាន និងការរាប់កោសិការស់។
plate tectonics Theory of Earth history in which the lithosphere is continually being generated from the underlying core at specific areas and reabsorbed into the core at others resulting in a series of conveyor-like plates which carry the continents across the face of the Earth.	ទ្រឹស្តីប្រលាតនាវិទ្យា ទ្រឹស្តីនៃប្រវត្តិផែនដី ដែលសម្បកផែនដី កំពុងតែកើតជាបន្តបន្ទាប់ពីស្រទាប់ខាងក្រោម នៃតំបន់ណាមួយ និង ត្រូវបានស្រូបចូលដោយស្រទាប់ដីខាងក្រោមផ្សេងទៀត ធ្វើអោយមាន ចលនាផ្ទាំងដីជាសេរីនាំទ្វីបពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀតលើផ្ទៃផែនដី។
platelet Blood cell fragments involved in clotting.	ប្លាកែត កោសិកាឈាមដែលចូលរួមក្នុងកំណកឈាម។
platyhelminth or flatworm Any invertebrate of the phylum Platyhelminthes, containing the tapeworms (Cestoda), flukes (Trematoda) and planarians (Turbellaria).	ដង្កូវខ្លួនសំប៉ែត សត្វឥតឆ្អឹងកងក្នុងសាខាផ្លេតធី ហោលមិនឌី រួមមាន តេនញ៉ា(សេស្តូដា) ខ្វរ(ត្រេម៉ាតូដា) និងប្លាណារីយ៉ា(ធីបបេលឡាវ៉េ)។
Platyrrhini The New World monkeys, distinguished from Old World monkeys by having a broad cartilaginous nasal septum and a long, usually prehensile, tail. Compare catarrhini.	ឆ្កែចិរីវី សត្វញីវីល ដែលមានលក្ខណៈខុសពី ស្វាអូលវីល ត្រង់វាមាន របាំងឆ្អឹងច្រមុះបង្កឡើងពីឆ្អឹងខ្នង និងជាទូទៅ មានកន្ទុយវែងដែលអាចចាប់ ឬ តោងបាន។ ប្រៀបធៀប កាតារីនី។
Plecoptera The insect order containing the stoneflies, which do not have a clear metamorphosis, similar to mayflies.	ឆ្កែតូតូរ៉ា លំដាប់សត្វល្អិត ដែលមិនមានទម្រង់ ប្រែប្រួលច្បាស់លាស់។ វាមានលក្ខណៈស្រដៀងមេហ្គាយដែរ។
pleiotropy The multiple effects that a gene may have on the phenotype of an organism.	ឆ្លុះមូត្រូភី ឥទ្ធិពលជាច្រើនដែលសែនអាចមានទៅលើផេណូទីបរបស់ ការរស់មួយ។
Pleistocene epoch A division of the Quaternary period lasting from 2 million years ago until 10,000 years ago. The epoch contained four major glaciations and Homo sapiens evolved during this time.	យុគឆ្លុះស្តូសែន ភាគមួយរបស់សម័យកាលទី៤ ដែលមានអាយុកាលចាប់ ពី2លានឆ្នាំ រហូតដល់10 000ឆ្នាំកន្លងទៅ។ សម័យកាលនេះ មានសម័យ កាលកកើតទឹកកកដងសំខាន់ៗ និងអូម៉ូសាប៊ែរបានវិវត្តនៅក្នុងអំឡុង ពេលនៃសម័យកាលនេះ។

Pleistocene refuge The areas south of the great ice sheets of pleistocene epoch in which animals and plants survived during periods of glaciation.	ជម្រកយុគទ្លេស្តូសែន តំបន់ស្ថិតនៅភាគខាងត្បូងនៃផ្ទាំងទឹកកកនាយុគស្តូសែន ដែលនៅកាលនោះ សត្វ និងរុក្ខជាតិអាចនៅរស់បានក្នុងអំឡុងពេលនៃសម័យកាលទឹកកក។
pleomorphic (of cells) Having several shapes.	ពហុសណ្ឋាន (អំពីកោសិកា) មានរាងច្រើន។
plesiomorphic An ancestral ("primitive") character state.	ផ្លែស្ស៊ីម៉ូរីម សភាពលក្ខណៈបុព្វ (ជាន់ដើម)។
plesiosaur A longnecked, marine reptile of Mesozoic times.	ប្លេស៊ីយ៉ូស័រ ល្អិតសមុទ្រកវែង ស្ថិតនៅសម័យស្ស៊ីម៉ូរីម។
pleura A double membrane surrounding the lungs.	ប្រេនាស្តូត ភ្នាសពីរជាន់ដែលព័ទ្ធជុំវិញសួត។
pleural cavity A cavity surrounding the lungs of mammals that is separated from the rest of the body cavity by the diaphragm.	ប្រេនាស្តូត ប្រហោងនៅព័ទ្ធជុំវិញសួតចន្លឹកសួត ដែលខណ្ឌចែកពីផ្នែកផ្សេងៗទៀតរបស់សារពាង្គកាយ ដោយផ្ទាំងសន្ទះទ្រូង(ដុំប្រាម)។
pleuron The lateral plate on either side of an arthropod segment.	គ្រីន បន្ទះចំហៀង ស្ថិតនៅសងខាងអង្កត់ខ្លួនរបស់អាត្រូប៉ូត។
Pleuronectidae A family of teleost fish, such as the flounder, that start life with normal symmetry but develop so that the eyes come to be on one side.	គ្រីណិចទីដេ អំបូរត្រីឆ្អឹង ដូចជាត្រីអណ្តាតឆ្កែសមុទ្រ ដែលចាប់ផ្តើមជីវិតជាមួយនឹងស៊ីមេទ្រីធម្មតា ប៉ុន្តែមានការវិវត្តន៍ដោយភ្នែករបស់វាគឺស្ថិតនៅចំហៀង។
pleurotremate Having the main gill openings on sides of the body anterior to the pectoral fins as in sharks. See also hypotremate.	ត្រីរ៉ូត្រេម ដែលមានរង្វះស្រកនៅចំហៀងខ្លួន ខាងមុខព្រុយទ្រូង ដូចជាត្រីឆ្ការ។ មើល hypotremate។
plexus A network, especially of nerves or of blood vessels.	ដុលសរសៃ បណ្តាញសរសៃប្រសាទឬសរសៃឈាម។
plicate Folded, ridged or pleated.	ដៃលបត់ ឬ ដៃលមានទម្រង់ជួរក្បាល
Pliocene epoch The last epoch of the tertiary period, lasting from the end of the Miocene seven million years ago to approximately two million years ago. Early man evolved during this period, about three million years ago.	យុគគ្រីមូសែន សម័យកាលចុងក្រោយរបស់សម័យកាលទី៣ ដែលមានរយៈពេលចាប់ពីចុងមីយ៉ូសែន គឺពលានឆ្នាំកន្លងទៅ រហូតដល់ប្រហែលជា ២ លានឆ្នាំកន្លងទៅ។ មនុស្សដំបូងបានវិវត្តក្នុងអំឡុងពេលនេះ គឺប្រហែលជា ៣ លានឆ្នាំកន្លងទៅ។
ploidy Term referring to the basic chromosome set or to multiples of that set. e.g. the ploidy of normal humans is two and is written 2n.	ប្លូអ៊ីឌី ពាក្យដែលសំដៅទៅលើក្រុមក្រូម៉ូសូម ឬពហុគុណនៃក្រុមនោះ។ ឧទាហរណ៍ ប្លូអ៊ីឌីនៃមនុស្សធម្មតាគឺពីរ និងត្រូវសរសេរ 2n។
plum pudding model An old model of the atom that described the arrangement of electrons .They thought electrons were evenly scattered inside the atom like the pieces of fruit inside a cake(Plum pudding). The arrangement of black seeds inside dragon fruit is similar.	គំរូស្រទាប់ខ្មៅ គំរូចាស់នៃអាតូមដែលពណ៌នាអំពីការតំរៀបអេឡិចត្រុង។ គេគិតថាអេឡិចត្រុងត្រូវបានពង្រាយស្មើគ្នានៅក្នុងអាតូម ដូចជាចំណិតផ្លែឈើក្នុងនំ (Plum pudding)ឬស្រដៀងគ្នានឹងការតំរៀបរបស់គ្រាប់ពិណខ្មៅ នៅក្នុងផ្លែស្រកានាគ។
pluma A contour feather.	ស្នាមកោង
plumule 1. (in plants) The embryonic shoot of a germinating seedling, which develops into an epicotyl and leaves. 2. (in animals) A downy (fluffy) feather of birds.	1. ត្រួយបណ្តូលអំប្រើយ៉ុង (ចំពោះរុក្ខជាតិ) ត្រួយអំប្រើយ៉ុងរបស់កូនរុក្ខជាតិ ដែលនឹងវិវត្តទៅជាត្រួយពន្លក និងស្លឹក។ 2. រោមកោង (អំពីសត្វ) រោមទន់របស់បក្សី។
pluteus A larva of echinoderms that has ciliated arms, sometimes supported by calcareous rods.	តូតឡៀស កូនញាស់របស់អេគីណូដេម ដែលដៃ មានរោម និងជួនកាលទ្រដោយគ្រោងរាងដំបងបង្កពីកាល់ស្យូម។
pluvial 1. Of, relating to, or due to the action of rain. 2. Any period during which the climate was wetter than now, usually applied to periods during the pleistocene epoch.	1. ដៃលមានភ្លៀង ទាក់ទងនឹង ឬអាស្រ័យដោយសកម្មភាពរបស់ភ្លៀង។ 2. រោងស្នាមស្រទាប់ខ្មៅ រយៈពេលដែលអាកាសធាតុមានសភាពសើមជាងឥលូវ ជាទូទៅគឺសំដៅទៅលើរយៈពេលក្នុងសម័យកាលប្លេស្តូសែន។
pneumaticity (of bones) The presence of air spaces which connect with the air sacs and lungs, particularly in birds.	ផ្លិតមានទ្រូងខ្យល់ (អំពីឆ្អឹង) មានលំហខ្យល់ ដែលតភ្ជាប់ជាមួយថង់ខ្យល់ និងសួត ជាពិសេសចំពោះបក្សី។
pneumatophor 1. Upward growing roots of some plants that grow in swamps; contain much aerenchyma and function in gas exchange. 2. Air bladder or float in siphonophores.	គ្រឹមតូច 1. ឫសដុះឡើងទៅលើរបស់រុក្ខជាតិមួយចំនួន ដែលដុះនៅតំបន់វាលភក់ល្បាប់។ វាមានអ៊ែរវ៉ង់ស៊ីមជាច្រើនដែលមាននាទីក្នុងការផ្លាស់ប្តូរឧស្ម័ន ។ 2. ថង់ខ្យល់ឬពោងខ្យល់នៃស៊ីផូណូផេរ។

pneumonia A human lung disease caused by a number of bacterial and viral pathogens, particularly <i>Streptococcus pneumoniae</i> .	ជំងឺស្លេត ជំងឺស្លេតមនុស្សបង្កឡើងដោយបាក់តេរី និងវីរុសមួយចំនួន ជាពិសេស <i>Streptococcus pneumoniae</i> ។
pneumostome A small aperture allowing the passage of air, such as that leading into the respiratory cavity of snails.	ក្លឹម្យូស្តូម រន្ធតូចមួយ ដែលអនុញ្ញាតអោយខ្យល់ចេញចូលបាន ដូចជារន្ធដែលចូលទៅក្នុងប្រហោងដង្ហើមរបស់ខ្យង។
pneumotaxic centre A nerve center involved in control of breathing.	មជ្ឈមណ្ឌលត្រួតពិនិត្យដង្ហើម មជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ទាក់ទងការត្រួតពិនិត្យដំណកដង្ហើម។
pod- or podo- prefix denoting a foot.	ផត- ឬ ផតូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ជើង។
podium Any foot-like, structure such as a tube-foot, in animals.	ដើម្បីដំបៅ ទម្រង់ទាំងឡាយ ដែលមានលក្ខណៈដូចជើង ដូចជាជើងបំពង់ មានចំពោះសត្វខ្លះៗ។
podsol or podzol A forest soil characterized by; accumulation of humus on the surface, strongly leached, one or more enriched layers in the subsoil, and vegetation consisting mainly of conifers.	ដីច្រោះ ដីព្រៃដែលមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយ (មានកំណាមមោតនៅផ្ទៃខាងលើ) មានជម្រាបខ្លាំង ហើយស្រទាប់ដីខាងក្រោមមួយស្រទាប់ ឬពីរស្រទាប់សម្បូរដីជាតិ និងមានរុក្ខជាតិលូតលាស់ ជាពិសេសពួកកូនីភែក។
Pogonophora A small phylum of tube-living, worm-like creatures.	ដូហ្គូណូផរ៉ា សាខាតូចមួយរបស់សត្វមានរាងដូចដង្កូវរស់នៅក្នុងរន្ធ។
poikilotherms (ectotherms) Animals with a variable body temperature that changes with the external environment.	សត្វអថេរកំដៅ សត្វដែលមានសីតុណ្ហភាពសារពាង្គកាយប្រែប្រួល ទៅតាមសីតុណ្ហភាពនៃមជ្ឈដ្ឋានខាងក្រៅ។
point mutation A mutation in which one base replaces another in the DNA chain.	មុយតាស្យុងចំណុច មុយតាស្យុងដែលបាសមួយត្រូវបានជំនួសដោយបាស មួយទៀតនៅក្នុងច្រវាក់ ADN។
polar body (polar nucleus) A small haploid cell resulting from unequal cytoplasmic division during oogenesis, that does not develop into a functional ovum.	គោលិកាប៉ូល (នៃឡូស្យូម) កោសិកាអាប្លូអីតដែលបានមកពីការចែកស៊ីតូប្លាសមិនស្មើគ្នាក្នុងកំឡុងពេលកំនកម៉ែតញី ហើយដែលមិនលូតលាស់ទៅជាអូវុលពេញលេញទេ (គ្មានមុខងារ)។
polar covalent bond Shared or covalent bond in which electrons are shared unevenly. For purposes of definition, bonds are considered to have polar properties when the electronegativity difference is equal to 0.5 or greater.	សម្ព័ន្ធកូវ៉ាឡង់ប៉ូលែ សម្ព័ន្ធកូវ៉ាឡង់ដែលអេឡិចត្រុងដាក់រួមមិនស្មើគ្នា។ ក្នុងន័យនេះសម្ព័ន្ធត្រូវបានចាត់ទុកថាមានលក្ខណៈប៉ូលែរ កាលណាផលសងកម្រិតអេឡិចត្រូអវិជ្ជមានស្មើនឹង 0.5 ឬធំជាង។
polar fiber A spindle fiber that does not bind to a kinetochore	សរសៃប៉ូលែ សរសៃត្រប៉ូលែដែលមិនចងភ្ជាប់ទៅនឹង kinetochore។
polar molecule A molecule with an unbalanced charge distribution.	ម៉ូលេគុលប៉ូលែ ម៉ូលេគុលដែលមានការចែកបន្ទុកមិនស្មើគ្នា។
polar mutation A mutation that affects expression not only of the gene in which it occurs, but also of other genes that lie downside of the same operon.	មុយតាស្យុងប៉ូលែ មុយតាស្យុងដែលបង្កការប៉ះពាល់ការសម្តែង មិនមែនត្រឹមតែសែនដែលកើតមានមុយតាស្យុងនោះទេ ប៉ុន្តែសែនផ្សេងទៀតដែលស្ថិតនៅបន្ទាប់នោះ ក្នុងអូបេរ៉ុងតែមួយក៏រងការប៉ះពាល់ដែរ។
polar nuclei Two haploid nuclei within the ovule of an angiosperm that fuse with one of the sperm nuclei to form endosperm.	នៃឡូស្យូម ណ្វៃយ៉ូអាប្លូអីតពីរស្ថិតនៅក្នុងអូវុលរបស់អង់ស្យូស្យូម ដែលរលាយជាមួយណ្វៃយ៉ូកាម៉ែតលេណូលមួយដើម្បីបង្កើតជាអង់ដូស្យូម។
polar region The areas around the north and south poles; the Arctic and Antarctic.	តំបន់ប៉ូលែ តំបន់ដែលស្ថិតនៅជុំវិញប៉ូលខាងជើងនិងប៉ូលខាងត្បូង គឺ អាកទិចនិងអង់តាក់ទិច។
polar Situated at one end of a cell.	ប៉ូលែ ស្ថិតនៅចុងម្ខាងរបស់កោសិកា។
polar substance Any organic substance that combines readily with water due to the presence of side groups that contain charged hydroxyl groups.	សារធាតុប៉ូលែ សារធាតុអសរីរាង្គទាំងឡាយ ដែលភ្ជាប់ជាមួយទឹកបានយ៉ាងងាយ អាស្រ័យលើវត្តមានរបស់ក្រុមចំហៀង ដែលមានក្រុមកាបូកស៊ីល មានបន្ទុក។
polarity Formation of different characteristics at opposite ends of a cell, tissue, organ, or organism; for example, polarity leads to the differentiation of roots and shoots.	ប៉ូលែភាព ការកើតនូវលក្ខណៈផ្សេងៗគ្នានៅខាងចុងផ្ទុយគ្នានៃកោសិកា ជាលិកា សរីរាង្គ ឬការរស់មួយ។ ជាឧទាហរណ៍ ប៉ូលែភាពធ្វើអោយមានការបំបែកឯកទេសនៃរឹសនិងត្រួយ។
polarization 1. The arrangement of positive electric charges on one side of a surface membrane and	1. ប៉ូលែភាព ការតំរៀបបន្ទុកអគ្គីសនីវិជ្ជមានលើផ្ទៃម្ខាងម្ខាង និងបន្ទុកអគ្គីសនីអវិជ្ជមានលើផ្ទៃម្ខាងទៀត (ក្នុងសរសៃប្រសាទ និងសាច់ដុំ)។

negative elective charges on the other side (in nerves and muscles).2. filtering an ordinary light beam, consisting of billions of waves that each vibrate in a different direction, so that only waves vibrating in one plane are allowed to pass through. Light from the sun is partially polarized by molecules in the upper atmosphere which depends on the position of the sun. Bees can recognize this polarization and use it for navigation.	2. បម្រាមៈបាច់ពន្លឺ ការប្រាមៈបាច់ពន្លឺធម្មតា ដែលមានរាប់ពាន់លានជំហានរលក ដោយជំហានរលកនីមួយៗមានលំញ័រតាមទិសដៅខុសៗគ្នា ដូច្នោះមានតែជំហានរលកដែលមានលំញ័រតែមួយប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចឆ្លងកាត់បាន។ ពន្លឺមកពីព្រះអាទិត្យត្រូវបានប្រាមៈមួយផ្នែក ដោយម៉ូលេគុលស្ថិតនៅក្នុងបរិយាកាស ដែលអាស្រ័យទៅតាមទីតាំងរបស់ព្រះអាទិត្យ។ សត្វយ៉ូអាចស្គាល់ការប្រាមៈបាច់ពន្លឺនេះ ហើយប្រើវាសម្រាប់ការកំណត់ទីតាំង។
poles Opposite ends.	ម៉ូល ចុងផ្ទុយគ្នា។
poliomyelitis A disease in which cells of the central nervous system become destroyed by the polio virus, leading to crippling paralysis.	ជំងឺនាវ៉ែស ជំងឺដែលកោសិការបស់ប្រព័ន្ធ មជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទត្រូវបានបំផ្លាញដោយវីរុសប៉ូលីយូ ដែលបណ្តាលអោយពិការ(ខ្លិន)។
pollen Grains that contain the male reproductive cells of a seedproducing plant.	លម្អូន គ្រាប់ដែលមានកោសិកាបន្តពូជឈ្មោលរបស់រុក្ខជាតិមានគ្រាប់។
pollen analysis The quantification of different types of pollen in a substrate, particularly peat, in order to determine the former vegetation of an area.	ការវិភាគគ្រាប់លម្អូន ការរកបរិមាណរបស់ប្រភេទគ្រាប់លម្អូនខុសៗគ្នា នៅក្នុងស៊ុបស្ត្រាតមួយ ជាពិសេសរុក្ខជាតិពុកផុយ ដើម្បីកំណត់រុក្ខជាតិដំបូងដែលមាននៅក្នុងតំបន់មួយ។
pollen basket Part of the hind leg of a bee modified for carrying pollen.	ក្បួនកលម្អូន ផ្នែកនៃជើងក្រោយរបស់យ៉ូ ដែលកែប្រែសម្រាប់ផ្ទុកគ្រាប់លម្អូន។
pollen cone A male reproductive structure of the conifers containing pollenproducing microsporangia.	កោនឈ្មោល ទម្រង់បន្តពូជឈ្មោលរបស់រុក្ខជាតិពពួកស្រល់ដែលមានមីក្រូស្ប័រីងដលិតលម្អូន។
pollen tube An extension of the pollen grain through which sperm nuclei travel to the egg.	បំពង់លម្អូន ខ្លែងបំពង់នៃគ្រាប់លម្អូន ដែលណ្វៃយ៉ូកាម៉ែតឈ្មោលធ្វើដំណើរទៅរកកាម៉ែតញី។
pollination The transfer of pollen to the female reproductive structures.	ដំណើរលម្អូន ការនាំលម្អូនទៅទម្រង់បន្តពូជញី។
pollination droplet A sticky exudate at the mouth of the micropyle of a gymnosperm ovule; pollen grains catching in it are slowly withdrawn to the interior (pollen chamber) as the droplet recedes.	ដំណាក់ដំណើរលម្អូន សារធាតុស្អិត ដែលចេញពីមាត់មីក្រូពីលនៃអូវុលរបស់រុក្ខជាតិស៊ីមណូស្តែម។ គ្រាប់លម្អូនដែលជាប់នឹងវាធ្វើដំណើរយ៉ាងយឺតៗទៅផ្នែកខាងក្នុង (បន្ទប់លំអង) នៅពេលដែលដំណាក់សារធាតុស្អិតនោះធ្លាក់ចុះ។
pollinium A mass of pollen grains stuck together and carried as a whole during pollination.	សំណុំគ្រាប់លម្អូន ម៉ាសគ្រាប់លម្អូនដែលស្អិតជាប់គ្នា និងត្រូវបានដឹកនាំទាំងមូល ក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរលម្អូន។
pollution Any unfavorable change in the environment caused partly or wholly by the actions of humans.	កង្វះ ការប្រែប្រួលមិនអំណោយផលក្នុងបរិស្ថាន ដែលបណ្តាលមកពីសកម្មភាពមួយផ្នែកឬទាំងមូលរបស់មនុស្ស។
poly- prefix denoting many.	ម៉ូលី- (បុព្វបទ) មានន័យថា ច្រើន (ពហុ)។
poly-A tail A chain of adenylic acid molecules that is added to a molecule of RNA immediately after it has been transcribed and cleaved from its DNA template.	កន្ទុយម៉ូលី A ច្រវាក់ម៉ូលេគុលអាស៊ីតអាដេនីលីច ដែលត្រូវបានដាក់បន្ថែមទៅក្នុងម៉ូលេគុលARN ភ្លាម បន្ទាប់ពីវាត្រូវបានចំលងក្រុម និងផ្តាច់ចេញពីពុម្ពគំរូ ADNរបស់វា។
polyacrylamide gel electrophoresis A medium used for gel electrophoresis.	ម៉ូលីអាគ្រីឡាម៉ាយ ខេល អេឡិចត្រូផេស៊ីស មជ្ឈដ្ឋានប្រើសម្រាប់ធ្វើជេលអេឡិចត្រូផេស៊ីស។
polyadenylation Addition of a sequence of adenine nucleotides to the 3'-end of most eucaryotic RNA molecules, after their transcription. The sequence is often called a poly(A) tail.	ពហុអាដេនីនកម្ម ការបញ្ចូលតំណលំដាប់នុយក្លេអូទីតអាដេនីន នៅត្រង់ចុង3' របស់ម៉ូលេគុលARN អ៊ីការីយ៉ូតភាគច្រើន បន្ទាប់ពីការចម្លងក្រុម។ តំណលំដាប់នេះ គេច្រើនហៅថា កន្ទុយពហុA។
polyandrous 1. (of female animals) Mating with more than one male at a time. 2. (of plants) Having numerous, i.e. more than 20, stamens.	1. មានឈ្មោលច្រើន (អំពីសត្វញី) ពាក់គ្នាជាមួយឈ្មោលច្រើនក្នុងពេលតែមួយ។ 2. ដែលមានកេសរឈ្មោលច្រើន (អំពីរុក្ខជាតិ) មានចំនួនកញ្ចុំកេសរឈ្មោលច្រើន គឺថាមានចំនួនលើសពី២០។
polyandry A type of polygamy in which the female has several mating partners at one time. Compare polygyny.	មានកេសរឈ្មោលច្រើន ប្រភេទប៉ូលីកាមី ដែលភេទញីមានដៃគូច្រើនក្នុងពេលតែមួយ។ ប្រៀបធៀប ម៉ូលីហ្គីនី។

<p>polyatomic ion Charged, covalently bound group of atoms that together act as an ion. Examples include the hydroxide group (OH⁻) and the nitrate group (NO³⁻).</p>	<p>អ៊ីយ៉ុងម៉ូលីកុល ក្រុមអាតូមសម្ព័ន្ធក្នុងម៉ូលេគុលមានបន្ទុកអគ្គិសនីដើរតួរួមគ្នាជាអ៊ីយ៉ុង។ ឧទាហរណ៍: ក្រុមអ៊ីដ្រូកស៊ីត (OH⁻) និងក្រុមនីត្រាត (NO³⁻)។</p>
<p>polychaete Any marine annelid worm of the order Polychaeta, including both <i>errant</i> (moving) and <i>tubicolous</i> (mainly stationary) forms. The group includes Nereids (bristle worms such as the ragworm), tube worms and fan worms.</p>	<p>ម៉ូលីមីត ដង្កូវអាណេលីតរស់ក្នុងសមុទ្រ របស់លំដាប់ប៉ូលីមីតា រួមមានទាំងទម្រង់គ្មានចលនា មានទាំងទម្រង់មានចលនា។ ក្រុមនេះមានដូចជានេរេដ ដង្កូវបំពង់ និងដង្កូវកង្ហា។</p>
<p>polycistronic mRNA A messenger RNA molecule that codes the amino acid sequence of two or more polypeptide chains in adjacent structural genes.</p>	<p>ARNm ម៉ូលីស៊ីស្ត្រូនិក ម៉ូលេគុល ARNនាំសារដែលចំលងក្រុមសម្រាប់តំណលំដាប់អាស៊ីតអាមីនៃប្រាក់ប៉ូលីប៊ីប៊ីតពីរ ឬច្រើន ដែលជាប់នឹងសែនទម្រង់។</p>
<p>polyembryony 1. (in plants) The development of more than one embryo in the testa of a seed as a result of the development of two or more zygotes. 2. (in animals) The development of more than one embryo from a single zygote. eg. identical twins.</p>	<p>1. ម៉ូលីអំប្រីយ៉ុង (ចំពោះរុក្ខជាតិ) ការលូតលាស់អំប្រីយ៉ុងច្រើននៅក្នុងគ្រាប់មួយ ដែលបានមកពីការលូតលាស់នៃស៊ីតូភីប្រើច្រើនជាងពីរ។ 2. ឆ្មោះ (ចំពោះសត្វ) ការកើតអំប្រីយ៉ុងលើសពីមួយចេញពីស៊ីតូភីប្រើមួយ ឧទាហរណ៍ កូនឆ្មោះដូចគ្នា។</p>
<p>polygamy A mating system of animals in which one sexual partner mates with several of the opposite sex (See polyandry, polygyny).</p>	<p>ពហុពន្ធភាព ប្រព័ន្ធនៃការពាក់គ្នារបស់សត្វ ដែលសត្វមួយ ពាក់ជាមួយដៃគូភេទផ្សេងគ្នាជាច្រើនទៀត(សូមមើលពាក្យ ប៉ូលីអាន់ដ្រី និងប៉ូលីហ្គីនី)។</p>
<p>polygene A set of genes that act together, without dominance, to control a continuously variable phenotype. In plant leaves, length, width, and oil content, are examples of continuously variable phenotypes that are most like to be under polygenic control.</p>	<p>ម៉ូលីសែន ក្រុមសែនដែលមានអំពើរួមគ្នាដោយគ្មានភាពលុបដើម្បីត្រួតពិនិត្យផលិតផលប្រែប្រួលជាបន្តបន្ទាប់។ ចំពោះស្លឹករុក្ខជាតិ ប្រវែងបណ្តោយទទឹង និងបរិមាណប្រេង គឺជាឧទាហរណ៍នៃផលិតផលប្រែប្រួលជាបន្តបន្ទាប់ដែលភាគ ច្រើនហាក់ដូចជានៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ប៉ូលីសែន។</p>
<p>polygenic inheritance A condition in which characteristics are governed by more than one set of genes.</p>	<p>តំណលុះសែនច្រើន ស្ថានភាពដែលលក្ខណៈទាំងឡាយត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយសែនច្រើនជាងមួយ។</p>
<p>polygonumtype embryo sac development A type of embryo sac development from a functional megaspore that forms eight free nuclei, three of which become an egg apparatus, two of which are polar nuclei, and two of which become antipodal cells.</p>	<p>ការលូតលាស់ចំណុះអំប្រីយ៉ុងបែបម៉ូលីកុល ប្រភេទនៃការលូតលាស់ចំណុះអំប្រីយ៉ុងពីមេកាស្យូមុខងារដែលបង្កើតណឺយូសេរីដ ក្នុងនោះ៣ក្លាយជាធាតុបង្ករបស់កាំម៉ែតូញី និង២ក្លាយជាណឺយូប៉ូល ហើយ២ផ្សេងទៀតក្លាយជាកោសិកាអង់ទីប៉ូត។</p>
<p>polygyny A type of polygamy in which the male has several female mating partners at one time. Compare polyandry.</p>	<p>មានស្ត្រីច្រើន ប្រភេទមួយនៃប៉ូលីហ្គាមី ដែលឈ្មោសមួយមានដៃគូភេទស្ត្រីជាច្រើន នៅពេលតែមួយ។ ប្រៀបធៀប ប៉ូលីអាន់ដ្រី(មានឈ្មោសច្រើន)។</p>
<p>polylinker See multiple cloning site.</p>	<p>ម៉ូលីលីងឃ័រ សូមមើលពាក្យ តំបន់ពហុកូន។</p>
<p>polymer A molecule consisting of many identical or similar monomers linked together by covalent bonds.</p>	<p>ម៉ូលីមែ ជាម៉ូលេគុលដែលមានផ្ទុកនូវម៉ូណូមែរដូចគ្នា ឬស្រដៀងគ្នាជាច្រើន ភ្ជាប់គ្នាដោយសម្ព័ន្ធក្នុងម៉ូលេគុល។</p>
<p>polymerase chain reaction (PCR) A procedure by which free nucleotides are assembled into a nucleic acid chain in a test tube by enabling the activity of a bacterial DNA polymerase to bind them together; the PCR is cycled 30 or more times to produce a millionfold amplification of the target DNA sequence.</p>	<p>ប្រតិកម្មប្រចាន់ម៉ូលីមែរ៉ាស វិធីដែលក្នុងនោះនុយក្លេអូទីតសេរីត្រូវបានផ្គុំគ្នាជាប្រាក់អាស៊ីតនុយក្លេអូទីតមួយនៅក្នុងបំពង់សាកដោយធ្វើអោយសកម្មភាពADNប៉ូលីមែរ៉ាសរបស់បាក់តេរីអាចភ្ជាប់គ្នា។ ប្រតិកម្មនេះមាន ៣០ដង ឬច្រើនជាង ដើម្បីបង្កើតតំណលំដាប់ADNគោលដៅបានមួយលាន។</p>
<p>polymerases The enzymes that catalyze the formation of DNA from deoxynucleotides and RNA from ribonucleotides.</p>	<p>ម៉ូលីមែរ៉ាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញការបង្កើតADNចេញពីដេអុកស៊ីនុយក្លេអូទីត និងARNចេញពីរីបូនុយក្លេអូទីត។</p>
<p>polymorphism The existence of two or more separate phenotypes in a population.</p>	<p>ពហុសណ្ឋាន ការលេចចេញផលិតផលផ្សេងៗគ្នាច្រើនឬច្រើនក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងមួយ។</p>
<p>polynomial An expression made of several parts.</p>	<p>ពហុធារ ការស្តង់ចេញដែលបង្កឡើងដោយច្រើនផ្នែក។</p>
<p>polynomial nomenclature A system of nomenclature involving more than two names, such as <i>Parus major minor</i>, in which <i>minor</i> represents the subspecies.</p>	<p>នាមលីពហុនាម ប្រព័ន្ធនាមលីទាក់ទងឈ្មោះលើសពីពីរ ដូចជា <i>Parus major minor</i> ដែល <i>minor</i> តំណាងអោយប្រភេទរង។</p>

polynucleotide chain A sequence of nucleotides joined together.	ប្រទាក់ម៉ូលីគុយក្លេអូទីត គំណល់ជាប់នុយក្លេអូទីតភ្ជាប់គ្នា។
polyp A vase-shaped sessile body form found in coelenterates.	ម៉ូលីប ទម្រង់សារពាងកាយគ្មានបំលាស់ទីមានរាងដូចជូនៃស៊ីឡាំងតេអេ។
polypeptide A molecule consisting of many joined amino acids, not as complex as a protein.	ម៉ូលីប៊ីប៊ីត ម៉ូលេគុលដែលកើតឡើងពីអាស៊ីតអាមីនេជាប់គ្នាជាច្រើនតែមិនសំប្រាប់ប្រូតេអ៊ីនទេ។
polypetalous Having many petals.	មានស្រទាប់ផ្កាច្រើន
polyphenism The presence of several phenotypes in a population that are not the result of genetic differences.	ពហុផេណូទីប មានផេណូទីបជាច្រើននៅក្នុងប្រជាជនមួយ ដែលមិនមែនបណ្តាលមកពីភាពខុសគ្នានៃសេនេទិចទេ។
polyphyletic A taxon that does not contain the most recent common ancestor of all the subordinate taxa of the taxon.	ម៉ូលីតីលេទិច ឯកតានៃចំណែកថ្នាក់ដែលគ្មានបុព្វមុខដ៏ជាងគេនៃប្រភេទក្រោយគេទាំងអស់របស់ឯកតាចំណែកថ្នាក់។
polyploidy A condition in which cells contain multiple sets of chromosomes.	ម៉ូលីប្លូអ៊ី ស្ថានភាពដែលកោសិកាមានច្រើនក្រូម៉ូសូម។
Polypterus A primitive freshwater fish of Central Africa descended from the Devonian palaeoniscid. See palaeoniscus.	ម៉ូលីប្លូតេរុស ត្រីទឹកសាបសម័យដើមនៅអាហ្វ្រិកកណ្តាល មានមកពីសម័យជេរ៉ូនេប្រៀងប៉ាលេអូនីសស៊ីដ។ សូមមើលពាក្យ ប៉ាលេអូនីសស៊ីត។
polyribosome See polysome.	ម៉ូលីប្លូសូម សូមមើលពាក្យ ប៉ូលីសូម។
polysaccharide A carbohydrate composed of many monosaccharide units, such as glycogen, starch, and cellulose.	ម៉ូលីសាការីត កាបូអ៊ីដ្រាតបង្កឡើងដោយឯកតាម៉ូណូសាការីតជាច្រើនដូចជាគ្លីកូសែន អាមីដុងនិងសែលុយឡូស។
polysome A group of several ribosomes attached to a strand of messengerRNA.	ម៉ូលីសូម ក្រុមរីបូសូមច្រើន ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងច្រវាក់ARNនាំសារមួយ។
polytene chromosome A chromosome that has undergone DNA replication several times without separation of the replicated chromosomes, forming a giant, thick chromosome with aligned chromomeres producing a characteristic banding pattern.	ក្រូម៉ូសូមម៉ូលីតែន ក្រូម៉ូសូមដែលធ្វើការស្វ័យគំលើងទ្វេADNច្រើនដងដោយគ្មានការផ្តាច់ចេញពីគ្នានៃក្រូម៉ូសូមស្វ័យគំលើងទ្វេដែលបង្កើតបានជាក្រូម៉ូសូមក្រាស់ធំមួយដោយមានក្រូម៉ូមែតរៀបគ្នាបង្កើតបានលក្ខណៈរាងជាបន្ទះ។
polythermic Tolerant of high temperatures.	ដែលចង់នឹងតំដៅ
polytocus (of animals) Producing many young at birth.	ដែលមានកូនច្រើន (អំពីសត្វ) បង្កើតកូនបានច្រើន។
polytopic (of a subspecies) Having geographically separate but phenotypically similar populations.	មាននៅច្រើនកន្លែង (អំពីប្រភេទរង) ប្រជាជនដែលមាននៅក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រដាច់ពីគ្នា ប៉ុន្តែមានផេណូទីបស្រដៀងគ្នា។
polytypic (of a taxon) Containing two or more immediately subordinate taxa, for example a species with several subspecies. A polytypic species is also called a <i>Rassenkreiss</i> .	ដែលមានប្រភេទរងច្រើន (អំពីឯកតាចំណែកថ្នាក់) មានឯកតាចំណែកថ្នាក់រងពីរ ឬច្រើន ដូចជាប្រភេទមួយដែលមានប្រភេទរងច្រើន។ ប្រភេទដែលមានប្រភេទរងច្រើនក៏ត្រូវបានគេហៅផងដែរថា <i>Rassenkreiss</i> ។
polyunsaturated A term used to describe an organic molecule having more than two double bonds and having less than the maximum number of hydrogen atoms.	ម៉ូលីមីនឌ្រូត ពាក្យប្រើសំរាប់ពណ៌នាពីម៉ូលេគុលសរីរាង្គមួយដែលមានសង្កត់ពីរដាន់លើសពីពីរនិងមានចំនួនអាតូមអ៊ីដ្រូសែនតិចជាងចំនួនដែលខ្ពស់បំផុត។
polyuracil A synthetic polynucleotide chain formerly used as messenger RNA for the synthesis of phenylalanine. See genetic code.	ម៉ូលីយ៉ូរ៉ាស៊ីន ច្រវាក់ម៉ូលីគុយក្លេអូទីតសំយោគ ដែលកាលមុនគេប្រើវាក្នុងទម្រង់ជាARNនាំសារ សម្រាប់សំយោគផេនីលអាឡានីន។ សូមមើលពាក្យ ក្រុមសេនេទិច។
polyzoan See bryozoan.	ម៉ូលីសូដែរី សូមមើលពាក្យ ប្រីយ៉ូសូដែរី។
pome A false fruit, such as an apple, where the main part is developed from the receptacle and not the ovary.	ម៉ូម ជាផ្លែមិនពិត ដូចជាផ្លែប៉ោម ដែលផ្នែកសំខាន់គឺវិវត្តចេញពីទម្រង់គឺមិនមែនចេញពីអូវែរីទេ។
pons 1. An area of the brain stem linking the medulla oblongata and the thalamus. 2. Tissue joining two parts of an organism.	ម៉ូន 1. ផ្នែកមួយនៃខួរក្បាល ដែលភ្ជាប់ខួរកញ្ជឹងកនិងតាឡាមុស។ 2. ជាលិកាដែលភ្ជាប់ផ្នែកពីររបស់ការរស់។
population A group of interbreeding organisms that live in a particular location.	ម៉ូលុយឡូស្យូន ក្រុមការរស់ដែលបង្កាត់រាងគ្នាបាន ហើយរស់នៅក្នុងតំបន់ណាមួយ។

population density 1. The number of individuals per unit of space. 2. (in genetics) the total number of breeding individuals of a species in a particular location.	1. ដំនើរមេរុយជាន ចំនួននរកត្តៈក្នុងមួយឯកតាតំបន់។ 2. ដំនើរតេម៉ូតូយឡូស្យូន (ក្នុងសេនេទិច) ចំនួនសរុបនៃឯកត្តៈរបស់ប្រភេទមួយនៅក្នុងតំបន់កំណត់មួយ។
population genetics The study of how genetic principles apply to an entire population.	សេនេទិចម៉ូតូយឡូស្យូន ការសិក្សាពីការអនុវត្តច្បាប់សេនេទិច ទៅលើប៉ូពុយឡូស្យូនទាំងមូល។
population growth An increase in the numbers of a population as a result of the birth rate exceeding the death rate.	ការលូតលាស់របស់ម៉ូតូយឡូស្យូន កំណើនចំនួនប៉ូពុយឡូស្យូន ដែលបណ្តាលមកពីអត្រាកើត លើសអត្រាស្លាប់។
population growth curve A graph of the change in population size over time.	ខ្សែកោងលូតលាស់ម៉ូតូយឡូស្យូន ក្រាបដែលបង្ហាញពីការប្រែប្រួលចំនួនឯកត្តៈពួកក្រុមទៅតាមពេលវេលា។
population pressure Intense competition that leads to changes in the environment and dispersal of organisms.	សម្ព័ន្ធម៉ូតូយឡូស្យូន ការប្រណាំងប្រជែងគ្នាខ្លាំងដែលឈាន ទៅដល់ការប្រែប្រួលក្នុងបរិស្ថាន និងការបែងខ្ញែកគ្នានៃការរស់។
population sampling A method in which data obtained from part of a population is assumed to be true for the entire population.	គំរូម៉ូតូយឡូស្យូន វិធីដែលទិន្នន័យដែលទទួលបានពីផ្នែកមួយរបស់ប៉ូពុយឡូស្យូនត្រូវបានគេសន្និដ្ឋានថាត្រឹមត្រូវសំរាប់ប៉ូពុយឡូស្យូនទាំងមូល ។
pore Any small opening in the skin or epidermis or any structure.	ទ្រូ ប្រហោងតូចៗស្ថិតនៅលើស្បែក ឬលើផ្ទៃ ឬទម្រង់អ្វីមួយ។
Porifera See sponge.	ម៉ូលីផេរ៉ា សូមមើលពាក្យ អេប៉ូង។
porin A protein in the outer membrane of Gram-negative bacteria that allows the passage of small polar molecules across the membrane.	ទ្រូប្រូតេអ៊ីន ប្រូតេអ៊ីនស្ថិតនៅភ្នាសក្រៅរបស់បាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមាន ដែលអនុញ្ញាតអោយម៉ូលេគុលប៉ូលែតូចៗ ឆ្លងកាត់ភ្នាសកោសិកាបាន។
porocyte A cylindrical cell through which water enters in some sponges.	ម៉ូរ៉ូស៊ីត កោសិកាពងស៊ីឡាំងនៃអេប៉ូងមួយចំនួនដែលទឹកចូលទៅក្នុងសារពង្សកាយ។
porphyrin An organic compound consisting of four pyrrole rings linked by CH bridges with a heavy metal in the centre. eg. the haem group of haemoglobin and myoglobin, chlorophyll (with magnesium) and cytochromes (with iron).	ភត្រីន សមាសធាតុសរីរាង្គ បង្កឡើងពីស៊ីតពីរ៉ុលបួន មានភ្ជាប់ដោយចំណងCH និងមានលោហៈធ្ងន់ ស្ថិតនៅចំកណ្តាល។ ឧទាហរណ៍ ក្រុមហ៊ឹមរបស់អេម៉ូក្លូប៊ីន និងម្យូក្លូប៊ីន, ក្លរ៉ូភីល (គឺភ្ជាប់ដោយម៉ាញ៉េស្យូម) និងស៊ីតូក្រូម (មានភ្ជាប់ដោយដែក)។
portal system Portion of the venous system specialized for the transport of substances from the site of production to the site of action. A portal system begins and ends in capillary beds. See hepatic portal vein .	ប្រព័ន្ធទ្វារ ផ្នែកនៃប្រព័ន្ធពីនមានមុខងារដឹកជញ្ជូនសារធាតុពីកន្លែងផលិតទៅកន្លែងធ្វើសកម្មភាព។ ប្រព័ន្ធទ្វារចាប់ផ្តើម និងបញ្ចប់នៅត្រង់សរសៃប្តូរ។ សូមមើលពាក្យ hepatic portal vein។
position effect Change in expression of a gene associated with a change in the gene's location within the genome.	ឥទ្ធិពលទីតាំង ការផ្លាស់ប្តូរក្នុងការសំដែងនៃសែនដែលជាប់ទាក់ទងជាមួយនឹងការផ្លាស់ប្តូរទីតាំងសែនក្នុងសេណូម។
positive beta decay (positron emission) Radioactive decay involving emission of a positron. The daughter product of positron decay has one fewer proton and one more neutron than the parent isotope.	ការបំបែកបេតាវិជ្ជមាន ឬការបញ្ជោញម៉ូស៊ីត្រុង ការបំបែកវិទ្យុសកម្មដែលទាក់ទងទៅនឹងការបញ្ជោញម៉ូស៊ីត្រុង។ ផលិតផលនៃការបំបែកម៉ូស៊ីត្រុង មានប្រូតុងមួយតិចជាងនិងណឺត្រុងមួយច្រើនជាងអ៊ីសូតូបមេ។
positive effector Small molecule whose binding to an allosteric enzyme causes an increase in enzymic activity.	អេនីមធីវិជ្ជមាន ម៉ូលេគុលតូចដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអង់ស៊ីមអាឡូស្តេរិច ហើយធ្វើអោយមានកំរើនសកម្មភាពអង់ស៊ីម។
positive feedback See feedback mechanism.	គ្រួសពិនិត្យបញ្ជូនវិជ្ជមាន សូមមើលពាក្យ វិធីត្រួតពិនិត្យបញ្ជូន។
positive tropism A growth response toward a stimulus.	ទំនោរវិជ្ជមាន តំណបលូតលាស់ឆ្ពោះទៅរកវត្ថុភ្លេច។
post- <i>prefix</i> denoting after.	ជូស្ត (បុព្វបទ) មានន័យថា បន្ទាប់។
posterior The back part of an animal.	ក្រោយ ផ្នែកខាងក្រោយរបស់សត្វ។
postpatagium A small piece of skin extending between the upper part of the wing and the body of birds.	ស្បែកស្នាមខ្នង បន្ទះស្បែកតូចមួយ ដែលលាតសន្ធឹងនៅរវាងផ្នែកខាងលើរបស់ស្លាប និងដងខ្លួនរបស់បក្សី។
postsynaptic membrane The excitable membrane of	ភ្នាសក្រោយស៊ីណាប៌ ភ្នាសប្រែប្រួលរបស់ដងខ្រួន ស្ថិតនៅជាប់នឹងអាសូន

the dendrite next to the axon at a synapse, that receives the nerve impulse.	ត្រង់ស៊ីណាប៊ី ដែលទទួលបានចរន្តប្រសាទ។
posttranscriptional modifications Molecular changes made to RNA molecules after transcription. See RNA processing.	កំណែប្រែក្រោយបង្កើតក្រុម ការផ្លាស់ប្តូរម៉ូលេគុល ធ្វើឡើងចំពោះម៉ូលេគុលARN បន្ទាប់ពីការបង្កើតក្រុម។ សូមមើលពាក្យ ដំណើរការARN។
posttranslational modifications Processes occurring after translation of a polypeptide, that are often needed to generate a fully functional polypeptide, including the introduction of a new functional group, specific proteolysis, glycosylation, protein phosphorylation.	កំណែប្រែក្រោយការបកប្រែក្រុម ដំណើរការដែលកើតឡើងនៅក្រោយការបកប្រែក្រុមនៃប៉ូលីប៊ិបទីត ដែលជាញឹកញាប់ គឺត្រូវបង្កើតនូវប៉ូលីប៊ិបទីត ដែលមានមុខងារពេញលេញ ដែលក្នុងនោះរួមមានដូចជាការបញ្ចូលក្រុមមុខងារថ្មី មានការកាត់ចេញ ការភ្ជាប់ គ្រុយកូស និងផ្លុយសូរកម្មប្រូតេអ៊ីន។
postulate A basic or necessary assumption; a set of postulates that address the same phenomenon can be taken together as a theory.	ឧបទានណ៍ ការសន្និដ្ឋានដ៏សំខាន់ ឬការសន្និដ្ឋានជាមូលដ្ឋាន។ ឧបទានណ៍ច្រើនដែលបង្ហាញពីបាតុភូតតែមួយអាចប្រើប្រាស់រួមគ្នាជាទ្រឹស្តីមួយ ។
postzygapophysis Articulating surface on the posterior face of a neural arch.	ផ្ទៃសន្លាក់ក្រោយ ផ្ទៃសន្លាក់នៅផ្នែកខាងក្រោយនៃច្រូបសាទ។
postzygotic isolation mechanism Factors that prevent or reduce inbreeding by acting after fertilization to produce nonviable, sterile hybrids or hybrids of lowered fitness.	មនលនការផ្តាច់ក្រោយស៊ីក្លូត កត្តាដែលបង្កាក់ ឬបន្ថយការបង្កាក់ពូជដោយធ្វើសកម្មភាពបន្ទាប់ពីបង្កកំនើត ដើម្បីបង្កើតជាអ៊ីប្រីតអាសមត្ថភាព ឬអ៊ីប្រីតដំណើរការកំរិតទាប។
potassium-argon dating The determination of the age of minerals or rock strata based on comparison of the measurement of radiogenic argon-40 with that of potassium-40 and the known relative decay rates.	ការកំណត់កាលសាស្ត្រវិទ្យាស្វ័យស្វ័យ ការកំណត់ពីអាយុកាលរបស់សារធាតុខនិង ឬស្រទាប់ថ្ម ដោយផ្អែកទៅលើការប្រៀបធៀបពីរដ្ឋានរបស់វាដូចស្រទាប់ក្នុង៤០ ជាមួយនឹងវាដូចស្រទាប់ក្នុង៤០ និងអត្រាពុកផុយដែលបានស្គាល់។
potential energy The energy available to do work; energy that is stored chemically or due to the position of an object; regarding a solute, the higher its concentration, the greater is its potential energy.	ថាមពលប៉ូតង់ស្យែល ថាមពលដែលមានសំរាប់ធ្វើការ។ ថាមពលដែលរក្សាទុកជាលក្ខណៈគីមី ឬដោយសារទីកន្លែងរបស់វត្ថុអ្វីមួយ។ បើនិយាយពីសារធាតុរលាយវិញ បើវាមានកំហាប់កាន់តែខ្ពស់មានថាមពលប៉ូតង់ស្យែលកាន់តែខ្លាំងឡើង។
potometer An instrument to measure the rate of absorption of water by a cut shoot (rate of transpiration) by the shoot in a particular set of conditions, which can be varied.	ម៉ូតូម៉ែត្រ ឧបករណ៍ប្រើសម្រាប់វាស់អត្រាសម្រូបរបស់ទឹក ដោយខ្នាត់កូនរុក្ខជាតិ(អត្រាវិភាយ) ដោយកូនរុក្ខជាតិ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌយថាប្រភេទ ដែលអាចមានការប្រែប្រួល។
pour plate method A method of inoculating solid medium by mixing the organisms with melted medium and pouring the mixture into a Petri plate to solidify.	វិធីចាក់ក្នុងចាន វិធីបណ្តុះបណ្តុះបាក់តេរីក្នុងមជ្ឈដ្ឋានរឹង ដោយការលាយការវស់ជាមួយមជ្ឈដ្ឋានដែលបានរលាយ បន្ទាប់មក ចាក់ល្បាយនោះចូលទៅក្នុងប្រអប់ប៉េត្រី ដើម្បីអោយវាកក។
powder-down A form of downy feather possessed by some birds such as herons, which disintegrates into a fine powder and is used in preening.	ផ្សែងរោមធន់ ទម្រង់មួយនៃរោមស្តី ដែលមានចំពោះបក្សីខ្លះ ដូចជាក្រសារ ដែលបំបែកទៅជាផ្សែងម្តង និងត្រូវបានប្រើសម្រាប់សសិត (រោមអោយស្អាត)។
PPP See pentose phosphate pathway.	សូមមើលពាក្យ លំនាំផូស្វាតបំបែកស ។
pre- prefix denoting before, occurring before.	ប្រើ- (បុព្វបទ) មានន័យថា មុន ឬកើតឡើងមុន។
preadaptation Characteristics of an organism that permit it to move into a new habitat.	មនល្យមុន លក្ខណៈរបស់ការវស់ដែលធ្វើអោយវាអាចចូលទៅរស់នៅកន្លែងថ្មីមួយបាន។
preadaptive mutation A mutation possessed by an organism which later becomes important when it needs to adapt to a new niche or habitat.	មុយតាស្យុងមនល្យមុន មុយតាស្យុងរបស់ការវស់មួយដែលក្រោយមកមានសារៈសំខាន់នៅពេលវាត្រូវការសំរាប់រស់នៅទៅនឹងកន្លែងរស់នៅ ឬវិធីរស់ថ្មី។
prebionts Nonliving structures that led to the formation of the first living cells. See coacervates.	មុនេស៊ីតិក ទម្រង់គ្មានជីវិតដែលនាំទៅដល់ការបង្កើតអោយមានកោសិកាមានជីវិតដំបូង។ សូមមើលពាក្យ coacervates។
Pre-Cambrian era All geological time prior to the beginning of the Cambrian period 590 million years ago. Very few fossils are known from this time. However, impressions of soft-bodied animals such	យុគមុនសម័យកំប្រីយ៉េន សម័យភូគព្ភសាស្ត្រទាំងអស់នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមនៃសម័យកំប្រីយ៉េន គឺកាលពី590ឆ្នាំកន្លងទៅ។ នៅសម័យកាលនេះ គេបានស្គាល់ផ្លុស៊ីលតិចតួចណាស់។ ប៉ុន្តែគេមានការចាប់អារម្មណ៍អំពី

as medusae, sea pens, annelids and some arthropods have been found in Pre-Cambrian rocks dated between 640 and 580 million years old. Bacteria may have existed for up to 3,800 million years and blue-green algae (cyanobacteria) for 3,500 million years.	សត្វដែលមានដងខ្លួនទទន់ ដូចជា មេឌុយ ស៊ីផេន អាណេលីត និងអាត្រូប៊ូតខ្លះ ដែលមាននៅក្នុងថ្មមុនសម័យកំប្រើយ៉េង គឺមានអាយុកាលរវាងពី640 ទៅ 580 លានឆ្នាំកន្លងទៅ។ បាក់តេរី អាចមានកាលពី3800លានឆ្នាំ និងសារាយ បៃតងចាស់(ស្យាណូបាក់តេរី) អាចមានកាលពី3500លានឆ្នាំកន្លងទៅ។
precipitin A type of antibody that causes soluble antigens to precipitate.	ព្រីស៊ីពីនីន អង់ទីករមួយប្រភេទ ដែលធ្វើអោយអង់ទីសែនដែលរលាយបាន កករងចុះក្រោម ។
precision How close a set of measured values are to each other.	ភាពជាក់លាក់ តម្លៃប្រហែលគ្នារវាងរង្វាស់ពីរ។
precocial A group of birds that are developmentally advanced when they hatch.	លូតលាស់រហ័ស ក្រុមសត្វស្លាបដែលលូតលាស់រហ័សនៅពេលញាស់។ ឧ.កូនមាន់ឬកូនទា ពេលកើតមកចេះដើរ រកស៊ីបាន ឬហែលទឹកបាន។
precursor A form that precedes another.	នាតុដើម ទម្រង់មួយ ដែលមានមុនទម្រង់មួយ ទៀត។
predation A relationship between two organisms that involves, the capturing, killing, and eating of one by the other.	ជីវភាព (សត្វរំលោភ) ទំនាក់ទំនងរវាងសត្វពីរដែលមួយត្រូវបានចាប់ សម្លាប់ និងស៊ីដោយសត្វមួយទៀត។
predator An animal that actively seeks out other animals as a source of food.	សត្វរំលោភ សត្វដែលស្វែងរកសត្វផ្សេងទៀតធ្វើជាអាហារ។
prehensile Adapted for holding or grasping, eg. the tails of many New World monkeys.	ដែលសម្រាប់ចាប់ ឬ គោង បន្ទុំសម្រាប់ចាប់ ឬ គោង។ ឧទាហរណ៍ កន្ទុយរបស់ស្វាញពីលជាច្រើន។
pre-Linnaean name Any taxonomic name published prior to 1 January 1758.	ឈ្មោះមុនលីនេអែ ឈ្មោះចំណែកថ្នាក់ទាំងឡាយណាដែលបានបោះពុម្ព នៅមុនថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ១៧៥៨។
premolar A flat tooth located next to the canines that is used for grinding.	ផ្លាមតូម ធ្មេញសំបែកស្ថិតនៅបន្ទាប់ពីធ្មេញចង្កូមដែលមានមុខងារខាំ កំទេច។
premorse (of plant structures) Appearing as if bitten off at the end.	កំបុត (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) មានលក្ខណៈដូចជាត្រូវបានខាំដាច់នៅ ខាងចុង។
preprophase band A band of microtubules that surrounds the cell just beneath the plasma membrane.	ក្រុមកូនចំពង់មុនប្រដាស ក្រុមកូនចំពង់នៅជុំវិញកោសិកា ដែលនៅ ជាប់ពីក្រោមភ្នាសស៊ីតូប្លាស្មា។
prepuce The foreskin or fold of glandular and vascular tissue surrounding the tip of the mammalian penis. It folds back during copulation.	ស្បែកក្បាលលិង្គ ស្បែកខាងចុង ដែលនៅជុំវិញក្បាលលិង្គមនុស្ស។ វារុញមកក្រោយ នៅពេលពាក់គ្នា។
prepupa A resting stage in some endopterygote insects, prior to the formation of the pupa.	ដំណាក់កាលសម្រាក របស់សត្វល្អិតអង្កាមដូចជាដូង្កូតខ្លះ គឺនៅមុនពេលការបង្កើតដឹកខ្សែ។
presbyopia A loss of focusing ability in the eye that occurs frequently in older humans due to a loss of elasticity in the lens.	ខ័នតិខិត ការបាត់បង់លទ្ធភាពមើលឃើញច្បាស់របស់ភ្នែក ដែលច្រើន តែកើតមានចំពោះមនុស្សចាស់ អាស្រ័យដោយការបាត់បង់ភាពយឺតរបស់ កែវភ្នែក។
pressure potential The component of water potential caused by the force created by turgor pressure against a membrane.	ម៉ូតង់ស្បែលសម្ព័ន ធាតុបង្កប៉ះពាល់ស្បែលទឹក ដែលបណ្តាលមកពីកំលាំង សម្ព័នចំពោះទល់នឹងភ្នាស។
pressureflow hypothesis The idea that food is transported through the phloem as a result of differences in pressure.	សម្ព័នធាតុសម្ព័ន គំនិតដែលថាអាហារដឹកនាំតាមផ្លូវអែម កើតឡើង បានដោយសារភាពខុសគ្នានៃសម្ព័ន។
presynaptic membrane The excitable membrane of the axon terminal next to the dendrite at a synapse.	ភ្នាសមុនស៊ីណាប៊ីស ភ្នាសដែលអាចភ្លេចបានរបស់ចុងអាស៊ុន ដែលនៅ ជាប់ដងខ្នែកត្រង់ស៊ីណាប៊ីស។
prethroid An artificially produced biocide, e.g. permethrin, similar in structure and action to the natural insecticides, pyrethrums.	ព្រីត្រូអ៊ីត ជីវឃាតដែលត្រូវបានផលិតតាមបែបនិម្មិត ដូចជាពិមេទ្រីន ដែកមានទម្រង់ និងសកម្មភាពស្រដៀងទៅនឹងថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតធម្មជាតិ គឺពីរេត្រូម។
prey An organism captured, killed, and eaten by a predator.	រំលោភ សត្វដែលត្រូវបានចាប់ សំលាប់និងស៊ីដោយសត្វរំលោភ។
prezygapophysis Articulating surface on the anterior	ផ្ទៃសន្លាក់មុខ ផ្ទៃសន្លាក់ផ្នែកខាងមុខនៃឆ្នូបសាទ។

face of a neural arch.	
prezygotic isolation mechanism Factors that reduce inbreeding by preventing courtship, mating, or fertilization.	បលនការផ្តាច់មុនស្មើភូត កត្តាដែលបន្ថយការបង្កាត់ជិត ដោយទប់ស្កាត់មិនអោយមានការពាក់គ្នាឬការបង្កកំនើត។
Pribnow box A 6bp sequence in prokaryotic promoter genes that is required for initiation of transcription. The consensus sequence for this box is TATAAT.	ប្រអប់ត្រីបណាវ តំនលំដាប់ដែលមាន ៦គូបាសក្នុងសែនប្រូម៉ូទ័រ ប្រូការីយ៉ូត ដែលត្រូវការសំរាប់ការចាប់ផ្តើមនៃការចំលងក្រម។ តំណលំដាប់ ជាទូទៅសំរាប់ប្រអប់នេះ គឺ TA TA AT។
prickle A hard, pointed plant structure containing no vascular bundle structure.	បន្លា ទម្រង់របស់រុក្ខជាតិដែលមានលក្ខណៈស្រួច រឹង និងគ្មានទម្រង់បាច់ សរសៃនាំទេ។
Priestley, Joseph (1733-1804) English chemist who discovered oxygen, and observed that carbon dioxide was produced in fermentation and that oxygen is produced by green plants in sunlight.	បូសេឡេប្រេសស្ត្រី (1733-1804) គឺមីវិទូជនជាតិអង់គ្លេស ដែលរកឃើញ អុកស៊ីសែន ព្រមទាំងបានសង្កេតឃើញថា ឧស្ម័នកាបូនិចគឺត្រូវបាន បង្កើតនៅក្នុងដំណើរល្បឿន និងថា អុកស៊ីសែនត្រូវបានបង្កើតដោយរុក្ខជាតិ បៃតងក្រោមពន្លឺព្រះអាទិត្យ។
primary carbon Carbon atom that is bonded to only one other carbon.	កាបូនថ្នាក់មួយ អាតូមកាបូនដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងកាបូនផ្សេងទៀត តែមួយគត់។
primary carnivores Carnivores that eat herbivores and are therefore on the third trophic level.	មំសាសីទី១ មំសាសីដែលស៊ីសត្វស៊ីស្មៅ ដូច្នេះវាស្ថិតនៅក្នុងកំរិតអាហារ ទី៣។
primary cell wall The part of a cell wall that is laid down when the cell is formed and expands as it grows.	ក្លាសគ្រោងទី១ ផ្នែករបស់ក្លាសគ្រោង ដែលត្រូវបង្កើតឡើងនៅពេលដែល កោសិកាកើត និងកាន់តែក្រាស់នៅពេលកោសិកាលូតលាស់។
primary consumers Organisms that feed directly on plants/herbivores.	អ្នកប្រើប្រាស់ទី១ សត្វដែលស៊ីរុក្ខជាតិដោយផ្ទាល់ ឬហៅថាសត្វ តិណាសី។
primary egg membrane See vitelline membrane.	ក្លាសស៊ុតទី១ សូមមើលពាក្យ ក្លាសវីតែលុស។
primary feather The outermost flight feathers of the bird's wing.	ស្លាបទី១ ស្លាបហើរស្ថិតនៅខាងក្រៅគេបង្អស់របស់ស្លាបបក្សី។
primary follicle An immature ovarian follicle.	ផូលីគុលទី១ ផូលីគុលអូវ៉ារីមិនទាន់ពេញវ័យ។
primary growth The proliferation of meristematic tissue that adds length to a root.	ដំបូងដំណាត់ទី១ ការលូតលាស់យ៉ាងរហ័សនៃមេដាលីកាដែលធ្វើអោយ រឹសលូតកាន់តែវែង។
primary host The host in which a parasite becomes sexually mature and usually spends most of its life cycle.	ដួលទី១ ផ្ទាល់ដែលបរាសិតពេញវ័យលក្ខណៈភេទ និងច្រើនតែស្ថិតនៅក្នុង នោះភាគច្រើននៃរដូវជីវិតរបស់វា។
primary infection Initial infection causing illness.	ការឆ្លងលើកទី១ ការឆ្លងលើកដំបូង ដែលបង្កអោយមានជំងឺ។
primary meristem The meristem of the plant embryo giving rise to epidermis.	មេដាលីកាទី១ មេដាលីការបស់អំប្រើយ៉ុងរុក្ខជាតិ ដែលនឹងវិវត្តទៅជា អេពីដឌីម។
primary metabolite A metabolite produced during the growth of microorganisms and essential for that growth. eg. amino acids, sugars and vitamins. Compare secondary metabolite.	មេតាបូលីតទី១ (ផលិតផលទី១របស់មេតាបូលីស) មេតាបូលីត ដែល កើតមាននៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការ លូតលាស់របស់អតិសុខុប្រាណ និង មានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការលូតលាស់។ ឧទាហរណ៍ អាស៊ីតអាមីនេ ស្ករ និងវីតាមីន។ ប្រៀបធៀប មេតាបូលីតទី២។
primary oocyte A cell that divides in meiosis 1 to produce the secondary oocyte and the first polar body.	អូចូស៊ីតទី១ កោសិកាដែលធ្វើចំនែកនៅមេយ៉ូស I ដើម្បីបង្កើតអូស៊ីតទី II និងគោលីកាប៉ូលទី I។
primary pitfield A thin area in a cell wall where clusters of plasmodesmata occur.	តំបន់ផតទី១ ផ្ទៃស្តើងនៅក្នុងក្លាសគ្រោងកោសិកា ដែលជាកន្លែងដែល ក្រុមប្លាស្ទូដេស្មា កើតមាន។
primary production The production by living organisms (autotrophs) of organic material from inorganic sources. Compare secondary production.	ការផលិតទី១ ការផលិតសារធាតុសរីរាង្គពីសារធាតុអសរីរាង្គ ដោយ ការរស់ (ស្វ័យជីព)។ ប្រៀបធៀប ការផលិតទី២។
primary protein structure The sequence of amino acids in a polypeptide chain.	ប្រូតេអ៊ីនទម្រង់ទី១ តំនលំដាប់នៃអាស៊ីតអាមីនេក្នុងច្រវាក់ប៉ូលីប៊ីប៊ីតទី១។
primary response Antibody production in response to	តំណបទី១ ការផលិតអង់ទីកែរ ដែលជាតំណបទៅនឹងការប៉ះអង់ទីសែន

first contact with an antigen. See immune response.	ជាលើកដំបូង។ សូមមើលពាក្យ តំណាងភាពស្តាំ។
primary RNA transcript A molecule of RNA that includes the GTP cap, the leader sequence, the gene sequence, the trailer sequence, and the polyA tail.	ARN ចំលងក្រមដំបូង ម៉ូលេគុលARN ដែលមានក្បាល GTP តំណលំដាប់មេ លំដាប់សែន លំដាប់លើស និងកន្ទុយប៉ូលី A។
primary sex ratio Ratio of males to females at fertilization.	សមាមាត្រភេទទទឹង សមាមាត្ររវាងឈ្មោលនិងញី នៅពេលបង្កកំណើត។
primary spermatocyte A cell that divides in meiosis I to produce two secondary spermatocytes.	ស្បែម៉ាតូស៊ីតទី I កោសិកាដែលធ្វើចំណែកនៅមេយ៉ូស I ដើម្បីបង្កើតបានស្បែម៉ាតូស៊ីតទី II ពីរ។
primary structure Amino acid sequence in a protein or peptide.	ទម្រង់ទទឹង តំណលំដាប់អាស៊ីតអាមីនេក្នុងប្រូតេអ៊ីន ឬប៊ុបទីត។
primary succession Ecological succession occurring in an area not previously colonized.	តំណទទឹង តំណភ្ជាប់នៃអេកូឡូស៊ីនៅក្នុងតំបន់មួយដែលពីមុនមកមិនធ្លាប់មានការរស់រាននៅ។
primary thickening meristem In some monocots, the meristem that increases the thickness of the shoot axis.	មេដាលិកាមេដាលិកាទទឹង មេដាលិកាដែលបង្កើនកំរាស់អ័ក្សដើម នៅក្នុងរុក្ខជាតិម៉ូណូកូតទីលេដូនមួយចំនួន។
primary tissue Any of the tissues in a plant that arise from the meristem.	ដាលិកាទទឹង ជាលិការបស់រុក្ខជាតិដែលកើតពីមេដាលិកា។
primary transcript First product of transcription. In higher cells it is modified to yield functional RNA molecules.	ក្រមចំលងដំបូង ផលិតផលដំបូងនៃការចំលងក្រម។ ក្នុងកោសិកាថ្នាក់ខ្ពស់ វាត្រូវកែប្រែដើម្បីអោយបានជាម៉ូលេគុលARNដែលមានមុខងារ។
primate A mammal having a very enlarged cerebrum and a complex social system.	ត្រីម៉ាត ថនិកសត្វដែលមានអង្គគោលខ្លួនធំ និងមានប្រព័ន្ធសង្គមស្មុំស្ម័គ្រ។
primed cell A cell stimulated by an antigen that can produce more cells which respond to the antigen, mediate reactions of cell-mediated immunity, or synthesize immunoglobulin.	កោសិកាតំណាងអង្គទីសែន កោសិកាដែលត្រូវបានភ្លេចដោយអង្គទីសែន និងដែលអាចបង្កើតបានកោសិកាកាន់តែច្រើន ដែលជាតំណាងទៅនឹងអង្គទីសែននោះ។
primer In nucleic acids, a short length of RNA or single stranded DNA which is necessary for the functioning of polymerases.	ត្រូវបញ្ជូន ក្នុងអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ិច វាជាARNខ្លី ឬ ADNច្រវាក់ទោលដែលចាំបាច់សំរាប់ដំណើរការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ប៉ូលីមែរេស។
primitive Believed to closely resemble the ancestral form; possessing characteristics resembling ancestral characteristics.	ដាស់ដើម ដែលជឿជាក់ថាមានទម្រង់ដូចគ្នាយ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងទម្រង់របស់បុព្វ។ ដែលមានលក្ខណៈដូចគ្នាទៅនឹងលក្ខណៈរបស់បុព្វ។
primitive streak A line of cells in the centre of the embryonic disc of reptiles, birds and mammals that forms the future axis of the embryo.	ស្រទាប់ដើមដំបូង កោសិកាមួយជួរស្ថិតនៅចំកណ្តាលខ្នងអំប្រើយ៉ុងឧរុសត្វបក្សី និងថនិកសត្វ ដែលនៅពេលអនាគតនឹងកើតទៅជាអ័ក្សរបស់អំប្រើយ៉ុង។
primordial Original; existing from the beginning.	ដើម មានចាប់តាំងពីដំបូងគេ។
principal quantum number Quantum number used to designate an electron's major electron group; its distance from the nucleus.	ចំនួនកង់ទុមសំខាន់ ចំនួនកង់ទុមដែលបានប្រើដើម្បីកំណត់អេឡិចត្រុងស្រទាប់ក្រៅនិងចំងាយរបស់វាពីណ្វៃយ៉ូ។
prion An infectious particle that does not have nucleic acid and is composed mainly of a protein, PrP, with a molecular weight of 27,000 to 30,000 daltons. Prions are known to cause scrapie, a degenerative neurological disease in sheep, and BSE, a similar disease in cattle. They are thought to cause similar diseases in humans, such as kuru and Creutzfeldt-Jakob disease.	ត្រីយ៉ុង ភាគល្អិតបង្កជំងឺដែលគ្មានអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ិច និងបង្កឡើងជាសំខាន់ដោយប្រូតេអ៊ីនPrPមានទង់ម៉ូលេគុលពី 27 000 ទៅ 30 000 ដាល់តុន។ គេដឹងថាត្រីយ៉ុងធ្វើអោយកើតជំងឺប្រសាទនៃសត្វចៀម និងBSE ដែលជាជំងឺទម្រង់គ្រុឌកើតចំពោះសត្វគោក្របី ។ គេគិតថាវាធ្វើអោយមានជំងឺស្រដៀងគ្នា នេះចំពោះមនុស្សដូចជាជំងឺKuru និងCreutzfeldt – Jakob។
prismatic layer The middle layer of the three layers forming the shell of molluscs.	ស្រទាប់កណ្តាល ស្រទាប់នៅកណ្តាល ក្នុងចំណោមស្រទាប់ទាំងបី ដែលបង្កើតសម្បកសប្បីសត្វ។
privileged tissue Tissue to which there is no immune response.	កោសិកាគ្មានតំណាងភាពស្តាំ
pro abbrev. proline.	ប្រូ អក្សរកាត់របស់ ប្រូលីន។
pro- prefix denoting before.	ប្រូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា មុន។

probability The chance that an event will happen, expressed as a percent or fraction.	ប្រូបាប៊ីលីតេ ឱកាសដែលហេតុការណ៍មួយនឹងកើតឡើង ដែលត្រូវបានគិតជាភាគរយ ឬជាប្រភាគ។
proband See propositus.	ប្រូបេន មើល propositus។
probe In genetic research, a sequence of radioactive DNA or RNA that is used to find the complementary sequence of a gene of interest in a culture of clones or cells.	ប្រូប នៅក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវសេនេទិច ជាតំណលំដាប់ADNវិទ្យុសកម្ម ឬ ARNដែលប្រើសំរាប់ស្វែងរកតំណលំដាប់បំពេញនៃសែនដែលគេចង់បាននៅក្នុងកូនបណ្តុះឬក្នុងកោសិកា។
proboscis A tubular extension at the anterior of an animal, generally used for locomotion or food collection; may or may not be directly connected to the gut.	ប្រូបោស ផ្នែកលយរាងជាបំពង់វែងនៅផ្នែកខាងមុខរបស់សត្វ ជាទូទៅត្រូវបានប្រើប្រាស់សំរាប់បំលាស់ទីឬប្រមូលយកអាហារ អាចតភ្ជាប់ផ្ទាល់ ឬមិនអាចតភ្ជាប់ផ្ទាល់ទៅនឹងបំពង់រំលាយអាហារ។
procambium A meristem that produces the primary vascular tissues.	ប្រូកាំប្រូម មេដាលីកាដែលផលិតជាលិកាសរសៃនាំទី១។
procaryote See prokaryote.	ប្រូការីយ៉ូត មើល prokaryote។
proctodaem The inpushing of ectoderm in the embryo where it meets the endoderm to form the anus or cloaca.	ប្រូកតូដឹម ការរុលចូលទៅក្នុងនៃអិចតូដឹមរបស់អំប្រីយ៉ុង ដែលវានឹងជួបជាមួយអង់ដូដឹម បង្កើតបានជាទ្វារធំ ឬក្លូអាកា។
procumbent or prostrate Lying along the ground.	ដៃលនោះលើដី
producer An autotrophic organism (that manufactures its own food); producers form the base of food chains in an ecosystem.	អ្នកផលិត ភារវស្ស័យដ៏ព (ដែលផលិតអាហារដោយខ្លួនឯង)។ អ្នកផលិតបង្កើតមូលដ្ឋានច្រកកំអាហារនៅក្នុងឋានប្រព័ន្ធមួយ។
product A substance resulting from a chemical reaction.	អន្តរាគមន៍កើត , ផលិតផល សារធាតុដែលទទួលបានពីប្រតិកម្មគីមី។
product law The law which says that the probability of two independent events occurring simultaneously is the product of their independent probabilities.	ច្បាប់ផលិត ច្បាប់ដែលនិយាយថា ប្រូបាប៊ីលីតេនៃព្រឹត្តិការណ៍ឯករាជ្យពីរដែលកើតឡើងនៅពេលជាមួយគ្នា ជាផលិតផលនៃប្រូបាប៊ីលីតេឯករាជ្យរបស់វា។
productivity The rate at which an ecosystem can accumulate new organic matter.	ផលិតភាព អត្រាដែលឋានប្រព័ន្ធអាចបង្កើនរូបធាតុសរីរាង្គថ្មី។
proflavin (proflavine) A mutagen that can induce e.g. frameshift mutations. See acridines.	ប្រូផ្លាវីន ភ្នាក់ងារមួយតាម្យុង ដែលអាចបង្ក ឧ. មួយតាម្យុងប្តូរ។ សូមមើលពាក្យ អាគ្រីឌីន។
profunda Organs, especially blood vessels, situated deep in the body.	សរីរាង្គកប់ជ្រៅ សរីរាង្គ ជាពិសេសសរសៃឈាម ដែលកប់នៅជ្រៅក្នុងសារពាង្គកាយ។
progenesis Accelerated development of reproductive organs relative to somatic tissue, leading to paedomorphosis.	ប្រូស៊ីណែស ការលូតលាស់យ៉ាងរហ័សនៃសរីរាង្គបន្តពូជ ធៀបទៅនឹងជាលិកាលូតលាស់ដែលនាំទៅដល់បែបដូម៉ូរផូស។
progeny The offspring produced from a mating.	កូនចៅ កូនដែលកើតចេញពីការបង្កាត់ពូជ។
progeny test A method by which the genetic capabilities of an organism can be established by examining the performance of its progeny. eg, the 'milk-yield' genes of a bull can be estimated by measuring the milk productivity of its daughters.	តេស្តដំណាត់កូន វិធីដែលសមត្ថភាពសេនេទិច របស់ភារវស្ស័យ អាចដឹងបានតាមរយៈការពិនិត្យពីការសម្តែងចេញនៃកូនរបស់វា។ ឧទាហរណ៍សែនដែលកំណត់ការសំយោគទឹកដោះគោរបស់គោមួយ អាចត្រូវបានគេប៉ាន់ដឹងបាន តាមរយៈការវាស់ពីការផលិតទឹកដោះរបស់កូនវា។
progesterone A female sex hormone secreted by the corpus luteum and the placenta; prepares the uterus for the fertilized egg and maintains the capacity of the uterus to hold the embryo and fetus.	ប្រូសេស្តេរ៉ូន អរម៉ូនភេទញីដែលបញ្ចេញដោយអង្គធាតុរៀងនិងសុកដែល មានមុខងាររៀបចំស្បូនត្រៀមទទួលស៊ុតបង្កកំនើត និងរក្សាសមត្ថភាពស្បូន ក្នុងការទ្រទ្រង់អំប្រីយ៉ុងនិងគភី។
proglottid A segment of a tapeworm.	កង កងរបស់ដង្កូវខ្លួនសំប៉ែត។
prognathous (of apes or man) Having a protruding face or jaws.	ដៃលមានមុខ ឬ ផ្តាមលយទៅមុខ (ចំពោះ មនុស្ស ឬ ស្វាធំ)។
progymnosperms A group of extinct plants believed to be the ancestors of gymnosperms.	ប្រូស៊ីមណូស្បែម ក្រុមរុក្ខជាតិវិនាសផុតពូជ ដែលគេជឿថាជាបុព្វរបស់រុក្ខជាតិស៊ីមណូស្បែម។
prokaryote (procaryote) One of the two major types of cells. They do not have a typical nucleus bound by a nuclear membrane and lack many of the other	ប្រូការីយ៉ូត ប្រភេទកោសិកាមួយក្នុងចំណោមកោសិកាសំខាន់ៗ ពីរប្រភេទដែលគ្មានភ្នាសណ្តៃយ៉ូ និងគ្មានធាតុកោសិកាដែលមានភ្នាសផ្សេងទៀត។

membranous cellular organelles. They do not reproduce by mitosis or meiosis. eg, bacteria. See appendix 1.	វាមិនធ្វើការបន្តពូជតាមរយៈមីតូសឬមេយ៉ូសទេ។ ឧទាហរណ៍ បាក់តេរី។
prolactin A hormone secreted by the anterior pituitary that stimulates the secretion of milk from the mammary glands.	ប្រូឡាក់តាំង អរម៉ូនបញ្ជាញដោយកំពកមុខអ៊ីប៉ូភីសដែលភ្លេចក្រពេញទឹកដោះអោយបញ្ជាញទឹកដោះ។
prolegs The false legs present on the anterior part of the abdomen of caterpillars in the form of stumpy jointless appendages.	ខ្លើមបញ្ជោត ជើងមិនពិតប្រាកដ ដែលស្ថិតនៅលើផ្នែកខាងមុខនៃពោះរបស់ដង្កូវមេអំបៅ ស្ថិតក្នុងទម្រង់ជាផ្នែកលយគ្មានសន្លាក់ និងដើរខ្លីច្រប។
proline (P, Pro) One of 20 amino acids common in protein. It has a nonpolar 'R' group structure and is relatively insoluble in water. The isoelectric point of proline is 6.3.	ប្រូលីន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ ដែលមានទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ វាមានក្រុម'R' មិនប៉ូលែ និងមិនរលាយក្នុងទឹក។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រូរបស់ប្រូលីន គឺ៦,៣។
prometamorphosis The first stage of metamorphosis in amphibians.	ដំណាក់កាលប្រែរូបដំបូង (ចំពោះបណ្តុកសត្វ)
promoter A region of DNA at the beginning of each gene, just ahead of an initiator code.	ប្រូម៉ូទ័រ តំបន់មួយរបស់ ADN នៅកន្លែងចាប់ផ្តើមសែននីមួយៗ នៅជាប់ពីមុខក្រុមចាប់ផ្តើម។
pronephros The first excretory organ in the vertebrate embryo. Its duct, (Mullerian duct) gives rise to the oviduct in the female and degenerates in the male.	ប្រូនេហ្វ្រូស សរីរាង្គបញ្ជាញដំបូងគេរបស់អំប្រើយ៉ុងសត្វឆ្អឹងកង។ បំពង់របស់វា(បំពង់មូលលីវៀន) វិវត្តទៅជាដៃស្បូនចំពោះសត្វញី និងរុញបាត់ចំពោះសត្វឈ្មោល។
pronotum The covering of the first thoracic segment in insects.	ប្រូណូតុម គម្របអង្កត់ទ្រូងទី១ របស់សត្វល្អិត។
prop root A root that comes out of a stem above the soil and supports the plant.	រឹសព្រះយោន រឹសដុះចេញពីដើមដែលទ្រទ្រង់រុក្ខជាតិ។
propagate 1. To reproduce by natural or artificial means. 2. (nerve impulse) To travel along a nerve fibre without losing strength.	1. បង្កើតអេឡេម៉ង់តេ បន្តពូជតាមបែបធម្មជាតិ ឬតាមបែបនិម្មិត។ 2. (ចរន្តប្រសាទ) ធ្វើចលនា ធ្វើចលនាតាមសរសៃប្រសាទ ដោយមិនមានការចុះខ្សោយឡើយ។
propagule 1. An infective stage of a plant pathogen such as a fungal spore, by which the organism gains entry into a plant host. 2. Any part of an organism that is liberated from the adult form and which can give rise to a new individual, such as a fertilized egg or spore.	ប្រូផាហ្គុល 1. ដំណាក់កាលឆ្លងនៃភ្នាក់ងារបង្កជំងឺរុក្ខជាតិ ដូចជាស្បៀងផ្សិត ដែលតាមវិធីនេះ ភារវស់អាចចូលទៅក្នុងផ្ទះរុក្ខជាតិបាន។ 2. ផ្នែកណាមួយរបស់ភារវស់ ដែលដាច់ចេញពីទម្រង់ពេញវ័យ និងដែលវិវត្តទៅជាជំងឺថ្មីមួយ ដូចជាស៊ីតបង្កកំណើត ឬស្បៀ។
prophage A phage genome integrated into a bacterial chromosome. Bacterial cells carrying prophage are called lysogenic.	ប្រូផាស សេណូមរបស់ផាសដែលត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងក្រូម៉ូសូមរបស់បាក់តេរី។ កោសិកាបាក់តេរីដែលផ្ទុកប្រូផាសហៅថាលីសូសែនី។
prophase The first stage of mitosis in which the chromosomes contract and the spindle forms.	ប្រូផាស ឬ វត្តធី ដំណាក់កាលទី១នៃមីតូសដែលក្រូម៉ូសូមរុញខ្លី និងសរសៃត្រយូងអាត្រាម៉ាទីចកកើតឡើង។
prophase I The first prophase of meiosis; in prophase I, homologous chromosomes condense, synapse, cross over, and desynapse; chiasmata move to the ends of chromosomes by the end of prophase I. See leptotene, zygotene, pachytene, diplotene, diakinesis.	វត្តប្រូផាស I ប្រូផាស I នៃមេយ៉ូស។ ក្នុងវត្តប្រូផាស I នេះ ក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកឡើងក្រាស់ ភ្ជាប់គ្នា បណ្តូរខ្វែង និងផ្តាច់ពីគ្នា។ ក្បាស្នាធ្វើដំណើរទៅកាន់ខាងចុងក្រូម៉ូសូមនៅចុងវត្តនេះ។ មើល leptotene, zygotene, pachytene, diplotene, diakinesis។
prophase II The second prophase of meiosis; in prophase II, chromosomes condense, the nuclear envelope disintegrates, and a spindle apparatus is assembled; in many organisms, prophase II is bypassed if telophase I is also bypassed, in which case the meiotic nuclei go directly from anaphase I.	វត្តប្រូផាស II ប្រូផាសទីពីរនៃមេយ៉ូស។ ក្នុងវត្តប្រូផាស II នេះ ក្រូម៉ូសូមឡើងក្រាស់ គ្មានណ្វៃយ៉ូណូ ហើយសរសៃត្រយូងអាត្រាម៉ាទីចប្រមូលផ្តុំគ្នា។ ចំពោះភារវស់ភាគច្រើន គ្មានវត្តប្រូផាស II នេះទេ បើគ្មានតេឡូផាស I ក្នុងករណីនេះណ្វៃយ៉ូមេយ៉ូសដំណើរការផ្ទាល់ពីអានាផាស I ។
propositus (female) An individual considered as the starting point for a study of the inheritance of a particular characteristic in a family. Also known as a proband.	ប្រូប៉ូស៊ីតុស (ស្ត្រី) ឯកត្តៈមួយដែលគេគិតថា ជាចំណុចចាប់ផ្តើមសម្រាប់ការសិក្សាពីតំនូននៃលក្ខណៈពិសេសក្នុងអំបូរមួយ។ ឬអាចហៅថាប្រូបង់។
proprioceptor A receptor structure, linked to the nervous system of animals, that detects internal	ប្រូប្រិយូសេបទ័រ ទម្រង់ផ្ទុល ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងប្រព័ន្ធប្រសាទរបស់សត្វ

changes, particularly around joints, tendons and muscles.	ដែលដឹងពីបម្រែបម្រួលខាងក្នុងជាពិសេសនៅជុំវិញសន្លាក់ សរសៃពួរ និងសាច់ដុំ។
prosclex The inverted scolex inside the larval form of a tapeworm (cysticercus).	ប្រូស្កូឡិច ស្វ័យឡើងច្រកស្ថិតនៅខាងក្នុងកូនញាស់របស់តេនញ៉ា។
prosimian Any of a group of primitive primates including lorises, lemurs, and tarsiers.	ប្រូស៊ីមីង ក្រុមព្រឹម៉ាតជាន់ដើមដែលរួមមានស្វា lorises, lemurs និង tarsiers។
prosoma The anterior part of the main body of arachnids.	ប្រូសូម៉ា ផ្នែកខាងមុខនៃដងខ្លួនរបស់អាការីគ្លីត។
prostaglandin Regulatory lipids derived from unsaturated fatty acids, produced in a cell that mediates hormonal action. Their most important effect is to enhance cyclic AMP.	ប្រូស្តាគ្លង់ឌីន លីពីតកំនែរដែលបានមកពីអាស៊ីតខ្លាញ់មិនឆ្អែត និងត្រូវបានផលិតនៅក្នុងកោសិកាដែលជំរុញសកម្មភាពអរម៉ូន។ ឥទ្ធិពលសំខាន់បំផុតរបស់វាគឺការជំរុញវដ្ត AMP។
prostate, prostate gland A gland in male animals that produces substances which are added to semen. See appendix 4.	ក្រពេញប្រូស្តាត ក្រពេញរបស់សត្វល្អោល ដែលផលិតសារធាតុម្យ៉ាងដែលបន្ថែមទៅក្នុងទឹកកាម។
prosthetic group Group in a protein that is not an amino acid and that plays a major role in the activity of conjugated proteins. eg. the iron-containing haem group that is attached to haemoglobin.	ក្រុមប្រូស្តេតិក ក្រុមក្នុងប្រូតេអ៊ីនដែលមិនមែនជាអាស៊ីតអាមីនេហើយមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងសកម្មភាពនៃប្រូតេអ៊ីនផ្សេងៗ។ ឧទាហរណ៍ ក្រុមហ៊ីមមានដែកដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងអេម៉ូក្លូប៊ីន។
prostomium That part of the head of some annelids and molluscs which lies in front of the mouth.	ប្រូស្តូមីយ៉ូម ផ្នែកនៃក្បាលរបស់អានេលីត និងសប្តីសត្វខ្លះ ដែលស្ថិតនៅខាងមុខមាត់។
prostrate See procumbent.	ដៃលក្រាម សូមមើលពាក្យ ដែលវារលើដី។
protagonistic muscles Muscles that work together to produce a movement.	សាច់ដុំប្រូតាហ្គូនីស្ត សាច់ដុំដែលធ្វើការរួមគ្នា ដើម្បីបង្កើតចលនា។
protandric hermaphroditism A pattern of sexuality in which a single individual functions as male and then female in sequence.	រូបភាពឈ្មោឌមុន គំរូបន្តពូជដោយភេទដែលឯកត្តៈមួយមានមុខងារជាល្អោលនិងបន្ទាប់មកមានមុខងារជាញី។
protandrous (adj. protandric) The situation when male gametes mature before female gametes.	ដៃលក្រាមមុន ស្ថានភាពដែលកមែតល្អោលពេញវ័យមុនកមែតញី។
protease Enzymes that catalyze the hydrolysis of peptide bonds in proteins and polypeptides. eg. pepsin, trypsin, erepsin, renin.	ប្រូតេអិនេស អង់ស៊ីមដែលកាតាលីសអ៊ីដ្រូលីសសម្ព័ន្ធចំបូបទឹកក្នុងប្រូតេអ៊ីន និងប្លូលីប៊ីប៊ីត។ ឧទាហរណ៍ ប៊ុបស៊ីន ទ្រីបស៊ីន អេរីបស៊ីន រេនីន។
protease inhibitor Any chemical that inhibits the activity of enzymes that digest proteins (i.e., proteases); protease inhibitors can also be proteins.	អ្នកបង្ការប្រូតេអិនេស សារធាតុគីមីណាដែលរារាំងសកម្មភាពរបស់អង់ស៊ីមបំបែកប្រូតេអ៊ីន (ឧ, ប្រូតេអិនេស)។ អ្នកបង្ការប្រូតេអិនេសក៏អាចជាប្រូតេអ៊ីនផងដែរ។
protective coloration Any patterning or camouflage that helps an organism blend into its background and thus gives it protection from predators.	ពណ៌ការពារខ្លួន ទម្រង់បង្អំ ដែលជួយការរស់ អោយមានលក្ខណៈស៊ីគ្នាជាមួយនឹងផ្ទៃក្រោយរបស់វា បែបនេះ ធ្វើអោយវាអាចគេចផុតពីសត្វរំពាបាន។
protein A macromolecule made of amino acids bonded together by peptide bonds, that have important roles in living systems. See primary protein structure, secondary protein structure, tertiary protein structure, quaternary protein structure.	ប្រូតេអ៊ីន ម៉ាក្រូម៉ូលេគុលដែលបង្កើតឡើងដោយអាស៊ីតអាមីនេជាច្រើនតភ្ជាប់គ្នាដោយសម្ព័ន្ធចំបូបទឹក និងមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងប្រព័ន្ធដីវៈ។ មើល primary protein structure, secondary protein structure, tertiary protein structure, quaternary protein structure។
protein engineering The design and production of proteins with desired properties by direct chemical synthesis and modification, or by genetic engineering from synthetic genes or modified DNA sequences.	វិស្វកម្មប្រូតេអ៊ីន ការរៀបចំប្លង់ និងការផលិតប្រូតេអ៊ីនតាមលក្ខណៈដែលចង់បាន ដោយការសំយោគតាមបែបគីមី និងកំណែប្រែ ឬតាមវិធីវិស្វកម្មសេនេទិច ពីសែននិម្មិត ឬពីតំណលំដាប់ADNកំណែប្រែ។
protein kinase An enzyme that catalyses the transfer of a phosphate group from ATP to an amino acid in a protein.	ប្រូតេអ៊ីនកីណាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញការផ្ទេរក្រុមផូស្វាតមួយពីATP ទៅអោយអាស៊ីតអាមីនេមួយ នៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។
protein synthesis The process whereby the tRNA utilizes the mRNA as a guide to arrange the amino acids in their proper sequence according to the	សំយោគប្រូតេអ៊ីន ដំណើរដែលARNដឹកនាំប្រើARNនាំសារ ជាអ្នកនាំផ្លូវក្នុងការតម្រៀបអាស៊ីតអាមីនេតាមលំដាប់ត្រឹមត្រូវទៅតាមព័ត៌មានសេនេទិច

genetic information in the chemical code of DNA.	ក្នុងក្រមគីមីរបស់ADN។
proteinoid The protein-like structure of branched amino acid chains that is the basic structure of a microsphere.	ប្រូតេអ៊ីនណូអ៊ីត ទម្រង់ដូចប្រូតេអ៊ីននៃច្រវាក់អាស៊ីតអាមីនេបែកខ្លែងដែលជាទម្រង់គ្រឹះរបស់មីក្រូស្វែរ។
proteinsparing The conservation of proteins by first oxidizing carbohydrates and fats as a source of ATP energy.	ប្រូតេអ៊ីនសំរាប់ ការរក្សាប្រូតេអ៊ីន ដែលដំបូងធ្វើអុកស៊ីតកម្មកាបូអ៊ីដ្រាត និងខ្លាញ់ ដើម្បីធ្វើជាប្រភពថាមពល ATP។
proteolysis The splitting of protein molecules by the hydrolysis of their peptide bonds.	ការបំបែកប្រូតេអ៊ីន ការបំបែកម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន តាមរយៈការធ្វើអ៊ីដ្រូលីសសម្ព័ន្ធប៊ុបទីតរបស់វា។
proteolytic enzyme Any enzyme concerned with proteolysis. See endopeptidase, exopeptidase.	អង់ស៊ីមបំបែកប្រូតេអ៊ីន អង់ស៊ីមដែលទាក់ទងជាមួយនឹងការបំបែកប្រូតេអ៊ីន។ សូមមើលពាក្យ អង់ដូប៊ុបទីដាស និងអិចសូប៊ុបទីដាស។
Proterozoic Later part of the Precambrian, from about 1.5 billion years ago until the beginning of the Cambrian 500 million years ago. See also Phanerozoic, and appendix 3.	ប្រូតេរូសូអ៊ីម សម័យកាលពីចុងបុរេកំប្រីយ៉េងដែលមានអាយុ១៥០០កោដិឆ្នាំ រហូតដល់ដើមកំប្រីយ៉េង ដែលមានអាយុ៥០០លានឆ្នាំ។ សូមមើលពាក្យ Phanerozoic។
prothallial cells Two of the four cells produced during the development of a gymnosperm microspore into a pollen grain. The prothallial cells do not have any function.	កោសិកាប្រូតាលី កោសិកាពីរក្នុងចំណោមបួនដែលត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងរយៈពេលនៃការលូតលាស់របស់មីក្រូស្ប្យូស៊ីមណូស្បែរទៅជាគ្រាប់លំអង។ កោសិកាប្រូតាលីនេះគ្មានតួនាទីអ្វីទេ។
prothallus Small algae-like gametophyte in psilopsids and ferns, produced by germination of the spore.	ប្រូតាលី កាម៉ែតតូភីតតូចៗមានរាងដូចសារាយនៃតវីដូភីត psilopsids និងបណ្តុំដុំជាតិ ដែលកើតឡើងដោយដំណុះនៃស្ប្យា។
prothetely The development of characteristics of imago or pupa in an insect larva.	ប្រូថេតេលី ការវិវត្តន៍លក្ខណៈរបស់ដឹកខ្សែ ក្នុងកូនញាស់របស់សត្វល្អិត។
prothoracic glands The glands in an insect activated by a hormone from the neurosecretory cells in the brain that secrete the moulting hormone ecdysone.	ក្រពេញប្រូតូរ៉ាស៊ីត ក្រពេញនៅក្នុងសត្វល្អិត ដែលត្រូវបានធ្វើអោយសកម្មដោយអ័រម៉ូនចេញមកពី កោសិកាបញ្ចេញប្រសាទ ស្ថិតនៅក្នុងខួរក្បាល ដែលបញ្ចេញអ័រម៉ូនសកម្មចឌីសូន។
prothorax The first thoracic segment in insects.	ផ្នែកខាងមុខនៃទ្រូង អង្គតំទ្រូងទី១របស់សត្វល្អិត។
prothrombin A constituent of blood plasma produced in the liver that is changed to thrombin by thrombokinase in the presence of calcium ions; involved in blood clotting.	ប្រូត្រូមីន ធាតុបង្កនៃធាតុស្នាឈាមបង្កើតនៅក្នុងថ្លើមដែលនឹងបំបែកទៅជាត្រូមីន ដោយត្រូបូតីណាសនៅពេលមានវត្តមានអ៊ីយ៉ុងកាល់ស្យូម។ វារួមចំណែកក្នុងកំណកឈាម។
protist A eukaryotic organism, in old systems of classification, usually unicellular, that is not a plant or an animal. Includes unicellular algae, diatoms, protozoa and slime moulds. See appendix 1.	ប្រូតិស្ត ភារវស័អ៊ីការីយ៉ូត (ក្នុងប្រព័ន្ធចំណែកថ្នាក់ចាស់) ច្រើនតែជាងកកោសិកា ដែលមិនមែនជារុក្ខជាតិឬសត្វទេ។ ដែលរួមមាន សារាយងកោសិកាដ្យាតូមេ ប្រូតូសូអ៊ី និងផ្សិត slime moulds។
protocell The first living cell.	កោសិកាដើម កោសិកាមានជីវិតដំបូង។
Protochordata A division of the phylum Chordata, including the Hemichordata, Urochorda and Cephalochorda. The group lacks a vertebral column, cranium and organs associated with the region of the head in other chordates, but has a dorsal nerve chord and gill slits.	ប្រូតូគ័រដាតា ផ្នែកមួយរបស់សាខាមួយគឺជាតា រួមមានលោមីគឺដាតា អ៊ុយរ៉ូគឺដាតា និងសេដាឡូគឺដាតា។ ក្រុមនេះគ្មានតួឯកខ្នង លណ្ណដំក្បាល និងសរីរាង្គដែលទាក់ទងជាមួយនឹងតំបន់របស់ខួរក្បាល ដែលមានចំពោះគឺជារង្វង់ដេត ប៉ុន្តែវាមានសរសៃប្រសាទខ្នង និងបន្ទះស្រកី។
protoderm The outermost tissue of an apical meristem; produces the epidermis.	ប្រូតូដេរម ជាលិកាក្រៅបង្អស់នៃមេជាលិកាចុង។ វាបង្កើតអេពីដេរម។
protogynous (of female gametes) Ripening before the male gametes. Compare protandrous.	ការបំបែកញីមុនការបំបែកឈ្មោល (ចំពោះកាម៉ែត ញី)។ ផ្ទុយពីការបំបែកឈ្មោលមុនការបំបែកញី។
proton Nuclear particle with a mass of 1 amu and an electric charge of + 1.	ប្រូតុង ភាគល្អិតនៃណ្វៃយ៉ូដែលមានម៉ាស1amuនិងបន្ទុកអគ្គីសនី + 1។
protonema A filamentous stage that becomes the gametophyte in mosses.	ប្រូតូណេម៉ា ដំណាក់កាលជាភ្នំឡាម៉ង់ដែលនឹងក្លាយទៅជាកាម៉ែតតូភីតចំពោះស្បែរ។
protooncogene A cellular gene that normally functions to control cell reproduction.	ប្រូតូណេម៉ា សែនកោសិកាដែលជាធម្មតាមានមុខងារត្រួតពិនិត្យការបន្តពូជកោសិកា។ ប្រូតូណេម៉ាអាចត្រូវបានបំបែកទៅជាសែនបង្កជំងឺ

Protooncogenes can be converted to oncogenes by changes in structure or expression.	មហារីកដោយការផ្លាស់ប្តូរទម្រង់ ឬការសំដែងចេញ។
protophloem See metaphloem.	ប្រូតូផ្លូអែម សូមមើលពាក្យ មេតាផ្លូអែម។
protoplasm The living portion of a cell as distinguished from the nonliving cell wall.	ប្រូតូផ្លាស ផ្នែកមានជីវិតរបស់កោសិកាដែលខុសពីភ្នាសគ្រោងគ្មានជីវិត។
protoplast A bacterial or plant cell with the cell wall removed. Sometimes called a spheroplast.	ប្រូតូផ្លាស្ត កោសិកាបាក់តេរី ឬកោសិការុក្ខជាតិដែលត្រូវបានដកយកភ្នាសគ្រោងចេញ ហើយពេលខ្លះហៅថាស្វ៊ែរ៉ូផ្លាស។
protopod larva A primitive insect larva lacking abdominal segmentation and possessing only simple appendages. They are usually endoparasites.	ភូតូផ្លាសប្រូតូប៉ូត កូនញាស់សត្វល្អិតសម័យដើម ដែលគ្មានអង្កត់ពោះ និងមានតែផ្នែកលយងាយៗប៉ុណ្ណោះ។ ពួកវាត្រូវជាបរាសិតខាងក្នុង។
protostomy Condition in which the embryonic blastopore forms the mouth of the adult animal. See also deuterostomy.	ប្រូតូស្តូម ស្ថានភាពដែលប្លាស្តូពីរអំប្រើយ៉ុង នឹងក្លាយទៅជាមាត់របស់សត្វពេញវ័យ។ សូមមើលពាក្យ deuterostomy។
prototherian Any mammal of the subclass Prototheria, including the monotremes.	ប្រូតូតេរីម្យង ថនិកសត្វដែលស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់រង ប្រូតូថេរៀ រួមមានពួកម៉ូណូត្រេម។
prototroph A strain (usually microorganisms) that is capable of growth on a defined, minimal medium. Wildtype strains are usually regarded as prototrophs.	ប្រូតូត្រូប ពូជ (ជាទូទៅអតិសុខុមប្រាណ) ដែលអាចលូតលាស់បានលើមជ្ឈដ្ឋានអប្បបរមាកំនត់ច្បាស់លាស់។ ពូជព្រៃច្រើនតែត្រូវបានចាត់ទុកថាជា ពួកប្រូតូត្រូប។
protoxylem The first xylem cells formed in the primary xylem.	ប្រូតូឌីឡែម កោសិកាស៊ីឡែមទី១ ដែលមាននៅក្នុងស៊ីឡែមដំបូង។
protozoa Heterotrophic, unicellular organisms. They can be holophytic, saprophytic or holozoic when obtaining nutrients. They can move by flagella, cilia or pseudopodia and reproduce by fission or conjugation.	ប្រូតូសូអ៊ែរី ភារវង់កោសិកាបរិណេត។ វាអាចជាបរិណេត សាប្រូក៊ីត ឬក៏អូឡូសូអ៊ីត ពេលដែលវាទទួលបានសារធាតុចិញ្ចឹម។ វាអាចធ្វើចលនាដោយផ្លាសែល រោមញ័រឬដោយជើងបញ្ឆោត និងបន្តពូជដោយការចែកកោសិកាឬជំនាប់ប្តូរ។
protraction Movement away from the center of the body. See also retraction.	បលនាចេញ ចលនាចេញពីចំណុចកណ្តាលនៃខ្លួន។ សូមមើលពាក្យ retraction។
protrusible (adj) Capable of being moved away (protruded) from the body.	ពន្លូតចេញបាន ដែលអាចពន្លូតចេញពីខ្លួនបាន។
Protura An order of primitive, wingless insects lacking antennae and compound eyes, which occur in soil and humus and under bark.	ប្រូតូយ៉ូរ៉ា លំដាប់មួយរបស់សត្វល្អិតគ្មានស្លាបសម័យដើម ដែលគ្មានអង់តែន និងភ្នែកសមាសទេ និងដែលស្ថិតនៅក្នុងដីក្នុងមរោគ និងក្នុងសម្បកឈើ។
proventriculus The first part of a bird's stomach that secretes gastric juices; a sac anterior to the gizzard in earthworms.	ថង់ក្រពះ 1. ផ្នែកដំបូងរបស់ក្រពះបក្សីដែលបញ្ចេញរសក្រពះ។ 2. ថង់នៅខាងមុខក្រពះជន្លេន។
provirus The DNA of a virus that has integrated into the DNA of the host cell and is transmitted from one cell generation to the next in this state. No infective virus particles are produced. The provirus, can separate from the host's DNA and resume a productive viral cycle with the production of virus particles.	ប្រូវីរុស ADN រីវុស ដែលបានចូលទៅក្នុងADNរបស់កោសិកាម្ចាស់ និងដែលត្រូវបានបញ្ជូនពីជំនាន់មួយ ទៅកាន់ជំនាន់មួយទៀត ស្ថិតក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ។ ប្រូវីរុសនេះអាចផ្តាច់ចេញពីADN របស់ម្ចាស់ និងវិលទៅរកវដ្តជីវិតបន្តពូជធម្មតាវិញ ដោយការបង្កើតនូវភាគល្អិតរីវុសជាច្រើន។
proximal A point nearest to the body in any structure or nearest to the centre of the system concerned. Compare distal.	នៅជិត ចំណុចដែលនៅជិតសារពាង្គកាយបំផុត ឬ ស្ថិតនៅជិតចំណុចកណ្តាលបំផុតរបស់ប្រព័ន្ធដែលមានការទាក់ទង។ ផ្ទុយពី នៅឆ្ងាយ។
proximal tubule or proximal convoluted tubule A thin tube connected to Bowman's capsule in a nephron of the kidney, which is responsible for reabsorbing most of the valuable molecules filtered from the glomerulus into Bowman's capsule.	បំពង់បង់បែនជិត បំពង់ស្តើងដែលភ្ជាប់ទៅនឹងកន្សោមមូមែន នៃនេហ្រ្វុងតម្រងនោម ដែលរាប់រងការស្រូបឡើងវិញនូវម៉ូលេគុលមានតំលៃប្រើ ប្រាស់បាន ដែលត្រូវបានច្រោះពីក្លូមេរុលចូលទៅក្នុងកន្សោមមូមែន។
pruinose (of plant structures) Covered with a whitish dust.	ដែលមានម៉ែន្រ្ត (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) គ្របដណ្តប់ដោយធ្នូលើពណ៌ស។
pruteen A form of single-cell protein derived from the bacterium <i>Methylophilus methylotrophus</i> , that has	ព្រូតេន ទម្រង់មួយរបស់ប្រូតេអ៊ីនកោសិកាទោល ដែលមានប្រភពមកពីបាក់តេរី <i>Methylophilus methylotrophus</i> ដែលត្រូវបានប្រើជាចំណីសត្វ។

been used as an animal feed.	
pseud- , pseudo- <i>prefix</i> that means either false or similar to.	បណ្តោត ក្លែងប្លែង បុព្វបទដែលមានន័យថាខុស ឬស្រដៀងគ្នាទៅនឹង។
pseudoalleles Genes that behave as alleles to one another by complementation, but that can be separated from one another by recombination.	អន្ស៊ែលក្លែង សែនដែលដំណើរការជាអាឡែលបំពេញគ្នាទៅវិញទៅមក ប៉ុន្តែអាចត្រូវបានផ្តាច់ចេញពីគ្នាដោយការបន្សុំឡើងវិញ។
pseudocoel An internal body cavity lying between the outer body wall musculature and the gut; not lined with mesoderm and generally formed by persistence of the embryonic blastocoel.	ឡិទ្វីសែល ប្រហោងខ្លួនខាងក្នុង ដែលស្ថិតនៅចន្លោះផ្ទៃសាច់ដុំខាងក្រៅខ្លួន និងបំពង់រំលាយអាហារ។ ប្រហោងនេះមិនមែនកើតពីមេសូដែរទេ និងជាទូទៅកើតពីសំណល់ប្រហោងប្លាស្តូស្តូនៃអំប្រើយ៉ុង។
pseudodominance The appearance of a recessive phenotype due to the deletion mutation of a dominant allele in a heterozygote.	ឈុបក្លែង ការលេចឡើងនូវលក្ខណៈរដាមនៃដោយសារតែការបាត់មុយតាស្យុងនៃអាឡែលលុបនៃអេតេរ៉ូស៊ីកូត។
pseudogamy The development of an egg after penetration of the egg membrane by a male gamete without fertilization.	មិនពិតបង្កអំណើត ការវិវត្តន៍របស់ស៊ីត បន្ទាប់ពីមានការជ្រៀតចូលរបស់ការម៉ែតឈ្មោលឆ្លងកាត់ភ្នាសស៊ីត ដោយមិនមានការបង្កកំណើត។
pseudogene A nonfunctional gene with a similar sequence to a known structural gene present elsewhere in the genome.	ឡិទ្វីសែល សែនគ្មានមុខងារ ដែលមានតំលៃដាច់ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសែនទម្រង់ស្គាល់មួយមាននៅកន្លែងផ្សេងទៀតក្នុងសេណូម។
pseudoheart Any of the 10 enlarged blood vessels (5 pairs) in the earthworm, which have valves and act as hearts, pumping blood from the dorsal to the ventral vessel.	មិនពិតបេះដូង សរសៃឈាមធំៗណាមួយ ក្នុងចំណោមសរសៃឈាមធំៗទាំង១០ (៥គូ) នៅក្នុងជន្លេន ដែលមានប្រើស និងមាននាទីដូចជាបេះដូង ដោយសរសៃឈាមចេញពីសរសៃខាងខ្នង ទៅកាន់សរសៃខាងពោះ។
pseudohypha A short chain of cells that results from a lack of separation of daughter cells following budding.	ស៊ីនូហាយហ្វា ច្រវាក់កោសិកាខ្លីៗ ដែលបានមកពី ការមិនដាច់ចេញពីគ្នារបស់កោសិកាកូន បន្ទាប់ពីការ ចេញពន្លក។
pseudo-imaginal A stage in the life-cycle of some insects between pupa and imago.	ស៊ីនូអ៊ីម៉ាហ្គូ ដំណាក់កាលមួយនៅក្នុងវដ្តជីវិតរបស់សត្វល្អិតខ្លះ គឺនៅរវាងដំណាក់កាលដុំខ្មៅ និងដំណាក់ពេញវ័យ(អ៊ីម៉ាហ្គូ)។
pseudoplasmodium A phase of cellular slime molds in which the myxamoebae do not fuse but join together into a sluglike body that moves as a unit.	ភ្នាសស្លីមូស្ទូក្លែង វគ្គនៃកោសិកាមួយរបស់ផ្សិត slime mold ដែលក្នុងនោះកោសិកា myxamoebae មិនរលាយចូលគ្នាទេ ប៉ុន្តែផ្គុំគ្នាជាអង្គមួយដុំ ដែលធ្វើចលនាជាឯកតាមួយ។
pseudopodium (pl. pseudopodia) Amorphous protrusions of cytoplasm involved in the locomotion and feeding of amoebae and related protozoans; foot of a rotifer.	ដើមបណ្តោត ផ្នែកឈាមចេញគ្មានរាងពិតប្រាកដនៃស៊ីតូប្លាស្ត ដែលមានមុខងារបំលាស់ទី និងចាប់អាហារនៃអាមីប និងប្រូតូសូរ៉ូតូសូរ ដែលមានជើងបណ្តោតដើររបស់វា។
pseudopregnancy A condition in which organs normally associated with pregnancy develop, although fertilization has not taken place, thus simulating the condition of pregnancy.	មានផ្ទៃពោះមិនពិត ស្ថានភាពដែលសរីរាង្គដែល ទាក់ទងនឹងភាពមានផ្ទៃពោះ មានការវិវត្តន៍ បើទោះបីជាគ្មានដំណើរការបង្កកំណើតក៏ដោយ។ ដូច្នោះ វាធ្វើ អោយមានស្ថានភាពដូចការមានផ្ទៃពោះពិត។
pseudoscience The use of the appearance of science to mislead. The assertions made are not valid or reliable. e.g. Astrology.	វិទ្យាសាស្ត្រក្លែង ការប្រើសភាពខាងក្រៅដូចវិទ្យាសាស្ត្រធ្វើ អោយមនុស្សយល់ខុស។ អំណះអំណាងដែលគ្មានតំលៃឬមិនត្រូវអោយទុកចិត្តបានទេ។ ឧទាហរណ៍ ហោរាសាស្ត្រ ។
pseudotrachea Any of the food channels resembling tracheae that cover the oral lobes of some insects (e.g. dipterans), which after converging eventually lead to the mouth.	មិនពិតបំពង់ខ្យល់ បំពង់អាហារទាំងឡាយណា ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងនឹងបំពង់ខ្យល់ ដែលគ្របកំពូកមាត់របស់សត្វល្អិតខ្លះ (ឧ. ឌីបេរ៉ា) ដែលបន្ទាប់មកវាបានវិវត្តបន្តិចម្តងៗឆ្ពោះទៅកាន់មាត់។
Psilophyta See pteropsida.	ស៊ីឡូភីតា សូមមើលពាក្យ ផ្លូវរបស់វា។
Psilopsida A tracheophyte subdivision that includes many extinct forms. Related to the ferns, many living forms are tropical or subtropical epiphytes.	ស៊ីឡូបស៊ីដា សាខារងត្រាកេអូភីត ដែលរួមមានទម្រង់ជាច្រើនដែលបានវិនាសផុតពីអស់។ ទាក់ទងនឹងបណ្តាញដាតិ មានទម្រង់អេពីតិកត្រូពិច និងក្បែរត្រូពិចជាច្រើន។
Psittaciformes The order of birds which includes the parrots.	ស៊ីតតាស៊ីផរម លំដាប់បក្សី ដែលមានដូចជាសេក។
psittacosis A contagious disease of birds such as parrots that can be transmitted to humans where it may cause bronchial pneumonia.	ប៊ីស៊ីសេក ជំងឺឆ្លងតាមបក្សី ដូចជាសេក ដែលអាចចម្លងទៅមនុស្សបាន និងបណ្តាលអោយកើតជំងឺទងសួត។

psoriasis A noncontagious disease of the skin marked by scaly red patches, due probably to a disorder of the immune system.	រោគស្បែក ជំងឺស្បែកមិនឆ្លង ដែលមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយមានស្នាមក្រហមៗ បែកស្រកា ប្រហែលជាដោយសារតែមានលក្ខណៈមិនប្រក្រតីរបស់ប្រព័ន្ធភាពស៊ាំ។
psychological dependence A strong emotional need for a drug. See addiction.	ភ្លៀងផ្លូវចិត្ត តំរូវការជាចាំបាច់នូវថ្នាំភ្លៀង។ សូមមើលពាក្យaddiction។
psychrophile An organism that shows optimal growth at temperatures below 20 °C and down to below 0 °C, e.g. many bacterial species, yeasts and some algae.	ភារសម្រាប់សីតុណ្ហភាពទាប ភារសម្រាប់ដែលមានសីតុណ្ហភាពលូតលាស់សមស្រប នៅក្រោម 20 °C និងរហូតដល់ 0 °C ។ ឧទាហរណ៍ បាក់តេរីជាច្រើន ប្រភេទ មេនីប៉ុង និងសារាយខ្លះ។
pter- or ptero- prefix denoting a wing.	ផ្លែ ឬ ផ្លែរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្លាប។
pteridophyte Any plant of the division Pteridophyta, including ferns, horsetails and club-mosses. The group is now not normally given taxonomic status, and is included in the tracheophyta.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត រុក្ខជាតិដែលស្ថិតក្នុងសាខាផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត រួមានបណ្តាញជាតិកន្ទុយសេះ និងរុក្ខជាតិក្លាប់មីស។ បច្ចុប្បន្ន ក្រុមនេះមិនត្រូវបានគេផ្តល់ឋានចំណែកថ្នាក់ឡើយ និងត្រូវបានដាក់ចូលទៅក្នុងគ្រាកេអូតីតា។
Pterophyta See psilopsida.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត សូមមើលពាក្យ ស៊ីឡូបស៊ីដា។
pteropod or sea butterfly A small gastropod mollusc found in the plankton, with the foot modified into wing-like structures used for swimming.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត ឬ មេរែនសមុទ្រ សត្វស្រូវស្រូវតូចៗ មាននៅនឹងប្លង់តុងដែលងើងរងកំណែប្រែទៅជាទម្រង់មួយមានលក្ខណៈដូចជាស្លាប ប្រើសម្រាប់ហែល។
Pteropsida A subdivision of the tracheophyta, including the ferns, conifers and flowering plants.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត សាខារងរបស់គ្រាកេអូតីតា រួមានបណ្តាញជាតិ កូនីត និងរុក្ខជាតិមានផ្កា។
pterosaur An extinct flying reptile that flourished during the Mesozoic.	តេរ៉ូស័រ ល្អិតហើរដែលរលត់ផុតពូជ និងដែលរីកដុះជាលក្ខណៈនៅស័កមេសូសូអ៊ីច។
Pterygota A subclass of the class Insecta which includes most insects, including all winged forms and those which have lost the power of flight, such as lice or fleas. Compare ametabola.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត ថ្នាក់រងមួយនៃថ្នាក់សត្វល្អិត ដែលរួមានសត្វល្អិតភាគច្រើនរួមទាំងទម្រង់ដែលមានស្លាប និងសត្វដែលបាត់បង់លទ្ធភាពហើរដូចជាពពួកចៃដនីស។ ប្រៀបធៀប អាមេតាបូឡា។
ptyalin See amylase.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត សូមមើលពាក្យ អាមីឡាស។
puberty A time, usually in the early teenage years, when the sex hormones cause the release of eggs from the ovary, sperm production in the testes, and the development of secondary sex characteristics.	ភាពរូបភាព រយៈពេលដំណាក់ដំបូងនៃយុវវ័យ ដែលអរម៉ូនភេទជំរុញអោយ មានការបញ្ចេញកាម៉ែតូញីពីអូវុល អោយមានការផលិតស្ពែរម៉ាតូសូអ៊ីតក្នុង ពងស្វាស និងការលូតលាស់របស់លក្ខណៈភេទបន្ទាប់។
pubescent (of plant structures) Covered with fine hairs.	ដែលមានរោម (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) គ្រប ដណ្តប់ដោយរោមឆ្មារៗ។
pubis The bone forming the anterior part of the pelvic girdle situated ventrally and projecting forward in most tetrapods.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូតដែលបង្កើតផ្នែកខាងមុខរបស់ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូតក្រវាត់ត្រគាក គឺស្ថិតនៅខាងពោះ និងលយទៅមុខ ចំពោះគ្រាកេអូតីតាភាគច្រើន។
puff See chromosome puff.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត មើល chromosome puff។
puffballs Fungi in the basidiomycota that have been classified in the order Lycoperdales. The fruiting body (basidiocarp) is often sessile and the spores are readily puffed out of it if disturbed by passing animals, for example, or by raindrops falling on it.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត ផ្សិតស្ថិតនៅក្នុងបាស៊ីឡូមីកូតា ដែលត្រូវបានគេចាត់ថ្នាក់ចូលទៅក្នុងលីកូដេរ៉ាល់។ កន្សោមស្ប៉ូ(បាស៊ីឡូមីកូតា) គឺច្រើនតែស្ថិតនៅស្បើម ហើយស្បើមងាយខ្ចាតចេញ នៅពេលមានការប៉ះដោយសត្វដែលធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ ឬដោយមានដំណាក់ទឹកភ្លៀងធ្លាក់ប៉ះចំ។
pulmo- or pulmon- prefix denoting the lungs.	ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត ឬ ផ្លែរ៉ូដូរ៉ូត (បុព្វបទ) មានន័យថា សួត។
pulmonary artery A large artery that carries blood from the heart to the lungs.	រោគវែសួត អាកទែដដែលនាំឈាមពីបេះដូងទៅសួត។
pulmonary circulation The passage of blood between the heart and the lungs.	បេតនឈាមសួត ចរន្តឈាមរវាងបេះដូងនិងសួត។
pulmonary Relating to the lungs.	វែសួត
pulmonary semilunar valve Valve in the heart at the base of the pulmonary artery.	ប្រឹសរោគវែសួត ប្រឹសដែលស្ថិតនៅគល់អាកទែសួតក្នុងបេះដូង។
pulmonary vein A large vein that carries blood from the lungs to the heart.	វែសួត វែសួតដែលនាំឈាមពីសួតទៅបេះដូង។

pulp cavity The cavity within the tooth of vertebrates, containing nerves, blood vessels, connective tissue and odontoblasts, which opens into the tissues in which the tooth is embedded.	ប្រហោងមណ្ឌលធ្មេញ ប្រហោងស្ថិតនៅក្នុងធ្មេញរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដោយមានផ្ទុកនូវសរសៃប្រសាទ សរសៃឈាម ជាលិកាសន្ធាន និងអ្នកដុះតូ ប្លាស ដែលចំហចូលទៅក្នុងជាលិកា ដែលធ្មេញនោះកប់ចូល។
pulse The expansion of arteries caused by increased blood pressure when the left ventricle contracts. Can be detected easily where arteries are close to the skin eg, at the wrist and neck.	ដំបង ការរីកធំនៃសរសៃអាកទែ ដែលបណ្តាលមកពីការកើនឡើងនៃ សម្ពាធឈាម នៅពេលថតក្រោមឆ្វេងបេះដូងកន្ត្រាក់។ យើងអាចដឹងបាន យ៉ាងងាយនៅកន្លែងដែលសរសៃអាកទែស្ថិតនៅជិតផ្ទៃលើនៃស្បែក ឧទាហរណ៍ នៅត្រង់កដៃនិងក ។
pulsed-field gel electrophoresis (PFGE) Gel electrophoresis in which the gel is subjected to electric fields alternating between different angles. This allows large DNA molecules to become reorientated with the change in electric field, so that they can migrate, in a snake-like manner, through the gel for separation.	ផាស់ ហ្វៀល លេល អេឡិចត្រូផេរេស៊ីស ដេល អេឡិចត្រូផេរេស៊ីស ដែល មានតភ្ជាប់ចរន្តអគ្គិសនី ដាក់នៅជ្រុងផ្សេងគ្នា។ បែបនេះធ្វើអោយម៉ូលេគុល ANDធំៗ តម្រង់ទិសទៅតាមការផ្លាស់ប្តូររបស់ដែនអគ្គិសនី ដូច្នេះវាអាច បង្គោល់ទីបានតាមរបៀបដូចជាពស់វារកាត់តាមចាហូយ ដើម្បីញែកចេញពី គ្នា។
pulvillus A cushion or pad between the claws on an insect foot.	ផាស់វីឡិស ទ្រនាប់ ឬបន្ទះស្ថិតនៅចន្លោះក្រញ៉ាំរបស់ជើងសត្វល្អិត។
pulvinus A jointlike thickening at the base of a petiole; involved in movements of a leaf (or leaflet).	ពកគល់ឧស្ស័ក កន្លែងដែលឡើងក្រាស់ដូចតំណនៅគល់ទងស្លឹក ដែល ពាក់ព័ន្ធនឹងចលនារបស់ស្លឹក។
punctate (of plant structures) Dotted or pitted.	ពងអុប្ប ឬ ពងគ្រាប់ៗ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
punctiform (of plant structures) Similar to a dot, small and round.	ពងដុំដុំលាម (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ស្រដៀងនឹងចំណុច ឬស្នាមចុច ដែលមានរាងមូលតូច។
punctuated equilibrium A theory of evolution in which there are short periods of rapid change separated by longer periods of little change.	លំនឹងខ្លី ទ្រឹស្តីវិវត្តន៍ដែលរយៈពេលខ្លីៗនៃការប្រែប្រួលរហ័ស ត្រូវបាន ញែកដោយរយៈពេលវែងៗជាងនៃការប្រែប្រួលបន្តិចបន្តួច។
pungent 1. (of plant structures) Stiffly pointed to the extent that it will prick. 2. (of odors) Strong, sharp.	1. រឹងស្រួច (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) រឹងស្រួច និង អាចមុតបាន។ 2. (អំពីក្លិន) ក្លិនខ្លាំង ។
Punnet square A diagram used to visualize the possible results of a genetic cross.	តារាងបណ្តាត ដ្យាក្រាមប្រើដើម្បីពិនិត្យមើលពីលទ្ធផលដែលអាចកើតមាន ក្នុងការបង្កាត់សេនេទិច។
pupa An immature stage in insect metamorphosis during which the tissues of the organism are completely reorganized.	ដំបង ដំណាក់កាលមិនទាន់ពេញវ័យនៃបំប្លែងសត្វល្អិត ដែលក្នុងកំឡុង ពេលនេះ ជាលិការបស់សារពាង្គកាយបំប្លែងឯកទេស ពេញលេញ។
pupil An opening in the middle of the iris that admits light into the eyeball.	រន្ធប្រស្រី រន្ធស្ថិតនៅកណ្តាលប្រស្រីភ្នែក ដែលអាចអោយពន្លឺចូលទៅដល់ ក្នុងគ្រាប់ភ្នែក។
pure breeding See homozygote.	ការបង្កាត់សុទ្ធ សូមមើលពាក្យ អូម៉ូស៊ីកូត។
pure line A breed of plant or animal that produces offspring with the same traits as the parents.	ពូជសុទ្ធ ពូជរុក្ខជាតិឬសត្វដែលបង្កើតកូនមានលក្ខណៈដូចមេបា។
purine A tworinged nitrogencontaining base that is part of a nucleotide; the most common purines are adenine and guanine. See appendix 2.	ពុយរីន បាសអាសូតរង្វង់ពីរ ដែលជាផ្នែកមួយនៃនុយក្លេអូទីត។ ប្រភេទ ពុយរីនដែលទូទៅបំផុតនោះ គឺអាដេនីន និងកាទីន។
purinergic (of nerve endings) Releasing purines as transmitter substances.	ពុយរីនេស៊ីក (អំពីចុងប្រសាទ) បញ្ចេញពុយរីន ជាសារធាតុបញ្ជូនសារ។
Purkinje cell A specialized neurone of the cerebellum consisting of an axon, a large cell body and a single dendrite which is much branched, like a tree.	កោសិកាភីយីនេល ណឺរ៉ុងឯកទេសកម្ម របស់ខួរតូច បង្កឡើងពីអាកសូន តូកោសិកាធំ និងដង់ដ្រីតទោលមួយ ដែលមានបែកមែកច្រើន ដូចដើមឈើ។
Purkinje tissue A network of nerve fibers in the heart spreading across the walls of both ventricles concerned with contraction.	ជាលិកាភីយីនេល បណ្តាញសរសៃប្រសាទនៅក្នុងបេះដូង លាតសន្ធឹង ពាសពេញភ្នាសរបស់ថតក្រោមទាំងពីរ ដោយវាទាក់ទងជាមួយការកន្ត្រាក់។
purple bacteria (Proteobacteria) A phylum within the domain bacteria that includes most of the Gram-negative bacteria, both photosynthetic and non-photosynthetic species. The photosynthetic bacteria are generally anaerobes containing bacteriochlorophyll and the purple protein	បាក់តេរីពណ៌ស្វាយ (ប្រូតេប្រូប្រូប្រូប្រូ) សាខាមួយ នៅក្នុងរដ្ឋច្បង បាក់តេរី ដែលរួមមានបាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមានភាគច្រើន គឺទាំងប្រភេទធ្វើរស្មី សំយោគទាំងមិនធ្វើរស្មីសំយោគ។ បាក់តេរីរស្មីសំយោគជាទូទៅមិនត្រូវ ការខ្យល់ ដែលមានផ្ទុកបាក់តេរីអូក្លរ៉ូភីល និងប្រូតេអ៊ីនពណ៌ស្វាយបាក់តេរី

bacteriorhodopsin. Photosynthesis is anoxygenic. Non-photosynthetic bacteria include enterobacteria, rhizobacteria, agrobacteria, rickettsia, myxobacteria and some of the sulphate-reducing and sulphur-reducing bacteria.	ហ្វូដូបស៊ីន។ រស្មីសំយោគមិនមានការបង្កើតអុកស៊ីសែនទេ។ បាក់តេរីមិនធ្វើរស្មីសំយោគ រួមមានអង់តេរូបាក់តេរី វាយហ្សូរៀម អាក្រូបាក់តេរី វិយេតសៀមីសូបាក់តេរី និងបាក់តេរីផលិតស៊ុលផាតមួយចំនួន និងបាក់តេរីធ្វើដុកម្មស្ពាន់ផ័រខ្លះ។
pus A yellowish fluid consisting of serum, white blood cells, bacteria and tissue debris formed during the liquefaction of inflamed tissue (suppuration).	ខ្ទុះ សារធាតុរាវពណ៌លឿង បង្កឡើងពីសេរ៉ូម កោសិកាឈាមស បាក់តេរី និងកំទេចកំទីជាលិកា ដែលត្រូវបានកកើតក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរការយេទៅជាទឹករបស់កោសិកាណា។
pustule A blister-like area on a plant structure from which a fungal fruiting body emerges.	កំលក តំបន់មានសណ្ឋានដូចជាពង(ពងលើស្បែក) នៅលើទម្រង់រុក្ខជាតិដែលនៅត្រង់កំពកនោះ គឺមានការលេចចេញនូវកន្សោមស្បូវផ្សិត។
putrefaction The decomposition of proteins, which gives rise to foul-smelling products.	ដំណើររលួយស្អុយ ការបំបែកប្រូតេអ៊ីន ដែលបណ្តាលអោយទៅជាផលិតផលដែលមានក្លិនស្អុយយ៉ាងខ្លាំង។
pycnium The spermogonium in fungal rust.	ស្ពែរម៉ាតូហ្គូណ្យូម (របស់ផ្សិតវ៉ាស្ត)។
pycno- prefix denoting thick or dense.	ពិកណូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ក្រាស់ ឬ ហាប់។
pycnogonid A member of the order of arachnids which contains the 'sea-spiders' - slender-bodied animals with relatively long legs.	ពិកណូហ្គូនីត សត្វស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់អាភ័ត្តិត ដូចជាពីងពាងសមុទ្រ គឺជាសត្វដែលមានដងខ្លួនរាងស្តើង និងមានជើងវែងគួរសម។
pycnosis The process of shrinking (and becoming more dense) in a cell nucleus, which results in its becoming strongly staining, usually as it dies.	ការឡើងហាប់នៃលោង ដំណើររួញខ្លី (និងកាន់តែហាប់នៃលោង) នៅក្នុងណ្វៃយ៉ូកោសិកា ដែលធ្វើអោយវាមានការចាប់ពណ៌បានយ៉ាងច្បាស់ល្អជាធម្មតា នៅពេលវាងាប់។
pyloric caeca 1. Pouches extending from the upper end of the intestine in fish. 2. A pouch that opens into the ventriculus of an insect. 3. One of the paired tubes in each ray of a starfish.	1. ថ្នក់ពិឡ ថង់ឈាមចេញពីខាងចុងពោះវៀនត្រី។ 2. ថង់មាត់ចំហចូលទៅក្នុងក្រពះសត្វល្អិត។ ៣- ថង់បំពង់គូក្នុងដៃផ្កាយសមុទ្រនីមួយៗ។
pyloric Of or relating to that end of the vertebrate stomach which opens into the intestine. The other end is called the cardiac area of the stomach.	ដុចក្រពះ ទាក់ទងនឹងផ្នែកខាងចុងរបស់ក្រពះសត្វឆ្អឹងកង ដែលបើកចំហឆ្ពោះទៅកាន់ពោះវៀន។ ចុងម្ខាងទៀតមានឈ្មោះថា តំបន់កាដូកាតរបស់ក្រពះ។
pyloric sphincter A valve located at the end of the stomach that regulates the flow of food from the stomach to the duodenum.	សាច់ដុំឆ្មារក្រោមក្រពះ ប្រើសចុងក្រពះ មានមុខងារគំរូរលំហូរអាហារពីក្រពះទៅក្នុងគល់ពោះវៀន។
pylorus The opening between the stomach and duodenum which is guarded by a valve.	ឆ្មារក្រោមក្រពះ ប្រហោងបើកចន្លោះក្រពះ និងគល់ពោះវៀន ដែលមានប្រើសការពារមួយ។
pyrogenic Pus-producing.	កំណខ្ទុះ
pyramid of numbers A means of depicting trophic levels to illustrate the numbers of organisms at any one level. The broad base indicates the large numbers of producers, the next (narrower) stage the numbers of primary consumers, a third stage (narrower still) of secondary consumers and at the apex the top predator. It is better expressed in terms of biomass or energy (See ecological pyramid). See foodchain.	ពិរ៉ាមីតចំនួន វិធីពណ៌នាពីកម្រិតចំណីអាហារ ដើម្បីបង្ហាញពីចំនួនភារវរនៅត្រង់កម្រិតណាមួយ។ បាតក្រោមធំ គឺបង្ហាញពីបរិមាណដ៏ច្រើនរបស់អ្នកផលិត។ ដំណាក់កាលបន្ទាប់(រួមតូចជាង) គឺចំនួនអ្នកប្រើប្រាស់ទី១។ ដំណាក់កាលទី៣ (នៅតែរួមតូច) នៃអ្នកប្រើប្រាស់ទី២ ហើយនៅត្រង់កំពូលគឺសត្វពិរ៉ា វាមានលក្ខណៈប្រសើរជាង បើការសំដែងចេញនេះ គឺក្នុងទម្រង់ជាជីវម៉ាស ឬ ថាមពល (សូមមើលពាក្យ ពិរ៉ាមីតធាតុធាតុ)។ សូមមើលពាក្យ ច្រវាក់អាហារ។
pyramid, biomass See pyramid of numbers.	ពិរ៉ាមីតជីវម៉ាស សូមមើលពាក្យ ពិរ៉ាមីតចំនួន។
pyramid, ecological See pyramid of numbers.	ពិរ៉ាមីតធាតុធាតុ សូមមើលពាក្យ ពិរ៉ាមីតចំនួន។
pyramid, energy See pyramid of numbers.	ពិរ៉ាមីតថាមពល សូមមើលពាក្យ ពិរ៉ាមីតចំនួន។
pyranose Six membered ring form of monosaccharides. The ring resembles the cyclic ether pyran.	ពិរ៉ាណូស ទម្រង់រង់ប្រាំមួយជ្រុងនៃម៉ូណូសាកកាត។ រង់នេះដូចគ្នានឹងស៊ុច អេទែពីរ៉ានដែរ។
pyrenoid A starchforming structure embedded in the chloroplast.	ពិរ៉េណូអ៊ីត ទម្រង់បង្កើតអាមីដុងនៅក្នុងក្លរ៉ូប្លាស្ត។
pyrethrum An insecticide prepared from the dried	ផ្កាសម្លាប់សត្វល្អិត ដែលបង្កើតពីផ្កាស្លាប់របស់រុក្ខជាតិ

flowers of the chrysanthemum plant, the active ingredient being called pyrethrin.	គ្រីសានថេមុម ហើយគ្រឿងផ្សំសំខាន់គឺពីរទ្រីន។
pyridoxine (B6) A water-soluble vitamin of the B-complex found in fresh meat, eggs, liver, fresh vegetables and whole grains. The vitamin acts as a coenzyme in amino acid metabolism from carbohydrates. A deficiency causes dermatitis and, sometimes, impairment of movement.	ពិរីដុកស៊ីន (B6) វីតាមីនរលាយក្នុងទឹកនៃក្រុម B-កុំផ្លិច មាននៅក្នុងសាច់ស្រស់ ស្លឹក ថ្លើម បន្លែស្រស់ និងគ្រាប់ធញ្ញជាតិទាំងមូល។ វីតាមីនដើរតួជាភារកិច្ចសំខាន់នៅក្នុងដំណើរមេតាបូលីសអាស៊ីតអាមីនេពីកាបូអ៊ីដ្រាត។ កង្វះវីតាមីននេះ បង្កអោយមានជំងឺរលាកស្បែក ហើយជូនកាលធ្វើអោយការធ្វើចលនាមានការចុះខ្សោយ។
pyrimidine A one-ringed nitrogen-containing base that is part of a nucleotide; the most common pyrimidines are thymine, cytosine, and uracil. See appendix 2.	ពិរីមីឌីន បាសអាសូតរង្វង់មួយ ដែលជាផ្នែកមួយនៃនុយក្លេអូទីត។ ប្រភេទពិរីមីឌីនដែលទូទៅបំផុតនោះ គឺទីមីន ស៊ីតូស៊ីន និងអ៊ុយរ៉ាស៊ីល។
pyrogallol or trihydroxybenzene A soluble phenol (C ₆ H ₄ (OH) ₃) which, in alkaline solution, will absorb oxygen and is used to estimate the volume of oxygen in a gaseous sample.	ពិរីហ្គាល់ ឬ ត្រីអ៊ីដ្រូឌីប៉េនីន ផេណុលរលាយ (C ₆ H ₄ (OH) ₃) ដែលនៅពេលស្ថិតនៅក្នុងសូលុយស្យុងអាល់កាឡាំង វា នឹងស្រូបយកអុកស៊ីសែន ហើយវាត្រូវបានគេប្រើសម្រាប់ប៉ាន់ពីបរិមាណអុកស៊ីសែននៅក្នុងភាគសំណាកឧស្ម័នមួយ។
pyrogen Any substance which alters the body thermostat of homiotherms to a higher setting, giving rise to fever.	ពិរីសែន សារធាតុទាំងឡាយណា ដែលធ្វើអោយប្រែប្រួលទម្ងន់ស្តាររបស់សត្វថេរកំដៅទៅជាកម្រិតខ្ពស់ជាង គឺបង្កអោយមានគ្រុន។
pyrrole A porphyrin building block that has a five-membered heterocyclic structure and contains nitrogen.	ពិរីរុល ធាតុបង្កប់ពីរីន ដែលមានទម្រង់អេត្រូស៊ីត៥ក្រុម និងមានផ្ទុកអាសូត។
Pyrrophyta The fire algae, of which the <i>Dinophyceae</i> or dinoflagellates form the most important members of the phytoplankton. They possess a photosynthetic pigment which is yellow to golden brown in colour (hence 'fire algae'). Most forms have two dissimilar flagella though others lack them entirely.	ពិរីរីតា សារាយភ្លើង ដែល <i>Dinophyceae</i> ឬពួកមានផ្លាសែលពីរ ដែលបង្កើតបានជាសមាជិកសំខាន់បំផុតរបស់ប្លង់តុងរុក្ខជាតិ។ ពួកវាមានជាតិណាណូស៊ីសំយោគ ដែលមានពណ៌ចាប់ពីលឿង រហូតដល់ក្រហមត្នោត (ដូច្នេះហើយបានជាគេហៅវាថាសារាយភ្លើង)។ ទម្រង់ភាគច្រើនមានផ្លាសែលពីរខុសគ្នា ទោះបីជាទម្រង់ផ្សេងៗទៀត គ្មានផ្លាសែលក៏ដោយ។
pyruvic acid A threecarbon compound that is the end product of glycolysis.	លាស៊ីតពិរុយមីន សមាសធាតុកាបូនបី ដែលជាផលិតផលចុងក្រោយនៃការបំបែកគ្លុយកូស។
Q	
Q₁₀ or temperature coefficient A measure of the rate of increase in metabolic rate over a 10-degree range in temperature. e.g. if an organism has a metabolic rate of T units at 10°C, and a rate of twice T units at 20°C, the Q ₁₀ = 2.	Q₁₀ ឬ មេគុណសីតុណ្ហភាព រង្វាស់អត្រាកំណើនអត្រាមេតាបូលីស នៅកម្រិតសីតុណ្ហភាព 10 °C។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើការវិវឌ្ឍន៍ មានអត្រាមេតាបូលីសនៃកតា T នៅ 10 °C និងអត្រាពីរដងនៃកតា T នៅ 20 °C នោះ Q ₁₀ = 2។
Q abbrev. glutamine.	អក្សរកាត់របស់ គ្លុតាមីន ។
Q technique A method of analysis used in taxonomic work in which there is an association of pairs of taxa in a data matrix.	បច្ចេកទេសឃ្យូ វិធីវិភាគ ប្រើនៅក្នុងការងារធ្វើចំណែកថ្នាក់ ដែលនៅក្នុងនោះ គឺមានការទាក់ទងជាមួយគ្នាគ្នាចំណែកថ្នាក់នៅក្នុងម៉ាទ្រីចទិន្នន័យ។
Q₀₂ The oxygen uptake in microlitres (μl) per milligram dry weight per hour.	សម្របអុកស៊ីសែន គិតជាមីក្រូលីត្រ (μm) ក្នុងមួយមីលីក្រាមទម្ងន់ស្ងួត ក្នុងមួយម៉ោង។
quadrat An area of ground surface, usually 1m ² , used as a sample unit in ecology.	ក្វាដ្រាត ជាផ្នែកមួយនៃផ្ទៃដី ជាទូទៅមានទំហំ 1 ម៉ែត្រការ៉េ ដែលប្រើធ្វើជាកតាគំរូនៅក្នុងអេកូឡូស៊ី។
quadrate A cartilage bone at the back end of the upper jaw in most vertebrates. In mammals it becomes the incus of the ear, but in most other vertebrates forms the articulation of the lower jaw.	ក្វាដ្រាត ឆ្អឹងខ្នុរនៅខាងចុងក្រោយរបស់បង្កប់របស់ផ្តាមលើ នៃសត្វឆ្អឹងកងភាគច្រើន។ ចំពោះមនុស្ស ឆ្អឹងនេះក្លាយទៅជាឆ្អឹងទ្រនាប់ត្រចៀក ប៉ុន្តែចំពោះសត្វឆ្អឹងកងភាគច្រើនផ្សេងទៀត ឆ្អឹងនេះបង្កើតជាឆ្អឹងសន្លាក់របស់ផ្តាមក្រោម ។
quadri- Prefix meaning four; divided into four parts.	ក្វាត្រី- (បុព្វបទ) មានន័យថា ៤ ឬ ចែកទៅជា ៤ ផ្នែក។
quantasomes Granules packed with chlorophyll located in the walls of lamellae inside chloroplasts.	ក្វានតាសូម គ្រាប់ដែលខ្ទប់ជាមួយក្លរូភីល ស្ថិតនៅក្នុងគ្នាស្តើងខាងក្នុងក្លរូប្លាស្ត។

quantitative inheritance See polygenic inheritance.	មើល polygenic inheritance ។
quantum 1. A quantity or amount. 2. The minimum quantity in which a neurotransmitter is secreted. 3. A unit of light.	1. ចំនួន ឬ បរិមាណ 2. បរិមាណអប្បបរមានៃសារធាតុបញ្ជូនសារដែលត្រូវបានបញ្ចេញ។ 3. កង់តូន ឯកតាពន្លឺ។
quantum numbers Set of numbers used to designate an electron's major electron group, its orbital shape, and its orbital orientation.	ចំនួនកង់តូន លេខសម្រាប់កំណត់ក្រុមអេឡិចត្រុងចំបង សណ្ឋានអរមីតាល់ និងដំណៅទិសអរមីតាល់របស់វា។
quantum speciation Formation of a new species within one or two generations by a combination of natural selection and genetic drift.	កំណាត់ប្រភេទកង់តូន ការបង្កើតប្រភេទថ្មីក្នុងមួយជំនាន់ ឬពីរជំនាន់ ដោយបន្សំនៃជំរើសដោយធម្មជាតិ និងសំណាត់សេនេទិច។
quaternary carbon Carbon atom that is bonded to four other carbons.	កាបូនក្នុងចំណុចទី៤ អាតូមកាបូនដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងកាបូនបួនផ្សេងទៀត។
Quaternary period The last two million years of the Cenozoic Era, from 2 million years BP (the end of the Tertiary) to the present time.	សម័យកាលទី៤ រយៈពេល២លានឆ្នាំចុងក្រោយ នៃយុគសេណូសូអ៊ីច គឺចាប់ពី២លានឆ្នាំមុនពេលបច្ចុប្បន្ន (ចុងបញ្ចប់របស់សម័យកាលទី៣) រហូតដល់សម័យបច្ចុប្បន្ន។
quaternary protein structure Interaction between two or more polypeptide chains within a protein molecule. e.g. hemoglobin.	ប្រូតេអ៊ីនទម្រង់ទីបួន អន្តរកម្មរវាងច្រវាក់ប៉ូលីប៊ីប៊ីតពីរ ឬច្រើនស្ថិតក្នុងម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីនមួយ។ ឧទាហរណ៍ អេម៉ូក្លូប៊ីន។
queen bee The only egg-laying female of a hive.	ស្តេចម្នី ឃ្មុំញីតែមួយគត់ដែលពងនៃឃ្មុំមួយសំបុក។
queen substance See royal jelly.	សារធាតុស្តេចម្នី សូមមើលពាក្យ ចាហ្វាយស្តេច ឃ្មុំ។
quiescence A period during which development is suspended as a result of difficult environmental conditions.	គ្មានការលូតលាស់ រយៈពេលផ្អាកការលូតលាស់ ដែលបណ្តាលមកពីកត្តាបរិស្ថាន។
quiescent center The relatively inactive region in the apical meristem of a root	តំបន់អសកម្ម តំបន់អសកម្មនៅក្នុងមេដាលីកាចុងឫស។
quill feathers Feathers on the wings and tail that help to stabilize a bird in flight.	ស្លាបតែវ ស្លាបដែលស្ថិតនៅលើផ្ទាំងស្លាបនិងកន្ទុយដែលជួយរក្សាលំនឹងបក្សីនៅពេលហើរ។
quinine An antimalarial drug originally extracted from the bark of the South American <i>cinchona</i> tree.	គីនីន ថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់ ដែលគេចំពោះចេញពីសម្បកឈើ <i>cinchona</i> នៅអាមេរិចខាងត្បូង។
quinone Common name for 2,5-cyclohexadiene-1,4-dione, the oxidation product of hydroquinone.	គីណូន ឈ្មោះទូទៅសំរាប់ 2,5-ស៊ីក្លូអិចសាឌីអែន -1,4-ឌីអ៊ុន ដែលជាផលិតផលអុកស៊ីតកម្មនៃអ៊ីដ្រូគីណូន។
R	
r The rate of natural increase of a population.	r អត្រាកំណើនម៉ូលុយឡាស្យុង តាមធម្មជាតិ។
R abbrev. arginine.	R អក្សរកាត់របស់ អាស៊ីនីន ។
R factor (R plasmid, resistance factor) Bacterial plasmids that carry antibiotic resistance genes. Most R plasmids have two components an R-determinant, which carries the antibiotic resistance genes, and the resistance transfer factor (RTF) .	កត្តា R (ឬប្លាស្ទីត R) ប្លាស្ទីតបាក់តេរីដែលមានសែនធននិងអង់ទីប្យូទិច។ ប្លាស្ទីត R ភាគច្រើនមានសមាសភាពពីរគឺ R-determinant ដែលដឹកនាំសែនធននិងអង់ទីប្យូទិច និងកត្តាបញ្ជូនធន (RTF)។
R genes The genes present on the R factor (R plasmid) concerned with resistance.	សែន R សែនស្ថិតនៅលើកត្តា R (ប្លាស្ទីត R) ទាក់ទងជាមួយនឹងភាពធន។
R group A general term for the side group of a molecule, such as a methyl group, a hydroxyl group, or a monosaccharide.	ក្រុម R ពាក្យទូទៅសំរាប់ក្រុមចំហៀងរបស់ម៉ូលេគុលមួយ ដូចជាក្រុមមេទីល ក្រុមអ៊ីដ្រូកស៊ីល ឬ ម៉ូណូសាការីត។
R point The time (also known as the restriction point) during the G ₁ stage of the cell cycle when the cell decides to, either begin DNA synthesis and continue the cell cycle, or to withdraw from the cycle and rest.	ចំណុច R រយៈពេល (ជាធម្មតាជាចំណុចកំណត់) ក្នុងរដ្ឋ G ₁ នៃវដ្តកោសិកា កោសិកាសម្រេចថា តើត្រូវចាប់ផ្តើមការសំយោគ ADN និងបន្តវដ្តកោសិកា ឬបញ្ឈប់វដ្តនេះ ហើយសំរាក។
r selection Selection for an opportunist strategy in which traits leading to a high rate of natural increase are selected for.	ជម្រើស r ជម្រើសសម្រាប់លក្ខណៈមានប្រយោជន៍ ដែលលក្ខណៈនោះនឹងនាំឈានទៅដល់ការទទួលបានកំណើនយ៉ាងខ្ពស់តាមបែបធម្មជាតិ។
rabies A serious viral disease of the nervous system in many mammals, particularly man, dogs, cattle and	ជំងឺឆ្កួត ជំងឺប្រព័ន្ធប្រសាទធ្ងន់ធ្ងរ បង្កដោយវីរុស ដែលកើតមានចំពោះ

foxes, resulting in degeneration of the spinal cord and brain, leading to death.	ថនិកសត្វ ជាពិសេស មនុស្ស ផ្អែ សត្វពាហន និងកញ្ជ្រោង ដោយវាបង្ក អោយងាប់ខ្លួនឆ្អឹងខ្លួន និងខ្លួនក្បាល ដែលនាំទៅដល់ការស្លាប់បាន។
race A distinct population of a species; a subspecies.	ពូជ ឬប្រភេទរាង ប៉ុណ្ណយឡាស្យុងដោយឡែករបស់ប្រភេទមួយ។
raceme A conical shaped group of flowers in which the main stem carries the flowers on stalks (pedicels).	កញ្ចុំផ្កា ក្រុមផ្កាដែលមានរាងកោណ ដែលនៅក្នុងនោះ ទងផ្កាធំគឺជាទម្រ របស់ផ្កាជាច្រើន។
racemic mixture Mixture that contains equal amounts of a pair of enantiomers and thus does not rotate plane polarized light.	ល្បាយរ៉ាសេមីម ល្បាយដែលមានបរិមាណគូអេណង់តូមែរស្មើគ្នា និង មិនបង្វែររូងនៃកាំរស្មីប៉ូលែ។
racemose Being or resembling a raceme.	បណ្តាម ស្រដៀងនឹងកញ្ចុំផ្កា។
race-specific resistance or vertical resistance A situation where a small number of major genes in the host give high levels of resistance to a specific attacking organism. Compare nonrace-specific resistance.	ភាពធន់យថាប្រភេទ ឬ ភាពធន់បញ្ឈរ ស្ថានភាពដែល សែនសំខាន់មួយចំនួនរបស់ផ្ទួល ផ្តល់ភាពធន់កម្រិតខ្ពស់ ទល់នឹងការវេស បង្កជំងឺយថាប្រភេទ។ ប្រៀបធៀប ភាពធន់មិនយថាប្រភេទ។
rachi- <i>prefix</i> meaning a spine.	រ៉ាឌី- (បុព្វបទ) មានន័យថា ឆ្អឹងខ្លួន។
rachilla The cup shaped base that supports the flower or seed.	រ៉ាស៊ីឡា ទម្រង់ដូចពែងដែលទ្រទ្រង់ផ្កាឬគ្រាប់។
rachis or rhachis Any central axis, particularly that of a feather.	រ៉ាឌីស អ័ក្សកណ្តាល ជាពិសេសអ័ក្សរបស់ស្លាប។
Rad See radiation absorbed dose.	Rad សូមមើលពាក្យ radiation absorbed dose។
radi- or radio- <i>prefix</i> meaning a ray.	រ៉ាឌី- ឬ រ៉ាដ្យូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា កាំ។
radial Related to a radius; describing anything in the form of rays extending from a centre.	រ៉ាដ្យាល រៀបរាប់ពីអ្វីៗដែលមានទម្រង់ជាកាំ ដែលសន្លឹង ចេញពីផ្នែកកណ្តាល។
radial cleavage A form of early cell division in which all cleavage planes are perpendicular, so daughter cells come to lie directly in line with each other.	ចំណែកកាំ ទម្រង់នៃចំណែកកោសិកាដំបូងៗដែលបង្កចែកទាំងអស់ ស្ថិតនៅកែងគ្នា ដូច្នោះកោសិកាភូតស្ថិតនៅជាប់គ្នាជាបន្ទាត់។
radial symmetry A type of symmetry in which an organism can be divided into equal halves by passing a plane through the central axis of the animal in any direction.	ស៊ីមេទ្រីកាំ ប្រភេទស៊ីមេទ្រីដែលសារពាង្គកាយអាចត្រូវបានចែកទៅជាពីរ ចំហៀងស្មើគ្នាដោយអ្វីៗស្របកាត់អ័ក្សកណ្តាលសារពាង្គកាយតាមទិសណា ក៏ដោយ។
radiation See electromagnetic radiation.	កាំរស្មី សូមមើលពាក្យ កាំរស្មីអេឡិចត្រូម៉ាញ៉េទិច។
radiation absorbed dose (Rad) Unit roughly equivalent to the roentgen, which describes the amount of energy deposited in tissue by Xrays or gamma radiation. A wholebody dose of 450 rad is fatal to 50 percent of the population.	អន្តរាស្រ្តបរស្មី ខ្នាតសមមូលទៅនឹងរ៉ូងសែនដែលពណ៌នាពីបរិមាណ ថាមពល ក្នុងជាលិកាផ្តល់ដោយកាំរស្មីអិចឬរស្មីហ្គាម៉ា។ អត្រាស្របរស្មីក្នុង ខ្លួនទាំងមូល 450 rad បណ្តាលអោយប៉ុណ្ណយឡាស្យុងស្លាប់អស់ 50ភាគរយ។
radicle The part of an embryonic plant that will become the root.	រឹសពន្លក ផ្នែករបស់អំប្រើយ៉ុងរុក្ខជាតិ ដែលនឹងក្លាយទៅជាវិស។
radioactive A term used to describe unstable atomic nuclei that break down, releasing particles and energy.	វិទ្យុសកម្ម ពាក្យប្រើដើម្បីរៀបរាប់ពីណ្វៃយ៉ូអាក្រូមមិនបិទថេរ ដែលបែក ដោយបញ្ចេញផង់ និងថាមពល។
radioactive decay Process by which an unstable nucleus emits alpha or beta and gamma radiation.	ការដំបែកវិទ្យុសកម្ម លំនាំដែលណ្វៃយ៉ូគ្មានស្ថិរភាពបញ្ចេញកាំរស្មី អាល់ហ្វាឬបេតានិងហ្គាម៉ា។
radioactive fallout Radioactive particles carried by air currents.	ការធ្លាក់វិទ្យុសកម្ម ផង់វិទ្យុសកម្មដឹកនាំដោយចរន្តខ្យល់។
radioactive isotope Atoms of an element with an unstable nucleus that emits ionizing radiation.	អ៊ីសូតូបវិទ្យុសកម្ម អាតូមនៃធាតុមានណ្វៃយ៉ូមិនបិទថេរ ដែល បញ្ចេញកាំរស្មីយ៉ុងកម្ម។
radioactive label Any radioactive substance which is used to locate itself by detection of the ionizing radiation that it emits.	ស្លាកវិទ្យុសកម្ម សារធាតុវិទ្យុសកម្មទាំងឡាយ ដែលត្រូវបានប្រើដើម្បី កំណត់ទីតាំងខ្លួនវាផ្ទាល់ គឺដោយរកមើលកាំរស្មីយ៉ុងកម្ម ដែលវា បញ្ចេញ។
radiocarbon dating Determination of the age of an	ការកំណត់អាយុវិទ្យុសកម្ម ការកំណត់អាយុរបស់វត្ថុមួយដោយការ

object by measuring the amount of radioactive carbon present relative to the amount in a similar living sample. Nuclear dating can also be based on other isotopes, such as thorium or uranium and lead.	វាស់ បរិមាណកាបូនវិទ្យុសកម្មដែលធៀបទៅនឹងបរិមាណគំរូរស់ប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។ ការកំនត់អាយុវិទ្យុយុក្រីក៍អាចពឹងផ្អែកទៅលើអ៊ីសូតូបផ្សេងទៀតផងដែរ ដូចជា តូរ៉ូម ឬអ៊ុយរ៉ាញ៉ូម និងសំណា។
Radiolaria A group of marine, planktonic protozoans, that have skeletons made of silica and form benthic muds. See benthos .	រ៉ាឌីអូឡារី ប្រូតូសូអ៊ីវ៉ូង់តុងមួយក្រុម ដែលមានគ្រោងឆ្អឹងបង្កើតពីស៊ីលីស និងបង្កើតភក់បាតសមុទ្រ។
radius One of the two parallel bones in the lower part of the forelimb of tetrapods. See pentadactyl limb , and appendix 4.	រ៉ឺដ្វីតូន ឆ្អឹងមួយក្នុងចំណោមឆ្អឹងស្របគ្នាពីរនៃផ្នែកខាងក្រោម នៃឆ្អឹងអរយវៈមុខរបស់សត្វជើងបួន។ សូមមើល pentadactyl limb ។
radix 1. A root. 2. A source or origin.	1. ឫស 2. ប្រភព
radula A feeding device in mollusks having tooth-like projections for scraping.	រ៉ាឌុឡា ប្រដាប់ស៊ីអាហាររបស់សិប្បីសត្វ ដែលមានផ្នែកលយចេញដូចជាធ្មេញសំរាប់ត្រជុស។
rainforest Forest that occurs in tropical regions where the rainfall exceeds 254 cm per year .	ត្រែតធីបន់ត្រូពិច ព្រៃដុះនៅតំបន់ត្រូពិច ដែលមានភ្លៀងធ្លាក់254 ស.ម ក្នុងមួយឆ្នាំ។
Ramapithecus A genus of hominid present in Africa, Europe and Asia, between 14 million years ago and 8 million years ago.	រ៉ាម៉ាពីតេកុស ពួកមួយរបស់ហូមីនីត នៅអាហ្វ្រិច អឺរ៉ុប និងអាស៊ី គឺនៅរវាងពី16លានឆ្នាំ ទៅដល់8លានឆ្នាំកន្លងទៅ។
ramenta The brown, flaky epidermis of ferns covering young leaves and stems.	រ៉ាមេនថា អេពីឌែមស្តើងរបស់បណ្តាញជាតិ មានពណ៌ត្នោត ដោយគ្របស្លឹក និងដើមខ្លីៗ។
ramet A single individual from a clone.	រ៉ាមេត ឯកត្តទោលមួយ បានមកពីកូន។
ramus A branch.	រ៉ែមក
rancid Term used to indicate that a fat or oil is foulsmelling and badtasting due to the presence of volatile acids and aldehydes.	ខារ ពាក្យប្រើសំរាប់បញ្ជាក់ពីខ្លាញ់ឬប្រេងដែលមានក្លិនអាក្រក់ និងមានរសជាតិមិនឆ្ងាញ់ ដែលបណ្តាលមកពីវត្ថុមានរបស់អាស៊ីត និងអាល់ដេអ៊ីតហើរ។
random fixation The accidental loss of one allele resulting in another allele becoming the only allele at that locus (fixation) in a population.	រេនឌីម ហ្វឺកសេស៊ីន ការបាត់បង់អាឡែលមួយដោយចៃដន្យ ធ្វើអោយអាឡែលមួយផ្សេងទៀត គឺជាអាឡែលតែមួយគត់នៅត្រង់ឡូគុសនោះ នៅក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងមួយ។
random genetic drift (RGD) or Sewall Wright effect Changes in allele frequency in a population from one generation to another due to fluctuations by chance.	ការរសាត់សេនេទិចចៃដន្យ ឬ ឥទ្ធិពលវ៉ៃ ស៊ីវ៉ែល បម្រែបម្រួលប្រេកង់អាឡែលនៅក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងមួយ ពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយទៀត ដោយសារការប្រែប្រួលដោយចៃដន្យ។
random mating Selection of mates by chance that is not influenced by genotype. e.g. in humans, the selection of mates is usually not influenced by blood groups.	ការបន្តវត្តដោយចៃដន្យ ការជ្រើសរើសគូបង្កាត់ដោយភាពចៃដន្យដែលមិនទទួលឥទ្ធិពលដោយសេណូទីបទេ។ ឧទាហរណ៍ ចំពោះមនុស្ស ការជ្រើសរើសគូគ្រងជាធម្មតាមិនទទួលឥទ្ធិពលដោយក្រុមឈាមទេ។
range The geographical distribution of a species.	ចន្លោះរាយ របាយភូមិសាស្ត្ររបស់ប្រភេទមួយ។
raphe A long slit or ridge as found in diatoms, or in some seeds where it marks the position of the funicle.	ខ្សែចន្ទ ស្នាមលកវែង មានចំពោះដុះរុក្ខជាតិ ឬគ្រាប់រុក្ខជាតិខ្លះ ដែលសម្គាល់ពីទីតាំងរបស់ទងអូរុល។
raphide A calcium oxalate crystal present in bundles in some plant cells.	រ៉ាហ្វីត ក្រាមកាល់ស្យូមអុកសាឡាត ស្ថិតក្នុងទម្រង់ជាគ្រាប់ ដែលមាននៅក្នុងកោសិកាជុំវិញជាតិមួយចំនួន។
raptor Any bird of prey. The term usually denotes a diurnal bird of prey such as an eagle, hawk or falcon, but can also denote an owl.	បក្សីព្រា ពាក្យនេះសំដៅលើបក្សីព្រាពេលរាត្រី ដូចជាសត្វត្រី ស្វាវ៉ា ប៉ុន្តែក៏អាចសំដៅលើសត្វទីទុយដែរ។
Rassenkreiss See polytypic.	រ៉ាសេនក្រេស សូមមើលពាក្យ ដែលមានប្រភេទរងច្រើន។
ratite Any flightless bird that lacks a keel on the sternum, for example, ostrich, rhea or emu.	រ៉ាទីត បក្សីមិនហើរដែលគ្មានឆ្អឹងពោះ ដែលស្ថិតនៅលើឆ្អឹងទ្រូង ដូចជាអូត្រីស ឬសត្វរៀ។
Raunkiaer's Life Forms A system of classification of plant forms based on the positioning of next season's buds relative to ground level. See phanerophyte, chamaephyte, helophyte.	Raunkiaer's Life Forms ប្រព័ន្ធចំណាត់ថ្នាក់របស់ ទម្រង់រុក្ខជាតិ អាស្រ័យលើទីតាំងរបស់ត្រួយពន្លក នៅរដូវបន្ទាប់ ធៀបជាមួយផ្ទៃដី។ សូមមើលពាក្យ ជានេវ្យីត កាមេភីត និងអេឡូភីត។

<p>ray 1. See medullary ray. 2. A cartilagenous fish of the genus <i>Raia</i>, closely allied to the skate. 3. A bony rod supporting the fin of a fish.</p>	<p>1. កាំកោសិកាប៉ារ៉ែស៊ីម 2. បរមេល ត្រីឆ្អឹងខ្លីដែលស្ថិតនៅក្នុងពួក <i>Raia</i> ដែល មានសណ្តានជិតជាមួយស្កេត (បបែលម៉្យាង)។ 3. ឆ្អឹងព្រុយ: ឆ្អឹងរាងដំបង ដែលទ្រទ្រង់ព្រុយត្រី។</p>
<p>ray initials Cells in the vascular cambium that produce the ray cells of secondary xylem and secondary phloem.</p>	<p>កោសិកាកាំដំបូង កោសិកានៅក្នុងកំបូរមសរសៃនាំ ដែលផលិតស្រទាប់កោសិកាកាំស៊ីឡេមទីពីរ និងផ្លូវអែមទីពីរ។</p>
<p>RBS <i>abbrev.</i> ribosome-binding site.</p>	<p>RBS អក្សរកាត់របស់ តំបន់ភ្ជាប់រីបូសូម។</p>
<p>RDP (ribulose diphosphate) A fivecarbon sugar found in the chloroplasts that functions in carbon fixation.</p>	<p>RDP ស្ករកាបូនប្រាំ មាននៅក្នុងក្លរ៉ូប្លាស្តដែលមានមុខងារភ្ជាប់កាបូន ។</p>
<p>re- <i>prefix.</i> denoting again.</p>	<p>re (ប្រាប់ទ) មានន័យថា ម្តងទៀត ឬ ឡើងវិញ។</p>
<p>reactant A substance entering into a chemical reaction.</p>	<p>ប្រតិករ សារធាតុដែលចូលរួមក្នុងប្រតិកម្មគីមី។</p>
<p>reaction rate (velocity) Rate at which a reaction occurs, usually expressed in terms of substrate consumed per unit time or product formed per unit time.</p>	<p>អត្រាប្រតិកម្ម អត្រាដែលប្រតិកម្មព្រឹត្តទៅ ជាធម្មតាបញ្ជាក់ក្នុងន័យដែលស៊ុបស្ត្រាតត្រូវបានប្រើក្នុងមួយឯកតាពេលវេលា ឬផលិតផលកើតក្នុងមួយឯកតាពេលវេលា។</p>
<p>reaction time See latent period.</p>	<p>រយៈពេលប្រតិកម្ម សូមមើល ពេលសម្រាក។</p>
<p>reaction wood Wood produced in response to a stem that has lost its vertical position; reaction wood straightens the stem.</p>	<p>សាច់ឈើប្រតិកម្ម សាច់ឈើដែលកើតឡើងក្នុងចំណោមតបទៅនឹងដើមឬមែកដែលបាត់បង់ដំបូររបស់វា ហើយប្រតិកម្មសាច់ឈើជួយពង្រឹងដើមឬមែកនោះឡើងវិញ។</p>
<p>reading frame Starting point where linear sequence of codons (groups of three nucleotides) in a nucleic acid is read.</p>	<p>ប្រមាណ ចំណុចចាប់ផ្តើមដែលតំណលំដាប់ខ្សែកូដុង (ក្រុមនៃនុយក្លេអូទីត ៣)ក្នុងអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតត្រូវបានអាន។</p>
<p>reasoning Rational thinking; the ability to solve an unfamiliar problem without any trialanderror process.</p>	<p>ការពិចារណា ឬការដោះស្រាយ ការគិតប្រកបដោយវិចារណញ្ញាណ ; លទ្ធភាពក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាដែលមិនដែលជួបប្រទះ ដោយគ្មានដំណើរសាកល្បងនិងខុសឡើយ។</p>
<p>reassociation kinetics The technique that measures the rate of connection of complimentary strands of DNA from a single source .</p>	<p>អត្រាភ្ជាប់ បច្ចេកទេសវាស់អត្រានៃការភ្ជាប់ប្រភាក់ ដែលបំពេញគ្នារបស់ ADN ចេញពីប្រភពប្រភាក់ម្ខាង។</p>
<p>recent epoch See holocene epoch.</p>	<p>យុគរីហ្ស៊ីន សូមមើលពាក្យ យុគហូឡូសែន។</p>
<p>receptacle 1. The enlarged tip of a stem that supports the flower.2. (in ferns) the mass of tissue that becomes the sporangium. 3. (in liverworts) the cup containing a gemma. 4. (in algae) the swollen tip of a branch carrying the reproductive organs.</p>	<p>1. ទំនៀម ផ្នែកកំពស់របស់មែកឬទងដែលទ្រទ្រង់ផ្កា។ 2. (ចំពោះបណ្តុំជាតិ) ម៉ាសជាលិកាដែលនឹងក្លាយទៅជាស្បូវរ៉ង់ស៊ីម។ 3. (ចំពោះអេប៉ាទីច) សរីរាង្គដូចពែងដែលមានផ្ទុកខ្លែងពន្លក។ 4. (ចំពោះសារាយ) កំបាំងស្ថិតនៅខាងចុងមែក ដែលមានផ្ទុកសរីរាង្គបន្តពូជ។</p>
<p>receptaculum seminis A sac-like structure present in some female or hermaphrodite invertebrate animals in which sperm, previously transferred from a male, is stored.</p>	<p>ថង់ស្ពែរម ទម្រង់មានលក្ខណៈដូចជាថង់ មានចំពោះ សត្វឥតឆ្អឹងកងញីខ្លះ ឬសត្វទូកេទ សម្រាប់ស្តុកស្ពែរម ដែលត្រូវបានផ្ទេរចូលដោយសត្វឈ្មោលកាលពីពេលកន្លងទៅ។</p>
<p>receptor Tissue or cell that can respond to a stimulus; a sense organ. eg, See stretch receptor.</p>	<p>ដួល ជាលិកា ឬកោសិកាដែលអាចឆ្លើយតបទៅនឹងវិញ្ញាប ឧទាហរណ៍សរីរាង្គវិញ្ញាណ។ មើល stretch receptor។</p>
<p>receptor site A point or structure in a cell at which combination with a drug or other agent results in a specific change in cell function.</p>	<p>តំបន់ដួល ចំណុច ឬទម្រង់នៅក្នុងកោសិកា ដែលជាកន្លែងសម្រាប់ភ្ជាប់ជាមួយថ្នាំ ឬភ្នាក់ងារផ្សេងៗ បង្កអោយមានការប្រែប្រួលយថាប្រភេទ របស់មុខងាររបស់កោសិកា។</p>
<p>recessive A term used to describe a gene or trait that is hidden by a dominant gene.</p>	<p>អន់ ពាក្យប្រើសំរាប់ពណ៌នាសែនមួយឬលក្ខណៈមួយដែលត្រូវបានបាំងបិទដោយសែនល្អ។</p>
<p>recessive allele An allele that is masked by the effects of other alleles for the trait.</p>	<p>អាឡែលអន់ អាឡែលដែលមិនបានសំដែងចេញ ដោយឥទ្ធិពលរបស់អាឡែលផ្សេងទៀតសំរាប់លក្ខណៈនោះ។</p>
<p>recessive character A character that is controlled by a particular allele of a gene and which will only be</p>	<p>លក្ខណៈអន់ លក្ខណៈដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រង ដោយអាឡែលយថាប្រភេទ</p>

displayed when the individual is homozygous for this allele. See dominance.	មួយរបស់សែន និងដែលមានការសម្តែងចេញបានតែនៅពេលណា ដែលឯកត្តានោះជាអូម៉ូស៊ីកូតចំពោះអាឡែលនេះ។ សូមមើលពាក្យ លប់លប់។
recessive epistasis A form of gene interference in which a pair of recessive alleles of one gene can cause a masking effect on the expression of alleles at another locus. Such an interaction would produce a dihybrid ratio of 934 instead of the more normal 93 31. Compare dominant epistasis.	លប់លប់ ទម្រង់មួយរបស់សែន ដែលអាឡែលអន់មួយគូរបស់សែនមួយ អាចបង្កាច់អោយមានការសម្តែងចេញរបស់អាឡែលនៅគ្រប់ទ្បុកស្បុកផ្សេងៗ អន្តរអំពីបែបនេះ អាចបង្កើតបាននូវសមាមាត្រឌីអ៊ីប្រីត934 ជំនួនទម្រង់ដែលច្រើនកើតមាន9331។ ប្រៀបធៀប លប់លប់។
reciprocal cross A paired cross in which the genotype of the female in the first cross is present as the genotype of the male in the second cross, and vice versa.	ការបង្កាត់ប្រញ្ញាស ការបង្កាត់គូដែលផលដេលទីបនៃភេទញីនៅក្នុងការបង្កាត់ លើកទីមួយមានវត្តមានជាផលដេលទីបនៃភេទឈ្មោលនៅក្នុងការបង្កាត់លើកទី ពីរ និងគ្រលប់ប្រញ្ញាសមកវិញ។
reciprocal translocation A chromosome mutation in which non-homologous chromosomes exchange parts.	ចំលាស់ប្តូរគ្នានៅទីកន្លែងផ្សេងៗ មួយតាស្បូនក្រូម៉ូសូមដែលក្រូម៉ូសូមមិន អូម៉ូឡូកផ្លាស់ប្តូរគ្នានូវផ្នែកទាំងឡាយរបស់វា។
recombinant DNA DNA that has been constructed by inserting new pieces of DNA into the DNA of another organism, such as a bacterium.	ADN បន្សុំឡើងវិញ ADN ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការបញ្ចូល អង្គក់ADN ថ្មីទៅក្នុងADNរបស់ការវាស់ផ្សេងទៀត ដូចជាចំពោះបាក់តេរី ជាដើម។
recombinant DNA technology See genetic engineering.	បច្ចេកវិទ្យា ADN បន្សុំឡើងវិញ សូមមើលពាក្យ វិស្វកម្មសេនេទិច។
recombinant gamete A gamete containing a new combination of genes produced by crossing over during meiosis.	ការបំបែកបន្សុំថ្មី ការបំបែកមានបន្សុំថ្មីនៃសែនដែលបានផលិតដោយបាតុភូត បណ្តូរខ្វែងក្នុងពេលមេយូស។
recombination The process that leads to the formation of new gene combinations on chromosomes. It can occur by independent assortment of genes on different chromosomes or by crossing over of genes on the same chromosome during meiosis.	បន្សុំថ្មី ដំណើរដែលនាំទៅដល់ការបង្កើតបន្សុំសែនថ្មីនៅលើក្រូម៉ូសូម។ វាអាចកើតឡើងដោយការផ្តាច់ចេញដោយឯករាជ្យ នៃសែននៅលើក្រូម៉ូសូម ខុសគ្នា ឬដោយពណ្តូរខ្វែងនៃសែននៅលើក្រូម៉ូសូមដូចគ្នាក្នុងពេលមេយូស។
recombination nodule A cluster of enzymes in a synaptonemal complex, which are believed to act in concert to bring matching segments of homologous chromosomes together.	កំណត់បន្សុំថ្មី ក្រុមអង្គស៊ីមនៅក្នុងកុំផ្លិចស៊ីណាប៊ីដែលគេជឿថា វាធ្វើ សកម្មភាពរួមដើម្បីផ្គូផ្គងបំណែកក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកជាមួយគ្នា។
Recommended Dietary Allowances (RDA) U.S. dietary guidelines for a, healthy person that focus on the amounts of foods desired from six classes of nutrients.	ដំបូន្មានពិគំរូការណែនាំ ការណែនាំពីរបបអាហារនៅ សហរដ្ឋអាមេរិក សំរាប់អ្នកមានសុខភាពល្អ ដែលយកចិត្តទុកដាក់លើតម្រូវការបរិមាណអាហារ ពី អាហារទាំង៦ក្រុម។
recon A term to describe the smallest genetic units between which recombination can occur.	រីខន ពាក្យសំរាប់ពិណ្ឌនាពីឯកតាសេនេទិចតូចៗជាងគេដែលការបន្សុំថ្មី អាចកើតឡើងនៅចន្លោះឯកតាទាំងនោះ។
recrudescence The renewal of growth.	ការលូតលាស់សារជាថ្មី
rect- prefix denoting straight.	រិច (បុព្វបទ) មានន័យថា ត្រង់។
rectal gland A gland that opens into the rectum in many vertebrate animals, that may produce pheromones.	ក្រពេញដូចពោះឆ្នៀន ក្រពេញដែលចំហទៅកាន់ចុងពោះរៀនរបស់សត្វ ផ្តឹងកងជាច្រើន ដែលអាចផលិតផេរ៉ូម៉ូន។
rectrix (<i>pl.</i> retrices) tail feather.	រោមកន្ទុយ (បក្សី)
rectum The end of the large intestine.	ដូចពោះឆ្នៀន ផ្នែកខាងចុងនៃពោះរៀនធំ។
rectus A straight muscle, such as either of the two muscles that serve, together with the more anterior pair of oblique muscles, to move the eyeball. They are situated behind the eyeball in a posterior position.	សាច់ដុំត្រង់ ជាសាច់ដុំត្រង់ មានដូចជាសាច់ដុំ (មួយណាក៏ដោយក្នុង ចំណោមសាច់ដុំទាំងពីរ)ដែលមាននាទី(ធ្វើការរួមគ្នាជាមួយសាច់ដុំបញ្ជិតមួយ គូនៅខាងមុខ) ធ្វើអោយគ្រាប់ភ្នែកមានចលនា។ វាស្ថិតនៅពីក្រោយគ្រាប់ ភ្នែក គឺស្ថិតនៅផ្នែកខាងក្រោយ។
recurved (of plant structures) Bent backwards.	ខ្នងកោង (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) បត់ទៅ ក្រោយ។
red blood cells See erythrocyte.	គោលិកាឈាមក្រហម សូមមើលពាក្យ erythrocyte។
red muscle fibre A constituent of skeletal muscle	សរសៃសាច់ដុំក្រហម សមាធាតុរបស់សាច់ដុំគ្រោង ដោយមានតំណប

having a slow twitch response, which is concerned with sustained activity .The red coloration is due to the presence of myoglobin.	កត្តាក្រហម ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងការរក្សាសកម្មភាព។ ពណ៌ក្រហមដោយសារវត្តមានរបស់មីយ៉ូក្លូប៊ីន។
red nucleus A nerve centre in the midbrain of mammals which plays an important part in the control of movement and posture.	ខ្នែកឃ្មុំក្រហម មជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទនៅក្នុងខួរ កណ្តាលរបស់ចន្លឹកសត្វ ដែលមានតួនាទីសំខាន់ មួយផ្នែកនៅក្នុងការត្រួតពិនិត្យចលនា និងឥរិយាបថ។
red tide A bloom of dinoflagellates which turns the sea red. When the toxins produced by them, are concentrated by shell-fish which feed upon them, they can be fatal to humans.	ជំនោរក្រហម ការលូតលាស់យ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់របស់ឌីណូផ្លាវែល ដែលធ្វើអោយសមុទ្រ ប្រែទៅជាពណ៌ក្រហម។ នៅពេលដែលជាតិពុល ដែលវាផលិត ត្រូវបានស៊ីដោយសត្វពូកមានសម្បក(ពពួកសប្បីសត្វក្នុង សមុទ្រ) នោះវាអាចង្កាច់ថ្នាក់ដល់ជីវិតចំពោះមនុស្ស។
redgreen color blindness The inability to distinguish red from green due to lack of colour absorbing pigments in the cone cells of the retina. Caused by a recessive gene defect on the X chromosome.	ជំងឺចំណែកពណ៌(ដាវង់តូនីស) គ្មានលទ្ធភាពបែងចែកពណ៌ក្រហមពីពណ៌ បៃតង ដោយសារកង្វះនៃពណ៌ស្រូបជាតិពណ៌នៅក្នុងកោសិកាកោនរបស់ អេទីន។ វាបណ្តាលមកពីសែនអន់ស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូម X។
redia A larval stage of liver fluke which develops from the sporocyst larva. It possesses a mouth, suctional pharynx and simple gut, and gives rise to secondary rediae or to cercaria larvae.	រីឡា ដំណាក់កូនញាស់របស់ខួរថ្លើម ដែលវិវត្តចេញពីកូនញាស់ស្បៀរស៊ីស។ វាមានមាត់ ដើមកសម្រាប់បិត និងពោះរៀនងាយ និងដែលវិវត្តទៅ ជាវីដៀទីពីរ ឬកូនញាស់ខាខាជៀ។
redirected aggression A behavior in which the aggression of an animal is directed away from an opponent and to some other animal or object.	ការគំរាមបង្វែរទិស អាកប្បកិរិយាដែលការគំរាមរបស់សត្វ គឺដើរចេញ ឬងាកចេញពីគូប្រឆាំងរបស់វា និងងាកចេញពីសត្វមួយឬពីវត្ថុមួយចំនួនផ្សេង ទៀត។
redox potential A measurement of how much an electron carrier will act as a reducing or oxidizing agent. Redox potential is measured in volts; the more negative the value, the better the carrier will act as a reducing agent.	ប៉ូតង់ស្យែលអុកស៊ីដង់ រង្វាស់ពីបរិមាណរបស់អ្នកដឹកនាំអេឡិចត្រុង ដែល នឹងមានប្រតិកម្ម ក្នុងទម្រង់ជាភ្នាក់ងារអុកស៊ីដង់ ឬអុកស៊ីតកម្ម។ ប៉ូតង់ស្យែល អុកស៊ីដង់ត្រូវបានវាស់ជាវ៉ុល កាលណាតម្លៃអវិជ្ជមានកាន់តែធំ នោះអ្នក ដឹកនាំកាន់តែមាននាទីជាភ្នាក់ងារអុកស៊ីដង់។
redox reaction Reaction that involves both oxidation and reduction.	ប្រតិកម្មអុកស៊ីដង់ ប្រតិកម្មដែលទាក់ទងទៅនឹងអុកស៊ីតកម្ម និងអុកស៊ីតកម្ម។
reducing agent Any substance that is capable of removing oxygen from a molecule or of adding hydrogen, i.e. of contributing electrons to a process.	ភ្នាក់ងារអុកស៊ីដង់ សារធាតុទាំងឡាយដែលអាចចាប់យកអុកស៊ីសែនពី ម៉ូលេគុលមួយ ឬអាចបន្ថែមអ៊ីដ្រូសែន ដូចជាការបោះអេឡិចត្រុងទៅអោយ ដំណើរការអ្វីមួយ។
reducing atmosphere An atmosphere that does not contain molecular oxygen (O ₂).	បរិយាកាសអុកស៊ីដង់ បរិយាកាសដែលគ្មានម៉ូលេគុលអុកស៊ីសែន។
reducing power The capability of compounds such as NADH and NADPH of donating hydrogen and electrons in reduction reactions in cells.	ថាមពលអុកស៊ីដង់ សមត្ថភាពរបស់សមាសធាតុ ដូចជាNADH និងNADPH ក្នុងការបោះអ៊ីដ្រូសែន និងអេឡិចត្រុងក្នុងប្រតិកម្មអុកស៊ីដង់នៅក្នុងកោសិកា។
reducing sugars Sugars that have a free carbonyl group that can be oxidized. They are thus reducing agents. eg. glucose, fructose.	ស្ករអុកស៊ីដង់ ស្ករដែលមានក្រុមកាបូនីលសេរីដែលអាចទទួលរងអុកស៊ីត កម្មបាន។ ដូច្នោះវាជាភ្នាក់ងារអុកស៊ីដង់។ ឧ, គ្លុយកូស, ហ្វ្រុកតូស។
reductase An enzyme that catalyses the reduction of a compound.	អង្គបតាស អង្គបតាសដែលជម្រុញដំណើរអុកស៊ីដង់របស់សមាសធាតុមួយ។
reduction Gain of electrons in a chemical reaction. e.g. When heated with carbon (coke), the iron Fe ³⁺ in the iron ore hematite (Fe ₂ O ₃) gains electrons and is <i>reduced</i> to metallic iron, Fe ⁰ .	អុកស៊ីដង់ ការចំណេញអេឡិចត្រុងក្នុងប្រតិកម្មគីមី។ ឧ. នៅពេលដុតកំដៅ ជាមួយកាបូន ដែកFe ³⁺ ក្នុងដែកអេម៉ាទីត(Fe ₂ O ₃)ចំណេញអេឡិចត្រុង និង ត្រូវបានរងអុកស៊ីដង់ដែកលោហៈ គឺ Fe ⁰ ។
reduction division A type of cell division in which daughter cells get only half the chromosomes from the parent cell. A synonym for meiosis I.	ចំណែកមេឡូស ប្រភេទចំណែកកោសិកា ដែលកោសិកាកូនទទួលបាន ក្រូម៉ូសូមតែពាក់កណ្តាលនៃក្រូម៉ូសូមរបស់កោសិកាមេ។ សទិសនីយនឹង ពាក្យ មេឡូស។
reductionism The approach of studying simpler components in order to understand the functions of complex systems.	ឧស្សនៈសាមញ្ញ ការសិក្សាពីសមាសធាតុងាយៗជាង ដើម្បីអោយយល់ ពីមុខងារនៃប្រព័ន្ធដ៏សំបូររបស់វា។
redundant character Taxonomic characters so closely associated with other characters already	លក្ខណៈលំដាប់ លក្ខណៈចំណែកថ្នាក់ ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា យ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងលក្ខណៈមួយទៀតដែលគេបានប្រើរួច ដូច្នោះធ្វើអោយវាត្រូវ

used that they are of no use in subsequent analysis.	បានគេលែងប្រើនៅក្នុងការវិភាគបន្តបន្ទាប់ទៀត។
redundant genes Gene sequences present in more than one copy per haploid genome (e.g., ribosomal genes).	សែនមានចំនួនច្រើន តំណលំដាប់សែនដែលមានច្រើនជាងមួយ ក្នុងសេណូមអាហ្វីតូមួយ (ឧទាហរណ៍ សែននីបូសូម)។
redwood See sequoia.	រេតូត (ជាឈ្មោះរបស់ឈើម៉្យាង) សូមមើលពាក្យ sequoia។
reflex (reflex arc) An automatic response to a stimulus as a result of nerve connections between receptor and effector organs via interneurons so that the brain is not involved.	រឿងប (ឬរឿងប) តំណបស្វ័យប្រវត្តិទៅនឹងរំញោចដែលជាលទ្ធផលនៃជំនាប់កោសិកាប្រសាទរវាងសរីរាង្គចូល និងសរីរាង្គចលករ តាមរយៈណឺរ៉ូនចន្លោះ ដូច្នេះខួរក្បាលមិនបានចូលរួមទេ។
refractory period The period of inexcitability, that normally lasts about three milliseconds, during which the axon recovers after it has transmitted an impulse. During the refractory period it is impossible for the axon to transmit another impulse, because the membrane is being repolarized by ionic movements.	រយៈពេលសម្រាក រយៈពេលគ្មានរំញោច ដែលជាធម្មតាមានរយៈពេលប្រហែលជាបីមីលីវិនាទី ដែលនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ អាក់ស្នូនវិលមករកសភាពដើមវិញ បន្ទាប់ពីវាបានបញ្ជូនចរន្តរួច។ ក្នុងអំឡុងពេលសម្រាកនេះ អាក់ស្នូនមិនអាចបញ្ជូនចរន្តបានទៀតទេ ពីព្រោះភ្នាសកំពុងតែធ្វើប៉ូលកម្មឡើងវិញដោយចលនាអ៊ីយ៉ុង។
refugium Isolated area of habitat fragmented from a formerly more extensive biome.	ជំរកភ្លៀសខ្លួន តំបន់រស់នៅដាច់ពីគេ ដែលបែងចែកពីតំបន់ជីវៈពិមុនដ៏ទូលំទូលាយ។
regeneration The replacement of tissues (for example, the growth of hair or nails) or repair of tissues or organs lost through damage.	ការដុះឡើងវិញ ការជំនួសជាលិកាឡើងវិញ (ឧ. ការលូតលាស់របស់សក់ ឬក្រចក) ឬការជួសជុលជាលិកា ឬសរីរាង្គដែលបានបាត់បង់ដោយការខូច។
regular (of plant structures) Exhibiting radial symmetry.	ស្មើ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) បង្ហាញពីទម្រង់រាងកាំ។
regulating factor A chemical secretion of the hypothalamus, associated with blood sugar levels, that controls the secretion of hormones. The secretion and inhibition of hormones involve negative feedback systems (See feedback mechanism).	កត្តាតម្រួល ការបញ្ចេញសារធាតុគីមីចេញពីអ៊ីប៉ូតាលាម្យូស (ទាក់ទងជាមួយកម្រិតស្ករក្នុងឈាម) ដែលត្រួតពិនិត្យការបញ្ចេញរបស់អ៊ីម៉ូន។ ការបញ្ចេញ និងការបង្កាក់អ៊ីម៉ូន គឺទាក់ទងជាមួយនឹងប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យបញ្ជ្រាស់អវិជ្ជមាន (សូមមើលពាក្យ វិធីត្រួតពិនិត្យបញ្ជ្រាស់)។
regulation 1. (in embryology) The process of determining normal development, even in cases of damage, where a properly formed embryo may result even after the loss of a large part. 2. The limitation of a population over a period of time by natural factors such as density dependent factors.	អេកូលូស៊ី 1. (ក្នុងអំប្រើយ៉ុងវិទ្យា) ដំណើរការកំណត់អំពីការលូតលាស់ធម្មតា (ទោះបីជាមានការខូចខាតក៏ដោយ) ដែលអំប្រើយ៉ុងដែលបានលូតលាស់បានត្រឹមត្រូវក៏ដោយ ក៏អាចមានការបាត់បង់មួយផ្នែកធំណាមួយដែរ។ 2. ភាពមានកម្រិតរបស់បុព្វយុទ្ធស្សៀងមួយក្នុងរយៈពេលមួយ ដោយកត្តាធម្មជាតិ ដូចជាកត្តាដង់ស៊ីតេ។
regulator gene See operon model.	សែនតម្រួល សូមមើលពាក្យ គំរូអូប៊េរ៉ុង។
regulator proteins Proteins that influence the activities that occur in an organism for example, enzymes and some hormones.	ប្រូតេអ៊ីនតម្រួល ប្រូតេអ៊ីនដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើសកម្មភាព ដែលកើតមាននៅក្នុងសារពាង្គកាយ។ ឧ. អង់ស៊ីម និងអ៊ីម៉ូនមួយចំនួន។
regulatory site A DNA sequence that is involved in the control of expression of other genes, usually involving an interaction with another molecule. (See operon).	តំបន់តម្រួល តំណលំដាប់ADN ដែលចូលរួមក្នុងការត្រួតពិនិត្យនៃការសំដែងចេញរបស់សែនដទៃទៀត ដែលជាធម្មតាមានអន្តរអំពើជាមួយម៉ូលេគុលមួយទៀត (សូមមើលពាក្យ អូប៊េរ៉ុង)។
reinforcement A reward used in learning situations.	ការផ្តល់រង្វាន់ រង្វាន់ដែលផ្តល់អោយក្នុងអំឡុងពេលសិក្សា។
Reissner's membrane A membrane situated in the cochlea of the inner ear, that separates the middle canal from the vestibular canal, named after the German physiologist E. Reissner.	ភ្នាសសេស្ន័រ ភ្នាសដែលស្ថិតនៅក្នុងតំបន់រាងគូថខ្យងរបស់ត្រចៀកក្នុងដែលខណ្ឌចែកនូវកណ្តាល ពីរន្ទខាងក្រៅ។ ឈ្មោះនេះត្រូវបានគេដាក់ ដើម្បីជាការផ្តល់កិតិយសដល់អ្នកសរិះវិទ្យាជនជាតិអាល្លឺម៉ង់ គឺ E. Reissner។
relationship The evolutionary connection between organisms in terms of distance from a common ancestor.	សាច់ញាតិ ទំនាក់ទំនងវិវត្តន៍រវាងការរស់ និងការរស់ ដោយគិតចំងាយពីបុព្វបុរស។
relative atomic weight Average mass of a sample of atoms of an element, as compared with an accepted standard. The original standard was the lightest atom, hydrogen, assigned an arbitrary atomic mass of 1.000. The reference was changed recently to the most common type of carbon atom, which was	ម៉ាស់អាតូមរៀប ម៉ាស់មធ្យមនៃគំរូអាតូម នៃធាតុមួយប្រៀបធៀបទៅនឹងស្តង់ដារមួយដែលគេទទួលស្គាល់។ ស្តង់ដារដើមជាអាតូមស្រាលបំផុត គឺអ៊ីដ្រូសែន ដែលម៉ាស់អាតូមត្រូវបានសន្មតថាស្មើនឹងមួយ។ ការសំអាងនេះត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរថ្មីៗនេះ គឺយកអាតូមកាបូនជាត្រូវយ៉ាងរួមបំផុត ដោយមាន

assigned a mass of exactly 12 amu. (The term atomic mass is used interchangeably and is actually more accurate.)	ម៉ាស់ត្រឹមត្រូវគឺ 12amu (ពាក្យម៉ាស់អាតូមត្រូវបានប្រើដោយអាចប្តូរគ្នាបាន និងមានភាពត្រឹមត្រូវជាង)។
relative growth The growth of a structure in relation to the growth of another structure. eg., skull size in developing humans has a smaller relative growth than long bones.	ការលូតលាស់ធៀប ការលូតលាស់របស់ទម្រង់មួយ ដោយប្រៀបធៀបជាមួយការលូតលាស់របស់ទម្រង់មួយទៀត។ ឧទាហរណ៍ ទំហំលាងក្បាលរបស់មនុស្សមានការវិវត្តន៍ មានការលូតលាស់តិចជាង ចើធៀបជាមួយឆ្អឹងវែង។
relative molecular weight See molecular weight.	ម៉ាស់ម៉ូលេគុលធៀប សូមមើលពាក្យ ទម្ងន់ម៉ូលេគុល។
release factors A group of cytoplasmic proteins that bind to a stop codon on a molecule of mRNA and interrupt translation by hydrolyzing the bond between the final amino acid in a polypeptide and its transfer RNA.	កត្តាបញ្ឈប់ ប្រូតេអ៊ីនស៊ីតូប្លាស្ទិកមួយក្រុម ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងកូដុងស្តុបមួយលើម៉ូលេគុលARN _m និងបង្អាក់ការបកប្រែក្រុម ដោយធ្វើការផ្តាច់សម្ព័ន្ធរវាងអាស៊ីតអាមីនេនៅក្នុងប្លូលីប៊ុបទីត និងARN ដឹកនាំរបស់វា។
releaser Any stimulus that gives rise to an instinctive act. For example, the red breast feathers of a male robin (bird), causes another male to attack it.	រំញ័រធម្មនុ រំញ័រចាំបាច់ឡាយណា ដែលបង្កអោយមានសកម្មភាពសភាវគតិ។ ឧទាហរណ៍ ស្លាបទ្រូងពណ៌ក្រហមរបស់បក្សីប៊ីនណេល ធ្វើអោយសត្វល្អោលផ្សេងទៀតវាយប្រហារវា។
releasing factor Any of a group of hormones produced by the hypothalamus that stimulates the pituitary to secrete specific hormones. See inhibiting factor.	កត្តាបញ្ជូញ ក្រុមអរម៉ូនបញ្ជូញដោយអ៊ីប៉ូតាលាមុស ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងក្រុមហ្វីតូហ្វេរីស អោយបញ្ជូញអរម៉ូនយថាប្រភេទ។ សូមមើលពាក្យ កត្តាបង្អាក់។
reliable (adj) A term used to describe results that remain consistent over successive trials.	ដែលយកជាការទាន, ដែលគុណយឿន ពាក្យដែលប្រើដើម្បីពណ៌នាទម្រង់ដែលមិនមានការប្រែប្រួលនៅក្នុងការសាកល្បងជាបន្តបន្ទាប់។
relic distribution or relict distribution The much-reduced distribution of organisms resulting from an overall environmental change, such as glaciation.	នាយរេលីក របាយថយចុះយ៉ាងច្រើននៃការរស់ ដែលបណ្តាលមកពីការប្រែប្រួលរបស់បរិស្ថាន ដូចជាការកើតមានទឹកកក។
relic or relict Any organism, community or population surviving from an earlier age.	រេលីក ការរស់ សហគមន៍ ឬប្លូណូមូល ដែលមាននៅរស់សល់ពីជំនាន់មុន។
Rem See Roentgen equivalent man.	រេម មើល Roentgen equivalent man។
REM(rapid eye movement) sleep Period during sleep when dreaming occurs.	ដំណេកក្តែកមានបលនា ជារយៈពេលយល់ស្តី ដែលកើតមានក្នុងអំឡុងពេលដេក។
remige (sing. remix) Primary wing feathers of birds.	ស្លាប ស្លាបដំបូងគេនៃស្លាបរបស់បក្សី។
renal arteries Arteries bringing blood to the kidneys.	នោមនៃតម្រងនោម អាកទែដែលនាំឈាមទៅតម្រងនោម។
renal cortex The outer layer of the kidney.	ផ្នែកសម្បកតម្រងនោម ស្រទាប់ខាងក្រៅរបស់តម្រងនោម។
renal medulla The inner portion of the kidney.	ផ្នែកកណ្តាលតម្រងនោម ផ្នែកខាងក្នុងរបស់តម្រងនោម។
renal pelvis A cavity in the kidney in which urine collects.	ឆ្នោតតម្រងនោម ប្រហោងស្ថិតក្នុងតម្រងនោមដែលជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំទឹកនោម។
renal Pertaining to the kidney.	នៃតម្រងនោម
renal portal system The system of veins in fish and amphibians taking blood from the region of the tail or hind limbs directly to the kidneys.	ប្រព័ន្ធនៃតម្រងនោម ប្រព័ន្ធវ៉ែនក្នុងត្រី និងក្នុងបណ្តុកសត្វ ដែលដឹកនាំឈាមចេញពីតំបន់កន្ទុយ ឬជើងក្រោយ ឆ្ពោះទៅកាន់តម្រងនោមដោយផ្ទាល់។
renal threshold Maximum concentration of a substance that can be effectively reabsorbed by the kidneys. If the concentration exceeds this threshold, the substance will appear in the urine.	កម្រិតកំរិតនៃតម្រងនោម កំហាប់អតិបរមានៃសារធាតុដែលត្រូវបានស្រូបដោយតម្រងនោម។ បើសិនជាកំហាប់លើសពីកម្រិតនេះ សារធាតុនោះនឹងបញ្ចេញទៅក្នុងទឹកនោម។
renal vein Vein taking blood from the kidneys.	វ៉ែនតម្រងនោម វ៉ែនដែលនាំឈាមចេញពីតម្រងនោម។
renaturation The process by which a denatured protein or nucleic acid returns to its normal threedimensional structure.	ការវិលមកសភាពដើមវិញ ដំណើរដែលប្រូតេអ៊ីន ឬអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត ដែលបានបាត់បង់លក្ខណៈដើម បានត្រឡប់ទៅទម្រង់ត្រីវិមាត្រធម្មតារវិញ។

renewable resource A resource that is unlimited in supply.	ធនធានមិនចេះរីងស្ងួត ធនធានដែលផ្តល់អោយដោយគ្មានកម្រិត។
reniform Kidney-shaped.	រាងដូចតម្រងនោម
renin A protein-splitting enzyme (sometimes called a hormone) secreted into the blood by the cells lining the efferent glomerular vessels of the kidney. Renin combines with a protein from the liver to form angiotensin which in turn stimulates the cortex of the adrenal gland to release aldosterone.	រេនីន អង់ស៊ីមបំបែកប្រូតេអ៊ីន (ជូនកាលគេហៅថា អ័រម៉ូន) ត្រូវបានបញ្ចេញទៅក្នុងឈាម ដោយកោសិកាដែលពាសសរសៃក្នុងមេរុយនាំចេញរបស់តម្រងនោម។ រេនីនភ្ជាប់ជាមួយប្រូតេអ៊ីនដែលបានមកពីថ្លើម បង្កើតបានជាអង់ស្យូតង់ស៊ីន ដែលភ្ជោចសម្បកក្រពេញលើតម្រងនោម អោយបញ្ចេញអាល់ដូស្តេរ៉ូន។
rennin (chymase) An enzyme secreted by the gastric glands of the stomach wall, that coagulates milk protein to form an insoluble solid which is more easily digested. This is important for young mammals.	រេនីន (ស៊ីម៉ាស) អង់ស៊ីមបញ្ចេញដោយក្រពេញរស់ក្រពះនៃភ្នាសក្រពះ ដែលធ្វើអោយប្រូតេអ៊ីនទឹកដោះកកដើម្បីបង្កើតជាសារធាតុរឹងមិនរលាយ ដែលងាយរលាយជាង។ វាមានសារៈសំខាន់ចំពោះថនិកសត្វនៅក្មេង។
repetitive DNA Sequences of DNA that occur in many copies in a genome; some sequences of repetitive DNA can occur in a million copies per nucleus	ADN ដដែលៗ តំណលំដាប់ ADN ដែលមានចំនួនយ៉ាងច្រើននៅក្នុងសេណូមមួយ។ តំណលំដាប់ ADN ដដែលៗខ្លះអាចមានរហូតដល់មួយលានក្នុងណ្វៃយ៉ូមួយ។
replacing bone See cartilage bone.	ឆ្អឹងជំនួស សូមមើលពាក្យ ឆ្អឹងខ្ចី។
replica plating A method of transferring colonies from a master plate of solidified medium to test plates, whilst still maintaining the same spatial arrangement of the colonies so that comparison can then easily be made between characteristics of the colonies on the 'replica' plates and those of the colonies on the original master plate.	ការបង្ហូរចម្លោះ វិធីផ្ទេរកូឡូនីពីបានមេនៃមជ្ឈដ្ឋានរឹង ដាក់ចូលទៅក្នុងបានសម្រាប់ធ្វើតេស្ត ដោយនៅតែរក្សាបាននូវលំហររាងកូឡូនីនីមួយៗបែបនេះ ធ្វើអោយគេអាចធ្វើការប្រៀបធៀបបាន រវាងលក្ខណៈរបស់កូឡូនីដែលស្ថិតនៅលើបានចម្លោះ ជាមួយកូឡូនីដែលស្ថិតនៅលើបានដំបូង (បានមេ)។
replicase or RNA synthetase An RNA-dependent RNA polymerase enzyme produced by some RNA viruses for replication of the RNA genome.	រឺធីកាស ឬ ARN សំលឹងតេតាស អង់ស៊ីម ARN ប៉ូលីមែរ៉ាស ដែលបង្កើតដោយវីរុស ARN មួយចំនួន សម្រាប់ការស្វ័យជំឡើងទ្វេសេណូម ARN។
replicating form (RF) Doublestranded nucleic acid molecules present as an intermediate during the reproduction of certain viruses.	ទម្រង់ស្វ័យជំឡើងទ្វេ ម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតច្រវាក់ទ្វេ ដែលដើរតួជាធាតុកណ្តាលក្នុងអំឡុងពេលបន្តពូជរបស់វីរុសមួយចំនួន។
replication A process in which a strand of DNA is copied exactly. See appendix 2.	ស្វ័យជំឡើងទ្វេ ដំណើរដែលច្រវាក់ម្ខាងរបស់ ADN ត្រូវបានចំលងដូចគ្នាបេះចិត។
replication bubble A region of DNA that has been separated into single strands between opposing replication forks.	ក្តុលស្វ័យជំឡើងទ្វេ តំបន់ ADN ដែលត្រូវបានផ្តាច់ពីគ្នាទៅជាច្រវាក់ទោល នៅរវាងជំពាមស្វ័យជំឡើងទ្វេឈម។
replication fork The region where a DNA double strand is split into separate strands, creating a forklike appearance; once replication begins at a replication origin, two replication forks proceed along the double helix in opposite directions from one another.	ជំពាមស្វ័យជំឡើងទ្វេ តំបន់ដែលជាកន្លែងច្រវាក់ទ្វេ ADN ញែកចេញពីគ្នា ដែលបង្កើតបានជាសណ្ឋានដូចសម ឬជំពាម។ នៅពេលស្វ័យជំឡើងទ្វេចាប់ផ្តើម នៅគ្រង់ប្រភពស្វ័យជំឡើងទ្វេ ជំពាមស្វ័យជំឡើងទ្វេពីរប្រព្រឹត្តទៅតាមបណ្តោយច្រវាក់ទ្វេរាងស្បើរក្នុងទិសដៅផ្ទុយគ្នា។
replication origin The point of initiation of DNA synthesis along the double helix; two replication forks form at the replication origin and move in opposite directions from one another during DNA synthesis.	ប្រភពស្វ័យជំឡើងទ្វេ ចំនុចចាប់ផ្តើមការសំយោគ ADN តាមបណ្តោយច្រវាក់ទ្វេរាងស្បើរ។ ជំពាមស្វ័យជំឡើងទ្វេពីរកើតឡើងនៅគ្រង់ប្រភពស្វ័យជំឡើងទ្វេ ហើយធ្វើចលនាតាមទិសផ្ទុយគ្នាក្នុងកំឡុងពេលការសំយោគ ADN។
replicon A block of DNA between two adjacent replication origins that is necessary for replication.	តំបន់ចន្លោះប្រភពស្វ័យជំឡើងទ្វេ តំបន់ ADN នៅចន្លោះប្រភពស្វ័យជំឡើងទ្វេជាប់គ្នាពីរដែលចាំបាច់សម្រាប់ការស្វ័យជំឡើងទ្វេ។
replisome The term used to describe the complex of proteins, including DNA polymerase I, that assembles at the bacterial replication fork to synthesize DNA.	រេឡីសូម ពាក្យប្រើដើម្បីពិពណ៌នាពីកម្រិតប្រូតេអ៊ីន រួមមាន ADN ប៉ូលីមែរ៉ាស ដែលផ្គុំគ្នានៅគ្រង់ជំពាមស្វ័យជំឡើងទ្វេ ប្រើដើម្បីសំយោគ ADN។
replum The central part that remains after the valves of a fruit have been shed. See placenta.	សន្ទះខណ្ឌតាមចន្លោះគ្រាប់ ផ្នែកកណ្តាល ដែលស្ថិតនៅបន្ទាប់ពីសម្បកផ្លែបានបែកជ្រុះអស់។ សូមមើលពាក្យ កំពកភ្ជាប់អូរ។

reporter gene A test gene with a coding region whose phenotype can be easily detected used to analyse gene regulation.	សែនព័ត៌មាន សែនព័ត៌មានដោយមានតំបន់ចម្លង ដែលផលិតប្រូតេអ៊ីនដែលអាចត្រូវបានគេកំណត់បានយ៉ាងងាយ ដោយគេប្រើសម្រាប់ការវិភាគពីតម្រូវសែន។
repression Regulation of gene expression involving the turning off of genes by the presence of a compound.	ការទប់ តម្រូវការសំដែងនៃសែនដែលរួមចំណែកក្នុងការបញ្ឈប់សែនដោយវត្ថុមាននៃសមាសធាតុមួយ។
repressor A protein that binds to a regulatory sequence next to a gene and blocks transcription of the gene.	អ្នកទប់ ប្រូតេអ៊ីនដែលភ្ជាប់ទៅនឹងតំបន់ជាប់តម្រូវនៅជាប់នឹងសែនមួយ និងរារាំងការចំលងក្រុមនៃសែននោះ។
reproduction A process by which organisms produce offspring that are similar to themselves. See sexual reproduction, asexual reproduction.	ការបន្តពូជ ដំណើរដែលការរស់បង្កើតកូន ដែលស្រដៀងគ្នាទៅនឹងមេបា។ សូមមើលពាក្យ ការបន្តពូជដោយភេទ និងការបន្តពូជដោយឥតភេទ។
reproductive barriers Various mechanisms that prevent reproduction between individuals. usually from different species.	ឃាំងបន្តពូជ ចលនការនានាដែលរារាំងមិនអោយមានការបន្តពូជរវាងឯកត្តៈទាំងឡាយដែលភាគច្រើនមកពីប្រភេទផ្សេងគ្នា។
reproductive capacity The theoretical maximum rate of reproduction, also called biotic potential.	សមត្ថភាពបន្តពូជ អត្រាបន្តពូជខ្ពស់បំផុត ឬប៉ូតង់ស្យែលជីវិត។
reproductive isolation A barrier to interbreeding caused by varied breeding times or geographical factors.	ឃាំងបន្តពូជ របាំងដែលធ្វើមិនអោយមានការបង្កាត់គ្នាទៅវិញទៅមកបាន ដែលបណ្តាលមកពីពេលវេលាបន្តពូជខុសគ្នាឬមកពីកត្តាភូមិសាស្ត្រ។
reproductive potential The population size reached as a result of the maximum possible growth rate, under ideal environmental conditions, in the absence of predators and competition for food and space. Under these circumstances there is no environmental resistance. See fecundity .	ម៉ូតង់ស្យែលបន្តពូជ ទំហំប៉ូពុយឡាស្យុងឈានដល់ចំណុចកំពូល ដោយសារអត្រាលូតលាស់ឈានដល់កម្រិតអតិបរមា ស្ថិតក្នុងលក្ខខណ្ឌបរិស្ថានសមស្រប គ្មានសត្វរំពា និងគ្មានការប្រជែងគ្នាដើម្បីអាហារ និងទីកន្លែងទេ។ ស្ថិតក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ គឺគ្មានភាពធន់ទៅនឹងបរិស្ថានទេ។ សូមមើលពាក្យ ការមានកូនច្រើន ឬការទទួលបានផលច្រើន។
reptile Any member of the vertebrate class Reptilia, including turtles and tortoises (Chelonia), lizards and snakes (Squamata), crocodiles (Crocodylia), the extinct dinosaurs (Ornithischia, Saurischia), pterodactyls (pterosauria), plesiosaurs (plesiosauria), and the ancestors of mammals, the Therapsida. All reptiles are egg-laying and present-day forms are poikilotherms, though some dinosaurs may have been homoiotherms.	ឧទ្ទសត្វ សត្វឆ្អឹងកងស្ថិតក្នុងថ្នាក់របេធីលៀ រួមមានអណ្តើកសមុទ្រ និងអណ្តើក(Chelonia) ពពួកដឹងចក់ ពស់(Squamata) ក្រពើ(Crocodylia) ជាយណ្ឌីសរដែលវិនាសផុតពូជ(Ornithischia, Saurischia) ផ្លែដាក់ទីល(pterosauria) ផ្លែស៊ីអូស័រ (plesiosauria) និងបុព្វរបស់ថេរ៉ាបស៊ីដា Therapsida។ គ្រប់ឧទ្ទសត្វទាំងអស់ គឺពងចេញមកក្រៅ ហើយទម្រង់បច្ចុប្បន្នគឺជាសត្វអថេរកំដៅ បើទោះបីជាមានសត្វជាយណ្ឌីសរមួយចំនួនអាចជាសត្វថេរកំដៅក៏ដោយ។
repulsion An arrangement in a double heterozygote where a wild type allele of one gene is adjacent to a mutant allele of another gene on the same homologous chromosome.	វិវាងសិទ្ធិ ការតម្រៀបនៅក្នុងអេតេរ៉ូស៊ីតេតេទេ ដែលអាឡែលពូជព្រៃរបស់សែនមួយ គឺស្ថិតនៅជាប់ អាឡែលមុយតង់របស់សែនមួយទៀត នៅលើក្រូម៉ូសូមមួយទ្វេកតែមួយ។ ប្រៀបធៀប
research method A stepbystep procedure for investigating problems that includes analysis and experimentation.	វិធីស្រាវជ្រាវ វិធីអង្កេតបញ្ហាមួយដំណាក់កាលម្តងៗ ដែលរួមមានទាំងការធ្វើវិភាគ ទាំងការធ្វើពិសោធន៍។
reserpine An alkaloid extracted from a species of <i>Rauwolfia</i> , that is used as a sedative and as an antihypersensitive agent to reduce hypertension.	រ៉េសេប៊ីន អាល់កាឡូអ៊ីតស្រង់ចេញពីប្រភេទមួយនៃ <i>Rauwolfia</i> ដែលត្រូវបានប្រើជាថ្នាំម្សៅអារម្មណ៍ និងប្រើជាថ្នាំកាត់ងារទប់ស្កាត់ការឡើងឈាមដើម្បីកាត់បន្ថយបញ្ហាលើសឈាម។
reserves Any stored food supplies which may be used in times of food shortage.	អាហារបម្រុង អាហារស្តុក ដែលអាចយកមកប្រើនៅពេលមានកង្វះអាហារ។
reservoir A depression at the anterior end of a euglena where the flagella attach.	ទប់មាត់ កំហូងខាងមុខរបស់អ៊ីឡេណា ដែលជាកន្លែងដុះផ្លាសែល។
residual volume or reserve volume The air remaining in the lungs after respiration, with a volume of about 1200ml.	មាឌខ្យល់សល់ ខ្យល់ដែលមាននៅសល់ក្នុងសួត បន្ទាប់ពីដកដង្ហើម គឺមានមាឌប្រហែល1200 ម.ល។
residue 1. Monomer within an oligomer or polymer; the residues of an oligosaccharide are occupied by monosaccharides. 2. A substance that remains after	1. គ្រោង ម៉ូណូមែរនៅក្នុងអូលីហ្គូមែរ ឬប៉ូលីមែរ។ គ្រោងរបស់អូលីហ្គូសា-ការីតត្រូវបានបង្កឡើងដោយម៉ូណូសាការីតជាច្រើន។ 2. សារសំណល់

some process. eg. the solid remaining on filter paper after filtration.	សារធាតុដែលនៅសល់បន្ទាប់ពីដំណើរការមួយចំនួន។ ឧទាហរណ៍ ធាតុរឹងនៅសល់ជាប់នឹងតម្រង បន្ទាប់ពីការប្រោះ។
resilient (of plant structures) Springing back into position after being bent.	ត្រឡប់ទៅរដើមវិញ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) រលស់ទៅរកទីតាំងដើមវិញបន្ទាប់ពីត្រូវបានបត់។
resin 1. A thick, translucent, combustible, organic fluid usually secreted into resin ducts in pine trees and many other seed plants. 2. a polymer support used in, chromatography.	1. ជ័រឈើ អង្គធាតុរាវស្រវឹងខាប់ជ័រ និងអាចឆេះបាន ដែលជាទូទៅត្រូវបានបញ្ចេញទៅក្នុងបំពង់នាំជ័រនៅក្នុងដើមស្រល់ និងដើមឈើមានគ្រាប់ជាច្រើនផ្សេងទៀត។ 2. ជាប៉ូលីមែរដែលប្រើនៅក្នុងក្រូម៉ាតូក្រាហ្វី។
resin duct An elongate intercellular space lined with resin-secreting cells and containing resin.	បំពង់ជ័រ លំហអន្តរកោសិកាវែងៗ ដែលតំរៀបជាជួរជាមួយនឹងកោសិកាបញ្ចេញជ័រនិងផ្ទុកជ័រឈើ។
resistance Any inherited characteristic of an organism that lessens the effect of an adverse environmental factor such as a pathogen or parasite, a biocide (e.g. herbicide, insecticide, antibiotic) or a natural climatic extreme such as drought or high salinity .	ភាពធន់ លក្ខណៈត្រូវបានបញ្ជូនពីសាស្ត្រសត្វ ដែលធ្វើអោយកត្តាបរិស្ថានដែលមានឥទ្ធិពលអាក្រក់មានការចុះខ្សោយ ដូចជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ ឬបរាសិត ឬជីវយោគ (ឧ. ថ្នាំសម្លាប់ស្មៅ, ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត, អង់ទីប៊ីយូទិច) ឬអាកាសធាតុមិនអំណោយផលដោយធម្មជាតិ ដូចជាភាពរាំងស្ងួត ឬជីប្រៃខ្លាំង។
resistance factor See R factor.	សូមមើលពាក្យ កត្តា R។
resistance transfer factor (RTF) A set of genes that gives the ability to transfer R factors from cell to cell by conjugation.	កត្តាបញ្ជូនធន់ ក្រុមសែនដែលមានលទ្ធភាពបញ្ជូនកត្តា R ពីកោសិកាមួយទៅកោសិកាមួយទៀត តាមជំនាប់ប្តូរ។
resolution See resolving power.	លទ្ធភាពវែញក សូមមើលពាក្យ resolving power។
resolving power The ability of an instrument to separate and distinguish two objects.	លទ្ធភាពវែញក លទ្ធភាពរបស់ឧបករណ៍មួយក្នុងការវែញកវត្ថុពីអោយឃើញនៅដាច់ពីគ្នា។
resonance energy Energy due to delocalization of electrons.	ថាមពលរេសូណង់ ថាមពលដែលបានមកពីការពង្រាយអេឡិចត្រុង។
resorption Absorption back into an organism of any structure or secretion produced.	ស្រូបឡើងវិញ ការស្រូបទម្រង់អ្វីមួយ ឬសារធាតុបញ្ចេញដែលផលិតបានចូលទៅក្នុងការរស់វិញ។
resource 1. Any potential product of an area. 2. A food supply.	1. ធនធាន ផលិតផលសក្តានុពលរបស់តំបន់មួយ។ 2. អាហារផ្គត់ផ្គង់
respiration 1. Process of converting food energy into a form of energy usable by cells. Respiration using oxygen is the principal source of energy in the body. See anaerobic respiration, aerobic respiration. 2. The exchange of oxygen and carbon dioxide between cells and their environment. See aerial respiration, aquatic respiration.	1. ដង្ហើម ដំណើរបំប្លែងថាមពលអាហារអោយទៅជាទម្រង់ថាមពល ដែលអាចប្រើប្រាស់បានដោយកោសិកា។ ដង្ហើមដោយប្រើអុកស៊ីសែន គឺជាប្រភពថាមពលដ៏សំខាន់ក្នុងសារពាង្គកាយ។ សូមមើលពាក្យ ដង្ហើមដោយខ្យល់ និងដង្ហើមមិនដោយខ្យល់។ 2. បណ្តូរអុកស៊ីសែន និងឧស្ម័នកាបូនិច រវាងកោសិកា និងបរិស្ថានរបស់វា។ សូមមើលពាក្យ ដង្ហើមលើគោក និងដង្ហើមក្នុងទឹក។
respiratory centre The main area of automatic control of breathing in the hindbrain, located in the pons and the medulla oblongata.	មជ្ឈមណ្ឌលដង្ហើម តំបន់សំខាន់នៃការត្រួតពិនិត្យដោយស្វ័យប្រវត្តិរបស់ដង្ហើមនៅក្នុងខួរក្រោយ ដែលស្ថិតនៅក្នុងប៉ុង និងក្នុងខួរកញ្ជឹង។
respiratory cycle The sequence of events during which an animal inhales and exhales of air through the respiratory system. In humans some 500 cm ³ of air is taken in and expelled during the cycle which lasts about 5 seconds. See breathing.	វដ្តដង្ហើម លំដាប់ព្រឹត្តិការណ៍ ដែលក្នុងអំឡុងពេលនោះ សត្វបានដកខ្យល់ចូល និងដកខ្យល់ចេញតាមរយៈប្រព័ន្ធដង្ហើម។ ចំពោះមនុស្ស មានបរិមាណខ្យល់ប្រមាណ 500 ស.ម ^៣ ត្រូវបានដកចូល និងបញ្ចេញវិញក្នុងអំឡុងពេលនៃវដ្ត ដែលប្រើរយៈពេលប្រមាណ 5 វិនាទី។ សូមមើលពាក្យ ការដកដង្ហើម។
respiratory enzyme Any enzyme that catalyses oxidation reduction reactions.	អង់ស៊ីមដង្ហើម អង់ស៊ីមដែលជម្រុញប្រតិកម្មអុកស៊ីតកម្ម ដុកម្ម។
respiratory gas Any gas that takes part in the respiratory process. The term usually denotes oxygen and carbon dioxide.	ឧស្ម័នដង្ហើម ឧស្ម័នទាំងឡាយដែលចូលរួមនៅក្នុងដំណើរដង្ហើម។ ពាក្យនេះច្រើនតែសំដៅទៅលើអុកស៊ីសែន និងឧស្ម័នកាបូនិច។
respiratory index The amount of carbon dioxide produced per unit of dry weight of the organism per hour.	សន្ទស្រន៍ដង្ហើម បរិមាណឧស្ម័នកាបូនិច ដែលត្រូវបានផលិតក្នុងមួយឯកតាទម្ងន់ស្ងួតរបស់សាស្ត្រសត្វ ក្នុងរយៈពេលមួយម៉ោង។

<p>respiratory movement Any movement by an organism that aids respiration, such as the movement of air or water through lungs or gills.</p>	<p>ចលនាដង្ហើម ចលនាដែលធ្វើឡើងដោយការរស់ ដែលជួយក្នុងដំណើរដង្ហើម ដូចជាចលនារបស់ខ្យល់ ឬទឹក ឆ្លងកាត់សួត ឬស្រកី។</p>
<p>respiratory organ Any organ across the surface of which gases pass to and from the body fluids to the exterior, such as gills or lungs.</p>	<p>សរីរាង្គដង្ហើម សរីរាង្គទាំងឡាយ ដែលឧស្ម័នបានឆ្លងកាត់ផ្ទៃរបស់វា ឆ្ពោះទៅកាន់ ឬចេញពីធាតុរាវសារពាង្គកាយ ទៅខាងក្រៅវិញ មានដូចជាស្រកី ឬសួត។</p>
<p>respiratory pigment A substance present in blood that combines reversibly with oxygen and acts as a store for it. eg. haemoglobin, haemocyanin, chlorocruorin, haemerythrin.</p>	<p>ជាតិពណ៌ដង្ហើម សារធាតុមាននៅក្នុងឈាម ដែលភ្ជាប់ និងផ្តាច់អុកស៊ីសែន ដូចជាអេម៉ូក្លូប៊ីន អេម៉ូស្យានីន ក្លរូគ្រុយអូរីន និង អេមេរីថ្រីន។</p>
<p>respiratory quotient (RQ) The ratio of the volume of CO₂ produced to the volume of O₂ taken up in a given period of time. RQ values can indicate what type of food is being oxidized. eg. Carbohydrates have an RQ of 1.0, fats of 0.7 and proteins 0.9. An RQ lower than 0.7 indicates that organic acids such as malic acid are being oxidized; an RQ greater than 1.0 indicates that anaerobic respiration is occurring.</p>	<p>សមាមាត្រដង្ហើម សមាមាត្រនៃមាឌរបស់ឧស្ម័នកាបូនិចដែលបានផលិត ធៀបជាមួយនឹងមាឌរបស់អុកស៊ីសែនដែលស្រូបចូល នៅក្នុងរយៈពេលមួយ។ តម្លៃសមាមាត្រដង្ហើមអាចបង្ហាញបាន ថាតើអាហារប្រភេទអ្វីដែលកំពុងត្រូវបានធ្វើអុកស៊ីតកម្ម។ ឧទាហរណ៍ កាបូអ៊ីដ្រាតមានសមាមាត្រដង្ហើម1,0 ខ្លួនមានសមាមាត្រដង្ហើម0,7 និងប្រូតេអ៊ីនមាន សមាមាត្រដង្ហើម 0,9។ សមាមាត្រដង្ហើមដែលមានកម្រិតទាបជាង0,7 បង្ហាញថា អាស៊ីតសរីរាង្គ ដូចជា អាស៊ីតម៉ាលិចកំពុងត្រូវបានធ្វើអុកស៊ីតកម្ម។ ចំណែកឯសមាមាត្រដង្ហើមដែលមានកម្រិតខ្ពស់ជាង1,0 បង្ហាញថា កំពុងតែមានដំណើរដង្ហើមគ្មានខ្យល់កើតឡើង។</p>
<p>respiratory surface A special area developed for gaseous exchange in larger organisms. Eg. external gills, internal gills, lungs, and insect tracheae.</p>	<p>ផ្ទៃដង្ហើម តំបន់ពិសេស ដែលបង្កើតឡើងសម្រាប់ប្តូរឧស្ម័ន ចំពោះការរស់រវើក។ ឧទាហរណ៍ ស្រកីក្រៅ ស្រកីក្នុង សួត ហើយចំពោះសត្វល្អិត គឺបំពង់ខ្យល់។</p>
<p>respirometer Any apparatus used to measure the uptake of oxygen by organisms during aerobic respiration. E.g. Warburg manometer, the Cartesian Diver apparatus and the Philippon electrolytic respirometer.</p>	<p>ឧបករណ៍វាស់អុកស៊ីសែន ឧបករណ៍ប្រើសម្រាប់វាស់អុកស៊ីសែនដែលបានស្រូបចូលដោយការរស់ ក្នុងអំឡុងពេលនៃដង្ហើមដោយខ្យល់។ ឧទាហរណ៍ ឧបករណ៍វាស់ប៊ីកម៉ាណូម៉ែត ឧបករណ៍ខាតធីសៀនដោយវិ និងកីលីបសុន អេឡិចត្រូលីត វេសស្យែរ៉ូម៉ែត។</p>
<p>response The reaction of an organism to a stimulus.</p>	<p>តំណាង ប្រតិកម្មរបស់ការរស់ទៅនឹងវិញ្ញាបៈ។</p>
<p>responsive processes Those abilities to react to external and internal changes in the environment, e.g. immune response to pathogens, individual adaptation, and evolution.</p>	<p>ដំណើរឆ្លើយតប លទ្ធភាពឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលនៃបរិស្ថានខាងក្នុង និងខាងក្រៅ។ ឧទាហរណ៍ តំណបភាពសុំទៅនឹងភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ បន្ទុករបស់ឯកត្តៈ និងការវិវត្តន៍។</p>
<p>resting cell Any cell that is not undergoing active division (mitosis).</p>	<p>កោសិកាសម្រាក កោសិកាទាំងឡាយណាដែលមិនដំណើរការធ្វើចំណែកសកម្ម(មីតូស)។</p>
<p>resting egg Any invertebrate egg that undergoes a period of dormancy during which it is resistant to adverse conditions.</p>	<p>ស៊ីតសម្រាក ស៊ីតរបស់សត្វឥតឆ្អឹងកង ស្ថិតនៅក្នុងរយៈពេលសម្ងំ ដែលក្នុងអំឡុងពេលនេះ វាធន់ទៅនឹងលក្ខខណ្ឌមិនអនុគ្រោះផ្សេងៗ។</p>
<p>resting potential The electrical potential present between the inside and outside of a nerve or muscle fibre when in a resting state. Compare action potential.</p>	<p>ប៉ូតង់ស្យែលអកម្ម ប៉ូតង់ស្យែលអគ្គិសនី ដែលមាននៅខាងក្នុង និងខាងក្រៅសរសៃប្រសាទ ឬ សរសៃសាច់ដុំ នៅពេលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពសម្រាក។ ប្រៀបធៀប ប៉ូតង់ស្យែលសកម្ម។</p>
<p>restriction analysis The analysis of DNA molecules by using restriction enzymes to cut the DNA into fragments which are then separated by gel electrophoresis.</p>	<p>ការវិភាគដោយប្រើអង់ស៊ីមកម្រិត ការវិភាគម៉ូលេគុលADN ដោយប្រើអង់ស៊ីមកម្រិត ដើម្បីកាត់ម៉ូលេគុលADNនោះអោយទៅជាអង្គត់ៗ ដែលបន្ទាប់មកត្រូវបានញែកចេញពីគ្នា ដោយប្រើដេលអេឡិចត្រូផេស៊ីស។</p>
<p>restriction and modification system See modification and restriction system.</p>	<p>ប្រព័ន្ធកំណែច្រែ និងកម្រិត សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធកម្រិត និងប្រព័ន្ធកំណែច្រែ។</p>
<p>restriction endonuclease Nuclease that recognizes specific nucleotide sequences in a DNA molecule, and cuts the DNA at that site. Enzymes that cut both strands of the DNA are used in the construction of recombinant DNA molecules.</p>	<p>អង់ស៊ីមនុយក្លេអូសូមកម្រិត អង់ស៊ីមនុយក្លេអូសូមដែលស្គាល់តំណលំដាប់នុយក្លេអូទីតយថាប្រភេទក្នុងម៉ូលេគុលADN រួចកាត់ADNនៅត្រង់កន្លែងនោះ។ អង់ស៊ីមដែលកាត់ប្រាក់ទាំងពីររបស់ADNត្រូវបានប្រើក្នុងការបង្កើតម៉ូលេគុលADNបន្សុំ។</p>

<p>restriction enzyme A group of enzymes capable of separating DNA at specific points along the chain.</p>	<p>អង់ស៊ីមកម្រិត អង់ស៊ីមមួយក្រុមដែលអាចកាត់ADNនៅត្រង់ចំណុចយថាប្រភេទតាមបណ្តោយច្រវាក់។</p>
<p>restriction fragment length polymorphism (RFLP) A mutation that results in a change in the pattern of restriction fragments generated when a DNA molecule is treated with a restriction enzyme. The presence of the RFLP may indicate a gene defect. Eg. some types of thalassaemia and haemophilia.</p>	<p>ពហុសណ្តានប្រវែងអង្គកម្រិត មុយតាស្យុងដែលបង្កអោយមានការផ្លាស់ប្តូរនូវគំរូរបស់អង្គកម្រិត ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅពេលដែលម៉ូលេគុលADNមួយ ត្រូវបានធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មដោយអង់ស៊ីមកម្រិត។ វត្តមានរបស់ពហុសណ្តានប្រវែងអង្គកម្រិត អាចបង្ហាញពីសែនមួយមានលក្ខណៈមិនប្រក្រតី។ ឧទាហរណ៍ ប្រភេទមួយចំនួននៃថាល់សេមៀ និងជំងឺឈាមក្រកក។</p>
<p>restrictive condition (also called non-permissive condition) Environmental conditions under which a conditional mutation (such as a temperature sensitive mutant) expresses the mutant phenotype.</p>	<p>លក្ខខណ្ឌកម្រិត លក្ខខណ្ឌបរិស្ថានដែលស្ថិតក្រោមលក្ខខណ្ឌនោះ មុយតាស្យុងលក្ខខណ្ឌ (ដូចជាមុយតង់ដែលរូសនឹងស៊ីតូណូភាព) សំដែងចេញផេណូទីបមុយតង់។</p>
<p>restrictive transduction See specialized transduction.</p>	<p>ជំនីកនរសែនកម្រិត សូមមើលពាក្យ specialized transduction។</p>
<p>resynthesis The production of a substance that has previously been broken down.</p>	<p>សំយោគឡើងវិញ ការសំយោគឡើងវិញនូវសារធាតុដែលបានបំបែកកាលពីពេលមុន។</p>
<p>retardation factor (Rf) (chromatography) The distance travelled by a component over the distance travelled by the solvent front. Rfs can be used to identify a given component.</p>	<p>កត្តាពន្លឺត (ក្រូម៉ាតូក្រាហ្វី) ចំងាយដែលធ្វើដំណើរដោយសារធាតុមួយចែកអោយចំងាយដែលធ្វើដំណើរដោយសារធាតុរំលាយ។ កត្តាពន្លឺតអាចត្រូវបានប្រើដើម្បីកំណត់រកសមាសភាគអ្វីមួយ។</p>
<p>rete mirabile "Marvelous net," a complex mass of intertwined capillaries specialized for exchange of heat and/or dissolved substances between countercurrent flowing blood.</p>	<p>បណ្តាញសរសៃម្លូរ បណ្តាញសាំញ៉ាំ "សំនាញ់ចំលែក" នៃសរសៃ ប្រទាក់បូក្តា ដែលមានមុខងារក្នុងការផ្លាស់ប្តូរកំដៅនិង/ឬសារធាតុរំលាយរវាងចរន្តឈាមហូរទៅមក។</p>
<p>reticular formation The part of the CNS that consists of small areas of grey matter separated by fine bundles of nerve fibres running in all directions.</p>	<p>ការបង្កើតបណ្តាញ ផ្នែករបស់ប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ដែលរួមមានតំបន់តូចមួយនៃសារធាតុប្រផេះ ខណ្ឌចែកដោយបាច់សរសៃប្រសាទគ្នារវាងរត់តាមគ្រប់ទិសដៅ។</p>
<p>reticulate Arranged in a network. Eg. the venation of a leaf or of an insect's wing.</p>	<p>ដៃលតម្រៀបជាបណ្តាញ ឧទាហរណ៍ ការតម្រៀបទ្រនុងស្លឹក ឬការតម្រៀបរបស់ស្លាបសត្វល្អិត។</p>
<p>reticulate evolution Evolution that is dependent on repeated intercrossing between a number of breeding lines.</p>	<p>ការវិវត្តន៍ប្រទាក់ប្រទាក់ ការវិវត្តន៍ដែលអាស្រ័យលើការបង្កាត់គ្នាទៅវិញទៅមកដដែលៗ រវាងពូជមួយចំនួន។</p>
<p>reticulate thickening The strengthening of a xylem vessel or tracheid in the form of a network of lignin deposition.</p>	<p>កំណើនកម្រាស់បណ្តាញ ការធ្វើអោយរឹងមាំរបស់សរសៃស៊ីឡែមឬត្រាកេអ៊ីត ក្នុងទម្រង់ជាបណ្តាញកំណកលីញីន។</p>
<p>reticulin fibres Collagen fibres found between cells in many vertebrate tissues which they bind together.</p>	<p>សរសៃទេតិកុយលីន សរសៃកូឡាសែន ដែលមាននៅចន្លោះរវាងកោសិកានៃជាលិកាសត្វឆ្អឹងកងជាច្រើន ដែលវាតោងស្អិតជាប់គ្នា។</p>
<p>reticuloendothelial system See mononuclear phagocyte system.</p>	<p>ប្រព័ន្ធទេតិកុយឡូអង់ដូតែល សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធជាកូស៊ីតម៉ូណូណ្យូ។</p>
<p>reticulum 1. The second compartment of the ruminant stomach. 2. A network, particularly of protoplasm.</p>	<p>ទេតិកុយឡូម 1. ថតទី២នៃក្រពះរបស់សត្វទំពាររៀង។ 2. បណ្តាញជាពិសេសរបស់ប្រូតូផ្លាស។</p>
<p>retina A thin lining inside the eyeball containing lightsensitive receptor cells called cones and rods that are connected to the optic nerve by bipolar cells.</p>	<p>ទេតិល ភ្នាសស្តើងស្ថិតនៅក្នុងគ្រាប់ភ្នែក ដែលមានកោសិកាផ្ទុយសរសៃនិងពន្លឺហៅថាកោសិកាកោននិងកោសិកាដំបង ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងសរសៃប្រសាទអុបទិចដោយកោសិកាទ្វេប៉ូល។</p>
<p>retinaculum 1. A hook-like structure on the forewings of moths that links it with the bristle-like frenulum on the hindwing. 2. The hook-like structure that retains the springing organ (furcula) in Collembola.</p>	<p>ទម្រង់ដូចដំណាក់ 1. ទម្រង់ដូចដំណាក់ ស្ថិតនៅលើស្លាបមុខរបស់មេអំពៅខ្មោច ដែលភ្ជាប់ជាមួយប្រូតូផ្លាសលុមស្ថិតនៅស្លាបក្រោយ។ 2. ទម្រង់ដូចដំណាក់ ដែលរក្សាសរីរាង្គលោតរបស់កូឡេមបូឡា។</p>
<p>retinal, retinene or retinaldehyde An aldehyde of retinol and the main carotenoid pigment found in the retina of the eye. It is usually combined with opsin to</p>	<p>ទេតិណាល ឬ ទេតិណេន ឬ ទេតិណាល់ដេអ៊ីត អាល់ដេអ៊ីតរបស់វេទីណុល និងរបស់ជាតិពណ៌កាវ៉ូតេណូអ៊ីត ស្ថិតនៅក្នុងវេទីនភ្នែក។ វាច្រើនតែភ្ជាប់ជា</p>

form rhodopsin.	មួយអុបស៊ីន បង្កើតបានជាអុបស៊ីន។
retinene See retinal.	រេតីនេន សូមមើលពាក្យ រេទីណាល។
retinol See vitamin A.	រេតីណុល សូមមើលពាក្យ វីតាមីនA។
retraction Movement toward the center of the body. See protraction.	ចលនាចូល ចលនាទៅរកចំណុចកណ្តាលនៃខ្លួន។ សូមមើលពាក្យ protraction។
retrogressive Tending towards more primitive forms in evolutionary terms, rather than more advanced forms.	វិវត្តន៍ថយក្រោយ ទំនោរទៅរកទម្រង់សម័យដើម (នៅក្នុងពាក្យអំពី ទិសវិវត្តន៍) ជាជាងទៅរកទម្រង់វិវត្តន៍ខ្ពស់ជាង។
retrovirus Viruses with RNA as genetic material that use the enzyme reverse transcriptase for replication into double stranded DNA. They get their name because the genetic information goes from RNA to DNA. e.g. HIV.	ប្រតិវិវត្តន៍ វីរុសមានARNជាសំភារៈសេនេទិច ដែលប្រើអង់ស៊ីម reverse transcriptase សំរាប់ការស្វ័យតំលើងទ្វេដោយទៅជាADNប្រាក់ក់ទ្វេ។ វាមាន ឈ្មោះរបស់វាដូចនេះដោយសារព័ត៌មានសេនេទិចបំប្លែងពីARNទៅADN។ ឧទាហរណ៍ វីរុសHIV។
retuse (of plant parts) Blunt or truncate and slightly indented.	ចុងរាបកណ្តាល (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ) ទាល ឬកំបុត ហើយមាន សភាពជិតចូលបន្តិច។
reverse mutation A genetic change occurring in a mutant individual that restores the wild type phenotype. Such events are far less common than forward mutations.	មុយតាស្យុងប្រយោជន៍ ការប្រែប្រួលសេនេទិច កើតមាននៅក្នុងឯកត្ត មុយតង់ ដែលធ្វើអោយមានឡើងវិញនូវលក្ខណៈដើមដើម ព្រឹត្តិការណ៍បែប នេះ គឺមិនសូវកើតមានដូចមុយតាស្យុងទៅមុខនោះទេ។
reverse transcriptase A type of enzyme from viruses that catalyzes the synthesis of DNA from an RNA template; in genetics, reverse transcriptase is used for making cDNA of eukaryotic genes.	ត្រង់ស្ក្រីបសាស្ត្រាស អង់ស៊ីមមួយប្រភេទរបស់វីរុសដែលកាតាលីស សំយោគADNពីពុម្ពគំរូARNមួយ។ ក្នុងសេនេទិចអង់ស៊ីមនេះត្រូវបានប្រើក្នុង ការផលិតADNcនៃសែនអ៊ីការីយ៉ូត។
reverse transcription The process of synthesizing complementary DNA from an RNA template, by the enzyme reverse transcriptase.	បង្កើនប្រយោជន៍ ដំណើរការសំយោគADNបំពេញ ពីប្រាក់ក់ពុម្ពARN ដោយអង់ស៊ីមត្រង់ស្ក្រីបសាស្ត្រាស។
reversible inhibitor Molecule that binds temporarily to an enzyme and, while bound, reduces or eliminates the activity of the enzyme.	អ្នកបង្ការក្របខ័ណ្ឌ ម៉ូលេគុលដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអង់ស៊ីមជាបណ្តោះអាសន្ន និងនៅពេលភ្ជាប់វាបន្ថយ ឬបំបាត់សកម្មភាពអង់ស៊ីម។
reversion A mutation that restores the wildtype phenotype.	មុយតាស្យុងប្រយោជន៍ មុយតាស្យុងដែលធ្វើអោយលក្ខណៈដើមដើម ភាពដើមវិញ (ត្រលប់ទៅរកលក្ខណៈដើមវិញ)។
revision (in taxonomy) The summary and re-evaluation of previous knowledge, including new material and new interpretation if present.	ការកែប្រែឡើងវិញ (នៅក្នុងការធ្វើចំណែកថ្នាក់) ការសង្ខេប និងការវាយ តម្លៃឡើងវិញនៃចំណេះដឹងមុនៗ រួមមានសម្ភារៈថ្មីៗ និងការបកប្រែថ្មី ប្រសិន បើមាន។
revolute (of parts) Rolled down.	រង្វេចបញ្ជូន
RFLP <i>abbrev.</i> restriction fragment length polymorphism.	RFLP អក្សរកាត់របស់ពហុសណ្ឋានប្រវែងអង្កត់កំច្រិត។
RGD See random genetic drift.	RGD សូមមើលពាក្យ ការរសាត់សេនេទិចចៃដន្យ។
RHA See rhesus haemolytic anaemia.	RHA សូមមើលពាក្យ កង្វះគោលិកាដោយការបែកកោសិកា ឈាមក្រហមអេស៊ីស។
rhacis See rachis.	រ៉ាស៊ីស សូមមើលពាក្យ រ៉ាស៊ីស។
rheotaxis A movement (taxis) in response to a current, usually of water.	ចលនាដោយចរន្ត ចលនាដែលជាការឆ្លើយតបទៅនឹងចរន្ត ជាទូទៅគឺ ទឹក។
rheotropism A growth response to a current, usually of air or water.	លូតលាស់ដោយចរន្ត តំណបលូតលាស់ទៅនឹងចរន្ត ជាទូទៅ គឺខ្យល់ ឬទឹក។
rhesus blood group Human blood type determined by the presence or absence of rhesus factor.	ក្រុមឈាមអេស៊ីស ប្រភេទឈាមមនុស្សដែលកំណត់ដោយវត្តមាន ឬអវត្ត មាននៃកត្តាអេស៊ីស។
rhesus factor (Rh factor) A type of antigen on red blood cells. People with Rh factor are called Rh positive and people without are called Rh negative.	កត្តាអេស៊ីស ឬកត្តា Rh ប្រភេទអង់ទីសែននៃគោលិកាឈាមក្រហម។ មនុស្សដែលមានកត្តាRhហៅថា Rhវិជ្ជមាន និងមនុស្សដែលគ្មានកត្តាRh ហៅថា Rhអវិជ្ជមាន។

<p>rhesus haemolytic anaemia (RHA) A serious blood abnormality in newborn children in which lysis of red blood cells causes anaemia. RHA occurs when a second Rh-positive child is born to a Rh-negative mother. The mother is sensitized to the Rhesus factor in foetal blood cells during the birth of the first baby and produces rhesus antibodies in response. Her Rhesus antibodies pass to the second Rh+ foetus, resulting in RHA when the child is born.</p>	<p>កង្វះគោសិកាឈាមដោយការបែកគោសិកាឈាមក្រហម រេស៊ីស (RHA) ភាពមិនប្រក្រតីនៃឈាមយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះកូនរងគ្រោះ ដែលបណ្តាលមកពីការបែកគោសិកាឈាមក្រហម បណ្តាលអោយមានកង្វះឈាមក្រហម។ RHA កើតមាននៅពេលដែលកូនទី២ មានRhវិជ្ជមាន កើតចំម្តាយដែលមានRhអវិជ្ជមាន។ ម្តាយគឺរូសទៅនឹងកត្តាអេស៊ីសដែលមាននៅក្នុងឈាមកូន ក្នុងអំឡុងពេលនៃការកើតកូនដំបូង រួចក៏បង្កើតអង់ទីកែរអេស៊ីស។ អង់ទីកែរអេស៊ីសរបស់ម្តាយ ចូលទៅក្នុងគភីទី២ដែលមានអេស៊ីសវិជ្ជមាន ដោយបង្កអោយមាន RHA នៅពេលកូនកើតមក។</p>
<p>rhin- or rhino- prefix denoting the nose.</p>	<p>រីន ឬ រីណូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ច្រមុះ។</p>
<p>rhizo- prefix denoting a root.</p>	<p>រ៉ាយហ្សូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ឫស។</p>
<p>rhizobacteria Bacteria within the phylum purple bacteria found in the soil, mainly in the rhizosphere. They can induce root-nodule formation in legumes.</p>	<p>រ៉ាយហ្សូបាក់តេរី បាក់តេរីស្ថិតនៅក្នុងសាខាបាក់តេរីពណ៌ស្វាយ ដែលមាននៅក្នុងដី ជាពិសេសនៅ តំបន់ឫស។ វាអាចបង្កអោយមានការបង្កើតកំពកឫស ចំពោះរុក្ខជាតិអំបូរសណ្តែក។</p>
<p>rhizoid Root-like structures in fungi and bryophytes.</p>	<p>រីសូអ៊ីត ទម្រង់ឫសរបស់ផ្សិត និងប្រីប្រូតូត។</p>
<p>rhizome A horizontal underground stem that has leaves and buds. It functions as a food storage organ and for vegetative reproduction.</p>	<p>ភ្លៀង ដើមដែលដុះក្នុងដី ដែលមានស្លឹកនិងត្រួយពន្លក។ វាមានតួនាទីជាសរីរាង្គផ្ទុកអាហារ និងសំរាប់ការបន្តពូជដោយឥតភេទនៃរុក្ខជាតិ។</p>
<p>rhizomorph A densely packed strand of fungal tissues having the appearance of a root, which is produced by some higher fungi such as <i>Armillaria</i>. Rhizomorphs enable fungi to spread.</p>	<p>ឫសសណ្ឋាន ជាលិកាផ្សិតដែលនៅជុំវិញដូចជាខ្សែយ៉ាងណែន ដោយមានសណ្ឋានដូចជាឫស ដែលត្រូវបានបង្កើតដោយផ្សិតថ្នាក់ខ្ពស់ខ្លះ ដូចជា <i>Armillaria</i>។ ឫសសណ្ឋានធ្វើអោយផ្សិតអាចលូតរាលដាលបាន។</p>
<p>rhizoplane That part of the area around roots made up of the root surfaces.</p>	<p>តំបន់ឫសរង ផ្នែកនៃតំបន់នៅជុំវិញឫស បង្កឡើងពីផ្ទៃឫស។</p>
<p>rhizopod Any protozoan of the subclass Rhizopoda or <i>Sarcodina</i> including the amoeboid protozoans that feed by means of pseudopodia and lack cilia or flagella.</p>	<p>រ៉ាយហ្សូប៉ូត ប្រូតូសូអ៊ីតក្នុងថ្នាក់រ៉ាយហ្សូប៉ូត ឬ សាកូឌីណា រួមមានដូចជាប្រូតូសូអ៊ីតអាមេបូអ៊ីត ដែលចាប់ចំណីតាមរយៈជើងបញ្ឆោត និងគ្មានរោមញ័រ ឬផ្លាសែលឡើយ។</p>
<p>Rhizopus A genus of the fungal group zygomycota, which contains saprophytic moulds. Eg. <i>Rhizopus nigricans</i>, the common black bread mould.</p>	<p>រ៉ាយហ្សូប៉ូតុស ពួកមួយនៃក្រុមផ្សិតហ្សីហ្សូមីកូតា ដែលជាផ្សិតសាប្រូតូត។ ឧទាហរណ៍ <i>Rhizopus nigricans</i> ដែលជាផ្សិតពណ៌ខ្មៅ មានទូទៅនៅលើសំប៉ុង។</p>
<p>rhizosphere The area surrounding the roots of plants in which their exudations affect the surrounding microbial flora. Many exudations are nutrients which the microorganisms use. Conversely the plant roots may take up minerals released by the microorganisms.</p>	<p>តំបន់ជុំវិញឫស តំបន់នៅជុំវិញឫសរុក្ខជាតិ ដែលការជម្រាបរបស់វាធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់ពួកមីក្រូបដែលរស់នៅជុំវិញនោះ។ ជម្រាបជាច្រើនគឺជាសារធាតុចិញ្ចឹម ដែលអតិសុខុមប្រាណប្រើប្រាស់។ ប្រាសមកវិញឫសរុក្ខជាតិអាចទទួលបានសារធាតុរ៉ែ ដែលបញ្ចេញដោយអតិសុខុមប្រាណទាំងនោះ។</p>
<p>rhod- or rhodo- prefix denoting reddish or rose-coloured.</p>	<p>រ៉ូដ- ឬ រ៉ូដូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ពណ៌ក្រហម។</p>
<p>Rhodophyta Members of the Thallophyta division Rhodophyta in which the chlorophyll is masked by phycoerythrin.</p>	<p>រ៉ូដូតីតា រុក្ខជាតិស្ថិតក្នុងពួកតាល់ឡូតីតា និងក្នុងសាខារ៉ូដូតីតា ដែលក្លរ៉ូភីលរបស់វាត្រូវបានបាំងជិតដោយភីកូអេរីទ្រីន។</p>
<p>rhodopsin A lightsensitive pigment found in the rods of the retina.</p>	<p>រ៉ូដូបស៊ីន ជាតិពណ៌រូសនឹងពន្លឺក្នុងកោសិកាដំបងរបស់អទីន។</p>
<p>rhomboid (of plant parts) Diamond-shaped.</p>	<p>រាងដូមពេន្រ (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ)</p>
<p>rhyncho- prefix denoting a snout.</p>	<p>រីនខូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ច្រមុះ (ដូចជាច្រមុះ ជ្រូក)។</p>
<p>Rhynchocephalia A primitive group of diapsid reptiles that includes <i>Sphenodon</i>, a genus having a pineal eye in the roof of the skull.</p>	<p>រីនខូសេដាន់លៀ ក្រុមជាន់ដើមនៃឧរុសត្វដ្យាបស៊ីតា ដែលមានដូចជា <i>Sphenodon</i> ដែលជាពួកមួយ មានស្នាមភ្នែកស្ថិតនៅផ្នែកខាងលើនៃលលាដ៍ក្បាល។</p>
<p>rhythm The regular occurrence of strong and weak impulses of a particular phenomenon.</p>	<p>ចន្ទរាង ការកើតឡើងជាប្រចាំរបស់ដីពចរ គឺខ្លាំង និងខ្សោយ ទាក់ទងនឹងបាតុភូតយថាប្រភេទមួយ។</p>

rhytidome Bark consisting of alternating layers of cork and dead cortex or phloem.	រិទិដូម សម្បកឈើដែលបង្កឡើងពីស្រទាប់ឆ្លាស់គ្នានៃសម្បកខាងក្រៅ និងសម្បកខាងក្នុង ឬផ្លូវអែម។
rib cage A structure formed from the ribs that protects many internal organs of the thorax. Movements of the rib cage cause breathing. See appendix 4.	ប្រអប់បង្កឡើង ទម្រង់បង្កឡើងដោយឆ្អឹងជំនី ដែលការពារសរីរាង្គខាងក្នុងទ្រូង ជាច្រើន។ ចលនានៃប្រអប់ទ្រូងធ្វើអោយមានចលនាដង្ហើម។
rib The long curved bones forming the wall of the thorax in vertebrates, attached to the vertebral column.	ឆ្អឹងជំនី ឆ្អឹងកោងវែងៗ បង្កើតជាជញ្ជាំងទ្រូងរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដោយភ្ជាប់ទៅនឹងគូឆ្អឹងខ្នង។
riboflavin or vitamin B2 A member of the B-complex of water-soluble vitamins. It is found in a wide variety of foods, and is required in the metabolism of all animals.	រីតាមីនស្ថិតក្នុងក្រុមB-កុំផ្លិច នៃរីតាមីន រលាយក្នុងទឹក។ វាមាននៅក្នុងអាហារជាច្រើនប្រភេទ និងមានតម្រូវការនៅក្នុងគ្រប់មេតាបូលីសរបស់សត្វទាំងអស់។
ribonuclease An enzyme that catalyses the depolymerization of RNA.	រីបូនុយក្លេអេស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញដេប៉ូលីមែរកម្មម៉ូលេគុលARN។
ribonucleic acid (RNA) A polymer of nucleotides formed on the template surface of DNA by transcription which is a vital part of protein synthesis. Three forms that have been identified are mRNA, rRNA, and tRNA.	អាស៊ីតរីបូនុយក្លេអេស បូលីមែរនៃនុយក្លេអូស៊ីត ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅលើប្រាក់ពុម្ពADNដោយការចម្លងក្រុម ដែលជាផ្នែកដ៏សំខាន់សម្រាប់ការសំយោគប្រូតេអ៊ីន។ មានទម្រង់បីដែលត្រូវបានគេស្គាល់គឺ mRNA, rRNA, and tRNA។
ribonucleoside A nucleoside found in RNA, in which the sugar is ribose.	រីបូនុយក្លេអូស៊ីត នុយក្លេអូស៊ីតមានក្នុងម៉ូលេគុល RNA ដែលនៅក្នុងនោះស្ករគឺជាប្រូស។
ribonucleotide A nucleotide found in RNA, in which the sugar is ribose.	រីបូនុយក្លេអូទីត នុយក្លេអូទីតមាននៅក្នុងម៉ូលេគុលARN ដែលស្កររបស់វាគឺជាប្រូស។
ribose A 5-carbon sugar molecule that is a component of RNA.	រីបូស ម៉ូលេគុលស្ករកាបូនប្រាំដែលជាធាតុបង្ករបស់ARN។
ribosomal RNA (rRNA) Ribonucleic acid molecules found in ribosomes.	អាស៊ីតរីបូនុយក្លេអេសរីបូសូម (ARNr) ម៉ូលេគុលអាស៊ីតរីបូនុយក្លេអេសដែលមាននៅក្នុងរីបូសូម។
ribosome A tiny, particle scattered throughout the cytoplasm It is the site of translation of mRNA to form proteins. Each ribosome is composed of protein and RNA and consists of 2 different sized units.	រីបូសូម ធាតុភាសិតាតូចៗ ស្ថិតនៅរាយប៉ាយក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទ។ វាជាអ្នកបកប្រែក្រុមARNm ដើម្បីបង្កើតជាប្រូតេអ៊ីន។ រីបូសូមនីមួយៗបង្កឡើងដោយប្រូតេអ៊ីន និងARNហើយមានឯកតាពីរ ដែលមានទំហំខុសគ្នា។
ribosome binding site (RBS) In procaryotes, a short nucleotide sequence upstream of a gene, which, after transcription, forms the site on mRNA which binds to ribosomes in order to initiate translation.	តំបន់ភ្ជាប់រីបូសូម ចំពោះភាសិតាប្រូការីយ៉ូត វាគឺជាតំណលំដាប់នុយក្លេអូទីតខ្លី ស្ថិតនៅខាងដើមនៃសែន ដែលក្រោយពីការចម្លងក្រុម វាគឺជាទីតាំងភ្ជាប់របស់រីបូសូម ដើម្បីចាប់ផ្តើមបកប្រែក្រុម។
ribozyme A sequence of RNA that has enzymatic properties; first named from a selfsplicing intron.	រីបូស៊ីម តំណលំដាប់ARNដែលមានលក្ខណៈជាអង់ស៊ីម ដំបូងត្រូវបានគេដាក់ឈ្មោះយកចេញពីអាំងត្រុងតរដោយខ្លួនឯង។
ribulose A pentose sugar, found in syrup, which is important in carbohydrate metabolism. Formula C ₅ H ₁₀ O ₅ .	រីប៉ូយូស ស្ករប័ងតូស មាននៅក្នុងទឹកស្ករ ដែលមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងមេតាបូលីសកាបូអ៊ីដ្រាត។ រូបមន្ត: C ₅ H ₁₀ O ₅ ។
ribulose biphosphate (RuBP) or ribulose diphosphate A 5-carbon ketose that acts as a receptor of CO ₂ in the Calvin cycle.	រីប៉ូយូសប៊ីផូស្វាត ឬ រីប៉ូយូសឌីផូស្វាត គឺជាយ៉ីតូសកាបូន៥ ដែលមាននាទីជាអ្នកចាប់យកឧស្ម័នកាបូនិច នៅក្នុងវដ្តកាល់វីន។
rickets A deficiency disease in young children caused by lack of vitamin D, calcium and phosphorus.	រិកត ជំងឺកង្វះជីវជាតិ ដែលកើតមានចំពោះក្មេងៗបណ្តាលមកពីកង្វះរីតាមីនD កាល់ស្យូម និងផូស្វរ។
Rickettsia A genus of rod-shaped bacteria within the phylum purple bacteria. Rickettsias are intracellular pathogens of animals, including humans and are generally transmitted to man by insects and ticks.	រិកខេតសៀ ពួកមួយរបស់បាក់តេរីវង់ដំបង ស្ថិតនៅក្នុងសាខាបាក់តេរីពណ៌ស្វាយ។ រិកខេតសៀ គឺជាបាស៊ីតក្នុងកោសិកាតូ ដោយរួមទាំងមនុស្សផង ហើយជាទូទៅឆ្លងមកមនុស្សតាមរយៈសត្វល្អិត និងពពួកចៃ។
rictus The open mouth, or gape, in an animal, or the throat of the calyx in a flower.	ទម្រង់ចំហ មាត់ចំហ ឬប្រហោងចំពោះសត្វ ឬកកព្យុត្រីផ្កា។
rigor mortis The temporary stiffening of a body after death.	រីទសាច់ ការឡើងរឹងរបស់សារពាង្គកាយ ក្រោយពេលស្លាប់។

<p>Ringer's fluids Saline solutions made up of ions similar to and isotonic with the tissue fluids, and in which physiological preparations can be kept alive in vitro. Named after the 19th century physiologist Sidney Ringer.</p>	<p>ឆាតុរាវរីនឺន សូលុយស្យុងអំបិល កើងឡើងពីអ៊ុយរ៉េដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹងលក្ខខណ្ឌអ៊ុយត្រូនីចនៃសារធាតុរាវជាលិកា ហើយដែលគេអាចរក្សាវត្ថុសំណាកសរីរៈផ្សេងៗនៅរស់ក្នុងនោះបាននៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍។ ឈ្មោះត្រូវបានគេដាក់ ដើម្បីជាការផ្តល់កិតិយសដល់អ្នកសរីរវិទ្យានៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី១៩ គឺលោកSidney Ringer។</p>
<p>ringing experiment A procedure in which the outer tissues of a stem are removed, leaving only the xylem and pith intact. Water transport up the stem can occur, but food transport down from the leaves stops at the ring, thus demonstrating the roles of xylem and phloem respectively.</p>	<p>ពិសោធន៍លាក់វ៉ែនស្លាសម្បត្តិ វិធីលាក់ជាលិកាខាងក្រៅរបស់ដើមចេញដោយទុកតែស៊ីឡែម និង ខ្លឹមឈើ។ ទឹកអាចដឹកនាំឡើងមកតាមដើមបានប៉ុន្តែការដឹកនាំអាហារពីស្លឹកចុះទៅវិញ ត្រូវបានកាត់ផ្តាច់នៅត្រង់វ៉ែនស្លាសដែលបានលាក់នោះ។ នេះគឺជាការ បង្ហាញអំពីតួនាទីរបស់ស៊ីឡែម និងផ្លូអែម។</p>
<p>ringporous wood Wood having larger vessels in wood produced early in the growing season than in wood produced late in the growing season, thereby producing a ring when viewed in a cross section of wood.</p>	<p>សាច់ឈើរន្ធនាច សាច់ឈើដែលមានសរសៃធំៗក្នុងសាច់ឈើ ដែលកើតឡើងច្រើននៅដើមរដូវលូតលាស់ជាងសាច់ឈើដែលកើតឡើងក្នុងរដូវលូតលាស់ ដូច្នេះការផលិតវ៉ែនស្លាសឈើមើលឃើញលើខ្នាតទទឹងរបស់វា។</p>
<p>riparian Pertaining to a river bank.</p>	<p>នៃមាត់ទន្លេ</p>
<p>R-loop A sequence of DNA within a gene that is displaced into a looplike projection when the gene is annealed to its complementary mRNA; the Rloop does not anneal with the mRNA because it is an intron whose complementary sequence has been spliced out of the mRNA molecule.</p>	<p>រីម-ល្អម លំដាប់ADNក្នុងសែនមួយ ដែលត្រូវបានផ្លាស់ទៅការលយ ចេញដូចរង្វង់ នៅពេលដែលសែននោះត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងARNmបំពេញរបស់វា។ Rloopនេះមិនភ្ជាប់ជាមួយនឹងARNmទេ ដោយសារវាជាអាំងត្រុងដែលលំដាប់បំពេញរបស់វាត្រូវបានកាត់ចេញពីម៉ូលេគុលARNm។</p>
<p>RNA See ribonucleic acid.</p>	<p>RNA សូមមើលពាក្យ អាស៊ីតរីបូនុយក្លេអ៊ីត។</p>
<p>RNA polymerase An enzyme that attaches to the DNA at the promoter region of a gene when the genetic information is transcribed into RNA.</p>	<p>ARNម៉ូលីមេរ៉ាស អង់ស៊ីមដែលភ្ជាប់ទៅនឹងADNត្រង់តំបន់ប្រូម៉ូទ័រនៃសែននៅពេលដែលព័ត៌មានសេនេទិចត្រូវបានចំលងក្រមអោយទៅជាARN។</p>
<p>RNA processing (RNA splicing) The trimming of larger primary RNA transcripts in the nucleus into smaller, coding sequences that are exported into the cytosol.</p>	<p>ដំណើរការ រៀន (ការតែ រៀន) ការកាត់តម្រឹមARNចម្លងក្រមដំបូង ដែលមានប្រវែងវែងនៅក្នុងណ្វៃយ៉ូ អោយទៅជាអង្គត់ខ្លីជាង ដែលត្រូវបាននាំចេញទៅក្នុងស៊ីតូសូល។</p>
<p>RNA synthetase See replicase.</p>	<p>ARNសំខំតេសាស សូមមើលពាក្យ រឺក្លីកាស។</p>
<p>RNase A class of enzymes that hydrolyze RNA molecules.</p>	<p>RNase ថ្នាក់នៃអង់ស៊ីមដែលធ្វើអ៊ីដ្រូលីសម៉ូលេគុលARN។</p>
<p>Robertsonian chromosomes Chromosomes produced as a result of fusion of two separate chromosomes.</p>	<p>ក្រូម៉ូសូមរ៉ូបឺតសូរៀន ក្រូម៉ូសូមដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងពីការរលាយចូលគ្នារបស់ក្រូម៉ូសូមពីរផ្សេងគ្នា។</p>
<p>Robertsonian translocation A form of chromosomal mistake that involves the fusion of two separate chromosomes.</p>	<p>ចំលាក់អង្គត់ក្រូម៉ូសូម Robertsonian ទម្រង់នៃវិបត្តិក្រូម៉ូសូម ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងការរលាយចូលគ្នានៃក្រូម៉ូសូមផ្សេងគ្នាពីរ។</p>
<p>rocky shore The coastline, usually marine, where rock outcrops at the surface.</p>	<p>មាត់សមុទ្រពេញដោយថ្ម មាត់សមុទ្រដែលមានថ្មផុសចេញពីក្នុងដីជាច្រើន។</p>
<p>rod Photoreceptor cell in the vertebrate retina specialized to function effectively under conditions of dim light.</p>	<p>កោសិកាដំបង កោសិកាធូលពន្លឺក្នុងវេទិនសត្វឆ្អឹងកង ដែលមានមុខងារពិសេសដ៏មានប្រសិទ្ធភាពក្នុងលក្ខខណ្ឌពន្លឺតិច។</p>
<p>rodent Any member of the mammalian order Rodentia, including gnawing mammals which have chisel-like incisors and lack canines. Examples include rats, mice, squirrels.</p>	<p>សត្វកំរោរ ថនិកសត្វស្ថិតក្នុងលំដាប់រ៉ូដេនថៀ ដោយរួមមានថនិកសត្វកំរោរដែលពេញមុខមានទម្រង់ដូចកន្ត្រៃ និងគ្មានចង្កូមទេ។ ឧទាហរណ៍ កណ្តុរ ប្រែង កណ្តុរ បាយ និងសត្វកំប្រុក។</p>
<p>Roentgen (R) Unit used to describe the amount of energy deposited in 1 g of air by Xrays or gamma radiation, named after the German physicist Wilhelm Roentgen who discovered X-rays.</p>	<p>រ៉ៃន់សែន ឯកតាច្រើនសំរាប់ពណ៌នាថាមពលដែលបញ្ចេញដោយកាំរស្មី X ឬរស្មីកាម៉ាទៅនឹងខ្យល់មួយក្រាម ឯកតានេះដាក់ឈ្មោះតាមអ្នករូបវិទ្យាអាឡឺម៉ង់ ឈ្មោះ Wilhelm Roentgen ដែលជាអ្នករកឃើញកាំរស្មី X។</p>
<p>Roentgen equivalent man (Rem) The amount of radiation that will cause the same biological effect as one roentgen of Xrays. We are exposed to about 10</p>	<p>សមមូលនៃរ៉ៃន់សែនសុទ្ធ បរិមាណនៃរស្មីដែលនឹងបណ្តាលអោយមានឥទ្ធិពលដីសាស្ត្រដូចគ្នាទៅនឹងមួយរ៉ៃន់សែននៃកាំរស្មី X។ យើងបានទទួល</p>

mrem/month from natural sources of radiation.	រងប្រហែល10mremក្នុងមួយខែពីរស្មីដែលចេញពីប្រភពធម្មជាតិ។
rogue 1. An unwanted individual, particularly a plant in a crop, that is usually removed during a breeding programme. 2. An animal (particularly one of vicious character) that has separated from the main group and leads a solitary life.	តូចមិនត្រូវការ 1. ឯកត្តាមិនចង់បាន ជាពិសេស រុក្ខជាតិដំណាំ ដែលជាញឹកញាប់គេដកចេញ នៅក្នុងពេលបង្កាត់។ 2. សត្វសាហាវ (សំដៅជាពិសេសទៅលើសត្វដែលកាច) ជាសត្វដែលគេដាក់អោយនៅដាច់ពីក្រុមនិងអោយរស់នៅតែម្នាក់ឯង។
rolling circle replication or sigma (σ) replication DNA replication in which the growing point or replication fork rolls around a circular template strand, such as a bacteriophage genome; in each pass around the circle, the newly synthesized strand displaces the strand from the previous replication, producing a series of copies of the template strand.	ស្វ័យដំឡើងទ្វេស៊ីម៉ា ស្វ័យតំលើងទ្វេADN ដែលចំណុចលូតលាស់ ឬដំណើរស្វ័យដំឡើងទ្វេរុំជុំវិញច្រវាក់គំរូព្យាងរង្វង់មូល ដូចជាសេណូម បាក់តេរីយ៉ូផាស។ ក្នុងការភ្ជាប់ជុំវិញជារង្វង់នីមួយៗ ច្រវាក់ដែលទើបនឹងសំយោគថ្មីជ្រាបកន្លែងច្រវាក់នោះចេញពីការស្វ័យដំឡើងទ្វេមុន ហើយបង្កើតជាស៊េរីនៃក្រុមចំលង់ពីច្រវាក់ពុម្ពគំរូ។
röntgen See roentgen.	រន្ទាស់ការស្រីអិច
root A plant organ specialized to collect water and minerals from the soil. See stele.	រឹស សរីរាង្គរុក្ខជាតិដែលមានមុខងារស្រូបទឹកនិងសារធាតុរ៉ែពីក្នុងដី។ មើល stele។
root cap A group of protective cells covering the root tip.	ក្បាលរឹស កោសិកាការពារមួយក្រុមដែលគ្របដណ្តប់ចុងឫស។
root crop Any roots which are used for human or animal foods. Eg. carrots.	ដំណាំមើម ជាប្រភេទមើមដែលមនុស្ស ឬសត្វប្រើជាអាហារ។ ឧទាហរណ៍ ការ៉ុត។
root effect or root shift A change in blood oxygen capacity resulting from a pH change.	ឥទ្ធិពលឫស ឬ បម្រែបម្រួលឫស បម្រែបម្រួលសមត្ថភាពអុកស៊ីសែនក្នុងឈាម បណ្តាលមកពីការប្រែប្រួលរបស់pH។
root hair A small, fingerlike projection from a root epidermis cell.	រោមជញ្ជក់ ឫសតូចៗដុះចេញពីកោសិកាអេពីដែមឫស។
root nodules Root swellings containing <i>Rhizobium</i> bacteria involved in nitrogen fixation.	កំពកឫស ឫសឡើងប៉ោង ដោយមានផ្ទុកបាក់តេរីរ៉ាហ្សូប្រៀម ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយការភ្ជាប់អាសូត។
root pressure Pressure exerted by water in the root that helps move water up the plant.	សម្ពាធឫស សម្ពាធបង្កើតឡើងដោយទឹកនៅក្នុងឫស ដែលជួយរុញទឹកអោយឡើងទៅផ្នែកខាងលើរបស់រុក្ខជាតិ។
root shift See root effect.	បម្រែបម្រួលឫស សូមមើលពាក្យ ឥទ្ធិពលឫស។
root system The total below-ground vegetative system of vascular plants.	ប្រព័ន្ធឫស ប្រព័ន្ធរុក្ខជាតិដែលស្ថិតនៅក្រោមដីទាំងអស់របស់រុក្ខជាតិ សរសៃនាំ។
rosette 1. Any rose-shaped structure, for example a circle of leaves growing from a central point. 2. A deficiency disease in plants caused by lack of boron or zinc.	តម្រៀមរាងជានិម្ព 1. ទម្រង់រាងដូចជាក្រុមទ្បាប ឧទាហរណ៍ រងស្លឹកដែលលូតចេញពីចំណុចកណ្តាល។ 2. ជំងឺកង្វះសារធាតុចិញ្ចឹមរបស់រុក្ខជាតិ ដែលបណ្តាលមកពីការខ្វះជាតិប៊ូរ៉េន និងស័ង្កសី។
rosin The hard, brittle component of resin remaining after volatile parts have been removed.	រ៉ូស៊ីន ធាតុបង្កជំរុះឈើដែលនៅរឹង ហើយបន្សល់ទុកបន្ទាប់ពីផ្នែកដែលងាយហើរត្រូវបានបាត់បង់ទៅ។
rostellum 1. A protruding, beak-like structure in some insects. 2. The protrusion carrying the hooks on the scolex of tapeworms.	ប្រម៉ាយ 1. ផ្នែកលយដែលមានទម្រង់ដូចជាចំពុះរបស់សត្វល្អិតខ្លះ។ 2. ឈ្មុះ ផ្នែកលយដែលមានភ្ជាប់ទំពក់នៅលើក្បាលរបស់តេនញ៉ា។
rostrum A projection on the head, like a nose. Snout; especially an extension anterior to the mouth.	រ៉ូស ឬ ប្រមូញមាត់ ពន្លយចេញលើក្បាលដូចច្រមុះ។ ប្រមូញមាត់ដែលលយទៅមុខ។
rotate (of a corolla of a flower) Having petals at right-angles to the axis forming a wheel shape.	រាងចិល (អំពីកញ្ចុំស្រទាប់ផ្កា) មានស្រទាប់ផ្កា នៅកែងទៅនឹងអ័ក្ស ដោយបង្កើតបានជារាងកងកង។
rotifer Any minute aquatic multicellular invertebrate of the phylum Rotifera, containing the smallest metazoans. They move and feed by means of an anterior ring of cilia.	រ៉ូតីហ្វេរ សត្វតូចតាមកងពហុកោសិកាក្នុងទឹកតូចៗ ស្ថិតក្នុងសាខារ៉ូតីហ្វេរ រួមមានមេតាសូអែដែលតូចបំផុត។ វាធ្វើចលនា និងស៊ីចំណីតាមរយៈរោមឆ្មារ ដែលស្ថិតនៅផ្នែកខាងមុខ។
rough endoplasmic reticulum Endoplasmic reticulum that is covered with ribosomes.	រេទីគុយឡូមអង្គជួញសរសៃ រេទីគុយឡូមអង្គជួញស ដែលគ្របដណ្តប់ពេញដោយរីបូសូម។

roughage 1. The less-useful part or refuse of a crop. 2. Any indigestible material eaten in food to stimulate the actions of the intestines and prevent constipation.	វ៉ែតធី 1. ផ្នែកមិនសូវមានប្រយោជន៍របស់ដំណាំ។ 2. អាហារសម្រួល ពោះឆ្ងោល សារធាតុក្នុងអាហារ ដែលមិនអាចរលាយបាន ដោយវាមាននាទីភ្លេចសកម្មភាពរបស់ពោះវៀន និងសម្រួលដល់ការបន្ថោរបង។
rounding Process by which the appropriate number of significant figures are maintained after an arithmetic operation.	វិធីសំរួលទសភាគ លំនាំដែលលេខខ្ទង់សំខាន់ៗត្រូវបានរក្សាទុកបន្ទាប់ពីការគណនាលេខ។
roundworms See nematode.	ដង្កូវខ្លួនមូល សូមមើលពាក្យ នេម៉ាតូត។
royal jelly or queen substance A substance produced by worker bees that is used for feeding the young brood and the larvae of queen bees to ensure their development into queens. It contains 40% dry matter in the form of lipoproteins, neutral glycerides, free-fatty acids, sugar, amino acids and all the B vitamins. It also has a high content of acetylcholine.	ចាហុយស្តេចឃុំ សារធាតុផលិតដោយឃុំកម្មករ ដែលត្រូវបានប្រើសម្រាប់ជាចំណីរបស់កូនឃុំ និងកូនញាស់របស់ស្តេចឃុំ ដើម្បីអោយប្រាកដថា វានឹងវិវត្តទៅជាស្តេចឃុំ។ វាមានផ្ទុកសារធាតុស្នូតប្រហែលជា40% ក្នុងទម្រង់ជាលីបូប្រូតេអ៊ីន គ្លីសេរីតណ៍ត អាស៊ីតខ្លាញ់សេរី ស្ករ អាស៊ីតអាមីនេ និងគ្រប់វីតាមីនទាំងអស់។ វាក៏មានផ្ទុកបរិមាណជីខ្ពស់របស់អាសេទីលកូលីន។
RQ See respiratory quotient.	RQ សូមមើលពាក្យ សមាមាត្រដង្ហើម។
rRNA See ribosomal RNA.	ARNr សូមមើលពាក្យ ARNរីបូសូម។
RTF See resistance transfer factor.	RTF សូមមើលពាក្យ កត្តាបញ្ជូនភាពធន់។
rubber The coagulated latex of several trees, mainly <i>Hevea</i> species, composed of large polymer molecules consisting of up to 6,000 isoprene units.	ជ័រកៅស៊ូ ជ័រកៅស៊ូករបស់ឈើជាច្រើនដូចជាប្រភេទ <i>Hevea</i> ដែលបង្កឡើងដោយមូលេគុលប៉ូលីមែរធំៗ ដែលមានរហូតដល់ ៦០០០ឯកតាអ៊ីសូប្រេន។
rubella See German measles.	រូម៉ែលឡា សូមមើលពាក្យ កញ្ជ្រូលអាឡឺម៉ង់។
ruderal A plant living on waste land in built-up areas.	រុក្ខជាតិដុះលើកំទេចកំទីសំណង់ រុក្ខជាតិដែលរស់នៅលើដីកាកសំណល់ក្នុងតំបន់សាងសង់សំណង់។
rudimentary At an early stage of development.	ដំណាក់ដំបូងនៃការវិវត្ត
rugose (of plant parts) Wrinkled.	ជ្រួញ (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ)
rumen Part of the ruminant stomach in which unchewed food is stored temporarily and is later regurgitated to the mouth for further chewing.	ពោះដំ ផ្នែកនៃក្រពះសត្វទំពាររៀង ដែលអាហារមិនទាន់បានទំពារត្រូវបានស្តុកទុកជាបណ្តោះអាសន្ន ហើយបន្ទាប់មកត្រូវបានបញ្ចូលមកមាត់វិញដើម្បីទំពារបន្ថែមទៀត។
ruminant An ungulate having several compartments to its stomach including the rumen.	សត្វទំពាររៀង សត្វខ្លាចដែលក្រពះមានថតច្រើន។ ក្នុងនោះមានពោះដំផង។
ruminant stomach A stomach with four chambers of two divisions. The first division is composed of the rumen and reticulum, acting as a fermentation vat for unchewed vegetation. The second division is composed of the omasum and abomasum, the latter being a 'true' stomach, secreting digestive enzymes.	ក្រពះសត្វទំពាររៀង ជាក្រពះដែលមានបួនថត និងចែកជាពីរផ្នែក។ ផ្នែកទី១ មានក្រពះទី១ និងវេទី គុយឡូម ដែលមាននាទីជាផ្ទះឈ្អឹងសម្រាប់អាហារ ដែលមិនទាន់បានកិន។ ផ្នែកទី២ មានពោះបីជាន់ និងអាបូម៉ាស៊ីម ផ្នែកនេះគឺជាក្រពះពិត ដែលមានបញ្ចេញអង់ស៊ីមរលាយអាហារ។
ruminant (of plant parts) Appearing as if chewed.	រាងក្រហោងក្រហូង (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) មានទម្រង់ដូចជាខាំ។
ruminant The chewing of partially digested food, retrieved from the rumen by reverse peristalsis.	ការទំពាររៀង ការទំពារអាហារដែលបានកិនហើយខ្លះ ដោយមានប្រភពចេញមកពីក្រពះទី១ តាមវិធីក្លែចេញមកវិញ។
runcinate (of plant parts, leaves) Having pinnate lobes pointing backwards to the leaf base.	ស្លឹកប្រាស់ទង (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ ឬស្លឹក) ដែលកូនស្លឹកបែរមកក្រោយតម្រង់ទៅរកគល់ស្លឹក។
runner See stolon.	សូមមើលពាក្យ ស្ពូលឡុង។
rust A type of fungus that infects many kinds of plants, causing crop damage.	វិស្វ ប្រភេទផ្សិតដែលបង្កជំងឺដល់រុក្ខជាតិច្រើនប្រភេទ និងធ្វើអោយខូចដំណាំ។
rut The period of maximum testicular activity in male mammals (compare oestrus cycle), particularly applied to the period of sexual activity in deer.	ការកាត់ឆ្លី រយៈពេលដែលពងស្វាសមានសកម្មភាពអតិបរិមា (ប្រៀបធៀបផ្នែកដៅ) ជាពិសេស សំដៅទៅលើរយៈពេលសកម្មភាពភេទរបស់សត្វក្តាន់។
S	

S See Svedburg coefficient unit.	S ស្វែមមេដលពាក្យ Svedburg coefficient unit។
S abbrev. serine.	S អក្សរកាត់របស់សេរីន។
S phase During interphase, the portion of the cell cycle in which DNA synthesis occurs; S refers to the synthesis of DNA.	វដ្ត S ផ្នែកនៃវដ្តកោសិកា (នៅក្នុងចន្លោះវដ្ត) ដែលមានការសំយោគ ADN។ S សំដៅទៅលើការសំយោគ ADN។
S stage The synthesis phase of the cell cycle of eucaryotes.	វដ្ត S វដ្តសំយោគរបស់វដ្តកោសិកាអ៊ីការីយ៉ូត។
S₁ nuclease A deoxyribonuclease that cuts and degrades singlestranded molecules of DNA.	ឈុយត្រេណេស S1 ជាអង់ស៊ីមដេអុកស៊ីវីបូនុយត្រេអាសដែលកាត់ និងបំបែកម៉ូលេគុលច្រវាក់ម្ខាងរបស់ ADN។
sac A bag-like or pouched structure.	ថង់ ទម្រង់ដូចជាបោក ឬហោបៅ។
saccate Bag-like, pouched.	ដូចថង់ ឬ ដូចហោបៅ
Saccharomyces A genus of unicellular yeast fungi, which is in the group ascomycota. Most species of <i>Saccharomyces</i> ferment a wide range of sugars and are used in the manufacture of bread and beer. They may occur in the form of simple, budding cells or as pseudomycelium (chain of cells).	Saccharomyces (សាក់ការ៉ូម៉ាយស៊ីស) ពួកមួយរបស់ផ្សិតមេនីប៉ុងឯកកោសិកា ដែលស្ថិតនៅក្នុងក្រុមអាស្កូមីកូតា។ ប្រភេទភាគច្រើនរបស់សាក់ការ៉ូម៉ាយស៊ីសកាច់ស្ករជាច្រើនប្រភេទ។ វាត្រូវបានគេប្រើនៅក្នុងផលិតកម្មនំប៉័ង និងស្រាបៀរ។ វាអាចមានក្នុងទម្រង់ជាភោសិកាចេញពន្លកធម្មតា ឬក្នុងទម្រង់ជាមីសេលូម្យូមក្លែងក្លាយ (ច្រវាក់កោសិកា)។
sacculle 1. Any small sac 2. A membranous labyrinth joined to the utricle and forming part of the vestibular apparatus in the inner ear.	តូនថង់ 1. ថង់តូចៗ។ 2. ក្តាសត្រចៀកក្នុង ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងយូទ្រីខល បង្កើតបានជាផ្នែករបស់ឧបករណ៍ស៊ីប៊ុល ស្ថិតនៅក្នុងត្រចៀកក្នុង។
sacral vertebra One of the thick strong vertebrae of the lower backbone, some of which are fused together and attached to the pelvic girdle to form the sacrum, giving great strength to the hip region.	ផ្លីចសាក្រុម ផ្លីឯកក្រាស់និងមាំមួយ ក្នុងចំណោមផ្លីឯកក្រាស់នេះ ជាច្រើន នៃផ្លីឯកខ្នងផ្នែកខាងក្រោម ដែលមានមួយចំនួនបានរលាយជាប់គ្នា រួចភ្ជាប់ទៅនឹងផ្លីឯកក្រាស់ត្រគាក បង្កើតបានជាផ្លីឯកសាក្រុម ដោយធ្វើអោយតំបន់ត្រគាកមានសភាពរឹងមាំ។
sacrum The collection of fused sacral vertebrae attached to the pelvic girdle.	ផ្លីឯកសាក្រុម បណ្តុំផ្លីឯកក្រាស់ដែលរលាយចូលគ្នា និងភ្ជាប់ទៅនឹងផ្លីឯកក្រាស់ត្រគាក។
saggitate (of plant structures) Shaped like an arrowhead, with two backward-pointing barbs.	រាងក្បាលព្រួញ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) មានរាងដូចក្បាលព្រួញ ដោយមានរង្វៀងបែរមកក្រោយពីរ។
sagittal (of a section through an organism) Being dorsoventral and longitudinal in the midline, so producing mirror-image halves along the length.	ខ្នាត់បណ្តោយពោះខ្នង (អំពីការពុះកាវរស់) កាត់ចំកណ្តាលតាមបណ្តោយផ្ទេរពោះ និងផ្លីឯកខ្នង ស្របតាមបណ្តោយខ្លួន ដូច្នេះបង្កើតបានជាពីរផ្ទាំងដែលមានលក្ខណៈស៊ីមេទ្រីគ្នា។
salinity The degree of saltiness. It is defined as the total amount of dissolved solids in water in parts per thousand by weight, and in seawater is approximately 35 g per kg of liquid.	កម្រិតនៃម្រៃ កម្រិតប្រៃត្រូវគេអោយនិយមន័យថា ជាបរិមាណសរុបរបស់សារធាតុរលាយនៅក្នុងទឹក នៃផ្នែកក្នុងមួយពាន់នៃទម្ងន់។ ចំពោះទឹកសមុទ្រគឺមានកម្រិតប្រៃប្រមាណជា 35 ក្រាម ក្នុងមួយគីឡូក្រាមរបស់សារធាតុរាវ។
saliva A fluid produced by the salivary glands in the mouth containing water, salts, mucin and salivary amylase.	ទឹកមាត់ ធាតុរាវដែលបង្កើតដោយក្រពេញទឹកមាត់នៅក្នុងមាត់ ដែលបង្កឡើងដោយទឹក អំបិល មួយស៊ីន និងអាមីឡាសទឹកមាត់។
salivary amylase An enzyme present in saliva that breaks starch molecules into smaller molecules.	អាមីឡាសទឹកមាត់ អង់ស៊ីមមាននៅក្នុងទឹកមាត់ ដែលបំបែកម៉ូលេគុលអាមីឌុងអោយទៅជាម៉ូលេគុលតូចៗ។
salivary gland A group of secretory cells that produce saliva.	ក្រពេញទឹកមាត់ ក្រុមកោសិកាបញ្ចេញដែលផលិតទឹកមាត់។
salivary gland chromosome or polytene chromosome A giant chromosome present in the salivary glands of some flies eg. fruit flies. When stained, their chromomeres are readily visible, making it possible to map the physical presence of genes.	ក្រូម៉ូសូមក្រពេញទឹកមាត់ ឬ ក្រូម៉ូសូមម៉ូលីតែន ក្រូម៉ូសូមយ៉ាងធំស្ថិតនៅក្នុងក្រពេញទឹកមាត់របស់ ពពួករុយមួយចំនួន ដូចជាសត្វជ្រូសូតីល។ នៅពេលគេបន្តិណ្ឌវា គេអាចមើលឃើញក្រូម៉ូសូមរបស់វាបាន ដែលធ្វើអោយគេអាចធ្វើប្លង់រូបរបស់សែនទាំងនោះបាន។
Salmonella A genus of bacteria containing a wide range of species, that are pathogenic for man and other animals. They normally inhabit the intestinal tract. Eg. <i>S. typhi</i> that causes typhoid fever and <i>S. typhimurium</i> that causes severe gastroenteritis	Salmonella (សែលមីននេលវ៉ា) ពួកមួយរបស់បាក់តេរី រួមមានប្រភេទជាច្រើនដែលជាភ្នាក់ងារបង្ក ជំងឺមនុស្ស និងសត្វផ្សេងៗទៀត។ ជាធម្មតា វាស់នៅក្នុងពោះវៀន ដូចជា <i>S. typhi</i> បង្កជំងឺគ្រុនពោះវៀន ហើយ <i>S. typhimurium</i>

(salmonellosis).	ដែលបង្កជំងឺរលាកពោះវៀន និងក្រពះ។
salp A free-living planktonic tunicate with no larval stage.	សលនី ធូរនីខេតប្លង់កុងរស់ដោយសេរី ដែលគ្មានដំណាក់កូនញាស់។
salt gland A hole on the edge of a leaf that secretes a saline solution.	ក្រពេញអំបិល ប្រហោងមួយនៅនឹងគែមស្លឹក ដែលបញ្ចេញសូលុយស្យុងអំបិល។
salt marsh A community of salt-tolerant plants growing on intertidal mud in brackish conditions in sheltered estuaries and bays.	រុក្ខជាតិដុះលើដីកក់ប្រៃ សហគមន៍រុក្ខជាតិដែលធន់ប្រៃ លូតលាស់នៅដីកក់មានទឹកជោនាច និង ស្ថានភាពទឹកមានលក្ខណៈប្រៃស្តាវៗ នៅតាមជម្រកមាត់សមុទ្រ និងតាមល្បួងសមុទ្រ។
saltation 1. Any sudden changes that occur in the thalli of fungi either through mutation or the occurrence of segregation of parts of the thallus with different genetic make-up. 2. The movement of soil particles by wind. 3. The occurrence of a major mutation in a single generation, bringing about significant change.	សាលសាស្យុខ 1. បម្លាស់ប្តូរភ្លាមៗ ដែលកើតឡើងចំពោះតាល់របស់ផ្សិតគឺអាចដោយសារមួយតាស្យុង ឬដោយការព្រែកចេញពីគ្នារបស់តាល់ ដែលមានសម្ភារៈសេនេទិចខុសគ្នា។ 2. ចលនារបស់គ្រាប់ដីដោយខ្យល់។ 3. ការកើតមានមួយតាស្យុងនៅក្នុងជំនាន់ទោលមួយដោយបង្កអោយមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងខ្លាំង។
salts Ionic compounds formed from a reaction between an acid and a base.	អំបិល សមាសធាតុគីមីយ៉ុងដែលកើតពីប្រតិកម្មរវាងអាស៊ីតនិងបាស។
samara A type of winged fruit found in maple trees.	ផ្លែស្លាប ប្រភេទផ្លែដែលមានស្លាបរបស់រុក្ខជាតិមេបផល។
sample Any portion of a whole, such as a small part of a population, collected for examination.	វត្ថុសំណាក ផ្នែកណាមួយរបស់វត្ថុទាំងមូល ដូចជាផ្នែកតូចមួយរបស់ប៉ូពុយឡាស្យុងដែលគេយកមកដើម្បីសិក្សា។
sampling 1. The act of taking a fraction of substance to be tested or analysed. 2. The selection of some parts from a larger whole as in statistical sampling.	ការប្រមូលវត្ថុសំណាក 1. សកម្មភាពយកមួយភាគរបស់សារធាតុអ្វីមួយដើម្បីធ្វើតេស្ត ឬធ្វើវិភាគ។ 2. ការជ្រើសរើសយកផ្នែកខ្លះ ពីផ្នែកទាំងមូលដូចជា ក្នុងករណីប្រមូលទិន្នន័យស្ថិតិ។
sap A watery liquid found within the vacuole of a plant cell (cell sap) and within conducting tissues of the vascular bundles.	រុក្ខរស សារធាតុរាវស្ថិតនៅក្នុងវ៉ាកុយូលរបស់កោសិកាដុំរុក្ខជាតិ(កោសិកាដុំរុក្ខរស) និងក្នុងជាលិកានាំរបស់បាច់សរសៃនាំ។
saponification Basic hydrolysis of an ester (usually a lipid) to form the salt of the fatty acid (soap) and the alcohol (glycerol).	សាបូនីកម្ម គីមីសេរីសេរីសេរី (ជាទូទៅលីពីត) ដើម្បីបង្កើតអំបិលនៃអាស៊ីតខ្លាញ់ (សាបូដុំ) និងអាល់កុល (គ្លីសេរ៉ុល)។
saprobe Organisms that feed on dead organic matter; decomposer.	សារប្រូប ឬអ្នកបំបែក ការរស់ដែលចិញ្ចឹមជីវិតដោយសារធាតុសរីរាង្គដែលងាប់។
saprobiont Any organism that feeds on dead or dying animals or plants. See also scavenger.	តាមរស់រលីសត្រូវរុក្ខជាតិងាប់ ការរស់ស៊ីសត្វ ឬរុក្ខជាតិងាប់។ សូមមើលពាក្យ សត្វស៊ីសាកសព។
saprogenic Causing or resulting from decay.	បណ្តាលនៃការរលីស ឬបណ្តាលពីការរលីស
saprophyte An organism that absorbs its food from dead or decaying organic matter.	សារប្រូតីត ការរស់ដែលស្រូបយកអាហារពីសារធាតុសរីរាង្គដែលងាប់ ឬរលួយ។
saprophytic Living as a saprophyte.	រស់រលីសដោយសារប្រូតីត
saprotroph See saprophyte.	សារប្រូត្រូហ្វ សូមមើលពាក្យ សារប្រូតីត។
sapwood The younger portion of a woody stem that can conduct water.	សាបតូត ផ្នែកខ្លីនៃដើមឈើដែលអាចដឹកនាំទឹកបាន។
sarco- prefix denoting flesh.	សាក្វូ (បុព្វបទ) មានន័យថា សាច់។
sarcoderm The layer of fleshy tissue between the seed and its outer coat.	សាក្វូខែម ស្រទាប់ជាលិកាសាច់នៅរវាងគ្រាប់ និងសម្បកក្រៅ។
Sarcodina See rhizopod.	សាក្វូឌីណា សូមមើលពាក្យ រីហ្សូបូត។
sarcolemma The thin noncellular outer membrane of striated muscle fibers.	សាក្វូឡេមា ភ្នាសស្តើងមិនមែនជាកោសិកាខាងក្រៅរបស់ភ្នាសសាច់ដុំឆ្នួត។
sarcoma A cancerous growth derived from muscle, bone, cartilage or connective tissue.	សាច់ដុះ ការលូតលាស់មហារីករបស់សាច់ដុំ ឆ្អឹង ឆ្អឹងខ្ចី ឬជាលិកាសន្ធាន។
sarcomere The region of a myofibril from one Z band to the next; the contractile unit of a muscle cell.	សាក្វូមែរ ផ្នែករបស់ភ្នាសសាច់ដុំបន្ទះ Z មួយជួបជាមួយបន្ទះ Z មួយទៀត។ ឯកតាកម្រិតរបស់កោសិកាសាច់ដុំ។

sarcoplasm The cytoplasm of a muscle cell or fibre.	ស៊ីតូប្លាស្មរបស់កោសិកាសាច់ដុំ ឬសរសៃសាច់ដុំ
sarcoplasmic reticulum Equivalent to the endoplasmic reticulum of a single muscle fibre.	រេនីគុយឡុមសាក្យូប្លាស្ម មានន័យស្មើគ្នាជាមួយ រេនីគុយឡុមអង់ដូប្លាស្មរបស់សរសៃសាច់ដុំទោលមួយ។
satellite DNA DNA that forms a minor band when genomic DNA is centrifuged in a cesium salt gradient. This DNA usually consists of short sequences repeated many times in the genome.	ADN រណេប ADNដែលបង្កជាក្រុមតូចនៅពេលADN សេណូមត្រូវបានញែកប្រទាញចេញក្នុងកំហាប់អំបិលសេស្យូម ។ ជាធម្មតា ADNនេះមានតំណលំដាប់ខ្លីៗច្រើនដងក្នុងសេណូម។
SATP See standard ambient temperature and pressure	SATP សូមមើលពាក្យ សីតុណ្ហភាពជុំវិញស្តង់ដារ និងសម្ពាធ។
saturated A term used to describe an organic molecule that has no double bonds and that has the maximum number of hydrogen atoms bonded to each carbon atom.	ផ្អែត ពាក្យប្រើសម្រាប់រៀបរាប់ពីម៉ូលេគុលសរីរាង្គមួយដែលគ្មានសម្ព័ន្ធពីរជាន់ និងមានអាតូមអ៊ីដ្រូសែនច្រើនបំផុតភ្ជាប់ទៅនឹងអាតូមកាបូននីមួយៗ។
saturated fatty acid Fatty acid that has no carbon to carbon double bonds.	អាស៊ីតខ្លាញ់ផ្អែត អាស៊ីតខ្លាញ់ដែលគ្មានកាបូនចងសម្ព័ន្ធពីរជាន់ជាមួយគ្នា។
saturated hydrocarbon Hydrocarbon containing only single carbon to carbon bonds.	អ៊ីដ្រូកាបូផ្អែត អ៊ីដ្រូកាបូដែលមានតែសម្ព័ន្ធមួយជាន់រវាងកាបូននិងកាបូន។
saturated vapour pressure The pressure exerted by a vapour when it is in equilibrium with its liquid form.	សម្ពាធចំហាយផ្អែត សម្ពាធដែលបង្កឡើងដោយចំហាយទឹក គឺនៅពេលដែលវាសមមូលជាមួយនឹងទម្រង់រាវរបស់វា។
saur- or sauro- <i>prefix</i> denoting a lizard.	សូ ឬ ស្វ័រ (បុព្វបទ) មានន័យថា សណ្ឋានដឹងចក់។
Saurischia An order of dinosaurs lacking a post-pelvic bone and having a normal pelvic girdle, that includes the large four-footed dinosaurs such as <i>Diplodocus</i> .	សូរិស្កេឡា លំដាប់មួយរបស់ដាយណូសរ ដែលគ្មានផ្ចឹងpost-pelvic និងមានផ្ចឹងត្រីតាកតធម្មតា ដែលរួមមានសត្វដាយណូសរដើមបួនជើង ដូចជា <i>Diplodocus</i> ។
Sauropsida A nontaxonomic group including all reptiles and birds with the exception of mammal-like reptiles (<i>Therapsida</i>).	ស្វ័រិស្កេឡា ក្រុមមិនមានចំណែកថ្នាក់ គឺរួមមានគ្រប់ឧស្សត្វ និងបក្សីទាំងអស់ លើកលែងតែឧស្សត្វដែលដូចថនិកសត្វ (<i>Therapsida</i>)។
savanna A grassland with scattered trees. Many savannas are located in tropical or subtropical areas.	សាវណា ដីវាលស្មៅដែលមានដើមឈើដុះរាយប៉ាយ ហើយភាគច្រើនបិតនៅក្នុងតំបន់ត្រូពិច ឬក្បែរត្រូពិច។
scab A symptom of various plant diseases in which there are local areas of rough surface.	ក្រម រោគសញ្ញារបស់ជំងឺរុក្ខជាតិផ្សេងៗ ដែលនៅក្នុងនោះ មានតំបន់ខ្លះមានផ្ទៃត្រឹមៗ។
scabrous Having a rough surface.	ដែលមានក្រម មានផ្ទៃគ្រាតៗ។
scala tympani The lower chamber of the cochlea in mammals.	ស្កាឡា ទីមប៉ានី ថតក្រោម របស់បំពង់រាងតូចខ្យងរបស់ថនិកសត្វ។
scala vestibuli The upper chamber of the cochlea in mammals.	ស្កាឡា វេស្តីប៊ុលី ថតលើរបស់បំពង់រាងតូចខ្យងរបស់ថនិកសត្វ។
scalariform Ladder-like.	រាងដូចជណ្តើរ
scalariform thickening The internal thickening of xylem vessels or tracheids in which lignin bands are deposited in a scalariform pattern.	ការឡើងកម្រាស់ដូចជណ្តើរ ការឡើងកម្រាស់ខាងក្នុងរបស់សរសៃស៊ីឡែម ឬរបស់ត្រាកេអ៊ីត ដែលមានការកើនឡើងនៃបន្ទះលីក្លីន មានលក្ខណៈដូចជាជណ្តើរ។
scale Any plate-like growth on the outside of an organism, in the form of a flat calcified or horny structures on the surface of the skin. Scales are found in fish, in reptiles such as snakes, and in insects. See placoid, cosmoid, ganoid.	ស្រកា ការលូតលាស់រាងជាបន្ទះនៅផ្នែកខាងក្រៅរបស់ការវិវត្ត ជាទម្រង់កាល់ស្យូម ឬស្នែងសំបែកនៅលើស្បែក។ ស្រកាគឺមានចំពោះត្រី ហើយចំពោះឧស្សត្វ គឺមានដូចជាពោះ និងសត្វល្អិត។ សូមមើលពាក្យ ប្លាកូអ៊ីត កូស្វូអ៊ីត និងហ្គាណូអ៊ីត។
scaliform Ladder-like.	រាងដូចជណ្តើរ
scanning electron microscope An electron microscope that displays an image of an object's surface using a beam of electrons scan the objects.	អេតិស្កុមទស្សន៍អេឡិចត្រូនស្កេនីង អេតិស្កុមទស្សន៍អេឡិចត្រូនក្រុងដែលបង្ហាញរូបភាពរបស់ផ្ទៃវត្ថុមួយ ដោយប្រើពន្លឺកាំរស្មីអេឡិចត្រូនចុះមើលវត្ថុនោះ។
scape A flower stalk bearing no leaves and arising from a rosette of leaves.	ទងបុប្ផា ទងផ្កាគ្មានស្លឹក និងលូតចេញពីកញ្ចុំស្លឹក។

scapho- <i>prefix</i> denoting a boat.	ស្កាហ្វូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទូក។
scaphoid 1. A bone of the wrist or ankle. 2. Boat-shaped.	1. ឆ្អឹងកដៃ ឬ ឆ្អឹងកជើង 2. រាងទូក
Scaphopoda A class of primitive molluscs, possessing a tube-like shell open at both ends.	ស្កាហ្វូប៉ូដា ថ្នាក់មួយរបស់សត្វស្រព្វស្រទាប់ដើម ដែលមានសម្បកដូចបំពង់ និងបើកបាននៅចុងទាំងសងខាង។
scapula The shoulder blade. Part of the pectoral girdle. See appendix 4.	ឆ្អឹងស្កាប ឆ្អឹងស្កាបមែប៉ែត។ ផ្នែកនៃឆ្អឹងក្រវាត់ស្កា។
scapulocoracoid cartilage In elasmobranchs and certain primitive gnathostomes, the single solid element of the pectoral girdle.	ឆ្អឹងខ្នងស្កាទុក្ខុរ៉ាភូរ៉ា ចំពោះត្រីឆ្អឹងខ្នង elasmobranchs និងសត្វឆ្អឹងកង មានផ្កាមជាន់ដើមខ្លះ ជាឆ្អឹងខ្នងទោលដ៏រឹងមាំនៃឆ្អឹងក្រវាត់ស្កា។
scarification The cutting, abrading, or otherwise softening of the seed coat to induce the seed to germinate.	ជំនោះ (សម្បកក្រាប) ការកាត់ ការខាត់ ឬការធ្វើអោយសម្បកគ្រាប់ទន់ ដើម្បីអោយគ្រាប់ដុះពន្លកឡើង។
scarious (of plant structures) Thin, with a dried-up appearance, especially at the edges and tips.	ទូបស្រកា (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) មានលក្ខណៈស្ងួត និងស្តើង ជាពិសេសស្ថិតនៅខាងចុងគែម ឬ ចុងក្រូម។
scarlet fever An acute, contagious disease in man, particularly of young children, caused by the bacterium <i>Streptococcus pyogenes</i> and characterized by inflammation of the pharynx, nose and mouth and a red skin rash.	គ្រុនក្រហម ជំងឺឆ្លងឆ្លុះឆ្លុះចំពោះមនុស្ស ជាពិសេសចំពោះក្មេងៗ ដែលបង្កដោយបាក់តេរី <i>Streptococcus pyogenes</i> និងសម្គាល់លក្ខណៈដោយមានការរលាកដើមករ ច្រមុះ និងមាត់ និងមានកន្ទួលក្រហមនៅលើស្បែក។
scatter diagram A graph of two variables, eg., age (<i>x</i>) and weight (<i>y</i>), showing a series of scattered points. These may be given a 'line of best fit' by regression analysis.	ដ្យាក្រាមពន្លាយ ដ្យាក្រាមមួយ ដែលមានបម្រែបម្រួលពីរ ឧ. អាយុ (<i>x</i>) និងទម្ងន់ (<i>y</i>) បង្ហាញពីចំណុចពន្លាយមួយសេរី។ ទាំងនេះ ប្រហែលជាអាចគូរបានបន្ទាត់ដែលត្រូវបំផុតមួយ តាមរយៈការវិភាគ regression ។
scavenger An animal that feeds on dead organisms.	សត្វស៊ីសាកសព សត្វដែលស៊ីសាកសពដែលងាប់។
SCE See sister chromatid exchange.	SCE សូមមើលពាក្យ ចម្លាស់ត្រូម៉ាទីតបងប្អូន។
schizo- <i>prefix</i> denoting a split.	ស៊ីហ្សូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ចម្រៀក។
schizocarp A dry fruit developing from an ovary that splits into one-seeded portions. Eg. carrot seeds.	ផ្លែបែកដាច់ជាដុំ ផ្លែស្ងួតកើតចេញពីអូវែរីយូម ដែលបែកទៅជាច្រើនផ្នែក។ ឧទាហរណ៍ គ្រាប់ការ៉ុត។
schizocoely Coelom formation accomplished by a split in the mesoderm during embryonic development of some animals (protostomes).	ស៊ីស្តូស៊ីយី ការបង្កើតស៊ីស្តូមដោយការខណ្ឌចែកក្នុងមេសូមេនេនៅដំណាក់កាលនៃអំប៊្រីយ៉ុងសត្វខ្លះ (Protostomes) ។
schizogamy A form of reproduction in which an organism divides into sexual and asexual individuals.	ស៊ីហ្សូការមី ទម្រង់មួយនៃការបន្តពូជ ដែលនៅក្នុងនោះ ភាវសម្បកត្រូវបានចែកទៅជាឯកត្តភេទ និង ឯកត្តភេទ។
schizogenous (of secretory organs in plants) Derived from the spaces created by the separation of cells.	ស៊ីហ្សូសែន (អំពីសរីរាង្គបញ្ចេញរបស់រុក្ខជាតិ) មានប្រភពមកពីលំហដែលបង្កើតដោយការបំបែកចេញពីគ្នានៃកោសិកា។
school A group of fish or marine mammals that remain together in a coordinated way.	ស្នូល ត្រីមួយក្រុម ឬចំនួនសត្វមួយក្រុម ដែលស្ថិតនៅជាមួយគ្នា តាមលក្ខណៈស្មើគ្នា។
Schwann cell A type of cell occurring in the region of the nerve fibres of the peripheral nervous system of vertebrates. It produces the neurilemma which encloses the myelin sheath, and is found in close contact with the nerve axons between each node of Ranvier.	កោសិកា Schwann កោសិកាមួយប្រភេទ កើតមាននៅក្នុងតំបន់កោសិកាប្រសាទរបស់ប្រព័ន្ធប្រសាទ បរិមណ្ឌលនៃសត្វឆ្អឹងកង។ វាបញ្ចេញសារធាតុណឺរីលេមម៉ា ដែលស្រោបព័ទ្ធជុំវិញស្រទាប់មីយេលីន និងមាននៅជាប់ជាមួយអាកសូនប្រសាទ គឺនៅរវាងកំពករ៉ង់វីយេនីមួយៗ។
science A process or way of arriving at a solution to a problem or understanding an event in nature using the scientific method.	វិទ្យាសាស្ត្រ ដំណើរការឬវិធីកម្រិត ឬការយល់ដឹងពីហេតុការណ៍ក្នុងធម្មជាតិដែលប្រើវិធីវិទ្យាសាស្ត្រ។
scientific law A uniform or constant feature of nature supported by several theories.	ច្បាប់វិទ្យាសាស្ត្រ លក្ខណៈឯកសណ្ឋាន ឬស្ថិតិស្ថេរនៃធម្មជាតិដែលគាំទ្រដោយទ្រឹស្តីជាច្រើន។
scientific method A way of analyzing the physical universe; observations are used to construct a hypothesis that is tested by observations or experiments; the hypothesis is accepted or rejected	វិធីវិទ្យាសាស្ត្រ វិធីវិភាគពីរូបសាកល។ ការសង្កេតត្រូវបានប្រើដើម្បីបង្កើតសម្មតិកម្មដែលត្រូវបានធ្វើតេស្តដោយការសង្កេត ឬពិសោធន៍។ សម្មតិកម្មនោះ ត្រូវបានទទួលយកឬមិនទទួលយកផ្អែកលើអំណះអំណាងពិសោធន៍។

based on experimental evidence. Something that cannot be verified cannot be accepted as part of a scientific hypothesis.	អ្វីដែលមិនអាចផ្ទៀងផ្ទាត់បានមិនអាចត្រូវបានទទួលយកជាផ្នែកនៃសម្មតិកម្មវិទ្យាសាស្ត្រទេ។
scientific notation Process of writing a measurement or computed result as a number between 1 and 10 times a power of 10. It is particularly useful in rounding off and presenting results to the appropriate number of significant figures.	សញ្ញាណវិទ្យាសាស្ត្រ លំនាំនៃការសរសេរពីរដាច់គ្នា ឬលទ្ធផល ដែលបានគណនាដូចជាចំនួនពី ១ ទៅ ១០ គុណនឹងស្វ័យគុណនៃ ១០។ វាមានប្រយោជន៍ ដោយឡែកក្នុងវិធីសំរួលទសភាគ ហើយនឹងការបង្ហាញលទ្ធផលពីចំនួនសមស្រប នៃតួលេខសំខាន់ៗ។
scientific theory A hypothesis that is supported by experimental evidence.	ទ្រឹស្តីវិទ្យាសាស្ត្រ សម្មតិកម្មដែលគាំទ្រដោយអំនះអំណាចពិសោធន៍។
scintillation Flash of light given off when an atom is struck by a nuclear particle or gamma ray.	ការបញ្ចេញពន្លឺ ការអោយពន្លឺនៅពេលដែលអាតូមត្រូវបានប៉ះដោយផង់នៃណ្វៃយ៉ូឬការស៊ីហ្គាម៉ា។
scintillation detector Detector used principally for detecting gamma rays. Photons striking the detector knock electrons from atoms; as these electrons fall back to lower energy positions in their atoms, light is given off. This light is observed by a photomultiplier tube, and the passage of the particle is recorded.	ឧបករណ៍មើលការបញ្ចេញពន្លឺ ឧបករណ៍ដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីមើលការស៊ីហ្គាម៉ា។ ផូតុងដែលប៉ះនឹងឧបករណ៍បានធ្វើអោយវាបញ្ចេញអេឡិចត្រុងចេញពីអាតូម។ នៅពេលដែលអេឡិចត្រុងធ្លាក់ទៅកម្រិតទាបដែលមានថាមពលទាបក្នុងអាតូមរបស់វា ពន្លឺត្រូវបានបញ្ចេញ។ ពន្លឺនេះត្រូវបានសង្កេតមើលតាមរយៈបំពង់ photomultiplier ហើយការឆ្លងកាត់នៃភាគល្អិតត្រូវបានកត់ត្រាទុក។
scion The shoot or bud from one plant that is attached to the root stock of another plant in grafting.	ខ្លែងបំបៅ ក្រូមឬពន្លកមែកដែលយកមកពីរុក្ខជាតិមួយ ហើយត្រូវបានយកទៅភ្ជាប់នឹងទំរង់ខ្លែងបំបៅរបស់រុក្ខជាតិមួយទៀត នៅក្នុងការបំបៅ។
sclera See sclerotic	ស្ក្លេរ៉ា សូមមើលពាក្យ sclerotic។
sclereids Sclerenchyma cells found in tissues varying from sapodilla fruits to the hard shells of some nuts.	ស្ក្លេរ៉េអ៊ីត កោសិកាស្ក្លេរ៉េអ៊ីតស៊ីម ដែលមាននៅក្នុងជាលិកាដែលប្រែប្រួលពីផ្លែល្អិតទៅសម្បករឹងរបស់គ្រាប់មួយចំនួន។
sclerenchyma A plant tissue specialized for strength, support, and protection with cell walls thickened by lignin and without cell contents.	ស្ក្លេរ៉េនស៊ីម ជាលិការុក្ខជាតិមានមុខងារពង្រឹង ទ្រទ្រង់ និងការពារដែលគ្មានគ្រោងឡើងគ្រាស់ដោយលីក្លីន។
sclerite Chitinous plates separated by thinner membranes in the exoskeleton of arthropods.	បន្ទះគីទីន បន្ទះគីទីន ដែលខណ្ឌពីគ្នាដោយគ្មានស្ក្លេរ៉េអ៊ីត ក្នុងគ្រោងផ្អឹងក្រៅរបស់អាត្រូបូត។
sclero- prefix denoting dry, hard.	ស្ក្លេរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្ងួត រឹង។
sclerocarp The hard seed coat of fleshy fruits.	សម្បកគ្រាប់ សម្បកគ្រាប់ រឹងរបស់ផ្លែសាច់។
sclerosis 1. (in animals) A hardening of tissue due to excess growth of fibrous tissue (scarring) or fatty deposits. Eg. arteriosclerosis and multiple sclerosis, which is due to the degeneration of the myelin sheath of nerve fibres. 2. (in plants), A hardening of the cell wall or tissue, often due to the deposition of lignin.	ស្ក្លេរ៉ូស៊ីស 1. (អំពីសត្វ) ជាលិកាឡើងរឹង ដោយសារមានការលូតលាស់លើសកម្រិតរបស់ជាលិកាសរសៃ ឬបណ្តុំនៃខ្លាញ់។ ឧទាហរណ៍ ជំងឺកកខ្លាញ់ក្នុងសរសៃអាកទែ និងជំងឺរលាកក្លាសមីយេលីនរបស់សរសៃប្រសាទ។ 2. (ចំពោះរុក្ខជាតិ) ការឡើងរឹងរបស់គ្មានគ្រោង ឬ ជាលិកា ដែលច្រើនតែបណ្តាលមកពីកំណស្រទាប់លីក្លីន។
sclerotic The tough outer coat of the eyeball.	ស្ក្លេរ៉ូទិច ក្លាសរឹងខាងក្រៅនៃគ្រាប់ភ្នែក។
sclerotin A very stable protein which occurs in structural proteins of many groups of animals, and particularly in the cuticle of insects.	ស្ក្លេរ៉ូទីន ប្រូតេអ៊ីនដែលមានស្ថេរភាពយ៉ាងខ្លាំង ដែលកើតមានក្នុងប្រូតេអ៊ីនទម្រង់របស់ក្រុមសត្វជាច្រើន និងជាពិសេស នៅក្នុងដំណើររបស់សត្វល្អិត។
sclerotium 1. A resting stage in many fungi in the form of a ball of hyphae, varying in size from a pinhead to a football. 2. The firm resting condition of a myxomycete.	ស្ក្លេរ៉ូម៉ៀម 1. ដំណាក់ក្លាសសកម្មភាពរបស់ផ្សិតជា ច្រើន ក្នុងទម្រង់ជាដុំអ៊ីហ្វ ដែលមានទំហំខុសៗគ្នា ចាប់តាំងពីប៉ុនចុងមូល រហូតដល់ប៉ុនបាល់ទាត់។ 2. ស្ថានភាពសម្រាកយ៉ាងណែនរបស់មីស្វីមីសេត។
scolex The head of a tapeworm which has hooks and suckers used for attachment to the gut wall of the host.	ក្បាល ក្បាលតេឡូដេរីដែលមានទំពក់ និងឈ្នប់ ដែលប្រើសំរាប់ភ្ជាប់ទៅនឹងក្លាសពោះវៀនរបស់ផ្ទូល។
scorpion fly See mecoptera.	កង្កែបកង្កែបខ្សាច់ សូមមើលពាក្យ មេកូផេរ៉ា។
scotophase The dark phase of a dark/light cycle. Compare photophase.	វត្តងងឹត វត្តងងឹត របស់វដ្តរំលងងឹត។ ផ្ទុយពីវត្តងងឹត។

SCP <i>abbrev.</i> single cell protein.	SCP អក្សរកាត់របស់ ប្រូតេអ៊ីនកោសិកាខោល ។
scrapie A disease of sheep, thought to be caused by prions, in which the animal develops intense itching and increasing weakness, and eventually dies.	រោគរោសជ្រុះរោម ជំងឺរបស់សត្វចៀម ដែលគេគិតថា បង្កដោយព្រីយ៉ុង។ សត្វនោះមានសភាពរោសយ៉ាងខ្លាំង និងមានការចុះខ្សោយជាលំដាប់ ហើយចុងបញ្ចប់ក៏ងាប់។
scrotum The pouch that contains the testes and accessory organs in most mammals.	ថង់ស្វាស ថង់ផ្ទុកពងស្វាសនិងសរីរាង្គបន្ទាប់បន្សំ របស់ថនិកសត្វស្ទើរតែទាំងអស់។
scrotum or scrotal sac A sac containing the testes of male mammals that is situated outside the abdomen to ensure that the testes are cooled to below body temperature since heat can adversely affect the development of sperm.	ថង់ស្វាស ថង់ផ្ទុកពងស្វាសរបស់ថនិកសត្វឈ្មោល ដែលស្ថិតនៅខាងក្រៅពោះ ដើម្បីអោយពងស្វាសមានការត្រជាក់ជាងសីតុណ្ហភាពដងខ្លួន ដោយសារកំដៅអាចមានឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់ការវិវត្តន៍របស់ស្ពែរម៉ាតូសូអ៊ីត។
scurvy A condition due to a lack of ascorbic acid (Vitamin C) in the diet in which the blood capillary walls become fragile, leading to excessive bleeding and anaemia, spongy gums with tooth loss, impaired wound healing and eventually death.	ជំងឺកង្វះវីតាមីន C ស្ថានភាពដែលបណ្តាលមកពីកង្វះអាស៊ីតអាស្កូប៊ិច (វីតាមីនC) នៅក្នុងអាហារ ដែលធ្វើអោយក្លាសសរសៃប្តូរឈាមមានសភាពស្រួយ បង្កអោយមានការលេចឈាមចេញ និងកង្វះឈាមក្រហម អញ្ជាញស្ពោត និងបាក់ធ្មេញ ធ្វើអោយដំបៅមិនងាយជា និងស្លាប់ជាយថាហេតុ។
scutellum The cotyledon of a grass seed; the scutellum is specialized for absorbing nutrients from the endosperm as the seed germinates.	ស្កូតេលូម កូទីលេដុងរបស់គ្រាប់ក្រាមីនេដែលមានតួនាទីពិសេសក្នុងការស្រូបសារធាតុចិញ្ចឹមពីអង្ករដូស្តែមនៅពេលគ្រាប់នោះចេញពន្លក។
scutes Scales, especially broad or inflexible ones.	ស្រកា ស្រកាធំៗឬស្រកាអចល័ត។
scyphistoma A larval form of a coelenterate. See scyphozoan.	ស៊ីហ្វីស្តូម៉ា ទម្រង់កូនញាស់របស់ស៊ីឡង់តេអ៊ី។ សូមមើលពាក្យស៊ីហ្វូសូអ៊ី។
scypho- <i>prefix</i> denoting a bowl or cup-like structure .	ស៊ីហ្វូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ទម្រង់ដូចបានចង្កឹះ ឬដូចពែង។
scyphozoan Any marine medusoid coelenterate of the class Scyphozoa, containing the jellyfish.	ស៊ីហ្វូសូអ៊ី ស៊ីឡង់តេអ៊ីមេឌុយសូអ៊ីតក្នុងសមុទ្រ ស្ថិតក្នុងថ្នាក់ស៊ីហ្វូហ្សូ មានដូចជាខ្ញុំសមុទ្រ។
SD sequence <i>abbrev.</i> shine-dalgarno sequence.	តំណលំដាប់ SD អក្សរកាត់របស់ តំណលំដាប់ សាញដាល់ហ្គាល្ល។
sea butterfly See pteropod.	មេអំបោសមុទ្រ សូមមើលពាក្យ ផ្លេវីប៉ូត។
sea cow A marine placental mammal of the order Sirenia; a dugong or manatee.	គោសមុទ្រ ថនិកសត្វមានសុករស័ក្ត្រក្នុងសមុទ្រ ស្ថិតក្នុងលំដាប់សៀរេនៀ ដូចជាសត្វខុយហ្គុង និង ម៉ាណាធី។
sea mat See bryozoa.	កម្រាលសមុទ្រ សូមមើលពាក្យ ប្រីយ៉ូសូអ៊ី។
sea zonation The divisions of the sea and sea floor for purposes of reference to specific areas.	ការបែងចែកតំបន់សមុទ្រ ការបែងចែកសមុទ្រ និងបាតសមុទ្រ ក្នុងបំណងសម្រាប់បញ្ជាក់ពីតំបន់ជាក់លាក់។
seasonal isolation A genetic isolating mechanism that prevents interbreeding between species because they reproduce at different times of the year.	រំលែករដូវ ចលនការបែងចែកសេនេទិច ដែលមិនអាចអោយមានការបង្កាត់ពូជរវាងប្រភេទដោយវាបន្តពូជនៅរដូវខុសៗគ្នា។
sebaceous gland An oilproducing gland in the epidermis.	ក្រពេញសេមូម ក្រពេញនៅក្នុងអេពីឌែមដែលផលិតជាតិប្រេង។
sebum Oil secreted by the sebaceous gland.	សេមូម ជាតិប្រេងដែលបញ្ចេញដោយក្រពេញសេបាសេ។
second gap See G ₂ phase.	ចន្លោះទី២ សូមមើលពាក្យ វគ្គG ₂ ។
Second law of thermodynamics When one form of energy is converted to another a proportion is turned into heat.	ច្បាប់ទី២នៃម៉ូដាយណាមិកទី២ នៅពេលទម្រង់មួយរបស់ថាមពលត្រូវបានបំប្លែងទៅជាទម្រង់មួយទៀត នោះមានមួយផ្នែកគឺក្លាយទៅជាកំដៅ។
secondary carbon Carbon atom that is bonded to two other carbons.	កាបូនថ្នាក់ពីរ អាតូមកាបូនដែលភ្ជាប់ទៅនឹងកាបូនពីរផ្សេងទៀត។
secondary carnivores Carnivores that feed on primary carnivores and are therefore on the fourth trophic level.	មំសាសីទីពីរ មំសាសីដែលស៊ីមំសាសីទី១ ដូច្នោះវាស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់អាហារទីបួន។
secondary cell wall The portion of a cell wall that is laid down after a cell reaches its full size.	ភ្នាសគ្រោងទីពីរ ផ្នែករបស់ភ្នាសគ្រោងដែលកើតឡើងបន្ទាប់ពីកោសិកាលូតលាស់ដល់កំរិតពេញលេញរបស់វា។

secondary consumers Animals that eat other animals; carnivores.	អ្នកប្រើប្រាស់ទីពីរ សត្វដែលស៊ីសត្វផ្សេងទៀតជាអាហារ-មំសាសី ។
secondary growth Growth derived from lateral meristems (e.g., the vascular cambium and cork cambium) that adds width to a root.	ការលូតលាស់ទីពីរ ការលូតលាស់មានប្រភពមកពីមេដាលីកាចំហៀង (ឧ. កំប្លូមសរសៃនាំ និង cork cambium) ដែលបន្ថែមទំហំអោយរីស។
secondary host An intermediate host.	ម្ចាស់ទី២
secondary infection An infection by an opportunistic pathogen occurring after the primary infection, due to weakened host defences. Eg. <i>Pneumocystis pneumonia</i> , is a secondary infection as a consequence of AIDS. Sometimes the secondary infection is more serious than the primary infection.	ការឆ្លងទី២ ការឆ្លងដោយភ្នាក់ងារបង្កជំងឺឱកាសនិយម កើតឡើងបន្ទាប់ពីមានការឆ្លងលើកទី១ម្តងរួចហើយ ដោយសារតែរបងការពាររបស់ម្ចាស់មានលក្ខណៈខ្សោយ។ ឧទាហរណ៍ <i>Pneumocystis pneumonia</i> គឺជាការឆ្លងទី២បន្ទាប់ពីមានជំងឺអេដស៍។ ជួនកាល ការឆ្លងទី២មានសភាពធ្ងន់ធ្ងរជាងការឆ្លងលើកទី១ទៀត។
secondary intergradation A zone of hybridization in which two previously separated populations have come together and interbred.	ការរួមបញ្ចូលគ្នាលើកទី២ តំបន់អ៊ីប្រីតកម្មដែលនៅក្នុងនោះ ប៉ូពុយស្ក្រូបពីរដែលនៅដាច់ពីគ្នាកាលពីមុន បានមកជួបគ្នា និងធ្វើការបង្កាត់ពូជ។
secondary meristem An area of cambial cells between xylem and phloem of roots and stems in dicotyledons. The meristems give rise to tissues causing lateral expansion or secondary thickening.	មេដាលីកាទី២ តំបន់កោសិកាកំប្លូម ដែលស្ថិតនៅរវាងស៊ីឡែម និងផ្លូអែមរបស់ឫស និងដើម របស់រុក្ខជាតិឌីកូតីលេដូន។ មេដាលីកាផ្តល់កំណើតទៅជាដាលីកា បង្កអោយមានការរីកចំហៀង ឬការឡើងកម្រាស់ទី២។
secondary metabolism The metabolism of chemicals that occur irregularly or rarely among different plants and that usually have no known metabolic role in cells.	មេតាបូលីសមិនទីតាំង មេតាបូលីសសារធាតុគីមី ដែលកើតមានមិនទៀងទាត់ ឬកម្រនឹងកើតមានក្នុងចំណោមរុក្ខជាតិផ្សេងៗគ្នាហើយជាទូទៅគេមិនបានដឹងពីនាទី ក្នុងមេតាបូលីសកោសិកា។
secondary oocyte A cell that undergoes meiosis II to produce the ovum and a second polar body.	អូចូស៊ីតទីពីរ កោសិកាដែលធ្វើមេយ៉ូស៊ីស II ដើម្បីបង្កើតកាម៉ែតូញី និងគោលីកាប៉ូលទី II។
secondary phloem Phloem formed during secondary growth from the vascular cambium.	ផ្លូអែមទី២ ផ្លូអែមដែលកើតក្នុងអំឡុងពេលនៃការលូតលាស់ទី២ ចេញពីកំប្លូមសរសៃនាំ។
secondary protein structure Helical or pleated structure of a protein that is due to hydrogen bonding between atoms of the polypeptide backbone.	ប្រូតេអ៊ីនរចនាទីពីរ ទម្រង់ជារង្វេលក្ខណៈខ្យង ឬជាផ្កាតំនៃប្រូតេអ៊ីនដែលបណ្តាលមកពីសម្ព័ន្ធអ៊ីយ៉ូនរវាងអាតូមទាំងឡាយរបស់គ្រោងប៉ូលីប៊ិបទីត។
secondary root See lateral root.	ឫសទី២ សូមមើលពាក្យ ឫសចំហៀង។
secondary sex characteristics Characteristics of the adult male or female, including the typical shape that develops at puberty broader shoulders, heavier longbone muscles, development of facial hair, axillary hair, and chest hair, and changes in the shape of the larynx in the male; rounding of the pelvis and breasts and changes in deposition of fat in the female.	លក្ខណៈភេទទីពីរ, លក្ខណៈភេទបន្តិច លក្ខណៈរបស់មនុស្សប្រុស ឬស្រី ដែលពេញវ័យ រួមមានរាងកាយយ៉ាង ដែលលូតលាស់នៅពេលពេញវ័យ ស្មារតីធំ សាច់ដុំលូតលាស់ខ្លាំង ដុះពាមលើមុខ ដុះពាមភ្លើក ដុះពាមទ្រូង និង ប្រែប្រួលបំពង់សំលេងចំពោះបុរស ត្រភាគរាងមូលដោះរីកធំ និងមានការប្រែប្រួលស្រទាប់ខ្លាញ់ចំពោះនារី។
secondary sex ratio The ratio of males to females at birth.	សមាមាត្រភេទទីពីរ សមាមាត្រភេទឈ្មោលធៀបនឹងភេទញី នៅពេលកើត។
secondary spermatocyte A cell that divides in meiosis II to produce sperm cells.	ស្ពែរម៉ាតូស៊ីតទីពីរ កោសិកាដែលចែកនៅមេយ៉ូស៊ីស II ដើម្បីបង្កើតកោសិកាស្ពែរម៉ាតូស៊ីត។
secondary succession Ecological succession occurring in an area stripped of its previous community.	តំណទីពីរ តំណភ្ជាប់នៃអេកូឡូស៊ីនៅក្នុងតំបន់មួយ ដោយលប់បំបាត់សហគមន៍មុនរបស់វា។
secondary succession Any succession of plants that arises after the clearing of the original vegetation by, for example, burning.	តំណទី២ ការដុះរុក្ខជាតិថ្មី ដែលកើតឡើងបន្ទាប់ពីមានការសម្អាតរុក្ខជាតិដើមដំបូងចោលអស់ ដូចជាដោយការដុតចោលជាដើម។
secondary xylem Xylem formed by the vascular cambium; wood	ស៊ីឡែមទីពីរ ស៊ីឡែមដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយកំប្លូមសរសៃនាំសាច់ឈើ។
second-division segregation The separation of	ការផ្តាច់ចេញពីគ្នានៅចំណែកទី២ ការញែកចេញពីគ្នារបស់ក្រូម៉ាទីត

chromatids carrying different gene alleles in the second cycle of meiosis. Such an event can be detected by tetrad analysis.	ដែលផ្ទុកអាឡែលសែនខុសៗគ្នា នៅក្នុងវគ្គទី២របស់មេយ៉ូស៊ីស។ ព្រឹត្តិការណ៍បែបនេះ អាចដឹងបានតាមរយៈការវិភាគតេត្រាត។
secondorder consumer See secondary consumer.	មើល secondary consumer។
secretin A hormone responsible for the secretion of bile from the liver.	សិក្រីទីន អ័រម៉ូនដែលរ៉ាប់រងក្នុងការបញ្ចេញទឹកប្រមាត់ពីថ្លើម។
secretion A process of releasing a material that is specialized to perform certain functions; secreted material.	ការបញ្ចេញ ដំណើរបញ្ចេញសារធាតុដែលសំរាប់បំពេញមុខងារមួយចំនួន។ សារធាតុដែលត្រូវបានបញ្ចេញ។
secretor An individual having soluble forms of the blood group antigens A and/or B present in saliva and other body fluids. This condition is caused by a dominant, autosomal gene unlinked to the ABO locus.	សេក្រេទ័រ ឯកត្តៈដែលមានទម្រង់រលាយនៃអង់ទីសែនក្រុមឈាម A និង/ឬB មាននៅក្នុងទឹកមាត់ និងក្នុងសារធាតុរាវផ្សេងទៀតរបស់សារពាង្គកាយ។ ស្ថានភាពនេះបណ្តាលមកពីសែនអូតូសូមលុបមិនភ្ជាប់ទៅនឹងឡូគុសABO។
secretor status An individual producing ABO blood group type antigen (including H-substance) in saliva, semen and other body secretions, due to the presence of at least one dominant allele of an autosomal gene.	សិក្រីទ័រ ស្តេតរីស ឯកត្តៈផលិតប្រភេទក្រុម ឈាមABOអង់ទីសែន (រួមទាំងសារធាតុ-H) នៅក្នុង ទឹកមាត់ ទឹកកាម និងសារធាតុបញ្ចេញរបស់សារពាង្គកាយ ដោយសារមានយ៉ាងហោចណាស់ក៏អាឡែលលំដាប់មួយដែររបស់សែនអូតូសូម។
secund (of plant structures) All turned to one side.	មែនទៅម្ខាង (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) បែរទៅតែម្ខាងទាំងអស់។
sedentary Bottomdwelling and capable of only limited locomotion.	នឹងកន្លែង ការរស់នៅបាតទឹក និងមានលទ្ធភាពលំដាប់លាស់ទីដោយមានកំណត់ប៉ុណ្ណោះ។
sedimentary rock A type of rock made of compressed layers of sediment.	សិលាភ័ន្តបំណុល ប្រភេទថ្មដែលកើតឡើងពីស្រទាប់ហាប់នៃកំទេចកំណា។
sedimentation coefficient (S) See Svedberg coefficient unit.	មេគុណនេ សូមមើលពាក្យ Svedberg coefficient unit។
seed A multicellular structure containing a diploid embryonic plant and a food supply protected by a tough seed coat.	គ្រាប់ ទម្រង់ពហុកោសិកា ដែលមានអំប្រើយ៉ូងរុក្ខជាតិខ្ចីប្លូអ៊ុត និងអាហារបំរុង ការពារដោយសម្បកគ្រាប់រឹង។
seed bank The ungerminated but still viable seeds that occur in natural storage in soil.	ស្តុកគ្រាប់ ការប្រមូលគ្រាប់ដែលមិនទាន់ចេញពន្លកប៉ុន្តែនៅ អាចលូតលាស់បាន ដែលមាននៅក្នុងកន្លែងធម្មជាតិក្នុងដី។
seed coat A tough waterproof covering around a seed.	សម្បកគ្រាប់ ភ្នាសរឹង មិនជ្រាបទឹក ដែលព័ទ្ធជ្រាបជុំវិញគ្រាប់។
seed cone A female reproductive structure of the conifers containing sporeproducing megasporangia.	កោនគ្រាប់ ទម្រង់បន្តពូជញីរបស់រុក្ខជាតិពពួកស្រល់ ដែលមានកោនមេហ្គាស្ប៉រីងបង្កើតស្ប៉រី។
seed dormancy See dormancy.	គ្រាប់សំខំ សូមមើលពាក្យ ផ្អាកលូតលាស់ ឬ នៅស្ងៀម ឬសំខំ។
seed ferns An extinct group of plants that were characterized by frondlike leaves and seedbearing structures; classified together in the Division Pteridospermophyta	បណ្តុំខ្នងដំបូលគ្រាប់ ក្រុមរុក្ខជាតិវិនាសផុតពូជ ដែលសំគាល់ដោយស្លឹកដូចជាងនិងទម្រង់ផ្ទុកគ្រាប់។ ក្រុមបណ្តុំដំបូលគ្រាប់នេះត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ចូលទៅក្នុងសាខាតេរីដូស្តែម៉ាតូភីត។
seed germination See germination.	គ្រាប់ចេញពន្លក សូមមើលពាក្យ ការចេញពន្លក។
seed leaves Embryonic leaves in seeds.	ស្លឹកគ្រាប់ ស្លឹកអំប្រើយ៉ូងនៅក្នុងគ្រាប់។
segment 1. A division formed in the cleavage of an egg. 2. Part of a jointed appendage or of a chromosome. See segmentation.	អង្គត់ 1. ផ្នែកដែលធ្វើឡើងតាមរយៈការចែករបស់ស៊ុត។ 2. ផ្នែករបស់ផ្នែកលយស្រួច ឬរបស់ក្រូម៉ូសូម។ សូមមើលពាក្យ ការខណ្ឌជាអង្គត់។
segmentation The division of the body into sections.	អង្គត់ដុត ចំណែកសារពាង្គកាយជាផ្នែកៗ។
segregation The separation and movement of homologous chromosomes to the poles of the cell.	ការផ្តាច់ចេញ ការផ្តាច់ចេញពីគ្នា និងការធ្វើចលនារបស់ក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកទៅប៉ូលរបស់កោសិកា។
selecting agent Any factor that affects the probability that a gene will be passed to the next generation.	ភ្នាក់ងារជ្រើស កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលលើប្រូបាប៊ីលីតេដែលសែនមួយនឹងត្រូវបញ្ជូនទៅជំនាន់ក្រោយ។
selection Choosing the individuals with a desired trait as the first step in controlled breeding.	ជ្រើស ការជ្រើសរើសឯកត្តៈទៅតាមលក្ខណៈដែលចង់បាន នៅក្នុង

	ដំណាក់កាលទី១នៃការបង្កាត់មានការត្រួតពិនិត្យ។
selection coefficient (s) A measure of the fitness of one genotype compared with another. If for genotype aa, only 99 of 100 individuals reproduce, then the selection coefficient is 0.1.	មេគុណជីវិត រង្វាស់ភាពសាកសមនៃសេណូទីបមួយប្រៀបធៀបជាមួយសេណូទីបមួយទៀត។ បើសិនជាចំពោះសេណូទីប aa មានតែឯកត្តៈ ៩៩ ក្នុងចំណោម ១០០ ឯកត្តៈដែលធ្វើការបន្តពូជ ដូច្នោះមេគុណជីវិតគឺ ០.១។
selection pressures Those environmental factors that promote or retard reproductive success of a phenotype.	សម្ព័ន្ធនៃជីវិត កត្តាបរិស្ថានដែលបង្កើន ឬពន្យារពេលជោគជ័យក្នុងការបន្តពូជនៃសេណូទីបមួយ។
selective breeding The breeding of animals and plants to favour desirable characters.	ការបង្កាត់ជ្រើស ការបង្កាត់សត្វ និងរុក្ខជាតិ ដើម្បីទទួលបានលក្ខណៈដែលចង់បាន។
selective enrichment Any technique that encourages the growth of a particular species or group of microorganisms.	បណ្តុះជីវិត បច្ចេកទេសដែលជម្រុញការលូតលាស់ប្រភេទមេកូរូបមេកូរូបអតិសុខុមប្រាណ។
selective fishing Any process by which individual fish of a particular size are caught, e.g. the use of nets of large mesh to allow small fish through.	ការនេសាទជោយជ្រើស ដំណើរនេសាទត្រី យកតែត្រីណាដែលត្រូវតាមទំហំដែលបានកំណត់។ ឧទាហរណ៍ ការប្រើមងក្រឡាធំ ដើម្បីអោយកូនត្រីតូចៗរួចខ្លួន។
selective medium Any medium that restricts the growth of certain microorganisms, but not of others.	មជ្ឈដ្ឋានជីវិត មជ្ឈដ្ឋានទាំងឡាយ ដែលកម្រិតការលូតលាស់របស់អតិសុខុមប្រាណមួយចំនួន ប៉ុន្តែមិនកម្រិតសម្រាប់មីក្រូបផ្សេងទៀតទេ។
selective reabsorption The re-entry of a specific material into body tissue to avoid a deficiency of that material. Selective reabsorption is one of the mammalian kidney's functions.	សម្របឡើងវិញជោយជ្រើស ការចូលឡើងវិញរបស់សារធាតុមួយចំនួនទៅក្នុងជាលិការបស់សារពាង្គកាយ ដើម្បីជៀសវាងភាពខ្វះខាតរបស់សារធាតុនោះ។ សម្របឡើងវិញដោយជ្រើស គឺជាមុខងារមួយ ក្នុងចំណោមមុខងារជាច្រើនរបស់តម្រង់នោមថនិកសត្វ។
selectively permeable The characteristic of only allowing certain substances to pass through.	ជំរាមជ្រើស លក្ខណៈដែលអនុញ្ញាតិអោយតែសារធាតុមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះដែលឆ្លងកាត់បាន។
self-compatible Refers to the potential for successful reproduction between flowers of the same plant or between stamens and carpels of the same flower	ស្វ័យបន្តពូជ សំដៅទៅលើសក្តានុពលភាពក្នុងការបន្តពូជដោយជោគជ័យរវាងផ្កានៃរុក្ខជាតិតែមួយ ឬរវាងកញ្ចុំកេសរឈ្មោលនិងកញ្ចុំកេសរញីរបស់ផ្កាតែមួយ។
self-fertilization The fusion of male and female gametes from the same hermaphrodite individual.	ស្វ័យបន្តពូជស្វ័យ ការរលាយចូលគ្នារវាងកាម៉ែតញី និងកាម៉ែតឈ្មោលចេញពីឯកត្តទ្វេភេទ។
self-incompatible Incapable of successful reproduction between flowers of the same plant or between stamens and carpels of the same flower.	ស្វ័យបន្តពូជមិនបាន អសមត្ថភាពក្នុងការបន្តពូជរវាងផ្កានៃរុក្ខជាតិតែមួយ ឬរវាងកញ្ចុំកេសរឈ្មោលនិងកញ្ចុំកេសរញីនៃផ្កាតែមួយ។
selfing In plant genetics, the fertilization of ovules of a plant by pollen produced by the same plant. Reproduction by self-fertilization.	ស្វ័យបន្តពូជស្វ័យ ចំពោះសេនេទិចរុក្ខជាតិ ជាការបង្កកំនើតនៃអូវុលរបស់រុក្ខជាតិមួយដោយលំអងផលិតដោយរុក្ខជាតិតែមួយនោះ។ ការបន្តពូជដោយស្វ័យបង្កកំណើត។
selfish DNA Refers to DNA that can perpetuate itself by semiautonomous replication; transposons are considered to be selfish DNA because they can move copies of themselves to several sites in a genome.	ADN ស្វ័យអតិសាត សំដៅទៅលើ ADN ដែលមានអតិសាតជាបន្ត បន្ទាប់ដោយស្វ័យដំឡើងទ្វេពាក់កណ្តាលស្វ័យប្រវត្តិ។ Transposon ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាADN ស្វ័យអតិសាតដោយសារតែវាអាចផ្លាស់ទីក្រុមចំណងរបស់វា ទៅកន្លែងជាច្រើនក្នុងសេណូមមួយ។
self-limiting A population that levels off before reaching its carrying capacity.	ស្វ័យកំរិត ប៉ុពុយឡាស្បុងដែលបន្ថយកំរិត មុនពេលដែលឈានទៅដល់សមត្ថភាពទ្រទ្រង់របស់វា។
self-pollination Pollination that occurs within a single flower.	ស្វ័យជីវិតស្វ័យ ដំណើរលំអងដែលកើតឡើងនៅក្នុងផ្កាតែមួយ។
self-replication Refers to the ability of DNA to make exact copies of itself.	ស្វ័យតំលើងទ្វេខ្លួន សំដៅទៅលើសមត្ថភាពរបស់ADNក្នុងការបង្កើត ADNដូចនឹងខ្លួនវាដោយខ្លួនវាផ្ទាល់។
self-sterility The inability of some hermaphrodites to reproduce sexually, that is, to form a viable offspring by self-fertilization.	ស្វ័យនេ អសមត្ថភាពរបស់ឯកត្តទ្វេភេទខ្លះ ក្នុងការបន្តពូជដោយភេទ គឺជាការបង្កើតកូនដោយស្វ័យបង្កកំណើត។

self-tolerance Immunological tolerance to the body's own antigens, achieved by preventing the production of functional B-cells and T -cells reactive to such antigens. Thus the body is not able to direct an immune response against self antigens. Breakdown of this mechanism leads to autoimmunity and production of autoantibodies against self antigens.	ស្ម័គ្រចិត្ត ភាពធន់ទៅនឹងអង់ទីសែនរបស់ខ្លួនឯង គឺដោយការទប់ស្កាត់មិនអោយមានការបង្កើតកោសិកាB និងកោសិកាT ដែលមានប្រតិកម្មទៅនឹងអង់ទីសែនទាំងនោះ។ ដូច្នោះ សារពាង្គកាយមិនអាចដឹកនាំការធ្វើតំណាងភាពស្មុំ ប្រឆាំងនឹងអង់ទីសែនខ្លួនឯងទេ។ ការកំចាត់យន្តការប្រភេទនេះចោលនោះនឹងនាំអោយមានស្វ័យភាពស្មុំ និងការបង្កើតស្វ័យអង់ទីករ ប្រឆាំងនឹងអង់ទីសែនខ្លួនឯង។
SEM See scanning electron microscope.	SEM សូមមើលពាក្យ អតិសុខុមទស្សន៍អេឡិចត្រុងស្ដែននឹង។
semen A liquid made of seminal fluid and sperm.	ទឹកកាម សារធាតុរាវដែលកើតឡើងពីទឹកពូជនិងស្ពែរម៉ាតូសូអ៊ីត។
semicircular canals Organs consisting of 3 circular, fluid filled tubes in the inner ear, that function in balance and hearing in vertebrates.	បំពង់ពាក់កណ្តាលទ្វេដង សរីរាង្គដែលបង្កឡើងដោយរង្វង់បីដែលផ្ទុករត្តុរ នៅក្នុងត្រចៀកក្នុងនិងដែលមានមុខងារលំនឹងនិងល្បឿនចំពោះសត្វឆ្អឹងកង។
semiconservative replication Refers to the replication of a DNA molecule in which half of each new double strand consists of one newly synthesized strand and one strand from the parent double helix	ស្ម័គ្រចិត្តទ្រព្យសារធាតុបញ្ចូលពាក់កណ្តាលរក្សាទុក សំដៅទៅលើ ការស្វ័យដំឡើងទ្រព្យលេខADNដែលប្រាក់ទ្រព្យនិមួយៗផ្សំឡើងពីប្រាក់ដែលត្រូវបានសំយោគថ្មីមួយ និងប្រាក់ម្ខាងទៀតបានមកពីប្រាក់ទ្រព្យស្ត្រីរបស់មេ។
semilunar valves Valves located in the pulmonary artery and aorta that prevent the flow of blood backward into the ventricles.	ប្រើសរសៃអក ប្រើសនៅក្នុងអាទិសូតនិងអាអកដែលទប់ឈាមមិនអោយហូរត្រលប់មកថតក្រោមបេះដូងវិញ។
seminal fluid The fluid in which the sperms are bathed.	ទឹកពូជ សារធាតុរាវដែលស្ពែរម៉ាតូសូអ៊ីតស្ថិតនៅក្នុងនោះ។
seminal receptacle A chamber that stores sperm in many female invertebrates.	ថង់ទឹកកាម ថង់ដែលស្តុកទឹកកាមនៃសត្វឥតឆ្អឹងកងញីជាច្រើន។
seminal vesicle A part of the male reproductive system that produces a portion of the semen.	ថង់ពូជ ផ្នែកនៃប្រដាប់បន្តពូជបុរស ដែលផលិតសារធាតុរាវរបស់ទឹកកាមមួយផ្នែក។
seminiferous tubules Sperm producing tubes in the testes.	បំពង់ផលិតស្ពែរម៉ាតូសូអ៊ីត បំពង់នៅក្នុងពងស្វាស ដែលផលិតស្ពែរម៉ាតូសូអ៊ីត។
semiotics The study of communication between organisms.	សេមីយ៉ាស៊ីក ការសិក្សាពីការទាក់ទងគ្នារវាងការរស់ និងការរស់។
semipermeable Permeable to small particles, such as water and certain inorganic ions, but not to colloids, etc..	អឌ្ឍប្រាប អាចប្រាបបានដោយសារធាតុតូចៗ ដូចជាទឹក និងអ៊ីយ៉ុងអសរីរាង្គមួយចំនួន ប៉ុន្តែមិនអាចប្រាបបានដោយសារធាតុម៉ូលេគុលធំៗទេ។
semispecies A taxonomic group intermediate between a species and a subspecies, usually as a result of geographical isolation. See superspecies.	អឌ្ឍប្រភេទ ក្រុមចំណែកថ្នាក់ នៅកណ្តាលរវាងប្រភេទមួយ និងប្រភេទមួយទៀត ដែលជាធម្មតា គឺបណ្តាលមកពីការព្រៃកដាច់ពីគ្នារបស់តំបន់ភូមិសាស្ត្រ។ សូមមើលពាក្យ ស៊ុបពែប្រភេទ។
semisterility A condition in which a proportion of all zygotes cannot reproduce.	ពាក់កណ្តាលធាន ស្ថានភាពដែលមួយភាគនៃស៊ីកូតទាំងអស់ មិនអាចបន្តពូជបាន។
senescence The process growing old which usually involves gradual slowing of metabolism, endocrine changes and breakdown of tissues.	ការឆ្លើងចាស់ ដំណើរវិវត្តកាន់តែចាស់ទៅៗ ដែលជាទូទៅទាក់ទង ទៅនឹងការធ្លាក់ចុះបន្តិចម្តងៗនៃមេតាបូលីស ការនៃប្រែប្រួលក្រពេញអង់ដូគ្រីន និងការរាប់ជាលិកា។
sense organ Any receptor of external or internal stimuli.	សរីរាង្គឥន្ទ្រីយ៍ ធូលរបស់រំញោចខាងក្រៅ ឬរបស់រំញោចខាងក្នុង។
sense strand In DNA, the sense strand of a gene is the one that contains the coding sequence for a molecule of RNA and, in the case of mRNA, indirectly for a polypeptide.	ប្រទាក់ត្រូវបានចំលង ចំពោះADNប្រាក់មានន័យនៃសែនមួយ គឺជាសែនដែលផ្ទុកតំណលំដាប់ក្រុមចំលងសំរាប់ម៉ូលេគុលARN ហើយចំពោះ ARNmវិញ វាផ្ទុកតំណលំដាប់ក្រុមចំលងសំរាប់ប៊ុបទីតដោយមិនផ្ទាល់។
sensillum (pl. sensilla) Any small sense organ or receptor (particularly in insects) used for the detection of touch, taste, smell, heat perception, sound or light perception.	សរីរាង្គធូលតូចៗ សរីរាង្គវិញ្ញាណតូចៗ ឬធូល (មានជាពិសេសចំពោះសត្វល្អិត) ប្រើសម្រាប់ដឹងពី ការប៉ះ រសជាតិ ក្លិន ក្តៅ សំលេង ឬពន្លឺ។

sensitive Reacting violently to the effects of a pathogen.	រូស ប្រតិកម្មយ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងឥទ្ធិពលរបស់ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ។
sensitization The state in which an enhanced immune response is provoked by a second exposure to an antigen. This may be an allergic response (See allergy).	សេនស៊ីយ៉ាសហ្សេនស៊ីន ស្ថានភាពដែលតំណាប ភាពស្មៅ ត្រូវបានភ្លេចដោយការប្រឈមទៅនឹងអង់ទីសែនជាលើកទី២។ នេះប្រហែលជាប្រតិកម្មតំណាប (សូមមើលពាក្យ ប្រតិកម្មតំណាប)។
sensory neuron Nerve cell that transmits information from the environment to the brain or spinal cord.	ណឺរ៉ូនក្រសួង កោសិកាប្រសាទដែលបញ្ជូនព័ត៌មានពីបរិស្ថានទៅខួរក្បាលឬខួរឆ្អឹងខ្នង។
sensory palp Slender organs of taste on the labium and maxillae of insects.	ខ្សែចម្រើន សរីរាង្គវិញ្ញាណរាងរាវស្តើងស្ថិតនៅ លើបច្ចុប្បន្នក្រោម និងថ្ពាររបស់សត្វល្អិត។
sensory receptor See receptor.	ធូលីក្រសួង សូមមើលពាក្យ ធូលី។
sepal One of a group of modified leaves that protects the developing flower bud.	ក្របកណ្តា ក្រុមស្លឹកកំណែប្រែដែលការពារផ្កាក្រពុំកំពុងលូតលាស់។
sepaloid (of plant structures) Like a sepal.	ដូចក្របកណ្តា (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
septi- <i>prefix</i> . Denoting a partition.	ស៊ីប៊ី (បុព្វបទ) មានន័យថា មួយភាគ ឬ មួយផ្នែក ឬមួយចំណែក។
septicaemia or blood poisoning An infection of the blood stream by a variety of pathogenic microorganisms, such as <i>Salmonella</i> and <i>Pseudomonas</i> , usually from a nonintestinal source, leading to fever, lesions in many body organs and even death.	ការលុះឈាម ការឆ្លងក្នុងឈាមដោយអតិសុខុមប្រាណបង្កជំងឺផ្សេងៗដូចជា <i>Salmonella</i> និង <i>Pseudomonas</i> ជាទូទៅ គឺមិនមែនមានប្រភពមកពោះវៀនទេ ដោយបង្កជាគ្រុន ដំបៅលើសរីរាង្គ ជាច្រើនរបស់សារពាង្គកាយ និងអាចបណ្តាលអោយស្លាប់បាន។
septum (plural septa) A wall between two cavities as in annelids, or body divisions, as in chaetognaths, or a crosswall in fungal hypha.	សន្ទះខ័ណ្ឌ ភ្នាសខណ្ឌនៅចន្លោះប្រហោងពីរ ដូចជាដង្កូវខ្លួនកង់ឬការចែកខ្លួនដូចជាចំពោះ Chaetognaths ឬ ភ្នាសគ្រោងក្នុងអ៊ីហ្វូរបស់ផ្សិត។
Ser <i>abbrev.</i> serine.	Ser អក្សរកាត់របស់សេរីន។
sere The sequence or series of communities that develop in a given situation from pioneer to terminal climax communities during ecological succession.	សេរីនហត្ថមន៍ លំដាប់ ឬសេរីសហត្ថមន៍ ដែលលូតលាស់ក្នុងស្ថានភាពមួយ តាំងពីសហត្ថមន៍ឈានមុខរហូតដល់សហត្ថមន៍មានកំរិតខ្ពស់បំផុតក្នុងរយៈពេលតំណក្តាអេកូឡូស៊ី។
serial Repeated, as are the body segments of vertebrates.	សេរី ដែលកើតឡើងដដែលៗ ដូចជាអង្គតំខ្លួននៃសត្វឆ្អឹងកង់។
serine (S, Ser) One of 20 amino acids common in proteins. It has a polar 'R' group structure and is soluble in water. The isoelectric point of serine is 5.7.	សេរីន អាស៊ីតអាមីនេមួយក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ដែលមានទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន។ វាមានក្រុម'R'ប៉ូលែ និងរលាយក្នុងទឹក។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រូរបស់សេរីន គឺ5,7។
serology The branch of biological science that is concerned with the study of serums.	សេរ៉ូឡូស ជាផ្នែកមួយរបស់វិទ្យាសាស្ត្រជីវវិទ្យា ដែលជាប់ទាក់ទងជាមួយការសិក្សាអំពីសេរ៉ូម។
serosa A membrane such as the peritoneum that secretes a serum.	សេរ៉ូសា ភ្នាស ដូចជាប៉េរីតូនេម ដែលបញ្ចេញសេរ៉ូម។
serotonin A pharmacologically active compound, derived from tryptophan, which acts as a vasodilator, increases capillary permeability, and causes contraction of smooth muscle.	សេរ៉ូតូនីន សមាសធាតុគីមីសង្វេគយ៉ាងសកម្ម មានប្រភពមកពីទ្រីបតូផាន ដែលដើរតួជាពង្រីកសរសៃ ឈាម(បង្កើនជម្រាបរបស់សរសៃឈាម) និងភ្លេច អោយមានការកម្រិតរបស់សាច់ដុំរលីង។
serotype A protein that is a unique antigen; it induces and binds to antibodies that are specific to it alone. Serotypes are used in a classification system applied to viruses.	សេរ៉ូទីប ប្រូតេអ៊ីនដែលមានអង់ទីសែនតែមួយគត់។ សេរ៉ូទីបជំរុញនិងភ្ជាប់សម្ព័ន្ធទៅនឹងអង់ទីកែរដែលយថាប្រភេទសំរាប់តែវាមួយគត់។ សេរ៉ូទីបត្រូវបានគេ ប្រើក្នុងប្រព័ន្ធចំណែកថ្នាក់ដែលអនុវត្តចំពោះវីរុស។
serrate (of margins) With tooth-like shape.	រាងធ្មេញ (អំពីគែមអ្វីមួយ)
serration A notched edge like the blade of a saw.	គែមលាក់ដូចធ្មេញឈោ
Sertoli cells (nurse cells) Large cells in the wall of seminiferous tubule that nourish the developing sperm.	កោសិកាសេតូលី (កោសិកាចិញ្ចឹម) កោសិកាធំៗនៅក្នុងភ្នាសនៃបំពង់ផលិតស្បែម៉ាតូសូមីត ដែលផ្តល់សារធាតុចិញ្ចឹមដល់ស្បែម៉ាតូសូមីតដែលកំពុងលូតលាស់។
serum 1. The plasma of blood that separates when a clot is formed. 2. Anti toxin containing large	សេរ៉ូម 1. ប្លាស្មារបស់ឈាមដែលព្យាបាលចេញពីឈាម ពេលមានកំណក

quantities of antibodies to a particular antigen that can give fast passive immunity. Compare vaccine.	ឈាម។ 2. អង់ទីភូកស៊ីន ដែលផ្ទុកទៅដោយបរិមាណជំងឺច្រើននៃអង់ទីគីវ ដែលត្រូវគ្នាទៅនឹងអង់ទីសែនយថាប្រភេទ ដែលអាចធ្វើអោយមានភាពស្តាំ អកម្មយ៉ាងរហ័ស។ សូមមើលពាក្យ ថ្នាំបង្ការ។
servomechanism A control system that uses negative feedback to maintain a level of output or performance.	ស៊ីន្ទ្រូមេកានិស្យូម ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងពិនិត្យ ដែលប្រើការត្រួតពិនិត្យត្រលប់ ដើម្បី រក្សាកម្រិតរបស់ផលិតផល ឬរបស់ការសំដែង។
sessile 1. (of an organism) Unable to move; living permanently attached to the substrate 2. (of part of an organism) Without a stalk.	ជីវិតអមល័ត 1. មិនអាចបំលាស់ទីបានគឺនៅនឹងកន្លែងជាអចិន្ត្រៃយ៍ ដោយភ្ជាប់ទៅនឹងស៊ុបស្ត្រាត (ចំពោះភារវរស់)។ 2. ដែលគ្មានទងទ្រ (ផ្នែកនៃភារវរស់)។
sessile leaf Leaf lacking a petiole; blades of sessile leaves attach directly to the stem.	ស្លឹកគ្មានទង ស្លឹកដែលគ្មានទង ។ គូស្លឹកដែលគ្មានទងភ្ជាប់ផ្ទាល់ទៅនឹង ដើម ឬមែក។
seta, setae 1. The stalk that supports the capsule of a moss sporophyte. 2. Bristles on each segment of segmented worms that function in locomotion.	ទំរកល្បោង 1. ទងដែលទ្រទ្រង់កន្សោមស្បូវរីកតរបស់ស្បែក។ 2. ពោមសូត្រ ពោមរឹងនៅកង់នីមួយៗនៃដង្កូវខ្លួនកង់ដែលមានមុខងារបំលាស់ទី។
setigerous Having setae or bristles.	ដែលមានពោមរឹង
seventy-five percent rule A general rule stating that a population can be considered distinct from another if 75% of the individuals are distinct from all those of the other population.	វិធាន ២៥% វិធានទូទៅ ដែលចែងថា ប៉ុណ្ណោះស្រុកមួយអាចចាត់ទុកថា មានលក្ខណៈខុសពីប៉ុណ្ណោះស្រុកមួយទៀតបាន លុះត្រាតែឯកត្តរបស់ វា ៧៥% មានលក្ខណៈខុសពីឯកត្តរបស់ប៉ុណ្ណោះស្រុកមួយទៀត។
sewage Human waste products (faeces and urine).	ទឹកកខ្វក់ ឬ ទឹកសំរុយ សារធាតុកាកសំណល់របស់មនុស្ស (លាមក និង ទឹកនោម)។
sewage treatment The treatment of raw sewage to make it harmless for discharge into rivers, seas and oceans. Treatment may involve; physical removal of solid matter, breakdown of organic matter with aerobic bacteria, and chemical disinfection.	ប្រព្រឹត្តិកម្មទឹកកខ្វក់ ប្រព្រឹត្តិកម្មទឹកកខ្វក់ដើម្បីអោយទៅជាសារធាតុ មិនគ្រោះថ្នាក់ រួចបញ្ចូលវាទៅក្នុងទន្លេ សមុទ្រ និងមហាសមុទ្រ។ ប្រព្រឹត្តិកម្ម អាចទាក់ទងជាមួយការយកវត្ថុរឹងចេញដោយកំលាំងកាយ ការបំបែកសារ ធាតុសរីរាង្គដោយបាក់តេរីប្រើខ្យល់ និងសារធាតុគីមីសម្លាប់មេរោគ។
Sewall Wright effect See random genetic drift.	ឥទ្ធិពលស៊ីវីលី សូមមើលពាក្យ ការរសាត់សេនេទិចដោយចៃដន្យ។
sex chromatin See Barr body.	ក្រូម៉ាទីនភេទ សូមមើលពាក្យ អង្គBarr។
sex chromosomes One of a pair of chromosomes that carry genes to determine sex and sexlinked traits.	ក្រូម៉ូសូមភេទ ក្រូម៉ូសូមមួយនៃគូក្រូម៉ូសូមដែលមានសែនកំណត់ភេទ និង លក្ខណៈជាប់នឹងភេទ។
sex determination The control of maleness and femaleness by genes located on sex chromosomes.	ការកំណត់ភេទ ការគ្រប់គ្រងភេទឈ្មោល និងភេទញី ដោយសែនដែល ស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូមភេទ។
sex factor See F factor.	កត្តាភេទ សូមមើលពាក្យ កត្តាF។
sex hormones Hormones capable of stimulating the development of the reproductive organs and secondary sexual characters in mammals. The hormones are androgen, oestrogen and progesterone. Sex hormones are secreted by the ovaries, testes, adrenal cortex and placenta.	អ័រម៉ូនភេទ អ័រម៉ូនដែលអាចភ្លេចអោយមានការវិវត្តន៍របស់សរីរាង្គភេទ និងលក្ខណៈភេទទី២របស់ថនិកសត្វ។ អ័រម៉ូនទាំងនោះរួមមានអង់ដ្រូសែន អ៊ីស្ត្រូសែន និងប្រូសេស្តេរ៉ូន។ អ័រម៉ូនភេទត្រូវបានបញ្ចេញដោយអូវែ ពងស្វាស ក្រពេញលើតម្រងនោម និងសុក។
sex ratio The number of males in a population compared to the number of females.	សមាមាត្រភេទ ចំនួនឯកត្តៈឈ្មោលធៀបនឹងចំនួនឯកត្តៈញីក្នុង ប៉ុណ្ណោះស្រុកមួយ។
sex ratio The number of males in a group divided by the number of females giving a value which is usually about 1.0. The ratio is controlled by the segregation of sex chromosomes in the heterogametic sex during meiosis.	សមាមាត្រភេទ ចំនួនសត្វឈ្មោលនៅក្នុងក្រុមមួយ ចែកអោយចំនួនសត្វ ញី ហើយតម្លៃដែលទទួលបាន គឺជាទូទៅប្រហែលជា១។ សមាមាត្រនេះ ត្រូវ បានគ្រប់គ្រងដោយការផ្តាច់ចេញពីគ្នារបស់ក្រូម៉ូសូមភេទ នៅក្នុងភេទអេតេ រ៉ូការីម៉ែត ក្នុងអំឡុងពេលមេយ៉ូស៊ីស។
sexduction Transmission of chromosomal genes from a donor bacterium to a recipient cell by the F factor.	ការបញ្ជូនសែន ការបញ្ជូនសែនក្រូម៉ូសូមចេញពីបាក់តេរីអ្នកអោយទៅ កោសិកាអ្នកទទួលដោយកត្តា F។
sexinfluenced traits Characteristics that are dominant in one sex and recessive in the other. eg.	លក្ខណៈមានឥទ្ធិពលលើភេទ លក្ខណៈដែលលុបចំពោះភេទមួយ និង អន់ ចំពោះភេទមួយទៀត។ ឧទាហរណ៍ៈ ក្បាលទំពែក ចំពោះមនុស្សប្រុស។

baldness in men.	
sexlimited trait A phenotypic characteristic that appears only in individuals of one sex. eg. lactation in female mammals, face hair in male humans.	លក្ខណៈកំណត់ដោយភេទ លក្ខណៈដែលលេចឡើងតែនៅក្នុងឯកភ្នំនៃភេទជាក់លាក់មួយ។ ឧទាហរណ៍ ការចេញទឹកដោះចំពោះមនុស្សស្រី។
sexlinked genes Genes located on the X chromosome.	សែនជាប់ភេទ សែនដែលស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូម X។
sexlinked traits Characteristics determined by genes on the X chromosome. eg. red-green colour blindness.	លក្ខណៈជាប់ភេទ លក្ខណៈដែលកំណត់ដោយសែនស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូម X។ ឧទាហរណ៍ ជំងឺឃឺតពណ៌។
sexual behaviour Any behaviour associated with courtship and reproduction.	លក្ខណៈយុវភាពភេទ អាកប្បកិរិយាដែលទាក់ទងការចែចង់ និងការបន្តពូជ។
sexual cycle The series of events in which generations are linked via gametes and meiosis takes place.	វដ្តភេទ សេរីព្រឹត្តិការណ៍ ដែលជំនាន់មានជាប់ការទាក់ទងគ្នាជាមួយការមែត និងកើតមានដំណើរមេយូស។
sexual dimorphism The presence in a population of two sexes each with a different phenotype.	ទ្វេសណ្ឋានភេទ វត្តមាននៅក្នុងប្រជាជនមួយនូវភេទពីរ ដែលភេទនីមួយៗមានលក្ខណៈខុសគ្នា។
sexual intercourse The mating of male and female. The deposition of the male sex cells, or sperm cells, in the reproductive tract of the female; also known as coitus or copulation.	ការរួមភេទ ការពាក់គ្នារវាងឈ្មោលនិងស្ត្រី។ ការបញ្ចូលកោសិកាភេទឈ្មោលឬស្បែកម៉ាតូសូមីតទៅក្នុងផ្លូវបន្តពូជរបស់ស្ត្រី។ ពាក់គ្នា (សត្វជើងបួន), ជាន់គ្នា (មនុស្ស), សំគារគ្នាឬស្បៀលគ្នា (ត្រី, ល្អិត), ការរួមវិក្យ (មនុស្ស)។
sexual reproduction A method of producing offspring in which two haploid gametes join to form a diploid zygote.	ការបន្តពូជដោយភេទ វិធីបន្តពូជដែលការមែតអាម៉ូមូតីពីរលាយចូលគ្នាបង្កើតបានជាស៊ីកូតឌីប្លូអ៊ីតមួយ។
sexual selection The selection of a mate by female animals where, for example, the most brightly coloured is favoured, so maintaining brightly coloured males in a population.	ជម្រើសភេទ ការជ្រើសរើសដៃគូដោយសត្វស្ត្រី ដែល(ឧទាហរណ៍)សត្វដែលមានពណ៌ក្លឺជាងគេ គឺត្រូវបានជ្រើសរើស។ ដូច្នេះធ្វើអោយរក្សាបាននៅក្នុងប្រជាជនមួយនូវសត្វឈ្មោលដែលមានពណ៌ ក្លឺថ្លា។
shaft A hollow tube that forms the central part of a feather.	អ័ក្សស្រោង បំពង់ប្រហោងនៅតាមបណ្តោយកណ្តាលស្រោង។
shell Any hard outer covering, such as the carapace of turtles and tortoises, the exoskeleton of crustaceans, the calcareous plates of echinoderms, the outermost membranes of an egg, the skeleton of Foraminifera or the mantle secretions of molluscs.	សស្ស ផ្នែកខាងក្រៅដែលមានលក្ខណៈរឹង ដូចជាស្លឹកអណ្តើក គ្រោងឆ្អឹង ក្រៅរបស់គ្រុស្តាសេ បន្ទះបង្កពីកាល់ស្យូមរបស់អេគីណូដេម សម្បកស៊ិត គ្រោងឆ្អឹងរបស់ផ្លូវមីនីដេក។
ShineDalgarno (SD) sequence The nucleotides 5'-AGGAGGU-3' present in the start codon on bacterial mRNA that serves as a ribosome binding site. The 16S RNA of the small ribosomal subunit contains a complementary sequence to which the mRNA binds.	តំណលំដាប់ ShineDalgarno នុយក្លេអូទីត 5'-AGGAGGU-3' មានក្នុងកូដុងចាប់ផ្តើមលើ ARNm បាក់តេរី ដែលដើរតួជាកន្លែងភ្ជាប់រីបូសូម។ ARN 16S នៃឯកតារងតូចរីបូសូម ដែលផ្ទុកនូវតំណលំដាប់ពេញគ្នា ជាកន្លែង ARNm ត្រូវភ្ជាប់។
shipworm Any marine bivalve mollusc such as <i>Teredo</i> , that bores into woodwork by rotary action of the two shell valves and swallows the sawdust, which is then attacked by special enzymes that make possible the digestion of cellulose.	ស៊ីបេរីម សប្បីសត្វបីរ៉ាល់ក្នុងសមុទ្រ ដូចជា <i>Teredo</i> ដែលចោរចូលដោយសកម្មភាពខ្វែងរបស់សម្បកទាំងពីរ រួចលេបកំទេចឈើចូលទៅក្នុងខ្លួនរបស់វា រួចបន្ទាប់មក ត្រូវបានកិនកំទេចដោយអង់ស៊ីមពិសេស ដែលអាចរំលាយសែលុយឡូសបាន។
shoot That part of a vascular plant which is above the ground, consisting of stem and leaves.	ពន្លកមែក ឬ ពន្លករុក្ខជាតិ ឬ ពន្លករុក្ខជាតិក្នុងប្រព័ន្ធ ផ្នែករបស់រុក្ខជាតិសរសៃនាំ ដែលស្ថិតនៅខាងលើដី ដែលមានដើម និងស្លឹក។
short day plant A plant that flowers only when the photoperiod is shorter than a critical amount.	រុក្ខជាតិពេលថ្ងៃខ្លី រុក្ខជាតិដែលចេញផ្កាតែនៅពេលដែលរយៈពេលថ្ងៃខ្លីជាងរយៈពេលកំនត់។
short grass prairie A type of grassland in the western United States that is relatively dry.	វាលស្មៅខ្លី ប្រភេទវាលស្មៅនៅភាគខាងលិចនៃសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលមានអាកាសធាតុស្ងួត។
short period interspersion Pattern of genome organization in which stretches of single copy DNA (about 1000 bp) are interspersed with short	គំរូចំនុះរយៈពេលខ្លី គំរូនៃការតំរៀបចំសេណូម ដែលការលាតសន្ធឹងនៃក្រុមចំនុះ ADN ទាប (ប្រហែល 1000 គូបាស) ត្រូវបាន

segments of repetitive DNA (300 bp). This pattern is found in <i>Xenopus</i> , humans, and the majority of organisms examined to date.	ពង្រាយពាសពេញ ជាមួយនឹងបំណែក ADN ដដែល ៗ (៣០០គូបាស)។ គំរូនេះត្រូវបានប្រទះ ឃើញចំពោះកង្កែប <i>Xenopus</i> , មនុស្ស និង ការវាស់ភាគច្រើនដែលត្រូវបាន សង្កេតពិនិត្យរហូតមកដល់ពេលនេះ។
short-sightedness See myopia.	មើលឃើញខិត សូមមើលពាក្យ ម្យ៉ូប។
short-term memory The recollection of some aspect of behaviour, which lasts only for seconds, or at the most minutes, after the occurrence of the behaviour .	ចាំមិនបានយូរ ឬ នាម៉េត ការនឹកឡើងវិញនូវទិដ្ឋភាពរបស់អាកប្បកិរិយា ដែលមានរយៈពេលតែប៉ុន្មានវិនាទីប៉ុណ្ណោះ ឬយ៉ាងច្រើនបំផុត គឺក្នុងរយៈពេលតែប៉ុន្មាននាទីប៉ុណ្ណោះ បន្ទាប់ពីអាកប្បកិរិយានោះបានកើតឡើង។
shotgun experiment The cloning of random fragments of genomic DNA into a plasmid or phage, usually to produce a wide variety of clones from which clones of specific interest will be selected.	ពិសោធន៍ កំភ្លើងគ្រាប់ប្រាស ការធ្វើកូននៃអង្កត់សេណូមADNដោយចៃដន្យ ទៅក្នុងប្លាស្មីតឬផាស ដែលជាធម្មតាដើម្បីបង្កើតកូនខុសៗគ្នាជាច្រើន ក្នុងនោះកូនដែលគេចង់បាននឹងត្រូវបានជ្រើសរើស។
shoulder girdle See pectoral girdle.	ឆ្អឹងក្រវាត់ស្នា
shrub A woody plant less than 10 metres high in which there are abundant side branches and no real trunk.	ព្រៃរោះ រុក្ខជាតិឈើដែលមានកំពស់មិនលើសពី10ម៉ែត្រ ដែលមានដុះមែកច្រើន និងគ្មានដើមពិតប្រាកដទេ។
shunt vessel A type of bypass channel in the blood circulation.	សរសៃឈាមខោ ប្រភេទរន្ធរាងម៉្យាង នៅក្នុងរបត់ឈាម។
shuttle vector A vector that is capable of replicating in more than one host, eg. <i>Escherichia coli</i> and yeast.	ឱបទំរុក វ៉ិចទ័រដែលអាចស្វ័យដំឡើងទ្វេបាននៅក្នុងឆ្នួលលើសពីមួយ។ ឧទាហរណ៍ អាចស្វ័យដំ ឡើងទ្វេបានទាំងនៅក្នុងបាក់តេរី <i>Escherichia coli</i> និងបានទាំងនៅក្នុងកោសិកាមេស្រា។
SI units Those units of measurement forming the <i>Système International</i> , consisting of the metre, kilogramme, second, ampere, kelvin, candela and mole.	ឯកតា SI ឯកតារង្វាស់បង្កើតប្រព័ន្ធអន្តរជាតិ រួមមានដូចជាម៉ែត្រ គីឡូក្រាម វិនាទី អំពែ តែលវិន កង់ដេឡា និងម៉ូល។
sibling or sib A brother or sister.	បងប្អូន
sicklecell anemia A genetic disease in humans caused by an autosomal recessive gene, usually fatal in the homozygous condition. Caused by an alteration in the amino acid sequence of the beta chain of globin. It causes red blood cells to have a twisted 'sickle' shape that causes serious problems for blood circulation.	ជំងឺគោលិការក្រហមរាងកណ្តៀង ជំងឺសេនេទិចកើតមានចំពោះមនុស្សដែលបណ្តាលមកពីសែនអន់អ្នកសូម និងជាធម្មតាបណ្តាលអោយស្លាប់ក្នុងលក្ខខណ្ឌអ្វីមួយស៊ីក្លូត។ ជំងឺនេះបណ្តាលមកពីកំណែប្រែតំនលំដាប់អាស៊ីតអាមីន នៃប្រូភីក់បៃតារបស់កូប៊ីន។ វាបណ្តាលអោយគោលិកាលមាមក្រហមមានរាងកណ្តៀងរមួចូលគ្នា និងបង្កបញ្ហាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះប្រដាប់របត់ឈាម។
sicklecell trait The condition of being heterozygous for sicklecell disease.	លក្ខណៈគោលិកាវាងកណ្តៀង ស្ថានភាពជាអេតេរ៉ូស៊ីក្លូតនៃជំងឺគោលិកាក្រហមរាងកណ្តៀង។
sieve area Part of the wall of a sieve element containing many pores through which the protoplasts of adjacent sieve elements are connected.	តំបន់ប្រហោង ផ្នែកនៃភ្នាសធាតុប្រហោង ដែលមានរន្ធជាច្រើន ដាក់នៃឆ្នែងដែលប្រូតូប្លាស្តនៃធាតុប្រហោងនៅក្បែរគ្នាត្រូវបានភ្ជាប់គ្នា។
sieve cell A long sieveelement having unspecialized sieve areas and tapering end walls that lack sieve Plates; sieve cells occur in the phloem of gymnosperms and lower vascular plants.	កោសិកាប្រហោង ធាតុប្រហោងវែងៗ មានតំបន់ប្រហោងមិន ឯកទេស និងភ្នាសចុងស្លូតដែលគ្មានបន្ទះប្រហោង។ កោសិកាប្រហោងនេះមាននៅក្នុងផ្លូវអែមរបស់រុក្ខជាតិស៊ីមណូស្តែម និងរុក្ខជាតិមានសរសៃនាំថ្នាក់ទាប។
sieve elements Cells in the phloem that transport organic solutes; sieve cells and sievetube members are examples of sieve elements.	ធាតុប្រហោង កោសិកានៅក្នុងផ្លូវអែម ដែលដឹកនាំសារធាតុរលាយសរីរាង្គ។ កោសិកាប្រហោង និងបំពង់ប្រហោង ជាឧទាហរណ៍នៃធាតុប្រហោង។
sieve plate The part of a wall of a sievetube member that has one or more sieve areas. See appendix 5.	បន្ទះប្រហោង ផ្នែកនៃភ្នាសបំពង់ប្រហោង ដែលមានតំបន់ប្រហោងមួយ ឬច្រើន។
sieve tube A vertical column of sieve tube elements. See appendix 5.	បំពង់ប្រហោង បំពង់បញ្ជូននៃធាតុបំពង់ប្រហោង។
sieve tube element A long thickwalled phloem cell.	ធាតុបំពង់ប្រហោង កោសិកាវែងភ្នាសក្រាស់នៃផ្លូវអែម។
sigma (σ) bond Two electrons shared in overlapped orbitals on the axis <i>between</i> two covalently bonded	សម្ព័ន្ធស៊ីកម៉ា (σ) អេឡិចត្រុងពីរដាក់រួមគ្នាក្នុងអរមីតាល់ដែលគង់លើគ្នាលើអ័ក្សរវាងអាតូមភ្ជាប់គ្នាសម្ព័ន្ធកូរ៉ាឡង់ពីរ។

atoms.	
sigma (σ) replication See rolling circle replication.	ស្វ័យជំនឿងទ្វេស៊ីក្លា សូមមើលពាក្យ rolling circle replication ។
sigma factor A subunit of RNA polymerase that determines the site where transcription begins.	ភក្ដាស៊ីក្លា ឯកតារបស់ARNប៉ូលីមែរ៉ាស ដែលកំណត់ទីតាំង ដែលការចម្លងក្រុមចាប់ផ្ដើម។
sigmoid S-shaped.	រាងអក្សរS
signal peptide A short sequence that directs proteins to, and across, membranes.	ដំបងទឹកសញ្ញា តំណលំដាប់ខ្លី ដែលដឹកនាំប៉ូតេអ៊ីនឆ្លងកាត់ភ្នាស។
significant figures Digits in a measured or computed number that are meaningful. Arithmetic operations sometimes artificially create additional digits. The result of multiplication or division operations may never have more significant figures than the least certain number used in the operation. The result of an addition or subtraction operation may never have more numbers after the decimal place than the least certain number used in the operation.	លេខសំខាន់ លេខក្នុងរង្វាស់ឬចំនួនគណនាដែលមានសារៈសំខាន់។ ក្នុងការគណនានាពន្លឺ ជួនកាលមានការបន្ថែមលេខ។ លទ្ធផលនៃផលគុណឬផលចែក លេខអាចមិនដែលមានលេខខ្លាំងសំខាន់ច្រើនជាងចំនួនទសភាគដែលប្រើក្នុង ការគណនាឡើយ។ លទ្ធផលនៃផលបូកឬផលសងមិនត្រូវមានខ្លាំងលេខនៅពី ក្រោយទសភាគច្រើនជាងចំនួនទសភាគដែលប្រើក្នុងការគណនា។
silent mutation A mutation that does not result in any change in the gene product or phenotype of an organism, even though there has been a change in the DNA base sequence.	មួយតាស្ស្យូលូស្យាត មួយតាស្ស្យូលដែលមិនបង្កអោយមានការផ្លាស់ប្តូរផលិតផលរបស់សែន ឬ ផេណូទីបរបស់ភារវស់ បើទោះបីជាមានការផ្លាស់ប្តូរតំណលំដាប់ក្នុងម៉ូលេគុលADNក៏ដោយ។
silica Silicon dioxide. A glassy material with the formula SiO ₂ .	ស៊ីលីស ស៊ីលីស្ស្យូមឌីអុកស៊ីត រូបធាតុកែវដែលមានរូបមន្ត SiO ₂ ។
silicula A type of dry fruit in which the seeds are contained in a short broad structure that splits to allow the seeds to escape. An example is the fruit of shepherd's purse.	ស៊ីលីគុយឡា ប្រភេទផ្លែស្ងួតម្យ៉ាង ដែលគ្រាប់របស់វាស្ថិតនៅក្នុងទម្រង់មួយដែលមានរាងធំខ្លី ហើយគ្រាប់ទាំងនោះនឹងខ្ចាតចេញ នៅពេលទម្រង់នេះបែក។ ឧទាហរណ៍ ផ្លែរបស់ shepherd's purse (ដើមមានទម្រង់ស្រដៀងតាំងអោ)។
siliqua A type of dry fruit in which the seeds are contained in a long, somewhat cylindrical structure that splits open to allow the seeds to escape. An example is the fruit of the wallflower.	ស៊ីលីកា ប្រភេទផ្លែស្ងួតម្យ៉ាង ដែលគ្រាប់របស់វា ស្ថិតនៅក្នុងទម្រង់មួយមានរាងប្រហាក់ប្រហែលស៊ីឡាំងវែង ដែលគ្រាប់ទាំងនោះនឹងខ្ចាតចេញនៅពេលទម្រង់សម្បកនេះបែក។ ឧទាហរណ៍ ផ្លែរបស់ wallflower។
Silurian period The period of the palaeozoic era lasting from 445 million BP to 415 million BP, during which trilobites declined. The first land plants appeared, though they probably evolved in the Ordovician. Armoured jawless fish and eurypterids were common.	សម័យកាលស៊ីលុយរៀង កាលនៅក្នុងយុគប៉ាលេអូសូអ៊ីច ដែលមានរយៈពេលចាប់ពី445លាន ឆ្នាំ រហូតដល់415លានឆ្នាំមុនពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះសត្វសមុទ្រទ្រីឡីប៊ីតមានការថយចុះ។ រុក្ខជាតិលើគោកដំបូងគេចាប់ផ្ដើមមាន ដោយគេបានគិតថា វាប្រហែលជាបានវិវត្តនៅក្នុងអំឡុងសៀង្ស។ ត្រីគ្មានផ្តាមមានគ្រឿងការពារ និងអីវ៉ែត្រីត គឺមានទូទៅ។
simian Refers to monkeys.	ស្វា សំដៅលើស្វា។
simple eye A lightsensitive organ in many invertebrates. See ocellus .	ភ្នែកខោយ សរីរាង្គរូសនឹងពន្លឺនៃសត្វឥតឆ្អឹងកងជាច្រើន។ សូមមើលពាក្យ ocellus ។
simple fruit A type of fruit that develops from a single ovary in a single flower.	ផ្លែធាល ប្រភេទផ្លែដែលលូតលាស់ពីអូវែរីយ៉ូលនៃផ្កាមួយ។
simple leaf A type of leaf in which only one blade is attached to the petiole.	ស្លឹកធាល ប្រភេទស្លឹកដែលមានតែតួស្លឹកមួយភ្ជាប់ទៅនឹងទងស្លឹក។
simple microscope Single lens magnifier.	អតិសុខុមទស្សន៍ធម្មតា ឧបករណ៍ពង្រីកដែលមានកែវពង្រីកមួយ។
simple protein Protein containing only amino acids.	ប្រូតេអ៊ីនខោយ ប្រូតេអ៊ីនដែលមានតែអាស៊ីតអាមីនេ។
SINES Short interspersed repetitive sequences found in the genomes of higher organisms, such as the 300bp Alu sequence.	ស៊ីន តំណលំដាប់ខ្លីៗដែលរាយការនៅលើភ្នាសសេណូមភារវស់ផ្ទាត់ខ្ពស់ ដូចជាតំណលំដាប់Alu ដែលមានមាន 300គូបាស។
single bond A covalent bond involving a single pair of electrons.	សម្ព័ន្ធមួយដាវ សម្ព័ន្ធកូវ៉ាឡង់នៃអេឡិចត្រុងមួយគូ។
single cell protein (SCP) cells of microorganisms grown primarily for use as a source of protein for animal or human food. Single cell protein may be used directly as a food or as a food supplement, for	ប្រូតេអ៊ីនកោសិកាខោយ កោសិកាអតិសុខុមប្រាណ ដែលគេបណ្តុះជាសំខាន់សម្រាប់ប្រើជា ប្រភពប្រូតេអ៊ីនធ្វើជាអាហាររបស់មនុស្ស និងសត្វ។ ប្រូតេអ៊ីនកោសិកាខោយ អាចប្រើជាអាហារបានដោយផ្ទាល់ ឬជាអាហារ

example yeast extract.	បន្លែម្យ៉ាង ឧទាហរណ៍ សម្រង់កោសិកាមេនីយ៉ុង។
singlefactor cross A genetic study in which a single characteristic is followed from the parental generation to the offspring.	ការសិក្សាសេនេទិច ដែលលក្ខណៈមួយត្រូវបានបញ្ជូនពីជំនាន់មេបាទៅជំនាន់កូន។
singlestrand binding proteins Proteins that prevent the fusion and rewinding of DNA once the double strands are split apart for replication. See appendix 2.	ប្រូតេអ៊ីនភ្ជាប់នឹងខ្សែតែមួយ ប្រូតេអ៊ីន ដែលការពារការរលាយ និងរួម ចូលគ្នាវិញនៃADNនៅពេលដែលច្រវាក់ទាំងពីរដាច់ចេញពីគ្នាសម្រាប់ការស្វ័យតំលើងទ្វេ។
sinistorse Having an anti-clockwise or left-handed spiral form as do most gastropod shells.	រាងទទឹងបញ្ជ្រាស់ មានទម្រង់បញ្ជ្រាស់ទិសនាឡិកា ឬទម្រង់ស្បៀងដៃឆ្វេង ដូចមានចំពោះពួកហ្គាស្ត្រូប៉ូតភាគច្រើន។
sink Where organic solutes such as sugar, that are being transported by the phloem, are used or stored.	ស៊ីន កន្លែងដែលសារធាតុរលាយសរីរាង្គ ដូចជាស្ករ (ត្រូវបានដឹកនាំដោយផ្លូវអែម) ត្រូវបានប្រើប្រាស់រក្សាទុក។
sinoatrial node (SAN) Nerve center that controls the rate of the heart beat.	កំណត់ស៊ីនុអាត្រីយ៉ាល មជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ដែលត្រួតពិនិត្យអត្រាការស្រោករបស់បេះដូង។
sinuate (of plant structures) Having a wavy outline.	តែមរាងរលក (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
sinus Open space in a duct or tubular system.	ស៊ីនុស ប្រហោងរីកធំក្នុងបំពង់ឬក្នុងប្រព័ន្ធបំពង់។
sinus venosus A sac just behind the heart in fish and frogs that collects blood as it returns to the heart.	ស៊ីនុសវ៉ែនុស ថង់ជាប់ពីក្រោយបេះដូងត្រី និងកង្កែប ដែលប្រមូលឈាមនៅពេលវិលត្រលប់មកបេះដូងវិញ។
siphon A nozzle-like structure of cephalopod mollusks used for rapid locomotion.	ស៊ីផុន ទម្រង់ដែលមានរាងដូចក្បាលទុរយោ ដែលសិប្បីសត្វសិប្បីបាទ ប្រើសំរាប់បំណាស់ទីលឿន។
Siphonaptera See aphaniptera.	ស៊ីហ្វូណាផ្លេរ៉ា សូមមើលពាក្យ អាហ្វាណីផ្លេរ៉ា។
siphonophore A pelagic hydrozoan which forms colonies in which some individuals are modified as a float. eg. Portuguese Man'o War.	ស៊ីផូណូផរ ជាអ៊ីដ្រូសូអ៊ែរ(ពួកស៊ីឡង់តេរ) ដែលរស់នៅពាក់កណ្តាល ឬលើផ្ទៃទឹក ហើយបង្កើតបានជាកូឡូនី ដែលឯកត្តមួយចំនួនបំផ្លែង ដូចជាពូង។ ឧទាហរណ៍ Portuguese Man'o War។
sister chromatid exchange (SCE) A crossing over event which can occur in meiotic and mitotic cells; involves the reciprocal exchange of chromosomal material between sister chromatids (joined by a common centromere).	ការប្តូរក្រូម៉ាតីតបងប្អូន ព្រឹត្តិការណ៍ពណ្តូរខ្វែង ដែលអាចកើតឡើងក្នុង កោសិកាមីតូស និងមេយ៉ូសដែលរួមចំណែកក្នុងការប្តូរទៅវិញទៅមកនូវ សម្ភារៈក្រូម៉ូសូមរវាងក្រូម៉ាតីតបងប្អូន (ភ្ជាប់ដោយសង់ត្រូមែរមួយគ្នា)។
sister chromatids A pair of chromatids in a duplicated chromosome.	ក្រូម៉ាតីតបងប្អូន ក្រូម៉ាតីតមួយគូនៅក្នុងក្រូម៉ូសូមដែលបានកើនឡើងទ្វេ។
sister group Group of organisms most closely related to the study taxa, excluding their direct descendants.	ក្រុមប្រុម ក្រុមការរស់ដែលទាក់ទងយ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹងឯកតាចំណែក ថ្នាក់ ដែលសិក្សាដោយមិនរាប់បញ្ចូលសន្តានក្រោយផ្ទាល់របស់វាទេ។
sitedirected mutagenesis A process that uses a synthetic oligonucleotide containing a mutant base or sequence as a primer for inducing a mutation at a specific site in a cloned gene.	កន្លែងធ្វើអោយមានមុយតាស្យុង ដំណើរដែលប្រើអូលីកូនុយក្លេអូទីត សំយោគមានបាសមុយតង់រឹតណាល់ដាច់មុយតង់ ធ្វើជាប្រាញ៉ូមីរ សម្រាប់ បង្កអោយ មានមុយតាស្យុងនៅកន្លែងជាក់លាក់មួយក្នុងសែនដែលបានធ្វើ កូន។
skeletal muscle See striated muscle, appendix 4.	សាច់ដុំជាប់ផ្តិត មើល striated muscle និងមើលទំព័រ 325។
skeleton Any structure in an organism that maintains its shape and supports its body. Can be internal and bony as in vertebrates. See also exoskeleton, hydrostatic skeleton, cytoskeleton, and See appendix 4.	គ្រោងផ្តិត ទម្រង់សារពាង្គកាយដែលរក្សារូបរាង និងទ្រទ្រង់រាងកាយរបស់ វា។ អាចស្ថិតនៅខាងក្នុង និងជាផ្តិត ចំពោះសត្វផ្តិតកង។ សូមមើល exoskeleton, hydrostatic skeleton, cytoskeleton មើលទំព័រ 321។
skin An organ that forms the outer covering of an animal, often having scales, hair or feathers. Consists of an outer epidermis over a dermis layer and subcutaneous fat layer.	ស្បែក សរីរាង្គដែលបង្កើតគំរូសហព្រាងកាយសត្វ ជាទូទៅមានស្រកា រោម និងស្លាប។ វាបង្កឡើងដោយស្រទាប់អេពីដែមខាងក្រៅពីលើខែមនិង ស្រទាប់ ខ្លាញ់ក្រោម ស្បែក។
Skinner box A chamber used in operant conditioning that delivers reinforcements.	ប្រអប់ Skinner បន្ទប់មានរង្វាន់ដែលគេប្រើក្នុងការបង្កើតអន្តិចលក្ខខណ្ឌ។
skull A group of fused, bony plates protecting the	ឈនាដ៍ក្បាល ក្រុមផ្តិតសំបែករលាយចូលគ្នា ដែលមានមុខងារការពារ

brain. See appendix 4.	ខួរក្បាល។
sleep movements The positional changes of parts of a plant, such as leaves, during the night, which may be brought about by endogenous rhythms or external stimuli.	ចលនាដេក បង្ហាញសម្រាប់ផ្នែកនៃរុក្ខជាតិ ដូចជាស្លឹក ក្នុងអំឡុងពេលយប់ ដែលប្រហែលជាបង្កឡើងដោយចង្វាក់ខាងក្នុង ឬរំញោចពីខាងក្រៅ។
sleeping sickness See African sleeping sickness, encephalitis.	ជំងឺចុយដេក សូមមើលពាក្យ ជំងឺឯងយដេក អាព្រិច, រោគរលាកស្រោមខួរ។
slidingmicrotubule hypothesis An explanation for how chromosomes are moved during anaphase; this hypothesis holds that opposing polar spindle fibers slide past one another, creating a force that pushes the poles of a spindle apparatus apart.	សម្មតិកម្មកូនបំណងរំកិល ការពន្យល់ពីរបៀបដែលក្រូម៉ូសូម ត្រូវបានរំកិល ឬផ្លាស់ទីក្នុងវគ្គអាណាដាស។ តាមសម្មតិកម្មនេះថា សរសៃត្រយូងអាត្រូម៉ាទិច ប៉ូលផ្ទុយគ្នារំកិលពីម្ខាងទៅម្ខាង ដែលបង្កើតបានជាកំលាំងមួយដែលរុញច្រានប៉ូលត្រយូងអាត្រូម៉ាទិច អោយបែកពីគ្នា។
slime moulds A group of organisms with characteristics of both fungi and animals. They can exist as individual amoeboid cells or as a single mass with many nuclei like one giant amoeba.	ផ្សិត slime moulds ការរស់មួយក្រុម ដែលមានលក្ខណៈដូចផ្សិតផង និងដូចសត្វផង។ វាអាចលេចឡើងដូចជាកោសិកាអារីប ឬអាចជាម៉ាស់ទោល ដែលមានណ្វៃយ៉ូច្រើន ដូចអារីបយក្សមួយ។
slug See pseudoplasmodium.	ខ្យងឥតសម្បុក សូមមើលពាក្យ pseudoplasmodium។
small intestine A part of the digestive system between the stomach and the colon in which most chemical digestion and absorption occur. See duodenum, jejunum, ileum, and See appendix 4.	ពោះទៀនតូច ផ្នែកនៃប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ ចាប់ពីព្រោះទៅដល់ពោះវៀនធំ ដែលកើតមានការរំលាយអាហារបែបគីមី និងការស្រូបអាហារច្រើនជាងគេ។ សូមមើលពាក្យ duodenum, jejunum, ileum។
small nuclear ribonucleoprotein (snRNP) A complex of small RNA molecules condensed with specific proteins in the nucleus; a snRNP is the basic unit of a spliceosome.	រីបូសូមត្រូអុយតេអ៊ីនតូចៗក្នុងណ្វៃយ៉ូ កំផ្លិតម៉ូលេគុល ARNតូចៗ ដែលនៅផ្គុំគ្នាជាមួយប្រូតេអ៊ីនយថាប្រភេទនៅក្នុងណ្វៃយ៉ូ។ snRNPជាឯកតាសំខាន់របស់ spliceosome។
small nuclear RNA (snRNA) Species of RNA molecules ranging in size from 90 to 400 nucleotides. snRNAs are associated with proteins and form ribonucleoprotein particles known as snRNPs or 'snurps'.	ARN តូចៗក្នុងណ្វៃយ៉ូ ប្រភេទនៃម៉ូលេគុលARN ដែលមានទំហំពី 90 ទៅ 400នុយក្លេអូទីត។ snRNA ស្ថិតនៅជាមួយប្រូតេអ៊ីននិងបង្កើតជាគ្រាប់រីបូសូមត្រូអុយតេអ៊ីនដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថាជា snRNPs ឬ "snurps" ។
smallpox A contagious viral disease of humans characterized by pustules on the skin and scar formation. Smallpox was the first disease to be controlled by vaccination and world-wide immunization programmes organized by the World Health Organization are believed to have virtually wiped out the disease.	អុតស្វាយ ជំងឺឆ្លងបង្កដោយវីរុសចំពោះមនុស្ស មានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយពងខ្ទះនៅលើស្បែក និងមានកំណក្រមុំ។ អុតស្វាយគឺជាជំងឺមុនដំបូងគេ ដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយថ្នាំបង្ការ ហើយកម្មវិធី ចាក់ថ្នាំបង្ការនៅទូទាំងពិភពលោក ដែលរៀបចំដោយអង្គការសុខភាពពិភពលោក ត្រូវបានគេជឿថា បានកំចាត់ស្ទើរតែទាំងស្រុង។
smooth muscle (involuntary muscle) Non-striated muscle that is not under conscious control found in many internal organs like the stomach, intestine, and blood vessels. Smooth muscle reacts slowly and takes Compare striated muscle, cardiac muscle.	សាច់ដុំរលីន ប្រភេទសាច់ដុំគ្មានឆ្និតនៃសរីរាង្គខាងក្នុងជាច្រើនដូចជាព្រោះពោះវៀន និងសរសៃឈាមដែលមិនស្ថិតនៅក្រោម បញ្ជារបស់ខួរក្បាល។ ធ្វើការប្រៀបធៀបរវាង striated muscle, cardiac muscle និង smooth muscle។
smut fungi A group of parasitic fungi from the phylum basidiomycota. Some are important pathogens of crop plants and cause considerable agricultural losses. Smut diseases on plants have a black, powdery appearance.	ផ្សិតម្រូមឆ្អើង ផ្សិតបរាសិតមួយក្រុម មកពីសាខា បាស៊ីដ្យូមីកូតា។ ខ្លះជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺរុក្ខជាតិដំណាំ និងបង្កអោយមានការខាតបង់ទិន្នផលកសិកម្មយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ ជំងឺផ្សិតម្រូមឆ្អើងលើរុក្ខជាតិមានលក្ខណៈជាម្សៅពណ៌ខ្មៅ។
snRNP See small nuclear ribonucleoprotein.	snRNP សូមមើលពាក្យ small nuclear ribonucleoprotein។
snurps See small nuclear RNA (snRNA).	snurps សូមមើលពាក្យ small nuclear RNA (snRNA)។
soap Detergent consisting of the salt of a longchain fatty acid.	សាប៊ូដុំ សាប៊ូម្សៅដែលផ្សំពីអំបិលនៃអាស៊ីតខ្លាញ់ខ្សែវែង។
social insect Any insect which lives in organized social groups; eg. ants, wasps, bees and termites, where different forms carry out different duties within the colony.	សត្វស្ថិតរស់ជាសង្គម សត្វស្ថិតដែលរស់នៅជា ក្រុមសង្គមដោយមានសណ្តាប់ធ្នាប់ត្រឹមត្រូវ ដូចជា ស្រមោច ឌីម៉ាល់ ឃ្មុំ និងកណ្តៀរ ដែលទម្រង់ខុសគ្នា បំពេញភារកិច្ចខុសគ្នា នៅក្នុងកូឡូនីនោះ។
society A group of animals that live together and	សង្គម ក្រុមសត្វដែលរស់នៅជាមួយគ្នា ដោយបង្ហាញបំណងចែកការងារ។

show a division of labor.	
sociobiology The systematic study of all forms of social behavior, both human and non-human.	សង្គមជីវសាស្ត្រ ការសិក្សាជាប្រព័ន្ធពីអាកប្បកិរិយាក្នុងសង្គមគ្រប់រូបភាព ទាំងមនុស្សទាំងសត្វ។
sodium pump The mechanism by which sodium is removed from inside a cell. The process requires energy derived from breaking down ATP. When occurring in the axon of a neurone, the pump helps to establish the resting potential. It is also involved in the transfer of salt in the Loop of Henle.	ស្នប់សូដ្យូម វិធីយកសូដ្យូមចេញពីកោសិកា។ ដំណើរការនេះត្រូវការថាមពល ដែលបានមកពីការបំបែកATP។ នៅពេលកើតមានចំពោះអាក់ស៊ូនរបស់ជំងឺរ៉ូន ស្នប់នេះជួយបង្កើតប៉ូតង់ស្យែលអកម្ម។ វាក៏មានការជាប់ទាក់ទងជាមួយបន្ទេរអំបិលនៅក្នុងក្លេនអង់ឡេផងដែរ។
soft rot 1. A softening of wood in moist, aerobic conditions by fungi such as <i>Chaetomium globosum</i> , that break down cellulose. 2. A type of rot of fruit and vegetables, in which they become wet and slimy. It is caused by fungi and bacteria that degrade pectin.	ទន់រន្ធជ័រ 1. ភាពទន់របស់ឈើនៅក្នុងស្ថានភាពសើម និងមានខ្យល់ដោយផ្សិត ដូចជា <i>Chaetomium globosum</i> ដែលបំបែកសែលូស្យូស។ 2. ប្រភេទនៃការរលួយផ្លែឈើ និងបន្លែ ដែលមានលក្ខណៈសើមស្អិត។ ការខូចនេះគឺបង្កដោយផ្សិត និងបាក់តេរី ដែលបំបែកប៊ុបទីន។
softwood Coniferous gymnosperm.	សាច់ឈើស្ពាន រុក្ខជាតិស៊ីមណូស្តែម នៃសរលកូល (រុក្ខជាតិដែលមានកោន)។
soil The uppermost layer of the earth's crust that supports the majority of terrestrial plant life together with many animals and microorganisms. Soil derives from the erosion of the rock strata and contains minerals and variable amounts of organic material derived from organisms which live or have lived upon it.	ដី ស្រទាប់លើគេបង្អស់របស់ស្រទាប់ផែនដី ដែលទ្រទ្រង់ជីវិតរុក្ខជាតិ លើគោកស្ទើរតែទាំងអស់ រួមជាមួយសត្វជាច្រើន និងអតិសុខុមប្រាណ។ ដីមាន ប្រភពមកពីសំណឹករបស់ថ្ម និងមានផ្ទុកសារធាតុអ៊ី និងបរិមាណខុសៗគ្នារបស់សារធាតុសរីរាង្គ ដែលបានមកពីការរស់ ដែលបានរស់នៅ និងនៅពីលើវា។
soil water Any water held in the soil as a vapour, liquid or solid.	ទឹកដី ទឹកដែលស្ថិតនៅជាប់នឹងដី ក្នុងទម្រង់ជាចំហាយ ជាសារធាតុរាវ និងរឹង។
sol A suspension of colloidal particles in a liquid. Compare gel.	សូល ភាគល្អិតតូចៗដែលអណ្តែតវិលវល់នៅ ក្នុងសារធាតុរាវ។ ប្រៀបធៀប ដែល(ខាប់រឹង)។
solen- or soleno- <i>prefix</i> denoting a channel.	សូលេន ឬ សូលេនូល (បុព្វបទ) មានន័យថា បំពង់។
solenocyte A tubular flame cell found in amphioxus and annelids that is much more elongated than those found in platyhelminths.	សូលេនូស៊ីត កោសិកាបំពង់ មានចំពោះអំពីយ៉ូសូស និងអានេលីត ដែលមានប្រវែងវែងជាងបំពង់របស់ផ្លេតធីហេលមីនថ៍(ដង្កូវបកសិចចង្រៃ)។
solenoid structure A level of eukaryotic chromosome structure produced by the supercoiling of nucleosomes.	ទម្រង់សូលេនូអ៊ីត កំរិតនៃទម្រង់ក្រូម៉ូសូមអ៊ីការីយ៉ូត បង្កើតដោយការអង្គុញចូលគ្នាយ៉ាងខ្លាំងនៃនុយក្លេអូសូម។
solid State of matter in which the material has a definite shape and volume in which the molecules are packed tightly together; they vibrate in place.	រឹង លក្ខណៈរបស់រូបធាតុដែលមានរាងនិងមាឌកំណត់ច្បាស់លាស់ ក្នុងនោះ ម៉ូលេគុលជាច្រើនត្រូវបានភ្ជាប់គ្នាយ៉ាងណែន ប៉ុន្តែមានលំញើរនៅនឹងកន្លែង។
solifluction A slow movement of soil or rock debris down an incline, usually as a result of lubrication by its water content.	រំលូតដី ចលនាយឺតៗរបស់ដី ឬក៏ទេចថ្ម ចុះជម្រាល ជាធម្មតា គឺបណ្តាលមកពីភាពអិលនៃជាតិទឹករបស់វា។
solubility The amount of a substance that will dissolve in a given amount of another substance.	ភាពរលាយ បរិមាណរបស់សារធាតុដែលនឹងរលាយនៅក្នុងបរិមាណជាក់លាក់របស់សារធាតុមួយផ្សេងទៀត។
solute The substance dissolved in the solvent of a solution.	ធាតុរលាយ សារធាតុដែលរលាយក្នុងធាតុរលាយនៃសូលូស្យុង។
solute potential See osmotic pressure.	សូមមើលពាក្យ សម្ពាធអូសូស។
solution Mixture of two or more substances (solvent and solute) that is clear and uniform throughout. Molecules or ions of solute are dispersed evenly throughout the mixture.	សូលុយស្យុង ល្បាយនៃសារធាតុពីរ ឬច្រើន(ធាតុរលាយនិងធាតុរលាយ) ដែលថ្លា និងឯកសណ្ឋានទាំងអស់។ ម៉ូលេគុលឬអ៊ីយ៉ុងនៃសារធាតុរលាយត្រូវបានពង្រាយស្មើគ្នាទាំងអស់ក្នុងល្បាយ។
solvent Pure substance in which another material (the solute) is dissolved.	ធាតុរលាយ សារធាតុសុទ្ធ ដែលក្នុងនោះធាតុដទៃទៀត(ធាតុរលាយ) ត្រូវបានរលាយ។
soma The cell body of a neuron, which contains the nucleus.	គូកោសិកា ឬសូម៉ា គូកោសិកាជំងឺរ៉ូន ដែលផ្ទុកណ្វៃយ៉ូ។

somatic (adj) Refers to the body, such as somatic cells in contrast to germ cells.	លូតលាស់ សំដៅទៅលើសារពាង្គកាយ ដូចជា កោសិកា លូតលាស់ ដែលផ្ទុយពី កោសិកាបន្តពូជ។
somatic cell All of the body cells except the germ cells.	កោសិកាលូតលាស់ កោសិកា របស់សារពាង្គកាយ ទាំងអស់ លើកលែងតែ កោសិកាបន្តពូជ។
somatic cell genetics The use of cultured somatic cells to investigate genetic phenomena by parasexual techniques, e.g. construction of hybrid cells and nuclear transplantation.	សេនេទិចកោសិកាលូតលាស់ ការប្រើកោសិកាលូតលាស់ដែលបណ្តុះ ដើម្បីតាមដានស្រាវជ្រាវបាតុភូតសេនេទិច ដោយវិធីប៉ាស៊ីច។ ឧទាហរណ៍ ការបង្កើតកោសិកាអ៊ីប្រីត និងការបំបៅណ្វៃយ៉ូ។
somatic cell hybridization The process of fusion between different somatic cells (such as human and rodent cells) to produce hybrid cells in which there is often one fused nucleus.	អ៊ីប្រីតកម្មកោសិកាលូតលាស់ ដំណើរវាយចូលគ្នារវាងកោសិកា លូតលាស់ខុសៗគ្នា (ដូចជា កោសិកាមនុស្ស និងកោសិកាសត្វកកែរ) ដើម្បី បង្កើតកោសិកាអ៊ីប្រីត ដែលនៅក្នុងនោះ គឺច្រើនតែមានណ្វៃយ៉ូដែល វាយចូលគ្នាមួយ។
somatic mesoderm A mesoderm with its embryonic origin on either side of the notochord.	មេសូមេសូមេនីម មេសូមេនីមដែលស្ថិតនៅទាំងសងខាងព្រំប្រសាទ។
somatic mutation A mutational event occurring in a somatic cell. In other words, such mutations cannot be inherited.	មុយតាស្យុងកោសិកាលូតលាស់ ព្រឹត្តិការណ៍មុយតាស្យុងដែលកើត ឡើងក្នុងកោសិកាលូតលាស់។ ម៉្យាងវិញទៀត មុយតាស្យុងរបៀបនេះ មិនអាច ជាលក្ខណៈតំនពូជបានទេ។
somatic nervous system That part of the nervous system which supplies the limbs and body wall and which controls the voluntary activities of the body. Motor neurons that connect the central nervous system to striated or skeletal muscles. See autonomic nervous system and nerve impulse.	ប្រព័ន្ធប្រសាទសូមេនីម ឬប្រព័ន្ធប្រសាទឆន្ទៈ ផ្នែករបស់ប្រព័ន្ធប្រសាទ ដែលផ្គត់ផ្គង់អវយវៈ និងភ្នាសសារពាង្គកាយ និងដែលត្រួតពិនិត្យសកម្មភាព ឆន្ទៈរបស់សារពាង្គកាយ។ ណឺរ៉ូនចលករ ដែលភ្ជាប់ប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌល ប្រសាទទៅសាច់ដុំឆ្អឹងឬសាច់ដុំជាប់ឆ្អឹង។ សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធប្រសាទ ស្វ័យប្រវត្តិ និងចរន្តប្រសាទ។
somatic pairing The pairing of homologous chromosomes in somatic cells.	ការផ្គូផ្គងកោសិកាលូតលាស់ ការផ្គូផ្គងក្រុមសូមូមូឡូកក្នុងកោសិកាលូតលាស់។
somatocyst The air-containing cavity within the pneumatophore of a siphonophore.	សូម៉ាតូស៊ីស្ត ប្រហោងខ្យល់ស្ថិតនៅក្នុងផ្ទៃម៉ាតូផែរ របស់ស៊ីផូណូផែរ។
somatostatin A hormone of the hypothalamus that inhibits the release of growth hormone from the pituitary gland.	សូម៉ាតូស្តាទីន អ័រម៉ូនរបស់អ៊ីប៉ូតាលាមុស ដែល បង្អាក់ការបញ្ចេញរបស់ អ័រម៉ូនលូតលាស់ចេញពីក្រពេញអ៊ីប៉ូភីស។
somatotropic hormone (STH) See growth hormone.	អ័រម៉ូនសូម៉ាតូត្រូផិក សូមមើលពាក្យ អ័រម៉ូនលូតលាស់។
somite Member of a series of paired segments of the embryonic dorsal mesoderm of vertebrates.	សូមីត ឯកតានៃសេរីអង្កត់គ្រនៃមេសូមេនីមខាងខ្នងអំប្រើយ៉ុងរបស់សត្វ ឆ្អឹងកង។
somite or metamere A serial segment of the animal body. See metameric segmentation.	សូមីត ឬ មេតាមែរ អង្កត់មួយសេរីរបស់សារពាង្គកាយ។ សូមមើលពាក្យ ការខណ្ឌជាកងៗ ឬការខណ្ឌជាផ្នែកៗ។
sonogram A graphic representation of a sound or sounds made by an animal.	ក្រាហ្វិចសំឡេង ក្រាហ្វិចបង្ហាញពីសំឡេង ឬសំឡេងដែលបង្កដោយ សត្វ។
sorus A cluster of sporangia found on the underside of fern fronds.	សំនុំស្បៀង ចង្កោមស្បៀងដែលស្ថិតនៅផ្នែកខាងក្រោមបាតស្លឹកបណ្តែង ជាតិ។
SOS response The response that activates enzymes to repair damaged DNA in E. coli. It involves cutting a repressor and activating a series of genes involved in DNA repair.	ចំលើយតប SOS ការឆ្លើយតបដែលធ្វើអោយអង់ស៊ីមសកម្មឡើងដើម្បី ជួសជុលADNដែលខូចខាតក្នុង <i>E.coli</i> ។ វារួមចំណែកក្នុងការកាត់អ្នករារាំង និងការធ្វើអោយសកម្មនូវសេរីសែនដែលរួមចំណែកក្នុងការជួសជុល ADN។
source Where organic compounds such as sugar are being made and loaded into the phloem.	ប្រភព កន្លែងដែលសមាសធាតុស៊ីកាតូ (ដូចជាស្ករ) ត្រូវបានបង្កើតឡើង និងផ្ទុកទៅក្នុងផ្លូវអែម។
Southern blotting A procedure by which fragments of DNA are separated by gel electrophoresis, transferred to a filter paper, and probed with DNA that is complementary to the gene of interest; the location of the target gene is found because it becomes radioactive when the probe anneals to it.	ការផ្តិត Southern វិធីមួយដែលអង្កត់ ADNត្រូវបានបំបែកចេញពីគ្នា ដោយ gel electrophoresisរួចផ្ទេរទៅក្រដាសតម្រង ហើយផ្ទុកជាមួយADNដែល បំពេញទៅនឹងសែនដែលគេចង់បាន។ ទីតាំងនៃសែនគោលដៅត្រូវបានរក ឃើញដោយសារវាភ្លាយជាវិទ្យុសកម្មនៅពេលprobeភ្ជាប់វា។ មើល northern

See northern blotting, western blotting.	blotting, western blotting ¹
spacer DNA DNA sequences found between genes, usually repetitive DNA segments.	ADN បន្លោះ តំណលំដាប់ADNស្ថិតនៅចន្លោះសែន ដែលជាធម្មតាជាអង្កត់ ADNដដែលៗ។
spanandry The scarcity or decrease of the number of males, particularly in insect populations.	ក្រសេចក្តីខ្វះខាត ភាពខ្វះខាត ឬការចុះថយនូវចំនួនសត្វឈ្មោល ជាពិសេស ប៉ុណ្ណោះឡានស្រ្តីសត្វល្អិត។
sparging The introduction of air into a microbial fermenter under pressure.	ការបញ្ចូលខ្យល់ដោយប្រើសម្ពាធ ទៅក្នុងធុងឈ្រៀង មីក្រូប។
spathplate (of plant structures) Paddle or spoon-shaped.	រាងចង្កា ឬ រាងស្លាបព្រា (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
specialized transduction Genetic transfer of only specific host genes by transducing phages.	ដំណើរការផ្តល់សេនសេន ការបញ្ជូនសេនសេនទិននៃសែនជួយថាប្រភេទ តែមួយគត់ដោយការបញ្ជូនជាស។
speciation The evolution of two or more new species by the splitting of one ancestral species.	កំណើនប្រភេទ ការវិវត្តន៍ទៅជាប្រភេទពីរ ឬច្រើន ដោយការបែកចេញពី ប្រភេទបុព្វមួយ។
species A group of similar organisms capable of mating and producing fertile offspring.	ប្រភេទ ក្រុមការរស់ស្រដៀងៗគ្នាមួយក្រុមដែលអាចបង្កាត់គ្នាបាន និង បង្កើតកូនចៅដែលអាចបន្តពូជបាន។
species diversity The number of species and the number of individuals per species in an ecosystem.	នានាភាពនៃប្រភេទ ឬ ចម្រុះប្រភេទ ចំនួនប្រភេទ និងចំនួនឯកត្តៈរបស់ ប្រភេទមួយ នៅក្នុងឋានប្រព័ន្ធមួយ។
species recognition The exchange of specific signals between individual members of a species, such as occurs during courtship.	ការទទួលស្គាល់ប្រភេទ ការផ្លាស់ប្តូរសញ្ញាយថា ប្រភេទទៅវិញទៅមក រវាងឯកត្តៈរបស់ប្រភេទមួយ ដូចជាការកើតមានក្នុងអំឡុងពេលចែចង់គ្នា។
specific dynamic action (SDA) The amount of energy required to digest and assimilate food. SDA is equal to approximately 10% of your total daily energy intake.	អំពើថាមពលយថាប្រភេទ បរិមាណថាមពលដែលត្រូវការដើម្បីរំលាយ និងសមាសកម្មអាហារ។ SDAមានប្រហែល ១០%នៃថាមពលទទួលបាន រាល់ថ្ងៃ។
specific gravity Ratio of the mass of a sample of material to the mass of the same volume of water.	តួរិពលយថាប្រភេទ ផលធៀបនៃម៉ាសរបស់រូបធាតុគំរូមួយទៅនឹងម៉ាស របស់ទឹកដែលមានមាឌដូចគ្នា។
specific heat Number of joules required to change the temperature of 1 g of a material 1°C.	កំដៅយថាប្រភេទ ចំនួនស៊ូលដែលត្រូវការដើម្បីផ្លាស់ប្តូរសីតុណ្ហភាព 1°C នៃរូបធាតុមួយក្រាម។
specific name The second of two names in a binominal indicating the name of the particular species in that genus, for example <i>rubecula</i> is the specific name of the bird <i>Erithacus rubecula</i> .	ឈ្មោះជាក់លាក់ ឈ្មោះទីពីរ នៃឈ្មោះពីរក្នុងប្រព័ន្ធទេនេរេ ដែលបង្ហាញពី ឈ្មោះរបស់ប្រភេទយថាប្រភេទនៅក្នុងពួកនោះ។ ឧទាហរណ៍ <i>rubecula</i> គឺជាឈ្មោះជាក់លាក់របស់បក្សី <i>Erithacus rubecula</i> ។
specificity The selective reactivity of an antigen and its corresponding antibody.	ភាពជាក់លាក់ ប្រតិកម្មដោយជម្រើសរបស់ អង់ទីសែនមួយ ជាមួយ នឹងអង់ទីកររបស់វា។
specimen A whole or part of an organism used as an example or illustration.	សំណាកគំរូ មួយផ្នែករបស់ការរស់ ឬការរស់ទាំងមូល ដែលត្រូវបានប្រើ ជាឧទាហរណ៍ ឬនៅក្នុងការបង្ហាញ។
speciose Refers to a taxon that contains a large number of species.	ស្តែស្តូស សំដៅទៅលើឯកតាចំណែកថ្នាក់ដែលមានប្រភេទច្រើន។
spectral line Single frequency of coloured of light emitted by a hot gas atom when excited electrons fall back to a lower energy level.	បន្ទាត់ស្បៀង ប្រេកង់នៃពន្លឺពណ៌មួយ ដែលបញ្ចេញដោយអាតូមឧស្ម័នក្តៅ នៅពេលអេឡិចត្រុងរងរំញោចធ្លាក់ចុះទៅដល់កម្រិតថាមពលទាបជាង។
spectrum The range of colours of light given off by an object.	ស្បៀង បាចំពន្លឺពណ៌ដែលបញ្ចេញដោយវត្ថុមួយ។
speculum 1. The coloured wing bar, particularly in ducks. 2. An ocellus.	ត្រា 1. ពណ៌ទងស្លាប មានជាពិសេសចំពោះសត្វទា។ 2. ភ្នែកមូល ។
sperm See spermatozoon	ស្បែម សូមមើលពាក្យ ស្បែម៉ាតូសូមីត ។
sperm bank A refrigerated source of male gametes (sperm), usually from males of proven breeding value; sperm banks are used regularly by animal breeders. See artificial insemination.	ធនាគារស្បែម ប្រភពកាម៉ែតឈ្មោល(ស្បែម)ដែលរក្សាទុកនៅសីតុណ្ហភាព ត្រជាក់ ជាធម្មតាគឺបានមកពីសត្វឈ្មោលដែលជាពូជកាត់ល្អ។ ធនាគារស្បែម ត្រូវបានប្រើជាប្រចាំដោយអ្នកបង្កាត់សត្វ។ សូមមើលពាក្យ ការធ្វើអោយមាន

	កូនដោយនិមិត្ត (ដោយមិនប្រើបា)។
sperm nuclei Two haploid nuclei produced from the generative nucleus in the pollen tube.	នៃឡូយ៉ូណាម៉ែតឈ្មោល ណៃឡូយ៉ូណាម៉ែតពីរដែលកើតពីណៃឡូយ៉ូបង្កកំណើតនៅក្នុងបំពង់លម្អង។
spermagonium or spermogonium A structure formed by certain fungi containing male reproductive cells.	ស្ពែរម៉ាហ្គូនីយ៉ូម ឬ ស្ពែរម៉ូហ្គូនីយ៉ូម ទម្រង់មួយដែលបង្កើតដោយផ្សិតមួយចំនួន មានផ្ទុកកោសិកាបន្តពូជឈ្មោល។
spermatheca A sac for the storage of sperm, a 'seminal receptacle' as occurs in the female reproductive tract of many lower animals, such as insects and platyhelminths.	ថង់ស្ពែរម ថង់សម្រាប់ស្តុកស្ពែរម៉ាតូសូមីត 'ថង់ទឹកស្ពែរម' នៅក្នុងបំពង់បន្តពូជរបស់សត្វថ្នាក់ទាបជាច្រើន ដូចជាសត្វល្អិត និងពពួកដង្កូវបរាសិតចង្រៃ។
spermatids Haploid cells produced by spermatogenesis that change into sperm.	ស្ពែរម៉ាទីត កោសិកាអាប្លូអីតបង្កើតឡើងដោយដំណើរបង្កើតស្ពែរម៉ាតូសូមីតដែលលូតលាស់ទៅជាស្ពែរម៉ាតូសូមីត។
spermatocyte A diploid or haploid stage in male gametogenesis.	ស្ពែរម៉ាតូស៊ីស ដំណាក់កាលឌីប្លូអីត ឬអាប្លូអីត នៅក្នុងដំណើរកំណាត់ម៉ែតឈ្មោល។
spermatogenesis The specific name given to the gametogenesis process that leads to the formation of sperm.	កំណត់ស្ពែរម៉ាតូសូមីត ឈ្មោះនៃដំណើរបង្កើតម៉ែតដែលឈានដល់ការបង្កើតស្ពែរម៉ាតូសូមីត។
spermatogonium An early diploid stage of male gametogenesis.	ស្ពែរម៉ាតូហ្គូនីយ៉ូម ដំណាក់កាលឌីប្លូអីតដំបូង នៃដំណើរកំណាត់ម៉ែតឈ្មោល។
spermatophore A container of sperm transferred from one individual to another during mating in some invertebrates.	ស្ពែរម៉ាតូផរ ថង់ស្ពែរម៉ាតូសូមីត ដែលត្រូវបានបញ្ជូនពីម្នាក់ទៅម្នាក់ដំបូងៗ មួយទៀតនៅពេលពាក់គ្នា ចំពោះសត្វឥតឆ្អឹងកងមួយចំនួន។
spermatophyte A seed producing vascular plant.	ស្ពែរម៉ាតូផ្កិត រុក្ខជាតិសរសៃនាំដែលមានគ្រាប់។
spermatozoid See antherozoid.	ស្ពែរម៉ាតូសូមីត សូមមើលពាក្យ អង់តេរ៉ូសូមីត។
spermatozoon or sperm A small, usually motile, male gamete made in the testes. See acrosome.	ស្ពែរម៉ាតូសូមីត ឬស្ពែរម កាម៉ែតឈ្មោលមានទំហំតូច និងច្រើនតែមានចលនាដែលត្រូវបានផលិតក្នុងពងស្វាស។ សូមមើលពាក្យ អាត្រូសូម។
spermogonium See spermagonium.	ស្ពែរម៉ូហ្គូនីយ៉ូម សូមមើលពាក្យ ស្ពែរម៉ាហ្គូនីយ៉ូម។
sphaeroplast See protoplast.	ស្វែរ៉ូប្លាស្ត សូមមើលពាក្យ ប្រូតូប្លាស្ត។
sphen- or spheno- <i>prefix</i> denoting a wedge.	ស្វេន ឬ ស្វេណូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្មៀត។
Sphenopsida A subdivision of the Tracheophyta, including the horsetails (<i>Equisetum</i>).	ស្វេណូបស៊ីដា សាខារងរបស់ត្រាកេអូភីតា រួមមានសត្វកន្ទុយសេ៖ (<i>Equisetum</i>)។
spherical symmetry A type of symmetry in which an organism can be divided into equal halves by passing a plane in any direction through a central point.	ស៊ីមេត្រីស្វែរ ប្រភេទស៊ីមេត្រីដែលការវែងអាចត្រូវបានចែកទៅជាចំនែកស្មើៗគ្នា ដោយកាត់តាមប្លង់ចំនុចកណ្តាលតាមទិសណាក៏ដោយ។
spherome An intracellular fatty globule or the cell inclusion which produces it.	ស្វេរ៉ូម គ្រាប់ខ្លាញ់នៅក្នុងកោសិកា ឬអង្គស្តុក បង្កើតដោយកោសិកា។
spheroplast See protoplast.	ស្វែរ៉ូប្លាស្ត សូមមើលពាក្យ ប្រូតូប្លាស្ត។
spherule A thick-walled structure containing large numbers of fungal spores.	ស្វេរ៉ូល ទម្រង់មានក្លាស្ត្រាស មានផ្ទុកស្បៀងយ៉ាងច្រើន។
sphincter A ringshaped muscle capable of closing a tubular opening by constriction.	សាច់ខ្នងទ្វារ សាច់ដុំរង្វង់ដែលអាចបិទបើកបំពង់ដោយការកម្រិតបង្រួម។
sphingolipids Group of polar membrane lipids characterized by the presence of sphingosine.	ស្វីងគូលីពីត ក្រុមក្លាស៊ីពីតប៉ូលែសំគាល់ដោយវត្តមានស្វីងគូស៊ីន។
sphygmomanometer An instrument for measuring blood pressure.	ស្វីកម៉ូម៉ាណូម៉ែត្រ ឧបករណ៍សំរាប់វាស់សង្កេតឈាម។
spicule A needlelike structure that provides support and protection in sponges.	ស្ពីគុល ទម្រង់រាងដូចម្ជុល ដែលផ្តល់មុខងារទ្រទ្រង់និងការពារចំពោះអេប៉ូង។
spinal column See vertebral column.	តួឆ្អឹងខ្នង សូមមើលពាក្យ តួឆ្អឹងកង។
spinal cord A bundle of nerve fibres enclosed in the backbone. It is the part of the central nervous system concerned with coordination of movement	ខួរឆ្អឹងខ្នង បាច់សរសៃប្រសាទស្ថិតនៅក្នុងឆ្អឹងខ្នងដែលជាផ្នែកនៃប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ សំរាប់សំរួលចលនានិងសកម្មភាពផ្លូវចិត្ត។

and reflex actions.	
spinal nerve A nerve that branches from the spinal cord.	សរសៃប្រសាទឆ្អឹងខ្នង សរសៃប្រសាទដែលបែកមែកចេញពីខ្នងឆ្អឹងខ្នង។
spinal reflex A reflex action whose pathway goes through the spinal cord, not the brain.	ឆ្លើយខ្លះឆ្អឹងខ្នង សកម្មភាពឆ្លើយ ដែលលំនាំរបស់វា ធ្វើដំណើរតាមខ្នងឆ្អឹងខ្នង គឺមិនមែនតាមខួរក្បាលទេ។
spindle, spindle fibers Nearly parallel microtubules that form between the poles of dividing cells; some spindle fibers attach to chromosomes but fibers from opposite poles mostly interact with each other; spindle fibers are believed to move chromosomes both by pulling homologous chromosomes in opposite directions and by pushing poles apart.	សរសៃត្រយូនអាត្រូម៉ាទិច កូនបំពង់តូចៗស្ទើរស្របគ្នា ដែលកើតមាននៅចន្លោះប៉ូលកោសិកាដែលកំពុងធ្វើចំណែក។ សរសៃត្រយូនអាត្រូម៉ាទិចមួយចំនួនភ្ជាប់ទៅនឹងក្រូម៉ូសូម ប៉ុន្តែសរសៃដែលមកពីប៉ូលផ្ទុយគ្នាភាគច្រើនមានអន្តរអំពើជាមួយគ្នាទៅវិញទៅមក។ គេជឿថាសរសៃត្រយូនអាត្រូម៉ាទិចធ្វើការផ្លាស់ទីក្រូម៉ូសូមទាំងដោយទាញក្រូម៉ូសូមអ្នកម្នាក់ទៅទិសផ្ទុយគ្នានិងទាំងដោយរុញប៉ូលទាំងពីរចេញពីគ្នា។
spine A type of modified leaf that is very sharp and is used for protection.	មន្ទា ប្រភេទស្លឹកកំណែប្រែ ដែលស្រួចខ្លាំង និងប្រើសំរាប់ការពារ។
spinneret A nozzle-like opening in the abdomen of spiders that releases silk.	ទន្លេសូត្រ រន្ធបំពង់រាងចុងទុយយោស្ថិតនៅផ្នែកពោះរបស់ពីងពាងដែលបញ្ចេញសូត្រ។
spiracle 1. A small opening through which air enters a terrestrial arthropod. 2. The external opening to the trachea.	ទន្លេដង្ហើម 1. រន្ធតូចមួយសំរាប់ខ្យល់ចូលទៅក្នុងខ្លួនរបស់អាក្រូប៊ូតរស់នៅលើគោក។ 2. រន្ធខាងក្រៅនៃបំពង់ខ្យល់។
spiral cleavage Pattern of cell division in which cleavage planes are at 45° to the animal-vegetal axis of the egg.	ចំណែករាងស្មៅ គំរូចំណែកកោសិកា ដែលប្លង់ចំណែកមានមុំ 45 ទៅអ័ក្សបញ្ឈររបស់ស៊ីត។
spiral thickening A deposition of lignin on the inner surface of a xylem vessel, forming a spiral pattern.	ការទៀតកម្រាស់រាងស្មៅ កំណលីញីននៅផ្ទៃខាងក្នុងរបស់សរសៃស៊ីឡែម ដោយបង្កើតបានជាទម្រង់មួយមានរាងស្មៅ។
spirillum (pl. spirilli) Spiral shaped bacteria.	ស្បៀងនៃម បាក់តេរីដែលមានរាងស្មៅ។
Spirochaetes Gram-negative, spiral-shaped bacteria that may be free-living, parasitic or pathogenic. They are motile and can be aerobes, facultative anaerobes or anaerobes. Eg. <i>Treponema pallidum</i> , the cause of syphilis.	ស្បៀងនៃត បាក់តេរីរាងស្មៅក្រាមអវិជ្ជមាន ដែលអាចរស់នៅដោយសេរីជាបរាសិត ឬជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ។ វាមានចលនា និងអាចត្រូវការខ្យល់ ឬអាចជាពូកមិនត្រូវការខ្យល់មិនចាំបាច់ ឬមិនត្រូវការខ្យល់។ ឧទាហរណ៍ <i>Treponema pallidum</i> ជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺស្វាយ។
spirometer An instrument for measuring the volume of respired air.	ស្បៀងមែត្រ ឧបករណ៍ប្រើសម្រាប់វាស់ចំណុះខ្យល់ដង្ហើម។
splanchnic- prefix denoting entrails.	ឆ្នើននិក (បុព្វបទ) មានន័យថា ពោះវៀន។
splanchnocoel The body cavity lined on the inside by splanchnopleure and on the outside by somatopleure.	ឆ្នើនន្ទះសេល ប្រហោងសារពាង្គកាយ ដែលមានពាសពីក្នុងដោយប្លេនណូត្រី និងពាសពីក្រៅដោយសូម៉ាតូត្រី។
splanchnopleure The inner layer of embryo that contributes to the wall of the alimentary canal and parts of the visceral organs.	ឆ្នើនន្ទះត្រី ស្រទាប់ខាងក្នុងរបស់អំប្រើយ៉ុង ដែលជួបបង្កើតភ្នាសរបស់បំពង់អាហារ និងផ្នែករបស់សរីរាង្គខាងក្នុង។
spleen An organ made of lymphoid tissue that is important for defense against foreign substances. It stores excess red blood cells, destroys, old cells and regulates the volume of blood. It produces lymphocytes. See appendix 4.	ផល សរីរាង្គបង្កឡើងដោយជាលិកាឡាំផូស៊ីត ដែលមានសារៈសំខាន់សំរាប់ការពារប្រឆាំងនឹងសារធាតុមកពីខាងក្រៅ។ វាផ្ទុកគោលិកាឈាមក្រហម ដែលលើសកំទេចកោសិកាចាស់ៗចោល និងតម្រូវចំណុះឈាម។ វាបង្កើតឡាំផូស៊ីត។
spliceosome A cluster of snRNPs; a spliceosome binds to a large primary RNA transcript, cuts out certain parts of the RNA, then splices the rest of the RNA back into a continuous strand.	spliceosome កន្សោម snRNPs។ វាភ្ជាប់ទៅនឹងARNចំលងក្រមដំបូងដ៏ធំមួយ ហើយកាត់ផ្នែកមួយចំនួននៃ ARNចេញ បន្ទាប់មកតភ្ជាប់វាដែលនៅសល់ ត្រលប់ទៅប្រក់ជាប់គ្នាវិញ។
splicing The joining together of RNA chains. Eg. to link up exon segments after the excision of introns to produce mature mRNA. See RNA processing.	ការតភ្ជាប់ ការតភ្ជាប់ប្រក់ARNចូលគ្នា។ ឧទាហរណ៍ ការភ្ជាប់អង្កត់អ៊ិចសុងចូលគ្នា បន្ទាប់ពីការកាត់អង្កត់អាំងត្រុងចេញ ដោយបង្កើតបានជាម៉ូលេគុលARNmពេញលក្ខណៈ។ សូមមើលពាក្យ ដំណើរការARN។
sponge Any member of the phylum Porifera. Invertebrates without symmetry or organs. Their	អេម៉ូដ សមាជិកនៃសាខា Porifera។ សត្វឥតឆ្អឹងកងគ្មានស៊ីមេទ្រីឬសរីរាង្គទេ។ វាខ្លួនរបស់វាត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយគ្រោងសរសៃដូចមូល។

shape is formed by a framework of glassy needles. They have characteristic flagellated collar cells.	ហើយវាមានជាកោសិកាចង្កុំមានផ្លាសែលជាលក្ខណៈសំគាល់។
spongin A flexible protein fiber that makes up the skeleton in some sponges.	ស្ប៉ូនស៊ីន សរសៃប្រូតេអ៊ីនបត់បែនបាន ដែលបង្កជាគ្រោងឆ្អឹងរបស់អេប៉ុងមួយចំនួន។
spongy mesophyll A layer of loosely packed cells beneath the palisade mesophyll. See appendix 5.	មេសូតីលស្ពោន ស្រទាប់កោសិកាធ្វើលៗស្ថិតនៅពីក្រោម ផែរលីសាតមេសូតីល។ មើលទំព័រ 330។
spontaneous generation The idea that living things can arise from nonliving material; abiogenesis.	កំណើតកើតឯង គំនិតដែលថាការរស់អាចកើតពីរូបធាតុគ្មានជីវិត។
spontaneous mutation Natural changes in the DNA caused by unidentified environmental factors.	មូលហេតុស្បៀងធម្មជាតិ បំប្លែងដោយធម្មជាតិក្នុង ADN ដែលបណ្តាលមកពីកត្តាបរិស្ថានដែលមិនស្គាល់។
spor- or sporo- prefix denoting a seed.	ស្បៀ ឬ ស្បៀរ (បុព្វបទ) មានន័យថា គ្រាប់។
sporadic Having an irregular distribution; scattered.	រលាយខ្ពស់ ឬ ព្រាយ
sporangiophore A fungal hypha bearing one or more sporangia.	សំណុំស្បៀង អ៊ីហ្វូណេ ដែលផ្ទុកស្បៀងរឹងមួយ ឬ ច្រើន។
sporangium Sporeproducing organs.	ស្បៀង សរីរាង្គបង្កើតស្បៀង។
spore Reproductive cells that originate from asexual division.	ស្បៀ កោសិកាបន្តពូជដែលបានមកពីចំណែកដោយឥតភេទ។
spore mother cell A diploid cell in which meiosis occurs to give four haploid spores.	កោសិកាមេស្បៀ កោសិកាឌីប្លូអ៊ីត ដែលក្នុងនោះ មានដំណើរការមេយ៉ូស ដោយបង្កើតបានជាស្បៀងអ៊ីប្លូអ៊ីតចំនួន ៤។
sporocyst A cyst producing asexual spores.	ស្បៀងស៊ីស្ត ស៊ីស្តដែលបង្កើតស្បៀងឥតភេទ។
sporogonium (pl. sporogonia) The sporophyte generation of mosses and liverworts, producing asexual spores.	ស្បៀងទ្រូង ការបង្កើតស្បៀងឥតភេទ និងអេប៉ាទីច ដោយបង្កើតបានជាស្បៀងឥតភេទ។
sporogony The formation of sporocytes in a protozoan zygote by cyst formation and division.	ស្បៀងទ្រូង ការបង្កើតស្បៀងឥតភេទនៅក្នុងស៊ីក្លូស្បៀងស្បៀងដោយការបង្កើតស៊ីស្ត និងការចែក។
sporophore Any fungal structure that produces spores.	ស្បៀង ទម្រង់ទាំងឡាយរបស់ផ្សិត ដែលបង្កើតស្បៀង។
sporophyll A leaf bearing a sporangium.	ស្បៀងស្បៀង
sporophyte The diploid stage of a plant in alternation of generations that produces spores.	ស្បៀងឥត ដំណាក់កាលឌីប្លូអ៊ីតរបស់រុក្ខជាតិឆ្លាស់នឹងជំនាន់ដែលបង្កើតស្បៀង។
sporophytic selfincompatibility A type of self-incompatibility that is imposed by sporophytic tissues or organs; an example would be incompatibility that is imposed by the stigma, which is a sporophytic structure.	ស្បៀងបន្តពូជមិនបាននៃស្បៀងឥត ស្បៀងបន្តពូជមិនបានមួយប្រភេទ ដែលបណ្តាលមកពីសរីរាង្គដើមកាលស្បៀងឥត។ ឧទាហរណ៍: ការបន្តពូជមិនបានដែលបង្កឡើងដោយស្បៀងមាំដែលជាទម្រង់ស្បៀងឥត។
sporotheca The membrane surrounding a group of sporozoites.	ថង់ស្បៀងស្បៀង ក្លាសដែលព័ទ្ធជុំវិញស្បៀងស្បៀងមួយក្រុម។
sporozoan Any parasitic protozoan of the class Sporozoa, such as the malaria parasite.	ស្បៀងស្បៀង ប្រូតូសូអ៊ីបបាសិត ស្ថិតក្នុងថ្នាក់ស្បៀងស្បៀង ដូចជាបាសិតគ្រុនចាញ់។
sporozoite Any of the very small mobile spores formed by multiple fission of a protozoan zygote, as in the malaria parasite.	ស្បៀងស្បៀង ស្បៀងតូចៗមានចលនា ដែលត្រូវបានបង្កើតដោយការធ្វើចំណែកទ្វេរបស់ស៊ីក្លូស្បៀងស្បៀង ដូចជាការកើតមានចំពោះបាសិតគ្រុនចាញ់។
sport An individual that is distinctly different from its parents in a way that was not expected, such as a mutation.	ស្បៀង ឯកត្តដែលមានលក្ខណៈខុសពីមេបា នៅក្នុងរបៀបមួយដែលមិនអាចស្មានដល់ ដូចជាមួយគ្នាស្បៀង។
sporulation The formation of spores. A form of asexual reproduction in which specialized cells become surrounded by a strong, protective coat (spores) and then separate from the parent. Common in fungi.	កំណើតស្បៀង ការបង្កើតស្បៀង ទម្រង់នៃការបន្តពូជដោយឥតភេទ ដែលកោសិកាឯកទេសត្រូវបានរុំព័ទ្ធដោយក្លាសការពាររឹង ហើយបន្ទាប់មកវាផ្តាច់ចេញពីកោសិកាមេរបស់វា។ កំណើតស្បៀងនេះមានជាទូទៅចំពោះផ្សិត។
spring wood See early wood.	សាច់ឈើនៅនិយាយរដូវ សូមមើលពាក្យ early wood។
springtail See collembola.	ស្រ្តីចង្កូល សូមមើលពាក្យ កូឡេមបូឡា។

<p>spur 1. A short shoot on which flowers are borne. 2. An extension of a leaf base below its point of attachment to the petiole. 3. A hollow, conical projection from the base of a petal.</p>	<p>កូនមែកផ្កា 1. ទងខ្លីមួយ ដែលផ្កាដុះចេញពីនោះ។ 2. ផ្នែកលយរបស់គល់ស្លឹក នៅពីក្រោមចំណុចភ្ជាប់របស់វាទៅនឹងទងស្លឹក។ 3. គង់ផ្កា: ផ្នែកលយប្រហោងរាងកោណ ដែលដុះចេញពីផ្នែកក្រោមរបស់ស្រទាប់ផ្កា។</p>
<p>sputum Material coughed up from the respiratory tract, whose colour, volume, smell and consistency are important in the diagnosis and management of respiratory disorders.</p>	<p>កំហាក សារធាតុដែលក្អកចេញពីក្នុងបំពង់រំលាយអាហារ ដែលពណ៌ មាឌ និងក្លិន គឺមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ និងការគ្រប់គ្រងរបស់ជំងឺដង្ហើម។</p>
<p>Squamata An order of reptiles containing the lizards and snakes, which have a skin with horny epidermal scales or shields.</p>	<p>ស្វាម៉ាតា លំដាប់មួយរបស់ឧរង្គសត្វ ដែលមានដូចជាពពួកជើងចក់ និងពស់ ដែលស្បែករបស់វាមានស្រកាអេពីដែមជាតិស្នែង។</p>
<p>squamation Scaly covering of the body.</p>	<p>កំណស្រកា គំរូសារពាង្គកាយជាស្រកា។</p>
<p>squamosal Either of the paired bones which occur on each side of the skull of vertebrates.</p>	<p>ត្រីខណ្ឌដំបំប្រៀង គូឆ្អឹងដែលស្ថិតនៅចំហៀង ទាំងសងខាងលណាដំក្បាលរបស់សត្វឆ្អឹងកង។</p>
<p>squamous (of epithelium) Flattened and plate-like.</p>	<p>ជែលសំប៉ែត (អំពីអេពីតេល្យូម)</p>
<p>squid A 10-armed cephalopod (cuttlefish) with an internal shell, that moves by means of jet propulsion through a muscular siphon.</p>	<p>មីត សេដាឡូប្លូតជើង១០ មានសម្បកក្នុង ដែលធ្វើ ចលនាតាមរបៀបការព្រុញទៅមុខ តាមរយៈស៊ីផុងសាច់ដុំ។</p>
<p>SSB <i>abbrev.</i> single-stranded binding protein, which binds to single-stranded DNA.</p>	<p>SSB អក្សរកាត់របស់ ប្រូតេអ៊ីនប្រភេទភ្នំរ៉ាត់ទោល។</p>
<p>SSSI <i>abbrev.</i> site of special scientific interest, for conservation.</p>	<p>SSSI តំបន់ដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ខាងវិទ្យាសាស្ត្រយ៉ាងពិសេស (សម្រាប់ការអភិរក្ស)។</p>
<p>stabilizing selection A process that maintains traits that are successful for an organism in its environment.</p>	<p>ជំរើសថេរ ជំរើសដែលរក្សាលក្ខណៈរបស់ការរស់ដែលឈ្នះនៅក្នុងបរិស្ថានរបស់វា។</p>
<p>stable electron configuration Complete complement of outer group s and p electrons. Often referred to as a noble gas electron complement.</p>	<p>រូបសណ្ឋានអេឡិចត្រុងមិនថេរ ការបំពេញពេញលេញនៃអេឡិចត្រុងក្រុមស្រទាប់ក្រៅ s និង p។ ជាញឹកញាប់សំដៅលើការបំពេញអេឡិចត្រុងលើឧស្ម័នកម្រ។</p>
<p>stable equilibrium phase A period of time during population growth when the number of individuals entering the population and the number leaving the population are equal, resulting in a stable population.</p>	<p>ដំណាក់កាលថេរមូល រយៈពេលនៃការលូតលាស់របស់ប្រជាជន ដែលចំនួនកក្កើតនិងចំនួនកក្កាត់ស្លាប់ស្មើគ្នាធ្វើអោយប្រជាជនស្ថិតនៅថេរ។</p>
<p>stable isotope tracing A technique based on the typical ratio of carbon¹² to carbon¹³ in tissue samples, which enables ecologists to determine food sources and consumption in food webs.</p>	<p>ការតាមដានអ៊ីសូតូបមិនថេរ បច្ចេកទេសដែលពឹងផ្អែកទៅលើសមាមាត្ររវាងកាបូន១២ និងកាបូន១៣ នៅក្នុងជាលិកាគំរូ ដែលធ្វើអោយអ្នកអេកូឡូស៊ី អាចកំណត់បាននូវប្រភពនិងការប្រើប្រាស់អាហារនៅក្នុងបណ្តាញអាហារ។</p>
<p>stable polymorphism See balanced polymorphism.</p>	<p>ពហុសណ្ឋានស្ថេរភាព សូមមើលពាក្យ ពហុសណ្ឋានមានលំនឹង។</p>
<p>stable terminal residue Material that is not broken down by natural means in the soil and remains as the last of the soil degradation products.</p>	<p>សំណល់ចុងបញ្ចប់មានស្ថេរភាព សារធាតុដែលមិនត្រូវបានបំបែក តាមបែបធម្មជាតិនៅក្នុងដី និងស្ថិតនៅក្នុងទម្រង់ជាផលិតផលបំបែកក្នុងដីចុងក្រោយគេបង្អស់។</p>
<p>stade 1. A stage in the development of an organism, such as an instar in insects. 2. The interval between glaciations.</p>	<p>ស្តេដ 1. ដំណាក់កាលមួយនៃដំណើរវិវត្តន៍របស់ការរស់ ដូចជាអ៊ីនស្តាចំពោះសត្វល្អិត។ 2. អន្តរកាលនៅរវាងសម័យកំណើតទឹកកក។</p>
<p>stalk cell One of two cells produced when the generative cell of a gymnosperm male gametophyte divides. Immediately before fertilization the body cell divides, becoming two sperms.</p>	<p>កោសិកាឆ្នោតសរមូល កោសិកាមួយក្នុងចំណោមកោសិកាពីរដែលត្រូវបានផលិតនៅក្នុងកោសិកាបង្កកំណើតនៃកាមេតូភីតឈ្មោលរបស់ស៊ីមណូស្តែម ធ្វើចំណែក។ មុនពេលបង្កកំណើតបន្តិច កោសិកាមេកំណើតឈ្មោល ជាស្ពែរម៉ាតូស្ពែរមីតពីរ។</p>
<p>stamen The male reproductive structure of a flower.</p>	<p>កញ្ចប់កេសឈ្មោល ទម្រង់បន្តពូជឈ្មោលរបស់ផ្កា។</p>
<p>staminate flower A flower whose reproductive parts consist only of stamens; the tassels at the tops of corn plants are examples of staminate flowers.</p>	<p>ផ្កាឈ្មោល ផ្កាដែលផ្នែកបន្តពូជមានតែកញ្ចប់កេសឈ្មោល។ ផ្កាពោត ដែលស្ថិតនៅផ្នែកខាងចុងរបស់ដើមពោតគឺជាឧទាហរណ៍ពីផ្កាឈ្មោល។</p>

<p>staminate plant An individual plant whose flowers bear stamens but not carpels; a "fruitless" mulberry is an example of a plant that is exclusively staminate (mulberries can reproduce only when pollen is transferred to a carpellate plant).</p>	<p>រុក្ខជាតិឈ្មោល ឯកត្តៈរុក្ខជាតិដែលផ្ការបស់វាមានកញ្ចុំកេសរណ្តាល ប៉ុន្តែគ្មានកញ្ចុំកេសរញីទេ។ ដើមមនដែលគ្មានផ្លែគឺជាឧទាហរណ៍រុក្ខជាតិឈ្មោល។(ដើមមនអាចបន្តពូជបានតែនៅពេលដែលគ្រាប់លំអងត្រូវបានដឹកនាំទៅកាន់រុក្ខជាតិដែលមានកេសរញី)។</p>
<p>staminode A rudimentary, infertile stamen that may be reduced in size.</p>	<p>កេសរឈ្មោលនោះ កញ្ចុំកេសរណ្តាលអារ ដែលអាចបណ្តាលមកពីការថយចុះនៃទំហំ។</p>
<p>standard ambient temperature and pressure (SATP) The standard laboratory conditions of 25 °C, 1 atmosphere. Compare, standard temperature and pressure (STP).</p>	<p>សម្ពន្ធ និងសីតុណ្ហភាពតំបន់ជុំវិញស្តង់ដារ លក្ខខណ្ឌបន្ទប់ពិសោធន៍ស្តង់ដារ គឺមានសីតុណ្ហភាព25 °C និងមានសម្ពាធមួយអាត់ម៉ូស្វែ។ ប្រៀបធៀប សម្ពាធនិងសីតុណ្ហភាពស្តង់ដារ។</p>
<p>standard deviation (s) A measurement of the amount of variation in data from a population. Calculated from the square root of the variance. Standard deviation is usually stated with the mean.</p>	<p>គម្លាតស្តង់ដារ ជារង្វាស់បរិមាណប្រែប្រួលក្នុងទិន្នន័យដែលបានមកពីប៉ូពុយឡាស្យុងមួយ។ គេគណនាចេញពីវិសកាវេនៃវ៉ារ្យង់។ គម្លាតស្តង់ដារជាធម្មតាត្រូវបានបង្ហាញដោយតំលៃមធ្យម។</p>
<p>standard error (SE) An estimate of the standard deviation of the means of many samples, calculated from the standard deviation (s) divided by the square root of the number of individuals in the sample (n). SE = s/√n eg. Values in sample (n = 7) 48, 27, 36, 52, 35, 41, 33. standard deviation s = 8.74, standard error SE = 3.31</p>	<p>លំរៀងស្តង់ដារ ការប្រមាណនៃគម្លាតស្តង់ដារមធ្យមនៃគំរូច្រើន ដែលគណនាចេញពីគម្លាតស្តង់ដារ (s) ចែកដោយវិសកាវេនៃចំនួនឯកត្តៈគំរូ (n)។ SE = s / √ n ឧទាហរណ៍ តំលៃក្នុងគំរូ (n= 7) 48 , 27 , 36 , 52 , 35 , 41 , 33។ standard deviation s = 8.74, standard error SE = 3.31។</p>
<p>standard metabolic rate (SMR) The metabolic rate of a resting post-absorptive animal in a darkened chamber at a specified environmental temperature.</p>	<p>អត្រាមេតាបូលីសស្តង់ដារ អត្រាមេតាបូលីសរបស់សត្វសម្រាកបន្ទាប់ពីដំណាក់សម្រួប ដោយដាក់នៅក្នុងបន្ទប់ងងឹត នៅសីតុណ្ហភាពជាក់លាក់។</p>
<p>standard temperature and pressure (STP) Conditions of 0°C (273 K) and 1 atm pressure (760 mmHg) standardized worldwide.</p>	<p>សីតុណ្ហភាពនិងសម្ពាធស្តង់ដារ លក្ខខណ្ឌនៃសីតុណ្ហភាព 0°C (273 K) និងសម្ពាធនៃ 1 atm (760 mmHg)ត្រូវបានធ្វើស្តង់ដារកម្ពុជាទាំងពិភពលោក។</p>
<p>standard temperature and pressure (STP) The standard conditions of 0 °C, 1 atmosphere. Compare standard ambient temperature and pressure (SATP).</p>	<p>សម្ពន្ធ និងសីតុណ្ហភាពស្តង់ដារ លក្ខខណ្ឌស្តង់ដារ គឺនៅសីតុណ្ហភាព0 °C និងសម្ពាធមួយអាត់ម៉ូស្វែ។ ប្រៀបធៀប សម្ពាធនិងសីតុណ្ហភាពតំបន់ជុំវិញស្តង់ដារ។</p>
<p>standing biomass The biomass present in an ecosystem at a given time.</p>	<p>ជីវម៉ាសនៅតំបន់មួយ ជីវម៉ាសមាននៅក្នុងឋានប្រព័ន្ធមួយ នៅក្នុងពេលណាមួយ។</p>
<p>standing crop The mass of a particular organism or organisms present at a particular time within a defined area, i.e. the total biomass of the organism or organisms.</p>	<p>ទិន្នផលនៅតំបន់មួយ ម៉ាសរបស់ការរស់រាននៅក្នុងតំបន់ជាក់លាក់មួយ ដូចជា ជីវម៉ាសសរុបរបស់ការរស់។</p>
<p>stapes The ear bone that is attached to the oval window.</p>	<p>ឆ្អឹងឈ្មោល ឆ្អឹងត្រចៀកដែលភ្ជាប់ទៅនឹងរន្ធបណ្តាញ។</p>
<p>staphylococcus (<i>pl.</i> staphylococci. Greek <i>staphyle</i>, grape) 1. A grape-like cluster of bacterial cells formed when cocci divide randomly (See coccus). 2. A genus of Gram-positive cocci, eg. <i>S. aureus</i>, which can cause food poisoning and various skin infections.</p>	<p>ស្តាហ្វីលូកុកស៊ីស (ពេលទៅជាពហុវចនត្រូវអានថា ស្តាហ្វីឡូកុកស៊ីស) 1. កោសិកាបាក់តេរីដែលនៅផ្គុំគ្នាមានទម្រង់ដូចជាចង្កោមផ្លែទំពាំងបាយជូរ ទម្រង់នេះកើតមានឡើងនៅពេលដែលកោសិកាវាងមូល ធ្វើចំណែកជាបន្តបន្ទាប់។ 2. ពួកមួយរបស់បាក់តេរីវាងមូល ក្រាមវិជ្ជមាន ឧទាហរណ៍ <i>S. Aureus</i> ដែលអាចបង្កការពុលអាហារ និងការឆ្លងជំងឺស្បែកផ្សេងៗ។</p>
<p>starch A carbohydrate made of hundreds to thousands of glucose molecules used as a food storage molecule by plants. It has two forms straight chains called amylose, and branched chains called amylopectin. See starch-branching enzyme.</p>	<p>ឆាមីស៊ីន កាបូអ៊ីដ្រាតបង្កឡើងដោយម៉ូលេគុលគុយកូសពីរាប់រយ ទៅរាប់ពាន់ ដែលប្រើជាម៉ូលេគុលអាហារបំរុងដោយរុក្ខជាតិ។ វាមានទម្រង់ពីរ គឺច្រវាក់ត្រង់ ហៅថាអាមីឡាស និងច្រវាក់បែកខ្ទែង ហៅថាអាមីឡូប៊ិចទីន។ សូមមើលពាក្យ starch branching enzyme។</p>
<p>starch phosphorylase A type of enzyme that cuts a molecule of glucose from one end of a glucose polymer by phosphorylating the glucose that is removed from the chain.</p>	<p>ស្តាមីឡូស្វីឡាស អង់ស៊ីមមួយប្រភេទ ដែលកាត់គុយកូសមួយម៉ូលេគុលពីចុងម្ខាងរបស់ប៉ូលីមែរគុយកូស ដោយបន្ថែមផូស្វ័រទៅគុយកូសដែលត្រូវបានយកចេញពីច្រវាក់។</p>
<p>starch sheath An endodermis containing starch</p>	<p>ស្រោមឆាមីស៊ីន អង់ដូឌីមមានផ្ទុកនូវគ្រាប់អាមីឡូស៊ីន ដែលមាននៅក្នុងប្រូស</p>

grains, which is present in the roots, and sometimes the stem, of higher plants.	និងជួនកាលមាននៅនឹងដើមរបស់រុក្ខជាតិថ្នាក់ខ្ពស់។
starch test An identification test involving the addition of iodine solution. A blue/black colour indicates starch.	តេស្តអ៊ីដូស្ត ការធ្វើតេស្តរកវត្តមានអាមីដុងដោយប្រើសូលុយស្យុងអ៊ីយ៉ូត។ កាលណាសារធាតុនោះឡើងពណ៌ខៀវឬខ្មៅ នោះបញ្ជាក់ថា មានវត្តមានអាមីដុង។
starch-branching enzyme (SBEI) A type of enzyme that converts straight chains of amylose to the branched polymers of amylopectin; "I" refers to an iso-form of the enzyme.	អង់ស៊ីមធ្វើអេលេនេមីដុងបែកបែក អង់ស៊ីមមួយប្រភេទដែលបំបែកប្រាក់អាមីឡូសត្រង់ទៅជាប៉ូលីមែអាមីឡូប៉ូតទីនបែកខ្លែង។ អក្សរ "I" សំដៅទៅលើទម្រង់ iso-formរបស់អង់ស៊ីមនោះ។
Starling's law A law which states that 'the power of muscle contraction is directly related to the length of muscle fibres.	ច្បាប់របស់ស្តារលីង ច្បាប់ដែលចែងថា ថាមពលកម្រាបរបស់សាច់ដុំ គឺជាប់ទាក់ទងដោយផ្ទាល់ទៅនឹងប្រវែងរបស់សាច់ដុំនោះ។
start codon 1. The DNA base sequence ATG that begins the process of transcription into mRNA. 2. The mRNA base sequence AUG that begins the process of translation into protein.	កូដុងចាប់ផ្តើម 1. គំណល់ដាប់បាសATGរបស់ម៉ូលេគុលADN ដែលចាប់ផ្តើមដំណើរការចម្លងក្រមទៅជាARNនាំសារ។ 2. គំណល់ដាប់បាសAUG របស់ម៉ូលេគុលARNនាំសារ ដែលចាប់ផ្តើមដំណើរការបកប្រែអោយទៅជាប្រូតេអ៊ីន។
stasis 1. Stability, particularly in the fossil record of a particular organism, where no evolutionary change is seen over a long period of time. 2. A period of lack of growth in an organism. 3. The slowing or cessation or movement of bodily fluids in animals.	គ្មានការវិវត្តន៍ 1. ស្ថេរភាព ជាពិសេសនៅក្នុងកំណត់ត្រាផូស៊ីលរបស់ការវិវត្តន៍យថាប្រភេទ ដោយគ្មានការវិវត្តន៍ផ្លាស់ប្តូរ ត្រូវបានមើលឃើញនៅក្នុងមួយរយៈកាលវែង។ 2. រយៈពេលគ្មានការលូតលាស់ 3. លំហូរយឺតៗភាពយឺតៗ ឬការឈប់ ឬចលនានៃធាតុរាវសារពាង្គកាយរបស់សត្វ។
state of matter One of the forms in which matter can exist. The three most common are solid, liquid, or gas.	សណ្ឋានរូបធាតុ ទម្រង់មួយដែលរូបធាតុអាចមាន ។ រូបធាតុមានទម្រង់បីជាទូទៅ គឺ រឹង រាវ និងឧស្ម័ន។
stationary phase A period in the growth of a culture of bacteria where the number of cells dividing is equal to the number dying. The growth of the bacterial population therefore ceases and the growth curve levels off.	ឆតុវេទ រយៈពេលនៃការលូតលាស់នៅក្នុងការបណ្តុះបណ្តុះបាក់តេរី ដែលចំនួនកោសិកាធ្វើចំណែក គឺស្មើចំនួនកោសិកាងាប់។ ដូច្នេះ ការលូតលាស់របស់ប៉ូពុយឡាស្យុងគឺឈប់ ហើយខ្សែរកាងលូតលាស់ធ្លាក់ចុះ។
statoblast An internal bud in a bryozoan that develops into a new individual.	ស្តាតូប្លាស ពន្លកក្នុងរបស់ប្រីយ៉ូសូផែនដែលវិវត្តទៅជាឯកត្តថ្មីមួយ។
statocyst A sense organ that gives awareness of orientation of the body to gravity.	ស្តាតូស៊ីស សរីរាង្គវិញ្ញាណដែលធ្វើអោយដឹងពីការតម្រង់ទិសខ្លួនទៅនឹងទីប្រជុំទំងន់ខ្លួន។
statolith 1. (in plants) A solid inclusion within a cell, such as a starch granule, by means of which the position of the plant in relation to gravity is thought to be perceived. 2. (in animals) A granule that stimulates sensory cells in a statocyst as the animal moves. See otolith.	ស្តាតូលីត 1. (ចំពោះរុក្ខជាតិ) អង្គរឹងស្ថិតនៅក្នុងកោសិកា ដូចជាគ្រាប់អាមីដុង តាមរយៈនេះ ទីតាំងរបស់រុក្ខជាតិ ទាក់ទងជាមួយទំនាញផែនដី ត្រូវបានគេគិតថា អាចដឹងបាន។ 2. (ចំពោះសត្វ) គ្រាប់ដែលភ្លេចកោសិកាឥន្ទ្រីយ៍ នៅក្នុងស្តាតូស៊ីសនៅពេលសត្វធ្វើចលនា។ សូមមើលពាក្យអូតូលីត។
stearic acid A saturated fatty acid having 18 carbon atoms, which occurs in animal fat.	អាស៊ីតស្តេរីយិច អាស៊ីតខ្លាញ់ផ្អែក មានអាតូមកាបូនចំនួន១៨ ដែលមាននៅក្នុងខ្លាញ់សត្វ។
stegosaur or Stegosaurus A quadrupedal, herbivorous dinosaur, up to 9 m in length that lived during the jurassic period. Stegosaurus possessed large neural spines which supported very large, vertical, triangular plates of armour.	ស្តេហ្វូស៊ីរ ឬ ស្តេហ្វូស៊ីរីស សត្វជាយណ៍សរមានជើងបួនស៊ីស្តេរីយ៉ាអាហារ។ វាមានប្រវែងរហូតដល់៩ម៉ែត្រ ដែលរស់នៅក្នុងសម័យស្ស៊ុរីណី។ ស្តេហ្វូស៊ីរ មានផ្ចឹងខ្ពង់យ៉ាងធំ ដែលទ្រទ្រង់បន្ទះការពារ រាងត្រីកោណឈរយ៉ាងធំ។
stele The central vascular cylinder of roots and stems.	ស្តែល បំពង់សរសៃនាំកណ្តាល របស់ឫស និងដើម។
stellate Star-shaped.	មានរាងផ្កាយ
stem A plant organ specialized for conducting water and minerals up from the roots and food down from the leaves.	ដើម សរីរាង្គរុក្ខជាតិដែលមានមុខងារដឹកនាំទឹក និងសារធាតុពីឡើងពីឫស និងដឹកនាំអាហារចុះពីស្លឹក។
stem name First part of the element name that provides enough information to identify the element	ឈ្មោះដើម ផ្នែកដំបូងនៃឈ្មោះរបស់ធាតុដែលផ្តល់ព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់

in a compound name. The stem name of sulfur, for example, is sulf. Thus, the binary compound of hydrogen and sulfur has the name hydrogen sulfide.	ដើម្បីកំណត់ធាតុនោះក្នុងឈ្មោះសមាសធាតុមួយ។ ឧទាហរណ៍: ឈ្មោះដើមរបស់ sulfur គឺ sulf។ ដូច្នេះសមាសធាតុទ្វេភាគនៃអ៊ីដ្រូសែននិងស្ពាន់ដ័រមានឈ្មោះថាអ៊ីដ្រូសែនស៊ុលហ្វីត។
stemma 1. An ocellus. 2. The projection in arthropods that bears an antenna.	1. ភ្នែកមូល 2. គល់អង់តែន (អាត្រូប៉ូត) ផ្នែកលយរបស់អាត្រូប៉ូត ដែលទ្រទ្រង់តែន។
stenohaline Capable of living only within a narrow range of salinity of surrounding water; not capable of surviving a great change in salinity. See euryhaline.	រស់នៅក្នុងទឹកស្អាតតែមួយ ដែលអាចរស់នៅក្នុងទឹកប្រៃកម្រិតទាប។ មិនអាចរស់នៅក្នុងទឹកប្រៃដែលអត្រាអំបិលប្រែប្រួលខ្លាំងបានឡើយ។ សូមមើលពាក្យ euryhaline។
stenophagous Eating a narrow range of food items; a food specialist. See euophagus.	ស៊ីតិចមុខ ដែលស៊ីអាហារតិចមុខ។ អ្នកជំនាញស៊ីអាហារ។ សូមមើល eueophagus។
stenothermal Capable of living or of being active in only a narrow range of temperatures. See also eurythermal.	ស្តេណូទែម៉ាត អាចរស់នៅឬមានសកម្មភាពតែក្នុងសីតុណ្ហភាពប្រែប្រួលតិច។ សូមមើលពាក្យ eurythermal។
stereoisomers Isomers that differ only in the arrangement of atoms in space but have the same molecular formula.	ស្តេរេអូអ៊ីសូមែរ អ៊ីសូមែរដែលខុសគ្នាតែក្នុងការតម្រៀបនៃអាតូមទាំងឡាយក្នុងលំហប៉ុណ្ណោះ។
stereotaxis A response to contact with a solid body, characteristic of animals living in cracks.	ស្តេរេអូថាតិស៊ីស តំណបទៅនឹងការប៉ះអង្គរឹង ដែលនេះគឺជាលក្ខណៈពិសេសរបស់ត្រីដែលរស់នៅក្នុងស្នាមប្រេះ។
stereotropism See thigmotropism.	ចលនាដោយត្រីតិច សូមមើលពាក្យ ប៉ះទំនោរ។
sterile 1. Not able to reproduce. 2. Without microorganisms.	1. រោ មិនអាចបន្តពូជបាន។ 2. គ្មានមេរោគ គ្មានអតិសុខុមប្រាណឬមេរោគ។
sterile male release (SRM) A method of insect biological control in which large numbers of sterile males of a pest species are produced and released into the pest population, thus decreasing dramatically the size of the next generation.	ការលែងសត្វល្អិតល្អន វិធីគ្រប់គ្រងសត្វល្អិតតាមបែបជីវៈ ដែលនៅក្នុងនោះបរិមាណដ៏ច្រើន នៃសត្វល្អិតល្អន(ប្រភេទសត្វចង្រៃ)ត្រូវបានបង្កើតបន្ទាប់មកក៏លែងវាទៅក្នុងប៉ូពុយឡាស្យុងសត្វចង្រៃបែបនេះធ្វើអោយមានការថយចុះយ៉ាងខ្លាំងនូវបរិមាណសត្វនៅជំនាន់បន្ទាប់។
sterilization 1. The act of destroying all forms of microbial life on an object, thus making it sterile. 2. The act of preventing an organism from reproducing, either by removing the gonads or by blocking the release of gametes by, eg., vasectomy.	ការសម្លាប់មេរោគ 1. សកម្មភាពសម្លាប់គ្រប់ទម្រង់ទាំងអស់នៃជីវិតមីក្រូបនៅលើវត្ថុអ្វីមួយ ដូច្នេះធ្វើអោយវត្ថុនោះគ្មានមេរោគសោះ។ 2. ការធ្វើអ៊ីដ្រូសែន សកម្មភាពការពារ ការរស់កុំអោយមានការបន្តពូជ អាចតាមរយៈការកាត់សរីរាង្គភេទ ឬតាមរយៈបង្ហាងការការពេញរបស់កាមេតដូចជាតាមរយៈការក្រៀមបំពង់យ៉ង់។
stern- or sterno- prefix denoting a breastbone.	ស្តឺន ឬ ស្តឺណូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ឆ្អឹងទ្រូង។
sternite The skeletal plate(s) on the ventral side of insect and crustacean body segments.	ស្តឺនីត បន្ទះគ្រោងឆ្អឹងនៅផ្នែកខាងពោះរបស់សត្វល្អិត និងរបស់អង្កត់ខ្លួនគ្រុស្ត្រាសេ។
sternum The breastbone. The central bone in the middle of the chest. See appendix 4.	ស្តឺនូម ឆ្អឹងដែលស្ថិតនៅកណ្តាលទ្រូង។
steroid One of a class of organic compounds containing a molecular skeleton of four fused carbon rings; it contains cholesterol, sex hormones, adrenocortical hormones, and vitamin D.	ស្តេរ៉ូអ៊ីត ថ្នាក់មួយនៃសមាសធាតុសរីរាង្គ ដែលមានគ្រោងម៉ូលេគុលមួយផ្សំឡើងពីកាបូនខ្សែបិទបួន ។ ស្តេរ៉ូអ៊ីតមានកូលេស្តេរ៉ូល អរម៉ូនភេទ អរម៉ូនកន្សោមលើតម្រងនោម និងវីតាមីនD។
sterol A compound derived from six isoprene units linked together in a multipleringed structure; betasitosterol is an example of a plant sterol; cholesterol is a widely known example of an animal sterol.	ស្តេរ៉ូល សមាសធាតុដែលមានប្រភពមកពីឯកតាអ៊ីសូប្រេនប្រាំមួយភ្ជាប់គ្នាក្នុងទម្រង់រង្វង់ជាច្រើន។ បេតាស្តេរ៉ូលជាឧទាហរណ៍ពីស្តេរ៉ូលរុក្ខជាតិ ចំណែកឯកូលេស្តេរ៉ូល គឺឧទាហរណ៍ពីស្តេរ៉ូលសត្វ។
sticky end See cohesive end.	មើល cohesive end។
stigma 1. The surface of a carpel that receives pollen grains; The tip of the pistil; the place where pollen grains germinate. 2. a photosensitive eyespot found in certain kinds of algae.	1. ស្តិចម៉ាត ផ្ទៃរបស់កេសរញីដែលទទួលគ្រាប់លម្អង។ចុងរបស់កញ្ចុំកេសរញី។ កន្លែងដែលគ្រាប់លម្អងដុះពន្លក។ 2. ស្តិចម៉ា ស្នាមភ្នែកដែលរូសនឹងពន្លឺដែលមានចំពោះប្រភេទសារាយមួយចំនួន។

stimulant A drug that increases the activity of the central nervous system.	ថ្នាំជំរុញសកម្មភាព ថ្នាំដែលបង្កើនសកម្មភាពប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ។
stimulus Any change in the surroundings that causes a reaction in an organism.	រំលោភ បំរែបំរួលមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញ ដែលធ្វើអោយការរស់មានប្រតិកម្ម។
sting An organ that is capable of injecting a poison into other organisms as either a defensive or an offensive mechanism. Eg. the tail in scorpion.	ទ្រនិម សរីរាង្គដែលអាចចាក់ជាតិពុលចូលទៅក្នុងភារសម្បយទៀត ដែលអាចជាវិធីការការខ្លួន ឬវិធីវាយប្រហារ។ ឧទាហរណ៍ កន្ទុយរបស់ខ្លាជើវ។
stipe The stalk of a nonvascular plant.	ដើម ដើមរបស់រុក្ខជាតិគ្មានសរសៃនាំ។
stipel One of two leaf-like structures at the base of a leaflet in some compound leaves.	កូនខ្លាយស្នូល ទម្រង់ដូចស្លឹក ស្ថិតនៅគ្រងគល់របស់កូនស្លឹករបស់ស្លឹករួមខ្លះៗ។
stipitate (of plant structures) Having a stalk.	មានទទ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
stipule Small leaf-like growths found at the base of some leaves.	ខ្លាយស្នូល ផ្នែកលូតលាស់ដូចកូនស្លឹកនៅគល់ស្លឹកមួយចំនួន។
stock 1. The rooted plant used in grafting. 2. a mating group used in a breeding programme.	1. ទំរង់ដុះ ផ្នែករបស់រុក្ខជាតិដែលមានរឹស ប្រើសំរាប់បំបៅ។ 2. ក្រុមបង្កាត់ ដែលប្រើនៅក្នុងកម្មវិធីបង្កាត់។
Stock method A method of naming compounds containing elements that can have various oxidation states. Oxidation states are indicated by Roman numerals immediately following the name of the element. For example, FeO is iron (II)oxide.	វិធីដាក់ Stock វិធីដាក់ឈ្មោះសមាសធាតុ មានផ្ទុកនូវធាតុដែលមានលក្ខណៈអុកស៊ីតកម្មខុសៗគ្នា។ លក្ខណៈអុកស៊ីតកម្មត្រូវបានបង្ហាញដោយលេខរ៉ូម៉ាំង ជាប់បន្ទាប់ពីឈ្មោះរបស់ធាតុនោះ។ ឧទាហរណ៍: FeOគឺដែក (II)អុកស៊ីត។
stolon (runner) 1. A horizontal stem that grows along the surface of the ground for rapid vegetative reproduction. eg. strawberry 2. A horizontal hypha in fungi.	1. ស្នូល ដើមដេកដែលដុះស្របនឹងផ្ទៃដី សំរាប់ការបន្តពូជយ៉ាងរហ័ស។ ឧទាហរណ៍ ស្រ្តប័រី។ 2. អ៊ីហ្វូផ្តេករបស់ផ្សិត។
stoma A mouthlike opening. Pores found in the leaves of vascular plants whose size is controlled by guard cells.	ស្នូមាត ប្រហោងដែលមានលក្ខណៈដូចជាមាត់។ រន្ធនៅនឹងស្លឹករុក្ខជាតិ មានសរសៃនាំ ដែលទំហំរបស់វាត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយកោសិកាការពារ។
stomach A hollow organ that receives food and where the process of digestion begins. Its muscular walls secrete pepsinogen, hydrochloric acid and mucin, then begins digestion before passing the chyme through the pyloric sphincter to the small intestine. See appendix 4.	ទ្រព្វ សរីរាង្គប្រហោងក្នុងដែលទទួលយកអាហារ និងជាកន្លែងដែលដំណើរវិលាយអាហារចាប់ផ្តើម។ ភ្នាសសាច់ដុំរបស់វាបញ្ចេញប៊ុបស៊ីណូសែន , អាស៊ីតក្លរីឌ្រីច និងមុយស៊ីន បន្ទាប់មកចាប់ផ្តើមកិនវិលាយមុនពេលបញ្ជូន អាហារទាំងនោះ (ស៊ីម) ឆ្លងកាត់ទ្វារក្រោមក្រពះទៅក្នុងពោះវៀនតូច។
stomium 1. The part of the wall of a fern sporangium with thin-walled cells that ruptures during the release of spores. 2. The line down the side of an anther which splits to allow the release of pollen.	1. ស្នូមៀង ផ្នែកនៃភ្នាសរបស់ស្បៀរវែងបណ្តងជាតិ ដែលមានកោសិកាមានភ្នាសស្តើង។ វាបែកនៅក្នុង អំឡុងពេលនៃការបញ្ចេញស្បៀរ។ 2. ខ្សែនៅតាមចំហៀងរបស់ប្លោកលម្អងដែលបែក ដើម្បីបញ្ចេញគ្រាប់លម្អង។
stone cell A cell with thick walls reinforced with lignin, found in the flesh of succulent fruits such as pears.	កោសិកាថ្ម កោសិកាមានភ្នាសក្រាស់ ដែលធ្វើអោយកាន់តែមាំឡើងដោយលីក្លីន។ វាមាននៅក្នុងផ្លែឈើប្រភេទ និងមានទឹកច្រើន ដូចជាផ្លែកៀវ។
stop codon , nonsense codon or termination codon Three RNA bases that do not code for an amino acid and cause the termination of translation during protein synthesis. There are three stop codons; UAG (amber codon), UAA (ochre codon), or UGA (opal codon).	កូដុងស្តុប ឬ កូដុងបញ្ចប់ បាសARNបី ដែលមិនចំលងក្រុមទៅជាអាស៊ីតអាមីនេទេ ប៉ុន្តែបណ្តាលអោយមានការបញ្ចប់ការបកប្រែក្រុមក្នុងកំឡុងពេលសំយោគប្រូតេអ៊ីន។ កូដុងស្តុបមានបីប្រភេទ គឺ UAA, UAG, UGA។
storage material Any compound that accumulates naturally within a cell, e.g. the starch grains of potato tubers and glycogen in liver cells.	សារធាតុស្តុក សមាសធាតុទាំងឡាយ ដែលកកើតដោយធម្មជាតិនៅក្នុងកោសិកា ដូចជាគ្រាប់អាមីដុង ក្នុងមើមដំឡូងបារាំង និងភ្លឺតូសែននៅក្នុងកោសិកាថ្លើម។
STP See standard temperature and pressure.	STP សូមមើលពាក្យ សម្ពាធនិចសីតុណ្ហភាពស្តង់ដារ ។
strain A group of organisms within a species or variety, which is only different in minor characteristics.	ពូជ ក្រុមភារសម្បយក្នុងប្រភេទមួយ ដែលខុសគ្នាតែដោយលក្ខណៈតិចតួចប៉ុណ្ណោះ។
strain selection The means of obtaining desired strains, such as desired mutants or desired	ការជ្រើសរើសពូជ វិធីដើម្បីទទួលបានពូជដែលចង់បាន ដូចជាមុយតង់

recombinant clones by distinguishing them on the basis of one or more specific phenotypes.	ដែលចង់បាន ឬក្លនបន្សំថ្មី ដែលចង់បានតាមរយៈការសម្គាល់ពួកវាដោយ ផ្អែកលើលក្ខណៈប្រភេទមួយ ឬច្រើន។
stratification The exposure of seeds to extended cold periods before they will germinate at warm temperatures.	ដំណុះជាស្រទាប់ ការសំដីលគ្រាប់អោយដុះនឹងអាកាសធាតុត្រជាក់យ៉ាងយូរ មុនពេលវាដុះពន្លឺកនៅរដូវក្តៅ។
stratified epithelium Epithelium that is more than one cell thick.	អេពីតេលូម្យមច្រើនជាន់ អេពីតេលូមដែលមាន កម្រាស់កោសិកាច្រើន ជាងមួយជាន់។
stratigraphy Classification, correlation, and interpretation of stratified rocks.	ស្រទាប់វិទ្យា ចំណែកថ្នាក់ ការដាច់ទាក់ទងគ្នា និងការបកស្រាយស្រទាប់ ថ្ម។
stratum (pl. strata) A horizontal layer or division of a biological community that exhibits stratification of habitats (ecological).	ស្រទាប់ ស្រទាប់ជាន់ថ្នាក់នៃសហគមន៍ជីវសាស្ត្រដែលបង្ហាញស្រទាប់ ជាន់ថ្នាក់នៃកន្លែងរស់នៅ (អេកូឡូស៊ី)។ (ពហុវចន strata)។
streaming, cytoplasmic See cytoplasmic streaming.	ចរន្តស៊ីតូប្លាស្ម
Strepsiptera An order of very small parasitic insects. The larvae parasitize bees and plant bugs.	ស្ត្រីបស៊ីផ្លែវ៉ា លំដាប់មួយរបស់សត្វល្អិតបរាសិតតូចៗ។ កូនញាស់បរាសិត លើសត្វយ៉ូ និងលើសត្វល្អិតចង្រៃបំផ្លាញរុក្ខជាតិ។
strepto- prefix, denoting twisted.	ស្ត្រីបត្យ (បុព្វបទ) មានន័យថា រមូល។
streptococcus (pl. streptococci) 1. Bacterial cocci that consist of chains of diplococci. 2. A genus of Gram-positive cocci such as <i>Streptococcus mutans</i> which can cause dental caries.	1. ស្ត្រីបត្យកខ័ន (ពហុវចន អនេសាស្ត្រីបត្យកខ័ន) បាក់តេរី រាងមូល ដែលបង្កឡើងពីច្រវាក់របស់ឌីប្លូកូកខាយ។ 2. ពួកមួយរបស់ បាក់តេរីរាងមូលក្រាមវិជ្ជមាន ដូចជា <i>Streptococcus mutans</i> ដែលអាចបង្ក ការពុកធ្មេញ។
Streptomyces A genus of Gram-positive bacteria in the actinomycetes group, common in soil. They have a mycelium and reproduce by the formation of spores at the tips of aerial hyphae. They produce more than half of all known antibiotics, eg. streptomycin.	Streptomyces (អានថា ស្ត្រីបត្យម៉ាយស៊ីស) ពួកមួយរបស់បាក់តេរី ក្រាមវិជ្ជមាន ស្ថិតក្នុងក្រុមអាក់ទីណូមីសែត ដែលមានទូទៅនៅក្នុងដី។ វាមានមីសេលូម និងបន្តពូជតាមរយៈការបង្កើតស្បី នៅត្រង់ចុងរបស់ អ៊ីបូអាកាស។ ពួកវាបង្កើតជាងពាក់កណ្តាលនៃថ្នាំ អង់ទីប្យូទិចដែលបាន ស្គាល់ ដូចជាស្ត្រីបត្យមីស៊ីន។
streptomycete Any organism of the genus streptomyces and related genera.	ស្ត្រីបត្យម៉ាយស៊ីត ការរស់ស្ថិតនៅក្នុងពួកស្ត្រីបត្យម៉ាយស៊ីស និងពួកដែល ជាប់ទាក់ទងវា។
streptomycin An antibiotic produced by a soil actinomycete, <i>Streptomyces griseus</i> , which is active against many bacteria, particularly Gram-negative bacteria. Streptomycin inhibits protein synthesis in bacteria by causing misreading of the genetic code on mRNA. It also inhibits initiation of protein synthesis by interfering with the binding of initiator tRNA to the ribosome.	ស្ត្រីបត្យម៉ាយស៊ីន អង់ទីប្យូទិចដែលផលិតដោយ អាក់ទីណូម៉ាយស៊ីតនៅក្នុង ដី គឺ <i>Streptomyces griseus</i> ដែលមានសកម្មភាពប្រឆាំងបាក់តេរីជា ច្រើន ជាពិសេសបាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមាន។ ស្ត្រីបត្យ ម៉ាយស៊ីនបង្អាក់ការសំយោគ ប្រូតេអ៊ីននៅក្នុងកោសិកាបាក់តេរី គឺដោយធ្វើអោយអានខុសនូវក្រមសេនេ ទិចលើម៉ូលេគុលARNm។ វាក៏បង្អាក់ការចាប់ផ្តើម សំយោគប្រូតេអ៊ីនផងដែរ គឺដោយរំខានដល់ការភ្ជាប់របស់ARNtចាប់ផ្តើមទៅវិបូសូម។
stretch receptor The receptor for detecting muscle stretch. Stretching of surrounding muscle causes nerves in the stretch receptor to stimulate muscle contraction thus causing the stretch reflex.	ឆ្ងល់រលា ឆ្ងល់សំរាប់ត្រួតពិនិត្យពីការរលាបសាច់ដុំ។ ការរលានូវសាច់ដុំ ជុំវិញធ្វើអោយកោសិកាប្រសាទនៅក្នុងឆ្ងល់រលាភ្លាមៗអោយមានការកម្រាស់ សាច់ដុំ ដូច្នោះធ្វើអោយមានឆ្ងល់រលា។ ឧទាហរណ៍: រំញោចក្បាលផង្គង់។
stretch reflex An automatic response to sudden stretching of muscle that protects it from damage. See stretch receptor.	ឆ្ងល់រលា តំណបដោយស្វ័យប្រវត្តិរបស់សាច់ដុំ ដោយរលា ភ្លាមៗ ដែល ការពារវាពីការខូចខាត។ សូមមើលពាក្យ stretch receptor។
stria A line or groove.	ខ្សែ ឬ ចន្ទុរ
striate (of plant structures) Marked with parallel ridges or depressions.	មានចន្ទុរ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) សម្គាល់ដោយ មានគែមស្របៗគ្នា ឬក៏ហ្វូងស្របៗគ្នា។
striated muscle (skeletal muscle) Voluntary muscle that moves bones. Muscle fibres are striped with many nuclei and sarcomeres. They can contract rapidly. See appendix 4.	សាច់ដុំឆ្ងល់ (សាច់ដុំដាច់ឆ្ងល់) សាច់ដុំឆ្ងល់ដែលធ្វើអោយឆ្ងល់មានចលនា សរសៃសាច់ដុំមានលក្ខណៈឆ្ងល់ជាមួយនឹងណ្វៃយ៉ូ និងសាកូមីយ៉ូមីន។ សាច់ដុំនេះអាចកម្រាស់បានយ៉ាងរហ័ស។
strict (of plant structures) Growing upwards, stiff and rigid.	រឹងត្រង់ដាច់ខាត (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)

stridulation The sound produced by rubbing together part of the hind legs and the forewing of grasshoppers and locusts for mating.	ឃំ សំឡេងដែលបង្កើតដោយការត្រគូតគ្នានៃផ្នែករបស់ជើងក្រោយ និងស្លាបមុខរបស់កណ្តុបកិនស្រូវ និងកណ្តុបម្យ៉ាង ដើម្បីរកគូ។
Strigiformes The order of birds containing the owls.	ស្រ្តីខ្សែម លំដាប់បក្សី ដែលរួមមានសត្វទីទុយ។
stringent response The effect when <i>E. coli</i> is starved of amino acids which stops the production of components of the translation system. See MAGIC SPOT.	តំណាងបញ្ឈប់ ឥទ្ធិពលដែលកើតមាននៅពេល ដែលបាក់តេរី <i>E. coli</i> មិនមានអាស៊ីតអាមីនេគ្រប់គ្រាន់ ដែលបង្កអោយមានការបញ្ឈប់ការសំយោគសមាសធាតុរបស់ប្រព័ន្ធបកប្រែក្រុម។ សូមមើលពាក្យ ចំណុចអស្ចារ្យ។
striped muscle See striated muscle.	សាច់ដុំតូត
strobila A linear sequence of similar animal structures, such as the segmented body of a tapeworm.	ស្រូមីឡា តំណលំដាប់ជាខ្សែនៃទម្រង់ស្រដៀងគ្នារបស់សត្វ ដែលមានលក្ខណៈដូចជាខ្លួនខណ្ឌជាកងរបស់តេនញ៉ា។
strobilus, compound An axis with lateral branches bearing sporophylls.	ស្រូមីលីស (សមាស) អ័ក្សមួយមានមែកចំហៀងដែលផ្ទុកស្បូវរីកិល។
strobilus, simple An unbranched axis bearing sporophylls.	ស្រូមីលីសធម្មតា អ័ក្សគ្មានមែកផ្ទុកស្បូវរីកិល។
stroma Enzymecontaining fluid that fills chloroplasts. The region within a chloroplast that has no chlorophyll.	ស្រូម៉ា សារធាតុរាវដែលមានអង់ស៊ីមស្ថិតនៅក្នុងក្លរ៉ូប្លាស្ត។ ជាផ្នែកនៅក្នុងក្លរ៉ូប្លាស្តដែលគ្មានក្លរ៉ូផីល។
stromatolite A rock-like mound formed by cyanobacteria. Similar fossils have been found in pre-cambrian rocks 3 billion years old.	ស្រូម៉ាតូលីត ដុំដូចថ្មដែលបង្កដោយស្យាណូបាក់តេរី។ វាមានលក្ខណៈដូចផ្លុស៊ីលដែរ ដែលគេរកឃើញនៅក្នុងថ្មបុរេកំប្រីយ៉េង ដែលមានអាយុកាលបីលានឆ្នាំមកហើយ។
strong acid Molecule or ion with a greater tendency to give up hydrogen ions than H ₃ O ⁺ . eg. H ₂ SO ₄ , HNO ₃ , HCl.	អាស៊ីតខ្លាំង ម៉ូលេគុល ឬអ៊ីយ៉ុងដែលមានទំនោរក្នុងការបោះបង់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែនខ្លាំងជាងអ៊ីដ្រូញ៉ូម។ ឧទាហរណ៍ H ₂ SO ₄ , HNO ₃ , HCl.
structural formula A method of showing the bonds between atoms and the arrangement of the atoms within a molecule. See perspective formula.	រូបមន្តគ្រោង វិធីបង្ហាញសម្ព័ន្ធរវាងអាតូមនិងការតំរៀបអាតូមក្នុងម៉ូលេគុល។ សូមមើលពាក្យ perspective formula។
structural gene A gene that encodes the amino acid sequence of a polypeptide chain.	សែនទម្រង់ សែនដែលមានក្រុមសម្រាប់កំណត់លំដាប់អាស៊ីតអាមីនេរបស់ប្រាក់ប៉ូលីប៊ីបទីតមួយ។
structural polysaccharide A polysaccharide that holds cells and organisms together; cellulose is the most abundant structural polysaccharide in plants.	ប៉ូលីសាការីតទម្រង់ ប៉ូលីសាការីតដែលទ្រទ្រង់កោសិកា និងសារពាង្គកាយជាមួយគ្នា។ សែលុយឡូសជាប៉ូលីសាការីតទម្រង់ដែលមានច្រើនបំផុតនៅក្នុង រុក្ខជាតិ។
structural proteins Proteins that are important for holding cells. and organisms together, such as the proteins that make up the cell membrane, muscles, tendons, and blood.	ប្រូតេអ៊ីនទម្រង់ ប្រូតេអ៊ីនមានសារៈសំខាន់ក្នុងការទ្រទ្រង់កោសិកានិងការរស់ទាំងមូល ដូចជាប្រូតេអ៊ីនដែលបង្កស្ថាសកោសិកាសាច់ដុំ សរសៃពួរ និងឈាម។
strychnine A poisonous alkaloid obtained from <i>Strychnos nuxvomica</i> , used as a stimulus for the CNS.	ស្ត្រីចនីល អាល់កាឡូអ៊ីតពុល ដែលបានមកពី <i>Strychnos nuxvomica</i> ប្រើសម្រាប់ភ្លេចប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ។
style The long, slender part of a pistil that supports the stigma.	កកេសត្រឡី ផ្នែកនៃកញ្ចុំកេសត្រឡីមានរាងរាវដែលទ្រទ្រង់ស្និទ្ធម៉ាត។
stylus A pointed process.	ជែកចារ
sub- prefix denoting below.	សាច់ (បុព្វបទ) មានន័យថា រង ឬ ក្រោម ។
sub-alpine Relating to the area immediately below the timber line in mountainous regions.	សាច់លេងដាញ ទាក់ទងជាមួយតំបន់នៅជាប់ពីក្រោម ជួរព្រៃឈើក្នុងតំបន់ភ្នំ។
sub-class A taxonomic group between order and class.	ថ្នាក់រង ក្រុមចំណែកថ្នាក់ នៅរវាងលំដាប់ និងថ្នាក់។
subcutaneous (adj) Under the skin.	ក្រោមស្បែក
suberin A waxy substance that occurs in cork cells and in the cells of underground plant parts; it consists of hydroxylated fatty acids that are linked together in a complex array.	ស៊ីបេរីន សារធាតុក្រមួនដែលមាននៅក្នុងកោសិកាស្រទាប់ធន់ទឹក និងក្នុងកោសិកាផ្នែកក្រោមដីនៃរុក្ខជាតិ។ វាផ្ទុកអាស៊ីតខ្លាញ់ អ៊ីដ្រូកស៊ីលដែលត្រូវបាន ភ្ជាប់គ្នាក្នុងរបៀបសំបាប់។
subfamily A taxon immediately below the level of	អំបូររង ឯកតាចំណែកថ្នាក់ដែលស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោមកម្រិតអំបូរ និងជាប់

family and above that of genus.	ពីលើកម្រិតពួក។
subimago A winged, post-pupal stage of some insects such as ephemeroptera, which moults into the full imago.	មុនដំណាក់កាលពេញវ័យ ដំណាក់កាលបន្ទាប់ពីដឹកខ្សែ(ដែលមានស្លាប)របស់សត្វល្អិតខ្លះ ដូចជាអេហ្វេរ៉ូប្តេរ៉ា ដែលសកទៅជាសត្វពេញវ័យពេញលេញ។
sublethal gene A mutation which reduces the ability to survive. Death before maturity occurs in less than 50 percent of the individuals carrying the gene.	សែនលាភកណ្តាលបន្តស្លាប់ មុយតាស្យុងដែលបន្ថយលទ្ធភាពរស់។ ការស្លាប់មុនពេលពេញវ័យកើតមានឡើងតិចជាង៥០%នៃឯកត្តៈដែលផ្ទុកសែននេះ។
subliminal (adj) A stimulus that is below the level that causes a response.	អវិច្ឆ័យ រំញោចដែលស្ថិតនៅក្រោម កម្រិតដែលធ្វើអោយមានចម្លើយតប។
sublittoral zone An area of shallow water from below the low tide mark to the edge of the continental shelf.	តំបន់អ៊ីនត្រាទ្រេន តំបន់ទឹករាក់ចាប់ពីក្រោមក្រិតលំនាចរហូតដល់មាត់ទឹក។
submetacentric chromosome A chromosome with the centromere placed so that one arm of the chromosome is slightly longer than the other.	ក្រូម៉ូសូមស៊ីមេត្រាសង់ទ្រីម ក្រូម៉ូសូមមានសង់ត្រូមែនៅត្រង់កន្លែងមួយដែលធ្វើអោយដៃក្រូម៉ូសូមម្ខាងវែងជាងដៃម្ខាងទៀតបន្តិច។
subphylum A taxonomic group between class and phylum.	សាខារង ក្រុមចំណែកថ្នាក់ ដែលនៅរវាងថ្នាក់ និងសាខា។
subscript number Number placed below and after the symbol for an element in a chemical formula indicating the number of that element in the balanced formula for the compound. e.g. the subscript "2" in H ₂ O indicates two hydrogen atoms. If a subscript number is not given, it is assumed to be 1.	ចំនួនសន្សំស្យន្ត ចំនួនដែលដាក់នៅពីក្រោម និងក្រោយនិមិត្តសញ្ញារបស់ធាតុមួយក្នុងរូបមន្តគីមី ដែលបង្ហាញពីចំនួនរបស់ធាតុនោះក្នុងរូបមន្តដែលមាន តុល្យភាពសំរាប់សមាសធាតុនោះ។ឧទាហរណ៍: សន្សំស្យន្ត"2"ក្នុង H ₂ O បញ្ជាក់ពី អ៊ីដ្រូសែនពីរអាតូម។ បើសិនជាចំនួនសន្សំស្យន្តមិនត្រូវបានបង្ហាញទេនោះគេសន្មតថាវាស្មើនឹងមួយ។
subsidiary cells Epidermal cells that are structurally distinct from other epidermal cells and associated with guard cells.	កោសិកាបន្តបន្សំ កោសិកាអេពីដែម ដែលមានទម្រង់ខុសពីកោសិកាអេពីដែមផ្សេងទៀត ហើយស្ថិតនៅជាមួយកោសិកាការពារ។
subsoil The soil below the plough layer, which is relatively infertile.	ដីស្រទាប់ក្រោម ដីដែលស្ថិតនៅពីក្រោមស្រទាប់ភ្ជួរ ដែលមិនសូវមានជីជាតិទេ។
subspecies Regional groups within a species that are significantly different structurally, physiologically, or behaviorally, yet are capable of exchanging genes by interbreeding.	ប្រភេទរង ក្រុមក្នុងតំបន់នៃប្រភេទមួយ ដែលខុសគ្នាជាសំខាន់ពីទម្រង់សរីរៈ ឬអាកប្បកិរិយា ប៉ុន្តែអាចផ្លាស់ប្តូរសែនដោយការបង្កាត់គ្នា។
substitution 1. A reaction in which an atom or group of atoms is removed and replaced by another atom or group. 2. The replacement of one amino acid by another. 3. The replacement of one base by another in a nucleotide or nucleic acid.	1. ជំនួស ប្រតិកម្មដែលនៅក្នុងនោះ អាតូម ឬក្រុម អាតូមត្រូវបានដកចេញ និងជំនួសវិញដោយអាតូម ឬក្រុមអាតូមផ្សេងទៀត។ 2. ការជំនួសអាស៊ីតអាមីនមួយ ដោយអាស៊ីតអាមីនមួយទៀត។ 3. ការជំនួសបាសមួយ ដោយបាសមួយទៀត នៅក្នុងនុយក្លេអូទីត ឬនៅក្នុងអាស៊ីតនុយក្លេអូទីត។
substitution mutation A mutation in which a single base has substituted for another in a DNA strand; a single codon is affected. See transition, transversion.	មុយតាស្យុងជំនួស មុយតាស្យុងដែលបាសមួយបានជំនួសអោយបាសមួយទៀតនៅក្នុងប្រាក់អាស៊ីតដេអុកស៊ីប្រូនុយក្លេអូទីត។ មានការប៉ះពាល់ដល់កូដុងមួយ។ សូមមើលពាក្យ transition, transversion។
substrate 1. The molecule on which an enzyme acts. The enzyme catalyzes its conversion to product. 2. The solid on which a plant is attached. 3. The medium on which an organism can grow.	ស៊ីប្រូស្ត្រាត 1. ម៉ូលេគុលដែលអង់ស៊ីមមានអំពើទៅលើ។ អង់ស៊ីមកាតាលីបំលែងរបស់វាអោយជាផលិតផល។ 2. វត្ថុរឹងដែលរុក្ខជាតិភ្ជាប់លើ។ 3. មជ្ឈដ្ឋានដែលការរស់អាចលូតលាស់បាន។
substrate analogue A substrate of similar structure to the true substrate.	ស៊ីប្រូស្ត្រាតស្រដៀង ស៊ីប្រូស្ត្រាតដែលមានទម្រង់ស្រដៀងគ្នាជាមួយនឹងស៊ីប្រូស្ត្រាតពិតប្រាកដ។
substrate-enzyme complex A chemical combination of a substrate molecule at the active site of an enzyme.	អ៊ុន្លីមអង់ស៊ីមស៊ីប្រូស្ត្រាត បន្សំគីមីរបស់ម៉ូលេគុលស៊ីប្រូស្ត្រាតនៅត្រង់តំបន់សកម្មរបស់អង់ស៊ីម។
substratelevel phosphorylation The transfer of a phosphate group from a substrate, such as phosphoenol pyruvic acid, to ADP, thereby making ATP without oxygen and independent of the electron transport system.	ទូស្ត្រាតកម្មកម្រិតស៊ីប្រូស្ត្រាត ការបញ្ជូនក្រុមផូស្វាតមួយពីស៊ីប្រូស្ត្រាត (ដូចជា អាស៊ីតផូស្វូអេណុលពីរុយវិច)ទៅADP ដែលបង្កើតបានជាATP ដោយគ្មានO ₂ និងមិនពឹងពាក់ប្រព័ន្ធដឹកនាំអេឡិចត្រុងទេ។

subulate (of plant structures) Long, narrow and pointed.	តូចវែងមូលស្រួច (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
subunit vaccine A vaccine derived from one or more specific antigen components of the disease-causing organism, rather than from the whole organism.	ថ្នាំបង្ការជំងឺកតាល ថ្នាំបង្ការដែលបានមកពីសមាសភាគអង់ទីសែនយថាប្រភេទមួយ ឬច្រើន របស់ការវាស់បង្កជំងឺ គឺមិនមែនបានមកពីការវាស់ទាំងមូលទេ។
succession A process where plant and animal species of an area progress from initial colonisation to a climax population.	តំណភ្ជាប់ ដំណើរដែលប្រភេទរុក្ខជាតិ និងសត្វនៃតំបន់មួយរីកចម្រើនចាប់ពីក្រុម ដែលមករស់នៅដំបូងរហូតដល់ប៉ូពុយឡាស្យុងថេរ។
successional community (sere) An intermediate stage in succession.	សហគមន៍បណ្តាញ ដំណាក់កាលកណ្តាលក្នុងតំណភ្ជាប់ ពីសហគមន៍មួយទៅសហគមន៍មួយទៀត។
succinate (succinic acid) A fourcarbon organic acid that is oxidized by the reduction of ubiquinone to ubiquinol in the sixth step of the Krebs cycle; the product of this oxidation is fumaric acid.	អាស៊ីត ស៊ីម៉ាតិច អាស៊ីតសរីរាង្គមានកាបូនបួនដែលត្រូវបានធ្វើអុកស៊ីតកម្មដោយការបន្ថយមួយបីគឺណានទៅមួយបីគឺណាលនៅក្នុងវគ្គទីប្រាំមួយនៃវដ្តក្រែប។ ផលិតផលនៃអុកស៊ីតកម្មនេះគឺអាស៊ីតកុយម៉ាវិច។
succinylCoA An acetylated fourcarbon acid that is converted to succinic acid by losing its acetylCoA group, thereby driving the substratelevel phosphorylation of one molecule of ADP to ATP in the fifth step of the Krebs cycle	ស៊ីម៉ាតិច-កូ A អាស៊ីតកាបូនបួន អាសេទីឡាត ដែលត្រូវបានប្តូរទៅជាអាស៊ីតស៊ីម៉ាតិចដោយបាត់ក្រុមអាសេទីលក្នុងស៊ីម៉ាតិចរបស់វា ដែលបន្ទាប់មក បានធ្វើអោយមានជួសជុលកម្មកំរិតស៊ីបស្ត្រាតនៃម៉ូលេគុល ADPអោយទៅជា ATP នៅក្នុងវគ្គទីប្រាំនៃវដ្តក្រែប។
succulent A fleshy plant that stores water in its stems or leaves.	ទឹកច្រើន រុក្ខជាតិសាច់ក្រាស់ ដែលស្តុកទឹកនៅខាងក្នុងដើម ឬស្លឹករបស់វា។
succulent fruit A fruit with a fleshy structure which is often good to eat. Eg. peach, plum, cherry and apricot, which are all drupes, the pericarp contains a fleshy mesocarp, while the apple and the strawberry are <i>false fruits</i> (pomes) with a swollen flower receptacle.	ផ្លែសាច់មានទឹកច្រើន ផ្លែមានទម្រង់សាច់ ដែល មានលក្ខណៈល្អសម្រាប់ទទួលបាន។ ឧទាហរណ៍ គឺចេ ផ្លាវី និងអាប្រីខុត ដែលវាទាំងអស់មានគ្រាប់ តែមួយ និងរឹង។ ពេទីកាមានផ្ទុកមេសូកាបសាច់។ ផ្លែប៉ោម និងផ្លែស្រូប៊ី គឺជាផ្លែមិនពិត(ប៉ោម) ដែលមាន ទម្រង់កំបោង។
succus entericus The collective name for the secretions of the small intestine.	សរពោះទៀនតូច ឈ្មោះរួមសម្រាប់សារធាតុ ដែលបញ្ចេញដោយពោះវៀនតូច។
sucker A sprout on the roots of some plants that forms a new plant. A form of vegetative propagation.	ពន្លកដុះចេញពីឫស ពន្លកលើវិសរបស់រុក្ខជាតិមួយចំនួនដែលនឹងក្លាយជារុក្ខជាតិថ្មីមួយ។ ទម្រង់មួយនៃការបន្តជួររបស់រុក្ខជាតិ។
sucrase (invertase) A type of enzyme that catalyzes the reversible breakdown of sucrose from starch by hydrolysis into free fructose and bound glucose; the glucose is bound to a carrier molecule called uridine diphosphate (UDP).	ស៊ីក្រាស (អាំងវែតាស) អង់ស៊ីមមួយប្រភេទដែលកាតាលីសការបំបែកស៊ីក្រូសដែលអាចត្រឡប់វិញបានពីអាមីដុងដោយធ្វើអ៊ីដ្រូលីសទៅជាហ្វ្រុតូសសេរីនិងគ្លុយកូស។ គ្លុយកូសនោះត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងម៉ូលេគុលដឹកនាំហៅថា មីយរីឌីនឌីផូស្វា (UDP)។
sucrose A disaccharide non-reducing sugar, produced in plants, consisting of fructose and glucose molecules joined together.	ស៊ីក្រូស ស្ករដ៏ស្លាប់កាវីត មិនអាចបង្រួមផលិតដោយរុក្ខជាតិ ដែលផ្សំឡើងដោយការភ្ជាប់គ្នានៃហ្វ្រុតូស និងគ្លុយកូស។
suction pressure See water potential.	សម្ពាធមីត សូមមើលពាក្យ ប៉ូតង់ស្យែលទឹក។
Suctorina A group of predatory ciliates which lose their cilia in the adult stage and develop suctorial tentacles.	សាត់ច្រៀ ក្រុមមួយរបស់សត្វមានស៊ីលី ដែលជ្រុះ ស៊ីលីអស់នៅពេលដល់ដំណាក់ពេញវ័យ និងកកើត នូវប្រមោយសម្រាប់បីត។
sudoriferous (of a gland or its duct) Producing or conveying sweat.	ផលិត ឬ ដឹកនាំភ្លើស (អំពីក្រពេញ ឬបំពង់របស់ វា) ដែលផលិត ឬដឹកនាំភ្លើស។
sugar A simple form of carbohydrate, formed of monosaccharide units. They can exist in either a straight chain or a ring form and the backbone can be of varying lengths, containing as little as three carbons (triose sugars) but, more commonly, five carbons (pentose sugar) and six carbons (hexose sugars).	ស្ករ ទម្រង់ងាយរបស់កាបូអ៊ីដ្រាត ដែលបង្កើតឡើងពីឯកតាម៉ូណូសាការីត។ វាអាចមានក្នុងទម្រង់ជា ច្រវាក់ត្រង់ ឬរាងជារង ហើយគ្រោងរបស់វាអាចមានប្រវែងប្រែប្រួលខុសៗគ្នា ដោយមានយ៉ាងតិចកាបូន ៣(ស្ករទ្រីអូស) ប៉ុន្តែទម្រង់ដែលមានទូទៅ គឺមាន កាបូន៥(ស្ករបង់តូស) និងកាបូន៦(ស្ករអិចសូស)។
suicide gene A gene coding for a product that can kill the cell which may be used as a biological control	សែនអត្តឃាត សែនដែលផ្ទុកនូវតំណលំដាប់ ដែលផលិតផលរបស់វាអាច

strategy.	សម្លាប់កោសិកាបាន ដែលគេអាចប្រើវាសម្រាប់វិធីគ្រប់គ្រងតាមបែបជីវសាស្ត្រ។
sulcus A groove or fissure.	ចន្ទុះ
sulphate-reducing bacteria and sulphur-reducing bacteria Anaerobic bacteria that use sulphates or elemental sulphur rather than oxygen as the electron acceptor resulting in the production of hydrogen sulphide (H ₂ S) which is an essential part of the sulphur cycle. They are found in muds and sediments and in the intestine of humans and other animals.	បាក់តេរីធ្វើដេសុកម្មស៊ុលផាត ឬ បាក់តេរីធ្វើដេសុកម្មស្ពាន់ដ័រ បាក់តេរីមិនត្រូវការខ្យល់ ដែលប្រើស៊ុលផាត ឬស្ពាន់ដ័រ (ដោយមិនប្រើប្រើអុកស៊ីសែន) ជាអ្នកចាប់យកអេឡិចត្រុង បណ្តាលអោយ មានការផលិតអ៊ីដ្រូសែនស៊ុលផាត(H ₂ S) ដែលជា ផ្នែកមួយយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងវដ្តស្ពាន់ដ័រ។ គេប្រទះ ឃើញវាមាននៅក្នុងភក់ និងក្នុងពោះវៀនមនុស្ស និងសត្វផ្សេងៗទៀត។
sulphonamide A class of organic compounds that are amides of sulphonic acids, some of which are sulphadiazine and act as powerful inhibitors of bacterial activity, although bacteria have become increasingly resistant to them. Eg. sulphadiazine and sulphadiazine .	សាងស្ពាន់ដ័រ ថ្នាំកម្រិតរបស់សមាសធាតុ សរីរាង្គ ដែលជាអាមីតរបស់អាស៊ីតស៊ុលផូនិច ដែល មានខ្លះគឺជាថ្នាំស៊ុលផា និងដើរតួជាអ្នកបង្កប់យ៉ាងខ្លាំងក្លានូវសកម្មភាពរបស់បាក់តេរី បើទោះបីជាមាន បាក់តេរីកាន់តែច្រើនផងក៏បានដោយ។ ឧទាហរណ៍ ស៊ុលផាដាមីនីន និងស៊ុលផាដាដាហ្សីន។
sulphur bridge The linkage between two sulphur atoms within molecules that enables complex folding to occur. For example, disulphide bridges often form between cysteine residues in proteins.	ចំណងស្ពាន់ដ័រ ការភ្ជាប់រវាងអាតូមស្ពាន់ដ័រពីរ នៅ ក្នុងម៉ូលេគុល ដែលធ្វើអោយអាចរួមចូលគ្នាបាន។ ឧទាហរណ៍ ចំណងស៊ុលផាត ច្រើនតែបង្កើតនៅរវាងគ្រោងស៊ីស្តេអ៊ីន ក្នុងម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន។
sulphur cycle The biological processes through which sulphur circulates in the biosphere, from its uptake as sulphates by plants from the soil, its assimilation into the plants and animals, through its release back into the soil and the atmosphere as a result of the degradation of organic matter by bacterial action.	វដ្តស្ពាន់ដ័រ ដំណើរជីវៈ ដែលតាមរយៈដំណើរការនេះ ស្ពាន់ដ័របានធ្វើចលនាវិលចុះវិលឡើងនៅក្នុងមណ្ឌលជីវៈ គឺចាប់ពីរុក្ខជាតិស្រូបយកពីក្នុងដីក្នុងទម្រង់ស៊ុលផាត ដំណើរសមាណកម្មរបស់វានៅក្នុងរុក្ខជាតិ និងសត្វតាមរយៈការបញ្ចេញវាទៅក្នុងដី និងក្នុងបរិយាកាសវិញ ដែលជាលទ្ធផលនៃការបំបែកសមាសធាតុសរីរាង្គដោយសកម្មភាពរបស់បាក់តេរី។
sum law The law that states that the probability of one or the other of two separate events occurring is the sum of their individual probabilities.	ច្បាប់សរុម ច្បាប់ដែលចែងថា ប្រូបាប៊ីលីតេនៃព្រឹត្តិការណ៍មួយ រឺមួយក្នុងចំណោមព្រឹត្តិការណ៍ពីរផ្សេងគ្នាដែលបានកើតឡើង គឺជាផលបូកនៃប្រូបាប៊ីលីតេនៃព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនោះ។
summation The production of an effect by the repetition of stimuli, of which any single one would be insufficient to produce an effect, as in muscles where summation brings about sustained contraction which results from a series of stimuli.	រំញោចដដែលៗ ការបង្កើតសកម្មភាពតាមរយៈការភ្លេចដដែលៗ ដែលក្នុងនោះ រំញោចតែម្តងប្រហែលជាមិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការបង្កើតសកម្មភាពបានទេ ដូចជានៅក្នុងករណីសាច់ដុំដែលរំញោចដដែលៗបង្កអោយមានការកម្រិតបន្តជាប់រហូត ដែលនេះគឺបណ្តាលមកពីសរីរវិទ្យារំញោច។
summer wood See late wood.	សាច់ឈើដុះក្តៅ សូមមើលពាក្យ late wood។
super- or supra- prefix denoting above.	ស៊ីបេត៍ ឬ ស៊ីបេប្រា (បុព្វបទ) មានន័យថា លើ។
supercoiled DNA A form of DNA structure in which the helix is coiled upon itself. Such structures can exist in stable forms only when the ends of the DNA are not free to rotate, as in a closed circular DNA molecule.	ADN អង្គធាតុខ្លាំង រាងមួយនៃទម្រង់ADNដែលខ្សែខ្លៅអង្គធាតុលើខ្លួនវាផ្ទាល់។ ទម្រង់រៀបនេះអាចស្ថិតនៅចេរីតនៅពេលដែលចុង ADNមិនអាចវិលបាន ដូចជានៅក្នុងម៉ូលេគុលADNរង្វង់ចិទិត។
superfamily A taxon above a family and below an order.	អំបូរម្យុទ ឯកតាចំណែកថ្នាក់ដែលស្ថិតនៅលើអំបូរ និងនៅក្រោមលំដាប់។
superfemale See metafemale.	ស៊ីបេត៍ហ្វេមេល សូមមើលពាក្យ metafemale។
superficial On or near the surface.	លើផ្ទៃ ឬ ជិតផ្ទៃ
supergene A cluster of genes along a chromosome that may have unrelated functions. Supergenes may act as a single unit during recombination in meiosis.	ក្រុមសែន សែនមួយចង្កោម ស្ថិតនៅតាមបណ្តោយក្រូម៉ូសូម ដែលមុខងាររបស់វាអាចមិនមានការទាក់ទងគ្នាទេ។ ក្រុមសែនអាចមានសកម្មភាព ក្នុងអំឡុងពេលមានបន្សុំថ្មី ក្នុងពេលមេយ៉ូស៊ីស។
superinfection An infection added to one already present.	ការឆ្លងថែមពីលើ ការឆ្លងមួយទៀត បន្ថែមពីលើ ការឆ្លងមួយរួចហើយ។
superior ovary An ovary located above the other	អូវែរីលើ អូវែរីដែលស្ថិតនៅលើបុព្វបទនៃអ័ក្សផ្កា។

flower parts on a floral axis.	
superkingdom Either of two major taxonomic grouping (prokaryotes, eucaryotes) into which are placed all living organisms in some older classifications.	មហារដ្ឋ: ក្រុមចំណែកថ្នាក់ចម្បងពីរ(ប្រូការីយ៉ូត និង អ៊ីការីយ៉ូត) ដែលនៅក្នុងមហារដ្ឋនីមួយៗ គឺមានការដាក់បញ្ចូលការរស់នៅតាមលំដាប់ចំណាត់ថ្នាក់។
supermale See metamale.	ស៊ីបត័រមេល សូមមើលពាក្យ metamale។
supernatant The clear liquid above a precipitate which has settled out.	ផ្នែកឆ្មាខាងលើ ធាតុរាវថ្លាៗ ស្ថិតនៅពីលើសារធាតុកំណកនៅបាតបំពង់។
super-optimal stimuli Any stimuli to which an organism responds more strongly than to those for which the reaction was originally selected.	រំញោចខ្ពស់ជាងកម្រិតបឋម រំញោចដែលការរស់មានតំណបខ្លាំងជាងរំញោចដែលប្រតិកម្មឆ្លាប់បានទទួលពីដើម។
superspecies A group of species which occurs geographically separate, but whose members are too distinct to form a single species. See semispecies.	ប្រភេទធម្មត ប្រភេទមួយក្រុម ដែលមាននៅក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រដាច់ពីគ្នា ប៉ុន្តែដោយសារសមាជិកក្នុងក្រុមនីមួយៗមានលក្ខណៈខុសគ្នាខ្លាំងពេក ទើបវាមិនអាចបង្កើតជាប្រភេទតែមួយបាន។ សូមមើលពាក្យ អន្តរប្រភេទ។
suppression Failure to develop any organ or structure.	បន្ថាត មិនបានវិវត្តទៅជាសរីរាង្គ ឬទៅជាទម្រង់អ្វីមួយ។
suppressor mutation A mutation that restores (completely or partially) the function lost by a previous mutation at another site.	មុយតាស្យុងធន់ មុយតាស្យុងដែលធ្វើអោយដូចដើមវិញ (ទាំងស្រុងឬមួយផ្នែក) នូវមុខងារដែលបានបាត់បង់ដោយមុយតាស្យុងមុននៅត្រង់កន្លែងផ្សេង។
supraspecific Above the species level.	ស៊ីបលើប្រភេទ លើកម្រិតប្រភេទ។
surfaceareatovolume ratio The relationship between the surface area of an object and its volume. As objects increase in size, their volume increases more rapidly than their surface area. Useful when explaining the large surface area of alveoli for gas exchange, or the problems of over heating in large animals.	សមាមាត្រផ្ទៃលើមាឌ ទំនាក់ទំនងរវាងក្រលាផ្ទៃរបស់វត្ថុមួយទៅនឹងមាឌរបស់វា។ នៅពេលវត្ថុនោះកើនទំហំ មាឌរបស់វានឹងកើនឡើងយ៉ាងលឿនជាងផ្ទៃរបស់វា។ វាមានប្រយោជន៍នៅពេលពន្យល់ពីផ្ទៃដ៏ធំរបស់កូនចងស្លូតសម្រាប់បណ្តូរឧស្ម័ន ឬបញ្ហាដែលបណ្តាលមកពីកំដៅឡើងខ្លាំងចំពោះសត្វធំៗ។
survival of the fittest A major point of Darwin's theory, that only the most fit survive to reproduce.	ការរស់នៅបានល្អជាងគេ ចំណុចសំខាន់នៃទ្រឹស្តីរបស់ដារវីន ដែលថាមានតែការរស់ដែលបន្តរុំទៅនឹងបរិស្ថានបានល្អជាងគេទើបនៅរស់ដើម្បីបន្តពូជបាន។
susceptible Liable to attack by another organism (pest or pathogen) or a biocide.	ងាយទេ ងាយរងការវាយប្រហារដោយការរស់ផ្សេងៗ(សត្វល្អិតចង្រៃ ឬភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ) ឬជីវយោគ។
suspension Mixtures in which the solute particles are small enough that gravitational force does not causes them to settle.	កករមិនចុះ ល្បាយដែលភាគល្អិតនៃធាតុរលាយមានទំហំតូចល្មមដែលកំលាំងទំនាញមិនអាចធ្វើអោយវារងបាន។
suspension feeder An animal that feeds on small particles suspended in the surrounding medium; this may be accomplished by filtering or by other means.	សត្វស៊ីកំទេចកំទី សត្វដែលចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស៊ីកំទេចកំទីអណ្តែតក្នុងមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញ ដែលអាចប្រព្រឹត្តទៅដោយការច្រោះ ឬដោយរបៀបផ្សេងៗទៀត។
suspensor A group of cells at the base of the embryo of many seed plants that expands and moves the embryo into the endosperm.	កោសិកាស្រូប ជាកោសិកាមួយក្រុមនៅគល់អំប៊ីយ៉ុងនៃរុក្ខជាតិមានគ្រាប់ភាគច្រើន ដែលពង្រីកនិងផ្លាស់ទីអំប៊ីយ៉ុងទៅក្នុងអង្គដូស្តែម។
suture The line along which a fruit splits when it is mature.	ខ្សែគ្រាប់ ខ្សែតាមបណ្តោយផ្លែដែលផ្លែឈើបែក ឬប្រេះនៅពេលវាទុំ។
Svedberg coefficient unit (S) A unit of measure for the rate at which particles (molecules) sediment in a centrifuge. This unit is a function of several physical and chemical properties, including size, shape and mass.	ឯកតាមេតុណ Svedberg ឯកតារង្វាស់សម្រាប់វាស់កម្រិតដែលភាគល្អិត (ម៉ូលេគុល) រងនៅក្នុងម៉ាស៊ីនបង្វិលវិញកសារធាតុ។ ឯកតានេះជាមុខងារមួយនៃលក្ខណៈរូប និងលក្ខណៈគីមីមួយចំនួន ដោយរួមមានទាំងទំហំ ទ្រង់ទ្រាយ និងម៉ាស់។
Swammerdam's glands Amphibian glands which secrete calcareous nodules on each side of the vertebral column.	ក្រពេញ Swammerdam's ក្រពេញរបស់បណ្តុកសត្វ ដែលបញ្ចេញកំពកកាល់ស្យូមនៅផ្នែកទាំងសងខាងរបស់តួឆ្អឹងខ្នង។
swamp An area of wet forest that is often flooded.	ទាលតក់ល្បាប់ តំបន់ព្រៃសើម ដែលតែងតែលិចទឹក។

swarm A group of social insects that have left the parent colony to start a new colony. eg. bees.	ម្ខូង ក្រុមសត្វល្អិតសង្គមដែលចាកចេញពីកូនមេបាវា ទៅបង្កើតជា កូនថ្មីទៀត។ ឧទាហរណ៍ ម្លូ។
swarmer cell A cell in <i>Rhizobium</i> bacteria which penetrates the root hairs of legumes in order to start the symbiotic relationship for nitrogen fixation.	កោសិកាចាប់រោសុត កោសិកាបាក់តេរី <i>Rhizobium</i> ដែលជ្រៀតចូលទៅ ក្នុងរោមដេញកំរបសរុក្ខជាតិអំបូរសណ្តែក ដើម្បីបង្កើតទំនាក់ទំនងសហ ប្រាណសម្រាប់ជំនាច់អាសូត។
sweat gland A gland in the dermis that releases water and minerals when the body becomes overheated.	ក្រពេញភ្លើង ក្រពេញនៅក្នុងខែមដែលបញ្ចេញទឹកនិងសារធាតុអ៊ីនៅ ពេលដែលសារពាង្គកាយក្តៅខ្លាំង។
swim bladder A gasfilled organ that functions in depth control in fish.	ឆ្នោតខ្យល់ សរីរាង្គផ្ទុកខ្យល់ដែលមានមុខងារត្រួតពិនិត្យជំរៅទឹក ចំពោះ ត្រី។
swimmeret An appendage on the abdomen of a crustacean.	ខ្នែងហែល ខ្នែងក្រោមពោះរបស់ត្រីស្តាសេ។
switch gene A gene that causes the total genetic developmental system to change to a different developmental pathway.	សែនប្តូរទិស សែនដែលបង្កអោយប្រព័ន្ធវិវត្តន៍សម្ភារៈសេនេទិចទាំងអស់ ផ្លាស់ប្តូរទៅជាលំនាំវិវត្តន៍ផ្សេង។
sym- or syn- prefix. denoting together, alike, with.	ស៊ីម ឬ ស៊ីន (បុព្វបទ) មានន័យថា ជាមួយគ្នា ដូចគ្នា ឬ ជាមួយ។
symbiont An organism living in a state of symbiosis with another.	ភាវសំសហប្រាណ ភាវសំដែលរស់ក្នុងស្ថានភាពសហប្រាណ ជាមួយភាវសំផ្សេងទៀត។
symbiosis When one of two (or more) different organisms that live in close association with each other. The association may be beneficial to both organisms (mutualism), benefit only one organism without harming the other (commensalism), or be harmful to one organism (parasitism).	សហប្រាណ នៅពេលភាវសំមួយនៃភាវសំខុសៗគ្នាពីរប្រើនៃដែលរស់ នៅមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយគ្នា។ ទំនាក់ទំនងនេះអាចមាន ផលប្រយោជន៍ដល់ភាវសំទាំងពីរ(ភាពប្រជួយ) ឬមានផលប្រយោជន៍តែ ភាវសំម្ខាង តែមិនបណ្តាលអោយមានផលប៉ះពាល់ដល់ភាវសំម្ខាងទៀត (ភាពបន្តម) ឬធ្វើអោយមានផលប៉ះពាល់ដល់ភាវសំម្ខាងទៀត (បរាសិត ភាព)។
symparasitism The occurrence of more than one species of parasite competing within a single host.	បរាសិតរួមគ្នា ការកើតមាននូវបរាសិតជាច្រើនប្រភេទ ប្រដែងគ្នានៅក្នុង ផ្ទះមួយ។
sympathetic nervous system A part of the autonomic nervous system that initiates responses that are not controlled consciously.	ប្រព័ន្ធប្រសាទសំប៉ានិច ផ្នែកមួយនៃប្រព័ន្ធប្រសាទស្វ័យប្រវត្តិ ដែល បង្កតំណបដោយមិនបានដឹង។
sympatric Having the same or overlapping geographic distribution but separated by reproductive or biotic barriers.	សំប៉ានិច ដែលមានរបាយភូមិសាស្ត្រដូចគ្នា ឬជាន់គ្នា ប៉ុន្តែដាច់ពីគ្នា ដោយរបាំងបន្តពូជ ឬរបាំងជីវៈ។
sympatric hybridization The occasional occurrence of hybrids between well-defined sympatric species.	អ៊ីប្រីតកម្មស៊ីមប៉ានិច ការកើតមានមិនអចិន្ត្រៃយ៍នូវអ៊ីប្រីតរវាងប្រភេទ ស៊ីមប៉ានិចដែលបានកំណត់ច្បាស់លាស់។
sympatric speciation Formation of a new species, entirely within the geographical range of its parental form.	កំណើតប្រភេទសំប៉ានិច ការបង្កើតប្រភេទថ្មីមួយនៅក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រ របស់មេបាវា។
sympatry Occurrence of two or more species in the same area.	សំប៉ានិច ការកើតមានឡើងនៃប្រភេទពីរប្រើននៅក្នុងតំបន់ជាមួយគ្នា។
sympetalous See gametopetalous.	ស្រទាប់ផ្កាដាច់គ្នា
symplicity The occurrence of one species of insect in the nest of another social insect which utilizes its bodily secretions, in return for which it gains protection.	ធានប្រយោជន៍ដូចគ្នា ការកើតមានរបស់ប្រភេទមួយនៃសត្វល្អិត ដោយ វាស្ថិតនៅក្នុងសម្បុករបស់សត្វរស់នៅជាសង្គមមួយទៀត ដែលស៊ីសារធាតុ ដែលវាបញ្ចេញ ហើយជាម្ចាស់វិញ គឺវាត្រូវបានការពារ។
Symphyla A group of primitive millipedes possessing features (particularly the mouthparts) that suggest a common ancestry with the insects.	ស៊ីមផ្វីឡា ក្រុមមួយរបស់ពពួកក្តែបសម័យដើម ដែលមានលក្ខណៈ (ជាពិសេសផ្នែកមាត់) បញ្ជាក់ពីបុព្វមុខជាមួយសត្វល្អិត។
sympysis A joint between bones formed by a pad or disk of fibrocartilage that allows a small degree of movement.	សន្លាក់អឌ្ឍបល័ត សន្លាក់ឆ្អឹងដែលបង្កឡើងដោយទ្រទ្រង់ឬថាសសរសៃ ឆ្អឹងខ្លី ដែលអាចអោយមានចលនាតិចតួច។
symplast The interconnected living mass of an organism; the symplast is a continuous unit that is	សំប៉ានិច ម៉ាសរបស់ដែលមានអន្តរទំនាក់ទំនងគ្នានៃភាវសំមួយ។ វាគឺជា

comprised of cells that are connected by plasmodesmata throughout the organism.	ឯកតាតៗគ្នា ដែលបង្កឡើងដោយកោសិកាដែលភ្ជាប់គ្នាដោយប្លាស្មូដេស្មាពេញសារពាង្គកាយ។
symplastic Movement of water and solutes through tissues by passing through interconnected protoplasts and their plasmodesmata.	សំន្មាស្ម័យ ចលនារបស់ទឹក និងសារធាតុរលាយតាមជាលិកា ដោយឆ្លងកាត់ប្រូតូប្លាស្មាដែលភ្ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមក និងប្លាស្មូដេស្មារបស់វា។
symplesiomorphy Character shared by a group of organisms that is found in their common ancestor.	សំន្មាស្ម័យមុនម្យ៉ាង លក្ខណៈដូចគ្នារបស់ការវិវឌ្ឍមួយក្រុម ដែលគេប្រទះឃើញមានក្នុងបុព្វមុនរបស់វា។
symptom Any change in normal function or activity associated with a particular disease.	រោគសញ្ញា ការប្រែប្រួលមុខងារ ឬសកម្មភាពធម្មតា ដែលទាក់ទងជាមួយជំងឺជាក់លាក់។
synapomorphy When different species share the same modified characteristic.	ស៊ីណាម៉ូម៉ូរ្វី ប្រភេទខុសគ្នាមានលក្ខណៈកំណែប្រែដូចគ្នា។
synapse The place at which a nerve impulse passes from an axon of one nerve cell to a dendrite of another nerve cell.	ស៊ីណាប៊ីស កន្លែងដែលរំញោចប្រសាទឆ្លងពីអាក់ស្កននៃកោសិកាប្រសាទមួយ ទៅដង់ដ្រីតនៃកោសិកាប្រសាទមួយទៀត។
Synapsida (in the taxonomy of reptiles) A subclass fossil form, having a single inferior temporal fossa on each side of the skull. These are the Theromorphs from which mammals probably evolved.	ស៊ីណាប៊ីស៊ីដា (នៅក្នុងការធ្វើចំណែកថ្នាក់របស់ឧរ្យសត្វ) ទម្រង់មួយនៃថ្នាក់រងជួស៊ីល ដែលមានស្នាមចង្កូរនៅសងខាងលលាដ៍ក្បាល។ ទាំងនេះគឺជាដើម្បីមួយ ដែលថនិកសត្វបានវិវត្តចេញពីវា។
synapsis The condition in which the two members of a pair of homologous chromosomes come to lie close to one another by their attachment along a synaptonemal complex; crossing over occurs during synapsis.	ស៊ីណាប៊ីស៊ីស ស្ថានភាពដែលក្រូម៉ូសូមពីរបស់ក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកមួយគូមកស្ថិតនៅជិតគ្នា ដោយជំនាប់របស់វានៅតាមបណ្តោយកំនិតស៊ីណាប៊ីស បណ្តោះអាសន្នកើតមានឡើងក្នុងពេលស៊ីណាប៊ីសនេះដែរ។
synaptic cleft The narrow gap that separates the membrane of an axon terminal of a nerve cell from the membrane of another, across which transmitter substance diffuses to effect a stimulus of the postsynaptic cell.	ប្រទ្រុះស៊ីណាប៊ីស ចន្លោះតូចដែលខណ្ឌចែកគ្នាសចុងអាក់ស្កនរបស់កោសិកាប្រសាទមួយ ពីភ្នាសរបស់កោសិកាប្រសាទមួយទៀត ដែលសារធាតុបញ្ជូនសារធ្វើការសាយឆ្លងកាត់តាមប្រទ្រុះនេះ ដើម្បីបង្កអោយរំញោចដល់កោសិកាដែលស្ថិតពីក្រោយស៊ីណាប៊ីស។
synaptic knob or bouton One of up to 50 swellings at the terminal branches of a neuron which, together with the area of invaginated muscular membrane beneath each, collectively form the endplate. See endplate motor.	កំពកស៊ីណាប៊ីស ឬ ប៊ូតុងស៊ីណាប៊ីស កំពកមួយក្នុងចំណោមអាចរហូតដល់ ៥០កំពក ស្ថិតនៅខាងចុងមែករបស់ណឺរ៉ូនមួយ ដែលរួមជាមួយតំបន់ភ្នាសសាច់ដុំដែលដុះលាក់ស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោមវា បង្កើតបានជាបន្ទះម៉ូទ័រខាងចុង។
synaptic potential The potential difference across the post-synaptic membrane that results from the action of neurotransmitter at a synapse.	ប៉ូតង់ស៊ីយ៉ាល់ស៊ីណាប៊ីស ភាពខុសគ្នានៃប៉ូតង់ស៊ីយ៉ាល់ឆ្លងកាត់ភ្នាសស៊ីណាប៊ីស ដែលបណ្តាលមកពីសកម្មភាពរបស់សារធាតុបញ្ជូនប្រសាទ នៅត្រង់ស៊ីណាប៊ីស។
synaptonemal complex A complex of proteins that forms a chromosome-length axis linking homologous chromosomes between the same gene loci.	កំនិតស៊ីណាប៊ីស កំនិតប្រូតេអ៊ីនដែលបង្កើតអ័ក្សប្រវែងក្រូម៉ូសូមមួយសម្រាប់ភ្ជាប់ក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូករវាងឡូគុសសែនតែមួយ។
syncarpous (of an ovary of a flowering plant) Having fused carpels. Compare apocarpous.	ដៃលមានកេសញ្ជីដាច់គ្នា (អំពីអូវារីរបស់រុក្ខជាតិមានផ្កា) ដែលមានកេសញ្ជីរលាយចូលគ្នា។ សូមមើលពាក្យ ដែលមានកេសញ្ជីមិនដាច់គ្នា។
sychnronic (of species) Occurring at the same periods in time.	ដៃលកើតឡើងដៃលរលក (អំពីប្រភេទ) កើតឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នា។
synchronous muscle Flight muscles attached directly to the wings of insects.	សាច់ដុំស៊ីនក្រូនីស សាច់ដុំហើរ ដែលភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ទៅនឹងស្លាបរបស់សត្វល្អិត។
syncytium A mass of protoplasm containing many nuclei and not divided into cells.	សំន្មាស្ម័យ ម៉ាសប្រូតូប្លាស្មាមានណ្វៃយ៉ូចច្រើន និងគ្មានការធ្វើចំណែកទៅជាកោសិកាច្រើនទេ។
syndactyly Having two or more fingers or toes joined together.	ស្រាមដាច់ មានស្រាមពីរ ឬច្រើនដាច់គ្នា។
syndrome A group of symptoms with a single underlying cause.	សហរោគសញ្ញា ឬ មូលរោគសញ្ញា រោគសញ្ញាច្រើននៃមូលហេតុមួយ។

syneecology The study of communities, rather than individuals. Compare autecology.	សហគមន៍វិទ្យា ការសិក្សាអំពីសហគមន៍ គឺមិនសិក្សាអំពីឯកត្តទេ។ ប្រៀបធៀប ឯកត្តវិទ្យា។
synergid A type of cell that occurs next to the egg in an embryo sac; sperm cells entering the embryo sac first pass through one of the synergids.	ស៊ីនេស៊ីត កោសិកាមួយប្រភេទដែលមាននៅជិតស៊ីតក្នុងថង់អំប្រើយ៉ុង។ កោសិកាស្បែកស្រូវស៊ីតដែលចូលទៅក្នុងថង់អំប្រើយ៉ុងត្រូវឆ្លងកាត់កោសិកាស៊ីនេស៊ីតមួយជាមុនសិន។
synergism A chemical phenomenon in which the combined activity of two or more compounds is greater than the sum of the individual activities. For example, cytokinin and auxin act synergistically in promoting DNA replication.	ប្រតិបត្តិការរួម បាតុភូតគីមីដែលសកម្មភាព បញ្ចូលគ្នារវាងសមាសធាតុពីរ ឬច្រើន គឺខ្លាំងជាងសកម្មភាពសរុបរបស់ឯកត្ត។ ឧទាហរណ៍ ស៊ីតូគីនីន និងអុកស៊ីន ធ្វើសកម្មភាពព្រមគ្នា នៅក្នុងការជម្រុញការស្វ័យដំឡើងទ្វេADN។
synergy The joint action of two agents, often producing an effect greater than if the two acted separately.	សកម្មភាពរួម សកម្មភាពរួមគ្នារបស់ភ្នាក់ងារពីរ គឺច្រើនតែទទួលបាន ឥទ្ធិពលខ្លាំងជាងសកម្មភាពរបស់ភ្នាក់ងារនីមួយៗ នៅពេលធ្វើការដាច់រៀងៗខ្លួន (ធ្វើការដាច់ដោយឡែកពីគ្នា)។
syngamy The fusion of gametes.	ជំនាប់ការម៉ែត
syngkaryon The nucleus of a zygote that results from the fusion of the nuclei of two gametes. Also used in somatic cell genetics to describe the product of nuclear fusion.	ស៊ីនេស៊ីយ៉ូន ណ្វៃយ៉ូនស៊ីតូតមួយ ដែលជាលទ្ធផលនៃការរលាយចូលគ្នា នៃណ្វៃយ៉ូនរបស់ការម៉ែតពីរ។ ពាក្យនេះក៏ត្រូវបានប្រើក្នុងសេនេទិចកោសិកា លូតលាស់ដើម្បីពិពណ៌នាពីផលិតផលនៃការរលាយចូលគ្នានៃណ្វៃយ៉ូនដែរ។
synonym (in taxonomy) Any of a list of different names for the same taxon.	ស៊ីនូនីម (នៅក្នុងការធ្វើចំណែកថ្នាក់) បញ្ជីដែលមានឈ្មោះខុសៗគ្នា សម្រាប់ឯកត្តាចំណែកថ្នាក់តែ មួយ។
synonymous codon Refers to codons that code for the same amino acid.	កូដុងដូចគ្នា កូដុងដែលចម្លងសម្រាប់អាស៊ីតអាមីនដូចគ្នា។
synonymy (in taxonomy) A listing, in chronological order, of all the scientific names applied to a given taxon, together with dates and authors.	ការចុះបញ្ជី (នៅក្នុងការធ្វើចំណែកថ្នាក់) ការចុះបញ្ជីតាមលំដាប់កាល នៃគ្រប់ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ ដែលបានអនុវត្តចំពោះឯកត្តាចំណែកថ្នាក់មួយ រួមជាមួយនឹងកាលបរិច្ឆេត និងអ្នកនិពន្ធ។
synopsis A summary of current knowledge.	សង្ខេប សេចក្តីសង្ខេបអំពីចំណេះដឹងថ្មីៗ។
synovial fluid A viscous fluid contained within a membrane enclosing moveable joints such as the elbow and knee. The fluid lubricates the cartilages in contact between the bones at the joint.	ទឹកសន្លាក់ សារធាតុខាប់ ដែលស្ថិតនៅជុំវិញសន្លាក់វិលបាន ដូចជា កែងដៃ និងក្បាលដង្កង់។ សារធាតុនេះ ធ្វើអោយឆ្អឹងខ្លីដែលប៉ះជាមួយឆ្អឹង នៅគ្រងសន្លាក់មានសភាពរអិល។
syntenic test In somatic cell genetics, a method for determining whether or not two genes are on the same chromosome.	តេស្ត ស៊ីនេទិច ក្នុងសេនេទិចកោសិកាលូតលាស់ ជាវិធីសម្រាប់កំណត់ថាតើសែនពីរនៅលើក្រូម៉ូសូមដូចគ្នាឬទេ។
synthesis See anabolism.	ការសំយោគ សូមមើលពាក្យ អាណាបូលីស។
synthetic medium A microbial growth medium in which all components have been chemically identified and quantified.	មជ្ឈដ្ឋានសំយោគ មជ្ឈដ្ឋានលូតលាស់របស់មីក្រូប ដែលគ្រប់សមាសភាគទាំងអស់ ត្រូវបានគេស្គាល់ពីលក្ខណៈគីមី និងត្រូវបានកំណត់បរិមាណ។
synthetic theory The theory of evolution generally accepted at the present time which has resulted from a synthesis of parts of previous theories. Mutation and selection are basic components.	ទ្រឹស្តីសំយោគ ទ្រឹស្តីវិវត្តន៍ ដែលមានការទទួលស្គាល់ទូទៅនៅពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលបានមកពីការសំយោគចូលគ្នាពីផ្នែកផ្នែកទាំងឡាយរបស់ទ្រឹស្តីមុន។ មុយាតស្យុង និងជម្រើស គឺជាសមាសភាគសំខាន់។
syntype or cotype Any specimen of a series, in which no holotype was designated, that is used to designate a species. The syntype may become the lectotype, if so named.	សហប្រភេទ ឬ ប្រភេទ វត្ថុសំណាកមួយសេរី ដែលនៅក្នុងនោះ គ្មានប្រភេទទោលណាមួយត្រូវបានកំណត់។ សហប្រភេទអាចក្លាយទៅជាប្រភេទជម្រើស។
syphilis A sexually transmitted human disease caused by the spirochaete bacterium <i>Treponema pallidum</i> .	រោគស្វាយ ជំងឺឆ្លងតាមរយៈផ្លូវភេទរបស់មនុស្ស ដែលបង្កឡើងដោយបាក់តេរីរាងស្បៀរឈ្មោះ <i>treponema pallidum</i> ។
syringomycin A toxic polypeptide that is secreted by <i>Pseudomonas syringae</i> , a species of bacteria that infects corn, beans, and many other kinds of plants.	ស៊ីរីនូមីស៊ីន ប៉ូលីប៊ីបទីតពុលដែលបញ្ចេញដោយ <i>Pseudomonas syringae</i> ជាបាក់តេរីមួយប្រភេទដែលបង្កជំងឺដល់ពោត សណ្តែក និងរុក្ខជាតិជាច្រើនផ្សេងទៀត។
syrinx The voice box of a bird. Compare larynx.	ប្រអប់សំលេង ប្រអប់សំលេងរបស់បក្សី។ ប្រៀបធៀប larynx។

System International d'Unites (SI) Internationally accepted measurement system based on physical rather than biological standards. The system is unique in its use of decimal <i>prefix</i> es to modify its basic units.	ប្រព័ន្ធខ្នាតអន្តរជាតិ ប្រព័ន្ធរង្វាស់អន្តរជាតិដែលគេបានទទួលស្គាល់ដោយផ្អែកលើគំរូរូបជាងគំរូជីវៈសាស្ត្រ។ ប្រព័ន្ធនេះមានតែមួយក្នុងការប្រើបុព្វបទជាទសភាគដើម្បីផ្លាស់ប្តូរខ្នាតមូលដ្ឋានរបស់វា។
Systema Naturae See binomial nomenclature.	ស៊ីស្តែមនៃតេណេរី សូមមើលពាក្យ នាមវិទ្យា។
systematics The classification of organisms into a hierarchy of categories (taxa) based on evolutionary interrelationships.	ប្រព័ន្ធពន្លាស់ ចំណែកថ្នាក់ការរស់នៅក្នុងឋានានុក្រមនៃប្រភេទ (ឯកតាចំណែកថ្នាក់) ទៅតាមអន្តរទំនាក់ទំនងវិវត្តន៍។
systemic arch The 4th aortic arch of a vertebrate through which blood flows from the ventral to the dorsal aorta. Birds have only a right arch, and mammals only a left arch.	ច្រវែងប្រព័ន្ធ ច្រវែងអាអកទី៤របស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលឈាមហូរចេញពីអាអកពោះ ទៅកាន់អាអកខ្នងតាម រយៈច្រវែងប្រព័ន្ធនេះ។ ចំពោះបក្សីគឺមានតែច្រវែងស្តាំទេ ចំណែកថ្នាក់ថ្និតសត្វ គឺមានតែច្រវែងឆ្វេងទេ។
systemic biocide or biocide A chemical such as some insecticides or fungicides that is absorbed by plant roots to be translocated around the plant, or absorbed from the leaves. It is used to kill sucking pest organisms such as aphids. Compare contact insecticide.	ជីវធាតុប្រព័ន្ធ ឬ ជីវធាតុ ធាតុគីមី ដូចជាថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតមួយចំនួន ឬថ្នាំសម្លាប់ផ្សិត ដែលត្រូវបានស្រូបឬសដោយរុក្ខជាតិ និងចែកចាយពាសពេញរុក្ខជាតិទាំងមូល ឬស្រូបពីស្លឹក។ វាត្រូវបានប្រើសម្រាប់សម្លាប់ការរស់ចង្រៃដែលជញ្ជក់រុក្ខសរុក្ខជាតិ ដូចជាអាភីត (សត្វល្អិតចង្រៃម្យ៉ាង)។ ប្រៀបធៀប ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតដោយប៉ះ។
systemic circulation The passage of blood between the heart and the rest of the body.	ប្រព័ន្ធរបករណ៍ ចរន្តឈាមរវាងបេះដូងនិងផ្នែកផ្សេងទៀតនៃសារពាង្គកាយ។
systemic Distributed throughout the whole of an organism.	ជាប្រព័ន្ធ ត្រូវបានពង្រាយពាសពេញការរស់ទាំងមូល។
systole Contraction period of the heart ventricles.	ការកម្រិតច្រវែង រយៈពេលកម្រិតនៃថ្នក់ក្រោមបេះដូង។
systolic blood pressure The pressure generated in a large artery when the ventricles of the heart are in the process of contracting.	សម្ពាធឈាមពេលថ្នក់ក្រោមកម្រិត សម្ពាធឈាមនៅក្នុងសរសៃអាកទែមនៃពេលថ្នក់ក្រោមបេះដូងកម្រិត។
syzygy The aggregation in a mass of certain protozoans, especially when occurring before sexual reproduction.	ពលកំពតូល ការមកជុំគ្នារបស់ប្រូតូសូតៃមួយចំនួន ជាពិសេសកើតមាននៅមុនពេលការបន្តពូជដោយភេទ។
T	
T 2 bacteriophage a particularly virulent bacteriophage that infects <i>E. coli</i> .	បាក់តេរីយ៉ូផាស T2 បាក់តេរីយ៉ូផាសសាហាវីស ដែលឆ្លងចូលទៅក្នុងបាក់តេរី <i>E. coli</i> ។
T 4 bacteriophage and T 6 bacteriophage virulent phages of <i>E. coli</i> .	បាក់តេរីយ៉ូផាស-T4 និង បាក់តេរីយ៉ូផាស-T6 ជាសាហាវីសលើបាក់តេរី <i>E. coli</i> ។
T abbrev. 1. The nitrogenous base thymine, found in nucleic acids. 2. Threonine.	T ជាអក្សរកាត់របស់ 1. បាសអាសូតឌីមីន ដែលមាននៅក្នុងអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីត។ 2. ត្រេមូនីន។
table, water The level at which all fissures and pores are filled with water and which roughly follows the ground surface. Where the water table comes above ground, standing water, such as a lake, appears.	ផ្ទៃស្រទាប់ទឹកក្នុងដី កម្រិតដែលប្រហោង និងរន្ធនានាពេញដោយទឹក និងស្ថិតនៅជាប់ពីក្រោមផ្ទៃដី។ កន្លែងដែលផ្ទៃស្រទាប់ទឹកក្នុងដីស្ថិតនៅខ្ពស់ជាផ្ទៃដីនោះនឹងមានទឹកចេញមក ដូចជាទឹកបឹង។
tachy- <i>prefix</i> denoting fast or accelerated.	តាច (បុព្វបទ) មានន័យថា លឿន ឬ ពន្លឿន។
tachycardia An increase in heart rate above the normal rate.	បេះដូងដើរឆ្ងាយ កំណើនអត្រាបេះដូង លើសអត្រាធម្មតា។
tachymetabolism A type of physiology in which an animal that has a relatively high basal metabolic rate and is able to respond to a fall in core temperature with an increase in heat production to maintain a constant temperature. Most tachymetabolic species are both homiothermic and endothermic. The only living forms with this physiology are the birds and mammals.	លឿនមេតាបូលីស សរីរវិទ្យាមួយប្រភេទ ដែលនៅក្នុងនោះ សត្វដែលមានអត្រាមេតាបូលីសបាត់ខ្ពស់ អាចឆ្លើយតបទៅនឹងការធ្លាក់ចុះនៃសីតុណ្ហភាពដងខ្លួន ដោយការបង្កើនការផលិតកំដៅ ដើម្បីរក្សាសីតុណ្ហភាពអោយនៅថេរ។ ប្រភេទសត្វដែលមានលឿនមេតាបូលីសភាគច្រើន គឺជាសត្វថេរកំដៅ និង សត្វប្រើថាមពលកំដៅ។ ទម្រង់សត្វដែលមានលក្ខណៈសរីរវិទ្យាបែបនេះ គឺបក្សី និងថ្មិតសត្វ។
tactile (adj) Related to touch.	ភាស្មវិញ្ញាណ ទាក់ទងនឹងការប៉ះ។
tactor See tangoreceptor.	ដូលរុសភារម៉ែ សូមមើលពាក្យ tangoreceptor។

tadpoles The aquatic larvae of amphibians.	កូនក្អក កូនញាស់រស់ក្នុងទឹករបស់ពពួកកង្កែប។
tagma One of the divisions (head, thorax or abdomen) that the body of arthropods is divided into.	ចំណែកខ្លួន ផ្នែកមួយក្នុងចំណោមផ្នែកទាំងឡាយ (ក្បាល ទ្រូង ឬ ពោះ) ដែលដងខ្លួនរបស់អាក្រូប៉ូតត្រូវបានចែក។
taiga A biome characterized by coniferous forests.	តៃហ្គា តំបន់ជីវៈសំគាល់ដោយព្រៃនៃរុក្ខជាតិពពួកស្រស់។
tail 1. The rear-most part of an animal. 2. (in vertebrates) That part behind the anus.	កន្ទុយ 1. ផ្នែកក្រោយបង្អស់របស់សត្វ។ 2. (ចំពោះសត្វឆ្អឹងកង) ផ្នែកដែលស្ថិតនៅពីក្រោយទ្វារធំ។
talin A protein found in eucaryotic cells, that binds to actin, integrins and vinculin and provides a connection between actin microfilaments of the cytoskeleton and the plasma membrane.	ថាលីន ប្រភេទប្រូតេអ៊ីនមួយមាននៅក្នុងកោសិកាអ៊ីយ៉ូត ដែលគោងជាប់ទៅនឹងអាក់ទីន អ៊ីនតេឡីន និង វីនគុយលីន និងផ្តល់ការតភ្ជាប់ពីមីក្រូតីឡូម៉ង់អាក់ទីនរបស់គ្រោងឆ្អឹងកោសិកាទៅភ្នាសកោសិកា។
tall grass prairie A type of grassland in the eastern United States that receives plenty of rainfall.	វាលស្មៅខ្ពស់ៗ ប្រភេទវាលស្មៅនៅភាគខាងកើតសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលមានភ្លៀងច្រើន។
talonid Basin-like heel on a lower molar tooth, found in certain mammals.	តាលូណីត ជើងធ្មេញថ្នាមក្រោមមានប្រហោងនៃថនិកសត្វមួយចំនួន។
tandem repeat The occurrence of two or more copies of a gene in a row; ribosomal RNA genes typically occur as tandem repeats.	ការកើតឡើងរួមគ្នា ការកើតមានក្រុមពីរ ឬច្រើនពីសែនមួយ។ សែនARN រឺបូសូម កើតឡើងតាមលក្ខណៈរួមគ្នាបែបនេះ។
tangential section A longitudinal section that does not pass through the center of the structure.	ខ្នាតប៉ះចំហៀង ខ្នាតបណ្តោយដែលមិនកាត់ចំកណ្តាលនៃទម្រង់នោះ។
tangoreceptor or tactor A receptor sensitive to slight pressure differences.	ធូលរសការប៉ះ ធូលដែលរសទៅនឹងភាពខុសគ្នាបន្តិចបន្តួចនៃសម្ពាធឱវិញ។
tannin A complex organic compound occurring widely in plant sap, particularly in bark, leaves and unripe fruits, that is used in the production of leather and ink.	ថានីន សមាសធាតុសរីរាង្គសំបាប់ ដែលមាននៅក្នុងរុក្ខជាតិរបស់ជាតិសេសសម្បកឈើ ស្លឹក និងផ្លែខ្លី ដែលគេប្រើនៅក្នុងផលិតស្បែក និងទឹកខ្មៅ។
T-antigen An antigen found in cells infected by an oncogenic virus. See oncogene.	T-អង់ទីសែន អង់ទីសែនដែលមាននៅក្នុងកោសិកាដែលមានឆ្លងវីរុសបង្កជំងឺមហារីក។ សូមមើលពាក្យ សែនបង្កជំងឺមហារីក។
tapetum A tissue of sterile cells that surrounds the microspores in a microsporangium; the tapetum acts as a nutritive tissue for the spores and pollen grains while they remain in a sporangium.	ថេបេតុម ជាលិកាបស់កោសិកាអាក្រូប៉ូត (មិនអាចបន្តពូជបាន) ដែលនៅជុំវិញមីក្រូស្បៀកក្នុងមីក្រូស្បៀកវែង។ វាមាននាទីជាជាលិកាចិញ្ចឹមសំរាប់ស្បៀ និងគ្រាប់លម្អៀង នៅពេលដែលពួកវានៅក្នុងស្បៀកវែង។
tapeworm Any parasitic flatworm of the class Cestoda (phylum <i>platyhelminthes</i>). The adults attach inside the gut of vertebrates and the long, ribbon-like body may reach a length in excess of 10 m in some species. Eggs pass out with the faeces of the host and may develop into a larval stage in a secondary host. When eaten by the primary host, the tapeworm becomes sexually mature.	ដង្កូវខ្លួនសំប៉ែត បរាសិតដង្កូវខ្លួនសំប៉ែត ស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់សេសូដា (សាខាផ្នែកដីហោលមីន)។ សត្វពេញវ័យតងជាប់គ្នាសក្តងរបស់ពោះវៀនសត្វឆ្អឹងកង ហើយវាមានទម្រង់ជាបន្ទះ និងមានប្រវែងអាចលើសពី១០ម៉ែត្រចំពោះប្រភេទខ្លះ។ សត្វរបស់វាចាកចេញ មកខាងក្រៅតាមលាមករបស់ធូល និងអាចវិវត្តទៅជាដំណាក់កូនញាស់នៅក្នុងធូលទី២។ នៅពេលវាត្រូវបានលេបចូលដោយធូលទី១ ដង្កូវខ្លួនសំប៉ែតនេះ ក្លាយទៅជាទម្រង់ពេញវ័យ។
taproot A single large root that often functions in food storage. eg carrot.	ឫសធំមួយ ឫសធំមួយដែលជាទូទៅមានមុខងារស្តុកអាហារបំរុង។ ឧទាហរណ៍ ការ៉ុត។
Tardigrada (taxonomy) 1. (formerly) Sloths; (now) Bradyopodidae. 2. A group of small, transparent 8-limbed arthropods often classified as arachnids.	ថាឌីក្រាដា (ចំណែកថ្នាក់) 1. (កាលពីមុន) សត្វកំម្ទិល (ឥលូវ) ប្រាឌីប៉ូឌីដេ។ 2. ក្រុមអាក្រូប៉ូតជើង៨តូចៗ មានរាងថ្លាៗ ដែលគេច្រើនតែចាត់ថ្នាក់ចូលទៅក្នុងអាក្រូតីត។
target cell A specific cell type that responds to a particular hormone.	កោសិកាគោលដៅ ប្រភេទកោសិកាយថាប្រភេទដែលឆ្លើយតបទៅនឹងអរម៉ូនណាមួយ។
target theory In radiation biology, a theory which states that damage and death from radiation is caused by the inactivation of specific targets within the organism.	ទ្រឹស្តីគោលដៅ ក្នុងជីវវិទ្យារស្មី ជាទ្រឹស្តីមួយដែលចែងថាការខូចខាត និងការស្លាប់ដោយសាររស្មី បណ្តាលមកពីអសកម្មកម្មនៃកោសិកាគោលដៅយថាប្រភេទក្នុងការរស់។
tarsal (tarsus) Small bones in the foot of tetrapods between the metatarsals, and the tibia and fibula. See pentadactyl limb and appendix 4.	ត្រីងតូច ឆ្អឹងតូចៗរបស់សត្វជើងបួននៅចន្លោះឆ្អឹងបាតជើង និងឆ្អឹងស្នងជើង និងឆ្អឹងតូចកំភួនជើង។ មើល pentadactyl limb។

tarsi- <i>prefix</i> denoting the sole of the foot.	ចានី (បុព្វបទ) មានន័យថា បាតជើង។
tarsier Any tree living, lemur-like primate of the genus <i>Tarsius</i> of SE Asia, having large eyes and ears.	ចានីអ៊ែរ ព្រឹម៉ាតមានទម្រង់ដូចលីមីរ រស់នៅលើដើមឈើ ស្ថិតក្នុងពួក <i>Tarsius</i> នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ព្រមទាំងមានភ្នែក និងត្រចៀកធំ។
tarsometatarsus Bone formed by fusion of the distal tarsal elements with the metatarsals in birds and some dinosaurs. See tibiotarsus.	ត្រីប៊ីត-ចាននី ឆ្អឹងដែលបង្កឡើងដោយការរលាយចូលគ្នានៃឆ្អឹងកជើងខាងចុងជាមួយបាតជើង ចំពោះបក្សី និងដោយឈាសរមួយចំនួន។ សូមមើល ពាក្យtibiotarsus។
tartrazine An azo dye that produces a yellow colour, widely used as a food additive (E 102).	ចារត្រាហ្សិន លក្ខណៈអាហារ ដែលបង្កើតពណ៌លឿង ដែលត្រូវបានគេប្រើយ៉ាងទូលំទូលាយ ក្នុងទម្រង់ជាសារធាតុបន្ថែមក្នុងអាហារ(E 102)។
tassel The downwardhanging inflorescence of some plants; in corn, tassel refers to an inflorescence of pollenbearing flowers at the top of the plant.	ពន្លកផ្កា កញ្ចុំផ្កាដែលសំយុងធ្លាក់មកក្រោម របស់រុក្ខជាតិមួយចំនួន។ ចំពោះពោត ពន្លកផ្កាសំដៅទៅលើកញ្ចុំផ្កាដែលផ្ទុកលំអនៅខាងចុងដើមរបស់វា។
taste bud A taste receptor on the tongue in vertebrates. Humans can detect 4 tastes – sweet, sour, salt and bitter.	អប្បាយស្វរអណ្តាត ធូលីសជាតិនៅលើអណ្តាតនៃសត្វឆ្អឹងកង។ ចំពោះមនុស្សអាចដឹងរសជាតិបួនយ៉ាង ផ្អែម ជូរ ប្រៃ និងល្ងីង។
TATA box See Goldberg Hogness box.	ប្រអប់ TATA សូមមើលពាក្យ Goldberg – Hogness box។
taurine An amino acid that is thought to be a neurotransmitter in some invertebrates.	ទូរីន អាស៊ីតអាមីនេម្យ៉ាង ដែលគេគិតថា គឺជាសារធាតុបញ្ជូនប្រសាទ នៅក្នុងសត្វឆ្អឹងកងខ្លះ។
tautomeric shift A chemical change in a molecule caused by the movement of hydrogen atoms. In nucleic acids, tautomeric shifts in the bases can cause changes in other bases during replication and are a source of mutations. See base analogue.	ការប្តូរកន្លែងតូតូមែរ ការផ្លាស់ប្តូរផ្នែកគីមីក្នុងម៉ូលេគុលមួយដែលបណ្តាលមកពីចលនាអាតូមអ៊ីដ្រូសែន។ ក្នុងអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ិចការប្តូរកន្លែងតូតូមែរក្នុងបាស អាចបណ្តាលអោយមានការផ្លាស់ប្តូរបាសដទៃទៀតក្នុងកំឡុងពេលស្វ័យដំឡើងទ្វេ ហើយដែលជាប្រភពនៃមុយតាស្យុង។ សូមមើលពាក្យ base analogue ។
tautonym The same scientific name applied to both genus and species (or sub-species).	ទូទូនីម ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រដូចគ្នា ដែលគេអនុវត្តទាំងពួក ទាំងប្រភេទ (ឬប្រភេទរង)។
taxa See taxon.	ឯកតាចំណែកផ្ទាំង សូមមើលពាក្យ taxon។
taxis A movement directly away from or toward a stimulus.	តាក់ស៊ីស បង្គោលទីចេញពី ឬសំដៅចូលទៅរកវិញ្ញាណ។
taxol A drug obtained from the Pacific yew, and also from a fungus that grows on the yew, with potential for treating certain forms of cancer.	ចាក់សុល ថ្នាំមួយប្រភេទដែលយកចេញពីដើមឈើម្យ៉ាង ឈ្មោះ Pacific yew ហើយក៏ត្រូវបានយកចេញពីផ្សិត ដែលដុះលើដើម yew នេះផងដែរ។ ថ្នាំនេះមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការព្យាបាលជំងឺមហារីក។
taxon (pl. taxa) Any scientifically recognized group of organisms. eg. species, genus, order etc.	ឯកតាចំណែកផ្ទាំង ក្រុមការរស់ដែលត្រូវបានស្គាល់តាមន័យវិទ្យាសាស្ត្រ។ ឧទាហរណ៍ ប្រភេទ ពួក លំដាប់។ល។
taxonomy The science of classifying organisms.	របៀបចំណែកផ្ទាំង ការសិក្សាអំពីចំណែកផ្ទាំងការរស់។
Tay-Sachs disease A lethal human condition which is controlled by the recessive alleles of a gene located on chromosome 15. Double recessive children are deficient in the enzyme hexosaminidase A which leads to the accumulation of complex fatty substances in the central nervous system. Death occurs between the ages of three and four years, and there is no cure.	ជំងឺតែសាច ជំងឺមនុស្សអាចស្លាប់បាន ដែលគ្រប់គ្រងដោយអាឡែលអន់របស់សែនដែលស្ថិតនៅលើ ក្រូម៉ូសូមទី15។ ចំពោះក្មេងដែលមានអាឡែលអន់ពីរ គឺមានកង្វះអង់ស៊ីមអ៊ិចសូសាមីនីដាសA ដែលបង្កអោយមានការកើនឡើងសារធាតុខ្លាញ់សាំញ៉ាំ នៅក្នុងប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ។ ការស្លាប់ គឺកើតមានរវាងអាយុ 3 ទៅ4ឆ្នាំ ហើយជំងឺនេះមិនអាចព្យាបាលបានទេ។
TCA cycle (Tricarboxylic Acid Cycle) See Krebs cycle.	វដ្ត TCA សូមមើលពាក្យ វដ្តក្រែប។
Tcell A type of lymphocyte activated by the thymus that attacks infected cells.	កោសិកា T ប្រភេទឡុំផូស៊ីតត្រូវបានធ្វើអោយសកម្មដោយទីមុស ដែលប្រយុទ្ធប្រឆាំងកោសិកាដែលបង្កជំងឺ។
tect- or tecti <i>prefix</i> denoting a roof.	តេច ឬ តេចី (បុព្វបទ) មានន័យថា ដំបូល។
tectorial membrane A membrane, present in the cochlea of the inner ear, that runs parallel with the	គ្លាសថេបេរីយ៉ូល គ្លាសដែលមានក្នុងបំពង់រាងគូថខ្យងរបស់ត្រចៀកក្នុង

basilar membrane. The tectorial membrane forms part of the organ of Corti.	ដែលស្ថិតនៅស្របជាមួយភ្នាសបាត។ ភ្នាសថេចធរៀល បង្កើតជាផ្នែករបស់សរីរាង្គគំរីរទី។
tectrices (tetrices) The covering feathers on the wing of birds.	រោមនៅលើស្ពានបក្សី
tegmen The middle of the three layers surrounding the endosperm of cereal grains.	តេកមេន ស្រទាប់កណ្តាលនៃស្រទាប់ទាំងបី ពង្សជុំវិញអង្គផ្លែមនៃគ្រាប់ធញ្ញជាតិ។
teichoic acid (Greek <i>teichos</i> , wall) A polysaccharide found in the cell wall of most gram-positive bacteria.	តេស៊ីកតេកូរិទី (ក្រិច តេកូ = ជញ្ជាំង) ប៉ូលីសាការីតដែលមាននៅក្នុងភ្នាសគ្រោងរបស់បាក់តេរីក្រាមវិជ្ជមានភាគច្រើន។
tel- or tele- or telo- <i>prefix</i> denoting far, distant.	តេល ឬ តេឡេ ឬ តេឡូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ឆ្ងាយ ឬ ឃ្លាតពីគ្នា។
telencephalon The most anterior vesicle of the brain which includes the cerebral hemispheres, lateral ventricles, part of the hypothalamus, and part of the third ventricle.	ទូរមេន កំពកខាងមុខបង្អស់នៃសំណុំខួរ ដែលរួមមានអង្គគោលខួរថតខួរចំហៀង ផ្នែករបស់ក្តីប៉ូតាឡាមុស ផ្នែកនៃថតខួរទីបី។
teleo- <i>prefix</i> denoting complete.	តេឡេអូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ពេញលេញ។
teleology An invalid doctrine which claims that evolutionary trends result from the purposes which they serve. eg. monkeys evolved tails because they needed tails.	ទូរោគសាស្ត្រ លទ្ធិហួសម៉ែយដែលអះអាងថា ទំនោរនៃការវិវត្តន៍គឺមានប្រភពមកពីគោលបំណងដែលគេចង់បាន ដូចជា ស្វាវិវត្តកន្ទុយរបស់វាដោយសារតែវាមានតម្រូវការកន្ទុយ។
teleomorph The sexual stage or form of a fungus.	ដំណាក់កេន ឬ ទម្រង់របស់ផ្សិត
teleost Any bony fish of the subclass Teleostei, characterized by the presence of an air bladder that contains all the present-day bony fishes, except lungfish; sturgeon and garpike.	ត្រីឆ្អឹង ត្រីឆ្អឹងស្ថិតក្នុងថ្នាក់រងគេឡេអូស្តេអ៊ី សម្គាល់លក្ខណៈដោយមានប្លោកខ្យល់ ដែលរួមមានត្រីឆ្អឹងបច្ចុប្បន្នទាំងអស់ លើកលែងតែត្រីសូត sturgeon និងgarpike ។
teleutospore or teliospore A spore found in rust and smut fungi, produced in the late summer and early autumn. Teleutospores are resting spores and have thicker walls than the uredospores, which are produced in the summer.	តេឡូតូស្បូរ ឬ តេលូស្បូរ ស្បូររបស់ផ្សិតវារី និង ផ្សិតស្នាត ដែលត្រូវបានបង្កើតនៅចុងរដូវក្តៅ និង ដើមរដូវទរដូវ។ តេឡូតូស្បូរ គឺជាស្បូរម្រាក(គ្មានសកម្មភាព) និងមានភ្នាសក្រាស់ជាងមួយរដូវក្តៅ ដែលត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងរដូវក្តៅ។
telluric Relating to the earth or soil.	តែលី
telocentric chromosome A chromosome in which the centromere is located at the end of the chromosome.	ក្រូម៉ូសូមតេឡូសេនទ្រីម ក្រូម៉ូសូមមួយដែលសង់ត្រូមែមានទីតាំងនៅត្រង់ចុងក្រូម៉ូសូម។
telolecithal (of eggs) Having the yolk aggregated at the vegetative pole.	ស៊ីតល្យែចស្ថិតនៅម៉ូលេគូល
telomere Sequences of DNA at the tip of a chromosome.	តេឡូមេរ លំដាប់ADNនៅចុងក្រូម៉ូសូមមួយ។
telophase The fourth stage of mitosis in which the chromosomes spread out and new nuclear membranes are formed.	តេឡូផាស ឬ ចក្ខុវិស័យ ដំណាក់កាលទី៤នៃមីតូសដែលក្រូម៉ូសូមវិញកចេញពីគ្នា ហើយភ្នាសណ្ឌូយ៉ូកត្រូវបានបង្កើតឡើង។
telophase I The first telophase of meiosis; in telophase I, chromosomes uncoil and extend, the spindle apparatus disintegrates, and a new nuclear envelope forms around each daughter nucleus; in many organisms, telophase I is bypassed and the meiotic nuclei go directly from anaphase I to metaphase II.	តេឡូផាស I វគ្គតេឡូផាសទីមួយនៃមេយ៉ូស។ ក្នុងវគ្គនេះក្រូម៉ូសូមរលាហើយសន្ធឹង ត្រឡប់អាត្រាម៉ាទិចបែកជាផ្នែកៗ ហើយភ្នាសណ្ឌូយ៉ូមួយបានលេចរូបរាងឡើងនៅជុំវិញណ្ឌូយ៉ូកូននីមួយៗ។ ចំពោះការរស់ជាច្រើនវគ្គតេឡូផាសនេះត្រូវបានរំលងហើយណ្ឌូយ៉ូនៃមេយ៉ូស ឆ្លងពីអានាផាស I ទៅមេតាផាស II តែម្តង។
telophase II The second telophase of meiosis; in telophase II, chromosomes uncoil and extend, the spindle apparatus disintegrates, and a new nuclear envelope forms around each of the four new daughter nuclei.	តេឡូផាស II វគ្គតេឡូផាសទីពីរនៃមេយ៉ូស។ ក្នុងវគ្គនេះក្រូម៉ូសូមរលាហើយសន្ធឹងត្រឡប់អាត្រាម៉ាទិចបែកជាផ្នែកៗ ហើយភ្នាសណ្ឌូយ៉ូមួយបានលេចរូបរាងឡើងនៅជុំវិញណ្ឌូយ៉ូកូនថ្មីទាំងបួន។
telotaxis Movement towards a source of stimulus along a more or less direct line.	ចលនាសំដៅវិញ្ញាប ចលនាទៅប្រភពវិញ្ញាបតាមបន្ទាត់ត្រង់។
telson The posterior segment of the abdomen in some crustaceans.	តែលសុន កង់ក្រោយគេនៃពោះរបស់ត្រីស្តាសេមួយចំនួន។

temperate deciduous forest A biome characterized by plentiful rain, dominated by deciduous hardwood trees and located in areas with temperate climates.	វៃព្រឡះស្លឹកប្រចាំឆ្នាំនៃតំបន់ត្រជាក់មធ្យម តំបន់ជីវៈដែលសម្គាល់ដោយភ្លៀងច្រើន គ្របដណ្តប់ដោយដើមឈើដែលជ្រុះស្លឹកប្រចាំឆ្នាំហើយស្ថិតនៅក្នុងតំបន់អាកាសធាតុបង្អួរ។
temperate phage A bacteriophage that can integrate its DNA into the bacterial chromosome (See prophage) and remain stable for many generations without causing lysis.	ផាសថេរ បាក់តេរីយ៉ូដាសដែលអាចបញ្ចូលADN របស់វាចូលទៅក្នុងក្រុមសូមបាក់តេរី (មើលប្រូផាស) និងស្ថិតនៅថេរជាច្រើនជំនាន់ដោយមិនបណ្តាលអោយបែកវិដ្តុះបាក់តេរីទេ។
temperature The hotness or coldness of something. Related to the average energy of motion of individual molecules or atoms. See Celsius scale, Kelvin scale.	សីតុណ្ហភាព ភាពក្តៅឬត្រជាក់របស់អ្វីមួយដែលទាក់ទងទៅនឹងថាមពលមធ្យមនៃចលនាម៉ូលេគុលឬអាតូមនៃរបស់នោះ។ សូមមើលពាក្យ Celsius scale, Kelvin scale។
temperature coefficient See Q ₁₀ .	មេគុណសីតុណ្ហភាព សូមមើលពាក្យ Q ₁₀ ។
temperature regulation The maintenance of body temperature at a steady level. In humans, a constant body temperature of 36.9 °C is maintained.	តម្រូវសីតុណ្ហភាព ការរក្សាសីតុណ្ហភាពដងខ្លួននៅកម្រិតថេរ។ ចំពោះមនុស្ស សីតុណ្ហភាពដងខ្លួនត្រូវបានរក្សាថេរនៅ36.9 °C។
temperaturesensitive mutation A mutation that produces a mutant phenotype at one temperature range and a wildtype phenotype at another temperature range.	មុយតាស្យុងសន្លឹកសីតុណ្ហភាព មុយតាស្យុងដែលបង្កើតផេណូទីបមួយគង់នៅកំរិតសីតុណ្ហភាពមួយ និងផេណូទីបព្រៃនៅកំរិតសីតុណ្ហភាពមួយផ្សេងទៀត។
template A model from which a new structure can be made. This term has special reference to DNA as a model for both DNA replication and transcription.	តម្រូវគំរូ គំរូសំរាប់បង្កើតទម្រង់ថ្មី។ ពាក្យនេះសំដៅជាពិសេសទៅលើADN ដែលជាគំរូសំរាប់ស្វ័យដំឡើងទ្វេADN និងការចំលងក្រម។
tendon A strong fibrous connective tissue made of collagen fibres, that attaches muscles to bones.	សរសៃសព្វ ជាលីកាសន្ទានសរសៃស្វិត កើតឡើងពីសរសៃតូចៗសែន ដែលភ្ជាប់សាច់ដុំទៅនឹងឆ្អឹង។
tendrill A type of modified leaf that is long and slender and wraps around supports as a plant climbs.	ដៃវង្ស ប្រភេទស្លឹកកំណែប្រែដែលមានរាងវែងសំរាប់រុំភ្ជាប់ទៅនឹងទំរនៅពេលរុក្ខជាតិវារឡើង។
tenoreceptor An internal receptor which occurs in tendons and responds to contraction.	ធូលសរសៃសព្វ ធូលខាងក្នុង ដែលកើតមានចំពោះសរសៃសព្វ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការកម្រិត។
tensile strength The maximum amount of lengthwise pull that a substance can bear without tearing apart.	កំលាំងបន់ទំនាញ បរិមាណខ្លាំងបំផុតនៃកំលាំងទាញតាមបណ្តោយ ដែលសារធាតុមួយអាចទប់ទល់បានដោយមិនរំលោភចេញពីគ្នា។
tension wood Reaction wood that forms along the upper side of leaning stems; straightens the stem by contracting and "pulling" the stem up.	សាច់ឈើតឹង ឈើប្រតិកម្មដែលមាននៅតាមផ្នែកខាងលើនៃមែកដែលទោរទន់។ យើងអាចតំរង់មែកនោះដោយបន្លឹងនិងទាញមែកនោះឡើងលើវិញ។
tensor tympani The muscle connecting the malleus to the wall of the tympanic chamber in the mammalian ear .	សាច់ដុំទឹមដំនី សាច់ដុំដែលភ្ជាប់ឆ្អឹងញញូរ ទៅនឹងភ្នាសរបស់ថតទឹមប៉ានិច នៃគ្រឿងក្នុងថនិកសត្វ។
tentacle One of many long appendages that function in foodgetting in coelenterates and cephalopod mollusks.	ដៃ ខ្លែងមួយក្នុងចំនោមខ្លែងវែងៗជាច្រើន ដែលមានមុខងារចាប់អាហារ នៃសីឡុងតេអេ និងសិប្បីសត្វសិរីបាទ។
tentaculocyst Any of the numerous sensory tentacles surrounding the rim of coelenterate medusae.	ថេនថាតូស្យូស៊ីស្ត ដៃឆ្លើយដែលនៅតាមមាត់របស់សីឡុងតេអេ និងមេឌុយ។
tepal A single member of the perianth of a flower, especially where sepal and petals are not clearly differentiated, as in the tulip.	បរិមុឡា បរិបុប្ផាមួយរបស់ផ្កា ជាពិសេសចំពោះបរិបុប្ផាដែលគ្របក និងស្រទាប់មានលក្ខណៈស្ទើរតែដូចគ្នា(ពិបាកបែបចែកថាមួយណាជាគ្របក និងមួយណាជាស្រទាប់) ដូចជាក្នុងករណីផ្កា tulip។
terat- or terato- <i>prefix</i> denoting a monster or an abnormality.	តេរ៉ាត ឬ តេរ៉ាតូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ចំឡែក ឬ ខុសពីធម្មតា។
teratocarcinoma Cancers that form in an embryo and are able to develop into a wide variety of different cell types.	តេរ៉ាតូកាស៊ីណូម៉ា មហារីកដែលកើតឡើងក្នុងអំប្រើយ៉ុង និងអាចមានលទ្ធភាពលូតលាស់អោយទៅជាប្រភេទកោសិកាផ្សេងៗគ្នាជាច្រើន។
teratogenesis The production of a deformed foetus.	ការបង្កើតកំហុសនៃប្រូម៉ូស្យូស៊ីស
teratogenic Producing malformation in a foetus.	ដៃលកតំហាននៃប្រូម៉ូស្យូស៊ីស

teratology The study of abnormalities in structures, such as malformations.	ទិរុមភាយទិវិទ្យា ការសិក្សាអំពីលក្ខណៈខុសពីធម្មតានៃទម្រង់ ដូចជាមានរាងខុសប្រក្រតី។
tergum The plate of thickened, often chitinous material on the dorsal side of an insect segment, forming part of the exoskeleton.	បន្ទះខ្នង បន្ទះក្រាស់(ច្រើនតែជាសារធាតុគីមី) នៃអង្កត់ស្ថិតនៅផ្នែកខាងខ្នងរបស់សត្វល្អិត ដែលបង្កើតជាផ្នែករបស់គ្រោងផ្អែមក្រៅ។
terminal (of plant structures) Carried at the end of a stem.	នៅខាងចុង (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ស្ថិតនៅផ្នែកខាងចុងរបស់ដើម។
terminal bud An area of undeveloped tissues at the tip of a woody stem.	ពន្លកចុង តំបន់ជាលិកាមិនលូតលាស់នៅខាងចុងដើម។
terminal oxidase The oxidase at the end of an electron transport system that reacts with oxygen to form water. An example is cytochrome C oxidase.	អុកស៊ីដាសចុង អុកស៊ីដាសដែលស្ថិតនៅផ្នែកខាងរបស់ប្រព័ន្ធដំណឹកនាំអេឡិចត្រុង ដែលមានប្រតិកម្មជាមួយអុកស៊ីសែន បង្កើតបានជាទឹក។ ឧទាហរណ៍ ស៊ីតូក្រូមC អុកស៊ីដាស។
terminal redundancy The repetition of sequences at both ends of a DNA molecule.	តំណលំដាប់ធ្វើនៃខាងចុង តំណលំដាប់ដែលស្ថិតនៅត្រង់ចុងទាំងសងខាងរបស់ម៉ូលេគុលADN។
terminal transferase (terminal nucleotidyl transferase) A DNA polymerase that is capable of catalysing the addition of nucleotides to the 3'-end of a single-stranded segment of a DNA molecule. The enzyme does not require a template strand, unlike normal polymerases.	ត្រង់ស្វែវ៉ាសចុង (នុយក្លេអូទីនីល ត្រង់ស្វែវ៉ាសចុង) ADN ប៉ូលីមែរ៉ាសដែលអាចជម្រុញការបញ្ចូល នុយក្លេអូទីតនៅត្រង់ចុង3' របស់អង្កត់ម៉ូលេគុលADN ប្រាក់ទោល។ អង្គស៊ីមមិនត្រូវការប្រាក់ពុម្ពទេ គឺខុសពីADN ប៉ូលីមែរ៉ាសធម្មតា។
terminalization The movement of chiasmata toward the ends of chromosomes during the diplotene stage of the first meiotic division.	ចុងកម្ម ជាចលនាក្សាស្មាដែលឆ្ពោះទៅចុងបំផុតនៃត្រូម៉ូសូមក្នុងអំឡុងពេលវគ្គឌីប្លូតែននៃចំណែកមេយ៉ូស៊ីសទីមួយ។
termination codon See stop codon.	កូដុងបញ្ចប់ សូមមើលពាក្យ កូដុងស្តុប។
terminator site The site on DNA at which transcription terminates. Some termination events depend solely on the DNA sequence at the site, others additionally require termination factors, such as the protein Rho.	តំបន់បញ្ចប់ ទីតាំងស្ថិតនៅលើម៉ូលេគុលADN ដែលជាទីកន្លែងនៃការបញ្ចប់ការចម្លងក្រុម។ មានព្រឹត្តិការណ៍បញ្ចប់ខ្លះ គឺអាស្រ័យតែលើតំណលំដាប់ADN នៅត្រង់តំបន់នោះតែមួយគត់ តែចំពោះព្រឹត្តិការណ៍ផ្សេងទៀត គឺត្រូវការកត្តាបញ្ចប់ផ្សេងៗទៀត ដូចជាប្រូតេអ៊ីនRho ជាដើម។
termite See isoptera.	កណ្តៀរ សូមមើលពាក្យ អ៊ីសូបេរ៉ា។
terpene Naturally occurring compounds that contain isoprene units. eg. menthol (two isoprene units), betacarotene (eight isoprene units), and rubber (up to 6,000 isoprene units).	ទែរ៉ែន សមាសធាតុកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ដែលមានផ្ទុកនូវឯកតាអ៊ីសូប្រេន។ ឧទាហរណ៍ ម៉ង់តុល (មានឯកតាអ៊ីសូប្រេនពីរ) បេតាការ៉ូតែន (មានឯកតាអ៊ីសូប្រេន៨) និងដ័រ (មានឯកតាអ៊ីសូប្រេនរហូតដល់ ៦០០០)។
terrapi A freshwater turtle.	អណ្តើកទឹកសាប
terrestrial (adj) Living on land.	រស់នៅលើគោក
territorial behavior or territoriality Behavior involved in establishing, defending, and maintaining a territory for food, mating, or other purposes.	លោកប្បកិរិយារក្សាដែនដី ឬសភាពដែនដី អាកប្បកិរិយាក្នុងការបង្កើតការការពារ និងការរក្សាដែនដីដើម្បីអាហារ ការបន្តពូជ ឬគោលបំណងផ្សេងៗទៀត។
tertiary carbon Carbon atom that is bonded to three other carbons.	កាបូនថ្នាក់ទីបី អាតូមកាបូនដែលភ្ជាប់នឹងកាបូនបីផ្សេងទៀត។
tertiary consumer An organism at the end of a food chain, which can be a carnivore, a decomposer or a parasite. See top carnivore.	អ្នកប្រើប្រាស់ទី៣ ការរស់ស្ថិតនៅខាងចុងបញ្ចប់របស់ច្រវាក់អាហារ ដែលអាចជាមំសាសី អាចជាអ្នកបំបែក ឬបរាសិត។ សូមមើលពាក្យ មំសាសីលើគេបង្អស់។
tertiary feathers The inner flight feathers attached to the humerus in birds; the scapulars.	ស្លាបទី៣ ស្លាបហើរស្ថិតខាងក្នុង ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងផ្អែមស្លាបចំពោះបក្សី។
tertiary parasite An organism parasitic on another parasite.	បរាសិតទី៣ ការរស់ដែលរស់ជាបរាសិត នៅលើបរាសិតដទៃ។
Tertiary period A period of the Cenozoic era lasting from 65 million years ago until the beginning of the Quaternary, 2 million years ago. This is the period of the emergence of mammals, following the extinction of the dinosaurs.	សម័យកាលទី៣ សម័យកាលក្នុងយុគសេណូសូមីត ដែលមានអាយុកាលចាប់ពី៦៥លានឆ្នាំកន្លងទៅ រហូតដល់ដើមសម័យកាលទី៤ គឺ២លានឆ្នាំកន្លងទៅ។ នៅសម័យកាលនេះ គឺមានការលេចឡើងនៃថនិកសត្វ និងមានការវិនាសផុតពូជសត្វដោយណ័រ។

tertiary protein structure The threedimensional structure of a polypeptide chain produced when it folds upon itself, that is maintained by disulfide bonds, ionic interactions, or hydrophobic attraction between amino acids.	ប្រូតេអ៊ីនខ្លះប្រដាប់ខ្លួន ទម្រង់វិមាត្របីនៃប្រាក់ប៉ូលីប៊ីប៊ីតដែលត្រូវបានបង្កើតនៅពេលវាគងលើខ្លួនវា និងត្រូវបានរក្សាដោយសម្ព័ន្ធខ្លីស៊ុលផ៊ីត អន្តរអំពើនៃអ៊ីយ៉ុង ឬទំនាញមិនចូលចិត្តទឹករវាងអាស៊ីតអាមីនេ។
test Any hard external covering; may be secreted by the animal or constructed from surrounding materials.	តែស ឬ សម្បក សម្បករឹងដែលត្រូវបានបញ្ចេញដោយសត្វឬបង្កឡើងពីវត្ថុ នៅជុំវិញ។
test cross A genetic cross using a homozygous recessive type to determine whether an individual is homozygous or heterozygous dominant.	ការបង្កាត់តេស្ត ការបង្កាត់សេនេទិចដោយប្រើពូជអន់អូម៉ូស៊ីកូត ដើម្បីកំណត់ថាតើ ឯកត្តៈមួយមានលក្ខណៈលុបអូម៉ូស៊ីកូតឬអេតេរ៉ូស៊ីកូត។
testa A protective coat around the seed.	សម្បកគ្រាប់ ក្លាសការពារដែលស្ថិតនៅព័ទ្ធជុំវិញគ្រាប់។
testes The male gonads that produce sperm and the male sex hormones. See seminiferous tubules, Sertoli cells, germinal epithelium.	ពងស្វាស ក្រពេញភេទឈ្មោលដែលផលិតស្ពែរម៉ាតូសូមីតនិងអរម៉ូនភេទឈ្មោល។ សូមមើលពាក្យ seminiferous tubules, Sertoli cells, germinal epithelium។
testosterone A hormone produced by the testes that causes the development of male secondary sex characteristics.	តេស្តូស្តេរ៉ូន អរម៉ូនផលិតដោយពងស្វាស ដែលធ្វើអោយលក្ខណៈភេទឈ្មោលបន្ទាប់លូតលាស់។
testudinate Possessing a hard, protective shell.	មានសម្បករឹង មានសម្បកការពាររឹងមាំ ដូចជា ស្លឹកអណ្តើក។
tetanus A disease produced by toxins from the bacteria <i>Clostridium tetani</i> , that causes sustained muscle contraction, especially of the jaw. Its common name is 'lock-jaw'.	តេតានុស ជំងឺបង្កដោយជាតិពុលដែលបញ្ចេញដោយបាក់តេរីឈ្មោះ <i>Clostridium tetani</i> ដែលធ្វើអោយសាច់ដុំកន្ត្រាក់ដាច់រហូតជាពិសេសផ្តាមដែលច្រើនហៅថា រឹងផ្តាម។
tetra- prefix denoting four .	តេត្រា (បុព្វបទ) មានន័យថា ៤។
tetracycline A broad spectrum antibiotic of the type, that inhibits bacterial protein synthesis in a wide variety of bacteria including both Gram-negative and Gram-positive bacteria.	តេត្រាស៊ីក្លីន ប្រភេទអង់ទីប្យូទិចមានវិសាលភាពយ៉ាងទូលំទូលាយ ដែលបង្កាការសំយោគប្រូតេអ៊ីន នៅក្នុងកោសិកាបាក់តេរីជាច្រើនប្រភេទ គឺទាំងបាក់តេរីក្រាមវិជ្ជមាន ទាំងបាក់តេរីក្រាមអវិជ្ជមាន។
tetrad The group of four chromatids in a replicated set of homologous chromosomes.	តេត្រាត ក្រុមក្រូម៉ាទីតបួននៅក្នុងក្រុមក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកដែលស្វ័យដំឡើងទ្វេ។
tetrad analysis Method for the analysis of gene linkage and recombination using the four haploid cells produced in a single meiotic division.	ការវិភាគតេត្រាត វិធីសម្រាប់វិភាគជំនាប់ និងបន្សុំថ្មីនៃសែនដោយការប្រើកោសិកាអាបូឡូឡីតបួនដែលត្រូវបានបង្កើតក្នុងចំណែកមេយូសម្តង។
tetrad scar A scar on a primitive spore at the place where three other spores are attached, all four having developed after meiosis; germination takes place near the scar.	សន្លាកតេត្រាត សន្លាកលើស្ប៉ូដើមនៅកន្លែងដែលស្ប៉ូបីផ្សេងទៀតត្រូវបានភ្ជាប់ ហើយស្ប៉ូទាំងបួននេះបានលូតលាស់បន្ទាប់ពីមេយូស។ ការដុះពន្លកប្រព្រឹត្តទៅនៅជិតសន្លាកនេះ។
tetradynamous (of plant stamens), Having six parts, two shorter than the other four.	ដែលមានកេសរឈ្មោលបួនច្រើន (អំពីកេសរឈ្មោលរបស់រុក្ខជាតិ) មានចំនួន ៦ ដែលក្នុងនោះមានពីរខ្លី និងបួនវែង។
tetrahedron Symmetrical geometric shape with four vertices and equal bond angles.	តេត្រាអែត ទម្រង់ធរណីមាត្រស៊ីមេទ្រីជាមួយនឹងខ្សែឈរបួននិងមានមុំនៃការចងសម្ព័ន្ធស្មើគ្នា។
tetraparental mouse A mouse produced from an embryo that formed when two separate blastulas joined together.	កណ្តុរដែលកើតពីមេបាបួន កណ្តុរដែលកើតចេញពីអំប្រើយ៉ុងមួយដែលកើតឡើងនៅពេលប្លាស្តូឡូមទ្បាផ្សេងគ្នាពីរបានភ្ជាប់គ្នា។
tetraploid A cell with four sets of chromosomes.	តេត្រាប្លូអ៊ីត កោសិកាដែលមានក្រូម៉ូសូម៤។
tetrapoda Fourlegged vertebrates; the group includes amphibians, reptiles, birds, and mammals.	បត្រុប៉ា សត្វផ្អែកកងដែលមានជើងបួន ដែលរួមមានអំបូរកង្កែប ល្អិត បក្សី និងថនិកសត្វ។
tetrapterous Having four wings.	ដែលមានស្បាបួន
tetraspore The product of meiosis in many red and brown algae, being produced in fours in tetrasporangia and forming the first cells of the gametophyte generation.	បួនស្ប៉ូ ផលិតផលរបស់មេយូស ដែលមានចំពោះសារាយក្រហម និងសារាយក្រហមជាច្រើន ដែលត្រូវបានផលិតបួនៗ នៅក្នុងតេត្រាស្ប៉ូរ៉ាំង និងបង្កើតកោសិកាដំបូងគេបង្អស់នៃការបង្កើតកាម៉េតូភីត។
tetrices(tetrices) The covering feathers in the wing in birds.	រោមនៅលើស្បាបក្សី

tetrose A monosaccharide containing four carbon atoms, with the general formula (CH ₂ O) ₄ for example erythrose.	តេត្រូស ម៉ូណូសាការីត មានអាតូមកាបូន៤ ដែលមានរូបមន្ត(CH ₂ O) ₄ ។ ឧទាហរណ៍ អេរីត្រូស។
thalamencephalon The part of the forebrain which includes the thalamus and the pineal body.	តាណូម៉ង់សេងាណូល ផ្នែករបស់ខួរមុខ ដែលរួមមានតាណូមុស និងអង្គជាញនៀល។
thalamus A region of the brain that relays and screens sensory stimuli.	តាណូមុស ផ្នែកមួយរបស់ខួរក្បាលដែលជ្រើសរើសនិងបញ្ជូនបន្តរំញោចវិញ្ញាណ។
thalassaemia or Cooley's disease A type of hereditary human anaemia in which there is a deficiency of either alpha or beta haemoglobin chains caused by a recessive mutant allele.	ថាសាសេមៀ ឬ ជំងឺយូលី ប្រភេទមួយនៃជំងឺខ្លះគោលិកាហាម ដែលជាជំងឺត្រូវបានបញ្ជូនសុទ្ធជាមួយ ដែលនៅក្នុងនោះ គឺមានការខ្វះច្រវាក់អេម៉ូក្លូប៊ីន អាណ់ហ្គា និងបេតា ដោយបណ្តាលមកពីអាឡែល មួយតង់អន់។
thalassoplankton Marine plankton.	ម្លូត់តុលសមុទ្រ
thalidomide A drug prescribed for morning sickness during pregnancy which has been found to cause severe foetal abnormalities such as limb deformation, and has now been withdrawn.	ថាលីដូមីត ថ្នាំសម្រាប់ការចាញ់កូន ក្នុងអំឡុងពេលមានផ្ទៃពោះ ដែលគេបានរកឃើញថា វាធ្វើអោយមានការប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ទារក ដូចជាអវយវៈមានរាងខុសប្រក្រតី ហើយដែលបច្ចុប្បន្ននេះ គេលែងអោយមានការប្រើប្រាស់ទៀតហើយ។
thallophyte Any plant of the group Thallophyta, containing the most primitive types of plants characterized by the possession of a thallus. They vary in size from unicellular types to giant seaweeds up to 75 m in length. The group includes Algae, Bacteria, Fungi, slime fungi (Myxomycetes) and lichens.	តាល់ផ្យូឡីត រុក្ខជាតិស្ថិតនៅក្នុងក្រុមតាល់ផ្យូឡីតា ដែលរួមមានប្រភេទរុក្ខជាតិសម័យដើមភាគច្រើន។ លក្ខណៈសម្គាល់របស់វា គឺមានតាល់។ ទំហំរបស់វា មានការប្រែប្រួលខុសៗគ្នា គឺមានចាប់ពីឯកកោសិកា រហូតដល់សារាយសមុទ្រធំៗ ដែលមានបណ្តោយរហូតដល់75ម៉ែត្រ។ ក្រុមនេះរួមមានសារាយ បាក់តេរី ផ្សិត ផ្សិតស្លឹម(ម្យសូមីសេត) និងលីកែន។
thallus The body of a nonvascular plant.	តាល់ សារពាង្គកាយរុក្ខជាតិគ្មានសរសៃនាំ។
thaumatin A protein isolated from a tropical plant, <i>Thaumatococcus danielli</i> which is extremely sweet to taste.	ថូម៉ាទីន ប្រូតេអ៊ីនព្រែកបានមកពីរុក្ខជាតិត្រូពិច ម្យ៉ាងឈ្មោះថា <i>Thaumatococcus danielli</i> ដែលមានរសជាតិផ្អែមយ៉ាងខ្លាំង។
thec- or theco- prefix denoting a sheath or case.	ទិច- ឬ ថេកូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្រោម ឬ ប្រអប់។
theca 1. A sheath or case. 2. The protective sheath surrounding the graafian follicle. 3. An obsolete term for ascus.	ថេកា 1. ស្រោម ឬ ប្រអប់។ 2. គ្មានព័ទ្ធជុំវិញផ្លូវលីគុលក្រាហ្វៀន។ 3. ថតលម្អងផ្កា។
thecodont teeth Teeth set in bony sockets in the jaw.	ធ្មេញទតតុដូល ធ្មេញដែលដុះចូលទៅក្នុងរន្ធដ្រឹងផ្តាម។
thelytoky A form of parthenogenesis in which females give rise to more females without fertilization.	តេលីតូគី ទម្រង់មួយនៃប៉ារ៉ាតេណូស៊ីណែស ដែលនៅក្នុងនោះ ញីផ្តល់កំណើតញីកាន់តែច្រើន ដោយគ្មានការបង្កកំណើត។
theory A plausible, scientifically acceptable generalization supported by several hypotheses and a lot of experimental evidence.	ទ្រឹស្តី គោលគំនិតវិទ្យាសាស្ត្រដែលអាចទទួលយកបាននិងគួរអោយជឿបាន និងត្រូវបានគាំទ្រដោយសម្មតិកម្មជាច្រើន និងមានភស្តុតាងដែលបានមកពីការពិសោធន៍ជាច្រើន។
therapsid Extinct Mesozoic mammallike reptile, from which true mammals evolved.	តេរ៉ាបស៊ីត ល្អិតដូចថាសត្វដែលវិនាសផុតពីដីនៅស័កមេសូស្យូស៊ីត និងដែល វិវត្តទៅជាថាសត្វពិត។
theri- or thero- prefix denoting a wild animal.	តេរី ឬ តេរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា សត្វព្រៃ។
thermocleistogamy The process of self-pollination in flowers which have failed to open because of adverse temperatures.	ទីម៉ូក្លេស្តូហ្គាមី ដំណើរលម្អងឯងរបស់ផ្កា ដែលមិនអាចបើកបាន ដោយសារតែកត្តាអាកាសធាតុ។
thermodynamics The science concerned with the relationships between heat and mechanical work. The laws of thermodynamics are (1st) when one form of energy is converted to another there is no loss or gain. (2nd) when one form of energy is converted to another a proportion is turned into heat.	ទែម៉ូឌីណាមិច វិទ្យាសាស្ត្រទាក់ទងជាមួយទំនាក់ទំនងរវាងកំដៅ និងការងារមេកានិច។ ច្បាប់ទែម៉ូឌីណាមិចគឺ៖ (ទីមួយ) នៅពេលទម្រង់មួយរបស់ថាមពល ត្រូវបានបំលែងអោយទៅជាទម្រង់មួយទៀត គឺគ្មានការបាត់បង់ឬការកើនឡើងឡើយ។ (ទីពីរ) នៅពេលទម្រង់មួយរបស់ថាមពល ត្រូវបានបំលែងទៅជាទម្រង់មួយទៀត មានមួយផ្នែកត្រូវបានបំលែងទៅជាកំដៅ។
thermonasty A response of plants to a general temperature stimulus.	តំណបនីលកំដៅ តំណបរបស់រុក្ខជាតិ ទៅនឹងរំញោចសីតុណ្ហភាពទូទៅ។

<p>thermoneutral zone The range of environmental temperature within which the standard metabolic rate (SMR) of an animal is at a constant minimum level - the basal metabolic rate (BMR).</p>	<p>តំបន់កំដៅលឿន ព្រំខណ្ឌរបស់សីតុណ្ហភាពបរិស្ថាន ដែលនៅក្នុងនោះអត្រាមេតាបូលីសស្តង់ដាររបស់សត្វមួយ គឺស្ថិតនៅកម្រិតអប្បបរមាថេរ-អត្រាមេតាបូលីសបាត។</p>
<p>thermophilic (adj) Capable of living in conditions over 45°C.</p>	<p>រស់នៅក្នុងសីតុណ្ហភាពខ្ពស់ ដែលអាចរស់នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌសីតុណ្ហភាពចាប់ពី 45° C ទៅ។</p>
<p>thermophobic (adj) Capable of living only at low temperatures.</p>	<p>រស់នៅក្នុងសីតុណ្ហភាពទាប ដែលអាចរស់បានតែនៅសីតុណ្ហភាពទាប។</p>
<p>thermoreceptor A sensory nerve ending which is responsive to temperature change.</p>	<p>ឆ្លូតកំដៅ ចុងប្រសាទឥទ្ធិពល ដែលទទួលខុសត្រូវ ចំពោះការប្រែប្រួលរបស់សីតុណ្ហភាព។</p>
<p>thermoregulation The control of body heat in warm-blooded animals.</p>	<p>តម្រួលកំដៅ ការគ្រប់គ្រងកំដៅដងខ្លួនរបស់សត្វថេរកំដៅ។</p>
<p>Thermotogales A phylum of bacteria that are thermophiles with unusual LIPIDS.</p>	<p>ថីម៉ូតូហ្គាល សាខាបាក់តេរីចំណូលក្តៅ ដែលមានលីពីតមិនធម្មតា។</p>
<p>therophyte A herb which survives the winter, or other unfavourable conditions, in the form of seeds -one of Raunkiaer's life forms.</p>	<p>តេរ៉ូហ្វឺត គិណជាតិដែលអាចនៅរស់បានក្នុងរដូវត្រជាក់ ឬក្នុងលក្ខខណ្ឌមិនប្រកបផ្សេងៗទៀត ក្នុងទម្រង់ជាគ្រាប់។</p>
<p>thiamine or vitamin B₁ A water-soluble organic compound found in cereals (e.g. the husk of rice) and yeast, which acts as a coenzyme in sugar breakdown. Thiamine is part of the B-complex of vitamins and deficiency results in the disease beriberi.</p>	<p>ត្យាមីន ឬ វីតាមីន B₁ សមាសធាតុសរីរាង្គរលាយក្នុងទឹក មាននៅក្នុងធញ្ញជាតិ (ឧ. សម្បកស្រូវ) និង មេស្រា ដែលមាននាទីជាកូអង់ស៊ីម នៅក្នុងដំណើរបំបែកស្ករ។ ត្យាមីនគឺជាផ្នែកមួយរបស់វីតាមីន B-កុំផ្លិច ហើយនៅពេលខ្លះ វានឹងបង្កអោយមានជំងឺស្តីក។</p>
<p>thigmokinesis Movement in response to contact.</p>	<p>ចលនាតបដេរីនីតាមប៉ះ</p>
<p>thigmotropism, haptotropism or stereotropism A form of plant growth in which the plant responds to contact.</p>	<p>ប៉ះទំនោរធាន ទម្រង់មួយនៃការលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ ដែលនៅក្នុងនោះរុក្ខជាតិមានតំលាបទៅនឹងការប៉ះ។</p>
<p>thin-layer chromatography See chromatography.</p>	<p>ត្រូវម៉ាតូក្រាហ្វីបន្តិចស្តើង សូមមើលពាក្យ ក្រូម៉ាតូក្រាហ្វី។</p>
<p>thioester Fuctional group derived from an acid and a thiol.</p> $R_1 - \overset{\text{O}}{\parallel} C - S - R_2$	<p>ស្យូអេស្តេរ ក្រុមបង្កំនាទីដែលបានមកពីអាស៊ីតមួយ និងត្យូលមួយ។</p> $R_1 - \overset{\text{O}}{\parallel} C - S - R_2$
<p>thiol Sulfur analog of an alcohol in which oxygen is replaced by sulfur.</p>	<p>ត្យូល ស្ពាន់ធ័រដែលជាអាណាឡូកនៃអាស់កុលដែលអុកស៊ីសែនត្រូវបានជំនួសដោយស្ពាន់ធ័រ។</p>
<p>thoracic cavity The space within the thorax.</p>	<p>ប្រហោងទ្រូង លំហស្ថិតនៅក្នុងទ្រូង។</p>
<p>thoracic duct The main collecting duct of the lymphatic system of mammals that leads to the left anterior vena cava.</p>	<p>បំពង់ធានចៃទ្រូង ថង់ប្រមូលផ្តុំដ៏សំខាន់នៃប្រពន្ធទឹករងរបស់ថនិកសត្វ ដែលដឹកនាំទៅកាន់វ៉ែនការមុខ។</p>
<p>thoracic gland See prothacic gland.</p>	<p>ក្រពេញទ្រូង សូមមើលពាក្យ ក្រពេញប្រូតាសិច។</p>
<p>thorax 1. The part of vertebrate bodies containing the lungs and heart, divided from the abdomen by the diaphragm. See appendix 4 2. The middle section of an insect body.</p>	<p>ទ្រូង 1. ផ្នែកនៃដងខ្លួនរបស់សត្វឆ្អឹងកងដែលផ្ទុកសួតនិងបេះដូង និងខណ្ឌចែកពីពោះដោយសាច់ដុំសន្ទះទ្រូង។ 2. ផ្នែកកណ្តាលរបស់ខ្លួនសត្វល្អិត។</p>
<p>thorn A modified woody stem that has a sharp point at the end.</p>	<p>បន្លា ដើម ឬមែកកំណែប្រែមានចុងស្រួច។</p>
<p>Thr <i>abbrev.</i> threonine.</p>	<p>Thr អក្សរកាត់របស់ ត្រេអូនីន។</p>
<p>threadworms See nematodes.</p>	<p>ជន្ទូនសរសៃ សូមមើលពាក្យ នេម៉ាតូត។</p>
<p>threat display A type of aggressive or intimidating animal behaviour common in fish and birds involved in defence of territory. See pecking order.</p>	<p>លេកប្បកិរិយាគំរាម ទម្រង់មួយនៃអាកប្បកិរិយាឈ្លានពាន ឬអាកប្បកិរិយាគំរាមកំហែងរបស់សត្វ ដែលច្រើនកើតមានចំពោះត្រី និងបក្សី ទាក់ទងនឹងការការពារអាណាចក្ររបស់វា។ សូមមើលពាក្យ លំដាប់ឋាន ។</p>
<p>threonine (T, Thr) One of 20 amino acids common in proteins. It has a polar 'R' group structure and is soluble in water. The isoelectric point of threonine is</p>	<p>ត្រេអូនីន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង ២០ ដែលមានទូទៅក្នុងម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន។ វាមានក្រុម 'R' និងរលាយក្នុងទឹក។</p>

5.6.	ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រូចរបស់ត្រូអូនីនគឺ 5,6។
threshold The minimum level of a stimulus that results in a response.	កម្រិតតម្រូវខ្លួនឈាម កម្រិតទាបបំផុតនៃវិញ្ញាចដែលបង្កអោយមានចម្លើយតប។
thrips Insects of the order thysanoptera.	ទ្រឹម សត្វល្អិតក្នុងលំដាប់ដីសាណូផ្តេរ៉ា។
thrombin Acts as an enzyme to produce fibrin in blood clotting.	ត្រុមប៊ីន ដើរតួដូចជាអង់ស៊ីម ដើម្បីបង្កើតភីប្រីន នៅក្នុងដំណើរកំណកឈាម។
thrombocyte See blood platelets.	ត្រុមប្លូស៊ីត សូមមើលពាក្យ ញាកែតឈាម។
thrombokinas Enzyme released from blood platelets that initiates the process of clotting; transforms prothrombin into thrombin in presence of calcium ions; thromboplastin.	ត្រុមប្លូស៊ីន អង់ស៊ីមបញ្ចេញដោយញាកែតឈាម ដែលបង្កអោយមានដំណើរកំណកឈាម ។ បំបែកប្រូត្រូប៊ីនទៅជាត្រុមប៊ីនដោយវត្តមាននៃអ៊ីយ៉ុងកាល់ស្យូម ត្រុមប្លូស៊ីន។
thromboplastin Causes prothrombin to change to thrombin during blood clotting.	ត្រុមប្លូស៊ីន ធ្វើអោយប្រូត្រូប៊ីនប្តូរទៅជាត្រុមប៊ីន ក្នុងអំឡុងពេលកំណកឈាម។
thrombosis The formation of a clot of blood in a blood vessel.	ឈាមកកក្នុងសរសៃឈាម
thrum-eyed (of the arrangement of flower parts) Having a short style and long stamens. See pin-eyed.	ស្រវីរោម (អំពីការតម្រៀបនៃផ្នែករបស់ផ្កា) មានកេសរញីខ្លី និងកញ្ចុកេសរវែង។ សូមមើលពាក្យ គីនអាយ។
thrush 1. An acute or chronic condition produced by the fungus <i>Candida albicans</i> in which lesions occur in the mucous membranes of mouth, vagina and respiratory tissues. 2. A member of the passerine bird genus <i>Turdus</i> .	ជំងឺចៅស្តុយ 1. ស្ថានភាពធ្ងន់ធ្ងរ ឬរ៉ាំរ៉ៃ បង្កដោយផ្សិត <i>Candida albicans</i> ដែលដំបៅកើតមាននៅនឹងក្តារសើមមាត់ យោនី និងជាលិកាដង្ហើម។ 2. ប្រភេទបក្សីជាស៊ីវីន ស្ថិតក្នុងលំដាប់ <i>Turdus</i> ។
thylakoid A tiny membrane bound sac containing the chlorophyll. in a chloroplast.	ទីឡាកូរីត ថង់តូចមានក្តារសព៌ដុំវិញ ដែលស្តុកក្លរូភីល។ វាស្ថិតនៅក្នុងក្លរូប្លាស្ទ។
thymine A nitrogen base (pyrimidine) with the formula $C_5H_6N_2O_2$ found only in DNA, that always pairs with the purine base adenine. See appendix 2.	ទីមីន បាសអាសូត(ពីរីមីឌីន)មានរូបមន្ត $C_5H_6N_2O_2$ ដែលមានតែនៅក្នុង ADN ហើយតែងតែគូជាមួយបាសអាដេនីន (ពុយរីន)។ មើល appendix 2។
thymine dimer Two thymine bases that are joined by chemical bonds next to each other in the same polynucleotide strand. This is usually the result of damage caused by ultraviolet light, and inhibits DNA replication unless repaired by the enzyme system.	ទីមីន ដាយមែរ បាសទីមីន២ ដែលភ្ជាប់គ្នាដោយសម្ព័ន្ធគីមីក្នុងច្រវាក់ប៉ូលីនុយក្លេអូទីតតែមួយ។ ជាធម្មតាវាជាលទ្ធផលនៃការខូចដែលបណ្តាលមកពីពន្លឺស្វាយអ៊ុលត្រា និងវារាំងដំណើរស្វ័យតំលើងទ្រូ ADN បើសិនជាមិនបានជួសជុលដោយប្រព័ន្ធអង់ស៊ីមទេនោះ។
thymonucleic acid A nucleic acid which was first extracted from the thymus gland.	អាស៊ីតទីម៉ូនុយក្លេអូទីត អាស៊ីតនុយក្លេអូទីត ដែលគេស្រង់ជាលើកដំបូងចេញពីក្រពេញទីមុស។
thymus A gland located beneath the breastbone that helps establish the immune system in juveniles.	ទីមុស ក្រពេញស្ថិតនៅក្រោយឆ្អឹងទ្រូង ដែលជួយបង្កើតប្រព័ន្ធការពារសម្រាប់យុវវ័យ។
thyroglobulin A protein that contains and stores thyroxine and triiodo-thyroxine in the thyroid gland.	ទីរ៉ូគ្លូប៊ុលីន ប្រូតេអ៊ីនដែលមានស្តុកទីរ៉ូស៊ីន និងទីរ៉ូស៊ីនទីរ៉ូស៊ីន នៅក្នុងក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីត។
thyroid gland An endocrine gland on the trachea that secretes thyroxine. See appendix 4.	ក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីត ក្រពេញបញ្ចេញក្នុងស្ថិតនៅជាប់ចំបង់ខ្យល់ដែលបញ្ចេញទីរ៉ូស៊ីន។
Thyroid-stimulating hormone A hormone secreted by the pituitary gland that stimulates the thyroid to secrete thyroxine.	អរម៉ូនភ្លេចទីរ៉ូអ៊ីត អរម៉ូនបញ្ចេញដោយអ៊ីប៉ូភីស ដែលភ្លេចទីរ៉ូអ៊ីតអោយបញ្ចេញទីរ៉ូស៊ីន។
thyrotrophic releasing hormone A hormone secreted by the hypothalamus which releases thyrotrophic hormone from the anterior lobe of the pituitary gland, which in turn causes the release of thyroxine.	អរម៉ូនបញ្ចេញទីរ៉ូត្រូហ្វ អរម៉ូនបញ្ចេញដោយអ៊ីប៉ូតាលាមុស ដែលបញ្ចេញអរម៉ូនទីរ៉ូត្រូហ្វចេញពីថតមុខរបស់ក្រពេញអ៊ីប៉ូភីស ដោយភ្លេចអោយមានការបញ្ចេញទីរ៉ូស៊ីន។
thyroxine A hormone secreted by the thyroid gland that controls the body's metabolic rate.	ទីរ៉ូស៊ីន អរម៉ូនបញ្ចេញដោយក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីត ដែលត្រួតពិនិត្យអត្រាមេតាបូលីសក្នុងសារពាង្គកាយ។
Thysanoptera The insect order containing the thrips,	ទីរ៉ូស៊ីន លំដាប់សត្វល្អិត រួមមានទ្រឹម សត្វល្អិតចង្រៃលើដំណាំ និង

major pests of cereals and fruits.	រុក្ខជាតិហូបផ្លែ។
Thysanura The insect order containing the bristletails, primarily wingless insects inhabiting soil and leaf-litter.	មីសស្ស៊ូរ៉ា លំដាប់សត្វល្អិត រួមមានប្រើសថលថេល ដែលជាសត្វល្អិតគ្មានស្លាប រស់នៅក្នុងដី និងកំនរស្លឹកឈើ។
tibia One of the two parallel bones in the hind limb of tetrapods. See pentadactyl limb, and appendix 4	ត្រីប៊ីយ៉ា ឆ្អឹងមួយក្នុងចំណោមឆ្អឹងស្របគ្នាពីរនៃអវយវៈក្រោយរបស់សត្វជើងបួន។ សូមមើលពាក្យ pentadactyl limb។
tibial Of or in the region of the tibia.	ត្រីប៊ីយ៉ា
tibiotarsus Bone formed by fusion of the tibia and proximal tarsal elements in birds and some dinosaurs. See tarsometatarsus.	ត្រីប៊ីយ៉ា-ករេលីយ៉ា ឆ្អឹងដែលបង្កឡើងដោយការរលាយចូលគ្នានៃឆ្អឹងស្នងជើង និងឆ្អឹងករេលីយ៉ា ចំពោះបក្សី និងដោយល្អិតមួយចំនួន។ សូមមើលពាក្យ tarsometatarsus។
ticks Arthropods of two families of the acarina, that are mainly ectoparasitic blood suckers, having an anticoagulant in the saliva; they frequently carry disease.	តែ អាក្រូប៉ូតរបស់អំបូរពីរនៃអាការីណា ដែលជាបាសិតបីតឈាមពីក្រៅ។ នៅក្នុងទឹកមាត់របស់វាមានផ្ទុកសារធាតុធ្វើមិនអោយឈាមកក និងច្រើនតែមានដឹកនាំមេរោគមកតាមជាមួយ។
tidal volume The amount of air taken in to the lungs by an animal breathing normally, at rest, during each breath. In humans this is about 0.5 dm ³ (500 cm ³).	មាឌខ្យល់ចេញចូល បរិមាណខ្យល់ចូលទៅក្នុងសួតរបស់សត្វ ដោយដង្ហើមធម្មតា នៅពេលសម្រាក ក្នុងអំឡុងពេលនៃដង្ហើមនីមួយៗ។ ចំពោះមនុស្ស គឺមានបរិមាណប្រហែលជា 0,5 ដ.ម ³ (500 cm ³)។
tiller A young side stem in grasses which grows from the base of the main stem.	ដើមពន្លក ដើមខ្លីដែលដុះចេញពីផ្នែកក្រោមរបស់ដើមរបស់រុក្ខជាតិក្រាមីនេ។
timberline The point on a mountain slope above which trees cannot grow.	ព្រំខណ្ឌទំព្រាដុះ ចំណុចស្ថិតនៅលើជំរាលភ្នំ ដែលនៅខាងលើព្រំខណ្ឌនោះដើមឈើមិនអាចដុះបាន។
tinea Fungal infection of the skin. eg. 'ringworm'.	ស្រែនទះ ជំងឺសើស្បែកម្យ៉ាងដែលបង្កដោយផ្សិត។ ឧទាហរណ៍ ស្រែង។
tissue A group of similar cells that work together to perform a function.	ជាលិកា ក្រុមកោសិកាដូចគ្នាដែលធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីដំណើរការមុខងារអ្វីមួយ។
tissue compatibility See immune response.	ភាពត្រូវគ្នារបស់ជាលិកា សូមមើលពាក្យ តំណបភាពស្មុំ។
tissue culture A technique for growing pieces of tissue (plant or animal) in a medium after their removal from the organism. The medium is sterile and usually contains hormones and growth substances.	ការបណ្តុះជាលិកា បច្ចេកទេសក្នុងការបណ្តុះបំណែកជាលិកា (រុក្ខជាតិ ឬសត្វ) នៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានមួយ បន្ទាប់ពីបានកាត់យកចេញពីការរស់។ មជ្ឈដ្ឋានចិញ្ចឹមនេះគ្មានមេរោគ និងច្រើនតែមានផ្ទុកអ៊ីនុយ្លីន និងសារធាតុលូតលាស់។
tissue fluid A liquid similar to plasma that escapes from the capillaries and bathes the body cells.	ទឹកជាលិកា សារធាតុដូចជាស្នា ដែលចាកចេញពីសរសៃប្តូរទៅស្រោបព័ទ្ធជុំវិញកោសិកា។
tissue respiration See aerobic respiration, anaerobic respiration.	ដង្ហើមជាលិកា សូមមើលពាក្យ ដង្ហើមមានខ្យល់ និងដង្ហើមគ្មានខ្យល់។
titration Process in which a measured volume of a known solution is reacted with a solution of unknown concentration to determine its concentration. The point at which the unknown is completely consumed is usually identified by a chemical indicator that changes color at the "end point."	អន្តរាគមន៍ ដំណើរដែលមាឌវាស់រួចរបស់សូលុយស្យុងដឹងកំហាប់មួយ មានប្រតិកម្មជាមួយសូលុយស្យុងមិនដឹងកំហាប់ដើម្បីកំណត់កំហាប់របស់វា។ ចំនុចដែលសូលុយស្យុងមិនដឹងត្រូវបានប្រើអស់ ជាទូទៅត្រូវបានកំណត់ដោយធាតុគីមីចង្អុលពណ៌ដែលផ្លាស់ប្តូរពណ៌នៅចំណុចបញ្ចប់។
titre The concentration of a substance in a solution, for example the amount of specific antibody in a serum. The concentration is usually expressed as the reciprocal dilution. For example, when 1200 gives a positive test and greater dilutions are negative, the titre is 200.	អន្តរាគមន៍ កំហាប់របស់សារធាតុមួយនៅក្នុងសូលុយស្យុង ឧទាហរណ៍ បរិមាណរបស់អង់ទីករយថាប្រភេទនៅក្នុងសេរ៉ូម។ កំហាប់នេះច្រើនតែត្រូវបានសំដែងក្នុងទម្រង់បញ្ជាស់នៃការពង្រាវ។ ឧទាហរណ៍ នៅពេល 1200 ផ្តល់នូវតេស្តវិជ្ជមាន ហើយការលាយខ្ពស់ជាងផ្តល់អវិជ្ជមាន នោះអន្តរាគមន៍គឺ 200។
T_m The temperature at which a population of double-stranded nucleic acid molecules is half dissociated into single strands. This called the melting temperature for that species of nucleic acid.	T_m (សីតុណ្ហភាពរលាយ) សីតុណ្ហភាពដែលមូលគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតច្រវាក់ទ្វេត្រូវបានផ្តាច់ចេញពីគ្នាពាក់កណ្តាលទៅជាច្រវាក់ទោល។ សីតុណ្ហភាពនេះហៅថាសីតុណ្ហភាពរលាយសម្រាប់ប្រភេទនៃអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតនោះ។

toadstool The common name for the fruiting bodies of certain fungi of the basidiomycota.	ឡើងតុល ឈ្មោះទូទៅរបស់កន្សោមស្បូវរបស់ផ្សិត មួយចំនួននៃបាស៊ីដ្យូមីកូតា។
tobacco mosaic virus (TMV) A rod-shaped viral particle consisting of an RNA helix surrounded by a protein coat. The virus was the first to be purified and crystallized. It causes yellowing and mottling in the leaves of tobacco and other crops (e.g. tomato) which affects adversely the quality and quantity of crop produced.	វីរុសម៉ូសាមិកូម៉ូសាវិក ភាគល្អិតវិស្សរាងដំបង មានសម្ភារៈសេនេទិចជា រាងរង្វង់ARN និងត្រូវបានព័ទ្ធជុំវិញដោយស្រោមប្រូតេអ៊ីន។ វិស្សនេះ គឺជាវិស្សដែលត្រូវបានបន្សុត និងធ្វើក្រាមកម្មដំបូងគេបង្អស់។ វាធ្វើអោយ ស្លឹកថ្នាំជក់ និងដំណាំផ្សេងៗទៀត(ឧ. ប៉េងប៉េង)មានពណ៌លឿង និងពណ៌ ចម្រុះ ដែលធ្វើអោយប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់គុណភាព និងបរិមាណផលិត ផលដំណាំ។
tocopherol See vitamin E.	តូកូផេរ៉ុល សូមមើលពាក្យ វីតាមីនE។
tolerance A condition in which more of a drug becomes necessary to produce the same effect that a small amount once produced.	ស៊ាំ ស្ថានភាពដែលត្រូវការថ្នាំកាន់តែច្រើនដើម្បីអោយបានផលដូចគ្នា នឹងផលនៃបរិមាណថ្នាំតិចនៅពេលផលិតពីដំបូង។
tomentum The dense covering of short hairs on some plant structures.	រោម រោមខ្លីៗដែលមានកម្រាស់ក្រាស់ នៅលើទម្រង់របស់រុក្ខជាតិខ្លះ។
tongue A muscular organ on the floor of the mouth in most higher vertebrates that carries taste buds and manipulates food. It may act as a tactile or prehensile organ in some species.	អណ្តាត សរីរាង្គសាច់ដុំនៅក្នុងមាត់របស់សត្វឆ្អឹង កងថ្នាក់ខ្ពស់ភាគច្រើន ដែលមានផ្ទុកចូលរសជាតិ។ វាអាចមាននាទីជាសរីរាង្គប៉ះ ឬចាប់ ចំពោះ ប្រភេទខ្លះ។
tonoplast The membrane that surrounds a vacuole; also called a vacuolar membrane.	តូណូប្លាស្ត ភ្លាសដែលព័ទ្ធជុំវិញវ៉ាកូលូល។ គេហៅវាថាភ្លាសវ៉ាកូលូល ផងដែរ។
tonsil One of the two large outgrowths at the back of the human oral cavity which have a lymphatic function. The tissue can become infected, resulting in considerable soreness and general ill-health.	លេងីណា ផ្នែកដុះចេញធំៗពីរ ស្ថិតនៅពីក្រោយប្រហោងមាត់របស់មនុស្ស ដែលមានមុខងារជាទ្បាំ។ ជាលិកានេះអាចត្រូវបានឆ្លងមេរោគ បង្កអោយ មានការឈឺយ៉ាងខ្លាំង និងធ្វើអោយមិនស្រួលខ្លួន។
tooth Hard structure in the mouth of vertebrates used for biting, tearing and crushing food. Consists of a very hard external mineral layer called enamel, over a bone-like layer called dentin, which surrounds a central cavity containing blood capillaries and nerve endings.	ធ្មេញ ទម្រង់រឹងនៅក្នុងមាត់របស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលប្រើសំរាប់ខាំ ហែកនិង កិន កំទេចអាហារ។ វាបង្កឡើងដោយស្រទាប់រឹងនៅពីក្រៅ ហៅថាថាតាចាធ្មេញ ស្រោបពីលើស្រទាប់ដែលមានលក្ខណៈដូចជាឆ្អឹង ហៅថាតូកធ្មេញ ដែលព័ទ្ធជុំវិញវ៉ាកូលូល មានសរសៃប្រសាទ និង ចុងសរសៃប្រសាទ។
top carnivore An organism found at the top of the pyramid of numbers that preys on other organisms but which is not itself preyed on.	មំសាសីលើគេបន្ត ការរស់ស្ថិតនៅចំណុចកំពូលរបស់ពីរ៉ាមីត ដែល ចាប់សត្វផ្សេងៗទៀតធ្វើជាចំណី ប៉ុន្តែគ្មានសត្វណាចាប់វាស៊ីជាចំណីទេ។
topocline Geographical variation in organisms related to climate or topography.	ប្រែប្រួលតាមតំបន់ភូមិសាស្ត្រ ការរស់ដែលមានការប្រែប្រួលទៅតាម តំបន់ភូមិសាស្ត្រ ដោយមានការទាក់ទងជាមួយអាកាសធាតុ ឬតំបន់ ភូមិសាស្ត្រ។
topodeme A deme occurring in a particular geographical location.	តាមរស់មាននៅកន្លែងមួយ ប៉ូពុយឡាស្បុងដែលកើតមាននៅក្នុងតំបន់ ភូមិសាស្ត្រណាមួយ។
topoisomerase A type of enzyme that relieves the kinks in DNA that would otherwise block the movement of replication forks; topoisomerases work by breaking one or both strands, thereby allowing the strands to uncoil by swiveling around one another; after uncoiling, the strands are also linked back together by topoisomerases.	តូប៉ូអ៊ីសូមេរ៉ាស អង់ស៊ីមមួយប្រភេទដែលពន្លាតក្នុងADN ដែលនឹង អាចរាំងស្ទះចលនាជំពាមស្វ័យគំលើងទ្វេ។ តូប៉ូអ៊ីសូមេរ៉ាសធ្វើការផ្តាច់ ច្រវាក់ម្ខាង ឬទាំងសងខាងដើម្បីអោយច្រវាក់ទាំងនោះរលាចេញពីគ្នា។ បន្ទាប់ពីពន្លាច ច្រវាក់នោះត្រូវបានភ្ជាប់គ្នាវិញដោយអង់ស៊ីមតូប៉ូអ៊ីសូមេ រ៉ាស។
topotype Any specimen of the same species collected in the type-locality of that species.	បាលប្រភេទ សំណាកគំរូរបស់ប្រភេទតែមួយ ដែលប្រមូលមកពីតំបន់ដែល មានប្រភេទទាំងនោះ។
topsoil The surface layer of soil to plough depth.	ដីស្រទាប់លើ ស្រទាប់ដីនៅផ្ទៃខាងលើ ដែលជាស្រទាប់ដែលមានការភ្ជួរ។
torpor A state of inactivity into which some warm-blooded animals enter in order to conserve energy.	អសកម្មភាព ស្ថានភាពអសកម្មភាព ដែលសត្វចេះកំដៅខ្លះបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីរក្សាថាមពល។
torr Unit of pressure equal to the pressure exerted	ទំរ ឯកតាសម្ពាធស្មើនឹងសម្ពាធក្នុងបំពង់ស្តង់ដារនៃបារ៉ូម៉ែត្រកំពស់មួយ

by a standard column of mercury 1.00 mm in height.	មីលីម៉ែត្រ។
torsion A phenomenon occurring in embryonic gastropods in which the visceral hump rotates through 180°.	ការមេ បាតុភូតកើតមានចំពោះអំប្រើយ៉ុងហ្គាស្ត្រូប៉ូត ដែលនៅក្នុងនោះ អាការៈក្នុងវិលបាន180°។
tortoise A landliving turtle.	អណ្តើក អណ្តើកដែលរស់នៅលើគោក។
torus See receptacle.	ឧប្រឡាយ សូមមើលពាក្យ receptacle។
total cell count The total number of living or dead cells in a given volume or area.	ចំនួនកោសិកាសរុប ចំនួនកោសិកាស់ ឬកោសិកាដាច់សរុប នៅក្នុង មាឌដាក់លាក់មួយ ឬ នៅក្នុងតំបន់ដាក់លាក់មួយ។
totipotency The ability of a cell or tissue to give rise to adult structures. They all have the same genes and therefore the same genetic potential to make all cells and other cell types. The capacity is often lost in adult cells (particularly in animals). See cell differentiation.	សក្តានុពលកោសិកា លទ្ធភាពរបស់កោសិកា ឬ ជាលិកាក្នុងការវិវត្តន៍ទៅ ជាទម្រង់ពេញវ័យ។ គ្រប់កោសិកាទាំងអស់សុទ្ធតែមានសែនដូចគ្នា ដូច្នេះវាក៏មានសក្តានុពលភាពសេនេទិចដូចគ្នាក្នុងការបង្កើតកោសិកា ទាំងអស់ និងកោសិកាផ្សេងៗទៀតដែរ។ សមត្ថភាពនេះច្រើនតែមាន ការបាត់បង់ចំពោះកោសិកាពេញវ័យ (ជាពិសេស កោសិកាសត្វ)។ សូមមើល ពាក្យ ការបំបែកឯកទេសកោសិកា។
toxic waste Any poisonous or carcinogenic substance.	សំណល់ពុល សារធាតុពុល ឬសារធាតុដែលបង្កអោយមានជំងឺមហារីក។
toxin Any substance that interferes with the normal functioning of body cells.	ជាតិពុល សារធាតុដែលធ្វើអោយរាំងស្ទះដំណើរការធម្មតារបស់កោសិកា។
toxoid A substance produced from a toxin but in which the toxicity is destroyed while the property of inducing immunity to the toxin is retained.	ទូស្តុរីត សារធាតុដែលត្រូវបានផលិតចេញពីជាតិពុលម្យ៉ាង ប៉ុន្តែកម្រិត ពុលរបស់វាត្រូវបានបំផ្លាញ នៅពេលដែលលក្ខណៈនៃការភ្លេចភាពស្មារតី ចំពោះជាតិពុលនោះត្រូវបានបង្ហាត់។
T-phage A bacteriophage from either the T-even phage group, which includes T ₂ bacteriophage, T ₄ bacteriophage and T ₆ bacteriophage, or the T-odd phage group which includes T ₁ T ₃ T ₅ and T ₇ bacteriophages.	ផាសT បាក់តេរីយ៉ូផាសដែលអាចមានប្រភពមកពីក្រុមផាសTគូ មាន ដូចជាបាក់តេរីយ៉ូផាសT ₂ បាក់តេរីយ៉ូផាសT ₄ និងបាក់តេរីយ៉ូផាសT ₆ ឬមាន ប្រភពមកពីក្រុមផាសTសេស រួមមានបាក់តេរីយ៉ូផាសT ₁ T ₃ T ₅ និងT ₇ ។
trace elements See micronutrients.	សារធាតុតិចតួច សូមមើលពាក្យ មីក្រូធាតុ។
tracer Radioactive isotope used to follow the passage of the element of molecule in question through a biological or physical system. eg. ¹⁴ C	ត្រេសសន័រ អ៊ីសូតូបវិទ្យុសកម្មដែលប្រើដើម្បីតាមដានដំណើរនៃធាតុរបស់ ម៉ូលេគុលកំពុងសិក្សាឆ្លងកាត់ប្រព័ន្ធដីវៈសាស្ត្រ ឬរូប។ ឧទាហរណ៍ ¹⁴ C។
trach-, trache- or tracho- prefix denoting the trachea.	ត្រាច ឬ ត្រាខេ ឬ ត្រាខូ (បុព្វបទ) មានន័យថា បំពង់ខ្យល់។
trachea 1. The windpipe, a tube leading from the mouth to the bronchi. 2. A tube that opens to the outside for gas exchange in insects and spiders.	បំពង់ខ្យល់ 1. បំពង់ពីមាត់ដល់ទងសួត។ 2. បំពង់ដែលបើកចំហចេញទៅ ខាងក្រៅសំរាប់ប្តូរឧស្ម័ន ចំពោះសត្វល្អិតនិងពីងពាង។
tracheal gill The trachea of aquatic insects formed by slender outgrowths of the body into which tracheoles project.	ស្រទាប់បំពង់ខ្យល់ បំពង់ខ្យល់របស់សត្វល្អិតក្នុងទឹក ដែលត្រូវបានបង្កើត ដោយផ្នែកដុះលយចេញរាងតូច ធ្លាក់នៃដងខ្លួន ដែលនៅក្នុងនោះគឺមាន ការលូតចេញនៃកូនបំពង់ខ្យល់។
tracheid A long, thickwalled hollow xylem cell.	ត្រាអេរីត កោសិកាស៊ីឡែមដែលប្រហោងក្នុង និងមានក្លាសក្រាស់ និង មានរាងទ្រវែង។
tracheole The small branching tubes from the tracheae of insects.	កូនបំពង់ខ្យល់ បំពង់បែកមែកតូចៗចេញពីបំពង់ខ្យល់របស់សត្វល្អិត។
tracheophytes Plants having vascular tissue.	ត្រាអេរូភីត រុក្ខជាតិដែលមានជាលិកាសរសៃនាំ។
trachosphere See trochophore.	ត្រាតូស្រី សូមមើលពាក្យ ត្រូតូផរ។
Trachylina An order of hydrozoan coelenterates in which the hydroid stage is suppressed.	ត្រាឃីលីណា លំដាប់មួយរបស់ស៊ីឡាំងតេអ៊ីដ្រូសូអ៊ែ ដែលនៅក្នុងនោះ ដំណាក់កំដៅដ្រូអ៊ីតត្រូវបានបង្ហាត់។
trachymedusa A medusa of the hydrozoan coelenterate order Trachylina.	ត្រាឃីមេដុស មេដុសនៃស៊ីឡាំងតេអ៊ីដ្រូសូអ៊ែ ស្ថិតក្នុងលំដាប់ត្រាឃី លីណា។
tract a Bundle of nerve fibres that may run within the central nervous system or to the peripheral nervous system.	ចាច់សរសៃប្រសាទ បាច់សរសៃប្រសាទ ដែលអាចរត់នៅក្នុងប្រព័ន្ធ មជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ឬរត់ទៅកាន់ប្រព័ន្ធប្រសាទបរិមណ្ឌល។

trailer sequence An extra amount of non-coding DNA that is transcribed into RNA beyond the end of the gene.	តំណលំដាប់លើស ចំនួនលើសនៃADNមិនចំលងក្រុមដែលត្រូវបានចំលងទៅជា ARN នៅខាងចុងសែន។
trait Any phenotypic variation of a particular inherited character.	លក្ខណៈ បំរែបំរួលផលិតផលនៃលក្ខណៈតំនពូជជាក់លាក់មួយ។
tranquillizer A drug used to reduce anxiety.	ថ្នាំរំលែកអារម្មណ៍ ថ្នាំប្រើដើម្បីបន្ថយការថប់អារម្មណ៍។
trans <i>Prefix</i> used to designate two similar groups on opposite sides of a molecule.	ត្រង់ស៍ - បុព្វបទប្រើដើម្បីបញ្ជាក់ក្រុមពីក្រុមស្រដៀងៗគ្នាពីរស្ថិតនៅប្រឈមគ្នានៃម៉ូលេគុលមួយ។
trans configuration The arrangement of two mutant sites whose positions are reversed on homologous chromosomes. Contrasts with a cis arrangement, where they are located at the same positions on homologous chromosomes.	រូបសណ្ឋានត្រង់ស៍ តម្រៀបកន្លែងមួយតង់ពីរដែលទីតាំងរបស់វាត្រូវបានត្រឡប់លើក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក។ វាផ្ទុយទៅនឹងតម្រៀបស៊ីសដែលមួយតង់មានទីតាំងតែមួយលើក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក។
trans- <i>prefix</i> denoting across or over.	ត្រង់ស៍ (បុព្វបទ) មានន័យថា ឆ្លងកាត់។
trans-acting The product of a gene that is capable of acting on genes elsewhere in the cell. The gene product can diffuse through the cytoplasm to act on other DNA molecules. Compare <i>cis-acting</i> .	សកម្មភាពឆ្លងតំបន់ ផលិតផលរបស់សែនមួយ ដែលអាចមានអំពើទៅលើសែនផ្សេងទៀតនៅក្នុងកោសិកា។ ផលិតផលរបស់សែននោះ អាចសាយឆ្លងកាត់ស៊ីតូប្លាស្ម ដើម្បីមានអំពើលើម៉ូលេគុលADN ផ្សេងៗទៀត។ សូមមើលពាក្យ សកម្មភាពក្នុងតំបន់។
transaminase An enzyme that transfers amino groups. See transamination.	ត្រង់សាមីនាស អង់ស៊ីមដែលផ្ទេរក្រុមអាមីន។ សូមមើលពាក្យ បន្ថែមក្រុមអាមីន។
transamination Reaction that transfers amino groups from amino acids to aketoglutarate to yield keto acids and glutamate.	ការផ្ទេរអាមីន ប្រតិកម្មដែលផ្ទេរក្រុមអាមីនពីអាស៊ីតអាមីនទៅអោយសេតូក្លុយតាវ៉ាតដើម្បីអោយជាសេតូអាស៊ីត និងក្លុយតាម៉ាត។
transcriptase An RNA polymerase involved in transcription.	ត្រង់ស្ក្រីបតាស ARNប៉ូលីមែរ៉ាស ទាក់ទងជាមួយនឹងការចម្លងក្រុម។
transcription The process of copying the DNA code to form a strand of RNA which can be transfer RNA, messenger RNA or ribosomal RNA.	ការចំលងក្រុម ដំណើរចំលងក្រុម ADNអោយទៅជាច្រវាក់ ARN ដែលអាចជា ARNដឹកនាំ ARNនាំសារ ឬ ARNរឹបូសូម។
transdetermination Change in final form of a cell or group of cells after development.	ចំលងប្តូររូបរាង ការផ្លាស់ប្តូរទម្រង់ចុងបញ្ចប់នៃកោសិកាមួយ ឬក្រុមកោសិកាបន្ទាប់ពីការលូតលាស់។
transduction A process in which a bacteriophage injects a portion of one bacterial chromosome into another bacterium.	ដំណឹកលូត ដំណើរដែលបាក់តេរីយ៉ូផាសចាក់បញ្ចូលផ្នែកមួយនៃក្រូម៉ូសូមរបស់បាក់តេរីមួយទៅក្នុងបាក់តេរីមួយទៀត។
transect, line A straight line across a habitat, where samples of organisms are studied to describe changes in the distribution of organisms.	ខ្សែកាត់ទទឹង ខ្សែត្រង់កាត់កន្លែងរស់នៅមួយដែលជាកន្លែងការវាស់គំរូត្រូវបានសិក្សា ដើម្បីពណ៌នាពីការផ្លាស់ប្តូរក្នុងរបាយការវាស់។
transfection A method of introducing the purified DNA of a virus into cells.	ការបញ្ចូលADN វិធីបញ្ចូលADNបន្តិចទៅក្នុងកោសិកា។
transfer cell A form of parenchyma cell in which the surface area of the plasma membrane is increased by the formation of ingrowths.	កោសិកាបន្ថែម ទម្រង់មួយរបស់កោសិកាប៉ារ៉េនគីម ដែលក្រឡាផ្ទៃរបស់ភ្នាសកោសិកា ត្រូវបានបង្កើនតាមរយៈការលូតលាស់ក្នុង។
transfer RNA (tRNA) Ribonucleic acid molecules that transfer the correct amino acids into the protein that is being synthesized by ribosomes.	ARN ដឹកនាំ ម៉ូលេគុលអាស៊ីតរីបូនុយក្លេអ៊ីត ដែលដឹកនាំអាស៊ីតអាមីន ត្រឹមត្រូវដើម្បីបង្កើតប្រូតេអ៊ីនដែលកំពុងតែត្រូវបានសំយោគដោយរឹបូសូម។
transferase Any enzyme that catalyses the transfer of a chemical group such as amino, methyl or alkyl from one substrate to another substrate.	ត្រង់ស្វ័រ៉ាស អង់ស៊ីមជម្រុញការផ្ទេរក្រុមគីមី ដូចជាអាមីន មេទីល ឬអាល់គីល ពីស៊ុបស្ត្រាតមួយ ទៅអោយស៊ុបស្ត្រាតមួយទៀត។
transferrin Human iron-binding protein found in the blood plasma that reduces the availability of iron to a pathogen.	ត្រង់ស្វីរីន ប្រូតេអ៊ីន(របស់មនុស្ស)គោងភ្ជាប់ដែក មាននៅក្នុងប្លាស្មាឈាម ដែលកាត់បន្ថយបរិមាណ ដែលកុំអោយបានដល់ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ។
transformation A process by which some bacteria can absorb and incorporate DNA from their surroundings.	ចំរើន ដំណើរដែលបាក់តេរីយ៉ូចំនួនអាចស្រូបបញ្ចូល ADNពីមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញរបស់វា។
transfusion tissue Tissue lying on either side of the vascular bundles in leaves of gymnosperms. It is	ជាលិកាដឹកនាំ ជាលិកាស្ថិតនៅសងខាងបាច់សរសៃនាំរបស់ស្លឹកស៊ីម

composed of empty parenchyma cells with pitted and thickened walls.	ណូស្តែម។ វាបង្កឡើងពីកោសិកាប៉ារ៉េងស៊ីមទេ ដែលមានទម្រង់ផុត និងមានក្លាសគ្រោងក្រាស់។
transgenesis The process of deliberately introducing new genes into the germ line of organisms so that all the offspring inherit the introduced genes as part of their genetic makeup.	ការបញ្ចូលសែន ដំណើរបញ្ចូលសែនថ្មីទៅក្នុងកោសិកាពូជ ដើម្បីអោយជំនាន់កូនទាំងអស់ទទួលបានសែនដែលបញ្ចូលថ្មី ទៅជាផ្នែកមួយនៃសម្ភារៈសេនេទិចរបស់វា។
transgenic Refers to cells or organisms that contain genes that were inserted into them from other organisms by genetic engineering.	បន្សំសែន កោសិកាឬការរស់ដែលផ្ទុកសែនដែលត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងខ្លួនវាពីការរស់ផ្សេងទៀតដោយវិស្វកម្មសេនេទិច។
transient polymorphism A temporary form of genetic polymorphism existing at a time when an allele is being replaced by a superior one.	ពហុសណ្តានមិនមិតថេរ ទម្រង់ពហុសណ្តានសេនេទិចមិនអចិន្ត្រៃយ៍កើតមាននៅពេលដែល អាឡែលមួយត្រូវបានជំនួសដោយអាឡែលមួយទៀតដែលមានលក្ខណៈខ្លាំងជាង។
transition A mutation in which one purine is replaced by another, or one pyrimidine is replaced by another.	បន្លាស់មូឡេច មុយតាស្យុងដែលពុយរីនមួយត្រូវបានជំនួសដោយពុយរីនមួយទៀត ឬពីរីមីទីនមួយត្រូវបានជំនួសដោយពីរីមីទីនមួយទៀត។
transition temperature See melting temperature.	សីតុណ្ហភាពបន្លាស់មូ សូមមើលពាក្យ សីតុណ្ហភាពរលាយ។
translation A synonym for protein synthesis. The process of assembling amino acids into proteins at the ribosomes according to the instructions carried by messenger RNA.	ការបកប្រែក្រុម ឬបំណកប្រែក្រុម ន័យដូចគ្នាជាមួយនឹងពាក្យសំយោគប្រូតេអ៊ីន។ ដំណើរការបំណកប្រែក្រុមអាមីនូអាស៊ីតនៃអោយទៅជាប្រូតេអ៊ីននៅត្រង់រីបូសូមទៅ តាមព័ត៌មាននៅលើARNនាំសារ។
translocation 1. A mutation in which a chromosomal piece becomes attached to another chromosome. 2. The transport of food through the phloem of a vascular plant.	1. បន្លាស់អង្គត់ក្រូម៉ូសូម មុយតាស្យុងដែលផ្នែកមួយរបស់ក្រូម៉ូសូមមួយត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងក្រូម៉ូសូមមួយផ្សេងទៀត។ 2. ដំណឹកនាំ ការដឹកនាំអាហារតាមរយៈប្រព័ន្ធរុក្ខជាតិសរសៃនាំ។
translocator A membrane protein that translocates a substance across a membrane.	ប្រូតេអ៊ីនដំណឹកនាំ ប្រូតេអ៊ីនក្លាស ដែលដឹកនាំសារធាតុឆ្លងកាត់ក្លាសកោសិកា។
transmission electron microscopy (TEM) Microscopy that focuses an electron beam through the thin section of a specimen to study its internal structure.	អតិសុខុមនស្យន៍អេឡិចត្រូនស្ម័គ្រស៊ីសសិល ជាអតិសុខុមនស្យន៍ដែលបាញ់បាច់អេឡិចត្រូនឆ្លងកាត់ខ្នាតស្តើងតំរូវមួយ ដើម្បីសិក្សាពីទម្រង់ក្នុងរបស់វា។
transmitter substance or neurotransmitter Any chemical substance that crosses the synapse and so propagates an impulse. See acetylcholine, adrenergic, cholinergic.	សារធាតុបញ្ជូនសារ សារធាតុគីមីទាំងឡាយ ដែលឆ្លងកាត់ស៊ីណាប់ រួចបង្កអោយមានចរន្តជាបន្តបន្ទាប់។ សូមមើលពាក្យ អាសេទីលកូលីន, អាដ្រេនេរិច និងកូលីនេប៊ូរិច។
transmutation Process of conversion of one element to another by radioactive decay or nuclear bombardment.	ត្រង់ស្វ័យសាស្ត្រ លំនាំនៃប្លែងពីធាតុមួយទៅធាតុមួយទៀតតាមរយៈការបំបែកវិទ្យុសកម្ម ឬតាមរយៈការបាញ់ណឺយ៉ូ។
transovarial Passing infection from one generation to another through the egg.	ឆ្លងតាមស៊ីត ការបញ្ជូនមេរោគពីជំនាន់មួយ ទៅអោយជំនាន់មួយទៀតតាមរយៈស៊ីត។
transpiration The loss of water from the leaves of a plant through the stomates and lenticels by evaporation.	វិសាយចំហាយទឹក ការបាត់បង់ទឹកពីស្លឹករុក្ខជាតិតាមស្តូម៉ាត និងឡង់ទីសេល ដោយរំហួត។
transpiration stream The flow of water through a live plant as a result of water loss due to transpiration through the leaves.	លំហូរទឹកវិសាយ លំហូរទឹកនៅក្នុងរុក្ខជាតិរស់ កើតឡើងដោយសារការបាត់បង់ទឹក ដោយបណ្តាលមកពីការវាយចំហាយទឹកតាមស្លឹក។
transpirationcohesion theory The idea that water is pulled up the xylem in a stem as a result of transpiration from the leaves and the cohesion of water molecules.	ទ្រឹស្តី ភ្ជាប់វិសាយចំហាយទឹក គំនិតដែលថា ទឹកត្រូវបានបើកឡើងតាមស៊ីឡែមក្នុងដើមរុក្ខជាតិដោយសារមានវិសាយចំហាយទឹកតាមស្លឹក និងកំលាំងទំនាញរវាងម៉ូលេគុលទឹក។
transplantation The transference of an organ or tissue from a donor to a recipient in need of a healthy organ or tissue.	ផ្សំជាលិកា ឬសរីរាង្គ ការផ្ទេរសរីរាង្គមួយ ឬ ជាលិកា ពីអ្នកផ្តល់ទៅអោយអ្នកទទួល ដែលត្រូវការសរីរាង្គ ឬជាលិកាដែលមានសុខភាពល្អ។
transport protein A protein embedded in the plasma membrane that aids the entry of a specific substance into the cell.	ប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំ ប្រូតេអ៊ីនក្នុងក្លាសកោសិកា ដែលជួយដឹកនាំសារធាតុយថាប្រូតេចូលទៅក្នុងកោសិកា។

transport The movement of materials through a system, as in an electron transport system.	ដំណឹកនាំ ចលនារបស់សារធាតុឆ្លងកាត់ប្រព័ន្ធមួយ ដូចជានៅក្នុងករណីប្រព័ន្ធដំណឹកនាំអេឡិចត្រុងជាដើម។
transposable element A fragment of DNA that can translocate to other sites in the genome.	ធាតុបម្លាស់ទីបាន អង្គធាតុADNដែលអាចផ្លាស់ទីទៅកន្លែងដទៃទៀតបាននៅក្នុងសេណូម។
transposon A transposable genetic element that often contains genes in addition to those required for transposition, such as antibiotic-resistance genes.	សេនេទិចបម្លាស់ទី ធាតុសេនេទិចដែលអាចបម្លាស់ទីបាន ដែលជាញឹកញាប់មានផ្ទុកនូវសែនបន្ថែម ពីលើសែនសម្រាប់ការបម្លាស់ទីដូចជាសែនធន់នឹងអង់ទីប៊ីយូទិច។
transudate Any substance that passes through a membrane, especially through the wall of a capillary.	សារធាតុឆ្លងកាត់ភ្នាស សារធាតុទាំងឡាយណា ដែលធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ភ្នាស ជាពិសេសឆ្លងកាត់តាមភ្នាសរបស់សរសៃប្រូរ។
transude To ooze or pass through interstices, pores or small holes.	សាយ សាយកាត់តាមចង្វែក តាមរន្ធ ឬតាមប្រហោង។
transverse process Lateral projections from each node of the neural arch of tetrapod vertebrates to which ribs are attached.	ផ្នែកកាត់ទទឹង ផ្នែកលយចំហៀង ដែលលយចេញពីថ្នាំងធូរប្រសាទនីមួយៗរបស់សត្វឆ្អឹងកងគេត្រាប៉ូត ដែលឆ្អឹងជំនីរភ្ជាប់ទៅនឹងផ្នែកលយនោះ។
transversion A mutation in which a purine is replaced by a pyrimidine, or a pyrimidine is replaced by a purine.	បម្លាស់មូលប្រែប្រួល មុយតាស្យុងដែលក្នុងនោះពុយរីនមួយត្រូវបានជំនួសដោយពីរីមីឌីន ឬពីរីមីឌីនមួយត្រូវបានជំនួសដោយពុយរីន។
transversion substitution mutation See substitution mutation.	មុយតាស្យុងបម្លាស់ទី សូមមើលពាក្យ មុយតាស្យុងជំនួស។
trematode Any parasitic flatworm of the class Trematoda, including the flukes.	ត្រេម៉ាតូដ បរាសិតខ្លួនសំប៉ែតស្ថិតក្នុងថ្នាក់ត្រេម៉ាតូដា ដោយរួមមានដូចជាខ្លវ។
triacylglycerols See triglyceride.	ទ្រីអាស៊ីលគ្លីសេរ៉ុល សូមមើលពាក្យ ទ្រីគ្លីសេរីត។
trial and error See learning.	ការសាកល្បង និងកំហុស សូមមើលពាក្យ ការសិក្សា (ការសាកល្បងនូវវិធីផ្សេងៗ និងសិក្សាឡើងវិញពីកំហុសដែលបានធ្វើ ដើម្បីទទួលបានលទ្ធផល ឬបទពិសោធន៍)។
Triassic period The first period of the mesozoic era, immediately following the permian period. It lasted from some 240 million years BP to 200 million years BP and was the age of reptiles in which the DINOSAURS emerged. Horsetails, cycads, <i>Gingko</i> and conifers were common, ammonites reached their peak and the first primitive mammals and flies appeared.	សម័យទ្រីយ៉ាស៊ីក សម័យកាលដំបូងគេបង្អស់ របស់យុគមេសូស៊ីត គឺកើតឡើងបន្ទាប់ពីសម័យប៊ែរម៉ាន។ វាមានអាយុកាលចាប់ពីប្រហែលជា 240លានឆ្នាំមុនបច្ចុប្បន្ន រហូតដល់200លានឆ្នាំមុនបច្ចុប្បន្ន និងជាសម័យកាលរបស់ឧដ្ឋសត្វ ដែលនៅក្នុងនោះ គឺមានការលេចឡើងរបស់សត្វដោយណ៍សរ។ ហាសថេល, ប្រុង, គីងកូ និងកូនីកែ គឺមានទូទៅ។ ចំណែកឯអាម៉ូនីតគឺឈានដល់កម្រិតកំពូល ហើយថនិកសត្វដំបូងគេ និងពពួករុយមានការលេចឡើង។
tribe A taxonomic category between genus and subfamily, used mainly in the classification of plants.	ពូកឃ្មុង ប្រភេទចំណែកថ្នាក់នៅចន្លោះពួក និង អំបូរវង់។ គេប្រើជាពិសេសនៅក្នុងការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់រុក្ខជាតិ។
tricarboxylic acid (TCA) cycle Cyclic pathway that oxidizes acetylCoA to CO ₂ , yielding reduced and phosphorylated coenzymes as the other products. See Krebs cycle.	វដ្តស៊ីត្រិកអ៊ីត្រិកាមុកស៊ីលីច ចលនការជាវដ្តដែលធ្វើអុកស៊ីតកម្មអាសេទីលកូអង់ស៊ីម-AIអោយទៅជាឧស្ម័នកាបូនិច ដោយផ្តល់កូអង់ស៊ីមរងដុកម្ម និងផូស្វូកម្ម ដូចជាផលិតផលដទៃទៀត។ សូមមើលពាក្យ វដ្តក្រែប។
triceps In tetrapods, a muscle in the upper arm that moves the lower arm. It has three 'heads' or points of connection to bone and forms an antagonistic pair with the biceps. See appendix 4.	សាច់ដុំទាបមី ចំពោះសត្វជើងបួន ជាសាច់ដុំដើមដៃដែលធ្វើអោយកំភួនដៃមានចលនា។ វាមានក្បាលបីឬចំនុចបីដែលភ្ជាប់ទៅនឹងឆ្អឹង និងបង្កើតបានជាគូបដិបត្តិជាមួយសាច់ដុំវាវីរ។
tricho- prefix denoting a hair.	ទ្រីកូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ពាម ឬ សក់។
trichoblast Plant epidermal cell that develops into a root hair.	ទ្រីកូប្លាស កោសិកាអេពីដែមរុក្ខជាតិដែលលូតលាស់ទៅជាពាមជញ្ជក់។
trichocyst A flaskshaped cell under the pellicle of a paramecium and other protists that can release a threadlike structure for defense or for foodgetting.	កោសិកាពាម កោសិកាពាមដូចជាស្ថិតនៅខាងក្រោមភ្នាសរបស់ប៉ារ៉ាមេស៊ី និងប្រូទីស្តផ្សេងទៀត ដែលអាចបញ្ចេញទម្រង់ដូចសរសៃអំបោះសម្រាប់ការពារ ឬចាប់អាហារ។
trichogyne A receptive, slender outgrowth for	ទ្រីកូស៊ីន ផ្នែកដុះចេញមានរាងរាវ សម្រាប់ស្តែម៉ាតូស៊ីតឬកោសិកាបន្តពូជ

spermatia or similar reproductive cells in red algae and ascomycete fungi.	ស្រដៀងគ្នានៅក្នុងសារាយក្រហមនិងផ្សិតអាស្កូមីសេត។
trichome An epidermal outgrowth e.g. a hair or scale.	ទ្រីកូម ការលូតចេញក្រៅនៃអេពីដែម ឧ. សក់ ឬ ស្រកា។
trichomonad Any member of the protozoan order Trichomonadida (Zoomastigophora). They occur typically in the respiratory, reproductive and intestinal tracts of animals and some forms are pathogenic. Cells typically have four to six flagella.	ទ្រីកូម៉ូណាត ពពួកសត្វប្រូតូសូអ៊ែ ស្ថិតក្នុងលំដាប់ទ្រីកូម៉ូណាឌីដា (ហ្សូអូម៉ាស្ដីហ្គូផូរ៉ា)។ វាច្រើនតែស្ថិតនៅក្នុងផ្លូវដង្ហើម ក្នុងបំពង់បន្តពូជ ឬក្នុងពោះវៀនរបស់សត្វ និងរបស់ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺមួយចំនួន។ កោសិកាមានផ្លាសែលពី៤ ទៅ៦។
Trichomonas A genus of parasitic protozoan occurring in the digestive and reproductive systems of humans and many other animals.	ទ្រីកូម៉ូណាស ពួកមួយរបស់ប្រូតូអ៊ែបរាសិត កើតមាននៅក្នុងប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ និងប្រព័ន្ធបន្តពូជរបស់មនុស្ស និងរបស់សត្វផ្សេងៗជាច្រើនទៀត។
Trichonympha a flagellate protozoan that is capable of producing cellulase (a very rare enzyme in animals), and which lives in the gut of termites, so enabling them to digest wood.	ទ្រីកូនីមផ្សា ប្រូតូសូអ៊ែមានផ្លាសែល ដែលអាចបង្កើតសែលុយឡូសបាន (អង់ស៊ីមដែលកម្រមាននៅក្នុងសត្វ) និងរស់នៅក្នុងពោះវៀនរបស់កណ្តៀរ ដូច្នេះវាធ្វើអោយកណ្តៀរអាចស៊ីឈើបាន។
Trichoptera The insect order containing the caddis flies. The larvae are aquatic and often live in a case or tube which they carry around; they include herbivores and carnivores and some species act as indicators of pollution.	ទ្រីកូផ្លែវ៉ា លំដាប់សត្វល្អិត មានដូចជាសត្វល្អិត ខាតឌីស។ ដំណាក់កំនួញាស់គឺនៅក្នុងទឹក និងច្រើន តែស្ថិតនៅក្នុងស្រោម ឬក្នុងបំពង់។ ពពួកសត្វនេះអាចជាតិណាសី ឬជាម៉ែសាសី និងមានប្រភេទខ្លះ មានលក្ខណៈជាសត្វបង្ហាញអំពីដំណើរលម្អង។
trichotomous (of a plant) Branching into three divisions or shoots.	មែកខាមី (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ដោយបែកទៅជាបីមែក ឬបីក្រូយពន្លក។
trichromatic theory The theory that all colours can be produced by the mixing of blue, green and red. See colourvision.	ទ្រីស្ត្រីក្រីពណ៌ ទ្រឹស្តីដែលចែងថា គ្រប់ពណ៌ទាំងអស់អាចត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការលាយចូលគ្នារវាងពណ៌ខៀវ ពណ៌បៃតង និងពណ៌ក្រហម។ សូមមើលពាក្យ គំហើញពណ៌។
triclad An order of turbellarians with well-developed sense organs; the planarians.	ទ្រីក្លាដ លំដាប់មួយរបស់ដីចើលឡាវៀន ដែលសរីរាង្គត្រូវបានការពារក្នុងយ៉ាងល្អ។
tricuspid (tooth) A tooth having three cusps.	ធ្មេញមានចុចបី
tricuspid valve A valve in the heart between the right atrium and right ventricle.	ប្រឹសថតលើក្រោមស្តាំ ប្រឹសក្នុងបេះដូងដែលស្ថិតនៅចន្លោះថតលើស្តាំ និងថតក្រោមស្តាំ។
trieocious See trioecious.	ផ្កាឆ្មី ផ្កាឈ្មោល ផ្កាទ្វេភេទលើដើមផ្សេងគ្នា
trifid Split into three.	មែកខាមី
trigeminal nerve The fifth cranial nerve of vertebrates, usually possessing ophthalmic, mandibular and maxillary branches.	ប្រសាទត្រីវិភាគ ប្រសាទលលាដំក្បាលទី៥ របស់សត្វផ្ចឹងកង ដែលច្រើនតែមានអុបតាលមិត ថ្នាមប្រណាក និងថ្នាមលើ។
triglyceride An organic molecule made of glycerol bonded to three fatty acid molecules that are also called fats and oils, used for storage of energy in plants and animals.	ទ្រីក្លីសេរីត ម៉ូលេគុលសរីរាង្គដែលបង្កឡើងដោយគ្លីសេរ៉ុល ភ្ជាប់ទៅនឹងអាស៊ីតខ្លាញ់បីម៉ូលេគុល ដែលហៅថាខ្លាញ់ឬប្រេងផងដែរ ដែលប្រើសម្រាប់ស្តុកថាមពលនៅក្នុងរុក្ខជាតិនិងសត្វ។
trigonus Having three prominent angles, e.g. a plant stem or ovary.	មានមុំបី ឧ. ដើមរុក្ខជាតិ ឬអូវែរ។
trihydroxybenzene See pyrogallol.	ទ្រីអ៊ីដ្រូកស៊ីបង់សែន សូមមើលពាក្យ ពីរ៉ូហ្គាឡុល។
triiodothyronine A hormone produced by the thyroid gland that speeds up the metabolic rate; similar to thyroxine but more potent.	ទ្រីអ៊ីយ៉ូដូទ្រីនីន អរម៉ូនផលិតដោយក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីតដែលបង្កើនល្បឿនមេតាបូលីស។ វាប្រហាក់ប្រហែលទីរ៉ូកស៊ីនដែរ ប៉ុន្តែខ្លាំងជាង។
tri-iodothyroxine S minor hormone of the thyroid gland that has the same function as thyroxine, though it is present in smaller amounts.	ទ្រីអ៊ីយ៉ូដូទ្រីនីន អរម៉ូនតិចតួចរបស់ក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីត ដែលមានមុខងារដូចគ្នានឹងទីរ៉ូស៊ីនដែរ បើទោះបីវាមានបរិមាណតិចជាងក៏ដោយ។
trilobite S fossil arthropod of the class Trilobita from the cambrian and silurian periods.	ទ្រីឡូប៊ីត ជួស៊ីលរបស់អាត្រូប៉ូត របស់ថ្នាក់ទ្រីឡូប៊ីដា មានមកពីសម័យកំប្រីយ៉េង និងស៊ីលុយរៀង។
trimethylamine oxide The compound found in marine teleost fish that is the end product of nitrogen	ទ្រីមេទីលទេមីន អុកស៊ីត សមាសធាតុមាននៅក្នុងត្រីផ្ចឹងរស់នៅក្នុងសមុទ្រ ដែលជាផលិតផលចុងក្រោយរបស់មេតាបូលីសអាសូត។ សមាស

metabolism. The compound has evolved because it requires relatively little water for its elimination as compared with ammonia, which is the nitrogenous end product in freshwater fish.	ធាតុនេះមានការវិវត្តន៍ ពីព្រោះវាត្រូវការទឹកតិចតួច សម្រាប់ការកំចាត់វា ចោល បើប្រៀបធៀបជាមួយអាម៉ូញាក់ ដែលជាផលិតផលចុងក្រោយនៃ អាសូត នៅក្នុងត្រីទឹកសាប។
trimonocious The occurrence of male, female and hermaphrodite flowers on the same plant.	ផ្កាញី ផ្កាឈ្មោល ផ្កាទ្វេភេទលើដើមតែមួយ ការកើតមានផ្កាឈ្មោល ផ្កាញី និងផ្កាទ្វេភេទនៅលើ រុក្ខជាតិតែមួយ។
trimorphism The property exhibited by certain species of having or occurring in three distinct forms.	ត្រីសណ្ឋាន លក្ខណៈរបស់ប្រភេទមួយចំនួន ដែលមានបីទម្រង់ផ្សេងៗគ្នា។
trinomial nomenclature The inclusion of a subspecific name in the scientific name of an organism, which thus consists of three words, e.g. <i>Falco peregrinus peregrinus</i> -the peregrine falcon of Eurasia.	នាមបាលីត្រីនាម ការបញ្ចូលឈ្មោះប្រភេទរង បន្ថែមទៅក្នុងឈ្មោះវិទ្យា សាស្ត្ររបស់ការសម្រប ដូច្នេះកើនទៅជាបីពាក្យ។ ឧទាហរណ៍ <i>Falco peregrinus peregrinus</i> ពពួកសត្វស្វាំង ស្ថិតក្នុងអឺរ៉ាស៊ី (<i>Eurasia</i>) ។
trioecious or triecious (of a plant species) Having male, female, and hermaphrodite flowers occurring on three different plants. Compare monoecious, dioecious.	ផ្កាញី ផ្កាឈ្មោល ផ្កាទ្វេភេទលើដើមផ្សេងគ្នា (អំពីប្រភេទរុក្ខជាតិ) មាន ផ្កាឈ្មោល ផ្កាញី និងផ្កាទ្វេភេទ ស្ថិតនៅលើរុក្ខជាតិផ្សេងៗគ្នា។ ប្រៀបធៀប ផ្កាមុខភេទ និងផ្កាឯកភេទ។
triose A monosaccharide that has three carbon atoms.	ត្រីអូស ម៉ូណូសាការីតមួយដែលមានអាតូមកាបូនបី។
triose phosphate See PGAL.	ត្រីអូសផូស្វាត សូមមើលពាក្យ PGAL។
triplet Refers to a sequence of three nucleotides that together make a codon.	ត្រីណាតុ សំដៅទៅលើតំណលំដាប់នុយក្លេអូទីតបីដែលរួមគ្នាបង្កើតបានជា កូដុងមួយ។
triplet codon See codon.	កូដុងត្រីណាតុ សូមមើលពាក្យ កូដុង។
triploblastic Exhibiting three distinct tissue layers during embryonic development.	ស្រទាប់បី ដែលមានស្រទាប់ជាលិកាបីស្រទាប់ក្នុងដំណាក់កាលដំបូង នៃ អំប្រើយ៉ុង។
triploidy The condition in which a cell or organism has three haploid sets of chromosomes.	ត្រីមូឡីឌី លក្ខខណ្ឌដែលកោសិកាឬការសម្របមានចំនួនក្រូម៉ូសូម អាប្លូឡីតបី។
trisaccharide An oligosaccharide whose molecules have three linked monosaccharide molecules.	ត្រីសាការីត អូលីហ្គូសាការីត ដែលមូលេគុលរបស់វាមានមូលេគុលម៉ូណូ សាការីតបីតភ្ជាប់គ្នា។
trisected Cut into three nearly separate parts.	បំបែកទៀត កាត់ទៅជាបីផ្នែកស្មើតែជាប់គ្នា។
trisomy Having an extra chromosome. See Down's syndrome, Edwards syndrome and Patau syndrome.	ត្រីសូមី មានក្រូម៉ូសូមលើសមួយ។ សូមមើលពាក្យ Down's syndrome, Edwards syndrome និង Patau syndrome។
triterpene A compound that consists of six isoprene units linked together; sterols, such as betasitosterol, are triterpenes.	ត្រីទែរពែន សមាសធាតុដែលផ្ទុកកតាអ៊ីសូប្រែនប្រាំមួយភ្ជាប់គ្នា។ ស្តេរ៉ូលដូចជា betasitosterol គឺជាទ្រីទែរពែន។
tritium (³H) A radioactive isotope of hydrogen, with a half-life of 12.46 years, often used as a label on tracer molecules.	ត្រីសូម អ៊ីសូតូបវិទ្យុសកម្មរបស់អ៊ីដ្រូសែន ដែលពាក់កណ្តាលជីវិតវាគឺ ១២,៤៦ឆ្នាំ ជាញឹកញាប់ត្រូវបានប្រើជាស្លាកលើម៉ូលេគុលតាមដាន។
trivial name The specific or subspecific name in classification.	ឈ្មោះទេ ឈ្មោះប្រភេទ ឬឈ្មោះប្រភេទរង នៅក្នុងការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់។
trivoltine Having three generations a year.	ត្រីវ៉ុលទីន មានបីជំនាន់ក្នុងមួយឆ្នាំ។
tRNA See transfer RNA.	tRNA សូមមើលពាក្យ ARNដឹកនាំ។
troch- <i>prefix</i> denoting a wheel.	ត្រូក (បុព្វបទ) មានន័យថា កង់(រងមូល)។
trochanter 1. (in insects) The second segment from the base of the leg. 2. (in vertebrates) One of several large processes near the head of the femur to which muscles are attached.	ត្រូខាន់ទ័រ 1. (អំពីសត្វល្អិត) អង្គតំទីពីរ រាប់ពីខាងចុងជើង។ 2. (អំពីសត្វ ឆ្អឹងកង់) ឆ្អឹងធំៗមួយក្នុងចំណោមឆ្អឹងធំៗជាច្រើន ស្ថិតនៅក្បែរក្បាលឆ្អឹងភ្លៅ ដែលជាកន្លែង មានការភ្ជាប់ដោយសាច់ដុំ។
trochlear nerve The fourth cranial nerve on vertebrates, which connects with the superior oblique muscles of the eye.	ប្រសាទត្រូករនៀ ប្រសាទលលាដីទី៤ របស់សត្វឆ្អឹងកង់ ដែលភ្ជាប់ជាមួយ សាច់ដុំបញ្ជិតខាងលើរបស់ភ្នែក។
trochophore A larval stage in mollusks and some annelids.	ត្រូកូផរ ដំណាក់កាលញាស់របស់សិប្បីសត្វ និងដង្កូវខ្លួនកង់មួយចំនួន។
troglydote Organism that lives in caves.	ត្រូក្លូឌីត ការរស់ដែលរស់នៅក្នុងរូងភ្នំ។

trophallaxis The exchange of regurgitated food that occurs between adults and larvae in colonies of social insects.	ដំណូរអាហារ ការផ្លាស់ប្តូរអាហារក្តែរ ដែលកើតមានរវាងសត្វពេញវ័យ ជាមួយនឹងកូនញាស់របស់សត្វរស់នៅជាសង្គម។
trophic Relating to feeding and nutrition.	ផ្តល់អាហារ ដែលទាក់ទងទៅនឹងការផ្តល់ចំណីអាហារ និងសារធាតុចិញ្ចឹម។
trophic level A step in the flow of energy through an ecosystem.	ដំណាក់កាលអាហារ ដំណាក់កាលនៃការបញ្ជូនថាមពលតាមឋានប្រព័ន្ធ។
trophic substance A hypothetical substance that is thought to be released from the terminals of neurones to influence the post synaptic cell.	សារធាតុត្រូហ្វិក សារធាតុដែលគេគិតថា ត្រូវបានបញ្ចេញពីចុងរបស់ ណឺរ៉ូន ដើម្បីភ្លេចកោសិកាស៊ីណាប៊ីចុង។
trophoblast A layer of cells in the blastocyst that will develop into the embryonic membranes.	ត្រូផូប្លាស កោសិកាមួយស្រទាប់របស់ប្លាស្តូស៊ីសដែលនឹងលូតលាស់ទៅ ជាភ្នាសអំប្រើយ៉ុង។
trophophase The main growth phase of a microbial culture. See log phase.	ត្រូហ្វូហ្វេស ដំណាក់កាលលូតលាស់សំខាន់របស់កោសិកាបណ្តុះ បាក់តេរី។ សូមមើលពាក្យ រុក្ខក្រាវីត។
trophozoite The form of a protozoan of the class Sporozoa in the feeding stage, containing sporozoites. In the malaria parasite this stage occurs in the human red blood cell.	ត្រូហ្វូសូអ៊ីត ទម្រង់មួយរបស់ប្រូតូសូអ៊ី ស្ថិតក្នុងថ្នាក់ស្បៀរសូអ៊ី ក្នុង ដំណាក់កាលចំណី ដោយមានផ្ទុកស្បៀរសូអ៊ីត។ ចំពោះបរាសិតគ្រុនចាញ់ ដំណាក់កាលនេះកើតឡើងនៅក្នុងកោសិកាលាមាមក្រហមមនុស្ស។
tropic hormone A hormone that influences the activity of a specific gland.	អរម៉ូនយថាប្រទេស អរម៉ូនដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើសកម្មភាពរបស់ ក្រពេញយថាប្រទេស។
tropic See tropism.	ត្រូពិក សូមមើលពាក្យ ទំនោរទិស។
tropical rain forest A biome characterized by heavy rainfall, constant warm temperatures and dense growth of many plant species.	ទ្រីតូភ័យត្រូពិក តំបន់ដីរដូវកាលដែលសម្ព័ន្ធដោយមានភ្លៀងធ្លាក់យ៉ាងខ្លាំង សីតុណ្ហភាពក្តៅជាប្រចាំ និងមានការលូតលាស់រុក្ខជាតិជាច្រើនប្រភេទ យ៉ាងក្រាស់។
tropism A directional growth response of a plant to an environmental stimulus caused by unequal distribution of the plant growth hormone, auxin. See photo-tropism, geotropism, thigmo-tropism, chemotropism.	ទំនោរទិស តំណបលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិទៅនឹងវិញ្ញាណរបស់បរិស្ថាន ដែលបណ្តាលមកពីរបាយមិនស្មើគ្នានៃអរម៉ូនលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ (auxin)។ សូមមើល phototropism, geotropism, thigmotropism, chemotropism។
tropo- prefix denoting a change or a turning.	ត្រូប៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ការផ្លាស់ប្តូរ ឬការងាក។
tropomyosin A molecule found in thin filaments of muscle that helps to regulate when muscle cells contract by blocking the interaction between the filaments and myosin.	ត្រូប៉ូម្យូស៊ីន ម៉ូលេគុលនៅក្នុងសរសៃឆ្មារនៃសាច់ដុំ ដែលជួយតម្រូវនៅ ពេលកោសិកាសាច់ដុំកម្រិត ដោយបង្អាក់អន្តរកម្មរវាងសរសៃនិងម្យូស៊ីន។
troponin A molecule found in thin filaments of muscle that helps to regulate when muscle cells contract by interacting with tropomyosin and thus allowing muscle contraction.	ត្រូប៉ូនីន ម៉ូលេគុលនៅក្នុងសរសៃឆ្មារនៃសាច់ដុំ ដែលជួយតម្រូវនៅពេល កោសិកាសាច់ដុំកម្រិត ដោយមានអន្តរកម្មរវាងម៉ូលេគុលត្រូប៉ូម្យូស៊ីន ហើយធ្វើ អោយមានការកម្រិតសាច់ដុំ។
tropophyte A plant that is unable to adapt to seasonal changes in temperature, rainfall, etc.	ត្រូប៉ូផ៊ីត រុក្ខជាតិដែលមិនអាចបន្តវាបានទៅនឹងការប្រែប្រួលរបស់ សីតុណ្ហភាព ការធ្លាក់ភ្លៀង។ល។
tropotaxis The movement or orientation of an organism in relation to a source of stimulation (especially light).	រំលោភទំនោរ ចលនា ឬទំនោររបស់ភារវស់ ទាក់ទងទៅនឹងប្រភពរបស់ រំលោភ (ជាពិសេសពន្លឺ)។
Trp abbrev. tryptophan.	Trp អក្សរកាត់របស់ ត្រីបតូផាន ។
true breeding Refers to purebred strains for a given trait, which means that the gene for that trait is homozygous.	បង្កាត់ពិត សំដៅទៅលើពូជបង្កាត់សុទ្ធ សម្រាប់លក្ខណៈមួយ ដែលមាន ន័យថាសែនសម្រាប់លក្ខណៈនោះគឺអូម៉ូស៊ីកូត។
truffle Any of various edible saprophytic ascomycete subterranean fungi of the order Tuberales.	ផ្សិតក្រាស់ខ្យល់ ប្រភេទផ្សិតផ្សេងៗនៃផ្សិតក្រាមដី អាស្រ័យស្រែតសាប្រូក្រីត ស្ថិតក្នុងលំដាប់ទុយរីចីតាល់។
truncate (of plant structures) Terminating abruptly.	កំបុត (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ) ចប់ដោយព្រិបភ្លាម។
trunk 1. The main stem of a tree. 2. The body excluding the head, neck and limbs, i.e. the torso. 3.	ដើម 1. តួដើមសំខាន់របស់រុក្ខជាតិ។ 2. កូនខ្លួន ដងខ្លួនដោយមិនរាប់បញ្ចូល

The thorax of an insect. 4. The elongated prehensile proboscis of an elephant. 5. The main stem of a nerve, blood vessel, etc.	ក្បាល ក និង អវយវៈ។ ឧ. ដងខ្លួន។ 3. ទ្រូង ទ្រូងរបស់សត្វល្អិត។ 4. ប្រម៉ោយ ទម្រង់មានរាងវែងរបស់សត្វដំរី ដែល ប្រើសម្រាប់ចាប់។ 5. តូ តួសំខាន់របស់ប្រសាទ ឬរបស់សរសៃឈាម។ល។
trypanosome Any parasitic protozoan of the genus <i>Trypanosoma</i> , which is parasitic in the gut of tsetse flies and in the blood of vertebrates. They cause important diseases in horses and cattle and African sleeping sickness in humans.	ទ្រីប៉ានូសូម ប្រូតូសូអ៊ីបរាសិត ស្ថិតក្នុងពូកទ្រីប៉ានូសូម៉ា ដែលជាបរាសិតរស់នៅក្នុងពោះវៀនរបស់រុយសេសេ និងក្នុងឈាមរបស់សត្វឆ្កីងកង។ វាបង្កជំងឺសំខាន់ៗលើសត្វសេះ និងសត្វពាហន និងជំងឺងងុយដេកអាព្រិចចំពោះមនុស្ស។
trypsin An endopeptidase enzyme which breaks down protein into polypeptides in the small intestine.	ទ្រីបស៊ីន អង់ស៊ីមអង់ដូប៊ីបទីដាស ដែលបំបែកប្រូតេអ៊ីន អោយទៅជាប៉ូលីប៊ីបទីត នៅខាងក្នុងពោះវៀនតូច។
tryptophan (W , Trp) One of 20 amino acids common in protein. It has a nonpolar 'R' group structure and is relatively insoluble in water. The isoelectric point of tryptophan is 5.9.	ទ្រីបតូផាន អាស៊ីតអាមីនេមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ ដែលមានជាទូទៅក្នុងម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន។ វាមានក្រុម'R' មិនប៉ូលែ និងមិនសូវរលាយក្នុងទឹក។ ចំណុចអ៊ីសូអ៊ិចទ្រីចរបស់ទ្រីបតូផានគឺ 5.9។
tsetse fly Any of various bloodsucking dipterans of the genus <i>Glossina</i> which transmit African sleeping sickness. See trypanosome.	រុយសេសេ ពពួកឌីបេតេរ៉ានដណ្តាក់ឈាមផ្សេងៗ ស្ថិតក្នុងពូកត្រីស៊ីណា ដែលចម្លងជំងឺងងុយដេកអាព្រិច។
TSH See thyrotrophic hormone.	TSH សូមមើលពាក្យ អ័រម៉ូនទីរូត្រូហ្វិច។
tube cell The cell in the pollen grains of seed plants that develops into the pollen tube.	កោសិកាបំពង់ កោសិកានៅក្នុងគ្រាប់លំអងនៃរុក្ខជាតិមានគ្រាប់ ដែលនឹងលូតលាស់ទៅជាបំពង់លម្អង។
tube feet A series of small suction disks used for locomotion and foodgetting in echinoderms.	ដើមបំពង់ ប្រភេទជើងរាងដូចថាសប៊ីតតូចៗមួយសេរីសម្រាប់បម្លាស់ទី និង ចាប់អាហាររបស់អេត្រីណូឌែម។
tube nucleus One of two haploid nuclei in a pollen grain.	ណ្វៃយ៉ូម៉ូណូ ណ្វៃយ៉ូមួយក្នុងចំណោមណ្វៃយ៉ូអាប្លូអ៊ីតពីរនៅក្នុងគ្រាប់លម្អង។
tube worm Any polychaete worm that lives in a tube.	ដង្កូវបំពង់ ដង្កូវប៉ូលីខេតែត ដែលរស់នៅក្នុងបំពង់។
tuber A swollen underground stem or root containing starch. eg. potato is a stem tuber, ginseng is a root tuber.	មើម ដើមក្រោមដីរាងប៉ោង។ ឧទាហរណ៍ មើមដំឡូងបារាំង។
tubercle A spherical or ovoid swelling.	កំពករាងមូល ឬរាងពងក្រពើ
tuberculate (of plant parts) Warty, having small blunt projections.	មានកំពក ឬ មានមើម (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ) មានផ្នែកលយទាលតូចៗ។
tuberculosis An infectious disease caused by a bacterium (<i>Mycobacterium tuberculosis</i>). It is usually transmitted by inhaling tiny drops of saliva from an infected person. Symptoms include coughing caused by irritation and accumulation of mucus in the lungs.	ប៊ីដីរេមេច ជំងឺឆ្លងដែលបណ្តាលមកពីបាក់តេរីឈ្មោះ: <i>mycobacterium tuberculosis</i> ។ ជាទូទៅវាត្រូវបានចម្លងដោយការដកដង្ហើមចូលនូវដំណាក់ទឹកមាត់តូចៗពីអ្នកជំងឺ។ រោគសញ្ញាមានការក្អក ដែលបណ្តាលមកពីការរលាក ក្រហាយ និងការកើនឡើងនូវស្បែកនៅក្នុងសួត។
tubule Any small tubular structure; an example is a kidney tubule.	តូលបំពង់ ទម្រង់បំពង់តូចៗ។ ឧទាហរណ៍ តូលបំពង់តម្រងនោម។
tubuliflorous (of plants) Having flowers or florets with tubular corollas.	កញ្ចប់ស្រទាប់ផ្ការាងបំពង់ (អំពីរុក្ខជាតិ) មានផ្កា ឬ កូនផ្កា ដែលមានកញ្ចប់ស្រទាប់ផ្ការាងបំពង់។
tubulin See alphetubulin and betatubulin.	ទូប៊ូលីន សូមមើលពាក្យ alphetubulin និង betatubulin។
Tullgren funnel A piece of apparatus for extracting animals from soil or litter. The soil litter is supported on a gauze, heated from above by a light bulb, and organisms are collected in a container when they fall through the funnel as they move down the heat/desiccation gradient.	ទីឡូនតៃស្បែចម្រោះ ឧបករណ៍ប្រើសម្រាប់ច្រោះយកសត្វចេញពីដី ឬចេញពីសម្រាប់កំទេចកំទី។ ដីសម្រាម ត្រូវបានដាក់នៅលើស្បែរចក់ដៅវាដោយដាក់អំពូលមូលនៅពីលើ ។ នៅពេលក្តៅ សត្វរត់ចុះទៅខាងក្រោមឆ្លងកាត់តាមស្បែរ និងចូលទៅតាមដីឡូរ បន្ទាប់មកក៏ធ្លាក់ចូលទៅក្នុងឧបករណ៍មួយ សម្រាប់ប្រមូលចាប់វា។
tumour A swelling or growth caused by disease.	ខ្ញុំពក ការហើម ឬការដុះរីកធំដែលបណ្តាលមកពីជំងឺ។
tundra Terrestrial habitat zone, between taiga in south and polar region in north; characterized by absence of trees, short growing season, and mostly	ទុនដ្រា តំបន់រស់នៅលើដីដែលស្ថិតនៅចន្លោះព្រៃតៃហ្គាភាគខាងត្បូង និងតំបន់ប៉ូលភាគខាងជើង ដែលសម្គាល់ដោយអវត្តមាននៃដើមឈើ មានដើមរដូវ

frozen soil during much of the year.	លូតលាស់ខ្លី និងមានធ្លាក់ទឹកកកស្ទើរគ្រប់ទីកន្លែងក្នុងរយៈពេលវែងក្នុងមួយឆ្នាំ។
tunic The thin dry, papery covering of a bulb or corm.	ស្រទាប់ស្លឹក ស្រទាប់ស្លឹក ស្លឹក ដែលនៅស្រោមពីទ្វីវិញមើម។
tunica Any layer of tissue or membrane that encloses a structure or organ in either an animal or plant.	ស្រទាប់ស្រោម ស្រទាប់ជាលិកា ឬក្លាស ដែលនៅពីទ្វីវិញទម្រង់មួយ ឬសរីរាង្គមួយ នៅក្នុងសត្វ ឬក្នុងរុក្ខជាតិ។
tunicacarpus The organization of the shoot apex of most angiosperms and some gymnosperms; consists of one or more peripheral layers (i.e., tunica layers) and an interior corpus.	អង្គស្រោម រូបផ្តុំពន្លកខាងក្នុងរបស់រុក្ខជាតិអង់ស្សូស្តែមភាគច្រើន និងស៊ីមណូស្តែមមួយចំនួន។ វាបង្កឡើងដោយស្រទាប់ពីទ្វីខាងក្រៅមួយ ឬច្រើនជាង (គឺជាស្រទាប់ស្រោម) និងអង្គក្នុង។
tunicate or urochordate Any minute marine chordate of the subphylum Tunicata, containing the sea squirts. They feed by ciliary action and lack a notochord.	ទុយលីខីត ឬ អ៊ុយរ៉ូគ័រដេត គឺជារបស់ក្នុងទឹកប្រៃ តូចៗ នៃសាខាន់ទុយនីកាតា។ វាស៊ីចំណីដោយសកម្មភាពរបស់ស៊ីលី ហើយវាគ្មានពូរូបសាទទេ។
turbellarian Any aquatic free-swimming platyhelminth of the class Turbellaria, the body of which is covered with cilia.	មីសេលឡាវៀន ផ្លេតធីហោលមិនហែលដោយសេរីនៅក្នុងទឹក ស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់ធីសេលឡាវៀ ដែលខ្លួនរបស់វា គឺគ្របពេញដោយរោម។
turbidimetry or turbidometry A method used to measure the turbidity (cloudiness) of a suspension.	ល្អក់មាត្រា វិធីដែលប្រើសម្រាប់វាស់ពីភាពល្អក់របស់សារធាតុកក។
turbinate (of plant parts) Shaped like an inverted cone.	រាងកោណបញ្ច្រាស់ (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ) មានរាងដូចជាកោណថ្លាឡើងលើ។
turgid Swollen with water.	ដំបោង ប៉ោងដោយសារទឹក (ពេលដាក់ក្នុងទឹក)។
turgor pressure Osmotic pressure exerted by the contents of a plant cell against the cell wall. See water potential .	សម្ពាធដំបោង សម្ពាធអូស្នូសកើតឡើងដោយសារធាតុក្នុងកោសិកាប្រឆាំងនឹងជញ្ជីងកោសិកា។ សូមមើលពាក្យ ប៉ូតង់ស្យែលទឹក។
turgor The cell state when it has taken in a maximum amount of water.	ដំបោង ស្ថានភាពរបស់កោសិកា គឺនៅពេលដែលវាបានស្រូបទឹកចូលយ៉ាងច្រើនបំផុត។
turion A swollen bud of many water plants that contains stored food. It becomes detached from the parent plant, enabling it to survive the winter.	ពន្លកភ្លៀង កំពកប៉ោង ដែលមានចំពោះរុក្ខជាតិទឹកជាច្រើន ដែលស្តុកអាហារ។ វានឹងផ្តាច់ចេញពីរុក្ខជាតិមេ ដោយធ្វើអោយវាអាចរស់នៅផងនឹងអាកាសធាតុក្នុងរដូវត្រជាក់បាន។
Turkana Boy An example of <i>Homo erectus</i> found at Nariokotome on Lake Turkana in Kenya. The nearly complete skeleton was of an eleven-year- old boy showing a pattern of development which was much more ape-like than modern man but less ape-like than <i>Homo habilis</i> .	មីខានា មីយ ជាឧទាហរណ៍អំពី <i>Homo erectus</i> មាននៅ Nariokotome នៃ Lake Turkana ក្នុងប្រទេសកេនយ៉ា។ គ្រោងឆ្អឹងដែលបានលូតលាស់ស្ទើរតែពេញលេញគឺជារបស់ក្មេងដែលមានអាយុ១១ឆ្នាំ ដោយបង្ហាញពីគំរូនៃការវិវត្តន៍ ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងយ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងស្វាធំ ជាងដូចមនុស្សសម័យបច្ចុប្បន្ន ប៉ុន្តែមិនសូវមានលក្ខណៈដូចជាស្វាធំទេ បើធៀបជាមួយ <i>Homo habilis</i> ។
Turner's syndrome In females, a condition including abnormal sexual development, which results from the absence of one X chromosome.	សហរោគសញ្ញា Turner ស្ថានភាពដែលរួមមានការលូតលាស់ភេទមិនធម្មតា ដែលបណ្តាលមកពីអវត្តមាននៃក្រូម៉ូសូម X មួយចំពោះនារី។
turnover number The number of molecules of substrate that a single molecule of enzyme can react with in a given time.	មីលេអ៊ុន លេខប្រតិកម្ម ចំនួនម៉ូលេគុលនៃស៊ុបស្ត្រាត ដែលម៉ូលេគុលអង់ស៊ីមមួយអាចមានប្រតិកម្មក្នុងរយៈពេលមួយ។
turpentine The volatile, combustible component of resin.	ទឹកដំបៅ សមាសភាគហើរ ហើយអាចឆេះនៃដំបៅ។
twins Two offspring born at the same time of the same mother. See dizygotic twins, monozygotic twins.	ភ្លោះ កូនពីរដែលកើតនៅពេលជាមួយគ្នាពីមេតែមួយ។ សូមមើលពាក្យ dizygotic twins , monozygotic , twins។
tylose or tylosis An outgrowth from xylem parenchyma in the xylem vessels, produced in response to either severe water shortage or, more usually, to the presence of pathogenic organisms. The growth of tyloses often causes the vessels to become blocked, so preventing water transport.	កំពកក្នុងសរសៃ ការដុះចេញពីប៉ារ៉េងស៊ីមស៊ីឡែមរបស់សរសៃស៊ីឡែម ដែលជាតំណបទៅនឹងមានការស្តុកទឹកច្រើនពេក ឬដែលកើតមានជាញឹកញាប់នោះ គឺបណ្តាលមកពីតំណបទៅនឹងការវាស់បង្កជំងឺ។ ការលូតលាស់របស់ទីឡូសច្រើនតែបង្កអោយមានការ កកស្ទះសរសៃ ដូច្នេះវាធ្វើអោយមិនអាចមានការដឹកនាំទឹកបាន។

tympenic membrane 1. The ear of a frog. 2. The eardrum.	1. ត្រង្គៀកកង្កែប 2. ត្រង្គៀកសត្រង្គៀក
tympenum The hearing organ of insects.	តាំដានុម សរីរាង្គសោតវិញ្ញាណរបស់សត្វល្អិត។
type genus The genus from which the name of the family or subfamily is derived.	ពួកតូយ៉ាន ពួកដែលឈ្មោះរបស់អំបូរ ឬរបស់អំបូររង មានប្រភពមកពីវា។
type species The species from which the name of the genus is derived.	ប្រភេទតូយ៉ាន ប្រភេទដែលឈ្មោះរបស់ពួកមានប្រភពមកពីវា។
type specimen A specimen upon which the original description of species is based.	គំរូតូយ៉ាន សំណាកគំរូដែលការពណ៌នាដំបូងនៃប្រភេទត្រូវបានពឹងផ្អែកលើវា។
typhoid fever An acute intestinal disease caused by infection by the bacterium <i>Salmonella typhi</i> ; that is characterized by high fever, skin spots and abdominal pain.	ជំងឺត្រង្គៀកពោះទៀន ជំងឺពោះទៀនធ្ងន់ធ្ងរ បណ្តាលមកពីការឆ្លងបាក់តេរី <i>Salmonella typhi</i> ។ ជំងឺនេះមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយគ្រុនក្តៅខ្លាំង មានស្នាមអុចលើស្បែក និងឈឺពោះ។
typhus An acute, infectious disease caused by intracellular rickettsial bacteria, that is characterized by high fever, skin rash and severe headache. The bacteria are transmitted from human to human via the body louse <i>Pediculus humanus</i> .	ត្រង្គៀកពោះ ជំងឺឆ្លងធ្ងន់ធ្ងរ បង្កឡើងដោយបាក់តេរីវីខេតសៀក្នុងកោសិកា។ ជំងឺនេះមានលក្ខណៈសម្គាល់ដោយគ្រុនក្តៅខ្លាំង ស្បែកកន្ទួល និងឈឺក្បាលខ្លាំង។ បាក់តេរីនេះត្រូវបានចម្លងពីមនុស្សម្នាក់ទៅមនុស្សម្នាក់ទៀតតាមរយៈថៃ <i>Pediculus humanus</i> ។
Tyr abbrev. tyrosine.	Tyr អក្សរកាត់របស់ទីរ៉ូស៊ីន។
tyrosine (Y, Tyr) One of the 20 amino acids common in proteins. See appendix 2.	ទីរ៉ូស៊ីន អាស៊ីតអាមីនេមួយក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០ នៃប្រូតេអ៊ីន។ សូមមើល appendix 2។
U	
U abbrev. uracil, a nitrogenous base.	U អក្សរកាត់របស់ អ៊ុយរ៉ាស៊ីន (បាសអាសូត)។
ubiquinol The reduced form of ubiquinone; ubiquinol donates electrons to cytochrome b in the electron transport chain.	យូប៊ីគីណូល ទម្រង់រងវេជ្ជកម្មនៃអ៊ុយប៊ីគីណូន។ អ៊ុយប៊ីគីណូលបោះអេឡិចត្រុងទៅអោយស៊ីតូក្រូម b នៅក្នុងច្រវាក់ដំណឹកនាំអេឡិចត្រុង។
ubiquinone A lipidsoluble quinone whose function is to accept electrons from electron donors like NADH and from the oxidation of fatty acids; also called coenzyme Q.	យូប៊ីគីណូន គីណូនរលាយក្នុងលីពីត ដែលមានមុខងារទទួលយកអេឡិចត្រុងពីអ្នកអោយអេឡិចត្រុង ដូចជា NADH និងពីអុកស៊ីតកម្មនៃអាស៊ីតខ្លាញ់។ គេក៏ហៅវាផងដែរថាជាអ៊ុយកូអ៊ីន។
ulna One of the two parallel bones in the forelimb of tetrapods. See pentadactyl limb and appendix 4.	ឆ្នើងដំបូង ឆ្នើងមួយក្នុងចំណោមឆ្នើងស្របគ្នាពីរនៃអវយវៈមុខរបស់សត្វជើង៤។ សូមមើលពាក្យ pentadactyl limb។
ultracentrifuge A highspeed centrifuge that is capable of spinning at more than 100,000 revolutions per minute. See Svedburg units.	អ៊ុលត្រាស្រេនទេនទ័រ ឧបករណ៍ប្រទាញចេញមានល្បឿនលឿន ដែលវាអាចវិលបានលឿនជាង ១០០.០០០ ជុំក្នុងមួយនាទី។ សូមមើលពាក្យ Svedburg units។
ultrafiltration The process by which small molecules and ions are separated from larger molecules in blood to form the interstitial fluid or in the kidney to form the renal filtrate.	អ៊ុលត្រាស្រេនទ័រ ដំណើរដែលម៉ូលេគុលតូចៗ និងអ៊ុយ៉ុង ត្រូវបានញែកចេញពីម៉ូលេគុលធំៗនៅក្នុងឈាម ដើម្បីបង្កើតជាសារធាតុរាវរវាងស្បែក ឬបើនៅក្នុងតម្រងនោមវិញ គឺដើម្បីបង្កើតសារធាតុចម្រោះតម្រងនោម។
ultramicrotome An instrument that cuts very thin sections for use on the electron microscope. It has a blade of fine glass or a diamond knife.	អ៊ុលត្រាមីក្រូតូម ឧបករណ៍កាត់ខ្នាតយ៉ាងស្តើង សម្រាប់ប្រើនៅក្នុងអតិសុខុមទស្សន៍អេឡិចត្រុង។ វាមានផ្ទៃផលិតអំពីកែវយ៉ាងស្តើង ឬជាកាំបិតកាត់ពេជ្រ។
ultrasound A technique using sound waves to locate the position of a fetus in the uterus.	អ៊ុលត្រាសំឡេង បច្ចេកទេសប្រើរលកសំឡេង ដើម្បីរកទីតាំងរបស់គភ៌ក្នុងស្បូន។
ultrastructure The fine detail of cell structure, which requires the use of the electron microscope for proper visualization.	អ៊ុលត្រាធាតុ ទម្រង់កោសិកាយ៉ាងលម្អិត ដែលត្រូវការប្រើអតិសុខុមទស្សន៍អេឡិចត្រុង ដើម្បីពិនិត្យអោយបានត្រឹមត្រូវ។
ultraviolet (U.V.) A type of electromagnetic radiation with wavelengths from 18,000 nm to 33,000 nm. It is a powerful mutagen and is harmful to the human retina and skin.	អ៊ុលត្រាស្វាយ ប្រភេទមួយនៃរលកអេឡិចត្រូម៉ាញ៉េទិច ដែលមានប្រវែងរលកពី 18 000 nm ទៅ 33 000 nm។ វាគឺជាមួយតាសែនដែលមានឥទ្ធិពលខ្លាំង និងមានគ្រោះថ្នាក់ចំពោះជំងឺ និងស្បែករបស់មនុស្ស។

umbel An umbrella-shaped head of flowers.	រាងស្រុត កំពូលផ្កាមានរាងដូចស្រុត។
umbilical cord A long cord that connects the fetus to the placenta consisting of two arteries and one vein.	ទងសុក ពូរវែងដែលភ្ជាប់គភីទៅសុក ដែលបង្ហាញដោយសរសៃអាកទែរពីរ និងសរសៃវ៉ែនមួយ។
umbo The pointed centre of a clam shell, that is the oldest part, around which are many concentric lines of growth.	គូថសម្បករលៀស ផ្នែកខាងស្រួចរបស់សម្បករលៀស ដែលជាផ្នែកមានវ័យចំណាស់ជាងគេបង្អស់ ដែលនៅគ្រប់ចំណុចនេះ គឺមានខ្សែរង្វង់លូតលាស់ជាច្រើន។
umwelt An animal's total perception of its surroundings, different for each species and probably for each individual.	ការដឹងតំបន់ជុំវិញ ការដឹងរបស់សត្វអំពីតំបន់ ដែលនៅជុំវិញខ្លួនវា ដែលការដឹងនេះ គឺមានការខុសគ្នាពីប្រភេទមួយទៅប្រភេទមួយទៀត និងអាចខុសគ្នារវាងឯកត្តមួយ ទៅឯកត្តមួយទៀត។
unarmed (of plant structures) Without prickles of thorns.	គ្មានបន្ទា (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
uncinate process A hook-like projection on each of the first four thoracic ribs of birds that overlaps the rib behind and serves to strengthen the thorax during flight.	ផ្ចិតទំពក់ ផ្នែកលយមានទម្រង់ដូចជាទំពក់ នៅសងខាងផ្ចិតជំនីរទ្រូងបួនដំបូងរបស់បក្សី ដែលត្រួតស៊ីគ្នាជាមួយផ្ចិតជំនីរខាងក្រោយ។ ផ្ចិតនេះមាននាទីធ្វើអោយទ្រូងមានសភាពរឹងមាំក្នុងពេលហើរ។
uncini The hooked structure of tube-living, polychaete worms with which they cling to the sides of their tubes.	ទម្រង់ទំពក់ ទម្រង់ទំពក់របស់ដង្កូវប៉ូលីខេតែរស្កុលក្នុងបំពង់ ដែលវាប្រើសម្រាប់គោងភ្ជាប់ទៅនឹងបំពង់របស់វា។
understory A layer of smaller trees and plants in a deciduous forest between the groundcover and the canopy.	រុក្ខជាតិប្រចាំឆ្នាំក្រោមព្រៃជំបូល ស្រទាប់រុក្ខជាតិតូចៗជាងក្នុងព្រៃជ្រុះស្លឹកប្រចាំឆ្នាំ នៅចន្លោះរុក្ខជាតិក្បែរដី និងព្រៃជំបូល។
undulate (of plant leaves) With up-and-down wavy edges.	តែមជ្ឈមណ្ឌល (អំពីស្លឹករុក្ខជាតិ) តែមមានរាងទឹករលកចុះឡើងៗ។
unequal crossingover Refers to the exchange of unequal amounts of DNA between homologous chromosomes that are not perfectly aligned, producing one homologue with three copies of a region and the other homologue with one copy of that region.	ក្រុមស៊ីណូមេតូមីស ការប្តូររូបមាណADNមិនស្មើ រវាងក្រុមសូមអូម៉ូឡូកដែលមិនបានរៀបជាជួរអោយបានល្អ ដោយបង្កើតអូម៉ូឡូកមួយដែលមានបីកូពី ក្នុងតំបន់មួយ និងអូម៉ូឡូកដទៃទៀតមានមួយកូពីក្នុងតំបន់នោះ។
unguis 1. A claw or nail. 2. The tip of the poison gland in spiders. 3. A stalk present on some flower petals.	1. ក្រណាវ ឬ ក្រចក 2. ចុចក្រពេញពីស (របស់ពីងពាង) 3. ទងដែលមានចំពោះស្រទាប់ផ្កាមួយចំនួន។
ungul- prefix. denoting a hoof.	រន្ទះម្នាស់ (បុព្វបទ)មានន័យថា ក្រចក(សេះ, គោ)។
ungulate Species of herbivorous mammals that have hooves. eg. pigs, cattle, horses.	រន្ទះ ប្រភេទសត្វស៊ីស្មៅជាអាហារដែលមានក្រចក។ ឧទាហរណ៍ ជ្រូក គោ សេះ។
unguligrade Walking on hooves, as in horses and cattle.	ដើរលើក្រចក (ដូចជាសេះ និងសត្វពាហនៈ)។
uni- prefix. denoting one.	យូនី (បុព្វបទ) មានន័យថា តែមួយគត់។
unicellular Made of only one cell.	ឯកកោសិកា ដែលបង្កឡើងដោយកោសិកាតែមួយ។
unilocular (of plant structures) Made up of one cavity.	ដែលមានរន្ទ ឬមានប្រហោងតែមួយ (ចំពោះទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
uninomial nomenclature The system of referring to a taxon by a single word - as in all taxa above the rank of species.	នាមវិធានឯកនាម ប្រព័ន្ធដែលសំដៅលើឯកតាចំណែកថ្នាក់ ដែលមានតែមួយពាក្យ។
uniovular twins See monozygotic twins.	ភូនក្លោះមុនុលតែមួយ សូមមើលពាក្យ ភូនក្លោះអូម៉ូស៊ីកូត។
unique DNA or single copy DNA DNA sequences that are present only once per genome.	ADN ធាន តំណលំដាប់ADN ដែលមានតែមួយគត់ក្នុងសេណូមមួយ។
unisexual Having separate male and female organisms in a species. See dioecious.	មានភេទតែមួយ ភារវសដែលមានភេទឈ្មោល និងភេទញីនៅដាច់ពីគ្នា។ សូមមើលពាក្យ ឯកភេទ។
unit-membrane model A model for the cell membrane in which the membrane consists of a central lipid layer sandwiched between two layers of protein.	គំរូគ្លាសសែនវិច គំរូគ្លាសកោសិកា ដែលគ្លាសនេះបង្កឡើងពីស្រទាប់លីពីតនៅកណ្តាល អមដោយ ស្រទាប់ប្រូតេអ៊ីនពីរ ប្រៀបបានទៅនឹងទម្រង់របស់សែនវិច។

<p>univalent chromosome A chromosome that is unpaired during prophase 1 of meiosis and fails to carry out crossing over with another homologous chromosome.</p>	<p>ក្រូម៉ូសូមឯកវ៉ាលង់ ក្រូម៉ូសូមដែលមិនមានការគូបាសក្នុងអំឡុងវគ្គប្រូផាស១របស់មេយ៉ូស និងមិនមានបណ្តាខ្លែងជាមួយក្រូម៉ូសូមផ្សេងទៀត។</p>
<p>universal donor In ABO blood groups, people with type O blood who can donate blood to people with all other types.</p>	<p>អ្នកផ្តល់សាភល នៅក្នុងក្រុមឈាមABO មនុស្សដែលមានឈាមប្រភេទ O អាចផ្តល់អោយមនុស្សដែលមានឈាមប្រភេទផ្សេងៗទៀតបានទាំងអស់។</p>
<p>universal gas constant R Constant in the ideal gas law that relates pressure, temperature, and number of moles of gas present.</p>	<p>ថេរខស្តង់បរិសុទ្ធ ថេរនៅក្នុងច្បាប់ឧស្ម័នបរិសុទ្ធដែលទាក់ទងនឹងសម្ពាធ សីតុណ្ហភាពនិងចំនួនម៉ូលរបស់ឧស្ម័ន។</p>
<p>universal recipient In ABO blood groups, people with type AB blood who can receive blood from people with all other types.</p>	<p>អ្នកទទួលសាភល នៅក្នុងក្រុមឈាមABO មនុស្សដែលឈាមប្រភេទAB អាចទទួលឈាមពីមនុស្សដែលមានឈាមក្រុមផ្សេងៗទៀតបានទាំងអស់។</p>
<p>univoltine (of, usually, insects) Having only one generation per year, the adult then dying.</p>	<p>មាលតែមួយជំនាន់ (ច្រើនតែមានចំពោះសត្វល្អិត) មានតែមួយជំនាន់ក្នុងមួយឆ្នាំ គឺវិវត្តដល់ដំណាក់កំពស់ពេញវ័យ បន្ទាប់មកក៏ងាប់។</p>
<p>unsaturated A term used to describe an organic molecule that has double or triple bonds and therefore fewer than the maximum number of hydrogen atoms bonded to each carbon atom.</p>	<p>មិនផ្អែត ពាក្យប្រើដើម្បីពណ៌នាម៉ូលេគុលសរីរាង្គដែលមានសម្ព័ន្ធពីរប្របីជាន់ ដូច្នោះតិចជាងចំនួនអតិបរមានៃអាតូមអ៊ីដ្រូសែនដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអាតូមកាបូននីមួយៗ។</p>
<p>unsaturated fatty acids Fatty acid that has one or more CC double bonds.</p>	<p>អាស៊ីតខ្លាញ់មិនផ្អែត អាស៊ីតខ្លាញ់ដែលមានសម្ព័ន្ធពីរង្វាស់មួយ ឬច្រើនរវាងកាបូន និងកាបូន។</p>
<p>unwinding proteins Nuclear proteins that unwind the DNA helix ahead of the replicating fork during DNA replication.</p>	<p>ប្រូតេអ៊ីនពន្លា ប្រូតេអ៊ីនណ្វែយ៉ូដែលពន្លារង្វេលទ្វេADNខាងមុខដំណាច់ស្វ័យដំឡើងទ្វេក្នុងកំឡុងពេលស្វ័យដំឡើងទ្វេADN។</p>
<p>up promoter A promoter sequence that increases the rate of transcription initiation. It is also known as strong promoter, and is often a mutant.</p>	<p>លេខប្រែម៉ូទែន តំណលំដាប់ប្រែម៉ូទែនដែលបង្កើនអត្រានៃការចាប់ផ្តើមចំលងក្រម។ វាត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាប្រែម៉ូទែនខ្លាំង និងភាគច្រើនជាមុយតង់។</p>
<p>upper critical temperature The upper limit of temperature of a tachymetabolic animal. Above this temperature, standard metabolic rate rises as a consequence of an increase in core temperature.</p>	<p>ចំណុចលើសីតុណ្ហភាពសំខាន់ លើកម្រិតសីតុណ្ហភាពរបស់សត្វថេរកំដៅ។ សីតុណ្ហភាពលើចំណុចនេះ អត្រាមេតាបូលីសស្តង់ដារកើនឡើងដោយសារតែការកើនសីតុណ្ហភាពដងខ្លួន។</p>
<p>upstream (of a position on a DNA molecule) Relating to a position in the opposite direction to that in which transcription occurs, often before the transcription start site in DNA. By convention, the DNA sequence of genes is shown from 5' (left) to 3' (right), so that if A is on the 5' side of B, A is upstream of B. Compare downstream.</p>	<p>ខាងលើ (អំពីផ្នែកមួយរបស់ម៉ូលេគុលADN) ទាក់ទងទៅនឹងទីតាំងមួយដែលនៅផ្ទុយនឹងទីតាំងនេះ គឺមានការចម្លងក្រមកើតឡើង ជាញឹកញាប់ គឺនៅខាងមុខទីតាំងចាប់ផ្តើមចម្លងក្រម នៅក្នុងម៉ូលេគុលADN។ តាមសន្មតិ តំណលំដាប់ADNនៃសែន ត្រូវបានបង្ហាញពី5' (ឆ្វេង) ទៅ3' (ស្តាំ)។ ដូច្នោះប្រសិនបើA ស្ថិតនៅខាង5'របស់B នោះបានន័យថា Aគឺស្ថិតនៅខាងលើមុខB។ ប្រៀបធៀប ខាងចុង ឬខាងក្រោយ។</p>
<p>upwelling An upward movement of seawater that results in nutrients being brought to the surface.</p>	<p>ចលនាឡើង ចលនាឡើងលើរបស់ទឹកសមុទ្រ ដែលធ្វើអោយមានការដឹកនាំសារធាតុចិញ្ចឹមមកខាងលើ។</p>
<p>uracil A nitrogen base (pyrimidine) with the formula C₄H₄N₂O₂ found only in RNA. Always pairs with adenine.</p>	<p>អ៊ុយរ៉ាស៊ីល បាសអាសូត (ពីរីមីឌីន)មានរូបមន្ត C₄H₄N₂O₂ ដែលមានតែនៅក្នុងARN។ វាតែងតែភ្ជាប់គូបាសជាមួយអាដេនីន។</p>
<p>urate (uric acid) An end product of purine degradation in humans, which is excreted in the urine. In land animals such as reptiles and birds, urate is excreted as the final product of nitrogen metabolism, instead of urea, in order to conserve water. A high amount of urate in serum can cause gout, a disease that affects the joints and kidneys. Formula C₅H₄N₄O₃.</p>	<p>អ៊ុយរ៉ាត (អាស៊ីតអ៊ុយរិច) ផលិតផលចុងក្រោយ នៃការបំបែកពុយរីនក្នុងមនុស្ស ដែលបន្ទាប់មកត្រូវបានបញ្ចេញតាមទឹកនោម។ ចំពោះសត្វលើគោកវិញ ដូចជាឧទ្ធុសត្វ និងបក្សី អ៊ុយរ៉ាតត្រូវបានបញ្ចេញក្នុងទម្រង់ជាផលិតផលចុងក្រោយនៃមេតាបូលីសអាសូត គឺមិនមែនជាអ៊ុយរេទេ គឺដើម្បីរក្សាទឹក។ នៅពេលមានបរិមាណអ៊ុយរ៉ាតខ្ពស់នៅក្នុងសេរ៉ូម វាអាចបង្កអោយមានជំងឺសន្លាក់ ដោយមានការប៉ះពាល់ដល់សន្លាក់ និងតម្រងនោម។ រូបមន្ត: C₅H₄N₄O₃។</p>
<p>urceolate (of flowers) Urn-shaped.</p>	<p>រាងដូចក្រប (អំពីផ្កា)</p>
<p>urea A nitrogenous waste produced from the digestion of protein, the main component of urine.</p>	<p>អ៊ុយរេ សំណល់អាសូតបានមកពីការរំលាយប្រូតេអ៊ីន ដែលជាសមាសភាគដ៏សំខាន់របស់ទឹកនោម។</p>

urea cycle Pathway that converts excess metabolic ammonia to relatively nontoxic urea which is then filtered out by the kidneys and excreted.	វដ្តអ៊ុយរេ លំដាប់បំបែកអាម៉ូញាក់លើសក្នុងមេតាបូលីសអោយទៅជាអ៊ុយរេមិនពុល ដែលបន្ទាប់មកត្រូវបានប្រោះដោយតម្រងនោម រួចបញ្ចេញចោល។
urease An enzyme that catalyses the hydrolysis of urea into carbon dioxide and ammonia.	អ៊ុយរេអាស អង់ស៊ីមដែលជម្រុញការបំបែកអ៊ុយរេ អោយទៅជាឧស្ម័នកាបូនិច និងអាម៉ូញាក់។
Uredinales An order of basidiomycete fungi containing the rust fungi, that are plant pathogens.	អ៊ុយរេឌីណាល់ លំដាប់មួយរបស់ផ្សិតបាស៊ីឌីយូមីសែត ដែលរួមមានដូចជាផ្សិតរ៉ាស្ត ដែលជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺលើរុក្ខជាតិ។
uredospore or urediniospore A binucleate rust-coloured spore produced by rust fungi.	អ៊ុយរេដូស្ប័រ ឬ អ៊ុយរេឌីនីយូស្ប័រ ស្ប័រមានណ្វៃយ៉ូពីរ មានពណ៌ច្រេះ និងត្រូវបានផលិតដោយផ្សិតរ៉ាស្ត។
ureide Any compound formed between urea and organic acids.	អ៊ុយរេត សមាសធាតុដែលត្រូវបានបង្កើតនៅរវាង អ៊ុយរេ និងអាស៊ីតសរីរាង្គ។
ureotelic Excreting nitrogenous wastes primarily as urea.	អ៊ុយរេមូតេលីច ការបញ្ចេញចោលសំណល់អាសូតអោយទៅជាអ៊ុយរេ។
ureter A tube that carries urine from a kidney to the bladder or cloaca.	បំពង់នោម បំពង់ដែលដឹកនាំទឹកនោមពីតម្រងនោមទៅប្លោកនោម ឬក្លូអាកា។
urethra The tube from the urinary bladder to the exterior in both sexes.	បន្ទូនោម បំពង់ចេញពីប្លោកនោមទៅខាងក្រៅ ចំពោះភេទទាំងពីរ។
uric acid See urate.	អាស៊ីតអ៊ុយរិច សូមមើលពាក្យ អ៊ុយរ៉ាត។
uricotelic Excreting nitrogenous wastes primarily as uric acid and its salts.	អ៊ុយរិចតេលីច ការបញ្ចេញចោលសំណល់អាសូត អោយទៅជាអាស៊ីតអ៊ុយរិច និងអំបិលរបស់វា។
uridine A molecule formed from a combination of a ribose sugar and the RNA base uracil.	អ៊ុយរីឌីន ម៉ូលេគុលមួយដែលបង្កើតឡើងពីបន្សុរវាងស្កររីបូស ជាមួយនឹងបាសអ៊ុយរ៉ាស៊ីលARN។
uridine diphosphate (UDP) A uracilcontaining nucleotide that acts as a carrier molecule for glucose and similar mono-saccharides; the UDPsugar complex is also an intermediate compound for the interconversion of one monosaccharide to another (e.g., glucose to galactose).	អ៊ុយរីឌីនឌីផូស្វាត នុយក្លេអូទីតផ្ទុកអ៊ុយរ៉ាស៊ីល ដែលដើរតួជាអ្នកដឹកនាំម៉ូលេគុលគ្រុយតូស និងម៉ូណូសាការីតស្រដៀងគ្នា។ កុំផ្លិចUDPស្ករក៏ជាសមាសធាតុកណ្តាលសំរាប់ការបំបែកទៅវិញទៅមកពីម៉ូណូសាការីតមួយទៅម៉ូណូសាការីតមួយទៀតផងដែរ (ឧ. ពីគ្រុយតូសទៅកាឡាក់តូស)។
urinary bladder A hollow organ that stores urine.	ប្លោកនោម សរីរាង្គប្រហោងក្នុងដែលស្តុកទឹកនោម។
urine Liquid waste filtered from the body by the kidneys.	ទឹកនោម សំណល់រាវ ដែលប្រោះចេញពីសារពាង្គកាយដោយតម្រងនោម។
uriniferous tubule One of the tubules in the kidney extending from a Malpighian body to the collecting tubule.	បំពង់បន្ទូនទឹកនោម បំពង់ក្នុងតម្រងនោមដែលលាតសន្ធឹងពីអង្គតូចម៉ាល់ពីហ៊ីដ្រូម៉ាតូមីតទៅបំពង់ទទួលទឹកនោម។
uro- prefix denoting a tail.	អ៊ុយរ៉ូ (បុព្វបទ) មានន័យថា កន្ទុយ។
urochordata A subphylum of chordates; often called the Tunicata.	អ៊ុយរ៉ូករដេ សាខារងនៃករដេ គេច្រើនហៅថា ទុយនីកាតា។
Urodela The amphibian order containing newts and salamanders. They usually have a well-developed tail and four limbs, and have a larva with external gills.	អ៊ុយរ៉ូដេឡា លំដាប់បណ្តុកសត្វ រួមមានសត្វត្រកូត ម្យ៉ាង និងសាឡាមីនឌី។ ពួកវាច្រើនតែមានកន្ទុយ លូតលាស់យ៉ាងល្អ និងមានជើងបួន ហើយកូនញាស់ មានស្រក្តីក្រៅ។
urogenital Relating to the organs, ducts, and structures of the excretory and reproductive systems.	បន្ទូលៈនោម ដែលទាក់ទងទៅនឹងសរីរាង្គបំពង់ និងទម្រង់នៃប្រព័ន្ធបញ្ចេញចោល និងប្រព័ន្ធបន្តពូជ។
uropod A flattened appendage at the posterior end of some crustaceans.	អ៊ុយរ៉ូប៉ូត ខ្នងរាងសំបែកស្ថិតនៅចុងខាងក្រោយរបស់ត្រុស្តាសេ មួយចំនួន។
uropygeal gland A large gland opening on the dorsal side of the uropygium in birds, from which an oily fluid, used in preening, is secreted.	ក្រពេញម្រេច ក្រពេញធំមួយ មានរន្ធស្ថិតនៅផ្នែកខាងខ្នងនៃបក្សីមានកន្ទួតអ្វីៗ។ ក្រពេញនេះមានការបញ្ចេញប្រេងសម្រាប់សសិតស្លាបអោយរលោង។

uropygium The fleshy and bony swelling at the rear of a bird that supports the tail feathers.	កន្ទួតអ្នុខ កំបោងឆ្អឹងនិងសាច់ ដែលស្ថិតនៅផ្នែកក្រោយរបស់បក្សី ដែលទ្រទ្រង់ស្លាបកន្ទុយ។
urostyle A slender, pointed bone at the base of the backbone in amphibians, which is formed from fused vertebrae.	អ៊ុយរ៉ូស្តីល ឆ្អឹងរាងស្រួច ស្ថិតនៅខាងក្រោយរបស់ឆ្អឹងខ្នងរបស់បណ្តុកសត្វ ដែលកើតឡើងពីឆ្អឹងខ្នងដែលរលាយចូលគ្នា។
uterus (womb) Muscular organ in which the embryo develops; in many lower animals, a long tube where eggs are stored.	ស្បូន សរីរាង្គសាច់ដុំដែលក្នុងនោះអំប្រើយ៉ូងលូតលាស់។ ចំពោះសត្វថ្នាក់ទាបជាច្រើន ជាបំពង់វែងដែលស្តុកកាមែតឡី។
utricle That part of the inner ear containing the receptors for dynamic body balance; the semicircular canals lead from and to the utricle.	អ៊ុយត្រីកុល ផ្នែកមួយនៃត្រចៀកក្នុង មានចូលសំរាប់លំនឹងខ្លីណាមិចនៃសារពង្សកាយ។ បំពង់ពាក់កណ្តាលរង្វង់ចេញពីនិងទៅដល់អ៊ុយត្រីកុល។
uvula A fleshy structure hanging from the back of the soft palate in human beings, the function of which is unclear.	កន្លើត ទម្រង់សាច់ ស្ថិតនៅផ្នែកខាងក្រោយនៃ ក្រអូមរបស់មនុស្ស ដែលមុខងាររបស់វា គេមិនបានដឹងច្បាស់ទេ។
V	
V <i>abbrev. valine.</i>	V អក្សរកាត់របស់ វ៉ាលីន ។
vaccine A solution of weakened or killed microorganisms injected into a patient to stimulate an immune response and so give immunity to a disease. Compare serum (2.).	ថ្នាំបង្ការ (វ៉ាក់សាំង) សូលុយស្យុងអតិសុខុមប្រាណខ្សោយ ឬស្លាប់ដែលត្រូវបានចាក់ចូលទៅក្នុងអ្នកជំងឺដើម្បីភ្លេចអោយមានការបង្កើតភាពស្មារតី។ ប្រៀបធៀបជាមួយ serum (2.) ។
vaccinia virus An animal virus that causes cowpox. It is related to the smallpox virus and has been used in a world-wide vaccination programme to protect against smallpox.	វិរុសវ៉ាក់ស៊ីណា វិរុសសត្វដែលបង្កជំងឺអុតគោ។ វាមានទំនាក់ទំនងជាមួយវិរុសអុតស្វាយ និងត្រូវបានប្រើក្នុងកម្មវិធីចាក់ថ្នាំបង្ការពាសពេញពិភពលោក ដើម្បីទប់ស្កាត់ជំងឺអុតស្វាយ។
vacuolar membrane The membrane surrounding the vacuole.	ភ្នាសវ៉ាកុយមូល ភ្នាសដែលនៅជុំវិញវ៉ាកុយមូល។
vacuolation The formation of a vacuole.	កំណាវ៉ាកុយមូល
vacuole Membranebound, fluidfilled spaces in the cytoplasm of a cell containing secretions, storage products, etc..	វ៉ាកុយមូល លំហាត្នាសបិទជិតពេញដោយសារធាតុរាវ ស្ថិតនៅក្នុងស៊ីតូប្លាសរបស់កោសិកា ដែលផ្ទុកសារធាតុបញ្ចេញ, ផលិតផលបំរុង។ល។
vacuum activity An animal behaviour pattern performed without apparent need or stimuli. See displacement activity.	សកម្មភាពដោយគ្មានចេញបញ្ជី គំរូអាកប្បកិរិយាសត្វ ដែលសម្តែងចេញដោយគ្មានតម្រូវការ ឬចេញចេញច្បាស់លាស់។ សូមមើលពាក្យសកម្មភាពផ្លាស់កន្លែង។
vagina Canal that leads to the uterus in female mammals; the birth canal.	ផ្លូវចន្លោះ ចំពោះថនិកសត្វញី ជាបំពង់ពីយោនីទៅដល់ស្បូនដែលជាផ្លូវសំរាប់ទារកចេញមកក្រៅនៅពេលឆ្លងទន្លេ។
vaginate Sheathed.	ស្ថិតនៅក្នុងស្រោម
vagus nerve The 10th cranial nerve of vertebrates that arises on the side and floor of the brain medulla and supplies the pharynx, vocal cords, lungs, heart, oesophagus, stomach and intestine.	សរសៃប្រសាទវ៉ាហ្គីស សរសៃប្រសាទលាដីទី១០របស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលលេចចេញនៅផ្នែកចំហៀង និងបាតរបស់ខួរកណ្តាល និងផ្គត់ផ្គង់ដល់ដើមក ខ្សែសម្លេង សួត បេះដូង បំពង់អាហារ ក្រពះ និងពោះវៀន។
Val <i>abbrev. valine.</i>	Val អក្សរកាត់របស់ វ៉ាលីន ។
valenceshell electronpair repulsion (VSEPR) theory Idea that pairs of outer group electrons move as far apart as possible. It is used to predict the shape of the bonds around an atom.	ទ្រឹស្តីជំនោលនៃគូអេឡិចត្រុងគូស្រទាប់វ៉ាឡង់ គំនិតដែលថាគូនៃគូអេឡិចត្រុងស្រទាប់ក្រៅមានចលនាឃ្លាតចេញពីគ្នាតាមដែលអាចទៅបាន។ វាត្រូវបានប្រើដើម្បីប៉ាន់ស្មានទម្រង់ស្រទាប់នៃសម្ព័ន្ធជុំវិញអាតូមមួយ។
valid A term used to describe meaningful data that fit into the framework of scientific knowledge.	នៅមានតម្លៃ ពាក្យប្រើដើម្បីពណ៌នាពីទិន្នន័យដែលមានអត្ថន័យត្រូវទៅនឹងប្រព័ន្ធចំណេះដឹងវិទ្យាសាស្ត្រ។
valid name Any name available to a taxonomist that has not been previously used.	ឈ្មោះនៅមិនទាន់ ឈ្មោះទាំងឡាយដែលអាចប្រើបានដោយអ្នកធ្វើចំណែកថ្នាក់ ដោយសារវាមិនទាន់ដែលបានប្រើពីមុនមក។
valine (V, Val) One of the 20 amino acids common in proteins. See appendix 2. The isoelectric point of valine is 6.0.	វ៉ាលីន អាស៊ីតអាមីនេមួយក្នុងចំណោមអាស៊ីតអាមីនេទាំង២០នៃប្រូតេអ៊ីន។ មើល appendix 2។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រិចរបស់វាលីនគឺ៦។
valvate (of perianth segments) Having the edges in contact in the bud, but not overlapping.	វ៉ាល់វែរ (អំពីអង្គតំរបស់បរិបុប្ផា) មានគែមប៉ះជាប់ ជាមួយគ្រូយពន្លក

	ប៉ុន្តែមិនត្រូវលើក្លាទេ។
valve 1. A piece of tissue that enables the movement of a liquid (e.g. blood), in one direction only. 2. The lid-like part of the shell of brachiopods and barnacles. 3. Either shell of a bivalve mollusc. 4. the lid of some anthers.	1. ត្រីស ជាលិកាមួយបន្ទះដែលធ្វើអោយសារធាតុរាវមានចលនា (ឧ. ឈាម) តែតាមទិសដៅមួយគត់។ 2. សម្បក សម្បកមានរាងដូចជាគម្របរបស់ប្រាតិអូប្រូត និងរបស់ពពួកគ្រីង ងាវ ។ 3. សម្បក សម្បករបស់សប្បីសត្វប៊ីវាល។ 4. គម្របឆ្នោតលម្អ
van der Waals interactions The weak bonds formed between electrically neutral molecules or parts of molecules when they lie close together. Such interactions are common in the secondary and tertiary structure of protein.	អន្តរអំពើវ៉ាន់ឌីវ៉ង់ សម្ព័ន្ធដែលបង្កើតឡើងរវាងម៉ូលេគុលណាតអត្តិសនី ឬផ្នែករបស់ម៉ូលេគុល នៅពេលដែលវាស្ថិតនៅជិតគ្នា។ អន្តរអំពើបែបនេះ គឺកើតមានទូទៅនៅក្នុងទម្រង់ទីពីរ និងទីបីរបស់ម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីន។
van Leeuwenhoek, Anton (1632-1723) A Dutch merchant and amateur scientist, who in 1673 was probably the first person to observe live microorganisms by means of magnifying lenses.	វ៉ាន់ឡីវេនហ្វឹក អាន់ឌូន (1632-1723) ពាណិជ្ជករជនជាតិហូឡង់ និងជាអ្នកចូលចិត្តផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ ដែលនៅឆ្នាំ1673 គាត់ប្រហែលជាមនុស្សដំបូងបង្អស់ ក្នុងការសង្កេតមើលអតិសុខុមប្រាណរស់ដោយប្រើកែវធ្វើក។
vapour pressure The pressure exerted by a vapour (gas) that is in equilibrium with its solid or liquid form. The term is particularly important in the diffusion of water vapour. See transpiration.	សម្ពាធម័ហាយ សម្ពាធដែលបង្កឡើងដោយចំហាយ (ឧស្ម័ន) ដែលលក្ខណៈសមមូលជាមួយនឹងទម្រង់រឹង ឬ រាវរបស់វា។ ពាក្យនេះមានសារៈសំខាន់ជាពិសេស នៅក្នុងបន្ទាយនៃការកាយចំហាយទឹក។ សូមមើលពាក្យ ការកាយចំហាយទឹក។
variable Any factor that can be changed or varied in an experiment.	ចំរើម៉ែរូល កត្តាដែលអាចប្រែប្រួល ឬផ្លាស់ប្តូរបានក្នុងការធ្វើពិសោធន៍។
variable (V) region Part of an immunoglobulin molecule that is specific to that particular molecule. i.e. that part is different in other immunoglobulin molecules.	តំបន់យថាប្រភេទ ផ្នែករបស់ម៉ូលេគុលនៃគោលិកាតូចស្តាំទៅនឹងភាគដែលមានលក្ខណៈយថាប្រភេទទៅនឹងម៉ូលេគុលនោះ គឺជាផ្នែកនោះខុសពីម៉ូលេគុលនៃគោលិកាតូចស្តាំដទៃទៀត។
variance (s²) The variation of values from the mean, calculated as the square of the standard deviation.	វ៉ារ្យង់ (s²) ចំរើម៉ែរូលនៃតំលៃចេញពីមធ្យមដែលត្រូវបានគណនាជាការ៉េនៃគម្លាតគំរូ។
variant A particular form of a species or variety that has not been given a special name.	ប្រភេទមិនទាន់មានឈ្មោះ ទម្រង់របស់ប្រភេទមួយ ឬប្រភេទដែលមិនទាន់ត្រូវបានដាក់ឈ្មោះប្រភេទអោយ។
variation 1. Ecophenotypic variation caused by local factors, as opposed to genetic factors, in an organism. 2. Any differences (both genotypic and phenotypic) between individuals in a population or between parents and their offspring. See genetic variability.	បម្រែបម្រួល 1. បម្រែបម្រួលឋានវេណ្ឌទីប ដែលបង្កដោយកត្តាក្នុងតំបន់គឺផ្ទុយពីកត្តាសេនេទិច នៅក្នុងការរស់រាន។ 2. ភាពខុសគ្នាទាំងឡាយ (ទាំងសេណូទីប ទាំងវេណូទីប) រវាងកត្តាទាំងឡាយនៅក្នុងប្លុយឡាស្យុងមួយ ឬរវាងមេបា និងកូនចៅរបស់វា។ សូមមើលពាក្យ ភាពប្រែប្រួលសេនេទិច។
varicosities Swellings that occur on a blood vessel or nerve fibre.	រោគដោងសរសៃ ការហើមដែលកើតមាននៅក្នុងសរសៃឈាម ឬក្នុងសរសៃប្រសាទ។
variegation Color variation in different part of leaves or flowers. It can be caused by somatic mutation affecting plastids or by virus infection.	ចំរើម៉ែរូលពណ៌ ចំរើម៉ែរូលពណ៌ក្នុងផ្នែកផ្សេងៗគ្នានៃស្លឹកឬផ្កា។ វាអាចបណ្តាលមកពីមុយតាស្យុងកោសិកាលូតលាស់ដែលមានឥទ្ធិពលលើផ្លាស្តីត ឬដោយការឆ្លងជំងឺនៃវីរុស។
variety A group of organisms that differs in some way from other groups of the same species. Botanically this is often below the level of subspecies, but in zoology the term is often synonymous with subspecies or race.	ប្រភេទ ភាវសម្បជ្រុម ដែលខុសគ្នាពីក្រុមមួយទៀត នៃប្រភេទតែមួយ។ នៅក្នុងរុក្ខជាតិភាពខុសគ្នា នេះច្រើនតែស្ថិតនៅក្រោមកម្រិតប្រភេទ រង ប៉ុន្តែចំពោះសត្វវិញ ពាក្យនេះច្រើនតែមានន័យដូចគ្នាជាមួយប្រភេទរង។
vas deferens A tube leading from the testes through which sperm travel.	ចំពង់យ៉ែន ចំពង់ចេញពីពងស្វាស ដែលដឹកនាំស្ពែម៉ាតូសូមីត។
vasa efferentia Several fine tubes carrying sperm from the testes to the vas deferens.	ចំពង់នាំចេញ ចំពង់តូចៗជាច្រើនដែលដឹកនាំស្ពែម៉ាតូសូមីតចេញពីពងស្វាសទៅចំពង់យ៉ែន។
vascular Vessels that conduct fluid. eg. blood in arteries and veins, water in xylem.	សរសៃឈាម (សត្វ) , សរសៃនាំ (រុក្ខជាតិ) សរសៃដែលដឹកនាំរុក្ខរាវ។ ឧទាហរណ៍ ឈាមនៅក្នុងសរសៃអាកទែ និងសរសៃវ៉ែន។ ទឹកនៅក្នុងស៊ីឡែម។

<p>vascular bundle A group of xylem and phloem vessels that transport water and solutions through the roots, stems and leaves of vascular plants. See appendix 5</p>	<p>ធាតុសរសៃសនាំ ក្រុមសរសៃស៊ីឡែម និងផ្លូអែមដែលដឹកនាំទឹក និងសូលុយស្យុង ឆ្លងកាត់រឹស ដើម និងស្លឹកនៃរុក្ខជាតិសរសៃនាំ។</p>
<p>vascular cambium A thin layer of unspecialized cells that gives rise to the secondary xylem.</p>	<p>កំបូរសរសៃសនាំ ស្រទាប់កោសិកាស្តើងគ្មានបំលែងឯកទេសដែលផលិតស៊ីឡែមទីពីរ។</p>
<p>vascular cylinder See stele.</p>	<p>ស៊ីឡាំងសរសៃសនាំ សូមមើលពាក្យ បាច់សរសៃលីបែរ សាច់ឈើនៃទម្រង់ទី១របស់ប្រូស និងដើម។</p>
<p>vascular plant Plants that have specialized tissues for transport of food and water. Any member of the division Tracheophyta.</p>	<p>រុក្ខជាតិសរសៃសនាំ រុក្ខជាតិដែលមានជាលិកាឯកទេសសំរាប់ដឹកនាំអាហារ និងទឹក។ គ្រប់ឯកត្តៈនៃសាខាត្រាកេអូភីត។</p>
<p>vascular system 1. (in animals) The blood circulatory system, including the arteries, veins, capillaries and heart. 2. The water vascular system of echinoderms which serves to manipulate the tube feet for locomotion. 3. (in plants) The tissue which serves to conduct water throughout plants. The tissue is mainly xylem and phloem, and forms a continuous system that conducts water, mineral salts and food nutrients, and gives mechanical support.</p>	<p>ប្រព័ន្ធសរសៃសនាំ 1. (ចំពោះសត្វ) ប្រព័ន្ធរបតំណាម រួមមានអាកទែ វ៉ែន សរសៃប្តូរ និងនេះដូង។ 2. ប្រព័ន្ធសរសៃទឹករបស់អេគីណូដេរម ដែលមាននាទី សម្របសម្រួលជើងបំពង់ដោយមានចលនា។ 3. (ចំពោះរុក្ខជាតិ) ជាលិកាដែលមាននាទីដឹកនាំទឹក ពាសពេញក្នុងរុក្ខជាតិ។ ជាលិកានោះគឺជាស៊ីឡែម និងផ្លូអែម និងបង្កើតជាប្រព័ន្ធតភ្ជាប់គ្នា ដើម្បីដឹកនាំទឹក អំបិលខនីដ និងសារធាតុអាហារ និងផ្តល់ការទ្រទ្រង់បែបមេកានិច។</p>
<p>vascular tissue Plant tissue specialized for transport of food, water, and minerals, and for support. See phloem, xylem and appendix 5</p>	<p>ជាលិកាសរសៃសនាំ ជាលិការុក្ខជាតិមានឯកទេសដឹកនាំអាហារ ទឹក និងសារធាតុវ៉ែ និងសំរាប់ទ្រទ្រង់។ សូមមើលពាក្យ phloem, xylem។</p>
<p>vasculum 1. A small vessel (vas). 2. A penis. 3. A botanist's collecting case. 4. A leaf in the form of a pitcher.</p>	<p>1. សរសៃតូចៗ 2. លិង្គ 3. កន្ត្រកប្រមូលវត្ថុសំណាករបស់រុក្ខវិទូ 4. ស្លឹកមានទម្រង់ដូចឡូស្រា</p>
<p>vasectomy A method of birth control that involves an operation to cut and tie the vas deferens so that sperm is prevented from mixing with seminal fluids.</p>	<p>ភ្លៀងចំបង់យ៉ែ វិធីសំរាប់ត្រួតពិនិត្យការពន្យារកំនើតដែលទាក់ទងទៅនឹងការរះកាត់និងការចងបំពង់យ៉ែដោយស្ត្រីម៉ាតូសូអ៊ីតលាយជាមួយនឹងទឹកពូជ។</p>
<p>vasoconstriction A narrowing of the blood vessels, often in response to cold, which occurs through a contraction of involuntary muscles in the walls of the vessels brought about by a stimulus from the sympathetic nervous system. See autonomic nervous system.</p>	<p>ការរួមសរសៃឈាម ការរួមតូចរបស់សរសៃឈាម ដោយច្រើនតែជាតំណបទៅនឹងភាពត្រជាក់ ដែលកើតឡើងដោយសារការកម្រិតរបស់សាច់ដុំអធិន្ទៈរបស់ភ្នាសសរសៃឈាម ដោយមានរំញោចពីប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទសាំប៉ាទិច។ សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធប្រសាទស្វ័យប្រវត្ត។</p>
<p>vasodilation The expansion of blood vessels by relocation of muscles mainly controlled by the sympathetic nervous system. See autonomic nervous system.</p>	<p>ការរីកសរសៃឈាម ការរីកសរសៃឈាម ដោយសារការប្តូរទីតាំងរបស់សាច់ដុំ ជាពិសេសត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយប្រព័ន្ធប្រសាទសាំប៉ាទិច។ សូមមើលពាក្យ ប្រព័ន្ធប្រសាទសាំប៉ាទិច។</p>
<p>vasomotor (of sympathetic nerves) Associated with the constriction and dilation of blood vessels.</p>	<p>សរសៃម៉ូទ័រ (អំពីប្រសាទសាំប៉ាទិច) ទាក់ទងជាមួយនឹងការរីក និងការរួមរបស់សរសៃឈាម។</p>
<p>vasomotor centre An area of the stem of the brain that causes changes in blood pressure on stimulation of different parts.</p>	<p>មជ្ឈមណ្ឌលសរសៃម៉ូទ័រ តំបន់មួយរបស់តួខួរក្បាល ដែលបង្កឱ្យមានការប្រែប្រួលសម្ពាធឈាម នៅពេលមានរំញោចរបស់ផ្នែកផ្សេងៗ។</p>
<p>vasopressin See ADH.</p>	<p>វ៉ាសូប្រេសស៊ីន សូមមើលពាក្យ ADH។</p>
<p>vector 1. Any organism that carries a disease or parasites from one host to another. e.g. mosquito 2. Phage or plasmid DNA used to insert a foreign DNA segment into a host cell.</p>	<p>ភ្នាក់ងារចំលង់ខ័រី 1. ភារវស់ដែលនាំជំងឺ ឬបរាសិតពីម្ចាស់មួយទៅម្ចាស់មួយទៀត។ ឧទាហរណ៍: មូស។ 2. វិចទ័រ ជាស ឬ ប្លាស្មីត ADN ប្រើសម្រាប់ស៊ីកបញ្ចូលអង្កត់ADNពីក្រៅចូលទៅក្នុងកោសិកាមួយ។</p>
<p>vegetal pole or vegetable pole The yolk end of the animal egg away from the cell nucleus.</p>	<p>ម៉ូលកោសិកា ចុងស៊ីតលៀងរបស់ស៊ីតសត្វ ដែលឆ្ងាយពីណ្វៃយ៉ូរបស់កោសិកា។</p>
<p>vegetative cell A cell that is neither sexually reproductive nor divides to form cells that are sexually reproductive; this term particularly refers to the tube cell of angiosperm pollen grains, which is</p>	<p>កោសិកាសត្វសរសៃរុក្ខជាតិ កោសិកាដែលមិនមែនបន្តពូជដោយភេទ និងមិនធ្វើចំណែកដើម្បីបង្កើតកោសិកាដែលបន្តពូជដោយភេទ។ ពាក្យនេះសំដៅជាពិសេសទៅលើកោសិកាបំពង់នៃគ្រាប់លំអងរុក្ខជាតិអង្សស្តែម</p>

the only vegetative cell of the male gametophyte.	ដែលជាកោសិកាលូតលាស់តែមួយគត់នៃកាម៉េតូភីតឈ្មោះ។
vegetative Of or relating to the non-sexual organs of a plant such as root, stem and leaves. See vegetative propagation.	នៃសរីរាង្គលូតលាស់: មិនមែនជាសរីរាង្គភេទរបស់រុក្ខជាតិ ដូចជាប្រស ដើម និងស្លឹក។ សូមមើលពាក្យ ការបណ្តុះតាមរយៈសរីរាង្គលូតលាស់។
vegetative propagation Asexual reproduction in plants. See rhizomes, tubers, runners, suckers, grafting, cuttings.	ដំណាលដោយលូតលាស់ ការបន្តពូជដោយឥតភេទ ចំពោះរុក្ខជាតិ។ សូមមើលពាក្យ rhizomes, tubers, runners, suckers, grafting, cuttings។
vehicle An inanimate carrier of an infection from one host to another.	យាន អ្នកដឹកនាំ(គ្មានជីវិត)មេរោគពីម្ចាស់មួយ ទៅកាន់ម្ចាស់មួយទៀត។
vein 1. A blood vessel that carries blood back to the heart. 2. Vascular bundle that forms part of the connecting and supporting tissue of a leaf or other expanded organ. See appendix 4.	វ៉ែន 1. សរសៃឈាមដែលដឹកនាំឈាមទៅបេះដូងវិញ។ 2. ទ្រនុងស្លឹក បាចសរសៃនាំដែលបង្កើតជាផ្នែកជាលិកាជំនាប់ និងពង្រឹងរបស់ស្លឹក ឬសរីរាង្គលូតលាស់ផ្សេងៗទៀត។
velamen A layer of dead cells covering the aerial roots of some orchids and aroids, that acts like a water absorbing sponge.	វេលាមេន ស្រទាប់កោសិកាងាប់ ស្រោបវិសអាតាសនៃរុក្ខជាតិអ៊ែរតីដេ និង aroids (អំបូរ araceae) មួយចំនួន ដែលដើរតួដូចជាអេប៉ុងស្រូបទឹក។
veliger A molluscan larva, similar to a trochosphere, that develops a shell and other organs during later development. It is a ciliary feeder.	វេលីហ្វឺរ កូនញាស់សប្បីសត្វ មានលក្ខណៈស្រដៀងនឹងត្រូកូស្វិ ដែលបង្កើតសម្បុក និងសរីរាង្គផ្សេងៗ ក្នុងដំណាក់កាលស្រាយមក។
vena cava A large vein that returns blood to the heart. See appendix 4.	វ៉ែនកាវ វ៉ែនធំដែលដឹកនាំឈាមត្រលប់មកបេះដូងវិញ។
venation The arrangement of veins in a leaf (See appendix 5) or an insect wing.	ការតម្រៀមទ្រនុងស្លឹក ការតម្រៀបវ៉ែនក្នុងស្លឹក ឬក្នុងស្លាបសត្វល្អិត។
venereal disease Any sexually transmitted disease. eg. gonorrhoea, syphilis.	ជំងឺតាមរោគ ជំងឺដែលឆ្លងតាមផ្លូវភេទ។ ឧទាហរណ៍ ជំងឺប្រមេ ជំងឺស្វាយ។
venous Related to a vein or veins.	នៃវ៉ែន
venter The swollen base of an archegonium containing the egg.	ក្តុលនេរកូន គល់រីកធំនៃអាតកូនដែលផ្ទុកស៊ីត។
ventilation rate The rate of respiration in terms of the volume of air breathed per minute.	អត្រាបញ្ចូលខ្យល់ អត្រានៃការដកដង្ហើមចូល គឺក្នុងន័យមានខ្យល់ដកចូលក្នុងមួយនាទី។
ventral The underneath of an animal; in humans the front.	លោះ ផ្នែកខាងក្រោម ចំពោះសត្វ ផ្នែកខាងមុខចំពោះមនុស្ស។
ventral aorta A large blood vessel carrying blood from the ventricle to the gills in fish.	នេរកូលលោះ សរសៃឈាមធំដែលនាំឈាមពីថតក្រោមបេះដូងទៅស្រកីចំពោះត្រី។
ventral gland See prothoracic gland.	ប្រូតូរ៉ាស្ត្រីកូល សូមមើលពាក្យ ក្រពេញមុខទ្រូង។
ventral tube An appendage of the first abdominal segment of collembolan insects formed by the fusion of paired limbs. It may be associated with attachment or water uptake.	បំពង់ខាងលោះ ផ្នែកលយរបស់អង្កត់ពោះទីមួយ របស់សត្វល្អិតខ្នងលេម បូឡាន ដែលបង្កើតឡើងដោយការរលាយចូលគ្នារបស់អវយវៈគូ។ វាអាចមានការទាក់ទងជាមួយការភ្ជាប់ទឹក ឬការស្រូបទឹកចូល។
ventricle 1. The chamber that pumps blood away from the heart. 2. A cavity within the brain.	1. ថតក្រោម បេះដូង ថង់ដែលសំបកឈាមចេញពីបេះដូង។ 2. ប្រហោងក្នុងខួរក្បាល។
ventricular fibrillation See fibrillation.	កំណរសរសៃថតក្រោម បេះដូង សូមមើលពាក្យ កំណរសរសៃ។
venule A small vein.	កូនវ៉ែន
Venus flytrap <i>Dionaea muscipula</i> , a carnivorous plant in which a hinged leaf snaps shut on insects from which the plant obtains nitrogenous compounds.	រុក្ខជាតិចាប់សត្វ <i>Dionaea muscipula</i> រុក្ខជាតិស៊ីសត្វ ដែលស្លឹកក្រោយបិទចាប់យកសត្វល្អិត ដែលជាប្រភពអាសូតរបស់រុក្ខជាតិ។
Vermes An obsolete collective term for all worms of different phyla, annelids, platyhelminths, nemertines, etc.	ពត្តកដង្កូវ ជាពាក្យរួម(ដែលគេលែងប្រើ)សម្រាប់ ដង្កូវទាំងអស់ក្នុងសាខាផ្សេងៗ ដូចជាអាណេលីត ផ្លេធី ហេលមីន នេមែទីន។ល។
vermiform Worm shaped that is, softbodied and substantially longer than wide.	រាងដូចដង្កូវ មានរាងដូចដង្កូវខ្លួនទន់ និងប្រវែងខ្លួនវែងជាងទទឹងខ្លួន ច្រើន។
vernacular name The common (non-Latin) name for an organism, for example robin is the vernacular name for <i>Erithacus rubecula</i> .	ឈ្មោះតាមតំបន់ ឈ្មោះ(មិនមែនឡាតាំង)ទូទៅរបស់ការសម្តីមួយ។ ឧទាហរណ៍ សត្វស្លាបម៉្យាងមានទ្រូងក្រហម គឺជាឈ្មោះតំបន់សម្រាប់សត្វ

	<i>Erithacus rubecula</i> ¹
vernal Related to the season of spring.	នៃនិទាយរដូវ
vernalin A substance similar to a hormone produced in vernalization.	វែរណាលីន សារធាតុមានលក្ខណៈស្រដៀងអ័រម៉ូន ដែលត្រូវបានផលិតនៅនិទាយរដូវ។
vernalization When flowering is caused by cold temperatures.	វិកលេងត្រជាក់ ការចេញផ្កាបណ្តាលមកពីអាកាសធាតុត្រជាក់។
vernation Leaf arrangement in a bud.	ការតម្រៀមស្លឹកក្នុងពន្លកត្រួយ
versatile (of anthers) Having the filament attached near the centre so as to allow movement.	លេចមែរចានត្រច័យទិស (អំពីប្លោកលម្អ) មានភ័ណ្ឌម៉ុងភ្ជាប់នៅក្បែរចំណុចកណ្តាល ដូច្នោះធ្វើអោយវាអាចមានចលនាបាន។
vertebrae The bony parts of the spinal column in vertebrates. See appendix 4.	ឆ្អឹងកង ផ្នែកឆ្អឹងខ្នងនៃសត្វឆ្អឹងកង។ មើល appendix 4។
vertebral disk A pad of cartilage between vertebrae.	ថាសឆ្អឹងកង ស្រទាប់ឆ្អឹងខ្លីដែលស្ថិតនៅចន្លោះឆ្អឹងកង។
vertebrates A subphylum of chordata characterised by a brain enclosed by a skull and a backbone enclosing a spinal chord. It includes; fish, amphibia, reptiles, birds and mammals.	សត្វឆ្អឹងកង សាខារងមួយរបស់ករដ ដែលដោយខ្លួនក្បាលស្ថិតនៅក្នុងលលាដ៏ក្បាល និងឆ្អឹងខ្នងពីទ្វីវិញខ្លួនឆ្អឹងខ្នង។ សាខារងនេះរួមមានត្រី អំបូរកង្កែប ល្អិត បក្សី និងថនិកសត្វ។
vertex 1. An area on the head of an insect between the compound eyes. 2. The top of the head.	ចំនុចកណ្តាល 1. ផ្នែកនៅលើក្បាលរបស់សត្វល្អិត គឺនៅរវាងភ្នែកសមាស។ 2. កន្ទុលក្បាល។
vertical resistance See race-specific resistance.	ភាពធន់បញ្ឈរ សូមមើលពាក្យ ភាពធន់ពូជជាប្រភេទ។
verticil The arrangement of parts in a circle round a stem; a whorl.	រាងទ្រង់ ការតម្រៀមរបស់ផ្នែកទាំងឡាយជារាងរង្វង់ នៅជុំវិញដើម ឬមែក។
vesicle A tiny, membranebound sphere within the cytoplasm of a cell.	តូលីប ថង់រាងស្វិត្វចៗមានភ្នាសពីទ្វីវិញស្ថិតនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្មា។
vesicula seminalis See seminal vesicle.	ថង់ពូជ
vessel A tube-like structure in the xylem that consists of vessel elements placed endtoend and connected by perforations; vessel elements conduct water and minerals; found in nearly all angiosperms and a few other vascular plants. See appendix 5.	សរសៃ ទម្រង់ដូចបំពង់នៅក្នុងស៊ីឡែមដែលបង្កឡើងដោយធាតុសរសៃនាំបន្តគ្នា និងមានទំនាក់ទំនងគ្នាតាមរយៈការទំលុះរន្ធ។ ធាតុសរសៃនាំដឹកនាំទឹកនិងសារធាតុរ៉ែ។ វាមាននៅស្ទើរគ្រប់រុក្ខជាតិអង់ស្យូស្តែម និងរុក្ខជាតិសរសៃនាំមួយចំនួនតូចផ្សេងទៀត។ សូមមើល appendix 5។
vessel elements A long, wide xylem cell.	ធាតុសរសៃនាំ កោសិកាស៊ីឡែមធំ និងវែង។
vestibular apparatus That part of the inner ear which together with the cochlea forms the membranous labyrinth. See ear.	ឧបករណ៍រន្ទ្រត្រចៀកក្នុង ផ្នែករបស់ត្រចៀកក្នុង ដែលរួមជាមួយបំពង់រាងតូចខ្យង បង្កើតបានជាសរីរាង្គត្រចៀកក្នុង។ សូមមើលពាក្យ ត្រចៀក។
vestibular canal The canal of the cochlea of the inner ear that connects with the oval window.	រន្ទ្រត្រចៀកក្នុង ប្រហោងរាងតូចខ្យងរបស់ត្រចៀកក្នុង ដែលភ្ជាប់ជាមួយបង្អួចរាងពងក្រពើ។
vestibule Any passageway from one cavity to another, such as the depression leading to the mouth in <i>Paramecium</i> or from the vulva to vagina in the female mammal.	ចន្លោះ ផ្លូវឆ្លងកាត់ពីប្រហោងមួយ ទៅកាន់ប្រហោងមួយទៀត ដូចជាចន្លោះឆ្ពោះទៅកាន់មាត់របស់ <i>Paramecium</i> ឬពីប្រហោងឆ្ពោះទៅយោនី ចំពោះថនិកសត្វឃ្លី។
vestige A rudimentary structure that is well developed in some other species or in the embryo.	ដំណែល ទម្រង់បែបដើមដែលមានការវិវត្តន៍យ៉ាងល្អ ចំពោះប្រភេទមួយចំនួន ឬចំពោះអំប្រើយ៉ុង។
vestigial organ A body part that is no longer fully developed or useful. e.g. wings in ostrich.	សំណល់សរីរាង្គ ផ្នែកនៃសារពាង្គកាយដែលលែងលូតលាស់ ឬលែងមានប្រយោជន៍ទៀត។ ឧទាហរណ៍: ស្លាបរបស់សត្វអូស្ត្រី។
V-gene One of a number of segments which encode part of the variable region of an immunoglobulin.	សែន-V អង្គតំបន់មួយក្នុងចំណោមអង្គតំបន់មួយចំនួន ដែលកំណត់ការសំយោគផ្នែកនៃតំបន់ផ្សេងៗរបស់ម៉ូណូក្លូនូមីយលីន។
viability The number of individuals that survive, usually compared to the wild type.	លទ្ធភាពរស់ ចំនួននកត្តៈដែលមានជីវិត ជាទូទៅ គឺប្រៀបធៀបទៅនឹងប្រភេទព្រៃ។
viable (adj) Capable of growth.	ដែលអាចលូតលាស់បាន ដែលអាចលូតលាស់បាន។
viable cell count The number of living cells in a given volume or area for a given sample.	ចំនួនកោសិកាដែលរស់ ចំនួនកោសិកាដែលរស់នៅក្នុងមាឌដាក់លាក់ ឬក្នុងតំបន់

	ជាក់លាក់មួយ សម្រាប់វត្ថុសំណាកយថាប្រភេទមួយ។
vial See ampoule.	វ៉ាយអេល សូមមើលពាក្យ អំពូល។
vibrio A curved or comma-shaped bacterium. A genus of Gram-negative bacteria that are facultative anaerobes and include some important pathogens, such as <i>vibrio cholerae</i> , the causative agent of cholera.	វីប្រីយូ បាក់តេរីមានរាងកោង។ វាគឺជាបាក់តេរីស្ថិតក្នុងពួកក្រាមអវិជ្ជមាន ដែលជាពួកមិនត្រូវការខ្យល់មិនចាំបាច់ និងរួមមានភ្នាក់ងារបង្កជំងឺមួយចំនួន ផងដែរ ដូចជា <i>Vibrio cholerae</i> ដែលជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺអាសន្នរោគ។
vibrissa or whisker Any of the stiff sensitive hairs found around the mouth of mammals.	វ្រុយ ពាមរឹងមានលក្ខណៈរូស ស្ថិតនៅជុំវិញមាត់របស់ថនិកសត្វ។
vicariad Closely related species which live in separate populations.	វិការីយ៉ាត ប្រភេទដែលមានស្រឡាយយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ប៉ុន្តែរស់នៅក្នុង ប៉ូពុយឡាស្យុងដាច់ពីគ្នា។
Victoria mazonica The giant water lily whose structure shows the close relationship between structure and function. The leaf has its edge upturned to prevent inundation, and its underside greatly strengthened by ribbing.	វិកមរៀ ម៉ាហ្សូនិកា ព្រលិតយក្ស ដែលទម្រង់របស់វាបង្ហាញពីទំនាក់ទំនង យ៉ាងជិតស្និទ្ធក្នុងរវាងទម្រង់ និងមុខងាររបស់វា។ ស្លឹករបស់វាមានតែម្ជុំរឡើង ដើម្បីការពារកុំអោយទឹកចូល ហើយផ្នែកខាងក្រោមរបស់វា ត្រូវបានពង្រឹង យ៉ាងមាំដោយទ្រនុងជាច្រើន។
villous (of plants) Shaggy.	មាសរោមពេញ (អំពីរុក្ខជាតិ)
villus (pl. villi) Small fingerlike projections of tissue on the wall of the small intestine and on the emb-ryonic portion of the placenta, that function to increase surface area.	ជ្រវិលពោះឆ្នៀន ឬ ជ្រវិលសុត ជាសិកាលយចេញមានរាងដូចម្រាមដៃ តូចៗ ស្ថិតនៅលើភ្នាសពោះវៀនតូច និងនៅលើផ្នែកខ្លះរបស់សុត ដែលមាន មុខងារបង្កើនផ្ទៃក្រឡា។
vinegar A dilute, impure acetic acid, made from beer or wine.	ទឹកខ្មេះ អាស៊ីតអាសេទិចមិនសុទ្ធ ដែលបង្កើតពីស្រាបៀរ ឬស្រា។
virion A mature virus	វីរ្យូន វីរុសពេញវ័យ។
viroid Short pieces of RNA, with no protein coat, that cause several plant diseases.	វីរ្យូអ៊ីត អង្កត់ARNខ្លីៗគ្មានភ្នាសប្រូតេអ៊ីន ហើយដែលបង្កជំងឺមួយចំនួនដល់ រុក្ខជាតិ។
virology The study of viruses.	វិទ្យាសាស្ត្រវីរុស ការសិក្សាអំពីវីរុស។
virulence The collective properties of an organism that render it pathogenic to another one, the host.	សាហ័ស ការរស់មួយ ដែលបង្កជំងឺដល់ការរស់មួយទៀត (ផ្ទុល)។
virulent phage A bacteriophage that infects and lyses the host bacterial cell.	ផាសសាហ័ស បាក់តេរីយ៉ូផាសដែលចូល និងបំបែកកោសិកាបាក់តេរី ផ្ទុល។
virus Particles consisting of a single molecule of DNA or RNA surrounded by a protein coat. Viruses can only reproduce inside a host cell.	វីរុស ភាគល្អិតដែលមានតែម៉ូលេគុលARN ឬ ADNទោលមួយ ពីទ្វុជុំវិញ ដោយភ្នាសប្រូតេអ៊ីន និងធ្វើការបន្តពូជបានតែក្នុងកោសិកាផ្ទុលប៉ុណ្ណោះ។
virus pneumonia A form of pneumonia caused by an infection of a pneumovirus that is closely related to measles. Children are particularly vulnerable to attack by the virus, which can spread as an epidemic.	វីរុសបង្កជំងឺសួត ទម្រង់មួយនៃជំងឺសួត ដែលបង្កឡើងដោយការឆ្លង មេរោគវីរុសសួត ដែលមានស្រឡាយយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយជំងឺកញ្ជ្រូល។ ក្មេងៗ គឺងាយរងគ្រោះដោយសារវីរុសនេះណាស់ ដែលអាចមានការ រាលដាល យ៉ាងខ្លាំង។
virusoid A particle similar to a viroid but located inside the protein coat of a true virus.	វីរុសសូអ៊ីត ភាគល្អិតស្រដៀងនឹងវីរ្យូអ៊ីតដែរ ប៉ុន្តែស្ថិតនៅខាងក្នុងស្រោម ប្រូតេអ៊ីននៃវីរុសពិត។
viscera Organs in the body cavity.	សរីរាង្គក្នុង សរីរាង្គទាំងឡាយនៅក្នុងប្រហោងខ្លួន។
visceral arches The skeletal structures lying between adjacent gill slits in vertebrates.	ដូរ្យូន ទម្រង់គ្រោងផ្តឹងដែលស្ថិតនៅចន្លោះរង្វះស្រករបស់សត្វផ្តឹងកង។
visceral hump The dorsal part of molluscs that contains the visceral organs. It is usually covered by the mantle and shell.	អំពូកសរីរាង្គក្នុង ផ្នែកខ្នងរបស់សប្បីសត្វ ដែលមានផ្ទុកសរីរាង្គក្នុង។ វាត្រូវ បានស្រោបការពារដោយសម្បក។
visceral muscle See smooth muscle.	សាច់ដុំរលីន
viscid (of plant parts) Sticky.	ស្អិតអង្គិល (អំពីផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ)
viscosity The property of stickiness by which substances resist change of shape.	ភាពអង្គិល លក្ខណៈស្អិត ដែលធ្វើអោយសារធាតុធន់បាននឹងការប្រែប្រួល រូបរាង។
viscus Any organ lying in the viscera.	សរីរាង្គស្ថិតនៅខាងក្នុង

visible spectrum See electromagnetic spectrum.	ស្បូចមើលឃើញ សូមមើលពាក្យ ស្បូចអេឡិចត្រូម៉ាញ៉េទិច។
visual cortex The thin outer layer of grey matter in the occipital region of the cerebrum that is concerned with the interpretation of information from the eyes.	ផ្នែកកំហើញ ស្រទាប់ស្តើងខាងក្រៅរបស់សារធាតុប្រដេះ នៅក្នុងតំបន់ពេលរបស់អង្គរគោលខួរ ដែលជាប់ទាក់ទងជាមួយការបកប្រែព័ត៌មានដែលបានមកពីភ្នែក។
vital capacity The total amount of air that can be expired after a deep breath. The vital capacity of a normal man is between 3.5 and 4.5 dm ³ , but can reach 6.0 dm ³ in a trained athlete.	មាឌខ្យល់ដង្ហើមធំ បរិមាណខ្យល់សរុប ដែលអាចដកដង្ហើមចេញទៅក្រៅបន្ទាប់ពីការដកដង្ហើមធំចូល។ មាឌខ្យល់ដង្ហើមធំរបស់មនុស្សធម្មតា គឺនៅរវាងពី 3,5 ទៅ 4,5 ដ.ម ^៣ ប៉ុន្តែអាចមានរហូតដល់ 6 ដ.ម ^៣ ចំពោះអត្តពលិកដែលមានការហាត់។
vital staining The staining of cells whilst alive, which has been used particularly for studying the movements of parts of embryos.	ការបន្តិចណ៍កោសិកាទាំងនៅរស់ ការបន្តិចណ៍កោសិកាទាំងនៅរស់ ដែលគេបានប្រើជាពិសេសនៅក្នុងការសិក្សាអំពីចលនានៃផ្នែករបស់អំប្រីយ៉ុង។
vitamin A or retinol A fat-soluble hydrocarbon, closely related to carotenoids, that occurs in liver, green vegetables and storage organs such as carrots. It can be produced in the body from the pigment B-carotene. It is concerned with the normal functioning of the mucous membrane of the eye, respiratory and urinogenital tracts, and forms part of the photochemical reactions in the rods of the eye. Deficiency of vitamin A leads firstly to night blindness, inflamed eyes and eyelids and eventual blindness. Infants obtain a large supply of the vitamin in the mother's first milk (colostrum).	វីតាមីន A ឬ រេតីណូល អ៊ីដ្រូកាបូនរលាយក្នុងទឹក មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតជាមួយការ៉ូតេណូអ៊ីត ដែលមាននៅក្នុងផ្លែឆៃ បន្លែបៃតង និងសរីរាង្គស្រូវដូចជាការ៉ុត។ វាអាចត្រូវបានផលិតនៅក្នុងសារពាង្គកាយបាន គឺផលិតចេញពីជាតិណាតូតែន B។ វាជាប់ទាក់ទងជាមួយមុខងារធម្មតារបស់ក្លាសសើមភ្នែក ផ្លូវដង្ហើម និងបំពង់កាមនោម និងបង្កើតជាផ្នែកមួយរបស់ប្រតិកម្មរស្មីគីមីនៅក្នុងកោសិកាដំបងរបស់ភ្នែក។ កង្វះវីតាមីន A ដំបូងវាបង្កអោយមានជំងឺខ្វាក់មាត់ មានការក្រហាយភ្នែក និងត្របកភ្នែក រួចបន្ទាប់មកទៀតគឺឈានដល់ការខ្វាក់តែម្តង។ កូនដំបូងទទួលបានបរិមាណយ៉ាងច្រើននៃវីតាមីន A តាមរយៈទឹកដោះដំបូងរបស់ម្តាយ។
vitamin B complex See B-complex.	វីតាមីន B កុំផ្លិច សូមមើលពាក្យ B-កុំផ្លិច។
vitamin C See ascorbic acid.	វីតាមីន C សូមមើលពាក្យ អាស៊ីតអាស្កូរិច។
vitamin D A fat-soluble molecule found in fish liver oils, and also produced in the skin when subjected to ultraviolet rays from sunlight. The main function of the vitamin is to increase the utilization of calcium and phosphorus in bones and teeth. A deficiency results in rickets in children and bone-softening in adults, particularly women after several pregnancies.	វីតាមីន D ម៉ូលេគុលរលាយក្នុងខ្លាញ់ ដែលនៅក្នុងប្រេង ផ្លែឆៃត្រី និងកំក្រវបានផលិតផងដែរនៅក្នុងស្បែក នៅពេលមានចំពោះជាមួយការរស្មីអ៊ុលត្រាស្វាយ ទទួលបានពីព្រះអាទិត្យ។ មុខងារចំបងរបស់វីតាមីននេះ គឺបង្កើនការប្រើកាល់ស្យូម និងផូស្វ័រនៅក្នុងឆ្អឹង និងធ្មេញ។ កង្វះវីតាមីន D បង្កអោយមានរោគក្រិន និងនៅពេលពេញវ័យឆ្អឹងមានសភាពទន់ ជាពិសេសចំពោះស្ត្រីបន្ទាប់ពីមានផ្ទៃពោះច្រើនដងមក។
vitamin E or tocopherol A fat-soluble molecule found in many plants, such as wheatgerm oil, green leafy vegetables, egg yolk, milk and meat. The vitamin is known as an antioxidant, preventing the oxidation of, for example, unsaturated fatty acids and Vitamin A in the body. A deficiency can result in sterility.	វីតាមីន E ឬ តូកូផេរ៉ុល ម៉ូលេគុលរលាយក្នុងខ្លាញ់ មាននៅក្នុងរុក្ខជាតិជាច្រើន ដូចជាប្រេងអំប្រីយ៉ុងស្រូវសាលី បន្លែមានស្លឹកណាបៃតង ស៊ុតលៀង ទឹកដោះគោ និងសាច់។ វីតាមីននេះ ត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាអង់ទីអុកស៊ីតករ ដោយការពារកុំអោយមានដំណើរអុកស៊ីតកម្មរបស់ (ឧទាហរណ៍) អាស៊ីតខ្លាញ់មិនផ្អែក និងវីតាមីន A នៅក្នុងសារពាង្គកាយ។ កង្វះវីតាមីននេះ អាចបណ្តាលអោយអារ។
vitamin H See biotin.	វីតាមីន H សូមមើលពាក្យ ប្យូទីន។
vitamin K or phyloquinone A fat-soluble molecule found in spinach, cabbage, kale and pig's liver. The vitamin is essential in the synthesis of prothrombin used in blood clotting. A deficiency causes an increase in clotting time.	វីតាមីន K ឬ ហ្វីលូក្វីណូន ម៉ូលេគុលរលាយក្នុងខ្លាញ់ មាននៅក្នុងបន្លែស្ពីនិច ស្ពៃក្តោប ស្ពៃក្តោបកេល និងផ្លែឆៃជ្រូក។ វីតាមីននេះមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងដំណើរសំយោគប្រូត្រូមីន ប្រើនៅក្នុងកំណកឈាម។ កង្វះវីតាមីន K បណ្តាលអោយឈាមមិនងាយកក។
vitamin M See folic acid.	វីតាមីន M សូមមើលពាក្យ អាស៊ីតផូលិច។
vitamin deficiency disease Poor health caused by the lack of a certain vitamin in the diet; for example, scurvy is caused by lack of vitamin C.	ជំងឺខ្វះវីតាមីន សុខភាពមិនល្អដែលបណ្តាលមកពីកង្វះវីតាមីនមួយចំនួនក្នុងអាហារ។ ឧទាហរណ៍ ជំងឺស្កុរវិចបណ្តាលមកពីខ្វះវីតាមីនសេ។
vitamins Organic molecules that cannot be manufactured by the body but are required in very low concentrations in the diet for normal growth and health. Vitamins contribute to the formation or action	វីតាមីន ម៉ូលេគុលសរីរាង្គដែលសារពាង្គកាយមិនអាចផលិតបាន ប៉ុន្តែមានតម្រូវការក្នុងកំរិតយ៉ាងតិចក្នុងអាហារ សម្រាប់ដំណើរការលូតលាស់ធម្មតា និងសុខភាព។ វីតាមីនរួមចំណែកក្នុងការបង្កើត ឬរួមចំណែកនៅក្នុង

of cellular enzymes and are essential for the maintenance of life.	សកម្មភាពរបស់អង់ស៊ីមកោសិកា និងមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងការគាំពារជីវិត។
vitelline blood vessels The blood vessels that convey nourishment to the embryos of vertebrates which possess yolk.	សរសៃឈាមវីតេលីន សរសៃឈាមដែលដឹកនាំសារធាតុចិញ្ចឹមទៅកាន់អុំប្រីយ៉ុងរបស់សត្វឆ្អឹងកង ដែលមានសារធាតុល្បែង។
vitelline duct The duct which conveys yolk from the yolk gland to the oviduct.	បំពង់វីតេលីន បំពង់ដឹកនាំសារធាតុល្បែងចេញពីក្រពេញធាតុល្បែងឆ្ពោះទៅកាន់ដៃស្បូន។
vitelline membrane The noncellular membrane that encloses the egg cell.	ភ្លាសវីតេលីន ស្រោមភ្លាសជុំវិញកោសិកាស៊ីត។
vitreous humor The transparent gel inside the eye behind the lens.	អ៊ុយម៉ែរ ផ្នែកអន្ទិល ថ្លាក្នុងភ្នែកស្ថិតពីក្រោយកែវភ្នែក។
vitreous membrane 1. The inside layer of the cornea. 2. The dermal inner layer of a hair follicle.	ភ្លាសវីត្រីស 1. ស្រទាប់ក្នុងរបស់ករនេ។ 2. ស្រទាប់ខែងខាងក្នុងរបស់គល់រោម។
viviparous Giving birth to live young.	វិវីប៉ា ដែលកើតកូនចេញពីក្នុងពោះ។
vocal cords The membranes within the larynx that vibrate to produce sound.	ខ្សែសំឡេង ភ្លាសក្នុងបំពង់សំឡេងដែលញ័រដើម្បីបង្កើតសំឡេង។
volant Adapted for flight.	ដែលនៃសម្រាប់អន្តរាស្រ័យ
volar Pertaining to the palm of the hand or the sole of the foot.	ភ្នំឡា នៃបាតដៃ ឬ បាតជើង។
voltage A measure of the electrical potential difference that exists between two different points or objects.	វ៉ុល រង្វាស់នៃផលសងប៉ូតង់ស្យែលអគ្គីសនីរវាងចំណុចពីរផ្សេងគ្នា ឬវត្ថុពីរខុសគ្នា។
voltinism A form of polymorphism in insects where some enter diapause and others do not.	វ៉ុលទីនីស្ម ទម្រង់មួយរបស់ពហុសណ្ឋាននៅក្នុងសត្វល្អិត ដែលមានមួយចំនួនបានចូលទៅក្នុងដំណាក់កាលសម្ងាត់(មិនមានសកម្មភាព) តែមួយចំនួនមិនទេ។
voluntary muscle Skeletal muscles under conscious control. See striated muscle.	សាច់ដុំចេតនា ឬសាច់ដុំនន្ទ សាច់ដុំដាច់ឆ្អឹងដែលស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ខួរក្បាល។ សូមមើលពាក្យ striated muscle។
voluntary nervous system See somatic nervous system.	ប្រព័ន្ធប្រសាទនន្ទ សូមមើល somatic nervous system។
voluntary response A response under the control of the will of an organism. Compare reflex arc.	តំណាងនន្ទ តំណាងស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យនៃនន្ទរបស់ភារវរស់។ សូមមើលពាក្យ ច្នៃវេជ្ជវិទ្យា។
volutin Granules made up of polyphosphates which occur in many bacteria. Long chains may form storage material in some cells.	វ៉ុលទីន គ្រាប់ដែលបង្កើតឡើងពីប៉ូលីផូស្វាត ដែលកើតមានចំពោះបាក់តេរីជាច្រើន។ ច្រវាក់វែងៗអាចបង្កើតសារធាតុស្តុកទុកនៅក្នុងកោសិកាមួយចំនួន។
Volvocales An order of colonial green algae made up of flagellated cells embedded in spheres of mucilage. An example is Volvox.	វ៉ុលវ៉ុកាល់ លំដាប់មួយរបស់សារាយបៃតងរស់នៅជាកូឡូនី ដែលកើតឡើងពីកោសិកាមានផ្លាសែល ស្ថិតនៅស្ថិតជាប់គ្នាជារាងស្វែរ។ ឧទាហរណ៍សារាយ វ៉ុលវ៉ុក។
vomer The thin flat bone forming part of the separation between the nasal passages in mammals.	វ៉ុលមែរ បន្ទះសំប៉ែតស្តើង បង្កើតជាផ្នែកខណ្ឌរវាងរន្ធប្រមុខទាំងសងខាងរបស់មនុស្ស។
vomerine teeth Very small teeth lining the margin of the upper jaw in frogs.	ធ្មេញវ៉ុលមែរ ធ្មេញតូចៗដែលដុះលើគែមផ្តាមលើរបស់កង្កែប។
von Baer's law See Haeckel's law.	ច្បាប់វ៉ុលបែរ សូមមើលពាក្យ ច្បាប់ ហែកែល។
vulva The external genitalia of the female mammal, surrounding the external opening of the vagina, and consisting of mons pubis, labia majora, labia minora, clitoris, vestibule and vestibular glands.	សរីរាង្គភេទខាងក្រៅ សរីរាង្គភេទខាងក្រៅរបស់មនុស្សស្ត្រី ស្ថិតនៅជុំវិញមាត់រន្ធឃោសី រួមមានដូចជា ថ្នាសភេទ បបូរតូច បបូរធំ ធ្មេញ(សេរ) ចង្កូរចូលផ្លូវភេទ និងក្រពេញតាមបបូរ។
W	
W abbrev. tryptophan.	W អក្សរកាត់របស់ ត្រីបតូផាន ។
W, Z chromosomes Sex chromosomes in species where the female is the heterogametic sex (W,Z).	ក្រូម៉ូសូម W, Z ក្រូម៉ូសូមភេទក្នុងប្រភេទ ដែលភេទស្ត្រីជាភេទអេតេរ៉ូកាម៉ែត

	(W,Z) ។
waggle dance The behaviour pattern by which bees convey information on the location of pollen supplies.	វ៉ាញីក្ស គំរូអាកប្បកិរិយា ដែលសត្វយុំប្រើសម្រាប់ព័ន្ធជាមិនអំពីទីតាំងផ្គត់ផ្គង់ល្អៗ។
wall pressure The pressure exerted by the cellulose cell wall of a plant, which is equal to the opposing pressure potential.	សម្ពាធភ្លាសត្រោង សម្ពាធដែលបង្កឡើងដោយក្លាសសែលលុយឡូសរបស់រុក្ខជាតិ ដែលស្មើនឹងប៉ូតង់ស្យែលសម្ពាធផ្ទុយគ្នា។
Wallace, Alfred Russel (1823-1913) British naturalist who wrote a paper with Darwin on natural selection which was the foundation of modern evolutionary thought.	វ៉ែលសេស អាលហ្វ្រេដ វ៉ាសសែល (1823-1913) អ្នកធម្មជាតិជនជាតិអង់គ្លេស ដែលបានសរសេរប្រធានបទមួយជាមួយលោកដាកវីន អំពីជម្រើសដោយធម្មជាតិ ដែលជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ពិចារណាអំពីការវិវត្តន៍ក្នុងសម័យទំនើប។
Wallace's Line The division between the biogeographical regions of Australia and the Orient. The line lies between Lombok and Bali, the Celebes and Borneo, and east of the Philippines.	ខ្សែវ៉ែលសេស ការខណ្ឌចែករវាងតំបន់ភូមិសាស្ត្ររវាងអូស្ត្រាលី ពីបូព៌ាប្រទេស។ ខ្សែនេះគឺស្ថិតនៅរវាងឡូហ្គុក និងបាលី, សេឡេបេស និងប៊ែរនេអូ និងភាគខាងកើតប្រទេសភីលីពីន។
wandering cell Any cell such as an amoebocyte or macrophage, that actively moves about during the life of an organism.	កោសិកាស្រាវ កោសិកាទាំងឡាយ ដូចជាអាមេបូស៊ីត ឬម៉ាក្រូផាស ដែលមានចលនាយ៉ាងសកម្មចុះឡើងៗក្នុងអំឡុងពេលនៃជីវិតរបស់ការរស់។
wandering macrophage A macrophage that wanders from the blood to infected tissue.	ម៉ាក្រូផាស្រាវ ម៉ាក្រូផាសដែលធ្វើចលនាចេញពីឈាម ឆ្ពោះទៅកាន់ជាលិកាឆ្លងមេរោគ។
Warburg manometer A respirometer, designed by the German biochemist Otto Warburg, that measures aerobic respiration rates in tissues and small organisms. Carbon dioxide released from respiring material inside a flask is measured by a manometer. Temperature is controlled by immersing the flask in a water bath.	វ៉ារហ្វម៉ែត្រ ម៉ែត្រវាស់ស្ទួន (ឧបករណ៍វាស់ដង្ហើម) ឧបករណ៍(បង្កើតដោយអ្នកជីវគីមីជនជាតិអាល្លឺម៉ង់ គឺ Otto Warburg) វាស់អត្រាដង្ហើមដោយខ្យល់នៅក្នុងជាលិកា និងក្នុងការរស់តូចៗ។ ខ្សែស្រឡាយនៃដែលកាយចេញពីសារធាតុដង្ហើមស្ថិតនៅក្នុងកែវស្តុកមួយត្រូវបានវាស់ដោយឧបករណ៍ ម៉ាណូម៉ែត្រ។ សីតុណ្ហភាពត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយការជ្រមុជកែវស្តុកទៅក្នុងឆ្នាំងកំដៅទឹក។
warmblooded Maintaining a constant internal body temperature. See homeotherms.	ថែរម៉ែត ដែលរក្សាសីតុណ្ហភាពក្នុងខ្លួនអោយនៅថេរ។ សូមមើលពាក្យ homeotherms។
warning coloration Any brightly colored body markings of inedible insects that ward off possible predators.	ពណ៌សារពាង្គកាយ ពណ៌សារពាង្គកាយក្លឹវដូចសត្វល្អិតស៊ីមិនបាន ដែលសម្រាប់ព្រមានសត្វរំពា។
water A colourless, odourless liquid that is the most abundant component of any organism (over 60% by weight in humans). Life almost certainly originated in water and it provides the medium for biological reactions to take place.	ទឹក សារធាតុរាវគ្មានពណ៌ គ្មានក្លិន ដែលជាសមាសភាគច្រើនលើសលប់របស់ការរស់ (មានជាង 60% គិតជាទម្ងន់ចំពោះមនុស្ស)។ ជីវិតស្ទើរតែមានប្រភពចេញពីក្នុងទឹក និងផ្តល់នូវមជ្ឈដ្ឋានសម្រាប់ប្រតិកម្មជីវនានាកើតឡើងនៅក្នុងនោះ។
water ionization constant (K_w) Product of hydronium ion and hydroxide ion concentration in water solutions. $K_w = [H_3O^+][OH^-] = 1 \times 10^{-14}$	ថេរម៉ែត្រអ៊ីយ៉ុងនៃទឹក ផលគុណនៃកំហាប់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូហ្គីយ៉ូន និងអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រុកស៊ីតក្នុងសូលុយស្យុងទឹក។ $K_w = [H_3O^+][OH^-] = 1 \times 10^{-14}$
water mould A type of saprobe or parasite fungus that lives in fresh water or moist soil.	ផ្សិតទឹក ប្រភេទសារប្រូប ឬផ្សិតបរាសិត ដែលរស់នៅក្នុងទឹកសាប ឬក្នុងដីសើម។
water potential The sum of two opposing forces (osmosis and turgor pressure) that can cause the movement of water into and out of a cell.	ប៉ូតង់ស្យែលទឹក កំលាំងពីរដែលមានទិសដៅផ្ទុយគ្នា (សម្ពាធអូស្មូស និងសម្ពាធព្យាបាត) ដែលអាចធ្វើអោយទឹកចូលនិងចេញពីកោសិកា។
water stress Wilting in plants that are losing more water by transpiration than they are taking up through the roots.	ស្រួសទឹក ភាពរួញស្ងួតរបស់រុក្ខជាតិ បណ្តាលមកពីការភាយទឹកចេញមានបរិមាណច្រើនជាងការស្រូបទឹកចូលតាមរយៈឫស។
water uptake The path of water from soil to leaves, that is caused by a combination of osmosis, transpiration pull, cohesion-tension, capillarity, and root pressure.	ការស្រូបទឹកឡើង ដំណើរទឹកពីដីទៅស្លឹក ដែលបណ្តាលមកពីបន្សុំនៃបាតុភូតអូស្មូស ទំនាញនៃរំកាយចំហាយទឹក ភាពតោងស្អិត ខែតីលីវីដេ និងសម្ពាធឫស។
water vapour Water in the gas phase, especially when due to evaporation. Vapour is important in	ចំហាយទឹក ទឹកនៅក្នុងជាសខ្សែស ជាពិសេស នៅពេលមានដំណើររំហួត។ ចំហាយទឹកគឺមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងការរក្សាសំណើមក្នុង

maintaining the atmospheric humidity essential to living organisms.	បរិយាកាស ដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់ការរស់ទាំងឡាយ។
water vascular system A series of waterfilled canals in the body of an echinoderm that functions in locomotion.	ប្រព័ន្ធម៉ែតង់ទឹក សើរីបំពង់មានទឹកក្នុងសារពាង្គកាយអេគីណូដេម ដែលមានមុខងារបង្ហាស់ទី។
waterproofing The process of preventing the passage of water into and out of structures, usually brought about in a living organism by laying down lipid layers, such as the insect cuticle.	ការការពារមើលទៅទឹកចូល ដំណើរការការពារកុំអោយទឹកឆ្លងចូលទៅក្នុង ឬចេញពីទម្រង់នានា ជាទូទៅកើតមាននៅក្នុងការរស់ គឺដោយការពាសស្រទាប់លីពីត ដូចជាសំណើរមានចំពោះសត្វល្អិត។
water-soluble vitamin Any vitamin that can dissolve in water. Most are a part of coenzymes (e.g. vitamin B complex).	វីតាមីនលាយក្នុងទឹក វីតាមីនទាំងឡាយដែលអាចរលាយក្នុងទឹកបាន។ ភាគច្រើនគឺជាផ្នែករបស់កូអង់ស៊ីម (ឧទាហរណ៍ វីតាមីនBកុំផ្លិច)។
wave velocity Speed at which a wave moves through a material; it depends on the material and the type of wave, not the frequency of the wave.	ល្បឿនរលក ល្បឿនដែលរលកផ្លាស់ទីឆ្លងកាត់រូបធាតុមួយ។ វាអាស្រ័យទៅនឹងរូបធាតុ និងប្រភេទរលកមិនអាស្រ័យលើប្រេកង់នៃរលកទេ។
wavelength Length of one wave; mathematically equal to the wave velocity divided by the frequency. eg. visible light has wavelengths between 400 nm (violet) and 750 nm (red).	ជំហានរលក ប្រវែងរលកមួយដែលគណនាតាមគណិតវិទ្យាស្មើនឹងល្បឿនរលកចែកនឹងប្រេកង់។ ឧទាហរណ៍ ពន្លឺដែលអាចមើលឃើញមានជំហានរលកពី 400 nm (ពណ៌ស្វាយ)និង 750 nm (ពណ៌ក្រហម)។
wax A fatty acid combined with a longchained alcohol.	ក្រូមូល អាស៊ីតខ្លាញ់ផ្សំជាមួយច្រវាក់អាស់កុលយ៉ាងវែង។
weak acid Molecule or ion with a lesser tendency to give up hydrogen ions than H ₃ O ⁺ . eg. CH ₃ COOH	អាស៊ីតខ្សោយ ម៉ូលេគុល ឬអ៊ីយ៉ុងដែលមានទំនោរចោះបង់អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូសែនខ្សោយជាងអ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូញ៉ូម ។ ឧ- CH ₃ COOH។
weaning When a young mammal becomes used of to food other than its mother's milk.	ការផ្តាច់ដោះ នៅពេលថនិកសត្វតូចបានស្តាប់នឹងការប្រើអាហារផ្សេងៗក្រៅពីទឹកដោះមេ។
Weberian ossicle A small group of bones that connects the air bladder with the ear in teleost fish of the order Ostariophysi.	ឆ្អឹងមេមីរឿន ឆ្អឹងតូចៗមួយក្រុម ដែលភ្ជាប់ឆ្នែកខ្យល់ជាមួយត្រចៀករបស់ត្រីឆ្អឹង ស្ថិតក្នុងលំដាប់អូស្តារីហ្វីស៊ី។
weed Any plant that competes with a plant that is important to people. eg. plants that compete with rice.	រុក្ខជាតិបំប្លែង រុក្ខជាតិទាំងឡាយដែលប្រជែង(បំផ្លាញ)ជាមួយរុក្ខជាតិដែលមានសារៈសំខាន់ចំពោះមនុស្ស។ ឧទាហរណ៍ រុក្ខជាតិដែលបំផ្លាញស្រូវ។
weight The force that a mass exerts downward on the earth, which depends on the gravitational field strength. Measured in Newtons. Used in everyday language interchangeably with mass.	ទម្ងន់ កំលាំងដែលម៉ាស់សង្កត់ទៅលើផែនដី ហើយដែលអាស្រ័យទៅលើកំលាំងទំនាញផែនដី។ វាត្រូវបានគិតជាញូតុន។ វាត្រូវបានគេប្រើផ្លាស់ប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងភាសានិយាយរៀងរាល់ថ្ងៃជាមួយពាក្យម៉ាស់។
Weinberg, W. See Hardy-Weinberg law.	Weinberg, W សូមមើលពាក្យ ច្បាប់Hardy-Weinberg។
Western blotting A technique used to transfer the pattern of proteins separated by gel electrophoresis, to a membrane like paper, for further analysis.	ការផ្តិត Western បច្ចេកទេសដែលគេប្រើសម្រាប់បញ្ជូនគំរូប្រូតេអ៊ីនពេញកដោយ gel electrophoresis ទៅលើភ្នាសដូចគ្រជាសម្រាប់វិភាគបន្តទៀត។
wet rot A brown rot of damp timber caused by the fungus <i>Coniophora cerebella</i> . The fungus can be controlled by application of a wood preservative such as creosote.	ពូកសើម ការពុកផុយមានពណ៌ក្រមៅនៃដើមឈើសើម បង្កដោយផ្សិត <i>Coniophora cerebella</i> ។ ផ្សិតនេះអាចគ្រប់គ្រងបានដោយប្រើសារធាតុរក្សាឈើ ដូចជាក្រេអូសូត។
wetland Any area usually covered by shallow water with plants and animals specially adapted to live there.	តំបន់ដីសើម តំបន់ដែលជាទូទៅគ្របដណ្តប់ដោយទឹករាក់ៗ ហើយមានរុក្ខជាតិ និងសត្វដែលសម្របខ្លួនជាពិសេសដើម្បីរស់នៅទីនោះ។
wheel A mark on the skin after a skin test, an area of edema.	ភ្លៀង ស្នាមនៅលើស្បែក បន្ទាប់ពីការធ្វើតេស្តស្បែក គឺនៅតំបន់ដែលមានបញ្ហា។
wheel animalcule See rotifer.	វិលអេនីម៉ែលក្បូល សូមមើលពាក្យ រ៉ូទីហ្វិរ។
whew The fluid component of milk that separates from the curd.	វេ សមាសភាគររបស់ទឹកដោះ ដែលពេញពីផ្នែករឹង។
whisker See vibrissa.	ពូកមាត់ សូមមើលពាក្យ Vibrissa។
white blood cells, leucocytes Any one of several colorless cells that function in protecting an organism against infection.	កោសិកាឈាមស ឬផ្សិតស៊ីត កោសិកាគ្មានពណ៌ដែលមានមុខងារការពារសារពាង្គកាយទប់ទល់នឹងការបង្កជំងឺ។

white fibrous cartilage Any cartilage containing white nonelastic fibres of collagen.	ស្លឹកខ្ចីសរសៃស ឆ្អឹងខ្ចីទាំងឡាយដែលមានសរសៃ កូឡាសែនពណ៌ស មិនយឺត។
white matter Nerve tissue in the central nervous system consisting mainly of myelin covered axons (nerve fibres).	រូបធាតុស ជាលិកាប្រសាទនៅក្នុងប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ដែលបង្កឡើងជាសំខាន់ដោយមេលីន គ្របពីលើអាកសូន(សរសៃប្រសាទ)។
white muscle fibre Part of skeletal muscle that can respond very quickly (fast twitch).	សរសៃសាច់ដុំឆ្លុត ផ្នែកនៃសាច់ដុំឆ្លុត ដែលអាចឆ្លើយតបយ៉ាងរហ័ស។
whole mount The preparation of an entire organism for microscopic examination.	ការរៀបចំទាំងមូល ការរៀបចំការរស់ទាំងមូល សម្រាប់ការសង្កេតដោយអតិឌុស្តមុទស្សន៍។
whooping cough An infectious disease, common in children, caused by the bacterium <i>Bordetella pertussis</i> , in which symptoms include severe coughing. In some cases, particularly in very young children, whooping cough can be fatal. Vaccination of infants is common although this procedure carries a small risk of brain damage.	ជំងឺក្អកមាន់ ជំងឺឆ្លង ច្រើនកើតចំពោះកុមារ ដែលបង្កដោយបាក់តេរី <i>Bordetella pertussis</i> ដែលអាចសញ្ញារបស់វា គឺការក្អកយ៉ាងខ្លាំង។ នៅក្នុងករណីខ្លះ ជាពិសេសចំពោះក្មេងតូចៗ ជំងឺក្អកមាន់អាចបណ្តាលអោយស្លាប់បាន។ មានថ្នាំបង្ការសម្រាប់ការពារជំងឺនេះ ទោះបីកើតមានករណីគ្រោះថ្នាក់តិចតួច ដោយការប៉ះពាល់ដល់ខួរក្បាលក៏ដោយ។
whorl A circular group of at least three leaves or flower parts all attached to an axis at the same level.	វង់រង្វង់ ក្រុមស្លឹកយ៉ាងតិចបី ឬផ្នែកទាំងឡាយរបស់វាដែលភ្ជាប់ទៅនឹងអ័ក្សគ្រងកម្រិតដូចគ្នាជារង្វង់វិល។
wild type The most commonly observed phenotype or genotype, usually called 'normal' or standard.	ប្រភេទធម្មជាតិ ផេណូទីប ឬសេណូទីបដែលគេអង្កេតឃើញញឹកញាប់បំផុត ហើយច្រើនតែត្រូវបានគេហៅថា 'ធម្មតា' ឬ ស្តង់ដារ។
wilting The loss of turgor in a plant.	ស្រពោន ការបាត់បង់ភាពប៉ោងរបស់រុក្ខជាតិ។
wing 1. Either of the modified forelimbs of a bird that are covered with large feathers and specialized for flight in most species. 2. One of the organs of flight of an insect, consisting of a membranous outgrowth from the thorax containing a network of veins. 3. Either of the organs of flight in certain other animals, especially the forelimb of a bat.	ស្បែក 1. អវយវៈមុខកំណែប្រែរបស់បក្សីដែលមានស្លាបធំៗ និងមានឯកទេសខាងលើ ចំពោះប្រភេទជាច្រើន។ 2. សរីរាង្គលើរបស់សត្វល្អិតដែលបង្កឡើងពីក្តាស ដែលលូតចេញពីទ្រូង ដោយមានផ្ទុកបណ្តាញរ៉ែន។ 3. សរីរាង្គលើរបស់សត្វផ្សេងទៀតមួយចំនួន ជាពិសេស អវយវៈមុខរបស់ប្រចៀវ។
winkle A gastropod mollusc of the genus <i>Littorina</i> .	ទីលើល សប្តីសត្វហ្គាស្ត្រូបូត ក្នុងពួក <i>Littorina</i> ។
wisdom tooth A 3rd molar in humans which appears at about the age of 20, and often has to be removed as it crowds or distorts other teeth.	ផ្លាមទីត ផ្លាមទីតរបស់មនុស្ស ដែលដុះចេញនៅអាយុប្រហែលជា២០ឆ្នាំ ហើយច្រើនតែដកយកចេញ ពីព្រោះវាធ្វើអោយចង្អៀតដល់ធ្មេញដទៃ ឬមានលក្ខណៈរបះរើងដល់ធ្មេញដទៃទៀត។
withdrawal symptoms A characteristic group of symptoms that occurs after use of a drug has been stopped by a person that is physically dependent on a drug.	រោគសញ្ញាដកថយ លក្ខណៈនៃក្រុមរោគសញ្ញាដែលកើតឡើង បន្ទាប់ពីការឈប់ប្រើថ្នាំ ចំពោះអ្នកញៀនថ្នាំ។ ឧទាហរណ៍ ដូចជាអ្នកធ្លាប់ប្រើថ្នាំញៀន នៅពេលដែលឈប់ប្រើ អ្នកនោះនឹងទៅជាហត់ ឬញៀន។
wobble hypothesis An idea proposed by Francis Crick which states that the third base in an anticodon can be changed in several ways to allow it to recognize more than one base in the codons of mRNA.	សន្មតិកម្មរ៉ាប់រង គំនិតដែលស្នើដោយលោក Francis Crick ដែលចែងថា បាសទីបីក្នុងអង់ទីកូដុងអាចត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរក្នុងរបៀបជាច្រើន ដើម្បីអាចអោយវាទទួលស្គាល់បាសច្រើនជាងមួយក្នុងកូដុង mRNA។
Wolffian body See mesonephros.	អន្ទាត់រង្វង់ សូមមើលពាក្យ មេសូនេហ្វ្រូស។
Wolffian duct The duct from the mesonephros in vertebrates. In fish and amphibia, it forms the urinary duct in females, and the urinogenital duct in males. In reptiles, birds and mammals it forms the vas deferens in males, and degenerates in females.	បំពង់រង្វង់ បំពង់ចេញពីមេសូនេហ្វ្រូសរបស់សត្វឆ្អឹងកង។ ចំពោះត្រី និងបណ្តុកសត្វ វាបង្កើតបានបំពង់នោមរបស់សត្វញី និងជាបំពង់កាមនោមចំពោះសត្វឈ្មោល។ ចំពោះឧទ្ទសត្វ បក្សី និង ថនិកសត្វ វាបង្កើតជាបំពង់យ៉ង់របស់សត្វឈ្មោល និងមិនមានការលូតលាស់ទេចំពោះសត្វញី។
womb See uterus.	ស្បូន សូមមើលពាក្យ uterus។
wood The xylem of gymnosperms and angiosperms.	សាច់ឈើ ស៊ីឡេមរបស់ស៊ីមណូស្តែម ឬអង់ស្សូស្តែម។
woodland An area of widely spaced oak or pine trees interspersed with grasses.	ដីព្រៃ តំបន់ដែលមានដុះដើមសែន ឬដើមស្រល់លាយឡំជាមួយស្មៅ។
woodlouse Any terrestrial member of the crustacean order isopoda.	ចែលើ ពពួកត្រុស្តាសេលើគោក ស្ថិតក្នុងលំដាប់ អ៊ីសូបូដា។

Woodpecker finch One of Darwin's finches (<i>Geospinza</i>), which occurs in the Galapagos Islands and uses a cactus spine to remove insects from crevices. This is one of the very few examples of birds using a tool.	ចាបម្លូង ចាបមួយក្នុងចំណោមចាបជាច្រើនរបស់លោកដារីន ដែលមាននៅលើប្រជុំកោះកាឡាហ្គាស និងប្រើបន្លាដំបងយក្ស ដើម្បីចាក់យកសត្វល្អិតចេញពីរន្ធលើ ឬស្នាមប្រេះសម្បកលើ។ នេះគឺជាឧទាហរណ៍មួយ ក្នុងចំណោមឧទាហរណ៍ដែលមានតិចតួច អំពីសត្វដែលប្រើឧបករណ៍ប្រភេទនេះ។
worker bee A non-reproducing female.	ឃុំកម្មករ ឃុំញីដែលគ្មានការបន្តពូជ។
writhing number The number of times that the axis of a DNA duplex crosses itself by supercoiling.	ចំនួនមូលដ្ឋាន ចំនួនដងដែលអក្សររបស់ADNច្រវាក់ទៅខ្លួនគ្នាដោយការអង្កេញយ៉ាងខ្លាំង។
X	
X chromosome The chromo-some in a human female egg (and in onehalf of sperm cells) that is associated with the determination of sexual characteristics. Female = XX; male = XY.	ក្រូម៉ូសូម X ក្រូម៉ូសូមក្នុងកាម៉ែតញីរបស់មនុស្សស្រី (ក្នុងកោសិកាស្ត្រីម៉ាតូសូមីតពាក់កណ្តាល) ដែលទាក់ទងទៅនឹងការកំណត់លក្ខណៈភេទ។ ឧទាហរណ៍ ស្រី = XX ; ប្រុស = XY។
X inactivation In female mammals, the random stopping of transcriptional activity of one X chromosome. See Barr body .	អសកម្មកម្មក្រូម៉ូសូម X ចំពោះថនិកសត្វញី ជាការបញ្ឈប់ដោយចៃដន្យនៃសកម្មភាពចំលងក្រុមនៃក្រូម៉ូសូមXមួយ។ សូមមើលពាក្យ Barr body។
X Linked gene A gene located on one of the sexdetermining X chromosomes.	សែនដាច់ក្រូម៉ូសូម X សែនស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូមភេទX។
X ray High energy radiation that can penetrate very deeply and produced as electrons slow up when they strike a material.	កាំរស្មីអិច រស្មីថាមពលខ្ពស់ដែលអាចជ្រៀតចូលបានយ៉ាងជ្រៅ និងកើតឡើងនៅពេលអេឡិចត្រុងថយល្បឿនពេលប៉ះនឹងរូបធាតុអ្វីមួយ។
X ray crystallography A technique to determine the threedimensional structure of molecules through diffraction patterns produced by Xray scattering by crystals of the molecule under study.	គ្រីស្តាលូក្រាហ្វីកាំរស្មីអិច បច្ចេកទេសកំណត់ទម្រង់ត្រីវិមាត្រនៃម៉ូលេគុលតាមរយៈចំណាំងផ្លាតនៃកាំរស្មី X នៅលើក្រាមនៃម៉ូលេគុលកំពុងសិក្សា។
xanthin A water-soluble yellow pigment which occurs in cell sap.	សាន់ទីន ជាតិពណ៌រលាយក្នុងទឹក ដែលមាននៅក្នុងរុក្ខសកោសិកា។
xantho- prefix. meaning yellow.	សាន់ទូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ពណ៌លឿង។
xanthophyll A yellow carotenoid; one xanthophyll, zeaxanthin, is the photoreceptor for blue light in shoot phototropism. See carotenoids .	សង់តូផីល ការ៉ូតេណូអ៊ីតពណ៌លឿង។ សង់តូផីលមួយ ដូចជា zeaxanthin គឺជាអ្នកទទួលពន្លឺពណ៌ខៀវនៅក្នុងទំនាញពន្លឺត្រួយ។ សូមមើលពាក្យការ៉ូតេណូអ៊ីត។
xen or xeno- prefix. denoting strange.	សេន ឬ សេណូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ចម្លែក។
xenia The changes due to foreign pollen in the appearance of endosperm. For example, in maize, when a form with white endosperm is pollinated by a form having dark yellow endosperm, pale yellow endosperm results.	ក្លាយ ការផ្លាស់ប្តូរដោយសារតែវត្តមានរបស់គ្រាប់លម្អងពីក្រៅ ក្នុងទម្រង់ជាអង្គដូស្តែម។ ឧទាហរណ៍ ចំពោះពោត នៅពេលទម្រង់មួយមានអង្គដូស្តែមស ត្រូវបានដំណើរលម្អងដោយទម្រង់មួយទៀតដែលមានអង្គដូស្តែមពណ៌លឿងចាស់ នោះនឹងទទួលបាននូវអង្គដូស្តែមមានពណ៌លឿងស្លេក។
xenograft See heterograft.	សេណូក្រាហ្វ សូមមើលពាក្យ អេតេរូក្រាហ្វ។
Xenopus The African clawed toad that has been used to test for pregnancy in women. Injection of urine from a pregnant woman results in egg-laying in the toad.	សេណូកុស សត្វគឺងក់អាព្រិចមានក្រញាំ ដែលត្រូវបានគេប្រើសម្រាប់ធ្វើតេស្តពីភាពមានផ្ទៃពោះរបស់ស្ត្រី។ ការចាក់ទឹកនោមរបស់ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះចូលទៅក្នុងគឺងក់ ធ្វើអោយវាចេញពង។
xero- prefix. meaning dry.	សេរូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ស្ងួត។
xeroderma pigmentosum A lethal genetic disorder of the skin with symptoms of unusually heavy freckling and ulceration of the skin that has been exposed to sunlight. Affected individuals are thought to be homozygous for a pair of recessive alleles on an autosome. There is no treatment and death usually occurs in childhood.	រោគស្បែកអៀម ជំងឺសេនេទិចធ្ងន់ធ្ងរលើស្បែក ដែលរោគសញ្ញារបស់វាគឺស្នាមជាំ និងដំបៅធ្ងន់ធ្ងរខុសប្រក្រតីនៅលើស្បែក ដែលបណ្តាលមកពីការប៉ះនឹងថ្ងៃ។ ឯកត្តដែលមានរោគសញ្ញានេះ ត្រូវបានគេគិតថា គឺមានអាឡែលអន់មួយគូជាអូម៉ូស៊ីកូតនៅលើអូតូសូម។ គ្មានការព្យាបាលទេ ហើយការស្លាប់ច្រើនតែកើតមានចំពោះក្មេងៗ។
xeromorphy The condition of having the appearance of a xerophyte.	ភាពដាច់សម្បត្តិ ស្ថានភាពដែលមានលក្ខណៈអាចផងនឹងសម្ងាត់បាន។
xerophyte A plant adapted for growth in dry	រុក្ខជាតិដាច់សម្បត្តិ រុក្ខជាតិដែលសម្របការលូតលាស់ទៅនឹងលក្ខខណ្ឌ

conditions. Compare hydrophyte, mesophyte.	អាកាសធាតុស្ងួត។ ប្រៀបធៀប hydrophyte, mesophyte ។
xerosere A plant succession that begins on a dry site.	សេរ៉ូសៀ តំណរុក្ខជាតិដែលចាប់ផ្តើមនៅលើតំបន់ស្ងួត។
xiph- <i>prefix</i> . denoting a sword shape.	ស៊ីផ (បុព្វបទ) មានន័យថា រាងដាវ។
xiphoid Sword-shaped.	ខែលមាតរាងដាវ
Xiphosura The group containing the king crabs, aquatic arachnids that occur as fossils as far back as the Palaeozoic era.	ស៊ីផូស្វ័រ ក្រុមដែលមានក្តាមធំ, អាភ័ត្តិកក្នុងទឹក ដោយមានតែទម្រង់ជួស៊ីល ដែលមានអាយុកាលតាំងពីយុគប៉ាលេអូសូស៊ីត។
xylem Vascular tissue that transports water and minerals throughout a plant. Consists of tracheids, xylem parenchyma and xylem vessels. See appendix 5.	ស៊ីឡែម ជាលិកាសរសៃនាំដែលដឹកនាំទឹកនិងសារធាតុរ៉ែពាសពេញដើមរុក្ខជាតិ។ វាបង្កឡើងដោយត្រាកេអ៊ីត ប៉ារ៉េនស៊ីមស៊ីឡែម និងសរសៃស៊ីឡែម។ សូមមើល appendix 5។
xylem parenchyma Live plant cells that are short, lignified and generally thin walled. They surround conducting elements and assist directly or indirectly in the conduction of water upwards through vessels and tracheids, and also serve for food storage.	ប៉ារ៉េនស៊ីមស៊ីឡែម កោសិកាដើមរុក្ខជាតិរស់ ដែលមានលក្ខណៈខ្លី មានលីក្លីន និងជាទៅមានភ្នាសស្តើង។ វានៅជុំវិញសារធាតុដឹកនាំ និងជួយដោយប្រយោល នៅក្នុងការដឹកនាំទឹកឡើងទៅលើតាមរយៈសរសៃ និងត្រាកេអ៊ីត និងមាននាទីជាកន្លែងស្តុកអាហារផងដែរ។
xylem vessel A vertical column of vessel cells. See vessel .	សរសៃស៊ីឡែម បំពង់បញ្ជូននៃកោសិកាសរសៃ ។ សូមមើលពាក្យ vessel។
xylose A pentose sugar that is present in plant cell walls. Formula C ₅ H ₁₀ O ₅ .	ស៊ីឡូស ស្ករប៉ង់តូស ដែលមាននៅក្នុងភ្នាសគ្រោងរបស់កោសិកាដើមរុក្ខជាតិ។ រូបមន្ត: C ₅ H ₁₀ O ₅ ។
xylulose A 5-carbon ketose sugar.	ស៊ីលុយឡូស ស្ករយ៉េតូសមានការបួន៥។
Y	
Y <i>abbrev.</i> tyrosine.	Y អក្សរកាត់របស់ ទីរ៉ូស៊ីន ។
Y chromosome The sex –determining chromosome in onehalf of the sperm cells of human males that carries the genes that determine maleness.	ក្រូម៉ូសូម Y ក្រូម៉ូសូមកំណត់ភេទក្នុងកោសិកាស្បែកម៉ាតូស៊ីតពាក់កណ្តាលរបស់មនុស្សប្រុសដែលមានសែនកំណត់ភេទប្រុស។
Y linkage Mode of inheritance shown by genes located on the Y chromosome.	សែនជាប់ក្រូម៉ូសូម Y គំរូតំណពូជបង្ហាញដោយសែនស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូម Y។
yeast Unicellular fungi (ascomycetes) in the family saccharomycetes. Found naturally in soil and on the skin of sweet fruits eg. grapes. They are used to make bread and beer. See alcoholic fermentation.	មេនីម៉ូដ ផ្សិតឯកកោសិកា(អាស្កូមីសែត)ក្នុងអំបូរសាការីមីសែត។ ក្នុងធម្មជាតិ ផ្សិតនេះមាននៅក្នុងដី និងនៅលើសម្បកផ្លែឈើមានរសជាតិផ្អែម។ ឧទាហរណ៍ ទំពាំងបាយជូរ។ គេប្រើវាសម្រាប់ធ្វើនំប៉័ង និងស្រាបៀរ។ សូមមើលពាក្យ ល្បើងអាស់កុល។
yeast artificial chromosome (YAC) A yeast chromosome into which large fragments of foreign DNA (millions of base pairs) have been inserted; YACs can be replicated like native chromosomes in yeast cells, thereby cloning large amounts of foreign DNA as well.	ក្រូម៉ូសូមមេនីម៉ូដនិម្មិត ក្រូម៉ូសូមមេនីម៉ូដដែលអង្កត់ដងវែងរបស់ADNពីខាងក្រៅ (រាប់លានគូបាស) ត្រូវបានបញ្ចូល។ YACs អាចស្វ័យតំលើងទ្វេដូចក្រូម៉ូសូមដើមនៅក្នុងកោសិកាមេនីម៉ូដ ដូច្នេះអាចបង្កើតកូនADNពីខាងក្រៅបានចំនួនយ៉ាងច្រើនផងដែរ។
yellow elastic cartilage Any cartilage containing a network of yellow fibres composed of elastin.	ត្រីខ្លឹមស័កពណ៌លឿង ឆ្អឹងខ្លឹមទាំងឡាយ ដែលមានបណ្តាញសរសៃពណ៌លឿង បង្កឡើងពីអេឡាស្ទីន។
yellow fever An acute disease of tropical and subtropical regions in which a virus causes cellular destruction in liver, spleen, kidneys, bone marrow and lymph nodes, death occurring in about 10% of cases. The yellow fever virus is transferred from one human host to another via the mosquito <i>Aedes aegypti</i> . Control of the disease is principally by measures to reduce populations of the mosquito vector.	គ្រុនលឿង ជំងឺធ្ងន់ធ្ងរនៅតំបន់ត្រូពិច និងអនុត្រូពិច ដែលក្នុងនោះវីរុសបង្កការបំផ្លាញកោសិកា ផ្លើម លំពែង តម្រងនោម ខួរឆ្អឹង និងកូនកណ្តុរទឹករង ដែលបណ្តាលអោយស្លាប់ប្រហែលជា10%។ វីរុសគ្រុនលឿងត្រូវបានចម្លងពីមនុស្សម្នាក់ ទៅមនុស្សម្នាក់ទៀតតាមរយៈមូស <i>Aedes aegypti</i> ។ ការគ្រប់គ្រងជំងឺនេះ សំខាន់គឺកាត់បន្ថយប៉ូពុយឡាស្យុងមូសរុំចទ័រ។
yellows Any of a number of plant diseases in which there is significant yellowing of the leaves. Yellows can be caused by a wide range of microorganisms;	ខ័ង្គីកលឿង ជំងឺរុក្ខជាតិមួយចំនួន ដែលនៅក្នុងនោះ ស្លឹកមានលក្ខណៈលឿងយ៉ាងខ្លាំង។ ពណ៌ លឿងនេះ គឺអាចបណ្តាលមកពីអតិសុខុមប្រាណ

an example is the virus yellows of sugar beet.	ជាច្រើនប្រភេទ ឧទាហរណ៍ដូចជាវីរុសលៀងរបស់ស្លឹកមើមប៊ីត។
yield 1. That part of the production of a crop which is removed by humans. 2. The actual amount of substance obtained during the preparation of a substance, for example in fermentation or in a manufacturing process.	ទិន្នផល 1. ផ្នែករបស់ផលិតកម្មដំណាំ ដែលមនុស្សប្រមូលបាន។ 2. បរិមាណសារធាតុពិតប្រាកដ ដែលទទួលបានក្នុងអំឡុងពេលរៀបចំសារធាតុមួយ។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងដំណើរល្បីង ឬនៅក្នុងដំណើរការផលិតអ្វីមួយ។
yoghurt Milk that has been thickened by lactic acid produced by the bacteria <i>lactobacillus bulgaris</i> and <i>streptococcus thermophilis</i> .	ទឹកដោះគោឡូ ទឹកដោះគោដែលត្រូវបានធ្វើអោយខាប់ដោយអាស៊ីតឡាក់ទិច ដែលផលិតដោយបាក់តេរី <i>lactobacillus bulgaris</i> and <i>streptococcus thermophilis</i> ។
yolk The food store in the eggs of most animals made up of fat and protein granules that nourish the developing embryo. Almost absent in mammals since food is provided by the mother through the placenta.	ស៊ុតឆ្មើ អាហារស្តុកក្នុងស៊ុតរបស់សត្វភាគច្រើនដែលបង្កឡើងដោយខ្លាញ់ និងគ្រាប់ប្រូតេអ៊ីន សម្រាប់ចិញ្ចឹមអំប្រើយ៉ុងដែលកំពុងតែលូតលាស់។ ស្ទើរតែគ្មានទេចំពោះថនិកសត្វ ព្រោះអាហារត្រូវបានផ្តល់អោយដោយម្តាយតាមរយៈទងសុក។
yolk gland The gland that produces yolk which is associated with the reproductive system in most animals and provides nutrition for the developing embryo in the egg.	ក្រពេញផលិតធាតុឆ្មើ ក្រពេញផលិតធាតុឆ្មើ ដែលទាក់ទងជាមួយប្រព័ន្ធបន្តពូជក្នុងសត្វភាគច្រើន ហើយផ្តល់នូវសារធាតុចិញ្ចឹមសម្រាប់អំប្រើយ៉ុងដែលកំពុងលូតលាស់នៅខាងក្នុងស៊ុត។
yolk sac A membrane that surrounds the yolk of an egg in birds, reptiles, and mammals.	ទង់ឆ្មើ ភ្នាសដែលព័ទ្ធជុំវិញស៊ុតលៀងនៃស៊ុតបក្សី ល្អិត និងថនិកសត្វ។
yolk-sac placenta See placenta.	សុកទង់ឆ្មើ សូមមើលពាក្យ សុក។
Z	
Z abbrev. for either glutamine (Q) or glutamic acid (E) where the amino acid residue in the protein cannot be distinguished as Q or E or varies between Q and E.	Z អាចជាអក្សរកាត់របស់ គ្លុយតាមីន(Q) ឬ របស់អាស៊ីតគ្លុយតាមីន(E) ដែលគ្រោងអាស៊ីតអាមីន នៅក្នុងម៉ូលេគុលប្រូតេអ៊ីនមិនអាចមើលដឹងបានថាជា Q ឬ E ទេ ឬប្រែប្រួលរវាង Q និង E ។
Z-chromosome See W, Z chromosomes .	ក្រូម៉ូសូម Z សូមមើលពាក្យ ក្រូម៉ូសូម W, Z ។
ZDNA An alternate structure of DNA which has a lefthanded double helix. ZDNA may have a role in the regulation of gene expression.	AND-Z ទម្រង់ផ្សេងរបស់ ADN ដែលមានខ្សែខ្លៅទ្វេមូលធ្វេង។ ADN-Z អាចមាននាទីក្នុងតម្រូវការសំដែងចេញរបស់សែន។
zeatin A natural cytokinin isolated from corn (<i>Zea mays</i>).	សេអេទីន ស៊ីតូគីនីនធម្មជាតិដែលព្រែកចេញពីពោត (<i>Zea mays</i>)។
zein A simple storage protein in the kernels of corn,lacks tryptophan and lysin.	សេអ៊ីន ប្រូតេអ៊ីនបំរុងងាយនៅក្នុងគ្រាប់ពោត ដែលគ្មានទ្រីបតូផាន និងលីស៊ីន។
zero order reaction A chemical reaction in which the rate is independent of the concentration of the reactants.	ប្រតិកម្មលំដាប់សូន្យ ប្រតិកម្មគីមីដែលអត្រាគីមី មិនពឹងផ្អែកលើកំហាប់របស់អង្គធាតុប្រតិករទេ។
zero population growth (ZPG) A state in a population in which births equal deaths, so that overall numbers remain in a steady state. See birth control, demographic transition.	ការលូតលាស់ម៉ូលុយឡាស្យុងសូន្យ ស្ថានភាពរបស់ប៉ូពុលឡាស្យុង ដែលនៅក្នុងនោះអត្រាកើតស្មើអត្រាស្លាប់ ដូច្នេះចំនួនសរុបគឺស្ថិតនៅថេរជាដាច់ខាត។ សូមមើលពាក្យ ការពន្យារកំណើត និង អន្តរប្រជាសាស្ត្រ។
zinc finger A folded amino acid chain, like a finger, that is held together by a Zinc ion. This feature is possessed by various proteins that bind to DNA and act as transcription regulators.	ម្រាមស័ន្ទសី ច្រវាក់អាស៊ីតអាមីនដែលបត់ដូចម្រាមដៃ ភ្ជាប់គ្នាដោយអ៊ីយ៉ុងស័ន្ទសី។ លក្ខណៈពិសេសនេះមានក្នុងប្រូតេអ៊ីនជាច្រើន ដែលភ្ជាប់ទៅនឹង ADN និងដើរតួជាអ្នកតម្រូវក្នុងការចម្លងក្រម។
Z-membrane A transverse membrane found in the light banding of skeletal muscle, at each end of a sarcomere.	ភ្នាស-Z ភ្នាសកាត់ទទឹងដែលមាននៅក្នុងបន្ទះក្លីរបស់សាច់ដុំគ្រោង គឺនៅចុងទាំងសងខាងរបស់សាកូមែរ។
Zoantharia A subclass of the anthozoa that includes the stony corals and sea anemones.	ហ្សូអេន់តារីយ៉ា ថ្នាក់រងរបស់អង់តូសូអ៊ែ ដែលរួមមានផ្កាថ្ម និងសត្វដូចតារ៉ាអ៊ីន (sea anemone) ។
zoea A crab larva.	កូនញាស់ក្តាម
zona pellucida A mucoprotein membrane that surrounds the egg of mammals. It is secreted by the ovarian follicle cells.	តំបន់តែលុយស៊ីត ភ្នាសមួយក្បែរប្រូតេអ៊ីនដែលព័ទ្ធជុំវិញកាម៉ែតញីរបស់ថនិកសត្វ។ វាត្រូវបានបញ្ចេញដោយកោសិកាផលិតកូលអូវុល។

zonation The division of a biome into zones that experience particular physical conditions.	ការចែកជាតំបន់ ការចែកតំបន់ជីវៈអោយទៅជា តំបន់ៗ ដែលមានលក្ខខណ្ឌរូបយថាប្រភេទ។
zone Any division or specific area. See sea zonation, zonation.	តំបន់ តំបន់យថាប្រភេទ។ សូមមើលពាក្យ ការចែកតំបន់សមុទ្រ។
zone of elongation An area behind the meristem where plant cells grow in length.	តំបន់លូតប្រវែង ផ្នែកនៅខាងលើមេដាលីកា ដែលកោសិកាត្រូវជាតិលូតលាស់ប្រវែង។
zone of inhibition An area of growth inhibition around a point source, within a lawn of cultured microorganisms on a solid medium, due to the action of a growth-inhibitory substance, such as an antimicrobial agent, present at the source.	តំបន់បង្ការ តំបន់បង្ការការលូតលាស់ គឺស្ថិតនៅជុំវិញប្រភពចំណុចមួយ គឺនៅក្នុងអតិសុខុមប្រាណ ដែលបណ្តុះលើមជ្ឈដ្ឋានរឹង ដោយសារតែសកម្មភាពរបស់សារធាតុបង្ការការលូតលាស់ ដូចជាភ្នាក់ងារប្រឆាំងមីក្រុប ដែលមាននៅត្រង់តំបន់នោះ។
zone of maturation An area behind the zone of elongation where plant cells begin to differentiate.	តំបន់ពិលញ្ញាណ ផ្នែកនៅខាងលើតំបន់លូតប្រវែង ដែលកោសិកាត្រូវជាតិឬកោសិកាសត្វចាប់ផ្តើមធ្វើបំលែងឯកទេស។
zoo- <i>prefix.</i> meaning an animal.	ហ្សូ- (បុព្វបទ) មានន័យថា សត្វ។
zoochlorella A unicellular green alga that lives in symbiosis with some sponges, coelenterates and annelids.	ហ្សូក្លូរ៉េលា សារាយបៃតងឯកកោសិកា ដែលរស់នៅសហប្រាណជាមួយអេប៉ុង សីឡុងតេអ៊ី និងអាណេលីត។
zoogamete A motile gamete.	ហ្សូហ្គាម៉េត ការម៉ែតមានចលនា។
zoogamy Sexual reproduction in animals.	ហ្សូហ្គាមី ការបន្តពូជដោយភេទចំពោះសត្វ។
zooid 1. A single member of a colony. 2. a motile cell or body, such as a gamete, produced by an organism.	សូហ្គីត 1. សមាជិកមួយនៃកូឡូនី។ 2. កោសិកា ឬ អង្គមានចលនា ដូចជាការម៉ែត ដែលបង្កើតដោយការរស់។
zoology The study of animals.	សត្វវិទ្យា ការសិក្សាអំពីសត្វ។
zoophyte An animal having a plant-like appearance, such as a sea anemone.	សត្វមានលក្ខណៈដូចរុក្ខជាតិ ដូចជាសត្វសមុទ្រតាអន់ ដែលមើលទៅមានលក្ខណៈដូចជារុក្ខជាតិផ្កា។
zooplankton Tiny heterotrophic organisms that float on or near the surface of a body of water. The animal component of the plankton, having only limited ability to move.	សត្វតូចតុច ភារសំបរបរដីពតូចៗ ដែលអណ្តែតនៅលើផ្ទៃទឹក ឬនៅក្បែរផ្ទៃទឹក។ សមាសភាគសត្វនៃប្លង់តុងដែលមានលទ្ធភាពបំលាស់ទីមានកំរិតតែប៉ុណ្ណោះ។
zoosporangium A sporangium in which zoospores are formed.	ហ្សូស្ប៉ូរីង ស្ប៉ូរីងដែលបង្កើតហ្សូស្ប៉ូរី។
zoospore Flagellated spores.	សូស្ប៉ូរី ស្ប៉ូរីដែលមានប្លាសែល។
zooxanthellae Symbiotic algae which live in various aquatic (mainly marine) animals.	ហ្សូសាន់ថេលលី សារាយសហប្រាណ ដែលរស់នៅក្នុងសត្វទឹកផ្សេងៗ ជាពិសេសសត្វសមុទ្រ។
zwitterion Dipolar ionic form of an amino acid that is formed by donation of an H ⁺ from the carboxyl group to the amino group. Because both charges are present, the net charge is neutral.	ទ្វេតារ៉ីយ៉ុង សណ្ឋានអ៊ីយ៉ុងប៉ូលពីរនៃអាស៊ីតអាមីនដែលកើតឡើងដោយការផ្តល់H ⁺ ពីក្រុមកាបូកស៊ីលទៅអោយក្រុមអាមីន។ ដោយសារវត្តមានបន្ទុកទាំងពីរធ្វើអោយបន្ទុកពិតមានភាពណឺត។
zyg- or zygo- <i>prefix.</i> meaning joined.	ហ្ស៊ីក ឬ ហ្ស៊ីកូ (បុព្វបទ) មានន័យថា ភ្ជាប់គ្នា។
zygapophysis Articular process of the neural arch of a vertebrate. See also postzygapophysis and prezygapophysis.	ស៊ីកាដ្យូស៊ីស សន្លាក់នៃឆ្នូសន្លាក់ឆ្អឹងខ្នងរបស់សត្វឆ្អឹងកង។ សូមមើលពាក្យ postzygapophysis and prezygapophysis។
zygodactylous Type of foot, in which the toes are arranged in two opposable groups.	ស៊ីកូដាក់ទីល មានប្រភេទជើងដែលម្រាមតំរៀបជាពីរក្រុមផ្ទុយគ្នា។
zygomorphic (of flowers) Exhibiting bilateral symmetry.	ខែលមានស៊ីមេទ្រីពីរខាង (ចំពោះផ្កា)
zygomycetes (zygomycota) A large group of fungi with primarily coenocytic mycelia; they reproduce asexually by spores produced within sporangia; sexual reproduction by conjugation includes the formation of zygospore.	ស៊ីកូមីសេត ក្រុមផ្សិតដ៏ធំមួយ ដែលមានមីសេលូមស៊ីណូស៊ីត។ វាបន្តពូជដោយឥតភេទដោយស្ប៉ូរីដែលផលិតក្នុងស្ប៉ូរីង។ ការបន្តពូជដោយភេទដោយបាតុភូតដំនាប់ប្តូរ មានកំណស៊ីកូស្ប៉ូរីង។
Zygoptera See damselfly.	ស៊ីហ្សូផ្លែវ៉ា សូមមើលពាក្យ damselfly។

<p>zygosporangium (plural zygosporangia) A sporangium containing a thickwalled, multinucleate zygospore that develops in zygomycetes after the fusion of isogametes.</p>	<p>ស៊ីក្លូស្ប៉ូរីង ស៊ីក្លូរីងផ្ទុកស៊ីក្លូស្ប៉ូរីងក្លាសក្រាស់មានណ្វៃយូច្រើន ដែលលូតលាស់ក្នុងស៊ីក្លូមីសែតបន្ទាប់ពីការរលាយចូលគ្នានៃស៊ីស្វាម៉ាត។</p>
<p>zygospore A diploid zygote with a thick outer layer.</p>	<p>ស៊ីក្លូស្ប៉ូរី ស៊ីក្លូតឌីប្លូអ៊ីតដែលមានក្លាសក្រៅក្រាស់។</p>
<p>zygote The diploid cell formed by the union of a male and a female gamete; the fertilized egg.</p>	<p>ស៊ីក្លូត កោសិកាឌីប្លូអ៊ីតដែលបង្កឡើងដោយការរលាយចូលគ្នានៃកាម៉ែតឈ្មោល និងកាម៉ែតញី។ ស៊ីតបង្កកំណើត។</p>
<p>zygotene A stage of prophase I in meiosis in which the homologous chromosomes synapse and pair forming bivalents. The synaptonemal complex forms at this stage.</p>	<p>ស៊ីក្លូតេន វគ្គមួយក្នុងប្រូផាស I នៃមេយ៉ូសដែលក្នុងនោះក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូកភ្ជាប់និងផ្គុំគ្នាបង្កើតជាទម្រង់ប៊ីវ៉ាឡេន។ កុំផ្លិចស៊ីណាប៊ីស៊ីនេនេបង្កឡើងនៅវគ្គនេះ។</p>
<p>zymase The yeast enzyme that brings about fermentation by enabling the breakdown of hexose sugars to alcohol and carbon dioxide.</p>	<p>ហ្ស៊ីម៉ាស អង់ស៊ីមរបស់មេនីប៉ុង ដែលធ្វើអោយមានល្បឿន ដោយជម្រុញអោយមានបំបែកស្ករអេចសូស ទៅជាអាល់កុល និងឧស្ម័នកាបូនិច។</p>
<p>zymogen Inactive form of an enzyme that is activated by cleavage of one or more peptide bonds.</p>	<p>ស៊ីម៉ូសែន ទម្រង់អសកម្មនៃអង់ស៊ីមដែលត្រូវបានធ្វើអោយសកម្មឡើងវិញ តាមរយៈការកាត់ផ្តាច់សម្ព័ន្ធចិបទីតមួយឬច្រើន។</p>
<p>zymogen granule A cytoplasmic particle surrounded by a membrane formed by the golgi apparatus. It stores and secretes zymogen.</p>	<p>គ្រាប់ហ្ស៊ីម៉ូសែន ភាគល្អិតស្ថិតនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស ដែលពុំទុំវិញដោយក្លាសបង្កើតដោយឧបករណ៍កុលស៊ី។ វាស្តុក និងបញ្ចេញហ្ស៊ីម៉ូសែន។</p>

ADN-A	A-DNA
ADN-B	B-DNA
ADN(ဒေါ့နီတဲးဒဲးဒဲးဒဲးဒဲးဒဲးဒဲးဒဲး)	DNA (deoxyribonucleic acid)
ADNmt	mtDNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲးဒဲးဒဲးဒဲး	extrachromosomal DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲးဒဲး	junk DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	spacer DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	duplex DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	repetitive DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	nonrepetitive DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	unique DNA or single copy DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	recombinant DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	DNA polymerase
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	complementary DNA (cDNA)
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	mitochondrial DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	OCDNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	open circular DNA (OCDNA)
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	covalently closed circular DNA (cccDNA)
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	satellite DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	denatured DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	DNA ligase
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	DNA gyrase
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	highly repetitive DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	middle repetitive DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	moderately repetitive DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	selfish DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	DNA footprinting
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	supercoiled DNA
ADNဒဲးဒဲးဒဲး	hybrid DNA
ARNm	mRNA

ARNmဒဲးဒဲးဒဲး	polycistronic mRNA
ARNmဒဲးဒဲးဒဲး	abundance mRNA
ARNr	rRNA
ARNဒဲးဒဲးဒဲး	primary RNA transcript
ARNဒဲးဒဲးဒဲး	transfer RNA (tRNA)
ARNဒဲးဒဲးဒဲး	heterogeneous nuclear RNA (hnRNA)
ARNဒဲးဒဲးဒဲး	small nuclear RNA (snRNA)
ARNဒဲးဒဲးဒဲး	messenger RNA (mRNA)
ARNဒဲးဒဲးဒဲး	RNA polymerase
ARNဒဲးဒဲးဒဲး	RNA synthetase
ARNဒဲးဒဲးဒဲး	antisense RNA
ATPဒဲးဒဲးဒဲး	ATP phosphohydrolase (ATPase)
ATPဒဲးဒဲးဒဲး	ATP synthase
ကက	coagulation
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	suspension
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	style
ကက	proglottid
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	ganglion
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	quantum
ကက	pollution
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	air pollution
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	rhesus haemolytic anaemia (RHA)
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	malnutrition
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	anaemia
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	anemia, or anaemia
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	mineral deficiency
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	immunodeficiency
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	nitrogen deficiency
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	anoxia
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	hypoxia
ကကဒဲးဒဲးဒဲး	carpus

កណ្តុរក្សក្នុង	coccyx
កណ្តុរកេសនេឡាន	stamen
កណ្តុរកេសនេឡី	gynoecium
កណ្តុរកេសនេឡី	pistil
កណ្តុរក្រវាត់	renal pelvis
កណ្តុរក្របក	calyx
កណ្តុរផ្កា	cyme
កណ្តុរផ្កា	inflorescence
កណ្តុរផ្កា	panicle
កណ្តុរផ្កា	raceme
កណ្តុរផ្កាត្រីម	corymb
កណ្តុរផ្កាពងមូល	capitellum
កណ្តុរពេជរ	pappus
កណ្តុរសក់ក្រកាប	coma
កណ្តុរស្រឡាច	corolla
កណ្តុរស្រឡាចផ្កាពងមូល	tubuliflorous
កណ្តុរស្រីក	fascicle
កណ្តុរកេសនេឡាន	androecium
កណ្តុរកេសនេឡីឬកេសនេឡី	carpel or pistil
កណ្តុរ	marijuana
កណ្តុរវិល	measles
កណ្តុរវិលនៃអឺរ៉ាម៉ា ឬ រូបេលឡា	German measles or rubella
កណ្តុរវិលនៃកេសនេឡីមេធាមូល	tetraparental mouse
កណ្តុរ	termite
កណ្តុរ F	F factor
កណ្តុរ F'	F' factor
កណ្តុរ R	R factor (R plasmid, resistance factor)
កណ្តុរកំរិត	limiting factors
កណ្តុរខាងក្នុង	intrinsic factors
កណ្តុរគ្មានជីវិត	abiotic factor
កណ្តុរដាច់ស៊ីតេមីនេឯក	density dependent factors
កណ្តុរដាច់ស៊ីតេមីនេឯក	density independent factor

កណ្តុរដី	edaphic factor
កណ្តុរកម្រិត	regulating factor
កណ្តុរគ្រប់គ្រង	controlling factor
កណ្តុរឃ្លាត	inhibiting factor
កណ្តុរដក	release factors
កណ្តុរដក	releasing factor
កណ្តុរដក	resistance transfer factor (RTF)
កណ្តុរដក	fertility (F) factor
កណ្តុរដក	retardation factor (Rf)
កណ្តុរខាងក្រៅ	extrinsic factors
កណ្តុរភេទ	sex factor
កណ្តុរជីវិត	biotic factor
កណ្តុរស៊ីសតូម៉ាត	rhesus factor (Rh factor)
កណ្តុរស្រឡាច	nerve growth factor (NGF)
កណ្តុរស៊ីកម៉ា	sigma factor
កណ្តុរស្រឡាច	hilum
កណ្តុរស្រឡាច	pollen basket
កណ្តុរ	tail
កណ្តុរស្រឡាច A	poly-A tail
កណ្តុរស្រឡាច	awn
កណ្តុរស្រឡាច	uropygium
កណ្តុរស្រឡាច	scorpion fly
កណ្តុរស្រឡាច	mayflies
កណ្តុរស្រឡាច	cockroach
កណ្តុរស្រឡាច	uvula
កណ្តុរស្រឡាច	site directed mutagenesis
កណ្តុរស្រឡាច	brood patch
កណ្តុរស្រឡាច	attachment site
កណ្តុរស្រឡាច	habitat
កណ្តុរស្រឡាច	habitat, operational
កណ្តុរស្រឡាច	capsule
កណ្តុរស្រឡាច	Bowman's capsule
កណ្តុរស្រឡាច	auditory capsule

កន្លែងផលស្ប	fruiting body
កម្មវត្ថុគ្រប់គ្រងពិនិត្យ	control subject
កម្រិតចេញ	dentition
កម្រាលរោម	indumentum
កម្រាលសមុទ្រ	sea mat
កម្រាលសម្រាប់បំប៉ន	annular thickening
កម្រិតធ្វើឈាមចាស់	lethal dose (LD)
កម្រិតកំប្លែង	salinity
កម្រិតភពនៃ	luminosity
កម្រិតសម្រាប់សម្រាលកម្មសុទ្ធ	net assimilation rate
ករណី	chordate
ករណី	cornea
កសិកម្ម	agriculture
កសិកម្មដែលរោមដាំដំណាំបាន	arable farming
កស្បែក	cervix
កាកសំណល់ក្រូឡេអ៊ីន	creatinine
កាកសំណល់នុយក្លេអ៊ែរ	nuclear waste
កាកសំណល់មេតាបូលីស	metabolic waste
កាកសំណល់រាវ	effluent
កាកសំណល់នៃស្នូល	nitrogenous waste
កាចាចេញ	enamel
កាចូល	cation
ការបញ្ឈប់នៃការក្រែកខ្លាច ធម្មជាតិវិញ	escape
កាដូផែរ	cadophore
កាត់ដោយកំរោង	freeze etching
កាតាត្រូម	katadromous
កាតាបូលីស	catabolism
កាតាបូលីស	katabolism
កាតាលីស្ទ	catalyst
កាតាឡាស	catalase
កាតីបស៊ីន	cathepsin
កាតីបស៊ីន	kathepsin
កាតូត	cathode
កាតេកូល	catechol
កាតេកូឡាមីន	catecholamine

កានីន	guanine
កានីន	G
កាបស៊ីត	capsid
កាបស៊ីល	capsule
កាបាម៉ាត	carbamate
កាបូកស៊ីប៊ីបទីដាស	carboxypeptidase
កាបូកស៊ីលកម្ម	carboxylation
កាបូកស៊ីឡាស	carboxylase
កាបូកស៊ីអេម៉ូក្លូប៊ីន	carboxyhaemoglobin
កាបូក្លូម	carpogonium
កាបូន	carbon
កាបូន-14	carbon14
កាបូនក្រាណេន	quaternary carbon
កាបូនឌីអុកស៊ីត	carbon dioxide
កាបូនថ្នាក់ទីបី	tertiary carbon
កាបូនថ្នាក់ទីពីរ	secondary carbon
កាបូនថ្នាក់មួយ	primary carbon
កាបូនម៉ូណូកស៊ីត	carbon monoxide
កាបូនអនុរាស	anomeric carbon
កាបូនីល	carbonyl
កាបូស្ប	carpospore
កាបូអ៊ីដ្រាត គ្រួសស៊ីត	carbohydrate
កាបូអ៊ីដ្រាតកុំផ្លិច	complex carbohydrates
កាបូអ៊ីដ្រាស	carbohydrase
កាបេមីណូអេម៉ូក្លូប៊ីន	carbaminohaemoglobin
កាម៉េត	gamete
កាម៉េតក្លាណូស៊ីន	noncrossover gamete
កាម៉េតញី	egg
កាម៉េតញី	ovum
កាម៉េតញីដំបូងនៃកាម៉េតឈ្មួញ	protogynous
កាម៉េតបន្តិច	recombinant gamete
កាម៉េតមួយ	conjugant
កាម៉េតមេធា	parental gamete
កាម៉េតូផ្លូត	gametophyte
កាម៉េតូស៊ីត	gametocyte

ការបែងចែកប្រភេទ	gamete or gamo
ការយល់ឃើញ	tactile (adj)
ការយល់ដឹងអំពីរាង	anatomy
ការយល់ដឹងអំពីរាង Kranz	Kranz anatomy
ការកើតអំពីស្បែក	cornification
ការកើតឡើងថ្មី	de novo
ការកម្រិតច្រកច្រយាម	fibrillation
ការកម្រិតច្រកច្រយាម	systole
ការកម្រិតច្រកច្រយាម	myogenic contraction
ការកម្រិតច្រកច្រយាម	myosis
ការកាត់សម្រាប់	implantation
ការកាត់សម្រាប់	hypophysectomy
ការកាត់ចេញ	excision
ការកាត់ចោល	ablation
ការកាត់ដាច់	fragmentation
ការកាត់សម្រាប់	crop pruning
ការកាត់សម្រាប់	deforestation
ការកាត់សម្រាប់	birth control
ការកាត់សម្រាប់	waterproofing
ការកាត់សម្រាប់	rut
ការកើតឡើងរួមគ្នា	tandem repeat
ការកើតឡើង	duplication
ការកើតឡើង	gene duplication
ការកែតម្រូវឡើងវិញ	revision
ការកំណត់	determination
ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទ	radiocarbon dating
ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទ	potassium argon dating
ការកំណត់ទីតាំង	chromosome mapping
ការកំណត់ព្រំដែន	delimitation
ការកំណត់ភេទ	sex determination
ការកំណត់លំដាប់លំដោយ	DNA sequencing
ការក្រៀម	gelding
ការខូចខាត	annulation
ការខ្វែងខ្វាច	metamerism
ការខ្វះខាត	hypothyroidism

ការគូរគូស	base pairing
ការកែទម្រង់វិវាទ	redirected aggression
ការគ្រប់គ្រងបរិស្ថានជីវិត	biological containment
ការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធបញ្ជូន	integrated control
ការគ្រប់គ្រងសត្វល្អិត	biological control
ការចងចាំ	memory
ការចងសម្ព័ន្ធន័យ	metallic bonding
ការចងផ្ដាច់	conduction
ការចងផ្ដាច់បន្តិច	replica plating
ការចាត់ត្រូវឈាម	blood grouping
ការដូលខ្យល់ច្រើនហួស	hyperventilation
ការចេញពន្លាត	budding
ការបែក	fission
ការបែកជាតំបន់	zonation
ការបែកជាពីរ	binary fission
ការបែកន្នៃយុទ្ធសាស្ត្រ	nuclear fission
ការបែកប្រូតូប្លាស្ទ	holoblastic cleavage
ការបំប្លែងសរុប	transcription
ការចុះកំដៅ	hypothermia
ការចុះសញ្ជី	synonymy
ការច្រោះ	leaching
ការឆ្លងបំប្លែងវិវាទ	superinfection
ការឆ្លងទី២	secondary infection
ការឆ្លងពេញវិញ	MOI
ការឆ្លងពេញស្រុក	nosocomial infection
ការឆ្លងស្រាប់	latent infection
ការឆ្លងស្រាប់	primary infection
ការឆ្លាស់ជំនាន់	alternation of generations
ការលក់សម្រាប់	exploitation
ការជីវិតរុករាន	fossorial
ការជួសជុល ADN	DNA repair
ការជួសជុលភ្នែក	mismatch repair
ការជួសជុលស្លឹក	dark repair

ការជួសជុលដោយកាត់បេញ	excision repair
ការជួសជុលដោយប្រើពន្លឺ	photo-reactivation repair
ការជំនួសជាតិ	base substitution
ការជ្រើសរើសពូជ	strain selection
ការជ្រៀតជ្រួល	invasion
ការជ្រៀតជ្រៀក	interference
ការជ្រៀតឆ្លងកាត់	diapodesis
ការជ្រៀតរបស់កោសិកា រលាមធ្លចកាត់សរសៃរលាម	haemorrhage
ការជ្រុះ	abscission
ការឈប់ផលិតទឹកដោះ	ab lactation
ការឈឺចាប់	pain
ការឆ្ងៀន	addiction
ការបំបែកកោសិកា	cell fractionation
ការបំបែកក្រុមម៉ូសូម	disjunction
ការបំបែកប្រទាញបេញតាមជំនាញដង់ស៊ីតេ	density gradient centrifugation
ការដកដង្ហើម	breathing
ការដាក់កំបោរ	liming
ការដាក់ពណ៌រោម	agouti
ការដាក់ក្លរូយអេ	fluoridation
ការដឹកជញ្ជូនសេន	generalized transduction
ការដឹកជញ្ជូនអន្តរ	passive transport
ការដឹង	perception
ការដឹងខ្លួន	olfaction
ការដឹងតំបន់ជុំវិញ	umwelt
ការដាំក្នុងទឹកដោយមិនប្រើដី	hydroponics
ការដុះរុំពង្សជុំវិញ	circumnutation
ការដុះឡើងវិញ	regeneration
ការកាត់	splicing
ការកម្រៀបមិនស្មើ	heterotaxis
ការកម្រៀបលំដាប់លំដាប់ស្របលើការ ពង្រឹងភ្នំ	phenetic ranking
ការកម្រៀបស្លឹកក្នុងពន្លកក្រហម	vernation
ការតាមដានអ៊ីសូតូបស្ថេរ	stable isotope tracing
ការកម្រៀបក្រុមម៉ូសូមឡើងវិញ	chromosomal rearrangement

ការកម្រៀបប្រទេសស្រី	venation
ការថែទាំ	brooding
ការថែទាំកូនកូប	care of young
ការទទួលស្គាល់ប្រភេទ	species recognition
ការទប់	repression
ការទប់កាតាបូលីត	catabolite repression
ការទូទាត់កំរិតសេន	dosage compensation
ការទំលាក់	mastication
ការទំលាក់រៀង	rumination
ការធ្លាក់ចុះនៃការបង្កាត់ជិត	inbreeding depression
ការធ្លាក់ចុះនៃសេណូក្លីន	genocline
ការធ្លាក់ដូច	menstruation
ការធ្លាក់វិទ្យុសកម្ម	radioactive fallout
ការធ្វើកំរែលាយមាត់កូន	sterilization
ការធ្វើកូន	cloning
ការធ្វើកូនADNបំពេញ	cDNA cloning
ការធ្វើកូនសេន	gene cloning
ការធ្វើបំបែកមេមូយូសាត	meroblastic cleavage
ការធ្វើគ្រាប់	mimicry
ការធ្វើប្លង់ដោយការកាត់បេញ	deletion mapping
ការធ្វើផែនការគ្រួសារ	family planning
ការធ្វើវិភាគប្រការធ្វើតេស្ត	assay
ការធ្វើប្រៀបធៀបព្រិលសេនេទិច	genetic fingerprinting
ការធ្វើរោគមាត់កូនដោយនិម្មិត	AID
ការធ្វើរោគមាត់សំរើម	masturbation
ការនេសាទដោយជ្រើស	selective fishing
ការបកប្រែក្រុមម៉ូសូមបំណាច់ប្រក្រម ARN	translation
ការបង្កកំរើត	conception
ការបង្កកំរើត	fertilization
ការបង្កកំរើតក្នុង	internal fertilization
ការបង្កកំរើតទ្វេ	double fertilization
ការបង្កកំរើតប្រែប្រួល	reciprocal cross
ការបង្កាត់ស្វាម	outbreeding (outcrossing)
ការបង្កាត់ជ្រើស	selective breeding

ការបង្កាត់ជិត	inbreeding
ការបង្កាត់ដោយចៃដន្យ	random mating
ការបង្កាត់ឌីអ៊ីប្រីត	dihybrid cross
ការបង្កាត់តេស្ត	test cross
ការបង្កាត់ត្រលប់	introgression
ការបង្កាត់ត្រួតពិនិត្យ	controlled breeding
ការបង្កាត់ទ្វេកត្តា	double factor cross
ការបង្កាត់ទ្វេជន	double cross
ការបង្កាត់លូតការបង្កាត់ណែនាំ កាត់	allogamy
ការបង្កាត់មួយតាស្យូល	mutation breeding
ការបង្កាត់ម៉ូណូអ៊ីប្រីត	monohybrid cross
ការបង្កាត់មួយ កត្តាម៉ូណូអ៊ីប្រីត	singlefactor cross
ការបង្កាត់រុក្ខជាតិ	plant breeding
ការបង្កាត់សុទ្ធ	pure breeding
ការបង្កើត	generation
ការបង្កើតកក់មានទម្រង់ មិនប្រក្រតី	teratogenesis
ការបង្កើតបណ្តាញ	reticular formation
ការបង្កើតប្រភេទ	biological speciation
ការបង្កើតប្រភេទថ្មីជាវិជ្ជមាន	parapatric speciation
ការបង្កើតវិធានបំពង់សាក	in vitro packaging
ការបង្កើតលក្ខខណ្ឌពិសោធន៍	operant conditioning
ការបង្កើនសែន	gene amplification
ការបំភ្លេច	distraction
ការបង្កាត់ចំហៀង	lateral inhibition
ការបង្កាត់ដោយ ផលិតផលដូចគ្នា	endproduct inhibition
ការបង្កាត់ត្រលប់	feedback inhibition
ការបង្កាត់ត្រលប់វិជ្ជមាន	negativefeedback inhibition
ការបង្កាត់ប្រជែង	competitive inhibition
ការបង្កាត់សែន	gene disruption or gene knockout
ការបង្កាត់សែន	gene repression
ការបញ្ចូល	integration

ការបញ្ចូល ADN	transfection
ការបញ្ចូលសន្លឹក	perfusion
ការបញ្ចូលសែន	sexduction
ការបញ្ចូលសែន	transgenesis
ការបញ្ចូលស្បែកបែបសិទ្ធិ	insemination
ការបញ្ចេញភាពសំណល់	egestion
ការបញ្ចេញចោល	elimination
ការបញ្ចេញទឹកនោម	micturition
ការបញ្ចេញពន្លឺ	luminescence
ការបញ្ចេញពន្លឺផ្លុយរ៉ូស្កេន	phosphorescence
ការបញ្ចេញលាមក	defecation
ការបញ្ចេញ	secretion
ការបញ្ចេញចោល	excretion
ការបញ្ចេញពន្លឺ	scintillation
ការបណ្តុះជីវិត	tissue culture
ការបណ្តុះដោយទាញមេកក់	layering
ការបណ្តុះដោយពង្រាម	dilution plating
ការបណ្តុះរោងចក្រចម្រើន	enrichment culture
ការបង្កកូល	invagination
ការបង្កលូត	reproduction
ការបង្កលូតក្នុងក្រុម	assortative mating
ការបង្កលូតក្លាយសេដ្ឋកិច្ច	agamogenesis
ការបង្កលូតដោយគ្មានស្បែក	agamospermy
ការបង្កលូតដោយតេន	amphimixis
ការបង្កលូតដោយតេន	sexual reproduction
ការបង្កលូតដោយឥតតេន	asexual reproduction
ការបន្ថែមចាស	base insertion
ការបង្កំខ្លួន	camouflage
ការបន្តសាតិពុល	detoxification
ការបន្តិកវិញ្ញាណកម្ម	gram stain
ការបន្តិកវិញ្ញាណកម្មសំ	vital staining
ការបន្តិក	recombination
ការចាញ់ខ្យល់កូល	sparging
ការចាញ់បញ្ចេញ	ejaculation
ការចាញ់បញ្ចេញមេកក់	ejaculation

ការបាត់	deletion
ការបាត់បង់	degeneration
ការបាត់បង់បាស	base deletion
ការបាត់បង់ប្រព័ន្ធភាពត្រជាក់	heat exhaustion
ការបាត់បង់លក្ខណៈដើម ឬការរលាយឬការខូចប្រូតេអ៊ីន	denaturation
ការបាត់បង់លក្ខណៈពង្រឹង	attenuation
ការបិទបើកសែន	gene switching
ការបិទឬការស្ទុះ	occlusion
ការប្រើប្រាស់	imbition
ការបែកខ្ញែករបស់ រុក្ខាប្រមាញ់ពូជវិជ្ជមាន	cladogenesis
ការបែកខ្ញែក	histolysis
ការបែកខ្ញែកដោយលក្ខណៈប្រតិបត្តិ	behavioral isolation
ការបែកខ្ញែកតំបន់សមុទ្រ	sea zonation
ការបែកខ្ញែក	orientation
ការបំបែកកោសិកា	heterolysis
ការបំបែកដោយមីក្រូប	microbial degradation
ការបំបែកបេតា	beta (β) decay
ការបំបែកបេតាវិជ្ជមាន ឬការបញ្ជូនប្រូតុង	positive beta decay (positron emission)
ការបំបែកប្រូតេអ៊ីន	proteolysis
ការបំបែកផ្លែកខ្លះ	partial digestion
ការបំបែកវិទ្យុសកម្ម	radioactive decay
ការបំបែកស៊ីណាប៊ីស	desynapsis
ការបំបែកលំហូរ	alpha decay
ការបំបែកអេកូឡូស៊ី	ecological isolation
ការបំបែក	grafting
ការបំបែកទឹកដោះ	breastfeeding
ការបំបែកកំពូល	capping
ការបះ	erection, penis
ការបះរោម	piloerection
ការប្តូរកន្លែងតូតូមេរ	tautomeric shift
ការប្តូរក្រូម៉ាទីតបច្ចុប្បន្ន	sister chromatid exchange (SCE)
ការប្រកួតប្រជែង	competition

ការប្រឆាំងនឹងបរិស្ថាន	environmental resistance
ការប្រជែងក្នុងប្រភេទ	intraspecific competition
ការប្រជែងនៃអង្គីម	enzymatic competition
ការប្រជែងនៃប្រភេទ	interspecific competition
ការប្រមូលសំណាក	sampling
ការប្រើអេក្រង់ស្កុយរូបស្វ័យ	dark-field microscopy
ការប្រើអេក្រង់ស្កុយរូបស្វ័យ ផ្លាស់ប្តូរ	phase contrast microscopy
ការប្រែប្រួលរូបរាង	morphological plasticity
ការផលិតទី១	primary production
ការផលិតទឹកដោះ	lactation
ការផលិតអុកស៊ីសែន	oxygenic
ការផ្គត់ផ្គង់ធនធាន	resource
ការផ្គុំកោសិកាសូម៉ាតិក	somatic pairing
ការផ្តល់រំលូន	reinforcement
ការផ្តាច់បេញ	dissociation
ការផ្តាច់បេញ	segregation
ការផ្តាច់បេញនៅចំណែកទី១	first division segregation
ការផ្តាច់បេញពីគ្នា នៅចំណែកទី២	second-division segregation
ការផ្តាច់ដោះ	weaning
ការផ្តិតNorthern	Northern blotting
ការផ្តិតSouthern	Southern blotting
ការផ្តិតWestern	Western blotting
ការផ្តិតជាប់	imprinting
ការផ្តិតកាបូអ៊ីដ្រាត	carbohydrate loading
ការផ្តួចផ្តើម	transamination
ការផ្តុះបេតា	lysis
ការផ្តាស់ទីកន្លែង	migration
ការផ្សំ	graft
ការផ្សំក្រូម៉ាទីតបច្ចុប្បន្ន	chorioallantoic grafting
ការផ្សំប្រឆាំងនឹងជំងឺរបស់ម្ចាស់	graft versus host disease (GVHD)
ការពង្រាយ	dispersal
ការពង្រីក	magnification

ការពង្រីកជីវៈ	biological magnification
ការពន្យឺតជេល	gel retardation
ការពពោះ	gestation
ការពាក់គ្នា	mating
ការពារមិនអោយមានកូន	contraceptive
ការពិចារណាឬការដោះស្រាយ	reasoning
ការពិនិត្យកូរីយ៉ុង	chorionic biopsy
ការពុក	caries
ការពុកផ្តុយ	peat
ការពូលឈាម	septicaemia or blood poisoning
ការពូលអាហារ	food poisoning
ការព្យាបាលដោយការជំនួសអ័រម៉ូន	hormone replacement therapy (HRT)
ការព្យាបាលដោយសែន	gene therapy
ការព្យាបាលដោយឱសថ	chemotherapy
ការកើតឡាចធាត់	anorexia nervosa
ការភ្ជាប់	ligation
ការភ្ជាប់ផ្តាមទៅលេខ	autostylic jaw suspension
ការភ្ជាប់អាសូត	nitrogen fixation
ការក្តួរកាត់ទទឹង	contour plowing
ការក្តោបសែន	gene induction
ការក្តាប់	gustation
ការមកជុំបង្កុំគ្នា	flocking
ការមកកាន់ទីកន្លែង	colonization
ការមកដល់ដំបូង	menarche
ការយកប្រដាប់កូរីយ៉ុង	chorionic villus sampling (CVS)
ការយាសន៍សរសៃឈាម	aneurism or aneurysm
ការមកគ្នា	mating
ការមកទិស	navigation or orientation
ការមិនចេញមក	absenteeism
ការម្តូ	torsion
ការរលាយ ADN	melting
ការរលាកស្បែក	dermatitis

ការរលាយមូលគ្នានៃកោសិកា	cell fusion
ការរលាយមូលគ្នានៃន្ទាញ់	nuclear fusion
ការរលូតកូន	abortion
ការរស់នៅសមស្របជាងគេ	survival of the fittest
ការរំលោភសេនេទិចចៃដន្យ	random genetic drift (RGD)
ការរាប់កោសិកា	plate count
ការរាយប៉ាយ	dispersion
ការរឹតបន្តិចឬសម្របសម្រួល	compensatory hypertrophy
ការរីកសរសៃឈាម	vasodilation
ការរួមមូលគ្នាលើកទី២	secondary intergradation
ការរួមភេទ	sexual intercourse
ការរួមសរសៃឈាម	vasoconstriction
ការរៀន	learning
ការរៀបចំការពិសោធន៍	design of experiments
ការរៀបចំដី	cultivation
ការរៀបចំទាំងមូល	whole mount
ការរំកិលទ្វីប	continental drift
ការរំលាយអាហារ	digestion
ការលាងឈាម	haemodialysis
ការលាត់	intussusception
ការលាបពណ៌ក្រូម៉ូសូម	chromosome painting
ការលូតលាស់	etiolation
ការលូតលាស់បញ្ចេញកែវ	enation
ការលូតលាស់	development
ការលូតលាស់	growth
ការលូតលាស់គ្មានទីបញ្ចប់	indeterminate growth
ការលូតលាស់គ្រឿងស្នូត	efflorescence
ការលូតលាស់មុខដុំបញ្ចេញ	polygonumtype embryo sac development
ការលូតលាស់ទីពីរ	secondary growth
ការលូតលាស់ធៀប	relative growth
ការលូតលាស់នៅក្បាលប្រស	apical growth

ការលូតលាស់ ម៉ូតូយូទ្រាស្យូស្យូ	zero population growth (ZPG)
ការលូតលាស់របស់ ម៉ូតូយូទ្រាស្យូស្យូ	population growth
ការលូតលាស់សារជាថ្មី	recrudescence
ការលូតលាស់ទេឡូម៉ែត្រូទ្រីក	allometric growth
ការលើសទីរ៉ូអ៊ីត	hyperthyroidism
ការលេបទ្រីចជាថ្មី	atavism
ការលេបអាហារ	ingestion
ការលេចសត្វឈ្មោលរោង	sterile male release (SRM)
ការវិនាស	extinction
ការវិនាសផុតពីពិសោធន៍ សន្តិកសន្តិភាព	mass extinction
ការវិភាគគ្រាប់លម្អិត	pollen analysis
ការវិភាគការ៉េ-ការ៉េ	chisquare analysis
ការវិភាគក្រាហ្វិក	nearestneighbor analysis
ការវិភាគដោយប្រើ អេន់ស៊ីមកម្រិត	restriction analysis
ការវិភាគតេត្រាត	tetrad analysis
ការវិភាគបញ្ជីកំណត់	logprobit analysis
ការវិភាគពល្យាបាល	pedigree analysis
ការវិលមកសភាពដើមវិញ	renaturation
ការវិវឌ្ឍន៍គីមីវិវិវាទ	biochemical evolution
ការវិវឌ្ឍន៍ជានិរន្តរ៍	anagenesis
ការវិវឌ្ឍន៍បៃតង	green revolution
ការវិវឌ្ឍន៍ប្រទាក់ក្រឡា	reticulate evolution
ការវិវឌ្ឍន៍ប្រភេទ	phyletic evolution (vertical evolution)
ការវិវឌ្ឍន៍ម៉ូសាអ៊ិក	mosaic evolution
ការវិវឌ្ឍន៍ប្រភេទមនុស្ស	anthropogenesis
ការសង្កេត	observation
ការសម្តែងសេន	gene expression
ការសម្តែងឡើងវិញនៃសេន	gene derepression
ការសម្រាលកូន	parturition
ការសម្លាប់ដោយគ្មានការឈឺចាប់	euthanasia

ការសម្លាប់មេរោគ	sterilization
ការសាកល្បងនិងកំហុស	trial and error
ការសាយនៃកំដៅ	convection
ការសិក្សាជំហានស្រប	insight learning
ការសិក្សាលក្ខណៈ	associative learning
ការស៊ីដីល្បាប់	deposit feeding
ការសំដេច	expression
ការសំយោគ	synthesis
ការសំយោគបំពេញបន្លោះ	nick translation
ការសំយោគសារធាតុ មុយតាស្យូស្យូ	mutasynthesis
ការសំយោគសេន	gene synthesis
ការស្ទះដង្ហើម	dyspnea
ការស្ទះសរសៃឈាម	embolism
ការស្រូបទឹកកកខ្យល់	deliquescent
ការស្រូបទឹកឡើង	water uptake
ការស្រូបយុត្តិសម្រាប់	absorption
ការស្លាប់សេនេទិក	genetic death
ការហើមជាំ	oedema or edema
ការហ្វឹកហាត់សកម្មភាព	entrainment
ការឡើងកម្រិតស្របដំណើរ	scalariform thickening
ការឡើងកម្រិតវាងស្រ្កាវ	spiral thickening
ការឡើងចាស់	senescence
ការឡើងហាមរំលោភ	pycnosis
ការអណ្តែតអាហារឡើងលើផ្ទៃដី	nutrient upwelling
ការអត់ដង្ហើម	apnoea
ការអស់កម្លាំង	fatigue
ការអស់ដួង	menopause
ការ ឬការ យុ	kary or karyo
ការដុំទឹកស្វាយ	caridoid facies
ការយុទ្ធិវិធី	karyotype
ការយុទ្ធិស្រាវ	karyoplast
ការយុទ្ធិស្រាវ	karyosome
ការរំលោភផ្សិត	carotenoid
ការរំលោភ	carotene

ការ៉ូតင်- B	B-carotene
ការ៉ូតင်បေတာ	beta-carotene
ការ៉ូតီနា	Charophyta
កាលកပ်	bottleneck
កាលမ៉ូឌុយលីន	calmodulin
កាល់សီតូနីន	calcitonin
កាល់សີវីតမីន D2	calciferol or vitamin D2
កាល់សီယ៉ូម	calcium (Ca)
កាលໍរီម៉ီတာ	calorimeter
កាលໍស	callose
កាលីបត્રា	calyptra
កាលីបត્રូဂျែន	calyptrogen
កាមီစီနា	Canada balsam
កាហ្វេអ៊ីន	caffeine
កាឡាក់តូស	galactose
កាឡាក់តូស៊ីដាស	galactosidase
កាឡាមុស	calamus
កាឡាមីត	Calamites
កាឡាស	chalaza
កាឡូរី	calorie (cal)
កាឡូរីណេហារ	food calorie
កុងករដល់	concordance
កុងដ្រាន់	Gondwana
កុងឌុចតង់	conductance
កុងផរម៉ាស្យូ	conformation
កុងផរម៉ាស្យូដើម	native conformation
កុងផរម៉ាស្យូចម្រុះ	coupling conformation
កុងវែនសង់	convergence
កុងសិបតាក	conceptacles
កូលស៊ីស៊ីន	colchicine
កូកាអ៊ីន	cocaine
កូដអន្តរជាតិសាស្ត្រ	International code of zoological nomenclature
កូដុង	codon
កូដុងគ្មានក្រុម	nonsense codon
កូដុងចាប់ផ្តើម	initiation codon

កូដុងចាប់ផ្តើម	start codon
កូដុងដូចគ្នា	synonymous codon
កូដុងត្រីណេត	triplet codon
កូដុងបញ្ចប់	amber codon
កូដុងបញ្ចប់	termination codon
កូដុងស្តុបក្រហម	ochre codon
កូដុងស្តុបខ្មៅ	opal codon
កូដុងស្តុបឬកូដុងបញ្ចប់	stop codon
កូណូផ	gonophore
កូទីលេដុង	cotyledon
កូទីឡូស័រ	cotylosaur
កូន	offspring
កូនកណ្តុរទឹកដៃ	lymph node
កូនកណ្តុរទឹកដៃ	lymphatic node
កូនកំលកខ្លឹម	lobule of liver
កូនកុក	appendicularia or tadpole larva
កូនកុក	tadpoles
កូនខ្លាសស្តុប	stipel
កូនចំគ	neonatal
កូនចំគមានជីវិតដំបូងក្រោយរំលង	haemolytic disease of the newborn
កូនចៅ	progeny
កូនច្រាំងពោះឆ្នៀន	brush border
កូនច្រាំងពោះឆ្នៀន	microvilli
កូនញាស់	larva
កូនញាស់ក្បាលរាងតូច	leptocephalus larva
កូនញាស់ប្រូតូប៉ូត	protopod larva
កូនញាស់មេដៃ	caterpillar
កូនញាស់ស៊ីហ្វូណូត	cyphonautes larva
កូនក្រក្រម្រាង	eft
កូនចង	saccule
កូនចង	vesicle
កូនចងពោះឆ្នៀន	diverticulum
កូនចងស្តុត	alveolus (pl. alveoli)
កូនទទស្តុត	bronchiole

ကွလပဏ္ဍိတညာဏိ	fiddlehead
ကွလပိပ်ခေါင်း ပိပ်ကပေဂျာဂါပိပ်ခေါင်း	pinnule
ကွလပိတ်	microtubule
ကွလပိတ်	tubule
ကွလပိတ်စွယ်	tracheole
ကွလပုလွယ်နွယ်	barbules
ကွလကိပ်	fibril
ကွလကိပ်ဗလာပိတ်	myofibril
ကွလကွေးညွှန်းနှစ်ဦး	fraternal twins
ကွလကွေးညွှန်းညွှန်	identical twins
ကွလကွေးညွှန်းညွှန်	dizygotic twins
ကွလကွေးဂါဏ (ညွှန်ကွေးညွှန်)	monozygotic twins
ကွလကွေးပုံစံနှစ်ဦး	uniovular twins
ကွလပိတ်	bulbil
ကွလပိတ်ကွေး	spur
ကွလကွေးညွှန်	shoot
ကွလပိတ်	venule
ကွလကွေး	litter
ကွလကွေးပိတ်	intrafusel fibres
ကွလကွေး	bracteole
ကွလကွေး	leaflet
ကွလကွေး	pinna
ကွလကွေး	arteriole
ကွလကွေးပိတ်	ductus arteriosus
ကွလကွေး	conidiophore
ကွလကွေး	conidium
ကွလကွေး	copepod
ကွလကွေး	coracoid
ကွလကွေး	choroid
ကွလကွေး	chorion
ကွလကွေး	allantoic chorion
ကွလကွေး	colicin
ကွလကွေး	columella
ကွလကွေး	cholesterol
ကွလကွေး	Coleoptera

ကွလကွေး	cosmid
ကွလကွေး	cosmine
ကွလကွေး	cofactor
ကွလကွေး	collenchyma
ကွလကွေး	collagen
ကွလကွေး	collagenoblast
ကွလကွေး	colonial (adj.)
ကွလကွေး	colony
ကွလကွေး	colloid
ကွလကွေး	coenzyme
ကွလကွေး	coenzyme A
ကွလကွေး	coenzyme Q
ကွလကွေး	coacervate
ကွလကွေး	altricial (adj)
ကွလကွေး	keratin
ကွလကွေး	obdiplostemous
ကွလကွေး	diadelphous
ကွလကွေး	didynamous
ကွလကွေး	staminode
ကွလကွေး	editing
ကွလကွေး	eyepiece
ကွလကွေး	objective
ကွလကွေး	oil immersion lens
ကွလကွေး	lens
ကွလကွေး	kairomone
ကွလကွေး	incurved
ကွလကွေး	seed cone
ကွလကွေး	pollen cone
ကွလကွေး	doublecone
ကွလကွေး	cell
ကွလကွေး	B-cell
ကွလကွေး	I-cell
ကွလကွေး	F cell
ကွလကွေး	F+ cell
ကွလကွေး	Schwann cell

កោសិកា T	T cell
កោសិកា T ប្រកួតជួយ	helper T cell
កោសិកា T ប្រកួតសំនាប់	killer T cells
កោសិកាការពារ	guard cells
កោសិកាកូន	daughter cells
កោសិកាកោន	cone
កោសិកាកំណើត	osteoblast
កោសិកាកាំដំបូង	ray initials
កោសិកាគ្រូពេទ្យ	glandular cells
កោសិកាផ្គត់ផ្គង់	chlorogogen cells
កោសិកាប្រេងប្រេងកោសិកា សាណីស	goblet cell or chalice cell
កោសិកាខ្នុរនៃស្រទាប់	choanocyte
កោសិកាខ្នុរ	germ cell
កោសិកាខ្នុរ	chorda cells
កោសិកាគុប	Kupffier cells
កោសិកាគោលដៅ	target cell
កោសិកាគ្រួសារតំណាងសាធារណៈ	privileged tissue
កោសិកាចងចាំ	cell memory
កោសិកាបង្កប់	collar cell
កោសិកាចាប់ទាញ	swarmer cell
កោសិកាបម្រើ	nurse cells
កោសិកាឆ្លងកាត់	passage cell
កោសិកាឆ្អឹង	osteocyte
កោសិកាឈាមសប្បុរសភ័ស្តុភារ	white blood cells, leucocytes
កោសិកាឈាមក្រហមក្រចក	chief cells or peptic cells
កោសិកាដើម	protocell
កោសិកាជំបង	rod
កោសិកាភ្នាក់ងារ	companion cell
កោសិកាតំណាងដំបូង	primed cell
កោសិកាត្រាស់	wandering cell
កោសិកាថ្ម	stone cell
កោសិកាថ្លើម	hepatocyte
កោសិកាធ្មេញ	bipolar cell
កោសិកាស្ថិតស្ថេរ	immobilized cells

កោសិកាបង្កើត	generative cell
កោសិកាបញ្ជូនក្លរីត	chloride secretory cells
កោសិកាបន្តបន្ទាប់	subsidiary cells
កោសិកាបញ្ជូន	transfer cell
កោសិកាបរិវេណ	peripheral cells
កោសិកាបំបែកឆ្អឹង	osteoclast
កោសិកាបំពង់	tube cell
កោសិកាបំពង់បង្ហូរ	drainpipe cells
កោសិកាប្រកួតសាច់ដុំឈាម	blood islands
កោសិកាប្រកួតសាច់ដុំ	nerve cell neuron
កោសិកាប្រហោង	sieve cell
កោសិកាប្រូតាលី	prothallial cells
កោសិកាប្រូតាលី	stalk cell
កោសិកាផលិតស្រទាប់	oxyntic cell or parietal cell
កោសិកាដាច់ទាញ	Paneth cells
កោសិកាពូជ	germ line
កោសិកាភ្នំបូក	Purkinje cell
កោសិកាម៉ាស្ត	mast cell
កោសិកាម្សុំ	hinge cells
កោសិកាមេ	body cell
កោសិកាមេម៉ែ	memory cell
កោសិកាមេម៉ែស្រទាប់	microspore mother cell
កោសិកាមេម៉ែស្រទាប់	megaspore mother cell
កោសិកាមេស្រទាប់	spore mother cell
កោសិកាពងពូជ	bulliform cells
កោសិកាស្រទាប់	suspensor
កោសិកាសាច់ដុំ	hair cell
កោសិកាសាច់ដុំ	trichocyst
កោសិកាសាច់ដុំ	flame cell
កោសិកាសាច់ដុំ	somatic cell
កោសិកាសាច់ដុំស្រទាប់	vegetative cell
កោសិកាសិទ្ធិ	cytology
កោសិកាសិទ្ធិគីមីវិទ្យា	biochemical cytology
កោសិកាសិទ្ធិពិសោធន៍	experimental cytology
កោសិកាស្រទាប់	resting cell

កោសិកាសេតូលី (កោសិកាបិណ្ឌីម)	Sertoli cells (nurse cells)
កោសិកាហេឡា	HeLa cell
កោសិកាឡាសស្មុប្បូឡូប្លាស	lasso cell or colloblast
កោសិកាឡេឌីកេឡូកោសិកាដំណែនស្ត្រីស្បែរ	Leydig cells or interstitial cells
កោសិកាឡេនហ្គែរ	Langerhans cells
កោសិកាអ៊ែរដ្រូម	fusiform initials
កោសិកាអង្គីប៉ូត	antipodal cell
កោសិកាអាមីប	amoebocyte
កោសិកាអាឡប៊ុយមីន	albuminous cell
កោសិកាអេតេរូស៊ីស	heterocyst
កោសិកាអេពីតេលីយ៉ូមសាប៊ីដូ	musculoepithelial cell
កោសិកាអ៊ែមប្រីយ៉ូ	embryo cell
កោសិកាដំណែនស្ត្រីស្បែរ	interstitial cells
កុំប៉ូស្ត	compost
កុំផ្លិច-B ឬកុំផ្លិចវីតាមីន-B	B complex or vitamin B complex
កុំផ្លិចហ្សែន	gene complex
កុំផ្លិចអង្គីមស៊ីប្រូតេអ៊ីន	substrate-enzyme complex
កុំផ្លិចដេអ៊ីដ្រូសែនណាសNADH	NADH dehydrogenase complex
កុំផ្លិចស៊ីតូក្រូមអុកស៊ីដាស	cytochrome oxidase complex
កុំផ្លិចស៊ីតូក្រូម	cytochrome complex
កំដៅ	heat
កំដៅខាងក្នុងខ្ពស់	endothermy
កំដៅនៃការរួម	heat of fusion
កំដៅនៃហ្វូត	heat of vaporization
កំដៅយថាប្រភេទ	specific heat
កំណកឈាម	blood clotting
កំណកឈាមក្នុងរោគវិនិច្ឆ័យ	coronary thrombosis
កំណកដីអមីប្រែម	permafrost
កំណកាម៉ែត	gametogenesis
កំណខាងក្នុង	endogenous
កំណខ្ទុះ	pyogenic

កំណកើត	encystment
កំណក្រួសក្នុងក្រពះ	gastrolith
កំណក្លីកូសែស	glycogenesis
កំណក្លីយូកូស	gluconeogenesis
កំណក្លីយូត	ketogenesis
កំណក្លីធាតុ	ossification
កំណក្លីធាតុ	osteogenesis
កំណក្លីធាតុខ្នង	chondrification
កំណក្លីធាតុ	histogenesis
កំណកត្រួតត្រាស្ត្រី	fossil record
កំណកថា	epigenesis
កំណករណី	pedogenesis
កំណកប្រភេទ	speciation
កំណកប្រភេទកង់ធាតុ	quantum speciation
កំណកប្រភេទដោយតំបន់ភូមិសាស្ត្រ	geographical speciation
កំណកប្រភេទតាមតំបន់ខុសៗគ្នា	allopatric speciation
កំណកប្រភេទភ្លាមៗ	instantaneous speciation
កំណកប្រភេទរាបៀប	abrupt speciation
កំណកប្រភេទសាម៉ាទ្រីក	sympatric speciation
កំណកពណ៌បំបែក	disruptive coloration
កំណកប្រែ	formation
កំណកក្លី	orogeny
កំណកមេរោគ	humification
កំណកមហារីក	oncogenesis
កំណកមុយតាស្យូល	mutagenesis
កំណកមុយតាស្យូលក្នុងកោសិកា	in vivo mutagenesis
កំណកមុយតាស្យូលក្នុងបំពង់សាក	in vitro mutagenesis
កំណកមុយតាស្យូលដោយប្រេមីយូលីប្លូតូមុយតេន	oligonucleotide directed mutagenesis
កំណករាង	morphogenesis
កំណកក្លីយូត	androgenesis
កំណកលីក្លីន	lignification
កំណកវ៉ាគុយឡូស	vacuolation
កំណកសរសៃច្រកច្រកច្រក	ventricular fibrillation
កំណកសរីរាង្គ	organogenesis

កំណស្ស័រ	sporulation
កំណស្មៅម៉ាតូស្ស័រ	spermatogenesis
កំណស្ស័រស៊ីត	cyanogenic
កំណស្រកា	squamation
កំណប្រាស្រ្តល	gastrulation
កំណប្រាស្រ្តល	lactogenesis
កំណដេញចេញស្រទាប់	enterocoely
កំណដេញចេញស្រទាប់ដោយស៊ីប្រូតេអ៊ីន	enzyme induction
កំណប្រូតូស្ស័រ	homospory
កំណប្រូតូស្ស័រIII	oogenesis
កំណប្រូតូស្ស័រII	ovogenesis
កំណប្រូតូស្ស័រ	heterospory
កំណប្រូតេអ៊ីត	esterification
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	coxa
កំណប្រូតេអ៊ីតឯង	abiogenesis
កំណប្រូតេអ៊ីតឯង	spontaneous generation
កំណប្រូតេអ៊ីតឯងស្រទាប់	artificial parthenogenesis
កំណប្រូតេអ៊ីត	biogenesis
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	bloom
កំណប្រូតេអ៊ីត	amplification, genetic
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	reticulate thickening
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	apposition
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	gain
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	hyperpnoea
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	leucocytosis
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	hyperplasia
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	hyperernia
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	emendation
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	posttranslational modifications
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	posttranscriptional modifications
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	cryptic coloration
កំណប្រូតេអ៊ីត	detritus

កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	climacteric rise
កំណប្រូតេអ៊ីត	premorse
កំណប្រូតេអ៊ីត	truncate
កំណប្រូតេអ៊ីត	digastric
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	interfascicular cambium
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	fascicular cambium
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	vascular cambium
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	cambium
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	juxtaglomerular complex
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	synaptonemal complex
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	enzymesubstrate complex
កំណប្រូតេអ៊ីត	pustule
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	tylose or tylosis
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	olfactory lobe
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	recombination nodule
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	tubercle
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	nodule
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	synaptic knob
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	sinoatrial node (SAN)
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	optic lobes
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	root nodules
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	in coupling
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	occipital lobe
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	visceral hump
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	pH scale
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	boiling point
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	renal threshold
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	threshold
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	subliminal (adj)
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	LD50
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	electronegativity
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	resolving power
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	dipoledipole force
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	cohesion
កំណប្រូតេអ៊ីតស្រទាប់	tensile strength

កំណែលម្អិត	resolution
កំណែសម្ព័ន្ធ	bond strength
កំហាក	sputum
កំហាប់	concentration
កំហាប់បង្ការការរីកចម្រើន	minimum inhibitory concentration (MIC)
កំហាប់អ៊ីដ្រូសែន	hydrogen ion concentration
កំហុសនៃការគូបាស	mismatch of bases
កំហូចក្លាស់	coated pit
កំហុះ	desiccation
កាំកោសិកាដាច់ស្រីម	medullary ray
កាំកោសិកាដាច់ស្រីមបែបលឿង	ray
កាំរស្មី	radiation
កាំរស្មីកណ្តាល	canal ray
កាំរស្មីកាតូត	cathode ray
កាំរស្មីខ្ពស់	cosmic rays
កាំរស្មីផ្ទៃដ្ឋាន	background radiation
កាំរស្មីមីតូសែនេទិច	mitogenetic rays
កាំរស្មីហ្គាម៉ា (γ)	gamma (γ) radiation
កាំរស្មីអិច	X ray
កាំរស្មីអ៊ីយ៉ុងកម្ម	ionizing radiation
កោះ	gizzard
ក្តាម	crab
ក្តាមក្រចកសេះ	Limulus
ភ្លើង	rhizome
ក្នុងកែវ	in vitro
ក្នុងប្រទេស	interoceptor
ក្នុងប្រភេទ	intraspecific
ក្នុងប្រភេទ	intraspecific
ក្នុងប្រភេទរង	infrasubspecific
ក្នុងសារវាទកាយ	in vivo
ក្នុងស្រុក	indigenous
ក្បាល	cephalic
ក្បាល	scolex

ក្បាលខ្លី	brachycephalic
ក្បាលជង្គង់	knee
ក្បាលដោះ	nipple
ក្បាលទ្រូង	cephalothorax
ក្បាលមានទំហំមធ្យម	mesocephalic
ក្បាលមានទំហំធំ	acrocephaly
ក្បាលរឹស	root cap
ក្មេងស្បែកខ្មៅ	blue baby
ក្បួន	chiasma (chiasmata)
ក្រចក	hoof
ក្រចក	nail
ក្រចកក្តុ	Artiodactyla
ក្រចកសេស	odd-toed ungulate
ក្រណាត	spanandry
ក្រណាតក្រចក	unguis
ក្រណាត	crocodile
ក្រពេញ	gland
ក្រពេញ Swammerdam's	Swammerdam's glands
ក្រពេញទឹកស្រព	gastric gland
ក្រពេញគ្មានបំពង់	ductless gland
ក្រពេញដុះលោះភ្នែក	rectal gland
ក្រពេញស្រព	sweat gland
ក្រពេញដោះ	mammary gland
ក្រពេញទឹកក្រពើ	thyroid gland
ក្រពេញទឹក	hydathode
ក្រពេញទឹកដោះ	milk gland
ក្រពេញទឹកមាត់	salivary gland
ក្រពេញទ្រូង	thoracic gland
ក្រពេញកាតុរស្មី	yolk gland
ក្រពេញបញ្ជូនក្រៅ	exocrine gland
ក្រពេញបញ្ជូនក្នុង	endocrine gland
ក្រពេញបញ្ជូនក្រៅប្រភេទ	exocrine glands
ក្រពេញដាវទឹកក្រពើ	parathyroid glands
ក្រពេញដាវទឹក	parotid gland

ក្រពេញបែកខ	green gland
ក្រពេញប្រ៊ីនស៊ី	Brunner's glands
ក្រពេញប្រូតាស៊ីត	prothoracic glands
ក្រពេញប្រូស្តាត	prostate, prostate gland
ក្រពេញប្រេង	uropygeal gland
ក្រពេញលោះ	ventral gland
ក្រពេញតេឌ	gonads
ក្រពេញលើកម្រងលោម	adrenal gland
ក្រពេញសេបូស	sebaceous gland
ក្រពេញឡាត្រីម៉ាល	lachrymal gland
ក្រពេញដេងតែន	antennal gland
ក្រពេញនេម៉ូក្រីន	apocrine gland
ក្រពេញអ៊ីប៉ូតាស	pituitary gland
ក្រពេញអ៊ីមិល	salt gland
ក្រពះ	stomach
ក្រពះសត្វទំពាររៀង	ruminant stomach
ក្រម	code genetic code.
ក្រម	scab
ក្រមADN	DNA code
ក្រមបំបែកដំបូង	primary transcript
ក្រមលើចម្រុញ	plaque
ក្រមមិនកំណត់	degenerate code
ក្រមសេនេទិច	genetic code
ក្រមនេន	reading frame
ក្រមូល	wax
ក្រមូលគុយទិកូល	cuticular wax
ក្រមូលលើសំណើ	epicuticular wax
ក្រសរុបតេរីលីអ៊ី	Crossopterygii
ក្រមុមមាត់	palate
ក្រានណា	grana
ក្រាន	grade
ក្រានីយ៉ាតា	Craniata
ក្រានុម	granum
ក្រានុយូស៊ីត	granulocyte
ក្រាប	incubate

ក្រាបបង្ហាញពីកម្រិតដាច់	knockdown line
ក្រាបពេល	incubation
ក្រាម	gram (g)
ក្រាមវិជ្ជមាន	Gram positive
ក្រាមវិជ្ជមាន	Gram positives
ក្រាមវិជ្ជមាន	Gram negative
ក្រាមអ៊ីយ៉ុង	ionic crystals
ក្រាហ្វិចសំឡេង	sonogram
ក្រិតKelvin	Kelvin scale
ក្រិតហ្វារិនហៃ	Fahrenheit scale
ក្រិតស	rickets
ក្រុម	group
ក្រុមR	R group
ក្រុមកាបូកស៊ីល	carboxyl group
ក្រុមកាបូនីល	carbonyl group
ក្រុមក្រុងប្រេដាស	preprophase band
ក្រុមក្រៅ	out-group
ក្រុមប្រុស	sister group
ក្រុមជំនាន់សេន	linkage group
ក្រុមឈាមABO	ABO blood group
ក្រុមឈាមLutheran	Lutheran blood group
ក្រុមឈាមដាហ្វឺ	Duffy blood group
ក្រុមឈាមរេស៊ីស	rhesus blood group
ក្រុមដំណើរទិស	directing groups
ក្រុមគ្រួសារនិយ័តក្រុមគោល	control group
ក្រុមនេវ៉ាដាត្រី	peripheral isolate
ក្រុមប្រូស្តេទិច	prosthetic group
ក្រុមមុខងារ	functional group
ក្រុមសេន	supergene
ក្រុមនេវ៉ាតីល	alkyl group
ក្រុម- ឬក្រុម- ឬក្រុមម៉ាតូ-	chrom, chromo or chromat
ក្រុមម៉ាតូក្រាមីស្រងាដេន	thin-layer chromatography
ក្រុមម៉ាតូក្រាមីស្រងាដេនអ៊ីយ៉ុង	ion exchange chromatography (IEC)

ပြက်မာနုဏ္ဍိ	chromatophore
ပြက်မာနုဏ္ဍိ	chromatid
ပြက်မာနုဏ္ဍိပထမဗူလ	sister chromatids
ပြက်မာနုဏ္ဍိ	chromatin
ပြက်မာနုဏ္ဍိဇနဏ	sex chromatin
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	cytotaxonomy
ပြက်မာနုဏ္ဍိ	chromoplast
ပြက်မာနုဏ္ဍိ	chromomere
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	chromocenter
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	chromocyte
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ A	A chromosomes
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ B	B chromosomes
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ W,Z	W, Z chromosomes
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ X	X chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ X ညီညွတ်	attached X chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ Y	Y chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ Z	Z-chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	daughter chromosomes
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ ညီညွတ်	leptonema
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ ညီညွတ်	salivary gland chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ ညီညွတ်	dicentric chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ ညီညွတ်	telocentric chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	autosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	accessory chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	polytene chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	sex chromosomes
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	metacentric chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	yeast artificial chromosome (YAC)
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	lampbrush chromosomes
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	Robertsonian chromosomes

ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	submetacentric chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	acrocentric chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	acentric chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	homologous chromosomes
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	univalent chromosome
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	unequal crossingover
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	emasculation
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	vasectomy
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	crenation
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	Crenarchaeota
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	creatine
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	creatine phosphate
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	subcutaneous (adj)
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	posterior
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	extracellular
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	extraperitonal
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	ectopic
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	inguinal hernia
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	chlorenchyma
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	chlorocruorin
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	chloroplast
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	chlorophyll
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	Chlorophyta
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	Chlorella
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	chloramphenicol
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	cladogram
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	cladophyll
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	cladistics
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	clade
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	Chlamydomonas
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	chlamydospore
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	Chlamydia
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	xenia
ပြက်မာနုဏ္ဍိဗိဇာနဏ	holocarpic

ក្លិនខ្លាំង	pungent
ក្លឹបតូបសិត	cleptoparasitism
ក្លន	clone
ក្លូតិឌ្យូម	glochidium
ក្លូប៊ុយលីន	globulin
ក្លូមេរុល	glomerulus
ក្លរ៉ូភីលូឡា	bacterio-chlorophyll
ក្លូណា	cloaca
ក្លេរ៉េនីម	sclerenchyma
ក្លេរ៉េត	sclereids
ក្លេស្តូកាប	cleistocarp
ក្លេស្តូថេស្តូម	cleistothecium
ក្វាដ្រាត	quadrate
ក្វាដ្រី-	quadri-
ក្វាដ្រាត	quadrat
ក្វានតាសូម	quantasomes
ក្វាស្យូករ	kwashiorkor
ក្សេត្រូណូមី	agronomy
ក្អែង	puff
ក្អែងក្រូម៉ូសូម	chromosome puff
ក្អែងស្រូបយកដំឡើង	replication bubble
ក្អែងពេញ	venter
កែប្រែបង្កាច់	centipede
កូកស៊ីត	coccid
កូកស៊ីតឌីមុស៊ីស	coccidiosis
កំណាត់ដាច់គ្នា	metameric
ខន់-ឬខន់	chondr or chondro
ខន់យីម៉ូលីន	conchiolin
ខន់ត្រូក្រូណា	chondrocranium
ខន់ត្រូប្លាស្ត	chondroblast
ខន់ត្រីប្រមីស	Chondrichthyes
ខន់ត្រីយ៉ូក្លាស្ត	chondrioclast
ខន់ត្រីយ៉ូសូម	chondriosome
ខនីលីកាត	mineralization
ខាងក្នុង	intrinsic

ខាងក្រោម	downstream
ខាងក្រៅ	extrinsic
ខាងក្រៅអំប្រែយុទ្ធ	extraembryonic
ខាងលើ	upstream
ខាងមុខ	anterior
ខាងស្តាំ	dextral
ខាតាស៊ីស	chartaceous (adj)
ខាតារីនី	Catarrhini
ខាតិវូរ៉ា	Carnivora
ខាត	rancid
ខារ៉ាជីណាត	carrageenan
ខារ៉ាត	caruncle
ខាណូលីនស្លាស	Linnaeus, Carl
ខាណូស្ត្រីស	Frisch, Karl von
ខាល់ឡូន	chalone
ខាត	caste
ខាតូហ្គាមីក	chasmogamic (adj)
ខាតូរូល	casual
ខុនណូឡូន	Lorenz, Konrad
ខុនតាម៉ូនីស	aniso
ខុ-ឬខុន-ឬខុន-	co, con or corn
ខុណូតូន	conodont
ខុបលីណូមីនឬស្យាណូបលីណូមីនឬវីតាមីន B ₁₂	cobalamin, cyanocobalamin or vitamin B ₁₂
ខុរីមូសស៊ីម	corymbose cyme
ខុននីស្លាត	collar flagellate
ខុនឡូប្លាស្ត	colloblast
ខុលីន	choline
ខុលីនេស្តេរ៉ាស	cholinesterase
ខុលីនេរីក	cholinergic
ខុលីស៊ីស្តូគីនីន	cholecystokinin (CCK)
ខុលីហ្វូម	coliform
ខុណូមីនេស្តេរ៉ាស	columella auris
ខុណូផ្លាហ្វេស្តេរ៉ាស	choanoflagellate
ខុណូឬខុណូ	choan or choano

ខ្នុរនិបមីស	Choanichthyes
ខ្នុរនេត	choanate
ខួបនៃគីមី	chemical periodicity
ខ្នុរកណ្តាល	medulla oblongata
ខ្នុរកណ្តាល	mesencephalon
ខ្នុរកណ្តាល	midbrain or mesencephalon
ខ្នុរក្បាល	brain
ខ្នុរក្រោយ	metencephalon
ខ្នុរក្រោយ	hindbrain
ខ្នុរក្តី	bone marrow
ខ្នុរក្តី	marrow
ខ្នុរក្តីខ្នុរ	spinal cord
ខ្នុរតូច	cerebellum
ខ្នុរមុខ	forebrain
ខ្នុរមុខ	telencephalon
ខេត-ឬខេត្ត-	chaet or chaeto
ខេត្តម៉ូដា	Chactopoda
ខេនណាប៊ីស	cannabis
ខេនថារ៉ាឌីន	cantharadin
ខេរ៉ូនីម	cheironym
ខេសម៉ែស	casemogen
ខេសស្ទេត	cascade
ខេស៊ីន	casein
ខែបតិលរីធី	capillarity
ខ្នែង	appendage
ខ្នែងពោះភ្នែង	appendix
ខំកិតចិត្ត	competence
ខំក្តីមីន	complement
ខ្នែងមុខ	jellyfish
ខ្នុរ	pus
ខ្នុរ	dorsal
ខ្នុរពោះ	dorsoventral
ខ្នុរតំដី	exposure
ខ្នុរតំដីខ្នែង	belt transect
ខ្នុរតំដីបណ្តោយពោះខ្នែង	sagittal

ខ្នុរតំដីខ្នែង	cutting
ខ្នុរតំដីខ្នែង	tangential section
ខ្នុរតំដីខ្នែង	map unit
ខ្នុរតំដីខ្នែង	logarithmic scale
ខ្នុរតំដីខ្នែង	stipule
ខ្នុរតំដីខ្នែង	ochrea or ocrea
ខ្នុរតំដីខ្នែង	maxilliped
ខ្នុរតំដីខ្នែង	scion
ខ្នុរតំដីខ្នែង	collateral bud
ខ្នុរតំដីខ្នែង	sensory palp
ខ្នុរតំដីខ្នែង	swimmeret
ខ្នុរតំដីខ្នែង	limpet
ខ្នុរតំដីខ្នែង	slug
ខ្នុរតំដីខ្នែង	aerotropism
ខ្នុរតំដីខ្នែង	aeroplankton
ខ្នុរតំដីខ្នែង	fat
ខ្នុរតំដីខ្នែង	brown fat
ខ្នុរតំដីខ្នែង	clad or clado
ខ្នុរតំដីខ្នែង	cladoceran
ខ្នុរតំដីខ្នែង	clasmatocyte histocyte.
ខ្នុរតំដីខ្នែង	claspers
ខ្នុរតំដីខ្នែង	heartwood
ខ្នុរតំដីខ្នែង	night blindness
ខ្នុរតំដីខ្នែង	optic chiasma
ខ្នុរតំដីខ្នែង	hypoplasia
ខ្នុរតំដីខ្នែង	line
ខ្នុរតំដីខ្នែង	transect, line
ខ្នុរតំដីខ្នែង	normal distribution curve
ខ្នុរតំដីខ្នែង	population growth curve
ខ្នុរតំដីខ្នែង	growth curve
ខ្នុរតំដីខ្នែង	logistic curve
ខ្នុរតំដីខ្នែង	raphe
ខ្នុរតំដីខ្នែង	LINES
ខ្នុរតំដីខ្នែង	suture

ខ្សែមេធា	meridional
ខ្សែចំណែក	Wallace's Line
ខ្សែសំលេង	vocal cords
ខ្សែស្រឡាយ	lineage
ខ្សែប្រដូច	stria
គង្ការ	imbricate
គន្លងប្រដូច	convolution
គន្លាក់ក្បាល	condyle
គន្លាក់ក្បាលក	occipital condyle
កង	fetus, foetus
កង	foetus
កម្រិត	association
កម្រិតសេសសល់	genetic distance
កម្រិតស្តង់ដារ	standard deviation (s)
កងចាមស្នូល	chordamesoderm
កង	chordo
កងចាម	Cordaitales
កងចាម	motor cortex
កងចាម	corticotrophin
កងចាម	corticosteroid
កងចាម	cortisone
កងចាម	cortisol or hydrocortisone
កងចាម	cormidium
កងចាម	nerve root
កងចាម	spur
កងចាម	duodenum
កងចាម	hair follicle
កងចាម	stemma
កងចាម	aphotic
កងចាម	Ginkgoales
កងចាម	kinase
កងចាម	quinone
កងចាម	chitin
កងចាម	chitinase
កងចាម	kinin

កងចាម	quinine
កងចាម	kinetochore
កងចាម	kinetin
កងចាម	kinesis
កងចាម	cytochemistry
កងចាម	chemotaxonomy
កងចាម	biochemistry
កងចាម	chemosensory
កងចាម	chemotaxis
កងចាម	chemoreceptor
កងចាម	organic chemistry
កងចាម	chemosynthesis
កងចាម	inorganic chemistry
កងចាម	chemoheterotroph
កងចាម	chemotaxis
កងចាម	cyst
កងចាម	hydatid cyst
កងចាម	kilocalorie (kcal)
កងចាម	kilogram (kg)
កងចាម	K
កងចាម	kd kilodalton.
កងចាម	kd, kDa, kdal or kDal
កងចាម	kilodalton (kd)
កងចាម	kilobase (kb)
កងចាម	chylomicron
កងចាម	kilometer (km)
កងចាម	cupule
កងចាម	cuticle
កងចាម	cutin
កងចាម	Curie (Ci)
កងចាម	cultivar
កងចាម	chromosome pair
កងចាម	kbp
កងចាម	umbo
កងចាម	nucleotide pair

គូបដិបក្ខ	antagonistic pair biceps triceps.
គូបាស	base pair (bp)
គែក	crop
គែម	lip
គែមដូបទីករលក	undulate
គែមប្រសាទ	neural crest
គែមមួរ	involution
គែមវាងលក	sinuate
គែមលាក់ដូបប្រេន្លូរណា	serration
គែមអង្កាញ្ងៗ	crenate
គោមនៃស្ពីត	Aristotle's lantern
គោលការណ៍ LeChatelier	Le Chatelier's principle
គោលការណ៍ឈ្នះ	competitive exclusion principle
គោលការណ៍បំពេញគ្នានៃចាស	complementarity
គោលការណ៍មិនចុះសម្រុង	exclusion principle
គោលិកាព្រហម	erythrocyte
គោលិកាឈាម	blood corpuscle
គោលិកាឈាមព្រហម	red blood cells
គោលិកាតូបស៊ុន	immunoglobulin
គោលិកាប៉ូល (ព្រៃយ៉ូប៉ូល)	polar body (polar nucleus)
គោលិកាប៉េស៊ីស្យែន	pacinian corpuscle
គោលិកាមនុស្ស A	HLA (Human Leucocyte A)
គោលិកាស	leucocyte
គោលិកាស	leukocyte
គោសមុន្ត	sea cow
គំនរសែន	overlapping code
គំនូសសេនេទិច	genetic marker
គំនូសតាច្យបមន្ត	perspective formula
គំនូសតាច្យបមន្ត	orbital notation
គំប្រសព្វ	operculum
គំរូ Arrhenius សំរាប់អាស៊ីត	Arrhenius's model for an acid

គំរូ Bronsted-lowry សំរាប់អាស៊ីត	Bronsted-lowry model for an acid
គំរូខ្សែកង្កីស៊ីន	leucine zipper
គំរូបំប៉ះពាល់ខ្លី	short period interspersions
គំរូបំប៉ះពាល់វែង	long period interspersions
គំរូគូបាស	type specimen
គំរូប្រូបាប្រាសាម្រុង	population sampling
គំរូគ្រាសនិសេសវិប	unit membrane model
គំរូម៉ូសាមិច	fluid mosaic model
គំរូមេសោលិចកូនសោ	lock and key model
គំរូស្រព្វឡូត	plum pudding model
គំរូសំបេត្ត	induced fit model
គំរូម៉ូប៊ែរ	operon model
គំរូអេឡិចត្រូនកូនសោ Bohr	Bohr's planetary electron model
គំរូទិសដៅ	fate map
គំរូហើញទ្វេបក្ខ	binocular vision
គំរូហើញពណ៌	colour vision
គ្រីដារីយ៉ា	Cnidaria
គ្រីដូ	cnido
គ្រាន	an or a
គ្រានកណ្តុរកែសរសៃ	anandrous
គ្រានការបង្កកំណើតគ្រានពេញតែង	amixis
គ្រានការលូតលាស់	quiescence
គ្រានការវិបត្តិ	stasis
គ្រានព្រហម	eglandular
គ្រានក្លរូតិក	achlorotic
គ្រានខ្យល់ពុំចាំបាច់	facultative anaerobe
គ្រានខ្យល់មិនត្រូវការខ្យល់	anaerobic
គ្រានព្រៃយ៉ូ	anucleate
គ្រានព្រៃយ៉ូ	enucleate
គ្រានថ្នាំកំណើត	anamniote
គ្រានផ្កាម	agnatha
គ្រានទំលាក់គ្រានទំលាក់ស្រទាប់ (អ៊ីត្រីយ៉ា)	achlamydeous

គ្មានធ្មេញ	edentulous
គ្មានបន្ទា	unarmed
គ្មានផលិតកម្មអុកស៊ីសែន	anoxygenic
គ្មានពណ៌	achromatic
គ្មានន្លេដង្ហើមឬន្លេដង្ហើមមិន	apneustic
គ្មានរោម	glabrous
គ្មានរោមឬគ្មានស្រកា(naked
គ្មានសកម្មភាព	latent
គ្មានស៊ីឡូម	acoelomate
គ្មានស្តីក្នុង	exstipulate
គ្មានស្រទាប់ផ្កា	apetalous
គ្មានស្លឹក	aphyllous
គ្របដណ្តប់ដោយរោម	pilose
គ្របដណ្តប់ដោយរោមតូចៗ	floccose
គ្របដណ្តប់ដោយរោមវែងៗ	hirsute
គ្រាត	asperous
គ្រាប់	seed
គ្រាប់បេញពន្លក	seed germination
គ្រាប់នីសស	Nissi's granules
គ្រាប់ពោល	laryngeal prominence
គ្រាប់លម្អនៃហ្វាវ	food pollen
គ្រាប់សម្បករិច	nut
គ្រាប់សំចំ	seed dormancy
គ្រាប់ហ្ស៊ីម៉ូហ្វីន	zymogen granule
គ្រីបតូសូអ៊ី	cryptozoa
គ្រីបទិនីតី	cryptorchidism
គ្រីស-ឬគ្រីសូ-	chrys or chryso
គ្រីសាលីស	chrysalis
គ្រីសូហ្វ៊ីតា	Chrysophyta
គ្រីស្តាលូក្រាហ្វីតូស្ត្រាហ្វីតូ	X ray crystallography
គ្រីហ្គីម៉ង់ដេល (1822-84)	Mendel, Gregor
គ្រីអេធីអូលីហ្ស៊ីម	creationism
គ្រុនគ្រុន	glandular fever or infective mononucleosis
គ្រុនគ្រុហាម	scarlet fever
គ្រុនកំណាបលម្អ	hay fever

គ្រុនរោល	typhus
គ្រុនលឿង	yellow fever
គ្រុនស្តាសេ	crustacean
គ្រុនស្ទីប្រូ	crucifer
គ្រុនស៊ីដេម	Gruiformes
គ្រុនស៊ីតូស្តូន	gallstones
គ្រឿងធាតុសកម្ម	active ingredient
គ្រោលកាតសំណល់	residue
គ្រោលកាបូន	carbon skeleton
គ្រោលក្លែង	skeleton
គ្រោលក្លែងកោសិកា	cytoskeleton
គ្រោលក្លែងក្នុង	endoskeleton
គ្រោលក្លែងខាងក្រៅ	exoskeleton
គ្រោលក្លែងទឹក	hydrostatic skeleton
គ្រោលក្លែងបរិសិទ្ធិ	appendicular skeleton
គ្រោលក្លែងអ័ក្ស	axial skeleton
គ្រោលលំនឹងទឹក	hydrostatic skeleton
គ្រីសមុខ្លាម្សៅ	mussel
គ្រីកូល	glycol
គ្រីកូកាលីក	glycocalyx
គ្រីកូប្រូតេអ៊ីន	glycoprotein
គ្រីកូផរីន	glycophorin
គ្រីកូលីពីត	glycolipid
គ្រីកូលីសឬការបំបែកក្រុមកូស	glycolysis
គ្រីកូស៊ីត	glycoside
គ្រីកូសែន	glycogen
គ្រីស៊ីន	Gly
គ្រីស៊ីន	glycine (G, Gly)
គ្រីស៊ីន	G
គ្រីសេរ៉ាត3-ផូស្វាត	glycerate 3-phosphate (GP)
គ្រីសេរ៉ាល់ដេអ៊ីត3-ផូស្វាត	glyceraldehyde 3-phosphate (GALP)
គ្រីសេរ៉ាល់ដេអ៊ីតផូស្វាត	glyceraldehyde phosphate
គ្រីសេរីត	glyceride

ក្លូសេរ៉ូល	glycerol
ក្លូហ្វូសាត	glyphosate
ក្លូណឺន	gliadin
ក្លូក្សូសូម	glyoxysome
ក្លូតាមីន	Q
ក្លូយកាហ្គុន	glucagon
ក្លូយកូរតិកូរីត	glucocorticoid
ក្លូយកូស	glucose
ក្លូយកូស-6- ដ្យូអ៊ីដ្រូសែនេនាស	glucose6phosphate dehydrogenase (G6PD)
ក្លូយកូសទឹកនោម	glycosuria
ក្លូយកូសបេតា	betaglucose
ក្លូយកូសណែហ្វ្រូ	alpha-glucose
ក្លូយកូស៊ីដាស	glucosidase
ក្លូយតាម៉ាត	glutamate
ក្លូយតាមីន	glutamine (Q, Gin)
ក្លូយតាមីន	Gln
ក្លូយតាមីននេស៊ីតក្លូយតាមីប	Z
ក្លូយតេលីន	glutelins
យីណូហ្គេណេស៊ីស	caenogenesis
យីនេតូ	kineto
យីនេតូប្លាស	kinetoplast
យីម	chyme
យីម៉ាស	chymase
យីម៉ូក្រាហ្វ	kymograph
យីម៉ូត្រីបស៊ីន	chymotrypsinogen
យីម៉ូត្រីបស៊ីន	chymotrypsin
យីម៉ូស្តាត	chemostat
យីរ៉ូបតេរ៉ា	Chiroptera or Cheiroptera
យីឡូ	chilo
យីឡូដូត	chilopod
យីរ៉ូនេ	curare
យូឡូរីហ្វូម	Cuculliformes
ចេត្រូរ៉ូបតេរ៉ា	Cheiroptera
ចេល	chel

ចេល	kelp
ចេលាត	chelate (adj)
ចេលាតកម្ម	chelation
ចេលូនី	Chelonia
ច្រំ	bee
ច្រំកម្មករ	worker bee
ច្រំឈ្មួញ	drone
ច្រំយកទឹក	honeybee
ច្រូតចេញពីគ្នា	divaricate
ច្រូតតិ	ap, aph or apo
ច្រំស្រៀ	clisere
ចម្រិតចិត	longsightedness
ចម្រិតចិត	presbyopia
ចម្រិតចិតប្រមើលឃើញឆ្ងាយ	hyperopia or hypermetropia or longsightedness
ចម្រិតពណ៌	colour blindness
ចាប់បត់ក្រោយ	dieback
ចាស់ចាប់លក្ខណៈណែនឺត ប្រមើលឃើញឆ្ងាយ	acidophil, acidophile, acidophilic acidophilous
ចាស់ជំនួស	labile
ចាស់ទទេ	susceptible
ចម្បា	mental prominence
ចង្កូម	canine tooth
ចង្កូម	chelicerae
ចង្កោម	racemose
ចង្កី	clitellum
ចង្វាក់	rhythm
ចង្វាក់ខាងក្នុង	endogenous rhythm
ចង្វាក់ខាងក្រៅ	exogenous rhythm
ចង្វាក់ជីវៈ	biological rhythm
ចង្វាក់ទិវា	diurnal rhythm
ចង្វាក់មេតាក្រូណាល	metachronal rhythm
ចង្វាក់សកម្មភាពប្រចាំឆ្នាំ	annual rhythm
ចង្វាក់សកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃ	circadian rhythm
ចង្កូរ	sulcus

បន្ទះ	vestibule
បន្ទះបែកកោសិកា	cleavage furrow
បន្ទះមាត់	oral groove
បន្ទះស្រក	branchial clefts
បន្ទះស្រក	gill cleft
បតុបាណ	tetrapoda
បន្លោះ	nick
បន្លោះក្នុងមេដៃនៃផ្កា	intrapetolar
បន្លោះជ្រាល	internode
បន្លោះជ្រាលបែក	bolting
បន្លោះទី ១	first gap G1 phase.
បន្លោះទី ២	second gap G ₂ phase.
បន្លោះរយៈពេល	range
បន្លោះចេញ	interphase
បន្លោះស្មៅ	lacunate
បន្លោះស្រែក	leaf gap
បច្ចុប្បន្នភាពជីវ:	biological warfare
បរិមាណ	diversity
បរិមាណប៉ូលែរ	polarization
បង្កបង្កើតក្នុងបរិវេណ	in vitro transcription
បង្កបង្កើតក្នុងបរិវេណ	reverse transcription
បណ្តុចបណ្តាល	nerve impulse
បណ្តុចបណ្តាល	streaming, cytoplasmic
បណ្តាញប៊ូតាណូ	pentose phosphate pathway
បណ្តាញប៊ូតាណូ	postzygotic isolation mechanism
បណ្តាញប៊ូតាណូ	isolating mechanism
បណ្តាញប៊ូតាណូ	prezygotic isolation mechanism
បណ្តាញប៊ូតាណូ	genetic isolating mechanism
បណ្តាញ	motility
បណ្តាញ Brown	Brownian motion
បណ្តាញប្រតិបត្តិការ (លើស្រទាប់)	peristalsis
បណ្តាញ	chloride shift

បណ្តាញ	retraction
បណ្តាញ	protraction
បណ្តាញ	respiratory movement
បណ្តាញ	sleep movements
បណ្តាញ	rheotaxis
បណ្តាញ	photokinesis
បណ្តាញ	stereotropism
បណ្តាញ	ciliary movement
បណ្តាញ	nastic movement
បណ្តាញ	thigmokinesis
បណ្តាញ	aerotaxis
បណ្តាញ	orthotropism
បណ្តាញ	upwelling
បណ្តាញ	morphogenetic movement
បណ្តាញ	mobility, mechanical
បណ្តាញ	orthokinesis
បណ្តាញ	net movement
បណ្តាញ	telotaxis
បណ្តាញ	apoplatic movement
បណ្តាញ	isostatic movement
បណ្តាញ	euglenoid movement
បណ្តាញ	mobility, electrical
បណ្តាញ	blastokinesis
បណ្តាញ	abaxial
បណ្តាញ	plate
បណ្តាញ	Woodpecker finch
បណ្តាញ	royal jelly or queen substance
បណ្តាញ	terminalization
បណ្តាញ	unguis
បណ្តាញ	pyloric
បណ្តាញ	retuse
បណ្តាញ	hyomandibula
បណ្តាញ	blunt end
បណ្តាញ	bundle end

ចុងប្រសាទ	nerve ending
ចុងពោះត្រៀម	rectum
ចុងភ្ជាប់	cohesive end
ចុងម្ខាងលើ	overhanging end
ចុងស្រី	flush end
ចុងស្រួច	cusps
ចុងស្រួច	cuspidate (adj)
ចុងឬខាងចុងឬនៅខាងចុង	apical
ចូល	afferent
ចូលអ័ក្ស	adaxial
ដូសេប្រូមស្ត្រី (1733-1804)	Priestley, Joseph
ធ្លៀសឆ្អឹង	hydrophobic
ថែ	Anopleura
ថែ	louse
ថែ	ticks
ថែឈើ	woodlouse
ចំណងការតភ្ជាប់	crossbridge link
ចំណង់ចំណូលចិត្តកន្លែងរស់នៅ	habitat preference
ចំណងស្ពាន់ធ្លុះ	sulphur bridge
ចំណាត់ថ្នាក់ជីវ	biological classification
ចំណាត់ថ្នាក់និម្មិត	artificial classification
ចំណាត់ថ្នាក់ផ្កក	horizontal classification
ចំណីអាហារ	nutrition
ចំណុច R	R point
ចំណុចខ្វែង	blind spot
ចំណុចទូទាត់	compensation point
ចំណុចរលាយ	melting point
ចំណុចលើសីតុណ្ហភាពសំខាន់	upper critical temperature
ចំណុចស្រី CO ₂	CO ₂ compensation point
ចំណុចស្រីពន្លឺ	light compensation point
ចំណុចស្រីពេលវេលាថ្លៃ	permanent wilting point
ចំណុចអស្ចារ្យ	magic spot
ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រិច	isoelectric point (pI)
ចំណូលត្រជាក់	cryophytes

ចំណូលឆ្អឹង	hydrophilic
ចំណូលលាមក	coprophilous
ចំណូលសីតុណ្ហភាពមធ្យម	mesophilic
ចំណូលស្រុក	immigration
ចំណែកកោសិកា	cell division
ចំណែកកោសិកាដំបូង	cleavage
ចំណែកកាំ	radial cleavage
ចំណែកខ្លួន	tagma
ចំណែកក្រុម	karyokinesis
ចំណែកថ្នាក់បេតា	beta taxonomy
ចំណែកថ្នាក់ម៉ូលេគុល	molecular taxonomy
ចំណែកថ្នាក់រោម	chaetotaxy
ចំណែកថ្នាក់លេខ	numerical taxonomy
ចំណែកថ្នាក់រលំហ្វា	alpha taxonomy
ចំណែកបន្ថយ	reduction division
ចំណែកពងស្រ្តី	spiral cleavage
ចំណែកស៊ីតូក្លាស	cytokinesis
ចំណែកស៊ីមេត្រីកែវខាង	bilateral cleavage
ចំណាំងពន្លឺ	fluorescence
ចំនួនកង់ទុម	quantum numbers
ចំនួនកង់ទុមសំខាន់	principal quantum number
ចំនួនកោសិកាសរុប	viable cell count
ចំនួនកោសិកាសរុប	total cell count
ចំនួនក្រូម៉ូសូម	chromosome number
ចំនួនបញ្ជាក់ភ្ជាប់	linking number
ចំនួនស្លឹកចំនួនសែន	copy number
ចំនួនម៉ាស់	mass number
ចំនួនរចនាសម្ព័ន្ធវិទ្យា	floristics
ចំនួនមូលលើក្តា	writhing number
ចំនួនសន្លឹកស្រ្តី	subscript number
ចំនួនសែន	gene dosage
ចំនួនអាវ៉ូកាដ្រូ	Avogadro's number
ចំនួនអុកស៊ីតកម្ម	oxidation number
ចំនួនឬបរិមាណ	quantum
ចំនែកថ្នាក់	classification

ခိရူး	beak
ခိရူး	bill
ခိရက်	cristae (crista)
ခိရက်ရက်	gill rakers
ခိရက်ချိတ်	paracentric inversion
ခိရက်ချိတ်	pericentric inversion
ခိရက်ချိတ်	inversion
ခိရက်	filtration
ခိရက်	gene conversion
ခိရက် SOS	SOS response
ခိရက်	water vapour
ခိရက်	infusion
ခိရက်	lateral
ခိရက်	obligate
ခိရက်	short-term memory
ခိရက် Boyle	Boyle's law
ခိရက် Hardy Weinberg	Hardy-Weinberg principle
ခိရက် Planck	Planck's law
ခိရက်	base-pairing rule
ခိရက်	Charles' law
ခိရက်	Dollo's law
ခိရက်	Second law of thermodynamics
ခိရက်	First Law of Thermodynamics
ခိရက်	Law of Segregation
ခိရက်	Law of Independent Assortment
ခိရက်	product law
ခိရက်	combined gas law
ခိရက်	allornone law
ခိရက်	Law of Conservation of Energy
ခိရက်	Law of Conservation of Matter
ခိရက်	Starling's law

ခိရက် Liebig's law	
ခိရက် Law of Dominance	
ခိရက် scientific law	
ခိရက် von Baer's law	
ခိရက် Law of Definite Proportions	
ခိရက် sum law	
ခိရက် Haekel's law of Recapitulation, palingenesis or von Baer's law	
ခိရက် Gause's Law	
ခိရက် Allen's rule	
ခိရက် eugenics laws	
ခိရက် law of mass action	
ခိရက် Ideal Gas Law	
ခိရက် introvert	
ခိရက် nose	
ခိရက် electron transport chain	
ခိရက် coding strand	
ခိရက် sense strand	
ခိရက် heavy chain	
ခိရက် anticoding strand, antisense strand or nonsense strand	
ခိရက် antisense strand	
ခိရက် polynucleotide chain	
ခိရက် nonsense strand	
ခိရက် leading strand	
ခိရက် lagging strand	
ခိရက် light chain	
ခိရက် food chain	
ခိရက် Dedifferentiation	
ခိရက် gill book	
ခိရက် chaperone	
ခိရက် molecular chaperone	
ခိရက် lobed	

សេកនេរខាងមុខ	emarginate
ស្រូម ឬ ធុរីក	elastic cartilage
ក្លេវី	clitoris
ស្រូម ចំហៀង	lateral line
ស្រូម ដើមដំបូង	primitive streak
ត្រែវ	littoral
ត្រែវ កក	muddy shore
ឆ្នាំពន្លឺ	light year
រាងកាយ រាង រាង រាង	contagious
រាងកាយ ឆ្លង	transovarial
រាងកាយ រាង រាង	pandemic
ស្រូម ឬ ធុរីក	hyaline
ស្រូម	bone
ស្រូម	osseous
ស្រូម ក-ចាត លើ	tarsometatarsus
ស្រូម ក	vertebrae
ស្រូម ក លើ	tarsal (tarsus)
ស្រូម ក ដៃ ឬ ធុរីក លើ	scaphoid
ស្រូម ក ដៃ ឬ ធុរីក លើ មុខ	carpal
ស្រូម ក កាត ទទឹង	transverse process
ស្រូម កោង	hyoid arch
ស្រូម ក្រវាត់	girdle
ស្រូម ក្រវាត់ ក្រវាត់	hip girdle
ស្រូម ក្រវាត់ ក្រវាត់	pelvic girdle
ស្រូម ក្រវាត់ ក្រវាត់	shoulder girdle
ស្រូម ក្រវាត់ មាត់	palatine
ស្រូម ខ្នង ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	vomer
ស្រូម ឆ្ន័យ	gristle
ស្រូម ឆ្ន័យ	cartilage
ស្រូម ឆ្ន័យ ក្រវាត់ ក្រវាត់	Meckel's cartilage
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	yellow elastic cartilage
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	white fibrous cartilage
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	scapulocoracoid cartilage
ស្រូម ឆ្ន័យ	backbone
ស្រូម ឆ្ន័យ	articular bone

ស្រូម ឆ្ន័យ	rib
ស្រូម ឆ្ន័យ	replacing bone
ស្រូម ឆ្ន័យ	stapes
ស្រូម ឆ្ន័យ	hammer
ស្រូម ឆ្ន័យ	malleus
ស្រូម ឆ្ន័យ	clavicle
ស្រូម ឆ្ន័យ	humerus
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	cartilage bone
ស្រូម ឆ្ន័យ	dermal bone
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	fibula
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	radius
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	ossicle
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	dentary
ស្រូម ឆ្ន័យ	frontal bone
ស្រូម ឆ្ន័យ	pubis
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	phalange
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	uncinate process
ស្រូម ឆ្ន័យ	incus
ស្រូម ឆ្ន័យ	sternum
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	mesothorax
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	metathorax
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	keel
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	ulna
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	metatarsal
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	metacarpus
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	pectoral girdle
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	metacarpus
ស្រូម ឆ្ន័យ	sternite
ស្រូម ឆ្ន័យ	fin rays
ស្រូម ឆ្ន័យ	femur
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	pneumaticity
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	mastoid process or mastoid bone
ស្រូម ឆ្ន័យ	bulla
ស្រូម ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ ឆ្ន័យ	parietal

ឆ្អឹងលាងដំបូង	squamosal
ឆ្អឹងលុម្ពធា	lumbar vertebra
ឆ្អឹងរៀនរាងដូចដំបូង	hamulus
ឆ្អឹងតេមីរៀន	Weberian ossicle
ឆ្អឹងសាក្រុម	sacral vertebra
ឆ្អឹងសាក្រុម	sacrum
ឆ្អឹងសំប៉ែត	blade
ឆ្អឹងស្មុចជើង	tibial
ឆ្អឹងស្មុច-ក្រជើង	tibiotarsus
ឆ្អឹងស្មុចជើង	tibia
ឆ្អឹងស្ពានប្រដាប់	scapula
ឆ្អឹងអង្គក្បាលមុខ	angular bone
ឆ្អឹងអង្គក្បាល	patella
ឆ្អឹងអ៊ីស	ischium
ឆ្អឹងមូជុចតូអ៊ីត	odontoid process
ផ្តុត	saturated
ជំងឺតែសាច	Tay-Sachs disease
ជំរុញកំសែន	gene pool
ជំនួន	earthworm
ជំរុញកម្រិតស្តេសេន	Pleistocene refuge
ជំរុញប្រភេទខុសគ្នា	differential permeability
ជំរុញស-K	K selection
ជំរុញសr	r selection
ជំរុញសខេនណាល់ដ្យូស៊ីច	canalizing selection
ជំរុញសតុល្យភាព	balancing selection
ជំរុញសបំបែក	apostatic selection
ជំរុញសភេទ	sexual selection
ជំរុញសមិនផ្ទាល់	indirect selection
ជំរុញសមិនពេញចិត្ត	aposematic selection
ជំរុញសសន្តាន	kin selection
ជំរុញសអាស្រ័យប្រេកង់	frequencydependent selection
ជំរុញស្កាប	dealation
ដំកៅស៊ូ	rubber
ដំណើរ	latex
ដំណើរ	resin

ដំណើរដំបូង	gum arabic
ជំនាញជីវវិទ្យា	hydrobiology
ជាតិកំបោរ	calcareous
ជាតិពណ៌	pigment
ជាតិពណ៌ឈាម	blood pigments
ជាតិពណ៌ដង្ហើម	respiratory pigment
ជាតិពណ៌បន្តាបបន្សំ	accessory pigment
ជាតិពន្ធុវិទ្យា	ethnology
ជាតិពុល	toxin
ជាតិពុលកោសិកា	cytotoxin
ជាតិពុលក្នុង	endotoxin
ជាតិពុលក្រៅ	exotoxin
ជាតិពុលឈាម	haemotoxin
ជាតិពុលបង្កជំងឺ	pathotoxin
ជាតិពុលផ្សិត	mycotoxin
ជាន់ចាស់	archaic
ជាន់ដើម	primitive
ជាប់គ្នា	coalescent
ជាប់គ្នា	connate
ជាប់គ្នានៅក្នុងចំណុច	coherent
ជាប់គ្នាមកល់	basifixed
ជាប់សន្តាត	articulate
ជាប់សាច់ញាតិ	kinship
ជាប្រព័ន្ធ	systemic
ជានិកា	tissue
ជានិកាខ្លាញ់	adipose tissue
ជានិកាគីមីវិទ្យា	histochemistry
ជានិកាដឹកនាំ	transfusion tissue
ជានិកាត្រួតគ្នា	histocompatibility
ជានិកាដំបូង	primary tissue
ជានិកាប្រសាទ	nerve tissue
ជានិកាគីមីនេជ	Purkinje tissue
ជានិកាមីយែលូអ៊ីត	myeloid tissue
ជានិកាមេកានិក	mechanical tissues
ជានិកាវិទ្យា	histology

ជាលិកាសន្ទាន	connective tissue
ជាលិកាសរសៃសា	vascular tissue
ជាលិកាសាច់ដុំ	muscle tissue
ជាលិកាឡាំផ្លូអ៊ីត	lymphoid tissue
ជាលិកាអង្ករ	luteal tissue
ជាលិកាអេរេអូឡា	areolar tissue
ជាលិកាអេពីតេលីយ៉ាម	epithelial tissue
ជី	fertilizer
ជីណូទេនេស៊ីស	gynogenesis
ជីបប	pulse
ជីភីរៀ	Gephyrea
ជីមណូ	gymno
ជីមណូហ្វីមីណា	Gymnophiona
ជីមេមេស៊ីន	gemma
ជីវ.	bio
ជីវកំណ	biopoiesis
ជីវគ្រប់គ្រង	biocontrol
ជីវយោគជាប្រព័ន្ធឬជីវយោគ	systemic biocide or biocide
ជីវចម្រុះចម្រុះ	biodiversity
ជីវជាលិកាសាស្ត្រ	biopsy
ជីវកសិកម្មជីវវិទ្យា	bioassay
ជីវថាមពលវិទ្យា	bioenergetics
ជីវបណ្ណូល	biolistics
ជីវបរិស្ថាន	biota
ជីវបរិស្ថានវិទ្យា	bionomics
ជីវបំបែក	biodegradation
ជីវបំផ្លាញ	biodeterioration
ជីវបំប្លែង	bioconversion
ជីវបំប្លែង	biotransformation
ជីវប្រព័ន្ធពិទ្យាសាស្ត្រ	biosystematics
ជីវប្រភេទ	biotype
ជីវពន្លឺ	bioluminescence
ជីវកាណ (សត្វវិញ)	predation
ជីវភូមិវិទ្យា	biogeography
ជីវភូមិសាស្ត្រកំប៉ង	island biogeography

ជីវមាត្រ	biometry
ជីវម៉ាសនៃវត្ថុរឹង	standing biomass
ជីវរូប	biophysics
ជីវអេកត័រ	bioreactor
ជីវវិទូឬអ្នកជីវវិទ្យា	biologists
ជីវវិទ្យា	biology
ជីវវិទ្យាម៉ូលេគុល	molecular biology
ជីវវិទ្យាស្រាវជ្រាវ	bioengineering
ជីវសហគមន៍	biocoenosis
ជីវសេនស័រ	biosensor
ជីវសំយោគ	biosynthesis
ជីវត្ថុ	biotope
ជីវស្រទាប់	biofilm
ជីវិតក្រាំង	aestivation
ជីវិតក្រាំង	estivation (aestivation)
ជីវិតអប្បបរមា	sessile
ជីវិតក្រាំង	Tullgren funnel
ជីវិតកំប៉ង	isohyet
ជីវិតកំប៉ង	hexapod
ជីវិតកំប៉ង	attachment
ជីវិតកំប៉ង	cheliped
ជីវិតកំប៉ង	decapod
ជីវិតកំប៉ង	basal disk
ជីវិតកំប៉ង	prolegs
ជីវិតកំប៉ង	pseudopodium (pseudopodia)
ជីវិតកំប៉ង	tube feet
ជីវិតកំប៉ង	podium
ជីវិតកំប៉ង	pedipalps
ជីវិតកំប៉ង	gel electrophoresis
ជីវិតកំប៉ង	gelatin
ជីវិតកំប៉ង	agarose gel electrophoresis
ជីវិតកំប៉ង	deficiency disease
ជីវិតកំប៉ង	Down's syndrome (formerly Mongolism)

ជំងឺ	disease
ជំងឺHuntington	Huntington's disease
ជំងឺកង្វះវីតាមីនC	scurvy
ជំងឺភាមរោគ	venereal disease
ជំងឺកាឡាក់តូស	galactosaemia
ជំងឺក្បាលនិងដៃវែង	acromegaly
ជំងឺក្រឡើង	mumps
ជំងឺក្អកក្អង	whooping cough
ជំងឺខាត់លឿង	jaundice
ជំងឺខ្លីយប្រុស	Klinefelter syndrome
ជំងឺខ្លះជាតិពណ៌បៃតង	chlorosis
ជំងឺខ្លះវីតាមីន	vitamin deficiency disease
ជំងឺគោឆ្កុត	Bovine Spongiform Encephalo-pathy (BSE)
ជំងឺគោឆ្កុត	BSE Bovine Spongiform Encephalopathy
ជំងឺគោឆ្កុត	mad cow disease
ជំងឺគោលិកាប្រកាសរាងកាយក្រហម	sickle-cell anemia
ជំងឺគ្រុនចាញ់	malaria
ជំងឺគ្រុនឈាម	dengue
ជំងឺគ្រុនទឹកស្វាយខ្មៅ	blackwater fever
ជំងឺគ្រុនពោះវៀន	typhoid fever
ជំងឺគ្រុនសត្វពាហន	brucellosis
ជំងឺឃ្នង	leprosy
ជំងឺខ្មៅពណ៌ (ជាន់ភ្នែក)	red-green color blindness
ជំងឺចម្រុះ	encephalitis
ជំងឺចម្រុះ	sleeping sickness
ជំងឺចម្រុះអាហ្វ្រិក	African sleeping sickness
ជំងឺចាស់សាច់ដុំ	muscular dystrophy (MD)
ជំងឺឆ្កុត	rabies
ជំងឺឆ្កួត	infectious disease
ជំងឺឆ្អឹងខ្លះជាតិកាល់ស្យូម	osteoporosis
ជំងឺដើមជើង	elephantiasis

ជំងឺកម្រិតនោម	nephrosis
ជំងឺឆ្អែង	hepatitis
ជំងឺធន់សរសៃ	poliomyelitis
ជំងឺទារកឡើងពណ៌ក្រហម	erythroblastosis foetalis
ជំងឺទឹកនោមផ្អែម	diabetes
ជំងឺបែកកូនថង់សួត	emphysema
ជំងឺផ្សិត	mycosis
ជំងឺពកដើម	crown gall disease
ជំងឺម៉ុងហ្គោលី	Down's syndrome (formerly mongolism)
ជំងឺម្យូមសេស់រុក្ខជាតិ	canker
ជំងឺបេច	tuberculosis
ជំងឺរោគកូនថង់ពោះវៀន	diverticulitis
ជំងឺរោគបណ្តុំបេះដូង	pericarditis
ជំងឺរាតត្បាត	epidemic
ជំងឺរាតត្បាតសត្វ	epizootic
ជំងឺរុក្ខជាតិបង្កដោយផ្សិត	mildew
ជំងឺរុក្ខជាតិម្យូម	blight
ជំងឺលីយ៉ុង	legionnaires' disease
ជំងឺសន្លាក់ក្រវិលស្បែក	Ankylosing spondylitis
ជំងឺសន្លាក់ដៃដើម	arthritis
ជំងឺសរសៃឈាមរឹង	arteriosclerosis
ជំងឺសាច់ដុំ	neoplastic disease
ជំងឺស៊ីស្តិកហ្វ្រូស៊ីស	cystic fibrosis
ជំងឺសួត	pneumonia
ជំងឺសួតកសិករ	farmer's lung
ជំងឺសេក	psittacosis
ជំងឺស្លន់ឆ្កុតជ្រួត	epilepsy
ជំងឺស្លឹកលឿង	yellows
ជំងឺស្វ័យភាពស្មារតី	autoimmune disease
ជំងឺហ្វឹក	asthma
ជំងឺហើមកូនកណ្តុរ	Bubonic plague
ជំងឺអង្កាវ	anthrax
ជំងឺអង្កាវស្រូវ	ancylostomiasis or ankylostomiasis
ជំងឺអាល់ហ្សែមែរ	Alzheimer's disease

ជំងឺរាសន្តរោគ	cholera
ជំងឺអឺឌីសិន	Addison's disease
ជំនាញខាចរត់	cursorial
ជំនាន់	generation
ជំនាន់F1	F1generation
ជំនាន់F2	F2generation
ជំនាន់កូន	filial
ជំនាន់កូន	filial generations
ជំនាន់មេបា	P ₁ generation
ជំនាន់មេបា	parental generation (P)
ជំនាន់ឬសវដ្តកាល	epoch
ជំនាប់កណ្តាល	centric fusion
ជំនាប់កាបូន	carbon fixation
ជំនាប់ការម៉ែត	syngamy
ជំនាប់ក្លា	agglutination
ជំនាប់ក្លុយកូស	glycosylation
ជំនាប់ជិត	complete linkage
ជំនាប់តាមគែម	parietal
ជំនាប់តាមអ័ក្ស	axillary placentation
ជំនាប់បណ្តាញ	anastomose
ជំនាប់ម្លូរ	conjugation
ជំនាប់ទ្វេ	clamp connection
ជំនាប់សត្វពីរមូលក្លា	parabiosis
ជំនាប់សាច់ដុំ	insertion
ជំនាប់សេនេទិច	genetic linkage
ជំនាប់សែន	linkage
ជំនាប់សែនមិនពេញលេញ	incomplete linkage
ជំនាប់ស្តិក	adhesion
ជំនាប់រន្ធស្រប	fixation
ជំនាប់មុតុល	placentation
ជំនាប់មុតុលកណ្តាល	central placentation
ជំនាប់មុតុលតាមគែម	marginal placentation
ជំនាប់មុតុលតាមក្លាស	parietal placentation
ជំនួស	substitution
ជំនោរក្រហម	red tide

ជំនោររាងកាលី	alkaline tide
ជំនោះ (សម្បក្រដាប)	scarification
ជំពាក់ស្នូលដំឡើង	replication fork
ជំកន់ស្រួល	refugium
ជំកប់ជ្រើស	selectively permeable
ជំកលកំហាប់	concentration gradient
ជំកលបណ្តាញ	diffusion gradient
ជំកលអេឡិចត្រូគីមី	electrochemical gradient
ជំរើស	selection
ជំរើសជ្រើសរើស	diversifying selection
ជំរើសថេរ	stabilizing selection
ជំរើសនិម្មិត	artificial selection
ជំរើសមាណិសដៅ	directional selection
ជំរើសម៉ាស	mass selection
ជំរើសខ្មោច	disruptive selection
ជំរើសរំលែក	allelic exclusion
ជំហររលក	wavelength
រុដ្ឋ	rugose
រុដ្ឋចំពោះរន្ធស្រប	villus (pl. villi)
រុដ្ឋជ្រើស	caducous (adj)
រយម	opposite
រយមលើក្របកណ្តា	antepetalous
រយាម	blood
រយាមកកកស្រួលសរសៃរយាម	thrombosis
រយីល	chyle
រយីស	cheese
រយីរោងឆ្នួល	labor or labour
រយីបាលយ៉ាន	banyan tree
រយ្យប់	rostellum
រយ្យប់ទទេ	peduncle
រយ្យះជាក់លាក់	specific name
រយ្យះដូចគ្នា	homonym
រយ្យះដូចគ្នាខ្លាំង	junior homonym
រយ្យះដើម	stem name
រយ្យះតាមតំបន់	vernacular name

ឈ្មោះនេះប្រើបាន	valid name
ឈ្មោះបញ្ជាក់ប្រភេទ	nominal taxon
ឈ្មោះមន្ត្រី	nomen dubium
ឈ្មោះមុនលីនេអែ	preLinnaean name
ឈ្មោះទាប	trivial name
ឈ្មោះលុបចោល	nomen oblitum
ឈ្មោះសរសេរដៃ	manuscript name
ឈ្មោះអភិរក្ស	nomen conservandum
លេឡី	leech
ញាតិសន្តាន	kindred
ញាតិមុនខ្មែរ	nidicolous
ញាតិរុករចាកចេញ	nidifugous
ព្យាបាលផ្អែមភាស	physical dependence
ព្យាបាលផ្អែមចិត្ត	psychological dependence addiction.
ព្យាបាលស្រា	alcoholism
ព្រៃក	isolate
ព្រៃកដាសរាងចាញ់	delamination
ជកដង្ហើមចូលឬកាលេបទឹកចូល	inhale
ជង់ខ្នើត	dendrites
ជង់ស៊ីតេ	density
ជង់ស៊ីតេប្រជាជន	population density
ជង់ស៊ីតេបញ្ចុះទឹក	buoyant density
ជង់ស៊ីតេអុបទិប	OD
ជង់ស៊ីតេអុបទិប	optical density
ជង្គូត	maggot
ជង្គូតខ្លួនមូល	roundworms
ជង្គូតខ្លួនសំប៉ែត	platyhelminth or flatworm
ជង្គូតខ្លួនសំប៉ែត	tapeworm
ជង្គូតត្រារាង	threadworms
ជង្គូតបរាសិត	helminth
ជង្គូតបរាសិតវិទ្យា	helminthology
ជង្គូតបំពង់	tube worm
ជង្គូតហ្វីឡារី	filarial worm
ជង្គើម	respiration

ជង្គើមកោសិកា	cellular respiration
ជង្គើមកោសិកា	cell respiration
ជង្គើមកោសិកាមានខ្យល់	aerobic cellular respiration
ជង្គើមក្នុង	internal respiration
ជង្គើមក្នុងទឹក	aquatic respiration
ជង្គើមក្រៅ	external respiration
ជង្គើមដ្តីមួយៗ	hypopnea
ជង្គើមគ្មានខ្យល់	anaerobic respiration
ជង្គើមចូល	inspiration
ជង្គើមចេញ	expiration
ជង្គើមជាតិកា	tissue respiration
ជង្គើមតាមស្បែក	cutaneous respiration
ជង្គើមនិម្មិត	artificial respiration
ជង្គើមពន្លឺ	photorespiration
ជង្គើមពពុះ	bubble respiration
ជង្គើមសកម្មប្រព័ន្ធណាជីវិត	climacteric phase
ជម័ន	dormin
ជាក់ទីឡូ	dactylo-
ជាក់ទីឡូសូរីត	Dactylozoid
ជាប់ពីគ្នា	disjunct
ជាប់លក្ខណៈ	character displacement
ជាយុវសត្វ	dinosaur
ជាយុវសត្វ	Dinornithidae
ជាយុវសត្វ	dynein
ជាន់គុណ	dalton
ជិបស្រ្តូស	dextrose
ជិបស្រ្តីន	dextrin
ដី	soil
ដីច្រោះ	podsol or podzol
ដីជីវាតិ	loam
ដីទាប	moor
ដីព្រៃ	woodland
ដីល្បាប់	alluvial soil
ដីសឹមជ្រាប	flush
ដីស្រទាប់ក្រោម	subsoil

ជីស្រែងအប់លើ	topsoil
ជីកស្ន	clay soil
ជីកង្រី	nymph
ជីកង្រី	pupa
ជីក្ដូប្លាស	deutoplasm
ជីក្ដូប្លាសដ៏	deuto- or deutero-
ជីកេរ៉ូមីសេត	deuteromycetes
ជីកេរ៉ូស្តូម	deuterostomy
ជីម	demi-
ជីត្រីស្យានីស៊ីម	de Vriesianism
ដុលសរសៃ	plexus
ដូបក្បាល	capitate
ដូបក្បាល	isobilateral
ដូបជាត្រាម	digitate
ដូបត្រាបកណ្ដា	sepaloid
ដូបចម្រុះស្រាវ	saccate
ដូបមាត់	gallinaceous
ដូបស្បែក	coriaceous
ដូបស្រកា	scarious
ដូបស្រងាប់ផ្កា	petaloid
ដូប៉ាមីន	dopamine
ដូមេនដូម	domain
ដូលីកូ-	dolicho-
ដូលីកូ	dolipore
ដើម	culm
ដើម	stipe
ដើម	trunk
ដើម	primordial
ដើម	stem
ដើមក	pharynx
ដើមក្រោម	hypopharynx
ដើមក្រោមក្រាប	hypocotyl
ដើមត្រីក	tiller
ដើមមើម	corm
ដើមដោយបាតដើម	plantigrade

ដើមលើក្របក	unguligrade
ដើមលើដុំថ្ម	digitigrade
ជេកថ្ងៃ	day sleep
ជេកា	deca-
ជេកាបូកស៊ីលកម្ម	decarboxylation
ជេកាបូកស៊ីលកម្មដោយ	oxidative
អុកស៊ីតកម្ម	decarboxylation
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	dendr- or dendro-
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	dendrogram
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	dendrometer
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	dent-
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	des- or desmo-
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	desmids
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	desmosome
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	deamination
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	oxidative deamination
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	dehydration
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	dehydrogenation
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	dehydrogenase
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	deoxyribonuclease
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	DNase
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	deoxyribonucleoside
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	deoxyribose
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	stylus
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	synchronic
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	arcuate
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	recurved
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	prostrate
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	teratogenic
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	acephalous
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	apodous
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	centripetal
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	volant
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	orthotropous
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	reticulate
ជេន- ឬ ជេន- ឬ ជេន- ឬ	indurated

ដែលត្រូវការថាមពល	endothermic (adj)
ដែលបន់នឹងដំបៅ	polythermic
ដែលបណ្តាលមេឃស្លាប់	lethal
ដែលបត់ចូលក្នុង	inflexed
ដែលបត់ឬដែលមានទម្រង់ផ្គត់ៗ	plicate
ដែលបង្កប់សម្រាប់កាយឬដីក	fossorial
ដែលប្រឡាក់គ្នាដូចប្រឡាក់	catenane (catenated)
ដែលផ្តុំយកគ្នាឬដែលប្រឆាំងគ្នា	opposable (adj)
ដែលពេញចំណុច	protandrous (protandric)
ដែលមានកន្ទុយធំ	macrurous
ដែលមានកូនច្រើន	polytocous
ដែលមានកេសរណ្តើរច្រើន	polyandrous
ដែលមានកេសរណ្តើរមួយចំនួន	tetradynamous
ដែលមានកេសរណ្តើរជាប់គ្នា	syncarpous
ដែលមានក្បាលតូច	microcephalic
ដែលមានក្បាលធំ	megacephalic
ដែលមានក្បាលវែង	dolichocephalic
ដែលមានក្រាម	scabrous
ដែលមានចំនួនស្មើគ្នា	isomerous
ដែលមានជំងឺ	morbid
ដែលមានទម្រង់ជាកាំ	radial
ដែលមានប្រភេទច្រើន	polytypic
ដែលមានពណ៌ដូចគ្នា	concolorous
ដែលមានពីកំណើត	congenital
ដែលមានភ្លៀង	pluvial
ដែលមានមុខប្តូរផ្លាស់ប្តូរយុវវ័យ	prognathous
ដែលមានផ្លែ	pruinose
ដែលមានរន្ធដុះ	perforate
ដែលមានរន្ធមួយ	unilocular
ដែលមានរាងដាច់	xiphoid
ដែលមានរាងដូចអង្កាប	ligulate
ដែលមាន	helical
រាងច្រូលឬរាងច្រូលក្នុងខ្សែ	helical
ដែលមានរោម	pubescent
ដែលមានរោមរីង	setigerous

ដែលមានលក្ខណៈដូចបន្លា	acanthaceous
ដែលមានលក្ខណៈអន្លិល	gelatinous
ដែលមានស៊ីមេទ្រីពីរខាង	zygomorphic
ដែលមានសែនដូចគ្នា	isogenic
ដែលមានស្រទាប់មួយដុំ	haplopetalous
ដែលមានស្លាបធំៗ	macropterous
ដែលមានស្លាបបួន	tetrapterous
ដែលមានស្លាបប្តូរ	pennate
ដែលមានស្លឹកបែក	pedate
ដែលមិនស្រួលសារធាតុចិញ្ចឹម	oligotrophic
ដែលយកជាការបរិភោគបាន ដែលគួរឱ្យទុកចិត្តបាន	reliable (adj)
ដែលរស់នៅជាសាប្តូរ	saprophytic
ដែលលែងច្រើន	obsolete
ដែលចាស់លើដី	procumbent or prostrate
ដែលសម្រាប់ចាប់ឬកាត់	prehensile
ដែលស៊ីខ្មៅ	necrophagous
ដែលស៊ីរុក្ខជាតិ	phytophagous
ដែលស៊ីរុក្ខជាតិតែពីរបីប្រភេទ	oligophagous
ដែលស៊ីសត្វចាស់	necrophagous
ដែលស៊ីសត្វតូចៗ	microphagous
ដែលស៊ីសត្វធំៗ	macrophagous
ដែលសំប៉ែត	squamous
ដែលងាយខូចដោយកំដៅ	heat labile
ដែលងាយបង្កពូជបាន	fertile
ដែលងាយរស់បាន	viable (adj)
ដែលងាយរស់បាន លើសពីកំណត់តាមធាតុ	oligothermic
ដែលងាយលាយគ្នាបាន	miscible
ដែលងាយសម្លាប់បាក់កំដៅបាន	bactericidal or bacteriocidal
ជំនឿល	diel
ដៃ	brachial
ដៃ	tentacle
ដៃតូច	tendrill
ដៃស្បូន	Fallopian tube

វែងស្បែក	oviduct
វែងអ៊ី-	dia-
វែងម្នាក់ដៃមុខ	manus
ដុំកោសិកាភ្នំជាតិ	callus
ដុំពក	gall
ដុំពក	tumour
ដុំពកអិបស្តូផ្តាល់មិច	exophthalmic goitre
ដុំពេហារ	bolus
ដំណាក់ដង្ហើមលើគោក	aerial respiration
ដំណាក់ដំណើរលំអ	pollination droplet
ដំណាក់កាលចាប់ផ្តើម	lag phase
ដំណាក់កាលថេរធុន	stable equilibrium phase
ដំណាក់កាលបំប្លែងថាមពលពន្លឺ	light energy conversion stage
ដំណាក់កាលសកម្ម	active state
ដំណាក់កូលញាស់	instar
ដំណាក់ដង្កូត	grub
ដំណាក់ដំបូងនៃការវិវឌ្ឍ	rudimentary
ដំណាក់បំប្លែងរូបដំបូង	prometamorphosis
ដំណាក់កេរដ្ឋប្រមូលប្រមូល	teleomorph
ដំណាក់មុនដឹកខ្សែ	prepupa
ដំណាក់ស៊ីបំណី	feeding phase
ដំណាក់អាហារ	trophic level
ដំណាលដោយលូតលាស់	vegetative propagation
ដំណឹកនាំ	transport
ដំណឹកនាំសកម្ម	active transport
ដំណឹកនាំសេនស៊ីវ	restrictive transduction
ដំណឹកនាំសេនស៊ីវ	specialized transduction
ដំណឹកនាំខ្សែស្រឡៅ	gas carriage
ដំណូរអាហារ	trophallaxis
ដំណើរការកម្រិតដោយសារធាតុចិញ្ចឹម	eutrophication
ដំណើរការការណ៍ARN	RNA processing (RNA splicing)
ដំណើរការប្រមូលផល	downstream processing
ដំណើរការកោសិកាឈាមក្រហមកកដេរជាដុំ	haemagglutination

ដំណើរការដំណើរ	generative processes
ដំណើរការក្លាយទៅជាថ្ម	petrification
ដំណើរការគីមីវិជ្ជា	biochemical pathway
ដំណើរការឆ្លើយតប	responsive processes
ដំណើរការត្រួតពិនិត្យ	control processes
ដំណើរការបង្កើតកោសិកាឈាមក្រហម	haematopoiesis or haemopoiesis
ដំណើរការភ្លើង	excitation
ដំណើរការមេតាបូលីស	metabolic processes
ដំណើរការឆ្លុយស្តុយ	putrefaction
ដំណើរការឆ្លងកាត់	crosspollination
ដំណើរការឆ្លងក្តៅ	endogamy
ដំណើរការឆ្លងក្រៅ	exogamy
ដំណើរការឆ្លងដោយខ្យល់	anemophily
ដំណើរការឆ្លងដោយទឹក	hydrophilous
ដំណើរការឆ្លងដោយសត្វល្អិត	entomophily
ដំណើរការលេប	deglutition
ដំណើរការលំអ	pollination
ដំណើរការលូតលាស់	ovulation
ដំណើរការក្រាបមាត់លឿន	REM (rapid eye movement) sleep
ដំណើរការ	vestige
ដំណាំការពារដី	cover crop
ដំណាំប្លាស់	crop rotation
ដំណាំមើម	root crop
ដំណុះ	germination
ដំណុះជ្រាបទាប	stratification
ដំណើរការប្រឆាំងទឹក	antiport
ដំបូងយក	cactus
ដំបូន្មានពីតម្រូវការអាហារ	Recommended Dietary Allowances (RDA)
ដំបៅ	lesion
ដំបៅមហារីក	carcinoma
ដំបៅរលួយ	gangrene
ដំបៅរលួយ	necrosis
ដំបៅស្តុយ	thrush

သံကိစ္စမဟာ	damping off
သံကိစ္စလဟာ	damsel fly
သုံးသောယဇ်ဗဟု	native
သုံးလိမ္မော်	epigeal
သုံးလိမ္မော်ပင်	montane
သုံးလိမ္မော်	neoplasm
သွားကွက်	floral diagram
သွားကွက်	scatter diagram
သွားကွက်	diakinesis
သွားကွက်	dyad
သွားကွက်	diatom
သွားကွက်	dialysis
သွားကွက်	diastase
သွားကွက်	diastereomers
သွားကွက်	diaster
သွားကွက်	Drosophila or fruit fly
သွားကွက်	ecosystem
သွားကွက်	topotype
သွားကွက်	Dieresis
သွားကွက်	Dictyoptera
သွားကွက်	di-
သွားကွက်	dikaryon
သွားကွက်	dikaryotic
သွားကွက်	dichasium
သွားကွက်	dichogamy
သွားကွက်	dichotomous
သွားကွက်	dicotyledon
သွားကွက်	dichlamydeous
သွားကွက်	dicot
သွားကွက်	Digenea
သွားကွက်	Digenesis
သွားကွက်	didelphic
သွားကွက်	dideoxynucleotide
သွားကွက်	dino-
သွားကွက်	dictyosome

သွားကွက်	diterpene
သွားကွက်	dinucleotide
သွားကွက်	dipteran
သွားကွက်	dipeptide
သွားကွက်	dipole
သွားကွက်	dipolarity
သွားကွက်	molecular dipole
သွားကွက်	diplont
သွားကွက်	diplo-
သွားကွက်	diplococcus
သွားကွက်	Diplococcus pneumoniae
သွားကွက်	diplotene
သွားကွက်	diplonema
သွားကွက်	diplopod
သွားကွက်	diploblastic
သွားကွက်	diplophase
သွားကွက်	diplospondyly
သွားကွက်	diploid
သွားကွက်	partial diploids
သွားကွက်	diplanetism
သွားကွက်	dinoflagellate
သွားကွက်	Diplura
သွားကွက်	dipleurula
သွားကွက်	deme
သွားကွက်	Demospongiae
သွားကွက်	dimer
သွားကွက်	disaccharide
သွားကွက်	disulfide
သွားကွက်	disco-
သွားကွက်	Discomedusae
သွားကွက်	diencephalon
သွားကွက်	diallelic
သွားကွက်	dioxin
သွားကွက်	diuretic
သွားကွက်	dieldrin

ឡុយហ្វាហ្គីស	durophagous
ឡូត (ឡូតម័រ)	fluke
ឡូតឆ្អែម	liver fluke
ខែម	derm-
ខែម	dermis
ខែមបតេរ៉ា	Dermoptera
ខែមប្រស្រុកក្អម	corium
ខែម៉ាតូសែន	dermatogen
ណាតុយុតេស	Noctuidae
ណាតូហ្គេ	Notogaea
ណាតេហ្គេនេស៊ី	nodes of Ranvier
ណាម៉ាលីតេ	normality
ណារកូ-	narco
ណារកូទិច	narcotic
ណានូ-	nano
ណានូម៉ែត	nanometer
ណានូម៉ែត្រ	nm
ណាតេសេស៊ី	nutantion
ណាតូ	gnatho
ណាតូស្តូម៉ាតា	Gnathostomata
ណឺត	neutral
ណឺតកម្ម	neutralization
ណឺត្រុង	neutron
ណឺត្រូផីល	neutrophil
ណឺរីន	neurin
ណឺរុលឡា	neurula
ណឺរ៉ូគ្លា	neuroglia
ណឺរ៉ូន	neuron
ណឺរ៉ូនបាស៊ីល	olfactory neurone
ណឺរ៉ូនបន្លោះ	interneuron
ណឺរ៉ូនបលក	motor neuron
ណឺរ៉ូនជាន់	excitor neuron
ណឺរ៉ូតុកស៊ីន	neurotoxin
ណឺរ៉ូននាំចេញ	efferent neurone
ណឺរ៉ូននាំចូល	afferent neurone

ណឺរ៉ូនអន្តរកា	intermediate neurone
ណឺរ៉ូនក្រុមស្រួច	sensory neuron
ណឺរ៉ូសេក្រេត	neurosecretion
ណឺរ៉ូប៊ីប៊ីត	neuropeptide
ណឺរ៉ូប៊ីប៊ីត	neurotubule
ណឺរ៉ូប្លាស	neuroblast
ណឺរ៉ូប៊ីល	neuropil
ណឺរ៉ូស៊ីវីស្យា	neurophysiology
ណឺរ៉ូស៊ីវីស្យា	neurohypophysis
ណឺរ៉ូស៊ីវីស្យា	neurohumor
ណូតូ-	noto
ណូតូឡូឡូ	nautiloid
ណូប្លូស្យា	nauplius
ណេតេសេស៊ី	Gnetales
ណាស៊ីន	niacin
ណូយ៉ូ	nucleus
ណូយ៉ូកាម៉ែតេណូល	male gamete nuclei
ណូយ៉ូកាម៉ែតេណូល	sperm nuclei
ណូយ៉ូកាម៉ែតេណូល	female pronucleus
ណូយ៉ូកូន	daughter nuclei
ណូយ៉ូកូន (ណូយ៉ូកូន)	daughter nucleus (or isotope)
ណូយ៉ូកូនបាម	red nucleus
ណូយ៉ូកូនបែងចែក	cleavage nucleus
ណូយ៉ូកូនបង្កើត	generative nucleus
ណូយ៉ូកូនប៉ូល	polar nuclei
ណូយ៉ូកូនបំពង់	tube nucleus
ណូយ៉ូកូនប្រើណូយ៉ូកូន	parent nucleus (or isotope)
ណូយ៉ូកូនអាតូម	atomic nucleus
ក្រដាម	chela
ក្រប្រជុំចំណុះ	connivent
ក្រប្រជុំចំណុះ	converging
ក្រប្រជុំចំណុះ	kidney
ក្រប្រជុំចំណុះ	mineral requirement

តម្រូវការអុកស៊ីសែនជីវៈ	biological oxygen demand (BOD)
តម្រូវការកំដៅ	thermoregulation
តម្រូវការខ្ពស់កំពស់ខ្ពស់	high-altitude adjustment
តម្រូវការតំបន់កំដៅ	temperature regulation
តម្រូវប្រជាគូ	didymous
តម្រូវប្រជាពីរជ្រុង	distichous
តម្រូវប្រជាជានិមិត្ត	rosette
តម្រូវគុណប្រយោជន៍សន្តិ	extrapolation
តម្រូវប្រសិទ្ធភាព	crossover value
តម្រូវប្រសិទ្ធភាពស្រប	OP value
តម្រូវពាក់កណ្តាលមេធាវី	midparent value
តម្រូវអ៊ី:	e value
តម្រូវអ៊ីហ្វ្រូ	E _o values
តាតិកា	taxis
តេត្រា	tetra-
តាមតំបន់	endemism
តាមតំបន់ខុសៗគ្នា	allopatric
តាមអរណីតំបន់	diageotropism
តាមលំដាប់	hierarchy
តាមអ័ក្ស	axile
តារាងខ្ទប់នៃធាតុគីមី	periodic table of the elements
តារាងជីវិត	life table
តារាងឈ្មោះ	checklist
តារាងបញ្ជាក់	contingency table
តារាងបញ្ជាក់	Punnet square
តាល់	thallus
តាល់ផ្សិត	thallophyte
តាល៉ាម៉ង់សេផាលូន	thalamencephalon
តាល៉ាមុស	thalamus
តាលីដ	talonid
តិណជាតិ	herb
តិណាល័យ	herbarium
តិណាស	herbivore
តូកូផេរ៉ូល	tocopherol

តូប៉េតូបូតូ	subulate
តូណូប្លាស្ត	tonoplast
តូប៉ូអ៊ីសូមេរ៉ាស	topoisomerase
ត្រូ	trunk
តូម៉ាសូម៉ា	soma
ត្រូ	trunk
ត្រូផ្លីស	diaphysis
ត្រូផ្លីស	centrum
ត្រូផ្លីសខ្នង	spinal column
ត្រូផ្លុន	brain stem
ត្រូផ្លីត	blade
ត្រូផ្លីត	leaf blade
ត្រូផ្លីតប្រដាប់ដៃដាច់ខ្លួន	decurrent
ត្រូផ្លុន	aortic body
តេត្រាមេន	tegmen
តេតានូស	tetanus
តេត្រាត	tetrad
តេត្រាប្លូអ៊ីត	tetraploid
តេត្រាស៊ីក្លីន	tetracycline
តេត្រាអេត	tetrahedron
តេត្រូស	tetrose
តេត្រាវ៉ា	flatworm
តេត្រាតេត្រាតេត្រា	terat- terato-
តេត្រាតេត្រាតេត្រា	teratocarcinoma
តេត្រាស៊ីត	therapsid
តេរី- ឬ តេរូ-	theri- or thero-
តេរូស័រ	pterosaur
តេរូផ្លីត	therophyte
តេលេ- ឬ តេលេ- ឬ តេលេ-	tel- or tele- or telo-
តេលីតូត	thelytoky
តេស្ត Ames	Ames test
តេស្ត Lucas	Lucas test
តេស្ត ហ្វីតណេសេតេស្ត	heterogeneity chisquare test
តេស្ត ជំនាន់កូន	progeny test
តេស្ត បេណិដិក	Benedict's Test

តេស្តបំពេញគ្នា	complementation test
តេស្តមីលឡើន	Millon's test
តេស្តសម្របគ្នាបំបែកស៊ីម (អេលីហ្វា)	enzymelinked immunosorbent assay (ELISA)
តេស្តស៊ីស-ត្រង់ស៍	cis-trans test
តេស្តសំណុំតេធិប	syntenic test
តេស្តស្រីតិឡើងចុះ	fluctuation test
តេស្តហ្វេលីង	Fehling's test
តេស្តស្តេច	starch test
តេស្តអុកស៊ីដាស	oxidase test
តេស្តស្តេរ៉ូន	testosterone
តេឡីតូស្បូរីយ៉ូតេលូស្បូរី	teleutospore
តេឡូផាស I	telophase I
តេឡូផាស II	telophase II
តេឡូផាសប្តូរក្តី	telophase
តេឡូមែរ	telomere
តេឡូមែរ	teleo-
តែមូយប្រភេទ	monotypic
តែលសុខ	telson
តែសប្បសម្បក	test
តោងយោង	brachiation
តំណភ្ជាប់	succession
តំណជាខ្សែ	concatemer
តំណទី១	primary succession
តំណទី២	secondary succession
តំណទីពីរ	secondary succession
តំណាប	response
តំណាបគេចខ្លួន	escape response
តំណាបអន្ត	voluntary response
តំណាបជម្រុះ	correlated response
តំណាបទី១	primary response
តំណាបទៅនឹងកំដៅ	thermonasty
តំណាបបញ្ឈប់	stringent response
តំណាបផ្សេងគ្នា	Paylovian response
តំណាបភាពស៊ាំ	immune response

តំណាបមានលក្ខខណ្ឌ	conditioned response
តំណាបតិល	klinotactic response
តំណាបឡើយស៊ីតូឡូស	mixed lymphocyte response (MLR)
តំណាបអន្ត	involuntary response
តំណាប	heredity
តំណាប	inheritance
តំណាបក្រៅន្ទះ	extranuclear inheritance
តំណាបខុសប្រក្រតី	inherited abnormality
តំណាបជំនួញ	matroclinous inheritance
តំណាបតាមយៈស៊ីតូប្លាស្ទ	cytoplasmic inheritance
តំណាបតាម	patroclinous inheritance
តំណាបមូលដ្ឋាន	monohybrid inheritance
តំណាបមួយភាគតូច	particulate inheritance
តំណាបសែនច្រើន	polygenic inheritance
តំណាបមូលដ្ឋាន	autosomal inheritance
តំណាបក្រាហ្វីត	hydrosere
តំណាបក្រាហ្វីត	lithosere
តំណាបដាច់SD	SD sequence
តំណាបដាច់ShineDalgarno	ShineDalgarno (SD) sequence
តំណាបដាច់ច្រើននៅខាងចុង	terminal redundancy
តំណាបដាច់ទូទៅ	consensus sequence
តំណាបដាច់បញ្ចូល	insertion sequence IS element.
តំណាបដាច់ចាត់បញ្ជីតំណាបដាច់	nucleotide sequence or base sequence
តំណាបដាច់លើស	trailer sequence
តំណាបដាច់ចុង	long terminal repeat (LTR)
តំណាបដាច់ស្តួន	direct repeat sequence
តំណាបដាច់ស្តួន	enhanson
តំណាបដាច់អានបំបា	open reading frame (ORF)
តំណាបដាច់អានបំបា	ORF
តំណាបដាច់អាស៊ីតអាមីនេទម្រង់ទី១	aminoacid sequence

តំណពូជកត្តាពហុគុណ	multiplefactor inheritance
តំណពូជតាមរយៈមេ	maternal inheritance
តំណលំដាប់	Alu sequence
តំបន់	zone
តំបន់A	A site (acceptor, amino acid, amino acylsite)
តំបន់H	H zone
តំបន់កំដៅទាប	thermoneutral zone
តំបន់កំពូលប្រសិទ្ធភាព	apical region
តំបន់ក្រចក	sublittoral zone
តំបន់ខ្ពស់	site
តំបន់គ្មានពន្លឺជល់	aphotic zone
តំបន់បណ្តោះអាសន្ន	intertidal
តំបន់បណ្តោះអាសន្នស្របតាមស្រទាប់	replicon
តំបន់ចាប់ពណ៌ដូចគ្នា	homogeneously staining regions (hsr)
តំបន់ត្រូវ	littoral zone
តំបន់ជីវិតព្រំខណ្ឌសិក្សាភាព	biokinetic zone
តំបន់ជីវភូមិសាស្ត្រ	biogeographical region
តំបន់ជីវប្រព័ន្ធ	biome
តំបន់ជុំវិញឫស	rhizosphere
តំបន់ដីសើម	wetland
តំបន់ដើម	autochthonous
តំបន់ដោយឡែក	diversity (D) region
តំបន់ត្រួតពិនិត្យ	regulatory site
តំបន់ត្រជាក់លើកំពូលភ្នំខ្ពស់	alpine
តំបន់ទទួលបានស៊ីតូអ៊ីន	amino acid acceptor site
តំបន់ទឹកព្រំ	neritic
តំបន់បញ្ជូន	receptor site
តំបន់នុយក្លេអូមេរ	nucleolar organizer
តំបន់បង្កាត់ពូជ	breeding range
តំបន់បង្កាត់	zone of inhibition
តំបន់បញ្ចប់	terminator site
តំបន់បណ្តុំច្រើន	hotspot

តំបន់បាតសមុទ្រ	benthic zone
តំបន់ប៊ិបតីល	peptidyl site
តំបន់ប៉ូល	polar region
តំបន់ប្រតិបត្តិការ	operator region
តំបន់ប្រហោង	sieve area
តំបន់បង្កាត់ដំបូង	primary pitfield
តំបន់ផ្ចាញ់	fovea centralis
តំបន់ពន្លឺព្រះថ្ងៃ	euphotic zone, photic
តំបន់ពហុក្លូន	multiple cloning site (MCS) or polylinker
តំបន់ពហុក្លូន	MCS
តំបន់ពេលវេលាស៊ីតូ	zona pellucida
តំបន់ពិសោធន៍	zone of maturation
តំបន់ភ្ជាប់	binding site attachment site.
តំបន់ភ្ជាប់រីបូសូម	ribosome binding site (RBS)
តំបន់ក្រវាញ	looped domain
តំបន់ភ្លឺ	photic zone
តំបន់មាត់ដំបូង	focus or primary focus
តំបន់មិនប្រែប្រួល	constant (C) region
តំបន់មុយតង់ស៊ីត	mutant site
តំបន់មុយតង់ស៊ីតក្រចក	hotspot
តំបន់មេតាប្រតិបត្តិ	variable (V) region
តំបន់រៀបចំ	organizer region
តំបន់លូតប្រវែង	zone of elongation
តំបន់ចោលដោយខ្យល់	blowout
តំបន់សកម្ម	active centre
តំបន់សត្វ	faunal region
តំបន់សង្ហឹមសមុទ្រ	pelagic zone
តំបន់សមុទ្រជ្រៅ	bathypelagic
តំបន់សមុទ្រជ្រៅ	abyssal zone
តំបន់ស្រប	fragile site
តំបន់ស្ងប់	quiescent center
តំបន់អាស្រ័យបាន	habitable zone
តំបន់ស៊ីប្រីត	hybrid zone

តំបន់អ៊ីវ៉ូខេដ័រ	evocator region
តំបន់រុក្ខសង	rhizoplane
តំប៉ង	buffer
តំរូវការអុកស៊ីសែនគីមីស៊ីវៈ	biochemical oxygen demand
តំរូវការទ្រទ្រង់	allosteric regulation
តំលៃសូន្យដាច់ខាត	absolute zero
តាំប៉ាណូម	tympanum
តាមីនប្រូប៊ីតាមីនB1	thiamine or vitamin B ₁
ត្យូល	thiol
ត្យូអេស្ត័រ	thioester
ត្រកូតឃ័រ	newt
ត្រច់ស៍	trans
ត្រច់ស៍មុយតាស្យូល	transmutation
ត្រច់ស្រ្តីបតាស្យូល	reverse transcriptase
ត្រច់ស្មៅវ៉ាស	transferase
ត្រច់ស្មៅវ៉ាសចុង (លុយត្រូផែរ៉ាស៊ីម ត្រច់ស្មៅវ៉ាសចុង)	terminal transferase
ត្រច់ស្មៅវ៉ាសបណ្តាប់	homopolymer tailing
ត្រចៀក	ear
ត្រចៀកកណ្តាល (ត្រចៀកត្រចៀក)	tympanic membrane
ត្រចៀកកណ្តាល	middle ear
ត្រចៀកកណ្តាល	membranous labyrinth
ត្រចៀកក្រៅ	auricle
ត្រចៀកក្នុង	auricle
ត្រចៀកប្រលងកម្ម	cryoturbation
ត្របកផ្កា	sepal
ត្របកផ្កាជាប់គ្នា	gamosepalous
ត្របកត្រួតទឹក	nictitating membrane
ត្រលប់ទៅដើមវិញ	resilient
ត្រអែក	eczema
ត្រា	speculum
ត្រាតូស្វែរ	trachosphere
ត្រាតេរីដ	tracheid
ត្រាតេរីដ	tracheophytes
ត្រាមីដេមេឌុស	trachymedusa

ត្រាមីលីណា	Trachylina
ត្រាមីត្រាមីត្រាមីត្រាមី	trach-, trache- or tracho-
ត្រី	fish
ត្រីធុរ	dogfish
ត្រីឆ្អឹង	bony fish
ត្រីឆ្អឹង	teleost
ត្រីឆ្អឹងខ្នង	cartilaginous fish
ត្រីដាក់កូនក្នុងមាត់	mouthbrooder
ត្រីធាតុ	triplet
ត្រីសណ្ឋាន	trimorphism
ត្រីស៊ីធុរ	cichlid fish
ត្រីស្កុត	lungfish
ត្រីហោះ	flying fish
ត្រីមីន	thrombin
ត្រីមូលីស្ត	thromboplastin
ត្រីមូលីស្ត	thrombocyte
ត្រូក	troch-
ត្រូកូផែរ	trochophore
ត្រូកូឌីត	troglodyte
ត្រូខាន់ទែរ	trochanter
ត្រូប៉ូ	tropo-
ត្រូប៉ូនីន	troponin
ត្រូប៉ូតីត	tropophyte
ត្រូប៉ូមីយ៉ូស៊ីន	tropomyosin
ត្រូប៉ូស្ត	trophoblast
ត្រូពិច	tropic
ត្រូហូសូរីត	trophozoite
ត្រូហូហ្វាស	trophophase
ត្រូតិលីត្រូប្រឡូស៍វិជ្ជមាន	positive feedback
ត្រូយសណ្តូលអ៊ីម៉ូស្តូល	plumule
ត្រូយសណ្តូក	bud
ត្រូយសណ្តូក	epicotyl
ត្រេនស៍	trans-
ត្រេនស្រ្តីបតាស្យូល	transcriptase
ត្រេនស្វែរីន	transferrin

ត្រេនអាមីណាស	transaminase
ត្រេម៉ាតូត	trematode
ត្រេសស័រ	tracer
ត្រេមូលីន	Thr
ត្រេមូលីន	threonine (T, Thr)
ត្រេមូលីន	T
ត្រីបូគីណាស	thrombokinase
ថង់	sac
ថង់កំណាបថង់អំប្រីយ៉ូ	embryo sac
ថង់ក្រពះ	proventriculus
ថង់ក្រាបពង	brood pouch
ថង់ខ្យល់	air bladder, gas bladder or swim bladder
ថង់ខ្យល់	air sac
ថង់ដាត	dart sac
ថង់ទឹកកាម	seminal receptacle
ថង់ទឹកខ្មៅ	ink sac
ថង់ទឹកប្រមាត់	gall bladder
ថង់ទឹកក្លោះ	amnion
ថង់ពូជ	seminal vesicle
ថង់ពូជ	vesicula seminalis
ថង់មាត់	reservoir
ថង់មីក្រូពីណូស៊ីតូស	micropinocytic vesicle
ថង់មេសូដេម	mesodermal pouches
ថង់រន្ធហិល	yolk sac
ថង់ស្តុក	receptaculum seminis
ថង់ស្បៀងស្បៀង	sporotheca
ថង់ស្បែក	spermatheca
ថង់ស្រកី	gill pouch
ថង់ស្រាស	scrotum
ថង់ស្រាស	scrotum or scrotal sac
ថង់រុក្ខបទ	optic vesicle
ថង់អំប្រីយ៉ូ	embryo sac
ថង់ក្រាមបេះដូង	ventricle
ថង់កំពង់បួនបស់ខ្លះក្បាល	corpus quadrigemina
ថង់មុខ	frontal lobe

ថង់លើបេះដូង	atrium
ថង់លើបេះដូង	auricle
ថង់អំប្រីយ៉ូ	kernal
ថង់កសត្វ	mammal
ថង់កសត្វមានស្បូន	placental mammal
ថង់កសត្វ	marsupial
ថង់កាចាមពល	energy budget
ថង់កស្តុល	taxol
ថង់យឺ	tachy-
ថង់ឌីក្រាដា	Tardigrada
ថង់ត្រាហ្ស៊ីន	tartrazine
ថង់តានីន	tannin
ថង់មពល	energy
ថង់មពលចលនា	kinetic energy
ថង់មពលស្តុកស្តុក	potential energy
ថង់មពលពិរាមីត	energy pyramid
ថង់មពលបន្ថយកម្រិត	reducing power
ថង់មពលស្រូបយក	resonance energy
ថង់មពលសេរី	free energy
ថង់មពលអ៊ីយ៉ុងកម្រិតដំបូង	first ionizing energy
ថង់មពលសកម្មភ្នំ	activation energy
ថង់លីតូមីត	thalidomide
ថង់លីន	talin
ថង់ស	disc disk
ថង់សកោសិកា	imaginal disk
ថង់សន្តិកថ	vertebral disk
ថង់ស៊ី	tarsi-
ថង់ស៊ីរី	tarsier
ថង់ឡាសសេសៀម្នុងជីវិត	thalassaemia or Cooley's disease
ថង់-ថង់	thec- or theco-
ថង់ក្រុមស្បៀង	thermocleistogamy
ថង់ក្រុមស្បៀង	Thermotogales
ថង់តូតូ	tautonym
ថង់ម៉ាតូស៊ីមីត (1766-1834)	Malthus, Thomas Robert

ថ្នាំម៉ាទីន	thauMATin
ថ្នាំនីន	taurine
ថ្នាំស៊ុយរីត	toxoid
ថេកា	theca
ថេនថាគូរូឡូស៊ីស្ត	tentaculocyst
ថេបេតុម	tapetum
ថេរម័ដា	warmblooded
ថេរលំនឹង	equilibrium constant
ថេរលំនឹងអាស៊ីត	acid equilibrium constant (K _a)
ថេរអាស៊ីត	pK _a
ថេរអ៊ីយ៉ុងកម្មទឹក	water ionization constant (K _w)
ថេរអ៊ីយ៉ុងកម្មទឹក	ionisation constant, water (K _w)
ថេរឧស្ម័នបរិសុទ្ធ	universal gas constant R
ផ្តាម	jaw
ផ្តាមក្រោម	manibular (bone)
ផ្តាមក្រោមចេញ	hypognathous
ផ្តាមតូច	premolar
ផ្តាមធំ	wisdom tooth
ផ្តាមប្រណាម	mandibles
ផ្តាមលើ	maxilla
ផ្តាមក្រពះ	caecum
ផ្តាមក្រពះ	hepatic caecum
ផ្តាមជាំកំពូល	marsupium
ផ្តាមព័ទ្ធ	pyloric caeca
ផ្តាម	class
ផ្តាមក្រីស្តីត	osteichthyes
ផ្តាមរង	sub-class
ផ្តាម	annulus
ផ្តាម	knee
ផ្តាម	node
ផ្តាមក្រោមរបស់ដើមពូកក្រសួន	exopodite
ផ្តាមប្រតិបត្តិ	activator

ផ្តាមជាំកំពូល	stimulant
ផ្តាមថ្នាំ	drug
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់បាត់បង់	antihelminthic
ផ្តាមថ្នាំរស់	live vaccine
ផ្តាមថ្នាំរងកាតាម	subunit vaccine
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់ការរីកចម្រើន	antisporeulant
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់ផ្សិត	fungistasis
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់សកម្មភាព	depressant
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់ស្រួចស្រាវ	tranquillizer
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់បាក់តេរី	bactericide
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់ផ្សិត	fungicide
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់មីក្រូប	antiseptic
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់មីក្រូប	disinfectant
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់មេរោគ	eradicator
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់មេរោគ	germicide
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់សត្វល្អិតជាយប់	contact insecticide
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់ស្មៅ	herbicide
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់ប្រសាទ	barbiturate
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់សត្វល្អិត	pesticide
ផ្តាមថ្នាំបំបាត់សត្វល្អិត	insecticide
ផ្តាមថ្នាំ	analgesic
ផ្តាមថ្នាំ	laterite
ផ្តាមថ្នាំ	exposure
ផ្តាមថ្នាំ	liver
ផ្តាមថ្នាំ	filament
ផ្តាមថ្នាំ	monadelphous
ផ្តាមថ្នាំ	phyllode
ផ្តាមថ្នាំ	gynobasic
ផ្តាមថ្នាំ	pedicel
ផ្តាមថ្នាំ	umbilical cord
ផ្តាមថ្នាំ	bronchus (pl. bronchi)
ផ្តាមថ្នាំ	petiole
ផ្តាមថ្នាំ	funicle
ផ្តាមថ្នាំ	cataplexy
ផ្តាមថ្នាំ	soft rot

ទម្ងន់ម៉ែលគុល	atomic weight
ទម្រង់ចំបង	rictus
ទម្រង់តូចទំពាក់	retinaculum
ទម្រង់តូចសរសៃ	filiform
ទម្រង់ទី១	primary structure
ទម្រង់ទំពាក់	uncini
ទម្រង់រាងណែន	geometric structure
ទម្រង់បន្តិចបន្តួច	accessory structures
ទម្រង់ពេញលេញ	definitive form
ទម្រង់ពាស	mucro
ទម្រង់សរសៃ	filiform
ទម្រង់សូលេណូអ៊ីត	solenoid structure
ទម្រង់ស្របដំឡើង	replicating form (RF)
ទម្រង់ស្របដំណើរ	analogous structure
ទម្រង់ផ្កា	torus
ទំរង់	torr
ទស្សនៈជ្រុះជ្រាប	group selection
ទស្សនៈនិម្មតិសាស្ត្រ	neoDarwinism
ទស្សនៈសាមញ្ញ	reductionism
ទស្សនៈសេនេទិចប្រភេទ	genetic species concept
ទាក់ទងទឹក	lacustrine
ទាល	obtuse
ទិន្នន័យ	data
ទិន្នផល	yield
ទិន្នផលនៅតែបង្កើត	standing crop
ទីដក់ទឹក	bog fen
ទីកំណាត់	adoral
ទីបំផុតនៃការប្រកួត	orgasm
ទីប្រឹក្សាសេនេទិច	genetic counselor
ទីមីន	thymine
ទីមីន	T
ទីមីនដាយមែរ	thymine dimer
ទីមុស	thymus
ទីក្រុមផ្តុំយូលីន	thyroglobulin
ទីរ៉ូស៊ីន	thyroxine

ទីរ៉ូស៊ីន	Tyr
ទីរ៉ូស៊ីន	tyrosine (Y, Tyr)
ទីរ៉ូស៊ីន	Y
ទីឡាកូឡូម	thylakoid
ទឹក	water
ទឹកកខ្វក់ឬទឹកសំរុយ	sewage
ទឹកកញ្ជក់ត្រូវបានបង្កើតឡើង	aqueous humour
ទឹកកាម	semen
ទឹកកាមត្រី	milt
ទឹកក្នុងក្លាស	endolymph
ទឹកខ្នុរ	cerebrospinal fluid
ទឹកខ្មៅ	vinegar
ទឹកច្រើន	succulent
ទឹកជាប់ដី	soil water
ទឹកជាលិកា	tissue fluid
ទឹកជ័រ	honeydew
ទឹកជ័រផ្កា	nectar
ទឹកជីវ្យាម	capillary water
ទឹកដោះ	milk
ទឹកដោះកក	curd
ទឹកដោះត្រី	crop milk
ទឹកដោះស្រូវ	yoghurt
ទឹកដោះដំបូង	colostrum
ទឹកដោះស្រូវ	pigeon's milk
ទឹកតំបន់បាតសមុទ្រជ្រៅ	abyssopelagic
ទឹកត្រី (ដែលគ្មានបលនា)	lentic
ទឹកនោម	urine
ទឹកប្រមាត់	bile
ទឹកតូច	seminal fluid
ទឹកភ្លោះ	amniotic fluid
ទឹកមាត់	saliva
ទឹកមេតាបូលីស	metabolic water
ទឹករំលេច	lymph
ទឹកសន្លាក់	synovial fluid
ទឹកសម្រុះសារធាតុចិញ្ចឹម	eutrophic

ទឹកសាប	freshwater
ទឹកដំបៅ	turpentine
ទុន	tundra
ទុយសិលីត	tunicate
ទូប៉ូលីន	tubulin
ទូប៉ូលីនបេតា	betatubulin
ទូប៉ូលីនអាល់ហ្វា	alpha-tubulin
ទូរគមនាសាស្ត្រ	teleology
ទែន	terpene
ទែនឌីណាមិច	thermodynamics
ទេវកាល័យ	ad-
ទំនុក	weight
ទំនាក់ទំនងខ្សែ	colinearity
ទំនាញ	gravity
ទំនាញពន្លឺ	phototropism
ទំនោរគីមី	chemotropism
ទំនោរទិស	tropism
ទំនោរទឹក	hydrotropism
ទំនោរទំនាញផែនដី	gravitropism
ទំនោរវិជ្ជមាន	positive tropism
ទំនោរអវិជ្ជមាន	negative tropism
ទំនោរកាម	thigmotropism
ទំព័រ	hexacanth
ទំព័រអាទិភាព	page precedence
ទំនកន្សោម	seta, setae
ទំនេរ	stock
ទំនេរ	scape
ទំនេរ	receptacle
ទំនាប់, ការស្រាវ	habituation
ទំនាប់សត្វ	imprinting
ទំហំដំបូង	primary growth
ទំហំមូល	entire
ទ្រនិប	sting
ទ្រនុកកន្ត្រា	palmate venation
ទ្រនុកស្រួត	pinnate venation

ទ្រីកូ	tricho-
ទ្រីកូនីមផា	Trichonympha
ទ្រីកូប្លាស្ទ	trichoblast
ទ្រីកូប្លាស្ទ	Trichoptera
ទ្រីកូម	trichome
ទ្រីកូម៉ូណាត	trichomonad
ទ្រីកូម៉ូណាស	Trichomonas
ទ្រីកូស្តីន	trichogyne
ទ្រីក្លាដ	triclad
ទ្រីក្លីសេរីត	triglyceride
ទ្រីតេរ៉េន	triterpene
ទ្រីប	thrips
ទ្រីបតូផាន	Trp
ទ្រីបតូផាន	tryptophan (W, Trp)
ទ្រីបតូផាន	W
ទ្រីបស៊ីន	trypsin
ទ្រីប៉ាណូសូម	trypanosome
ទ្រីប្លូយីដី	triploidy
ទ្រីមេតីលអមីនអុកស៊ីត	trimethylamine oxide
ទ្រីវ៉ុលទីន	trivoltine
ទ្រីសាការីត	trisaccharide
ទ្រីសូមី	trisomy
ទ្រីស្ត្រូម	tritium (³ H)
ទ្រីឡូប៊ីត	trilobite
ទ្រីស្ត្រូម	triacylglycerols
ទ្រីអ៊ីដ្រូក្លូប៉េន	trihydroxybenzene
ទ្រីអ៊ីដ្រូក្លូឡូឡីន	triiodothyronine
ទ្រីអ៊ីដ្រូក្លូឡូឡីន	tri-iodothyroxine
ទ្រីអ៊ីដ្រូស	triose
ទ្រីអ៊ីដ្រូសផូស្វាត	triose phosphate
ទ្រីអ៊ីដ្រូ	theory
ទ្រីអ៊ីដ្រូ-ក្លាប៊ីនេស៊ីយ៉ាស៊ីន	transpiration cohesion theory
ទ្រីអ៊ីដ្រូ-Lamarck	Lamarckism
ទ្រីអ៊ីដ្រូ-Lewis	Lewis theory
ទ្រីអ៊ីដ្រូ-Occam	Occam's razor

ទ្រឹស្តីកូរ៉េសេវ៉ា	coacervate theory
ទ្រឹស្តីកោសិកា	cell theory
ទ្រឹស្តីក្រូម៉ូសូម	chromosome theory
ទ្រឹស្តីគីមីម៉ូស្តូស	chemiosmotic theory
ទ្រឹស្តីគោលដៅ	target theory
ទ្រឹស្តីបលនាវែង	plate tectonics
ទ្រឹស្តីចាខុប-ម៉ូណូដ	Jacob Monod hypothesis
ទ្រឹស្តីជីវិតសេដោយបង្កជាតិ	natural selection, theory of
ទ្រឹស្តីដារវីន	Darwinism
ទ្រឹស្តីជំនោលនៃគូអេឡិចត្រូនក្នុងស្រទាប់ប៉ាឡែ	valenceshell electronpair repulsion (VSEPR) theory
ទ្រឹស្តីណឺរ៉ូន	neuron theory
ទ្រឹស្តីត្រីករណ៍	trichromatic theory
ទ្រឹស្តីទិច្ចិបម៉ូលេគុល	molecular collision theory
ទ្រឹស្តីទំនាញភ្ជាប់	cohesion tension hypothesis
ទ្រឹស្តីព័ត៌មាន	information theory
ទ្រឹស្តីភាវសាស្ត្រ	organismal theory
ទ្រឹស្តីម៉ូលេគុលស៊ីនេទិច	kinetic molecular theory
ទ្រឹស្តីវិទ្យាសាស្ត្រ	scientific theory
ទ្រឹស្តីវិវត្តន៍ស្របៗ	gradualism
ទ្រឹស្តីសហប្រទេសភាព	endosymbiont theory
ទ្រឹស្តីសំយោគ	synthetic theory
ទ្រូង	thorax
ទ្រូង	trunk
ទ្វារប្រេកត្រូន	pylorus
ទ្វារដំ	anus
ទ្វេបក្តុ	binocular
ទ្វេភាវីយ៉ូន	zwitterion
ទ្វេរូប	dimorphism
ទ្វេបាទ	bipedal
ទ្វេផ្លាសែល	biflagellate
ទ្វេភេទ	bisexual

ទ្វេបែក	biramous
ទ្វេសណ្ឋានភេទ	sexual dimorphism
បញ្ជីជាតិ	cereal
បរិយាកាស	resource
បរិយាកាសដែលមិនធានាសំយោគជាថ្មីឡើយ	nonrenewable resource
បរិយាកាសដែលប្រើប្រាស់	renewable resource
បរិយាកាសជំងឺ	disease resistance
បរិយាកាសទប់ទល់ស្ងួត	drought tolerance
បរិយាកាសសែន	gene bank
បរិយាកាសស្បែក	sperm bank
បរិយាកាស	geological time
បរិយាកាសវិទ្យា	geochronology
បរិយាកាសនាវា	geotaxis
បរិយាកាសនាវា	geotropism
បរិយាកាស	geobotany
បរិយាកាសស៊ីនក្លីន	geosyncline
បរិយាកាស	frond
បរិយាកាស	element
បរិយាកាស IS	IS element
បរិយាកាស	organelle
បរិយាកាសគីមីវិទ្យា	biochemical
បរិយាកាសបង្ហាញ	chemical indicator
បរិយាកាសចាំបាច់	essential element
បរិយាកាសដើម	precursor
បរិយាកាសបង្កើតស្រូវ	egg apparatus
បរិយាកាស	impedance
បរិយាកាសហ្វឺលហ្សេន	Feulgen reagent
បរិយាកាសបំពង់ប្រហោង	sieve tube element
បរិយាកាសប្រហោង	sieve elements
បរិយាកាសផ្លាស់ទីបាន	transposable element
បរិយាកាសម៉ាញ៉េទិច	magnetite
បរិយាកាសក្រូឌុកក្នុងស្រទាប់	exsiccata
បរិយាកាស	solute
បរិយាកាស Ringer	Ringer's fluids
បរិយាកាសសារពើពន្ធភាស	humour

ឆាតុរណ៍យ	solvent
ឆាតុសរសៃសំ	vessel elements
ឆីវាណូតេរ៉ា	Thysanoptera
ឆីសានូរ៉ា	Thysanura
ឆីខាណាប៊ីយ	Turkana Boy
ឆីនម្តងរំលាស់	turnover number
ឆីបេលឡាទៀន	turbellarian
ឆុចល្បើ	fermenter
ឆេបប្តូឆេបឆី	tect- or tecti
ឆូឆី	visceral arches
ឆូប្រព័ន្ធ	systemic arch
ឆូស្រក់	branchial arches
ឆូរនេតរំ	arterial arch
ឆូរនេត	aortic arch
ឆូសន្តរក់ឆ្អឹងខ្នង	neural arch
ឆូស្រក់	gill arches
ឆូរេម៉ាល	hemal arch
ឆូល	host
ឆូល	receptor
ឆូលកំដៅ	thermoreceptor
ឆូលខាងក្រៅ	exteroceptor
ឆូលកំរិតតុណាស់	chordotonal receptors
ឆូលចម្ងាយ	distance receptor
ឆូលថាមពល	energy acceptor
ឆូលដំបូង	primary host
ឆូលដំបូង	secondary host
ឆូលម៉ាស្ការីន	muscarinic
ឆូលរលា	stretch receptor
ឆូលរុស្សកាតរំ	tactor
ឆូលរុស្សកាតរំ	tangoreceptor or tactor
ឆូលសរសៃតូរ	tenoreceptor
ឆូលអន្តរកាល	intermediate host
ឆូលអ៊ីដ្រូសែន	hydrogen acceptor
ឆូលឥន្រ្ទីយ	sensory receptor
ឆូលប្រព័ន្ធ	photoreceptor

ឆ្មេញ	tooth
ឆ្មេញក្រពះ	gastric mill
ឆ្មេញក្រមុម	vomerine teeth
ឆ្មេញចង្កូម	incisor
ឆ្មេញតេតូដូល	thecodont teeth
ឆ្មេញម្តាម	molar teeth
ឆ្មេញម្តាមកាត	carnassial teeth
ឆ្មេញម្តាមលើ	maxillary teeth
ឆ្មេញទឹកដោះ	deciduous teeth or milk teeth
ឆ្មេញទឹកដោះ	milkteeth
ឆ្មេញមាត់បូម	tricuspid
ឆ្មេញល្អិត	denticle
ឆ្មេញស្ពីក	egg tooth
ឆ្មេញចិញ្ចឹម	permanent teeth
ឆ្មើត្រាបំណាម	Batesian mimicry
ឆ្មើតុតាចាប	cataplexy
ឆ្មើរោយរោយរំ	macrobiotic
ឆ្មេច	ungulate
ឆ្មេស្មេចក្រាត	junior synonym
ឆ្មេវប្បវិទ្យា	ethnography
ឆ្មេវិទ្យា	anthropologist
ឆ្មេរន្រ្តណាលីន	noradrenaline
ឆ្មេរេពីនេប្រីន	norepinephrine
ឆ្មេរនីកូឡូស៊ី	ecological niche
ឆ្មេរនាតាតន្រ្ត	species diversity
ឆ្មេរនាតាតន្រ្តសេនេទិក	genetic variability
ឆ្មេរនាម	nomenclature
ឆ្មេរនាមត្រីនាម	trinomial nomenclature
ឆ្មេរនាមលីនេនាម	binomial nomenclature
ឆ្មេរនាមលីនេនាម	uninomial nomenclature
ឆ្មេរនាមលីនេនាម	polynomial nomenclature
ឆ្មេរនាមGeigerMuller	GeigerMuller counter
ឆ្មេរនាមក្នុង	clock internal
ឆ្មេរនាមក្រៅ	biological clock

នាឡិកាវិវឌ្ឍន៍	evolutionary clock
និមន្តកម្ម	immobilization
និទស្សន្ត	exponent
និមិត្តសញ្ញាគីមី	chemical symbol
និរន្តរភាព	continuity
និក្ខេប	nyct
នីកូទីណាមីត	nicotinamide
នីកូទីណាមីតអាដេនីនីនុយក្លេយីត	nicotinamide adenine dinucleotide (NAD ⁺ /NADH)
នីកូទីណាមីតអាដេនីនីនុយក្លេយីតផូស្វាត	nicotinamide adenine dinucleotide phosphate (NADPH)
នីកូទីន	nicotine
នីត្រាតកម្ម	nitrification
នីត្រាតរេឌុចតាស	nitrate reductase
នីត្រូសែនណាស	nitrogenase
នីតេលឡា	Nitella
នីត្រីតរេឌុចតាស	nitrite reductase
នីនហាយឌ្រីន	ninhydrin
នីម៉ូថាមពល	energy level
នីស្តាទីន	nystatin
នីអេនីមីស	Neornithes
នីម៉ូ-	neo
នីម៉ូស៊ីន	Neogene
នីម៉ូត្រូពិច	neotropical
នីម៉ូប្លាស	neoblast
នីម៉ូផលល្បែង	neopallium
នីម៉ូលីមីត	Neolithic
និចករន្ត្រូច	sedentary
នុយក្លេស	nuclease
នុយក្លេស S1	S ₁ nuclease
នុយក្លេយីតាស	nucleotidase
នុយក្លេយីត	nucleotide
នុយក្លេយីតប្រូតេអ៊ីន	nucleoprotein
នុយក្លេយីត	nucleoplasm

នុយក្លេយូល	nucleolus
នុយក្លេយូស៊ីត	nucleoside
នុយក្លេយូសូម	nucleosomes
នុយក្លេយូអ៊ីត	nucleoid
នុលីសូមិច	nullisomic
នុឌីប្រែន	nudibranch
នេកតុច	nekton
នេក្រូត្រូភិចឬសាប្រូភីត	necrotrophic or saprophytic
នេម៉ាតូ	nemato
នេម៉ាតូត	nematode
នេម៉ាតូប្លាស	nematoblast
នេម៉ាតូស៊ីស	nematocyst
នេសាទហ្វាសកំណត់	overfishing
នេហ្រ្វីឌី	nephridium
នេហ្រ្វូច	nephron
នេហ្រ្វូតូម	nephrotome
នេហ្រ្វូមីស្យែម	nephromyxium
នេហ្រ្វូស្តូម	nephrostome
នេម៉ូតេនី	neoteny
នេកតេប្រូតេអ៊ីត	batrachian
នេកម៉ូឌី	cymose (adj)
នេកតុយ	caudal
នេកតុនេកស្យូល	cervical
នេកាលទីកក	glacial
នេកំណើត	natal
នេខ្នង	dorsal
នេយានវិញ្ញាណ	olfactory
នេបត្រុណ	ophthalmic
នេកូស្តាល់	costal (adj)
នេតេ	telluric
នេកូរេន	renal
នេត្រូឡិក	aural
នេត្រូឡិក	otic
នេតេ	hepatic
នេក្រូឡូស្តូស្តូស្តូ	karyological

នៃនិរាយដ៏ល្អ	vernal
នៃបរិវេណខាងក្រៅ	peripheral
នៃចាកដីឬចាកដី	volar
នៃបេះដូង	cardiac
នៃប្រវត្តិពូជវិទ្យា	phylogenetic (adj)
នៃប្រសាទ	neural
នៃពូជ	generic
នៃពោះវៀន	enteric
នៃវិល	feral
នៃមហាសាគរ	oceanic
នៃមាត់	buccal
នៃមាត់	oral
នៃមាត់ទន្លេ	riparian
នៃវ៉ែន	venous
នៃសរីរាង្គលូតលាស់	vegetative
នៃសួត	pulmonary
នៃស្ត្រាប	alar
នៃអណ្តាត	lingual
នៃមូម៉ូស្យូ	homosporous
នៃឱកាសនិយម	opportunistic
នៅកន្លែងដើម	in situ
នៅក្នុងស្នូបនៅក្នុងយានី	intravaginal
នៅខាងចុង	terminal
នៅក្នុងស្នូត	axillary
នៅចុងបន្ទាប់	distal
នៅបំផុតខ្សែសង្វាក់	epipetalous
នៅជិត	proximal
នៅដាច់ពីគ្នា	discontinuity
នៅមានតម្លៃ	valid
នូសេលលីស	nucellus
បកសម្បក	girdling
បក្សី	bird
បក្សីដាវីន	Darwin's finches
បក្សីរំពា	raptor
បក្សីវិទ្យា	ornithology

ប៉េនក្រែត	pancreatin
ប៉េនក្រែតូស៊ីន	pancreozymin
ប៉េនណាតុលាសេ	Pennatulacea
ប៉េនតា	penta
ប៉េនតាប្លូអ៊ីត	pentaploid
ប៉េនតូស	pentose
ប៉េនតូសាន	pentosan
បងប្អូន	sibling or sib
បេនស៊ីល	benzyl
បេនសែន	benzene
បង្កកំណើតកាត់ប្រយោជន៍	crossfertilization
បង្កកំណើតដោយលម្អិតខ្លួនឯង	autogamy
បង្កកំណើតនិម្មិត	artificial insemination (AI)
បង្កកំណើតមូលដ្ឋាន	cleistogamy
បង្កចង្កឹកសាប	crayfish
បង្កប់គ្នា	embedding
បង្កាត់កាត់	interbreed
បង្កាត់កូនកាត់	cross
បង្កាត់គ្នាវាចាពូជដែលមានស្របគ្នា	consanguineous mating
បង្កាត់ត្រលប់	backcross
បង្កាត់ពិត	breeding true
បង្កាត់ពិត	true breeding
បង្កើតដោយធានាជ្រើស	propagate
បង្កើនADNក្នុងបំពង់សាក	in vitro DNA amplification
បង្កូរនោម	urethra
បង្កើយ	fontanelle
បង្កាត់	suppression
បង្កាត់សកម្មភាពខ្លះ	decerebration
បង្កបាតពងក្រពើ	oval window
បច្ចេកទេសប្រូប៊ីន	Q technique
បច្ចេកទេសជីវវិទ្យាបរិស្ថាន	aseptic techniques
បច្ចេកទេសដើរត្រូវម៉ូស្យូ	chromosome walking
បច្ចេកទេសបន្លែង	G banding

បច្ចេកទេសអេច់ឌីករបំណាំចម្រុះ មហ្សូណូបំណាំណា	fluorescent antibody technique (FAT) or immunofluorescence
បច្ចេកទេសអេស៊ីស្កុមធនស្រស់បំ ណាំចណ៍	fluorescence microscopy
បច្ចេកវិទ្យាADNបន្សំឡើងវិញ	recombinant DNA technology
បច្ចេកវិទ្យាជីវៈ	biotechnology
បញ្ជាញនាស្ត	ammonotelic
បញ្ជាញជាមល	exergonic (exothermic) (adj)
បញ្ជាញជាមល	exothermic (adj)
បញ្ជាញក្រែងប្រដូច	pseud- , pseudo-
បញ្ជាញADNមិនសំរេច	abortive transduction
បញ្ញា	intelligence
បញ្ញាក្រឹត	central dogma
បញ្ញាក្នុងប្រភេទជីវសាស្ត្រ	biological species concept
បដិបក្ខ	antagonism
បដិមាត់	aboral
បណ្តុកសត្វ	amphibian
បណ្តុចជាតិមាល្យាគ្រាប់	seed ferns
បណ្តុចជាតិ	fern
បណ្តុលយADNបំពេញ	cDNA library
បណ្តាញខ្វាត់ខ្វែង	maze
បណ្តាញប្រសាទ	glia or neuroglia
បណ្តាញប្រសាទ	nerve net
បណ្តាញប្រសាទ	neural network
បណ្តាញសរសៃប្លូរ	capillary bed
បណ្តាញសរសៃប្លូរ	rete mirabile
បណ្តាញសរសៃមេសស្ទ័រ	Meissner's plexus
បណ្តាញនាហារ	food web
បណ្តាញមកពី កត្តាខាងក្រៅលូតលាស់នៅ ជិតផ្លូវក្រវាត់	exogenous
បណ្តាញសរសៃ	gene library
បណ្តាញនាហារលូតលាស់មកពី ការពុករលួយ	saprogenic

បណ្តុះខ្លែង	crossingover
បណ្តុះខ្លែងគ្រប់	double crossover
បណ្តុះឧស្ម័នកាបូនិច	carbon dioxide exchange
បណ្តុល	pith
បណ្តុំប្រភេទនាឡិកាប្រភេទ ទទេ	formenkreiss
បណ្តុំប្រសាទ	apposition image
បណ្តុំរោគសញ្ញាបន្តសាស្ត្រ	AIDS
បណ្តុះជ្រើស	selective enrichment
បត់ក្រិចក្រង	flexuous
បត់ក្រាម	geniculate
បត់ឡើងលើ	hyponasty
បណ្តុល-នាម	urogenital
បណ្តុលជ្រើស	choice chamber
បណ្តុលបេះដូង	pericardium
បណ្តុលស្រ្រី	spectral line
បណ្តុលប្រវែង	phyletic
បណ្តុលនៃឡូយ៉ូ	nuclear charge
បណ្តុលសេនេទិច	genetic burden
បណ្តុលសេនេទិច	genetic load genetic burden.
បណ្តុលអគ្គិសនី	electric charge
បណ្តុលនៃឡូយ៉ូ	nuclear transplantation
បណ្តុលមីតូកុងឌ្រី	mitochondrial shunt
បណ្តុលអេឡិចត្រូន	electron transfer
បណ្តុះ	band
បណ្តុះA	A-band
បណ្តុះC	C banding
បណ្តុះH	H band
បណ្តុះI	I-band
បណ្តុះកាស្ប៉ាវី	casparian strip
បណ្តុះកែវស្តី (ឡូយ៉ូ)	cover slip
បណ្តុះកាសិកា	cell plate
បណ្តុះក្រមរលើខ្នាត	dental plaque
បណ្តុះក្រូម៉ូសូម	chromosome banding

ပရူးဗျူစိုဏ	medullary plate
ပရူးဗျူဇ	tergum
ပရူးကိဏိဏ	sclerite
ပရူးဗျူဇ	lateral plate
ပရူးဗျူဇ	neural plate
ပရူးဗျူဇ	sieve plate
ပရူးဗျူဇ	monomolecular film or monolayer
ပရူးဗျူဇ	lamina
ပရူးဗျူဇ	middle lamella
ပရူးဗျူဇ	lamella or thylakoid
ပရူးဗျူဇ	gill bar
ပရူးဗျူဇ	prickle
ပရူးဗျူဇ	spine
ပရူးဗျူဇ	thorn
ပရူးဗျူဇ	diffusion
ပရူးဗျူဇ	illegitimate recombination
ပရူးဗျူဇ	genetic recombination
ပရူးဗျူဇ	transgenic
ပရူးဗျူဇ	adaptation
ပရူးဗျူဇ	immunization
ပရူးဗျူဇ	dark adaptation
ပရူးဗျူဇ	acclimation
ပရူးဗျူဇ	acclimatization
ပရူးဗျူဇ	preadaptation
ပရူးဗျူဇ	immunoassay
ပရူးဗျူဇ	labium (pl. labia)
ပရူးဗျူဇ	dorsal lip
ပရူးဗျူဇ	labella
ပရူးဗျူဇ	lip
ပရူးဗျူဇ	labrum
ပရူးဗျူဇ	variation
ပရူးဗျူဇ	geographical variation

ပရူးဗျူဇ	phenotypic plasticity or environmental variation
ပရူးဗျူဇ	phenotypic variance
ပရူးဗျူဇ	continuum
ပရူးဗျူဇ	meristic variation
ပရူးဗျူဇ	excitability
ပရူးဗျူဇ	antigenic drift
ပရူးဗျူဇ	root shift
ပရူးဗျူဇ	individual variation
ပရူးဗျူဇ	oceanodromous
ပရူးဗျူဇ	locomotion
ပရူးဗျူဇ	gene exchange
ပရူးဗျူဇ	gas exchange or gas carriage
ပရူးဗျူဇ	heterotroph
ပရူးဗျူဇ	parasite
ပရူးဗျူဇ	obligate intracellular parasites
ပရူးဗျူဇ	brood parasite
ပရူးဗျူဇ	ectoparasite
ပရူးဗျူဇ	internal parasite
ပရူးဗျူဇ	external parasite
ပရူးဗျူဇ	tertiary parasite
ပရူးဗျူဇ	parasitism
ပရူးဗျူဇ	Monogenea
ပရူးဗျူဇ	symparasitism
ပရူးဗျူဇ	hyperparasite
ပရူးဗျူဇ	entomogenous
ပရူးဗျူဇ	perianth
ပရူးဗျူဇ	tepala
ပရူးဗျူဇ	cardiac output
ပရူးဗျူဇ	countercurrent multiplier
ပရူးဗျူဇ	burst size
ပရူးဗျူဇ	expressivity
ပရူးဗျူဇ	atmosphere

បរិយាកាសបន្ថែម	reducing atmosphere
បរិយាកាសអុកស៊ីសែន	oxidizing atmosphere
បរិស្ថាន	environment
បរិស្ថានខាងក្នុង	internal environment
បលសាំ	balsam
បាក់តេរី	bacterium (pl. bacteria)
បាក់តេរីគ្រាន់ត្រូវម៉ូសូម	minicell
បាក់តេរីគ្រាន់ខ្យល់ចាំបាច់	obligate anaerobe
បាក់តេរីបរិស្ថានហ្លួង	halobacteria
បាក់តេរីធ្វើដុកម្មស៊ុលផាត	sulphate-reducing bacteria
បាក់តេរីធ្វើដុកម្មស៊ុលផាត	sulphur-reducing bacteria
បាក់តេរីនីត្រាត	nitrate bacteria
បាក់តេរីនីត្រីតឬបាក់តេរីធ្វើអុកស៊ីតកម្មអាម៉ូញាក់	nitrite bacteria or ammonia oxidizing bacteria
បាក់តេរីបំបាត់នីត្រាត	denitrifying bacteria
បាក់តេរីមេតានូស	methanogen
បាក់តេរីពណ៌ស្វាយ (ប្រូតេអូបាក់តេរី)	purple bacteria (Proteobacteria)
បាក់តេរីពោះត្រៀម	colon bacillus
បាក់តេរីភ្ជាប់អេសូត	nitrifying bacteria
បាក់តេរីភ្ជាប់អេសូតដេញសេរី	nitrogen-fixing bacteria, free living
បាក់តេរីភ្ជាប់អេសូតសហប្រជា	nitrogen-fixing bacteria, symbiotic
បាក់តេរីមិនមែនស៊ុលផាតបៃតង	green nonsulphur bacteria
បាក់តេរីយូផាស	bacteriophage
បាក់តេរីយូផាស-T4និងបាក់តេរីយូផាស-T6	T 4 bacteriophage and T 6 bacteriophage
បាក់តេរីយូផាសT2	T 2 bacteriophage
បាក់តេរីរាងស្រួច	cocci
បាក់តេរីរាងដីកក	iceminus bacteria
បាក់តេរីលីសូសែន	lycogenic bacterium or lysogen

បាក់តេរីលីសូសែន	lysogenic bacterium
បាក់តេរីវិទ្យា	bacteriology
បាក់តេរីស្ពាន់បៃតង	green sulphur bacteria
បាក់តេរីអាស៊ីតឡាក់ទិក	lactic acid bacteria
បាក់តេរីអាស៊ីតអាសេតិក	acetic acid bacteria
បាក់តេរីអូស៊ីន	bacteriocin
បាក់តេរីក្រៃ	Gram's stain
ប៉ាគីតែន	pachytene
បាច់សរសៃចំហៀង	collateral bundle
បាច់សរសៃចំហៀង	bundle of His or atrioventricular bundle
បាច់សរសៃសន្សំ	vascular bundle
បាច់សរសៃសន្សំ	leaf trace
បាច់សរសៃស្រួចសាង	tract
បាច់សរសៃ	
ប្រសាទសន្លះខ្លួនចាច	commisure
កាប៉ែលពីរ	
បាច់សរសៃស្រួចក្នុង	concentric bundle
បាច់សរសៃសង្កេត	bicollateral bundle
បាច់សាច់ដុំ	muscle spindle
បាច់អំពៅក្រីប	amphicribal bundle
បាច់អំពៅវាស	amphivasal bundle
បាញ់ហួស	overshoot
បាណកសត្វពន្លាច	imago
បាណកសត្វសត្វល្អិត	insect
បាណកាសី	insectivores
បាតសមុទ្រ	benthic (adj)
បាតសមុទ្រជ្រៅ	abyssobenthic
ប៉ាតីណូស៊ីនេស	parthenogenesis
បាតុកូតដ៏ក្លាប	transduction
បាតុកូតបំប្លែងADN	transformation
បាតុកូតមេយ៉ូស	meiotic drive
បាតុកូតវិទ្យា	phenology
បាតុកូតស៊ីក្លូស	cyclosis
ប៉ាតេណូកាតី	parthenocarp
បាត្រាភូសី	batrachosaur

បានប្រយោជន៍ដូចគ្នា	sympily
បាវេរីន	biotin
បារ	bar
ប៉ារ៉េនស៊ីម	parenchyma
ប៉ារ៉េនស៊ីមស៊ីនឡេម	xylem parenchyma
ប៉ារ៉ា	para
ប៉ារ៉ា-	para (p)
ប៉ារ៉ាប៉ាត្រិច	parapatric
ប៉ារ៉ាភីលេទិច	paraphyletic
ប៉ារ៉ាភីស	paraphyses
ប៉ារ៉ាភេទ	parasexual
ប៉ារ៉ាម៉ាយូឡឹម	paramylum
ប៉ារ៉ាមេស៊ី	Paramecium
ប៉ារ៉ាសហ្វាស្យាស	parasymbiosis
ប៉ារ៉ាសូរី	parazoan
ប៉ារ៉ាអ័រម៉ូន	parahormone
បារូប្រូប	baroreceptor or baroceptor
បាលីនឬឡីចបាឡេន	baleen or whalebone
បាលីសាតមេសូភីល	palisade mesophyll
ប៉ាលេអូឡូជី	palaeontology
ប៉ាលេអូ	palaeo
ប៉ាលេអូឡូសេស៊ី	palaeoecology
ប៉ាលេអូស៊ីស្កុស	Palaeoniscus
ប៉ាលេអូបូតានី	palaeobotany
ប៉ាលេអូប្រភេទ	palaeospecies
ប៉ាលេអូលីតិក	Palaeolithic
ប៉ាលេអូសូរី	Paleozoic
ប៉ាលេអូហ្គាហ្គា	Palaeogaoa
បាស	base
បាស	basic (adj)
បាស Lewis	Lewis base
បាសគ្រាប់	conjugate base
បាសបំពេញ	complementary base
បាសអាណាឡូក	base analogue analogue.

បាសអាណូត	nitrogenous base
ប៉ាសនីនីសេនេប្រលនីស	pars intercerebralis
បាស៊ី	bacilli
បាស៊ីដ្យូកាប	basidiocarp
បាស៊ីដ្យូមីកូតា	Basidiomycota (Basidiomycotina)
បាស៊ីដ្យូមីសេត	basidiomycetes
បាស៊ីត	basidium
បាស៊ីបេតាល់	basipetal
បាស៊ីឡូប៊ូស៊ីស	Bacillariophyceae
បាសូភីល	basophil
ប៉ាស្កាល់	Pascal (Pa)
ប៉ាស្ត័រីកេម	pasteurization
ប៉ាឡាតូក្វាដ្រាត	palatoquadrate
បាឡេន	cetacean or whale
ប៉ាឡាទីនេសេនេស	palingenesis
ប៊ីបេតីនាស	pectinases
ប៊ីបេតីន	pectin
ប៊ីបេតុន	peptone
ប៊ីបេតីដាស	peptidase
ប៊ីបេតីដ្យូកាស	peptidoglycan
ប៊ីបេតីលីលីត្រង់ស៊ីវាស	peptidyl transferase
ប៊ីបេតីត	peptide
ប៊ីបេតីតក្បាលឬប៊ីបេតីតសញ្ញា	leader peptide or signal sequence
ប៊ីបេតីតសញ្ញា	signal peptide
ប៊ីបេតីណូសេន	pepsinogen
ប៊ីបេតីន	pepsin
ប៊ី	bi
ប៊ីបំប្រែក	trisected
ប៊ីប៊ីប៊ូក្រាហ្វីលេនេស៊ីនេស	bibliographical reference
ប៊ីពីណារីយ៉ា	bipinnaria
ប៊ីវ៉ាឡង់ឬត្រីវ៉ាឡង់	bivalents
ប៊ីស៊ីស	byssus
ប៊ីចល្យាសទ្វេជីវ	dimictic lake
ប៊ីស៊ីខីន	bursicon

ပုံစု	pons
ပုံစုကွေ့	isometric
ပုဂ္ဂလိကသန္ဓေ	progynnosperms
ပုမာအိုရီမီတာ	bomb calorimeter
ပိုဗလီမီ	bulimia
ပုရေဇီဗ	prebionts
ပိုတင်ရှယ်	water potential
ပိုတင်ရှယ်ပစ္စုပ္ပန်	reproductive potential
ပိုတင်ရှယ်ဓာတ်	generator potential
ပိုတင်ရှယ်ကွေ့	membrane potential
ပိုတင်ရှယ်အောက်	redox potential
ပိုတင်ရှယ်အား	action potential
ပိုတင်ရှယ်အား	pressure potential
ပိုတင်ရှယ်အိုင်ဂျင်	synaptic potential
ပိုတင်ရှယ်အိုင်ဂျင်	resting potential
ပိုတင်ရှယ်	bouton
ပိုတင်ရှယ်အိုင်ဂျင်	synaptic bouton
ပိုတင်ရှယ်	potometer
ပိုတင်ရှယ်	population
ပိုတင်ရှယ်အိုင်ဂျင်	geographical race
ပိုတင်ရှယ်	open population
ပိုတင်ရှယ်	local population
ပိုတင်ရှယ်	closed population
ပိုတင်ရှယ်	genetic population
ပိုမ	pome
ပိုမို	porocyte
ပိုလ	poles
ပိုလ	polarization
ပိုလ	vegetal pole or vegetable pole
ပိုလ	polarity
ပိုလ	animal pole
ပိုလီ	poly
ပိုလီ	polychaete
ပိုလီ	polyp

ပိုလီ	polypeptide
ပိုလီ	polyploidy
ပိုလီ	Porifera
ပိုလီ	Polypterus
ပိုလီ	polyphyletic
ပိုလီ	polyunsaturated
ပိုလီ	polymer
ပိုလီ	polymerases
ပိုလီ	polyribosome
ပိုလီ	polylinker
ပိုလီ	structural polysaccharide
ပိုလီ	polysaccharide
ပိုလီ	polysome
ပိုလီ	polyzoan
ပိုလီ	polygene
ပိုလီ	polyacrylamide gel electrophoresis
ပိုလီ	polyuracil
ပိုလီ	conjugated polyene
ပိုလီ	polyembryony
ပိုလီ	polar
ပိုလီ	abscess
ပိုလီ	tetraspore
ပိုလီ	introrse
ပိုလီ	Pecora
ပိုလီ	paedomorphosis
ပိုလီ	paedogenesis
ပိုလီ	penicillin
ပိုလီ	peristasis
ပိုလီ	perisarc
ပိုလီ	Perissodactyla
ပိုလီ	peristome
ပိုလီ	perisperm
ပိုလီ	periphyton
ပိုလီ	periostracum

បែក	dehiscent
បែក	lyse
បែកជាបី	trichotomous
បែកជាបី	trifid
បែកជំពាមឬព្រែកជាពីរ	furcate
បែរទៅក្រៅ	extrorse
បែរទៅក្នុង	secund
បៃតងព្រៃលែត	glaucous
ប៉ោង	turgid
ប៉ោង	turgor
បំណិត	distillation
បំណុលអុកស៊ីសែន	oxygen debt
បំណែកម៉ាយក្រូសូម	microsomal fraction
បំណែកបែកតាមភូមិសាស្ត្រ	geographic isolation
បំបែកត្រីជាតិ	foliar feeding
បំបែក	macerate
បំប្លែងគេនដូច	isograft
បំប្លែងគេនតែមួយ	homograft or allograft
បំពង់	coelomoduct
បំពង់	duct
បំពង់ក្រវែង	inguinal canal
បំពង់ខាងក្រោម	ventral tube
បំពង់ខ្យល់	trachea
បំពង់គូវី	Cuvierian duct
បំពង់គូវី	ductus Cuvieri
បំពង់ទទួលទឹកសោម	collecting duct
បំពង់ទឹកប្រមាត់	bile duct
បំពង់ទឹកច្រវែង	thoracic duct
បំពង់សោម	ureter
បំពង់នាំបេញ	vasa efferentia
បំពង់នាំជ័រ	resin duct
បំពង់បង្ហូរទឹកសោម	uriniferous tubule
បំពង់បញ្ជូនស៊ីត	ovipositor
បំពង់បត់បែកឆ្ងាយ	distal convoluted tubule

បំពង់បត់បែកជិត	proximal tubule or proximal convoluted tubule
បំពង់ប្រសាទ	neural tube
បំពង់ប្រហោង	sieve tube
បំពង់ផលិតស្ពែរម៉ាតូសូមីត	seminiferous tubules
បំពង់ដួត	crista ampullaris
បំពង់ពាក់កណ្តាលរង្វង់	semicircular canals
បំពង់ភេទ	genital duct
បំពង់ម៉ាល់ពីហ្សឺ	Malpighian tubules
បំពង់ម៉ាល់រឿន	Mullerian duct
បំពង់យឺង	vas deferens
បំពង់កងក្រចខ្យល់	cochlear (adj)
បំពង់កងក្រចខ្យល់	cochlea
បំពង់រំលាយអាហារ	alimentary canal
បំពង់រំលាយអាហារ	enteric canal
បំពង់រំលាយអាហារ	gastrointestinal tract
បំពង់រំលាយអាហារ	gastrovascular canals
បំពង់រំលាយអាហារ	gut
បំពង់បំពង់	pancreatic duct
បំពង់បំពង់	pollen tube
បំពង់វីតេលីន	vitelline duct
បំពង់វ៉ុលហ្វឺន	Wolffian duct
បំពង់សំលេងឬប្រអប់សំលេង	larynx
បំពង់ហាវេស	Haversian canal
បំពង់អង្កាញ	convoluted tubules
បំពង់អាហារ	esophagus
បំពង់អាហារ	oesophagus
បំប្លែង	variable
បំប្លែងគីមី	chemical change
បំប្លែងពណ៌	variegation
បំប្លែងមិនជាប់គ្នា	discontinuous variation
បំប្លែងរូប	physical change
បំប្លែង	metamorphosis
បំប្លែងមិនពេញលេញ	incomplete metamorphosis

မိလားမိလားကူးကူးကူးကူးကူး	reciprocal translocation
မိလားမိလားကူးကူးကူး	transdetermination
မိလားမိလားကူး	transition
မိလားမိလားကူးကူးကူး	antigenic variation
မိလားမိလားကူးကူးကူး	transversion
မိလားမိလားကူးကူး	colour change
မိလားမိလားကူးကူးကူး	countercurrent exchange
မိလားမိလားကူးကူး	antigenic shift
မိလားမိလားကူး	emigration
မိလားမိလားကူးကူး	translocation
မိလားမိလားကူးကူး	Robertsonian translocation
မိလားမိလားကူး	differentiation
မိလားမိလားကူးကူး	cell differentiation
မိလားမိလားကူးကူး	dependent differentiation
မိလားမိလားကူး	erectile
မိလားမိလားကူး	contiguous
မိလားမိလားကူး	haptotropism
မိလားမိလားကူး	thigmotropism, haptotropism or stereotropism
မိလားမိလားကူး	heart
မိလားမိလားကူး	tachycardia
မိလားမိလားကူး	lymph heart
မိလားမိလားကူး	digenetic
မိလားမိလားကူး	biotic
မိလားမိလားကူး	biomass
မိလားမိလားကူး	proctodaem
မိလားမိလားကူး	appressed
မိလားမိလားကူး	cycad
မိလားမိလားကူး	conifer
မိလားမိလားကူး	antitoxin
မိလားမိလားကူး	demography
မိလားမိလားကူး	bat

မိလားမိလားကူးကူး	Galapagos Islands
မိလားမိလားကူး	naevus
မိလားမိလားကူး	exposure
မိလားမိလားကူး	Golgi body
မိလားမိလားကူး	genitalia
မိလားမိလားကူး	chemical reaction
မိလားမိလားကူး	biochemical reactions of photosynthesis
မိလားမိလားကူး	photochemical reactions
မိလားမိလားကူး	coupled reaction
မိလားမိလားကူး	dark reaction
မိလားမိလားကူး	light independent reaction
မိလားမိလားကူး	PCR
မိလားမိလားကူး	polymerase chain reaction (PCR)
မိလားမိလားကူး	electrophilic substitution reaction
မိလားမိလားကူး	chain reaction
မိလားမိလားကူး	light compass reaction
မိလားမိလားကူး	allergy
မိလားမိလားကူး	Biuret reaction
မိလားမိလားကူး	condensation reaction
မိလားမိလားကူး	light reactions
မိလားမိလားကူး	redox reaction
မိလားမိလားကူး	first order reaction
မိလားမိလားကူး	zero order reaction
မိလားမိလားကူး	dehydration synthesis reaction
မိလားမိလားကူး	Hill reaction
မိလားမိလားကူး	fight or flight reaction
မိလားမိလားကူး	oxidation reduction reactions
မိလားမိလားကူး	endergonic
မိလားမိလားကူး	reactant

ប្រតិបត្តិការរួម	synergism
ប្រតិចារកំសត្រី	bacteriostatic
ប្រតិវិវិស	retrovirus
ប្រព័ន្ធកាត់និងកំណែប្រែ	modification and restriction system
ប្រព័ន្ធការពារប្រព័ន្ធស៊ាំ	immune system
ប្រព័ន្ធកំណែប្រែនិងកម្រិត	restriction and modification system
ប្រព័ន្ធខ្នាតអន្តរជាតិ	System International d'Unites (SI)
ប្រព័ន្ធគ្រោងសាច់ដុំ	musculoskeletal system
ប្រព័ន្ធដឹកនាំរួមគ្នា	coupled cotransport system
ប្រព័ន្ធដឹកនាំអ៊ីដ្រូសែន	hydrogen carrier system
ប្រព័ន្ធដំណើកនាំអេឡិចត្រូន	ETS
ប្រព័ន្ធឌីកតិកា	lymphatic system
ប្រព័ន្ធខ្នាត	portal system
ប្រព័ន្ធនិមិត្ត	binary system
ប្រព័ន្ធបន្តាតពូជ	breeding system
ប្រព័ន្ធបញ្ជាញក្នុងប្រព័ន្ធអង្គីត	endocrine system
ប្រព័ន្ធបិទ	batch culture
ប្រព័ន្ធបើក	continuous culture
ប្រព័ន្ធបំពង់ទឹក	water vascular system
ប្រព័ន្ធបំណាស់ប្តូរលំហូរច្រវាក់	counterflow system
ប្រព័ន្ធប្រសាទ	nervous system
ប្រព័ន្ធប្រសាទសន្តិ:	voluntary nervous system
ប្រព័ន្ធប្រសាទបរិមណ្ឌលប្រព័ន្ធប្រសាទជាយ	peripheral nervous system
ប្រព័ន្ធប្រសាទប៉ារ៉ាស៊ីម៉ាទិច	parasympathetic nervous system
ប្រព័ន្ធប្រសាទសូម៉ាទិច	somatic nervous system
ប្រព័ន្ធប្រសាទស៊ីម៉ាទិច	sympathetic nervous system
ប្រព័ន្ធប្រសាទស្វ័យប្រតិបត្តិ	autonomic nervous system

ប្រព័ន្ធវិភាគស៊ីតម៉ូណូណុយក្លេអ៊ែរ	mononuclear phagocyte system or reticuloendothelial system
ប្រព័ន្ធពណ័ល	systematics
ប្រព័ន្ធពន្លឺ	photosystem
ប្រព័ន្ធគ្រាម	membrane system
ប្រព័ន្ធប្រព័ន្ធប្រសាទ	central nervous system
ប្រព័ន្ធព័ន្ធភ	metric system
ប្រព័ន្ធបង្កាច់	circulatory system
ប្រព័ន្ធបង្កាច់	systemic circulation
ប្រព័ន្ធបង្កាច់បិទ	closed circulatory system
ប្រព័ន្ធបង្កាច់បើក	open circulatory system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	reticuloendothelial system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	digestive system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	acoustico-lateralis system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	renal portal system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	hydrocoel
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	vascular system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	organ system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	enzyme system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	inducible enzyme system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	root system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	fibrous root system
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	origin of life
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	sewage treatment
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	origin
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	source
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	origin of replication (on)
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	replication origin
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	species
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	incipient species
ប្រព័ន្ធពន្លឺរតិកូណូធាល	higher category

ပြေစေ့စပ်စု	super species
ပြေစေ့စုအမျိုးအမည်	type species
ပြေစေ့စု	neotype
ပြေစေ့စုမူလ	wild type
ပြေစေ့စုမူလ	cryptic species
ပြေစေ့စုမူလပေါင်းစုံ	agamospecies
ပြေစေ့စုဟောင်း	paleospecies
ပြေစေ့စုဟောင်း	macrospecies
ပြေစေ့စုအမျိုးအမည်	variant
ပြေစေ့စု	subspecies
ပြေစေ့စု	variety
ပြေစေ့စု	indicator species
ပြေစေ့စုအမျိုးအမည်	cenospecies
ပြေစေ့စုအန္တရာယ်	endangered species
ပြေစေ့စုအချိန်	allochronic species
ပြေစေ့စု	proboscis
ပြေစေ့စု	palp
ပြေစေ့စု	rostellum
ပြေစေ့စု	trunk
ပြေစေ့စု	eustachian tube
ပြေစေ့စု	gonorrhoea
ပြေစေ့စု	interstitial
ပြေစေ့စု	phylogeny
ပြေစေ့စု	neuromuscular junction
ပြေစေ့စု	trigeminal nerve
ပြေစေ့စု	trochlear nerve
ပြေစေ့စု	neurology
ပြေစေ့စု	optimum
ပြေစေ့စု	iris
ပြေစေ့စု	fenestration
ပြေစေ့စု	foramen
ပြေစေ့စု	lumen
ပြေစေ့စု	ostiole
ပြေစေ့စု	glenoid cavity
ပြေစေ့စု	diastema

ပြေစေ့စု	nasal cavity
ပြေစေ့စု	canaliculi
ပြေစေ့စု	thoracic cavity
ပြေစေ့စု	nephrocoel
ပြေစေ့စု	pulp cavity
ပြေစေ့စု	pericardial cavity
ပြေစေ့စု	body cavity
ပြေစေ့စု	perivisceral cavity
ပြေစေ့စု	gullet
ပြေစေ့စု	foramen ovale
ပြေစေ့စု	gastrovascular cavity
ပြေစေ့စု	myocoel
ပြေစေ့စု	orbit
ပြေစေ့စု	synaptic cleft
ပြေစေ့စု	box(es)
ပြေစေ့စု	CAAT box
ပြေစေ့စု	GoldbergHogness
ပြေစေ့စု	Hogness box
ပြေစေ့စု	Pribnow box
ပြေစေ့စု	Skinner box
ပြေစေ့စု	TATA box
ပြေစေ့စု	foot
ပြေစေ့စု	rib cage
ပြေစေ့စု	Petri dish
ပြေစေ့စု	syrinx
ပြေစေ့စု	branchial chamber
ပြေစေ့စု	brachy
ပြေစေ့စု	brachiopod or lamp shell
ပြေစေ့စု	brachi or brachio
ပြေစေ့စု	brassica
ပြေစေ့စု	brittle star
ပြေစေ့စု	bryophyte
ပြေစေ့စု	bryozoan, polyzoan or sea mat
ပြေစေ့စု	valve
ပြေစေ့စု	atrioventricular valves

ប្រើសថតរលី-ក្រោមមធ្យម	bicuspid valve
ប្រើសថតរលី-ក្រោមត្រី	tricuspid valve
ប្រើសថតរលីក្រោមមធ្យម	mitral valve
ប្រើសរោងទទេស្នូត	pulmonary semilunar valve
ប្រើសរោងអក	aortic semilunar valve
ប្រើសរោងអក	semilunar valves
ប្រើ-	pro
ប្រូការីយ៉ូត	procaryote
ប្រូការីយ៉ូត	prokaryote
ប្រូកាំប្យូម	procambium
ប្រូណូតូម	pronotum
ប្រូតាល់	prothallus
ប្រូតុង	proton
ប្រូតូក័រដាតា	Protochordata
ប្រូតូឌែម	protoderm
ប្រូតូតេរៀន	prototherian
ប្រូតូត្រូហ្វ	prototroph
ប្រូតូណេម៉ា	protonema
ប្រូតូប្លាស្មា	protoplasm
ប្រូតូប្លាស្មា	protoplast
ប្រូតូផ្លូអែម	protophloem
ប្រូតូឌីឡិម	protoxylem
ប្រូតូសូរីដ	protozoa
ប្រូតូស្តូម	protostomy
ប្រូតូអូតូកូសែន	protooncogene
ប្រូតេរ៉ូសូរីដ	Proterozoic
ប្រូតេសេន	protease
ប្រូតេអ៊ីនូអ៊ីត	proteinoid
ប្រូតេអ៊ីន	protein
ប្រូតេអ៊ីនកើតជាមធ្យមដាច់	native protein
ប្រូតេអ៊ីនកោសិកាទោល	SCP
ប្រូតេអ៊ីនកោសិកាទោល	single cell protein
ប្រូតេអ៊ីនកីណាស	protein kinase
ប្រូតេអ៊ីនក្រាស់	globular proteins
ប្រូតេអ៊ីនសាម	simple protein

ប្រូតេអ៊ីនភ្ជាប់	conjugated protein
ប្រូតេអ៊ីនដំណើរការតាមរយៈ	CAP Catabolite activator protein
ប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំ	transport protein
ប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំភ្ជាប់	membrane transport protein
ប្រូតេអ៊ីនដឹកនាំអាស៊ីល	acyl carrier protein (ACP)
ប្រូតេអ៊ីនដំណើរការ	translocator
ប្រូតេអ៊ីនតំរូវ	regulator proteins
ប្រូតេអ៊ីនតំរូវសែន	gene regulator proteins
ប្រូតេអ៊ីនទ្រង់ទ្រាយ	structural proteins
ប្រូតេអ៊ីនទ្រង់ទ្រាយដំបូង	primary protein structure
ប្រូតេអ៊ីនទ្រង់ទ្រាយបី	tertiary protein structure
ប្រូតេអ៊ីនទ្រង់ទ្រាយបួន	quaternary protein structure
ប្រូតេអ៊ីនទ្រង់ទ្រាយពីរ	secondary protein structure
ប្រូតេអ៊ីនបន្សំ	fusion protein
ប្រូតេអ៊ីនបំប្លែង	protein sparing
ប្រូតេអ៊ីនប្លាស្មា	plasma proteins
ប្រូតេអ៊ីនលាត	unwinding proteins
ប្រូតេអ៊ីនពេញលេញ	complete protein
ប្រូតេអ៊ីនក្រាស់ស្រីប្រទាក់ទោល	single strand binding proteins
ប្រូតេអ៊ីនមិនពេញលេញ	incomplete protein
ប្រូតេអ៊ីនសរសៃ	fibrous proteins
ប្រូត្រូមីន	prothrombin
ប្រូតេសេន	prothetely
ប្រូតិស្ត	protist
ប្រូតូរ៉ា	Protura
ប្រូនេផ្រូស	pronephros
ប្រូប	probe
ប្រូបADN	DNA probe probe
ប្រូបអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ិច	nucleic acid probe
ប្រូបាប៊ីលីតេ	probability

ပြောဆိုဆိုင်ရာ (ဘွေ)	propositus
ပြောမေး	proband
ပြောမိတ်	prophage
ပြောမိတ်ပျံ့နှံ့ခြင်း	prophase
ပြောမိတ်ပျံ့နှံ့	propagule
ပြောမိတ်ဆွဲယူခြင်း	proprioceptor
ပြောမိတ်	promoter
ပြောမိတ်	P
ပြောမိတ်	proline
ပြောမိတ်ADN	provirus
ပြောမိတ်	prosimian
ပြောမိတ်	progenesis
ပြောမိတ်	prosoma
ပြောမိတ်	progesterone
ပြောမိတ်	proscoclex
ပြောမိတ်	prostaglandin
ပြောမိတ်	prostomium
ပြောမိတ်	proflavin (proflavine)
ပြောမိတ်	prolactin
ပြောမိတ်	frequency
ပြောမိတ်	Hfr
ပြောမိတ်	cardiac frequency
ပြောမိတ်	mutation frequency
ပြောမိတ်	genotype frequency
ပြောမိတ်	gene frequency
ပြောမိတ်	allele frequency
ပြောမိတ်	oils
ပြောမိတ်	brady
ပြောမိတ်	bradykinin
ပြောမိတ်	branchial
ပြောမိတ်	branchi
ပြောမိတ်	Branchiopoda
ပြောမိတ်	branchiomic
ပြောမိတ်	topocline
ပြောမိတ်	plankton

ပြောမိတ်	elaioplankton
ပြောမိတ်	phytoplankton
ပြောမိတ်	thalassoplankton
ပြောမိတ်	genetic map
ပြောမိတ်	placo
ပြောမိတ်	placodont
ပြောမိတ်	Placodermi
ပြောမိတ်	placode
ပြောမိတ်	platelet
ပြောမိတ်	blood platelets
ပြောမိတ်	planula
ပြောမိတ်	elaioplast
ပြောမိတ်	plasmodesma (plasmodesmata)
ပြောမိတ်	pseudoplasmodium
ပြောမိတ်	blasto
ပြောမိတ်	blastodisc
ပြောမိတ်	blastoderm
ပြောမိတ်	blastopore
ပြောမိတ်	blastocyst
ပြောမိတ်	blastozoid
ပြောမိတ်	blastocoel
ပြောမိတ်	blastomere
ပြောမိတ်	blastosphere
ပြောမိတ်	plastic
ပြောမိတ်	plastid
ပြောမိတ်	blastula
ပြောမိတ်	plasma
ပြောမိတ်	blood plasma
ပြောမိတ်	plasmid
ပြောမိတ်	high copy number plasmid
ပြောမိတ်	multicopy plasmid or high copy number plasmid
ပြောမိတ်	plasmo

ផ្លូស្ត្រូកម្មតាមរុកស៊ីតកម្ម	oxidative phosphorylation
ផ្លូស្ត្រូក្រេតាស៊ីន	phosphocreatine
ផ្លូស្ត្រូក្លីសេរ៉ាត	phosphoglycerate
ផ្លូស្ត្រូក្លីសេរ៉ាល់ដេអ៊ីត	PGAL (phosphoglyceraldehyde)
ផ្លូស្ត្រូក្លីសេរ៉ាល់ដេអ៊ីត	phosphoglyceraldehyde
ផ្លូស្ត្រូលីពីត	phospholipid
ផ្លូស្ត្រូអាស៊ីត	phosphoacyl glycerols
ផ្លូស្ត្រូអាហ្សេនីន	phosphoarginine
ផ្លូស្ត្រូហ្សេន	phosphagen
ផ្លូស្ត្រាត	phosphate
ផ្លូស្ត្រាតាស	phosphatase
ផ្លូស្ត្រូណូផរ៉ា	Pogonophora
ផ្លូស្ត្រូណូស	furanose
ផេស	PAGE
ផេណូល	phenon
ផេណូល	phenol
ផេណូក្រាម	phenogram
ផេណូទីប	phenotype
ផេណូទីបដូច	phenocopy
ផេណូលីប	phenolic
ផេតូប្រូតេអ៊ីនអាណូប្រូ	alpha fetoprotein (AFP)
ផេនីល	phenyl
ផេនីលយីតូណូរ៉េ	phenylketonuria (PKU)
ផេនីលប្រូប៉ាណូអ៊ីត	phenylpropanoid
ផេនីលអាឡានីន	phenylalanine (F, Phe)
ផេនីលអាឡានីន	F
ផេរ៉ូម៉ូន	pheromone
ផេរេនេស៊ីន	perennation
ផេលីបេត	pelecypod
ផេសមេកេម៉ែ	pacemaker
ផេឡាហ្សា	pellagra
ផេឡូឌែម	phellogen
ផេឡូសែន	phellogen

ផេឡូម	phellem
ផេអូផ្លូម	Phaeophyceae
ផេអូផ្លូតា	Phaeophyta
ផេនទីកោសិកាវិទ្យា	cytological map
ផេលីនឌ្រូម	palindrome
ផ្កា	flower
ផ្កាក្លិនស្អុយ	carrion flower
ផ្កាបណ្តាម	catkin
ផ្កាឈ្មួល	staminate flower
ផ្កាស្រី	carpellate flower
ផ្កាស្រីផ្កាឈ្មួលផ្កាបណ្តាមលើដី	trimonocious
ផ្កាស្រីផ្កាឈ្មួលផ្កាបណ្តាមលើដី	tricocious
ផ្កាស្រីផ្កាឈ្មួលផ្កាបណ្តាមលើដី	trioecious or tricocious
ផ្កាស្រីមេល	pistillate flower
ផ្កាថ្ម	coral
ផ្កាពេញលេញ	complete flower
ផ្កាមានប្រភេទខុសស្រទាប់	heterochlamydeous
ផ្កាមានប្រភេទស្រទាប់ដូចគ្នា	homochlamydeous
ផ្កាមានប្រភេទស្រទាប់តែមួយ	monochlamydeous or haplochlamydeous
ផ្កាមិនពេញលេញ	incomplete flower
ផ្កាមិនស្រព្វគ្រប់	imperfect flower
ផ្កាវិក	anthesis
ផ្កាវិក	efflorescence
ផ្កាប្រក្រតី	perfect flower
ផ្កាប្រសាទភ្លេច	innervate
ផ្កាប្រសាទ	trophic
ផ្កាប្រសាទដោយឯករាជ្យ	independent assortment
ផ្កាសាយដំ	influenza
ផ្កាស្រី	pteridophyte
ផ្កាស្រី	Pterygota
ផ្កាស្រី	Pteropsida
ផ្កាស្រី	pteropod or sea butterfly
ផ្កាស្រី	Pterophyta

ផ្លែបង្កើត	pter or ptero
ផ្លែបាយស៊ីន	ptyalin
ផ្លែបញ្ចុះប្រយោជន៍	antiparallel
ផ្លែបង្កើត	inoculation
ផ្លែកោងនៃវត្សរ៍	meniscus
ផ្លែដង្ហើម	respiratory surface
ផ្លែសន្លាក់ក្រោយ	postzygapophysis
ផ្លែសន្លាក់មុខ	prezygapophysis
ផ្លែស្រទាប់ទឹកក្រវិល	table, water
ផ្លែស្លឹក	phyloplane
ផ្លែក	hairpin
ផ្លែកកណ្តាលខ្នង	midrift
ផ្លែកកណ្តាលក្រចកនោម	renal medulla
ផ្លែកខាងមុខនៃទ្រូង	prothorax
ផ្លែកខាងលើ	dorsum
ផ្លែកខ្លះនៃកណ្តុំផ្កា	partial inflorescence
ផ្លែកកំហើញ	visual cortex
ផ្លែកណ្តាល	medulla
ផ្លែកផ្លាខាងលើ	supernatant
ផ្លែកមាត់	mouthpart
ផ្លែកពងក្រវិល	infundibulum
ផ្លែកសម្បក	cortex
ផ្លែកសម្បកក្រចកនោម	renal cortex
ផ្លែកស៊ីស	cis-phase
ផ្លែកឃ្លាំង	primer
ផ្លែក្លុយស៊ីន	phloroglucin
ផ្លាក	plaque
ផ្លាកអេក្វាទ័រ	equatorial plate
ផ្លាកអេក្វាទ័រ	metaphase plate
ផ្លាកចេញ	deflexed
ផ្លាណូ	plant
ផ្លាវូណូអ៊ីត	flavonoid
ផ្លាស់ទីកន្លែង	migrate
ផ្លាស់លំនៅដី	catadromous
ផ្លាស់លំនៅដី	anadromous

ផ្លាស្ទូល	flagellum (pl. flagella)
ផ្លែកប្រេង	honeycomb
ផ្លែកប្រេង	vagina
ផ្លែកអេម	phloem
ផ្លែកអេមទី២	secondary phloem
ផ្លែកក្រណាត	Plecoptera
ផ្លែកប៊ីរីនី	Platyrrhini
ផ្លែកស្រទាប់	splanchnopleure
ផ្លែកស្រទាប់	splanchnocoel
ផ្លែកស្រទាប់ស៊ីស	Planctomyces
ផ្លែកស្រទាប់	splanchnic-
ផ្លែកស្រទាប់	placebo
ផ្លែកស្រទាប់	plesiomorphic
ផ្លែក	fruit
ផ្លែកស្រទាប់	caryopsis
ផ្លែកច្រើន	multiple fruit
ផ្លែកស្រទាប់	simple fruit
ផ្លែកប៊ីរី	berry
ផ្លែកប្រេង	schizocarp
ផ្លែកប្រេង	aggregate fruit
ផ្លែកស្រទាប់	drupe
ផ្លែកស្រទាប់ (រំលោភ)	achene
ផ្លែកស្រទាប់	succulent fruit
ផ្លែកស្រទាប់	samara
ផ្លែក	fungus (pl. fungi)
ផ្លែក	mushroom
ផ្លែកslime moulds	slime moulds
ផ្លែកស្រទាប់	hylophyte
ផ្លែកស្រទាប់	truffle
ផ្លែកទឹក	water mould
ផ្លែកស្រទាប់	bread mould
ផ្លែកផ្លូវ	mold
ផ្លែកផ្លូវ	mould
ផ្លែកស្រទាប់	toadstool

ផ្សិតមិនដឹងបង្ក: កងប្បូស	Fungi Imperfecti, imperfect fungi or Deuteromycota
ផ្សិតមិនសុទ្ធត្រីកេតូមីសេត	imperfect fungi
ផ្សិតមីក្រូ	microfungi
ផ្សិតរមែង	smut fungi
ផ្សិតវិទ្យា	mycology
ផ្សិតស្រក	gill fungus
ផ្សិតសេស	pseudogene
ផ្សិតសេស	pseudocoel
ផ្សិតបង្កជីវិត	irrigation
ផ្សិតជីវិតកាត់ដាច់	transplantation
ផ្សិតរលត់	diapause
ពកក	goiter
ពកកល់ដៃ	pulvinus
ពកមហារីកខ្លួន	myeloma
ពកមូល	gibbous
ពង	nit
ពងស្វាស	testes
ពង្រាម	dilute
ពង្រាម	pedigree
ពង្រាមការពារខ្លួន	protective coloration
ពង្រាម	description
ពង្រាមព្រមាន	aposematic coloration
ពង្រាមបែកចេញ	evergreen
ពង្រាមផ្ទុយ	countershaded
ពង្រាមផ្លាស់	diffraction colours
ពង្រាមព្រមាន	warning coloration
ពង្រាមរំលង	interference colours
ពង្រាម	turion
ពង្រាមបូម	terminal bud
ពង្រាមដុះ	sucker
ពង្រាម	shoot
ពង្រាម	tassel
ពង្រាម	axillary bud
ពង្រាម	lateral bud

ពង្រាម	shoot
ពង្រាម	leaf buttress
ពង្រាម	light
ពង្រាម	protrusible (adj)
ពង្រាម	syzygy
ពង្រាម	millipede or millepede
ពង្រាម	barnacle
ពង្រាម	flea
ពង្រាម	Vermes
ពង្រាម	flora
ពង្រាម	lamellibranch
ពង្រាម	ape
ពង្រាម	beetle
ពង្រាម	occipital
ពង្រាម	constrictor
ពង្រាម	multifactorial
ពង្រាម	multicellular
ពង្រាម	multiple fission
ពង្រាម	multiple infection
ពង្រាម	multinucleate
ពង្រាម	polynomial
ពង្រាម	polyphenism
ពង្រាម	polygamy
ពង្រាម	pleomorphic
ពង្រាម	polymorphism
ពង្រាម	chromosomal polymorphism
ពង្រាម	restriction fragment length polymorphism (RFLP)
ពង្រាម	balanced polymorphism
ពង្រាម	transient polymorphism
ពង្រាម	genetic polymorphism
ពង្រាម	stable polymorphism
ពង្រាម	multigene family
ពង្រាម	polyadenylation

លាក់កណ្តាលជីវិត	half-life
លាក់កណ្តាលបរាសិត	hemiparasite
លាក់កណ្តាលប្រតិកម្ម	half-reaction
លាក់កណ្តាលទេ	semisterility
លាក់គ្នាលាយឡំ	panmixis
លាភ្យង	neutral term
លាម	estuary (estuarine (adj))
លិន្ទឡូត	lod score
ពិសោធន៍	experiment
ពិសោធន៍កត្តា	factorial experiment
ពិសោធន៍កាំភ្លើងគ្រាប់ប្រាម	shotgun experiment
ពិសោធន៍គ្រប់គ្រងពិសិស្ស	controlled experiment
ពិសោធន៍លាក់វង់ស្រាវជ្រាវ	ringing experiment
ពិកណ្តា	pycno
ពិកណ្តាប្តូរ	pycnogonid
ពិកនៃឆ្នេរ	allochthonous
ពិណ្ឌស៊ីតូស	pinocytosis
ពិធិប	pithec
ពិថេខាន់ត្រូតូស	Pithecantropus
ពិថេស៊ីនី	Pithecinae
ពិឆ្នាំ	biennial
ពិរាណូស	pyranose
ពិរាមីតចំនួន	pyramid of numbers
ពិរាមីតជីវម៉ាស	biomass pyramid
ពិរាមីតជីវម៉ាស	pyramid, biomass
ពិរាមីតថាមពល	pyramid, ecological
ពិរាមីតណែនាំពីការប្រើប្រាស់អាហារ	Food Guide Pyramid
ពិរាមីតថាមពល	pyramid, energy
ពិរាមីតអេកូឡូស៊ី	ecological pyramid
ពិរិដូកស៊ីន (B ₆)	pyridoxine (B ₆)
ពិរិមីឌីន	pyrimidine
ពិរុល	pyrrole
ពិរុត្តា	Pyrrophyta
ពិរុសេន	pyrogen
ពិរុហ្គាឡុលប្រូទីរីដូបេនសេន	pyrogallol or trihydroxybenzene

ពិរេណូអ៊ីត	pyrenoid
ពុកមាត់	whisker
ពុកសើម	wet rot
ពុកប្តូរ	decay
ពុម្ពគំរូ	template
ពុយរីន	purine
ពុយរីនស៊ីត	purinergic
ពុលភ្នំ	mountain sickness
ពូជ	strain
ពូជក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រតូច	microgeographic race
ពូជនាំចូល	introduced species
ពូជមិនត្រូវការ	rogue
ពូជសុទ្ធ	axenic
ពូជសុទ្ធ	pure line
ពូជអេកូឡូស៊ី	ecological race
ពូជប្រកេន	race
ពូក	genus
ពូកច្បាប់	tribe
ពូកក្រុម	type genus
ពូកនេម៉ាតូត	eelworm
ពូកមាត់ស៊ីលី	ciliate
ពូស្រសាឡ	nerve cord
ពូស្រសាឡ	notochord
ពូស្រសាឡខ្នង	dorsal nerve cord
ពេនីតេស	perithecium
ពេន្ស៊ីសូម	peroxisome
ពេលវេលាផ្តល់	compensation period
ពេលសង្រួម	latent period
ពេនេនេស	permease
ពេលជីវិត	pellicle
ពេនុកស៊ីដាស	peroxidase
ពោត	maize
ពោះ	abdomen
ពោះ	ventral
ពោះដំ	rumen

ពោះគ្រឿង	intestine
ពោះគ្រឿងកណ្តាល	midgut
ពោះគ្រឿងតូច	small intestine
ពោះគ្រឿងធំ	colon
ពោះគ្រឿងធំ	large intestine
ព្រាណាត់	evaginate
ព្រី-	pre
ព្រីត្រូត្រូត	prethroid
ព្រីម៉ាត	primate
ព្រីយ៉ុង	prion
ព្រីស៊ីពីន	precipitin
ព្រីក្ស	arboreal
ព្រីក្សការណ៍សំខាន់ៗស្នេហ	climacteric
ព្រុបតូស	fructose
ព្រុយ	fin
ព្រុយ	vibrissa or whisker
ព្រុយកណ្តុយ	caudal fin
ព្រុយខ្នង	dorsal fins
ព្រុយគុណ	anal fin
ព្រុយរុទ្ធច	pectoral fins
ព្រុយពោះ	pelvic fins
ព្រុយស៊ីមេត្រីក្លា	homocercal fin
ព្រុយស្តាប	barb
ព្រុយអេតេរូសេតាល់	heterocercal fin
ព្រូមីន	pruteen
ព្រូន	Ascaris
ព្រូនទំពាក់	hookworm
ព្រែក	bifid
ព្រែកឆ្នុត	bush
ព្រែកឆ្នុត	chaparral
ព្រែកឆ្នុតប្រចាំឆ្នាំ	deciduous forest
ព្រែកឆ្នុតប្រចាំឆ្នាំនៃតំបន់ត្រូបិកាល	temperate deciduous forest
ព្រែកដំបូល	canopy
ព្រែកតៃហ្គា	taiga
ព្រែកតំបន់ត្រូពិក	rainforest

ព្រែកតំបន់ត្រូពិក	tropical rain forest
ព្រែកតំបន់មេឌីទែរ៉ានេ	Mediterranean scrub
ព្រែកចោះ	shrub
ព្រំខណ្ឌតំបន់ស៊ីនេម៉ា	home range
ព្រំខណ្ឌព្រៃឈើ	timberline
កក្រិល	porphyrin
កក្រិល	porin
កត្តាការពិសោធន៍	empirical evidence
កាតេយសេណូមីបដោយឡែក	penetrance
កាតេប៊ិកបេតា	beta (β) particles
កាតេប៊ិកអាល់ហ្វា	alpha (α) particles
កាតខ្វះខាតប្រូតេអ៊ីន	deficiency
កាតិរីវល់	chirality
កាតិរីវល់អគ្គិសនី	electrical conductivity
កាតិរីវល់	acuity
កាតិរីវល់លាត	accuracy
កាតិរីវល់លាត	precision
កាតិរីវល់លាត	specificity
កាតិរីវល់	melanism
កាតិរីវល់នៃADN	DNA homology
កាតិរីវល់	achondroplasia
កាតិរីវល់	dwarfism
កាតិរីវល់	cooling temperature regulation
កាតិរីវល់	compatibility
កាតិរីវល់	tissue compatibility
កាតិរីវល់	hypertrophy
កាតិរីវល់	alopecia
កាតិរីវល់	resistance
កាតិរីវល់នៃប្រូតេអ៊ីន	insecticide resistance
កាតិរីវល់បញ្ឈរ	vertical resistance
កាតិរីវល់ផ្តេក	horizontal resistance
កាតិរីវល់មិនជាក់លាក់ឬកាតិរីវល់ផ្តេក	non-racespecific resistance or horizontal resistance

ភាពធន់យថាប្រភេទឬភាពធន់បណ្តុះ	race-specific resistance
ភាពធន់ស្ងួត	xeromorphy
ភាពធាត់លេក	obesity
ភាពបន្តិច	commensalism
ភាពបាស	alkalosis
ភាពប្រជ្ជុយ	mutualism (symbiosis)
ភាពពេញវ័យរបស់កោសិកាកម្រិត	maturation of germ cells
ភាពភ្លឺក	albinism
ភាពមិនស្រប	discordance
ភាពមិនអាចត្រឡប់បាន	irreversibility
ភាពរលាយ	solubility
ភាពរំលោភស្នូតសរីរ	physiological drought
ភាពលំដាប់	dominant epistasis
ភាពសុទ្ធ	immunity
ភាពស្មុំស្រួល	complexity
ភាពសុទ្ធមួយធាតុ	natural immunity
ភាពសុទ្ធពុល	immunotoxin
ភាពសុទ្ធស្រាវ	immunotherapy
ភាពសុទ្ធសកម្ម	active immunity
ភាពសុទ្ធមិនសកម្ម	passive immunity
ភាពស្មោះត្រង់	fidelity
ភាពស្របគ្នា	parallelism
ភាពស្អិត	viscosity
ភាពរាមបណ្តាលរោគស្លាប់បាន	malignancy
ភាពរោលន្តរដោយស៊ីតូប្លាស្ទ	cytoplasmic male sterility (cms)
ភាពរាមស៊ីត	hybrid sterility
ភាពរាមស៊ីត	acidosis
ភាពរស់ចំណូលរុក្ខជាតិ	psychrophile
ភាពរស់ចំណូលបាស	alkalophile
ភាពរស់ចំណូលរំប្រ	halophile
ភាពរស់ដំណាក់កាលមួយ	haplont
ភាពរស់ដំបូង	pioneer organisms
ភាពរស់ត្រូវការខ្យល់តិច	microaerophile

ភាពរស់ទឹក	hydrobiont
ភាពរស់បរិស្ថាន	heterotrophic organism
ភាពរស់បាតសមុទ្រ	benthos
ភាពរស់មាត់ទឹកដី	topodeme
ភាពរស់មាត់ស្រទាប់	flagellate
ភាពរស់រស់លើសត្វឬរុក្ខជាតិ	saprobiont
ភាពរស់លើផ្ទៃទឹក	neuston
ភាពរស់សកម្មនៅពេលរំលង	crepuscular
ភាពរស់សហប្រយោជន៍	symbiont
ភាពរស់ស៊ីផ្សិត	fungivore
ភាពរស់អនេក	neuter
ភាពរស់អ៊ីប្រឹកស្ត្រីករ ADN	chimaera
ភាពរស់រោគសញ្ញា	biological indicator
ភាពរស់សរុបសរុប	organism
ភាពរស់ឯកកោសិកា	monad
ភិក្ខុ	phyco
ភិក្ខុប៊ីលីន	phycobilins
ភិក្ខុប្លាស្ទ	phycoplast
ភិក្ខុភិក្ខុ	Phycophyta
ភិក្ខុមីសេត	phycomycete
ភិក្ខុស្យានីន	phycocyanin
ភិក្ខុអេរីទ្រីន	phycoerythrin
ភិក្ខុដុ	paedo
ភិក្ខុក្រូម	phytochrome
ភិក្ខុរោគប្រយោជន៍	phytoalexin
ភិក្ខុដេរីវេ	Pinnipedia
ភិក្ខុផ្សិតសន្តតិក	fibrinogen
ភិក្ខុផ្សិត	fibrin
ភិក្ខុផ្សិតច្រើន	fibrocartilage
ភិក្ខុផ្សិត	fibroblast
ភិក្ខុផ្សិតរាងដៃ	fimbria
ភិក្ខុស	pilus
ភិក្ខុសជំនួញ	conjugation pilus
ភិក្ខុស្រី	physoclastic
ភិក្ខុស្រី	physostomous

គីណូម៉ង់	filament
គីណូម៉ង់មធ្យម	intermediate filament
គីណូម៉ង់អ័ក្ស	axial filament
គីណូម៉ង់អេកតីន	actin filament
គីណូ-	phyllo-
គីណូក្រាម	phylogram
គីណូគីណូន	phyloquinone
គីណូប៉ាត្រី	philopatry
គីណូប៉ូដៀម	phylopodium
កេ	per
កេរី	peri
កេរីកាប	pericarp
កេរីជីនណីស	perigenous
កេរីជីនណីស	perigynous
កេរីខេម	periderm
កេរីណីសស្តីក	perineustic
កេរីប្លាស	periblast
កេរីលីម	perilymph
កេរីស៊ីក	pericycle
កេរេនេសៀល	perennial
កេហ្វ៊ុរីន	perforin
គូកត្រីនីម	footprinting
គូរិពលយថាប្រភេទ	specific gravity
ភ្លឺក	albinism
ភេទម៉ូម៉ូកាម៉េត	homogametic sex
ភេទអេតេរ៉ូកាម៉េត	heterogametic sex
ភេទតូដូដា	Pantopoda
កែបឈ័-	pachy
ភ្នាប់នៅផ្នែកខ្នង	dorsi -fixed
ក្តៅបដោយកំដៅ	heat shock
ភ្នាក់ងារបន្លោះ	intercalating agent
ភ្នាក់ងារចំណងជំនុំ	vector
ភ្នាក់ងារជំរើស	selecting agent
ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ	pathogen
ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺឆ្លងតាមខ្យល់	airborne pathogen

ភ្នាក់ងារប្រឆាំងបាក់តេរី	antibacterial agent
ភ្នាក់ងារប្រឆាំងផ្សិត	antifungal agent
ភ្នាក់ងារប្រឆាំងមីក្រូប	antimicrobial agent
ភ្នាក់ងារប្រឆាំងវីរុស	antiviral agent
ភ្នាក់ងារភ្ជាប់អាល់គីល	alkylating agents
ភ្នាក់ងារមហារីក	carcinogen
ភ្នាក់ងារដុកផ្លុំ	reducing agent
ភ្នាស	membranes
ភ្នាស-Z	Z membrane
ភ្នាសការពារពោះឆ្នៀន	peritrophic membrane
ភ្នាសកោសិកា	cell membrane
ភ្នាសកោសិកាឬភ្នាសស៊ីតូប្លាស្មា	plasma membrane
ភ្នាសក្នុងកូរ៉ុន	endochorion
ភ្នាសក្នុងបេះដូង	endocardium
ភ្នាសក្រោយស៊ីណាប៊ីស	postsynaptic membrane
ភ្នាសគភ៌	fetal membranes
ភ្នាសគ្រោងទី១	primary cell wall
ភ្នាសគ្រោងទីពីរ	secondary cell wall
ភ្នាសជុំវិញស្តីក	periosteum
ភ្នាសជុំវិញខ្សែធ្មេញ	periodontal membrane
ភ្នាសជុំវិញសេស	membrane selectivity
ភ្នាសជ្រុងក្របមាត់ផ្តុំកស៊ីលីសមាសសភាពរឹត	frustule
ភ្នាសន្នៀត	nuclear membrane
ភ្នាសថេបមេរ៉ូល	tectorial membrane
ភ្នាសបង្កកំណើត	fertilisation membrane
ភ្នាសបាត	basement membrane
ភ្នាសបាត	basilar membrane
ភ្នាសបាំង	bordered pit
ភ្នាសប្រសាទ	neurilemma
ភ្នាសពោះឆ្នៀន	mesenteries
ភ្នាសពោះឆ្នៀន	peritoneum
ភ្នាសភ្ជាប់កោសិកា	plasmalemma
ភ្នាសមីយែលីន	myelin sheath or medullated nerve fibre
ភ្នាសមុនស៊ីណាប៊ីស	presynaptic membrane

គ្លាសរេសស៊ី	Reissner's membrane
គ្លាសចាំគុយមូល	vacuolar membrane
គ្លាសវីតេលីន	vitelline membrane
គ្លាសវីត្រេស	vitreous membrane
គ្លាសសាច់ដុំបេះដូង	myocardium
គ្លាសសាច់ដុំស្បូន	myometrium
គ្លាសស៊ីត	egg membrane
គ្លាសស៊ីតទី១	primary egg membrane
គ្លាសសើម	mucosa
គ្លាសសើម	mucous membrane
គ្លាសសើមស្បូនបង្កដុំផែត	endometrium
គ្លាសសែលលូស	cell wall
គ្លាសស្បៀ	perispore
គ្លាសស្រោចបេះដូង	pericardial membrane
គ្លាសស្រោចព័ទ្ធជុំស្រទះបេះដូង	epicardium
គ្លាសអំប្រើយ៉ុង	embryonic membrane or extraembryonic membrane
ក្លីម៉ាតូផរ	pneumatophor
ក្លីម៉ូស្តូម	pneumostome
ក្លែនបៀវារាស	inversion loop
ក្លែនអេចលេ	Loop of Henle
ក្លែនអេចឡេ	Henle, loop of
ក្លែក	eye
ក្លែកតាម	simple eye
ក្លែកមូល	speculum
ក្លែកមូល	stemma
ក្លែកសមាសឬក្លែកកែច្នៃ	eye, compound
ក្លែកកែច្នៃ	compound eye
ក្លឺណិចទីដេ	Pleuronectidae
ក្លឺរ៉ុន	pleuron
ក្លុកឌ្យូ	dentin
ក្លុយម៉ាត	fumarate (fumaric acid)
ក្លុយរីដ	fluoride
ក្លុតឡៃស	pluteus
ក្លុត្រេម៉ាត	pleurotremate

ភ្លៀងអាស៊ីត	acid rain
ភ្លោះ	inguinal
ភ្លោះ	twins
ភ្លោះឈ្លីនេរីតធាម្ម	freemartin
មធ្យម	medium
មធ្យមតិចតួចបំផុត	minimal medium
មធ្យមជ្រើស	selective medium
មធ្យមខុសគ្នា	differential medium
មធ្យមបណ្តុះ	culture medium
មធ្យមរាវ	broth
មធ្យមលូតលាស់	growth medium
មធ្យមសំយោគ	synthetic medium
មធ្យមកំណត់	defined medium
មធ្យមកណ្តាល	chiral center
មធ្យមកណ្តាលដង្ហើម	breathing center
មធ្យមកណ្តាលដង្ហើម	respiratory center
មធ្យមកណ្តាលស្រួតស្រពិស្សករ	cardiovascular centre
មធ្យមកណ្តាលស្រួតស្រពិស្សដង្ហើម	pneumotoxic center
មធ្យមកណ្តាលស្រួតស្រពិស្ស	nucleolar organizer region (NOR)
មធ្យមកណ្តាលរួម	association center
មធ្យមកណ្តាលសរសៃមូល	vasomotor center
ម៉ូឌុយឡេម៉ាត	modulator
មណ្ឌលជីវៈ	biosphere
មណ្ឌលទឹក	hydrosphere
មណ្ឌលសកម្ម	active site
មធ្យម	mean
មនុស្សក្រូម៉ាញ៉ូន	CroMagnon man
មនុស្សខ្ពស់ខុសប្រក្រតី	gigantism
មនុស្សចាចា	Java man
មនុស្សស្លៀកខ្នង	Neanderthal man
មនុស្សធូរក្រវាត់	cretin
មនុស្សហៃដេលប៊ែក	Heidelberg man
មេមកក្លោក	brown rot

មហោក	humus
ម៉ែ	mor
មហានុវាយន្តិយម	catastrophism
មហានុវត្ត	superkingdom
មហារីក	cancer
មហារីកគោលិកាស	leukaemia
មហារីកគោលិកាសនៃមហានុវត្តន៍ នៃសេសស្តាម	pernicious anaemia
មហារីកបែកសំបុក	metastasis
ម៉ូហ្វ	morph
ម៉ូហ្វីន	morphine
ម៉ូហ្វូទីក	morphotypic
ម៉ូហ្វូប្រភេទ	morphospecies
ម៉ាកយ៉ែ	marker
ម៉ាក្រូ	macro
ម៉ាក្រូការ៉ូម៉ែត	macrogamete
ម៉ាក្រូនុយក្លេយុស	macronucleus
ម៉ាក្រូធាតុចិញ្ចឹម	macronutrients
ម៉ាក្រូប៉ូឌីដ	Macropodidae
ម៉ាក្រូប្លង់តូន	macroplankton
ម៉ាក្រូផាស	macrophage
ម៉ាក្រូផាសត្រាវង់	wandering macrophage
ម៉ាក្រូម៉ូលេគុល	macromolecule
ម៉ាក្រូមែរ	macromere
ម៉ាក្រូលេពីដូឡេរ៉ា	macrolepidoptera
ម៉ាក្រូវិវត្តន៍	macroevolution
ម៉ាក្រូស៊ីត	macrocyte
ម៉ាក្រូស្ប័រ	macrospore
ម៉ាក្រូស្ប័រីង	macrosporangium
ម៉ាក្រូស្ប័រីតិល	macrosporophyll
ម៉ាក្រូហ្វីត	macrophyte
ម៉ាក្រូអាកាសធាតុ	macroclimate
ម៉ាកុយឡា	macula
មីណ្រាលីនេតិកូរីត	mineral ocorticoids
មាឌខ្យល់បេញចូល	tidal volume
មាឌខ្យល់ជំនឿម	vital capacity

មាឌខ្យល់សន់	residual volume or reserve volume
មាត់	mouth
មាត់សមុទ្រឆ្នេរដាច់ដី	rocky shore
មាត្រដ្ឋាន Celsius	Celsius scale
ម៉ាត្រិច	matrix
មាតិកាបំបែកចាត់ចែង	apocarpous
មាតិកាសរសៃឈ្មួញច្រើន	polyandry
មាតិកាស្រួច	muricate
មាតិកាស្រួចមេ	tuberculate
មាតិកាស្រួចធំ	macrocephalic
មាតិកាខ្យល់ប្រកួតកាខ្យល់	aerobic
មាតិកា	gravid
មាតិកា	striate
មាតិកា	ephemeral
មាតិកា	polyandrous
មាតិកា	polygyny
មាតិកា	depolarized
ម៉ានូស	mannose
មាតិកា	binucleate
មាតិកា	univoltine
មាតិកា	stipitate
មាតិកា	peltate
មាតិកា	heteromorphic
មាតិកា	heterogamy
មាតិកា	heteromorphic
មាតិកា	heteromorphic
មាតិកា	dentate
មាតិកា	heterodont
មាតិកា	polytopic
មាតិកា	echinate
មាតិកា	trigonus
មាតិកា	homodont
មាតិកា	pseudopregnancy
មាតិកា	unisexual
មាតិកា	heterosexual

မာဏုဗြဟ္မာ	pentadactyl
မာဏဝဏ္ဏာယ	stellate
မာဏုပမဝဏ္ဏ	isomorphic
မာဏကမဂေဏ	villous
မာဏကမဂေဏ	hispid
မာဏဝဏ္ဏာယ	fimbriate
မာဏဝဏ္ဏာယ	leptosporangiate
မာဏပဏ္ဍိတ	testudinate
မာဏနိဂေဏ	microlecithal
မာဏနိဂေဏ	oligolecithal
မာဏနိဂေဏ	mesolecithal
မာဏပဏ္ဍိတ	monodelphic
မာဏပဏ္ဍိတ	polypetalous
မာဏပဏ္ဍိတ	homopetalous
မာဏပဏ္ဍိတ	latifoliate
မာဏပဏ္ဍိတ	aristate
မာဏပဏ္ဍိတ	micro
မာဏပဏ္ဍိတ	microsaur
မာဏပဏ္ဍိတ	myco
မာဏပဏ္ဍိတ	Mycota
မာဏပဏ္ဍိတ	mycotrophic
မာဏပဏ္ဍိတ	mycoprotein
မာဏပဏ္ဍိတ	Mycophyta
မာဏပဏ္ဍိတ	mitochondriopathies
မာဏပဏ္ဍိတ	Myriapoda
မာဏပဏ္ဍိတ	myxamoeba
မာဏပဏ္ဍိတ	myceto
မာဏပဏ္ဍိတ	Mycetozoa
မာဏပဏ္ဍိတ	mycelium
မာဏပဏ္ဍိတ	myce mycet
မာဏပဏ္ဍိတ	maltase
မာဏပဏ္ဍိတ	maltose
မာဏပဏ္ဍိတ	multi or mult
မာဏပဏ္ဍိတ	mass
မာဏပဏ္ဍိတ	molecular weight

မာဏပဏ္ဍိတ	relative molecular weight
မာဏပဏ္ဍိတ	dry mass or dry weight
မာဏပဏ္ဍိတ	atomic mass
မာဏပဏ္ဍိတ	relative atomic weight
မာဏပဏ္ဍိတ	centrifuge
မာဏပဏ္ဍိတ	muscarine
မာဏပဏ္ဍိတ	mastodon
မာဏပဏ္ဍိတ	mastigo
မာဏပဏ္ဍိတ	mastigoneme
မာဏပဏ္ဍိတ	Mastigophora
မာဏပဏ္ဍိတ	mastigomycotina
မာဏပဏ္ဍိတ	malac or malaco
မာဏပဏ္ဍိတ	Malacostraca
မာဏပဏ္ဍိတ	malate (malic acid)
မာဏပဏ္ဍိတ	Malayan
မာဏပဏ္ဍိတ	Malagasy
မာဏပဏ္ဍိတ	Mallophaga
မာဏပဏ္ဍိတ	non-disjunction
မာဏပဏ္ဍိတ	unsaturated
မာဏပဏ္ဍိတ	phasic
မာဏပဏ္ဍိတ	incompatibility
မာဏပဏ္ဍိတ	artefact
မာဏပဏ္ဍိတ	benign
မာဏပဏ္ဍိတ	avirulent
မာဏပဏ္ဍိတ	indehiscent
မာဏပဏ္ဍိတ	pseudogamy
မာဏပဏ္ဍိတ	pseudotrachea
မာဏပဏ္ဍိတ	pseudoheart
မာဏပဏ္ဍိတ	acarpous
မာဏပဏ္ဍိတ	alien
မာဏပဏ္ဍိတ	aplasia
မာဏပဏ္ဍိတ	asymmetrical
မာဏပဏ္ဍိတ	anom or anomo
မာဏပဏ္ဍိတ	non-biodegradable (adj)
မာဏပဏ္ဍိတ	flightless

မិនဟိုမိုဂျပ်	nonhomologous
မိနိုဘက်တီးရီး	Mycobacteria
မိနိုညွှန်	mycoplasmas
မိနိုရီးဇ	mycorrhiza
မိနိုရူပမိလက်	mycolaminarin
မိုက်ရိုန	micron
မိုက်ရိုဘ	microbe
မိုက်ရိုပေဇလစ်	contaminant
မိုက်ရိုပေဇလစ်ကွဲ	isolate
မိုက်ရိုပေဇဗိဇ္ဇာ	microbiology
မိုက်ရိုကွဲ	microdissection
မိုက်ရိုကွဲမိဇ	microgamete
မိုက်ရိုကွဲ	microcosm
မိုက်ရိုဘက်ထရိုဇက်	microinjection
မိုက်ရိုနိုဗလစ်	micronucleus
မိုက်ရိုကွဲ	microtome
မိုက်ရိုဘက်ထရိုဇက်	micronutrients
မိုက်ရိုပေဇလစ်	microplankton
မိုက်ရိုပေဇလစ်	microfauna
မိုက်ရိုပေဇလစ်	micropinocytosis
မိုက်ရိုပေဇလစ်	micropyle
မိုက်ရိုကွဲ	microfibril
မိုက်ရိုကွဲ	microfilaments
မိုက်ရိုမီတာ	micrometer
မိုက်ရိုမီတာ	micromere
မိုက်ရိုပေဇလစ်	microhabitat
မိုက်ရိုပေဇလစ်	microevolution
မိုက်ရိုကွဲ	microsome
မိုက်ရိုကွဲ	microsere
မိုက်ရိုကွဲ	microspora
မိုက်ရိုကွဲ	microspore
မိုက်ရိုကွဲ	microsporangium
မိုက်ရိုကွဲ	Microsporidea
မိုက်ရိုကွဲ	microsporophyll
မိုက်ရိုကွဲ	microsphere

မိုက်ရိုကွဲ	microclimate
မိုက်ရိုကွဲ	mitochondria
မိုက်ရိုကွဲ	mitochondrion
မိုက်ရိုကွဲ	mitosis
မိုက်ရိုကွဲ	mitogen
မိုက်ရိုကွဲ	minigene
မိုက်ရိုကွဲ	mimetic
မိုက်ရိုကွဲ	myo
မိုက်ရိုကွဲ	myoglobin
မိုက်ရိုကွဲ	myotome
မိုက်ရိုကွဲ	myoneme
မိုက်ရိုကွဲ	myoblast
မိုက်ရိုကွဲ	myoplasm
မိုက်ရိုကွဲ	myosin
မိုက်ရိုကွဲ	myel or myelo
မိုက်ရိုကွဲ	myelin
မိုက်ရိုကွဲ	milli
မိုက်ရိုကွဲ	millimicron
မိုက်ရိုကွဲ	millimeter(mm)
မိုက်ရိုကွဲ	ml
မိုက်ရိုကွဲ	milliliter (ml)
မိုက်ရိုကွဲ	Mississippian
မိုက်ရိုကွဲ	myxobacteria
မိုက်ရိုကွဲ	Myxomycota, Mycetozoa, Myxomycophyta or slime mould
မိုက်ရိုကွဲ	myxospore
မိုက်ရိုကွဲ	Myxosporidia
မိုက်ရိုကွဲ	mycelium
မိုက်ရိုကွဲ	micelle
မိုက်ရိုကွဲ	squid
မိုက်ရိုကွဲ	myrrh
မိုက်ရိုကွဲ	subimago
မိုက်ရိုကွဲ	mucopolysaccharide
မိုက်ရိုကွဲ	mucoprotein

မုယကဏ္ဍ	mutant
မုယကဏ္ဍကွဲလပ်ကွဲလွှာ	nonconditional mutant
မုယကဏ္ဍကွဲ	mutatest
မုယကဏ္ဍကွဲပြောင်း	mutarotation
မုယကဏ္ဍကွဲ	mutagen
မုယကဏ္ဍကွဲ	mutation
မုယကဏ္ဍကွဲcdc	cdc mutation
မုယကဏ္ဍကွဲကောဓိကဏ္ဍကွဲကောဓိ	somatic mutation
မုယကဏ္ဍကွဲကြော့မုယကွဲ	chromosomal mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလျာ	conditional lethal
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲ	point mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစား	substitution mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားအပြောင်း	transversion
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားမဲ့	neutral mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားပြန်	back mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားပျောက်	suppressor mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားရှေ့	forward mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားပေါ်	spontaneous mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားပေး	induced mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားထည့်	insertion mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားပြောင်း	reversion
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားပြောင်း	reverse mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားရှေ့မုယ	preadaptive mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားပို	polar mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားဖွဲ့	frameshift mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားမဟုတ်ကွဲ	macromutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားမဟုတ်ကွဲ	nonsense mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားမဟုတ်ကွဲ	missense mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားမဟုတ်ကွဲ	temperature sensitive mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားမဟုတ်ကွဲ	conditional mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားမဟုတ်ကွဲ	silent mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားမဟုတ်ကွဲ	homeotic mutation
မုယကဏ္ဍကွဲလှဲစားမဟုတ်ကွဲ	background mutation
မုယကဏ္ဍကွဲ	muton
မုယကဏ္ဍကွဲ	murein

မုယကဏ္ဍ	mucin
မုယကဏ္ဍကွဲ	mucigel
မုယကဏ္ဍကွဲ	moderator
မုယကဏ္ဍကွဲ	mono
မုယကဏ္ဍကွဲ	monogamy
မုယကဏ္ဍကွဲ	monokaryotic
မုယကဏ္ဍကွဲ	monocotyledon
မုယကဏ္ဍကွဲ	monocarpic
မုယကဏ္ဍကွဲ	monotreme
မုယကဏ္ဍကွဲ	monoterpene
မုယကဏ္ဍကွဲ	flavin mononucleotide (FMN)
မုယကဏ္ဍကွဲ	monoblastic
မုယကဏ္ဍကွဲ	monoploid
မုယကဏ္ဍကွဲ	monopodium
မုယကဏ္ဍကွဲ	monopodial
မုယကဏ္ဍကွဲ	monophyly
မုယကဏ္ဍကွဲ	monophyletic
မုယကဏ္ဍကွဲ	monomer
မုယကဏ္ဍကွဲ	monosaccharide
မုယကဏ္ဍကွဲ	monocyte or macrocyte
မုယကဏ္ဍကွဲ	monosomy
မုယကဏ္ဍကွဲ	monogenic
မုယကဏ္ဍကွဲ	monoaminoxidase
မုယကဏ္ဍကွဲ	monohybrid
မုယကဏ္ဍကွဲ	mode
မုယကဏ္ဍကွဲ	motor
မုယကဏ္ဍကွဲ	monachasium
မုယကဏ္ဍကွဲ	moneran
မုယကဏ္ဍကွဲ	morula
မုယကဏ္ဍကွဲ	mole (mol)
မုယကဏ္ဍကွဲ	syndrome
မုယကဏ္ဍကွဲ	aetiology or etiology
မုယကဏ္ဍကွဲ	circum
မုယကဏ္ဍကွဲ	molecule

မို့လေ့ကုန်သော	carrier molecule
မို့လေ့ကုန်သောဧကရုဏ်း	diatomic molecules
မို့လေ့ကုန်သောခန့်ခွဲ	acceptor molecule
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	polar molecule
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	nonpolar molecule
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	integrin
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	organic molecules
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	inorganic molecules
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	effector molecule
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	amphoteric molecule
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	amphipathic molecules
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	mosaic
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	molarity (m)
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	molality
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	moa
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	GTP cap
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	pileus
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	monolayer
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	irritability
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	tuber
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	bulb
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	short-sightedness
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	hypermetropia
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	myrmecophily
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	mechanoreceptor
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	Mecoptera
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	coefficient of inbreeding
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	coefficient of coincidence
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	coefficient of selection
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	selection coefficient (s)
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	coefficient of variability
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	migration coefficient
မို့လေ့ကုန်သောမို့လေ့	conversion factor

မို့လေ့ကုန်သော	sedimentation coefficient (S)
မို့လေ့ကုန်သော	Q ₁₀ temperature coefficient
မို့လေ့ကုန်သော	temperature coefficient
မို့လေ့ကုန်သော	meristem
မို့လေ့ကုန်သော	apical meristem
မို့လေ့ကုန်သော	intercalary meristem
မို့လေ့ကုန်သော	lateral meristem
မို့လေ့ကုန်သော	ground meristem
မို့လေ့ကုန်သော	primary meristem
မို့လေ့ကုန်သော	secondary meristem
မို့လေ့ကုန်သော	primary thickening meristem
မို့လေ့ကုန်သော	hallux
မို့လေ့ကုန်သော	mediastinum
မို့လေ့ကုန်သော	median
မို့လေ့ကုန်သော	medusa
မို့လေ့ကုန်သော	meta
မို့လေ့ကုန်သော	metachromatic
မို့လေ့ကုန်သော	methanol
မို့လေ့ကုန်သော	metanucleus
မို့လေ့ကုန်သော	methane
မို့လေ့ကုန်သော	methanotroph
မို့လေ့ကုန်သော	metanephridium
မို့လေ့ကုန်သော	metanephros
မို့လေ့ကုန်သော	primary metabolite
မို့လေ့ကုန်သော	metabolism
မို့လေ့ကုန်သော	secondary metabolism
မို့လေ့ကုန်သော	Crassulacean acid metabolism (CAM)
မို့လေ့ကုန်သော	metaplast
မို့လေ့ကုန်သော	metaplasia
မို့လေ့ကုန်သော	metaphase
မို့လေ့ကုန်သော	metaphase I
မို့လေ့ကုန်သော	metaphase II

မေကာဗွေဗိုလ်	metapneustic
မေကာဗွေဖေ	metaphloem
မေကာဗိုလ်	Metaphyta
မေကာမေလ	metamale
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	metarhodopsin
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	metaxylem
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	metacercaria
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	Metatheria
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	metazoite
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	metazoan protozoa.
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	metafemale
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	metallothioneins
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	metalloids
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	Met
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	methionine
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	M
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	methylation
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	methyl transferase
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	methylase
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mantle
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mentum
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	manubrium
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	yeast
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	meio
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	meio-blastospore
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	meiosis
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	meiosis I
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	meiosis II
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	meiospore
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	meiofauna
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mericarp
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	meristele
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	merous
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mero
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	merogamete

မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	merozygote
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	opportunistic pathogen
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mes or meso
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesenchyme
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesocarp
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesoglea
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesoderm
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	somatic mesoderm
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesotrophic
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesonephros or Wolffian body
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesoplankton
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesoblast
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesophyte
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesophyll
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	spongy mesophyll
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	Mesolithic
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesosaur
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mesosome
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	Mesozoa
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mescaline
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	megagamete
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	megakaryocytes
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	meganucleus
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	Megapode
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	megaphyll
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	megamere
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	megaspore
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	mega or megallo
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	Megapascal (MPa)
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	megasporangium
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	megasporophyll
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	melanophore or melanocyte
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	melanoma
မေကာဗိုလ်ဗိုလ်	melatonin

មេឡានីន	melanin
មេឡានីនឧស្សាហកម្ម	industrial melanism
មេអំបៅ	butterfly
មេអំបៅពណ៌ក្រហម	peppered moth
មេអំបៅសមុទ្រ	sea butterfly
រែមក	ramus
រែមកឈើ	limb
រែមកដាច់វិវត្តន៍	evolutionary tree
រែមកមានពណ៌ស្លឹកនិងផ្លាស់	phyloclade
រែមកសំប៉ែតដូចស្លឹក	cladode
រែម៉ែត	meter metre
ម៉ោងខាងក្នុង	internal clock
មុំស្តីក	axil
មំសាសី	carnivore
មំសាសីទី១	primary carnivores
មំសាសីទីពីរ	secondary carnivores
មំសាសីលើកបង្អស់	top carnivore
ម្យូបប្តូចចិត្តភ្នែក	myopia or shortsightedness
ម្រាម	digit
ម្រាមខ្លី	brachydactylic
ម្រាមដាច់គ្នា	syndactyly
ម្រាមសំបូស	zinc finger
ម៉ៅរោងចក្រ	powderdown
យកចេញ	cull
យ៉ាងខ្លាំង (អំពីកម្រិតវិទ្យុសកម្ម)	acute
យ៉ាងច្របូកច្របល់ (អំពីជំងឺ)	acute
យាន	vehicle
យាយចាស់	naiad
យឺតមេតាបូលីស	bradymetabolism
យុគទឹកកក	glaciation
យុគប៉ាលេសេន	Palaeocene epoch
យុគផ្លេស្តូសេន	Pleistocene epoch
យុគប្លីសេន	Pliocene epoch
យុគមុនសម័យកម្រិតប្រេមីយ៉ា	PreCambrian era

យុគមេសូហ្សូអ៊ីច	Mesozoic era
យុគម្យូសេន	Miocene epoch
យុគរីសេន	recent epoch
យុគអូលីហ្គូសេន	Oligocene epoch
យូនី	uni
យូបណេ	eupnaea or eupnea
យូប៊ីក្វីណូល	ubiquinol
យូប៊ីក្វីណូន	ubiquinone
យូរីបតី	eurytopy
យូរីបេនតិក	eurybenthic
យូរីណេអូតា	Euryarchaeota
យំ	stridulation
ទេសធុរិយសាស្ត្រ	allogenic
ទ្រូងរូងកណ្តាប់	growth ring
ទ្រូងសាច់ដុំក្រោយប្រស្រី	ciliary body
ទ្រូងដើមក	pharyngotomy
ទ្រូងប្រតិបត្តិ	dose
ទ្រូងកាំរស្មីអិច	röntgen
ទ្រូងពិភពលោកជីវិត	fertility
ទ្រូងចាកក្នុង	centrifugation
ទ្រូងចាកក្នុងស្រទាប់កោសិកា	differential centrifugation
ទ្រូងចាកក្នុងស្រទាប់ស្រទាប់	equilibrium centrifugation
ទ្រូងស្តាំ	dextrorotatory
ទ្រូងទ្វេ	double helix
ទ្រូងស្រក់	gill slit
រចនាសម្ព័ន្ធសេនេទិច	genetic fine structure
រើសចេញ	erose
រើសចេញ	lacerate
រដ្ឋ	Kingdom
រដ្ឋរុក្ខជាតិ	Plantae
រដ្ឋរុក្ខជាតិ	plant kingdom
រដ្ឋសត្វ	animal kingdom
រដ្ឋប្រលាម្យ	efflorescence
រដ្ឋបង្កាត់ពូជ	breeding season
រន្ធនា	meatus

ဝှေ့	osculum
ဝှေ့	pore
ဝှေ့စားကြော့ပေးပေးပေးပေး	nephridiopore
ဝှေ့စွဲ	glottis
ဝှေ့စွဲ	choana
ဝှေ့စွဲ	nares
ဝှေ့စွဲ	nostril
ဝှေ့စွဲ	spiracle
ဝှေ့စွဲ	nuclear pore
ဝှေ့စွဲ	vestibular canal
ဝှေ့စွဲ	auditory canal
ဝှေ့စွဲ	anal pore
ဝှေ့စွဲ	bursa seminalis
ဝှေ့စွဲ	pupil
ဝှေ့စွဲ	bursa copulatrix
ဝှေ့စွဲ	orifice
ဝှေ့စွဲ	fenestra ovalis and fenestra rotunda
ဝှေ့စွဲ	foramen magnum
ဝှေ့စွဲ	spinneret
ဝှေ့စွဲ	hyaloid canal
ဝှေ့စွဲ	lacuna
ဝှေ့စွဲ	hedgerow
ဝှေ့စွဲ	circulation
ဝှေ့စွဲ	coronary circulation
ဝှေ့စွဲ	double circulation
ဝှေ့စွဲ	pulmonary circulation
ဝှေ့စွဲ	diet
ဝှေ့စွဲ	distribution
ဝှေ့စွဲ	depth distribution
ဝှေ့စွဲ	discontinuous distribution
ဝှေ့စွဲ	bimodal distribution
ဝှေ့စွဲ	frequency distribution
ဝှေ့စွဲ	heterolecithal
ဝှေ့စွဲ	sporadic

ဝှေ့စွဲ	relic distribution or relict distribution
ဝှေ့စွဲ	isolecithal
ဝှေ့စွဲ	age distribution
ဝှေ့စွဲ	aggregation
ဝှေ့စွဲ	taxonomy
ဝှေ့စွဲ	reproductive isolation
ဝှေ့စွဲ	reproductive barriers
ဝှေ့စွဲ	geographic barriers
ဝှေ့စွဲ	seasonal isolation
ဝှေ့စွဲ	revolute
ဝှေ့စွဲ	contorted
ဝှေ့စွဲ	doubling time
ဝှေ့စွဲ	stasis
ဝှေ့စွဲ	dioestrus
ဝှေ့စွဲ	dormancy
ဝှေ့စွဲ	reaction time
ဝှေ့စွဲ	photoperiod
ဝှေ့စွဲ	incubation
ဝှေ့စွဲ	after ripening
ဝှေ့စွဲ	refractory period
ဝှေ့စွဲ	persistence
ဝှေ့စွဲ	inflammation
ဝှေ့စွဲ	bronchitis
ဝှေ့စွဲ	cystitis
ဝှေ့စွဲ	gastroenteritis
ဝှေ့စွဲ	myelitis
ဝှေ့စွဲ	meningitis
ဝှေ့စွဲ	miscarriage
ဝှေ့စွဲ	euryhaline
ဝှေ့စွဲ	limicolous
ဝှေ့စွဲ	gastric juice
ဝှေ့စွဲ	stenohaline
ဝှေ့စွဲ	thermophilic (adj)

សំនេរក្នុងសីតុណ្ហភាពខ្ពស់	thermophobic (adj)
សំនេរក្នុងស្រទាប់អ៊ែរ	halolimnic
សំនេរលើគោក	terrestrial (adj)
សរសៃច្រៀងតូច	succus entericus
សរសៃពេជ	pancreatic juice
ស្រ្តីចលនា	phototaxis
ស្រ្តីជាតិពណ៌	photopigment
ស្រ្តីជីវិត	phototroph
ស្រ្តីកំរាម	photonasty
ស្រ្តីទិសនា	heliotropism
ស្រ្តីបំបែក	photolysis
ស្រ្តីផ្គូផ្គងកម្ម	photophosphorylation
ស្រ្តីសំយោគ	photosynthesis
ស្រ្តីសំយោគសុទ្ធ	net photosynthesis
ស្រ្តីស្វ័យជីវិត	photoautotroph
ស្រ្តីអុកស៊ីតកម្ម	photooxidation
ស្រ្តីអេឡិចត្រូម៉ាញ៉េតិក	electromagnetic radiation
ពាក្យស៊ីឡេន្ទ	gingivitis
ពាក្យមូលដ្ឋានរាមីប	amoebic dysentery
ពាក្យមូល	dysentery
រ៉ាមី-	rachi-
រ៉ាមីស	rachis
ពាក្យកណ្តា	palmate
ពាក្យកណ្តា	falcate
ពាក្យកណ្តាប្រញាប់	turbinate
ពាក្យកំរាម	actinomorphic radial symmetry
ពាក្យក្បាលព្រួញ	saggitate
ពាក្យក្រហមក្រហម	ruminant
ពាក្យក្រហមពាក្យក្រហម	spathulate
ពាក្យកំរាម	umbel
ពាក្យក្រហម	pecten
ពាក្យក្រហម	urceolate
ពាក្យក្រហមស្រទាប់	scalariform
ពាក្យក្រហមស្រទាប់	scaliform

ពាក្យក្រហម	campanulate
ពាក្យក្រហម	vermiform
ពាក្យក្រហម	reniform
ពាក្យក្រហម	discoidal
ពាក្យក្រហម	pectinate
ពាក្យក្រហម	lyrate
ពាក្យក្រហម	rhomboid
ពាក្យក្រហម	lunar or lunate
ពាក្យក្រហម	ovoid
ពាក្យក្រហម	ala
ពាក្យក្រហម	lingulate
ពាក្យក្រហម	punctiform
ពាក្យក្រហម	baculiform
ពាក្យក្រហម	clavate
ពាក្យក្រហម	deltoid
ពាក្យក្រហម	oblong
ពាក្យក្រហម	serrate
ពាក្យក្រហម	cordate
ពាក្យក្រហម	capitulum
ពាក្យក្រហម	coccus
ពាក្យក្រហម	globose
ពាក្យក្រហម	papilionaceous
ពាក្យក្រហម	verticil
ពាក្យក្រហម	whorl
ពាក្យក្រហម	sinistrorse
ពាក្យក្រហម	morphology
ពាក្យក្រហម	rotate
ពាក្យក្រហម	ovate
ពាក្យក្រហម	cuneate
ពាក្យក្រហម	cuniform
ពាក្យក្រហម	coccoid
ពាក្យក្រហម	linear
ពាក្យក្រហម	sigmoid
ពាក្យក្រហម	punctate
ពាក្យក្រហម	radula

រ៉ាឌី-ឬរ៉ាដឺយ៉ូ-	radi- radio-
រ៉ាឌីយ៉ូឡារី	Radiolaria
រាត្រីបរ	nocturnal
រ៉ាតីត	ratite
រ៉ាម៉ាពីតេស	Ramapithecus
រ៉ាមេត	ramet
រ៉ាមេនថា	ramenta
រ៉ាប៊ីហ្វាវីន ឬ វីតាមីន B2	riboflavin or vitamin B2
រ៉ាហ្វូ	rhizo-
រ៉ាហ្វូបាក់តេរី	rhizobacteria
រ៉ាហ្វូដូត	rhizopod
រ៉ាហ្វូស	Rhizopus
រ៉ាសេនក្រេស	Rassenkreiss
រ៉ាស៊ីស	rhacis
រ៉ាស៊ីឡា	rachilla
រ៉ាស្ត	rust
រ៉ាហ្វីប	roughage
រ៉ាហ្វីត	raphide
រិច	rect-
រិកេតស៊ី	Rickettsia
រិកូនា	corona
រិកេលីសាស្ត្រ	vernalization
រិកេលីសាស្ត្រ	bloom
រិកេន	recon
រិដា	redia
រិដូម	rhytidome
រិណូ	rhyncho-
រិណូសេផាលី	Rhynchocephalia
រិណូ	rhin- or rhino-
រិបូស	ribulose
រិបូស ប៊ីផូស្វាត ឬ រិបូស ឌីផូស្វាត	ribulose biphosphate (RuBP) or ribulose diphosphate
រិបូនុយក្លេស	ribonuclease
រិបូនុយក្លេតីត	ribonucleotide

រិបូនុយក្លេប៊ូប្រូតេអ៊ីនតូច	small nuclear ribonucleoprotein (snRNP)
រិបូនុយក្លេតីត	ribonucleoside
រិបូស	ribose
រិបូស៊ីម	ribozyme
រិបូសូម	ribosome
រិបូស៊ីន	repulsion
រិសេរីប៊ីន	reserpine
រិសូអ៊ីត	rhizoid
រិស	solid
រិសាម	rigor mortis
រិស្រូប	pungent
រិស	root
រិសតែ	taproot
រិសត្រី	radicle
រិសព្រះយាង	adventitious
រិសព្រះយាង	prop root
រិសយាងខ្ចី	branch root
រិក្លីកាស ឬ ARN សំខែត	replicase RNA synthetase
រុក្ខជាតិ C3	C3 plant
រុក្ខជាតិ C4	C4 plant
រុក្ខជាតិក្រោមដី	cryptophyte
រុក្ខជាតិក្រាម	cryptogam
រុក្ខជាតិក្រាមសរសៃសំ	nonvascular plant
រុក្ខជាតិបង្កើត	weed
រុក្ខជាតិចាប់សត្វ	Venus flytrap
រុក្ខជាតិចំណូលកំបោះ	calcicole
រុក្ខជាតិចំណូលស្រែ	halophyte
រុក្ខជាតិចំណូលសំណើម	hygrophyte
រុក្ខជាតិដុះស្លឹកប្រចាំឆ្នាំ	deciduous
រុក្ខជាតិស្រោច	staminate plant
រុក្ខជាតិស្រី	carpellate plant
រុក្ខជាតិស្រី	pistillate plant
រុក្ខជាតិដីកក់	fen

រុក្ខជាតិដុះលើកំទេចបំពង់	ruderal
រុក្ខជាតិដុះលើដីកក់ស្រែ	salt marsh
រុក្ខជាតិដុះលើថ្ម	lithophyte
រុក្ខជាតិណឺតថ្ងៃ	dayneutral plant
រុក្ខជាតិក្រូត ការពន្លឺព្រះពន្លឺពេញ	heliophyte
រុក្ខជាតិថ្ងៃវែង	longday plant
រុក្ខជាតិបន់សំនួត	xerophyte
រុក្ខជាតិបង្ហូរសារធាតុចិញ្ចឹម	accumulator
រុក្ខជាតិបែកចន់	non-deciduous (evergreen)
រុក្ខជាតិប្រចាំឆ្នាំ	annual
រុក្ខជាតិប្រចាំឆ្នាំក្រោមព្រៃដំបូល	understory
រុក្ខជាតិពេលថ្ងៃខ្លី	short day plant
រុក្ខជាតិមានផ្កាញឹក ផ្កាទ្វេភេទនៅលើដើមតែមួយ	gynomonoecious
រុក្ខជាតិមានផ្កាញឹក ផ្កាទ្វេភេទនៅលើដើមផ្សេងគ្នា	gynodioecious
រុក្ខជាតិមិនចំណូលកំបោរ	calcifuge or oxylophyte
រុក្ខជាតិលូតលាស់លើដីកស៊ីត	oxylophyte
រុក្ខជាតិសរសៃសា	vascular plant
រុក្ខជាតិស៊ីសត្វល្អិត	carnivorous plants
រុក្ខជាតិអេតេរ៉ូស្ប័រ	heterosporous plants
រុក្ខជាតិអំបូរសណ្តែក	legume
រុក្ខស	cell sap
រុក្ខស	sap
រុក្ខវិទ្យា	botany
រុក្ខាប្រវត្តិវិវឌ្ឍន៍	phylogenetic tree
រ៉ូទែន	Roentgen (R)
រុយ	fly
រុយសេសេ	tsetse fly
រ៉ូដ-រ៉ូដូ-	rhod- rhodo-
រ៉ូដូបស៊ីន	rhodopsin
រ៉ូដូភីតា	Rhodophyta
រ៉ូតីហ្វេរ	rotifer
រូបធាតុ	matter

រូបធាតុស	white matter
រូបមន្ត	formula
រូបមន្តគីមី	chemical formula
រូបមន្តគ្រោង	structural formula
រូបមន្តបង្រួប	condensed formula
រូបមន្តផ្កា	floral formula
រូបមន្តម៉ាស់	formula weight
រូបមន្តម៉ូលេគុល	molecular formula
រូបមន្តសមាសធាតុ	compound formula
រូបមន្តស្ត្រីណាត	line formula
រូបមន្តអំពីបរិបូរណ៍	empirical formula
រូបសន្សំនាត	cis configuration
រូបសន្សំនាតអេឡិចត្រុងស្ថេរ	stable electron configuration
រូបសន្សំនាតត្រង់	trans configuration
រូបមន្តរូប	rubella
រូបប្រមូល	rostrum
រូស៊ីន	rosin
រូបតូច	attenuate
រូបប្រភេទ Heterospecific	conspecific
រូបភេទ	monoecious
រូបភេទឈ្មោលមុន	protandric hermaphroditism
រូបភេទប្តូរភេទ	hermaphrodite
រូបលក្ខណៈ	character convergence
រូបនាហិត	consanguine
រូបសង្វាស	copulation
រូបសមាស	compound
រូស	sensitive
រឿងការលើកទីពីរ	deuterogamy
រក្សាស្រប	regulation
រក្សាបន្ថយ	reduction
រក្សាបន្ថយ	reductase
រក្សាបន្ថយ	redwood
រក្សាបន្ថយសាប៊ូស្តាស	sarcoplasmic reticulum
រក្សាបន្ថយ	reticulum

ទេនីកុយឡូមអេច់ដូឡាស	endoplasmic reticulum (ER)
ទេនីកុយឡូមអេច់ដូឡាសក្រើម	rough endoplasmic reticulum
ទេនីណាលឬទេនីនេនឬទេនីនេរាល់ដេរីដេ	retinal, retinene or retinaldehyde
ទេនីណុល	retinol
ទេនីន	retina
ទេនីនេន	retinene
ទេនឌីមហ្វិកសេសីន	random fixation
ទេននីន (ស៊ីម៉ាស)	rennin (chymase)
ទេនីន	renin
ទេន្លិប (ឬទេន្លិប)	reflex (reflex arc)
ទេន្លិបខ្នុរឆ្អឹងខ្នង	spinal reflex
ទេន្លិបរេនា	stretch reflex
ទេន្លិបលក្ខខណ្ឌ	conditional reflex
ទេន្លិបរេនា	myostatic reflex
ទេន្លិបសភាវកម្ម	innate reflex
ទេន្លិបហ៊ីរីងប្រឡូឌី	Hering-Breuer reflex
ទេន្លិសូម	replisome
ទេម	Rem Roentgen equivalent man.
ទេលីក	relic or relict
ទេរី	mineral
ទេកខាត់ស្តាត	diphtheria
ទេកប៉ោសទីស	varicosites
ទេកតុកប្លេត្យ	dental caries
ទេកសោត់រ្ម្មៈទេម	scraple
ទេកវាគក្សាភិវិទ្យា	epidemiology
ទេកវិទ្យា	pathology
ទេកវិនិច្ឆ័យ	diagnosis
ទេកសញ្ញា	symptom
ទេកសញ្ញាដកថយ	withdrawal symptoms
ទេកសញ្ញាឡេសនីហាន់	Lesch-Nyhan syndrome
ទេកស្បែក	psoriasis

ទេកស្បែកក្រៀម	xeroderma pigmentosum
ទេកភ្លើក	beriberi
ទេកស្វាស	syphilis
ទេម	fur
ទេម	hair
ទេម	tomentum
ទេមកត្តុយ	rectrix
ទេមកេម	plumule
ទេមខ្នង	cirrus (pl. cirri)
ទេមជញ្ជក់	root hair
ទេមឡូន	cilia (singular, cilium)
ទេមលើស្បែកបកក្រី	tectrices
ទេមលើស្បែកបកក្រី	tetrices
ទេមសំឡី	down feathers
ទេមសំឡី	lanugo
ទំញោម	stimulus
ទំញោមខ្ពស់ជាងកម្រិតធម្មតា	super-optimal stimuli
ទំញោមដល់ដល់	summation
ទំញោមទិសនា	tropotaxis
ទំញោមបង្ក	releaser
ទំពា	prey
ទំតាយចំហាយទឹក	guttation
ទំតាយចំហាយទឹក	transpiration
ទំលាយអាហារគីមី	chemical digestion
ទំលាយអាហារមេកានិច	mechanical digestion
ទំហួត	evaporation
ទំរិល	mucus
ទំរំភ្លៀកៗ	waggle dance
ទំរំ	chronic
លក្ខខណ្ឌកំរិត	non-permissive condition
លក្ខខណ្ឌកំរិត	restrictive condition (non-permissive condition)
លក្ខខណ្ឌធម្មតា	permissive condition
លក្ខខណ្ឌគំនាប់	classical conditioning

លក្ខណៈ:	habit
លក្ខណៈ:	trait
លក្ខណៈ:កំណត់ដោយភេទ	sex-limited trait
លក្ខណៈ:ខ្លួនប្រុងប្រយ័ត្ន	colligative properties
លក្ខណៈ:គោលិការាវចក្ស	sickle-cell trait
លក្ខណៈ:ទាមទារ	derived character
លក្ខណៈ:ជាប់ភេទ	sex-linked traits
លក្ខណៈ:តំណាង	familial trait
លក្ខណៈ:ទាមទារ	epigamic character
លក្ខណៈ:បាស	alkalinity
លក្ខណៈ:ប្រែប្រួល	apomorphic
លក្ខណៈ:ពិសេស	key
លក្ខណៈ:ភេទទីពីរ	secondary sex characteristics
លក្ខណៈ:ភេទបន្ត	secondary sex characteristics
លក្ខណៈ:គ្រាស	membranous
លក្ខណៈ:មានឥទ្ធិពលលើភេទ	sexinfluenced traits
លក្ខណៈ:ម៉ែត្រ	metric character
លក្ខណៈ:លុបស៊ីស	cis dominance
លក្ខណៈ:លូតលាស់	growth habit
លក្ខណៈ:លំដាប់	redundant character
លក្ខណៈ:សំបកក្រុម	acquired characteristics
លក្ខណៈ:ស្តុកស្តុក	capacitance
លក្ខណៈ:អន់	recessive character
លក្ខណៈ:ប្លែកៗ	character
លក្ខណៈ:អាស៊ីត	acid dyes
លីខ្នាត	basic dyes
លីខ្នាត	azo dye
លក្ខណៈ:អនាមិក	conductivity
លក្ខណៈ:អនាមិក	heritability
លក្ខណៈ:អនាមិក	fertility
លក្ខណៈ:អនាមិក	fitness
លក្ខណៈ:អនាមិក	viability
លក្ខណៈ:អនាមិក	codominance
លក្ខណៈ:អនាមិក	overdominance

លក្ខណៈ:អន់	recessive epistasis
លក្ខណៈ:អន់	languets
លក្ខណៈ:អន់	cranial
លក្ខណៈ:អន់	cranium
លក្ខណៈ:អន់	neurocranium
លក្ខណៈ:អន់	skull
លក្ខណៈ:អន់	crypt or crypto
លក្ខណៈ:អន់	faeces
លក្ខណៈ:អន់	feces
លក្ខណៈ:អន់	penis
លក្ខណៈ:អន់	phallus
លក្ខណៈ:អន់	demersal
លក្ខណៈ:អន់	leaky mutant
លក្ខណៈ:អន់	lichen
លក្ខណៈ:អន់	Lycopsida
លក្ខណៈ:អន់	Lycopodiales
លក្ខណៈ:អន់	linker
លក្ខណៈ:អន់	lignin
លក្ខណៈ:អន់ (ល)	liter (l)
លក្ខណៈ:អន់	lithotroph
លក្ខណៈ:អន់	lithocyte
លក្ខណៈ:អន់	lincomysin
លក្ខណៈ:អន់	lip or lipo
លក្ខណៈ:អន់	lipases
លក្ខណៈ:អន់	lipoproteins
លក្ខណៈ:អន់	lipophilic
លក្ខណៈ:អន់	liposome
លក្ខណៈ:អន់	lipoid
លក្ខណៈ:អន់	lipid
លក្ខណៈ:អន់	nonsaponifiable lipid
លក្ខណៈ:អន់	lipin
លក្ខណៈ:អន់	limno
លក្ខណៈ:អន់	Burkitt's lymphoma
លក្ខណៈ:អន់	lymphoma
លក្ខណៈ:អន់	lias

លីសឺរិកអាស៊ីតឌីអេតិលអាមីដ	LSD (lysergic acid diethylamide)
លីស៊ីណូស	lysigenous
លីស៊ីន	lysin
លីស៊ីន	lysine
លីស៊ីន	Lys
លីសូសូម	lysosome
លីសូសេនី	lysogeny
លីសូហ្ស៊ីម	lysozyme
លីហ្វីលីស៊ីស	lyophilization
លុប	dominant
លុបកំពូល	apical dominance
លុបក្រែង	pseudodominance
លុបពេញលេញ	complete dominance
លុបមិនពេញលេញ	codominance
លុបមិនពេញលេញ	incomplete dominance
លុបមិនពេញលេញ	lack of dominance
លុបមិនពេញលេញ	partial dominance
លូតូត	orthotropism
លូតូតចម្រើន	strict
លូតូត	acrescent
លូតូត	somatic (adj)
លូតូតខុសប្រក្រតី	dysplasia
លូតូតខុសប្រក្រតី	rheotropism
លូតូតខ្ពស់	hypotrophy
លូតូតខ្ពស់	precocial
លូស៊ី	Lucy
លូស៊ី	luci
លូស៊ីហ្វេរ៉ាស	luciferase
លូស៊ីហ្វេរីន	luciferin
លើកម្រិតក្រៅ	supraspecific
លើកម្រិត	cauline
លើកម្រិត	superficial
លើសកាល់ស្យូម	hypercalcaemia
លើសឈាម	hypertension
លើសគ្រោះ	hypersensitivity

លើសឧស្ម័នកាបូនិច	hypercapnaea
លឿនមេតាបូលីស	tachymetabolism
លឿនយឺតៗ	bradycardia
លេខលំដាប់	atomic number
លេខសំខាន់	significant figures
លេខអាតូម	atomic number
លេចចេញ	exserted
លេងទឹក	lenticular
លេបតូ	lepto
លេបតូស៊ីខាស	leptocercal
លេពីដូដេនដ្រូន	Lepidodendron
លេពីដូផ្លែវ៉ា	Lepidoptera
លោកអេឌ្រីបសេនឌីហ្វឺមីន	Flerming, Sir Alexander
លោហៈ	metals
លោហៈធ្ងន់	heavy metal
លោហៈប្រូតេអ៊ីន	metalloprotein
លោហិតវិទ្យា	haematology
លំដាប់	order
លំដាប់ជ្រៅ	cline
លំដាប់ប៉ាន	pecking order
លំដាប់តាមលំដាប់	canonical sequence
លំដាប់ធម្មជាតិ	natural order
លំដាប់ប្រតិបត្តិ	leader sequence or leader region
លំដាប់លុបចោលលំដាប់	dominance hierarchy
លំដាប់វិញ្ញាណកម្ម	cell lineage
លំដាប់	balance
លំដាប់	equilibrium
លំដាប់ខ្លី	punctuated equilibrium
លំដាប់គីមី	equilibrium (chemical)
លំដាប់ឌីណាមិច	dynamic equilibrium
លំដាប់ថេរ	homeostasis
លំដាប់ប្រជាជន	equilibrium of population
លំដាប់សេនេទិច	genetic equilibrium
លំដាប់អាស៊ីតបាស	acid-base balance
លំដាប់ទឹក	aqueous habitat

လိင်	pathway
လိင်ပေးကမ်း	branched pathway
လိင်ဆွဲဆွဲဆွဲဆွဲ	phosphogluconate pathway
လိင်ဆွဲဆွဲဆွဲ	PPP
လိင်ဆွဲဆွဲဆွဲ	metabolic pathway
လိင်ဆွဲဆွဲဆွဲ	Hatch-Slack pathway
လိင်ဆွဲဆွဲဆွဲ	hexose monophosphate shunt
လိင်ဆွဲ	pancreas
လိင်ဆွဲ	dead space
လိင်ဆွဲ	interstitium
လိင်ဆွဲ	solifluction
လိင်ဆွဲ	transpiration stream
လိင်ဆွဲ	energy flow
လိင်ဆွဲ	flux
လိင်ဆွဲ	mass flow
လိင်ဆွဲ	cytoplasmic streaming
လိင်ဆွဲ	cyclosis
လိင်ဆွဲ	gene flow
လိင်ဆွဲ	gene flow or gene migration
လိင်ဆွဲ	pollen
လိင်ဆွဲ	standard error (SE)
လိင်ဆွဲ	mixture
လိင်ဆွဲ	racemic mixture
လိင်ဆွဲ	fermentation
လိင်ဆွဲ	alcoholic fermentation
လိင်ဆွဲ	lactic acid fermentation
လိင်ဆွဲ	reaction rate (velocity)
လိင်ဆွဲ	wave velocity
လိင်ဆွဲ	cork
လိင်ဆွဲ	Pasteur, Louis
လိင်ဆွဲ	turbidimetry or turbidometry
လိင်ဆွဲ	G1 Phase

လိင်ဆွဲ	G2 Phase
လိင်ဆွဲ	S phase
လိင်ဆွဲ	S stage
လိင်ဆွဲ	exponential growth phase
လိင်ဆွဲ	scotophase
လိင်ဆွဲ	stationary phase
လိင်ဆွဲ	death phase
လိင်ဆွဲ	carbon dioxide conversion stage
လိင်ဆွဲ	prophase I
လိင်ဆွဲ	prophase II
လိင်ဆွဲ	follicular phase
လိင်ဆွဲ	photophase
လိင်ဆွဲ	lytic phase
လိင်ဆွဲ	luteal phase
လိင်ဆွဲ	log phase
လိင်ဆွဲ	astral rays
လိင်ဆွဲ	orbicular
လိင်ဆွဲ	dendrochronology
လိင်ဆွဲ	genetic dictionary
လိင်ဆွဲ	Calvin cycle
လိင်ဆွဲ	TCA cycle (Tricarboxylic Acid Cycle)
လိင်ဆွဲ	carbon cycle
လိင်ဆွဲ	cori cycle
လိင်ဆွဲ	cell cycle
လိင်ဆွဲ	oestrous cycle
လိင်ဆွဲ	Krebs cycle
လိင်ဆွဲ	life cycle
လိင်ဆွဲ	respiratory cycle
လိင်ဆွဲ	cardiac cycle
လိင်ဆွဲ	heart, cardiac cycle
လိင်ဆွဲ	photoperiodism
လိင်ဆွဲ	sexual cycle
လိင်ဆွဲ	menstrual cycle

វង្គលីនិច	lytic cycle
វង្គសារវាគុមិញ្ជិម	nutrient cycle
វង្គស្ពាន់ដុំ	sulphur cycle
វង្គអ័រនីស៊ីន	ornithine cycle
វង្គអនីតក្លិកអ៊ុយស៊ីន	glyoxylic acid cycle
វង្គអនីតត្រីកាបូអ៊ីតស៊ីន	tricarboxylic acid (TCA) cycle
វង្គអនីតស៊ីត្រិច	citric acid cycle
វង្គអនីតស៊ីត	nitrogen cycle
វង្គអុកស៊ីសែន	oxygen cycle
វង្គអ៊ុយរេ	urea cycle
វង្គ	annulus
វង្គប្រចាំឆ្នាំ	annual rings
វង្គប្រសាទ	nerve ring
វត្ថុសំណាក	specimen
វប្បវេណីវប្បវេណី	culture
វយុវស្ស	puberty
វិស័យ	vertex
វិលលេសអេលឡេដវិល	Wallace, Alfred Russel (1823-1913)
វិលី	liana
វ៉ាក់សាំង	vaccine
វ៉ាកុយូល	vacuole
វ៉ាកុយូលកម្រិត	contractile vacuole
វ៉ាកុយូលអាហារ	food vacuole
វ៉ាកុយូលឧស្ម័ន	gas vacuole
វ៉ាន់ឡេវេនហ្វីកនេន	van Leeuwenhoek, Anton
វ៉ារប៊ែរម៉ាណូម៉ែត្រ	Warburg manometer
វ៉ាយាល	vial
វារេនេដេ	decumbent
វារីវប្បវេណី	aquaculture
វ៉ារ្យង់	variance (s ²)
វាលខ្សាច់	desert
វាលខ្សាច់កម្ម	desertification
វាលជម្រក	blanket bog

វ៉ាលវិ	bivalve
វាលភក់	marsh
វាលភក់ល្បាប់	swamp
វ៉ាលវិ	valvate
វាលស្មៅ	savanna
វាលស្មៅ	grassland
វាលស្មៅខ្ពស់ៗ	tall grass prairie
វាលស្មៅខ្លីៗ	short grass prairie
វ៉ាលី	V
វ៉ាលី	Val
វ៉ាលី	valine (V, Val)
វ៉ាសូប្រេសស៊ីន	vasopressin ADH
វិកលឧស្សន៍	dyslexia or word blindness
វិបទ័រ	cloning vector
វិបទ័រ	shuttle vector
វិបទ័រសំដៅបញ្ជា	expression vector
វិញ្ញាណបលនា	kinaesthetic
វិទ្យាសាស្ត្រ	science
វិទ្យាសាស្ត្រក្លែង	pseudoscience
វិទ្យាសាស្ត្រស៊ីបេនេតិច	cybernetics
វិទ្យុសកម្ម	radioactive
វិទ្យុសកម្មតាមធម្មជាតិ	natural radioactivity
វិធាន៧៥%	seventy-five percent rule
វិធានHund	Hund's rule
វិធានMarkovnikov	Markovnikov's rule
វិធានក្លូក័រ	Gloger's Rule
វិធានប៊ែរម៉ាន	Bergmann's rule
វិធានអុកតេត	octet rule
វិធានអេកូភូគូធិសាស្ត្រ	ecogeographical rules
វិធីStock	Stock method
វិធីបង្រួប	clustering methods
វិធីចាក់ក្រចាត	pour plate method
វិធីជីតា	grandfather method
វិធីវិញ្ញាណបលនា (ក្រូម៉ាតូក្រាហ្វី)	chromatography

វិធីដំណាច់អេឡិចត្រុង	electron-dot method
វិធីផ្ទុកមេកានិច	macrobiotics
វិធីបញ្ចេញដោយឯកសារ	innate releasing mechanism (IRM)
វិធីប៉ាន់ស្មានកាលសាស្ត្រសរីរាង្គ	carbon dating
វិធីប្រមូលករកន្លោះ	amniocentesis
វិធីម៉ូល	mole method
វិធីនីស	niche
វិធីវិទ្យាសាស្ត្រ	scientific method
វិធីស្របសម	rounding
វិធីស្រាវជ្រាវ	research method
វិនាសធុត	extinct
វិបត្តិមេតាបូលីសពិករណី	inborn error of metabolism
វិភាគលក្ខណៈជាក្រុម	ingroup analysis
វិភាគវិមាត្រ	dimensional analysis
វិប្បកាយវិទ្យា	teratology
វិវត្តន៍	evolution
វិវត្តន៍ខ្នងក្បាល	cephalisation
វិវត្តន៍ថង់ប្រីមូលដ្ឋាន	lilium type embryo sac development
វិវត្តន៍ថយចុះ	retrogressive
វិវត្តន៍រីក	divergent evolution
វិវត្តន៍រួមចូល	convergent evolution
វិស្វកម្មប្រូតេអ៊ីន	protein engineering
វិស្វកម្មសេនេទិច	genetic engineering
វិក្រមរៀមាហ្សូនីកា	Victoria mazonica
វិការីយ៉ាត	vicariad
វីនក្ល	winkle
វីតាមីន	vitamins
វីតាមីន A ឬ រេតីណូល	vitamin A or retinol
វីតាមីន B កុំផ្លិច	vitamin B complex .
វីតាមីន C	vitamin C
វីតាមីន D	vitamin D
វីតាមីន E ឬ តូកូហ្វេរ៉ូល	vitamin E tocopherol

វីតាមីន H	vitamin H
វីតាមីន K ឬ ផ្លីក្វីណូន	vitamin K or phyloquinone
វីតាមីន M	vitamin M
វីតាមីនរលាយក្នុងខ្លាញ់	fat-soluble vitamin
វីតាមីនរលាយក្នុងទឹក	water-soluble vitamin
វីប្រីយូ	vibrio
វីរុស	virus
វីរុស HIV	human immunodeficiency virus (HIV)
វីរុសខ្វះខាត	defective virus
វីរុសបង្កជំងឺស្បែក	virus pneumonia
វីរុសបំបែក	lysogenic virus
វីរុសប្រភេទ C	C type virus
វីរុសម៉ូសាមិក	tobacco mosaic virus (TMV)
វីរុសចាក់ក្រិន	vaccinia virus
វីរុសវិទ្យា	virology
វីរុសស្នូល	virusoid
វីរុសឡាសា	Lassa virus
វីរុសនាវា	arbovirus
វីរុសអេដស៊ី	Ebola virus
វីរុសប្រកួត	helper virus
វីរុស	viroid
វីរុស	virion
វីនរោងចក្រ	wheel animalcule
វីលីយ៉ាម ហាវី	Harvey, William
វីវីបារ	viviparous
វ៉ុលត	voltage
វ៉ុលតូកាត	Volvocales
វ៉ុលតអេឡិចត្រុង	electron volt (eV)
វ៉ុលតធីនីហ្វ្រឹម	voltinism
វ៉ុលតធីន	volutin
វៀល	wheal
វេ	whey

វេណាផ្លែស្លឹក	leaf area duration
វេលីជី	veliger
វេលាមីន	velamen
វែណាលីន	vernalin
វែន	vein
វែនកាវា	vena cava
វែនតម្រងនោម	renal vein
វែនទ្វារភ្លើង	hepatic portal vein
វែនបេះដូង	cardial veins
វែនសួត	pulmonary vein
វែនស្លឹក	midrib
សក	molt
សក	era
សកជ្រុះ	ecdysis
សកម្មភាពដោយពន្លឺ	photoactivation
សកម្មភាពបង្ហាញ	acting
សកម្មភាពដោយគ្មានខ្លាំង	vacuum activity
សកម្មភាពរួម	synergy
សកម្មភាពលើពហុលំដាប់	multisite activity
សកម្មភាពស៊ីស	cis-active
សកម្មភាពជ្រុះ	moult (or molt)
សក្តានុពលកោសិកា	totipotency
សក្តានុពលជីវៈ	biotic potential
សង់តូផ្លីល	xanthophyll
សង់ត្រូមែរ	centromere
សង់ត្រូសូម	centrosome
សង់ទីមែត្រ	centimorgan
សង់ទីម៉ែត្រ	centimeter (cm)
សង់ទ្រីយ៉ូល	centriole
សង្ខេប	synopsis
សង្គម	society
សង្គមជីវសាស្ត្រ	sociobiology
សង្កីម៉ែត្រគូប	cubic centimeter (cm ³ or cc)
សញ្ញាណវិទ្យាសាស្ត្រ	scientific notation
សញ្ញាណសាស្ត្រ	communication

សញ្ញាណវិទ្យាសាស្ត្រ	honey guide
សណ្ឋានស្រី	ground state
សណ្ឋានរូបវន្ត	state of matter
សត្តុប្បជីវ	zooplankton
សត្តវិទ្យា	zoology
សត្វ	animal
សត្វ	fauna
សត្វកំរាម	rodent
សត្វកូឡូនី	colonial animal
សត្វក្តាន់	deer
សត្វគ្មានជើង	caecilian apoda
សត្វគ្មានធ្មេញ	edentate
សត្វឆ្អឹងកង	vertebrates
សត្វបំប្លែងសេដ្ឋកិច្ច	complemental males
សត្វថេរកំដៅ	homeotherms
សត្វថេរកំដៅ	homoiotherm
សត្វថេរកំដៅ	homotherm
សត្វដំណើររង្វៀល	ruminant
សត្វដំណើររង្វៀល	mesofauna
សត្វដ្ឋានប្រដាប់បង្កពូជ	diplobiont
សត្វសាបា	cattle
សត្វមានទឹកក្លោះ	amniotes
សត្វមានរបាយដំណើរយូរ (សត្វដំបៅ)	macrofauna
សត្វមានលក្ខណៈដូចរុក្ខជាតិ	zoophyte
សត្វមានស្បូន	eutherian
សត្វមូស	mosquito
សត្វរំលោភ	predator
សត្វល្អិតកាត់ខ្លាច	mite
សត្វល្អិតបង្កជំងឺ	pest
សត្វល្អិតសង្គម	social insect
សត្វល្អិតវិទ្យា	entomology
សត្វសណ្ឋានជើងបក់	lizard
សត្វសង្កឹមសមុទ្រ	pelagic
សត្វសាហាវ	rogue
សត្វសិរិវាត	cephalopod

សត្វស៊ីការកសំណល់	detrivore
សត្វស៊ីកំទេចកំទី	suspension feeder
សត្វស៊ីចក្កុវា	liquid feeder
សត្វស៊ីសត្វចាប	carrion feeder or necrophagous feeder
សត្វស៊ីសារកសព	scavenger
សត្វស៊ីស្រមោច	anteater
សត្វស៊ីរោច	coprophage
សត្វស៊ីរោចអាចម្រាម	filter feeders
សត្វស៊ីស្បែកក្រាស់	pachyderm
សត្វអថេមកំទេច	heterotherm
សត្វអថេមកំទេច	poikilotherms (ectotherms)
សត្វអុដ្ឋ	camel
សត្វក្រីក្រ	invertebrates
សន្លះផ្តាច់មុខកំទេច	diaphragm
សន្លះយោនី	hymen
សន្លះស្បែកក្បាល	cephalic index
សន្លះស្បែកចម្រុះ	diversity index
សន្លះស្បែកដង្ហើម	respiratory index
សន្លះស្បែកប្រមូលផល	harvest index
សន្លះស្បែកផ្ទៃស្រី	leaf area index
សន្លះស្បែកលក្ខណៈ	character index
សន្លះស្បែកលីនខ័ណ	Lincoln Index
សន្លះស្បែកអ៊ីយ៉ូត	iodine number
សន្លះ	cuspid
សន្លះ	latiseptate
សន្លះជំនួញ	septum
សន្លះខណ្ឌគ្រាប់	lomentum
សន្លះខណ្ឌតាមចន្លោះគ្រាប់	replum
សន្លះខ្យល់	epiglottis
សន្លះផ្តាច់	midrift
សន្លាក់	joint or articulation
សន្លាក់កេត្រាត	tetrad scar
សន្លាក់ផ្គាម	jaw articulation
សន្លាក់ពង្សិស	ball and socket joint

សន្លាក់មួយទិស	hinge joint
សន្លាក់រឹត	ankylosis
សន្លាក់អថេមលំត	immovable joint
សន្លាក់អង្គ្រាមលំត	gliding joint
សន្លាក់អង្គ្រាមលំត	symphysis
សន្លឹកស្បែក	lung book
សប្បីសត្វ	mollusc
សព្វាសី	eurypagous
សព្វាសី	omnivore
សភាវកម្ម	instinct
សមត្ថភាពទទួលទ្រទ្រង់	carrying capacity
សមត្ថភាពដី	field capacity
សមត្ថភាពបង្កពូជ	reproductive capacity
សមត្ថភាពគ្រាប់	capacitation
សមត្ថភាពស្តុកអគ្គិសនី	capacity
សមមូលនៃមនុស្ស	Roentgen equivalent man (Rem)
សមមូលនៃអេកូឡូស៊ី	ecological equivalent
សម័យកាបូស៊ីន	Carboniferous period
សម័យកាល	period
សម័យកាលកំប្រើយ៉ែន	Cambrian period
សម័យកាលក្រេតាសេ	Cretaceous period
សម័យកាលទី៣	Tertiary period
សម័យកាលទី៤	Quaternary period
សម័យកាលស៊ីលុយ្រីយ៉ែន	Silurian period
សម័យកាលស៊ីនូស៊ីយ៉ែន	Cainozoic period
សម័យកាលអ៊ុយធីន	Ordovician period
សម័យដេវ៉ូន	Devonian period
សម័យត្រីយ៉ាស៊ីក	Triassic period
សម័យពែរម្យែន	Permian period
សម័យស៊ុរ៉ាស៊ីក	Jurassic period
សហនកម្ម	assimilation
សហមាត្រដង្ហើម	respiratory quotient (RQ)
សហមាត្រផ្ទៃលើមាឌ	surface area to volume ratio

សមាមាត្រភេទ	sex ratio
សមាមាត្រភេទទី១	primary sex ratio
សមាមាត្រភេទទីពីរ	secondary sex ratio
សមាសធាតុ	compound
សមាសធាតុភ្នំកាស	binary compound
សមាសធាតុមេសូ	meso compound
សមាសធាតុសរីរាង្គ	organic compound
សមាសធាតុសេនេទិចបលន	mobile genetic element
សមាសធាតុអ៊ីយ៉ុង	ionic compound
សមាសភាពភាគរយ	percentage composition
សមីការចរន្ត	balanced equation
សមីការលំនឹង	equilibrium equation
សមីការហេនដើសន-ហានសេសលប៊ែក	Henderson-Hasselback equation
សមីការអ៊ីយ៉ុងនិចសំរួល	net ionic equation
សមុទ្រទ្រង់ទ្រាយ	epicontinental sea (epeiric sea)
សមូហក្រួល	cloned library
សមូហសំណុំ	genomic library
សម្រុះដោយកំរាល	freeze drying
សម្រុក	cortex
សម្រុក	shell
សម្រុកខ្នង	cerebral cortex
សម្រុកខ្នង	pia mater
សម្រុកខ្នងគ្រាប់	lemma
សម្រុកគ្រាប់	seed coat
សម្រុកគ្រាប់	sclerocarp
សម្រុកគ្រាប់	testa
សម្រុករលី	bark
សម្រុកផែនដី	lithosphere
សម្រុកពោះគ្រាប់	palea
សម្រុកសេដ្ឋកិច្ច	cementum
សម្រុកស្រោច	envelope
សម្រុករណកេតូល	involucre
សម្រុកស្រងោចនិម្មិត	formicarium
សម្រុក	bond

សម្រុកπ	pi bond (π bond)
សម្រុកកូវ៉ាឡង់	covalent bond
សម្រុកកូវ៉ាឡង់ប៉ូលែរ	polar covalent bond
សម្រុកកូវ៉ាឡង់ស្តេក្លា	coordinate covalent bond
សម្រុកគីមី	chemical bond
សម្រុកក្លីកូស៊ីត	glycosidic bond
សម្រុកឌីស៊ុលផ្កីត	disulfide bond or disulfide bridge
សម្រុកថាមពលខ្ពស់	high energy bond
សម្រុកទ្វេ	double bond
សម្រុកប៊ីបប៊ីត	peptide bond
សម្រុកផូស្វ័រឌីអេស្ត័រ	phospho-diester bond
សម្រុកផូស្វាតថាមពលខ្ពស់	high energy phosphate bond
សម្រុកគ្រាប់	pair bond
សម្រុកមួយជាន់	single bond
សម្រុកស៊ីកម៉ា (σ)	sigma (σ) bond
សម្រុកអ៊ីដ្រូសែន	hydrogen bond
សម្រុកអ៊ីយ៉ុង	ionic bond
សម្រុកស្តេរ៉ូលីតឌីអេស្ត័រ	acylglyceride linkage
សម្រុកចំហាយ:	vapour pressure
សម្រុកចំហាយផុត	saturated vapour pressure
សម្រុកជ្រើស	selection pressures
សម្រុកឈាម	blood pressure
សម្រុកឈាមពេលចិត្រាមក	systolic blood pressure
សម្រុកឈាមពេលសម្រាកចូល	diastolic blood pressure
សម្រុកភាគច្រើន	partial pressure
សម្រុកសីតុណ្ហភាពស្តង់ដារ និងសម្រុកស្តង់ដារ	standard ambient temperature and pressure (SATP)
សម្រុកសីតុណ្ហភាពស្តង់ដារ និងសម្រុកស្តង់ដារ	standard temperature and pressure (STP)
សម្រុកសីតុណ្ហភាពស្តង់ដារ	STP
សម្រុកចំហូរ	suction pressure

សង្គមဖွဲ့တူဖွဲ့အုပ်စု	population pressure
សង្គមဖွဲ့တော	turgor pressure
សង្គមဖွဲ့ក្លាស្យែក	wall pressure
សង្គមဖွဲ့មុយសាស្ត្រ	mutation pressure
សង្គមរឹស	root pressure
សង្គមអូស្តូស	osmotic pressure (osmotic potential or solute potential)
សង្គមអូស្តូស	OP
សង្គម	material
សម្មតិកម្ម	hypothesis
សម្មតិកម្ម X- អសម្មតិកម្មសម្មតិកម្មលីយ៉ុង	inactive-X hypothesis or Lyon hypothesis
សម្មតិកម្មកូលីដ	sliding microtubule hypothesis
សម្មតិកម្មហេតុ	heterotroph hypothesis
សម្មតិកម្មលីយ៉ុង	Lyon hypothesis
សម្មតិកម្មលូតនាស- អាស៊ីត	Acid-Growth Hypothesis
សម្មតិកម្មលំហូរសង្គម	pressure flow hypothesis
សម្មតិកម្មបំបែក	wobble hypothesis
សម្មតិកម្មអិចសុង	exon-shuffling hypothesis
សម្រាប់គ្រាន់កោសិកា	cellfree extract
សម្រាម	litter
សម្រាលកូន	birth
សម្របបរិស្ថាន អាណូម	A
សម្របបរិស្ថាន ជ្រើស	selective reabsorption
សម្របបរិស្ថាន	Q _{o2}
សង្គមអណ្តូង	corpus albicanthus
សរសៃ	vessel
សរសៃក្រហម	chromatin fibers
សរសៃបណ្តា	kinetodesmata
សរសៃបណ្តា	ligament
សរសៃឈាម	blood vessel

សរសៃឈាម (សរសៃ) ,សរសៃ (ក្រហម)	vascular
សរសៃឈាមក្រហម	coronary vessels
សរសៃឈាមចាត	bypass vessel
សរសៃឈាមចាត	shunt vessel
សរសៃឈាមវីតេលីន	vitelline blood vessels
សរសៃឈាម	vasculum
សរសៃក្រហម	spindle, spindle fibers
សរសៃក្រហម	nuclear spindle
សរសៃក្រហម	lymphatic capillary
សរសៃបណ្តា	association fibres
សរសៃបណ្តា	polar fiber
សរសៃបណ្តា	capillaries
សរសៃបណ្តា	nerve
សរសៃបណ្តា	nerve fibre
សរសៃបណ្តា	cranial nerve
សរសៃបណ្តា	hypoglossal nerve
សរសៃបណ្តា	medullated nerve fibre
សរសៃបណ្តា	spinal nerve
សរសៃបណ្តា	accessory nerve
សរសៃបណ្តា	mixed nerve
សរសៃបណ្តា	vagus nerve
សរសៃបណ្តា	auditory nerve
សរសៃបណ្តា	glossopharyngeal nerve
សរសៃបណ្តា	abducens nerve
សរសៃបណ្តា	tendon
សរសៃបណ្តា	fiber, fibre
សរសៃបណ្តា	vasomotor
សរសៃបណ្តា	oculomotor nerve
សរសៃបណ្តា	elastic fibre
សរសៃបណ្តា	reticulin fibres
សរសៃបណ្តា	red muscle fibre
សរសៃបណ្តា	white muscle fibre
សរសៃបណ្តា	xylem vessel vessel.
សរសៃបណ្តា	giant fibre
សរសៃបណ្តា	physiology

សរីរាង្គ	member
សរីរាង្គ	organ
សរីរាង្គ Jacobson	Jacobson's organ
សរីរាង្គកប់ជ្រៅ	profunda
សរីរាង្គកូរី	organ of Corti
សរីរាង្គបណស្តុន	Johnston's organ
សរីរាង្គចុងសរសៃ	end organ
សរីរាង្គជីវិត	organotroph
សរីរាង្គដង្ហើម	respiratory organ
សរីរាង្គដួងតូចៗ	sensillum
សរីរាង្គបញ្ចេញពន្លឺ	photophore
សរីរាង្គបញ្ចេញទឹកដាម	nectary
សរីរាង្គប៉ិក	haustorium
សរីរាង្គកងខាងក្រៅ	vulva
សរីរាង្គសាត្តិវិញ្ញាណ	auditory organ
សរីរាង្គស្ថិតនៅខាងក្នុង	viscus
សរីរាង្គអគ្គិសនី	electric organ
សរីរាង្គកម្រិត	sense organ
សលង	salp
សស្រង់	jugular
សហការរំលែក	cooperative breeding
សហគមន៍	community
សហគមន៍ដំបូង	pioneer community
សហគមន៍ថាសវិទ្យុ	synecology
សហគមន៍ចម្រុះ	climax community
សហគមន៍បណ្តុំ	successional community (sere)
សហគមន៍បិទ	closed community
សហគមន៍ប្រូតូប	biotic community
សហគមន៍សញ្ញា	indicator community
សហគមន៍អតិសុខុម្មតា	microflora
សហប្រភេទប្រូតូប	syntype cotype
សហប្រាណ	symbiosis
សហប្រាណក្រៅ	ectocommensal
សហរោគសញ្ញា	syndrome

សហរោគសញ្ញា Down	Down's syndrome (formerly Mongolism)
សហរោគសញ្ញា Edwards	Edwards syndrome
សហរោគសញ្ញា Klinefelter	Klinefelter syndrome
សហរោគសញ្ញា Patau	Patau syndrome
សហរោគសញ្ញា Turner	Turner's syndrome
សហរោគសញ្ញា គ្រីដាត	Criduchat syndrome
សហវិវត្តន៍	coevolution
សហប្រឈម	co-repressor
សាក្រវី	Suctoria
សាក្រវី	horticulture
សាក្រវី	sarco-
សាក្រវី	Sarcodina
សាក្រវី	sarcoderm
សាក្រវី	sarcomere
សាក្រវី	sarcolemma
សាខា	phylum (phyla)
សាខាបំណែក	division
សាខា	subphylum
សាច់ខ្នង	sphincter
សាច់ឈើ	wood
សាច់ឈើក្តៅ	diffuse porous wood
សាច់ឈើរឹង	compression wood
សាច់ឈើតឹង	tension wood
សាច់ឈើរីករយៈពេល	early (spring) wood
សាច់ឈើរីករយៈពេល	spring wood
សាច់ឈើប្រតិកម្ម	reaction wood
សាច់ឈើរីករយៈពេល	late (summer) wood
សាច់ឈើរីករយៈពេល	summer wood
សាច់ឈើរីករយៈពេល	ringporous wood
សាច់ឈើរីករយៈពេល	softwood
សាច់ឈើរឹង	hardwood
សាច់ឈើ	relationship
សាច់ដុំកែវ	ciliary muscle
សាច់ដុំកំប៉ុស្ត	gluteal
សាច់ដុំបន្លាច	intercostal muscles

សាច់ដុំ: មេកនាឬសាច់ដុំ: មេន:	voluntary muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក	striped muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក (សាច់ដុំ: ជាប់: ក្រចក)	striated muscle (skeletal muscle)
សាច់ដុំ: ជាប់: ក្រចក	skeletal muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក	rectus
សាច់ដុំ: ក្រចក	masseter
សាច់ដុំ: ក្រចក	adductor
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់	depressor muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់	flexor
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	dilator
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់:	erectorpili muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	extensor
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	tensor tympani
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	pyloric sphincter
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	cardiac sphincter
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	gastrocnemius
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	pilomotor
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	cardiac muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	protagonistic muscles
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	fibrillar muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	muscularis mucosa
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	eye muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	smooth muscle (involuntary muscle)
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	visceral muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	alary muscles
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	triceps
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	biceps
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	synchronous muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	involuntary muscle
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	sarcoma
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	papilloma
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	xantho
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	xanthein
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក:	sub-

សាច់ដុំ: ក្រចក	sapwood
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	sub-alpine
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	saponification
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	soap
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	detergent
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	saprotroph
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	saprobe
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	saprophyte
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	periodicity
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	transude
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	cyclostome
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	cyclic GMP (guanosine monophosphate)
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	cyclic photophosphorylation
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	cytostome
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	myxobacteria
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	H substance
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	glomerular filtrate
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	nutrients
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	transudate
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	adjuvant
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	dura mater
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	trace elements
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	trophic substance
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	allergen
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	crossreacting material (CRM)
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	exudate
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	transmitter substance
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	polar substance
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	antitermination
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	anticoagulant
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	grey matter
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	intercellular fluid
សាច់ដុំ: ក្រចក: បង្កប់: ក្រចក	milk

សារធាតុរាវអន្តរកោសិកា	interstitial fluid or intercellular fluid
សារធាតុរាវធម្មតា	liquid
សារធាតុរំនិល	synovial fluid
សារធាតុសកម្មអូស្មូស	osmotically active
សារធាតុស្ងួតដែលប្រមូលបាន	harvestable dry matter
សារធាតុស្តុក	storage material
សារធាតុស្តុក	queen substance
សារធាតុស្រូត	mucilage
សារធាតុសរសៃឡឡូឡា	allelopathic substance
សារាយ	algae
សារាយក្លាវ	brown alga
សារាយបៃតង	bluegreen algae
សាលកាស្យា	saltation
សាល់ហ្វូណាមីដ	sulphonamide
សាហ្វីស	virulence
សិក្រិតិបរិស្ថាន	secretor status
សិក្រិត	secretin
សិលាភ័ណ្ឌ	sedimentary rock
ស៊ីក-ឬសាយក្លូ	cycl or cyclo
ស៊ីកាដូហ្វីលីកាល់	Cycadofilicales
ស៊ីកាប៉ូស៊ីស	zygapophysis
ស៊ីកូដាក់ទីល	zygodactylous
ស៊ីកូត	zygote
ស៊ីកូតេន	zygotene
ស៊ីកូមីសេត	zygomycetes (zygomycota)
ស៊ីកូស្ប៉ូ	zygospore
ស៊ីកូស្ប៉ូរ៉ូ	zygosporangium zygosporangia
ស៊ីកូណាល់	cycloalkane
ស៊ិល	sink
ស៊ីណាឡូម	gynandromorph
ស៊ីណាប	synapse
ស៊ីណាបស៊ីដា	Synapsida
ស៊ីណាបស៊ីស	synapsis

ស៊ីណាប៉ូម៉ូហ្វី	synapomorphy
ស៊ីណូនីម	synonym
ស៊ីតាកាស៊ីផរម	Psittaciformes
ស៊ីតាបហ្វេ	stenophagous
សីតុណ្ហភាព	temperature
សីតុណ្ហភាពជុំវិញ	ambient
សីតុណ្ហភាពជាមធ្យម	mean body temperature
សីតុណ្ហភាពសីលសម្ពាធស្តង់ដារ	standard temperature and pressure (STP)
សីតុណ្ហភាពផ្លាស់ប្តូរ	transition temperature
សីតុណ្ហភាពរលាយ	melting profile (T _m)
សីតុណ្ហភាពស្នូល	core temperature (T _c)
ស៊ីតូក្រូម	cytochrome
ស៊ីតូកីនីន	cytokinin
ស៊ីតូប្លាស្ទ	cytoplasm
ស៊ីតូប្លាស្ទសរសៃសាស៊ីកាសាប៉ូប៊ុស្តរីសសាប៉ូប៊ុ	sarcoplasm
ស៊ីតូម៉ែត្រ	cytophotometry
ស៊ីតូម៉ែត្រលំហូរ	flow cytometry
ស៊ីតូស៊ីន	cytosine
ស៊ីតូសូល	cytosol
ស៊ីត្រាត (អនស៊ីតស៊ីត្រិច)	citrate (citric acid)
ស៊ីត្រិច	piscivorous (adj)
ស៊ីន	SINES
ស៊ីនុស	sinus
ស៊ីនុសកាតូទីត	carotid sinus
ស៊ីនុសវែនុស	sinus venosus
ស៊ីនេហ្សីត	synergid
ស៊ីបឺម	shipworm
ស៊ីបេសឡា	cypsela
ស៊ីបេរេលីន	gibberellin
ស៊ីផុល	siphon
ស៊ីផូណូផរ	siphonophore
ស៊ីប្រីនីត	cyprinids
ស៊ីម៉ង់ត	cement
ស៊ីមណូស្បែរម	gymnosperms

ស៊ីមផ្លិចសេម៉ែស	herpes simplex
ស៊ីមហ្វីឡា	Symphyla
ស៊ីមស៊ីន	sym- syn-
ស៊ីម៉ូសែន	zymogen
ស៊ីមេត្រីកា	radial symmetry
ស៊ីមេត្រីកាប្រាំប្រដប់	pentamerous radial symmetry
ស៊ីមេត្រីពីរខាង	bilateral symmetry (bisymmetry)
ស៊ីមេត្រីស្វ័យ	spherical symmetry
ស៊ីបេសេស	biotrophic
ស៊ីរ៉ាស	gyrase
ស៊ីរ៉ូសឆ្អឹង	cirrhosis of the liver
ស៊ីរីន	syringomycin
ស៊ីលី-ឬស៊ីលី	cili or cilio
ស៊ីលីកា	siliqua
ស៊ីលីកុយឡា	silicula
ស៊ីលីស	silica
ស៊ីលីផូរ៉ា	Ciliophora
ស៊ីលីយ៉ូន	cilium cilia
ស៊ីលុយឡូស	xylulose
ស៊ីស	cis
ស៊ីសត្រូន	cistron
ស៊ីសត្រូន	cisterna
ស៊ីសត្រូស	schizocoely
ស៊ីសត្រូ	cystocarp
ស៊ីសត្រូ	Cestoda
ស៊ីសត្រូ	cystolith
ស៊ីសត្រូ	cysteine (C, Cys)
ស៊ីសត្រូ	Systema Naturae
ស៊ីសត្រូ	cystine
ស៊ីសត្រូ	cysticeroid
ស៊ីសត្រូ	cysticerus
ស៊ីសត្រូ	Zygoptera
ស៊ីសត្រូ	xiph
ស៊ីសត្រូ	scyphistoma

ស៊ីសត្រូ	scypho-
ស៊ីសត្រូ	Siphonaptera
ស៊ីសត្រូ	scyphozoan
ស៊ីសត្រូ	Xiphosura
ស៊ីសត្រូ	schizo-
ស៊ីសត្រូ	schizogamy
ស៊ីសត្រូ	schizogenous
ស៊ីសត្រូ	Psilopsida
ស៊ីសត្រូ	Psilophyta
ស៊ីសត្រូ	xylose
ស៊ីសត្រូ	xylem
ស៊ីសត្រូ	secondary xylem
ស៊ីសត្រូ	vascular cylinder
ស៊ីសត្រូ	axis cylinder
ស៊ីសត្រូ	ciliary feeding
ស៊ីសត្រូ	monophagous
ស៊ីសត្រូ	septi-
ស៊ីសត្រូ	cerc cerco
ស៊ីសត្រូ	coenobium
ស៊ីសត្រូ	coenospecies
ស៊ីសត្រូ	coenocyte
ស៊ីសត្រូ	coen or coeno
ស៊ីសត្រូ	coel
ស៊ីសត្រូ	cervic or cervico
ស៊ីសត្រូ	servomechanism
ស៊ីសត្រូ	coelenteron
ស៊ីសត្រូ	coelenterate
ស៊ីសត្រូ	coelom
ស៊ីសត្រូ	coelogastrula
ស៊ីសត្រូ	afterbirth
ស៊ីសត្រូ	placenta
ស៊ីសត្រូ	yolksac placenta
ស៊ីសត្រូ	sucrase (invertase)
ស៊ីសត្រូ	sucrose
ស៊ីសត្រូ	succinyl CoA

ស៊ីត	egg
ស៊ីតកេតូស៊ីត	cleidoic egg
ស៊ីតបក្សីវិទ្យា	oology
ស៊ីតមាលសម្បក	cleidoic egg
ស៊ីតមាលស៊ីតលឿង	megalecithal
ស៊ីតម៉ូសាអិច	mosaic egg
ស៊ីតរុមជំនាន់	clutch
ស៊ីតលឿង	yolk
ស៊ីតលឿងនៅចំកណ្តាល	centrolecithal
ស៊ីតលឿងតំបន់ខាងក្រៅ	ectolecithal
ស៊ីតលឿងត្រីតនៅម្តុំលម្អិត	telolecithal
ស៊ីតស្រួត	resting egg
ស៊ីបកំរើម	supermale
ស៊ីបកំរើម	superfemale
ស៊ីបកំរើម	super- or supra-
ស៊ីបគ្រឿង	substrate
ស៊ីបគ្រឿងស្រដៀង	substrate analogue
ស៊ីបរំលាយ	suberin
ស៊ីបូហ្វា	pseudohypha
ស៊ីបូអ៊ីម៉ា	pseudoimago
សូម៉ាតូស៊ីស្ត	somatocyst
សូម៉ាតូស្តាតីន	somatostatin
សូមីត	somite
សូមីតឬមេតាមេរ	somite or metamere
សូរីសេឌៀ	Saurischia
សូរ៉ូបស៊ីដា	Sauropsida
សូល	sol
សូល	joule (j)
សូលុយស្យុង	solution
សូស្យូ	zoospore
សូលេណូស៊ីត	solenocyte
សូលេណូសូលេណូសូលេណូ	solen- or soleno-
សូលីត	zoid
សូរូសូរូ	saur- sauro-
ស្តួន	lung

ស្តួនសន្លឹក	book lung
ស្តួនឧទ្យានជាតិ	national park
ស្តើរស្បែកវិទ្យាសាស្ត្រ	dermatoglyphics
សេក្រេតរ	secretor
សេណូ-ឬសេណូ-	caeno or caino
សេណូក្រាហ្វ	xenograft
សេណូទីប	genotype
សេណូផែរ	genophore
សេណូតុស	Xenopus
សេណូម	genome
សេណូស៊ីត	Cenozoic
សេណូសេនេទិច	caenogenetic (adj)
សេតូន	ketone
សេតូស	ketose
សេនទី-	centi
សេនស៊ីយ៉ាសេស៊ីស	sensitization
សេនឬសេណូ	xen or xeno
សេនេទិច	genetic
សេនេទិច	genetics
សេនេទិចកោសិកា	cytogenetics
សេនេទិចកោសិកាសូម៉ាតិក	somatic cell genetics
សេនេទិចចំរុះ	genetic diversity
សេនេទិចចម្រុះ	integron
សេនេទិចបង្ហាត់	transposon
សេនេទិចប្រជាជន	population genetics
សេនេទិចម៉េនដែល	Mendelian genetics
សេនេទិចមិនម៉េនដែល	nonMendelian genetics
សេប៉ា	Cepaea
សេបូម	sebum
សេប៉ាឡូតា	Cephalochordata
សេម៉ា	gemma (pl. gemmae)
សេមីយ៉ិក	semiotics
សេរ៉ាតូ	cerato
សេរ៉ាតូត្រីស	ceratotruchia
សេរី	serial

សេរីន	S
សេរីន	Ser
សេរីន	serine (S, Ser)
សេរីនការបំពេញអេឡិចត្រូន	electronfilling series
សេរីសហគមន៍	sere
សេរីស្មុំផ្គូផ្គង	homologous series
សេរីអេឡិចត្រូគីមី	electrochemical series
សេរ៉ូ	xero
សេរ៉ូតូនីន	serotonin
សេរ៉ូទីប	serotype
សេរ៉ូម	serum
សេរ៉ូម៉ូឡូជី	serology
សេរ៉ូមអង្គីម៉ូឡូស៊ីស	antilymphocytic serum
សេរ៉ូសា	serosa
សេរ៉ូសេរ	xerosere
សេរ៉ូស្ត្រូ	cerebro
សេស្ត្រូម	jejenum
សេស្ត្រូស	cellobiose
សេស្ត្រូន	zeatin
សេស្ត្រូន	zein
សេស្ត្រូភ្នំ	geophyte
ទែន	gene
ទែន J	J gene
ទែន V	V gene
ទែន D	D gene
ទែន R	R genes
ទែនប្រកាសបំបែក	interrupted gene
ទែនជាប់ត្រូវផ្គូផ្គង X	X Linked gene
ទែនជាប់ត្រូវផ្គូផ្គង Y	holandric
ទែនជាប់ត្រូវផ្គូផ្គង Y	Y linkage
ទែនជាប់ភេទ	sexlinked genes
ទែនតម្រូវ	regulator gene
ទែនរចនា	structural gene
ទែនបង្កជំងឺហារីក	oncogene
ទែនបង្កយុទ្ធសាស្ត្រ	mutator gene

ទែនបង្កស្លាប់	lethal gene
ទែនបង្កស្លាប់មានលំដាប់	balanced lethals
ទែនបន្ថែម	additive genes
ទែនប៉ារ៉ាឡូស	paralogous genes
ទែនប្តូរ	switch gene
ទែនប្លាស្មា	plasma gene
ទែនភ្លោះ	jumping gene
ទែនពាក់កណ្តាលបង្កស្លាប់	sublethal gene
ទែនម៉ាកយ៉ែ	marker gene
ទែនមិនចំណុះ	redundant genes
ទែនមុយតាស្យុង	gene mutation
ទែនមេតាបូលីស្យូត	housekeeping genes
ទែនយាស៊ីវិក	deleterious gene
ទែនតាមការណ៍	reporter gene
ទែនលុបស៊ីវិក	luxury gene
ទែនអត្តឃាត	suicide gene
ទែនអំបូរ	orthologous genes
ទែនអេកូឡូស៊ី	genecology
ទែនមូល	gemmule
ទែនលុយស្យូស្រែ	cellulase
ទែនលុយស្យូស្រែ	cellulose
សំខាន់ស្មើគ្នា	equal weighting
សំបិរ	hibernation
សំណល់ខាងសកម្ម	activated sludge
សំណល់បុគ្គលិកស្ថានីយ	stable terminal residue
សំណល់ពុល	toxic waste
សំណល់ស្រីវា	vestigial organ
សំណល់ស្រុក	decidua
សំណាកគំរូ	sample
សំណាករុក្ខជាតិដើម	explant
សំណាកសេនេទិច	genetic drift
សំណាមនាម	facilitated diffusion
សំណាមបណ្តុះ	adaptive radiation
សំណើក, បំពាន	erosion
សំណើក	cutinization

ပေါက်နှစ်	pollinium
ပေါက်နှစ်ပွား	sporangiophore
ပေါက်နှစ်ပွား	sorus
ပေါက်နှစ်	cocoon
ပေါက်နှစ်	compressed
ပေါက်နှစ်	pendent
ပေါက်နှစ်	continuous synthesis
ပေါက်နှစ်	protein synthesis
ပေါက်နှစ်	discontinuous synthesis
ပေါက်နှစ်	lipogenesis
ပေါက်နှစ်	resynthesis
ပေါက်နှစ်	accommodation
ပေါက်နှစ်	diastole
ပေါက်နှစ်	adsorption
ပေါက်နှစ်	ultrasound
ပေါက်နှစ်	tolerance
ပေါက်နှစ်	synkaryon
ပေါက်နှစ်	syncytium
ပေါက်နှစ်	immunofluorescence
ပေါက်နှစ်	sympatric
ပေါက်နှစ်	sympatry
ပေါက်နှစ်	symplast
ပေါက်နှစ်	symplastic
ပေါက်နှစ်	symplesiomorphy
ပေါက်နှစ်	immunology
ပေါက်နှစ်	sugar
ပေါက်နှစ်	pentose sugar
ပေါက်နှစ်	nonreducing sugar
ပေါက်နှစ်	reducing sugars
ပေါက်နှစ်	amino sugar
ပေါက်နှစ်	hexose sugar
ပေါက်နှစ်	scapho-
ပေါက်နှစ်	Scaphopoda
ပေါက်နှစ်	scala tympani
ပေါက်နှစ်	scala vestibuli

ပေါက်နှစ်	sclera
ပေါက်နှစ်	sclero-
ပေါက်နှစ်	sclerotic
ပေါက်နှစ်	sclerotin
ပေါက်နှစ်	sclerotium
ပေါက်နှစ်	sclerosis
ပေါက်နှစ်	Squamata
ပေါက်နှစ်	scutellum
ပေါက်နှစ်	starch phosphorylase
ပေါက်နှစ်	statoblast
ပေါက်နှစ်	statolith
ပေါက်နှစ်	statocyst
ပေါက်နှစ်	staphylococcus
ပေါက်နှစ်	seed bank
ပေါက်နှစ်	stoma
ပေါက်နှစ်	stomium
ပေါက်နှစ်	stolon (runner)
ပေါက်နှစ်	gracile
ပေါက်နှစ်	queen bee
ပေါက်နှစ်	stenothermal
ပေါက်နှစ်	sterol
ပေါက်နှစ်	steroid
ပေါက်နှစ်	stereotaxis
ပေါက်နှစ်	stereoisomers
ပေါက်နှစ်	stegosaur or Stegosaurus
ပေါက်နှစ်	stratum (pl. strata)
ပေါက်နှစ်	streptomycin
ပေါက်နှစ်	strepto-
ပေါက်နှစ်	streptococcus
ပေါက်နှစ်	streptomycete
ပေါက်နှစ်	Strepsiptera
ပေါက်နှစ်	strobilus, compound
ပေါက်နှစ်	strobilus, simple
ပေါက်နှစ်	strobila

၂ရော့မာ	stroma
၂ရော့မာကွဲလိက	stromatolite
၂ရော့မာဒီက	water stress
၂ရော့မာကွဲလိက	congeneric
၂ရော့မာကွဲလိက	vaginate
၂ရော့မာကွဲလိက	hypogaeal
၂ရော့မာကွဲလိက	interpetiolar
၂ရော့မာကွဲလိက	genetic homeostasis
၂ရော့မာကွဲလိက	bract
၂ရော့မာကွဲလိက	involucre
၂ရော့မာကွဲလိက	leaf sheath
၂ရော့မာကွဲလိက	stigma
၂ရော့မာကွဲလိက	stern- sterno-
၂ရော့မာကွဲလိက	inverted repeat (IR)
၂ရော့မာကွဲလိက	IR
၂ရော့မာကွဲလိက	iteration
၂ရော့မာကွဲလိက	stade
၂ရော့မာကွဲလိက	Miller, Stanley
၂ရော့မာကွဲလိက	stete
၂ရော့မာကွဲလိက	asphyxia
၂ရော့မာကွဲလိက	strychnine
၂ရော့မာကွဲလိက	Strigiformes
၂ရော့မာကွဲလိက	sodium pump
၂ရော့မာကွဲလိက	ion pump
၂ရော့မာကွဲလိက	electrogenic pump
၂ရော့မာကွဲလိက	DNA fingerprinting
၂ရော့မာကွဲလိက	leaf scar
၂ရော့မာကွဲလိက	pit
၂ရော့မာကွဲလိက	eyespot
၂ရော့မာကွဲလိက	ocellus
၂ရော့မာကွဲလိက	pineal eye
၂ရော့မာကွဲလိက	fingerprint
၂ရော့မာကွဲလိက	carapace
၂ရော့မာကွဲလိက	clypeus
၂ရော့မာကွဲလိက	plastron

၂ရော့မာ	naevus
၂ရော့မာ	spore
၂ရော့မာ	forespore
၂ရော့မာ	sport
၂ရော့မာ	sporangium
၂ရော့မာ	sporophore
၂ရော့မာ	sporophyte
၂ရော့မာ	sporocyst
၂ရော့မာ	sporozoite
၂ရော့မာ	sporozoan
၂ရော့မာ	sporogony
၂ရော့မာ	sporogonium sporogonia)
၂ရော့မာ	asexual spore or isopore
၂ရော့မာ	spor- or sporo-
၂ရော့မာ	spectrum
၂ရော့မာ	continuous spectrum
၂ရော့မာ	line spectrum
၂ရော့မာ	visible spectrum
၂ရော့မာ	absorption spectrum
၂ရော့မာ	electromagnetic spectrum
၂ရော့မာ	action spectrum
၂ရော့မာ	spongin
၂ရော့မာ	uterus (womb)
၂ရော့မာ	womb
၂ရော့မာ	spirillum (spirilli)
၂ရော့မာ	skin
၂ရော့မာ	foreskin
၂ရော့မာ	prepuce
၂ရော့မာ	postpatagium
၂ရော့မာ	patagium
၂ရော့မာ	gene bridge
၂ရော့မာ	spicule
၂ရော့မာ	helix

ស្រ្មៃសេត	Spirochaetes
ស្រ្មៃម៉ែត្រ	spirometer
ស្រ្មៃស្នូស	speciose
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូសូមីត	sperm or spermatozoon
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	pycnium
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	spermatophore
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	spermatophyte
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	primary spermatocyte
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	secondary spermatocyte
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	spermatocyte
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	sperm
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	spermatozoid
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	spermatozoon
ស្រ្មៃម៉ាតូស្មូស្យាម	spermatogonium
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	spermatids
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	spermagonium
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	spermogonium
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	springtail
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	pelleting
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	regular
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	herbaceous
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	herb
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	marram, grass
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	cyanocobalamin
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	cyanobacteria
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	cyanophycin
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	cyanide
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	scale
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	scutes
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	placoid scales
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	gill
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	tracheal gill
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	C horizon (parent material)
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	prismatic layer
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	indusium

ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	exochorion
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	germ layer
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	plastron
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	blubber
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	fascia
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	blood film
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	horizon
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	B horizon (subsoil)
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	nacreous layer
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	bedrock
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	bilayer
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	bimolecular leaflet
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	bacterial lawn
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	triploblastic
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	hymenium
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	petal
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	sympetalous
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	gametopetalous or sympetalous
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	abscission layer
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	piliferous layer
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	Malpighian layer
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	cork cambium
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	A Horizon
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	stratigraphy
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	conjunctiva
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	tunic
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	carina or keel
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	carinate or keeled carina.
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	tunica
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	aleurone layer
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	periclinal
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	wilting
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	ant
ស្រ្មៃម៉ាតូស្យាម	resorption

ស្រួចខ្លាំង (រុក្ខជាតិ)	acute
ស្រួចបង្កាច	lanceolate
ស្រួចទេវា	acuminate
ស្រែង	athlete's foot or ringworm
ស្រែងផេះ	tinea
ស្រោង	mantle
ស្រោងការពារពន្លឺកស្លឹក	cataphyll
ស្រោងខ្នុរ	meninges
ស្រោងរើសពន្លក	coleorhiza
ស្រោងស៊ីត	ootheca
ស្រោងស្មុត	pleura
ស្រោងស្មុត	pleural cavity
ស្រោងស្បៀង	integument
ស្រោងស្លឹកពន្លក	coleoptile
ស្រោងរោមដុះ	starch sheath
ស្រោងបង្កាសរំពង	bundle sheath
ស្រាំមែន	thrum-eyed
ស្លាក	label
ស្លាកវិទ្យុសកម្ម	radioactive label
ស្លាប	feather
ស្លាប	remige
ស្លាប	wing
ស្លាបកែវ	quill feathers
ស្លាបកោង	pluma
ស្លាបទី១	primary feather
ស្លាបទី៣	tertiary feathers
ស្លាបមេឃុប	contour feathers
ស្លាបលំនឹង	halter or balancer
ស្លាបស្បែកស្លាបគ្រាប់	parachute
ស្លាបប្រព្រឹត្តិស្រ្តីក្រចៀក	pinna
ស្លឹក	leaf
ស្លឹកកណ្តុរ	palmately compound
ស្លឹកខ្នងក្រចៀក	dorsiventral leaf
ស្លឹកគ្មានទង	sessile leaf
ស្លឹកគ្រាប់	seed leaves

ស្លឹកប្រាស័ទ	runcinate
ស្លឹកកែវ	pinnatisect
ស្លឹកឈរ	opposite phyllotaxis
ស្លឹកលើកបង្កើត	nyctinasty
ស្លឹកដំបូង	leaf primordium
ស្លឹកតូចៗ	microphyll
ស្លឹកធាន	simple leaf
ស្លឹកកែវ	decussate
ស្លឹកពន្លក	bud scale
ស្លឹកមានដុះស្រួចដូចបង្កា	mucronate
ស្លឹកមានរំពង	pinnatifid
ស្លឹកមានស្បៀង	sporophyll
ស្លឹកមូល	centric leaf
ស្លឹកមូល	needle
ស្លឹករួម	compound leaf
ស្លឹកស្រ្តីរួម	pinnately compound
ស្រួច	mosses
ស្រួចកាតាលីក	autocatalytic
ស្រួចកំណត់ភេទ	autosexing
ស្រួចកំណត់	self-limiting
ស្រួចដើរ	autotroph (adj. autotrophic)
ស្រួចដើរ	holophytic
ស្រួចដំណើរដេញ	self-pollination
ស្រួចដំណើរចម្លង	replication
ស្រួចដំណើរចម្លង ADN	DNA replication
ស្រួចដំណើរចម្លងភាគរំពង	semiconservative replication
ស្រួចដំណើរចម្លងស្រ្តីរំពង	rolling circle replication
ស្រួចដំណើរចម្លងស្រ្តីរំពង	sigma (σ) replication
ស្រួចកំណើនចម្លង	self-replication
ស្រួចថតវិទ្យុ	autoradiography
ស្រួចបង់	self-tolerance
ស្រួចបង្កកំណើត	self-fertilization
ស្រួចបង្កកំណើត	selfing
ស្រួចបង្កល្អ	self-compatible

ស្ម័គ្របង្កពូជមិនបាន	self-incompatible
ស្ម័គ្របង្កពូជមិនបាននៃស្បៀង	sporophytic self incompatibility
ស្ម័គ្រម៉ូលីបូឡូឡី	autopolyploid
ស្ម័គ្របំបែក	autolysis
ស្ម័គ្រផ្តាច់ចេញ	autotomy
ស្ម័គ្រផ្សិត	autograft
ស្ម័គ្រអន្តរ	self-sterility
ស្វា	monkey
ស្វា	simian
ស្វាភន្ត	lemur
ស្វាបាបូន	baboon
ស្វាយអ៊ុលត្រា	ultraviolet (U.V.)
ស្ម័គ្រក្រាម	atrophy
ស្ម័គ្ររុករុះយ៉ាងលឿន	fugacious
ស្ម័គ្រម៉ូម៉ាណូម៉ែត្រ	sphygmomanometer
ស្ម័គ្រកូលីពីន	sphingolipids
ស្វេណូបស៊ីដា	Sphenopsida
ស្វេណូឬស្វេណូ	sphen- or sphen-
ស្វេរូម	spherome
ស្វេរូល	spherule
ស្វេរូប្លាស្ត	sphaeroplast
ស្វេរូប្លាស្ត	spheroplast
ស្ម័គ្រអស្មិល	viscid
ហាមឬហូមេអូឬហូម៉ូ	hom, homeo or homo
ហាតផែន	hardpan
ហាលូស៊ីណូហ្សែន	hallucinogen
ហាវេស្តម៉ែន	harvestmen
ហាលុន	halon
ហិបសុហ្សាន	hexosan
ហិបសុហិបហ្សា	hex or hexa
ហ្សូសូដូន	hypsodont
ហ្សែមឬហ្សែម៉ូឬហ្សែម៉ាតូ	haem, haemo or haemato
ហ្សែម៉ាគ្លូប្រូតែន	haemagglutinin
ហ្សែម៉ាតូគ្រីត	haematocrit

ហ្សែម៉ាតូប្លាស្ត	haematoblast
ហ្សែម៉ាតូតុកសាលីន	haematoxalin
ហ្សែម៉ាតូស៊ីត	haematocyte
ហ្សែម៉ាតីន	haematin
ហ្សែម៉ូលីស៊ីន	haemolysin
ហ្សែម៉ូស៊ីត	haemocyte
ហ្សែម៉ូសេល	haemocoel
ហ្សែម៉ូស្បៀន	haemosporidian
ហ្សែមេន	hymeno
ហ្សែមេនូបេតេរ៉ា	Hymenoptera
ហ្សែមេរីត្រីន	haemerythrin
ហ្សែម៉ាណូឬហ្សែម៉ាណូ	hyal or hyalo
ហ្សែរូយីន	Hirudinea
ហ្សែវ	HIV
ហ្សែស្តូ	histo
ហ្សែស្តូក្រាម	histogram
ហ្សែស្តីឌីន	histidine (H, His)
ហ្សែស្តីឌីន	His
ហ្សែស្តីស៊ីតឬក្លាស្តាតូស៊ីត	histocyte or clasmatocyte
ហ្សែស្តូសែន	histogen
ហ្សែស្តីឌីន	H
ហូមីនីត	hominid
ហូម៉ូ	Homo
ហូម៉ូ-	homo
ហូម៉ូបេតេរ៉ា	homopteran
ហូម៉ូស្តីលី	homostyly
ហូម៉ូអ៊ែរិចេតុស	Homo erectus
ហូត	lotic
ហូលហ្វាស្ត	holdfast
ហូលូ	holo
ហូលូហ្សេតូ	hologamete
ហូលូក្រូន	holocrine
ហូលូត្រូហ្វ	holotroph
ហូលូមេតាប៉ូល	Holometabola
ហូលូតូរីន	holothurian

ဟူးဆူး	holozoic
ဟူးဆူး	Holocephali
ဟူးဆူး	holoenzyme
ဟူးဆူး	overwintering
ဟူးဆူး	myxedema
ဟူးဆူး	flight
ဟူးဆူး	hepato
ဟူးဆူး	Hepaticae
ဟူးဆူး	hemi
ဟူးဆူး	hemiptera
ဟူးဆူး	hemigamy
ဟူးဆူး	heroin
ဟူးဆူး	helico
ဟူးဆူး	helio
ဟူးဆူး	helophyte
ဟူးဆူး	haptan
ဟူးဆူး	hydrorhiza
ဟူးဆူး	hydranth
ဟူးဆူး	hyper
ဟူးဆူး	hyperglycaemia
ဟူးဆူး	guano
ဟူးဆူး	ganoid
ဟူးဆူး	gamma globulin
ဟူးဆူး	gamont
ဟူးဆူး	gamodeme
ဟူးဆူး	Galliformes
ဟူးဆူး	gasteropod or gastropod
ဟူးဆူး	gastrotrich
ဟူးဆူး	gastropod
ဟူးဆူး	gastrozoid
ဟူးဆူး	gastric
ဟူးဆူး	gastrin
ဟူးဆူး	gastrula
ဟူးဆူး	HCG (human chorionic gonadotrophin)
ဟူးဆူး	gibbon

ဟူးဆူး	human chorionic gonadotrophin (HCG)
ဟူးဆူး	gonadotrophin or gonadotrophic hormones
ဟူးဆူး	gonotheca
ဟူးဆူး	gonozoid
ဟူးဆူး	fruit fly
ဟူးဆူး	FMN (flavin mononucleotide)
ဟူးဆူး	FAD (flavin adenine dinucleotide)
ဟူးဆူး	Flavobacterium
ဟူးဆူး	flavoprotein
ဟူးဆူး	furcula
ဟူးဆူး	Falconiformes
ဟူးဆူး	favism
ဟူးဆူး	phyt or phyto
ဟူးဆူး	filli or filo
ဟူးဆူး	Fissipedia
ဟူးဆူး	phyllotaxis
ဟူးဆူး	ferritin
ဟူးဆူး	ferredoxin
ဟူးဆူး	fucocanthin
ဟူးဆူး	Fucus
ဟူးဆူး	cohort
ဟူးဆူး	school
ဟူးဆူး	swarm
ဟူးဆူး	hybrid swarm
ဟူးဆူး	photon
ဟူးဆူး	photo
ဟူးဆူး	fomite
ဟူးဆူး	Foraminifera
ဟူးဆူး	fecundity
ဟူးဆူး	facies
ဟူးဆူး	fasciation

ប្រាភរម៉ា	phragma
ប្រាភរម៉ូខូន	phragmocone
ប្រាភរម៉ូផ្លាស	phragmoplast
ហ្ស៊ីកូហ្ស៊ីហ្សូ	zyg zygo
ហ្ស៊ីម៉ាស	zymase
ហ្សូ	zoo
ហ្សូគ្លរ៉េណា	zoochlorella
ហ្សូហ្សាមី	zoogamy
ហ្សូហ្សាម៉េត	zoogamete
ហ្សូអង់តារីយ៉ា	Zoantharia
ហ្សូអេសានថេលលី	zooxanthellae
ហ្សូស្ប៉ូរ៉ាង	zoosporangium
ហ្សូរ៉េន្ស៊ី	zoea
ឡុច់ទីសេល	lenticel
ឡុឌីយូល	lodicule
ឡាក់តាស	lactase
ឡាក់តូសសំរិទ្ធសាស	lactose synthetase
ឡាក់តូសឬស្ករទឹកដោះ	lactose or milk sugar
ឡាក់ទីល	lacteals
ឡាក់អូបេរ៉េន	lac operon
ឡាបស៊ុសកាឡាមី	lapsus calami
ឡាប៉ារ៉ូស្កូបូស៊ី	laparoscopy
ឡាប៊ីរីនតូឡាស	Labyrinthulales
ឡាប៊ីរីនតូដូដូ	labyrinthodont
ឡាម៉េលលី	lamelli
ឡិបទីន	lectin
ឡិបតូតេន	leptotene
ឡីស៊ីន	lysine (K)
ឡឺ	Leu
ឡឺកូ	leuco
ឡឺកូត្រីអេន	leukotrienes
ឡឺកូផ្លាស	leucoplast
ឡឺកូស៊ីន	leucosin
ឡឺកូហ្វាយត	leucophyte
ឡឺស៊ីន	leucine (L, Leu)

ឡឺស៊ីន	L
ឡុកុស	locus (plural, loci)
ឡុកុសកុំផ្លិច	complex locus
ឡុកុសសែន	gene locus
ឡុកុសលីសេខាល	loculicidal
ឡុដូដូ	lophodont
ឡុផូផូ	lophophore
ឡុផូផូរ៉េ	lophophorate
ឡុម៉ាសូម	lomasome
ឡុរ៉ាសៀ	Laurasia
ឡេត្រីស្រមាម	erythrism
ឡេដេម៉ា	edema
ឡេក	lek
ឡេតេរីយ៉ាឡេតេរីយ៉ា	later or latero
ឡេប៊ី	labi
ឡេម៉ាសេល	lamp shell
ឡេវូតូរ៉េន	laevorotatory or
ឡេវូតូរ៉េន	levorotatory
ឡេវូឡូស	laevulose
ឡេសមេនលីសេស៊ីស	leishmaniasis
ឡេសេលី	lacewings
ឡេសេលី	lacertilian
ឡេស៊ីន	ligand
ឡេសេស	ligase
ឡេសេស	lyase
ឡេសេស	lamprey
ឡេសេស	lymphokine
ឡេសេស	lymphocyte
ឡេសេស-B	Blymphocyte
អេកតូ-ឡេសេស	oct or octo
អេកតូឡេសេស	octoploid
អេកតេត	octad
អេកសេ	inert
អេកេសេស	acellular
អេកេសេស	shaft
អេកេសេស	ocotopod

អង្គក្រវិញ	angustiseptate
អង្គដុំ	endo
អង្គដុំកាប (បណ្តាប)	endocarp
អង្គដុំគ្រីនូឡូហ្សូ	endocrinology
អង្គដុំខ្មៅ	endoderm
អង្គដុំខ្មៅមីសឬអង្គដុំខ្មៅ	endodermis
អង្គដុំត្រូហ្វូ	endotroph
អង្គដុំនុយក្លេអេស	endonuclease
អង្គដុំនុយក្លេអេសកំរិត	restriction endonuclease
អង្គដុំប៊ីប៊ីដាសឬប្រូតេអ៊ីនណាស	endopeptidase or proteinase
អង្គដុំប៉ូលីប្លូអ៊ីឌី	endopolyoidy
អង្គដុំប្រូកតា	Endoprocta
អង្គដុំប្លាស	endoblast
អង្គដុំប្លាស	endoplasm
អង្គដុំភ័ត	endophyte
អង្គដុំភីន	endorphin
អង្គដុំមីក្រូរីស	endomycorrhizae
អង្គដុំមីតូស	endomitosis
អង្គដុំសាវ	endosarc
អង្គដុំស៊ីតូស	endocytosis
អង្គដុំសេណូត	endogenote
អង្គដុំស្តីល	endostyle
អង្គដុំស្បៀ	endospore
អង្គដុំស្បែក	endosperm
អង្គដុំម៉ូណូអេនេស្យូស	andromonoecious
អង្គដុំសេន	androgens
អង្គដុំ	antho
អង្គដុំស្មៅ	anthoxanthins
អង្គដុំស្មៅឬអង្គដុំស្មៅ	anthozoan or actinozoan
អង្គដុំស្មៅ	Anthocerotae
អង្គដុំស្មៅ	anthocyan
អង្គដុំស្មៅ	ante
អង្គដុំស្មៅ	antheridiophore
អង្គដុំស្មៅ	antheridium
អង្គដុំស្មៅ	enterokinase

អង្គដុំស្មៅ	enterocrinine
អង្គដុំស្មៅប៊ីប៊ីដាស	enteropeptidase
អង្គដុំស្មៅឡូហ្សូ	enterocoelomate
អង្គដុំស្មៅស្មៅឬស្មៅស្មៅ	antherozoid or spermatozoid
អង្គដុំស្មៅ	enterozoon
អង្គដុំស្មៅ	enterocoel
អង្គដុំស្មៅ	enterogastrone
អង្គដុំស្មៅ	antenna
អង្គដុំស្មៅ	antennule
អង្គដុំស្មៅ	anthropo
អង្គដុំស្មៅ	anthropomorphism
អង្គដុំស្មៅ	Anthropoidea
អង្គដុំស្មៅ	entropy
អង្គដុំស្មៅ	monoclonal antibody
អង្គដុំស្មៅ	antibody
អង្គដុំស្មៅ	anticodon
អង្គដុំស្មៅ	anticlinal
អង្គដុំស្មៅ	antigibberellin
អង្គដុំស្មៅ	antibiotic
អង្គដុំស្មៅ	antimycin
អង្គដុំស្មៅ	antiserum
អង្គដុំស្មៅ	Ag
អង្គដុំស្មៅ	antigen
អង្គដុំស្មៅ-T	T-antigen
អង្គដុំស្មៅ	histocompatibility antigens HLA.
អង្គដុំស្មៅ	antihistamine
អង្គដុំស្មៅ	antiauxin
អង្គដុំស្មៅ	enzyme
អង្គដុំស្មៅ	restriction enzyme
អង្គដុំស្មៅ	ectoenzyme
អង្គដុំស្មៅ	respiratory enzyme
អង្គដុំស្មៅ	starch-branching enzyme (SBEI)

မေ့ဆုံးမပျက်စီးမှုမရှိစေရန်	endonuclease restriction enzymes
မေ့ဆုံးမပစ္စည်း	adaptive enzyme
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	proteolytic enzyme
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	debranching enzyme
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	constitutive enzyme
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	branching enzyme
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	allosteric enzyme
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	ankylostomiasis
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	angstrom
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	angiosperm
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	ant or anti
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	segment
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	Klenow fragment
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	Okazaki fragment
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	perianth segment
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	iteron
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	segmentation
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	crisped
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	corpus
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	Barr body
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	nu body
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	carotid body
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	corpus callosum
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	ketone bodies
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	cell body
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	inclusions
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	fat body
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	kinetosome or kinetoplast
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	microbody
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	limnology
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	product
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	basal body
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	corpus cavernosum
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	gametangium

မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	pineal body or pineal gland
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	Malpighian body or Malpighian corpuscle
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	corpus luteum
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	Wolffian body
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	corpus spongiosum
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	tunicacorporus
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	inter-renal bodies
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	corpus allatum
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	papilla
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	gustatory sensillum
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	taste bud
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	semispecies
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	cerebral hemisphere
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	cerebrum
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	semipermeable
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	tongue
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	ligule
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	tortoise
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	terrapien
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	microscope
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	simple microscope
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	light microscope
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	compound microscope
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	transmission electron microscopy (TEM)
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	electron microscope
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	scanning electron microscope
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	microorganism
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	GEM
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	palaeolimnology
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	identification
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	titre
မေ့ဆုံးမပိုမိုပျက်စီးစေရန်	titration

​​​​​​​​​​	birth rate
​​​​​​​​​​	natality
​​​​​​​​​​	fertility rate
​​​​​​​​​​	r
​​​​​​​​​​	ventilation rate
​​​​​​​​​​	reassociation kinetics
​​~​~​~​~​~​~	mutation rate
​~~~~~~~~~~	basal metabolic rate
​~~~~~~~~~~	standard metabolic rate (SMR)
​~~~~~~~~~~	crop growth rate
​~~~~~~~~~~	radiation absorbed dose (Rad)
​~~~~~~~~~~	death rate
​~~~~~~~~~~	mortality
​~~~~~~~~~~	cold-blooded
​~~~~~~~~~~	experimental variable
​~~~~~~~~~~	awn
​~~~~~~~~~~	recessive
​~~~~~~~~~~	double recessive
​~~~~~~~~~~	edge effect
​~~~~~~~~~~	counter-evolution
​~~~~~~~~~~	demographic transition
​~~~~~~~~~~	intercellular
​~~~~~~~~~~	crossbreed
​~~~~~~~~~~	interbreed
​~~~~~~~~~~	demographic transition
​~~~~~~~~~~	interspecific
​~~~~~~~~~~	intersex
​~~~~~~~~~~	interkinesis
​~~~~~~~~~~	van der Waals interactions
​~~~~~~~~~~	gene interaction
​~~~~~~~~~~	eel
​~~~~~~~~~~	gel

​~~~~~~~~~~	pitfall trap
​~~~~~~~~~~	conservation
​~~~~~~~~~~	ortho (o)
​~~~~~~~~~~	Orthoptera
​~~~~~~~~~~	ornitho
​~~~~~~~~~~	Ornithogaea
​~~~~~~~~~~	Ornithischia
​~~~~~~~~~~	orbital
​~~~~~~~~~~	orphon
​~~~~~~~~~~	hormone
​~~~~~~~~~~	antidiuretic hormone (ADH)
​~~~~~~~~~~	corticoid hormones
​~~~~~~~~~~	thyrotrophic releasing hormone
​~~~~~~~~~~	parathyroid hormone
​~~~~~~~~~~	sex hormones
​~~~~~~~~~~	interstitial cell stimulating hormone (ICSH)
​~~~~~~~~~~	ICSH (interstitial cell stimulating hormone)
​~~~~~~~~~~	thyroid-stimulating hormone
​~~~~~~~~~~	follicle-stimulating hormone (FSH)
​~~~~~~~~~~	FSH
​~~~~~~~~~~	melanophore stimulatory hormone
​~~~~~~~~~~	tropic hormone
​~~~~~~~~~~	juvenile hormone
​~~~~~~~~~~	plant hormone
​~~~~~~~~~~	luteinizing hormone (LH)
​~~~~~~~~~~	LH (luteinizing hormone)
​~~~~~~~~~~	luteotrophic hormone (LTH)
​~~~~~~~~~~	growth hormone

អ័រម៉ូនសកម្មអ៊ីបឌីសូន	moulting hormone or ecdysone
អ័រម៉ូនសូម៉ាតូត្រូហ្វិក	somatotrophic hormone (STH)
អ័រម៉ូនឡាក់តូសែន	lactogenic hormone
អ័រម៉ូនឡាក់តូសែន	LTH
អ័រម៉ូនដេង់ឌីឌីអ៊ីយ៉ូសេនេទិក (ADH) ADH	antidiuretic hormone (ADH)
អ័រម៉ូនអេដ្រែណាលកូរីកូល	adrenal cortical hormones
អ័រម៉ូនអេដ្រែណូកូរីកូតូត្រូហ្វិក (ACTH) ឬកូរីកូតូត្រូហ្វីន	adrenocorticotrophic hormone (ACTH) corticotrophin
អ័រី	ori
អ័រហ្គាណូក្លរីន	organochlorine
អ័រហ្គាណូផូស្វាត	organophosphate
អេឡេម៉ង់	nonmetals
អេមប៊ីម	limb
អេមប៊ីមៈប្រាំបួន	pentadactyl limb
អសកម្មកម្មក្រុមម៉ូសូម X	X inactivation
អសកម្មបញ្ចូល	insertional inactivation
អសកម្មភាព	torpor
អសមាណភក្តី អេណូមូលីស	anabolism
អេ	infertile
អេ	sterile
អេកតូឌីន	agglutin
អេកតូតេរ៉ូន	archenteron
អេកតូម្យូស៊ីន	actomyosin
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	actinopterygii
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី (អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ីសត)	Actinomycota (Actinomycetes)
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	Actinozoa
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	Actinosphaerium
អេកតូអ៊ីន	actin
អេកតូអ៊ីន	artery
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	carotid artery
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	renal arteries

អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	pulmonary artery
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	behavior
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	instinctive behavior
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	motivation
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	displacement activity
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	threat display
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	courtship behavior
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	aggressive behavior
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	agonistic behaviour
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	appeasement display
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	altruistic behaviour (altruism)
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	diversion behaviour
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	innate behavior
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	sexual behaviour
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	territorial behavior or territoriality
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	ethologist
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	ethology
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	display
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	greeting display
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	acme
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	axon
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	axoneme
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	axoplasm
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	axolotl
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	arcade
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	viscera
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	agaric
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	climate
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	pluvial
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	agonist
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	archegoniophore
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	archegonium
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	Archegoniatae
អេកតូអ៊ីនតេរីស៊ី	Archechlamydeae

អេកេបាក់តេរី	archaeobacteria
អេកេប្រភេទ	archetype
អេកេស្ប័រ	archesporium
អេកេអុបតេរិយ	Archaeopteryx
អេក្រាស្សាល់	Acrasiales (Acrasiomycota)
អេក្រូបាក់តេរី	agrobacteria
អេក្រូប័តាល	acropetal
អេក្រូមីអេង	acromion
អេក្រូសូម	acrosome
អេក្រេសស៊ីន	aggressins
អេខាន់ថេបេរីហ្គី	Acanthopterygii
អេខាន់ថាប្តូអេខាន់ថូ	acanth- acantho-
អេខាន់ថូឌី	Acanthodii
អេខារីណា	Acarina
អេខេអេនីត	Archaeornithes
អេគីណេត	akinete
អេគីបតេរីស្បូម	archipterygium
អេគីតេ	aquifer
អេគ្រីឌីន	acridines
អេគ្រូមីណូលេន	agglutinin
អេឃី	archi
អេឃីអេនេសីលីដា	Archiannelida
អេបកេតេមហារីក	carcinogenic (adj)
អេបម័ត្រចៀក	cerumen
អេបម័ត្រអេខេអុប្តូអេខេអេឃី	arch, archaeo, arche or archi
អេបជ្រាបបានឬជ្រាបទឹក	permeable (adj)
អេបបែបចានគ្រប់ទិស	versatile
អេបបំបែកបានដោយ ជីវិតរឺចំណី	biodegradable (adj)
អេបម័ត្រខ្លាំង	meconium
អេបមិលមកកន្លែងដើមមិល	homing
អេស៊ីនីន	arginine (R, Arg)
អេស៊ីនីនផូស្វាត	arginine phosphate phosphagen

អេញ្ជីង	anion
អេញ្ជីងកាបូកស៊ីឡាត	carboxylate anion
អេដេនេត	adnate
អេដេនូវីរុស	adenovirus
អេដេនូវីរុស២	adenovirus 2
អេដេនូស៊ីន	adenosine
អេដេនូស៊ីនឌីផូស្វាត	adenosine diphosphate (ADP)
អេដេនូស៊ីនត្រីផូស្វាត	adenosine triphosphate (ATP)
អេដេនូស៊ីនត្រីផូស្វាតាស	adenosine triphosphatase (ATPase)
អេដេនូស៊ីនម៉ូណូផូស្វាត	adenosine monophosphate AMP
អេដេនូស៊ីនម៉ូណូផូស្វាតវដ្ត (cA MP)	cyclic AMP (cAMP)
អេដេនូអ៊ីត	adenoid
អេដេនូអ៊ីតូស៊ីស	adenohypophysis
អេដេនីន	adenine
អេដេនីលសាយក្លេស	adenyl cyclase
អេដេនីលេតេកីណាស	adenylate kinase
អេដ្រេណាលីន	adrenaline
អេដ្រេនីក	adrenergic
អេដុបស្យូង	adduction
អេណាត្រូតូស	anotropous
អេណាបស៊ីត	anapsid
អេណាប្លាស្ត្រូ	anaplasia
អេណាផាស	anaphase
អេណាផាស I	anaphase I
អេណាផាស II	anaphase II
អេណាតិឡូកស៊ីស	anaphylaxis
អេណាម៉ូហ្វ	anamorph
អេណាឡូក	analogue
អេណូឡូឌី	aneuploidy
អេណូត	anode
អេណូមែរ	anomers

ເຄັດຜູ້ມີຄວາມ	atmometer
ເຄັດຜູ້ເສຍ	atmosphere (atm)
ເຄັດຊຽງ	atlas
ເຄັດຊຽງ	atom
ເຄັດຊຽງ	artio
ເຄັດຊຽງ	arthro
ເຄັດຊຽງຜູ້	arthropod
ເຄັດຊຽງຕີນ	atropine
ເຄັດຊຽງຊຽງ	arthrospore
ເຄັດຊຽງເພີ່ມ	attenuator
ເຄັດຊຽງຊຽງເພີ່ມ	articul or articulo
ເຄັດຊຽງເພີ່ມ D	actinomycin D
ເຄັດຊຽງຜູ້	atheroma
ເຄັດຊຽງ	ungul
ເຄັດຊຽງ	anhydrase
ເຄັດຊຽງກາບອນິກ	carbonic anhydrase
ເຄັດຊຽງເພີ່ມ	acid anhydride
ເຄັດຊຽງ	Anisoptera
ເຄັດຊຽງ	anisogamy
ເຄັດຊຽງ	green island effect
ເຄັດຊຽງ	Annulata or Annelida
ເຄັດຊຽງ	annelid
ເຄັດຊຽງ	abductor
ເຄັດຊຽງ	abduction
ເຄັດຊຽງ	aptosochromatosis
ເຄັດຊຽງ	up promoter
ເຄັດຊຽງ	apogamy
ເຄັດຊຽງ	Apoda or Gymnophiona
ເຄັດຊຽງ	apodeme
ເຄັດຊຽງ	apothecium
ເຄັດຊຽງ	apoplast
ເຄັດຊຽງ	apophysis
ເຄັດຊຽງ	abomasum
ເຄັດຊຽງ	apomict
ເຄັດຊຽງ	apomixis

ເຄັດຊຽງ	aporepressor
ເຄັດຊຽງ	aposematic
ເຄັດຊຽງ	aboospore
ເຄັດຊຽງ	apospory
ເຄັດຊຽງ	apoenzyme
ເຄັດຊຽງ	haplo
ເຄັດຊຽງ	haplochlamydeous
ເຄັດຊຽງ	haplotype
ເຄັດຊຽງ	haploid
ເຄັດຊຽງ	amide
ເຄັດຊຽງ	tonsil
ເຄັດຊຽງ	starch
ເຄັດຊຽງ	aminotransferase
ເຄັດຊຽງ	aminopeptidase
ເຄັດຊຽງ	aminoacyl-tRNA synthetase
ເຄັດຊຽງ	aminoacyl tRNA
ເຄັດຊຽງ	amitosis
ເຄັດຊຽງ	amine
ເຄັດຊຽງ	ameba
ເຄັດຊຽງ	amoeba
ເຄັດຊຽງ	amylase
ເຄັດຊຽງ	salivary amylase
ເຄັດຊຽງ	alpha-amylase
ເຄັດຊຽງ	amylopectin
ເຄັດຊຽງ	amyloplast
ເຄັດຊຽງ	amylose
ເຄັດຊຽງ	ammonia
ເຄັດຊຽງ	ammonite
ເຄັດຊຽງ	isostatic
ເຄັດຊຽງ	iodopsin
ເຄັດຊຽງ	generation time
ເຄັດຊຽງ	aerenchyma
ເຄັດຊຽງ	parasitic castration
ເຄັດຊຽງ	arachnoid

រោងក្រីកប្តុរោងក្រូឡីក	arachnid or arachnoid
រោងរល	aril
រោងរត្តា	arista
រោងរំយាទិច	aromatic
រោងរល់កាល	alkane
រោងរល់កាលី	alkali
រោងរល់កាលី	alkaline
រោងរល់កាឡូអ៊ីត	alkaloid
រោងរល់កុល	alcohol
រោងរល់ខាប់ផ្លូណូរៀ	alkaptonuria
រោងរល់ដូស	aldose
រោងរល់ដូស្តេរ៉ូនស្តេរ៉ូសូដូស	aldosterone
រោងរល់ដេអ៊ីត	aldehyde
រោងរល់ប៊ុយមីន	albumen
រោងរល់ប៊ុយមីន	albumin
រោងរល់ស៊ីន	alkyne
រោងរល់សែន	alkene
រោងរល់ស្ស្សណារីយ៉ា	Alcyonaria
រោងរល់ឡូថាយ	allotype
រោងរល់រោងហ្ស៊ីន	algin
រោងរលីក្រូត	aliquot
រោងរលីស្សែណូអ៊ីត	alisphenoid
រោងរល	ascus (asci)
រោងរល	ase
រោងរលស៊ីដ្រូន	ascidian
រោងរលីត	acid
រោងរលីតLewis	Lewis acid
រោងរលីតកាបូកស៊ីលិច	carboxylic acid
រោងរលីតកាបូនិច	carbonic acid
រោងរលីតកូលិច	cholic acid
រោងរលីតខ្លាញ់	fatty acids
រោងរលីតខ្លាញ់រៀន	saturated fatty acid
រោងរលីតខ្លាញ់រំយាទិច	unsaturated fatty acids
រោងរលីតខ្លាញ់សំខាន់	essential fatty acid
រោងរលីតខ្លាំង	strong acid

រោងរលីតខ្សោយ	weak acid
រោងរលីតក្លីសេរីកផូស្វាត	glyceric acid phosphate
រោងរលីតក្លុយតាមិច	glutamic acid (E, Glu)
រោងរលីតក្លុយតាមិច	E
រោងរលីតក្លុយតាមិច	Glu
រោងរលីតយីតូក្លុយតាមិចរោងរល់ហ្វូរា	alpha-ketoglutarate (alpha-ketoglutaric acid)
រោងរលីតក្លុយតាមិច	conjugate acid
រោងរលីតជីប៊ីរេលីក	gibberellic acid
រោងរលីតដេអុក្រីបូនុយក្លេអ៊ីត DNA	deoxyribonucleic acid
រោងរលីតតេកូអ៊ីត	teichoic acid
រោងរលីតទីមូណុយក្លេអ៊ីត	thymonucleic acid
រោងរលីតនីកូតិចឬនីកូតិច	nicotinic acid or niacin
រោងរលីតនុយក្លេអ៊ីត	nucleic acid
រោងរលីតប៉ង់តូតេនិចឬប៊ីតាមីន B ₅	pantothenic acid or vitamin B ₅
រោងរលីតផរមិច (រោងរលីត មេតាណូអ៊ីត)	formic acid (methanoic acid)
រោងរលីតផូលីកឬប៊ីតាមីន M ឬប៊ីតាមីន B ₉	folic acid or vitamin M or vitamin B ₉
រោងរលីតផូស្វូក្លីសេរីត	phosphoglyceric acid
រោងរលីតផូស្វូក្លីសេរីត	PGA (phosphoglyceric acid)
រោងរលីតផូស្វូអ៊ីត ឬផូស្វូអ៊ីត ឬផូស្វូអ៊ីត ឬផូស្វូអ៊ីត	phosphoenolpyruvic acid or phosphoenolpyruvate (PEP)
រោងរលីតផូស្វូអ៊ីត	phosphoric acid
រោងរលីតព៊ីតាមិច	pyruvic acid
រោងរលីតរីបូនុយក្លេអ៊ីត	ribonucleic acid (RNA)
រោងរលីតរីបូនុយក្លេអ៊ីតរីបូសូម ARNr	ribosomal RNA (rRNA)
រោងរលីតលីណូលេអ៊ីតឬលីណូលេអ៊ីត	linoleic acid or essential fatty acid
រោងរលីតលីស៊ីត	lysergic acid
រោងរលីតសរីរាង្គ	organic acid
រោងរលីតស៊ីតិច	succinate (succinic acid)
រោងរលីតសេតូ	keto acids

អាស៊ីតស្តេរិក	stearic acid
អាស៊ីតឡាក់តិក	lactic acid
អាស៊ីតអាបស៊ីសិក	abscisic acid (ABA)
អាស៊ីតអាមីនូ	amino acids
អាស៊ីតអាមីនូដាច់-N	Nterminal amino acid
អាស៊ីតអាមីនូដាច់C	Cterminal amino acid
អាស៊ីតអាមីនូមិនសំខាន់	nonessential amino acid
អាស៊ីតអាមីនូសំខាន់ៗ	essential amino acids
អាស៊ីតអាសកូរិក	ascorbic acid or vitamin C
អាស៊ីតអាសេតិក	indole-3-acetic acid (IAA) Auxin.
អាស៊ីតអាសេតិក	acetic acid
អាស៊ីតអាស្បាតិក	aspartic acid or aspartate (D, Asp)
អាស៊ីតអ៊ីដ្រូឡាស	acid hydrolase
អាស៊ីតអ៊ីយ៉ូរិក	hyaluronic acid
អាស៊ីតអ៊ុយមិក	humic acid
អាស៊ីតអ៊ុយរិក	uric acid
អាស៊ីតអូលេអិក	oleic acid
អាស៊ីតអូសមិក	osmic acid
អាស៊ីតអេតានិក	ethanoic acid
អាស៊ីតនីត	R
អាស៊ីតស៊ុស	acinus
អាស៊ីតប៉េនសេ	acipenser
អាសេតាប៊ុលុម	acetabulum
អាសេតាប៊ុលារីយ៉ា	Acetabularia
អាសេតិល	acetyl
អាសេតិលកូរីលេសេតេរ៉ាស	acetylcholinesterase
អាសេតិលកូរីល	acetylcholine (ACh)
អាសេតិលកូអ៊ីម A	acetylcoenzyme A (acetyl-CoA)
អាសេតិលកូអ៊ីម CoA	acetyl CoA
អាសេនិក	arsenic
អាស្កូកាប	ascocarp
អាស្កូកូន	ascogonium ascogonia)

អាស្កូមីសេត	ascomycetes
អាស្កូស្ប័រ	ascospore
អាស្តែរ	aster
អាស្តែរូ	aster or astero
អាស្តែរូអ៊ីដ	Asteroidea
អាស្បាតិក	N
អាស្បាតិក	asparagine (N, Asn)
អាស្ប័រ	aspirin or acetylsalicylic acid
អាហារ	food
អាហារតុល្យភាព	balanced diet
អាហារចិញ្ចឹម	cud
អាហារប្រមូល	reserves
អាហារសម្រុះស្រួល	roughage
អាហ្សា	agar
អាហ្សាន	aphan
អាហ្សានីត	Aphaniptera or Siphonaptera
អាហ្សីត	aphid
អាហ្សូតូម៉ាស	Aphetohyoidea or Placodermi
អាឡាន់តូអ៊ីន	allantoin
អាឡាន់តូអ៊ីស	allantois
អាឡានីន	A
អាឡានីន	alanine
អាឡេប្លាស្ត	aleuroplast
អាឡូតេត្រាប្លូអ៊ីត	allotetraploid
អាឡូប៉ាត្រី	allopatry
អាឡូប៉ូលីប្លូអ៊ីត	allopolyploid
អាឡូស៊ីម	allozymes
អាឡូសេនកម្ម	halogenation
អាឡូសេនកម្ម	organohalogen
អាឡែល	alleles
អាឡែលក្លែង	pseudoalleles
អាឡែលគ្មានប្រតិបត្តិការ	null allele
អាឡែលច្រើន	multiple alleles

ណែន្យាលណីត	neutral allele
ណែន្យាលលុប	dominant allele
ណែន្យាលសម្លាប់ឬផ្លុយសាស្យុចសម្លាប់	lethal allele or lethal mutation
ណែន្យាលអន់	recessive allele
ណេអក	aorta
ណេអកខ្នង	dorsal aorta
ណេអកពោះ	ventral aorta
អិច	ic
អិច-	ec-
អិច-	ex
អិចឌីស្យូម	ecdysone moulting hormone
អិចតូដេរម	ectoderm
អិចតូត្រូហ្វ	ectotroph
អិចតូតេមីច	ectothermic
អិចតូតេម	ectotherm
អិចតូប្រូកតា	Ectoprocta
អិចតូប្លាស	ectoblast
អិចតូប្លាស	ectoplasm
អិចតូមីកូរីស	ectomycorrhizae
អិចតូមេរ	ectomere
អិចតូអូរ៉ូន	ectohormone
អិចតូអិច	ecto or ect
អិចតេរ៉ូ	extero
អិចស៊ី	ichthy-
អិចស៊ីន	exine
អិចស៊ីមូស័រ	ichthyosaur
អិចស៊ីមូស្តេឌីត	ichthyostegid
អិចសុន (អិចត្រុន)	exon (exon)
អិចសុកាប (សម្បក)	exocarp
អិចស្យូប៊ីយ៉ូឡូជី	exobiology
អិចស្យូដេរម	exodermis
អិចស្យូនុយក្លេលេស	exonuclease
អិចស្យូប៊ីប៊ីដាស	exopeptidase

អិចស្យូឡូតូតាមេតាបូឡូ ឬអេមីមេតាបូឡូ	Exopterygota, Heterometabola or Hemimetabola
អិចស្យូស៊ីតូស	exocytosis
អិចស្យូសនូត	exogenote
អិចស្យូស្យ័រ	exospore
អិចស្យូធីន	extensin
អិចត្រា	extra
អិចហ្វូ	exo
អិចូអិ	Eco RI
អិចូឡូ	E. coli
អិចូធីន	ecad
អិចូឡូធីន	edaphic race
អិចូឡូអ៊ីដូ	hydo or hydro
អិចូឡូអ៊ីដូ	hydration
អិចូឡូកាបូ	hydrocarbon
អិចូឡូកាបូស្តូរេត	saturated hydrocarbon
អិចូឡូកាបូក្លរីនេត	chlorinated hydrocarbon
អិចូឡូកីនូន	hydroquinone
អិចូឡូតេក	hydrotheca
អិចូឡូលីល	hydropyle
អិចូឡូមេឌូសា	hydromedusa
អិចូឡូលីស	hydrolysis
អិចូឡូសូអ៊ីដូ	hydrozoan
អិចូឡូសេនកាបូ	hydrogenation
អិចូឡូសេនកាស	hydrogenase
អិចូឡូហ្វីត	hydrophyte
អិចូឡូឡូស	hydrolase
អិចូឡូអ៊ីត	hydroid
អិចូឡូអ៊ីដូ	idio-
អិចូឡូអ៊ីដូកាម	idiogram
អិចូឡូអ៊ីដូប្លាស	idioblast
អិចូឡូអ៊ីដូផាស	idiophase
អិចូឡូអ៊ីតូប	inotropic
អិចូឡូអ៊ីនូស៊ីន	inosine
អិចូឡូអ៊ីត	Hydra

နိုဝ်း	iter
နိုဝ်းညို-3-ဂေဟေကွေ့	IAN
နိုဝ်းညို-3-ဂေဟေကွေ့ ညိုဝ်းနိုဝ်းညို-3-ဂေဟေကွေ့	IAA
နိုဝ်းညို-3-ဂေဟေကွေ့	innominate
နိုဝ်း	inter-
နိုဝ်း	intergranum
နိုဝ်း	interleukins
နိုဝ်း	infra-
နိုဝ်း	inulin
နိုဝ်း	hypo-
နိုဝ်း (ဟေ့ကွေ့)	hypodermis
နိုဝ်း	hypothalamus
နိုဝ်း	hypotonic
နိုဝ်း	hypotremate
နိုဝ်း	hypothermia
နိုဝ်း	hypoblast
နိုဝ်း	hypostasis
နိုဝ်း	hypostome
နိုဝ်း	hybrid
နိုဝ်း	hybridization
နိုဝ်း	colony hybridization
နိုဝ်း	somatic cell hybridization
နိုဝ်း	in situ hybridization
နိုဝ်း	annealing
နိုဝ်း	molecular hybridization
နိုဝ်း	introgressive hybridization
နိုဝ်း	sympatric hybridization
နိုဝ်း	nucleic acid hybridization
နိုဝ်း	hybrid vigor
နိုဝ်း	hybridoma
နိုဝ်း	hyper-
နိုဝ်း	hyperdactyly

နိုဝ်း	hypertonic
နိုဝ်း	hyperphalangy
နိုဝ်း	immuno-electrophoresis
နိုဝ်း	imine
နိုဝ်း	hyaluronidase
နိုဝ်း	ion
နိုဝ်း	polyatomic ion
နိုဝ်း	hydrated ion
နိုဝ်း	hydroxyl ion
နိုဝ်း	hydronium ion
နိုဝ်း	hyo or hyoid
နိုဝ်း	erepsin
နိုဝ်း	illum
နိုဝ်း	ileum
နိုဝ်း	evocation
နိုဝ်း	ecesis
နိုဝ်း	Escherichia coli (E. coli)
နိုဝ်း	eserine
နိုဝ်း	isogamy
နိုဝ်း	isogamete
နိုဝ်း	isochromosome
နိုဝ်း	isoschizomer
နိုဝ်း	isotonic
နိုဝ်း	isotope
နိုဝ်း	heavy isotope
နိုဝ်း	radioactive isotope
နိုဝ်း	isotropic
နိုဝ်း	isotherm
နိုဝ်း	isopod
နိုဝ်း	isoprene
နိုဝ်း	Isoptera
နိုဝ်း	isomer
နိုဝ်း	cis-trans isomerization
နိုဝ်း	isomerase
နိုဝ်း	isocitrate (isocitric acid)

အိုဆိုဗိုဗ်	isozyme
အိုဆိုစတေး	isostasy
အိုဆိုစပိုရ်	isospores
အိုဆိုဟေးလင်း	isohaline
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Ile
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	isoleucine (I, Ile)
အိုဆိုအိုဗိုဗ် (အိုဆိုဗိုဗ်)	isoenzyme (isozyme)
အိုဆိုအိုဗိုဗ် (အိုဆိုဗိုဗ်)	isoagglutinogen
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	iso-alleles
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	isosmotic
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	histamine
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	histones
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	hypha hyphae
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	ascogenous hyphae
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	effector
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	elastin
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	elasmobranch
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Islets of Langerhans
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	eosin
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	agranulocyte
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Apterygota or Ametabola
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Apterygidae
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	aplanospore
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Arancida
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	ous
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oestradiol
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oestrus (estrus) or 'heat'
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oestrogen
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	eu
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	eucarpic
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Eucarya
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	eucaryote
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	eukaryote
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	euchromatin
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Euglena

အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Euglenophyta
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Oedogonium
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	eubacteria
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	euplankton
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	euploidy
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	euploid
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	Eumycota (formerly Mycophyta)
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	eurhythmal
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	eurypterid
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	estrogen
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oxaloacetate (oxaloacetic acid)
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oxidase
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	terminal oxidase
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oxidoreductase
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oxidation
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	beta oxidation
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oxytocin
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	auxin
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	occiput or occipital region
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oxygen
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	oxyhaemoglobin
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	auxotroph
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	onchosphere
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	ontogeny
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	ontogenetic
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	chickenpox
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	smallpox
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	ob
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	optic
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	opsin
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	opsonin
အိုဆိုအိုဗိုဗ်	ombrogenic or ombrogenous

နို့ယူရိတ်	utricle
နို့ယူမိတ်	humoral
နို့ယူမိတ်စလဲ	vitreous humor
နို့ယူရိတ် (ခေ့နို့နို့ယူရိတ်)	urate (uric acid)
နို့ယူရိတ်	U
နို့ယူရိတ်	uracil
နို့ယူရိတ်ကေလိတ်	uricotelic
နို့ယူရိတ်	uridine
နို့ယူရိတ်ဒီအိုဖော့ဖော့ဖိတ်	uridine diphosphate (UDP)
နို့ယူရို	uro
နို့ယူရိုကေလိတ်	urochordata
နို့ယူရိုကေလိတ်	urochordate
နို့ယူရိုကေလိတ်	Urodela
နို့ယူရိုပို့ဒ်	uropod
နို့ယူရိုစတိုင်	urostyle
နို့ယူရိတ်	urea
နို့ယူရိတ်နို့ယူရိတ်နို့ယူရိတ်	uredospore or urediniospore
နို့ယူရိတ်နို့ယူရိတ်	Uredinales
နို့ယူရိတ်	ureide
နို့ယူရိတ်	urease
နို့ယူရိတ်ကေလိတ်	ureotelic
နို့ယူရိတ်	ultrafiltration
နို့ယူရိတ်	ultrastructure
နို့ယူရိတ်	ultramicrotome
နို့ယူရိတ်	ostraco
နို့ယူရိတ်	ocular
နို့ယူရိတ်	oculo
နို့ယူရိတ်	odonto
နို့ယူရိတ်	odontoblasts
နို့ယူရိတ်	Odonata
နို့ယူရိတ်	onomatophore
နို့ယူရိတ်	autapomorphy
နို့ယူရိတ်	auto
နို့ယူရိတ်	autogamy

နို့ယူရိတ်	otoconium
နို့ယူရိတ်	autocoid
နို့ယူရိတ်	autoclave
နို့ယူရိတ်	otolith or otoconium
နို့ယူရိတ်	otocyst
နို့ယူရိတ်	autozoid
နို့ယူရိတ်	autogenic
နို့ယူရိတ်	onycho
နို့ယူရိတ်	Onychophora
နို့ယူရိတ်	operator
နို့ယူရိတ်	operon
နို့ယူရိတ်	opiate
နို့ယူရိတ်	opisthosoma
နို့ယူရိတ်	Ophidia
နို့ယူရိတ်	opisth
နို့ယူရိတ်	Ophiuroidea
နို့ယူရိတ်	omasum
နို့ယူရိတ်	hominid
နို့ယူရိတ်	homogamy
နို့ယူရိတ်	homokaryon
နို့ယူရိတ်	homothallism
နို့ယူရိတ်	homoduplex
နို့ယူရိတ်	homoplasmy
နို့ယူရိတ်	homozygote
နို့ယူရိတ်	homozygous
နို့ယူရိတ်	homogenote
နို့ယူရိတ်	homologous
နို့ယူရိတ်	homology
နို့ယူရိတ်	oligonucleotides
နို့ယူရိတ်	oligosaccharides
နို့ယူရိတ်	olein
နို့ယူရိတ်	oligo
နို့ယူရိတ်	Oligochaete
နို့ယူရိတ်	oligomer
နို့ယူရိတ်	oligolectic

မှတ်ဇာ	oviparous, oviparity
မှတ်ဇာ	ovule
မှတ်ဇာကောဇ	campylotropous
မှတ်ဇာဇာ	ovoviviparous
မှတ်ဇာဇာ	primary oocyte
မှတ်ဇာဇာ	secondary oocyte
မှတ်ဇာ	ovary
မှတ်ဇာ	inferior ovary
မှတ်ဇာ	superior ovary
မှတ်ဇာ	hypogynous
မှတ်ဇာ	ovotestis
မှတ်ဇာ	os
မှတ်ဇာ	osmium tetroxide or osmic acid
မှတ်ဇာ	cathode-ray oscilloscope
မှတ်ဇာ	ozone
မှတ်ဇာ	Ostariophysi
မှတ်ဇာ	osteo
မှတ်ဇာ	Osteostraci
မှတ်ဇာ	Osteolepis
မှတ်ဇာ	Ostracodermi
မှတ်ဇာ	ostracod
မှတ်ဇာ	Australopithecus
မှတ်ဇာ	osmoregulation
မှတ်ဇာ	osmoreceptor
မှတ်ဇာ	osmosis
မှတ်ဇာ	ostium (pl. ostia)
မှတ်ဇာ	oo
မှတ်ဇာ	oogamy
မှတ်ဇာ	oogonium
မှတ်ဇာ (မှတ်ဇာ)	Oomycota (oomycetes)
မှတ်ဇာ	oocyte
မှတ်ဇာ	oocyst
မှတ်ဇာ	oostegites

မှတ်ဇာ	oospore
မှတ်ဇာ	oosphere
မှတ်ဇာ	echolocation
မှတ်ဇာ	ecotone
မှတ်ဇာ	ecotope
မှတ်ဇာ	ecotype
မှတ်ဇာ	ecospecies
မှတ်ဇာ	ecophenotype
မှတ်ဇာ	ecosphere
မှတ်ဇာ	ecology
မှတ်ဇာ	echino
မှတ်ဇာ	echinococcus
မှတ်ဇာ	echinoderm
မှတ်ဇာ	echinoid
မှတ်ဇာ	eclipse
မှတ်ဇာ	echidna
မှတ်ဇာ	acquired immunodeficiency syndrome (AIDS)
မှတ်ဇာ	enantiomers
မှတ်ဇာ	anuran
မှတ်ဇာ	hetero
မှတ်ဇာ	heterograft or xenograft
မှတ်ဇာ	ethanol
မှတ်ဇာ	heterokaryon
မှတ်ဇာ	heterochromatic
မှတ်ဇာ	heterochromatin
မှတ်ဇာ	facultative heterochromatin
မှတ်ဇာ	heteroduplex
မှတ်ဇာ	heterotrophic
မှတ်ဇာ	heterospecific
မှတ်ဇာ	heteroploid
မှတ်ဇာ	heteropteran
မှတ်ဇာ	Heterometabola
မှတ်ဇာ	heterocycle

ເສຍສູ້ສູ້ກູກ	heterozygote
ເສຍສູ້ສູ້ກູກບໍ່ນາສັດ	alternate disjunction
ເສຍສູ້ສູ້ກູກບໍ່ນາສັດ	adjacent disjunction
ເສຍສູ້ສູ້ສູ້	heterosis
ເສຍສູ້ສູ້ນິ້	heterocoelus
ເສຍສູ້ສູ້	heterosome
ເສຍສູ້ສູ້ນິ້	heterostyly
ເສຍສູ້ສູ້ເສຍສູ້	heteroecious
ເສຍສູ້	ethene
ເສຍສູ້	ethylene
ເສຍສູ້	ether
ເສຍສູ້ເສຍສູ້	angiotensinogen
ເສຍສູ້ເສຍສູ້	angiotensin
ເສຍສູ້-ເສຍສູ້	andro
ເສຍສູ້ເສຍສູ້	androdioecious
ເສຍສູ້-B	B-endorphin
ເສຍສູ້	Entamoeba
ເສຍສູ້	entomo
ເສຍສູ້	entero
ເສຍສູ້	enterococcus
ເສຍສູ້	enterobacteria
ເສຍສູ້	anvil
ເສຍສູ້	ent or ento
ເສຍສູ້	en em
ເສຍສູ້	ep, eph or epi
ເສຍສູ້	liverwort
ເສຍສູ້	heparin
ເສຍສູ້	epoxide
ເສຍສູ້	sponge
ເສຍສູ້	positive effector
ເສຍສູ້	epicalyx
ເສຍສູ້	epididymis
ເສຍສູ້	epidermis
ເສຍສູ້	epitope
ເສຍສູ້	pavement epithelium

ເສຍສູ້	glandular epithelium
ເສຍສູ້	olfactory epithelium
ເສຍສູ້	stratified epithelium
ເສຍສູ້	germinal epithelium
ເສຍສູ້	endothelium
ເສຍສູ້	Ciliated epithelium
ເສຍສູ້	columnar epithelium
ເສຍສູ້	epinephrine
ເສຍສູ້	epifauna
ເສຍສູ້	epiphyte
ເສຍສູ້	epiphytotic
ເສຍສູ້	epiphysis
ເສຍສູ້	epimere
ເສຍສູ້	episome
ເສຍສູ້	epizoic
ເສຍສູ້	epizoite
ເສຍສູ້	epigenetic
ເສຍສູ້	epistasis
ເສຍສູ້	epistome
ເສຍສູ້	epizoon
ເສຍສູ້	epinasty
ເສຍສູ້	epiboly
ເສຍສູ້	epiblem
ເສຍສູ້	haem
ເສຍສູ້	heme
ເສຍສູ້	ambergris
ເສຍສູ້	Embioptera
ເສຍສູ້	ambon
ເສຍສູ້	ambulacrum
ເສຍສູ້	haemophilia
ເສຍສູ້	hemichordata
ເສຍສູ້	Hemimetabola
ເສຍສູ້	hemizygous
ເສຍສູ້	hemicellulose
ເສຍສູ້	emulsification

မေ့ဖျက်မှု	emulsion
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	haemoglobin
မေ့ဖျက်မှု	haemolysis
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	haemocyanin
မေ့ဖျက်မှု ဗဟို	erythr or erythro
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	erythroblast
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	erythromycin
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	helicase
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	alpha (α) helix
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	ELISA
မေ့ဖျက်မှု	Aves
မေ့ဖျက်မှု	ester
မေ့ဖျက်မှု	agave
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	electron
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	ECG (electrocardiogram)
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	electrocardiogram
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	electroporation
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	electrophoresis
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	electrolyte
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	electrolysis
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	electroencephalogram
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	electroosmosis
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	eosinophil
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	R-loop
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	hertz (Hz)
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	heterogenote
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	Aepyornis
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	salts
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	bile salts
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	mineral salt
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	family
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	superfamily
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	subfamily
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	embryo
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	free-nuclear embryo

မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	embryology
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	embryophyte
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	amphetamine
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	acoustic
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	ampulla
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	ampoule or vial
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	specific dynamic action (SDA)
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	amphi
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	Amphineura
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	amphineustic
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	Amphipoda
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	amphiblastic
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	amphiploid
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	Amphioxus
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	amphicoelous
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	amphistylic
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	inductor
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	induction
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	light intensity
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	compensation light intensity
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	metabolic intensity
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	intron
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	intine
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	interferon
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	invertase
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	insulin
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	A
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	infrared
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	amphidiploid
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	ammocoete
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	pacemaker
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	CO ₂ acceptor
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	membrane carrier
မေ့ဖျက်မှုဗီဇ	universal recipient

អ្នកទទួលខ្លួនរន្ធសេនធីលកូលីន	acetylcholine receptors
អ្នកទទួលអេឡិចត្រូន	electron acceptor
អ្នកលំដាប់លក្ខណៈ	inducer
អ្នកបង្កើនឬអ្នកជំរុញ	enhancer
អ្នកបង្ការ	inhibitor
អ្នកបង្ការការបញ្ចប់	nonsense suppressor
អ្នកបង្ការក្រចក	reversible inhibitor
អ្នកបង្ការប្រូតេស៊ីន	protease inhibitor
អ្នកបង្ការមិនប្រកួតប្រជែង	noncompetitive inhibitor
អ្នកបង្ការមិនលក់ប្រកួតប្រជែង	irreversible inhibitor
អ្នកបង្ការអង់ស៊ីម	enzyme inhibitor
អ្នកបង្ការរន្ធគ្រប់គ្រង	allosteric inhibitors
អ្នកបញ្ជូនសារប្រសាទ	neurotransmitter
អ្នកបំបែក	decomposer
អ្នកប្រើប្រាស់	consumer
អ្នកប្រើប្រាស់ទី១	primary consumers
អ្នកប្រើប្រាស់ទី៣	tertiary consumer
អ្នកប្រើប្រាស់ទីពីរ	secondary consumers
អ្នកផលិត	producer
អ្នកផ្តល់	donor
អ្នកផ្តល់ថាមពល	energy donor
អ្នកផ្តល់សកល	universal donor
អ្នកផ្តល់ឥទ្ធិពលអវិជ្ជមាន	negative effector
អ្នកផ្គុំគំនិត	carrier
អ្នកផ្គុំឬអ្នកដឹកនាំ	carrier
អ្នករារាំង	repressor
អ្នករៀបចំ	organizer
អ្នករំលងប្រកួតប្រជែង	competitive inhibitor
ឥទ្ធិពលពិម្ពាស	maternal influence
ឥទ្ធិពលថ្នាំ	knockdown
ឥទ្ធិពលទីតាំង	position effect
ឥទ្ធិពលនៃការរៀបចំ	organization effect
ឥទ្ធិពលផ្ទះកញ្ចក់	greenhouse effect
ឥទ្ធិពលពិម្ពាស	maternal effect
ឥទ្ធិពលវ៉ែនស៊ីវិល	Sewall Wright effect

ឥទ្ធិពលអ្នកបង្កើត	founder effect
ឥទ្ធិពលឬសឬបង្រួមឬផ្លាស់ប្តូរ	root effect or root shift
ឧត្តមភាពអេតេរ៉ូស៊ីកូត	heterozygote superiority
ឧបករណ៍ជាក់ក្នុងស្បូន	IUD (intrauterine
ឧបករណ៍បញ្ជូនសែន	gene gun
ឧបករណ៍ប្រឡាយបញ្ជីវិល	ultracentrifuge
ឧបករណ៍មើលការបញ្ជីវិល	scintillation detector
ឧបករណ៍ត្រួតត្រាត្រង់	vestibular apparatus
ឧបករណ៍រាប់កោសិកាធាតុ	haemocytometer
ឧបករណ៍រាប់កោសិកាសរុប	Coulter counter
ឧបករណ៍វាស់សម្ពាធអុស្មូស	osmometer
ឧបករណ៍វាស់អុកស៊ីសែន	respirometer
ឧបករណ៍វិនិល	clinostat or klinostat
ឧបករណ៍វិនិល	klinostat
ឧបទាន	postulate
ឧបទានKoch	Koch's postulates
ឧទ្ធិសាស្ត្រ	herpetology
ឧទ្ធិសត្វ	reptile
ឧស្ម័ន	gas
ឧស្ម័នអ៊ីនឺ	inert gases
ឧស្ម័នដង្ហើម	respiratory gas
ឧស្ម័នបរិសុទ្ធ	ideal gas
ឫស	radix
ឫសខ្នង	dorsal root
ឫសចំហៀងឬឫសទី២	lateral root or secondary root
ឫសទី២	secondary root
ឫសសណ្ឋាន	rhizomorph
ឯកកោសិកា	unicellular
ឯកតាSI	SI units
ឯកតាបលករ	motor unit
ឯកតាចំណែកថ្នាក់	taxa
ឯកតាចំណែកថ្នាក់	taxon (pl. taxa)
ឯកតាចំណែកថ្នាក់ខ្ពស់ជាង	higher taxon
ឯកតាត្រួតសមាស	ommatidium (pl. ommatidia)

ឯកតាម៉ាស់នេក្រូម	atomic mass unit
ឯកតាម៉ូទ័រ	motor unit
ឯកតាមេគុណ Svedberg	Svedberg coefficient unit (S)
ឯកតុបន្តាត	breeding individual
ឯកតុអេកូឡូស៊ី	autecology

ឯកដូល	autoecious
ឯកគេន	dioecious
ឯកគេន	gonochoristic
ឯកវប្បកម្ម	monoculture
ឱសថវិទ្យា	pharmacology

Appendix 1

Classification scheme

ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់

ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ខាងក្រោមនេះបានមកពីការផ្សំគ្នានៃចំណាត់ថ្នាក់មួយចំនួន ដែលត្រូវបានប្រើនៅក្នុងមីក្រូបរិទ្យា រុក្ខវិទ្យា និងសត្វវិទ្យា។ ការបែងចែកជាក្រុមសំខាន់ៗតិច ឬច្រើនត្រូវបានយល់ស្របគ្នា ប៉ុន្តែមិនមានការយល់ស្របទាំងអស់នោះទេ ទៅលើឈ្មោះក្រុមនីមួយៗ ឬទៅលើកន្លែងសមស្របរបស់វានៅក្នុងលំដាប់ថ្នាក់រួម។ មានហេតុផលជាច្រើននៅក្នុងការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់នេះ ៖

ទីមួយ ៖ ផ្លូវដែលដែលប្រើនៅក្នុងការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ប្រភេទសម័យដើម មានការប្រែប្រួលពីគុណភាពនិងភាពពេញលេញរបស់វា។ ដូច្នេះការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ដែលអាស្រ័យទៅលើភស្តុតាងនេះនៅមានការពិភាក្សានៅឡើយ។ ការសិក្សាប្រៀបធៀបពីកំរិតមូលដ្ឋានបានជួយបញ្ជាក់អះអាងនូវទំនាក់ទំនងទាំងនេះ ប៉ុន្តែការសិក្សានេះនៅតែបន្តនៅឡើយ។

ទីពីរ ៖ តាំងពីសម័យលោកLinnaeusមក ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ត្រូវបានពឹងផ្អែកលើភាពដូចគ្នានៃរូបរាង និងភាពខុសគ្នារវាងភារវស់។ ទោះបីជាការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ពីដំបូងមួយចំនួននៅមានការពិភាក្សាក៏ដោយ ក៏យើងធ្លាប់បានគិតអំពីភារវស់ក្នុងការ រកវិធីធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ឡើងវិញជាបន្តបន្ទាប់។ ឧទាហរណ៍ ៖ តាមទំលាប់ បក្សីនិងល្ងន កាលពីមុនស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់ផ្សេងគ្នា **Reptilia** និង **Aves**។ ប៉ុន្តែមានការពិភាក្សាយ៉ាងច្រើនក្នុងការដាក់ផ្លែន បង្កួយ និងពស់ក្នុងថ្នាក់មួយ និងដាក់ក្រពើ ដោយណ្ឌីស និងបក្សីក្នុងថ្នាក់មួយផ្សេងទៀត។

ទីបី ៖ មីក្រូបរិទ្យា ផ្សិតវិទ្យា រុក្ខវិទ្យា សត្វវិទ្យា និងអ្នកស្រាវជ្រាវផ្សេងៗទៀត បានសរសេរឯកសារយ៉ាងច្រើនពីការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ដោយឡែកៗទៅតាមជំនាញរបស់ពួកគេ។ ភាគច្រើននៃអ្នកស្រាវជ្រាវទាំងនេះឃើញថាគ្មានហេតុផលអ្វីដែលល្អដើម្បីកែប្រែពាក្យក្នុងការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ដែលពួកគេធ្លាប់បានប្រើនោះទេ។ រហូតមកដល់ពេលថ្មីៗនេះ រុក្ខវិទ្យាបានប្រើពាក្យ **division** និងអ្នកសត្វវិទ្យាប្រើពាក្យ **phylum** ក្នុងការបែងចែកជាក្រុម ដែលពាក្យទាំងពីរនេះមានន័យថាសាខាដូចគ្នា។ ប៉ុន្តែអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រនៅតែមិនយល់ស្របគ្នាអំពីការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់របស់អតិសុខុមប្រាណមួយចំនួនក្នុងរជ្ជៈប្រូទីស្ត ដែលមួយចំនួនត្រូវបានហៅថា ជារុក្ខជាតិឯកកោសិកា ផ្សិតឯកកោសិកា រឺសត្វឯកកោសិកា។

តើហេតុអ្វីបានជាយើងនៅតែបន្តធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ភារវស់បន្តទៅទៀត ទោះបីបើដឹងថាមានបញ្ហាយ៉ាងច្រើនដូច្នេះ? យើងនៅតែបន្តធ្វើ ពីព្រោះភារវស់នៅលើផែនដីមានចំនួនយ៉ាងច្រើនលើសលប់ដែលគ្មាននរណាម្នាក់អាចសិក្សាអស់ឡើយ។ ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ទៅជាក្រុមបានផ្តល់អោយយើងនូវទម្រង់មួយដែលអនុញ្ញាតិអោយយើងសិក្សានិងយល់បានពីភារវស់ដ៏ច្រើន លើសលប់នេះ។

ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់នេះមិនទាន់ចប់នៅឡើយទេ ហើយប្រហែលជានឹងមានការផ្លាស់ប្តូរ នៅពេលណាមានការរកឃើញនូវភស្តុតាងថ្មីបន្ថែមទៀត។ ប៉ុន្តែវាបានបង្ហាញទម្រង់ទូទៅដែលអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រភាគច្រើនបានយល់ស្របនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។

SUPERKINGDOM PROKARYOTA. Prokaryotes. single-celled organisms with DNA concentrated in a cytoplasmic region, not in a membrane-bound nucleus.

KINGDOM MONERA. Bacteria, either single cells or simple associations of cells. Both autotrophs and heterotrophs. Bergey's Manual of Systematic Bacteriology, the authoritative reference in the field, calls this "a time of taxonomic transition." It groups bacteria mainly on the basis of form, physiology, and behavior, not on phylogeny. The scheme presented here does reflect the growing evidence of evolutionary relationships for at least some bacterial groups.

SUBKINGDOM ARCHAEABACTERIA. Methanogens, halophiles, thermophiles. Strict anaerobes, distinct from other bacteria in cell wall, membrane lipids, ribosomes, and RNA sequences. Methanobacterium, Halobacterium, Sulfolobus.

SUBKINGDOM EUBACTERIA. Gram-negative and gram-positive forms. Peptidoglycan in cell wall. Photosynthetic autotrophs, chemosynthetic autotrophs, and heterotrophs.

PHYLUM GRACILICUTES. Typical Gram-negative, thin wall. Autotrophs (photosynthetic and chemosynthetic) and heterotrophs. Anabaena and other cyanobacteria. Escherichia, Pseudomonas, Neisseria, Myxococcus.

PHYLUM FIRMICUTES. Typical Gram-positive, thick wall. Heterotrophs. Bacillus, Staphylococcus, Streptococcus, Clostridium, Actinomycetes.

PHYLUM TENERICUTES. Gram-negative, wall absent. Heterotrophs (saprobies, pathogens). Mycoplasma.

SUPERKINGDOM EUKARYOTA. Eukaryotes (single-celled and multicelled organisms. Cells typically have a nucleus (enclosing the DNA) and other membrane-bound organelles.

KINGDOM PROTISTA. Mostly single-celled eukaryotes, some colonial forms. Diverse autotrophs and heterotrophs. Many lineages apparently have an evolutionary relationship to certain plants, fungi, and possibly animals.

PHYLUM CHYTRIDIOMYCOTA. Chytrids. Heterotrophs; saprobic decomposers, parasites. Chytridium.

PHYLUM OOMYCOTA. Water molds. Heterotrophs. Decomposers, some parasites. Saprolegnia, Phytophthora, Plasmopara.

PHYLUM ACASIOMYCOTA. Cellular slime molds. Heterotrophs with amoeboid and spore-bearing stages. Dictyostelium.

PHYLUM MYXOMYCOTA. Plasmodial slime molds. Heterotrophs with amoeboid and spore-bearing stages. Physarum.

PHYLUM SARCODINA. Amoeboid protozoans. Heterotrophs. soft-bodied; some shelled. Amoebas, foraminiferans, radiolarians, heliozoans. Amoeba, Entamoeba.

PHYLUM CILIOPHORA. Ciliated protozoans. Heterotrophs. Distinctive arrays of cilia, used as motile structures. Paramecium, hypotrichs.

PHYLUM MASTIGOPHORA. Flagellated protozoans. Some free-living, many internal parasites; all with one to several flagella. Trypanosoma, Trichomonas, Giardia.

SPOROZOANS. Parasitic protozoans, many intracellular. "sporozoans" is the common name with no formal taxonomic status. Plasmodium, Toxoplasma.

PHYLUM EUGLENOPHYTA. Euglenoids. Mostly heterotrophs, some photosynthetic types. Flagellated. Euglena.

PHYLUM CHRYSOPHYTA. Golden algae, yellow-green algae, diatoms. Photosynthetic. Some flagellated, others not. Mischococcus, Synura, Vaucheria.

PHYLUM PYRRHOPHYTA. Dinoflagellates. Photosynthetic, mostly, but some heterotrophs. Gymnodinium breve.

PHYLUM RHODOPHYTA. Red algae. Photosynthetic, nearly all marine, some freshwater. Porphyra; Bonnemaisonia, Eucheama.

PHYLUM PHAEOPHYTA. Brown algae. Photosynthetic, nearly all temperate or marine waters. Macrocystis, Fucus, Sargassum, Ectocarpus, Postelsia.

PHYLUM CHLOROPHYTA. Green algae. photosynthetic. Most freshwater, some marine or terrestrial. Chlamydomonas, Spirogyra, Ulva, Volvox, Codium, Halimeda.

KINGDOM FUNGI. Mostly multicelled eukaryotes. Heterotrophs (mostly saprobies, some parasites). Major decomposers of nearly all communities. Reliance on extracellular digestion of organic matter and

absorption of nutrients by individual cells.

PHYLUM ZYGOMYCOTA. Zygomycetes. All produce nonmotile spores. Bread molds, related forms. Rhizopus, Philobolus.

PHYLUM ASCOMYCOTA. Ascomycetes. Sac fungi. Most yeasts and molds; morels, truffles. Saccharomycetes, Morchella Neurospora, Sarcoscypha. Claviceps, Ophiostoma.

PHYLUM BASIDIOMYCOTA. Basidiomycetes. Club fungi. Mushrooms, shelf fungi, stinkhorns. Agaricus, Amanita, Puccinia, Ustilago.

IMPERFECT FUNGI. Sexual spores absent or undetected. The group has no formal taxonomic status. If better understood, a given species might be grouped with sac fungi or club fungi. Verticillium, Candida, Microsporum, Histoplasma.

LICHENS. Mutualistic interactions between a fungus and a cyanobacterium, green alga, or both. Usnea, Cladonia.

KINGDOM PLANTAE. Nearly all multicelled eukaryotes. Photosynthetic autotrophs, except for a few parasitic types.

PHYLUM RHYNIOPHYTA. Earliest known vascular plants; extinct. Cooksonia, Rhynia.

PHYLUM TRIMEROPHYTA. Trimerophytes. Psilophyton.

PHYLUM PROGYMNOSPERMOPHYTA. Progymnosperms. Ancestral to early seed-bearing plants; extinct. Archaeopteris.

PHYLUM CHAROPHYTA. stoneworts.

PHYLUM BRYOPHYTA. Liverworts, hornworts, mosses. Marchantia, Polytrichum, Sphagnum.

PHYLUM PSILOPHYTA. Whisk ferns. Psilotum.

PHYLUM LYCOPHYTA. Lycophytes, club mosses. Lycopodium, Selaginella.

PHYLUM SPHENOPHYTA. Horsetails. Equisetum.

PHYLUM PTEROPHYTA. Ferns.

PHYLUM PTERIDOSPERMOPHYTA. Seed ferns. Fernlike gymnosperms; extinct.

PHYLUM CYCADOPHYTA. Cycads. Zamia.

PHYLUM GINKGOPHYTA. Ginkgo. Ginkgo.

PHYLUM GNETOPHYTA. Gnetophytes. Ephedra, Welwitschia.

PHYLUM CONIFEROPHYTA. Conifers.

Family Pinaceae. Pines, firs, spruces, hemlock, larches, Douglas firs, true cedars. Pinus.

Family Cupressaceae. Junipers, cypresses. Juniperus.

Family Taxodiaceae. Bald cypress, redwoods, Sierra bigtree, dawn redwood. Sequoia.

Family Taxaceae. Yews.

PHYLUM ANTHOPHYTA. Flowering plants.

Class Dicotyledonae. Dicotyledons (dicots). Some families of several different orders are listed:

Family Nymphaeaceae. Water lilies.

Family Papaveraceae. Poppies.

Family Brassicaceae. Mustards, cabbages, radishes.

Family Malvaceae. Mallows, cotton, okra, hibiscus.

Family Solanaceae. Potatoes, eggplant, petunias.

Family Salicaceae. Willows, poplars.

Family Rosaceae. Roses, apples, almonds, strawberries.

Family Fabaceae. Peas, beans, lupines, mesquite.

Family Cactaceae. Cacti.

Family Euphorbiaceae. Spurges, poinsettia.

Family Cucurbitaceae. Gourds, melons, cucumbers, squashes.

Family Apiaceae. Parsleys, carrots, poison hemlock.

Family Aceraceae. Maples.

Family Asteraceae. Composites. Chrysanthemums, sunflowers, lettuces, dandelions.

Class Monocotyledonae. Monocotyledons (monocots). Some families of several different orders are listed:

Family Liliaceae. Lilies, hyacinths, tulips, onions, garlic.

Family Iridaceae. Irises, gladioli, crocuses.

Family Orchidaceae. Orchids.

Family Arecaceae. Date palms, coconut palms.

Family Cyperaceae. Sedges.

Family Poaceae. Grasses, bamboos, corn, wheat, sugarcane.

Family Bromeliaceae. Bromeliads, pineapples, Spanish moss.

KINGDOM ANIMALIA. Multicelled eukaryotes. Heterotrophs (herbivores, carnivores, omnivores, parasites, detritivores).

PHYLUM PLACOZOA. Small, organless marine animal. Trichoplax.

PHYLUM MESOZOA. Ciliated, wormlike parasites, about the same level of complexity as Trichoplax.

PHYLUM PORIFERA. Sponges.

PHYLUM CNIDARIA.

Class Hydrozoa. Hydrozoans. Hydra, Obelia, Physalia.

Class Scyphozoa. Jellyfishes. Aurelia.

Class Anthozoa. Sea anemones, corals. Telesto.

PHYLUM CTENOPHORA. Comb jellies. Pleurobrachia.

PHYLUM PLATYHELMINTHES. Flatworms.

Class Turbellaria. Triclad (planarians), polyclads. Dugesia.

Class Trematoda. Flukes. Schistosoma.

Class Cestoda. Tapeworms. Taenia.

PHYLUM NEMERTEA. Ribbon worms.

PHYLUM NEMATODA. Roundworms. Ascaris, Trichinella.

PHYLUM ROTIFERA. Rotifers.

PHYLUM MOLLUSCA. Mollusks.

Class Polyplacophora. Chitons.

Class Gastropoda. Snails (periwinkles, whelks, limpets, abalones, cowries, conches, nudibranchs, tree snails, garden snails), sea slugs, land slugs.

Class Bivalvia. Clams, mussels, scallops, cockles, oysters, shipworms.

Class Cephalopoda. Squids, octopuses, cuttlefish, nautilus. Loligo.

PHYLUM BRYOZOA. Bryozoans (moss animals).

PHYLUM BRACHIOPODA. Lampshells.

PHYLUM ANNELIDA. Segmented worms.

Class Polychaeta. Mostly marine worms.

Class Oligochaeta. Mostly freshwater and terrestrial worms, but many marine. Lumbricus (earthworms).

Class Hirudinea. Leeches.

PHYLUM TARDIGRADA. Water bears.

PHYLUM ONYCHOPHORA. Onychophorans. Peripatus.

PHYLUM ARTHROPODA.

Subphylum Trilobita. Trilobites; extinct.

Subphylum Chelicerata. Chelicerates. Horseshoe crabs, spiders, scorpions, ticks, mites.

Subphylum Crustacea. Shrimps, crayfishes, lobsters, crabs, barnacles, copepods, isopods (sowbugs).

Subphylum Uniramia.

Superclass Myriapoda. Centipedes, millipedes.

Superclass Insecta.

Order Ephemeroptera. Mayflies.

Order Odonata. Dragonflies, damselflies.

Order Orthoptera. Grasshoppers, crickets, katydids.

Order Dermaptera. Earwigs.

Order Blattodea. Cockroaches.

Order Mantodea. Mantids.

Order Isoptera. Termites.

Order Mallophaga. Biting lice.

Order Anoplura. Sucking lice.

Order Homoptera. Cicadas, aphids, leafhoppers, spittlebugs.

Order Hemiptera. Bugs.

Order Coleoptera. Beetles.

Order Diptera. Flies.

Order Mecoptera. Scorpion flies. Harpobittacus.

Order Siphonaptera. Fleas.

- Order Lepidoptera. Butterflies, moths.
- Order Hymenoptera. Wasps, bees, ants.
- PHYLUM ECHINODERMATA. Echinoderms.
 - Class Asterozoa. Sea stars.
 - Class Ophiurozoa. Brittle stars.
 - Class Echinozoa. Sea urchins, heart urchins, sand dollars.
 - Class Holothurozoa. Sea cucumbers.
 - Class Crinozoa. Feather stars, sea lilies.
 - Class Concentricyclozoa. Sea daisies.
- PHYLUM HEMICHORDATA. Acorn worms.
- PHYLUM CHORDATA. Chordates.
 - Subphylum Urochordata. Tunicates, related forms.
 - Subphylum Cephalochordata. Lancelets.
 - Subphylum Vertebrata. Vertebrates.
 - Class Agnatha. Jawless vertebrates (lampreys, hagfishes).
 - Class Placodermi. Jawed, heavily armored fishes; extinct.
 - Class Chondrichthyes. Cartilaginous fishes (sharks, rays, skates, chimaeras).
 - Class Osteichthyes. Bony fishes,
 - Subclass Dipnoi. Lungfishes.
 - Subclass Crossopterygii. Coelacanths, related forms.
 - Subclass Actinopterygii. Ray-finned fishes.
 - Order Acipenseriformes. Sturgeons, paddlefishes.
 - Order Salmoniformes. Salmon, trout.
 - Order Atheriniformes. Killifishes, guppies.
 - Order Gasterosteiformes. Seahorses.
 - Order Perciformes. Perches, wrasses, barracudas, tunas, freshwater bass, mackerels.
 - Order Lophiiformes. Angler fishes.
 - Class Amphibia. Mostly tetrapods; embryo enclosed in amnion.
 - Order Caudata. Salamanders.
 - Order Anura. Frogs, toads.
 - Order Apoda. Apodans (caecilians).
 - Class Reptilia. Skin with scales, embryo enclosed in amnion.
 - Subclass Anapsida. Turtles, tortoises.
 - Subclass Lepidosauria. Sphenodon, lizards, snakes.
 - Subclass Archosauria. Dinosaurs (extinct), crocodiles, alligators.
 - Class Aves. Birds. (In more recent schemes, dinosaurs, crocodylians, and birds are grouped in the same category.)
 - Order Struthioniformes. Ostriches.
 - Order Sphenisciformes. Penguins.
 - Order Procellariiformes. Albatrosses, petrels.
 - Order Ciconiiformes. Herons, bitterns, storks, flamingoes.
 - Order Anseriformes. Swans, geese, ducks.
 - Order Falconiformes. Eagles, hawks, vultures, falcons.
 - Order Galliformes. Ptarmigan, turkeys, domestic fowl.
 - Order Columbiformes. Pigeons, doves.
 - Order Strigiformes. Owls.
 - Order Apodiformes. Swifts, hummingbirds.
 - Order Passeriformes. Sparrows, jays, finches, crows, robins, starlings, wrens.
- Class Mammalia. Skin with hair; young nourished by milk-secreting glands of adult.
 - Subclass Prototheria. Egg-laying mammals (duckbilled platypus, spiny anteaters).
 - Subclass Metatheria. Pouched mammals or marsupials (opossums, kangaroos, wombats).
 - Subclass Eutheria. Placental mammals.
 - Order Insectivora. Tree shrews, moles, hedgehogs.
 - Order Scandentia. Insectivorous tree shrews.
 - Order Chiroptera. Bats.
 - Order Primates.
 - Suborder Strepsirhini (prosimians). Lemurs, lorises.
 - Suborder Haplorhini (tarsioids and anthropoids).

Infraorder Tarsiiformes. Tarsiers.
Infraorder Platyrrhini (New World monkeys). Family Cebidae. Spider monkeys, howler monkeys, capuchin.
Infraorder Catarrhini (Old World monkeys and hominoids).
 Superfamily Cercopithecoidea. Baboons, macaques, langurs.
 Superfamily Hominoidea. Apes and humans.
 Family Hylobatidae. Gibbons.
 Family Pongidae. Chimpanzees, gorillas, orangutans.
 Family Hominidae. Humans and most recent ancestors of humans.
Order Carnivora. Carnivores.
 Suborder Feloidea. Cats, civets, mongooses, hyenas.
 Suborder Canioidea. Dogs, weasels, skunks, otters, raccoons, pandas, bears.
Order Proboscidea. Elephants; mammoths (extinct).
Order Sirenia. Sea cows (manatees, dugongs).
Order Perissodactyla. Odd-toed ungulates (horses, tapirs, rhinos).
Order Artiodactyla. Even-toed ungulates (camels, deer, bison, sheep, goats, antelopes, giraffes).
Order Edentata. Anteaters, tree sloths, armadillos.
Order Tubulidentata. African aardvarks.
Order Cetacea. Whales, porpoises.
Order Rodentia. Most gnawing animals (squirrels, rats, mice, guinea pigs, porcupines).

Appendix 2

ក្រុមសេនេទិច និង ADN

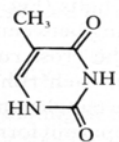
Ala = Alanine	Leu = Leucine
Arg = Arginine	Lys = Lysine
Asn = Asparagine	Met = Methionine
Asp = Aspartic acid	Phe = Phenylalanine
Cys = Cysteine	Pro = Proline
Gln = Glutamine	Ser = Serine
Glu = Glutamic acid	Thr = Threonine
Gly = Glycine	Trp = Tryptophan
His = Histidine	Tyr = Tyrosine
Ileu = Isoleucine	Val = Valine

អាស៊ីតអាមីនេ២០ប្រភេទដែលមានទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន

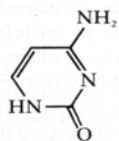
		Second base				
		U	C	A	G	
First base (5' end)	U	UUU } Phe UUC } UUA } Leu UUG }	UCU } UCC } Ser UCA } UCG }	UAU } Tyr UAC } UAA } Stop UAG }	UGU } Cys UGC } UGA } Stop UGG } Trp	U C A G
	C	CUU } CUC } Leu CUA } CUG }	CCU } CCC } Pro CCA } CCG }	CAU } His CAC } CAA } Gln CAG }	CGU } CGC } Arg CGA } CGG }	U C A G
	A	AUU } AUC } Ileu AUA } AUG } Met (start)	ACU } ACC } Thr ACA } ACG }	AAU } Asn AAC } AAA } Lys AAG }	AGU } Ser AGC } AGA } Arg AGG }	U C A G
	G	GUU } GUC } Val GUA } GUG }	GCU } GCC } Ala GCA } GCG }	GAU } Asp GAC } GAA } Glu GAG }	GGU } GGC } Gly GGA } GGG }	U C A G

ក្រុមសេនេទិច

PYRIMIDINES

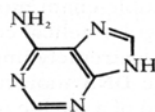

Thymine

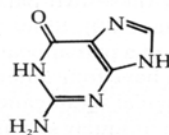

Cytosine

PURINES

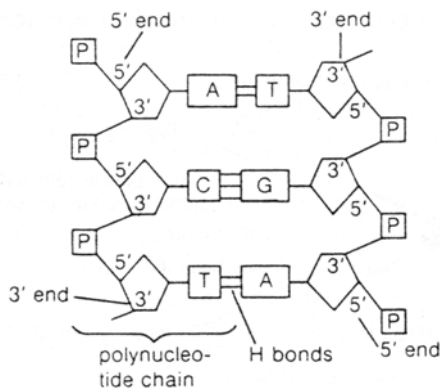

Adenine

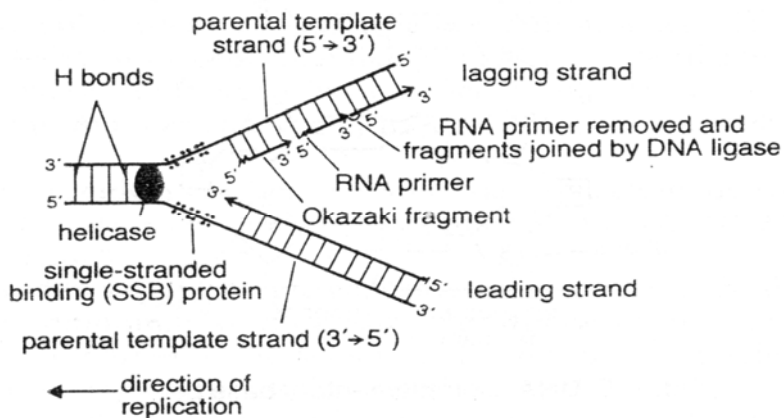

Guanine

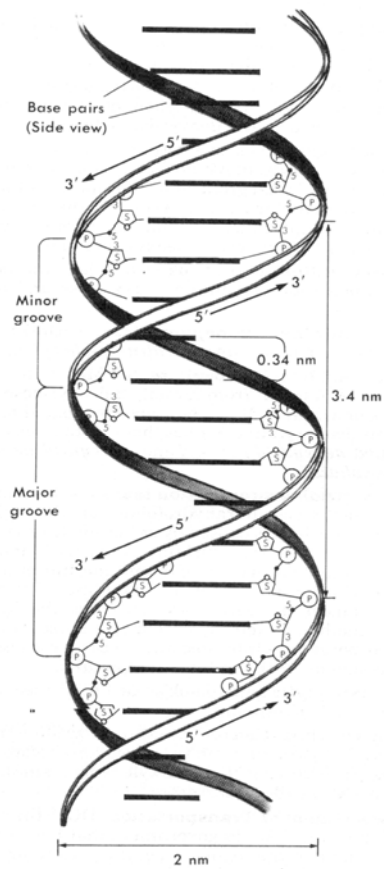
បាសADN

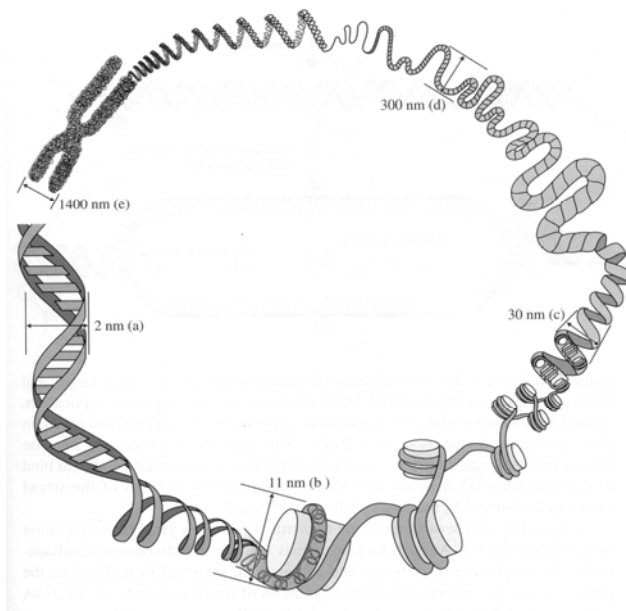
ការបំពេញគ្នានៃគូបាស ADN

ស៊ុយដំឡើងទ្វេADN

រង្វលទ្វេADN

រូបផ្គុំADNក្រូម៉ូសូម

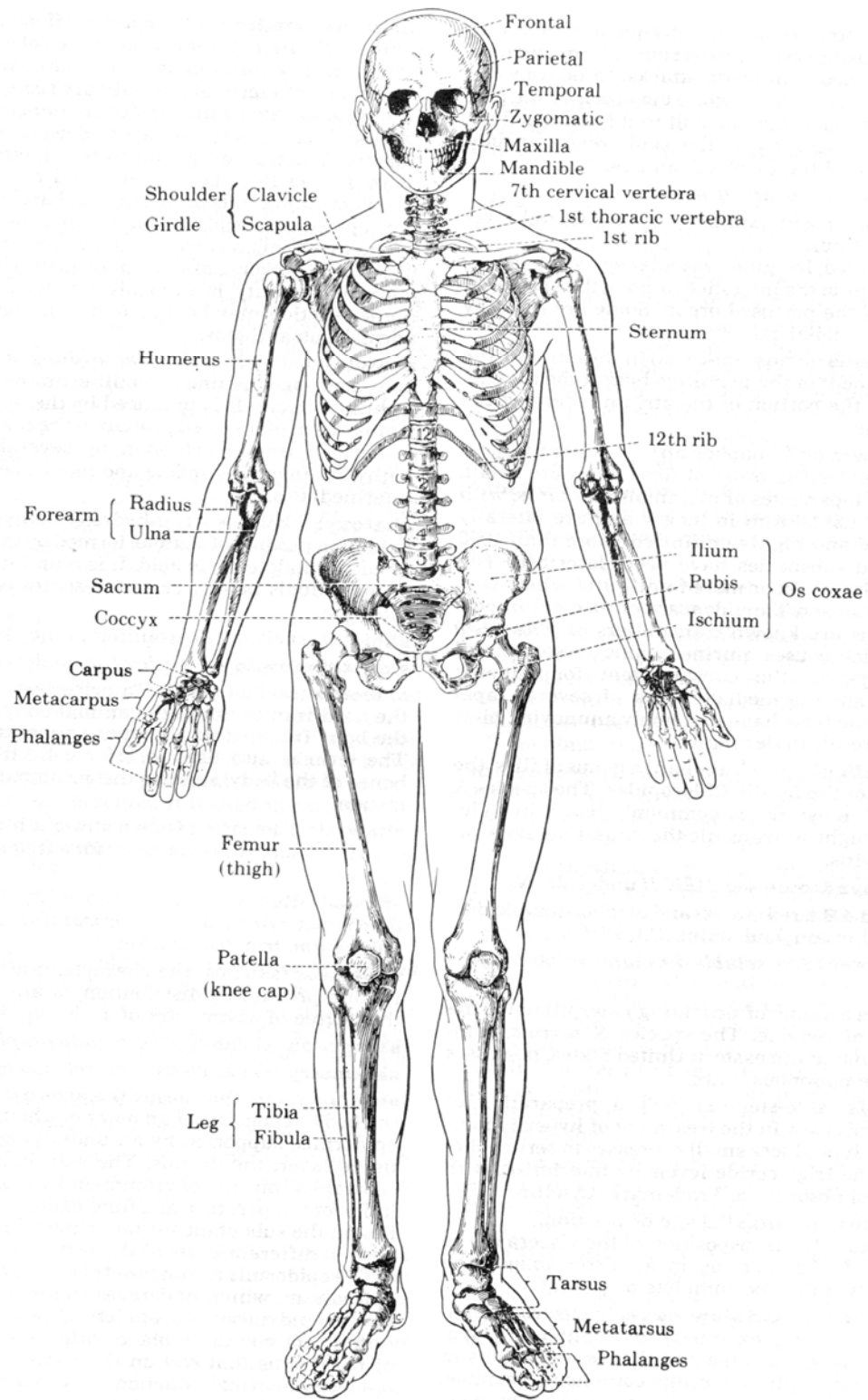
(a)- រង្វលទ្វេADN។ (b)- ADNរុំព័ទ្ធជុំវិញអ៊ីស្តូនបង្កើតបានជានុយក្លេអូសូម។ (c),(d)- នុយក្លេអូសូមរុំព័ទ្ធជុំវិញគ្នាទៅវិញទៅមក។ (e)- ក្រូម៉ូសូមមើលឃើញច្បាស់។

Appendix 3

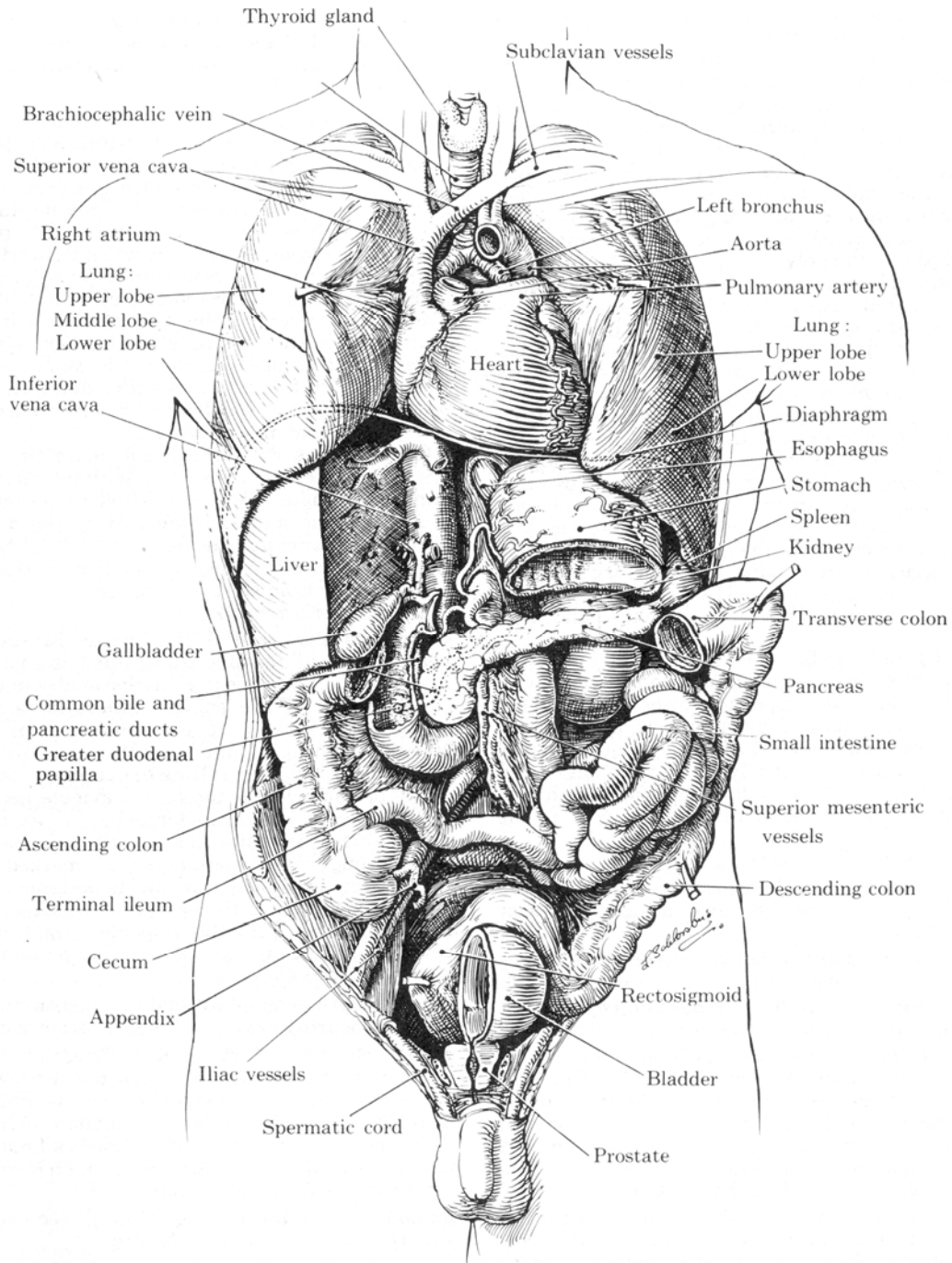
Geological Time Scale

Era	Period	Epoch	Millions of years ago	Plant life	Animal life
CENOZOIC	Quaternary	Recent	Present	herbs dominant	modern humans and modern animals
		Pleistocene	0.01	trees decrease; herbs increase	early humans; large mammals become extinct.
	Tertiary	Pliocene	1.65	grasses increase; herbs appear	mammals abundant; earliest humans appear
		Miocene	5	forests decrease; grasses develop	mammals increase; pre-humans appear
		Oligocene	25	worldwide tropical forests	modern mammals appear
		Eocene	38	angiosperms increase	early mammals at peak
		Paleocene	54	modern angiosperms appear	early placental mammals appear; modern birds
MEZOZOIC	Cretaceous	Late	65	conifers decrease; flowering plants increase	large reptiles (dinosaurs) peak, then disappear; small marsupials; toothed birds; modern fishes
		Early	100		
	Jurassic		138	conifers, cycads dominant; flowering plants appear	large reptiles spread; first birds; modern sharks and bony fishes; many bivalves
Triassic		205	conifers increase; cycads appear	reptiles increase, first mammals; bony fishes	
PALEOZOIC	Permian		240	seed ferns disappear	amphibians decline; reptiles increase; modern insects
	Carboniferous		290	tropical coal forests; seed ferns, conifers	amphibians dominant; reptiles appear, rise of insects
	Devonian		360	first forests; horsetails, ferns	early fishes spread; amphibians appear; many mollusks, crabs
	Silurian		410	first land plants	scorpions and spiders (first air breathers on land)
	Ordovician		435	algae dominant	first vertebrates: worms; some mollusks, and echinoderms
	Cambrian		505	algae, fungi; first plant spores	most invertebrate phyla; trilobites dominant
PROTEROZOIC			550	probably bacteria, fungi	a few fossils; sponge spicules; soft-bodied invertebrates
ARCHEAN			2500	beginning of life; archaebacteria	
			4600		

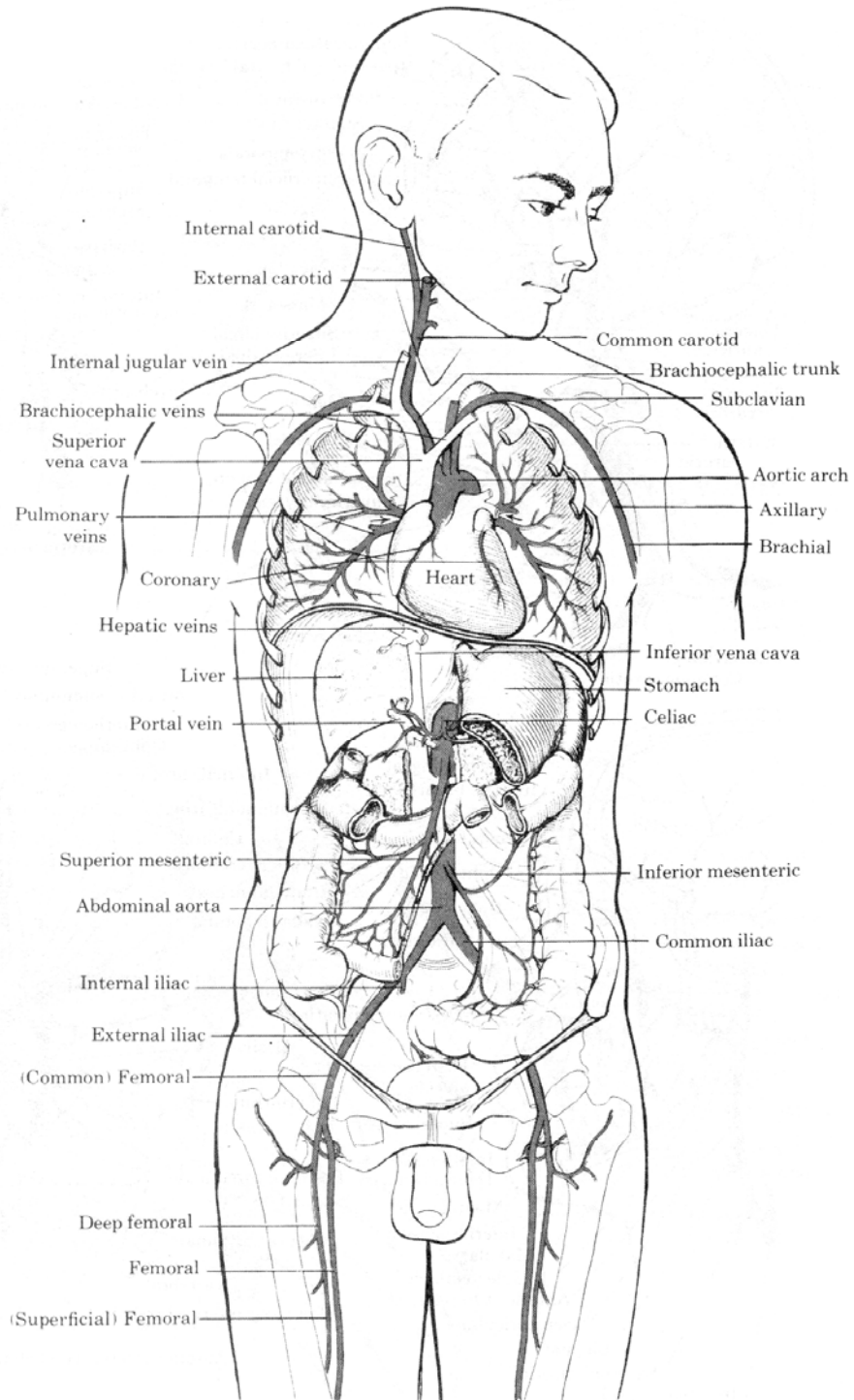
Appendix 4

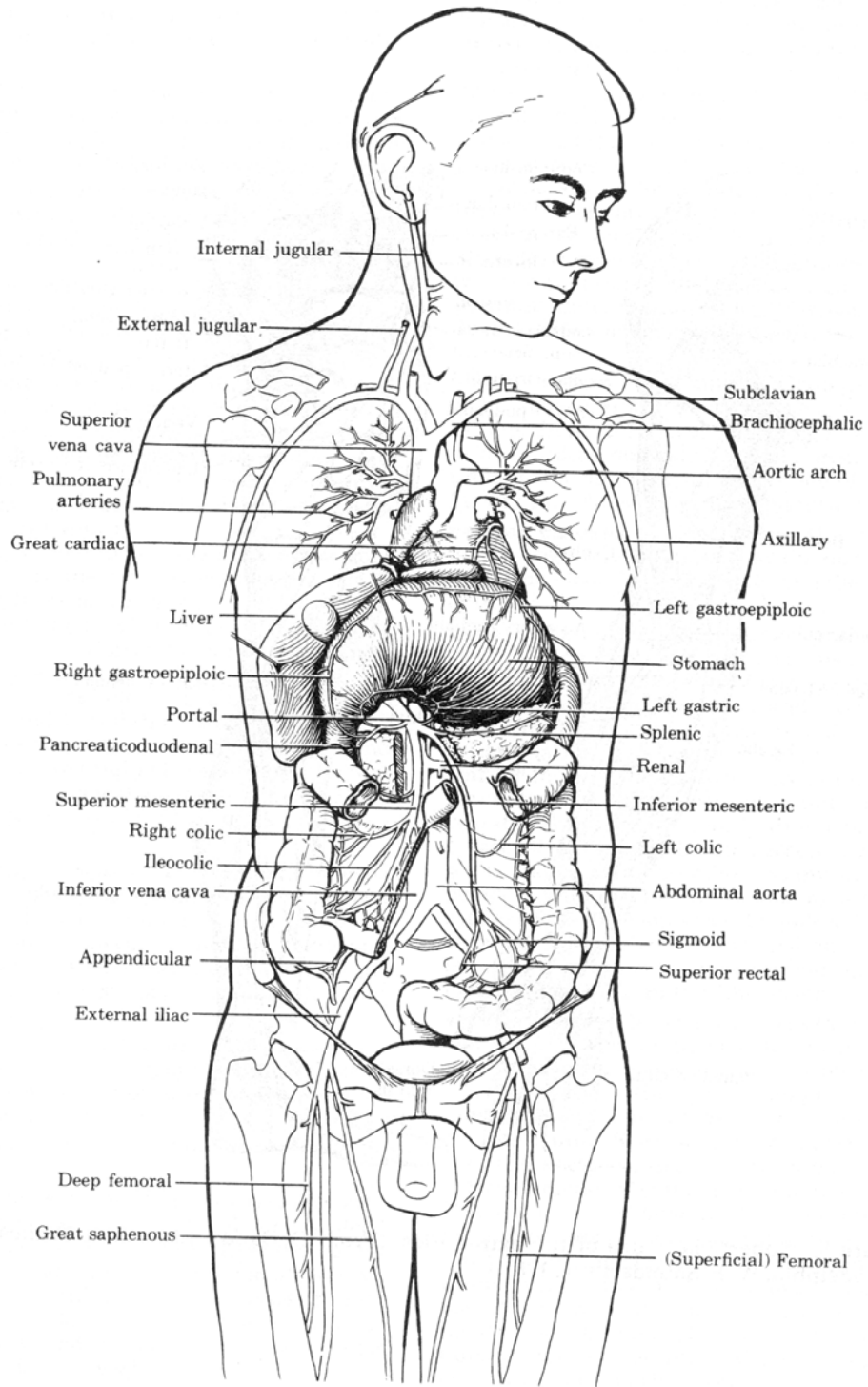
ប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ

អាគ្គនៃមនុស្ស

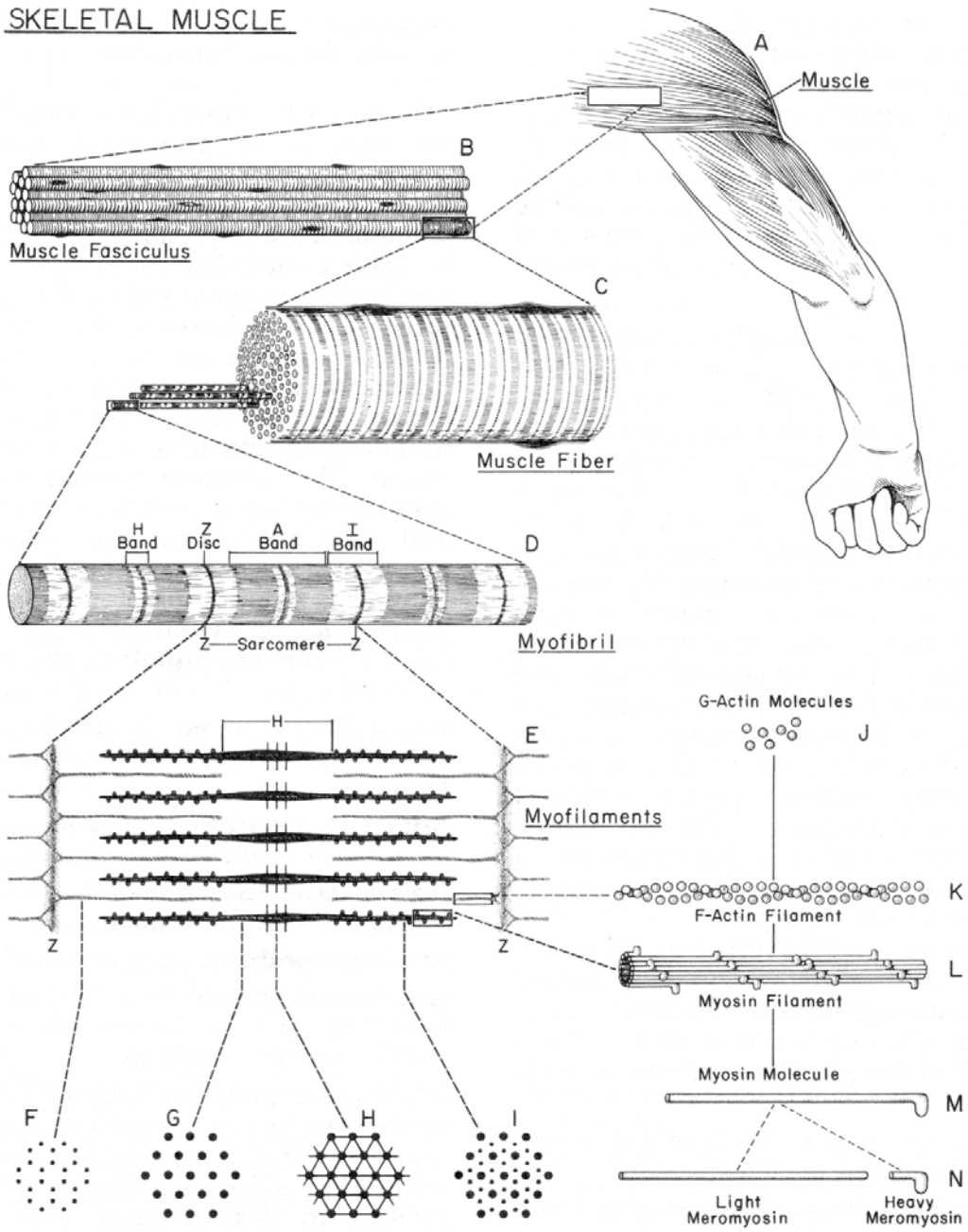

ଝିନିତନୁସ୍ତ

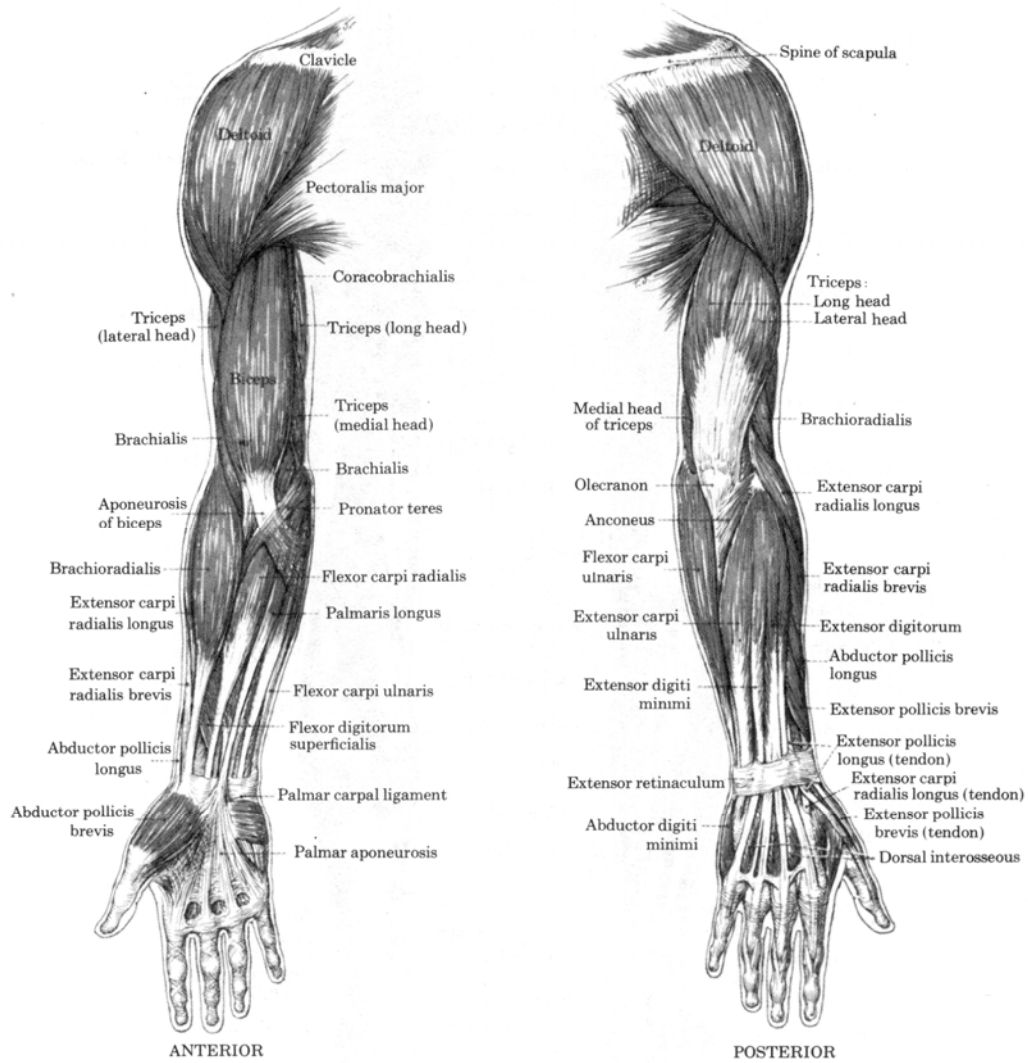

ត្រាដសាច់ដុំ

SKELETAL MUSCLE

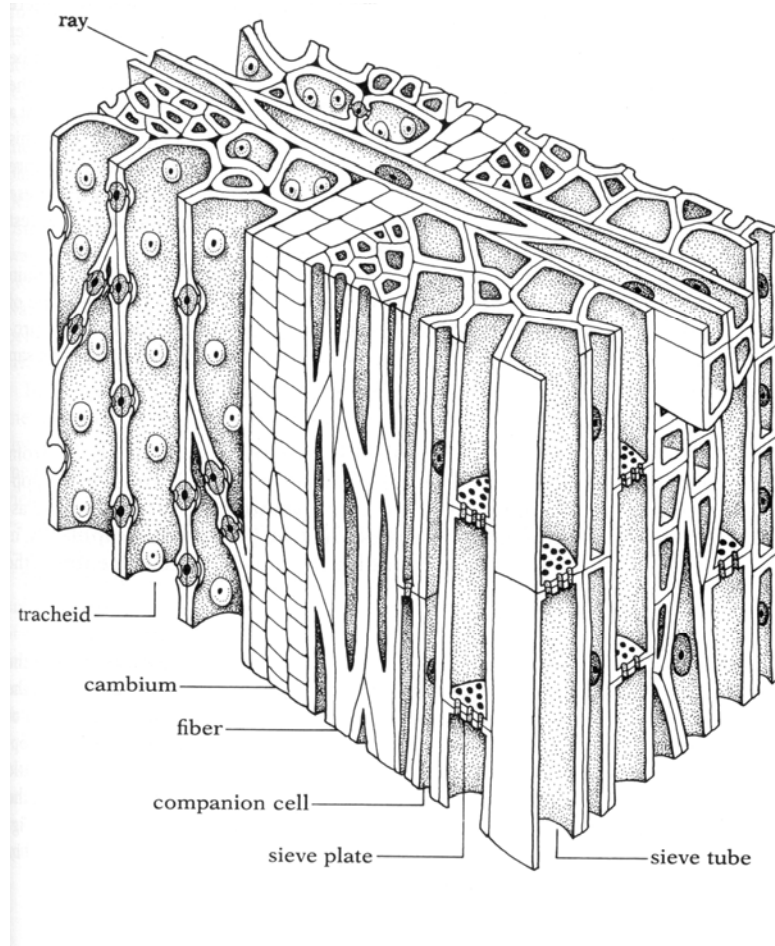

හෘත්ස්‍යවිද්‍යාව

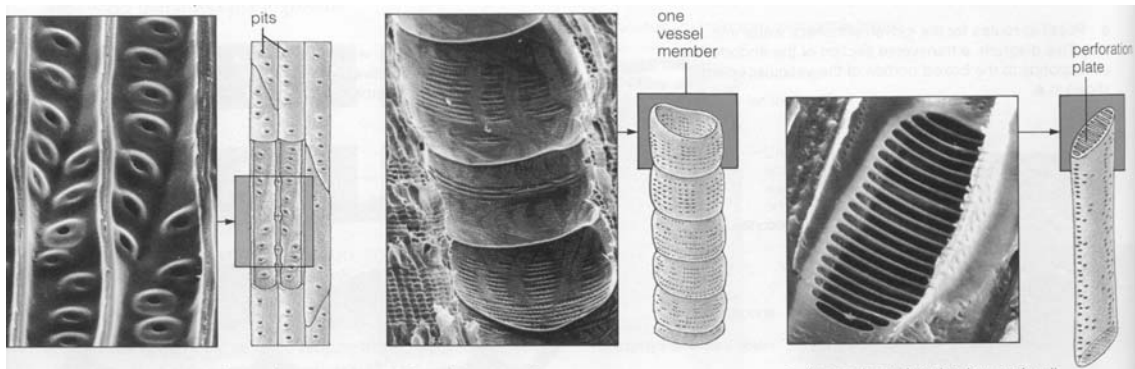

Appendix 5

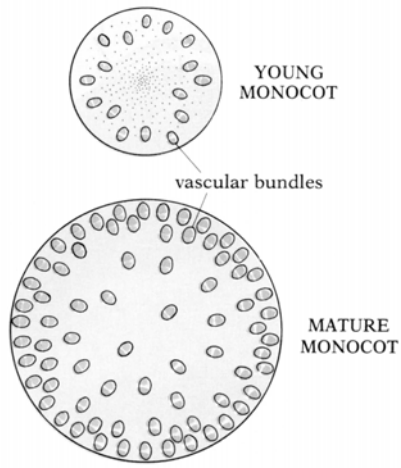
ជាលិកាភ្នំជាតិ

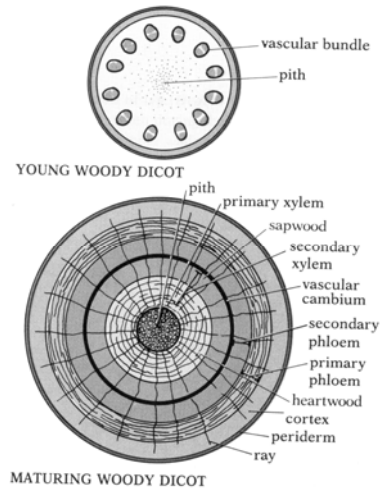
ផ្លូវអែម ៖ បំពង់ប្រហោង និង កោសិកាតាម

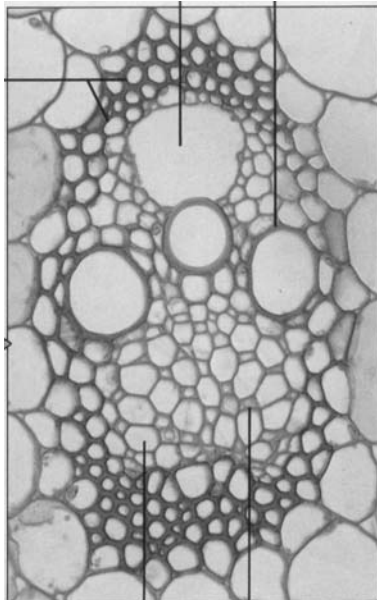
ស៊ីឡ្យែម៖ ត្រាកេអ៊ីត និង សរសៃនាំ

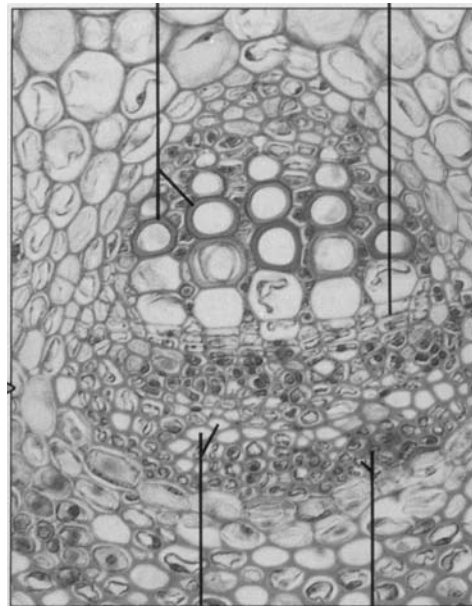
ខ្នាត់ដើមម្លូណូកូទីលេដូន

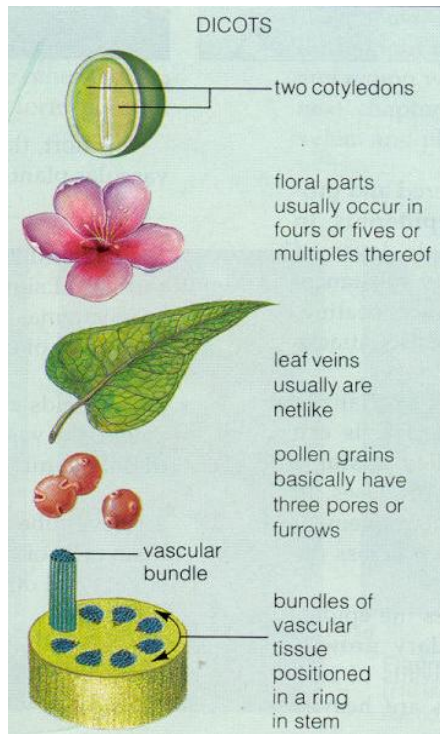
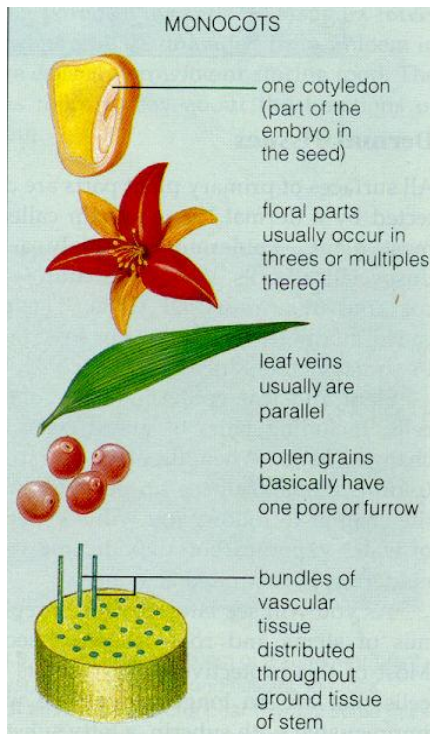
ខ្នាត់ដើមឌីកូទីលេដូន

បាច់សរសៃនាំរុក្ខជាតិម្លូណូកូទីលេដូន

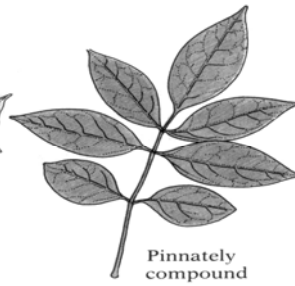
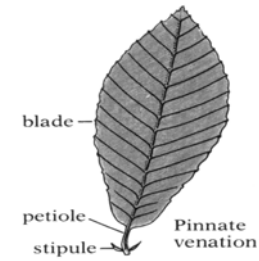

បាច់សរសៃនាំរុក្ខជាតិឌីកូទីលេដូន

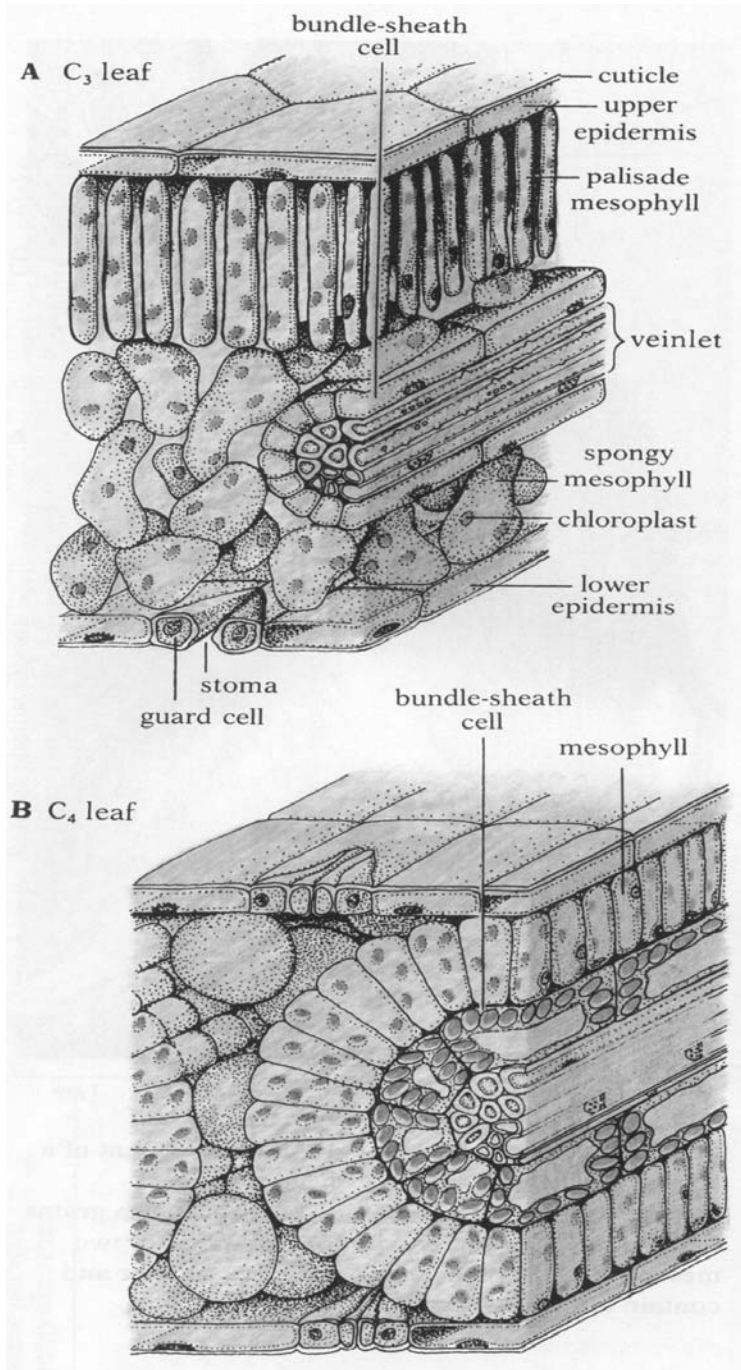
VENATION

LEAF TYPE

ប្រភេទស្លឹក

កាយវិភាគវិទ្យាស្លឹក

- A- កាយវិភាគវិទ្យារុក្ខជាតិC₃: កោសិកាប៉ាលីសាតមេសូភីលមានក្លរ៉ូផ្លាស និងស្ថិតនៅផ្នែកលើនៃស្លឹក ចំណែកឯកោសិកាភ្នាសវ៉ែនគ្មានក្លរ៉ូផ្លាសទេ។
- B- កាយវិភាគវិទ្យារុក្ខជាតិC₄ (Kranz) : កោសិកាមេសូភីលស្ថិតនៅព័ទ្ធជុំវិញកោសិកាភ្នាសវ៉ែន និងមានក្លរ៉ូផ្លាស។

Appendix 6

Metric-English Conversions

ប្រវែង

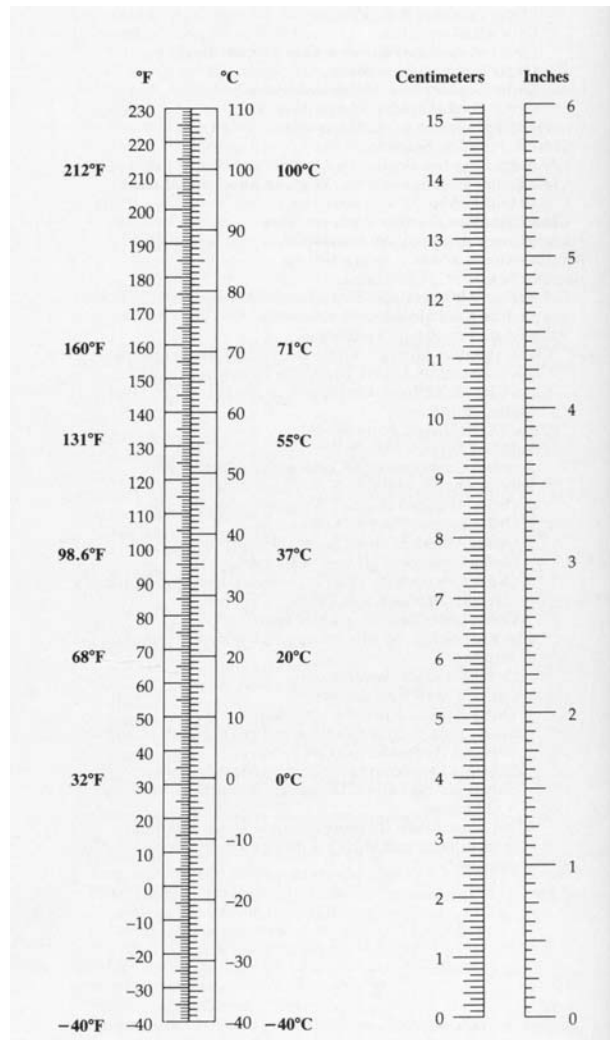
<i>English.</i>	<i>Metric</i>	
inch =	2.54	centimeters
foot =	0.30	meter
yard =	0.91	meter
mile (5,280 feet) = 1.61 kilometer		
<i>To convert</i>	<i>multiply by</i>	<i>to obtain</i>
inches	2.54	centimeters
feet	30.00	centimeters
centimeters	0.39	inches
millimeters	0.039	inches

ទម្ងន់

<i>English</i>	<i>Metric</i>	
grain =	64.80	milligrams
ounce =	28.35	grams
pound =	453.60	grams
ton (short)		
(2,000 pounds) =	0.91	metric ton
<i>To convert</i>	<i>multiply by</i>	<i>to obtain</i>
ounces	28.3	grams
pounds	453.6	grams
pounds	0.45	kilograms
grams	0.035	ounces
kilograms	2.2	pounds

មាឌ

<i>English</i>	<i>Metric</i>	
cubic inch =	16.39	cubic centimeters
cubic foot =	0.03	cubic meter
cubic yard =	0.765	cubic meters
ounce =	0.03	liter
pint =	0.47	liter
quart =	0.95	liter
gallon =	3.79	liters
<i>To convert</i>	<i>multiply by</i>	<i>to obtain</i>
fluid ounces	30.00	milliliters
quart	0.95	liters
milliliters	0.03	fluid ounces
liters	1.06	quarts

To convert temperature scales: Fahrenheit to Celcius : $^{\circ}\text{C} = 5/9(^{\circ}\text{F} - 32)$

Celcius to Fahrenheit : $^{\circ}\text{F} = 9/5(^{\circ}\text{C}) + 32$